
3 1761 04264 2389

DICTIONNAIRE

FRANÇAIS-ARABE-PERSAN ET TURC.

TOME PREMIER.

A-E

DICTIONNAIRE

FRANÇAIS - ARABE - PERSAN ET TURC,

ENRICHI D'EXEMPLES EN LANGUE TURQUE AVEC DES VARIANTES, ET DE BEAUCOUP DE MOTS D'ARTS ET DE SCIENCES.

PAR LE PRINCE

ALEXANDRE HANDJÉRI.

TOME PREMIER.

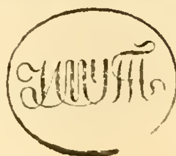
À MOSCOU.
DE L'IMPRIMERIE DE L'UNIVERSITÉ IMPÉRIALE.

1840.

Печатать позволяется

съ тѣмъ, что бы по отпечатаніи представлено было въ Цензурный Комитетъ узаконенное число экземпляровъ. Москва. Іюня 12 го 1840 года.

Цензоръ В. Флеровъ.

PRÉFACE.

Parmi les livres que réclament impérieusement les besoins de la diplomatie et du commerce en Orient, figure en première ligne un Dictionnaire de la Langue Turque, complet autant que possible, et fait pour guider les traducteurs dans leurs travaux, et les conduire pour ainsi dire pas à pas.

La langue Turque a, comme toutes les autres, subi des variations successives, que le temps et les relations de la nation Turque avec d'autres peuples y ont peu à peu introduites. Informe d'abord, et resserrée dans les limites fort étroites des connaissances bornées de cette nation dans son berceau, elle commença à se polir et à s'étendre, depuis que les Turcs se mêlèrent avec les Arabes et les Persans. Elle emprunta des premiers toute la richesse et la magnificence de leur langue, et des seconds, toute la douceur et l'élégance de la langue Persane, en adoptant une infinité de mots et d'expressions de l'une et de l'autre.

Quelque heureuse influence que ce mélange eût pu avoir sur le caractère de la Langue, le style Turc n'en continua pas moins d'être sec et négligé, et ne put se former que long-temps après que la dynastie des Osmanlis s'affermit sur le trône. Témoin les chroniques connues sous le nom d'Ali-Tarihi, de Hodza-Tarihi, de Néïma et même de Rachid et d'autres ouvrages contemporains, qui, malgré leur mérite, sont loin d'avoir atteint l'élégance de style à laquelle sont parvenus les auteurs du 17me siècle.

Ce n'est qu'à cette époque que la Langue se fixa et qu'elle acquit la beauté et la précision qu'on lui voit dans les ouvrages modernes et dans les productions sorties des chancelleries de la Porte. Les Grecs employés dans la partie diplomatique du Cabinet Turc, n'ont pas peu contribué à l'enrichir de belles traductions, en créant, par la combinaison des trois langues, beaucoup de mots dont le besoin d'exprimer des idées nouvelles avait nécessité la formation, et que la Porte a adoptés.

Ainsi un Dictionnaire de la Langue Turque ne saurait jamais être réellement utile aux traducteurs, si l'explication des mots n'est pas faite dans les trois langues dont elle est composée, et que les exemples ne soient fidèlement rendus avec la pureté et l'élégance de style qui caractérisent les écrits de la Porte. À ces conditions s'en joint une autre non moins nécessaire; celle d'offrir les exemples avec des variantes, servant à faire sentir les effets qui sont produits par les rapprochemens des mots dans la contexture des phrases, et par leurs combinaisons avec d'autres mots, ainsi que les nuances qui peuvent en résulter.

Dans le Dictionnaire que l'auteur présente aujourd'hui au public, et dans lequel il a pris pour base de son travail celui de l'Académie Française, édition 1798, il n'a fait que suivre cette route, qui est la plus riche en résultats. Outre les exemples, les mots mêmes y sont diversement traduits dans la signification fixée par l'usage, ou par les lexicographes les plus célèbres de l'Orient. Il a de plus enrichi ce Dictionnaire d'un grand nombre de mots d'Arts et de Sciences, pour être aussi utile aux commerçants et aux littérateurs.

Toutes ces conditions, si essentielles dans un bon Dictionnaire, ne se trouvent dans aucun des dictionnaires publiés jusqu'à présent. On n'a qu'à se donner la peine d'en comparer quelques pages à celles de ce Dictionnaire, pour voir, au premier coup d'oeil, l'immense différence qu'il y a entre celui-ci et tous ceux qui l'ont précédé, et pour se convaincre qu'il est d'une utilité infiniment plus grande pour toutes les classes des amateurs des langues Orientales.

L'auteur n'a cependant pas la présomption de prétendre pour cela que ce Dictionnaire soit parfait. Un ouvrage de cette nature ne peut parvenir à la perfection, si toutefois cela était possible, que par des améliorations successives, fruit du temps et d'un immense savoir, et surtout par le concours d'une société de savants Orientalistes, dont les lumières et l'érudition puissent suppléer aux faibles talens de l'auteur. Mais en le publiant tel qu'il est, il croit rendre un service essentiel à la littérature Orientale. Si ses efforts pour atteindre ce but ont été couronnés de succès, il se flatte que ce sera un titre d'indulgence pour les imperfections de son ouvrage.

L'auteur croit nécessaire d'ajouter ici quelques observations concernant la méthode qu'il a suivie dans son ouvrage.

N'ayant en vue dans ce Dictionnaire que la langue Turque, il n'a pas cru devoir rigoureusement s'assujettir aux règles grammaticales ni dans l'énonciation des mots de la langue Arabe, qu'il écrit souvent comme ils sont exprimés dans le Turc, ni dans le choix du régime des verbes de cette langue; choses auxquelles les Turcs ne font guère attention, en employant ces mots.

Dans la traduction des exemples, au lieu de répéter les mots sous la même forme dans laquelle ils sont expliqués, il s'est permis de faire usage indifféremment des racines ou des dérivés de ces mots, et de les présenter même sous d'autres formes, ou avec des expressions équivalentes, pour rendre la traduction plus conforme à l'idiotisme de la Langue Turque. Sans cette licence, qui ne nuit nullement à la fidélité de la traduction, il serait impossible d'éviter les tours et les locutions impropres.

Quelques mots Arabes étant pris dans la Langue Turque dans un sens différent de leur signification originaire, ces mots sont employés par l'auteur dans le sens que l'usage moderne leur a consacré.

Dans la Langue Turque, ainsi que dans la Persane, les mots scientifiques ayant été pour la plupart empruntés de l'Arabe, ils ne sont, en ce cas, expliqués qu'en cette dernière langue. Il en est de même de quelques mots du langage ordinaire qui se trouvent dans le même cas.

Les substantifs étant souvent confondus dans les trois langues avec les infinitifs des verbes, sont expliqués, en pareil cas, identiquement dans les uns et dans les autres.

Dans la plupart des mots proprement Turcs, l'ortographe étant tout-à-fait arbitraire, et abandonnée entièrement au caprice des auteurs, on les trouve dans tous les livres diversement orthographiés, et quelquefois dans la même page. Cette bizarrerie sera aussi remarquée dans ce Dictionnaire; mais le peu de mots de la langue Turque où l'ortographe est déjà fixée, sont toujours écrits uniformément.

L'auteur a dû se dispenser d'indiquer en caractères Français dans ce Dictionnaire, la prononciation des mots à côté du texte en langues Orientales, pour ne pas le rendre beaucoup trop volumineux, et par conséquent difficile à se procurer, et d'un usage fort incommode. Ce qu'il n'a pu faire maintenant par ces raisons, il a en vue de le faire dans le vice versâ de ce Dictionnaire, auquel il se propose de mettre la main, dès qu'il aura plus de loisir, et qui ne sera que d'un seul volume. Ainsi le lecteur pourra, en cas de besoin, recourir, pour la prononciation des mots, à ce dernier Dictionnaire.

Il s'est glissé dans ce volume quelques fautes, à cause de l'inexpérience du correcteur. Celles qui sont de nature à embarrasser le lecteur, sont indiquées à la fin de ce volume, où il est renvoyé en cas de doute. Mais l'auteur s'étant décidé à se charger lui-même de la correction des épreuves depuis la lettre D., il espère qu'à commencer par cette lettre jusqu'à la fin de l'ouvrage, il n'y aura que très-peu de fautes, et pour la plupart celles qui pourraient se former après, au moment de l'impression, par la suppression accidentelle de quelqu'un des points distinctifs des lettres des langues Orientales, ainsi que cela arrive malheureusement.

Table des signes et abréviations, employés dans ce Dictionnaire.

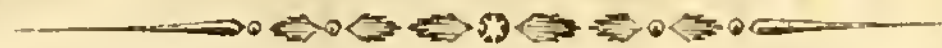
A.	signifie, mot Arabe.
P.	mot Persan.
P. vul.	mot Persan vulgaire.
T.	mot Turc.
	Les phrases où il n'y a aucune de ces lettres, sont en Turc.
—	Ce signe sert à séparer les synonymes d'une même langue, ainsi que les variantes dans les exemples. Il se met aussi quelquefois, pour séparer les différentes acceptions des mots, qui ne s'éloignent pas trop de leur principale signification.
‖	Ce signe sert à séparer les mots des exemples.

Quant aux abréviations des mots Français, comme elles sont les mêmes que celles qui sont généralement usitées dans les Dictionnaires, l'auteur a cru inutile de les indiquer ici.

معلوم اوله که اشبو لغتك طبعنه واوراق مطبوعه‌نك تصحیحنه مأمور اونلرك لسان ترکی‌یه وقوفلری اولمدیغنه بناءً ابتداکی اوچ حرفك کلماتنده وباخصوص نقطه‌لرنده بعض غلطات واقع اولوب بو کیفیّت مصنّف لغتك مشهودی اولنجه بصیله‌جق اوراقك امر تصحیحنی کندوسی التزام واولبابده بذل سعی مالاکلام ایتمکدن ناشی تلاحق ایدن حروف سائره‌ده هفواتك عددی اقلّ قلیل اوله‌جغی درکار در بناءً علی ذلك هر بر جلدك آخرنده غلطات مذکوره‌نك فهرستی بر ورقهٔ مخصوصده‌ده ضبط اولنمق لازم کلدی شویله که متن کتابده بولنه‌جق شبهه‌لو ویاخود نقطه‌لری ناقص کلمه‌لرك صحّتی بیلنمك ایچون اول فهرسته مراجعت اولنه وبو کلماتك بولنمسنه مدار سهولت اولمق ایچون فهرست مذکور ایکی ستون اوزره تقسیم اولنوب بربیسینك بالاسنده غلطات ودیگرینه تصحیحات دیو اشارت وهر بر کلمه قنغی صحیفه‌ده وصحیفه‌نك قنغی ستوننده وقاچنجی سطرنده موجود اولدیغی رقملری وضعیله اشعار اولندی

بصمه خانه‌ده نقطه‌لو کاف حرفنك قالبی موجود اولمدیغندن کاف فارسینك اوزرینه اقتضا ایدن اوچ نقطه یرینه فتحه کبی برنشان وضع ایتمشلردر آنك ایچون اشبو لغتده دخی الفاظ فارسیّه‌ده اول نشانلو کافك استعمالی اقتضا ایلدی

DÉDIÉ

À SA MAJESTÉ L'EMPEREUR

DE TOUTES LES RUSSIES

NICOLAS PREMIER.

Par Son très-dévoué, très-soumis et très-fidèle serviteur.

Le prince A. Handjéri

DICTIONNAIRE

FRANÇAIS-ARABE-PERSAN ET TURC.

A Particule qui marque le datif *A.* الی *P.* ب *T.* ه || Écrire à quelqu'un بر کمسندیه تحریر ایتمک Soumission à l'autorité اولی الامره اطاعت Attentif à la leçon درسه صرف اهتمام ایدن کشی

Il s'emploie aussi à la place des prépositions suivantes :

Après *A.* بعد *P.* پس *T.* صکره || À deux mois de là بعد الشهرین - بوندن ایکی ای صکره Aller pas à pas قدم بعد القدم وارمق - آیاق آیاق کتمک Dire mot à mot لفظاً بعد لفظ سویلمک Compter sou à sou پول پول صایمق

Avec *A.* بِ *P.* بَ *T.* ایله || Travailler à l'aiguille بالابره ایکنه ایله ایش ایشلمک - اعمال ایتمک Gagner à la pointe de l'épée قلیج ایله قزانمق - بحدّ السیف ظفریاب اولمق

Dans, en *A.* فی - الی *P.* در - ب *T.* ده - ه || Demeurer à Paris پارسده اقامت ایتمک Retourner à la ville شهره عودت ایتمک

Par *A.* من *P.* از *T.* دن || On juge à la mine کیفیّتی ناصیهٔ حالی چهره‌سندن آکلاشیلور - حالندن استدلال اولنور

Pour *A.* ل *P.* ب *T.* ایچون || Prendre à témoin شاهد استشهاد ایلمک - شاهد اتّخاذ ایلمک - ایچون یاد ایتمک

On eut bien de la peine à lui faire entendre cette chose فلان شیئی فلانه تفهیم ایچون خیلی زحمت چکلدی

Selon *A.* على *P.* بر *T.* اوزره - جه || Un habit à la mode طرز نو ظهور اوزره بر ثوب - على طرز الجدید بر لباس Bâtir à la manière d'Italie على صورة اتالیانی بنا ایتمک اتالیا طرزی اوزره بنا یاپمق - اتالیا طرزنجه یاپو یاپمق -

Sur *A.* على - الی *P.* بر - ب *T.* اوزره - ه || Monter à cheval آت اوزرینه بنمک - آته بنمک

Vers *A.* الی *P.* ب *T.* ه || Venez à moi طرفمه کل - بکا کل

Entre *A.* بین *P.* میان *T.* آره || Un homme de quarante à cinquante ans قرق اللی یاش آره‌سنده بر آدمدر

ABAISSEMENT. Diminution de hauteur *A.* سفالت - تسفّل - قصارة القدّ - تنزّل *P.* پستی *T.* آلچقلق - اینمه || Abaissement d'un mur دیوارک قصارت قدّی - دیوارک آلچقلغی Abaissement des eaux صولرک اینمه‌سی - میاهک تنزّل وتسفّلی Abaissement du mercure dans le baromètre میزان هواده جیوه‌نک تنزّلی

On dit, L'abaissement de la voix *A.* تنزّل الصوت - انخفاض *P.* پستی صدا *T.* سسک آشاغیلنمه‌سی - سسک اینمه‌سی

Figur. *A.* انحطاط - تنزّل *P.* فرود آمدی *T.* آشاغیلنمه || Abaissement de fortune انحطاط اقبال - تنزّل بختیاری وسعادت Abaissement de courage بهره‌دار - غیرتک تنزّل وانحطاطی اولدیغی مایهٔ غیرت وجرأتک مشرف انحطاط ورخاوت اولمسی

Il se prend aussi pour humiliation volontaire *A.* خشوع - مسکنت - تذلّل النفس - استحقار النفس - وضوع - خضوع النفس *P.* فروتنی - افتادگی *T.* کوکل دوشکونلغی || Se tenir dans l'abaissement devant Dieu درگاه جناب پروردگاربده استادهٔ مقام فروتنی وسکنت اولمق Un parfait chrétien doit se plaire dans l'abaissement عیسوئی صحیح وکامل حال

استحقار نفس ايله - تخشع وتخضعدن لذتياب اولملودر
حائز نصاب انبساط وانشراح اولمق اقتضا ايدر

Il se prend aussi pour humiliation forcée *A.* مذلت - حقارت
P. خواری - خاكساری - فرومايگی *T.* آلچقلق || C'est un esprit altier qu'il faut tenir dans l'abaissement بر متعظم بالا
پرواز اولمغله دائرۀ خاكساری ومذلتده ضبطی اقتضا ايدر

ABAISSER. Faire aller en bas *A.* اهدال - اسدال - اسبال
آشاغی - آشاغی ايندرمك *T.* فرو هليدن - فرو هشتن *P.*
پردەيی - پردەيی اسدال ايتمك || Abaisser un store صارقتمق
فنری - فنری اسبال ايتمك Abaisser une lanterne ايندیرمك
آشاغی ايندیرمك

Il signifie aussi, diminuer la hauteur *A.* تنزيل - تقصير - قصر
القدّ *P.* كوتاه كردن - پست كردن *T.* بويی - قصدلتمق
ديوارك قدّينی تنزيل ايتمك || Abaisser la muraille اكسلتمك
Abaisser le ton de la voix پردۀ صدايی - اخفاض صوت ايتمك
سسی ايندیرمك - پست ايتمك

Il se prend aussi pour humilier *A.* تذليل - توضيع - تحقير
P. خوار كردن *T.* الچقلتمق || Dieu abaisse les superbes
باری تعالی حضرتلری اهل كبر وغروری توضيع وتذليل
حضيض مذلته القا ايدر - پست وخوار ايدر - ايدر Rome abaissa l'orgueil de Carthage روميه كبری دولتی قرطجنه لونك
انف كبروغرورلرينی - خيلا ونخوتنی كسر وتوضيع ايتديردی
ارغام ايلدی

S'ABAISSER. S'avilir *A.* ارتكاب الذل والاحتقار - تمسكن -
تذليل النفس *P.* خاكساری نمودن *T.* آلچقلنمق || S'abaisser à des choses indignes de soi ذاتنه نا جسپان اولەجق
حالنه - شيلری ارتكاب ايله اختيار ذل وحقارت ايتمك
لايق اولميەجق شيلری ارتكاب ايله تذليل نفس ايتمك
شاننه لايق اولميەجق -

Joint à la préposition Devant, il signifie s'humilier || S'abaisser devant la majesté de Dieu بارگاه جلالتپناه حضرت كبريايه
حضور عظمت نشور جناب - اظهار عجز ومسكنت ايتمك
ربّ العزته ايفای فريضۀ فروتنی واستكانت ايتمك

ABAISSEUR. Nom de muscles dont la fonction est d'abaisser les parties auxquelles ils sont attachés *A.* عضلۀ هادله pl.
عضلات هادله *P.* پاميغ فرو ران *T.* صارقديجی بالق اتی
|| L'abbaisseur de l'oeil عضلۀ هادلۀ عين

ABANDON. État d'une chose, d'une personne abandonnée *A.*
خذلان - مخذوليت - متروكيت - بهل *P.* واكذ اشتگی *T.*
براغيلمش || Il est dans l'abandon de Dieu من طرف الله مخذول
من قبل الرحمن انداخته وادیء خزی وخذلاندر - ومتروكدر
Dans l'abandon général عند العامه دوچار ابهال ومخذوليتدر
نظرگاه عامه، انامدن پس انداخته وادیء مخذوليت -
بالجمله دوستاندن Dans l'abandon de tous ses amis اولمشدر
براغلمشدر - واحباسی طرفندن دوچار ابهال وخذلان اولمشدر

Il se prend aussi pour une sorte de négligence qui exclue toute affectation *A.* توكل *P.* قلندری *T.* تركيلك
آبطاللق - تركيلك || Il y a dans cette partie du discours un heureux abandon
- مقالەنك فلان محلنده بر توكل دلپسند ودلربا واردر
پك خوش بر آبطاللق صورتی واردر Elle a dans ses manières un abandon séduisant اوضاع واطوارنده دلكش ودلفريب
موجب معتوبيت اولەجق بر نوع - بر نوع آبطاللق واردر
ابطاللق وار در

Il se dit aussi pour résignation *A.* تسليميت - توكل - تكلان
بخدا سپارش *T.* اللهه نفسنی حواله ايتمه - اللهه براغلمه *P.*
|| Un parfait abandon à la volonté de Dieu ارادۀ صمدانيەيه
تسليميت كامله

Et pour oubli de soi-même *A.* لا قيديت - اهمال النفس
P. بيقيدی *T.* قيدسزلك - قايرماسه - كندوينی || Se laisser aller à l'abandon بيقيدلك مسلكنه ارخای زمام نفس
اهمال نفس واديسنی اختيار ايتمك - ايتمك Un aimable abandon مطبوع ودلپسند بر كونه اهمال نفس

Et généralement, pour renoncement, oubli || L'abandon de tout soin كافۀ مشاغل وغوائلك تركی واهمالی Cet abandon de vous-même nous désole بو نفسك حقنده اختيار ايلديكك
رتبه فراموشی واهمال موجب تأسف بال اولور

En termes de Palais, il se dit pour délaissement *A.* كف
اليد - فراغت - فراغ - ترك *P.* دستكشی *T.* براقمه - بوشلمه ||
Il a fait l'abandon de sa terre متصرف اولديغی چفتلكی
متصرف اولديغی چفتلكدن تارك وفارغ - ترك ايلدی
دستكش فراغ اولدی - اولدی

À L'ABANDON *A.* علی حال الخذلان - مخذولا - مهملا -
متروكا *P.* در حال بيزاری *T.* براغيلمشده اولدرق || Tout est à l'abandon هر شیء حال متروكيت ومخذوليت اوزره در
هرشیء مخذول ومهمل قالدی -

ABANDONNEMENT. Délaissement entier *A.* ترك كلی - مخالات

- عدم الالتفات *P.* وا گذاشتگی *T.* بوشلمه || Il est à plaindre dans l'abandonnement où il est de tous ses amis et de tous ses parents بالجمله خویشان واقربا واصدقا واحباسی طرفندن دوستان - کلیا ترک واخلا اولنمش اولمغله محل مرحمتدر وآشنایانی کندوسندن سلب نگاه التفات ایتدکلری حسبیله سزاوار مرحمتدر Il a fait un abandonnement général de tous ses biens مال ومنالنی بر وجه مطلق ترک واخلا مال ومنالندن کافة ومطلقا فارغ اولدی - ایلدی

Il signifie aussi, déréglement excessif dans la conduite, dans les moeurs *A.* خلاعة الطبع - تسیب الحال *P.* رسوایی *T.* تسیب - رسوایلک - خراباتیلک || Abandonnement infâme تسیب حال فضاحت مآل Vivre dans l'abandonnement تسیب حال خراباتیلک حالنده کچنمک - اوزره کچنمک

ABANDONNER. Quitter, délaisser *A.* ترک - اخلا - تخلی *P.* وا گذاشتن - فرو هلیدن *T.* براقمق - بوشلمق || Les gens de guerre l'ont contraint d'abandonner sa maison عسکری طائفه‌سی کندو خانه‌سنی ترک ایلمکه مجبور ایلدیلر Il abandonna le pays مملکتی ترک ایلدی Abandonner sa femme et ses enfans ترک اولاد وعیال ایتمک Dieu n'abandonne pas les siens باری تعالی حضرتلری عبادینی ترک واخلا ایتمز Vous m'avez abandonné dans le besoin وقت حاجتده بنی ترک ایلدک - وقت ضرورتده Abandonner la poursuite d'une affaire بر مصلحتک تعقیبنی بوشلمق - تعقیبنی ترک ایتمک Abandonner une cause بر دعوادن وازکچمک - بر دعوادن تخلی وفراغت ایتمک

On dit, qu'un père a abandoné son fils پدر اوغلنی خلع ایلدی - اوغلندن سلب نگاه رغبت والتفات ایلدی - بوشلدی - ترک ایلدی

On dit, Abandonner une succession, une prétention, pour dire, y renoncer میراثدن ودعوادن کف ید ایتمک - فراغت ایتمک - ال چکمک - وازکچمک - ایتمک

Il signifie aussi, laisser en proie, exposer *A.* تسییب - اهمال *P.* وا گذاشتن *T.* براقمق - صالیویرمک || Abandonner à la fureur des soldats عسکرک ایادی باطشه‌سی قهرینه تسییب واهمال ایتمک Abandonner un vaisseau à l'orage سفینه‌یی صالیویرمک - تندباد شدید ایچنه تسییب ایتدیرمک - سفینه‌یی بوره ایچنده دستخوش امواج اولمق اوزره ترک وتسییب ایتمک Abandonner à la merci de.... à la disposition de... فلانک اراده‌سنه حواله ایلمک - اراده‌سنه براقمق

Abandonner quelqu'un à son caractère, à ses penchans, à son mauvais sort بر کمسنه‌یی کندو طبیعتنه ورغبات نفسانیه‌سنه وبخت منحوسنه حواله ایله براقمق - صالیویرمک On dit, Abandonner son cheval اسبک زمام ضبط وتصرفنی اطلاق ایتمک - آتک باشنی صالیویرمک - آتک باشنی قویویرمک

On dit, que Dieu abandonne souvent les méchants à leur sens réprouvé جناب خداوند بیچون اهل شرکی اکثریا اتخاذ مسالک اولدقلری سمت ضلالتده ترک واهمال ایدر - ایتدکلری سمت ضلالتده ترک ایدر

ABANDONNER une chose, une personne à quelqu'un. Lui permettre d'en faire ce qu'il lui plaira *A.* تفویض - احاله *P.* سپردن *T.* براقمق - اصمارلمق || Abandonner tous ses biens à ses créanciers مجموع مالنی داینلرینه حواله ایلمک - آلاجقلوسنه براقمق Vous vous plaignez de cet homme, je vous l'abandonne بو آدمدن شکایتک واردر اشته سکا تفویض ایدرم Un père a abandonné le soin de son fils à la conduite de... اوغلنک تأدیب وتربیه‌سی خصوصنی فلانک عهده اهتمامنه حواله ایلدی Son père l'abandonne, pour dire, qu'il ne veut pas prendre soin de lui پدری تسییب واهمال ایلدی - خلع ایلدی Dieu l'abandonne الله تعالی کندودن کف ید ایدر Mon courage m'abandonne غیرتم بندن فارغ وروگردان اولور

S'ABANDONNER, se livrer à quelque chose *A.* تسییب النفس - تسلیم النفس *P.* افتادگی نمودن *T.* مبتلا اولمق - دوشمک || S'abandonner à la débauche, au vice عیش وعشرته ومساوی ومعایبه تسلیم زمام نفس ایتمک à ses passions هوای نفسه امراض نفسانیه‌یه تسییب نفس ایتمک - مبتلا اولمق aux femmes زندوستلغه مبتلا اولمق à la tristesse, aux pleurs دریای غموم واکداره وگوزیاشی ایچنده تسلیم زمام اختیار ایتمک à la joie زمام اختیاری وادیء طرب وسروره ارخا ایتمک Je m'abandonne à vous سکا تسلیم اولورم

S'ABANDONNER à la Providence حکم تقدیره اظهار تسلیمیت ایتمک à la fortune مقتضای حکم طالعه متوکل اولمق - طالعه تبعیت ایتمک - ظهوره تابع اولمق

On dit d'une femme qui se prostitue, qu'elle s'abandonne à tout le monde هرکسه تسلیم وجود ایدر

ABANDONNÉ. Il se dit d'un enfant sans secours, loin de ses parents *A.* مهمل - متروک *P.* بیکس *T.* کمسه‌سی یوق

Et d'un homme perdu de libertinage *A.* مسيّب الحال *P.* برباد *T.* خراباتى - خودخو

ABATAGE. La peine et les frais pour abattre le bois *A.* قطعيّة - اجرة القطع *P.* مزد بريدن درخت *T.* آغاج - كسمه بها - كسيمى بهاسى

ABÂTARDIR. Dégénérer *A.* تغيير الاصل - تغيير الجبلّة - تنكير الجبلّة - افساد الاصل *P.* نژادرا ديگر گونه گردانيدن *T.* آولكى حالنى دكشدرمك || La longue servitude abâtardit le courage امتداد حال رقّ ومملوكيّت مايهء اصليّهء جسارتك تغييرينه بادى اوله كلمشدر || les jeunes gens s'abâtardissent dans l'oisiveté, dans les délices نو جوانلره كوره بيكارى وبطالت ولذايذ نفسه ادمان ومداومت باعث تغيير سنّ شبابده اولنلره كوره بيكارى وبطالت - جبلّيت اولور طبيعت اصليّه لرينك تغييرينى مستلزم اولور

ABÂTARDI. *A.* متغيّر الاصل - متنكّر الاصل *P.* گمكرده نژاد *T.* اصلى دكشمش || Ce plant de vigne s'est abâtardi بو اوزوم پيچلنمشدر - تكاكى متغيّر الاصلدر || Un coeur abâtardi متغيّر الاصل اولمش فؤاد

ABAT-JOUR. Sorte de fenêtre dont l'appui est en talus, afin que le jour se communique plus facilement dans le lieu où il est pratiqué *A.* فتحت *P.* روشندان - تابدان *T.* باجه پنجرهسى || Les marchands ont des abat-jours dans leurs magasins, pour faire paraître leurs marchandises plus belles اهل تجارت متاعلرينى خوش كوسترمك ايچون اوطهلرنده روشندانلر ياپديرورلر

ABATIS. Quantité de choses abattues, telles que bois, arbres, pierres, maisons *A.* حساس pl. حساسات - كساره pl. كسارات - نقض pl. انقاض *P.* خرده سنگ - خرده چوب *T.* قيرندى - بيقندى || Les ennemis embarrassèrent les chemins par de grands abatis d'arbres اعدا معابر ومسالكى كسارات اشجار ايله تصعيب ايلديلر || Cette rue est bouchée par un abatis de maisons بو طريق ابنيه بيقندباريله مسدود در

On dit aussi, Faire un grand abatis de gibier عظيم شكار قيرغينى ايتمك

On appelle aussi Abatis, les pieds, la tête, le cou, les ailerons etc. des volailles *A.* سقط - جزاره *T.* سقات

Il se dit aussi, du lieu où les bouchers tuent le bétail *A.* مذبحه - قناره *P.* سلخخانه *T.* سالخانه

ABATTEMENT. Affaiblissement, diminution de force, de courage *A.* فتور - وصمت *P.* درماندگى *T.* قيرقلق - كوشكلك || Ce malade est bien mal, je le trouve dans un grand abattement بو مريض غايت ايله حالت فتور ووصمتده اولديغندن مزاجى زياده نا خوش كوريبنور || Cette mauvaise nouvelle l'a mis dans un étrange abattement بو خبر موحش غايت فتورينى موئدّى اولمشدر

ABATTEUR. Celui qui abat du bois *A.* قاطع الاشجار *P.* درخت افكن *T.* آغاچ كسيجى

ABATTRE. Mettre à bas, renverser par terre *A.* هدم - هدّ - نقض - تهديم *P.* بيهيدن - فروافكندن - بخاك افكندن - بر زمين زدن - زمين كردن *T.* بيقمق - دوشورمك - يره بيقمق - اشاغى بيقمق || Abattre des maisons, des murailles هدم بيوت ومنازل وحيطان وجدرانى نقش زمين ايتمك - خاك ايله يكسان ايتمك - وتخريب ايتمك || des arbres آغاجارى كسوب بيقمق - تهديم اشجار ايتمك || Abattre par le pied دبندن بيقمق || Il le prit rudement au collet, et l'abattit sous lui عنف ايله بوغازندن طوتوب آلتنه بيقدى || Il lui abattit la tête de dessus les épaules كلّهسنى اوموزلرى اوزرندن قوپاروب دوشوردى || Il lui abattit le bras d'un coup de sabre همان بر ضربده قولنى دوشوردى || Ce chasseur abat bien du gibier بو صيّاد خيلى شكار دوشرر || Ce cheval est fougueux; on est contraint de l'abattre pour le ferrer بو اسب خرون وبد رام اولمغله حين انعالده يره بيقديرلمق اقتضا ايدر

Figur. Affaiblir, faire perdre les forces, le courage *A.* تفتير - ايراث الكسر والانحطاط - ايراث الكسر والفتور - توصيم *P.* نا توان كردن - درماندگى آوردن - سست وبيمجال كردن *T.* بيقمق || Une fièvre continue abat bien un homme حمّاى لازم خيلى مرتبه توصيم بدنى مستلزم اولور - قواى بدنيّه وجودى يقار - خيليجه باعث كسر وانحطاط اولور || Cette maladie a bien abattu ses forces بو علّت قواى بدنيّهسنه كلّى كسر وفتورى موجب اولمشدر || Cette perte lui a abattu le courage بو ضايعات كندوبه موجب فتور اولدى - غيرتنه ايراث كسر وزوال ايلدى || Ces deux maisons sont ennemies, elles font leurs efforts pour s'abattre l'une l'autre بو ايكى خاندان ميانهلرنده اولان بغض وعداوت تقريبيله احدهما آخرك انحطاط وتنزّلنى موجب اولهجق اسبابك استحصالنه صرف

مقدور ایدرلر

Figur. Abattre bien du bois, pour dire, expédier beaucoup d'affaires *T.* خیلی ایش سورمک

Proverb. Petite pluie abat grand vent *T.* چسنتی یغمور کسکین روزکار بصدیرر

S'abattre || Un cheval s'abat, pour dire, que les pieds lui manquent, et qu'il tombe tout-d'-un coup *A.* کبوه *P.* شکرفیدن *T.* تکرلنمک

On dit aussi, une volée de pigeons s'abattit sur un champ تارلانک اوزرینه بر سوری کوکرجین نزول ایلدی Un orage terrible va s'abattre sur nous اوزریمزه قریباً بر تندباد روزکار تنزل ایتمکده در هائل نزول ایده جکدر Le vent s'abat کسب سکونت ایتمکده در ـ دیکلمده در ـ

ABAT-VENT. Charpente qui garantit du vent et de la pluie *A.* افریز ـ سدفه *P.* بارانگریز *T.* چیقمه ـ چاتی

ABC. Petit livret contenant l'Alphabet *A.* اضبارة pl. اضابیر ـ کتاب الابجد *P.* سیپاره *T.* الف سپاره‌سی

Figur. Le commencement d'une science || Ce n'est là que l' A. B. C. des Mathématiques علوم ریاضیه‌نک هنوز ابجدیدر

ABCÉDER. Se tourner en abcès *A.* تورّم *P.* آماس فساد ورم آزمق *T.* آماس تباه شدن ـ بذیرفتن

ABCÈS. Tumeur inflammatoire qui se termine par la supputation *A.* ورم قرحی pl. اورام قرحیّه *P.* آماس ریشدار *T.* رندده اولان ورم قرحی || Abcès au poumon یاره‌لو ورم

ABDICATION. Renoncement volontaire à une dignité *A.* استعفا *P.* از جاه دستکشی *T.* پوستی بوشلمه || L'abdication de Dioclétien فلان قیصرک استعفاسی

ABDIQUER. Abandonner la possession d'un État, d'une dignité *A.* استعفا ـ کفّ الید ـ فراغت *P.* دست کشیدن *T.* بوشلمق فارغ اولمق ـ ال چکمک || Abdiquer la royauté, la couronne, l'Empire پادشاهلقدن وتاج وتختدن وملکت وسلطنتدن Ce Général a abdiqué فلان جنرال کفّ ید وفراغت ایتمک خدمتدن استعفا ایلدی

Abdiqué *A.* مستعفی *P.* دستکش *T.* پوستنی بوشلمش

ABDOMEN. Le bas ventre *A.* خثله pl. خثلات ـ بطن ـ اسفل تنور البدن *P.* پایین شکم *T.* کوبک التی || Les muscles de l'abdomen عضلات بطن اسفل

ABDUCTEUR. Nom qui se donne à différents muscles, dont la fonction est de mouvoir en dehors les parties auxquelles ils sont attachés *A.* عضلهٔ رادعه *P.* پیامیغ بیرون ران *T.* طشره‌یه عضلهٔ رادعهٔ عین بالق اتی دوردیجی || L'abducteur de l'oeil

ABÉCÉDAIRE. L'ordre des lettres suivant l'Alphabet *A.* ترتیب حروف الایجاد

ABÉCQUER. Donner la bécquée à un jeune oiseau *A.* تمقیق *P.* مرغ با بچه اش خورش دادن *T.* قوش کندو یاوریسنی یملمک

ABEILLE. Insecte qui produit le miel et la cire *A.* نحله pl. نحل *P.* منج ـ کتب ـ زنبور عسل *T.* بال آریسی || Abeille dorée نحل زرنشان Essaim d'abeilles *A.* خشرمة النحل ـ ثول النحل *P.* رمهٔ منج *T.* بال آریسی سوریسی Une ruche d'abeilles *A.* کواره *P.* کندو *T.* آری قوانی Aiguillon d'abeille *A.* ابرة النحل ـ ابرة الزنبور *P.* نیش زنبور *T.* آری ایکنه سی La reine des abeilles *A.* امیر النحل ـ خشرم ـ یعسوب *P.* میر منج *T.* آری بکی ـ خان

ABERRATION. Mouvement apparent qu'on observe dans les étoiles *A.* حرکة متموّجه || L'aberration des fixes ثوابتک حرکت متموّجه‌سی

ABÊTIR. Rendre stupide *A.* تبلید *P.* کور دل کردن *T.* بودالاندرمق

Il est aussi neutre *A.* تبلّد *D.* کوردل شدن *T.* بودلالنمک || Il abêtit tous les jours کسب ـ کل یوم تبلّد ایتمکده در بلادت ایتمکده در

Abêti *A.* متبلّد *P.* کور دل *T.* بودالالنمش

AB-HOC, AB-HAC. Confusément *A.* شذر مذر *P.* پراکنده *T.* قارش مورش وپریشان

ABHORRER. Avoir en horreur *A.* استنفار ـ تنفّر *P.* نفرت داشتن ـ غرش داشتن *T.* کوکل ایرکنمک || Les honnêtes gens abhorrent les fripons اهل عرض وناموس اولنلر فاسدیس وحیله‌کاراندن نفرت ایدرلر Les tyrans sont abhorrés de leurs sujets مبغوض ـ جبّاران وظلمکاران منفور رعایا وزیر دستاندرلر رعایا وزیر دستاندرلر

ABIME. Gouffre très-profond *A.* لجّه ـ غمر ـ غمیر pl. اغمار *P.* غرقاب ـ هول ـ غمیر هائل *T.* اوجرم || Horrible abime انگیز Il s'est fait là un abime par un tremblement de terre وقوعه کلان حرکت ارضدن بر غمر عمیق الغور پیدا اولدی Ne vous baignez pas en tel endroit de la rivière, il y a un abime نهرک فلان طرفنده برغمر بعید الغور اولمغله آنده

احتیاط اولنمق روا دکلدر

Dans le langage de l'Écriture, il signifie, enfer *A.* جحیم *P.* دوزخ *T.* جهنّم || Les anges rebelles ont été précipités dans l'abime طاعت باریدن منصرف سمت عصیان اولمش اشرار جانّ درکات جحیمه القا اولندی

Figur. *A.* ورطه *P.* مغاک *T.* اوچرم On emploie aussi les mots *A.* بحر *P.* دریا *T.* انکین || Il est tombé dans un abime de misère, de malheur مغاک نا قعرباب نکبت وورطهٔ بی بن وکنار فقر ومسکنته گرفتار اولدی Le jeu, les procès, les bâtimens sont des abimes دعاوی ومرافعات وملاهی ومقامرات وابنیه وعمارات ورطهٔ بی بن وکنار مصارفدر La divisibilité de la matière à l'infini est un abime pour l'esprit humain مادّه‌نک الی غیرالنهایه قابلیّت تجزّیسی ملاحظه‌سی عقل بشره کوره بر دریای بیحدّ وپایاندر Les abimes de la sagesse, de la miséricorde de Dieu حکم خفیّهٔ الٰهیّه ومرحمت بیغایت ربّانیّه بر بحر لا حدّ ونهایه در La Métaphysique est un abime علم کلام بر دریای بی سر وپا در

On dit d'un homme très-savant, C'est un abime de science فلان کشی بحر علوم ومعارفدر

ABIMER. Précipiter dans un abime *A.* خسف - سوخان - *P.* درزمین فرو بردن *T.* یره باترمق || Les cinq villes que Dieu abima الله تعالینک خسف وغرق ایتدردیکی بلاد خمسه - بامر الله تعالی یره باترلمش بش عدد شهرلر

Figur. Perdre, ruiner entièrement *A.* افنا - تخریب *P.* تباه کردن - هبا کردن - مضمحل کردن *T.* یوق ایتمک - یقمق || Les dépenses excessives l'ont abimé ایتدیکی مصارف مفرطه‌یه مبنی حالی کلیّاً مضمحلّ وخراب اولمشدر - خراب اولدی Prenez garde à cette porte qu'on vient de peindre, elle abimera votre habit حذر بو قپودن هنوز نقش اولنمش ایله لباسکی فنا وتباه ایده‌جکدر

Figur. Périr, et alors il est neutre *A.* اضمحلال - محو *P.* تباه شدن - نا بود گشتن *T.* یوق اولمق || C'est un méchant homme, il abimera avec toute sa fortune بر خبیث آدمدر جمیع اموال واشیاسیله محو ومضمحلّ اولدجغی ظاهردر Toute sa fortune abimera un jour بر کون اولور که مال ومنالی رهین فنا - جملةً تباه وهبا اولدجقدر

S'abimer. S'abandonner tellement à quelque chose, qu'on ne songe à aucune autre *A.* استغراق الذهن - استغراق *P.* غرقه شدن *T.* طالمق || S'abimer dans la contemplation des merveilles de Dieu کرامات حضرت پروردگاری‌یه تطلّع وتنظر مطالعه‌سنده استغراق ذهن ایتمک S'abimer dans l'étude برله استغراق ذهن ایتمک دریای افکاره dans les pensées کتبه استغراق ذهن ایتمک - افکاره طالمق - استغراق ذهن ایتمک S'abimer dans la douleur درونه مستولی اولمش سیل غموم واکدار ایچنده عیش وعشرتده dans la debauche, dans les plaisirs غرق اولنمق حظوظات نفسانیه‌ده - ومشتهیات نفس ایچنده مستغرق اولمق - نعیم دنیاده مستغرق اولمق -

Abimé || Une ville abimée منخسفه بر بلده - دوچار خسف - یره باتمش شهر - وسوخان اولمش بلده Un homme abimé dans la mer دریایه باتمش ادم - غریق

Figur. Une femme abimée dans la douleur غریق بحر اندوه وکدر اولمش خاتون Abimé de dettes مستغرق دیون Un meuble abimé de taches لکه‌لرک کثرتندن فنا پذیر اولمش متاع بیت

AB IRRATO. Fait par un homme en colère *A.* عن جانب المغتاظ *P.* از سر خشمناک *T.* طارغنلق حالنده اولان کشیدن || Testament Ab irrato وصیّت مرد مغتاظ طرفندن اولان - وصیّتنامهٔ مرد خشمدار - طارغنلق حالنده اولان کشینک وصیّتی

ABJECT. Vil bas *A.* لئیم pl. لئام - رذیل pl. ارذال - دنی - سفیل pl. سفله - ادانی *P.* ناکس - فرو مایه - یقدر *T.* آلچق - کوتی || Un homme vil et abject لئیم ورذیل آدم Un esprit abject مزاج دنائت امتزاج Une créature abjecte بر مخلوق لئیم Une phisionomie abjecte سیمای دنائتنما Des emplois, des usages vils et abjects عادات وآداب دنیه Des sentimens abjects افکار مرذوله

ABJECTION. État où est une personne abjecte *A.* سفالت - رذالت - دنائت *P.* خساست - خاکساری - فرومایگی - *T.* ناکسی - ناکسلک - آلچقلق || Il est tombé dans une telle abjection que... بر کرنه حال سفالته گرفتار اولدیکه Vivre dans l'abjection حال سفالتده کچنمک L'abjection de ses sentimens et de ses moeurs دنائت افکار وخساست اخلاقی

Il signifie aussi, rebut, en cette phrase de l'Écriture-Sainte: L'opprobre des hommes et l'abjection du peuple فضیحهٔ بنی آدم ورذیلهٔ عامّهٔ عالم - رسوای عالم وسبب شین نوع ادم - وعار بنی ادم

ABJURATION. Action par laquelle on renonce à une fausse religion *A.* انكار الكفر ـ رجوع عن الكفر *P.* از كفر رو گردانى *T.* كفردن دونمه || Abjuration publique et solennelle رسماً وعلناً انكار كفر Abjuration de l'hérésie رفض والحادك انكارى رفض والحاددن رجوع ـ

ABJURER. Renoncer à une fausse religion *A.* ردّ الكفر *P.* از كفر رو گردانيدن ـ از كفر ور گشتن *T.* كفردن دونمك || Il abjura son erreur ذاهب اولديغى خطايايى ردّ ايلدى Il abjura dans une telle église ذاهب اولديغى خطادن دوندى ـ فلان كليساده ردّ كفر ايلدى

Figur. Il se dit pour renoncer *A.* استنكاف ـ رجوع ـ نكول *P.* تبرّى ـ رو گردان شدن ـ رو گردانى نمودن *T.* دونمك || Abjurer une opinion بر اعتقاددن رجوع ونكول ايتمك Il a abjuré Aristote ـ ارسطو مذهبندن استنكاف ايلدى نكول ايلدى

Abjuré *A.* منكر الكفر ـ راجع عن الكفر *P.* از كفر رو گردان *T.* كفردن دونمش

ABLUER. Laver *A.* غسل *P.* شستن ـ شوييدن *T.* يومق

Ablué *A.* مغسول *P.* شسته ـ شوييده *T.* يوملمش || Nos péchés peuvent être ablués par le repentir et les bonnes oeuvres معاصى وذنوبمز توبه وندامت واعمال خيريه باهره المبرّت ايله شسته، صابون غفران اولمق ممكندر

ABLUTION. Le vin que le prêtre prend après la communion, et le vin et l'eau que l'on verse sur ses doigts, après qu'il a communié *A.* وضوء *P.* آبدست *T.* آبدست صويى

ABNÉGATION. Renoncement à soi-même, et détachement de tout ce qui n'a pas rapport à Dieu *A.* تجرّد ـ ترك ما سوا عن العلايق *P.* وا گذشتن از هواى خود *T.* كندودن ودنيادن وازكه

ABOI. Bruit que fait le chien en aboyant *A.* نبيح ـ نباح ـ عواء الكلب *P.* عو ـ عوعو سگ ـ آوازه سگ *T.* كوپك حاولمسى || L'aboi de ce chien est fort importun عواى كلب غايت تعجيزى موذيدر

ABOIS. Au pluriel, Il ne se dit qu'au figuré, en parlant d'une perssonne qui se meurt *A.* حالة النزع ـ حال الاحتضار *P.* جان كشمكش جان *T.* جان چكشمه || Il est aux abois حال جان چشكور ـ احتضارده در

On dit aussi d'une place qui ne peut plus se défendre, qu'elle est aux abois فلان قلعه صوڭ نفسنده در

ABOLIR. Annuler *A.* نسخ ـ الغا ـ ابطال *P.* عملمانده كردن *T.* بطاللمق ـ بوزمق || Il n'appartient qu'à ceux qui font les lois de les abolir قانونلرك نسخ والغاسى واضعلرى اولنلره مخصوص بر مادّه در Les nouvelles coutumes ont aboli les anciennes عادات جديده‌نك ايجاديله رسوم قديمه ملغا اولدى Le non usage a aboli peu-à-peu cette loi trop sévère غايت شدّتى آشكار اولان اشبو قانون عدم استعمال ايله رفته رفته ملغا وعملمانده قالمشدر Cette loi a été abolie par le fait sans être formellement révoquée بو قانون خلافنده امر اولنمش دكل ايكن فعلاً ابطال اولندى

Abolir un crime *A.* عفو الجرم *P.* گناه بخشيدن *T.* جرمى بغشلمق

S'abolir *A.* تعطّل ـ كسب المنسوخيّة *P.* عملمانده شدن *T.* بطاللنمق ـ بوزلمق ـ عملماندگى پذيرفتن || Cette coutume s'est abolie d'elle-même بو عادت طبيعتيله منسوخ اولمشدر C'était une ancienne pratique qui s'est abolie قديمده جارى اوله كلمش وصكره‌دن منسوخ اولمش اعمالدن ايدى

On dit, que tout crime s'abolit au bout d'un certain nombre d'années هرجرم عدد معيّن سنين واوقات گذرانده منسوخ ومعطّل عدّ اولنور

Aboli. *A.* ملغا ـ منسوخ ـ معطّل عن العمل *P.* عملمانده *T.* بوزلمش ـ بطاللنمش

ABOLISSEMENT. Action d'abolir *A.* الغا ـ انتساخ ـ تسقط *P.* عملماندگى عن العمل *T.* بطاللمه ـ بوزلمه || L'abolissement des anciens usages رسوم قديمه‌نك انتساخ والتغاسى

ABOLITION. Anéantissement d'une loi, d'une coutume *A.* منسوخيّت ـ سقوط عن العمل *P.* حال عملماندگى *T.* بوزلمه || L'abolition des cérémonies de l'ancienne loi شريعت قديمه ده مرعى اولان رسوم وآيينلرك منسوخيتى عملدن سقوطى ـ L'entière abolition de l'ordre des Templiers طامپليه دينمكله معروف طريقتك كليّاً منسوخيتى بوزلمسى ـ

Abolition d'un crime *A.* عفو *P.* گناه بخشى *T.* صوچ باغشلايشى || Abolition générale عفو مطلق Il a eu son abolition عفوينه مظهر اولدى

ABOMINABLE. Détestable *A.* واجب الكراهة ـ مكروه ـ كريه ـ محلّ الاستكراه *P.* پتيره ـ سزاوار غرش ـ غرش انگيز *T.* ايركنجك || Crime abominable جنايت كريهه ـ استكراه طبعى Homme abominable مكروه موجب اولدجق جرم وقباحت

طعم كريه واجب الاستكراه آدم ـ الاطوار آدم Goût abominable
Odeur abominable رايحه كريهه

ABOMINABLEMENT. D'une manière abominable *A.* مكروهاً ـ نفس ايركنجك *T.* كريهانه ـ غرش انگيزانه *P.* مستكرهاً موجب استكراه طبع || Il se conduit abominablement وجهله اولەجق وجهله عمل وحركت ايدر Il écrit abominablement Abominablement mal صورت مكروهه ايله كتابت ايدر بادئ استكراه نفس اولەجق مرتبەده قبيح وردئ

ABOMINATION. Horreur *A.* مكروهيت ـ كراهت *P.* غرش كريهه دە ـ اكراه ايتمك || Avoir en abomination ايركنش *T.* ايتمك

Il se dit aussi de ce qui est l'objet de l'abomination || Cet homme est l'abomination de tout le monde مكروه عالمدر ـ مكروه عالمدر

Il signifie aussi, action abominable *A.* مكرهه ـ كريهه pl. مكاره *P.* پتيره *T.* ايركنجك شى || Ce crime est une des plus grandes abominations que l'on puisse imaginer بو جرم وجنايت خيال وخاطره كله ميدجك مكاره اعمالك ارتكاب مكاره اشدّ واعظميدر Commettre des abominations مكاره ورذايله تصدى ايتمك ـ ايتمك

Abomination de désolation *A.* رذالة الخرابه ـ مكرهة الخرابه

ABONDAMMENT. En abondance *A.* مبذوراً ـ بالغاً ما بلغ *T.* با فزونى ـ بـا فراخى *P.* متكاثراً ـ متوافراً ـ مع زيادة || Il ne doit plus souhaiter de biens, il en a abondamment زيادەسيله ـ بول بول بالغاً ما بلغ صاحب ثروت ويسار ايدوكنه نظراً بوندن زياده ماله ارزومند اولەق عبثدر Cela est abondamment expliqué بو كيفيت مع زيادة شرح وايضاح اولنمشدر

ABONDANCE. Grande quantité *A.* فيض وبركت ـ غزارت ـ فراخى ـ فراوانى *P.* خصب ـ كثرت ـ وفور ـ وفرت ـ وفارت *T.* فزونى ـ شايگانى || Abondance de tout كمراهلق ـ چوقلق كثرت مال ومنال Abondance de biens هر شيده فيض وبركت
Pays d'abondance كثير الارزاق ـ وفير المحصولات بر مملكت
En grande abondance بوللق مملكتى ـ خصب ورخا مملكتى ـ مملكت
Être dans l'abondance بـا كمال وفـرت وغزارت
كثرت وغنايه مالك اولمق ـ سعه رزق صاحبى اولمق
Année d'abondance خصب ورخا ـ فيض وبركت سندسى
بوللق سندسى ـ سندسى

On dit proverb. De l'abondance du coeur la bouche parle
ما فى الصدرك حال طغيانندە لسان پر گو اولور

ABONDANT. Qui produit abondamment *A.* مخصب ـ كثير ـ فراوان ـ شايگان *P.* مبذور ـ ممبذول ـ عميم البركة ـ الارزاق *T.* بسيار ـ بول ـ كمراه ـ كور ـ مباح ـ چوق || Pays abondant en toute sorte de biens هر كوندنعم وفوائدى مبذول بر مملكت
Il est abondant en paroles, en comparaisons عميمة البركت نطق وكلام وتمثيلات موافقة المرامى مبذور وفراواندر غزارت الفاظ وتعبيرات وكثرت تمثيلات وقياساتى دركار در
Maison abondante en richesses مال وثروتى ـ كمراه بر خانه
Récolte abondante مباح ـ محصول كثير بذير وكثير بر خانه وكمراه اولان محصول

ABONDER. Avoir en grande abondance *A.* تملّك سعة الحال *P.* تملّك رفاغة الحال ـ بوللقده اولمق *T.* در فراخى بودن || Abonder en richesses وسعت حال ـ بوللق صاحبى اولمق ـ عيش شايگان وثروت ـ وكثرت مال ومناله مالك اولمق
en toutes choses هر شيده وبسار فراوان صاحبى اولمق
Cette province abonde en blés, en vins, en soldats, en gens d'esprit مملكتده خمر وحنطەيه متعلق محصولاتك وعسكر خدمتنه لايق نفراتك ورشد وكياست ايله موصوف ذواتك بوللغى وار در

Il signifie aussi, être en grande quantité *A.* توفر ـ ريعان *P.* كمراه اولمق ـ بول اولمق *T.* بسيار بودن ـ شايگان بودن || Le bien abonde en cette maison بو خانەده خير كور اولمق ـ خير ونعمت كمراهدر ـ ونعمت توفر وريعان اوزره در

On dit en Jurisprudence, que se qui abonde ne vicie pas *A.* لابأس فى الزيادة *T.* زيادەسى ضرر ايتمز

Et Figur. Abonder en son sens, pour dire, être fort attaché à son opinion *T.* كندو رأينه ـ كندو رأينه متمسك اولمق الصاق ذهن ايتمك

ABONNEMENT. Marché par lequel on consent à fixer à une certaine somme ce qu'il faudrait payer pour des droits dont le produit varie selon les circonstances *A.* عقد الايجار *P.* بكراش *T.* كرالمه || Faire un abonnement avantageux بر ايجار گيرى رابح عقد ايتمك

S'ABONNER. Être en abonnement *A.* استيجار *P.* بكراش *T.* كرا ايله طوتمق ـ كرالمق || S'abonner pour les dîmes گرفتن اعشارك استيجارينى مقاولەيه ربط ايتمك

ABONNÉ *A.* مستأجر pl. مستأجرين *P.* كرايدار - كراشدار *T.* كراجى

ABONNIR. Rendre meilleur *A.* اطابه - اصلاح *P.* بهتر ساختن - خوب كردن *T.* ايولتمك || Les caves fraiches abonnissent le vin بارد سردابلر اصلاح خمر ايدر

Il est aussi neutre *A.* استطابه - كسب الصلاح - استصلاح *P.* خوبى پذيرفتن *T.* ايولنمك - يايلمق || Ce vin abonnira dans la cave avec le temps بو خمر سرداب ايچنده مرور ايام ايله يايلهجقدر

ABORD, se dit proprement des ports où les vaisseaux peuvent mouiller *A.* وصول السفينه - رفا - مساحلت *P.* ساحلرسى *T.* يناشلمه || Ce port est de difficile ou de facile abord عسير سهل - عسير الرفادر - صعب الوصولدر - المساحله بر ليماندر يناشلمهسى قولاى - يناشلمهسى كوج - سهل المساحله - الرفا

Il se dit aussi en parlant des hommes qu'on aborde *A.* وصلت - مقاربت - مواصلت *P.* نزديكى *T.* بر كمسهنك - ياقلشمه || L'abord de cette personne est fort difficile شو آدمك وصلت ومقاربتنده صعوبت عظيمه وار در Cette personne a l'abord facile مواصلتى تكلفدن عارى بر آدمدر gracieux عند المواصله اظهار مساعلت وملاطفت ايدر بر ذات كريم الاخلاقدر Il a l'abord rude et fâcheux مواصلت ومقاربتنده خشونت وبدلك واردر - ردائت وار در Craindre l'abord de quelqu'un بر كمسهنك وصلتندن خوف ايتمك Je lui ai dit cela dès l'abord بو كلامى همان ابتداى مواصلتده سويلهدم Il m'a paru tel au premier abord نظرهٔ اوليده - وصلت اوليده بكا بويله كوروندى

Il signifie aussi affluence de personnes et de choses *A.* توالى الورود *P.* پياپى آمدن *T.* آقيشوب كلمه || Il y a un grand abord de monde dans cette maison بو خانهده خلقك متواليا توارديى پك چوقدر Il y a un abord de toutes sortes de marchandises et de denrées اولطرفه هر جنس اموال وذخاير پياپى - هر جنس اموال وذخاير آقيشوب كلور - توارد ايدر

D'ABORD. Au commencement, premièrement *A.* فى - ابتداء - فى اول الامر - ابتداء الامر *P.* درآغازكار *T.* ابتداده - اك اول - اول امرده || D'abord il semble que cela soit vrai اول امرده صحيح كبى كورينور

TOUT d'abord, se dit au même sens, et cela rend l'expression un peu plus forte *A.* على وهلة الاولى *P.* اول بارى - وهلهٔ اوليده - ايلك قوپوشده *T.* اول باول

ABORDABLE. Qu'on peut aborder *A.* ممكن المساحله - ممكن الرفا *P.* پذيراى ساحلرسى *T.* يناشيله بيلهجك || Cette côte n'est pas abordable à cause des écueils بو دريا كنارى كمى - شابلرك كثرتى تقريبيله محل ممكن الرفا دكلدر يناشه بيلهجك ير دكلدر

On dit, qu'un homme n'est pas abordable, pour dire, qu'il accueille mal ceux qui veulent l'approcher ممتنع المواصله در يانه وارلمز بر آدمدر - ممتنع المقاربه در - Et qu'il est très abordable سهل المواصله در - يانه وارلمسى قولاى بر ادمدر

ABORDAGE. Il se dit ordinairement en parlant des combats de mer *A.* تراكب *P.* با هم رسى *T.* ياقلشمه || Aller à l'abordage لاجل التراكب بر سفينهنك اوزرينه وارمق Prendre un vaisseau par abordage سفينهيى بالتراكب ضبط ايتمك La nouvelle construction des vaisseaux a rendu l'abordage presqu'impossible سفينهلرك رسم جديدلرينه كوره ياقلشمغله اوزرلرينه وارلمق همان درجهٔ استحالهده در

Il se dit aussi du heurt de deux vaisseaux *A.* مصادمة السفينتين - مصاكمة السفينتين *P.* با هم زدن كشتيها *T.* كميلرك چاتشمسى || Il n'y a rien à craindre que l'abordage كميلرك برى برلريله چاتشمسندن زياده مخوف ومخاطرهلو بر شئ يوقدر

ABORDER. Aller à bord *A.* ارفا *P.* بساحل رسيدن *T.* يناشمق || Le vent était si fort, que nous ne pûmes aborder هبوب ايدن روزكارك شدتندن يناشمق ممكن اولمدى Aborder dans une île بر جزيرهده ساحلرس قرار اولمق - يناشمق - القاى لنگر قرار ايتمك

Il signifie aussi, approcher *A.* تقرب - تدانى *P.* بنزديك شدن *T.* ياقلشمق - يانه وارمق || On ne saurait aborder de cette église, tant elle était pleine de monde كليسا خلق ايله مالامال اولديغندن يانه وارلمق امر محالدر

Et monter à un vaisseau par force dans un combat *A.* متراكبا - هجوم فى السفينه *T.* كمى يه چاتوب ايچنه يورويش ايتمك

On dit, Aborder un vaisseau, lorsqu'un vaisseau va en heurter un autre *A.* تصادم السفينتين *P.* دو كشتى با همديكر بر زدن *T.* ايكى كمى برى برلريله چاتشمق

Figur. Approcher de quelqu'un pour lui parler *A.* تقرب *P.* بنزديك آمدن *T.* يانه كتمك || La foule était si grande

auprès de ce ministre, que je n'ai pu l'aborder بو وكيل دولتك
يانده زحام ناس شول رتبده ايديكه تقرب ايده‌مدم

Il se dit aussi du discours, pour dire, traiter, discuter || Il n'a pas même abordé la question مبحثه تقريب كلام بيله
صدد ومبحثك سمتنه بيله ياقلشمدى ـ ايتمش دكلدر

ABORIGÈNES. Il se dit des premiers habitans d'un pays *A.* اصلنده‌كى .*T* اهالئ پيشين .*P* سكنهٔ قديمه ـ سكّان اصليّه
يرلولر

ABORNEMENT. V. Aborner.

ABORNER. Mettre des bornes *A.* وضع ـ اختطاط ـ تحديد
الحدود .*P* مرز بستن .*T* سنور قويمق || Aborner un champ
تارلايى علايم فاصله وضعيله ـ تارلاده وضع حدود ايتمك
تحديد ايتمك

Aborné *A.* محدود .*P* مرز بسته .*T* سنور قونمش

ABORTIF. Qui est venu avant terme *A.* جهيض ـ سقط .*P*
مولود .*T* زادهٔ نا بهنگام || Enfant abortif دوشوك جوجوق
نا رسيده .*P* ناقص الخلقة سقط Et en parlant de fruits *A.*
فاكههٔ ناقصة الخلقه || Fruit abortif جوره قالمش يمش .*T*

ABOUCHEMENT. V. Aboucher.

En termes d'Anatomie, il signifie, rencontre des orifices de deux vaisseaux *A.* تلاقى الافواه .*P* بهم پيوستگئ دهانها .*T*
آغز آغزه بتشمه

ABOUCHER. Faire trouver des personnes ensemble dans un lieu pour conférer sur quelque affaire *A.* جمع لاجل المشافهه ـ
براى سروا بهم ـ بهم رسانيدن .*P* جمع لاجل المذاكره
سويلشمك ايچون ـ بولشدرمق ـ كورشدرمك .*T* رسانيدن
فلان || Il faut les aboucher ensemble بر يره قاوشدرمق
كمسنه‌لرى مذاكره ضمننده كورشدرملودر

En Anatomie et dans les arts et métiers, il se dit de la jonction et communication des divers vaisseaux qui se rencontrent *A.* التقاء الافواه .*P* بهم آمدن دهانها .*T* آغز آغزه قاوشمه

S'aboucher *A.* اجتماع ـ تلاقى .*P* بهم رسيدن .*T* كورشمك
ـ بر يره كلمك || Nous devons nous aboucher au premier jour
لاجل المشافهه قريباً بر يره كلمامز اقتضا ايدر Il se sont abouchés بر يره اجتماع برله مذاكره ومكالمه‌يه قيام ايتمشلردر

Abouché *A.* مجتمع ـ متلاقى .*P* بهم رسيده .*T* بر يره كلمش
|| Des tuyaux abouchés l'un à l'autre اولوقلر متلاقى الافواه ـ
آغز آغزه بتشمش ـ آغز آغزه اولاشمش اولوقلر

AB OVO. Dès l'origine, dès le commencement *A.* من اوّله ـ
من مبدائه .*P* از سر آغاز او .*T* تا اصلندن || Prendre un fait ab ovo بر مادّه‌يى من مبدائها طوتمق

ABOUTIR. Toucher par un bout *A.* انقطاع ـ انتها .*P* بآخر
بسر شدن ـ رسيدن .*T* اوج كسلمك ـ توكنمك || Un arpent de terre qui d'un côté aboutit au grand chemin, et de l'autre, au champ d'un tel بر طرفى طريق عامّ وبر طرفى فلانك
تارلاسنه منتهى بر دونوم ير Ce champ aboutit à un marais
منتهى اولور ـ منقطع اولور ـ بو تارلا بر صولاق يره توكنور

Il se dit figur. de l'issue d'une chose, de ce qui en résulte à la fin *A.* وصول الى النتيجه .*P* نتيجه يافتن ـ انجام يافتن
نتيجه بولمق .*T* نتيجه ويرمك ـ || Tous ses desseins aboutissent à cela كافهٔ عزايم ومقاصدى بوكا منتجدر À quoi aboutissent tous les raisonnemens que vous faites? بسط ايلديككك
بالجمله دليللرك نتيجه‌سى ندر Cela ne peut aboutir à rien
بو كيفيّت هيچ بر شيئه منتج اولدمز Cela n'aboutira qu'à le perdre
بو كيفيّت تلفى اولمسندن غيرى بر دراو نتيجه
ويرميه جكى ظاهردر

Il se dit aussi des apostumes et des abcès, lorsqu'ils viennent à crever *A.* انفقاء .*P* كافته شدن .*T* دشلمك || Faire aboutir un apostume, un abcès دشمك ـ ورم حارّى تفقئه ايتمك

Abouti *A.* منتهى .*P* بسر شده ـ بآخر رسيده .*T* توكنمش
نتيجه بولمش .*T* نتيجه يافته .*P* منتج .*A* اوجى كسلمش ـ
نتيجه ويرمش .*A* منفقى .*P* كافته .*T* دشلمش

ABOUTISSANT. V. Abouti.

Il s'emploie aussi au pluriel comme substantif. Ainsi on dit, Les tenants et les aboutissants d'une pièce de terre, d'une maison اطراف ـ بر خانه‌نك وبر ارضك حدود وغاياتى
ونهاياتى

On dit figur., qu'un homme sait tous les tenants et les aboutissants d'une affaire فلان ـ فلان مصلحته باطرافها واقفدر
فلان مصلحتك بالجمله كيرش ـ مصحتى اطرافيله بيلور
وچيقش يرلرينى بيلور

ABOUTISSEMENT. Il ne se dit que d'un abcès qui vient à aboutir *A.* فقاء .*P* آماس كافتگى .*T* دشله || L'aboutissement d'un abcès
ورمك دشلمه‌سى ـ فقاء ورم

ABOYANT. qui aboie *A.* عوّا .*P* لاينده .*T* حاولايجى

ABOYER. Il se dit des cris des chiens, lorsqu'ils menacent

A. اعتوا - استنباح P. لاییدن T. حاولمق || Un chien qui aboie aux voleurs سارق کورنجه اعتوا ایدن کلب

On dit proverb. et figur. Tous les chiens qui aboient ne mordent pas هر حاولین کوپک اصرمز

ABOYEUR. Chien qui aboie A. نبّاح P. عوعو زن T. حاولیجی Il ne se dit qu'au figuré.

ABRACADARRA. Mot auquel on attribuait anciennement des vertus pour guérir la fièvre, en le portant autour du cou A. تعوید الحمّا P. حرز تبلرزه T. استمه نسخهسی

ABRÉGÉ. Discours écrit qui a été abrégé A. مختصر - مجمل - ملخّص - موجز P. اندک سخن T. خلاصه || Il réduit toute la Théologie, tout le Droit Canon en abrégé علم الهی وفقه وشریعتی خلاصه ایدر Il en a fait un abrégé بوندن بر خلاصه یاپدی Donnez-moi un abrégé de votre affaire بر خلاصهسنی ویر - مصلحتکک بر اجمالنی ویر

On dit pour exprimer l'excellence de l'homme, qu'il est un abrégé des merveilles de l'univers خلاصهٔ نوادر جهاندر C'est un monde abrégé بر عالم مصغّر ومختصردر

Il se dit aussi dans le sens d'abréviation. V. ce mot.

ABRÉGER. Rendre plus court A. ایجاز - قصر P. کوتاه کردن T. قصدلتمق || Ses débauches lui abrégèrent la vie ادمان عیش وعشرت قصر عمرینه علّت اولمشدر La méthode qu'il a pour enseigner le Latin, abrège de beaucoup le temps des études لسان لاتینک تعلّمنده اتّخاذ ایلدیکی فنّ واصول خیلیدن خیلی قصر وقت استفادهیه وسیله اولور Abréger une narration حکایهیی قصر وایجاز ایتمک Abrégez votre discours کلامکی قصر ایله

On s'en sert aussi absolument || Il faut abréger قصر کلام لازمدر Laissons ce point pour abréger قصر کلام ایچون بو مادّهیی ترک ایدهلم Prenez ce chemin, il abrège بو طرفه روانه اول طریقی قصر ایدر - طریق مختصردر

ABRÉVIATEUR. Qui abrège l'ouvrage d'un autre A. ملخِّص P. اندک سخن کننده T. خلاصه ایدیجی || L'abréviateur d'un tel ouvrage فلان تألیفک ملخّصی

ABRÉVIATION. Retranchement de quelques lettres dans un mot A. ترخیم pl. ترخیمات

ABREUVER. Faire boire A. اشراب - تسقید - اسقا - سقی P. آب دادن - پسانیدن T. صوارمق

Il se dit aussi de l'effet de la pluie sur la terre A. اروا P. آبیار کردن - سیراب کردن - شاداب کردن T. صویه قاندرمق || La terre est bien abreuvée ارض کرکی کبی سیراب وریّاندر La pluie a bien abreuvé les terres باران تارلالری کرکی کبی اروا ایلدی

Figur. Préserver de desséchement A. تطریه - ترطیب - تجدید الطراوة والرطوبة P. تر وتازه ساختن T. رطوبتلندرمک - تازهلتمک || Des ventes journalières abreuvent un commerce بیع روزمرّه ایله آلیش وبریش مجدّداً کسب طراوت ایدر - تازهلنور Il y a dans ce bourg un gros marché qui nous abreuve de toutes les choses nécessaires بو قصبهده بر جسیم بازار قوریلور که بزی کافّهٔ مالزم ایله رطوبتلندرر

On dit aussi, Abreuver quelqu'un de chagrins بر کمسنهیه زهرابهٔ غموم واکدار اشراب ایتمک Et s'abreuver de larmes باران اشک وگریه ایله سیراب وریّان اولمق S'abreuver de fiel et d'amertume زهرابه نوش اندوه وکدورت اولمق

ABREUVÉ A. مسقا P. ابخورده - پسانیده T. صوارلمش A. ریّان P. سیراب - شاداب T. صویه قانمش

On dit aussi, Un coeur abreuvé de fiel et de haine لبریز زهرابهٔ غیظ وعدوان اولمش قلب کینه دار

ABREUVOIR. Lieu où l'on mène les chevaux à boire A. مسقات pl. مساقی - منهل pl. مناهل - مشرعه pl. مشارع P. آبشخور T. صواد یری || Un grand abreuvoir مشرعهٔ عظیمه Mener les chevaux à l'abreuvoir اتلری صواده کوتورمک

ABRI. Lieu où l'on peut se mettre à couvert du vent, de la pluie etc. A. ستره - ستاره pl. ستایر P. سپر T. صغندجق یر - سپرلندجک شی || Chercher un abri مدار استتار اولدجق بر محلّ جستجو ایتمک Il y a un bon abri dans cette plage بو یالی کنارنده سپرلندجک بر محلّ مناسب واردر C'est un lieu extrêmement découvert, où il n'y a point d'abri هر طرفی مکشوف بر محلّ اولوب مدار ستره اولدجق بر شی یوقدر

Il se dit aussi d'une plage où les vaisseaux sont en sûreté contre la tempête A. محلّ محفوظ P. جای محفوظ T. محافظلو یر

Et figur. de quelque lieu que ce soit où l'on est en sûreté A. مأمن - کهف الامان - کنف P. پناه - سایهگاه T. صغندجق یر - پناه کتورهجک یر || La solitude est un abri contre les embarras du monde انزوا وعزلت غوایل دنیویهدن

یری بر تامندر La pauvreté volontaire est un abri contre la cupidité فقر اختیاری صدمات ارباب طمعدن ازاده بر تامندر La maison d'un protecteur est un abri التزام حمایت ایدن ذاتک خانه‌سی کهف الامانذر

A l'abri se dit, de ce qui sert à mettre à couvert *A.* فی محل الاحتما *P.* در سایه‌گاه *T.* صغنه‌جق یرده || Être à l'abri d'un bois, d'une muraille محل احتما اوله بیلدجک بر اورمانده ودیوارده بولنمق

Et figur. Agir à l'abri de la faveur مظهر اولدیغی مساعده‌نک سایه‌سنده عمل وحرکت ایتمک

ABRICOT. Fruit à noyau *A.* مشمش *P.* مشلوز *T.* قایصی

ABRICOTIER. Arbre qui porte des abricots *A.* شجر المشمش *P.* درخت مشلوز *T.* قایصی آغاجی

ABRITER. Mettre à l'abri *A.* حفظ ـ اظلال *P.* درسپر کردن *T.* قورتمق ـ سپرلتمک || Cette maison est abritée par une montagne بو خانه بر جبل ایله محفوظدر

Abrité *A.* محفوظ ـ مستظل *P.* در سپر کرده *T.* سپرلنمش ـ قورنمش ـ

ABROGATION. Action par laquelle une chose est abrogée *A.* منسوخیت *P.* عملماندگی *T.* بوزلمه || L'abrogation d'une loi بر قانونک منسوخیتی

ABROGER. Annuler une loi, une coutume *A.* نسخ ـ الغا ـ ابطال *P.* عملمانده کردن *T.* بوزمق || Abroger une loi, une ordonnance, une coutume قانونک ونظامنامه‌نک وعادتک الغاسنه مبادرت ایتمک

Il s'emploie aussi avec le pronom personnel || Cette loi s'est abrogée d'elle-même بو قانون خود بخود منسوخ وملغا اولدی ـ طبیعتیله بوزلدی ـ

Abrogé. *A.* منسوخ ـ ملغا ـ ملغا عن العمل *P.* عملمانده *T.* بطال اولمش

ABROTONE. V. Aurone.

ABROUTI. Bois dont les bourgeons ont été détruits par les bestiaux *A.* شجرة مرمومة pl. اشجار مرمومة *P.* درخت شاخ *T.* بوداقلری ینمش آغاج *T.* خورده

ABRUPTO. Inopinément, sans préparation *A.* بالبداهة ـ بداهة ـ بغتة *P.* بردن بره ـ آنسزین *T.* ناگهان || Il se mit à parler ex abrupto بالبداهه کلامه آغاز ایلدی En entrant, il lui donna un soufflet ab abrupto دخولنده بغتةً بر شمار ویردی بردن بره ـ

ABRUTIR. Rendre comme une bête *A.* القاء الی البهیمیة *P.* همحال حیوان ساختن *T.* حیوان کبی ایتمک || Le vin, pris avec excès, abrutit les hommes ادمانی خمرک افراطی انسانی حال بهیمیته القا ایدر abrutit l'esprit عقلِ انسانه ایراث حال بهیمیت ایدر

S'abrutir. *A.* کسب الحال البهیمیة *P.* همحال حیوان بودن *T.* حیوان کبی اولمق

ABRUTISSEMENT. État d'une personne abrutie *A.* حال البهیمیة *P.* حال حیوانی *T.* حیوانلق حالی

ABSENCE. Interruption de présence *A.* غیبت ـ غیاب *P.* نا موجودی ـ بودی *T.* اولمامقلق ـ اولماموجود || Longue absence غیبت مدیده courte غیبت مختصره Il fut ordonné qu'on procéderait tant en présence qu'en absence حال غیاب وحضورده اجرای حکم شریعت اولنمق امر اولندی

Figur. *A.* فقدان کلی ـ معدومیت *P.* نا هستی *T.* یوقلق || Il y a dans cet ouvrage une absence totale d'esprit, de goût, de logique اشبو تالیفده مایهٔ رشد وکیاست واثر حسن طبیعتک وقواعد منطقیه‌نک کلی معدومیتی وار در

On dit aussi, Absence d'esprit, pour Distraction *A.* تشتت الذهن *P.* پریشانی ذهن *T.* ذهن طاغنقلغی || C'est une absence d'esprit qui n'est pas excusable عذر قبول ایده‌میه‌جک بر نوع تشتت ذهندر Il est sujet à des absences d'esprit تشتت ذهنه مبتلا در

ABSENT. Qui n'est pas présent dans un lieu *A.* غائب pl. غائبین *P.* نا موجود *T.* بولنمیان ـ موجود اولمیان || Être absent de Paris پارسدن غائب اولمق Un religieux absent de son couvent تابع اولدیغی مناستردن غائب اولان راهب Un chanoine qui touche ses rétributions tant absent que présent حال غیاب وحضورده ـ ونا موجود اخذ تعیینات ایدن کشیش موجود غائباً وحاضراً ـ

Il se dit figur. pour distrait *A.* متشتت الخاطر *P.* پریشان ذهن *T.* ذهنی طاغنق || Son esprit quelque fois absent بعضاً متشتت وپریشان اولان ذهنی

Il est aussi substantif || Tant les absens que les présens غائبین کرک غائب وکرک حاضر اولنلر ـ وحاضرین On oublie les absens کوزدن ایراق اولان کوکلدن ایراق اولور Les absens ont toujours tort نا موجود اولنلر دائما مظلوم اولورلر

s'ABSENTER. Quitter pour quelque temps le lieu où l'on se trouve, ou une personne auprès de laquelle on est *A.* غيبوبت *P.* نابديد شدن *T.* غائب اولمق || Je m'absenterai durant trois mois تمام اوچ آی غيبوبت ايده‌جكم S'absenter d'un pays بر مملكتدن غيبوبت ايتمك Il s'est absenté غيبوبت غائب اولدی ـ ايلدی

ABSINTHE. Plante qui est très-amère *A.* افستين *P.* خترف *T.* پلين || Vin d'absinthe پلين شرابی Huile d'absinthe دهن پلين ياغی ـ افستين

ABSOLU. Indépendant *A.* مطلق ـ مستقل *P.* خود سر ـ بيقيد *T.* باشلو باشنه || Pouvoir absolu حكومت مطلقه Commandement absolu رياست مستقله ـ رياست مطلقه

On dit, qu'un homme est absolu dans sa compagnie, pour dire, qu'il y fait tout ce qu'il veut زمره‌سی ايچنده مستقل زمره‌سی ايچنده كيف ما يشاء اجرای حكم ايدر ـ بالرّايدر Parler d'un ton absolu استقلال مطلق صورتيله سوق كلام ايتمك

On dit dans le didactique, Absolu, par opposition à Relatif || Homme est un terme absolu, Père est un terme relatif بشر لفظ مطلق ووالد لفظ مضاف عدّ اولنور

ABSOLUMENT. D'une manière absolue *A.* على وجه الاستقلال *P.* خود كامانه *T.* باشلو باشنه اولدرق || Cet homme dispose absolument de tout dans la maison فلان آدم بو خانه‌ده كافه امورى بر وجه استقلال اداره ايدر

Il signifie aussi, déterminément *A.* البتّ *P.* بهر حال *T.* مطلقا ـ البته || On eut beau lui dire, qu'il ne devait pas partir, il le voulut absolument عزيمتی مناسب اولمديغی كندويه سويلنمش ايسه‌ده البتّ عزيمت ايدرم ديو فارغ اولمدی

Il s'emploie aussi pour Tout-à-fait *A.* بالكليّه ـ جملةً *P.* باهمگی *T.* بستون || Tout le monde fut absolument de cet avis كافهٔ ناس بالكليّه بو رأيده ايدی Il nia absolument جملةً انكار ايلدی

On dit, Absolument parlant, pour dire, à en juger en gros *A.* على وجه المطلق *P.* بر وجه مطلق *T.* طوپدن || Absolument parlant, cette chose est bonne فلان شئ بر وجه مطلق ديناسه احسندر Il y a des beautés dans cet ouvrage, mais, absolument parlant, il n'est pas bon بو تأليفده لطيف شيلر وار در انجق بر وجه مطلق بافلنجه حسندن عاريدر

ABSOLUTION. Jugement par lequel un accusé est déclaré innocent *A.* حكم البرائة *P.* حكم بيگناهی *T.* پاكه چيقارمه || Les juges balancèrent entre l'absolution et la condamnation حكام برائت دعوت ايله اثبات تهمت شقلرندن بربنی حكم ايلكده متردّد ايديلر

Il signifie aussi, l'action par laquelle le prêtre remet les péchés *A.* دعاء المغفرة *P.* دعا خوانئ آمرزش *T.* يارلغش || Donner l'absolution دعای مغفرتی ادا ايتمك || دعاسی Il est mort un moment après avoir reçu l'absolution مظهر دعای مغفرت اولديغندن بر ساعت صكره تسليم جان ايلدی

ABSOLUTOIRE. Qui porte absolution *A.* متضمّن الغفران *P.* آمرزش ساز *T.* يارلغيجی

ABSORBANT. Substance qui a la propriété d'absorber *A.* ناشف *P.* در خورنده *T.* چكوب ايچيجی || On lui a donné des absorbans فلانه ادويهٔ ناشفه ويرديلر

ABSORBER. Engloutir *A.* نشف ـ بلع *P.* فرو بردن ـ نوشيدن *T.* چكوب ايچمك ـ يوتمق || Les sables, les terres sèches et légères absorbent les eaux de la pluie en un moment رمال وتراب يابس وخفيف ماء مطری بردقيقه ايچنده نشف بر دقيقه ايچنده يودار ـ ايچنده چكوب ايچر ـ ايدر Le Rhin, à la fin de son cours, se perd dans des sables qui l'absorbent رين نهری نهايت مجراسنده صويينی نشف ايدن قوملر ايچنده غائب اولور L'éponge absorbe l'eau سونكر صويی نشف ايدر

Il se dit aussi en parlant des couleurs, des sons, des odeurs, des saveurs *A.* محو *P.* نا بديد كردن *T.* بلورسز ايتمك || رنك سياه ضيايی محو ايتديرر Le noir absorbe la lumière Une voix faible et délicate est absorbée dans un grand choeur ضعيف ونازك اولان صدا برواسع وجسيم سازنده خانه ايچنده محو اولور

On dit en Chimie, Les alcalis absorbent les acides قاليات تعديل ايتديرر ـ حامضاتك حدّتنی محو ايتديرر

Figur. Consumer entièrement *A.* افنا ـ اتلاف ـ انفاد *P.* هبا كردن *T.* توكتمك || Les procès ont absorbé tout son bien دعوالرك كثرتی مجموع مالنی افنا ايلدی Les frais du scellé ont absorbé la meilleure partie de la succession تركه‌نك جزء اعلاسی تمهير مصارفنه افنا اولندی Cela absorbera trop de temps بو كيفيّت انفادينه ـ قتی چوق وقتك اتلافنه سبب اولدجقدر

On dit aussi, Absorber l'attention, l'intérêt *T.* استيعاب

افکار ایتمک || Cet orateur avait tellement absorbé l'attention, qu'il n'y en eut plus pour les autres بر واعظ شول مرتبده استیعاب افکار ایلدیکه سائر واعظین طرفنه دقته مجال قالمدی Cette scène absorba tout l'intérêt de la pièce بو فصل جمیع مقالدنک مهم ومعتنا یرلرینی استیعاب ایلدی

S'absorber. *A.* تنشف ـ تشرّب *P.* نوشیده شدن *T.* چکیلوب ایچلمک || Les pluies s'absorbent dans les sables میاه امطار رمال ایچنده متنشف اولور

Absorbé. *A.* متنشّف *P.* نوشیده *T.* چکیلوب ایچلمش

On dit d'un homme profondément appliqué à quelque chose, qu'il y est entièrement absorbé فلان خصوصده کلیّاً افنای بضاعهٔ عقل وفکر ایدر

Et d'un homme qui est dans une méditation continuelle des choses de Dieu, qu'il est tout absorbé en Dieu قدرت وعظمت جناب ربّ العزّتک مطالعه‌سیله دائما حالت محویّتده در

ABSOUDRE. Déclarer par jugement juridique un homme innocent *A.* علی وجه شرعی تنزیه عن ـ شرعاً تبریهٔ الذمّة *P.* بر وجه شرعی از گناه پاک نمودن *T.* شرعاً الجحده پاکه چیقارمق || On l'a absous, malgré le crédit de ses ennemis خصمانک نفوذی درکار ایکن شرعاً تبریهٔ ذمتی حکم اولندی Il y a eu cinq voix pour condamner l'accusé, et sept, pour l'absoudre متهم اولان شخصک حقنده حکم قباحت ایچون بش نفر وتبریهٔ ذمتیچون یدی نفر کمسنه رأی ایتمشلر در Il s'est fait absoudre du crime dont on l'accusait حقنده اسناد اولنان جنحه‌دن تحصیل حکم برائت ایلدی

Il signifie figur., pardonner *A.* عفو *P.* گناه بخشیدن *T.* صوچ باغشلمق || Je vous absous de votre négligence اهمالکی عفو ایدرم

Il signifie aussi, remettre les péchés *A.* عفو ـ اغفار الذّنوب *P.* آمرزیدن *T.* یارلغمق || Tout prêtre a pouvoir d'absoudre en cas de mort هر راهب بر کمسنه‌نک حال مماتنده کفارت ذنوب عفو ذنوبه‌سر مقتدر Absoudre un pénitent خصدر ایتمش کمسنه‌نک ذنوبنی رهین مغفرت قلمق

Absous. *A.* بریٔ الذمّة *P.* از گناه پاک نموده *T.* پاکه صوچی باغشلنمش *A.* معفوّ *P.* گناهش بخشیده *T.* چیقارلمش

ABSOUTE. Absolution publique et solennelle, qui se donne en général au peuple par le prêtre *A.* عفو عمومیّ الذنوب *P.* جمله‌یه صوچ باغشلمه *T.* بخشایش گناههای همه کس

ABSTÈME. Celui qui ne boit point de vin *A.* ممسک عن الخمر *P.* باده ننوش *T.* شراب ایچمز

S'ABSTENIR. S'empêcher de faire quelque chose *A.* تمنّع ـ تکفّف ـ کفّ النفس *P.* خودرا زینهاربدن *T.* کسلمک || S'abstenir de boire et de manger اکل وشربدن کفّ نفس ایتمک Quand on a pris l'habitude de faire quelque chose, il est bien mal aisé de s'en abstenir بر شیده اعتیاد والفت اولنخه اندن کفّ نفس ایتمک مناسب راحت بر کیفیتدر

Il signifie aussi, se priver de quelque chose *A.* استمساک *P.* پرهیز کردن *T.* صاقنمق || S'abstenir de vin شرب خمردن استمساک ایتمک Je m'abstiendrai de tout ce qui peut nuire à la santé مزاجه مضرّ اولدجق هر شیدن استمساک ایده‌جکم Il est plus aisé de s'abstenir que de se contenir محلّ صحت اولان شیلردن پرهیز ایده‌جکم ـ استمساک کلی ضبط نفسدن اهوندر

ABSTERGENT. Remède qu'on emploie pour dissoudre les duretés *A.* دواء محلّل *P.* دوای پراکنده ساز *P.* طاغدیجی علاج

ABSTERGER. Nettoyer. Il se dit des plaies *A.* اذهاب الاوساخ ـ الجراحة *P.* تنظیف الجراحة *P.* جراحت پاکیزه کردن *T.* یاره تمیزلمک

ABSTERSIF. Propre à nettoyer *A.* مذهب الاوساخ الجراحة ـ منظّف الجراحة *P.* پاکساز جراحت *T.* یاره تمیزلدیجی

ABSTINENCE. Éloignement volontaire de l'usage d'une chose *A.* امساک ـ تحمّی *P.* پرهیز *T.* صاقنمه || Abstinence de vin شرب خمردن امساک L'abstinence est utile au corps et à l'âme امساک وتحمّی جان وبدنه نافعدر

Il se dit aussi en termes de philosophie morale *A.* تعفّف ـ ورعت *P.* پرهیزکاری *T.* پرهیزکارلق

ABSTINENT. Qui est modéré dans le boire et dans le manger *A.* قلیل الغدا ـ ارباب القناعة *pl.* اهل القناعة ـ قنین *P.* آز یبیجی *T.* اندک خور

ABSTRACTION. Opération de l'esprit, par laquelle il considère séparément des choses qui sont réellement unies *A.* تجرّد ـ انفراد *P.* جداسازی *T.* آیرمه ـ بشقدلمه || Considérer les accidens, en faisant abstraction des sujets auxquels ils sont attachés عوارضی مسند علیها اولدقلری موضوعاتدن مجرّد

La blancheur considérée par abstraction d'avec son sujet اولدرق مطالعه ایتمک مسندٌ علیه اولدیغی موضوعدن تجرّد برله رنکک بیاضک کیفیتی En faisant abstraction de la qualité des personnes, vous jugerez que . . . . ذواتک حیثیتلرینی علی وجه التجرّد ملاحظه ایتدکچه شو وجهله حکم ایتمک اقتضا ایدر که

On dit, qu'un homme est dans des abstractions continuelles, pour dire, qu'il est appliqué à toute autre chose qu'à celle dont on parle بو آدمک ذهنی دائما حال استغراقده در

ABSTRACTIVEMENT. Par abstraction *A.* علی وجه التجرّد ـ علی وجه الانفراد *P.* جدا کارانه *T.* آیرو ـ بشقه اولدرق || On peut considérer abstractivement les qualités du corps بدن انسانک کیفیتلرینی علی وجه التجرّد ملاحظه ایتمک ممکندر

ABSTRAIRE. Séparer une chose d'une autre. Il se dit proprement en parlant de l'esprit *A.* افراد ـ تجرید *P.* جدا کردن *T.* بشقه قلمق ـ آیرو قلمق || Pour connaitre l'accident comme accident, il faut l'abstraire du sujet, de la substance غرضک ماهیتنی تمیز ایچون مسند علیه اولدیغی موضوعدن وجوهردن تجرّدی اقتضا ایدر

ABSTRAIT. Il n'est guère d'usage que dans cette phrase: Terme abstrait *A.* اسم المعنا

On dit, qu'un discours est abstrait, quand il est trop métaphysique مخیّلاته مبتلا آدم Et un homme abstrait متخیّل برکلامدر

Il se dit aussi d'un homme plongé dans la méditation et la rêverie *A.* مستغرق الذهن || On est abstrait pour être trop appliqué à une seule chose بالکز امر واحده کثرت توغل واشتغال باعث استغراق ذهن اولور

ABSTRUS. Qui est difficile à entendre *A.* غامض pl. غوامض ـ مغلق *P.* دشوار فهم *T.* آکلا یشی کوج || Sciences abstruses علوم غامضه Question abstruse مسئلۀ غامضه

ABSURDE. Qui choque l'esprit *A.* باطل pl. اباطیل ـ غیر رشید ـ غیر موجّه ـ غیر معقول *P.* نا فرجام ـ ناموجّه *T.* بیولسز || Cela est absurde بو کیفیّت امر غیر ـ بو کیفیّت نا معقولدر Un raisonnement absurde دلیل نا موجّه Dire des choses absurdes رشید در کلمات باطله تفوّه ایتمک Conséquence absurde لازمۀ غیر معقوله Conduite absurde مسلک باطل Il n'y a pas d'homme plus absurde dans le monde جهانده بونک کبی باطل آدم یوقدر

Il est aussi substantif || Tomber dans l'absurde بطلان طرفنه درفتار اولمق Réduire son homme à l'absurde, pour dire, le forcer à convenir de son tort ou à déraisonner اقرار بطلانه یاخود بسط اباطیله مضطرّ ومجبور ایتمک

ABSURDEMENT. D'une manière absurde *A.* باطلاً *P.* نا فرجامانه *T.* بیولسز اولدرق

ABSURDITÉ. Vice de ce qui est absurde *A.* بطلان *P.* نا فرجامی *T.* بیولسزلق || Il s'ensuivrait de là une grande absurdité بوندن بر بطلان عظیم ترتب ایده جکدر

On dit en parlant des personnes, Cet homme est d'une absurdité rare فلان کشینک بطلانی نادراتدندر

ABUS. Usage mauvais ou injuste que l'on fait d'une chose *A.* نا حق ـ عبثه قوللانمه *P.* بذل بالعبث *T.* صرف بیهوده بیره قوللانمه || L'abus qu'il a fait de ses richesses, de ses forces مالنک وقوّت بدنیه سنک عبث بیره بذلی

Il signifie aussi, désordre, usage pernicieux *A.* اعتیاد فاسد ـ عرف فاسد pl. فساد ـ فسادات pl. اعتیادات ناسده *P.* ظاهر وبیّن بر *T.* بیولسز عادت || Abus manifeste باسده بیراه عرف فاسد Réformer, corriger, retrancher les abus حلول ایتمش اعتیادات فاسده‌یی تصحیح واصلاح وسلب ونفی ایتمک ـ حلول ایتمش فساداتی سلب ونفی ایتمک || Il s'est glissé divers abus dans la Justice امر شریعته بر تقریب کوناکون اعتیادات فاسده حلول ایتمشدر Il faut distinguer un usage reçu et un abus qui s'est introduit قبول عامّه ایله قرارگیر اولمش بر دأب مرعی ایله صکره‌دن حلول ایتمش برفسادک بینی فرق وتمیز ایتملو در Les exemptions trop fréquentes dégénèrent en abus معافیتلر پک رایکان اولنجه اعتیادات فاسده صورتنی کسب ایدر

Il signifie aussi, erreur *A.* خطا pl. خطایا *P.* کج اندیشی *T.* یاکلشلق || Ces peuples-là sont dans l'abus اشبو ملل واقوام اشته برغریب طریق خطایه سالکدرلر Voilà un étrange abus بو دنیا خطا وبطلاندن Le monde n'est qu'abus et vanité خطا عبارتدر

ABUSER. Tromper *A.* تغریر ـ تخدیع *P.* کنبوریدن *T.* آلداتمق || Il vous promet cela, il vous abuse بونی وعد ایدر لکن سنی آلدادر Abuser les esprits faibles ضعیف العقل اولنلری تغریر ایتمک

Abuser une fille, c'est la séduire *A.* اضلال - اغوا *P.* گمراه كردن *T.* آزدرمق || Il a abusé cette pauvre fille sous promesse de mariage شو فقيره‌يى تزوج وعدى ايله اضلال ايلدى

Abuser de.... User mal *A.* بذل فوق - استعمال بالعبث عبثه قوللنمق - فنا قوللنمق *T.* بيهوده‌كارى كردن *P.* ما يليق || Il a abusé de votre bonté حقنه سز اقاندن لطف وعنايتكى مظهر فنا قوللندى Il abuse des grâces que Dieu lui a faites اولديغى نعم الهيه‌يى عبثه استعمال ايدر Si vous lui faites cet honneur, il n'en abusera pas حقنه بو التفاتى ارزانى قلديغكز حالده عبثه استعمال ايتمز Il abuse de son loisir, de son temps, de son crédit, de son autorité اوقات خاليه‌سنى ونقد وقتنى ونفوذ واعتبارينى وقوت حكومتنى مرتبه‌ده لايقدن زياده بذل ايدر C'est un homme qui ne se menage point, et qui abuse de sa santé بو بر آدمدر كه نفسنى اصلا كوزتميوب بضاعه صحت وعافيتنى فوق ما يليق بذل ايدر Vous abusez de ma patience صبر وتحملمى فنا قوللنورسكز Il abuse de la confiance que j'avais en lui حقنه روا قلديغم اعتماد وامنيتى مرتبه‌ده لايقدن زياده بذل واعمال ايدر

S'abuser. Se tromper *A.* اختداع *P.* فريفته شدن *T.* آلدانمق

ABUSEUR. Trompeur *A.* خادع - خداع *P.* خديعتكار - فريبنده *T.* آلداديجى

ABUSIF. Qui est contraire au bon usage, aux règles *A.* خارج عن القياس - عرفى *P.* خارج از قاعده - نا براه *T.* قاعده‌دن جيقمش

ABUSIVEMENT. D'une manière abusive *A.* على غير قياس - خارجاً عن القاعده - عرفاً *T.* قاعده‌دن - قاعده‌دن جيقارق على غير القياس || Mot employé abusivement خارج اولدرق استعمال اولنمش لفظ Cet homme a été abusivement décrété بو آدمك اوزرينه عرفاً حكم اولندى

ABUTILON. Plante *A.* ابوطيلون - خطمى برى *P.* خاتم دشتى *T.* خاتم اوتى

ABYME. V. Abime.

ACABIT. Qualité bonne ou mauvaise *A.* كيفيت

ACACIA. Arbre de haute tige *A.* شجر السنط *P.* درخت بزغم *T.* سنط آغاجى - مصر تيكنى

Son fruit se nomme *A.* قرظ *P.* ميوهٔ بزغم *T.* سنط آغاجى يمشى

Et le suc de ce fruit *A.* عصارة القرظ - آقاقيا

ACADÉMIE. Lieu où les membres d'une société de gens de lettres tiennent leurs séances *A.* مدرسة العلوم - دار العلوم *P.* خانهٔ دانش آموزى *T.* مدرسه

ACAGNARDER. Accoutumer à une vie obscure et fainéante *A.* تاليف فى الخمول والكسل *P.* به بينامى وكاهلى آلفتيدن *T.* آدسزلقده وتنبللكده آلشدرمق

S'acagnarder *A.* ائتلاف فى الخمول والكسل *P.* به بينامى وكاهلى آلفتن *T.* آدسزلقده وتنبللكده آلشمق

ACAJOU. Arbre آقاژو ديدكلرى آغاج

ACANTHACÉ. Épineux *A.* شائك *P.* خاردار *T.* تيكنلو

ACANTHE, ou Branche-Ursine *A.* رأس الشيخ - آقنتيون *P.* كنگر *T.* تيكن اوتى

ACARIÂTRE. Qui est d'une humeur fâcheuse et criarde *A.* معفاص pl. معافيص - عصواد pl. عصاويد *P.* بد خو - تند خو *T.* يناز

ACATALEPSIE. Maladie qui attaque le cerveau *A.* داء الخباط تعطل المدركه - *P.* درد نا فهمى *T.* آكلايش سقطلغى عاتى

ACCABLANT. Qui accable *A.* مثقل - ثقيل *P.* درمانده ساز *T.* اغرلشدريجى - بصدريجى || Un poids accablant حمل موجب درماندگى اولدجق بار گران - مثقل

Il se dit aussi au figuré *A.* فادح pl. فوادح - باهظ pl. بواهظ *P.* سبب شكستگى تاب وتوان - طاقتشكن - طاقتفرسا *T.* فوادح امور - امور فادحه || Affaires accablantes بصدريجى C'est une chose accablante pour un père que d'apprendre la mort de son fils unique بر پدره كوره ولد يكانه‌سنك موتى موجب - خبرى فوادح دهردن معدود بر كدر طاقتفرسا در درماندگى وفتور اولدجق بر كدر طاقتشكندر

Il signifie aussi, importun *A.* ثقيل الروح - ثقيل النفس *P.* گرانجان *T.* آغر جانلو || Un homme accablant ثقيل النفس des visites accablantes ثقلتى موجب زوار ومسافرين بر آدم

ACCABLEMENT. L'état où l'on tombe par maladie ou par excès de douleur *A.* فتور - اكتراث - حال الموقوطية - وقط *P.* فرو ماندگى - در ماندگى - طاقتفرسايى *T.* درمانسزلق || Accablement du corps وجود درمانسزلغى - موقوطيت حال بدن

Et figur. Accablement d'esprit *A.* فتور الذهن

On le dit aussi absolument: La maladie l'a mis dans un si grand accablement, qu'il a peine à se soutenir چكديكى علتدن شول رتبده موقوط الحالدر كه آياق اوزرنده طورمغه مجال

وطاقتی قالمامشدر Depuis la mort de son fils, il est dans le dernier accablement اوغلنك وفاتندنبرو غاية الغايه مكدرت غايت فتورده درـ الحالدر

Il signifie aussi, une grande surcharge d'affaires *A.* تثاقل الحمل *P.* بار افزايش *T.* يوك بصقنلغى || Il est dans un accablement d'affaires, de travail, qui lui laisse à peine le temps de respirer تثاقل حمل امور ومشاغلدن هزار محنت ايله تنفس وقت بولور

ACCABLER. Abattre par la pesanteur *A.* الهداد *P.* فرسوده ـ زير بار كردن *T.* اوزرينه چوكوب بصمق ـ آلتنده بصمق || La maison est tombée, et a accablé tous ceux qui étaient dedans خانه منهدم اولوب درونده بولنانلرك مجموعى آلتنده بصلوب قالدى

On dit aussi, Être accablé par le nombre, par la multitude des ennemis دشمنك كثرتندن عاجز ودرمانده اولمق ـ دشمنك كثرتى تقريبيله فرومانده وعاجز قالمق

Il signifie aussi, surcharger *A.* تحميل فوق الطاقة *P.* بار طاقتفرسا نهادن ـ بى اندازه نهادن *T.* آشورى يوكلتمك || Il portait un fardeau dont il était accablé طاقت كتورهمديكى بر بار كران آلتنده ايدى

Figur. Le travail, les affaires l'accablent بار مشاغل وامور فتورينى مؤدّى اولور Ne vous laissez pas accabler au mal, à la douleur, à la tristesse خستهلكدن والم ووجعدن وكدردن حمل ثقيل فتور كتورمه Il est accablé de dettes, de misère ديون وبار فقر وفاقه آلتنده فرومانده در Il est accablé de visites كثرت زواردن عاجز ودرمانده در

On dit, Accabler quelqu'un de reproches, d'injures فلانى شتم وتوبيخات ايله تحميل ايتمك Et accabler quelqu'un de grâces, de bienfaits, de présens بر كمسنهيى الطاف ونعم وهدايايه مستغرق ايتمك

ACCABLÉ. *A.* محمول ـ ملهد *P.* درمانده ـ زير بار مانده *T.* آلتنده بصلوب قالمش || Accablé d'âge سال فرسوده

ACCAPAREMENT. L'action d'accaparer *A.* احتكار *P.* كيسه دارى *T.* مطربازلق || La police doit empêcher les accaparemens احتكارك منعى لازمهٔ ذمت ضابطاندر

ACCAPARER. Acheter une grande quantité de denrées, dans le dessein de se rendre maître du prix *A.* حكر *P.* كيسه دارى كردن *T.* مطربازلق ايتمك

ACCAPARÉ. *A.* محكور *P.* جمع كرده براى كيسه دارى *T.* مطربازلق ايچون بركديرلمش

ACCAPAREUR. Celui qui accapare *A.* محتكر *P.* كيسه دار *T.* مطرباز

ACCÉDER. Entrer dans des engagemens contractés déjà par d'autres puissances *A.* التحاق الى العهد *P.* به پيمان پيروى نمودن *T.* بر عهده اويوب كيرمك || Les Couronnes du Nord ont accédé à ce traité دول شماليّه فلان عهدنامهيه التحاق ايلديلر

ACCÉLÉRATEUR. Il se dit en Anatomie, d'un muscle qui est le principal muscle des parties de la génération dans l'homme *A.* مورث التعجيل ـ معجّل *P.* زود ساز *T.* تيزلديجى || Muscles accélérateurs عضلات معجّله forces accélératrices قواى مورثة التعجيل

ACCÉLÉRATION. Action d'accélérer *A.* عجله ـ سرعت *P.* زودى ـ شتابى *T.* تيزلك ـ چابكلك || L'accélération du mouvement dans la chute des corps graves اجرام ثقيلهنك هبوطنده حركتك سرعتى Il faut faire telle chose pour l'accélération de l'ouvrage ايشك تعجيل وسرعتنه مدار اولمق ايچون فلان شيئ ايتملو در

ACCÉLÉRER. Hâter, presser *A.* اسراع ـ تعجيل *P.* زودى آوردن *T.* تيز يورتمك ـ چابكلندرمك || Il faut accélérer ce travail تيز يورتملودر ـ بوايشى تعجيل ايتملودر

ACCENSE. Dépendance d'un bien *A.* ملحق pl. ملحقات ـ مضاف pl. مضافات *P.* باز بسته *T.* تابع || Ce pré est une accense de ma ferme بو چاير چفتلكم مضافاتندندر

ACCENSER. Joindre un bien à un autre *A.* الحاق *P.* پيوستن *T.* برلشدرمك || Accenser un pré à une ferme بر چايرى بر چفتلكه الحاق ايتمك

Il signifie aussi, joindre un objet d'administration rurale à un autre *A.* جمع *P.* باهم آوردن *T.* برلشدرمك || J'ai accensé plusieurs bouquets de bois à une seule coupe بر قاچ اورمانلرك قطعنى يد واحدده جمع ايلدم

On dit aussi, Ces deux villages ressortissaient de différents baillages, on les a accensés au même بو ايكى قريه بشقه بشقه محكمهلره تابع ايكن بو دفعه بر بره ربط اولندى ـ بو دفعه بر بره الحاق اولندى

ACCENT. Élévation ou abaissement de la voix sur certaines

syllabes *A.* تجوید الحروف *P.* لهجه

Il se dit aussi, d'une prononciation vicieuse, propre à certaines provinces *A.* رکاکة التلفظ *P.* گفتار نا درست *T.* بوزوق سویلیش || On connait de son accent de quelle province il est قنقی مملکتک اهلی اولدیغی رکاکت تلفظندن بللو اولور

On dit aussi, Les accens de la voix *A.* اصوات *P.* صداها *T.* سسلر || Triste accent اصوات حزینه Les doux accens de sa voix صداسنک لطافتی

Il se dit aussi, d'une petite marque qui se met sur la voyelle *A.* حرکه pl. حرکات

ACCENTER. Mettre des accens *A.* وضع الحرکات

ACCEPTABLE. Qui peut être accepté *A.* ممکن القبول *P.* سزاوار پذیرایی *T.* قبول اولندیلەجک || Ses offres sont acceptables عرض ایلدیکی مواد شایان قبول در

ACCEPTATION. V. Accepter.

ACCEPTER. Recevoir ce qui est donné *A.* تقبل ـ قبول ـ قبول بالقبول *P.* پذیرفتن ـ نیواز کردن *T.* قبوللمق ـ تلقی || Accepter un emploi بر منصبی قبول ایتمک J'accepte ce que vous m'offrez تقدیم ایلدیککز شیئی قبول ایدرم Les ennemis ont accepté la trêve دشمن عرض اولنان متارکه‌یی قبول ایلدی Accepter une lettre de change پولیچه تمسکنی قبول ایتمک

On dit, J'en accepte l'augure, pour dire, je souhaite que cela arrive همتی قبول ایدرم

Accepté. *A.* مقبول *P.* قبول کرده ـ پذیرفته *T.* قبوللنمش

ACCEPTEUR. Qui accepte une lettre de change *A.* قابل *P.* بذیرا ـ نیواز کننده *T.* قبول ایدیجی || L'accepteur d'une lettre de change devient débiteur personnel après l'acceptation پولیچه تمسکنی قبول ایدن وقت قبولدنصکره بنفسه التزام دین ایتمش اولور

ACCEPTION. Sorte de préférence que l'un accorde à certaines personnes par inclination *A.* تفضل ـ امتیاز *P.* برتری نمایی *T.* اوستونلک کوسترمه || Il n'y a point acception de personnes devant Dieu نزد باریده تفضل اشخاص معتبر دکلدر Rendre la justice sans acception de personnes امتیاز اشخاصه باقلمیدرق احقاق حق ایتمک La justice ne fait acception de personne عدل وحقده امتیاز ذوات مرعی دکلدر

Il signifie aussi, le sens dans lequel un mot est usité *A.* معنا *P.* مغزا || Ce mot, dans sa plus naturelle acception, signifie.... بو لفظ معنای طبیعیسنه کوره شویله دیمکدر که

ACCÈS. Abord, entrée *A.* وصول *P.* دسترسی *T.* وارلمه ـ منیع ـ صعب الوصول بر قلعه || Place de difficile accès دکمه ـ سهل الوصول قلعه de facile accès دکمه‌سی کوج ـ الوصول قولای دکمه‌سی La place n'est pas fortifiée, mais l'accès en est difficile قلعه‌نک استحکاماتی یوغیسده بالطبع صعب الوصولدر

On dit, Avoir accès auprès de quelqu'un, pour dire, avoir la facilité de l'entretenir *A.* مقاربت ـ مواصلت *P.* بنزد آمدن *T.* یاننه وارلمه ـ کوروشمه || Homme de facile accès سهل المواصله یاننه بی تکلف ـ یاننه وارلمسی قولای بر آدم ـ بر آدم شاهلک مواصلت واربلور آدم Avoir un libre accès auprès du Roi یاننه وارمغه ـ ومقاربتنده رخصت مطلقه ایله مأذون اولمق مأذون اولمق

Il se dit aussi, de tout le temps où la fièvre dure sans interruption *A.* نوبت pl. نوبات *P.* واره *T.* نوبت || Avoir un accès de fièvre حما نوبتنه مبتلا اولمق Un accès violent بر یالکز بر نوبت نوبت شدیده Il en a été quitte par un accès ایله حمادن خلاص بولدی Son accès n'a duré que deux heures نوبتی یالکز ایکی ساعت متمادی اولدی Un accès avec des redoublemens تجددات مکرره ایله مصحوب بر نوبت

Il se dit aussi, des attaques de certaines maladies *A.* حمله pl. حملات *T.* قوپش || Il est sujet à des accès de folie en de certains temps گاه ـ آرالق آرالق حملات جنونه مبتلا در ویگاه جنون حمله لرینه مبتلا در

Il signifie aussi, un mouvement intérieur et passager, en conséquence duquel on agit *A.* حملة متواترة ـ نوبة متواترة *T.* آره‌لقلو قوپش || Il est sujet à d s accès de dévotion, de libéralité نوبات متواترة تعبد ودیانت وحملات متواترة الظهور کندودن سخاوتی وار در Il faut prendre garde à ses accès سنوح ایدن حملات متواترة الظهوردن حذر اولنملو در

ACCESSIBLE. V. Abordable.

ACCESSION. Consentement par lequel une puissance entre dans un engagement déjà contracté par une autre puissance *A.* لحوق ـ التحاق ـ موافقت *P.* پیروی بعهد وپیمان *T.* بر عهده اویوب کیرمه || Acte d'accession لحوق وموافقتی متضمن سند ـ التحاقی متضمن سند

Il signifie aussi, l'action par laquelle on adhère à une chose *A.* انضمام الرضا - موافقة الرّاى - انضمام الرّاى *P.* رضا *T.* قاتل اولمق دادگی || Il y a eu accession du père au contrat de mariage du fils پدرك انضمام راى ورضاسى اوغلنك نكاحى حجتى درونده مندرج ايدى

Il signifie aussi, ce qui survient de plus *A.* فضله *P.* فزونى *T.* آرتوقلق || Accession de droit فضلهٔ استحقاق - زيادگى - Accession de richesses فزونئ ثروت ويسار - فضلهٔ مال - مال آرتوقلغى

ACCESSIT. Écolier qui approche du prix *A.* قريب الاعلا || Un accessit à l'Académie دار العلومده اولان قريب الاعلا بر طالب

Il se prend aussi substantivement. || Obtenir l'accessit قريب الاعلا رتبهسنى احراز ايتمك

ACCESSOIRE. Il se dit d'une chose qui sert d'accompagnement et de suite à une autre *A.* لاحقه *P.* در پى آمده *T.* صكره دن بر شيئ || Cela n'est qu'un accessoire بو شئ محض لاحقه اولاشمش Une idée accessoire لاحقه مقولهسى بر معنا در

Il signifie aussi, la chose qui suit ou accompagne *A.* مضاف *P.* منضم - ملحق - *T.* در پى بسته صكره دن اولاشدرلمش شى - ملحق || L'accessoire doit suivre le principal شيئ ملحق اصله تابع اولمق اقتضا ايدر

On dit en Anatomie, Les accessoires, en parlant de certains nerfs *A.* فروعات الاعصاب

ACCESSOIREMENT. D'une manière accessoire *A.* على وجه الاضافة - على وجه للحوق - متلاحقاً *P.* بر وجه پى رسانى *T.* صكره دن اولاشدررق || Il ajouta accessoirement bien d'autres choses على وجه اللحوق وافر شيلر دخى ضم وعلاوه ايلدى

ACCIDENT. Cas fortuit *A.* حادثه pl. حادثات - عارضه pl. عوارض *P.* از قضا پيدا شده *T.* ظهورات || Accident imprévu حادثهٔ نا گهظهور inopiné خيال وخاطره كلهمامش حادثه étrange حادثهٔ موحشه fâcheux حادثهٔ وخيمه funeste حادثهٔ غريبه La vie humaine est sujette à tant d'accidens عمر بشر عوارض گوناگونه تابعدر Il est arrivé un grand accident بر حادثهٔ جسيمه وقوعه كلمشدر - سرنماى ظهور اولمشدر Accident favorable عارضهٔ موافقه - سعيده heureux accident عارضهٔ متيمنه - عارضهٔ خيريه

Par accident. Par hasard *A.* اتفاقا *P.* از قضا *T.* راست كلدرك || C'est par accident que cela est arrivé اتفاقاً ظهور ايتمش برحالتدر

ACCIDENT, en termes de Philosophie, c'est l'opposé de Substance, et signifie toutes les manières d'être d'une chose *A.* عرض pl. اعراض || La substance soutient les accidens اعراض جواهر ايله قائمدر

ACCIDENTEL. Qui arrive par accident *A.* اتفاقى - عارضى *P.* از قضا آمده *T.* راست كلمش || Cette circonstance est purement accidentelle بو حالت محض اتفاقيدر - امور اتفاقيهدندر

En termes de Philosophie. Qui n'est que par accident dans un sujet *A.* بالعرض - عارضى || La blancheur est accidentelle dans la cire رنك - شمع عسلك رنك بياضى عارضيدر بياض شمع عسلده بالعرض واقعدر

ACCIDENTELLEMENT. V. Par accident.

ACCIPITRES. Toute espèce d'oiseaux de proie *A.* جوارح *T.* آليجى قوشلر - يرتجى قوشلر

ACCISE. Nom de taxe qui se lève sur le vin et autres boissons *A.* رسم المسكرات *P.* باج مسكرات *T.* رسم شراب

ACCLAMATION. Cris par lesquels un grand nombre de personnes marquent leur approbation *A.* تأهيل pl. تأهيلات *P.* بانگ دعا *T.* آلقشلمه || À son arrivée, il se fit une acclamation générale فلانك ورودنده تأهيلات عامّه ايله اظهار طرب ومسرّت اولندى Le Sénat faisait des acclamations aux nouveaux Empereurs روميّهٔ كبرادهٔ ايمپراطور جديد نصبنده سناتو تعبير اولنور عظماى ملّت جمعيّتى رفع اصوات تأهيل ودعا ايله ايفاى رسم تعظيم ايدرلر ايدى Les applaudissemens et les acclamations صفق ايادى ايله اعلان آفرين واستحسان ورفع اصوات تأهيل ايله اظهار سرور اصموا قوامك تأهيل فراوان Les acclamations des peuples تحيات وتأهيلات ايله انتخاب وتهنيتى Élire par acclamation فلان قانون رفع اصوات تأهيل ايله قبول اولندى Cette loi est passée par acclamation ايتمك

ACCLIMATER. Accoutumer à la température d'un nouveau climat *A.* تاليف الى طبيعة الاقليم *P.* بطبيعت زمين آلفتيدن *T.* اقليمك طبيعتنه آلشدرمق || Il faut du temps pour acclimater une plante étrangère ديار آخردن جلب اولنان بر نوع نباتى طبيعت اقليمه آلشدرمق وقته محتاج بر ماده در

S'ACCLIMATER. *A.* ائتلاف بالاقليم - استيناس بالاقليم *P.*

اقليمه آلشمق *T.* بطبيعت اقليم آلفتن || Les habitans de l'Europe s'acclimatent difficilement dans les Antilles اوروپا اهاليسى آمريقه آطه‌لرى اقليمنده مألوف ومأنوس اولمق امر دشوار در

Acclimaté. *A.* مألوف بالاقليم ـ مأنوس بالاقليم *P.* بطبيعت اقليمه آلشمش *T.* زمين آلفته

ACCOINTANCE. Familiarité, habitude *A.* خلطه ـ الفت *P.* آميزش ـ آلفتگى *T.* قونشمه || Je ne veux point d'accointance avec lui فلان كشى ايله بر درلو الفت استمم

Il signifie aussi, liaison d'amour *A.* معامله ـ علاقة البال سوبشمه ـ سوپش *T.* آشفتگى *P.* العشق

S'ACCOINTER. Se lier intimement avec quelqu'un *A.* كسب العلاقه *P.* آشفته شدن *T.* سوشمك || Il s'est accointé de cette fille بو قزه كسب علاقه ايلدى

ACCOISEMENT. Terme de Médecine. Calme *A.* سكونت *P.* سكونت *T.* طورغونلق || L'accoisement des humeurs آرامش اخلاط

ACCOISER. Calmer *A.* تسكين *P.* آرميدن *T.* طورغونلق كتورمك || Accoiser les humeurs تسكين اخلاط ايتمك

ACCOLADE. Embrassement *A.* معانقه *P.* كناره ـ در آغوشى *T.* قوجاقلمه || Grandes accolades معانقات اكيده سازى

Il se dit dans un compte, d'un trait de plume qui joint plusieurs articles pour n'en faire qu'un *A.* خط الارتباط || Il a tiré une accolade sur le compte اسامئ عديده‌يى جمع ايچون بر خط ارتباط كشيده ايلدى

ACCOLER. Jeter les bras au cou de quelqu'un en signe d'affection *A.* تعانق *P.* كناره كردن ـ در آغوش كردن *T.* قوجاقلمق || Ils s'accolèrent avec grande amitié محبت عظيمه ايله بربرى برلربنى تعانق ايلديلر

Accoler la cuisse ou la botte à un homme, pour dire, la lui embrasser par soumission et marque d'infériorité *T.* بركمسه‌نك آياغنه صارلمق

Accoler la vigne. La relever et la lier à l'échalas *A.* تعريش *T.* آصمه داللرينى كرويد اوزرينه آلمق

Accoler deux ou plusieurs articles dans un compte *A.* جمع خط *T.* بكشيدن خط ارتباط با هم آوردن *P.* بخط الارتباط ارتباط كشيده‌سيله بر يره جمع ايتمك

ACCOMMODABLE. Qui se peut accommoder *A.* ممكن الاصلاح *P.* اصلاحپذير *T.* اوزلاشديريلور || Cette affaire, cette querelle est accommodable بو ماده وبو نزاع ممكن الاصلاحدر n'est pas accommodable نا قابل اصلاحدر

ACCOMMODAGE. L'apprêt des viandes *A.* طبخ *P.* پزش *T.* پشورمه

ACCOMMODANT. Qui est d'un commerce aisé *A.* سهل العطف خوش منش ـ شيرينكار *P.* موطاء الاكناف ـ لين الجانب ـ اويغون طبيعتلو *T.*

ACCOMMODEMENT. L'accord d'un différend *A.* مصالحه ـ صلح || اوزلاشدرمه *T.* كارسازى بخوش دلئ يكديگر *P.* مهاوده ـ Accommodement à l'amiable مصالحهٔ دوستانه Un méchant accommodement vaut mieux que le meilleur procès اضرّ مصالحه امر اصلح دعاويدن اوليدر S'entremettre d'un accommodement مصالحه‌يى تنظيم ايچون آره‌يه كيرمك On lui proposa un accommodement فلانه بر صورت مصالحه تكليف اولندى Nous sommes en voie, en terme d'accommodement اوزلاشمق اوزره‌يز Travaillez à cet accommodement, je les ai disposés بو صورت مصالحه‌يه طرفينى رضايه ميل ايتديردم همان مصالحه بازارلغنى تنظيمنه سعى ايله Rompre un accommodement فسخ ايتمك Il ne s'éloigne pas d'un accommodement اوزلاشمه صورتندن امتناع ايتمز

Il se dit aussi, des moyens qu'on trouve pour concilier les esprits, terminer les affaires *A.* صورة التوفيق ـ صورة المصالحه صورت همسازئ ميانهٔ كسان *P.* صورة النظام ـ ذات البين *T.* اوزلاشدرمه صورتى || Il y aurait un accommodement en cette affaire, s'ils voulaient بو خصوصده مرادلرى اولور ايسه توفيق ذات البينه مدار اولەجق بر صورت وار در J'y ai trouvé un accommodement توفيق ذات البينى موجب اولەجق بر صورت بولدم

On dit, Un homme d'accommodement. V. Accommodant.

ACCOMMODER. Procurer de la commodité *A.* تسهيل الاسباب *T.* آسانئ حال آوردن *P.* تهيئة الحال الاستراحة ـ الراحة اسباب راحتلندرمك || Il lui faut cela pour l'accommoder راحتنى تسهيله مدار اولمق ايچون فلان شيئه محتاجدر Cela ne m'accommode pas بو شئ استراحت حالمه مدار اولدمز

Il signifie aussi, ranger, mettre dans un état convenable *A.* مرتب كردن ـ پرداختن *P.* وضع فى احسن الرابطه ـ تنظيم حسن رابطه‌يه ـ رابطه ويرمك ـ نظام ويرمك ـ دوزمك *T.* قوبمق || Il a bien accommodé sa maison, son jardin خانەسنى

خانەسنی رابطەیە قویدی - وباغچەسنە حسن رابطە ویردی
خانەسنە رابطە ونظام ویردی - Accommoder ses affaires اموربنی
اموربنە رابطە ونظام ویرمک - رابطەء حسنەیە وضع ایتمک

Il signifie aussi, apprêter à manger A. طبخ P. پختن T.
پشورمک || Voulez-vous qu'on nous accommode pour notre di-
ner اویلە طعاممز ایچون برشیئ طبخ ایتدیرمک استرمیسک

On dit de ceux qui tiennent hôtellerie, qu'ils accommodent
bien leurs hôtes مسافرلری کرکی - مسافرینە اکرام ایدرلر
کبی راحتلرندرمکە اهتمام ایدرلر

Il se dit ironiquement, pour maltraiter T. دوناتمق || Je l'ac-
commoderai comme il faut کرکی کبی دوناتەجغم

Il se dit aussi, en parlant des affaires qu'on termine à l'amiab-
le, et des personnes que l'on met d'accord A. تنظیم بالتراضی
توفیق ذات البین - اصلاح ذات البین - تنظیم بالمصالحە -
تنظیم بالتدامل - P. بخشنودئ یکدیگرکار پرداختن T.
صلح ایلە بینی بولدرمق - اوزلاشدرمق || Il faut accommoder
cette affaire بو مادەیی تراضیء جانبین ایلە تنظیم ایتملو در
Ils étaient près de se battre, on les a accommodés بر دوکوشمکە
رمق قالمشیکن بینلرینی اصلاح ایلدیلر S'ils ne s'accommo-
dent, ils se ruineront en procès اصلاح ذات البین ایلە
اوزلاشمیەجق اولورلر ایسە دعوالردە حاللری خراب
اولەجقدر

Il se dit aussi, en parlant de certaines choses dont on con-
vient ensemble A. توفیق ما بین P. با یکدیگر روایی نمودن
T. ارەیی اویدرمق - اوزلاشمق || Vous avez un beau cheval,
voulez-vous m'en accommoder? بر کوزل آتک وار در بنم
ایلە اوزلاشمق استرمیسک Vous avez une maison dans mon
fief, j'en ai une dans le vôtre, nous nous accommoderons, si
vous voulez جفتلکم ایچندە بر خانەک وار در بن دخی
سنک طپراغکدە بر خانەیە متصرف اولدیغمدن راضی
اولور ایسەک اوزلاشمق ممکندر

Il se prend aussi, pour conformer A. توفیق P. همساز کردن
T. اویدرمق || Les courtisans savent accommoder leur goût, leurs
discours à ce qui plait aux Princes مقربین ملوک مشرب
وطبیعت وکلام وصحبتلرینی توفیق ایتمنک فننی بیلورلر

On dit aussi simplement, S'accommoder, pour dire, se confor-
mer A. موافقت P. پیروی کردن - همسازی نمودن T. اویمق
|| Il faut s'accommoder à l'usage عرف وعادتە موافقت ایتمک
لازمدر S'accommoder au temps وقت وحالە موافقت وتبعیت
ایتمک Il s'accommode à tout هر شیئە موافقت ایدر

Il signifie encore, prendre sa commodité A. تنظیم الحال -
تدارک الاسباب الاستراحة || Il entend bien à s'accommoder
تنظیم حالک طریقنی بیلور

Il signifie aussi, être d'un facile accommodement || Donnez-moi tel
cheval qu'il vous plaira, je m'accommode de tout قنغی آتی
دیلر ایسەک ویر بن هر شیئە اویارم Il est fort difficile, il
ne s'accommode de rien جتین خوبلو بر آدم اولدیغندن هیچ
بر شیئە موافقت ایتمز Donnez-moi pour ma dette telle mar-
chandise qu'il vous plaira, je m'en accommoderai مطلوبم ایچون
نە جنس مال ویرسەک اویارم

On dit aussi, S'accommoder, pour dire, accommoder ses af-
faires A. انتظام الحال P. سامان حال پذیرفتن - خوش
حالی اندوختن T. حالی دوزمک || Il devient riche, il s'est
accommodé کسب انتظام حال ایتمکلە صاحب مال وثروت
اولور Je l'ai vu pauvre, mais il sait bien s'accommoder مقدما
فقیر الحال ایکن کرکی کبی کسب انتظام حال ایلدی

Accommodé. A. منتظم P. نظامیافتە T. نظاملو

On dit, qu'un homme est peu accommodé des biens de la
fortune, pour dire, qu'il n'est pas riche خوشحال دکلدر -
منتظم الحال دکلدر

ACCOMPAGNATEUR. Celui qui accompagne la voix avec quel-
que instrument A. رفیق فی اللحن P. پیرو T. پیرولک ایدن
|| C'est un savant accompagnateur پیرولکدە استاد کاملدر

ACCOMPAGNEMENT. Action d'accompagner en certaines céré-
monies A. مشی بالمعیة - مرافقت P. همراهی T. یولداشلق
- برابرروارمە || On porta ce souverain au tombeau de ses ancê-
tres, et plusieurs princes furent destinés pour l'accompagnement
du corps بو پادشاهک جنازەسی آبا واجدادی قبرینە
کوتورلدقدە میت معیتنە امرای عدیدە همراە اولمشلر در
Telle personne a été nommée pour l'accompagnement de l'ambas-
sadeur ایلچی معیتنە مرافقت ایتمک ایچون فلان کمسنە
تعیین اولندی

Il se dit en Musique, des accords dont on accompagne la
voix A. رفاقت فی اللحن P. پیروی T. پیرولک || Savoir
l'accompagnement پیرولک فننە واقف اولمق

Il se dit aussi, de tout ce qui est regardé comme une suite

nécessaire de certaines choses *A.* تتمّه pl. تتمّات || Cette chambre à coucher est belle, mais elle manque des accompagnemens nécessaires بو يتاق اوطه‌سی كوزلدر امّا تتمّات لازمه‌سی ناقصدر

Accompagner. Aller de compagnie avec quelqu'un *A.* رفاقت *P.* همراهی كردن ـ همپایی كردن *T.* يولداشلق ايتمك ـ برابر كتمك ـ معيّتده كتمك || Je vous accompagne jusque là سنك معيّتكده كيده‌رم ـ فلان محلّه قدر سكا رفاقت ايدرم Il m'a accompagné à ce voyage بو سفرده بكا يولداشلق ايلدی ـ بكا رفاقت ايتدی ـ

Et suivre quelqu'un par honneur *A.* تباعت *P.* در پی رفتن *T.* اردی صره كتمك || La plus grande partie de la Noblesse accompagnait le gouverneur de la province عظمای قومك اكثريسی والیٔ مملكته پيروان اولمشلر ايدی Ce prince est toujours accompagné de gens de qualité بو بكك معيّتنده دائما اصحاب رتبه‌دن بعض ذوات تباعت ايدرلر

Il signifie aussi, conduire en cérémonie *T.* ايفای مراسم مهماندارلق ايتمك ـ مهمانداری ايتمك || C'est un prince qui accompagne l'ambassadeur ايلچی‌يه مهماندارلق ايدن امرادن بريدر

Il signifie aussi, escorter *A.* لاجل المحافظه ـ تخفير ـ خفارت *P.* ترفيق النفرات پاسبانی كردن *T.* يساقچيلك ايتمك || Il se fait toujours bien accompagner, parce qu'il a des ennemis خصماسی اولديغندن دائما يانده سوقی نفراته محتاجدر يساقچيلك ايچون يانده بر قاچ نفرات آلمغه محتاجدر ـ

On dit figur., que le bonheur, la fortune accompagne quelqu'un توفيق واقبال هر حالده همپا ورفيقيدر Le malheur l'accompagne ادبار ونكبت رفيق هر كاربدر

Il signifie aussi, assortir *A.* تناسب ـ توافق *P.* چسپيدن زيبيدن *T.* اويغون كلمك ـ ياقشمق ـ براشمق ـ || Une garniture accompagne bien une robe فلان نوع زينت لباس اوزرنده موافق وچسپان كلور Pour un bon mariage, il faut quelque chose qui accompagne la beauté, quelque esprit, du bien رابطهٔ مزاوجتك حسن حالی زيبايیٔ جمالدن بشقه رشد وكياست ووجود مال وثروت كبی بر نوع فضيلتك دخی توافقيله حاصل اولور Les cheveux accompagnent bien le visage اويغون كلور ـ صاچ چهره‌يه ياقيشور La flûte accompagne bien la voix مناسب ـ دودك صدايه ياقشق كلور

Il se dit aussi, pour joindre une chose à une autre *A.* اضافه *P.* علاوه ـ با هم بستن ـ مصحوب كردن *T.* اولاشدرمق || Il accompagna son présent d'une harangue هديه‌سنی بر موعظه علاوه‌سيله تقديم ايلدی Il accompagna ses remontrances de menaces اعتراضاتنه علاوهٔ كلمات تهديد آميز ايلدی Tout ce qu'il fait, tout ce qu'il dit, il l'accompagne de tant de grâces جميع افعال واقوالنده شول مرتبده اضافهٔ حسن ولطافت ايدر كه....

Et pour reconduire *A.* تشييع ـ ايفاء الرسم التشييع *P.* براهيدن *T.* كونديريه وارمق || quand il s'en alla, on l'accompagna jusqu'à son carrosse عودتنده عنطوبنه قدر واريلوب ايفای رسم تشييع اولندی

Il signifie en termes de Musique, jouer les parties accessoires d'une pièce de musique pendant qu'une ou plusieurs voix chantent, ou que quelque instrument joue le sujet *A.* رفاقت فی اللحن *P.* پيروی كردن *T.* پيرولك ايتمك

S'accompagner. Mener quelques gens avec lui *A.* استصحاب *P.* با هم روانيدن *T.* برابر كتورمك ـ معيّته كتورمك || Il s'accompagne toujours de méchants garnemens دائما معيّتنده اراذل ناس استصحاب ايدر

ACCOMPLIR. Faire, observer fidèlement et complètement ce qu'on est obligé de faire, d'observer *A.* تكميل ـ اتمام *P.* باخر رسانيدن ـ بانجام رسانيدن *T.* تمام ايتمك ـ بتورمك || Accomplir le temps de son bannissement مدّت نفيينی تكميل ايتمك

Il signifie aussi, effectuer *A.* اجرا ـ ايفا *P.* بجا آوردن ـ بكار آوردن *T.* يرينه كتورمك ـ وجوده كتورمك ـ حيز حصوله كتورمك ـ فعله كتورمك || Accomplir sa promesse ايتديكی انجاز وعد ايتمك ـ وعدينی ايفا ايلمك son vœu نذری ايفا ايتمك un traité شروط عهدنامه‌يی اجرا ايتمك un dessein اجرای نيّت ـ اجرای مرام ايتمك Accomplir un mariage qui avait été résolu تصميمكرده اولمش امر نكاحی حيز حصوله توصيل ايتديرمك J'espère que Dieu accomplira vos désirs الله تعالی حضرتلری كافهٔ مآرب ومطالبكی ايفا سزاوار حسن اسعاف ايده‌جكنی ـ ايده‌جكنی تأمول ايده‌رم Jésus-Christ a accompli les prophéties حضرت عيسی اخبار انبيايی حيز فعله كتوردی Accomplir la loi

مقتضای قانونی اجرا ایتمک ـ شریعتی ایفا ایتمک Accomplir ses obligations بر کمسنه در عهده ایلدیکی عهود وشروطی ایفا ایتمک

S'accomplir *A.* حصول الی الحصول ـ حصول *P.* مقارنة حصول *T.* باجرا رسیدن ـ بکار آمدن ـ حصول پذیرفتن ـ یافتن اجرا اولنمق ـ وجود بولمق ـ فعله کتورمک ـ حصوله کلمک || Le traité qu'ils avaient fait n'a pu s'accomplir عقد ایتدکلری عهدنامه حصوله کلمدی ـ اجرا اولهمدی Si ce mariage s'accomplit بو نکاح رهین حصول اولهجق اولور ایسه Si vos désirs s'accomplissent مآرب ومطالبک حصولپذیر اولدیغی صورتده Cela arriva de la sorte, afin que l'Écriture s'accomplit حال بو منوال اوزره وقوعه کلمک انجق کتاب الهیک مضمونی حیز فعله کتورلمک ایچوندر Toutes les prophéties s'accompliront ـ اخبار انبیانک جملهسی وجود پذیر اولمشدر حصولپذیر اولمشدر

Accompli. *A.* کامل ـ تام ـ بآخر رسیده ـ بانجام رسیده *P.* موفا ـ منجز *A.* تمام اولمش ـ بتمش *T.* بتمامی رسیده یرینی بولمش ـ وجوده کتورلمش *T.* بجا آمده ـ بکار اورده || Il a trente ans accomplis سنی اوتوز سنه حصوله کلمش کاملیه بالغدر

Il signifie aussi, parfait dans son genre *A.* بالغ الی ـ مکمل *T.* بکمال رسیده ـ بسنده *P.* عدیم القصور ـ نصاب الکمال || C'est un homme accompli de tout point من جمیع الوجوه کمالنی بولمش آدمدر Une beauté accomplie نصاب کماله واصل حسن با کمال un ouvrage accompli مکمل بر تألیف ـ اولمش بر تألیف

ACCOMPLISSEMENT. Achèvement, exécution de ce qui est prescrit par une loi, ou de ce à quoi l'on s'est engagé soi-même *A.* ـ وصول فی حد الکمال ـ استتمام ـ استکمال ـ تکمیل *P.* تماملیه ـ تمامه ایرشمه *T.* بانجام رسی بلوغ الی الکمال || L'accomplissement d'un ouvrage ـ بر تألیفک حد کماله وصولی استتمامی ـ تکمیلی

Il signifie aussi l'exécution, le succès d'une chose qu'on se proposait de faire, d'un désir etc. *A.* حصول ـ اجرا ـ ایفا *P.* وجوده کتورلمه *T.* بجا رسی ـ وجود پذیری ـ حصول یابی ـ فعله کتورلمه || L'accomplissement d'une promesse, d'une parole ایفای وعد d'un dessein حصول مرام de nos voeux, de nos désirs, de nos espérances تمنیات ومرادات وکافه آمالاتمزک

شروط L'accomplissement d'un traité وجود پذیر اولمسی اجراسی ـ عهدنامهنک ایفاسی

ACCOQUINER. V. Acoquiner.

ACCORD. Convention que l'on fait pour terminer un différend *A.* مصالحه ـ بالتراضی نظام ـ بالتراضی مصالحه *P.* آشتی *T.* اویوشمه || Faire un accord عقد مصالحه ایتمک سازی Passer un accord بالتراضی بر کونه صورتده نظام ویرمک Je me tiens à l'accord qui a été fait مقدما بالتراضی ویریلان نظامه ثابتقدم

Il se dit aussi au pluriel, pour signifier les conditions préliminaires d'un mariage futur *A.* شروط النکاح آتی الوقوع

Il signifie aussi, consentement, union d'esprit, conformité de volonté *A.* اتحاد القلب ـ موافقة الآرا ـ توافق الآرا ـ رضا *P.* یکدلی *T.* کوکل برلکی ـ اویوشمه ـ همدمی || Ils ont toujours vécu dans une grande liaison, dans un parfait accord دائما بینلرنده دائما کوکل ـ رابطهٔ کامله وموافقت تامهٔ آرا ایله کچندیلر برلکیله کچندیلر

En ce sens, il s'emploie aussi avec la particule De || Ils sont d'accord بری برلرندن ـ بری برلریله یکرای وهمدمدرلر متوافق الآرا اولمشلر Ils en sont tombés d'accord راضی درلر J'en demeure d'accord بو بابده بندخی یکرای ویکزبانم در

On dit aussi, Mettre des gens d'accord *A.* ارضا *P.* خشنود کردن *T.* اوزلاشدرمق

On dit d'un homme, qu'il est de tous bons accords, pour dire, qu'il consent à tout ce que les autres veulent *A.* مطاوع ـ طابع المزاج *P.* نرمخو *T.* اویصال

Il signifie aussi, convenance, juste rapport de plusieurs choses ensemble *A.* مطابقت ـ مناسبت ـ موافقت *P.* یکرنکی *T.* اویغونلق || Il y a un merveilleux accord entre toutes les parties du monde, entre les parties du corps humain بو عالمک کافهٔ اجزاسنده وبدن انسانک جوارح واعضاسنده محیر عقول اولهجق بر نوع تناسب وموافقت وار در

Et en Musique, union de plusieurs sons formant harmonie *A.* تناسب الالحان *P.* همدمی نوا *T.* سس اویغونلغی || Accord d'instrumens الات موسیقیهنک تناسب وتوافقی

On dit d'un instrument qu'il est d'accord, pour dire, que les cordes en sont montées juste au ton où elles doivent être *A.* صحیح البلظ *P.* کوک یافته *T.* دوزنی ویرلمش

ACCORDABLE. Qu'on peut accorder *A.* ممكن الاسعاف ـ مساعده *T.* شايان مساعفه ـ روا داشتنى *P.* ممكن الانجاح بوكرم ممكن اولنه يلهجك || Cette grâce n'est pas accordable الاسعاف دكلدر

ACCORDANT. En Musique. Qui s'accorde bien *A.* متوافق ـ برى برينه اويغون *T.* همساز *P.* متناسب

ACCORDER. Mettre d'accord, remettre en bonne intelligence *A.* ميانه *P.* اصلاح ذات البين ـ توفيق ما بين ـ تأليف ـ بارشدرمق *T.* آشتى بخشيدن ـ كسانزا همساز كردن توفيق كلم وارا ايتمك || Accorder les esprits اوزلاشدرمق Accorder les coeurs تأليف قلوب ايتمك Ces deux hommes étaient en procès, en querelle; on vient de les accorder بو ايكى كيشى دعوا ونزاع اوزره ايديلر بو دفعه بينلرى تأليف اولندى

Il se dit aussi de doctrine, de lois, d'opinions, et signifie, concilier *A.* توفيق *P.* با يكديگر همساز كردن *T.* برى برينه كتب شريفه يى برى برينه || Accorder les Écritures اويدرمق توفيق ايتمك Il n'est pas facile d'accorder ces deux passages بو ايكى فقره يى يكد يگره توفيق ايتمك امر آسان دكلدر Comment accorder toutes ces lois? بو قانونلرك جملهسنى برى برلرينه توفيق ايتمك نوجهله اولهبيلور

On dit en Musique, Accorder sa voix avec un instrument توفيق ايتديرمك ـ صدايى آلات موسيقيه سسنه اويدرمق

Accorder un insrument. C'est mettre les cordes juste au ton où elles doivent être *A.* بظ *P.* كوك كردن *T.* سازه دوزن ويرمك

Il signifie aussi, octroyer, concéder *A.* اسعاف ـ احسان ـ مساعده ايتمك *T.* ارزان داشتن *P.* تجويز المساعفه باغشلمق || Accorder un privilège, une grâce, une faveur بر كونه امتيازه ولطف وكرم واحسانه تجويز مساعده ايتمك Je lui accorde tout ce qu'il demande كافهٔ مسئولاتنى رجيسن اسعاف ايدرم

Accorder une fille en mariage *A.* خطب *P.* نامزد كردن *T.* نشان ايتمك

Accorder. signifie aussi, reconnaître pour vrai *A.* تسليم *P.* اقرار راستى كردن *T.* مقبول طوتمق || Je vous accorde cette proposition ايراد ايتديككك اشبو قضيه يى تسليم ايدرم C'est une vérité de fait qu'il faut que vous m'accordiez فعلاً حقيقته مقارن بر كيفيت اولمغله بهر حال تسليم ايتملوسك

S'accorder. Être d'accord, de concert *A.* اتفاق ـ توافق ـ سوزى ـ برلشمك *T.* يكدل شدن ـ همدم وفاق شدن *P.* برابتمك ـ اويوشمق || Ils s'accordent tous ensemble pour me tromper بنى تغليط ايچون جملهسى اتفاق ايلديلر Nous tâcherons de nous accorder جملهسى متحد الكلام اولديلر همدم وفاق اولمغه سعى ايده جكز Accordez-vous avec vous même نفسكه موافقت ايله

Il se dit aussi, de la coonformité des esprits et des humeurs *A.* امتزاج *P.* يكانكئ مزاج *T.* طبيعت اويغونلغى || Ils s'accorderont toujours bien ensemble هر حالده برى برلربله امتزاج ايده جكلردر Ces deux esprits n'auront pas de peine à s'accorder بو ايكى كيشينك طبيعتنه كوره برى برلربله امتزاجه زحمت چكميه جكلرى دركار در

On dit, Ce que vous me dites aujourd'hui ne s'accorde pas avec ce que vous me dites hier بو كونكى صحبتك دونكى دونكى كلامكه اويمز ـ كلامكه موافق دكلدر

Il se dit aussi généralement, de toutes les choses qui ont entre elles de la convenance *A.* تطابق ـ توافق ـ تناسب *P.* موافق دوشمك ـ موافق كلمك *T.* سزيدن ـ سزاييدن بو صدالر بيننده || Ces voix s'accordent parfaitement اويمق بو || Ces deux couleurs s'accordent bien موافقت تامه وار در امتزاج ايدر ـ ايكى رنك برى برلربله توافق ايدر

Accordé. Celui ou celle qui sont réciproquement engagés par le mariage A خطب pl. اخطاب Au féminin, Accordée *A.* مخطوبه *P.* نامزد *T.* نشانلو

ACCORT. Qui est souple, complaisant *A.* مساهل المزاج ـ اويغون خويلو *T.* مزاجگير *P.* خلوق

ACCORTISE. Humeur complaisante *A.* مساهلة الطبع ـ حفارت *P.* نوازشكارى *T.* چابيلك

ACCOSTABLE. Qui est facile à aborder *A.* سهل المواصلة ـ بى تكلف ارزانساز *P.* سهل الجوانب ـ سهل الاطراف بولشمهسى قولاى *T.* رخصت ملاقات || Il est devenu plus accostable كيدهرك زياده جه سهل الاطراف اولدى

ACCOSTER. Aborder quelqu'un *A.* تقرب *P.* بنزديك شدن *T.* يانه وارمق || Il m'accosta, lorsque je n'y pensais pas خاطر گذارم اولدميه جق بر وقتده تقرب ايلدى

S'accoster. Fréquenter quelqu'un *A.* اختلاط ـ معاشرت *P.* آميزش كردن *T.* قونشمق || Il s'accosta d'un mauvais garne-

ment اراذل ناسدن بريله اختلاط ومعا شرت ايلدى

ACCOTER. Appuyer de côté *A.* ايكا *P.* تكيه كردانيدن *T.* طياندرمق

S'ACCOTER. *A.* استناد ـ اتكا *P.* تكيه كردن *T.* طيانمق || S'accoter contre une muraille برديواره اتكا ايتمك

ACCOTOIR. Ce qui sert d'appui *A.* مستند ـ سند ـ متكا *P.* تكيه گاه *T.* طيانجق ير

ACCOUCHÉE. Femme qui est en couche *A.* نفسا pl. نوافس *P.* زجه ـ زن زاج *T.* لوحوسه || Aller voir une accouchée نفسانك زيارتنه وارمق Quand est ce que l'accouchée relevera? لوحوسه نوقت آياغه قالقهجقدر ـ نه زمان ترك فراش ايدهجكدر نوقت يتاقدن قالقه جقدر ـ

ACCOUCHEMENT. Enfantement *A.* ولاد *P.* زايش *T.* طوغرمه || Heureux accouchement بيسر وسهولته مقارن ولاد ميمون Accouchement douloureux مصحوب بالآلام ولاد محنت انجام

ACCOUCHER. Enfanter *A.* وضع الحمل ـ ايلاد *P.* زاييدن *T.* طوغرمق || Accoucher heureusement مصحوبًا باليسر والميمنه وضع حمل ايتمك Elle est accouchée d'un enfant mâle ou d'une fille وضع حمل ايله بر ولد ذكر ياخود بر ولد انثا اركك وياخود قز طوغردى ـ آرايش كهوارۀ وجود ايلدى Accoucher à terme وقت ـ وعدهسنده وضع حمل ايلمك avant terme وعدهسندن اول وضع حمل موعودده طوغرمق وقتندن اول ـ ايلمك

Il se dit figur. en parlant des productions d'esprit *A.* توليد وجوده ـ وار ايتمك *P.* وجود پذير كردن ـ زادن *T.* خلق ـ كتورمك || J'ai eu bien de la peine à accoucher cet ouvrage بو تأليفى توليد ايدنجيه قدر خيلى امك صرف ايلدم خلق ايدنجيه قدر وافر زحمت چكدم ـ Socrate disait, qu'il faisait l'office de sage-femme, qu'il faisait accoucher les esprits حكيم سقراط ديرايمشكه توليد افكاره مشغول اولديغنه نظرًا قبالت خدمتنى ايتمش اولور ايدى

Il est aussi actif, et signifie, aider à une femme à accoucher *A.* قبالت *P.* كار پيش نشينى كردن *T.* ابدلك ايتمك || C'est cette sage-femme qui a accouché une telle dame فلان خاتونه قبالت ايدن بو قابله در

ACCOUCHEUR. Celui dont la profession est d'accoucher les femmes *A.* صاحب الفن القبالة *P.* استاد فن پيش نشينى *T.* ابدجيلك اوستهسى

Au féminin, Accoucheuse *A.* قابله pl. قوابل *P.* پيش نشين *T.* ابد

s'ACCOUDER. S'appuyer du coude *A.* ارتفاق *P.* تكيه برآرنج كردن *T.* ديرسك اوزره طيانمق

ACCOUDOIR. Ce qui est fait pour s'y accouder *A.* مرفقه *P.* بالشچه *T.* قولتق يصديغى || Avoir les bras sur un accoudoir اللرى قولتق يصديغى اوزرينه طيامق

ACCOUPLE. Lien avec lequel on attache les chiens *A.* قران الكلاب *P.* رسنبند سگان *T.* زاغلرى جفت باغليهجق ايپ

ACCOUPLEMENT. Assemblage par couple. Il se dit principalement des animaux *A.* قران الازواج *P.* جفت سازى *T.* چفتلشمه || L'accouplement des boeufs pour la charrue صپانه قوشدرمق ايچون اوكوزلرك چفتلتمهسى

Il se dit aussi, de la conjonction du mâle et de la femelle des animaux *A.* مجامعت ـ سفاد *P.* گان جانوران *T.* اشمه ـ چفتلشمه || Le mulet vient de l'ecouplement d'un âne et d'une cavale قاطر فرس ايله حمارك مجامعتندن حاصل اولور

En parlant des chiens et autres animaux de ce genre, on emploie les mots *A.* تشابك *P.* بهم پيوستگى *T.* چاتشمه

Et en parlant des oiseaux *A.* قعو *T.* چفتلشمه

ACCOUPLER. Joindre deux choses ensemble *A.* شفع *P.* با هم جفت كردن *T.* اش ايتمك || Ces deux personnes sont mal accouplées بو ايكى كشى بورى برلريله شفع موافق اوبغون اش دكلدر ـ دكلدر Ce serait vouloir accoupler le loup avec l'agneau قورد ايله قويونى اش ايتمكه چالشمقدر

ACCOUPLER des boeufs *A.* قرن الازواج البقر *P.* جفت بستن *T.* گاوها اوكوزلرى چفته قوشدرمق

Il signifie aussi, apparier ensemble le mâle et la femelle *A.* تنظير الازواج ـ تزويج *P.* با همديگر جفت ساختن *T.* اش اويدرمق || Accoupler des pigeons كوكرجينلرى بورى برلرينه اويدرمق

ACCOURCIR. Rendre plus court, retrancher *A.* قصر *P.* كوتاه كردن *T.* قصهلتمق || Accourcir une robe ثوبى قصر ايتمك Figur. Accourcir un ouvrage مختصر ـ تأليفى قصر ايتمك un discours كلامى قصر ايتمك قلمق

On dit aussi, Accourcir un chemin *T.* قصر طريق ايتمك || يولى مختصر قلمق ـ La chaussée qu'on a faite en tel end-

roit accourcit le chemin d'une lieue فلان محلّده یاپیلان قالدرم یولک بر ساعتلک مسافهسی تقصیرینه سبب اولور

S'ACCOURCIR *A.* کسب القصارة ـ تقصّر ـ اقتصار *P.* کوتهی پذیرفتن *T.* قصّه‌لمق || Les jours commençaient alors à s'accourcir اول وقتده ایام نهار اقتصاره باشلامشیدی

ACCOURCI. *A.* متقصّر ـ مقصّر *P.* کوتاه کرده *T.* قصّه‌لمش

ACCOURCISSEMENT. L'action d'accourcir *A.* تقاصر *P.* کوتاهسازی *T.* قصّه‌لمه V. aussi Accourcir.

ACCOURIR. Venir promptement *A.* اسراع السیر ـ ایشاک پویان ـ جرویدن ـ شتافتن *P.* انجفال ـ مسارعت ـ تسارع ـ سکردوب کتمک ـ قوشمق *T.* پوییدن ـ وشتابان رفتن ـ || Accourir en diligence, en grande hâte تعجله ایله کتمک غایت استعجال ایله سرعت وشتاب ایتمک Accourir au besoin وقت حاجتده پویان وشتابان اولدرق یتشمک Accourir en foule جمع کثیر ایله تسارع وانجفال ایتمک Dès qu'on sut que la bataille se donnait en tel endroit, toute la Noblesse y accourut فلان محلّده محاربهیه شروع اولندیغی خبری ورودنده در حال کبار واصلزادگانک مجموعی خطوات تعجیل وسرعت ایله اول طرفه طوغری شتابان سیر سریع ایله اولجانبه طوغری شتاب ایتمشلر ـ اولمشلر در Accourir au secours de quelqu'un بر کمسنه‌نک امدادینه سکرتمک

ACCOUTUMANCE. Habitude *A.* عادت pl. عادات ـ دربت *P.* آیین *T.* توره || Mauvaise accoutumance عادت ـ عادت ردیّه کوتی عادت ـ عادت نا مرضیّه ـ غیر مرغوبه

ACCOUTUMER. Faire prendre une coutume, une habitude *A.* تعوید ـ تدریب ـ تضرید *P.* آلفتیدن *T.* آلشدرمق ـ داداندرمق || Il avait peine à faire telle chose, mais on l'y a accoutumé فلان شیئی ایشلمکده مقدّما رغبتی یوغیدی صکره آلشدردیلر Il faut accoutumer de bonne heure les enfans au travail اطفالی سعی ـ اوائل حاللرندنبرو خدمته آلشدرمق واجبدندر Accoutumer un cheval à galoper آتی یورغه یوریمکه تضریب ایتمک واجتهاده تدریب ایتمک لازمهٔ حالدندر

S'ACCOUTUMER. *A.* تعوّد ـ اعتیاد ـ تدرّب *P.* آیین ـ آلفتن ـ بستن *T.* عادت ایدنمک ـ دادانمق ـ آلشمق || Je m'accoutume au froid, au chaud بردوحرّه اعتیاد ایدرم Il s'est accoutumé à la fatigue جفا ـ تحمّل تعب وزحمته الشدی ومحنته اعتیاد ایلدی

Il se dit aussi des choses inanimées *A.* ـ ائتلاف ـ تاّلف *P.* تحصیل الالفة ـ خوی گرفتن ـ آلفتگی پیدا کردن *T.* آلشمق || Ces terres avaient accoutumé de produire بو اراضی حاصلات وبرمکه مألوف اولمشیدی

ACCOUTUMÉ. *A.* معتاد ـ عادی ـ مألوف *P.* آلفته *T.* ـ آلشلمش || À sa manière accoutumée اوزره وضع معتادی اوله کلمش Rentrer dans l'ordre accoutumé ـ نظام عادیسنه رجعت ایتمک نظام مألوف ومعتاده عودت ایتمک

À L'ACCOUTUMÉE. *A.* کما هو العادة ـ حسب العادة *P.* بر عادت *T.* عادتجه || Il en a usé à l'accoutumée عادت مستمرّهسی معتاد حسب العاده عمل وحرکت ـ اولدیغی اوزره حرکت ایلدی ایلدی

ACCRÉDITER. Mettre en crédit, en réputation *A.* ایجاب الموثوقیّة *P.* آزرم بخشیدن *T.* اعتبار ایتمک || Sa bonne foi l'a accrédité parmi les marchands وفای عهدی رعایتی بین التجّار موثوقیّت کلامنی موجب اولمشدر L'exactitude à payer est ce qui accrédite le plus un banquier بر صرّافه اعتبار ویرهجک اسبابک اقدم واقویسی ویرهجکی اقچه‌نک وقت وزمانیله تأدیهسنده غایت دقیقدر Sa bonne conduite l'a fort accrédité dans la compagnie حسن سلوکی زمرهسی ایچنده کسب اعتبارینی موجب اولمشدر

Figur. Donner cours, autoriser *A.* تصدیق *P.* راست نمودن *T.* کرچکلندرمک || Accréditer une nouvelle, un bruit, une calomnie بر خبری ونشر اولنمش کلامی وافترابی تصدیق ایتمک

ACCRÉDITÉ. On le dit des hommes publics qui ont une mission autorisée d'une puissance auprès d'une autre تصدیق شان واعتبارینی مشعر نامه ایله بر دولت طرفندن تعیین وارسال اولنان سفیر ویاخود مأمور

ACCROC. Déchirure que fait ce qui accroche *A.* علق pl. اعلاق ـ خرمه pl. خرومات *P.* درد *T.* یرتق || Il y a un grand accroc à votre robe ـ ثوبکده بر عظیم اثر علق واردر بر ایری یرتق وار در

Il se dit figur. d'une difficulté qui apporte du retardement *A.* ناشبة العوق *P.* عقده، پسماندگی *T.* ایلشکن ـ ایلشک بری

ACCROCHEMENT. V. Accrocher.

ACCROCHER. Attacher, suspendre *A.* انشاب ـ تسميط ـ نوط ـ تعليق *P.* آويختن *T.* ايلشدرمك ـ آصمق ‖ Accrocher une gravure بر قطعه تصويرى تعليق ايتمك ـ آصمق

Figur. Retarder, arrêter *A.* احالة الناشبة العوق ـ توقيف *P.* در عقده، پسماندگى وابسته كردن *T.* ايلشدرمك ‖ On a accroché cette affaire بو مصلحتى ايلشديرديلر Cette négociation est accrochée بو مصلحتك مذاكرهسى وابستهٔ عقدهٔ مذاكرهسند احالهٔ مذاكرهسى ايلشدى ـ عوق وتأخيراولمشدر ناشبهٔ تعويق وتأخير اولندى

S'accrocher *A.* انتشاب ـ اعتلاق ـ تشبث *P.* نشليدن ـ آويخته شدن *T.* ايلشمك ‖ Sa robe s'accrocha à des ronces لباسى تيكنلكه ايلشدى Quand on se noie, on s'accroche où l'on peut *A.* الغريق يتشبث بكل الحشيش *T.* بوغيلان آدم هر نه بولور ايسه اكا ياپشور On s'accroche à ce qu'on peut كيشى كوجى يتديكنه تشبث ايدر

S'accrocher à un prince, à un grand seigneur *A.* تشبث في ذيل الحماية *P.* بدامن حمايت دست زدن *T.* دامن حمايته ياپشمق ‖ Il ne savait où donner de la tête, il s'est accroché à ce grand seigneur قنغى طرفه باش اورهجغنى بيلهميوب عظمادن فلانك دامن حمايتنه تشبث ايلمكه مجبور اولمشدر

ACCROIRE. Il n'est usité que précédé du verbe Faire, et signifie, faire croire ce qui n'est pas *A.* الزام الوثوق والاعتماد *P.* گروانيدن *T.* اعتماد ايتديرمك ـ اينانديرمق ‖ Il n'est pas homme à qui l'on en puisse faire accroire قولايلقله اينانديرهجق آدم دكلدر

On dit qu'un homme s'en fait accroire, pour dire, qu'il présume trop de lui-même *A.* ادّعاء ـ ذهاب فى عجب النفس ـ الخيلا *P.* خودبينى نمودن *T.* كندويى بكنمك ‖ Depuis qu'il a cette place, il est devenu glorieux; il s'en fait accroire بو منصبى ضبط ايدهليدنبرو متعظم اولوب مسلك عجب وخيلايه سالك اولور Il a quelque mérite, mais il s'en fait trop accroire نوعمّا هنرمند ايسهده خودبينلكى غالبدر

ACCROISSEMENT. Augmentation, agrandissement *A.* نموّ ـ ربوّ ـ نشو ونما ـ ازدياد ـ تزايد *P.* افزايش ـ بالش *T.* آرتمه ـ زيادهلنمه ـ كورلك ‖ Grand accroissement تزايد عظيم L'accroissement du corps humain, d'une plante بدن انسانك وبر نباتك نشو ونماسى ـ حال ربعانى L'accroissement d'un État مملكتك نموّ وازديادى ـ تزايد وتوسعى Accroissement de biens, d'honneurs, de fortune مال ومنال وشان واعتبار واقبالك نموّ وتزايدى L'accroissement de la religion chrétienne dans les Indes مذهب عيسوينك ممالك هندده كسب نموّ وازديادى

Accroissement de la rivière *A.* جموم المياه الانهار *P.* افزايش آب رود *T.* چايك قبارمسى

ACCROÎTRE. Augmenter, rendre plus grand, plus étendu *A.* تنميه ـ تزييد ـ توسيع ـ ارباء ـ انما ـ ازكا *P.* افزاييدن ـ باليدن *T.* آرتورمق ـ قبارتمق ـ كورلتمك ‖ Accroître son bien تنميهٔ مال ايتمك son revenu تزييد ايراد ايتمك un jardin باغچهيى توسيع ايتمك Accroître sa puissance, sa gloire, sa réputation, son autorité اسباب قوتنى وشان وشهرتنى وصيت ونامنى وقوت حكومتنى متزايد وافزون ايتمك

On dit, qu'une portion de terre accroît à un autre par allusion, par atterrissement بر قطعهٔ ارض قطعهٔ آخره من جهة اللحق منضم اولور

S'accroître. *A.* تزايد ـ استزاده ـ ترقى ـ كسب الربوّ والنموّ ـ كسب الوسعة *P.* افزودن ـ افزايش پذيرفتن *T.* ارتمق ـ قبارمق ـ چوغلمق ‖ Sa fortune, son bien s'accroît tous les jours مال ومنالى كلّ يوم تزايد ايتمكدهدر Il avait une terre fort bornée; elle s'est accrue بغايت مختصر چفتلكى وار ايدى صكرهدن كسب وسعت ايلدى

s'ACCROUPIR. S'asseoir sur sa croupe *A.* تورّك *P.* بسرين زمين شدن *T.* قيچ اوزرنده اوتورمق ـ چوكوب ـ چومبلوب اوتورمق

ACCROUPISSEMENT. V. Accroupir.

ACCUEIL. Réception *A.* تلقى *P.* پذيرايى *T.* كورشمه ‖ Bon accueil حسن تلقى ـ تلقّئ دلنواز Mauvais accueil سوء تلقى ـ تلقىء نا خوش ـ بد معامله ايله كورشمه Accueil froid تلقّىء بارد ـ بارد تلقى ـ معاملهٔ بارده ايله تلقى civil مكرمانه تلقى favorable تحصيل جميلهٔ متضمن تلقى obligeant موجب تلقّىء خاطرساز اولهجق حسن تلقى

Faire accueil, se prend toujours en bonne part *A.* تلقّى بالقبول *P.* باروى دل پذيرفتن *T.* طاتلولق ايله بولشمق ‖ Ce prince fait accueil à tous ceux qui vont chez lui مير مذكور زيارتنه وار انلرك جملهسنى روى دل خاطرساز ايله وارانلرك جملهسنه التفات ايله تلقى ـ تلقّى بالقبول ايدر ايدر

ACCUEILLIR. Recevoir quelqu'un *A.* ملاقات ـ تلاقی *P.* پذیرفتن *T.* کورشمک || Il nous accueillit de la manière du monde la plus honnête جهانده امثالی یوق التفات عظیمه غایت ایلدیزه ملاقات ایلدی Il nous accueillit fort froidement بارد معامله ایله بزه ملاقات ایلدی

Figur. il se dit des choses *A.* اصغا *P.* گوش دادن *T.* قولاق ویرمک ـ دیکلمک || Il accueillit fort mal cette proposition دیکلدی ـ بو تکلیفی ردائت طبع ایله اصغا ایلدی ـ بو تکلیفه ایرکندرک قولاق ویردی ـ

Il se dit figur. de tous les accidens fâcheux qui arrivent à quelqu'un *A.* استقبال *P.* در پیش آمدن *T.* قارشولیوب اوکه چیقوب صاتشمق ـ صاتشمق || Le vent, la tempête les accueillit حملات ریح شدید وصدمات فورتنهٔ هائل آنلری آنلری قارشولیوب صاتشدی ـ استقبال ایلدی La pauvreté, la misère, tous les malheurs du monde l'ont accueilli فقر وفاقه ومسکنت حال والحاصل کافهٔ آفات ومصایب اوکنه چیقوب صاتشدیلر

Accueilli. *A.* مقبول ـ متلاقی *P.* پذیرفته ـ قبول کرده *T.* کوروشلمش

ACCUL. Lieu qui n'a point d'issue *A.* مضیق ـ مأزم ـ مأزق *P.* لا منفذ *T.* تنگنای ناگریز ـ قصیق یر دیبی یوق بوجاق || Ceux qui poursuivaient les criminales, les poussèrent dans un accul مجرملرک تعقیبنه مأمور اولنلر مرسومونی بر تنگنای ناگریزه قصدیردیلر

Il se dit aussi, des piquets qu'on enfonce à terre pour retenir le canon *T.* طوبی آلیقویجق قازیق

Il se dit aussi, d'une petite anse dans la mer V. Anse.

ACCULER. Pousser dans un lieu sans issue, contre quelque chose qui empêche de reculer *A.* ایزاق *P.* بتنگنا در زدن *T.* دیبسز بوجاغه قصدیرمق || Il le poussuivit l'épée à la main, et l'accula contre la muraille مسلول السیف اولدرق پسنده دوشوب بر دیواره قصدیردی Notre armée avait acculé celle des ennemis عسکرمز دشمن عسکرینی بر مضیق بی منفذه قصدیردی

S'ACCULER. Se ranger contre un coin, contre une muraille pour se défendre *A.* استناد *P.* پشت دادن *T.* طیانمق || Se voyant poursuivi par quatre hommes, il s'accula contre la muraille, et se défendit long temps درت کشی پسنده دوشوب تعقیبنه مبادرت ایلدکلرینی لدی المشاهده بر دیوار دیبنه استناد برله وافر زمان مدافعه قیام ایلدی

ACCUMULATEUR. Celui qui accumule *A.* مدّخر ـ مستحقب *P.* برتیبده ساز *T.* ییغدیریجی || Accumulateur d'écus, de vivres مدّخر نقود واموال ومستحقب ذخایر وارزاق

ACCUMULATION. Action d'accumuler, ou le résultat de cette action *A.* تراکم *P.* آغاشدگی *T.* ییغلمه || Accumulation de biens, d'honneurs تراکم اموال واسباب شرف ورفعت

ACCUMULER. Mettre les unes sur les autres des choses de la même nature, de manière qu'elles s'élèvent jusque vers le comble *A.* ادّخار ـ تکویم ـ رکم ـ جمع *P.* آغاشدن ـ برتیبدن *T.* برکدرمک ـ ییغمق || Accumuler des biens, des trésors ادّخار اموال وجمع خزاین مالامال ایتمک Accumuler sou sur sou اقچه اقچه ـ دینار بر دینار جمع وتکویم ایتمک اوزربنه ییغمق

On dit figur. Accumuler crime sur crime *A.* ضمّ الجرم الی الجرم *P.* جرم بر بالای جرم نهادن *T.* قباحت اوزربنه قباحت ییغمق

S'accumuler. *A.* ارتکام *P.* آغاشده شدن *T.* ییغلمق || Des arrérages s'accumulent tous les jours بقایا کلّ یوم متراکم اولمقده در ـ تراکم ایتمکده در

Accumulé. *A.* متراکم ـ متکوّم *P.* آغاشده ـ برتیبده *T.* ییغلمش ـ برکمش ـ

ACCUSABLE. Qui peut être accusé *A.* قابل ـ ممکن الاتهام *P.* شایان اتهام *T.* اوزربنه صوچ آتیله بیلدجک الاظنان

ACCUSATEUR. Celui qui accuse quelqu'un en Justice *A.* متهم *P.* تهمت انداز *T.* تهمت آتیجی || برکمسندنک اوزربنه تهمت آتیجی Il s'est rendu accusateur تهمت آثار صورتنی اتخاذ ایلدی

ACCUSATION. Action en Justice, par laquelle on accuse quelqu'un *A.* تهمت *P.* بزه‌کاری *T.* تهمت ـ صوچ || Accusation capitale مستحق نکال اولدجق تهمت Il y a plusieurs chefs d'accusation contre lui تهمت اولنمق اوزره علیهنه عزو اولنمش علیهنه نیچه نیچه تهمتلر اسناد اولندی ـ متعدّد مادّه‌لر وار در Susciter une accusation بر کمسندنک علیهنه اتهامی موجب اولدجق بر مادّه پیدا ایتدیرمک

Il se dit aussi généralement de tout reproche, de toute imputation qu'on fait à quelqu'un *A.* اسناد pl. اسنادات اتهام ـ pl. اتهامات *P.* بزه افکنی *T.* صوچ آتمه || Vous l'accusez

de paresse, de peu d'exactitude, c'est une accusation bien mal fondée فلانی اهمال ورخاوت وقصور دقت ایله اتهام ایدر بو محض ـ ایسه‌ك بو محض اسناد ما لم یکن قیلندندر On l'accuse de beaucoup de désordres, mais ce sont des accusations calomnieuses حقنده کلی مرتبه تسییب حال تهمتی عزو اولنور انجق بونلر هب اسنادات افترا آمیز قیلندندر

ACCUSER. Dénoncer et traduire quelqu'un devant un juge, comme coupable d'un délit, pour en poursuivre la punition *A.* القاء التهمة ـ اتهام *P.* بر کس تهمت ـ بر کس بزه انداختن *T.* صوچ آتمق || Accuser un homme de vol, d'assassinat بر کمسنه‌نك علیهنه سرقت وقتل تهمتنی القا ایتمك Il a été accusé d'avoir intelligence avec les ennemis دشمن ایله معاملۀ خفیه‌سی اولمق اوزره اتهام اولندی Le crime dont on l'accuse حقنده القا اولنان جرم وتهمت

On dit d'un criminel qui a avoué son crime, qu'il s'est accusé lui-même اقرار تهمت ایلدی ـ اتهام نفس ایلدی

On dit aussi, Accuser un acte de faux *T.* بر سندك حقنده اسناد کذب ایتمك

Il signifie aussi, imputer quelque faute à quelqu'un *A.* عزو ـ التهمة ـ اسناد الجرم ـ اظنان ـ تجرم ـ حمل التهمة *P.* بزه کاری نسبت کردن *T.* صوچ آتمق ـ تهمتلو قلمق || Accuser quelqu'un de négligence بر کمسنه‌نك اوزرینه اسناد تهمت اسناد قباحت نکاسل ایتمك ـ نکاسل ایتمك L'accuser à tort بر کمسنه‌یی ـ بر کمسنه‌یه بغیر حق اسناد تهمت ایتمك لا عن اصل اظنان ایتمك On l'accuse d'avoir fait cette satire عزو ایدرلر ـ بو هجوك انشاسنی اوزرینه حمل ایدرلر ـ اسناد ایدرلر

Il se dit aussi au sens de servir de preuve *A.* شهادت *P.* گواهی کردن *T.* شاهد حال اولمق || Le fait vous accuse وقوع حال سنك علیهنه شهادت ایدر Toutes les apparences accusent sa mauvaise intention ظواهر احوالك مجموعی فساد نیتنی شهادت ایدر

On dit, Accuser ses péchés, pour dire, déclarer ses péchés au prêtre *T.* اعتراف ذنوب ایله اتهام نفس ایتمك ـ اعتراف ذنوب ایتمك

On dit qu'un homme accuse juste *A.* صحیح ـ صادق القول الکلام *P.* درستگو *T.* طوغری سوزلو

Et dans le sens contraire, qu'il accuse faux *A.* کاذب القول *P.* دروغگو *T.* یلان سوزلو

On dit aussi, accuser la réception d'une lettre *A.* اخبار الوصول المکتوب *T.* مکتوبك وصولنی اخبار ایتمك

ACCUSÉ. *A.* متهوم ـ متهم ـ متجرم *P.* نسبتکردۀ جرم وگناه *T.* اوزرینه صوچ آتلمش

Il signifie aussi, celui qui est accusé en Justice *A.* متهوم *P.* تهمت زده *T.* تهمتلو || L'accusateur et l'accusé متهم ومتهوم ـ اتهام ایدن واتهام اولنان

ACÉPHALE. Qui n'a point de tête *A.* بلا راس ـ لاراس *P.* بی سر *T.* باشسز || Insectes acéphales حشرات بلا راس

Au figuré. Qui n'a point de tête *A.* بلا رئیس *P.* بی سرکرده *T.* باشی یوق || Secte acéphale امت بلا رئیس

ACERBE. Qui est d'un goût âpre. V. Âpre.

ACERBITÉ. V. Âpreté.

ACÉRER. Mettre de l'acier dans du fer *A.* اشباع الفولاد فی الحدید *P.* در آهن پولاد آمیختن *T.* دموره چلیك قاتمق

Acéré *A.* شبیع بالفولاد *P.* بپولاد آمیخته *T.* چلیکلنمش

Il signifie aussi en Médecine, une saveur amère et astringente *A.* قابض || Goût acéré طعم قابض

Il se dit aussi du fer, lorsqu'il est rendu tranchant par le moyen d'acier *A.* محدد ـ مونف *P.* تیز *T.* کسکینلنمش || Lame acérée کسکینلنمش قلیچ یلمانی Flèches acérées نبال محدده

ACÉRIDE. Emplâtre fait sans cire *A.* لاصقی غیر مشموع *T.* مومسز یاقی

ACESCENCE. Disposition à l'acidité *A.* خلال *P.* مزۀ ترشکك ـ میخوشی *T.* اکشیمسیلك ـ میخوشلق

ACESCENT. Qui approche de l'acidité *A.* ذوالخلال *P.* ترشکك ـ میخوش *T.* اکشیمترك ـ اکشیمسی

ACÉTEUX. Qui tient du goût du vinaigre *A.* خل *P.* ترشناك *T.* اکشی ـ سرکمسی

ACHALANDER. Procurer des chalands, des pratiques *A.* تکثیر البایعین ـ تزیید المشترین *P.* فراوانئ خریداران آوردن *T.* مشتری‌یی جوغلتمق || La bonne marchandise et le bon marché achalandent fort une boutique بر دکانك تکثر بایعینه وسیله اولان امتعه‌نك جودتی واعتدال قیمتیدر

S'achalander. *A.* تکثر البایعین ـ تزاید المشترین *P.*

مشتریلر جوغلمق *T.* افزودن خریداران || Si vous voulez vous achalander, logez-vous dans un meilleur quartier تکثر مشتریانی دیلر ایسەڭ بوندن اعلا بر محلەدە اتخاذ مسکن ایله

ACHARNEMENT. Action d'un animal qui s'attache opiniâtrement à sa proie *A.* شدّت البطش *P.* تندیٔ غرش *T.* کسکین قاورایش

Il se dit aussi des personnes *A.* شدّت التهوّر ـ مماضغه *P.* تندیٔ بی اندازه *T.* قتی جوق سردلک || Ils se sont battus avec acharnement مماضغهٔ شدیدە ایله جنکلشدیلر ـ متهوّرانه طوقشدیلر

Figur. il se dit, de l'acrimonie opiniâtre qu'on a contre quelqu'un *A.* شدّت المغایظه ـ شدّت العنف *P.* خشم وکینه *T.* اونکولک || L'acharnement de ces deux plaideurs est inconcevable بو ایکی خصملرڭ یکدیگری حقنده شدّت عنف ومغایظتلری دائرۀ عقلدن خارجدر

ACHARNER. Exciter, irriter *A.* تهییج الغیظ ـ تعنیف ـ تغییظ *P.* خشم آوردن ـ کینه انگیختن ـ غرشایندن *T.* اویکدلندرمک || Je ne sais qui peut les avoir acharnés les uns contre les autres بری برلربنی اولقدر عنف وغیظه کتورن کیمدربیلدمم ـ بینلرندە اولقدر تهییج غیظ ایدن کیمدر بیلدمم || Il est fort acharné contre moi حقمده غیظ وکیندسی درجهٔ کمالدەدر || Ils sont acharnés au combat حین محاربەدە احد هما آخری حقنده تهوّر ومماضغت اوزره درلر

S'ACHARNER. S'attacher avec fureur *A.* تسلّط بالعنف والشدّة ـ ابطاش بالعنف *P.* بغرش افتادن *T.* قاورایوب صاپلنمق ـ اوزرینه دوشوب قاورامق || Le tigre s'acharne sur sa proie قپلان فریسەسی اوزرینه بالعنف والشدّه انشاب اظفار نمر ژیان شکارینی عنف ایله قاورایوب ـ بطش وشدّت ایدر اوزرینه صاپلانور

ACHARNÉ. *A.* شدید الغیظ *P.* غرشیدە ـ غرمیدە *P.* اویکدلنمش || Un combat acharné محاربهٔ ـ حرب وقتال شدید الغیظ ـ بالمماضغه اویکدلو جنک

Il signifie aussi, attaché à quelque chose avec excès *A.* منهمک ـ مغرم *P.* افتادە *T.* دوشکون || Un homme acharné au jeu قماربازلغه مغرم ومنهمک بر ادم

ACHAT. L'action d'acheter *A.* مبایعه ـ شرا pl. مبایعات *P.* خرید *T.* صاتون آلمه || Un bon achat مبایعهٔ ـ مبایعهٔ رابحه مرغوبه Mauvais achat مبایعهٔ غیر مرغوبه ـ مبایعهٔ ردیّه Faire achat de marchandises مبایعهٔ اموال ایتمک

Il signifie aussi, la chose achetée *A.* مبیع pl. مبیعات ـ مشترا *P.* خریدە *T.* صاتون آلنمش شیٔ

ACHE. Nom d'une herbe *A.* کرفس مائیّ *P.* کرسب آبی *T.* صو کرویزی

ACHEMINEMENT. Ce qui est propre à faire parvenir à la fin qu'on se propose *A.* وسیلة التمشیة ـ طریق موصل *P.* وسیلهٔ *T.* چاپکرسی ـ یورتمه ـ یولنه کیرمه || C'est un grand acheminement à la paix امر مصالحدیه عظیم بر طریق موصلدر ـ تسهیل طریق ـ امر مصالحەنک یورتمسنه سبب کلیدر امر مصالحەنک تمشیتنه وسیلە ـ مصالحدیه وسیلە اولەبیلور عظیمەدر

ACHEMINER. Mettre en état de pouvoir réussir *A.* تسهیل الطریق ـ تذنیب *P.* براه آسانی نهادن *T.* یورتدرمک ـ یولنه قویمق || Cet événement peut acheminer la paix بو حادثه امر صلحک تسهیلنه مدار اوله بیلور ـ تسهیل طریق امر مصالحەنک یورتمسنه ـ مصالحدیه وسیلە اوله بیلور وسیلە اوله بیلور

S'ACHEMINER. *A.* انسلاک ـ توجّه ـ عزیمت *P.* رو براه عزیمت شدن *T.* یول طوتمق || Nous nous acheminâmes vers cet endroit فلان طرفه توجّه ایلدک ـ فلان طرفڭ یولنی ـ طوتدق فلان سمته طوغری رو براه عزیمت اولدق

On dit figur. qu'une affaire s'achemine فلان مصلحت منسلک یوربمکه باشلامشدر ـ یولنه کیرمشدر ـ طریقهٔ مقصود اولمقدەدر

ACHÉRON. Fleuve d'Enfer *A.* اثام

ACHETER. Acquérir à prix d'argent *A.* اشترا ـ انبیاع *P.* خریدن *T.* صاتون آلمق ـ مبایعه ایتمک || Acheter des étoffes, des provisions اقمشه وامتعه وذخایر وارزاق مبایعه ایتمک Acheter une maison بر باب منزل اشترا ایتمک Acheter argent comptant پیشین اقچه ایله مبایعه ـ عن نقدٍ مبایعه ایتمک Acheter à crédit علی طریق النسیه اشترا ایتمک ـ وبرەسی یه اولدرق مبایعه ایتمک Acheter à bon marché بهای رخیص ایله مبایعه ایتمک Acheter cher غالی بها ایله مبایعه ایتمک Acheter à vil prix دون بها ایله مبایعه ایتمک ـ بهالو آلمق ـ ایتمک Acheter au poids de l'or آلتون درهمی ایله وزن ایدەرک آلتون آغرلغنه صاتون آلمق ـ مبایعه ایتمک Acheter en double ایکی قات بها ایله مبایعه ایتمک Acheter en gros طوبدن

کسراً مبایعه جملةً مبایعه ایتمک ـ مبایعه ایتمک en détail ایتمک

Figur. Obtenir avec beaucoup de peine *T.* بهالو آلمق || J'ai bien couru pour obtenir cette grâce, on me l'a bien fait acheter بومساعده‌یی تحصیل ایچون خیلی تکاپو ایلدم بکا غایت بهالو آلدردیلر C'est une dignité qu'il a achetée de son sang بومنصبی قانی بهاسیله تحصیل ایلدی C'est acheter cher un repentir que de se ruiner, pour satisfaire ses plaisirs برکمسنه حظوظ نفسانیه‌سنی استیفا ایچون خرابیت حالنی ارتکاب ایده‌جک اولور ایسه اولبابده حاصل اوله‌جق پشیمانی وندامتی بهالو آلمش اولور

Acheté. *A.* مبیوع ـ مشترا *P.* خریده *T.* صاتون آلنمش

ACHETEUR. Celui qui achète *A.* مشتری *P.* خریدار *T.* صاتون آلیجی

ACHÈVEMENT. Fin de l'exécution d'une chose *A.* ختام ـ تمامت *P.* تمامی ـ انجامپذیری *T.* تماملمه || Il manque que le toit pour l'achèvement de cette église بوکلیسا بناسنک اتمامیچون انجق سقفک بناسی قالمشدر

Il se dit figur. de la perfection dont un ouvrage est susceptible *A.* نصاب الکمال *P.* بکمال رسی *T.* کماله کتورلمه || La perfection est l'achèvement d'un ouvrage برایشک اتمامی نصاب کماله بلوغیله حاصل اولور

ACHEVER. Conduire un travail jusqu'à sa fin *A.* اتمام ـ ختم ـ تکمیل ـ تتمیم ـ رهین ختام ـ بانجام رسانیدن ـ سپریدن *P.* کردن *T.* تمام ایتمک ـ تماملمق || Il a achevé son entreprise متصدّی اولدیغی مصلحتی رهین ختام ایلدی Les bâtimens sont achevés ابنیه ختامپذیر اولمشدر

Il signifie aussi, porter le coup mortel à quelqu'un qui est déjà blessé || Ce passant a été blessé par des voleurs, Il en est venu d'autres qui l'ont achevé ابنای سبیلدن برینی حرامیلر جرح ایلدکدنصکره بشقه بر حرامی گروهی ظهورایله ایشنی تمام ایلدیلر

Achevé. *A.* متمّم ـ بالختام *P.* رهین ـ ختامپذیر ـ بانجام *T.* رسیده ـ تماملنمش ـ Il signifie aussi, accompli, parfait dans son genre *A.* مکمّل ـ تامّ *P.* باکمال ـ بکمال رسیده *T.* کمالنی بولمش || Une beauté achevée جمال با کمال

Et extrêmement mauvais dans son genre || C'est un fou achevé تمام احمقدر

ACHILLÉE. Sorte de plante *A.* حشیشة الرنه ـ قیسون *T.* قندیل جیچکی

ACHOPPEMENT. V. Pierre d'achoppement.

ACHORES. Petit ulcère qui attaque principalement les enfans *A.* سعفة *P.* شربنه *T.* صولوجه

ACIDE. Substance qui se fait distinguer par sa saveur aigre et piquante *A.* حامض pl. حوامض *P.* ترش *T.* اکشی ـ حموضتلو || L'acide vitriolique حامض زاجی L'acide nitreux حامض شورجی L'acide du sel marin حامض ملح البحر

ACIDITÉ. Qualité de ce qui est acide *A.* حموضت *P.* ترشی *T.* اکشیلک

ACIDULE. Tout ce qui a un goût légèrement aigre et acide *A.* مز ـ ذو الحموضة *P.* ترشک *T.* اکشیرک ـ میخوش

ACIDULER. Rendre aigre *A.* احماض *P.* ترش کردن *T.* اکشتمک || Une boisson légèrement acidulée جزئجه احماض اولنمش مشروب

ACIER. Espèce de fer connu sous ce nom *A.* ذکیر ـ انیث ـ پولاد ـ آهن نر ـ روهنا ـ روهن *P.* فولاد ـ یلب *T.* جلیک || Acier de bonne trempe صویی اعلا جلیک Acier de Damas پولاد دمشقی

ACIÉRIE. Bâtiment où l'on fait de l'acier *A.* دار التصنیع الذکیر *P.* روهن خانه *T.* جلیک کارخانه‌سی

ACONIT. Espèce de plante vénéneuse *P.* خانق النمر *T.* قپلان اوتی ـ قپلان بوغان

ACOQUINANT. Qui acoquine *A.* جاذب الفؤاد *P.* دلکش ـ دلربا *T.* کوکل قاپیجی || En hiver, le feu est acoquinant آتش وقت شتاده جاذب الفؤاد در

ACOQUINER. Attirer *A.* جذب الفؤاد *P.* دل کشیدن ـ دل ربودن *T.* کوکل قاپمق || Le métier de gueux acoquine ceux qui l'ont fait une fois صنعت جرّوسؤال برکرّه مباشرت ایدنلرک کوکلنی البته جذب ایدر L'oisiveté acoquine کسل وبطالت انجذاب فؤاد ایدر

S'acoquiner. *A.* انجذاب الفؤاد *P.* دلداده شدن *T.* کوکل قاپلمق || Il s'est acoquiné en ce pays-là اول دیارده منجذب الفؤاد اولمشدر

Il se dit aussi en parlant des animaux domestiques *A.* تضرّی *P.* آلشمق ـ دادانمق *T.* آلفتن || Il ne faut pas qu'un chien de chasse s'acoquine à la cuisine برکلب شکاریک مطبخده

دادانمسی جائز دکلدر

ACOQUINÉ. *A.* منجذب الفؤاد *P.* دلربوده *T.* کوکلی قاپلمش

ACORE. Sorte de racine *A.* وج ـ قارون *P.* آلواه *T.* اکیر

ACOUSMATE. Bruit de voix humaines ou d'instrumens *A.* صتیت *P.* غرغاب *T.* جغلتی

ACOUSTIQUE. Théorie des sons *A.* علم الانعکاس الاصوات || Traité d'acoustique انعکاس اصواتی مشتمل تألیف

Il se dit adjectivement des instrumens qui servent à augmenter le son *A.* مصوّت *P.* آواز افزا *T.* سسی قباردیجی

On appelle, Nerf acoustique, le nerf qui va à l'oreille *A.* عصب السمع *P.* پی گوش *T.* قولاق سکیری

ACQUÉREUR. Celui qui acquiert des biens immeubles *A.* مبایع ـ مستملک *P.* خریدار ملک *T.* ملک صاتون آلیجی || Acquéreur de bonne foi ظنّ صادق ایله مستملک Nouvel acquéreur مستملک جدید

ACQUÉRIR. Rendre sien par achat *A.* مبایعه ـ انبیاع ـ اشترا *P.* خریدن *T.* صاتون آلمق || Acquérir une terre, une maison بر چفتلک وبر باب منزل اشترا ایتمک Acquérir de ses deniers کندو مالیله مبایعه ایتمک Acquérir du bien légitimement بحقّ اشترای ملک ایتمک Acquérir du bien par de bonnes, par de mauvaises voies طرق محموده ویاخود طرق حسنه ـ طرق فاسده ایله اشترای املاک ایتمک ویاخود طرق مذمومه ایله مبایعه ایتمک Acquérir quelque chose au nom d'autrui بر شیئی آخرک طرفندن اولدرق آخرک طرفندن وکالة اشترا ایتمک ـ اشترا ایتمک sous le nom d'un autre بر شیئی آخرک اسمنده اولدرق اشترا ایتمک Il a beaucoup acquis depuis quelque temps بر مدّتدنبرو قتی کلّی مبایعه ایتدی

On dit aussi, Acquérir les droits de quelqu'un بر کمسنه نک استحقاقلرینه مالک اولمق Et acquérir un nouveau droit sur quelque chose بر شیئک حقنده حقّ جدید تحصیل حقّ جدیده مالک اولمق ـ ایتمک

Il se dit aussi, de toutes les choses qui se peuvent mettre au nombre des biens et des avantages *A.* ـ اکتساب ـ کسب التمجیدن ـ الفاختن ـ کوالیدن *P.* احتراش ـ اقتنا ـ تحصیل کسب ـ حزّ *T.* قزانمق || Acquérir de l'honneur اندوختن ـ تحصیل رأس المال شان وشرف ایتمک ـ وشرف ایتمک کسب نام ـ کسب صیت ونام ایتمک de la réputation کسب اعتبار ایتمک du crédit وشهرت ایتمک de l'autorité احراز مرتبهٔ حکومت ایتمک ـ کسب حکومت ایتمک de la science تحصیل بضاعهٔ علم ومعرفت ایتمک Il s'est acquis quantité d'amis وافر اصدقا واحبّا کسبنه موفق اولدی Il s'est acquis les bonnes grâces de son maître افندیسنک متبوعنک حسن نظرینی ـ حسن توجّهنی کسب ایلدی تحصیله موفق اولدی Vous avez acquis beaucoup de gloire en cette occasion بو خصوصده تحصیل شان ایتمش اولدک Il a acquis des droits à l'estime publique بین الناس مستلزم بین ـ حرمت واعتبار اولدجق استحقاقلر کسب ایلدی العامّه

ACQUIS. *A.* مبیوع ـ مشترا *P.* خریده *T.* صاتون آلنمش *A.* التمجیده ـ اندوخته ـ الفاخته ـ کوالیده *P.* مکتسب ـ مکسوب کسب ـ کسب *T.* قزانلمش || Du bien mal acquis خبیث یولسز قزانلمش مال ـ حرام Qualités naturelles, qualités acquises طبیعی ـ خصایل خلقیّه وکسبیّه ـ خصایل ذاتیّه ومکسوبه واکتسابی خصلتلر

On dit, Je vous suis acquis, pour dire, vous êtes assuré de mon attachement سنک ـ سنک مال مملوکک مثابه سنده یم یانکده ملک مشترا مثابه سنده یم

Il s'emploie aussi substantivement || Cet homme a de l'acquis, beaucoup d'acquis, pour dire, qu'il est très-instruit فلان کشی کثیر التحصیلاتدر

ACQUÊT. Chose acquise *A.* مبیعه ـ مبیع pl. مبیعات *P.* خریده *T.* صاتون آلنمش شئ || Il a fait un bel acquêt بر مبایعهٔ حسنه بر مبیع حسن ـ ایتدی

En style de Pratique, Acquêts au pluriel, se dit proprement des biens qu'on a acquis *A.* مال مکسوب pl. اموال مکسوبه ـ مال کوالیده ـ مال اندوخته *P.* حریشه ـ ملک الید ـ *T.* قزانلمش مال || Les acquêts et les propres اموال مکسوبه وموروثه Il est permis à un homme de disposer de son acquêt هر کس اموال مکسوبه سنی کیف ما یشاء تنظیمه مأذون ومختاردر

Il signifie aussi, avantage, profit *A.* منفعت ـ نفع pl. منافع *T.* فائده pl. فوائد *P.* سود ـ || Il n'y a pas grand acquêt à vendre cette marchandise بو مقوله مالک فروختنده کلّی منفعت یوقدر Vous aurez plus d'acquêt de le payer que de plaider دعوا ایتمکدن ایسه اقچه یی ویرسک انفعدر

ACQUÊTER. Acquérir un immeuble par un acte quelconque

A. استملاک *P.* ملک خود کردن ـ تملّک دست آوردهٔ کردن *T.* ملک ایدنمک

ACQUIESCEMENT. Consentement donné par amour de la paix *A.* رضا ـ طوع ـ مطاوعت *P.* تن دادگی ـ رضا نمایی ـ رضا دادگی ـ مطاوعتنمایی ـ سر فروبی *T.* اویوشمه ـ رضا ویرمه || Un entier acquiescement aux volontés de quelqu'un بر کمسنه‌نک رأی واراده‌سنه رضای تام Acquiescement à la sentence صادر اولان حکمه مطاوعت Acquiescement à la volonté de Dieu ارادهٔ صمدانیه‌یه مطاوعت On ne peut refuser son acquiescement à une proposition si bien démontrée کما ینبغی ثبوتیافته اولمش بر قضیه‌ده ارائهٔ طوع ورضادن امتناع اولنمق محالدر

ACQUIESCER. Consentir par amour de la paix *A.* ارتضا ـ انطیاع ـ ارائهٔ الطوع والرضا *P.* تن دادن ـ رضا دادن ـ سر فرو کردن *T.* اویشمق ـ رضا ویرمک || Il a acquiescé à ce qu'on demandait de lui کندودن مطلوب اولان ماده‌یه رضاداده اولدی Acquiescer aux sentimens, aux volontés d'autrui آخرک آرا وافکار ومراداتنه ارائهٔ رضا ایلمک Acquiescer à une sentence بر حکمه ایفای لازمهٔ سر فرویی ومطاوعت ایتمک

ACQUISITION. Action d'acquérir des biens *A.* تملّک *P.* الفنج ـ ملکسازی *T.* ملک ایدنمه || Faire un contrat d'acquisition بر قطعه تملّک حجّتنی یاپمق Depuis cette acquisition, il n'est rien arrivé فلان شیئک وقت تملکندنبرو بر درلو حادثه ظهور ایتمش دکلدر

Il signifie aussi, la chose acquise *A.* ملک pl. املاک ـ متملَّک pl. متملّکات ـ مبیع pl. مبیعات || Bonne acquisition ملک مرغوب ـ ملک جیّد Voilà ma nouvelle acquisition اشته مبیع جدیدم ـ اشته ملک جدیدم Il lui a cédé son acquisition مبیعنی ـ مالک اولدیغی شیئی فلانه فراغ ایلدی فلانه فراغ ایلدی

ACQUIT. Quittance *A.* وثیقة الخلاص ـ تذکرة الادا *P.* خلاصنامه *T.* ادا تذکره‌سی ـ خلاص تذکره‌سی || J'en ai bon acquit یدمده بوکا دائر معتبر ادا تذکره‌سی وار در Je fournirai des acquits bons et valables معتبر ومعمول به ادا خلاص تذکره‌لری ـ تذکره‌لری ابراز ایده جکم

On dit, Payer une chose à l'acquit d'un autre, pour dire, la payer à la décharge d'un autre *T.* آخر کمسنه‌نک تخلیص ذمّتنه محسوبًا ادا ایتمک || Cela va à l'acquit des mineurs ورثهٔ صغارک ذمّتلرینی تخلیص ایچوندر

On dit figur., Faire quelque chose pour l'acquit de sa conscience بر شیئی ـ بر شیئی تطمین نفس ایچون ایشلمک نفس مخطره‌یی اضطرابدن تخلیص ایچون ایشلمک

On dit, Faire quelque chose par manière d'acquit, pour dire, la faire seulement par ce qu'on ne peut pas s'en dispenser *T.* زوراکی ایشلمک ـ بالضرور یاپمق ـ کرهاً ایشلمک

ACQUIT-à-caution. Billet que les commis d'un bureau donnent pour faire passer librement un ballot à sa destination *A.* ورقة الرخصة ـ ورقة الجواز *P.* گذر نامه *T.* اذن تذکره‌سی ـ مرور تذکره‌سی

ACQUIT-PATENT. V. Patent.

ACQUITTER. Remplir une obligation *A.* تخلیص الذمّة ـ تخلیص عن الدین *P.* ذمّت ردا کردن ـ از وام وارسته کردن *T.* ذمّتنی قورتارمق ـ بورجدن قورتارمق || Il a acquitté son ami, sa succession دوستنک ذمّتنی واستوراث ایلدیکی ترکه‌نک اوزرنده اولان ذمماتی تخلیص ایلدی Il s'est obligé de m'acquitter et indemniser بنی دیوندن تخلیص وضررمی تضمین ایلمکی درعهده ایلدی Il s'est acquitté de cent mille francs depuis peu عهد قریبدنبرو یوز بیک غروشلق دیندن خلاص بولدی Il a acquitté entièrement sa terre ملکنی دیوندن کلیاً تخلیص ایلدی

On dit proverbialement, Qui s'acquitte s'enrichit ادای دین ایدن تیز زنکین اولور

On dit figur., S'acquitter des obligations qu'on a à quelqu'un فلانک طرفندن سزا قلنان منن فراوانک شکرینی ادا ایتمک

On dit, S'en acquitter, pour dire, y satisfaire || S'acquitter de son devoir واجبهٔ ذمّتنی ایفا ایتمک S'en acquitter bien کما هو اللایق ایفای ما وجب حال ایتمک S'en acquitter mal خلاف ما یلیق ایفای ما وجب حال ایتمک S'acquitter d'une commission ایفای مأموریت ایتمک Il s'acquitte bien de sa charge منصبک شاننی کما هو حقّه اجرا ایدر Il s'acquitte bien de tout ce qu'il fait هر شیئی لایقی اوزره اجرا ایدر

Figur. Acquitter sa conscience *A.* تبریة النفس ـ تطمین القلب

Il signifie aussi, Payer *A.* تأدیه ـ ادا *P.* گزاریدن *T.* بر قطعه تمسکی ادا || Acquitter une obligation اودمك ایتمك

On dit dans le même sens, S'acquitter.

ÂCRE. Qui a quelque chose de piquant *A.* حامز *P.* تیز *T.* کسکین || Il lui tomba une humeur âcre sur les yeux کوزلرینه بر نوع خلط حامز نزول ایلدی Le suc de cette herbe est âcre بو نباتك عصارەسی حامز الطعمدر Cela est d'un goût âcre کسکین دادی وار در ـ تیز مزه در ـ حمزت طعمی وار در

ÂCRETÉ. Qualité de ce qui est âcre *A.* حمزت *P.* تیزی *T.* تیزلك ـ کسکینلك || L'âcreté du sel, de la bile ملحك وصفرانك حمزتی

Et figur., Âcreté dans l'humeur *A.* حدّت الطبع *P.* تندخویی *T.* تیزلك

ACRIMONIE. Âcreté active et mordicante, dont la nature se manifeste par les effets qu'elle produit *A.* حریفیّت ـ حرافت ـ حدّت *P.* تیزی *T.* تیزلك || L'acrimonie du sel, des humeurs تیزی وحدّتی ـ ملحك واخلاطك حریفیتی

ACRIMONIEUX. Qui a de l'acrimonie *A.* ذو الحرافة ـ حریف ـ حادّ *P.* تیز *T.* حریفیتلو

ACTE. Action d'un agent, opération *A.* عمل ـ صنع *P.* کار *T.* ایش || La création du monde est un acte de la puissance de Dieu خلقت عالم قدرت بالغهٔ جناب ربّ العزّتك عمل بدیعیدر ـ بر صنع وکاریدر

Il se dit en Logique par opposition à Puissance *A.* فعل || Réduire la puissance en acte قوّتی فعله کتورمك La conséquence est bonne de l'acte à la puissance فعلك قوّت حقنده ملازمهسی محمود واحسندر

On dit, Faire acte d'héritier, pour dire, un acte qui suppose qu'on a dessein de se porter héritier d'un défunt اجرای عمل وارثلك ـ اجرای کار وراثت ایتمك ـ وارث ایتمك ایشنی ایشلمك || quand on a fait acte d'héritier, on est obligé aux dettes وارث عملنی اجرا ایدن کشی ادای دیونه ترکهیه واضع الید اولان وارث ـ مجبور اولمش اولور هالکك دیوننی ادایه مجبور اولور

Il se dit généralement de toutes sortes d'actions *A.* فعل pl. افعال *P.* کردار *T.* ایشلمه || Les mêmes actes plusieurs fois répétés forment l'habitude افعال متشابهەنك مرّه بعد اخری تکرّری حدوث عادتی مستلزم اوله کلدیکی درکار در

Il se dit aussi en termes de Morale *A.* عمل مندوب || Acte de religion اعمال مندوبهٔ دینیەدن بر عمل Acte de contrition عمل مندوب سدم وندامت Acte d'humiliation عمل مندوب تخشع واستکانت

On dit, Acte d'hostilité *A.* فعل العدوان والخصومة pl. افعال دشمنجه حرکت ـ دشمنلك ایشی *T.* العدوان والخصومة

On dit, Faire acte de possession, pour dire, un acte qui suppose qu'on se croit propriétaire d'une chose *A.* اجراء الحقّ المالکیّة

Il se dit aussi, de tout ce qui se fait par le ministère d'un officier de Justice *A.* حجّت pl. حجج ـ قبالد ـ وثیقه pl. وثایق ـ سند pl. سندات *P.* تزده ـ چك *T.* سند || Acte authentique سند حجّت معمول بها ـ سند معمول به Acte solennel سند رسمی ـ معنون ومرسوم Acte passé par devant notaire سند محکمه کاتبی حضورنده عقد اولنمش سند Passer un acte امضای سند ایتمك Signer un acte عقد سند ایتمك

Il se dit aussi, des déclarations faites en Justice || Demander acte کیفیّت حالی ناطق سند طلب ایتمك Prendre acte de sa comparution حضور شرعده اثبات وجودی مبیّن سند اخذ ایتمك On lui a donné acte de sa plainte بسط ایلدیکی شکایتی مبیّن یدینه بر قطعه سند اعطا اولندی J'en ai acte à la main بوکا دائر یدمده سند وار در

Acte sous seing privé. Toute convention passée entre des particuliers sans être revêtue de l'autorité publique *A.* سند غیر بلا معرفة الحاکم یالکز امضای مخصوص ایله *T.* معنون عقد اولنمش سند

Il se dit aussi, d'une dispute publique où l'on soutient des thèses *A.* مطارحة المسائل العلمیّة ـ مباحثهٔ علمیّه || Soutenir un acte بر مباحثهٔ علمیّهنك تأیید واثباتنه سعی ایتمك Présider à un acte مطارحهٔ علمیّه مجلسنده رئیس اولمق

Il se dit aussi, d'une partie d'une pièce dramatique séparée d'une autre partie par un espace de temps *A.* مقامه pl. مقامات

Actes. Les décisions faites par autorité publique *A.* pl. احکام || Les actes du Sénat سناتو تعبیر اولنور دیوانك احکامی Le Sénat cassa les actes de Néron سناتو دیوانی احکام نرونیدیی نسخ ایلدی

Actes des Apôtres. *A.* کتاب ـ کتاب الاعمال الحواریّین

السير الحواربيين

ACTEUR. Celui qui représente au théâtre *A.* ملاعب pl. ملاعبين *P.* بازنده *T.* اوينايجى

Figur. Celui qui a part dans la conduite d'une affaire *A.* عامل pl. عمّال *P.* كار كن *T.* ايش كورن ‖ Il a été un des principaux acteurs dans cette négociation بو مذاكره مصلحتنده باش عامللركت برى ايدى L'homme dont vous parlez est un très-bon officier, et un grand acteur au jour de combat ديديككك آدم سركردگان عسكر ناماردلردن اولوب روز جنك وپرخاشده ممتاز الاقران بر عامل بيهمتا در

ACTIF. Qui a la vertu de produire quelque chose en agissant *A.* عامل ـ فاعل *P.* كار ساز *T.* ايشليجى ‖ La forme est active, et la matière passive صورت فاعل وماده منفعلدر ـ صورتده فاعليت وماده ده انفعاليت وار در

On dit. Dettes actives, pour dire, les sommes dont on est créancier *A.* مطلوبات *P.* خواسته *T.* ذمم ناسده اولان آلدجق ـ مطلوبات Et dettes passives, celles dont on est débiteur *A.* pl. ديون *P.* وام *T.* بورج ـ ويرهجك

On dit, en parlant d'élection, Avoir voix active et passive, pour dire, avoir droit d'élire et d'être élu *T.* امر انتخابده هم آخركت حقنده عامل وهم نفسى حقنده جارى وشامل رأى صاحبى اولمق ‖ Dans l'élection des Empereurs d'Allemagne, les Électeurs ecclésiastiques n'ont que voix active, les autres Électeurs ont voix active et passive آلامان ايمپراطورى انتخابنده رهبان زمرهسندن اولان هرسكلركت رأيى يالكز آخركت حقنده عاملدر لكن سائر هرسكلركت رأيى هم آخركت وهم نفسلرى حقنده عامل وجاريدر

On dit, Prendre une part active dans une affaire, pour dire, y concourir de son action *T.* بر مصلحتده فعلاً معاونت ـ بر مصلحتده فعلاً وضع يد مداخله ايتمك ـ ايتمك ‖ Je laisserai faire, et ne prendrai pas de part active مصلحتى طبيعتنه ترك ايله فعلاً بر درلو اعانت ايدهجك دكلم Il a eu une part très-active dans le succès حسن نتيجهسنده فعلاً وحقيقةً عظيم دخلى وار ايدى

Il signifie aussi, qui agit avec promptitude *A.* شديد العمل ـ سريع العمل ـ مسراع *P.* جيره كار *T.* چاپك ايشليجى ‖ Le feu est le plus actif des élémens بين العناصر جملهدن زياده سريع العمل اولان عنصر نار در

Il signifie aussi, agissant, diligent *A.* عمول ـ مقدام *P.* كار گذار ـ ديو دست ـ بشكون ـ بژكول *T.* ايشگذار ـ ايش ارى ‖ C'est un homme extrêmement actif غاية الغايه عمول وكار گذار بر آدمدر Esprit actif دائمى الاقدام طبع ـ ذهن يفتور ـ بى كسل كثير الاجتهاد

Vie active. Celle qui consiste dans les actions extérieures de piété طاعت عمليهية منحصر اولان عيش وزندگانى

Actif, en termes de Grammaire *A.* متعدّى

ACTION. Exercice d'une puissance active *A.* عمل *P.* كار *T.* ايشلمه ‖ L'action du feu sur le bois نارك خشب اوزرينه عملى L'action du soleil sur les plantes شمسك نباتات حقنده عملى Le feu, par la violence de son action, vitrifie les métaux آتش شدّت عملياه معادنى صورت زجاجيته وضع ايتديرر Une action vive عمل شديد momentanée عمل سريع كار يكدمه ـ الزوال

Il se dit généralement, de tout ce qu'on fait *A.* فعل pl. افعال pl. عمل ـ فعال pl. اعمال *P.* كردار *T.* ايش ‖ Bonne action عمل مستحسن ـ فعل قبيح Vilaine action عمل ردى ـ فعل جودتنما générеuse كردار بد ـ فعل شنيع Action noire افعال خيريتيه مبادرت علوّ همّت Faire de belles actions ايتمك Actions militaires اعمال حربيّه

Il signifie aussi, combat *A.* مقارعه pl. مقارعات ـ مكافحه *P.* كارزار ـ جنك *T.* طوقشمه ـ اوغراش ‖ Les deux armées étaient si près l'une de l'autre, qu'on jugea qu'elles ne se sépareront pas, sans qu'il y eût quelque action طرفين اردولرى شول رتبهده مسافهء قريبده كدبلر كه بينلرنده بلا حدوث المقارعه مفارقت ايدهميهجكلرى متحقق اولمشدر C'est un officier admirable pour un jour d'action جنك كوننده نظيرى يوق بر سركردهٔ عسكردر Engager une action جنكى ايجاب ايتدرمك Des troupes commencent à entrer en action عسكر امر جنك وجداله مباشرت ايتمكده در

Et véhémence, chaleur à dire ou à faire quelque chose *A.* حرارت *P.* گرمى ـ گرميّت *T.* قيزغنلق ‖ Parler d'action گرميتلو سوز سويلمك ـ حرارت ايله نطق ايلمك Ce qu'il fait, il le fait avec action ايتدكى ايشى حرارتلو طوتار

On dit, Être en action, pour dire, être en mouvement ‖ C'est un homme qui est toujours en action دائمى الحركه بر آدمدر

Il signifie aussi, la contenance, le maintien d'un homme *A.* وضع pl. اوضاع *P.* طرز *T.* ادا || C'est son action ordinaire de hausser les épaules اوموزلری یوقاری قالدرمق وضعی Il se tint long temps devant lui en action de suppliant فلانڭ حضورنده طول زمان متضرع ونیازمند طرزده قیام ایلدی

Il se dit particulièrement, de tout ce qui regarde la contenance de l'orateur *A.* طور ـ هیئت *P.* شیوه *T.* جلیم || Ce prédicateur n'a point d'action بو واعظده اصلا شیوه وهیئت یوقدر Il a l'action belle حسن هیئتی وار در l'action libre بارد وصیقندیلو سربست طوری وار در l'action froide, contrainte طور وهیئتنده بر نوع صوغقلق وصیقندی ـ طوری وار در وار در

Il signifie aussi, demande en Justice *A.* دعوا pl. دعاوی || Action criminelle حقوق دعواسی جرم وجنایت دعواسی civile مخصوص الی الشخص اولان دعوا Action personnelle سرقت دعواسی Action de rapt کفالت دعواسی de garantie بر کمسنه نڭ اوزرینه ـ دعوایه مبادرت ایتمك Intenter action دعوا ایتمك

Il signifie aussi, le droit qu'on a de faire une demande en Justice *A.* حق الادعا pl. حقوق الادعا || Il l'a subrogé en ses droits, noms et actions موجود اولان کافهٔ استحقاقلرده وکندو اسمنده اولدرق اقتضا ایده‌جك جمیع مطلوباتده وحقوق ادعاده طرفندن فلانی نائب مناب ایلدی

En parlant de quelques anciens conciles, on appelle, Action, ce que dans les derniers on appelle Session *A.* مجلس pl. مجالس *P.* بزم *T.* لونجه || Dans la première action du concile مشورتڭ اولکی مجلسنده

Il se dit aussi, de la somme qu'on a mise dans une compagnie de commerce *A.* سهم pl. اسهام || Action de la compagnie des Indes هندستان تجارتی شرکاسنڭ اسهامندن بر سهم

On appelle, Action de grâces, un témoignage de reconnaissance *A.* تشکر *P.* شکرگذاری ـ شکرانه *T.* شکرایتمکلك || Rendre mille actions de grâces هزار بهزار ایفای لازمهٔ تشکر Le Te Deum fut chanté en actions de grâces قرائت اولنان دعا اجرای فریضهٔ تشکر ضمننده ایدی

ACTIONNAIRE. Celui qui a action dans une compagnie de commerce *A.* صاحب السهم pl. اصحاب السهم *P.* سهمدار *T.* سهم صاحبی || Les actionnaires de la compagnie des Indes هندستان تجارتی شرکاسنڭ اسهام صاحبلری

ACTIONNER. Agir contre quelqu'un en Justice *A.* تصدی الی الدعوا *P.* بر کمسنه‌نڭ اوزرینه دعوا راندن *T.* بر کمسنه‌نڭ اوزرینه دعوا اقامه ادای ایتمك || S'il ne paye pas, il faudrait le faire actionner دین ایتمیه‌جك اولور ایسه اوزرینه دعوا اولنمق اقتضا ایدر

ACTIVEMENT. D'une manière active *A.* بالاقدام ـ بالجد ـ مجداً *P.* ورزشکارانه ـ مقدمانه *T.* چالشدرق || Cela n'a pas été conduit assez activement بو ایش اولقدر جد واقدام ایله اداره اولنمدی

ACTIVEMENT. En termes de Grammaire *A.* متعدیاً

ACTIVITÉ. Faculté active *A.* قوّهٔ فاعلیه || L'activité du feu نارڭ قوت فاعلیه‌سی

On appelle, Sphère d'activité, la sphère dans laquelle est renfermée la faculté d'agir d'un agent naturel *A.* حدود القوة الفاعلیة

Figur. Diligence, vivacité dans le travail *A.* سرعة العمل *P.* چالاکی ـ چابکدستی *T.* چابکلك || J'admire l'activité de cet homme بو آدمڭ سرعت عملی مدار حیرت اولدجق معنا در

ACTUEL. Effectif, réel *A.* مقارن الجد والحقیقة ـ حقیقی *P.* بکار آورده *T.* کرچکدن اولان || Payement actuel حقیقی اولان ادا

Il signifie aussi, présent *A.* حاضر ـ حالی *P.* اکنونی *T.* شمدیکی || État actuel حال وکیفیت حالیه ـ حال حاضر ـ شمدیکی حال

Il s'emploie aussi en différentes phrases par opposition à diverses choses. Ainsi on dit, Chaleur actuelle, c'est-à-dire, qui n'est pas en puissance حرارت بالفعل Intention actuelle, celle qui n'est pas virtuelle نیت بالفعل Grâce actuelle, par opposition à habituelle فیض حقیقی Et péché actuel, par opposition à péché original زلهٔ حالیه

ACTUELLEMENT. Au moment présent *A.* الحالة هذه ـ حالاً ـ الآن *P.* اکنون *T.* شمدی ـ حالده ـ شمدیکی || Il demeure actuellement en tel endroit حالا فلان محلده ساکندر

ADAGE. Proverbe exprimé d'une manière piquante *A.* مثل pl. امثال ـ ضرب المثل pl. ضروب الامثال || Il ne parle que par adages ضروب امثال ایله تکلم ایدر

ADAPTATION. V. Adapter.

ADAPTER. Ajuster convenablement une chose à une autre *A.* تطبيق ـ تلفيق *P.* چسپاندن *T.* اويدرمق ـ ياقشدرمق || Adapter un couvercle à un vase بر ظرفه قپاق اويدرمق

Il se dit aussi, de l'application qu'on fait d'un mot à une personne, à un sujet *A.* توفيق *P.* زيباييدن *T.* ياقشدرمق ـ اويدرمق ـ صرف ايتمك || Ce vers de Virgile lui est bien adapté فلانك حقنده سويلنان شعر تمام حالنه موافقدر تمام محلنه مصروفدر

Adapté. *A.* مطابق ـ موافق *P.* چسپيده *T.* ياقشدرلمش || Comparaison bien adaptée حالنه موافق برقياس Vers bien adapté محلنه ـ حالنه ياقشق بر بيت ـ حالنه مطابق بر بيت صرف اولنمش بيت

ADDITION. Ce qui est ajouté *A.* ضميمه pl. ضمايم ـ علاوه pl. علاوات ـ مضاف pl. مضافات ـ مستزاد *P.* افزوده پس ضمّ ضمايم *T.* صكره‌دن آرتورلمش || Faire des additions ضمايم جديده‌يي مشتمل ايتمك Un livre avec des additions بر قطعه كتاب

On dit, Informer par addition مستزاداً اخبار ايتمك ـ على طريق العلاوه انها ايتمك

Il se dit aussi, de la première règle d'arithmétique *A.* صنعة الاجمال *P.* چيره صنعت *T.* جمع حساب صنعتى || Il ne sait encore que l'addition فنّ حسابده صنعت اجمالدن غيرى بر شيئه واقف دكلدر Faire une addition جمله حسابى ايتمك ـ حسابك يكوننى ايتمك

ADDITIONNEL. Qui est ou peut être ajouté *A.* منضمّ *P.* ضمّ پس افزوده *T.* صكره‌دن آرتورلمش || Sou additionnel اولنمش اقچه

ADDITIONNER. Mettre plusieurs nombres ensemble *A.* جمع جمله ـ اجمال الحساب ـ عقد الجمله ـ الحساب *P.* چيره كردن ـ بستن *T.* جمله ايتمك || Il faut additionner toutes les sommes اعدادك مجموعنى جمله ايتمك اقتضا ايدر

Additionné. *A.* معقود الجمله *P.* جمله بسته *T.* جمله اولنمش

ADUCTEUR. Nom de muscles dont la fonction est de mouvoir les parties auxquelles ils sont attachés *A.* عضلة محرّكه *P.* پيامبغ جنباننده *T.* ديرديجى بالق اتى || L'aducteur de l'oeil عضلة محرّكة عين

ADEMPTION. Révocation d'une donation *A.* نقض العهد *P.* باغشلايشى بوزمه *T.* شكست كار بخشايش

ADEPTE. Celui qui est initié dans les mystères d'une secte, d'une science *A.* دخيل *P.* رازدان *T.* محرم سرّ ـ ايچ يوزينه واقف

ADÉQUAT. Terme de Philosophie scolastique. Entier, total *A.* تامّ *P.* تمام *T.* بتون || Idée adéquate معناى تامّ

ADHÉRENCE. Union d'une chose à une autre *A.* لصوق ـ اتّصال *P.* بهم پيوستگى *T.* ياپشقلق || Adhérence de deux corps entre eux ايكى جرمك يكديگره لصوق واتّصالى

L'adhérence de la pierre à la vessie est ce qui a empêché le succès de cette taille تدبير تفتيقك نتيجه سنه مانع اولان حصاتك مثانديه اتّصالى مادّه سيدر

Figur. Attachement à un parti, à une opinion *A.* تباعت ـ مماشات *P.* همدمى ـ هوادارى *T.* برلشمه || On l'accusait d'adhérence au parti des rebelles عصات طرفنه هوادارى ومماشات تهمتيله اتهام اولنمشدر aux opinions des hérétiques اعتقاد روافضه تباعت تهمتيله اتهام اولنمشدر

ADHÉRENT. Qui est attaché à quelque chose *A.* متّصل ـ ملاصق *P.* بهم پيوسته *T.* ياپشق || Une pierre adhérente à la vessie مثانديه ياپشق ـ مثانديه ملاصق بر حصات بر طاش

Il signifie aussi, celui qui est du sentiment, du parti de quelqu'un *A.* تابع pl. تبعه *P.* پيرو ـ طرفدار ـ هوادار *T.* قفادار || Il fut condamné avec ses adhérens تبعه وهوادارلريله معاً همدم وهوادارلرى عليهنه حكم اولندى Ses fauteurs et adhérens

ADHÉRER. Être attaché à quelque chose *A.* التصاق ـ اتّصال *P.* بهم پيوسته شدن *T.* ياپشق اولمق ـ ياپشمق || On trouva en l'ouvrant que la pierre adhérait à la vessie لدى التشريح حصات مثانديه ملاصق بولندى

Il signifie aussi, être du sentiment et du parti de quelqu'un *A.* اتباع ـ تبعيّت *P.* همدم شدن ـ پيروى كردن ـ طرفگيرى نمودن *T.* اويمق || Adhérer aux opinions d'autrui آخرك رأى وفكرينه تبعيّت ايتمك Tous ceux qui ont adhéré à ce parti اول فرقه‌يه طرفگيرى وتبعيّت ايدنلرك جملهسى

Il signifie aussi, Confirmer un premier acte par un subséquent تأكيد الحال || La Cour adhérant aux conclusions du Procureur Général امين مطلقك آرا واحكامى قبل شرعدن

بو بابده تأكيد حال لدى التأكيد Adhérez-vous à cela ? ايدرميسك

ADHÉSION. V. Adhérence.

Il signifie aussi, acte par lequel une puissance adhère à un traité qui lui est proposé *A.* سند الالتحاق || Par son adhésion au traité عهدنامهيه التحاقى حاوى ويرديكى سند التحاقى حاوى بر قطعه سند Acte d'adhésion موجبنجه

AD HONORES, se dit de ceux qui sont décorés d'un titre sans en faire les fonctions *A.* بالاعتبار *P.* با پايه *T.* پايدلو

ADIANTE. Plante capillaire *A.* شعر الجن ـ شعر الغول ـ *T.* بالدرى قره اوتى *P.* پرسياوشان شعر الجنّ

ADIEU. Locution elliptique dont on se sert en prenant congé les uns des autres *A.* فى امان الله *P.* خدا بادا *T.* باامان بن كيدهرم اللهه اصمارلدق || Adieu, je m'en vais اللهه اصمارلدق فلانه اللهه اصمارلدم Il ne lui a pas dit adieu يلده ديمدى Il y a eu bien des larmes répandues, quand ils se dirent adieu برى برلريله اللهه اصمارلدق ديدكلرى برى برلريند ـ وقتده ديدهلرندن سيال دموع بوشاندى اللهه اصمارلدق ديدرك وداعلشدكلرى ساعتده ديدهلرندن سيول دموع بوشاندى

Dire adieu, signifie, prendre congé *A.* ايفاء الرسم التوديع *P.* بدرود كردن *T.* اسندلشمك ـ وداعلشمك

Il se dit aussi pour congé *A.* وداع *P.* بدرود ـ گسيل ـ *T.* وداعلشمه ـ اسندلمه ـ گسى || Un éternel adieu وداع مؤبد Les adieux furent longs et tendres برى برلريله وداعلشمهلرى طول ودراز وطرفيندن اظهار سوزش دل اولندرق نتيجه ساز اولمشدر

Il se dit figur. en parlant d'un homme qui est en péril, ou d'une chose qui court grand risque *A.* الوداع || Si la fièvre vient à redoubler, adieu le malade حمّاسى بر قات دخى مشتد اولدجق اولور ايسه خستهيه الوداع Si vous touchez à ce cabinet, adieu mes porcelaines بو خزينه اوطهسنه ال ديهجك اولور ايسهك ساقسونيا طاقملرمه الوداع ديملو در

On dit aussi, Dire adieu au monde *A.* انقطاع ـ ترك الدنيا عن العلايق الدنيا *P.* ازجهان گسيل كردن *T.* دنيادن وازگلمك

Il se dit aussi, de toutes les choses auxquelles on renonce *A.* فراغ ـ قطع العلاقه *P.* واگذ اشتن *T.* براقمق || Adieu aux plaisirs ذوقياتدن الوداع ديهرك كلّياً فارغ اولمق ـ ذوقياتدن كلّياً قطع علاقه ايتمك

ADIRER. Perdre, égarer *A.* اضاعه ـ تضييع *P.* گم كردن *T.* غيب ايتمك ـ باوى قلمق || Titre adiré ـ باوه كردن ضايع اولمش ورقه سند ضايع Pièce adirée

ADITION. Acceptation d'un héritage *A.* قبول *P.* پذيرفتگى *T.* قبوللمه || Adition d'hérédité قبول وراثت

ADJACENT. Qui est situé auprès, qui est aux environs *A.* كائن فى ـ كائن فى الحوالى ـ كائن فى النواحى ـ مجاور *T.* پيرامن فلان واقع ـ نزد فلان واقع *P.* القرب والجوار قرب وحواليده اولان ـ قوكشولقده اولان || Pays adjacent قرب وجوارده كائن اولان مملكت Terres adjacentes قرب ـ حوالى ونواحيده بولنان اراضى ـ وجوارده واقع اراضى اراضئ مجاوره

ADJECTIF. Terme de Grammaire. Il se dit des noms qu'on ajoute aux substantifs *A.* صفت pl. صفات

ADJECTIVEMENT. Dans un sens adjectif *A.* على طريق الوصفيّة ـ على طريق الوصف ـ

ADJOINDRE. Il ne se dit que des personnes, lorsqu'on en joint une à une autre, pour avoir soin de quelque affaire *A.* معيّته ترفيق ايتمك *T.* همباز كردن *P.* تعيين بالمعيّة ـ ترفيق ـ يانده قاتمق ـ آياقداش ايتمك || Il ne pouvait pas suffire seul à un si grand emploi; on fut contraint de lui adjoindre quelqu'un بو مقوله خدمت جسيمهنك ادارهسى يالكز اوزرينه اولديغندن استطاعتندن خارج بر كيفيّت اولمغله معيّتنه آخر بر كمسنه ترفيق اولنمق لازم كلدى

ADJOINT. *A.* معيّن بالمعيّة *P.* همباز كرده *T.* آياقداش معيّته ترفيق اولنمش ـ اولمش

Il est aussi substantif *A.* مشارك ـ رفيق *P.* همكار ـ همباز *T.* آياقداش ـ اورتاق || C'est mon adjoint فلان كشى بنم بنم آياقدا شمدر ـ بنم رفيقمدر ـ معيّتمه معيّندر On lui a donné des adjoints معيّتنه بر قاچ رفيق ويرديلر

Il signifie aussi, un officier établi pour aider au principal officier dans ses fonctions, ou pour les faire en son absence *A.* معين *P.* دستگير *T.* ياردمجى

ADJONCTION. Terme de Palais. Jonction d'une personne à une autre *A.* تعيين بالمعيّة ـ معيّت ـ مرافقت *P.* همبازى *T.* برابرلك || L'adjonction de ces deux commissaires fait bien

بوايكى مباشرك بالمعيّة تعيينى حصول espérer de son affaire مصلحته وسيلهٔ املدر

ADJUDANT. Officier subordonné à un autre, pour l'aider dans ses fonctions *A.* ملازم *T.* يماق

ADJUDICATAIRE. Celui à qui on adjuge, selon les formes judiciaires, un bien contesté *A.* مدفوع له ـ مدفوع بحكم الشرعى با حكم *P.* قابض بحكم الشرعى ـ متسلّم بحكم الشرعى ـ حكم شرعى ايله مالك ولمش *T.* شرعى پذيرفتگار || Il est adjudicataire de cette maison بو منزلك مدفوع لهيدر Adjudicataire des fruits de cette terre بو چفتلك محصولاتنك با حكم شرعى مدفوع لهيدر Il s'est rendu adjudicataire de cette maison بو منزلك باحكم شرعى قابضى حكمنه داخل اولمشدر

ADJUDICATIF. Qui adjuge *A.* موجب التسليم ـ موجب التقبيض تقبيض وتسليمى || Jugement adjudicatif موجب الاصحاب ـ تقبيض ايجاب ايتمش حكم شرعى Sentence adjudicative واصحابى متضمّن بر قطعه اعدم

ADJUDICATION. V. Adjuger.

ADJUGER. Déclarer en jugement qu'une chose contestée entre deux parties appartient de droit à l'une des deux *A.* اصحاب بحكم الشرعى ـ بحكم الشرعى دفع وتسليم ـ بحكم الشرعى حكم شرعى *T.* باحكم شرعى تسليم كردايندن *P.* تقبيض حكم شرعى ايله آليويرمك ـ ايله آلدرمق || La sentence lui a adjugé telle chose صادر اولان اعلام شرعى ايله فلان شئى كندويه اصحاب اولندى Adjuger la récréance, les fruits محصولاتى وفصل مادّه اولنجيه قدر ظهور ايدهجك فوائد وعوائدى با حكم شرعى فلانه دفع وتسليم ايتمك

Il signifie aussi, Déférer à quelqu'un un bien qui se vend à l'enchère *T.* بعد المزايده دفع وتسليم ايتمك || Adjuger une terre à l'enchère مزاد اولنمش چفتلكى فلانه دفع وتسليم Ce bien lui fut adjugé à tant بو ملك بعد المزايده ايتمك شو قدر غروشه فلانه دفع وتسليم اولندى

ADJURATION V. Adjurer || Les adjurations que l'on fait dans les exorcismes حين استعاذه ده بسم الله تعالى سويلنان بسم الله تعالى كلمات تنبيه آميز Après plusieurs adjurations نيچه نيچه كلمات تنبيه آميز تكرارندنصكره

ADJURER. Commander au nom de Dieu *A.* بسم الله تعالى واقع حالى سويله ديو || Je t'adjure de dire la vérité تنبيه بسم الله تعالى سكا تنبيه ايدهرم Je t'adjure par le Dieu vivant بسم الله الحىّ والقيّوم سكا انذار وتنبيه ايدرمكه

ADMETTRE. Recevoir, agréer une personne ou une chose *A.* قبول ـ تقبّل *P.* پذيرفتن *T.* قبول ايتمك || Admettre quelqu'un dans une société, dans une compagnie بر كمسنه يى مجلسده وشركتده قبول ايتمك Admettre quelqu'un au rang, au nombre de ses amis بر كمسنه يى ياران سلكنه انسلاكنى وعداد احبّابه معدوديتنى قبول ايتمك Admettre aux ordres sacrés بر كمسنه نك طريقات محترمه يه دخولنى قبول ايتمك Admettre à la sainte table مائدهٔ مباركه يه قبول ايتمك

On dit, Admettre quelqu'un à se justifier, pour dire, consentir qu'il se justifie dans les formes *A.* تجويز ـ ارائة الرخصة ـ ارائة الجواز *P.* ارزانى داشتن *T.* جائز كورمك ـ رخصت ويرمك || Il a été admis à se justifier, ou il a été admis à ses preuves justificatives برائت ذمّتنى اثبات ايلمكه كندويه رخصت ويرلدى

Et dans le même sens, Admettre quelqu'un à faire preuve *T.* اثبات مدّعا ايلمكه اعطاى رخصت ايتمك

On dit aussi, Admettre les raisons, les excuses de quelqu'un بر كمسنه نك بسط ايلديكى علل واعذارى رهين حسن ـ اعذارينى سمع قبول ايله اصغا ايتمك ـ قبول ايتمك علل واعذارينى مقبول ومعتبر طوتمق

Admis. *A.* مقبول *P.* پذيرفته ـ قبول كرده *T.* قبوللنمش ـ قبول اولنمش

ADMINICULE. Ce qui aide à faire preuve *A.* قرينه pl. قرائن *P.* نشانه *T.* نشان || On n'y a pas des preuves formelles; il n'y a que des adminicules بو بابده دلايل صريحه اوليميوب يالكز قرينه لر وار در C'est un grand adminicule بر قرينهٔ عظيمه در

Il se dit aussi, de tout ce qui peut servir à faciliter le bon effet d'un remède *A.* مسهل العمل *P.* آسانساز *T.* قولايلديجى

ADMINISTRATEUR. Celui qui régit les biens, les affaires d'une communauté, d'un hôpital *A.* متولّى *P.* كاركن *T.* متولّى || Il est administrateur d'un tel hôpital فلان خسته خانه نك متولّيسيدر

Il se dit aussi, d'un homme chargé de quelque partie du Gouvernement *A.* مدير pl. مديرين ـ مدبّر الامور *P.* كار فرما *T.* ايشه يرامز ايش چويريجى || C'est un mauvais administrateur

Un excellent administrateur فائق الامثال بر مدير بر آدمدر بينظير در

ADMINISTRATION. Direction d'une affaire particulière *A.* توليت *P.* كارسازى *T.* متوليلك || L'administration des biens d'un pupille بر يتيم صغيرك مالنه توليت

Il se dit aussi, de la direction des affaires publiques *A.* اداره || ايش جورمه ـ مهمسازى *P.* تدبير الامور ـ تصرف الامور ـ امور دفتريدنك Il a eu long temps l'administration des Finances اداره‌سى مدت مديده‌دنبرو يدنده ايدى des principales affaires اعاظم امور دولتك اداره وتصرفى يدنده ايدى Il avait l'administration de toutes choses كافهٔ اموريك تدبير وتصرفى كف كفا يتنه مسلم ايدى Cet homme n'entend rien en administration فلانك فن تدبير اموره اصلا خبر وآگاهى يوقدر L'administration de la Justice امور تصرف امور قضا ـ قضا وحكومت رويت حقوق عباد Il n'a aucun égard aux personnes dans l'administration de la Justice امر قضا وحكومتك تصرفنده شخص وذاته بر درلو رعايت ايتمز Les abus qui se commettent dans l'administration de la Justice رويت حقوق عباد خصوصنده ارتكاب اولنان فسادات

ADMINISTRER. Gouverner, régir *A.* اداره ـ تصرف *P.* كار پرداختن *T.* ايش جويرمك || C'est un homme qui a toujours sagement administré les affaires امور لازمديى دائما عاقلانه وحكيمانه اداره‌يد موفق اولمش بر ذاتدر On l'accusa d'avoir mal administré les affaires فلانى ادارهٔ اموره مخطى اولمق تهمتيله اتهام ايتمشلر در Administrer la Justice امور شريعتى امور عبادى رويت ايتمك ـ تصرف ايتمك

On dit, Administrer des témoins, des preuves, des titres, pour dire, les fournir اتيان بينه وبيان دلايل وابراز سندات ايتمك

ADMIRABLE. Digne d'admiration *A.* واجب الحيرة ـ محير العقول ـ معجب ـ واجب الاستعجاب *P.* شگفت *T.* شايان اعجاب وحيرت ـ شگفت انگيز ـ فرما حيرت ـ جناب كتوريجى || Dieu est admirable dans ses oeuvres رب العزت صنع يدى اولان كافهٔ اموره واجب الحيرتدر

On dit ironiquement, qu'un homme est admirable *A.* عجيب ـ عجائب بر آدم *T.* غرايب كردار *P.* الاحوال

ADMIRABLEMENT. D'une manière admirable *A.* على وجه الاعجاب *P.* بر وجه حيرتفرمايى *T.* حيرت كتوره‌جك

حيرت كتوره‌جك وجهله || Il peint admirablement bien وجهله اعلا الاعلا رسم وتصوير ايدر

ADMIRATEUR. Qui admire *A.* حيران *P.* سر گشته *T.* طكلايجى || C'est un admirateur de l'antiquité آثار متقدمينك حيرانيدر Il est de vos admirateurs سنك سرگشته وحيرانكدر Il est grand admirateur de tout ce qui est nouveau هرجديدك حيرانيدر

ADMIRATIF. En termes de Grammaire. Qui marque l'admiration. Ainsi on dit, Point admiratif *A.* اشارة الاستعجاب Et particule admirative *A.* حرف التعجب ـ ادات التعجب

ADMIRATION. Sentiment causé dans l'ame par l'impression qu'y fait une chose que l'on regarde comme merveilleuse *A.* حيرت ـ استعجاب ـ استغراب ـ وله *P.* شگفت *T.* طكلامه || Quand il voit un beau tableau, il est en admiration بر تصوير رعنا كورنجه حيرتده قالور Il est ravi en admiration استيلاى حيرت حال وله وحيرتده Avoir de l'admiration ايله مسلوب الشعور در ايراث وله وحيرت ايتمك Causer de l'admiration ايراث وله وحيرت اولمق S'attirer l'admiration de tout le monde عالمك انظار حيرتنى عامهٔ انام عندنده مدار حيرت اولمق ـ حقنه استجلاب ايتمك Mouvement d'admiration وضع تعجب واستغراب Transport d'admiration حالت حيرت واستغراب C'est un sujet d'admiration مدار استغراب اولدجق بر كيفيتدر C'est une chose digne d'admiration شايان استغراب اولدجق ـ محل استغرابدر حالاتدندر

ADMIRER. Éprouver de l'admiration *A.* حيرت ـ توله ـ تعجب ـ استغراب ـ استعجاب *P.* شگفتن ـ شگفت نمودن ـ افديدن ـ *T.* تعجبلمك ـ طكلامق || Admirer la nature آثار قدرتك تماشاسنده ديده دوز استغراب وحيرت اولمق Admirer la sagesse, la valeur, la magnificence d'un prince بر مير ذيشانك عقل وفطانت ودلاورى وشجاعت ودارات وحشمتنك سمانك Admirer l'immensité du ciel والد وحيرانى اولمق مسافهٔ بيحد وپاياني مطالعه‌سيله وله وحيرتده اولمق Admirer une beauté parfaite حسن وجمال باكمالك تماشاسيله مبتلاى استعجاب وحيرت اولمق

Il se dit aussi, en critique, de ce qui paraît étrange || J'admire la folie des hommes بنى آدمك خفت عقلنه تعجب ايدرم Je vous admire de vouloir qu'on suive aveuglément vos avis سنك كافهٔ رايلريكه خلقك على العميا تبعيت وموافقتنى ادعا ايلديككه تعجب ايدرم

ADMISSIBLE. Qui a les qualités requises pour être admis *A.* معتبر ـ لايق القبول ـ مقبول *P.* شايان ـ سزاوار پذيرايى قبول *T.* مقبول طوتيلور ـ قبوله كلور || Ses moyens de requête civile ont été jugés admissibles عرضحالى درونندهء مندرج قرين حسن ـ اولان علل واسباب مقبول ومعتبر طوتلدى قبول اولدى

ADMISSION. Action par laquelle on est admis *A.* مقبوليت *P.* پذيرفتگى *T.* قبوللنمه || Depuis son admission aux ordres sacrés, il a toujours vécu en bon ecclesiastique طريقات مباركه يه مقبوليتى وقتدنبرو دائما رهبانيته لايق حسن سلوك ايله تعيشدن خالى اولمش دكلدر

ADMONÉTER. Faire remontrance à quelqu'un pour avoir manqué à quelque chose. Il ne se dit que de la remontrance faite par un juge *A.* تعزير ـ مؤاخذه ـ عتاب *P.* آزاريدن *T.* آزارلمق || La Cour ordonna qu'il serait mandé et admonété محكمه يه احضار ومؤاخذه وتعزيرينه ابتدار اولنمق خصوصى قبل شرعدن حكم اولندى

ADMONÉTÉ. *A.* مظهر التعزير ـ مظهر المؤاخذه ـ معاتب *P.* آزاريده *T.* آزارلنمش

ADMONITEUR. Qui a la fonction d'avertir *A.* منبّه ـ مخطر *P.* آگاه كننده *T.* خبرويريجى || Un sage admoniteur بر بر منبّه صحيح الرأى ـ مخطر عاقل La conscience est un admoniteur sévère دلالت نفس مخطره بر منبّه بى آماندر

ADMONITION. V. Admonéter || Après plusieurs admonitions تعزيرات عديده دنصكره

ADOLESCENCE. L'âge qui suit la puberté *A.* سنّ المراهقة *P.* جوانى *T.* دلو قانلولك وقتى || Il est encore dans l'adolescense هنوز سنّ مراهقتده در ـ هنوز دلو قانلو در Au commencement de l'adolescence اوائل حال مراهقتده

ADOLESCENT. Jeune garçon *A.* مراهق *P.* جوان *T.* دلو قانلو || Un jeune adolescent بر مراهق نو رسيده

Figur. Une vigne adolescente تازه لك ـ نورسيده اولان تكاك حالنده اولان تكاك

S'ADONNER. Se livrer à quelque chose avec ardeur *A.* تولّع ابتلاء القلب ـ اعتلاق القلب ـ *P.* دلداده ـ گرفتار شدن شدن *T.* مبتلا ـ دوشكون اولمق ـ دوشمك ـ كوكل ويرمك اولمق || Il s'adonne à l'étude, aux plaisirs, à la chasse مطالعهٔ كتبه ومشتهيات نفسه وصيد وشكاره اعتلاق قلب ايدر مبتلا اولور ـ مولع وهوسكار در ـ

Il se dit aussi en parlant de chemin || Je vous prie de passer chez moi, si votre chemin s'y adonne يولكز دوشر ايسه خاندمه اوغرامكز نياز اولنور

ADONNÉ. *A.* مبتلا ـ مغرم ـ مولع *P.* گرفتار *T.* دوشكون

ADOPTER. Prendre pour fils *A.* ـ قبول الى البنوّة ـ تبنّى اتخاذ الدعىّ *P.* فرزند خوانده اتخاذ كردن *T.* اوغللق اوغللغه قبول ايتمك ـ ايدنمك || Auguste adopta Tibère فلان قيصر فلانى على طريق التبنّى كندويه اوغل ايدندى Chez les Romains, ceux qu'on avait adoptés passaient dans la famille et sous la puissance de ceux qui les avaient adoptés روماليون عندنده تبنّى طريقيله اتخاذ اولنان اولاد متخذ اولان ذاتك اهل بيتى عداديته وتحت حكومتنه داخل اولمش اولورلر ايدى

Figur. Considérer comme sien *A.* الزام ـ قبول ـ استصحاب الى النفس *P.* بر خود مستصحب كردن *T.* قبوللمق || J'adopte vos sentimens سنك اعتقاداتك عندمده رهين قبول واستصحاب اولمشدر Je n'adopterai jamais une pareille opinion بو مقوله بر رأى عندمده ابد الآباد قرين قبول واستصحاب اولنمق احتمالى يوقدر

Il se dit aussi, pour choisir *A.* اختيار *P.* گزيدن *T.* سچمك || Après avoir essayé différents genres de peinture, il a adopté le paysage فنّ تصويرك انواع مختلفه سنى بعد التجربه فنّ رسم بلادى اختيار ايلدى Cet écrivain a adopté depuis peu une mauvaise manière فلان منشى عهد قريبدنبرو بر سوء طريق اختيار ايلدى

ADOPTIF. Qui est adopté *A.* وضيعد ـ دعىّ *P.* فرزند خوانده *T.* تبنّى طريقيله اتخاذ اولنمش ـ اوغللق ـ اخرت اوغلى اولاد

ADOPTION. V. Adopter.

ADORABLE. Digne d'être adoré *A.* واجب ـ مستحق العبادة العبادة *P.* سزاوار پرستش *T.* طاپنمغه كركلو || Dieu seul est adorable سزاوار پرستش وعبادت يالكز جناب ربّ العزّتدر Les mystères de la religion sont adorables اسرار دين وايمان واجبة العباده اولدقلرى بى گماندر La providence de Dieu est adorable en toutes choses تقدير جناب ربّ متعال جميع احوالده شايان پرستش وعبادتدر

Il se dit par exagération, de ce qu'on estime extrêmement.

Ainsi on dit: Cette femme est adorable سزاوار پرستش اولهجق پرستشه لایق بر محبوبهٔ دلارادر Un caractère adorable شایان پرستش اولهجق مشرب وطبیعت Une bonté admirable جودت خلق وطبیعت

ADORATEUR. Qui adore *A.* عابد ـ متعبّد pl. متعبّدین *P.* پرستنده ـ پرستشگار *T.* طاپیجی || Les adorateurs du vrai Dieu معبود بالحقّک عابدین وپرستشگارانی Les vrais adorateurs متعبّدین صحیحه

On dit par exagération, qu'un homme est adorateur d'une femme فلان کمسنه بر محبوبه‌نک مفتون وپرستشگاریدر

ADORATION. Action par laquelle on adore *A.* عبادت ـ تعبّد *P.* پرستش *T.* طاپنمه || L'adoration n'est due qu'à Dieu seul الله عظیم الشاندن غیری‌یه پرستش وعبادت لازم دکلدر

On dit aussi, L'adoration de la Croix *T.* صلیب شریفه عبادت

ADORER. Rendre à Dieu le culte qui lui est dû *A.* نساکت ـ تنسّک ـ تعبّد *P.* پرستیدن *T.* طاپمق ـ قوللق ایتمک || Adorer le vrai Dieu en esprit et en vérité جانب حقّه صدق طویّت وخلوص نیّت ایله ادای فریضهٔ عبادت ایتمک Les païens adoraient de faux dieux اهل جاهلیّت زوره عبادت ایدرلر ایدی Les Israélites adorèrent le veau d'or بنی اسرائیل بقر ذهبی‌یه نساکت ایلدیلر Les Juifs adoraient à Jérusalem قوم یهود قدس شریفده ادای مناسک ایدرلر ایدی ـ عبادت ایدرلر ایدی

Il signifie aussi, rendre des respects en se prosternant *A.* سجود *P.* بزمین خاکساری ـ جبین سای زمین بندگی شدن *T.* خاکپایه یوز سورمک || Les rois de Perse se faisaient adorer ملوک عجم حضورلرینه چیقانلره سجده چهره سائی خاک عبودیّت رسمنی ـ ایتدیررلر ایدی اجرا ایتدیررلر ایدی

ADORÉ. *A.* معبود *P.* پرستیده *T.* طاپنمش

ADOSSER. Mettre dos à dos *A.* ایکاء الظهر ـ اسناد الظهر *P.* پشت دادن ـ تکیه کردانیدن *T.* طیاندرمق ـ آرقه ویردرمک || Adosser un enfant contre la muraille ظهر طفلی دیواره ـ جوجوغه دیوار اوزرنده آرقه ویردرمک ـ اسناد ایتدرمک

Il s'adossa contre la muraille, et se défendit long-temps دیوار اوزرنده استناد ایله وافر زمان مدافعه‌یه قیام ایلدی

ADOSSÉ. *A.* مستند ـ متّکی *P.* پشت داده ـ تکیه کرده *T.* طیانمش ـ آرقه ویرمش

ADOUBER. Faire les réparations nécessaires à un vaisseau. V. Radouber.

Il signifie aussi, boucher les trous d'une machine. V. Boucher.

ADOUCIR. Tempérer l'âcreté *A.* تلطیف ـ تعدیل *P.* نرم کردن ـ ملایم ساختن *T.* یواشلتمق ـ یومشتمق || Adoucir l'acide du citron avec du sucre لیمونک حموضتنی شکر ایله تعدیل Cela adoucit l'âcreté des humeurs فلان شی اخلاطک حدّتنه مدار تعدیل اولور ایتمک

On dit, Adoucir la voix, pour dire, parler d'un ton moins aigre *A.* تلیین الصوت ـ تعدیل الصوت *P.* صدارا نرم کردن *T.* سسی یواشلندرمک

Et adoucir une expression, pour dire, la corriger, la tempérer par une autre moins dure || Cette critique est trop sévère, il faut l'adoucir بو لومک شدّتی زیاده اولمغله تعدیلی اقتضا ایدر

On dit aussi, La pluie adoucit le temps باران تعدیل هوایی باران هوانک اعتدال وملایمتنه مستلزم ـ موجب اولور اولور

Il signifie aussi, rendre moins fâcheux || Cela adoucira votre mal بو حالت دوچار اولدیغک وجعک تعدیلنه مدار اوله جقدر Adoucir l'ennui, l'amertume, le chagrin غمّ وکلالی ومرارتی والم وغصّه‌یی تعدیل ایتمک Adoucir l'humeur, le caractère مزاجی وخلق وطبیعتی تعدیل ایتمک ـ ملایمتلندرمک ـ یوموشتمق

On dit aussi, Adoucir l'air d'un visage, pour dire, le rendre moins dur چهره‌یه ایراث طلاوت وحلاوت ایتمک

Il signifie encore, apaiser *A.* ایراث الرفق ـ تسکین والملایمة *P.* نرمی بخشیدن *T.* یواشلندرمق || Adoucir la colère de quelqu'un بر کمسنه‌نک غضبنی تسکین ایتمک برکمسنه‌نک آتش تند خیز عنف وغضبنه افراغ ماء رفق ـ وملایمت ایتمک

S'ADOUCIR. *A.* کسب السکونة ـ کسب الملاینة ـ کسب ـ کسب الملایمة ـ الاعتدال *P.* نرمی پذیرفتن *T.* یواشلنمق ـ یومشمق || Le temps commence à s'adoucir هوا کسب سکونت وملایمته یوز طوتدی Son humeur s'adoucit مزاجی کسب ملایمت ایتمکده در Sa voix s'adoucit صداسی کسب ملاینت ایدر

ADOUCI. *A.* قرین الملایمة ـ قرین السکونة ـ مقارن التعدیل

يواشلنمش .T اعتدالپذير ـ سكونت يافته ـ نرمى پذير .P

ADOUCISSANT. Remède qui adoucit .A ملطف pl. ملطفات بكا .T يموشديجى .P نرمساز || Donnez-moi des adoucissants اكسير ملطف ادويهٔ ملطفه وير Elixir adoucissant

ADOUCISSEMENT. Action par laquelle une chose est adoucie .A ملايمت .P نرمى .T يوموشقلق || Il parait quelque adoucissement dans son état حالنده نوعمّا آثار ملايمت مشاهده La censure est tempérée par quelque adoucissement تعريض وتعييبى بعض اسباب ملايمت ايله تعديل اولندى اولنور Il a rendu son tableau beaucoup plus beau par l'adoucissement des contours بو تصويرك اطرافنده تعيبد قلنان بعض اسباب ملايمت بر قات دخى تزايد حسننه سبب وعلت اولمشدر

Il se prend figur. pour soulagement .A خفت .P سبكى .T يكنلك || Il y a quelque adoucissement dans ses maux الآم واكداربنده فى الجمله خفت كلدى Rien ne peut apporter le moindre adoucissement dans sa douleur كدرينه ادنا مرتبه خفت كتورهجك بر شئ يوقدر

Il se dit encore du temps || Il y a quelque adoucissement dans le temps هوادە بر نوع اعتدال وملايمت پيدا اولدى سكونت پيدا اولدى ـ

Il se dit aussi figur. en parlant des choses morales, et signifie, accommodement, tempérament .A صورة ـ جهت التعديل والتسويه التعديل || Ne saurait-on trouver d'adoucissement à cela? بو مادّەدە عجبا بر كونه تعديل وتسويه صورتى بولنمق ممكن دكلميدر On trouve des adoucissemens à toutes choses هر شيدە بر كونه صورت تعديل بولنور Les affaires sont fort aigries entre eux, on y cherche quelque adoucissement بينلرندە در دست اولان مادّەلر زيادەسيله كسب حدّت ايتمش اولديغندن بر كونه تعديل وتسويه صورتى تداركنه بذل همّت اولندى

ADOUÉ. Terme de chasse. Accouplé, apparié. .A مثنى .P دو بدو .T ايكيشر ايكيشر || Les perdrix sont adouées ككلكلر ايكيشر ايكيشر يورر

ADRAGAN. Sorte de gomme .A كثيرا .T كتره

ADRESSANT. Qui est adressé .A مخاطب || Lettres patentes adressantes au Parlement پارلامنتوبه خطابًا ويريلان بر قطعه برات

ADRESSE. Suscription d'une lettre .A عنوان المكتوب .P برنامه .T مكتوب ظرفى اوزرى || Envoyer une lettre à son adresse بر قطعه مكتوبى عنوان ظرفى موجبنجه محلنه ارسال ايتمك

Il signifie aussi, indication de la personne et du lieu .A تعريف الاسم والمحل .P تعريف نام كسى وجاى اقامتش .T صحيحه آدى ويوردى بللوردجك كاغد || Une adresse sûre خطايه مقرون تعريف اسم ومحل Une fausse adresse مقارن تعريف اسم ومحل Je vous donnerai mon adresse تعريف اسم ومحلى محتوى اقتضا ايدن كاغدى سكا اعطا ايدەجكم On dit, Faire tenir des lettres à leur adresse مكتوبلرى مكتوبلرى ـ عنوانلرى موجبنجه محللرينه ايصال ايتمك ظرف اوزرنده محرّر الاسم محلّره تسيير وايصال ايتمك

ADRESSE. Lettre de respect ou de demande, adressée au Souverain par un corps politique .A محضر .P محضر گونه عريضه .T محضر || On a fait une adresse pour telle demande فلان استدعايى حاوى محضر گونه بر قطعه عريضه ترتيب محضر گونه بر قطعه عرضحال ـ ايلديلر

ADRESSE. Dextérité pour les choses du corps .A لباقت ـ نداىت .P چيرەكارى ـ لوسانه .T چاپكلك ـ اوزلق || Il fait toutes les choses avec adresse هر كار وعملى چيرەكارى ايله اجرا ايدر Il a beaucoup d'adresse à faire toutes ces exercices بو تعليمارك جملەسنى كمال لباقت ايله اجرا ايدر

Et dextérité pour les choses de l'esprit .A فراست ـ حذاقت ـ ثقافة العقل ـ مهارت .P زيركى ـ استادگى .T نوقت ـ اوزلق || Adresse d'esprit ثقافت عقل Il faut manier cette affaire avec adresse بو مصلحتى بالفراسة والمهاره اداره ايتمك استادانه اداره ايتمك اقتضا ايدر ـ Il a tiré cela de lui par adresse كركدر بو شيئى فلان كمسندن ماهرانه جلب ايلدى

On appelle, Tour d'adresse, un tour de subtilité de main .A خفة اليد .P چاپكدستى .T ال چاپكلكى || C'est un homme qui fait des tours d'adresse خفت يد ايله صنعتلر اجرا ايدر بر آدمدر

Tour d'adresse, se dit d'un tour de finesse d'esprit .A حيله pl. حيل .P رنگ .T دوباره || Il lui a joué un tour d'adresse بر دوباره ـ بر رنك ايتدى ـ فلانه حيله ايلدى ايلدى

On appelle, Adresses de style, certaines tournures fines de

style *A.* حيلة الكتابة *T.* حيلهٔ كاتبه

ADRESSER. Envoyer *A.* بعث ـ تسيير ـ ارسال *P.* فرستادن *T.* كوندرمك || Adresser une lettre à quelqu'un فلانك طرفنه بر قطعه مكتوب بعث وتسيير ايتمك Vous n'avez qu'à me l'adresser à un tel endroit طرفمه واصل اولمق ايچون فلان محله ارسال ايتسهكز كافيدر Vous adresserez vos lettres à un tel, pour me les faire tenir مكتوبلريكى يدمه تسليم اولنمق ايچون فلانك طرفنه ارسال ايليهسكز Vous m'avez adressé un homme qui n'a pu me rendre raison de rien طرفمه بر ادم ارسال ايلدكز كه هيچ بر شيئده جواب ويرهمدى

On dit, Adresser la parole à quelqu'un, pour dire, lui parler directement *T.* فلانك طرفنه ـ فلانه خطاب ايتمك توجيه كلام ايتمك

On dit aussi, Adresser ses voeux, adresser ses prières *T.* مطالب ومسؤلاتنى فلان ـ مطالب ومسؤلاتنى تبليغ ايتمك طرفنه ايصال ايتمك

Et adresser ses pas *T.* فلان ـ توجيه خطوات عزيمت ايتمك سمته عطف وجههٔ عزيمت ايتمك

S'ADRESSER. Aller trouver directement quelqu'un, avoir recours à lui *A.* مراجعت *P.* روى اميد كردن *T.* بر كمسنه نك توجيه طرفنه طوغريلوب يونلمق || Il faut s'adresser à un tel pour cette affaire بو خصوص ايچون فلانه مراجعت اولنملودر Je m'adresse à vous comme à la seule personne de qui je puisse espérer quelque secours ازل وآخر اميد استعانت ايدهجك كمسهم اولمديغندن طرفكزه مراجعت ايدرم Vous vous adressez mal ياكلش يره مراجعت ايدرسكز A qui vous adressez-vous? à qui pensez-vous vous adresser? مراجعت ايلديككز كيمدر ومراجعت ايلديككز آدم كيمدر ظن ايدرسكز

On dit, qu'une lettre s'adresse à un tel مكتوبك عنوانى بومكتوبك عنوانى فلانك اسمنه محرردر ـ فلانه خطابدر

On dit d'une chose qui concerne quelqu'un, qui le désigne dans le discours, Cela s'adresse à vous بو كلام سكا راجعدر ـ سكا خطابدر

ADRESSER, signifie aussi, toucher droit où l'on vise *A.* اصابت *P.* بآماج مقصود رسيدن *T.* محلنه وارمق ـ محلنه يتشمك || Adresser au but هدف مقصوده ـ غرضه اصابت ايتمك Vous avez bien adressé هدف مقصوده اصابت ايتمك مصيب اولدك

ADRESSÉ. *A.* مبعوث ـ مرسل *P.* فرستاده *T.* كوندرلمش *A.* معطوف *A.* خطاب اولنمش *T.* خطاب كرده *P.* مخاطب ـ متوجّه ـ

ADROIT. Qui a de l'adresse *A.* صاحب اللباقة ـ لبيق *P.* اوز *T.* جست وچالاك ـ چيره‌كار

Il se dit aussi de l'esprit *A.* ثقيف العقل ـ نوّاق ـ ماهر *P.* زيرك *T.* اوز || Il est adroit à ses exercices ايتديكى تعليمارده جست وچالاكدر Être adroit à manier les esprits اذهان ـ اذهان ناسك ادارهسنده صاحب مهارت اولمق جمهورك اداره وتصرّفنده ثقيف العقل اولمق

ADROITEMENT. D'une manière adroite *A.* باللباقة *P.* جيره دستى ـ كارانه *T.* با جيره ايله اوزلولق || Il fait adroitement des armes جيره‌كارى ولباقت ايله اعمال اسلحه ايدر

Il se dit aussi de l'esprit *A.* بثقافة العقل ـ بالمهارة *P.* زيركانه *T.* اوزلولق ايله || Il a conduit cette affaire fort adroitement بو مصلحتى بغايت ماهرانه اداره ايلدى

ADULATEUR. Flatteur *A.* مداهن *P.* خوش آمد گوى *T.* لئيم المزاج بر مداهن || Lâche adulateur يلتاقليجى Les adulateurs ont perdu ce prince مداهنلر بوحكمدارك سبب اضمحلالى اولمشلر در C'est un perpétuel adulateur دائم الاوقات مداهنه ايله مألوف بر آدمدر V. aussi Flatteur

ADULATION. Flatterie *A.* مداهنه *P.* خوش آمد ـ سخن خوش آمد گويى *T.* يلتاقلق || Il y a de l'adulation à cela بوماده‌ده مداهنه واردر V. aussi Flatterie.

ADULTE. Qui est parvenu à l'adolescence *A.* بالغ ـ مراهق *P.* في سنّ المراهقة *T.* يكتلك ـ بسال خردمندى رسيده || Il n'est pas encore adulte هنوزسنّ مراهقديه حالنه يتشمش بالغ دكلدر

ADULTÉRATION. Action de gâter et de dépraver ce qui est pur *A.* اغتشاش *P.* غل آميزى ـ غل سازى *T.* دغل || حيله قاتمه L'adultération des monnaies est un délit capital اغتشاش دراهم ودنانير تهمتى جنايات واجبة العقوبتدن معدود در

ADULTÈRE. Qui viole la foi conjugale *A.* فاسق ـ فاجر pl. فسقه ـ زانى *P.* زناكار *T.* اهلنه خيانت ايدن || Époux adultère زوج فاسق Commerce adultère معاملهٔ زناكارانه Amour adultère عشق فجور آلود Une femme adultère فاسقه بر خاتون ـ زانيه خاتون

Il se dit aussi au sens de mélange vicieux *A.* مشوب ـ

Mélange adultère مزج مغشوس Composition adultère تركيب مغشوش حیله قاتلمش بر تركيب ـ

Il signifie aussi, violement de la foi conjugale *A.* فسق ـ فجور *P.* زنا ـ زناکاری *T.* اهله خیانتلك || Commettre un adultère ارتکاب فسق وفجور ایتمك

On appelle, Double adultère, l'adultère commis par un homme et une femme mariés *A.* فسق الطرفین || Enfant d'un double adultère عن فسق الطرفین حاصل اولمش ولد

ADULTÉRER. Falsifier un remède *A.* تغشیش ـ غش *P.* غل آلود ساختن *T.* حیله قاتمق || Il est de l'intérêt des malades qu'on n'adultère pas les médicamens ادویه‌نك عدم تغشیشی مرضایه کوره اهم اموردن معدود در

ADULTÉRIN. Qui est né d'adultère *A.* ولد الزنا pl. اولاد الزنا *P.* حرامزاده ـ غیر زاد *T.* پیچ

ADUSTE. Qui est brûlé. Il ne se dit que des humeurs du corps *A.* محترق *P.* سوخته *T.* یانمش ـ یانق || Humeur aduste یانمش قان ـ دم محترق خلط محترق Sang aduste

ADVENTIF. Il se dit des biens qui arrivent soit par succession collatérale, soit par la libéralité d'un étranger *A.* عارضی الظهور *P.* از راه نا راست آمده *T.* طهورات مقولدسی || Biens adventifs طهورات مقولدسی ـ املاك عارضی الظهور اولان اموال

ADVERBE. Mot invariable que l'on joint à un verbe ou à un adjectif, pour en exprimer quelque circonstance ظرف || Adverbe de lieu ظرف المكان Adverbe de temps ظرف الزمان Adverbe de quantité ظرف العدد Adverbe de qualité ظرف الحال

ADVERBIAL. Qui a la signification de l'adverbe *A.* ظرفی ـ متضمن الظرفیة

ADVERBIALEMENT. Dans un sens adverbial *A.* علی وجه الظرفیة

ADVERBIALITÉ. Qualité d'un mot qui est considéré comme adverbe *A.* ظرفیت || Il y a des mots dont l'adverbialité est accidentelle بعض کلماتده ظرفیت معنای عارضیدر

ADVERSAIRE. Celui qui est opposé *A.* خصم pl. خصما *P.* هماورد ـ هماویز *T.* ضداولان || Vaincre son adversaire خصمه غلبه ایتمك ـ اوزرینه حائز رهینهٔ فوز وغالبیت اولمق ـ خصمی مقاومتدن عاجز قلمق Désarmer son adversaire خصمك بارای مقاومتنی رهین کسر وشکست ایتمك Ménager son adversaire خصمنه مدارا ـ خصمی مدارا ایتمك Écraser son adversaire خصمی مضمحل وخراب ایله قوللنمق Adversaire puissant خصم قوی الاقتدار Adversaire généreux علو جناب ایله مألوف بر خصم ـ خصم عالیهمت

Il se dit aussi, de celui qui est d'un parti, d'une opinion contraire *A.* مخالف pl. مخالفین *P.* خلافگیر *T.* ضد طرفی || Il est mon adversaire بنم خلافگیرمدر ـ طوتان

ADVERSATIF. Terme de Grammaire. Il ne se dit qu'en cette phrase: Particule adversative. C'est une particule qui marque quelque opposition, quelque différence entre ce qui la précède, et ce qui la suit *A.* ادات الاستدراك

ADVERSE. Contraire *A.* مخالف *P.* نا هموار ـ نا سازکار *T.* ضد || Fortune adverse بخت نا سازکار

En termes de Barreau, on dit, Partie adverse, pour dire, la partie contre qui on plaide *A.* خصم V. Adversaire.

ADVERSITÉ. L'état d'une fortune malheureuse *A.* شدت ـ شدیده pl. شداید ـ ضرا ـ نکبت pl. نکبات ـ منکوبیت ـ کجروی ـ سختی ـ فلکزدگی ـ بد بختی *P.* ادبار ـ الحال *T.* فلك ـ بختسزلك || Tomber dans l'adversité گرفتار مطمورهٔ منکوبیت اولمق Les adversités que Dieu nous envoie ارسال الهی اولان شداید دهر Être constant dans l'adversité وقت حال منکوبیتده اظهار ضرا ونکبتده قوی القلب اولمق Succomber à l'adversité استیلای ثبات ومتانت ایتمك شدت وضراده دوچار فتور اولمق Sa vie était mêlée d'adversité et de prospérité ایام عمری سرا وضرا ایله مخلوط مدت عمری گاه اقبال ورفاهت وگاه ادبار ـ ایدی وشدتدن عبارت ایدی

Il se dit aussi, d'un accident fâcheux *A.* مصیبت pl. مصایب ـ نائبه pl. نوایب ـ نازله pl. نوازل ـ بلیه pl. بلیات *P.* واژگونی بخت *T.* بلا || Il a soutenu de grandes adversités عظیم بلالر ـ مصایب جسیمه‌ده اظهار صبر وتثبت ایلدی Il a eu de grandes adversités à essuyer عظیم وجسیم نوایب دهره دوچار اولمشدر

AÉRER. Donner de l'air *A.* عرض الی الهوا *P.* هوا دادن *T.* هوالندرمك

AÉRÉ, en parlant de la situation d'une maison, signifie, exposé.

à l'air *A.* مروحه *P.* جاى باد خيز *T.* روزكار طوقنور ير –
روزكار اوغراتى ير || Une maison bien aérée مروحده كائن
روزكار اوغراتى يرده بر خانه – بر باب منزل

AÉRIEN. Qui appartient à l'air *A.* هوائى *P.* هوائى *T.* هوايه
متعلق || Corps aérien جرم هوائى Les démons aériens شياطين
هوا Esprits aériens ارواح هوائيه

AÉRIFORME. Fluide qui a les propriétés physiques de l'air *A.*
مايع هوائى الصفة *P.* آبى هوائى *T.* هوا طبيعتلو صوبق

AÉROGRAPHIE. Description, théorie de l'air *A.* وصف الاحوال
الهوا

AÉROLOGIE. Traité sur l'air *A.* بحث فى علم الهوا

AÉROMÈTRE. Instrument à mesurer l'air *A.* ميزان الهوا –
مقياس الهوا *P.* ترازوى هوا *T.* هوا اولچكى

AÉROMÉTRIE. Science qui a pour objet les propriétés de l'air,
et qui en mesure et calcule les effets *A.* فن الوزن الهوا

AÉROSTAT. Espèce de ballon, au moyen duquel on s'élève
dans l'atmosphère à une certaine hauteur *A.* مركب سيار فى
الهوا *P.* مركب هوا نورد *T.* هوايه اوچان مركب || L'aéros-
tat s'élève jusqu'à ce qu'il ait atteint une couche d'air où il
soit en équilibre سيار هوا اولان مركب حال موازنده توقف
ايده بيلەجك هوانك بر طبقەسنى ادراك ايدنجيه قدر
بالايه طوغرى صعود ايدر

AÉTITE. Espèce de pierre *A.* حجر الولادة – حجر العقاب *P.*
سنگ عقاب *T.* قرطال طاشى

AFFABILITÉ. Qualité de celui qui reçoit avec bonté et douceur
A. خلاقة الطبع – طلاوة الوجه – طلاقة الوجه – بشر وبشاشت
P. كولر – طاتلو خويلولق *T.* خنده رويى – شيرينخويى
بشر وبشاشت ايله || Recevoir avec affabilité يوزليلك
غاية الغايه طلاوت Il a beaucoup d'affabilité تلقى ايتمك
وجهى وار در L'affabilité de ce prince lui gagne tous les coeurs
بو حكمداراك مجبول اولديغى خلاقت طبع جلب قلوب
عامه‌يى مؤدى اولور

AFFABLE. Celui qui a de l'affabilité *A.* بشوش – طليق الوجه
– طاتلو خويلو *T.* خنده رو – شيرينخو *P.* خلوق المزاج –
كولر يوزلو

AFFABULATION. Sens moral d'une fable *A.* حصة من القصه
P. معناى حكتنماى داستان *T.* قصه‌دن حصه

AFFADIR. Rendre fade *A.* افساد – ايراث البشاعة – ابشاع

الطعم *P.* بد مزه كردن *T.* طاتسزلتمق || Affadir un ragoût,
en y mêlant quelque chose de trop doux بر طعامك ايچنه
زياده حلاوتلو نسنه قاتمغله طاتسزلندرمك

On dit figur. Affadir un discours par des pensées et par des expres-
sions affectées تكلف وتصنعدن عبارت بعض معانى وتعبيرات
كلامك مذاقنى – ايله كلامه ايراث بشاعت ايتمك
كلامى طاتسزلتمق – بوزمق

AFFADISSEMENT. Effet que produit la fadeur *A.* غثيان *P.*
غثيان *T.* كوكل بولانمه‌سى || Affadissement de coeur دژمنش
نفس

Figur. || Il loue jusqu'à l'affadissement ايراث غثيان
ايده‌جك مرتبه‌لرده مدح وثنا ايدر

AFFAIRE. Chose à faire *A.* خصوص pl. خصوصات – مصلحت
pl. مصالح – امر pl. امور *P.* كار *T.* ايش || Affaire importante
مصلحت معتنا مهمه – مصلحت مهمه Affaire de conséquence
مشتبك ومشتبه Affaire agréable مصلحت مطبوعه épineuse بها
مشكل بر مصلحت – كار دشوار difficile بر مصلحت Je suis
à présent de loisir; je n'ai aucune affaire الحالة هذه مصلحتدن
فارغم بر درلو شغلم يوقدر Dites-moi la place que vous dési-
rez, j'en fais mon affaire قنغى منصبى ديلر ايسەك بكا
افاده ايله اسباب استحصالنى ايش ايدينورم Il est fort oc-
cupé, il a bien des affaires مصلحتى اولديغندن بغايت
هزاران هزار امور ومصالح ايله Il a mille affaires مشغولدر
بار امور ايله قاست اقتدارم Je suis accablé d'affaires متحملدر
ايشى وار در – مصلحتى وار در Il a affaire دو تا در Il est en af-
faires ايشده در – مصلحتده در L'affaire du salut est la plus
grande d'un chrétien بر مؤمنك اقدم امورى نجات جاندر

On dit, Faire affaire, pour dire, conclure, terminer une af-
faire *A.* تنظيم المصلحة *P.* كار پرداختن *T.* ايش كورمك
– ايش بتورمك

On dit ironiquement, qu'un homme a fait une belle affaire ايو
ايش كوردى

Il se dit particulièrement des procès *A.* دعوا pl. دعاوى –
منازعه pl. منازعات *P.* ستيز *T.* نزاع – دعوا || Il y a une
grande affaire au Conseil, au Parlement مجلس شوراده وياخود
پارلامنتو تعبير اولنور مجلسده بر دعواى عظيم رؤيت
اولنمقده در Cet avocat est chargé d'une affaire d'éclat بو دعوا
وكيلى شهرتى موجب اولەجق دعوايى در عهده ايتدى

Pourquoi perdre tant de temps pour une affaire de rien ? لا شئ مقولهسی بر منازعه ایچون بو درجهده ارتکاب زحمته موجب ندر C'est une affaire de grande discussion, de longue discussion مباحثۀ عظیمه ومدیدهیه محتاج بر دعوا در Une affaire embrouillée بر دعوای پیچاپیچ ـ معقّد بر دعوا embarrassée طولاشقلو بر دعوا enveloppée مغلق بر دعوا favorable خیرلو بر دعوا extraordinaire خارق عاده بر دعوا Une affaire criminelle جرم وجنایت دعواسی Son affaire se rapportera, se videra bientôt دعواسی قریباً ضبط وفصل اولنه جقدر Il a un rapporteur qui expédie bien des affaires حسن صورت ایله دعوا بتورر بر وقایع کاتبنه مالکدر Le point, le secret, la fin de l'affaire دعوانک دقیقه یری وسرّی ومقصدی

Il se dit aussi, de toutes les choses qu'on a à démêler avec quelqu'un *A.* مادّه || C'est une affaire d'intérêt منفعته متعلّق بر مادّه در C'est une affaire d'honneur عرض وناموس مادّهسی در Sortir d'une affaire avec honneur بر مادّهدن عرض وشاننی وقایه ایدرک چیقمق Se bien tirer d'une affaire بر مصلحتدن حسن صورت ایله چیقمق Voilà le noeud de l'affaire مصلحتک عقدهسی اشته بو در S'entremettre d'une affaire بر مادّهده آرهیه کیرمک ـ توسّط ایتمک Se charger d'une affaire بر مادّهیی در عهده ایتمک Débrouiller une affaire شورش پذیر اولمش مادّهیی تسویه ایتمک

Il se prend aussi pour soin, peine *A.* غائله pl. غوائل *P.* اندیشه *T.* ایش کوج || Fâcheuse affaire غائلۀ موحشه Il a bien des affaires sur les bras باشنده خیلیدن خیلی غائلهلر وار در Il a une mauvaise affaire sur le corps باشنده بر غائلۀ وخیمه وار در Si vous vous brouillez avec cet homme-là, vous vous attirerez des affaires بو آدم ایله بوزشهجق اولور ایسهک باشنه نیچه غائلهلر جمع ایتمش اولورسک Cela lui a fait une affaire avec quelqu'un بو کیفیت کندویه بر غائله اولدی Il m'a fait une affaire avec quelqu'un فلان کشی ایله بینمزده غائله پیدا ایتدیردی Ses amis l'ont tiré d'affaire فلان کشی یی احبا وخیرخواهانی بو غائلهدن صییروب چیقاردیلر Il a si bien fait, qu'il s'est mis hors d'affaire بو رتبهده عاقلانه حرکت ایلدیکه غائلهیی بسبتون اوزرندن دفع ایلدی Il ne veut point d'affaire غائلهدن حظ ایتمز

Il se dit particulièrement des actions de guerre *A.* وقعه ـ واقعه pl. وقایع ـ حرب ـ محاربه *P.* پیکار *T.* جنک || C'est un homme qui a vu bien des affaires حروب ووقایع عدیده کورمش بر آدمدر Il a toujours bien fait dans toutes les affaires où il s'est rencontré جمله سنده بولندیغی محارباتک اثبات مهارت ایتمش بر آدمدر Il fit des merveilles dans la dernière affaire مؤخراً وقوعه کلمش محاربهء معجزه نماده کسب امتیاز ایتمشدر L'affaire fut quelque temps disputée نتیجۀ محاربه طرفین بیننده خیلی مدّت رهین کشمکش منازعه وتعنّد اولمشیدی

Il se dit aussi, de ce qui regarde la levée des deniers publics, la gestion des finances *A.* مصلحت میریّه pl. مصالح امر میری ـ میریّه pl. امور میریّه || Il est intéressé dans les affaires du Roi پادشاهک مصالح میریّهسنه علاقهسی وار در Il a commencé par une petite recette, présentement il est dans les grandes affaires مقدّما بعض تحصیلات جزئیّه خدمتندن بدء ایله شمدی میرینک امور جسیمهسی ایچنده در Il a bien tiré de l'argent des affaires qu'il a faites اداره ایلدیکی مصالح میریّهدن اموال کثیره جلب ایده بیلدی Il embrasse toutes sortes d'affaires مصالح میریّهنک جمیع انواعنی استیعاب ایدر Il propose une affaire qui paraît bonne عرض ایلدیکی میری یه متعلّق مصلحت نافع ومستحسن کورینور

Affaire, est aussi un terme général qui s'emploie pour exprimer toutes sortes de choses, et que l'on substitue à la place des termes propres de chaque chose *A.* امر *P.* کار *T.* شئ ـ ایش Ainsi en parlant d'une victoire, on dit, C'est une grande affaire بر امر جسیمدر Affaire glorieuse شان وشکوهی مستلزم بر امر

En parlant d'un mauvais succès, on dit, c'est une affaire fâcheuse بر کیفیت موحشه در ـ بر امر موحشدر

Et en parlant d'une entreprise, on dit que c'est une affaire aisée امر آساندر ـ امر اسهلدر malaisée کار دشوار ـ امر مشکل Vous me contez là une étrange affaire برامر غریب نقل ایدرسک Le bon de l'affaire est . . . امرک حسنی بو در که Ce que vous dites là est une autre affaire دیدیککز کلام امر آخر در

Affaires, au pluriel se dit, de toutes les choses qui concernent les intérêts publics et particuliers *A.* pl. امور ـ احوال || Affaires publiques امور عباد ـ امور واحوال عامّه Affaires d'État امور ملک وسلطنت Ce ministre est chargé de toute la conduite des affaires du Roi امور خاصّۀ شاهانهنک ادارهسی جملۀ فلان وکیلک عهدهسنه محوّلدر Le train, le courant

des affaires مجرای امور - سیاق وسباق امور Affaires urgentes امور ضروریهٔ مستعجله - امور ضروریه Pour les expresses affaires du Roi نفس همایونه مخصوص - امور مخصوصهٔ پادشاهی ایچون Les affaires d'une ville امور بلده Un homme dont les affaires sont en bon état اموری حسن حالده en mauvais état اموری منتظم بر آدم - اولان بر آدم اموری مختل Ses affaires sont nettes, claires اموری پاک ویریشاندر Donner, mettre ordre à ses affaires اموربنه رابطه ومنقحدر ویرمک واموربنی حسن نظام ورابطدیه وضع ایتمک Affaires domestiques امور بیتیه Il a un homme d'affaires fort négligent بغایت مهمل بر مدیر اموری وار در Ce ne sont pas là mes affaires بکا متعلق اموردن دکلدر Pourquoi en parlez vous, sont-ce là vos affaires? بو صحبته نیچون مداخله سنک وظیفه‌کدن خارج - ایدرسک سنک نه اموریکدر اموردندر

On dit pour exprimer l'aptitude de quelqu'un à traiter les affaires, qu'il entend les affaires ادراک - تمییز اموره مقتدر در عقل کار Il a le génie des affaires اموره ید طولاسی وار در رؤیت Il est habile en affaires پردازی ومهمسازیه مالکدر ایش - کار شناس آدم - کاردان آدمدر - اموره ماهر وحاذقدر بیلور آدم

On dit familièrement, Faire ses affaires, pour dire, satisfaire à ses besoins naturels *T.* قضای حاجت ایتمک

On dit, Avoir affaire de, pour dire, avoir besoin de *A.* احتیاج *P.* محتاج شدن *T.* محتاج اولمق || J'ai affaire d'argent اقچه‌یه محتاجم - اقچه‌یه احتیاجم وار در J'ai affaire de vous سکا احتیاجم وار در

On dit, Avoir affaire à quelqu'un, avec quelqu'un, pour dire, avoir à lui parler || J'ai affaire à lui فلان ایله ایشم وار Il faut les laisser, ils ont affaire l'un à l'autre فلان ایله سوبلشه‌جکم وار در - در حاللرینه ترک ایتملو در زیرا بری برلرینه J'ai affaire à des gens difficiles صعب المزاج آدملر ایله ایشم وار در سویلشه‌جکلری وار در

Et avoir affaire à quelqu'un, pour dire avoir contestation *A.* منازعه - مجادله *P.* گفتگو *T.* چکشمه - دیدی قودی || Il faut prendre garde à qui on a affaire برکمسنه کیمک ایله چکشدیکی کیمک ایله Il verra à qui il a affaire ملا حظه ایتملو در Si on l'attaque, on aura منازعه‌سی اولدیغنی آکلایه‌جقدر

affaire à moi فلانه تعرض اولنور ایسه بنم ایله چکشمک لازم کله‌جکدر

AFFAIRÉ. Qui a bien des affaires *A.* کثیر الاشغال *P.* کاردار *T.* ایشی چوق || Il est si fort affairé, qu'il n'a pas une heure à lui شول رتبه‌ده کثیر الاشغالدر که بر دقیقه بیله خالی وقتی یوقدر

AFFAISSEMENT. État de ce qui est affaissé *A.* حال الانقیاص - هبوط *P.* نشست *T.* چوککلک - باصقلق || L'affaissement des terres چوککلکی - ترابک حال انقیاصی Figur. || J'ai trouvé ce malade dans un grand affaissement بو مریضی بغایت پک چوکمش بولدم - مهبوط الحال بولدم

AFFAISSER. Faire que des choses qui sont l'une sur l'autre s'abaissent *A.* اهباط *P.* نشستگی آوردن *T.* آشاغیلندرمق - یتافلندرمق || Les pluies affaissent les terres کثرت امطار ترابی یتافلندیرر

Il signifie aussi, faire ployer sous le faix *A.* ابرات الانقیاص *P.* فرو روانیدن *T.* چوکدیرمک || Une trop grande charge de blé a affaissé le plancher de ce grenier ذخیره‌نک چوق یوکی انبارک دوشمه‌سنی چوکدیردی

S'AFFAISSER *A.* انقیاص *P.* فرو رفتن - نشستن *T.* چوکمک || Les terres rapportées sont sujettes à s'affaisser آخر محلدن نقل اولنمش تراب عادتا مائل انقیاصدر Ce monceau de foin s'est affaissé de tant de pieds بو اوت بیغنی شو قدر آشاغی ایندی - ذراع چوکدی Un plancher qui commence à s'affaisser چوکمه‌یه - مشرف هبوط وانقیاص اولمش دوشمه بوز طوتمش دوشمه

On dit figur. d'un vieillard qui se courbe, qu'il s'affaisse sous le poids des années متحمل اولدیغی بار سنین وعوام ایله قامت طاقتی خمگشته - کسب حال مهبوطیت ایلدی ودو تا اولمشدر

AFFAISSÉ. *A.* مهبوط - هبیط *P.* فرو رفته *T.* یتافلنمش - چوکمش *A.* منقاص *P.* فرو رفته - نشسته *T.* آشاغیلنمش

AFFAITER. Apprivoiser un oiseau de proie *A.* تضریة الجوارح *T.* آلیجی قوش آلشدرمق

AFFALER. V. Abaisser.

On dit qu'un vaisseau est affalé, lorsqu'il est arrêté sur la côte par le défaut des vents, ou par les courants *A.* مجبور الی التوقف *P.* قرارگیری *T.* طورمغه محتاج اولمش

AFFAMER. Causer la faim *A.* تجویع ـ اجاعه ـ اقحاط ـ گرسنگی ـ گرسنگی آوردن *P.* ایقاع القحط والجوع ـ تغریث ‖ Affamer une قیتلغه اوغراتمق ـ آجقدرمق *T.* پیدا کردن province مملکتده ایقاع قحط وجوع ایتدیرمك Vous ne faites que l'affamer, en lui donnant si peu à manger فلانه اولقدر غدای قلیل ویرمك تجویعندن غیری بر فائدهسی یوقدر

AFFAMÉ. *A.* مبتلای بلای *P.* غرثان ـ مبتلا القحط والجوع قیتلغه اوغرامش ـ آجلغه اوغرامش *T.* گرسنگی

Figur. Qui a de l'avidité pour quelque chose *A.* ساهف ـ حریص ـ منهمك ـ مبتلا السهاف *P.* دلتشنه ـ تشنه *T.* منهمك شان ‖ استکلو ـ استکی چوق Être affamé de gloire مبتلای ـ شان واقبال تشنهسی اولمق ـ واقبال اولمق حریص سهاف شان واقبال اولمق Affamé de nouvelles مبتلای سهاف حوادث واخبار ـ حوادث واخبار Je suis affamé de le voir دلتشنهٔ دیداری یم

On dit aussi, Écriture affamée, pour dire, une écriture trop deliée, trop maigre صیقشدیریلوب قیتلشمش بر یازو Et habit affamé, un habit dans lequel l'étoffe est trop épargnée صیقشدیریلوب قیتلنمش بر ثوب

AFFÉAGER. Donner une partie de son fief à tenir en fief ou en roture *A.* مقطوعاً ایجار ـ ایجار علی طریق المقطوعیة *P.* کسیم ایله کرایه *T.* بر وجه مقطوعیت بکراش دادن ویرمك

AFFECTATION. Attachement vicieux à dire, ou à faire quelque chose *A.* تصنع pl. تصنعات ـ ریا ـ جفلقه *P.* ریا کاری *T.* یاپمه ‖ Il y a de l'affectation en tout ce qu'il fait, en tout ce qu'il dit کافهٔ افعال واقوالنده بر نوع تصنع وار در Affectation de langage نطق وکلامنده تصنع Il n'y a rien de naturel en lui, il est plein d'affectation en toutes choses کندوده طبیعی بر شئ یوقدر فی جمیع الامور التزام ریا وصنعت مألوف ایدر On ne saurait le corriger de ses affectations اولدیغی ریا کاری وتصنعده قابل اصلاح دکلدر Une de ses affectations est de dire que.. اطوار تصنع آثارندن بری بو کلامی سویلمکدر که

AFFECTER. Marquer une espèce de prédilection et d'attachement *A.* علاقهٔ *P.* اظهار العلاقة البال ـ اظهار الرغبة خواهش ـ هوس ایتمك *T.* دلبستگی نمودن ـ دروں نمودن بر منصبه Affecter une place ‖ هوسکار اولمق ـ کوسترمك هیچ بر کمسندیه Je n'en affecte aucun راغب وهوسکار اولمق علاقهٔ قلبم یوقدر ـ هوس ورغبتم یوقدر

Il signifie aussi, faire un usage vicieux de certaines choses *A.* التزام الریاء والصنعة ـ التزام التصنع *P.* ریا کاری نمودن *T.* یاپمه قوللنمق ‖ Affecter certains mots, certaines façons de parler, certains airs, certains gestes بعض الفاظ وتعبیرات استعمالنده وبعض کونه اوضاع واطوار اظهارنده التزام تصنع ایتمك Affecter un langage extraordinaire غریب ونا معتاد بر لسان قوللنمسنده التزام تصنع ایتمك

Il signifie aussi, faire ostentation *A.* ظاهراً ـ ارائة الصورة *P.* ارائة الصورة *T.* عرض کالا کردن ـ نمایش کردن کوسترش ‖ ظاهرده کوسترمك ـ ایتمك Affecter de paraitre savant عرض کالای ـ ظاهرده عالم ودانشمند صورتنی کوسترمك نفسنی عالم کوسترمك ـ علم وهنر ایتمك Affecter une grande modestie, une grande humilité ظاهرده کمال خضوع ومسکنت وغایت اعتنائی وعصمت صورتنی کوسترمك

Il signifie aussi, prendre quelque chose à tâche *A.* التزام ‖ Il affecte un air distrait استغراق ذهن صورتنی التزام ایدر

Il se prend aussi pour Rechercher une chose avec ambition, s'y porter avec ardeur *A.* اطماح النظر ـ احتراص ـ انهماك *P.* الرغبة *T.* چشمدوز هوس وارزو شدن ـ خواهشمند بودن کوز دیکمك ـ استکلو اولمق ‖ Affecter le pouvoir suprême حکومت علیا رتبهسنده ـ حکومت علیا رتبهسنده منهمك اولمق مرتبهٔ اطماح نظر رغبت ایتمك Affecter le premier rang اولی یه چشمدوز حرص وآز اولمق

AFFECTER. Destiner une chose à un usage *A.* تخصیص *P.* تخصیص ایتمك *T.* بفلان چیز سپردن ـ مخصوص کردن ‖ Affecter un fonds de terre pour l'entretien de quelques prêtres بر قطعه عقاری بعض رهبانك نفقهسنه تخصیص ایتمك Affecter une rente au paiement d'une dette بر ایرادی فلان دینك اداسنه تخصیص ایتمك

Figur. Exprimer la disposition qu'ont certaines substances à prendre certaines figures *A.* اتخاذ ـ اخذ *P.* پذیرفتن ـ گرفتن *T.* قبول ایتمك ‖ Le sel marin affecte dans sa cristallisation la figure cubique ملح بحری حال انجمادده شکل مکعبی قبول ایدر ـ اخذ ایدر

Il signifie aussi, faire une impression fâcheuse *A.* ایقاع الضرر *P.* گزند رسانیدن *T.* طوقنمق ـ ضرر ایرشدرمك ‖

Il est à craindre que le trop grand usage d'un remède si chaud n'affecte la poitrine avec le temps بو رتبده حارّ اولان دوانك افراط اوزره استعمالی مرور ایّام ایله صدره مروروقت ایله صدره ایقاع ضرر- طوقنمق احتمالی واردر ایتمك احتمالی وار در

Il signifie aussi, faire impression, toucher *A.* تأثیر *P.* كارگر شدن *T.* طوقنمق || Cette pièce est dans les règles, mais elle n'affecte point les spectateurs بو فصل قواعد لازمه‌سنه رعایت اولنه‌رق ادا اولنمشیكن تماشا ایدنلره اصلا تأثیری یوقدر Cet événement l'a beaucoup affecté بو حادثه قلبنه غایة الغاید دروننه طوقندی- تأثیر ایلدی C'est un homme qui s'affecte aisément جزئی شیدن متأثر اولور بر آدمدر

Affecté || Un fonds de terre affecté à l'entretien de . . . فلان شیئه تخصیص اولنمش بر عقار Un geste affecté اشارت رمز ریا كارانه- تصنّع الود Humilité affectée صورتا اظهار التزام اولنمش خضوع ومسكنت Il est à craindre qu'il ne se fasse un dépôt sur la partie affectée المزده اولمش عضوده بر قرارگاه مادّه پیدا اولندجغی خوف اولنور

Il se prend aussi pour Affligé *A.* متأثر - متألم *P.* غمگین - اندوهناك *T.* تاسدلو || Il était vivement affecté de cette nouvelle بو خبردن از دل وجان متأثر اولمشیدی

AFFECTIF. Qui inspire de l'affection. Il ne se dit qu'en parlant des choses de piété *A.* مشوّق العشق - مهیّج العشق *P.* عشق انگیز *T.* عشق دپرشدریجی || Il parle des choses de Dieu d'une manière très-affective اوصاف عظمت اتّصاف یزدانیدن بحث ایتدكچه غایت الغاید مشوّق عشق اوله‌جق وجهله افادهٔ مرام ایدر Saint Bernard est un des Pères de l'Église les plus affectifs فلان ذات مبارك ائمّهٔ دیندن ایچنده بغایت مهیّج عشق الهی اولمق شهرتیله كسب امتیاز ایدنلرك بریدر

AFFECTION. Amour, sentiment qui fait qu'on se plait à quelque chose *A.* نزوان القلب - نزوع القلب - علاقة الفؤاد - اشتیاق البال - عشق *P.* مهر *T.* سوش - كوكل جكنمدسی || Tendre affection علاقهٔ فؤاد شفقت آلود Affection paternelle علاقهٔ ابوّت - حنین پدری maternelle علاقهٔ بال اموت - حنین مادری Avoir de l'affection pour quelqu'un بر كمسنه‌یه عقد علاقهٔ فؤاد ایتمك Mettre son affection à une personne علاقهٔ بالنی ذات واحد حقنده حصر ایتمك Il n'a d'affection pour rien هیچ بر شیئك حقنده عشق وهوسی هیچ بر شیئك عاشقلوسی دكلدر- یوقدر

Il se dit aussi, de l'ardeur avec laquelle on se porte à dire, ou à faire quelque chose *A.* اشتیاق البال - غلبة الشوق - شعف *P.* اشتیاق درون - اشتیاق دل وجان - هوسكاری *T.* جان قیزغینلغی || Se porter à quelque chose avec affection برشیئه حقنده اشتیاق بال ایله میل ایتمك En parler d'affection فلان شیئه دائر اشتیاق درون ایله بحث ایتمك

Il signifie aussi, impression fâcheuse dans toute l'habitude du corps, ou dans quelqu'une de ses parties *A.* سرایت الضرر - اصابت الضرر *P.* گزند رسی *T.* ضرر ایرشمه - طوقنش || Affection mélancolique سرایت ضرر سودا hysterique اصابت ضرر داء الرحم

AFFECTIONNER. Avoir de l'affection *A.* تعشّق - تعلیق القلب - انتزاع القلب *P.* دلداده بودن - مهر بستن *T.* كوكل ویرمك - سومك || C'est une personne que j'affectionne فلان كشی انتزاع قلب ایله سودیكم ذواتدندر C'est une sorte d'étude qu'il affectionne عاشق ودلداده اولدیغی بر نوع مطالعهٔ كتبدر

On dit, Affectionner quelque chose, pour dire, s'y intéresser avec affection *A.* هوس *P.* هوسكاری نمودن *T.* هوس ایتمك - قاپلمق

Affectionné. *A.* متعشّق - مشتاق - منزوع القلب *P.* دلداده - دلبسته *T.* كوكل ویرمش - سوكیلو

C'est un terme aussi, qu'on emploie dans la souscription des lettres *A.* مشتاق *P.* دلداده *T.* سوكیلو || Votre très-humble et très-affectionné serviteur عبد احقر ومشتاق ودلداده - بندهٔ كمینه

AFFECTUEUSEMENT. Avec affection *A.* بالتعشّق - باشتیاق البال *P.* مشتاقانه - با اشتیاق درون *T.* جان سوشیله || Il lui parla fort affectueusement غایت اشتیاق بال ایله سویلدی

AFFECTUEUX. Plein d'affection *A.* موجب التعشّق - متضمّن المحبّة *P.* عشق آمیز - مهر افزا - اشتیاق آلود - محبّتنما *T.* *T.* سویش كوستریجی - محبّتلو || Discours affectueux كلام محبّتنما Paroles affectueuses كلمات دلربا - محبّتی متضمّن اقوال مهر افزا Mouvement affectueux اهتزاز اشتیاق آلود

AFFÉRENT. La part qui revient à chacun des intéressés dans un objet indivis *A.* حصّة شایعة

AFFERMER. Donner à ferme *A.* تقبیل - اقطاع - علی طریق

کسیمه باغلیوب *T.* مقطوع دادن *P.* المقطوعیّة تفویض والزام جفتلکنی اقطاع ویرمک || Un seigneur qui afferme sa terre ادخالیّه ایدن ارض صاحبی On lui a affermé les droits d'entrée رسومی بر وجه مقطوعیّت فلانه تفویض والزام اولندی

Il signifie aussi, prendre à ferme *A.* تقبّل ـ مقطوعاً التزام *T.* کسیم ایله آلمق *P.* بر وجه مقطوعیّت در عهده کردن

Affermé. *A.* مقطوعاً ملزم *P.* مقطوعاً داده *T.* کسیمه باغلنوب ویرلمش

AFFERMIR. Rendre stable *A.* تشیید ـ تأیید ـ تحکیم ـ احکام *P.* محکم *T.* شکرف کردن ـ استوار کردن ـ ترصین ـ ارصان ـ قلمق قویلشدرمک ـ استحکام ویرمک || Affermir une muraille دیواره استحکام ویرمک De l'opiat qui affermit les dents دیشلری قویلشدیرر علاج ـ احکام اسنانی موجب دوا

Il signifie aussi, rendre consistant ce qui est mou *A.* تشدید *T.* سخت کردن *P.* ایراث الشدّة اولصلابة ـ تصلیب ـ قاتیلندرمق || Le vin affermit le poisson خمر بالغه ایراث صلابت ایدر

Figur. Rendre plus assuré *A.* تثبیت ـ تقریر ـ تقویة ـ تأیید ـ ایقاع الثبات ـ ایراث الثبات والقوّة ـ ایجاب الاستحکام ـ ـ پایدار کردن *P.* ایراث الرسوخ والمتانة ـ ارساخ ـ والاستقرار بر قرار کردن *T.* استحکام ویرمک ـ قوتلندرمک || Affermir le courage مایهٔ غیرت وجسارته ایراث ـ غیرتی تأیید ایتمک ایراث ـ قلبه قوّت ویرمک ثبات وقوّت ایتمک Affermir l'âme قوّت قلب ایتمک Affermir quelqu'un dans une résolution, dans une croyance, dans une opinion بر کمسنه‌نک تصمیم ایلدیکی عزم وقراری وذاهب اولدیغی رأی واعتقادی ومتکلّف اولدیغی دین ومذهبی تأیید وتحکیم ایتمک Affermir l'autorité du Roi پادشاهک قوّت حکومتنه استحکام ومتانت ویرمک Affermir le sceptre dans la main d'un Roi بر پادشاهک حامل اولدیغی دبوس حکومتی دست تصرّفنده مستقرّ وپایدار قلمق Cette victoire l'a affermi dans ses États اشبو فتح وغزا فلانک ملک وسلطنتنده وسیلهٔ ثبات واستقرار اولمشدر lui a affermi la couronne sur la tête تاج سلطنتی سر همایوننده بر قات دخی مستقرّ وپایدار ایلدی Cela vous doit affermir encore davantage dans votre sentiment بو کیفیّت سنک فکر وضمیرکه بر قات دخی مدار تقویت اولمق کرکدر Affermir le repos des peuples رفاه حال عبادی اساس قوی اوزره تأیید واحکام ایتمک Affermir la tranquillité publique امن وآسایش عامّه‌یی مقارن ثبات واستقرار ایتمک S'affermir dans une résolution, dans un dessein برکونه عزم وقرارده وفکر ونیّتده کسب ثبات واستحکام ایتمک

Affermi. *A.* مستحکم ـ موبّد ـ محکم ـ مشیّد *P.* رصین ـ قرین ـ ثابت ـ مستقرّ *A.* قویلشمش *T.* شکرف ـ استوار استحکام ـ قوبلنمش *T.* رسوخ یافته ـ پایدار *P.* الرسوخ والمتانة بولمش

AFFERMISSEMENT. Conservation dans un bon état. Il ne se dit guère qu'au figuré *A.* دوام ـ استقرار ـ بقا *P.* پایداری *T.* طیانقلق || L'affermissement de l'État, du trône, des lois, de la religion ملک ودولتک وتخت وسلطنتک وقوانین واحکامک ودین وشریعتک بقا واستقراری دوام وبقاسی ـ L'amour du peuple envers le prince est l'affermissement de son trône بر پادشاهک تخت سلطنتده دوام واستقرارینه سبب اولان زیر دستان ورعایاسنک کندو حقنده عشق ومحبّتلریدر

AFFÉTÉ. Qui est plein d'affectation *A.* متصنّع الاطوار *P.* شیوه‌کار با تصنّع *T.* دوزمه یاپمه طورلو || Elle ne serait pas désagréable, si elle n'était pas si affétée فلان خاتون اولقدر متصنّعة الاطوار اولمسه نا مطبوعه دکل ایدی

Il se dit aussi des choses qui marquent de l'affectation *A.* باهر التصنّع *P.* تصنّع آمیز *T.* یاپمه || Mine affétée سیمای تصنّع آمیز Manières affétées اطوار باهر التصنّع

AFFÉTERIE. V. Affectation.

AFFETTUOSO. Il se dit pour avertir qu'un morceau de musique doit être rendu avec une expression tendre *A.* بلحن الحزین *P.* با نوای دلسوز *T.* یانق ازکی ایله

AFFICHE. Feuille écrite pour avertir le public *A.* رقعة الاخبار ـ رقعة الاشاعة *P.* ورقپارهٔ اخبار *T.* خبر یافته‌سی

AFFICHER. Attacher un placard *A.* الصاق الرقعة الاخبار *P.* ورقپارهٔ اخبار بر سر دیوار پیوستن *T.* خبر یافته‌سی یاپشدرمق || Afficher une ordonnance بر قطعه امر نامه‌یی الصاق رقعهٔ اخبار ایله عامّه‌یه اعلان ایتمک

On dit par exagération: Non seulement je le dirai, mais je l'afficherai فلان شیئی یالکز سویلمکله دکل هر طرفه خبر یافته‌لری یاپشدروب عامّه‌یه اشاعه ایده‌جکم

Et figur. Afficher le bel esprit, pour dire, vouloir passer pour bel esprit *A.* عرض الدعواء الرشد والکیاسة *P.* عرض کالای فراست فروشی کردن ـ فرهنکی *T.* فراست صاتمق

On dit aussi, Afficher sa honte, pour dire, la rendre publique *A.* تشهير الفضاحة *P.* رسوائی خودرا بد عالم فاش کردن *T.* کندو رسوايلغنی فاش ايتمك

AFFIDÉ. À qui on se fie *A.* معتمد ـ معتمد ـ مؤتمن ـ امين *P.* استوار ـ سزاوار اعتماد *T.* امين || Il lui fit dire par une personne affidée معتمد عليه بر كمسند واسطه سيله اخبار ايلدی

AFFILER. Donner le fil à un instrument qui coupe *A.* امها ـ تذريب ـ ارهاف ـ تاليل *P.* تيز كردن *T.* زاغ ويرمك ـ كسكينلتمك || Affiler le tranchant d'un rasoir, d'un couteau ـ استره نك وبچاغك يلماننی تاليل وارهاف ايتمك يلماننی كسكينلتمك ـ يلماننه زاغ ويرمك

Affilé. *A.* رهيف ـ مرهف ـ مالول ـ مذرب *P.* تيز كرده *T.* زاغلو ـ كسكينلنمش

Il se dit figur. d'une personne qui a beaucoup de babil *A.* ذرب اللسان ـ ذليق اللسان *P.* تيز زبان *T.* ديلی كسكين

AFFILIATION. Espèce d'adoption. Il se dit en parlant d'une compagnie qui en a affilié d'autres *A.* علاقة العزية *P.* پيوند نسبت *T.* نسبتلنمه || Il y a affiliation entre l'Académie Française et celle de Marseille فرانسه ومارسلياده واقع دار العلوملر بيننده علاقهٔ عزيت وار در

S'AFFILIER. Il se dit de l'action d'une société qui reconnait une autre société comme dérivant d'elle *A.* اعتزا ـ تعزّی *P.* با خود منسوب كردن *T.* نسبتلنمك || L'Académie Française s'est affiliée quelques Académies de province فرانسده كائن دار العلوم بعض بلده لرده واقع دار العلوملری طرفنه اعتزا ايلدی S'affilier à une société ـ بر جمعيته اعتزا ايتمك نسبتلنمك

Affilié. *A.* معتزی *P.* نسبت يافته ـ نسبت پذير *T.* نسبتلنمش

AFFINAGE. V. Affiner.

AFFINER. Purifier *A.* تصفيه ـ تمحيص *P.* نغز يدن *T.* صافيلتمك ـ قال ايتمك || Affiner de l'or et de l'argent سيم وزری تصفيه ايتمك ـ صافيلتمك ـ قال ايتمك

On dit, Affiner du sucre *T.* شكری ـ شكری مكرّر قلمق تصفيه ايتمك

On dit aussi, Affiner le lin, le chanvre, pour dire, le rendre plus délié *A.* ترقيق *P.* باريك ساختن *T.* اينجلتمك

Et l'on dit, que le temps et la cave affine le fromage مرور ايام وسرداب ايچنده قرار ودوام پنيرك طعمنی تلطيف ايدر

S'AFFINER. *A.* تمحّص ـ استمحاص ـ استصفا ـ تصفّی *P.* نغزشدن *T.* قال اولمق ـ صافلنمك ـ صاف اولمق || L'or s'affine dans la fournaise ذهب اوجاقده تصفّی وتمحّص ايدر Le sucre s'affine avec la salpêtre سكر كهر جله ايله استصفا ايدر Ce fromage s'affine avec le temps بو پنير مرور وقت ايله كسب لطافت ايدر

Il se dit figur. pour Devenir plus fin, plus délié *A.* كسب الدقّة *P.* دقيق گشتن ـ باريك شدن *T.* اينجلمك || L'esprit s'affine par la conversation عقل بشر محاورات ايله عقل انسان محاوره يه ادمان ـ كسب نصاب دقت ايدر ايله دقيق وباريكبين اولور

Affiné. *A.* مصفّا ـ محّص ـ ممحوص *P.* نغز *T.* صافيلنمش ـ قال اولمش ـ صاف اولمش

AFFINERIE. Lieu où l'on affine *A.* دار التصفية *P.* نغزگاه *T.* قال كارخانه سی

AFFINEUR. Ouvrier qui affine *A.* مصفّی *P.* نغزگر *T.* قالجی

AFFINITÉ. Alliance, degré de proximité que le mariage fait acquerir à un homme avec les parens de sa femme, et à une femme avec ceux de son mari *A.* مصاهرت ـ صهريت ـ قرابت الصهرية *P.* خويشاوندی از نكاح *T.* اولنمكله اولان حصلق || Il a épousé ma soeur, il y a affinité entre lui et moi همشيره مله عقد نكاح ايتمكله بينمزده رابطهٔ صهريت حاصل اولدی Les divers degrés d'affinité قرابت صهريه نك مراتب عديده سی

On apelle, Affinité spirituelle, celle qui se contracte dans la cérémonie du baptême *A.* قرابت روحانيه

Il signifie aussi, conformité entre deux choses *A.* ـ تواخی مقاربت *P.* نزديكی حال *T.* يقينلك || Ces deux mots ont beaucoup d'affinité شو ايكی لغت بيننده تواخی وار در Il y a de l'affinité entre la Poésie et la Peinture فنّ شعر ايله فنّ تصوير بيننده تواخی ومقاربت وار در

Il se dit aussi, de la liaison que des personnes ont ensemble *A.* اتّحاد *P.* يكجهتی *T.* اويغونلق || Il y avait une grande affinité entre eux برى برينك ـ بينلرنده اتحاد كامل وار ايدی مزاج وطبيعتنده رابطهٔ كاملهٔ اتحاد وار ايدی

Il se dit en Chimie, de la disposition que des substances ont

à s'unir ensemble *A.* جهت الوحدة

AFFIQUET. Parure. Il se dit par ironie *A.* تجمّلات مزخرفة *P.* هفت در هفت *T.* جیجی بیجی ـ دوزکون || Avec tous ses affiquets, elle ne laisse pas d'être laide بوقدر دوزکوندنصکره بد لقا اولمقدن خالیه دکلدر

Il se dit aussi, d'un bâton creux qui sert pour tenir les aiguilles *A.* مقبض الابرة *P.* سوزندار *T.* ایکنه طوتدجق صاپ

AFFIRMATIF. Qui affirme, qui soutient une chose pour vraie *A.* ملزم الاثبات ـ مؤكّد الوجوبيّة *P.* ایجابفرما *T.* سوزی قول ورابنده تأکید کسیجی || C'est un homme fort affirmatif طور وجوبیت دعواسنده بر ادمدر Parler d'un ton affirmatif قطعی ملزم الاثبات ایله ادای مرام ایتمک

On appelle en Logique, Proposition affirmative, celle qui énonce qu'un attribut est dans son sujet *A.* قضيّة الايجابيّة

AFFIRMATION. Assurance dans les formes juridiques *A.* تصدیق شرعی || Prendre un acte d'affirmation تصدیق شرعی یعنی شرعی محتوی سند اخذ ایتمک Le juge a pris leur affirmation حاکم تصدیق شرعیلرینی تحصیل ایلدی

Il signifie en Logique, l'expression par laquelle une proposition affirme *A.* ایجاب || L'affirmation est opposée à la négation ایجاب نفیک مقابلیدر

AFFIRMATIVE. Proposition par laquelle on affirme *A.* قول مصدّق ـ کلام متضمّن الایجاب *P.* سخن تصدیقساز *T.* کرچکلندریجی سوز || Ils sont toujours d'avis différents; jamais l'un ne nie une chose, que l'autre ne prenne l'affirmative بینلرنده اختلاف رأی وار در بریسی نفی وانکار ایتسه دیگری تصدیق طرفنی طوتار Sur l'expédient qu'on proposa, les uns furent pour l'affirmative, les autres pour la negative اول خصوصده تصدیقی حاوی شو قدر کلم وآرا وار ایدی

On dit, Prendre l'affirmative pour quelqu'un, pour dire, se déclarer hautement en sa faveur *T.* برکمسنه‌نک طرفنی طوتمق

AFFIRMATIVEMENT. D'une manière affirmative *A.* علی طریق التصدیق ـ بتأکید الحال *P.* بر وجه تصدیق *T.* تصدیق صورتیله || Parler affirmativement علی وجه التصدیق ادای مرام ایتمک Il en parle aussi affirmativement que s'il l'avait vu رأی العین مشهودی اولمش کبی تصدیق صورتنده ـ مشهودی اولمش کبی تأکید حال ایدر ـ سویلر

AFFIRMER. Soutenir qu'une chose est vraie *A.* تصدیق ـ تأیید *P.* تصدیق کردن *T.* کرچکلندرمک || Oseriez-vous bien affirmer cela? بونک وقوعنی تأییده جسارت ایدرمی ایدک

En style de Palais, Affirmer se prend pour Assurer avec serment *A.* تصدیق الحال بالقسم *P.* با سوگند تصدیق کردن *T.* یمین ایله تصدیق ایتمک

On dit en Logique, qu'une proposition affirme بو قضیّه ایجابی ایجاب واثباتی متضمّندر ـ حاویدر || Toute proposition affirme ou nie هر بر قضیّه یا ایجاب واثبات ویاخود نفی وانکاری متضمّندر

AFFLEURER. Réduire deux corps contigus à un même niveau *A.* تسویه *P.* هم برابر ساختن ـ همسر کردن *T.* بر حذایه برابرلشدرمک ـ کتورمک

Affleuré. *A.* متساوی *P.* همسر گشته ـ همبرابر ساخته *T.* حذالری برابرلشمش ـ بر حذایه کتورلمش

AFFLICTIF. Il n'est guère d'usage que dans cette phrase: Peine afflictive, et signifie, une peine à laquelle la Justice condamne un criminel, et qui n'est pas seulement pécuniaire *A.* عقوبت مولمة البدن *P.* عقوبت تن آزار *T.* وجوده اذیّت ویریجی عقوبت || Condamner à une peine afflictive حقّنده بر کونه عقوبت مولمة البدن اجراسنی حکم ایتمک ـ تعذیب بدنی موجب اوله‌جق بر عقوبتک اجراسنی حکم ایتمک

AFFLICTION. Déplaisir et abattement d'esprit *A.* الم pl. آلام ـ کربت pl. کرب ـ حسرت ـ حزن pl. احزان *P.* دلتنگی ـ حزن *T.* پژمان ـ تاسه ـ قساوت ـ تاسا || Affliction sensible جگر دوز حزن Cela lui causa une affliction mortelle بو ماده کندویه موجب حزن جانسوز ـ ایراث الم مهلک ایتمشدر ـ اولمشدر Les afflictions qu'il plait à Dieu de nous envoyer بمشیّة الله تعالی جانب ـ ارسال الهی اولان کرب وآلام عباده مرسل اولان آلام واحزان

AFFLIGEANT. Qui afflige *A.* مولم ـ محزن ـ مکرب ـ موجب الالم *P.* حزن انگیز ـ پژمان آور ـ کدر فرما *T.* کدرلو ـ قساوتلندریجی || Une nouvelle bien affligeante بر خبر موجب الالم ـ بر خبر کدرفرما ـ کدرلو بر خبر

AFFLIGER. Causer de l'affliction *A.* ایلام ـ احزان ـ تکریب ـ تعذیب ـ ایراث الحزن والالم *P.* تاسا آوردن ـ پژمان دل آوردن *T.* تاسه‌لندرمک ـ کدر ویرمک ـ قساوتلندرمک

|| Affliger son corps par des jeûnes, par des macérations صوم مدید وتشدد اکید ایله بدنی ایلام وتعذیب ایتمک Dieu a voulu affliger son peuple عبادک تعذیب وایلامنده ارادهٔ صمدانیه تعلق ایلدی Job fut affligé en son corps et en ses biens حضرت ایوب مالا وبدنا مظهر الم وعذاب اولمشدر

S'AFFLIGER. *A.* تحزن - تألم - احتزان - اکتراب *P.* دلتنگ پژمان دل - وا خوردن - تاسا گرفتن - تنگی نمودن - شدن پذیرفتن *T.* قهرلنمک - قساوتلنمک - تاسه‌لنمک || Il s'afflige d'une chose dont il devrait se réjouir بر مسرور اولدیغی مادهٔ ایچون محزون ومتألم اولور

AFFLIGÉ. *A.* متألم - محزون *P.* المناک - غمگین - وا خورده *T.* قساوتلو - کدرلو - تاسه‌لو *P.* پژمانیده - دلتنگ - || Appliquer un remède sur une partie affligée بر عضو متألم اوزرینه وضع دوا ایتمک Consoler les affligés محزونین ومتألمینه تسلیت ویرمک

AFFLUENCE. Concours et chute d'eaux, d'humeurs etc. *A.* صبصاب - انصباب - دفوق *P.* پیاپی ریزش *T.* بردن بوشانمه - دوکله - بوریبوب || L'affluence des eaux qui venaient de la fonte des neiges, fit déborder la rivière متداوب اولان اجماد وثاوجه‌دن نشأت ایتمش صبصاب میاه نهرک طغیاننه سبب اولمشدر L'affluence des humeurs sur une partie affligée cause souvent de grands accidents المزده اولان عضوه اخلاطک دفوق وانصبابی غالب حالده عوارض عظیمه تحدثنه سبب اولور

Il se dit figur. d'une grande abondance de biens *A.* بذارت - مبذوریت - وفرت *P.* فراوانی - فزونی *T.* بوللق || Affluence de toutes sortes de biens اجناس نعمک وفرت وبذارتی - نعم گوناکونک بوللغی

Il se dit aussi, d'un grand concours de monde *A.* تلاوی زحام الناس - تهاد الناس - انثلال الناس - الناس *P.* خلقک اوشوتیسی - خلقک آقشمه‌سی *T.* بسیاریٔ ناس ناسک || Grande affluence عظیم تلاوی وزحامی

AFFLUENT. Se dit des rivières qui se jettent dans une autre *A.* منصب *P.* ریزان *T.* بوشانن - دوکیلن || Le Rhin et les rivières y affluentes رین نهری ودروننه منصب اولان انهارساتره

Il se dit aussi en Physique, d'un fluide qui se porte dans un certain sens *A.* مادهٔ مصبوبه *P.* مادهٔ ریزان *T.* منصب دوکیلن مادّه - اولان مادّه

AFFLUER. Se rendre à un même canal *A.* انصباب - تصبب *P.* ریزان شدن *T.* دوکلمک - بوشانمق - آقمق - ایچنه || Il y a plusieurs ruisseaux et rivières qui affluent dans la Seine سنا نهری ایچنه منصب اولان متعدد جداول وانهار واردر

Figur. Abonder, arriver en abondance *A.* توارد - متواصلا - متتابعا ورود *P.* پیاپی آمدن *T.* اقیشوب کلمک - اردی کسلمیه‌رک کلمک || Toutes sortes de biens affluent dans cette maison بو خانه‌یه هر جنس مال ومنال متواصلا توارد ایتمکدن خالی دکلدر Les vivres affluent dans le camp اردو پیاپی آقیشوب کلیور - ایچنه ارزاق وذخایر متتابع الورود در

Il signifie aussi, survenir en grand nombre *A.* الب - فوجا بعد فوج توارد *P.* گروها گروه آمدن - پیاپی آمدن *T.* بری بری اوزرینه کلمک - آقیشوب کلمک || Les pèlerins affluent à Rome de tous les endroits de la chrétienté pendant l'année sainte سنهٔ مبارکه‌ده ممالک عیسویه‌نک مجموعندن روما شهرینه گروها گروه خلق آقیشوب کلور

AFFOIBLIR. Rendre foible *A.* ازالهٔ القوة - اضعاف - توهین - ایراث الضعف والفتور - کسر القوة *P.* زبون ساختن - شکست توانایی کردن *T.* زبونلتمق || La débauche affoiblit le corps عیش وعشرت اضعاف بدنه سبب اوله کلمشدر Le vin, pris avec excès, affoiblit les nerfs, le cerveau, la vue شرب خمره ادمان مفرط اعصاب ودماغه وقوت باصره‌یه موجب وهن وفتور اولور Affoiblir un parti بر فرقه‌نک قوتنه ایراث ضعف وفتور ایتمک Affoiblir une armée اردونک قوتنه ایراث کسر وضعف ایتمک Affoiblir la puissance de son ennemi دشمنک قوتنه کسر ونقصان کتورمک L'âge affoiblit l'esprit et la mémoire کبر سن عقل وشعوری وقوت حافظه‌یی اضعاف وتوهین ایدر

On dit, Affoiblir les espèces d'or et d'argent, pour dire, en diminuer le poids ou le titre *T.* سیم وزر مسکوکلرینک عیاربنی عیاربنی تنقیص ایتمک - بوزمق

S'AFFOIBLIR. *A.* انتقاص القوة - کسب الوهن والضعف *P.* بی تاب شدن - زبونی پذیرفتن *T.* زبونلنمق || Il s'affoiblit قوتی رهین کسر وانتقاص اولدی - دوچار ضعف اولدی Son esprit s'affoiblit عقلنده وهن وضعف عارض اولدی - عقلنده زبونلق کلدی

AFFOIBLI. *A.* ضعیف - واهن *P.* زبون - بیتاب - زبونی یافته

زبونلمش *T.* گرفتار وهن وزبونی ـ

AFFOIBLISSANT. Qui affoiblit *A.* کاسر القوّة ـ مضعف *P.* تاب شکن ـ زبونساز *T.* زبونلدیجی || Il y a des remèdes confortatifs, il y en a d'affoiblissants هم ادویهٔ مقوّیه وهم ادویهٔ مضعفه وار در

AFFOIBLISSEMENT. Diminution de forces *A.* انکسار ـ ضعف ـ انحطاط القوّة ـ القوّة *P.* فتور پذیری *T.* زبونلمه || L'affoiblissement du corps بدنیّه‌نک انکساری قوای de la vue باصره‌نک قوّت انحطاطی de la voix صدانک انحطاطی L'affoiblissement d'une armée اردونک انکسار قوّتی d'un parti بر فرقه‌نک انکسار قوّتی des forces ennemies دشمن عسکرینک قوّتنه عارض اولان حالت نقصان L'affoiblissement des monnaies سکه‌نک ـ سکه‌نک نقصان عیاری انتقاص عیاری

AFFOLER. Rendre excessivement passionné *A.* اصبا ـ افتان *P.* آشفته کردن *T.* دلو ایتمک ـ باشدن چیقارمق || Il est affolé de sa maison خانه‌سنک مفتون واشفته‌سیدر

S'AFFOLER. Être très-épris, être engoué *A.* افتتان ـ تصبّی *P.* آشفتن *T.* دلورمک ـ باشدن چیقمق || S'affoler de quelqu'un بر کمسنه‌نک مفتون واشفته‌سی اولمق

AFFOLÉ. *A.* مفتون *P.* آشفته دل ـ آشفته *T.* باشدن چیقمش ـ دلورمش ـ

AFFORAGE. Droit qui se payait à un seigneur, pour vendre du vin *A.* رسم الخمر *P.* باج باده *T.* شراب ویرکوسی

AFFOURCHER. Disposer deux ancres, en les jetant à la mer, de manière qu'elles forment une espèce de fourche *A.* القاء المراسی السفینة علی شکل الصلیب *P.* لنگرهای کشتیرا بشکل صلیبی انداختن *T.* دمورلری چتاللمه آتمق || Vaisseau affourché sur les ancres دمورلری چتاللمه آتلمش بر قطعه سفینه ـ چتاللمه آتلمش دمورلری اوزرنده طوران کمی

AFFRANCHIR. Mettre en liberté *A.* اعتاق *P.* آزاد کردن *T.* آزاد ایتمک || Affranchir un esclave بر قولی آزاد ایتمک ـ بر قولی آزادهٔ قید رقیّت ایتمک ـ

Figur. Délivrer *A.* تخلیص *P.* رها کردن *T.* قورتارمق ـ خلاص ایتمک || La mort nous affranchira des misères de ce monde حلول اجل مسمّا بزی بو دنیای دنینک بلیّه‌لرندن تخلیص ایده‌جکدر

Il signifie aussi, exempter *A.* اعفا *P.* معاف کردن *T.* رسوم خراجیّه‌دن معاف ومسلّم ایتمک || Affranchir de tailles معاف ایتمک Affranchir une personne de toutes sortes de charges بر کمسنه‌یی کافّهٔ تکالیفدن معاف ومسلّم ایتمک Affranchir une ville بر بلده‌یی معاف ایتمک Affranchir une lettre بر قطعه مکتوبی منزل مصرفندن آزاد قلمق

AFFRANCHI. *A.* مسلّم ـ معاف *P.* معاف شده *T.* معاف اولمش

Il signifie aussi, un esclave à qui on a donné la liberté *A.* عتیق ـ عاتق pl. عتقا *P.* آزاد کرده *T.* آزادلو || La condition d'affranchi عبد عاتقک حالی

AFFRANCHISSEMENT. L'action d'affranchir *A.* عتاقت *P.* آزادگی *T.* آزادلولک

Il signifie aussi, exemption *A.* معافیّت ـ مسلّمی *T.* مسلّملک ـ معافلق || Lettre d'affranchissement برات مسلّمی ـ معافیّت براتی

AFFRES. Grande frayeur *A.* هول pl. اهوال ـ رعب pl. رعوب *P.* آلیز ـ سهم *T.* بلکلمه || Les affres de la mort اهوال الموت

AFFRÉTEMENT. Le louage d'un vaisseau. V. Affréter.

AFFRÉTER. Prendre un vaisseau à louage *A.* استیجار بالنول *P.* کشتی بکراش گرفتن *T.* کمی‌یی نولین ایله طوتمق

AFFRÉTEUR. Celui qui prend un vaisseau à louage *A.* مستاجر السفینه *P.* کشتی بکراش گیرنده *T.* نولین ایله کمی طوتیجی

AFFREUSEMENT. Effroyablement *A.* هایلا ـ مهولا *P.* سهم انگیزانه ـ آلیزکارانه *T.* بلکلیدجک وجهله || Il criait affreusement سهم انگیزانه ندا ایدر ایدی ـ مهولا فریاد ایدر ایدی

AFFREUX. Effroyable *A.* هایل ـ مهول *P.* سهمناک ـ آلیز افزا ـ هولناک ـ سهم انگیز ـ دهشتفرما *T.* قورقونج

AFFRIANDER. Rendre friand *A.* تلذیذ الذائقة *P.* لذت دادی خوش ایتمک *T.* بخشیدن || Vous l'avez affriandé par la bonne chère que vous lui avez faite ویردیککز طعام نفیس ایله ذائقه‌سنی تلذیذ ایلدکز

Il signifie aussi, attirer par quelque chose d'agréable au goût *A.* تشهیة *P.* خواهش انگیختن *T.* استکلندرمک || On affriande les poissons et les oiseaux par l'appât بالق وقوش قسمی یم واسطه‌سیله تشهیه اولنور

Figur. Attirer par quelque chose d'utile, d'agréable *A.* اطماع *P.* دل کشیدن *T.* کوکل آولشدرمق || Le gain l'a affriandé فکر نفع وفائده اطماعنه سبب اولمشدر

AFFRONT. Injure, outrage *A.* تحقیر pl. تحقیرات *P.* معاملهٔ تحقیر آمیز ـ خوارینما *T.* الچقاتمه || Cruel affront

جکری خون - تحقیر جگر دوز Sanglant affront تحقیر شدید - تحقیر شدید التأثیر Affront sensible ایدن بر کونه تحقیر تحقیر عظیمه Il a reçu un grand affront تحقیر جگر تأثیر بر کمسنه مظهر اولدیغی Endurer un affront مظهر اولدی تحقیرک انتقامنی آلمق

On dit, Essuyer un affront مظهر تحقیر اولمق Boire ou avaler un affront بر کونه تحقیری - بر کونه تحقیری هضم ایتمک - تحقیری هضم ایده‌مامک Ne pouvoir digérer un affront یوتمق حوصلهٔ تحمله صغدرمامق

Il signifie aussi, déshonneur, honte *A.* نقیصه - عار - شین - رذالت *P.* ننگ *T.* اوتاندرمه || Il fait affront à ses parens والدینه موجب شین وعار در Vous pouvez répondre hardiment de lui; il est honnête homme, il ne vous fera point d'affront بر اهل عرض آدم اولمغله بی محابا حالنه کفیل سنی اوتاندرمز - اوله بیلورسک سکا بر درلو شین وعار کتورمز Les armes de ce prince reçurent un affront devant cette place بو قرالک عسکری فلان قلعه‌نک پیشگاهنده مظهر شین ورذالت اولمشدر Si vous entreprenez cette affaire, l'affront vous en demeurera بو ماده‌یه تصدی ایده‌جک اولور ایسه‌ک شین ورذالتی طرفکه راجع اوله‌جقدر

AFFRONTER. Attaquer avec hardiesse *A.* اقتحام - صولت - بی محابا - بی پروا سورن انداختن *P.* من غیر محاباة پرواسز صالمق *T.* صولت کردن || Affronter les ennemis jusque dans leur camp دشمن اوزرینه کندو اردولرینه قدر بی محابا صولت وهجوم ایتمک

Figur. S'exposer hardiment *A.* استبسال النفس - استحقار - قایرمامق *T.* بی پروایی نمودن *P.* اظهار عدم المبالاة - پرواسز صالمق - خوف ومبالات ایتمامک || Affronter la mort, les hasards, les périls, les dangers موتی وفلاکتک شیوه‌لرینی مخاطره‌یی نظر - ومهالکک ومخاطراتی استحقار ایتمک - مهالک - بی پروایی واستحقارایله مشاهده ایتمک ومخاطراتده استبسال نفس ایتمک

Il signifie aussi, tromper *A.* احتیال - اختلاب - تدرّی *T.* رنگ - دوباره ایتمک *T.* کردن || C'est un coquin qui affronte tout le monde عالمی احتیال ایدر - عالمه دوباره ایدر بر دیتوثدر

AFFRONTEUR. Celui qui trompe *A.* خلّاب - خالب *P.* خدعه - فریبنده - کار *T.* دوباره‌جی

AFFUBLEMENT. Voile, habillement, ce qui couvre la tête, le visage, le corps *A.* غطاء - لباس pl. البسه *P.* پوشش *T.* اورتی

AFFUBLER. Envelopper le visage, le corps de quelque habillement *A.* تغطئه - الباس *P.* پوشانیدن *T.* بوریبوب اورتمک || On l'affubla d'une longue robe فلانی بر اوزون لباس ایچنده بوریبوب اورتدیلر

S'AFFUBLER. *A.* اغتطاء - تکمّم - تکمّم *P.* پوشیده شدن *T.* بوربنوب اورتنمک

AFFUBLÉ. *A.* مغطاء - متکمّم *P.* پوشیده *T.* بوربنوب اورتلمش

AFFÛT. Machine pour poser le canon *A.* مرکب المدفع *P.* طوب عربه‌سی *T.* نشستگاه توب

En termes de chasse, c'est l'endroit où l'on se cache pour attendre le gibier *A.* دجیه - قتره - درئیه *P.* نهالد *T.* اوجی - کومولتیسی

Figur. et proverb. Être à l'affût de quelque chose ou absolument, Être à l'affût *T* بر شیئک ظهورینه مترصّد اولمق - بر شیئک ظهورنده مترصّد فرصت اولمق

AFFÛTAGE. Action d'aiguiser les outils. V. Affûter.

Il se prend aussi pour Provision des outils nécessaires à un ouvrier *A.* آلات الاهل الصنایع - باسنه - دست اوزار *P.* افزار پیشدگر - فزار - دست افزار *T.* اهل صنعت آواداتلغی

Il signifie aussi, la peine, l'industrie d'affûter un canon *A.* جعیلة المرکب المدفع *P.* مزد پر داختن نشستگاه توب *T.* طوب عربه‌سی استادیّه‌سی || On a donné tant pour l'affûtage طوب عربه‌سی استادیّه‌سی ایچون شوقدر اقچه وبرلدی

AFFÛTER. Aiguiser quelque chose *A.* تشحید - تسنین *P.* تیز کردن *T.* کسکینلتمک - بیلمک

AFFÛTER un canon *A.* نصب المدفع علی المرکب *P.* طوبی عربه‌سنه بندرمک *T.* توپرا بر نشستگاهش نشاندن

AFIN QUE ou DE *A.* لأن - لاجل *P.* برای - از بهر آنکه *T.* آنکه - ایچون - ضمننده || Afin que vous le sachiez معلومک بو کرمک تحصیلی Afin d'obtenir cette grâce ایچون اولمق بو کتابی لاجل الاستفاده آلدم J'ai pris ce livre, afin de le consulter ضمننده

AGA. Nom turc qui signifie, chef *A.* آغا pl. اغوات *P.* آقا *T.* آغا

AGAÇANT. Qui agace, qui excite *A.* مهیّج - مشوّق القلوب - کوکل آولایبجی *T.* آشفته ساز - دلربا *P.* شهیّ - الهوا - کوکل اپاشدربجی || Des regards et des propos agaçants

Des manières agaçantes انظار دلربا وكلمات مهيّجة الهوا مشوّقة الهوا ـ اطوار مهيّجة الهوا ـ اوضاع شهيّه

AGACE. Oiseau qu'on nomme plus communément Pie. V. Pie.

AGACEMENT. Impression désagréable que les fruits verts font sur les dents *A.* كلالة الاسنان ـ ضرس الاسنان *P.* دندانگیری ـ کندئ دندان *T.* دیش قماشمسی || L'agacement des dents est incommode ضرس اسنان موجب انسلاب راحتدر

On dit, Agacement des nerfs, pour exprimer une certaine irritation au système nerveux *A.* نغشان الاعصاب *P.* جنبش پی *T.* سکیر دپرشمسی

AGACER. Causer de l'agacement aux dents *A.* تضریس الاسنان ـ تکلیل الاسنان *P.* دندانگیری آوردن *T.* دیشی قماشدرمق

Figur. Chercher à plaire par des regards, par des manières *A.* تهییج الهوا *P.* دل شیفتن *T.* کوکل آولامق || C'est une coquette qui agace tout le monde بر محبوبهٔ شیوه‌کار در که عالمه تهییج عشق وهوا ایدر

Il signifie aussi, animer, exciter *A.* تنشیط ـ تفریح البال *P.* دل زدودن *T.* شطارتلندرمك || Il était pensif et distrait, on l'a agacé, et il est devenu fort aimable بغایت متفکر وذهنی مستغرق ایکن تفریح بالنه اقدام اولندیغندن کرکی کبی محبوب القلوب اولدی

Et impatienter, mortifier *A.* تهریش *P.* بخشم انگیختن ـ آغالیدن *T.* قشقرتمق || Cet homme est naturellement doux, mais si on l'agace, il s'emporte aisément بالطبع ملایم مزاج برآدمدر لکن تهریش اولندجق اولورایسه تیز الدن اویکدلنور

AGACÉ. || Des dents agacées *A.* اسنان مضرّسه *P.* دندان ضرس زده *T.* دیش قماشمش Des nerfs agacés *A.* اعصاب ناغشه *P.* پیهای جنبان *T.* سکیرلر دپرشمش

AGACERIE. Les petites choses que dit ou que fait une femme, pour attirer l'attention de quelqu'un *A.* دلال ـ غنج ـ شکل *P.* ناز ـ شیوه *T.* ارشمه || Il paraît qu'elle a quelque dessein sur lui, elle fait des agaceries continuelles لاینقطع غنج ودلالدن خالیه اولمدیغندن غالبا فلان کمسنه حقنه بر کونه قصدی وار در

AGALLOCHER. Espèce d'arbre aromatique *A.* یلنجوج *P.* آلنجوج

AGARIC. Plante qui s'attache aux troncs des arbres *A.* غاریقون *P.* شربین *T.* قطران کپوکی

AGASILLIS. Arbrisseau qui produit la gomme ammoniaque *A.* شجر الاشق ـ شجرالاشج *P.* درخت اوشه *T.* جادر اوشاغی

AGATE. Pierre de la nature du caillou *A.* عقیق pl. عقایق *P.* عقیق *T.* عقیق طاشی || Agate d'orient عقیق یمانی Agate-onyx. V. onyx Agate arborisée عقیق شجری Cachet d'agate عقیق اوزرنده محکوک خاتم ـ خاتم عقیق Agate bien gravée وجه احسن اوزره حك اولنمش عقیق

ÂGE. La durée ordinaire de la vie *A.* مدّة العمر *P.* هنگام زندگانی *T.* دیربلك وقتی || L'âge de l'homme ne passe pas communément quatre-vingts ans انسانك مدّت عمری عادتا سکسان ییلی تجاوز ایتمز L'âge des chevaux n'est guère que de trente ans فرسك مدّت عمری اوتوز سندن زیاده وارمز

Âge d'homme, signifie, l'âge viril *A.* سنّ الرجولیّة ـ سنّ الکهولة *P.* سال مردی *T.* یکتلك یاشی

Il se dit aussi, de tous les différens degrés de la vie de l'homme *A.* سنّ *P.* زاد ـ سال *T.* یاش || Bas âge سنّ صباوت ـ صغر سنّ *P.* زاد کودکی *T.* جوجوقلق یاشی Âge tendre سنّ ناعم صباوت Jeune âge *A.* سنّ شباب *P.* زاد تازگی *T.* تازه‌لك یاشی ـ کنجلك یاشی Âge de raison *A.* سنّ رشد *P.* زاد هوشمندی *T.* اوصلیلق یاشی Âge de discrétion سنّ عقل وتمییز Âge nubile سنّ بلوغ Âge mûr سنّ وقوف ـ سنّ کمال Âge avancé سنّ کبر Âge caduc *A.* سنّ شیخوخت *P.* کهنسالی *T.* احتیارلق وقتی Âge décrépit *A.* سنّ هرم *P.* زاد فرتوتی *T.* بوندمه وقتی À la fleur de l'âge سنّ ربعان شبابده Sur le déclin de l'âge حال انحطاط سنده Une femme hors d'âge d'avoir des enfans سنّ ایلادك حدّینی تجاوز ایتمش بر خاتون ـ ایلاد اولاددن منقطعه اولمش خاتون

Il signifie aussi, le temps qu'il y a qu'on est en vie *A.* عمر pl. اعمار *P.* زندگانی *T.* یاشمه || Long âge عمر طویل ـ اوزون یاشمه ـ زندگانیٔ دراز ـ عمر مدید

On dit, Il est de mon âge بنم یاشمده در ـ بنم سنمده در Il est à l'âge de trente ans یاشی اوتوزه ـ سنّی اوتوزه بالغدر وارمشدر Quel âge avez vous? قنغی سنده‌سك ـ یاشك نقدر در

Être du même âge, se dit en parlant d'une personne qui a le même âge qu'une autre *A.* ترب pl. اتراب ـ لدة pl. لدات ـ سنین *P.* همسنّ ـ همسال *T.* بر یاشده ـ یاشداش || Nous sommes du même âge بر یاشده‌یز ـ اترابز ـ سنین وهمسالز

Âge, se dit aussi par relation à divers temps marqués par

les lois. Ainsi on dit d'une fille, Être en âge de se marier *A.* حدّ البلوغ *P.* حال رسيدگی *T.* بتشمش یاش وقتی || On ne peut pas la marier par ce qu'elle n'est pas en âge هنوز حدّ بلوغه واصل اولمدیغندن نکاحی تجویز اولنمز Et en parlant d'un homme qui ne peut disposer de son bien, parcequ'il n'est pas majeur, qu'il n'est pas en âge هنوز سنّ معیّن باونده دکلدر

On dit aussi, Lettres de bénéfice d'âge, de dispense d'âge, pour dire, des lettres que le prince accorde à quelqu'un pour posséder quelque place avant l'âge prescrit par les lois *T.* قبل البلوغ رخصتی حاوی حکم سلطانی

Âge, se prend aussi pour vieillesse *A.* شیخوخت *P.* پیری *T.* قوجهلق ـ کهن سالی

On dit, qu'un homme est d'un certain âge *A.* مسنّ *P.* نیمسال *T.* اورته یاشلو ـ یاشنی آلمش ـ یاشلوجه

Il se dit aussi des animaux || Quel âge a ce chien? شو کلبک سنّی نقدر در

Il se dit aussi du temps auquel les choses dont on parle sont ou ont été *A.* عهد ـ وقت *P.* زمانه ـ هنگام *T.* وقت ـ || Les merveilles de notre âge عهدمزک معجزاتی || Il fut l'ornement de son âge کون وقتنک حلیهٔ بهیّهٔ پرتو افزاسی زماندسنک ما بد الافتخاری ایدی ـ ایدی

Il signifie aussi, un certain nombre de siècles *A.* دهر pl. دهور || La durée du monde est divisée en plusieurs âges مدّت دنیا دهور عدیدهیه منقسمدر Le premier âge du monde est depuis la création jusqu'au déluge, et le second, depuis le déluge jusqu'à la vocation d'Abraham دنیانک دهر اوّلی ابتدای خلقت وآفرینشدن طوفان نوح وقتنه قدر متمادی ودهر ثانیسی زمان طوفاندن اصطفای الهیٔ حضرت ابراهیم وقتنه منتهیدر

On appelle, L'âge du monde, le temps qui s'est écoulé depuis que le monde est créé *A.* وقت الخلقة *P.* هنگام آفرینش *T.* یرادلش وقتی || Le déluge arriva en telle année de l'âge du monde طوفان نوح وقت آفرینشک فلانجی سنهسنده واقع اولدی

Les poètes ont divisé l'âge du monde en quatre parties, savoir, L'âge d'or عصر الذهب L'âge d'argent عصر الفضّة L'âge d'airain عصر النحاس L'âge de fer عصر الحدید

Figur. on appelle, L'âge d'or, un temps heureux *T.* رفاه وتنعّم وقتندن کنایه اولان عصر الذهب Et l'âge de fer, un temps de guerre et de calamités *T.* مصایب وشداید وقتندن کنایه اولان عصر الحدید

Âge de la lune, c'est le temps qui s'est écoulé depuis que la lune est renouvelée *A.* ایّام القمر *P.* روز ماه *T.* آیک کونی

ÂGÉ. Qui a un certain nombre d'années *A.* ذو السنّ *P.* برادّ *T.* یاشلو ـ یاشنده || Une fille âgée de vingt ans یکرمی یاشنده بر قز Il n'est pas si âgé que vous سنک قدر یاشلو دکلدر Elle est plus âgée que lui آندن اسندر ـ آندن زیاده یاشی آندن یاشلو در ـ

Quand Âgé est mis tout seul, il signifie, qui a beaucoup d'âge *A.* مسنّ *P.* سالخورده ـ پیر ـ دیرینه سال ـ کهن سال *T.* قوجهمان ـ اختیار

AGENCE. La charge d'agent *A.* کفالة الامور *P.* کار گذاری *T.* قپو کتخدالق

AGENCEMENT. Manière d'arranger *A.* حسن الانتظام ـ انتظام ـ انتساق *P.* ترتیبسازی *T.* دیزمه || L'agencement fait valoir les petites choses لا شیٔ مقولهسی نسنهلر حسن انتظام ایله قیمتدار اولور

AGENCER. Ajuster, arranger *A.* وضع فی ـ تنسیق ـ تنظیم ـ حسن النظام *P.* نظام دادن ـ مرتّب کردن *T.* دیزمک ـ یرینه قویمق

Agencé. *A.* منتظم ـ مرتّب *P.* سامان پذیرفته ـ ترتیب یافته *T.* دیزلمش

AGENDA. Mémoire des choses qu'on a à faire *A.* مذکره *P.* یاد آور ورقهٔ *T.* آندریجی پوصله || Il fait tous les matins un agenda des choses qu'il se propose de faire le reste du jour در صباح کونده ایدهجکی ایشلرک بر قطعه مذکرهسنی ثبت وتحریر ایدر

Il se dit aussi d'un petit livre destiné pour écrire les choses qu'on a à faire *A.* دفتر المذکّرات *P.* یاد ساز اوارهٔ *T.* مذکره دفتری || Mettez cela sur votre agenda بو مادّهیی مذکره دفترکه قید واشارت ایله

s'AGENOUILLER. Se mettre à genoux *A.* جثو *P.* زانو زدن *T.* دیز چوکمک || On fit agenouiller tout le monde مجموع خلقی خلقک جملهسنه دیز چوکدردیلر ـ اجثا ایتدردیلر Les éléphans s'agenouillent فیل قسمی جثو ایدر ـ دیز چوکر

AGENOUILLOIR. Petit escabeau sur lequel on s'agenouille *A.*

دیز یصدیغی *T.* بالشچۂ زانو *P.* مجثا

AGENT. Terme de Philosophie. Tout ce qui agit *A.* عامل *P.* کار کن *T.* ایشلیجی || Agent naturel عامل طبیعی surnaturel عامل فوق الطبیعه Le feu est le plus puissant de tous les agens naturels عنصر نار عوامل طبیعیه نک اشدّ واقواسیدر

Il se dit par opposition à Patient *A.* فاعل *P.* کار ساز *T.* کار ایدیجی || L'agent et le patient فاعل ومنفعل

Il se dit aussi, de celui qui fait les affaires d'un prince dans la Cour d'un autre *A.* کافل الامور *P.* کار گذار - کار ران *T.* قپو کتخداسی || Les princes qui entretiennent des agens dans une Cour étrangère آخر دولتده قپو کتخداسی استخدام ایدن ملوک

On appelle, Agent de change et de banque, celui dont l'emploi est de s'entremettre entre les marchands et les banquiers, pour faciliter entre eux le commerce de l'argent *A.* سمسار pl. سماسره *P.* میانجی *T.* سمسار - دلال

AGGLOMÉRATION. V. s'Agglomérer.

s'AGGLOMÉRER. S'assembler, se grossir par pelotons *A.* تکثّب *P.* بهم آغالسته شدن *T.* طوپلنمق || Les sables se sont agglomérés de manière à former des masses solides امواج رمال نو بنو تکثّب برله متین وقوی کومه‌لر صورتنی کسب ایتمشدر

AGGLUTINANT. Qui agglutine *A.* ملئم - مندب - مدمّل *P.* بهم پیونده *T.* اوکالدریجی - بتشدریجی

AGGLUTINATION. Action de réunir les chairs, les peaux *A.* التئام - اندباب - اندمال *P.* بهم پیوستگی *T.* اوکالتمه - بتشدرمه

AGGLUTINER. Réunir les chairs, les peaux *A.* اندباب - تلئیم *P.* بهم پیوستن *T.* اوکالتمق - بتشدرمک

AGGLUTINÉ. *A.* ملتئم - مندوب - مندمل *P.* بهم پیوسته *T.* اوکالمش - بتشمش

AGGRAVANT. Qui rend plus grave *A.* مورث - موجب الوزانة - مثقل - الثقالة - کاسر الطاقة *P.* گرانساز - طاقتشکن *T.* آغرلشدریجی || Circonstance aggravante حال شدید الوزانة حالت - موجب کسر طاقت اولمش حالت شدیده - طاقتشکن

AGGRAVER. Rendre plus pesant, plus grief *A.* ایراث - اثخام - تشدید - الوزانة *P.* گران ساختن *T.* آغرلشدرمق || Les circonstances aggravent le crime صورت احوال اثخام جنایتی جنایته ایجاب شدّت - تشدید جنایت ایدر - موجبدر

وورانت ایدر

AGILE. Léger et dispos *A.* خفیف الحرکة - شلول - هزهز || دپرنشی خفیف *T.* جست وچالاک *P.* سریع الحرکة Un homme extrêmement agile بغایت خفیف الحرکه بر آدم Le tigre, le singe, le chat sont des animaux fort agiles قپلان وبیمون وکدی زیاده‌سیله سریع الحرکه اولان حیوانلردندر

AGILEMENT. Avec agilité *A.* بخفّة الحرکة *P.* بچالاکی *T.* خفیف دپرنش ایله || Il monte à cheval fort agilement بخفّة الحرکه اسبه رکوب ایدر

AGILITÉ. Grande facilité à se mouvoir *A.* خفّة الحرکة - سرعة الحرکة *P.* جست وچالاکی *T.* خفیف دپرنش

AGIO. Les spéculations faites sur les effets de commerce en papier, dont la valeur varie soit en hausse, soit en baisse *T.* اوراق میریّه آلیش ویریشنه دائر مطره‌بازلق تدبیری

AGIOTAGE. L'espèce de trafic que l'on fait des effets publics en papier, en les achetant ou les vendant *T.* اوراق میریّه نک مطره‌بازجه آلیش ویریشی || On a fait de grandes fortunes par l'agiotage اوراق میریّه نک مطره‌بازجه ایتدکلری آلیش ویریشده موال کثیره کسب ایلدیلر

AGIOTER. Faire l'agiotage *T.* مطره‌بازلق ایله اوراق میریّه آلیش ویریشنی ایتمک || Il s'est enrichi à agioter مطره‌بازلق ایله ایتدیکی اموال میریّه آلیش ویریشنده تحصیل مال وثروت ایلدی

AGIOTEUR. Celui qui fait l'agiotage *T.* اوراق میریّه مطره‌بازی

AGIR. Faire quelque chose *A.* عمل *P.* کار کردن *T.* ایشلمک || Il n'est jamais sans agir بیکار وعمل اصلا طورمز

Il signifie aussi, opérer, produire quelque effet *A.* عمل - تأثیر *P.* کارگر بودن *T.* کار ایتمک || C'est un remède qui agit puissament قویّا تأثیر وعمل - بردوای قویّ التأثیر در نار کافّه ایدن اوبیدندر Le feu agit sur tous les métaux معادنه عمل ایدر Les philosophes prétendent que les planètes agissent les unes sur les autres زعم حکمایه کوره کواکب سیّاره احد هما آخرک حقّنه عاملدر L'éloquence agit sur les esprits فصاحت لسان عقول ناسه عامل وموثّر در L'exemple des supérieurs agit fortement sur les inférieurs اعالی واکابرک امثالی ادانی یه قویّا تأثیر ایدر

Il signifie aussi, négocier *A.* بذل - سعی - تعمّل - عمل السعی *P.* کار پرداختن *T.* ایش کورمک - عمل ایتمک ||

Il agit à la Cour pour les intérêts de sa province دولتده كندو عمل ايدر ـ ولايتنك اموريچون سعى ايدر Il a tout pouvoir d'agir كار وعملده رخصت تامّه‌سى وار در Je vous prie d'agir pour moi بنم ايچون عمل ايلمكزى رجا ايده‌رم

Il signifie aussi, se conduire *A.* عمل وحركت *P.* عمل كردار كردن ـ نمودن *T.* ايشلمك ـ طاورانمق || Agir en homme d'honneur اهل عرضجه عمل وحركت ايتمك Agir en homme d'esprit مرد عاقل كبى عمل وحركت ايتمك C'est mal agir بو صورت ايله حركت نا صوابدر Ce n'est pas bien agir يوللو طاورانش دكلدر ـ حركات مستحسنه قيلندن دكلدر

Et poursuivre en Justice *A.* ادّعا *P.* دعوا كردن *T.* دعوا جرم وجنايته متعلّق دعوا ايتمك || Agir criminellement حقوقه متعلّق دعوا ايتمك Agir civilement ايتمك Il a été obligé d'agir contre son tuteur كندو وصيسى اوزرينه دعوا ايلمكه مجبور اولدى

Il s'agit de, signifie, il est question de *A.* مبحث جايل ـ دائر اولان صدد *T.* سخن درپيش *P.* صدد مفاض فيه || Il s'agit de savoir si... مبحث جايل شونى بيلمك اوزرنده در Il s'agissait de choisir entre l'un et l'autre صدد ايكيسندن بريسنك انتخابنده ايدى Quand il s'agira de votre service صدد سنك خدمتكه دائر اولنجه De quoi s'agit-il? مفاض فيه اولان صدد نه‌يه دائر در Il s'agit du salut de l'État صدد سلامت ـ مادّه ملكك ودولتك سلامت حاليدر حال ملكه دائر در

AGISSANT. Qui se donne beaucoup de mouvement *A.* كثير الحركة *P.* هميشه جنبان *T.* تك طورمز ـ منز || Un homme extrêmement agissant غاية الغايه كثير الحركه بر آدمدر

Il signifie aussi, qui opère avec force *A.* قوىّ العمل ـ قوىّ التأثير *P.* سخت كارگر *T.* پك ايشلك || Pour rendre ce remède plus agissant بو دوايى بر قات دخى قوىّ بر قات دخى عامل وموثّر ايتمك ـ العمل ايتمك ايچون La poudre est moins agissante, quand elle est humide باروت سياه نمناك اولنجه عمل وتأثيرينه نقصان ترتب ياش اولنجه ـ رطوبتلو اولنجه اولقدر قوىّ العمل دكلدر ـ ايدر كم عملدر

AGITATION. Ébranlement prolongé *A.* زعزعه ـ رجرجه *P.* جنبش *T.* صارصلش ـ اوينايش ـ چالقنش || L'agitation des vaisseaux était violente سفاين پك شديد ايدى زعزعهٔ Il ne saurait souffrir l'agitation du cheval آتك تلاعب وتزعزعنه طاقت كتوره‌مز L'agitation du carrosse lui fait mal هنطوك صارصلشى ـ تزعزع وارتجاجى كندوبه مضرّ اولور كندوبه مضرّ در

Figur. Trouble que les passions causent dans l'âme *A.* اضطراب ـ قلق ـ بلبله ـ بلبال البال ـ هزهزة الذهن ـ البال اضطراب ـ تپاك دل ـ تاپاك جان ـ دغدغهٔ درون ـ تلاشى *P.* بيقرارىٔ دل *T.* يورك طاغنقلغى || Il y a une grande agitation dans les esprits اذهان ناسده هزهزهٔ عظيمه وار در كلّى قلق واضطراب نمايان در L'amour, la haine, le désir, la crainte causent différentes agitations dans l'âme درد عشق وغلبهٔ غيظ وكين وآرزوى دل وخوف وخشيت قلبه كونه كوناكون بلبله واضطرابه ـ كونه قلق واضطرابى مؤدّى اولور باعث اولور

AGITER. Ébranler, secouer *A.* تحريك ـ ترجيج *P.* جنبانيدن *T.* صارصمق ـ چالقتمق ـ اويناتمق || Les vents agitent la mer روزكار دريايى ـ هبوب رياح تحريك دريايى مستلزم‌در امواج دريا سفينه‌نك اوينادر Les vagues agitent le vaisseau دكز طالغه‌لرى كمى يى اوته برو اوينادر ـ ارتجاجنه باعثدر Le vent agitait à peine les feuilles des arbres هبوب ريح اوراق واشجارى كوچ ايله تحريك ايدر ايدى

S'AGITER, se dit d'un malade qui se tourmente sans cesse *A.* تململ ـ تقلقل ـ تملّل *P.* شكهيدن ـ بيقرار بودن *T.* چپاليوب ـ دونشدرمك || Le malade s'agite مريض اولان كشى حال دونشدرمكدن خالى دكلدر ـ تملّلده در Un cheval agite برى اوته دپرنور ـ هزهزه وجولان ايدر ـ فرس تقلقل ايدر

Il se dit aussi, du mouvement qui arrive à la mer et aux flots *A.* تخمّط ـ التطام *P.* بجنبش آمدن ـ بجوش وخروش آمدن *T.* دپرشمك || La mer commençait à s'agiter روى دريا تخمّط والتطامه يوز طوتدى ـ جوش وخروشه باشلدى Les flots s'agitaient violemment امواج دريا كمال شدّت ايله تخمّط والتطام اوزره ايدى

Il se dit figur. en parlant des différentes passions qui troublent l'esprit *A.* ايرات ـ تخديش البال ـ تخديش الذهن ـ الاضطراب *P.* ايرات البلبله ـ بيقرار كردن ـ بيچ وتاب *T.* بدرون خدشه افكندن ـ انداختن يوركه طاغنقلق || Les passions qui agitent l'homme بنى آدمك قلبنه كتورمك ايرات بلبله واضطراب ايدن امراض نفسانيّه Le désir et

la crainte sont les passions qui nous agitent le plus قلبمزه ایراث خدشه واضطراب ایدن امراض نفسانیه‌دنک اشدّی استیلای غضب ایله خوف ورجادر La colère l'agite مضطرب البالدر

On dit aussi, Agiter le peuple, pour dire, chercher à exciter ses passions *A.* تحریک الفساد بین الناس - تحریک الناس *P.* ناس را آغالیدن - بین الناس شورش انگیختن *T.* خلقی قشقرتمق

Il signifie aussi, discuter de part et d'autre *A.* مباحثه - بحث *P.* با یکدیگر حرف زدن *T.* بری بربله سویلشمک || Agiter une question بر مطلبک - بر مطلبدن بحث ایتمک On agita long-temps cette affaire مدّت مدیده اول مصلحتک مباحثه‌سی اولدی L'assemblée dura long-temps, et il s'agita une question importante مجلس وافر زمان متمادی اولوب بر مطلب مهمّدن بحث اولندی - بر مطلب مهمّک مباحثه‌سی جریان ایلدی

AGITÉ *A.* مضطرب - متحرّک *P.* بیقرار - جنبان *T.* یورکی

Mer agitée بحر متخمّط - بحر خمط الامواج - طالغنق دکز *T.* دریای جوشان وخروشان *P.* متلاطم دپرنمش

AGNATS. Les collatéraux descendant par mâles d'une même souche masculine *A.* ابناء عن الکلاله *P.* سلسلهٔ خویشان از سوی نر *T.* ارککک طرفندن اقربالر

AGNATION. Qualité des agnats *A.* قرابت عن الکلاله *P.* خویشاوندی از سوی نر *T.* ارکک طرفندن حصلق

AGNEAU. Le petit d'une brebis *A.* حمل pl. حملان - خروف pl. خرفان *P.* بره *T.* قوزی || Agneau de lait *A.* رعله *P.* برهٔ شیر خوار *T.* سودامن تازه قوزی Quartier d'agneau *A.* ربع خروف *P.* چاریک بره *T.* قوزی جیرکی

On dit d'une personne d'humeur fort douce, qu'elle est comme un agneau قوزی کبی یواش خوبلو در

AGNELER. Il se dit de la brebis qui met bas *A.* نفض الحمل *P.* بره زاییدن *T.* قوزیلمق

AGNELET. Petit agneau *A.* سخله *P.* برهٔ نوزاده *T.* کورپه قوزی

AGNUS-CASTUS. Nom d'un arbuste *A.* فقد *T.* آید آناجی

AGONIE. Le dernier combat de la nature contre la mort *A.* حال الاحتضار - حالت النزع *P.* رنج جان *T.* جان چکشمه || Être en agonie جان چکشمک - حال احتضارده اولمق Une longue agonie احتضار مدید

Figur. Extrême angoisse *A.* کربت pl. کروب - ضجرت - عذاب درون - تنگدلی - جگر خوری - رنج دل *P.* البال *T.* جان صیقندیسی || Il est dans de continuelles agonies بر آن وبر دقیقه عذاب - لا ینقطع مبتلای کربت وضجرتدر دروندن خالی دکلدر L'agonie de Notre-Seigneur au jardin des olives حضرت عیسی حدیقهٔ زیتونده اولدیغی حالده قلب مبارکنه استیلا ایتمش فرط کربت وضجرت

AGONISANT. Qui est à l'agonie *A.* محتضر pl. محتضرین *P.* برنج جان کشان *T.* جان چکشن || Je l'ai laissé agonisant یاننددن حین مفارقتمده محتضر ایدی Dire les prières des agonisants محتضرینه مخصوص دعایی قرائت ایتمک

AGONISER. Être à l'agonie *A.* إحتضار *P.* برنج جان کشیدن *T.* جان چکشمک

AGRAFE. V. Épingle.

AGRANDIR. Rendre plus grand, plus étendu *A.* تمدید - توسیع - تفسیح *P.* پهن کردن *T.* ککیشلتمک - بیوتمق || Agrandir une maison, un jardin خانه‌یی وباغچه‌یی توسیع ایتمک Cette ouverture est trop petite, il la faut agrandir بو فرجه زیاده تنگ وضیق اولدیغندن توسیعه محتاجدر Ce prince a fort agrandi ses États بو پادشاه حدود ملکنی کمالیله توسیع وتمدید ایلدی

Figur. Rendre plus grand en biens, en dignité *A.* اعظام القدر - اعظام الحال - اعلاء الشان *P.* بزرکی دادن - برتری بخشیدن *T.* قدری آرتورمق - اولولتمک || Les princes agrandissent qui il leur plait ملوک وسلاطین پسند ایتدکری کسانک اعظام حال وشانلرینه همّت ایدرلر

Et faire paraître plus grand *A.* ارائة فی صورة - اعظام العظم *P.* بزرک نمودن *T.* بیوک کوسترمک - ایری کوسترمک || Ce vêtement agrandit la taille بو لباس قامتی بیوک کوسترر Une distribution bien entendue agrandit un jardin en apparence بر باغچه وجه مناسبی اوزره تقسیم اولندیغی حالده صورت ظاهرده عظیم وواسع کورینور Cet écrivain agrandit tout ce qu'il traite بو کاتب هر تحریر ایلدیکی ماده‌یی صورت بزرکی واعظامده ارائه ایدر - هر تحریر ایتدیکی ماده‌یی اعظام ایدر

Il se dit aussi pour Exagérer *A.* اعظام *P.* مبالغه نمودن *T.* قبارتمق || Cet homme est un peu sujet à agrandir ses récits فلان کمسنه تقریر ایلدیکی اموری اعظامه مبتلا در

On dit, Agrandir ses prétentions *T.* بر کمسنه تکلیفاتنی مطلوباتنی قبارتمق ـ اعظام ایتمک

S'AGRANDIR, se dit de celui qui augmente sa terre, sa maison *A.* تحصیل افسحة ـ کسب الوسعة *P.* پهنایی پذیرفتن *T.* کنیشلنمک || Il s'est bien agrandi du côté de la rivière نهر طرفندن کسب وسعت ایلدی ـ کنیشلندی || Il était logé fort étroitement; il a trouvé moyen de s'agrandir خانه‌سی بغایت طار ایدی لکن کنیشلنمنک طریقنی بولدی

AGRANDI. *A.* وسعت یافته ـ متوسع ـ ممدود *P.* پهنایی پذیر بزرکی پذیرفته *P.* رهین الاعظام *A.* کنیشلنمش *T.* بیوکلنمش

AGRANDISSEMENT. L'action d'agrandir, ou de s'agrandir *A.* تزاید ـ توسع *P.* فزونی *T.* آرتمه ـ آرتوقلق || L'agrandissement de ce parc est de deux cents arpents بو میدان ایکیوز دونم مقداری توسع ایلدی

Figur. Accroissement en biens ou en fortune *A.* نموّ المال فزونی *P.* تزاید الشان ـ اعتلا الشان ـ تزاید المال ـ والمنال مال وشان آرتوقلغی *T.* فزونی مال ـ شان || Il travaille pour l'agrandissement de sa famille کندو اهل بیتنک اعتلای شانند سعی ایدر || L'agrandissement de cette maison vient d'un tel prince بوخاندانک اعتلای شانی فلان پادشاهک همتیله اولدی

AGRÉABLE. Qui plait *A.* لطیف ـ طیب ـ مطبوع ـ مرغوب موجب ـ خوش ـ دلپسند ـ دلپذیر *P.* مستحب ـ مستطاب ـ خوش ـ کوزل *T.* دلارا ـ دلنشین ـ حظ درون || Une personne agréable مطبوع الاطوار بر ذات || Conversation agréable مذاکرهٔ مرغوبه || Maison agréable خانهٔ دلارا ـ منزل مطبوع اقامتگاه دلارا ـ مسکن مطبوع || Demeure agréable کوزل او || Jardin fort agréable غایت ایله مطبوع ودلپذیر بر حدیقهٔ انیقه || Si cela vous est agréable بو کیفیت عندکزده مرغوب ومستحب اولدیغی حالده || Il a l'abord, la physionomie agréable وصلتنده وهیئت وسیماسنده لطافت ومطبوعیت وار || Des manières agréables اطوار مرغوبه || Il est agréable de vivre avec ses amis احبا واصدقا ایله برلکده اولدرق زندکانی ایتمک حظ درونی مستوجب بر حالتدر || C'est un homme très-agréable en compagnie مجلسده مرغوب الاطوار ومطبوع الاحوال بر شیرینکار آدمدر || Il ne faut pas sacrifier l'utile à l'agréable مطبوعی نافع اوزرینه ترجیح ایتمک روا دکلدر

On dit aussi, qu'un homme fait l'agréable, pour dire, qu'il affecte de passer pour agréable ظرافت فروشلق ایدر برآدمدر حسن طبیعت صاتر ـ

On dit, Avoir pour agréable, pour dire, agréer. V. Agréer.

AGRÉABLEMENT. D'une manière agréable *A.* طیباً ـ مرغوباً ـ بالحسن واللطافة *P.* دلپذیرانه *T.* ایله ـ حسن ایله خوشلق ایله || Il reçut cela fort agréablement فلان شیئی محظوظاً ومرغوباً تلقی ایلدی ـ فلان شیئی وضع دلپذیرانه ایله تلقی ایلدی || Il parle agréablement بالحسن واللطافه افادهٔ مرام ایدر || Il est agréablement à la Cour سرای همایونده طیباً ومرغوباً اقامتگاهی مقارن مدام خدمتدر || Il est agréablement logé بالحسن واللطافه کتابت || Il écrit agréablement حسن ولطافتدر حسن ایله کتابت ایدر ـ ایدر

AGRÉER. Recevoir favorablement *A.* تلقی بالقبول *P.* بخوشی پذیرفتن ـ قبول کردن ـ سزاوار حسن *T.* قبول ایتمک || Dieu agrée nos prières جناب رب متعال دعای عبادی سزاوار دعای عباد عند الله تعالی مقبول ـ حسن قبول ایدر || Agréer le service de quelqu'un فلانک خدمتنی مستجابدر || Il a agréé la proposition que je lui ai faite قرین حسن قبول اولمق کندویه ایتدیکم تکلیفی رهین حسن قبول ایلدی ـ بالقبول تلقی ایلدی ـ

Il signifie aussi, trouver bon *A.* تجویز ـ استصواب ـ تصویب مناسب کورمک ـ یوللی بولمق *T.* روا داشتن *P.* استحسان ـ نزد همایونده رهین || Le Roi l'a agréé مناسب بولمق ـ استحسان واستصواب اولدی || Il avait acheté une belle charge, mais le Roi ne l'a pas agréé بر اعلا مأموریتی بالمبایعه تحصیل ایلدی انجق پادشاه تصویب ایتمدی || Il n'a pu se faire agréer تحصیل استصوابه ـ مظهر تصویب اولمدی دسترس اولمدی

On dit proverb., Quand on doit, il faut payer ou agréer, pour dire, qu'il faut donner de l'argent à son créancier, ou des sûretés dont il soit content بورجلو اولان کشی دیننی ادا ویاخود داینی ارضا ایتملو در

Il signifie aussi, plaire *A.* استحظاظ ـ تحسین ـ استحسان *P.* پسندیدن *T.* حظ ایتمک ـ بکنمک || Cela ne m'agrée pas فلان شیدن حظ ـ فلان شیئی استحسان ایده‌میورم || Son service, sa personne n'agrée pas au maître فلانک خدمتی وذاتی متبوعی عندنده پسندیده ومستحسن دکلدر

AGRÉÉ. A. مستصوب - مستحسن - مقبول P. روا داشته -
قبول كرده T. مناسب كورلمش A. - رهين الحظوظية
مستحسن P. پسنديده T. بكنلمش

AGRÉER. Équiper un vaisseau. V. Équiper.

AGRÉGAT. Assemblage A. جماعت pl. جماعات P. گروه
T. بلوك - صنف

AGRÉGATION. Association dans un corps A. - لحوق في الجماعة
دخول في الجماعة P. بگروه در آمدن T. - بلوكه كيرمه
صنفه كيرمه || On s'est opposé à son agrégation جماعته دخولى
خصوصنده مخالفت اولندى

En Philosophie on appelle, Corps par agrégation, un corps qui n'est formé que de l'amas de plusieurs choses A. مجسّم
بتلاحق الاجزا

AGRÉGER. Associer à un corps A. - الحاق في الجماعة
ادخال في الجماعة P. بگروه در نهادن T. بلوككه ايچنه
آلمق - صنفكه ايچنه آلمق

AGRÉMENT. Approbation, consentement A. - حسن - رضا
الاختيار P. روا داشت - رضادادگى T. كوكل خوشلغى ||
Il a obtenu l'agrément du Roi pour cette charge بو منصب
ايچون رضاى شاهانه‌يى تحصيل ايلدى La mère a donné son agrément pour ce mariage بو نكاح مادّه‌سنه والده رضا
والده رضاداده اولدى - ويردى Il ne veut rien faire sans l'agrément de sa compagnie كندو صنفنك رضاسى منضم
اولمدقچه هيچ بر شيئه تصدّى ايتمز Il ne saurait disposer de sa maison qu'avec mon agrément بنم حسن رضا واختيارم
اولمينجه كندو خانه‌سى ايچون بر درلو نظام ويره‌مز

Il signifie aussi, qualité par laquelle on plait A. - لطافت
مطبوعيّت P. دلپسندى T. خوشلق || Cette femme n'est pas belle, mais elle a beaucoup d'agrément بو خاتون حسنا دكل
انجق موجب مطبوعيّت - انجق بغايت مطبوعه در
اولدجق اسبابى قتى كايدر Cette maison n'est pas régulièrement bâtie, mais elle a de grands agrémens بو منزلك بناسى
كرچه قاعده اوزره دكل انجق كاى مرتبه لطيف ومطبوعدر
La solitude a ses agrémens حال عزلت ووحدت لطافت
ومطبوعيّتدن خالى دكلدر Il n'y a nul agrément dans cet ouvrage بو تاليف آثار لطافتدن كليّا عاريدر Cette femme est belle, mais elle n'a nul agrément بو خاتون كرچه صاحبة
الجمالدر انجق اصلا لطافتى يوقدر Les agrémens de la figure, de l'esprit سيما وعقل ونهاده مشهود اولان آثار
لطافت ومطبوعيّت

Il signifie aussi, plaisir, sujet de satisfaction A. سبب الحظّ
النفس pl. موجب الحظّ النفس - اسباب الحظّ النفس P.
فرح بخشاى جان - فرح افزاى جان - بادئ حظّ درون T.
كوكل اكلندره‌جك شى - كوكل خوشلندره‌جق شى || Cette personne a raison de demeurer à la Cour, elle y a de très-grands agrémens سراى همايونده اقامت اختيار ايلمكده
حقى وار در زيرا حظّ نفسى موجب اولدجق اسباب عديده
وار در Cet homme trouve de grands agrémens dans sa famille, dans sa profession, dans sa charge فلان كشى اولاد وعيالى
ايچنده وبولنديغى حرفتده وعهده‌سنده اولان منصبده حظّ
درونى مستلزم اولدجق اسباب بولور Il ne trouve aucun agrément dans sa province ولايتنده موجب حظّ نفس اولدجق
بر شئ بولمز

AGRÉMENS, au pluriel signifie, certains ornemens qu'on met sur les habits A. pl. تزيينات P. زيب وزيور T. بزكلر

AGRÈS. Tout ce qui est nécessaire pour mettre un vaisseau en état de naviguer A. ما لزمة السفينة - آلات وادوات السفينة
- مهمّات السفينة - جهاز السفينة P. پيرايش كشتى T. كمى
كمى دونناسى طاقمى - طاقمى || Le vaisseau a tous ses agrès كمينك كافّة آلات وادواتى درونده موجود در

AGRESSEUR. Celui qui attaque le premier A. مبادى الخصومة
- صايل مبادى - صايل متقدّم P. آغازندهٔ جنك T. جنكه
ياخود خصومته ايلك باشلايجى || L'agresseur a toujours tort
عدر وظلم دائما ايقاع خصومته مبادى اولانك طرفنده در
Il faut savoir, lequel des deux est l'agresseur ايكيسندن قنغيسى
صايل متقدّم اولديغى تحقيق اولنمق لازمدر

AGRESSION. Action de l'agresseur A. مبادات الصولة - مبادات
الخصومة P. آغاز پرخاشكارى T. جنكه ايلك باشلمه || Il y a preuve d'agression de sa part مبادات خصومت آنك
طرفندن ظهور ايلديكنه اثبات وار در Cette critique est une véritable agression بو مقوله لوم وتعييب محض مبادات
مبادات محضدر - خصومتدر

AGRESTE. Rustique, sauvage A. برّى P. دشتى T. بيابان -
قيرده‌كى || Fruit agreste A. فاكهة برّية P. ميوهٔ برّى T. قير
ميوه‌سى Lieu agreste A. موقع برّى P. محلّ دشتى T. قير ير
Il est plus d'usage au figuré A. بدوى - برّانى P. بيابانى T.

بیان || Humeur agreste مزاج برّانی Moeurs agrestes اخلاق
وآداب بدویّه - بیانی خوبلر

AGRICOLE. Qui s'adonne à l'agriculture *A.* اهل الفلاحة pl.
ارباب الفلاحة - مألوف بالفلاحة *P.* برزیکر *T.* اکینجیلک
ایله کچینور - اکینجیلک ایدن || Peuple, nation agricole
فلاحته مألوف قوم وملّت

AGRICULTEUR. Celui qui cultive la terre *A.* اکّار pl. اکره -
حرّاث pl. حرّاث - زرّاع pl. زرّاع - فلّاح pl. فلاحین *P.*
کشتکار - برزکار *T.* اکینجی || Un bon agriculteur فنّ حراثته
ماهر بر کمسنه

AGRICULTURE. L'art de cultiver la terre *A.* فنّ الحراثة -
فنّ الفلاحة *P.* پیشهٔ برزکری *T.* اکینجیلک صنعتی || Cet
homme aime l'agriculture فلان کمسنه‌نک فنّ حراثته هوس
ورغبتی وار در || Il entend l'agriculture فنّ حراثته وقوفی وار در
اکینجیلکی آکلر -

s'AGRIFFER. S'attacher avec les griffes *A.* اظّفار - انشاب
الاظفار *P.* جنگ زدن *T.* طرنق ایلشدرمک || Le chat s'
agriffe à la tapisserie کدی قماش قاپلو دیوارده طرنق ایلشدرر
دیوارده انشاب اظفار ایدر -

Agriffé. *A.* متخلّب - متنشّب بالاظفار *P.* جنگ زده *T.*
طرنق ایلشدرلمش

AGRIPAUME. Plante qu'on nomme aussi Cardiaque *A.* فراسیون
کرّاث جبلیّ - *P.* گندنای دشتی *T.* ابت سیکی - بیان
پراصه‌سی

AGRONOME. Versé dans la théorie de l'agriculture *A.* اهل
العلم الفلاحة pl. ارباب العلم الفلاحة *P.* استاد علم برزکری
T. اکینجیلک علمی اوسته‌سی || L'Angleterre a produit d'ha-
biles agronomes انکلتره‌دن ماهر وحاذق ارباب علم فلاحت
ظهوره کلدی - چیقدیغی

AGRONOMIE. Théorie de l'agriculture *A.* علم الفلاحة *P.* علم
برزکری *T.* اکینجیلک علمی || La Chimie a contribué à per-
fectionner l'agronomie علم کیمیا علم فلاحتک اکمالنه وسیله
اولمشدر

AGROUPER. Assembler en groupes *A.* تحفیل - تحزیب *P.*
گروها گروه بهم آوردن *T.* طوپلتمق

Agroupé. *A.* محفّل - محزّب *P.* گروها گروه بهم آورده *T.*
طوپلنمش

AGUERRIR. Accoutumer à la guerre *A.* تدریب الی الحرب
بجنک آوری - بجنک آلفتانیدن *P.* تألیف الی الحرب -
اموزیدن *T.* جنکه آلشدرمق || Ce Général a aguerri ses trou-
pes en une seule campagne فلان سپهسالار زیر اداره‌سنده
اولان عسکری همان بر یازلق سفر ایچنده حرب وضربه
آلشدردی Depuis ce siège, les troupes étaient toutes aguerries
اول محاصره‌دنبرو عسکرک مجموعی حرب وضربه تدرّب
ایلدی

S'aguerrir. *A.* تدرّب الی الحرب - ائتلاف الی الحرب
P. بجنک آلفتن - جنک اوری شدن - اموخته جنک *T.* جنکه
آلشمق

Aguerri. *A.* متدرّب الی الحرب - مألوف الی الحرب
P. جنک آور - جنک اموخته - جنک آزما *T.* جنکه
آلشق - جنکجی

AGUETS au pluriel. Il ne se dit qu'aux phrases suivantes :

Être aux aguets, pour dire, épier l'occasion, le temps *A.*
ترصّد الفرصة - انتهاز الفرصة *P.* دیده دوز وقت فرصت
شدن *T.* فرصت کوزتمک - فرصت آرامق || Il était aux
aguets pour prendre ses avantages تحصیل فوائد ایچون مترصّد
وقت فرصت ایدی

Et mettre aux aguets, dans le même sens *A.* وضع فی المکمن
P. در کمینگاه نهادن *T.* پوصیده قویمق || Le prévôt a mis
des gens aux aguets, pour se saisir d'un tel voleur ضابط بلده
فلان حرامی‌یی اخذ ایچون پوصیلرده آدملر تعیین ایلدی

AH. Interjection *A.* ایا - هیا *P.* هی *T.* آخ || Ah ! que je
suis aise de vous voir ! آخ مظهر دیدارک اولدیغمدن نقدر
ممنونم Ah ! que cela est beau ! آخ بوشی نقدر احسن وزیبا در
Ce n'est souvent qu'une interjection explétive *A.* یا *P.* ای
T. یا || Ah ! madame, gardez-vous de le croire یا قادین
بوکا اعتماد ویر مکدن حذر ایله

AHEURTEMENT. Obstination, attachement opiniâtre à un avis
A. عناد *P.* درشت خویی - لجاج *T.* اونکولک - عقل
صاپلنمه‌سی || C'est un étrange aheurtement que le sien بونک
عنادی غرائب احوالدندر

s'AHEURTER. S'obstiner *A.* تعنّد - اصرار - تمسّک العقل
P. درشت خویی نمودن - لجاج نمودن *T.* اونکولک ایتمک
عقلی صاپلتمق - || Il s'aheurte à cela contre l'avis de tous ses
parens اولبابده خویشان واقرباسنک رأینه مخالف
عقل بر اولدرق اظهار تعنّد ایدر S'aheurter à un obstacle

کوند مانع ومحذوره متمسّك اولمق S'aheurter à une opinion عقل بر رأيه مصرّانه متمسّك اولمق C'est un homme qui s'aheurte tellement à ce qu'il s'est mis une fois dans la tête, qu'on ne le fait jamais revenir بر كرّه ذهننه قويديغى مادّه‌ده شول رتبه‌ده اصرار ايدركه صرف وتحويلى محال عقلى شول رتبه‌ده صاپلنوركه چورلمسى ـ اندر محالدر ممكن دكلدر

Aheurté. *A.* ذاهب الى التعنّد ـ ذاهب الى الاصرار *P.* عقلى صاپلنمش *T.* لجاجكار

Aïe. Interjection qui exprime la douleur *A.* ويلا *P.* واى *T.* واه

AIDE. Assistance qu'une personne donne à une autre *A.* عون ـ دستيارى ـ ياورى *P.* مظاهرت ـ نصر ـ مدد ـ معاونت ـ ياردم *T.* يارمندى ـ مددكارى ـ دستگيرى || Donner aide امداد ويرمك ـ امداد ايتمك ـ معاونت ايتمك Demander, implorer de l'aide استمداد ايتمك ـ استعانت ايتمك امداده ـ مددرسلك طلبيله فرياد ايتمك Crier à l'aide بر يتشك ديو فرياد ايتمك Invoquer l'aide de quelqu'un كمسنددن مدد واعانت رجا ايتمك

Il se dit aussi, du secours et des grâces de Dieu || Il faut tout attendre de l'aide de Dieu هر شىء عون وعنايت جناب خير الناصريندن مأمول ايتملو در Mon Dieu! venez à mon aide يا ربّ بكا نصر ومدد احسان ـ يا ربّ بكا امداد ايله الله امداد ايليه ـ الله معينك اوله Dieu vous soit en aide

Il se dit aussi, du secours, de l'utilité qu'on tire de certaines choses || Il a fait de grandes découvertes à l'aide des lunettes de longue vue دوربين اعانتيله عظيم وجسيم كشفلر تحصيلنه موفّق اولمشدر Il n'eût pas réussi sans l'aide d'une telle machine فلان آلتك اعانتى اولمامش اولسه ظفر بولمز ايدى

Aide, se dit aussi, de celui dont on reçoit le secours *A.* ظهير ـ ناصر ـ معاون ـ معين ـ مددرس *P.* ياور ـ دستگير ـ يارمند *T.* ياردمجى || Dieu seul est ma force et mon aide قوّة الظهرم ومعين ودستگيرم انجق جناب حقدر Vous êtes toute son aide اوّل وآخر معين ومددرسى سنسك

Il se dit aussi, de la chose dont on tire du secours *A.* مدار ـ مابه الاعانة ـ الاعانة || Il n'a point eu en cela d'autres aides que les mémoires qu'on lui a donnés بو بابده ما به اعانتى كندويه ويريلان تقريرلردن عبارتدر

Il se dit aussi, de celui qui sert conjointement avec un autre, ou sous lui *A.* معين *P.* دستيار *T.* يماق || Aide des cérémonies تشريفاتجى يماغى ـ تشريفاتجى معينى Aide de cuisine آشجى يماغى Aide-maçon ديوارجى يماغى

Aide de camp. Officier de guerre qui sert auprès du Général *A.* فيج pl. فيوج *P.* پيك *T.* قره قولاق || Aide de camp du Roi خنكار قره قولاغى

Aides. Subsides établis sur les boissons *A.* رسوم المسكرات

AIDER. Donner secours *A.* امداد ـ اعانت *P.* ياورى كردن ـ مددرسى كردن ـ مدد رسانيدن ـ ياردم ايتمك *T.* || Aider quelqu'un à ses besoins بر كمسنه‌يه وقت حاجت وضرورتنده ايفاى لازمهٔ مددرسى واعانت ايتمك ـ اعانت ايتمك Aider les pauvres فقرا ومحتاجين حقنه مدّ ايادئ معاونت فقرا وحاجتمندانه معين اولمق ـ ايتمك Aider quelqu'un de son bien, de sa bourse بر كمسنه‌يه كندو مالندن وكندو كيسه‌سندن اعانت ايتمك Les lunettes de longue vue ont fort aidé les Astronomes dans les découvertes qu'ils ont faites اهل نجومك دسترس كشف واستخراج اولدقلرى احوالده دوربينلرك كلّى اعانتى اولدى Cette méthode aide beaucoup la mémoire بو فنّ قوّت حافظه‌يه كلّى مدار اعانتدر Il faut s'aider les uns les autres احد هما آخرى حقنده اولور برى برلريله ـ ايفاى لازمهٔ تعاون وتظاهر ايتمك اقتضا ايدر ياردملشمق لازمدر

Aider à... signifie, secourir un homme trop chargé *A.* مدّ الايادى الاعانة *P.* دستگيرى كردن *T.* ال ياردمى ايتمك || Aider un peu à ce pauvre homme بو بيچاره‌يه آزه‌جق ال ياردمى ايله

Il signifie aussi, contribuer à faire réussir quelque chose *A.* صرف النقدينة المظاهرة ـ بذل الهمّة *P.* ياورى كردن *T.* ياردم ايتمك || Il n'a pas peu aidé à cette affaire بوخصوصده آز ياردمى اولمدى Aider au bon succès d'une affaire بر مادّه‌نك حسن نتيجه‌سنه بذل نقدينهٔ همّت ايتمك

Aider, joint à l'infinitif des verbes avec la particule à, signifie, contribuer à une fin *T.* وسيله اولمق ـ مدار اولمق || Aider à faire réussir une négociation در دست مذاكره اولان مصلحتك حسن نتيجه‌سنه وسيله اولمق Cela a bien aidé à le tirer d'affaire مصلحتك ايچندن چيقمسنه مدار كلّى اولدى Cela n'y a pas peu aidé بو كيفيّت آز مدار اولمدى

s'aider. Se servir d'une chose, en faire usage *A.* استعمال *P.* بکار بردن *T.* قوللنمق || S'aider bien d'une épée بر قلیجی ایو قوللنمق

On dit, Dieu aidant, pour dire, avec l'aide de Dieu *A.* بعون الله تعالی *P.* بیاوری توفیق باری *T.* تکرینک یاردیله

aidé. *A.* معاون - مستعان *P.* مدد یافته *T.* یاوری پذیر - یاردم اولنمش

AIE. Interjection. V. Ahi.

AIEUL. Grand père *A.* جدّ pl. اجداد *P.* نیا *T.* بیوک بابا - دده || Ses deux aïeuls ont rempli les premières charges جدّینی اعلای مناصبی ضبط ایلدیلر

On dit aussi, Aïeux, pour signifier, tous ceux dont on descend *A.* آبا واجداد *P.* نیاگان *T.* آتا ودده‌لر

On dit, Aïeul paternel *A.* جدّ لاب *P.* نیا از سوی پدر *T.* بابا طرفندن دده Et aïeul maternel *A.* جدّ لام *P.* نیا از سوی مادر *T.* والده طرفندن دده

aïeule. Grand' mère *A.* جدّه *P.* مادر بزرک *T.* بیوک آنا

AIEUX. Outre le sens indiqué au mot Aïeul, il signifie, ceux qui ont vécu dans les siècles passés *A.* اسلاف *P.* پیشینان *T.* کچمشلر || C'était la mode chez nos aïeux اسلافمزک رسم وعادتی بوبله ایدی

AIGLE. Le plus grand et le plus fort des oiseaux de proie *A.* انوق pl. انواق - رخمه *P.* دال *T.* قرتال قوشی

aigle noir *A.* نسر *P.* کرکس *T.* قره قوش

On dit figur. d'un homme qui est d'un génie supérieur, que c'est un aigle انیق الفکر بر آدم

aigle. Nom d'une constellation *A.* نسرطایر

AIGLON. Le petit de l'aigle *A.* جرو الانوق *P.* دالپچه *T.* قرتال یاوریسی

AIGRE. Acide *A.* حامض pl. حوامض *P.* ترش *T.* اکشی - حامض الطعم حموضتلو || Les fruits qui sont aigres au goût اولان فواکه Du lait aigre *A.* لبن ماضر - لبن حامض *P.* شیر ترشناک *T.* اکشیمش سود - ککرمسی سود Vin aigre *A.* خمر مضیر - خمر حامض *P.* بادهٔ ترشناک *T.* ککرمسی اکشیمش شراب - شراب

Il se dit aussi, de quelques odeurs désagréables qui sortent de certaines choses corrompues *A.* زفرت *P.* بد بویی *T.* چورک شیٔ قوقوسی || Une senteur aigre qui fait mal au coeur کوکلی بولاندرر بر رایحهٔ زفرا - بولاندرر بر زفرت

Il se dit encore des sons aigus et rudes *A.* احرش - خشین *P.* درشت *T.* سرد || Une voix aigre et désagréable صدای صداسی خشین وکریه Une cloche qui rend un son aigre خشین D'un ton aigre اداء خشونتنما ایله بر چاک Un fer extrêmement aigre بغایت سرد دمور - حدید احرش Ce fer est si aigre, qu'on ne le saurait forger بو دمورک حرشتی شول قابل اعمال دکلدر - مرتبده در که اعماله کلمز

Il se dit figur. de l'esprit, de l'humeur, et signifie, qui a quelque chose de mordant, de piquant, de désobligeant *A.* شدید - ذو الشدّة - ذو الحدّة *P.* حدّت آمیز - تند وتیز *T.* سرد - حدّتلو || Humeur aigre طبع حدّت آمیز Esprit aigre عقل کلمات حدّت آمیز Dire des paroles aigres تفوّه حدّت آمیز سبک وسیاق Il lui a écrit d'un style fort aigre شدّت آمیز ایله تحریر ایلدی ایتمک

Il se dit figur. des personnes || C'est une personne bien aigre سرد طبیعتلو بر آدمدر - حدید المزاج بر آدمدر C'est l'humeur du monde la plus aigre جهانده بوندن زیاده حدّتلو مزاج اولمز

On dit aussi, qu'il y a encore de l'aigre dans l'air هواده حالا حدّت وار در

AIGRE-DE-CÈDRE, DE-LIMON, DE-BIGARADE. Sorte de liqueur qui se fait avec le jus de ces fruits et du sucre *T.* ترنج لیمون شربتی - شربتی

AIGRE-DOUX. V. Aigrelet.

AIGRELET. Un peu aigre *A.* مزّ المذاق *P.* ترشکک - میخوش - خوشخوار *T.* اکشیمسی - اکشیرک ترش شیرین

AIGREMENT. D'une manière aigre. Il ne se dit qu'au figuré *A.* شدیداً - بالشدّة - بالحدّة *P.* بتندی وتیزی *T.* سردلک بالشدّة تکلّم ایتمک || Parler aigrement ایله

AIGREMOINE. Sorte d'herbe *A.* غافث *P.* دوای جگر *T.* قزل یپراق

AIGREMORE. Charbon pulvérisé *A.* غبار الفحم *P.* سغوف *T.* کومر طوزی - انکشت

AIGRET. V. Aigrelet.

AIGRETTE. Ornement de tête *P.* اتاقد - جغه *T.* صورغج || Avoir une aigrette sur la tête باشده صورغج طاقنمق

Les aigrettes que les Turcs donnent comme récompense d'un

service, s'appellent *T.* جلنك

Il se dit aussi, de la panache d'un casque *A.* رياش البيضه *P.* جغه خود *T.* توغلغه تلى

AIGREUR. Qualité de ce qui est aigre *A.* حموضت *P.* ترشى *T.* اكشيلك || Des fruits qui ont de l'aigreur حموضتلو ميوه

En parlant des rapports que causent des alimens mal digérés, on dit, Cela donne des aigreurs فلان شئ معده يه اكشيلك ايراث ايدر

Il se dit figur. d'une certaine disposition d'esprit, qui porte à offenser les autres par des paroles *A.* سورت ـ شدّت ـ حدّت *P.* تندى وتيزى *T.* تيزلك || Il a beaucoup d'aigreur dans l'esprit, dans l'humeur عقلنده سورت ومزاجنده غلبهٔ حدّت حدّت ايله جواب ويرمك وار در Répondre avec aigreur تند وتيز جواب ويرمك ـ Il y a toujours de l'aigreur dans ses discours كلامنده دائما بر نوع حدّت وار در Une réprimande pleine d'aigreur كلمات حدّت آميزدن عبارت بر كونه تعزير Il y a de l'aigreur entre ces deux personnes بو ايكى كشينك برى برلريله معامله لرنده بر نوع شدّت وار در ـ بر كونه سردلك وار در

AIGRIR. Faire devenir aigre *A.* امضار ـ احماض *P.* ترشيدن *T.* اكشيتمك || Le tonnère aigrit le vin صاعقه خمره ايراث حموضت ايدر La chaleur aigrit le lait حرارت هوا امضار مايه ايدر Le levain aigrit la pâte سودى اكشيدر ـ لبنى موجبدر خميرى اكشيدر

Figur. Il signifie, irriter *A.* احداد ـ ايراث الحدّة والشدّة *P.* تند وتيز كردن *T.* سردلك كتورمك ـ تيزلك كتورمك || Cela ne fait qu'aigrir son mal, sa douleur فلان شئ علت ووجعنه ايراث حدّتدن غيرى شيئه مفيد دكلدر Son discours a fort aigri les esprits كلامى اذهان سامعينه القاى حدّتى موجب اولمشدر Cela ne servira qu'à aigrir les affaires بو كيفيت امور واحواله ايقاع حدّتدن غيرى فائده يى متنج دكلدر La mauvaise fortune lui a aigri l'esprit بخت معكوسى قلبنه ايراث حدّت وشدّتى موجب اولمشدر

S'AIGRIR. *A.* كسب الحموضة ـ احتماض *P.* ترشى پذيرفتن *T.* اكشيمك ـ ترشناك شدن || Des viandes qui s'aigrissent sur l'estomac معده ده كسب حموضت ايدن لحوم

Figur. *A.* كسب الحدّة والشدّة ـ احتداد *P.* تندى پذيرفتن ـ تند وتيز گشتن *T.* تيزلك پيدا ايتمك ـ تيزلنمك ـ سردلنمك || Son mal s'aigrit de jour en jour علتى يوما فيوما كسب حدّت وشدّت ايتمكده در Les esprits commençaient à s'aigrir اذهان ناس كسب حدّت ايلمكه يوز طوتمشيدى Les affaires s'aigrissent de plus en plus امور واحوال كندكچه مايل ـ نو بنو كسب صورت شدّت ايتمكده در احتداد وشدّت اولمقده در

AIGU. Qui se termine en pointe *A.* محدّد ـ مؤنّف *P.* تيز سر تيز ـ نوك *T.* اوجى كسكين ـ اوجى سيورى || Un javelot aigu اوجى سيورى حربه ـ كتالهٔ تيز نوك Fer aigu اوجى كسكين دمور ـ حديد سر تيز

On dit en termes de Géometrie, Angle aigu *A.* زاوية حادّة

Il se dit figur. des douleurs *A.* وجع حادّ pl. اوجاع حادّة *P.* رنج تند وتيز *T.* كسكين صزى

Il se dit aussi, des maladies *A.* مرض حادّ pl. امراض حادّة *P.* درد تند وتيز *T.* كسكين خستهلك

AIGUADE. Terme de Marine. Lieu où l'on peut remplacer l'eau consommée à la mer *A.* محل الاستسقا *P.* جاى تدارك آب *T.* صوآلهجق يير

AIGUAIL. Rosée *A.* طلّ ـ ندى *P.* ژاله *T.* چه || L'aiguail ôte le sentiment aux chiens ژاله كلبك قوّت شامّه سنى ازاله ايدر

AIGUAYER. Laver dans l'eau *A.* غسل *P.* شوييدن *T.* ييقامق || Aiguayer un cheval آتى ييقامق

AIGUIÈRE. Sorte de vase dans lequel on met de l'eau pour le service ordinaire *A.* ابريق pl. اباريق ـ ثقال *P.* آفتابه *T.* ابريق || Aiguière d'argent سيم ابريق de vermeil doré مذهّب سيم ابريق de cristal بلور ابريق

AIGUILLADE. Gaule dont se servent les laboureurs et les voituriers pour piquer leurs boeufs *A.* مهمزه *P.* خله ـ غاوشنگ *T.* خرگواز ـ اوكندره ـ بزلنكچ ـ

AIGUILLE. Petite verge de fer pour coudre *A.* ابره pl. ابار ـ مخيط *P.* سوزن ـ درزن *T.* ايكنه || La pointe d'une aiguille *A.* انف الابره *P.* سر سوزن *T.* ايكنه اوجى Le trou d'une aiguille *A.* سمّ الابره *P.* سوراخ سوزن ـ چشم سوزن *T.* ايكنه يورديسى ـ ايكنه كوزى ـ ايكنه دليكى

Aiguille de tête. V. Épingle.

On dit proverb. Faire un procès sur la pointe d'une aiguille pour dire, contester sur des bagatelles *T.* بر ايكنه اوجى اوزرنده

نزاع ایتمك

Et de fil en aiguille, pour dire, de propos en propos *A.* الكلام يجرّ الكلام *T.* سوزدن سوزه || De fil en aiguille, la conversation tomba sur cette matière الكلام يجرّ الكلام ديدرك سوزدن سوزه شو ماده‌نك - صحبت شو ماده‌يه كلدی صددی آچلدی

On dit aussi, d'une chose qu'on cherche, mais qui est difficile à trouver, C'est chercher une aiguille dans une botte de foin *T.* اوتلق كومه‌سی ايچنده بر ايكنه آرامقدر

Il se dit aussi, de différentes sortes de verges de métal, qui servent à différentes choses || Aiguille à tricoter des bas چوراب اوره‌جك ايكنه Aiguille d'occuliste كحّال ميلی Aiguille de balance *A.* لسان الميزان *P.* زبانهٔ ترازو *T.* ترازی ديلی Aiguille d'horloge ساعت عقربی Aiguille marine كمی پوصله‌سی Aiguille aimantée مقناطيسلو پوصله ايكنه‌سی

Il se dit aussi, d'une espèce de pyramide, établie sur le sommet des clochers des églises *T.* مناره كلاهی

AIGUILLÉE. Étendue de fil, coupée de sa longueur, pour travailler à l'aiguille *A.* خيط *P.* رشته *T.* ايپلك || Aiguillée de fil, de soie, de laine پموق وايپك وياپاغی ايپلكی

AIGUILLETTE. Cordon ou tissu pour servir à attacher *A.* قليد *P.* بنديند *T.* باغ

On dit, Lâcher l'aiguillette, pour dire, se décharger le ventre *A.* استطلاق البطن *P.* شكم راندن *T.* ايچی سورمك

On dit aussi, nouer l'aiguillette, pour dire, faire un maléfice auquel on attribue le pouvoir d'empêcher la consommation du mariage *A.* اعتنان الرجل *P.* شوهررا بافسون بستن *T.* اری سحر ايله باغلمق

Il se dit aussi, des morceaux de la peau ou de la chair, arrachés ou coupés en long *A.* شرحه *P.* شكلد - لبی *T.* ديلم

AIGUILLIER. Étui où l'on met des aiguilles *A.* مِبَر *P.* سوزدان *T.* ايكندان

AIGUILLON. Pointe de fer au haut d'un bâton dont on se sert pour piquer les chevaux et les boeufs *A.* زجّ pl. زجاج *P.* نوك غاوشنك *T.* اوكندره حربه‌سی || On pique les boeufs avec un aiguillon, pour les faire aller اوكوزلری سوق ايچون نوك غاوشنك اوكندره حربه‌سيله دورترلر - ايله نخس ايدرلر

Il se dit aussi, du dard des mouches à miel, des guêpes etc. *A.* حمه pl. حمات - شوكه *P.* نيش - دوزبنه *T.* ايكنه || Les abeilles laissent ordinairement leur aiguillon dans la piqûre زنبور قسمی اورديغی محلده ايكنه‌سنی ترك ايدر On dit que la reine des abeilles n'a point d'aiguillon آری بكنك ايكنه‌سی يوقدر ديرلر

Il se dit figur. de tout ce qui incite à quelque chose *A.* آلة الحثّ - آلة الاغرا *P.* تازيانهٔ خواهش *T.* دورتيجی - حثّ قندربجی || La gloire est un puissant aiguillon à la vertu اقبال صلاح حاله آلت قويهٔ حثّ واغرا در L'intérêt est le seul aiguillon qui puisse le faire agir بو آدم ايچون فعل وعمله آلت اغرا اوله‌جق شی انجق فكر نفع وفائده در - شو آدمه مشوّق فعل وعمل اوله‌جق شی انجق مأمول ايشد قندره‌جق شی انجق اميد منفعتدر - نفع وفائده در

On dit dans le langage de l'Écriture, L'aiguillon de la chair, pour dire, les tentations de la chair فاحش شهوات جسمانيه

AIGUILLONNER. Il n'est guère d'usage qu'au figuré *A.* اغرا - حثّ *P.* تازيانهٔ خواهش زدن *T.* قندرمق - دورتمك || C'est un lent et paresseux qu'il faut un peu aiguillonner, pour le faire agir نوعمّا اغرا اولنمدقچه عمله تصدّی ايتمز بطیء الحركه ومهمل بر آدمدر

AIGUISEMENT. V. Aiguiser.

AIGUISER. Rendre plus pointu, plus tranchant *A.* احداد - تشحيذ - تذريب - تسنين *P.* تيز كردن *T.* بيلمك - كسكينلتمك || Aiguiser le fer d'une lance تشحيذ سنان - مزراق تمرنني كسكينلتمك Aiguiser la pointe d'un couteau بچاغك آغزينی كسكينلتمك - احداد سكين ايتمك Pierre à aiguiser *A.* مشحذ - مسنّ *P.* فسان *T.* بيلكو طاشی

Figur. Aiguiser l'appétit تسنين اشتها Aiguiser l'esprit تسنين عقلی كسكينلتمك - ذهن Le travail modéré aiguise l'esprit شغل معقول تسنين ذهنه باعث اولور La nécessité aiguise l'esprit ضرورت بادئ تسنين عقلدر

AIGUISÉ. *A.* مشحذ - مذرّب - مسنون *P.* تيز كرده *T.* كسكينلنمش - بيلنمش

AIL. Espèce d'oignon *A.* ثوم *P.* سير *T.* صارمساق || Une gousse d'ail *A.* فصّ الثوم *T.* صارمساق ديشی

AILE. Partie du corps des oiseaux et des insectes, qui leur sert à voler *A.* جناح pl. اجنحه - مجذاف pl. مجاذيف *P.* پر - بال *T.* قناد || Les ailes des oiseaux sont revêtues de plu-

mes اجنحۀ طیور ذات الاریاشدر Les ailes des insectes sont si déliées, qu'elles en sont transparentes پر حشرات ارنجک وباللری شول رتبده باریک ورقیقدر که شفاف اولور Un oiseau qui étend ses ailes, qui les déploie تطفیف جناح ایدن قنادینی بایمش ـ بالگشا اولان ـ بسط جناح ایدن ـ قوش Moineau qui bat des ailes صرچه تصفیق جناحین ایدن صرچه کنجشک ـ تحریک جناح ایدن صرچه قوشی ـ قوشی قنادلرینی ـ قنادلرینی چارپشدران صرچه قوشی ـ بالزن قاقشدران Une poule qui rassemble ses poussins sous ses ailes پلیچلرینی قنادی آلتنده ـ افراخنی ارقاف ایدن دجاجه طاوق On peint ordinairement les Anges avec des ailes بصدران ملائکه‌یی عادتا ذوجناح رسم وتصویر ایدرلر Les anciens donnaient des ailes à la Victoire, à la Renommée, à l'Amour امم متقدمین غزالنک وصیت ونامک وعشقک صورت مثالیدلرینی ذوجناح اولدرق نقش وتصویر ایدرلر ایمش

On dit proverb. Ne battre que d'une aile, pour dire, être fort déclin de vigueur, de credit *T.* مرغ شکسته بال دونمک || Depuis sa maladie, il ne bat plus que d'une aile چکدیکی خسته‌لکدنبرو همحال مرغ شکسته بال بیتاب وبیمجالدر Sa disgrâce fait qu'il ne bat plus que d'une aile دوچار مغضوبیت اولدیغندنبرو مانند مرغ شکسته بال بیقدر واعتبار در

On dit aussi, Ronger les ailes à quelqu'un, pour dire, lui retrancher de son autorité, de son crédit *T.* بر کمسه‌نک قولی قنادینی کسمک

On dit aussi, Vouloir voler sans avoir des ailes, pour dire, entreprendre une chose au desssus de ses forces *T.* بی بال وپر ایکن قصد پرواز ایتمک Et voler de ses propres ailes, pour dire, être en état de se passer du secours d'autrui *T.* کندو قناد یله اوچمق

On dit aussi, qu'une fille est encore sous l'aile de sa mère, pour dire, sous la conduite de sa mère والده‌سنک زیر جناح حکومتنده در

Dans le langage de l'Écriture, L'aile du Seigneur, signifie, la protection de Dieu جناح حمایت جناب ربّ العزّت || Seigneur, couvrez-moi de vos ailes یا ربّ بنی جناح حمایتکده حفظ واحما ایله

Aile, se dit aussi de diverses choses. Ainsi on dit, Les ailes d'un moulin à vent *A.* جوانح الرحاء الریح *P.* پر باداس *T.* یل دکرمنی قنادلری Les ailes d'un bâtiment بنانک جناحلری Les ailes d'une armée *A.* جناح العسکر pl. جناحین العسکر *P.* جناح لشکر ـ دوجناح pl. مجنبۀ العسکر ـ مجنبتان العسکر *T.* عسکرک بر قولی ـ عسکرک ایکی قوللری L'aile droite *A.* جناح الیمین ـ میمنه *P.* جناح راست ـ برانغار *T.* صاغ قول L'aile gauche *A.* جناح الیسار ـ میسره *P.* جوانغار *T.* صول قول جناح چپ ـ لشکر L'aile droite de la première ligne, et la gauche, de la seconde صفّ اولک جناح یمینی وثانینک جناح یساری L'aile droite enfonça les ennemis, mais l'aile gauche plia au premier choc میمنۀ عسکر دشمنی شکست ایتمش ایسده جناح یسار همان صدمۀ اولیده متوجّه سمت رجعت اولمشدر

Ailé. Qui a des ailes *A.* ذو الجناح *P.* پردار *T.* قنادلو

AILERON. L'extrémité de l'aile de l'oiseau *A.* رأس القادمه pl. رؤس القوادم *P.* سر شهپر *T.* قناد اوجی

Il se dit aussi, des nageoires des poissons *A.* جانحة السمک *P.* پر ماهی *T.* بالق قنادی

AILLEURS. Adverbe. En un autre lieu *A.* فی محلّ الآخر ـ فی جانب الآخر *P.* بسوی دیگر ـ بجای دیگر *T.* بشقه ـ بشقه طرفده ـ بورده || On souffre cela ici, mais ailleurs on ne le souffrirait pas فلان طرفده تجویز اولنور انجق محلّ آخرده تجویز اولنمز S'il ne se trouve pas bien où il est, que ne va-t-il ailleurs? بولندیغی محلّده خوش حالدکل ایسه نیچون محلّ اخره نقل ایتمز Qu'il aille se pourvoir ailleurs اخر محلّه واروب تدارکنی کورسون Je le ferai venir d'ailleurs آخر طرفدن کتوردهجکم La voie dont vous vous servez pour vos lettres n'est pas sûre, il faut les faire tenir par ailleurs ارسال مکاتیب ایچون قوللاندیغک طریق امین اولمیوب محلّ اخردن ارسال اولنملو در

On dit aussi, D'ailleurs, pour dire, d'un autre principe, d'une autre cause *A.* من جهة الآخر *P.* از روی دیگر *T.* بشقه یوزدن ـ بشقه جهتدن || Vous lui attribuez mal à propos votre disgrâce, elle vient d'ailleurs حال ادبار ومغضوبیتکی بیوجه فلانه حمل ایدرسک حال بو که جهت آخردن ظهور ایلدی

Il le querelle sur un sujet de rien, c'est qu'il lui en veut d'ailleurs لاشئ مقوله‌سی برماده ایچون نزاع ایدر زیرا بشقه یوزدن طارغنلغی وار در

Il signifie aussi, de plus, outre cela *A.* قطع النظر ـ ماعدا

ودخی ‖ Je vous بوندن بشقه .T نيز ـ جز از آن .P عن dirai d'ailleurs كه ديدجكم سكا قطع النظر بوندن

AIMABLE. Qui mérite d'être aimé .A واجب المحبّة ـ محبوب ـ دلجو ـ دلاويز ـ سزاوار محبّت ـ دلپسند .P واجب العلاقه ـ صلاح وفضيلت La vertu est aimable ‖ سويلهجك شئ .T سزاوار محبّت Un caractère aimable واجب العلاقه ومحبّتدر اطوار دلپسند Des manières aimables اولهجق سيرت مرغوبه اطوار جالبة المحبّة ـ اطوار محبوبه ـ C'est le lieu du monde le plus aimable دنياده سزاوار محبّت اولهجق موقعلردن بوندن افضل واعلا بر محلّ يوقدر

On appelle Aimable, une personne de société qui y plait par ses agrémens .A محبوب القلوب ـ طيّب النفس .P دلستان سويلور .T ‖ C'est une femme très-aimable بغايت محبوبة القلوب بر خاتوندر

AIMANT. Porté à aimer .A سهل المحبّة ـ ودود .P مهركار ـ سومكه استكلو .T آمادهٔ مهركارى ودوستدارى ـ دوستكار ‖ Il est d'un caractère aimant بالطبع سهل المحبّتدر

AIMANT. Pierre qui a la propriété d'attirer le fer .A مقناطيس حجر .P آهنكش ـ آهنربا .T مقناتيس ‖ Pierre d'aimant مقناطيس طاشيله مطلّا Aiguille frottée d'aimant مقناطيس اولان ايكنه

AIMANTER. Frotter du fer contre de l'aimant .A طلاء بالمقناطيس .P آهنربا سودن .T مقناطيس سورمك ‖ On aimante la boussole, en la passant sur une pierre d'aimant پوصله نك ايكنه سی مقناطيس طاشى اوزرينه سورلمكله مقناطيسلو اولور

AIMER. Avoir de l'affection pour un objet quel qu'il soit .A تعليق القلب ـ عقد المحبّة ـ احباب ـ .P دل آويختن ـ محبّت كردن ـ علاقة درون بستن .T سومك ‖ Il faut aimer Dieu par dessus toutes choses هر شيدن زياده جانب بارى يه عقد محبّت اولنملو در Aimer son prochain comme soi-même هر كس قريننى كندو نفسى كبى سومك Aimer son prince كندو پادشاهنه محبّت ايتمك Aimer son pays كندو وطننه محبّت ايتمك Aimer son père, sa mère كندو والد ووالده سنه علاقه دار اولمق Aimer ses enfans كندو اولادينه محبّت ايتمك Deux personnes qui s'aiment بری برلريله تحابّ وتوادّ اوزره اولان ايكى كشى Aimer quelqu'un de bonne amitié بر كمسنديه صدق بال ايله محبّت ايتمك Aimer tendrement بالحنين والاشتياق محبّت ايتمك Aimer la gloire حبّ اقباله گرفتار اولمق L'aimer plus que sa vie فلانی جاندن زياده سومك Aimer à la folie علاقه مجنونانه بالصدق والحقيقه محبّت ايتمك Aimer fidèlement ايتمك بالتياع القلب علاقه ومحبّت ايتمك Aimer ardemment هيمان درون ايله علاقه ايتمك Aimer passionément جانسپارانه محبّت ايتمك Aimer jusqu'à la mort از دل وجان عقد محبّت ايتمك Aimer de tout son coeur

Il signifie aussi, être amoureux .A تعشق ـ هوا .P دل دادن ـ كوكل ويرمك ـ عاشق اولمق .T عشق بستن ـ گرفتار شدن ـ مبتلای عشق وهوا اولمقده مخاطره ‖ Il est dangereux d'aimer دركار در

On dit proverb. Qui bien aime, bien châtie, pour dire, que c'est aimer véritablement quelqu'un que de le reprendre de ses fautes اعمال شدّت فرط محبّته دلالت ايدر

Et on dit, Qui m'aime, me suive بنی سون بكا تابع اولسون

AIMER sa personne, ou s'aimer soi-même. Avoir un attachement excessif à sa personne .A تحبّب النفس .P مفتون خود بودن .T بر كمسنه نك حبّ نفسى اولمق ‖ كندوبى سومك Cette personne s'aime beaucoup فلان كشينك حبّ نفسى درجهٔ افراطده در ـ غالبدر

S'AIMER dans un lieu, signifie, s'y plaire .A استحظاظ .P محظوظ اولمق ـ حظّ ايتمك .T كسب حظّ درون كردن ـ مصيفدن حظ ايدر ‖ Il s'aime à la campagne ‖ خوشلنمق ـ قيردن محظوظ اولور Je m'aimerais infiniment dans votre société مجلسكزدن غاية الغايه كسب حظّ درون ايدرم ـ كوكرجين Les pigeons s'aiment où il y a de l'eau خوشلنورم قسمى صو اولان يردن حظ ايدر Les oliviers s'aiment dans les lieux sablonneux زيتون اغاجى قوم‌سالقدن حظ ايدر ـ خوشلنور

Il se dit aussi, de l'attachement que l'on a pour quelques choses .A انجذاب القلب .P هوسناك ـ دلبستگى نمودن .T بودن بر كمسنه نك ‖ خوشلنمق ـ هوسلو اولمق Aimer les chiens كلابه هوسناك اولمق ـ كلاب حقنده انجذاب قلبى اولمق Aimer le jeu قماره هوسكار اولمق ـ كلابدن خوشلنمق Aimer la chasse, la bonne chère, l'étude صيد وشكاردن وطعام نفيسدن ومطالعهٔ كتبدن خوشلنمق ـ حظ ايتمك

On dit, Aimer mieux, pour dire, préférer .A ترجيح .P بهتر شمردن ـ خوشتر يافتن .T اولى عدّ ايتمك ‖ Elle

aime mieux entrer dans le couvent, que de faire le mariage qu'on lui propose تكليف اولنان نكاحه رضا ويرمكدن ايسه مناسترده طريقت رهبانيتى اتخاذ ايلمكى ترجيح ايدر J'aimerais mieux mourir, que de faire une si mauvaise action بو مقوله كريهه‌يى ارتكاب ايتمكدن ايسه موتى اختيار عندمده اوليدر ـ ايتمكك عندمده اولى عدّ اولنور Aimer mieux l'étude que le jeu مطالعهٔ كتبى لهو ولعبدن اولى وارجح عدّ ايتمك

AINE. La partie du corps qui est entre le haut de la cuisse et le bas ventre *A.* مغبن الفخذ ـ اربيه ـ رفغ *P.* كش ران قاليچه باشى ـ اوبلق دبيى ـ اوبلق قيصيغى *T.* كش زهار ـ

AÎNÉ. Le premier né des enfans *A.* كبير *P.* مهتر ـ مهترين *T.* بيوك || Son fils aîné بيوك ـ فرزند مهترى ـ ولد كبيرى بيوك قرنداش ـ برادر مهتر ـ اخ كبير Frère aîné اوغلى

En parlant des différentes branches d'une maison on dit, La branche aînée شجرهٔ نسبك شعبهٔ كبراسى La branche cadette شعبهٔ صغراسى

On dit aussi, Mon aîné بنم اكبرم Le cadet vaut bien l'aîné اصغرى اكبرندن قالمز

Il se dit aussi, d'un second enfant à l'égard d'un troisième et ainsi des autres, et de toute personne plus âgée que l'autre *A.* اسنّ *P.* بزركتر *T.* دخى ياشلو || Il est mon aîné, et je suis le vôtre فلان كشى بنم برادر اسنّمدر وبن سندن اسنّم Il est mon aîné de cinq ans بش سنه بندن اسنّدر

AÎNESSE. Primogéniture *A.* تقدّم السنّ ـ كبر السنّ *P.* حق تقدّم || Droit d'aînesse باشده ايلكلك *T.* برتری سال سنّ وسال

AINSI. En cette manière *A.* كذا *P.* هم اينچنين ـ اينچنين ـ بونجلين ـ بو منوال اوزره ـ بويلهجه *T.* بر اين منوال ـ كيفيت بو طريق ايله ـ بو وجهله || La chose se passa ainsi فلان حال بو وجهله جريان ايلدى Cela n'ira pas ainsi حال بو منوال اوزره جارى اولهجق دكلدر Le sort le veut ainsi فلكك بويلهجه ـ مقتضاى بخت بويلهجه ايجاب ايدر قسمتى بويلهجه ايجاب Ainsi l'a voulu sa destinée مراد ايدر ايلدى

On dit, Ainsi des autres choses, ainsi du reste, pour dire, il en est ainsi du reste *A.* والباقى كذلك ـ والباقى هكذا *P.* وباقى همانسان *T.* سائرى دخى بويله

Il signifie aussi, par conséquent *A.* بناءً ـ فلذلك ـ فلهذا || بو صورتده ـ بوندن اوترى *T.* بنا برين *P.* على ذلك بو صورتده ـ فلذلك معلومدر كه... Ainsi il est évident que ظاهر وآشكار در كه

Il sert aussi à faire l'application du premier membre d'une comparaison avec le second *A.* هكذا *P.* بدآنسان *T.* آنجلين اويلهجه ـ اول وجهله ـ || Comme le soleil chasse les ténèbres, ainsi la science chasse l'erreur ضياى شمس دفع ظلمات ايتديكى كبى هكذا نور علم ظلمت ضلالى دفع وازاله ايدر

Ainsi-soit-il. Façon de parler dont on se sert pour demander l'accomplissement de ce qu'on souhaite *A.* لعلّ ان يكن هكذا *P.* الله ويرسون ـ كاشكى بويله اوله *T.* بادا

Puisqu' ainsi est, s'il est ainsi. Autres façons de parler *A.* واذا كان كذا *P.* مادامكه چنين باشد *T.* بويله اولنجه

Ainsi que de. De même que *A.* كما *P.* چنانكه *T.* اول وجهله كه

S'il est ainsi que. S'il est vrai que *A.* ان كان كذا *P.* گر چنين باشد *T.* بويله ايسه ـ بويله اولديغى حالده

AIR. L'un des quatre élémens *A.* هوا || L'air est plus léger que l'eau هوا اخفّ من الما در La basse, la haute, la moyenne région de l'air هوانك طبقهٔ سفلا واعلا ووسطاسى La pesanteur de l'air هوانك آغرلغى ـ ثقالت هوا La circulation de l'air جولان هوا ـ دوران هوا Une colonne d'air عمود هوا L'air se dilate, se raréfie هوا منبسط ومتخلخل كسب كثافت ـ هوا تكاثف ايدر L'air se condense اولور كسب انقباض ايدر ـ منقبض اولور se comprime ايدر Cela s'évapore en l'air فلان شيئك بخارى هوايه مستحيل اولور Toute l'étendue de l'air مداى هوانك مجموعى La masse de l'air هوانك طوپى ـ جمّاع هوا Nous respirons l'air هوايى هوا رئهيى تازه‌لندرر L'air rafraichit le poumon تنفس ايدرز ـ هوايه نشر ايتمك ـ هوايه عرض ايتمك Exposer à l'air بوشه آتمق ـ هوايه آتمق Tirer un coup en l'air هوايه سرمك

On dit poetiquement, Les plaines de l'air فضاى بى انتهاى هوا Le vague des airs خلاى هوا Au plus haut des airs اعلاى طبقات هواده

On dit en parlant de la qualité de l'air, Air sain *A.* هواء صحيح ـ هواء سالم *P.* هواى صحت بخشا ـ هواى درست *T.* صاغ هوا malsain *A.* هواء وخيم ـ هواء ردئ *P.* هواى نا

خوش T. كوتی هوا Bon air A. هواء جیّد P. هوای خوش T.
خوش هوا doux A. هواء ملایم - هوا لطیف P. هوای نرم T.
بیواش هوا tempéré A. هواء معتدل P. هوای بااعتدال T. اورته
حاللو هوا subtil A. هواء رقیق P هوای باریك T. اینجه هوا
grossier A. هواء غلیظ - هواء خشین P. هوای تند - هوای
درشت T. سرد هوا renfermé A. هواء محبوس T. قپالو هوا
corrompu A. هواء فاسد P. هوای بد T. بیرامز هوا contagieux
A. هوا ساری infecté A. هواء متعفن P. هوای پوسیده T.
چورك هوا Prendre l'air تنفس ایتمك هوای نفیس Chan-
ger d'air تبدیل هوا ایتمك Donner de l'air à une chambre
بر اوطه‌یی هوالندرمك - بر اوطه‌یه جلب هوا ایتدیرمك
Donner de l'air à un muid de vin شراب فوچیسنی نفسلندرمك

On dit, en parlant d'un homme qui se donne inutilement de la peine, qu'il ne fait que battre l'air بیهوده گرد باد پیما در
یالقوانلغه كزر -

On dit d'une cloche, qu'elle fend l'air صدای ناقوس تفلیق
هوا ایدر - شق هوا ایدر - جاك سسی هوایی یارر Cette expression se dit aussi, en parlant d'un homme ou d'un oiseau qui court rapidement فلان كشی تفلیق هوا ایدر كبی سرعت
فلان قوش تفلیق ریاح ایده‌رك طیران ایدر - وشتاب ایدر

On dit, Prendre le mauvais air, pour dire, gagner le mal contagieux علت ساریه‌نك عفونتنی اخذ ایتمك

Et figur. L'air du monde est contagieux, pour dire, que la fréquentation du monde peut nuire à l'innocence علائق دنیا
وسیلهٔ سرایت وخامتدر

On dit, qu'une chose est en l'air, toute en l'air, pour dire, qu'elle ne parait presque soutenue de rien فلان شیٔ هواده
معلق كبی طورر

En parlant d'un homme dont la fortune n'a rien de solide, on dit, Toute sa fortune est en l'air مال ومنالی هب روزكار در

On dit aussi, Contes en l'air, pour dire, un discours qui n'a pas de fondement A. اقوال ما لا یعنی T. روزكاری صحبتلر

Et craintes en l'air, espérances en l'air, projets en l'air, menaces en l'air بیهوده خوف وخشیتلر وروزكاری امللر
وتهدیدلر وروزكاری مطالعات وتدبیرلر

Il se prend aussi pour Vent A. ریح pl. ریاح P. باد T. یل
هیچ - اصلا اثر ریح یوقدر Il ne fait point d'air || روزكار -
روزكار اسمز

Il signifie aussi, manière, façon A. طور pl. اطوار - اسلوب
pl. اسالیب P. طرز T. ادا || Marcher de bon air, de mauvais air حسن ادا یاسو ادا ایله مشی ایتمك À l'air dont il marche, dont il entre, dont il se met, on voit que رفتاری
ودخولی وتلبسی طورندن آكلاشیلور كه De l'air dont il parle, dont il agit, on peut juger que... سویلیشی وعمل وحركتی
طورندن استدلال اولنور كه De l'air dont il se prend, il aura de la peine à réussir طوتدیغی طوره كوره ظفر بولمغه
نیل مرامه زحمت چكه‌جكدر - زحمت چكه‌جكدر L'air qu'il prend avec ces gens-là ne réussira pas بو آدملر ایله معامله‌ده
قوللاندیغی ادا حقنده موجب خیر اولمیه‌جقدر De l'air dont il va, il ne durera pas long-temps طوتدیغی طوره كوره طول
اتخاذ ایلدیكی - مدت دوام وبقاسی اولمیه‌جغی دركار در
طور واسلوبه نظراً مدت مدیده مستدام اولمیه‌جقدر Il a un certain air de dire les choses qui fait qu'on ne s'en fâche pas بر نوع ادا ایله افادهٔ مرام ایدر كه مخاطبی كوجندرمز
Avoir bon air, méchant air طور حسن یا طور قبیح صاحبی اولمق
- بر كمسنه‌نك حسن اداسی یا بد اداسی اولمق Air noble اداى ذكا طور نجابت اثر - اداى شرافتنما Air spirituel
وفراست Air grand طور عظمت - اداى عظمت Air guerrier
اهل حرب - طور اهل عسكری اداسی L'air d'un homme de qualité ارباب حیثیت اداسی d'un honnête homme اهل عرض
آدم طوری Air méprisant طور استحقار hautain طور مكابره
وتعظم Il a l'air content خرسند وقانع طورنده در

On dit, C'est un homme du grand air, pour dire, qu'il vit à la manière des grands عظما طورنده بر آدمدر Et d'une chose, qu'elle a un grand air, pour dire, qu'elle a une grande et belle apparence كوسترشلو بر شیدر Dans ce sens, il se dit aussi dans ces phrases : Avoir un air de grandeur, de noblesse, de supériorité بر كمسنه‌نك صورت حالنده آثار عظمت
ونجابت وآثار امتیاز ومزیت اولمق Affecter un air de maître آغالق وادیسنی طوتمق - ریاست صورتنی التزام ایتمك
Avoir un air de malignité یرامزلق - خباثت صورتنده اولمق
وادیسنده اولمق Se donner un air de bel esprit, un air d'opulence ظرافت طبع وتمول وثروت طورینی كوسترمك

On dit, Avoir l'air bon, pour dire, avoir la mine d'un bon homme شكل وسیماسنده آثار جودت وخلاقت لایح ونمایاندر
- ناصیهٔ حالنده Et qu'un homme a bien l'air de faire quelque

chose فلان شیئی ایده‌جکی صورت حالندن استدلال اولنور - صورت حالندن آکلاشیلور Il a bien l'air de nous faire attendre صورت حالندن آکلاشیلور که بزی انتظاره قویه‌جقدر

On dit par raillerie, Les gens du bel air, les gens du grand air, pour indiquer des gens qui affectent un ton et des manières recherchées A. متعاظمین - متظارفین P. ظرافت فروشان - بزرکی فروشان T. ظرافت صاتیجیلر - بیوکلک صاتیجیلر - بیوکلک تصلابیجیلر -

On dit dans le même sens, Prendre des airs de savant T. هنر فروشلق ایتمک - خود بخود عالم صورتنی اتخاذ ایتمک

Air se dit aussi d'une certaine ressemblance qui résulte des traits du visage A. شکل P. سیما T. هیئت || Ils ont bien de l'air l'un de l'autre بری برلریله سیماده کلی مشابهت وار در Un peintre qui prend bien l'air du visage چهره‌نک هیئت وسیماسنی ماهرانه اخذ ایدن مصوّر On voit tous les traits de son visage dans ce portrait, mais l'air n'y est pas اشبو تصویرده فلانک ملامح وجهی یکان یکان مشهود ایسه‌ده هیئت وسیما اصلا یوقدر - Avoir de l'air de quelqu'un, c'est avoir une certaine ressemblance avec lui T. فلانک سیماسی فلانک سیماسنه مشابه اولمق On dit aussi, Avoir tout l'air, pour dire, avoir grande apparence, ressemblance frappante A. مماثلت کاملة - مشابهت تامّة P. بتمامی مانستن T. طبقی طبقنه بکزمک - عینیله بکزمک || Cette anecdote a tout l'air d'un conte بو حکایهٔ نا گفته عینیله افسانه‌یه بکزر

Il se dit aussi des allures d'un cheval, et on dit, qu'un cheval va à tous airs, pour dire, qu'on le manie comme on veut A. طوع العنان P. خوش عنان T. قولای قوللانیلور آت

Il se dit en Musique, d'une suite de tons qui composent un chant A. لحن pl. الحان P. نوا T. مقام - هوا || Air gai شطارتلو هوا - نوای دلگشا - لحن مستلزم النشاط triste لحن حزین - نوای کدر خیز Air vieux اسکی - نوای قدیم هوا Air à la mode یکی - نوای نو ظهور - نوای نو ایجاد هوا Composer un air بر مقام انشا ایتمک Chanter جیقمش هوا un air A. تغنّی اللحن P. نوا سراییدن T. هوا اوقمق Faire un air sur des paroles گفتدیه مقام باغلمق

AIRAIN. Cuivre A. نحاس - قبرس P. مس T. باقر || Chaudron d'airain باقر قزان Plaque d'airain باقر - لوح نحاس تختەسی

On dit figur. Un siècle d'airain, pour dire, un temps malheureux عصر المحن والشدايد Et un ciel d'airain, pour dire, un temps sec et aride où il ne pleut pas A. وقت الجدوبة T. قوراقلق وقتی Et front d'airain, pour dire, une extrême imprudence A. مرونت الوجه P. سخت رویی T. پک یوزلولک || Il faut avoir un front d'airain pour oser... بر آدم غایة الغایه سمرن الوجه اوملو در که حتّی جسارت ایلیه

On dit d'un homme dur et impitoyable, qu'il a un coeur d'airain A. حدیدی الفؤاد P. پولاد دل - سخت دل T. پک طاش یورکلو - یورکلو

On dit figur., que les injures s'écrivent sur l'airain et les bienfaits sur l'arène, pour dire, qu'on oublie aisément les bienfaits, et qu'on se souvient long-temps des injures شتوم وتکدیرات صحیفهٔ دلده کالنقش فی النحاس ابدی الاستقرار والطاف ونعم کالنقش علی الرمال زائل وناپایدار در

AIRE. Place préparée pour y battre les grains A. اندر pl. انادر P. خرمنگاه T. خرمن یری

Aire d'un bâtiment. C'est l'espace contenu entre les murs d'un bâtiment A. محاط الدائرة البنا - ساحة البنا

En termes de Marine, une aire de vent, c'est l'espace marqué dans la boussole pour chacun des trente deux vents A. درجة الريح P. درجهٔ باد T. روزکار کرتەسی

Aire se dit aussi, du nid des oiseaux de proie A. وکر pl. اوکار P. آشیانه T. یوه - قوش یوه‌سی || Les aigles font toujours leurs aires en même lieu قرتال قوشلری دائما بر یرده اتخاذ اوکار ایدرلر

En Géometrie, c'est l'espace qu'une figure renferme A. سطح || L'aire d'un carré, d'un cercle شکل مربّعک وشکل مستدیرک محاطی

AIRER. Faire son nid A. اتخاذ الوکر - اتّکار P. آشیانه پرداختن T. یوه یاپمق

AIS. Planche de bois A. لوح pl. الواح P. تخته T. تخته || Ais de chêne میشه تختەسی Ais de six pieds التی قدم قدا تخته Scier des ais تخته بچمک Cloison d'ais بر قطعه تخته پرده

AISANCE. Facilité, liberté d'esprit et de corps dans l'action A. سهولت - هون - هنائت P. آسانی T. قولایلق || Faire

toutes choses avec une grande aisance هر شیئی کمال حسن وسهولت ایله ایشلمك L'aisance avec laquelle il se démèle des choses les plus difficiles اصعب اموردن تخلیص نفسه کمال سهولتی L'aisance qu'il a dans ses manières اوضاع واطوارنده اولان صورت هنانت وسهولت

On dit qu'un homme vit avec aisance, pour dire, qu'il a de quoi jouir des commodités de la vie رفاه حال ایله کچینور خوشحاللق ایله ـ سامان حال ایله ـ

Aisances, au pluriel. Lieu pratiqué dans une maison, pour y aller faire ses nécessités *A.* مستراح ـ ممشی ـ خلا *P.* ادبخانه *T.* چشمه ـ کنیف

AISE. Sentiment de joie, de plaisir que l'on éprouve par la présence ou par la possession d'un bien *A.* محظوظیت ـ فرح البال *P.* ممنونیت البال ـ انشراح البال ـ انبساط الخاطر ـ القلب *T.* کوکل خوشلغی ـ حظ درون ـ خوشدلی || Être ravi d'aise کمال فرح ومحظوظیتدن مسلوب الشعور اولمق Il ne se sent pas d'aise کمال حظ درونی حسبیله کندویه مالك دکلدر

Il signifie aussi, commodité. *A.* رفاهیت الحال ـ راحت *P.* آرامش *T.* حضور || Être bien à son aise راحت ورفاهیت اوزره اولمق Se mettre à son aise استراحت ایتمك Mettre les autres à l'aise سائرلره تحصیل اسباب آرامش وراحت راحت وحضورینه سعی ایتدرمك Travailler à son aise ایتمك C'est un homme agréable avec qui on est toujours à son aise مطبوع الاخلاق بر آدم اولدیغندن کندوسیله دائما راحت اولنور

En parlant d'un homme qui est dans l'abondance, on dit, qu'il est à son aise سعة حالی ـ حسن حالده در ـ مرفه الحالدر ـ بی نیاز در ـ خوشحالدر ـ رغادت حالی واردر ـ وار در بوللقده در ـ حالی دوزکوندر ـ ساز وسامانی یرنده در On dit, aimer ses aises, pour dire, aimer les commodités de la vie *T.* اسباب آرام واستراحتنی سومك Chercher ses aises *T.* اسباب حضور واستراحتنی آرامق

À l'aise. Commodément *A.* بالرفاه ـ بالسهولة ـ مرفهاً ـ مستریحاً والراحة *P.* بآسانی *T.* حضور ایله || Un cheval qui va à l'aise بالسهولة سهل السیر اولان آت Une porte qui s'ouvre à l'aise اشبو گشاد اولنان قپو On est fort à l'aise dans ce fauteuil - là صندلیه اوزرنده مرفهاً ومستریحاً اوتوریلور Il tient six personnes à l'aise dans ce carrosse بو عربهده التی کشی راحتلو

اوتورر On y va à l'aise dans un jour فلان طرفده بر کونده راحت ایله واریلور

Aise. Qui a de la joie, qui est content *A.* محظوظ ـ محظوظ خوشدل ـ شادمند *P.* مسرور البال ـ ممنون الخاطر ـ البال *T.* سونمش ـ کوکلی خوش ـ خرم دل ـ || Que je suis aise de vous avoir rencontré! سنی راست کتوردیکمدن نقدر محظوظ البال اولدیغمی تعریف ایدهمم Je suis bien aise de vous voir en bonne santé سنی حالت صحت وعافیتده کوردکچه مسرور البال اولورم Que je suis aise de cette nouvelle! بو خبر بغایت محظوظیت درونمه باعث اولمشدر

AISÉ. Facile *A.* سهل ـ اسهل ـ هین ـ میسور *P.* آسان *T.* قولای || C'est une chose aisée بر امر اسهلدر Il n'y a rien de si aisé بوندن اسهل شی یوقدر Voilà le chemin le plus aisé طریق اسهلی اشته بو در Il n'est pas aisé de bien écrire حسن کتابت امر آسان دکلدر

Il signifie aussi, commode *A.* موجب ـ موجب الراحة الاستراحة *P.* راحتبخشا ـ آرامساز *T.* راحتلو || Une voiture aisée راحتلو بر عربه

On dit, Avoir les manières aisées, pour dire, des manières d'agir où il n'y a rien de gênant *A.* هین ـ خفیف الروح الاطوار *P.* سبکروح ـ آزاده طور *T.* سربست طورلو

On dit aussi, Avoir la conversation aisée *A.* ذو سلاسة اللسان *P.* خوش گفتار *T.* سویلیشی صیقندیسز

Et avoir l'esprit aisé, pour dire, imaginer, s'expliquer facilement *A.* ذو فتاحة الفهم ـ ذو فتاحة الذهن *P.* گشاده ذهن *T.* ذهنی آچق

Et avoir un style aisé *T.* سبك سلیس ایله کتابت ایتمك

On dit, Une taille aisée, pour, une taille libre, dégagée *A.* سرو سهی کبی سرپلمش بوی *T.* قامت آزاده *P.* قدرشیق

Il signifie aussi, qui est à son aise, qui a les moyens de vivre sans gêne *A.* عریض البطان ـ مرفه الحال ـ رخی الحال *P.* صاحب ساز وسامان ـ بی نیاز *T.* ـ حالی اویغون حالی خوش ـ

AISÉMENT. Facilement *A.* بالسهولة *P.* بآسانی *T.* قولایجه || Faire aisément des vers سهولت ایله انشاد شعر ایتمك

Il signifie aussi, commodément *A.* بالراحة *P.* بآرام *T.* راحتلو

AISSELLE. Le dessous du bras à l'endroit où il se joint à l'épaule *A.* ابط pl. آباط *P.* بغل *T.* قولتق || Porter quelque

chose sous ses aisselles بر شیٔ قولتغی آلتنده کتورمک

AJONC. V. Jonc marin.

AJOURNEMENT. Assignation en Justice *A.* احضار || Exploit d'ajournement احضار مراسلەسی

Ajournement personnel, c'est une assignation donnée à quelqu'un à comparaitre en personne *T.* بالنفس احضاری مشعر ویریلان مراسله

AJOURNER. Assigner quelqu'un à certain jour en Justice *A.* احضار بتخصیص الوعده || Ajourner par exploit تخصیص وعده ایده‌رک احضاری با مراسله امر ایتمک Ajourner des témoins بتخصیص الوعده احضار شهودی امر ایتمک Ajourner quelqu'un pour dire ses causes d'opposition بر کمسنه‌یی ردّ جوابنی حاوی عذرلرینی بیان ایچون حضور شرعه احضار ایتمک

Ajourner une affaire, une discussion. C'est les renvoyer à un autre temps *A.* تأجیل ـ تأخیرالی وقت الآخر *P.* بهنگام دیگر پس انداختن *T.* بشقه وقته براقمق

AJOUTAGE. Chose ajoutée à une autre *A.* ضمیمه pl. ضمایم ـ علاوه pl. علاوات *P.* سربار *T.* اوسته قونیلان شیٔ

AJOUTER. Mettre quelque chose de plus, joindre une chose à une autre *A.* الحاق ـ اضافة ـ ضمّ *P.* بر نهادن *T.* اوزرینه قویمق ـ قاتمق ـ ضمّ ایتمک ـ علاوه قلمق || Ce passage a été ajouté à ce livre بو بحث درون کتابده صکره‌دن ضمّ اولندی Il a ajouté de nouveaux legs à son testament وصیّتنامه‌سنده نذور جدیده ضمّ ایلدی Sa compagnie n'était que de quatre soldats, il en a ajouté encore dix بلوکی مقدّما اوتوز نفردن عبارت ایکن اون نفر دخی ضمّ وعلاوه ایلدی

On dit, Ajouter au conte, et ajouter à la lettre, pour dire, amplifier un conte par des circonstances inventées *T.* حکایه‌یی ومکتوبی توسیع ایتمک

Et ajouter foi à quelqu'un ou à quelque chose, pour dire, croire *A.* اعتماد ـ حوالة السمع الاعتماد *P.* باور ـ باوریدن افتادن *T.* اینانمق ـ قولاق ویرمک || On peut lui ajouter foi کلامنه حوالهٔ سمع اعتماد اولنمق ممکندر Il ne faut pas lui ajouter foi si légèrement بو قدر خفّت ایله حوالهٔ گوش اعتماد اولنمق روا دکلدر Vous pouvez ajouter foi à tout ce qu'il vous dira طرفکه بیان ایده جکی کافّهٔ اقوالنه اعتماد ایتمک جائز در

Ajouté. *A.* منضمّ ـ ملحق ـ مضاف *P.* بر نهاده *T.* اوزرینه علاوه قلنمش ـ ضمّ اولنمش ـ قونمش

AJUSTEMENT. Action d'ajuster *A.* عیار ـ معایره ـ معادله *P.* همسنج سازی *T.* عیارلمه

Il signifie aussi, accommodement *A.* صورة التسویة والتعدیل || Trouver des ajustemens dans quelque affaire بر مصلحتده تعدیل وتسویه صورتلرینی تدارک ایتمک

Et parure *A.* زینت ـ تزیّن pl. تزیّنات *P.* پیرایش ـ دوزن ـ بزک *T.* زیب وزیور || Elle n'est pas belle, elle a besoin d'ajustement حسنی اولمدیغندن زیب وزینته محتاجدر Elle est si jeune et si belle, qu'il ne lui faut pas grand ajustement فلان محبوبه شول مرتبده تازه وحسنا در که تزیّنات عظیمه‌دن مستغنیه در

On dit, Faire des ajustemens à une machine, pour dire, y ajouter quelque facilité de plus بر آلتی علاوهٔ اسباب سهولت ایله اصلاح ایتمک

Et faire des ajustemens dans une maison, pour dire, l'orner بر منزلی علاوهٔ تجمّلات ایله تحسین ایتمک

AJUSTER. Rendre un poids ou une mesure juste *A.* تعییر ـ تعدیل ـ تقویم *P.* درست کردن ـ همسنج کردن *T.* عیارلمق || Ajuster une mesure sur l'étalon کیلی میری کیلی ایله میزان ایتمک Ajuster une balance sur l'étalon میزانی میری میزانیله تعییر ایتمک

Il signifie aussi, accommoder une chose en sorte qu'elle convienne à une autre *A.* توفیق *P.* چسپانیدن ـ مطابق ساختن *T.* یاقشدرمق ـ اویدرمق || Ajuster une barre à une fenêtre پنجره‌یه پرمقلق اویدرمق Ajuster un couvercle à une boite قوطی‌یه قپاق اویدرمق

Et mettre une chose en état de bien faire son effet *T.* قورمق || Ajuster une arquebuse pour tirer تفنکی آتمق ایچون قورمق

On dit absolument Ajuster, pour dire, viser juste *A.* توجیه الی الهدف ـ استهداف *P.* درست ساختن *T.* آماج نشانه طوغریلتمق || Le gibier est parti trop vite, je n'ai pas eu le temps d'ajuster صید کمال سرعت ایله رواند اولدیغندن نشانه طوغریلده‌جق وقتم اولمدی ـ استهدافه وقت بولنمدی Ajuster une perdrix بر ککلکی استهداف ایتمک ـ بر ککلکی نشانی Ajuster son fusil تفنکی بر ککلک اوزرینه طوغریلتمق نشانه طوغریلتمق

S'ajuster. Se préparer *A.* تهيّؤ *P.* آماده شدن *T.* حاضرلنمق كندويه نظام ويرمك -

On dit, que des gens se sont ajustés, pour dire, qu'ils sont de concert pour quelque dessein *A.* اتّحاد التوافق - اتّفاق *P.* سوزى - برى برلربله اويوشمق *T.* با يكديگر همدم شدن اولبابده || Ils se sont ajustés ensemble pour cela بر ايتمك برى برلربله اتّفاق ايلديلر Leurs humeurs sont trop différentes; ils ne sauront jamais s'ajuster مزاجلرى بغايت مختلف اولمغله برى برلربله اويوشملرى ممكن ومتصوّر دكلدر

S'ajuster au temps, signifie, s'y accommoder *T.* وقت وحاله موافقت ايتمك

On dit, Ajuster deux personnes, pour dire, les concilier *A.* تأليف ذات البين - اصلاح ذات البين - توفيق ما بين *P.* ميانهٔ يكديگررا اصلاح كردن *T.* برى برلربله اوزلاشدرمق || Il est difficile de les ajuster بينلربنى توفيق ايتمك امر دشواردر Il n'y a que vous qui les puissiez ajuster برى برلربله اصلاح ذات - اوزلاشدره جق سندن غيرى آدم يوقدر البينلرى خصوصى ياالكز سنك الكدن كلهجك شيدر

Et ajuster un différend, pour dire, le terminer à l'amiable *T.* تراضئ - مادّهٔ منازعٌ فيهايى بالتراضى تنظيم ايتمك جانبين ايله تنظيم ايتمك

On dit encore, Ajuster des passages qui paraissent opposés برى برلربله متخالف المعنا كورينن فقره لرى توفيق ايتمك

Il signifie aussi, embellir par des ajustemens *A.* تزيين - *P.* پيراستن *T.* دوزمك - دوزاتمق || Une chambre bien ajustée پيرايش - وجه احسن اوزره تجهيز اولنمش اوطه دونانمش - پذير اولمش اوطه

Il se dit aussi en parlant de la parure dans l'habillement *A.* تزيين - تحليه - تجميل *P.* آراستن *T.* دوزن ويرمك || Une femme qui est deux heures à sa toilette à s'ajuster تزيّن وتجمّله اشتغال ايله متماديًا ايكى ساعت قدر مداومه بر خاتون

AJUSTOIR. Balance où l'on pèse les monnaies *A.* ميزان الدراهم *P.* دراهم *T.* آقچه وزندسى ترازوى

ALAMBIC. Vaisseau qui sert à distiller *A.* انبيك *P.* ديگ انبيك - انبيق *T.* انبيق - بر ديگ || Bec d'un alambic انبيقدن لولدسى Tirer à l'alambic انبيقدن استخراج ايتمك passer par l'alambic انبيقدن كچورمك

On dit figur., qu'une affaire a passé par l'alambic, pour dire, qu'elle a été examinée avec un grand soin انبيق تخيلدده خلاصه اولمش بر مصلحتدر

ALAMBIQUER, ou S'alambiquer. Il' n'est d'usage qu'au figuré. Se fatiguer l'esprit *A.* اتعاب الذهن *P.* بذهن رنج آوردن *T.* عقلى يورمق || S'alambiquer l'esprit mal à propos sur des questions épineuses مشتبه ومشتبك مسائل مشكلگشا اوزرنده بيوجه اتعاب ذهن ايتمك Ces questions ne servent qu' à alambiquer l'esprit بو مسئلدلر اتعاب ذهندن غيرى فائده بى مفيد دكلدر

Il se dit aussi absolument pour dire, épuiser son esprit par une trop grande application à des choses abstraites *A.* استدقاق الحال *P.* خرده جويى نمودن *T.* اينجدن اينجه آرامق || Dans ces sortes de matières, il ne s'agit pas d'alambiquer بو مقوله مادّه لرده مرام استدقاق حال دكلدر Allez au fait sans alambiquer plus long temps بوندن زياده استدقاق حال لازم دكلدر همان اصل مصلحته صرف ذهن ايله

Alambiqué. Il ne se dit que des pensées, des questions trop subtiles et trop raffinées *A.* مخلّص *P.* خلاصه شده *T.* خلاصه اولمش

ALARGUER. Se mettre au large, s'éloigner de côte *A.* تنحّى عن الساحل - انزيال الى رحبة البحر *P.* درجل دريا رفتن *T.* انكينه چيقمق - آچيغه چيقمق - آلارغديه چيقمق

Alargué. *A.* متنحّى عن الساحل *P.* در جل دريا رفته *T.* آچيغه چيقمش - آلارغديه چيقمش

ALARME. Signal, cri pour faire courir aux armes *A.* صارخة فرياد براى *P.* ارائة العلامة لاخذ السلاح - لاخذ السلاح سلاحه *T.* نشان براى سلاح بردارى - سلاح بردارى سلاحه طاورانمق ايچون نشان - طاورانك ديو باغرمه اخذ سلاح ايچون اوركونتيلك نشانى قالدرمه - كوسترمه || Chaude alarme سلاح ايچون ظهور ايدن صارخهٔ شديده Fausse alarme سلاحه طاورانمق ايچون اصلى يوقدن نشان كوسترمه Sonner l'alarme اخذ سلاحى اطنان كوس ايله اخبار ايتمك Donner l'alarme - سلاحه طاورانمق ايچون فرياد ايتمك سلاحه طاورانمق ايچون اوركونتيلك نشانى كوسترمك اوركونتينك نشانى قالدرمق -

Il se dit aussi, d'une émotion causée dans un camp sur le bruit de l'approche de l'ennemi *A.* هول - شاز *P.* نفار *T.* آليز اوركونتى || L'alarme est au camp اردو ايچنده اثار هول

ونفار مستولی اولمشدر Les ennemis donnaient de fréquentes alarmes دشمن ایکیده برده ایقاع هول ونفار ایتمکدن خالی دکل دشمن ایکیده برده اورکوتنی ویرمکدن خالی اولمدی ـ ایدی

Il se dit figur. de toute sorte de frayeur subite *A.* فزع ـ زود ـ بلکلمه ـ بلک *T.* هراس *P.* دهشت || Il a pris l'alarme bien légèrement کمال خفت ایله کرفتار زود ودهشت اولمشدر Vous nous avez donné bien des alarmes طرفمزه خیلی مرتبه القای فزع ودهشت ایلدک

On dit aussi, une fausse alarme, pour dire, une vaine crainte *A.* خوف بلا اصل ـ رعب بالعبث *P.* بیم بیهوده *T.* اصلی یوقدن قورقو

Il se dit aussi pour inquiétude, souci, chagrin *A.* قلق ـ تلاشی ـ پیچ وتاب *P.* خلجان ـ شاز ـ بلبال ـ اضطراب دغدغهٔ درون *T.* قورونتی || Il est dans de grandes alarmes عظیم خلجان واضطرابده در Dans de continuelles alarmes اضطراب دائمی ید مبتلا در Il n'est pas encore revenu de ses alarmes دوچار اولدیغی قلق واضطراب بالدن هنوز هنوز استخلاص نفس ایدهمدی ـ قورتیلوب کندوسنه کلمدی بو هنوز آزاده اولهمدی ـ Cela lui donne des alarmes secrètes کیفیت کندویه باطناً وخفیاً ایرات دغدغهٔ درون ایدر

On dit poétiquement, Nourri au milieu des alarmes, pour dire, au milieu des combats صحن هائلهٔ حروب ومقاتلات ایچنده پرورشیافته

ALARMER. Donner l'alarme *A.* احداث ـ تهویل ـ تزنید اورکوتنی *T.* آلزیدن *P.* ایقاع الهول والنفار ـ الهول والنفار بوکیفیت اردونک ویرمک || Cela va alarmer tout le camp مجموعنه احداث هول ونفاری موجب اولهجق حالاتدندر

Il signifie aussi, causer de inquiétude *A.* ایراث القلق بدرون ـ پیچ وتاب آوردن *P.* ایراث الخلجان ـ والاضطراب دغدغه انداختن *T.* بیورکه قورقو ویرمک || Il ne faut pas que cela vous alarme فلان شئ سکا موجب خلجان واضطراب بو اولملو دکلدر Ne vous alarmez pas de tous ces faux bruits مقوله شیوعات کاذبه‌دن مضطرب اولمه Sa maladie nous a alarmés سو مزاجی موجب اضطراب بالمز اولمشدر

S'ALARMER. S'inquiéter, s'effrayer *A.* اشتراز ـ اهتیال ـ تزوّد *P.* آلیز پذیرفتن *T.* بلکلنمک

ALBÂTRE. Pierre de la nature du marbre *A.* حجر النبا *P.* آق مرمر ـ صومرمری ـ قیمق طاشی *T.* مرمر سفید

On dit figur. Une gorge d'albâtre, pour dire, une gorge extrêmement blanche برگ یاسمین مثالی صاف وبراق بر سینهٔ تابناک

ALBERGE. Espèce de petite pêche *A.* برقوق *P.* زردالو *T.* زردالی

ALBERGIER. Arbre qui porte des alberges *A.* شجر البر قوق *P.* درخت زردالو *T.* زردالی آغاجی

ALBUGINÉ. Il se dit de certaines membranes blanches *A.* قلفة بیضا ـ غشاء ابیض *P.* پوست سپید *T.* آق زار || Les membranes albuginées des testicules *A.* قلفة بیضاء الخصیتان *P.* پوست سپیدخایه *T.* طشاشاقک آق زاری La membrane albuginée de l'oeil عینک اق زاری

ALBUGINEUX. Terme d'Anatomie. Qui est de couleur blanche *A.* بیض اللون *P.* سپید رنک *T.* آق

ALBUGO. Tache blanche qui se forme à l'oeil sur la cornée *A.* ودق *P.* نقطهٔ سپید *T.* آق بنک

ALCADE. Mot emprunté de l'Arabe. Nom qu'on donne à un juge en Espagne *A.* القاضی

ALCALI. Mot emprunté de l'Arabe. Sel fossile et minéral d'un goût caustique et d'une odeur fétide *A.* ملح القلی *P.* نمک شخار *T.* قلیه طوزی || Alcali fixe قلی ثابت Alcali volatile قلی طیار

ALCALIN. Qui contient un alcali à nu *A.* قلوی *P.* شخارنک *T.* قلیدلو || Une terre alcaline ارض قلویّة ـ زمین شخارناک ـ قلیدلو طوپراق

ALCALISER. Dégager d'un sel neutre la partie acide qui y était contenue, de manière qu'il ne reste plus que la partie alcaline *A.* تمییز القلی

ALCHIMIE. La partie mysterieuse de la Chimie qui s'occupe à transmuer les métaux *A.* الکیمیا *P.* کیمیاگری *T.* کیمیا جیلک

ALCHIMISTE. Celui qui cultive l'alchimie *A.* اهل الکیمیا *P.* کیمیاگر *T.* کیمیاجی

ALCOHOL. Mot emprunté de l'Arabe. Poudre impalpable *A.* الکحل

ALCOHOLISER. Réduire en poudre impalpable *A.* تدقیق فی صورة الکحل

ALCORAN. Mot Arabe. Le livre qui contient la loi de Mahomet *A.* قرآن ـ فرقان ـ کلام قدیم ـ کتاب الله *P.* قرآن *T.* قرآن نوی ـ

Il signifie aussi, la loi de Mahomet *A.* شريعت محمّديه شريعت محمّديبى || Abjurer l'alcoran شريعت مصطفويه انكار ايتمك

ALDÉBARAM. Mot emprunté de l'Arabe. Nom d'une étoile fixe qui est dans l'oeil du taureau *A.* كوكب الدبران ـ الدبران ـ عين الثور

ALÈGRE. Agile, gai *A.* نشيط المزاج ـ خفيف الروح *P.* شطارتلو ـ شن *T.* شوخ وشنگ ـ گشاده طبع ـ فرحناك || Il est toujours alègre هر دائم نشيط وفرحناكدر Voyez aussi le mot Gai.

ALÈNE. Espèce de poinçon dont on se sert pour coudre le cuir *A.* مخرز pl. مخارز ـ مخصف pl. مخاصف *P.* درفش *T.* بيز || La pointe d'une alène *A.* انف المخرز *P.* نوك بيزك *T.* اوجى درفش

ALENTOUR, adverbe. Aux environs *A.* في ـ دائرا ما دار دائرا *P.* گردا گرد *T.* چب چوره || Tourner alentour الحول چب چوره دونمك ـ ما دار طواف ايتمك Les échos d'alentour دائرا ما دار صدور ايدن عكوس صدا Les bois d'alentour دائرا ما دار واقع اولان بيشه زارلر

Alentours, au pluriel, signifie, les lieux circonvoisins *A.* pl. اطراف ـ جوانب ـ حوالي ـ نواحي *P.* پيرامن *T.* يانلر || Les alentours de ce château sont magnifiques بو قوناغك اطراف وحواليسى الطف واعلا در

Il se dit aussi, de ceux qui vivent familièrement avec une personne *A.* pl. مصاحبين ـ مقربين ـ قرنا *P.* همسازان *T.* ياننده كيلر ـ اطرافده كيلر || Si vous voulez réussir auprès de ce ministre, assurez-vous de ses alentours بو وكيل دولتك ياننده ترويج مرام ايتمك استر ايسك قرنا ومقربلريني اطرافده كيلريني اله قويمغه سعى ايله ـ جلب ايله Ce fut par ses alentours que l'on pénétra son secret قرنا ومصاحبيني واسطه سيله سرينه واقف اولمشلر در

ALERTE, adverbe. Debout. On s'en sert pour avertir quelqu' un de se tenir sur ses gardes *A.* قم *P.* برخيز *T.* قالق

ALERTE. Qui est vigilant *A.* متيقظ ـ متبصر *P.* بيدار دل *T.* قولاغى كيربشده ـ اويانق || On ne le surprendra pas aisément, il est toujours alerte دائما تيقظ وبصيرت اوزره اولديغندن على الغفله طوتلمسى امر آسان دكلدر

Il signifie aussi vif, et se dit d'un enfant *A.* جلجل pl. جلاجل *P.* جيوهلك ـ شلنك *T.* شوخ وشنگ

ALEVIN. Menu poisson *A.* بلم ـ صغار السمك *P.* خرده ماهى *T.* اوفاق بالق || Il faut jeter de l'alevin dans cet étang اشبو بركه ايچنه خرده بالقلر القا اولنمق اقتضا ايدر

ALEVINER. Jeter de l'alevin dans un étang *A.* القاء البلم في البركه ـ القاء الصغار السمك في البركه *P.* ماهيدان خرده بالق كولى ايچنه اوفاق بالقلر *T.* ماهى دراندختن صاليويرمك

ALEXIPHARMAQUE ou Alexitère. Remède contre les venins *A.* ترياق ـ دواء قاطع السمّ *P.* ترياك *T.* ترياق

ALEZAN. De couleur fauve tirant sur le roux. Il ne se dit que des chevaux *A.* اصحر *P.* بور *T.* قزل بوز

ALGANON. Chaîne qu'on met aux galériens *A.* غل pl. اغلال *P.* پابند *T.* دمور طوقه

ALGÈBRE. Science du calcul des grandeurs, représentées par les lettres de l'Alphabet *A.* الجبر والمقابله || Savoir l'algèbre فن جبر ومقابلديه واقف اولمق

ALGÉBRIQUE. Qui appartient à l'algèbre *A.* جبرى || Calcul algébrique حساب الجبر والمقابله ـ حساب جبرى

ALGÉBRISTE. Celui qui sait l'algèbre *A.* اهل الجبر والمقابله pl. ارباب الجبر والمقابله

ALGUAZIL. Mot Arabe qui se dit en français d'un archer *A.* الغازى

ALGUE. Sorte d'herbe qui croit dans la mer *T.* دكز اوتى ـ دكز ارشندسى ـ دكز صمانى

ALIBI. On se sert de ce mot pour dire, qu'une personne était absente d'un lieu, par la raison qu'elle était alors dans un autre *A.* موجوديت في محل الآخر *P.* موجوديت بسوى *T.* ديگر بشقه يرده بولنمق || La fausseté de cette pièce a été prouvée par un alibi اشبو ورقدنك كذبى اول تاريخده صاحبنك محل آخرده موجوديتى تحقيقله ثابت اولمشدر Les alibi ne sont pas reçus en matière criminelle جرم وجنايت دعواسنده محل آخرده موجوديتك عذرى معتبر دكلدر

ALIDADE. Règle mobile *A.* مسطرة جائله *P.* ستارهٔ رونده *T.* كزر مسطره || Diriger l'alidade vers un objet مسطرهٔ جائلهيى بر طرفه طوغرى توجيه ايلمك

ALIÉNABLE. Qui se peut aliéner *A.* قابل ـ ممكن الفراغ النقل الى الغير *P.* فراغت كردنى *T.* آخره فراغت اولنه

بیلور || C'est une terre substituée, elle n'est pas aliénable مشروطیّت اوزره ویرلمش بر چفتلك اولمغله آخره نا قابل نقل وفراغدر

ALIÉNATION. Transport de la propriété d'un fonds *A.* فراغ ـ انتقال الى الغیر ـ فراغت *P.* فراغسازی *T.* آخره کچورمه || Aliénation d'un domaine بر ملکك فراغ وانتقالی

On dit, L'aliénation des volontés, des esprits, pour dire, l'éloignement que des personnes ont les unes pour les autres *A.* تباین الافکار والقلوب *P.* دوریٔ اندیشها ودلها *T.* برلرندن کوکل ومراد ایراقلغی

Et aliénation d'esprit, pour Égarement d'esprit *A.* هتر العقل ـ زوال العقل ـ ذهاب العقل ـ اختلال الدماغ *P.* شوریدگی ـ گم شدگیٔ خرد ـ عقل *T.* گراش ـ عقل غائبلکی

ALIÉNER. Transférer à un autre la propriété d'un fonds *A.* نقل الى الغیر ـ فراغ *P.* فراغت کردن *T.* آخره کچورمك || Aliéner une terre بر ضیعه‌یی آخر کمسنه‌یه نقل وفراغ ایلمك Aliéner des meubles précieux ذیقیمت متاع بیتی آخره فراغت ایتمك Il y a des biens qui ne se peuvent pas aliéner بعض اموال وار در که آخره ممکن الفراغ دکلدر آخره فراغ اولنور مقولدن دکلدر ـ غیری‌یه نا قابل فراغدر ـ

Figur. Aliéner les affections, les coeurs, les esprits, pour dire, les faire perdre *A.* تغییر القلوب ـ تنفیر القلوب *P.* رمانیدن دلها *T.* کوکللری اورکتمك || Cela lui aliéna les coeurs des peuples بو کیفیّت حقندن قلوب ناسك تنفیرینی موجب اولمشدر Il a des manières hautes qui aliènent les esprits اطوار متکبّرانه‌سی باعث تنفیر قلوب عباد در

Et aliéner l'esprit, pour dire, faire perdre l'esprit *A.* اهتار العقل ـ اذهاب العقل ـ اخلال الدماغ *P.* شوریده‌سر کردن *T.* گراشیدن ـ عقلی کیدرمك || Sa dernière maladie lui aliéna l'esprit موخّراً دوچار اولدیغی خسته‌لك اهتار عقلنه سبب اولمشدر

ALIÉNÉ. *A.* منتقل الى الغیر *P.* فراغ شده *T.* آخره فراغت اولنمش *A.* متنفّر *P.* رمیده *T.* اورکمش *A.* هاتر العقل ـ ذاهب العقل ـ مختلّ الدماغ *P.* شوریده‌سر ـ گراشیده *T.* عقلی کتمش

ALIGNEMENT. Ligne qu'on tire, afin qu'une muraille, qu'une rue soit dirigée en ligne droite *A.* خطّ الاستوا ـ سطر مستقیم *P.* خطّ برابری *T.* طوغریلق چزکیسی ـ جریی || On a pris l'alignement de la rue qu'on veut bâtir انشا اولنه‌جق زوقاغك خطّ استواسی اخذ اولندی Suivant l'alignement qui en a été donné ویریلان جریی‌یه تبعیّت اولنه‌رق Prendre des alignemens خطوط استوا اتّخاذ ایتمك

On dit, qu'un ouvrage de maçonnerie n'est pas d'alignement, pour dire, qu'il ne va pas en ligne droite فلان دیوار خطّ استوا اوزره دکلدر ـ جریی‌ده دکلدر

ALIGNER. Ranger, dresser sur une même ligne *A.* تنظیم بر خطّ ـ تسطیر على خطّ المستوى ـ على سطر المستقیم *P.* راست کشیدن *T.* طوغریلغه چزمك ـ جریی‌یه چکمك || On n'a pas bien aligné cette muraille بو دیواری سطر مستقیم اوزره تنظیم ایتمامشلر در ـ جریی‌یه چکمدیلر

On dit aussi, Aligner des soldats, pour dire, les ranger en ligne droite *A.* وضع على صورة السطر ـ تصفیف العسکر *P.* لشکررا در رسته نهادن *T.* عسکری صره‌یه دیزمك || Aligner le premier rang عسکرك صفّ اوّلنی صورت سطره تعبیه ایتمك

ALIGNÉ. *A.* مستوى الخطّ ـ مستوى السطر *P.* خطّ راست *T.* کشیده *A.* مصطفّ *T.* طوغریلغه چیزلمش ـ جریی‌یه چکلمش *P.* صفّ بسته ـ رسته کشیده *T.* صره‌لنمش ـ بر صره‌یه چکلمش

ALIMENT. Nourriture, ce qui se mange *A.* غذا pl. اغذیه ـ قوت pl. اقوات ـ ما به قوام البدن *P.* توشه ـ آشام ـ خوراك *T.* ازیق ـ اولوش || Le pain est un bon aliment نان عزیز غذای صالحدر Les alimens les plus simples sont les plus sains اغذیه‌نك اسلم واصلحی غیر مخلوط اولنلر در Des alimens qui se corrompent dans l'estomac معده‌ده متعفّن اولان اغذیه ـ اغذیه فساد ایدن کسب Des biens destinés pour l'aliment des pauvres اقوات فقرایه تخصیص اولنمش اموال انفاق فقرا ایچون ـ

On dit figur., que le bois est l'aliment du feu حطب آتشك غداسی مثابه‌سنده در ـ مدار قوامیدر

Alimens, au pluriel se dit, de tout ce qu'il faut pour entretenir une personne *A.* نفقه ـ مدار المعاش *P.* مدار زندگانی *T.* کچینه‌جك شی || Un père doit les alimens à ses enfans پدر نفقهٔ اولاد ـ اولادك انفاق وارزاقی پدر اوزرینه واجبدر اولادی کچندرمك پدرك وظیفهٔ حالیدر ـ ایله مکلّفدر On lui a adjugé une pension pour ses alimens فلانه مدار معاش اولمق اوزره وظیفه تعیین اولندی

On dit figur. Les sciences sont l'aliment de l'esprit علوم ومعارف مدار قوامیدر - عقل انسانك غداسیدر

ALIMENTAIRE. Qui est destiné pour les alimens *A.* مخصوص برای زندگانی *P.* مخصوص الی النفقه - الی المعاش تخصیص کرده *T.* کچندرمکه مخصوص || Pension alimentaire نفقدیه مخصوص اولان معیشت

ALIMENTER. Nourrir. *A.* تغذیه *P.* پروردن - خورش دادن *T.* بسلمك

Il signifie aussi, fournir des alimens *A.* ارزاق - انفاق *P.* نوا دادن *P.* کچندرمك

Figur. Alimenter la discorde, la haine, les passions, la guerre civile شقاق ونفاقی وبغضا وکیندیی واهواض نفسانیدیی وحروب داخلیدیی نو بنو انما ایتمك

ALIMENTEUX. Terme de Médecine. Qui nourrit *A.* مغذی pl. مغذیات - غادی pl. غادیات *P.* پرورشده *T.* بسلیجی - غداوبربجی - غداتیلو - غدالندربجی || Remèdes alimenteux غداتیلو علاجلر - ادویهٔ مغذیه - مغذیات Sucs alimenteux عصارات مغذیه

ALINÉA, signifie, à la ligne *A.* فی مسطره *T.* سطرنجه

Il se prend aussi substantivement *A.* سطر pl. سطور || Lisez jusqu' au premier alinéa اولکی سطره قدر قرائت ایله

ALIQUANTE. Il se dit des parties qui ne sont pas exactement contenues dans un tout *A.* جزء ناقص *P.* پارهٔ کم *T.* اکسك پارچه || Le nombre de trois est une partie aliquote de neuf, et le nombre de deux en est une partie aliquante طقوز عددك ایچنده اوچ عددی جزء تامدر وایکی عددی جزء ناقصدر

ALIQUOTE. Partie contenue, un certain nombre de fois juste dans un tout *A.* جزء تام *P.* پارهٔ درست *T.* تمام پارچه || Trois est partie aliquote de douze اوچ عددی اون ایکی عدد ایچنده جزء تامدر

S'ALITER. Se tenir au lit *A.* اتخاذ القرار فی - استفراش الفراش *P.* در پستر ماندن - صاحب فراش شدن *T.* صاحب فراش اولمق - یتاقده اولمق

ALITÉ. *A.* صاحب الفراش - ضاجع فی الفراش - مستفرش *A.* یتاقده یاتمش *T.* در پستر مانده

ALIZE. Sorte de petit fruit rouge *A.* نبق *T.* عربستان کراسی

ALIZÉ. Il se dit de certains vents réguliers *A.* ریاح الموسم *P.* باد موسم *T.* موسم روزکارلری

ALIZIER. Arbre qui porte des alizes *A.* شجر النبق - سدر *T.* عربستان کراسی آغاجی

ALLAITEMENT. Action d'allaiter *A.* ارضاع *P.* شیر دهش *T.* امرزمه || L'allaitement d'un enfant صبینك ارضاعی

ALLAITER, ou Alaiter. Nourrir de son lait *A.* ارضاع *P.* شیر دادن *T* سود ویرمك - امرزمك || La nourrice qui l'allaite فلانه سود ویرن سود - فلانی ارضاع ایدن زن مرضعه Une chienne qui allaite ses petits یاوریلرینی ارضاع ایدن کلبه آناسی

ALLANT. Qui va *A.* ذاهب pl. ذاهبین - صادر pl. صادرین *P.* شده - رونده *T.* کیدیجی - واریجی || Les allans et les venans *A.* ایبین وذاهبین - واردین وصادرین *P.* آیندگان ورفتگان *T.* کلوب کیدنلر - آمد شدگان - روندگان Cette maison est ouverte aux allans et venans آیندگان وروندگانه مکشوف الابواب بر خانه در

Il signifie aussi, qui aime à aller *A.* کثیر المشی *P.* هر دم روان *T.* چوق یوریجی - چوق کزیجی

ALLANTOIDE. Terme d'Anatomie. L'une des membranes qui enveloppent le foetus des animaux *A.* سکه

ALLÉCHER. Attirer par le plaisir *A.* تشهیه *P.* دل شیفتن *T.* اشتاهلندرمك

ALLECHÉ. *A.* مشتهی *P.* دل شیفته *T.* اشتاهلنمش

ALLÉE. Passage entre deux murs dans une maison *A.* دهلیز pl. دهالیز *P.* دهلیز *T.* ایکی دیوار آره‌سی کچید

Et lieu propre à se promener, qui est bordé d'arbres *A.* خیابان *P.* طریق متوق بسطور الاشجار - سرابه pl. سرابجه راه درمیانهٔ رستهای درختان *T.* ایکی طرفی آغاج صره‌لنمش طرفینی یول || Ce bois est agréable, il est tout planté en allées سطور اشجار غرس اولنمش یوللری مشتمل برلطیف اورماندر Il se promène dans la grande allée du jardin باغچه‌نك ایکی طرفی سطور اشجار ایله آراسته طریق کبیرنده گشت وگذار ایدر Longues allées طرفینی سطور اشجار ایله تفریق اولنمش طرق متوقهٔ مستطیله

On appelle Allées et venues, les pas que l'on fait pour une affaire *A.* ایاب وذهاب *P.* آمد شد - تکاپو *T.* قوشوب واروب کلمدلر - سکرتمدلر

ALLÉGATION. Citation d'une autorité, d'un fait *A.* استشهاد pl. استشهادات *P.* گواهی *T.* شاهدلك || L'allégation d'un

passage, d'une loi بر فقره‌نك وبر قانونك على سبيل الاستشهاد ذكرى

Il se dit aussi, de la simple proposition d'une chose qu'on met en avant *A.* كلام مسرود *P.* سخن در ميان كرده *T.* سويلنان سوز || Il répondit fort pertinemment aux allégations de ses parties خصماسنك كلمات مسروده‌لرينه بر وجه در ميان ايتدكلرى افاداته وجه اليق جواب ويردى اصوب واليق اوزره جواب ويردى

ALLÉGEMENT. Soulagement *A.* نقصان الثقلة - خفت *P.* سبكى *T.* بيينلك || Donner allégement à un plancher دوشمه‌يه دوشمه‌نك ثقلتنه ايراث قلت - ايراث خفت ايتمك قايغك يوكنى تخفيف ايتمك à un bateau ونقصان ايتمك

Figur. || Ne sentez vous point d'allégement à votre mal? علتكه بر درلو خفت حس ايتمزميسك

ALLÉGER. Décharger d'un fardeau *A.* تنقيص الحمل - تخفيف تقليل الثقلة - سبكبار - سبكى آوردن - سبك ساختن *P.* خفيفلتمك - يوكى آزالتمق - بيناتمك *T.* كم باركردن - كردن بر آغرلغى اكسلتمك || Alléger quelqu'un de son fardeau تخفيف - كمسنه‌نك متحمل اولديغى بارى تقليل ايتمك بر كمسنه‌يى خفيفلتمك - ايتمك

Figur. Adoucir le mal, diminuer la douleur *A.* تليين الالم - ايراث الملايمة - تخفيف الالم - رنجرا كمتر ساختن *P.* دردرا سبكتر ساختن *T.* صزى‌يى آزالتمق || Alléger la douleur de quelqu'un بر كمسنه‌نك درد والمنه ايراث خفت وملايمت ايتمك

ALLÉGORIE. Une espèce de fiction dont l'artifice consiste à présenter à l'esprit un objet, de manière à lui en désigner un autre *A.* كناية pl. كنايات - رمز pl. رموز *P.* سخن رموزآلود *T.* كنايه‌لو سوز - كنايه‌لو شى || Le bandeau, les ailes, et l'enfance de l'Amour sont une allégorie ingénieuse, qui représente le caractère et les effets de la passion de l'amour عشقك صورتنى كوزده چشمبند قولده پر وبال وشكل وسيماده آثار صباوت ايله نقش وتصوير اولنمق درد عشقك طبيعتنى وشدت ولوعنى ايما ايدر دقيق ومخيل بر كنايهٔ لطيفه در

En Rhétorique, il se prend pour Métaphore *A.* استعاره pl. استعارات

Il se dit aussi pour Allusion adroite *A.* ايهام - ايما pl. ايهامات || Il faisait allégorie à un événement de sa vie مدت عمرنده وقوعيافته اولمش بر ما جرايه ايما ايدر بونده بر ايهام ايدى Il y a là quelque allégorie cachée خفى وار در On soupçonne dans ce vers quelque allégorie à une anecdote de ce temps-là اشبو شعرده اول وقتك بر كونه نكره‌سنه ايما اولنديغى ظن اولنور

ALLÉGORIQUE. Qui tient de l'allégorie *A.* مرموز - مكنا - مشتمل الكناية *P.* كنايه‌دار *T.* كنايه‌لو كلام || Termes allégoriques كلمات كنايه دار - كلمات مرموزه Sens allégorique معناى كنايت آميز Explication allégorique تفسير كنايت اشتمال

ALLÉGORIQUEMENT. D'une manière allégorique *A.* على طريق الكناية *P.* بر وجه كنايه *T.* كنايه صورتنده

ALLÉGORISER. Expliquer selon le sens allégorique *A.* تفسير حل بمعناء - كشف بمعناء المرموز - على طريق الكناية *P.* بر وجه كنايه معنا دادن *T.* كنايه طريقيله معنا ويرمك || Les Pères de l'Église ont allégorisé presque tout l'ancien Testament ائمهٔ دين تورات شريفك اكثر سطرلرينى على طريق الكنايه حل وتفسير ايتمشلر در

ALLÉGORISTE, Celui qui explique un auteur dans un sens allégorique *A.* مفسر على طريق الكناية *P.* بر وجه كنايه معنا ويريجى - كنايه طريقيله شرح ايديجى *T.* معنا دهنده

ALLÉGRESSE. Joie qui éclate au dehors *A.* نشاط - مراح - هشاشت *P.* شادمانى - كورى *T.* بوطورلق || Il reçut cette nouvelle avec une grande allégresse بو خبرى با كمال مراح وهشاشت اخذ ايلدى

Il se dit plus ordinairement d'une joie publique *A.* سرور - بهجت - مسرت *P.* شاد كامى - شادى *T.* سونج || Cris d'allégresse صياوى سرور ومسرت - اصوات سرور وبهجت L'allégresse de son armée lui promettait la victoire زير اداره‌سنده اولان عسكرده مشهود آثار سرور وبهجت غزايه دليل قوى ايدى Dans l'allégresse publique عامه‌نك حال شادكامى وسرورنده

ALLÉGUER. Citer une autorité, un fait *A.* اتيان - استشهاد الشهادة *P.* بگواهى آوردن *T.* شاهدلكه كتورمك || Alléguer un passage, un texte فلان كتابك بر فقره‌سنى ويا خود قول نصنى ذكر ايله استشهاد ايتمك Alléguer des auteurs قول مؤلفينى ذكر ايله استشهاد - مؤلفيندن استشهاد ايتمك ذكر ايله اتيان شهادت ايتمك - ايتمك Alléguer faux

خلاف واقع اتیان شهادت ایتمک C'est un tel qui m'a dit cette nouvelle, je vous allègue mon auteur بو خبری سویلیان فلان کشیدر اشته مؤلفی سکا بیان ایله استشهاد ایدرم

Il signifie aussi, mettre en avant *A.* ایراد - بسط - سرد *P.* در میان کردن *T.* اورتهده قویمق || Alléguer des raisons بسط علل واعذار Alléguer des excuses سرد اسباب ایتمک Les juges sont obligés de juger selon ce qui est allégué حکام وقضات سرد وایراد اولنوب ثبوتیافته اولمش قضایا اوزره حکم ایتمکه مجبور درلر

Allégué. *A.* مسرود *P.* در میان شده *T.* اورتهده قونمش

ALLER. Se transporter d'un lieu à un autre *A.* ذهاب *P.* رفتن *T.* کتمک || Aller vite علی العجله - عجالةً کتمک - کتمک Aller doucement مشی ملایم ایله بر وجه استعجال - کتمک بطائت lentement آهسته رفتار ایله رهپیما اولمق - کتمک Aller en avant استقدام ایتمک - آغر آغر کتمک - ایله کتمک Aller en arrière ورادن - استدبار ایتمک - ایلرویه کتمک Un homme qui va à grands pas کیرودن کتمک - کتمک تند رفتار اولان - خطوات سرعت ایله روان اولان آدم à petits pas - خطوات تانی ایله رهپیما اولان آدم Un cheval qui va bon train جری آهسته روان اولان آدم Cheval qui va le trot, qui va l'amble یورک آت - احسن اوزره کیدن آت Aller à pied لینکله کیدن ویورغه کیدن آت بیا کتمک - پیاده اولدرق رواند اولمق - ماشیاً کتمک Aller à cheval - اسب سوار اولدرق کتمک - راکباً کتمک Aller en carrosse, en bateau هنطو ایله وقایق ایله کتمک Aller en poste منزل سوار - منزل ایله کتمک Aller en Italie اتالیایه کتمک Aller par mer براه تری روان اولمق - بحراً کتمک Aller aux nouvelles تحصیل حوادث واخباره کتمک Aller au devant de quelqu'un بر کمسنه نک استقبالنه کتمک

Il signifie aussi, se mouvoir ou être mu vers quelque endroit *A.* سیر *P.* رواند شدن *T.* یوریمک || Les rivières vont à la mer میاه انهار جانب بحره طوغری سیر وجریان ایدر Les nuées allaient du levant au couchant بلوطلر جانب شرقدن مغربه طوغری ساری وجاری ایدی Les galères vont à voiles et à rames کیدر - جکدیریلر یلکن کورک سیر ایدر Les vaisseaux allaient à pleines voiles سفینه‌لر طولو یلکن ایله سیر ایدر ایدی Les planètes vont continuellement کواکب سیاره لا ینقطع سیر وحرکت اوزره در

On dit, Aller au combat, pour dire, s'avancer pour combattre سمت - جانب حرب وقتاله توجه وحرکت ایتمک محاربه ومقارعه‌یه طوغری عطف لجام نهضت ایتمک Et aller aux ennemis, pour dire, s'avancer pour les combattre دشمن اوزرینه وارمق - اعدا اوزرینه حمله‌یه مبادرت ایتمک

On dit par colère et en forme d'imprécation, Allez au diable وار جهنم اول - جهنمه کیت

On dit, Aller bien, pour dire, être dans le bon chemin *T.* طریق سلامتده اولمق || Il me semble que nous n'allons pas bien ظنمه کوره طریق سلامتده روان دکلز

En termes de guerre, on dit, Aller au feu, pour dire, s'exposer au feu des ennemis دشمنک آتشی قارشوسنه عرض سینه جرأت ایتمک

On dit, Aller aux opinions, aux avis, pour dire, recueillir les opinions, les avis کلم وآرانک جمعنه مبادرت ایتمک Et aller au conseil, pour dire, demander conseil استشاره ایتمک Et aller au devin, pour dire, consulter le devin دانشمق - عرافه دانشمق

En parlant des choses qui dépendent de l'autorité, de la juridiction de quelqu'un, on dit, Il faut aller à lui pour cela بو خصوص ایچون فلانه مراجعت اولنملو در Il faut aller au Roi pour cela بو ماده ایچون خنکاره مراجعت اولنملو در

On dit en s'impatientant, en se mettant en colère contre quelqu'un, Allez vous promener وار کز - وار بیقل Qu'il aille se promener وارسون بیقلسون

Aller, se dit aussi du mouvement, et de l'effet de certaines choses artificielles || Une montre qui va trente heures متمادیاً اوتوز ساعت یورر بر قطعه ساعت Ce ressort ne va plus بو زنبورک یوریمیور Faire aller un moulin دکرمانی یورتمک Il y a quelque chose qui empêche la roue d'aller بو تکرلکک حرکتنه مانع بر شئ واردر - یوریمسنی منع ایدر بر شئ واردر

Il se dit aussi pour marquer l'écoulement du temps, et la durée du temps qui a été employé à quelque chose *A.* مرور *P.* رفتن *P.* تمادی *A.* صاوشمق - کچمک *T.* گذاشتن *T.* || Le temps va toujours وقت لا ینقطع مرور ایتمکده در Rien ne va plus vite que le temps وقت قدر سریع المرور بر شئ یوقدر - شئ یوقدر وقت کبی تیز صاوشور Son dis-

cours n'ira qu'à une demi-heure مقالدسی نصف ساعتدن یارم ساعتدن زیاده - زیاده متمادی اولدجغی یوقدر Les ouvriers vont bien lentement عملهلر غایت سورمیهجكدر Ce bâtiment-là est allé fort vite بطائت ایله ایش سوررلر پك چاپك ایلرو سوردی - بو بنا پك چاپك ایلرولندی

Et pour marquer l'étendue de certaines choses *A.* امتداد - استطاله *P.* وصول - درازی پذیرفتن *T.* اوزانمق - وارمق ‖ La forêt va depuis le village jusqu'à la rivière اورمان قریهدن نهره قدر ممتدّ اولور Cette montagne va jusqu'aux nues اول جبل عیوقه قدر واصلدر Ses cheveux vont jusqu'à la ceinture صاچی بلنه قدر مستطیلدر Ce manteau va jusqu'à la terre بو قپود روی زمینه قدر مستطیل اولمشدر یره برابر - یرك برابرلكنه واصل اولمشدر - اوزانمشدر

Il sert aussi à marquer où mène un chemin ‖ Ce chemin va droit à l'église بو طریق طوغری كلیسایه چیقار طوغری - واصل اولور - كلیسایه وارر

Et pour marquer à quoi se montent des nombres, des sommes *A.* بلوغ *P.* رسیدن *T.* چیقمق - وارمق ‖ Ce calcul va bien haut بو حساب مرتبهٔ علیایه چیقار Les nouvelles levées vont à trente mille hommes تحریر جدید عسكری اوتوز بیك نفره بالغ اولور La dépense ira plus loin qu'on ne croit بیكون زیادهیه - مصارف ظنّ وتخمیندن زیادهیه بالغ اولهجقدر چیقاجقدر

Aller, sert aussi à marquer, tant au propre qu'au figuré, le progrès en bien ou en mal ‖ Cela va بو شی یوریور Cela ira ایلرو وار میورسك Vous n'allez pas بو شی یوریهجكدر Cet écolier a bien de la peine à aller بو طالب ایلرو وارمغه زحمت چكدیور Il n'y a point d'homme dont l'esprit aille jusque-là ذهنی اورهلری ادراك ایده بیلهجك آدم یوقدر اورهلره وارهجق - ذهنی اورهلره واصل اولهجق آدم یوقدر - Son imagination va si loin, qu'elle se perd قوّت متخیلهسی اول قدر اقصی الغایات تصوّره واصل اولور كه غایب اولور Le raisonnement des plus habiles ne va pas bien avant اعقل ناسك قوّت متفكرهسی بوندن اوتهسنی ادراك ایدهمز Cette vengeance est allée trop loin بو نوع انتقام مرتبهٔ اعتدالی بغایت اوزاغه كتدی - زیاده آشوردی Son amour va jusqu'à l'excès عشق ومحبّتی افراط مرتبهلرینه واریور va jusqu'à la folie جنون مرتبهسنه وارر C'est un homme qui ira bien loin دو آدم تحصیل علوم وفنون خصوصنده اقصی الغایات امكانه واصل اولهجقدر Cette affaire ira plus loin qu'on ne pense بو مادّه تخمین اولنان درجهیی آشورهجقدر Cela va de mal en pis كتدكچه برتر اولور Une maison qui va en décadence كتدكچه فنادن فنایه وارر - خرابه وارمش خانه - خرابه مشرف بر خانه Cette affaire peut aller à vous perdre بو مادّه خرابیّت حالكه نتیجه ویرمك احتمالی وار در Cela va à vous déshonorer بو كیفیت زوال عرض وناموسكی منتج اوله بیلور

On dit, qu'une chose va de suite, pour dire, qu'elle est la conséquence d'une autre بو شی فلان شیئك لازمهسیدر - لاحقهسیدر

Il sert aussi à marquer l'aboutissement et la fin de quelque chose *A.* قرار - نتیجه *P.* انجام *T.* صوك ‖ Toute son entreprise est allée en fumée متصدی اولدیغی مصلحت هباء منثور همحال دخان هیچه نتیجه ویردی - مثالی هیچه قرار ویردی est allée en rien مصلحتك صوكی هیچه قرار ویردی

On dit, qu'un homme va toujours au bien, pour dire, qu'il tend toujours au bien دائما خیره مایل بر آدمدر

Et lorsque des personnes qui disputent ensemble commencent à s'échauffer, on dit, Cela va trop loin بو حال كتدكچه اوزاغه وارر

On dit, C'est un homme fait pour aller à tout, pour dire, fait pour parvenir aux plus grandes places هر خدمتده قوللانلمق ایچون خلق اولنمش بر آدمدر

Il signifie aussi, la manière dont on agit. *A.* سلوك - حركت *P.* رفتن *T.* وارمق - یوریمك ‖ Aller vite en besogne ایشده سرعت وعجله ایله حركت ایتمك Il ne faut pas reprendre avec aigreur, il faut y aller doucement تعزیر ومؤاخذه خصوصنده شدّت اقتضا ایتمز تأنی اوزره حركت اولنمق اول قدر عنف وشدّت كركدر Il ne faut pas aller si rudement اوزره حركت جائز دكلدر La chose est bonne en elle-même, mais il faut y aller avec de grandes précautions فلان مادّه فی حدّ ذاتها صوابه مقارندر انجق رؤیتده غایت حزم واحتیاط ایله حركت اولنمق لازمهٔ حالدندر Il y va de bonne foi اول بابده صدق اعتقاد ایله عمل وحركت ایدر Aller à la fortune par des voies d'honneur طریق سالمهٔ عرض وناموسه سالك اولهرق سمت اقباله روانه اولمق par de

méchantes voies تحصیل اقبال ایچون طریق مذمومه شر
وخباثته منسلک اولمق Aller aux grands emplois par la fa-
veur مساعده طریقیله مناصب جلیلیه واصل اولمق C'est
un homme qui va droit en tout هر حالده طریق استقامت
اوزره سلوک ایدر بر آدمدر Il va au fait ماده‌نک طوغری
اوزربنه وارر

On dit d'un homme âgé et infirme, qu'il ne peut plus aller
حرکته مجال وطاقتی یوقدر - حرکته عدیم الاقتدار در

En parlant d'habillement, il signifie, convenir *A.* جدارت -
خلاقت *P.* برازیدن - زیبیدن *T.* یراشمق - یاقشمق || Un
collet qui va mal خلیق وجدیر کلمیان گریبان Cet habit-
là vous va bien بو - بو لباس سنک اندامکه جدیر ولایقدر
لباس سکا یاقشور

Il se dit aussi, de certaines choses qui sont appariées, et qui
se vendent ensemble || Ces deux gants vont ensemble بو الدوانلر
ایکیسی برابر کیدر

ALLER de pair. Locution dont on se sert en parlant des per-
sonnes par rapport à la qualité, ou à la dépense, ou au mé-
rite, et pour dire, être égal, être pareil *A.* متساوی - معادل
القدم *P.* برابر - همقدر - همتا *T.* آیاقداش || Ces deux mai-
sons vont de pair pour la noblesse بو ایکی خاندان حسب
ونسب خصوصنده معادلدر Il va de pair avec les plus grands
seigneurs pour la dépense مصارف خصوصنده اعاظم رجال
همقدر ومرتبه در - ایله متساوی الاقدامدر

ALLER, marque souvent un futur prochain || Le sermon va
commencer وعظه باشلنمق اوزره - وعظه قریباً بدء اولنه‌جقدر
La contestation allait finir منازعه ومجادله قریباً ختام در
بتمک اوزره ایدی - بولمقده ایدی

Il sert aussi à marquer, de quoi il s'agit, de quelle impor-
tance est la chose dont on parle || Quand il devrait y aller de
tout mon bien صدد مال وملکمک جملسنه دائر اولنجه
Dans cette affaire-là, il n'y allait pas moins que de son hon-
neur et de sa vie بو بابده صدد هب عب کندو عرض
وناموسنه وجاننه دائر ایدی Souvenez-vous qu'il y va du sa-
lut éternel صدد نجات ابدیه دائر اولدیغنی خاطردن
اخراج ایلمه

ALLER, signifie aussi, faire ses nécessités naturelles *A.* استمشا
P. شکمراندن *T.* عمل ایتمک - ایچ سورمک || Le remède
qu'il a pris l'a fait aller cinq ou six fois آلدیغی علاج بش
عمل ایتدردی - التی دفعه امشا ایتدردی

On dit aussi, qu'un remède fait aller par haut et par bas
علاج فوقانی وتحتانی استفراغ ایدر

SE laisser aller. Ne pas faire de résistance *A.* اختیار المتابعة
تجویز الموافقة - اختیار المطاوعة - *P.* روی دل نمودن *T.*
اویوب کتمک || Se laisser aller au torrent de la coutume
عرف وعادتک مجراسنه اختیار متابعت ایتمک Se laisser
aller à la tentation نفس اماره‌یه اختیار مطاوعت ایتمک
Se laisser aller aux mauvais exemples امثال قبیحه‌یه تجویز
موافقت ایتمک Se laisser aller à la tristesse, à la douleur
حزن وکدرک مغلوبی - حزن وکدره اختیار مطاوعت ایتمک
هوی نفسک حکمنه اولمق Elle s'est laissée aller à sa passion
هوای نفسک مغلوبی اولدی - اختیار متابعت ایلدی

On dit, qu'un homme se laisse aller, pour dire, qu'il est fa-
cile *A.* مطواع النفس - سهل الاقتیاد *P.* سست اندیشه *T.*
استدکلری یره چکیلور

S'EN ALLER. Partir *A.* ذهاب - عزیمت *P.* براهیدن -
رفتن *T.* کتمک || Il s'en va کیده‌یور - عزیمت ایده‌یور
On dit, Faire en aller *A.* اذهاب *P.* روانیدن *T.* کیدرمک
- صاوشدرمق

S'EN ALLER, se dit aussi en parlant du déclin de la vie, des
approches de la mort || Les jeunes gens viennent, et les vieil-
lards s'en vont ارباب شباب وحداثت اقبال وریعانده وسن
کنجلر کلیجی احتیارلر - وسالخوردگان ادبار وانحطاطده درلر
کیدیجیدرلر

Et tout ce qui cesse d'être dans un sujet || On ne croit pas
que sa fièvre s'en aille sitôt حماسی قریباً زایل اوله‌جغی
حماسی تیز الدن صاوه‌جغی یوقدر - آکلاشلمز Son rhuma-
tisme s'en est allé par les sueurs وجع مفاصل مبتلا اولدیغی
علتی کثرت عرق تقریبیله مندفع اولمشدر Sa beauté s'en
va حسن وجمالی زایل ومندفع اولمقده در Ce malade s'en
va بو خسته کتمکده در

Et de tout ce qui se dissipe *A.* تلف *P.* رفتن - گمم شدن
T. صرف اولنمق || Tout son argent s'en va en procès اقچه‌سی
هپ دعوالره صرف اولنور Tout son temps s'en est allé à
cette affaire وقتی جملةً بو خصوصده صرف واتلاف اولندی
Violà un habit qui s'en va اشته بو ثوب رحیس تلف

اولمقده در

Aller, s'emploie figur. en diverses phrases. Ainsi on dit: Aller son grand chemin طوغری یولدن شاشمامق Aller vite en besogne ایشده عجله ایتمك À force de mal aller, tout ira bien فنا کیدر اما صوکی ایوکلور Les premiers vont devant, pour dire, les plus diligents ont toujours de l'avantage *A.* الفضل للمتقدّم *T.* ایلرویه واران دودوکی چالر Il va comme on le mène طبیعتیله یورر نه طرفه چکسدلر کیدر Cela va tout seul Cela va comme il plait à Dieu فلان ایش اللهه قالدی Cela va sans dire سوز یوق — شبهه یوق Il s'en est allé comme il est venu کلدیکی کبی کتدی Tout s'en est allé en fumée توتون کبی — هر شئ توتون کبی طاغیلوب نا بدید اولدی طاغیلوب غائب اولدی

Aller, se prend aussi substantivement dans cette façon de parler: Au long aller fardeau pèse آزیوك اوزون یوله آغر کلور

On dit aussi, Le pis aller, pour dire, le pis qu'il puisse arriver *A.* اشرّ ما یتصوّر — اشرّ ما یکن *P.* بدترین احوال *T.* اولهجغك اك فناسی || S'il ne peut épouser cette fille-là, son pis aller sera de demeurer comme il est فلان قز ایله تزوّج ایدهمدیکی صورتده اشرّ ما یکن کما کان بولندیغی محلّده قالهجغیدر

On dit aussi adverbialement, Au pis aller *A.* اضرّ ما فی الباب *P.* بالاترین گزند *T.* اولسه اولسه || Au pis aller, il en sera quitte pour une amende اضرّ ما فی الباب بر جریمه اولسه اولسه برجریمه ایله قورتلهجقدر — ویروب قورتلهجقدر

Alleu, ou Franc-alleu. Bien héréditaire qui ne dépend d'aucun fief *A.* ملك موروث مفروز القلم *P.* پدر مانده مالکانهٔ *T.* آزاده سر میراث قالمش وباشلو باشنده اولان بر مالکانه میراث قالمش سربست ملك —

Il s'emploie aussi pour signifier, franchise de tout assujettissement féodal *A.* مفروزیّة القلم *P.* آزادگئ سر *T.* باشلو باشلولق

Alliage. Union de plusieurs métaux *A.* خلیطه — شیاب — *P.* قطاب — حملان *T.* لوس قاتندی || Les monnoyeurs doivent faire l'alliage selon l'ordonnance سکهیه مأمور اولنلر خلیطهیی شروط نظام موجبنجه ترتیب ایتملودرلر L'argent et le cuivre servent d'alliage à l'or سیم ونحاس آلتون ایچنده شیاب اولدرق قوللانیلور

Figur. *A.* غش — شوب *P.* آلایش *T.* یلا شقلق || Il y a peu de vertus humaines sans quelque alliage بنی آدمده نوعما غش وشوبدن عاری فضائلك وجودی نادر در

ALLIANCE. Union par mariage *A.* رابطه — علاقة المخاتنة — المصاهرة *P.* پیوند خویشاوندی از روی نکاح *T.* اولنمه وسیلهسیله اولان حصملق || Il a fait une grande alliance, en mariant sa fille à un homme d'une si haute naissance قزینی بو درجهده عالی نسب بر ذاته تزویج ایتمکله بر رابطهٔ جلیل القدر مصاهرت عقد ایتمش اولدی Ces maisons sont jointes par plusieurs alliances شو خاندانلر مصاهرات عدیده ایله بری برلرینه مربوطدر

Il se dit aussi, de l'union qui se fait entre des États pour leurs intérêts communs *A.* اتّفاق *P.* یکانگی — یکجهتی — همپیمانی *T.* برلشمه || Les Suisses ont une ancienne alliance avec la France ازویچرلوایله فرانسه دولتی بیننده قدیمدنبرو اتّفاق وار در Il y a entre ces États une alliance défensive بو دولتلر بیننده شروط تحفّظی حاوی اتّفاق وار در — شروط Alliance offensive بر شروط تعرّضی متضمّن تدافعی حاوی اتّفاق

Alliance. Affinité spirituelle. V. Affinité.

On appelle, Ancienne alliance, l'alliance que Dieu contracta avec Abraham *A.* عهد قدیم

Figur. Union et mélange de plusieurs choses *A.* امتزاج — مزاوجت — مخالطت — *P.* آمیزش *T.* قاتشمه || Faire une alliance du sacré et du profane, du vice et de la vertu مبارك ایله نا مبارکدن ومثلبه ایله منقبدن بر مخلوط پیدا ایتدرمك Une heureuse alliance de mots الفاظك حسن مزاوجت وامتزاجی — حسن مزاوجت واختلاطی —

ALLIER. Mêler, incorporer ensemble *A.* تخلیط — مزج — شوب *P.* آمیختن *T.* قاتشدرمق || Allier l'or avec l'argent سیم وزری بری بریله شوب وتخلیط ایتمك Ces deux métaux ne peuvent s'allier ensemble بو ایکی معدن بری بریله قابل امتزاج وانشیاب دکلدر

S'allier. Former une alliance par mariage *A.* عقد الختونة — عقد المصاهرة — عقد الصهریّة *P.* از روی نکاح خویشاوندی بستن *T.* اولنمق وسیلهسیله حصملق پیدا ایتمك || S'allier à une bonne famille بر خاندان ذی شرف ایله عقد مصاهرت ایتمك

Il se dit aussi, des États qui se liguent ensemble pour leurs communs intérêts *A.* عقد الاتفاق *P.* پیمان ـ همپیمانی کردن *T.* برلشمه شروطی باغلمق ـ یکجهتی بستن || Ces deux Républiques s'allièrent ensemble بو ایکی جمهور بیننده عقد اواصر یکجهتی واتفاق اولنمشدر C'est l'intérêt de leurs États qui allie ces deux princes بو ایکی پادشاهلرك اتفاقنه سبب قوی طرفینك مصلحت ملکیه سیدر

Allié. *A.* مخلوط ـ ممزوج ـ مشوب *P.* آمیخته *T.* قارشمش

Il est aussi substantif, et signifie, celui qui est joint à un autre par affinité *A.* ختن pl. اختان ـ صهر pl. اصهار || Nos parens et nos alliés اختان واقربامز

Et celui qui est confédéré *A.* متفق pl. متفقین *P.* همپیمان *T.* برلشمش

ALLIER. Filet à prendre des perdrix *A.* حبالة الحجله *P.* ککلك آغی *T.* کمند کبک گیر

ALLOCUTION. Harangue *A.* خطابه

ALLODIAL. Qui exprime la qualité d'une terre tenue en franc-alleu *A.* مشروط بمفروزیة القلم || Terres allodiales مفروزیت قلم ایله مشروط اولان اراضی

ALLODIALITÉ. Qualité qui constitue l'alleu *A.* مفروزیة القلم *P.* آزاده سری *T.* باشلو باشلولق

ALLONGEMENT. Augmentation de longueur *A.* امتداد ـ استطاله *P.* درازپذیری *T.* اوزانمه || L'allongement d'un canal جدولك اوزانمه سی ـ امتداد واستطاله سی

ALLONGER. Faire qu'une chose soit plus longue *A.* اطاله ـ تمدید ـ تطویل *P.* دراز کردن *T.* اوزاتمق || Allonger une galerie دهلیزی تطویل ایتمك un habit لباسی اطاله ایتمك le bras مد ساعد ایتمك les jambes مد اقدام ایتمك Allonger le temps تطویل مدت ـ تمدید مدت ایتمك Allonger un procès دعوایی اوزاتمق une affaire وقتی اوزاتمق ـ مصلحتی تطویل ایتمك

On dit figur., Allonger le parchemin, pour dire, faire de longues écritures *T.* تطویل سطور ایتمك Et pour dire, tirer un procès en longueur par des formalités et des chicanes مطاولات لا عن اصل دعوایی ـ ما لایعنی ایله مرافعه یی اوزاتمق تطویل ایتمك

Et allonger la courroie, pour dire, tirer partie d'une somme modique, en mettant une grande économie *T.* بر قات دخی تأکید اداره وتصرف ایتمك || Il a peu de revenu, et beaucoup de charges, il faut qu'il allonge bien la courroie قلیل الایراد وکثیر المؤنة ایدوکنه نظراً بر قات دخی تأکید اداره وتصرفه محتاجدر

Il se dit aussi pour Étendre les profits d'une charge, d'un emploi *T.* تمدید طومار عوائد وفوائد ایتمك

Allongé. *A.* مستطیل ـ مطول *P.* درازی پذیرفته *T.* اوزانمش

Allouable. Qu'on peut allouer *A.* مقبول ـ ممکن المحسوبیة محسوب اوله بیله جك *T.* سزای محسوبیت *P.* فی الحساب محسوبیت قبول ایدر ـ

ALLOUER. Approuver, passer une dépense employée dans un compte *A.* ادخال فی الحساب ـ قبول فی الحساب *P.* در حساب پذیرفتن *T.* محسوب ایتمك || Il avait bien peur qu'on ne lui allouât pas cette dépense بو قلمی داخل حساب بو قلم محسوب اولنمیه جغنی ـ ایتمیه جکلرندن قورقار ایدی بو قلم محسوب اولنمیه جقدر دیو ـ خوف ایدر ایدی خوفده ذاهب اولمشیدی

Alloué. *A.* محسوب ـ مقبول فی الحساب *P.* محسوب کرده *T.* محسوب اولمش

ALLUCHON. Pointe ou dent des machines *A.* سن pl. اسنان *P.* دندانه *T.* دیش

ALLUMER. Mettre le feu à quelque chose de combustible *A.* ایقاد ـ تلهیب ـ تشعیل ـ اشعال ـ اثقاب *P.* افروختن ـ افروزیدن *T.* طوتشدرمق ـ یاقمق || Allumer un fagot تشعیل حطب ایتمك ـ اوطون یاقمق des bougies اشعال شموع ایتمك ـ موملری یاقمق Allumer le feu اشعال نار ایتمك ـ آتشی یاقمق ـ

Figur. || Allumer la guerre اشعال نائرهٔ حرب وقتال ایتمك Allumer une passion بر کونه مرض نفسانی یی اشعال وتلهیب ایتمك Allumer la colère لهیب غیظ وغضبی اشعال ایتمك Une violente passion allume les humeurs امراض نفسانیه نك شدتی اخلاطك التهاب واشتعالنه بادی اولور

On dit, qu'une trop grande application, une trop grande méditation, une trop grande contention allume les esprits, pour dire, qu'elle les subtilise trop, et les met dans un grand mouvement مبالغهٔ توغل واشتغال وطول امتداد مطالعه وفرط اتعاب ارواحك ـ ذهن تسخین ارواحی مؤدی اولور حالاتدندر قزمسنه سبب اولور

S'ALLUMER. *A.* اشتعال ـ تشعّل ـ توقّد ـ التهاب *P.* فروزان شدن *T.* يانمق || Du bois qui a bien de la peine à s'allumer زحمت ايله مشتعل اولان حطب La guerre s'allume de toutes parts نائرهٔ حرب وقتال هر طرفده زبانه كش اشتعالدر Il est à craindre que sa bile ne s'allume صفراسى مالتهب اولهجغى خوف اولنور

ALLUMÉ. *A.* مشتعل *P.* افروخته ـ فروزان *T.* يانمش

ALLUMETTE. Brin de bois ou de chanvre servant à allumer des chandelles *A.* ثقاب الفتيله *P.* آتش افروز پتيله *T.* فتيل طوترغى

ALLURE. Façon de marcher *A.* سُيرت ـ مِشيت *P.* رفتار ـ روش *T.* يورويش || Je le reconnus à son allure فلانى مشيت ورفتارندن طانيدم

En ce sens, il n'est d'usage au pluriel qu'en parlant des chevaux *A.* جريت *P.* رفتار *T.* اشكين || Ce cheval a les allures belles اشكينى كوزل آتدر ـ احسن الجريه بر اسبدر

Il se prend figur. en mauvaise part, et se dit de la manière dont un homme se conduit dans une affaire *A.* طريق *P.* راه *T.* يول || Il faut bien qu'il change d'allure طوتديغى يولى تبديل ايتمك واجبات اموردندر Cette affaire prend une méchante allure چركين يولده ـ بو مادّه چركين يول طوتمقده در بو مادّه روش ورفتارندده صورت ردّيه كسب ايدر ـ وارمقده در

ALLUSION. Figure de Rhétorique par laquelle on fait sentir la convenance que des choses ont l'une avec l'autre *A.* ايما ـ ايماى ـ ايماى مخيّل pl. ايهامات || ايهام Allusion ingénieuse ايماى مخيّل Allusion forcée ايماى قسرى لطيف Allusion froide et insipide ايماى بارد وبيمزه En parlant ainsi, il faisait allusion aux moeurs de son temps بو سياق اوزره تعبير حال ايدرك زماننك اخلاق وآدابنه ايما ايدر ايدى

ALLUVION. Accroissement de terrain qui se fait au bord d'une rivière *A.* لحق pl. الحاق || Droit d'alluvion حق لحق Cette terre s'est accrue par alluvion بو ارض على طريق اللحق كسب وسعت ايلدى

ALMANACH. Calendrier *A.* تقويم *P.* روزنامه || Almanach nouveau تقويم جديد Almanach perpétuel دور ـ تقويم دائمى دائم تقويمى

On dit figur. et en raillant, Faire des almanachs, pour dire, s'amuser à faire des pronostics en l'air *T.* استخراج مغيّباتده مبتلا اولمق

ALOÈS. Plante dont on tire un suc très-amer *A.* صبر *P.* الوا ـ زكاب *T.* صارى صبر || Pilule d'aloès حب الصبر صارى صبر حبّى Extrait d'aloès صارى صبر خلاصه سى

ALOÈS, est aussi un arbre dont le bois est odoriférant *A.* قطر ـ عود *P.* آلفنج ـ زادبوى *T.* عود آغاجى

ALOI. Le titre que l'or et l'argent doivent avoir *A.* عيار || Cet or est de bon aloi بو ـ بو آلتونك عيارى اجود در آلتون جيّد العيار در

On dit, qu'un homme est de bas aloi, pour dire, qu'il est de basse naissance *A.* دنئ العيار ـ ناقص العيار *P.* كمعيار *T.* عيارى آشاغى آدم

ALORS. En ce temps-là *A.* فى ذلك ـ اذاك ـ حينئذ ـ الوقت *P.* آنگه *T.* اول وقت || Alors je lui dis اول وقت فلانه ديديمكه

On dit proverb., Alors comme alors, pour dire, quand on sera en ce temps-là, on avisera à ce qu'il faudra faire اول زمان وقتنك اقتضاسنه كوره حركت اولنور

On dit aussi, C'était la mode d'alors اول وقتك رسمى ايدى ـ اول وقتك عادتى ايدى

ALOPÉCIE. Pelade. V. ce mot.

ALOUETTE. Petit oiseau *A.* قبرا ـ جثال pl. قبره ـ قنابر pl. قبر ـ ابو المليح *P.* چكاو ـ چكاوك *T.* طوبغار قوشى On appelle, Alouette huppée, une sorte d'alouette qu'on nomme Cochevis. V. ce mot.

ALOURDIR. Rendre lourd. V. Appesantir.

ALPHABET. Recueil de toutes les lettres d'une langue *A.* حروف الهجا ـ ابجد ـ ايجاد || Alphabet Arabe هجاى عربيّه

On dit d'un homme qui n'a que les premiers commencemens d'une science, qu'il n'est encore qu'à l'alphabet فلان علمك هنوز ابجدينى بيلور

Il se dit aussi, d'un petit livre qui contient l'alphabet *A.* اضبارة الايجاد *T.* ابجد رساله سى ـ سيپاره

ALPHABÉTIQUE. Qui est selon l'ordre de l'alphabet *A.* على طريق الترتيب الهجا || Par ordre alphabétique ترتيب حروف هجا اوزره

ALTÉRABLE. Qui peut être altéré *A.* ممكن الاستحاله *P.*

بشقه حاله دونر *T.* پذیرای دیگر گونی || Parmi les métaux, il y en a de plus ou de moins altérables اجناس معادن بیننده کیمی زیاده وکیمی اقل مرتبه‌ده استحالدیه قابل معدنلر وار در

ALTÉRANT. Qui cause de la soif *A.* معطش *P.* تشنگی آور *T.* صوصدلق کتوریجی

ALTÉRATION. Changement dans l'état d'une chose *A.* استحالة *P.* دیگر گونی *T.* بشقه حاله دونمه || L'altération des qualités dans les corps اجسامده کیفیاتک استحالسی

Dans l'usage ordinaire, il se prend pour Changement de bien en mal dans l'état d'une chose *A.* سوء ـ فساد ـ خلل ـ تغیر *P.* بد حالی *T.* کوتولنمه ـ بوزلش ـ بوزمه || Tous les excès causent de l'altération dans la santé هر شیئده مبالغه قوام صحتک اخلالنه ـ وافراط سوء حال مزاجی منتج اولور

باعث اولور Cela lui a causé une grande altération dans les humeurs بو کیفیت اخلاطنه باعث فساد عظیم اولمشدر ـ اخلاطک کلی تغیرینه بادی اولدی

On dit figur., Causer de l'altération dans l'amitié رابطهٔ محبتک اخلالنه بادی اولمق Causer de l'altération dans les esprits, pour dire, y exciter l'indignation اذهان ناسک تغیر حالنه ناسک تغیر قلوبنه باعث اولمق ـ بادی اولمق

Il signifie aussi, émotion d'esprit *A.* انزعاج القلب ـ اضطراب البال *P.* پیچ وتاب درون *T.* یورک طاغنقلغی || Son discours causa une grande altération dans les esprits کلامی انزعاج قلوب وافکاری مؤدی اولمشدر Il dit cela avec quelque altération بو کلامی بر نوع پیچ وتاب درون ایله سویلر

ALTÉRATION. Falsification des monnaies par l'excès de l'alliage *A.* افساد العیار الدراهم ـ غش الدراهم *P.* در درم غل آمیختن ـ درمرا کم عیار کردن *T.* سکه‌یه حیله قاتمق ـ سکه‌یی قلب ایتمک || L'altération de la monnaie est un crime capital سکه‌یه حیله قاتمق جنایات عظیمه‌دن معدود در

ALTÉRATION. Grande soif *A.* عطش شدید ـ سهاف ـ اوام *P.* تشنگی سخت *T.* پک صوصدلق || Il a une altération continuelle دائمی بر سهاف مبتلا در L'altération est une suite ordinaire de la fièvre عطش شدید عادتا حرارتک لازمه‌سیدر

ALTERCATION. Contestation *A.* مجادله pl. مجادلات ـ مشاجره pl. مشاجرات *P.* ستیز *T.* جکشمه || Il s'éleva une grande altercation entre eux بینلرنده مجادلهٔ عظیمه تحدث ایلدی

ALTÉRER. Changer l'état d'une chose *A.* تحویل *P.* دیگر گون ساختن *T.* بشقه حاله دوندرمک || Tout ce qui altère les qualités des corps کیفیات اجسامی تحویل ایدن شیلرک مجموعی

Il signifie ordinairement, changer de bien en mal *A.* تغییر ـ افساد ـ اسائه ـ تفسید ـ اخلال *P.* بد حال کردن ـ بد *T.* کوتولتمک ـ بوزمق ـ حالی آوردن || Le soleil altère les couleurs شمس تغییر الوانی موجب در La fièvre altère les humeurs تأثیر حرارت بادیٔ افساد اخلاط اولور Cela lui altéra le tempérament بو شیٔ مزاجنه بادیٔ فساد وخلل مزاجنی اخلال ایلدی ـ اولمشدر

On dit figur., Altérer l'amitié اخلال شیرازهٔ حب وداد Altérer les esprits تغییر قلوب ایتمک Altérer un discours کلامی تغییر ایتمک Altérer le sens des Écritures, pour dire, les détourner dans un sens différent de celui qui est reçu pour le véritable کتاب اللهک معناسنی تأویل ایتمک

On dit aussi, Altérer les monnaies *A.* تزییف الدراهم ـ افساد العیار الدراهم *P.* تغشیش الدراهم ـ بدرم غل آمیختن ـ درمرا کم عیار ساختن *T.* سکه‌یه ـ سکه‌یی قلب ایتمک ـ حیله قاتمق

ALTÉRER. Causer de la soif *A.* تعطیش *P.* تشنگی آوردن *T.* صوصاتمق ـ صوصدلق کتورمک

S'ALTÉRER. *A.* کسب الفساد *P.* تباه شدن ـ فساد پذیرفتن *T.* بوزلمق || Le vin s'altère à l'air خمر هواده طوردقچه فساد پذیر اولور Les bonnes coutumes s'altèrent peu à peu آداب کیدرک فساد پذیر اولور ـ حسنه رفته رفته متغیر اولور

ALTÉRÉ. *A.* مستحیل *P.* دیگر پذیرفته ـ حال *T.* بشقه حاله دونمش *A.* متغیر *P.* بد حالی پذیرفته *T.* کوتولنمش ـ بوزلمش *A.* مغشوش *P.* غل آمیخته *T.* قلب اولمش ـ حیله قاتلمش *A.* مفسود *P.* فساد پذیر *T.* بوزلمش

Il se dit quelquefois d'une émotion visible *A.* متلاشی ـ مضطرب *P.* پرتلاش *T.* تلاشلو || Il paraissait fort altéré ناصیهٔ حالنده آثار ـ بغایت مضطرب کورینور ایدی پیچ وتاب واضطراب نمودار ایدی

On dit figur. d'un homme cruel qui se plaît à répandre le sang, qu'il est altéré de sang humain سفک دمای بنی نوع

آلوده آدمه مایل بر آدمدر que c'est un tigre altéré de sang خون اولمش بر نمر غرّاندن نمونه شدید الغیظ بر آدمدر

ALTERNATIF. Il se dit de deux choses qui agissent continuellement l'une après l'autre *A.* متناوب ـ متعاقب *P.* با نوبک *T.* نوبتلو ـ نوبت ایله کلور آمده || La systole et la diastole du coeur sont deux mouvemens alternatifs قلبک حال انقباض وانبساطی حرکتین متناوبتیندر Deux pièces d'une machine qui ont un mouvement alternatif برآلتک مناوبه ایله حرکت ایدن ایکی جزئی

Il se dit aussi, de certains offices qui sont exercés successivement par deux personnes tour à tour *A.* منصب المناوبة || Une charge alternative بر مناوبه منصبی

ALTERNATIVE. L'option entre deux propositions, entre deux choses *A.* اختیار احدی الشقین *P.* پسند میانهٔ یکدو *T.* ایکیسندن بریسنی سچمک || On lui a proposé de rendre la terre ou de la payer; il se trouve embarrassé sur l'alternative ارضی ردّ ایتمک ویاخود بهاسنی ادا ایلمک صورتی کندویه عرض وتکلیف اولنمغین احد شقینک اختیارینه Je vous offre l'alternative احد شقینک اختیاری زحمت جکر خصوصنی رأیکه حواله ایدرم On lui a donné l'alternative فلانی احد شقینک قبولنه تخییر ایلدیلر

ALTERNATIVEMENT. D'une manière alternative *A.* بالمناوبة ـ بالمراوحة *P.* بانوبک *T.* نوبت ایله ـ نوبتلشدرک

ALTERNE. Terme de Géométrie *A.* متبادل || Angles alternes زوایای متبادله

ALTERNER. Faire une chose tour à tour *A.* تعاقب ـ تناوب ـ ارتواح *P.* با نوبک کردن *T.* نوبتلشمک || Ces deux officiers alternent tous les ans بو ایکی سرکردهلر بهر سنه بهر سنه مقام خدمتده تناوب ـ بالمناوبه خدمت ایدرلر نوبتلشدرک خدمت ایدرلر ـ وتعاقب ایدرلر

ALTESSE. Titre d'honneur *A.* حضرت رفیع المنقبة *P.* اعالی || Altesse royale حضرت رفیع المنقبت حضرت والا شان Altesse sérénissime حضرت رفیع المنقبت خدیوی ملوکانه Traiter d'altesse فلانه حضرت رفیع المنقبت القابنی ویروب معامله ایتمک

ALTHÉE. V. Guimauve.

ALTIER. Superbe, qui a de la fierté *A.* متعظم ـ نابد ـ شامخ الانف ـ اهل التیه والزهو ـ *P.* باد سر *T.* فضول

ALUDE. Basane colorée dont on couvre les livres *A.* مسکة ملوّنة *P.* رنگامیز *T.* میشین بویدلو مشین

ALUMINEUX. Qui est d'alun *A.* شبّی *P.* زاکی *T.* شابلو

ALUN. Sel neutre *A.* شبّ *P.* زاک *T.* شاب || Alun brûlé یانمش شاب ـ شبّ محرّوق

On appelle Alun de plume, une espèce de talc qui est par petits filamens, et qui s'appelle aussi Pierre d'amiante *A.* حجر الفتیلة ـ القطن *P.* حجر *T.* پموق طاشی

ALUNER. Tremper dans de l'eau d'alun *A.* مرث فی الشبّ *P.* در آب زاک فرغاریدن *T.* شاب صوینده اصلتمق

ALVÉOLE. Petite cellule où les abeilles déposent leurs oeufs et leur miel *A.* تخروب pl. تخاریب ـ خشرم pl. خشارم ـ بیت النحل pl. بیوت النحل *P.* خانهٔ زنبور ـ غنینه *T.* کومج دلیکی || Chaque abeille a son petit alvéole هر بر آرینک کومجنده برر دلیک وار در

Il se dit aussi, des trous où les dents sont placées *A.* منبت السن pl. منابت الاسنان *P.* آره ـ بن دندان ـ خانهٔ دندان *T.* دیش چقوری

AMABILITÉ. Caractère d'une personne aimable *A.* طلاوت ـ محبوبیت *P.* دلربایی ـ دلستانی *T.* کندویی سودرمه

AMADOU. Mèche qui s'embrase au moyen d'un briquet et d'un caillou *A.* حرّاقه *P.* آتش انگیز *T.* قاو

AMADOUER. Flatter pour attirer à soi *A.* تعلیل ـ تهدین *P.* نواختن *T.* آوتمق Et en parlant d'enfans *A.* افدا *P.* بیبک گوری بخشیدن *T.* چوجوغی آوتمق || Amadouer le peuple خلقی ـ خلقی آوتمق ـ تهدین ناس ایتمک ـ افدای صبیان ایتمک Amadouer les enfans اویالندرمق فلانی Il l'amadoua par de belles paroles چوجقلری آوتمق کلمات خوش آینده ایله تعلیل وتهدین ایلدی

AMAIGRIR. Rendre maigre *A.* اهزال ـ تنحیل ـ انحال ـ اضوا ـ انحاف *P.* لاغر کردن *T.* آریقلتمق ـ خیرهلتمک || L'usage fréquent de certains alimens dessèche et amaigrit بعض مأکولاتک کثرت استعمالی ایراث یبوست وهزال ایدر

Il est aussi neutre, et signifie, devenir maigre *A.* تنحل ـ کسب الهزال والنحافة ـ تهزّل *P.* لاغر شدن ـ ناسیدن *T.* آریقلنمق ـ خیرهلنمک زبونی پذیرفتن

AMAIGRISSEMENT. État d'une personne qui amaigrit *A.* نحال ـ نحافت ـ هزال *P.* لاغری *T.* آریقلق || L'amaigrissement est

un mauvais présage dans les personnes âgées مسنّ اولنانره كوره حال تتحل علامات ردئيدندر

AMALGAME. Union d'un métal avec le mercure *A.* مشيّج معدنلر *T.* آميختهٔ فلزّها *P.* امشاج المعادن pl. المعادن قارشيغى

AMALGAMER. Unir des métaux avec le mercure *A.* مشيّج فلزهارا آميختن *P.* تمشيج المعادن ـ تمزيج المعادن ـ المعادن *T.* معدنلرى برى برلربله قارشدرمق || Faire un amalgame تركيب مشيّج المعادن ايتمك

Figur. Unir des choses différentes *A.* مزج *P.* آميختن *T.* قارشدرمق || Amalgamer les idées nouvelles avec les anciennes معانئ جديده وقديمه‌يى برى برلربله مزج ايتمك Ces deux caractères auront de la peine à s'amalgamer بو ايكى مزاج زحمت عظيمه ايله امتزاج ايده‌جكدر

AMALGAMÉ. *A.* ممزوج ـ مشيّج ـ ممشوج *P.* آميخته *T.* قارشيق

AMANDE. Fruit de l'amandier *A.* لوز *P.* بادام *T.* بادم || Amande douce *A.* لوز حلو *T.* طاتلو بادم amère *A.* لوز مرّ ـ آجى بادم *T.* بادام تلخ *P.* مزيج La coque de l'amande بادم قبوغى ـ قشارة اللوز Huile d'amande دهن اللوز ـ بادم Du lait d'amande بادم عصاره‌سى ياغى

Il se dit aussi, du dedans de tous les fruits à noyau *A.* لبّ pl. الباب *P.* مغز *T.* ايچ || Casser un noyau pour avoir l'amande چكردكى لبّنى آلمق ايچون قيرمق Les amandes d'abricots sont amères قايصى چكردكنك لبّى آجى اولور

AMANDIER. Arbre qui porte des amandes *A.* شجر اللوز *P.* درخت بادام *T.* بادم آغاجى

AMANT. Celui qui est amoureux d'une femme *A.* عاشق pl. عشّاق *P.* يار ـ جانان ـ دلدار *T.* سوكيجى || Amant fidèle حقيقتلو عاشق ـ عاشق وفادار ـ عاشق صادق

On dit figur., Les poètes sont les amans des Muses شعرا عاشق معارفدرلر

AMANS. Deux personnes qui s'aiment *A.* عاشق ومعشوق *P.* يارن *T.* برى بربله سوشن ايكى كشى

AMARANTE. Fleur d'automne *T.* قطيفه چيچكى

AMARINER. Envoyer des gens pour remplacer l'équipage d'un vaisseau pris *A.* اركاب الملاّحين على سفينة المستبا *T.* اسير طوتلمش كميده طايفه دوزمك

AMARRAGE. L'ancrage du vaisseau, ou l'attache de ses agrès avec des cordages *A.* مربط الجمول الانجر *P.* پيوندگاه كمى دمورى قوندلربنك باغ يرى *T.* ريسمانهاى انگر

AMARRE. Cordage servant à attacher un vaisseau *A.* قلس pl. قلوس *P.* رسن كشتى *T.* هلاط || Les amarres d'un vaisseau قلوس سفينه Retenir le canon avec les amarres طوبى هلاط ايله بغليوب ـ قلوسه ربط ايله توقيف ايتمك آليقويمق V. aussi Câble.

AMARRER. Lier, attacher avec une amarre *A.* ربط بالقلس *P.* با رسن بستن *T.* هلاط ايله باغلمق || Amarrer un vaisseau aux anneaux du port سفينه‌يى ليمان ساحلنده‌كى حلقه‌لره هلاط ايله باغلمق

AMARRÉ. *A.* مربوط بالقلس *P.* با رسن بسته *T.* هلاط ايله باغلو

AMAS. Assemblage de plusieurs choses *A.* كومه ـ كتله pl. كتل *P.* توده *T.* ييغن || Amas de pierres كومهٔ احجار ـ طاش ييغنى Avant de commencer à bâtir, il faut faire amas des matériaux nécessaires بنايه شروعدن مقدّم مالزمهٔ مقتضيه‌نك مالزمه‌يى ييغدرمق لازمدر ـ جمع وتكويمى اقتضا ايدر Il se fait un grand amas d'humeurs dans un corps mal disposé سوء مزاجى اولان بدن ايچنده كومهٔ اخلاط مجتمع اولور

Il se dit aussi, de l'assemblage de plusieurs personnes *A.* هباشه pl. هباشات ـ جمعيّت *P.* گروه ناس *T.* بركتلى

AMASSER. Faire un amas *A.* ادّخار ـ تكويم *P.* توده كردن ـ بر نهيدن ـ بالا بر بالا نهادن *T.* ييغمق || Amasser de l'argent اقچه ييغدرمق ـ ادّخار درهم ودينار ايتمك Amasser de grands biens اموال كثيره ادّخار ايتمك Amasser sou sur sou اقچه‌يى اقچه اوزرينه ييغمق

AMASSER. Assembler beaucoup de personnes *A.* جمع *P.* با هم آوردن *T.* بركدرمك || Amasser des troupes جمع عساكر ايتمك

On dit figur., Amasser des preuves pour une affaire بر مصلحت ايچون جمع حجج وبراهين ايتمك Amasser des matériaux pour un ouvrage بر تأليف ايچون جمع وتدارك موادّ ايتمك

S'AMASSER. *A.* اجتماع ـ تجمّع *P.* بهم آمدن *T.* بركمك ـ طوپلنمق || Le peuple s'amassa autour de lui خلق اطرافنه طوپلندى ـ تجمّع ايلدى Les maladies viennent par les mauvaises humeurs qui s'amassent علل وامراض اخلاط ردئيه‌دنك

اجتماعندن تحدث ایدر

AMASSER. Relever de terre ce qui est tombé *A.* التقاط *P.* بر چیدن *T.* یره قالدروب آلمق || Amasser ses gants یره دوشمش الدوانلرینی التقاط ایتمک

AMASSÉ. *A.* متذخر - مکوّم *P.* بالا - بر تپیده - توده کرده - بهم - بهم اورده *P.* مجتمع *A.* بیغلمش *T.* بر بالا نهاده آمده *T.* طوپلنمش - برکمش

AMATEUR. Celui qui a beaucoup d'attachement pour quelque chose *A.* عاشق - مشتاق pl. مشتاقین - راغب pl. رغّاب pl. عاشقین *P.* هوسکار *T.* عاشقلو - استکلو || Amateur de la vertu عاشق صلاح وفضیلت de la gloire مشتاق نام وشان de louanges عاشق مدحت وستایش de la nouveauté عاشق حادث ونو پیدایه هوسکار - مشتاق حادث - کل جدید Il ne sait pas peindre, mais il est amateur فنّ تصویره واقف دکلدر انجق عاشق وهوسکاریدر - انجق عاشقلوسیدر

AMATIR. Rendre mat l'or et l'argent *A.* تکبیه *P.* بیفروغ ساختن *T.* سوندرمک

AMAUROSE. V. Goutte sereine.

AMBASSADE. La fonction de l'ambassadeur *A.* سفارت *P.* خدمت فرستاده *T.* ایلچیلک || Envoyer en ambassade علی خدمت سفارت - طریق السفاره بعث وارسال ایتمک ایله ارسال ایتمک

On dit de quelqu'un employé auprès de l'ambassadeur, qu'il est attaché à l'ambassade سفارت - مستخدم امور سفارتدر متسبلرندندر

Il se dit aussi, de certains messages entre particuliers *A.* رسالت - مأموریّت || S'acquitter d'une ambassade auprès de quelqu'un فلانک یاننه اداء مأموریّت ایتمک - طرفنه اداء رسالت ایتمک Se charger d'une ambassade خدمت برکونه رسالتی در عهده ایتمک

AMBASSADEUR. Celui qui est envoyé par un État souverain à un autre État avec caractère de représentation *A.* سفیر کبیر *P.* فرستادهٔ بزرک *T.* بیوک ایلچی || Ambassadeur extraordinaire فوق العاده بیوک ایلچی Ambassadeur ordinaire عادتا بیوک ایلچی

AMBIANT. Qui entoure, qui enveloppe *A.* محیط *P.* گرد آور *P.* طولانیجی || Fluide ambiant سیّال محیط Air ambiant هوای محیط الانحا

AMBIGU. Qui peut être pris en deux sens *A.* ذو التوریة - ذو الوجهین - ذو المعنیین - ملتبس *P.* دو معنا *P.* ایکی معنالو - توریه‌لو || Réponse ambiguë جواب توریه آمیز Paroles ambiguës الفاظ توریه آمیز Des signes ambigus اشارات ذوی الوجهین Des preuves ambiguës براهین ذوی الوجهین

Figur. Un mélange de choses opposées *A.* مخلوط بالاضداد - مرکب بالاضداد || Caractère ambigu اضداد ایله مخلوط مزاج Cette femme est un ambigu de prude et de coquette بو خاتون اضداددن مرکب هم متحرزه وهم گشاده مشربدر اولان بر کونه

AMBIGUÏTÉ. Défaut d'un discours susceptible de divers sens *A.* توریت - التباس *P.* دو معنایی *T.* ایکی معنالیلک || Parlez net et sans ambiguïté بلا توریة والتباس نقاحت ایله افادهٔ مرام ایله Il y a toujours de l'ambiguïté dans tout ce qu'il dit هر کلامنده دائما توریه والتباس وار در

AMBIGUMENT. D'une manière ambiguë *A.* علی طریق - بالتوریة التوریة *P.* بدو معنا *T.* ایکی معنالو اولدرق

AMBITIEUSEMENT. Avec ambition *A.* بحرص الاقبال *P.* بخواهش نام وشان *T.* شان استکی ایله || Rechercher ambitieusement les honneurs مدارج ومراتبی بحرص الاقبال خواهش نام وشان ایله مدارج ومراتبه - جستجو ایتمک طلبکار اولمق

AMBITIEUX. Qui a de l'ambition *A.* حریص الاقبال *P.* بلند نظر - ناجوی - آزمند نامداری *T.* اولولق دلوسی || Homme ambitieux حریص نام وشان - حرص اقبال ایله مجبول برآدم L'ambitieux sacrifie tout à son ambition حریص نام واقبال اولان کشی هر شیئی حرص شانی اوغورینه فدا ایدر Les ambitieux se permettent tout pour parvenir à leurs fins حریص اقبال واعتلا اولنلر اغراض مخصوصلرینی تحصیل ایچون مقاصد وآماللرینه دسترس اولمق - هر شیئی ارتکاب ایدرلر ایچون هر شیئه تصدّی ایدرلر

Il se dit aussi, de tout ce qui marque l'ambition || Esprit, caractère ambitieux حرص اقباله مبتلا اولان مزاج وطبیعت Prétentions ambitieuses حرص اقباله مقارن مطالب وتکلیفات Style ambitieux حرص اقبالی متضمن سبک وسیاق

AMBITION. Désir immodéré de gloire, d'élévation *A.* حرص الاقبال - حرص العلو والرفعة *P.* بلندی نظر - ناجویی *T.* اولولق دلوکی - آز نام وبلندی || Grande ambition حرص

Ambition déréglée غايت حرص واقبال ـ مفرط شان واقبال حدّه قياسدن خارج حرص نا صواب علوّ ورفعت démesurée حرص بيحدّ sans bornes حرص بى اندازهٔ علوّ واقبال insatiable غنا قبول ايدهميهجك حرص وپايان اقبال وشان Avoir de l'ambition حرص علوّ واقباله مبتلا اولمق شان واقبال

Il se prend aussi, en bonne part *A.* علوّ الهمّة ـ انفت ـ حميّت *P.* ننگ ـ ننگدارى *T.* عرض صاقنمه‌سى ‖ Noble ambition علوّهمّت كريمة المنقبت ـ انفت با نباهت كريمانه louable علو همّت عالم ـ حميّت محموده ـ انفت ممدوحه Une sainte ambition انفت مباركهٔ خدا پسند پسند Ce prince n'a d'autre ambition que de rendre son peuple heureux فلان پادشاه بر ذات حميّت الانفه اولديغى حسبيله ترفيه حال ما به زير دستانى اقدم اسباب شان وشرف عدّ ايدر الشرف اتخاذ ايلديكى مادّه انجق زير دستان ورعاياسنك تحصيل حسن حالريدر Toute son ambition est d'avoir l'honneur de vous servir اوّل وآخر مطمح انظار حميّتم اولان مادّه انجق شرف خدمتكز ايله مشرّف اولمقدن عبارتدر L'ambition des Saints est de gagner beaucoup d'âmes à Dieu اهل اللهك مدار حميّت اتّخاذ ايده كلدكلرى مادّه نفوس عبادى كثرت اوزره جانب بارى يه جلب اخصّ مقاصد ومطالبلرى نفوس عبادى طرف ـ ايتمكدر حقّه جلب ايتمكدر

AMBITIONNER. Rechercher avec ardeur *A.* طلب ـ تولّع *P.* از دل وجان آرزومند ـ از دل وجان آرزوداشتن بالحرص وخواهان بودن *T.* حرصلو اولمق ـ حرصلنمق ‖ Ce que j'ambitionne le plus, c'est de pouvoir vous rendre quelque service زياده‌سيله مولع وآرزومند اولديغم مادّه انجق سزك بر اقصاى مطالبم سزك بركونه خدمتكزده ـ خدمتكزده بولنمقدر بولنمقدر

AMBLE. Allure du cheval entre le pas et le trot *A.* هملجه *P.* لك وپك *T.* يورغلمه ‖ Un cheval qui va l'amble يورغلمه يوريين آت

AMBRE JAUNE. Substance résineuse qui se trouve principalement sur les bords de la Mer Baltique *A.* كهربا *P.* كاهربا *T.* كهربا ‖ Chapelet d'ambre كهربا تسبيحى Huile d'ambre كهربار صانى وترياق بر روغن كاهربا ـ باغى De l'ambre fort vert قطعه كهربا

AMBRE GRIS. Substance odoriférante qui se trouve sur la mer des Indes Orientales *A.* عنبر ـ عنبر اشهبى *P.* عنبر اشهب *T.* شهپرى عنبر ‖ Pièce d'ambre gris عنبرك بر شمعه‌سى Le musc et l'ambre مشك وعنبر Essence d'ambre عنبر خلاصه‌سى L'ambre gris est odoriférant طيبلردندر ـ عنبر اشهبى عطريّاتدندر

AMBRER. Parfumer avec de l'ambre *A.* تبخير بالعنبر *P.* دود عنبر ايله بخورلتمق *T.* شهپرى افشاندن

Ambré. *A.* معنبر *P.* شهپرناك *T.* عنبرلو

AMBRETTE. Petite fleur qui sent l'ambre *A.* حبّ المسك *T.* عنبر جيچكى

On appelle, Poire d'ambrette, une espèce de petite poire *T.* مسكت آرمودى

AMBROISIE. Plante maritime *A.* عمبريّه *T.* يايلا جيچكى

AMBULANT. Il ne se dit que d'un commis qui est obligé par son emploi d'aller de côté et d'autre *A.* غير متمكّن *P.* نا بر قرار *T.* كزيجى مأمور ـ آياق مأمورى ‖ Commis ambulant كزيجى مأمور ـ مأمور غير متمكن

On dit aussi, Hôpital ambulant *A.* دار الشفاء النقيل *P.* بيمار خانه *T.* خسته خانه‌ء كوچ كردنى كوچيلور

Il se dit aussi, d'un homme qui est toujours par voie et par chemin *A.* دائم السفر ـ كثير السير *P.* هر دم روان *T.* جوق كزيجى ‖ C'est un homme qui mène une vie fort ambulante كثير السير برآدمدر ـ كثرت سير وحركت ايله مألوف برآدمدر

AMBULATOIRE. Il se dit d'une juridiction qui n'est pas fixe en un même lieu *A.* ناقل *P.* كوچ كنان *T.* كوچر ‖ Le Parlement était autrefois ambulatoire پارلامنتو ديوانى قديمده بر يرده مستقرّ اوليميوب محلّ بمحلّ كوچر ايدى

On dit proverb., La volonté de l'homme est ambulatoire بنى آدمك ارادهسى متحوّل الاحوالدر ـ بى ثبات وقرار در ـ بى ثبات ونا پايدار در

ÂME. Le principe de la vie de tous les êtres vivants *A.* نفس *P.* جان ـ مايهٔ حيات *T.* ديرلك مايه‌سى ‖ Âme végétative نفس نباتى Âme sensitive نفس حيوانى Âme raisonnable نفس ناطقه

Les philosophes anciens ont appelé Âme du monde, un esprit universel qu'ils supposaient répandu dans toutes les parties de l'univers *A.* عقل كل

Âme, se dit principalement de l'âme raisonnable *A.* نفس ناطقه *P.* روان *T.* جان ‖ L'âme est indivisible نفس ناطقه

نا قابل تجزّی وانقسامدر spirituelle روحانیدر immortelle ابدیّ البقادر ـ لا یموتدر ـ بریٔ عن المماتدر Les facultés de l'âme قوای نفسانیّه Les fonctions et les opérations de l'âme نفس ناطقه‌نک افعال واعمالی Les passions de l'âme امراض نفسانیّه Il faut aimer Dieu de toute son âme باری تعالی‌یه از جان ودل عشق ومحبّت ایتمک اقتضا ایدر

En parlant de l'âme par rapport à ses bonnes ou mauvaises qualités, on dit, Âme belle نفس نفیس ـ نفس طیّب Âme noble نفس کریم généreuse علوّ همّت ایله مجبول بر ذات élevée عالی مشرب آدم ـ علوّ جناب ایله مفطور بر ذات Une âme bien née ـ کریم النسب ـ کریم الاصل بر ذات عالی نژاد Âme héroïque قلب قهرمانی Âme faible قلب ضعف قلب ایله مجبول بر ذات ـ ضعیف Âme basse قلب دنائت ـ خساست طبع ایله مجبول بر ذات ـ دنائت آلود نفس ایله مجبول بر ذات intéressée اغراض مخصوصه‌دیده منهمک طبع ناقص الهمّة Âme vénale اسیر دینار ودرهم طبع طمعکار mercenaire اخذ اجرته مرتکب طبع لئیم noire سیه‌دل بر آدم ـ کثافت طبع ایله مفطور آدم Âme étroite عقلی قصیر آدم ـ کوته اندیش ـ قصیر العقل

En parlant de l'âme par rapport à la religion, on dit, Âme régénérée par le baptême تأثیر فیض وبرکت معمودیّت ایله یکیلنمش بر جان Une âme rachetée par le sang de Jésus-Christ حضرت عیسانک دم مبارکلری فدیه‌سیله نجاتیافته اولمش بر جان Âme sanctifiée مرتبهٔ شرافته ـ نفس اقدس اعلا اولنمش بر جان مبارک Une bonne âme عزیز ومبارک بر نفس Âme illuminée par la grâce نور فیض الهی ایله روشنا اولمش دل آگاه Les âmes dévotes قلوب ارباب تعبّد وتقوا Les âmes chrétiennes قلوب مؤمنین Nous avons une âme à sauver نجات وسلامتنه سعی ایده‌جک بر جانمز وار در

Il se dit aussi, de l'âme séparée du corps *A.* روح pl. ارواح *P.* جان *T.* جان || Les âmes des trépassés *A.* ارواح الاموات *P.* جانهای مردگان *T.* اولمشلرک جانلری Prier Dieu pour le repos de son âme درگاه جناب ربّ ذو الجلاله اراحهٔ روحی دعاسنی تقدیم ایتمک Les âmes qui sont au Purgatoire کفارت ذنوب ایچون برزخده اولان ارواح اموات Les âmes bienheureuses ارواح المفلحین ـ ارواح سعیده Les âmes damnées ارواح اهل النار

Il se prend aussi pour Conscience *A.* قلب *P.* درون *T.* کوکل || Il sait bien en son âme que... درونی شاهد در که Il a l'âme bourrelée حزازت قلبی وار در

Âme, signifie aussi, une personne *A.* نفس pl. نفوس *P.* کس *T.* کمسنه || Il n'y a pas âme vivante dans cette maison بو خانه ایچنده نفس متنفّس یوقدر Il y a cent mille âmes dans cette ville بو بلده‌ده یوز بیک نفوس وار در

On se sert aussi de ce mot en différentes phrases. Ainsi on dit, qu'une personne a l'âme sur les lèvres, pour dire, qu'elle est près d'expirer جانی دوداغنده ـ جان بر لب آمده در کلدی qu'une chose est l'âme d'une autre, pour dire, que c'est ce qui la maintient فلان شیٔ فلانک جانی مثابه‌سنده در La bonne foi est l'âme du commerce وفای عهد تجارتک روحی مثابه‌سنده در ـ مادّهٔ حیات وبقاسیدر Donner de l'âme à un ouvrage, pour dire, exprimer vivement les choses qu'on y représente جان ویرمک ـ تألیفه افاضهٔ روح ایتمک La raison est l'âme de la loi صواب حال قانونک جانی مادّهٔ حیات وبقاسیدر ـ مثابه‌سنده‌در

On dit d'une armée sans chef, ou dont le chef n'est pas capable de l'être, que c'est un corps sans âme جسم بیجان مثالیدر

On appelle, L'âme du canon, le creux où l'on met la poudre *T.* طوپک خزینه‌سی

AMÉLIORATION. Progrès vers le bien *A.* اقبال الی الصلاح ـ اصلحیّت الحال ـ اصلحیّت *P.* بهتری *T.* ایولنمه || Ce bien est délabré, mais avec du temps il est susceptible d'amélioration بو ملک خیلیجه خراب وویراندر انجق مرور وقت ایله ممکن الاصلاحدر Il y a une grande amélioration dans l'état de ce malade بو مریضک حالنده کلّی مرتبه آثار بهتری واصلحیّت نمایاندر D'insensibles améliorations فرق اولندمیه‌جق اصلاحات جزئیّه

Il se dit aussi de ce qu'on fait dans un fonds de terre ou dans une maison pour les mettre en meilleur état *A.* اعمار pl. تحسین ـ عمران ـ اعمارات pl. تحسینات *P.* آبادانی *T.* مدار عمران اوله‌جق شیٔ ـ اوکات || On est obligé de payer les améliorations à un possesseur de bonne foi que l'on dépossède صدق عهده اعتبار ایله استملاک ایتمش کمسنه‌نک ملک مشتراسی ید تصرّفندن نزع اولنمق مراد اولندقده اول ملکده ایتدیکی اعمارات وتحسیناتک ثمنی کندویه ردّ واعطا اولنمق لازم کلور Il a fait une amélioration consi-

dérable dans sa terre جفتلکنده کلیتلو عمران حاصل ایتدردی

AMÉLIORER. Rendre meilleur A. اجاده – اطابه – اصلاح P. بهتر کردن T. ایولتمک – اوکارتق || Il a recouvré des titres qui ont amélioré son droit حقنک بر قات دخی اطابه واصلاحنه وسیله اولمش سندات بولمشدر

Il se dit aussi en parlant des réparations qu'on fait à un bâtiment, des augmentations qui se font à un héritage A. اعمار – مرمّات – معمور قلمق – شنلتمک T. آباد ساختن P. تعمیر – ایتمک || Il a fort amélioré cette métairie, en faisant rétablir les batimens qui tombaient en ruine, et en faisant fumer les terres مشرف خراب اولمش ابنیه‌سنی اعمار ووضع سرقین وزبیل ایله ترابنی اصلاح وتیمار ایده‌رک اول چفتلکی کلی مرتبه شن وآباد ایلدی

AMEN. Mot hébraïque, qui signifie, ainsi soit-il A. آمین

Il s'emploie aussi pour dire, que l'on consent à une chose A. آمنا P. آمین گویی کردن T. آمینجیلک ایتمک

AMENDABLE. Qui mérite d'être mis à l'amende A. مستحق التغریم P. سزاوار تاوان T. جریمه‌یه لایق – جریمه‌یه کاور

AMENDE. Peine pécuniaire imposé par la Justice A. غرامت pl. غرامات P. تاوان T. جریمه || Amende ordinaire غرامت عادیه – arbitraire استبداد رأی ایله تعیین اولنان غرامت – عرفاً تعیین اولنان حکم اولنمش جریمه Payer l'amende جریمه‌یی ویرمک – غرامتی ادا ایتمک Amende d'un fol appel بیوجه آخر محکمه‌یه نقل دعوا ایتدرن کشی اوزرینه ایجاب ایدن غرامت Condamné à de grosses amendes اوزرینه غرامات اوزرینه آغر جریمه‌لر حکم – جسیمه حکم اولنمش کمسنه اولنمش کشی

AMENDE honorable. Sorte de peine qui consiste à demander publiquement pardon de son crime A. علناً اقرار الجرم وطلب العفو || Faire amende honorable la torche à la main, et la corde au cou مشعلی الده وایب بوینده ایکن علناً اقرار جرم وطلب عفو ایتمک

AMENDEMENT. Changement en mieux A. رجوع الی الصلاح – رجوع الی الخیر P. خوشتری T. اولویت – ایولنمه – ایولکه دونمه || Il a toujours la fièvre bien fort, il n'y a point d'amendement حرارتی کماکان مشتد اولوب مزاجنده رجوع الی الصلاح اثری اصلا یوقدر Depuis qu'il s'est retiré des mauvaises compagnies, on remarque dans sa conduite un grand amendement مجالست اشراردن منقطع اولدلیدنبرو طور وسلوکنده رجوع الی الصلاح اماراتی مشاهده اولنور

Il signifie aussi, engrais des terres A. سماد – زبیل P. خشکی T. فشقی || Terre maigre qui a besoin d'amendement سماده محتاج اولان ارض ضعیفه

AMENDER. Condamner à l'amende A. حکم الغرامة P. تاوان فرمودن T. جریمه یوکلتمک – جریمه حکم ایتمک

Il signifie aussi, corriger, rendre meilleur A. اصلاح – تصحیح الحال P. نیکو حال ساختن T. اوصلولتمق || Il n'y a que Dieu qui le puisse amender فلانی اللهدن غیری کمسنه اصلاح ایده‌مز La loi te condamne, le Roi te pardonne, que Dieu t'amende اشته شریعة الله مجرم اولدیغکی حکم ایتمش ایسه‌ده پادشاه تجویز مسامحه ایله عفو ایدر الله سنی اصلاح ایلیه

S'AMENDER. A. اصلاح النفس P. نیکحالی یافتن T. اوصلولنمق || Il faut espérer qu'il s'amendera اصلاح نفس ایده‌جکی مأمولدر

AMENDER des terres. Les améliorer A. اصلاح الاراضی || Amender des terres avec du fumier تارلالری فشقی ایله اصلاح ایتمک

On dit proverb., Cela n'amendera pas votre marché بو کیفیت سنک ایشکه مدار اولویت اولەجق شی دکلدر

AMENDER, signifie aussi, baisser de prix A. انحطاط الثمن – تنزّل القیمة P. بها کم شدن – بها فرود آمدن T. اوجوزلنمق – بها آشاغیلنمق || Le blé est bien amendé حنطه‌نک ثمنی خیلی تنزّل بولدی

AMENER. Faire venir au lieu où l'on est A. احضار P. آوردن – براریدن – آخانیدن T. کتورمک || Il m'a amené ici بنی بو طرفه احضار ایلدی – کتوردی Il a amené du secours امداد کتوردی Amenez-le-moi pieds et poings liés فلانی الی آیاغی مقیّد ومغلول اولدرق طرفمه احضار ایله Je vous l'amenerai par le collet یقه‌سندن طوتوب طرفکه کتوره‌جکم Ces charretiers nous amènent du vin, du bois بو عربه‌جیلر بزه خمر وحطب کتوررلر Amener des marchandises par charroi, par bateau مال نقل ایتدرمک – عربه وقایق ایله مال کتورمک

On dit, Quel bon vent, quelle bonne affaire vous amène ici? قنغی روزکار سنی بو طرفه آتدی وقنغی مصلحت سنی بو طرفه سوق ایلدی

AMENER. Tirer à soi A. جرّ – استجرار P. در کشیدن –

|| کندو طرفنه چکمك ـ برویه چکمك *T.* بخود کشیدن Les forçats amènent les rames à eux فرقته جیلر کورکی کندو طرفلرینه استجرار ایدرلر

On dit, Amener les vaisseaux à bord *T.* سفینه‌لری جانب یالی کناربنه ـ یالی کنارینه چکمك ـ ساحله جلب ایتمك یناشدرمق

On dit aussi, Amener les voiles, pour dire, les abaisser *A.* حطّ الجلول *P.* بادبان فرو هشتن *T.* یلکن ایندرمك

On dit, qu'un auteur a bien amené un incident مؤلّف فلان بو واقعه‌یی ـ حادثه‌یی بالحسن واللطافه درج وایراد ایلدی حسن ایله یرلشدردی Et qu'une preuve a été amenée de bien loin, pour dire, qu'elle n'est pas naturelle ابعد بعید بر دلیلدر دورادور بر دلیلدر ـ

Il signifie figur., mettre en usage, introduire *A.* ایجاد *P.* پیدا کردن *T.* چیقارمق || Ce sont les femmes qui amènent les modes, des habits نو ظهور لباسلری ایجاد ایدن نسوان طایفه‌سیدر ـ جیقاران Tel médecin a amené l'usage de ce remède بو دوانك استعمالنی ایجاد ایدن فلان طبیبدر

Il se dit aussi, des choses qui se succèdent ordinairement *A.* جرّ ـ جلب ـ استجلاب *P.* بر کشیدن *T.* چکمك ـ کتورمك || Ce vent nous amenera la pluie هبوب ایدن ریح جلب مطری مؤدّی اولەجقدر Un malheur en amène un autre *A.* البلیّة بجرّ البلیّة *T.* بلا بلایی کتورر ـ مصیبت مصیبتی جکر بلا بلایی دعوت ایدر ـ

AMÉNITÉ. Agrément d'un lieu, d'une situation *A.* لطافت *P.* دلکشی ـ دلارایی ـ خوبی *T.* کوزللك || L'aménité d'une situation بر موقعك حسن ولطافتی de l'air لطافت هوا

Figur. *A.* ظرافت *P.* نازکی ـ خوشی *T.* خوشلق || Il n'a nulle aménité dans le caractère طبیعتنده قطعًا وقاطبةً ظرافت مزاج ومشربی ظرافتدن کلیًّا عاریدر ـ یوقدر

AMENUISER. Rendre plus menu *A.* ترقیق *P.* باریك ساختن *T.* انجلتمك || Amenuiser un bâton عصایی ترقیق ایتمك

AMER. Qui a une saveur rude comme l'absinthe *A.* مرّ ـ ذو المرارة ـ مرّ المذاق ـ مرّ الطعم *P.* تلخ ـ تلخناك *T.* آجی || Devenir amer آجیلنمق ـ کسب مرارت ایتمك Des herbes amères نباتات مرّ الطعم Cela est d'un goût amer مرّ المذاقدر Cela rend la bouche amère دادی مرارتلو در ـ دادی آجیدر ـ آغزه مرارت ویرر ـ فلان شیٔ آغزی تمریر ایدر

On dit, Ce qui est amer à la bouche est doux au coeur لسانده تلخ اولان درونده شیرین کلور

Il se dit figur. de diverses choses pour en spécifier la qualité || Une douleur amère درد تند ـ وجع الیم ـ وجع شدید Des larmes amères قطرات ـ بکاء حزین ـ کسکین آغری ـ وتلخ Des plaintes amères تظلّمات فاجعه سرشك حزن انگیز Raillerie amère استهزای جگر دوز ـ استهزاء شدید Des reproches amères تعزیرات شدیده Réprimande amère مؤاخذهٔ شدیده Une perte amère شدید المراره بر تلف واجب تلخساز ذایقهٔ جان اولەجق بر حسرت ـ الحزن والاسف Un contre-temps amer تمریر ذایقهٔ جان موجبهٔ التضجرت On lui rend la vie amère عمرینی ایتمش بر عایقه فاجعه کندویه تلخ ایدرلر

Figur. Douloureux || Il est bien amer à un père de voir ses enfans ne pas répondre à ses soins بر پدره کوره اولادی حقنه صرف ایلدیکی همّتك مثمر اولمدیغنی کورمك خیلی مرارتی مستلزم بر حالت جانسوز در Il est bien amer à un homme d'être chassé de sa maison بر آدم کندو خانه‌سندن طرد واخراج اولنمق پك آجی شیٔدر

Il s'emploie aussi comme substantif || L'amer et le doux sont deux qualités contraires مرّ وحلو کیفیتین متضادّتین قبیلندندر Prendre des amers مرّیّات استعمال ایتمك

Il se dit aussi, du fiel de quelques animaux *A.* مرارت *P.* زهره *T.* اود

AMÈREMENT. Douloureusement *A.* متفجّعًا ـ فاجعًا *P.* دردناکانه *T.* جان آجیسیله

AMERTUME. La saveur de ce qui est amer *A.* مرارت *P.* تلخی *T.* آجیلق || L'amertume de l'aloès صاری صبرك مرارتی مرارت طعمی ـ

Figur. Affliction *A.* الم pl. آلام ـ حزن *P.* جگر خواری ـ غم خواری ـ تاسا *T.* تاسه ـ جان آجیسی || Avoir le coeur plein d'amertume قلب مالامال مرارت حزن والم اولمق Je vous en parle dans l'amertume du coeur الم بال ایله سویلرم Cela servit à adoucir l'amertume de sa douleur جان آجیسیله ـ بو کیفیت مرارت جانزدای تاسا والمنه وسیلهٔ تعدیل اولمشدر Les douceurs et les amertumes de la vie احوال احوال تلخ وشیرین عمر بنی آدم ـ عمرك مرّ وحلوی Les

plaisirs du monde sont toujours mêlés d'amertume لذايذ دنيانك دائما مرارت وكدورت ايله مخلوطدر

AMÉTHYSTE. Pierre précieuse *A.* جمست *P.* كمست *T.* جبللقوم

AMEUBLEMENT. L'assortiment des meubles nécessaires pour garnir une chambre *A.* اثاث البيت *P.* رخت وبساط خانه *T.* او طاقمى || Ameublement de velours قطيفه دن مصنوع او طاقمى

AMEUBLIR. Rendre la terre plus meuble *A.* دكّ الارض *P.* خاكرا باريك ساختن *T.* طوپراغى يوفقه لتمق || Cette terre est fort compacte, il faut l'ameublir بو طوپراق غايت ايله صلب وكثيف اولديغندن يوفقه لنمغه محتاجدر

AMEUTER. Mettre des chiens en état de bien chasser ensemble *A.* تضرية الكلاب الى الصيد جماعةً *P.* سگانرا گروها بشكار آموزيدن *T.* زاغرلرى سورى ايله آوجيلغه الشدرمق

Figur. Attrouper et animer plusieurs personnes, pour les faire agir de concert *A.* اغراء الى الاحتشاد - اغراء الى التحزّب *P.* گروها گروه آغاليدن *T.* طوپلنمغه قشقرتمق || Il ameuta tous les marchands du quartier محله نك بالجمله تجاريني تحزّب واحتشاده اغرا ايلدى Quand il eut ameuté tous ses amis, pour faire passer cette délibération اول مبحثى ترويج ايتمك ارادهسنه مبنى جميع ياران واحبابنى تحزّبه اغرا ايلدكده

AMI. Celui avec qui on est lié d'une affection mutuelle *A.* صديق pl. اصدقا - حبيب pl. احبّا - محبّ pl. احباب - خليل pl. اخلّا - ودود pl. اودّا *P.* يار - دوست *T.* سوكولى - محبّ ثابت || Ami fidèle محبّ صادق constant دوست - دوست خالص - محبّ خالص sincère يار وفادار - الوفا محبّ برئ عن الارتياب sûr دوست اخلاص پرور - الفؤاد يار مجرّب الاطوار éprouvé دوست مشاخلت پيوست cordial محبّ خالص الخاص intime محبّ عالى همّت généreux - حبيب حميم chaud دوست حقيقى vrai يار غمگسار - دوست - دوست گرمناك Il est son meilleur ami كرميتلو دوست - محبّ صميمى Ami de coeur اعزّ احبّاسندندر جميع احوال Il a été son ami dans tous les temps دلشادان وازمانده دوست وفادارى ايدى Être ami dans la bonne et dans la mauvaise fortune اقبال - سرّا وضرّاده دوست اولمق - سرور وكدرده دوست اولمق - وادبارده دوست اولمق

هم ايو وهم كوتى كونك دوستى اولمق Ami jusqu'à la mort بركمسندنك اوغورينه جان فدا ايدر دوست صادق تدارك احباب Se faire des amis بذل جان ايدر دوست - احباب ودوستان Entretenir, cultiver ses amis ودوستان ايتمك ايله رابطهٔ مودّتك بقا واستقرارينه اهتمام ايتمك Oublier ses amis احبّا واصدقايى فراموش ايتمك - لوح خاطردن دوست Traiter en ami خاطردن چيقارمق - امحا ايتمك دوست كبى حركت ايتمك Agir en ami كبى معامله ايتمك Cela n'est pas d'un ami دوست - بو شئ كار محبّت دكلدر بيمن Il ne faut point de cérémonie entre amis كارى دكلدر الاحبّا تكلّفات رسميّه جائز دكلدر Tout est commun entre amis دوستلر بيننده هر شئ مشتركدر

On dit, Ami jusqu'aux autels, pour dire, ami à tout faire, excepté ce qui est contraire à la religion *T.* ايمانه طوقنماق شرطيله اولان دوست Ami jusqu'à la bourse, pour dire, ami à rendre toutes sortes de service, excepté d'aider de son argent *T.* كيسه سنه طوقنماق شرطيله اولان دوست Ami de table, ami de débauche چناق ياراني وعشرت ياراني Ami de la faveur, de la fortune اقبال دوستى Ami de la vérité, de la justice, de la raison فلان آدمك صدق كلامه وحقّ وعدله وكلام معقوله علاقه ومحبّتى وار در Les bons comptes font les bons amis تمييز حساب تكثير احبابه سبب اولور Ami au prêter, et ennemi au rendre آلمقده دوست ويرمكده دشمن Il y a des animaux qui sont amis des hommes بعض حيوانات انسانى سور حيوانات وار در - محبّ انساندرلر L'ormeau est ami de la vigne قره آغاج كرومى باغى سور - كرومى باغدن حظ ايدر Il y a des senteurs qui sont amies du cerveau دماغك حظ ايلديكى بعض عطريّات وار در

Ami. Propice, favorable *A.* مساعد - معين *P.* ياور - دمساز *T.* اويغون || Les destins amis بخت ياور - فلك دمساز La fortune amie بخت مساعد

AMIABLE. Doux, gracieux *A.* جالب المودّة - موجب المحبّة *P.* دوستى اسلوب - مودّت آميز - محبّتنما - محبّتنمون *T.* محبّتلو || Accueil amiable جالب المحبّة تلقى • دوستى افزا Paroles amiables كلمات دلپسند محبّت افزا

On appelle, Amiable compositeur, celui qui accommode un différend par les voies de la douceur *A.* مصلح باللطف والمساهلة مصلح بالتطييب -

À l'amiable. Par la voie de la douceur *A.* باللطف والمحبة *T.* دوستلق *P.* مودتكارانه ـ دوستانه ـ بالحسن والتطييب ـ دوستانه اوزلاشه‌جغز || Nous en conviendrons à l'amiable ايله Vider un différend à l'amiable بر مادۀ منازع فيهايه دوستانه فيصل ويرمك

AMIABLEMENT. D'une manière amiable *A.* على وجه المحبة *T.* دوستجه *P.* دوستانه ـ على طريق التوادّ ـ || Il a parlé fort amiablement تمام دوستجه سويلدى

AMIANTE. Matière minérale dont on fait de la toile *A.* حجر الفتيله *T.* پموق طاشى

AMICAL. Qui part de l'amitié *A.* محبّتى *P.* دوستى ـ دوستى *T.* دوستلقدن ناشى آميز

AMICALEMENT. V. Amiablement

AMIDON. Pâte de fleur de froment *A.* نشاء ـ نشاستج ـ لباب *P.* نشاشته *T.* نشاشته الغوم

AMIDONNIER. Celui qui fait l'amidon *A.* صانع النشاء *P.* نشاشته گر *T.* نشاشته‌جى

AMINCIR. Rendre plus mince *A.* ترقيق *P.* باريكتر ساختن *T.* انجلتمك

AMIRAL. Grand officier qui commande à tous les vaisseaux de guerre *A.* امير البحر *P.* قپودان دريا *T.* قپودان پاشا

Il se dit aussi, de celui qui commande une armée navale, une escadre *P.* دونما سركردۀ دونما *T.* باشبوغى

Il se dit aussi, du principal vaisseau d'une flotte *T.* پاشا باشبوغ كيمسى ـ كميسى

AMIRAUTÉ. Office d'amiral *A.* امارة البحر *P.* قپودانئ دريا *T.* دريا قپودانلغى ـ قپودان پاشالق

Il se prend aussi pour le siége de la juridiction de l'amiral *T.* ترسانه || Lieutenant de l'amirauté ترسانه‌قائم مقامى Faire juger une prise en l'amirauté بر آقدرمه ماده‌سنه دائر اولان دعوايى ديوان ترسانه‌ده رؤيت ايتدرمك

AMITIÉ. Attachement de deux personnes l'une pour l'autre *A.* موالات ـ خلت ـ مودّت ـ محبّت ـ ولا ـ وداد ـ حب ـ مصادقت *P.* مهر ـ دوستى *T.* سوكى ـ دوستلق || Ancienne amitié مودّت ديرينه ـ محبّت قديمه étroite اكيده constante ثابته ـ راسخه réciproque تحابب وتوادّ جانبين sainte واهمۀ تخلفدن برى حب وموالات inviolable محبّت مباركه véritable محبّت شائبۀ خالدن آزاده مهر ومحبّت اكيده ـ صحيحه ـ حقيقيه sincère خالصه tendre مشفقه apparente حب ـ وداد ريا معتاد feinte, simulée حب صورى ـ ظاهرى ـ trompeuse كاذبه ـ محبّت نمون ـ خديعت رياكارانه Les noeuds, les liens de l'amitié روابط ودّ وموالات ـ پيوند مهر وولا Les lois de l'amitié قوانين واجبة الرعاية حب وولا Les devoirs de l'amitié فرايض دوستى ومحبّت Contracter amitié ربط شيرازۀ حب ومودت ايتمك ـ عقد محبّت ايتمك Les engagemens de l'amitié شرائط حب وولا Faire quelque chose par amitié بر شيئى محبّته مبنى ايتمك Renoncer à l'amitié دستكش فراغ اولمق ـ فلانك محبّتندن فارغ اولمق شرائط محبّتك كف يد فراغت ايتمك ـ Manquer à l'amitié نقض رابطۀ اجراسنده تجويز قصور ايتمك Rompre l'amitié رشتۀ مهر ـ فسخ شيرازۀ مودت ايتمك ـ محبّت ايتمك فلانك ومحبّتى كسر وشكست ايتمك Répondre à l'amitié طرفندن اظهار اولنان آثار حب وموالاته ايفاى شرط مقابله حسن مقابله ايله معامله ايتمك ـ ايتمك Cultiver l'amitié فلان مير محبّتى بسلمك Le prince l'honore de son amitié فلانى محبّتى شرفيله مشرّف ايدر

On dit proverbialement, Les petits présens entretiennent l'amitié دستاويز نا هديه‌نك جزئيسى بيله محبّت آرتورر چيز وسيلۀ تزايد محبّت اولور

AMMI. Plante *A.* انيسون مصرى ـ انبوس *P.* نانخواه ـ *T.* مصر آناسونى

AMMONIAC. Adjectif que l'on joint au mot Sel; c'est une espèce de sel neutre *A.* نشادر *P.* نشادر ـ نوشادر *T.* اشخار || نشادر Sel ammoniac ملح نشادر ـ نشادر طوزى

Gomme ammoniaque *A.* اشق ـ وشق *T.* جادر اوشاغى

AMNIOS. Terme d'Anatomie. Une des enveloppes du foetus *A.* سلا *T.* اش ـ صوكت

AMNISTIE. Pardon que le Souverain accorde à ses sujets pour crime de rebellion *A.* عفو بنسيان الجرايم *P.* آمرزش بافراموشى *T.* گناهى باغشليوب اونوتمه گناه || Le Roi accorda une amnistie générale پادشاه ارباب تهمت حقنده نسيان مطلق عموماً اهل ـ جرايمى حاوى عفو ملوكانه‌سنى ارزان قلدى جرمك جرايم گذشته‌لرى فيما بعد نسياً منسياً اولدرق عموما اهل جرمك صحيفۀ ـ عفو اولنمسنه مساعده ايلدى معاصى وخطايالرينه قلم عفو وصفح ملوكانه‌سى كشيده نسيان قلنمق خصوصنده اظهار جواز ايلدى On publia l'amnistie

مؤبّد ایله عفو خطایا خصوصی اشاعت واعلان اولندی Il fut compris dans l'amnistie فلان کمسنه نسیان تهمتلریله مظهر عفو اولنلرك عدادینه داخل اولمشدر Ceux qui furent exceptés de l'amnistie نسیان مؤبّد جرایم ایله مظهر عفو اولنلردن اخراج واستثنا اولنمش کسان

AMMY. Plante *A.* کمّون حبشی *T.* کفه کمیونی

AMODIATEUR. Qui prend une terre à ferme *A.* ملتزم ـ متقبّل *P.* التزامجی

AMOINDRIR. Rendre moindre *A.* ایراث ـ تنقیص ـ تقلیل النقصان والقلّة *P.* کم کردن ـ کاهیدن *T.* اکسلتمك ‖ Cela amoindrira votre revenu بو کیفیّت تقلیل ایرادکه سبب اوله جقدر Cela a beaucoup amoindri ses forces بو حالت قواسنه خیلی مرتبه ایراث نقصان ایلدی

S'AMOINDRIR. *A.* کسب النقصان والقلّة ـ انتقاص *P.* کم شدن ـ کاستن *T.* اکسلمك

AMOINDRI. *A.* منتقص *P.* نقصان یافته ـ کاسته ـ کم گشته *T.* اکسلمش

AMOLLIR. Rendre mou et maniable *A.* تلدین ـ تلیین ـ الانة *P.* فرخسیدن ـ نرم کردن *T.* یومشتمق ‖ Le chaud amollit la cire حرارت شمع عسلی تلیین ایدر

Figur. Rendre mou et efféminé *A.* ایراث الرخاوة ـ ارخا *P.* سست کردن *T.* کوشتمك ‖ La volupté amollit le courage تنعّمات جسمانیّه قوّت قلبه موجب رخاوت اولور La retraite fortifie la vertu, la vie dissipée l'amollit حال انزوا وعزلت اصلاح حاله بادئ تقویت وتسیّب حال مستلزم سستی ورخاوتدر

S'AMOLLIR. *A.* کسب الملاینة ـ تلیّن *P.* نرم گشتن *T.* یومشامق

Figur. Devenir mou et efféminé *A.* کسب ـ ترخی ـ استرخا الرخاوة *P.* سستی پذیرفتن *T.* کوشمك

AMOLLI. *A.* متلیّن *P.* نرم گشته *T.* یومشامش *A.* مسترخا *P.* رخاوت یافته ـ سستی پذیر *T.* کوشمش

AMOLISSEMENT. V. S'amollir.

AMOME. Fruit d'un arbre *A.* حماما

AMONCELER. Entasser *A.* رکم ـ تنضید ـ تکوید ـ تکویم *P.* برتپیدن *T.* کومدلتمك ـ استف ایتمك ـ ییغمق ‖ Amonceler des herbes اکین دمتلرینی ییغمق Amonceler plusieurs choses les unes sur les autres برقاچ شئ بری بری اوزرینه برقاچ شئی بعضها فوق بعض تنضید ـ استف ایتمك وتکویم ایتمك

AMONCELÉ. *A.* متراکم ـ مکوّد ـ مکوّم *P.* برتپیده *T.* ییغلمش ـ کومدلنمش ـ استف اولمش

AMONT. C'est l'opposé d'Aval, et signifie, ce qui remonte la rivière *A.* خلاف المصبّ النهر *T.* چایك آنافور طرفی ‖ Ces marchandises viennent du pays d'amont بو مال خلاف مصبّ نهر طرفنده کائن مملکتلردن توارد ایدر Le vent vient d'amont ریح خلاف مصبّ نهر طرفندن هبوب ایدر

On appelle Vent d'amont, le vent du Levant *A.* ریح شرقی *T.* کون طوغیسی یللی

AMORCE. Appât dont on se sert à la chasse et à la pêche *A.* طعمة الصید *P.* خورش شکار فریب ـ چینه *T.* یم ‖ Prendre des poissons avec de l'amorce یم ایله صید ماهی ایتمك ـ یم ایله بالق آولامق

Il se dit aussi, de la poudre à canon qu'on met dans le bassinet d'une arme à feu *T.* آتز اوتی

Figur. Tout ce qui attire la volonté en flattant l'esprit *A.* تسویل ـ مشوّقات pl. مشوّق ـ مشوّق النفس ـ مطمعة النفس تسویلات pl. *P.* چیز دلفریب *T.* آلداده جق شئ ‖ Dangereuse amorce تسویل موجب الخطر Les amorces de la volupté مشتهیات نفسانیّه ده مطمعهٔ نفس اولان اسباب وحالات Douce amorce مطمعهٔ شیرین مذاق Il n'y a point de plus grande amorce pour les âmes basses que l'intérêt نفوس لئیمه ایچون مشوّقاتك اشدّ واقواسی هوای نفع وفائده در La gloire a de puissantes amorces pour les grandes âmes هوس شان واقبال ارباب شهامته کوره مطمعات عظیمه یی مستلزمدر Éviter l'amorce باعث تسویل نفس اوله جق حالاتدن حذر ومجانبت ایتمك

AMORCER. Garnir d'amorce *A.* ربط الطعمة الصید *P.* خورش شکار فریب بستن *T.* یملتمك ـ یم باغلمق ‖ Amorcer un hameçon بالق اولطه سنه یم باغلمق

AMORCER un canon *T.* طوب فالیه سنده آتز اوتی قویمق

Figur. Attirer par des choses qui flattent l'esprit *A.* اطماع *P.* در دل هوس انداختن ـ دل ربودن *T.* کوکلی هوسلندرمك ‖ Être amorcé par le gain سودای ربح ومنفعت ایله اطماع اولنمق ـ سودای ربح وفائده ایله دلربوده اولمق Il s'est laissé amorcer par une apparence de gloire صورت ظاهریّهٔ نام

وشان اطماع نفسند سبب اولمشدر

AMORTIR. Rendre moins ardent, moins violent *A.* اخماد — *P.* تسکین کردن *T.* سست بصدرمق || Ce feu est trop grand, il faut y jeter de l'eau pour l'amortir بو آتشک شدّتی غالب اولمغله القای ما ایله تسکین واخماد اولنمغه محتاجدر Amortir le feu d'un érysipèle avec de l'oxycrat شیرپنچه نک التهابنی سرکه ایله تسکین ایتمک

Et faire perdre de la force *A.* کسر القوّة — تعدیل — تفتیر *P.* زور شکستن *T.* قوّتی قیرمق || Il reçut un coup de pistolet de fort près, mais son buffle amortit un peu le coup طپانچه نک قورشونی غایت قریب محلّدن اوزرینه اصابت ایتمشیکن کییدیکی دری کسوه سی ضربه نک قوّتنی تفتیر وتعدیل ضربه کسب کسر وفتور ایلدی Le coup s'amortit ایلدی Faire amortir des herbes dans de l'eau bouillante قینار صو کسر وتفتیر — ایچنده نباتاتک شدّتنی تعدیل ایتمک ایتمک Ces couleurs sont un peu trop vives et trop dures, il faut les amortir par d'autres plus douces بو الوان زیاده سیله لامع ودرخشان وبغایت غلیظ وخشین اولمغله یانلرنده دیگر گونه الوان ملایمه علاوه سیله تعدیله محتاجدر Le temps amortit les couleurs مرور ایّام الوانی تفتیر ایدر — On dit figur., Amortir les feux, les ardeurs de la jeunesse, les passions, pour dire, les rendre moins vives آتش تیز خیز شبابی اخماد واطفا ایتمک ولهیب تند وتیز نفسی رهین خمود وسکونت قلمق

Amortir, signifie aussi, éteindre une dette *A.* اهلاک الدین *P.* وامرا برطرف کردن *T.* بورجی دوکتمک

AMORTISSEMENT. L'action d'amortir une dette *A.* استهلاک الدین *P.* وام برطرفسازی *T.* بورجی دوکتمه || Caisse d'amortissement استهلاک دیونه مخصوص اموال خزینه سی

Il signifie en Architecture, ce qui termine le comble d'un bâtiment *A.* تاج *P.* کلاه *T.* تاقیه || On a mis pour amortissement à ce pavillon un vase de fleurs بو قصرک دپه سنده تاج اولمق اوزره بر قطعه چیچک ساقیسی وضع وتعبید اولندی

AMOUR. Sentiment par lequel le coeur est attaché à un objet *A.* عشق — هوا — محبّت *P.* علاقهٔ درون — دل شیفتگی *T.* سوکی || Amour extrême عشق مفرط ardent عشق دلسوز — عشق پرسوز وگداز violent عشق شدید honnête عشق با صلاح — عشق با عفاف légitime عشق حلال naissant عشق نوپیدا — حادث الظهور divin عشق الهی céleste عشق شهوانی sensuel جسمانی charnel دنیوی terrestre اخروی filial علاقهٔ پدر — علاقهٔ ابوّت paternel علاقهٔ زوجیّت conjugal علاقهٔ بنوّت — علاقهٔ ولدیه mutuel تعشّق طرفین Avoir de l'amour قلبد اشراب عشق Inspirer de l'amour عاشق اولمق هوای عشق وهوا Être transporté d'amour ومحبّت ایتمک آتش عشق ایله پر Brûler d'amour ایله دل شیفته اولمق دل خستهٔ عشق وهوا اولمق Languir d'amour سوز وگداز اولمق

Amour-propre, signifie dans le sens philosophique, le sentiment d'amour que chacun a pour soi *A.* اعتزاز النفس *P.* خویشتن پروری *T.* کندوبی عزیز طوتمه Dans le sens ordinaire, Il se prend pour ce même sentiment en mauvaise part, et signifie, l'opinion trop avantageuse qu'un homme a de lui-même *A.* عجب النفس *P.* خود پسندی *T.* کندوبی بکنمه || Cet homme a bien de l'amour-propre عجب نفسی غالب بر آدمدر — بر آدمدر عجب نفس ایله مجبول Il y a bien de l'amour-propre dans cette prétention, dans ce langage بو ادّعاده وبو کلامده خودپسندلک آثاری نمودار در

Amour de soi. L'attachement de chacun à son existence et à son bien-être *A.* حبّ النفس *P.* خود پرستی *T.* کندوبی سومه || L'amour de soi a été donné à chacun pour veiller à sa conservation حبّ نفس قلب انسانده آنک ایچون ودیعه هر کس — قلندیکه دائما کندو حفظ ووقایه سنده اهتمام ایلیه محافظهٔ نفسنده اختیار غفلت ایتمامک ایچون طبیعت بنی آدمده حبّ نفس خصلتی من طرف الخالق ایداع واحسان اولندی

On dit, Amour de bienveillance حبّ خیر واحسان Amour de charité حبّ حسنات ومبرّات Amour de concupiscence هوای شبق وغلمت Amour d'intérêt هوای نفع وفائده L'amour de Dieu عشق الهی L'amour du prochain حبّ قریب L'amour de la liberté حبّ خود سری وآزادگی L'amour de la patrie حبّ وطن — غیرت وطن et en proverbe *A.* حبّ الوطن من الایمان L'amour de la gloire حبّ نام وشان L'amour des richesses حبّ مال L'amour des plaisirs هوای لذایذ ومشتهیّات L'amour des pères مهر ومحبّت پدر L'amour des peuples رغبت ومحبّتی عباد الملک

On dit proverb., Tout par amour et rien par force, pour marquer, qu'on réussit toujours plus par la voie de douceur que

par toute autre زور ایله بر شیٔ حاصل اولمز امّا طاتلولق ایله هر شیٔ اولور بتر

On dit, Pour l'amour de Dieu, pour dire, dans la vue de plaire à Dieu *A.* فی سبیل الله ـ حسبةً لله ـ لوجدالله Pour l'amour de quelqu'un *T.* فلانه محبّةً

En parlant des femelles des animaux, on dit, qu'elles sont en amour, pour dire, qu'elles sont en chaleur *A.* مستحرم ـ بالقمدده اولمق *T.* گرفتار حرمت شدن *P.* فی حال الحرمة

s'AMOURACHER. Prendre une passion folle *A.* تعشّق ـ هیمان ـ دلبستهٔ عشق ومحبّت شدن ـ گرفتار عشق شدن *P.* عاشق اولمق ـ کوکل باغلمق *T.* شیفتهٔ عشق وهوا شدن ـ اسیر عشق اولمق

AMOUREUSEMENT. Avec amour *A.* علی وجه التعشّق ـ متعشّقاً عاشقانه *P.* عاشقانه *T.* سوکی ایله || Regarder amoureusement عطف لحاظهٔ عشق ومحبّت ایتمک ـ عطف نظر ایتمک

AMOUREUX. Qui éprouve de l'amour pour une personne de l'autre sexe *A.* عاشق pl. عشّاق *P.* عشق ـ دلدادهٔ ـ افتاده سوکی‌یه اوغرامش *T.* گرفتار دام عشق ومحبّت || Être amoureux عاشق اولمق Éperdument amoureux عاشق شیدا بالشغف والیهمان دلدادهٔ عشق ومحبّت اولمق ـ اولمق هایم وافتاده اولمق ـ

Il signifie aussi, enclin à l'amour *A.* مغرم الی العشق *P.* هوسکار عشق *T.* سوکی‌یه دوشکون || Il est d'un tempérament amoureux بالطبع مغرم عشق وهوا در ـ Et qui a une grande passion pour quelque chose || Être amoureux de la gloire عاشق مغرم شان واقبال اولمق ـ نام وشان اولمق Il est amoureux de la Peinture فنّ تصویرک عاشقیدر Il est amoureux de ses ouvrages مفتونیدر ـ کندو تألیفاتنک عاشقیدر

AMOVIBILITÉ. Qualité de ce qui est amovible *A.* قابلیّت العزل *P.* عزلپذیرایی *T.* عزل قبول ایتمه || L'amovibilité de cette charge en diminue bien le prix بو منصبک قابلیّت عزلی کیفیّتی تنزّل قدر وقیمتنی موجبدر

AMOVIBLE. Qui peut être destitué à volonté *A.* قابل العزل دکشدرمه ـ عزل قبول ایدر *T.* عزلپذیرا *P.* ممکن المعزولیّة ـ عزل وتبدیل قبول ایدر بر خدمت || Emploi amovible قبول ایدر

AMPHIBIE. Qui vit sur la terre, et dans l'eau *A.* عایش فی البرّ والما *P.* خاکی وآبی *T.* هم قروده وهم صوده یشار || Les castors, les crocodiles, les rats d'eau sont des animaux amphibies کلب الما وتمساح وفارة الما عایش فی البرّ والما هم قروده وهم صوده یشار حیوانلر در ـ اولان حیواناتدندر

AMPHIBOLOGIE. Double sens que présente une phrase mal construite *A.* اشتباه الکلام ـ ابهام الکلام ـ سخن مشتبه *P.* سخن گمان آلود *T.* شبهه‌لو سوز || Cet homme ne parle que par amphibologie دائماً ـ بو آدم اشتباه کلام ایله نطق وتکلّم ایدر کلام مشتبه ایله تعبیر مرام ایدر

AMPHIBOLOGIQUE. Ambigu, à double sens *A.* مبهم ـ مشتبه گمان آلود *T.* شبهه‌لو || Réponse amphibologique جواب مبهم ومشتبه

AMPHIBOLOGIQUEMENT. D'une manière amphibologique *A.* علی وجه الابهام والاشتباه ـ مبهماً ـ مشتبهاً *P.* گمان آمیزانه *T.* شبهه‌لو اولدرق

AMPHIGOURI. Discours dont les mots ne présentent que des idées sans ordre *A.* کلام عدیم الارتباط *P.* سخن نادر برابر *T.* قاریشق سوز

AMPHITHÉÂTRE. Lieu élevé par degrés d'où les spectateurs voient plus commodément *A.* مصطبة ذات الطبقات *P.* نشیمن قدمه‌لو سدّ ـ قدمه‌لو صفه *T.* توی بر توی

AMPLE. Étendu en longueur et en largeur *A.* وسیع ـ واسع ـ فسیح ـ الانحا *P.* پهن ودراز ـ فراخ *T.* کنیش ـ بول ـ کور || Ample étendue مسافهٔ فسیحة الانحا ـ مسافهٔ وسیعة الاطراف بو پرده خیلیجه کنیش بر مسافه ـ Ce rideau est bien ample بولدر ـ واسعدر

Il se dit figur. de plusieurs choses par rapport à leur étendue *A.* مطوّل ـ مفصّل *P.* دراز *T.* اوزون || Ample repas طعام مفصّل Ample discours مفصّل ومشروح بر مقاله Ample récit مفصّل حکایت Ample matière مادّهٔ واسعه Un ample traité رخصت واسعه Ample pouvoir مفصّل ومشروح بر قطعه عهدنامه Permission bien amble خیلی مرتبه واسع اذن واجازت Privilèges bien amples امتیازات واسعه

AMPLEMENT. D'une manière ample *A.* علی وجه التفصیل ـ مفصّلاً زیاده سیله ـ بول بول *T.* با فراخی *P.* مع زیادةٍ ـ || Je lui ai écrit amplement فلانه تفصیل اوزره یازدم Il m'a amplement satisfait بنی زیاده‌سیله تطییب ایلدی

AMPLEUR. Étendue de ce qui est ample *A.* فسحت ـ وسعت *P.* فراخی *T.* بوللق ـ کنیشلق

AMPLIATION. Terme de finance. Le double d'une quittance ou

d'un autre acte *A.* نسخهٔ ثانیة || Registre des ampliations نسخ
نسخ ثانیه‌یی مشتمل اولان دفتر ـ ثانیه دفتری

On appelle, Lettres d'ampliation, des lettres en Chancellerie, pour expliquer les moyens qu'on avait omis dans une requête *T.* تفصیلی حاوی اوراق

AMPLIFICATEUR. Celui qui amplifie. Il ne se dit qu'en mauvaise part *A.* مطنب الکلام *P.* بسخن شاخ وبرگ دهنده *T.* سوزی باللندریجی

AMPLIFICATION. Discours par lequel on étend un sujet *A.* تزلیف الکلام ـ استبحار الکلام *P.* افزایش سخن *T.* سوز ارتوقلغی

AMPLIFIER. Étendre par le discours *A.* استبحار ـ تفصیل ـ تطویل ـ توسیع *P.* افزودن *T.* آرتورمق || Il amplifie toujours les choses نقل ایلدیکی احوالی دائما توسیع ایدر Il amplifie tout ce qu'il dit هر کلامنی توسیع وتطویل ایدر

AMPOULE. Fiole. *A.* کراز pl. کرزان *P.* صراحی *T.* شیشه

Il se dit aussi, de ces petites enflures qui se font sur la peau, et qui sont pleines d'eau *A.* مجله pl. مجال

AMPOULÉ. Enflé. Il ne se dit qu'au figuré en parlant du style *A.* مصطلح

AMPUTATION. Terme de Chirurgie. Retranchement d'un membre *A.* انقطاع العضو ـ استظنان العضو *P.* بریدگئ عضو *T.* عضوی کسمه || Il n'a été sauvé que par l'amputation de son bras قولی کسلمدکجه قورتارلمق ممکن اولمدی

AMPUTER. Retrancher un membre *A.* قطع ـ اظنان العضو *P.* عضو بریدن *T.* عضو کسمک

AMPUTÉ. *A.* مقطوع العضو ـ مظنون العضو *P.* بریده عضو *T.* عضوی کسلمش

AMULETTE. Figure ou caractère qu'on porte sur soi, en y attachant une confiance superstitieuse *A.* تعویذ pl. تعاوید ـ حمایل ـ نسخه ـ حرز *P.* بازو بند *T.* حمایل

AMURER. Bander les cordages *A.* مط الارسان السفینة *P.* ریسمان کشتیرا سخت کشیدن *T.* کمی هلاطلرینی کرمک

AMUSANT. Qui amuse *A.* ملهی القلب ـ ملهی الذهن *P.* دلگشا ـ صفابخش *T.* اکلندیریجی ـ ذوقلی || C'est un esprit amusant ملهی برمزاجدر ـ الهای قلب ایدر برمزاجدر C'est la personne du monde la plus amusante جهانده بونک قدر بونک قدر صفابخش ـ الهای درون ایدر آدم یوقدر

بغایت الهای ذهن ودلگشا آدم یوقدر Un livre fort amusant کوکل اکلندریجی کتاب ـ پک ذوقلی برکتاب ـ ایدر کتاب

AMUSEMENT. Ce qui amuse *A.* علالة *A.* وسیلة الالهاء القلب کوکل اکلنجه سی ـ اکلنجه *T.* صفای درون ـ گشایش دل *P.* حلاوتبخش درون اولهجق علالهٔ لطیفه || Amusement doux Son luth fait son amusement لاغوته سیدر ـ صفای درونی لاغوته وسیلهٔ قلبی چالدیغی لاغوته در

Il signifie aussi, tromperie *A.* مماسحه *P.* سخن خوش آمدی *T.* آلداذیجی سوز || Tout ce que vous me dites là, n'est qu'un amusement ـ دیدیککک کلام محض مماسحه‌دن عبارتدر کلام خوش آمدی قبیلندندر

AMUSER. Arrêter inutilement, faire perdre le temps *A.* الها ـ تعلیل ـ اشغال *P.* ازکار باز کشیدن *T.* آویدوب اکلندرمک || Si vous amusez cet ouvrier, il ne pourra finir aujourd'hui son ouvrage بو عمله‌یی تعلیل والها ایده‌جک اولور ایسه‌ک اشغال ایده‌جک ـ ایشنی بو کون بتره‌میه‌جکی ظاهردر آویدوب اکلندره‌جک اولور ایسه‌ک ـ اولور ایسه‌ک

Il signifie aussi, détourner l'attention de quelqu'un des choses qu'on veut l'empêcher de voir ou de prévoir *A.* اغفال *P.* بخواب غفلت آوردن *T.* آویدوب اویالندرمق || Amuser les ennemis دشمنی اغفال ایتمک

Et divertir par des choses agréables *A.* تفریج القلب ـ تنشیط *P.* صفا بخشیدن *T.* اکلندرمک || C'est un homme qui a l'art d'amuser agréablement tous ceux qui le vont voir زیارتنه وارانلرک بالحسن واللطافه تفریج قلوبلری فننی بیلور Amuser les enfans جوجقلری آوتمق ـ تهدین صبیان ایتمک

Et repaître de vaines espérances *A.* تعلیل بعسی ـ تمسیح ـ آویدوب آلداتمق *P.* با بوک ومکر گذرانیدن *T.* ولعل عسی ولعل ایله اکلندرمک || Il vous amuse pour vous tromper سنی تخدیع ایتمک اراده‌سنده مبنی مماسحه ایله فلانی کلام خوش Il l'amuse de belles paroles معامله ایدر آمدی ایله تمسیح ایدر

S'AMUSER. S'occuper par simple divertissement *A.* التها ـ تفرج ـ تلهی *P.* صفا پذیرفتن *T.* اکلنمک ـ ذوق ایتمک

AMUSETTE. Petit amusement *A.* الهیة pl. ملاهی ـ ملعبه pl. ملاعب *P.* بازیچه *T.* اویونجق || Les poupées sont des amusettes d'enfant قوقله ملاعب صبیاندندر

AMYGDALE. Les glandes qui sont aux deux côtés de la gorge

dans la luette *A.* لوزتان *P.* بادامان || Avoir les amygdales enflées لوزتانه شیش پیدا اولمق

AMYGDALOIDE. Pierre qui ressemble à une amande *A.* حجر بادامی *T.* سنگ بادامی *P.* لوزی الشکل طاش

AMYRIS. V. Balsamier

AN. Espace de temps composé de douze mois *A.* عام pl. اعوام حول pl. احوال *P.* سال *T.* ییل || L'an سنه pl. سنین - سنه commencé بر سنه بداء اولنمش سنه Après un an entier بر سنه کامله Après un an révolu کامله دولنصکره بر سنه کامله ختامندنصکره L'an étant expiré سنه منقضی اولدقده Le premier jour de Janvier est le premier jour de l'an کانون ثانینک ابتداسی رأس سنه در

AN BISSEXTIL. Celui où l'on compte un jour de plus *A.* سنه کبیسه *P.* سال کبیسا *T.* کبیسا ییلی

On dit, L'an du monde, c'est-à-dire, de la création du monde *A.* تاریخ خلقة العالم *P.* تاریخ آفرینش *T.* برادلش سنه سی Et l'an de grâce, l'an du salut, l'an de l'incarnation, pour dire, l'an de la naissance de Jésus-Christ تاریخ میلاد حضرت عیسی - Bon an, mal an. Formule qui signifie, compensation faite des mauvaises années avec les bonnes *A.* تقدیر السنة القحط لدی والخصب *P.* سال نیکو بسال بد حساب کرده *T.* قیتلق سنه سیله بوللق سنه سی بری برینه اوزرینه حساب اولندرق || Bon an, mal an, ce pré lui rapporte tant de foin فلان مرعا قوراق سنه سیله برکت سنه سی بری برینه اوزرینه لدی الحساب بهر سنه شو مقدار گیاه محصول ویرر - Par an. Chaque année *A.* سنوی *P.* بهر سال *T.* بهر سنه - هر ییل || Sa terre lui rapporte tant par an چفتلکی سنوی شو مقدار محصول ویرر

ANACARDE. Espèce de fruit *A.* تمر القهم - بلاذر *P.* بلادور *T.* بلادر - انقردیا -

ANACHORÈTE. Ermite qui vit seul dans un désert *A.* زاهد تارک ما سوا - تارک الدنیا - مفردین pl. مفرد - مرابط *P.* دنیایی براقوب *T.* خانه فروش - عزلتگزین - وحدتگزین صعید قیره چکلمش کشی || Les anachorètes de la Thébaïde مزاهدین - مصرده اتخاذ مکان ایتمش زهاد مرابطین عزلتگزین

ANACHRONISME. Faute contre la chronologie *A.* سهو التاریخ - خطاء التاریخ *P.* خطای سال *T.* تاریخ ییل یاکلشلغی -

یاکلمسی

ANAGALLIS. V. Mouron.

ANAGRAMME. Transposition des lettres d'un mot *A.* تحریف جناس بالتحریف - جناس محرف -

ANAGYRIS, ou Bois Puant. Espèce d'arbre *A.* خرنوب الخنازیر *T.* قاطر قویرغی - طوکز تیکنی

ANALECTES. Fragmens choisis d'un auteur *A.* pl. منتخبات *P.* قطعهای بر گزیده *T.* قطعه‌لر سچلمش

ANALEPTIQUE. L'art de conserver la santé. *A.* علم الحفظ الصحة *P.* علم تن پروری - علم صحتداری *T.* وجود صاغلغی کوزتمنک فنی

Il se dit aussi, d'un remède qui fortifie *A.* مقوی pl. مقویات *P.* توانایی افزا *T.* قوتلندریجی - کوچ کتوریجی

ANALISE. La réduction, la résolution d'un corps dans ses principes *A.* حل - انحلال - تمییز الاجزاء الاصلیه *P.* از هم جدا اصل جزلری بری برلرندن سچوب *T.* سازی جزهای اصلی || Faire l'analise d'une plante بر نباتک اجزاء اصلیه سنی ایرمه برشینک اجزاء اصلیه سنی حل وتمییز ایتمک Analise chimique صنعت کیمیا ایله تمییز ایتمک

Faire l'analise d'un discours. C'est le réduire dans ses parties principales *A.* استکشاف الاصول - استخراج الاصول الکلام الکلام

ANALISE. En termes de Mathématiques. C'est l'art de résoudre les problèmes *A.* حل المسائل || Être versé dans l'analise فن حل المسائل ریاضیه‌ده وقوف تام ایله عالم اولمق

En Logique. C'est la méthode de résolution qui remonte des conséquences aux principes *A.* حل القضیة من الملازمات الی اصولها

ANALISER. Faire l'analise. Il se dit principalement des productions de l'esprit *A.* تحلیل - حل - کشف *P.* وا کردن *T.* آچمق || Analiser un discours, un raisonnement کلامی وبرهانی حل وکشف ایتمک

ANALISÉ. *A.* منحل *P.* وا کرده *T.* آچلمش

ANALISTE. Qui est versé dans les analises mathématiques *A.* کشاف المسائل الریاضیه - حلال المسائل الریاضیه

ANALITIQUE. Qui tient de l'analise *A.* متعلق الی التحلیل

ANALITIQUEMENT. Par analise *A.* علی طریق التحلیل

ANALOGIE. Rapport, proportion *A.* قیاس pl. قیاسات || Il y a la même analogie de deux à trois que de six à neuf ایکی

ایله اوچ بیننده اولان قیاس التی ایله طقوز میاننده اولان قیاسک عینیدر La solution de ce problème dépend de plusieurs analogies بو مطلبک حلی قیاسات عدیده‌یه متوقفدر

Il se dit en Philosophie, des rapports plus ou moins éloignés A. نسبت || L'analogie du fer avec l'aimant حدیدک ایله حجر مقناطیس بیننده اولان نسبت La partie basse d'une montagne s'appelle Le pied de la montagne, par analogie avec le pied de l'homme جبلک سمت اسفلنه قدم اطلاقی اعضای آدمده اولان قدمده نسبت ایله در Raisonner par analogie قواعد نسبت اوزره سرد دلیل ایتمک Faible analogie نسبت واهیه Analogie frappante بادئ نظرده وضوحی درکار اولان نسبت

Il se dit en parlant d'Histoire et en Morale A. مناسبت — موافقت P. یکسانی T. اویغونلق || Il y a entre ces deux récits des analogies de temps et de circonstances, qui font croire que c'est le même fait diversement raconté بو ایکی روایتده مناسبت اوقات واحوال درکار ایدوکنه نظراً مادهٔ هب بر انجق علی الاختلاف نقل وحکایت اولندیغی ظن اولنور Ces deux hommes sont liés par analogie de leur caractère et de leurs goûts بو ایکی کشی بیننده موافقت امزجه وطباع تقریبیله رابطهٔ الفت باقی وبرقراردر

ANALOGIQUEMENT. Par analogie A. علی طریق القیاس — بالمناسبة — علی طریق النسبة — بالمقایسة || Le mot de pied se dit analogiquement du bas d'une montagne لفظ قدم علی طریق النسبه ذیل جبل معناسنه مصروفدر

ANALOGUE. Qui a de l'analogie avec un autre A. متناسب P. یکسان T. اویغون || Le pied de l'homme et le pied d'une montagne sont des termes analogues قدم انسان ایله قدم جبل الفاظ متناسبه قبیلندندر Ce terme n'a point d'analogue en Français بو لفظک فرانسز لساننده متناسبی یوقدر

ANALYSE, ANALYSER. V. Analise, Analiser.

ANARCHIE. État sans chef et sans aucune sorte de gouvernement A. معدومیت الریاسة — انفساخ السیاسة والحکومة — فترت — شغور P. نا بودیٔ حکومت — نا بودیٔ حکمرانی T. ضابط وباش یوقلغی || La démocratie pure dégénère facilement en anarchie نابک حکومت جمهوریهٔ مطلقه‌سی سهولت ایله سهولت ایله انفساخ شیرازهٔ حال فترته مستحیل اولور صورت شغور وفترتی — سیاست صورتنی کسب ایدر

ANARCHIQUE. Qui tient de l'anarchie A. معدوم الحکومة — شاغر P. بی نظام حکمرانی T. باشسز ضابطسز || Un État anarchique ضابط وحکومتدن — معدوم الحکومة بر ملکت خالی بر مملکت شاغره

ANARCHISTE. Partisan de l'anarchie A. اهل الفترة pl. ارباب الفترة P. هوادار فترت T. ضابطسزلک طرفداری || Des principes anarchistes ارباب فترت اصولی

ANASARQUE. Enflure oedémateuse de toute l'habitude du corps A. استسقاء لحمی

ANASTOMOSE. Abouchement d'une veine dans une autre A. ملاقاة الافواه العرقین — تلاقی الافواه العرقین P. بهم پیوستگی دهانهٔ دو رگ T. ایکی طمر آغزلرینک بری برینه قاتشمدسی || Les anastomoses servent à la circulation du sang افواه عروقک احدهما آخره تلاقیسی دوران دمه مدار اولور

S'ANASTOMOSER. Terme d'Anatomie. Se joindre par les extrémités. Il ne se dit que des vaisseaux A. تلاقی الافواه العرقین P. بهم پیوستن دهانهٔ دو رگ T. ایکی طمر آغزی بری برینه قاتشمق

ANATHÉMATISER. Frapper d'anathème A. لعن P. نفریدن — نفرین کردن T. لعنتلمک || Anathématiser les hérétiques ارباب رفض وبدعته لعن ونفرین ایتمک

ANATHÉMATISÉ. A. مقذوف باللعنة — مظهر اللعنة P. دوچار نفرین T. لعنتلنمش

ANATHÈME. Excommunication avec exécration A. لعنت P. نفرین — بسور T. لعنتلمه || Lancer anathème بر کمسنه‌نک علیهنه قذف لعن ونفرین ایتمک Prononcer anathème اصدار حکم لعنت ایتمک Fulminer anathème نشر مناشیر لعن ونفرین ایتمک

Il se dit aussi des personnes, et alors il signifie, excommunié A. لعین — ملعون P. نفرین زده T. لعنتلو

ANATOMIE. Dissection du corps d'un animal A. تشریح || Faire l'anatomie du corps humain بدن انسانک تشریحنی ایتمک Faire l'anatomie de l'oeil, du cerveau عینک ودماغک تشریحنی ایتمک — Il se dit aussi, de l'art de disséquer un corps d'animal A. فن التشریح

On dit aussi, Faire l'anatomie d'une plante, pour dire, la

disséquer, afin d'examiner de quelles parties elle est composée *T.* بر نباتك اجزاسنی حل وتشریح ایتمك — Il se dit figur. de toute sorte de discussion particulière et exacte de quelque sujet que ce soit *A.* حل وشرح || Faire l'anatomie d'un discours, d'un livre برمقالدیی وبر كتابی حل وشرح ایتمك

ANATOMIQUE. Qui appartient à l'anatomie *A.* تشریحی || Observations anatomiques ملاحظات تشریحیة Sujet anatomique مادهٔ تشریحیة

On appelle, Théâtre anatomique, un lieu destiné pour y faire l'anatomie *A.* دار التشریح *P.* تشریحگاه *T.* تشریح یری

ANATOMIQUEMENT. Suivant les règles de l'Anatomie *A.* حسب القواعد التشریح

ANATOMISER. Faire l'anatomie *A.* كشف وتشریح || Anatomiser un corps بر بدنك كشف وتشریحنه ابتدار ایتمك

ANATOMISTE. Qui est versé dans l'Anatomie *A.* اهل التشریح pl. ارباب التشریح || Cet homme-là n'est pas anatomiste فلان كشی ارباب تشریحدن دكلدر

ANCETRES. Les aïeux *A.* اصول وآبا — آبا واجداد — اجداد *P.* نیاگان *T.* آتا ودده‌لر — دده‌لر || Dégénérer de la vertu de ses ancêtres آبا واجدادینك متخلق اولمش اولدقلری صفت فضیلتدن تغییر طبیعت ایتمك Le tombeau de ses ancêtres آبا واجدادینك مرقدی Tous ses ancêtres se sont rendus recommandables آبا واجدادینك جملهسی ممتاز الاقران اولمش ذواتدندر

Il se dit aussi, de tous ceux qui nous ont devancés, encore que nous ne soyons pas de leur race *A.* اسلاف *P.* گذشتگان *T.* كچمشلر || Nos ancêtres nous ont laissé de beaux exemples اسلافمزدن موجب عبرت اوله‌جق آثار خیریه بزه میراث قالمشدر

ANCHE. Petit tuyau, par lequel on souffle dans les hautbois *A.* قصبة البوق *P.* نای سرنین *T.* زورنا بوریسی

Et un petit conduit par lequel la farine coule dans la huche du moulin *A.* مثعب الطحن *P.* گنك آسیا *P.* دكرمان لولهسی

ANCHILOPS. Tumeur de l'oeil qui dégénère en abcès *A.* قرحه Quand cet abcès s'ouvre, il prend le nom d'Égilops. V. ce mot.

ANCHOIS. Petit poisson de mer *A.* سمیكا *P.* ماهی ریز *T.* خمسی بالغی

ANCIEN. Qui est depuis long temps *A.* قدیم *P.* دیرین — جوقدنكی — اسكی *T.* پیشین — دیرینه || C'est une ancienne coutume بر داب دیریندر — بر عادت قدیمه در Loi fort ancienne بغایت قدیم بر قانون Bâtiment ancien بنای قدیم Anciens titres سندات قدیمه Ancien monument بنای پیشین — بر اثر قدیم — قدیمدن قالمش بر یادكار — On le dit aussi par opposition, à Nouveau et à Moderne || L'ancien et le nouveau Testament عهد قدیم وجدید L'ancienne et la nouvelle Rome رومیهٔ قدیمه وجدیده L'ancienne Grèce et la Grèce moderne یونان قدیم وحادث

Il se dit aussi, des personnes qui ne sont plus en charge *A.* سابق pl. سابقین || L'ancien évêque d'une telle ville فلان بلده‌نك پسقپوس سابقی

ANCIENS. Ceux qui ont vécu en des siècles fort éloignés de nous *A.* قدما — متقدمین *P.* پیشینان *T.* اسكیلر || Un ancien disait قدمادن بریسنك قولیدر — قدمادن بری دیر ایدیكه Il appuie son opinion de l'autorité d'un ancien كه رأیینی قدمادن برینك كلامندن استشهاد ایله تأیید ایدر Les anciens avaient coutume de... عند القدما عادت ایدیكه Les ouvrages des anciens آثار قدما — تألیفات قدما Les anciens ont porté les arts et les sciences bien loin متقدمین علوم وفنونی قصارای مراتب كماله ابلاغ ایتمشلردر

ANCIEN, est aussi un terme de dignité *A.* شیخ pl. شیوخ — مشایخ *P.* پیر *T.* احتیار — قوجه باشی || Les anciens du peuple d'Israel قوم اسرائیلك مشایخ واحتیارلری

Il signifie aussi, celui qui a été reçu dans une charge avant un autre *A.* اقدم *P.* پیشترین *T.* اسكی || Il est votre ancien dans la Chambre, quoique plus jeune سن جهتیله سندن احدث ایكن قلمده سنك اقدمكدر Tous les anciens de la compagnie furent de cet avis فلان طایفه‌نك بالجمله اسكیلری بو رأیده ایدیلر C'est au plus ancien en charge à porter la parole آغاز كلام رتبه ومنصب جهتیله اسكی اولانه دوشر

ANCIENNEMENT. Autrefois *A.* قدیما — فی زمان الماضی — عهد قدیمده *P.* در ایام گذشته — در هنگام پیشین *T.* اسكی زمانده — ازمان سالفده — قدیم الایامده — سلفده — كچمش زمانلرده || Anciennement on vivait d'une autre manière قدیمده بشقه وجهله كچینورلر ایدی

ANCIENNETÉ. Qualité de ce qui est ancien *A.* قدم — قدم الزمان — وقت پیشین *P.* پیشینی *T.* اسكیلكی — پیشینی || Des choses

vénérables par leur ancienneté قدم زمانلری تقربیله سزاوار حرمت اولان شیلر Cela s'est fait de toute ancienneté فلان اوّل زمانده اولمشدر - شیٔ قدیم الایامده واقع اولمشدر L'ancienneté d'une Maison بر خاندانک قدم زمانی - Il signifie aussi, priorité de réception dans une compagnie ‖ Ils ont rang selon leur ancienneté مرتبه‌لری قدم زمانلرینه اعتبار رتبه‌لری جماعته وصوللرینک قدم زمانه قیاس ایله - ایله در Ancienneté de réception, d'admission بر طریقته فلادک قدم زمان قبولی - قبول اولندیغی وقتک قدمی در

ANCRAGE. Lieu propre pour ancrer *A.* مرسا pl. مراسی *P.* قرارگاه کشتی - آرامگاه کشتی *T.* کمی یتاغی ‖ Il y a bon ancrage dans toute cette côte بو ساحلک هر محلنده بو ساحلک هر محلی - مناسب مرسای سفاین واردر Droit d'ancrage حق مرسا - کمی یتاغی رسمی کمی یتاغیدر

ANCRE. Grosse pièce de fer, dont on se sert pour arrêter les vaisseaux *A.* مرسات - انجر *P.* لنگر *T.* دمور ‖ L'anneau, la vergue, le bras d'une ancre لنگرک حلقه‌سی وجیبوغی وقولی La grande ou la maîtresse ancre لنگر کبیر Jeter l'ancre القای لنگر قرار ایتمک Lever l'ancre رفع لنگر قرار ایتمک Se tenir sur l'ancre لنگر اوزرنده طورمق - لنگر اوزرنده توقّف ایتمک

ANCRER. Jeter l'ancre *A.* القاء الانجر *P.* لنگر انداختن *T.* دمور آتمق ‖ Ils trouvèrent que le mouillage était bon là, ils y ancrèrent اول محلّده مرسای مناسب اولدیغنی لدی التحقیق القای لنگر قرار ایتمشلردر - Figur. S'affermir, s'établir dans un emploi *A.* ربط - تمکین الانجر الدوام والبقا - الارسان الدوام والاستقرار *P.* ریشه - لنگر انداز قرار گشتن *T.* دمور آتمق - گیر قرار شدن ‖ Il cherche à s'ancrer auprès de ce prince بو بکک یاننده تمکین لنگر دوام واستقراره سعی ایدر Il est ancré dans cette maison بو خانه‌ده ریشه گیر استقرار در

ANDOUILLE. Boyau de porc, farci d'autres boyaux, ou de la chair du même animal *A.* عصیب الخنزیر *P.* گوشت آکنده *T.* خوگک طوکوز اتی موبارک

ANDROGYNE. Hermaphrodite *A.* خنثا pl. خناث *P.* نر ماده *T.* هم دیشی هم ارکک

ANDROMÈDE. Constellation de l'hémisphère septentrional *A.* امرأة مسلسلة

ANDROPOGON. Plante *A.* اذخر *P.* خلال مامونی *T.* مکه صمانی - آیریغی

ÂNE. Bête de somme qui a de fort grandes oreilles *A.* حمار pl. حمور - بعیر pl. اباعیر *P.* خر - دراز گوش *T.* اشک - نهیق - نهیق ایدن مرکب ‖ Un âne qui brait مرکب اعیار Âne sauvage *A.* عیر pl. اکیرن اشک - زن اولان خر ناعل - یبان اشکی *T.* خر دشتی *P.* حمار الوحش - Âne domestique حمار اهلی Le bât d'un âne حمارک سمری Bâter un âne مرکبه سمر اورمق Aller sur un âne خر سوار حماره راکباً رهیبا اولمق - اولدرق روان اولمق - Figur. Un ignorant qui ne sait point les choses qu'il doit savoir *A.* حمار محض *P.* خر هیچندان *T.* اشک

ANÉANTIR. Réduire au néant *A.* اعادة الی العدم - اعدام *P.* نا بود کردن *T.* یوق ایتمک ‖ Dieu n'a qu'à retirer sa main, pour anéantir toutes ses créatures باری تعالی حضرتلری جمیع مخلوقاتک اعدامنی مراد ایده‌جک اولور ایسه اوزرلرندن کفّ ید - اوزرلرندن ید اعانتنی سلب ایدر حمایت ایدر

Et détruire absolument *A.* محو - امحا - ازالة - افنا *P.* مضمحل یوق *T.* تباه کردن - هیچ کردن - نا بدید کردن - کردن وجودی قالدرمق - ایتمک ‖ Il n'y a pas de fortune si élevée, qu'un revers ne puisse anéantir هر نقدر مرتبهٔ اقبال عالی اولسه یله بر کونه آفت فلکیه اصابتیله رهین جهانده بر پرتو - اضمحلال اولمق احتمالندن خالی دکلدر اقبال یوقدر که حتّی دستبرد روزگار نا سازکار ایله رهین محو وفنا اولمیه Les barbares ont anéanti l'Empire Romain - اقوام وحشیه رومیهٔ کبری دولتنی امحا وافنا ایلدیلر صحیفهٔ وجوددن حک وامحا ایتدردیلر - وجودینی قالدردیلر Anéantir une coutume - بر عرف وعادتی محو ایتدرمک بر عادتی ازاله - بر عرف وعادتک وجودینی قالدرمق بارگاه جناب - والغا ایتمک - On dit, S'anéantir devant Dieu افنای وجود ایتمک - باریده اختیار محویّت ایتمک L'Écriture dit: Jésus-Christ s'est anéanti lui-même حضرت عیسی خود بخود معدومیّت نفسی ارتکاب ایلدی

S'ANÉANTIR. Devenir presque rien *A.* انعدام - اضمحلال *P.* محو اولمق - هبا اولمق *T.* هیچ گشتن - تباه شدن - تباهیدن - یوق اولمق ‖ Cet homme avait entassé de grands biens, et mis de grandes charges dans sa maison, mais tout cela s'est anéanti فلان کشی اموال وفیره ادّخار وخاندانده مناصب

جليله جليله بر خوردار اولمشيكن بونلرك جملەسى هبا • جليله برمراد ـ منثور ودائرهٔ هستيدن دور ومهجور اولمشدر وكامران اولمشيكن بونلرك مجموعى منعدم وتباه اولمشدر محو اولمشدر ـ بى اثر ونشان اولمشدر ـ

ANÉANTI. *A.* معدوم ـ منعدم ـ زايل ـ محا ـ مضمحلّ *P.* نا هيچ گشته ـ فنا پذير ـ تباه شده ـ تباهيده ـ نا بديد ـ نود محو اولمش ـ وجودى قالقمش ـ هبا اولمش ـ يوق اولمش *T.*

ANÉANTISSEMENT. Réduction au néant *A.* انعدام ـ معدوميّت *T.* يوق اولمقلق ‖ L'anéantissement de toutes les créatures dépend de Dieu كافّهٔ مخلوقاتك *P.* محو ـ تباهى ـ بودى ـ نا بارى ـ محو وانعدامى بارى تعالينك يد قدرتنده در تعالينك ارادهٔ صمدانيەسنه منوط اولان احوالدندر

Figur. Destruction d'un Empire, abaissement d'une fortune élevée *A.* زوال ـ اندراس *P.* حال برگشتگى *T.* بيقلمه ‖ Cette famille est tombée dans l'anéantissement بو خاندان دوچار برگشتگى وزوال اولمشدر La chute et l'anéantissement des trois premières monarchies اوّلكى اوچ عدد خاندان سلطنتك انحطاط واندراسى Depuis l'anéantissement de sa fortune, il est tombé dans le dernier mépris قوّت ماليەسى رهين زوال اولەليدنبرو حال كمال مذلّته گرفتار اولمشدر

ANECDOTE. Particularité secrète, qui avait été omise par les historiens précédents *A.* خبيئه pl. خبايا ـ مختبا ـ دقيقهٔ *P.* هنوز يقدسى *T.* راز نشكفته ـ نكتهٔ نا گفته ـ نكتهٔ پنهان آچلمامش بر سر

ANÉMOMÈTRE. Instrument qui sert à mesurer la force du vent *A.* ميزان الرياح *P.* توازوى باد *T.* يل ترازيسى

ANÉMONE. Plante *A.* شقايق النعمان *P.* گل بى فرمان لالهٔ دشتى ـ لالهٔ كوهى *T.* كلنجك جيچكى ‖ Anémone double يالن قات قاتمر يبانى كلنجك جيچكى simple كلنجك جيچكى

ÂNERIE. Grande ignorance de ce qu'on devait savoir *A.* حماريّت *P.* خرى *T.* اشككك ‖ Tout ce livre est plein d'ânerie بو كتاب سر تا پا حماريتدن عبارتدر

ÂNESSE. La femelle de l'âne *A.* اتان pl. اتن ـ حماره pl. حماير *P.* خرماده *T.* ديشى اشك ـ قانجق اشك

ANET. Plante *A.* شبت *P.* شويد ـ شويت *T.* دره اوتى ‖ Huile d'anet دره اوتى ياغى ـ روغن شويت

ANÉVRISME. Terme de Médecine. Tumeur causée par la dilatation d'une artère *A.* نتوّ الشريان *P.* رگ برجستگى *T.* طمر قبارسى ـ طمر طومالمسى *T.*

ANFRACTUEUX. Plein de détours et d'inégalités *A.* منعرج ـ كثير الانعراج *P.* كج وسج ـ نا هموار *T.* اكرى بوكرى ـ طولمبەسى چوق

ANFRACTUOSITÉ. Détours et inégalités *A.* انعراج pl. انعراجات *P.* ناهموارى *T.* اكرى بوكريلك ـ طولمبدلق

En Anatomie, éminences ou cavités inégales dans la surface des os *A.* حنو pl. احنا *P.* نا در برابرى *T.* بوكريلك

ANGE. Créature purement spirituelle *A.* جنّ pl. جانّ ـ اجنّهٔ روحانىّ pl. روحانيّون ‖ Bon ange جنّ خير ـ اخيار روحانيّوندن ـ Mauvais ange جنّ شرّ ـ اشرار ـ ارواح طيّبهدن برى ـ برى ارواح خبيثەدن برى ـ روحانيّوندن برى Ange de lumière ارواح مظلمەدن ـ جنّ ظلام Ange de ténèbres ارواح تيرەدن برى La chute des anges هبوط اجنّه ـ Et généralement tous les esprits bienheureux qui composent la hiérarchie céleste *A.* ملك pl. ملائكه *P.* فرشته ـ سروش *T.* ملك ‖ Les anges environnent le trône de Dieu ملائكهٔ كرام خدمهٔ عرش برين ربّ العالميندر Les anges sont les ministres des volontés de Dieu ملائكهٔ عظام حملهٔ اوامر ربّانيّه در Les neuf chœurs des anges طبقات تسعهٔ ملائكه وفرشتگان Ange tutélaire *A.* حافظ pl. حفظه Ange gardien *A.* ملك موكّل للحماية pl. حافظون ـ ملك موكّل للمحافظة ـ

ANGÉLIQUE. Qui appartient à l'ange *A.* ملكى *P.* سروشى *T.* ملكلره مخصوص ‖ Les esprits angéliques ارواح ملكيّه Les perfections angéliques كمالات ملكيّه ـ Il se dit figur., pour marquer une qualité excellente ‖ Esprit angélique عقل ملكى Une beauté angélique حسن ـ جمال ملكىّ المثال الصفات Voix angélique صوت مليح ملكىّ الالحان ملك طلعت Pureté angélique نزاهت ملكىّ الصفت

ANGÉLIQUE. Plante *A.* آنجليقا *P.* سنبل خطايى *T.* ملك اوتى ـ آنكليقا ‖ L'angélique parfume la bouche, et fortifie l'estomac ملك اوتى تطييب رايحهٔ فم ايدر ومعدەيه تقويت ويرر

ANGINE. Maladie de la gorge *A.* علت الخناق *P.* درد خناك *T.* بوغاز صيقلمەسى

ANGIOLOGIE. La partie de l'Anatomie qui traite des vaisseaux *A.* بحث فى احوال الجوايف النفس

ANGIOTOMIE. Dissection des vaisseaux *A.* تشريح الجوايف

النفس

ANGLE. Ouverture de deux lignes qui se rencontrent *A.* زاویه pl. زوایا *P.* کوشه *T.* کوشه || Angle droit زاویهٔ قائمه aigu زاویهٔ حادّه obtus زاویهٔ منفرجه saillant زاویهٔ خارجه rentrant زاویهٔ داخله Une figure de plusieurs angles شکل کثیر الزوایا Les angles d'un bataillon بر بطالیونک زاویه‌لری

ANGLEUX. Il se dit des noix dont la substance est tellement renfermée en de certains petits coins, qu'il est difficile de l'en tirer *A.* جوز ملزوز اللب *P.* کنکک *T.* چتین قوز

ANGOISSE. Grande affliction d'esprit *A.* ضجرت البال - کربت pl. کرب *P.* جگر خوری - تاسا *T.* تاسه || Être en angoisse ضجرت باله دوچار اولمق dans d'extrêmes angoisses, اقصای مراتب کربت وانضجاره dans des angoisses mortelles کرب جانگداز مورثة الهلاکه دوچار اولمق - گرفتار اولمق

Poires d'angoisse. On appelle ainsi, certaines poires si revêches au goût, qu'on a peine à les avaler *A.* کمثری برّی *P.* بوغاز بوران آرمودی - احلاط *T.* گلوگیر

ANGUILLE. Poisson d'eau douce *A.* انقلیس - جرّی - صلور *P.* مار ماهی *T.* ییلان بالغی

ANGULAIRE. Qui a un angle *A.* ذو الزاویه *P.* کوشه‌دار *T.* کوشه‌لو || Figure angulaire شکل ذو زاویه Corps angulaire جرم ذو زاویه

Il se dit aussi, d'une artère qui passe au grand angle de l'oeil *A.* ناظر *P.* رگ چشم *T.* کوز طمری

ANICROCHE. Difficulté, embarras *A.* معلاق الاشکال *P.* دشواری *T.* انکل || Il y a quelque anicroche dans cette affaire بو مصلحتده بر انکل وار در

ÂNIER. Celui qui conduit des ânes *A.* سایق الحمور - حمّار *P.* خربان *T.* اشکجی

ANIL. Plante *A.* ورق النیل - وسمه *P.* گیاه نیل *T.* چویذ اوتی

ANIMADVERSION. Improbation, correction en paroles seulement *A.* مؤاخذه - عتاب - لائمه - لوم *P.* نکوهش *T.* قندیش || Il a fait une friponnerie qui mérite animadversion سزاوار لوم اولدجق بر کونه حیله ارتکاب ایلدی Ce procédé mérite l'animadversion publique بو مثللو حرکت مستحق لوم وتعییب عامهٔ انامدر L'animadversion de la Cour دولت طرفندن اولان عتاب ومؤاخذه

ANIMAL. Être animé et sensible *A.* حیوان pl. حیوانات *P.* جانور *T.* جانوار || Animal terrestre حیوان برّی Animal aquatique حیوان مائی - حیوان آبی Animal à quatre pieds *A.* ماشیه pl. مواشی *P.* حیوان چارپا *T.* درت آیاقلو حیوان Dieu a créé tous les animaux جناب خالق الکونین جمیع حیواناتی خلق وایجاد ایلدی Traité de la nature des animaux طبایع حیواناتی مشتمل بر قطعه مقاله L'homme est le plus noble des animaux انسان اشرف حیواناتدر

Il signifie aussi, une personne grossière *A.* بهیمه - کالبهیمه *P.* جانور بی ادراک *T.* اوکوز || Celui qui vous a dit cela est un animal بو کلامی سکا سویلیان بر جانور بی ادراکدر Ce n'est qu'un animal محض بهیمه‌در

Et qui appartient à l'animal *A.* حیوانی *P.* جانوری *T.* حیوانلغه مخصوص || Vie animale عیش حیوانی Les facultés animales قوای حیوانیّه La partie animale, et la partie raisonnable جهت حیوانیّه وجهت عقلیّه

On appelle Règne animal, la classe des animaux موالید ثلثه‌دن اولان جنس حیوانات Et en Chimie, Huiles animales, celles qui ont été tirées des animaux *A.* ادهان الحیوانات

Animal, dans le langage de l'Écriture-Sainte, signifie, charnel, sensuel *A.* جسمانی

ANIMALCULE. Petit animal qu'on ne peut voir qu'à l'aide du microscope *A.* ذرّة الهائمه pl. ذرّات الهوامّ *P.* جانور خردیکک *T.* اوفاجق بوجک || Les animalcules de la semence نطفه‌ده اولان ذرّات هوامّ

ANIMATION. L'union de l'ame au corps *A.* اتخاذ الروح *P.* جان پذیری *T.* جانلنمه || L'animation du foetus رحم مادرده دولکک جانلنمسی - جنینک اتخاذ روح ایلمسی

ANIMER. Mettre le principe de la vie dans un corps organisé *A.* ابداع الروح الحیوانی - احیا *P.* جان - جان بخشیدن - مایهٔ حیات دادن - روح دادن - دادن *T.* جانلندرمق || Il y a dans les corps vivants un principe qui les anime اجسام ذوی الارواحده ایداع روح حیوانی ایدر بر مادّهٔ حیات موجود در Dieu peut animer les pierres باری تعالی حضرتلری احیای احجاره قادر در - طاشلره جان ویرمکه قادر در

On dit, Animer quelqu'un de son esprit, pour dire, faire passer ses idées et ses sentimens dans son coeur *T.* فکر وضمیرینی فکرینی آخرک عقلنه اشراب - آخر کمسندیه انفاذ ایتمک ایتدرمک On dit aussi, Le Zèle de Dieu anime cet homme

فلان كشی‌يی غيرت الله تشجيع ايدر Il est animé d'un saint Zèle لبيب غيرت الهيّه درونده مشتعل وفروزاندر

Animer, signifie aussi, encourager, exciter. V. ces mots.

Figur. Donner de l'action, de la vivacité *A.* تحريك الى العمل *P.* بكار راندن *T.* ايشه يورتدرمك — جانلندرمق || C'est un homme indolent que rien n'anime ذاتنده بغايت قابران — برآدم اولوب جانلندرمسنك بر درلو وجهی يوقدر — Et donner de la force à un ouvrage d'esprit *A.* اشراب الروح والقوة *P.* روح دادن *T.* روح وبرمك — جانلندرمق || Il y a dans cet ouvrage quelques endroits qu'il faudrait animer بو تأليفده روح وقوت ويرلكه محتاج بعض محللر وار در C'est un orateur qui n'a point d'action, il n'anime point ce qu'il dit بو واعظك كلامنده روح وقوت اولمديغندن تأثيری — صحبته حيات — On dit aussi, Animer la conversation *T.* يوقدر — هر تازه ويرمك Et qu'un sculpteur anime toutes ses figures ايشلدبكی صورتده روح ويرر اويمه‌جيلردندر

Animer, signifie aussi, irriter, mettre en colère *A.* احداد — انضاب *P.* بخشم آوردن *T.* طارلتمق

Animé. || Ils sont animés du même esprit جملسی فكرواحد اوزرنده يكدل وجاندرلر Les deux parties contractantes également animées du désir de rétablir entre elles la bonne intelligence طرفين معاهدين بينمداه رابطهٔ حسن الفتی تجديد ايتمك آرزوسنده على التساوی يكدل وجان اولدقلرينه بيانده حسن رابطهٔ الفتك تجديد واعادهسی فكری — بناءٌ قلوب جانبين معاهدينه على وجه التساوی اشراب روح اشتياق ورغبت ايلديكنه مبنی

ANIMOSITÉ. Sentiment vif de haine contre quelqu'un *A.* بغض — غيظ — بغضا — *P.* كينه *T.* دشمنلك || Avoir une grande animosité contre quelqu'un بركمسندنك آخر حقنه بغض وكينه‌سی درونده مايهٔ بغضا وكينه موجود وبر قرار اولمق — اولمق Agir par animosité غيظ وبغضايه مبنی عمل وحركت ايتمك Sans aucune animosité بغضا وكينه‌دن كليًّا عاری اولدرق

ANIS. Plante *A.* كمون حلو — انيسون *P.* رازيانهٔ رومی *T.* آناسون || Semence d'anis *A.* حبّة الحلوا — بذر انيسون *P.* آناسون تخمی *T.* زنبان

ANKILOGLOSSE. Vice du filet de la langue *A.* سقامة الوترة *P.* اللسان *T.* رنج پيوند زبان || L'ankiloglosse cause une grande difficulté de parler وترهٔ لسانك سقامتی تجمت لسانه سبب اولور

ANKILOSE. Privation de mouvement dans les articulations ou jointures *A.* عطلة الاوصال والمفاصل *P.* عملماندگی پيوند های *T.* اك واوبناق يرلرينك اوينامه‌مسی بدن

ANNAL. Qui ne dure qu'un an *A.* حولىّ المدّة *P.* يكساله *T.* بربللق || Il ne lui donna qu'une procuration annale فلانه حولی فلانی بربيل ايچون وكيل ايتدی — المدّه بروكالت ويردی

ANNALES. Histoire qui rapporte les événemens année par année *A.* تاريخ الوقايع *P.* وقايعنامه *T.* وقايع سنويّه‌بی — Il se dit souvent pour l'Histoire *A.* تاريخ pl. تواريخ مشتمل اولان كتاب

ANNALISTE. Auteur d'annales *A.* محرّر الوقايع *P.* وقايع *T.* نويس || Les annalistes de France فرانسه وقايعلری يازان وقايع نويسلری

ANNEAU. Cercle qui sert à attacher quelque chose *A.* حلقه pl. حلقات *P.* جسر *T.* حلقه || Anneau de fer حلقهٔ آهنين — دمور حلقه

Il signifie aussi, bague *A.* خاتم pl. خواتيم *P.* انگشتر *T.* يوزك || Anneau d'or التون يوزك — خاتم زرين Il lui a mis un anneau au doigt پرمغنه بر خاتم طاقدی

Il se dit figur., des boucles formées par la frisure des cheveux *A.* جعد pl. جعود *P.* حلقه — شكن *T.* قيورم || Être frisé par anneaux صاچی حلقه حلقه قيورمق

ANNÉE. Espace de temps dont la durée est de douze mois *A.* عام pl. اعوام — حول pl. حوول pl. احوال — سنه pl. سنين *P.* سال *T.* بيل || L'année passée *A.* سنهٔ ماضيه — سنهٔ سابقه — پارسال — ديسال *P.* عام اوّل *T.* كيچن بيل — سال گذشته — بوندن اوّل اولان سنه — مقدّمكی سنه — بولدر — L'année prochaine سنهٔ قريب الحلول L'année qui vient *A.* سنهٔ آتيه — سنهٔ آتی الحلول *P.* سال آينده *T.* كلهجك بيل Cette année اشبو سنهٔ مباركه Le cours des années مرور سنين واعوام D'année en année بيلدن بيله — سال بسال — سنه بسنه Donner en années يللق ايله ويرمك — معاومهٔ ويرمك Les années passent vite سنين وايّام سريع المرور در Le commencement, le milieu, la fin de l'année سنهنك اوّلی ووسطی — وآخری — سنهنك اوائل واواسط واواخری — On dit, Année lunaire سنهٔ قمريّه Année solaire سنهٔ شمسيّه Année astronomique سنهٔ نجوميّه Année civile سنهٔ زمانيّه || L'année civile est

de trois cent soixante cinq jours, et l'année astronomique, de trois cent soixante cinq jours, cinq heures, quarante-neuf minutes سنهٔ زمانیّه تمام اوچ يوز آلتمش بش كون وسنهٔ نجوميّة اوچ يوزآلتمش بش كون بش ساعت وقرق طقوز دقیقه‌دن عبارتدر

Année d'exercice. Celle où l'on exerce actuellement une charge que plusieurs officiers ont droit d'exercer l'un après l'autre T. نوبتی سنه‌سی || نوبت سنه‌سی C'est son année d'exercice نوبتی سنه‌سیدر ou absolument, C'est son année, il est en année نوبتی سنه‌سنده در

Année de deuil A. عدّة الحداد - ايام الحداد P. سال ماتم T. ياس وقتی || Une veuve qui se remarie dans l'année de son deuil, perd son douaire مرتّه ارمله عدّت حدادك انقضاسندن مقدّم عقد نكاح ايده‌جك اولور ايسه زوج هالكندن آلديغی صداقی ردّ ايتمك لازم كلور

Bonne année. Une année d'abondance A. سنة الخصب والرخا P. سال فيض وبركت T. بركت سنه‌سی - بوللق سنه‌سی Mauvaise année, une année où la récolte a été mauvaise A. سنة القحط والغلا - سنة جدبة T. قيتلق سنه‌سی On dit, Pleine année, année médiocre, demi-année, pour exprimer les différents degrés de la fécondité سنهٔ كاملة البركه وسنهٔ معتدله وسنهٔ متوسّطه On dit aussi, qu'une terre vaut tant année commune, pour dire, en faisant compensation des mauvaises années avec les bonnes سنهٔ عاديه حسابيله شو مقدار محصول ويرير بر ارض - سنهٔ معتدله حسابيله

Année, se dit aussi du revenu d'une année A. سنويّة واردات || Son fermier lui doit deux années مالتزمی ذمّتنده ايكی سنه‌لك واردات وار در

On dit, Les belles années, pour dire, les années de la jeunesse A. ايام الشباب - وقت الريعان الشباب P. هنكام تازكی T. كنجلك وقتلری

ANNELER. Boucler les cheveux A. تجعيد P. خم كردن T. صاچی قيورمق

Annelé. A. مجعّد P. خم كرده - خم بخم T. قيورق - حلقه‌لنمش

ANNELURE. Frisure des cheveux A. جعودت P. خميدكی T. قيورقلق

ANNEXE. Ce qui est uni à quelqu'autre bien A. مضاف pl. مضافات - ملحق pl. ملحقات || Les annexes d'une terre بر قطعه صيعه‌نك مضافات وملحقاتی

ANNEXER. Joindre, attacher A. الحاق - اضافه || Annexer un fief à une terre بر مالكانه‌يی بر چفتلكه الحاق ايتمك Il a annexé ce droit à sa terre متصرّف اولديغی چفتلكه فلان عوائدی اضافه ايلدی

ANNIHILATION. Anéantissement. V. Annulation.

ANNIVERSAIRE. Qui revient le même jour chaque année A. متناوب كلّ سنة P. روز بهر سال آينده T. فلانك سنه‌سی كونی || Fête anniversaire بهر سنه متجدّد ومتناوب اولان بيوم عيد Jour anniversaire de cet événement فلان حادثه‌نك سنه‌سی كونی

ANNONCE. Avis par lequel on annonce quelque chose au public A. خبر P. پيام T. خبر || Annonce de livres à vendre صاتيله‌جق كتابلرك خبری

ANNONCER. Faire savoir une nouvelle à quelqu'un A. اخبار - انبا P. پيام آوردن T. خبر ويرمك || Annoncer une bonne nouvelle بر خبر خيری انبا ايتمك Il nous est venu annoncer le mariage d'un tel فلانك نكاحی مادّه‌سنی اخطار ايچون كلدی Il nous a annoncé la paix مصالحه‌يی طرفمزه اخبار ايلدی - On dit, Annoncer la parole de Dieu, pour dire, annoncer l'Évangile T. كلام الهی انبا واعلان ايتمك || Les prophètes ont annoncé l'arrivée du Messie انبيای عظام حضراتی ورود مسيحی انبا ايتمشلر در

Annoncé. A. مخبر - منبا P. پيام داده T. خبرويرلمش

ANNONCIATION. Le message de l'Ange Gabriel à la Vierge A. تبشير حضرت جبرائيل الامين - La fête de l'annonciation A. يوم العيد البشارة مريم

ANNOTATEUR. Celui qui fait des remarques A. محرّر الحواشی P. حاشيه نويس T. حاشيه يازان

ANNOTATION. Note sur le texte d'un auteur A. حاشيه pl. حواشی || Il a fait de belles annotations sur Aristote ارسطو تأليفاتنی - ارسطو تأليفنده كثيرة المنافع حاشيه‌لر يازدی بر وجه احسن تحشيه ايلدی

Il signifie, en termes de Pratique, l'état et inventaire des biens saisis sur un criminel A. دفتر الاموال المجرم P. انكاره T. مال كنهكار صوچلونك مالی دفتری || On a fait l'annotation de ses biens اموالنك دفترينی ترتيب ايلديلر

ANNOTER. Marquer l'état des biens saisis par autorité de Jus-

tice sur un criminel *A.* ثبت الاموال ـ تحرير الاموال المجرم صوچلونك *T.* مال گنهكاررا در اندگاره نوشتن *P.* المجرم اموالی ضبط *T.* مالنی دفتر ایتمك || On a saisi et annoté ses biens ضبط اولنوب تحریر اولندی ـ اولنوب ثبت دفتر اولندی

ANNUEL. Qui dure un an. V. Annal. — Il se dit aussi de certaines choses qui reviennent tous les ans *A.* حولی ـ سنوی *P.* هر ساله *T.* هر ییللق || Revenu annuel ایراد سنوی — Plantes annuelles. Les plantes qu'il faut semer tous les ans *A.* نباتات حولیة *P.* نباتهای هر ساله *T.* هر ییل اكیلور اوتلر

En termes d'Astronomie, Mouvement annuel, c'est la révolution du soleil d'un point du Zodiaque au même point *A.* دورة حولیة ـ دورة سنویة || Le mouvement annuel se dit par opposition au mouvement diurne qui est de vingt-quatre heures شمسك دورهٔ حولیه‌سی تعبیری یكرمی درت ساعتدن عبارت اولان دورهٔ یومیه تعبیرینه ضد اولدرق صرف اولنور

Droit annuel. Le droit que certains officiers payent au Roi chaque année *T.* سنوی میری عوائدی || Il n'a jamais payé le droit annuel سنوی میری عوائدینی وقتاً من الاوقات ادا ایتمامش دكلدر

ANNUELLEMENT. Par chaque année *A.* سنة بعد سنة ـ سنویاً *A.* سنه بسنه ـ سال بسال *T.* هر ییلده || On lui en paye annuellement tant سنه بسنه فلان كشی یه شو مقدار اقچه ادا اولنور

ANNUITÉ. Une sorte d'emprunt, par lequel le débiteur s'engage à faire annuellement, pendant un nombre d'années limitées, un paiement qui comprend la rente du capital, et un remboursement d'une partie, de sorte qu'au bout du temps indiqué, le débiteur est entièrement libéré بهر سنه اصل مال ومرابحه‌دن محسوباً مقدار معلوم اعطا اولندرق سنین معدودهٔ اولنمق ـ معیّنده تأدیه اولنمق شرطیله آلنان قرض اقچه شرطیله استدانه اولنان مبلغ

ANNULAIRE. Le quatrième doigt de la main *A.* بنصر *P.* انگشت بی نام *T.* آدسز پرمق

ANNULATION. L'action d'annuler *A.* الغا ـ ابطال ـ نسخ ـ لغو *P.* بیعمل سازی *P.* عن العمل بطالله

ANNULER. Rendre nul *A.* ابطال ـ تنسیخ ـ الغا *P.* بیعمل ماندن كردن ـ ساختن *T.* بطاللمق || Annuler un testament بر وصیتنامه‌یی نسخ والغا ایتمك

ANNULÉ. *A.* ملغا عن العمل ـ منسوخ ـ ملغا *P.* بیعمل مانده *T.* بطاللنمش

ANOBLIR. Donner le titre de noble *A.* اعطاء المرتبة النجابة ـ شرافتلندرمك *T.* ارج بخشیدن *P.* احسان الشرافة ـ شرافتلو قلمق V. Ennoblir.

ANOBLISSEMENT. Grâce du prince, par laquelle on est anobli *A.* اكتساب العنوان الشرافة ـ استحصال العنوان النجابة *P.* اصلزاده‌لك عنوانی *T.* پذیرایی عنوان ارجمندی شرافتلنمه ـ تحصیل ایتمه

ANODIN. Remède qui opère doucement *A.* دواء بلا وجع pl. ادویة بلا وجع *P.* دواء هیّن العمل *T.* صزیسز علاج ییدرد || Purgation anodine بر مسهل هیّن العمل Se purger avec des anodins دواء بیوجع استعمالیله تنقیهٔ ما فی البطن ایتمك

ANOMALE. Verbe qui ne suit pas la conjugaison ordinaire des autres verbes *A.* غیر قیاسی ـ سماعی *P.* بیرون از قیاس *T.* قاعده‌دن چیقمش

ANOMALIE. Irrégularité dans la conjugaison *A.* عدم القیاس

ÂNON. Le petit d'un âne *A.* جحش pl. جحاش ـ دوبل *P.* خركرّه *T.* اشك یاوریسی ـ مركب صوپاسی

ANONIME. Qui est sans nom *A.* معدوم الاسم ـ بلا اسم ـ مخفی الاسم *P.* بی نام *T.* آدی یوق ـ اسمی نا مسطور ـ اسمی نا مذكور || Auteur anonime بر مؤلف اسمی نا مذكور Livre anonime بر قطعه كتاب مصنفی اسمی مخفی Lettre anonime بلا اسم وامضا بر قطعه مكتوب L'anonime qui a traité cette matière بو ماده‌یی قلمه آلان اسمی نا مذكور كمسنه — On dit, Garder l'anonime, rester anonime, pour dire, ne se pas faire connaître pour l'auteur d'un ouvrage *T.* اسمنی ذكر ایتمامك ـ مسكوت براقمق

ÂNONNER. Ne lire ou ne répondre qu'avec peine *A.* تفتفه *P.* لسان نمودن *T.* كندی ایتمك || دندنیلك Il y a deux ans que cet enfant va à l'école, et il ne fait encore qu'ânonner بو طفل ایكی سنه‌دنبرو مكتبده مداومت ایتمشیكن تفتفه‌دن خالی دكلدر

ÂNONNÉ. *A.* متفتغ *P.* كند لسان *T.* دندنی

ANSE. La partie de certains vases, par laquelle on les prend *A.* عروة pl. عروات ـ مقبض pl. مقابض *P.* سپاری *T.* صاپ قوغه‌نك قولبی ـ عروة الدلو || L'anse du seau قولب ـ

d'une marmite *A.* سپاری دیگ *P.* عروة القدر ـ شکیم القدر *T.* تنجره‌نک قولبی

Et une espèce de golfe peu profond *A.* فرضة صغیرة ـ جهن *P.* شاخابچه *T.* کورفزجغر ـ کوچک کورفز

ANTAGONISTE. Adversaire *A.* خصم pl. خصوم ـ معارض pl. معارضین *P.* هماورد ـ هماویز *T.* خصم

ANTARCTIQUE. Qui est opposé au pôle arctique ou septentrional *A.* جنوبی || Pôle antarctique قطب جنوبی Les terres antarctiques قطب جنوبی سمتنده کائن اقطار واراضی Cercle polaire antarctique دائرهٔ قطب جنوبی

ANTÉCÉDENT. Qui est auparavant *A.* ماضی ـ سابق *P.* گذشته *T.* کیچن ـ مقدمکی || Les actes antécédents سندات سابقه Les procédures antécédentes دعاوئ ماضیه

En termes de Grammaire, il se dit des noms et pronoms qui précèdent et régissent le relatif Qui *A.* مضاف الیه

En termes de Logique, c'est la première partie d'un argument, dont on tire une conséquence *A.* قضیّة ملزومة || Je vous accorde l'antécédent, mais je vous nie la conséquence سرد ایلدیککک کلامده قضیّهٔ ملزومه‌یی تسلیم واقرار وقضیهٔ لازمه‌یی ردّ وانکار ایدرم

ANTECHRIST. On appelle ainsi un séducteur qui viendra à la fin du monde pour corrompre les fidèles *A.* مسیح دجّال ـ دجّال ـ عدوّ عیسی || Le temps de la venue de l'antechrist est incertain دجّالک ظهوری وقتی نا معلومدر

ANTENNE. Longue vergue qui sert à soutenir les voiles *A.* صاری حامل الشراع ـ صواری pl. صاری *P.* تیر بادباندار *T.* کشتی آندنه دیرکی

ANTÉPÉNULTIÈME. Qui précède immédiatement la pénultième *A.* ما قبل قبل الآخر || Dans l'antépénultième ligne قبل الآخرک ما قبلی اولان سطرده

ANTÉRIEUR. Qui précède *A.* مقدّم ـ اقدم *P.* پیشین ـ پیشترین *T.* ایلرو ـ اوک || La partie antérieure d'un vaisseau *A.* صدر السفینه ـ مقدّم السفینه *P.* طرف پیشین کشتی *T.* کمینک اوک طرفی Les parties antérieures d'un corps جسمک اجزاء مقدّمه‌سی Époque antérieure تاریخ مقدّم Un fait antérieur مقدّم وقوعه کلمش بر حال ـ مادّهٔ مقدّم الوقوع Ce contrat est antérieur à l'autre بو حجّت دیگرندن اقدمدر ـ دیگر حجّتک تاریخندن مقدّمدر

ANTÉRIEUREMENT. Précédemment *A.* فی ـ قبل ذا ـ مقدّما *P.* زمان المتقدّم پیش ازین ـ پیشترین وقت *T.* بوندن اوّل ـ بوندن ایلرو ـ بوندن اقدم || Cette dette a été contractée antérieurement à la vôtre بودینک مقاوله‌سی سنککیدن اوّل منعقد ـ مقدّم عقد اولنمشدر سنک ایله اولان مقاولدن اولمشدر

ANTÉRIORITÉ. Priorité de temps *A.* تقدّم ـ تقدّم الزمان ـ الوقت *P.* پیشینی هنگام *T.* ایلرولک || Antériorité d'hypothèque ترهینک تقدّم زمانی Antériorité de date تقدّم تاریخ d'une demande مطلبک تقدّم وقتی

ANTHOLOGIE. Recueil de petites pièces de poésies choisies *A.* منتخبات الاشعار

ANTHRAX, ou CHARBON. Espèce de bubon très-enflammé *A.* جمرة ـ نار فارسی *P.* آتشپاره ـ آتش پارسی *T.* یانی قره

ANTHROPOLOGIE. Figure par laquelle on attribue à Dieu des actions, des affections humaines *A.* اسناد الصفة المخلوق الی الخالق

ANTHROPOMORPHISME. Doctrine de ceux qui atttribuent à Dieu une figure humaine *A.* مذهب المسندین الصفة المخلوق الی الخالق

ANTHROPOPHAGE. Homme qui mange de la chair humaine *A.* آکل اللحم البشر pl. اکلة اللحم البشر *P.* مردمخوار *T.* آدم اتی ییجی

ANTICHAMBRE. Celle des pièces d'un appartement qui est immédiatement avant la chambre *A.* حجرة خارجیّة ـ مقدّم البیت *P.* پایگاه خانه *T.* دیش اوطه || Il y a dans cet appartement antichambre, chambre et cabinet بو دائره بر دیش اوطه‌سی وبر خلوت اوطه‌سنی مشتملدر Attendre dans l'antichambre دیش اوطه‌ده متوقف ـ دیش اوطه‌ده منتظرا توقف ایتمک مقام انتظار اولمق

ANTICIPATION. Action par laquelle on prend, on présente quelque chose d'avance *A.* استقدام الوقت *P.* پیشینی وقت *T.* وقتندن ایلرولک || L'anticipation d'un paiement تادیه‌نک قبل حلول الوقت اقچه‌نک اداسی ـ استقدام وقت معیّنی

Il se dit en termes de Finance, Des expédiens auxquels ont recours les administrateurs, pour se procurer des fonds d'avance par des espèces d'emprunts, hypothéqués sur des parties du revenu public qui ne sont pas encore reçues *A.* تحصیل المال

تحصیل مال پیش از حلول وقت .P علی وجه التداخل .T وقتندن اوّل علی الحساب اقچه آلمه || Les anticipations sont ordinairement des emprunts très-onéreux علی وجه التداخل تحصیل اولنان اموال دیون ثاقلهٔ طاقتگداز عدادندن معدود در

Il signifie aussi, usurpation faite sur les droits, sur le bien d'autrui .A دخل - تعرّض .pl تعرّضات - تجاوز .pl تجاوزات - تعدّی .pl تعدّیات .P دستدرازی .T صارقنتلیق || C'est une anticipation sur mes droits, sur mes terres بو مثللو حرکت تجاوز وتعدّی - بنم حقوقمه وملکمه محض دخل وتعرّضدر قبیلندندر

En Rhétorique, c'est une figure par laquelle l'orateur réfute d'avance ce qui peut lui être objecté .A جواب متقدّم الی اعتراضات المقدّرة

PAR ANTICIPATION. Par avance .A قبل حلول الوقت .P پیش از وقت مردون .T وقتندن مقدّم || Il s'en est emparé par anticipation قبل حلول الوقت ضبطنه مبادرت ایلدی

ANTICIPER. Prévenir le temps .A تقدیم الوقت .P پیش از وقت بکار آوردن .T وقتندن ایلرو ایشلمک || Le terme n'était pas échu, il a anticipé le paiement وعده‌سی حلول ایتمش دکل ایکن استقدام وقت ایله اقچه‌یی ادا ایلدی اقچه‌نک قبل الوقت اداسنه مسارعت ایتدی Anticiper le temps, le jour وقتندن - وقتی وکونی تقدیم ایتمک وکوننـدن ایلرو ایتمک

ANTICIPER sur ses revenus. C'est les recevoir, les dépenser en avance .T ایرادی علی وجه التداخل اخذ واستهلاک ایتمک Anticiper sur les temps. C'est raconter l'histoire d'un événement avant son époque .T کیفیّت احوالی تقدیم تواریخ واوقات ایله نقل ایتمک

ANTICIPER, signifie aussi, usurper sur autrui .A دخل وتعرض - ایصال التعدّیات .P دستدرازی نمودن .T صارقنتیلق ایتمک

ANTICIPÉ. .A متقدّم الوقت .P پیش از وقت بکار آورده .T وقتندن ایلرو ایشلنمش - On dit, Joie anticipée, pour dire, une joie qu'on a, dans la vue d'un bien qui n'est pas encore arrivé .A مراح قبل الوقت .P شادمانیٔ بیهنگام .T وقتندن اوّل سونمه

ANTIDATE. Date mise faussement à une lettre, à un acte .A خلف التاریخ - عدم الصّحة التاریخ .P نا درستیٔ تاریخ .T تاریخک طوغری اولماسی || On a prouvé l'antidate de cet acte بو سندده اولان تاریخک عدم صحّتی اثبات اولندی

ANTIDATER. Dater un acte d'un jour antérieur à celui où il a été fait .A وضع التاریخ الکاذب - وضع التاریخ المقدّم .P تاریخ نا درست نهادن - تاریخ مقدّم نهادن .T مقدّم تاریخ قویمق - تاریخ قویمق یلان تاریخ

ANTIDATÉ. .A مورّخ بتاریخ المقدّم - مورّخ بتاریخ الکاذب .P تاریخ نا درست نوشته .T بتاریخ مقدّم تاریخ ایله یازلمش || Acte, lettre antidatée تاریخ مقدّم ایله مورّخ سند ومکتوب

ANTIDOTE. Contre-poison .A قاطع السمّ - مقاوم السمّ .P پادزهر - زهردارو - تریاق .T زهری - اغوی کسیجی || Puissant antidote قویّ التأثیر اولان دوای قاطع السمّ کسیجی || La thériaque est un antidote contre la peste, contre la piqûre des serpens تریاق معجونی وبانک ولسع حیاتک سمّیتنه دوای مقاومدر

ANTIFÉBRILE. Remède contre la fièvre .A مقاوم الحمّا .P تب گریز .T ایصتمه کسیجی

ANTILOGIE. Contradiction .A تناقض .P میانهٔ دو خلافنمایی .T سوزلرک بری بریله اویغونسزلغی سخن

ANTILOPE. Animal .A ثیتل .T یبان اوکوزی

ANTIMOINE. Sorte de demi-métal .A اثمد - حجر الکحل .P لاصف - راسخت - سرمه .T سنگ سرمه طاشی - دمور - سرمه طاشی - راستق طاشی - بوزان || L'usage de l'antimoine a trouvé des adversaires کحلک استعمالی خصوصنده معارضلر ظهور ایلدی

ANTINOMIE. Contradiction entre deux lois .A تناقض بین الحکمین - تضادّ بین الحکمین .P خلافنمایی میانهٔ دو قانون .T ایکی احکام بیننده اولان تناقض

ANTIPATHIE. Répugnance naturelle qu'on a pour quelque chose .A منافرت طبیعیّة - ابانت الطبع - ابانت النفس .P آزیغ مادرزاد - طبیعی .T ذاتی ایکرنش || Antipathie invincible بوجه من الوجوه دفعی ممکن اولمیان ابانت طبع || Il y a une antipathie secrète دروننده مضمر اولان منافرت طبیعیّه || Il y a de l'antipathie entre ces deux personnages بو ایکی ذاتلرک بیننده منافرت طبیعیّه وار در || Avoir de l'antipathie pour la lecture برکمسنه‌نک مطالعهٔ کتب خصوصنده ابانت طبعی اولمق

ANTIPATHIQUE. Qui tient à l'antipathie .A ذو ابانة الطبع .P آزیغ آلود .T ایکرنشلو || Ces deux personnes-là ont des

humeurs antipathiques بو ایکی ذاتک مزاجی یکدیگری حقنده ابانت ومنافرت ایله مجبولدر

ANTIPÉRISTALTIQUE. V. Péristaltique.

ANTIPÉRISTASE. Action de deux qualités contraires, dont l'une augmente la force de l'autre A. عمل الحالتین المتضادتین || Les Péripaticiens disent que c'est par antipéristase que le feu est plus ardent l'hiver qu'en été حکمای مشائیونک قولنجه کوره حرارت نارک موسم شتاده وقت صیفدن زیاده اشتدادی حالتین متضادتینک عملی تقریبیله اولور

ANTIPESTILENTIEL. Bon contre la peste A. مقاوم الوبا P. وبا دارو T. طاعون علاجی

ANTIPHRASE. Figure par laquelle on emploie un mot, ou une façon de parler, dans un sens contraire à sa véritable signification A. تعبیر بالعکس || Cela est dit par antiphrase بو معنا تعبیر بالعکس ایله افاده اولندی

ANTIPODE. Qui habite dans un endroit de la terre, diamétralement opposé à un autre A. اهالی السمت القدم || Ces peuples sont nos antipodes اشبو امم واقوام بزم سمت قدممز اولان اهالیدندر — Il se dit aussi des lieux par extension || Tel pays est l'antipode de tel autre فلان مملکت فلان مملکتک سمت قدمیدر — مملکتک سمت قدمنده کائندر

ANTIQUAILLE. Certaines choses de peu de valeur, comme de vieux meubles A. معوزة pl. معاوز — خدافل P. چیزهای ژنده T. اسکی بوسکی شیلر || Tous ces meubles-là sont des antiquailles اشبو اثاث بیتک مجموعی خدافل ومعاوز مقولهسیدر

ANTIQUAIRE. Savant dans la connaissance des monumens antiques A. عالم الآثار المتقدمین pl. علماء الآثار المتقدمین P. دانای آثار دیرین T. اسکی زمان شیلرندن آکلر || Tous les antiquaires conviennent que cette médaille est fausse بو عتیق سکهنک ساخته اولدیغنه علمای آثار متقدمینک جملهسی متفق الکلامدرلر

ANTIQUE. Fort ancien A. قدیم P. دیرین T. اسکی — اسکی زمانکی || Les monumens antiques آثار قدیمه Monnaie antique اسکی زمان سکهسی — درهم قدیم Palais antique عمارت اول زمان — اسکی زمان بناسی — سرای دیرین — قدیمه بناسی La simplicité des moeurs antiques اخلاق وآداب سادهلکی — قدیمهنک تصنعدن برائتی

Il se dit aussi des personnes avancées en âge A. بالی الوجود P. فرسوده سال — T. گذشته سال — یاشنی آلمش || کچمش Il est un peu antique آزهجق کچمش — جزئیجه بالی الوجوددر Il a l'air antique سیماسنده یاشنی آلمش آدمک آدمدر C'est une beauté antique — بر حسن گذشتهدر صورتی واردر اثر کچمش بر کوزللکدر — Et de ce qui vient des anciens A. اثر قدیم — عمل قدیم P. کار قدیم T. اسکی زمان شیئی || Étudier l'antique آثار قدیمهیی مطالعه ایتمک — کار قدیم Copier l'antique آثار قدیمهنک اولان شیلره امعان نظر ایتمک اورنکنی آلمق

À L'ANTIQUE. À la manière antique A. علی طور القدما P. اول زمان طرزنده — اسکی زمان طورنده T. برسم دیرین

ANTIQUITÉ. Ancienneté A. قدم الزمان — قدم P. دیرینی T. اسکیلک || Temple vénérable par son antiquité قدم زمانی تقریبیله سزاوار اعتبار اولان عبادتخانه Cette maison est illustre par sa noblesse et par son antiquité بو خاندان کرک بو خاندان — اصالتی وکرک قدم زمانی تقریبیله ذیشاندر ذاتاً وزماناً حائز نصاب مجد وشرفدر L'antiquité des temps قدم ازمان وادوار — Il se dit aussi de tous ceux qui ont vécu dans les siècles fort éloignés du nôtre A. ازمان قدیمه P. اوقات پیشینه T. اسکی زمانلر || Les héros de l'antiquité ازمان قدیمه قهرمانلری — Et des choses qui nous restent de l'antiquité A. اثر قدیم pl. آثار قدیمه P. یادکار پیشین T. اسکی زماندن قالمش شی

ANTISCORBUTIQUE. Propre à guérir le scorbut T. مقاوم اسقوربط || Remède antiscorbutique مقاوم اسقوربط اولان دوا

ANTISEPTIQUE. Propre à arrêter le progrès de la gangrène A. دافع العفونة || Remède antiseptique دافع عفونت اولان دوا Un puissant antiseptique دافع العفونة اولان بر دوای قوی التأثیر

ANTITHÈSE. Figure de Rhétorique, par laquelle on oppose dans une même période des choses contraires les unes aux autres A. صنعة التقابل الاضداد || Les antithèses dans cet auteur sont très-fréquentes بو تألیفده صنعت تقابل اضدادک کثرتی مبالغه اوزره در

ANTIVÉNÉRIEN. Propre à guérir les maux vénériens A. دافع الداء افرنجی T. فرنکی علتی علاجی

ANTIVERMINEUX. Propre à combattre les vers A. دافع الصغار P. کرمگریز T. صوغلجان علاجی

ANTONOMASE. Figure de Rhétorique, qui met un nom appellatif, ou une périphrase au lieu du nom propre *A.* تسمیة بالتغلیب || On dit par antonomase L'apôtre, pour dire, Saint-Paul حضرت پاولوسه علی وجه التغلیب الحواری دیرلر - حضرت پاولوس تغلیباً حواری اسمیله تسمیه اولنور

ANTRE. Grotte faite par la nature *A.* كهف pl. كهوف - مغاره pl. مغارات *P.* غار - اكنان *T.* مغاره - غار || Antre obscur قره كو مغاره - غار تاریك - مغارهٔ مظلمه Se cacher dans un antre كیزلنمك - مغاره ایچنده اختفا ایتمك Antre profond مغارهٔ بعید الغور

Et lieu où se retirent les bêtes féroces *A.* جحر pl. اجحار *P.* سمج شیر - جحر اسد *T.* این سمیج || L'antre du lion آرسلان اینی

s'ANUITER. S'exposer à être surpris en chemin par la nuit *A.* الیال فی السفر *P.* در راه گرفتار تاریكئ شب شدن *T.* یولده كیجه‌یه طوتلمق || Si vous m'en croyez, ne vous anuitez pas بكا اعتمادك وار ایسه الیال فی السفردن حذر ایله - یولده كیجه‌یه طوتلمه

ANUS. L'extrémité de l'intestin nommé Rectum, qui se rétrécit et se termine par un orifice plissé *A.* سرم *P.* انجیرهٔ *T.* اندرونی || كوت دلیكی - مقعد یرینك ایچ حلقه‌سی Avoir une fistule à l'anus مقعدك ایچ حلقه‌سنده ماتیه پیدا اولمق

ANXIÉTÉ. Peine et embarras d'esprit *A.* قلق - بلبال - بلبال *P.* اضطراب - البال *T.* پیچ وتاب درون كوكل صقندیسی || Son mal est accompagné de grandes anxiétés علتی عوارض اكیدهٔ قلق واضطرابه مقاروندر

AORISTE. On appelle ainsi le prétérit indéfini *A.* فعل ماضی

AORTE. Artère qui part du coeur *A.* آورطه - بهر *P.* شاهرك *T.* شاه طمری

AOÛT. Le huitième mois de l'année *A.* آب *P.* شهر آب *T.* آغوستوس آیی *T.* ماه آغوستوسك || Le premier jour d'août آغوستوسك ابتداكی كونی La mi-août منتصف آغوستوس

APAISER. Calmer *A.* ایقاع السكونة - تسكین *P.* آرمیدن *T.* غضب دیكلندرمك - بصدرمق - تبس ایتمك || Apaiser Dieu سخط وغضب باری‌یی تسكین ایتمك Apaiser le Roi ملوكانه‌یی تسكین ایتمك Cet enfant ne cesse de crier, apaisez-le بو معصوم فریاددن خالی دكلدر تسكیننه سعی ایله

Apaiser les flots امواج بحره ایقاع سكونت ایتمك Apaiser les troubles d'un État درون - اختلال ملكی تسكین ایتمك ملكده زبانه كش اشتعال اولان آتش شورش واختلالی ظهوره كلان اخماد وتسكین ایتمك Apaiser une sédition حالت بغی وطغیانی دفع وتسكین ایتمك Apaiser une querelle تسكین ایتمك - بصدرمق - نزاع وغوغایی تبس ایتمك Apaiser les murmures بصدرمق - قیل وقالی دفع وتسكین ایتمك Apaiser la douleur وجعی تسكین وتعدیل ایتمك Sa fièvre est un peu apaisée جزئیجه - حماسی نوعما سكونتپذیر اولمشدر كسب سكونت ایلدی

S'APAISER. *A.* كسب السكونة *P.* آرام پذیرفتن *T.* بصلمق - سكونت بولمق - تبس اولمق - دیكلمك || L'orage s'apaise دیكلمكده - ظهور ایدن بوره كسب سكونت ایتمكده در Le vent s'apaise شدت روزكار كسب سكونت ایتمكده در Le feu s'étant apaisé آتش - شدت نار سكونتپذیر اولدقده آتش دیكلمكه یوز طوتدقده - بصلدقده Sa douleur commence à s'apaiser سكونتده - وجعی كسب سكونت ایتمكده در یوز طوتدی

APANAGE. Terres données par un Souverain à ses puînés *A.* خاص pl. خواص || Donner une terre en apanage بر ارضی خاص اولمق اوزره ویرمك Les apanages des Enfans de France sont réversibles à la Couronne, au défaut d'hoirs mâles فرانسه شهزاده‌لرینه ویریلان خاصلر اولاد ذكور فالمدیغی صورتده خزینهٔ همایونه اعاده قلنور - On dit figur. Les infirmités sont l'apanage de la nature humaine, pour dire, qu'elles en sont la suite علل واسقام طبیعت بشریه‌نك ملك خاصیدر

APANAGER. Donner en apanage *A.* احسان - اصحاب الخاص *P.* خاص دادن *T.* خاص ویرمك || Le Roi a apanagé tous ses puînés پادشاه كوچك برادرلرینك جمله‌سنه خاص ویردی

APANAGÉ. *A.* صاحب الخاص *P.* خاصدار *T.* خاصلو || Il a été apanagé du Duché de... فلان دوقلق تصرفیله خاص صاحبی اولمشدر

APATHIE. État d'une âme qui n'est susceptible d'aucune émotion *A.* جمود النفس *P.* دل - مرده دلی *T.* قابران فسردگی || خویاولق Les Stoïciens voulaient que leur sage fût dans une entière apathie رواقیون كندو حكمالرینك كلی مرتبه جمود نفس ایله مجبولیتلرینی استرلر ایمش

APATHIQUE. Qui est insensible à tout *A.* جامد النفس *P.* قسرده دل ـ مرده دل *T.* قابران خویلو || Un homme apathique n'est touché de rien جمود نفس ایله مجبول اولان کشی هیچ بر شیدن متأثر اولمز

APENS. V. Guet-Apens.

APERCEVABLE. Qui peut être aperçu *A.* ممکن التشخیص ـ ممکن الفرق *P.* دیدنی *T.* سچیلور || Il y a des corps qui ne sont point apercevables sans microscope بعض اجرام خرده بین ایله باقلمینجه ممکن التشخیص دکلدر

APERCEVANCE. Faculté d'apercevoir *A.* قوة النظر *P.* یارای دیدار *T.* کورمک قوتی

APERCEVOIR. Découvrir *A.* تشخیص ـ کشف *P.* دیدن ـ چشم رسانیدن *T.* سچمک ـ سزمک || En passant par une telle rue, il aperçut celui qu'il cherchait فلان زوقاقدن مرور ایدر ایکن آرەدیغی آدمی کشف وتشخیص ایلدی Nous vous avons aperçu de loin سنی دوردن فرق وتشخیص ایلدک ـ چشمگذارمز اولمشک ـ دوردن چشم رسمز اولمشک ـ ایراقدن سزدک ـ سنی ایراقدن سچمشز

S'APERCEVOIR. *A.* استشعار *P.* فهمیدن *T.* آکلامق ـ سزمک || Il s'est aperçu du piége qu'on lui tendait قوردقلری دام سزدی ـ حیلەیی کشف واستشعار ایلدی Il y a long temps que je me suis aperçu qu'il n'est pas de mes amis دوستم اولمدیغنی مدّت مدیدەدن برو کشف واستشعار ایلدم ـ سزمشیدم Il cache si bien son dessein, qu'il est difficile de s'en apercevoir مرامنی اول قدر کتم واخفا ایدر که سزلمسی آکلاشلمسی کوجدر ـ مشکلدر

APERÇU. *A.* مشخص ـ منکشف *P.* دیده ـ چشم رسانیده *T.* سچلمش ـ Il est aussi substantif, et signifie, un exposé sommaire *A.* خلاصه Et une première vue non approfondie sur un objet *A.* لایحه pl. لوایح ـ علم اجمالی || Ce que je vous dis là n'est qu'un aperçu دیدیکم کلام انجق بر لایحه در Je n'ai pour cet objet qu'un aperçu بو بابده اجمالی بر کونه علمم وار در Cet homme a quelquefois des aperçus fort heureux بو آدمک فکرینه سنوح ایدن لوایح بعضاً مقارن صوابدر En en parlant de comptes, une estimation au premier coup d'oeil *A.* تخمین مختصری ـ تقدیر مختصری || Par aperçu, cela monte à tant تخمین مختصری اولدرق شو مقداره بالغ اولور

APÉRITIF. Qui facilite les sécrétions et les déjections *A.* مفتّح pl. مفتّحات || Remède laxatif et apéritif دوای مزلق ومفتّح Les apéritifs poussent ordinairement par les urines مفتّحات عادتا ادرار طریقیله دافعدر

APETISSEMENT. Diminution *A.* تصاغر *P.* خردگی *T.* کوچکلنمه || L'apetissement qui parait dans les objets éloignés صور متباعدەدە ایراقلشمش نسنەلردە کورینن ـ مشهود اولان حالت تصاغر کوچکلنمه حالتی

APETISSER. Rendre petit *A.* تصغیر *P.* خرده ساختن *T.* کوچکلتمک || Cette figure est trop grande, il la faut apetisser بو تصویر بغایت عظیم الحجم اولدیغندن تصغیر اولنمغه محتاجدر

Et devenir plus petit *A.* کسب القصارة ـ تقصّر *P.* کوتهیدن *T.* قصّهلمق || Après le solstice d'été, les jours apetissent انقلاب صیفیدنصکره نهارک تقصّری درکار در Une étoffe qui s'apetisse à l'eau صوده کسب قصارت ایدر ثوب

APETISSÉ. *A.* مصغّر *P.* خرده گشته *T.* کوچکلنمش *A.* مقصّر *P.* کوتهیده *T.* قصّهلنمش

APHÉLIE. Le point de l'orbite d'une planète dans sa plus grande distance du soleil *A.* اقصی البعد عن الشمس *P.* منزل امگاج *T.* کونشدن اک یوکسک کرته *T.* از خورشید || L'aphélie de la terre جرم ارضک سمت شمسدن درجۀ اوج قصواده بولنمسی

APHÉRÈSE. Figure de diction par laquelle on retranche quelque chose au commencement d'un mot *A.* حذف

APHONIE. Extinction de voix causée par une maladie *A.* بکم ـ بکامت ـ انقطاع الصوت *P.* بی صدایی ـ دمبستگی *T.* سسک کسلمسی

APHORISME. Maxime énoncée en peu de mots *A.* حدیث pl. احادیث || Aphorisme d'Hippocrate حدیث حکیم بقراط ـ حدیث بقراطی Aphorismes de Jurisprudence احادیث فقهیّه

APHRONITRE. C'est une sorte d'essence de nitre *A.* زبد الشورج *P.* کف شوره *T.* کهرجله کپوکی

APITOYER. Affecter de pitié *A.* تحریک ـ ترقیق القلب ـ تهییج العرق الشفقة ـ الحنان *P.* شفقت انگیختن *T.* مرحمته کتورمک || Rien ne peut l'apitoyer sur mon sort پریشانی حالم خصوصنده عرق رقت وشفقتی بر وجهله تهییج اولنمق ممکن دکلدر

S'APITOYER. *A.* تحنّن ـ تشفّق ـ ترحّم *P.* مهربانی نمودن

مرحمت ایتمك ـ اسركمك T. شفقت نمودن ـ || S'apitoyer sur les malheurs de quelqu'un برکمسنه‌نك دوچار اولدیغی مصایب وآفاته مرحمت ایتمك

APLANIR. Rendre uni ce qui était inégal *A.* تسویة ـ تسطیح || دوزلتمك *T.* یکسان ساختن ـ هموار کردن *P.* تودی ـ Aplanir des allées dans un jardin باغچه نك یوللرینی دوزلتمك ـ تسویه وتسطیح ایتمك Aplanir une montagne جبلی تسویه وتسطیح ایتمك ـ On dit figur. Aplanir les obstacles, les difficultés *A.* تسویة ـ تسویة الحال بدفع المعترضات بر طرف کردن موانع *P.* الحال بازالة العوایق والموانع عوایق *T.* انکللری کیدرمك || On a aplani tous les obstacles ومعترضاتك جملهسی ازاله اولندرق تسویهٔ حال اولندی

APLANI. *A.* یکسان شده ـ هموارى پذیر *P.* مسطح ـ مسوّا *T.* دوزلنمش

APLANISSEMENT. L'action d'aplanir, ou le résultat de cette action *A.* ابتطاء ـ تودّو ـ تسطّح ـ تسطیح ـ تسوّی ـ تسویة *P.* برابرلشمه ـ دوزلتمه *T.* برابر سازی ـ هموار سازی ـ Figur. *A.* تسوّی الحال باندفاع العوایق || L'aplanissement de ces difficultés est impossible بو مقوله صعوبتلرك اندفاعیله تسوّی حال اولنمق امر محالدر

APLATIR. Rendre plat *A.* تفطیح ـ تصفیح *P.* بخچیدن ـ یصّی قلق ـ یصّیلتمق *T.* پهن کردن || Cette surface est trop bombée, il faut l'aplatir بو طرفده روی زمین بغایت مسنّم یرك یوزی زیاده‌سیله اولدیغندن نوعمّا تصفیحه محتاجدر اورکجلو اولدیغندن ازجق یصّیلنمغه محتاجدر

APLATI. *A.* مصفّح ـ مفطّح *P.* بخچیده ـ پهن *T.* یصتم ـ یصّیلنمش || La terre est aplatie vers les pôles ارضك شکلی یصتمدر ـ ایکی قطبلرك قربنده مصفحدر

APLATISSEMENT. L'action d'aplatir, ou le résultat de cette action *A.* تصفّح *P.* پهن پذیری *T.* یصّیلنمه || L'aplatissement d'une boule de cire بال مومی یوارلغنك یصّیلنمه‌سی L'aplatissement de la terre *A.* صفحیّت الارض *P.* پهنایئ زمین *T.* یرك یصتملغی

APLOMB. Il sert à désigner la situation verticale et perpendiculaire à l'horizon *A.* مستوزیاً قائم *P.* راست استاده *T.* دیم دیك || Ce mur tient bien son aplomb بو دیوار تمام مستوزیاً قائمدر Ce mur, cette ligne est d'aplomb بو دیوار وبو خط مستوزیاً قائمدر ـ On dit figur., qu'un homme a de l'aplomb dans sa conduite, dans son caractère, pour dire, qu'il a de la tenue, de la suite فلان کشینك وضع وحرکتنده وصفت وسیرتنده قوام ورابطه واردر

APOCALYPSE. Révélation *A.* وحی || Le livre de l'apocalypse کتاب الوحی حضرت یوحنا

APOCOPE. Retranchement de quelque chose à la fin d'un mot *A.* حذف الحرف الآخر ـ اسقاط الحرف الآخر

APOCRYPHE. Livre que l'Église ne reçoit pas pour canonique *A.* کتاب غیر معتبر ـ کتاب مردود *P.* کتاب نامقبول *T.* اعتبار اولنمامش کتاب

Il se dit aussi en parlant des historiens et des histoires dont l'autorité est suspecte *A.* مشتبه ـ مظنون *P.* گمان آلود *T.* شبهه‌لو || Auteur apocryphe مظنون بر مؤلف Livre apocryphe کتاب مظنون Nouvelle apocryphe خبر مظنون

APODICTIQUE. Démonstratif *A.* مثبت *P.* اثباتساز *T.* اثبات ایدیجی

APOGÉE. Le point où une planète se trouve à sa plus grande distance de la terre *A.* اوج *P.* امگـاج ـ اوك || L'apogée de la lune قمرك نقطهٔ اوجی ـ Figur. || Sa fortune est à son apogée اختر ـ کوکب بخت واقبالی متصاعد اوج اعلا در بختیاری واقبالی رسیدهٔ اوج اعلا در

APOGRAPHE. Copie d'un original *A.* نسخهٔ ثانیة *P.* صورت *T.* صورت

APOLOGÉTIQUE. Qui contient une apologie *A.* نافی الاتهام جرح تهمتی ـ متضمن الجرح التهمة || Lettre apologétique متضمن بر مقاله

APOLOGIE. Discours pour la justification de quelqu'un, d'une action, d'un ouvrage *A.* مقالة فی ـ مقالة فی جرح التهمة مقالة فی جرح العیب ـ مقالة نافیة الاتهام ـ اثبات البرائة نفی تهمت واثبات برائت || والقباحة Faire une apologie بر دائر بسط مقال ایتمك Faire l'apologie de quelqu'un بر کمسنه‌نك حقنده عزو اولنان تهمتی نفی وجرح ایتمك واقع اولان اتهامی جرح ایله برائت ذمتنی اثبات ایتمك Il a écrit lui-même son apologie حقنده عزو اولنان تهمتك کندوسی ـ جرحنی حاوی مقالهیی کندو قلمیله تحریر ایلدی ـ قلمه آلدی On disait alors du mal de vous, mais depuis on a bien fait votre apologie اول وقتده سزی قدح وذم ایدرلر

ایمش مکره ازرکدن نفی عیب وتهمت ایلدیلر Faire l'apologie d'un livre بر تألیفک حقنده عزو اولنان عیبک نفی وجرحنه مبادرت ایتمک Faire l'apologie de la conduite de quelqu'un بر کمسنه‌نک سلوک وحرکتنه دائر عزو اولنان قباحتی جرح ایله برائتنی اثبات ایتمک Sa conduite depuis quelque temps fait son apologie بر مدتدنبرو مشهود اولان سلوک وحرکتی حقنده عزو اولنان اتهاماتی جرح ایله برائت ذمتنه شاهد در

APOLOGISTE. Celui qui fait l'apologie de quelqu'un *A.* کافل لاثبات البرائة الآخر || C'est votre apologiste سنک اثبات برائتکه دائر جواب ویرمکه کافل ووکیلدر

APOPHTEGME. Dit notable de quelque personne illustre *A.* قول الحکما pl. اقوال الحکما *P.* گفتهٔ حکما *T.* حکما سوزی || Les apophtegmes des sept sages de la Grèce یونانک حکمای سبعه‌سی اقوالی - Il se dit aussi de tout discours qui a l'air de sentence ou de maxime || Il ne parle que par apophtegmes قول حکما سویلر کبی تکلم ایدر

APOPHYSE. Partie éminente qui s'avance hors du corps d'un os *A.* عیر العظم pl. عیور العظام *P.* برجستهٔ استخوان *T.* کیمیکک توسک یری - کیمیکک طومالج یری

APOPLECTIQUE. Qui appartient à l'apoplexie *A.* فجئوی *P.* نزولی *T.* طاملیه متعلق || Symptôme apoplectique عارضهٔ عارضهٔ فجئیه - فجئویه Il a l'air apoplectique هیئت وسیماسنده آثار فجئه بدیدار در Remède apoplectique دوای فجئوی - طامله علاجی

APOPLEXIE. Maladie qui attaque le cerveau *A.* داء الفجئة *P.* درد نزول *T.* طامله علتی || Être frappé d'apoplexie گرفتار نزوله اوغرامق - نزول اصابت ایتمک - فجئه اولمق Mourir d'apoplexie فجئةً وفات ایتمک Fausse apoplexie فجئهٔ کاذبه

APOSTASIE. Abandon public d'une religion véritable pour une fausse *A.* عتوّ عن الایمان - ردّت *P.* ورگشتگی از ایمان *T.* ایماندن دونمکلک || Tomber dans l'apostasie ورطهٔ کفر وردّته گرفتار اولمق

APOSTASIER. Abandonner une religion véritable pour en embrasser une fausse *A.* انکار - ارتداد - تعتّی عن الایمان الایمان *P.* از ایمان ورگشتن *T.* ایماندن دونمک || Le plus grand crime qu'un chrétien puisse commettre, c'est d'apostasier بر عیسوی‌یه کوره اعظم معاصی وذنوب کبیرهٔ ارتداده اعظم ذنوب ایماندن ارتکاب عتو ایتمکدر - سلوک ایتمکدر

APOSTAT. Celui qui a abandonné sa religion *A.* منکر - مرتدّ عاتی عن الایمان - الایمان *P.* از ایمان ورگشته *T.* ایماندن دونمش

APOSTÈME. V. Apostume.

APOSTER. Mettre quelqu'un dans un poste, pour observer quelque chose *A.* اقامت فی الرقبة - تمکین فی الرقبة *P.* بجای نگهداری نهادن *T.* کوزه‌دجک یرده قویمق - کوزجی قویمق || Aposter des gens, pour faire une insulte à quelqu'un بر کمسنه‌نک عرضنه تعرض اولنمق اراده‌سنده مبنی بر قاچ کسانی مقام ترقبده تمکین ایتدرمک On avait aposté un notaire, pour rédiger aussitôt le testament وصیتنامه‌یی در حال قلمه آلمق ایچون محکمه کاتبلرندن برینی مقام ترقبده تمکین ایتدردیلر

APOSTILLE. Addition à la marge d'un écrit *A.* علاوه فی الهامش *P.* در کنار نوشته *T.* کنار || Il y avait deux lignes en apostille حامشده علاوه اولەرق ایکی سطر یازلمشیدی L'apostille d'une lettre مکتوبک کنارنده‌کی یازو Après sa lettre écrite, il mandait par apostille مکتوبنی بعد التحریر کنارنده فلان شیئی اشارت ایلدی

APOSTILLER. Mettre des remarques à côté d'un écrit *A.* اشارة فی الهامش *P.* در کنار نوشتن *T.* کنار یازمق || Le ministre avait apostillé les dépêches de l'ambassadeur وکیل دولت ایلچی طرفندن کلان تحریرات هامشنده رأینی اشارت ایلدی

APOSTOLAT. Ministère d'apôtre *A.* رسالت الحواریة - رسالت || Saint-Paul fut appelé à l'apostolat par une voie miraculeuse حضرت پاولوس معجزه طریقیله خدمت حواریته دعوت اولندی

APOSTOLIQUE. Qui a rapport aux apôtres *A.* حواریونی - رسولی || Doctrine apostolique شریعت حواریونیه L'Église Catholique et Apostolique آیین قاتولکی وحواریونی Tradition apostolique نقل حواریون Mission apostolique مأموریت رسولیه Le saint siége apostolique مقرّ حکومت باهرة الشرافة حواریونیه Vie apostolique عیش ومسلک حواری صفت Zèle apostolique غیرت حواریه

APOSTOLIQUEMENT. À la façon des Apôtres *A.* علی ذاب

على طريق الرسل - على طريقة الحواريين - الحواريين

APOSTROPHE. Figure de Rhétorique, par laquelle l'orateur interrompt son discours, pour adresser la parole à des personnes vivantes ou mortes, et même à des choses inanimées *A.* خطاب

Il se dit aussi, d'un trait mortifiant adressé à quelqu'un *A.* تعزير *P.* سخن دلآزار *T.* چيقش - آزارلمه || Vigoureuse apostrophe تعزير شديد تعزيره دوچار اولمق Essuyer une apostrophe

APOSTROPHER. Adresser la parole dans un discours à une personne, ou à une chose *A.* توجيه الخطاب *P.* خطاب كردن *T.* سوزى فلان طرفه دوندرمك || Le prédicateur, au milieu de son sermon, apostropha la croix واعظ اثناى وعظنده صليب شريفه توجيه خطاب ايلدى

Apostropher quelqu'un, signifie, lui adresser la parole, pour lui dire quelque chose de désagréable *A.* تعزير *P.* آزاريدن *T.* آزارلمق

APOSTUME. Enflure extérieure avec putréfaction *A.* ورم حارّ *P.* آماه تباه شده *T.* آزغين شيش || Apostume qui aboutit, qui mûrit, qui suppure تبسّر ايتمش وحدّ نضابه بالغ اولمش دشلمش ونضابنى بولمش - ونقيحه باشلامش ورم حارّ وايرينلشمش بر آزغين شيش

APOSTUMER. Se former en apostume *A.* تكوّن الورم الحارّ *P.* آماس تباه شده بستن *T.* آزغين شيش اولمق || La contusion qu'il a eue commence à apostumer فلانده ظهور ايدن كدمه ورم حارّ اولمغه باشلادى

APOTHÉOSE. Cérémonie par laquelle les anciens déifiaient les Empereurs *A.* رسم التبليغ الشان الالوهيّة *P.* آيين بخشايش *T.* الهلق رتبه سنه اولوتلمه رسمى بزركئ يزدانى || L'apothéose d'Auguste اغوستوس نام روما ايمپراطوريچون تبليغ شان الوهيّت رسمى

Il se dit aussi de la réception des anciens héros parmi les Dieux *A.* اعلاء الى رتبة الالوهيّة *P.* بمرتبهٔ يزدانى بلنديدن *T.* الهلق رتبه سنه قدر چيقارمه || L'apothéose d'Hercule هركل نام قهرمان نامداركى مرتبهٔ الوهيّته ترفيع واعلاسى - Et par hyperbole, des honneurs extraordinaires rendus à un homme que l'opinion publique lève au dessus de l'humanité || Le public a fait son apothéose عامّه فلان كمسنديى الله مثالى تمجيد وتعظيم ايلدى

APOTHICAIRE. Celui qui prépare et vend des drogues pour les malades *A.* صيدلانى pl. صيادلة *P.* عقاقير - دارو فروش *T.* اسپچيار - اجزاجى || Habile apothicaire حاذق واستاد اجزاجى

On dit, Des mémoires d'apothicaire, pour dire, des comptes sur lesquels il y a beaucoup à rabattre *T.* اجزاجى دفترندن نمونه قبارمش حساب Et faire de son corps une boutique d'apothicaire كندو وجودينى اجزاجى دكاننه چويرمك

APOTHICAIRERIE. Magasin d'un apothicaire *A.* دكان الصيدلانى *P.* كربهٔ عقاقير فروش *T.* اجزاجى دكانى

APÔTRE. Nom des personnes choisies parmi les disciples de Notre-Seigneur *A.* حوارى pl. حواريون - رسول pl. رسل || On appelle communément St. Pierre et St. Paul, Les princes des apôtres حضرت پاولوس وپتروس رؤساى حواريون اسميله تسميه اولنور Prêcher en apôtre طور حواريون اوزره وعظ ايتمك

APOZÈME. Potion faite d'une décoction d'herbes *A.* مطبوخ مطبوخ النباتات الدوائيّة - الاعشاب *P.* مطبوخ گياهماى *T.* اوتلقلر مطبوخى دوائى

APPARAT. Éclat qui accompagne certains discours ou actions *A.* دبدبه *P.* طمطراق *T.* كوسترش || Haranguer avec apparat طمطراق الفاظ ايله وعظ ايتمك Discours d'apparat عرض دبدبه ايچون سويلنان كلام Il est venu dans un grand apparat دبدبهٔ - طمطراق عظيم ايله ورود ايتمشدر عظيمه ايله كلمشدر

Il se prend aussi pour Ostentation *A.* اجتهار - مراآت *P.* كوروش نمايش *T.*

APPAREIL. Préparatif de tout ce qui a de la pompe *A.* كوكبه *P.* دارات *T.* طنطنه - دارات || Grand appareil كوكبهٔ عظيمه Appareil extraordinaire خارج ازعاده دارات وكوكبه Appareil lugubre كوكبهٔ ماتمنما Appareil de guerre كوكبهٔ سفر On fait de grands appareils pour son entrée دخولى ايچون دارات عظيم تداركاتى ايدرلر

Il se dit aussi des onguens, des emplâtres qu'on applique sur une plaie *A.* آسا pl. آسيه - ضماد pl. اضمده - ضماده pl. ضمادات *P.* مريشم *T.* مرهملو صارقى || Mettre le premier appareil اوّلكى ضمادى وضع وتعبيه ايتمك On ne pourra juger de la plaie que quand on lavera le troisième appareil

اوجنجى ضماد رفع اولنمدقچه جراحتك كيفيتى بللو اولمز

On dit proverb., Faute de bon appareil ou autrement, pour dire, faute d'avoir apporté les soins nécessaires, ou pour quelque autre cause *A.* عن اهمال او عن غير سبب *P.* از كم باقلمديغندن ياخود اخر *T.* اهتمامى يا از روى ديگر بيوزدن || Il est mort faute de bon appareil ou autrement باقلمديغندن ياخود آخر بيوزدن وفات ايلدى

APPAREILLER. Joindre à une chose une autre qui lui soit pareille *A.* توفيق بالمثل ـ احذاء بالتلو ـ احذاء بالعديل *P.* بهمتايش همرنگ ساختن *T.* اش اويدرمق || Voilà un beau vase, je cherche à l'appareiller بو آنيهٔ لطيفديى تلو عديليله اشتده بو بر دلبر قابدر اشنى ـ احذا ايتمك قيدندهيم اويدرمق قيدندهيم Voilà un beau cheval de carrose, je voudrais bien trouver à l'appareiller اشتده بر مطبوع ودلپسند چربه باركيربدر عديل وهمتاسنى اويدرمق استرم

Il signifie aussi, donner des mesures justes pour tailler les pierres suivant les places où elles doivent être placées *A.* تقويم القدود *P.* اندازها *T.* ارزانيدن چاپلرى ـ اولچى اويدرمق اويغون كسمك || Ce qui contribue le plus à la beauté d'un bâtiment, c'est de bien appareiller بنانك حسنى تقويم قدود بنانك كوزللكنه وسيله اولان طاشلرك ـ احجاره توقف ايدر چاپلرى اويغونلغيدر

En termes de Marine, il signifie, mettre à la voile *A.* نشر الشراع *P.* بادبان گشادن *T.* يلكن ايتمك || Aussitôt qu'il vit l'ennemi, il fit appareiller دشمن كيلرينى كورديكى عقيبنده نشر شراع عزم ونهضت ايلدى Il faut appareiller بادبانگشاى عزم وسفر اولمق اقتضا ايدر

S'APPAREILLER. Se joindre à un pareil à soi *A.* ـ تحاذى بالعديل ـ توافق العديلين ـ موافقت بالمثل *P.* باخود همتا كردن *T.* كندويه اش اويدرمق

APPAREILLEUR. Ouvrier qui trace le trait, la coupe de la pierre pour celui qui la taille *A.* رسّام القدود *P.* ـ اندازه پيما رسم پرداز اندازها *T.* چاپ چيزن

APPAREILLEUSE. Femme qui fait métier de prostituer des femmes *A.* قائده ـ دلّاله *P.* دلاله ـ پازن *T.* قارى پزهونك

APPAREMMENT. Selon les apparences *A.* على ما هو ـ ظاهراً *P.* حسب الظاهر ـ الظاهر *T.* ظاهر حالده بدانكه نموده باشد غالبا ـ كورنديكنه كوره ـ نظراً || Vous croyez apparemment que... ظاهر غالبا ظنّ ايدرسك كه Il viendra apparemment ظاهر حالدن مستفاد اولنديغنه ـ حالدنظرا ورود ايدهجكدر غالبا كلهجكدر ـ كوره كلهجكى آكلاشيلور

Il signifie aussi, sans doute *A.* بلا اشتباه ـ محققاً ـ لاشك *P.* بى گمان *T.* شبهه‌سز

APPARENCE. Ce qui paraît au dehors *A.* ظاهر pl. ظواهر ـ ظاهر *T.* نمايش *P.* صورة ظاهريّة ـ ظواهر الاحوال pl. الحال ـ ظواهر مرغوبه ـ ظواهر مستحسنه || Belles apparences كورونش ظاهر حالده Il ne faut pas se fier à l'apparence ظواهر ميمونه ظواهر اعتماد اولنمق روا دكلدر Les apparences sont trompeuses احوال دائما دلفريب وخديعت نموندر Je ne m'arrête pas à l'apparence صورت ظاهريديه نظر ايله تثبيت ذهن صورت ايتمم Elle l'a trompé sous l'apparence de dévotion ـ ظاهريّهٔ تعبّد وديانت ايله فلانى تغرير وتخديع ايلدى فلانى گرفتار دام تزوير ايلدى Sous l'apparence d'amitié صورت ظاهريّهٔ دوستى ومحبّتده Cette maison a belle apparence بو خانه‌نك ظاهرى مطبوعدر Sauver les apparences ظاهر حالى شائبهٔ لوم وتعييبدن آزاده قلمق

Il se prend aussi pour Probabilité, vraisemblance *A.* احتمال || Quelle apparence y a-t-il que?.. نه كونه احتمال واردر كه Il n'y a nulle apparence بروجهله محتمل دكلدر Cela est hors d'apparence بو كيفيت بعيد عن الاحتمالدر Je n'y vois point d'apparence اول بابده بر درلو امارهٔ احتمال مشهودم دكلدر Il y a quelque apparence بوخصوصده احتمالى واردر

EN apparence. *A.* ظاهراً ـ صورتا *P.* ظاهر بروى *T.* ظاهرده ـ حالده || Ami en apparence, et ennemi intérieurement صورت ظاهرده دوست صورى ـ صورتا دوست وباطنا دشمن دشمن دوستنما ـ ودشمن باطنى

APPARENT. Qui est visible, évident *A.* ظاهر ـ جلىّ ـ عيان ـ || معاين *P.* آشكار ـ بديدار *T.* كوربنور ـ ميدانده كوربنور On dit qu'il est riche en argent; mais de bien apparent on ne lui en voit point كثرت نقوده مالك اولمغله مشهور در لكن ظاهرده مالى كورنمز Il n'a aucun bien apparent sur lequel on puisse asseoir une hypothèque استرهانه سزا اولهجق ميدانده مالى يوقدر Son droit est apparent حقى آشكار وعياندر

Il signifie aussi, spécieux *A.* ظاهرى ـ صورى *P.* ظاهر فريب *T.* ظاهرده خوش كوربنور || Un prétexte apparent عذر ظاهرى Sous l'espérance d'un bien apparent بر خير صورى مأموله مبنى

Il prend les biens apparens pour les véritables منافع صوریدیی فوائد حقیقیدن عد ایدر Le mouvement apparent du soleil autour de la terre شمسك حول ارضده حركت صوریدسی

Et remarquable entre d'autres personnes, entre d'autres choses کوزه اورر .T سر افراز - برگزیده .P ممتاز - متحیز - متعین .A || Il s'adressa au plus apparent de la compagnie مجلسك جملهدن زیاده متعین اولان ذاته مراجعت ایلدی Les plus apparens de la ville شهرك وجوه واعیانی - متحیزان بلده || Il a la maison la plus apparente de la ville شهرك اك ممتاز - شهرده زیاده كوزه اورر - ومتحیز اولان منزله مالكدر خانه یه مالكدر

APPARENTER. Donner à quelqu'un des parens par alliance .A حصلق باغلتدرمق .T خویشاوندی پیدا كردانیدن .P اصهار || Tâchez de bien apparenter votre fille كریمهكی بروجه الیق اصهاره سعی ایله

S'APPARENTER. .A عقد الرابطة - تحصیل القرابة - عقد المصاهرة حصلق باغلمق .T خویشاوندی پیدا كردن .P المصاهرة || S'apparenter à la Noblesse زمرهٔ اصلزادگان ایله عقد وجه احسن رابطهٔ مصاهرت ایتمك || Il s'est bien apparenté اوزره تحصیل روابط مصاهرت ایلدی

APPARIEMENT. Action d'apparier. V. Apparier.

APPARIER. Mettre un mâle et une femelle ensemble, pour en former une paire .A تشریك الزوج مع الزوج - تزویج .T جفت با جفت با هم نهادن .P زوجاً زوجاً ترتیب - جفت جفت دوزمك - جفتلشدرمك || Apparier des pigeons كوكرجینلری جفت جفت دوزمك

Il se dit figur. de deux choses qui prennent le nom de paire à cause de la simultanéité de leur usage .A احذاء بالطراق .P اش اویدرمق - جفلشدرمك .T بمانندش جفت ساختن || Apparier des gants الدوانه اش اویدرمق

APPARITION. Manifestation de quelque objet invisible .A تجلی - .P طهور .T كورنمه رونمایی || L'apparition de l'Ange Gabriel à la Sainte-Vierge جبرائیل امینك حضرت بتوله ظهور وتجلیسی L'apparition des esprits ارواحك تجلیسی

Et manifestation subite d'un objet visible qui n'avait point encore paru .A بداهةً ظهور - بدء .P بداهة ناگهانی .T پیدایی || L'apparition de l'étoile aux mages كوكبك آنسزین كورنمه كمنه بداهة ظهوری

APPAROIR. Terme de Palais. Il ne s'emploie qu'avec le verbe Faire, et signifie, montrer .A ابراز - تبیین .P - نمودن .T كوسترمك نمودار كردن || Faire apparoir du pouvoir qu'on a بر كمسنه حامل اولدیغی رخصتی ابراز ایتمك || Il a fait apparoir de son bon droit حقنی موقع تبینه ابلاغ ایتدردی

Il s'emploie aussi impersonnellement dans cette phrase, Il appert, et signifie, il est évident .A تبیین .P هویدا شدن .T عندكده متبین اولور || S'il vous appert que cela soit كورنمك فلان سندك مفهومندن ایسه Comme il appert par un tel acte متبین اولدیغی كبی

APPAROÎTRE. Devenir visible .A - تعاین - انجلا - ترائی .P بدو - رونمای ظهور شدن - بدید آمدن .T كورنمك || Quand Dieu apparut à Moïse dans le buisson ardent جناب رب متعال خیسهٔ محترقده حضرت موسی یه متجلی اولدیغی عالم مثالده هنگامده L'Ange qui apparut en songe à Joseph برطیف حضرت یوسفه مرئی اولمش ملك Il lui apparut un spectre كوزینه - فلانه معاین اولدی - مشخص كوزینه بدو ایلدی كورندی

En termes de Pratique, il signifie, constater .A - تحقق .P تبین .T ثابت شدن .T كركی كبی آكلاشلمق || En cas qu'il vous apparoisse que cela soit كیفیت حال بو منوال اوزره عندكده رهین - اولدیغی عندكده متبین ومتحقق اولور ایسه تبین اولدقده

En parlant de négociation, on dit, Faire apparoître de son pouvoir, pour dire, donner communication de ses pouvoirs dans les formes .A ابراز .P نمودن .T كوسترمك || Les ambassadeurs ayant fait apparoître de leur pouvoir ایلچیلر حامل اولدقلری رخصتنامه‌لری لدی الابراز

APPARTEMENT. Logement composé de plusieurs pièces dans une maison .T دائره || Petit appartement دائره - دائرهٔ صغیره مختصره bel دائره مطبوعه Appartement d'hiver دائرهٔ شتائیه یاز دائره‌سی - دائرهٔ صیفیه d'été قیش دائره‌سی - On lui a donné un appartement sur le devant, sur le derrière خانه‌نك یوزنده یاخود وراسنده فلانه بر دائره ویرلدی L'appartement d'en haut دائرهٔ علیا - یوقاروده‌كی دائره d'en bas دائره آشاغیده‌كی دائره - سفلا

Il se prend aussi pour Étage .A طبقه pl. طبقات || Il est logé au premier, au second appartement طبقهٔ اولیده یاخود

اتخاذ مسکن ایلدی ـ طبقهٔ ثانیده مقیمدر

APPARTENANCE. Dépendance *A.* تابع pl. توابع ـ مضاف pl. مضافات *P.* قلمرو ملک *T.* ناحیه ـ تابع || Cette métairie est une appartenance de ma terre بو ضیعه متصرف اولدیغم ارضک ناحیه‌سیدر ـ توابعندندر ـ مضافاتندندر

APPARTENANT. Qui appartient de droit *A.* مخصوص ملک ـ منسلک فی ـ متملک pl. متملکات ـ املاک مخصوصه pl. ملک الملک *P.* ملک داشت *T.* عائد || Les biens appartenants à un tel فلانه ـ فلانک متملکاتندن اولان اموال فلانک عائد اولان اموال Une maison à lui appartenante ملکی اولان بر باب منزل

APPARTENIR. Être de droit à quelqu'un *A.* کون فی تحت ملک کس ـ کون فی داخل القبضة الملک ـ الملک *P.* بودن *T.* برکمسنه‌یه عائد اولمق ـ برکمسنه‌نک مالی اولمق || Les biens qui appartiennent à des particuliers افراد ناسک ملکی اولان اموال Il retient injustement un bien qui m'appartient بغیر حق ضبط ـ ملکم اولان مالی فضولی ضبط وتصرف ایدر La part et la portion qui lui appartient dans cette succession اشبو میراثده فلانه عائد اولان سهم وحصه Il m'en appartient une moitié نصف حصه‌سی بکا عائددر ـ یاریسی بنمدر Les honneurs qui vous appartiennent طرفکزه عائد اولان مراسم تعظیم واحترام Ces droits appartiennent à ma charge اشبو حقوق عهده‌مده اولان منصبه عائددر La connaissance de cette affaire appartient à un tel juge بو دعوانک رؤیتی فلان حاکمه عائد اولان اموردندر

Il se prend aussi pour, avoir une relation nécessaire ou de convenance *A.* تعلق || Cette question appartient à la Philosophie بو مسئله حکمته متعلقدر Cela appartient à la matière que je traite بو بحث در دست اولان ماده‌یه متعلقدر Cela appartient à la Grammaire فن نحوه متعلقدر

Il s'emploie quelquefois dans le sens d'être parent *A.* قرابت *P.* خویشاوند بودن *T.* حصم اولمق || Il appartient aux plus grands seigneurs du Royaume اعاظم رجال سلطنت ایله قرابتی واردر L'honneur que j'ai de vous appartenir سزکله قرابتم تقریبیله مظهر اولدیغم علو وشرف

Il signifie encore, être attaché à quelqu'un, être domestique *A.* انتساب *P.* پرستاری کردن ـ در نوکری فلان بودن *T.* فلانک خدمتنده بولنمق || Je ne savais pas que ce laquais vous appartînt بو جوقدار سنک منتسبلرکدن اولدیغنی سنک خدمتکده اولدیغندن خبرم یوغیدی ـ بیلمز ایدم

On dit impersonnellement, Il appartient, pour dire, il convient *A.* لایق ـ مناسب الحال *P.* سزاوار ـ درخور *T.* یاقیشور || Il appartient aux supérieurs d'avoir soin de ceux qui sont sous leur charge حسب المقام کندولره تابع اولان مامورلرک حسن حاللرینه اهتمام اولنمق اولیای امورک مناسب حاللریدر Il appartient aux pères de châtier leurs enfans اولادک امر تأدیبی والدلره لایق اولان اموردندر Il ne vous appartient pas de le reprendre فلانی تعزیر ایتمک سکا لایق دکلدر ـ فلانک تعزیری سنک وظیفهٔ حالک دکلدر Il n'appartient qu'aux princes et aux grands seigneurs de faire une si grande dépense بو مقوله مصرف جسیم انجق امرا ووزرایه لایقدر

On dit en termes de formule, Ainsi qu'il appartiendra, pour dire, selon qu'il sera convenable *T.* موجب ومقتضاسی اوزره || Pour être statué ce qu'il appartiendra موجب ومقتضاسی اوزره حکم اولنمق ایچون — Et à tous ceux qu'il appartiendra *T.* ایجاب واقتضا ایدنلره

APPAS. Les charmes de la volupté ou de la beauté *A.* جذبه pl. جذبات ـ جاذبه *P.* دلربایی *T.* کوکل قاپیجق حال || Les appas de la volupté لذایذ نفسانیه‌نک جذباتی Soupirer pour les appas d'une belle femme بر محبوبهٔ حسنانک جاذبه‌سنه حسرتکش اشتیاق اولمق — Et figur. || L'appas de la gloire, de la vertu نام وشانک وصلاح حالک جذباتی

APPÂT. Mangeaille qu'on met soit à des piéges, soit à des hameçons, pour attirer des bêtes, des oiseaux, des poissons *A.* مطعمة الصید ـ طعمه *P.* فریب شکار *T.* خوراک ـ یم || Le sel, la pâte salée sont un excellent appât pour attirer les pigeons کوکرجینی جلب ایچون طوز وطوزلو خمیر غایت اعلا یم اولور Les vers sont de bons appâts pour prendre des poissons قورد قسمی صید ماهی ایچون اصلح واعلا یمدر

Figur. || Ce bon accueil, ces paroles obligeantes ne sont autre chose qu'un appât pour l'engager à faire ce qu'on souhaite de lui بو کونه تلقی بالاکرام نوازش آمیز وکلمات خوش آمدیٔ ملاطفت انکیز انجق کندوسندن مطلوب اولان مرامک تحصیلنه وسیله اولدجق بر مطعمه در L'intérêt est un grand appât pour un avare امید نفع وفائده ارباب بخل

واساكد كوره عظيم وقوى بر يمدر

APPÂTER. Attirer avec un appât *A.* جلب بالطعمة *P.* بخوراك

جلب كردن *T.* دلفريب آپارتمق *T.* يم ايله آپارتمق || Appâter les oiseaux قوشلرى يم ايله ـ طيورى طعمه ايله جلب ايتمك آپارتمق

Et mettre le manger dans le bec des oiseaux *A.* وضع الطعمة فى فم الطير *P.* در دهان مرغ خوراك دادن *T.* قوش آغزينه يم ويرمك

APPAUVRIR. Rendre pauvre *A.* ايراث الفقر والفاقة ـ افقار ـ ايقاع البؤس والمسكنة *P.* بگدابى گرفتاريدن ـ گدا ساختن *T.* يوخسوللق كتورمك || Le grand nombre d'enfans l'a fort appauvri كثرت اولاد افقار حالنى مستلزم اولمشدر L'interruption du commerce appauvrit un pays برمملكتده انقطاع امور تعطيل معاملات ـ تجارت ايقاع بؤس ومسكنته سبب اولور تجارت سبب افقار مملكت اولور Donner pour Dieu n'appauvrit pas l'homme بر كمسنه لوجه الله تعالى اقچه ويرمكله فقير اولمز

On dit figur., Appauvrir une langue, pour dire, en retrancher des mots, et la rendre par-là moins abondante *A.* ايراث القحط والقلة *P.* تنگ ساختن *T.* قيتلق كتورمك || Il faut prendre garde d'appauvrir la langue, à force de la vouloir polir برلسانده حسن ولطافت ويرهيم ديرايكن لغتلرينه ايراث قحط وقلت ايلمكدن حذر اولنمق لازمددر

S'APPAUVRIR. Devenir pauvre *A.* افتقار ـ افتياق ـ تمسكن *P.* دوچار فقر وبينوابى ـ گرفتار فقر ومسكنت شدن ـ گدا شدن *T.* فقير اولمق ـ يوخسوللغه اوغرامق || Ce pays-là s'appauvrit tous les jours بو مملكت يوماً فيوماً كسب فقر ومسكنت ايتمكده در Il s'est appauvri en peu de temps par ses dépenses excessives فلان كمسنه ايتديكى مصارف مفرطه تقريبيله مدت قليله ايچنده گرفتار فقر وضرورت اولمشدر Un État s'enrichit par la paix, et s'appauvrit par la guerre بر مملكده صلح وآسايش بادئ سعهٔ حال وثروت وامتداد سفر سبب حلول فقر ومسكنت اوله كلمشدر Les langues vivantes s'enrichissent, et s'appauvrissent selon la différence des temps et des esprits السنهٔ متداوله اختلاف ازمان وتفاوت افكار واذهانه تبعيت ايله گاه كسب رايگانى وبركت ايدر گاه دوچار قحط وضرورت اولور

APPAUVRI. *A.* متفقر *P.* دوچار فقر ومسكنت ـ گدا شده ـ فقرلنمش ـ يوخسوللنمش *T.* گرفتار فقر وبينوابى

APPAUVRISSEMENT. L'indigence où l'on tombe peu à peu *A.* انحطاط الغناء والثروت ـ حال الافتقار *P.* كاست مال ـ گدايى پذيرى *T.* فقرلنمه ـ يوخسوللنمه || De là vient l'appauvrissement de la province مملكتده انحطاط غنا وثروت بوندن مملكتك افتقار حالى بوندن نشئت ايلدى ـ اقتضا ايلدى

APPEAU. Sorte de sifflet avec lequel on contrefait la voix des oiseaux *A.* مصفر الاصوات الطيور *T.* قوش سسى دودكى

On appelle aussi Appeaux, les oiseaux dont on se sert pour appeler les autres oiseaux. V. Appelant

APPEL. Recours au juge supérieur *A.* نقل الدعوا فى محكمة الاخرى *P.* دعوارا پيش عدالتخانهٔ ديگر بردن *T.* دعوايى آخر محكمه يه نقل || Acte d'appel بشقه محكمه يه قالدرمق نقل دعوايى متضمن بر قطعه سند Causes et moyens d'appel يبوجد دعوايى ايجاب ايتمش علل واسباب Fol appel آخر يره نقل دعوايه جواز Juger sans appel دعوا نقلى فيما بعد استماعى ـ ويرلميه جك وجهله فصل مادّه ايتمك تجويز اولنمامق اوزره فصل نزاع ايتمك

Appel, se dit aussi, de l'appellation à haute voix des personnes qui se doivent trouver à une assemblée *A.* نداء الدعوة *P.* بانگ دعوت *T.* دعوت سسى || Ce garde du corps ne se trouva pas à l'appel فلان نفر نداى دعوت وقتنده اثبات وجود ايتمدى Cet ouvrier n'était pas à l'appel, il a été rayé فلان رنجبر اسمى دفتردن ترقين اولنمش اولمغله دعوتده حين نداى دعوتده موجود دكل ايدى Se trouver à l'appel حين نداى دعوتده موجود بولنمق ـ حاضر بولنمق Il a manqué à l'appel نداى دعوتده اثبات وجود ايتمدى

Il se dit aussi, d'un signal qui se fait avec le tambour *A.* اطبال طبل دعوت ايتمك || Battre l'appel طبل الدعوة
— Il signifie aussi, défi. V. ce mot.

APPELANT. Qui appelle d'un jugement à un autre *A.* ناقل الدعوا *P.* برندهٔ دعوا پيش محكمهٔ ديگر *T.* دعوايى قالدران

Il se dit aussi, des oiseaux qui servent pour appeler les autres *A.* طير منادى *P.* مرغ بانگزن *T.* قوش جاغرغان

APPELER. Dire le nom d'une personne *A.* تسمية *P.* خواندن *T.* آدى ديمك ـ ديمك || Comment appelez - vous cet homme? شوآدمك آدينه ـ بوآدمى نه اسم ايله تسميه ايدرسك Je ne sais comment on appelle cette plante بو نبات نه ديرلر

بیلمم بو نباته نه دیرلر ـ نه اسم ایله مسمّا در معلومم دکل

On dit proverb. d'un homme qui n'affaiblit point par ses expressions des vérités dures, qu'il appelle les choses par leur nom دییه‌جکنی ـ هرشیئی آدی شانی نه ایسه اولدیغی کبیجه سویلر پراوجه سویلر

Appeler, signifie aussi, désigner une personne ou une chose par quelque qualité *A.* توصیف *P.* یاد کردن *T.* دیمک ـ صفتلمق || J'appelle un vrai ami celui qui.... شول آدمه دوست حقیقی صفتیله توصیف ـ حقیقی دیرمکه شول آدمی دوست ایدرمکه Peut-on appeler valeur une action si téméraire? بو مقوله جسارت شجاعت صفتیله صفتلنمق جائزمیدر On appelera toujours folie une conduite pareille à celle-là بو مقوله حرکته هر حالده جنون دیرلر

S'appeler. *A.* تسمّی *P.* نام داشتن *T.* دینمکله ـ دینمک ـ نه اسمله ایله معروف اولمق || Comment vous appelez-vous? نه اسم ایله معروفسکز ـ آدک ندر ـ مسمّاسک Cette fleur s'appelle anémone بو شکوفه کلنجک ـ شکوفه‌نک اسمی کلنجک چیچکیدر Cela s'appelle un vrai ami بو حالت چیچکی دینمکله معروفدر Cela s'appelle تمام حقیقی دوستلق صفتیله توصیف اولنور folie en bon français فرانسزجه بوکا جنون دیرلر

Appeler. Prononcer à haute voix les noms de ceux qui doivent se trouver en quelque endroit *A.* دعوة باجهار الاسم *P.* کسرا بنامش خواندن *T.* آد اوقویوب چاغرمق || On va appeler tous les soldats l'un après l'autre نفرات عسکریه‌نک مجموعی برر برر ـ فرداً فرداً اجهار اسامی ایله دعوت اولنه‌جقدر Ce soldat n'était pas à la revue, quand on l'a appelé فلان نفر اجهار اسم ایله دعوت اسمی چاغرلدیغی ـ اولندقده یوقلمده موجود بولنمامشیدی وقتده موجود دکل ایدی

Il signifie aussi, se servir de la voix ou de quelque signe, pour faire appeler quelqu'un *A.* دعوت ـ تادیه *P.* خواندن ـ آواز کردن *T.* چاغرمق || Il appelait inutilement, pas un domestique n'était à la maison خانه‌ده خدمتکارلردن هیچ بر کمسنه موجود اولمدیغندن بیهوده چاغرر ایدی Appelez un tel فلانی چاغر Ne pouvant plus l'appeler de la voix, il l'appelait de la main لسان ایله چاغرمغه لیاقتی اولمدیغندن ال اشارتیله چاغرر ایدی Appeler les voisins à son secours همجوارلری امدادینه دعوت ایتمک Appeler de toute sa force وار قوتیله چاغرمق

On dit, Appeler au secours, pour dire, crier au secours *A.* رفع صیحة الاستغاثة *P.* بطلب دستگیری آوازیدن *T.* امداده چاغرشمق

Il signifie aussi, envoyer chercher, faire venir || Appeler les médecins حکیملری چاغرمق ـ اطبّایی دعوت ایتمک

On dit, Appeler au combat, Appeler au duel, pour dire, envoyer défier *T.* مبارزه دعوت ایتمک ـ جنکه دعوت ایتمک

Il se dit aussi, du cri dont les animaux se servent pour faire venir à eux ceux de leur espèce || Le mâle appelle sa femelle ارککی دیشی‌یی دعوت ایدر ـ ارککی دیشی‌یی چاغرر La poule appelle ses poussins طاوق پلیچلرینی چاغرر ـ Et de toutes les choses dont le son sert à avertir de se trouver en quelque lieu || La cloche appelle à l'église صدای ناقوس خلقی کلیسایه دعوت ایدر La trompette appelle au combat صدای شبور عسکری حرب وقتاله داعیدر J'entends l'heure qui m'appelle بنی دعوت ایدن ساعتک صداسی مسموعم اولیور

Et figur. de tout ce qui avertit, qui excite à se trouver en quelque endroit pour quelque chose que ce puisse être *A.* سوق *P.* کشیدن *T.* چکمک || J'irai où l'honneur m'appelle مقتضای عرض وناموس هر قنغی طرفه بنی سوق ایتسه اولجانبه عزم وتوجّه ایده‌جکم Mes affaires m'appellent ailleurs امور وخصوصاتم بنی آخر طرفه سوق ایدر

Et des inspirations que Dieu nous envoie, et par lesquelles il nous fait connaitre sa volonté *A.* سوق ربّانی || Il ne faut pas résister, quand Dieu nous appelle سوق تقدیر الهی‌یه مخالفت جائز دکلدر Dieu appelle Saint Paul à l'apostolat باری تعالی حضرتلری حضرت پاولوسی خدمت رسالته دعوت ایلدی ـ سوق ایلدی

Il signifie aussi, citer, faire venir devant le juge *A.* احضار *P.* در حضور آوردن *T.* کتورتمک || On l'a fait appeler pour se voir condamner à payer une somme مبالغ معلوم المقدارک تأدیه‌سی خصوصی اوزرینه حکم اولدیغنی مشاهده ایتمک ایچون احضار اولندی Appeler quelqu'un en témoignage بر کمسنه‌یی لاجل الشهاده احضار ایتمک Appeler en Justice حضور شرعه احضار ایتمک Appeler en garantie لاجل الکفاله احضار ایتمک

On dit, que Dieu l'a appelé à lui, pour dire, qu'une personne

انّا للّه وانّا اليه الراجعون مفهومنجه بامر اللّه est morte ارجع الى ربّك تنبيهنه ـ تعالى دار عقبايه ارتحال ايلدى امتثالاً عازم دار بقا اولدى

Il signifie aussi, appeler à un tribunal supérieur de la sentence d'un subalterne *A.* نقل الدعوا *P.* دعوارا به محكمهٔ ديگر بردن *T.* دعوايى بشقه محكمديه قالدرمق || Il appellera de cette sentence ويربلان اعلامه راضى اولميوب آخر محكمديه نقل دعوا ايتدرهجكدر Appeler comme de juge incompétent بو مادّهنك استماعنه فلان حاكمك صلاحيتى يوقدر ديو دعوايى آخر محكمديه نقل ايتدرمك

Appelé. *A.* مدعو *P.* خوانده ـ دعوت كرده *T.* دعوت اولنمش ـ Il s'emploie aussi en parlant du mystère de la prédestination, suivant l'expression de l'Écriture *A.* مدعو pl. مدعوّين || Beaucoup d'appelés et peu d'élus *A.* المدعوّين كثيرة والمختارين قليلة

APPELLATIF. Terme de Grammaire. Il se dit des noms qui servent à exprimer une classe entière d'individus *A.* اسم الجنس || Homme, Arbre sont des noms appellatifs بشر وشجر اسماى جنسدندر

APPELLATION. V. Appel.

APPENDICE. Supplément qui se joint à la fin d'un ouvrage *A.* لاحقه ـ ذيل *P.* پى نوشت *T.* صكرهدن اكلنمش

APPENDRE. Attacher à une voûte, à des piliers, à une muraille *A.* تعليق *P.* آويختن *T.* آصمق || Appendre une offrande à une chapelle بر مسجدده تبرّكاً بر هديه تعليق ايتمك ـ آويختهٔ موقع تعظيم قلمق Appendre des étendards à la voûte d'une église كليسانك قبّهسى بالاسنده تعليق الويه ورايات ايتمك C'est une coutume fort ancienne d'appendre dans les temples les enseignes prises sur les ennemis دشمندن آلنان بيراقلرك معابد ومساجدده ربط وتعليقى غاية الغايه قديم بر عادتدر

Appendu. *A.* معلّق *P.* آويزان ـ آويخته *T.* آصيلو

IL APPERT. Il paraît, il est évident *A.* متبيّن *P.* هويداست ـ بديدار است *T.* بللو اولور ـ مستبان اولور ـ معلوم اولور || Il appert de sa complicité par la procédure قباحتده مشاركتى صورت مرافعهدن معلوم اولور Il appert qu'il est complice معلوم ـ مشارك تهمت اولديغى مستبان ومعلوم اولور متبيّن اولور

APPESANTIR. Rendre plus pesant *A.* تأكيد ـ تثقيل ـ بهظ ـ ايقاظ ـ اثقالة *P.* گرانى آوردن ـ گرانتر كردن *T.* آغرلشدرمق ـ بصقلق كتورمك || L'âge, la vieillesse, l'oisiveté, la fainéantise appesantit les corps كبر سنّ وسال وپيرى وشيخوخت وحال بيكارى وعطلت وكسل ورخاوت ابدانه مستلزم بدنلرى ـ ايراث بهظ وثقالت ايدر ـ تأكيد ثقالت اولور ايقاظ وتثقيل ايدر Sa dernière maladie l'a beaucoup appesanti مؤخرا چكديكى خستهلك وجودينه غايت ثقالت وجودينى زيادهسيله آغرلشدردى ـ وموقوطيتى موجب اولمشدر وجودينه قتى كلّى بصقلق كتوردى ـ

Il se dit figur. en parlant des fonctions de l'esprit *A.* تفتير ـ ايراث الرخاوة ـ ايراث الفتور *P.* سستى ـ سست كردن *T.* آغرلشدرمق ـ كوشمك آوردن || L'âge ne lui a point encore appesanti l'esprit كبر سنّ هنوز ذهننه ذرّهجه مقدارى ايراث فتور ايتمش دكلدر

En parlant de la colère de Dieu, on dit, que Dieu a appesanti sa main sur ce peuple جناب منتقم قهار پنچهٔ سختگير بارى ـ سخط وغضبنى اول خلقك اوزرينه حواله ايلدى تعالى حضرتلرى يد قهربنى بو قومك اوزرينه تشديد ايلدى

S'appesantir. *A.* كسب الثقالة ـ تثاقل *P.* گرانى پذيرفتن *T.* آغرلشمق || Le corps s'appesantit par un trop long repos آغرلشور ـ راحت مديده حسبيله وجود كسب ثقالت ايدر La main d'un tel chirurgien s'appesantit فلان جراحك الى آغرلشدى

On dit aussi, Les yeux commencent à s'appesantir, pour dire, avoir envie de dormir ديدهسى استيلاى نوم ايله كسب ثقالت اويقو بصوب ـ كوزلرينه اويقو آغرلغى بصدى ـ ايتمكده در كوزلر آغرلشدى

Il se dit figur. soit en parlant des fonctions de l'esprit, soit en parlant des effets de la colère de Dieu || Son esprit baisse et s'appesantit de jour en jour شعورى يوماً فيوماً كسب فتور ورخاوت ايتمكده در La main de Dieu s'est appesantie sur ce peuple-là پنچهٔ قهر وغضب ربّانى اول قومك اوزرينه حواله اولندى

Et on dit, Il s'est trop appesanti sur ce sujet-là, pour dire, il en a trop parlé بو مادّهده مبالغه ايله اطناب كلام ايلدى Cet écrivain s'appesantit sur les détails بو كاتب تفاصيل امورده اطناب كلام ايدر

Appesanti. *A.* آغرلشمش *T.* گران گشته *P.* باهظ ـ موقوط ـ مثقل *A.* فاتر *P.* فتور يافته ـ سست *T.* كوشمش

APPESANTISSEMENT. L'état d'une personne appesantie soit de corps, soit d'esprit par l'âge, par la maladie *A.* ـ موقوطيت ثقالت *P.* گرانى *T.* آغرلشمه

APPÉTENCE. Action d'appéter *A.* رغبت طبيعيّة ـ تشهّى *P.* خواهش دل *T.* اوزلمه

APPÉTER. Désirer vivement et par inclination naturelle *A.* اشتها ـ تشهّى ـ ارتغاب *P.* آرزو داشتن *T.* اوزلمك || L'estomac appète les alimens معده اطعمه ومأكولاتى تشهّى ايدر La femelle appète le mal ـ انثى ذكرى تشهّى ايدر ديشى ارككى اوزلر

APPÉTISSANT. Qui excite l'appétit *A.* مهيّج الاشتها ـ مشهّى *P.* استكك ـ استك كتوريجى *T.* آرزو افزا ـ خواهش انگيز آزديجى || Viande appétissante لحم مشهّى

On dit d'une jeune personne qui a de la fraîcheur, qu'elle est appétissante *A.* محبوب مهيّج الشهوة *P.* دلبر شهوت انگيز *T.* استك آزديجى بر كوزل

APPÉTIT. Faculté par laquelle l'âme se porte à désirer quelque chose pour la satisfaction des sens *A.* شهوت pl. شهوات *P.* خواهش ـ آرزو كشى *T.* استك || Appétit sensuel شهوت شهوت جسمانيّه Appétit charnel شهوت حواس ـ نفسانيّه brutal شهوت بهيميّه Appétit déréglé, désordonné شهوت فاسده Contenter, satisfaire ses appétits sensuels شهوات نفسانيّه يى استيفا ايتمك Se laisser entraîner par ses appétis شهوات شهوات نفسانيّه يه ارخاى عنان ـ نفسانيّه يه تبعيّت ايتمك شهوات اختيار ايتمك Se laisser gouverner par ses appétits شهواتك محكومى اولمق ـ نفسانيّه نك مغلوبى اولمق Avoir un appétit insatiable des richesses, des honneurs كسب مال ومنال وتحصيل شان واقبال خصوصنده غنا كتوريلميه جك مرتبه لرده مشتهى وآرزومند اولمق

Appétit concupiscible. C'est, selon les philosophes de l'École, une faculté par laquelle l'âme se porte vers ce qu'elle regarde comme un bien *A.* نفس مالكه Et appétit irascible, une autre faculté par laquelle l'âme se porte à repousser ce qu'elle envisage comme un mal *A.* قوّت غضبيّه

Appétit, se prend particulièrement pour le désir de manger *A.* اشتها *P.* خواهش خوردن *T.* ييمكه استك || Grand appétit اشتهاى شديد Violent appétit اشتهاى مفرط Exciter l'appétit تهييج اشتها Aiguiser l'appétit تشحيذ اشتها Perdre l'appétit فوت اشتها ايتمك Ôter l'appétit سلب اشتها فلان شئ اشتهايى آچدى Cela m'a ouvert l'appétit ايتمك Gagner de l'appétit تحصيل اشتها ايتمك Rentrer en appétit اشتها كلمك ـ اشتها عودت ايتمك

On dit figur. et proverb. d'un homme qui a beaucoup d'avidité pour le bien, que c'est un homme qui a bon appétit حريص مال ومنال بر آدمدر On dit aussi, L'appétit vient en mangeant, pour dire, que plus on a de bien, plus on en veut avoir طعام يدكجه اشتها آرتر

À l'appétit, signifie, faute de vouloir dépenser, par envie d'épargner *A.* ضنانةً ـ بخلاً *P.* از سر دريغ *T.* اسركمك ايچون || Il a laissé tomber sa maison à l'appétit d'une vingtaine d'écus يكرمى غروشلق مصرفى اسركمك ايچون خانه سنى خطر انهدامه ترك ايلدى À l'appétit d'un écu, il a laissé mourir un cheval de cinquante ducats بر غروشلق مصرفى دريغ ايله اللى آلتون دكر برآس آتنى مرد اولمغه ترك ايلدى

APPLAUDIR. Battre les mains en signe d'approbation *A.* اظهار اعلان التحميد بتصفيح الايادى ـ التحسين بتصديد الايادى *P.* آفرين كردن *T.* آفرين يرينه ال چارپمق || Applaudir aux acteurs بازندگانك هنربنى تصديقاً دستكزن تصديد ايادى ايله اداى رسم پسند وتحسين ـ آفرين اولوق تصفيح ايادئ استحسان ايتمك ـ ايتمك

Figur. Approuver *A.* ـ تصويب ـ استحسان ـ تحسين استصواب *P.* پسنديدن *T.* پسند ايتمك ـ بكنمك || Toute l'assemblée applaudit à une proposition si juste حق وعدله مقارن اولمقوله تكليفى ارباب مجلسك مجموعى تحسين وپسند ايلديلر S'il faisait ce bien-là au public, tout le monde lui applaudirait عباد الله حقنده بو مثللو خيرى ايده جك اولور ايسه جميع عالم عندنده مظهر آفرين وتحسين اولور ايدى Quand un homme est dans la faveur, toute la Cour lui applaudit بر كمسنه منظور پادشاهى اولنجه بالجمله خدمهٔ دولت طرفندن مظهر ستايش وتحسين اولور

S'applaudir. Se féliciter *A.* استسعاد *P.* محض سعادت فرخندگى حال شمردن ـ دانستن *T.* مونلولنمق || S'applaudir de sa bonne fortune قوّت ـ مساعدهٔ بختيله استسعاد ايتمك بختيله مباهات ايتمك S'applaudir des bontés de quelqu'un

بر کمسنه طرفندن مظهر اولدیغی لطف وکرم de son accueil دلنواز وتلقیٔ بالقبول خاطرساز ایله استسعاد ایتمک

Il signifie aussi, se glorifier *A.* فخر ـ افتخار ـ تباهی ـ تمدّح ـ *P.* استعظام النفس نمودن سرافرازی *T.* اوکونمک || C'est un homme vain qui s'applaudit sans cesse بلا فاصله تمدّح وتفاخر ایله تنالوف بر باطل آدمدر Il est fâcheux de s'applaudir tout seul خود بخود استعظام نفس ایتمک بر حالت نا مرضیه در

APPLAUDISSEMENT. Battement de mains en signe de joie, d'approbation *A.* تحمید pl. تحمیدات ـ تحسین pl. تحسینات *P.* آفرین ـ پسند *T.* خوشنودلق کوسترشی || Il fut reçu avec grand applaudissement فلان کمسنه بالوجوه ایفای مراسم تحمید وتحسین اولندرق استقبال اولندی L'applaudissement des peuples جملهٔ امم واقوام طرفندن ادا اولنان رسوم مسرّت ارائهٔ تحمید Donner des applaudissemens نمون تحمید وتحسین Recevoir des applaudissemens صنوف تحمیدات وتحسیناته مظهر وآفرین Il a l'applaudissement universel خواص مظهر تحمید اولمق وعوامّدر عامّه عندنده مظهر پسند ـ حقنده قبول عامّه وار در ـ وآفرینده‌ر V. aussi Applaudir.

APPLICABLE. Propre à être appliqué à certain usage *A.* مصروف ـ مخصّص || Il fut condamné à cent écus d'amende, applicables à la nourriture des pauvres انفاق فقرایه تخصیصاً شو قدر ارزاق فقرایه ـ غروش جریمه اداسی اوزرینه حکم اولندی ترزیق مساکین وفقرایه مصروف ـ مخصّص اولمق اوزره اولمق اوزره Ce passage n'est point applicable au sujet dont il s'agit بو فقره ما نحن فیهامز اولان مادّه‌یه مصروف اولمز

APPLICATION. Action d'appliquer une chose sur une autre *A.* لصوق ـ ضرب علی ـ *P.* بر نهادن *T.* اوزرینه یاپشدرمه ـ اوزرینه اورمه || L'application d'un emplâtre sur une partie malade بر عضو مریض اوزرینه لازوقک ضربی اوزرینه یاقی ـ اوزرینه یاقی اورمه ـ یاپشدرمه les Physiciens disent que le mouvement est l'application successive d'un corps aux différentes parties de l'espace اهل حکمت طبیعیه‌نک مذهبنه کوره حالت حرکت بر جسمک اجزای مختلفهٔ خلایه متتالیاً ومتناوباً التصاقندن عبارتدر

Il se dit figur. de l'adaptation d'une maxime, d'un discours, ou en général d'une chose à une autre *A.* مصروفیّت ـ صرف || L'application d'un passage بر عبارەنک فلان شیئه صرفی

Cette application est juste et heureuse فلان شیئه فلانه صرفی محض صواب وتمام موافق حالدر Cette application est fausse فلان شیئه صرفی خطایه مقروندر Il est si défiant, si soupçonneux, qu'il se fait application de tout ce qu'on dit شول رتبده سوء ظنه مبتلا ووهمه تابعدر که هر کلامی نفسی حقنده صرف ایدر L'application de la Géométrie à la Physique فنّ مساحه‌نک حکمت طبیعیه‌یه صرفی

Il se dit encore d'une attention suivie *A.* مواظبت ـ وظوب دوام الاقدام ـ انکباب ـ مداومت ـ مزاولت ـ ملازمت ـ *P.* ورزش *T.* دوریشوب چالشمه || Avoir de l'application à l'étude مطالعه‌یه ملازمت ومواظبت ایتمک Il n'a point d'application à ce qu'il fait ایشلدیکی شیئه اصلا مداومت ایتمز Cela demande une grande application فلان شیئ اقدامی یوقدر کلّی مرتبه دوام اقدامه محتاجدر Il fait tout sans application هر شیئی من غیر مواظبة ایشلر

APPLIQUER. Mettre une chose sur une autre, en sorte qu'elle y soit adhérente *A.* الصاق ـ ضرب علی *P.* بر نهادن ـ بر زدن *T.* اورمق ـ یاپشدرمق || Appliquer des couleurs sur une toile بز اوزرینه ـ ثوب اوزرینه ضرب الوان ایتمک Appliquer un emplâtre sur l'estomac معده‌نک اوزرینه الصاق لازوق ایتمک ـ ضرب لازوق ایتمک ـ بویا اورمق Appliquer un cataplasme لاپه اورمق des ventouses حجمات شیشه‌لری ـ الصاق محجمات ایتمک ـ یاقی اورمق Appliquer des filets d'or sur l'ivoire فیل دیشی اوزرینه رشتهٔ زر ضرب ایتمک ـ التون تللی اورمق ـ یاپشدرمق

On dit, Appliquer un soufflet *A.* ضرب اللطمه ـ لطم *P.* سیلی زدن *T.* شمار اورمق ـ طپانجه اورمق

Et appliquer un homme à la question, pour dire, le mettre à la question *A.* وضع فی الاذیّة *P.* بکیستار سپردن *T.* اشکنجه‌یه قویمق

Il se dit figur. en parlant des comparaisons, des citations que l'on adapte à quelque sujet *A.* صرف *P.* مصروف ساختن *T.* صرف ایتمک || Appliquer une comparaison برتمثیلی فلانه صرف ایتمک On peut lui appliquer ce vers de Virgile فلان شاعرک بیتنی فلان حقنده صرف ایتمک ممکندر Cette maxime-là peut s'appliquer à divers sujets بو قاعده مواد مختلفه اوزرینه صرف اولنمق قابلدر Appliquer l'Algèbre à la Géometrie جبر مقابله‌یی فنّ مساحه‌یه صرف ایتمک

Il signifie aussi, destiner certaines choses à certains usages *A.* مخصوص قلمق *T.* سپردن *P.* تعیین ـ تخصیص || Appliquer une somme d'argent à bâtir بر مقدار اقچه‌یی ابنیه‌یه تخصیص ایتمك Appliquer une amende aux pauvres, aux prisonniers آلنان جریمه‌یی فقرا واسرایه تخصیص ایتمك || Il a appliqué cette somme à son profit اول مقدار مبلغی منفعت مخصوصه‌سنه تخصیص ایلدی Il a appliqué une partie de ses revenus à s'acquitter envers ses créanciers ایرادینك بر مقداربنی دیونی اداسنه ـ آلدجقلوسنی اسکاته تخصیص ایلدی

Appliquer son esprit, ou s'appliquer, signifie, apporter une extrême attention à quelque chose *A.* صرف ـ تسلیط الذهن استفراغ الجهد والسعی ـ ادامة الفکر ـ اعمال الفکر ـ الذهن *P.* بذل اندیشه کردن *T.* عقلنی ویرمك || Il applique son esprit aux Mathématiques, à la Médecine علوم ریاضیه‌یه وطبابته بضاعهٔ عقلنی علوم ریاضیه‌یه ـ عقلنی ویرر ـ اعمال فکر ایدر وطبابته صرف ایدر Il s'applique à bien remplir les fonctions de sa charge عهده‌سنده اولان منصبه متعلق مأموریتلرك ببتون عقلنی ویرر ـ ایفاسی خصوصنده اعمال افکار ایدر C'est un indolent qui ne s'applique à rien هیچ بر شیئه صرف هیچ بر شیئه ادامهٔ فکر ایتمز ـ ذهن ایتمز بر تنبل آدمدر بر کسلان آدمدر

S'appliquer. S'attribuer, s'approprier *A.* صرف الی نفسه نفسنه *T.* با خود چسپانیدن ـ با خود نسبت کردن *P.* صرف ایتمك || Il s'applique toutes les louanges qu'on donne à la valeur شجاعت حقنه سویلنان جمیع مدایح واوصافی نفسنه صرف ایدر Pourquoi s'est-il appliqué cette histoire? بو حکایه‌یی نه دیو نفسنه صرف ایلدی Un avare s'applique rarement ce qu'il entend dire contre l'avarice بخل وامساکی تعریض زمینده سویلنان صحبتلری بر ممسك آدم نفسی حقنه صرف ایتمك نادرات اموردندر Il s'applique tous les émolumens de sa compagnie زمره‌سنه عائد اولان کافهٔ فوایدی وعوائدی نفسی حقنه صرف ایدر

Appliqué. *A.* مصروف *T.* اورلمش *P.* برزده *A.* مضروب علی صرف *T.* مصروف گشته ـ سپرده *P.* معیّن ـ مخصص ـ اولنمش

On dit, C'est un homme appliqué, c'est à dire, dont le caractère est de s'appliquer tout entier à ses occupations *A.* مقدم ـ مکب ـ مجد *P.* ورزشکار *T.* چالشقان

APPOINTEMENT. Salaire annuel *A.* وظیفه pl. وظایف *P.* راستاد ـ راتبه ـ مواجب *T.* علوفه || Il lui donnait de gros appointemens آتی علوفه ویرر ایدی ـ کلیتلو وظیفه اعطا ایدر ایدی Les appointemens d'un Gouverneur والئ مملکتك وظیفهٔ معیّنه‌سی

APPOINTER. Donner des appointemens à un employé *A.* اعطاء الوظیفه ـ تعیین الوظیفه *P.* راتبه دادن ـ راستاد دادن *T.* علوفه ویرمك

Appointé. *A.* موظف *P.* وظیفه خوار ـ راتبه خوار *T.* علوفه‌لو آلیجی

APPORTER. Porter au lieu où est la personne qui parle *A.* احضار ـ اجائه *P.* آوردن *T.* کتورمك || Apportez-moi le livre qui est sur la table سفره اوزرنده اولان کتابی کتور بکا Ou m'a apporté de beaux fruits فواکه نفیسه کتوردیلر Apporter des marchandises par eau نهرًا احضار مال ایتمك ـ نهرًا مال کتورمك Un courrier qui apporte de bonnes nouvelles اخبار مفرحه کتورن اولاق Quelles nouvelles nous apportez-vous? بزه نه خبرلر کتوردك

Il signifie aussi causer, produire *A.* ایراث ـ انتاج ـ حصول *P.* آوردن ـ حاصل کردن *T.* کتورمك ـ حاصل ایتمك || La guerre n'apporte jamais que du dommage سفرده خساروزیاندن سفر دائما خسارومضرتدن ـ غیری برثمره ابدی حاصل اولمز غیری بر شیئی منتج دکلدر Le mariage qu'il a fait, et dont il espérait de grands avantages, ne lui a apporté que du chagrin et des procès منافع جسیمه تأمولیله عقد ایلدیکی نکاحدن آلام واکدار حانکزا ودعاوئ راحتفرسادن غیری بر شیئ حاصل ایده‌مدی

Et alléguer, citer *A.* ایراد ـ اتیان ـ سرد *P.* درمیان کردن *T.* قالد کتورمك || Il a apporté de bonnes raisons دلایل معقوله سرد واتیان ایلدی ـ On dit, Apporter des soins *A.* صرف الهمة ـ اعمال السعی || Il a apporté tous les soins nécessaires pour faire réussir son dessein مرامنی ترویج ایچون اقتضا ایدن ما حصل ـ وسایل سعی واهتمامك مجموعنی اعمال ایلدی سعی واهتمامی جملهٔ صرف ایلدی

On dit en parlant d'affaires et de négociations, Apporter des facilités, ou des difficultés *T.* استحصال اسباب سهولت ـ ایقاع تسهیلات ایتمك ـ قولایلقلر کتورمك ـ ایتمك ـ ایقاع تصعیبات ایتمك ـ استحضار اسباب صعوبت ایتمك تصعیبلر کتورمك || J'y apporterai toutes les facilités possibles

حتى امكانده اولان كافة اسباب تسهيلك استحصالنده تجويز قصور ايده‌جك دكلم Ce mariage, ce traité ne se conclura point, on y a apporté trop de difficultés بو نكاح ماده‌سی واشبو عهدنامه طرفيندن ايقاع تصعيبات جسيمه اولنمش اولديغندن انعقادپذير اولمق احتمالی يوقدر Apporter des obstacles استحضار موانع وعوايق ايتمك

APPOSER. Appliquer, mettre *A.* ضرب – وضع *P.* زدن *T.* اورمق – قويمق || Apposer le cachet de ses armes à un certificat بر شهادتنامه‌يه وضع مهر ايتمك

Apposer le scellé. C'est appliquer juridiquement le sceau de l'officier public à un appartement, à un coffre, afin d'empêcher qu'on n'en tire ce qui est renfermé *A.* تمهير *P.* مهر چسپانيدن – مهر زدن *T.* مهرلمك

APPOSITION. V. Apposer || L'apposition du scellé se fit dans les formes ordinaires وضع مهر ماده‌سی رسوم معتاده اوزره اجرا اولندی Il sera pourvu à la sûreté de ces effets, de ces titres, de ces papiers par apposition de scellé اشبو اموال واشيا واوراق وسنداتك امر محافظه‌سی تمهير صورتيله تنظيم اولنه‌جقدر

Il se dit en Physique, en parlant de la jonction de certains corps à d'autres corps de même espèce *A.* اتصال الاجزاء المتجانسه

En Grammaire, c'est une figure qui consiste à mettre ensemble un nom propre et un nom appellatif *A.* تبعية الاسم الى الاسم

APPRÉCIATEUR. Celui qui apprécie *A.* مميز – مقوم القيمة القيمة *P.* قدر شناس – قدر دان *T.* قيمت بيلور || Juste appréciateur du mérite قدر دان ارباب – مميز قيمت اهليت قدر شناس عادل اهليت – استحقاق واهليت

APPRÉCIATION. Estimation de la valeur d'une chose. V. Apprécier.

APPRÉCIER. Estimer *A.* تقويم – تقويم الثمن – تقدير القيمة القيمة *P.* آرز نهادن – بها كردن *T.* تقدير بها قويمق || Ce collier de perles a été apprécié à mille écus بو انجو گردنبندك بهاسی شو قدر غروشه تقدير اولندی À combien on a apprécié cette étoffe? بو قماشه نقدر قيمت تقدير اولندی – بو قماشك قيمتی نقدر تقدير اولندی – اولندی

On dit, Apprécier un livre بر كتابك قدر وقيمتنی بيلمك Apprécier le mérite de quelqu'un بر كمسنه‌نك قدر واهليتنه قدر واهليتنی بيلمك – اعتبار ايتمك

APPRÉHENDER. Prendre, saisir *A.* اخذ – تضبط *P.* در پنچهٔ آوردن – ضبط آوردن *T.* يقه‌لمق || Appréhender au corps نفسنی پنچهٔ ضبط ايتمك

On dit en formule de sentence: Si pris et appréhendé peut être يقه‌لنوب طوتلديغی – اخذی ميسر اولديغی تقديرده حالده

Il signifie aussi, craindre *A.* ارتعاب – خوف – تحاشی *P.* ترسيدن *T.* قورقمق – احتراز ايتمك || Appréhender le froid صوغوقدن قورقمق – برودتدن خوف ايتمك Appréhender le jugement public اعتقاد ناسدن احتراز ايتمك Il appréhende de se présenter devant vous حضوركه چيقمقدن تحاشی ايدر – خوف وخشيت ايدر Il appréhende de vous déplaire سنی انبرار خاطركه باعث اولمقدن خوف ايدر كوجندرمكدن احتراز ايدر On appréhende que la fièvre ne revienne حمانك عودتندن خوف اولنور C'est une affaire dont on appréhende les suites محتمل الظهور اولان عواقب ومستتبعاتندن خوف اولنور بر ماده در

APPRÉHENDÉ. *A.* متحاشی – مرعوب – رعيب *P.* ترسيده *T.* قورقمش

APPRÉHENSIF. Porté à la crainte *A.* خايف pl. خايفون – *P.* جبان – بد دل – بی زهره *T.* قورقق

APPRÉHENSION. Crainte *A.* رعب – خشيت – خوف *P.* بيم *T.* قورقو || Être dans l'appréhension خوف وخشيت اوزره اولمق

Il signifie aussi, l'idée qu'on prend d'une chose sans en porter aucun jugement *A.* وهم *P.* سگال *T.* صانمه – صانی

APPRENDRE. Acquérir quelque connaissance qu'on n'avait pas *A.* تعلم – تحصيل العلم – استفاده – تدرس *P.* درس – آموختن – گرفتن *T.* اوكرنمك || Apprendre la Jurisprudence علم فقهی تعلم ايتمك Il apprend à lire, à écrire قرائت وكتابتی تعلم ايدر Il commence à apprendre les mathématiques علوم رياضيه‌نك استفاده‌سنه مباشرت – تحصيلنه بداء ايلدی Apprendre à danser صنعت رقصی تعلم ايتمك – تعلم وتدرس ايتمك – استفاده ايتمك

Apprendre par coeur. *A.* حفظ عن ظهر – استظهار – حفظ القلب *P.* از بر كردن *T.* ازبرلمك || Apprendre des vers ابيات واشعار استظهار ايتمك – ابيات حفظ ايتمك

Il signifie aussi, être averti, informé *A.* استخبار – تحصيل

اطّلاع ـ الوقوف P. خبر یافتن ـ خبر دار شدن ـ آگاه شدن دانستن ـ T. خبر المق ـ بیلمک || J'ai appris par une longue expérience تجارب مدیده ایله تحصیل وقوف ایلدم ـ تجربهٔ مدیده تقریبیله کسب وقوف واطّلاع ایلدم Quel-le nouvelle avez-vous apprise? نه مقوله حوادث استخبار ایلدک

Et enseigner A. تدریس ـ افاده ـ تعلیم P. درس ـ آموزیدن دادن T. اوکرتمک || C'est lui qui m'a appris l'Arithmétique علم رقمی بکا تعلیم ایدن فلان کشیدر

Et faire savoir A. افاده ـ اخبار P. آگاه کردن T. بیلدرمک || Il vous a appris de grandes nouvelles حوادث جسیمه اخبار ایلدی

Ou dit proverb. en parlant de certaines qualités des bêtes, Les bêtes nous apprennent à vivre قاعدهٔ تعیّشی بزه بهایم وحیوانات تعلیم ایدرلر Et en menaçant quelqu'un, On lui apprendra bien son devoir واجبهٔ ذمّتنی نه اولدیغنی گوش نه اولدیغنی کندویه ـ هوشنه بر خوشجه القا ایده‌جکلر در اوکرده‌جکلردر

Appris. A. معلّم P. آموخته T. اوکرنمش

APPRENTI. Celui qui apprend un métier A. تلمیذ ـ مبتدی pl. تلامذه P. نونیاز ـ شاکرد ـ نوآموز T. شاکرد ـ عجمی || Apprenti menuisier طوغره‌مجی ـ طوغره‌مجی مبتدیلرندن بری Un apprenti à la guerre فنّ حربده مبتدی شاکردی

APPRENTISSAGE. L'état d'un apprenti A. حال التلمّذ ـ تلمّذه P. حال شاکردی T. عجمیلک حالی ـ شاکردلک حالی || Dans un tel métier, l'apprentissage est difficile, long, laborieux فلان صنعتده شاکردلک حالی صعب ودشوار وطویل المدّه وکثیر المشقّه در Mettre un jeune homme à l'apprentissage بر کنجی آدمی شاکردلکه ویرمک

Sortir d'apprentissage A. تخرّج P. بدستور استادی بکام شدن T. شاکرد بشقد چیقمق ـ استادلغه چیقمق

Il se prend aussi, pour le temps qu'on met à apprendre A. مدّة التلمّذ P. وقت شاکردی T. شاکردلک وقتی ـ عجمیلک وقتی || Durant son apprentissage مدّت تلمّذنده ـ شاکردلکی وقتنده

On dit, Faire l'apprentissage de la guerre, de la politique فنّ حربده تلمّذ ایتمک ـ جنکک فنده تلمّذ ایتمک ـ امور دولتک مبادئ قواعدینی تحصیل ایچون تلمّذ ایتمک

Il signifie figur. l'essai que l'on fait de ce qu'on a appris A. اختبار الحذاقة ـ تجربة الحذاقة P. آزمایش استادی T. استادلغی صندمه || Ce chirurgien a fait son apprentissage aux dépens d'un tel malade qui en est mort بو جرّاح فلان مریضک حقنه تجویز غدر وضرر ایده‌رک حذاقتنی تجربه قیدنده اولمغله مریض مذکورک فوتی لازم کلدی

APPRÊTS. Préparatifs A. pl. تدارکات P. اسباب آمادگی T. حاضرلنمه ـ تدارکلر || Faire des apprêts pour l'arrivée d'un grand seigneur بر ذات جلیل الشانک قدومیچون تدارکات جسیمه‌یه مبادرت ایتمک Faire de grands apprêts pour le festin d'une noce ولیمهٔ سور ایچون کلیتلو تدارکات ایتمک ـ دوکون ضیافتیچون جسیم تدارکلر ایتمک

APPRÊT. Manière d'apprêter les cuirs A. دباغت P. پیراهش T. سپیلش || Ce cuir ne vaut rien, on y a donné un méchant apprêt بو پوستک سوء دباغتی تقریبیله بر درلو ایشه یرامز

' Il se dit aussi, de l'assaisonnement des viandes. V. Assaisonnement.

Il se dit figur. de l'esprit, des manières, pour désigner un peu d'affectation A. تکلّف ـ تصنّع || Un esprit plein d'apprêt تکلّفدن عبارت بر مزاج Il a trop d'apprêt dans son style سبکک وعباره‌سنده عظیم تکلّف وار در L'apprêt de ses manières fatigue اوضاع واطوارنده اولان تصنّع موجب ملال اولدجق بر معنا در

APPRÊTER. Préparer A. اعداد ـ تهیئه P. آماده ـ تیار کردن T. حاضر ایتمک ـ حاضرلمق || Apprêtez-moi ce qu'il faut pour mon voyage بکا اقتضا ایدن مهمات طریقی تهیئه ایله Apprêtez mes hardes احمال واثقالمی اعداد ایله Apprêtez le diner اویله طعامنی حاضر ایله

Apprêter des cuirs. A. دبغ ـ دبغ الاهاب P. پیراستن پوست ـ پیراهش دادن T. دری‌یی سپیامک || Un corroyeur qui apprête des cuirs دبغ اهاب ایدن دبّاغ

Il signifie aussi, assaisonner. V. ce mot.

On dit, Apprêter à rire, pour dire, donner à rire A. اضحاک ـ ایراث الضحک P. خنده آوردن T. کولدرمک || Vous apprêtez à rire à tout le monde عامّه‌یی اضحاک ایدرسک ـ عامّه‌یه ایراث ضحک وخنده ایدرسک

S'apprêter. Se préparer A. تهیّؤ P. آماده شدن ـ تیار شدن T. تدارکنی کورمک ـ حاضر اولمق ـ حاضرلنمق

Apprêté. A. مهیّا P. آماده ـ تیار شده T. حاضر

APPRÊTEUR. Celui qui fait les préparations *A.* مرتّب *P.* ترتيب دوزبجى *T.* پیرایندہ ـ ساز

APPRIVOISER. Rendre doux et moins farouche *A.* ـ تأنیس آدمه آلشدرمق *T.* بناس آلفتیدن ـ مونس کردن *P.* تأهیل || Apprivoiser un sauvage وحشىیى تأنیس ایتمک Il y a peu d'animaux farouches qu'on ne puisse apprivoiser تأهیل قبول ایدەمیه‌جک وحوش سباع اقل قلیلدر Apprivoiser un lion ارسلانى تأنیس وتأهیل ایتمک Apprivoiser des oiseaux قوشلرى آدمه آلشدرمق ـ تأهیل طیور ایتمک

Figur. Rendre les hommes plus doux *A.* تلیین الخلق ـ تألیف بواشلغه آلشدرمق *T.* بنرمخویی آلفتیدن ـ نرمخو کردن *P.* || C'était un homme peu sociable, on a bien eu de la peine à l'apprivoiser مقدّما قلیل الامتزاج بر آدم اولمغله تلیین خلقى امر تأنیس وتألیفی ـ خصوصنده خیلی زحمت چکلدی کلّی زحمت ایله میسّر اوله بیلدی

S'APPRIVOISER. S'accoutumer, se familiariser *A.* ائتلاف ـ تألّف آلشمق *T.* آلفتن *P.* کسب الانس والالفة ـ استیناس ـ تأنّس ـ الفت *T.* || Il s'est apprivoisé ـ الفت ایتمک ـ الفت پیدا ایتمک dans cette maison بو خانده کسب انس والفت ایلدی S'apprivoiser avec le danger مخاوف ومخاطرات ایله تألّف ـ کسب اعتیاد والفت ایتمک ـ واستیناس ایلمک مخاوف ومهالک ایله مأنوس اولمق

APPRIVOISÉ. *A.* مأنوس ـ مأهول *P.* انس یافته ـ الفته بناس آلیشق *T.* آدمه آلشمش *A.* مألوف ـ متأنّس *P.* الفته *T.*

APPROBATEUR. Celui qui approuve *A.* مستحسن ـ مستصوب بکنیجی *T.* پسند کن ـ پسند خوان *P.* || Une pareille conduite n'aura guères d'approbateurs بو مقوله حرکتک مستصوبین ومستحسینی اولمز Il est approbateur de tout ce qui est nouveau هر طرفه ونو ظهورک مستحسن وپسندخوانیدر

APPROBATIF. Qui marque de l'approbation *A.* مشعر التصویب قبوللق ـ قبولی حاوی *T.* پسندیدنما *P.* مشعر القبول ـ کوستریجی || Sentence approbative تصویبی مشعر بر قطعه اعلام Geste, signe approbatif تصویب وقبولی حاوی رمز واشارت

APPROBATION. Agrément, consentement *A.* جواز ـ رضا *P.* خوشنودی *T.* خوشنودلق || C'est une affaire faite, pourvu que le père et la mère y veuillent donner leur approbation والد پدر ومادرک ـ ووالده تجویز ایدرلر ایسه بتمش بر مادّه در رضاسی منضمّ اولدیغی حالده بتمش بر مادّه صاییلور

Il signifie aussi, jugement favorable *A.* استحسان ـ استصواب *P.* پسند *T.* بکنمه || Il a l'approbation de tous les honnêtes gens بالجمله ارباب عرض وناموسک استصواب واستحسانه مستحق Il mérite l'approbation de tout le monde مظهر در سزاوار پسند واستحسان عامّهٔ جهاندر ـ استحسان کافّهٔ انامدر

APPROCHANT. Qui a quelque ressemblance, quelque rapport *A.* متقارب ـ متدانی *P.* نزدیک *T.* یقین ـ یقلاشور || Son style est fort approchant de celui des anciens سبک وعبارەسی قدمانک عبارەسنه بغایت متقاربدر Ce sont deux couleurs fort approchantes l'une de l'autre بو ایکی رنک احد هما برى برلرینه پک یقیندر ـ آخره زیاده متقاربدر

Il est aussi préposition, et signifie, environ, à peu près *A.* تقریباً *P.* همانا ـ نزدیک *T.* یقین || Il est approchant de huit heures ساعت سکزه یقیندر ـ ساعت تقریباً سکزده در

APPROCHE. Mouvement par lequel une personne s'avance vers une autre *A.* دنوّ ـ تقرّب ـ دناوت ـ مقاربت *P.* نزدیک رسی *T.* یقینلشمه ـ یاقلشمه || L'approche de son ennemi le déconcerta خصمنک تقرّبی تشویش حالنی مستلزم اولمشار

À l'approche de l'ennemi, les troupes se mirent sous les armes عسکر متهیّئ ـ دشمنک تقرّبنده عسکر سلاحه طاوراندی حرب وقتال اولدی

En parlant du temps, il signifie le temps qui est près de nous *A.* محایثت ـ تقرّب الوقت *P.* نزدیکئ هنگام *T.* وقتک ظلمت لیلک || L'approche de la nuit کلوب چاتمسی تقرّبی ـ محایثتی Les approches de la mort le firent penser à sa conscience وقت موتک تقرّب ومحایثتی قلبنی بوقلمق فکرینی ایجاب ایتدردی

On appelle Approches, en termes de guerre, les travaux que l'on conduit jusqu'au corps de la place qu'on assiège *T.* قلعه‌یه یقلشمق ایچون ایلرویه سوریلن مترسار || Lignes d'approches ایلرویه سوریلن مترسلرک صره‌لری Les approches de cette place coûtèrent bien du monde قلعه‌یه تقرّب ایچون مترس سورلمسنده خیلی آدم تلف اولندی Pour faciliter les approches قلعه‌یه یقلشمق ایچون ایلرویه مترس سوقی مترس سورمک خصوصنه وسیلهٔ سهولت ـ خصوصنی تسهیلاً اولمق ایچون

On dit d'une place de guerre, qu'elle est de difficile approche pour dire, qu'il est difficile d'en faire les approches فلان

قلعه‌نك ايلرويه مترس سوريلدرك يانته وارلمسى خصوصى من جهة الموقع دشوار در

Lunette d'approche. C'est un tuyau qui, par le moyen des verres qui y sont placés, grossit et approche les objets *A.* منظرة الاقاصى *P.* دوربين *T.* دوربين || Toutes les lunettes d'approche ont un côté qui grossit, et un côté qui diminue جميع دوربينلرك بر طرفى صور واشكالى اضخام واعظام وطرف ديگرى اول صورى تنقيص واصغار ايدر Les lunettes d'approche ont fait découvrir les taches du soleil جرم شمسده اولان نقطه‌لر دوربين واسطه‌سيله كشف اولندى

APPROCHER. Avancer auprès *A.* تقريب ـ تدنية *P.* نزديك آوردن *T.* يقين كتورمك ـ يقلشدرمق || Approcher une chose d'une autre بر شيئى شئ آخره تقريب ايتمك L'ennemi s'approcha des lignes عسكر اعدا مترس صره‌لرينه تقرب ايلدى ـ يقلشدى ـ يقين كلدى La lunette approche les objets دوربين صور واشكالى تقريب ايدر

On dit figur., qu'un prince a approché quelqu'un de lui, pour dire, qu'il l'a admis dans sa familiarité پادشاه فلان كشى‌يى دائرهٔ مقربينه ادخال ايلدى Et qu'un homme approche le prince پادشاهك يانته تقرب ايدر ـ پادشاهه مقربدر

Il signifie aussi, devenir proche *A.* تقرب ـ تدنى *P.* نزديك بنزد آمدن ـ شدن *T.* يقين كلمك ـ يقلشمق || L'heure approche وقت وساعت تقرب ايتمكده در Le temps approche زمان تقرب ايدر

Figur. Approcher du but. C'est deviner à peu près *A.* تقريباً تفرس الحال || Ce n'est pas tout-à-fait ce que vous dites, mais vous avez approché du but حقيقت حال عينى ديديككز دكل انجق تقريباً تفرس حال ايلدكز

Il signifie aussi, avoir quelque convenance, quelque ressemblance *A.* تقارب ـ تدانى *P.* نزديك بودن *T.* يقين اولمق ـ يقلشمق || Il fait des vers qui approchent de ceux des meilleurs poètes شعرانك شعرينه متقارب نظم ابيات ايدر Ces deux couleurs-là approchent fort l'une de l'autre بو ايكى رنك برى بريله تقارب ايدر Rien n'approche de la grandeur, de la magnificence de ce prince بو پادشاهك ابهت وعظمتنه ابهت وعظمتنه معادل اولەجق ـ تقارب ايدر شئ يوقدر Ces imaginations-là approchent de la folie بو خيالات حالت جنونه متقاربدر ـ مقوله جنونه قريبدر

S'APPROCHER. V. Approcher dans le sens de devenir proche.

APPROFONDIR. Rendre plus profond *A.* تعميق ـ اعماق *P.* تقعير ـ ژرف كردن ـ نغول كردن *T.* درينلتمك || Approfondir un fossé خندقى بر قات دخى تعميق ايتمك Approfondir des fondations تمللرى درينلتمك Il ne faut pas les approfondir davantage بوندن زياده تقعير واعماقلرى اقتضا ايتمز

Figur. Pénétrer bien avant dans la connaissance de quelque chose *A.* تعميق الفكر ـ استكناه *P.* نغولى كردن ـ ژرفى نظر كردن *T.* كنه وغوره وارمق ـ درينه وارمق || Il y a du plaisir à approfondir les sciences علومك تعميق واستكناهنده علومده تعميق فكر ايتمك باعث ـ خيلى لذت وار در انشراح درون اولان موادندر Il ne faut pas vouloir trop approfondir les mystères de la religion اسرار دينك كنهنه واصل اولمق قيدينه دوشمك خطا در ما وراى عقل اولان

APPROPRIATION. Action de s'approprier une chose *A.* ضبط بتصرف *P.* خود آوردن *T.* كندويه ايدنمه || L'appropriation d'une terre بر ارضك كندويه ايدنمه‌سى ـ بر ارضك ضبطى

APPROPRIER. Rendre propre à sa destination *A.* توفيق *P.* موافق ساختن ـ چسپانيدن *T.* اويدرمق ـ ياقشدرمق || Approprier les lois d'un peuple à ses moeurs بر قوم ايچون وضع اولنه‌جق قانونى اول قومك اخلاق وآدابنه توفيق ايتمك Approprier les remèdes au tempérament du malade مداواتى مريضك مزاجنه كوره اويدرمق son discours, aux circonstances مقالەيى حاله توفيق ايتمك son langage, aux personnes كلامى مخاطب اولان ذواتك حالنه توفيق ايتمك le style, au sujet que l'on traite عبارەيى مقصود اولان ماده‌يه كوره اويدرمق

S'APPROPRIER. Usurper la propriété de quelqu'un *A.* بغير حق ضبط ـ غصب ـ اغتصاب ـ استحواذ ـ ظلماً *P.* بيوجه ضبط كردن *T.* فضولى ضبط ايتمك ـ حقسز ايدنمك || Peu à peu il s'est approprié les biens dont il n'avait que l'administration مأمور اداره‌سى اولديغى اموال واملاكى رفته رفته آوردهٔ قبضهٔ اغتصاب ـ رفته فضولى ضبط ايلدى بغير حق نفسنه استحواذ ايلدى ـ ايلدى

Il signifie aussi, se rendre propre une pensée, un ouvrage, en se disant l'auteur *A.* عزو الى نفسه ـ تنحل ـ انتحال *P.* كار خود نمودن *T.* كندونك اولديغنى ادعا ـ بنمسيلمك كندويه نسبتلتمك ـ ايتمك || Il s'appropria un tel ouvrage

کندونک - نفسنه عزو ایلدی - فلان تألیفی انتحال ایلدی اولدیغنی ادّعا ایلدی

APPROPRIER. Ajuster, agencer *A.* وضع فی احسن - تنظیم - حسن حاله قویمق - نظاملمق *T.* پیراستن *P.* الحال || Il faut approprier cette chambre بو اوطه‌یی تنظیم ایتملو در || Il n'y a qu'à lui mettre cette maison entre les mains, il l'aura bientôt appropriée خانه‌یی همان فلانک یدینه تسلیم ایتملو در حال لایقی اوزره - در حال حسن صورت ویرر تنظیم ایدر

APPROVISIONNEMENT. Fourniture des choses nécessaires à une armée, à une flotte *A.* تزوّد - استحضار مالزمة والذخایر - ذخیره‌لندرمه *T.* توشه در آوردن *P.* استحضار الزاد والذخیره - ازقلندرمه -

APPROVISIONNER. Faire un approvisionnement *A.* تزوید - توشه دار کردن *P.* تهیّئة الزاد والزواد - اعداد مالزمة والذخایر *T.* آزقلندرمق - ذخیره‌لندرمک || Il faut approvisionner la flotte دونانمایه زاد وذخیره - دونانمانک تزویدی اقتضا ایدر دونانمایی ذخیره‌لندرمک - تدارک ایتدرمک لازمهٔ حالدندر کرکدر

APPROUVER. Agréer une chose, y donner son consentement *A.* اظهار الرضا - تنسیب - ارتضا - قبول *P.* روا داشتن *T.* رضا ویرمک - مناسب کورمک || Approuver et ratifier un contrat بر قطعه مقاوله سندینی تنسیب وتصدیق ایتمک Le père refusa d'approuver le mariage پدر نکاح مادّه‌سنده اظهار رضادن امتناع ایلدی Le Roi approuva tout ce que l'ambassadeur avait fait ایلچی هرنه که ایتمش ایسه نزد شاهانه‌ده ایلچینک هر ایتدیکنی - رهین حسن قبول ورضا اولمشدر پادشاه تنسیب وقبول ایلدی

Il signifie aussi, juger louable *A.* تحسین - تصویب - استحسان - استصواب *P.* پسندیدن *T.* بکنمک || Approuvez-vous une conduite si étrange? بو مقوله مسلک غریبی تحسین ایدرمیسن C'est une action qui mérite d'être approuvée سزاوار پسند واستحسان - تحسینه سزا بر فعل حسندر اولدجق بر فعل مرغوبدر

APPROUVÉ. *A.* مقبول - مرضی *P.* روا داشته *T.* رهین حسن مستحسن *A.* مناسب کورلمش - رضا وقبول اولمش *P.* پسندیده *T.* بکنلمش

APPROXIMATIF. Par approximation *A.* تقریبی *P.* نزدیک یقین *T.*

APPROXIMATION. Terme de Mathématique. Opération par laquelle on approche toujours de plus en plus de la valeur d'une quantité *A.* تقریب || Résoudre un problème par approximation مسئله‌یی علی وجه التقریب حل ایتمک Un calcul par approximation بروجه تقریب اولان - حساب تقریبی حساب

APPROXIMER. Être très-voisin *A.* تقارب *P.* نزدیک بودن *T.* یقین اولمق || Ces deux systèmes s'approximent en plusieurs points, et diffèrent en quelques autres شو ایکی اصول موادّ متعدّده‌ده بری بریله متقارب وبعضیلرنده متخالفدر Cette proposition approxime l'erreur بو مطلب غلط وخطایه متقاربدر غلط وخطایه قریبدر -

APPUI. Soutien, support *A.* دعامه pl. دعایم *P.* پشتوان *T.* پایندان *T.* پاینده - دستک - طیاق || Mettre un appui à un mur طیاق اورمق - دیواره نصب دعامه ایتمک Si on ne donne un appui à cet arbre, le vent l'abattra اغاجه دستک اولمز ایسه روزکاردن ییقیله‌جقدر

On appelle Hauteur d'appui, une hauteur qui n'est élevée qu'autant qu'il faut pour se pouvoir appuyer dessus *T.* اوزرینه آرقه طیانده‌جق قدر بوی

Il signifie aussi, faveur, aide, protection *A.* قوّة - مستند پشت وپناه - پشتیبان - تکیه‌گاه *P.* محلّ الاستناد - الظهر *T.* آرقه - طیانه‌جق یر - طیاق || C'est un homme qui a de l'appui à la Cour سرای همایونده پشت وپناه صاحبی بر آدمدر Ce grand homme était regardé comme l'appui de l'État بو ذات جلیل القدر ملک ودولتک قوّة الظهری ایدی - رکن الدوله منزلسنده عدّ اولنور ایدی - Ce jeune homme sera un jour l'appui de sa maison بو نوجوان وقتیله خاندانک دعامهٔ قویمسی مثابه‌سنده اولدجقدر - قوّة الظهری اولدجقدر رکن رکینی مقامنده - Ce mariage a été l'appui de toute cette famille بو نکاح جمیع خاندانک قوّة الظهر استنادی اولمشدر - En parlant de Dieu on dit, Le Seigneur est mon unique appui اوّل وآخر مستند وتکیه‌گاهم خدای متعال محلّ استنادم کرم وعنایت باریدر - حضرتلریدر

En Mécanique, Point d'appui d'un levier, c'est le point fixe par lequel le levier est appuyé *A.* مرکز الاستناد

APPUYER. Soutenir par le moyen d'un appui *A.* ارداء - اعماد

P. تکیه کردانیدن T. طیاندرمق || Appuyer une muraille par des pilotis دیواری ستون ایله اعماد ایتمک ـ طیاندرمق ـ On dit aussi, Appuyer une maison contre une autre بر منزلی دیگر منزله طیاندرمق Une armée est appuyée d'un bois, d'un marais اردو بر اورمان ویاخود بر صولاق یره طیانمشدر Appuyer le pistolet à quelqu'un بر کمسنه‌نک طپانچه‌یی اوزرینه طیامق

Il signifie aussi, poser sur A. وضع علی P. بر نهادن T. اوزرینه طیاتمق ـ اوستنه قویمق || Appuyer ses mains, ses bras sur une table اللری وقوللری بر سفره اوزرینه طیاتمق

S'appuyer. Se servir de quelque chose pour appui A. اتکا ـ ادعام ـ استیزا ـ استناد P. پشت دادن ـ تکیه کردن T. آرقه ویرمک ـ طیانمق || S'appuyer sur un bâton عصایه اتکا ایتمک Appuyez-vous sur moi بکا آرقه ویر ـ بکا اتکا ایله Il s'appuya contre la muraille, contre un arbre بر دیواره یا آغاجه اتکا واستناد ایتمشیدی

Figur. Protéger, aider A. صرف ـ معاضدت ـ مظاهرت ـ الهمة P. پایمردی کردن ـ دستگیری نمودن ـ دستیاری کردن T. همت ایتمک ـ یاردم ایتمک ـ طیاندرمق || Appuyer une affaire صرف همت ـ مصلحته ایفای لازمهٔ معاضدت ایتمک Appuyer une personne بر کمسنه‌یه معاضدت ومظاهرت ایتمک Il m'a promis d'appuyer mon placet عرضحالمک ترویجنده صرف همت ایده‌جکنی وعد ایلدی Il m'appuyera de tout son crédit ما حصل نفوذ واعتبارینی صرف ایده‌رک ایفای لازمهٔ دستیاری ومظاهرت ایده‌جکدر

On dit figur. S'appuyer sur l'autorité, sur le credit, sur la faveur de quelqu'un بر ذاتک قوت حکومتنه ونفوذ واعتبارینه بر ذاتک حمایت ـ وحمایت ومساعده‌سنه استناد ایتمک مدار استناد عد ـ ومساعده‌سنی وسیلهٔ استناد اتخاذ ایتمک ایتمک

Il signifie aussi, soutenir A. تأیید P. قوت دادن T. طیاندرمق || Appuyer une opinion sur de bonnes raisons بر رأیی دلایل معقوله ایله تأیید ایتمک Son droit est appuyé sur de bons titres حقی سندات قویه ایله مؤید در Sur quoi appuyez-vous ce que vous dites? دیدیککز کلامی نه ایله تأیید ایدرسکز S'appuyer sur l'autorité des anciens, sur un usage reçu قدمانک اشهادی وبین العموم مرعی ومعتبر طوتیلان مرعی ومعتبر ـ رسم وعادتک ذکریله تأیید مدعا ایتمک طوتیلان رسم وعادتی وسیلهٔ تأیید مدعا ایتمک

Et poser A. اقعاد P. نشاستن T. اوتورتمق ـ طیاندرمق || Les murs sur lesquels le plancher appuie دوشمه‌نک اوزرینه اقعاد اولندیغی دیوارلر Une voûte qui appuie sur des colonnes ستونلر اوزرینه طیاندریلان ـ ستونلر اوزرینه اقعاد اولنان قبه ـ ستونلر اوزرینه اوتوردلمش قبه ـ قبه

Et peser sur quelque chose A. تشدید القوة ـ تأکید القوة P. زور آوردن T. زورلی بصمق || Appuyez davantage sur le cachet مهری ـ طبع اولنان مهر اوزرینه تأکید قوت ایله زورلی بصیویر

Et insister A. اصرار P. اصرار نمودن T. طیانمق || Vous avez trop appuyé sur ce fait بو بابده زیاده اصرار ایلدک ـ پک طیاندک Il devait appuyer davantage sur cette demande بو مطلوبک اوزرینه زیاده طیانملو ایدی

ÂPRE. Qui est rude au goût A. عفصی P. رندمزه ـ تلخه دادی ـ عفصی الطعم T. عفوصتلو ـ ککره || Poire âpre ارمود لسانه ایراث عفوصت ایدن ککره ارمود Âpre à la langue

Et qui est rude au toucher A. خشین ـ احرش P. سخت ـ درشت T. سرد || Âpre au toucher حال لمسده خشین واحرش

Il se dit aussi, des chemins difficiles et raboteux A. واعر ـ صعب P. سخت T. سرد ـ چیره‌شک || Il nous mena par un chemin âpre et raboteux بزی بر طریق صعب ذو الحزوق سرد وصرب بر یولدن کتوردی ـ والحزوقدن کتوردی

Il se dit figur. de diverses choses, pour en marquer la violence A. شدید P. تند وتیز T. کسکین || Il lui a fait une réprimande fort âpre فلانه بغایت شدید بر تعزیر ایلدی C'est un homme qui a l'esprit âpre et austère مزاجی شدید ومتصلب بر آدمدر Le combat fut des plus âpres جنکک وقتال اشد شدید اولدی Le froid est entièrement âpre برودت غایت ایله تند وتیز در ـ هوا غایة الغایه شدید در Le feu est âpre نارده شدت وار در

Et des personnes qui se portent avec trop d'ardeur à quelque chose A. حریص P. آزمند T. دوشکون || C'est un homme âpre à l'argent ماله حریص بر آدمدر Il est âpre au gain بر خصوصده حرصی غالبدر Il est âpre au jeu, à la chasse قماره وصید وشکاره حریصدر

ÂPREMENT. Avec âpreté A. بالشدة P. با تیزی وتندی T.

بورودت هوا || Le froid commence bien âprement سردلك ايله خيلي شدت ايله بداء ايدر Il se porte âprement à tout ce qu'il fait شدت - جميع افعالنده شدت ايله حركت ايدر وخشونت ايله عاملدر Un chien qui se jette âprement sur la viande لقمهٔ لحم اوزرينه شدت ايله واران كلب

APRÈS. Préposition de temps, d'ordre, et de lieu *A.* بعد - عقيب *P.* در پى - پس *T.* صكره || Après le déluge بعد طوفان - پس از طوفان - الطوفاندنصكره Tibère fut empereur après Auguste تيبريوس آغوستوس عقيبنده ايمپراطور اولمشدر Les Conseillers sont après les Présidens مستشاران ناظرلر عقيبنده درلر L'argent est après l'or le plus précieux des métaux بعد الذهب اشرف معادن اولان فضه در Les richesses ne sont désirables qu' après l'honneur et la santé مال ومنال وقايهٔ عرض وناموس وحفظ صحت وجود فكرندنصكره شايان رغبت واعتبار عدّ اولنور

Il s'emploie aussi en plusieurs phrases auxquelles il donne un sens tout différent. Ainsi on dit: On court après les voleurs قطّاع طريقك عقيبنده درلر Des chiens sont après un loup كلاب بر قوردى تعقيب ايتدرلر On court après les honneurs استدراك مراتب شان وشرف زميننده تعجيل خطوات تعقيب واقدام اولنو كلمشدر On soupire après une succession ميراثك وقت ظهورينه حسرتكش اشتياقدرلر

On dit, qu'un tableau est d'après Raphael, pour dire, qu'il est copié sur l'original de Raphael بو تصوير فلان نام رسامك تصويرينه تمثيلاً وتطبيقاً رسم اولنمشدر Et qu'un portrait est fait d'après nature, pour dire, qu'il est fait sur la personne même qu'il représente فلان آدمك صورتى نفسندن اخذ فلانه اولندرق رسم وتصوير اولندى Parler d'après quelqu'un فلانجه تكلّم - فلان كبى تكلّم ايتمك - تمثيلاً تكلّم ايتمك Raisonner d'après ses préventions تثبيت ذهن ايلديكى اعتقاداته تبعيّةً بسط دلايل ايتمك

On dit aussi, Être après quelque chose, pour dire, y travailler actuellement *T.* بر شيئك اوزرنده اولمق || Mon procureur était après mes papiers وكيلم اوراق وتحريراتم اوزرنده ايدى Il est après à bâtir une maison بر منزل بناسى اوزرنده در Être après un emploi بر منصبك تحصيلى قيدى اوزرنده اولمق

Après quoi *A.* بعده - ثمّ *P.* پس - بعد ازين *T.* آندنصكره

On dit, Être après quelqu'un, pour dire, qu'on s'en occupe, et qu'on le fatigue *T.* بر كمسنه نك اوزرينه وارمق || Cet homme est toujours après ses valets بو آدم هردائم خدمتكارلرى اوزرينه واريور

Il signifie aussi, de suite *A.* عقيباً *P.* در پى *T.* آردى صره || Vous irez devant, et lui après سن ايلرو واروب آردك صره شخص مذكور كيده جكدر

Après Tout, signifie, tout bien considéré *A.* مع هذا *P.* بدين *T.* بو جمله ايله || Après tout, il n'est guère possible بو جمله ايله نا قابلدر - مع هذا ممكن دكلدر Vous avez beau avoir de la bravoure, après tout il faut avoir de la modestie سنك مجبول اولديغك مايهٔ شجاعت عبثدر زيرا بوجمله ايله هضم نفس دخى لازمدر

Après coup. Trop tard, et après qu'une chose est faite *A.* بعد خراب بصره - بعد ختام المصلحة - دبرياً *P.* پس از كار *T.* اوق يايدن چيقدقدنصكره - ايش ايشدن كچدكدنصكره || Vous voulez produire des pièces, quand votre procès est jugé; c'est venir après coup مرافعه‌يه فيصل ويرلمشيكن اوراق وسندات كتوروب عرض ايدر ايسه‌ك بو حركت اوق يايدن چيقدقدنصكره در

Ci-après. Ensuite *A.* بعده - بعد ذا *P.* سپس - زين پس *T.* بوندنصكره - بوندن صكره || Comme on verra ci-après معلوم اولهجغى وجه اوزره Comme il sera dit ci-après بعده ذكر وبيان اولنهجغى وجه اوزره

APRÈS-DEMAIN. *A.* بعد الغد - شيع *P.* پس فردا - روز *T.* ديگر || بارنكى كونك ايرتسى L'affaire est remise à après-demain مصلحت يارنكينك ايرتسنه تأخير اولندى - يارنكى كونك ايرتسنه براقلدى

APRÈS-DÎNÉE. L'espace du temps qui est depuis le dîner jusqu'au soir *A.* بعد الغد *P.* پس از چاشت *T.* اويله يمكندنصكره || Il passe toutes les après-dinées en tel endroit كل يوم بعد الغد فلان محلده امرار وقت ايدر - هر كون اويله يمكندنصكره فلان محلده اكلنور

APRÈS-MIDI. Le temps qui dure depuis midi jusqu'au soir *A.* بعد الظهر *P.* پس از نيمروز *T.* اويلهدنصكره Le temps qui est juste au milieu entre le midi et le coucher du soleil, s'appelle *A.* وقت العصر *T.* ايكندى وقتى

APRÈS-SOUPÉE. Le temps d'entre le souper et le coucher

Il passe ses après-soupées en bonne compagnie *T.* اخشام ییکندنصکره *P.* پس از شام *A.* بعد العشا وقت بعد العشاپی یاران ایله امرار ایدر

ÂPRETÉ. Qualité de ce qui est rude au toucher *A.* حرشت - خشونت *P.* درشتی *T.* قاتیلق - سردلك || L'âpreté d'une étoffe خشونتی - ثوبك حرشتی

Il signifie aussi, saveur piquante et désagréable *A.* عفوصت *P.* رندی *T.* ککره‌لك

Âpreté des chemins. *A.* وعارت الطریق *P.* سختئ راه *T.* یولك چپره‌شکلکی - یولك سردلکی

Figur. || Âpreté d'humeur شدّت مزاج - خشونت مزاج Âpreté de moeurs اخلاق واادابك شدّتی L'âpreté de son esprit le rend insociable خشونت مزاجی تقریبیله قابل الفت دکلدر L'âpreté d'une réprimande تعزیر ومؤاخذه‌نك شدّتی L'âpreté du froid برودتك شدّتی

APTE. Propre à quelque chose. Il ne s'emploie qu'au Palais *A.* مستحق *P.* سزاوار - شایان *T.* کرکلو || Apte à posséder تصرفه مستحق

APTITUDE. Disposition naturelle à quelque chose *A.* استعداد *P.* شایستگی *T.* کلیش || Il n'a pas guère d'aptitude aux Mathématiques علوم ریاضیّه‌یه استعدادی بوقدر - مایهٔ استعداددن بی بهره در

APUREMENT. Reddition finale d'un compte *A.* تنقیح الحساب *P.* حساب پاك سازئ *T.* حسابك تمیزلنوب کسلمه‌سی || Depuis l'apurement de ses comptes محاسبه‌سنك تنقیحندنبرو

APURER. Lever les charges qui ont été mises sur les parties d'un compte, lorsqu'il a été rendu *A.* تنقیح الحساب *P.* حسابرا پاك ساختن *T.* حسابی تمیزلیوب کسمك || Le compte de l'épargne a été rendu, et on travaille à l'apurer استفضالاتك دفتری عرض اولنوب تنقیحنه مبادرت اولندی

AQUATIQUE. Marécageux *A.* ذو النسامة - مرج *P.* آغر *T.* صولاق - چپلك || Lieux aquatiques اراضئ کثیرة النسامه چپلك یرلر - صولاق یرلر

Il signifie aussi, ce qui croît et se nourrit dans l'eau *A.* مائی pl. مائیات *P.* آبی *T.* صوبك || Plantes aquatiques نباتات مائیة *P.* گیاهای آبی *T.* صو اوتلقلری Oiseaux aquatiques طیور مائیة *P.* مرغان آبی *T.* صو قوشلری Animaux aquatiques حیوانات مائیة

AQUEDUC. Canal pour conduire de l'eau *A.* قناة pl. قنوات *P.* بارکین *T.* صویولی || Les Romains ont bâti un grand nombre d'aqueducs رومانیون قنوات کثیره انشا ایتمشلر ایدی

Aqueduc souterrain *A.* بلعوم pl. بلاعیم *P.* آهول *T.* یرآلتنده صو یولی

AQUEUX. Qui est de la nature de l'eau *A.* ذوالمائیة *P.* آبناك *T.* مائیتلو - صولو || L'humeur aqueuse de l'oeil عینك مادّهٔ ذات المائیتی Tumeur aqueuse مائیتلو ورم Ces fruits n'ont point de goût; ils sont trop aqueux اشبو فواکه بغایت مائیتلو اولمغله کلیّاً بی طعم ومزه در

AQUILIN. Courbé en bec d'aigle. Il ne se dit que du nez *A.* انف اقنا *P.* بینئ خمیده *T.* جکمه بورون - طوغان بورنی

En Poésie, il signifie vent froid et orageux *A.* ریح عاصف pl. عواصف *P.* تندباد *T.* بوره

ARABESQUES. Terme d'Architecture. Dans le genre des Arabes *A.* علی صورة العرب *P.* تازی گونه *T.* عربجه

Arabesques. Sorte d'ornemens qui consistent en des entrelacements de feuillages et de figures sans ensemble *A.* معرج *P.* نقش پیچ در پیچ *T.* طولاشقلو نقشلر

ARABIQUE. Qui est d'Arabie *A.* عربی *P.* تازی *T.* عربی || Gomme arabique صمغ عربی

ARABLE. Labourable *A.* صالح للفلاحة - سهل الفلاحة *P.* شیار پذیر *T.* قابل سورلمسی - کلور - سورلمه || Des terres arables اراضئ سهلة الفلاحه - فلاحته صالح طوپراق - سورلمه کلور طوپراق

ARACK. Liqueur spiritueuse qu'on tire du riz fermenté *A.* نبیذ الارز *P.* باره *T.* پرنج عرقی

ARAIGNÉE. Insecte qui tire de son corps une substance dont il forme des filets et une toile *A.* عنکبوت pl. عناکب - مولد *P.* مکسگیر - غنده - دیوپای - تنند - جولاهك *T.* اوروسجك || Toile d'araignée *A.* نسج العنکبوت *P.* تار عنکبوت - تنند - تنسته - کرتند - انفست - عنکبوت - بافتهٔ *T.* اوروسجك آغی

ARASEMENT. Action de mettre plusieurs pièces de niveau *A.* تساوی *P.* همسری - همبرابری *T.* برابرلشدرمه

ARASER. Mettre de niveau un mur, en élevant les endroits bas jusqu' à une hauteur déterminée *A.* تسویة القدود *P.* همسر کردن - همبرابر ساختن *T.* بویی برابرلشدرمك || Ce mur est d'inégale hauteur en plusieurs endroits, il faut l'araser

بو دیوارك فندی وافر محللرده نا مطابق اولمغله تسویه‌یه محتاجدر

ARATOIRE. Qui appartient à l'agriculture *A.* فلاحی ـ متعلق الی الفلاحة *P.* متعلق برزیگری *T.* اکنجیلکه متعلق || Art aratoire فن فلاحت ـ فلاحته متعلق فن Les instrumens aratoires ادوات فلاحیه ـ آلات فلاحت ـ اکنجی آلتلری

ARBALÈTE. Arme qui était fort en usage avant l'invention de la poudre à canon. C'est un arc d'acier qui se bande avec un ressort *A.* قوس منجنیق *P.* کمان زنبورکدار *T.* زنبرکلو یای

Arbalète à jalet, ou Arc à jalet. Une arbalète avec laquelle on tire de petites boules de terre cuite *A.* قذافة البنادق *P.* کمان مهره ـ کمان گره ـ کمانگروهه

ARBITRAGE. Jugement par arbitres *A.* رؤیة الدعوا بمعرفة الحکم || Mettre quelque chose en arbitrage بر ماده‌یی حکم معرفتیله رؤیت اولنمغه حواله ایتمك Se soumettre à l'arbitrage دعوانك حکم معرفتیله رؤیت اولنمسنه راضی اولمق

ARBITRAIRE. Qui dépend de la volonté de chaque personne *A.* حکم برای المستبد ـ حکم عندی ـ رای عندی *P.* خود رایانه حکم *T.* عرفی || L'Église n'a point décidé là-dessus, cela est arbitraire شریعت بو بابده بر درلو حکم ایتمدی همان رای ـ همان رای مستبد ایله حکم اولنمش شیدر حکم عرفی ایله ـ عندی ایله جاری اولمش شیدر

Il se dit aussi, de ce qui dépend de la volonté des juges de prononcer *A.* منوط الی رای القاضی *P.* وابستهٔ رای قاضی *T.* قاضینك راینه باغلو || En certains cas, les peines sont arbitraires بعض امورده جزا وعقوبتك حکمی رای قاضی‌یه منوطدر Amende arbitraire رای مخصوص قاضی ـ قاضینك رای خودنجه قطع ـ ایله قطع اولنمش جریمه اولنمش جریمه

ARBITRAIREMENT. D'une façon arbitraire *A.* بحکم العندی ـ باستبداد الرای *P.* خود کامانه ـ خود رایانه *T.* عرفی ـ استبداد رای ایله || Agir arbitrairement کندو رایجه ـ اولدرق استبداد رای ایله عمل وحرکت ایتمك Gouverner arbitrairement استبداد رای ایله اداره ملك ایتمك

ARBITRAL. Prononcé par des arbitres *A.* صادرعن جانب الحکم || Sentence arbitrale حکم اعلامی ـ حکم طرفندن ویریلان اعلام Jugement arbitral حکم حکمی ـ حکم طرفندن صادر اولان حکم

ARBITRALEMENT. Par arbitre *A.* بمعرفة الحکم *T.* حکم معرفتیله || Cette affaire fut jugée arbitralement بودعوا حکم معرفتیله فصل اولندی

ARBITRATION. Estimation ou évaluation faite en gros *A.* تقدیر القیمة علی وجه التخمین *P.* بها نهادن بروجه تخمین *T.* اورانلمه‌دن بها کسمه

ARBITRE. Puissance que la volonté a de choisir. Il est toujours joint avec le mot Libre *A.* ارادهٔ جزئیه || Dieu a donné aux hommes leur libre arbitre حق تعالی حضرتلری انسانه ارادهٔ جزئیه احسان ایلدی

ARBITRE. Celui que des personnes choisissent de part et d'autre pour terminer leurs différends *A.* حکم *P.* حکم *T.* طرفیندن تحکیم بالتراضی اختیار اولنان حکم || Nommer un arbitre تعیین حکم ـ حکم ایتمك Choisir quelqu'un pour arbitre بر کمسنه‌یی حکم اولمق اوزره انتخاب ایتمك Se rapporter de quelque chose à des arbitres بر ماده‌یی تحکیم اولنان حکملرك حکمنه حواله ایتمك

Il signifie aussi, maitre absolu *A.* حاکم مطلق کیف ما یشاء ـ فاعل مختار ـ آمر مختار *P.* فرمان فرمای بیچون وچرا *T.* دیلدیکنی ایشلیجی || Il est l'arbitre de mon sort تعیین قسمتم خصوصنده کیف ما یشاء حاکم مطلقدر ـ قسمتم ید اختیارینه موقوفدر Dieu est l'arbitre de la vie et de la mort حضرت خدای متعال کیف ما یشاء حاکم الحیات والماتدر Ce prince s'est rendu l'arbitre de la paix et de la guerre بو پادشاه صلح وسفر خصوصنده کیف ما یشاء فاعل مختار ـ حاکم مطلق اولمق صورتنی اتخاذ ایلدی صلح وسفر خصوصنی ارادهٔ مخصوصه‌سنه ـ اولمق صورتنی تعلیق ایتدردی

ARBITRER. Juger, décider en qualité de juge *A.* حکم *P.* فرمودن *T.* بیورمق || Ils paieront l'amende qu'il plaira au juge d'arbitrer حاکم طرفندن حکم اولنه‌جق جریمه‌یی ادا ایده‌جکلردر Ils lui ont tant arbitré pour ses frais مصارفیچون مصروفاتی شوقدره قطع اولندی ـ شوقدر مبلغ حکم اولندی Les réparations ont été arbitrées تعمیراتك یکونی شومقداره حکم اولندی ـ قطع اولندی Les experts ont arbitré que.... اهل خبره شونی حکم ایلدیلر که

ARBORER. Planter *A.* نصب ـ تنصیب *P.* نشاندن *T.* دیکمك || Arborer un étendard ـ نصب رایت ایتمك ـ بیراق دیکمك Arborer les enseignes نصب اعلام ایتمك

نصب الويه ايتمك نشانلری ديكمك Arborer les drapeaux ـ Arborer la croix صليب شريف نشانی نصب ايتمك ـ Arborer le pavillon de France فرانسه بيراغنی ديكمك نشاندهٔ موقع افتخار ايتمك

Figur. Se déclarer ouvertement pour quelque parti *A.* رفع اللوا *P.* رايت افراشتن *T.* بيراق آچمق رايت || Il a arboré l'impiété رايت افراز كفر ـ رفع لوای كفر والحاد ايلدی دينسزلق بيراغنی آچدی ـ والحاد اولدی

Arboré. *A.* منصوب *P.* نشانده *T.* ديكلمش

ARBORISÉ. Il se dit de certaines pierres sur lesquelles on voit des représentations d'arbres *A.* حجر مشجّر pl. احجار مشجّرة

ARBOUSE. Fruit d'arbousier *A.* حناء احمر *T.* قوجه يمشی

ARBOUSIER. Arbre toujours vert, dont le fruit est doux et presque semblable à des cerises *A.* شجر حناء احمر *T.* قوجه يمشی آغاجی

ARBRE. Plante ligneuse et durable, n'ayant qu'un tronc principal qui s'étend, et se divise par quantité de branches *A.* شجر ـ شجرة pl. اشجار *P.* درخت *T.* آغاج || Grand arbre شجر درخت بالا قدّ Arbre haut *A.* شجر رفيع القدّ *P.* دوحه ـ كبير branchu شجرهٔ ملتفة الافنان شجرهٔ كثيرة الاغصان touffu قوری آغاج sec *A.* شجر يابس *P.* درخت خشك *T.* قوريمش آغاج mort *A.* شجر ميّت *P.* درخت مرده *T.* vert *A.* شجر طری *P.* درخت تازه fleuri *A.* شجرة ذات الازهار *P.* درخت شكوفه دار *T.* چيچك آچمش آغاج Arbre toujours vert *A.* شجر دائمى البهار ـ عروه *P.* درخت بيخزان ـ هر دم تازه ـ هر دم بهار Planter des arbres غرس اشجار ايتمك ـ آغاجلر ديكمك Allée d'arbres سطور اشجار ايله مرتّب طريق Arbre fruitier *A.* شجر مثمر *P.* درخت ميوه وير ميوه دار *T.* آغاج Arbre nain *A.* شجر داسی *T.* بودور آغاج

Il se dit aussi, d'une grosse et longue pièce de bois *A.* عمود pl. اعمده *P.* ستون *T.* ديرك || Arbre de moulin دكرماننك ديركی ـ عمودی L'arbre d'un navire كمينك ـ ستون سفينه ديركی

On dit en termes d'Écriture, L'arbre de vie *A.* شجرة الحياة Et l'arbre de la science du bien et du mal *A.* شجرة التمييز

Arbre de la croix. C'est la croix où Notre-Seigneur fut attaché *A.* عود الصليب

On dit figur., Arbre généalogique *A.* شجرة النسب || Faire graver un arbre généalogique بر عدد شجرهٔ نسب حك ايتدرمك

ARBRISSEAU. Petit arbre dont le tronc se divise en une infinité de tiges branchues *A.* بجله pl. بجلات *P.* بنك ـ درخت خرده ـ درخت كوچك *T.* اوفاق آغاج || Jeune arbrisseau *A.* بجلهٔ طريّه *P.* بنك تازه *T.* تازه يتشمش اوفاق آغاج

ARBUSTE. Arbrisseau qui ne s'élève guère *A.* شجرة داسية *P.* درخت كوته قد *T.* بودور آغاج

ARC. Arme offensive propre à combattre de loin *A.* قوس pl. اقواس *P.* كمان ـ چرخ *T.* يای || La poignée d'un arc مقبض قوس ـ كمان قبضسی Bander un arc توتير قوس ايتمك ـ يايی كرمك ـ يايی قورمق Cela est courbé en arc فلان شئ شكل قوس اوزره منحنيدر

On appelle Arc de carrosse, deux pièces de fer courbées en arc, par le moyen desquelles le carrosse tourne *T.* عربه نك دمور يايی

En Architecture, il signifie cintre *A.* طاق pl. طاقات *P.* كمر *T.* كمر || L'arc d'une voûte قبه نك كمری

Arc de triomphe, ou arc triomphal. Grand portique élevé à l'entrée d'une ville, en l'honneur d'un vainqueur *A.* طاق الغزا || Élever un arc de triomphe بر طاق غزا اقامه ايتدرمك L'arc de Constantin قسطنطين نام قيصر ايچون اقامه ايتدريلان طاق معلای غزا

Arc sourcilier. C'est le bout de l'os frontal où croissent les sourcils *A.* حجاج *P.* استخوان ابرو *T.* قاش كميكی

ARCADE. Ouverture en arc *A.* فاصلة البناء المعقود pl. فواصل البناء المعقود *P.* فاصلهٔ كمربسته *T.* كمرلو آچيقلق || Les arcades d'un bâtiment بنانك فواصل معقودهسی Les arcades de la Place Royale سرای ميداننده كی ابنيه نك فواصل معقودهسی

ARC-BOUTANT. Pilier qui finit en demi-arc *A.* دعامة محرّدة *P.* ستون خميده سر *T.* باشی اكری ديرك || Un des arcs boutans de la voûte est tombé بنانك دعايم محرّده سندن بری منهدم اولمشدر

Il se dit figur., des personnes qui sont les plus considérables dans un parti *A.* دعامة القوم *P.* پشتوان گروه *T.* فرقه نك طياغی

ARC-BOUTER. Soutenir, appuyer *A.* نصب - ضرب الدعامة *P.* پشتوان زدن *T.* دستك اورمق || Arc-bouter une muraille دیواره ضرب دعامه ایله استحکام ویرمك

ARCEAU. Arc d'une voûte *A.* طاق القبة *P.* كمر گنبد *T.* قبه كمری

ARC-EN-CIEL. Météore qui paraît dans les nues *A.* قوس الكم صاغمه *T.* كلكم - كرگم - تیراره - كمان آسمان *P.* قزح || Les couleurs de l'arc-en ciel قوس قزحك الوان عدیده سی

ARCHAL. V. Fil.

ARCHANGE. Ange d'un ordre supérieur *A.* رئيس الملائكه *P.* سر فرشتگان *T.* باش ملك - ملكلرك اولوسی

ARCHE. La partie d'un pont sous laquelle l'eau passe *A.* طاق الجسر pl. طاقات الجسر *P.* كمر پل *T.* كوپری كمری || Le pont a tant d'arches شو قدر عدد كمرلو بر قطعه كوپری Arche trop haute بغایت مرتفع جسر كمری Un pont qui a une seule arche تك كمرلو بر جسر

Il se dit particulièrement du vaisseau de Noé *A.* سفينة النوح *P.* كشتئ نوح *T.* نوح كميسی || Dieu commanda à Noé d'entrer dans l'arche avec toute sorte d'animaux حضرت نوح اجناس حيواناتك مجموعنی استصحاب ايله بامر الله تعالی سفينه يه سوار اولدی — Figur. Arche de Noé. Une maison où il y a toutes sortes de gens logés *T.* سفينهٔ نوحدن نمونه بر خانه

ARCHE d'alliance. Coffre fait par le commandement de Dieu, et dans lequel les tables de la Loi étaient gardées *A.* تابوت العهد - تابوت الميثاق - صندوقة السكينه *P.* سندوق پيمان

ARCHER. Combattant avec l'arc *A.* رامی السهم pl. رماة السهم - نابل pl. نبله *P.* تیر انداز *T.* اوقچی

Il se disait aussi, de certains officiers de Police *A.* قوّاس pl. قوّاسين *T.* قوّاس

ARCHET. Sorte de petit arc dont on se sert pour tirer le son du violon *A.* سهم الكمان *P.* تير كمان - كمانه *T.* كمان يايی || Passer doucement l'archet كمان اوزرينه يواشجه يايی يورتمك

ARCHÉTYPE. Original, patron, modèle. Il n'est guère d'usage qu'en cette phrase, L'archétype du monde *A.* اصل العالم *P.* هيولای نخستين جهان *T.* دنيانك ايلك قالبی

Dans les monnaies, c'est l'étalon primitif des poids et mesures *A.* اصل المعيار

ARCHEVÊCHÉ. Diocèse d'un archevêque *A.* ايالت مطرانيه *P.* قلمرو مترهپوليدی *T.* مترهپوليده تابع مملكت || Tours est un archevêché فلان قضا بر مترهپوليده تابعدر

Il signifie aussi, le palais de l'archevêque *A.* بيت المطران *P.* خانهٔ مترهپوليد *T.* مترهپوليد قوناغی

ARCHEVÊQUE. Prélat métropolitain, qui a un certain nombre d'évêques pour suffragans *A.* مطران *T.* مترهپوليد

ARCHIDIACONAT. La dignité d'archidiacre *A.* رياسة الشمامسه

ARCHIDIACRE. Le premier des diacres *A.* رئيس الشمامسه

ARCHIDUC. Titre de dignité qui n'est d'usage qu'en parlant des Princes de la Maison d'Autriche *T.* باش دوقدلق عنوانيله معنون آوستريا شهزاده سی

ARCHIDUCHÉ. Seigneurie d'archiduc *T.* باش دوقدلق عنوانيله معنون اولان ايالت

ARCHIÉPISCOPAL. Appartenant à l'archevêque *A.* مطرانی *P.* مترهپوليدی *T.* مترهپوليدلكك || Dignité archiépiscopale مترهپوليدلك رتبه سی - رتبهٔ مطرانيه

ARCHIPEL. Étendue de mer, entrecoupée de plusieurs îles *A.* بحر الجزاير *P.* دريای بسيار انجست *T.* آطه لر آره سی دكزی

ARCHIPRÊTRE. Le premier des prêtres *A.* رئيس القسّيسين *P.* سر كشيشان *T.* باش پاپاس

ARCHITECTE. Celui qui exerce l'art de bâtir *A.* معمار pl. معمارين - راز *P.* بناگر *T.* دولگر قلفه سی || Savant architecte معمار حاذق Fameux architecte مشهور ونامدار بر معمار Ce n'est pas un architecte, ce n'est qu'un maçon معمار دكل بيانی قلفه دكل ديوارجيدر - بر بنّا در

ARCHITECTONIQUE. L'art de la construction *A.* فنّ معماری *P.* فنّ بناگری *T.* معمارلق صناعتی - فنّ الربازة - فنّ || Enseigner l'architectonique فنّ معماريی تعليم ايتمك - معماريده درس ويرمك

ARCHITECTONOGRAPHE. Celui qui possède l'art de faire la description des bâtimens *A.* وصّاف الاحوال الابنيه

ARCHITECTONOGRAPHIE. Description de bâtimens *A.* وصف الاحوال الابنيه

ARCHITECTURE. L'art de construire et disposer les édifices *A.* علم البنا - فنّ الانشاء الابنيه *P.* فنّ بنا پردازی *T.* ياپو

فنّ قديم وجديد Ancienne et moderne architecture || صناعتى فنّ بنانك اقسام خمسهسى Les cinq ordres d'architecture بنا — Architecture militaire, c'est l'art de fortifier les places *A.* فنّ البناء الاستحكامات — فنّ معارك الحربى — Architecture navale, c'est l'art de construire les vaisseaux *A.* فنّ الانشاء كمى ياپمدنك فنّى *T.* فنّ السفانة — السفن

Il signifie aussi, l'ordonnance d'un bâtiment *A.* هيئة البنا *P.* رسم بنا *T.* بنانك كسيمى || Voilà une belle architecture بر رسم لطيف بنا — اشته بر هيئت مطبوعهٔ بنا Un beau morceau d'architecture رسم بنانك بر قطعهٔ دلاراسى

ARCHITRAVE. Membre d'architecture qui pose immédiatement sur le chapiteau *A.* تاج *P.* كلاه *T.* باشلق دپدسى

ARCHIVES. Anciens titres et autres papiers importants *A.* دفاتر وسندات قديمه || Les archives d'une grande Maison بر خاندان رفيع الشانك دفاتر وسندات قديمهسى Le trésor des archives دفاتر وسندات قديمه خزينهسى Vieilles archives دفاتر وسندات عتيقه Feuilleter les archives دفاتر وسندات قديمهيى تتبّع ايتمك

Il se dit aussi, du lieu où l'on garde ces sortes de titres *A.* خزينة الدفاتر *P.* دفتر خانه *T.* دفتر خانه || Cette pièce a été tirée des archives بو ورقه دفتر خانهدن اخذ اولنمشدر

ARCHIVISTE. Garde des archives *A.* حافظ الخزينة الدفاتر *P.* دفترخانه امينى *T.* پاسدار خزينهٔ دفترها

ARÇON. L'une des deux pièces qui servent à faire le corps de la selle *A.* قربوس pl. قرابيس *P.* جناغ — سر زين — قادمة القربوس *T.* اكر قاشى || Arçon de devant كوههٔ زين مؤخر اكرك اوك قاشى — قادم الرحل — Arçon de derrière اكرك آرد قاشى — القربوس

ARCTIQUE. Nom qu'on donne au pôle septentrional *A.* شمالى || Pôle arctique قطب شمالى Terres arctiques اراضئ شماليّه — اقاليم شماليّه

ARCTURUS. Nom d'une étoile *A.* سماك رامح

ARDEMMENT. Avec ardeur. Il ne se dit qu'au figuré *A.* بلوعة با سوز درون *P.* بشدّة الاشتياق — بحرقة القلب — القلب گرميّت — يورك يانقلغيله *T.* با سوز دل — از جان ودل — لوعهٔ درون ايله || Aimer ardemment محبّت ايتمك || Se porter ardemment à quelque chose بر شيئه شدّت اشتياق ايله مائل اولمق Il est ardemment épris de sa beauté بر ذاتك حرقت — حسن وجمالنه سوز دل ايله آشفته ومجنون اولمق بال ايله مشتاق اولمق

ARDENT. Qui est enflammé *A.* محمّا — مسخّن — لهاب *P.* تنّور محمّا *T.* قزغين || Fournaise ardente آتشناك — سوزان حديد قزغين Boulet ardent قزغين گلّه Fer ardent قزغين فرون — قزغين دمور — مسخّن

Il signifie aussi, allumé *A.* مشتعل *P.* فروزان *T.* يانمش || Lampe ardente قنديل مشتعل — قنديل يانمش Flambeau ardent مشعلهٔ فروزان

Et qui brûle, qui enflamme *A.* موقد — محرق *P.* سوزنده — آتشين *T.* ياقيجى || Le soleil est très-ardent aujourd'hui بو كونكى كون شمس بغايت محرقدر — On dit, Miroir ardent *A.* مرآت موقدة *P.* آيينهٔ آتش افروز *T.* طوتشدريجى آيينه

Figur. Violent, véhément *A.* شديد الحرقة — شديد — اكيد *P.* تيز — گرما گرم *T.* يانق — كسكين || Désir ardent اشتياق يانق استك — اشتياق اكيد — شديد Amour ardent عشق يانوب — عشق سوز ناك — عشق كثير الالتياع — شديد Poursuite ardente تعقيب اكيد Fièvre ardente ياقيجى سوكى حمّاى محرق — حمّاى شديد الحراره

On dit aussi, Soif ardente *A.* شدّت العطش — غيم — سهاف *P.* تشنگئ سخت وتيز *T.* كسكين صوصدلق

Il signifie aussi, qui se porte avec affection et véhémence à quelque chose *A.* مولع — منهمك *P.* دلداده *T.* دوشكون — گرميّت ايله مبتلا || Homme ardent au combat, à l'étude, à la dispute, à la chasse جنك وحربه ومطالعهٔ كتبه ومجادله مولع ومبتلا بر آدم — ومناقشهيه وصيد وشكاره منهمك بر آدم

Et qui a grande activité *A.* شهم — مشهوم الطبع — صاحب آتشپاره *P.* جاهد — جلّاد الامور — شديد الاقدام — الشهامة *T.* غيرتلو — ايشنده گرميّتلو — گرميّتلو طاورانيجى || C'est un homme extrêmement ardent بغايت — جلّاد الامور بر آدمدر ايشنده گرميّت ايله طاورانور — مشهوم المزاج بر آدمدر Un ardent adversaire خصم جاهد — شديد الاقدام بر خصم — Il se dit aussi, dans ce sens, des animaux || Cheval ardent اسب آتش يوركلو — آتشپاره بر كلب Chien ardent آتش عنان بغايت آتش مزاج بر طوغان Faucon trop ardent كوپك

ARDENT, au substantif signifie, une exhalaison enflammée qui paraît dans les endroits marécageux *A.* بخار نارىّ pl. ابخرة ناريّه *P.* بخار آتشين *T.* آتشلو بوغوم || On voit souvent des

ardens dans les marais غالب حالده صولاق يرلرده ابخرهٔ نارّيه كوربنور

ARDEUR. Chaleur véhémente *A.* شدّت ـ سخونت ـ حموّ الحرارة *P.* گرمى ـ تاب ـ تف *T.* قزغينلق || L'ardeur du feu حموّ نار ـ آتش تف وتاب آتشك قزغينلغى ـ تف L'ardeur du soleil حميّاى شمس

En parlant de la grande chaleur de l'air, on emploie les mots *A.* تابش حرّ شديد ـ حميّاء الهوا ـ احتدام الحرّ ـ سهام *P.* هوا *T.* هوانك اسيلكى || Pendant les grandes ardeurs de la canicule سهام باحور ـ ايّام باحورده اولان احتدام حرّ

Il se dit aussi, de la chaleur piquante qu'on éprouve dans certaines maladies *A.* حرقت *P.* سوزش *T.* يانقلق || Ardeur d'entrailles حرقت احشا Ardeur d'urine حرقت بول

Et figur., de la chaleur avec laquelle on se porte à quelque chose *A.* شوق اكيد ـ حرارت الاشتياق ـ حرارت *P.* گرمىٔ دروں ـ گرميّت ـ خواهش *T.* استك يانق || Faire quelque chose avec ardeur بر ايشى حرارت ايله ايشلمك ـ بر ايشه حرارت اشتياق ايله بذل همّت ايتمك Une sainte ardeur رضاء اللهه مقارن گرميت دروں غيرت افزوں L'ardeur de son zèle اشتعال آتش گرماگرم غيرتى ـ حرارت غيرتى L'ardeur de sa dévotion اشتداد حرارت تعبّد وديانتى Poursuivre quelque chose avec ardeur بر خصوصك تعقيبنه گرميّت گرميّت دروں ايله بر ايشك ـ دروں ايله اقدام ايتمك Être plein d'ardeur pour le service de ses amis پسنه دوشمك بر كمسنه‌نك دوست خدمتنده آتش غيرت وهمّتى دائمى ـ حميّاى حرب وقتال L'ardeur du combat الاشتعال اولمق نائرهٔ ذات الضرام حرب وقتالك ـ استحرار حرب وقتال جنككٔ قزشمه‌سى ـ جنككٔ قزغينلغى ـ حال كمال اشتعالى L'ardeur de la dispute قزشمه‌سى ـ معارضه‌نك اشتداد حرارتى

ARDILLON. Pointe de métal faisant partie d'une boucle *A.* لسان الابزين ـ عقرب *T.* طوقه

ARDOISE. Espèce de pierre tendre et de couleur bleuâtre *T.* قياغن طاشى

ARDOISIÈRE. Carrière d'ardoise *T.* قياغن طاشى اوجاغى

AREC. Fruit d'un arbre que les Indiens mangent avec la feuille de bétel *A.* فوفل *P.* فوفل ـ پوپل *T.* فلفلك

ARÈNE. Sable *A.* رملة pl. رمل pl. رمال *P.* ريگ *T.* قوم || Les brûlantes arènes de l'Égypte رمل رمضاى مصر ـ مصرك يانق قوملرى

Il se dit aussi, des cirques où se faisaient les combats des gladiateurs *A.* ميدان المبارزين *P.* عرصه‌گاه پهلوانان *T.* پهلوانلره مخصوص قوم ميدانى

ARÉNEUX. Sablonneux. *A.* كثير الرمال ـ رملى *P.* ريگناك ريگ آلود ـ *T.* قوملى || Les plages aréneuses شاطئ كثير الرمال

ARÉOLE. Cercle coloré qui entoure le mamelon *A.* هالة لحلمة *P.* ممه دوكمه‌سى چوره‌سى *T.* جنبر گذه

ARÉOMÈTRE. Instrument servant à connaître le degré de la pesanteur des fluides *A.* مقياس المايعات *P.* ترازوى آبيها *T.* صيويق شيلرك ترازوسى

ARÉOSTATIQUE. Qui est en équilibre avec l'air. Il se dit des machines qui s'élèvent dans l'air. V. Aérostat.

ARÉOSTYLE. Édifice dont les colonnes sont éloignées les unes des autres *A.* عمارة ذات الاساطين المتباينة *P.* بنايىٔ بر برى برندن فاصله‌لو ديركلر *T.* ستونهاى دور از يكديگر اوزرنده‌كى بنا

ARÊTE. Ce qui sert à soutenir la chair des poissons *A.* حسكة ـ السمك *P.* خار ماهى ـ آسه *T.* سفط بالق قلچغى || Prenez garde aux arêtes حذر ايله بالق قلچقلرندن

En termes d'Architecture. L'angle saillant que forment deux faces d'une pierre, d'une pièce de bois *A.* فرق الشكل المسنّم *T.* بالق صرتى شكلنك سيورى طرفى

ARGANEAU. V. Organeau.

ARGÉMONE. Plante nommée aussi Pavot épineux *A.* ارغامونى *P.* ماميثاى سرخ *T.* تيكنلو خشخاش

ARGENT. Métal blanc *A.* لجين ـ فضّة *P.* سيم ـ گماشه *T.* كمش || Minière d'argent كمشخانه ـ معدن فضّه كمش معدنى ـ Veine d'argent عرق فضّه ـ كمش طمرى Barre d'argent كمش كلچه‌سى ـ كمش سبيكه‌سى جيبوغى Lingot d'argent Argent de bon aloi فضّهٔ جيّد العيار ـ ابو كمش عيارى Monnaie d'argent كمش سكه ـ كمش اقچه Vaisselle d'argent اوانىٔ سيم Assiettes d'argent سيم طباقلر Argent fin اعلا كمش affiné تصفيه اولنمش كمش purifié قال اولمش كمش monnoyé سيم مسكوك ـ سيم معمول سكه‌لنمش كمش travaillé, ouvragé جلادار كمش ـ مجلا كمش ـ مصيقل poli ايشلنمش كمش ـ تل اورلمش filé قالبه افراغ اولنمش كمش moulu ـ جلالو

ساخته کمش ـ عملی کمش mat صونق کمش faux کمش

Il se dit aussi, de toute sorte de monnaie *A.* مال pl. اموال *P.* پول *T.* اقچه || L'argent du Roi مال خاص شهریاری

L'argent du fisc بیت المال ـ اموال میریه pl. مال میری

L'argent des particuliers افراد ناسک ـ اموال افراد ناس

Argent comptant نقد اقچه اقچه‌سی Payer en argent comptant پیشین ـ نقد اقچه ایله ـ نقداً ـ عن نقد ادا ایتمک

Avoir de l'argent en commerce بر کمسنه‌نک تجارتده اقچه ایله

Prendre de l'argent à intérêt مرابحه ایله اقچه اقچه‌سی اولمق

Prêter de l'argent مرابحه ایله اقچه آلمق ـ استقراض ایتمک

Emprunter de l'argent قرض اقچه ویرمک ـ اقچه اداند ایتمک

اودونج ـ استداند ایتمک ـ اقچه استقراض ایتمک

Toucher de l'argent قبض ـ اقچه اخذ ایتمک اقچه آلمق

Tirer de l'argent de quelqu'un بر کمسنه‌دن اقچه ایتمک

Amasser de l'argent ـ ادخار مال ایتمک جلب ایتمک

Dépenser son argent mal à propos عبث یره اقچه بیهوده‌رمق

Faire tout à force d'argent هر شیئی اقچه صرف ایتمک

Se laisser corrompre par argent اقچه‌یه طمعاً قوتیله ایتمک

C'est un juge incorruptible, il n'y a rien à faire auprès de lui par argent افساد اولنمق فلان حاکم قابل افساد اولور مقوله‌دن اولمیوب اطماع طریقیله کندوسندن بر شی تحصیلی محال اندر محالدر

On appelle Argent du jeu, l'argent gagné au jeu *A.* کسب القمار *T.* قماردن قزانلمش اقچه

On dit, Payer argent sec پاک اقچه صایمق Payer argent bas پیشین اقچه ویرمک ـ طرنق دیبنده اقچه صایمق

Payer argent sur table یک تخته‌ده اقچه صایمق

On appelle Argent mignon, un argent de réserve que l'on peut employer en dépenses inutiles *T.* آرتمش اقچه ـ زائد اقچه

Il se dit particulièrement de la monnaie faite de ce métal *A.* سکهٔ فضیّه ـ دراهم pl. درهم *P.* سکهٔ سیم ـ درم *T.* کمش آقچه || Voulez-vous être payé en or ou en argent? اقچه‌کی آلتونمی

On a battu cette année à la Monnaie tant de millions en argent یاخود کمش سکه‌می استرسک بو سنهٔ مبارکه‌ده شو قدر کرّه یوز بیک کمش سکه ضرب اولنمشدر

On dit proverbialement, Argent comptant porte médecine, pour dire, que l'argent est d'un grand secours aux affaires نقد اقچه ایش بتورر

Prendre quelque chose pour argent comptant, pour dire, croire légèrement quelque chose *T.* مال موجود کبی عدّ الده‌کی نقد اقچه کبی کرچک ظن ایتمک ـ ایتمک

C'est de l'argent en barre, pour dire, qu'une chose est de bon et prompt débit, et qu'elle vaut autant que l'argent comptant *T.* صندوقده موجود خالص سبیکه کمش کبیدر

Et c'est de l'argent perdu, c'est-à dire, dépensé pour une affaire qu'on ne pense pas devoir réussir *T.* دکزه آقچه آتمقدر

ARGENTER. Couvrir de feuilles d'argent *A.* طلاء بالفضة *P.* بر کمش قاپلمق *T.* سیم اندودن || Faire argenter un vase قطعه وعایی کمش ایله قاپلتمق

ARGENTÉ. *A.* مطلاء بالفضة *P.* سیم اندود *T.* کمش قاپلو || Boutons d'étain argentés کمش ایله مطلا قلای تکمه‌لر

Il se dit aussi, d'un blanc qui a l'éclat de l'argent *A.* مرقرق *P.* درّی اللمعان *T.* سیمگون ـ کمش کبی پارلدایجی || Le plumage argenté du cygne اریاش مرقرقهٔ عرنوق

Flots argentés *A.* امواج مرقرقه *T.* پارلدایجی طالغه‌لر

Les rayons argentés de la lune اشعهٔ درّی اللمعان قمر

ARGENTIER. Officier dans les Maisons Royales, qui est préposé pour distribuer certains fonds *A.* امین المصرف *P.* کتخدای مصارف *T.* مصرف امینی

ARGENTERIE. Vaisselle et autres meubles d'argent *A.* اوانی فضیّة *P.* آونده‌های سیمین *T.* کمش قابلر طاقمی ـ کمش قابلر

ARGENTIN. Qui a un son clair et retentissant *A.* مطنطن *P.* پارلاق سسلو *T.* ولولدناک || Voix argentine صوت مطنطن ـ صدای ولولدناک

Il se dit aussi d'une couleur qui a quelque chose de l'éclat de l'argent *A.* وقاج *P.* رونقدار *T.* پرلاق || Couleur argentine لون وقاج ـ On dit aussi, Onde argentine موج وقاج ورونقدار

ARGENTURE. Argent fort mince appliqué sur la superficie de quelque ouvrage *A.* ورقة الفضة *P.* برگ سیم *T.* کمش ورق || Ouvrage de dorure et d'argenture اوراق ذهبیه وفضیه‌دن زرکاری وسیمکاری ورقلر ایله مصنوع ـ مصنوع اولان شیلر ایشلمه‌لر

ARGILE. Terre grasse, molle et ductile *A.* غضار ـ صلصال *P.* گل سفید *T.* اوزلو طوپراق || Vase d'argile اوزلو طوپراقدن یاپلمش قاب

ARGILEUX. Qui tient de l'argile *A.* غضیر ـ صلصالی *P.* آلودهٔ گل سفید *T.* اوزلو طوپراقلو || Terre argileuse ارض غضیره ـ

طوپراغی اوزلو یر- زمین صاصالناک

ARGO. Constellation *A.* السفينة

ARGUMENT. Terme de Logique. Raisonnement par lequel on tire une consequence *A.* حجت pl. حجج برهان pl. براهين - قياس pl. قياسات عقلية *P.* آوند *T.* اثبات || Argument en forme حسب الشروط برقياس عقلی Argument puissant برهان قوی concluant برهان منتج الحكم - حكم - حجت مثبته démonstratif ترتب ایدر حجت وبرهان - برهان مجبر - برهان ملزم pressant حجت منتجة الاثبات invincible برهان اولان جرح واعتراض نا قابل - جرحی غیر صحیح - برهان فاسد faux ممکن اولمیهجق برهان péremptoire قطعی captieux ظاهر فریب sophistique مغالطه آمیز Repousser un argument ایراد اولنان برهانی ردّ ودفع ایتمک Répondre à un argument ایراد اولنان برهانه مقابله ایتمک - بر قیاس عقلینک Solidité d'un argument جواب ویرمک بر برهانک - رسوخ ومتانتی

Il signifie aussi, indice, preuve *A.* دلیل pl. دلائل pl. ادلّه *P.* نمودار *T.* دلیل || J'en tire un grand argument contre lui علیهنه اولدرق بر دلیل قوی استخراج ایدرم

Et le sujet en abrégé d'un ouvrage *A.* موجز - مجمل

ARGUMENTATEUR. Celui qui aime à argumenter *A.* مقوال مقوال البراهين - العقليات

ARGUMENTATION. Manière de faire des argumens *A.* فنّ برهان اویدرمنک صنعتی *T.* فنّ آوند پردازی *P.* البرهنة

ARGUMENTER. Faire un argument *A.* احضار - اقامت البرهان اثبات کتورمک *T.* آوند آوردن *P.* اتیان الحجة - البرهان

Et tirer des conséquences d'une chose à une autre *A.* استخراج الدلیل || Argumenter contre une proposition بر مسئلهنک خلافنه استخراج دلیل ایتمک J'argumente ainsi شو وجهله استخراج دلیل ایدرمکه On peut toujours argumenter de l'acte à la puissance فعلدن قوت حقنده استخراج دلیل اولنمق هر حالده ممکندر

ARGUS. Espion *A.* عین *P.* خبر پژوه - آیشه *T.* چاشوت

On dit figur., Des yeux d'Argus, pour dire, des yeux très-pénétrans *A.* عین زرقاء الیمامه || Il a des yeux d'Argus ابصر من زرقاء الیمامهدر

ARGUTIE. Vaine subtilité *A.* بحث ما لا یعنی *P.* حرفزنی *T.* عبث سوز || Il y a plus d'arguties dans ce discours بیمال بو مقالهده ابحاث ما لا یعنی que de raisonnemens solides رسوخ واستحکامه مقارن ملاحظاتدن زیاده در

ARGYRITE. V. Marcassite.

ARIDE. Qui est stérile *A.* مجدوب - جدیب - جدب *P.* شوره - خشکسار *T.* قوراق || Terre aride زمین شوره - ارض مجدوبه - رمال مجدوبه - رملهٔ عجما Sablons arides قوراق یر - قوراقلق قومسالار

Il signifie aussi, sec *A.* یابس *P.* خشک - خشکیده *T.* قوربمش - قوری || Citerne aride قوربمش صهرنیج

Il se dit figur., d'un sujet qui ne fournit pas au discours, et d'un esprit qui ne produit rien *A.* عقیم - عدیم النما *P.* هیچ - مبحث عقیم || Sujet aride قسیر - قوری *T.* کمزای - نه زای طبع هیچ نه زای - عقل عقیم Esprit aride

ARIDITÉ. Sécheresse *A.* جدوبت *P.* خشکی *T.* قوراقلق || L'aridité de la terre ارض جدوبت - زمین خشکی - یرک قوراقلغی

Figur. *A.* عدم النما - عقم *P.* بینمایی - کمزایی *T.* قوربلق - فلان مبحثده اولان حال || L'aridité d'un sujet قسیرلق - سبکک وعبارهنک حال L'aridité du style عقم وبینمایی قوربلغی - عقمی

Il signifie aussi, état de l'âme qui ne sent point de consolation dans les exercices de piété *A.* جمود القلب *P.* افسردگی *T.* طاش یورکلیلک افسرده دلی - دل || Les plus grands Saints ont des temps d'aridité اعزهٔ کرامک اعظم واشهرلری بیله بعضاً جمود قلب حالتنه مبتلا اولو کلمشلر در

ARISTOCRATIE. Gouvernement où le pouvoir souverain est exercé par les hommes les plus considérables d'un État *A.* حکومت الاشراف حکومت الرؤساء والمتعینان - القوم *P.* حکومت بزرکان قوم *T.* قومک اولولری معرفتیله اولان حکومت || La République de Venise était une aristocratie ونديك جمهوری مقدما بر حکومت رؤسا ومتعینان ایدی État aristocratique حکومت اشراف قوم صورتنده اداره اولنان ملک ودولت

ARISTOCRATIQUEMENT. D'une manière aristocratique *A.* بحکومة الاشراف القوم *P.* بحکومت بزرکان قوم *T.* قومک اولولری حکومتیله || Cet État est gouverné aristocratiquement فلان ملک اشراف قوم حکومتیله اداره اولنور

ARISTOLOCHE. Plante *A.* زراوند Il y en a deux espèces مدحرج زراوند et زراوند طویل

ARISTOTÉLICIEN. Conforme à la doctrine d'Aristote *A.* حكمت ارسطوطاليسيّة || Philosophie aristotélicienne ارسطوطاليسى

ARISTOTÉLISME. Philosophie d'Aristote *A.* حكمت ارسطو

ARITHMÉTICIEN. Qui sait l'Arithmétique *A.* اهل العلم الحساب حساب علمنى *T.* شناساى علم شمار *P.* اهل العلم الرقم ـ علم حسابده ماهر وعالم || Savant arithméticien بيلن

ARITHMÉTIQUE. Art de calculer *A.* علم ـ قلم الحساب الرقم *P.* علم شمار *T.* حساب علمى || Arithmétique spéculative علم حساب نظرى Arithmétique pratique علم حساب عملى Les quatre premières règles de l'Arithmétique اصول اقسام اصليّهٔ علم رقم ـ اربعهٔ علم حساب

ARITHMÉTIQUE. Qui est fondé sur les nombres *A.* مبنى على الارقام || Calcul arithmétique حساب مبنى على الارقام Proposition arithmétique مسئلهٔ مبنيّة على الارقام

Rapport arithmétique de deux quantités, c'est la différence de ces deux quantités *A.* نسبت حسابيّة Et proportion arithmétique, l'égalité de deux rapports arithmétiques *A.* قياس حسابى

ARITHMÉTIQUEMENT. D'une manière arithmétique *A.* حسب القواعد العلم الحساب *P.* علم شمار قاعدهٔ *T.* بر موجب علم حساب اوزره

ARLEQUIN. Bateleur, farceur *A.* مستسخر *P.* بذله باز *T.* مسخره

ARLEQUINADE. Bouffonnerie d'arlequin *A.* سخريّة *P.* بذله بازى *T.* مسخره‌لق

ARMATEUR. Celui qui arme à ses frais un vaisseau pour aller en course *T.* دشمن سفينه‌لرى اوزرينه ـ اذنلو قورسان تعرّض رخصتنى حامل اولدرق كمى دوناندوب كزن سرسرى قپودان || Les armateurs Français ont fait plusieurs prises دشمن سفينه‌لرى اوزرينه تعرّض رخصتنى حامل اولدرق كمى دوناندوب كزن سرسرى فرانسز قپودانلرى وافر آقدرمه اذنلو فرانسز قورسانلرى چوق ـ اخذ وضبط ايتمشلر در آقدرمه ضبط ايتمشلر در

ARME. Instrument qui sert à attaquer *A.* سلاح pl. اسلحه ـ يزه ـ ساز وسلب *P.* آلات حربيّة pl. آلت الحرب ـ آلت ضرب وتعرّض || Arme offensive براق ـ يوصات گدر *T.* Arme défensive آلت مدافعه وتحفّظ Le fusil et le pistolet sont des armes à feu اسلحهٔ ـ پشتو وتفنك اسلحهٔ ناريّه‌دندر

آتش انداز نوعندندر

On dit, Armes blanches, pour dire, l'épée, la baïonnette etc. *A.* آلات جارحة ـ اسلحهٔ بيضا ـ الواح السّلاح || L'épée et la baïonnette sont des armes blanches قليج وتفنك اوجنده‌كى حربه الواح السلاح نوعندندر

Armes, au pluriel se dit en ces phrases: Faire des armes, tirer des armes, pour dire, s'exercer à escrimer *T.* فنّ اعمال سلاح قوللنمه‌سنى مشق ايتمك ـ سلاحى تعلّم ايتمك Mettre les armes à la main à un jeune homme, pour dire, être le premier à lui apprendre à faire des armes بر نو جوانى اعمال سلاح درسنه باشلتمق Avoir les armes belles, pour dire, faire des armes de bonne grâce *T.* بالحسن واللطافه اعمال سلاح ايتمك Être bien sous les armes, pour dire, avoir bonne grâce, quand on est armé *T.* حسن ادا ايله حمل سلاح ايتمك

Il se dit aussi, des différentes espèces de troupes qui composent une armée *A.* pl. طوايف عسكريّة ـ صنوف عسكريّة *P.* گروههاى لشكر *T.* عسكرى زمره‌لرى || Ce détachement est composé de différentes armes بو قول عسكر گوناگون صنوف صنوف عسكريّهٔ مختلفه‌دن مركبدر ـ عسكريه‌دن عبارتدر Il a des instructions pour les différentes armes صنوف عسكريّهٔ عسكرك هر ـ مختلفه ايچون بشقه بشقه تعليماتى حاملدر بر صنفى ايچون بشقه‌جه وصايا وتعليماتى حاملدر

On appelle, Maître en fait d'armes, ou maître d'armes, celui qui montre à faire des armes *A.* معلّم الاعمال السلاح *P.* استاد سلاح آموز *T.* سلاح قوللنمه‌سنى كوسترن اوسته

Homme d'armes. Un cavalier armé de toutes pièces *A.* شاكى السلاح *P.* سر تا پا سلاح پوش ـ پر سلاح *T.* بستون يات يراقى مكمّل ـ سلاحلو

On dit, Il y a tant d'hommes portant armes, pour dire, capables à porter les armes *T.* حمل سلاحه ـ حرب وضربه قادر مقتدر Et faire ses premières armes, pour dire, aller à la guerre pour la première fois *T.* امر حربه بداء واستفتاح ايتمك ـ جنكه سفتاح ايتمك Et faire passer un soldat par les armes, pour dire, le faire fusiller *T.* بر عسكرى تفريبى عرضهٔ سيف سياست ايتمك

Armes, signifie aussi, la profession de la guerre *A.* طريق عسكريّة ـ *P.* پيشهٔ نبرد آزمايى *T.* جنكجيلك ـ عسكرى طريق صنعتى || Il est né pour les armes عسكرى ايچون

Quitter les armes طريقت عسكريه‌دن خلق اولنمش بر آدمدر
Prendre le métier des armes فارغ اولمق ـ فراغت ايتمك
طريقت عسكريه‌يى التزام ـ طريقت عسكريه‌يه دخول ايتمك
ايتمك

Et les entreprises de guerre *A.* عزايم حربيّه ـ عزايم سفريّه ‖
L'heureux succès des armes du Roi عزايم حربيّهٔ پادشاهينك
Dieu a béni, a fait prospérer les armes نصر واقباله مقارنتى
du Roi جناب خير الناصرين عزايم حربيّهٔ شاهانه‌يى
مقارن يسر وتوفيق ايلدى

On appelle, Suspension d'armes, la cessation des hostilités pour un temps convenu *A.* متاركه

On dit proverb., que les armes sont journalières حادثات
جنك وپيكار بيدوام ونا پايدار در

On dit d'une chose qui peut servir à la défense et à l'attaque, que c'est une arme فلان شئى الده بر آلتدر On dit aussi, Faire arme de quelque chose, pour dire, employer tous les moyens de se donner quelque avantage *T.* بر شيئى آلت
اتخاذ ايتمك

Armes, signifie aussi, toute l'armure d'un homme de guerre *A.*
سلاح طاقمى ـ سلاح پوصات *T.* يلبه *P.* ادوات حربيّه ـ اهبه
V. Armure.

Aux armes. Cri par lequel on avertit une troupe de gens de guerre de prendre les armes *T.* سلاحه طاورانك ‖ On criait aux armes, aux armes سلاحه طاورانك نداسى مكرّرًا
سلاحه طاورانك ديو ـ ومتتابعًا رفع واعلا اولنور ايدى
اصوات مكرّره ايله عسكرك تحريك سلسلهٔ انتباهنه
مبادرت اولنمقده ايدى

Figur. Tout ce qui sert à combattre, à détruire une erreur *A.* آلت ‖ Vous me fournissez des armes contre vous-même
بر تقريب ايله كندو نفسك عليهنه اولدرق يدمده آلت
ويرمش اولورسك Le jeûne et la prière sont les armes d'un chrétien contre les tentations بر مؤمنه كوره نفس امّاره
حقنه اصلح آلات قهر وتغلّب انجق صوم وصلاتدر

Il se dit aussi, de certaines marques propres à chaque Maison noble *T.* نشان خاندان ‖ Les armes de France فرانسه
دولتنك نشانى Il a hérité de tous les biens de cette Maison, à condition d'en porter le nom et les armes بو خاندانك
كنيه ونشاننى قوللنمق شرطيله جميع اموالنه وارث اولدى

Sceller du sceau de ses armes كندو خاندانك نشانى ايله
منقش خاتم ايله تمهير ايتمك

ARMÉE. Grand nombre de troupes assemblées en un corps *A.*
لشكر *P.* جنود pl. جند ـ عساكر pl. عسكر ـ جيوش pl. جيش
اردوى ـ اردوى جسيم Grande armée ‖ اردو ـ چرى *T.* سپاه ـ
قوتلو عسكر ـ عسكر قوىّ الاقتدار puissante بيوك اردو ـ كبير
nombreuse جيوش دريا خروش ـ جيش مطناب ـ عسكر جرّار
عسكر ظفر رهبر Armée victorieuse كليتلو عسكر ـ لشكر انبوه ـ
triomphante عسكر مغازى لشكر نصرت اثر ـ عساكر منصوره ـ
invincible شائبهٔ انهزامدن منزّه اردوى ظفر پوى ـ كستر
délabrée عسكر متشتت الاحوال عسكر دائمى الظفر défaite
ـ دوچار كسر وشكست اولمش عسكر ـ هزيمتديده عسكر
leste سبكبار عسكر بوزغون عسكر Armée de vieilles troupes
ـ سفر كورمش اسكى عسكر ـ بلى الاسفار اولمش عسكر
Armée de جنك آزما وسفر آشنا عسكردن عبارت بر اردو
mer ou armée navale دريا عسكرى ـ عساكر بحريّه Une armée de gens ramassés ديرمه چاتمه نفراتدن ـ ديرنتى عسكر
Lever, mettre sur pied une armée عسكر اخراج عبارت عسكر
Entretenir, faire subsister une عسكر تحرير ايتمك ـ ايتمك
armée اردويى بسلمك Les chefs de l'armée رؤساى عسكر
L'armée marche اردو ضابطان عسكر ـ سركردگان عسكر ـ
بولده ـ رهپيماى سمت مقصود در ـ سير وحركت اوزره در
La marche de l'armée عسكرك ـ عسكرك سير ورفتارى در
L'armée campait اردو خيمه نشين آرام وقرار ايدى يوريمه‌سى
Les quartiers de l'armée اوردونك قوناق قونمش ايدى ـ
L'armée a pris ses quartiers ـ عسكر قوناقلره نزول ايلدى يرلرى
Mettre, ranger une armée en قوناقلرده اتخاذ قرار ايلدى
bataille عسكرى ترتيب مقابله اوزره تنظيم ايتمك Recueillir les débris d'une armée ـ تناديد لشكرى جمع ايتمك
Faire la re- عسكر قيرنتيلرينى ـ بقيّة السيوفى جمع ايتمك
vue d'une armée عسكرى يوقلمق Le choc de deux armées
Les ايكى عسكرك برى برلريله طوقشمه‌سى ـ تصادم صفين
deux armées étaient en présence طرفين اردولرى مقام مواجهه‌ده
Armée Royale قرار اوزره ايدى اردوى همايون

ARMEMENT. Appareil de guerre *A.* ترتيبات ـ تداركات سفريّه
سفر تداركلرى *T.* برك وساز سفر *P.* سفريّه ‖ Grand armement puissant كليتلو ترتيبات سفريّه ـ تداركات جسيمهٔ سفر
دهشت انداز قلوب انام اولدجق terrible تداركات قويّه

تدارکات سفریّه Faire un armement تدارکات سفریّه‌یه مبادرت ایتمک Armement par mer et par terre برّی و بحری تدارکات Armement naval برّاً و بحراً اولان تدارکات سفریّه — سفریّه برّاً تدارکات سفریّه Armement par terre دونانما تدارکاتی

On dit, L'armement d'un vaisseau, pour dire, ce qui sert à armer un vaisseau *T.* سفینه‌نک مالزمهٔ تجهیزی — کمی‌یی سفینه‌نک ودونانمانک Et l'action de l'armer — دوناداجق طاقم کمینک دونانماسی — تجهیزی || Il y a tant de vaisseaux en armement dans tel port فلان لیمانده شو قدر پاره سفینه تجهیز اولنمق اوزره در — On dit, L'armement d'une troupe, pour dire, les armes dont elle est armée *T.* عسکرک اسلحه والاتی

ARMER. Fournir d'armes *A.* تجهیز بالسلاح *P.* بسلاح پیراستن *T.* براق یوصات دوزمک — سلاح ایله دوناتمق *T.* پزه دادن — || Il y a dans cet arsenal de quoi armer cinquante mille hommes اشبو جبه‌خانه‌ده اللی بیک نفره وفا ایده‌جک اسلحه وآلات موجود در Il lui a tant coûté pour armer sa compagnie جماعتنی سلاح ایله دوناتمق ایچون شو قدر مصرف ایلدی — جماعتنه سلاح دوزمک ایچون شو قدر اقچه صرف ایلدی

Il signifie aussi, revêtir d'armes *A.* الباس بالسلاح — تسلیح — تقلید السلاح *P.* بگدر پیراستن — *T.* سلاح پوشانیدن — براق یوصات ایله دوناتمق — سلاحلندرمک || Armer quelqu'un de toutes pièces بر کمسنه‌یی اجناس اسلحه‌نک مجموعیله الباس ایلمک On l'a armé de pied en cap فلان کشی‌یه از سر تا بقدم تقلید سلاح اولندی

Et lever des troupes *A.* ترتیب العسکر — اعداد العسکر || Tous les princes de la Chrétienté arment ملوک نصارانک جملسی ترتیب عسکر ایدرلر

On dit, Armer un vaisseau, pour dire, l'équiper *T.* سفینه‌یی کمی‌یی دوناتمق — تجهیز ایتمک

Il signifie aussi, donner occasion de prendre les armes, de faire la guerre *A.* احداث السبب الحرب — ایجاب السفر — ایجاب الحرب *P.* سر رشتهٔ جنک دادن *T.* دویوشه وسیله اولمق — سبب ویرمک || L'intérêt de la religion a souvent armé les peuples les uns contre les autres مصلحت دین مرّة بعد اخری ملل واقوام بیننده ایجاب حرب — ملل واقوامی بری برلریله دویوشدرمکه وقتال ایلدی وسیله اولمشدر

S'ARMER. Se munir d'armes *A.* تقلّد السلاح — تسلّح — تلبّس السلاح *P.* گدر پوشیدن — پزه پوشیدن *T.* سلاحلنمق || S'armer d'une épée قلیج ایله سلاحلنمک — سیف ایله تسلّح ایتمک S'armer d'une cuirasse تدرّع ایتمک — تلبّس درع ایتمک — زره کییمک Ils s'armèrent aussitôt, et furent en état de combattre درحال تلبّس اسلحه ایله آمادهٔ حرب اولمشلر در

Il signifie aussi, prendre les armes, faire la guerre *A.* رفع سلاح — اخذ السلاح *P.* گدر بر گرفتن *T.* سلاح قالدرمق — || Cet écrivain autorise les sujets à prendre les armes contre leur prince فلان مؤلّف رعایا وزیردستانک پادشاهلری اوزرینه رفع سلاح خصومت ایلملری خصوصنه ارائهٔ رخصت ایلمکده — رعایانک پادشاهلری اوزرینه رفع سلاح خصومت ایلملرینی تجویز ایدر

Et se munir, se précautionner contre les choses qui peuvent nuire *A.* تحفّظ — تحمّی — تدارک الآلات المحافظة — استحصال الوسایل التحرّز *P.* نگهداری کردن *T.* قورنمق || S'armer contre la pluie تحفّظ ایتمک — باراندن اصابت باراندن استحصال آلات تحمّی ومحافظه ایتمک S'armer d'une robe fourrée contre l'hiver کورکه قابلو بر لباس تدارکیله برودت اسباب — شتادن لازمهٔ تحمّی وتحفّظی استحصال ایتمک — لازمهٔ تحفّظی استحصال ایتمک

On dit figur., S'armer de courage آلات نجدت وغیرت ایله نفسه تقویت ویرمک S'armer de patience آلات صبر وتحمّل ایله نفسه تقویت ویرمک S'armer contre les accidens de la fortune حادثات روزگار ناسازکاره وسیلهٔ مقاومت اوله‌جق آلاتی استحصال ایتمک S'armer contre les tentations نفس امّاره‌یه وسیلهٔ مقاومت اوله‌جق اسباب وآلاتی استحصال ایتمک S'armer de la prière آلت دعا وصلات ایله نفسه قوّت ویرمک

ARMÉ. *A.* متکمّی — کمیّ — حامل السلاح — مسلّح pl. کماة *P.* گدر پوش — سلاح بسته — سلاحپوش *T.* یراقلو — سلاحلو باشدن — || Armé de toutes pièces اجناس سلاح ایله متکمّی سکباراند مسلّح Armé légèrement ایاغه قدر سلاح طاقنمش Pesamment armé خفیفجه سلاحلنمش — اسلحهٔ ثقیله متحمّل اسلحهٔ گرانبار ایله — اسلحهٔ گران سنج ایله مسلّح — Les princes armés ملوک وحکمداران Un vaisseau armé en guerre اعداد عسکر ایتمش ترتیب حرب اوزره تجهیز اولنمش

بر قطعه سفینه Un homme armé de patience آلات صبر وتحمّل ایله نفسنه تقویت ویرمش آدم Armé contre le froid برودت هوادن تحصیل اسباب تحفظ ایتمش کشی

On dit d'un homme armé plus qu'on n'a accoutumé de l'être, qu'il est armé jusqu'aux dents دپه‌سنه قدر پر سلاحدر

À MAIN ARMÉE, signifie, avec force et les armes à la main *A.* حرباً *P.* سلاح در دست *T.* الده سلاح اولدرق || Entrer à main armée dans un pays بر مملکت ایچنه الده سلاح حرباً پایگذار تجاوز اولمق - اولدرق پایدراز تجاوز اولمق Il a enlevé les fruits de ma terre à main armée چفتلکمک محصولنی الده سلاح اولدرق آلوب کوتوردی

ARMILLAIRE. Il se dit d'une sphère évidée qui représente les différens cercles de la sphère du monde *A.* کرۀ مجوّفة

ARMISTICE. Trève fort courte *A.* متارکه || L'armistice ne fut pas de durée, ne tarda pas à expirer متارکه متمادی اولمیوب وقت قلیل ایچنده منقضی اولمشدر

ARMOIRE. Meuble de bois *A.* خزانة *P.* جامه خانه *T.* دولاب || Les tablettes d'une armoire دولابک رافلری

ARMOIRIES. V. Armes dans le sens de certaines marques propres à chaque Maison noble.

ARMOISE. Plante *A.* حبق الراعی *P.* برنجاسف *T.* وراتیقه

ARMORIAL. Livre contenant les armoiries de la Noblesse *T.* خاندانلرک نشانلرینی مشتمل دفتر || L'armorial d'Espagne اسپانیا دولتنک خاندان نشانلرینی مشتمل اولان دفتر

ARMORIER. Peindre ou appliquer des armoiries sur quelque chose خاندان نشاننی نقش وطبع ایتدرمک

ARMURE. Les armes défensives qui couvrent le corps, comme le casque, la cuirasse *A.* کسوة - کسوۀ حربیّة - مونسات الاهل الحرب *P.* یلبد *T.* جنکک اثوابی || Armure pesante آغر جنکک اثوابی - مونسات گرانبار - مونسات ثقیله Armure complète مکمّل جنکک اثوابی طاقمی - مونسات مکمّله

ARMURIER. Ouvrier qui vend des armes *A.* بایع السلاح *P.* سلاح فروش - گدر فروش *T.* سلاحجی

AROMATE. Drogue odoriférante *A.* معطر pl. عقاقیر - معطّرات - عطریّة - ریحان pl. ریاحین *P.* خوشبو - سپرم *T.* خوش قوقولی || Le storax, la cannelle, le gingembre, le girofle, la muscade sont des aromates میعۀ سایله ودارچین وزنجفیل وقرنفل وهندستان جوزی وسائر بونلر امثالی شیلر معطّرات نوعندندر La plupart des aromates croissent dans les pays chauds عقاقیر عطریه‌نک اکثریسی ممالک حارّه‌ده حاصل اولور

AROMATIQUE. Qui est de la nature des aromates *A.* عطری pl. عطریّات - ریحانیّ pl. ریحانیّات *P.* عطرناک *T.* عطریتلو - خوش قوقولو || Herbes aromatiques نباتات عطریه

AROMATISATION. V. Aromatiser.

AROMATISER. Mêler des aromates dans les drogues et les médicamens *A.* مزج - ترتیب بالعطریات - تقتیت بالعطریات *P.* عطرها آمیختن *T.* عطریتلو شیلر قاتمق - خوش قوقولو شیلر قارشدرمق

AROMATISÉ. *A.* ممزوج - مرتّب بالعطریات - مقتّت بالعطریات *P.* عطرآمیز *T.* عطریتلو شیلر قاتلمش - خوش قوقولو شیلر قاتلمش

ARPENT. Certaine étendue de terre *A.* جریب pl. اجربة - فدّان pl. افدنة *P.* گریب - گری *T.* دونم || Un arpent de terre labourable فلاحته صالح بر دونم یر Un arpent de bois بر دونم قوری

ARPENTAGE. Mesurage de terres par arpens *A.* مساحة الاجربة *P.* گریب پیمایی *T.* دونم اولچمسی || Faire l'arpentage d'une terre بر ارضک دونملری مساحه‌سنی ایتمک

Il se dit aussi, de la science de mesurer les terres par arpens *A.* فنّ المساحة الاجربة *P.* فنّ گریب پیمایی *T.* دونم اولچمه‌نک فنّی

ARPENTER. Mesurer les terres par arpens *A.* مساحة الاراضی بحساب الجریب *P.* پیمودن زمین بحساب گریب *T.* دونم حسابیله یری اولچمک || On a arpenté le terrain d'un tel village فلان قریه‌نک اراضیسی بحساب جریب مساحه اولندی

ARPENTEUR. Officier dont la charge est de mesurer les terres par arpens *A.* مسّاح الاجربة *P.* گریب پیما *T.* دونم اولچیجی

ARQUEBUSE. Ancienne arme à feu *A.* برقیل pl. براقیل - سبطانه *P.* بندق *T.* یوغون تفنک

ARQUEBUSIER. Soldat armé d'une arquebuse *A.* حامل البرقیل pl. حملة البراقیل - رامی البرقیل pl. رماة البراقیل *P.* بندق انداز *T.* تفنکجی

Il signifie aussi, l'ouvrier qui fait toutes sortes d'armes à feu *A.* صانع الاسلحة الناریّة *P.* تفنکگر *T.* تفنکجی

ARQUER. Courber en arc *A.* تقويس *P.* خم كردن *T.* بوكربلتمك

Il signifie aussi, fléchir *A.* انحنا *P.* خميدن *T.* اكلمك || Cette poutre commence à arquer بو ستون انحنايه يوز طوتدى

S'ARQUER. *A.* تقوس ـ تحنب *P.* خم گشتن *T.* بوكربلنمك

ARQUÉ. *A.* مقوس ـ محنب *P.* خم گشته *T.* بوكربلنمش *A.* منحنى *P.* خميده *T.* اكلمش || Poutre arquée ستون مقوس Des jambes arquées بوكربلو آياقلر ـ ارجل محنبه

ARRACHEMENT. Action d'arracher *A.* قلع *P.* بركندگى *T.* قوپارمه || On a tant payé pour l'arrachement des souches كونكلرك قلعى ايچون شو مقدار اقچه صرف اولندى

ARRACHER. Détacher avec effort ce qui tient à quelque chose *A.* قلع ـ تقليع ـ اقتلاع *P.* بركندن ـ لنجيدن *T.* قوپارمق || Arracher des arbres, des herbes قلع اشجار ونباتات Arracher les cheveux صاچى ـ قلع شعر ايتمك Arracher les dents ديش ـ تقليع اسنان ايتمك قوپارمق Arracher un clou d'une muraille ديواردن اقتلاع قوپارمق چيوى يى قوپارمق ـ مسمار ايتمك

Il signifie aussi, enlever une chose retenue par quelqu'un *A.* نزع *P.* فارنديدن *T.* چكوب قوپارمق || Arracher quelque chose des mains de quelqu'un بر شيئى بر كمسنه نك يدى ضبطندن نزع ايتمك Arracher un enfant des bras de sa mère بر چوجوغى ـ بر طفلى آغوش مادردن نزع ايتمك چكوب آلمق ـ والده سى قوجاغندن چكوب قوپارمق

ARRACHER les yeux *A.* تفقئة ـ ابخاز العين ـ بخز العين *P.* چشم كندن *T.* كوز چيقارمق

Figur. Arracher de l'argent à quelqu'un *T.* بر كمسنه نك الندن اقچه قوپارمق ـ اقچه نزع ايتمك

Il signifie aussi, détacher *A.* فك *P.* جدا كردانيدن *T.* چكوب آيرمق || On ne saurait l'arracher à l'étude فلانى مطالعهٔ كتب هوسندن فك ايتدرمك يولى يوقدر Il est si attaché à cette femme, qu'on ne l'en peut arracher فلان محبوبه يه شول رتبده آشفته در كه انفكاكى محالات قيلندندر

On dit d'un homme qui ne veut point parler, qu'on ne saurait lui arracher une parole آغزندن لفظ واحد نزع ايتمك آغزندن بر تك لاقردى قوپارمق ممكن دكلدر ـ محالدر

On dit aussi, Arracher une opinion de l'esprit, de la tête de quelqu'un *T.* بر اعتقادى بر كمسنه نك ذهنندن نزع ـ بر كمسنه نك دروننده ازعاج ايتدرمك ـ ايتدرمك چيقارتمق ـ اخراج ايتدرمك

On dit proverb. pour marquer l'extrême répugnance d'un homme à faire quelque chose, Vous lui arracherez plutôt la vie ـ فلانه شونى ايتدرمكدن ايسه جاننى آلمق اسهلدر جاننى بدنندن نزع ايتمك اسهلدر

D'ARRACHE-PIED, signifie, sans interruption *A.* ـ بلا فاصلة متماديا *P.* يكسر *T.* بر دوزه يه || Il a travaillé six heures d'arrache-pied آلتى ساعت متماديا چالشدى

ARRACHÉ. *A.* مقلوع ـ منتزع ـ منفك *P.* بركنده ـ لنجيده *T.* چكيلوب آيرلمش ـ قوپارلمش ـ جدا كرده ـ فارنديده ـ

ARRANGEMENT. Ordre, état de ce qui est arrangé *A.* نظام *P.* سازمندى *T.* دوزلمه ـ دوزبلش || Arrangement de livres حسن نظامى ـ كتابلرك نظامى Il y a du goût dans l'arrangement de ces meubles بو اثاث بيتك صورت نظامنده حسن طبيعت وار در

Il se dit aussi, de la disposition et de l'ordre qu'on observe dans un discours, en mettant un terme à la place qui lui convient *A.* احتبال الكلام ـ انتساق الالفاظ *P.* همسازئ سخن *T.* سوزلرك ديزلمه سى || L'arrangement des paroles contribue à la clarté du discours حسن انتساق الفاظ صراحت كلامه مدار نقاحت كلام اولور ـ وسيله اولور

Il signifie aussi, louable économie *A.* حسن ـ حسن الرابطة الادارة *P.* ساز وسامان *T.* نظام || Cet homme manque d'arrangement بو آدمك امورنده ـ بو آدمده حسن رابطه يوقدر حسن اداره يوقدر Il faut mettre de l'arrangement dans ses affaires امورينى حسن رابطه يه وضع ايتمك اقتضا ايدر ـ امورينى تحت رابطه يه وضع ايتمك لازمهٔ حالدندر ـ امورينه نظام ويرمك لازمدر

Et conciliation *A.* توافق ذات ـ اصلاح بالتراضى ـ مصالحة البين *P.* آشتى پردازى *T.* اوزلاشدرمه || Faire un arrangement entre deux personnes ايكى كيشينك بيننى بالتراضى تراضئ جانبين ايله بر صورت مصالحه ـ اصلاح ايتمك تنظيم ايتمك L'arrangement de ce procès ne sera pas aisé بو دعوادهٔ رضاى جانبين ايله بر كونه صورت مصالحه نك تنظيمى امر آسان دكلدر

Et les mesures qu'on prend pour finir une affaire *A.* تدابير لازمة || Prendre des arrangemens pour payer ses dettes اداى

ادای دیون - دیون ایچون تدابیر لازمه‌یه تشبث ایتمک خصوصنده اقتضا ایدن تدابیر واسبابک استحصالنه مبادرت ایتمک

ARRANGER. Mettre dans l'ordre convenable *A.* ترتیب - تنظیم - حسن نظامه وضع ایتمک - دوزمک *T.* پرداختن *P.* بونلرک نظالمق - ترتیبه قویمق || Arrangez bien tout cela حسن ترتیبه وضع ایله - جملهسنی تنظیم ایله Arranger des livres نظام اوزره دوزمک - کتابلری ترتیبه قویمق Ar-rangeons-nous autour du feu آتشک چورهسنده ترتیب اوزره طورهلم

On dit d'un homme qui parle avec ordre, qu'il arrange bien ses paroles رابطهلو سویلر - اتساق کلامه مالک بر آدمدر حسن ناطقه صاحبی - سخن پرداز بر آدمدر - بر آدمدر بر آدم

Il signifie aussi, accommoder, mettre en bon ordre *A.* وضع فی رابطه ویرمک *T.* بسیچیدن - کارسازی کردن *P.* رابطة الحسنة - نظامه قویمق - نظام ویرمک || Il a bien arrangé ses af-faires امور وخصوصاتنی تحت رابطهیه وضع ایلدی - اموربنی حسن نظام ورابطهیه افراغ - اموربنه رابطه ویردی ایلدی - On dit aussi, S'arranger chez soi, pour dire, mettre ses meubles en ordre, rendre sa maison commode *T.* خانهسنه خانهسنی نظامه قویمق - رابطه ویرمک

On dit, S'arranger ensemble, pour dire, s'accorder *A.* صلح باشتی کار روایی ساختن *P.* توافق ما بین - بالتراضی *T.* اوزلاشمق - بینکزی توفیق ایدک || Arrangez-vous بالتراضی صلح اولک - بینکزی اوزلاشدرک

ARRANGÉ. *A.* مرتب - منتظم *P.* پرداخته *T.* دوزلمش - نظاملنمش - Il se dit aussi d'un homme qui a de l'ordre dans ses affaires, dans sa conduite, dans sa maison *A.* مضبوط الحال - منتظم الاحوال *P.* بسامان *T.* رابطهلو

ARRENTEMENT et ARRENTER. Donner à rente une terre, une vigne etc. *A.* ایجار الغلات *P.* حاصلاترا بکرایه دادن *T.* محصولی کرالندرمک - کرایه ویرمک || Donner un arrentement غلاتی ایجار ایتمک Prendre un arrentement استیجار غلاتی کرایه آلمق - ایتمک Il a arrenté toutes ses vignes aux pay-sans بالجمله کرومی باغلرینک غلاتنی کویلویه ایجار ایلدی Il lui a arrenté tant d'arpens de terre moyennant telle redevance شو قدر دونم اراضینک غلات ومحصولاتنی معلوم المقدار عوائده بدل ایجار ایلدی

ARRENTÉ. *A.* موجر *P.* بکرایه داده *T.* کرالنمش

ARRÉRAGER. Il se dit des rentes en redevance qui ne sont pas payées, et qui s'accumulent *A.* تأخیر الادا *P.* ادارا باز ویربلهجکی صکرهیه *T.* ادارا پسمانده کردن - مانده کردن اعشارک براقمق || On ne laisse pas arrérager les dimes اعشارک تأدیه وایفاسی صکرهیه براغلمز - اداسی تأخیر اولنمز

ARRÉRAGES. Payemens d'une redevance, pour raison de la-quelle le débiteur est en retard *A.* pl. اموال البقایا *P.* مال بقایا مالی *T.* مال باز مانده - پسمانده || Il lui doit tant d'années d'arrérages ذمتنده شو قدر سنهلک اموال بقایا اصل مالی وبقایابی Payer le principal et les arrérages قالدی ادا ایتمک

ARRESTATION. Action d'arrêter *A.* توقیف *T.* آلیقویمه

Il signifie aussi, prise de corps *A.* محبوسیت - توقیف *P.* گرفتاری *T.* طوتوب آلیقویمه || Il est en état d'arrestation حال توقیفده در - حال محبوسیتده در

ARRÊT. Jugement d'une Cour souveraine *A.* حکم pl. احکام *P.* فرموده *T.* بیورق || Arrêt par défaut احضار تنبیهنه اظهار ممانعت ایدنک اوزرینه جریان ایدن حکم Ar-rêt définitif حکم قطعی المفاد Arrêt contradictoire تناقضی عرضحال بالاسنده ویریلان حاوی حکم Arrêt sur requête ترتیب جزایی - قتلی حاوی حکم Arrêt de mort حکم - عفو حکمی - متضمن حکم قتل حکمی Arrêt d'absolution احکام حکم ایتمک عفو فرمانی Prononcer un arrêt Rendre un arrêt اعطای حکم ایتمک Casser un arrêt بر حکمی حکمی انفاذ واجرا ایتمک نسخ ایتمک Exécuter un arrêt

Il signifie aussi, saisie de la personne *A.* اخذ *P.* گرفت *T.* طوتمه Et saisie des biens *A.* ضبط || On a fait arrêt sur sa personne et sur ses biens نفسی اخذ ومالی ضبط اولندی

En termes de guerre, on dit, Mettre aux arrêts, pour dire, ordonner de ne pas sortir de chez lui *T.* بر کمسنهیی خانهسنده حبس وتوقیف ایتمک Et garder les arrêts, pour dire, ne point sortir du lieu où l'on est aux arrêts *T.* بولندیغی محلده حبسده مداومت ایتمک - حبس اولنمق

Il se dit aussi, de l'action du cheval, quand il s'arrête *A.* حسن الوقفه بر فرسدر || Ce cheval a l'arrêt beau وقفه Il est ferme sur l'arrêt بو آت حال وقفهده متانت ایدر

ARRÊTÉ. Résolution prise dans une compagnie *A.* رأی ممضو pl. آراء ممضوة عليها عليه *P.* رأی قرار داده *T.* قرار || C'est un arrêté de l'assemblée مجلسك رأی قرار داده سيدر - نتيجهٔ افكار ممضوة عليهاسيدر - مفاد قرار داده سيدر - قراريدر

On dit aussi, Un arrêté de compte, pour dire, un réglement de compte *T.* دفتر قرار داده

ARRÊTER. Empêcher la continuation d'un mouvement *A.* توقيف *P.* باز داشتن - پاييده كردن *T.* آليقويمق - طوردرمق || Arrêter une horloge ساعتی طوردرمق - ساعتی توقيف ايتمك Arrêter un homme qui s'enfuit متوجه سمت فرار اولمش بر كمسنه‌يی آليقويمق Arrêter un cheval آتی طوردرمق - توقيف ايتمك Arrêter l'eau par le moyen d'une digue اوكنه سد احداثيله صويی آليقويمق Arrêter le cours de l'eau صويك جريانني سيلان مايی منع وتوقيف ايتمك - طوردرمق On dit aussi, Arrêter une fluxion *T.* نزله‌يی منع ايتمك - نزله‌نك انصبابنی طوردرمق - انصبابنی قطع ايتمك Et arrêter le sang قانی طوردرمق - دمی قطع ايتمك - دمی ارقا ايتمك

Et arrêter ses yeux, ses regards, pour dire, regarder fixément *A.* نصب - اعمال النظر - تحديق النظر - اطماح النظر وقف النظر - العين *P.* ديده دوختن *T.* كوز ديكمك || Il arrêta ses yeux sur telle chose فلان شيئه اطماح نظر ايلدی ديده دوز مطالعه ودقت - وقف انظار دقت ايلدی - كوز ديكدی - اولدی

On dit figur. Arrêter la pensée, pour dire, réfléchir avec attention *A.* وقف - توطين النفس - تمكين الذهن - تثبيت العقل *P.* الافكار *T.* عقلی فكر نشاندن - نصب انديشه كردن || Il arrêta sa pensée sur telle chose فلان شيئه وقف افكار ملاحظه وتأمل ايلدی - عقلنی تثبيت ايلدی - فلان شيئه عقلنی ويردی - ويرمك

Il signifie aussi, empêcher quelqu'un d'agir *A.* حجز - منع *P.* باز داشتن *T.* كيرو طوردرمق || Il veut faire des poursuites contre moi, mais j'ai de quoi l'arrêter بنم عليهمده اولمق قيدنده در لكن منعی اسبابی المده در Je n'ai fait que dire une parole, et je l'ai arrêté tout court بر تك كلام در حال روی مقصودينه - سويليوب در حال منع ايتدردم حوالهٔ سد ممانعت ايلدم

On dit, Arrêter un courrier, pour dire, retarder son départ *A.* تأخير *P.* آراخانيدن - درنگيدن *T.* عكره يده آليقويمق || On a arrêté le courrier اولاغك عزيمتی تأخير اولندی - عكره يده آليقوندی Ou pour dire, empêcher pour un temps le courrier de continuer sa route *A.* توقيف - تمكيث *P.* باز آراخيدن *T.* اكلندرمك || On a arrêté le courrier en tel endroit اولاغی فلان محلده تمكيث وتوقيف ايلديلر - مكث ايتدرديلر

Il signifie aussi, saisir par voie de Justice *A.* ضبط *P.* بر گرفتن *T.* طوتوب آليقويمق || Les sergens ont arrêté son carrosse et ses chevaux ضابط نفراتی فلانك عربه‌سنی وباركيرلرينی ضبط ايتمشلر در

Et prendre prisonnier *A.* توقيف *P.* گرفتار بدن *T.* آليقويمق || On l'a arrêté pour dettes دين ايچون توقيف اولندی - آليقوندی

Il se dit aussi, d'un domestique qu'on retient pour son service *A.* استصحاب في الخدمة - اخذ في الخدمة *P.* بنوكری گرفتن - بپرستاری گرفتن *T.* خدمته آلمق || Arrêter un laquais بر چوقداری خدمتنه استصحاب ايتمك - خدمتنه آلمق

Il signifie aussi, résoudre et déterminer quelque chose *A.* جزم - تقرير الرأی *P.* قرار دادن *T.* قرار ويرمك || Après avoir bien examiné l'affaire, on a arrêté telle chose فلان مصلحت اطرافيله تحری واستقصا اولندقدنصكره شو وجهله قرار ويرلديكه - شونك اوزرينه تقرير رأی اولنديكه Qu'a-t-on arrêté dans cette conférence? مكالمده نه كونه قرار ويرلدی Il a arrêté dans son esprit de donner sa démission منصبندن استعفا ايلمسنی استعفاسنی ويرمكه قرار ويردی - دروننده عزم وجزم ايلدی J'ai arrêté en moi-même خود بخود جزم ايلدم Nous avons arrêté cela ensemble بوكا بالاتفاق قرار ويردك Arrêter un plan de conduite صورت سلوك وحركته قرار ويرمك On ne peut rien arrêter sur cette affaire بو مصلحته بر درلو بر وجهله قرار - تقرير رأی اولنمق ممكن دكلدر ويرلمك درجهٔ امكانده دكلدر

On dit, Arrêter un compte, pour dire, le régler *A.* تنظيم تنظيم الدفتر - الحساب

S'ARRÊTER. Cesser d'aller *A.* قرار - توقف *P.* فنانيدن - استادن *T.* طورمق - پاييدن || Il marchait à grands pas, mais il s'arrêta tout d'un coup خطوات تعجيل ايله رهپيما ايكن بغتةً توقف وقرار ايلدی Le soleil s'arrêta à la voix de Josué حضرت يشوعك نداسيله شمس سيار مجبور

توقف ایدن Une montre qui s'arrête توقف وقرار اولمشدر طوران ساعت ـ ساعت

Il signifie aussi, tarder, s'amuser, rester quelque temps dans un lieu *A.* مكث *P.* درنگ ـ آرامیدن ـ آراخیدن ـ درنگیدن کردن *T.* اكلنمك ‖ Nous sommes arrêtés une heure chez lui بر ساعت قدر خانه‌سنده مكث وتوقف ایلدك

Et se contenir, cesser de faire quelque chose *A.* كف الید ـ وازكلمك ـ ال چكمك *T.* دست كشیدن *P.* انكفاف ‖ Vos enfans jettent des pierres, dites leur de s'arrêter اولادك رمی احجاردن خالی دكللر در بوندن كف ید ایلملرینی تنبیه ایله

Figur. Se déterminer, se fixer *A.* تثبیت ـ تقریر الذهن قرار دادن ـ پاییده سازیٔ اندیشه نمودن *P.* الذهن *T.* قرار ویرمك ‖ Après avoir écouté différentes propositions, il s'arrêta à la première عرض اولنان تكلیفات مختلفه‌یی قرار ـ بعد الاستماع اولكی تكلیفه تقریر ذهن ایلدی ویردی Après avoir vu toutes les étoffes qui étaient à vendre, il s'arrêta à celle-là بیعه عرض اولنان اثواب واقمشه‌نك مجموعنی بعد المعاینه فلان قماشه قرار ویردی

Et avoir égard, faire attention *A.* اعتبار ـ التفات *P.* روی دل نمودن *T.* التفات ایتمك ـ كوكل باغلمق ‖ Il s'arrête à des apparences ظواهر احوالده عطف نگاه التفات ایدر Il ne faut pas s'arrêter à des bagatelles امور جزئیه‌یه احاله نظر التفات ایتمك جائز دكلدر Il ne faut pas s'arrêter à ce qu'il dit كلامنه اعتبار ایتمك روا دكلدر

Arrêté. *A.* متوقف *P.* پاییده *T.* طوردرلمش ـ آلیقونمش ـ

On dit qu'un homme n'a pas la vue arrêtée, pour dire, qu'il n'a pas la vue assurée باصره‌سنده رسوخ وثبات یوقدر Et qu'il n'a pas l'esprit bien arrêté, pour dire, qu'il n'est pas bien sensé عقلنده رسوخ ومتانت یوقدر

ARRHEMENT. Achat de grains en vert et sur pied *A.* اشتراء بالمحاقلة ـ بالمحافلة *P.* خرید كشت پیش از درو *T.* انبیاع اكینی هنوز یرده ایكن صاتون آلمه

Il signifie aussi, l'action d'arrher. V. Arrher.

ARRHER. S'assurer de quelque chose, en donnant des arrhes *A.* اعطاء الكلمة ـ اربان *P.* پیشینه دادن ـ اربون دادن *T.* عقد بازار اولنان بیع ویرمك ‖ Arrher des marchandises اشترا اولنان مال ایچون بیع ویرمك ـ مالی اربان ایتمك

ARRHES. L'argent qu'on donne pour assurance de l'exécution d'un marché *A.* اربون ـ عربون ـ اربون *P.* كلمة ـ پیشینه *T.* بیع ارمون ‖ Le marché est-il conclu? donnez des arrhes عقد بیع ویر ـ بیع اولنمش ایسه اعطای عربون ایله

ARRIÈRE. Adverbe qui a diverses acceptions. Ainsi dans cette phrase, Arrière-moi satan, signifie, loin de moi satan *A.* خنس الله منی وسواس الخناس *P.* دیو بدكار زمن دور بادا *T.* الله تعالی شیطان شرینی بندن ایراق ایلیه Et avoir vent en arrière, signifie, avoir vent en poupe *A.* هبوب الریح من جهة الورا *P.* باد در قفا بودن *T.* روزگار اكسدن اولمق

On dit, En arrière, pour dire, en reculant *A.* راجعاً ـ قهقریاً *P.* باز روان *T.* كیرولندرك ـ كیرویه وارهرق ‖ Aller en arrière سیر قهقری ـ سمت رجعته متوجهاً روان اولمق كیرویه رجعت ایتمك Retourner en arrière كیرو كلمك ـ ایله یوریمك Faire un pas en arrière بك خطوه بازروان بر آدم یر كیرولنمك ـ اولمق

— On dit, En arrière de quelqu'un, pour dire, en l'absence de quelqu'un *A.* فی غیابه *P.* در وقت نابودیش *T.* غیابنده ‖ Il me loue en présence, et me déchire en arrière حضورمده بنی مدح وثنا وغیابمده قدح ومذمت ایدر — En arrière, signifie aussi, en retard *A.* علی حال التأخر *P.* درحال پسماندگی *T.* كیرویه براقدرق ‖ Ce fermier est en arrière بو ملتزم اموال لازمه‌نك اداسنی پسمانده تأخیر ایدر Il était en arrière de trois quartiers عهده‌سنده اولان بدل التزامك اوچ كیرویه براقمشیدی ـ ربعنی پسمانده اولدرق ترك ایتمشیدی

On dit figur. d'une affaire, qu'elle ne va ni en avant, ni en arrière فلان مصلحت نه اقبال ونه ادبار ایدر ـ نه استقدام نه ایلرو ونه كیرو كیدر ـ ونه استیخار ایدر

ARRIÈRE, c'est aussi un mot qui se joint à un autre, pour signifier une chose placée derrière une autre *A.* مؤخر *P.* قفا *T.* اكسه ‖ L'arrière-corps d'un bâtiment مؤخر البنا ـ بنانك اكسدسی L'arrière d'un vaisseau *A.* مؤخر السفینة *P.* پس كمینك قیچی *T.* كشتی

ARRIÈRE-BOUTIQUE. Boutique qui suit immédiatement la boutique de devant *A.* معقاب الدكان *P.* خانهٔ اندرونیٔ كربد *T.* ایچ دكان

ARRIÈRE-CORPS. La partie d'un bâtiment qui a moins de saillie que les autres parties *A.* بناء الورا *P.* بنای پسین *T.*

آردده‌کی بنا

ARRIÈRE-COUR. Petite cour dans un corps de bâtiment *A.* فناء داخلی *P.* شه اندرونی *T.* ایچ حاولو || Cette maison a une arrière-cour fort commode بو خانه‌نك ایچ حاولوسی بغایت راحتلو در

ARRIÈRE-FAIX. Les membranes où l'enfant est enveloppé, et qui sort de la matrice après l'enfantement *A.* سلا pl. اسلا – سکبة *T.* صوك – اش

ARRIÈRE-FIEF. Fief mouvant d'un autre fief *T.* مضاف مالکانه pl. مضافات مالکانه || Une terre qui a plusieurs arrière-fiefs متعدّد مضافاتی مشتمل اولان مالکانه

ARRIÈRE-GARANT. Garant du garant *A.* کفیل الکفیل *P.* کفیلك کفیلی *T.* پایندان پایندان

ARRIÈRE-GARDE. La dernière partie d'une armée marchant en bataille *A.* ساقة الجیش *P.* ساله لشکر – دمدار *T.* اردونك آرد قولی || Les ennemis donnèrent sur l'arrière garde دشمن ساقهٔ عسکر اوزرینه یوریدی

ARRIÈRE-GOÛT. Le goût que laissent dans la bouche certains alimens ou liqueurs *A.* بقیّة الطعم *P.* وا پس چاشنی *T.* صوکده قالان داد

ARRIÈRE-NEVEU. Le fils du neveu *A.* ولد الابن الاخ *P.* زادهٔ برادر زاده – افدر زاده *T.* یکن اوغلی – On dit, Nos arrière-neveux, pour dire, la postérité la plus reculée *A.* اخلاف *P.* واعقاب *T.* پس آینده‌گان بزدن صکره کلهجکلر

ARRIÈRE-PENSÉE. Pensée intérieure, vue secrète *A.* مرام خفی pl. افکار مکنونة *P.* فکر مکنون – اندیشهٔ نهانی – فکر پنهان *T.* کیزلو مرام || Il y a dans cette proposition quelque arrière-pensée بو تکلیفده بر کونه مرام خفی وار در Cet homme a toujours des arrière-pensées بو آدمك هر مادّهده افکار مکنونه‌سی وار در Il y a dans cette démarche une arrière pensée qui se démêlera avec le temps بو مادّهده مرور اوقات ایله خارجه اخراج اولنهجق بر مرام خفی وار در

ARRIÈRE-PETIT-FILS. Le fils du petit-fils *A.* ابن الحفید *P.* حفید زاده – نبیره زاده *T.* طورونزاده

ARRIÈRE-PETITE-FILLE. La fille du petit-fils *A.* بنت الحفید *P.* دختر نبیره *T.* طورون قزی

ARRIÉRER. Différer un paiement, ne pas le faire à son échéance *A.* تأخیر – تأجیل – امتطال *P.* دیر – باز مانده کردن *T.* کیجکدرمك – کیرویه براقمق انداختن

S'ARRIÉRER. *A.* تأخر – استیخار – انخناس *P.* باز – وا ماندن *T.* صوکه – ورایه قالمق – کیرو قالمق – پس ماندن – ماندن پسمانده قالمق || L'infanterie s'arriéra پیاده عسکری ورادده قالدی – کیرو قالدی – پسمانده قالدی – تأخر ایلدی – Et figur., en parlant du paiement des redevances || Un fermier qui s'arrière, qui s'est arriéré بدل التزامك تأدیه‌سنی تأخیر ایتمش بر ملتزم

ARRIÈRE-SAISON. La fin de l'automne *A.* آخر الفصل الخریف *P.* آخر موسم برگریز – آخر خزان *T.* کوزك صوك وقتی || Les fruits de l'arrière-saison آخر خزانه مخصوص میوه‌لر – On dit que des pommes, des poires et autres fruits sont pour l'arrière-saison, pour dire, qu'ils ne sont bons à manger qu'à la fin de l'automne الما وآرمود وسائر بونلر مثالی میوه‌لر آخر موسم خزانده اکله صالحدر

Il se dit figur., en parlant du commencement de la vieillesse *T.* عمر انسانك وقت خزانی

En parlant des blés et du vin, on appelle Arrière-saison, les derniers mois qui précèdent les récoltes *A.* قبیل الحصاد *P.* اوراق وقتی موسمندن ایاروجه *T.* وقت پیش از درو || Le blé se vend plus cher dans l'arrière-saison وقت قبیل حصادده حبوباتك بهاسی ترقی ایدر

Il se dit aussi, des mois qui précèdent les vendanges *A.* موسم ما قبل القطاف *P.* موسم پیش از دروانگور *T.* باغ بوزمی وقتندن اوّل || Ce vin ne se boit que dans l'arrière-saison بو باده یالکز اوزم کسیمی وقتندن اوّل شربه صالحدر

ARRIMAGE. V. Arrimer.

ARRIMER. Arranger la cargaison d'un navire *A.* تنضید الحمولة السفینة *P.* بار کشتی بر تهیدن *T.* کمینك یوکنی استف ایتمك

ARRIMEUR. Petit officier établi sur les ports, qui range la cargaison dans le vaisseau *A.* منضد الحمولة السفینة *P.* بر تهندهٔ بار کشتی *T.* کمی یوکی استفجیسی

ARRISER. Abaisser. *A.* تنزیل *P.* فرود آوردن *T.* ایندرمك دیرك چیبوقلرینی آشاغی آلمق || Arriser les vergues آشاغی آلمق – آلمق

ARRIVAGE. Abord des navires dans un port *A.* ورود فی المرفا *P.* بدریابندر رسیدن *T.* لیمانه بناشمه – لیمانلمه –

لیمانه کلمه

Il se dit aussi, de l'arrivée des marchandises *A.* توارد *P.* کلمه سی ـ حبوباتک تواردی || L'arrivée des grains *T.* کلمه رسیدن

ARRIVÉE. Action d'arriver *A.* ورود ـ قدوم *P.* رسیدن *T.* کلمه || Son arrivée m'a fait grand plaisir ورودی بغایت باعث ورودندن غایة الغایه محظوظ وفرحناک ـ محظوظیتم اولمشدر قدومندن کسب ارتیاح درون ایلدم ـ اولدم

Il se prend aussi pour le temps de l'arrivée d'une personne *A.* حین الورود ـ وقت الورود *P.* هنگام آمدن *T.* بر کمسنه نک کلدیکی وقت || Je me trouvai à son arrivée کلدیکی وقتده بولندم ـ حین ورودنده بولندم À l'arrivée du courrier اولاغک حین ورودنده Depuis mon arrivée کلدیکم وقتدنبرو

ARRIVER. Aborder, approcher de la rive *A.* تساحل ـ مساحلة *P.* بلب دریا رسیدن ـ بساحل رسیدن *T.* یالی ـ یناشمق کناربنه کلمک || La tempête nous obligea de relâcher, et nous arrivâmes à une plage déserte دریاده فورتنه ظهوربنه مبنی توقفه محتاج اولوب شنلکدن عاری برشاطئ بحره مساحله بر وبیابان بر یالی کناربنه یناشدق ـ ایلدک Arriver au port لیمانه اینمک ـ لیمانه یناشمق

En termes de Marine, on dit, en parlant d'un vaisseau qui vient sur un autre, Ce vaisseau arriva sur l'autre, et lui lâcha toute sa bordée بو سفینه فلان سفینه نک اوزرینه واروب آلابانده سنی بسبتون آتدی

Il signifie aussi, parvenir à un lieu où l'on voulait aller *A.* وصول *P.* رسیدن ـ آخیدن ـ آمدن *T.* ایرشمک ـ وصول کلمک ـ واصل اولمق ـ بولمق || Arriver de bonne heure ارکن واصل اولمق La nuit nous empêcha d'arriver à un tel lieu ظلمت لیل فلان محله وصولمزه مانع اولدی Arriver dans sa maison خانه سنه واصل اولمق ـ On dit, Arriver à bon port, pour dire, arriver heureusement au lieu où on voulait aller *T.* بالامن والسلامه پا ـ رسیدهٔ ساحل سلامت اولمق نهادهٔ وصول اولمق

Figur. Arriver à ses fins, pour dire, venir à bout de ce qu'on s'était proposé *T.* مرامه ظفریاب ـ مقصوده نائل اولمق سرمنزل مقصوده واصل اولمق ـ مقصوده دسترس اولمق ـ اولمق

Il signifie aussi, réussir, parvenir *A.* ظفر ـ تحصیل المراد ـ تحصیل کام ـ بکام شدن ـ ظفر یافتن *P.* حصول المرام

مراده ایرشمک *T.* کردن || Vous aurez peine à arriver, si vous ne vous y prenez autrement اولبابده آخر صورت ایله حرکت ایتمینجه تحصیل کام ایده میه جککز درکار در

Et survenir *A.* ورود بغتة *P.* ناگهانی بدید آمدن *T.* طرفرمزه جیقه کلمک ـ ظهور ایتمک || Il nous arriva compagnie احباب ظهور ایلدی Il est arrivé un grand nombre de personnes وافر خلق جیقه کلمشدر ـ وافر کسان ظهور ایتمشدر

Il se dit aussi des accidens *A.* ظهور ـ حدوث ـ وقوع *P.* واقع اولمق ـ وقوعه کلمک *T.* وقوع یافتن ـ واقع شدن ظهور ایتمک ـ وقوع بولمق || Cela peut arriver à tout le monde فلان شئ هر کسه اوله بیلور Cela n'arrivera jamais فلان شئ ابدی واقع اولمق احتمالی یوقدر Il m'arriva un grand malheur بکا بر کدر عظیم ظهور ایلدی

ARRIVÉ. *A.* وارد ـ واصل *P.* رسیده *T.* کلمش ـ ایرشمش *A.* واقع *P.* وقوعیافته *T.* وقوعه کلمش ـ وقوع بولمش

ARROCHE. Plante potagère *A.* بقلة الذهبیه ـ سرمق ـ قوبون صرمشغی ـ قره پازی *T.* اسفناج رومی *P.* نبات القطف

ARROGAMMENT. Avec arrogance *A.* بالزهو والجبروت ـ بادبروداند ـ بادسراند *P.* بالزهو والعظموت *T.* اونکولک بالزهو والجبروت || Parler arrogamment سوق کلام ایله ایتمک

ARROGANCE. Fierté, présomption qui fait qu'on s'attribue un mérite, une autorité qu'on n'a pas *A.* عظموت ـ جبروت ـ زهو *P.* بادسری ـ بادبرودی *T.* اونکولک || Sotte arrogance حوصلهٔ تحمله عظموت حماقت آلود Arrogance insupportable صیغدمیه جق وضع جبروت آمیز

ARROGANT. Qui a de l'arrogance *A.* اهل الزهو والجبروت pl. اهل الزهو والعظموت ـ ارباب الزهو والجبروت *P.* بادسر ـ بادبرود *T.* اونکو || Paroles arrogantes کلمات عظموت Mine arrogante شکل وسیمای عظموت آلود آمیز

s'ARROGER. S'attribuer mal à propos quelque chose *A.* بغیر بیوجه ـ خود بخود بر گرفتن *P.* غصبا اتخاذ ـ حق ادعا || کندوکندویه ایدنمک *T.* ادعا کردن ـ با خود جسپانیدن Il s'arroge injustement un pouvoir, une qualité, une autorité qu'il n'a pas مالک اولمدیغی رخصته ومرتبه وحکومته بیوجه ادعای استحقاق ایدر Pourquoi vous vous arrogez une autorité, un titre qui ne vous appartient pas? سکا عائد اولمیان سکا ـ حق وعنوانه نیچون ادعای استحقاق ایدرسک

عائد اولیان حقی وعنوانی نیچون غصباً اتخاذ ایدرسك

ARRONDIR. Rendre rond *A.* تدویر *P.* گرد ساختن *T.* بر کلدیبی || دکرمی قلمق ـ دکرمیلتمك Arrondir une boule ... Cela n'est pas assez arrondi فلان شئ کرکی تدویر ایتمك کبی تدویر اولنمامشدر

On dit figur., qu'un homme a arrondi son champ, son pré, sa terre, sa fortune, pour dire, qu'il y a fait des augmentations تارلاسنی وچایرینی وچفتلکنی وامور مالیه‌سنی توسیع ایلدی

ARRONDI. *A.* مستدیر ـ مدوّر *P.* گرد *T.* دکرمی

ARRONDISSEMENT. L'action d'arrondir *A.* تدویر *P.* گردی *T.* دکرمیلتمه || L'arrondissement de ce globe a coûté beaucoup de temps بو کره‌نك تدویری ماده‌سی چوق وقتك تدویری خصوصنده وافر زمان ـ صرفنی ایجاب ایلدی صرف اولندی

Il se dit aussi, de l'état d'une chose arrondie *A.* استدارة *P.* گردی *T.* دکرمیلك || L'arrondissement de ces figures est parfait اشبو صور واشکالك استداره‌سی تامّ وبیقصور در

ARROSAGE. Canal pour conduire l'eau d'une rivière sur des terres trop sèches *A.* ساقیه pl. سواقی *P.* فرکن *T.* آرق

ARROSEMENT. Action de verser de l'eau sur des plantes *A.* سقی *P.* آبیاری *T.* صوارمه || L'arrosement est nécessaire à cause de la sécheresse انقطاع مطر تقریبیله سقیك لزومی درکار در

ARROSER. Humecter en versant de l'eau dessus *A.* اسقا ـ اروا *P.* آب دادن ـ آبیاری کردن ـ پسانیدن *T.* صوارمق ـ صولاتمق || Arroser des fleurs, des plantes چیچکلری ونباتلری صوارمق Arroser le jardin باغچه‌یی صوارمق اسقا ایتمك

On dit aussi, Arroser de la viande qui rôtit پشن کبابك اوزرینه سویق شئ سرپمك Et qu'une rivière arrose une campagne, un pays, pour dire, qu'elle y coule فلان نهر فلان صحرایی سقی واروا ایدر Et arroser de larmes, pour dire, mouiller de larmes باران اشك ایله متبلّل ونمناك ایتمك ـ سیل اشك ایله اروا ایتمك

ARROSÉ. *A.* مسقا ـ ريّان *P.* پسانیده ـ سیراب ـ شاداب *T.* صوادلمش

ARROSOIR. Vase fait pour arroser *A.* منضحة *P.* آبریز باغبان *T.* باغچوان قونغه‌سی || Arrosoir de cuivre منضحهٔ نحاسیه ـ باقر قونغه

ARRUMAGE, ARRUMER, ARRUMEUR. V. Arrimage, Arrimer, Arrimeur.

ARSENAL. Magasin d'armes *A.* مسلحة ـ دار السلاح *P.* گدر جبه خانه *T.* خانه

ARSENIC. Demi-métal qui a la propriété de se dissiper dans le feu *A.* زرنیخ *P.* زرنه *T.* زرنیق || Arsenic blanc *A.* زرنیخ ـ سمّ الفار ـ تراب هالك ـ هالوك *P.* مرگ شك ـ ابیض *T.* زرنهٔ سپید ـ دارموش ـ موش آق زرنیق ـ صچان اوتی Arsenic jaune *A.* زرنیخ اصفر *P.* زرنهٔ زرد *T.* صاری زرنیق Arsenic rouge *A.* زرنیخ احمر *P.* زرنهٔ سرخ *T.* قزل زرنیق

ARSENICAL. Qui tient de la qualité de l'arsenic *A.* زرنیخی *P.* زرندناك *T.* زرنیقلو || Les terres nouvellement remuées reçoivent quelquefois des vapeurs arsenicales یکی سورلمش طوپراقلر بعضاً ابخرهٔ زرنیخیه اخذ ایدر

ART. Méthode pour faire un ouvrage selon certaines règles *A.* صنعت pl. صنایع ـ فنّ pl. فنون *P.* پیشه *T.* صناعت || Art noble صنعت شریفه Art vil et abject صنعت خسیسه Savoir un art بر صنعته واقف اولمق ولیمه Les termes de l'art اصطلاح صنعت Les règles de l'art قواعد ـ قواعد صنعت Les secrets de l'art اسرار فنّ Le sublime de l'art علوّ قدر فنّ Réduire quelque chose en art بر شیئی قالب صنعته افراغ بر شیئه صنعت صورتنی ویرمك ـ ایتمك C'est un chef-d'oeuvre de l'art انفس اعمال صناعیه‌دن بر عمل بدیع الصورتدر Un discours où l'on a employé tout l'art de l'éloquence صنعت بلاغت بتمامها اجرا اولنمش بر مقاله L'art de la Poésie فنّ شعر L'art de la navigation فنّ سفر ـ فنّ دریا ـ بحر L'art militaire ou de la guerre فنّ حرب Les maîtres de l'art بر فنك اساتذه ومعلمینی

Arts libéraux. Ceux dont les productions sont plus l'ouvrage de l'esprit que de la main *A.* فنون عقلیة ـ فنون عالیة Arts mécaniques. Ceux qui dépendent sur tout de la main *A.* فنون آلیة Arts en général, se dit des arts tant libéraux que mécaniques فنون وصنایع

On appelle Beaux-arts, la Peinture, la Sculpture, l'Architecture, la Musique, la Poésie, l'Éloquence *A.* فنون شریفه ـ صنایع شریفه

On dit figur., Agir avec art, se conduire avec art حذاقت ـ حاذقانه حرکت ایتمك ـ ایله عمل وحرکت ایتمك

فن جلب - فن جلب محبّت استادانه L'art de plaire خوش كچنمه‌نك - فن حسن عيش L'art de bien vivre قلوب جميع احوالنده Il y a de l'art dans tout ce qu'il fait فنى هر نه كه ايشلر ايسه استادانه ايشلر - حذاقت وار در On dit, qu'il faut s'en rapporter aux maîtres de l'art, aux gens de l'art, pour dire, à ceux qui sont regardés comme les plus habiles dans la matière dont il s'agit اصحاب وقوفه كيفيّت حال اصحاب وقوفدن - مراجعت اولنمق اقتضا ايدر تحقيق اولنمق اوزره رايلرينه حواله اولنمق اقتضا ايدر

ART, se dit aussi par opposition à la nature || L'art perfectionne la nature اعمال صنعت آثار قدرتك استكمالنه سبب اولور Les productions de la nature et les ouvrages de l'art آثار قدرت وطبيعت واعمال اصحاب صناعت Il n'y a point d'art dans tout ce qu'il dit, c'est la nature toute pure هر كلامى صنعتدن كلّياً عارى ومجرّد طبيعتك عينيدر Il y a en cela plus de naturel que d'art فلان شيده اولان حال طبيعى حال صناعيسنه غالبدر

Il se prend aussi pour artifice. V. ce mot.

ARTÉMISE. V. Armoise.

ARTÈRE. Vaisseau qui porte le sang du coeur vers les extrémités *A.* شريان pl. شرايين - عرق نابض pl. عروق نابضة - نوابض pl. ضوارب - عرق ضارب pl. عروق ضاربة pl. عرق رافز pl. عروق رافزة pl. روافز || Le chirurgien lui piqua l'artère en le saignant جرّاح فلانى فصد ايدر ايكن شريانى طوقندى - شريانى طعن ايلدى Il eut l'artère coupée شريانى منقطع اولمشدر Battement d'artère نبضان شريانك آتلمسى - الشريان On appelle Aorte, la grosse artère آورته اسميله مستادر - شريان كبير آورته اسميله معروفدر

ARTÉRIEL. Qui appartient à l'artère *A.* شريانى - مخصوص الى الشريان || Le sang artériel est plus rouge et plus subtil que le sang veineux دم شرايين دم عروقدن ارق واشدّ الحمرتدر

ARTÉRIOLE. Petite artère *A.* شريان صغير

ARTÉRIOLOGIE. La partie de la Médecine et de l'Anatomie qui traite des artères *A.* بحث الاحوال الشرايين

ARTÉRIOTOMIE. Ouverture qu'on fait à une artère avec la lancette *A.* بط الشريان - تبزيل الشريان *T.* شريانى يارمه

ARTHANITE. Plante *A.* عرطنيثا V. Cyclamen.

ARTHRITE. Maladie qui attaque les jointures *A.* وجع المفاصل - واهنة - داء الخمال - ريح طيّار *P.* برنش *T.* اوبناق بيرلرنده كزر يل

ARTICHAUT. Espèce de légume *A.* حرشف *P.* كنكرك - انكنار *T.* كنكر بوستانى

ARTICLE. Jointure des os dans le corps animal *A.* مفصل pl. مفاصل - فصّ pl. فصوص *P.* بندگاه *T.* اوبناق يرى || Les fluxions tombent sur les articles نوازل مفاصل اوزرينه نازل اولور - مواد سيّاله مفاصل اوزرينه منصب اولور Les doigts sont divisés en plusieurs articles اصابع مفاصل عديده‌يه منقسمدر

Il se dit aussi, d'une des petites parties d'un écrit composé de diverses chefs *A.* بحث pl. ابحاث - مقامة pl. مقامات || Un long article بحث مفصّل - بحث طويل important بحث مهمّ considérable بحث جسيم Mettre par articles ابحاث اوزرينه ترتيب ايتمك Diviser un livre par chapitres, et les chapitres par articles كتابى بر قاچ فصوله وهر بر فصلى بشقه بشقه ابحاثه تقسيم ايتمك

En parlant des articles d'un traité, d'une convention, d'un contrat de mariage, on emploie les mots *A.* شرط pl. شروط pl. شرايط - مادّة pl. موادّ || Articles secrets شروط خفيه - موادّ خفيه Article séparé مادّهٔ منفرده Dresser des articles de mariage عقد نكاحه داڭر شروطى قلمه آلمق - En parlant des comptes, on se sert des mots *A.* مادّة *T.* اسامه || Examiner un compte article par article دفترى مادّه بمادّه تحرّى وتفتيش - دفترك مادّه‌لرينى يكان يكان تحرّى ايتمك - ايتمك فراده فراده تحرّى واستقصا ايتمك Examiner chaque article l'un après l'autre دفترده مقيّد اولان هر بر اسامه‌يى بشقه بشقه تفتيش ايتمك

On dit, C'est un autre article, pour dire, qu'une chose est différente de celle dont on a parlé بشقه مادّه - بحث آخر در || Je veux bien lui prêter cette tabatière, mais la lui donner c'est un autre article بو قوطى‌يى فلان كشى‌يه عاريةً ويرمكه راضى يم انجق كندويه احسان ايتمك بحث آخر در

À l'article de la mort, signifie, au dernier moment de la vie *A.* عند الفيض النفس *P.* در دم واپسين *T.* آخر نفسده || Il ne faut pas attendre à l'article de la mort pour se conver-

تصحیح ایمانی صدد موته قدر ترك ایتمك جائز tir
تصحیح ایمان مادّه‌سنی دم واپسینه قدر تأخیر دکلدر
ایتمك روا دکلدر

Article de Foi, se dit de chaque point de la croyance en matière de religion *A.* شرط الایمان pl. شروط الایمان — آیت — شروط الدین pl. آیات دینیّه || C'est un article de Foi ایمانددر Tout ce qui est dans le symbole des Apôtres est article de Foi حواریون کرامك ترتیبکرده‌لری اولان صورت عقایدده مندرج موادّك جملسی آیات دینیّه‌دندر Croire une chose comme un article de Foi بر شیئی آیات دینیّه‌دن عدّ ایتمك — اعتقاد عدّ ایتمك — آیت دین کبی شایان ایتمك Il croit tout comme article de Foi هر کلامی آیت ایمان عدّ ایله حوالهٔ سمع اعتماد ایدر

Article, en termes de Grammaire, c'est une partie de l'oraison *A.* حرف — ادات — ادات التأنیث || Article féminin حرف التأنیث Article masculin ادات التذکیر Article pluriel ادات الجمع — L'article qui précède les noms appellatifs s'appelle *A.* حرف التعریف

ARTICULAIRES. Qui a rapport aux jointures du corps *A.* متعلّق الی المفاصل — مفصلی *P.* متعلّق بندگاه *T.* اویناق نقریس || La goutte est une maladie articulaire یرلرنده‌کی اویناق یرلرینه متعلّق بر خسته‌لکدر — علّتی امراض مفصلیه‌دندر مفاصله متعلّق بر علّتدر —

ARTICULATION. V. Article.

On dit en termes de Procédure, Articulation des faits, pour dire, déduction des faits article par article *A.* علی حدّه ترتیب — تفریق الابحاث — المواد فرداً فرداً *P.* مادّه مادّه یکان یکان برر برر — مادّه‌لری بشقه بشقه دوزمك *T.* ترتیب کردن آیرمق

On dit, L'articulation de la voix, pour dire, la prononciation distincte des mots *A.* تلفّظ — نطق — اداء المخارج الحروف الکلام *P.* حرفزنی *T.* سوز سویلمه || Il n'a pas l'articulation de la voix bien nette, bien libre اداسنده مخرج حروفك نطقده قولایلغی یوقدر — نقاحت وسهولتی یوقدر

ARTICULER. Déduire par articles. V. Articulation dans ce sens || Articuler des faits, et les proposer par ordre مادّه‌لری فرداً فرداً تنظیم وعلی مراتبها عرض وتقدیم ایتمك On dit, Articuler un fait, pour dire, le circonstancier *T.* علی التفصیل تقریر کلام ایتمك

Articuler, signifie aussi, prononcer distinctement les mots. V. Articulation || Les petits enfans ne peuvent articuler distinctement les mots اطفال نا رسیده الفاظی صراحت ایله اداینه تلفّظ کلامه شروع قادر دکلدر Il commence à articuler ایتمکده در Il y a des oiseaux qui articulent fort bien plusieurs mots بعض طیور بر قاچ الفاظی صراحة ادا ایدرلر

S'articuler, se dit en parlant des os qui se joignent *A.* تعاقد *P.* بهم پیوسته شدن *T.* اکلشمك || L'humérus s'articule avec l'omoplate عظم العضد مشط الکتف ایله تعاقد ایدر — دیرسك کیکی کورك کمیکیله بری برینه اکلشور

Articulé. || Des faits articulés علی حدّه مرتّب مواد Mots biens articulés نقاحت ایله تلفّظ اولنمش الفاظ — Voix articulée, sons articulés *T.* صدای ناطقدار واصوات ناطقدار || Il n'y a que l'homme dont la voix soit naturellement articulée ادای نطق ایتمك حسب الطبیعة انسانه مخصوص بر حالتدر

Il signifie figurément, exprimé nettement *A.* منطوق بالصراحة — صراحةً مبین || Voilà qui est articulé, cela se conçoit اشته صراحةً منطوق ومبیّن اولدیغندن معلوم وبدیهیدر

ARTIFICE. Industrie *A.* صنعت — معرفت *P.* هنر — استادی *T.* استادلق || Cette horloge, cette machine est faite avec un artifice merveilleux بو ساعت وبو آلت محیّر عقول اولدجق صنعت ومعرفت ایله یاپلمشدر

On dit, qu'un homme ne vit que par artifice, pour dire, qu'il ne vit qu'à force de soin et de régime اعمال تدبیر وصنعت اجرای صنعت ایله ظفریاب ایله کچینور Réussir par artifice اعمال اسباب حذاقت ومهارت ایدرك تحصیل — اولمق کام ایتمك

Artifice. Ruse, déguisement *A.* حیلة pl. حیل — دحل — مکر — حیلکاری — نمش — ال — کنبوره *P.* تصنّع pl. تصنّعات — حیلهٔ خبیثه || Méchant artifice اویناقلق — دك *T.* ریاکاری قبا — حیلهٔ غلیظه détestable مکر کریه — حیلهٔ کریهه grossier اعمال مکر وحیله ایتمك User d'artifice حیله Se garantir d'un artifice ترتیب اولنان دام مکر وحیلدن توقّی ایتمك Un procédé plein d'artifice حیل وتصنّعاتدن عبارت بر حرکت C'est un homme sincère, sans artifice تصنّعاتدن عاری بر خلوصکار آدمدر

Feu d'artifice. C'est un feu préparé avec art en signe de réjouissance *A.* صنایع ناریّة *P.* پروازه ـ آتشبازی *T.* فشنك || Faire un feu d'artifice pour le gain d'une bataille واقع اولان فتوحات ایچون اجرای صنایع سور غزا ـ آتشبازی ایله ایفای رسم سور وسرور اولنمق Préparer un feu d'artifice صنایع ناریّه مالزمه سنی ترتیب واعداد ایتمك

ARTIFICIEL. Qui se fait par art *A.* عملی ـ صناعی *P.* ساخته *T.* یاپمه || Fontaine artificielle یاپمه پیكار ـ منهل عملی Fleurs artificielles ساخته چیچكلر ـ عملی شكوفه‌لر Dents artificielles عملی دیشلر ـ اسنان صناعیّه Les Physiciens font un froid artificiel اهل حكمت طبیعیّه بر نوع برد عملی تصنیع ایدرلر Beauté artificielle حسن عملی ـ حسن صناعی ـ حسن عارضی

Jour artificiel. C'est l'espace de temps depuis le lever du soleil jusqu'au coucher, à la différence du jour naturel, qui est de vingt-quatre heures یوم زمانی كه یوم نجومینك بشقه سیدر

ARTIFICIELLEMENT. Il est opposé à Naturellement *A.* عملیّاً ـ بالمصانعة ـ صناعیّاً ـ باعمال الصنعة *P.* ساخته‌كارانه *T.* عملیّاً جاری || Fontaines qui vont artificiellement یاپمه اولدرق عملی اولدرق آقان چشمه‌لر ـ اولان عیون ومناهل Ce corps ne se meut qu'artificiellement بو جسم اعمال صنعت ایله بالمصانعه متحرّكدر ـ حركت ایدر

ARTIFICIER. Celui qui fait des feux d'artifice *A.* مصنّف الصنایع الناریّة *P.* پیشه‌ور آتشبازی *T.* فشنكجی || C'est le meilleur artificier de Paris پارس فشنكجیلرینك اعلاسیدر

ARTIFICIEUSEMENT. D'une manière artificieuse *A.* بالحیلة ـ بالمكر *P.* حیله‌كارانه ـ مكّارانه ـ *T.* دكّ ایله ـ بال ونمش ماده‌یی || Il a exposé le fait fort artificieusement اویناقلق ایله بغایت حیله‌كارانه نقل وبیان ایلدی

ARTIFICIEUX. Plein d'artifice et de finesse *A.* مكّار ـ محتال ـ دكّاك *P.* حیله كار ـ كنبوره ساز ـ پر مكر وال ـ حیله باز *T.* اویناق || C'est l'homme du monde le plus artificieux جهانده بونك قدر حیله‌كار آدم یوقدر Esprit artificieux طبع حیله Femme artificieuse محتاله بر خاتون الود

ARTILLÉ. Garni *A.* مجهز *P.* پیراسته *T.* دوناتمش || Un vaisseau artillé de toutes pièces بر كافّهٔ مالزمه‌سیله مجهز قطعه سفینه

ARTILLERIE. Tout l'attirail des canons, mortiers, bombes etc. *A.* اجناس المدافع *P.* توپهای هر گونه *T.* انواع طوب || L'artillerie fut bien servie à ce siége اول محاصره‌ده اجناس طوب بر وجه الیق اعمال اولندی ـ هر درلو طوبلر ـ طاقمی La grosse artillerie ne put arriver assez à temps كبیر اجناس طوبلر وقتنده واصل اولمدی Foudre de l'artillerie طوب اصاغه ایتمك Faire jouer l'artillerie دوكمك ـ طوب اندلاختنه مبادرت ایتمك On manquait de grosse artillerie آغر طوبلر نا موجود ایدی Le parc d'artillerie طوبخانه Tout l'équipage de l'artillerie اجناس طوبك بالجمله مالزمه ومهمّاتی Un régiment destiné pour la garde de l'artillerie اجناس طوبك محافظه‌سنه تعیین اولنمش بر آلای Grand maitre de l'artillerie طوبجی اوجاغنك سر كتخداسی Général d'artillerie طوبجیان سپهسالاری Les chevaux de l'artillerie طوب عربه‌سی باركیرلری Une pièce d'artillerie بر قطعه بر پاره طوب ـ طوب

Il se prend aussi, pour le corps des officiers qui servent à l'artillerie *T.* طوبجی ضابطانی وسركردگانی || Toute l'artillerie se plaignait طوبجی ضابطلرینك مجموعی متشكی ایدی Il est dans l'artillerie طوبجی اوجاغنه داخلدر

ARTILLEUR. Celui qui sert dans l'artillerie *A.* رامی المدفع *P.* توپ انداز *T.* طوبجی || C'est un bon, un excellent artilleur بر استاد وبی نظیر طوبجیدر

ARTIMON. L'arbre de poupe d'un vaisseau *A.* دقل الكوثل *P.* ستون پس كشتی *T.* قیچ دیركی

ARTISAN. Homme de métier *A.* اهل الصنعة pl. ارباب الصنایع *P.* دستكار ـ پیشه‌ور ـ پیشه‌گر *T.* ایشجی || Simple artisan بیاغی ایشجی Habile artisan ماهر واستاد بر نفر ایشجی Les boutiques des artisans ارباب صنعتك دكّانلری

Figur. Celui qui est l'auteur de quelque chose *A.* صانع ـ مصنّف ـ خلّاق ـ خالق *P.* آفریننده *T.* یرادیجی || Il a été l'artisan de sa fortune ثروت ویسارینك خالقی ایدی Artisan de son malheur دوچار اولدیغی مصیبتك خلّاق Artisan d'impostures, de calomnies خلّاق اكاذیب وصانعی ومفتریات

ARTISON. Petit ver qui s'engendre dans le bois *A.* ارضة pl. ارضات *P.* آیزك *T.* آغاج قوردی

ARTISONÉ. Bois troué par les vers *A.* مأروض *P.* كرمخورده ـ آیزكزده *T.* قورد ینكلو ـ قوردلنمش

ARTISTE. Celui qui travaille dans un art où le génie et la main doivent concourir *A.* اهل الفن pl. ارباب الفن *P.* فن آشنا *T.* استاد || Un peintre, un architecte sont des artistes مصور ومعمار ارباب فنون گروهندندر Il faut être un grand artiste pour réussir dans ces sortes d'opérations بو مقوله اعمالی وجوده کتورمک ایچون اعاظم ارباب فندن اولمق اقتضا ایدر

ARYTÉNOÏDES. C'est le nom d'un des cartilages du larynx *A.* طرجهالی

ASARUM. Espèce de plante *A.* اسارون

ASCARIDES. Petits vers qui ne se trouvent que dans les gros et courts intestins *A.* حب القرع *P.* کدودانه *T.* بغرسق صوغلجانی

ASCENDANT. Terme de Généalogie. Qui va en montant *A.* نسب بالطول عن الاجداد ـ نسب بالطول عن الآبا *P.* نسب بالطول نیاگان *T.* اتا ودده‌لر || La ligne ascendante نسب بالطول جهتیه اولان آبا واجدادک سلسله‌سی

Il signifie aussi, les personnes dont on est descendu *A.* اهل النسب بالطول عن الآبا || Le mariage est défendu entre les ascendants et les descendants en ligne directe سلسلهٔ متصله اوزره اولان اهل نسب بالطول عن الآبا ایله اهل نسب بالطول عن الاولاد بیننده عقد نکاح ممنوعدر

Il se dit aussi, en parlant des astres qui montent sur l'horizon *A.* طالع || Les astrologues disent que le point ascendant a beaucoup d'influence sur la naissance des hommes et les événemens de la vie قول منجمینه کوره نقطهٔ طالعک ولادت انسانده ومدت عمرنده وقوعه کلهجک حادثاته دخلی وار در

Il se dit aussi, en parlant de divers vaisseaux du corps *A.* صاعده || Les vaisseaux ascendants et descendants مجاری صاعده ونازلهٔ بدن

Il signifie aussi, le point du ciel ou le degré du signe qui monte sur l'horizon *A.* درجة الارتفاع || Un tel signe était dans l'ascendant, quand il s'éleva une furieuse tempête فلان برج درجهٔ ارتفاعده اولدیغی حالده بر تندباد شدید ظهور ایلدی

En ce sens, il se dit aussi par rapport à la nativité des personnes *A.* طالع ـ حکم الطالع || Il faut savoir votre ascendant سنک طالعک بیلنمک اقتضا ایدر Il a un heureux ascendant طالعی میموندر Il n'a pu résister à son ascendant طالعی حکمنه مقاومت ایده‌مدی

Figur. L'autorité, le pouvoir qu'une personne a sur l'esprit d'un autre *A.* غلبة ـ استیلا *P.* زبردستی *T.* عقله غالبلک || Il a un grand ascendant sur son esprit فلانک عقلنه عظیم استیلاسی وار در Il a pris un grand ascendant sur lui عقلنه کسب استیلای تام ایلدی C'était un grand capitaine, mais il avait en tête un homme qui avait un grand ascendant sur lui فلان کشی ذاتنده بر جنکاور بنام ایدی انجق عقلنه کلی غلبه واستیلاسی بر ادم وار ایدی

ASCENSION. Il se dit de l'élévation miraculeuse de Notre-Seigneur, lorsqu'il monta au ciel *A.* معراج *P.* بسوی آسمان برآمدن *T.* کوکلره چیقمه || La glorieuse ascension du Fils de Dieu ابن اللهک معراج مجیدلری Les Apôtres se trouvaient à l'ascension de Notre-Seigneur وقت معراج حضرت عیسیده حواریون کرام حضراتی موجود بولنمشلر در La fête de l'ascension *A.* عید المعراج المبارک ـ یوم السلاق

Et de l'action par laquelle un fluide monte dans les tuyaux *A.* تصاعد ـ صعود ـ عروج *P.* برآمد *T.* یوقارو چیقمه || L'ascension de l'eau dans les pompes طولمبه‌ده صویک تصاعدی L'ascension du mercure dans le baromètre میزان هواده جیوه‌نک عروج وصعودی

ASCÈTE. Celui qui s'est consacré, d'une manière particulière, aux exercices de la piété *A.* اهل المجاهدة pl. ارباب المجاهدة ـ اهل الرياضة pl. ارباب الرياضة *P.* ریاضت‌کار ـ روان آورد *T.* کندویی قاتیلقده آلشدریجی

ASCITE. Hydropisie du bas ventre *A.* استسقاء زقّی

ASCLÉPIAS. Sorte de plante *A.* اسقلبیوس *P.* گیاه پادزهر *T.* پادزهر اوتی

ASIATIQUE. Qui appartient à l'Asie *A.* مشرقی *P.* خاوری *T.* آسیالو || Moeurs asiatiques اهل شرقک ـ اخلاق مشرقیه Luxe asiatique اسراف ـ اسراف اهل شرق آخلاق وآدابی مشرقیون

ASILE. Lieu établi pour servir de refuge aux criminels qui s'y retirent *A.* مأمن ـ کهف الامان ـ دار الامان *P.* جای پناه ـ جای پناه ـ امان *T.* صغنه‌جق یر ـ پناهگاه || Asile saint, sacré دار الامان واجب الاحترام inviolable مساغ تعرضدن بری عن التعرض اولان مأمن ـ آزاده دار الامان La loi

de Moïse établit des asiles شريعت موسويّه مقتضاسنجه دار الامانلرك اقامتنه جواز وار در

Il se dit figur., d'une maison où un homme qui n'a de quoi subsister, trouve une retraite dans sa mauvaise fortune *A.* ملجاء ـ ملجا ـ ملاذ *P.* پناه *T.* قوريندجق ير || Il ne savait plus où donner de la tête, il a trouvé un asile chez un de ses amis باش اوره‌جق بر محل تداركندن عاجز ايكن احبابندن بريسنك خانه‌سنى ملجاء وپناه اتّخاذ ايلدى — Il se dit aussi des personnes ou des choses || Vous êtes mon asile ملجاء وپناهمسك La justice du prince est l'asile de l'innocence پادشاهك عدالتى ملتجاى بيگناهاندر Le cloître est un asile contre la corruption du siècle مناسترزماننك فسادينه مدار احتما اولدجق بر ملجاء در

ASPALAT. Plante *A.* عود فرنگى *P.* دار شيشعان ـ قندول *T.* شمشك آغاجى ـ قنديل آغاجى

ASPALATHE. Sorte de bois qui approche du bois d'aloès *A.* قرمزى صندل *T.* قلنبك *P.* قرنوه

ASPECT. Vue d'un objet *A.* منظر ـ طلعت ـ نظارت *P.* ديدار *T.* كورونش || Il tremble à l'aspect de son maître آغاسنك آغاسنى كورنجه كندويه رعشه ـ ديدار نده لرزه‌ناك اولور بالجمله L'aspect de toutes ces choses-là le surprit عارض اولور بوشيلرك نظارتى كندويه باعث استغراب وحيرت اولور Vous lui pouviez épargner un aspect si fâcheux بو مقوله نا خوش نظارتدن فلانى محافظه ايده بيلور ايدك

Il se dit aussi, de la perspective que présente un lieu *A.* منظره *P.* نمايش *T.* كرسترش || L'aspect de cette maison est très-beau, très-agréable بو خانه‌نك منظره‌سى احسن والطفدر Cela fait un بو خانه بغايت خوشنما ولطيف المنظره در bel aspect بو شئ حسن منظره‌يه مدار اولور Voilà un vilain aspect اشته بر منظرهٔ كريهه

Et de la situation des planètes les unes à l'égard des autres || Les astrologues disent, que le trine aspect de toute planète est bienfaisant قول منجّمينه كوره هر سياره منطقة البروجدن ثلث بعد اوزره ناظر اولديغى حالده سعد وخير در Jupiter regardant Vénus de trine aspect مشترى ايله زهره‌نك منطقة البروجدن ثلث بعد اوزره يكديگره نظارتلرى Aspect bénin نظارت ميمونه Mauvais aspect نظارت سيئه Aspect infortuné نظارت معيدة الادبار Malin aspect نظارت منحوسه Suivant les différents aspects كواكبك نظارت مختلفلرينه كوره

Il se dit figur. d'un projet, d'une affaire *A.* صورت *P.* نمايش *T.* كورونش || Ce projet, cette entreprise se présentent sous un fâcheux aspect بو ترتيب ومباشرتنه تشبّث اولنان مباشرتنه تشبّث ـ مصلحت نا خوش صورتده كورينور بو مصلحتك ـ اولنان مصلحتك نمايشى ناخوشدر كورونشى فنادر

ASPERGE. Plante légumineuse *A.* هليون *P.* هليوم ـ مارچوبه يصديقده ـ *T.* قوش قونمز هليون || Asperges de couche ـ طاقة الهليون *A.* Botte d'asperges يتشدرلمش قوش قونمز قوش قونمز دمتى *T.* دستهٔ هليوم *P.* نمش الهليون Des asperges qui montent en grains تخمه واران قوش قونمز

ASPERGER. Arroser avec de l'eau ou autre liqueur, qu'on épand par petites gouttes *A.* رش ـ ترشيش *P.* افشاندن ـ پاشيدن ـ بشخيدن ـ رشاشه پاشيدن *T.* سرپمك || Dans quelques sacrifices on aspergeait le peuple du sang de la victime بعضا آيين قربانك اجراسنده دم ذبيحه يى خلقك اوزرينه رش ايدرلر ايدى On asperge les chrétiens de l'eau bénite سرپيلور ـ مؤمنين عيسويّه اوزرينه ماء مقدّس رش اولنور

ASPÉRITÉ. Rudesse *A.* حرشت *P.* سختى *T.* سردلك — Et figur. || L'aspérité du caractère de quelqu'un *A.* شراست الطبع *P.* درشت خويى *T.* سردلك ـ چتين خويلولك

ASPERSION. Action d'asperger *A.* رش الماء *P.* آب افشانى ـ پاشش آب ـ رشاشه پاشى *T.* صو سرپمه || Aspersion légère رش خفيف — On dit, Baptême par aspersion, à la différence du baptême par immersion رش ما طريقيله اجراى رسم معموديّت كه تغميس طريقيله اولان رسم معموديّتك غيريسيدر

ASPHALTE. Espèce de bitume solide et compacte *A.* قفر اليهود

ASPHODÈLE. Sorte de plante *A.* خنثى ـ بروق *T.* چرش اوتى

ASPHYXIE. Suppression subite de tous les signes extérieurs de la vie *A.* اغما ـ تعطّل الحواس *P.* گمشدگئ حس *T.* اوغنمه || Tomber en asphyxie عارضهٔ اغمايه گرفتار اولمق

ASPIC. Petit serpent dont la morsure est très-dangereuse *A.* اعيرج pl. اعيرجات *T.* صاغر ييلان || Il fut piqué d'un aspic فلانى صاغر ـ صاغر ييلانك لسعيله مسلوع اولدى ييلان صوقدى

On dit figur., Une langue d'aspic, pour dire, un médisant *A.* لسيع اللسان *P.* زبان زهرناك *T.* دلی زفیرلی

ASPIRANT. Il se dit d'une personne qui aspire à entrer dans une charge *A.* راغب - مشتاق - طالب pl. رغاب *P.* آرزوکش - استکلو - رغبتلو *T.* خواستکار - خواهشکار - طلبکار || Il n'y a que deux charges qui vaquent, et il y a quantité d'aspirants محلول قالان مناصب یالکز ایکی ایکن متعدد طلبکاران واردر

ASPIRATION. Action de celui qui attire l'air extérieur en dedans *A.* انجذاب النفس *P.* دم در کشی *T.* صولوق آلمه - نفسی ایچرو چکمه - صولوغی ایچرویه چکمه || L'aspiration est opposée à l'expiration انجذاب نفس ردّ نفسك نقیضیدر

Il se dit aussi, des pompes qui servent à l'élévation de l'eau *A.* انجذاب الهوا *P.* هوارا در کشیدن *T.* هوایی ایچرو - انجذاب هوا چکمه || Une pompe qui agit par aspiration تقریبیله ایشلیان طولمبه

Il signifie en Grammaire, la manière de prononcer en aspirant *A.* جبرًا تلفظ - اجتهار

Figur. Porter ses désirs à quelque chose *A.* اشتیاق - طلب - اطماح النظر الرغبة - ارتغاب *P.* آرزومندی - آرزو کشیدن - خواستکار بودن - نمودن *T.* رغبت ایتمك || Aspirer à un emploi حسرتکش - بر منصبه وقف انظار اشتیاق ایتمك - مشتاق وآرزوکش اولمق - اشتیاق اولمق Aspirer aux honneurs تحصیل جاه واقباله - مراتب ومناصبه اشتیاق ایتمب تخت سلطنته اطماح آرزو کش اولمق Il aspirait à l'Empire نظر اشتیاق ورغبت ایدر ایدی Il n'aspire qu'à vous plaire انجق رضاکی تحصیل ایلمکه وقف انظار اشتیاق ایدر

ASPRE. Petite monnaie chez les Turcs *T.* اوفاق اقچه

ASSA. Suc concret *A.* حلتیت *P.* انکدان - انکوان *T.* بالدرغان صمغی Il y en a de deux espèces, L'assa dulcis *A.* عسل اللبنی *P.* انکوان شیرین *T.* عسلبند بخوری Et l'assa foetide *A.* حلتیت منتن *P.* انکژد *T.* شیطان بوقی

ASSAILLANT. Celui qui attaque *A.* صایل pl. صایلین - مهاجم pl. مهاجمین *P.* دست انداز - سردمده ساز *T.* بورویش - ایدن || Les assaillans furent repoussés jusque dans leurs tranchées عسکر مهاجمین کندو متریسلرینه قدر دفع وطرد اولندی

ASSAILLIR. Attaquer vivement *A.* هجوم - حمله - صوله - اقتحام *P.* دست اندازی کردن - سردمه بردن *T.* بورویش - اوزرینه صالمق - ایتمك || Assaillir un camp بر اردونك اوزرینه دست انداز هجوم - اوزرینه هجوم واقتحام ایتمك صالمق - وصولت اولمق Assaillir les ennemis dans leurs retranchemens دشمنك مترسلری اوزرینه هجوم وصولت - ایتمك - Figur. || Nous fûmes assaillis d'une furieuse tempête شدید فورتننك حملات نا کهانیه دوچار اولدق

ASSAINIR. Rendre sain *A.* إطابة - تصحیح *P.* درست ساختن *T.* صاغلتمق || L'écoulement des eaux qui croupissaient dant ce vallon, a bien assaini le pays حال تعفنده اولان میاه راکده‌نك بر سمته سوق واجراسی مملکتك کرکی کبی تصحیح هواسنه وسیله اولمشدر

ASSAISONNEMENT. Mélange des ingrédiens qui servent à assaisonner *A.* قزح *P.* آمیزش افزار *T.* تربیه

ASSAISONNER. Accommoder une chose à manger, avec les ingrédiens qu'il faut pour la rendre plus agréable au goût *A.* تتبیل - تقزیح - تصبیغ *P.* افزار نهادن *T.* تربیه ایتمك || Ce cuisinier sait bien assaisonner les viandes بو آشجی تقزیح بو آشجی اتلری تربیه ایتمك - لحومك فنّنه واقفدر فنّنی بیلور

Il se dit figur., des manières douces dont on accompagne ce qu'on dit *A.* ایقاع اللطافة - تلطیف *P.* لطافت - خوش نمودن - خوش کوسترمك دادن *T.* طاتلولندرمق || Les grâces que ce prince fait, il les assaisonne avec les phrases du monde les plus honnêtes فلان ذات ایتدیکی لطف واحسانی کلمات کلمات التفات آمیز علاوه‌سیله - التفات آمیز ایله تلطیف ایدر تربیه ایدر Ce père assaisonne les réprimandes qu'il fait à ses enfans, de tout ce qui peut les rendre plus supportables فلان پدر اولادینه ایتدیکی تعزیر وعتابی تخفیفنه مدار اوله بیله‌جك کلمات لینه علاوه‌سیله خوش کوسترر

Assaisonné. *A.* متبّل - مقزّح *P.* افزارناك *T.* تربیه‌لو

ASSASSIN. Meurtrier de guet-apens *A.* فاتك - غیلة قاتل *P.* دزداند مردمکش - ناکهان کشنده *T.* اوغریلین - قاتل - اولدریجی || L'assassin a été pris قاتل اخذ اولندی - On dit, Fer assassin *A.* سیف قتّال *P.* شمشیر خون آشام *T.* کسکین قلیچ Des yeux assassins *A.* نظرهٔ قتّاله *P.* چشم خونریز *T.* اولدریجی کوز Et bouche assassine *A.* لسان قتّال *P.* زبان جانسوز *T.* جان یاقیجی دیل

ASSASSINAT. Meurtre de guet-à pens *A.* غیلة - غیلة - فتوك - قتل النفوس *P.* دزداند مردمکشی *T.* اوغریلین آدم اولدرمه

غيلةً قتل نفوس جرمنك || L'assassinat est puni de la mort حدّ شرعيسى جرخ سياستد وضعيله اعدامدر C'est un pur assassinat محض غيلد در

On dit en parlant de l'injustice d'une guerre, que c'est un assassinat entre les nations بو سفر بين العباد بيهوده قتل نفوس قبيلندندر

Il se dit aussi, d'un outrage fait de dessein formé, d'une trahison noire. V. Assassiner dans ce sens || Ils l'ont attendu au coin d'une rue, et l'ont chargé de coups; c'est un assassinat زوقاق كوشد سنده مترقب فرصت اولدرق بغتةً اوزرينه هجوم وحوالهٔ ضربات متعدّده ايله ايقاع شرّ وشوم ايتمشلر در بو كونه دپدلمه غيلهٔ قتل نفوس تهمتى حكمنده در

Figur. Une action nuisible contre laquelle il n'y avait point de défense || Révéler un tel secret, est un assassinat بو مقوله سرّى ـ سرّك افشاسى محض قتل نفس كبيدر افشا ايتمك جان قيمقدن فرقى يوقدر

ASSASSINER. Tuer de guet-à-pens *A.* ادغال ـ افتاك ـ فتك ـ قتل ـ غيلةً قتل *P.* ناكهان كشتن *T.* اوغربلين اولدرمك || On l'a assassiné sur le grand chemin طريق جادّهده روان ايكن اوزرينه واربلوب غيلةً قتل واعدام اولندى Il n'oserait vous attaquer en homme d'honneur, mais craignez qu'il ne vous assassine بر اهل عرض كبى سكا تعرّضه جسارت ايتمز انجق غيلةً وحيلةً قتلكه تصدّى ايلمسندن خوف وحذر ايله

Il se dit aussi pour dire, outrager, excéder de coups en trahison *A.* احالة الضرب الشديد ـ وقذ *P.* زد وكوب كردن *T.* دپدلمك || Ils se mirent quatre sur lui, et l'assassinèrent درت كشى اوزرينه دوشوب ضربات شديده ايله دپدلديلر ـ زد وكوب شديد ايله دپدلديلر Il a rendu sa plainte contre ceux qui l'avaient assassiné كندويى ضرب شديد ايله تكدير ايدنلر حقنده بثّ شكوى ايلدى

Figur. Fatiguer, importuner avec excès *A.* تعجيز *P.* جانكزايى *T.* بونلتمق ـ جان صقمق آوردن || Il assassine tout le monde de complimens رسوم اكرامه مبالغه ايدرك خلقى تعجيز ايدر ـ خلقك جاننى صقار Il assassine les gens du récit de ses aventures, de ses procès, de ses affaires كندو سر انجاملرينك ومرافعات ودعوالرينك وامور وخصوصاتنك حكايهسيله عالمى بونلتور ـ عالمى تعجيز ايدر

On dit figur., Assassiner la réputation de quelqu'un, pour dire, l'attaquer lâchement par des discours بر كمسنهنك حقنده حرف انداز طعن وتشنيع اولمق

ASSASSINÉ. *A.* غيلةً مقتول ـ مدغل *P.* ناكهان كشته *T.* اوغربلين اولدرلمش

ASSAUT. Attaque pour emporter de vive force une ville, une place de guerre *A.* هجوم ـ حملة ـ صولة ـ هجمة ـ كبّة *P.* صولت ـ هجمهٔ شديده *T.* يورويش || Assaut vigoureux سردمه عسكرك على ـ صولت وهجوم عمومى Assaut général قتّاره العموم يورويشه شتابى Monter à l'assaut قلعهنك اوزرينه يورويش ايله چيقمق Donner un assaut قلعهنك اوزرينه يورويش ايله حملديه مبادرت ايتمك Repousser un assaut حملديه مبادرت ايدن دشمن عسكرينى كيرويه ردّ ودفع ايتمك Les assiégeans furent repoussés à l'assaut عسكر محاصرين لدى الهجوم كيرويه دفع وطرد اولندى Prendre une place d'assaut آوردهٔ ـ قلعديى حرباً وعنوةً فتح وتسخير ايتمك ـ يورويش ايله فتح ايتمك ـ قبضهٔ ضبط وتسخير ايتمك Soutenir un assaut حملات مهاجمينه اظهار ثبات ومقاومت ايتمك ـ دشمنك يورويشنه طيانمق

Il se dit figur. de tout ce qui exige une résistance || Les assauts de la tempête فورتنهنك حملات شديدهسى Sa fortune a eu un rude assaut مالى حقنده فلك ناسازكارك بر ـ فلك ناسازكارك بر حملهٔ شديدهسى اصابت ايلدى Ce malade éprouvera encore quelques assauts de son mal سكتهسى ظهور ايلدى ـ فلان مريض بوندنصكره دخى علّتك بعض حملهلرينه دوچار اولهجغى ظاهردر Et de toute sorte de sollicitation vive et pressante || Résister aux assauts des passions, des tentations امراض نفسانيهنك ورغبات نفس امّارهنك حملهلرينه مقاومت ايتمك J'ai soutenu plusieurs assauts pour cette affaire بو خصوصده نيچه نيچه حملهلره اظهار مقاومت ايلدم On m'a donné plusieurs assauts pour m'obliger à cela بو بابده بنى اجبار ايچون اوزريمه وافر حملهلر اولمشدر

On dit, Faire assaut d'esprit, de Grec, de Géographie etc., pour dire, disputer à qui fera paraître plus d'esprit, à qui montrera qu'il sait plus de Grec etc. *A.* ادّعاء التفضل والمزيّة ـ تفاضل *P.* تمازى ـ عرض كالاى برترى كردن *T.* عقل اوستلك دعواسنى ايتمك || Il fait assaut d'esprit de Grec, de Géographie خصوصنده تمازى وتفاضل ايدر

دعوای - لسان یونانیده وعلم جغرافیاده دعوای تفضل ایدر برتری ایله عرض کالای هنر ایدر - Et on dit, qu'une dame va au bal pour faire assaut de beauté فلان خاتون ضیافتده عرض کالای جمال ایچون کیدر

ASSEMBLAGE. Union de plusieurs choses qu'on joint ensemble *A.* تجمع - اجتماع - جمعیت *P.* با هم آوری *T.* بر یره برکمه || Un bateau se fait de l'assemblage de plusieurs pièces de bois - بر قایق متعدد قطعات اخشابک اجتماعیله انشا اولنور بر قایق پاره تختهلرک بر یره برکدرلمسیله یاپیلور

Il se dit aussi des choses morales || Son caractère est un assemblage de bonnes et de mauvaises qualités مزاجی خصایل حسنات وسیئاتک بر - حمیده وذمیمهنک بر جمعیتیدر مجموعهسیدر

ASSEMBLÉE. Nombre de personnes réunies dans un même lieu *A.* محفل pl. محافل - مجلس pl. مجالس - مجمع pl. مجامع - جماعت - جمعیت *T.* جمعیتگاه - انجمن *P.* نادی - || Grande assemblée جمعیت عظیمه - مجلس جسیم Nombreuse assemblée جمعیت - جمعیت کثیرهیی مشتمل محفل کبیر Assemblée d'États ملت وکیللرینک جماعتی Assemblée de villes اهالی بلدهنک جمعیتی L'assemblée des notables سوز صاحبلرینک جماعتی - محفل وجوه واعیان Assemblée générale عموم جمعیتی - مجلس عمومی L'assemblée des fidèles جمعیت مؤمنین L'assemblée du clergé محفل جماعت رهبان - رهبان Président de l'assemblée رئیس مجلس جماعتک باشی - صدر نشین مجلس - Il préside à l'assemblée مجلسده بالا نشین مقام ریاستدر Assemblée de parents مجلس خویشان واقربا Assemblée de creanciers مجلسی دعوت Convoquer une assemblée آلدجقلو جمعیتی مجلسی حل ایتدرمک واحضار ایتمک Congédier l'assemblée ارباب مجلسه عودت رخصتنی ویرمک - Défendre les assemblées محافل ناسی یساغ ایتمک - Tenir l'assemblée, c'est la présider *T.* مجلسده جالس مقام ریاست اولمق - On dit aussi, qu'on tient assemblée, que l'assemblée se tient en tel endroit, pour dire, qu'on est actuellement assemblé فلان محلده جمعیت حالا باقیدر Aller à l'assemblée جمعیته فسخ - دفع جمعیت ایتمک Rompre l'assemblée وارمق Et qu'une assemblée s'est rompue, pour dire, qu'elle s'est séparée sans rien décider مجلس فسخ مجلس اولندی Et que l'assemblée est levée, pour dire, qu'elle est finie مجلس ختامپذیر مجلس تمام اولدی - اولدی

ASSEMBLÉE, se dit aussi d'une réunion de personnes en société *A.* مجلس الاحباب *P.* انجمن یاران - بزم یاران *T.* دوست جمعیتی

ASSEMBLER. Mettre ensemble *A.* تحفیل - جمع *P.* با هم فراهم آوردن - آوردن *T.* طوپلمق - برکدرمک || Assembler des troupes جمع عسکر ایتمک Assembler les États ملت وکیللرینی جمع وتحفیل ایتمک Assembler des matériaux pour bâtir مالزمهٔ بنایی جمع وتدارک ایتمک Assembler des papiers, des livres جمع اوراق وکتب ایتمک Assembler les feuilles d'un livre, pour les relier کتابک اوراقنی شیرازهیه ربط ایچون بر یره برکدرمک

Il signifie aussi, joindre, enchâsser plusieurs pièces de bois, en sorte qu'elles ne fassent qu'un corps *A.* تلفیق - وصل *P.* باهم پیوستن *T.* بری برینه کچروب یرلشدرمک - برلشدرمک - بری برینه چاتدرمق -

S'ASSEMBLER. *A.* احتفال - تحشد - احتشاد - تجمع - اجتماع *P.* فراهم آمدن *T.* طوپلنمق - برکمک || Le Parlement s'assembla پارلامنتو مجلسی اجتماع ایلدی Le peuple s'assemble طوپلنور - خلق تجمع ایدر

ASSEMBLÉ. *A.* مجتمع - متحشد *P.* فراهم آمده *T.* برکمش - طوپلنمش -

ASSÉNER. Porter un coup rude et violent *A.* شدیداً ضرب *P.* سخت کوفتن *T.* پک چارپمق - پک اورمق || Il lui asséna un coup de massue اوزرینه صوماتنی احالهسیله شدیداً ضرب ایلدی Il lui a asséné un coup de pierre entre les deux yeux بر پاره سنگ انداختیله ایکی کوزی آرهسنی شدیداً ضرب ایلدی

ASSENTIMENT. Consentement volontaire donné à une proposition, à un acte *A.* رضا - حسن القبول - حسن الرضا *P.* تن دادگی - بیواز *T.* قبوللمه || Je n'ai point donné mon assentiment à cet acte بو سنده رضا ویردیکم یوقدر - بو سنده تن دادهٔ قبول اولمش دکلم

Il se dit aussi, de l'approbation intérieure et forcée qu'on donne à une chose évidemment vraie *A.* تسلیمیت - قبول || Assentiment de conviction علم یقینه مبنی اولان تسلیمیت L'évidence force l'assentiment صراحت حال ایجاب قبول

وتسلیمیت ایدر

ASSENTIR. Donner son assentiment *A.* تقبل ـ تسليم *P.* بیواز ـ کردن قبول نمودن *T.* تسلیم ایتمک ـ قبوللمق || Assentir à un acte سندی قبول ایتمک Assentir à une vérité démontrée ثبوت یافته اولمش حقیقت امری تسلیم ایتمک

ASSEOIR. Mettre sur un fauteuil, sur un banc etc. *A.* اقعاد ـ اجلاس *P.* نشاندن ـ نشستانیدن *T.* اوتورتمق || Asseoir un malade خستهیی اقعاد ایتمک

S'ASSEOIR. *A.* قعود ـ جلوس *P.* نشستن *T.* اوتورمق || Asseyez-vous قعود ایله On le fit asseoir اقعاد اولندی

En parlant des oiseaux, il signifie, se percher *A.* استطمام *P.* بر شاخ نشستن *T.* دالده قونمق || Cet oiseau s'est allé asseoir sur un arbre بو قوش شاخ درخت اوزرنده استطمام اغاج اوزرنده قوندی ـ ایلدی

Il signifie aussi, poser sur quelque chose de ferme *A.* نصب ـ اقعاد ـ تمکین *P.* نشاندن *T.* دیکمک ـ یرلشدرمک ـ اوتورتمق || Asseoir les fondemens d'une maison sur le roc اساس بنایی بر قیا اوزرنده اقعاد وتمکین ایتدرمک Asseoir une pierre بر پاره طاش نصب واقعاد ایتمک

On dit, Asseoir les tailles, les gabelles, pour dire, les imposer *A.* طرح *P.* انداختن *T.* صالمق ـ سالیانه صالمق

Et asseoir une rente, pour dire, la placer *A.* ترتیب الایراد *P.* ابرادرا مقرر کردن *T.* ایراد یرلشدرمک || On a mal assis cette rente, on la pouvait mieux asseoir بو ایراد لایقی اوزره یرلشدرلمش اولمیوب آخر وجهله یرلشدرلمک اولا ایدی

Et asseoir un camp, pour dire, placer un camp || Il assit son camp hors de la portée du canon de la ville اردوسنی شهردن بعید ـ طوب منزلندن خارج بر محلده تمکین واسکان ایلدی نصب ایلدی

Asseoir son jugement, signifie, fonder son jugement sur quelque raison *A.* تثبیت الذهن ـ تقریر الرأی *P.* اندیشه نشاندن *T.* عقل صاپلتمق || Il ne faut pas asseoir son jugement sur une simple présomption ساده جه بر احتمال اوزرینه تثبیت ذهن ایتمک روا دکلدر

On dit figur., qu'on ne peut asseoir aucun fondement sur ce que dit une personne فلانک سویلدیکی کلامه وضع اساس سوزینه تمل قویمق روا دکلدر ـ اعتماد اولنمق جائز دکلدر بل باغلمق یوللو دکلدر ـ

Assis. *A.* قاعد ـ جالس *P.* نشسته *T.* اوتورمش

ASSERMENTER. Assujettir sous la foi du serment *A.* تحلیف ـ احلاف *P.* سوکند دادن *T.* یمین ویردرمک || Il faut assermenter une telle personne فلان کشی یی تحلیف ایتدرمک فلانه یمین ویردرمک اقتضا ایدر ـ اقتضا ایدر

ASSERMENTÉ. Pris à serment *A.* مکلف بالقسم ـ محلف *P.* سوکند خورده *T.* یمینلو

ASSERTION. Proposition qu'on soutient vraie *A.* مدعا || La seconde assertion est une suite de la première مدعای ثانی مدعای اولک لاحقه سیدر

ASSERVIR. Assujettir *A.* ادخال تحت الحکم ـ ادخال ـ اعباد ـ ادخال تحت التبعة *P.* زیر دست آوردن ـ بند بندگی آوردن ـ منقاد کردن ـ فرمانبر کردانیدن *T.* قوللغه کتورمک || Ce conquérant a asservi plusieurs nations فلان غازئ جهانگیر دائره ـ نیچه ملل واقوامی تحت حکمنه ادخال ایتدردی انقیاد وتبعیته ادخال ایلدی

On dit figur., Je ne saurais m'asservir à toutes ces cérémonies بو تکلفات رسمیه نک جمله سنه محکوم اولدم S'asservir aux règles تبعیت ایتمک ـ قوانین وقواعده تابع اولمق Et asservir ses passions امراض نفسانیه سنه غلبه ایتمک ـ امراض نفسانیه سنی کندویه محکوم ومغلوب قلمق Ses charmes ont asservi tous les coeurs جاذبهٔ حسن وجمالی کافهٔ کافهٔ قلوبی کندویه رام ـ قلوبی بستهٔ زنجیر اسار ایلدی ومحکوم ایتدردی

Asservi. *A.* محکوم *P.* فرمانبر ـ زیر دست *T.* اطاعته کتورلمش

ASSESSEUR. Adjoint à un juge principal *A.* معین القاضی ـ مجالس المجلس القضاء والحکومة ـ مجالس القاضی *P.* همنشین قاضی *T.* قاضینک اورتاغی || Conseiller assesseur مجالس ومستشار قاضی

ASSEZ. Suffisamment, autant qu'il faut *A.* علی ـ وافی ـ کافی حسب الکفایة ـ قدر الکفایة *P.* بس ـ خیلی *T.* یتشدجک ال ویره جک ـ لزومی مقداری ـ کفایت مقداری ـ قدر قدر || Assez bon کفایت مقداری لطیف Assez grand قدر وافی کبیر Il n'a pas assez de vivres pour un an بر سنه ـ بر سنه کفایت ایده جک قدر ذخیره سی یوقدر یتشدجک مقداری زاد وذخیره سی یوقدر Assez d'argent کافی دکل بلکه قدر کفایه اقچه Assez et plus qu'il ne faut

هب كافى دكل بالغًا ما بلغ ـ لز ومندن زياده Assez bien خيليجه فنا Assez mal ايو Il est assez fort pour vous tenir tête خيلى ـ سكا مقاومت ايچون كفايت مقدارى قوّتى وار در خيلى بهادرلغى وار در Il a assez de courage قوّتى وار در بو قدر لاقردى كافيدر ـ بو قدر كافيدر C'est assez parler

On dit, Assez peu, pour dire, peu *A.* قليل *P.* اندك *T.* آز بچق ـ آزه‌جق Et assez souvent, pour dire, souvent *A.* اكثريا *P.* بسيار بار *T.* صيق صيق || C'est un homme d'assez peu d'esprit قليل العقل بر آدمدر Il va assez souvent dans cette maison بو خانه‌يه اكثريا كيدر On se trouve assez souvent embarrassé بسيار بار اضطراب حالده كرفتار درلر

ASSIDU. Qui est exact à se trouver où son devoir l'appelle *A.* مداوم ـ ملازم *P.* برزيده *T.* ايشنده مقيّد ـ ايشنده هر || Ce magistrat est fort assidu aux audiences فلان دائم دوربيشور مجالس ـ قاضى مجالس شريعتده بلا قصور مداومت ايدر قضا وحكومته غاية الغايه مداومدر

Il signifie aussi, qui a une application continuelle à quelque chose *A.* مواظب ـ متوغّل ـ مكبّ ـ مزاول *P.* ورزشكار ـ مواظبتكار ـ چالشگر *T.* چالشقان ـ چالشيجى || Un homme assidu au travail خدمتده مكبّ وورزشكار بر آدم Assidu à sa charge مأموريتنده ايفاى لازمهٔ توغّل ومواظبت ايدر Assidu à l'étude امر مطالعده مكبّ ومواظب بر آدم Se rendre assidu à son devoir واجبهٔ ذمّتى اولان اموره كمال مواظبت ايله بذل ما حصل همّت ايتمك

Et qui rend des soins continuels à quelqu'un *A.* غير منفكّ ـ عديم الانفكاك ـ دائمىّ الملازمه *P.* نا جدا *T.* آيرلمز || Il est fort assidu auprès du prince پادشاهك يانندن اصلا منفكّ اولمز Cet homme est fort assidu auprès de cette femme فلان كشى بو خاتونك يانندە دائمىّ الملازمه در

Il se dit aussi de certaines choses, pour en marquer la continuation *A.* غير منقطع ـ عديم الانقطاع ـ دائمىّ ـ متوالىّ *P.* پياپى *T.* صيق صيق ـ اردنجه ـ برى برى || Des soins assidus محن ومشاق Des peines assidues همم متوالى الظهور Travail assidu سعى دائمى ـ سعى غير منقطع غير منقطعه

ASSIDUITÉ. Exactitude à se trouver aux lieux où le devoir appelle *A.* ملازمت ـ مداومت *P.* برزيدگى *T.* ايشنده ايشه مقيّدلك ـ دائما بولنمقلق

Il signifie aussi, application continuelle *A.* مواظبت ـ مزاولت *P.* ورزش ـ چالشگرى *T.* چالشمه || Cette charge demande une grande assiduité بو مأموريت غايت مواظبتى مقتضيدر J'ai refusé cet emploi, parcequ'il y fallait trop d'assiduité بو منصبى قبولدن امتناع ايلدم زيرا توغّل ومواظبت عظيمه‌يه محتاجدر L'assiduité vient à bout de tout طول ورزش وموازلت ايله هرشيئك حصولى ممكندر Assiduité à l'étude مطالعهٔ كتبه توغّل ومواظبت Assiduité auprès de quelqu'un *A.* عدم الانفكاك ـ ملازمهٔ دائمه *P.* نا جدايى *T.* آيرلمامزلق

ASSIDÛMENT. D'une manière assidue *A.* بالملازمه ـ بالمداومه ـ بالمواظبه *P.* برزيده‌كارانه *T.* دوروشدرك ـ آيرلميه‌رق || Il travaille assidûment بالمداومه ايشلر Il est assidûment auprès du prince فلان ذاتك يانندە هر دائم ملازمت اوزره در

ASSIÉGEANT. Qui assiège *A.* محاصر pl. محاصرين *P.* حصار كنان *T.* قلعه‌يى قوشادان || Les troupes assiégeantes عسكر قلعه‌يى قوشادان عسكر ـ لشكر حصار كنان ـ محاصرين Les assiégeans ont beaucoup avancé les travaux cette nuit عسكر محاصرين مترسلرى بو كيجه ايچنده خيلى ايلرو سورمشدر

ASSIÉGER. Faire le siége d'une place *A.* حصر ـ محاصرة *P.* حصار كردن ـ پيرامنرا بستن *T.* قوشاتمق || On va assiéger une telle ville فلان بلده‌نك حصر وتضييقنه مبادرت اولنه‌جقدر

Figur. Enfermer, environner *A.* احاطة *P.* كردا كرد آمدن *T.* اطرافنى آلمق ـ قوشاتمق || Les eaux vous ont assiégés صولر اطرافكزى آلمشدر ـ كثيره سزى احاطه ايتمشدر Les créanciers l'assiègent tous les matins dans sa maison آلدجقلوسى خانه‌سنده محاصره ايدرلر Combien de malheurs nous assiègent! نقدر مصايب وآفات بزى احاطه ايدر

Figur. Importuner par une présence continuelle || C'est un homme qui m'assiège tous les jours هر كون از صبح تا بشام بنى محاصره ايدر بر آدمدر

ASSIÉGÉ. *A.* محصور pl. محصورين *P.* حصار شده *T.* قوشادلمش || Les assiégés firent une sortie محصورين طشره‌يه عسكر چيقارديلر Un des assiégés vint se rendre dans le camp محصوريندن برى اردويه تسليم اولنمق ايچون كلدى

ASSIETTE. Manière d'être assis *A.* قعدت *P.* نشست *T.* اوتورش || Bonne assiette قعدت حسنه Assiette commode قعدت موجبة الراحة Ce malade ne peut pas trouver une bonne assiette

بو مریض بر کونه قعدت حسنده قرار بولمز C'est un homme inquiet qui ne peut demeurer dans la même assiette قعدت واحده اوزره دوام ایتمکدن عاجز بر آدمدر

Il signifie aussi, la situation d'un corps solide, posé sur un autre, en sorte qu'il soit ferme A. تمکن ـ استقرار ـ ثبوت P. پایداری T. یرلشمه || L'assiette d'une pierre بر قطعه حجرک محلنده استقراری Cela n'est point dans son assiette فلان ثابت دکلدر ـ یرنده یرلشمش دکلدر ـ شی مستقر دکلدر

Figur. L'état et la disposition de l'esprit A. قرار الذهن ـ ثبات العقل ـ وزانت الفکر P. پایداری اندیشه T. عقلک اوتورشقلغی || Il n'a pas l'esprit dans une bonne assiette ذهنی قرار لایقی اوزره دکلدر Il est fort inconstant, il n'a jamais l'esprit dans une assiette ferme ذهنی ابدی قرار ثابت اوزره حالدن حاله دونر بر آدمدر ـ طورمیوب متحول الاطوار بر آدمدر اوتورشمش عقلی یوقدر دائما دونمکده در ـ

Il se dit aussi de l'imposition des tailles A. طرح الخراج الارض P. انداخت کزید زمین T. طاپونک صالمسی || Les collecteurs font l'assiette de la taille dans chaque paroisse تحصیلداران خراج ارضی محله بمحله طرح ایدرلر

Et du fond sur lequel est assise une rente || Une rente en bonne et sûre assiette صاغ مال اوزره مربوط اولان ایراد ـ صحیح وسالم مال اوزرینه ربط اولنمش مال

Assiette. Sorte de vaisselle plate qu'on sert à table A. صفحة pl. صفحات ـ قطعة pl. قطعات ـ طبق pl. طباق P. تبنگ ـ دوره T. طبق ـ جناق || Assiette d'argent سیم طبق ـ کمش طبق de vermeil doré مذهب طبق de faïence جینی طبق

ASSIGNABLE. Qui peut être déterminé avec précision A. ممکن التعیین P. تعیین پذیر T. تعیین اولنه بیلور || Il n'y a pas entre ces deux objets de différence assignable بو ایکی صورت بیننده تعیینی ممکن اولهجق بر کونه فرق یوقدر

ASSIGNAT. Constitution ou assignation d'une rente sur un héritage qui demeure nommément destiné pour le paiement annuel de la rente A. تخصیص الایراد عن مال المعین T. بر وجه اوجاقلق ایراد باغلمق

ASSIGNATION. Destination de certains fonds pour le paiement de quelque somme A. حوالة pl. حوالات || On lui a donné des assignations sur tel et tel fonds فلان وفلان مالدن حوالات ویردیلر De méchantes assignations متعسر الحصول حوالات ـ جوروک حوالهلر

Il signifie aussi, l'exploit par lequel on est assigné à comparaitre par devant le juge A. حکم الاحضار P. دستوک T. احضار مراسلهسی || Il faut comparaitre à toute assignation هر کونه احضار مراسلهسنه تبعیت برله مجلس شرعده اثبات وجود ایتمک لازمهٔ حالدندر

Il se prend aussi pour Rendez-vous A. موعد الملاقاة ـ محل موعود الملاقاة P. وعدگاه باهمرسی T. کوروشلمک ایچون تعیین اولنمش یر || Vous deviez vous trouver à midi en tel lieu, vous avez manqué à l'assignation وقت عصرده فلان محلده موجود بولنمق اقتضا ایدر ایکن بولنمدیغکدن موعد ملاقاتدن تخلف ایتمش اولدک Donner une assignation بر محل موعود ملاقات تعیین ایتمک

ASSIGNER. Colloquer une dette sur un certain fonds A. احالة P. سپردن T. حواله ایتمک ـ اصمارلمق || Sur quoi êtes-vous assigné? مطلوبک قنغی مالدن حواله اولندی Vous êtes bien assigné مطلوبک صاغ مالدن حواله اولندی On a assigné son remboursement, ses gages, sa pension sur les recettes générales, sur les cinq grosses fermes اقچهسنک اداسی وعلوفهسی ومعاشی اموال میریه حاصلاتندن یاخود مقاطعات خمسهء جسیمه اموالندن حواله اولندی

Il se dit aussi, pour affecter particulièrement une chose à quelqu'un A. تخصیص ـ تعیین P. مخصص کردن T. مخصوص قلمق || Reste à la place que la nature t'a assignée حسب الفطره تخصیص اولندیغک محلده قرار ایله Solon assigna des récompenses aux vertus, l'infamie, à l'oisiveté, le déshonneur, au vice سولون نام حکیم فضایل مقابلهسنده حسن مکافات وکسل وعطالت حقنده انواع تشنیعات وتفضیحات ورذایل ومثالبه بالخزی والتحقیر مجازات تعیین ایلدی

On dit proverbialement, On a assigné ce paiement sur les brouillards de la Seine, pour dire, sur un mauvais fonds فلان اقچهنک اداسی لدوس پویراز مقاطعهسی مالندن حواله اولندی

Il signifie aussi, indiquer, faire connaitre A. بیان ـ اعلام P. نمودن T. بیلدرمک ـ آچیغه چیقارمق ـ بللو ایتمک || On ne peut pas toujours assigner les véritables causes des événemens وقوعاتک علل حقیقیهسی هر حالده اعلام اولنمز

Et donner un exploit pour comparaitre devant le juge A. اصدار

احضار مراسلەسنی ویرمك .T دستوك دادن .P الحکم الاحضار

ASSIMILATION. Action par laquelle les choses sont rendues semblables A. مشاكلة ـ مماثلة ـ مناظرة ـ مشابهة P. همرنگسازی T. بكزتمه

ASSIMILER. Rendre semblable A. تشبيه ـ انظار P. همتا كردن ـ همسان ساختن T. مشابه قلمق ـ مماثل قلمق ـ بكزتمك || On est parvenu à assimiler ces deux choses بو ایکی شیلری بری برینه انظاره دسترس اولمشلر در

Et établir entre deux choses une comparaison qui suppose ressemblance A. تمثيل ـ تشبيه P. ماننده نمودن T. بكزتمك || On ne peut assimiler ce cas à aucun autre بو حال هیچ بر تمثیل قبول ایدەجك ـ درلو حال ایله تمثیل قبول ایتمز شیئ دكلدر

S'assimiler. Se comparer à quelqu'un, s'estimer pour égal A. تكافؤ ـ توازن ـ معادلة P. همسانی نمودن ـ برابری نمودن T. برابرلك دعواسنی ایتمك ـ برابرلشمك || Je ne m'assimile point à ce grand homme بو بیله ذات جلیل القدر ایله بو بیله بیوك آدم ایله توازن ومعادله ـ دعوای تكافؤ ایتمم قیدنده دكلم

Assimilé. A. مماثل ـ متشابه ـ مشاكل P. همسان گشته T. بكزدلمش

ASSISE. Rang de pierres qu'on pose horizontalement pour construire une muraille A. ساقة pl. ساق ـ مدماك pl. مداميك P. باخسد ـ اخير T. قور

ASSISTANCE. Présence d'un juge ou d'un autre officier de Justice dans quelque affaire du Palais A. حضور P. حاضر شدن T. حاضر بولنمه || On donne tant au Commissaire pour son droit d'assistance حضوری عوائدی اولدرق مباشره شو مقدار اقچه اعطا بنفسه حاضر اولدیغی ایچون عوائد اولدرق شو ـ اولنور قدر مبلغ مباشره ویریلور

Il signifie aussi, aide, secours A. مظاهرت ـ معاونت ـ معاضدت P. دستیاری ـ دستگیری ـ یاوری T. باردم ـ || Prêter assistance اعطای اعانت ایتمك || امداد Demander assistance طلبکار اعانت ومظاهرت ـ استعانت ایتمك || Il est venu à bout sans aide, sans assistance de personne معاونتخواه اولمق ـ اولمق هیچ بر کمسنەنك اعانتی منضم اولمیدرق مرامنه ظفریاب اولمشدر

Il se dit aussi, d'une compagnie assemblée en quelque lieu T. اهل انجمن ـ انجمن P. حضار المجلس ـ مجلس A. جماعت ـ لونجده بولنانلر || Son discours ravit toute l'assistance نطق ایلدیکی مقاله حضار مجلسه بادئ دلشیفتگی آوردهٔ زبان نطق وبیان ایلدیکی مقاله ـ وهیمان اولمشدر حضار مجلسك جملەسنی انگشت بدندان وله وحیرت ایلدی J'en prends à témoin toute l'assistance حاضر بالمجلس بولنانلرك مجموعنی اشهاد ایدرم

Il se dit aussi, du corps des assistans qui compose le conseil d'un ordre religieux A. جماعة الطريقة P. انجمن شورای طریقت T. طریقتك سوز صاحبلری

ASSISTANT. Qui est présent en un lieu A. حاضر pl. حضار P. حاضر شده ـ موجود T. حاضر بولنان || Il y avait tant de prêtres assistants à l'autel عبادتگاهده طایفهٔ رهباندن شو قدر کشی حاضر وموجود ایدی Il prit tous les assistants à témoin حضارك جملەسنی اشهاد ایلدی Un grand nombre d'assistans جم غفیر حضار

ASSISTER. Être présent à quelque chose A. احتضار ـ اثبات الوجود P. حاضر بودن T. حاضر بولنمق || Assister au service divin نمازده حاضر بولنمق Assister à un enterrement تدفین میتده حاضر بولنمق Il a été banni pour avoir assisté au vol سرقت مادەسنده حاضر بولندیغی تقریبیله نفی اولندی Il fut condamné comme complice à assister à la mort de celui qui fut exécuté اشتراك تهمت ایله متهوم اولمغله جزاسی ترتیب اولنان مجرمك محل سیاستنه فلان کمسنەنك استحضاری حکم اولندی Assister à la potence حین صلبده حاضر بولنمق

Il signifie aussi, secourir, aider A. نصر ـ اعانت P. یاوری ـ دستیاری کردن ـ دستگیری نمودن ـ نمودن T. باردم ایتمك || Assister les pauvres فقرا وحاجتمندانه امداد ایتمك ـ Assister ses amis de son crédit نفوذ واعتبار یله احبابنه اعانت ایتمك Dieu nous a bien assistés الله معینمز اولدی Assister un homme dans son besoin بر کمسنەیه وقت ضرورتنده ایفای لازمهٔ اعانت ایتمك L'assister dans sa maladie حال مرضنده اعانت ایتمك Il serait mort, s'il ne l'eût assisté avec soin بالاهتمام اعانتنه سعی اولنمامش اولسه هلاکی مقرر ایدی ـ On dit, Assister un malade, un criminel à la mort, pour dire, l'exhorter à mourir en bon chrétien بر مریضك وبر مجرمك حین موتنده واجبات حسن عاقبتی

تلقين ايله اعانتنده همت ايتمك

On dit, Dieu vous assiste *T.* الله معينك اوله

Se faire assister, ou simplement Assister *A.* استصحاب في المعيّة *P.* با هم گرفتن *T.* يانـنده آلمق || Se faire assister par quelqu'un بر كمسنه‌يي معيتنده استصحاب ايتمك || Il se fit assister par des archers يانـنده قواسلر استصحاب ايلدي Il était assisté de deux commissaires يانـنده ايكي نفر مباشر وار ايدي Il comparut assisté de son procureur وكيليله مصحوباً اثبات وجود ايلدي

ASSOCIATION. Union de plusieurs personnes qui se joignent pour quelque intérêt commun *A.* شركت ـ مشاركت *P.* همبازي *T.* اورتاقلق || Un acte d'association شروط شركتي حاوي برقطعه اورتاقلق سندي ـ بر قطعه شركتنامه ـ بر قطعه سند Leur association est rompue et finie بينلرنده اولان شركت شركتلري فسخ اولندي ومدتي ـ منفسخ ومنقضي اولدي رهين ختام اولدي

ASSOCIER. Prendre quelqu'un pour compagnon, pour collègue dans un emploi *A.* ترفيق في المعيّة ـ ترفيق ـ تشريك *P.* برخور خود كردن *T.* اورتاقلغه آلمق ـ اورتاق ايتمك || Je l'ai associé à mon emploi pour me soulager بار مشغوليتمه مدار خفت اولمق ايچون فلاني مأموريتمه تشريك ايلدم Dioclétien associa Maximilien dans l'Empire فلان قيصر ادارهٔ ملك وسلطنت خصوصنده فلاني معيتنده ترفيق ايلدي

Il se dit aussi, pour avoir part *A.* اتخاذ الحصّة *P.* حصّه مند گشتن *T.* پاي آلمق || Tibère fût associé à cet honneur فلان ذات اشبو شرفه حصّه‌مند اولمشدر

Et pour recevoir dans une compagnie *A.* قبول الى الشركة *P.* در برخوري پذيرفتن ـ بهمبازي گرفتن *T.* اورتاقلغه قبول ايتمك || Les traitans des gabelles l'ont associé avec eux طوز ملتزملري فلان كشي‌يي شركتلرينه قبول ايتمشلر در

S'associer. *A.* اشتراك *P.* همبازي پيوستن *T.* اورتاقلشمق || Ils se sont associés pour le commerce des Indes هندستان بينلرنده عقد شركت ـ تجارتي ايچون اشتراك ايلديلر ايلديلر

Il signifie aussi, fréquenter quelqu'un, avoir commerce avec lui *A.* اختلاط ـ مجاورت ـ مصاحبت *P.* آميزش كردن *T.* قونشمق || Il ne faut pas qu'un jeune homme s'associe avec toutes sortes de gens بر نو جوان هر جنس آدم ايله كسب اختلاط ومصاحبت ايتمك روا دكلدر

Associé. *A.* مشترك *P.* همباز ساخته *T.* اورتاقلشمش || Il est aussi substantif *A.* شريك pl. شركا ـ مشارك pl. مشاركين *P.* همباز ـ برخور *T.* اورتاق || Leur associé est mort شريكلري وفات ايلدي

ASSOMMER. Tuer avec quelque chose de pesant, comme une massue, des pierres etc. *A.* توقيذ ـ وقذ *P.* ماري كردن *T.* دپه‌ليوب اولدرمك || Assommer un boeuf avec un maillet بقري اوكوزي طوقمق ايله اوروب ـ طوقمق ضربيله توقيذ ايتمك Assommer à coups de pierres, de bâton etc. ضرب ايله دپه‌لمك ـ احجار وعصا ايله توقيذ ايتمك

Il signifie aussi, tuer avec quelque arme que ce soit *A.* قتل *P.* كشتن *T.* اولدرمك || Ses ennemis lui ont dressé une embuscade, et l'ont assommé دشمنلري بر كمينگاهده دوشروب قتل واعدام ايلديلر Plusieurs furent assommés à cette demi-lune, à cette grande sortie بو آي طابيه‌سنده وقلعه‌دن چيقان كليتلو عسكر ايله واقع اولان جنكده وافر نفرات قتل واعدام اولنمشدر

Il signifie aussi, battre avec excès *A.* ضرب شديداً *P.* سخت كوفتن *T.* پك دوكمك || Ce maître assomme de coups ses domestiques بو صاحب بيت خدمتكارلريني ضرب شديد ايله ضرب ايدر

Figur. Incommoder *A.* ايراث السآمة *P.* بيزار كردن *T.* بزدرمك ـ بيقدرمق || Cet habit-là m'assomme بو لباس بني بزدرر Ce grand parleur assomme tout le monde بو مكثار عالمه ايراث سآمت ايدر ـ ژاژخاي عالمي بيقدرر

Assommé. *A.* موقوذ *P.* ماري *T.* دپه‌لنوب اولدرلمش

ASSOMMOIR. Bâton garni d'une languette, d'un appât et d'une pierre pour tuer des bêtes *A.* ميقعة *P.* كرزه *T.* چومباق

On donne aussi ce nom à un bâton garni dans le haut d'une balle de plomb, enveloppée de ficelle *A.* مقرعة *P.* سركوبه *T.* صوبيانتي

ASSOMPTION. Le moment que la Sainte-Vierge fut enlevée au ciel *A.* ارتحال حضرت مريم Et le jour qu'on célèbre cette fête *A.* عيد الارتحال حضرت مريم

Il se dit aussi, de la seconde proposition d'un syllogisme, autrement appelée La mineure *A.* صغرا

ASSONANCE. Ressemblance imparfaite de sons dans la termi-

naison des mots *A.* قوافي ناقصة pl. قافية ناقصة *P.* نيم سوند *T.* ياري قافيه

ASSORATH. V. Sonna.

ASSORTIMENT. Convenance *A.* توافق *P.* زيبايش *T.* ياقشقلق || L'assortiment de ces couleurs est agréable بو الوانڭ بری برلربله توافقی بغايت مطبوع ودلپسند در - ياقشدرمه C'est un étrange assortiment qu'une fille de quatorze ans avec un vieillard de quatre-vingts اون درت ياشنده بر قز ايله طقسان ياشنده بر پير سالخوردهنڭ مزاوجتی غريب وعجيب بر ياقشدرمه در - توافقات غريبه قيلندندر

Il se dit aussi, de l'assemblage complet de certaines choses *A.* منظومة *T.* طاقم || Un assortiment de diamans بر الماس طاقمی

ASSORTIR. Mettre plusieurs choses ensemble en sorte qu'elles se conviennent *A.* توفيق احد هما بالآخر *P.* با هم جسپانيدن *T.* بری برينه اويدرمق - بری برينه ياقشدرمق || Assortir diverses couleurs l'une avec l'autre الوان مختلفه‌يی احد گوناگون رنگلری بری برلربنه - هما آخره توفيق ايتمك ياقشدرمق Cette étoffe est riche, il faut l'assortir d'une doublure qui le soit aussi بو قماش ذيقيمتدر احد هما آخره موافق اولمق ايچون بطانه‌سی دخی قيمتدار بر ثوب بو قماش قيمتلو اولديغندن اوزرنده قاپلنه‌جق - اولملو در قاپلنه‌جق قماشی دخی - قماش دخی آكا كوره اولملو در - آكا كوره اويدرملو در - Il se dit figur. des personnes || Quand on prie des gens à un repas, il faut avoir soin de les assortir ضيافته دعوت اولنه‌جق ذواتڭ كيفيت وحيثيتلری جهتيله اويدرلمسنه اهتمام اولنمق لازمهٔ حالدندر Pour faire un bon mariage, il faut bien assortir les personnes مزاوجت محموده‌نڭ انعقادنده توافق ذوات شروطندندر Il faut assortir les conditions, les âges سنًّا ورتبةً ياقشدرلمق اقتضا ايدر

Il signifie aussi, fournir de toutes sortes de choses convenables *A.* تجهيز بالحوايج - تجهيز *P.* پيراستن *T.* دوناتمق - طاقم دوزمك || Assortir une boutique de toutes sortes de marchandises بر دكانی اجناس اموال ايله تجهيز ايتمك - كونه مال ايله دوناتمق Allez chez un tel marchand, il a de quoi vous assortir فلان بازركانه وار حوايج مقتضيه‌كی تجهيز ايده‌جك شيلری وار در

Et convenir *A.* توافق احد هما بالآخر *P.* با همديگر جسپيدن *T.* بری برينه اويغون كلمك - ياقشمق || Ces deux couleurs-là n'assortissent pas bien ensemble بو ايكی رنكڭ بو ايكی رنگلر بری بربله اويغون - يگديگريله توافق ايتمز Cette garniture assortit bien avec l'habit بو طراز ثوبه كلمز اويغون كلور Il faut trouver quelque chose qui assortisse à cela ياقشه‌جق بر شئ - بوكا توافق ايده‌جك برشئ بولملودر

S'ASSORTIR. *A.* توافق - موافقت *P.* زيبيدن - جسپيدن *T.* يراشمق - ياقشمق || Ces deux pièces ne s'assortissent pas ensemble بو ايكی پارچه‌نڭ بينده موافقت يوقدر - بو ايكی پارچه بری بربله ياقشمز

Il se dit figur., de la convenance ou de l'opposition des caractères, des humeurs *A.* امتزاج *P.* آميزش كردن *T.* قيناشمق - اويوشمق || Ces deux personnes s'assortissent بو ايكی كشی بری برلربله امتزاج ايدرلر Leurs caractères ne s'assortissent point طبيعتلری بر وجهله امتزاج قبول ايتمز Je n'ai pu m'assortir avec cet homme بو آدم ايله امتزاج ايده‌مدم - اويوشه‌مدم

ASSORTI. *A.* متوافق - موافق *P.* جسپانيده *T.* اويغون - ياقشمش

ASSORTISSANT. Qui convient, qui assortit bien *A.* خليق - احرا - موافق *P.* جسپان *T.* يراشق || Donnez-moi une couleur assortissante à ce gris بكا بو سنجابی رنگه خليق بر رنگ وير

ASSOUPIR. Causer un engourdissement des facultés de l'ame et du corps qui conduit à un sommeil profond *A.* ايراث - تخثير السبات *T.* اويقو بصقلغی كتورمك || Les fumées des vins, des viandes l'assoupissent ابخرهٔ خمر ولحوم تخثيرينی مؤدّی اولور Les vapeurs qui montent à la tête assoupissent دماغه سوران ايدن ابخره ايراث سبات ايدر Une drogue qui assoupit les sens تخثير حواسی موجب اولان بر دوا La monotonie d'un discours assoupit ordinairement les auditeurs كلامڭ ايراث سبات - وحدت سياقی سامعينه باعث خثر اولور سآمت ايدر

Il signifie aussi, endormir à demi *A.* تنعيس - ايسان *P.* پينكلندرمك - امزغندرمق *T.* پينگی آوردن - شكرخواب دادن

Et adoucir pour un temps les douleurs aigues *A.* تفتير - اخدار *P.* خيره كردن *T.* اويشدرمق || Un remède qui assoupit les grandes douleurs اوجاع شديده‌يی مخدّر اولان دوا

Figur. Empêcher l'éclat, le progrès de quelque chose de fâ-

- بصدرمق *T.* خاموش کردن *P.* اخماد - تسکین cheux *A.* تبس ایتمک || Il se trouva impliqué dans l'accusation ; ses parents assoupirent bientôt l'affaire اسناد اولنان تهمته بولاشمش بولندیغندن خویشان واقرباسی مادّه یی تیز الدن بصدردیلر Cette affaire est capable de vous ruiner, il faut l'assoupir بو مادّه سنک خرابیت حالکه سبب اولور بهر حال تسکیننه سرنمای ظهور سعی اولنمق لازمدر Assoupir la sédition نائرۀ شرارۀ عصیانی بصدرمق La guerre fut assoupie اولان بصلدی - حرب وقتال کسب سکونت ایلدی Assoupir un différend مادّۀ منازع فیهایی بصدرمق Assoupir une querelle تسکین ایتمک - آتش جدال ونزاعی اخماد ایتمک

Assoupi. *A.* مسکن *P.* خاتر *T.* اویقو بصقلغنه اوغرامش *A.* بصلمش *T.* سکونت یافته

ASSOUPISSANT. Qui assoupit *A.* مورث السبات - مختر *T.* اویقو بصقلغی کتوریجی || Vapeur assoupissante ابخرۀ مختره

ASSOUPISSEMENT. Engourdissement qui conduit à un sommeil profond *A.* سبات - ختر *T.* اویقو بصقلغی || Il était dans un grand assoupissement حال ختر مدیده دوچار اولمشدر Un assoupissement léthargique سرسام بارده مصحوب سبات عظیم

Il signifie aussi, sommeil léger *A.* نعاس - نوام - سنه *P.* شکرخواب - پینکی *T.* پنکمه - اویوقلمه || Il lui vient d'ordinaire un assoupissement après le repas بعد الطعام کندویه یمکدنصکره دائما پنکر - عادتا نعاس عارض اولور

Figur., Une grande nonchalance pour ses devoirs, pour ses intérêts *A.* فتور - کسل - رخاوت *P.* سستی *T.* تنبللک || Il est tombé dans un honteux assoupissement sur tous ses devoirs واجبات حالی اولان امورک مجموعنده ارتکاب فتور ورخاوت ایلدی Il ne songe point à ses intérêts, il est là-dessus dans un assoupissement étrange اغراض مخصوصه سنه ذرّه جه قدر صرف ذهن ایتمیوب اول بابده غریب وعجیب فتورده در

ASSOUPLIR. Rendre souple *A.* ایراث الملایمة - تلیین *P.* نرم کردن *T.* یومشتمق || Assouplir une étoffe ثوبی یومشتمق

On dit aussi, Assouplir un cheval *A.* اذلال - ایداع *P.* رام کردن *T.* یواشلتمق

On dit figur., Assouplir le caractère de quelqu'un *A.* تلیین المزاج *P.* نرمخو ساختن *T.* خویی یواشلتمق

Assoupli. *A.* ملایم - لیّن *P.* نرم *T.* یومشق *A.* مودوع *P.* رام *T.* یواشلنمش

ASSOURDIR. Rendre sourd *A.* ایراث الصمم - اصمام *P.* کر ساختن *T.* صاغرلتمق || Ce bruit m'assourdit بو کورلدی سمعمه ایراث صمم ایدر Le bruit du canon assourdit صدای طوب باعث صممدر

Assourdi. *A.* متصمّم *P.* کر شده *T.* صاغرلنمش

ASSOUVIR. Rassasier pleinement *A.* اشباع *P.* سیر کردن *T.* طویورمق || Depuis qu'il est relevé de maladie, on ne saurait l'assouvir خسته لکدن - شفایاب اولدیغندنبرو اشباعی محالدر C'est une faim canine qu'on assouvira difficilement قالقدیغی وقتدنبرو طویورسی ممکن دکلدر اشباعی مشکل بر نوع جوع الکلبدر Que faut-il faire pour assouvir cette voracité? بومقولد شره ونهامتی طویورمق ایچون نه ایتمک کرکدر C'est un loup affamé qu'on ne saurait assouvir شبع قبول ایتمز بر کرک کرسنه در On ne peut l'assouvir de pain, de viande فلانی نان عزیز ولحم ایله طویورمق ممکن دکلدر

Il se dit figur., en parlant de passions violentes *A.* تشفی - ایراث الشبع والغنا *P.* غنا آوردن *T.* غنا کتورمک || Assouvir sa vengeance کینه وانتقامنی تشفی ایتمک - تشفیٔ غیظ sa rage سودای کینه وانتقامنه غنا کتورمک غنا ایتمک Il a un désir de gloire qu'il ne peut assouvir کتورهمیه جک بر کونه حب اقبالی وار در Cette avarice ne s'assouvira jamais بومقولد طمع وخست ابد الآباد شبع وغنا قبول ایتمک محالدر

Assouvi. *A.* شبیع - شبعان *P.* سیر - دلسیر *T.* طوق *A.* متشفی *P.* غنا یافته *T.* غنا کتورمش

ASSOUVISSEMENT. État de ce qui est assouvi. Il ne se dit au propre que dans cette phrase, Assouvissement de la faim *A.* دفع الجوع *P.* دفع کرسنگی *T.* آجلغی - آجلغی طویورمه - کیدرمه - Figur. || L'assouvissement des désirs استیفای حظ des passions استیفای حظوظات نفسانیّه

ASSUJETTIR. Soumettre, ranger sous sa domination *A.* ادخال تحت الحکومة - ادخال الی التبعیّة *P.* زیر دست آوردن - بقید حکومت - محکوم ومطاع کردن - زیر حکم آوردن - پیوستن *T.* اطاعته کتورمک || Assujettir un peuple, une province بر ملتی وبر مملکتی آوردۀ زیر دست حکومت قید محکومیتنه ادخال ایتمک - ایتمک On n'a pas encore assujetti ce pays-là اول مملکت هنوز تحت حکومته ادخال

اوغراض نفسانيه‌يي اولنمش دكلدر — Figur. Assujettir ses passions اغراض نفسانيه‌يه قهر وغلبه ايتمك — مغلوب ومحكوم قلمق

Il signifie aussi, astreindre à quelque chose *A.* اكراه — قسر — اضطرار *P.* ناچار كردن *T.* تابع قلمق — زورلمق || Les règles de l'art assujettissent l'ouvrier قواعد فن عمله‌يي مضطر ايدر Il veut vous assujettir à cela بو خصوصده سنى وناچار سنى تابع قلمق استر — قسر واكراه قيدنده در S'assujettir aux heures d'autrui آخرك تعيين ايلديكى وقتلره تابع اولمق aux fantaisies, aux caprices d'un autre آخرك اوهام وخيالاتنه تبعيت ايتمك J'ai trouvé dans ce bâtiment un pavillon de fait, qui m'assujettit à en faire un pareil بو بناده موجود بولنان چارطاق ديگر بر مثل ومانندينى احداث ايلمكه بنى مضطر ايدر

Et en Mécanique, Arrêter une chose en telle sorte qu'elle soit stable et sans mouvement *A.* تقرير — تمكين *P.* پايدار كردن *T.* برلشدرمك

Assujetti. *A.* داخل تحت الحكومة — محكوم *P.* زير دست اطاعته كتورلمش *T.* بقيد حكومت پيوسته — حكومت آورده *A.* مضطر *P.* ناچار *T.* زورلنمش

ASSUJETTISSANT. Qui assujettit *A.* موجب — موجب المحكومية المجبورية *P.* ناچار ساز *T.* زورليجى || C'est un métier assujetissant خيلى مرتبه مجبوريتى موجب بر صنعتدر

ASSUJETTISSEMENT. Contrainte, obligation de faire certaine chose *A.* اضطرار — مجبوريت *P.* ناچارى *T.* زور || C'est un grand assujettissement بو كيفيت بر مجبوريت عظيمه در Il ne peut souffrir cet assujettissement بو مقوله اضطرار ومجبوريته طاقت كتوره‌مز

ASSURANCE. Certitude *A.* تحقق — وثاقت — وثوق *P.* درستى *T.* صاغ بيلش — دانش || On ne peut plus douter de cette nouvelle, on en a une entière assurance بو خبرده وثاقت كامله علم ووقوف حاصل اولمش اولمغله محل شك بو خبر كسب درجهٔ تحقق ايتمش — واشتباه قالمدى اولديغندن ازادهٔ شك وگماندر Vous n'avez qu'à partir avec assurance que je vous suivrai de près سنك عقبكه بن دخى لحوق ايده‌جكمى محققاً بيلدرك همان يوله روانه اول Prenez cette etoffe avec assurance, elle est fort bonne بو قماش بغايت اعلا در همان وثاقت درون ايله آلد بيلورسك

En parlant d'un homme en qui on ne peut prendre de confiance, on dit, qu'il n'y a point d'ssurance à prendre en lui شايان وثوق واعتماد دكلدر — موثوق عليه دكلدر

Il signifie aussi, forte probabilité *A.* تأمين pl. تأمينات — توثيق pl. توثيقات || J'ai des assurances presque certaines que اول بابده درجهٔ تحققه مقارن توثيقات وار در Il nous a donué des assurances très-probables احتمال غالبى متضمن تأمينات اكيده عرض ايلدى Ce ne sont pas de vaines assurances تأمينات ما لا يعنى قبيلندن دكلدر

Et état où l'on est hors de péril *A.* حال الامنيّة *P.* از خطر مأمنده *T.* آز ادگى امينلك || Je l'ai mis en lieu d'assurance محل امانده — وضع ايلدم C'est ce qui fait l'assurance du pays مملكتك امنيت حالنه وسيله اولهجق شئ بو در — تأمين حال مملكتى موجب اولهجق ماده بو در

Et promesse, nantissement qu'on donne pour servir de sûreté à un homme avec qui l'on traite *A.* سبب — ما به التأمين اسباب الامنيّة pl. الامنيّة || Je vous donnerai vos assurances موجب امنيتك — سكا اسباب امنيتى اعطا ايده‌جكم امنيت اولهجق اسبابى اعطا ايده‌جكم Une bonne assurance قوتليبى موجب اولهجق شئ Il donna des assurances positives de son amitié حب وموالاتنى مؤيد تأمينات قويّه اعطا ايلدى Agréer les assurances de la considération très-distinguée et de l'attachement inviolable فرط حرمت واعتبار باهر الامتياز وشائبهٔ تخلف وتغيّردن عارى علاقهٔ فؤاد بى انبازه دائر عرض اولنان تأمينات قويّه سزاوار حسن قبول اولنمق

En termes de Commerce, c'est un acte par lequel, moyennant une certaine somme, on s'engage à répondre des pertes qu'on pourrait faire sur mer *A.* ضمان الخسار البحر *P.* پايندانئ زيان دريا *T.* دكز ضررلرينه كفيللك

On appelle Chambre des assurances, une compagnie de gens qui font de semblables actes *A.* مقرّ الضامنين الخسارات البحر

Il signifie aussi, hardiesse *A.* ثبات القلب — رباطت القلب — متانت القلب — رسوخ البال *P.* استوارئ دل *T.* يوركلى — قويلكى || Il ne craint rien, il parle avec assurance هيچ بر شيدن خوف وپرواسى اولميوب رباطت قلب ايله سوق كلام ايدر Voyez avec quelle assurance il répond aux juges حكامه نقدر ثبات قلب ايله جواب ويرديكنه باق C'est un acteur nouveau qui n'a pas encore d'assurance sur le théâtre

هنوز ظهور ایتمش بر بازندۀ نوآموز اولمغله مصطبۀ لعبت پردازی اوزرنده چندان متانت قلبی یوقدر

ASSURÉMENT. Certainement, sûrement *A.* البتّه ـ محققاً بهمه حال *P.* من غیر اشتباه ـ بلا شك ـ علی ایّ حال ـ شبهه‌سز ـ البته *T.* بی شبهه ـ بیگمان ـ || Assurément cela est vrai بو مادّه البتّه صحیحدر Oui, assurément بلی شبهه‌شز

ASSURER. Affirmer une chose *A.* تأیید ـ تصدیق الحال *P.* تصدیق کردن *T.* کرچکلندرمك || Cela est-il ainsi? Oui, je vous en assure بو بویله میدر بلی حقیقتی تأیید وتصدیق ایدرم Il assure un mensonge aussi hardiment qu'une vérité کذبی کلام حق کبی جسورانه تصدیق ایدر Il leur a assuré, qu'une telle chose était vraie فلان مادّه صدق وحقیقته مقرون ایدوکنی آنلره تأیید ایلدی Il nous l'assura tant de fois que nous le crûmes حقیقتنی بالدفعات تأیید ایلدیکندن اعتماد ایلدك

Il signifie aussi, rendre témoignage de quelque chose *A.* امنیت دادن ـ تأکید نمودن *P.* تأمین ـ تأکیداً بیان *T.* ایناندرمق ـ بیلدرمك || Vous pouvez l'assurer, que je prendrai ses intérêts اموربنی در عهده ایده‌جکمی طرفنه اموربنی التزام ـ تأکیداً افهام وبیان ایده بیلورسك ایده‌جکمی تفهیم ایله تأمین ایده بیلورسك Assurez-vous de mes respects, de ma reconnaissance حقنه ایفای رسوم توقیر واحترام وعرض تشکّر ما لا کلام ایلدیکمی ایلدیکمی ایناندر ـ تأکید ایله

On dit, Assurez-vous que je vous servirai خدمتکده خدمتکده بولنه‌جغمه اعتماد ایله ـ بولنه‌جغمدن امین اول امین البال اول Vous avez promis de nous venir voir, je m'assure que vous n'y manquerez pas بزی زیارت ایده‌جککی وعد ایتمشسك اول بابده تجویز قصور ایتمیه‌جککدن امینم تجویز قصور ایتمیه‌جککه اعتماد تامّم وار در ـ

S'ASSURER d'un fait. C'est s'en procurer la certitude *A.* تحصیل کرچکلکنی بیلمك *T.* تحقیق کردن *A.* تحقیق ـ الیقین || Assurez-vous de cette nouvelle avant de la répandre بو خبری قبل الاشاعه تحصیل ـ نشر ایتمزدن مقدّم تحقیق ایله یقین ایله

ASSURER. Faire qu'une chose ne périclite pas *A.* تحکیم ـ توثیق *P.* استوار کردن ـ شکرف کردن *T.* صاغلندرمق ـ رابطۀ قویّه بند ایتمك ـ قویلشدرمك || Assurer une dette, مطلوبی ورهنی رابطۀ قویّه بند ایتمك une hypothèque روابط قویّه ایله تحکیم وتوثیق ایتمك

ASSURER un vaisseau marchand. C'est garantir, moyennant une certaine somme, le prix des marchandises dont il est chargé *T.* برقطعه بازرکان سفینه‌سنك دریا خسارلرینی تضمین شرطیله تأمیننه مبادرت ایتمك || Assurer un navire à tant pour cent برقطعه سفینه‌یی یوزده شوقدر بدل اداسی شرطیله ضمان خسارت تحتنه قویمق

S'ASSURER. Avoir confiance *A.* اعتماد ـ ائتمان *P.* باور کردن *T.* ایناتمق ـ باوریدن || Je m'assure qu'il fera ce que je lui demande مسؤلمی اجرا ایده‌جکنه اعتماد ایدرم ـ اجرا ـ Et établir sa confiance *A.* استناد ـ ایده جکنی محقق عدّ ایدرم *P.* تکیه کردن *T.* کونمك ـ طیانمق || Malheur à celui qui ne s'assure qu'à ses richesses حیفا شول آدمه که مالندن غیری مدار استنادی یوقدر Il faut s'assurer à Dieu عنایت بیغایت کونملو در ـ جناب باری‌یه استناد اولنملو در

On dit, S'assurer de quelqu'un, pour dire, s'assurer de la protection de quelqu'un *A.* کسب الامنیّة ـ تحصیل الامنیّة || C'est de cet homme que votre affaire dépend, si vous voulez qu'elle réussisse, assurez-vous de lui مصلحتك فلانك همّتنه منوط اولمغله حصولی مطلوبك ایسه آندن تحصیل امنیّته سعی ایله ـ Et pour dire, l'arrêter *A.* توقیف ـ حبس *A.* درزندان کردن *T.* آلیقویمق ـ محبوس ایتمك

S'ASSURER de quelque chose. C'est prendre ses précautions pour en être le maître *A.* ضبط *P.* بدست آوردن *P.* اله قویمق || Ce général s'est assuré de tel poste فلان جنرال فلان موقعی ضبط ایلدی

ASSURER la main, signifie, rendre la main ferme et sûre *A.* متانت *T.* استواری پیدا کردانیدن *P.* ابقاع الرسوخ والمتانة ویرمك || Il faut qu'un chirurgien s'exerce souvent pour s'assurer la main برجرّاح الند رسوخ ومتانت ویرمك ایچون عمل وتعلیمدن خالی اولماملو در Faire écrire souvent à un écolier, pour lui assurer la main بر شاکرده النه متانت ویرمك ایچون صیق صیق یازو یازدرمق

ASSURER une muraille. C'est l'étayer *A.* اعتماد ـ تسنید ـ احکام *P.* پشتوانه زدن ـ استوار ساختن *T.* دستکلمك ـ پاینده ـ طیاندرمق ـ طیاق اورمق ـ اورمق ـ Assurer un vase. C'est le poser de manière qu'il ne puisse tomber *A.* تمکین ـ قویّاً ـ

یرلشدرمك .T بر قرار کردن - پایدار کردن .P تقریر محکم قویمق -

ASSURER sa contenance, son visage. C'est prendre une contenance, un visage ferme بر کمسنه چهره‌سنده وضع وهیئتنه کسب سکونت وطمانینت ایتدرمك

ASSURER, signifie aussi, faire qu'on n'ait point de peur A. ایقاع الجسارة - تألیف الی الثبات .P بی پروا کردن - .T یورکلندرمك استواری دل بخشیدن || Il tire des coups de pistolet aux oreilles du cheval, pour l'assurer اسبی ثبات قلبه تألیف ایتدرمك ملاحظه‌سنه مبنی قولاغنه پشترو صقمقدن خالی دکلدر Les fréquents coups de canon assurent les soldats ضربات متتابعهٔ طوب نفرات عسکرك قلوبنه ایقاع قلوب نفرات عسکر بدید ثبات - رسوخ ومتانتی مستلزمدر نفرات عسکریدیی یورکلندرر - وجسارت ویرمکه سبب اولور

ASSURÉ. A. موید - مقرون الی التصدیق - مصدق .P متحقق - محقق .A کرچکلنمش .T تصدیق یافته - شکوفه مستحکم - محکم .A کرچکدن بیلنمش .T تحقیق یافیه .P قویلشمش .T استواری پذیرفته - استوار .P - Il signifie aussi, hardi A. ربیط الفؤاد - ربیط الجیش - جسور .P بی پروا - .T یورکلو پر دل || Contenance assurée وضع وهیئت جسورانه Mine assurée وجه وسیمای رباطتنما Regard assuré نگاه بی پروا - نظر جسارتنما

ASSUREUR. Celui qui assure les marchandises A. ضامن الخسارات البحر P پایندان زیانهای دریا .T دکز ضررلری کفیلی

ASTÉRISME. Terme d'Astronomie. Constellation, assemblage de plusieurs étoiles A. صورت کوکبیّة pl. صور کوکبیّة || Les astérismes sont marqués sur le globe céleste صور کوکبیه کرهٔ فلکك اوزرنده مرتسمدر

ASTÉRISQUE. Petite marque qui se met dans l'impression d'un livre pour marquer un renvoi A. علامة الارسال pl. علایم الارسال || Cet astérisque renvoie à une grande note بر مفصّل شرحه مراجعت ایچون وضع اولنمش علامت ارسالدر

ASTHMATIQUE. Qui a un asthme A. مبتلاء بضیق النفس - .P تنگ نفس - رنجور درد سنخج - گرفته دم - مبهور دما - .T صولق طارلغنه اوغرامش - صولغان علتنه اوغرامش دار || Il y a quinze ans qu'il est asthmatique اون بش سنه‌دنبرو ضیق نفس علتنه مبتلا در

ASTHME. Infirmité qui consiste dans une grande difficulté de respiration A. داء البهرة - عسر النفس - داء الضیق النفس .P درد گرفته دم - دما - سنخج - تنگی نفس .T صولوق طارلغی - صولغان علتی || Il a un asthme fâcheux اکید وشدید عسر نفسه مبتلادر Quand son asthme le prend ضیق نفسی ظهورنده Il est dans l'accès de son asthme ضیق نفسك نوبتی اوزرنده در

ASTRAGALE. Le plus grand os du tarse A. کعب pl. کعوب .P بجل - شتالنك - گوزك .T آشق

C'est aussi une plante légumineuse qu'on nomme autrement Fausse Réglisse A. سوس کاذب .P سپتان کاذب .T یلانجی میان اوتی

ASTRAL. Qui appartient aux astres A. کوکبی - نجومی .P اختری .T یلدزه متعلق

ASTRE. Il se dit de tous les corps célestes A. نجم pl. نجوم - کوکب pl. کواکب .P اختر - ستاره .T یلدز || Le mouvement des astres سیر وحرکت نجوم Le cours des astres کواکبك دوری L'aspect des astres طلعت کواکب Observer les astres کواکبه ترصّد وتطلّع ایتمك Calculer le mouvement des astres کواکبك سیر وحرکتنی حساب ایتمك - On dit, L'astre du jour, pour dire, le soleil نیّر اعظم - نیّر عالم افروز نهار Et l'astre de la nuit, pour dire, la lune نیّر کثیر الضیای لیل

On dit en Astrologie, L'influence des astres کواکبك تأثیری Les astres influent sur les corps sublunaires ما بین الارض والقمر بولنان اجسامه کواکبك تأثیری وعملی واردر

Astre bénin A. طالع میمون - کوکب سعد .P طالع فرخنده .T مونلو یلدز Astre malin A. طالع شوم - کوکب نحس .P اختر بد .T اوغورسز یلدز Astre favorable طالع مساعد L'astre qui préside à la naissance حین ولادتنده مستولی بولنان کوکب Être né sous un astre favorable طالع مساعد ومیمونده تولّد ایتمك Il prétendait connaître l'avenir par l'inspection des astres کواکبه نظارت ایله مستقبلات اموری استخراج مغیّباتی استخراج قیدنده ایدی - ادّعاسنده ایدی

ASTREINDRE. Assujettir à des choses très-dures, très-gênantes A. اجبار - اضطرار - اقتسار - قسر .P ناچار کردن .T زورلمق - مجبور ایتمك - زوراکی تابع قلمق - زور ایله ایتدرمك - || Astreindre quelqu'un à des conditions injustes et déraisonnables نا حق ونا معقول شروطه مضطرّ ومجبور ایتمك Il voulait m'astreindre à telle chose بنی فلان شیئه قسر واجبار

بوكا مجبور قيدنده ايدى اولمق استمم Je ne veux pas m'y astreindre

Astreint. *A.* مجبور - مضطر *P.* ناچار *T.* زورلنمش

ASTRINGEANT. Qui resserre *A.* قابض - ممسك *P.* سگول *T.* طوتيجى || Remède astringeant دواى قابض Herbe, poudre astringeante قبضى موجب نبات وسفوف Arrêter le sang avec les astringeants سيلان دمى قابضات ايله قطع ايتمك

ASTROLABE. Instrument astronomique *A.* اسطرلاب *P.* صلاب

ASTROLOGIE, ou Astrologie judiciaire. Art chimérique de lire l'avenir dans les astres *A.* علم الغيب - علم الزيج - علم النجوم *P.* فنّ اختر شناسى - فنّ اختر گويى *T.* منجملك || L'astrologie est une science vaine علم غيب باطل وبيمآلدر La plupart des astronomes se moquent de l'astrologie اهل هيئتك اكثريسى علم نجومى محلّ استهزا عدّ ايدرلر

ASTROLOGIQUE. Qui tient de l'astrologie *A.* نجومى *P.* اختر گوياند *T.* منجملكه متعلق || Prédiction astrologique استخراج نجومى

Figure astrologique. La description du thème céleste, ou de la position dans laquelle est le ciel dans un temps donné *A.* شكل الزيج *P.* زيچه *T.* زايچه

ASTROLOGUE. Celui qui fait profession de l'astrologie judiciaire *A.* منجم pl. منجمين - اهل العلم الغيب pl. ارباب العلم الغيب *P.* اختر شناس - اختر گوى *T.* منجم

ASTRONOMIE. La science du cours et de la position des astres *A.* علم الفلكيات - علم الهيئة - علم الرصد *P.* فنّ اردجان || Il est savant en astronomie علم هيئتده وقوف وبصارتى واردر Les principes de l'astronomie sont certains اصول علم هيئت صحيح وغير مشكوكدر

ASTRONOMIQUE. Qui a rapport à l'Astronomie *A.* فلكى || Tables astronomiques الواح فلكيه Observations astronomiques مطالعات فلكيه

ASTRONOMIQUEMENT. D'une manière astronomique *A.* حسب القواعد الهيئة

ASTUCE. Mauvaise finesse *A.* مكر - كيد - مكيدت *P.* ستاوه - نمش - دغا - زارخوشى - دغلبازى *T.* جيلك دوباره - اوينافلق || Un homme plein d'astuce مكر ومكيدتدن عبارت Il a fait cela par astuce بر شخص بوشيى مكره مبنى ايلدى Employer de petites astuces مكايد جزئيه اعمال ايتمك

ASTUCIEUX. Qui a de l'astuce *A.* مكار pl. مكارين - اهل المكيدة pl. ارباب المكيدة *P.* ستاوه‌كار - نمش پرداز - زارخوش *T.* دغلباز - دوباره‌جى - اويناق

ATARAXIE. Quiétude, tranquillité de l'ame *A.* سلوت القلب *P.* طمانينت البال - آرامش دل *T.* كوكل راحتلغى || Les Stoïciens tendaient à l'ataraxie حكماى رواقيون طمانينت حكماى رواقيونك غرض ومقصودلرى - باله ذاهب ايديلار تحصيل سلوت قلبدن عبارت ايدى

ATELIER. Lieu où certains ouvriers travaillent *A.* مصنع pl. مصانع *P.* دستگاه *T.* تزگاه || Un sculpteur qui a son atelier dans la ville دستگاهى شهر ايچنده اولان طاش اويمه‌جى Des garçons qui travaillent à un atelier دستگاهده استادى ايشليان اوشاقلر Quitter l'atelier دستگاهى ترك ايتمك

Il se prend aussi, pour tous les ouvriers qui travaillent sous un maître *A.* طايفة العملة || C'est un homme qui conduit bien un atelier عمله طايفه‌سنى حسن اداره ايله قوللنور بر آدمدر Tout l'atelier quitta en même temps عمله‌نك جمله‌سى دفعةً مفارقت ايلديلر

ATÉMADOULET. Titre du premier ministre de Perse *A.* اعتماد الدولة

ATERMOIEMENT. Accommodement d'un débiteur avec ses créanciers, pour les payer à certains termes *A.* ربط بالتقسيط *P.* بتقسيط وابستگى *T.* تقسيطه باغلمه || L'atermoiement qu'il a fait avec un tel, a remis ses affaires فلان كشى ايله ويرديكى تقسيط نظامى اموربنك حسن حاله تحويل اولنمسنه وسيله اولمشدر Moyennant cet atermoiement, il a satisfait ses créanciers تقسيطه ربط صورتيله آلدجقلوسنى اسكات ايلدى Contrat d'atermoiement بالتراضى تقسيطه رابطه ويرلديكنى مشعر بر قطعه مقاوله سندى

ATERMOYER. Prolonger les termes d'un paiement *A.* تمديد الوعدة - مدّ الوعدة - تطويل الوعدة *P.* وعده‌را دراز كردن *T.* وعده‌يى اوزاتمق || Atermoyer une lettre de change پوليچه تمسكنك وعده‌سنى مدّ ايتمك Atermoyer une promesse ويريلان وعدك انجازى وقتنى تطويل ايتمك

S'ATERMOYER. S'accommoder avec ses créanciers pour les payer à certains termes *A.* ربط الى التقسيط *P.* بتقسيط پيوستن *T.* تقسيطه باغلنمق || Il s'est atermoyé avec ses créanciers à six termes d'année en année سنه بسنه آلتى دفعده اداى دين

- ایتمك اوزره آلەجقلو سیلە عقد شرط تقسیط ایلدی دیننی سنۀ بعد سنۀ التی تقسیطده ادا ایتمك اوزره آلەجقلوسیلە قوللشدی Il s'est atermoyé pour ses dettes دیوننی مقسطاً ادا ایتمك - اداسنی تقسیطه ربط ایلدی اوزره رابطه ویردی

ATERMOYÉ. *A.* مربوط علی التقاسیط *P.* بتقسیط پیوسته *T.* تقسیطه باغلو

ATHÉE. Celui qui ne reconnait point de Dieu *A.* دهری pl. دهریون - منکر الله *P.* خدا نا شناس *T.* اللهی بیلمان - منکر اللهدر - دهریدر || C'est un athée اللهی انکار ایدن

ATHÉISME. Impiété qui consiste à ne reconnaitre point de Dieu *A.* انکار الالوهیّة - دهریّت *P.* خدا نا شناسی *T.* دهریلك - اللهی بیلمامزلك || Le libertinage mène à l'athéisme هوای نفسه تبعیّت منتج انکار الوهیّت اولور Cette opinion approche de l'athéisme بو اعتقاد مذهب دهریونه قریبدر

ATHÉRINE. Espèce de petit poisson *T.* آترینه بالغی

ATHÉROME. Tumeur remplie d'un pus qui ressemble à de la bouillie *A.* دبیلۀ کلیسیّة

ATHLÈTE. Celui qui combattait dans les jeux solennels de la Grèce *A.* مصارع pl. مصارعین *P.* کشتگیر - پهلوان *T.* کورشیجی || Un athlète robuste مصارع قوی البنیه - کورش طوتیجی

Il se dit figur., des hommes forts et robustes *A.* مبارز قوی البدن *P.* تهمتن *T.* یکت - On appelle les martyrs, Les athlètes de la Foi, les athlètes de Jésus-Christ مجاهدین دین - مجاهدین دین عیسی

ATHLÉTIQUE. C'est une branche de la Gymnastique *A.* فنّ المصارعة *P.* فنّ کشتگیری *T.* کورشیجیلك

Il signifie aussi, qui appartient à l'athlète *A.* صراعی - مختص للمصارع *P.* پهلوانی *T.* کورشیجی یه مخصوص || Force athlétique قوت صراعیّه Cet homme a des formes athlétiques بو آدمك هیئت پهلوانیسی وار در

ATLAS. Recueil de cartes Géographiques *A.* اطلس

C'est aussi le nom qu'on donne à la première vertèbre du cou *A.* فیقة

ATMOSPHÈRE. La masse d'air qui environne la terre *A.* جوّ الهوا || L'atmosphère est tantôt plus, tantôt moins chargée de vapeurs جوّ هواده ابخرەنك کثرتی وگاه قلتی وار در

ATOME. Corps qu'on regarde comme indivisible à cause de sa petitesse *A.* جزء لا یتجزّی || Démocrite et Épicure ont prétendu, que le monde était composé d'atomes, que les corps se formaient par la rencontre fortuite des atomes عالم اجزاء لا یتجزّیدن مرکّب ایدوکنی واجرام اول اجزانك اتّفاقاً مقارنتی حسبیله حاصل اولدیغنی حکمای یونانیدن بعضیسی ادّعا ایتمشلر در

Il se dit aussi, de cette petite poussière que l'on voit voler en l'air au rayon du soleil *A.* ذرّة pl. ذرّات - هباء - خیط باطل - مخاط الشیطان - لعاب الشمس *P.* هباء خورشید *T.* شیطان عربه‌سی

ATONIE. Faiblesse de fibres *A.* وهن *P.* بیتابی - درماندگی *T.* مجالسزلق - بیتابلق - درمانسزلق

ATOUR. Parure *A.* تجمّل pl. تجمّلات *P.* زیب وزیور *T.* برگ - بلادر || Quand elle est dans ces beaux atours فلان خاتون حال کمال تجمّلده اولدیغی حالده

DAME D'ATOUR. Une dame dont la charge est de coiffer et d'habiller la Reine *A.* مشاطه - ماشطه *T.* قونوجی اوسته

ATOURNER. Orner, parer *A.* تجمیل - تزیین *P.* آراستن *T.* دوناتمق - بزه‌مك || Atourner l'épousée عروسی تزیین ایتمك

ATOURNÉ. *A.* مزیّن *P.* آراسته *T.* دونانمش - بزنمش

ATRABILAIRE. Celui qu'une bile noire rend triste et chagrin *A.* سوداوی *P.* سودانال *T.* سودالو || Visage atrabilaire چهرۀ سوداوی Humeur atrabilaire مزاج سوداوی

ATRABILE. Bile noire, mélancolie *A.* علّت السودا *P.* درد سودا *T.* سودا خستەلکی

ATRE. L'endroit de la cheminée où l'on fait le feu *A.* طابون - مسعر الکانون *P.* کلخن کانون - آتشگاه کانون *T.* اوجاغك آتشگاه - آتش طوتشدرەجق یری || Les carreaux d'un atre آتشگاه کانونك دوشمه توغلدلری Ôter les cendres d'un atre اوجاغك آتش - کانون ایچندن رفع رماد ایتمك طوتشدرەجق یرندن کوللری چیقاروب پاك ایتمك

On dit d'une maison où l'on ne fait qu'un très-petit ordinaire, qu'il n'y a rien de si froid que l'atre اوجاغی یانمز بر خانه در

ATROCE. Énorme, excessif *A.* اشدّ - جسیم - اضخم *P.* تند وسخت *T.* اغر - پك بیوك - بزرك || Crime atroce جرم جسیم واضخم - جنایت جسیمه On lui fit souffrir des tourmens, des supplices atroces فلان کمسنەیه اشدّ شدیده

عذاب واذيت چكدرديلر

Ame atroce, se dit d'une ame féroce *A.* قلب شديد السخيمة *P.* دل شوم وسياه *T.* يكشمش وقرارمش يورك

ATROCITÉ. Énormité *A.* شدّت - ضخامت - جسامت *P.* بزركى *T.* سختى - پك بيوكلك - آغرلق || L'atrocité d'un crime جسامت جنايت L'atrocité des tourmens اشكنجه واذيتك كمال شدّتى - Il se dit aussi d'un caractère noir *A.* سخيمت القلب *P.* سيهدلى *T.* يورك قره‌لغى

ATROPHIE. Consomption, amaigrissement causé par le défaut des sucs nourriciers *A.* بطلان البدل ما يتحلّل

ATTACHE. Lien, conrroie *A.* رباط - ربط pl. قياد - pl. اقيده *P.* پيوند *T.* باغ || Mettre un chien à l'attache كلبى قياده كلبى باغلمق - كلبه باغ اورمق - ربط ايتمك

En parlant de certains endroits où l'on met les chevaux à l'attache, on dit, Prendre tant pour l'attache de chaque cheval بهر رأس دابّه ايچون اجرت مربط اولدرق شو مقدار مربطه باركيرلر Prendre des chevaux à l'attache اخذ ايتمك قبول ايتمك

On appelle Lettres d'attache, des commissions expédiées à la Chambre des Comptes pour l'exécution de quelque arrêt صادر اولان حكم موجبنجه انفاذه دائر ويريلان امرنامه

Il se dit aussi, de l'ordonnance d'un gouverneur de province, pour faire mettre à exécution les ordres du Roi صادر اولان فرمان موجبنجه ويريلان والئ مملكت بيورلديسى

Attache, au figuré. Tout ce qui occupe l'esprit ou qui engage le coeur *A.* علاقة pl. علايق *P.* دلبستگى - دلدادگى *T.* كوكل باغلمه || Il aura bien de la peine à rompre cette attache بو علاقه‌نك قطعنده خيلى زحمت چكدجكدر Une attache criminelle علاقهٔ شنيعه

On dit, qu'une personne a rompu son attache, pour dire, qu'elle a cessé d'être attaché l'une à l'autre قطع علاقه ايلدى Ces deux amis ont rompu leur attache بو ايكى دوست ميانلرنده بينلرنده باز بسته اولان - قطع سررشتهٔ علاقه ايتمشلردر رابطهٔ علاقه والفتى شكست ايتمشلردر

On dit, Avoir de l'attache au jeu, à l'étude, pour dire, y être extrêmement attaché قماره ومطالعهٔ كتبه علاقه ايتمك - مبتلا اولمق

ATTACHEMENT. Sentiment qui fait qu'on s'attache fortement à quelque chose *A.* علاقة الفؤاد - رابطة القلب *P.* پيوستگى - دلبستگى - علاقهٔ درون - دل *T.* كوكل ويرمه || Avoir de l'attachement à un parti بر كمسنه‌نك فلان طرفه علاقهٔ درونى Avoir de l'attachement à une femme بر خاتونك اولمق Il a trop فلان خاتونه كوكل ويرمك - دلبستهٔ محبّتى اولمق d'attachement à ses intérêts اغراض مخصوصه‌سنه ارتباط قلبى Avoir de l'attachement à l'étude مطالعه‌يه درجهٔ غايتده در - هوسناك اولمق - علاقهٔ درون ايله هوسكار اولمق دوشكون اولمق

ATTACHER. Joindre une chose à une autre *A.* ربط - وصل - - بتشدرمك - اولاشدرمق *T.* بهم پيوستن - پيوستن *P.* شدّ حبل || Attacher avec un cordon, avec un clou ياپشدرمق ايپ واكسرايله ياپشدرمق - ومسمار ايله ربط ووصل ايتمك Attacher des boutons sur un habit لباسه تكمه‌لر ربط ايتمك Attacher contre la muraille ديواره - ديواره ربط ايتمك Attachez ces pièces ensemble بو ياپشدرمق - اولاشدرمق پارچه‌لرى برى برينه ربط ووصل ايله On attache les galériens à la chaîne فرقته‌جيلرى زنجيره ربط ايدرلر

Attacher avec la colle *A.* الزاق بالغرا - الصاق - الزاق *P.* شريشم زدن *T.* طوتقال ايله - طوتقال ايله بتشدرمك ياپشدرمق

S'attacher. *A.* التصاق - التزاق *P.* چسپيدن *T.* ياپشمق || La poix s'attache si fort à l'étoffe, qu'elle emporte la pièce زفتك ثوب اوزرينه التزاقى شول مرتبه‌ده اولور كه بستون بوزلمسنه سبب اولور

Il se dit aussi des hommes et des animaux *A.* انتشاب *P.* با هم گرفته شدن *T.* برى بريله ياپشمق - چاتشمق || Ces deux ennemis s'attachèrent si fortement l'un à l'autre, qu'on ne pouvait les séparer بو ايكى خصم برى برلريله شول برى - درجده چاتشديلر كه تفريقلرى ممكن دكل ايدى برلريله اول قدر عنف وشدّت اوزره پنچه زن تعاند ومعادات اولمشلر كه تفريقلرى درجهٔ استحالديه وارمشيدى برى برلريله اول درجده دست وگريبان اولمشلر كه - ما بينلرى تفريق اولنمق مشكل ايدى Ce chien s'attache fort au taureau بو كلب بوغه‌يه انتشابدن خالى دكلدر - بوغه‌يه چاتشقدن خالى دكلدر

Figur. Lier par quelque chose qui engage à quelque devoir *A.* ربط *P.* بند كردن *T.* ايلشدرمك || Ce prince l'a attaché

à son service par une charge qu'il lui a donnée فلان حكمدار فلان كشي يه منصب اعطاسيله كندو خدمتنه ربط ايتدردي Son devoir l'attache auprès de vous وظيفهٔ مأموريّتى تقريبيله طرفكه مربوطدر Ils sont attachés l'un à l'autre par une amitié réciproque ميانلرنده علاقهٔ توادّ وتحابّ جانبين ايله مربوطدرلر

S'ATTACHER à quelqu'uo, auprès de quelqu'un *A.* انتساب - توسّل - كسب التعلّق - انتما || S'attacher au service d'un grand كباردن بريسنك - كباردن بريسنه انتساب ايتمك خدمتنه كسب تعلّق وانتما ايتمك S'attacher à la fortune d'un ministre وكلاى دولتدن بريسنك اقبالنه ربط آمال قسمتنه حوالهٔ نفس ايتمك - ايتمك

ATTACHER, signifie figur., appliquer *A.* تعليق - اشغال الذهن - ربط الافكار - الفكر *P.* دل دادن - دل گرفتاربدن *T.* عقلى يورمق || L'étude des mathématiques attache beaucoup علوم رياضيّه‌نك مطالعه‌سى بغايت اشغال ذهنى مستلزمدر Le jeu l'attache plus qu'il ne faut قماربازلق فلانك فكربنى لزومندن زياده تعليق ايتدرر Il a une affaire qui l'attache fort ربط فكرينه باعث اولور بر مصلحتى وار در Attacher son affection à quelque chose علاقهٔ قلبنى بر شيئك حقنده ربط ايتمك Attacher son esprit au jeu قماره ربط افكار ايتمك

–On dit aussi, S'attacher, à peu près dans le même sens *A.* عقد القلب - عقد العلاقة - مرابطت القلب *P.* درون پيوستن - دل آويختن *T.* كوكل ويرمك || C'est un homme qui ne s'attache qu'à des bagatelles دائما صغار اموره عقد قلب ايدر بر آدمدر S'attacher à son devoir واجبات مأموريّتنده شرط مرابطت قلبى ايفا ايتمك Les choses de la terre ne méritent pas qu'on s'y attache امور دنيا عقد علاقهٔ فؤاده شايان دكلدر Cet homme s'attache trop à ses opinions آراى مخصوصه‌سنه مرابطت قلبى غالب بر آدمدر Il est attaché à son profit, à ses intérêts منفعت مخصوصه‌سنه واغراض مخصوصه‌سنه مرابطت قلبى وار در

ATTACHÉ. *A.* مربوط *P.* پيوسته *T.* بتشمش - اولاشمش *A.* مازوق - ملتصق *P.* شريشم زده *T.* طوتقال ايله يابشمش *A.* متعلق - منتمى - متنسب *P.* انتساب كرده *T.* انتسابلو

ATTAQUABLE. Qui peut être attaqué *A.* قابل - ممكن الهجوم التعرّض *P.* سورن پذير *T.* دوكلد بيلور - دوكلمسى ممكن || La place n'est attaquable que de ce côté يالكز فلان محلدن يالكز فلان سمتدن دوكله - ايصال تعرّضه قابل بر قلعه در بيله‌جك قلعه در

ATTAQUANT. Assaillant *A.* مهاجم pl. مهاجمين - صايل pl. صايلين *P.* سورن انداز *T.* دوكشن || Les attaquants furent repoussés هجوم وصولته - عسكر مهاجمين ردّ ودفع اولندى تصدّى ايدن عسكر اعدا روى رعونتنه حوالهٔ طپانچهٔ ردّ ودفع ايله اعاده قلندى

ATTAQUE. Action par laquelle on attaque l'ennemi *A.* مقارعة pl. مقارعات - ضربة pl. ضربات - حملة pl. حملات - طراد - مطاردة pl. مطاردات *P.* سورن *T.* اورش || Attaque vigoureuse ضربهٔ باطشه - مقارعهٔ قويّه Rude attaque حملهٔ شديده Attaque imprévue ناگهانى ونا ملحوظ - حملهٔ غير مأمول خيال وخاطره كلميه‌جك بر حملهٔ ناگظهور - بر حمله Dès la première attaque, les ennemis lâchèrent pied همان حملهٔ اوليده عسكر اعدانك پاى ثبات وقرارنده آثار فتور دشمنك اقدام ثبات واقدامنده - ورخاوت رونما اولمشدر عارضهٔ وهن وفتور پيدا اولدى

Il se dit aussi, d'un assaut donné à une place *A.* هجمة pl هجمات - هجوم - صولة pl. صولات *P.* سردمه *T.* يورويش || Aller à l'attaque يورويشه - هجومه سرعت وشتاب ايتمك وارمق Donner une attaque générale على العموم صولت وهجوم قلعه‌نك اوزرينه عموماً هجومه مبادرت ايتمك - ايتمك On fit trois attaques, deux véritables et une fausse اوچ دفعه حمله وهجوم اولنوب ايكى دفعه‌سى حملهٔ صحيحه وبريسى ايكيسى جدّاً وحقيقةً وبريسى - حملهٔ كاذبه ايدى كذباً ومواضعةً ايدى

Il se dit aussi, des travaux qu'on fait pour s'approcher d'une place *T.* ياقلشمه مترسلرى || Les assiégeans avaient fait trois attaques قلعه‌نك محاصره‌سنه قيام ايدن عسكر اوچ عدد ياقلشمه مترسلرى احداث ايتمش ايلدى Un tel commandait l'attaque du côté de la rivière نهر طرفنده ترتيب اولنان ياقلشمه مترسلرى اوزرنده فلان كمسنه مباشر ايدى On avait fait fort avancé l'attaque ياقلشمه مترسلرى بغايت ايلرويه سورلدى

Il se dit figur., de quelques paroles qu'on lâche pour sonder les intentions de quelqu'un *A.* القاء الكلام *P.* سررشتهٔ سخن در پيش انداختن *T.* ديل آتمه - سوز آتمه || Je lui ai donné qualques attaques sur cette affaire, mais il n'a pas

بو خصوصه دائر كندويه نوعما القاى paru y faire attention
- كلام ايلدم انجق بر درلو التفات صورتنى كوسترمدى
انجق اصلا دماغ ايتمدى

Donner attaque à quelqu'un, signifie aussi, faire à quelqu'un des reproches d'une manière indirecte *A.* ضمناً - ايماء الطعن *T.* حرف اندازى كردن *P.* قدح طوقندرمق || On lui a donné une légère attaque sur ses mauvais procédés سوء حركتنه كندويه - دائر خفيفجه اولدرق كندويه ايماى طعن اولندى حرف انداز طعن وتعيير اولمشلر در Il s'est bien aperçu des attaques qu'on donnait à son avarice طمع خامى حقنه ايتدكلرى حرف اندازلقلرى كركى كبى حسّ وادراك ايلدى

Il se dit aussi, de l'attaque de certaines maladies *A.* حملة pl. حملات || Il a eu une attaque d'apoplexie نزول علتنك بر حملدسنه دوچار اولدى Il a eu plusieurs attaques de goutte نقريسك حملات مكرّره‌سنه اوغرادى

ATTAQUER. Assaillir *A.* ايصال التعرّض - اقتحام - هجوم - حمله بردن - سورن انداختن - دستدرازى نمودن *P.* صول - *T.* نيونديدن - اوزرينه صالمق - اورمق || Attaquer l'ennemi دشمن اوزرينه هجوم واقتحام ايتمك L'attaquer dans ses retranchemens دشمنك كندو مترسلرى ايچنده اوزرينه اوزرينه دستدراز تسلط وهجوم - هجوم وصولت ايتمك قلعه‌نك - بر قلعه‌يى اورمق Attaquer une place اولمق Attaquer rudement, vigoureusement اوزرينه صولت ايتمك شديداً وقويّاً حمله ايتمك C'est lui qui m'a attaqué le premier بنى اوّل اوران اولدر - اوزريمه اوّل حمله ايدن اولدر S'il m'attaque, je me défends طرفمه ايصال تعرّض ايده‌جك اولسه مدافعه ايدرم

Il signifie aussi, offenser par des paroles *A.* طعن باللسان *P.* طعنه زن - زباندرازى نمودن - حرف اندازى كردن طعن لسان ايلمه - ديل ايله انجتمك *T.* تشنيع شدن بر كمسنه‌يى طعن || Attaquer quelqu'un de paroles طوقنمق قولاً تكدير ايتمك - لسان ايله دلازار ايتمك Il ne disait rien, vous l'êtes allé attaquer sur sa naissance حرف واحد تفوّه ايتمش دكل ايكن واروب نسب وحسبنه طعنه زن واروب حسب ونسبنه طوقندك - تشنيع اولمشسك Attaquer un auteur sur ses ouvrages بر مؤلفك تأليفاتى حقنه حرف انداز طعن وتشنيع اولمق

S'ATTAQUER à quelqu'un. Se déclarer contre lui *A.* تشاخز - آتشمق - جنكلشمك - چكشمك *T.* با هم ستيزيدن *P.* كشى طوقشمق || Il est dangereux de s'attaquer à son maître Il كندو افنديسيله چكشمك خطرى موجب بر حالتدر s'est attaqué à plus fort que lui كندوسندن اقوا بر كمسنه كندوسندن زورلو بر كمسنه - ايله مشاخزه‌يه ابتدار ايلدى ايله طوقشدى

ATTEINDRE. Toucher à une chose qui est à une distance assez éloignée pour qu'on n'y puisse pas y toucher facilement *A.* وصول *P.* رسيدن *T.* ايرشمك - دكمك || Atteindre à une certaine hauteur شو قدر ارتفاعه واصل اولمق Je ne saurais y atteindre jusque-là اول - اول محلّه قدر واصل اولمم اول محلّه وصولدن دست - محلّه قدر وصولدن عاجزم هدف مقصوده واصل اولمق Atteindre au but اقتدارم قاصر در

Il signifie aussi, joindre en chemin *A.* ادراك - درك - لحوق *P.* در پى رسيدن *T.* يتشمك || Il prit la poste pour atteindre ceux qui étaient devant ايلروواراناری ادراك ايچون ايلرو وارانلره لحوق ووصول ضمننده - منزله سوار اولدى منزل ايله رهپيماى سمت تعجيل وسرعت اولمشدر

On dit, Atteindre un certain âge, pour dire, parvenir à un certain âge سنّ شو قدر حدّه وارمق - شو قدر سنه بالغ اولمق

ATTEINDRE. Frapper de loin avec quelque chose *A.* ايصال ضربه رسانيدن *P.* توصيل الضربة - اصابة الضربة - الضربة *T.* ضربه‌يى ايرشدرمك || Il l'atteignit d'un coup de pierre رمى ايلديكى سنكپاره ايله ضربه‌يى فلانك اوزرينه ايرشدردى Il ne put atteindre son ennemi que du second coup de pistolet دشمننه انجق ايكنجى دفعده آتديغى طبانجه ايله ضربه‌يى اصابت ايتدردى

Et parvenir à quelque chose *A.* نيل *P.* دسترس شدن - رسيدن *T.* ايرشمك || Cette charge est au dessus de sa portée, il n'y saurait atteindre بو منصب فلانك لياقتندن دورادور اولمغله تحصيلنه نايل اولميه‌جغى دركار در

ATTEINT. *A.* بالغ - واصل *A.* نايل *P.* بدست رسانيده *T.* - مصاب بالمرض - Atteint de maladie, de peste *A.* يتشمش - خستدلكه اوغرامش *T.* وبا زده - علتزده *P.* مصاب بالوبا متجرّم - متهوم *P.* - Atteint de crime *A.* طاعون ايله اورلمش ارتكاب تهمت زده *T.* تهمتلو Atteint et convaincu d'avoir volé سرقت ايتمك جرميله عليهنه اتهام حكم شرعى جريان ايتمش بر كمسنه

ATTEINTE. Il se dit pour marquer le coup qu'un cheval se donne avec ses pieds, ou qu'il reçoit d'un autre cheval *A.* رفسة - صرحة *P.* لكد *T.* تپمه || Ce cheval se donne des atteintes بو اسب كندو كندويه تپمه اورر Prenez garde que votre cheval ne donne des atteintes au mien سنك آتك بنمكى يى تپمكدن بر ايوجه حذر ايله

Figur. Donner atteinte, porter atteinte à quelque chose *A.* *P.* ايراث الخلل - ايراث النقيصة - ايراث الكسر - تعرض انجمك *T.* خلل آوردن - بادئ آزردگى شدن - آزردن كسر ونقيصه وبرمك - طوقنمق - || C'est donner atteinte à la déclaration du Roi بو كيفيت بياننامهٔ همايونه باعث بياننامهٔ همايونه تعرضى - كسر ونقيصه اولور حالاتدندر موجبدر C'est donner atteinte aux priviléges, aux libertés de la province بو كيفيت مملكتك امتيازاته وشروط سربستيتنه طوقنمقدر - تعرض ايتمكدر Donner atteinte à la réputation de quelqu'un بر كمسنه نك حسن صيت ونامنه ايراث كسر خلل كتورمك - ونقيصه ايتمك

Il se dit figur. des attaques de maladie. V. Attaque.

Et de l'impression douloureuse que fait une chose dont on est sensiblement touché *A.* جرح الفؤاد - كسر القلب *P.* فجيع ومهلك *T.* كوكل قيرلمه دلازارى || Atteinte mortelle مزيل حيات اولەجق كسر قلب - بر نوع كسر قلب دائمى الفجيعه

ATTELAGE. Il se dit des boeufs, des chevaux qui sont nécessaires pour tirer la charrue *A.* ماشية القران *P.* جانور *T.* جفت حيوانى جفت || Ce laboureur a tant d'attelages بو جفتجى شو قدر جفت حيوانانى صاحبيدر Boeufs d'attelage جفت اوكوزلرى - Il se dit ausssi des chevaux qui trainent la voiture *T.* عربه باركيرلرى - قوشوم باركيرلرى

ATTELER. Attacher des chevaux à une voiture *A.* ربط الفرس الى العجلى *P.* اسبرا بگردونه بستن *T.* باركيرى عربه يه قوشدرمق

ATTENANT. Joignant, tout proche *A.* واقع - ملاصق - متصل - فى الاتصال *P.* همسايه *T.* بتشك قومشولقده اولان || Un logis attenant à un autre قرب اتصالده اولان ديگر منزله ملاصق اولان بر باب منزل Son jardin est attenant au mien باغچه سى بنم باغچه مك قرب اتصالنده واقعدر Il demeure dans la maison attenante قرب اتصالده كائن منزلده ساكندر

ATTENDRE. Être dans l'attente d'une chose *A.* ترقب - انتظار - ارتقاب *P.* پايستن - پرسر داشتن - چشم داشتن *T.* بكلمك || Attendre le retour de quelqu'un بر كمسنه نك عودتنى - عودتى انتظارنده اولمق - عودتنه منتظر اولمق L'attendre à dîner طعامه ورودى انتظارنده اولمق بكلمك Attendre avec impatience بى صبر وشكيب منتظر ومترقب اولمق Attendre tranquillement طمانينت بال ايله استاده اولمق Attendre le beau temps لطافت هوانك ظهورينه ديده دوز ترقب وانتظار اولمق مقام ترقب وانتظار اولمق Attendre la récompense de ses services ايتديكى خدمتلرك مكافاتنه منتظر اولمق Une place qui attend du secours امداد ورودينه ديده براه انتظار اولان قلعه Toute l'Europe attend la paix اوروپا دولتلرينك جملەسى مصالحەيە منتظر در Il attend la fièvre حمانك نوبتى ظهورينه منتظر در Attendre l'ennemi دشمنك ظهورى انتظارنده اولمق L'attendre de pied ferme ثبات قدم ايله فلانك ورودينه منتظر اولمق Attendre la mort avec courage ثبات قلب ايله منتظر ساعت موت اولمق

On dit proverb. Il ennuie à qui attend, pour dire, que c'est toujours avec ennui qu'on attend *A.* الانتظار اشد من النار - اشته تمام استديكم كرتديه كلدى C'est où je l'attends - Tout vient à point à qui peut attendre *A.* الصبر مفتاح الفرج *T.* صبر ايله هر شى اولور بتر

Il signifie aussi, espérer *A.* تمنى - ترجى - استيقاع - توقع *P.* اميدوار - توقع كردن - ربط اميد كردن - اميد داشتن *T.* مأمول ايتمك - اومق بودن || Il ne faut attendre sa récompense que de Dieu مكافاتنى انجق جناب باريدن Je n'attendais pas cela de vous بو وضعى سندن مأمول ايتمز ايدم تمنى ايتملو در Que peut-on attendre d'un traître que des perfidies? بر خاين آدمدن خيانتدن غيرى نه مأمول اولنور Il est à l'agonie, on n'en attend plus que la mort حال احتضارده اولمغله موتندن غيرى بر نسنه مأمول اولنمز

S'ATTENDRE à... Compter sur quelqu'un, sur quelque chose || je n'en fus pas surpris, je m'y attendais bien اول بابده اصلا تعجب ايتمدم بويله اولەجغنه منتظر ايدم Je m'attends qu'il me manquera de parole وعدندن تخلف ايدەجكنه منتظرم Je m'attends que vous viendrez demain يارنكى كون ورود

فلانه ایده‌جککی تأمول ایدرم Il ne faut pas s'attendre à lui سندن ربط امید ایتمك جائز دکلدر Ne t'attends qu'à toi seul غیری‌یه ربط امید ایتمه je ne m'attendais pas à vous voir sitôt از وقت ایچنده سنی کوره‌جکمی تأمول ایتمز ایدم je ne m'attendais pas que les choses dussent tourner si mal کیفیت حال بویله صورت قبیحه کسب ایده‌جکنی ایشلر بو درجه‌ده صورت قبیحه‌یه منقلب ـ تأمول ایتمز ایدم اوله‌جغی ملحوظ دکل ایدی

On dit proverbialement, Qui s'attend à l'écuelle d'autrui, a souvent mal dîné, pour dire, que quand on compte sur autrui, on se mécompte souvent *T.* ایلك طعامندن تأمول ایدن قارنني طویورمز

En attendant. Cependant *A.* فی خلال هذه الوقت *P.* در خلال این ـ در اثنای این وقت ـ در میان این حال *T.* اول اثناده ـ اول آرالقده وقت || Il se mit à lire en attendant اول اثناده قرائته مباشرت ایلدی Reposez-vous en attendant آرالقده استراحت ایله En attendant, nous nous promènerons اول خلالده ـ اول اثناده کشت وگذار ایده‌جکز Il signifie aussi, jusqu'à ce que *A.* الی ما *P.* تا آنکه ـ کزه‌جکز *T.* اولنجیه قدر ـ اولنجیه دکین ـ ایدنجیه دکین || En attendant ce temps وقتی حلولنه قدر ـ وقتی حلول ایدنجیه قدر ـ اول وقته قدر

Attendu. *A.* منتظر *P.* چشم داشته *T.* بکلنمش

Attendu. Vu, eu égard *A.* بناء ـ مبنیا *P.* از بهر *T.* دن حسبیله ـ اوتری || Il fut exempté des charges publiques, attendu son âge, son infirmité مبنی کبر سننه وضعف مزاجنه باشندن وعلتـ ـ بکلك خدمتلردن معاف اولدی ـ وجودندن اوتری بکلك خدمتلردن عفو اولندی ـ Attendu que. Puisque *A.* لأن *P.* چون *T.* چونکه ـ نتدکم || Attendu qu'il s'agissait d'une matière importante, il fut arrêté que... چونکه صدد بر ماده مهمه‌یه دائر ایدی شو وجهله قرار ویرلدیکه

ATTENDRIR. Rendre tendre *A.* الانة ـ تلیین ـ اهشاش *P.* نرم کردن *T.* یومشتمق || La gelée attendrit les choux بوز لاحنه‌یی یومشادر Cela attendrit la viande فلان شی لحمی تلیین ایدر

Figur. Rendre sensible à la compassion *A.* تحنین ـ ترقیق *P.* رقت ومهربانی ایراث الرقة ـ ایراث التحنین ـ القلب *T.* بورکی ـ رقت کتورمك ـ مرحمته کتورمك انکیخیین دوکدیکی کوز || Ses larmes m'ont attendri le coeur انجلتمك دیده غمکیننده سیلان ـ یاشی قلبمه ایراث رقت ایلدی ـ ایدن باران اشك تهییج عرق رقتی موجب اولمشدر تحنین قلبمه باعث اولمشدر

S'attendrir. *A.* تلین ـ کسب الملاینة ـ کسب الهشوشة *P.* نرمی پذیرفتن *T.* یومشامق || Les choux s'attendrissent لاحنه کسب الرقة ـ استحنان ـ کسب ملاینت ایدر Figur. *A.* ـ *P.* مهربانی نمودن *T.* مرحمته کلمك ـ رقته کلمك ـ یورك انجلمك || Son père s'attendrit en le voyant à ses genoux مرحمته کلدی ـ آیاغنه صارلدیغنی کورنجه پدری رقته کلمشدر

Attendri. *A.* ملین *P.* نرم کشته ـ نرمی پذیرفته ـ *P.* مرقق القلب ـ مستحن *A.* یومشامش *T.* ملاینت یافته رقتلنمش *T.* مهربانی پذیر ـ رقت یافته ـ رقت دیده

ATTENDRISSANT. Qui rend sensible à la compassion *A.* تحنن *P.* مهیج الحنین والرقة ـ مرقق القلب ـ موجب الحنو ـ مرحمته کتوریجی *T.* نرمساز دل ـ رقت انکیز ـ رقت خیز دیدیکی ـ رقت کتوریجی || Ce qu'il dit est fort attendrissant کلمات کلام مهیج عرق مرحمتدر Des paroles attendrissantes حنو وحنینی مستلزم رقت انکیز Spectacle attendrissant تماشای رقت بخشا

ATTENDRISSEMENT. Sentiment par lequel on s'attendrit *A.* حنین ـ حنو ـ رقت القلب *P.* مهربانی *T.* یورك انجلمه‌سی || Il profita de l'attendrissement où il se trouva بولندیغی حال رقت وتحننده اغتنام فرصت ایلدی

ATTENTAT. Entreprise contre les lois dans une chose capitale *A.* تعرض ـ تعدی ـ اسائت ـ عدواء فاحش *P.* کردار دهشتفرمای *T.* طوقنمه ـ کملك غدر آلود || Horribre attentat بو کیفیت قلوب انامی اوله‌جق بر تعدی C'est un attentat حد قیاسدن بیرون محض تعدی وتعرضدر Énorme attentat عباد اللهك تعدی Un attentat contre la liberté publique سربستیت حالنه موجب تعدی اوله‌جق بر حالت Empêcher l'exécution d'un arrêt, c'est un attentat بر حکمك انفاذینه مخالفت تعدئ فاحش قبیلندن بر کیفیتدر Le Parlement a cassé toute la procédure et tout ce qui s'est ensuivi, comme un attentat à ses droits پارلامنتو دیوانی فلان ماده‌یه دائر اولان صورت محاکمه‌یی وآندن مترتب اولمش احوالی شروط استحقاقنه محض تعدیدر دیو جملهٔ نسخ وابطال ایلدی Un horrible attentat vient d'enlever à sa famille mon bien aimé

بو دفعه برادرزادهٔ اعزّ واجبم دهشتفرسای عقول neveu اولەجق بر كونه تعرّض ستمكارانه ايله اهل بيتى ايچندن رفع وسلب اولندى

ATTENTATOIRE. Qui attente contre l'autolité du prince, des lois *A.* موجب التعرّض ـ متضمّن التعدّى ـ موجب التعدّى *P.* غدر آلود *T.* طوقنيجى ـ كملك كتوريجى || Procédure attentatoire موجب تعدّى اولان صورت محاكمه Cette sentence est attentatoire à l'autorité du Parlement بو حكم پارلامنتو تعبير اولنور ديوانك حكومتنه متضمّن تعدّيدر

ATTENTE. État de celui qui attend *A.* حال الانتظار ـ حال الترقب *P.* پرمر ـ چشمداشت *T.* بكلمه || Être en attente de quelque chose بر شيئك ـ بر شيئك انتظارنده اولمق ظهورى مأمولىلە ديده براه ترقب وانتظار اولمق Longue attente انتظار مديد Ennuyeuse attente انتظار موجب الملال ـ انتظار ملال انكيز

Et l'espérance, l'opinion qu'on a conçue d'un homme ou d'une chose *A.* مأمول pl. مأمولات ـ ظنّ pl. ظنون ـ اميد *P.* صانى ـ اومو *T.* پنداشت || Ce prince a répondu à l'attente qu'on avait de lui فلان حكمدار حقنده اولان حسن ظنّى حقنده اولان مأمول ناسى تصديق ايلدى ـ تصديق ايلدى Il a rempli notre attente مأمولمزى ايفا ايتمش اولدى Il a surpassé notre attente مأمول ومنتظرمز اولان درجەيى تجاوز مأمولمز اولان درجەيى آشوردى ـ ايلدى Cela est arrivé contre l'attente de tout le monde بو كيفيت عامّهٔ ناسك مأمولنه مخالف ظهور ايلدى Le succès n'a point trompé notre attente نتيجهٔ حال مأمولمزى تكذيب ايتمدى

ATTENTER. Former une entreprise contre les lois *A.* تعدّى ـ ارتكاب الاسائة ـ قصد الاسائة ـ تصدّى الى الاسائة *P.* دستدرازى كردن *T.* كملك ـ طوقنمق ـ سوء قصد ايتمك || Attenter à la vie de quelqu'un بر كمسەنك جاننه ايتمك جاننه سوء قصد ايتمك ـ تعدّى ايتمك Attenter à la pudicité, à l'honneur d'une femme بر خاتونك عرضنه ارتكاب اسائت ايتمك Attenter sur la personne de quelqu'un بر كمسەنك نفسى حقنده دستدراز تعدّى اولمق ـ نفسى حقنده ارتكاب اسائت ايتمك Attenter contre la liberté publique عباد اللّهك حقوق سربستيت حالنه قصد اسائت حقوق سربستيتنه تعرّض ايتمك ـ ايتمك Défense d'attenter à sa personne et à ses biens نفس ومالى حقنده اطالهٔ دست

تعدّى ايلمك منع وتحذيرى

ATTENTÉ. *A.* مظهر التعدّى *P.* تعدّى يافته ـ غدر ديده *T.* كملكه اوغرامش

ATTENTIF. Qui a de l'attention *A.* صاحب الدقة pl. اصحاب الدقة ـ اهل البصيرة pl. ارباب البصيرة ـ متبصّر ـ *P.* دقتكار *T.* تقيّد ايدجى ـ مهمّ ايدنن || Être attentif à son ouvrage بر كمسنه ايشلديكى ايشده صاحب دقت اولمق ـ ايشلديكى ايشده صرف دقت ايتمك Être attentif à un discours بر كلامه امالهٔ گوش دقت ايتمك C'est un homme fort attentif à son devoir واجبهٔ حالنى ايفاده اجراى لازمهٔ دقت وبصيرت ايدر بر آدمدر Avoir l'esprit attentif بالطبع صاحب دقت اولمق Prêter une oreille attentive حوالهٔ سمع دقت ايتمك

ATTENTION. Application d'esprit à quelque chose *A.* دقت ـ اعتنا ـ صرف البصيرة ـ صرف الذهن *P.* دقتكارى *T.* تقيّد || Avoir attention à ce qu'on fait, à ce qu'on dit تصدّى اولنان اعمال وافعال وسويلنان كلمات واقوالده ايفاى لازمهٔ اعتنا وصرف ـ بذل دقت ايتمك ودقت اولنمق Prêter attention ايتمك Cela demande beaucoup d'attention بو مادّه كلّى ذهن ايتمك Il travaille avec attention دقت ايله صرف ذهنه محتاجدر C'est un homme qui n'a attention à rien هيچ بر شيئه دقت ايتمز بر آدمدر Réveiller l'attention ايشلر صرف ذهن وبصيرتى ايقاظ ايتمك Attirer à soi l'attention du public خلقك انظار دقتنى نفسى حقنده جلب واماله ايتدرمك Faites attention à ... ايله بوكا دقت

Il signifie aussi, soin officieux *A.* الهمّة حسن pl. همم حسنة ـ مراعاة الخاطر ـ رعاية الخاطر ـ همّت ـ خاطر پرورى *P.* خاطر صايمه *T.* دلنوازانه || Il m'a donné mille preuves d'attention بكا بيحدّ وبيقياس مراعات خاطر ايلدى ـ دلايل كثيره ايله همم حسنەسنى اثبات واظهار ايلدى

ATTENTIVEMENT. Avec attention *A.* بالدقة ـ على وجه الدقة *P.* دقتكارانه ـ متبصّرانه *T.* دقتلوجه ـ دقت ايله || Écouter attentivement دقت ايله استماع ايتمك

ATTÉNUANT. Il se dit des remèdes qui procurent la fluidité aux humeurs *A.* مرقق الاخلاط *P.* تنكساز كشبا *T.* خلطلرى يوفقلديجى

ATTÉNUATION. Affaiblissement *A.* وهن ـ فتور ـ ضعف *P.* بيتابى ـ درماندگى *T.* درمانسزلق || Être dans un état d'at-

ténuation ضعف حال اوزره اولمق

Il signifie aussi, diminution des charges contre un accusé *A.* تفتير التهمة ـ توهين التهمة *P.* كمسازئ گناه *T.* صوچى توهين تهمت || Donner ses défenses par atténuation كوشتمه زميننده تقديم اعذار ايتمك Donner des réponses par atténuation تفتير تهمت سياقنده بسط جواب ايتمك Moyens d'atténuation تفتير تهمتى متضمن اولان اسباب

ATTÉNUER. Affaiblir *A.* افتار ـ توهين ـ ايهان ـ اضعاف *P.* زبون وبيتاب ساختن ـ درمانده كردن *T.* ـ زبونلتمق درمانسزلق كتورمك || Les jeûnes, les veilles, les fatigues l'ont extrêmement atténué كثرت صوم وفرط سهر وشدت تعب وزحمت غاية الغايه اضعاف حالنى مؤدى اولمشدر On dit, Atténuer les humeurs *A.* ترقيق الاخلاط *P.* كشهارا اخلاطى يوفقدلتمق *T.* تنك ساختن

ATTÉNUÉ. *A.* واهن ـ ضعيف الحال ـ ضعيف *P.* ـ درمانده تاب وطاقتى كسلمش ـ درمانسز *T.* بيتاب

ATTÉRAGE. L'endroit où un vaisseau peut prendre terre *A.* مكان المساحلة *P.* قرارگاه كشتى در لب دريا *T.* يناشەجق كمى يناجق ير ـ ير

ATTÉRIR. V. Atterrir.

ATTERRER. Abattre, renverser par terre *A.* تجيل ـ تجديل افتراش ـ اسداح ـ سدح ـ تصريع ـ صرع ـ *P.* بخاك انداختن نقش زمين كردن ـ يكسان خاك كردن ـ *T.* يره ييقمق || Ils en vinrent aux prises, et il l'atterra sous lui برى برلريله خصمنى زير پاى قهر ـ الد كلوب خصمنى آلتنه ييقدى وتغلبده برگشته قلدى

Figur. Ruiner entièrement *A.* تخريب *P.* رهين اندراس خراب ـ مضمحل كردن ـ ويران كردن ـ واضمحلال كردن ييقوب بلورسز ايتمك ـ ييقمق *T.* ويباب كردن || Les Goths achevèrent d'atterrer la puissance des Romains طايفۀ تاتار حكومت روماتيديى عاقبة الامر رهين اندراس واضمحلال نهايت كار خراب وبيباب واشيانۀ بوم وغراب ـ ايتمشلر در عاقبة الامر مضمحل وخراب ايتمشلر در ـ ايلديلر

Et affaiblir excessivement *A.* توصيم *P.* درمانده كردن *T.* بصوب ييقمق || Il avait soutenu ses malheurs avec constance, mais ce dernier coup l'a atterré باشنده كلان مصايبده ثبات قلب ايله اظهار صبر وتحمل ايتمشيكن مؤخرا ظهوره كلان حادثۀ آفترسان تقريبيله درماندۀ زمين تاسا واندوه اولمشدر

ATTERRER. signifie aussi, prendre terre. V. Atterrir.

ATTERRÉ. *A.* منسدح ـ مصروع ـ مجدل ـ مفترش *P.* بخاك مضمحل *A.* يره ييقلمش *T.* يكسان خاك گشته ـ افكنده ييقلوب بلورسز اولمش *T.* ويران شده *P.* مندرس ـ خراب ـ

ATTERRIR. Prendre terre *A.* خروج عن السفينة *P.* از قرەيه چيقمق ـ كميدن چيقمق *T.* كشتى بيرون شدن

ATTERRISSEMENT. Amas de terre qui se forme par la vase que la mer apporte le long d'un rivage *A.* الحاق الارض *P.* زمين پس آمده *T.* صكرەدن كلوب بركمش طوپراق || Cette prairie s'est accrue de beaucoup par l'atterrissement بو چمنزار صكرەدن ظهور ايتمش الحاق الارض تقريبياه خيلى مرتبه متزايد اولمشدر

ATTESTATION. Certificat, témoignage donné par écrit *A.* نميقة شاهدلكى مشعر كاغد *T.* گواهنامه ـ شهادتنامه *P.* الشهادة || Il a l'attestation du curé محله امامى طرفندن يدنده فلانك شهادتنامه وار در Attestation de vie et de moeurs سلوكنه واخلاق وخصالنه دائر بر قطعه شهادتنامه Attestation en bonne forme رسوم معتاده ايله معنون بر قطعه شهادت كاغدى Attestation fausse ـ بر قطعه شهادتنامۀ مصنوع ساخته شهادتنامه ـ شهادتنامۀ كاذب Attestation de médecin طبيب طرفندن ويرلمش بر قطعه شهادتنامه Attestation mendiée رجا طريقيله تحصيل اولنمش شهادت كاغدى

ATTESTER. Assurer, certifier *A.* تصديق على ـ شهادت شاهدلك ايتمك *T.* گواهى دادن *P.* طريق الشهادة || Le curé a attesté qu'il les a mariés رسم نكاحلرينى اجرا ايلديكنى محله امامى على طريق الشهاده تصديق ايلدى La chose est attestée par plus de cent personnes يوزدن متجاوز كسانك شهادتلريله تصديق اولندى

Et prendre à témoin *A.* استشهاد ـ اشهاد *P.* بگواهى آوردن *T.* شاهدلكه كتورمك || Cela n'est pas arrivé par ma faute, et j'en atteste tous ceux qui étaient présents à l'action بو وجهله وقوعنده بنم قباحتم يوقدر حاضر بولنان كسانك جملەسنى Attester le Ciel بو بابده اشهاد ايدرم الله عظيم الشانى شاهد اتخاذ ايتمك

ATTIÉDIR. Rendre tiède ce qui était chaud *A.* تفتير *P.* ايلى ايتمك ـ ايليلتمك *T.* نيم گرم كردن ـ بلكك كردن || Cette eau est trop chaude, il faut l'attiédir avec de l'eau froide

بو صو بغایت گرم اولمغله بر مقدار آب سرد علاوه‌سیله ایچنه صوغوق صو قاتمغله ایلیلنمکه - تفتیری اقتضا ایدر محتاجدر

S'ATTIÉDIR. *A.* کسب الفتار *P.* نیم گرم - بلکک شدن *T.* ایلیلنمک || Les plus fervents s'attiédissent quelquefois اهل حمیّ ایمان اولنلرک بیلد نائرهٔ ذات اللهیب اولنلرک بیله گرمیّت - تعبّدلری بعضاً کسب خمود ایدر تعبّدلری کسب فتار ایدر

ATTIÉDISSEMENT. État d'une chose qui passe de la chaleur à la tiédeur *A.* فتار - سکونة الحرارة - خمود *P.* کمپذیرایی *T.* ایلیلنمه || Son amitié pour moi a souffert un grand attiédissement حقمده اولان حرارت محبتنه بر مدّتدنبرو عارضهٔ سکونت پیدا اولمشدر - خمود کلّی عارض اولمشدر

Figur. || Il avait d'abord fait paraître une grande ferveur, mais il est tombé depuis peu dans l'attiédissement اوّل امرده اظهار غایت حمیّوگرمیّت ایتمشیکن عهد قریبدنبرو فتار وخموده گرفتار اولدی

ATTIFER. Orner, parer *A.* تجمیل - تزیین *P.* آراستن *T.* بزمک || Les femmes sont long temps à s'attifer طایفهٔ نسوان تزیّن وتجمّله وافر زمان صرف ایدرلر

ATTIFÉ. *A.* مزیّن *P.* آراسته *T.* بزنمش

ATTIRAIL. Il se dit d'une grande quantité de diverses choses nécessaires pour certains usages *A.* مالزمه - عدّة وعتاد pl. لوازمات *P.* برگ وساز *T.* یراق - یات طاقم || L'attirail de la chasse لوازمات صید وشکار L'attirail d'une imprimerie بصمه‌خانه طاقمی - طبعخانه لوازماتی L'attirail de la cuisine مطبخ طاقمی - مالزمهٔ مطبخ L'attirail d'un voyage یول لوازماتی لوازمات سفر Il faut un grand attirail pour le service de l'artillerie طوب وجبه‌خانه کلّیتلو طاقمه محتاجدر

Et d'une grande quantité de bagages superflus qu'on mène en voyage *A.* احمال واثقال *P.* بار وبنگاه *T.* یوک یباب || Qu'était-il besoin de tant d'attirail? بو قدر احمال واثقال نیه لازم ایدی

ATTIRANT. Qui attire. Il ne se dit qu'au figuré *A.* جالب - جاذب القلوب - القلوب *P.* دلکش *T.* گوکل چکیجی || Une femme qui a des manières fort attirantes اطوار جاذبهٔ دلکش ودلربا شیوه‌لره مالکه - القلوب ایلدنالوفه بر خاتون C'est un esprit adroit, attirant, insinuant بر زن خوش ادا بالطبع ثقافت ذهن وقوّت جاذبیه مالک ومزاجگیر آدمدر

ATTIRER. Tirer à soi *A.* جذب *P.* کشیدن *T.* چکمک || Le soleil attire les vapeurs شمس بخاری جذب ایدر L'aimant attire le fer, et l'ambre attire la paille مقناطیس آهنی وکهربا صمانی جذب ایدر Cet onguent a la vertu d'attirer les matières بو یاغک خاصّدسی مادّه‌لری جذب ایتمکدر

Figur. *A.* جلب - استجلاب - جرّ - استجرار *T.* چکمک || Attirer quelqu'un à son parti برکمسندیی کندو طرفنه جلب کندو فرقدسی ایچنه چکمک - ایتمک Attirer l'ennemi dans une embuscade دشمنی پوصدیه جلب ایتمک Attirer les regards de tout le monde sur soi انظار عامّدیی نفسنه استجلاب ایتمک Sa beauté, sa bonne mine lui attire tous les coeurs حسن وبها ولطافت سیماسی مستجلب قلوب کافّه انامدر s'attirer l'affection, le mépris, l'estime, l'approbation de tout le monde عالمک حب درونینی ویاخود نظر استهانت واستحقاربنی یاخود حسن ظنّ واعتباربنی ویسندیده واستحسانینی طرفنه جلب واستجرار ایتمک Cette action lui a attiré de grandes bénédictions, de grandes louanges بو فعل مندوب حقنه دعای خیر فراوان وثنا وستایش بیپایانی نفسنه مستجلب اولمشدر S'attirer de méchantes affaires امور کریهه جلب واستجرار ایتمک S'attirer une querelle نزاعی جرّ ایتمک S'attirer la haine publique نفرت ناسی حقنه جلب واستجرار ایتمک Ce crime a attiré de grands malheurs sur le coupable et sur toute sa family بو جرم وجنایت کرک مجرم حقنه وکرک اولاد وعیالنک جملدسنه مصایب عظیمه استجلابنه وسیله اولمشدر Un malheur en attire un autre بر آفت آفت دیگری جرّ ایدر Un abîme en attire un autre بر ورطه ورطهٔ دیگری استجرار ایدر

ATTIRÉ. *A.* مستجرّ - مجلوب - منجذب *P.* کشیده *T.* چکلمش

ATTISER. Approcher les tisons, pour les faire mieux brûler *A.* تسعیر - اثقاب - احضاب *P.* افروختن *T.* طوتشدرمق || Attiser le feu آتشی اثقاب ایتمک - طوترق طوتشدرمق - آتشی طوتشدرمق -

On dit figur., Attiser le feu, pour dire, aigrir les esprits déjà irrités آتش شقاق ونفاقی احصاب ایتمک - تسعیر نائرهٔ شقاق وفساده مبادرت ایتمک

ATTISÉ. A. مثقوب ـ محصوب P. افروخته T. طوتشمش

ATTISEUR. Celui qui attise A. محصب النار P. آتش افروزنده T. آتش طوتشدريجی

Figur. A. مسعر || Attiseur de la guerre مسعر حرب وقتال

ATTISOIR. Instrument qui sert à attiser le feu A. مسعار ـ محراك ـ محضب P. آتشكاو T. كوسكی

ATTITUDE. Position du corps A. سحنت ـ وضع P. طرز T. طورش || Belle attitude سحنت حسنا ـ وضع احسن Toutes les attitudes de ce tableau sont admirables بو تصويرك جميع اوضاع واشكالی شايان استغراب وحيرتدر Son attitude était à peindre وضع وشكلی تصويره سزا ايدی

On dit figur., L'attitude du respect وضع تأدب de la crainte وضع خوف وخشيت de la menace وضع تهديد وانذار Prendre une attitude imposante dans les occasions وقوعه كلان حالاتده بر نوع وضع مهابت اتخاذ ايتمك

ATTOUCHEMENT. Action de toucher A. ملامسة ـ لمس P. پساو ـ پرواس T. ـ ال ايله يوقلمه ـ ال سورمه ـ ال دكمه اللمه || Notre-Seigneur guérissait les malades par le seul attouchement حضرت عيسا مرضايه يالكز لمس يد ايله شفا بخشا اولور ايدی On connait la dureté ou la mollesse d'un corps par l'attouchement برجسمك كيفيت صلابت وملايمتی ملامسه تقريبيله فرق وتمييز اولنور Attouchement illicite لمس حرام

ATTRACTIF. Qui a la force d'attirer A. جاذب pl. جواذب P. كشان T. جكيجی || Onguent attractif دهن جاذب L'aimant a une vertu attractive حجر مقناطيس بالخاصه جاذبدر حجر مقناطيسده بالخاصه قوت جاذبه وار در ـ

ATTRACTION. Action d'attirer A. انجذاب P. كشيدگی T. چكمه || L'attraction du fer par l'aimant آهنك مقناطيس طرفنه انجذابی

ATTRACTIONNAIRE. Partisan du système de l'attraction A. اهل المذهب الانجذاب pl. ارباب المذهب الانجذاب

ATTRAIRE. Attirer par le moyen de quelque chose qui plait A. جلب P. دل كشيدن T. كوكل چكمك || Le sel est bon pour attraire les pigeons طوز كوكرجينلرك جلبنه وسيله در

ATTRAIT. Ce qui attire agréablement A. جذبة ـ جاذبة pl. موجب النزاعة ـ مابه النزوع ـ جذبات P. دلربايی ـ دلكشی T. كوكل چكشی || La beauté est un puissant attrait حسن حسن وملاحت نزاعت قلبه ـ وجمال بر جاذب قويدر وسيلهٔ قويه در L'attrait de la gloire, des richesses نام وشان واقبال ومال ومنالك جاذبه‌سی Cette maison a de grands attraits pour moi بكا كوره بو خانده وسيلهٔ نزاعت قلب اولدجق وافر اسباب وار در Je me suis laissé prendre aux attraits de cette femme بو محبوبه‌نك جاذبه‌سنه تسليم زمام اختيار ايلدم Je me sens beaucoup d'attraits pour la musique فن موسيقيده انجذاب ونزاعت قلبم قتی كليدر Cette personne a de l'attrait pour moi فلان كمسنده انجذاب قلبمه بادی اولدجق بر حال وار در

ATTRAPE. Tromperie A. مخاتلة ـ خدعة P. فند T. دوباره آلداتمه ـ حيله ـ || Ne vous fiez pas à son air de candeur, c'est une attrape اظهار ايلديكی صورت اخلاصه اعتماد ايتمه محض فند وخدعه در C'est une attrape grossière بر خدعهٔ قبا بر دوباره در ـ غليظه در

ATTRAPER. Prendre à une attrape A. اخذ في ـ احتبال المصيد P. در دام گرفتاربدن T. دوزاغه ـ دوزاقده طوتمق دوشوروب طوتمق || Attraper un renard بر دلكو احتبال بر راس روباهی پا بستهٔ دام اصطياد ايتمك ـ ايتمك

Il signifie aussi, obtenir par industrie A. كسب ـ تحصيل P. اندوختن T. قزانمق || Il a si bien fait, qu'il a attrapé un bon emploi شول وجهله استادانه حركت ايلديكه بر بر كوزل ـ كوزل مأموريتك كسبنه ظفرياب اولدی ـ مأموريتك تحصيلنه ظفر بولدی On dit aussi, Attraper un rhume, une fièvre, pour dire, gagner un rhume زكامی وحمايی قزانمق ـ كسب ايتمك

Figur. Surprendre artificieusement, tromper A. تغرير ـ ختل P. بدام فريب انداختن ـ فريبيدن T. دوباره ـ دوباره ايتمك ايله آلداتمق || C'est un filou qui m'a attrapé طرارلردن بری بكا دوباره ايلدی ـ بنی دام فريبه دوشوردی Il s'est laissé attrapé par un filou qui lui a gagné son argent مالنی قاپمش بر طرارك دام فريبنه گرفتار اولمشدر

Il signifie aussi, atteindre en courant après. V. Atteindre — On dit aussi, qu'une pierre a attrapé un homme à la tempe طاش طلونه راست كلدی ـ فلانك طلونه اصابت ايلدی

On dit figur. Attraper le sens, la pensée d'un auteur, pour dire, pénétrer dans le sens, dans la pensée d'un auteur مؤلفك مراد ايلديكی ـ مراد ايلديكی معنايی ومرامی اخذ ايتمك

مراد ایلدیکی معنایه ومرامه واصل ـ معنایه ومرامه وارمق اولمق — Et attraper le caractère, attaper les manières, pour dire, les exprimer, les imiter bien ‖ Ce poète a bien attrapé le caractère d'un homme jaloux فلان شاعر برغیور آدمک طبیعتنی کما هی حقباادا ایلدی C'est un grand peintre, il attrape bien le caractère des passions امراض نفسانیه‌نک طبیعتنی بعینها ادا ایدر ماهر واستاد بر مصوّر در Ce peintre a bien attrapé votre air بو مصوّر شکل وسیماکی بر وجه اکمل ادا ایلدی

Attrapé. *A.* محتبل *P.* در دام گرفته *T.* دوزاقده طوتلمش

ATTRAPOIRE. Piége, machine pour attraper des animaux *A.* حبالة pl. حبایل ـ مصید pl. مصاید *P.* دام *T.* دوزاق ـ ‖ Il se dit figur. des tours de finesse dont on se sert pour tromper quelqu'un *A.* حبالة المکر والخدیعة ـ حبالة التزویر *P.* دام فریب *T.* حیله دوزاغی ‖ Les filous ont cent sortes d'attrapoires طرّار طایفه‌سنده هزار کونه حبایل مکر وخدیعت وار در گوناگون دام حیله وفریب وار در

ATTRAYANT. Qui attire agréablement *A.* نازع ـ نازع القلب ـ جالب القب ـ النفس *P.* دلکش *T.* کوکل چکیجی ‖ Discours attrayant مقالهٔ نازعة القلوب Beauté attrayante حسن جالب القلوب Il n'y a rien de si attrayant que ses manières اوضاع واطواری قدر باعث جلب قلوب اوله‌جق هیچ بر حالت یوقدر

ATTRIBUER. Attacher, annexer quelque prérogative *A.* ربط *P.* پیوستن *T.* باغلمق ‖ L'édit de création de cette charge y attribue de grands priviléges بو منصبک ایجادینه دائر صدور ایدن برات موجبنجه منصب مذکوره امتیازات عظیمه ربط اولندی Les gages, les émolumens qui ont été attribués à la charge de... فلان منصبه ربط اولنان وظیفه وعوائد سائره

Il signifie aussi, rapporter, référer une chose à celui qu'on prétend en être la cause, ou le principal instrument *A.* عزو ـ اسناد *P.* منسوب کردن *T.* اوزرینه یوکلتمک ـ حمل ایتمک ‖ On lui attribue cette victoire بو غزابی فلانه عزو واسناد ایدرلر On lui attribue la perte de cette bataille اول ملحمه‌ده ظهور ایدن کیفیت کسر وانهزام فلانک اوزرینه حمل اولندی On lui attribue ce livre-là, mais il n'en est pas l'auteur بو تألیف فلانه اسناد اولندی لکن مصنّفی بشقه در Il s'attribue le travail d'autrui آخرک ایشنی نفسنه عزو ایدر Vous lui attribuez des vertus et des vices qu'il n'a pas مالک اولمدیغی محاسن ومساویی حقنه اسناد ایدرسک ـ حقنه عزو ایلدیککک محاسن ومثالب کندوده موجود اولمدیغندن اسنادات ما لم یکن قبیلندندر Il a toutes les bonnes qualités qu'on lui attribue حقنه عزو واسناد اولنان اوصاف جمیله‌نک مجموعی کندوده موجود در C'est un remède auquel on attribue de grandes vertus بو دوانک حقنه خواص عظیمه عزو واسناد ایدرلر

Attribué. *A.* مسند *P.* نسبتکرده *T.* حمل اولنمش

ATTRIBUT. Ce qui est propre et particulier à chaque sujet *A.* خصیصة pl. خصایص ‖ L'immensité est un des attributs de Dieu عدم تناهی خصایص ذاتیهٔ جناب ربّ لم یزلیدن بریدر Un des principaux attributs de la souveraineté c'est de... خصایص اصلیهٔ سلطنتدن بری فلان مادّه در Ce droit est un des attributs de ma charge فلان استحقاق منصبم منصبمک خصایص ـ لازمه‌سندن اولان خصیصه‌لرک بریدر لازمه‌سندندر

En termes de Logique, c'est ce qui s'affirme ou se nie d'un sujet *A.* مسند ‖ Dans cette phrase: Dieu est tout-puissant, Dieu est le sujet, et tout-puissant est l'attribut انّ الله قادر علی کلّ شیٔ عباره‌سنده الله لفظی مسند الیه وقادر علی کلّ شیٔ مسند در

ATTRIBUTIF. Terme de Palais. Qui attribue *A.* مخصّص ‖ Attributif de juridiction مخصّص الی القضا

ATTRIBUTION. Partie d'administration assignée à une fonction publique *A.* امر متخصّص pl. امور متخصّصة *P.* کار تخصیصکرده *T.* مخصوص ایش ‖ Les attributions du ministère de l'intérieur ادارهٔ داخلیه نظارتنک امور متخصّصه‌سی Cette affaire est dans les attributions du ministère de la guerre بو مادّه ادارهٔ مصالح سفریه نظارتنک امور مخصوصه‌سندندر

ATTRISTANT. Qui attriste *A.* محزن ـ موجب الترح ـ مکدّر *P.* اندوه فرما ـ کدر آلود ـ کدر خیز *T.* اوتلندریجی ـ قساوت ـ اخبار مکدّره ‖ Nouvelles attristantes کدرلو ـ کتوریجی کدرلو حوادثلر ـ اخبار کدر فرما

ATTRISTER. Rendre triste *A.* ترییح ـ احزان *P.* اندوهیدن ـ اندوهناک کردن *T.* کدرلندرمک ـ اوتلندرمک ـ ‖ Cette nouvelle m'a bien attristé بو خبر بکا خیلی قساوتلندرمک

Il ne faut attrister personne مرتبه ایراث حزن وکدر ایلدی هیچ برکمسنه یی احزان وتکدیر ایتمک روا دکلدر

S'ATTRISTER. *A.* تحزن ـ احتزان ـ تترح *P.* غمگین شدن ـ اندوهناک شدن *T.* کدرلنمک ـ قساوتلنمک ـ اوقلنمک || Il s'attriste mal à propos بلا موجب کدرلنور Ne vous en attristez pas بو بابده کدر ایتمه

ATTRISTÉ. *A.* محزون ـ مغموم ـ مکدّر *P.* غمگین ـ اندوهگین ـ غمناک *T.* کدرلو ـ قساوتلو ـ

ATTRICTION. Regret d'avoir offensé Dieu *A.* تلهّف البال ـ *P.* سدم اندوه درون *T.* یورک عزلمسی || L'attriction ne suffit pas sans la confession اعتراف معاصی ایله اداء شرط توبه اولنمدقچه سدم کافی دکلدر

ATTROUPEMENT. Assemblée tumultueuse de gens sans aveu *A.* جمعیّت الناس ـ تناشب الناس ـ تحازبات pl. تحازبة *P.* بهم آمدن ناس *T.* خلقک طوپلنمسی ـ خلقک برکمسی || Dans un état bien policé les attroupemens sont défendus حسن نظام اوزره اولان ملکده تحازبات ناس ممنوعدر بر یرده طوپلنمسی ممنوعدر

ATTROUPER. Assembler plusieurs personnes en troupe *A.* تحزیب ـ احشاد *P.* گروه گروه بهم آوردن *T.* برکدرمک ـ طوپلتمق ـ برکدروب || Il attroupa toute la canaille, tous les fainéants, tous les vagabonds, pour faire une sédition ایقاظ فتنه ضمننده اراذل ناسی وبالجمله هرزه‌کاران وآوارگانی جمع واحشاد ایلدی

S'ATTROUPER. *A.* تحزّب ـ احتشاد ـ اجتماع ـ تجمّع فوجاً فوجاً *P.* گروه بگروه بهم آمدن *T.* برکمک ـ برکوب بلوک بلوک طوپلنمق || Il est défendu par les ordonnances de s'attrouper احتشاد ناس حسب النظام ممنوعدر Il s'attroupa une quantité de gens جم غفیر تحزّب واجتماع ایلدی

ATTROUPÉ. *A.* متحزّب ـ متحشد ـ مجتمع *P.* گروه بگروه بهم آمده *T.* برکمش ـ برکوب طوپلنمش

AUBAIN. Étranger qui n'est pas naturalisé dans le pays où il demeure *A.* غریب pl. غربا *P.* بیگانه *T.* یبانجی

AUBAINE. Succession aux biens d'un étranger, qui meurt dans un pays où il n'est pas naturalisé *A.* استوراث المخلفات الغربا *P.* میراث بیگانگان *T.* یبانجیلرک وراثت مرده‌ریک || L'aubaine appartient au Roi مخلفات غربا ترکه‌سی میراثی Le Roi a droit d'aubaine غربا پادشاهک خزینه‌سنه عائددر

مخلفاتنک استوراثنده پادشاهک حقی واردر Ce seigneur a droit d'aubaine غربانک مخلفاتنده بو صاحب ارضک حق استوراثی واردر Le droit d'aubaine a été entièrement supprimé مخلفات غربایه حق استوراث ماده‌سی کلیاً لغو اولندی

Il se dit figurément, de tout avantage inespéré qui arrive à quelqu'un *A.* نعمت غیر مترقبة *P.* نفع خداداد *T.* خداوردی نعمت

AURE. La pointe du jour *A.* وقت الشفق ـ صبح ـ فجر *P.* سپیده‌دم ـ صبحدم ـ سحرگاه *T.* بامداد ـ شفق سوکلدیکی انفلاق فجرک وقت || Je me suis levé dès l'aube du jour شفق سوکیلور ایکن قالقدم ـ عقیبنده قالقدم

AUBÉPINE. Sorte d'arbrisseau *A.* ثغام *P.* جاورد ـ درمنه *T.* آق یاوشان ـ باندیق اوتی

AUBERGE. Maison où l'on trouve à manger en payant *A.* دار الاضیاف *P.* مهمان سرای *T.* مسافرخانه || On fait bonne chère dans notre auberge بزم مسافرخانه‌ده اعلا طعام چیقار Tenir auberge مهمانسرا صاحبی اولمق ـ On dit aussi, Tenir auberge, pour dire, avoir maison ouverte برکمسنه‌نک اتکی میدانده اولمق

AUBERGINE. Sorte de plante qui porte un fruit oblong, *A.* حیصل ـ انب ـ باذنجان ـ حدق ـ کهکم *P.* بادنجان *T.* بادلجان

AUBERGISTE. Celui qui tient auberge *A.* صاحب الدار الاضیاف *P.* خداوند مهمانسرا *T.* مسافرخانه صاحبی

AUBIER. V. Obier.

AUBIN. Allure d'un cheval entre l'amble et le galop. *A.* خبب *P.* رفتار رهواری *T.* چابقون اشکنی

AUCUN. Nul *A.* لا احد *P.* هیچ *T.* هیچ بر || Vous n'avez aucun moyen de réussir dans cette affaire بو خصوصک حصولنه مدار اولەجق اسبابدن هیچ بریسنه مالک دکلسک Je ne connais aucun de vos juges سنک دعواکی رؤیت ایدن قضاتدن هیچ بریسیله آشنالغم یوقدر Je ne le veux en aucune manière هیچ بر طریق ایله مرضی ومقبولم دکلدر Il a obtenu ce qu'il demandait sans aucuns frais هیچ بر کونه مصرفه محتاج اولمیدرق تحصیل مرام ایلدی

AUCUNEMENT. Nullement *A.* بوجه من ـ وجهاً من الوجوه ـ قطعاً ـ اصلا ـ الوجوه *P.* دیار ـ بهیچ وجه *T.* هیچ بر وجهله

هیچ بر درلو- هیچ بر طریق ایله - اصلا ودیّار مقبولم دکلدر- وجها من الوجوه استمم || Je n'en veux aucunement

En style de Chancellerie il s'emploie sans négative, pour dire, en quelque sorte, à certains égards *A.* من وجهٍ- من جهةٍ - *P.* نوعما *T.* جندان اولقدر || Le Roi ayant aucunement égard à... پادشاهك فلان شیئده من جهةٍ اعتباری اولدیغنه مبنی...

AUDACE. Hardiesse excessive *A.* عدم المحابات - عدم *P.* التأدب بی پروایی - بی محابایی- کستاخی *T.* پرواسزلق || Grande audace عدم محابات عظیمه inouïe کستاخلق - نا مسموع ونا مسبوق عدم- عدم محابات غیر مسموعه Entrer avec audace بیمحابا ایله دخول ایتمك طور محابات Parler avec audace عدم محابات ایله تقریر کلام ایتمك Audace aveugle على العمیا وضع بی پروایی - Il se prend aussi en bonne part *A.* جسارت - جرائت *P.* مردانگی *T.* یورکلیلك || Noble audace جسارت ممدوحه Généreuse audace جرائت قهرمانی Audace héroïque جرائت قویّة الهمّة Des soldats qui vont au combat avec audace بالجرائة والجسارة عسکر سفره کیدن Alexandre eut l'audace de passer le Granique avec trente mille hommes à la vue de deux cent mille اسکندر رومی ایکی یوز بیك نفر عسکرك مواجهه سنده یالکز اوتوز بیك نفر ایله فلان نهری مروره جسارت ایلدی

AUDACIEUSEMENT. Avec audace *A.* بلا - من غیر محاباةٍ *P.* محاباةٍ بیمحابا - بی پروا- کستاخانه *T.* پرواسزلق ایله || Répondre audacieusement بیمحابا جواب ویرمك - Il se prend aussi en bonne part *A.* بالجسارة- بالجرائة *P.* جسورانه *T.* مردانه - یورك پکلکی ایله || Il se jeta audacieusement au milieu des ennemis دشمن عسکری ایچنه جسورانه اقتحام ایلدی

AUDACIEUX. Qui a de l'audace *A.* عاری - عاری عن الادب *P.* عن التأدب بی باك - بی آزرم - کستاخ *T.* ادبسز || Il est audacieux تأدبدن عاریدر- مایهٔ تأدبدن بی بهره در Il a un air audacieux تأدبدن عاری بر وضع واداسی وار در - بر طور کستاخانه سی وار در - Il s'emploie aussi en éloge *A.* جری - جسور *P.* دل مردانه *T.* یورکلو

AUDIENCE. Attention que l'on donne à celui qui parle *A.* اصغا - استماع *P.* گوش داشتن *T.* دکلمك || Parlez, vous aurez audience سویله کلامك قرین استماع اولور Prêtez-moi audience کلامه حوالهٔ سمع اصغا ایله Donnez-moi un moment d'audience صحبتمه بر دقیقه جق امالهٔ گوش اصغا ایله

Il signifie aussi, temps donné par des personnes constituées en dignité, pour écouter ceux qui ont à leur parler *A.* رخصت الملاقاة - ملاقات *P.* دستور ملاقات *T.* کوروشمه || Les ambassadeurs envoyèrent demander audience ایلچیلر استدعای ملاقات ایچون آدم کوندردیلر Ils furent admis à l'audience ملاقاته مخصوص اولان دیوانخانه یه کوتورلدیلر Ils furent quelque temps sans pouvoir obtenir audience رخصت ملاقاتی تحصیل ایده میوب ظهورینه قدر بر مدّت منتظر اولمشلر ایدی Le Contrôleur-Général des Finances donne audience un tel jour باش محاسبه ناظرینك اصحاب مصلحته ملاقات ایچون تعیین ایلدیکی کون فلان کوندر Se trouver à l'heure de l'audience ملاقات ایچون تخصیص اولنمش ساعت معیّنده حاضر بولنمق Dans la salle de l'audience ملاقاته مخصوص دیوانخانه ده - عرض اوطه سنده

Il signifie aussi, la séance dans laquelle les juges écoutent les causes *A.* مجلس الشرع *P.* انجمن عدالت *T.* حاکم دیوانی - حاکم یری || Cause qui se doit plaider à l'audience مجلس شرعده بالمرافعه رؤیت اولنه جق دعوا Cette affaire se jugera à l'audience بو مصلحت مجلس شرعده رؤیت اولنه جقدر En pleine audience مجلس عموم قضاتده Sentence d'audience مجلس شرعده ویریلان اعلام Le Président lui a promis l'audience صدر نشین مقام شریعت اولان حاکم مجلس شرعك انعقادینی تعهّد ایلدی Ouvrir l'audience مجالس عقد مجلس شرع ایتمك Les audiences sont finies شریعت ختامپذیر اولمشدر - Et l'assemblée de ceux à qui on donne audience *A.* حضّار المجلس || Toute l'audience fut scandalisée حضّار مجلسك جملسی دوچار ریبه اولمشدر - Et le lieu où se donne l'audience *A.* مجلس *P.* انجمن *T.* جمعیّت || Ouvrir l'audience فتح مجلس ایتمك Fermer l'audience ختم مجلس ایتمك - اغلاق مجلس ایتمك On le mit hors de l'audience مجلسدن طرد ایلدیلر

AUDIENCIER. Il n'est d'usage que dans cette phrase, Huissier audiencier *T.* دیوان جاوشی

AUDITEUR. Celui qui écoute quelque discours dans quelque assemblée publique *A.* سامع pl. سامعین *P.* شنوا *T.* دکلیان || Ce prédicateur a toujours un grand nombre d'auditeurs بو واعظك دائما نیجه کلّی سامعینی وار در Il satisfit extrê-

mement tous ses auditeurs جمعیت سامعینک جملەسنی جملەسنی خوشنود ایلدی ـ مقضی المرام ایتمشدر

Auditeur des comptes. Officier de la Chambre des Comptes, qui voit et examine les comptes qui s'y rendent *A.* ممیز محاسبه ممیزی *T.* تمییزساز محاسبه *P.* الممحاسبات

AUDITIF. Qui appartient à l'organe de l'ouïe *A.* سمعی ـ اذنی ـ عصب الاذن *P.* گوشی *T.* قولاغه متعلق || Nerf auditif قولاق سکیری

AUDITION. Action d'entendre *A.* حال الاستماع *P.* شنوایی *T.* ایشیدیجیلک || Expliquer comment se fait l'audition حال استماع نوجهله حاصل اولدیغنی شرح وتفسیر ایتمک ـ On dit, Audition des témoins *A.* استماع الشهود *T.* شاهدلرک محاسبەنک تمییزی Et audition des comptes دیکلمەسی

AUDITOIRE. Le lieu où l'on plaide *A.* محل المرافعة *P.* عدالتگاه *T.* مرافعه یری || Dès qu'il fut entré dans l'auditoire محل مرافعەیه دخولی عقیبندە

Il se dit aussi, de l'assemblée de tous ceux qui écoutent une personne qui parle en public *A.* جمهور ـ جماعة السامعین السامعین

AUGE. Pierre ou pièce de bois creusée, qui sert à boire et à manger aux chevaux et aux autres animaux domestiques *A.* جرن العلف *P.* علفدان *T.* یم تکنەسی || Mener boire les chevaux à l'auge بارکیرلره یم تکنەسندە صو ایچورمک

Il se dit aussi, d'un vaisseau de bois dans lequel les maçons délaient le plâtre *A.* مرحاض الرماص *P.* ناوه *T.* دیوارجی دیوارجی ـ حمل ناوه ایتمک || Porter l'auge تکنەسی تکنەسنی طاشیمق Cet architecte a commencé par porter l'auge, et tailler la pierre بو معمار فی الاصل نقل ناوه ونحت حجردن بداء ایله تحصیل فن ایلدی

On dit proverb. J'aimerais mieux porter l'auge que de faire ce métier-là بو حرفتی ایشلمکدن ایسه دیوارجی تکنەسنی طاشیمق عندمدە اولا در

AUGES. Il se dit de certaines rigoles qui servent à faire tomber l'eau sur la roue d'un moulin *A.* میازیب الطاحونة *P.* ناوهای آسیاب *T.* صو دکرمانی اولوقلری

AUGÉE. Ce que peut contenir une auge *A.* ملء المرحاض *P.* یک ناوه *T.* بر تکنەلک || Il ne faut qu'une augée pour boucher ce trou-là اول سوراخک سدی ایچون بر تکنەلک

بالچق کافیدر

AUGET. Petit vaisseau où l'on met la mangeaille des petits oiseaux qui sont en cage *A.* مزود الطیر *P.* توشەدان مرغ *T.* قوش یملکی

AUGMENT. Ce que la loi permet de donner à la femme sur les biens du mari. Il ne se dit qu'en cette phrase, Augment de dot *A.* ضمیمة مفروضة علی جهاز الزوجة عن مال الزوج *P.* بهره که از مردەریک شوهر بر جهاز زن الحالک *T.* اولن قوجەنک مالندن زوجەیه جهازی آرتوقلغی افزایند نامیله عائد اولان حصه

AUGMENTATIF. Il se dit de certaines particules ou de certaines terminaisons qui servent à augmenter le sens des mots *A.* ادات التفضیل || La langue Italienne a plusieurs terminaisons augmentatives لسان تالیانیدە تفضیلی متضمن متعدد مجاری الفاظ وار در

AUGMENTATION. Accroissement *A.* ترقی pl. ترقیات ـ زیادت *T.* زیادگی ـ فزونی ـ افزایش *P.* تزایدات pl. تزایـد ـ علوفەنک زیادەلک ـ آرتوقلق || Augmentation de gages علوفەنک ترقیسی ـ تزایدی Nouvelle augmentation تزاید جدید Il a fait des augmentations à cette maison بو منزلدە احداث تزایدات ایلدی Il faut payer les améliorations et augmentations واقع اولان تعمیراتک واحداث اولنمش تزایداتک بهاسی ادا اولنمق اقتضا ایدر

AUGMENTER. Rendre plus grand *A.* تزیید ـ توسیع *P.* افزونیدن ـ افزون کردن ـ مستزاد کردن *T.* ارتورمق ـ زیادەلندرمک ـ || Il augmente chaque jour son revenu ایرادینی کل یوم زیادەلندرمکدە در Il a augmenté sa maison, sa terre منزلنی وملکنی توسیع ایلدی Augmenter le prix قیمت تزیید Augmenter le nombre عددی تزیید ـ ایتمک بهابی آرتورمق ـ la dépense مصرفی آرتورمق ـ عددی آرتورمق ـ ایتمک Augmenter un livre برتألیفی ضم ضمایم ایله توسیع ایتمک

Il ne faut pas diminuer la récompense, quand on augmente le travail خدمتی تزیید ایدنجه مکافاتی تقلیل ایتمک جائز دکلدر ـ Il se dit aussi des personnes || Augmenter les domestiques, pour dire, augmenter leurs gages خدمتکارلرک علوفەسنی تزیید ایتمک Tous les ouvriers demandent qu'on les augmente عملەنک مجموعی اجرتلرینک ترقیسنی مطلوب ایدرلر

Il est aussi neutre, et signifie, croître en qualité et en quan-

tité *A.* کسب الترقی ـ استزاده ـ تزاید ـ ازدیاد *P.* افزودن *T.* زیاده‌لنمك ـ ارتمق ـ زیاده شدن ـ || Il augmente en bien et en honneur کرکت مال ومنال وکرکت شان واقبال جهتیله بو شئ آرتمقده Cela va en augmentant کسب ترقی ایتمکده در Le mal augmente tous les jours علت یوماً فیوماً ترقی در کوندن کونه کسب ترقی وازدیاد ایتمکده در ـ بولمقده در

Augmenté. *A.* مزداد ـ متزاید ـ مترقی *P.* افزوده ـ افزایش *T.* زیاده‌لنمش ـ آرتمش ـ یافته

AUGURAL. Ce qui appartient à l'augure *A.* عیافی || Bâton augural عصای عیافی Robe augurale خلعت عیافیه

AUGURE. Présage, signe par lequel on juge de l'avenir *A.* فال pl. فئول *P.* شکون *T.* اوغور || Bon augure *A.* فال خیر *P.* فال خجسته ـ فال نیکو *T.* اوغور فال میمون ـ Mauvais augure *A.* فال نحس *P.* فال بد *T.* اوغورسزلق Augure sinistre فال شوم funeste فال ردی Prendre à bon augure فال خیر اتخاذ ایتمك Prendre à mauvais augure تشاٌم ایتمك اوغورسزلق ـ تطیّر ایتمك ـ فال نحس اتخاذ ایتمك ـ Oiseau de bon augure طایر اولنان تفاٌل بالخیر صایمق اوغورلو طوتیلان قوش ـ J'en accepte l'augure تفاٌلی قبول ایدرم

Augure, se dit en parlant des Romains, de celui qui observait le vol et le chant des oiseaux, pour en tirer des présages *A.* عیّاف || L'augure étaot cousulté, répondit . . . عیافه سؤال اولندقده شو وجهله جواب ویرمشکه La dignité d'augure était en grande considération parmi les Romains رتبهٔ عیافت بین رومیانیین بغایت معزز ومعتبر ایدی

AUGURER. Tirer un augure *A.* استدلال الفال ـ تفاٌل ـ *P.* استخراج الفال *T.* شکون کرفتن *T.* اوغور طوتمق || Je n'en augure rien de bon بر کونه فال خیر استدلال ایده‌مم Qu'en pouvez-vous augurer? اولبابده نه مقوله فال استخراج ایدرسك Je n'en augure rien de mauvais هیچ بر کونه فال نحس اولبابده فال نحس استدلالنی موجب ـ استدلال ایده‌مم اولدجق بر شی یوقدر

AUGUSTE. Grand, digne de vénération *A.* واجب ـ مفخم لازم التوقیر ـ التفخیم *P.* بزرکوار *T.* اولو || Le très-auguste sacrement da l'autel عبادتگاهده اجرا اولنان رسم ذبیحه Auguste empereur ایمپراطور مفخم واجب التفخیم Dans cette auguste assemblée اشبو مجلس واجب التفخیمده Ce palais a quelque chose d'auguste بو سرایده بر نوع صورت بو سرایده بر حیثیت جالبة التوقیر وار در ـ فخامت وار در

AUJOURD'HUI. Le jour où l'on est *A.* هذا الیوم *P.* امروز *T.* بو کون ـ بو کونکی کون || Il arrive aujourd'hui à midi بو کونکی کون وقت عصرده ورود ایدر Ce n'est pas d'aujourd'hui que nous nous connaissons معارفه‌مز بو کونکی کوندن باشلامش دکلدر La journée d'aujourd'hui est plus belle que celle d'hier بو کونکی کون دونکیدن الطفدر J'ai différé jusqu' aujourd'hui à vous donner de mes nouvelles احوالمه دائر اخبارك افاده‌سنی بو کونه قدر تأخیر ایلدم Aujourd'hui passé *A.* بعد الیوم *P.* پس ازین روز *T.* بوندنصکره

Il signifie aussi, au temps que nous sommes *A.* فی الیوم ـ فی زماننا هذا ـ یومنا هذا *P.* درین وقت ـ درین هنگام *T.* شمدیکی وقتده ـ زمانمزده ـ بو دفعه ـ بو وقتده || Cela se pratiquait autrefois, mais aujourd'hui on en use autrement فلان شئ بشقه زمانده اولور ایدی لکن شمدیکی وقتده آخر کونه ایشلنور Les jeunes gens d'aujourd'hui زمانه نوجوانلری La mode d'aujourd'hui بو وقتك رسم وعادتی

AUMAILLES. Il ne se dit que des bêtes à cornes *A.* مواشی ذات القرون *P.* جانوران سروناك *T.* بوینوزلو حیوانلر || Un troupeau de bêtes aumailles رمهٔ مواشی ذات القرون بوینوزلو حیوان سوربسی ـ

AUMÔNE. Ce qu'on donne aux pauvres par charité *A.* صدقة pl. صدقات ـ تصدّق pl. تصدّقات *P.* بگدایان بخشایش *T.* صدقه || Donner aumône اعطای صدقه ایتمك Racheter ses péchés par l'aumône اعطای صدقات ایله کفارت ذنوب علی طریق الصدقه احسان ایتمك Donner par aumône ایتمك Distribuer des aumônes توزیع عطایا وصدقات ایتمك Vivre d'aumône تصدّق ایله کچنمك Être réduit à l'aumône صدقه‌یه احتیاج درجه‌سنه وارمق ـ صدقه‌یه محتاج اولمق L'ambitieux fait des largesses, il ne fait pas d'aumônes حرص نام وشان ایله مجبول اولان کشی مسرفانه نشر عطایا ایدر واقعا مندوب ومستحب اما صدقه ویرمز C'est une belle aumône بر صدقه در Faire du bien à des pauvres honteux, c'est une aumône bien placée خجالت سؤالی ارتکاب ایده‌میان فقرا ومحتاجینه ویریلان صدقه محلنه صرف اولنمش حسناتدندر

Il signifie aussi, une peine pécuniaire à laquelle la Justice condamne en certains cas *T.* جریمه صورتنده ویرلمسی حکم

اولنان صدقهٔ مجبوره

AUMÔNIER. Qui fait souvent l'aumône aux pauvres *A.* متصدّق pl. متصدّقين - اهل الخير pl. ارباب الخير *P.* گدا پرور *T.* فقرا باباسی - صدقه‌سی چوق بر آدم || Dieu lui fera miséricorde, car il est grand aumônier ارباب خیردن عمیم التصدّق بر آدم اولدیغندن مظهر مرحمت جناب ربّ العزّت اولهجغی بی اشتباهدر

Il signifie aussi, un ecclésiastique dont la fonction ordinaire est de distribuer les aumônes qu'on lui donne à faire, et de faire la prière du soir et du matin *A.* امام pl. ائمّة || Premier aumônier du Roi امام اوّل سلطانی Aumônier du quartier محلّه امامی

AUNAGE. Mesurage à l'aune *A.* قیاس بالذراع - مذارعة *P.* بگز پیمایش *T.* آرشونلمه - آرشون ایله اولچمه || L'aunage n'est pas bon آرشونلمه‌سی صحیح دکلدر

AUNE. Espèce de mesure *A.* ذراع pl. اذرع *P.* اندازه - گز - ذراع ایله تقییس ایتمک || Mesurer à l'aune آرشون *T.* ذراع ایله تقییس ایتمک - آرشون ایله اولچمک Une demi-aune نصف ذراع - یارم آرشون Demi quart d'aune ربع ذراع - نصف آرشون چیرکنک - آرشون Aune ferrée par les deux bouts ایکی اوجی دمورلی یاربسی Une aune de drap بر ذراع چوقه - بر قطعه ذراع

On dit proverb., Mesurer les autres à son aune, pour dire, juger d'autrui par soi-même *T.* قیاس نفس ایتمک

Tout du long de l'aune, signifie, beaucoup, excessivement *A.* فوق الحدّ والقیاس *P.* خارج از اندازه *T.* اندازه‌دن چیقه‌رق || Il a fait débauche, et il en a pris tout du long de l'aune اثنای عیش وعشرتده خارج از اندازه یوریدی S'il perd son procès, il en aura tout du long de l'aune دعواسنی غائب ایده‌جک اولور ایسه اندازه‌دن چیقه‌جقدر

AUNE. Arbre de bois blanc *A.* شوحط *P.* بشجیر *T.* اقچه اغاج

AUNÉE, ou Enula campana. Plante médicinale *A.* قنس *P.* راسن *T.* آندز اوتی

AUNER. Mesurer à l'aune *A.* تقییس بالذراع - اذراع *P.* بگز پیمودن - در اندازه زدن *T.* آرشون ایله - آرشونلمق - اندازه‌یه اورمق - اولچمک || Auner une pièce de toile بر صحیحا طوب بزی آرشون ایله اولچمک Auner fidèlement آرشونلمق

AUNÉ. *A.* مذرع *P.* بگز پیموده *T.* آرشون ایله - آرشونلنمش

اندازه‌یه اورلمش - اولچلمش

AUNEUR. Officier établi pour avoir inspection sur l'aunage *A.* ناظر المذارعة *P.* سر گز پیمایان *T.* آرشونلمه ناظری

AUPARAVANT. Avant une chose *A.* مقدما *P.* پیش ازین - پیشتر *T.* ایلرو - اوّل - مقدّم || Si vous voulez vous en aller, réglez auparavant ce qu'il faut faire عزیمت ایتمک مرادک ایسه هر نه که اقتضا ایدر ایسه مقدّم تنظیم ایله Je l'en avais averti long temps auparavant وافر زمان مقدّم خبرینی ویرمشیدم Un an auparavant بر سنه اوّل - بر سنه مقدّم

AUPRÈS. Préposition de lieu qui marque un rapport de proximité *A.* فی لقرب *P.* بنزدیک *T.* یانده || Sa maison est auprès de la mienne خانه‌سی بنم خانه‌مک قربنده در La rivière passe auprès de la ville نهر شهرک قربنده جریان ایدر Quand il est en colère, il ne fait pas bon auprès de lui حال غضبده ایکن یانده بولنمنک ذوقی یوقدر - حال غضبده اولدیغی وقت یانه وارمق نا خوشدر - Il sert aussi à marquer l'espèce de proximité qui résulte des services, de la fréquentation habituelle *A.* عند - فی القرب *P.* نزد *T.* یانده || Être auprès d'un grand seigneur بریسنک قربنده کباردن بر ذات جلیل الشانک یانده - مداوم خدمت اولمق On l'a mis auprès d'un prince بر بکک یانه تعیین اولنمق Il s'est retiré d'auprès d'un tel seigneur فلان اغانک ایتدرلدی Il est fort bien auprès du Roi نزد پادشاهیده یانندن چیقدی عند شهریاریده غایة الغایه - بغایت مقبول ومرغوبدر مظهر حسن نظر واعتبار در

Il s'emploie aussi comme adverbe *A.* قریبا *P.* نزدیک *T.* یقیندن - یقیندن - قریبدن || Je ne puis pas voir cela, si je ne suis auprès فلان شیئی یقین اولمینجه تشخیص ایده‌مم - فلان شیئی انجق یقیندن تشخیص ایده بیلورم

Il signifie aussi, en comparaison *A.* نسبة - نظرا - قیاسا *P.* بنسبت *T.* نسبت ایله - یانده || Votre mal n'est rien auprès du sien سنک علتک آنک علتنه نسبت ایله لا شیٔ مقولدسیدر La terre n'est qu'un point auprès du reste de l'univers ارض جمیع عالمه قیاس ایله انجق بر نقطه مثابه‌سنده در

AURICULAIRE. Il se dit de celui qui a entendu de ses propres oreilles les choses qu'il dépose *A.* مستمع بسمع الاذن *P.* بگوش خود شنیده *T.* کندو قولاغیله ایشتمش || Témoin auriculaire سمع اذن ایله مستمع اولان شاهد

On dit, Doigt auriculaire, pour dire, le petit doigt *A.* خنصر *P.* صرچه پرمق *T.* کالوچ

AURONE. Espèce de plante *A.* قیصوم *P.* قیسوم *T.* آیوه طنه

AURORE. Lumière qui paraît avant que le soleil soit à l'horizon *A.* صبح کاذب ـ تباشیر الصبح ـ بیاض الصبح ـ خیط ابیض *P.* سپیده *T.* صباح آغارمدسی || Le lever de l'aurore طلوع تباشیر صبح دائره‌ خیط ابیض L'aurore commençait à paraître افقدن چهره‌نمای ظهور اولمغه باشلامشیدی

Il se dit figur., d'une chose qui commence *A.* تباشیر الحال ـ اوائل *P.* سر آغاز *T.* باشلنغج || Cela n'est encore qu'en son aurore هنوز اوائل حالدر ـ بو کیفیت هنوز تباشیر حالدر

On dit aussi, C'est l'aurore d'un beau jour, pour exprimer quelque incident heureux qui annonce un plus grand bonheur بو کیفیت بر روز فیروز میمنت اندوزک تباشیر صبحی بو کیفیت بر روز روشنک صباحی مقامنده ـ مشابهسنده در ـ Et en parlant d'une très-jeune personne, on dit, Une beauté dans son aurore هنوز حال طلوعنده اولان بر حسن روزافزون

Il se dit aussi pour Le levant *A.* مشرق *P.* خاور *T.* کون طوغیسی || Du couchant à l'aurore سمت جانب مغربدن طوغیسی Les climats de l'aurore اقالیم مشرقیه مشرقه وارنجه

Couleur d'aurore, c'est une espèce de jaune doré *T.* اخشام کونشی رنکی

AUSPICE. Terme générique, qui désigne diverses manières de connaître l'avenir *A.* تفأل pl. تفألات ـ عرافت *P.* فالگیری *T.* فال طوتمه || Prendre les auspices par le vol des oiseaux طیران طیوردن عرافت ایتمک Heureux auspices فال میمون Les Grecs et les Romains avaient grand égard aux auspices رومائیون واهل یونان عرافته عظیم اعتبار ایدرلر ایدی

On dit figur. Sous d'heureux auspices, pour dire, ayant la fortune favorable *A.* علی ایمن الحال ـ علی اسعد الحال *P.* بافرخندگی بخت *T.* قوت بخت میمون ایله ـ On dit aussi, Sous les auspices de quelqu'un, pour dire, sous la conduite, sous la bonne fortune, sous la faveur de quelqu'un *T.* فلانک قوت طالع میمنت آثاری ـ برکات همم میامن توامیله فلانک یمن مساعده‌ سنیه‌سیله ـ برکاتیله || Ce capitaine faisait des guerres, et gagnait des batailles sous les auspices du Roi بو سپهسالار قوت طالع شهریاری ایله جنک وجدالده موفق اوله کلمشدر J'entreprendrai cette affaire sous vos auspices برکات همم سنیه‌لریله بو مصلحته مباشرت ایده‌جکم

AUSSI. Pareillement, de même *A.* کذلک *P.* نیز *T.* دخی || Vous le voulez, et moi aussi مطلوبک ایسه بنم دخی مطلوبمدر ـ Il signifie aussi, encore || Il lui a donné telle chose et cela aussi فلان شیئی ویردکدنصکره بونی دخی ویردی Dites-lui aussi de ma part بنم طرفمدن دخی سویله

Et c'est pourquoi, à cause de cela *A.* فلذلک ـ بناء علیه *P.* بنا برین *T.* آنک ایچون || Il sert un maître qui le traite mal ; aussi le veut-il quitter بد معامله ایدر بر آغایه خدمت ایدر آنک ایچون یانندن مفارقت ایده‌جکدر Ces étoffes sont belles; aussi coûtent-elles beaucoup بو متاعلر نفیس ولطیفدر بنا برین بهالری گراندر

Et autant, également *A.* علی مرتبة ـ حسبما ـ مهما *P.* این همانسان ـ قدر *T.* قدرنجه ـ اولقدر || Il est aussi sage que vaillant عقلی ـ عاقل اولدیغی قدرنجه شجیع وجگر دار در Il vit aussi magnifiquement qu'il se peut ممکن ـ مهما امکن دارات واحتشام ایله کچینور مرتبده دارات ایله

Aussi-bien que, signifie, de même que, autant que *A.* کمثل *P.* بسان *T.* کبی ـ قدر || Je sais cela aussi-bien que vous بو ماده‌یه سنک ـ ماده‌یی بن دخی سنک کبی بیلورم Il faut écouter les pauvres aussi-bien que les riches فقرا وبیچارگان اغنیا قدر مسموع اولمق لازمدر قدر علمم لاحقدر

Aussi-bien, sert à rendre raison d'une proposition précédente *A.* علی الخصوص *T.* با خصوصکه || Je ne veux point y aller, aussi-bien est-il trop tard اولطرفه وارمغه بر درلو رغبتم یوقدر علی الخصوصکه وقت کیجدر

AUSSITÔT. Dans le moment *A.* فی الحال ـ فی الساعة *P.* در عقب ـ در حال ـ در آن ساعت ـ هماندم *T.* آنده ـ عقیبنده || J'irai aussitôt در حال کیده‌جکم Aussitôt qu'il l'aura fait ابتدیکی آنده ـ فلان شیئی ابتدیکی عقیبنده

AUSTÈRE. Qui est rigoureux en ce qui regarde le traitement du corps, et qui mortifie les sens *A.* موجب المشاقة ـ شدید *P.* سخت *T.* قتی || Religion austère دین موجب المشاقة Règle austère قانون شدید Jeûne austère صوم شدید Mener une vie austère مشاقت اوزره امرار عمر ایتمک Faire une pénitence austère مشاقت ـ مشاقت ایله کفارت ایتمک ایله ایفای فریضهٔ کفارت ایتمک Il a gardé un silence aus-

tère سکوت اکید وشدید اوزره اولمشدر

Il signifie aussi, sévère, rude *A.* متصلب - قسی - قاسی -
شدید - ذو الصلابة *P.* تند - درشت *T.* سرد || Homme austère سرد *T.* تندخو *P.* شدید المزاج - قسی القلب بر آدم
Moeurs austères اخلاق صلابت آثار - اخلاق متصلبه خویلو
Mine austère صلاح صلب وشدید Doctrine austère مذهب
واجب الصلابت

Il se dit aussi pour Âpre. V. ce mot.

AUSTÈREMENT. Avec austérité *A.* بالتشدد - بالمشاقة -
بالشدة *P.* بسختی *T.* قاتیلق ایله || Jeûner austèrement
حال تشدد نفس بالمشاقة صائم اولمق Vivre austèrement
ایله امرار عمر ایتمک

AUSTÉRITÉ. Rigueur qu'on exerce sur son corps, mortification des sens *A.* تشدد النفس - مشاقة *P.* سختی *T.* قاتیلق
|| Pratiquer de grandes austérités اعمال تشددات عظیمه ایتمک

Il signifie aussi, sévérité *A.* قسوت - صلابت *P.* درستی *T.*
صلابت - فلانک قسوت قلبی || L'austérité de Caton سردلک
فلانک صلابت اخلاقی L'austérité de ses moeurs طبعی
L'austérité de la vertu Romaine اهل رومانک صلاح حال
خصوصنده اولان صلابت طبعلری

AUSTRAL. Méridional *A.* جنوبی || Le pôle austral قطب جنوبی
La partie australe du Zodiaque منطقة البروجک سمت جنوبیسی
Les terres australes اراضی جنوبیه

AUTANT. Adverbe qui sert à marquer égalité *A.* علی قدر
P. چندان - این قدر *T.* اولقدر - اولمقدار - قدر || Je suis autant que vous بن دخی سنک قدرم Ce diamant vaut autant que ce rubis بو الماسک بو یاقوت قدر قیمتی وار در
Ce vaisssau contient autant que l'autre شو ظرف دیگری قدر
استیعاب ایدر Il a fait cela, j'en puis faire autant مادامکه
بونی ایتدی مقابلنده بن دخی اولقدر ایده بیلورم Je donnerai de cette maison autant qu'un autre بو منزله بشقه سنک
ویردیکی بها قدر بن دخی ویررم Je le défends autant que je puis فلانه علی قدر الاستطاعه حمایه ایدرم Travaillez autant que vous pourrez قوتنک - علی قدر الطاقه سعی ایله
یتدیکی قدرنجه جد وسعی ایله Donnez-moi cent piastres à compte, vous serez quitte d'autant بکا علی الحساب یوز غروش
ویر بو وجهله اول مقدار بورجدن قورتلمش اولورسک

AUTANT QUE, signifie, selon que *A.* مهما *P.* چندانکه *T.* کوره
|| Autant que j'en puis juger آکلدیغمه کوره

D'AUTANT PLUS. *A.* زیادةً علی *P.* چنان بیشترکه *T.* برقات
زیاده اولدرق || Il agissait avec d'autant plus de chaleur, qu'il était porté par ses propres intérêts مصلحت اغراض مخصوصه سنه
دائر اولدیغندن برقات دخی زیاده خواهش وگرمیت
ایله سعی ایدر ایدی Je lui en ai d'autant plus d'obligation, que je le mérite moins مایهٔ استحقاقدن کمبیره اولدیغمه نظراً مظهر
اولدیغم لطفک برقات زیاده ممنونی یم Je suis d'autant plus obligé à le servir, qu'il m'a fait plaisir بنی مطیب الخاطر
ایلدیکنه نظراً خدمتنده بولنمقده برقات زیاده مجبورم

D'AUTANT MIEUX. *A.* بطریق الاولی *P.* چنان - بهتر ازآنکه
بهتر که *T.* برقات دخی اعلا که || Je sais la chose mieux que lui, et d'autant mieux que j'en suis témoin oculaire اول
مادهیه فلاندن زیاده علمم لاحقدر بطریق الاولی که
رأی العین مشهودم اولمش حالاتندندر

D'AUTANT QUE, signifie, parceque *A.* لانّ *P.* از بهر - زیرا که
آنکه *T.* اجلدن - آندن - اوتری || Et d'autant que c'est mon pupille, il faut que je veille à ses intérêts بر زیر وصایتمده
صبی اولدیغی اجلدن امور لازمه سنه بذل همت ایتمک
لازمهٔ ذمتمدر

AUTEL. Espèce de table destinée à l'usage des sacrifices *A.*
قربان *T.* قربانگاه - بسملگاه *P.* منحر شریف - مذبحه
بیری || Élever un autel بر مذبحهٔ شریفه بنا ایتمک Se prosterner devant l'autel پیشگاه منحر شریفده ایفای فریضهٔ
سجده وطاعت ایتمک Les ministres des autels مذابح مبارکه
خدمهسی Parmi les Hébreux, il y avait un autel des holocaustes, un autel des parfums etc. قوم یهودک محرقات
ایچون بشقه وبخوراته مخصوص بشقه ومناسک سائرهیه
متعلق بشقه اولدرق متعدد مذبحلری وار ایدی Table d'autel مذبحهٔ شریفه لوحهسی Nappe d'autel مذبحهٔ شریفه
پوشیدهسی

AUTEL des païens. *A.* هیکل pl. هیاکل || L'autel de Jupiter
هیکل مشتری

On dit, Qui sert à l'autel doit vivre de l'autel *T.* تکیهیه
خدمت ایدن - خدمت ایدن چورباسنی یملو در
تکیهدن بسلنور

On dit figur., Élever autel contre autel, pour dire, faire un schisme dans l'Église شق عصای مؤمنینه تصدی ایتمک

— Il se dit aussi, d'une compagnie qui se divise en deux partis, en deux factions contraires میانده شقّ عصای وحدت ایتمک — ایکی فرقه اولوب — میانده شقاق واختلاف ظهور ایتمک — بری بری علیهنه دوشمک

On dit aussi, qu'un homme mérite qu'on lui élève des autels, pour dire, qu'il est digne des plus grands honneurs کندویه مخصوص اولدرق اقامت معابد ومساجده شایان برذات واجب الاحترامدر

On dit aussi, Les autels, pour dire, la religion *A.* دین pl ادیان || Attaquer les autels ادیان حقنده دستدراز تعرّض اولمق || Respecter les autels ادیان حقنده رعایت شرط واحترام ایتمک || Cet impie avait juré la ruine des autels بوکافر ادیانک خرابیتنی شرط ایلدی

Autel. Nom de constellation *A.* مجمرة V. Encensoir.

AUTEUR. Celui qui est la première cause de quelque chose سبب نخستین *P.* مبداء اوّل — بادی — مبدی — صانع *A.* ایلک سبب *T.* || Dieu est l'auteur de la nature حقّ تعالی حضرتلری صانع کافّهٔ موجوداتدر || Jésus-Christ est l'auteur de notre salut حضرت عیسی مبداء اوّل نجات وسلامتمزدر || Dieu n'est point l'auteur du péché جناب ربّ العزّت مبداء ذنوب وآثام اولمق احتمالی یوقدر || Les auteurs de la sédition furent punis بادئ فساد اولنلرک جزای ما یلیقلری اجرا اولندی || On ne sait point l'auteur de cette nouvelle بو خبرک صانعی کیم اولدیغی معلوم دکلدر

Il signifie aussi, inventeur *A.* مبدع — موجد — مخترع *P.* پیدا کننده *T.* چیقاران || L'auteur de l'opinion de la métampsycose مذهب تناسخک موجدی || Les auteurs des opinions nouvelles اعتقادات جدیده‌نک مبدعین وموجدینی || L'auteur d'un projet بر ترتیبک موجدی — موجد ومصنّفی

Et celui qui a composé un livre *A.* مؤلّف pl. مؤلّفین — مصنّف pl. مصنّفین *P.* تالیفسار *T.* تالیف بیان || Auteur ancien مؤلّفین متقدّمیندن بری — مؤلّف قدیم || Auteur moderne مؤلّفین متأخّریندن بری || Auteur Grec مؤلّف یونانی || Auteur apocryphe مؤلّف مردود ونا معقول || Auteur orthodoxe مؤلّف صحیح الایمان || anonyme مؤلّف مجهول الاسم — مؤلّف اسمی نا مذکور بر مؤلّف || Lire les bons auteurs تالیفات معتبره‌یی مطالعه ایتمک || Citer un auteur بر مؤلّفک کلامنی علی طریق الاستشهاد ذکر ایتمک

Il se dit aussi, de celui de qui on a appris quelque nouvelle خبر ویریجی *T.* پیام دهنده *P.* ناقل الخبر — مأخذ *A.* || Je vous nomme mon auteur اشته مأخذم اولان کمسنه‌نک بو خبرک ناقلی اسمنی طرفکه بیان — اسمنی بیان ایدرم || Il ne veut pas dire son auteur مأخذینی بیاندن امتناع ایدر ایدرم

AUTHENTICITÉ. Qualité de ce qui est authentique *A.* صلاحیّت الی الاحتجاج *P.* شایستگئ اعتبار *T.* اعتباره کرکلولک || L'authenticité de cette pièce n'est point contestée بو سندک احتجاجه صلاحیّتی — احتجاجه صلاحیّتی محلّ معارضه دکلدر بریٔ عن المعارضه در

AUTHENTIQUE. Muni de l'autorité publique, et revêtu de toutes ses formes *A.* دستور — صالح الی الاحتجاج — معمول بد — معتبر — العمل *P.* سزاوار احتجاج — شایان اعتبار *T.* اعتبارلو || Pièce authentique ورقهٔ معتبره — ورقهٔ معمول بها || Contrat authentique صورت — احتجاجه صالح بر قطعه مقاوله سندی معتاده اوزره محرّر ومسطور ورسوم معتبره ایله معنون ومصدور || Écrit authentique دستور — نمیقهٔ معتبره بر قطعه مقاوله حجّتی || Titre authentique احتجاجه العمل اولدجق بر قطعه نمیقه || Preuve authentique دلیل معتبر صالح سند معتبر || Attestation authentique تصدیق معتبر — شهادت معتبره

Il signifie aussi, célèbre, notable *A.* واجب الاعتبار || Témoignage authentique شهادت واجبة الاعتبار

Il se dit aussi, d'une copie certifiée, légalisée *A.* نسخهٔ مطابقة باصلها *T.* اصلیله تطبیق اولنمش نسخهٔ ثانیه || Copie authentique — اصلیله تطبیق اولنمش نسخهٔ ثانیه اصلیله تطبیق اولنمش ورسوم مرعیّه اوزره معنون اصلنه مطابق ورسوم مرعیّهٔ معتاده — اولمش نسخهٔ ثانیه اوزره معنون بر قطعه صورت

Il se dit aussi, de l'original *A.* نسخهٔ اصلیّة || On trouve l'authentique des ces pièces dans les archives بو کاغدک نسخهٔ اصلیّه‌سی اوراق وسندات محفوظه خزینه‌سنده موجود در || J'ai vu l'authentique et la copie اصل نسخه‌یی وصورتنی کوردم

AUTHENTIQUEMENT. D'une manière authentique *A.* مصدوراً معنوناً برسوم اللازمة — برسوم المرعیّة || Un traité, un contrat fait authentiquement رسوم مرعیّه اوزره معنون ومصدور بر قطعه عهدنامه وبر قطعه مقاوله سندی

AUTHENTIQUER. Rendre authentique *A.* تصدیق الصحّة من

بوسندك صحتى قبل الحاكم || Il faut authentiquer cet acte بو سندك صحتی || قبل الحاكم حاكم طرفندن تصديق اولنمق اقتضا ايدر

AUTOCRATIE. Gouvernement exercé par un despote avec une autorité absolue *A.* سلطنت متفردة ـ سلطنت مستقلة *P.* باشلو باشنده پادشاهلق *T.* پادشاهی خود سرانه

AUTOCRATOR. Souverain absolu *A.* سلطان ـ سلطان متفرد *T.* باشلو باشنده پادشاه پادشاه خود سر *P.* بالاستقلال

AUTOCTHONE. V. Aborigènes.

AUTOGRAPHE. Qui est écrit de la main de l'auteur *A.* محرر *T.* كندو خطيله با خط دست خود نوشته *P.* بخط يده خط يديله محرر اولان || J'ai vu son autographe بازلمش نسخه‌يى كوردم

AUTOMATE. Machine qui a en soi le principe de son mouvement *A.* متحرك براسه *P.* خود روان *T.* كندو كنديلكندن ساعت براسها متحرك || Une horloge est un automate يورر اولان آلات اقسامندندر Quelques philosophes prétendent que les bêtes ne sont que des automates بعض حكما بهايم قسمى ـ براسها متحرك اولان اقسامدن اولديغنى دعوا ايدرلر On dit figur. d'un homme stupide, que c'est un automate براسها متحرك جمادات قسمندندر

AUTOMNAL. Qui est de l'automne *A.* خريفى *P.* خزانى *T.* كوز وقتنده‌كى || Les fièvres automnales حميات خريفيه كوز وقتنده‌كى اصتمه‌لر

AUTOMNE. Une des quatre saisons de l'année *A.* فصل الخريف *P.* مهرجان ـ برگريزان ـ كهنه بهار ـ موسم خزان *T.* كوز خزان لطيف || Un bel automne ييراق دوكمى وقتى ـ وقتى Automne fort sec خشك ويابس برخزان بى باران Automne froide et pluvieuse برودتى بسيار وكثير الامطار موسم خريف Une automne venteuse كثير الرياح بر كهنه بهار Au commencement de l'automne اوائل موسم خريفده L'automne est une saison tempérée فصل خريف بر موسم معتدلدر Des fruits d'automne موسم خزانه مخصوص اولان ميوه‌لر

AUTOPSIE. Examen attentif que l'on fait au moyen de la vue *A.* كشف والمعاينة برأى العين *P.* بينش بچشم خود *T.* بدن ميتك || Autopsie cadavérique كندو كوزيله كورمه رأى العين كشف ومعاينه‌سى

AUTORISATION. Action par laquelle on autorise *A.* رخصت ـ اذن *P.* دستور *T.* اذن || L'autorisation d'un mari, d'un tuteur زوجك ووصينك رخصتى

AUTORISER. Donner autorité, donner pouvoir *A.* ترخيص ـ *T.* دستور دادن *P.* اعطاء الاذن ـ اجازت ـ اعطاء الرخصة اذن ويرمك || C'est le Roi qui autorise les magistrats طايفهٔ قضات اجازت پادشاهى ايله اجراى حكومت ايدر ـ قضاتك امر حكومته رخصتلرى جانب پادشاهيدن صادر اولور C'est une chose autorisée par la coutume استمرار عرف وعادت تقريبيه اجازتيافته اولمش حالاتدندر La confiance que vous avez en moi, m'autorise à vous dire que... حقمده ارزانى قلنان اعتماد واستيناك سكا شوكلامى سويلمكه وسيلهٔ رخصتدر Une femme ne peut contracter, si son mari ne l'autorise بر خاتون زوجنك اذن ورخصتى اولميجه عقد معاهده‌يه قادره دكلدر Une femme qui s'est fait autoriser par la Justice حاكم طرفندن تحصيل رخصت ايتمش خاتون

S'AUTORISER. Acquérir de l'autorité *A.* كسب ـ كسب المساغ الجواز || Les coutumes s'autorisent par le temps, et acquièrent force de loi عرف وعادت مرور زمان ايله كسب درجهٔ عرف وعادت ـ مساغ وقانون حكمنه ابلاغ اولنوركلمشدر زمان مديد متمادى اولنجه كسب جواز ومساغ برله قانون حكمنه كيرر

AUTORISÉ. *A.* مأذون ـ مرخص *P.* دستور يافته *T.* اذنلو

AUTORITÉ. Puissance légitime *A.* حق الحكومة ـ حكومت *P.* حق حكمدارى ـ فرمانفرمايى *T.* حكومتلك || L'autorité des magistrats اولياى امورك حق حكومتى L'autorité des lois قوانين موضوعه‌نك قوت حكومتى L'autorité spirituelle حكومت معنويه ـ حكومت روحانيه L'autorité temporelle حكومت دنيويه L'autorité Royale حكومت سلطانيه Autorité absolue حكومت مطلقه Autorité souveraine حكومت ملوكانه Autorité paternelle حكومت پدر ـ حكومت والديه Être en grande autorité حال كمال قوت وحكومتده اولمق Avoir de l'autorité صاحب حكومت اولمق Se maintenir en autorité بر كمسنه مقام حكومتده وقايه اولنمق Abuser de son autorité يدنده اولان قوت وحكومتى بيوجه صرف واعمال ايتمك Se prévaloir de son autorité يد اقتدارنده اولان حكومتدن قوت حكومتنى مياندده اغتنام ايتمك Interposer son autorité آره‌يه كتورمك ـ تخليل ايتدرمك Blesser l'autorité des juges قضات وحكامك حق حكومتلرينه طوقنمق User d'autorité اعمال قوت حكومت ـ اجراى حق حكومت ايتمك

Conserver son autorité شان حكومتنى محافظه وصيانت ايتمك Perdre son autorité قوّت حكومتنى فوت ايتمك Étendre son autorité حدود حكومتنى توسيع ايتمك Sous votre autorité سنكك تحت حكومتكده Par autorité de Justice قوّت حكومت شريعت برله De pleine puissance et autorité Royale قوّت بالغهٔ ملوكانه وحكومت كاملهٔ پادشاهانه مقتضاسنجه

On dit d'un homme accoutumé à parler, à agir d'une manière impérieuse, qu'il veut tout emporter d'autorité هر شيئى متحكمانه هر شيئده طور متغلبانه ايله حركت ـ ايشلمك قيدنده در ايدر Et qu'un homme a fait une chose de son autorité privée, pour dire, sans avoir droit de la faire فلان شيئى حكم فضولى ايتدى ـ خودنجه ايتدى

Il se prend aussi pour Crédit, considération *A.* اعتبار ـ علوّ || سوز صاحبلكى *T.* بلندئ قدر *P.* نفوذ الكلام ـ القدر Il a bien de l'autorité dans sa compagnie زمرهسى ايچنده خيلى قدر واعتبارى وار در Il a de l'autorité dans sa famille اهل بيتى ايچنده نفوذ كلامى وار در

Et pour Sentiment d'un homme illustre que l'on rapporte pour confirmer ce que l'on dit *A.* اشهاد معتبر pl. اشهادات معتبرة || Trouverez-vous quelque autorité dans les Pères pour appuyer votre sentiment? تأليفات ائمّهٔ كرامده سنك فكر ورأيكى مؤيّد بر نوع اشهاد بوله بيلورميسك Alléguer des autorités ايراد اشهادات معتبره ايتمك Apporter des autorités اشهادات معتبرهٔ سرد وبيان ايتمك J'ai cent bonnes autorités pour prouver ce que j'avance در ميان ايلديكم كلامى اثبات ايدهجك يوز قدر اشهاداتم وار در Il dit cela sans autorité شو كلامى هيچ بر درلو اشهاد معتبر ذكر ايتميدرك سويلر

AUTOUR. Préposition qui sert à désigner ce qui environne *A.* فى الاطراف ـ فى الحوالى *P.* پيرامن *T.* چورهسنده || Autour de sa personne نفسى اطرافنده Autour de la tête اطراف راسده Autour de la place قلعهنك اطراف وحواليسنده Roder tout autour d'une maison بر خانهنك اطرافنده دائرا ما دار طواف ايتمك

Il signifie aussi, auprès *A.* عند *P.* نزد *T.* يانى ـ يانده باشنده || Elle est si charitable, qu'elle est continuellement autour des malades شول درجهده صاحبة البرّ والحسنه بر خاتوندر شول رتبهده صاحبة ـ كه نزد مرضادن بر آن منفك اولمز || الخير بر خاتوندر كه خستهلرك يانى باشندن آيرلمز est toujours autour d'elle على الدوام يانندهدر ـ Et ici près بو ـ بو يقيننده *T.* نزديك *P.* فى القرب ـ فى الجوار *A.* بو جوارده ـ بو حواليده ـ يقينارده || Il loge quelque part ici autour خانهسى بو حواليده در ـ اقامت ايدر

AUTOUR. Oiseau de proie *A.* صقر ـ شيذق pl. صقور *P.* چرغ *T.* چاقر || Autour de passage بر چاقر قسمندن نواقل Faire voler un autour چاقرى صالدرمق ـ چاقرى اوچرمق

AUTOURSERIE. L'art d'élever et de dresser les autours *A.* فنّ التربيب الصقور *P.* فنّ پروردن چرغ *T.* چاقرجيلق صنعتى

AUTOURSIER. Celui qui fait profession d'élever et de dresser des autours *A.* مربّب الصقور ـ معلّم الصقور *P.* مربّب چرغ ـ آموزندهٔ چرغ *T.* پرورندهٔ چرغ ـ چاقرجى ـ چاقر بسليجى ـ چاقر ـ الشدربجى

AUTRE. Pronom ou adjectif qui marque distinction entre deux choses *A.* آخر *P.* ديگر *T.* اول بر || Des deux livres que vous demandiez, voici l'un, voilà l'autre مطلوبك اولان ايكى جلد كتابدن اشته برى بو واول برى شو در Des deux frères, l'un a pris le parti de l'Église, et l'autre, le parti de l'épée ايكى قرنداشلرك برى طريقت رهبانيتى وديگرى طريق اهل سيفى اختيار ايلدى Ils étaient aigris l'un contre l'autre برى برينه طارغين ـ احدهما آخرى حقنده غضبناك ايديلر Ils paraissent faits l'un pour l'autre گويا بربرسى ديگرى ايچون خلق اولنمشدر Ils sons nés l'un pour l'autre بربرسى ديگرى ايچون دنيايه گلمشدر Il ne faut pas prendre l'un pour l'autre بربرينى اول برى ايچون ظنّ ايتملو دكلدر Confondre l'un avec l'autre برى بريله قارشدرمق Il y a une grande différence entre l'un et l'autre برى برلرى بيننده فرق عظيم وار در Les uns et les autres بونلر واول برلرى

Il se dit quelquefois pour marquer une personne indéterminée *A.* غير *P.* ديگر *T.* بشقه || J'aime mieux que vous l'appreniez d'un autre que de moi بندن بيلهجكدن ايسه غير كمسهدن بندن خبر المقدن ايسه بشقهسندن ـ بيلسهك اولى ايدى بيلسهك اولى ايدى Tout autre que lui ne s'en serait pas si bien tiré اندن غيرى هر كيم اولسه بويله وجه احسن اوزره اداره ايدهمز ايدى Ce que vous ne ferez pas dans

un temps, vous le ferez dans un autre فلان وقتده ایتمیدجککی بر غیر وقتده ایده‌جکسک Quelle autre chose souhaitez-vous de moi? بوندن غیری بندن نه استرسک Autre est la ville de Vienne en Autriche, et autre la ville de Vienne en Dauphiné آوشتریاده‌کی بچ شهری بشقه ودوفینه‌ده کائن بچ شهری بشقه در

On dit, L'autre jour, pour désigner un des jours précédents *A.* یوم ماضی *P.* روز گذشته *T.* کیچن کون

Autre, se dit aussi pour meilleur, de plus grande conséquence *T.* بام بشقه ‖ L'homme dont vous parlez est habile; mais celui que je vous dis est bien un autre دیدیکک آدم حقیقتده ماهر در لکن بنم دیدیکم بام بشقه در Il avait été mis en prison pour dettes, mais depuis on l'a accusé de fausse monnaie; c'est bien une autre affaire دین ایچون حبس اولنمشیدی لکن صکره‌دن قلبزنلک تهمتیله اتهام اولندی بو بام بشقه بر مصلحتدر

Il se dit aussi, pour marquer l'égalité, la conformité qu'il y a entre deux personnes, entre deux choses *A.* ثانی ـ مدانی *P.* همرنک *T.* بشقه ‖ C'est un autre Alexandre مدانئ اسکندر اسکندر ثانیدر ـ در Un autre César بشقه بر قیصر در Il le regarde comme un autre lui-même فلان کمسنه‌یی نفسنک مدانیسی کبی کورر Cette ville est un autre Paris بو بلده مدانئ پارسدر ـ بر پارس ثانیدر

AUTREFOIS. Anciennement, au temps passé *A.* سابقا ـ ماضیا اوقات ـ سلفده ـ کیچن وقتلرده *T.* پیش ازین *P.* مقدما ـ سلفده شویله اعتقاد ماضیده ‖ On croyait autrefois que... مقدما عادت بویله اولنور ایدیکه C'était autrefois la coutume مقدما ادعا Vous prétendiez autrefois que.... مقدملرده ـ ایمش ایدر ایدککه

AUTREMENT. D'une autre façon *A.* بطور الآخر ـ بوجه الآخر بشقه وجهله ـ بشقه دکلو آخر کونه *T.* طرز دیگر ـ دیگر گونه *P.* بشقه کونه ـ ‖ Je ne le veux pas comme cela, je le veux autrement بویله استمم آخر کونه استرم Il est fait tout autrement que vous ne croyez ظن ایلدیککک صورتدن بام بشقه در

Il signifie aussi, si non, sans quoi *A.* فالا *P.* ورنه *T.* یوخسه ‖ Dites-lui qu'il soit plus sage, qu'autrement on le châtiera کندویه سویله عقللی باشنه جویرسون فالا تادیب اولنور Il vous a vendu sa charge à telle condition, autrement il ne l'eût pas fait منصبنی شوشرط ایله سکا فروخت ایلدی یوخسه فروخت ایتمز ایدی

Autrement, précédé de Pas, signifie, guère *A.* لا وافیا *P.* لا *T.* نه چندان اولقدر دکل ‖ C'est un homme qui n'est pas autrement riche اولقدر مالدار آدم دکلدر Il n'est pas autrement disposé à faire cela شونی ایلمکه چندان استعدادی یوقدر Est il malade? pas autrement, mais il est chagrin فلان کمسنه خسته‌میدر چندان دکل اما مغموم ودلازار در

AUTRE-PART. Ailleurs *A.* فی محل الآخر ـ فی غیرمکان *P.* بجای دیگر ـ بسوی دیگر *T.* بشقه یرده ـ بشقه طرفده ‖ C'est un livre que j'ai cherché partout, mais je ne l'ai pu trouver autre-part que là بر کتابدر انجق هر طرفه آراشدردیغم آخر یرده بولدمیوب یالکز فلان محلده بولدم

On dit aussi, D'autre part, pour dire, d'ailleurs, de plus *T.* برطرفدن ‖ D'autre part on doit considérer que... بر طرفدن ملاحظه اولنملو در که

AUTRUCHE. Nom d'un grand oiseau *A.* نعامه ـ عالد *P.* شتر مرغ ـ ریش نعامه *T.* دوه قوشی ‖ Des plumes d'autruche دوه قوشی تلی ـ دوه قوشی یلکی L'opinion vulgaire est que l'autruche digère le fer عوامک ناسک اعتقادینه کوره دوه قوشی دموری هضم ایدر ـ La femelle s'appelle *A.* ام البیض *P.* شتر مرغ ماده *T.* دیشی دوه قوشی

AUTRUI. Les autres personnes *A.* آخر ـ ساتر *P.* دیگر *T.* بشقه‌سی ‖ Il ne faut pas désirer le bien d'autrui, la femme d'autrui آخرک مالنه وعیالنه نصب عین حرص وطمع ایتمک روا دکلدر Ne fais à autrui que ce que tu voudrais qui te fût fait à toi-même نفسک حقنده حظ ایده‌میدجکک قیاس نفس عملی سائره ایلمه Juger d'autrui par soi-même آخرک منزلنده ایله سائر حقنده حکم ایتمک Loger chez autrui آخرک لسانیله اقامت ایتمک Parler par la bouche d'autrui سوز سویلمک

On dit proverb. Mal d'autrui n'est que songe *T.* ایلک یاره‌سی آجیمز ـ Et, qui s'attend à l'écuelle d'autrui, a souvent mal dîné, pour dire, que nous ne devons compter que sur ce qui dépend de nous ایلک کاسه‌سندن چوربا بکلیان آج قالور

AUVENT. Petit toit en saillie, attaché au dessus des boutiques, pour garantir de la pluie *A.* وکف pl. اوکاف *P.* بارانگریز *T.* صچاق ‖ Se mettre à l'abri de la pluie sous un auvent

بر صحاتك آلتنده اصابت باراندن محافظه اولنمق

AUXILIAIRE. Qui aide *A.* مددرسان ـ مددكار *P.* معاون ـ معين *T.* امدادجی ـ باردمجی || Armée auxiliaire, troupes auxiliaires امداد عسكری ـ باردم عسكری

AVAL. Souscription qu'on met au bas d'un billet, par laquelle on s'oblige d'en payer le contenu, en cas qu'il ne soit pas acquitté par celui qui l'a souscrit. *A.* امضاء الضمان ـ كفيللك امضاسی *T.* امضای پایندانی *P.* امضاء الكفالة زیر تمسكده كفالتی متضمن ویریلان شرح

C'est aussi l'opposé d'Amont, et il désigne ce qui descend la rivière *A.* مصب النهر *P.* شیب رود *T.* آقندیدن آشاغی || Un de ces bateaux allait amont, l'autre aval اول قایقلرك بری نهرك آنافوری طرفنه ودیگری آقندیدن آشاغی طوغری كیدر ایدی

On dit, Le vent d'aval, pour dire, le vent du couchant *A.* ریح غربی *P.* باد غربی *T.* باطی یلی || Le vent d'aval amène presque toujours de la pluie ریح غربی اكثریا یغمور كتورر اكثریا باعث باران اولور ـ ریح غربی غالب حالده ممطردر ـ

À-VAU-L'EAU. Suivant le courant de l'eau *A.* تابعا لمجراء الماء *P.* پیروان شیب آب *T.* صویك آقندیسیله || Le bateau allait à-vau-l'eau قایق مجرای مایه تبعیت ایدرك قایق صویك آقندیسیله یورر ایدی ـ كیدر ایدی Personne ne ramait, nous nous laissions aller à-vau-l'eau هیچ بریمز كورك چكمیوب قایق همان صویك اقندیسیله یوریمك اوزره براغلدی ـ On dit figur., qu'une affaire est allée à-vau-l'eau, pour dire, qu'elle n'a pas réussi بو مصلحت دكزه باتدی

AVALAISON. Chute d'eau impétueuse qui vient des grosses pluies qui se forment en torrent *A.* تشلشل الماء pl. تشلشلات المیاه *P.* آب شیب *T.* صاپرصاپر دوكلمه ـ هارل هارل صو دوكلمسی

AVALANGE ou AVALANCHE. Masse formée par les neiges qui roulent en s'accumulant du haut des montagnes *A.* قلعة الثلج pl. قلع الثلج *P.* كمر برف *T.* قار قیاسی ـ قار صحیفدسی

AVALER. Faire passer par le gosier dans l'estomac *A.* بلع ـ التقام ـ استراط ـ ازدراد ـ زرد ـ ابتلاع *P.* فرو ـ اوباریدن ـ واریدن ـ بردن *T.* یوتمق || Il avale les morceaux sans les mâcher لقمه‌لری چینمكسزین بلع ایدر ـ On dit figur., qu'un homme ne fait que tordre et avaler, pour dire, qu'il mange goulument اقتدام والتهامدن خالی اولمز

On dit, Avaler le calice, avaler le morceau, pour dire, se soumettre à quelque chose de fâcheux *T.* حبی یوتمق ـ Et avaler des couleuvres, pour dire, recevoir des dégoûts, des mortifications qu'on est obligé de dissimuler *T.* زهرلر یوتمق || À la Cour, on avale bien des couleuvres سرای همایونده نیچه سرایده نقدر زهرلر ایچورلر ـ نیچه زهرلر یوتمغه مجبور درلر

On dit, qu'un bateau avale, qu'il va en avalant, pour dire, qu'il suit le courant de la rivière قایق نهرك آقندیسیله یورر

S'AVALER. Pendre, descendre trop bas *A.* تهدل *P.* فرو هلیده *T.* صارقمق ـ سلپوكلنمك ـ شدن || Le ventre de cette jument s'avale بو قصراغك قارنی سلپوكلنور

AVALÉ. *A.* لقیم ـ مسترط ـ مبلوع *P.* اوباریده ـ فرو برده ـ واریده *T.* یودلمش ـ Il signifie aussi, qui pend un peu avant *A.* هادل *P.* فرو هلیده *T.* سلپوكلنمش ـ صارقمش

AVALEUR. Celui qui avale *A.* متسرط ـ بالع *P.* اوبارنده *T.* یودان

AVANCE. L'espace de chemin qu'on a devant quelqu'un *A.* مسابقت ـ سبق *P.* پیشینی راه *T.* ایلرو كچمه ـ ایلرولمه || Il a tant de lieues, tant de journées d'avance sur nous بزدن شو قدر ساعت وشو قدر قوناق مسابقت ایلدی Il court mieux que lui, il lui donnera dix pas d'avance sur cent آندن زیاده یوروك اولدیغندن خصمنك یوز خطوه‌ده اون زیاده ایلرولمسنه راضی اولور

Il se dit aussi, de ce qui se trouve déjà de fait ou de préparé dans une affaire *A.* وسیلة السبق ـ مدار الاستقدام *P.* وسیلهٔ پیشروی *T.* ایلرولنمدیه مدار || C'est une grande avance quand on veut bâtir, que d'avoir des matériaux شروع اولنه‌جق بنانك مالزمهٔ مقتضیه‌سی موجود اولمق استقدام مصلحته مدار كلیدر Si vous avez les mémoires qu'il vous faut pour écrire cette histoire, c'est autant d'avance تالیف ایده‌جكك تاریخه دائر اقتضا ایدن تقریرلر یدكده موجود ایسه بو مصلحتك ـ كیفیت استقدام امره وسیله اوله‌جغی دركار در ایلرولنمه‌سنه مدار كلیدر

Il se dit aussi, en parlant d'une partie de bâtiment qui anticipe sur une rue, et qui sort de l'alignement du reste du bâtiment *A.* طنف pl. اطناف *P.* شهنشین *T.* چیقمه || On fera abattre cette avance بو چیقمه هدم ایتدریله‌جكدر

Et de l'anticipation du temps, lorsqu'on fait une chose, en

prévenant le temps où on a accoutumé de la faire *A.* استقدام - بر وجه پیشین *P.* معجلاً - قبل حلول الوقت - الوقتدن وقتندن - اوّلجه - همان شمدیدن *T.* پیش از آمدن وقت سنکله برابر همان || Je m'en réjouis d'avance avec vous اوّل شمدیدن مسرور وشادانم - اوّلجه مسرور وشادمانم Je vous en fais mes complimens d'avance باستقدام الوقت طرفکزه معجلاً تبریک ایدرم - تقدیم مراسم تبریک ایدرم

Et du paiement qu'on fait avant le terme *A.* تقدمه - معجله || علی الحساب ویریلان اقچه - پیشینات *T.* پیشداد *P.* Faire une avance de mille piastres معجلاً بیک غروش ویرمک مال پیشینات اولدرق بیک غروش اعطا ایتمک - C'est moi qui ai fait toutes les avances, tous les frais de cette entreprise بو ماده‌ده اقتضا ایدن کافهٔ معجلاتی وبالجمله اقتضا ایدن علی الحساب اقچه - مصارفی ادا ایدن بنم وکافهٔ مصارف طرفمدن ویرلمشدر

On dit figur., Faire des avances, pour dire, faire les premières démarches dans un accommodement, dans une liaison d'amitié *A.* در پیش *P.* فتح الباب الطلب - عرض المقدمات الرغبة || استکده اوکت آیاق اولمق *T.* کردن مقدمات خواهش Il se tient ferme, et ne veut faire aucune avance مقام متانتده پایدار اولوب بر درلو عرض مقدمات رغبت ایتمکه میل ایتمز Un bon chrétien n'hésite pas à faire les avances pour se réconcilier عیسویٔ صحیح اولان کشی خصمیله بارشمق خصوصنده عرض مقدمات رغبت ایلمکه تجویز تردد وصعوبت ایلمز Ce n'est pas lui qui a recherché cette femme, elle a fait les avances فلان کشی اول خاتونه طالب اولمش دکلدر ابتدای امرده عرض مقدمات خواهش ایدن مرقومه اوکت آیاق اولان مرقومه در - در

AVANCEMENT. Progrès en quelque matière que ce soit *A.* یول آلمه - میدان آلمه - ایلرولنمه *T.* پیشدستی *P.* اقبال || On voit un grand avancement à cet écolier بو طالبک بو طالب استفاده - استفاده خصوصنده اقبال تامی وار در خصوصنده چوق میدان آلدی Un prince qui a fait beaucoup pour l'avancement des Lettres علوم ومعارفک اقبالی خصوصنده صرف همت ایتمش بر پادشاه Il fait tout ce qu'il peut pour l'avancement de son travail ایشنک کسب اقبال ایلمسی خصوصنده الندن کلدیکی قدر سعی ایدر ایشنک میدان آلمسنه علی قدر الاستطاعه جدّ واقدام - ایدر Ce bâtiment ne s'achevera pas sitôt, je n'y vois pas d'avancement بو بنانک قریباً تکمیلی مأمول دکلدر زیرا ایلرولندیکنی کوره‌میورم

Il se dit aussi, pour établissement de fortune *A.* اقبال - || اولولنمه *T.* بلندیٔ قدر - فزونیٔ شان *P.* رفعت الحال Être cause de l'avancement d'un homme بر کمسنه‌نک رفعت واقبالنه سبب اولمق Procurer l'avancement de quelqu'un بر کمسنه‌نک اقبالنه وسیله اولمق

Et pour ce qui se donne par avance à un héritier *T.* سهم مفروضه محسوباً وارثه بر وجه پیشین ویریلان نسنه

AVANCER. Pousser en avant, porter en avant *A.* مدّ - سوق - ایلرو *T.* در پیش آوردن - در پیش راندن *P.* تمدید - ایلرویه اوزاتمق - ایلرو یورتمک - سورمک || Avancer la table سفره‌یی ایلرویه سوق ایتمک Il avança la tête hors du carrosse باشنی عربه ایچندن خارجه مدّ ایلدی Avancer le bras ساعد مدّ ایتمک Avancer le pied تمدید قدم آیاغی اوزاتمق - ایتمک

Il est quelquefois opposé à Différer *A.* استقدام - تقدیم الوقت پیشتر آوردن *P.* استعجال الوقت - تعجیل الوقت - الوقت *T.* وقتنی ایلرولتمک || Avancer son départ وقت عزیمتنی اویله طعامی وقتنی تقدیم تعجیل ایتمک Avancer le dîner ساعتک سیرینی استقدام ایتمک Avancer l'horloge ایتمک ساعتی ایلرولتمک -

Il signifie aussi, faire du progrès en quelque chose *A.* سوق *P.* میدان آلدرمق - ایلرولتمک - سورمک *T.* راندن || Avancer la besogne ایش سورمک - سوق مصلحت ایتمک Avancer un ouvrage ایشی ایلرولتمک - ایشه میدان آلدرمق Il a bien avancé ses affaires en peu de temps مدّت قلیله ایچنده امورینه میدان - امور وخصوصاتنی ایلرویه سوق ایتدردی آلدردی

Et payer par avance *A.* معجلاً ادا *P.* بر وجه پیشین ادا کردن *T.* ایلرو ویرمک || Avancer un terme à son hôte خانه صاحبنه بر قسطی معجلاً ادا ایتمک Avancer les gages à ses valets خدمتکارلرینک وظیفه‌لرینی ایلرو ویرمک

Et débourser du sien pour quelqu'un *A.* وکالة - بالوکالة ادا *P.* بجای دیگری دادن *T.* بشقه‌سیچون ویرمک || ادا Comme il n'était pas sur les lieux, j'ai avancé cet argent pour lui کندوسی محلده بولنمدیغندن اول مقدار اقچه‌یی طرفندن

Il est juste qu'il reprenne ce qu'il a avancé وكالةً بن ادا ایلدم بالوكالة ادا ایلدیکی اقچه‌یی استرداد ایتمک حقدر || Il a avancé cela de ses deniers بو اقچه‌یی کندو مالندن اولدرق بالوكالة ادا ایلدی

Et mettre en avant, proposer. *A.* سوق ـ ایراد ـ بسط ـ سرد *P.* سخن راندن ـ در میان کردن ـ در پیش کردن الکلام *T.* اورته‌یه سوربوبرمک ـ اورته‌یه براقمق || Vous avancez une proposition fort dangereuse سرد ایلدیکک مسئله مخاطره‌یی در میان ایلدیکک مسئله خطروتهلکه‌یی مستلزمدر ـ مستجد دلایل صحیحه Je n'avance rien dont je n'aie de bonnes preuves ایله اثبات ایده‌میه‌جکم شئ در میان ایتمم Vous avancez une chose dont vous serez désavoué بر رهین انکار اولدجق شایان انکار اولدجق بر شئ بسط ـ شئ در پیش ایلدک نا معقول عدّ اولندجق شئ ایراد ایلدک ـ وایراد ایلدک

On dit, Avancer quelqu'un, pour dire, lui procurer quelque avancement *A.* ترفیع القدر والمنزلة ـ ترفیع الرتبة *P.* برکشیدن *T.* پایه ارتورمق ـ ایلرو چکمک ـ بلندئ پایه دادن || Son protecteur l'a fort avancé حامیسی ترفیع رتبه‌سنده عظیم پایه‌سنی ارتورمغه عظیم همت ایلدی ـ همت ایلدی

Il signifie aussi, aller en avant *A.* تسابق ـ استقدام ـ تقدم *P.* پیش رفتن *T.* ایلرو وارمق ـ ایلرولنمک || Faites-les avancer ایلرویه سوق وتقدیم ایله L'armée avançait dans le pays عسکر مملکت ایچنه طوغری مسابقت ایتمکده پایگذار ـ سوق مطایای توجه وتقدم ایتمکده ایدی ـ ایدی تقدم ومسابقت اولمقده ایدی Il recule au lieu d'avancer تقدم ایده‌جکنه تأخر ایدر ـ استقدام ایده‌جکنه استدبار ایدر ایلرو واره‌جغنه کیرو چکیلور ـ Avancer sur l'armée ennemie دشمن ـ دشمن اردوسی اوزرینه طوغری تسابق ایتمک خطوه جنبان ـ اوردوسنه طوغری مطیه ران مسابقت اولمق دشمن اردوسنه طوغری ایلرولندرک یوریمک ـ اقبال اولمق — On dit, qu'une horloge avance ایلرو یورر ـ ساعت استقدام ایدر

Il signifie aussi, anticiper *A.* تخطی ـ تجاوز *P.* پایگذاری کردن *T.* ایلرو کچمک || Vous avez avancé de plus de deux arpens sur ma terre متصرفی اولدیغم اراضی ایچنه ایکی دونمدن زیاده یره تجاوز ایلدک

Et sortir de l'alignement *A.* خروج *P.* پیش آمدن *T.* چیقمق || On a abattu le devant de cette maison, parce qu'elle avance sur la rue بو خانه‌نک یوزی زوقاغه زیاده چیقمش اولدیغندن هدم اولندی Cet arbre avance hors de l'allée, il faut l'abattre شو آغاج یولدن طشره خروج ایتمکله هدم اولنمق اقتضا ایدر

Et faire du progrès *A.* کسب ـ کسب النمو ـ کسب الاقبال الترقی والزیادة *P.* برتری یافتن ـ زیادگی پذیرفتن *T.* ایلرو وارمق ـ زیاده‌لنمک ـ آرتمق ـ میدان المق || Avancer en âge, en sagesse, en vertu سنّاً وعقلاً وصلاحاً کسب نموّ کسب نصاب زیادگی ونموّ ایتمک ـ وزیادت ایتمک Avancer dans l'étude علمده کسب ترقی وزیادگی ایتمک dans la piété مسلک تعبد ودیانتده کسب نموّ ایتمک Il se tue de travail, et n'avance point سعیده اتلاف وجود ایدر مع هذا ایشی ایلرویه وارمز ـ مع هذا ایشی آرتمز Cet écolier avance بو طالب علمده کسب نموّ وترقی ایدر Il a beaucoup avancé en peu de temps مدت قلیله ایچنده زیاده‌سیله میدان آلدی Il avance à vue d'oeil لمحة البصرده ذرّه قدر کسب نموّ ایدر Voilà un travail qui n'avance point ایلرویه وارمز بر ایشدر Les affaires n'avancent point entre ses mains مصلحت بونک الندة آرتمز L'impression de ce livre n'avance guères بو کتابک طبعی خصوصی چندان ایلرو وارمز

S'avancer. Aller en avant *A.* مرور ـ سبق *P.* پیش رفتن *T.* ایلرو یوریمک ـ ایلرویه کچمک || L'armée s'avançait اردو ایلرویه طوغری خطوه پیمای سبق وگذار اولور ایدی Il s'avança de tant de journées شو قدر قوناقلق یره ایلرو کچدی Le temps s'avance insensiblement وقتلر بللو اولمیدرق کچدی La saison s'avance موسم یوماً فیوماً سبق وگذار ایدر Le jour s'avance نهار مرور ایتمکده در ـ ایتمکده در — Il se dit figur. en matière d'affaires et de négociation || Je me suis avancé de lui offrir telle chose de votre part سنک طرفکدن فلان شیئی عرض ایتمک درجه‌لرینه قدر یوریدم Je me suis avancé jusqu'à lui offrir telle somme کندویه اولقدر مبلغ عرض ایتمک کرتدلرینه قدر یوریدم Cet ambassadeur s'est trop avancé, il court risque d'être désavoué فلان ایلچی زیاده‌جه یوریدیکندن بو مقوله حرکتی دولتی طرفندن قبول اولنمامق مخاطره‌سنده در

Avancé. *A.* متقدم ـ متسابق *P.* پیش آمده *T.* ایلرولنمش — On dit, Un homme avancé en âge *A.* کبیر السن *P.* گذشته سال *T.* یاشلو ـ یاشنی آلمش Et année fort avancée, nuit

bien avancée خیلی مرتبه گذران ایتمش وقت سنه وکرکی خیلی مرتبه کبی ایلرولنمش وقت لیل Saison bien avancée مرور ایتمکده اولان ـ گذران ایتمکده اولان موسم Un jeune homme avancé, pour dire, un jeune homme qui a fait de bonne heure un grand progrès dans ses études قبل الوقت علمده قبل الوقت میدان آلمش بر نو جوان Un esprit avancé کمالده رسیده اولمش عقل Les esprits avancés de très bonne heure ne réussissent guères موسم معتاددن چوق زمان مقدم ناضج اولمش عقول مثمر اولمز

On dit en termes de guerre, Un ouvrage avancé, pour dire, un ouvrage de fortification qui est avant les autres *T.* اوکت متریس Et un corps-de-garde avancé, pour dire, un corps-de-garde qui est fort avant vers l'ennemi *A.* طلیعة العسکر *P.* یزک ـ اوکت قراغول *T.* نلابه

AVANIE. Affront. V. ce mot. — En parlant des pays du Levant, il signifie, les vexations que les Turcs font à ceux d'une autre religion que la leur, pour en tirer de l'argent *A.* تعدّی ـ جور pl. تعدّیات *P.* ستم ـ جفا *T.* صارقندیلق || Ceux qui voyagent dans le Levant sont exposés à beaucoup d'avanies ممالک شرقیّهیه سفر وسیاحت ایدنلر گوناگون جور وتعدّی‌یه دوچار اولمق موقعنده درلر

AVANT. Préposition qui marque priorité de temps ou d'ordre *A.* قبل ـ مقدّم *P.* پیش از *T.* اوّل ـ ایلرو || Ceux qui ont été avant nous پیش آیندگان ـ اسلافمز ـ بزدن مقدّم اولنلر J'ai vu cela avant vous بزم کچمشلرمز ـ بزدن ایلرو کلانلر ـ پصقالیادن Avant pâques فلان شئ سندن اوّل منظورم اولمشدر اوّل Avant la fin de l'année ختام سنددن مقدّم Avant l'heure ـ قبل الوعده ساعت معیّندن مقدّم Avant le terme وعددن اوّل اوبلدن اوّل ـ قبل العصر Avant midi Avant le jour کونش طوغمزدن اوّل ـ قبل طلوع الشمس Avant diner اویله یمکندن اوّل ـ قبل طعام العصر Avant que de venir عزیمتندن وصولدن مقدّم ـ قبل الوصول Avant qu'il parte هواده برودت ظهورندن مقدّم Avant qu'il fasse froid اوّل صوغوق باصمزدن مقدّم ـ پیش از ظهور سرما ـ Il faudrait mettre ce chapitre avant l'autre بو فصل دیگرندن اوّل وضع اولنملو ایدی

Avant, est aussi une préposition qui se joint à un autre mot, pour faire signifier quelque chose d'antérieur *A.* مقدّم *P.* پیشین *T.* اوکت || L'avant-corps, et l'arrière-corps d'un bâtiment مقدّم بنانک اوکت ـ بنانک پیشین وپسینی ـ البنا وموخر البنا وارد یوزی

Avant, est aussi adverbe de lieu, et sert à marquer mouvement et progrès *A.* بعیداً ـ عمیقاً *P.* دور ـ ژرف *T.* ایراق ـ || N'allez pas si avant اولقدر بعید وارمه Il entra assez avant dans le bois اورمان ایچنده خیلی بعید وعمیق دربن ـ Le coup entra fort avant dans son corps ضربه بدنی کندی ایچنه بغایت دربن یره واردی Creuser bien avant dans la terre یری خیلی عمیق حفر ایتمک ـ Il se dit aussi par rapport au temps || Bien avant dans l'hiver وقت شتا خیلی مرتبه ایلرو مرور ایلدکده Bien avant dans la nuit وقت لیل خیلیجه گذار ایلدکده Bien avant dans le siècle passé قرن سابقک چوق ایلرو وقتنده

Il se dit aussi figur. || Jamais philosophe ne pénétra plus avant dans la connaissance des choses حکمانک هیچ بری معرفت معرفت اشیانک بوندن زیاده تعمیقنه ظفریاب اولمدی اشیا خصوصنده بوندن زیاده دربن وارمدی Vous poussez les affaires trop avant ایشلری چوق ایلرو دورترسک Il fait des propositions trop hardies, il va un peu trop avant جسورانه تکلیفلر عرض ایلمکه زیادهجه یورر Il est bien avant dans l'esprit de son maître آغاسنک یانده خیلیجه یوروکدر Gravez cela bien avant dans votre mémoire لوح حفظک ایچ یوزنده نقش وقید ایله Il est mêlé bien avant dans cette affaire پکچه یوریدی ـ بو خصوصده پک آتلدی

En termes de Marine, on appelle la proue, L'avant *A.* صدر السفینة ـ مقدّم السفینة *P.* پیش کشتی *T.* کمینک باشی

En avant, signifie, au de là du lieu où on est *A.* متقدّماً ـ مقبلاً *P.* در پیش *T.* ایلرویه || Pousser en avant ایلرویه ایلرویه ـ متقدّماً روان اولمق سوق ایتمک Aller en avant یورومک Au pied du trône, et deux pas en avant پایهٔ سریردن فیما ـ بعد الیوم ایکی خطوه ایلرویه Et ensuite, après *A.* بوندن بویله ـ بوندنصکره *T.* پس ازین ـ زین پس *P.* بعد ـ شمدنکیرو ـ On dit figur. Mettre en avant, pour dire, avancer une proposition. V. Avancer en ce sens.

AVANT-BRAS. Partie du bras depuis le coude jusqu'au poignet *A.* ذراع pl. اذرع *P.* ارش *T.* ارش

AVANT-CORPS. Ce qui excède le nu de l'architecture de

quelque ouvrage que ce soit *A.* قرنة البنا *P.* پیش جستهٔ بنا *T.* بنادن طوموالوب چیقمش یر

AVANT-COUR. Espèce de cour par laquelle on passe pour entrer dans les autres cours d'un bâtiment *A.* فناء خارجی *P.* شه بیرونی *T.* دیش حاولی || L'avant-cour d'un château بر قوناغک دیش حاولیسی

AVANT-COUREUR. Celui qui va devant quelqu'un, et qui en marque l'arrivée *A.* برید *P.* پیش آهنگ *T.* ایلرو قوشوب کلان || Les Tartares sont ordinairement les avant-coureurs de l'armée turque عثمانلو عسکرینک پیش آهنگانی عادتا تاتارلر در

Il se dit aussi, en parlant des prophètes qui ont annoncé, qui ont prédit la venue de Jésus-Christ *A.* مبشر pl. مبشرین *A.* خبرجی ـ مژدهجی *T.* مژده رسان ـ پیام آور || Les avant-coureurs de Notre-Seigneur Jésus-Christ حضرت عیسا افندمزک قدومنی مبشر اولان انبیا

Il se dit figur., de tout ce qui annonce quelque chose qui arrive bientôt après *A.* مقدمة pl. مقدمات *P.* پیش رسان *T.* اول قوپمش ـ پیش آینده || Tous ces mécontentemens, tous ces murmures des peuples furent les avant-coureurs de la guerre civile خلق اینچنده اولان قیل وقال وصورت اغبرار وانفعال محاربهٔ داخلیهنک مقدماتی ایدی Les tremblemens de terre, la peste, la famine et tous les autres signes qui doivent être les avant-coureurs du jugement dernier یوم قیامتک مقدملری اولان زلزله ووبا وقحط وغلا وسائر اشراط ساعتدن معدود علائم شتا

AVANT-COURRIÈRE. Il n'est d'usage qu'en Poésie, en parlant de l'aurore *A.* تباشیر الصبح *P.* پیک صبح

AVANT-DERNIER. Qui est avant le dernier *A.* قبل الاخیر *P.* پیش از واپسین *T.* اول صکره کیدن

AVANT-GARDE. La partie la plus avancée d'une armée *A.* سرعان الخیل ـ بغایاء العسکر ـ مقدمة الجیش *P.* سرآهنگ *T.* جرقدجی لشکر || L'avant-garde était commandée par un tel Général بنایای عسکر فلان جنرالک زیر حکمنده جرقدجی عسکری فلان جنرالک زیر حکمنده ایدی L'avant-garde plia جرقدجی عسکری رو تاب رجعت اولمشدر

AVANT-GOÛT. Le goût qu'on a par avance de quelque chose d'agréable *A.* لذت عاجلة *P.* چاشنی پیشین *T.* ایلک داد || Dieu le combla de consolations spirituelles, et lui donna un avant-goût de béatitude باری تعالی حضرتلری فلانه انواع تسلیات روحانیه احسان وحقنده سعادت ابدیهنک لذت عاجلهسنی ارزان ایلدی Ce n'est qu'un avant-goût des fruits de la paix بوکیفیت ثمرات صلحک لذت عاجلهسیدر Les avant-goûts du Paradis نعم جنتک لذایذ عاجلهسی

AVANT-HIER. Le jour qui a précédé hier *A.* قبل الامس *P.* پریرپریر ـ پار روز *T.* اوته کون ـ دونکی ـ امس اول || Il partit avant-hier اوته کون عزیمت کونک اولیسی ایلدی

AVANT-PROPOS. Discours qui se met au devant de quelque ouvrage, pour faire connaître ce qu'il contient *A.* مقدمة pl. مقدمات *P.* سر سخن *T.* سوز باشی || Il y a un grand avant-propos à la tête de ce livre بو کتابک اولنده مفصل ومشروح مقدمه وار در — Il se dit aussi de la conversation || Il a fait un avant-propos bien inutile بیهوده بر مقدمه بسط ایلدی

AVANT-VEILLE. V. Avant-hier.

AVANTAGE. Ce qui est profitable, favorable pour quelqu'un *A.* لطف ـ منافع pl. منفعت ـ نفع ـ فوائد pl. فائدة pl. لطفیات *P.* سود *T.* فائده ـ || Grand avantage فائدهٔ عظیمه کلی فائده ـ لطف عظیم Chaque chose a ses avantages et ses inconvéniens هر ـ هر شیده محاذیر ولطفیات وار در هر شیک حسن وقبحی ـ شیده نفع وضر جهتی وار در Insigne avantage فائدهٔ باهره considérable نفع جسیم طرفی وار در Il n'y a nul avantage pour moi dans le voyage que vous me proposez تکلیف ایلدیککز سفر خصوصنده بنم ایچون بر کوند لطف وفائده یوقدر On lui a fait tous les avantages possibles حد امکانده اولان کافهٔ مساعدات حقنده ارزانی قلندی Les avantages de la fortune بختک فوائد ـ مساعدات فلکیه Les avantages de la naissance حسب ونسبدن مترتب ومنافعی اولان فوائد ولطفیات La beauté, la santé, la bonne constitution sont de grands avantages de la nature حسن وملاحت وصحت وعافیت وقوت وجود وخلقت عطیهٔ طبیعت اولان منافع جسیمه دندر C'est un homme né avec de grands avantages رحم مادردن لطفیات جسیمه ایله ظهور ایتمش بر ذاتدر Parler à l'avantage de quelqu'un بر کمسنه نک

حقنده لطف صورتيله سوق كلام ايتمك C'est un homme qui tire avantage de tout هر شيدن جرّ منفعت ايدر برآدمدر هر شيدن استفاده‌نك فنّنى بيلور بر آدمدر — La querelle a été terminée à son avantage نزاع ومخاصمه كندو حقنده فائده‌لو وجهله نتيجه بولدى Il contait la chose à son avantage ماده‌يى كندويه نافع اولدجق صورت ايله نقل ايدر Expliquer tout à son avantage هر شيده نفسى حقنده فائده‌لو اولدجق وجهله شرح ومعنا ويرمك Tourner tout à son avantage كافهٔ امورى كندويه فائده‌لو اولدجق صورت اوزره هر شيى كندودن يانه چويرمك - صرف وتقليب ايتمك Les avantages des richesses, de l'esprit, du pouvoir كثرت مال ومزيّت عقل وكمال وقوّت بالاستقلالك فوائد ولطفياتى Tirer avantage de quelque chose بر شيدن استفاده ايتمك - بر شيدن جلب نفع وفائده ايتمك Tout ce qui est rare et brillant sera toujours de mode, tant que les hommes tireront plus d'avantage de l'opulence que de la vertu بنى آدم مادامكه ثروت ويسارك لطفنى فوائد صلاح وفضيلت اوزرينه ترجيح ايده بهمه حال ندرتى دركار وموجب رونق بسيار اولان اشيانك جملهسى طرفه ودلپسند عدّ اولنور

Il signifie aussi, supériorité *A.* تفوّق - مزيّت - فضل *P.* اوست كلمه *T.* زبردستى - برترى || En tous ses combats, il a toujours eu l'avantage ايتديكى جنكلرك جمله سنده فضل ايتديكى محاربه‌لرك - ومزيّت دائما كندو طرفنده ايدى جمله‌سنده اوست كلدى Nos troupes ont eu l'avantage du combat ميدان كير ودارده بزم عسكر قصب السبق تفوّق ومزيّتى احتياز ايلدى Les ennemis avaient l'avantage du lieu دشمن عسكرينك موقع جهتيله فضل ومزيّتى زياده ايدى - دشمن اردوسنك موقعى لطفى اغلب ايدى Conserver ses avantages مظهر اولديغى اسباب تفوّقى محافظه ورعايه Ménager ses avantages تحصيلنده ظفرياب اولديغى فوائد تفوّق وتفضّلى حسن صورت ايله اداره ايتمك Profiter de l'avantage دشمنه استحصال اولديغى تفوّق وتفضّلدن اغتنام ايتمك

Il se dit aussi, de ce qu'un père donne à quelqu'un de ses enfans de plus qu'à un autre dans le partage de sa succession *A.* مساعدة زايدة عن سهم المفروض || Avantage indirect سهم مفروضدن زائد اولدرق طولايى بر مساعده Le père a fait de grands avantages à son fils پدر ولد كبيرينى خارج از سهم مفروض مساعدات جسيمه ايله افضال ايلدى - Et en général, de tout traitement favorable qu'on fait à quelqu'un, en lui donnant plus qu'il ne pouvait exiger *A.* مساعدة pl. مساعدات || On a fait à cette femme de grands avantages par son contrat de mariage بو خاتونك نكاحى مقاوله نامه‌سنده حقنده عظيم وجسيم مساعده‌لر درج اولندى

On dit, Prendre quelqu'un à son avantage, pour dire, l'attaquer, quand on est ou plus fort, ou mieux armé que lui فرصت الده ايكن بر كمسنه‌نك اوزرينه وارمق

AVANTAGER. Donner des avantages à quelqu'un *A.* تمتيع - فائده‌لندرمك *T.* سود بخشيدن - سودمند كردانيدن *P.* افضال - مساعده ايله قايرمق || Le ciel et la nature l'ont extrêmement avantagé جناب ربّ العزّت وخلقت وطبيعت فلانى بالغاً ما بلغ تمتيع ايلدى l'ont avantagé de beaucoup de grâces الطاف كثيره ايله تمتيع وافضال ايلدى La loi, la coutume de ce pays-là avantage fort les aînés اول مملكتك قانونى وعرف وعادتى اولاد كبيره حقنده زياده‌سيله مساعده‌لو در Un père ne peut avantager aucun de ses enfans que d'une certaine portion de ses biens بر پدر اولادندن برينه مالندن يالكز بر مقدارشى تخصيصيله مساعده ايده بيلور يوخسه خارج از سهم مفروض اولاد سائره‌سندن زياده فائده‌لندرمكه قادر دكلدر

AVANTAGÉ. *A.* متمتّع - منتفع *P.* سودمند *T.* فائده‌لنمش - مظهر مساعده اولمش

AVANTAGEUSEMENT. D'une manière avantageuse *A.* على وجه الانفع - بصورة الرابحة - بطور الاحسن *P.* سودمندانه - *T.* كوزل صورت ايله - فائده‌لو وجهله بطور زيبا || Il s'est marié avantageusement صورت رابحه ايله تزوّج ايلدى - امر نكاحنى على وجه الانفع تنظيم ايلدى Être monté avantageusement بطور الاحسن اسب سوار اولمق Vêtu avantageusement طور احسن ايله ملبّس Expliquer une chose avantageusement pour soi بر شيئه كندويه فائده‌لو صورت ايله شرح ومعنا ويرمك Il a partagé avantageusement son fils aîné تركه‌سنى فرزند كبيرينه انفع اولدجق صورت ايله تقسيم ايلدى Parler avantageusement de ses amis احبابى حقنده ذكر - ودوستانى حقنده ذكر حسن ايتمك بالخير ايله سوق كلام ايتمك

AVANTAGEUX. Qui produit de l'avantage *A.* نافع - منتفع

خیرلو ـ فائده‌لو *T.* سودناك *P.* رابح ـ مفید ـ انفع ـ به طرفکه نوجهله || Je ne vois pas en quoi cela vous est avantageux سکا قنغی جهتدن فائده‌لو ـ نافع ایدوکنی کوره‌میورم ایدوکنی بیلدم Ce n'est pas une chose qui vous soit avantageuse سکا موجب فائده اولهجق شی دکلدر Condition avantageuse خیرلو شرط ـ شرط انفع ـ شرط رابح Traité avantageux رابح وانفع بر قطعه عهد ـ فائده‌لو بر قطعه عهدنامه Poste avantageux اصلح وانفع بر موقف نامه Il est avantageux d'avoir l'estime publique خلقك حسن ظن واعتباربنی عند الناس مظهر حسن ـ کسب ایلمکده نفع عظیم وار در ظن واعتبار اولمق امور منتفع بها دندر

On dit, Une taille avantageuse, pour dire, une grande taille avec une figure noble *A.* قدّ رشیق *P.* بالای بلند وزیبا *T.* لون جدید *A.* Et une couleur avantageuse دلبر بوی بوس براشق بر رنك *T.* رنگ جسپان *P.* وایق Et parure avantageuse *A.* تجمّل الیق *P.* زیب وزیور زیبا *T.* باقشقلو بزه‌مه

Avantageux. Présomptueux, qui cherche à prendre avantage sur les autres *A.* متفضّل ـ متفضّل الی التفضّل *P.* دعوای برتری کنان *T.* اوستلك دعواسنده اولان || C'est un homme avantageux en paroles نطق وکلامنده تفضّل مایل بر آدمدر C'est un homme avantageux, à qui il ne faut céder بالطبع تفضّل ادّعاسنده بر آدم اولمغله هیچ بر شیده طرفنه اظهار مماشات اولنمق روا دکلدر

AVARE. Qui a trop d'attachement aux richesses *A.* طامع طماحکار *T.* طمعکار ـ آزمند *P.* حریص المال ـ طمّاع ـ طمعا *pl.* آچ کوزلو ـ

Et qui est possédé de la passion sordide de posséder, sans aucun dessein de faire usage *A.* بخیل *pl.* بخلا ـ ممسك ـ جماد ـ سپهدست *P.* اخسّا *pl.* خسیس ـ متقفّل الید ـ الکفّ ـ جمری ـ الی جولاق *T.* زگور ـ سپهکاسه ـ تنگدست || Il est si avare qu'il se refuse tout بخل وامساکی شول مرتبه‌ده غالبدر که هر شیئی کندو نفسنه بیله دریغ ایدر Humeur avare بخل وامساك ایله مجبول بر مزاج

Il se dit figur. de celui qui épargne des choses utiles *A.* ضنین اسرکیجی *T.* دریغکار *P.* ارباب الضنّة *pl.* اهل الضنّة ـ || Un habile général conduit ses troupes, comme un avare du sang du soldat صاحب مهارت اولان جنرال افراد جنکاورانك

قاننی اسرکیدرك ادارهٔ عسکر ایدر ـ On dit aussi, que la fortune a été avare de ses dons envers quelqu'un فلکك نعم وعطایاسنی فلان کشی حقنده دریغ ایلدی Et que la nature ne lui a pas été avare de ses dons طبیعت فلان کشی حقنده مواهب وعطایاسنی مبذول وبیدریغ ایلدی ـ On dit aussi, Être avare de louanges, de ses visites, pour dire, n'aimer pas à donner des louanges, à faire beaucoup de visites نشر مدایح وثنایا خصوصنده وامر زیارتده بخل وضنّت وقتنی صرف Être avare de son temps ایتمکده بخل ایتمك وقتنی بیهوده یره صرف ایتمامك ـ وامساك ایتمك وقتنی اسرکمك ـ

AVARICE. Attachement excessif aux richesses *A.* حرص ـ طمع *P.* آز *T.* آچ کوزلیلك ـ طماح || Avarice insatiable غنا کتورمز طمع خام ـ حرص وطمع L'ambition et l'avarice des hommes sont les seules sources de leurs malheurs انسانك دوچار اوله کلدیکی مصایب وآفاتك علّت اصلیه‌سی حرص شان واقبال وطمع ثروت ومالدر

Il se dit ordinairement du vice d'un homme qui ne donne rien à personne *A.* بخل ـ امساك ـ خسّت ـ جمود الکفّ ـ ال جولاقلغی *T.* زگوری ـ تنگدستی ـ سپهدستی *P.* لؤم ومسکته مقارن بخل وامساك || Avarice sordide خسیسلك کمال بخل Son avarice le fait vivre dans une épargne sordide وخسّتی لئیم ودنی بر کونه اداره‌یه محتاج ایتدررر

AVARICIEUX. V. Avare.

AVARIE. Dommage arrivé à un bâtiment, ou aux marchandises dont il est chargé *A.* آفت *pl.* آفات ـ خسارت *pl.* خسار *pl.* خسارات *P.* آسیب *T.* قضا زده‌لك

Il se dit aussi, d'un droit que paye pour l'entretien d'un port chaque vaisseau qui y mouille *A.* حقّ المرسا *P.* حقّ لنگر *T.* سلامت عوائدی ـ دمور عوائدی ـ دمور حقی

AVARIÉ. Il se dit des marchandises gâtées dans un vaisseau *A.* مال موفّ *pl.* اموال موفّة *P.* مال آسیب دیده ـ مال *T.* آفتزده ـ قضازده اولمش مال ـ قضایه اوغرامش مال || Des marchandises avariées آفتزده اولمش اموال واشیا

AVEC. Ensemble, conjointement *A.* مع ـ ب *P.* با ـ هم *T.* ایله ـ بیله || Il faut tâcher de vivre bien avec tout le monde هر کس ایله خوش کچمکده سعی ایتملو در Je suis venu avec vous سنکله کلدم Il partit avec dix mille hommes معیتنده

اون بیک نفر اولدرق عزیمت ایلدی Il s'est marié avec elle فلان قز ایله تزوّج ایلدی Mettez tous ces papiers les uns avec les autres شواوراقی بری برلریله برابر وضع ایله Mettre le bon avec le mauvais صالحی ایله فاسدی برابرقویمق En ce pays-là on ne bâtit qu'avec du bois اول مملکتده ابنیدیی بچاق اخشاب ایله بنا ایدرلر Couper avec un couteau بچاق سنامکی ایله تنقیه ایله قطع ایتمک Se purger avec du séné ایله قطع ایتمک صحت ـ بالصحة نطق ایتمک اولنمق Parler avec justesse بالعقل والدرایه ایله سوز سویلمک Se conduire avec prudence عاقللولق ایله حرکت ایتمک ـ حرکت ایتمک Se défendre avec courage شجیعانه ـ با دلیری وشجاعت مدافعه ایتمک Il شجاعت ایله مدافعه ایتمک ـ ودلیرانه مدافعه ایتمک s'est battu avec un tel فلان ایله جنکلشدی Distinguer l'ami d'avec le flatteur دوست ایله مداهنی فرق ایتمک Distinguer la fausse monnaie d'avec la bonne صحیحی سکه ایله قلب Séparer l'or d'avec l'argent سکه‌یی فرق وتمییز ایتمک آلتون ایله کمشی بری برندن فرق ایتمک

AVEINDRE. Tirer une chose hors du lieu où on l'avait serré *A.* اخراج *P.* بیرون کشیدن ـ بیرون کردن *T.* چیقارمق || Aveindre des hardes d'un coffre صندوق ایچندن اشیا اخراج ایتمک

Aveint. *A.* مخرج *P.* بیرون کرده *T.* چیقارلمش

AVEINE. V. Avoine.

AVELANÈDE. Cosse du gland *A.* قشر البلوط *P.* پوست قونج *T.* پلاموط قبوغی

AVELINE. Espèce de grosse noisette *A.* بندق هندی *P.* هند فندقی *T.* گلوز هندی

AVÉNAGE. Redevance en avène *T.* عیناً یولاف اولدرق ویریلان جائزه || L'avénage de cette ferme rend plus de six cents livres بو مقاطعده عیناً یولاف اولدرق آلنان جائزه‌دن التییوز غروشدن زیاده ایراد حاصل اولور

AVENANT. Qui a bon air et bonne grâce *A.* نضر الناصیة ـ ملیح النظر *P.* خوش ادا ـ فرخنده سیما *T.* خوشلقلی ـ اداسی گوزل

À l'avenant. À proportion *A.* علی هذا القیاس *P.* همچنان *T.* آکا کوره || C'est un homme qui fait grande dépense en habits, en chevaux et en toutes choses à l'avenant لباس وآت خصوصنده وعلی هذا القیاس جمیع اموره کلیتلو مصرف ایدر بر آدمدر

AVÉNEMENT. Élévation à une dignité suprême *A.* جلوس *P.* بر تخت نشست *T.* تخته چیقمه || Le Roi, à son avénement au trône, ordonna que... پادشاه تخت سلطنته جلوسنده بالیمن شویله امر وفرمان ایلدیکه À son heureux avénement والسعاده سریر سلطنته جلوسنده ـ En parlant du Messie, il signifie, le temps auquel il s'est manifesté aux hommes *A.* مجیء مسیح ـ وقت الظهور مسیح *P.* هنگام چهره نمایئ مسیح *T.* مسیحک کورندیکی زمان

AVENIR. Arriver par accident *A.* حدوث ـ تحدّث ـ ظهور ـ وقوعه کلمک ـ ظهوره کلمک *T.* پیدا شدن *P.* وقوع ـ چیقه کلمک || Les choses étant en ces termes, il avint que... صورت احوال بو صورتی کسب ایلدکده بو کیفیت بو حالت وقوعنده ظهور ایلدیکه Quand le cas aviendra Quoi qu'il avienne هر نه ظهور ایده‌جک اولور ایسه Je me résous à tout ce qui en peut avenir کافهٔ احوال محتمل الظهوری کوزمه آلورم On ne peut pas prévoir tous les cas qui aviendront محتمل الحدوث اولان کافهٔ احوالی مقدّم استشعار ایتمک ممکن دکلدر

Avenant. Participe actif du verbe Avenir. Il signifie, s'il avient que, s'il arrive que *A.* علی تقدیر الوقوع *P.* گر باشد *T.* اولدجق ـ ظهور ایده‌جک اولور ایسه ـ اولدیغی حالده || Avenant le décès de l'un des deux ایکیسندن وفاتی ظهور ایلدیکی حالده ـ بریسنک وفاتی تقدیرنده ایکیسندن بریسی وفات ایده‌جک اولور ایسه ـ

Avenu. Participe passif du même verbe *A.* واقع *P.* وقوعیافته *T.* کلوب چیقمش ـ واقع اولمش ـ وقوعه کلمش || Ce qu'on craignait est avenu قورقیلان ـ خوف اولنان حال وقوعه کلدی Les choses qui sont avenues وقوعه کلان شئ کلوب چیقدی Il faut regarder cela comme non avenu بو احوال وکیفیات کان لم یکن عدّ اولنملو ـ شئ کما لا وقع عدّ اولنملو در اصلا اولمامش کبی ـ نا بود ونا کرده عدّ اولنملو در ـ در عدّ اولنمق کرکدر

AVENIR. Le temps futur *A.* زمان آتی ـ زمان مستقبل *P.* زمان آینده *T.* کلدجک زمان || On ne peut pas répondre de l'avenir احوال مستقبله ایچون جواب ویریلمز Qui peut pénétrer dans l'avenir? مستقبلات امورک ادراکنه قنغی مغیبات امورک ادراکنه مقتدر بر کمسنه ـ آدم قادر در

مستقبلات امور مشكوك ونا واريدر L'avenir est incertain — مستقبلات اموردن خبر ويرمك معلومدر Prédire l'avenir — مغيّبات اموردن قبل الظهور خبر ويرمك Lire dans l'avenir لوح تقديرده مرسوم اولان مستقبلات اموره صرف نظر وراى پردهٔ غيبده مستور اولان مستقبلات امورى — ايتمك Un fâcheux avenir بصر بصيرت ايله رؤيت ايتمك وخيم بوكيفيّت اوقات L'avenir en décidera ونا خوش بر امر آتى هنوز جلوه‌گر L'avenir ne lui échappe pas آتيده حكم اولنجقدر مجلاى ظهور اولمامش مستقبلات امور ديدهٔ عواقبيين ديدهٔ عواقبيين بصيرتنده منجلى — بصيرتنده غير مستور در ازمنهٔ لاحقه‌نك ديدهٔ دقتى L'avenir vous contemple وعيانيدر سنك L'avenir est présent à Dieu اوزركه ناظر وباصر در دفتر مغيّبات امور بارى تعالى حضرتلرينك پيش نظر جناب عارف الخفايا مستقبلات — علمنده موجود وحاضر در اموره عالم ودانا در

À L'AVENIR. Désormais *A.* فيما بعد *P.* زين — بعد ازين *T.* برندن بويله — بوندن صكره پس

AVENTURE. Ce qui arrive inopinément à quelqu'un *A.* حادثة ما جرا — عوارض اتّفاقيّة pl. عارضة اتّفاقيّة — حادثات pl. *P.* سر گذشت *T.* ايش كلان باشه || Aventure heureuse حادثهٔ ميمونه — بر عارضه حسنه‌دن اتّفاقات étrange اتّفاقات غريبه‌دن بر ماجرا — غريبه Il lui est arrivé une aventure extraordinaire خارق عاده بر ماجرايه اوغرادى Il doit s'attendre à quelque aventure fâcheuse بر حادثهٔ موحشه باشنه بر فنا ايش — ظهورى انتظارنده اولمق اقتضا ايدر Raconter une aventure بر ماجرا نقل كلدجكنه منتظر اولملو در Une aventure amoureuse احوال عشقه دائر بر ماجرا ايتمك Ce roman est plein d'aventures surprenantes بو قصه محيّر عقول اولجق ماجرالر ايله مالامالدر

On dit, Dire la bonne aventure, pour dire, prédire à quelqu'un ce qui doit lui arriver *A.* تكهّن — كهانت *P.* باقيجيلك — فالجيلق ايتمك *T.* فال آچمق *T.* فال زدن كهانتى || Elles font profession de dire la bonne aventure ايتمك فالجيلغى — حسب الحرفه فالزندلر — حرفت اتّخاذ ايدرلر Croire aux diseuses de bonne aventure حرفت ايدنديلر فالزنلره اينانمق — فالزنلرك سوزينه اعتماد ايتمك

AVENTURE, signifie aussi, événement extraordinaire ou surprenant *A.* حادثة غريبة *P.* سر انجام شگفت انگيز *T.* عجايب

حال || Aventure périlleuse حادثهٔ خطرناك L'Énéide contient les aventures d'Énée منظومه انئيد انه نامنده بر كمسنه‌نك حادثات غريبه‌سنى محتويدر Chercher des aventures حادثات غريبه‌يه متعلق اولجق احوال حريص اولمق Les nouvelles et les romans sont des relations circonstanciées d'aventures imaginaires خرافات وداستانلر حادثات غريبهٔ وهميّه‌نك تفصيلاتيدر

Et hasard *A.* اتّفاق pl. اتّفاقات || C'est grande aventure, si je ne viens pas à bout تحصيل مرامه دسترس اولميجق اولور ايسهم اتّفاقات غريبه‌دندر

À L'AVENTURE. Au hasard, sans dessein *A.* كيف ما اتّفق *P.* بلا قصده — *T.* بيهوده — بى قصد همان روزكارك كليشنه — كيف ما اتّفق قورشون آتمق || Tirer à l'aventure كوره باد — كيف ما اتّفق روانه اولمق Marcher à l'aventure پيماى طريق ضلال اولمق Ils vivent à l'aventure, poussés et entraînés par le vent de la faveur, et par l'attrait des richesses نسيم حسن مساعده‌نك سوقى وجمع اموالك قوّت جاذبه‌سيله همان كيف ما اتّفق امرار وقت زندگانى ايدرلر — Par aventure. Par hasard *A.* اتّفاقاً *P.* از قضا *T.* اتّفاقاً واصل اولجق || Si par aventure il arrive قضارا اولور ايسه — On dit en termes de Commerce, Mettre de l'argent à la grosse aventure, pour dire, le placer sur un vaisseau au risque de le perdre *T.* احتمال مخاطره‌يى قبول ايله كمى‌يه سرمايه قويمق

AVENTURER. Hasarder *A.* القاء — القاء فى الخطر — اخطار در معرض مخاطره — در تهلكه انداختن *P.* فى معرض الخطر مخاطره‌يه — تهلكه‌يه صالدرمق — تهلكه‌يه قويمق *T.* نهادن مجموع مالنى معرض || Il a aventuré tout son bien براقمق خطره القا ايلدى Je veux bien aventurer cette petite somme اشبو جزئى مبلغى مخاطره‌يه قويمق استرم Il faut aventurer quelque chose بر مقدار شئ تهلكه‌يه براقمق اقتضا ايدر

S'AVENTURER. *A.* القاء النفس فى معرض — اخطار النفس القاء النفس الى الخطر — اختيار المخاطرة — الخطر *P.* خودرا تهلكه‌يه *T.* خودرا بتهلكه انداختن — در تهلكه ور كردن تهلكه‌يه صالمق — اتلمق || Il ne faut pas s'aventurer trop تهلكه‌يه جوقجه — زياده اخطار نفس ايتمك روا دكلدر Il s'est aventuré plus qu'il ne fallait صالمق جائز دكلدر اقتضاسندن — نفسنى لزومندن زياده معرض خطره القا ايلدى

زياده مخاطره‌يه صالدى

AVENTURÉ. A. اندلختهٔ P. عرضة المخاطرة ـ ملقاء فى الخطر || تهلكه‌يه صالدرلمش ـ تهلكه‌يه براغلمش T. موقع خطر

Cela est bien aventuré خيليجه عرضهٔ مخاطره اولمش اووردندر Cette affaire est extrêmement aventurée بو مصلحت غايت اندلختهٔ الغايه معرض خطر ده در C'est de l'argent aventuré موقع خطر اولمش اقچه در

AVENTURIER. Celui qui est sans nom et sans fortune, et qui vit d'intrigues A. وبش pl. اوباش pl. اوقاش P. سرسرى T. اوباش مقولەسى باشى بوش || Ce n'est qu'un aventurier سرسرى مقولەسى مجهول الاحوالدر ـ بر آدمدر

Il se dit aussi de celui qui s'aventure, qui cherche à la guerre les aventures, sans être enrôlé en aucun corps T. سرسرى || Il y eut beaucoup de soldats qu'on appelle aventuriers, qui passèrent les monts avec lui معيتنده طاغى آتلامش سرسرى تعبيرو اولنور وافر عسكر نفراتى وار ايدى Les aventuriers firent merveille dans ce combat سرسرى عسكرى بو جنكده موجب استغراب اولەجق مآثر جليلەيه مظهر اولمشدر

AVENTURINE. Sorte de pierre précieuse A. حجر البرق

AVENUE. Endroit par où on arrive en quelque lieu A. مورد pl. موارد ـ معبر pl. معابر P. گذرگاه T. كلدجك يول || Les gardes étaient rangées dans toutes les avenues du palais عساكر خاصهٔ شاهانه سرايك بالجمله موارد ومعابرنده صف بسته ايدى L'armée se saisit de toutes les avenues des montagnes عسكر جبالك كافهٔ معابر وموارديني ضبط ايلدى

Il se dit aussi, d'une allée plantée d'arbres au devant d'une maison A. طريق منوّق بسطور الاشجار فى مورد الدار ـ خيابان در پيشگاه خانه P. طريق مسلكك فى مورد الدار T. قوناغه كلدجك ايكى طرفى آغاجلو يول || Il y a une grande avenue qui conduit à sa maison خانەسنه منتهى اولور طرفينى سطور اشجار ايله آراسته بر عظيم يول وار در Il a planté une avenue de tilleuls, de noyers etc. ايكى طرفنده احلامور وجوز وسائر آغاجلر غرسيله خانەسنه منتهى بر طريق احداث ايلدى Ouvrir des avenues dans un bois بر اورمان ايچنده طرق عديده احداث ايتمك

AVÉRER. Prouver, et faire voir qu'une chose est vraie A. اثبات ـ تحقيق P. مثبت كردن T. اثبات ايتمك || On a avéré ce fait-là مادەنك ـ كيفيتك وقوعى تحقيق اولندى C'est اثبات اولندى ـ وقوعى رسيدهٔ درجهٔ تحقيق اولمشدر une chose qu'on ne peut pas avérer اثباتى ممكن شى دكلدر تحقيقى نا قابل برشيدر ـ

AVÉRÉ. A. ثبوتيافته P. متحقق ـ محقق ـ مثبت ـ ثابت T. تحقيق‌كرده ـ ثابت اولنمش || C'est une chose avérée اثبات اولنمش ـ ثابت امر بديهى الثبوتدر ـ ومتحقق بر مادّه در

AVERSE. Pluie subite et abondante A. مطر ـ مطر هاطل ـ صولو سپكن يغمور T. شتاب باران ـ باران عما P. هطّال || Nous essuyâmes une averse بر مطر هطّاله راست كلدك

AVERSION. Haine A. بغض ـ بغضا ـ نفرت P. رميدگى دل T. جان سومامزلك ـ غرش || Avoir quelque chose en aversion بر شيئك حقنده بغض ونفرت ايتمك Avoir de l'aversion contre quelqu'un درونده بر كمسنه‌نك عليهنه بغض ونفرت اولمق Avoir de l'aversion pour le vin بادەدن تنفر ايتمك

Il se prend aussi pour Répugnance naturelle, antipathie A. عدم القبول ـ ضدّيت الطبيعة ـ نفرت الطبع ـ اباثت الطبع ـ الطبيعة P. آزيع T. ايكرنش || Il a de l'aversion pour les chats كديلردن طبيعتى ايكرنور ـ كديلردن اباثت طبعى واردر

AVERTIR. Informer quelqu'un de quelque chose A. اخبار ـ انبا ـ انها P. آگاه كردن ـ پيام دادن ـ آگاهيدن T. بيلدرمك ـ خبر ويرمك || Je vous avertis qu'un tel est arrivé فلان كمسنه‌نك كلديكنى طرفكه اخبار ايدرم Je l'ai averti de tout هر شيئدن خبردار ايلدم ـ فلانى هر شيئدن آگاه ايلدم ـ فلان كمسنه‌يه كافهٔ امورى اخبار ايلدم Il faut avertir les parens خويشان واقربايه خبر ويرلمك اقتضا ايدر Avertir du danger مخاطره اولديغنى اخبار ـ مخاطره‌دن خبر ويرمك Avertir d'un accident بر حادثه‌نك خبرينى ويرمك ـ ابتمك Avertir du feu حريقك ظهورينى وقوعنى اخبار ايتمك ـ يغين خبرينى ويرمك ـ اخبار ايتمك

AVERTI. A. خبير P. آگاه ـ خبردار T. خبر آلمش ـ On dit qu'un homme est bien averti, pour dire, qu'il est bien informé A. واقف P. دانندە ـ خبردار T. بيلور ـ Il se dit aussi de quelqu'un qui, étant menacé, se tient sur ses gardes A. متيقظ ـ متنبّه P. بيدار ـ نابد T. اويانق

AVERTISSEMENT. Avis qu'on donne à quelqu'un de quelque chose, afin qu'il prenne garde A. خبر pl. اخبار ـ إخبار pl. اخطار ـ اخطارات pl. اخبارات P. آگاه سازى T. بيلدرمه خبر || Avertissement salutaire اخطار خير ـ خير وفلاح مقرون

بر كونه اخطار عرض اخطار صوابنمون Donner un avertissement على ـ ارسال خبر ايتمك Envoyer un avertissement ايتمك طريق الاخطار ارسال خبر ايتمك Recevoir un avertissement بر خبر آلمق

C'est aussi le titre qu'on donne à une espèce de petite préface qu'on met à la tête d'un livre pour avertir le lecteur *A.* تنبيه

Il signifie, en termes de Pratique, la première pièce pour l'instruction des juges *A.* انها || Il n'a pas encore communiqué son avertissement انهاسنی هنوز تقديم ايتمامشدر

AVEU. Reconnaissance verbale, ou par écrit d'avoir fait ou dit quelque chose *A.* اقرار ـ اعتراف *P.* بخستو *T.* اقرار || Il paraît par son propre aveu que... كندو اقرارندن مستبان در كه On sait de son propre aveu que كندو اقرارندن معلوم در كه

Il signifie aussi, le témoignage qu'on rend de ce qu'un autre a dit ou fait *A.* شهادت *P.* كواهی *T.* شاهدلك || C'est lui qui a le mieux fait, de l'aveu de tout le monde عامّهنك شهادتنه نظراً جملهدن اعلا ايش كورن فلان كشيدر

Et l'approbation qu'un supérieur donne à ce qu'un inférieur fait ou a dessein de faire *A.* رضا *P.* خشنودی *T.* قائل اولمقلق || Je ne veux rien faire sans votre aveu سنك رضاك منضم اولمدقجه هيچ بر شئ ايتمك استم Il a entrepris cela de votre aveu سنك رضا واذنك ايله بوكا تصدّی ايلدی Il a l'aveu de ses parens pour son mariage تأهل خصوصنده والدينك رضاسنی تحصيل ايلدی

On appelle, Homme sans aveu, un vagabond que personne ne veut reconnaître *A.* مجهول الاحوال *P.* تونی ـ سمسك *T.* آدی شانی بلورسز

AVEUGLE. Privé de la vue *A.* اعما pl. ذاهب ـ عميان || *P.* كوزی كور ـ كور *T.* پوشيده جشم ـ كور ـ نا بينا *P.* البصر Devenir aveugle ـ كور اولمق ـ اعما اولمق ـ تعمّی ايتمك Aveugle-né *A.* اكمه ـ ضرير pl. اضرّا ـ ضريك pl. ضركا *P.* آنادن طوغمه كور *T.* كور مادر زاد

On dit proverb. d'un homme qui crie bien fort pour quelque mal léger qu'on lui a fait, qu'il crie comme un aveugle qui a perdu son bâton دكنكنی ـ كور كمكرده عصا كبی فرياد ايدر غائب ايتمش بر كور كبی باغرر ـ On dit aussi, qu'au royaume des aveugles, les borgnes sont rois, pour dire, qu'un homme d'un mérite médiocre paraît beaucoup parmi les gens qui n'en ont point *T.* آدم قيتلغنده خروسی عبد الرحمن جلبی ديرلر

Il se dit figur., d'une personne à qui la passion offusque l'entendement *A.* عمی القلب *P.* كور دل *T.* عقلی كوزی كور || Les amants sont aveugles dans leurs désirs, dans leurs desseins درد عشقه مبتلا اولنلر مطالب ومراداتلرنده عمی القلوبدرلر ـ هوای عشقه تبعيّت ايتمش بيچارگانك بصر بصيرتلری غلبهٔ حرص پوشيده در L'ambition, la colère le rend aveugle شان واستيلای غضب فراوان ديدهٔ بصيرتنی ستر ايدر Chacun est aveugle dans sa propre cause هر كسك كندو هر كس كندو دعواسنده ـ دعواسنده جشم بصيرتی نا بينا در كندو مصلحتنده بصر بصيرتی پوشيدهٔ ـ اعمای قلبه مبتلا در پردهٔ غفلتدر Aveugle sur ses défauts, il est clairvoyant sur ceux d'autrui جشم بصيرتی كندو معايبی حقنه نا بينا وسائرك مثالب وقبايحنی تميزده نظر دقيق ايله نگراندر ـ Il se dit aussi de la passion même *A.* عديم ـ مسلوب البصيرة *P.* البصيرة *T.* بی بصيرت *P.* عقل كوزينی كورلتمش || Désir aveugle عقل كوزينی كورلتمش بر ـ اشتياق بی بصيرت عشق على العميا خواهش واشتياق ـ استك Amour aveugle عقل كوزينی كورلتمش بر آشفتهلك ـ وهوای مسلوب البصيرة ـ على العميا عشق وهوايه ابتلا ـ

On appelle Obéissance aveugle, une obéissance entière على على العميا اطاعت وانقياد Soumission aveugle على العميا تبعيّت ـ كور كورينه تابعلك Une confiance aveugle est dangereuse على العميا اعتماد وامنيّت ايتمك خطری موجب بر كيفيتدر ـ On dit figur., que le sort est aveugle, que la fortune est aveugle, pour dire, qu'ils favorisent des personnes qui ne le méritent point *P.* جشم آسمان كور است *T.* فلكك كوزی كور در

À L'AVEUGLE. Aveuglément *A.* كالاعما *P.* مانند كور ـ كورانه *T.* كور كبی ـ كورجه || Il agit à l'aveugle, en aveugle كور كبی عمل وحركت ايدر

AVEUGLEMENT. Privation du sens de la vue *A.* زوال ـ عما *P.* البصر *T.* كورلك ـ كوری ـ نا بينايی || Dieu le frappa d'un aveuglement soudain بامر الله تعالى بغتةً مبتلای عما الله تعالى قوّت باصرهيی بردن بره كوزندن سلب ـ اولدی ايتدردی ـ Figur. Le trouble et l'obscurcissement de la raison *A.* انعدام ـ معدوميّت البصيرة ـ عماء البصيرة ـ عماء القلب

عقـل T. پوشیدگیٔ چشم بصیرت ـ کور دلی P. البصیرة بصیرتسزلك ـ کوزینك کورلکی || Aveuglement étrange عجیب وغریب بصیرتسزلك Aveuglement volontaire بالطوع والاختیار ارتکاب اولنان بصیرتسزلك Quel aveuglement ! نقدر عمای قلب L'aveuglement des pécheurs ارباب ذنوب وآثامك عمای قلبی

AVEUGLÉMENT, adverbe. Sans rien examiner, sans rien considérer A. علی العمیا P. کورانه ـ بکوری T. کور کورینه ـ کورلمه‌دن || Je ferai aveuglément tout ce que vous voudrez مطلوبکی هرنه ایسه علی العمیا ایده‌جکم Obéir aveuglément کورلمه‌دن اطاعت ـ علی العمیا سر فرو بردهٔ اطاعت اولمق Se précipiter aveuglément dans le péril ورطهٔ مخاطره‌یه ایتمك کندویی کورلمه‌دن مهلکه‌یه صالدرمق ـ کور کورینه صالمق

AVEUGLER. Rendre aveugle A. ازالة ـ اذهاب البصر ـ تعمیة البصر P. کور کردن ـ نا بینا کردن T. کور ایتمك || Il y a des gens que le grand soleil, le grand éclat de la neige a aveuglés شمسك غایت ضیاسی وبرفك کمال لمعانی شمسك شدّت ـ تقریبیله گرفتار عما اولمش آدملر وار در ضیا وپرتوی وبرفك غایت لمعانی بعض کسانه اذهاب نور بصری مؤدّی اولمشدر

Il signifie aussi, éblouir, empêcher pour quelque temps la fonction de la vue A. تکلیل البصر P. دیده‌را خیره ساختن T. کوزی قماشدرمق || La trop grande lumière aveugle ضیانك فرط ضیاسی خیره ـ فرط شدّتی تکلیل بصری مؤدّی اولور ایدیبلنلغك چوقلغی کوزلری قماشدرر ـ ساز عیوندر La neige aveugle ceux qui la regardent برفك شدّت بیاضی اطماح نظر ایله رؤیتنه مداوم اولنلرك بصرینی تکلیل ایدر ـ Figur. Priver de l'usage de la raison A. اعماء ـ اعماء البصیرة تکلیل البصر البصیرة ـ اذهاب البصیرة ـ ازالة البصیرة ـ القلب عقل P. کور دل ساختن ـ دیدهٔ بصیرترا نا بینا کردن T. بصیرتی باغلمق ـ کوزینی کورلتمك || La passion nous aveugle دیدهٔ بصیرتمزی کور ـ مرض نفسانی بصیرتمزی باغلر L'amour aveugle les jeunes gens سنّ شبابده اولنلره کوره ایدر غلبهٔ عشق ومحبّت پرده پوش بصر بصیرت اوله کلمشدر مبتلای درد عشق اولان نو جوانلرك دیدهٔ بصیرتلری ـ La trop grande prospérité aveugle فرط اقبال ودولت پوشیده در دیدهٔ بصیرتده مستلزم کلالتدر Il faut que Dieu ait bien aveuglé cet homme غالبا الله تعالی بو آدمك بصیرتنی باغلدی

Il faut s'aveugler pour ne pas apercevoir cet inconvénient بو محذوری فرق وتمییز ایتمامك ایچون ذاهب البصیره اولمق اقتضا ایدر

AVEUGLÉ. A. متعمّی P. کور کرده T. کورلنمش

AVEUGLETTE. Il ne s'emploie que dans cette phrase adverbiale, À l'aveuglette, et signifie, à tâtons A. بخبط عشواء P. با گوالندگی T. ایمکلیدرك || Aller à l'aveuglette ایمکلیدرك یوریمك ـ خبط عشوا ایله یوریمك Chercher quelque chose à l'aveuglette ـ خبط عشوا ایله بر شیٔ آرامق بر شیٔ ایمکلیدرك آراشدرمق

AVIDE. Celui qui a un désir immodéré de manger et de boire A. شرهان ـ نهیم P. گرسنه چشم T. صوغومسز || Il est si avide, qu'il dévore plutôt qu'il ne mange شول شره ونهامتی رتبه‌ده غالبدرکه طعامی اکل ایده‌جکنه التقام ایدر ـ Figur. Celui qui souhaite quelque chose avec véhémence A. مولع ـ حریص ـ شرهان ـ منهمك ـ مغرم P. آزمند T. حرصلو || Être avide de gloire حریص شان واقبال اولمق Être avide du bien d'autrui آخرك مالنه حریص ومغرم اولمق ـ آخرك مالنه کوز ـ مالنه دیده دوز حرص وغرام اولمق دیکمك

Il se dit aussi, pour désigner un homme très-intéressé A. طامع ـ طمّاع P. طمعکار ـ آزمرده ـ کادمند ـ گدا چشم T. آچ کوزلو ـ طماحکار || Il ne faut pas être si avide بو قدر طمعکار اولمق روا دکلدر C'est un homme avide گدا چشم بر آدمدر

AVIDEMENT. Avec avidité A. بالنهامة P. با گرسنگیٔ چشم آزمندانه T. صوغومسزلق ایله A. بالحرص ـ بالغرام P. گدا چشمانه ـ طمعکارانه P. طامعاً ـ بالطمع A. حرص ایله T. آچ کوزلیلك ایله

AVIDITÉ. Desir immodéré et insatiable. Il se dit dans tous les sens d'Avide A. نهامت ـ شره P. گرسنگیٔ چشم T. صوغومسزلق A. حرص ـ ولوع ـ غرام P. آز ـ آزمندی T. حرص || Manger avec une grande avidité فرط نهامت ایله اکل طعام ایتمك L'avidité des biens حرص مال L'avidité des honneurs حرص شان ورفعت ـ Il se dit aussi dans un sens de blâme A. طمع P. کاد ـ گدا چشمی T. طماحکارلك ـ آچ کوزلیلك

AVILIR. Rendre vil A. ایراث الخزی ـ اذلال ـ تهوین ـ تحقیر ـ تذلیل ـ والمذلة P. اخزا ـ خوار کردن ـ خاکسار کردن T. آلچقلتمق || Il a laissé avilir sa charge, sa dignité

منصبنی وشاننی تذلیل ایلدی Cet homme s'est avili lui-même par sa bassesse فلان کشی لئامت طبعی تقریبیله ارتکاب ایلدیکی رذایل ـ نفسنی اذلال وتحقیر ایلدی اعمال ایله نفسنی تذلیل ایلدی

Il signifie aussi, déprécier *A.* تنزیل ـ اسقاط الاعتبار قدری *T.* کمقدر ساختن ـ کم اعتبار کردانیدن *P.* القیمة آیاغه اورمق ـ آلچقلتمق ـ اشاغلتمق || Il ne faut pas avilir la marchandise مالک اعتباریني اسقاط ایتمک جائز دکلدر L'abondance de cette marchandise l'a avilie بو مالک کثرت وبرکتی تنزیل قدرینی ایجاب ایلدی

Avili. *A.* مذلل ـ محقر ـ مهان *P.* خوارشده *T.* آلچقلنمش

AVILISSANT. Qui avilit *A.* مستلزم التذلیل ـ موجب التحقیر ـ موجب المهانة *P.* خوارساز ـ مورث التهوین *T.* آلچقلدیجی || Il est dans un état avilissant بر حال مستلزم التحقیره گرفتار dans une dépendance avilissante تهوین وتحقیری مستلزم بر حال محکومیتده در

AVILISSEMENT. L'état d'une chose avilie *A.* حال المهانة ـ حال المذلة ـ حال الخزی والهوان *P.* حال خاکساری *T.* آلچقلق حالی || L'avilissement d'une dignité بر مقام عالینک دوچار اولدیغی حال مهانت وسذلت Il est tombé dans l'avilissement حال خزی وهوانه گرفتار اولدی

AVIRON. Sorte de rame dont on se sert pour faire aller les bateaux sur les rivières *A.* بلیج السفینة ـ مردی *P.* خاده *T.* مردی آغاجی ـ کوندر || Manier l'aviron اعمال مردی ایتمک Aller à force d'aviron کوندر قوتیله قایغی کوندر قوللنمق ـ یورتمک

AVIS. Opinion, sentiment *A.* رأی pl. آرا *P.* اندیشه *T.* رأی || C'est mon avis بنم رأیم بو در Changer d'avis تبدیل رأی Être d'un avis بر کونه رأیه ذاهب اولمق Il est toujours du bon avis هر حالده اصابت ـ دائما رأینده مصیبدر Être d'un avis singulier بر کونه رأی غریبه رأیی وار در Prendre les avis آرای ارباب شورایی جمع ذاهب اولمق Aller aux avis آرای ارباب شورانک وتحصیل ایتمک Les juges en sont aux avis حکام استعلامنه مبادرت ایتمک Ne rien faire que par bon avis وقضات بیان رأی ایتمکده درلر هر شیده رأی سالم ایله عمل ایتمک Prendre avis de quelqu'un بر کمسنه ـ بر کمسنه نک رأینی تحصیل ایتمک Les avocats ont donné leur avis, et l'ont ایله استشاره ایتمک signé دعوا وکالتنی التزام ایدن زمرهٔ متشرعین رأیلرینی تحریر وامضا ایله عرض ایتمشلر در ـ On appelle Avis doctrinal, le sentiment des docteurs en Théologie, consultés sur quelque point de doctrine *A.* رأی الفقها

Il se prend aussi pour Avertissement *A.* خبر pl. اخبار *P.* پیام *T.* خبر || Je profiterai de l'avis que vous me donnez ویردیکک خبردن فائدهمند اولهجغم ـ Il se dit aussi, des nouvelles qu'on mande, et de celles qu'on reçoit || Je vous donnerai avis de tout ce qui se passera هر نه واقع اولور ایسه طرفکه خبر ویرهجکم On a avis de l'armée que... اردو طرفندن بو وجهله خبر وار در که Les avis qu'on reçoit de tous côtés portent que... هر طرفدن توارد ایدن اخبار شونی حاوی بدر که

Avis au lecteur. On appelle ainsi, une espèce de petite préface. V. Avertissement.

AVIS. Conseil *A.* نصح ـ نصیحت pl. نصایح ـ اخطار pl. اخطارات *P.* پند *T.* اویوت || Avis amical اخطار دوستانه نصیحت دوستانه charitable نصیحت منتجة الثواب salutaire خیرلو نصیحت ـ خیرلو رأی ـ خیرلو اخطار Il a profité des avis de sa mère والدهسنک نصایح واخطاراتندن منتفع اولدی

Il se dit aussi, d'un moyen proposé pour faire venir de l'argent dans les coffres du Roi *A.* تدبیر pl. تدابیر ـ لایحة pl. لوایح || Il se mêle de donner des avis عرض تدبیره قارشور C'est un donneur d'avis عرض لوایح وتدابیره مبتلا بر آدمدر

AVISÉ. Prudent, qui ne fait rien sans y bien penser *A.* ارباب الحزم والبصیرة pl. اهل الحزم والبصیرة ـ متبصر ـ حازم *P.* بصیرتمند ـ دوراندیش ـ آگاه ـ بیرای *T.* ملاحظهلو ـ اسهد ـ صاپقیلو || C'est un homme sage et avisé بر عاقل وحازم اصحاب عقل ودرایت وارباب حزم وبصیرتدن ـ آدمدر بر آدمدر

AVISER. Donner avis *A.* اخطار *P.* آگاه کردن *T.* عقل اوکرتمک ـ On dit proverb., qu'un fou avise bien un sage بعض عاقللو دیوانه سوزندن ـ کره دیوانه عاقللویه عقل اوکردر درس آلور

Il signifie aussi, faire réflexion, faire attention *A.* مطالعة ـ ملاحظة *P.* اندیشیدن *T.* دوشونمک || Avisez à ce que vous avez à faire ایدهجککک ایشی ـ ایدهجککه ملاحظه ایله مطالعه ایله Il y a du temps pour y aviser مطالعهیه وقت

دوشنمكه وقت وار در ـ وار در

S'AVISER. Il se prend dans le même sens, et signifie encore, s'imaginer quelque chose *A.* تعقّل ـ فكر *P.* در انديش كردن ـ در خاطر كردن *T.* عقله قويمق ـ در خاطر ايتمك || Il lui fit tous les honneurs dont il se put aviser در خاطر ايده بيلديكى اكراماتك جملهسنى فلانك حقّنه اجرا ايلدى Il n'y a malice dont il ne s'avise تعقّل ايتمديكى خباثت قالمدى Il s'avisa d'un bon expédient بر تدبير دلپذير فكر ودر انديش ايلدى

AVITAILLEMENT. Approvisionnement de vivres dans une place. V. Approvisionnement.

AVITAILLER. V. Approvisionner.

AVIVER. Donner de la vivacité, rendre plus frais et plus net *A.* ايراث النضارة ـ تنضير ـ انضار *P.* آب وتاب دادن *T.* تازه‌لتمك || On avive une statue de bronze, en la grattant légèrement pour la dorer برنجدن مصنوع اولان بر قطعه صنم لاجل التذهيب خفيفجه حكّ اولندقجه كسب نضارت ايدر

AVOCAT. Celui qui fait profession de défendre des causes en Justice *A.* مكافل الدعوا ـ مكافل المخاصمات || Avocat fameux مكافلين مخاصماتدن مشهور ونامدار بر كمسنه éloquent فصيح البيان وناطق پرداز مكافل مخاصمات savant كثير المعلومات بر مكافل مخاصمات Plaider par avocat مكافل مخاصمات واسطه‌سيله مرافعه اولنمق

Figur. Celui qui intercède pour un autre *A.* شفيع || Vous avez un bon avocat en sa personne سنك امورككى التزام ايدر بينظير بر شفيعه مالكسك Je serai votre avocat auprès de lui فلان ذاتك يانندهسنك شفيعك اولدجغم Sa mère fut son avocate امر شفاعتى والدهسى التزام ايتمشدر

On appelle la Sainte-Vierge, L'avocate des pécheurs *A.* شفيعة المذنبين *P.* شفيعهٔ گناهكاران

AVOINE. Sorte de grain *A.* دوسر *P.* دوسر ـ سلت *T.* يولاف || Donner de l'avoine aux chevaux آتلره يولاف يدرمك Paille d'avoine يولاف صمانى Balle d'avoine يولاف قبوغى

AVOIR. Posséder de quelque manière que ce soit *A.* ملك ـ صحابت *P.* داشتن ـ صاحب شدن *T.* مالك اولمق ـ صاحب اولمق || Il a du bien مالى وار ـ مال صاحبيدر Avoir une charge منصب صاحبى اولمق Avoir de l'argent در اقچه‌يه مالك اولمق Il a une maison à vendre بر صاتيلق باب خانه‌سى وار در Il a un cheval d'emprunt بر مستعار راس اسبى وار در Il a le bien d'autrui يدنده آخرك مالى وار در ـ آخرك مالنده مالكدر ـ وار در

Il s'emploie aussi pour dire, Être le sujet d'une passion, d'une sensation, d'un sentiment etc. *A.* كون ـ كينونت *P.* هستن ـ بودن *T.* اولمق || Avoir des pensées بر كمسنه‌نك افكارى اولمق Avoir de l'amour بر كمسنه‌نك عشق ومحبّتى اولمق de la haine بر كمسنه‌نك بغض ونفرتى اولمق Avoir raison حقّى اولمق Avoir la crainte de Dieu devant les yeux مخافة الله بر كمسنه‌نك پيش نظر بصيرتنده اولمق Avoir l'âge de raison سنّ رشدده اولمق Avoir un procès بر كمسنه‌نك دعواسى اولمق ـ Il s'emploie aussi impersonnellement dans le sens d'Être || Il y a un an بر سنه وار در Il y a beaucoup de gens وافر كسان وار در Il y a lieu de croire محلّ اعتماد وار در Il y a sujet de craindre موجب خوف اولهجق شئ وار در Il n'y a rien que je ne fasse pour vous سنك ايچون ايتميه‌جكم شئ يوقدر Il y a tout à esprérer كلّى مأمول وار در

AVOIR. Ce qu'on possède de bien *A.* ملك *P.* مال ومنال *T.* وارلق || Voilà tout mon avoir اشته مال ومنالم بوندن عبارتدر ـ Il se dit aussi d'une possession, d'un bien *A.* ملك pl. املاك || Cette maison se loue bien, c'est un bel avoir بو خانه لايقى اوزره ايجار اولنور كلديكندن بر ملك حسن عدّ اولنور ـ En termes de comptabilité, il est opposé à Dette *A.* مال موجود || L'avoir surpasse de très-peu la dette مال موجود مقدار ديندن جزئى مرتبه زياده در Les livres de compte portent d'un côté Avoir, et de l'autre, Doit محاسبه دفترلرينك صحيفه‌لرى بالاسنده بر طرفده مال ومقابلنده دين لفظلرى يازيلور

AVOISINER. Être voisin *A.* مقاربت ـ مجاورت *P.* همسايه بودن ـ قرب ـ نزديك بودن *T.* يقين اولمق ـ قومشولشمق ـ وجوارده اولمق || Les terres qui avoisinent la forêt پيشه‌زاره مجاورت ايدن اراضى Les provinces qui avoisinent la France فرانسه ممالكى جوارنده كائن بلاد وايالات

S'AVOISINER. Se rapprocher *A.* تقارب ـ تقرّب *P.* نزديك آمدن ـ با يكديگر نزديك شدن *T.* يقينلشمق ـ ياقلشمق || La recette ne tardera pas à s'avoisiner de la dépense مقبوضاتك مقبوضات آز وقت ـ مصروفاته تقرّبنه چوق شئ قالمدى

ایکیسنده مصروفاته تقرّب ایده‌جکدر Ces deux plaideurs semblent vouloir s'avoisiner بو ایکی خصم بری برلرینه یاقلشمغه مائل کبیدرلر

On dit en Poésie, qu'un arbre, qu'un rocher avoisine les cieux, pour dire, qu'il est fort élevé *A.* مماسّ فی السما *P.* افلاکه سر چکمش *T.* برابر فرق فرقدان ـ فلکه مماس ـ افلاکه سر چکمش || Des arbres qui avoisinent les cieux افلاکه سر چکمش اشجار بلند بالا عیّوقه چیقمش

AVOISINÉ. *A.* همجوار ـ مجاور *P.* همسایه ـ قریب *T.* قومشو ـ یقینلشمش ـ یاقلشمش ـ

AVORTEMENT. Accouchement avant terme *A.* سقط ـ سقط الجنین *A.* افگانه *T.* چوجوق دوشورمه || Causer un avortement سقط جنینه بادی اولمق

AVORTER. Accoucher avant terme *A.* القاء ـ اسقاط الجنین *P.* افگانه کردن *T.* چوجوق دوشورمک || Cette femme reçut un coup qui la fit avorter بر خاتون بر ضربه اصابتیله اسقاط جنین ایلدی On la soupçonna d'avoir pris des breuvages pour se faire avorter فلان خاتون القای جنین ایچون شربتلر استعمال ایلدیکی مظنّه‌سی وار در ـ Il se dit aussi en parlant des femelles des animaux *A.* خداج ـ ازلاق الولد ـ اجهاض *P.* بچه افکندن *T.* باوری دوشورمک ـ دول دوشورمک ـ Et par extension, des fruits qui ne parviennent pas à la maturité requise *A.* بقاء فی نقصان النضج *P.* خام ماندن ـ نا رسیده ماندن ـ نیم پخته ماندن *T.* جیک قالمق || Il y a des vents qui font avorter les fruits بعض ریاح وار در که اثمار وفواکهک نقصان نضجنه سبب اولور بعض روزگارلر وار در که میوه‌لرنده هبوبلرنده سبب اولور جیک قالور

Il se dit figur. en parlant de dessein, d'entreprise *A.* خسران ـ عدم الحصول *P.* نتیجه پذیر حصول نه شدن ـ خیبت ـ نا حاصل ماندن *T.* حصوله کلمامک ـ باشه چیقمامق || Ce dessein avorta بو مرام نتیجه پذیر حصول اولمدی ـ Cette entreprise est avortée رهین خسران وخیبت اولمشدر اشبو مباشرت اولنان مصلحت دوچار خسران وخیبت صورتیاب حصول اولمدی ـ اولمشدر

AVORTÉ. Il n'est d'usage que dans le figuré *A.* رهین الخسران والخیبة *P.* نا حاصل *T.* حصوله کلمامش ـ باشه چیقمامش

AVORTON. Animal né avant terme *A.* سقط ـ زلیق *P.* افگانه *T.* دوشوک

Il se dit par extension des animaux qui sont au dessous de leur grandeur naturelle *A.* ناقص الخلقة *P.* کم خلقت *T.* بیرادلشی ناقص الخلقه ـ اکسک بیرادلشی نا تمام || C'est un avorton بر حیواندر Et figur., des productions d'esprit trop précipitées || C'est un ouvrage plein de défauts, et fait à la hâte; ce n'est qu'un avorton فلان کتاب پر خطا وعجله ایله انشا اولنمغین ناقص الخلقه بر تألیفدر

Il se dit aussi des arbres et des plantes *A.* هراء *T.* پیچ || Les plus beaux arbres produisent souvent quelques avortons اشجارک اعلاسی بیله بعضاً پیچلر انبات ایده کلمشدر

AVOUER. Confesser et reconnaître qu'une chose est, en demeurer d'accord *A.* اقرار ـ اعتراف *P.* اقرار ـ بخستو کردن نمودن *T.* مقرّ اولمق ـ اقرار ایتمک || Avouer un crime جرم اعتراف ایتمک Avouer ingénument, franchement ساده لوحانه وخلوصکارانه اقرار ایتمک Avouez-moi la vérité حقیقت حالی طرفمه اقرار وبیان ایله Je vous avoue mon ignorance سکا جهالتمی اقرار ایدرم Il faut avouer que cet homme est bien étourdi بو آدم خیلیجه شوریده دماغ اولدیغنی اقرار ایتملو در ـ On dit, Avouer la dette, pour dire, reconnaître qu'on a tort *T.* بر کمسنه حق بدنده اولمدیغنه مقرّ اولمق ـ Et avouer un écrit, un ouvrage, pour dire, s'en reconnaître l'auteur برکاغد وبرتألیف کندونک اولدیغنه مقرّ ومعترف اولمق ـ کندونک اولدیغنی تصدیق ایتمک ـ Et avouer un enfant, pour dire, s'en reconnaître le père کندو ولدی ایدوکنه مقرّ ومعترف اولمق

Il signifie aussi, autoriser une chose *A.* تجویز *P.* روا داشتن ـ رهین جواز وقبول کردن *T.* یوللو طوتمق || Il avoue tout ce qui s'est fait هر نه ـ هر نه که اولدی ایسه تجویز ایدر اولمش ایسه طرفندن یوللو طوتیلور

On dit, Avouer un homme, pour dire, déclarer qu'on l'approuve en tout ce qu'il a fait, ou qu'il fera *A.* تحسین ـ قبول *P.* پسندیدن *T.* بکنمک ـ مقبول ومعتبر طوتمق || Je l'avouerai en tout ce qu'il a fait کافهٔ اعمالی طرفمدن مقبول ومعتبر طوتلدجقدر

AVOUÉ. *A.* رهین الاعتراف ـ قرین الاقرار *P.* اقرار کرده *T.* اقرارلنمش

AVRIL. Le quatrième mois de l'année *A.* شهر النیسان *P.*

نیسان آیی *T.* اردی بهشت

AXE. Ligne droite qui passe par le centre d'un globe *A.* کره‌نك محوری || L'axe d'une sphère الف الاستوا ـ محور L'axe du monde محور عالم L'axe de la terre محور ارض

AXILLAIRE. Qui appartient à l'aisselle *A.* ابطی *P.* ـ بغلی قولتق ـ عصب ابطی *T.* کشی || Le nerf axillaire قولتغك Veine axillaire قولتق طمری ـ عرق ابطی سکیری

AXIOME. Proposition générale, reçue et établie dans une science *A.* قاعدهٔ مسلّم الثبوت || Axiome indubitable واجمهٔ شك واشتباهدن عاری بر قاعدهٔ مسلّم الثبوت || Axiome de Philosophie حکمتك قاعدهٔ مسلّم الثبوتی C'est un axiome en Physique حکمت طبیعیّده قاعدهٔ مسلّم الثبوتدندر

AXONGE. Partie de la graisse des animaux *A.* کظر *P.* باشانه *T.* بوبرك یاغی

AZAMOGLAN. Mot turc qui signifie, garçon étranger *T.* عجم اوغلانی

AZÉDARAC. Sorte d'arbre *A.* قیقب *P.* آزاد درخت ـ طغك *T.* تسبیح آغاجی

AZEROLE. Sorte de petit fruit aigrelet *A.* زعرور *P.* کوهیل ـ آلج *T.* کوینج ـ

AZEROLIER. L'arbre qui porte les azeroles *A.* شجر الزعرور *P.* درخت کوینج *T.* آلج آغاجی

AZIME. Qui est sans levain *A.* فطیر *P.* بیمایه ـ خشکفا *T.* خمیرسز بیرامی ـ عید فطیر || La fête des azimes خمیرسز ـ مایه‌سز

AZIMUT. Terme d'Astronomie, emprunté de l'Arabe. On appelle Azimut d'un astre, l'arc de l'horizon compris entre le point du midi pris sur l'horizon, et le point où l'horizon est coupé par le cercle vertical, qui passe par le centre de l'astre *A.* السمت

AZUR. Sorte de minéral dont on fait un bleu fort beau *A.* لاجورد ـ لاجورد *P.* لاژورد *T.* لاجورد || Une mine où l'on trouve de l'azur لاجورد چیقان بر معدن ـ Ou dit, L'azur des cieux, un ciel d'azur, en parlant d'un ciel serein *A.* سماء لاجوردی اللون *P.* آسمان لاجورد فام *T.* لاجورد رنکلو کوك

AZURÉ. Peint de couleur d'azur *A.* لاجوردی اللون *P.* لاژورد رنك *T.* لاجوردی ـ On dit en Poésie, La voûte azurée, pour dire, le ciel قبهٔ لاجورد فام فلك ـ کنبد نیلکون آسمان ـ Et les plaines azurées, pour dire, la mer بسیط نیلکون دریا

BAB BAB

BABEL. (La tour de) *A.* برج نمرود On se sert de ce mot, pour signifier une grande confusion d'opinions et de discours *A.* تبلبل الالسنة والاصوات ـ بلبلة الافکار والاقوال *P.* گوناگونی زبانها ـ اندیشها درلو درلو ـ سوز قارشقلغی *T.* گوناگونی || Cette conférence est la tour de Babel بو مجلس دیللر قارشقلغی مکالمه تبلبل السنه‌دن عبارتدر

BABEURE. Liqueur séreuse que laisse le lait *A.* فلوق *P.* رخبیره *T.* پنیر صویی

BABIL. Caquet, abondance de paroles inutiles *A.* فرفرة *P.* یاوه گویی *T.* کوزه‌لك ـ یکشاقلق ـ فارفره‌لق || Il nous étourdit par son babil یاوه گویلغی ایله باشمزی سرسم ایدر C'est un homme qui n'a que du babil صحبتی فرفره و یاوه گوییدن عبارتدر

BABILLARD. Qui aime à parler beaucoup *A.* مکثار ـ فرفار ـ ثرثار ـ مسهب *P.* هرزه گو ـ یاوه گو *T.* کوزه ـ فارفره ـ یکشاق || femme babillarde فرفاره قاری

Il se dit aussi d'un homme qui ne saurait garder un secret *A.* مذیل *P.* دهان دره *T.* آغزی کوشك ـ دیلی طوتمز || Ne vous fiez pas à cet homme-là, c'est un babillard دیلی دهان دره ـ طوتمز بر آدم اولدیغندن سرّکی کندوید ایناسه بر آدم اولمغله محرم راز ایلمه

BABILLER. Avoir du babil *A.* اکثار الکلام *P.* هرزه گویی نمودن *T.* یکشاقلق ایتمك || Les femmes aiment à babiller طائفهٔ نسوان اکثار کلامه مبتلا در

BABINE. Lèvre de quelques animaux *A.* مشفر pl. مشافر *P.* حیوان دوداغی *T.* بدفوز

BABIOLE. Chose puérile qui ne peut amuser que des enfans *A.* ملعبة الصبیان ـ داح *P.* بازیچهٔ کودکان *T.* جوجوق اویونجغی || Donnez à cet enfant des babioles بو طفله اعطای اویونجق ویر ـ ملعبه ایله جوجوغه

BABORD. Le côté gauche d'un vaisseau *A.* ميسرة السفينة *P.* كمينك صول ديوارەسى *T.* ديوارۀ چپ كشتى

BABOUCHE. Sorte de pantoufle *A.* نعل pl. نعال *P.* پاپوش *T.* كفش - پاپوچ

BABOUIN. Espèce de gros singe *A.* خنزوان *P.* پيناند *T.* ميمون آزمەسى

Il se dit aussi d'un jeune enfant badin et étourdi *A.* طفل *P.* طيّاش *T.* كودك شوخ وشنك جيوەلك جوجوق

BAC. Espèce de grand bateau plat dont on se sert dans les rivières *A.* ذات الرفيف *P.* سندلك رود روان *T.* كچيد صندلى || La corde d'un bac كچيد صندلى هلاطى Passer la rivière dans un bac كچيد صندلى ايله نهرى مرور ايتمك

BACCALAURÉAT. Le premier degré qu'on prend dans une faculté, pour parvenir au doctorat *T.* ابتدا داخل || Être examiné pour le baccalauréat ابتدا داخل رتبەسنى كسب ايچون امتحان اولمق

BACCHANALE. Débauche faite avec grand bruit *A.* سكر بالزجل *P.* هنكامۀ عيش ونوش *T.* كورلتيلو عشرت - On dit aussi Bacchanal au masculin, pour signifier grand bruit *A.* زجل *P.* شماطه *T.* هياهوى

BACCIFÈRE. Il se dit des plantes qui portent des baies *A.* ذو الحبّة *P.* دانه دار *T.* چكردكلو

BACHELIER. Celui qui est promu au baccalauréat *T.* حائز ابتدا داخل رتبەسنى احراز ايتمش طالب - رتبۀ ابتدا داخل

BACHOT. Petit bateau *A.* ركوة pl. ركوات *P.* زورقچه *T.* لوندره || Passer la rivière dans un bachot لوندره ايله نهرى زورقچەيه راكباً نهرى كچمك - مرور ايتمك

BACILE, SALICOT, OU FENOUIL MARIN. Plante *A.* شمار البحر - رازيانج بحرى *P.* رازيانۀ آبى *T.* صو رزنەسى

BÂCLER. Fermer une porte avec une barre par derrière *A.* ارتاج الباب *P.* چنبنه زدن *T.* قپويى - طرقاز ايله قپاتمق طيقامق V. Aussi Barrer.

Bâcler un bateau. C'est le mettre dans un lieu commode du port *A.* تمكين فى المرفاء *P.* بدريابند قرار كردانيدن *T.* ليمان ايچنده يرلشدرمك

Bâcler. Expédier un travail à la hâte *A.* مستعجلاً تمشيت - على الفور تمشيت *P.* بانجام رسانيدن *T.* تيز شتابكارانه الدن يورتمك || Il a bâclé en huit jours une affaire qui pouvait durer six mois التى آى متمادى اولەجق بر مصلحتە سكز كون ايچنده على الفور تمشيت ويردى

BÂCLÉ. V. Barré. – On dit figur. en parlant d'un traité conclu, d'une affaire arrêtée, Cela est bâclé, c'est une affaire bâclée تمشيت بولمش بر مصلحتدر - تمشيتيافته اولمش بر مادّه در

BADAUD. Niais, qui s'amuse à tout *A.* الوق *P.* كبله *T.* بودالە

BADAUDER. Niaiser, s'amuser à tout *A.* تلوّق *P.* كبلكى نمودن *T.* بودالەلق ايتمك

BADAUDERIE. Action ou discours de badaud *A.* لوق *P.* كبلكى *T.* بودالەلق

BADIANE, ou ANIS DE LA CHINE *A.* انيسون برّى *P.* باديان *T.* يبان آناسونى

BADIN. Folâtre, qui s'amuse à des bagatelles *A.* داعب - هزّال *P.* شوخ مشرب - لاغزن *T.* شطارتلو - شقراق || Cet homme est badin شطارت صاحبى آدمدر - شطارتلو بر آدمدر

BADINAGE. Action ou discours de badin *A.* مهازلة - مداعبة *P.* لاغ - لاغزنى - هزلكارى *T.* شطارت *T.* شقرافلق.

Figur. Certaine manière particulière d'agir *A.* طور *P.* طرز *T.* ادا || Ce valet est fait au badinage de son maître كندو افنديسى طرزنده بر خدمتكار در

Et une sorte de galanterie, d'agrément dans le style, dans la conversation *A.* مطايبة pl. مطايبات - لطيفة pl. لطايف *P.* لاغ *T.* حوراطه || Il y a un badinage agréable dans les écrits d'un tel فلانك تحريراتنده بر كونه لطيفۀ دلپذير وار در C'est un homme qui a un joli badinage طرافت ايله لطيفه فلان كشى - فلان كشى ظريفانه لطيفه سويلر - كو بر آدمدر مطايبات مطبوعه قوللنور

BADINE. V. Baguette.

BADINER. Faire le badin *A.* هزل - تداعب *P.* لاغزنى نمودن *T.* شقرافلق ايتمك || C'est un homme qui aime à badiner تداعبه مائل بر آدمدر - Il se dit aussi, en parlant d'une sorte de galanterie qu'on met dans la conversation *A.* تطايب - تفاكه - ملاطفة - ممازحة - مفاكهة *P.* لاغيدن *T.* لطيفه ايتمك - حوراطه ايتمك || Cet homme badine agréablement dans ses lettres مكاتيب وتحريراتنده ظريفانه لطيفه ايدر Badiner quelqu'un بر كمسنەيه لطيفه ايتمك

BADINERIE. Bagatelle, chose frivole *A.* هزلة pl. هزليّات - لغو pl. لغويّات *P.* بيهوده كارى *T.* مسخرەلق || Ce n'est

qu'une badinerie فلان شئ دزلیّات مقولەسیدر Il ne s'amuse qu'à des badineries مسخرەلق شیلر ایلە اویناشور

BAFOUER. Traiter injurieusement et avec mépris *A.* مهارات مسخرەلغە آلمق ـ ذوقلنمک *T.* خندستان کردن *P.* هراء ـ

BÂFRER. Manger goulument *A.* اغتذام *P.* علف خواری ـ کردن *T.* سپوری یمک ـ صاوروب یمک || C'est un homme qui aime à bâfrer اغتذام طعامە مائل بر آدمدر

BÂFREUR. Gourmand, celui qui aime excessivement à manger *A.* متغذم ـ بلعم *P.* علف خوار *T.* سپوری بییان

BAGAGE. Équipage de ceux qui sont en voyage *A.* رحال ـ احمال واثقال *P.* بار وبنگاه ـ بار وبار ـ برگ وبار ـ کار وبار *T.* آغرلق ـ یوک || Cheval de bagage *A.* رحیل ـ حمولە *P.* اسب بار کش *T.* یوک بارگیری Gros bagage عسیر النقل وگرانکش آغر یوکلر ـ اولان یوکلر Menu bagage خفیف النقل اولان یوکلر اوفاق یوکلر ـ یوکلر Les bagages de l'armée اردونک احمال احمال واثقال نهب On a pillé le bagage آغرلقلری ـ واثقالی احمال واثقالک Il commande les bagages ویغما اولندی ادارەسنە مأمور در

BAGARRE. Grand bruit causé ordinairement par une querelle *A.* قرقشدلق *T.* غوغا *P.* خرشفة ـ جر باش ـ برخاش غوغانک || Il n'a pas voulu se mêler dans la bagarre کورلتیسی کورلتیسنە قارشمق استمدی

BAGATELLE. Chose de peu de prix, et peu nécessaire *A.* خرش pl. خروش *P.* خرت مرت ـ شور دور ـ پیپرزی *T.* اوفاق ـ بودکان تفک || Cette boutique n'est pleine que de bagatelles بودکان خرت مرت ـ خروش مقولەسی شیلر ایلە مملو در مقولەسی شیلر ایلە طولیدر

Figur. Chose frivole et de peu d'importance *A.* لغوی pl. لغویات هیچ مقولەسی *T.* شئ نا چیز ـ لاش *P.* لا شئ ـ ما لا یعنی ـ لا شئ مقولەسی امور ایلە Il ne s'amuse qu'à des bagatelles اویناشور Il ne conte que des bagatelles لغویات نقل ایدر Il prend tout pour des bagatelles جمیع اموری لا شئ مقولەسی عد ایدر ـ On dit, S'amuser à la bagatelle, pour dire, s'occuper de toute autre chose que de ses devoirs *A.* اسفاف ـ تتبع المداق الامور ـ اقضاض *P.* بیهودە کاری کردن *T.* خردوات مقولەسیلە اویناماق

BAGNE. Lieu où l'on enferme les forçats *T.* ترسانە زندانی

BAGUE. Anneau où il y a une pierre enchâssée *A.* خاتم pl. خواتیم *P.* انگشتر *T.* یوزک || Porter une bague یوزک طاقمق

En termes de Pratique, on appelle Bagues et joyaux, les pierreries, perles et autres semblables choses de prix, qui appartiennent à une femme mariée *T.* عیالک مالی اولان حلیّات ومجوهرات

On dit en termes de Guerre, Sortir vie et bagues sauves, pour dire, sortir d'une place avec permission d'emporter sur soi ce que l'on peut آمناً وسالماً وقابل تحمل اولان اثواب واشیایی استصحاباً قلعەدن خروج ایتمک ـ Et qu'un homme est sorti et revenu bagues sauves, pour dire, heureusement مصحوباً بالامن والسلامە رهایافتە اولمشدر

BAGUENAUDER. S'amuser à des choses vaines, à des bagatelles. V. Bagatelle dans ce sens.

BAGUER. Arranger les plis d'un habit, et les arrêter ensemble avec du fil *A.* تمليل ـ مل *T.* ایلمک ـ ایلمک ـ جاتوب ایلمک || Il faut baguer avant que de coudre قبل الخياطة تمليل دیکمزدن اول جاتوب ایلمک کرکدر ـ ایتمک اقتضا ایدر

BAGUÉ. *A.* ملول *T.* ایلنمش

BAGUETTE. Verge, bâton fort menu *A.* قضیب pl. قضبان *P.* دستچوب *T.* چیبوق || Il avait une baguette à la main الندە چیبوق وار ایدی ـ Baguette de tambour, se dit de deux petits bâtons avec lesquels on bat le tambour *A.* حفقة *P.* درّە ـ دوال *T.* طوره Et baguette de fusil, d'une sorte de baguette de fer, de bois etc. dont on se sert pour presser la poudre, la bourre etc. qu'on met dans le fusil *A.* سهم المدفع *P.* تیر تفنک *T.* تفنک اوقی

BAGUIER. Petit coffret pour serrer des bagues *A.* درج pl. ادراج *P.* حقە *T.* مجوهرات قوطیسی

BAHUT. Coffre couvert ordinairement de cuir *A.* جونة pl. جون *P.* سپد *T.* سپد

BAHUTIER. Artisan qui fait des bahuts *A.* صانع الجونة *P.* سپدگر *T.* سپدجی

BAI. Qui est de certaine couleur de rouge brun. Il se dit du poil du cheval *A.* کمیت *P.* جرد ـ کهر *T.* طوری || Ce cheval a le poil bai بو آتک طونی طوریدر Bai obscur اجق طوری Bai clair قزل طوری Bai doré قره یاغز طوری ـ Il se dit aussi du cheval même *A.* کمیت *P.* اسب جرد *T.* خرمایی طوری آت

BAIE. Plage, rade, espèce de golfe où les vaisseaux sont à l'abri de certains vents *A.* رجل البحر *P.* كشتيگاه *T.* كمى يتاغى || La baie de cette côte est fort sûre بو ساحلده اولان يتاغى كمى يتاغى بغايت محفوظدر

BAIE. Petit fruit mou, charnu, et qui renferme des pepins ou des noyaux *A.* حبّ pl. حبوب *P.* دانه *T.* دانه || Baie de laurier دفنه دانهسى ـ حبّ الغار

BAIGNER. Mettre dans le bain *A.* احاضة *P.* بآب در نهادن *T.* صويه قويمق || On l'a baigné durant quinze jours اون ـ بش كون على التوالى فلان كشىيى احاضه ايلديلر فلان كشى اون بش كون متمادياً صو ايچنه وضع اولندى On n'oserait baigner ceux qui sont sujets au rhumatisme ريحى طيّاره مبتلا اولنلرك احاضهسنه جسارت اولنهمز

SE BAIGNER. *A.* استنقاع ـ استحاضة ـ اغتسال ـ احتياص *P.* بآب در رفتن *T.* صويه كيرمك || Se baigner dans la rivière ـ استنقاع ايتمك ـ نهر ايچنده استحاضه ايتمك نهر ايچنه كيرمك Ceux qui sont mordus de chiens enragés vont se baigner dans la mer معضوض كلب عقور اولنلر دريا ايچنده استنقاع واحتياص ايدرلر ـ Figur. || Les tyrans se baignaient dans le sang des martyrs جبّاران وظالمين مسيل دماى شهدا ايچنده تحوّض واستنقاع ايدرلر ايمش Cet homme se baigne dans les larmes des malheureux, c'est-à-dire, se plaît à voir couler leurs larmes ايله آب ديدۀ دردمندان شوره زمين درونى كسب رطوبت وطراوت ايدر برآدمدر

BAIGNER, signifie aussi, mouiller, arroser *A.* تبليل ـ ارواء *T.* صويه ـ شاداب كردن ـ سيراب كردن *P.* اسقا ـ سقى || Baigner son lit de larmes فراشى باران اشكله قاندرمق Baigner son visage de pleurs دو ايله تبليل وارواء ايتمك چشم گريانندن فوران ايدن قطرات دموع متّصل الورود ايله صفحۀ رويى سرتا پا شاداب ونمناك ايتمك ـ On dit aussi, qu'une rivière baigne les murs d'une ville, les bords d'un jardin, pour dire, qu'elle coule le long des murailles d'une ville, des bords d'un jardin فلان نهر سور بلدهيى وباغچهنك ضرب ايدرك ـ كنارينى سقى ايدرك مرور ايدر جريان ايدر

BAIGNER, au neutre. Être entièrement plongé, et tremper longtemps *A.* اتّدان ـ نقع *P.* آغشته شدن ـ فرغاريدن ـ اغاريدن *T.* صوده بصلمق || Il faut que ces herbes baignent dans l'esprit de vin ايچنده اشبو نباتات شراب روحى نقع اولنملو در que ces concombres baignent dans le vinaigre شو خيار سركه ايچنده بصلملو در

BAIGNÉ. *A.* مستحاض *P.* بآب در نهاده *T.* صويه قونمش ـ On dit, Des yeux baignés de larmes ديدۀ ـ چشم اشكبار غرق درياى عرق اشك آلود Un homme baigné de sueur غرق خون اولمش برآدم Baigné dans son sang اولمش برآدم

BAIGNEUR. Qui se baigne à la rivière *A.* مستحيض *P.* بآب در آمده *T.* صويه كيرن || Toute la rivière était pleine de baigneurs نهرك مجموعى صويه كيرنلر ايله مالامال ايدى

Il signifie aussi, qui tient bains et étuves *A.* حمّامى *P.* گرمابه دار *T.* حمّامجى || Il est allé descendre chez un baigneur بر حمّامجىيه طوغرى ايندى

BAIGNOIRE. Cave faite pour prendre le bain *A.* مستنقع ـ مغسل *P.* شوبگاه ـ آبدان *T.* ظرف ـ صويه كيربلهجك بيقنهجق ير

BAIL. Contrat par lequel on donne une terre à ferme *A.* قبالة *P.* رقم الالتزام *T.* التزام تمسّكى ـ ضبط تمسّكى || Bail à ferme بر وجه مقطوعيّت ويريلان التزام تمسّكى Bail de six ans التى سنه ايچون ويريلان التزام تمسّكى Bail à vie قيد حيات ايله الزامى حاوى ويريلان التزام تمسّكى Bail conventionnel شروط وقيودى محتوى التزام تمسّكى Rompre un bail فسخ التزام ايتمك Renouveler un bail التزام تمسّكنى تجديد ايتمك ـ Il se prend aussi pour contrat de louage d'une maison *A.* سند الايجار *P.* رقم كرايه *T.* كرا سندى ـ كرالمه سندى ـ

BÂILLEMENT. L'action de bâiller *A.* ثأب pl. ثئوب *P.* آسا ـ فازه ـ خميازه ـ باسك ـ دهاندره *T.* اسنمه

BÂILLER. Respirer en ouvrant la bouche involontairement *A.* تثاءب *P.* فازيدن ـ خميازه كشيدن ـ آسا زدن *T.* اسنمك || Bâiller d'ennui, de sommeil غلبۀ سأمت وكلال واستيلاى نومدن خميازه كش اولمق

Figur. S'entr'ouvrir, être mal joint *A.* تخلخل *P.* ازهم جدا شدن *T.* سيركلنمك ـ آيرلشق || Les ais de cette cloison bâillent بو پردهنك تختهلرى متخلخلدر

BAILLER. Donner, mettre en main, livrer. C'est un terme de Pratique *A.* تفويض ـ اعطا ـ تسليم ـ دفع *P.* دادن *T.* ويرمك || Bailler à ferme بر وجه مقطوعيّت دفع وتسليم

Bailler par contrat, par testament بر وجه مقطوعیت الزام واعطا ایتمك ـ ایتمك مقاوله سندی ووصیت حجتیله تفویض واعطا ایتمك

BAILLET, se dit d'un cheval ayant le poil roux, tirant sur le blanc *P.* سرخچرده *T.* آقچیل آل

BAILLEUL. Celui qui fait profession de mettre les os rompus ou disloqués *A.* مجبّر *P.* استخوانبند *T.* جیقیقچی

BÂILLEUR. Qui est sujet à bâiller *A.* كثیر التثوب *P.* آسازن خمیازه كش ـ *T.* اسنه‌یجی

BAILLEUR. Celui qui baille à ferme *A.* مقبّل *P.* التزامساز *T.* الزام ایدیجی ـ التزامجی

BAILLI. Officier royal qui rend la Justice dans l'étendue d'un certain ressort *A.* قاضی pl. قضات

BAILLIAGE. Tribunal qui rend la Justice au nom du bailli *A.* محكمة pl. محاكم ـ Il se dit aussi de certaine étendue de pays qui est sous la juridiction du bailli *A.* قضا || Ce bourg est d'un tel bailliage فلان قصبه فلان قضانك مضافاتندندر

BÂILLON. Ce qu'on met dans la bouche d'une personne pour l'empêcher de crier, ou dans la gueule d'une bête, pour l'empêcher de mordre, ou de faire du bruit *A.* غمامة *P.* دهنبند *T.* آغزی طیقاجق طوب || Mettre un bâillon à une personne, à une bête بر آدمك ویاخود بر حیوانك آغزینی طوب ایله طیقامق

BÂILLONNER. Mettre un bâillon *A.* سدّ الفم ـ ربط الغمامة *P.* دهنبند بستن *T.* آغزی طوب قونداغیله طیقامق بالغمامة

BÂILLONNÉ. *A.* مسدود الفم بالغمامة *P.* با دهنبند بسته *T.* طوب قونداغیله آغزی طیقانمش

BAIN. Immersion des corps humains dans de l'eau pour le plaisir ou pour la santé *A.* حیاض *P.* اندر آب شدن *T.* صویه كیرمه || Bain entier, c'est quand tout le corps est plongé dans de l'eau *A.* حیاض كلّی *P.* همه تن اندر آب كردن *T.* بسبتون صویه كیرمه Demi-bain, c'est quand on n'y plonge qu'une partie du corps *A.* نصف الحیاض *P.* نیم حیاض *T.* یاری حیاض الرجلین ـ حیاض الاقدام *A.* Bain de pieds صویه كیرمه *T.* حیاض فی البحر *A.* Bain de mer آیاقلری صویه قویمه *T.* نهر ایچنده كیرمه de rivière *A.* حیاض فی النهر *T.* دكزه كیرمه Prendre un bain بر دفعه احتیاض ایتمك Bain chaud, froid, tied ماء حار ویاخود ماء بارد ویاخود ماء فاتر ایچنده احتیاض ایتمك Les peuples du Nord sont persuadés que les bains froids rendent les hommes plus forts et plus robustes, et c'est pour cela qu'ils les forcent de bonne heure à en contracter l'habitude ماء بارد ایچنده احتیاض ایتمك موجب تزاید تندرستی وقوت ایدوكی اقوام شمالیه عندنده مجزوم ومتحقق عدّ اولنور بوكا مبنیدر كه اوائل حالرندنبرو اول عادت ایله تآلف واستیناسه خلقی مجبور ایدرلر

BAIN. La cuve où l'on prend le bain *A.* ابزن pl. اباززن *P.* آبدان *T.* صویه كیریلدجك قاب ـ Et l'appartement destiné pour se baigner *A.* بلّان pl. بلّانات ـ حمّام pl. حمّامات ـ حمّام ـ اصیجق *T.* غسلخانه ـ گرمابه *P.* مغسل

BAINS, se dit des eaux naturellement chaudes où l'on va se baigner *A.* حمّة ـ میاه معدنیّة حارّة *P.* گرم آب ـ حمّام ـ بانه ـ قاپلوجه ـ ایلیجه *T.* خدایی || Les bains du Mont-d'or جبل الذهب نام كوهستانده كائن میاه معدنیّهٔ حارّه حمّاملری Les bains de Broussa بروسه قاپلوجه‌لری

BAIN des teinturiers. La cuve où il y a de l'eau et des drogues *A.* مخضب *P.* ناوژ رنگرز *T.* بویاجی تكنه‌سی

BAÏONNETTE. Espèce de long couteau qui se met au bout d'un fusil *A.* زجّ القذّاف *P.* تفنك سنیب *T.* تفنك حربه‌سی || Il fut blessé d'un coup de baïonnette تفنك حربه‌سی ضربیله مجروح اولمشدر Mettre la baïonnette au bout du fusil تفنكك اوجنه حربه كچورمك

BAÏRAM. Fête des Turcs *A.* عید *P.* بیرام *T.* بیرام

BAISE-MAIN. Hommage qu'on rend en baisant la main *A.* رسم التقبیل الید *P.* رسم دستبوسی *T.* ال اوپمه

BAISER. Appliquer la bouche sur une chose, et la toucher des lèvres *A.* تقبیل ـ تلثیم ـ لثم *P.* بوسیدن ـ بوسه دادن *T.* اوپمك || Baiser à la bouche تلثیم فم ـ تلثیم شفة ایتمك تلثیم عذار ایتمك à la joue آغزی اوپمك *T.* ایتمك au front تقبیل جبهه ایتمك Des enfans qui se baisent بربری برلریله مكاعمه ایدن اطفال Baiser la croix صلیب شریفی صلیب شریفه بوسه زن تعظیم واحترام ـ تقبیل ایتمك تذلّلاً ومتواضعاً سطح Baiser la terre par humilité اولمق زمین مذلّت واستكانتده ـ زمینی بوسیدهٔ لب ادب قلمق ریم Baiser les pieds du Pape وضع شفاه تخضّع ایتمك پاپانك آیاغنی اوپمك le bas de sa robe دامننی لب اجرای رسم دامنبوسی ایتمك ـ ادب ایله تقبیل ایتمك

On dit à un homme qui a très-grande obligation à un autre, Vous devriez baiser les pas par où il passe فلانك خاكپاينى بوسه كاه شفاه تعظيم وحرمت ايتمك واجبهٔ ذمتكدر ـ تراب اقدامنى سرمهٔ ديدهٔ توقير واحترام ايتمك لازمهٔ ذمتكدر

BAISER la main. Porter la main par respect près de sa bouche, quand on veut saluer *T.* تمنّا ايتمك

BAISER. Action de celui qui baise *A.* لثمة ـ قبلة *P.* بوسه ـ باريشق *T.* اوپمه || Baiser de paix بوسهٔ صلح ومسالمت Baiser d'amitié بوسهٔ دوستى ومحبّت Chaste baiser اوپمهسى قبلهٔ بالعفاف Baiser amoureux بوسهٔ عشق واشتياق Donner un baiser à quelqu'un بر كمسنهيى تقبيل ايتمك Elle lui a laissé prendre un baiser بوسهيه رخصت ويردى Dérober un baiser بر بوسه استراق ايتمك Elle lui a refusé un baiser بوسهيى دريغ ايلدى ـ بوسهدن امتناع ايلدى

BAISEUR. Qui se plaît à baiser *A.* كثير اللثم *P.* بسيار بوسه زن *T.* اوپمكه مبتلا

BAISOTTER. Baiser souvent *A.* تكرير المكاعمة ـ تكثير القبلة *P.* هر دم بوسه زدن *T.* صيق صيق اوپمك || Ils ne font que se baisotter اوپشمهدن غيرى ـ مكاعمهدن خالى دكللر در بر شئ ايتمزلر

BAISSE. Déchet des espèces ou des papiers royaux commerçables *A.* انحطاط القيمة ـ تنزّل القيمة *P.* پستئ قدر *T.* بها اشاغيلنمهسى ـ اينمهسى || La baisse des actions اسهام بهاسى اينمهسى ـ قائمهلرينك تنزّل قيمتى

BAISSER. Abaisser, mettre plus bas *A.* اهباط ـ تنزيل *P.* فرو بردن ـ فرو هشتن *T.* اشاغيلتمق ـ ايندرمك || Baisser les glaces du carrosse هنطوك جاملرينى ايندرمك Baisser pavillon بيراق ايندرمك Se baisser bien bas خيليجه تنزّل خيليجه آشاغيلنمق ـ ايتمك

Et rendre plus bas *A.* اقصار ـ تقصير *P.* كوتاه كردن ـ پست كردن *T.* قصّدلتمق || Baisser une muraille قدّ ديوارى سطحى بنانك بوينى قصّدلتمق Baisser un toit اقصار ايتمك

BAISSER la tête. *A.* خفض الرّاس ـ تحنية الرّاس *P.* سر فرو كردن *T.* باش اكمك Baisser la voix *A.* خفض الصوت *P.* صدارا پست كردن *T.* سسى ايندرمك Baisser les yeux *A.* اخفاض النظر ـ غضّ العين *P.* چشم فرو هشتن *T.* اوكنه باقمق

Figur. || Baisser la lance, baisser pavillon devant quelqu'un, c'est-à-dire, lui céder, lui déférer *T.* رايت ارادتى سر برزمين تسليميت ايلمك

BAISSER. Aller en diminuant *A.* انتقاص ـ كسب النقصان ـ تمايل الى النقص *P.* كم شدن *T.* اكسلمك || Le jour baisse نهار كسب نقصان ايدر La vue commence à lui baisser قوّت باصرهسى كسب نقصان ايتمكده در ـ En parlant des eaux, on emploie les mots *A.* انغياض *P.* كاهش پذيرفتن *T.* ماى نهر انغياض ايلدى ـ اينمك || La rivière est baissée نهرك صولرى ايندى

On dit, que la mer hausse et baisse deux fois le jour, pour dire, qu'il y a deux fois par jour flux et reflux دريا كونده ايكى دفعه جرّ ومدّ ايدر

On dit aussi, que du vin baisse, pour dire, qu'il a perdu de sa force *A.* كسب الفتور ـ كسب الفتار *P.* سستى پذيرفتن *T.* كوشمك || Ce vin commence à baisser بو باده كسب كوشمكه باشلادى ـ سستى وفتاره يوز طوتدى ـ Et qu'un vieillard baisse, pour dire, qu'il s'affaiblit tous les jours بو پير كسب فتور ايتمكده در ـ Et que l'esprit baisse à quelqu'un, pour dire, qu'il s'affaiblit عقل وشعورى كسب فتور ايتمكده در ـ Et que les actions, les papiers baissent, pour dire, qu'ils perdent de leur crédit *A.* هبوط ـ انحطاط القيمة ـ تنزّل القدر والقيمة *P.* كمقدر شدن *T.* بها آشاغيلنمق || Les actions et les papiers publics ont baissé à cause de la guerre سفر تقريبيله اسهام قائمهلرى وسائر اوراق ميريهنك قيمتنه تنزّل عارض اولدى

On dit figur. d'un homme, que ses actions baissent, pour dire, que sa puissance, son crédit diminuent قدر واعتبارى ساقط قدر واعتبارينه آثار سقوط وتنزّل رونما اولمقده ـ اولمقده در قدر واعتبارى دوشمكده در ـ در Que son crédit, sa faveur baisse مظهر اولديغى حسن اعتماد ونظر والتفاتدن ساقط اولمقده در

On dit proverb. C'est un homme qui ne se hausse ni ne se baisse, pour dire, qu'il est toujours égal, qu'il ne s'émeut de rien *A.* ساكن الطير ـ واقع الطير ـ خافض الطير *P.* هر دم دائم بر دوزهده اولان كشى *T.* آسوده

BAISSÉ. *A.* متنزّل ـ مهبوط *P.* فرو برده *T.* ايندرلمش *A.* مائل *P.* پست كرده ـ كوتاه گشته *T.* قصّدلنمش *A.* مقصر

کاهشیافته P. منغاض A. اکسلمش T. کم گشته P. الی الانتقاص دوشمش T. ساقط A. اینمش T.

Tête baissée. Expression dont on se sert en parlant de ceux qui vont hardiment au combat A. مستمیتاً P. باآهنگ سربازی T. باشنی میدانده قویدرق || Il va au combat tête baissée مستمیتاً جنگه صالر - آهنگ سربازی ایله عزم سفر ایدر

BAISSIÈRE. Le reste du vin quand il approche de la lie A. خمر القعرة P. بادهٔ بن خم T. فوجی دیبی شرابی || Boire de la baissière فوجی دیبی شرابنی ایچمک

BAL. Assemblée pour danser A. مجلس الرقص P. بزم شادی T. میزاد - حوره جمعیتی - رقص مجلسی ضیافتی || Grand bal عظیم وجسیم بر رقص مجلسی Faire un bal رقص مجلسی ضیافتنی ایتمک Il y a cet hiver plus d'assemblées que de bals اشبو موسم شتاده احباب جمعیتلری رقص مجلسلری ضیافتلرندن زیاده در Le bal a été brillant رقص مجلسی پررونق واحتشام ایدی Bal paré مزیّن رقص مجلس ضیافتی

BALADIN. Farceur. V. Bouffon.

BALADINAGE. V. Bouffonnerie.

BALAFRE. Blessure longue faite au visage A. حبط الوجه P. داغ روی T. یوز کرتیکی || Grande balafre کبیر حبط الوجه - ایری یوز کرتیکی - Il se dit ordinairement de la cicatrice qui reste après la blessure A. ندبة pl. ندوب pl. انداب P. نشانهٔ زخم T. یاره یری

BALAFRER. Blesser en faisant une balafre A. ایقاع - تحبیط الحبط P. بر روی داغ زدن T. یوزی کرتمک

Balafré. A. حابط الوجه P. رو داغدار T. یوزی کرتکلو

BALAI. Instrument servant à ôter les ordures A. مکنسة - مکسحة - مقمّة - مخمّة - مسفرة P. جاروب T. سپورکه || Balai de jonc قوغدلق اوتندن مصنوع سپورکه

BALAIS. Il ne s'emploie qu'avec le mot Rubis. Sorte de rubis de couleur de vin fort paillet T پنبه یاقوت

BALANCE. Instrument dont on se sert pour peser. A. میزان pl. موازین P. ترازو - سنجه T. ترازی || Balance juste میزان صحیح - میزان مستقیم fausse میزان غیر صحیح Les bassins d'une balance A. کفّتین المیزان P. پلهٔ ترازو T. ترازی کوزی La baguette d'une balance A. لسان المیزان P. زبانهٔ ترازو T. ترازی دیلی Le fléau d'une balance A. شاهین المیزان P. شاهین ترازو T. ترازی قولی Tenir la balance juste میزانی حال عدل وحق اوزره طوتمق la tenir en équilibre میزانی حال موازنه واستوا اوزره طوتمق Faire pencher la balance en faveur de quelqu'un میزانی بر کمسنه‌نک طرفنه مساعده صورتیله اماله وارجاح ایتمک

On dit, que le poids emporte la balance, pour dire, qu'il est plus pesant que la chose pesée وزنک موزوندن رجحانی اغلبدر

Il signifie figur., l'attention avec laquelle on pèse dans son esprit les raisons qui se présentent pour et contre sur un sujet A. میزان العقل || Mettre en balance les raisons de part et d'autre طرفیندن ایراد اولنان علل واسبابی میزان عقل ایله وزن علل واسباب جانبینی سنجیدهٔ میزان تفکر ومطالعه - ایتمک ایتمک - On dit aussi, Mettre dans la balance, pour dire, examiner en comparant A. وضع فی میزان المقابسة P. سنجیدهٔ ترازوی قیاس کردن T. قیاسلشدرمک || Mettre dans la balance les actions de deux grands hommes ایکی ذات عظیم الشانک اعمالنی میزان مقایسده وضع ایله وزن ایتمک - Et faire pencher la balance, pour dire, faire qu'une personne, qu'une chose, qu'un avis l'emporte sur l'autre میزان تفضّل وتفوّقک فلان طرفه ارتجاحنه ظفریاب اولمق

On dit, Être en balance, pour dire, être en suspens A. حال التردّد - حال العدال - حال التذبذب P. بیقراری T. قرارسزلق || Il est en balance, il ne sait à quoi se résoudre حال تردّد وعدالده اولوب نه کونه قرار ویره‌جکنی بیلمز - Et qu'une chose tient l'esprit en balance, pour dire, qu'elle le tient irrésolu بو کیفیت عقل وشعوری حال تردّد وعداله وضع ایدر - حال تردّد وعداله القا ایدر - On dit aussi, La victoire a été long temps en balance, pour dire, qu'elle a été long temps disputée کفّهٔ میزان فوز وظفر احد طرفینه راجح اولدیسه امر تفوق وغالبیت وافر - میانده متساوی الاحوال ایدی مدت بین الجانبین حال تردّد ومشکوکیت اوزره ایدی

Balance, en termes de Commerce, signifie, l'état final ou la solde du livre de compte A. میزان الحساب - Balance du commerce, c'est le résultat général du commerce actif et passif dans une nation T. اموال مبیوعه ومشترانک میزانی

Balance, est aussi le nom d'un des signes du Zodiaque A. برج المیزان

BALANCEMENT. Mouvement par lequel un corps penche tantôt d'un côté, tantôt de l'autre A. ذبذبة - دلدال P. خرام

T. صالتی - صالنش || Ceux qui dandinent en marchant font avec leur corps un balancement fort désagréable مشی مزعزع ایله رواند اولنلرک بدنلرنده پیدا اولنان حالت ذبذبه بغایت نا خوشدر Le mouvement de vibration que quelques astronomes ont observé dans la lune est un balancement vrai ou apparent بعض رصدبینلرک قمرده تمییز ایتدکلری حرکت متدالیه حقیقی ویاخود ظاهری بر نوع ذبذبه در

BALANCER. Tenir en équilibre A. تسویة - تعدیل الموازنة || طارتی‌یی برابرلشدرمک T. همسنج ساختن P. الموازنة Un danseur de corde qui ne balance pas bien son corps, est en danger de tomber بر رسنباز موازنهٔ بدنی لایقی اوزره تعدیل ایده‌مدیکی حالده خطر سقوطدن بری اولمز

Se balancer. Se pencher tantôt d'un côté, tantôt d'un autre A. دلدلة P. تبختر - گرازیدن - جمیدن - خرامیدن T. صالنمق صارصلمق - بری اوته ارغلنمق -

On dit aussi d'un oiseau, qu'il se balance en l'air, pour dire, qu'il se tient suspendu en l'air A. تطفیف فی الهوا P. قوش هواده آیلنمق T. در هوا خرامان شدن

Figur. Examiner les raisons qui sont pour et contre dans un sujet A. وزن بمیزان العقل P. عقل سنجیدن T. بترازوی مصلحتی میزان عقل ترازیسنده طارتمق || Balancer une affaire عقل ایله وزن ایتمک

Il se dit aussi pour Rendre incertain A. القاء فی حال العدال P. قرارسزلغه دوشورمک T. در حال بیقراری انداختن

Et pour compenser une chose par l'autre A. تعویض P. مقابل مقابل - قارشولمق - بدل قلمق T. بدل ساختن - کردن قلمق || Balancer les pertes par les gains فوائدی مضار وخساراته ارباح ومنافعی خساراته تعویض ایتمک - بدل قلمق Les vertus balancent tous ses vices محبول اولدیغی فضایل ومناقب کافهٔ معایبنه بدل اولور - کافهٔ معایبنه مقابل اولور

Balancer. Être en suspens A. معادلة - تذبذب - تردد P. بیقرار بودن T. صالنمق || Il a long-temps balancé entre l'espérance et la crainte وافر زمان بین الخوف والرجا متردد اولمشدر Balancer dans le choix de deux choses ایکی شیئک اختیاری امرنده متردد ومتذبذب اولمق La victoire a été long-temps balancée فوز وغالبیت طول مدت حال تذبذب ومشکوکیتده اوزره ایدی

BALANCIER. Pièce d'horloge, qui par son balancement règle le mouvement de l'horloge A. رقاص الساعة || L'usage du balancier est une des plus belles inventions de la Mécanique رقاص ساعتک استعمالی فنون آلیه‌نک اعلای مخترعاتندندر

BALANCIER. Ouvrier qui fait des poids et des balances A. صانع الاوزان P. میزانگر T. ترازیجی

BALANÇOIRE. Pièce de bois mise en équilibre, et sur la quelle se balancent deux personnes A. رجاحة - مرجوحة P. هلوجین - باز پیچ - ترموره - جنبلوق T. صالنجق -

BALAUSTE. Fruit du grenadier sauvage A. رمان بری P. انار بیبان ناری T. دشتی

BALAUSTIER. Grenadier sauvage A. شجر الرمان البری P. بیبانی نار آغاجی T. درخت انار دشتی

BALAYER. Ôter les ordures A. اختمام - کنس - تکسیح P. رفتن - چاروب کشیدن T. سپورمک || Balayer une chambre اوطه‌دن دفع کساسات ایتمک - اوطه‌یی سپورمک - اوطه‌یی کناسه‌دن تطهیر ایتمک

En termes de Guerre, Balayer l'ennemi, c'est le mettre en fuite T. دشمنی فلان محلدن رفتهٔ چاروب طرد وشرود ایتمک - مکنسهٔ طرد ایله دفع ایتمک || On a balayé les Hussards qui infestaient la plaine روی صحراده ایصال ضرر وزیانه تصدی ایدن طائفهٔ هوسارک لوث وجودلری رفتهٔ چاروب قهر ودمار اولمشدر - En termes de Marine, Balayer les corsaires, c'est en purger la mer روی دریایی قورسان طائفه‌سنک روی دریایی قورسانلردن - لوث وجودندن تطهیر ایتمک تطهیر ایتمک - On dit aussi absolument, Balayer la mer, la plaine, le pays روی دریایی وروی صحرایی ودرون مملکتی اشرار واشقیادن تصفیه وتطهیر ایتمک

On dit figur. Le vent du Nord balaye le ciel, pour dire, qu'il en chasse les nuages ریح شمالی تصفیهٔ سمایی مؤدیدر

Balayé. A. مکنس - مکسح P. رفته T. سپورلمش

BALAYEUR. Qui balaye A. کساح P. جاروبزن - جاروبکش T. سپوریجی

BALAYURES. Les ordures qui ont été amassées avec le balai A. قمامة - خمامة - کناسة - کساحة P. خس وخاشاک T. سپورندی

BALBUTIEMENT. Le défaut d'organe qui fait balbutier A. تغتغة - تمتمة - تعتعة P. کلته T. دغدغیلک

BALBUTIER. Prononcer imparfaitement A. تعتع P. کلته زبانی

کردن *T.* دغدغیلمق || Cet homme ne fait que balbutier فلان کشی همان تعتع ایدر — En parlant d'un enfant, on emploie les mots *A.* ببّة *T.* ببلمك || Un enfant qui commence à balbutier هنوز ببّدیه بدء ایتمش صبی

Figur. Parler sur quelque chose confusément *A.* تخلیط الکلام *T.* قارشق سوزلو صحبت ایتمك *P.* هرزه گویی کردن || Il a voulu parler de cette affaire, et il n'a fait que balbutier بو مادّهیه دائر نطقه مبادرت ایلدکده تخلیط کلامدن غیری بر شی ایدهمدی

BALCON. Saillie pratiquée sur la façade extérieure d'un bâtiment *A.* عاذب *P.* بام ستون *T.* قمریّه — تختهپوش || Balcon doré قمریّهٔ زر اندود

BALDAQUIN. Ouvrage d'Architecture qui est orné de colonnes, et qui sert à couvrir l'autel d'une église, un catafalque, un lit *A.* سما *P.* آسمانه *T.* اوست اورتو

BALEINE. Poisson de mer *A.* بال *P.* وال *T.* قادرغه بالغی || Aller à la pêche des baleines قادرغه بالغی آوینه کتمك — On appelle aussi Baleine, une espèce de corne pliante, tirée des fanons de la baleine *A.* ریش البال pl. ارباش البال *T.* قادرغه تللی

BALEINE. Constellation *A.* القیطس

BALEINÉ. Garni . baleine *A.* مریّش بارباش البال *T.* قادرغه تللریله دونانمش

BALEINEAU. Le petit de la baleine *A.* خرو البال *P.* وال بچه *T.* قادرغه بالغی یاوریسی

BALISE. Tonneau, ou autre marque que l'on met à l'entrée des ports, pour montrer les endroits où il y a du péril *A.* علامهٔ منبّهة pl. علایم منبّهة *P.* نشانهٔ زینهار *T.* نشان || On met ordinairement des tonneaux pour servir de balises لیمانلرده نشان اولمق اوزره عادتا فوچیلر وضع اولنور

BALISTE. Machine de guerre chez les anciens. On s'en servait dans les siéges, pour lancer des pierres et des matières combustibles *A.* منجنیق

BALIVEAU. Arbre réservé dans la coupe des bois taillis, pour le laisser croître *T.* اورمان کسلدکده یرنده ترك اولنان یتشمامش آغاج || Il faut réserver tant de baliveaux par arpent هر دونمده شو مقدار یتشمامش اغاجك قطعی تأخیر اولنمق اشجار نا بالغك قطعی — اقتضا ایدر

BALIVERNE. Discours frivole et de peu d'importance *A.* ترّهة pl. ترّهات — باطل pl. اباطیل *P.* سخن بیهوده — هرزه گویی *T.* خلطیّات — کوزه سوزی || Conter des balivernes اباطیل وترّهات نقل ایتمك

BALIVERNER. S'occuper de balivernes *A.* ارتکاب الترّهات — ارتکاب الاباطیل *P.* هرزه گویی کردن *T.* کوزهلمك — خلط کلام ایتمك

BALLE. Sorte de petite boule, faite de rognures d'étoffe, servant à jouer à la paume *A.* کجّة pl. کجج *P.* توپ — کوی *T.* طوب || Jouer aux balles *A.* کجّج *P.* کوی بازی کردن *T.* طوب اوینامق

On dit figur., À vous la balle, pour dire, c'est à vous à dire ou à faire quelque chose نوبت سکا کلدی — Et renvoyer la balle, pour dire, se décharger sur quelqu'un d'un soin, d'un travail *T.* بر مصلحتی آخرك اوزرینه تحمیل ایتمك Et en parlant de disputes, pour dire, faire retomber sur quelqu'un le trait qu'il a lancé *A.* ترامی بالمراجم *T.* طوقنقلی سوزی سویلیانه اعاده ایتمك || On lui renvoya sa balle سویلدیکی طوقنقلی سوزی کندوسنه اعاده ایلدیلر

BALLE, se dit aussi de petites boules de plomb, dont on charge les armes à feu *A.* بندق pl. بنادق *P.* مهره — گروهه *T.* قورشون || Balle de mousquet تفنك قورشونی — گروههٔ تفنگ — de pistolet طپانجه قورشونی

BALLES RAMÉES. Deux balles de mousquet attachées ensemble *T.* جفته قورشون

BALLE. Boulet dont on charge le canon *A.* کرة المدفع *P.* زوالهٔ توپ *T.* طوب کلّهسی — طوب یوالغی || Canon chargé à balle کلّهلو طوب Ce canon porte vingt-quatre livres de balle بو طوب یکرمی درت رطل کلّه چکر

BALLE D'AVOINE. La petite enveloppe qui couvre le grain de l'avoine *A.* قشارة الدوسر *P.* پوست دوسر *T.* یولاف صویندیسی

BALLE. Gros paquet de marchandises *A.* رزمة pl. رزام *P.* شدّ — پرونده *T.* دنك || Faire une balle رزمه ایتمك — دنك باغلمق Défaire une balle فسخ رزمه ایتمك — دنکی اچمق — دنکی چوزمك — فكّ عقد رزمه ایتمك || Il a envoyé une balle de livres بر دنك کتاب ارسال ایلدی

BALLON AÉROSTATIQUE. V. Aérostat.

BALLOT. Gros paquet de meubles ou de marchandises *A.*

یوکث دنکی .T بارخانه ـ تنگ ـ بلغنده .P عکام pl. عکم

BALLOTTADE. Saut d'un cheval qui jette les quatre pieds en l'air A. كلتة ـ كفتة .P پرتاو .T پرتاو آیاغیله درت آتمک ایلمسی

BALLOTTAGE. Action de ballotter A. مزالمة ـ مقارعة .P قرعه قرعه آتمه .T اندازی || Plusieurs élections se font par le ballottage امر انتخاب اکثریا علی طریق المقارعه تنظیم اولنور

BALLOTTE. Petite balle dont on se sert pour donner des suffrages A. کرة القرعة .P غالوکچۀ قرعه .T قرعه یوالغی || Toutes les ballottes ont été en faveur d'un tel قرعه کره‌لرینک مجموعی فلان کشینک طرفنه مساعد چیقدی

BALLOTTE. V. Marrube.

BALLOTTER. Se servir de ballottes pour donner les suffrages, ou pour tirer au sort A. طرح القرعة ـ طرح الازلام .P قرعه انداختن .T قرعه آتمق — Figur. Ballotter une affaire. La discuter, l'agiter de part et d'autre میانده طرح قرعۀ مشورت مصلحتک. حسن وقبحنی مطالعه ایله طرح قرعۀ ـ ایتمک استشاره ایتمک

BALOURD. Personne grossière et stupide A. جافی الخلق ـ نا تراش ـ قبا .T خورباد ـ درشت منش .P انبح

BALOURDISE. Chose faite ou dite mal à propos A. فعل غیر معقول ـ کلام غیر معقول .P کار نا هنجار ـ سخن نا هنجار .T یولسز لاقردی ـ یولسز ایش

Il signifie aussi, le caractère d'un balourd A. نبوح الطبیعة .P نا تراشلق ـ قبالق .T خوربادی

BALSAMIER DE LA MECQUE, ou BAUMIER. Arbre dont on tire le baume de la Mecque A. شجر البلسان .P درخت بلسان .T بلسنک آغاجی

BALSAMINE. Plante qu'on cultive dans les jardins A. فاغیة .P گل حنا .T قنه چیچکی

BALSAMIQUE. Il se dit des choses qui ont une propriété du baume A. ذو البلسانیّة ـ بلسانی .P بلسانناک .T بلسنکلو || Cette plante a une odeur balsamique بو نباتک بلسانیتلو ـ بر خاصیّت بر رایحۀ بلسانیه‌سی وار در une vertu balsamique ـ بلسانیه‌سی وار در — On dit, Un air balsamique, en parlant de celui qui s'exhale des plantes embaumées A. هواء فایح الروایح .P هوای عطرناک .T عطرتلو هوا البلسانیّه

BALUSTRADE. Assemblage de plusieurs balustres servant d'ornement et de clôture A. جلفق .P دارافرین .T طرابزان ـ پرمقلق || Balustrade de marbre رخامدن مصنوع دارافرین مرمر طرابزان ـ

Il signifie aussi, toute sorte de clôture qui est à jour A. سیاج .P چپر .T پرده ـ قورقولق

BALUSTRE. Sorte de petit pilier façonné A. عضد الجلفق pl. اعضاد الجلفق .P بازوی دارافرین .T پرمقلق قولی ـ طرابزان قولی — Il se prend aussi pour Balustrade. V. ce mot.

BALUSTRER. Orner de balustrade A. تزیین بالجلفق .P بدارافرین پیراستن .T پرمقلق ایله دوناتمق

BALUSTRÉ. A. مجلفق .P پیرابشیافتۀ دارافرین .T پرمقلق ایله دونادلمش

BALZAN. Il se dit d'un cheval noir, qui a des marques blanches aux pieds A. محجّل .P سپید پا .T سکیللو آیاغی

BALZANE. Marque blanche aux pieds d'un cheval A. تحجیل .P سپیدیٔ پا .T سکیل

BAMBIN. Nom qu'on donne à un enfant A. معصوم .P بیبک .T جوجوقجغز

BAMBOCHE. Il se dit d'une personne de petite taille A. بکباک .P کتال .T بودور || Cette femme est proprement une bamboche بو خاتون بکباکۀ مجسّدر ـ بو عورت بیاغی بر بدور در

BAMBOU. Espèce de roseau de canne légère et garnie de noeuds A. خیزران .P نی هندی ـ خیزران .T حایزران ـ هزاران || Canne de bambou خیزراندن مصنوع عصا

BAN. Mandement fait à cri public, pour ordonner ou pour défendre quelque chose A. اعلان بالمنادات ـ تنبیه بالمنادات .P بمعرفت منادی آگاه کردن .T دلّال معرفتیله بیلدرمک || On a publié, battu un ban dans toute l'armée, afin que tout le monde en soit averti اخبار ایچون اردو کیفیتی جملدیه ایچنده منادیلر چاغردوب اشاعۀ حال ایلدیلر

Il signifie aussi, exil A. نفی ـ اجلا .P شهر بدر .T سورکون || Il lui a été enjoint de garder son ban à peine de ... شو جهله مظهر تأدیب اولنه‌جغی انذار یله منفاسندن منفک اولماسی خصوصی کندویه تنبیه اولندی

On dit, Mettre quelqu'un au ban de l'Empire, pour dire, le déclarer déchu de sa dignité et de ses droits T. بر کمسنه‌نک یرینی حکّ ایتمک Et mettre une ville au ban de l'Empire T. بر بلده‌نک امتیازاتی قیدینی ترقین ایتمک

BANAL. Il se dit des choses à l'usage desquelles le seigneur a droit d'assujettir ses vassaux *T.* اعمال واستعمالنه مجبوريّت شرطيلـه موضوع اولان بكلك نسنه || Moulin banal, four banal, taureau banal اعمال واستعمالنه مجبوريّت شرطيله موضوع اولان بكلك دكرمان وبكلك فرون وبكلك بوغه

Figur. Témoin banal. Celui qui est toujours prêt à servir de témoin à tout le monde *A.* شاهد زور العامّه *P.* هرزه كواه *T.* عالم اورتالق شاهدى Et caution banale *A.* كفيل العامّه *P.* هرزه كفيل *T.* اورتالق كفيلى

Il signifie aussi, trivial *A.* مبتذل ـ مطرد *P.* هردم ـ زبانزد *T.* قوللنلمش ـ بز بان آورده || Louanges banales نعوت ومدايح مطرده Cette innovation est banale بو ابجـاد بغايـت مطرد ومبتذلدر

BANANIER ou FIGUIER D'ADAM *A.* انجير آدم

BANC. Long siége où plusieurs personnes peuvent s'asseoir *A.* مصطبـة ـ دكة *P.* بدواز *T.* اوتـراق ـ سكى || Banc de pierre احجاردن مصنوع بر قطعه مصطبه ـ Banc de galère. Une longue pièce de bois, sur laquelle sont assis les forçats pour tirer à la même rame *T.* جكديرجى اوتوراغى

BANC. La place destinée à certain ordre de personnes *A.* مقام *P.* جا *T.* ير || Le banc de la Noblesse زمرۀ اصحاب نسبك مقامى Le banc des députés de la ville وكلاى بلده‌نك مقامى

Il signifie aussi, écueil. V. Écueil et Barre dans le sens de banc de sable.

BANCROCHE. Celui qui a les jambes tortues *A.* منعرج الساقين *P.* كژ پا *T.* بجاقلرى بوكرى

BANDAGE. Lien qui sert à bander *A.* صرار pl. اصرّة ـ لفافة pl. لفايف *P.* پيچه ـ بند *T.* صارقى ـ طولاق ـ باغ || Faire un bandage صارقى ياپـمق ـ ترتيـب لفافه ايتمك Délier un bandage صارقى‌يى چوزمك ـ فسخ لفافه ايتمك || Il se dit aussi de la manière de bander quelque chose *A.* تلفيف *P.* اللفافة *T.* صارقى باغليشى *P.* بند پردازى || Un des grands secrets de l'art des chirurgiens, c'est le bandage فنّ جراحتك اعظم اسرارندن برى تلفيف لفافه ماده‌سيدر

Il signifie aussi, les bandes de métal qui servent à tenir en état les roues et d'autres machines *A.* اطار *P.* چنبر *T.* قصناق ـ چنبر || Le bandage de ces roues ne vaut plus rien بو تكرلكلرك چنبرلرى بوندنصكره ايشه يرامز

Et un instrument dont on se sert pour contenir les hernies *A.* صرار الفتق *P.* حصيه بند *T.* بند فتق ـ قاسيق صارقيسى || Bandage simple تك قاسيق صارقيسى Bandage double چفته قاسيق صارقيسى

BANDAGISTE. Ouvrier qui fait les bandages contre les hernies *A.* صانع اللفايف الفتق *P.* استاد حصيه بند *T.* طشاقچى

BANDE. Sorte de lien plat et large pour serrer quelque chose *A.* حزام ـ محزمة ـ وثاق *P.* بند *T.* قولان ـ باغلمه || Bande de fer دمور قولان ـ وثاق آهنين Bande de cuivre محزمۀ نحاسيه ـ باقر قولان La bande d'une saignée فصد اولنان قان آلنمش طمره صاريلان ـ طمرك اوزرينه صاريلان لفافه باغلمه

BANDE. Ornement plus long que large, qu'on joint à des meubles *A.* شريط *T.* شريت || Bande de velours قطيفه‌دن شريت

BANDE. Troupe, compagnie *A.* حزب pl. احزاب *P.* كروه *T.* بلوك ـ سورى || Une bande d'archers بر كروه كمانكشان Une bande de voleurs حزب قطّاع طريق ـ حزب حراميان ـ باشى بوش حرامى بلوكى Une bande de gens de guerre عسكرى طائفه‌سندن بر بلوك Les oiseaux vont par bandes قوشلر بلوك بلوك كزر ـ سورى سورى كزرلر

Il signifie aussi, parti ou ligue *A.* فرقة pl. فرق || Il est d'une autre bande آخر فرقه‌دندر

On dit, Faire bande à part, pour dire, se séparer de ceux avec lesquels on est en société *A.* اعتزال *P.* جدا شدن *T.* آيرلمق

En termes de Marine, Bande du Nord, c'est le côté du Nord, et Bande du Sud, le côté du Sud *A.* جهت شماليّة وجهت جنوبيّة *P.* سوى شمالى ـ سوى جنوبى *T.* يلدز طرفى ـ قبله طرفى ـ On dit qu'un vaisseau est à la bande, pour dire, qu'il est sur le côté كمى آلاباندە اوزرنده طورر

BANDES ligamenteuses, en termes d'Anatomie, ce sont trois bandes adhérentes à la tunique membraneuse du coecum *A.* حبال العفج

BANDEAU. Bande qui sert à ceindre le front et la tête *A.* عصابة *P.* سر بند ـ پيشانيبند ـ پنچه بند *T.* قاش بصدى ـ باش باغلمه‌سى || Bandeau de linge بزدن عصابه Bandeau de religieuse راهبه‌لرك باشه باغلدقلرى عصابه

Il se dit aussi d'une bande qu'on met sur les yeux de quel-

qu'un pour l'empêcher de voir *A.* غشاوة العين *P.* چشمپوش — *T.* کوز اورتوسی ـ کوز باغی پردهٔ چشم ـ || Les peintres et les poètes représentent l'amour avec un bandeau sur les yeux مصوّرین وشعرا تمثال عشقی دیدهٔ بیناسی غشاوه ایله مستور وپوشیده بر طفل نو رسیده اولدرق تصویر ایدرلر — On dit figur. Avoir un bandeau sur les yeux, pour dire, ne voir pas quelque chose, parcequ'on est préoccupé *T.* بصر بصیرت چشم بصیرت پوشیدهٔ پردهٔ ـ مستور غشاوهٔ غفلت اولمق غفلت اولمق — Et arracher le bandeau, pour dire, faire tomber le bandeau de dessus les yeux *T.* بر کمسنه‌نک دیدهٔ کوزندن پرده‌یی ـ بصیرتندن رفع غشاوهٔ غفلت ایتمک کوزینی آچدرمق ـ چیقارمق

Bandeau. Diadème dont anciennement les Rois se ceignaient la tête *A.* اکلیل pl. اکالیل *P.* پیشانیبند شاهی *T.* پادشاهک پیشانیبند شاهی‌یی باش کیمی || Ceindre le bandeau royal اکلیل ملوکاندیی تقلید سر افتخار ایتمک ـ بر سر ایتمک

BANDELETTE. Petite bande *A.* لفافة خفیفة *P.* بند ناریں *T.* انجه صارقی

BANDER. Serrer avec une bande *A.* شدّ الرباط ـ شدّ *P.* جراحت اوزرنده بندیدن *T.* باغلمق || Bander une plaie یاره‌یی باغلمق ـ شدّ ضماد ایتمک

Et mettre un bandeau sur les yeux *A.* شدّ الغشاوة علی العین *P.* چشمرا بستن *T.* کوزی باغلمق || Bander les yeux à quelqu'un qu'on reçoit dans une place de guerre بر قلعه ایچنه مأذون دخول اولان کشینک کوزینه شدّ غشاوه ایتمک ـ کوزلرینی باغلمق Bander les yeux d'un criminel à qui on va couper le cou مظهر سیاست اوله‌جق کمسنه‌نک کوزلرینی باغلمق

Bander. Tendre quelque chose avec effort *A.* تتر ـ تنتیر ـ تمله ـ تغریق *P.* توتیر *T.* کرمک ـ طولدرمق || Bander un arc توتیر قوس ایتمک ـ تنتیر قوس ایتمک ـ تملهٔ قوس ایتمک — un pistolet پشتوی یایی طولدرمق ـ تمله قوس ایتمک — پشتوی قورمق ـ تنتیر ایتمک Le vent bandait les voiles یلکنلری طولدرر ـ روزکار کمینک یلکنلرینی تملئه ایدر ایدی ایدی V. Tendre. — On dit figur. Bander son esprit, Avoir l'esprit bandé, pour dire, s'appliquer avec grande contenance d'esprit *T.* عقلی کرمک

Se bander. Se roidir opiniâtrement contre quelqu'un *A.* تشدّد *P.* سختی نمودن *T.* قاتیلشمق || Cette ville est pleine de divisions, les habitans se sont tous bandés les uns contre les autres بو بلده‌ده شقاق واختلاف واقع اولوب جملهٔ اهالی تعاند ومخالفتده اظهار تشدّد ایتمشلر در

Bander. Être tendu *A.* انتتار *P.* تنجیده بودن *T.* کرلمک || Cette corde bande trop بو جبلک انتتاری زیاده در

Bandé. *A.* منتتر ـ موتر ـ متغرّق *P.* تنجیده *T.* کرلمش ـ طولدرلمش

BANDEROLE. Espèce d'étendard que l'on met pour ornement *A.* سرقة pl. سرق *P.* سره *T.* شنلک بیراغی || Un vaisseau avec ses banderoles سرق فاخره ایله آراسته بر قطعه سفینه شنلک بیراقلریله دوناتمش سفینه

BANDIÈRE. V. Bannière.

BANDIT. Vagabond malfaisant *A.* متزابل pl. متزابلین ـ ملغفة *P.* رهزن ـ دزد هرزه گرد *T.* ازباندید — Il se dit par extension des gens sans aveu. V. Aveu.

BANDOULIER. Brigand qui vole dans les montagnes *A.* قاطع الطریق pl. قطّاع الطریق *P.* رهزن *T.* یول کسیجی || Il a été volé par les bandouliers قطّاع طریق طرفندن صویلمشدر Une troupe de bandouliers بر گروه رهزنان

BANDOULIÈRE. Bande de cuir, qui sert aux cavaliers pour porter leur mousqueton, et aux fantassins, pour y attacher leur fourniment *T.* پلاشقه قولانی ـ تفنک قولانی || Ce cavalier portait son mousqueton pendu à sa bandoulière بو سواری نفری تفنکنی قولانه آصلمش اولدرق حامل ایدی

BANLIEUE. Une certaine étendue de pays qui est autour d'une ville, et qui en dépend *A.* ناحیة ـ رستاق ـ سواد *P.* قلمرو *T.* قضا || La banlieue de Paris پارس ـ سواد مدینهٔ پارس فلان قریه Ce village est dans la banlieue de Paris قضاسی پارس ناحیه‌سی داخلنده در

BANNE. Grosse toile qui sert ordinairement à couvrir les grains et autres marchandises qui sont dans les bateaux *A.* غاشیة *P.* پوشش *T.* تنته || Mettre une banne sur un bateau de peur de la pluie et de la chaleur باراندن وحرارت شمسدن قایغک اوزرینه ـ احترازاً قایغک اوزرینه بسط غاشیه ایتمک تنته سرمک

BANNER. Couvrir avec la banne *A.* ستر بالغاشیة *P.* پوشیدن *T.* تنته ایله اورتمک

BANNIÈRE. Enseigne, drapeau *A.* رایت pl. رایات *P.* بیراق *T.* بیراق || Arborer la bannière نشر ـ رفع رایت ایتمک بیراق آچمق ـ بیراغی گشاد ایتمک ـ رایت ایتمک Trafiquer sous la bannière de Russie روسیه بیراغیله تجارت ایتمک Se ranger sous la bannière de quelqu'un فلانک بیراغی آلتنه کیرمک

Il signifie aussi, l'étendard d'une église, d'une confrérie *A.* لوا pl. الویة *P.* سنجق *T.* سنجاق || Aller au devant de quelqu'un avec la croix et la bannière صلیب شریف ولوای میمنت ردیف نشانلرینی کوتوررک برکمسنه نک استقبالنه وارمق

BANNIR. Condamner par autorité publique à sortir d'un État *A.* اجلا ـ نفی *P.* بیرون از دیار راندن *T.* سورمک || Bannir à son de trompe صدای نفیر ایله اعلان نفی ایتمک ـ ترانپته چالدررق نفیی اشاعه ایتمک Bannir à perpétuité بر وجه تأبید نفی ایتمک Bannir du royaume داخل ملکدن نفی ایتمک

Il signifie aussi, chasser, éloigner, exclure *A.* تبعید ـ طرد *P.* بر طرف کردن ـ بیرون راندن *T.* قوغمق || Il faut bannir les médisans des bonnes compagnies فتّال وبد زبان کمسنه لرک مجالس ظرفادن طرد وتبعیدلری اقتضا ایدر

Se bannir d'une compagnie, signifie, s'abstenir d'y aller *T.* کتمکدن تنحّی ـ جمعیته وارمقدن اختیار مباعدت ایتمک ومباعدت ایتمک

Bannir, dans le sens d'éloigner de soi, se dit figur. de diverses choses *A.* اذهاب ـ اماطة ـ ازالة ـ دفع *P.* دور کردن *T.* کیدرمک || Bannir le vice ازالة ـ دفع مساوی ایتمک کافهٔ اسباب خوف Bannir toute crainte آثار مساوی ایتمک کلیّاً اماطهٔ شرم وحیا toute honte وخشیتی اذهاب ایتمک Bannir le chagrin de son esprit ازالهٔ لوح دروندن ایتمک کدورت اندوه ومغمومیّت ایتمک Bannir un ingrat de sa mémoire برکافر نعمتک نامنی لوح خاطردن ازاله ایتمک صحیفهٔ حافظه‌دن ازاله وامحا ایتمک ـ

Banni. *A.* منفی *P.* نفی کرده ـ بیرون از دیار رانده *T.* سورلمش || Obtenir le rappel d'un banni برمنفینک اطلاقنی تحصیل ایتمک ـ Il se dit aussi d'un homme odieux à qui toutes les portes sont fermées *A.* مردود *P.* نا مقبول *T.* براغیلوب آتلمش || Il est banni de partout هرطرفدن مردود ومطرود در

Cette opinion, ce système est banni de toutes les écoles بو مذهب وبو اصول جمیع مدرسه لرده مردود ونا مقبولدر

BANNISSABLE. Qui doit être banni *A.* واجب ـ مستحق النفی *P.* سزاوار النفی *T.* شایان نفی آدم سوریلدجک

BANNISSEMENT. Condamnation à être banni par autorité de Justice *A.* نفی *P.* از دیار بیرون رانی *T.* سورکونلک || Être condamné à un bannissement perpétuel حقنده نفی ابدی حکمی جریان ایتمک long bannissement نفی مدید

BANQUE. Le lieu où un homme qui fait commerce d'argent, exerce sa profession *A.* دکّان الصیرفی *P.* کربهٔ درمگزبین *T.* صرّاف دکّانی || Porter de l'argent à la banque صرّاف دکّانه اقچه کوتورمک ـ Il se dit aussi, de l'état de la fonction de celui qui fait un tel commerce *A.* حرفة الصیرفیّة *P.* درمگزبینی *T.* صرّافلق || Faire la banque صرّافلق ایتمک Ce négociant entend bien la banque بو بازرکانک صرّافلق حرفتنده مهارتی وار در

Banque, signifie aussi, une caisse publique dans laquelle l'argent des particuliers est en dépôt *A.* خزانة الاموال العامّة *P.* بنچ شهرنده *T.* بکلک صندوغی || La banque de Vienne کانن بکلک صندوغی

BANQUEROUTE. Faillite *A.* افلاس *P.* خشتگی ـ شکسته حالی *T.* افلاس ـ افلاس کاذب || Banqueroute frauduleuse مفلسلک افلاسه چیقمق Faire banqueroute حیله‌لو مفلسلک ـ خادع

BANQUEROUTIER. Celui qui a fait banqueroute *A.* مفلس pl. مفلسون *P.* شکسته حال ـ خشته ـ ونگ *T.* مفلس

Il se dit aussi, de tout débiteur qui abandonne ses biens à ses créanciers, faute de pouvoir payer *A.* معسر ـ معدم *P.* نا بودمند *T.* یوخسول || Il a tant fait de folles dépenses, qu'il a été obligé de se déclarer banqueroutier مجنونانه ایتدیکی مصارف کثیره تقریبیله معدم اولدیغنی اعلانه مجبور اولمشدر

BANQUET. Festin, repas magnifique *A.* ولیمة *P.* جشن *T.* ضیافت || Banquet somptueux طمطراقلو ضیافت ـ ولیمهٔ جلیله ـ On nomme Banquet royal, un repas de cérémonie où le Roi mange en public avec toute sa famile *A.* مائدة الملک *P.* پادشاه سفره‌سی *T.* مائدهٔ ملوکانه ـ سفرهٔ شاهی

BANQUETTE. Terme de fortication. Petite élévation de terre, pour tirer par dessus le parapet d'un bastion, ou le revers d'une

tranchée *T.* بابا سکردمی

Banquettes, au pluriel. Petits bancs placés dans les salles de spectacles, et où s'asseyent les assistans *A.* قعیدة *P.* نشیمن ـ نشستگاه *T.* اوتوراق تختهسی

BANQUIER. Celui qui fait commerce d'argent *A.* صیرفی pl. صیرفیون *P.* درمگزین *T.* صرّاف ‖ Les banquiers de Lyon فلان شهرک صرّافانی

BAPTÊME. Ablution religieuse qui, chez les Chrétiens, est un sacrement *A.* معمودیّت ‖ Le sacrement de baptême تقدّس بالمعمودیّة Le péché originel est effacé par l'eau de baptême زلّهٔ قدیمهٔ بنی آدم شستهٔ ماء مبارک معمودیّت اولدرق محو اولور Tenir un enfant sur les fonts de baptême بر صبیّ نوزادهیی لدی التعمید برداشتهٔ دست عبادت قلمق Nom de baptême لدی التعمید وضع اولنان اسم Dans les premiers siècles de l'Église, on conférait le baptême par immersion دین مبین عیسانک اوائل ظهورنده رسم مبارک تعمید علی وجه التغطیس اجرا اولنورایدی Baptême par aspersion برش الماء اجرا اولنان رسم معمودیّت

BAPTISER, ou BATISER. Conférer le baptême *A.* تعمید ‖ On baptise avec de l'eau au nom du Père, et du Fils, et du Saint-Esprit رسم مبارک معمودیّت باسم الاب والابن وروح المقدّس ما ایله اجرا اولنور

BAPTISMAL. Qui appartient au baptême *A.* معمودی ‖ L'eau baptismale ماء معمودی

BAPTISTAIRE. Il ne se dit qu'avec les mots Registre et Extrait *A.* سند المعمودیّة ـ دفتر المعمودین *T.* تعمید اولنمش صبیانک بر جوجوغک معمودیّتی سندی ـ دفتری

BARAGOUIN. Langage corrompu et inintelligible *A.* لثلثة *P.* زبان نا درست *T.* بوزوق دیل ‖ Je ne comprends pas son baragouin لثلثهٔ کلامنی فهم ایدهمم

Il se dit aussi, des langues qu'on n'entend pas, et qui n'ont aucun rapport avec la langue française *A.* مراطنة *P.* زبان بیگانه *T.* اجنبی دیلی ‖ Ces Allemands nous étourdissent par leur baragouin شو آلامانلولرک مراطنهلری باشمزی سرسم ایدر

BARAGOUINER. Parler en termes impropres, barbares *A.* تکلّم بسوء التعبیر *P.* سخن بد راندن *T.* قبا سوز ایله سویلمک

Il signifie aussi, prononcer confusément, parler inintelligiblement *A.* تلثلث الکلام ـ لغلغة *P.* سخن پیچاپیچ گفتن *T.* قاریشق بر دیل سویلمک ‖ Cet homme ne fait que baragouiner فلانک کلامی ـ فلان کشی تلثلث کلام ایدر لثلثهدن عبارتدر

On le dit aussi, d'une langue qu'on n'entend pas, et qui n'a aucun rapport avec la langue française *A.* تراطن *P.* بزبان بیگانه سخن گفتن *T.* اجنبی بر دیل سویلمک

BARAGOUINEUR. Celui qui parle mal une langue *A.* لثلاث *P.* نا درست گوی *T.* بوزوق دیل ایله سویلییجی

BARAQUE. Hutte que font les soldats pour se mettre à couvert *A.* دیماس pl. دیامیس ـ عریش pl. عرش *P.* کازه *T.* زمنیک ‖ Sitôt qu'on fut arrivé, on fit des baraques وصوللری عقیبنده زمنیکلر احداثنه مبادرت ایتمشلردر ـ C'est aussi un terme de dénigrement, en parlant d'une maison mal bâtie. V. Cabane.

BARAQUER, ou SE BARAQUER, Faire des baraques *A.* اتّخاذ العریش *P.* کازه پرداختن *T.* زمنیک ایدنمک ‖ Les soldats n'eurent pas le temps de se baraquer عسکری نفراتی زمنیک ایدنمکه وقت بولهمدیلر

BARATTE. Sorte de vaisseau de bois, dans lequel on bat le beurre *A.* ابریج pl. اباریج ـ ممخض pl. مماخض *P.* شیرزنه *T.* بایق ـ انین ـ بستو

BARATTER. Remuer du lait, pour faire du beurre *A.* مخض زبد ـ امخاض اللبن ـ اللبن *P.* شیرزدن *T.* سودی چالقیوب یاپمق

BARATTERIE. Tromperie d'un patron de navire *A.* خیانت *P.* دغلبازی *T.* حیلهکارلق

BARBACANE. Petite ouverture pratiquée dans les murs des forteresses *A.* ثقبة السور *P.* سوراخ بارو *T.* مازغل دلیکی

BARBARE. Cruel, inhumain *A.* عدیم الرحم ـ قسی *P.* سختدل ـ بیرحم *T.* مرحمتسز ـ قاتی ‖ Ame barbare, coeur barbare قلب قسیّ عدیم الرحم N'attendez aucune miséricorde de ces gens-là, ce sont des gens barbares بوآدملر قسوت قلب ایله مجبول کسانهدن اولدقلری حسبیله کندولردن بر درلو رحم وشفقت مأمولنده اولمه

Il signifie figur. sauvage, qui n'a ni lois, ni politesse *A.* امّی ـ جاهل pl. جهلا pl. اهل الجهالة ـ جهلة ـ ارباب الجهالة *P.* خام ـ وحشی ـ خورباد *T.* خوبراد ‖ C'est un peuple barbare جهالت اخلاق ـ جاهل بر قومدر ـ خام وامّی بر ملتدر

وآداب ايله مألوف بر طايفه در

On dit, L'irruption des barbares اقوام جهلانک استيلاسی امم وحشيه‌نک تسلط واستيلاسی — C'est un vrai barbare صرف بر آدمی آدمدر Les anciens Grecs et les Romains traitaient de barbares tous ceux qui n'étaient pas de leur nation يونان قديم ورومانيون كندو ملتلرندن اولميان كافهٔ مللی امی وجاهل عد ايدرك حقلرينه اول وجهله معامله ايدرلر ايدی

Barbare, en matière de langage, se dit des termes qui sont impropres *A.* بين الفظاظة — غليظ — خشن *P.* درشت *T.* قبا || Cette manière de parler est barbare بو كونه نطق وتكلم كلمات غليظه درشت وغليظدر Ces termes sont barbares لسان بين — لسان غليظ Langue barbare خويراد سوزلر در — الفظاظة

BARBAREMENT. Cruellement *A.* بالقسوة — بالشدة *P.* با حقنه *T.* قاتيلق ايله سختدلی || Il a été traité barbarement بالقسوة والشدة معامله اولندی

Figur. Sans politesse *A.* بالفظاظة — بالغلظة *P.* با درشتی *T.* قبالق ايله — قباجه || Ces peuples vivent barbarement اقوام مذكوره صورت غلظتده كچينورلر C'est parler barbarement قباجه بر سويليشدر

BARBARESQUE. Qui appartient aux peuples de Barbarie *A.* مغربی — بربری || Navire barbaresque مغربی كميسی — Il se prend aussi substantivement, pour signifier ces peuples mêmes *A.* بربر pl. برابره — مغربی pl. مغاربه *T.* غرب اوجاقلری مغربيلر — مرابط اوجاقلری خلقی — خلقی || Être en guerre avec les Barbaresques غرب اوجاقلريله سفر اوزره اولمق مغاربه ايله جنك اوزره اولمق —

BARBARIE. Cruauté, inhumanité *A.* قسوة القلب *P.* سختدلی *T.* مرحمتسزلك || Tout le monde déteste la barbarie de ces peuples بو خلقك قسوت قلبی منفور عالمدر

Barbarie. Manque de politesse *A.* فظاظت — غلظة الخلق *P.* جهالت — درشتخويی — خورپادی *T.* جويرادلق || La barbarie était grande en ce temps-là اول وقتلرده غلظت اخلاق درجهٔ اعلاده ايدی Le Roi François Premier a rétabli les Belles-Lettres en France, et en a chassé la barbarie اولكی فرانچسقو نام فرانسه قرالی درون ملكنده فنون ومعارفی احيا وظلمت جهالتی رفع واصحا ايلدی

BARBARISME. Faute de diction *A.* لحن *P.* خطای سخن *T.* سوز بوزوقلغی — نا راستی سخن || Le barbarisme et le solécisme sont deux grands vices d'élocution لحن نطق وتعبير وسقامت كلام ايكی كونه عيب عظيمدر

BARBE. Poil du menton *A.* لحية pl. لحا *P.* ريش *T.* صقال || Barbe grise *A.* لحيهٔ متوشيه — لحيهٔ شمطا — لحيهٔ شيبا *P.* قير سرپمش — قيرغل صقال — قير صقال *T.* ريش دو موی اق صقال Barbe blanche *A.* لحيهٔ بيضا *P.* ريش سفيد *T.* قبا صقال Grande barbe *A.* لحيهٔ مكنفه *P.* ريش بلمه *T.* تراش صقال Faire sa barbe *A.* احتلاق *P.* تراش موكردن *T.* صقالی — تلوين لحيه ايتمك Se peindre la barbe اولمق بوياملق

On appelle Barbes, des bandes de toile ou de dentelle, qui pendent aux cornettes des femmes *A.* هدب *P.* ريشه *T.* صچاق

Barbe de coq. Les deux petits morceaux qui pendent sous le bec des coqs *A.* عثنون الديك — رعثة *P.* ريش خروس *T.* خروسك بيونی آلتنده‌كی ايبك

Barbes d'épi. Les pointes des épis *A.* خادشة *P.* سرداسه *T.* بشاق قلچغی اوجی

Barbe-de-Bouc. Plante laiteuse *A.* لحية التيس *P.* مارند *T.* تكه صقالی — Barbe-de-chèvre. Plante *A.* لحية المعزة — Barbe-de-Jupiter. Arbrisseau *A.* لحية الراعی — Barbe-de-Moine, ou Cuscute *A.* كشوث — زحموك *P.* افتيمون *T.* باغ صرمشغی — Barbe-de-Renard, ou Tragacanthe. Plante épineuse *A.* قتاد

Sainte-Barbe. L'endroit du vaisseau où l'on tient la poudre *T.* كمينك سانته باربه‌سی

BARBEAU, ou BLUET. Petite plante *A.* اخراس الكلب *P.* چشمك

BARBERIE. L'art de raser *A.* فن التحليق — فن الايسا *P.* پيشهٔ مو تراشی *T.* بربرلك — Et le lieu où l'on fait la barbe *A.* دكان الحلاق *P.* كربهٔ تراشگر *T.* بربر دكانی

BARBET. Chien à poil long *A.* كلب اوبر *P.* سگ دراز مو *T.* تويی اوزون كوپك

BARBIER. Celui qui fait la barbe *A.* حلاق *P.* بربر — مو تراش *T.* بربر

BARBIFIER. Raser, faire la barbe *A.* تحليق — ايسا *P.* مو تراش كردن *T.* تراش ايتمك

BARBIFIÉ. *A.* محلق *P.* تراش کرده *T.* تراش اولمش

BARBON. Vieillard. Terme de dénigrement *A.* متهرم ـ هرم *P.* کهنه سال *T.* قوجامش || Les jeunes gens se moquent des barbons اهل شباب اولنلر قوجامشاری محل استهزا عد ایدرلر

BARBOTER. Marcher dans la boue humide, s'y crotter *A.* ارتطام ـ تسوخ *P.* پا در گل شدن *T.* آیاغی جاموره باترمق

BARBOTEUR. Canard privé *A.* اوز اهلی *P.* مرغاب خانگی *T.* اواوردکی

BARBOTEUSE. Femme de mauvaise vie, qui sollicite les hommes dans la rue *A.* هلوك ـ مرطوبة ـ دردب *P.* غر هرزه تاز *T.* سوقاق سپورکه‌سی

BARBOTINE. Semence amère propre à faire mourir les vers qui s'engendrent dans le corps humain *T.* خراسانی

BARBOUILLAGE. Mauvaise peinture *A.* لواثة الصباغ *P.* آلایش رنگ *T.* بویا بیلاشغی || Ce n'est pas là de la peinture, ce n'est que du barbouillage بو نقش دکل محضا بر کونه بویا بیلاشغیدر

Il se dit aussi d'un récit, d'un raisonnement embrouillé *A.* ثغثغة ـ مجمجة *P.* گفتار شوریده *T.* مش باش سوز || On ne comprend rien à ce barbouillage بو مش باش صحبتدن بر شئ آکلاشلمز

BARBOUILLER. Salir *A.* تلتيخ ـ تلطيخ ـ ايساخ ـ توسيخ *P.* تلويث ـ شوخکين ساختن ـ چرك آلود کردن ـ آلودن *T.* مردارلمق ـ کيرلتمك ـ بيلاشدرمق || Barbouiller le visage چهره‌یی آلودهٔ چرك ایتمك ـ چهره‌یی تلطیخ ایتمك
Il est tout barbouillé d'encre سر تا پا مرکب ایله آلوده در بسبتون مرکبه بیلاشمشدر ـ

Il se dit aussi pour Prononcer mal, parler sans ordre *A.* ثغثغ ـ مجمجة *P.* پریشانگویی نمودن *T.* مش باش سویلمك || Cet homme barbouille, on ne l'entend pas شو آدم ثغثغ ایدر نه ثغثغ ایدر کلامی فهم اولنمز Qu'est-ce qu'il barbouille? ـ مش باش سویلدیکی ندر Il a barbouillé tout le long de son discours بسط ایلدیکی مقاله سرتا سر ثغثغدن عبارت ایدی
ـ On dit aussi, Barbouiller un récit, pour dire, l'embrouiller حکایه‌یی مش باش نقل ایتمك ـ حکایه‌ده ثغثغ کلام ایتمك

Il signifie aussi, peindre grossièrement *A.* تلويث بالصباغ *P.* برنگ شوخناك آلاییدن *T.* بویا ایله بیلاشدرمق

On dit, Barbouiller du papier, pour dire, mal écrire *A.* ترميج الصحيفة ـ تطيين الصحيفة *P.* کاغذرا آلوده کردن *T.* کاغذ بیلاشدرمق ـ کاغدی قره‌لیوب بیلاشدرمق || Cet homme a barbouillé bien du papier en sa vie, et n'a jamais écrit une ligne qui vaille فلان آدم مدت عمرنده صحایف کثیره ترمیجنه اشتغال ایله شایان نظر التفات اولجق بر سطر تحریرینه موفق اولمدی

On dit figur., qu'un homme s'est bien barbouillé, pour dire, qu'il a gâté sa réputation صیت ونامنی چرك عیب ایله صیت ونامنی آلودهٔ چرك عیب ایلدی ـ تطیین ایلدی ـ نام وشانند ایراث شین ایلدی ـ Il s'est bien barbouillé dans sa compagnie زمره‌سی ایچنده صیت ونامنی آلودهٔ چرك عیب ایلدی

BARBOUILLÉ. *A.* ملطخ ـ ملوث ـ موسخ *P.* چرك آلود ـ آلوده ـ وسخناك *T.* کیرلو ـ بیلاشق

BARBOUILLEUR. Artisan qui peint grossièrement *A.* صباغ ردئ العمل *P.* رنگرز زشتکار *T.* قبا بویاجی

Il se dit figur. d'un méchant écrivain *A.* مرمج الصحايف *P.* آلایشزن صحایف *T.* کاغد بیلاشدریجی

Il signifie aussi, bavard, inintelligible *A.* ثغثاغ *P.* پریشان گفتار *T.* مش باش سویلر

BARBU. Qui a de la barbe *A.* ملتحی *P.* لحیه ـ ریشدار *T.* صقاللو || Cette femme est barbue comme un homme شو عورت ارککك کبی لحیه دار در

BARD. Civière à bras sur laquelle on porte des pierres et autres choses semblables *A.* اصيص *P.* زنبر *T.* تسکره ـ تکنه

BARDACHE. Jeune homme dont les pédérastes abusent *A.* عصيد ـ مخنث *P.* کنگاله ـ سابوره *T.* ککز ـ پشت

BARDE. Espèce d'armure faite de lames de fer, pour couvrir le poitral et les flancs du cheval *A.* تجفاف pl. تجافيف *P.* برگستوان *T.* کچیم ـ جوقال

BARDEAU. Petits ais minces et courts dont on couvre les maisons *A.* وشيع *P.* پرواره *T.* سندره تختهسی

BARDELLE. Espèce de selle *A.* اکاف *P.* پالان *T.* پالان

BARDER. Armer et couvrir de barde *A.* الباس التجفاف *P.* برگستوان زدن *T.* جوقال کیدرمك ـ جوقال اورمق

BARDÉ. *A.* ملبس بالتجفاف *P.* برگستوان پوش *T.* جوقاللو

BARDEUR. Qui porte un bard *A.* حامل الاصيص *P.* زنبر

تکنه‌جی .T کش

BARDIS. Séparation de planches qu'on fait à fond de cale pour charger des blés .A فواصل الانبار السفينة .T کمی انبارلرینک بولمدلری

BARDOT. Petit mulet qui est ordinairement à la tête des mules .A رأس القطار البغال .P سر قطار استران .T قاطر سوری بسنک باشی

BARET. Cri d'un éléphant .A قبع .P بانک پیل .T فیلک سسی ـ باغرمه‌سی

BARGUIGNAGE. Difficulté à se résoudre .A عدال .P بیقراری بوقدر .T ذهن عقل قرارسزلغی || Point tant de barguignage بوقدر عدال وتردّدک یری یوقدر ـ عدال وتردّد اقتضا ایتمز

BARGUIGNER. Avoir de la peine à se déterminer .A تردّد ـ عقل قرارسز اولمق .T بیقراری نمودن .P معادلة ـ تذبذب || Il a été deux mois à barguigner, avant que de rien conclure ایکی آی قدر هیچ بر شیٔ عقد ایده‌میوب حال تردّدده اوزره ایدی Il ne faut pas tant barguigner pour dire son opinion رأیینی بیان ایلمکده اولقدر تردّد لازم دکلدر

BARGUIGNEUR. Qui barguigne .A متذبذب ـ متردّد الرأی الفکر .P رأیبنده ـ رأیبنده قرار ویرمیان .T سست اندیشه قرارسز

BARIL. Sorte de petit tonneau .A فنطاس صغیر .P فید ـ .P vul. جلکچه .T وارول || Baril d'huile, baril de moutarde, baril de poudre روغن وخردل وباروت وارولی

BARILLET. Petit baril .A فنطاس اصغر ـ فنطاس مختصر .P vul. جلک .T کوچک وارولجغز

BARIOLER. V. Bigarrer.

BARIOLAGE. V. Bigarrure.

BARLONG. Qui est d'une longueur mal proportionnée .A طویل قبیح الهیئة .P دراز نا زیبا .T یاقشقسز اوزون

BAROMÈTRE. Instrument servant à faire connaître la pesanteur de l'air .A میزان الهوا || Ce baromètre est fort juste بو میزان هوا بغایت صحیح ومستقیمدر On prévoit ordinairement par le baromètre, si on aura de la pluie ou du beau temps بارانک ظهور ایدوب ایتمیه‌جکی وهوانک لطیف اولوب اولمیه‌جغی میزان هوا واسطه‌سیله مقدم استدلال اولنور

BAROQUE. Perle d'une rondeur fort imparfaite .A لؤلؤ ناقص pl. لآلی ناقصة التدویر .P مروارید نا هموار .T اندامسز اینجو ـ پورتقال اینجو

Figur. Irrégulier, inégal .A مشوّش .P نا در برابر ـ پریشان .T تشوّش حال || Un aspect baroque بوکری ـ اکری ـ قارشق Expression baroque تعبیر نا هموار ایله مجبول بر ذهن پریشان Figure baroque چهرهٔ نادر برابر

BARQUE. Petit vaisseau pour aller sur l'eau .A زورق pl. زوارق .P زورق .T تکنه ـ قایق || Barque de pêcheur بالقچی تکنه‌سی Barque de passage کچید تکنه‌سی Barque longue زورق ـ طویل اوزون تکنه Conduire la barque زورقی سوق ایتمک Barque d'avis خبر قایغی Le patron de la barque قایق رئیسی — On dit figur., Conduire la barque, pour dire, conduire quelque entreprise ادارهٔ کشتئ امور ایتمک Et qu'un homme conduit bien sa barque, pour dire, qu'il conduit bien ses affaires فلان کشی کشتئ اموریني ماهرانه اداره ایدر

BARQUEROLLE. Petit bâtiment sans mât, qui ne va jamais en haute mer .A بستوق .P ناو .T جرنیق

BARRAGE. Certain droit qu'on lève sur les bêtes de somme et les chariots .A مکس .P باج .T باج ـ قرطل

BARRAGER. Celui qui reçoit le droit de barrage .A ماکس .P باجدار ـ راهدار .T باججی

BARRE. Pièce de bois, de fer etc. étroite et longue .A شزیب ـ قضیب .P تیر .T چیبوق || Barre de bois شزیب الخشب ـ آغاج چیبوق Barre de fer حدید ممطول ـ قضیب الحدید ـ دمور چیبوق

Il se dit aussi, d'une pièce qu'on met derrière une porte pour la fermer .A کتیفة ـ لزاز ـ مترس ـ سطام ـ ضبّة .P پاند ـ زرفین ـ بسکله .T طرقاز || Il serait malaisé d'enfoncer cette porte, il y a une bonne barre بو قپونک وراسنده مترس قوی اولدیغندن کسری عسیر ودشوار در

On dit figur. Cette promesse, ce billet est de l'or en barre, pour dire, que c'est une promesse sur laquelle on peut compter, un billet qui sera payé بو وعد وبو تحویل صافی بر بر سبیکه آلتون پارچه‌سیدر ـ سبیکه آلتوندر

On dit d'un homme, qu'il est raide comme une barre de fer, pour dire, inflexible, intraitable دمور قازیق کبی صلب وشدید در Et qu'il est une barre, pour dire, qu'il est ferme, inébranlable پولاد کبی بر آدمدر

BARRE. Trait de plume que l'on passe sur un acte pour l'an-

nuler, ou sous quelques mots, pour les faire remarquer *A.* خطّ البطلان - خطّ *P.* کشد *T.* جیزکی || Tirez une barre sur ces mots, pour les effacer بو الفاظی محو ایچون اوزرنده خط بو الفاظی جیز - بطلان کشیده ایله Faites une barre sous ces mots, pour les faire remarquer بو الفاظک زیرنده لاجل الاشاره بر خطّ کشیده قل — Il se dit aussi d'une ligne qu'on tire à la fin d'un écrit *A.* خطّ الختام - خطّ الاتمام

Barre. Un banc de sable qui barre une rivière *A.* کثیب pl. اکثبة الضحل *P.* تودهٔ ریگ *T.* قوم بیغندیسی الضحل || La barre de Bayonne بایونه دکزندەکی قوم بیغندیلری La barre de l'embouchure du Danube طونه نهری بوغازندەکی طونه نهری بوغازندەکی قوم بیغندیلری - اکثبة الضحل متراکمه

BARRES. Cette partie de la mâchoire du cheval, sur laquelle le mors s'appuie *A.* فکّان الفرس *P.* جانهٔ اسب *T.* داماغنک جکدلری || Ce cheval a les barres usées بو بارکیرک جکدلری فرسوده در

BARREAU. Barres qui grillent les fenêtres ou les portes *A.* شبّاکة pl. شبّاک *P.* غلبکن *T.* پرمقلق || Les barreaux d'une fenêtre *A.* شبّاک الروزن *T.* پنجره پرمقلغی Il passa au travers des barreaux پرمقلق آره‌سندن مرور ایلدی

Il signifie aussi, le lieu où se mettent les avocats pour plaider *A.* مقام المکافلین المخاصمات || Fréquenter le barreau مکافلین مخاصماته مخصوص اولان مقامه متردّد اولمق - On dit, Quitter le barreau, pour dire, quitter la plaidoirie *T.* تکافل مخاصمات - تکافل مخاصمات حرفتندن فارغ اولمق - کارینی ترک ایتمک — Il se dit aussi, de tout le corps des avocats *A.* زمرة المکافلین المخاصمات || Tout le barreau est de cet avis مکافلین مخاصمات زمره‌سنک جماعه‌سی بو رایده درلر

BARRER. Fermer avec une barre par derrière *A.* ضرب اللزاز - وضع اللزاز *P.* بسکلد زدن - پاند زدن *T.* طرقاز اورمق - طرقاز ایله قپامق || Barrer une porte قپویی ضرب لزاز ایله قپویی طرقاز ایله قپامق - اغلاق ایتمک

Et tirer des traits de plume sur quelque écrit, pour effacer les mots *A.* امرار القلم البطلان - نسخ *P.* کشد بطلان زدن *T.* بوزمق - جیزمک - خط بطلان کشیدن - || Il faut barrer ces deux lignes-là بو ایکی سطر اوزرنده امرار قلم بطلان جیزملودر - بو ایکی سطری نسخ ایتملودر - اولنمق اقتضا ایدر

On dit, Barrer quelqu'un, pour dire, lui faire rencontrer des obstacles *A.* احداث الموانع - اعتراض *P.* مانع پیدا کردن *T.* آلیقویمق - منع ایتمک || On l'a barré dans tous ses projets تدبیر وترتیبلربنک مجموعنه احداث موانع اولندی — Et figur. Barrer le chemin à quelqu'un, pour dire, l'empêcher d'avancer sa fortune *T.* بر کمسنه‌نک طریق اقبالنه حوائل اقبالی یولنک اوکنی کسمک - حواجز ومعترضات ایتمک

Barrer les veines d'un cheval. C'est y mettre le feu, pour arrêter l'écoulement des mauvaises humeurs *A.* کیّ *P.* سوختن *T.* یاقمق || Il faut barrer les veines à ce cheval بو آتک طمرلرینی یاقمق اقتضا ایدر

BARRETTE. Sorte de bonnet *A.* برطل pl. برطلة *T.* برطه

BARRICADE. Espèce de retranchement fait à la hâte avec des tonneaux, des paniers chargés de terre, ou avec des arbres etc., pour mettre un poste en état de se défendre *T.* برکینتی شیلر برکینتی شیلر ایله قورلمش - ایله احداث اولنمش سدّ حاجز برکینتی شیلر ایله بر سدّ حاجز - مترس || Faire une barricade احداث ایتمک Enfoncer, rompre une barricade برکینتی شیلر ایله قورلمش مترسی کسر ونقض ایتمک Attaquer une barricade برکینتی شیلر ایله قورلمش مترس اوزرینه هجوم ایتمک

BARRICADER. Fermer un passage avec des barricades *T.* || بییغدروب طیقامق - برکینتی شیلر بییغدروب قپامق Barricader les rues برکینتی شیلر بییغدروب معابر ومسالکی - بییغدروب یول آغزلرینی قپامق - طیقامق — Et mettre derrière une porte ou une fenêtre des barres pour empêcher de pénétrer *A.* سدّ عن الورا *T.* آردن طیقامق V. Barrer.

Se barricader. S'enfermer pour ne voir personne *A.* تستّر *P.* پنهان شدن *T.* قپانمق - کیزلنمک || Il se barricade tous les jours, et n'en sort que vers le soir کوندزلرده قپانوب یالکز یالکز اخشاملری میدانه چیقار - اخشاملرده کورینور

Barricadé. *T.* برکینتی شیلر بییغدریلوب قپانمش - بییغدریلوب طیقانمش

BARRIÈRE. Pièces de bois servant à fermer un passage *A.* سدّ المعبر - عرصة المعبر - عرصة *P.* راهبند - بند گذرگاه *T.* کچیدی قپادەجق نسنه || La barrière qui est devant la porte d'une ville بر بلده‌نک مدخلی پیشگاهنده نصب سدّ معبری رفع وگشاد اولنمش عرصه Ouvrir la barrière کچیدی سدّ ایتمک Fermer la barrière ایتمک Franchir la

barrière سدّ معبری راهبندی آتلامق Forcer la barrière — Figur. Empêchement, obstacle *A.* عرضهٔ معبری — زورلمق — سدّ الممانعة || Il faut mettre des barrières à sa puissance فلانک عظمت قدرت ومکنتنه حوالهٔ سدّ ممانعت اولنمق اقتضا ایدر Les lois sont des barrières contre les abus, contre les crimes قوانین واحکام حلول فسادات ووقوع قبایح ومنکراتده سدّ شدید ممانعت مثابه‌سنده در

Il signifie aussi, ce qui sert de borne et de défense *A.* سدّ — حدّ — ثغور pl. ثغر حاجز — اسداد pl. حاجزة فاصل — فاصلة pl. حدود — حدّ *P.* میانه *T.* حدودی || آره فاصل pl. فاصلة L'Espagne a de grandes barrières qui la séparent de ses voisins, la mer et les monts Pyrénées اسپانیا دولتنک همجوارلریله حدّ فاصل اوله‌جق قوی حدودی وار در که بری پیرنه جبالی ودیگری دریا در Les Alpes sont des barrières contre la France et l'Italie آلپس طاغلری فرانسه ایله ایتالیا بیننده حدّ فاصلدر

BARRIQUE. Gros tonneau *A.* فنطاس — برمیل *P.* خنبه *P.* vul. فنطاس || Barrique de vin ایری فوچی *T.* چلک بزرک تراب Des barriques pleines de terre شراب فوچیسی — الخمر ایله مملو فوچیلر

BAS. Qui a peu de hauteur *A.* قصیر — دون *P.* کوتاه — بر قطعه طارقهٔ قصیره Un siége bas || آلچق — قصد *T.* پست — قصیر القامد Homme de basse stature *A.* آلچق بر اسکمله — بویی قصد *T.* کوته بالا *P.* قصیر القدّ Le plancher de cette chambre est trop bas بو اوطه‌نک تاوانی بغایت دوندر — غایت آلچقدر

On dit, que les marées sont plus basses en certains temps qu'en d'autres, pour dire, que le flux de la mer monte alors moins haut بعض اوقاتده دریانک حال مدّنده میاهی آلچقدر — بوقده در — صاحله در — متنزلدر Et qu'il y a basse marée, pour dire, que la mer s'est retirée مدّ دریا رجعت چکلدی — ایلدی Et que la rivière est basse, pour dire, que les eaux en sont diminuées نهرک صولری — میاه نهر متنزلدر — آلچقده در — آشاغیلندی — Et figur., d'un homme à qui l'argent commence à manquer, que les eaux sont basses chez lui فلانک مال جهتیله صولری صیغدر — Et que le temps est bas, pour dire, que l'air est fort chargé de nuages روی سما متغیمدر — کوک یوزی بلوطلودر — روی سما ابر آلود وکثیر الغمایمدر —

On dit, Avoir la vue basse, pour dire, ne pouvoir distinguer les objets que de près *A.* قاصر البصر — اکمش البصر — اکمش — کلیل البصر *P.* کوته‌بین *T.* قیصیق کوزلو Et avoir la voix basse, pour dire, ne pouvoir se faire entendre que de près *A.* خافض الصوت — خفیّ الصوت — هامس الصوت *P.* ابنجه سسلو *T.* پست صدا

On dit, qu'une corde d'instrument est trop basse, pour dire, qu'elle n'est pas montée à un ton assez haut فلان سازک پرده‌سی پستدر — Et parler d'un ton bas, pour dire, d'un ton peu élevé پردهٔ پست — اخفاض صوت ایله تکلّم ایتمک ایله Et figur., On a bien fait parler quelqu'un d'un ton plus bas, pour dire, qu'on a bien rabattu sa fierté صدای بلند کبر کبرونخوتی پرده‌سنی آشاغیلتدیلر — ونخوتنی اخفاض ایتدردیلر

BAS, se dit aussi, de ce qui est situé en un lieu peu élevé *A.* آشاغی — آلت *T.* پایین — زیرین *P.* تحتانی — اسفل — آلت دائره — دائره زیرین — دائرهٔ سفلا || Appartement bas آشاغیده‌کی دائره Salle basse دیوانخانهٔ اسفل Bas étage هوانک طبقهٔ سفلا — طبقهٔ تحتانیة La basse région de l'air طبقهٔ سفلاسی — On dit dans le même sens, Un pays bas *A.* ارض منخفضه *P.* زمین پست *T.* آلچق یر Et bas-ventre قارنک آلت طرفی *T.* شکم پایین *P.* بطن الاسفل *A.* آلت — آلزاجیای پایین — آلزاجیای اسفل Et la basse Alsace نهر رین اسفلک دائره‌سی Le cercle du Bas-Rhin آلزاجیا

Bas signifie figur., vil et méprisable *A.* سفیل — دنیّ — لئیم — رذیل *P.* خس — کم مایه — فرو مایه *T.* آلچق || Né de bas lieu اصل لئیمدن سرزدهٔ میدان وجود اولمش Un homme de basse extraction دنیّ — دنیّ الاصل — لئیم العصاره بر ادم — النسب Faire des actions basses اعمال دنیّه ارتکاب ایتمک — رذایل اعماله مرتکب اولمق Il a les inclinations basses رغبات دنیّه ایله مجبولدر — On dit, Ce bas monde, pour dire, ici bas sur la terre بو دنیای فانی — بو دنیای دنی

On dit proverb., Le coeur haut et la fortune basse, pour dire, plus de courage que de fortune بخت بد وهمّت عالی et qu'un homme d'honneur ne doit rien faire de bas اهل عرض وناموس اولان کشی موجب لوم ودنائت اولدجق احوالدن مجتنب وگریزان اولماو در

Il signifie aussi, qui est sans courage, sans générosité *A.* آلچق *T.* کمتر — کمینه *P.* خسیس النفس — دنیّ الطبع — نذیل

‖ Avoir l'âme basse خساست نفس ایله مجبول اولمق — Avoir le coeur bas, l'esprit bas خسیس النفس اولمق — ذلیل النفس اولمق — الطبع وذلیل الفؤاد اولمق

Il se prend aussi, pour ce qui est inférieur et de moindre dignité *A.* ادنا *P.* پس پایه — کم رتبه *T.* آشاغی رتبه‌سی ‖ Les bas officiers پس — ادنا رتبه‌ده اولان عسکری ضابطانی — Le bas bout de la table سفره‌نک پایه عسکری ضابطانی — On dit aussi, Basse Justice غایت سفلاسی — غایت ادناسی ‖ محکمهٔ ادنا ‖ Ce seigneur a dans sa terre haute, moyenne et basse Justice بو صاحب ارضک درون سلکنده اعلا واوسط وادنا محکمه‌لر وار در

En termes de fortification, on appelle Places basses, les casemates et les flancs qui servent à défendre le fossé *T.* خندق دروننده مشرف استحکامات سفلیه

Bas. Qui est de moindre valeur *A.* دنیّ القدر — خسیس القدر *P.* کمقدر *T.* قدری آشاغی ‖ Bas or ذهب کمقدر — Bas argeot قدری آشاغی کمش — سیم دنیّ القدر — Argent de bas aloi عیاری آلچق کمش — On dit, Bas prix, pour dire, un prix modique *A.* ثمن خسیس — قیمة دنیّة *P.* بهای نا چیز — بهای کمترین — دون *T.* اشاغی بها — ادنا بها ‖ J'ai acheté cela à très-bas prix فلان شیئی غایة الغایه ادنا بها ایله اشترا ایلدم — Et qu'un mot est bas, une expression est basse, pour dire, qu'il n'y a que le peuple qui s'en serve کلام سفیل — قبا سوز وقبا تعبیر — وتعبیر سفیل — Et style bas, pour dire, un style rempli de manières de parler populaire قبا بر ترکیب وعباره

On dit, Faire main basse, pour dire, passer au fil de l'épée *T.* حوالهٔ سیف قهر وتدمیر ایتمک ‖ D'abord on fit main basse sur tout ce qui se présenta les armes à la main سلاح در دست اولدرق اوکه چیقانلرک جمله‌سی اوزرینه حوالهٔ جمله‌سی قتل عامّ ایله مظهر دمار — تیغ قهر وتدمیر اولندی — اولدی — Il signifie aussi figur., critiquer sans ménagement. *A.* تشنیع — تفضیح *P.* رسوا نمودن — حرف انداز طعن — وتقبیح شدن *T.* رسوای ایتمک ‖ On fit main-basse sur tout ce qu'il dit کافّهٔ اقوالنی تفضیح وتشنیع ایلدیلر — کافّه اقوالنده حرف انداز طعن وتقبیح اولمشلر در

À basse note. Façon de parler adverbiale, qui signifie, sans élever la voix *A.* بلا ترفیع الصوت — بلا اجهار الصوت *P.* بی آواز بلند *T.* سس یوکسلتمیه‌رک ‖ Chanter à basse note سس یوکسلتمیه‌رک ترکی — بلا اجهار الصوت تغنّی ایتمک — Prier Dieu à basse note بلا اجهار الصوت صلات وعبادت ایتمک — اوقومق

Bas, au substantif. La partie inférieure de certaines choses *A.* اسفل *P.* زیر *T.* آلت ‖ Le bas du ventre بطنک جانب قدمه‌نک — قدمه‌نک طرف اسفلی — Le bas du degré اسفلی — Le bas du visage چهره‌نک جهت سفلاسی آلت طرفی — Le bas de la robe دامن — ثوبک ذیلی — ثوبک غایت سفلاسی لباسک اتکی — جامه

On dit figur., qu'il y a du haut et du bas dans l'esprit de quelqu'un, dans sa conduite, dans son humeur, dans ses ouvrages, pour dire, qu'il y a de grandes inégalités بر کمسنه‌نک عقلی وکردار وحرکاتی ومزاج وطبیعتی ووضع وعملی آمیختهٔ پست وبالا در

Bas. Adverbe qui a différentes significations. On dit, Mettre bas les armes, pour dire, poser les armes *T.* آلات حربیه‌یی زمین تسلیمیته القا ایتمک — Mettre chapeau bas, pour dire, ôter son chapeau شابقه‌یی چیقارمق — شابقه‌یی آشاغی آلمق — Mettre pavillon bas, pour dire, baisser le pavillon بیراغی رایت ایندرمک — تنزیل ایتمک — Et figur. Céder, se rendre اظهار تسلیمیت — رضایی فرو بردهٔ زمین تسلیمیت ایتمک ایتمک — On dit des femelles de quelques animaux, qu'elles ont mis bas, pour dire, qu'elles ont fait des petits *A.* نفض — انفاض — انتاج *P.* بچه آوردن *T.* یاوری چیقارمق — بو کلبه وبو قصراق طوغرمق ‖ Cette chienne, cette cavale a mis bas طوغردی — انتاج ایلدی — انفاض ایلدی — Il se dit aussi du ton de la voix *A.* بصوت اللیّن *P.* باصدای پست *T.* یواش سس ایله — صدای نرم ایله ‖ Parler bas, chanter bas صوت لیّن ایله تغنّی وتکلّم ایتمک — On dit d'un homme insolent, qu'il faut le tenir bas, pour dire, qu'il faut le tenir dans le respect et dans la soumission حال وضاعت وتذلّلده طوتلمق اقتضا ایدر — Et figur., qu'une maison n'est bonne qu'à mettre à bas بو خانه خاک ایله یکسان اولمقدن غیری ایشه یرامز — Et d'une famille ruinée, que cette Maison est à bas بو خاندان حال تنزّل وانحطاطه گرفتار اولدی

À bas, est aussi une expression dont on se sert pour dire, Descendez *A.* انزل *P.* فرو بیا *T.* آشاغی این ‖ À bas, à

bas آشاغی این آشاغی این — C'est aussi un cri d'improbation بیقلسون *T.* پست وخاکسار بادا *P.* الی اسفل السافلین *A.* کتسون

En bas, se dit par opposition à En haut *A.* فی الاسفل *P.* آشاغی‌یه نزول ایدر || Il descend en bas آشاغی‌یه *T.* بزیر — On dit figur., Traiter un homme de haut en bas, pour dire, le traiter avec fierté برکمسندیه بالادن پستە معامله ایتمک

Par bas. *A.* تحتانی *P.* در پست *T.* آشاغیده || Il a quatre chambres par bas تحتانی درت عدد اوطه‌سی وار در — On dit, L'émétique fait aller par haut et par bas, pour dire, qu'il fait vomir et aller à la garde-robe دوای مقیئ من الفوق هم یوقاریدن وهم آشاغیدن عمل ایدر — والتحت عمل ایدر

Là-bas et Ici-bas. *T.* بوطرفده — اول طرفده || Allez voir ce qui est là-bas وار اول طرفده نه اولدیغنه باق Venez ici-bas بورییه کل — بوطرفه کل — Ici-bas, se prend aussi, pour tout ce qui est de la vie présente *A.* فی — عالم ما سوا نا *T.* بو دنیانک ایشلری *P.* احوال جهان الدنیا || Les choses d'ici-bas sont périssables عالم ما سوانک اموری سریع الزوالدر

BAS. Vêtement qui sert à couvrir le pied et la jambe *A.* جوراب *T.* گیوه — گورب *P.* جوارب pl. جورب — مسمات || Bas de soie حریردن منسوج چوراب Bas de coton پنبه‌دن — سلب جوارب ایتمک Tirer ses bas پرداخته چوراب چورابلرینی چیقارمق — جورابلرینی چکمک

Basané. Qui a le teint noirâtre *A.* اربد اللون *P.* دیزه رنگ *T.* بوز قرامتق || Visage basané دیزه رنگ — وجه اربد اللون قرامتق بوز رنکلو یوز — چهره

BASANE. Peau de mouton préparée *A.* مسک مدبوغ pl. مسوک مدبوغة *P.* میشین *T.* مشین || basane verte *A.* مسک اخضر *P.* میشین سبز فام *T.* یشل مشین Basane rouge *A.* مسک احمر — حور *P.* میشین سرخرنگ *T.* قرمزی مشین Portefeuille de basane پوست میشین ایله پرداخته بر جزدان

BASE. La partie d'une chose qui lui sert comme de fondement *A.* مبنا pl. مبانی *P.* بنداد *T.* تمل آیاغی V. Fondement. Il se dit proprement en Architecture, de la partie sur laquelle est appuyée une colonne ou autre chose semblable *A.* قاعدة pl. قواعد *P.* پایگاه *T.* کرسی — آیاق || Poser une colonne sur sa base ستونی کرسیسی اوزرنده اقعاد ایتمک — عمودی قاعده‌سی اوزرنده اقعاد ایتمک La base d'un piédestal قاعدة العمودک مبناسی — Et en général, de tout ce qu'on veut indiquer comme l'appui de quelque corps *A.* رکن pl. ارکان — مستند *P.* پشتوان *T.* طیاق || La main puissante qui fonde sur des bases éternelles tant de roches énormes et arides بوقدر صخور صمای مجدوبه‌یی ارکان رصینهٔ ابدی الاستمرار اوزرنده بر قرار ایدن ید قوی الاقتدار

En Géométrie, Base d'une figure, c'est la partie la plus basse de son circuit *A.* قدم *P.* پایه *T.* آیاق

Base, signifie figur., principe fondamental *A.* اصل — اساس pl. اصول — مایهٔ پایداری *P.* ما بد القوام *T.* تمل || La bonne foi est la base du commerce صدق قول امر تجارتک اساسی عقل مثابه سنده در La sagesse est la base de toute vertu ما بد — اصل اصیلیدر — ودرایت کافهٔ فضایلک اساسیدر مایهٔ استحکامیدر — القوامیدر Son honneur est la base de son crédit عرض وناموسی اساس وقع واعتباریدر Voilà la base de ce système اشته بو اصولک اساسی بو در Votre système est appuyé sur une fausse base سنک اصولک اساس رکیک اوزرینه مبنیدر

BASER. Fonder, établir sur une base solide. On l'emploie au figuré *A.* توطید علی الاساس — تمکین علی الاساس — تأسیس *P.* استوار کردن *T.* یرلشدرمک || On doit baser un impôt sur la consommation habituelle طرح اولنه‌جق ویرکونک اساسی بین الاهالی عادتا صرف وانفاد اولنان اموالک ویرکونک — مقداری اوزرینه تمکین اولنمق اقتضا ایدر طرحی خصوصنده بین الاهالی عادتا صرف وانفاد اولنو کلمش مقدار اموالک حسابی اساس کار عد اولنمق اقتضا ایدر Ce système est basé sur des faits constants بو اصول وقایع مقرره اوزرنده تأسیس اولنمشدر

Se baser. Se fonder *A.* اتخاذ المبنا — اتخاذ الاساس *P.* مدار استواری کار شمردن *T.* تمل ایدنمک || Il faut, en matière de Gouvernement, se baser sur les vérités démontrées, et non sur des opinions variables امر سیاست وتصرفده محتمل الاختلاف اولان مذاهب وآرادن صرف انظار ومجرد حقایق احوال بدیهی الثبوتی اساس کار اتخاذ ایتمک لازمدندر

Basé. *A.* مؤسس — مبنی *P.* استوار کرده *T.* تمل — تمللشمش طوتمش

BAS-FONDS. En termes d'Agriculture, se dit des terrains bas et enfoncés *A.* حضيض - ميطاء pl. مواطى - منخفضة - اراضى - اراضى *P.* مطمئنة - زمين پست *T.* اوترافلو ير - باصق ير || Les bas-fonds sont fertiles, mais humides اراضئ منخفضه منبت ومحصولدار امّا نمناك ورطوبتلو اولور

En termes de Marine, il se dit des fonds de mer où il y a peu d'eau *A.* ضحل pl. اضحال - رقّ *P.* سنار *T.* صيغ || Ce bâtiment tire beaucoup d'eau, il ne peut naviguer dans les bas-fonds بو سفينه چوق صو چكر سفينه لردن اولمغله صيغ صولرده سير ايده مز

BAS-VENTRE. La partie la plus basse du ventre *A.* بطن اسفل *P.* زير شكم *T.* سپدلك

BASILAIRE. Nom d'une artère *A.* نياط *P.* رگ پشت *T.* آرقه طمرى

BASILIC. Herbe odoriférante *A.* ريحان - ضيمران *P.* شاهسفرم - نازبو - سپرغم *T.* فسلكن

BASILIQUE. Nom qu'on donne à certaines églises principales *T.* سلاطين كليساسى - كليساى سلطانى

C'est aussi le nom d'une veine du bras *A.* باسليق *P.* رگ بازو *T.* قول طمرى

BASQUE. Pièce du bas d'un vêtement *A.* ذيل pl. اذيال *P.* دامن *T.* اتك || Les basques de ce corps de jupe sont trop longues بو ثوبك اتكارى بغايت طويلدر — On dit d'un enfant qui suit sans cesse son père, son instituteur, sans le quitter d'un pas, qu'il ne quitte pas la basque de l'habit de son père باباسنك اتكنى صاليويرمز qu'il est toujours pendu aux basques de son habit هر دائم - على الدوام دامانه آويزاندر اتكنه آصيلو در

BASSE. Cette partie de Musique qui est la plus basse de toutes *A.* بمّ *P.* شادرود - بم *T.* بام سس - قبا سس - يوغون سس

BASSE-COUR. Cour qui sert au ménage d'une maison de campagne *A.* وصايد واوابير الضيعة *T.* چفتلك انبارلرى وآغيللرى || Ce gentilhomme vit de sa basse-cour فلان آغا كندو چفتلكى انبارى وآغيللردن كچينور — Il se dit aussi d'une cour séparée et destinée pour les écuries, les équipages etc. *A.* فناء الاصطبل *P.* آخور شه *T.* آخور حاولوسى

BASSE-FOSSE. V. Fosse.

BASSEMENT. D'une manière basse. Il ne se dit qu'au figuré *A.* بالدناة *P.* بخوارى *T.* آلچقجه || Élevé bassement بالدناة نشو ونما بولمش Il s'exprime bassement بالدناة افادۀ مرام آلچقجه لاقردى ايدر - ايدر

BASSESSE. Sentiment, manières indignes d'un honnête homme *A.* لؤم - دنائت - لأمت *P.* خوارى *T.* آلچقلق || Bassesse d'âme لأمت نفس de coeur دنائت طبع Il agit avec bassesse بر وضع دنى Il fait une bassesse باللؤم والدناة عمل ايدر Il y a de la bassesse dans toutes ses actions ارتكاب ايدر جميع اعمال وافعالى مقرون لؤم ودنائتدر

Il se dit aussi de la naissance et de l'extraction, pour dire, qu'elle est vile *A.* دناءة النسب *P.* فرومايگى *T.* صوى آلچقلغى || On se sent quelquefois de la bassesse de sa naissance دنائت بعض احوالده آثار دنائت - نسبى بعض احوالده بللو اولور اصل ونسب بديدار اولور

On dit, La bassesse du style خساست سبك وعباره - سبك وعباره نك قبالغى

BASSET. Chien de chasse *A.* طلق *P.* سگ شكارى *T.* تازى

Il se dit aussi, d'un petit homme dont les jambes sont trop courtes *A.* قصير الرجلين *P.* كوته پا *T.* بجاقسز

BASSIN. Espèce de grand plat *A.* مركن pl. مراكن - لگن - طست pl. طساس *P.* تشت *T.* لگن || Bassin d'argent گمش لگن - تشت سيمين Bassin de porcelaine ساقسونيا كارى لگن

Il se dit aussi, d'un vase où l'on met des fruits, des confitures *A.* اجانة - تينار pl. اجاجين *P.* كاسه *T.* تغار

On appelle Bassin dans les jardins, une pièce d'eau *A.* حوض pl. حياض - بركة pl. برك *P.* آبخانه - آبدان - تالاب *T.* حوض

Bassin de fontaine. Le lieu fait en forme de bassin, pour y recevoir les eaux d'une fontaine *A.* جرن pl. جرون - مهراس pl. مهارس *P.* آخر *T.* قورنه

Bassin, se dit aussi du lieu où les vaisseaux jettent l'ancre dans un port *T.* دمور ير - دمورلديجك ير برافلهجق ير || Ce port est bon, mais le bassin en est petit بو ليمان ال ويرر انجق دمورليدجك يرى طار در

Bassins. Les deux plats d'une balance *A.* كفتين الميزان *P.* دو پلّه ترازو *T.* ترازى جنافلغى

Bassin, se dit figur., d'une plaine entourée de montagnes *A.*

فتج pl. فجاج || C'est un beau bassin بر فتج لطيفدر

Bassin à barbe. Une espèce de plat creux où l'on met l'eau dont on se lave, pour se faire la barbe *A.* طاس *P.* طاس *T.* صو طاسی

Bassin de garde-robe. Un bassin qui reçoit les excrémens *A.* مبرز *P.* گودریز *T.* داوروز

Bassin, en termes d'Anatomie, c'est la partie inférieure du tronc *A.* قحقح *P.* تن پايين كاسهٔ *T.* كودەنك ديب كاسەسى

Bassine. Sorte de bassin dont se servent les apothicaires, les chimistes etc. *A.* منقعة *P.* آب انبار *T.* تكنه || Bassine de chimiste كيمياجى تكندسى ـ منقعهٔ اهل كيميا

BASSINER. Chauffer avec une bassinoire *A.* تسخين بالمسخنة *P.* بآلت گرمساز تفيدن *T.* قزدرەجق آلت ايله قزدرمق || Bassiner un lit فراشى مسخنه ايله تسخين ايتمك

Il signifie aussi, fomenter en mouillant avec une liqueur chaude *A.* تسخين بالكمادة ـ تكميد *P.* كهتاب زدن *T.* اصيجق يارەيى تكميد || Bassiner une plaie پچاوره ايله قزدرمق Bassiner les jambes d'un cheval آتك آياقلرينه كماده ايتمك آتك آياقلرينى اصيجق پچاوره ايله قزدرمق ـ اورمق

BASSINET. La petite pièce creuse de la platine d'une arme à feu *T.* فاليه || Mettre la poudre au bassinet فاليەدە وضع باروت ايتمك

En termes d'Anatomie, c'est une cavité dans laquelle aboutissent les entonnoirs de la troisième substance du rein *A.* جايفة البول

Bassinet. Plante. V. Renoncule.

BASSINOIRE. Bassin qui sert à chauffer le lit *A.* مسخنة الفراش *P.* آلت گرمساز خوابگاه *T.* يتاغى قزدرەجق اوتو

BASSON. Instrument de Musique à vent *A.* صور pl. اصوار *P.* زورنا ـ نفير *T.* زورنا || Jouer du basson صور ايتمك سرنا چالمق ـ Il se dit aussi, de l'homme qui joue de cet instrument *A.* صوّار *P.* سرنا زن *T.* زورناجى

BASTANT. Qui suffit *A.* وافى ـ كافى *P.* بس *T.* يتر || Cela n'est pas bastant بو كافى دكلدر Cette raison n'est pas bastante شو علّت يتر دكلدر ـ شو علّت يتشمز ـ شو علّت وافى دكلدر

BASTION. Ouvrage de fortification, dont la figure est à peu près celle d'un pentagone. Il est composé de deux faces qui forment un angle saillant *A.* برج pl. بروج *P.* پيواسته *T.* چيقمه طابيه || Bastion revêtu de pierre ou de brique جدارى طاش وياخود توغله ايله انشا اولنمش چيقمه طابيه Bastion bien flanqué قويّ الاضلاع بر قطعه چيقمه طابيه Gorge de bastion چيقمه طابيەنك بوزى Face de bastion طابيەنك كوكسى چيقمه طابيەنك Miner un bastion چيقمه طابيەنك تحتنده لغم حفر ايتمك

BASTIONNÉ. Qui a des bastions *A.* ذو البرج *P.* پيواسته دار *T.* طابيەلو || Une tour bastionnée بر قطعه قلّهٔ ذات البرج بر قطعه طابيەلو قله ـ

BASTONNADE. Coups de bâton *A.* ضرب بالعصا ـ عصو ـ هرو *P.* لت وچوب ـ چوب زدگى *T.* طياق ـ تاياق || Donner des bastonnades *A.* ضرب بالعصا *P.* لت وچوب زدن *T.* طياقدن خوف ايدر Il craint la bastonnade طياق اورمق طياغى خوف ايدر ـ

BAT. Queue de poisson *A.* ذنب السمك pl. اذناب السمك *P.* دم ماهى *T.* بالق قويروغى

BÂT. Selle pour les bêtes de somme *A.* كور ـ وكاف pl. اكوار رحل pl. رحال *P.* بدرو ـ پالان *T.* سمر || Cheval de bât *A.* فرس رحيل *P.* اسب پالانى *T.* سمر باركيرى ـ On dit figur. d'un sot, C'est un cheval de bât سمر باركيرندن فرقى يوقدر ـ Et d'un homme chargé dans la maison de la grosse besogne, C'est le cheval de bât قوناغك حمّال باركيريدر

BATAILLE. Combat général de deux armées *A.* وقعة ـ ملحمة pl. معاركات ـ مقابلة ـ وقايع ـ نبرد ـ رزم *P.* معاركة pl. ملحمهٔ مصطفة الجيوش *A.* Bataille rangée || جنك *T.* پرخاش ملحمهٔ عظيمه Grande bataille صف جنكى *T.* نبرد پره بسته *P.* اهراق دماى sanglante بيوك جنك ـ معاركهٔ جسيمه ـ غايت عنف furieuse كثيرەيى مستلزم اولمش وقعهٔ شديده معاركهٔ بحريّه Bataille navale وشدّت ايله اولان قتال عظيم كمى جنكى ـ دونما جنكى ـ دكز جنكى ـ پرخاش دريا ـ Le gain, la perte d'une bataille واقعەدە ثمرهٔ فوز وغالبيتك كسب وتحصيلى وياخود فوتى Jour de bataille يوم مقابله ـ يوم معاركه ـ يوم محاربه Le champ de bataille *A.* معركه ـ عرصه گاه حرب ـ رزمگاه *P.* حومة الحرب ـ سوق الحرب جنك ميدانى ـ ميدان محاربه *T.* وقتال Ordre de bataille نظام وترتيب جنك ـ ترتيب مقابله Combattre en bataille rangée ترتيب صفوف عسكر ايله جنك ايتمك پره ـ ترتيب بستهٔ مقام حرب وستيز اولمق Marcher en bataille ترتيب مقابله اوزره يوريمك ـ مقابله اوزره قطع راه ايتمك

Hasarder une bataille خطر مقابلدیی اختیار ایتمک Présenter la bataille عرض خواهش مقابله ایتمک Le champ de bataille nous est demeuré جنک میدانی ید تصرفمزه قالدی - بزه قالدی - On appelle, Corps de bataille, cette partie de l'armée qui est entre deux ailes A. قلب العسکر P. قلبگاه عسکر T. اردونک اورته بلوکی - On dit figur., qu'il a bien fallu donner des batailles pour en venir là, pour dire, qu'il a fallu bien contester بو کرتدیه کلنجیه قدر خیلیدن خیلی جنکلشمک لازم کلدی - Et d'un homme qui a remporté l'avantange sur un autre dans une dispute, que le champ de bataille lui est demeuré میدان فلانه قالدی

BATAILLON. Troupe d'infanterie de plusieurs centaines d'hommes A. حزب الرجالة pl. احزاب الرجالة P. گروه پیادگان T. بطالیون تعبیر اولنور بیا بلوکی || Bataillon carré مربع الشکل بر عدد بطالیون تعبیر اولنور بیا بلوکی Balaillon rond et en colonne شکل مستدیر ویاخود شکل عمودی اوزره مرتب بر عسکر بلوکی

BÂTARD. Enfant né hors de légitime mariage A. ولد الزنا pl. اولاد الزنا - ولد السرّ pl. اولاد السرّ - منبوذ pl. منابیذ - نغیل pl. نغلا P. حرامزاده - ما در بخطا T. پیچ || La bâtarde d'un tel فلانک ولد الزنا قزی Légitimer un bâtard حرامزاده‌یی - ولد الزنایه اعطای حق رشدت ایتمک - حلالزاده سلکنه تسلیک ایتمک Les bâtards avaient autrefois une part dans la succession du père مقدما اولاد الزنا پدرلری میراثنده حصهٔ مفروضه اخذینه مستحق ایدیلر Race bâtarde عرق الزنا - عرق الحرام Les descendans d'un bâtard بر حرامزاده‌نک اخلافی واعقابی Ligne bâtarde ولد الزنادن اولان سلسلهٔ نسب

On appelle Bâtarde, la plus grande des voiles d'une galère T. بسطارده یلکنی

En termes de Jardinage, on appelle Bâtard, un fruit qui n'est pas de la véritable espèce dont il porte le nom A. خلافی الجنس P. غیر زاد T. پیچ

Porte bâtarde. C'est une porte de maison, qui n'est ni petite porte, ni porte cochère A. باب الورا P. پالگانه T. آرد قپو

BATARDEAU. V. Digue.

BÂTARDISE. État de celui qui est bâtard A. ضلت - زنیت - نغولت P. حرامزدگی T. پیچلک || La bâtardise exclut de toute succession en France فرانسه‌ده حال زنیت حق وراثتدن کلیاً اسقاطی مستلزمدر

BATEAU. Espèce de barque A. رکوة P. زورق T. قایق || Bateau de pêcheur بالقچی قایغی Passer en bateau قایق ایله عبور ایتمک - On dit, un Bateau de sel, de foin etc. pour dire, un bateau chargé de sel, de foin etc. طوز قایغی واوتلق قایغی

On appelle, Pont de bateaux, un pont fait avec des bateaux attachés les uns aux autres T. طونباز کوپریسی

BATELAGE. Métier ou tour de bateleur A. شعبذه - شعوذه P. شعبده - منجیکبازی T. حقه‌بازلق

BATELÉE. La charge d'un bateau A. حموله الرکوة P. بار یک زورق T. بر قایق طولوسی || Batelée de foin بر قایق طولوسی اوتلق

BATELET. Petit bateau A. رکیوة - رکوة صغیرة P. زورقچه T. کوچک قایق

BATELEUR. Faiseur de tours de passe-passe A. مشعبذ - مشعوذ P. هنگامه گیر - شعبده باز - منجیکباز T. حقه‌باز

BATELIER. Celui dont la profession est de conduire un bateau A. نوتی الرکوة P. زورقکش T. قایقچی

BATÊME. V. Baptême.

BÂTER. Mettre un bât sur une bête de somme A. شدّ الکور - ایکاف P. پالان زدن T. سمر اورمق

BÂTÉ. A. ذو الکور P. پالانی T. سمرلو

BÂTIER. Celui que fait des bâts A. اکاف P. پالاندوز T. سمرجی

BÂTIMENT. Édifice A. عمارت pl. عمارات - بنا pl. ابنیة P. کرداد T. بنا || Bâtiment magnifique عمارت جلیلة الاناقه royal عمارت سلطانیة vieux اسکی - کهنه بنا - بنای عتیق antique اسکی زمان بناسی - بنای قدیم بنا Bâtiment qui menace ruine ییقلەجق قورقیلور بنا - خرابه مشرف بنا - آثار انهدام وخرابیتی بدیدار اولمش بنا Entretenir un bâtiment بر عمارتک حسن حالنی وقایه ایتمک Réparer un bâtiment بنایه مرمات ایتمک - بنایی تعمیر وترمیم ایتمک Surintendant, directeur, contrôleur, trésorier des bâtimens du Roi ابنیهٔ خاصهٔ همایونک ناظری ومدیری ومحاسبه‌جیسی وخزینه‌داری La surintendance des bâtimens ابنیه نظارتی Entrepreneur de bâtimens بر وجه مقطوع التزام بنا ایدن

کوتری بازار ایله بنا در عهده ایدن ـ

On appelle Bâtiment de mer, ou Bâtiment, tout court, un navire, un vaisseau *A.* مرکب بحری pl. مراکب بحریّة ـ *T.* کشتی *P.* سفاین pl. سفن pl. سفینة ـ جواری pl. جاریة ‖ Les grands bâtimens سفاین کبیره ـ ایری کمیلر ـ کمی

Bâtir. Construire *A.* ابنا ـ انشا *P.* بنا کردن *T.* یاپمق ـ Bâtir une maison بر باب منزل بنا ایتمک ‖ بنا ایتمک Bâtir en pierre, en brique کارکیر بنا انشا ایتمک ـ طاش بنا یاپمق Bâtir sur pilotis برقطعه قازیق اوزرنده انشا ایتمک Bâtir un pont جسرانشا ایتمک Bâtir un vaisseau انشای سفینه ایتمک ـ

Figur. Bâtir en l'air. Se mettre des chimères dans la tête *T.* روزکار اوزرنده بنالر قورمق

Bâtir, en termes de tailleur, c'est dresser la besogne en faufilant *A.* شعر *T.* ایلمه ایله چاتمق ـ ایلمه ایله قورمق ـ ایلمه ایله اویبولقدمق ‖ Cette jupe n'est pas cousue, elle n'est que bâtie بو ثوب هنوز دیکلمش اولمیوب یالکز ایلمه ایله چاتلمشدر یالکز ایلمه ایله قورلمشدر ـ

Il signifie figur., établir *A.* تمکین ـ تأسیس ـ اقامه *P.* بر نهادن *T.* قورمق ‖ Il a bâti sa fortune sur les ruines d'un tel بنای دولت واقبالنی فلانک خرابهزار ادبار ونکبتی اوزرینه تمکین ایلدی Il bâtit tout son système sur une supposition en l'air اتخاذ ایلدیکی اصولی بسبتون بر ظنّ واهی اوزرینه تأسیس ایدر

Bâti. *A.* مبنی *P.* بنا کرده *T.* بنا اولنمش ـ یاپلمش ـ On dit figur. d'un homme bien fait, C'est un homme bien bâti *A.* مطبوع الشکل ـ مطبوع البنیة *P.* خوش اندام *T.* یاقشقلو ـ On dit aussi, un grand malbâti, pour dire, un grand homme mal fait قبیح الشکل بر یوغون ادم

BÂTISSE. L'état ou l'entreprise d'un bâtiment *A.* بنا *P.* کرداد *T.* یاپو ـ سازی

BÂTISSEUR. Qui aime à bâtir *A.* منهمک الی الابنیة *P.* بنا دلوسی *T.* هوسکار بنا

BATISTE. Espèce de toile très-fine *A.* سبیبة *T.* باتسته بزی

BÂTON. Long morceau de bois qu'on peut tenir à la main *A.* عصا pl. اعصا ـ ابیل ـ هراوة pl. هراوی ـ مقدعة ـ متیخة *P.* چوب ـ دست ـ دستوار ـ پاشو *T.* دکنک ‖ S'appuyer sur un bâton عصایه طیانمق ـ عصایه انکا ایتمک Marcher avec un bâton عصا در دست اولدرق ـ عصایه انکا ایله کزمک

برکمسنه‌نک Donner des coups de bâton à quelqu'un یوریمک اوزرینه حوالهٔ ضربات عصا ایتمک Il l'a fait mourir sous le bâton زیر دست چوب قهرده انداختهٔ زمین هلاک دکنک آلتنده دپلندی ـ ایتدرلمشدر ـ On appelle figur., Bâton de vieillesse, celui qui sert d'appui à une vieille personne, et qui l'assiste dans ses besoins فلانک حال پیری وشیخوختنده عصای تقویت مثابه‌سنده در

Bâton de commandement. C'est le bâton que portent certains officiers d'épée *A.* محضرة الحکومة *P.* سردستهٔ فرمانرانی *T.* بیورق دکنکی

Bâton, se dit aussi de diverses choses qui ont la forme d'un petit bâton *T.* جیبوق ‖ Bâton de cire d'Espagne مهر مومی جیبوغی Bâton de cannelle دارچین جیبوغی

On dit figur., Faire faire quelque chose à quelqu'un le bâton haut, pour dire, le faire obéir avec violence رفع مقدعهٔ انذار وتهدید ایدرک ایشلتدرمک

BÂTONNER. Donner des coups de bâton *A.* اثار ـ تهبّری ـ حوالهٔ دست چوب ـ لت وچوب کشیدن *P.* ضرب بالعصا دکنک ایله دوکمک ـ طیاق اورمق *T.* تایاق زدن ـ کردن ‖ On l'a bâtonné rudement بالعنف والشدّه فلانی عصا ایله ضرب ایلدیلر

En termes de Chancellerie, il signifie, rayer *A.* امرار القلم النسخ والالغا *P.* خطّ بطلان کشیدن *T.* چیزمک ‖ Bâtonner un article بر ماده‌نک اوزرینه خطّ بطلان کشیده قلمق

Bâtonné. *A.* متبرّی ـ مضروب بالعصا *P.* لت کشیده *T.* دوکلمش ـ طیاق اورلمش

BÂTONNIER. Celui qui a le bâton de confrérie en dépôt, et qui a le droit de le porter *A.* صاحب العصا *P.* پاشو دار *T.* دکنکلو

BATRACHITE. Pierre verte et creuse, représentant un oeil dans son milieu *A.* جزع *P.* حرز یمانیٔ صینی *T.* کوز بونجغی

BATTAGE. Action de battre le blé, et le temps qu'on y emploie *A.* دیاسة الغلّة *P.* غلّه کوبستن *T.* غلّه دوکمه ‖ Avant le battage غلّه‌نک دوکمه‌سی ـ موسم دیاست غلّه‌دن مقدّم وقتندن اوّل

BATTANT. Espèce de marteau qui frappe de côté et d'autre dans l'intérieur d'une cloche *A.* مقرعةالناقوس *P.* درایکوب جاک طوقماغی

Il se dit aussi, de chaque partie d'une porte qui s'ouvre en deux *A.* مصراع ـ جناح ـ صفيحة ـ صفق *P.* لت *T.* قناد || Une porte à deux battans *A.* باب ذو المصراعين *P.* در دو لت *T.* ايكى قنادلو قپو Ouvrir les deux battans d'une porte قپونك ايكى ـ جناحين بابى فتح وگشاد ايتمك قنادينى آچمق

On l'emploie aussi adjectivement. Métier battant, pour dire, un métier actuellement employé اليوم متداول اولان دستگاه ـ اليوم در دست استعمال اولان دستگاه Porte battante, pour dire, une porte qui se ferme d'elle-même *A.* باب صافق بنفسه *T.* كندودن قپانور قپو

BATTE. Plateau de bois qui a un long manche, et avec lequel on bat la terre pour l'applanir *A.* مرداس *P.* كلوخشكن ـ فيه *T.* كسك طوقماغى

Et petit banc sur lequel les blanchisseuses battent le linge *A.* ميقعة *P.* كدينه *T.* چرپيجى طومروغى

BATTELLEMENT. double rang de tuiles, qui termine un toit par en bas, et par où le toit s'égoutte *A.* ميزاب pl. ميازيب *P.* ناودان *T.* اولوق

BATTEMENT. Il n'est guère d'usage que dans les phrases suivantes: Battement de mains, c'est l'action de battre les mains en signe d'applaudissement *A.* تصفيح ـ تصديد الايادى ـ تصفيق الايادى ـ الايادى *P.* دستكزنى *T.* ال چالمه v. Applaudissement. Battement de coeur *A.* اختلاج القلب ـ خفقان القلب *P.* طبيدن دل ـ طبطاب دل *T.* يوركك ضربانى Battement d'artères *A.* نبضان الشرايين ـ وقز العروق ـ الشرايين *P.* طبيدن رگ *T.* طمر آتمق ـ اويناسى Battement du pouls *A.* نبضان النبض *P.* جستن نبض *T.* نبض آتمق Battement d'ailes *A.* اخفاق الجناح ـ صفق الجناح *P.* بال زدن *T.* قنادلرى قاقمق

BATTERIE. Querelle où il y a des coups donnés *A.* مضاربة *P.* زد وچوب *T.* دوكش || Il fut tué dans une batterie اثناى مضاربده قتل واهلاك اولندى

Il se dit aussi de plusieurs pièces de canon, disposées pour tirer contre l'ennemi *A.* سطر المدافع pl. سطور المدافع *T.* طوب صره‌سى || Canon de batterie صره طوبى Mettre le canon en batterie طوبلرى صره‌لمق Dresser une batterie بر عدد طوب صره‌سنى نصب ايتمك Il y a cinq batteries devant la place قلعه‌نك پيشگاهنده بش عدد طوب صره‌لرى وار در La batterie de la place a démonté celle des assiégeans قلعه‌نك طوبى عسكر محاصرينك طوبلرينى تعطيل وابطال ايتدردى

Il se dit aussi, d'un lieu couvert d'un parapet où les pièces d'artillerie sont placées pour les tirer *T.* طابيه ـ Figur. Dresser ses batteries, signifie, prendre ses mesures *T.* آلات وادوات لازمه‌سنى تدارك ايتمك ـ On dit aussi, qu'un homme dresse de bonnes batteries, pour dire, qu'il a plusieurs moyens pour réussir dans une affaire آلات وادوات قويه اعمال ايدر Et changer de batterie, pour dire, se servir de quelqu'autre moyen *T.* تبديل اصول ايتمك Et démonter la batterie de quelqu'un, pour dire, rendre ses moyens nuls *T.* بر كمسنه‌نك اعمال الت اتخاذ ايلديكى تدبيرى ـ ايلديكى تدبيرى بوزدرمق ابطال ايتدرمك

On appelle aussi Batterie, la pièce qui couvre le bassinet des armes à feu *A.* زند القذاف *P.* آتشزنه تفنك *T.* تفنك چقماغى

Batterie, signifie aussi la manière de battre le tambour *A.* طبالت *P.* طبلزنى *T.* طاولجيلق || La batterie des gardes مستحفظين خاصه عسكرينك طبالتى

Batterie de cuisine. Les ustensiles qui servent à la cuisine *A.* اوانى المطبخ *P.* ظروف آشخانه *T.* مطبخ طاقمى || Acheter de la batterie de cuisine بر طاقم اوانى مطبخ مبايعه ايتمك

BATTEUR. Celui qui aime à battre, à frapper *A.* ضراب *P.* كوبنده ـ كوتك‌زن *T.* كوتكجى

On appelle Batteur en grange, un homme qui, après la récolte, fait sortir le grain de la paille *A.* دايس الغلة *P.* كوبنده خرمن ـ كوبستنده غله *T.* حرمان دوكيجى ـ Et batteur de pavé, un fainéant qui n'a d'autre occupation que de se promener dans les rues *A.* طواف الاسواق *P.* هرزه گرد ـ دربدر ـ كوچه وبازار *T.* سوريتوك ـ Et batteurs d'estrade, des gens détachés pour aller à la découverte *A.* نفيضة *T.* ابنجه قراغول

En termes de chasse, on appelle Batteurs, des hommes employés à battre le bois, pour en faire sortir le gibier *A.* محاوش الصيد *P.* شكار ران *T.* شكار سوريجيسى

BATTOIR. Espèce de palette à long manche, dont on se sert pour jouer à la longue paume *A.* مخراش - مجن - معصال *P.* جوكان *T.* صولجان — Il se dit aussi, d'une grosse palette de bois avec laquelle on bat la lessive *A.* معدكة - ميجنة - جنبه - كدنگد - كزينة كازران - چكابد *P.* مقصرة - مبرز چرپيجى طوقماغى - توقاج *T.* سپوخ

BATTOLOGIE. Répétition inutile d'une même chose *A.* ثرثرة *P.* هرزه خايى *T.* يكشاقلق

BATTRE. Frapper, donner des coups pour faire du mal *A.* ضرب - لت *P.* لت زدن - كوپيدن *T.* دوكمك - اورمق || Battre quelqu'un à coups de poing بر كمسنه يى مشت دست ايله ضرب ايتمك Battre un chien كلبى دوكمك

On dit figur., Battre quelqu'un à terre, pour dire, accabler quelqu'un qui n'a plus la force de se défendre *T.* انداختهٔ زمين خاكسارى اولمش بر كمسنه نك اوزرينه وارمق - سر برزين عجز وخاكسارى اولمش بركمسنه نك اوزرينه - دستدراز تسلط اولمق

On dit, Battre les ennemis, pour dire, les vaincre, les défaire || قيرمق - بوزمق *T.* گاليدن - شكستن *P.* كسر - هزم *A.* Notre aile gauche battit l'aile droite de l'ennemi ميسرهٔ عسكرمز اردومزك - جناح يمين اعدايى كسر وشكست ايلدى صول قولى دشمن عسكرينك صاغ قولنى دوچار شكست وانهزام ايلدى — Et mener battant les ennemis, pour dire, les poursuivre après les avoir mis en déroute هزيمت ديده اولمش عسكرى ورادن حوالهٔ سيف دمار ايدرك تعقيب ايتمك — Et figur., Mener battant, lorsque dans une dispute on presse son adversaire de tant de raisons, qu'il ne saurait y répondre *T.* ضرب نطق ايله بر كمسنه يى اقطاع واسكات ايتمك زور ناطقه پردازى ايله بر كمسنه يى دمبسته وخاموش - قلمق || Il tâchait de soutenir son opinion, mais un tel le mena battant كندو رأينى تأييد ايتمك قيدنده ايكن فلان كمسنه زور ناطقه پردازى ايله اسكات واقطاعنه ظفرياب اولدى

On dit, Battre une ville en ruine, pour dire, tirer de l'artillerie sur une ville pour la ruiner *T.* قصد تخريب ايله بر بلده نك اوزرينه طوب آتمق — Et Figur. Battre un homme en ruine, pour dire, le réduire à l'extrémité dans les affaires qu'on a avec lui *T.* يبقمق - برابر زمين ايتمك — Et battre en ruine un système, un argument etc., pour dire, l'attaquer avec des raisons si fortes, qu'on n'y puisse rien opposer بر اصولى و بر دليلى ضرب نطق ايله كليًا نقض وجرح ايتمك — On dit, Battre une muraille en brèche, pour dire, la battre pour faire brèche *T.* ايقاع رخنه ضمننده ديوار اوزرينه طوب آتمق

BATTRE, se dit aussi de diverses choses sur lesquelles on touche fortement avec différens instrumens, comme, Battre un arbre, pour dire, en faire tomber les feuilles *A.* انفاض الشجر *P.* درخترا بر هم زدن *T.* آغاجى سلكمك Battre du blé *A.* حرمان دوكمك - غله دوكمك *T.* غلهرا كوبيستن *P.* دوس الغلة Battre du plâtre *A.* دق الكلس *P.* آهك كوفتن *T.* آلچى Battre du papier *A.* ضرب الاوراق فى الثقاف *P.* كاغدرا در جندره زدن *T.* كاغدى جندره ده بصمق Battre le beurre *A.* تزبيد اللبن - امخاض اللبن *P.* شير زدن *T.* سودى چالقيوب يايمق Battre la lessive *A.* عدك الثوب - قصر الثوب - توجين الثوب *P.* چكابه زدن - سپوخ زدن *T.* بز چرپمك Battre monnaie *A.* ضرب السكة *P.* سكه زدن *T.* سكه بصمق Battre le fer sur l'enclume *A.* دق الحديد على السندان *P.* آهن بر سندان زدن *T.* دمورى اورس اوزرنده دوكمك Battre la porte *A.* قرع الباب *P.* در زدن *T.* قپويى چالمق Battre des livres, pour dire, donner des coups de marteau sur les feuilles d'un livre, pour les presser *A.* دق الاوراق الكتاب *P.* كاغدهاى كتاب كوپيدن *T.* كتاب كاغدلرينى دوكمك Battre la terre, pour dire, la rendre unie avec une batte *A.* ردس الارض *P.* زمينرا كوپيدن *T.* يرى دوكمك

On dit qu'une rivière bat les murs d'une ville, pour dire, qu'elle passe tout auprès فلان نهر سور شهرى ضرب ايله سور - سور شهرى صييرق جريان ايدر - جريان ايدر شهرى ضرب ايدر

On dit aussi, Battre le tambour *A.* ضرب - تطبيل الطبل *P.* تبير زدن - دهل زدن *T.* طاول چالمق Battre l'assemblée كوس اجتماع واحتشادى ضرب ايتمك Battre la marche كوس رحلت وحركتى تطبيل ايتمك Battre la charge تطبيل طبل ايله - كوس كرّ وهجومى ضرب ايتمك Battre la retraite ضرب طبل رجعت تنبيه كرّ وهجوم ايتمك — Et Battre la chamade, lorsque dans une ville assié-

gée on bat le tambour, pour marquer qu'on veut capituler *T.* آوازهٔ استیمانی ضرب طبل ـ طبل استیمانی ضرب ایتمك ایله نشر واعلان ایتمك

On dit proverb., qu'il faut battre le fer pendant qu'il est chaud, pour dire, qu'il ne faut point se relâcher dans la poursuite d'une affaire, quand elle est en bon train دمور تاونده ایکن دوکملو در

Battre l'estrade, battre la campagne, se dit, en termes de guerre, pour dire, courir de-çà et de-là dans la campagne, afin d'avoir des nouvelles de l'ennemi استطواف اودیه وصحاری تجسس احوال دشمن ـ ایله تجسس احوال اعدا ایتمك ایله قیرلری طولاشمق ـ Figur. Battre la campagne, se dit en parlant d'un homme qui, dans un discours, s'éloigne de son sujet par des digressions inutiles صدددن خروج ایله هرزه گرد صحرای لاف وگذاف اولمق

On dit qu'un homme bat le pavé, pour dire, qu'il va et vient en plusieurs endroits sans aucune occupation *A.* تطویف *P.* الاسواق *T.* زوقاقلری آواره گرد کوچه وبازار شدن زوقاقاره سورتمك ـ طولاشمق

Battre, est aussi verbe neutre *A.* اضطراب ـ ضربان *P.* کوپیدن *T.* اوینامق || Le coeur bat à tous les animaux جمیع حیواناتك یورکی علی الدوام اضطرابده در

On dit aussi, que le coeur bat à quelqu'un, pour dire, qu'il a une espèce de palpitation *A.* اختلاج القلب *P.* دل طپیدن *T.* یورك اوینامق ـ Et Figur., que le pouls, le coeur bat à quelqu'un, pour dire, qu'il a peur *A.* ارتعاد القلب *P.* دل در پیچ وتاب شدن *T.* یورك دترەمك

On dit qu'un oiseau bat de l'aile, pour dire, qu'il trémousse de l'aile. *A* اخفاق الجناح ـ تصفیق الجناح *P.* بال زدن *T.* قناد قاقمق ـ Et figur., qu'un homme ne bat plus que d'une aile, pour dire, que sa fortune, sa santé, son activité sont extrêmement diminuées قولی قنادی ـ بال وپر شکسته در کسلمشدر

On dit aussi, que le fer d'un cheval bat, pour dire, qu'il loche *A.* انغاض النعل *P.* نعل اسب جنبیدن *T.* آتك نعلی اوینامق Et que le soleil bat à plomb en quelque endroit, pour dire, qu'il y darde perpendiculairement ses rayons اشعهٔ شمس فلان محلی عمودا ضرب ایدر

On dit, Le tambour bat, pour dire, qu'on entend le son du tambour کوس سسی ـ دبداب طبل قرع مسامع ایتمکده در ایشیدیلور Et sortir tambour battant, pour dire, sortir avec les honneurs militaires طبل سفری تطبیل ایدرك خروج ایتمك ـ کوس عزیمتی تطبیل ایدرك چیقمق ـ Et Figur. Faire une chose tambour battant, pour dire, la faire au vu et au su de tout le monde *T.* بر ایشی طاول سورنا ایله ایشلمك

On dit, Battre des mains, pour dire, applaudir *A.* تصفیق تحسین الایادی التحسین *P.* دستکزن آفرین شدن *T.* ال قاقشدرمق زمیندنده V. Applaudir.

On dit proverb., Tant que l'âme me battra dans le corps, pour dire, tant que je vivrai *A.* ما دام حشاشة الروح فی البدن *P.* تا آنکه نفس در تن باشد *T.* متنفس انفاس مادامکه مرغ نفس قفس بدنده باقی ـ حیات اولدقچه مادامکه جان تنده اوله ـ اوله

Se battre, signifie, combattre *A.* محاربة ـ تقاتل ـ مقاتلة ـ تحارب *P.* جنکیدن *T.* جنکلشمك ـ دوکشمك ـ طوقشمق ـ || Se battre à pied et à cheval راکبا وراجلا محاربه ایتمك آتلو وپیاده اولدرق دوکشمك ـ

En parlant d'un oiseau de proie, qui se tourmente sur la perche où il est attaché, on dit qu'il se bat à la perche *A.* تقلقل الطیر علی الجازع *T.* قوش اوتوراغی اوزرنده چپالمق

Battu. *A.* مضروب *P.* زده *T.* دوکلمش ـ اورلمش ـ On dit, Avoir les yeux battus, pour dire, les avoir comme meurtris *A.* عین فاتر *P.* چشم خسته *T.* کوز خسته Et avoir eu long-temps les oreilles battues et rebattues d'une affaire, pour dire, en avoir ouï souvent parler *A.* مقروع السمع من امد المدید ـ چوق زماندنبرو ایشیدیلو کلمش *T.* هزار بار گوشزد *P.*

On appelle Chemin battu, un chemin fort fréquenté *A.* سابلة ـ طریق مسلوك ـ طریق مذلل ـ طریق ملیل ـ طریق موقع *P.* پایگاه ناس ـ گذرگاه ناس ـ راه خوابیده *T.* ایشلك چکننمش یول ـ یول ـ On dit figur., que dans la plupart des affaires, il vaut mieux suivre le chemin battu, pour dire, qu'il vaut mieux suivre la route la plus commune اکثر اموردە اکثر ـ طریق مسلوکدن عدول ایتمامك اولی وانسبدر اموردە خلقك کچدیکی کوپریدن کچمك انسبدر ـ On dit aussi figur., Les routes battues, pour dire, les procédés ordinaires, les moyens connus *A.* طرق ـ طرق ووسایل مطردة

عادت *T.* ره رفته *P.* طرق مسلوكة - طرق عادية - مألوفة
اولو كلمش يوللر - On dit, qu'un vaisseau a été battu de l'orage
لطمه خوار امواج دريا *P.* مضروب بصدمات الامواج *A.*
فورتنه ضربنه اوغرامش *T.* لطمه زدهٔ تندباد فلاكت -

BATTUE, se dit d'une assemblée de gens qui battent les bois avec grand bruit, pour en faire sortir le gibier *A.* جمعية المحاوشين
آوى اوركيدوب سوره جك آدملر *T.* گروه شكار راندگان *P.*
|| Il faut assembler les paysans pour faire une battue dans ce bois بو اورمان ايچنده بر گروه محاوشين دوزمك ايچون
كويلوبى جمع ايتمك اقتضا ايدر

BAUDET. V. Âne.

BAUDIR. Exciter les chiens du cor et de la voix *A.* تحضيض
الكلب *P.* سگرا بر انگيختن *T.* كوپكى قشقرتمق

BAUDRIER. Large bande qui pend en écharpe, et qui sert à porter l'épée *A.* محمل pl. محامل - حمالة - حميلة pl. حمايل
قليج باغى *T.* شمشير بند *P.*

BAUGE. Lieu fangeux où le sanglier se retire *A.* موئل الخنازير
طوكوز يتاغى اولان چپلاك ير *T.*

Il se dit aussi d'un certain mortier de terre grasse, mêlée de paille *A.* ملاط مخلوط بالتبن - سياع *P.* حوزهٔ كاه آميخته
صمانلو چامور *T.* كهگل -

BAUME. Plante très odoriférante qui est plus connue sous le nom de Menthe. V. Menthe. Il se prend plus souvent pour la liqueur qui coule de certains arbres *A.* دهن البلسان - بلسان *P.*
دهن روغن بلسانى *T.* پلسنك ياغى || Baume d'Égypte
بلسان مصرى Baume du Pérou بلسان هندى Baume de la Mecque مكه پلسنكى - بلسان مكى - On dit figur., Cette nouvelle, ce discours a été pour moi un baume, pour dire, m'a consolé, a guéri mes inquiétudes, mon chagrin بو خبر وبو كلام زخم
بو خبر - جانسوز اكدارمه مرهم شفا مثابه سنده اولمشدر
وبو كلام شفاى صدره بادى اولمشدر

BAUMIER. V. Balsamier.

BAVARD. Qui parle sans discrétion et sans mesure *A.* مهذار
ياوه گو - نوگواره - ژاژ خا - هرزه دراى *P.* مكثار - اخطل -
كوزه - اوزان *T.* هرزه سخن - درزه گو -

BAVARDAGE. Action de bavarder *A.* خطل - هذر الكلام
ياوه گويى - هرزه گويى - ژاژخايى *P.* كثرت الكلام - الكلام
T. كوزه لك - اوزانلق || Je méprise le bavardage des commères هذر كلامنه - ارباب نفاقك هذر كلامنى استحقار ايدرم
حوالهٔ گوش اعتبار ايتمم

BAVARDER. Parler excessivement de choses frivoles *A.* اهذار
ژاژخايى - هرزه گويى كردن - غنشيدن *P.* اخطال الكلام -
اوزانلق - كوزه لك ايتمك *T.* ياوه گويى كردن - كردن
على الدوام ايتمك || C'est un homme qui bavarde toujours
هذر كلامه مبتلا بر آدمدر

BAVARDERIE. V. Bavardage.

BAVE. Salive qui découle de la bouche *A.* ريق pl. ارياق
آغز يارى - ساليار *T.* گاليار *P.* مرغ - لعاب - || Essuyer la bave d'un enfant صبينك آغزندن ارمعلال ايدن مرغى
چوجوغك آغزندن آقان ساليارى سلمك - مسح ايتمك
Un vieillard à qui la bave tombe le long du menton ذقننه
طوغرى ريق فمى دوكيلوب آقان بر پير نا توان

Il se dit aussi, d'une espèce d'écume que jettent certains animaux *A.* روال - راوول *P.* آب دهان حيوان *T.* داتبدنك
ساليارى

BAVER. Jeter de la bave *A.* اسالة - صب الريق - تمرغ
آغز يارى دوكمك *T.* آب دهان ريختن *P.* اللعاب

BAVETTE. Petite pièce de toile que les enfans portent par devant *A.* مرمعل الصبيان *P.* بادرنگ - بادنگ - بادرنگ
T. چوجوق كوكسلكى

BAVEUX. Qui bave *A.* مرول - ممرغ *P.* گاليار ريز *T.*
صبى مرمعل - صبى ممرغ || Enfant baveux سالياسى آقان
Vieillard baveux شيخ ممرغ - ساليارى آقان قوجامان -
ساليارى آغزندن دوكيلور احتيار آدم

BAYER. Tenir la bouche ouverte *A.* فتح الفم - اشحا - افغار
تفتيح الفم *P.* دهن گشادن *T.* آغز آچمق - Figur. Désirer quelque chose avec grande avidité || Bayer après les richesses
- آرزوى تحصيل مال ايله اشحاى فم حسرت ايتمك
سوداى مال ايله دهن گشاى حرص وطمع اولمق

BAYEUR. Celui qui baye *A.* فغار *P.* دهنگشا *T.* آغزبنى
آچيجى || La fête attira une infinité de bayeurs et de bayeuses
ضيافتك تماشاسى ذكور واناثدن دهنگشاى حيرت
اولمش جم غفيرك استجلابنه وسيله اولمشدر

BAZAR. Marché public *A.* سوق pl. اسواق *P.* بازار گاه
T. بازار

BDELLIUM. Gomme résinée qui s'écoule d'un arbre *A.* مقل

شجر L'arbre se nomme Bdella *A.* كورن صمغى *T.* ازرق كورن آغاجى *T.* درخت دوم *P.* الديم

BÉANT. Qui a la bouche ouverte *A.* فاغر ـ شاحى ـ مكشوف الفم *P.* كشاده دهان *T.* آغزى اچق || Le lion alla à lui la gueule béante آرسلان فلانك اوزرينه اغزى اچق اولدرق آغزى آچق جقور ـ هوة مكشوف الفم Gouffre béant يوريدى

BÉAT. Celui qui fait le dévot *A.* متزاهد ـ متعابد *P.* صوفى صوفيلق صاتيجى ـ صوفيلق كوستريجى *T.* ريا كار

BÉATIFICATION. Acte par lequel on béatifie les morts. V. Béatifier.

BÉATIFIER. Mettre au nombre des bienheureux *A.* افلاح تسليك ـ تسليك الاموات فى سلك السعدا ـ الاموات *T.* بسعادت جاودانى رسانيدن *P.* فى سلك المفلحين اولمشلركت جاننى مونلو مرتبه‌سنه قويمق || Le Pape a béatifié un tel ريم پاپاسى فلان كمسنه‌يى سلك سعدا ومفلحينه تسليك ايلدى

BÉATIFIQUE. Qui rend bienheureux *A.* مستلزم السعادة مونلو ايديجى *T.* فرخندگى سرمدى بخشنده *P.* الابدية || La vision béatifique dont nous jouirons en la présence de Dieu حضور لامع النور جناب ربّ غفورده مظهر اولدجعمز طلعت مستلزمة السعادة ابدية ـ On dit proverb., Les grands croient que leur vision est béatifique عظما وسر بلندان ديدار جماللرى مستلزم سعادت جاودانى اولديغن ظنّ ايدرلر

BÉATITUDE. Félicité éternelle *A.* نعيم الجنة ـ سعادت ابدية *P.* فرخندگى سرمدى ـ سعادت جاودانى *T.* مونلولق || La vraie béatitude consiste dans la vue de Dieu سعادت حقيقيه طلعت جناب ربّ ذو الجلالدن عبارتدر Les avant-goûts de la béatitude سعادت ابديه‌نك چاشنى پيشرسى مشابه‌سنده اولان تنعمات Il n'y a point de vraie béatitude dans ce monde بو دنياى ـ بو جهانده نعيم حقيقى يوقدر دنيده سعادت حقيقيه نا موجود در

BEAU, BEL. Qui a les proportions de traits et le mélange des couleurs nécessaires pour plaire aux yeux *A.* احسن ـ حسن ـ خوب *P.* صاحب البهاء والجمال ـ جميل ـ بهى ـ مليح ـ وجه حسن || Beau visage *A.* كوزل *T.* دلبر ـ زيبا ـ حسنذار *P.* كوزل چهره *T.* سيماى زيبا ـ روى حسنذار Beau corps *A.* تن *P.* بدن احسن الخلقة ـ بدن ذو الحسن واللطافة چشم ـ عيون ملاحتمون Beaux yeux كوزل وجود *T.* زيبا

زن ـ مرئة صاحبة البها ـ مرئة حسنا Belle femme زيبا حسن دلاويزه مالكه دلبر در Elle est belle à ravir خوشلقا مثال شمس ـ نوركبى بر طفل Un enfant beau comme le jour حسن القدّ Avoir la taille belle نابان بر طفل ملاحتنشان دلبر بويلو اولمق ـ بالاى زيبا صاحبى اولمق ـ اولمق لطيف ـ ايادئ جميله صاحبى اولمق Avoir les mains belles وزيبا اللره مالك اولمق ـ Il se dit aussi des animaux qui sont bien proportionnés *A.* حسن المنظرة ـ مطبوع الشكل *P.* فرس مطبوع Un beau cheval دلبر ـ ياقشقلو *T.* خوش اندام دلبر برآت ـ اسب خوش اندام ـ الشكل

Il se dit aussi, de l'agrément et de l'éclat des couleurs *A.* نضير ـ لطيف ـ نفيس *P.* خوشنما ـ خوش ـ رونقدار *T.* كوزل كوزل ـ سبز رونقدار ـ اخضر لطيف Beau vert || پارلق ـ شكوفهاى خوشنما ـ ازهار لطيفه Belles fleurs پارلق يشل ـ يشل كوزل جيچكلر ـ Beau teint باهر النضارة لون روى Belles couleurs الوان نضيره Une étoffe de beau rouge سرخ رونقدار الوان نفيسه Un tapis de très-belles couleurs رنكنده بر ثوب ايلده ملوّن بر قاليچه ـ Et des sons qui plaisent à l'oreille, d'un air pur, d'un ciel serein *A.* لطيف *P.* دلگشا *T.* كوزل || Belle voix صداى دلگشا ـ صوت لطيف Beaux accords تناسبات لطيفه Beau temps هواى دلگشا ـ هواى لطيف Beau clair de lune مهتاب لطيف ـ ليلة لطيفة قمرا ـ كوزل Belle nuit ليلة لطيفه ـ شبهنگام دلگشا ـ كوزل آى آيدينلغى كيجه

On dit figur., Mettre une chose, un raisonnement dans un beau jour, pour dire, s'expliquer avec clarté بر ماده‌يى وبر رأيى موقع وضوح وصراحتده ابلاغ ايتمك ـ على وجه التصريح بيان ايتمك

BEAU, se dit généralement de tout ce qui excelle en son genre *A.* رائق ـ انيق *P.* دلارا *T.* دلبر || Beau jardin حديقة انيقه خيابان ـ سريحة انيقه Belle allée كوزل باغچه ـ باغ دلارا ـ ايكى طرفى اغاج صره‌لريله دونانمش كوزل يول ـ دلارا Belle rivière نهر انيق Belles eaux مياه رائقه ـ مياه لطيفه Belle vue منظرة رائقه ـ منظرة لطيفه ـ تماشاى دلارا ـ تماشاى Belles étoffes ثياب انيقه ـ ثياب نفيسه Belle maison منزل انيق ـ خانۀ دلارا ـ خانۀ دلگشا صفا بخشا Beaux habits البسۀ كوزل اوروبه ـ جامهاى زيبا ـ البسۀ نفيسه ـ انيقه Beau diamant الماس رائق ـ الماس نفيس ـ Il se dit aussi de

l'âme *A.* نفس طيّب *P.* دل نيكو *T.* ايو يورك || C'est une belle âme نفس طيّب صاحبى بر آدمدر — Et de l'esprit et de ses opérations *A.* مستحسن — مطبوع *P.* خوش — دلپسند *T.* كوزل || Beau génie عقل احسن الرّاى — عقل مستحسن Belle imagination تخيّلات مستحسنه — تخيّل واجب الاستحسان Belle mémoire حسن حفظ Beau poème نظم احسن — منظومهٔ Belle pensée معناى دلپسند — معناى مطبوع مطبوعه Belle harangue موعظهٔ مستحسنه Beaux vers اشعار مطبوعه Beau tour de vers شيوهٔ دلپسند شعريّه Belle période عبارهٔ مطبوعه Beau raisonnement رأى مستحسن — ملاحظهٔ مستحسنه Beaux sentimens افكار حسنه Voilà les beaux endroits de ce livre بو كتابك واجب الاستحسان اولان محللرى بونلر در

On dit aussi, Bel esprit *A.* عقل جميل — عقل سليم *P.* عقل كوزل — اوز عقل *T.* عقل نيكو Bel homme *A.* وجيه — صاحب الجمال — صاحب الوجاهة — جبير *P.* خوشرو — خوشلقا *T.* دلبر — كوزل Bel oiseau *A.* طير جميل *P.* مرغ دلپسند *T.* كوزل قوش Une maison en bel air *A.* منزل جيّد الهوا *P.* خانهٔ خوش هوا *T.* هواسى كوزل او Un bel âge, pour dire, un grand âge *A.* سنّ كبير *P.* سال ديرين *T.* بيوك ياش Et le bel âge, pour dire, le jeune âge *A.* سنّ — سنّ النضارة الشباب *P.* سال نو جوانى *T.* تازهلك وقتى Le beau monde, pour dire, les gens les plus polis *A.* كرما — ظرفا *P.* ظرفا طاقمى *T.* برگزيدگان ناس || Il voit le beau monde كرماى ناس ايله كوريشور Il est du beau monde كرماى ظرفا طاقمندندر — ناسدندر — Et on dit qu'un homme est du bel air *A.* كريم الاطوار *P.* خوش ادا — شيرينكار *T.* كوزل ادالو Et qu'il fait le beau parleur, pour dire, qu'il affecte de bien parler اظهار كالاى ناطقه پردازى ايدر Et qu'un homme est beau parleur, pour dire, qu'il parle bien *A.* منطيق — فصيح اللسان *P.* سخنور — ناطقه پرداز *T.* سوز ابدسى Beau danseur *A.* مليح الرقص *P.* پا كوپان زيبا *T.* كوزل هوره تپيجى Et qu'il est bel homme à cheval, pour dire, qu'il est de bonne grâce à cheval *A.* حسن الركبة *P.* خوش سوار *T.* كوزل بنشلو

Il se prend aussi pour Grand dans son genre *A.* عظيم *P.* بزرك *T.* بيوك || Faire beau feu آتش عظيم ياقمق C'est un beau mangeur بيوك — پر خور عظيمدر — اكال عظيمدر Cet homme a eu belle peur خوف عظيمه دوچار اولدى تيجيدر

Et pour Bon, heureux *A.* موافق *P.* خوش — باور *T.* ايو — وقت وحال سوافقدر || L'occasion est belle اويغون Et pour Honnête, bienséant *A.* خليق — لايق — جدير — احرا *P.* درخور — چسپان — زيبنده *T.* ياقشق || Cela n'est pas beau à un jeune homme بو كيفيّت حديث السنّ بر ادمه كوره بو كيفيّت بر كنج ادمه ياقشمز — جدير ولايق دكلدر Rien n'est si beau que la modestie هضم نفسدن زياده اليق واحرا بر شئ يوقدر

Il se joint aussi à des termes de mépris et d'injure, pour en augmenter la force *A.* اعلا *P.* بيمانند — بينظير *T.* اشى يوق اشى يوق بر ديّوثدر — اعلا بر ديّوثدر || C'est un beau coquin

On dit aussi, Il fait beau voir, pour dire, il est agréable de voir *A.* تفريح النظارة *P.* ديده را روشن كردن *T.* كوزى فرحلندرمك || Il fait beau voir un Général à la tête de ses troupes زير حكمنده اولان عسكرى اداره ايدر بر جنرالك عسكرى باشنده — تماشاسى تفريح نظارت ايدر بر حالتدر اولان بر جنرالك سيرى آدمك كوزينى فرحلندررر

Beau, signifie encore, inutile *A.* عبث *P.* بيهوده *T.* فائدهسز || Vous avez beau faire et beau dire سنك فعلك وكلامك عبثدر — عبثدر Beau pleurer كوز ياشى سويلمك وايتمك عبثدر Beau prier نيازك عبث يرده در دوكمك عبثدر Nous avons eu beau solliciter عبث يرده التماس ايلدك

On dit figur. Donner beau, pour dire, donner à quelqu'un une belle occasion de dire ou de faire quelque chose *A.* اعطاء السبب *P.* سر رشته دادن *T.* سبب ويرمك Et donner beau à ses ennemis, pour dire, leur donner des moyens, des occasions de nuire *T.* اعدايه — دشمنك النه سررشته ويرمك سبب ويرمك

BEAUCOUP. Adverbe de quantité et de temps *A.* كثير — وافر — متوافر *P.* بسيار — رسا — جهان *T.* فراوان — چوق || Il l'a dit beaucoup de fois بلدفعات سويلدى — چوق كرّه سويلدى Il y a beaucoup de gens وافر ادم وار در Avoir beaucoup d'argent مال كثير صاحبى اولمق C'est un homme qui sait beaucoup بر آدمدر — كثير المعلومات آدمدر — بسيار دان — دزار Il dit beaucoup en peu de paroles الفاظ قليله اشنا بر ادمدر مفيد ومختصر سويلر — ايلد معناى كثير افاده ايدر Parler beaucoup, marcher beaucoup وافر — وافر مدّت تكلم ايتمك مدّت كزمك — Mis devant ou après le comparatif, il sert à mar-

quer une augmentation considérable *A.* بالا بر *P.* مع زيادة — *T.* خيليدن خيلي زياده بالا || Vous êtes plus savant de beaucoup سنك سن مع زيادة آندن افضل واعلمسك — سن فرسخ فرسخ علمك بالا بر بالا آندن زياده در آندن اعلمسك

On dit, Il s'en faut beaucoup, pour dire, qu'il y a une grande différence *T.* فرقي چوقدر || Le cadet n'est pas si sage que l'aîné, il s'en faut beaucoup صغيرى كبيرى قدر عاقل اولميوب فرقي چوقدر — Et il s'en faut de beaucoup, pour dire, que la quantité qui devrait y être, n'y est pas *T.* نقصاني چوقدر

BEAU-FILS. Celui qui n'est fils que d'alliance par mariage *A.* ربيب *P.* پسندر — پسنده — پسراندر *T.* اوكى اوغل || C'est votre beau-fils, vous avez épousé sa mère والدهسيله تزوج ايلديككه نظراً سنك ربيبكدر — Il se prend aussi pour Gendre. V. ce mot.

BEAU-FRÈRE. C'est le frère du mari d'une femme *A.* اخ الزوج *P.* برادر شوهر *T.* ار قرنداشى — Il se dit aussi du frère de sa femme *A.* اخ الزوجة *P.* خوسره — برادر زن *T.* قاين ainsi que du du mari de la soeur d'un homme *A.* زوج الاخت — صهر *P.* شوهر همشيره *T.* انشته — C'est aussi un nom d'alliance de deux personnes qui ont épousé deux soeurs *A.* ظاب pl. ظؤوب — سلف pl. اسلاف *P.* همداماد *T.* بجاناق || Ils sont beaux-frères بجاناقدرلر — بينلرنده قرابت مظاهبه وار در

BEAU-PÈRE. Nom d'alliance qui se donne par un mari au père de sa femme, ou par une femme, au père de son mari *A.* حمو pl. احما *P.* خسر *T.* قاين پدر — قاين آتا — Les Persans appellent particulièrement پدر شوى le père du mari de la femme, et پدر زن le père de la femme du mari.

Beau-père, est aussi un nom d'alliance qui se donne par des enfans au second mari de leur mère *A.* راب *P.* بدپدر — *T.* اوكى پدر — اوكى بابا پدندر

BEAUPRÉ. Nom d'un des mâts d'un vaisseau *A.* صارى pl. صرارى — سهم السفينة *P.* تير كشتى *T.* سرن ديركى

BEAUTÉ. Juste proportion des parties du corps, avec un agréable mélange des couleurs *A.* حسن — جمال — ملاحت — وسامت — بها — بهجت *P.* خوبى — زيبايى *T.* كوزللك — دلبرلك || La beauté du corps بدنك حسن وملاحتى La beauté de visage *A.* حسن وجمال وجه — وجاهت — وسامت

سيما *P.* خوبرويى *T.* چهرهنك كوزللكى La beauté d'une femme خوبرويى زن — محبوبهنك حسن وبهاسى La beauté de la taille رشاقت قد — حسن قد La beauté se passe en peu de temps حسن وملاحت — حسن وجمال سريع الزوالدر حسن وبهجت مدت قليله ايچنده — سريع الذهابدر Sa كوزللك آز وقت ايچنده صاوار — زايل وفنا بود اولور beauté est parfaite, accomplie حسن وجمالى اكمل واعلا در حسن وجمال با كمالى وار در — Beauté naturelle *A.* حسن ذاتى كوزللك *T.* خوبى مادر زاد *P.* حسن طبيعى — خلقى Beauté artificielle *A.* حسن صناعى — حسن عملى — حسن عاريتى *P.* زيبايى ساخته *T.* ساخته كوزللك — يايمه كوزللك Beauté fade *A.* حسن تفه — حسن مسلوب اللطافة *P.* حسن دادسز كوزللك *T.* خوبى بيمزه — بى نمك Beauté journalière حسن يكروزه — حسن يكدمه — Il se dit aussi de tout ce qui touche agréablement les sens *A.* حسن — لطافت *P.* خوشى *T.* كوزللك || La beauté du jour, du ciel, de la terre des fleurs, des eaux, des arbres يومك وسمانك وارضك وازهار وشكوفهلرك ومياهك واشجارك حسن ولطافتى La beauté de l'esprit عقلك لطافتى La beauté des pensées معانى وافكارك حسنى La beauté de l'âme لطافت نفس La beauté de la voix لطافت صوت — Et au pluriel, de la réunion de plusieurs belles choses *A.* pl. محاسن — محسنات — حسنيات — لطايف *P.* زيبايها *T.* كوزللكلر || Les beautés de cet ouvrage sont sans nombre بو تأليفك محسناتى لا يعد ولا يحصيدر On ne peut détailler toutes les beautés qui se trouvent réunies dans cette ville بو بلدهده مجتمع اولان كافة حسنياتك على وجه التفصيل وصف وتعريفى ممكن دكلدر Cette femme a mille beautés بو محبوبه هزاران هزار محاسن نا ديدهيه مالكه در

Il se dit aussi de chaque belle personne *A.* حسين pl. حسان — Et au féminin حسنا *P.* خوبروى — صاحب الجمال — وجيه *T.* دلبر — كوزل || Une jeune beauté بر حسناى نضارت قرين — بر حسناى نخوتنما Une beauté fière خوبروى نو رسته مغرور جمال دلاويزى اولان بر دلبر Toutes les beautés de la Cour étaient dans cette assemblée بالجمله سراى همايونك اهل حسن وملاحتى اول مجلسده موجود ايدى

BEC. La partie qui tient lieu de bouche aux animaux *A.* منقار pl. مناقير — منقاف pl. مناقيف — منسر pl. مناسر *P.*

قوش بورنی .T نول ـ شنید ـ شند || Un oiseau qui se défend du bec منقاريلە مقاومت ايدن بر قوش Un oiseau qui donne un coup de bec منقاريلە ضرب ايدن قوش Bec crochu منقار اعقف ـ Il se dit figur. de la pointe de certaines choses || Le bec d'une plume .A سن القلم .pl اسنان القلم ـ انف القلم .P نوك قلم .T قلمك اوجی Le bec d'une aiguière .A بلبل الابريق .P لولين افتابه .T ابريغك امزكی Le bec d'un alambic .A قرو الانبيق .P لولة ديگ بر ديگ .T انبيق لولەسی

BÉCABUNGA. Plante acquatique .A جرجير الما .P سزاب .T صو كردەسی ـ صو ترەسی

BÉCASSE. Oiseau de passage .P ماكيان كوهی .T چوليق

BEC-DE-CORBIN. Ornement en forme de bec, mis au haut d'une canne .A رأس معقرب .P سر كژدمگون .T قرغه بورن || Canne à bec de corbin رأس معقرب ايله اراستە بر باش قرغه بورن باشلو بر دكنك ـ عصا

Il se dit aussi, d'une espèce de hallebarde .A رمح معقرب .P الرأس كژسر .T سنان باشی اكری مزراق

BEC - DE - GRUE ou GÉRANIUM. Sorte de plante .A ابرة الراعی

BECFIGUE. Petit oiseau qui se nourrit de figues .A عصفور التين .P انجير خوار .T انجير قوشی

BÊCHE. Outil de jardinage .A مصخفة .pl مصاخف ـ مرفش .P كلنگ ـ ترشت .T چپا

BÊCHER. Remuer la terre avec une bêche .A صخف .P زدن .P كلنگ .T چپا ايله قازمق

Bêché. .A مصخوف .P كلنگ زدە .T چپا ايله قازلمش

BÉCHIQUE. Remède propre à guérir les maux de poitrine .A دواء صدرىّ .pl ادوية صدرية .P داروی نرمساز سينه .T كوكس يومشديجی علاج

BECQUÉE ou BÉQUÉE. Ce qu'un oiseau rend avec le bec à son petit .A طعمة مزقوقة .P نوالهٔ كه مرغ بنولش باپچهٔ خود دهد .T قوشك بورنيله ياوريسنه ويرديكی يم || Un oiseau qui donne la becquée à ses petits ياوريلرينی زقّ ياوريلرينه بورنيله يم ويرن قوش ـ ايدن طير

BECQUETER ou BÉQUETER. Donner des coups de bec .A نقر .P شنيد زدن .T قوش بورنيله زدەلمك || Les oiseaux ont béqueté ces fruits - là شو ميوەلری قوشلر نقر ايلديلر

Se becqueter. Se battre à coups de bec .A تناقر .P با شنيد ـ بورن ايله اورشمق .T جنكيدن ـ Ou se caresser avec le bec, comme font les pigeons .A مطاعمة .T قوشلر بری برلريله اوپشمك

BÉDÉGAR. V. Églantier.

BEDON. Homme gros et gras .A حذلم .P غنك .T طوپاچ

BEFFROI. Tour ou clocher d'où l'on fait le guet .A مرقبة ـ مرتباء .P ديدبانگاه .T بكچی كوشكی || On a sonné la cloche du beffroi بكچی كوشكينك چاكی چالندی ـ Il se prend aussi pour la cloche qui est dans le beffroi .A ناقوس المرقبة .P درای ديدبانگاه .T بكچی كوشكی چاكی || Il faut refaire le beffroi de cette tour بو مرقبەنك ناقوسی تعمير وترميمه محتاجدر

BÉGAIEMENT. L'action de bégayer .A رتّة ـ لكنت .P الكزی .T پلتكلك ـ پپدييلك ـ كج زبانی ـ

BÉGAYER. Parler avec difficulté, en coupant et répetant les mots et les syllabes .A رتت ـ لكن .P كجزبانی نمودن .T پلتكلمك ـ پپدييلك ايتمك || Un homme qui bégaye si fort, qu'on a toutes les peines du monde à l'entendre شول مرتبەدە پلتكلر لكنت ـ كه كلامی فهم اولنقدە عظيم زحمت چكيلور لسانی حدّ مبالغەدە اولمغله كلامی فهم اولنمق امر عسير در Dès qu'il a bu trois verres de vin, il commence à begayer ياكز اوچ قدح بادە نوش ايدنجه لسانندە حال رتّة عارض اولور ـ On dit d'un enfant qui commence à parler, qu'il ne fait encore que bégayer بو چوجوق هنوز تعتعه ايدر ـ Et figur. || Les plus grands philosophes ne font que bégayer, quand ils veulent parler de Dieu اعاظم حكما ذات عظمت صفات خالق السموات دائر شق شفة كلام ايدەجك ايدەجك ـ اولنجه رتت لسان ايله افادهٔ مرام ايدرلر اولنجه رتت لسانه دوچار اولورلر

BÈGUE. Qui a peine à parler et à prononcer les mots .A الكن ـ ارتّ .P الكز ـ هاكره ـ كجزبان .T پلتك ـ پپديی

BÉGUEULE. Femme dédaigneuse avec impertinence .A شرسا .P زن بد خو .T اونكو عورت || Ne plaisantez pas avec cette femme, c'est une bégueule بو خاتون مطايبەيه كلمز ذاتندە بد اخلاقدر بر شرسای Faire la bégueule .A تشارس .P بد خويی نمودن .T اونكولك كوسترمك

BÉGUEULERIE. Le caractère, les airs d'une bégueule .A شراست الطبع .P بد خويی .T اونكولك || On ne peut

supporter sa bégueulerie شراست طبعنه تحمّل اولنمز

BÉGUIN. Espèce de coiffe de linge pour les enfans *A.* قنبعة *P.* جوجوق تاقیدسی *T.* سربند کودك

BEIGE. Sorte de serge faite avec la laine *A.* لبدة *P.* نمد *T.* کچه

BÊLANT. Qui bêle *A.* ثاغ pl. ثواغ *P.* گوسفند آواز زن *T.* ملدییجی

BÊLEMENT. Le cri des moutons *A.* يعار ـ ثواج *P.* آوازهٔ گوسفند *T.* ملدمه

BÊLER. Il se dit des moutons, quand ils font entendre leur cri naturel *A.* يعار ـ ثغا ـ ثاج *P.* گوسفند اواز زدن *T.* ملدمك

BELETTE. Nom d'un animal *A.* ابن عرس pl. بنات عرس *P.* راسو ـ راس ـ نفخد *T.* کلنجك

BÉLIER. Le mâle de la brebis *A.* کبش pl. اکباش *P.* قوچ *T.* قوج

Et une machine dont les anciens se servaient dans la guerre *A.* مقمعة *P.* گرز *T.* دمور چوماق

Il se dit aussi, du premier des douze signes du Zodiaque *A.* برج الحمل *P.* برج بره

BELÎTRE. Coquin, gueux, homme de néant *A.* رذيل *P.* کلحانی *T.* چپل

BELLE-FILLE. La fille du mari par rapport à la femme, et la fille de la femme par rapport au mari, quand elle est née d'un autre lit *A.* ربيبة *P.* دختر زن ـ دخترندر *T.* اوکی قزی ـ On le dit aussi de la bru *A.* کنّة pl. کناين *P.* سنه ـ زن پسر ـ سنار *T.* کلين

BELLEMENT. Doucement, avec modération *A.* بالتأنّی *P.* آهسته آهسته *T.* يواش يواش ـ يواشجه

BELLE-MÈRE. C'est, à l'égard des enfans, la femme que leur père a épousée, après la mort de leur mère *A.* رابّة *P.* ماريره ـ مادر اندر *T.* اوکی آنا ـ اوکی والده ـ A l'égard d'un gendre, la mère de sa femme *A.* ختنة ـ امّ الزوجة *P.* خسره ـ خسر ينه *T.* قاين آنا ـ Et à l'égard d'une bru, la mère de son mari *A.* حماة ـ امّ الزوج *P.* مادر شوی *T.* قاين آنا

BELLE-SOEUR. Nom qui se donne par un mari à la soeur de sa femme *A.* اخت الزوجة *P.* خازنه ـ خواهرزن *T.* بالدز ـ Et par une femme à la soeur de son mari *A.* اخت الزوج *P.* خواهر شوی *T.* ينكه ـ Et par un frère ou une soeur à la femme de son frère *A.* زوجة الاخ *P.* برادر زن *T.* کورجه ـ Et à deux femmes qui ont épousé deux frères *A.* سلفة pl. سلفتان *P.* ياری *T.* ايلتی

BELLIGÉRANT. Il se dit des peuples qui sont en guerre *A.* محارب pl. محاربين *P.* جنك كننده ـ نبرد ساز *T.* جنك اوزره اولان ـ جنكلشان || Puissances bellegérantes دول محاربين

BELLIQUEUX. Guerrier, martial *A.* مألوف الى ـ محراب الحرب *P.* جنكاور ـ جنك آزما ـ جنك جو ـ پرخاشجو *T.* جنكجی || Nation belliqueuse قوم محراب ـ مألوف حرب وضربه جبليت حربيه Humeur belliqueuse جنكاور ملت ـ اولان قوم Prince belliqueux جنكاور پادشاه

BELLISSIME. Très-beau *A.* احسن ـ اجمل *P.* بہين *T.* پك كوزل

BELVÉDER. Lieu pratiqué au haut d'un logis *A.* غرفة pl. غرفات pl. غرف ـ علوية *P.* فرواره ـ برباره ـ سرطاق *T.* فوقانی كوشك ـ چارطاق

BEN ou BEHEN. Arbre qui croît en Arabie *A.* شجرالبان *P.* درخت بان ـ بيدمشك *T.* بن آغاجی ـ سورقون آغاجی

Le fruit de cet arbre se nomme *A.* فستق البان ـ حبّ الباويه *P.* تخم غاليه *T.* سورقون تخمی Et l'huile qu'on tire de ce fruit *A.* دهن البان *P.* روغن بان *T.* بن ياغی

BÉNÉDICTE. Électuaire purgatif, et qui opère doucement *A.* مسهل هيّن العمل *P.* داروی شكمران با نرمی *T.* خوشلق ايله يورك سوريجی علاج

BÉNÉDICTION. Grâce et faveur du Ciel *A.* تبرّك ربّانی pl. تبرّكات ربّانية *P.* فرخنده سازئ يزدانی *T.* البركت جناب منعم مطلق || كرمی Dieu l'a comblé de bénédictions فلانك حقنه تبرّكات ربّانيه‌سن اسباغ ايلدی Dieu a répandu ses bénédictions sur cette famille جناب ربّ العالمين بو خاندانك اوزرينه تبرّكات رحمتيه‌سن نشر وافاضه بو خاندانك كشتزار آمالنی آبيارئ تبرّكات ـ ايلدی لم يزليه‌سيله سيراب وريّان ايلدی S'attirer la bénédiction de Dieu بركات توفيق ربّانی‌يی نفسی حقنه جلب ايتمك ـ On appelle, Maison de bénédiction, une maison où règne la piété مبارك ـ مهبط انوار تبرّكات ربّانيه اولان بر خانه بر خانه

Il se dit aussi, de l'action par laquelle les parents bénissent

leurs enfans *A.* دعا pl. ادعیة *P.* درود *T.* دعا || Un père qui donne sa bénédiction à ses enfans اولادینه دعاسنی ویرن پدر — Et des voeux que l'on fait pour la prospérité de quelqu'un *A.* تحیات pl. تحیّة مستطابة — ادعیة خیریّة pl. دعاء خیر *P.* مستطابة *T.* دعای نیک خیر دعا || Si vous faites une telle chose, on vous donnera mille bénédictions فلان شیئی ایتسدك هزاران هزار دعای خیره مظهر اولدجغك درکار در Tous les peuples donnent mille bénédictions au prince کافّة عباد الله جانب پادشاهی یه صد هزار دعای خیر ایدر

On dit, que la mémoire d'un homme est en bénédiction, pour dire, qu'on on ne se souvient de lui qu'en louant sa vertu *A.* خیر دعا ایله ذکر *T.* مظهرباد نیکو *P.* مقارن الی ذکر بالخیر اولنور آدم

BÉNÉFICE. Privilége accordé par le prince ou par les lois *A.* انعام pl. انعامات *P.* انعام پادشاهی *T.* پادشاه کرمی || C'est un droit accordé par bénéfice du prince انعام پادشاهی اولدرق تجویز اولنمش بر نوع استحقاقدر

On appelle, Lettres de bénéfice d'âge, des lettres de Chancellerie que les mineurs obtiennent pour être émancipés بر صغیره قبل حلول الوقت حدّ بلوغك اثباتنی حاوی بالمساعده ویریلان اذننامه

Il signifie aussi, profit, avantage *A.* منافع pl. منفعت — نفع *P.* کار — لطف *T.* سود pl. فوائد فائده — || Tout a tourné à son bénéfice هر شیٔ کندو حقنده منتج فائده اولدی

On appelle, en termes de médecine, Bénéfice de nature, les évacuations extraordinaires, par lesquelles la nature se décharge *T.* مساعدهٔ طبیعت Et bénéfice de ventre, un dévoiement naturel et peu violent *A.* لینت طبیعیّة — استطلاق البطن طبیعی || Il lui est arrivé un bénéfice de ventre کندو یه طبیعی بر استطلاق بطن عارض اولدی

BÉNÉFICE. Titre ecclésiastique accompagné de revenu *A.* زعامة pl. زعامات الرهبان الرهبان || La nomination des bénéfices بر زعامته رهبان زعامتلرینك توجیهی Posséder un bénéfice زعامتی ضبط متصرّف اولمق Prendre possession d'un bénéfice ایتمك — Il se dit aussi, du lieu même où est le bien du bénéfice *T.* زعامت || Un homme qui réside à son bénéfice کندو زعامتنده مقیم اولان کشی

BÉNÉFICIAL. Qui concerne les bénéfices *A.* متعلق الی الزعامة *T.* زعامته متعلق || Être savant dans les matières bénéficiales زعامته متعلق اموره ماهر اولمق

BÉNÉFICIER. Qui a un bénéfice *A.* صاحب الزعامة || Un riche bénéficier ذیقدرت بر زعامت صاحبی

BENÊT. Niais, sot *A.* ابله *P.* سادەدل *T.* بون

BÉNÉVOLE. Il se dit du bénéficier qui possède en vertu d'un titre qu'on ne lui conteste pas *A.* متصرّف بلا معارض *P.* خداوند بی ستیز *T.* نزاعسز متصرّف || Il resta possesseur bénévole par la retraite volontaire de ses contendans کندو یه معارض اولنلرك حسن رضا واختیارلریله دعوادن فراغتلرینه مبنی متصرّف بلا معارض قالمش اولدی

BÉNIGNEMENT. D'une manière bénigne *A.* بالحلم — بالرفق *P.* باللطف والملاینة — با شیرینی — شیرینکارانه *T.* طاتلولق — فلانه بالرفق خوشلق ایله — ایله || Il l'a traité bénignement حقنده اظهار معاملهٔ حلم وملاینت — والملاینه معامله ایلدی ایلدی

BÉNIGNITÉ. Douceur, bonté du fort au faible *A.* رفق — حلم *P.* ملاینت — ملاطفت — شیرینی — شیرینکاری *T.* طاتلولق — خوشلق —

BÉNIN. Doux, humain *A.* حلیم — لیّن *P.* شیرینکار — شیرین *T.* طاتلو نیکو — || Un naturel doux et bénin طبع حلو وحلیم — حلم وحلاوت ایله مجبول اولان طبیعت — Humeur bénigne رفق ایله مجبول اولان مزاج — مشرب حلیم وشیرینکار — Il se dit souvent en dérision d'une bonté, d'une tolérance mal placée *A.* طایع النفس *P.* نرمخو — رضاجو *T.* یواش || C'est le plus bénin de tous les maris جمیع ازواجك اك رضاجو بیدر — Figur. Favorable, propice *A.* موافق — مساعد *P.* نیکو — یاور *T.* اویغون || Air bénin هوای مساعد Le ciel bénin فلك مساعد

On dit aussi, Astres bénins *A.* کواکب — کواکب میمونة *P.* متیمّنة ستارەهای فرخنده *T.* مونلو یلدزلر

Remède bénin. C'est un remède qui purge doucement *A.* دواء هیّن العمل Et maladie bénigne. Une maladie qui a une tendance heureuse *A.* مرض سلیم

BÉNIR. Consacrer au culte Divin *A.* تقدیس || Bénir une église کلیسایی اجرای رسوم — کلیسایی تقدیس ایتمك لازمه ایله تقدیس ایتمك

Il s'emploie aussi en diverses autres phrases *A.* تبریك —

دعا اوقومق *T.* دعا خواندن *P.* تسمیت || Bénir les armes, bénir le lit nuptial آلات حربیّه‌یی وفراش زفافی تسمیت آلات حربیّه‌نک وفراش زفافک اوزرینه قرائت ـ ایتمک تبریک وتسمیته ـ دعا ایله استجلاب یمن و برکت ایتمک ـ مبادرت ایتمک ـ Il se dit aussi des pères et des mères qui donnent la bénédiction à leurs enfans *A.* دعا *P.* درود کردن *T.* دعا ایتمک

Il signifie aussi, louer, rendre grâce *A.* حمد ـ محمدت ـ شکر ایتمک *T.* شکرانگی نمودن ـ سپاسیدن *P.* تشکر ـ شکر || Benissez Dieu de la grâce qu'il vous a faite مظهر اولدیغک نعمت واحسانک شکرینی جانب باری‌یه ادا ایله Bénissons la main qui nous a créés بزی خلق ایدن ید مبارکه شکر وحمد اولسون Tout le monde vous bénit عالم سکا شکر ایدر On vous bénira, si vous faites cette bonne action بو فعل مندوب ومستحبّی ایده‌جک اولور ایسهک مظهر تشکر اولمش اولورسک

Il se dit aussi, en parlant des choses qui rappellent quelque agréable souvenir *A.* ذکر بالحمد والدعا *T.* رحمت اوقومق || Je bénis le lieu, l'heure où je vous ai vu سنک دیدارکه مظهر اولدیغم محلّ وساعته رحمت اوقورم ـ محلّ وساعتی رحمت ایله یاد ایدرم

Il signifie aussi, faire prospérer, et ne se dit que de Dieu *A.* اعطاء الیمن والبرکة ـ احسان الخیر والبرکة *P.* فرخندگی بخشیدن *T.* مونلو قلمق || Dieu bénit le travail de ces gens-là حق تعالی حضرتلری شو آدملرک ایشنه خیر وبرکت احسان ایلدی Dieu veuille bénir les armes du Roi جناب خیر الناصرین عساکر شاهانه‌یه یمن وبرکت احسان ایلیه

Dieu vous bénisse. Façon de parler qui se dit, pour souhaiter du bien à quelqu'un qui éternue *A.* یرحمکم الله *P.* خیر بادا *T.* خیر اوله On s'en sert aussi en parlant à un pauvre, pour marquer qu'on n'a rien à lui donner *T.* الله ویره

Bénit. Participe du verbe Bénir, qui se dit de certaines choses sur lesquelles la bénédiction du prêtre a été donnée *A.* قدسیّت ایله مشرّف ـ مقدّس *P.* تبرّکیافته *T.* مبارک ـ شرف || Eau bénite ماء مبارک ـ ماء مقدّس Pain bénit نان اولمش Les drapeaux ont été bénits بیراقلرک تبریک وتقدیسنه مبارک دائر دعا اوقوندی

Béni. Autre participe du verbe Bénir, qui en a toutes les autres significations || L'ange dit à la Sainte-Vierge: Vous êtes bénie entre toutes les femmes جبرائیل امین حضرت مریمه خطاب ایله دیمشکه جمیع نسوان ایچنده مظهر رحمت جناب کبریا اولمش سنسک Les armées bénies de Dieu sont toujours heureuses مظهر رحمت خدا اولان جنود منصوره دائما یمن وخیره مقارن اوله کلمشلر در Un peuple béni de Dieu سزاوار رحمت الهیّه اولمش قوم

BÉNITIER. Vase à mettre de l'eau bénite *A.* کاس الماء المبارک *P.* کاسهٔ آب مبارک *T.* مبارک صو قویه‌جق طاس

BENJOIN. Gomme aromatique qui découle d'un arbre, et qu'on appelle aussi, Assa Dulcis. V. Assa || Il entre du benjoin dans cette composition عسلبند بخوری بو ترکیبده جزء اولور

BÉNOITE. Nom d'une plante *A.* حشیشة مبارکة

BÉQUILLARD. Vieillard assez courbé et cassé pour avoir besoin d'une béquille *A.* شیخ عاکز *P.* پیر دستواردار *T.* دکنکله کزن قوجامان

BÉQUILLE. Sorte de bâton sur lequel les vieillards s'appuyent *A.* عکّازة *P.* دستوار *T.* طیانه‌جق دکنک || Il ne marche plus qu'avec une béquille عکّازه‌یه طیانمدقجه سیره مجالی یوقدر

BÉQUILLER. Aller avec une béquille *A.* تعکز *P.* بر دستوار تکیه کنان روانه شدن *T.* دکنکه طیانرق یوریمک

BERBERIS. V. Épine-Vinette.

BERCAIL. Bergerie *A.* زرب pl. زروب ـ زریبة ـ حظیرة *P.* نغل ـ آغل ـ اغال *T.* قیون آغیلی ـ On dit figur. Ramener au bercail une brebis égarée, pour dire, Ramener un hérétique dans le giron de l'Église رهپیمای سمت تسیّب اولمش غنم گمکرده راه مثالی جادّهٔ سالمهٔ دین حقدن عدول ایتمش اهل ضلالی حظیرهٔ ایمانه ارجاع ایتمک

BERCEAU. Sorte de petit lit où l'on couche les enfans *A.* مهد pl. مهود *P.* گهواره *T.* بشیک || Un enfant qui est encore au berceau کودک گهواره ـ هنوز اهل مهد اولان صبی بشیکده‌کی جوجوق ـ دار

On dit, Dès le berceau, pour dire, dès l'enfance عهد گهوارهٔ وجوده وضع قدم ایده‌لیدنبرو ـ صباوتدنبرو

Il se dit figur., en parlant des lieux où une chose a commencé *A.* منشاء ـ مولد *P.* جای حدوث *T.* اصل بیورد || Florence a été le berceau de la Peinture moderne فلان شهر

فن تصویر متأخرینك مولدیدر La Saxe a été le berceau du Luthéranisme لوتران مذهبنك مولد ومنشائی ساقسونیا مملکتیدر — Il se dit aussi, des commencemens d'un établissement || Cet établissement est encore au berceau بو عمارت هنوز حال عنفوان ظهورنده در — کهوارهٔ نشأتنده قرارگیر در — هنوز عهد صباوتنده در — On dit figur. et proverb., Il faut étouffer le monstre au berceau, pour dire, qu'il faut remédier au mal dès sa naissance اژدر فتنه‌یی همان مهد وجودده سر نما اولدیغی حالده ایکن اعدامی چاره‌سنه باقملو در

Berceau, se dit aussi de l'assemblage de plusieurs perches disposées en voûte dans un jardin, et couvertes de fleurs *A.* عریش pl. عرایش *P.* جفته *T.* چارطاق — اوستی ازهار یاسمین ایله پوشیده || Berceau de jasmin اورتولو قمریه بر قمریه

BERCER. Remuer le berceau d'un enfant *A.* تهزیز المهد *P.* کهواره جنبانیدن *T.* بشیك صللاندرمق — Figur. Amuser d'espérances fausses. V. Amuser || Il y a long temps que vous me bercez de cela بو خصوصده خیلی زمان کهوارهٔ امید مدت مدیده‌دنبرو — بلا طائلده بکاخواب خرگوش ویررسك بو بابده مأمولات بیهوده ایله بنی آویدوب اکلندررسك بنی مواعید عرقوبیه ایله اکلندررسك —

BERGE. Bord relevé et escarpé d'une rivière, d'un chemin. V. Escarpé.

BERGER. Celui qui garde les brebis *A.* راعی pl. رعاة *P.* شبان — گوبان — گله‌بان *T.* چوبان || La houtte du berger حال چوبانك دودوکی La mort égale les rois et les bergers موت ملوك ورعاتی برابرلشدرر

BERGERIE. V. Bercail. On dit figur. On a enfermé le loup dans la bergerie, lorsqu'on a laissé fermer une plaie, avant que d'en avoir fait sortir tout ce qui pouvait être nuisible *T.* قوردی قویون ماندره‌سنده قپاتمقدر || Il ne faut pas laisser fermer cette plaie de sitôt, ce serait enfermer le loup dans la bergerie بو جراحتی تیز الدن سدّ ایتمك قوردی قویون ماندره‌سی ایچنده قپاتمقدن فرقی اولمامغله انسدادینه عجله اولنمق جائز دکلدر

BERGERONNETTE. Petit oiseau blanc et noir *A.* اخرج — جوبان آلدانقجی *T.* مکا

BERLUE. Sorte d'éblouissement passager *A.* زیغان البصر *P.* خیرکیٔ چشم *T.* کوز بولانقلغی || Il voit les objets autrement qu'ils ne sont, il a la berlue زیغان بصری اولمغله صور اشکالی آخر کونه رؤیت ایدر — Figur. Avoir la berlue. C'est juger mal d'une chose *A.* زیغ البصر البصیرة *P.* خیرگیٔ چشم دل *T.* عقل کوزینك بولانقلغی || Il faut avoir la berlue pour juger de cette manière بو بصر بصیرت زایغ اولملو در که حتی بو صورت ایله حکم اولند

BÉRYL. Pierre précieuse *A.* یاقوت ازرق *P.* یاقوت کبودی *T.* کوك یاقوت

BESACE. Espèce de sac *A.* جراب — شلاق pl. اجربة *P.* همیان *T.* طوبره — داغارجق || Les mendians portent la besace دیلنجیلر داغارجق کوتوررلر — سائللر حامل شلاقدرلر — On dit figur. qu'un homme est à la besace, pour dire, qu'il est ruiné دیلنجی طوبره‌سیله کزمك مرتبه‌لرینی کسب ایلدی — حمل شلاقه محتاجدر

BESACIER. Qui porte une besace *A.* حامل الشلاق *P.* همیان بر دوش *T.* داغارجق کوتوریجی

BESICLES, au pluriel. Sorte de lunnettes. V. Lunette.

BESOGNE. Travail, ouvrage *A.* شغل pl. اشغال *P.* کار *T.* ایش — خدمت || Un artisan attentif à sa besogne شغلنده صرف ذهن ایله اهتمام ایدن اهل صناعت Mettre la main à la besogne شغل وعمله — عمله وضع ید مباشرت ایتمك ایشه بداء وشروع ایتمك — دستزن شروع اولمق Être à sa besogne ایشنه مشغول اولمق Une longue besogne شغل طویل — شغل مدید — Quitter sa besogne خدمتنی ترك ایتمك S'attacher, être assidu à sa besogne خدمتنه مکبّ ومواظب اولمق Mettre quelqu'un en besogne برکمسنه‌یی خدمته تعیین ایتمك Ce que vous lui donnez à faire est une forte besogne فلانه ویردیککك شیٔ آغر بر ایشدر Faire de la bonne besogne کوزل ایش ایشلمك

Il se dit aussi, de l'ouvrage même qui résulte du travail *A.* عمل — عمل الید — صنع *P.* دستکار *T.* ایش || Bonne besogne عمل کوزل ایش — عمل احسن — عمل جیّد Besogne délicate نازك ایش — عمل نفیس — مصنع — عمل غلیظ grossière عمل یدینی اظهار ایتمك Faire voir sa besogne قبا ایش ایشی بوزمق — عملی افساد ایتمك Gâter de la besogne درت کشینك ایشلدکلری Il fait plus de besogne que quatre ایشدن زیاده ایش ایشلر — Besogne de commande.

Un travail qui doit être exécuté au gré de celui qui le commande *A.* معمول بالتوصية *P.* با سپارش ـ كار سپارشكرده پرداخته *T.* سپارش ايله ايشلنمش ايش ـ اصمارلمه ايش Besogne d'affection. Celle qui l'on fait comme on l'entend *A.* معمول عن قريحة الصانع ـ معمول على طبيعة الصانع *P.* بر وجه دلخواه استاد پرداخته *T.* ايشجينك طبيعتنجه ايشلنمش ايش || La besogne d'affection réussit mieux que celle de commande استادك كندو قريحه سندن ايشلنان ايش اصمارلمه ايشندن احسن اولور

On dit proverb., Selon l'argent la besogne ايش اجرته كوره ايشلنور Et faire plus de bruit que de besogne شماطه سى ايشندن زياده در Et donner bien de la besogne à quelqu'un, pour dire, lui donner de la peine, de l'embarras *T.* بركمسنديه غائله پيدا ايتدرمك

Et ironiquement, en parlant à un homme qui a gâté une affaire dont il s'est mêlé: Vous avez fait une belle besogne ما شاء الله ابو ايش كورمشسك ـ Et en parlant d'un homme qui agit précipitamment, on dit: Aller vite en besogne *T.* مصلحتده عجله ايله مصلحت سورمك ـ عجله ايتمك

BESOIN. Manque de quelque chose qui est nécessaire *A.* حاجت pl. حاجات pl. حوائج ـ احتياج *P.* حاجتمندى *T.* محتاجلق || Grand besoin احتياج عظيم Avoir besoin de quelque chose بر شيئه محتاج اولمق On lui a donné de l'argent, il en avait bien besoin آقچه‌يه غايت ايله احتياجى اولديغندن كندويه اعطا اولندى N'avoir besoin de rien من كل الوجوه غنى عن الاحتياج اولمق ـ هيچ بر شيئه احتياج اولمامق On connait les amis au besoin دوستلر وقت حاجتده بللو اولور Cela servira au besoin وقت حاجتده لازم اولجقدر Chacun sait ses besoins هر كس حوائج مخصوصه سنى بيلور Pour subvenir à ses besoins حوائج ضروريه سنه مدار اولمق ايچون Exposer à quelqu'un ses besoins بسط حاجات ايتمك ـ بركمسنديه عرض حاجت ايتمك Cet édifice a besoin d'une poutre neuve بو بنانك بر عمود ـ بو بنا يكى بر ديركه محتاجدر ـ جديده احتياجى وار در Cela lui a manqué au besoin فلان شئ وقت حاجتده موجود دكل ايدى ـ On dit, Le blé est une denrée de premier besoin, l'un des premiers besoins حنطه اقدم حوائج ضروريه دندر ـ

On dit aussi, Qu'est - il besoin de ..? Qu'est - il besoin que....? بوكا نه حاجت ـ بوكا نه احتياجى وار در Il n'est pas besoin de . . . لازم دكلدر ـ حاجت يوقدر Il n'est pas besoin que . . . بوكا لزومى يوقدر ـ بوكا حاجت يوقدر J'ai besoin d'aller en tel endroit فلان طرفه كتمكه محتاجم

Il signifie aussi, indigence, nécessité *A.* حال الاحتياج ـ حال الضرورة ـ حال المضايقة *P.* تنگئ حال *T.* صيقلق || Il est dans un pressant besoin احتياج شديد حالنده در Il l'a assisté dans le besoin, dans son besoin حال ضرورتنده اعانت ايلدى ـ ضرورت ومضايقه سى حالنده ايفاى لازمهٔ مددرسى واعانت ايلدى

Besoin, se prend aussi dans le sens de Nécessité naturelle *T.* قضاى حاجت ـ دفع طبيعى || Il est sorti pour un besoin دفع طبيعى ايتمك ايچون چيقدى ـ قضاى حاجت ايچون چيقدى

BESTIAL. Qui tient de la bête *A.* سبعى ـ بهيمى *P.* جانورى *T.* حيوانلغه متعلق || Fureur bestiale جنون سبعى

BESTIALEMENT. À la manière des bêtes *A.* كالبهيم *A.* جانورانه ـ مانند جانور *T.* حيوانجه

BESTIALITÉ. le péché qui se commet avec une bête *A.* وطئ الحيوانات *P.* گادن حيوانات *T.* حيوان ايله جماع || Le crime de bestialité وطئ حيوانات معصيتى

BESTIAUX. pl. Il signifie la même chose que Bétail. V. ce mot.

BESTIOLE. Petite bête *A.* دويبة *T.* حيوانجق ـ دابه‌جك

BÉTAIL. Nom générique de toutes les bêtes à quatre pieds qui servent à la nourriture de l'homme *A.* pl. اشباح المال pl. مواشى pl. انعام pl. دواب *P.* چرندگان *T.* حيوان قسمى ـ حيوانلر || Garder le bétail دواب ومواشىيى حفظ ايتمك Nourrir le bétail مواشى وحيواناتى بسلمك Gros bétail مواشئ كبيره ـ ايرى حيوانلر Menu bétail مواشئ صغيره ـ اوفاق حيوانلر Il a perdu tout son bétail كافهٔ دواب ومواشيسى ضايع وتلف اولدى

BÊTE. Animal irraisonnable *A.* بهيمة ـ حيوان غير ناطق pl. بهايم *P.* جانور *T.* جانوار ـ حيوان ـ طوار || Bête à quatre pieds *A.* ماشية pl. مواشى *P.* چارپا *T.* درت اياقلى حيوان Bête sauvage *A.* وحش pl. وحوش *P.* جانوردشتى *T.* وحشى حيوان Bête farouche *A.* بهيمهٔ شديد البطش *P.* جانور غرنده *T.* آزغين حيوان Bête privée *A.* حيوان اهلى *P.* جانور خانگى ـ پروارى *T.* اوده بسلنمش حيوان Bête à

cornes *A.* حيوان اقرن pl. حيوانات قرنا *P.* جانورسرودار *T.* بوينوزلی حيوان Bête à laine *A.* حيوان صايف *P.* جانور حيوان اوبر *T.* يوكلو حيوان پشمدار Bête à poil *A.* حيوان اوبر *P.* سبع pl. سباع Bête féroce *A.* قيللو حيوان *T.* جانور ريشدار حمولة *A.* Bête de charge *P.* يرتجى حيوان *T.* اقوش - دد *P.* يوك *T.* جانور محملكش - جانور باركش - جانور بار دار بر حيوان وحشىيى تأنيس ايتمك Apprivoiser une bête طوارى - Bêtes fauves. Les cerfs, - بر وحشى حيوانى آدمه آلشدرمق les chevreuils, les daims *A.* صفوة *P.* جانوران زردين پشم *T.* كيچى قسمى اولان حيوانلر - Bêtes puantes. Les renards, les blaireaux etc. *A.* حيوانات منتنة *P.* جانوران بد بوى *T.* فنا قوخولو حيوانلر

Bêtes, se prend aussi quelquefois pour bêtes sauvages, bêtes féroces *A.* pl. وحوش وسباع - اوابد *P.* دد ودام *T.* يرتجى دين اوتوربنده On exposait les martyrs aux bêtes || جانورلر فداى جان ايدن شهدا وحوش وسباعه عرض اولنور ايدى Combat de bêtes وحوش وسباع جنكى Livrer aux bêtes وحوش وسباع ايچنه القا ايتمك

Il se dit figur. d'une perssonne stupide || C'est une vraie bête صرف بر حيواندر - بهيمهٔ محضدر une grosse bête, une grande bête بيچاره يوغون بر حيواندر - بهيم عظيمدر une pauvre bête احمق بر حيواندر une sotte bête بر حيواندر une bête à manger du foin بياضى بر حيوان علفخوار در - On dit d'un homme de peu d'esprit, et de bon naturel, que c'est une bonne bête ساده دل بر حيواندر - بون بر حيواندر

Bête, est pris quelquefois adjectivement *A.* باهر البلادة *P.* نا دان - بلادتنما - بلادت آميز *T.* بودالة || Un propos bête بليدانه - حركت باهرة البلادة Conduite bête كلام بلادت آميز Rien de plus bête que ce qu'il vient de dire سوق حركت Il écoute ايلديكى كلام قدر بلادت آميز بر صحبت يوقدر d'un air bête صورت بليدانه ايله امالهٔ سمع ايدر

BETEL. Plante qui croît dans les Indes *A.* تانبول *P.* تامول *T.* تنبول - پان

BÊTEMENT. D'une manière bête *A.* بالبلادة - كالبهيمة *P.* حيوانجه - بودالهجه *T.* ماندهٔ جانور بى اذعان - بليدانه || Il parle, il agit bêtement بليدانه تكلم ايدروبرجانور بى اذعان كبى حركت ايدر

BÊTISE. Défaut d'intelligence *A.* بلادة الذهن - حماقت - بودالدلق *T.* كندى ذهن - گولى *P.* مواقت - بلادت || Il est d'une bêtise extrême افراط ايله - غايت مواقتى وار در بوداله در

Il se dit aussi, des actions et des propos qui annoncent la bêtise || Il a dit, il a fait une bêtise بر حماقت سويلدى بودالدلق ايتدى وبودالهجه بر - وبر حماقت ايشلدى كلام سويلدى

BÉTOINE. Nom d'une plante *T.* كستره

BETTE. Plante potagère *A.* سلق *P.* پازو *T.* پازى On l'appelle aussi Poirée.

BETTERAVE. Espèce de poirée *P.* چغندر *T.* پنجار

BEUGLEMENT. La voix, le cri du boeuf et de la vache *A.* جوار *P.* آوازهٔ گاو *T.* كومورمه || Le beuglement des boeufs et des vaches اوكوز واينكلرك - بقور وبقراتك جوارى كومورمهسى

BEUGLER. Mugir. Il ne se dit que du cri des boeufs et des vaches *A.* جوار *P.* گاو آوازبدن *T.* اوكوز - كوموردمك - Figur. Jeter de hauts cris *A.* تصرخ - نعار *P.* نعار فرياد زدن *T.* باغرمق - حيقرمق || Il se mit à beugler باغرمغه باشلادى - وتصرخه مباشرت ايلدى

BEURRE. Substance grasse qui se tire de la crême battue dans la baratte *A.* سمن pl. سمون *P.* روغن *T.* ساده - ياغ روغن نمكين *P.* سمن مملح *A.* Beurre salé || ياغى *T.* سمن صافى - سمن مصفا *A.* Beurre fondu طوزلو ياغ *P.* روغن پالوده *T.* سوزلمش ياغ - Pot à beurre et pot de beurre. C'est un pot à mettre du beurre, et un pot où il y a du beurre *A.* دبة السمن *P.* ناوهٔ روغن *T.* ياغ پوطنهسى

BEURRÉE. Tranche de pain sur laquelle on a étendu du beurre *A.* ثريد ملبق *P.* كرج روغن اندود نان *T.* اوزربنده ياغ سورلمش اتمك ديلمى

BEURRIER. Celui qui vend du beurre *A.* سمان *P.* روغنفروش *T.* ياغجى

BÉVUE. Méprise où l'on tombe par ignorance, par inadvertance *A.* سهو pl. سهوات - هفوة pl. هفوات *P.* لغزش *T.* ياكلمه || Il a fait une infinité de bévues dans son livre تاليفنده لا يعد ولا يحصى هفوات وسهوات وار در Une bévue grossière قبا بر ياكلمه - بر سهو غليظ Il n'entend rien aux affaires de finance, il y fait à toute heure des bévues امور ميريدن

اصلا خبری اولمیوب هر دم وآن برر کوند هفوهسی ظهور امور میربدیه دائر قطعاً وقاطبةً وقوفی اولمیوب متصل ـ ایدر واحد ارتکاب سهو وهفوهدن خالی دکلدر

BEY. Titre d'honneur chez les Turcs *A.* امیر pl. امرا *P.* میر *T.* بک

BEYLERBEY. Titre que les Turcs donnent aux Gouverneurs de quelques provinces *T.* بکلر بکی ـ میر میران

BEZESTAN. Nom que l'on donne en Turquie à des marchés publics *A.* سوق البزازین *P.* بزازستان *T.* بزستن

BÉZOARD. Pierre qu'on tient être souveraine contre le venin *A.* مسوس *P.* فادزهر ـ پادزهر *T.* پانزهر || De véritable bézoard پادزهر صحیح ـ پادزهر حقیقی مسوس Bézoard falsifié ساخته پانزهر ـ پادزهر عملی ـ مصنوع — Bézoard à fossile, et Bézoard minéral. Une certaine pierre qui ressemble au véritable bézoard par sa vertu *A.* مسوس معدنی ـ مسوس حجری

BIAIS. Travers, ligne oblique *A.* ضالع ـ نکیب ـ زایغ *P.* صاپق ـ قاچق ـ ورب *T.* جفتا ـ جفته ـ وریب || Il y a du biais dans ce bâtiment بو بناده زیغوغت وار در قاچقلق ـ بو خانه زایغدر Cette maison est de biais بو اوک بر ـ وار در طرفه صاپقلغی وار در On a fait cette palissade pour cacher le biais du mur دیوارک وربنی ستر ایچون بر سطر اشجار دیزدیلر — En parlant d'une étoffe, on dit, Couper une étoffe de biais en biais *A.* متمایلاً ـ منحرفاً *P.* جفته *T.* قاچقلیجه ـ صاپدرق || On a coupé cette étoffe de biais en biais ثوبی منحرفاً قطع قماشی قاچقلیجه کسدیلر ـ ایلدیلر Vous ne coupez pas cela droit, vous allez en biais شونی خط مستقیم اوزره قطع شونی طوغری کسمیوب صاپدرق ـ ایتمیوب متمایلاً بوررسک بوررسک — On dit aussi, Couper une étoffe du bon biais, du mauvais biais, pour dire, la couper du bon sens, du mauvais sens, suivant l'usage auquel on la destine ثوبی تقطیع احسن قماشی ـ اوزره یاخود تقطیع ردی اوزره قطع ایتمک خوش بچمده وباخود قبا بچمده کسمک

Biais, se prend figur. pour les diverses faces d'une affaire, les divers moyens dont on peut se servir pour réussir à quelque chose *A.* جهت pl. جهات ـ طریق pl. طرق *P.* راه *T.* سمت ـ یول || Il y a plusieurs biais dans toutes les affaires در مصلحتده کوناکون ـ کافهٔ اموده طرق عدیده وار در بوللر وار در Le tout est de prendre le bon biais الزم امور طریق صوابی اخذ ایتمکدر Prendre une affaire du bon biais, du mauvais biais مصلحتی جهت صوابدن ویاخود جهت نا راست ونا صوابدن طوتمق Prendre une affaire de tous les biais بر مصلحتی جمیع طرق وجهات ممکنهدن اخذ بر مصلحتی وجه الجوجهة مالة مثلثجه جهات ـ ایتمک عدیدهسنه توجیه ایدرک رؤیت ایتمک

On dit, Prendre un homme de biais, pour dire, le gagner avec habilité *T.* حسن تدبیر ـ بر تقریب جلب ایتمک ایله جلب ایتمک Et prendre une affaire de biais, pour dire, employer des moyens détournés pour la faire réussir *T.* بر اعمال لطایف ـ مصلحتده اعمال لطایف الحیل ایتمک الحیل ایله بر مصلحته تشبث ایتمک

BIAISEMENT. Manière d'aller en biaisant *A.* نکب ـ زیغوغت طوغربلقدن *T.* نا راستی ـ کجروی *P.* ممایلت ـ ضلع ـ حیله بازلق ـ تیلکولک *T.* دسیسه کاری ـ آل *P.* احتیال تقریب دلفریب ـ قاچقلق ـ صاپید — Figur. Détour pour tromper *A.* مراوغة ـ

BIAISER. Être de biais *A.* تضالع ـ تمایل ـ تزایغ *P.* وریب صاپقلغه وارمق ـ ور بلنمک *T.* جفته شدن ـ جفتن ـ گشتن || Ce chemin biaise بو یول صاپقلق ـ بو طریق تزایغ ایدر ایله وارر — Figur. Se servir de mauvaises finesses, n'agir pas sincèrement *A.* مراوغة ـ روغان *P.* حیله بازی ـ کجروی نمودن حیله بازلق ایتمک ـ تیلکولک ایتمک *T.* نمودن

Il signifie aussi, prendre quelque tempérament dans une affaire *A.* انعطاف ـ تمایل ـ میل *P.* گرایستن *T.* اکلمک || Il est des circonstances où l'on est obligé malgré soi de biaiser بعض احوالده خواه ونا خواه اختیار انعطاف اولنمقده مجبوریت وار در بعض احوالده طوعاً وکرهاً تمایل وانعطاف اقتضا ایدر ـ

BIBERON. Petit vase qui a un petit bec *A.* کوز مبلبل *P.* جام لولیندار ـ بلبله *T.* امزکلو برداق

BIBLE. L'Écriture-Sainte, l'ancien et le nouveau Testament *A.* کتاب مقدس ـ کتاب الله || Texte de la bible نص کتاب الله Les passages de la bible کتاب الهینک سورهلری Version de la bible ترجمهٔ کتاب الله

BIBLIOGRAPHIE. Celui qui est versé dans la connaissance des livres, des éditions *A.* عارف الاحوال الکتب

BIBLIOMANE. Qui a la bibliomanie *A.* مجنون الکتب *P.* دیوانهٔ کتاب *T.* کتاب دلوسی

BIBLIOMANIE. Passion d'avoir des livres *A.* جنون فی جمع الكتب *P.* دیوانگئ كتاب اندوزی *T.* كتاب دلیلكی

BIBLIOPHILE. Celui qui aime les livres *A.* عاشق الكتب *P.* دلدادۀ كتابها ـ هوسكار كتاب *T.* كتاب عاشقلوسی ـ كتابلری سون .

BIBLIOTHÉCAIRE. Celui qui est préposé pour avoir soin d'une bibliothèque *A.* حافظ الكتب *P.* نگهبان كتابخانه *T.* كتابخانه حافظی

BIBLIOTHÈQUE. Lieu destiné pour y mettre des livres *A.* دار الكتب *P.* كتبخانه *T.* كتابخانه || Faire bâtir une bibliothèque بر كتابخانه انشا ایتدرمك Il ne sort point de sa bibliothèque كتابخانه‌سندن اصلا مفارقت ایتمز ـ كتابخانه‌سندن آیرلمز — On dit d'un homme très-savant, que c'est une bibliothèque vivante فلان كشی بر كتابخانۀ ذی روحدر — Et d'un homme qui sait beaucoup, mais qui sait mal et avec confusion, que c'est une bibliothèque renversée بر كتابخانۀ مختل وپریشان كبیدر

Il se dit aussi des recueils, des extraits, des catalogues raisonnés d'ouvrages *A.* كلیّات || La bibliothèque de Photius فلان مؤلفك كلیّاتی La bibliothèque du Droit Français احكام وقوانین فرانساویه‌نك كلیّاتی

BICEPS. Il se dit des muscles dont la partie supérieure est divisée en deux *A.* عضلة ذات الشعبین *P.* پیامیغ شاخدار *T,* اوجی چتال بالق اتی

BICHE. La femelle du cerf *A.* ظبیة *P.* آهوی ماده *T.* دیشی كیك

BICHON. Sorte de petit chien *A.* زنتی *P.* سگچه *T.* بوجو ـ فنو

BICOQUE. Petite ville ou place de peu d'importance *A.* بلیدة محقرة ـ حصن محقر ـ محقرة *P.* كند نا چیز ـ دیزۀ نا چیز *T.* اوفاجق شهر ـ بر حصار اوفاجق || La réputation de ce Général échoua devant une bicoque بو جنرالك نام وشان واعتباری بر حصن محقر پیشگاهنده دوچار كسر وشكست اولمشدر Cette bicoque arrêta long-temps toutes les forces de l'ennemi بو حصن حقیر عساكر اعدانك جملسنی مدّت مدیده توقیف واشغال ایتدردی

Il se dit aussi d'une très-petite maison *A.* خصّ *P.* كلبه *T.* قولبه || Je n'ai dans ce village qu'une bicoque بو قریه‌نك ایچنده بر عدد قلبه‌دن غیری ملكم یوقدر

BIDET. Petit cheval *A.* مكبون pl. مكابین *P.* اسب خرده *T.* مدللو ـ اوفاق بارگیر

BIDON. Vase dont les soldats se servent, pour aller chercher leur provision d'eau *A.* اداوة pl. اداوی ـ مطهرة *P.* دبّه *T.* صو مطره‌سی ـ مطره

BIEN. Ce qui est bon, avantageux *A.* خیر *P.* نیكویی *T.* ایولك || Le souverain bien خیر اعلا Le vrai bien خیر حقیقی Le bien public خیر عامّه ـ خیر عباد Rendre le bien pour le mal اسائته خیر واحسان ـ شرّه خیر ایله مقابله ایتمك كملكه ایولك ایله مقابله ایتمك ـ ایله مقابله ایتمك — On dit, que c'est un grand bien qu'une chose soit arrivée, pour dire, que c'est un grand bonheur فلان شینك وقوعی خیر محضدر ـ محض لطفدر ـ لطف عظیمدر — Et faire du bien à quelqu'un, pour dire, lui procurer quelque avantage *T.* ایولك ایتمك ـ بر كمسنه‌یه لطف واحسان ایلمك || Il aime à faire du bien à tout le monde عامّه‌یه برّ واحسان عامّه‌یه ایولك ایتمك استر ـ ایتمكه راغبدر — Et vouloir du bien à quelqu'un, pour dire, avoir envie de l'obliger *T.* بر كمسنه‌نك خیرخواهی اولمق

On le dit aussi, en parlant d'une chose dont on reçoit quelque avantage *A.* لطف ـ نفع ـ منفعت *P.* سودمندی *T.* فائده || C'est une chose qui fait du bien فائده‌لو بر ـ بر شئ نافعدر شیدر Il lui est arrivé une succession qui a fait grand bien dans ses affaires فلانه ظهور ایدن میراث ماده‌سی اموربنه نفع عظیمه بادی اولمشدر La saignée lui a fait grand bien ایتدیكی فصد مزاجنه موجب لطف عظیم اولمشدر ـ باعث نفع كلی اولمشدر

On dit proverb., Nul bien sans peine زحمتسز فائده دنیاده اولمز

BIEN, signifie aussi, vertu, probité, ce qui est louable, estimable *A.* برّ ـ خیر ـ خیریّت *P.* داد ـ نیكویی *T.* ایولك || C'est un jeune homme qui se porte au bien خیره مایل بر آدمدر C'est un homme de bien ارباب خیردن ـ محقق وخیّر بر آدمدر افعال خیریّه ایله معروف بر آدمدر ـ بر ذاتدر Ce sont des gens de bien بونلر ارباب خیر وحقانیّتدر Il a fait en cela une action d'homme de bien بو بابده تمام اهل خیره سزا بر فعل بو بابده ارباب برّ وخیره لایق بر فعل ـ حسن ایتمشدر Il en a usé en homme de bien اول بابده احسن اجرا ایلدی تمام اهل ـ تمام اهل خیره لایق وجهله حركت ایلدی

حقّجه حركت ایتدی

On dit qu'un homme sent son bien, pour dire, qu'il a les manières d'un homme bien élevé بر كمسنه‌نك ناصیه‌ٔ حالنده آثار خیر ونجابت هویدا وبدیدار در — Et proverb., En tout bien et en tout honneur, pour dire, à bonne intention *A.* بنیّة بفكر الصادق - بنیّة الخیریّة - الخالصة || Il voit cette fille en tout bien et en tout honneur فلان قزه نیّت خالصه وفكر نیّت خیریّه ایله نظر ایدر - صادق ایله نظر ایدر

Bien, signifie aussi, ce qu'on possède en argent, en fonds de terre etc. *A.* مال pl. اموال - مال ومنال - ملك pl. املاك ابو یندن *P.* سوزیان *T.* وارلق || Bien de patrimoine ما ملك - منتقل اولان مال موروث Les biens de père et de mère اموال پدر ومادر - اموال والدین Les biens paternels et les biens maternels موروث عن الاب وموروث عن الامّ اولان پدر مانده - موروث پدر وموروث مادر اولان اموال - اموال آخرك ومادر مانده مال Il ne faut pas toucher au bien d'autrui ایل مالنه طوقنمق روا دكلدر - مالنه وضع ید جائز دكلدر Avoir du bien مال صاحبی - مالك ملك ومال اولمق اولمق Acquérir du bien كسب مال ایتمك Manquer de bien مال ومنالدن Être né sans bien مال ومنالدن بی بهره اولمق بضاعهٔ مزجات - بی نصیب اولدرق دنیایه وضع قدم ایتمك مالدن بی بهره اولدرق دنیایه كلمك Avoir un bien clair et net پاك ومنقّح ماله صاحب اولمق Bien clair et liquide صاف وسالم بر مال Un bien embrouillé مختلّ الاحوال بر مال Un bien litigieux نزاعلو مال - منازع فیه بر مال Avoir tout son bien engagé, tout son bien hypothéqué بر كمسنه‌نك كافّهٔ ما ملكی جمله‌ٔ رهنده اولمق Tout son bien est saisi ما ملكی جمله‌ٔ ضبط - املاك واموالی ضبط اولندی Être sans bien تهی دست - مالدن عاری اولمق Avoir du bien mal acquis كسب صفر الید اولمق - اولدیغی خبیث ایله تحصیل اولنمش ماله مالك اولمق Dépenser son bien مالنی صرف واتلاف ایتمك Manger son bien مالنی یمك - مال ومنالنی اكل وبلع ایتمك Partager son bien مالنی پایلشدرمق - مالنی تقسیم ایتمك Mettre ordre à son bien اموال واملاكنی حسن رابطه‌یه وضع Amasser du bien ادّخار مال - جمع مال ایتمك ایتمك Posséder de grands biens اموال كثیره‌یه مالك اولمق Un mari et une femme séparés de corps et de biens مالاً وبدناً بری برندن منفصل ومباین اولمش زوج وزوجه Être en communauté de bien اموال - بالاشتراك متصرّف مال اولمق مال طرفین میانده مشترك اولمق Faire cession de ses biens اموال وما ملكی فراغت ایتمك Curateur aux biens vacans محلول قالمش اموالك اداره‌سنه مأمور - محلوله مدیری املاك ثابته اولان كشی Les biens meubles et immeubles - جامد وناطق اموال - ناطق وصامت اموال - ومنقوله كركك ثابت اولان املاك وعقارات وكركك نقلی ممكن اولان اموال واشیا — On dit, qu'un homme a du bien, pour dire, qu'il est riche *A.* متموّل *P.* مالدار *T.* زنكین Et avoir du bien au soleil, pour dire, avoir des biens fonds املاك وعقار صاحبی اولمق — On appelle Biens d'Église, les biens qui appartiennent à l'Église كلیسایه مربوط اولان اموال واملاك Biens passagers, les biens de ce monde تنعّمات سریع الذهاب Biens éternels, la béatitude éternelle نعیم جاوید عقبا دنیا تمتّعات - محسّنات بدنیّه Biens du corps, la santé, la force نعم نفسانیّه - فضایل نفس Et biens de l'âme, la vertu بدنیّه

BIEN. Particule adverbiale, qui sert à marquer un certain degré de perfection dans la chose dont il s'agit *A.* بحسن - علی وجه الاحسن *P.* با خوشی *T.* ایو - كوزل || Il se conduit bien حسن سلوك - وجه احسن اوزره حركت ایدر حسن كوزل حركت ایدر - وحركتی وار در Il se porte bien مزاجی خوشدر - عافیتی وار در Il va aussi bien que possible مزاجی مهما امكن حسن صورتده مایلدر Il parle bien وجه احسن اوزره سویلر - حسن ایله تكلّم ایدر Il dit bien ایو دیر - یوللو سویلر - كلامی احسن واوفقدر Il fait bien ایو ایدر - وجه احسن ایله عمل ایدر Tout va bien هر شئ صورت احسن اوزره اولمقده در Mener une affaire à bien بر مصلحتی حسن صورتده وضع ایتمك Je me trouve bien aujourd'hui بو كون حالم خوشدر Il fait fort bien sa charge مقتضای منصبنی احسن وجوه ایله اجرا ایدر Il s'est fort bien acquitté de sa commission مأموریتنی وجه احسن اوزره سرای همایونده صورت اجرا ایلدی Il est bien à la Cour اموری حسنده اوزره در Il est bien dans ses affaires حالی اوزره در Il est bien auprès du Roi, auprès des ministres نزد پادشاهیده ووكلای سلطنت عندنده مظهر حسن نهاد - كریم النسب بر آدم توجّهدر Un homme bien né متناسب الاعضا بر آدم Un homme bien fait صوی آدم - آدم

Un homme ياقشقلو بر آدم - بهبود آدم - خوش اندام آدم - bien mis اندامی - لبيق الثياب - احسن الكسوه بر آدم

— On dit, Bien, fort bien, pour marquer qu'on agrée ce qu'un autre propose *A.* فهو الاحسن - طيب *P.* خوش *T.* كوزل كيبملو - خوش پك ايو - پك كوزل

Bien, signifie aussi, beaucoup, fort *A.* وافر *P.* بسا - خيلی *T.* چوق - خيلی || Bien de l'argent خيلی اقچه Bien de la peine خيلی تعب وزحمت Bien du monde خيلی خلق - خيلی ناس Il est bien savant خيلی عالمدر Bien des spectateurs خيليدن خيلی چوق سيرجی - نظار متوافره Il est arrivé bien à propos تمام وقتنده كلدی — Et à peu près, environ *A.* تقريبا *P.* نزديك *T.* قدر - يقين - تقريبی || Il y a bien trois ans que je ne l'ai vu فلانی تقريبا اوچ سنددنبرو بوندن ايكی ساعتلك كورمدم Il y a bien deux lieues d'ici قدر مسافه در — Il se dit aussi par redondance, et pour donner plus de force à ce qu'on dit *A.* كما ينبغی - كما هو حقه *P.* حقيقة - بيش وبس *T.* كركی كبی || Auriez-vous bien l'assurance de le nier? انكارنده كما ينبغی جسارتك وارميدر Je le savais bien كركی كبی بيلور - كما هو حقه معلومم ايدی Il est bien vrai que cela est بويله رعنا بيلور ايدم - ايدم اولديغی حقيقة صحيحدر

Bien que, conjonction. Encore que, quoique *A.* مع هذا *P.* با آنكه - اكرچه *T.* هر نقدر - ايسه دخی || Bien que je le souhaite de tout mon coeur, je ne le puis ازجان ودل مطلوبم اكرچه جان ودلدن مطلوبمدر - ايسه دخی المدن كلمز هر نقدر دلخواهم ايسه دخی وسعمدن - امّا المده دكل خارج بر معنا در

BIEN-AIMÉ. Qui est très-chéri *A.* احبّ - اعزّ *P.* جانبرابر - *T.* سوكيلو || C'est son fils bien-aimé فرزند اعزّ واحبّيدر - سوكيلو اوغليدر

BIEN-DISANT. Qui parle bien *A.* طليق اللسان - فصيح اللسان *P.* سخنور - خوشگفتار - ناطقه پرداز *T.* كوزل سويليشلو - Il se dit aussi par opposition à Médisant *A.* عذب اللسان *P.* خوشگو - شيرينگفتار *T.* طاتلو ديللو

BIEN-ÊTRE. Il se dit d'une subsistance aisée et commode *A.* رفاه الحال - حسن الحال - سعة الحال - رغادت *P.* خوشی - خوشحاللق *T.* نيكو بيئ حال - سامان حال - حال خوش || Il a le nécessaire, mais il n'a pas le bien-être حوايج ديرلك ضروريتدن محروم دكل انجق سعهٔ حالی يوقدر — Et d'une situation agréable du corps et de l'esprit *A.* طيب الحال *P.* خوشی *T.* طيب حالك لذتيله متلذذ || Goûter le bien-être خوشلق Sentir du bien-être طيب حال حسّ ايتمك اولمق

BIENFAISANCE. Inclination à faire du bien aux autres *A.* كرم *P.* نيكوكاری - نيكخواهی - خيريّت - مبرّت - برّت الطبع - *T.* ايولك || Il a un grand fonds de bienfaisance طبعنده مايهٔ بالغهٔ خيريّت مركوز در

BIENFAISANT. Qui prend plaisir à faire du bien aux autres *A.* راغب الی البرّ - كثير الخير - خيّر - منعام - محسن *P.* كريم - نيك كردار *T.* كرمكار - ايولك - والاحسان || Il est généreux et bienfaisant عاليهمت وكثير بالطبع محسن ومنعام ايشليجی Avoir l'humeur bienfaisant الخير در مزاجده مايهٔ برّ - برّ واحسان ايله مجبول اولمق - اولمق سجيّهٔ مرضيّهٔ وخيريّت مجبول اولمق Caractère bienfaisant قريحهٔ صبيحهٔ احسان سازی - نيك كرداری وخير گستری بالطبع Il y a des âmes naturellement bienfaisantes وخير پروری - اعمال خيريّه ايله مألوف نفوس كريمة الاخلاق وار در بالطبع كثير الخير ذوات وار در

BIENFAIT. Service que l'on rend à quelqu'un *A.* نعمت pl. عوارف pl. عارفه - همم pl. همّت - الطاف pl. لطف - نعم *T.* ايولك *P.* نيكی - نيك كرداری pl. احسانات احسان - || Je n'oublierai jamais un si grand bienfait بو نعمت عظمی‌يی بو نعمت جليله لوح - فراموش ايتمك احتمالم يوقدر بو - خاطرمدن امحا اولنمق احتمالی محال اندر محالدر مقولهٔ لطف واحسان عظيمده تجويز فراموشی ونسيان اولنمق بو بر نعمت حالتی عديم الاحتمالدر C'est un bienfait signalé مستغرق نعم فراوان ايتمك جليله در Combler de bienfaits پيمانهٔ آمالی صنوف نعم الطاف ايله سرشار ايتمك - Il en a reçu mille bienfaits هزاران هزار نعم واحساناته مظهر بر كمسنه مظهر اولمشدر Il ne faut pas reprocher les bienfaits Il اولديغی نعمتلری ايدنك يوزينه اورمق جائز دكلدر faut reconnaître les bienfaits واجبهٔ شكر نعمته رعايت لازمهٔ نعم والطاف ايچون ايفای رسم تشكّر اولنمق - حالدندر مقتضيات امور دندر Il y a des gens qui oublient également les injures et les bienfaits بعض كسان واردركه ايولكی وكملكی علی السويه فراموش ايدرلر — On dit, Un bienfait n'est jamais perdu ايولك ضايع اولمز — Il y a des gens qui écrivent les

injures sur l'airain, et les bienfaits, sur le sable بعض کسان کوردکلری کملکی باقر تحتنده وایولکی قوم اوزرنده نقش ایدرلر

BIENFAITEUR. Celui qui a fait du bien à quelqu'un *A.* ولی pl. اولیاء النعم ـ صاحب الکرم pl. اصحاب الکرم ـ ولی النعمة pl. *P.* نعمت صاحبی *T.* کرمساز || C'est votre bienfaiteur سنک ولی نعمتکدر

BIENHEUREUX. Fort heureux *A.* مسعود ـ قوی البخت ـ عالی البخت ـ مجدود ـ میمون الطالع *P.* بختیار ـ فرخنده ـ بخت ـ جوانبخت ـ بلند اختر *T.* بختلو ـ مونلو || État heureux سعادت حال بختیاری وسعادت || Séjour heureux ماوای سعادتنما ـ ماوای میمنت بخشا Vie bienheureuse عمر مسعود Bienheureux qui peut vivre en paix زهی بختیاری وسعادت اول کمسنه یه که آسودگی حال ایله امرار اوقات عمر ایدر Il est bienheureux d'avoir évité ce danger بو مخاطره دن تخلیص گریبان ایلمسی محض قوت بختندندر

Et qui jouit de la béatitude éternelle *A.* سعید pl. سعدا ـ ابرار pl. بر ـ مفلح pl. مفلحون ـ اهل الجنة pl. ارباب الجنة *P.* سعادتمند ـ فردوس آشیان ـ جنتی *T.* مونلو || Les esprits bienheureux ارواح ابرار ـ ارواح سعدا ـ ارواح سعیده Le séjour des bienheureux مقر سعدا ومفلحون وسعادتمندان Il signifie aussi, béatifié *A.* منسلک فی سلک المبارکین ـ منسلک فی سلک الاعزة *P.* مرتبهٔ عزیزان رسانیده *T.* عزیزلر رتبه سنه قونمش

BIENNAL. Qui dure deux ans *A.* جاری سنتین *P.* دو ساله *T.* ایکی یللق || L'exercice biennal d'un office مدتی سنتینده جاری اولان خدمت On lui a donné une charge biennale فلانه سنتین متصرفی اولمق اوزره بر منصب ویرلدی

BIENSÉANCE. C... nance de ce qui se dit, de ce qui se fait avec ce qui est dû aux personnes et aux usages reçus *A.* شرط pl. آداب ـ قاعدهٔ الحسن الادب ـ داب الادب ـ الادب *P.* ازرمکاری *T.* مرعیة حسن ادبه یاقشقلق || Cela choque la bienséance بو کیفیت قاعدهٔ حسن ادبی مخلدر Il sait ce qui est de la bienséance حسن ادبه ـ شرط حسن ادبی بیلور شرط ادبه لایق اولانی بیلور Cela n'est pas de la bienséance داب ادبه موافق دکلدر Cela est contre la bienséance آداب ادبه مغایر Garder les bienséances آداب مرعیه یه رعایت بر کیفیتدر Negliger les bienséances رسوم حسن ادبه رعایت ایتمک ـ ایتمک ـ حسن ادبک رعایتنده اختیار غفلت ایتمک Pécher contre la bienséance شروط حسن ادبه مبالات ایتمک قاعدهٔ حسن ادبک رعایتنده خطا ایتمک Les règles, les lois de la bienséance آداب ـ حسن ادبک قواعد وشروطی مرعیه نک قواعد واحکام لازمه سی

Et ce qu'il convient d'avoir *A.* موافق الحال ـ مناسب ـ لایق الحال ـ الحال ـ حسب الحال *P.* شایسته ـ چسپان *T.* یاقشق ـ اویغون || Cette chose est à la bienséance de quelqu'un فلان شی فلان کمسنه نک مناسب حالیدر Cette charge est à votre bienséance بو منصب سنک موافق حالکدر Cette terre est à votre bienséance à cause du voisinage فلان ارض جوارتی تقریبیله لایق حالکدر Par droit de bienséance موافقت حالک ـ حق مناسبت حال مقتضا سنجه موجب ومقتضاسی اولدرق

BIENSÉANT. Ce qu'il sied bien de faire, de dire *A.* لایق ـ زیبنده ـ سزاوار ـ شایان *P.* جدیر ـ خلیق ـ احری ـ الیق *T.* یراشیق || Il est bienséant aux jeunes gens de respecter la vieillesse, de n'être pas trop pressés de parler حدیث السن اولنلره کوره حال شیخوخت حقنده حرمت ونطق وکلامده حدیث ـ اظهار تهالکدن مجانبت ایتمک الیق واحریدر السن اولنلره کوره لایق حال اولان شیوخ حقنده ایفای لازمهٔ توقیر وحرمت وسوق کلامده اختیار عجلهدن حذر ومجانبت ایتمکدر

BIEN-TENANT. Celui qui tient, qui possède les biens d'une succession *A.* ذو الید ـ واضع الید *P.* دارنده *T.* ال قویش || Il a été attaqué comme bien-tenant واضع الید اولمق اوزره اوزرینه دعوا اولندی Elle est bien-tenante واضعة الید در Les héritiers bien-tenants واضع الید اولان ورثه

BIENTÔT. En peu de temps *A.* عن قریب ـ عن ـ عسی ـ قریباً *P.* زود ـ در اندک زمانی *T.* یقینده || Je reviendrai bientôt یقینده کیرو کلهجکم ـ عن قریب عودت ایدهجکم

BIENVEILLANCE. Bonne volonté envers quelqu'un *A.* حسن ـ التوجه ـ حسن النظر ـ رغبة باللطف والاحسان *P.* خیر اندیشی ـ خیرخواهی ـ توجه درون *T.* خیرخواهلق || Se concilier, gagner la bienveillance de quelqu'un بر کمسنه نک حسن توجهینی جلب وتحصیل ایتمک Le prince l'honore de sa bienveillance پادشاه فلان کمسنه یی شرف حسن نظر ملوکانه سیله مشرف ایدر Il a reçu des marques de sa bien-

veillauce qui ne sont pas équivoques واضحهٔ شك واشتباهدن عارى آثار واضحهٔ حسن توجهنه مظهر اولمشدر

BIENVEILLANT. Celui qui a de la bienveillance pour quelqu'un *A.* راغب الى ـ خير الفكر ـ متوجه باللطف والاحسان *T.* ايولكه استكلو نيكخواه ـ خير خواه ـ خير انديش *P.* الخير

BIENVENU. Qui est venu à propos, que l'on reçoit avec plaisir *A.* مقبول القدوم *P.* خوش آمده *T.* خوش كلمش

Il se dit aussi substantivement, en forme de compliment, dans cette phrase: Soyez le bienvenu *A.* اهلا وسهلا *P.* خوش قدومكز مبارك اوله ـ خوش كلديكز ـ صفا كلديكز *T.* آمدى

BIENVENUE. L'heureuse arrivée de quelqu'un *A.* يمن القدوم ـ وصول بالسلامة *P.* فرخنده رسى *T.* خوش كلمه || Payer sa bienvenue ـ سلامت ايله وصولى عوائدينى ادا ايتمك سلامت اقچه‌سنى ويرمك Donner un repas pour sa bienvenue سلامت ـ سلامت ايله وصول ضيافتنى ايتمك ضيافتنى ايتمك

BIÈRE. Sorte de coffre où l'on met un corps mort *A.* تابوت pl. توابيت ـ نعش ـ سرير الميت *P.* صندوقهٔ مرده *T.* تابوت

Bière, se dit aussi d'une espèce de boisson qui se fait avec du blé ou de l'orge *A.* نبيذ الشعير ـ جعه ـ شعيريه *P.* كشكاب ـ شعيريهٔ مكرره || Double bière آب جو *T.* اربه صويى Bière blanche شعيريهٔ بيضا مكرر اربه صويى Brasser de la bière معصر شعيريه ايتمك Brasseur de bière تعصير شعيريه

BIEZ. Canal qui conduit les eaux sur la roue d'un moulin *A.* ميزاب الرحا *P.* ناودان آسياب *T.* دكرمن اولوغى

BIFFER. Effacer ce qui est écrit *A.* خط *P.* نسخ ـ تطليس ـ بوزمق ـ چيزمك *T.* بطلان كشيدن || Il a été ordonné par arrêt, que ces mots seront biffés d'un tel livre, ou d'un tel compte بو الفاظك كتابده ودفترده نسخ وتطليسى با اعلام شرعى امر اولندى

Biffé. *A.* منسوخ ـ مطلوس *P.* خط بطلان كشيده *T.* چيزلمش ـ بوزلمش

BIFURCATION. Terme d'Anatomie. Il se dit d'une partie qui fourche et se divise en deux *A.* انفتاق *P.* دوشاخكى *T.* اصل سنك || La bifurcation de la racine d'une dent چتاللق ديش كوكنك چتاللغى ـ انفتاقى

BIGAME. Qui est marié à deux personnes en même temps *A.* ذو زوجتين ـ ذو منكوحتين *P.* دو زن دارنده *T.* ايكى قاريسى اولان ـ Il se dit aussi de ceux qui ont été mariés deux fois *A.* متزوج مرتين *P.* دو باره نكاح شده *T.* ايكى دفعه اولنمش || Les bigames ne sont point reçus aux ordres sacrés مرتين تزوج ايتمش اولنلرك طريقت مباركديه دخوللرى تجويز اولنمز

BIGAMIE. Mariage avec deux personnes en même temps *A.* نكاح بزوجتين *P.* نكاح با دو زن *T.* ايكى قارى‌يه اولنمه

Et l'état de ceux qui ont passé à un second mariage *A.* مزاوجهٔ ثانية *P.* نكاح دوم *T.* ايكنجى نكاح

BIGARADE. Espèce d'orange *A.* نارنج مر *P.* نارنك تلخ *T.* ترنج

BIGARREAU. Espèce de cerise *A.* قرصياء صلب *P.* كلنار سخت *T.* طراغنى كراس || Les bigarreaux sont sujets aux vers طراغنى كراس قوردلنور

BIGARREAUTIER. Arbre qui porte des bigarreaux *A.* شجرهٔ القرصياء الصلب *P.* درخت كلنار سخت *T.* طراغنى كراس آغاجى

BIGARRER. Rassembler sur un fond des couleurs qui tranchent, et qui sont mal assorties *A.* تنميغ ـ وشى *P.* رنكارنك كردن ـ ديبسه ساختن *T.* آلاجه بولاجه ايتمك ـ آلاجه ايتمك || Il a trop bigarré sa livrée خدمتكارلرينك كسوه‌سنى خدمه‌سنك رسم كيمينى ـ زياده منمغ ورنكارنك ايلدى ـ آلاجه بولاجه ايلدى ـ On dit figur. Bigarrer son style, pour dire, coudre des passages inutiles qui ne produisent que de la confusion *T.* حشويات رنكارنك جمعيله تكثير سواد ايتمك

Bigarré. *A.* كثير الوشى ـ منمغ *P.* رنكارنك *T.* آلاجه

BIGARRURE. Variété de couleurs *A.* اختلاف الالوان ـ وشى *P.* كوناكونى رنكها ـ رنكارنكى ـ رنكاميزى *T.* آلاجلق || Il y a de la bigarrure à cet habit بو رنكلر قارشقلغى ـ ثوبده كوناكونى الوان وار در ـ Figur. || Il y a de la bigarrure dans cet ouvrage بو تأليفده اختلاف الوان وار در آلاجلق بولاجلق وار در ـ اختلاط الوان وار در ـ Il y a bien de la bigarrure dans cette société بو مجلسده اجناس مختلفه آلاجه بولاجه بر مجلسدر ـ وار در

BIGLE. Louche qui a deux regards différens *A.* اشفع *P.* جا دو *T.* چتال كورن شاشى

BIGLER. Regarder en bigle *A.* شفعانظر *P.* دو جا ديدن *T.* چتال كورمك || Il s'accoutume à bigler چتال كورمكى عادت ايدينور

BIGOT. Dévot outré et superstitieux *A.* متعصب *P.* صوفيكار *T.* صوفی ‖ Elle est bigote بو خاتون متعصبه در Manières bigotes اظهار تعصب اطوار متعصبانه Faire le bigot تعصب ایتمك - صوفيلق صاتمق -

BIGOTERIE. Attachement superstitieux aux moindres pratiques de la religion *A.* تعصب *P.* صوفيكاری *T.* صوفيلق ‖ Toute sa dévotion n'est que bigoterie اتخاذ ایلدیکی مسلك تعبد ودیانت محض تعصبدر

BIJOU. Petit travail de luxe *A.* تحفة pl. تحف - ترفة pl. ترف *P.* بزجامه *T.* تفاريق ‖ Cette femme a de beaux bijoux بو خاتون تحف نفيسه يه مالكه در Il a un cabinet tout plein de bijoux ترف وتحف ایله مالامال بر خزینه اوطه سی وار در V. aussi Joyau.

BIJOUTERIE. Profession de celui qui fait commerce de bijoux *A.* تجارت الترف - تجارت التحف *P.* بزجامه فروشی *T.* تفاربقجيلك - تحفجيلق

BIJOUTIER. Celui qui fait commerce de bijoux *A.* تاجر التحف - بایع التحف *P.* بزجامه فروش - تحف فروش *T.* تحفجی - تفاريقجی -

BILAN. Livre où les marchands écrivent leurs dettes actives et passives *A.* كتاب الديون والمطلوبات *P.* اوارۀ وام وخواسته *T.* آلهجق ويره جك دفتری ‖ Ce négociant a déposé son bilan بو بازركان ذممات دفترينی تسليم ايلدی

BILE. L'une des humeurs du corps animal, dont la sécrétion se fait dans le foie *A.* صفرا *P.* زرده - لو *T.* صفرا - اود ‖ Bile noire *A.* سودا *P.* لو سياه *T.* قره صفرا Bile échauffée *A.* صفراء محما *P.* لو كرم *T.* قيزغين صفرا Bile recuite *A.* صفراء محترقه *P.* لو سوخته *T.* يانق صفرا Émouvoir la bile, exciter la bile صفرايی تحريك ايتمك وصفرايی قشقرتمق Purger la bile تنقيهٔ صفرا ايتمك Il regorge de bile صفراسی غالبدر Des vapeurs de bile ابخرهٔ صفراويه Dégorgement de bile طغيان صفرا Débordement de bile صفرانك - طموم صفرا - طاشقنلغی - On dit figur. Émouvoir, échauffer la bile, pour dire, exciter la colère تحريك عرق غضب ايتمك واشعال نائرهٔ خشم وغضب ايتمك

BILIAIRE. Terme d'Anatomie. Il se dit des conduits de la bile *A.* مجراء الصفرا *P.* گذرگاه لو *T.* صفرانك يولی

BILIEUX. Qui abonde en bile *A.* كثير الصفرا - صفراوی *P.* لوناك *T.* صفراسی چوق ‖ صفراسی غالب - Une humeur bilieuse مزاج صفراوی Une complexion bilieuse مزاج صفراوی Les bilieux sont sujets à de grandes maladies صفراوی المزاج اولنلر امراض شديده يه مبتلا درلر Tempérament bilieux طبيعت صفراويه - On dit figur. d'un homme colère, que c'est un homme bilieux *A.* سريع الغضب *P.* زود خشم *T.* طارغن

BILL. Projet d'acte du Parlement d'Angleterre *T.* انكلتره پارلامنتوسنك لايحه سی ‖ Le Roi a rejeté un tel bill انكلتره قرالی پارلامنتونك لايحه سنی رد ايلدی - نا مقبولدر ديو رد ايلدی

BILLEBARRER. Bigarrer par un mélange bizarre de diverses couleurs *A.* وشی بالوان المتفرقة *P.* رنگهای نا در برابر با هم زدن *T.* قارش مورش رنكلر اورمق ‖ Il a fait billebarrer son habit d'une étrange façon ثوبنه قارش مورش رنكلر اوردردی

BILLEBAUDE. Confusion, désordre *A.* هوشة - اختلال *P.* شورش - پريشانی *T.* پريشانلق - قارشقلق ‖ C'est une billebaude que tout ce ménage-là بو خانه نك صورت اداره سی بستون شورش واختلالدن عبارتدر

À LA BILLEBAUDE. Sans ordre, et en confusion *A.* علی وجه التهوش *P.* شورشكارانه *T.* قارش مورش ‖ Tout cela s'est fait à la billebaude بونلرك جمله سی صورت شورش واختلال اوزره اولدی

On appelle en termes de Guerre, Jeu de billebaude, celui que chaque soldat fait à volonté, sans attendre de commandement *T.* بر عسكری نفرينك كنديلكندن آتديغی قورشون

BILLET. Petite lettre missive *A.* تذكرة pl. تذاكر ‖ Il m'a écrit un billet بكا بر قطعه تذكره تحرير ايلدی - Il se dit aussi de certains écrits par lesquels on informe le public de quelque chose *A.* تذكرة الاخبار *P.* اخبار نامه *T.* خبر تذكره سی - خبر كاغدی - On dit, Faire courir le billet entre les particuliers d'une compagnie que l'on veut assembler, pour dire, leur envoyer des billets afin de les avertir ارباب جماعتی جمع ايچون دعوت تذكره لری نشر ايتمك

BILLETS. Divers papiers royaux qui avaient cours dans le public *A.* اوراق ميريه *T.* ميری كاغدلری ‖ Billets de monnaie, billets de Banque بين الناس نقد مقامنده متداول اولان ميری كاغدی

Billet, signifie aussi, écrit ou promesse par laquelle on s'oblige à payer une somme *A.* تحويل pl. تحويلات || Donner un billet sur quelqu'un بر كمسنه نك اوزرينه حواله يى متضمن بر حامله اذا قطعه تحويل ويرمك Billet payable au porteur تحويلى اولنمق اوزره ويريلان تحويل Négocier un billet تحويلى تداول ايادى ايله دور ايتدرمك Escompter un billet تحويلى اذا ايتمك تنزيل ايله اذا ايتمك Acquitter un billet On trouvera de l'argent sur son billet فلانك تحويليله اقچه تداركى ممكندر

Il se dit aussi, d'un petit écrit que l'on donne à ceux que l'on veut faire entrer à quelque assemblée *T.* اذن تذكره سى - اذن دخول تذكره سى - On dit aussi, que les soldats logent par billets dans les villes, dans les villages عسكرى نفراتى بدلربند ويريلان تذكره - اذن تذكره سيله اتخاذ منزل ايدرلر موجبنجه قوناقلره قونارلر

BILLETER. Attacher des étiquettes *A.* ربط العلم - ربط الرقعة *P.* نشان پيوستن *T.* نشانلمق - يافته ياپشدرمق || Il faut billeter ces pièces de drap اشبو جوقه طاقه لرينه ربط علم اقتضا ايدر - اشبو جوقه طوپلرينى نشانلمق - اولنمق اقتضا ايدر

Billeté. *A.* معلم *P.* نشاندار *T.* نشانلو

BILLION. Mille millions. V. Milliard.

BILLON. Monnaie de cuivre pur, ou de cuivre mêlé avec un peu d'argent *A.* تستوق pl. تستوقات *P.* دغل *T.* اوزرى كمش سورلمش منقر - Il se dit aussi de toute sorte de monnaie décriée et défectueuse *A.* زيف pl. زيوف - بهرج *P.* ناسره - نبهره *T.* قلب || Il a trouvé dans un sac de mille francs plus de cent francs de billon بيك غروش محتوى اولان كيسه ايچنده يوزدن متجاوز قلب آقچه بولدى

BILLONNAGE. Crime de celui qui substitue des espèces défectueuses à la place des bonnes *A.* ترويج الزيوف *P.* نبهره ناسره فروشى - فروشى *T.* قلب آقچه كچورمه || Il a été puni pour crime de billonnage ترويج زيوف تهمتيله تأديب اولندى

BILLONNEMENT. V. Billonnage.

BILLONNER. Substituer des espèces défectueuses à la place des bonnes *A.* ترويج الزيوف *P.* نبهره فروختن *T.* قلب آقچه كچورمك

BILLONNEUR. Celui qui fait métier de billonner *A.* مروّج الزيوف *P.* نبهره فروش *T.* قلب آقچه كچورن

BILLOT. Tronçon de bois *A.* جزل *P.* هيمهٔ كند *T.* كتوك - كتوك اوزرنده || Couper sur un billot *T.* آغاج اوسجدسى قطع ايتمك

Et un tronçon d'arbre sur lequel les cordonniers battent leurs semelles *A.* فرزوم *T.* پاپوشجى كتوكى - پاپوشجى كولده سى

BIMBELOT. Jouet d'enfant *A.* داحة *P.* زيچهٔ كودكان *T.* چوجوق اويونجغى

BINAGE. Action de biner *A.* فلحان ثانى *P.* شيار دوم *T.* ايكنجى نطس

BINAIRE. Qui est composé de deux unités *A.* زوج - شفع *P.* جفت *T.* جفت || Nombre binaire عدد شفع

BINER. Donner une seconde façon aux terres labourables *A.* تكرير الفلحان *P.* بار دوم شيار كردن *T.* ايكنجى دفعه نطس ايتمك

BINOCLE. Télescope au moyen duquel on voit un objet avec les deux yeux en même temps *T.* جفته دوربين

BIOGRAPHE. Auteur qui a écrit une vie particulière *A.* محرّر الترجمة الاحوال

BIOGRAPHIE. Ouvrage qui a pour objet des vies particulières *A.* ترجمة الاحوال

BIPÈDE. Il se dit des animaux à deux pieds *A.* ذوالرجلين *P.* دو پا *T.* ايكى اياقلو || L'homme est un bipède انسان ذو الرجليندر

BIQUE. La chèvre *A.* عناق pl. عنوق - عنز pl. ماعز - عنوز pl. مواعز *P.* بز ماده *T.* ديشى اوغلاق

BIQUET. Le petit d'une bique *A.* عنيز *P.* بزبچهٔ ماده *T.* ديشى اوغلاق ياوريسى

Il signifie aussi, une espèce de trébuchet qui sert à peser de l'or ou de l'argent *T.* التون وزنهسى - وزنه

BIS. Brun. Il ne se dit que du pain ou de la pâte *A.* اسمر *P.* خشكار *T.* بوز - خرجى || Pain bis *A.* خبز اسمر *P.* نان خشكار *T.* خرجى ايتمك Pâte bise *A.* عجين اسمر *P.* خمير خشكار *T.* خرجى خمور

BISAIEUL. Père de l'aïeul *A.* جدّ اعلا - جدّ اكبر *P.* نياى بزرك *T.* دده نك باباسى || Bisaïeul paternel جدّ لاب پدر طرفندن دده باباسى || Bisaïeul maternel لأم - اكبر

والده طرفندن دده باباسی ـ جدّهٔ اکبر ـ Bisaïeule. Mère de l'aïeul ou de l'aïeule *A.* جدّهٔ کبرا *P.* مادر نیای بزرک *T.* بیوک والده نک والده سی

BISBILLE. Petite querelle sur des choses frivoles *A.* منافسة *P.* کشمکش جدال *T.* خرلشمه || Ces gens-là sont toujours en bisbille بو آدملر دائما کشمکش جدال اوزره درلر

BISCORNU. Qui a une forme irrégulière *A.* ناقص *P.* کج *T.* اکری بوکری ـ Il se dit figur. de l'esprit *A.* معکوس *P.* کج ـ واژگون *T.* ترس || Esprit biscornu عقل معکوس ـ ترس عقل ـ کج عقل Raisonnement biscornu مطالعهٔ معکوسه ـ کج رایی

BISCOTIN. Sorte de petit biscuit ferme et cassant *A.* کعک *P.* خرده کاک *T.* اوفاق گورک ـ گورکجه‌ز

BISCUIT. Pain cuit deux fois *A.* کعک *P.* کاک ـ خشکنان *T.* پکساد || Vieux biscuit کهنه پکساد Biscuit moisi کوفلنمش پکساد Une ration de biscuit بر عدد پکساد تعییناتی

BISE. Vent du Nord *A.* ریح الشمال ـ جربیا *P.* باد هراه *T.* پویراز

BISEAU. Extrémité coupée en talus *A.* طرف منحدر القطع *P.* کنار شیو تراشیده *T.* شیو کسلمش اوج || Faire un biseau à une glace آیینه نک کنار آیینه یی منحدرا قطع ایتمک ـ اوجنی شیو اولدرق کسمک

BISER. Devenir bis. C'est un terme d'Agriculture *A.* اسمیرار ـ کسب السمرة *P.* تیره شدن *T.* بوزلنمق ـ بوز اولمق ـ بوزلق پیدا ایتمک

BISON. Boeuf sauvage *A.* بقروحش *P.* گاو کوهی *T.* یبان اوکوزی

BISQUAIN. Peau de mouton *A.* مسک pl. مسوک ـ جلد الغنم *P.* پوست میش *T.* قیون پوستکیسی

BISSAC. Sorte de sac *A.* خرج pl. خرجة *P.* خرجین *T.* خرج

BISSEXTE. L'addition qui se fait d'un jour au mois de Février *A.* فضل السنة || On aura bissexte cette année بو سنهٔ مبارکده فضل السنه وار در

BISSEXTIL. Il se dit de l'année où se rencontre le bissexte *A.* سنة کبیسة *P.* سال کبیسا

BISTOURI. Instrument de Chirurgie, servant à faire des incisions *A.* مبضع *P.* کاک *T.* جرّاح اوستره سی

BITUME. Matière liquide et inflammable qui se trouve dans le sein de la terre *A.* قیر *P.* کزف *T.* قره ساقز || Les murs de Babylone étaient bâtis de brique et de bitume شهر قدیم بابل آجر وقیر ایله بنا اولنمشیدی

BITUMINEUX. Qui a les qualités de bitume *A.* قیری *P.* کزفناک *T.* قره ساقزلو

BIVAC, ou BIVOUAC. Terme d'art militaire. Lieu dans lequel la garde ou l'armée entière passe la nuit à l'air *A.* مکان العرا *P.* محلّ ناذب ـ محلّ الجهار ـ جای نا پوشیده *T.* اوستی محل عراده بیتوتت ایتمک || Coucher au bivac آچق یر آچیقده یاتمق ـ اوستی آچق یرده یاتمق ـ

BIVALVE. Coquillage qui a deux parties jointes par une sorte de charnière *A.* ذو الصدفین pl. ذوی الصدفین *T.* جفته صدفلو

BIVAQUER, ou BIVOUAQUER. Passer la nuit à l'air *A.* اعرا ـ اسرار اللیل *P.* در جای نا پوشیده شبگیری کردن ـ مجهیا *T.* کیجه‌یی آچق یرده کچورمک || L'armée a bivaqué trente jours de suite عسکر اوتوز کون متوالیا اوستی آچق یرده آچیقده اسرار اوقات لیال ایلدی ـ اسرار اوقات لیال ایلدی

BIZARRE. Fantasque, extravagant *A.* نکیر العقل ـ منکر *P.* ناهموار اندیش *T.* عقلی صاورق || Avoir l'esprit bizarre بر کمسنه نک نکارت عقلی اولمق Opinions bizarres آرای منکره Humeur bizarre مزاج منکر

Il signifie aussi, extraordinaire *A.* مستغرب ـ اغرب ـ غریب *P.* بیگانه *T.* نکره ـ عجایب ـ غیر مألوف || Couleur bizarre لون غریب ـ لون غیر مألوف Plumage bizarre ریش غریب Habit, ajustement bizarre کسوهٔ غریبه وزی وقیافت غیر مألوفه ـ نکره بر قیافت

BIZARREMENT. D'une manière bizarre *A.* علی وجه الغریب ـ بالنکارة *P.* بطرز بیگانه ـ غریبانه *T.* عجایب صورت ایله وجه غریب اوزره || Agir bizarrement عجایب اولدرق ـ غریبانه طور ایله حرکت ایتمک ـ عمل وحرکت ایتمک Être bizarrement habillé صورت غریبه ایله تلبّس ایتمک

BIZARRERIE. Qualité, caractère de celui qui est bizarre *A.* نکارة العقل ـ غرابت الطور *P.* ناهمواری عقل *T.* عقل صاورقلغی || Faire quelque chose par bizarrerie بر ایشی مجرّد نکارت عقله مبنی ایشلمک Cet homme est sujet à de grandes bizarreries فلان کشی غایة الغایه نکارت عقله مبتلا در

Il signifie aussi, singularité *A.* غرابت *P.* بیگانگی *T.* عجایبلق || La bizarrerie des modes ایجادلرک غرابتی La bizarrerie

des saisons موسملرك غرابتی des opinions غرابت آفکار وارا

BLAFARD. Il se dit des objets dont les couleurs sont éteintes, et qui sont d'une blancheur mate et inanimée *A.* اکدر ـ اکمد *P.* تیره وتار ـ قیر گون *T.* بولانق ـ صونق || Couleur blafarde صونق رنکک ـ لون اکمد Lueur blafarde ضیای کامد Teint blafard رنگ روی تیره وتار ـ لون اکمد وجه Visage blafard بولانق چهره ـ سیمای کمدتنما

BLAIREAU. Sorte de bête puante qui se terre, et vit ordinairement de serpens et de sauterelles *A.* زبزب *P.* شغاره ـ پورصوق *T.* وادم ـ قیاور ـ شغاره

BLÂMABLE. Digne de blâme *A.* واجب ـ مستحق الملامة شایان ـ ناستوده ـ نکوهیده ـ سزاوار زوز *P.* ذمیم ـ المذمة || تعییب اولنهجق ـ عیبلنهجق ـ قینانمغه کرکلو *T.* بوسین Une personne blâmable بر شخص ـ بر شخص مستحق اللوم فعل مستحق المذمة بر آدم ـ سزاوار لوم Une action blâmable فعل واجب الملامه ـ ذمیم

BLÂME. Sentiment ou discours par lequel on condamne une personne, une action *A.* مذمت ـ لوم ـ طعن ـ ملامت *P.* نکوهش ـ زوز ـ طعنه ـ بوسین *T.* عیبلمه ـ قینامه || Tout flatteur est digne de blâme هر مداهن مستحق طعن وملامتدر Encourir le blâme مظهر لوم ومذمت اولمق Éviter le blâme شائبهٔ لوم ومذمتدن احتراز ومجانبت ایتمک Donner le blâme de quelque chose à une personne برایشده ترتب ایتمش ملامت ومذمتی فلانک اوزرینه تحمیل ایتمک Tout le blâme tombe sur lui حال ملامت ومذمت جملهٔ فلانک فلانک اوزرینه محمولدر ـ اوزرینه راجعدر S'attirer le blâme de tous les honnêtes gens اهل عرض طائفه سنک لوم وطعننی نفسی حقنه جلب ایتدرمک Rejeter sur un autre tout le blâme de quelque chose بر مادده مترتب اولمش لوم ومذمتی بسبتون آخرک اوزرینه عزو واسناد ایتمک

Il se dit aussi, de la réprimande que fait le juge *A.* عتاب ـ مؤاخذة *P.* سرزنش *T.* آزارلمه ـ قاقنج ||La peine du blâme est infamante حاکمک عتاب ومواخذه سنی ایجاب ایدن حد شرعی مستلزم تفضیح وتشهیر در

BLÂMER. Reprendre, condamner *A.* تعذیل ـ طعن ـ تلویم ـ لوم ـ زوز کردن ـ نکوهیدن ـ تشنیع ـ تعییب ـ تقبیح ـ ذم *P.* ـ قینامق ـ عیبلمک *T.* || Blâmer une personne, une action بر کمسنه یی وبر فعلی طعن وتقبیح ایتمک Tout le monde a blâmé son procédé جمله عالم فلانک حرکتنی تعییب ایلدی

Il se dit aussi, lorsque le juge fait une réprimande à une personne *A.* توبیخ ـ عتاب ـ تعزیر *P.* سرزنش کردن *T.* آزارلمق || Il a été ordonné qu'il serait blâmé, l'audience tenante مجلس شرعده تعزیر وتوبیخی امر اولندی Être blâmé en Justice, porte note infamatoire حد شرعی اولدرق مظهر عتاب وتعزیر اولمق موجب افتضاح حالدر

BLÂMÉ. *A.* رهین اللوم ـ مستقبح ـ مذموم ـ معیوب ـ ملوم عیبلنمش ـ قینانمش *T.* زوز کرده ـ نکوهیده *P.* والمذمة

BLANC. Qui est de la couleur de la neige *A.* ابیض *P.* سفید ـ خنگ ـ سپید فام *T.* بیاض ـ آق || Plume blanche ریش سعر اشیب ـ شعر ابیض Cheveux blancs *A.* ابیض ـ اق توی *P.* موی سفید *T.* آغارمش صاچ ـ آق صاچ Barbe blanche آق صقال *A.* لحیهٔ شیبا ـ لحیهٔ بیضا *P.* ریش سفید *T.* Homme tout blanc de vieillesse غلبهٔ حال شیخوخت تقریبیله ابیض الشعر اولمش بر آدم Pain blanc بیاض ـ خبز ابیض خاص اتمک ـ اتمک Blanc comme neige قار کبی بیاض Blanc comme lait سود کبی بیاض — On dit de deux choses très-différentes l'une de l'autre, qu'il y a de la différence comme du blanc au noir میانهلرنده اولان فرق بین الابیض والاسود اولان فرق کبیدر

Il se dit aussi par opposition à Sale *A.* مطهر ـ نظیف *P.* پاکیزه ـ پاک *T.* تمیز ـ پاک || Linge blanc پاک بز Serviette blanche تمیز پیشگیر ـ مقرمهٔ مطهره

On dit, Armes blanches, par opposition aux Armes à feu *A.* آلات جارحة ـ الواح السلاح *T.* کسیجی سلاح Et fer-blanc, une espèce de fer réduit en feuilles. V. Fer-blanc.

On dit aussi, Argent blanc, pour dire, toute sorte de monnaie d'argent *T.* آق اقچه

On appelle, Blanc-manger, une espèce de plat fait avec du lait *A.* محلب *P.* شیربا *T.* محلبی

Et gelée blanche, la gelée qui se forme le matin de la rosée *A.* صقیع *P.* سرما ریزگی *T.* قیراغو

Drapeau blanc, se dit du drapeau que les assiégés arborent, lorsqu'ils demandent à capituler *A.* لواء الاستیمان *P.* بیراق سفید امانخواهی *T.* ویره بیراغی

On dit proverb., Donner carte blanche à quelqu'un, pour dire,

lui donner plein pouvoir بر کمسنه یه رخصت نا محدوده ویرمک

Il signifie aussi, la matière blanche que les peintres emploient pour rendre blanc *A.* صبغة البيضا *P.* رنگ سپيد *T.* صبغهٔ بیضای بیاض بویه ‖ Blanc de plomb, de céruse صبغهٔ اسربیّه وصبغهٔ بیضای اسفیداجیّه Broyer du blanc اوطه‌یی بیضایی سحق ایتمک Peindre une chambre en blanc بیاض بویه ایله نقش ایتمک

Blanc, signifie aussi, une sorte de fard *A.* غمنة *P.* سپیده - آقلق - آق *T.* سپتاک - شپیتاک ‖ Cette femme met du blanc بو خاتون یوزینه آق سورر

On appelle, Le blanc de l'oeil, cette partie de l'oeil qui paraît blanche *A.* بياض العين *P.* سپیده چشم *T.* کوزک آقی

On dit proverb. de deux personnes qui se sont extrêmement querellées, qu'elles se sont mangé le blanc des yeux بر برینک کوزینی چیقاره‌جق اولدیلر

On appelle, Le blanc d'oeuf, la glaire d'un oeuf *A.* قیقی *P.* سپید آستینه *T.* یمورطه‌نک آقی

Blanc, au substantif, se dit des peuples qui ont le teint blanc, à la différence des noirs *A.* بیاض اللون *P.* سپید رو *T.* آق - آق چهره‌لو

Blanc, se dit aussi, d'un papier signé que l'on donne pour servir de quittance en quelque occasion *T.* امضا ایله ممضی بر قطعه یازلمامش کاغد ‖ Cet officier, en partant pour l'armée, m'a laissé son blanc pour recevoir sa pension au trésor royal فلان سرکردهٔ عسکر اردویه حین عزیمتنده خزینهٔ همایوندن وظیفه‌سی آلمق ایچون یدمده امضاسیله ممضی بر قطعه یازلمامش کاغد براقدی — Et quittance en blanc, une quittance où on laisse en blanc le nom de celui qui doit payer آقچه‌یی ادا ایده‌جک کمسنه‌نک اسمی آچق اولدرق بر قطعه مقبوض سندی — Et promesse en blanc, une promesse où le nom de celui à qui l'on doit payer n'est point exprimé اقچه‌یی قبض ایده‌جک کمسنه‌نک اسمی آچق اولدرق بر قطعه دین تمسکی — Et procuration en blanc, une procuration où le nom de celui que l'on constitue procureur, est laissé en blanc وکیلک اسمی آچق برقطعه وکالتنامه

BLANCHAILLE. Fretin, menu poisson blanc *A.* بلم *P.* ماهئ خرده *T.* اوفاق بالقلر

BLANCHÂTRE. Qui tire sur le blanc *A.* اطحل *P.* نیلگون - سپید گون *T.* آقچل ‖ Couleur blanchâtre لون اطحل - آقچل رنک

BLANCHEMENT. Proprement *A.* طاهراً ونظیفاً - بالطهارة *P.* پاکانه *T.* تمیز اولدرق ‖ Il faut tenir les enfans le plus blanchement qu'on peut اطفالی ممکن مرتبه طهارت ونظافتده وقاید ایتملو در

BLANCHERIE. Lieu destiné à blanchir des toiles *A.* دار القصارة *P.* کازرگاه *T.* بز آغارده‌جق یر - جرپیچی یری

BLANCHEUR. La couleur blanche *A.* بیاض *P.* سفیدی *T.* سودک - بیاض لبن ‖ بیاضلق - آقلق ‖ La blancheur du lait بیاض لبن Une blancheur qui éblouit خیره ساز عیون نظار بیاضلغی La blancheur du teint لون وجهک بیاضی اولان بیاضلق چهره‌نک - چهره‌نک بیاضلغی - رنگ رویک بیاضلغی - برگ سمن کبی بیاضلغی

BLANCHÎMENT. L'action de blanchir des pièces de toiles *A.* قصارت *P.* کازرکاری *T.* جرپمه

BLANCHIR. Rendre blanc *A.* تبییض *P.* سفید ساختن - سپیدی دادن *T.* آغارتمق ‖ Blanchir une muraille دیواری آغارتمق - دیواری تبییض ایتمک Cela blanchit le teint فلان شئ رنگ رویی تبییض ایدر — Il se dit aussi au neutre, et signifie, devenir blanc *A.* ابیضاض *P.* سفیدی پذیرفتن *T.* آغارمق - آقلق پیدا ایتمک ‖ Faire blanchir des toiles à la rosée ثیابی شبنمده ترک ایله آغارتمق Mettre des toiles sur l'herbe pour blanchir ثیابی لاجل التبییض بزی آغارمق ایچون اوتلق - چمن اوزرنده بسط ایتمک اوزرنده سرمک

Blanchir. Laver *A.* غسل - تغسیل *P.* شستن - شوییدن *T.* یایقمق ‖ Blanchir du linge تغسیل اثواب ایتمک - چماشیری یایقمق - اثوابی یایقمق — On dit qu'une femme blanchit, pour dire, qu'elle fait métier de blanchir du linge چماشیر یایقمق حرفتنی ایدر - غسل اثوابی حرفت ایدینور

Blanchir, se dit aussi des personnes. On dit, qu'un homme commence à blanchir, pour dire, que ses cheveux commencent à blanchir *A.* توشّی - تشیّب *P.* خنگسار شدن *T.* صاچ آغارمق ‖ Cet homme commence à blanchir بو آدمک شعری صاچی آغارمغه باشلادی - تشیّب وتوشّی‌یه یوز طوتدی

Il se dit figur. pour dire, faire paraître innocent un homme

qu'on accusait de quelque chose *A.* ازالة الدنس التهمة ـ گناهرا شستن ـ از گناه پاکیزه کردن *P.* اصحاء الوسخ القباحة *T.* پاکه چیقارمق ‖ On l'accusait de beaucoup de choses, mais il a trouvé à la Cour de bons amis qui l'ont entièrement blanchi حقنده نیچه نیچه قباحتلر عزو اولنمش ایکن وکلای دولت بیننده تدارکنده دسترس اولدیغی دوستان وحمایتکارانی بسبتون پاکه چیقارمسنه همت ایتمشلر در

Et pour dire, passer un long temps de sa vie dans une occupation *A.* تشییب الشعر ـ اشابة الشعر *P.* ریشرا سفید خدمت *T.* صاچ آغارتمق ‖ Blanchir dans le service کردن خدمات ایچنده صاچ اغارتمق Blanchir dans les armes خدمات صاچی سفرلر ایچنده ـ عسکرتده اشابهٔ شعر ایتمك بو ندیم Ce vieux courtisan a blanchi dans l'intrigue آغارتمق کهنسال اعمال فن دسیسه کاریده اشابهٔ شعر ایتمش بر کتب علمیهٔ C'est un savant qui a blanchi sur les livres آدمدر مطالعسنده صاچنی آغارتمش بر فاضل آدمدر

BLANCHI. *A.* مبیّض *P.* سفید کرده *T.* بیاضلنمش ـ آغارمش *A.* اشیب *P.* بایقنمش *T.* شوییده ـ شسته *P.* مغسول *A.* صاچی آغارمش *T.* سفید ریش

BLANCHISSAGE. L'action de blanchir du linge *A.* غسل *P.* غسله *T.* یایقمه ‖ Envoyer au blanchissage کوندرمك شویش Voilà un mauvais blanchissage اشته بر غسل قبیح Payer le blanchissage اجرت غسلی ادا ایتمك Il lui en coûte tant tous les ans au blanchissage بهر سنه غسل اثواب مصارفی شو قدره بالغ اولور

BLANCHISSANT. Qui blanchit, qui paraît blanc *A.* قریب البیاض *P.* سفید گوند *T.* آقچیل

BLANCHISSEUR. Celui qui blanchit du linge *A.* غسال الثیاب *P.* جامه شوی *T.* چماشیر یایقایجی ‖ Blanchisseur au mois ماهیدلو چماشیر یایقایجی Donner du linge à la blanchisseuse چماشیر یایقایجی ـ اثوابی غسالهٔ ثیابه تسلیم ایتمك ـ Et celui qui fait le blanchissage des toiles قاریبد ویرمك *A.* قصار *P.* کازران *T.* بز آغاردیجی ـ چرپیجی

BLANCHISSERIE. V. Blancherie.

BLASER. S'user à force de boire des liqueurs fortes *A.* تختر *P.* سستی پذیرفتن ـ شل گشتن *T.* اورسدلنمك ‖ Il a tant bu d'eau de vie, qu'il s'est blasé شول مرتبده مبالغه اوزره شرب عرق ایتمشدر که وجودنده تختر عارض اولدی

Il signifie aussi, affaiblir le goût de certaines choses *A.* تفتیر الذائقة *P.* چاشنیرا فرسودن *T.* ذائقه قوتنی کیدرمك ‖ La satiété blase le goût حال شبع قوت ذائقه‌نك تفتیرینی Les excès l'ont blasé فرط عیش وعشرت تفتیر مؤدّی اولور ذائقه‌یی مستلزم اولمشدر

BLASÉ. *A.* متختر *P.* شل گشته ـ سستی یافته *T.* اورسدلنمش *A.* فاتر الذائقة *P.* فرسوده چاشنی *T.* ذائقه‌سی قوتی کتمش

BLASPHÉMATEUR. Celui qui blasphème *A.* لوّام الرب ـ کنود *P.* کفور القول ـ فریه گو *T.* کفر سویلیجی ‖ Grand blasphémateur کنود عظیم

BLASPHÉMATOIRE. Qui contient des blasphèmes *A.* متضمن الکنود *P.* فریه آمیز *T.* کفرلو

BLASPHÈME. Parole qui outrage la Divinité *A.* قول بیّن الکنود pl. اقوال بیّنة الکنود ـ قول متضمن الکفر *P.* سخن کفر ـ کفرلو سوز *T.* فریه آمیز ‖ Proférer un blasphème قول کفر ـ کفرلو سوز قالد کتورمك ـ بیّن الکنود تفوه ایتمك Exécrable blasphème مکروه عالم اولهجق بر کلام سویلمك کفره آمیز ـ On le dit par exagération pour Discours injuste ‖ On ne peut médire à cet homme-là sans faire un blasphème بو آدمك علیهنه کلام سویلمك کفر سویلمکدن فرقی یوقدر

BLASPHÉMER. Proférer un blasphème *A.* لوم الرب ـ کنود الله حقنده کفر سویلمك ـ فریه کردن *P.* افتراء علی الله ـ ‖ On ne saurait dire cela sans blasphémer بو کلامی سویلمك بو سوزی لسانه کتورمك الله حقنده افتراء علی الله قبیلندندر کفر سویلمکدر Blasphémer le saint nom de Dieu et les Saints اسم جلالی واولیای کرامی لوم ایتمك

BLATIER. Marchand de blé. Il se dit de ceux qui transportent le blé sur des chevaux d'un marché à l'autre *A.* میار الفوم *P.* میار الحبوبات ـ جلبکش حبوبات *T.* حبوبات جلبی کوتورن

BLATTE. Insecte *A.* بنت وردان pl. بنات وردان *T.* حمام بوجکی

BLÉ ou Bled. Il se dit de tous les grains farineux dont on peut faire du pain, et des plantes qui produisent ces grains *A.* حبوبات نانی *P.* حبة ـ اجناس الفوم ـ فوم pl. حبوبات *T.* مزروع pl. مزروعات *A.* اتمك یاپیلان حبوبات *P.* کشت *T.* اکین ‖ Du blé en tuyau اوزدکلنمش اکین Du

blé en épi بشاقلنمش اکین - سنبله پیدا ایتمش مزروعات Terre à blé اکین اکدجک یر - مزرعه Voilà une belle pièce de blé اشته بر کوزل اکین تارلاسی - اشته بر اعلا مزرعه Blé froment *A.* حنطه pl. حنط - قمح - بر *P.* گندم *T.* بغدای Blé seigle *A.* سنف *P.* کندران *T.* چاودار Blé de Turquie, ou Maïs *A.* طهف - ذره *T.* مصر بغدایی - Blés épais مزروعات ملتفه - Blés niellés آفتزده مزروعات - صیقشمش اکین - افته اصابت جلید ایله آفتدیده Blés bruinés اوغرامش اکین قیراغویه اوغرامش اکین - اولمش مزروعات Un gerbe de blé بر قطعه اکین دمتی Couper les blés اکینی بچمک Battre le blé اکینی دوکمک - دوس حبوبات ایتمک Ses greniers sont pleins de blé انبارلری اجناس حبوبات ایله مالامالدر Un sac de blé بر حبوبات ایله مملو بر چوال Un boisseau de blé بر کیل حبوبات Un marchand de blé *A.* بایع الحبوبات *P.* حبوبات فروش *T.* حبوبات بازرکانی Un grand amas de blé عظیم بر حبوبات کومه‌سی Semer du blé زرع حبوبات Moudre du blé حبوباتی تطحین ایتمک - حبوبات اکمک Serrer le blé حبوباتی در انبار ایتمک - حبوباتی اوکوتمک Mesurer du blé حبوباتی تکییل ایتمک - حفظ ایتمک - حبوباتی اولچمک

On dit proverb. Crier famine sur un tas de blé, pour dire, se plaindre lorsqu'on est dans l'abondance ذخیره بیغنی اوزرنده اوتورمش ایکن آجلقدن فریاد ایتمک - Et en parlant des choses dont la garde peut être avantageuse, on dit, C'est du blé en grenier انبارده موجود ذخیره کبیدر

BLÈCHE. Homme qui n'a point de fermeté *A.* هجع pl. هموج *P.* بی زهره *T.* دنکسز || C'est un grand blèche بر هجع هاسجدر

BLÈCHIR. Manquer de fermeté *A.* تهجع *P.* بی زهره شدن *T.* دنکسز اولمق - دنکسزلک پیدا ایتمک

BLÊME. Pâle *A.* خاسف اللون - اشحب اللون *P.* زرد چهره *T.* بکزی آتمش - بکزی صارارمش || Avoir le visage blême بکزی صارارمش اولمق - چهره اشحب اللون اولمق

BLÊMIR. Pâlir *A.* کسب الشحوبة *P.* زرد چهره شدن *T.* بکز آتمق - بکزصارارمق || C'est un comédien, il rougit, il pâlit, il blêmit quand il lui plait مراد ایتدکجه چهره‌سنده گاه حمرت گاه امتقاع وصفرت وگاه شحوبت کسب ایتدرر بر لعبده باز مصحکدر

BLESSER. Donner un coup qui fait plaie *A.* تجریح - جرح یاره‌لمق *T.* داغ زدن - زخم کردن - شخودن *P.* تکلیم - || Blesser légèrement جرح خفیف ایله تجریح ایتمک dangereusement جرح خطرناک ایله تجریح ایتمک Blesser à mort جرح قتال ایله - جرح مهلک ایله تجریح ایتمک Il n'a point encore fait de campagne qu'il n'ait été blessé شمدییه قدر مجروح وزخمدار اولمدیغی بر سفره اشمش دکلدر Il n'a pas été blessé, il n'a reçu qu'une contusion مجروح اولمیوب یالکز بره‌لندی

Et causer quelque incommodité *A.* ایذا - تعذیب *P.* آزردن - رنجیدن *T.* زحمت ویرمک - اذیت ویرمک || Les souliers me blessent پاپوش آیاغمی آزرده ایدر - On dit figur., qu'un objet blesse la vue, pour dire, qu'il fait une impression désagréable کوزه - رنجش بصری مؤدیدر - تعذیب نظر ایدر qu'un son blesse l'oreille تعذیب سامعه ایدر نا خوش کلور - que des nudités, des paroles déshonnêtes blessent la pudeur عریانیٔ بدن وکلام فحش مخلّ عار وحیا در Et que des objets et des récits affreux blessent l'imagination صور واشکال مهیبه وحکایات موحشه قوهٔ متخیله‌ده بادیٔ رنجش اولور حالاتدندر

On dit aussi, Blesser l'honneur et la réputation de quelqu'un برکمسنه‌نک عرض وناموسنه وصیت وشهرتنه تعرض ایتمک - عرض وناموسنه وصیت وشهرتنه طوقنمق Blesser l'amitié قاعدهٔ حب ومودته ایراث کسر وخلل ایتمک Blesser la bonne foi رسوم صدق ووفایی اخلال ایتمک Blesser les convenances, pour dire, faire ou dire quelque chose de contraire aux convenances, et qui s'écarte de la vraisemblance آداب مرعیه‌یی مخل واحتمالات عقلیه‌دن بعید افعال واقوالی آداب مرعیه‌یه خلل ویره‌جک وجواز - ارتکاب ایتمک عقله مقارن اولمیه‌جق برایش ایشلمک وبر سوز سویلمک

Et figur. Blesser quelqu'un, pour dire, l'offenser *A.* تجریح کوکل *T.* خاطر رنجیدن - دل شکستن *P.* کسر البال - الفؤاد خاطر قیرمق - قیرمق || Qu'a donc ce discours qui vous blesse? بو کلامده رنجش خاطرکه بادی اولدجق نه وار در Cet homme se blesse de tout فلان آدم هر شیدن منکسر البال - هر شیدن خاطر ماندده اولور - اولور Et qu'un homme a le coeur blessé *A.* مجروح الفؤاد *P.* دل شکسته *T.* دلی داغدار - کوکلی قیرق -

BLESSER, signifie aussi, faire tort, faire préjudice *A.* اضرار -

ضرر کتورمک .T گزند آوردن - زیان آوردن .P ایراث المضرة فلان شئ | طوقنمق - مضر اولمق - Cela ne blesse personne || La clause de cette transaction, de ce contrat me blesse کمسندیه مضر دکلدر بومقاوله سندینک فلان شرطی بکا مضر در بکاموجب ضرروزیاندر -

Se blesser. Se faire du mal A. جلب الآفة .P آفتزده شدن - ضرره اوغرامق .T دوچار رنجش گشتن - آزرده شدن - سقوط ایتمکله انجمک - زده‌لنمک || Il s'est blessé en tombant دوشمکله زده‌لندی - آفتزده اولمشدر Ne vous êtes-vous point blessé? بر درلو ضرره اوغرادیغک یوقمیدر - On dit d'une femme grosse, qu'elle s'est blessée, pour dire, qu'il lui est arrivé quelque mal qui met son fruit en danger || Elle s'est tellement blessée, qu'elle en est accouchée avant terme فلان خاتون شول رتبده آفت زده اولدیکه قبل حلول الوقت وضع حمل ایلدی

Blessé. A. مجروح pl. مجروحین - جریح pl. جرحا - مکلوم || P. کلیم - زخمدار - زخم خورده - داغدار .T یاره‌لو - یاره‌لولری - مجروحینی تیمار ایتمک Avoir soin des blessés - مقتولین ومجروحین کوزتمک Les morts et les blessés - مردگان وزخمداران - On dit qu'un homme a le cerveau blessé, pour dire, que sa tête est dérangée A. مختل الدماغ .P شوریده دماغ .T عقلی علتلو

BLESSURE. Plaie A. جراحت pl. جراحات pl. جروح - جرح - یاره .T ریش - زخم .P کلوم pl. کلم - جرایح pl. جریحة

Il se dit figur. des choses qui offensent l'honneur, l'amour-propre || Les blessures qui se font à l'honneur, à l'amour-propre sont plus sensibles que les autres بر کمسنه‌نک عرض وناموسی وخود پرستلکی حقنده ایقاع اولنان جراحات جروح سائره‌دن بر قات دخی شدید التأثیر در - Il se dit aussi, de la violente impression que l'amour fait sur l'âme || L'amour fait de dangereuses blessures اصابت سهام عشق وعوادن دخیلهٔ قلبده تحدث ایدن جراحات بغایت خطرناکدر

BLETTE. Sorte de plante A. بقلة یمانیة .T اشتر اوتی

BLEU. Qui est de couleur d'azur A. ازرق - ازرق اللون - کبودی - کوک ماٰئی .T کبود فام - کبود گون .P || Satin bleu کوک رنکلو اطلس - ماٰئی اطلس - اطلس کبود فام Des yeux bleus A. عین ازرق - عین اشهل .P چشم کبود .T زرقا بر محبوبه در - Cette femme a les yeux bleus آلا کوز ماٰئی کوزلیدر - آلا کوزلیدر - بر محبوبهٔ سهلا در Quand le sang lui porte à la tête, il devient tout bleu دم بالای زاسد سوران ایدنجه چهره‌سی کومکوک اولور - Il se dit aussi de la couleur bleue A. لون ازرق .P رنگ کبود .T کوک رنکی - ماٰئی رنکی || Bleu céleste رنک آسمانی Bleu pâle قویبی - لاجوردی Bleu foncé صونق ماٰئی - کبود پر مرده Bleu de roi خنکار سود ماٰئیسی - آبگون Bleu clair ماٰئی بایغین ماٰئی Bleu mourant ماٰئیسی

On appelle en termes de Guerre, Parti bleu, un parti de gens armés qui font des courses pour piller T. چاپولجی - یغماجی

BLEUÂTRE. Tirant sur le bleu A. اقمر .P نیلگون .T هوایی ماٰئیسی - کوکچل -

BLEUIR. Faire devenir bleu A. تزریق .P رنگ کبودی دادن .T ماٰئیلندرمک || Bleuir de l'acier چلیکی ماٰئیلندرمک

Bleui. A. مزرّق .P رنگ کبود پذیرفته .T ماٰئیلنمش

BLINDER. Garnir de blindes une tranchée A. ستر المترس .P مترسرا در پرده کردن .T مترسه پرده چویرمک بالسترة

BLINDES, au pluriel. Sorte de défense faite de pièces de bois ou de branches d'arbres entrelacées A. سترة المترس .P پردهٔ مترس .T مترس پرده‌سی

BLOC. Assemblage de diverses choses A. کودة pl. اکواد .P کومه .T توده || Faire un bloc de marchandises بر کومه امتعه بیغمق

On dit, En bloc, pour dire, en gros A. مجازفة .P بیکپارکی .T کوتری - طوبدن || Faire marché en bloc et en tâche, c'est-à-dire, faire un marché sans entrer dans les détails مالی طوبدن بازارلشمق - مجازفهٔ بازارلشمق

Bloc, se dit aussi d'un gros morceau de pierre qui n'est pas taillé A. رضم pl. رضام .P سنگپارهٔ بزرک .T طومروق - بر قطعه رضم رخام || Un bloc de marbre طاش طومروغی بر قطعه مرمر طومروغی -

BLOCAGE ou BLOCAILLE. Menu moellon, petites pierres A. قضة pl. قضاض .P سنگریزه .T مولوز

BLOCUS. Disposition d'un corps de troupes sur les avenues d'une place, pour empêcher qu'il n'y puisse entrer aucun secours A. سد الموارد والمسالک .P سد گذرگاه .T وارلدجق || Faire le blocus d'une place قلعه‌نک یوللرک باغلمسی دائرًا ما دار موارد ومسالکنی سد ایتمک Convertir le siége

en blocus قلعه‌نك محاصره‌سنی دائماً ما دارموارد ومسالكنی قلعه‌نك سدّ ايتمك صورتنه تحويل ايتمك Lever le blocus سدّ موارد ومسالكنه مأمور اولان عسكری چكمك Le blocus d'un port بر ليمانك منافذ ومواردی انسدادی - بر ليمانك آغزنده توقيف سفاين ايله انسداد مواردی

BLOND. Qui est d'une couleur moyenne entre le doré et le châtain clair *A.* اصفر *P.* زرد جرده *T.* صاری || Des cheveux blonds شعر اصفر - صاری صاچ - Barbe blonde لحيهٔ صفرا - صاری چهره‌لو - Un homme blond اصفر الوجه - صاری صقال - Il se dit aussi de la couleur blonde *A.* صفرت - آلا چهره‌لو - *P.* زردی *T.* صاریلق || Blond cendré *A.* اخطب *T.* بوز - اصفر فاقع Blond ardent آلتون صاریسی Blond doré صاری كسكين صاری

BLONDIN. Qui a les cheveux blonds *A.* اصقر الشعر *T.* صاری صاچلو

BLONDIR. Devenir blond. Il ne se dit qu'en termes poétiques *A.* اصفيرار *P.* زردی پذيرفتن - همرنگ زر گشتن *T.* صاررمق || La moisson commence à blondir مزروعات اصفيراره يوز طوتدی

BLONDISSANT. Qui blondit *A.* مصفر *P.* همرنگ زر گشته *T.* صاررمش || Les épis blondissants همرنگ زر اولمش خوشهٔ مزروعات

BLOQUER. Faire le blocus d'une place *A.* سدّ الموارد والمسالك *P.* گذرگاهرا گردا گرد بستن *T.* وارلەجق يوللری اطرافنی قوشاتمق - باغلمق || Bloquer une place, un camp fortifié بر قلعه‌نك ومترس ايچنده متحصّن وقرارگير اولمش اردونك اطراف واكنافندن وارلەجق يوللری سدّ وبند ايتمك Bloquer un port بر ليمانك پيشگاهنده سفاين توقيفيله بوغازينی سدّ وبند ايتمك

Bloqué. *A.* مسدود المسالك والموارد *P.* گذرگاهش بسته *T.* اطرافی قوشادلمش - وارلەجق يوللری باغلنمش

se **BLOTTIR.** S'accroupir, se mettre tout en un tas *A.* كنوع - اقرنباع *P.* در هم پيچيده شدن *T.* در طوب بوزلمك || Se blottir dans un coin بر بوجاقده در طوب بوزلمك Les perdrix se blotissent devant le chien ككلك كلبی كورنجه در طوب بوزلوب طورر

BLUETTE. Étincelle *A.* شرارة pl. شرر pl. شرار *P.* خدره *T.* قغلجم - On dit figur., qu'il y a quelques bluettes d'esprit dans cet ouvrage, pour dire, qu'il y a quelques petits traits d'esprit فلان تأليفده بعض لمعات رشد وكياست بديدار فلان تأليفده لمعهٔ ما فراست وكياست وار در - اولور

BLUTEAU ou **BLUTOIR.** Espèce de sas fait d'étamine ou de crin *A.* منخل pl. مناخل *P.* پرويزن *T.* الك || Ce bluteau n'est pas assez fin, il ne fait pas la farine assez blanche اشبو الك كركی كبی اينجه اولمديغندن دقيقی بياض چيقارمز

BLUTER. Passer par l'étamine *A.* نخل *P.* بيختن *T.* الەمك

BOBÈCHE. La partie d'un chandelier, dans laquelle on met la chandelle *A.* فوهة المسرجة *P.* دهانهٔ شمعدان *T.* شمعدان آغزی || Chandelier à trois bobèches مسرجهٔ ذات ثلثة الافواه - اوچ آغزلو شمعدان

BOBINE. Espèce de fuseau sur lequel on dévide du fil *A.* ليسنة - اواقی - وشيعة *P.* نايچه - ماسوره *T.* ماشوره - ماصوره

BOBINER. Dévider du fil sur la bobine *A.* طیّ على الاواقی *P.* بر نايچه پيچيدن *T.* ماصوره‌يه صارمق

BOCAGE. Petit bois, bosquet *A.* مشجرة *P.* خيابانزار *T.* قوربلق

BOCAL. Espèce de bouteille *A.* مشربة - قاقوزة - قاحز *P.* آبستانه *T.* بقراج || Un bocal de vin بر مشربه باده - بر بقراج باده

BOEUF. Taureau coupé *A.* بقر pl. بُقر *P.* گاو *T.* اوكوز - صغر || Boeuf qui tire à la charrue تارلا سورن اوكوز Boeuf de labour بر جفت اوكوزی Une couple de boeufs بر جفت اوكوز Pieds de boeuf صغر پاچه‌سی Troupeau de boeufs *A.* صوار - قطيع البقر *P.* گلهٔ گاو *T.* صغر سوريسی Mettre des boeufs à l'engrais صغرلری صواده قويمق Une étable à boeufs صغر آغيلی Cuir de boeuf *A.* اديم البقر *P.* پوست گاو *T.* صغر پوستكيسی - صغر دريسی Boeuf fumé توتسيده قوريمش صغر - قديد بقر - اشرارهٔ بقر Boeuf salé صغر بصدرمه‌سی Boeuf sauvage *A.* بقر وحش *P.* گاو دشتی *T.* بيبان اوكوزی - Il se dit aussi par injure d'un homme stupide *A.* بقر عديم الاذعان *P.* گاو پيكر *T.* اوكوزكبی آدم

On appelle en termes d'Architecture, Oeil de boeuf, une fenêtre ronde qui se pratique aux toits, pour éclairer les bâtimens *A.* كوّة pl. كواء *P.* روشندان *T.* باجه

BOHÈME, ou **BOHÉMIEN.** Ce mot est employé pour désigner une sorte de vagabonds qui courent le pays, disant la bonne aventure. On les appelle aussi Égyptiens *A.* زنجیّ ضرّاب الفال

P. فالجی جنکانه زنکی فالزن *T.*

BOIRE. Prendre, recevoir une liqueur dans la bouche, pour la conduire à l'estomac *A.* شرب ـ تجرع ـ تجذب *P.* نوشیدن ـ نوش کردن *T.* ایچمک ‖ Boire de l'eau شرب ما ایتمک ـ صو ایچمک ـ نوش آب ایتمک Boire à la glace بوزلی صو ایچمک Boire dans le creux de la main بالاغتراف شرب ـ اوج ایله صو ـ کف دست ایله نوش ایتمک ـ ما ایتمک Boire d'un trait *A.* اجتراع *P.* دربک نفس نوشیدن *T.* بر نفسده ایچمک Boire à longs traits *A.* ترمق *P.* آهسته آهسته نوشیدن *T.* آزجه آزجه ایچمک ـ On dit, Faire boire un cheval, le mener à boire *A.* اسقاء الفرس *P.* اسپرا آب دادن *T.* طواری صوارمق ـ Et boire à la santé de quelqu'un *A.* شرب النخب *P.* دوستکانی نوشیدن *T.* طاس ایچمک ـ فلانک عشقنه ایچمک ‖ On a bu à la santé de quelqu'un ـ فلان کمسنه نک عشقنه نوش ساغر دوستکانی ایلدیلر Boire au bon retour de quelqu'un, pour dire, en signe de joie de son arrivée فلان کشینک میمنت قدومیچون نوش فلانک سلامت ایله کلدیکنه ـ ساغر دوستکانی ایتمک طاس ایچمک ـ Boire au retour, à l'heureux voyage, pour exprimer les voeux qu'on fait en faveur de celui qui part مصحوباً بالامن والسلامه سمت مقصوده وصولک دعاسنی ذکر الله سلامتله ویره ـ ایدرک نوش ساغر دوستکانی ایتمک دییدرک طاس ایچمک ـ Boire à la ronde, pour dire, boire à la santé de tous les conviés l'un après l'autre اصحاب مجلسک عشقنه فرداً بعد فرد نوش ساغر دوستکانی ایتمک ـ Boire le vin du marché, se dit de ceux qui, après avoir fait un marché, vont boire ensemble لدی الانعقاد المعامله بری برلریله پیالهٔ دوستکانی نوش ایتمک

On dit, Donner pour boire, pour dire, donner quelque chose à de petites gens par libéralité *A.* اعطاء العطیة ـ بخشش قهوه پاره سی *T.* داشاب دادن ـ داشن دادن ـ دادن شربتلک ویرمک ـ بخشش ویرمک ـ ویرمک

BOIRE, signifie aussi, s'enivrer *A.* سکر ـ سکران *P.* مست سکره مبتلا در ‖ Il est sujet à boire سرخوش اولمق *T.* شدن

On dit figur. Boire un affront, pour dire, souffrir une injure sans en témoigner de ressentiment *A.* تجرع ـ هضم الرذالة *T.* زهرابهٔ خواری ورذالت نوشیدن *P.* الکأس الرذالة رذالتی یوتمق ـ Et qui fait la faute la boit, pour dire, que celui qui a fait une faute, en doit porter la peine خطاییی ایدن آجیسنی چکر

On dit, que le papier boit, pour dire, que l'encre perce au travers *A.* تشرب ـ نشف *P.* نوشیدن *T.* ایچمک ‖ Ce papier n'est pas bon, il boit بو کاغد ایشه یرامز زیرا مرکبی ایچر ـ نشف ایدر زیرا مرکبی On le dit aussi dans le même sens, en parlant de la terre et de l'éponge.

BUVANT. Participe du présent. Celui qui boit *A.* شارب *P.* نوشنده *T.* ایچیجی ‖ Cet homme est bien buvant et bien mangeant بر آدمدر اکل وشربی یرنده ـ Bu. Participe du passé. *A.* مشروب *P.* نوشیده *T.* ایچلمش

BOIRE, substantif. Ce qu'on boit *A.* مشروب *P.* نوش *T.* ایچکی ـ ایچهجک ‖ On lui apprête son boire et son manger نوش وخوردینی آماده ـ مشروب وطعامنی آماده ایدرلر ـ ییهجکنی وایچهجکنی حاضر ایدرلر ـ ایدرلر ـ En parlant d'une personne qui met une application extraordinaire à une chose, on dit, qu'elle en perd le boire et le manger *T.* ترک ـ ترک خواب وراحت ایتمک ـ خورد وخواب ایتمک نوش وخوردی فراموش ـ اکل وشربی نفسنه حرام ایتمک ایلمک

BOIS. Substance dure des arbres *A.* عود pl. عیدان *P.* چوب *T.* اغاج ‖ Bois vert *A.* عود طری *P.* چوب تازه *T.* تازه اغاج Bois sec *A.* عود یابس *P.* چوب خشک *T.* قوری اغاج Bois vermoulu عود مأروض *P.* چوب کرمخورده *T.* قورد ییکلو اغاج pourri *A.* عود بالی *P.* چوب پوسیده *T.* چوروک اغاج ـ veiné *A.* عود ذو العرق *P.* چوب رکدار *T.* جوربیمش اغاج *T.* طمرلو اغاج Bois de chêne میشه اغاجی Bois de chauffage, ou bois à brûler *A.* حطب *P.* هیمه *T.* اوطون Bois de construction, ou bois à bâtir *A.* خشب pl. اخشاب *P.* چوب بنا *T.* کراسته Bois de sciage *A.* عود لاعمال الالواح *P.* چوب تخته بچیلهجک اغاج *T.* تخته پرداختنی Bois d'équarrissage *A.* عود لاعمال العمود *P.* چوب ستون پرداختنی *T.* دیرکلک اغاج Bois de charronnage *T.* عربه کراستهسی

On appelle dans les arbres, Bois vif, le bois qui pousse des branches et des feuilles *A.* عود حی *P.* چوب زنده *T.* دیری اغاج Et bois mort, les branches qui ne reçoivent pas de sève *A.* غصن میت *P.* شاخ مرده *T.* اولو دال ـ جانی قالمامش دال On appelle aussi, Bois mort, tout arbre séché sur le pied

A. شجرة یابسة - شجر میت P. درخت خشکیده - درخت خشك T. قوری آغاج - قوریمش آغاج Et bois chablis, le bois des arbres abattus par les vents A. عود الشجرة المنهدمة P. هیزم درخت شکشته T. ییقلمش آغاج اوطونی

Bois, signifie aussi, un lieu planté de certaines sortes d'arbres, comme chênes, hêtres etc. A. غیل pl. اغیال - غریف - غریفة pl. غرایف P. بیشه T. قوری - میشەلك || Grand bois بیوك قوری - غریفة وسیعة الاطراف - غریف كبیر Un bois de deux cents arpens ایكییوز دونم یر احاطه ایدر قوری Bois touffu چتلغی - اشجار ملتفدیی مشتمل اولان غریف اشجار رفیع القدی آغاجلی قوری Bois de haute futaie همسر فرق فرقدان اولمش درختان بالا - مشتمل بیشەزار قوری ایچندن قدی محتوی بیشەزار Traverser un bois قوری آره‌سندن كچمك - مرور ایتمك Un pays de bois قوریسی چوق بر مملكت - كثیر الاغیال بر مملكت Percer des routes dans un bois قوری ایچنده یول آچمق La lisière d'un bois قوری كناری - طرۂ غریف — On appelle, Garde-bois, un bas officier préposé pour la conservation du bois A. عسعس الغیل P. پاسبان بیشەزار T. قوری بكچیسی

Bois de lit. Tout ce qui compose la menuiserie d'un lit A. سریر الفراش P. تخت جامه خواب T. یتاق صندسی || Dresser un lit de bois بر قطعه سریر فراش نصب ایلمك

Bois, se dit aussi des cornes d'un cerf A. روق الظبی P. شاخ آهو - گداش T. كیك بوینوزی - كیك مهره‌سی

BOIS-PUANT. V. Anagyris.

BOISER. Garnir de menuiserie A. تغریق باخشاب المنحوتة P. بچوب پرداخته پوشانیدن T. سلیجی كاری آغاج ایله سلیجی ایشی تختەلر ایله قاپلمق - دوناتمق

Boisé. A. مغرّق باخشاب المنحوتة P. بچوب پرداخته پوشانیده T. سلیجی ایشی تختەلر ایله قاپلو — Il se dit aussi d'une terre bien garnie de bois A. ارض - ارض حطیبة P. درختستان T. آغاجلق - آغاجی كور یر - غلبا

BOISERIE. Ouvrage de menuiserie dont on couvre les murs d'une chambre A. عمل من اخشاب المنحوتة P. كار چوب پرداخته T. سلیجی ایشی

BOISEUX. De nature de bois A. عودی T. چوبی T. آغاجلو || Cette plante est boiseuse بو نبات نباتات عودیّه اقسامندندر

BOISSEAU. Mesure pour les choses solides A. مدّ pl. امداد P. پیمانه - چارو T. كیله - اولچك || Mesurer au boisseau اولچك ایله تكییل ایتمك Un demi-boisseau A. نصف المدّ P. نیم پیمانه T. نصف اولچك - یاری اولچك

BOISSELÉE. Ce qu'un boisseau peut contenir A. ملء المدّ P. یك چارو T. بر كیله‌لك - اولچك طلوسی || Acheter une boisselée de grains بر اولچك طلوسی غله مبایعه ایتمك - بركیله حبوبات

BOISSELIER. Artisan de divers ustensiles de bois A. صانع الاوانی الاخشابیّة P. كارگر ادوات چوپین T. آغاج قابلری ایشلیجیسی

BOISSELERIE. Métier du boisselier A. صنعت الاعمال الاوانی الاخشابیّة P. كارگری ادوات چوپین T. آغاج قابلری ایشلیجیلكی

BOISSON. Liqueur à boire A. شراب pl. اشربة - مشروب pl. مشروبات P. نوشیدنی T. ایچجك شی - ایچقی || La bière, la limonade sont des boissons rafraîchissantes شعیریّه ولیمون شربتی مشروبات مبرّده قسمندندر

BOÎTE. Ustensile creux à couvercle A. درج - صونة pl. صونات T. قوطی || Boîte à poudre سفوف قوطیسی Boîte d'or درج زرین - آلتون قوطی Boîte à montre ساعت قوطیسی Boîte enrichie de diamans الماس قوطی - مجوهر قوطی à tabac انفیّه قوطیسی — Il se dit aussi, de ce qui est contenu dans la boîte || Une boîte d'abricots بر قوطی قایسی

BOITER. Clocher A. تعرّج P. لنگیدن - لنديدن T. آقسمق || Boiter tout bas چوقجه آقسمق — En parlant des chevaux, on emploie les mots A. ظلع - غمز P. لنگیدن T. یكەرك یوریمك || Ce cheval boite بو آت ظالعاً یورر

BOITEUX. Qui boite A. اعرج pl. عرجان P. لنگ T. آقسق - طوپال || Femme boiteuse مرئة عرجا — Et en parlant des chevaux A. ظالع P. لنگرو T. یكەرك یوریبیان — On dit proverb., Il ne faut pas clocher devant les boiteux طوپاللر یاننده آقسمق آدابدن دكلدر

BOÎTIER. Boîte des chirurgiens A. خفش الجرّاح P. درج ریشساز T. جرّاح قوطیسی

BOL ou BOLUS. Petite boule de drogues A. حبّ pl. حبوب P. دانه T. حب

Bol ou Bol d'Arménie. A. طین ارمنی P. گل ارمنی T. گل ارمنی

BOLET. Plante *A.* عرهون pl. عراهين *T.* طوملان

BOMBARDEMENT. V. Bombarder.

BOMBARDER. Jeter des bombes *A.* ضرب ـ رمی الخمبرة *P.* بالخمبرة خمپره انداختن *T.* قومباره آتمق ‖ Bombarder des retranchemens مترسلر اوزرینه خمپره آتمق

BOMBARDÉ. *A.* مضروب بالخمبرة *P.* خمپره زده *T.* قومباره ایله دوکلمش

BOMBARDIER. Celui qui tire des bombes *A.* رامی الخمبرة pl. رماة الخمبرة *P.* خمپره انداز *T.* قومبارهجی

BOMBE. Boule de fer creuse, remplie de poudre *A.* خمبرة *P.* خمپره ـ قنابرة *T.* قومباره ‖ Un éclat de bombe خمپره زوالد ـ ضربهٔ خمپرهدن Voûte à l'épreuve de la bombe خمپره پارچهسی مصون کمرلو بنا

BOMBEMENT. Convexité *A.* شکل مسنّم *P.* خرپشتی *T.* اورکچلک ‖ Le bombement d'un verre بر شیشهنک شکل مسنّمی V. aussi Convexité.

BOMBER. Rendre convexe *A.* تسنیم *P.* خرپشت کردن *T.* بالق صرتی ایتمک ـ اورکچلتمک

BON. Qui a de la bonté *A.* خیر *P.* خوش ـ نیک *T.* ایو ‖ Dieu a vu que la lumière était bonne حق تعالی نور وضیانک خیر اولدیغنی رؤیت ایلدی ـ Il se dit aussi des ouvrages, de l'art, et des qualités de l'esprit *A.* لطیف ـ طیّب ـ جیّد ـ جمیل *P.* دلپذیر ـ زیبا ـ نیکو *T.* ایو ـ کوزل ‖ Bonne eau ماء لطیف Bon air هوای لطیف Bonne terre ارض جیّده Bon poème منظومهٔ دلپذیر ـ نشیدهٔ لطیفه ـ Dans ce sens, il se dit même des choses nuisibles *A.* اصلح *P.* گزیده ـ بهین *T.* ایو ‖ Bon arsenic گزیده واصلح سمّ فار Bon sublimé corrosif ایو سولمن ـ Il se dit aussi des personnes qui excellent en quelque profession *A.* اعلا ـ ممتاز *P.* گزیده *T.* اوز ‖ Bon citoyen بر ابن البلد اعلا Bon capitaine جنکک اور ممتاز Bon soldat سرباز صاحب امتیاز Bon homme de guerre اعلا بر سپهسالار اوز جنکجی ـ بر اهل حرب Bon Général فنّ فروستده ماهر بر سپهسالار ـ Bon homme de cheval ماهر Bon homme de mer فنّ دریاده اوزجندی ـ اعلافارس ـ بر آدم Bon médecin طبیب ماهر ـ اعلا طبیب ممتاز وماهر بر ادم Bon poète استاد شاعر ـ اعلا شاعر Bon philosophe علم حکمتده حکیم بر گزیده ـ صاحب مهارت

On dit d'un homme qui peint bien, qui écrit bien, qu'il a une bonne main *A.* ذو حذاقة اليد ـ صنيع اليدين *P.* چیرهدست *T.* الی اوز Et qu'une nouvelle vient de bonne main, pour dire, qu'elle vient de bonne part فلان خبر شایان وثوق واعتماد اولدجق محلّدن اخذ اولنمشدر Et qu'une affaire est en bonnes mains, pour dire, qu'elle est entre les mains d'une personne qui saura bien la conduire ـ بو خصوص اهلی اللده در Et qu'un homme est en فلان مصلحت اربابی اللده در bonnes mains, pour dire, que la personne qui en est chargée en aura bien soin فلان کشی اربابی الله تفویض اولنمشدر اربابی الله دوشمشدر ـ

Il signifie aussi, clément *A.* رحیم ـ رؤف ـ کریم *P.* مرحمتکار *T.* مرحمتلو ‖ Dieu est tout bon باری تعالی حضرتلری ارحم جناب ربّ الکریمه عقد عشق Aimer le bon Dieu الرحیمیندر ومحبّت ایله دلبستد اولمق Prier le bon Dieu جناب ارحم الله دن نیاز ایتمک ـ الرحیمیندن استدعا ایتمک S'il plaît au bon Dieu مشیّت ربّانیّه تعلق ایدهجک ـ انشاء الله تعالی موافق ارادهٔ صمدانیّه اولدیغی حالده ـ اولور ایسه

On dit par exclamation, Bon Dieu! pour marquer la surprise où l'on est de quelque chose *A.* سبحان الله *P.* خدایا *T.* الله ‖ Bon Dieu! l'aurait-on jamais cru? سبحان الله هیچ اینانیلهجق شیمیدر

TOUT DE BON. Phrase adverbiale qui signifie, sérieusement *A.* جدّاً *P.* راست *T.* کرچکدن ‖ Tout de bon? Oui, tout de bon کرچکدنمی اوت کرچکدن ـ جدّامی بلی جدّاً

BON, signifie aussi, indulgent, humain *A.* جیّد ـ طیّب النفس ـ صاحب المروّة ـ الطبع *P.* نیک منش ـ نیک نهاد ـ مروّتکار *T.* بونی هضم ‖ Il faut être bon pour souffrir cela مروّتلو ـ ایو ایتمک مجرّد جودت طبع ایله مجبول اولمغه توقّف ایدر Ce sont de bonnes gens جودت طبع ایله مجبول آدملر در اصحاب مروّتدندرلر ـ

Et un homme simple, qui se laise dominer et tromper par les autres *A.* احمص *P.* ساده دل *T.* بون ـ Il se prend aussi en bonne part pour signifier un homme d'esprit, plein de droiture, de candeur *A.* خالص البال ـ جیّد الخصال *P.* مخلص ـ پاکدل *T.* خوشخو ـ خیر اندیش ـ ایو ـ یورکی تمیز ‖ C'est خوبی un homme de mérite, un très-bon homme ارباب لیاقتدن بغایت لیاقت صاحبی وایولر ایوسی ـ جیّد الخصال بر آدمدر Il faut être bon homme avant tout اقدم امور خالص بر آدمدر

البال اولمقدر

Il signifie aussi, propre à certains usages *A.* صالح *P.* بايسته *T.* يرار - كركلو || C'est un homme bon à mille choses هزار

ايشاره صالح بر آدمدر C'est un homme bon à employer, bon pour le conseil استخدامه واستشارەيه صالح بر آدمدر - خدمتده قوللنامغه ودانشلمغه يرار بر آدمدر Une viande bonne à manger لحم صالح اكله Du vin bon à boire شربه صالح باده A quoi cela est-il bon? فلان شئ نديه صالح اوله بيلور

Cela n'est bon à rien فلان شئ هيچ نديه يرار- نافع - هيچ بر ايشه يرامز- بر ايشه صالح دكلدر - Et utile *A.* نافع *P.* سود بخشا *T.* فائدەلو || Un remède bon au mal de tête باش آغريسنه فائدەلو علاج - داء صداعه نافع بر دوا Cela est bon à la fièvre فلان شئ حمّا ايچون نافعدر

On dit proverb. d'un homme qui n'est propre à rien, qu'il n'est bon ni à rôtir ni à bouillir نفع- خير وشرّه يرامز آدمدر - Et d'un méchant homme, qu'il n'est bon qu'à noyer وضرّه يرامز بر آدمدر دكزه آتلمقدن غيرى ايشه يرامز

On dit d'un homme, qu'il est bon de prétendre, de dire, de faire etc., pour dire, qu'il n'a nulle raison de prétendre, de dire, de faire نابجا در- ادّعاسى وكلامى وحركتى عبثدر

Bon, en parlant des choses, signifie, avantageux, favorable, convenable *A.* خير - موافق - مناسب - لايق - اليق *P.* نيك *T.* سزا - خوش - خيرلو || Cela ne présage rien de bon هيچ بر درلو خيره دلالت ايتمز Voilà un bon temps pour les voyageurs اشته ابناى سبيل ايچون بر موافق هوا Le temps est bon pour semer زرع تخمه مناسب بر هوا در pour planter غرس اشجاره موافق بر هوا Voici la bonne heure pour lui parler اشته فلان كشى ايله سويلشمكه وقت مناسب بو در - On dit, Prendre quelque chose en bonne part, pour dire, y donner un sens favorable بر شيئك معناسنى خيره صرف ايتمك

On dit proverb., lorsqu'un créancier ne se contente pas des excuses dont on le veut payer, Tout cela est bel et bon, mais de l'argent vaut mieux بونلر هب كوزل لكن صاغ اقچه اولسه اوليدر Et, à quelque chose malheur est bon, pour dire, quelquefois un malheur qui arrive est l'occasion d'un bien بعضاً بعض كرّه كدر منتج سرور اولور- كدرك صوكى ايو اولور

On dit, Bon cela, pour approuver une chose, après avoir désapprouvé une autre بوكا سوز يوق - بوكا نه ديملو Et bon, pour signifier qu'on acquiesce à une proposition - نه كوزل يك ايو

Bon, est aussi employé en diverses phrases. Ainsi on dit, Trouver bon, pour dire, approuver, permettre *A.* تجويز - تصويب - تنسيب - مناسب كورمك *T.* روا داشتن *P.* - Et trouver tout bon, pour dire, s'accommoder presque également de tout *A.* انطياع بالسهولة فى كلّ حال *P.* بهمه كار رضا داده *T.* هر شيئه قائل اولمق || C'est un homme qui trouve tout bon مطواع بر- هر حالده سهل الانطياع بر آدمدر - هر شيئه قائل اولور بر آدمدر - Et tenir bon, pour dire, résister avec fermeté *A.* اظهار- اظهار الثبات القدم *P.* پاى فشردى نمودن *T.* طيانمق || Il tient bon مقام مقاوتده اظهار متانت ايدر

Bon, joint avec les mots, Génie et Démon, signifie, bienfaisant, favorable *A.* جنّ خير pl. اخيار الاجنّى || C'est un bon génie qui l'a inspiré, qui l'a conduit بر جنّ خير ارشاد ايلدى وبر جنّ خير درونه القا ايلدى - On appelle, Bon ange, l'ange-gardien *A.* حافظ pl. حفظة pl. حافظون *P.* فرشتهٔ نگهبان *T.* كوزديجى ملك || Se recommander à son bon ange محافظهٔ نفسنه موكّل - كندو حافظندن استغاثه ايتمك اولان فرشتددن استعانت ايتمك

Bon, s'emploie aussi en différentes phrases: Bon compagnon *A.* احسن الرفيق - نعم الرفيق *P.* همدم نيك *T.* ايو اورتاق Bon vivant *A.* متنوّق *P.* خوش عيش *T.* خوش كچنمكه مبتلا Bon enfant, Bon garçon *A.* جيّد الطبيعة طفل *P.* كودك ايو چوجوق *T.* خوش منش

On dit, qu'un homme a le corps bon, pour dire, qu'il est robuste *A.* قوىّ البنية - قوىّ البدن *P.* تندرست *T.* وجودى صاغلم - Et qu'il a bon pied, pour dire, qu'il va bien du pied *A.* سريع السير *P.* چاپكپا *T.* آياغى چاپك - Et qu'il a bon pied, bon oeil, pour dire, qu'il est agile, éveillé آياغى چاپك قولاغى دليك آدم - Et qu'un homme est de bonne maison, pour dire, qu'il est d'une ancienne noblesse *A.* كريم النسب *P.* خاندان ديرين *T.* خاندان آدم

Bonne année, se dit d'une année fertile et abondante *A.* سنة الخير والبركة - الخصب والرخا *P.* سال نيكو *T.* بوللق سنة - بركت سنه‌سى - اوجوزلق سنه‌سى - سنه‌سى - Et bon an,

mal an, pour dire, le produit d'une année compensant celui de l'autre بركت سندسیله قحط سندسی بری بری اوزرینه محسوب اولندرق – Et bon jour, pour dire, un jour de fête *T.* روز فیروز – روز فرخنده *P.* یوم مجید – یوم مبارك *A.* مبارك كون

On dit, De bonne heure, pour dire, tôt *A.* عاجلاً – مستعجلاً مستعجلاً *T.* تیز || بزودی *P.* Tâchez de venir de bonne heure كلمكه سعی ایله – Et il est encore de bonne heure, pour dire, à temps *A.* فی وقت الاوفق *P.* در سر وقت *T.* وقتنده – Et à la bonne heure, pour marquer une espèce d'approbation *A.* نعم – فبها *P.* خوش *T.* نه اعلا – نه خوش

On dit, Faire bon visage à quelqu'un, lui faire bonne mine, pour dire, le recevoir civilement *A.* عرض الوجهة الالتفات التفات یوزی كوسترمك *T.* روی التفات نمودن *P.* || Il lui fit bon visage بر كمسنه نك حقنه اظهار روی التفات ایلدی – Et donner quelque chose de bonne grâce, pour dire, d'une manière honnête *A.* باللطف والخفایة – بالحسن والظرافة *P.* نازكانه *T.* جلبیلك ایله

On dit, À tout bon compte revenir, pour dire, sans préjudice des erreurs de calcul *T.* لدی الحاجه اعادهٔ حساب اولنمق شرطیله – Et qu'un homme est de bon compte, pour dire, qu'il est fidèle dans les comptes qu'il rend حسابنده درست بر آدمدر – Et rendre bon compte de sa conduite سلوك وحركتنه دائر تمیز حساب ویرمك – Et donner de bonnes enseignes de quelque chose, pour dire, l'indiquer par des marques faciles à reconnaître *T.* اسم ورسمیله بر شیئك خبرینی ویرمك – Et à bonnes enseignes, pour dire, avec une connaissance suffisante de ce qui est à faire *A.* بوقوف الحال *T.* صورت حالی كركی كبی بیلدرك – Et mettre quelqu'un sur le bon pied, pour dire, le réduire à faire ce qu'il doit *T.* بر كمسندیی یولنه قویمق – On dit aussi, d'un homme qui a du crédit, qu'il est sur un bon pied dans le monde بین الناس موقع حسن بین الناس مظهر حسن اعتبار در – اعتبارده قائمدر

On dit proverb., quand on veut faire entendre quelque chose à quelqu'un, en ne s'expliquant qu'à demi, À bon entendeur salut *A.* العارف یكفیه الاشارة

Bon, signifie aussi, bonne qualité *A.* حسن – حسنة pl. محاسن *P.* نیكخویی – نیكویی *T.* ایولك || C'est un homme qui a du bon et du mauvais فلان كشیده حسن وقبح فلان كشیده محاسن ومساوی مجتمعدر – طرفی وار در Un fils qui n'a pris de son père que le bon باباسنك یالكز محاسننی اخذ ایتمش بر ولد La pièce dont vous parlez a des défauts, mais elle ne laisse pas d'y avoir du bon سویلدیككك فصل فی الواقع بعض مساوی یی مشتمل ایسه دخی محاسندن كلیاً خالی دكلدر

On dit, que des gens d'affaires ont eu du bon dans un parti, dans un traité, pour dire, qu'ils ont trouvé du profit فلان ماده ده وفلان معاهده ده فائده مند اولمشلر در – Et en parlant d'une affaire d'argent, d'une entreprise lucrative on appelle, Le revenant bon, ce qui en revient du profit ربح صحیح

On appelle aussi, Deniers revenant bons, la somme qui reste d'un fonds qu'on avait destiné pour quelque dépense *A.* فضلة فضلة المصارف – المال

Bon, signifie aussi, ce qu'il y a d'avantageux, d'important en quelque chose *A.* احسن الجهات *P.* بهترین حال *T.* لطفی مصلحتك جهت احسنی || Le bon de l'affaire est que... طرفی ماده نك لطفی طرفی بو در كه – بو در كه

Et l'assurance par écrit d'une chose promise *A.* وثیقة القبول *P.* قبولنامه *T.* مقبول سندی – قبول سندی || Le bon du Roi قبول شاهانه یی محتوی اولان سند Le bon d'un banquier قبول امضاسی – صراف ویردیكی قبول سندی – On dit d'un homme facile à l'excès, qu'il met son bon à tout هر كلامده وضع امضای قبول ایدر

BONNE. Femme chargée de veiller sur un enfant *A.* حاضنة – ربیبة *P.* دایه *T.* دادی

BONNE AVENTURE. Vaines prédictions de l'avenir *A.* تعبیر الفال *P.* فالگویی *T.* فالجیلق || Se faire dire sa bonne aventure مستقبلات – مستقبلات احواله دائر تعبیر فال ایتدرمك امور فالجیدن استكشاف ایتمك – Il se dit particulièrement, des prédictions qu'on fait sur l'inspection de la main *A.* استدلال بعلم الكف *P.* ازكف دست فال زدن *T.* آوجه باقیجیلق – ایله اكلامق – Il se prend aussi pour Aventure heureuse *A.* ارزاق pl. رزق مسعود – حالات میمونه pl. حالت میمونة مسعودة *P.* قسمت فرخنده *T.* موتلو ایش || Il lui est arrivé une bonne aventure فلان كشی حقنه بر حالت میمونه ظهور فلان كشی حقنه ورای پردهٔ تقدیردن بر رزق – ایلدی

مسعود نصیب اولدی

BONNE FORTUNE. Ce qui arrive d'avantageux et d'inattendu *A.* اقبال البخت - مساعدة البخت *P.* یاوری بخت - بخت آجقلغی - خیرلو بخت ایشی *T.* گشایش بخت || Il lui est arrivé une bonne fortune depuis peu عهد قریبده خیرلو بر بخت - کندویه بر مساعدهٔ بخت ظهور ایلدی ایشنه اوغرادی

BONNE VOGLIE. Celui qui se loue pour ramer sur une galère *A.* غادف *P.* زورقکش *T.* کورکچی || Il y a dix bonnes voglies sur cette galère بو چکدیریده اون نفراستاد کورکچی وار در

On dit, de bonne voglie, pour dire, de bonne volonté *A.* بنیت خیر - بنیة الخالصة - بنیة الحسنة - بارادة الخیریة *P.* باندیشهٔ خیر - *T.* خیرلو نیت ایله

BONACE. Calme, tranquillité de la mer *A.* رکود - سکونة البحر *P.* آرمیدگی دریا *T.* لیمانلق - لیمانلق دکز البحر

BONASSE. Simple et sans aucune malice *A.* صافی القلب *T.* بیغل وغش - صافدرون - ساده درون - ساده لوح *P.* یورکی حیلهسز - بون

BONBON. Pâtes sucrées *A.* سکریات *P.* سکربنها *T.* شکرلمدلر

BONBONIÈRE. Boîte à bonbons *A.* درج السکریات *P.* درج سکربنها *T.* شکرلمه قوطیسی

BOND. Le saut que fait une balle ou autre chose semblable, lorsqu'étant tombée à terre, elle se relève *A.* قفزة pl. قفزات *P.* منجک *T.* سکمه || La balle n'a point fait de bond دوشن کلدیبی کله سکمه ایتمدی Prendre la balle au bond دوشن کلدیبی سکر ایکن - حال قفزهده اولدیغی حالده قاپمق طوب کلدسی بر قاپمق Le boulet de canon fit plusieurs bonds بر قاچ سکمه - قاچ دفعه تردید قفزات ایله دوشدی بین القفزة والطیران ایتدکدنصکره دوشدی Entre bond et volée سکمه ایله هوایه اوجدیغی وقتک آرهسنده - On dit figur., Prendre la balle au bond, pour dire, faire une chose précisément dans le moment qu'elle est faisable برایشی تمام نصابنه تمام وقتنده ایشلمک - کتوروب ایشلمک - Et qu'une balle fait un faux bond, pour dire, qu'en faisant le bond, elle s'écarte du lieu où elle devait retomber *A.* قفزان دالفاً *P.* ناراست منجک کردن *T.* صاپدرق سکمک - Et d'un cheval, qu'il va par bonds, pour dire, qu'il va en sautant *A.* مناقلة *P.* جهان رفتن *T.* نقللیدرق یوریمک - Il se dit aussi des chevreuils et d'autres animaux *A.* قفزان *P.* جهیدن *T.* صچرامق || Il ne va que par sauts et par bonds وثبات وقفزات ایله روانه اولور

BONDE. Pièce de bois qui, étant baissée ou haussée, sert à retenir ou à lâcher l'eau d'un étang *A.* صناعة *P.* سپر بند *T.* صاوهجق || Lever la bonde صاوهجغی قالدرمق - رفع صناعه ایتمک Hausser la bonde صاوهجغی یوقاری - ترفیع صناعه ایتمک Lâcher la bonde صاوهجغی - تنزیل صناعه ایتمک قالدرمق - ایندرمک - Figur. Lâcher la bonde à ses larmes, à ses plaintes, à sa colère چشمهٔ زاری وشرشکه وطوفان تظلم واشتکایه ومسیل شدید الجریان عنف وغضبه گشاد ویرمک

Bonde, se dit aussi d'un trou rond fait dans un tonneau *A.* بزال *P.* vul. سوراخ جالک *T.* فوچی دلکی

BONDIR. Faire un ou plusieurs bonds *A.* قفزان *P.* منجک کردن *T.* سکمک || Les boulets de canon bondissent sur le pavé طوب کللری قالدیرم اوزرینده سکدرک دوشر Cette balle est trop molle, elle ne bondit point بو کله بغایت کوشکدر اصلاً وقطعاً سکمز - Il se dit aussi, de quelques animaux qui vont en sautant *A.* وکر - وکور - قفزان *P.* جهیدن *T.* صچرامق || Les agneaux bondissaient dans les campagnes قوزیلر دشت وصحرالرده قفزان ایدرلر ایدی - On dit figur., lorsqu'on a une extrême répugnance pour un aliment, ou pour quelque autre chose qui fait soulever le coeur, Cela fait bondir le coeur *A.* اجاشة النفس - ایراث الجیشان النفس *P.* منش گردا *T.* یورکی یرندن اویناتمق آوردن

BONDISSANT. Qui bondit *A.* قافز *P.* جهنده - منجکزن - بزان *T.* صچرایجی

BONDISSEMENT. Mouvement de ce qui bondit *A.* قفزان - *P.* جهیدگی - منجکزنی *T.* صچرایش نقزان

BONDON. Morceau de bois dont on bouche le trou d'un tonneau *A.* صماد القنطاس *P.* بودبند جالک *T.* فوچی طاپهسی - فوچی طیقاجی - Il se dit aussi de l'ouverture où l'on place le bondon. V. Bonde.

BONDONNER. Boucher la bonde d'un tonneau avec le bondon *A.* تصمید البزال - ضرب الصماد علی البزال *P.* بودبند زدن *T.* فوچینک دلیکنی طیقامق - فوچی دلیکنه طاپه اورمق

Bondonné. *A.* مصمد *P.* بودبند زده *T.* طاپهسی - طیقانمش

طاپدلنمش - اورلمش

BONHEUR. Félicité, état heureux *A.* تنعّم - نعیم - سعادت pl. تنعّمات *P.* خوشحالی - فرخندگیٔ حال - سعادتمندی *T.* مونلولق || Grand bonheur سعادت عظیمه Vrai bonheur سعادت - سعادت ثابته solide نعیم حقیقی - سعادت حقیقیّه apparent سعادت ظاهریّه parfait سعادت کامله دائمیّ القرار Jouir du bonheur de la vie نعیم عیش وزندگانی ایله متمتّع سعادت دنیویّه - تنعّمات دنیویّه ایله متنعّم اولمق - اولمق خوشحالیٔ Le bonheur de l'État ایله کسب صفای خاطر ایتمک سعادت حال ملک ودولت - ملک وسلطنت Le bonheur du règne d'un roi زمان - فلان پادشاهک عصر مسعودی سلطنتنده اولان حسن حال ملک Contribuer au bonheur de quelqu'un بر کمسنه‌نک حسن حالی خصوصنده بذل ایفای لازمهٔ دستگیری ومعاونت ایتمک - همّت ایتمک Envier le bonheur de quelqu'un بر کمسنه‌نک سعادت حالنه اطماح نظر رشک وغبطه ایتمک

Il signifie aussi, prospérité, bonne fortune, événement heureux *A.* بخت - جدّ - علوّ البخت - اقبال البخت *P.* بختیاری - کامرانی - گشایش بخت *T.* اقبال - آچیقلغی - بخت || بخت نا ملحوظ - فوق المأمول بر اقبال Bonheur inespéré Il lui est arrivé خیال وخاطره کلمیه‌جک اقبال بخت - un grand bonheur بخت - فلانه بر اقبال عظیم ظهور ایلدی Jouer avec bonheur قمارده مجدود ومبخوت عالی توجّه ایلدی Il a du bonheur بختی گشاده در - بخیت وکامراندر اولمق Être en bonheur حال بختیاری واقبالده اولمق Prendre part au bonheur d'autrui آخرک اقبالندن وایدار سرور ومحظوظیّت بر کمسنه آخرک اقبالنی نفسی حقنده شایع - اولمق آخرک اقبالندن اتّخاذ حظ بلیغ - ومشترک عدّ ایتمک S'intéresser au bonheur de ses amis احبّا واصدقاسنک اقبالاریمی امور - اسر اقبالاریمی التزام ایتمک Un coup de bonheur قوّت بخت مخصوصه‌سندن عدّ ایتمک Avoir plus de bonheur que de mérite بر کمسنه‌نک قوّت طالع - بختی ذاتنه غالب اولمق - بختی اهلیّتنه غالب اولمق Il s'en est tiré par le plus grand bonheur du monde عالمده مثلی نا مسبوق بر کونه مساعدهٔ بخت ایله اول ماده‌نک - ایچندن صیرلوب چیقمغه ظفر یاب اولدی - On dit, Par bonheur, pour dire, heureusement *A.* باقتضاء البخت المیمون *P.* محض قوّت بختک اثر *T.* بیاوریٔ طالع فرخنده

خیری اولدرق

BONHOMIE. Bonté de coeur, et simplicité *A.* صفوت القلب *P.* سادگیٔ درون - ساده دلی *T.* بونلق || C'est un homme plein de bonhomie بسبتون صفوت قلب ایله مجبول بر آدمدر

BONIFICATION. Amélioration *A.* اصلحیّت الحال *P.* بهتری *T.* ایولنمه حال || Cette affaire est susceptible d'une grande bonification بو ماده کلّی مرتبه کسب اصلحیّت حاله قابلدر

BONIFIER. Mettre en meilleur état *A.* تجوید - اصلاح *P.* خوشتر کردن - بهتر کردن *T.* یاپمق - ایولتمک || Bonifier des terres en les fumant اراضی‌یی بالتزبیل تجوید واصلاح طپراغی فشقی ایله ایولتمک - ایتمک Plusieurs choses se bonifient étant gardées, telles que le vin et le café نیچه شیلر - محافظه اولندقچه کسب صلاح ایدر خمر وقهوه کبی یاپیلور

Il signifie aussi, faire bon, suppléer *A.* تکمیل - اداء النقصان *P.* کمرا ادا کردن النقصان *T.* اکسکی طولدرمق || Si cette place ne vous vaut pas mille écus, je vous bonifierai ce qui s'en manquera بو منصبدن تماماً بیک غروش تحصیل نما ایده‌مدیکک حالده اولمقدارک اکسکنی ادا ایده‌رم

BONJOUR. Manière de saluer *A.* صباحکم خیر *P.* صباح خیر *T.* صباحکز خیر اولسون بادا

BONNE-DAME. Plante. V. Arroche.

BONNEMENT. Naïvement, avec simplicité *A.* بالصفوة والخلوص *P.* ساده دلانه - صافدلانه - بالاخلاص *T.* بونلق ایله || Il a dit bonnement ce qu'il en pense اول بابده فکر وملاحظه‌سنی بالصفوة والاخلاص بیان ایلدی J'y vais tout bonnement, sans y entendre finesse بو خصوصده حیلدن عاری صفوت واخلاص کلّی ایله حرکت ایده‌رم - Il se dit aussi pour Précisément *A.* صحیحاً *P.* راست *T.* حقیقتیله || Je ne sais pas bonnement, combien il y a d'ici là بو طرفدن فلان محلّه قدر نمقدار مسافه ایدوکنی صحیحاً بیلمم

BONNET. Habillement de tête *A.* قلنسوة pl. قلانیس *P.* سرپوش *T.* باش اورتوسی - طاقیه || Bonnet de satin اطلسدن مصنوع کیجه‌لک باش اورتوسی اطلس قلنسوه - قلنسوه Bonnet de nuit Bonnet rond *A.* قلنسوه مدوّره - کمّة *P.* سرپوش لبند *T.* دکرمی باش اورتوسی - On dit, qu'une chose a passé à volée de bonnet, pour dire, que tous les avis ont été d'accord بو ماده موافقت کلم وآرای عمومی ایله قرارگیر نظام اولمشدر

BONNETERIE. L'art du bonnetier *A.* فن التصنيع القلانيس *P.* سرپوش گری *T.* طاقیه‌جیلق

BONNETIER. Celui qui fait des bonnets *A.* صانع القلانیس *P.* سرپوش گر *T.* طاقیه‌جی

BONSOIR. Terme dont on se sert pour saluer quelqu'un sur la fin du jour *A.* مساوکم خیر *P.* شام خیر بادا *T.* وقت اخشامکز خیر اولسون

BONTÉ. Qualité de ce qui est bon *A.* طیبت ـ جودت ـ لطافت *P.* خوبی *T.* ایولك || La bonté du vin جودت خمر La bonté d'un terroir طیبت ارض La bonté de l'air جودت هوا d'un remède دوانك جودتی d'une étoffe متاعك جودتی d'un cheval اسبك جودتی

Il se prend aussi, pour une qualité morale qui porte à faire du bien *A.* لطف الطبع ـ جودت الطبع ـ طیب النفس ـ خیریت *P.* نیکنهادی ـ نیکخویی *T.* ایولك ـ نیکمنشی ـ خیرلیلك ـ خوش خویلق || Le propre de la bonté est de se faire aimer جودت طبعك خاصه‌سی کندویی سودرمکدر Bonté naturelle جودت فطریه Bonté singulière طیب نفس عدیم المثل Sa bonté est connue de tout le monde جودت طبعی ـ نفسی عامه عندنده معلوم ومشهور در Abuser de la bonté de quelqu'un تواتر یافتهٔ السنهٔ خواص وعوامدر ـ مسلم اناسدر بر کمسنه‌نك جودت طبعنی حد بر کمسنه طرفندن ـ لایقندن خارج صورت ایله قوللنمق ارزانی قلنان لطف وکرمی بی انصافانه قوللنمق C'est un homme plein de bonté طبیعتی معدن خیر وجودتدر — Et en parlant de Dieu *A.* کرم ـ رأفت || La bonté infinie de Dieu رأفت بی نهایت ـ کرم بی حد وپایان جناب رب منان La bonté divine کرم الهی جناب رب العزت Dieu est la suprême bonté حضرت خداوند لم یزل محض خیر علی الاعلا در

On se sert aussi du mot Bonté, pour exprimer ce qui se fait à notre égard de la part des autres par pure honnêteté *A.* لطف pl. الطاف ـ کرم ـ حسن البتة pl. حسنة ـ همم ـ احسان pl. احسانات *P.* نیکویی *T.* ایولك || La bonté que vous avez eue de m'écrire طرفمه تحریر مکتوبه همت بیورماری Dites lui que je lui suis extrêmement obligé des bontés qu'il me témoigne طرفمه ارزانی قلدیغی همم حسنه‌نك غایة الغایه طرفمه اظهار ایلدیکی ـ ممنونی اولدیغمی کندویه افاده ایله الطاف واحسانات جلیله‌نك متدار شکرگذاری اولدیغمی لطف وکرمك مرتبهٔ بیان ایله غایتده‌در Vous avez trop de bonté

Il signifie aussi, trop grande facilité *A.* مساهلت الطبع ـ ملاینت المزاج *P.* نرمخویی *T.* کوشکلك || La bonté du père est la cause de la perte du fils پدرك مساهلت طبعی اوغلنك خرابیت حالنه سبب اولمشدر Il se laisse tous les jours tromper par son trop de bonté فرط ملاینت مزاجی تقریبیله کل یوم گرفتار دام مکر وخدیعت اولور Sa bonté l'a ruiné مساهلت طبعی خرابیت حالنه بادی اولمشدر Il a une bonté sotte ابلهانه بر کونه مساهلت طبعی وار در

BOOTÈS. Constellation. V. Bouvier.

BORAX. Sel propre à faciliter la fonte des métaux *A.* بورق *P.* بوره *T.* تنکار

BORBORISME, ou BORBORYSME. Vent qui se fait entendre dans les intestins *A.* قرقرة الامعا ـ قرقر pl. قراقر *P.* گرده پیچ باد شکم *T.* بورونتی

BORD. L'extrémité d'une surface *A.* حرف pl. حرف ـ طرف pl. اطراف *P.* کناره *T.* کنار ـ اوج || Le bord d'un vaisseau, d'un bateau کمینك وقایغك ـ حرف سفینه وطرف زورق — Bord d'un verre *A.* شفیر القدح ـ شفة القدح *P.* لب کناری *T.* جام ـ لب پیاله ـ برداغك دوداغی — Bord d'une robe *A.* ذیل pl. اذیال ـ طرف *P.* دامن ـ کناره *T.* اتك — Bord de la mer *A.* ساحل البحر ـ سیف البحر *P.* لب اوج ـ دریا *T.* دکز قییسی ـ یالی — Bord d'une rivière *A.* شاطی النهر *P.* لب جوی *T.* چای قییسی — Bord d'une montagne *A.* حایف الجبل *P.* پرهٔ کوه *T.* طاغك اوجی Arriver à bord, signifie, arriver au bord de l'eau, au bord de la mer *T.* ساحله واصل اولمق ـ ساحلرس اولمق

On le dit poétiquement au pluriel, pour dire, des régions environnés d'eau *A.* عراق || Les bords Africains عراق آفریقیه Les bords Indiens عراق هند

Quand on ne peut trouver un mot qu'on cherche, on dit qu'on l'a sur le bord des lèvres فلان لفظ دوداغم کنارنده طولاشور فلان لفظ دیلم اوجنده در — Et qu'un homme a le coeur sur le bord des lèvres, pour dire, qu'il ne sait rien dissimuler یورکنده نه وار ایسه دوداغنده او در Et qu'il a l'âme sur le bord des lèvres جانی دوداغنه کلدی ـ جان بر لب آمده در

On appelle, Rouge bord, un verre plein de vin jusqu'au bord *A.* طاشقين قدح *T.* پيمانهٔ سرشار *P.* اقداح طافحة pl. قدح طافح

On dit figur., Être au bord du précipice, pour dire, être tombé dans un grand malheur حايـنـه ورطـهٔ فنا وتبارده اولمق — كنارهٔ مغاك تباه وفناده اولمق

Il se dit aussi, d'une espèce de ruban dont on borde certaines parties de l'habillement *A.* طراز — وشيع *P.* پروز *T.* سنجـف

Il se dit, en termes de Marine, de tout vaisseau *A.* سفينة — مركب بحرى *P.* كشتى *T.* كمى || Le capitaine nous régala sur son bord رئيس سفينه كميسى ايچنده بزه ضيافت ايلدى Il a tant de matelots, de soldats, de passagers sur son bord سفينه‌سى ايچنده شو قدر ملاح وشو قدر عسكرى نفراتى وشو قدر يولجى وار در Il était à bord de l'Amiral اميرال كميسنك ايچنده ايدى — On appelle, Vaisseau de haut-bord, un grand bâtiment à voiles *A.* سفينة رفيع الحجم — بيوك *T.* كشتىٔ بزرك *P.* سفينة كبيرة — سفينة جسيمة — ايرى تكنه — كمى — Et vaisseau de bas-bord, une galère ou tout autre petit bâtiment plat *A.* مركب صغير pl. مراكب صغيرة *P.* كشتىٔ كوچك *T.* تكنه — تكنه — اوفاق — On dit, Changer le bord, pour dire, revirer le vaisseau *A.* اضافة السفينة عن الطريق *P.* كشتيرا از راه ور تافتن *T.* كمى‌يى يولندن صاپتمق — Et courir bord sur bord, pour dire, louvoyer tantôt à droite, tantôt à gauche *T.* اورجه پوجه كتمك

Bord à bord, se dit des liqueurs, lorsqu'elles remplissent toute la capacité de ce qui les contient *A.* الى اسبالد *P.* لبالب — سر تا سر *T.* اغز برابرلكنه || La rivière est bord à bord du quai ماء نهر ساحل ايله لبالب كلدى L'eau est bord à bord du vase صو قابنك آغزى برابرلكنه كلمشدر

BORDAGE. Revêtement de planches qui couvre le bord d'un vaisseau *A.* ظهارة السفينة *P.* پوشش كشتى *T.* كمينك قاپلمه‌سى

BORDAYER. Terme de Marine. Gouverner alternativement d'un côté et d'un autre, lorsque le vent ne permet pas de porter à route *A.* سير — متحور — عايرا *P.* متموّرا كج وكج رواند شدن *T.* اولطه ايله يوريمك — اولطه ايتمك

BORDÉ. Galon d'or, d'argent etc. V. Galon.

BORDÉE. La décharge de tous les canons rangés d'un des côtés du vaisseau *T.* آلابانده || Il lâcha contre l'ennemi une bordée de son canon دشمن اوزرينه بر آلابانده طوب آتدى Essuyer une bordée يكپاره بر آلابانده طوب ضربنه دوچار اولمق — On dit figur., Une bordée d'injures, ou simplement, une bordée || Il lui a lâché une bordée فلانه بر آلابانده ويردى Il a essuyé une furieuse bordée اشدّ شديد بر آلابانده‌يه مظهر اولمشدر

Il se dit aussi, du chemin que fait un vaisseau, quand il est obligé de bordayer *T.* اولطه || Le vaisseau fit une bordée كمى بر اولطه ايتدى Les vaisseaux furent obligés de faire plusieurs bordées, pour arriver sur les ennemis كميلر اعدا اوزرينه وارمق ايچون بر قاچ اولطه ايتمكه مجبور اولمشلر در Courir des bordées اولطه ايدرك يوريمك — اولطه ايتمك

BORDEL. Lieu de prostitution *A.* ماخور pl. مواخير — بيت الريبة *P.* قحبه خانه — ژغاو — كاذگاه *T.* بابلق — بابلخانه — اوروسبى خانه —

BORDER. Garnir l'extrémité de quelque chose, en y cousant un ruban, un morceau d'étoffe etc. *A.* تطريز — توشيع *P.* طراز پرواز قويمق — كنار قويمق — سنجف چويرمك *T.* بستن Border un chapeau d'un galon d'or شابقه‌نك كنارينى صرمه شريد ايله تطريز ايتمك

Il se dit aussi, de ce qui s'étend le long de certaines choses, et qui y sert comme de bord *A.* امتداد فى الطرف — بدرازئ كنار رفتن *P.* اطرار برنسنه‌نك كنارى اوزونلغنه *T.* بركدنك اوزانمق || Une belle prairie qui borde un étang كنارينى اطرار ايدن بر چمنزار دلنشين Cette chaussée borde la rivière بو دوشنمش يول نهرك كنارى اوزونلغنه ممتدّ اولور

Border la haie, signifie, disposer des troupes sur un des deux côtés d'une rue *A.* تصاف فى طرف الطريق *P.* در كنارهٔ راه صف بستن *T.* يولك — يولك كنارنده ديزلمك كنارنده صرەلنمق || Les régimens des gardes bordent la haie dans les rues, quand le Roi vient à Paris پادشاهك پارس شهرينه حين دخولنده عسكر خاصّه آلايلرينك نفراتى زوقاق كنارنده صف بسته اولورلر

On dit qu'un lieu est bordé de précipices, pour dire, qu'il y a des précipices tout autour *A.* محاط بالخروق والحفرات — گرداگرد بلوزه وسيلابكند *P.* محاط بالخروق والمطمورات — جب جوره اوجرم ايله چويرلمش *T.* پيراسته

BORDER, en termes de Marine, signifie, côtoyer *A.* مساحلهٔ *P.* سير دوننما عمان *T.* نزديك لب دريا روانه شدن قيلرى صييرهرق || La flotte ne fit que border les côtes كتمك — مساحلهٔ سير وگذراندن غيرى بر شئ ايتمامشدر عمان دكز قيلريني صييروب كزمكدن غيرى بر شئ ايتديكى يوقدر

BORDÉ. *A.* مطرّز — مشبّع *P.* طراز بسته *T.* كنارلو — سنجقلنمش

BORDEREAU. Mémoire des espèces diverses qui composent une certaine somme *A.* حساب الاجناس الدراهم *P.* حساب اجناس سكه‌لرك حسابى *T.* درمهاى گوناگون

BORDIGUE. Espace retranché avec des claies sur le bord de de la mer, pour prendre du poisson *A.* قنزر *T.* داليان — باليق داليانى

BORDURE. Ce qui borde quelque chose, et lui sert d'ornement *A.* حاشية pl. حواشى *P.* پروازى *T.* كنار — پرواز || La bordure d'un miroir آيينه‌نك پروازى — حاشيهٔ مرآت La bordure d'une tapisserie قاليچه‌نك كنارى — On dit, La bordure d'un parterre, pour dire, les plate-bandes qui entourent un parterre *T.* جيچكلك پروازى — Et la bordure d'une forêt, pour dire, les arbres qui sont au bord قورياق كنارنده‌كى آغاجلر

En terme d'Armoiries, il se dit d'une brisure qui entoure tout l'écu *T.* زنجير

BORÉAL. qui est du côté du Nord *A.* شمالى || Pôle boréal قطب شمالى

BORÉE. Vent septentrional. V. Bise.

BORGNE. Celui à qui manque un oeil *A.* عور pl. عيران — باخق العين — مبخوق العين *P.* يكچشم *T.* بر كوزى كور || Une femme borgne زن يكچشم — مرئهٔ عورا — كوزى كور بر كوزى كور عورت

BORNAGE. L'action de planter des bornes dans une terre *A.* نصب الاعلام الحدود — وضع العلايم الفاصلة *P.* نشاندن نشان مرز *T.* سنور نشانلرى ديكمك || Ils sont en différend pour le bornage de leurs terres اراضيلرنده نصب اعلام حدود خصوصنده منازعه اوزره درلر

BORNE. Pierre ou autre marque qui sert à séparer un champ d'avec un autre *A.* علم الحدود pl. اعلام الحدود — ارفة pl. ارف — فاصلة pl. علامت فاصلة *P.* علايم فاصلة *T.* نشان مرز — سنور علامتى — سنور نشانى || Planter des bornes, asseoir des bornes اعلام علايم فاصله نصب ايتمك Arracher des bornes حدودى قلع واخراج ايتمك — Il se dit aussi, des pierres qu'on met à côté des portes, ou le long des murailles, pour empêcher qu'elles ne soient endommagées par des voitures *A.* حجر حاجز *P.* سنگ زينهار *T.* قورقولق طاش || Mettre des bornes à une porte contre une muraille قپو اوكنده وديوار ديبنده قورقولق طاشلرى قويمق

BORNES, se dit de tout ce qui sert à séparer un État *A.* حدود — تخوم *P.* مرز *T.* سنور || L'Espagne a pour bornes deux mers et les Pyrénées اسپانيا دولتنك حدودى ايكى طرفى دريا وبر طرفى پيرند طاغلريدر Étendre les bornes de l'Empire حدود ملك ودولتى مدّ وتوسيع ايتمك — Et figur., de tout ce qui est regardé comme les limites de quelque chose || Passer les bornes de son pouvoir بر — حدود رخصتنى تجاوز ايتمك كمسنه حامل اولديغى رخصتك حدوديني آشورمق Passer les bornes de sa juridiction حدود حكومتنى تجاوز ايتمك — حدود حكومتندن خروج ايتمك Passer les bornes de la raison et de la modestie عقل ودرايت ونصافت وحقانيّت عقل وروبت واعتدال ونصافت — حدودندن خروج ايتمك دائره‌سندن مفارقت ايتمك Passer les bornes de son sujet صددك حدودندن خروج ايتمك Mettre des bornes, donner des bornes à son ambition حرص نام واقبالنه وضع حدّ اعتدال حرص نام واقبالنه تعيين حدّ ايتمك — ايتمك Se contenter dans les bornes du devoir واجبهٔ حالك حدودنده اختيار انحصار ايتمك Franchir les bornes du respect حدود لازمهٔ توقير واحترامى تجاوز ايتمك Aller au delà des bornes, passer au delà des bornes de la bienséance آداب مرعيّه‌نك حدودينى تجاوز كشى نفسنه تعيين حدود ايتمك Se prescrire des bornes وجيبهٔ حدّ شناسى‌يه واقف ايتمك Connaître ses bornes حدّينى بيلمك — اولمق Son ambition n'a point de bornes حرص شان واقبالنده — سوداى نام وشانى لا حدّ ولا قيد در حدّ وقيد يوقدر

BORNER. Mettre des bornes *A.* نصب — تحديد — اختطاط — وضع العلايم الفاصلة — الاعلام *P.* تأريف — نشانهاى مرز نشاندن *T.* سنور نشانلرى ديكمك || Borner un champ, un vignoble مزرعه‌يى وكرومى باغى علايم فاصله وضعيله اختطاط علايم فاصله وضعيله تحديد ايتمك — ايتمك

Il signifie aussi, limiter, resserrer dans une certaine étendue

A. حصر *P.* در بستن *T.* قوشاتمق || La mer et les Alpes bornent l'Italie اتاليا الكدسى آلپس طاغلرى ودريا ايله محصر در Son jardin est beau, mais la rivière le borne de trop près باغچه سى لطيف ودلگشا در انجق – قربنده جريان ايدن نهر ايله بغايت محصور در || se dit aussi, des personnes par rapport à leurs maisons et à leurs heritages || Il est borné per une grande forêt du côté du Levant سمت مشرقدن بر عظيم اورمان ايله محصور در Il veut vendre sa maison, parce qu'il s'y trouve trop borné, et qu'il ne saurait faire des acquisitions خانه سنده بغايت محصور الاطراف اولوب عمايم جديده ايله كسب وسعت حال ممكن اولمديغندن فروختنه خواهشكار در – On dit aussi, Il faut se borner à cela شوكا حصر نفس ايتملو در C'est un homme qui sait se borner حصر نفسك طريقنى بيلور بر آدمدر

Il signifie figur., modérer *A.* تعيين الحدود – وضع الحدود || Borner son ambition, ses désirs, ses prétentions, ses espérances سوداى خام شان واقباله ومشتهيات نفسه ومطلوبات ومأمولاتنه تعيين حدود ايتمك

BORNÉ. *A.* منحصر – محدود *P.* نشانه‌اى مرز نشانده *T.* حدودى وضع اولنمش – On dit qu'une maison a une vue bornée, pour dire, une vue de peu d'étendue فلان خانه‌نك مداى بصرى محدود وقاصر در – Et figur., Avoir des vues bornées, pour dire, avoir peu de lumière ou peu d'ambition دائرۀ افكار ومطالعاتى محدود وقاصر در – Et avoir l'esprit borné, être borné, pour dire, être capable de peu de chose *T.* عقل قاصر صاحبى اولمق – On appelle, Fortune bornée, une fortune médiocre قوّت ماليّه – بر قوّت ماليّۀ قاصرة الحدود غير واسعه

BORNOYER. Regarder d'un seul oeil une surface, pour juger de son alignement *A.* استشراف باحدى العينين *P.* بيكشم نگرستن *T.* بر كوزى قيپدرق باقمق

BOZAN. Brevage fait avec du millet *A.* غبيرا – نبيذ الارزن *P.* سقرقه – بوزه *T.* بوزه || Les Turcs font un grand usage du bozan بوزه بين المسلمين كثير الاستعمال اولان مشروباتدندر

BOSEL. Marbre rond qui est la base des colonnes. On l'appelle aussi Tore *T.* كرسى طاشى

BOSPHORE. Nom du détroit qui sépare la Thrace de l'Asie Mineure *A.* ملتقاء البحر الابيض والاسود *T.* استامبولده‌كى بوغاز ايچى

BOSQUET. Petit bois *A.* غيضة – خميلة *P.* خيابان *T.* آغاجلق – قورىلق || Un petit bosquet خيابان صغير

BOSSAGE. Il se dit de toute partie saillante laissée exprès dans un mur, dans une colonne *A.* سنم *P.* كوهه *T.* شكل اوركجلك || Mur à bossage, porte à bossage, colonne à bossage اوركجلو – جدار ذو سنم وباب ذو سنم وعمود ذو سنم ديوار واوركجلو قپو واوركجلو ديرك

BOSSE. Grosseur extraordinaire au dos *A.* حدب – فزرة *P.* كوژپشتى *T.* آرقه قنبورى – Il se dit aussi, de cette espèce de grosseur à l'estomac *A.* قعس – فطاء – بزخ *P.* سينه كوژى – كوكس قنبورى – Il se dit aussi des animaux – *A.* سنام pl. اسنمة *P.* كوهه *T.* اوركج || La bosse d'un chameau سنام ناقه – Il se dit aussi, d'une enflure qui vient de contusion *A.* نبرة – نفاخ *P.* برجستگى *T.* قبارق – طومالمه دوه‌نك اوركجى || Il s'est fait une bosse au front آلننده بر قبارق پيدا اولدى

Et d'une élévation dans toute superficie qui devrait être plate et unie *A.* محدّب *P.* خرپشته *T.* طومالج || Un terrein plein de bosses طومالجى چوق – مواقع محدّبه ايله مملو بر ارض بر ير

En termes de Sculpture, il se dit du relief d'une figure *A.* تسنيم – شكل مسنّم *T.* قبارمه || Une figure relevée en bosse مسنّماً مصنوع بر تصوير Une figure de demi-bosse نصف تسنيم – نيم قبارمه اولدرق تصنيع اولنمش بر قطعه تصوير – On appelle, Ouvrage de ronde bosse, un ouvrage de plein relief *T.* ايشلنمش تصوير – تسنيم كامل اوزره ايشلنمش بر ايش – On dit, Dessiner la bosse, dessiner d'après la bosse, pour dire, copier une figure en relief بر تصويرك صورت مسنّمنى آلمق

BOSSELAGE. Travail en bosse *A.* عمل التسنيم *T.* قبارمه ايشى

BOSSELER. Travailler en bosse *A.* اعمال فى شكل المسنّم *T.* قبارمه ايش ايشلمك – Il se dit aussi, des bosses qui se font par accident à une pièce d'argenterie *A.* انهزام *T.* ازلمك || Cette écuelle s'est bosselée en tombant بوكاسه يره دوشمكله ازلدى – ازلكك پيدا ايلدى Elle est toute bosselée بسبتون مهزومدر

BOSSU. Qui a une bosse au dos *A.* احدب – مغزور *P.* كوژ

مرنّدْ ‖ Une femme bossue قنبور *T.* زونگك ـ لوخ ـ پشت ـ Et qui a une bosse à l'estomac *A.* حدبا ـ زن كوژ پشت ـ قنبور فارى *P.* كوكسى ـ افطاء ـ اقعس ـ ابزخ *T.* كوژ سينه كوكسى ‖ Une femme bossue قنبور ـ مرنّد قعسا ـ مرنّد بزخا ـ Il se dit aussi d'un terrain qui a beaucoup d'inégalités *A.* ارض كثير الحدب *P.* زمين خرپشته *T.* اكرى بوكربسى ـ قنبور قارى طومالجى چوق بر ير ـ چوق بر ير

BOSSUER. Faire des bosses à la vaisselle, en la laissant tomber *A.* هزم *P.* فرسودن *T.* ازدرمك ـ ازمك ‖ Bossuer des plats طباقلرى ازدرمك

Bossué. *A.* مهزوم *P.* فرسوده *T.* ازكلو ـ ازلمش

BOSTANGI-BACHI. Chef des Bostangis, chargés de la garde du sérail du Grand-Seigneur *T.* سر بوستانيان خاصه ـ بوستانجى باشى

BOTANIQUE. Science qui traite de tous les végétaux *A.* علم النباتات

BOTANISTE. Celui qui s'applique à la science qui traite des plantes *A.* ارباب العلم النباتات pl. اهل العلم النباتات

BOTTE. Assemblage de plusieurs choses liées ensemble *A.* حزمة pl. حزم *P.* دسته *T.* دست ‖ Botte de raves, d'asperges, de céleri ترب وقوش قونمز وكرويز دستى Mettre du foin en bottes كياه خشكى دست باغلمق ـ Botte de soie. C'est l'assemblage de plusieurs écheveaux de soie, liés ensemble *A.* كلثة الحرير *P.* دستهٔ ابريشم *T.* ايپك كلتدسى ـ Il se dit aussi, d'une grande quantité de plusieurs choses *A.* كومة *P.* توده *T.* ييغن ـ كومه ‖ Une botte de lettres بر كومه مكتوب

Botte, est aussi une chaussure de cuir, qui enferme le pied et la jambe *A.* جرموق pl. جراميق *P.* چپداز ـ سرموزه *T.* جزمه ‖ Botte de vache اينك طوبارندن ـ جلد بقردن مصنوع جزمه Botte de maroquin سختيان جزمه ـ دوزلمش جزمه Bottes de campagne قير جزمدسى Bottes de chasse آوجى جزمدسى Bottes de pêcheurs بالقچى جزمدسى Botte haute اوزون جزمه De grosses bottes بطال جزمه ـ يوغون جزمه La tige de la botte ساق جرموق *T.* جزمه‌نك قونجدى Le talon de la botte *A.* عقب جرموق *P.* پاشنهٔ چپداز *T.* جزمه‌نك اوكچه‌سى Botte cirée موم سورلمش جزمه Une paire de bottes بر چفت جزمه Faire graisser ses bottes جزمه‌يى ياغلمق

On dit proverb., A propos de bottes, de tout ce qui se dit ou se fait, sans que rien y ait donné lieu *A.* من ـ بلا سبب *P.* غير مناسبة ـ بى مناسبه ـ نا بجا *T.* مناسبتسز ‖ Il dit des injures à propos de bottes بلا مناسبة تفوه شتوم ايدر Il se fâche à propos de bottes بلا سبب تهوره كلور

Bottes, se dit, de la terre qui s'attache aux souliers, quand on marche dans un terrain gras *A.* لطخ الوحل *P.* آلايش گل *T.* چامور بيلاشغى ‖ Ce terrain est si gras, qu'on ne saurait se promener, sans en rapporter des bottes فلان ارض شول رتبه‌ده ياغلودركه اوزرينه كزلسه بهر حال چامور بيلاشغى جلب اولنور

BOTTELAGE. Action de botteler. V. Botteler.

BOTTELER. Lier en bottes *A.* شدّ الحزمة ـ ربط الحزمة *P.* دسته بستن *T.* دست باغلمق ‖ Botteler du foin, de la paille اوتلق وصمان دستلرى باغلمق

BOTTELEUR. Celui qui fait des bottes de foin, de paille etc. *A.* رابط الحزمة *P.* دسته بند *T.* دست باغليجى ‖ Payer des botteleurs دست باغليجيلرك اجرتنى ويرمك

BOTTER. Faire des bottes *A.* خفافت *P.* سرموزه پرداختن *T.* چزمه ياپمق ‖ Ce cordonnier botte bien فلان خفاف خفافت ماهرانه ايدر Botter un régiment بر عسكر الاينده خفافت خدمتنى ايتمك ـ Il signifie aussi, chausser des bottes *A.* تلبيس الجرموق *P.* سرموزه پوشانيدن *T.* جزمه كيمدرمك ‖ Bottez-moi بكا چزمه‌يى كيمدر ـ Et se chausser les bottes soi-même *A.* تلبّس الجرموق *P.* سرموزه پوشيدن *T.* جزمه كيمك ‖ Je vais me botter جزمه كيمكه واريورم

Se botter. Amasser beaucoup de terre de ses pieds, en marchant dans un terrain gras *A.* استيحال *P.* خاك گل آلود بر گرفتن *T.* چاموره بيلاشمق

BOTTIER. Artisan qui fait des bottes *A.* خفاف *P.* سرموزه گر *T.* جزمه‌جى

BOUC. Le mâle de la chèvre *A.* تيس pl. اتياس pl. تيوس *P.* بز نر ـ كشن *T.* تكه ‖ Les cornes d'un bouc *A.* قرون التيس *P.* شاخ بز نر *T.* تكه بوينوزى La barbe d'un bouc *A.* لحية التيس *P.* ريش بز نر *T.* تكه‌نك صقالى

Il se dit aussi, d'une peau de bouc où l'on met du vin ou de l'huile *A.* زق pl. ازقاق ـ سقا pl. اسقية *P.* خيك *T.* طلوم ‖ Un bouc d'huile بر طلوم روغن زيت

BOUCASSIN. Étoffe de coton dont on fait des doublures *T.* بوغاسى

BOUCHE. La partie du visage de l'homme qui reçoit les alimens, et par où sort la voix *A.* فم ـ فوه pl. افواه *P.* دهن ـ دهان *T.* آغز || Bouche belle فم لطيف Bouche de vermeille دهن لعلگون Bouche petite كوچك آغز ـ دهن تنگ Avoir une grande bouche بزرك دهان اولمق ـ افوه اولمق Bouche plate فم افطح ـ يصتم آغز Ouvrir la bouche فتح فم ـ ايتمك Fermer la bouche سد فم ايتمك ـ آغزى آچمق ـ ايتمك آغز اوپمك Baiser à la bouche تلثيم فم ايتمك ـ آغزى قپامق — On dit figur., N'oser ouvrir la bouche, pour dire, n'oser parler دهان نطقك گشادينه ـ شق شقديد جسارت ايتمامك — آغز آچمغه جسارت ايتمامك ـ جسارت ايتمامك — Et fermer la bouche à quelqu'un, pour dire, le faire taire بر كمسنه نك لسان قالنه حوالهٔ سداد صمت وسكوت بر كمسنه يي مبهوت ـ بر كمسنه يي صوسدرمق ـ ايتدرمك ودمبسته قلمق — On dit, Bouche béante, pour exprimer l'etonnement *A.* منفغر الفوه *P.* دهنگشا *T.* آغزى آچق || Ils étaient tous bouche béante جملهسى دهنگشاى حيرت ايديلر — Et d'un homme qui s'est fait une habitude de dire continuellement de certaines paroles, qu'il les a à tout moment à la bouche فلان لفظلر هر دم وآن ورد زبانيدر

On dit, Faire la petite bouche sur quelque chose, pour dire, ne vouloir pas s'expliquer tout-à-fait sur quelque chose نيم دهان ايله افادهٔ حال ايتمك Et ne pas faire la petite bouche sur quelque chose, pour dire, s'en expliquer ouvertement بر صراحةً كشف حال ـ ماده ده بسط لسان صراحت ايتمك ايتمك — On dit aussi, Dire quelque chose de bouche à quelqu'un برماده يي فلان كمسنه يه شفاهاً افاده ايتمك — Et bouche close, bouche cousue, pour dire, qu'il faut garder le secret sur l'affaire dont il s'agit آغزى ـ بند دهان ايتملودر ـ تقفيل لسان لازمدر — كليدلمك كركدر — On dit qu'une nouvelle va de bouche en bouche, pour dire, qu'elle devient publique فلان خبر متداثر آغزدن آغزه دور ايدر ـ السنهٔ انامدر — Et d'un homme qui parle contre sa pensée, qu'il dit cela de bouche, mais le cœur n'y touche pas ديلدن سويلر ـ لسانى درونته موافق دكلدر اما درونى بشقه در — Lorsqu'on parle de quelque chose à manger, qui excite une espèce d'envie, on dit que l'eau vient à la bouche *A.* تلتحز الفم *P.* آب دهان آمدن *T.* آغز صولدمق || Cela fait venir l'eau à la bouche فلان شى تلتحز فمى آغزى صولدر ـ موجب اولور

On dit, Prendre sur sa bouche, pour dire, épargner sur la dépense de sa nourriture *A.* قطع ـ تنقيص في اقوات اليوميّة *P.* از توشهٔ هر روزه گسستن *T.* من اقوات اليوميّة آغزندن || Il prend sur sa bouche les charités qu'il fait آغزندن كسمك كسوب فقرايه صدقه ويرر

On appelle, Flux de bouche, une grande abondance de salive *A.* طغيان اللعاب *P.* فزونى آب دهان *T.* سالياركث آغزلغى — On dit figur. d'un grand parleur, qu'il a le flux de bouche *T.* آغزندن چشمه كبى سوز بوشانور

On dit encore, Être sur sa bouche, Être sujet à sa bouche, pour dire, être gourmand *A.* عبد الحلقوم *P.* گلو بنده *T.* بوغازى اسيرى

BOUCHE, se dit aussi des personnes par rapport à la nourriture *A.* نفوس لازمة الانفاق ـ نفوس محتاجة الانفاق ـ نفوس *P.* طعام خوار *T.* آدم || بوغاز طويوره جق Il a tous les jours cinquante bouches à nourrir كل يوم اللى نفر نفوس لازمة هربريوم اللى بوغاز طويورمغه ـ الانفاقك اطعامنه محتاجدر محتاجدر Les vivres commençant à manquer dans la place, on en fit sortir toutes les bouches inutiles قلعه نك ايچنده زاد وذخيره نك قلتى ظهور ايتمكله زايد اولان بالجمله نفوس طرد واخراج اولندى

Il se dit aussi, en parlant des chevaux et d'autres bêtes de somme *A.* لجمة *P.* دهان *T.* آغز || La bouche d'un cheval *A.* لجمة الفرس *P.* دهان اسب *T.* آتك آغزى Un cheval qui a la bouche bonne طيّب اللجمه بر آت qui a la bouche mauvaise ردئ اللجمه بر رأس آت qui a la bouche forte قوى اللجمه بر آت — On dit qu'un cheval est fort en bouche, qu'il n'a point de bouche, pour dire, qu'il n'obéit pas au mors *A.* فرس شديد اللجام *P.* اسب تند لگام *T.* كم آلمز آت — Et figur., qu'un homme est fort en bouche, pour dire, qu'il parle avec beaucoup de véhémence *A.* حديد اللسان *P.* تيز زبان *T.* آغزى كسكين

En parlant d'une pièce d'artillerie, il signifie l'ouverture par où le boulet sort du canon *A.* فوهة المدفع *P.* دهانهٔ توب *T.* طوب آغزى || Exposer des troupes à la bouche du canon عسكرى طوب آغزينه عرض ايتمك — On dit aussi, Bouches à feu, en parlant des canons et des mortiers *A.* آلات ناريّة

آتش یاغدریجی آلتلر .T آلات آتشبار .P آلات ناشرة النار -

Bouches, se dit des embouchures par où de grands fleuves se déchargent dans la mer *A.* افواه النهر *P.* دهانهای جویبار *T.* نهر بوغازلری || Les bouches du Nil نهر نیل بوغازلری V. Embouchure.

BOUCHÉE. Petit morceau de quelque chose à manger *A.* لقمة pl. لقمات - اكلة pl. اكل *P.* تكه - گراش *T.* لقمه - دادملق || Une bouchée de pain بر لقمه اتمك - اكلة الخبز

BOUCHER. Fermer une ouverture *A.* سدّ - ردم *P.* بستن - ثقبدیدی *T.* باغلمق - قپامق - بندیدن || Boucher un trou دلیكی طیقامق - دلیكی قپامق - سدّ وردم ایتمك Se boucher le nez, les oreilles, les yeux سدّ انف وسدّ آذان وسدّ عیون - بورون وقولاق وكوز قپامق - عیون ایتمك

Dans les phrases suivantes le mot, Boucher, s'exprime par des mots particuliers. Ainsi on dit: Boucher le tonneau *A.* تصمید - اصمام *P.* بسوراخ شپوخ زدن *T.* طاپه ایله قپامق Boucher la bouteille *A.* اعفاص - ادسام *P.* فدامرا استوار كردن *T.* طیقاج ایله باغلمق - طیقامق Boucher le passage *A.* سكّ المعبر *P.* گذرگاهرا بستن *T.* یولی قپامق - تسكیك كچیدلری قپامق Boucher les chemins, les avenues مسالك ومعابر ایتمك Boucher une porte, une fenêtre *A.* سكّ الباب وسكّ الروزن *P.* در وروزند بستن *T.* قپویی - وپنجره‌یی طیقایوب قپامق - En parlant d'un bâtiment qui est au devant d'un autre, on dit, qu'il en bouche la vue نظارتی كسر ایدر - نظارته حایل اولور - نظارته معترض اولور

On dit figur., Se boucher les yeux, pour dire, ne vouloir point voir *A.* اغشاء العیون *P.* چشم پوشیدن *T.* كوزی قپامق - كوزی اورتمك - Et se boucher les oreilles, pour dire, ne vouloir point entendre *A.* سدّ المسامع *P.* گوش پوشیدن *T.* قولاق قپامق

Bouché. *A.* مسدود - مردوم *P.* بسته *T.* باغلو - باغلنمش - قپانمش - طیقانمش - On dit figur., d'un homme qui a l'intelligence dure, qu'il a l'esprit bouché *A.* كثیف الذهن *P.* كند عقل *T.* عقلی طیقانمش || Il a aujourd'hui l'esprit si bouché, qu'on ne lui peut rien faire entendre بو كونكی كون شول رتبده كثافت ذهنیی وار در كه كندوید افهام كلام ایتمنك طریقی یوقدر

BOUCHER. Celui qui tue du bétail, pour en vendre en détail *A.* جزّار - ساطر - قصّاب *P.* قصّاب *T.* حیوان بوغازلییجی - قصّاب -

BOUCHERIE. Le lieu où l'on tue le bétail *A.* مجزرة - مذبح - مسلخة *P.* سلخخانه - بسملگاه *T.* قناره - سلخخانه - || se dit aussi, du lieu où l'on vend la viande *A.* دكّان القصّاب *P.* گوشت آویز - گوشت فروش - كربهٔ *T.* قصّاب دكّانی - Figur. Tuerie, massacre *A.* مذابحة - مناحرة - اقتتال - مقاتلة *P.* مرگاهرگ *T.* قیرغین || Il se fit une grande boucherie dans le combat اثنای محاربده مذابحهٔ عظیمه واقع اولدی Mener ou envoyer des soldats à la boucherie عسكری نفراتنی قناره‌یه - مذابحه‌یه سوق وتسییر ایتمك - عسكری نفراتنی كوندرمك

BOUCHOIR. Grande plaque de fer qui sert à boucher un four *A.* طبق الفرن *P.* داش پوش *T.* فرون قپاغی

BOUCHON. Ce qui sert à boucher une bouteille ou quelque autre vase *A.* عفاص - صمام - دسام - سداد - صبار *P.* فدام - منتار *T.* طیقاج || Bouchon de liége, de bois, de papier طیقاجی آغاج طیقاجی كاغد طیقاجی - Bouchon de paille, Bouchon de foin *A.* تون الحشیش - تون التبن *P.* گلول *T.* اوتلق یوالغی - صمان یوالغی - كاه گیاه - گلول || Faire un bouchon de paille pour frotter un cheval آتی اوغشدره‌جق بر عدد صمان یوالغی یاپمق

BOUCHONNER. Chiffonner *A.* اقفاع *P.* پر چین كردن *T.* بزی بوروشدرمق - بوزمك || Bouchonner du linge بزی بوروشدرمق

Bouchonner un cheval. Le frotter avec un bouchon de paille *A.* دلك الفرس بتون التبن *P.* اسبرا بگلول كاه سودن *T.* آتی صمان یوالغیله اوغوشدرمق

BOUCLE. Anneau de métal *A.* ابزیم pl. ابازیم - ابزین pl. ابازین *P.* گرهبند - بندینه *T.* طوقه - باغ || Des boucles de souliers پاپوچ طوقه‌سی - بندینهٔ پاپوش - ابازیم نعل Une ceinture à boucles طوقه‌لو قوشاق - Boucles d'oreilles *A.* قرطة pl. اقراط - شنف pl. شنوف - حلقة pl. حلقات *P.* گوشواره - گوشوارهٔ - حلقهٔ گوش - آویزه *T.* كوپه || Des boucles d'or آلتون كوپه - زرین Des boucles de diamans جواهر ایله مرصّع - الماس كوپه - مجوهر كوپه - گوشواره - Il se dit figur., des anneaux que forment les cheveux frisés *A.* حلقة pl. حلق - جعد *P.* حلقهٔ زلف *T.* صاچ حلقه‌سی || Friser en boucles صاچی حلقه حلقه - شعری حلقه شكنده تجعید ایتمك

حلقه حلقه ایتمک ـ قیورمق

BOUCLER. Attacher avec une boucle *A.* ربط بالابزین *P.* گره بستن ـ ببندینه استوار کردن *T.* طوقه ایله باغلمق ‖ Boucler ses souliers پاپوشلرک ـ پاپوشلره ربط بندینه ایتمک ـ طوقه‌سنی باغلمق — Boucler des cheveux. C'est leur faire prendre la forme de boucle *A.* تحبیک الشعر فی شکل الحلقة *T.* زلفرا حلقه گونه خم کردن *P.* تجعید الشعر ـ صاچی حلقه حلقه قیورمق ‖ Il est tous les soirs une heure à se friser et à se boucler هر اخشام بر ساعت متمادیاً صاچنی تجعید وحلقه شکلنده تنظیم ایلمکه مشغولدر — Boucler un port. C'est le fermer لیمانی سدّ وبند ایتمک

BOUCLIER. Arme défensive *A.* ترس pl. تروس ـ جنّة ـ مجنّة *P.* ترس مستدیر ‖ Un bouclier rond قلقان *T.* سپر ـ درق مجنّة ایله oval بیضاوی الشکل الشکل Parer du bouclier ستر وحفظ ایتمک Les Grecs et les Romains portaient de grands boucliers یونان وروماليو خلقی جسیم قلقان استعمال ایدرلر ایدی — Il se dit figur. des personnes, par exemple, d'un général d'armée ‖ C'est le bouclier de l'État جنّة الامان ملکک ودولتدر — Et d'un grand théologien ‖ C'est le bouclier de la Foi سپر دین وشریعتدر ـ جنّة حافظهٔ دین وشریعتدر

On dit figur., Faire son bouclier, pour dire, faire sa principale défense *T.* سپر عدّ ایتمک ـ سپر مدافعه عدّ ایتمک ‖ Il fait son bouclier de cet argument بو دلیلی کندو حقنده فلان شئ سپر قوی اتّخاذ ایدر C'est là un méchant bouclier ایشه یرامز بر نوع سپر در

BOUDER. Il se dit des enfans, lorsqu'ils ont quelque petit chagrin, qu'ils témoignent par leur mauvaise mine *A.* اظهار المعارة *T.* تندرویی کردن ـ جبین جبین نمودن *P.* یوز اکشتمک ‖ Un enfant qui boude toujours دائما اظهار معارت ایدر بر چوجق

Il se dit aussi d'une personne qui vient tout d'un coup rompre son amitié avec quelqu'un *A.* قطع الالفة *P.* رشتهٔ آشنایی گسستن *T.* کوسمک ـ دوستلق ایپنی کسمک ‖ Je ne sais pas ce qu'il a contre moi, mais il boude depuis quelque temps, et il ne me parle plus حقمده انفعالی نه اولدیغنی بیلمم هله بر مدتدنبرو کوسکولکک کوستروب بنمله صحبت ایتمز Ces deux personnes boudent بو ایکی کشی بری برلرینه بو ایکی کشی بیننده قطع الفت وار در ـ کوسکوندرلر

BOUDIN. Boyau rempli de sang et de graisse de porc *A.* مسوّد الخنزیر *T.* طوکوز قانیله طولمش کودن

En termes de sellerie, il se dit d'un petit porte-manteau de cuir qu'on met sur le dos d'un cheval *A.* خرج pl. خرجة *P.* خرجین *T.* خرج

BOUDOIR. Petit cabinet où l'on se retire *A.* بیت الخلوة *P.* خلوتکده *T.* خلوت اوطه‌سی

BOUE. La fange des rues *A.* وحل pl. اوحال *P.* گل ـ خلا ـ خلاب *T.* چامور ‖ Un chemin plein de boue طریق وحلناک ـ Des rues pleines de boue وحل ایله مملو اولان زوقاقلر Être tout couvert de boue سر تا پا موحّل وگل آلود اولمق Tomber dans la boue موحل ایچنه دوشمک Faire rejaillir de la boue چامور صچراتمق — On dit, Payer les boues et les lanternes *T.* تجریف اوحال واشعال قنادیل اسواق عوائدینی ادا ایتمک ـ چامور سپورمه وفنر یاقمه رسومنی ویرمک — Et proverb., qu'une maison n'est faite que de boue et de crachat, pour dire, qu'elle n'est bâtie que de méchants matériaux چالی خس وخاشاک مقولسی شیلردن ـ جرپیدن یاپلمش بنا دوزلمش بنا — Et figur. Tirer quelqu'un de la boue, pour dire, le tirer d'un état misérable et bas *T.* خاک مذلتدن رفع وحازار ذلّ وحقارتدن اخراج ایتمک ـ ایتمک Et c'est une âme de boue چپل بر آدمدر ـ ملوّث بر آدمدر Et traîner un homme dans la boue, pour dire, le vilipender غلطیدهٔ خاک چاموره باترمق ـ مذلت ایتمک

Il se dit aussi, du pus qui sort d'un apostume, d'un abcès *A.* قیح pl. قیوح ـ ریم *P.* چرک *T.* ایرین ـ یاره مردارلغی ‖ Un apostume dont il sort beaucoup de boue ایچندن قیح وافر خروج ایدر بر ورم

BOUÉE. Terme de Marine. Morceau de bois ou de liége, ou baril vide qui flotte au dessus d'une ancre *T.* سامندوره

BOUEUR. Charretier qui enlève les boues des rues *A.* ناقل الوحل *P.* گل بردار *T.* چامور طاشیدیجی

BOUEUX. Plein de boue *A.* کثیر الوحل ـ موحّل *P.* گلناک ـ وحلناک *T.* چامورلی ‖ Chemin tout boueux طریق کثیر الوحل ـ چاموری چوق بر یول

BOUFFANT. Qui paraît gonflé. Il ne se dit que des étoffes *A.* منتصب *P.* بر آماسیده *T.* دیک طورمش ـ دیک طورر ‖ Une étoffe bouffante دیک طورر بر ثوب

BOUFFÉE. Il se dit de l'action subite et passagère de diverses choses *A.* هجمة pl. هجمات *P.* خروش *T.* صغاناق ‖ Une bouffée de vent روزكار صغاناغی ـ هجمهٔ ريح Une bouffée de fumée توتون صغاناغی ـ هجمهٔ دخان Il vient des bouffées de chaleur de temps en temps گاه وبيگاه خروش نا گهظهور آرالق آرالق صجاقلق ـ گرما رو نمون وپيدا اولور ـ صغاناقلری ظهور ايدر ـ On appelle, Bouffée de fièvre, un accès de fièvre qui n'a pas de suite *T.* حمّا سرپنديسی

Il se prend aussi pour Halenée *A.* نكهت *P.* دم دهان *T.* اغزدن ـ نكهت باده ‖ Des bouffées de vin اغز قوقوسی ـ هوه كلان شراب قوقوسی

BOUFFER. S'enfler les joues. Il ne se dit qu'au figuré, en parlant d'un homme qui marque sa colère par la mine qu'il fait *A.* انتفاخ العرق الغضب *P.* رك خشمرا بر *T.* اوبكدن پوفلمق ـ اوبكه قبارمق خيزانيدن ‖ Il bouffe de colère اوبكدسندن پوفلر ـ عرق غضبی منتفخ اولور

Il se dit aussi, d'un certain effet que font les étoffes qui se soutiennent d'elles-mêmes *A.* انتصاب *P.* برآماسيدن *T.* ديكلمك ـ ديك طورمق

BOUFFETTE. Petite houppe qui pend aux harnais des chevaux *A.* هدب الغاشية *P.* ريشهٔ زينپوش *T.* حاشدنك پشكولی ‖ Il faut des bouffettes à ce harnais بو آت غاشيدسنه پشكول قومق اقتضا ايدر

BOUFFIR. Enfler *A.* طمر ـ انتاء ـ تنفيخ *P.* آماسانيدن *T.* شيشورمك ـ قبارتمق ‖ L'hydropisie lui a bouffi tout le corps بدننی بسبتون ـ علت استسقا بدننی جملهٔ تنفيخ ايلدی ـ Il est aussi neutre *A.* انتفاخ *P.* بر آماسيدن *T.* شيشوردی ـ شيشمك ـ قبارمق ‖ Le visage lui bouffit tous les jours چهرهسی يوماً فيوماً انتفاخ ايتمكده در

Bouffi. *A.* منتفخ ـ منفوخ *P.* آماسيده *T.* شيشكن ـ قبارمش ـ On dit figur. d'un homme plein d'orgueil, qu'il est bouffi d'orgueil et de vanité *A.* مألوف بالنفخ والتعظم *P.* آلودهٔ نفخ *T.* اولولق خلياسيله قبارمش آدم وپندار

BOUFFISSURE. Enflure dans les chairs *A.* نفخة pl. نفخات *P.* آماس *T.* شيشكينلك ‖ Bouffissure de visage نفخهٔ وجه ـ يوز شيشكينلكی ـ نفخهٔ چهره

BOUFFON. Personnage de théâtre qui fait rire *A.* مضحك *P.* بلكنجك ـ زنجكار *T.* مسخره ‖ Son métier est de faire le bouffon صنعتی مسخرهلق ايتمكدر Un mauvais bouffon بر مضحك كريه Autrefois les rois avaient des bouffons ملوك وسلاطين خدمتنده تمسخره مخصوص آدملر وار ايمش ـ Il signifie aussi, plaisant, facétieux *A.* هزّال *P.* بذلدباز *T.* مقلّد ‖ Avoir la mine bouffonne مقلّد چهرهلو اولمق Un discours bouffon كلام هزل آميز ـ مقلّد سوزی Style bouffon عبارهٔ هزل آميز

BOUFFONNERIE. Ce qu'on fait ou ce qu'on dit pour faire rire *A.* سخرية pl. سخريات ـ اضحوكة pl. اضحوكات *P.* زنج ـ زنجكاری *T.* مسخرهلق ـ مقلّدلك ‖ Plaisante bouffonnerie سخريهٔ لطيفه Méchante bouffonnerie سخريهٔ كريهه

BOUFFONNER. Faire ou dire quelque chose dans le dessein de faire rire *A.* اعمال الاضحوكات *P.* زنجكاری كردن *T.* مقلّدلك ايتمك

BOUGE. Petit cabinet auprès d'une chambre *A.* حجرة داخلية *P.* حجرهٔ اندرونی *T.* ايچ اوطهسی

BOUGER. Se mouvoir de l'endroit où l'on est *A.* تنحح ـ تنغص ـ تحرّك ـ ارتماز *P.* نويدن *T.* قيملدامق ‖ Si vous bougez de votre place, vous me désobligerez بولنديغك محلّدن قيملداندجق اولور ايسهڭ خاطرم قالور Ne bougez de là اول محلّدن قيملدامه

BOUGETTE. Petit sac de cuir qu'on porte en voyage *A.* جراب pl. اجربة *P.* انبان *T.* هكبه

BOUGIE. Chandelle de cire *A.* شمع pl. شموع ـ موم العسل *P.* شمع كافور *T.* بال مومی ‖ Grosse bougie كبير موم عسل Pain de bougie قرص موم العسل ـ شمعه ايری بال مومی ـ Ne brûler que de la bougie موم عسلدن بال مومی كلچهسی ـ Bougie blanche ou jaune بياض وياخود صاری موم ياقمامق Allumer les bougies اشعال شموع ايتمك صاری بال مومی Éteindre les bougies اطفای شموع ايتمك مومياری ياقمق ـ مومليری سوندرمك ـ

Il se dit aussi, d'une petite verge cirée que les chirurgiens introduisent dans l'urètre *A.* ميل مشمّع

BOUGIER. Passer sur la cire fondue d'une bougie allumée les bords de quelque étoffe, pour empêcher qu'elle ne s'effile *A.* تشميع *P.* شمع اندود كردن *T.* بال موميله ياغلمق ‖ Bougier du taffetas صندالی تشميع ايتمك

Bougié. *A.* مشمّع *P.* شمع اندود *T.* بال مومی سورلمش

BOUILLANT. Qui boue *A.* فاير ـ مغلا *A.* جوشان *T.* قينايجى || Eau bouillante قينار صو ـ آب جوشان De l'huile bouillante قينار ـ حال جوشش وغلياننده اولان ـ دهن زيت فاير ـ روغن زيت — Il se dit figur. des personnes, et signifie prompt, vif, ardent *A.* فيور ـ وقاد ـ مشبوب النفس *P.* آتشين مزاج *T.* آتش بوركلو ـ آتشپاره ـ آتش مشرب || Un homme bouillant آتشپاره بر آدم ـ وقاد الذهن بر آدم

BOUILLI. Viande cuite avec de l'eau *A.* نشيل *P.* گوشت صوده قينامش ات ـ صويش *T.* آب افسرده

BOUILLIE. Sorte de nourriture qui est faite de lait et de farine *A.* فيرة ـ فريقة *P.* شيروا *T.* لاپه ـ سود بولماجى

BOUILLIR. Il se dit des liqueurs, qui par la chaleur sont mises en mouvement *A.* تغلى ـ غليان ـ جيشان ـ فيحان *P.* جوشيدن *T.* قينامق || Faire bouillir de l'eau *A.* تغلية الماء *P.* آب جوشانيدن *T.* صو قيناتمق Du lait qui bout غليان ايدن سود Quand le vin bout dans le tonneau خمر فوچى ايچنده غليان اوزره اولديغى حالده — On dit figur. d'un jeune homme ardent et fougeux, que le sang lui bout dans les veines قانى قينار ـ قانى طمرلرى ايچنده جوشان وخروشاندر — On dit aussi, La tête me bout, la cervelle me bout, pour exprimer, qu'on sent une excessive chaleur à la tête دماغمده حموّ شديد وار در

Bouillir, se dit aussi des choses qu'on fait cuire dans l'eau ou dans quelque autre liqueur *A.* طبخ *P.* پختن *T.* بشورمك || Faire bouillir de la viande طبخ لحم ايتمك Faire bouillir des herbes dans du vin شراب ايچنده نباتات طبخ ايتدرمك — Il se dit aussi, du vaisseau où l'on fait bouillir quelque chose *A.* اغلا ـ تغلية ـ افاحة ـ افارة *P.* جوشانيدن *T.* قيناتمق || Faire bouillir le pot افارهٔ ـ اغلاى قدر ايتمك Le pot bout تنجره يى قيناتمق ـ قدر ايتمك قدرغليان تنجره قينار ـ اوزره در

Bouilli. *A.* مطبوخ *P.* پخته *T.* قينامش ـ پشمش || Du boeuf bouilli قينانمش طبخ اولنمش صغر اتى Des châtaignes bouillies كستانه

BOUILLOIRE. Vaisseau de cuivre propre à faire bouillir de l'eau *A.* مسخنة الماء *P.* آبتابه *T.* صو قيزدرهجق قاب

BOUILLON. Cette partie de l'eau ou de quelqu'autre liqueur, qui s'élève en rond au dessus de sa surface par l'action du feu *A.* فواره pl. فوارات *P.* گرده پيچ جوشش *T.* قينايش || Faire bouillir de l'eau à petits bouillons ou à gros bouillons فوارات خفيفه ياخود فوارات غليظه ايله فشقرديسى صويى خفيفجه ياخود كسكينجه فشقردرق ـ تغليهٔ ما ايتمك قيناتمق

On dit, qu'il n'y faut qu'un bouillon ou deux, pour dire, qu'il ne faut pas faire bouillir long temps une chose برايكى قينايش برايكى غليان كافيدر ـ كنايت ايدر — On dit figur., Dans les premiers bouillons de sa colère اوّل فوران ـ غلوان خشم وغضبنده غضبنده

Bouillon, se dit aussi de l'eau qui a long temps bouilli avec de la viande *A.* مرق *P.* گوشتابه ـ گوشابه *T.* ات صويى || Cela fait un bouillon clair بوندن صاف وبرّاق ات صويى حاصل اولور Un bouillon nourrissant غدايتلو ات صويى rafraîchissant مبرّد ات صويى — Et de l'eau qui a bouilli avec les herbes pour servir de nourriture ou de remède *A.* مطبوخ pl. مطبوخات — Et de l'effet qui arrive à l'eau, lorsque la superficie en est agitée par quelque mouvement violent *A.* نفاخة pl. نفاخات *P.* خيزابه *T.* صو قبارجغى || L'eau sortait à gros bouillons ـ ما نفاخات جسيمه ايله انثعاب ايدر ايدى صو ايرى قبارجقلر ايله فشقرر ايدى Une fontaine qui jette de gros bouillons نفاخات جسيمه ايله انفجار ما ايدن چشمه

BOUILLON-BLANC. Espèce de plante *A.* بنج ابيض *P.* بنگ سفيد *T.* آق باك

BOUILLONNEMENT. L'état d'une liqueur qui bouillonne *A.* فوران ـ ثوران *P.* بر جستگى *T.* فشقرمه ـ فشقرش ـ جوشقون آتلمه

BOUILLONNER. Il se dit des liqueurs, lorsqu'elles s'élèvent par bouillons *A.* انثعاب ـ تثوّر ـ تفوّر ـ تنفّط *P.* جوشيدن ـ بر جستن *T.* جوشقون آتلمق || Une fontaine qui bouillonne لدى السيلان تفوّر ايدن عين ما Une source qui bouillonne فوران ايدن ينبوع Le sang bouillonne en sortant de la plaie قان ياره ايچندن ـ دم جراحت ايچندن تثوّر ايدر فشقرر

BOULANGER. Celui qui fait et vend du pain *A.* خبّاز *P.* نانپز ـ نانوا ـ نانفروش *T.* اتمكچى || Boulanger de gros pain صمون اتمكچيسى Maître-boulanger اتمكچى اوستدسى Garçon boulanger اتمكچى اوشاغى

BOULANGER. Pétrir du pain *A.* تعجين الخبز *P.* نان سرشتن *T.* اتمك يوغرمق || Un garçon qui boulange bien كوزل تعجين نان ايدر بر اوشاق

BOULANGERIE. L'art de faire le pain *A.* فنّ الخبازة *P.* پيشهٔ نانگرى *T.* اتمكچيلك صنعتى — Il se dit aussi, du lieu où le pain se fait *A.* مكان الخبازة ـ دكّان الخبّاز *P.* كارگاه نان ـ دكّان نان *T.* اتمكچى دكّانى ـ اتمك ياپيلان ير || Aller à la boulangerie اتمك ياپيلان يره وارمق

BOULE. Corps sphérique servant à divers usages *A.* كرة pl. كرات *P.* گروهه ـ زوالد *T.* بوالق || Boule de bois كرهٔ خشبيّه اغاج يوالغى — Il se dit aussi, de certains arbrisseaux taillés en forme de boule *A.* ملموم الهيئة ـ كرىّ الشكل *P.* لنبدگونه *T.* طوب بچمنده اولان || Une boule de buis شمشاد كرى طوب چمشيرى ـ الشكل

On appelle, Jouer à la boule, jouer à un certain jeu où plusieurs personnes font rouler des boules d'un endroit à un autre *A.* لعب الكجة *P.* كوى اندازى كردن *T.* طوب اوينامق

BOULEAU. Sorte d'arbre *A.* قان *P.* غوش *T.* قيّن اغاجى

BOULET. Grosse balle à charger un canon *A.* مدملج pl. مدملجات *P.* گروهه *T.* گلّه || Un boulet de canon طوب گلّهسى Un boulet de vingt-quatre livres يكرمى سكز قيدلك گلّه Il fut tué d'un boulet de canon طوب گلّهسى ضربندن قتل اولندى — Boulet rouge. C'est un boulet qu'on a fait rougir au feu *T.* قزغين گلّه

Boulet, se dit aussi, de la jointure qui est au dessous du paturon de la jambe d'un cheval *A.* رسغ ـ مختبل pl. ارساغ *P.* خرده ـ خردهٔ پاى اسب *T.* بوقاغيلق

BOULETTE. Petite boule de pâte ou de chair hachée *A.* كرة *P.* زوالد *T.* يوالق || On fait des boulettes de viande hachée ات قيمهسيله يوالق ياپيلور ـ لحم مهرّم ايله يوالق ياپيلور D'excellentes boulettes اعلا يوالقلر

BOULEVART ou BOULEVARD. Rempart *A.* سور *P.* بارو *T.* حصار || Se promener sur le boulevart بالاى سورده كزمك ـ ديوارى Un boulevard revêtu de pierres احجاردن مصنوع سور — On dit figur. d'une place forte qui met un grand pays à couvert de l'invasion des ennemis, qu'elle est le boulevart du pays بو قلعه فلان مملكتك سدّ سديدى مثابهسنده در

BOULEVERSEMENT. Renversement qui met toutes choses en désordre *A.* انهدام ـ انتكاس *P.* برگشتگى ـ سرنگونى *T.* باش اشاغى بيقلمه || Le tremblement de terre fit un bouleversement général dans toute la ville واقع اولان حركت ارض بلدهيى ـ درون بلدهده سرتا پا بادئ انتكاس كلّى اولمشدر ـ بستون باش اشاغى بيقدردى — Il se dit figur., du désordre qui arrive dans les affaires *A.* انتكاس الاحوال *P.* پريشانى *T.* زير وزبرى ـ آلت اوست اولمقلق ـ آلتنى اوستنه چويرمه ـ هرج ومرج || Ses affaires sont dans un bouleversement total بستون آلت اوست ـ امور واحوالى انتكاس كلّى اوزره در بستون هرج ومرج اولدى ـ اولدى

BOULEVERSER. Ruiner, abattre *A.* تخريب ـ تهديم ـ هدم *P.* خراب ويباب كردن ـ برگشته كردن *T.* بيقمق || La tempête a tout bouleversé ظهور ايدن تندباد شديد كافّهٔ اشيايى خراب ويباب ايلدى

Il signifie aussi, déranger, mettre sens dessus dessous *A.* تهويش تنكيس *P.* تار ومار كردن ـ زير وزبر كردن *T.* التى اوستنه قارش مورش ايتمك ـ آلت اوست ايتمك ـ چويرمك ـ آلاق بولاق ايتمك ـ هرج ومرج ايتمك || Bouleverser tout dans une maison برخانهنك كافّهٔ اشياسنى هرج ومرج آلاق بولاق ايتمك ـ ايتمك — On dit figur., Cela a bouleversé ses affaires بو كيفيّت امور واحوالنى تار ومار ايلدى Cet homme a bouleversé l'État نظام ملك ودولتى زير وزبر اساس نظام ملك ودولتى رهين انهدام وخرابيّت ـ ايلدى ملك ودولتى آلت اوست ايتدى ـ ايلدى — Et d'une nouvelle qui a causé quelque grande altération dans l'esprit d'un homme, qu'elle lui a bouleversé l'esprit فلان خبر پريشانى ذهننه بادى اولمشدر

BOULEVERSÉ. *A.* منتكس ـ منهدم *P.* ويران گشته ـ برگشته *T.* آلت ـ باش آشاغى بيقلمش *P.* تار ومار ـ زير وزبر هرج ومرج اولمش ـ اوست اولمش

BOULEVUE. À la boulevue, à boulevue. Expressions adverbiales, pour dire, vaguement, avec peu d'attention *A.* من غير تأمّل *P.* بى انديشه *T.* صايميدرق || On a jugé cela à la boulevue بو مادّهيى بلا تأمّل حكم ايلديلر Faire quelque chose à la boulevue بر ايشى من غير تأمّل ايشلمك

BOULEUX. Cheval propre à des services de fatigue *A.* حمولة *P.* اسب باركش *T.* حمّال باركيرى

BOULICHE. Grand vase de terre dont on fait usage sur les

vaisseaux *A.* راقود ـ دنّ pl. دنان *P.* خم *T.* كوب

BOULIMIE. Grande faim, fréquente et désordonnée, accompagnée de faiblesse et de dépérissement *A.* داء ـ جوع بقرى بوليموس ـ الذيب || La boulimie attaque principalement les voyageurs dans les pays froids جوع بقرى علّتى اكثريا ممالك بارده‌يه سفر ايدنلره عارض اوله كلمشدر

BOULIN. Trou pratiqué dans un colombier, afin que les pigeons se retirent et fassent leurs petits *A.* بيت التمراد pl. بيوت التمراد *P.* كريچهٔ كبوترخانه *T.* كوكرجين كومسى كوكرجين خانه بوجاغى ـ خانه‌سى

BOULINE. Corde amarrée vers le milieu de chaque côté d'une voile, et qui sert à la porter de biais pour prendre le vent de côté, lorsque le vent arrière et le vent largue manquent pour faire la route qu'on se propose *T.* بوربنه ايپى

BOULINER. Naviguer avec un vent de biais *T.* بوربنه هواسيله كتمك ـ On dit, Il va boulinant, en parlant d'un homme qui va d'un pas pesant, penchant du côté où il appuie *A.* ضلع في المشى *T.* يان يان يوريمك

BOULINGRIN. Pièce de gazon que l'on entretient dans un jardin *A.* دبرة القفرة الارض *P.* تختهٔ چمن *T.* چيم اولك || Passer le cylindre sur un boulingrin چيم اولك اوزرينه لوغ طاشى كزدرمك

BOULINIER. Il se dit d'un vaisseau selon qu'il va bien ou mal à la bouline *T.* بوربنديه چيقان كمى || Ce vaisseau est un bon boulinier بو كمى بوربنديه ايو چيقار كميلردندر est un mauvais boulinier بو كمى بوربنديه چيقمز

BOULOIR. Instrument avec lequel on remue la chaux, quand on l'éteint *T.* كرج چالقدان

BOULON. Cheville qui a une tête ronde, et de l'autre côté une ouverture où l'on passe une clavette *A.* شكّة مسمّرة *P.* غازهٔ پرچيندار *T.* پرچينلو چاوته || On se sert quelquefois de boulons pour soutenir une poutre بر ديركه استحكام ويرمك ايچون بعضاً پرچينلو چاوتدلر استعمال اولنو كلمشدر

BOULONNER. Arrêter une pièce de charpente avec un boulon *A.* احكام بشكّة المسمّرة ـ ربط بشكّة المسمّرة *P.* بغازهٔ پرچيندار استوار كردن ـ پيوستن *T.* پرچينلو چاوته ايله قويلشدرمك ـ ايله بتشدرمك

BOUQUE. Terme de navigation. Passage étroit. V. Détroit.

BOUQUET. Assemblage de fleurs liées ensemble *A.* حزمة الازهار pl. حزم الازهار ـ طاقة الازهار ـ طاقة الريحان ـ رمش *P.* دستهٔ گل ـ گلدسته *T.* دمتى ـ چيچك ـ چيچك برطونام || Un bouquet de fleurs بر عدد حزمهٔ ازهار ـ چيچك باغى Un bouquet de violette بر عدد دستهٔ بنفشه Faire un bouquet گلدسته ربط وتنظيم ايتمك Un bouquet de diverses sortes de fleurs گوناگون ـ الوان ازهاردن مرتّب بر چيچك باغى Offrir un bouquet de jasmin بر حزمه چيچكلردن عبارت بر عدد رمش ـ عدد دستهٔ ياسمين تبليغ وتقديم ايتمك ياسمين تقديم ايتمك

Il se dit aussi, de l'assemblage de certaines choses qui sont liées ensemble *A.* عقد pl. عقود *P.* بند *T.* باغ || Un bouquet de plumes بر عدد قوش يلكى باغى Bouquet de diamans عقد الماس de pierreries عقد مجوهرات de perles عقد اللآلى ـ اينجو باغى ـ On dit aussi, Bouquet d'artifice, pour signifier, un bouquet de différentes pièces d'artifice qui partent ensemble *T.* صالقم فشنك

BOUQUETIER. Vase propre à mettre des fleurs *A.* اناء الازهار *P.* شكوفه‌دان ـ گلدان *T.* چيچكلك قاب || Bouquetier d'argent سيم شكوفه‌دان de porcelaine ساقسونيا كارى چيچكلك قابى

BOUQUETIN. Bouc sauvage *A.* وعل pl. وعول pl. اوعال *P.* بز كوهىٔ نر *T.* طاغ تكه‌سى

BOUQUIN. Vieux bouc *A.* تيس عتيق *P.* كش كهنه سال *T.* قوجه‌مش تكه

On appelle, Bouquins, les lièvres et les lapins mâles *A.* اخزة *P.* خرگوش وخرگوشك سپيد نر *T.* اركك طاوشان ووبور واركك آطه طاوشانى

Bouquin. Vieux livre *A.* كتاب عتيق pl. كتب عتيقة *P.* كتاب ديرين ـ كتاب كهنه *T.* اسكى كتاب

BOUQUINER. Il se dit des lièvres qui couvrent leurs femelles *A.* نزاء الارنب *P.* خرگوش كشنى آوردن *T.* اركك طاوشان ديشى‌يه آشمق

Il signifie aussi, chercher de vieux livres *A.* تطلّب الكتب العتيقة *P.* كتابهاى كهنه جوييدن *T.* اسكى كتابلر طالبى اسكى كتابلر آره‌مق ـ اولمق

BOURACAN. Sorte de gros camelot *A.* صوف طرن غليظ *P.* درشت *T.* قبا فرنك شاليسى || Il porte un manteau de bouracan قبا فرنك شاليسى قپودى كيمشدر

BOURBE. Fange, amas considérable de boue entassée, telle que celle qui se forme dans les eaux croupissantes, dans les étangs, dans les marais, ou qu'on laisse amonceler dans les campagnes *A.* غريزن ـ غليثرن ـ ردغة *P.* لژن ـ لجن ـ ترنوق قوبى ـ ترنوق غليظ *T.* بالچق ـ لوش || Bourbe épaisse ‏غليظ ‏بالچق Un fossé plein de bourbe ‏بالچق ايله مملو بر چقور Bourbe puante ‏مردار قوقار بالچق ـ ترنوق منتن Un poisson qui sent la bourbe ‏بالچق قوقار بر بالق

BOURBEUX. Plein de bourbe *A.* كثير ـ ردغ ـ كثير الوحل الردغة *P.* لجن آلود ـ لوشناك *T.* چامورلو ـ بالچقلو || Un endroit bourbeux *A.* مردغة *P.* جاى لوشناك *T.* بالچقلو ير Eau bourbeuse *A.* ماء مرتدغ *P.* آب لجن آلود ـ آب لوشناك *T.* چامورلو صو ـ بالچقلو صو ـ آب پر لوش ـ Étang bourbeux بركة كثيرة الردغة Rivière bourbeuse ‏نهر كثير الاوحال Chemin bourbeux ‏طريق كثير الردغة Fossé bourbeux ‏بالچقلو خندق

BOURBIER. Lieu plein de bourbe *A.* مردغة ـ سواخ *P.* خلاب ـ جاى لوشناك *T.* بتاقلق ـ بتاق ير || Il s'est engagé dans un bourbier ‏بر وحلزار ايچنه تسوخ وارتطام ايلدى ـ بر بتاقلق ايچنه آياغى كوملدى Se tirer d'un bourbier ‏بر بتاقلقدن صيير ياوب ـ جاى لوشناكدن رهاياب اولمق ـ قورتلمق ـ En parlant d'un homme qui s'est engagé dans une mauvaise affaire, on dit figur., Il s'est engagé dans un bourbier, d'où il aura peine à se tirer ‏بر خروجى مشكل اولەجق استخلاصى دشوار بر ورطه ايچنه ارتطام ـ ورطه يه دوشدى قورتلمسى كوچ بر بتاقلغه اوغرادى ـ ايلدى

BOURBILLON. Pus épaissi qui sort d'un apostume *A.* غذيذة *P.* ريم غليظ *T.* قويو ايرين || Ce cheval a un javart; mais dès que le bourbillon sera sorti, il pourra marcher ‏بو آتك آياغنده مهره علتى وار در انجق ايچنده اولان قويو ايرين چيقديغى عقيبنده مشى وحركته كسب اقتدار ايدر

BOURCER. V. Carguer.

BOURDILLON. Sorte de bois refendu, propre à faire des futailles *A.* الواح السبوة *P.* vul تختهٔ جلك *T.* فوچى تختهسى

BOURDON. Espèce de mouche-guêpe *A.* زنبور كافر *P.* سرمان *T.* يبان آريسى

Il signifie aussi, une grosse cloche *A.* ناقوس كبير *P.* دراى بزرك *T.* ايرى چاك

BOURDONNEMENT. Le bruit des bourdons et des autres insectes de cette nature *A.* دندنة ـ طنين ـ غنان *P.* طنين *T.* وزردى ـ Figur. Le bruit sourd qui naît de plusieurs voix non articulées, et qui d'ordinaire ne marque pas approbation *A.* هساهس *P.* فسفس ـ فسافس *T.* فسلدى ـ مرلدامه || Après qu'il eut achevé de parler, on entendit dans toute l'assemblée un bourdonnement ‏نطقى ختامنده اهل مجلس بيننده بر اهل مجلس ايچنده ـ كونه هساهس عظيم استماع اولندى ـ بر عظيم مرلدامه قوپدى ـ عظيم بر فسلدى قوپدى Il se dit aussi, d'un bruit continuel dans l'oreille *A.* اختفاف الاذن *P.* طنين گوش *T.* قولاق كورلدمهسى || Cette maladie lui a laissé un bourdonnement dans l'oreille ‏بو مرض سببيله قولاغنده بر كورلدمه اثرى قالمشدر

BOURDONNER. Il se dit pour exprimer le bruit que font certains insectes *A.* طنين ـ تدنين ـ تطنين *P.* اغنان ـ رستن ـ طنين زدن *T.* وزردامق || Des mouches qui bourdonnent ‏اغنان ايدن سينكك ـ وزردايان ذباب ـ Il se dit aussi, du bruit confus que font plusieurs personnes qui n'approuvent pas ce qui a été dit ou fait *A.* هسهسة *P.* فسفس كردن *T.* فسلدمك ـ مرلدامق || Après la harangue, on entendit bourdonner toute l'assemblée ‏موعظەنك عقيبنده بين الحضار هساهس كثير هسهسه يه ـ حضار مجلس مرلدامغه باشلاديلر ـ پيدا اولدى باشلاديلر

BOURG. Gros village *A.* قصبة pl. قصبات *P.* جلود ـ قصبه *T.* قصبه || Gros bourg ‏قصبهٔ جسيمه ـ قصبه ـ بيوك قصبه Bourg fermé ‏قصبهٔ مسوّره ـ قصبه ديوار جويبرلمش

BOURGEOIS. Citoyen d'une ville *A.* مدنى pl. مدنيون ـ اهل ـ اهالى المدينة pl. اهل المدينة ـ بلديون pl. بلدى البلدة pl. اهالى البلدة *P.* دسگره نشين ـ بلده نشين *T.* شهرلو || Bourgeois de Paris ‏اهل بلدهٔ پارس Riche bourgeois ‏ذيقدرت بر اهل بلده Un bourgeois aisé et accommodé ‏صاحبى بر اهل مدينه ـ حال ـ On dit, Le bourgeois, pour dire, tout le corps des citoyens, toute la ville *A.* سكّان البلدة pl. سكنة البلدة pl. اولاد البلده *P.* بلده نشينان *T.* شهر اهالىٔ بلده رفع لواى || Le bourgeois se souleva ‏اهاليسى عصيان ايلديلر ـ Il se dit aussi pour Roturier. V. ce mot.

Dans les différents métiers, les garçons appellent leur bourgeois, le maître chez lequel ils travaillent *A.* معلم pl. معلمين

P. استاد *T.* اوسته

Bourgeois, se dit encore par mépris, pour reprocher à un homme qu'il n'a nul usage du grand monde *A.* فظ *P.* خويراد *T.* قبا

BOURGEOISEMENT. D'une manière bourgeoise, en simple bourgeois *A.* على طور اهل البلدة *P.* بطرز بلده نشين *T.* شهرلو كبى || Vivre bourgeoisement شهرلو كبى كچنمك

BOURGEOISIE. Qualité, droit de bourgeois *A.* بلديت *P.* بلده نشينى *T.* شهرلولك || Droit de bourgeoisie شهرلولك حقى – Il se prend aussi collectivement pour les bourgeois mêmes || Toute la bourgeoisie était sous les armes جميع اهالئ بلده سلاحلندى

BOURGEON. Le bouton qui pousse aux arbres, et d'où il vient ensuite des feuilles et du fruit *A.* قمعولة pl. قماعيل *T.* طومورجق || Au mois de Mars, on commence à voir les bourgeons aux arbres شهر مارتك حلولنده قماعيل اشجار پيدا اولور Un arbre qui pousse quantité de bourgeons شجرهٔ كثيرة القماعيل

Il se prend aussi, pour le nouveau jet de vigne *A.* شطاء الكرم *P.* نو رستهٔ تاك *T.* آصمه فلزى || Couper les nouveaux bourgeons d'un cep de vigne تاككده مجدداً ظهور ايدن فلزلرى قطع ايتمك

Il se dit figur., d'une bube qui vient au visage *A.* قمعولة pl. قماعيل – بجرة pl. بجر *P.* آبله *T.* قبارجق || Avoir le visage tout couvert de bourgeons چهره بجر وقماعيل ابله پوشيده ومستور اولمق

BOURGEONNER. Pousser des bourgeons au printemps *A.* تبرعم – عقد البراعيم *T.* طومورجقلنمق || Tout commence à bourgeonner جميع اشجار تبرعمه باشلادى – طومورجقلنمغه يوز طوتدى – On dit figur. d'un homme, que le front, le nez, le visage lui bourgeonne, pour dire, qu'il y a des élevures جبيننده وانف وچهره سنده آثار قمعوله پيدا اولمغه باشلادى

Bourgeonné. Il ne se dit que du visage *A.* ذو القمعولة *P.* آبله زده *T.* قبارجقلو

BOURRACHE. Plante potagère que les anciens appelaient Buglose. V. ce mot.

BOURRASQUE. Tourbillon de vent de peu de durée *A.* ريح *P.* هيله – گردباد *T.* قاى || Il s'éleva tout d'un coup une bourrasque دفعةً بر قاى چيقدى A peine étaient-ils en mer, qu'il survint une bourrasque هنوز دكزه چيقمشلر ايكن بردن بره بر قاى – بردن بره بر ريح ثاقب ظهور ايلدى چيقدى

Il se dit figur., d'un redoublement subit de quelque mal *T.* بوره || Je me croyais en repos, et quitte de ma fièvre, il est survenu une bourrasque حمادن قورتيلوب راحتده اولديغمى ظن ايتمشيكن ناگاه بر بوره يه دخى دوچار اولدم C'est une bourrasque qu'il a fallu essuyer بر بوره باشنه كلدجك – Et figur., des caprices de quelqu'un *A.* بادرة pl. بوادر ايدى *P.* تيز خويى – رومى خويى *T.* تنيزلك || Elle a fort à souffrir des bourrasques de son mari زوجنك بادره لرندن زحمت چكدجكى واردر

BOURRE. L'amas des poils de certaines bêtes à poil ras, qui, étant raclé de dessus leur peau, sert à garnir des selles, des bâts etc. *A.* حلاتة الصوف – نتافة الصوف *P.* پشم ريزه *T.* يوك اوفانتيسى

Il se dit aussi, de la matière qu'on met dans les armes à feu par-dessus la poudre et par-dessus le plomb *A.* طبق العين *P.* سرپوش گروهه *T.* خرتوج طاپه سى || Il l'a tiré à bout portant, et lui a mis la bourre dans le ventre عمان اوزرينه صيقوب طاپه يى قارننه طيادى

On appelle, Bourre-lanice, la partie la plus grossière qui provient de la laine *A.* خسالة الصوف – قشير – قشام – بقامة – قرد *P.* پشم كمايه *T.* يوك و يپاغى طلاشى || Matelas de bourre-lanice يوك طلاشيله طولمش – بقامه ابله آكنده اولان مندر – مندر – Et bourre-tontice, la laine qui tombe des draps, lorsqu'on les tond *A.* جزازة الجوخ *P.* تراشهٔ ماهوت *T.* چوقه قرقنديسى – Et bourre de soie, la partie la plus grossière du cocon *A.* خبث القز *P.* لاس *T.* ايپك قوزاغى طلاشى – ايپك خرده سى – Et figur., qu'il y a bien de la bourre dans un ouvrage, pour dire, qu'il y a bien des choses mêlées avec d'autres qui sont bonnes ايچنده بونقدسى چوقدر

BOURREAU. Exécuteur de la haute police *A.* جلاد *P.* خونريز *T.* جلاد || Mourir par la main du bourreau ايادئ قبارهٔ جلاد جلاد النده اولمك – خونفشانده تسليم جان ايتمك Livrer un criminel entre les mains du bourreau بر صاحب جنايتى ايادئ جلاد بى امانه تسليم ايتمك – On dit figur., que le

remords de la conscience est un cruel bourreau نفس لوامه بر جلاد بی امان کبیدر — Il signifie aussi, cruel, inhumain || C'est un vrai bourreau بیاغی بر جلاد در — صرف بر جلاد در

BOURRÉE. Fagot de menues branches *A.* اباله الاشذاب — اباله التضیب *P.* دستهٔ جوبپارها *T.* آغاج — جالی دمتی || Brûler une bourrée بر عدد جالی دمتی بودانتیسی دمتی Chauffer le four avec des bourrées جالی یاقمق — یاقمق جالی ایله یاقمق — فرونی آغاج بودانتیسی ایله یاقمق

BOURRELER. Tourmenter, gêner. Il ne se dit qu'au figuré, pour marquer les peines intérieures que les reproches de la conscience font souffrir *A.* تحزیز القلب — احکاک القلب *P.* دل خراشیدن *T.* یورکی طرملایوب قازیمق || La conscience bourrèle les méchants نفس لوامه قلوب اشراری احکاک نفس لوامه قلوب اهل شرّه القای حزازت واحتکاک ایدر — ایدر

Bourrelé. *A.* شدید الاحتکاک — ذو الحزازة *P.* پر خراش *T.* طرمانتیلو || Conscience bourrelée قلب خراش آلود — احتکاک آلود

BOURRELIER. Celui qui fait les harnais des chevaux et des bêtes de somme *A.* سراج pl. سرّاجین *P.* زینگر *T.* سراج || Acheter des harnais d'un bourrelier سراجدن ات طاقمی مبایعه ایتمک

BOURRER. Mettre de la bourre après la charge dans les armes à feu *A.* اطباق العین *P.* سرپوش زدن *T.* بر گروهه خرتوج || Bourrer un fusil, un canon تفنکه اوزرینه طاپه اورمق وطوبه طاپه اورمق

BOURRICE. Espèce de panier *A.* زنبیل pl. زنابیل *P.* زنبیل — زنبر *T.* زنبیل

BOURRIQUE. Ânesse. V. ce mot.

BOURRIQUET. Machine qui sert à monter les fardeaux de dessous terre *A.* رافع الاثقال منجنون *P.* دولاب بار خیز *T.* بوجورغاد یوک قالدره جق

En termes de Maçonnerie, c'est une civière qui sert à enlever avec une grue des moellons ou du mortier etc. *A.* ذو اصیص المحاویل *P.* ناوهٔ جرخدار لادگر *T.* جرخلو تسکره

BOURRU. Qui est d'une humeur brusque et chagrine *A.* شریس *P.* تند خو *T.* حتیین خویلو || Un homme bourru شریس شراست طبع ایله مجبول بر آدم — الطبع بر آدم Esprit bourru مزاج شراست آلود

BOURSE. Petit sac qui s'ouvre et qui se ferme avec des cordons et où l'on met de l'argent *A.* کیس pl. اکیاس — معضدة *P.* کیسه *T.* کیسه — همیان || Bourse de cuir میشین کیسه de tissu طوقونمش کیسه — کیس منسوج Bourse de point d'Espagne اسپانیا کاری ایشلمه کیسه Bourse à ressort زنبرکلو کیسه Vider sa bourse تخلیه ایتمک کیسه‌سنی — کیسه‌سنی بوشاتمق Mettre la main à la bourse کیسه‌یه وضع ید ایتمک — کیسه‌یه ال دکورمک Ouvrir la bourse فک عقدهٔ کیسه ایتمک — کیسه‌نک آغزینی آچمق — کیسه‌یی گشاد ایتمک Fermer la bourse فوههٔ کیسه‌یی اغلاق ایتمک — کیسه‌یی بند ایتمک — کیسه‌یی باغلمق — کیسه‌یی جوزمک — On dit, Couper la bourse, pour dire, dérober la bourse de quelqu'un avec adresse *A.* طرّ الکیسة *P.* کیسه بریدن *T.* یان کسیجیلک ایتمک — Et en parlant des filous qui dérobent avec adresse, on dit, Coupeur de bourse *A.* طرّار الاکیاس *P.* کیسه بر *T.* یان کسیجی — Et figur. d'un homme qui prête volontiers de l'argent, que sa bourse est ouverte à ses amis دوستلری حقنده کیسه‌سی میدانده در Et que toutes les bourses sont fermées, pour dire, qu'on ne trouve point d'argent à emprunter اکیاس جملهٔ ناس مسدود ومقفلدر

On dit, Avoir la bourse, Tenir la bourse, Tenir le cordon de la bourse, Manier la bourse, pour dire, avoir le maniement de l'argent فلان کشی بر کمسنه‌نک کیسه‌سنی ید اداره وتصرفنده طوتمق — On dit aussi de plusieurs personnes qui font leur dépense en commun, qu'elles font bourse commune دخل وخرج — کیسهٔ دخل وخرجی بالاشتراک اداره ایدرلر بینلرنده مشترکدر — On dit aussi, Au plus larron la bourse, pour dire, donner de l'argent à garder à celui dont on aurait dû le plus se méfier کیسه‌یی یان کسیجی النه امانت ویرمک — یان کسیجی النه ایناتمق — Et faire une affaire sans bourse délier, pour dire, sans donner de l'argent کیسه‌یه طوقنمقسزین — وضع ید ایتمکسزین مصلحتی بتورمک مصلحتی بتورمک

Bourse, se prend en Turquie pour la somme de cinq cents écus *T.* بر کیسه اقچه

Il se dit aussi, d'une pension fondée dans un collége pour entretenir un écolier *T.* مکتبده‌کی طالبه مدار — موقوف معاش اولدرق ویریلان موقوف

Et du lieu où s'assemblent les marchands et les banquiers pour traiter de leurs affaires *A.* دار المعاملات التجار *P.* كاروبار بازركانلرك ايش يرى *T.* سراى سوداگران

On appelle, Bourses, deux sacs de cuir qui se mettent aux deux côtés de la selle du cheval *A.* جراب pl. اجربة *P.* انبان *T.* هكبه — Il se dit aussi, de la peau qui enveloppe les testicules *A.* كيس الخصيتين — جراب — صفن *P.* كيسهٔ خايه *T.* خايه طوبرەسى || Avoir les bourses enflées منفوخ الصفن خايه طوبرەسى شيشكين — انفخ الخصيتين اولمق — اولمق خايه طوبرەسى قاولج اولمق — اولمق

BOURSIER. Celui qui a une bourse dans un collége *T.* مكتبده موقوف صاحبى اولان طالب — Et celui qui vend des bourses *A.* بايع الاكياس *P.* كيسه فروش *T.* كيسەجى

BOURSILLER. Contribuer chacun d'une petite somme pour quelque chose *A.* اداء على طريق الغرما *P.* بر وجه غرما دادن *T.* قورامه ايله اودەمك || Il n'y avait pas assez d'argent, il fallut encore boursiller مقداروافى اقچه موجود اولمديغندن على طريق الغرما بر مقدار دخى ويرلمك لازم كلدى On les fit tous boursiller غرمايه ادخال ايلديلر

BOURSON. Petite poche au dedans de la ceinture d'un haut-de-chausse *A.* جيب

BOURSOUFLER. Enfler la peau. *A.* تطهيم — تهبيج — ترهيل *P.* تنفيخ — آماسيدن *T.* شيشورمك — قبارتمق || Le vent lui a tout boursouflé le visage روزكارك تأثيرى چهرەسنى يوزينى بسبتون شيشوردى — بسبتون ترهيل ايلدى

Boursouflé. *A.* مرهّل — مهبّج — نافخ — مطهّم *P.* آماسيده *T.* وجه مطهّم || Visage boursouflé قبارمش — شيشكين — شيشمش شيشكين يوز —

BOURSOUFLURE. Enflure *A.* نفخة pl. نفخات *P.* آماس *T.* شيشكينلك — قبارق || Il a de la boursouflure dans le visage يوزنده شيشكينلك وار در

BOUSCULER. Mettre sens dessus dessous *A.* تنكيس — عكس *P.* زير وزبر كردن *T.* آلتى اوستە — آلت اوست ايتمك كتابلرمك جملەسنى چويرمك || On a bousculé tous mes livres زير وزبر ايلديلر

Bousculé. *A.* منكوس — معكوس *P.* زير وزبر گشته *T.* آلت آلتى اوسته جويرلمش — اوست

BOUSE. Fiente de boeuf *A.* خثى pl. اخثاء — سرقين البقر *P.* گاو خوش *T.* اوكوز ترسى — اوكوز فشقيسى || Mettez de la bouse de vache dans le pied de ce cheval بو آتك آياغى اوزرينه اينك ترسى وضع ايله

BOUSILLAGE. Un certain mélange de chaume et de terre détrempée, dont on se sert pour faire des murailles de clôture *A.* سياع *P.* كهگل — خازه *T.* صمانلو بالچق || Une maison qui n'est faite que de bousillage — كهگلدن مصنوع بر باب منزل صمانلو بالچقدن ياپلمش بر باب خانه

BOUSILLER. Maçonner avec du chaume et de la terre *A.* تسييع — تطيين *P.* كهگل اندودن — خازه زدن *T.* بالچق صوامق || En ce pays-là, on n'a ni pierre ni plâtre, on ne fait que bousiller اول دياردە طاش وآلچى موجود اولمديغندن انجق صمانلو بالچق صواسى قوللنلور

Bousillé. *A.* مسيّع — مطيّن *P.* كهگل اندود *T.* بالچق صوالو

BOUSILLEUR. Celui qui travaille au bousillage *A.* سيّاع — بنّاء الطين — سيوخ pl. سياخ — طيّان *P.* كهگلگر — خازه‌گر *T.* بالچق ياپوجيسى — بالچق يوغوريجى

BOUSSOLE. Cadran dont l'aiguille se tourne toujours vers le Nord *A.* بسيطة مقومة الى قطب الشمالى — راهنامج *P.* راهنامهٔ قطبنما *T.* پوصله || Le principal usage de la boussole est sur la mer پوصلەنك اصل استعمالى بحر ايچون موضوعدر Se conduire par la boussole پوصله‌يه اقتدا برله روانه اولمق — پوصله‌يى دليل راه اتخاذ ايدەرك روانه اولمق

BOUT. L'extrémité d'un corps *A.* طرف — غايت pl. غايات *P.* پايان *T.* اوج || Le bout d'un bâton, d'une pique طرف عصا ورمح — دكنك ومزراق اوجى Les deux bouts d'une table سفرەنك ايكى اوجى — سفرەنك غايتينى Le bout du jardin باغچەنك غايتى Il est logé à l'autre bout de la ville شهرك ديگر غايتنده واقع بر محلده اقامت ايدر — شهرك اول بر اوجندەكى يردە مقيمدر Il lui présenta le bout du fusil تفنكك اوجنى كوستردى Appuyer le bout du pistolet sur l'estomac de quelqu'un à bout portant طپانجەنك اوجنى فلانك كوكسنه طيامق — On dit, Le bout des doigts *A.* انملة pl. انامل — بنانة pl. بنان *P.* سر انگشت *T.* پرمق اوجى Le bout du nez *A.* ارنبة pl. ارانب *P.* سر بينى *T.* بورون اوجى Le bout de l'oreille *A.* شحمة الاذن *P.* بناگوش *T.* قولاق يومشغى || Toucher à quelque chose du bout du doigt پرمق اوجيله ياپشمق — بر شيئه رؤس انامل ايله مسّ ايتمك

On dit, Rire du bout des dents, pour dire, s'efforcer de rire *A.* تهانف ـ ارتاك *P.* بى اختيار خنديدن *T.* كوكلسز فرسز كولمك ـ كولمك — Et qu'on sait une chose sur le bout du doigt, pour dire, qu'on la sait parfaitement bien الندہ طوتار كبى مضبوط ومعلوميدر — Et qu'on a un mot sur le bout de la langue فلان لفظ ديلـك اوجنده طولاشور — Et toucher du bout du doigt, pour dire, user de légèreté, ne pas trop appuyer *T.* بر ايشى پرمغك اوجيله طوتمق

On dit, Le bout de la mamelle, Le bout du téton, pour dire, le mamelon *A.* حلمة pl. حلمتان ـ ثؤلول pl. ثاليل *P.* سر پستان ـ دانۂ پستان ـ گذه *T.* ممه تكمه‌سى ـ ممه امزكى || Un enfant qui n'a pas encore pris le bout de la mamelle هنوز حلمۂ ثديه ياپشمامش بر صبى — Et on dit, Cette nourrice n'a pas de bout, pour dire, que sa mamelle n'a pas de bouton saillant مرضعه حلمه‌دن عاريه اولان زن مرضعه — مه‌سك ياپشه‌جق مه امزكى يوق سود آناسى

Bout, se dit aussi d'une petite partie de certaines choses, comme ruban, corde, boudins, cervelas etc. *A.* قطعة pl. قطعات ـ بضعة pl. بضعات *P.* پاره *T.* پارچه

On dit de certaines choses dont les extrémités sont jointes, qu'elles sont bout à bout *A.* متصل الطرفين *P.* كنار بكنار هم آمده *T.* اوجى اوجنه اولاشمش ـ كنارى كنارينه بتشك || Coudre deux toiles bout à bout ايكى قطعه بزى كنارلرينى برى برينه اولاشدره‌رق ديكمك — Et d'un homme qui ne subsiste que difficilement, qu'il a de la peine à joindre les deux bouts ايكى اوجى كوچ ايله بر يره كتورر

On appelle, Le haut bout, la place qui est regardée comme la plus honorable *A.* صدر المجلس *P.* بالاى انجمن *T.* مجلسك اوست يرى Et le bas bout, celle qui est regardée comme l'étant moins *A.* ذيل المجلس *P.* پايين انجمن *T.* مجلسك آلت طرفى || Être au bas bout ذيل مجلسده اولمق Être au haut bout صدر نشين اولمق

On dit figur. de quelqu'un, qu'il n'aura une chose que par le bon bout, pour dire, qu'il ne l'obtiendra qu'à des conditions avantageuses à celui qui la donne فلان كمسنه اوجنده فائده عرض ايتمدكجه فلان شيئى تحصيل ايده‌ميه‌جكى دركار در Ou pour dire, qu'on ne la cédera que par force || Il ne l'aura que par le bon bout اوجنه جبر وزورى كوسترمدكجه تحصيلنه دسترس اوله‌ميه‌جغى دركار در

Bout, se dit aussi, de ce qui garnit l'extérieur de certaines choses *A.* رأس *P.* سر *T.* باش ـ ديپلك || Mettre un bout d'argent à une canne بر عصايه بر رأس سيمين كچورمك ـ سيم ديپلك كچورمك

En parlant des choses qui ont de la durée, il en signifie la fin *A.* آخر ـ ختام *P.* انجام *T.* تكميل ـ صوك || Au bout de l'an سنه آخرنده Le bout de l'année آخر سنه Au bout du terme وعده نك تكميلنده ـ وعده نك ختامنده Ce fermier est au bout de son bail فلان ملتزم در عهده ايلديكى التزامك آخرنده در C'est une affaire dont il ne verra jamais le bout ابداً ختامنى كوره‌ميه‌جكى بر مصلحتدر Il est à peu près au bout de son travail ايشى همان ختامه قريبدر — فلان كشى ايشنك تكميلنه ياقلاشدى — Il se dit aussi, de plusieurs choses qui renferment également l'idée de l'étendue, et celle de la durée || Le bout d'un sermon, d'un discours موعظه نك وكلامك آخرى ـ موعظه نك وكلامك ختامى Il est au bout de son argent مالنك آخرنده در quand il aurait un million d'or, il en trouverait bientôt le bout اون كره يوز بيك آلتونه مالك اولسه بيله تيزالدن تا آخرينه وارنجيه قدر صرف ايدر

Il se dit encore, de la moindre partie de certaines choses *A.* جزء ـ نبذه *P.* پارچه *T.* پارچه || Entendre un bout de messe قدّاس مباركك بر جزئنى استماع ايتمك Je n'ai pu entendre qu'un bout du sermon وعظك يالكز بر نبذه‌سنى استماع ايده بيلدم

Au bout du compte, signifie, tout considéré, après tout *A.* نهاية الامر ـ آخر الامر *P.* انجام كار ـ نهايت كار *T.* صوكنده || Au bout du compte, que lui en peut-il arriver? نهاية الامر حقنده نه واقع اوله بيلور Au bout du compte, il n'a pas trop de tort نهايت كار اولقدر قباحتى يوقدر

À bout. Façon de parler dont on se sert à diverses phrases. Ainsi on dit, Être à bout, pour dire, ne savoir plus que devenir نه ايده‌جكنى ـ اقصى الغايات وله وحيرته كرفتار اولمق بيلمديوب شاشه قالمق Mettre un homme à bout, pour dire, le réduire à ne savoir plus que faire بر كمسنه‌يى قصاراى حدود ناچارى وبيوتيته ايصال ايتدرمك Pousser un homme à bout, pour dire, pousser, mettre sa patience à bout

بر كمسندبى صبره طاقت كتوره‌ميدجك مرتبدلره كتورمك Venir à bout d'un dessein, d'une entreprise, pour dire, réussir dans un dessein موفق اولمق ـ سرمنزل مقصوده واصل اولمق بر ايشى باشه ـ نايل مرام اولمق ـ تحصيل كام ايتمك ـ چيقارمق Venir à bout de faire une chose, pour dire, parvenir à faire une chose, ou à la fin d'une chose بر شيئك اجراسنه ظفرياب اولمق وبر ايشك ختامنه دسترس اولمق

De bout en bout. D'une extrémité à l'autre *A.* من اوّله الى آخره ـ من الرأس الى القدم *P.* سر تا سر *T.* بر باشدن بر باشه قدر ـ باشدن صوكنه قدر || Il m'a conté d'un bout à l'autre tout ce qui s'est passé جريان ايدن احوالى من اوّلها الى آخرها بكا نقل وحكايت ايلدى

BOUTADE. Saillie d'esprit et d'humeur *A.* فلتة pl. فلتات ـ افتلات الطبع *P.* تيز خويى *T.* جلال || Quelle boutade vous prend? نه كوند جلالك ـ سكا نه كوند فلته عارض اولور Il a des boutades جلالى طوتار ـ كثير الفلتات بر آدمدر دائما افتلات جلاللنور ـ بر آدمدر N'agir que par boutade افتلات طبع Composer par boutade طبع ايله عمل ايتمك جلال ايله يازمق ـ ايله انشاى كلام ايتمك C'est une boutade qui lui a pris جلالى طوتدى

BOUTANT. Terme d'Architecture. Il ne se dit qu'en ces mots: Arc-boutant. C'est un pilier qui finit en demi-arc, et qui sert à soutenir une voûte. V. Arc-boutant. — Pilier boutant. C'est un pilier qu'on appuie contre un bâtiment, pour le maintenir, pour le fortifier *A.* عماد *P.* پشتوان *T.* پايندان ـ طياق || Construire des piliers boutants contre un mur ديوار اوزرينه نصب ديوار اوزرينه طياق ياپمق ـ اعمده ايتمك

BOUTE-FEU. Incendiaire *A.* محدث ـ محرّق ـ مسعر الحريق *P.* آتش افكن *T.* قونداقچى ـ قونداق براقيجى || On surprit des boute-feux قونداقچيلر اخذ اولندى — On dit figur. de ceux qui excitent des discordes et des querelles, que ce sont des boute-feux موقد نائره ـ مسعر فتنه اولنلردندر آتش انگيز فتنه وفساد اولان ـ فساد وشقاق اولنلردندر Il a été le boute-feu de la sédition موقد نائره بغى اربابندندر وعصيان وفروزنده آتش عتو وطغيان ايدى C'est un vrai boute-feu صرف قونداقچيدر

Il se dit aussi, d'un bâton dont le bout est garni d'une mèche, pour mettre le feu au canon *T.* فتيل قونداغى

BOUTEILLE Vaisseau propre à contenir des liqueurs *A.* قنينة *P.* صرجه ـ ميناى *T.* مينا بوقال || Bouteille de verre ميناى آبگينه Bouteille de terre طپراق بوقال ـ ميناى سفالين بوقال Bouteille ronde, carrée, plate مستدير الشكل ومربّع الشكل ومصفح Bouteille au vinaigre سركه بوقالى بوقال Le ventre, le cou d'une bouteille بوقالك شكمى وحلقومى Le bouchon d'une bouteille بوقالك طاپه‌سى Coiffer une bouteille بوقالك اغزينى باغلمق

Il se dit aussi, d'une sorte d'ampoule, de vessie pleine d'air, qui se forme sur l'eau *A.* نفاخة ـ حباب *P.* آبسواران *T.* صو قبارجقلرى || La pluie fait des bouteilles en tombant نزول ماء مطر سببيله روى آبه حبابلر پيدا اولور

BOUTEROLLE. La garniture qu'on met au bout d'un fourreau d'épée *A.* سنبك السيف *P.* پرازوانه *T.* قين ديبلكى

BOUTIQUE. Lieu où les marchands étalent et vendent leurs marchandises, et où les artisans travaillent *A.* دكّان pl. دكاكين *P.* كربه *T.* دكّان || Grande boutique دكّان كبير Boutique bien fournie معمور بر دكّان Boutique de chandelier موميجى دكّانى Avoir boutique صاحب دكّان اولمق Garçon de boutique تابع دكّان ـ دكّان اوشاغى — On dit, Se mettre en boutique, ouvrir boutique, pour dire, commencer à faire marchandise اتخاذ دكّان ايتمك ودكّان آچمق Et fermer boutique, pour dire, cesser de faire marchandise سدّ باب دكّان ايله تجارتدن فارغ اولمق ـ دكّانى قپادوب آليش ويرشدن كسلمك — Il se dit aussi, de toutes les marchandises dont une boutique est garnie *A.* اموال موجودة فى الدكّان || Il a engagé toute sa boutique دكّاننده موجود اولان اموالك جملەسنى رهنه قويدى ـ

On appelle, Garde-Boutique, une étoffe qui n'est plus à la mode, et que le marchand garde depuis long temps *T.* دكّانده قالمش باتقين مال

BOUTIQUIER. Celui qui tient boutique *A.* دكّانى *P.* كربه‌دار *T* دكّانجى

BOUTOIR. Instrument des maréchaux *A.* معضدة *P.* سمتراش *T.* سونتراج

BOUTON. Le petit bourgeon que poussent les arbres et les plantes *A.* كمّ pl. كمام *P.* غنچه *T.* غنچه ـ طومورجق || Il y a bien des boutons à ces arbres بو آغاجلرده خيلى غنچه واردر — Et une bube qui vient aux différentes parties du corps V. Bube.

Il signifie aussi, une sorte de petite boucle d'or, d'argent etc. ; servant à attacher ensemble différentes parties d'un habillement A. زر pl. زرور pl. ازرار P. گرهبند - اخکوزه - اخکونه T. تکمه || Bouton d'argent سیم تکمه de diamant الماس - مجوهر تکمه Passer les boutons dans les boutonnières تکمه‌لری ایلکلره تکمه‌لری ایلکلمک - کچورمک

On appelle, Bouton de feu, un bouton de fer rougi au feu dont les chirurgiens et les maréchaux se servent en plusieurs opérations A. حبّة الكيّ P. دانهٔ داغزن T. داغلغی تکمه‌سی

Et bouton-d'or, une fleur d'un très-beau jaune T. ربعیة چیچکی

BOUTON-DE-CAMISOLE. Genre de coquille des mers de l'Afrique. On la nomme aussi, Turban-de-Pharaon. — A. اصابع فرعون - اساك الخراج

BOUTONNER. Pousser des boutons A. اكمام P. غنچه بستن T. غنچه سورمك || Les rosiers commencent à boutonner گل آغاجلری غنچه پیدا ایتمکه باشلادی

Il signifie aussi, Passer les boutons d'un habit dans les boutonnières A. شدّ الازرار - زرّ P. اخکونه‌را بندیدن T. تکمه‌لمك - ایلکلمك -

BOUTONNIER. Celui qui vend des boutons A. بایع الازرار P. اخکونه فروش T. تکمه‌جی

BOUTONNIÈRE. Taillade faite dans un habit, pour y passer les boutons A. عروة - وعلة P. انگوله - انگول T. ایلك

BOUT-SAIGNEUX. Le cou d'un veau ou d'un mouton, tel qu'on le vend dans la boucherie A. عنق العجل - عنق الغنم P. گردن گوسفند - گردن گوساله T. قیون - بوزاغی بوغازی بوغازی

BOUTURE. Branche coupée d'un arbre, et qui, étant plantée en terre, y prend racine A. تغريز pl. تغاريز P. شاخ نشانده T. آناسندن آیرلمش دال فدانی

BOUVERIE. Étable à boeuf A. حظيرة البقر P. نغل گاو T. صغر آغیلی

BOUVIER. Celui qui conduit les boeufs, et qui les garde A. راعی البقار - بقّار P. گاوبان - گوباره - گواره T. صغرتماج

C'est aussi le nom d'une constellation de l'hémisphère boréal A. عوّا P. متراك

BOUVREUIL. Espèce d'oiseau A. بقرة pl. بقور T. مونه قوشی

BOYAU. Intestin A. معا pl. امعا - عصل pl. اعصال P. روده T. بغرسق || Il a les boyaux gangrenés امعاسنده لحم میّت وار در Gros boyau معای کبیر - علثی قبابغرسق Boyaux grêles امعای رقیقه - خرده بغرسقلر - بوفقه بغرسقلر - On appelle, Descente de boyaux, une maladie causée par la rupture du péritoine, qui fait que les boyaux descendent dans les bourses A. نزول الامعا P. فرود آمدی روده T. بغرسق اینمه‌سی

On dit d'un cheval, qu'il a du boyau, pour dire, qu'il a beaucoup de flanc A. فرس ضليع P. اسب سخت پهلو T. قبورغه‌سی قوند آت

On appelle aussi, Boyau, un long conduit de cuir, adapté à une machine pour transmettre l'eau T. خرطوم

BRACELET. Ornement que les femmes portent au bras A. سوار pl. اسورة P. دستوار - دستبند - دست ابرنجن - دستینه - دستوانه T. بلازك || Bracelet de perles درارئ گرانمایه‌دن مصنوع بر قطعه دستبند - انجو بلازك

BRACHIAL. Terme d'Anatomie. Ce qui a rapport au bras A. ذراعی P. بازویی T. قوله متعلّق || Muscle brachial عضلهٔ ذراعیّه - قولده‌کی بالق اتی Artère brachiale حبل الذراع قول سکیرلری - اعصاب ذراعیّه Nerfs brachiaux قول طمری -

BRACHYGRAPHE. Écrivain en notes abrégées A. كاتب الارقام المرخمة

BRACHYGRAPHIE. L'art d'écrire en abrégé A. فنّ الكتابة بالترخيمات

BRACMANE ou BRAMINE. Prêtre Indien A. برهمن pl. براهمة P. برهمن

BRAI. Espèce de goudron ou résine refondue, claire et sèche. Ce brai se nomme, Brai sec A. قطران مذاب يابس T. قال قطران اولمش ویکشمش Si dans la fonte on jette des substances grasses, il s'appelle Brai gras T. یاغلو قطران

BRAILLARD. Qui parle beaucoup, fort haut et mal à propos A. جلبان - بربار P. بلند آواز T. باغرتن - یایغره‌جی

BRAILLER. Parler bien haut et beaucoup A. بربرة - اجلاب P. باواز بلند سخن راندن T. باغرمق - یایغره ایتمك

BRAILLEUR. V. Braillard.

BRAIRE. Il ne se dit que pour signifier le cri de l'âne A. صخير - نهيق P. خر آوازه زدن T. مرکب آکیرمق || Le propre de l'âne est de braire حمارك نهيق ایلمسی خصایص ذاتیّه‌سندندر

BRAISE. Bois réduit en charbons ardents *A.* جمرة pl. جمرات - آتش قوری *T.* زلك - انكشت تفتد - اخكر - لخچه *P.* جمره‌سی || Du bois qui fait de bonne braise یانر كمور - كوز آتش قورنده || اعلا اولور حطب Des poires cuites à la braise پشمش آرمود

BRAISIÈRE. Vaisseau où l'on fait cuire différents mets à la braise *T.* صحن

BRAMER. Il se dit du cri du cerf *A.* بغام - نزاب - بربرة *P.* آهو آوازیدن *T.* كیك ملدمك || Le cerf brame, quand il est en rut كیك قسمی حال نزاده اولنجه نزاب ایدر

BRANCARD. Sorte de voiture *A.* نعش *P.* تخت روان *T.* تختروان

BRANCHE. Le bois que pousse le tronc d'un arbre *A.* غصن pl. اغصان - شجن pl. شجون - فنن pl. افانین *P.* شاخ - فاخ *T.* دال || Grosse branche غصن كبیر - ایری دال Cet arbre étend ses branches bien loin بو آغاج افانین واغصانی مسافهٔ بعیده‌یه مد ایدر pousse ses branches toutes droites دالاریني طوغربلغنه اوزادر Une branche de laurier دفنه آغاجی دالی - On appelle figur., Branches, les différentes parties d'une affaire, d'une entreprise, les différents objets d'une science *A.* فرع pl. فروعات pl. فروع - شجن pl. شجون - شعبة pl. شعب pl. شعاب *P.* شاخ *T.* دال بوداق || Ce commerce a bien des branches بو نوع تجارتك شعب وفروعاتی عدیده‌سی وار در Les différentes branches des Mathématiques, de la Physique, de la Métallurgie, de l'Anatomie علوم ریاضیه‌نك وحكمت طبیعیه‌نك وعلم معدنیاتك وفن تشریحك فروعات عدیدهٔ مختلفه‌سی Cette affaire, cette question a plusieurs branches فلان بحثك وفلان مصلحتك فروعات عدیده‌سی وار در

On dit, Se prendre, S'attacher aux branches, pour dire, s'attacher aux circonstances inutiles d'une chose dont on néglige le fond - اصل ماده‌یی آره‌یوب فروعاتنه یاپشمق On dit proverb. d'un homme qui, au lieu d'approfondir les matières, passe légèrement d'un sujet à l'autre, qu'il saute de branche en branche دالدن داله قونر - On dit aussi, Il vaut mieux se tenir au gros de l'arbre qu'aux branches, pour dire, qu'il vaut mieux s'attacher à celui qui a l'autorité supérieure, qu'à celui qui n'a qu'une autorité subalterne آغاجك دالنه یاپشمقدن ایسه اوجسنه یاپشمق یكدر

On appelle, Branches, dans l'Anatomie, les petites veines et les petites artères qui tiennent aux grosses veines et artères *A.* فروع الشرایین || Les branches qui sortent du tronc de la veine-cave وتیندن منشعب اولان فروعات

En termes de Généalogie, on appelle figur. Branches, les familles différentes qui sortent d'une même tige || La Branche de Bourbon شجن شجرهٔ آل بوربون Il a fait une nouvelle branche فلان كمسنه شجرهٔ نسل ونسبنك بر شعبهٔ جدیده‌سی اولمش اولدی Il est la tige d'une telle branche فلان شعبهٔ شجن نسلك ارومهٔ اصلیه‌سیدر Il est l'aîné de sa branche شجرهٔ نسبنك ولد كبیریدر - On dit aussi, Branche de commerce, pour dire, un objet particulier de commerce *T.* تجارتك بر شعبه‌سی

Il se dit aussi de diverses autres choses. Ainsi on appelle Branches, les deux parties du bois d'un cerf *A.* افنان الروق الظبی *P.* شاخ آهو - شغ *T.* كیك بوینوزی دالی - Et les deux pièces de fer qui tiennent au mors du cheval, et où la bride est attachée *A.* حكمة اللجام pl. حكمتان اللجام *P.* بازوی لگام *T.* گم قولی - On dit aussi, Un chandelier à plusieurs branches, pour dire, un chandelier d'où il sort plusieurs rameaux شمعدان كثیر الاغصان - قوللری چوق شمعدان

BRANCHE-URSINE. V. Acanthe.

BRANCHER. Pendre un voleur sur un arbre *A.* صلب *P.* بردار كردن *T.* آصمق - آصدرمق

Il se dit aussi, des oiseaux qui se perchent sur des branches d'arbre *A.* استطام *P.* بر شاخ نشستن *T.* دال اوزرنده قونمق || Cette perdrix branche بو ككلك استطام ایدر - دال اوزرنده قونمشدر

Branché. *A.* مستطم *P.* بر شاخ نشسته *T.* دال اوزرنده قونمش

BRANCHIES. Les ouïes des poissons *A.* آذان السمك *P.* گوشهای ماهی *T.* بالغك قولاقلری

BRANCHU. Qui a beaucoup de branches *A.* شجرة مغیال - شجر كثیر - شجرة ملتفة الافنان - شجرة فنوا - شجرة فنار *P.* درخت بسیار شاخ - درخت شاخ بر شاخ - الاغصان *T.* دالی بوداغی گور آغاج درخت پر شاخ

BRANDE. Les bûcherons appellent, Brandes, les menues bran-

ches des arbres *A.* قضيب pl. قضايب *P.* شاخ باريك *T.* چالی - اينجه دال - اوفاق دال

BRANDILLEMENT. Mouvement qu'on se donne en se brandillant *A.* خطران - رفلان *P.* جنبش *T.* اوينايش - صالنش

BRANDILLER. Mouvoir de-çà et de-là *A.* خطر - ارفال *P.* جنبانيدن *T.* اويناتمق - صاللمق || Brandiller les bras ارفال اللرى اويناتمق - اللرى صاللمق - ايادى ايتمك

SE BRANDILLER. Se mouvoir, s'agiter en l'air par le moyen d'une corde ou de quelqu'autre machine *A.* تذبذب - انديال *P.* جنبيدن *T.* صاللنمق

BRANDILLOIRE. V. Balançoire.

BRANDIR. Branler en sa main une branche, une hallebarde etc., comme si on se préparait à frapper de la pointe *A.* خطر - اجالة - تهزيز - هز *P.* جنبانيدن *T.* اويناتمق || Il brandissait une pique en sa main مزراغى النده خطر ونهز يز ايتدريكده مزراغى النده اوينادر ايدى - ايدى

BRANDON. Espèce de flambeau fait avec de la paille tortillée *A.* مشعلة pl. مشاعل *P.* مشعله *T.* مشاله

Il se dit aussi, des corps enflammés qui s'élèvent d'un incendie *A.* جذوة pl. جذوات - جذاء - جذمة pl. جذمات *P.* آتشلو كوسكو *T.* تنوراشوب || Le vent poussait des brandons qui portaient par tout l'incendie هبوب ايدن ريح شديدك اطاره ايتدرديكى جذوات پر تف وتاب تقريبيله طرف طرف احداث حريق اولنور ايدى — On dit figur., Les brandons de la discorde جذوات عدوان وشقاق Cet écrit est un brandon de guerre civile بورساله درون ملكده اشعال نائرهٔ حرب وقتالى موجب اولدجق بر جذوهٔ آتش افروز در Jeter le brandon de la discorde parmi les citoyens ابناى بلد ايچنه القاى جذوهٔ شقاق ونفاق ايتمك

BRANLANT. Qui branle *A.* نقاض - مرجف *P.* جنبان - جنبيده *T.* صرصليجى - صالنيجى || Avoir les jambes branlantes آياق صرصيلور اولمق - نغضان رجلينه مبتلا اولمق — Tête branlante *A.* رأس متنزنز *P.* سر جنبان *T.* صاللنور باش — On dit figur. de quelqu'un, ou de quelque chose de mal assuré, et qui paraît près de tomber, C'est un château branlant بناسى متزلزل بر عمارت نا پايدار - بو بر بناى متزلزلدر خرابه مشرف بر بنيهٔ متزلزل الاساسدر - در

BRANLE. Agitation de ce qui est remué, tantôt d'un côté, tantôt de l'autre *A.* قلقلة - نغضان - زلزال - رجفان *P.* لرزش *T.* اوينايش - صرصلش || Le branle du carrosse lui fait du mal هنطوك رجفانى كندويه ايراث ضرر ايدر Cela a un grand branle فلان شيئك رجفان شديدى وار در

Il signifie aussi, première impulsion donnée à une chose *A* هزهزة *P.* جنبش *T.* ديرنش || Suivre le branle général خلقك ديرنشنه اويو ويرمك - عامّهيه تبعيّت ايتمك

On dit figur., Être en branle, pour dire, commencer à être en mouvement, pour faire quelque chose *A.* ابتدار الى الحركة - مباشرت الى الحركة *P.* بجنبش آمدن *T.* يرندن اوينامق || Cet homme est paresseux, mais quand il est une fois en branle, il en fait plus qu'un autre فلان كمسنه ذاتنده تنبل بر ادمدر انجق بر كرّه حركتده ابتدار ايدنجه سائردن انجق بر كرّه يرندن اوينايجق اولور - زياده ايش كورر ايسه آخرك ايده‌ميه‌جكنى ايدر

Et donner le branle aux autres, pour dire, les mettre en train d'agir سائرلرك تحريك اقدام سعى واقداملرينه مبادرت ايتمك — Et donner le branle à une affaire, pour dire, la mettre en mouvement بر مصلحتى دورتوب - بر مصلحتى يورتمك - يورتمك — Il se dit aussi, d'une espèce de lit suspendu dont on se sert dans les vaisseaux *A.* فراش معلّق *P.* بستر آويزان *T.* آصمه يتاق

BRANLEMEMT. Mouvement de ce qui branle *A.* ترترة - نلتلة - رجيف - رجفان *P.* جنبش *T.* صرصلش || Le branlement d'un carrosse عربه‌نك - هنطوك رجفانى - رجيف هنطو - صرصلشى — Branlement de tête *A.* نزنزة *P.* جنبش سر *T.* باش صرصلشى - باش صاللانشى

BRANLER. Agiter, remuer *A.* تحريك *P.* جنبانيدن *T.* صاللمق || Branler les bras, les jambes تحريك ايادى وتحريك سرجنبان - Branler la tête تحريك رأس ايتمك رجلين باش صاللمق - اولمق

Et être agité, pencher de côté et d'autre *A.* ارتجاف - تترتر - تزلزل *P.* لرزيدن *T.* اوينامق - صرصلمق || Tout le plancher branle دوشمه - دوشمه‌نك مجموعى تزلزل ايدر Les dents lui branlent ديشلرى اوينار بستون صرصلور — On dit, La tête branle à quelqu'un باشى صاللنور - باشى متنزنزدر

Il s'emploie aussi en d'autres phrases, où il a diverses significations. Ainsi on dit: Ne branlez pas de là اول محلّدن

اول یردن قملدانمده ـ ترقمز ایتمه — Et figur., Les enfans n'osaient branler devant leur père اولاد پدرلری حضورنده ارتمازه پدرلری حضورنده قملدانمغه ـ جسارت ایده‌مزلر ایدی جسارت ایده‌مزلر ایدی

BRAQUE ou BRAC. Espèce de chien de chasse *A.* ثمشم *P.* زاغر *T.* یوزه

BRAQUEMENT. L'action de braquer, et l'état de ce qui est braqué *A.* انعطاف ـ انصراف ـ توجه *P.* وا گردش *T.* دونمه ـ دوندرمه ـ چویرلمه ـ چویرلش || Le braquement du carrosse عربه‌نك چویرلمسی ـ عربه‌نك انعطافی Le braquement du canon طوبك دوندرلمسی

BRAQUER. Tourner et présenter une chose d'un côté ou d'un autre *A.* صرف ـ عطف ـ توجیه *P.* گردانیدن ـ وا گردیدن *T.* دوندرمك ـ چویرمك || Braquer un carrosse منطوی عربه‌یی دوندرمك ـ عطف وتوجیه ایتمك Braquer le canon contre les ennemis طوبی دشمن طرفنه صرف وتوجیه طوبی اعدا اوزرینه دوندرمك ـ ایتمك — On dit figur., qu'un homme est braqué au sujet d'une affaire, contre une affaire, pour dire, qu'il est prévenu فلان مصلحته عقلی صاردی

BRAS. Partie du corps qui tient à l'épaule *A.* عضد pl. اعضاد *P.* بازو ـ ارش *T.* قول — Les mots *A.* ید *P.* ذراع ـ ساعد ـ دست *T.* ال qui signifient, Main, s'emploient par extension dans la signification de Bras || Bras droit *A.* ید ـ عضد ایمن ـ صاغ قول *T.* دست راست ـ بازوی راست *P.* یمنا Bras gauche *A.* عضد ایسر *P.* چپ بازوی *T.* صاغ ال ساعد قوی الاقتدار ـ ساعد قوی Bras fort *A.* صول قول *P.* بازوی زورمند *T.* قوتلو قول Bras nerveux *A.* ساعد کثیر الاعصاب *P.* بازوی پیناك *T.* سکیرلو قول La force du bras *A.* قوت الساعد *P.* زور بازو *T.* قولك کوجی Lever, hausser le bras *A.* ترفیع الید ـ رفع الید *P.* دست برافراشتن *T.* الی قالدرمق Étendre le bras *A.* تمدید الید ـ بسط الید *P.* دست گستریدن *T.* ال اوزاتمق Être blessé au bras مجروح الید اولمق ـ قول یاره‌لو اولمق Avoir le bras rompu منکسر الید قول قیریق اولمق ـ بازوشکسته اولمق ـ اولمق Avoir le bras démis منفك الید اولمق ـ الی چیقمش اولمق Moulin à bras *P.* دستاس *T.* ال دکرمانی Civière à bras *T.* ال دسکره‌سی Couper, rompre bras et jambes à quelqu'un بر کمسنه‌نك النی آیاغنی کسمك ـ النی آیاغنی قیرمق — Dans les phrases suivantes, on exprime le mot Bras par les mots *A.* حضن pl. احضان ـ حجر *P.* آغوش *T.* قوجاق ـ قولتوق || Elle portait un enfant sur ses bras قوجاغنده بر چوجوق کوتورر ـ بر صبی احضان ایدر ایدی Porter un paquet sous le bras قوجاغنده بر بوغچه ایدی قولتوقده بر بوغچه کوتورمك ـ کوتورمك Ils s'embrassèrent bras dessus bras dessous بری برلرینه بسط احضان اشتیاق ایله معانقه ایلدیلر

On dit, Avoir les bras retroussés, pour dire, avoir la manche retroussée, de manière que le bras paraisse à nu *T.* تشمیر مشمر الاکمام اولمق ـ مشمر الساعد اولمق ـ ساعد ایتمك قوللری صیغدیوب ـ قوللری صیغدمق ـ بر جیده آستین اولمق ـ آچیق قویمق

On dit, À tour de bras, pour dire, de toute sa force *T.* وار قوتی بازوبه کتوره‌رك — Et qu'un homme ne vit que de ses bras کد یمین وعرق ـ فلان کشی عمل یدیله تعیش ایدر جبینی ایله تعیش ایدر — Et figur., Demeurer les bras croisés, pour dire, demeurer sans rien faire مقفل الایادی اولمدرق مقفل الایادی اولدرق منقطع عن ـ عملدن فارغ اولمق دست بسته فراغ اولدرق استادهٔ مقام ـ العمل طورمق الی باغلو طورمق ـ بیکاری اولمق

On dit aussi d'un juge qui retranche à quelqu'un beaucoup de ses droits, qu'il lui coupe bras et jambes *T.* قولنی قنادینی کسر || Cette sentence arbitraire nous a coupé bras et jambes استبداد رأی ایله اصدار اولنان بو کونه حکم قولمزی قنادمزی کسدی Cet examinateur, par les retranchemens qu'il a faits à cet ouvrage, a coupé bras et jambes à l'auteur بو ممیز فلان تألیفده ایتدیکی تنقیحات ایله مؤلفك قولنی قنادینی کشمش اولدی Cette nouvelle nous coupe bras et jambes بو خبر قولمزی قنادمزی کسر — Et se jeter entre les bras de quelqu'un, pour dire, se mettre sous sa protection بر کمسنه‌نك زیر جناح حمایتنه ـ حجر حمایتنه احتجار ایتمك حضن حفظ وحمایتنه تسلیم نفس ایتمك ـ التجا ایتمك ـ بر کمسنه‌یه دخیل دوشمك || Se voyant persécuté de tous côtés, il se jeta entre les bras d'un tel هرطرفدن علیهنه هجوم اولندیغن کورنجه فلانك زیر جناح حمایتنه التجا ایلدی فلانك زیرجناح حمایتنده اتخاذ ملجا وپناه ایلدی — Se jeter entre les bras de Dieu نفسنی باری تعالینك ید قدرتنه تسلیم ایتمك

On dit, qu'un médecin a tiré un homme d'entre les bras de la mort فلان طبيب فلان كمسنديى پنچهٔ سختگير مماتدن تخليص ايتدردى — Et recevoir quelqu'un à bras ouverts, pour dire, le recevoir avec grande joie بر كمسنديى حضن حسن بر كمسنديه بسط حضن التفات ايله ـ قبولده تلقى ايتمك قبولنده عرض اشتياق ايتمك

On dit aussi, qu'un homme tend les bras à un autre, pour dire, qu'il est prêt à le recevoir, à lui donner sa protection *T.* مدّ ايادئ لطف وحمايت ايتمك ‖ Ce fils a fait de grandes fautes, mais son père l'invite au repentir, et lui tend les bras فلان ولد ارتكاب خطاياى عظيمه ايله متّهم اولمشيكن پدرى طريقهٔ پشيمانى وندامته دعوت برله حقنه مدّ ايادئ لطف وحمايت ايدر

On dit figur. et proverb. Avoir quelqu'un sur les bras, pour dire, en être chargé ou importuné *T.* فلان كشى بر كمسنه نك دوش طاقت واستطاعتنده بار گران اولمق ‖ Cette pauvre veuve a cinq enfans sur les bras بو دردمند دول قارينك دوش استطاعتنده بش نفر اولادك بارى واردر ‖ Cet homme-là est sur mes bras, il faut que je le nourrisse فلان كشى محوّل دوش اهتمامم اولديغندن انفاقنه محتاجم

Bras, se prend aussi figur. pour Puissance *A.* يد القدرة *P.* زور بازو *T.* قول قوتى ‖ Le bras de Dieu n'est pas raccourci جناب ربّ العالمينك يد قدرتى شائبهٔ اقتصاردن منزهدر — On dit de quelqu'un, qu'il a les bras longs, pour dire, que son pouvoir, son crédit s'étend bien loin *A.* صاحب اليد الطولى *P.* دست توانايى اش دراز *T.* الى اوزون

Il se prend figur. pour Vaillance et exploits militaires *A.* ايادى *P.* باطشهٔ قهّارة ـ پنچهٔ سختگير دشمن ـ زور بازوى زبردستى *T.* الك زورى ‖ Tout cède à l'effort de son bras ايادئ شكن باطشهٔ قهّاره سندن هيچ بر شئ ايچون خلاص ونجات زور بازوى زبردستى وقهرينه هر شئ سر فرو ايدر ـ يوقدر — On dit aussi figur., qu'un homme est le bras droit d'un autre, pour dire, qu'il est le principal instrument dont il se sert en toutes choses *A.* يد يمنا *P.* دست راست *T.* صاغ ال ‖ Il est le bras droit d'un tel فلانك يد يمناسيدر ـ يد يمناسى صاغ الى مقامنده در ـ مثابه سنده در

Il se dit aussi, d'un canal ou d'une rivière qui se sépare en deux, en trois *A.* شعبة pl. شعاب *P.* شاخ *T.* قول ‖ Le Danube se sépare en plusieurs bras طونه نهرى برقاچ شعبه لره بر قاچ قول اولور ـ منقسم اولور — Bras de mer, se dit d'une partie de la mer qui passe entre deux terres *A.* رجل البحر *P.* بغلچهٔ دريا *T.* دكز قولتغى

On appelle, Chaise à bras, un fauteuil aux deux côtés duquel il y a de quoi s'appuyer les bras *A.* طارقة ذات الاعضاد *P.* بازو دار *T.* صندليّهٔ صندلى قوللى

À bras, signifie, à force de bras *A.* بكدّ الايادى *P.* با زور دست *T.* ال قوتيله ‖ Faire monter le canon à bras طوپى كدّ ايادى ايله قورمق

BRASER. Joindre deux morceaux de fer ensemble avec une certaine soudure *A.* الصاق باللحم ـ الزاز باللحم *P.* بالهم لهم *T.* كفشير زدن ـ با كفشير بهم پيوستن ـ بهم پيوستن لحيملتمك ـ ايله بتشدرمك ‖ Ce canon de fusil a été mal brasé, il faut le rebraser بو تفنككك قونداغى لايقى اوزره لحيملنمش اولمديغندن تكرار لحيملنمكه محتاجدر

Brasé. *A.* ملحوم *P.* كفشير زده *T.* لحيملنمش

BRASIER. Feu de charbons ardents *A.* سعير ـ فَئيد *P.* انكشت *T.* آتش قورى آتشناك ‖ Brasier ardent *A.* سعير شديد *P.* الالتهاب *T.* كسكين آتش تيز سوز انكشت ـ اخكر تفيده آتش قورى

Il se dit aussi, d'une espèce de grand bassin de métal où l'on met de la braise, pour échauffer une chambre *A.* مسعر *P.* منقله ـ آتشدان ـ لكن ـ انكشتدان *T.* منقال — On dit figur., d'un homme qui a une fièvre ardente, que c'est un brasier que son corps بدنى بر منقل پر آتش كبيدر

BRASILLER. Faire griller sur la braise *A.* تفئيد *P.* براخكر پختن *T.* آتش قورى اوزرنده پشورمك

Brasillé. *A.* مفئد *P.* بر اختر پخته *T.* آتش قورى اوزرنده پشمش

BRASSARD. La partie de l'armure qui couvre le bras d'un gendarme *A.* معضاد pl. معاضيد ـ دملوج pl. دماليج *P.* بازو بند ـ ساعد آهنين ـ دستوانه *T.* قولچاق

BRASSE. Mesure de la longueur de deux bras étendus *A.* باع — ابواع *P.* بازه *T.* قولاج ‖ Vingt brasses de corde يكرمى قولاج ايپ

BRASSÉE. Autant qu'on peut contenir entre ses bras *A.* شمل *P.* يك بازه *T.* قوجاقلق ‖ Une brassée de bois بر قوجاقلق الحطب

اوطون Emporter à brassées قوجاقلق قوجاقلق آلوب كوتورمك

BRASSER. Remuer les liquides à force de bras *A.* تحريك – ترجيج *P.* جنبانيدن *T.* چالقمق – اويناتمق || Il faut brasser tout cela بونلرك جملەسنى برابرجە چالقملو در Brasser de l'or et de l'argent fondus dans le creuset ذوب اولنمش زر وسيمى پوته ايچنده ترجيج ايتمك

BRASSER de la bière, signifie, faire de la bière *A.* تنبيذ الشعيرية – الجعة *P.* آب جو پرداختن *T.* آرپه صويى ياپمق – Et brasser du cidre *A.* تنبيذ الفواكه *T.* داردنك ياپمق – Figur. Tramer, négocier secrètement. Il ne se dit qu'en mauvaise part || Brasser une trahison خيانت قورمق Brasser quelque chose contre l'État دولت عليهنه بر كونه فساد قورمق

BRASSÉ. *A.* مرجوج *P.* جنبانيده *T.* چالقلنمش

BRASSERIE. Le lieu où l'on brasse de la bière *A.* دارالاعمال الجعة *P.* كارگاه آب جو *T.* آرپه صويى كارخانەسى

BRASSEUR. Celui qui brasse de la bière *A.* منبّذ الشعيرية *P.* آب جو پرداز *T.* آرپه صويى ياپان

BRASSIAGE. Mesurage à la brasse *A.* تبوّع – بوع *P.* بيازه پيمودن *T.* قولاجامه – قولاج ايله اولچمه

BRASSIÈRES. Espèce de petite camisole *A.* محجول *P.* نيمتنه *T.* زيبون

BRAVACHE. Faux brave *A.* متشجّع *P.* بادبروت *T.* قبا دايى

BRAVADE. Action, parole, manière par laquelle on brave quelqu'un *A.* عدم المحابات *P.* بى پروايى *T.* صايمقسزلق || Il lui a fait une bravade فلانه بر كونه عدم محابات بر كونه بى پروالق صورتنى كوستردى – طوربنى اظهار ايلدى Il pensait m'étonner par ses bravades اظهار ايلديكى صايمقسزلق وضعلريله بكا ايراث وله وحيرت ايدەجكنى ظنّ ايتمشيدى

BRAVE. Qui a beaucoup de valeur, beaucoup de courage *A.* شجيع pl. شجاع pl. شجعان – نجيد – بطّال pl. ابطال – اهل الجلادة – اهل الصرامة – جليد الطبع – صارم المزاج pl. ارباب الصرامة والجلادة *P.* دلير – دلاور – شيرمرد – بهادر – سرباز – پردل – جگردار *T.* يكت – يوركلو || Brave soldat شجيع وبهادر بر نفر جنكجى || Il est brave comme l'épée qu'il porte حامل اولديغى سيف قاطع كبى صاحب صرامت وجلادتدر || Il n'est brave qu'en paroles ياالكز قولاً يكتلكى ياالكز دلده در – ولساناً عرض شجاعت ايدر – شجاعتى انجق لفظى مراد در Tous nos braves se signalèrent en cette occasion بو وقعەدە عسكرمزك بالجمله شجعانى ودلاورانى تحصيل نام فراوان ومشار اليهم بالبنان اولمشلر ابطال وسربازانك مجموعى اثبات شجاعت وجلادت ايتمشلر در || Il fait le brave, et ne l'est pas ذاتنده شجيع – در ذاتنده مايۀ دليرى يوغيكن بهادر فروشلق – دكل متشجعدر – يكت دكل ايكن يكتلك تاسلر – Il se prend aussi dans un sens odieux || Il a toujours des braves à sa suite, pour dire, des gens déterminés à tout faire دائما معيتنده كوزينى بوداقدن صاقنمدرمز همپالرى وار در

Il signifie aussi, honnête *A.* اديب pl. ادبا *P.* خردك *T.* اهل عرض

BRAVEMENT. Vaillamment *A.* بالشجاعة – بالجلادة – بالصرامة – شجيعانه – دلاورانه – سربازانه – شيرمردانه – دليرانه *P.* جلادتكارانه *T.* يكتجەسنه || Il monta bravement à l'assaut قلعەنك اوزرينه مردانه وشجيعانه اقتحام ايلدى

Il signifie aussi, habilement, adroitement *A.* بالمهارة *P.* استادانه *T.* استادجەسنه || Il s'est acquitté bravement de sa commission مأموريتنى مهارت تامّه ايله اجرا ايلدى || Il s'est tiré bravement de cet embarras بو غائلەدن استادانه قورتلمش اولدى

BRAVER. Morguer, regarder avec hauteur *A.* اظهار الجبروت *P.* زبردستى نمودن – سر بلندى نمودن *T.* آورد كوسترمك – كندو طفره كوسترمك || Il l'alla braver jusque chez lui خانەسنه قدر واروب اظهار جبروته ابتدار ايلدى Est-ce pour me braver, ce que vous en faites? ايتديككز فعلى بكا آورد كوسترمك ايچونمى ايدەيورسك – On dit, Braver les dangers, Braver la mort *A.* استحقار الخطر – استخساس النفس – استبسال النفس *P.* بى باكى – بى باكى نمودن – بى باكى داشتن *T.* قورقوب صاقنمامق – كوز بيلماسق || Il brave tous les dangers جميع مخاوف وتهالكى استحقار ايدر – جميع مخاوف ومهالكه استبسال نفس ايدر – مخاطرەلو خوف هلاكى شيلردن اصلا كوزى بيلماز || Il brave la mort اولوم قورقوسندن صاقنمز – استخساس ايدر

BRAVO. Terme d'applaudissement *A.* بخٍ بخٍ – حبّذا *P.* زهى – آفرين – په په *T.* خوشا – شاد باش – آفرين –

BRAVOURE. Valeur éclatante *A.* بسالت – صرامت – حماست *P.* جلادت – نجدت – شجاعت – دلاورى – شيرمردى – ارباب سربازى *T.* يكتلك || Je sais qu'il a de la bravoure مايۀ بسالت – حماست وشجاعتدن اولديغى معلومدر

جلادت - وصرامت طبعنده مركوز اولديغنه وقوفم وار در طبع ايله مجبول ايدوكنى بيلورم Il a fait paraître sa bravoure en toute occasion شجاعت مجبولهسنى هر حالده اثبات ايلدى — Il signifie aussi, au pluriel, les actions de valeur || Il raconte ses bravoures à tout moment هرآن وهردقيقه هرانده شجاعتى حكايدلرينى نقل ايدر - شجاعتى نقل ايدر

BRAYER. Bandage pour ceux qui sont sujets aux descentes de boyau *A.* لفافة الفتق *P.* بند بادخايه *T.* فاسيق باغى || Porter un brayer لفافهٔ فتق ايله باغلو اولمق Faiseur de brayers طشاقچى

BRAYER. Enduire de brai un vaisseau *A.* دمّ السفينة بالقطران *P.* كمى يى باغلو قطران ايله باغلمق *T.* بر كشتى كتران زدن

BRAYETTE. La fente de devant d'un haut-de-chausse *A.* تفرجة - مفتق *T.* يرتماج

BREBIS. La femelle du bélier *A.* غنم pl. اغنام - نعجة pl. نعاج pl. نعجات - ضائنة pl. ضوائن *P.* گوسفند ماده *T.* ماريه - ديشى قيون || Lait de brebis *A.* لبن غنم *P.* شير گوسفند *T.* قيون سودى Toison de brebis *A.* صوف غنم *P.* پشم گوسفند *T.* قيون يپاغيسى - قيون يوكى Troupeau de brebis *A.* قطيع الاغنام *P.* رمهٔ گوسفندان *T.* قيون سوريسى Mener paître les brebis *A.* رعى الاغنام *P.* جرايدن گوسفندان *T.* قيون اوتلارمق

On dit proverb., en parlant d'une personne qu'on craint qui ne corrompe les autres par son mauvais exemple, que c'est une brebis galeuse qu'il faut séparer du troupeau سورى ايچندن چيقارلهجق اويوزلى بر قيوندر

Dans le langage de l'Écriture, il signifie, un chrétien, en tant qu'il est sous la conduite de son pasteur *A.* ربيض pl. ربضاء || Le bon pasteur donne son âme pour ses brebis راعئ صالح زير ادارهسنده بولنان رضا اوغورينه فداى جان ايدر Le bon pasteur va chercher la brebis égarée, pour la ramener au troupeau راعئ صادق ربيض ضالدينى مربض اصليسنه ارجاع ايچون تفقدى امرينه اهتمام ايدر

BRÈCHE. Ouverture faite à ce qui sert de clôture, comme muraille ou autre *A.* خلل - فرج pl. فرجة - ثلمة *P.* رخنه - فرجهٔ - ثلمهٔ عظيمه *T.* كدك - شكاف - اهون || Grande brèche پيدا La brèche est praticable, on peut aller à l'assaut واسعه اولنان ثلمهنك محلّى سهل المرور اولديغندن همان

بر رخنه آچمق Faire une brèche يوروبشه واردق ممكندر Réparer une brèche آچيلان ثلمهيى سدّ ايتمك Le canon avait fait brèche à la muraille آتيلان طوبلردن قلعه ديوارى ضرب طوب ايله قلعه ديوارنده - رخنه دار وخللپذير اولدى ثلمهٔ ديوار رخنه آچلدى Planter un drapeau sur la brèche اوزرينه بيراق ديكمك Entrer par la brèche dans une ville آچيلان رخنه يولندن بلده ايچنه دخول ايتمك — Battre en brèche. C'est battre une muraille avec du canon, pour y faire brèche احداث ثلمه ايچون قلعه ديوارى اوزرينه قلعه ديوارينى كدمك ايچون - امطار طوب وگلّه ايتمك اوزرينه طوب وگلّه ياغدرمق — Il se dit aussi de plusieurs autres choses : Faire une brèche à un couteau *A.* تثليم السكّين - تفليل السكّين *P.* كفتن كارد *T.* بچاغى كدمك On a abattu cent arpens de bois dans cette forêt ; c'est une grande brèche بو اورمانده يوز دونم مقدارى آغاجلر قطع اولنمغين بر رخنهٔ عظيمه پيدا اولدى

Figur. Le tort, le dommage qui s'est fait à quelque chose *A.* كسر - خلل - فل *P.* شكست - رخنه *T.* سكته || C'est une brèche à l'honneur زجاجهٔ عرض وناموسه بر نوع فلّ ورخنه در Cela fait brèche à sa fortune قوّت ماليهسنه ايراث كسرورخنه ايدر Réparer les brèches de sa fortune قوّت ماليهسنه عارض اولمش فلول ورخنهلرى ترميم واصلاح ايتمك Brèche aux immunités, aux priviléges d'une nation بر ملّتك شروط معافيّت وامتيازاتنه عارض اولان كسر وخلل

BRÈCHE-DENT. Qui a perdu quelqu'une des dents de devant *A.* اثرم - اقصم الثنيّة - اقصم - ادقم *P.* دندان پيشين شكسته *T.* اوكت ديشى دوشوك - اوكت ديشى صينق || Cet homme est brèche-dent فلان كشى اثرمدر

BRECHET. L'extrémité inférieure de la partie de la poitrine où aboutissent les côtes *A.* قعر الصدر *P.* بن سينه *T.* كوكس آلتى || Avoir mal au brechet قعر صدرده وجع اولمق

BREDOUILLEMENT. Action de bredouiller *A.* جمجمة - ثغثغة *P.* كنده زبانى *T.* كوهلمه

BREDOUILLER. Parler d'une manière mal articulée et peu distincte *A.* تثغثغ - تجمجم *P.* كنده زبانى كردن *T.* سوزى كوهليدرك سويلمك || On n'entend rien de ce qu'il dit, il ne fait que bredouiller تثغثغدن خالى اولمديغى تقريبيله نه كوهليورسك كلامى بردرلو فهم اولنمز Que bredouillez-vous là?

BREDOUILLEUR. Celui qui bredouille *A.* تغتاغ *P.* کلته زبان *T.* سوزی کودلر || On n'entend point ce qu'il dit, c'est un bredouilleur کلته زبان بر آدم اولمغله لساندن هیچ بر سوز آکلاشلمیور

BREF. Court, de peu de durée, de peu d'étendue *A.* قاصر ـ قصیر ـ مختصر *P.* کوته *T.* قصه || Le temps que vous me donnez est bien bref ویردیککز مهلت بغایت قصه در Cet homme est bref dans ses décisions فلان کشی کافهٔ عزایم وتصمیماتنده اختصاره مایل بر آدمدر

Le féminin Brève n'est guère usité qu'en parlant d'une syllabe, pour dire, qu'on la prononce rapidement *A.* مقصور || La première syllabe d'un tel mot est brève, et la seconde, longue فلان لفظک جزء اوّلی مقصور وجزء ثانیسی ممدود در Les brèves et les longues sont très marquées en Grec et en Latin لسان یونانی ولاتینده حروف مقصوره وممدوده نک مخرجی بغایت مصرّحدر

Bref, est aussi adverbe. En peu de mots *A.* خلاصة ـ الحاصل *T.* حاصل سخن ـ انجام سخن *P.* نتیجة الکلام ـ الکلام سوزک قصه سی ـ حاصلی || Je vous ai déjà dit que cela ne se peut, que cela ne se doit pas, bref je ne le veux pas فلان شی بویله اولمق ممکن اولمدیغنی وبویله اولمق اقتضا ایتمدیکنی طرفکه بیان ایتمشیدم خلاصهٔ کلام عندمده سوزک قصه سی بو وجهله اولمسنه رضام یوقدر ـ مرضی دکلدر — On dit, Parler bref, pour dire, avoir une prononciation trop prompte, trop précipitée *A.* تکلّم بسرعة اللسان *P.* چاپکز بانی نمودن *T.* چابک سویلمک

Bref. Lettre du Pape *T.* ریم پاپا طرفندن ویریلان رؤس | Il a reçu un bref du Pape ریم پاپا طرفندن بر قطعه رؤس تحصیل ایلدی Le secrétaire des brefs رؤس قلمی سر خلیفه سی

BRÉHAIGNE. Il se dit des femelles des animaux qui sont stériles *A.* عاقر pl. عقر *P.* نسترون *T.* قسیر

BRELANDER. Jouer continuellement à quelque jeu de cartes que ce soit *A.* مداومت الی المقامرة *P.* بقمار ورزش دائمی کردن *T.* قمار بازلغه دوشکون اولمق ـ قمار بازلغه مبتلا اولمق

BRELANDIER. Qui joue continuellement aux cartes *A.* مداوم فی المقامرة ـ مقامر pl. مقامرین *P.* قمارباز *T.* قمارجی ـ قمار بکربیسی

BRELOQUE. Curiosité de peu de valeur *A.* طرفة خسیسة pl. طرف خسیسة *P.* طرفهٔ ناچیز *T.* جیجی بیجی || Cet homme vend bien cher ses breloques فلان کشی طرف خسیسه سنی خیلی غالی بهاایله فروخت ایدر

BRÉSIL. Sorte de bois rouge propre à la teinture *A.* بقم *P.* بقام *T.* دار بهال ـ بکم

BRÉSILLER. Rompre par petits morceaux *A.* رض *P.* ریزه ریزه کردن *T.* اوفاتمق ـ خرد وخشخاش ایتمک || Voilà qui est tout brésillé بسبتون اوفانمشدر ـ یکپاره مرضوضدر

Brésillé. *A.* رضیض ـ مرضوض *P.* ریزه ریزه گشته *T.* خرد اوفانمش ـ وخشخاش اولمش

BRETELLE. Sorte de tissu de chanvre ou de fil, dont on se sert à divers usages *A.* ولم pl. ولام *T.* قولان

BRETELLER. Tailler une pierre *A.* نحت الحجر *P.* سنک طاش یونمق *T.* تراشیدن

Il signifie aussi, gratter un mur avec des instrumens à dents *A.* حک بالمسحل ـ سحل ـ حجش *P.* بمشت ـ رندیدن رنده ایله قازیمق ـ رنده لمک *T.* رنده ستردن

BREUILLER. Carguer les voiles. V. Carguer.

BREUILS. V. Cargue.

BREUVAGE. Boisson *A.* شراب pl. اشربة ـ مشروب pl. مشروبات *P.* نوش *T.* ایچقی ـ شربت || Breuvage agréable شربت لطیف délicieux الذ لذیذ بر شربت mixtionné شربت ممزوج — Il se dit aussi, de certaines médecines qu'on donne à des chevaux, à des boeufs etc. || Faire donner un breuvage à un cheval آته بر شربت ایچورمک

BREVET. Sorte d'expédition par laquelle le Roi accorde quelque grâce ou quelque titre de dignité *A.* منشور pl. مناشیر ـ برات pl. بروات *P.* گشادنامه ـ یرلیغ *T.* برات || Brevet de Duc دوقلق براتی ـ خانلق براتی Le brevet d'une pension معاش براتی Faire enregistrer un brevet براتی سجله قید ایتدرمک

BREVETAIRE. Porteur d'un brevet du Roi *A.* صاحب البرات حملة البروات pl. حامل البرات ـ اصحاب البروات pl. *P.* دارندهٔ گشادنامه ـ براتدار *T.* براتلو

BREVETER. Donner un brevet à quelqu'un *A.* اعطاء البرات احسان البرات *P.* گشادنامه دادن *T.* برات ویرمک ـ

Breveté. V. Brevetaire.

BRÉVIAIRE. Livre contenant l'office qu'on est obligé de dire chaque jour *A.* كتاب الصلات ـ كتاب الاوراد *P.* نمازنامه *T.* نماز كتابى

BRICOLE. Cette partie du harnais d'un cheval qui passe sous les coussinets, et qui s'attache aux boucles du poitrail *A.* لبب pl. الباب *P.* سينه بند *T.* كوكسلك ـ كملدرك

On appelle aussi Bricoles, certaines longes de cuir dont se servent les porteurs de chaises *A.* سير pl. سيور *P.* سيرم *T.* قايش

On dit figur. de quelqu'un qui use de voies trompeuses et détournées, qu'il joue de bricole حقه‌بازلق ايدر Il ne va que par bricoles شعبده‌كارلق ايله عمل وحركت ايدر Je me défie de ses bricoles فلان كشينك ايتديكى حقه‌بازلقلردن امين اولدم

On dit aussi, De bricole, Par bricole, pour dire, indirectement *A.* عن طريق المنعدل *P.* از راه نا راست *T.* صاپه يولدن | S'il ne peut parvenir là directement, il y viendra de bricole اول طرفه راه راستدن وارەمديغى حالده طرق منعدلدن طوغرى يولدن وارەمديغى صورتده صاپه يوللردن ـ وارر وارە بيلور

Bricoles. Espèce de rets ou de filet, pour prendre des cerfs etc. *A.* جرة *P.* آهو شست *T.* كيك آغى

BRIDE. La partie du harnais d'un cheval, qui est composée de la têtière, des rênes et du mors, et particulièrement, le mors avec toutes ses parties qui l'accompagnent *A.* لجام *P.* لگام *T.* كم ـ اويان ـ الجام || Mettre la bride à un cheval فرس اته كم اورمق ـ آته اويان اورمق ـ آتى اويانلمق lui tenir la bride haute ou courte كمى يوكسك ياخود كمى قصه طوتمق Lâcher la bride à un cheval ارخاى لجام ايتمك آتك اويانى كمى كوشتمك ـ lui mettre la bride sur le cou بوغازبند طاقمق ـ بوغازينه كچورمك ـ Il se prend aussi pour les rênes seules *A.* عنان pl. اعنة *P.* عنان *T.* ديزكين || Le cheval a rompu sa bride آت ديزكينى شكست ايلدى Mener un cheval par la bride ديزكينى الده طوتدرق آتى كوتورمك Courir à bride abattue طولو ديزكين كتمك

Figur. Tenir quelqu'un en bride. L'empêcher de faire ce qu'il veut بر كمسەنڭ عنان اختيارينى يد تصرفده ضبط عنان ـ عنان اختيارينى الدن صاليويرماسك ـ ايتمك ـ اختيارينى محكم طوتمق ـ Et lui tenir la bride haute, lui tenir la bride courte. Le traiter avec quelque sorte de sévérité بر كمسەنڭ ديزكينينى صيقى طوتمق ـ Et aller bride en main dans une affaire. Y procéder avec beaucoup de retenue et de circonspection فلان مصلحتده عنان حزم واحتياطى الدن براقميدرق عمل وحركت ايتمك ـ Et lâcher la bride à quelqu'un, lui mettre la bride sur le cou. Ne pas le retenir comme on faisait, l'abandonner à sa propre volonté ارخاى بر كمسەنڭ عنان اختيارينى ـ عنان رخصت ايتمك كردن استقلالنه تعليق ايتمك ـ Et lâcher la bride à ses passions. S'abandonner entièrement à ses passions اغراض نفسانيەسنه نفس امارەنك يد قهربنده ـ تسليم عنان متابعت ايتمك ـ تسليم عنان ارادت ايتمك ـ Courir à bride abattue après les plaisirs حظوظات نفسك وراسنه كرمرو تهالك وانهماك مشتهيات نفسك پسنه طولو ديزكين اولدرق ـ اولمق سكرتمك ـ On dit aussi, qu'un homme court à bride abattue à sa ruine, à sa perte خرابيت حالنه منتهى اولەجق طريق فنايه طوغرى طولو ديزكين اولدرق سرعت ايتمك

Bride, se dit aussi, du petit cordon qui passe sous le menton de l'enfant, et qui sert à tenir le béguin en état sur sa tête *A.* تسبغة القنبعة *P.* زنخبند عرقچين *T.* معصومك ـ قيچال اسكفەسى باغى

BRIDER. Mettre la bride à un cheval *A.* الجام *P.* لگام زدن *T.* اويان اورمق ـ كم اورمق ـ اويانلمق || Il est temps de brider, il faut partir عزم راه ايتمك لازمەدن اولمغله همان آتلرى اويانلمنك وقتيدر

Il signifie aussi, ceindre et serrer étroitement *A.* تضييق *P.* تنگ داشتن *T.* قصدرمق ـ صيقشدرمق || Un béguin qui bride un enfant بر تقيد ـ معصومى صيقشدرر بر اسكفه ـ On dit figur., qu'on a bridé un homme par un contrat ou par un acte, pour dire, qu'on a mis dans le contrat des conditions qui l'obligent à se tenir dans de certaines bornes فلان سند فلان سند ايله باغلندى ـ ايله قيد وبند اولندى

Bridé. *A.* ملجم *P.* لگامزده ـ لگامدار *T.* كم اورلمش ـ اويانلمش || Cheval sellé et bridé اسب ـ اسب مسرج وملجم اكرلنمش واويانى اورلمش آت ـ زينپوش ولگامدار

BRIDON. Espèce de bride légère qui n'a point de branche *A.* نكل *P.* دهانه *T.* قنطرمه

BRIEF. Court, de peu de durée *A.* مختصر *P.* كوتاه *T.* قصه

|| Il a été crié à trois briefs jours مختصری اوچ کون ایچنده اولبابده ندا اولندی Ils en ont fait bonne et brièveˊ justice حکایت مختصربجه اجرای حق اولندی Brièvenarration حکایت مختصره Brièvesentence حکم مختصری

BRIÈVEMENT. D'une manière courte *A.* مجملا ـ مختصرا ـ علی طریق الاختصار ـ علی وتیرة الایجاز ـ بالاختصار *P.* باندک سخن ـ مختصرانه *T.* مختصربجه ـ قصدجه || Il nous raconta brièvement علی طریق الاختصار نقل ایلدی Expliquez-moi cela brièvement بونی مختصربجه بکا شرح وبیان ایله

BRIÈVETÉ. Le peu de durée de quelque chose *A.* قصارت ـ مدت اختصار *P.* کوتهی *T.* قصه‌لق || La brièveté de la vie قصارت عمرک قصارت واختصاری La brièveté du temps مدت سلطنتک قصر وقت ـ وقت اختصار وقصارتی La brièveté de son règne

BRIGAND. Voleur de grand chemin *A.* قاطع الطریق pl. قطاع الطریق *P.* رهزن ـ منکل ـ شنکل ـ جته *T.* یول کسیجی || Une troupe de brigands بر گروه قطاع طریق ـ Il se dit aussi, de ceux qui font des exactions, des concussions *A.* نهاب ـ طرار *P.* یغماگر *T.* قاپیجی || Ces petits juges sont de vrais brigands صرف یغماجیدرلر ـ بو اوفاق قاضیلر طرار مقوله سیدرلر

BRIGANDAGE. Vol fait à force ouverte, comme le vol sur les grands chemins *A.* قطع الطریق *P.* رهزنی ـ شنکلی *T.* یول کسیجیلک || Ce n'était alors que brigandages par toute la France اول دورده فرانسه ایچنده سرتا سر رهزنلکدن غیری بر شی یوغیدی ـ Il se dit aussi pour Concussion, exaction, injustice *A.* نهب pl. نهاب ـ مناهبة pl. مناهبات *P.* یغماگری *T.* قاپیجیلک ـ یغماجیلق ـ تاراجگری ـ || Les traitans furent punis pour les brigandages qu'ils avaient exercés sur les peuples عمال ومحصلین عباد الله حقنده ارتکاب ایتدکلری مظالم ومناهباته مبنی مظهر تادیب اولمشلر در Il s'est fait de grands brigandages dans les finances اموال میریه‌ده مناهبات جسیمه واقع اولمشدر ـ Et pour toute espèce de volerie *A.* لصوصیت ـ سرقت *P.* دزدی *T.* خرسزلق ـ اوغریلق || C'est un brigandage بو حالت سرقت محضدر

BRIGANDER. Voler, vivre en brigand *A.* ارتکاب السرقة ـ ارتکاب اللصاص *P.* دزدی کردن ـ عیاری کردن *T.* خرسزلق ـ اوغریلق ایتمک ـ ایتمک || C'est un homme qui n'a fait que brigander toute sa vie ایام عمرینی سرقت ولصاصده امرار ایلدی Des gens qui se sont attroupés pour brigander لصاص وسرقت ایچون متحشد اولمش جماعت

BRIGANTIN. Sorte de petit vaisseau *T.* براغانتین تعبیر اولنور نوع چکدیری

BRIGUE. Poursuite vive qu'on fait par le moyen de plusieurs personnes qu'on engage dans ses intérêts *A.* محاولة pl. محاولات *T.* اطراف پیدا ایده‌رک چالشمه || Faire une brigue محاولدیه فلان ایش محاوله تصدی ایتمک Cela se fit par brigue اطراف پیدا ایدوب چالشمغله ـ طریقیله حصولپذیر اولمشدر بجرلدی

Il se prend aussi pour Faction, parti *A.* فرقة المعاقدین سوزی برایتمشلرک *T.* گروه همپیمانان *P.* فرق المعاقدین pl. بر فرقهٔ قویهٔ متاقدینه || فرقه‌سی مالک اولمق Avoir une puissante brigue Toutes les brigues se réunirent en sa faveur فرق معاقدینک مجموعی فلانک طرفنه اعانةً همدست اتحاد اولمشلر در

BRIGUER. Poursuivre par brigue *A.* اقدام فی المحاولة ـ سعی بالمحاولة *T.* اطراف پیدا ایده‌رک چالشمق || Briguer un emploi, une dignité اطراف پیدا ایده‌رک بر منصبک وبر رتبه‌نک تحصیلنه سعی ایتمک Briguer les voix, les suffrages d'une compagnie بر جماعتک کلم وآراسنی تحصیل ایچون اطراف پیدا ایده‌رک چالشمق

Il signifie aussi simplement, rechercher avec empressement *A.* تطلب ـ مجدًا طلب *P.* سخت خواستکاری نمودن *T.* استیوب آراشدرمق || Briguer la faveur, la protection de quelqu'un بر ذاتک حسن مساعده وحمایتنی مجدًا طلب ایتمک

BRIGUEUR. Qui brigue *A.* مجد فی الطلب *P.* طلبکار ـ خواستکار *T.* استکلو || Il y a beaucoup de brigueurs pour cette charge بو منصبک چوق طلبکارانی وار در

BRILLAMMENT. D'une manière brillante *A.* علی وجه الازهر *P.* با کمال پرتو ورونق *T.* پارلاقلق ایله || Ce morceau de musique a été brillamment exécuté موسیقینک بو فصلی کمال رونق وپرتو ایله ادا اولندی Cet officier s'est montré brillamment dès sa première campagne فلان اوفیچیال همان ایلک سفرده کمال پرتو ورونق ایله اثبات وجوده موفق اولدی

BRILLANT. Qui a un grand éclat *A.* لماح ـ لماع ـ لامع ـ رخشان ـ درخشان *P.* ازهر ـ متلالی ـ براق ـ ناشر اللمعان

پارلاق .T پرتوناك - پرتوريز - رونقدار - تابان - تابناك - شمس ناباندن || Plus brillant que le soleil پارلدایجی - ضیای رونقدار - ضیای برّاق Une lumière brillante ازهر وانور بغایت متلالی ودرخشان بر قطعه Un diamant fort brillant الماس طاشی - Il se dit figur. des choses morales A. جليل P. پارلاق .T پرفرّ وروَنق - پرتاب وفروغ || C'est un homme qui a fait des actions brillantes مآثر جليلهيه موفق اولمش مآثر پر تاب وفروغه مظهريت ايله كسب نام - بر آدمدر La valeur, la générosité, la libéralité sont des vertus brillantes وشهرت ايتمش ذواتدندر بسالت وشجاعت وعلوّ همّت وسخا وسماحت فضايل جليلهدن معدود در Une pièce de poésie pleine de pensées brillantes معانئ جليله ايله مملو بر منظومه

Brillant, signifie aussi, éclat, lustre A. تلالؤ - پرتو - لمعان P. جلا - پارلتی - پارلقلق .T آب وتاب - رونق - فروغ || Les perles orientales ont un certain brillant qui ne se trouve point dans les autres ممالك شرقيهده چيقان انجولرك جلاسی سائر انجولرده بولنمز Ce diamant a plus de brillant que l'autre بو الماسك آب وتابی ديگرندن زياده در - On dit figur., qu'il y a du brillant dans une poésie, dans une pièce d'éloquence فلان نظمده وصنايع علم بيانی محتوی اولان فلان مقالهده لمعهٔ علم ومعرفت ساطع وپرتو افشاندر Et qu'elle est pleine de faux brillans, pour dire, qu'elle est pleine de pensées ingénieuses, mais frivoles, fausses صنايع علم بيانی محتوی اولان فلان مقالهنك فروغ وپرتوی تمويهاندن عبارتدر - Et d'un homme qui a beaucoup d'imagination et d'esprit, mais peu de jugement, qu'il a plus de brillant que de solide عقلنك فروغ ولمعانی رسوخ ومتانتنه عقلنك پارلقلغی متانت واستحكامدن زياده در - غالبدر

Brillant. Diamant taillé à facettes par-dessus et par-dessous T. پرلانته طاشی

BRILLANTER. Tailler un diamant à facettes semblables à celles d'un brillant T. الماسی پرلانته تراشيله ايشلمك

Brillanté. T. پرلانته تراشيله ايشلنمش - On dit figur. Un style brillanté مموّه ومعزوق سبك وعباره

BRILLER. Reluire, jeter une lumière étincelante A. تلألؤ - درخشيدن - بشخيدن .P نشر النور - نشر الضيا - الاحة - تشعشع || Le soleil brille شمس نشرضيا ايدر Les étoiles brillent نجوم وكواكب پارلامق - پارلداسق .T درفشيدن - پرتو ريختن - يلابيمق

تلألؤ ايدر Il y a des diamans qui brillent plus les uns que les autres بعض الماس وار در كه سائر الماسلردن زياده متلالئ ودرخشاندر - Il se dit figur., de la gloire, de la vertu, des belles qualités et des productions de l'esprit || Sa gloire brille dans tout l'univers ضيای پرنمای اقبالی شعشعه پاش آفاقدر صيت شان واقبالی پرتو ريز چار اقطار عالمدر - La valeur, la libéralité sont les vertus qui brillent le plus en ce prince بو مير ذيشانك ذاتنده مركوز اولان مناقب جليله ايچنده بر وجه افضل پرتو افشان وشعشعه پاش اولان فضايل فايقه بريق حماست وبسالت ونور بيفتور جوانمردی وسماحتدر Cet ambassadeur brillait dans cette Cour par sa magnificence فلان ايلچی فلان دولتده فرط دارات واحتشامی تقريبيله زياده پرتولو ايدی La vertu brille dans l'adversité نور صلاح وفضيلت حال نكبت وادبارده نشر شعشعهٔ امتيازدن خالی دكلدر C'est l'endroit de la pièce qui brille le plus بو فصلك زياده پرلاق يری شو در Son esprit brille par tout نور عقلی هر حال وهر محلّده پرتو ريز ولمعه پاشدر C'est un homme qui brille dans toutes les compagnies où il se trouve بولنديغی مجلسلرك جملهسنده پرتو تامّ ايله فايق الاقران اولور

BRIN. Ce que le grain pousse d'abord hors de terre A. سرگياه نو دميده - گياه نو رسته .P نشيئة - جدور .pl جدر نشيئة .T يردن يكی چيقان نبات اوجی || Brin d'herbe نبات La grêle n'a pas laissé dans ce pré un brin d'herbe نزول ايدن طولو بو چمنزارك ايچنده بك سرگياه براقمدی Le froment a déjà jeté de beaux brins زرع اولنمش تخم كوزل اوج ويردی - حنطه جدور جميله اجدار ايلدی - Il se dit aussi des scions que les plantes et les arbustes poussent A. قضيب - غصن ناعم .P نو نهال .T كورپه فاز V. Scion - On dit figur. d'une jeune personne grande et bien faite, que c'est un beau brin d'homme بر نو نهال زيبا در

Il se dit aussi, des cheveux, du poil et du crin A. سحل الشعر .P تار مو .T توی تلی || Arracher le crin d'un cheval brin à brin آت يليسنی تل تل قوپارمق

Il se dit aussi en parlant de certaines choses, comme paille, foin, fourrage, bois etc. A. جويل P. خسپاره T. چوب || Il n'y en a pas un brin, pour dire, qu'il n'y en a point du tout تك بر چوب بيله يوقدر - بك خسپارهٔ ناچيز بيله يوقدر

Il n'y avait pas un brin de paille, pas un brin de fourrage dans tout le camp اردونك مجموعنده بيك جوبيل كاه وبا خود بيك خسپارهٔ حشيش موجود دكل ايدى

On dit proverb. en parlant de toutes sortes de choses, qu'il n'y en a brin, pour dire, qu'il n'y a rien de la chose dont on parle *A.* قطعاً ـ ديّار *P.* هيچ *T.* هيچ || Il n'y a brin de la chose que vous cherchez آراديغك شيدن قطعاً وديّار يوقدر

Brin-à-Brin. Successivement, l'un après l'autre *A.* واحداً واحد *P.* بعد واحد *T.* بيك بيك ـ تار بتار ـ يكايك || برر برر

Ôter les mauvaises herbes d'un jardin brin-à-brin باغچه‌نك يرامز اوتلرينى برر برر قوپاروب چيقارمق

BRINDILLE. Branche menue d'un arbre *A.* غصنة pl. غصون *P.* شاخ باريك *T.* اينجه دال

BRIOINE. V. Couleuvrée.

BRION. Mousse qui croît sur l'écorce des arbres et particulièrement sur celle des chênes *A.* مشرة *P.* اشنه *T.* توزاق

BRIQUE. Terre mêlée et séchée dont on se sert pour bâtir *A.* آجر ـ طوب *P.* آگور ـ ساغ ـ خشت پخته ـ آخيز *T.* توغله || Carreau de brique آجر چار كوشه Bâtir de brique توغله خشت پختدن مصنوع بناسى ياپمق Maison de brique خشت پخته ايله پوشيده بر منزل Bastion revêtu de brique توغله قابلو طابيه ـ قطعه طابيه En Orient on faisait cuire la brique au soleil ممالك شرقيده توغلديى كونشده پشوررلر ايدى

BRIQUET. Petite pièce d'acier dont on se sert pour tirer du feu d'un caillou *A.* مقدحة ـ قدّاحة ـ زند pl. زناد *P.* آتشزنه ـ آتشبرك *T.* چقماق

BRIQUETERIE. Lieu où l'on fait de la brique *A.* مصنع الآجر pl. مصانع الآجر *P.* آگور خانه ـ ساغخانه *T.* توغله كارخانه‌سى

BRIQUETIER. Celui qui fait ou qui vend des briques *A.* صانع الآجر ـ بايع الآجر *P.* آگور فروش ـ آگور گر *T.* توغلجى

BRIS. Fracture. Il se dit de la rupture d'un scellé ou d'une porte *A.* كسر *P.* شكست *T.* قيرمه || Le juge ordonna le bris des portes حاكم قپولرك كسر وشكستنى حكم ايلدى Il est accusé de bris de scellé كسر مهر تهمتيله متهمدر

Bris de prison, se dit pour une simple évasion de prison *A.* انفلات عن المحبس *P.* گريز از زندان *T.* حبسدن انفلات || Un homme accusé de bris de prison شيويشوب قاچمه عن المحبس تهمتيله متهوم اولان كشى

Il signifie aussi, les pièces d'un vaisseau qui s'est brisé en donnant contre les rochers *A.* انقاض ـ حطامات السفينة *P.* لتات كشتىٔ شكسته *T.* قضايه اوغرامش كمى السفينة قيرنتيلرى || Les bris des vaisseaux, après l'an et jour passés sans réclamation, appartiennent au seigneur du lieu où la mer les jette قضا زده اولمش سفينه‌لرك انقاض وحطاماتى بر سنه وبركون وعده‌سنه قدر دعواجى ظهور ايتميه‌جك اولور ايسه سوق امواج بحر ايله بولندقلرى ارضك صاحبنه اصابت ايدر

BRISANS. Il se dit des vagues de la mer poussées impétueusement contre la côte *A.* امواج متلاطمة *P.* خيزاب بر هم شكسته *T.* طالغه‌لر چاليان چاقيشوب || Il y a des brisans fort rudes à cette côte اشبو شاطئ بحرده اشدّ شديد امواج متلاطمه حمله‌لرى وار در ـ Il se dit aussi, des écueils qui sont à fleur d'eau *A.* جبجبة pl. جباجب *P.* اندراب *T.* شاب || L'entrée de ce port est pleine de brisans بو ليمانك بوغازى شابلر ايله مالامالدر

BRISE. Nom qu'on donne à de petits vents frais et périodiques *A.* ريح راند *P.* باد صبا *T.* سرين روزكار

BRISÉES. Branches que le veneur rompt aux arbres, pour reconnaître l'endroit où est la bête *A.* اغصان مكسورة لكشف المكان الصيد *P.* شاخهاى شكسته براى يافتن محل شكار *T.* آوك يرينى بولمق ايچون اورمانده كسيلن آغاج داللرى || Faire des brisées محل صيدى كشف ايچون كسر اغصان اشجار ايتمك Aller aux brisées اورمانده آوك يرينى بولمق ايچون آغاج داللرى كسمكه كتمك ـ On dit figur. Suivre les brisées de quelqu'un, pour dire, suivre son exemple, l'imiter *A.* اقتفاء الى اثر فلان ـ سلوك فى مسلك فلان ـ اتباع الى اثر فلان *P.* پيرو فلان كس شدن *T.* بر كمسنه‌نك ايزينه اويمق ـ On dit aussi, Reprendre ses brisées, Revenir sur ses brisées, pour dire, reprendre une affaire, un dessein qu'on avait abandonné ou interrompu *A.* استيناف البحث ـ اقتبال البحث *P.* از سر نو بصدد آغاز كردن *T.* يكيدن مطلب سابقه يكيدن باشلمق ـ صدده باشلمق

BRISEMENT. Il se dit des flots qui se brisent contre un rocher *A.* تلاطم الامواج *P.* بر هم شكستگى خيزابها *T.* طالغه‌لرك چاتلمه‌سى ـ Il se dit figur., d'une véhémente douleur de ses

péchés, de la contrition de coeur *A.* حزحزة البال السادم گناهكارك يورك طرمانتيسى *T.* خرخشهٔ دل گناهكار *P.* || Le brisement de coeur est une marque de conversion سادمك حزحزهٔ بالى طريق حق وايمانه عودتنه دلالت ايدر حالاتدندر

BRISER. Rompre et mettre en pièces *A.* هشم ـ كسر ـ قصد ـ خش ـ شكستن *P.* تهزيع ـ رض ـ قصم ـ تحطيم ـ حطم ـ اوفاتمق ـ قيرمق *T.* خرد ساختن ـ وخاش كردن || Briser une porte قپويى كسر وشكست ايتمك Ce coup lui brisa l'os ظهور ايدن ضربه كميكنى شكست ايلدى Briser en mille pièces خرد وخشخاش ـ قيروب صد هزار پارچه ايتمك ـ بيك پارچه ايتمك ـ ايتمك ـ On dit figur., que des peuples ont brisé leurs fers, pour dire, qu'ils se sont délivrés d'une domination tyrannique اقوام مذكوره متحمل اولدقلرى قيود واغلال رقيتى شكست ايلديلر ـ Et qu'un amant a brisé ses chaînes زنجير عشقى نقض وشكست ايلدى

Il signifie aussi, incommoder par une agitation forte *A.* ايراث زده لمك ـ قيرفلق كتورمك *T.* شكستگى آوردن *P.* الكسر || L'agitation du carrosse l'a brisé عربه نك صرصلشى وجودينه قيرقلق كتوردى Ce cheval a un train rude qui m'a tout brisé آتك اشكينى آغر اولديغندن وجودمه ايراث كسر كلى غايت تعب ايلدى Il est brisé de fatigue, de lassitude ومشقت بادئ كسر وشكستگى اولمشدر Il se sent brisé du dernier accès de fièvre موخرا ظهور ايتمش حمانك نوبتندن وجودنده كسر كلى حس ايتكده در

Se briser. Se casser, être mis en pièces *A.* تكسر ـ انكسار ـ شكسته شدن *P.* ترضرض ـ انهشام ـ تقصم ـ انقصام ـ انحطام اوفانمق ـ قيرلمق *T.* ريزه ريزه شدن ـ خش وخاش شدن ـ كمى || Le vaisseau se brisa contre le rocher پاره لنمك ـ قيانك ـ قيانك اوزرينه دوشوب شكست اولمشدر اوزرينه اورلمغله پاره لندى Le verre, la faïence se brisent facilement قولاى ـ صرچه وچينى قسمى سهل الانقصامدر ـ On dit proverb., Tant va la cruche à l'eau qu'à la fin elle se brise, pour dire, qu'on s'expose tant de fois au danger, qu'à la fin on y périt قيريلور پيكاره صيق صيق كوتوريلان دستى صوكنده قيريلور

Il se dit aussi, de plusieurs ouvrages, composés de diverses pièces qui, étant jointes ensemble, peuvent aisément se plier بوكيلوب ديويشورلمك *T.* خمانيدن *P.* تلوى ـ انطوا *A.* ـ بوكلمك || Un bois de lit, une table, un fauteuil qui se brisent بوكيلوب دويشوريلور بر عدد يتاق سريرى وبر عدد تخته سفره سى وصندليه

Brisé. *A.* اقصد ـ قصيد ـ متحطم ـ منقصم ـ متكسر ـ منكسر قيرلمش *T.* خرد گشته ـ خش وخاش ـ شكسته *P.* منهشم ـ اوفانمش ـ

BRISE-RAISON. Celui qui parle sans suite et hors de propos خلط كلام ايدن *T.* هرزه چان ـ ژاژخا *P.* مهذار ـ هذار *A.*

BRISE-VENT. Clôture faite pour arrêter l'effort du vent, et en garantir les arbres *A.* ستر قاطع الريح *P.* باد گريز *T.* روزكارى كسر پرده

BRISEUR. Celui qui brise quelque chose *A.* قاصم ـ كاسر *P.* شكننده *T.* قيريجى

BRISOIR. Instrument à briser *A.* مهزعة ـ مدقة ـ مدق *P.* كوبه *T.* طوقماق

BRISURE. Partie fracturée *A.* كسر pl. كسور ـ قصدة pl. قصد ـ حطام *P.* شكست *T.* قيرقلق || Il y a des brisures dans ce parquet بو دوشمه ده كسرلر وار در

BROC. Sorte de vaisseau dont on se sert pour tirer une grande quantité de vin à la fois *A.* دلو pl. دلا *P.* دول *T.* قوغه || Emplir, vider un broc قوغه يى تملئه وتخليه ايتمك ـ قوغه يى طولدرمق وبوشاتمق C'est un homme qui boirait un broc de vin قوغه طولوسى شراب ايچر بر ادمدر

Il se prend aussi pour Broche dans cette phrase. Manger de la viande de broc en bouche, pour dire, la manger sortant de la broche كبابى طوماتى ايله يمك

BROCANTER. Acheter et vendre des curiosités *A.* بيع وشرای تحف الم صاتمى *T.* خريدن وفروختن تحفها *P.* التحف تحفجيلك ـ تحف آليش ويريشنى ايتمك ـ ايتمك ايتمك

BROCANTEUR. Celui qui brocante *A.* تاجر التحف *P.* تحف فروش *T.* تحفجى

BROCARD. Parole de raillerie piquante *A.* ناقر pl. نواقر *P.* سخن جگر دوز *T.* طوقانقلى سوز || Un diseur de brocards طوقنقلو Donner un brocard تفوه نواقر ايله مالوف بر آدم بر سوز سويلمك

BROCARDER. Piquer par des paroles satiriques *A.* نقر *P.*

طوقانقلی سوز سویلمك *T.* سخن جگر دوز راندن

BROCARDEUR. Celui qui dit des brocards *A.* قایل النواقر *T.* طوقانقلی سوزلر سویلیجی *P.* گوینده سخن جگر دوز

BROCART. Étoffe brochée de soie, d'or ou d'argent *A.* دیباج pl. دبابیج *P.* دیبا *T.* دیبا ‖ Brocart d'or دیباج زربفت — دیبای سیم بفت Brocart d'argent آلتون تللی دیبا — کمش تللی دیبا Habit de brocart دیبا لباس Du brocart de Venise وندیك دیباسی

BROCATELLE. Étoffe fabriquée à la manière du brocart, et de moindre valeur *A.* متاع مدبج *P.* متاع دیبا بافت *T.* دیبا تقلیدی

Il signifie aussi, une sorte de marbre de plusieurs couleurs *A.* رخام موشی *P.* مرمر رنگامیز *T.* صماقی مرمر طاشی

BROCHE. Ustensile de cuisine, instrument de fer où l'on passe la viande qu'on veut faire rôtir *A.* سفود — مفادة pl. مفائد *P.* بس — گردنای — سیخ کباب *T.* کباب شیشی ‖ Mettre de la viande à la broche تسفید — اتی کباب شیشنه کچورمك — تقلیب مفادة Tourner la broche لحم ایتمك ایتمك — شیشی دوندرمك — Il se dit encore, de certaines petites verges dont on se sert à tricoter *A.* مسراد *P.* تننده *T.* درزن اوریجی ایکندسی

Il signifie aussi, une espèce de cheville pointue, dont on se sert pour boucher le trou d'un tonneau qu'on a percé *A.* سكك pl. سكاك الردم *P.* سیوخ *T.* دلیك طیقد جق جیوی الردم

On appelle aussi, Broche, une pointe de fer qui est dans la serrure, et qui doit entrer dans le trou de la clef *A.* لسان القفل *P.* زبانهٔ کلید *T.* کلید دیلی — Et une baguette de bois dont on se sert à enfiler diverses choses, comme cierges, chandelles etc. *A.* جارح *P.* تیر *T.* صیریق

BROCHER. Passer l'or, la soie etc. de côte et d'autre dans l'étoffe *A.* سرد — تسرید *P.* تنیدن *T.* اورمك ‖ Brocher une étoffe d'or et d'argent ثوبه تسرید خیوط زر وسیم ایتمك — قماشه آلتون وکمش تللری اورمك

En parlant de reliure de livres, il se dit des livres dont on n'a fait qu'assembler les cahiers, en les cousant l'un à l'autre *A.* تضبیر الکراریس *P.* کراسهارا دسته بندیدن *T.* جزلری ‖ Brocher un livre برکتابك جزلرینی دستهلیوب باغلمق دستهلیوب باغلمق Il n'est pas besoin de relier ce livre, il ne faut que le brocher بوکتابك تجلیدی لازم دکل همان جزلرینی تضبیر ایتمك کافیدر

Il signifie aussi, exécuter à la hâte *A.* خرق *P.* زود بکار ‖ Brocher la besogne خرق امر *T.* سوکوب بتورمك آوردن ایتمك Je n'ai mis que mon idée sur le papier, j'ai broché cela en deux heures یالکز فکرمی قلمه آلوب یازویی همان ایکی ساعت ایچنده سوکوب بتوردم

BROCHET. Poisson d'eau douce *T.* طورنه بالغی

BROCHEUR. Ouvrier qui broche des livres *A.* ضابر الکراریس *P.* دستهساز کراسها *T.* کتاب جزلری باغلییجی

BROCHOIR. Marteau de maréchal propre à ferrer les chevaux *A.* مطرقة البیطار *P.* کدینهٔ نعلبند *T.* نعلبند چکیجی

BROCHURE. Action de brocher un livre. V. Brocher. Il se dit aussi des livres qu'on vend en brochure, et non reliés *A.* کتاب غیر مجلد *T.* جلدسز کتاب

BRODER. Travailler avec l'aiguille sur quelque étoffe *A.* نقش بالغرز *P.* پستهکاری کردن *T.* سوزنی — نغشده ایشلمك ‖ Broder un habit ثوبی سوزنی ایشلمك Broder un lit یتاق شلتهسی یوزینی نغشده ایشلمك — On dit figur., qu'un homme brode bien un conte, pour dire, qu'il orne bien un conte حکایهیی کوزل نقش وتزیین ایدر — Et broder une nouvelle, pour dire, l'amplifier, y ajouter des circonstances *T.* بر خبری باللندرمق

BRODÉ. *A.* منقش بالغرز *P.* پسته *T.* سوزنی ایشلنمش — نغشده ایشلنمش

BRODERIE. Ouvrage de celui qui brode *A.* نقش مغروز pl. نقوش مغروزة *P.* پستهکاری *T.* نغش — سوزنی ایشی ‖ Riche broderie فاخر وذیقیمت سوزنی ایشی Travailler en broderie سوزنی ایشلمك Une étoffe toute couverte de broderie یکپاره سوزنی ایشیله قاپلنمش بر قماش

BRODEUR. Celui qui brode *A.* نقاش بالغرز *P.* پستهکار *T.* نغش ایشلییجی — سوزنیجی

BROIE ou MAQUE. Instrument propre à broyer le chanvre et le lin *A.* مطرقة القنب *P.* کنبکوب *T.* کندر دوکنی

BROIEMENT ou BROÎMENT. Action de broyer *A.* سحق — دوك *P.* کوب *T.* دوکمه ‖ Le broiement des couleurs سحق اصباغ — بویالرك دوکمهسی

BROMOS. Plante *A.* دوسر بری *P.* دوسر دشتی *T.* یبان یولافی

BRONCHADE. Action de broncher *A.* كبوة pl. كبوات *P.* اشكوخش *T.* سورچمه ‖ Son cheval fit une bronchade سوار بندیکی آتك - كبو ايلدى - اولديغى آت كبوه ايلدى آياغى سورچدى

BRONCHER. Faire un faux pas, chopper *A.* تعثر *P.* پا لغزيدن *T.* اياق سورچمك ‖ Une pierre m'a fait broncher اياغم بر طاشه راست كلمكله سورچدى - En parlant de chevaux il signifie, faire une bronchade *A.* كبو *P.* اشكوخيدن *T.* سورچمك - Figur. Faillir *A.* زلت *P.* لخشيدن *T.* ياكلمق ‖ Il ne faut pas broncher devant lui فلانك حضورنده اختيار زلت ايتمك جائز دكلدر - Proverb. Il n'y a si bon cheval qui ne bronche, c'est-à-dire, il n'y a point d'homme si habile qui ne fasse quelquefois des fautes *A.* لكل جواد كبوة *T.* آت كحيلان اولسه بيله اياغى سورچر

BRONCHES. On nomme ainsi les vaisseaux du poumon qui reçoivent l'air *A.* مجارى النفس - قصبات الرئة *P.* شاخهاى ناى گلو *T.* صولوق بوريلرى - خرتلاق بوريلرى

BRONCHIAL. Qui appartient aux bronches *A.* متعلق لقصبات الرئة *P.* متعلق شاخهاى ناى گلو *T.* صولوق بوريلرينه متعلق La veine bronchiale *A.* انبوب الرئة pl. انابيب الرئة - عرق الرئة pl. عروق الرئة *P.* رگ شش *T.* صولوق طمرى

BRONCHIES. Les ouïes des poissons. V. Branchies.

BRONCOCÈLE. Tumeur qui croît à la gorge *A.* ورم - حلاق الحلق *P.* سُرگلو *T.* بوغاز شيشى

BRONZE. Alliage de cuivre, d'étain et de zinc *A.* شبه *P.* شبه *T.* پرنج ‖ Une statue de bronze برقطعه پرنجدن مصنوع صنم Graver sur le bronze پرنج اوزرنده حك ونقش ايتمك - Fondeur en bronze پرنج دوكيجيسى پرنج اوزرنده قازمق - On dit qu'un homme a un coeur de bronze, pour dire, qu'il a le coeur fort dur *A.* حديدى الفواد *P.* سرد اهندل *T.* دمور يوركلو - يوركلو

BRONZER. Peindre en couleur de bronze *A.* تلوين بلون الشبه *P.* رنگ شبه زدن *T.* پرنج رنكنده بويامق

Bronzé. *A.* ملوّن بلون الشبه *P.* رنگ شبه زده *T.* پرنج رنكلو

BROQUETTE. Sorte de petit clou de fer à tête *A.* مسمار صغير *P.* ميخ خرده *T.* شيشه اكسرى

BROSSE. Sorte d'ustensile servant à nettoyer les habits *A.* مسفرة مهلوبة *P.* بشنجه - كاسموى *T.* فورچه - Brosse à nettoyer la tête *A.* مدرات - مشقة *P.* سرخاره *T.* قاشيق - Brosse à dents *A.* مسواك مهلوب *P.* دندانسوى مويين *T.* ديش فورچه - اوغوشدره جق فورچه - Brosse, se dit aussi d'une sorte de gros pinceau, dont on se sert pour coucher ou pour étendre les couleurs *A.* قلم مهلوب *P.* قلم مويين *T.* قلم توى

BROSSER. Frotter avec une brosse *A.* دلك بمسفرة المهلوبة *P.* بشنجه زدن - كاسموى زدن *T.* فورچه سورمك - فورچه‌لمق ‖ Brosser un habit ثوبى فورچه‌لمق Brosser la tête *A.* شق الراس بالمشقة - حك الراس *P.* سرخاره زدن *T.* باش قاشيقلمق

BROSSIER. Celui qui fait des brosses *A.* صانع المسفرات المهلوبة *P.* بشنجه گر *T.* فورچه‌جى

BROU. L'écale verte des noix *A.* قشر اخضر الجوز *P.* پوست سبز گردگان *T.* جوزك يشل قبوغى ‖ Le brou des noix sert à divers usages قشر سبز جوز وجوه شتا ايله استعمال اولنور Des noix confites avec leur brou يشل قبوقلريله رچل اولمش جوز

BROUÉE. Bruine, brouillard. V. ces mots.

BROUET. Espèce de bouillon au lait et au sucre *A.* رغيدة *P.* لاخشه *T.* سود بولماجى

BROUETTE. Espèce de petit tombereau qui n'a qu'une roue, et qu'un homme pousse devant lui *T.* ال عربه‌سى ‖ Brouette de jardinier باغچوانك قوللانديغى ال عربه‌سى

BROUETTER. Transporter dans une brouette *T.* ال عربه‌سيله نقل ايتمك ‖ Brouetter de la terre ال عربه‌سيله نقل تراب ايتمك

BROUHAHA. Bruit confus *A.* زجلة *P.* غلغله - خلالوش *T.* شماطه

BROUILLARD. Vapeur épaisse qui obscurcit l'air *A.* ضباب *P.* ميغ - پژم - هر *T.* طمان ‖ Brouillard épais ضباب كثيف - قويى طمان Brouillard qui se dissipe منحل ومتفرق اولان روى هوادن بر طرف وزايل - طاغيلان طمان - طمان - طمان نزول ايلدى Le brouillard est tombé اولان طمان دوشدى - Il s'emploie aussi figur. ‖ Je n'y vois qu'un brouillard, je n'y démêle rien بو مصلحت بكا قراكولقدر هيچ بر شئ بو خصوص كوزمده قراكولقدر هيچ بر شئ سچه‌ميورم - آكليدم

Papier brouillard, se dit d'un certain papier qui boit, et qui est de couleur grise *T.* جرجوه كاغدى

BROUILLER. Mettre pêle mêle *A.* تخليط - تهويش *P.* بر هم

هرج ومرج – قارش مورش ایتمك T. تار ومار کردن – زدن طار طغان ایتمك – ایتمك || Il a brouillé tous ses papiers جمیع اوراقنی تار ومار ایلدی Brouiller plusieurs vins les uns avec les autres بر قاچ نوع باده‌یی بری برلریله تخلیط تسویط A. Figur. Mettre de la confusion, du désordre – ایتمك – پریشان کردن – شوریده کردن P. تشویش – اخلال – – هرج ومرج ایتمك T. آشوب رسانیدن – پیچاپیچ کردن تشویش امور Brouiller des affaires || قارش مورش ایتمك اموری موی زنگی کبی پیچاپیچ وپریشان – ایتمك – On dit d'un اموری هرج ومرج وپریشان ایتمك – ایتمك homme à qui l'amour trouble l'esprit, que l'amour lui a brouillé la cervelle, l'esprit درد عشق وهوا عقلنی اخلال ایلدی – درد عشق ایله مختل الدماغ اولدی

Il signifie aussi, mettre en mauvaise intelligence deux personnes, deux amis l'un avec l'autre A. تعثین ذات البین – توریش ذات – افساد ذات البین – تشغیب ذات البین بیانه دوکس فتنه انداختن P. اخلال ذات البین – البین ایکی کشی‌یی بری برلریله بوزشدرمق – بوزشدرمق T.

On dit, Brouiller du papier, pour dire, écrire des choses inutiles et ridicules T. تلویث صحیفه ایتمك

Se brouiller. S'embarrasser, se troubler en parlant A. حصر سوزی شاشورمق – خبط اولمق T. شوریده زبان شدن P. || Il se brouilla tellement, qu'il ne savait plus ce qu'il disait شول رتبه‌ده مبتلای حصر اولمشدر که سویلدیکنی بیلمز خبط اولوب دییه‌جکنی شاشوردی – اولدی

On dit, que deux pesonnes se sont brouillées, pour dire, qu'elles ont cessé d'être amies A. قطع الالفة ما بین P. با یکدیگر رشتهٔ محبترا شکستن T. بوزشمق – بری برلریله – on dit, Le temps se brouille, pour dire, que le ciel se couvre de nuages A. تغیم الهوا – اغتیام السما – انطال السما P. هوا ابر پوشان شدن T. کوکك یوزینی بولت – هوایه بولانقلق کلمك هوا بولتلنمق – قاپلمق

Brouillerie. Désunion, dissension A. شواش – شقاق – نا سازکاری P. منازعات pl. منازعة – اختلافات pl. اختلاف کشاکش T. بوزشقلق – نزاع || Il est arrivé une brouillerie entre eux میانلرنده – بینلرنده بر منازعه واقع اولدی C'est lui qui est cause de کونده شقاق واختلافی کیردی toutes ces brouilleries بو اختلافات ومنازعاتك جمله‌سنده سبب فلان کشیدر

Brouillon. Qui ne fait que brouiller A. مشوش الاحوال ایشلری T. آشوب رسان – برهم‌زن امور P. مخل الامور – قارشدریجی || C'est une humeur brouillonne بالطبع تشویش اموره ایله ناکوفی بر مزاجدر – Il est aussi substantif فتنه – فتنه کار P. محرك الشقاق – مشاغب – شغاب A. خوغا تشقردیجی T. پیك شر – شورش انگیز – انگیز

Il signifie aussi, ce qu'on écrit d'abord, pour le mettre en suite au net A. تسوید – مسودة pl. تسویدات T. قرالمه || Voilà mon brouillon اشته قلمه آلدیغم مسوده بو در

Brouir. Il se dit des blés et des fruits qu'un coup de soleil brûle A. لفح – تسفیع P. تف زدن T. کونش چالمق – کونش چالوب کویندرمك || Le soleil a broui jusqu'aux feuilles des arbres à fruit شدت حرارت شمس اشجار مثمره‌یی کونش یمش وبرر – اوراقلرینه وارنجه لفح وتسفیع ایلدی آغاجلرك یپراقلرینی بیله چالوب کویندردی Des fruits brouis فواکه مسفوعه – کونش چالنمش یمش

Broui. A. ملفوح – مسفوع P. تف زده T. کونش چالنمش

Brouissure. Dommage que la gelée fait aux fleurs et aux premiers bourgeons des arbres A. سلق P. سرما زدکی T. صوغوق چالمه

Broussailles. Les épines, les ronces et autres sortes de bois semblables, qui croissent dans les forêts A. عض pl. عضوض – تیکنلی چالی T. خار وخاشاك P. شراس pl. شرس – تیکنلك –

Broutant. Qui broute A. متورق P. برگخوار T. یپراق اوتلایجی || Le cerf, le daim etc. sont des bêtes broutantes – آهو وجیران وسائر بو قسم حیوانات بهایم متورقه‌دندر یپراق اوتلر حیوانلردندر

Brouter. Manger la feuille attachée à l'arbre A. تورق P. برگ چریدن T. یپراق اوتلامق || Les chèvres broutent la feuille یپراق اوتلر – کچی قسمی تورق ایدر – Et manger l'herbe qui tient à la terre A. رعی – ثم – رتع P. چریدن T. اوتلامق || Les moutons broutent l'herbe اغنام ثم نبات ایدرلر La famine fut si grande en ce pays-là, que les pauvres furent réduits à brouter l'herbe اول دیارده قحط وغلانك شدتی شول رتبه‌یه رسیده اولمشدر که فقرا وبیچارکان سطح زمیندن ارباب فقر – ثم نبات ایله تعیشه محتاج اولمشلردر

واحتیاج بر یوزندن اوت اوتلامغله کچیکه مجبور اولمشلر در — On dit proverb. Où la chèvre est attachée, il faut qu'elle y broute, pour dire, qu'on doit se résoudre à vivre dans l'état où l'on se trouve engagé *A.* الکراب علی البقر

BROUTILLES. Menues branches d'arbres dont on fait des fagots *A.* کسارات الاغصان *P.* شاخریزه *T.* چالی ‖ Des broutilles pour faire des fagots دمت باغلیه‌جق چالی — Il se dit aussi, de plusieurs petites choses inutiles et de nulle valeur *A.* pl. خروش *P.* خرده مرده *T.* خرت مرت

BROYER. Piler, casser *A.* دعک — دوک — سحق — دق *P.* کوبیدن *T.* اوکتمک — دوکمک ‖ Broyer du poivre بوبر اینجه دوکمک Broyer menu سحق ایتمک Broyer des couleurs بویالری دق وسحق ایتمک

BROYEUR. Celui qui broie *A.* سحاق *P.* کوبنده — کوبزن *T.* اوکدیجی — دوکیجی

BROYON. Espèce de molette avec laquelle les imprimeurs broyent le vernis et le noir dont ils composent leur encre *A.* مدوک pl. مداوک — صلایة pl. صلی — مسحنة *T.* سماقی طاشی

BRU. La femme du fils par rapport au père et à la mère *A.* کنّة pl. کناین *P.* زن پسر — سنهار — سنه *T.* کلین

BRUCOLAQUE. V. Revenant.

BRUINE. Petite pluie froide *A.* سدیم *P.* ثریم — نزم *T.* پوص ‖ La bruine a gâté les blés نزول سدیم حبوباتی افساد ایلدی — باغان پوص اکینلری بوزدی

BRUINER. Il se dit de la bruine qui tombe *A.* نزول السدیم *P.* ثریم افتادن — نزم باریدن *T.* پوص یاغمق ‖ Il ne pleut pas, il bruine یغمور یاغمیوب پوص یاغر

Bruiné. Gâté par la bruine *A.* مُتوف عن السدیم *P.* نزیمزده *T.* پوص چالنمش

BRUIRE. Rendre un son confus *A.* سطع — سطع الدوی الهزیز *P.* تندیدن — غرویدن *T.* کورلده‌مک ‖ On entend bruire les vagues دوی امواج مسموع اولور Le vent, le tonnere, les flots bruyaient ریح ورعد وامواج دربادن دوی هزیز ریح ورعد ودوی امواج — مهیب متساطع ایدی تساطع ایدر ایدی

BRUYANT. Qui fait un bruit confus et continu *A.* ساطع ساطع الهزیز — الدوی *P.* غرونده *T.* کورلده‌ییجی ‖ Flots bruyants امواج شدید الدوی Trompette bruyante کرّه‌نای کورلدیلو سس — صدای هزیز انداز Voix bruyante شدید الهزیز

BRUISSEMENT. Bruit confus *A.* دوی — هزیز — هفیف — هادّ *P.* غرنبش *T.* کورلدمه — کورلدی ‖ Le bruissement des vagues هادّ امواج بحر Le bruissement des vents هفیف ریاح — Le bruissement d'un carrosse qui roule یوربیان — هنطوک طقطقه‌سی عربه‌نک طاقردیسی

BRUIT. C'est en général toute émotion de l'air qui se rend sensible au nerf auditif *A.* زمزمة — صتیت *P.* آواز — صدا *T.* سس ‖ Grand bruit صتیت شدید Petit bruit صدای خفیف صدای — صدای خفی — آواز نرم — اینجه سس Bruit sourd صدای مخلوط سچیلور سچلمز سس — پنهانی — Bruit confus شماطه — قاریشق سس — صدای نا در برابر — Bruit éclatant کورلده‌ییجی سس — صدای رعد آشوب Le bruit du tonnerre زمزمهٔ رعد Le bruit du canon طوب رعد آشوب Bruit agréable صدای مطبوع — صدای دلکش — Le bruit de l'eau *A.* هرهر — صوت الما *P.* پندوره — صدای آب *T.* صویک صو چاغلدیسی — شارلتیسی

On dit, Loin du bruit, pour dire, loin du tumulte du monde *A.* بعیداً عن خرشفة الدنیا *P.* دور از دغدغهٔ جهان *T.* دنیا شماطه‌سندن ایراق ‖ Se retirer loin du bruit دغدغهٔ عالمدن مباعدت ایلد کناره گیر انزوا ووحدت اولمق — Et sans bruit, pour dire, doucement *A.* بلا صیت *P.* بی دغدغه سسسز — صداسزجه — کورلدیسزجه *T.* بی صیت وصدا — ‖ On le fit entrer sans bruit بی صیت وصدا یرینه ادخال اولندی — Et faire beau bruit, pour dire, se fâcher, s'emporter *A.* تهوّر *P.* تندی نمودن *T.* کورلده‌ییب شاقیمق ‖ S'il vient à savoir cela, il fera beau bruit بوندن خبر آلدجق اولور ایسه تهوّره کلدجکدر

Il signifie aussi, nouvelle *A.* خبر pl. اخبار — خبر ذایع pl. حوادث — اخبار ذایعة pl. شایعات *P.* آوازه — چاو *T.* شایعة فلان شایعه متداوّل السنهٔ انامدر ‖ Le bruit court تواتر — Il court un mauvais bruit بر شایعهٔ کریهه منتشر اولدی بین الناس — خلقک آغزنده نا خوش بر حوادث کزر — افواه ناسده بر شایعهٔ نا — بر خبر کریه انتشار یافته در Un bruit sourd آوازهٔ سر پوشیده مرضیه دوران ایدر Semer des bruits نشر حوادث واخبار ایتمک Un faux bruit *A.* ارجوفة pl. اراجیف — خبر کاذب pl. اخبار کاذبة *P.* جاونا درست *T.* یلان حوادث Bruits vagues *A.* مرمّات الاخبار *P.* اخبار

بوش تواترلر *T.* بی اساس

On dit proverb., qu'un homme est bon cheval de trompette, qu'il ne s'étonne pas du bruit, pour dire, qu'il ne s'épouvante pas aisément كوس دیكلمش بر آدمدر طاول سسندن آلمز

Il se dit aussi, de l'éclat que font certaines choses dans le monde *A.* زمزمة *P.* ولولہ *T.* كورلدی || Cette affaire fait du bruit بو مصلحت بین الناس زمزمه‌یی موجب اولور — Étouffez cette affaire, n'en faites point de bruit بو خصوص كورلدیلی بر ماده در بو ماده‌یی همان تسكین ایله هیچ هیچ سزلدیسنی چیقارمه - كورلدی ایتمه

À GRAND BRUIT. Avec faste, avec ostentation *A.* بالطنطنة — بالكوكبة *P.* با دبدبه *T.* كورلتی ایله - پارلتی ایله || C'est un homme qui marche toujours à grand bruit دائما كمال طنطنه ایله كزر بر آدمدر — A petit bruit. Sans éclat *A.* بلا دبدبة *P.* بی صدا *T.* سسزجه — سس چیقارمقسزین — On dit, Chasser à grand bruit, pour dire, chasser à cor et à cri avec une meute et des piqueurs *A.* صید بالاحاشة - صید بالتقویة *P.* شكار چرگه كردن *T.* سورگون آوینه چیقمق

On appelle, Bruit de guerre, un concert d'instrumens guerriers *A.* الحان المغازف الحرب *P.* آهنگ سازهای جنك *T.* سفر جالقیلری سسی

BRUIT, se prend aussi pour Démêlé, querelle *A.* نزاع — منازعة *P.* غوغا - ستیز *T.* چكشمه || Il y a eu du bruit entre eux بینلرنده منازعه واقع اولمشدر

Et pour Murmure, sédition *A.* قال وقیل *P.* گفتگو *T.* سزلدی || Il y a bien du bruit dans cette ville بو شهرك ایچنده بین الناس خیلی قیل وقال وار در

Et pour Réputation *A.* صیت *P.* نام - نام وشهرت *T.* آواز — آد || Elle a mauvais bruit نام وصیتی قبیح ونا خوشدر Avoir bon bruit حسن صیت وشهرت صاحبی اولمق

BRÛLANT. Qui brûle *A.* محرق — مسخن *P.* سوزان - سوزنده *T.* یاقیجی - یاقیجی - یانق آتشین — قیزغین || Le soleil est bien brûlant شمس بغایت مسخندر Un vent brûlant ریح محرق Fièvre brûlante حمای محرق قیزغین روزكار - باد سوزان — Il a les mains brûlantes اللری آتش كبی یانر تب سوزان — Figur. Vif, animé *A.* وقاد - ملتهب - شدید الاشتعال - شدید الاستیقاد *P.* آتشناك - شعله‌ناك - سوزناك *T.* یاقیجی || Zèle brûlant غیرت شدید الاشتعال - غیرت آتشناك

Une brûlante ardeur de combattre هوای شدید الاستیقاد هوای آتشناك حرب وقتالك شدت - حرب وقتال Style brûlant عبارۀ سوزناك - سبك وعبارۀ آتشناك اشتعالی

BRÛLEMENT. Action de brûler ou état de ce qui est brûlé *A.* احتراق - حرقت *P.* سوزش *T.* یانمه || Le brûlement des titres d'une créance مطلوبات سنداتنك احتراقی

BRÛLER. Consumer par le feu *A.* احراق - حرق - اشاطة - بالنار *P.* سوختن *T.* یاقمق || Brûler une maison, brûler des vaisseaux بر باب منزلی وسفینه‌لری احراق Brûler du bois اوطون - حطب حرق بالنار ایتمك یاقمق Chez les Grecs et chez les Romains on brûlait ordinairement les morts قوم یونان وملت رومانیون بینلرنده احراق اموات عادتی جاری ایدی Brûler un homme tout vif بر كمسنه‌یی حی وزنده ایكن آتشه القا برله احراق ایتمك — le brûler à petit feu آتش خفیف ایچنده احراق ایتمك

Il signifie aussi, faire du feu de quelque chose || En ce pays-là, on ne brûle que du charbon de terre اول دیارده یالكز معدنی كمور یاقرلر En cette maison-là, on ne brûle que de la cire اول خانه‌ده هپ بال مومی یاقرلر On ne brûle que de l'huile هپ زیتون یاغی یاقرلر

On dit, Brûler la cervelle à quelqu'un, pour dire, lui casser la tête d'un coup de pistolet ضرب طبانجه ایله بر كمسنه‌نك دماغنی ازمك

Il se prend aussi pour Échauffer excessivement *A.* احما — تسخین - ایراث الحمو والسخونة *P.* تابیدن - تفیدن *T.* قیزدرمق - یاقمق || Cela me brûle les mains فلان شی دمه ایراث - احمای دم ایدر اللرمی یاقر Cela brûle le sang وجودینی حمو وحرقت ایدر Il a une fièvre qui le brûle وجودینی پر تف وتاب - احراق ایدر بر حماسی وار در ایدر بر حماسی وار در Le soleil a brûlé toute la campagne شمسك حمو وحرارتی روی صحرایی سر تا سر احراق ایلدی - كونشك قیزغینلغی قیرلری یكپاره یاقدی

Il se dit aussi, de l'effet que produit la chaleur du soleil sur le teint de l'homme *A.* تسفیع *P.* تفزده كردن *T.* كویندرمك || Le soleil lui a brûlé le teint حرارت شمس تسفیع وجهنه — كونشك اسیسی یوزینی كویندردی - بادی اولدی — Et de l'effet du froid excessif *A.* تشویط - احراق - سلق *P.* سرما زدن *T.* یاقمق - صوغوق چالمق || La gelée a brûlé la racine

des arbres نزول ایدن جلید عروق اشجاری تشویط ایلدی آغاجلرك ـ باغان قیراغو آغاجلرك كوكلرینی یاقدی ـ كوكلرینی احراق ایلدی

Brûler, au neutre, et se brûler, signifie, être consumé par le feu *A.* تشیّط ـ احتراق *P.* سوخته شدن *T.* یانمق || Voilà une maison qui brûle اشتد احتراق اوزره اولان خانه On voyait de loin des vaisseaux qui brûlaient احتراق اوزره اولان سفینهلر دوردن كوریلور ایدی Le bois sec brûle mieux que le bois vert حطب یابس حطب طریدن زیاده سهل الاحتراقدر

Figur. Être possédé d'une violente passion *A.* التهاف الفؤاد التذاع ـ التعاج القلب ـ التهاب الفؤاد ـ *P.* دل سوخته بودن *T.* یانوب یاقلمق || C'est un homme qui brûle d'ambition بر آتش تیزخیز حب نام وشان ایله لهیف الفؤاد ـ آتش عشق ایله ملتعج وملتذعدر آدمدر Il brûle d'amour درد عشق ایله یانوب ـ دل سوخته آتش عشق وغرامدر Il brûle du désir de se signaler كسب شان وشهرت یاقیلور Il brûle du désir سوداسیله دل بیقراری پر سوز ولهیبدر de vous voir مظهر ـ آرزوی دیدارك ایله لهیف الفؤاد در دیدارك اولمق آرزوی جان سوزیله بی صبر وقرار در ـ آتش اشتیاق دیدارك درونده شدید الالتهابدر ـ On dit aussi figur. et proverb., Il est venu se brûler à la chandelle, lorsque ne voulant que s'amuser auprès d'une jolie personne, il en devient amoureux *T.* نفسنی پروانه كبی موم آتشنه یاقمق ـ On le dit aussi d'un homme qui, séduit par quelque apparence, est cause lui-même de sa perte || Il s'est venu brûler à la chandelle; car s'imaginant qu'il n'y avait point de preuves contre lui, il s'est remis en prison, et on lui a fait son procès علیهنده بر كوند اثبات اولمدیغنی ظنّ ایدهرك تكرار حبس اولنمغه طالب اولدی انجق لدی المحاكمه اثبات جرم ایله متهومیتی لازم كلدیكندن بو تقریب پروانه كبی نفسنی مومك آتشنه یاقمش اولدی

Brûlé. *A.* محترق ـ مشیّط *P.* سوخته *T.* یانمش ـ Figur. Cerveau brûlé. Un fanatique, un homme qui porte tout à l'excès *A.* محرور الدماغ *P.* كرمسر *T.* باشی قزغین ـ Brûlé, au substantif, signifie l'odeur de quelque chose qui brûle *A.* دخن ـ شیاط ـ رایحة العثن *P.* بوی سوخته *T.* یانق قوقوسی

BRÛLEUR. Il ne se dit qu'en cette phrase, Brûleur de maisons *A.* محرق البیوت *P.* خانه سوز *T.* اویاقیجی

BRÛLOT. Sorte de bâtiment rempli de matières combustibles, et destiné pour brûler d'autres vaisseaux *A.* حرّاقة pl. حرّاقات *P.* آتش كشتی *T.* آتش كمیسی ـ آتش تكندسی

BRÛLURE. L'impression que le feu fait sur la peau, ou sur quelque autre chose *A.* اثر الحرق pl. آثار الحرق *P.* سوزش *T.* یانقلق || De l'onguent pour la brûlure دفع اثر حرقی دهن ایچون ترتیب اولنان Le feu tomba sur son habit, et y fit une grande brûlure لباسی اوزرینه آتش دوشوب عظیم یانقلقدن براثر حرق احداث ایلدی C'est un trou de brûlure پیدا اولمش بر سوراخدر

BRUMAL. Qui appartient à l'hiver *A.* شتوی *P.* زمستانی *T.* قیشلق || Plante brumale نبات شتوی ـ قیش نباتی Les fêtes brumales اعیاد شتویه ـ قیش بیراملری

BRUME. V. Brouillard.

BRUMEUX. Couvert de brume *A.* ذو الضباب *P.* میغناك *T.* طومانلو || Temps brumeux ایام كثیر الضباب Ciel brumeux سمای میغناك

BRUN. De couleur tirant sur le noir *A.* اسمر اللون ـ اسمر ـ اربد *P.* سیهچرده ـ كندم كون *T.* قرامتق بوز || Teint brun *A.* لون اسمر *P.* رنك روی سیهچرده *T.* قرامتق بوز Habit brun ثوب اسمر ـ Il se dit aussi, de la couleur brune *A.* سمرت ـ ربدت *P.* رنك سیهچرده *T.* قرامتق بوز رنكی ـ سمرت || Elle est d'un beau brun اسمر كوزلی بر خاتوندر بر خاتوندر لطیفدیه مالكه Cette étoffe tire sur le brun بو بز رنكی قرامتق بوزه جالر ـ ثوبك رنكی سمرته مایلدر

On dit, Sur la brune, pour dire, vers le commencement de la nuit *A.* عند الظلام العشا *P.* در سیاه شامكه *T.* اخشام قرالتیسنده ـ صولر قراردیغی وقتده ـ On dit aussi, qu'il commence à faire brun *A.* تقرب ظلام العشا *P.* سیاه شامكه رونماست *T.* صولر قرارمغه باشلدی

BRUNETTES. Petites chansons faciles à chanter *T.* شرقی

BRUNI. L'opposé du mat *A.* مجلاّ ـ مصیقل *P.* تابدار ـ جلادار *T.* جلالو ـ پرلاق

BRUNIR. Rendre de couleur brune *A.* تربید *P.* رنك كندم زدن *T.* قرامتق بوز رنكنده بویامق || Faire brunir un carrosse عربه‌یی قرامتق بوز رنكنده بویامق ـ Il est aussi neutre, et signifie, devenir de couleur brune *A.* اسمیرار *P.* سیهچرده

|| Les cheveux de cet enfant étaient blonds, mais ils commencent à brunir قرامتق بوز اولمق *T.* رنگ گندم بستن ـ شدن بو طفلك صاچی صاری ایكن اسمیراره یوز طوتدی

Il signifie aussi, polir, lisser *A.* تجلیة ـ تصقیل ـ صقل *P.* جلا دادن *T.* جلا ویرمك || Brunir de l'or, de l'argent آلتون وكمشه جلا ویرمك ـ صقل زر وسیم ایتمك

BRUNI. *A.* مربّد *P.* رنگ گندم پذیرفته *T.* قرامتق بوز جلالنمش *A.* مصیقل ـ مجلّا *P.* جلا داده *T.* اولمش

BRUNISSAGE. Ouvrage de brunisseur, ou action de brunir *A.* تصقیل *P.* جلا *T.* جلاجیلق ایشی *T.* جلاگری *P.* صیقلة جلالمه *T.* پردازی

BRUNISSEUR. Artisan qui brunit les ouvrages d'or et d'argent *A.* صاقل pl. صقل pl. صاقلین *P.* جلاگر ـ جلاكار *T.* جلاجی || Porter de la vaisselle d'argent chez le brunisseur اوانیٔ سیمی جلاكاره كوتورمك

BRUNISSOIR. Instrument dont on se sert pour brunir les métaux *A.* مصقلة *P.* شكار آهنج *T.* مصقاله

BRUNISSURE. Façon qu'on donne aux étoffes que l'on teint pour diminuer et brunir leurs teintes *A.* لون كدر *P.* رنگ تیره *T.* بوز رنك

BRUSQUE. Rude *A.* ذو الحدّة ـ عنیف *P.* تند وتیز *T.* تتیز || Homme brusque ـ مشرب تند وتیز ـ مزاج حدّت آلود Réponse brusque جواب Air brusque وضع عنیف تتیز طبیعت عنف آمیز

BRUSQUEMENT. D'une manière brusque *A.* بالعنف والحدّة *P.* با تندی *T.* تتیزلك ایله || Faire quelque chose brusquement بر شیئی عنف وشدّت ایله ایشلمك Répondre brusquement بالعنف والحدّة جواب ویرمك Charger brusquement les ennemis اعدا اوزرینه عنف وشدّت ایله حمله دشمن اوزرینه حملهٔ تند وتیز ایله وارمق ـ ایتمك

BRUSQUER. Offenser quelqu'un par des paroles rudes *A.* قرص ـ بد معامله نمودن *P.* مشارسة ـ اظهار العنف ـ بالقوارص تتیزلك *T.* تندی نمودن ـ بسخن جگر دوز دلازار كردن طوقنقلو سوز ایله تكدیر ایتمك ـ ایتمك || C'est un homme dangereux, il brusque tout le monde كندودن قورقلهجق آدمدر كلام جگر دوز ایله عالمی ـ عالمه اظهار عنف ایدر دلازار ایدر

En parlant d'une petite place de guerre qui ne mérite pas un siége, mais qu'on peut emporter d'emblée, on dit que c'est une place qu'il faut brusquer بیمحابا اوزرینه اقتحام اولنهجق صالدرشه كلور بر قلعه در ـ بر قلعه در

On dit, Brusquer l'aventure, pour dire, prendre brusquement son parti, au hasard de ce qui peut en arriver *T.* هرچه بادا باد دییدرك صالمق

BRUSQUERIE. Caractère de ce qui est brusque *A.* عنف *P.* تندی *T.* تتیزلك || Dire une brusquerie بر كلام عنف ارتكاب اطوار Se permettre des brusqueries آمیز تفوّه ایتمك عنف آمیز ایتمك

BRUT. Qui n'est pas poli, qui est âpre *A.* غیر معمول *P.* خام ـ با پرداخته *T.* ایشلنمامش || Du sucre brut خام شكر Diamant brut ـ الماس غیر معمول ـ خام الماس || se dit figur. des ouvrages d'esprit, et des manières de quelqu'un qui a encore besoin de culture || Je ne puis pas vous montrer cet ouvrage, il est encore tout brut بو تألیفی هنوز سكا ارائه ایدهمم زیرا بسبتون خامدر Il a des manières brutes اوضاع واطواری هنوز خامدر Je l'ai vu arrivant de son village encore tout brut فلانی قریهسندن كلوب هنوز خاملق حالنده ایكن كوردم

BRUTAL. Tenant de la bête brute, grossier, féroce *A.* بهیمی ـ سبعی *P.* دد ـ گوند ـ ددی ـ جانوری ـ غدنكی ـ غدنك ـ *T.* حیوان كبی واری || Esprit brutal طبع ـ عقل بهیمی Homme brutal بهیمی المزاج اولان آدم Courage brutal بهیمیّة جسارت ـ On dit au substantif, C'est un brutal بیاغی بر حیواندر ـ مخضدر

BRUTALITÉ. Vice du brutal, férocité *A.* سبعیّت ـ بهیمیّت *P.* ددی ـ غدنكی *T.* حیوانلق || Sa brutalité lui a fait beaucoup d'ennemis بهیمیّت مزاجی طرفنه اعدای وفیره استجلابنه بو بابده بر بادی اولمشدر Il y a de la brutalité à cela Assouvir sa brutalité هوای بهیمیّتنی نوع بهیمیّت واردر || ـ مزاج سبعیّت آلودینه غنا كتورمك ـ تشفی ایتمك signifie aussi, action brutale, parole brutale *A.* فعل بهیمی ـ وقول بهیمی *P.* كار جانوری وسخن جانوری *T.* حیوانجه بر فعل بهیمی || Faire une brutalité ایش وحیوانجه سوز Il lui a dit une brutalité فلانه بر كلام بهیمیّت آمیز ایتمك سویلدی

BRUTE. Animal privé de la raison *A.* بهیمة pl. بهایم ـ

حیوان غیر ناطق *P.* جانور *T.* طوار ـ حیوان || Il tient moins de l'homme que de la brute بہیمتی بشریتنه غالبدر Il n'a pas plus de raison qu'une brute بہیمه ـ بر بہیمه قدر عقلی یوقدر La raison fait une différence essentielle entre les hommes et les brutes مثالی مایهٔ عقلدن بی بہره در عقل بنی نوع انسان ایله بہایم بیننده وسیلهٔ فرق عظیم اولور

BRUYÈRE. Sorte de petit arbuste *A.* خلنج pl. خلانج *P.* خلنگ *T.* جام آغاجنک بر نوعی

Il se prend aussi, pour le lieu où croissent ces petits arbustes *A.* مشجرة الخلانج *P.* خلنگستان

BUANDERIE. Lieu où l'on fait la lessive *A.* مغسل *P.* خانهٔ جامه شوی *T.* جماشیر خانه ـ جماشیر یایقیدجق یر

BUANDIER. Celui qui fait le premier blanchissement des toiles neuves *A.* حوار ـ قصار *P.* گازران *T.* جرپیجی

BUBE. Pustule qui vient sur la peau *A.* بثر pl. بثور *P.* پناور *T.* سیولجه || Avoir des bubes sur le visage چهره سیولجه‌لو اولمق

BUBON. Tumeur maligne qui vient en certaines parties du corps *A.* حبن pl. حبون *P.* هر ـ هوزرش *T.* قان جیبانی || Bubon pestilentiel حبن وبائی Bubon vénérien فساد فرنکیدن متولد اولمش قان جیبانی

BUBONOCÈLE. Espèce de hernie *A.* ادرة *P.* کنده خایه *T.* دبه طشاق

BUCCAL. Il se dit des parties qui ont rapport à la bouche *A.* فوحی *P.* دهانی *T.* آغزه متعلق || Glandes buccales غدد فوحیه Artère buccale شریان الفوه

BUCCINATEUR. Muscle qui occupe latéralement l'espace qui est entre les deux mâchoires *A.* غضروف الفنیک

BÛCHE. Pièce de gros bois de chauffage *A.* جزن pl. اجزان ـ جزل pl. اجزال *P.* هیمهٔ کند *T.* ایری ـ کتوک ـ طومرق ـ اوطون پارهسی || Bûche de chêne میشه طومرغی Grosse bûche ایری طومرق

On dit proverb. d'un homme lent et pesant, qu'il ne se remue non plus qu'une bûche کتوک کبی طوروب یرندن قملدانمز ـ Et figur. d'un homme stupide, que c'est une bûche بیانی بر اوطون پارهسیدر

BÛCHER. Le lieu où l'on serre le bois à brûler *A.* مخزن الحطب *P.* هیمه خانه *T.* اوطونلق

BÛCHERON. Celui qui travaille à abattre du bois dans une forêt *A.* کسّار الحطب *P.* هیمه بر *T.* اوطون کسیجی || Faire travailler des bûcherons اوطون کسیجیلری ایشلتدرمک

BÛCHETTE. Menu bois que les pauvres gens vont ramasser dans les forêts *A.* کسارة الحطب pl. کسارات الحطب *P.* خرده هیمه ـ هیزمپاره *T.* اوطون اوفاتیسی || Ramasser des bûchettes اوطون ـ کسارات حطب جمع ایتمک اوفاتیلری دیوشورمک

BUFFET. Espèce d'armoire pour enfermer la vaisselle et le linge de table *A.* خزانة المهمات المائدة *T.* سفره طاقمی دولابی ـ سفرهجی دولابی ـ Il signifie aussi, la vaisselle même *A.* اوانی المائدة *P.* تبنگهای خوان *T.* سفره طاقمی || Un buffet d'argent سیم سفره طاقمی Un buffet de grand prix ذیقیمت بر سفره طاقمی

BUFFLE. Espèce de boeuf *A.* جاموس pl. جوامیس *P.* گاو میش *T.* صو صغری || De la corne de buffle قرن جاموس ـ صو صغری بوینوزی On mène les buffles par le moyen des anneaux qu'on leur passe dans les naseaux جاموسی بورننه حلقه طاقوب تقوید ایدرلر

BUFFLETIN. Jeune buffle *A.* جرو الجاموس *P.* گاومیش بچه *T.* صو صغری یاوریسی

BUGLOSE. Herbe médicinale *A.* لسان الثور ـ بوغلس *P.* گاو زبان ـ بوغلس ـ فریر ـ لسان ثور *T.* صغردیلی || Des fleurs de buglose لسان ثور چیچکی

BUIS. Espèce d'arbrisseau toujours vert *A.* شمشاد ـ بقس *P.* شمشاد ـ بقش *T.* چمشیر || Parterre de buis حدیقة الشمشاد ـ چمشیر چو پرلمش پرواز Bordure de buis چمشیر باغچهسی Palissade de buis چمشیردن دوزلمش دیواره Peigne de buis چمشیر طراق

BUISSON. Hallier, touffe d'arbrisseaux sauvages, épineux *A.* مشوکة ـ مشرسة *P.* خارزار *T.* جالیلق ـ جالی اورمانی || Buisson épais جیتلقی جالیلق ـ مشوکهٔ ملتفة الاغصان Des arbres nains taillés en buisson مشوکه شکلنده تراشیده اولمش بودور آغاجلر Dieu a paru à Moïse dans un buisson ardent حق تعالی حضرتلری بر مشوکهٔ رمضا ایچنده حضرت موسی‌یه کورندی V. Hallier. Il se prend aussi, pour un bois de peu d'étendue *A.* خیسة pl. اخیاس *P.* درختستان *T.* بوک || Ce n'est pas une forêt, ce n'est qu'un petit buisson اورمان

دکل بر بوکدر

On dit proverb. Il a battu les buissons, et un autre a pris les oiseaux, pour dire, il a pris toute la peine, et un autre en a eu tout le profit *P.* کوهرا فرهاد کند لعلرا پرویز یافت *T.* کیم یدی کیم طرادی صحبت کیمه یرادی

BUISSONNEUX. Couvert de buissons *A.* کثیر المشاوك *P.* پر خارزار *T.* جالیلغی جوق || Un pays buissonneux کثیر المشاوك بر مملکت

BULBE. Ognon de plante. V. Ognon.

BULBEUX. Qui participe de la nature d'une bulbe, et qui en vient *A.* بصلی *P.* پیازی *T.* صوغان کوکلی || Il y a des plantes bulbeuses, et des plantes qui viennent de graine نباتاتك بعضیسی بصلی وبعضیسی حاصل عن البذور در

BULBONAC. Plante. V. Lunaire.

BULLE. Élévation sphérique qui se fait sur l'eau, sur le savon etc. *A.* فقاعة pl. فقاقیع ـ فاقعة pl. فواقع ـ نفاخة pl. نفاخات ـ یعلول pl. یعالیل *P.* کوپله *T.* قبارجق || Les enfans tirent du savon des bulles qu'ils chassent en l'air اطفال صابوندن اخذ نفاخات ایله بر هوا ایدرلر

BULLETIN. Billet par lequel on rend compte chaque jour de l'état d'une affaire *A.* ورقة الاخبار الیومیة *P.* اخبار نامهٔ احوال *T.* هر کونك خبرینی حاوی تذکره هر روزه || Avez-vous vu le bulletin de l'armée? اردونك اخبار یومیه‌سی ورقه‌سی منظورك اولمشیدر

BUPHTALMUM. Plante *A.* بهار *P.* چشم گاو *T.* صغر کوزی

BUPLEVRUM ou OREILLE DE LIÈVRE. Plante *A.* اذان الارنب ـ طول *P.* گوش خرگوش *T.* طاوشان قولغی ـ خذنی معك ـ عورت بیپراغی

BURALISTE. Celui qui est préposé à un bureau de paiement, de recette etc. *T.* سرکی خلیفه‌سی

BURAT. Étoffe commune de laine *A.* لبد pl. الباد *P.* نمد *T.* کچه

BURE. Étoffe grossière faite de laine *A.* عبا *P.* نمد *T.* آبا || Habit de bure عبا کسوه‌سی Être vêtu de bure آبا ایله کینمك

BUREAU. Comptoir sur lequel on compte de l'argent *A.* لوحة الاحصا *P.* تختهٔ شمار *T.* اقچه تخته‌سی || On a compté l'argent sur le bureau فلان مبلغ اقچه تخته‌سی اوزرنده صایلدی

Il se dit aussi, d'une table sur laquelle on met des papiers *P.* پیشتخته *T.* بشتخته || J'ai mis mes papiers sur son bureau اوراقمی پیشتخته‌سی اوزرنده وضع ایلدم

Il se dit aussi, du lieu où plusieurs compagnies s'assemblent pour travailler *T.* قلم || Le grand bureau de la Chambre des comptes دفترخانه‌نك باش قلمی Le bureau des Finances مالکانه قلمی Le bureau du domaine اموال میریه قلمی Le bureau des aides زجریه قلمی Le bureau des gabelles طوز معدنی قلمی Bureau de la marine امور بحریه قلمی Le bureau de la guerre امور حربیه قلمی Les commis d'un tel bureau فلان قلمك خلفاسی ـ Il se prend aussi, pour les personnes mêmes qui travaillent à un bureau *A.* کتاب *T.* ارباب قلم

BURIN. Instrument d'acier fait pour graver *A.* منقار pl. مناقیر *P.* کزلك *T.* دمور قلم || Ouvrage fait au burin دمور قلم ایله ایشلنمش ایش ـ On dit d'un excellent graveur, qu'il a le burin délicat, pour dire, qu'il grave bien فلان اویمه‌جینك قلمنده لطافت وار در

BURINER. Travailler avec le burin *A.* نقر *P.* بکزلك کندن *T.* قلم ایله قازیمق ـ قلم ایله اویمق || Faire buriner des armes آلات واسلحه‌یی قلم ایله اویمق Une planche bien burinée اویمه‌سی لطیف بر تخته ـ قلم ایله اویولمش برلوحه

Buriné. *A.* منقور *P.* بکزلك کنده *T.* قلم ایله قازلمش ـ قلم ایله اویولمش

BURLESQUE. Ce qui est d'une bouffonnerie outrée *A.* مضحك *P.* افسوس آمیز *T.* مقلدلکدن عبارت || Style burlesque سبك مضحك وعبارهٔ مضحکه Vers burlesques ابیات مضحکه Termes burlesques کلمات مضحکه

BURLESQUEMENT. D'une manière burlesque *A.* علی وجه المضحك *P.* افسوسکارانه *T.* مقلدجه

BUSE. Oiseau de proie *P.* بوتیمار ـ نم خورك

On dit proverb., On ne saurait faire d'une buse un épervier, pour dire, qu'on ne saurait faire d'un sot un habile homme *P.* از خانهٔ جغد باز نیاید

BUSTE. Ouvrage de sculpture ou de peinture représentant une figure humaine, qui n'a que la partie supérieure du corps صورت النصف البدن *P.* صورت نیمتن *T.* یاری کوده تصویری || Il s'est fait peindre en buste کندویی نصف بدن اولدرق رسم وتصویر ایتدردی

BUT. Point où l'on vise *A.* غرض pl. اغراض ـ هدف pl. اهداف *P.* آماج ـ پوتاب ـ نشانهٔ تیر ـ *T.* نشان یری || Viser au but نشان آلمق ـ نشانه اورمق Frapper au but غرضه یتشمك Toucher au but اصابت ایتمك Atteindre au but نشانه طوقنمق Donner au but نشانك اوزرینه آتمق

Il signifie figurément, la fin que l'on se propose, la principale intention que l'on a *A.* مقصد ـ مقصود pl. مقاصد ـ غرض ـ مرام *P.* مرام اصلی ـ آهنگ *T.* مرام || Je n'ai pas d'autre but آخر بر کونه غرض ومقصدم یوقدر Je n'ai d'autre but en cela que... بو بابده فلادن غیری بر درلو مرامم یوقدر C'est mon but بو در بنم مرام ومقصودم Se proposer un but بو بابده بر کونه مقصده عزم ونیّت ایلمك Il a son but هدف مقصوده اصابت مرامی وار در Atteindre son but تحصیل مقصوده ظفرباب ـ مقصودینه واصل اولمق ـ ایتمك Cacher son but مرامنی کتم واضمار ایتمك Aller à son but par des voies détournées طرق معتنفددن سمت اولمق سمت مقصوده صاپد یوللردن عزم ـ مقصوده روان اولمق But fort sensé تمام اصول عقله موافق مرام وتوجّه ایتمك ـ Aller au but. C'est aller directement à la fin qu'on se propose, lorsqu'un homme a trouvé le point de la difficulté d'une affaire با صواب ـ تمام ایشك اوزرینه طوغری وارمق ـ On dit aussi, Toucher au but تمام هدف مقصوده اصابت ایتمك

On dit, De but en blanc, pour dire, brusquement *T.* اولو اورتدن

— Et troquer but à but, pour dire, sans retour de part ni d'autre *T.* باش باشه مبادله ایتمك

BUTE. Instrument qui sert à couper la corne des chevaux *A.* معضد البیطار *P.* سمتراش *T.* سونتراج

BUTER. Frapper au but *A.* اصابت الی الغرض *P.* بنشانگاه زدن *T.* نشانه اورمق

Se buter, signifie, se fixer, se déterminer avec obstination *A.* توطین النفس ـ نصب النفس *P.* دل ـ دل آویختن *T.* کوکلی صاپلتمق ـ نشادن || Voilà à quoi je me bute اشته نه خصوصه نصب نفس ایده‌رم ـ En parlant de deux personnes qui sont toujours contraires l'une à l'autre, on dit, que ce sont des gens qui se butent احد هما آخری حقّند تصدّد بیارنده کشمکش اختلاف ـ واعتراضدن خالی دکلار در بری برلریله چارپشمقدن ـ واعتراض مستدیم وبر قرار در فارغ دکلدرلر

Buter, signifie figurément, tendre à quelque fin *A.* اطماح ـ النظر *P.* قصد ـ چشم دوختن *T.* آهنگیدن ـ کوز دیکمك || Il butait à une telle charge فلان منصبه کوکل باغلمق فلان منصبه قصد ایتمشیدی ـ اطماح نظر ایتمشیدی

Buter, se dit aussi d'un cheval qui bronche *A.* تعثر *P.* اشکوخیدن *T.* سورچمك || Ce cheval bute à chaque pas بو آت هر خطوده بو آتك آیاغی هر خطوده سورچر ـ تعثر ایدر

En termes de maçonnerie, il signifie, soutenir un mur par le moyen d'un pilier boutant *A.* اعماد *P.* پشتواند زدن *T.* دستك || Buter un mur دیواره دستك اورمق ـ دستکلمك Buter une voûte قبّه یی دستك ایله طیاندرمق ـ Et en termes de jardinage, garnir tout autour le pied d'un arbre آغاجك دیبنده طپراق ـ دیبنی طپراق ایله اورتمك آغاجك چویرمك

BUTIN. Ce qu'on prend sur les ennemis *A.* غنیمت pl. غنایم ـ نفل pl. انفال *P.* پروه *T.* طویمق مال || Riche butin انفال وغنایم ـ غنایم فراوان غنایم گرانبها Grand butin اغتنام ایتمك ـ تحصیل غنایم ایتمك جسیمه Faire butin عسکر غنایم کثیره ایله Les soldats revinrent chargés de butin عسکر غانمًا ومنتفعًا عود ـ محمول اولدرق عودت ایتمشدر عسکری نفراتی جیب ودامانلری مالامال ـ ورجعت ایلدی کندو حصّه‌سی اولدرق شو قدر راس Il eut tant de chevaux pour sa part de butin غنایم اولدرق عود وقفول ایلدیلر مال غنایمی تقسیم Partager le butin آت غنیمت آلدی اموال غنایمدن حصّه دار اولمق Avoir part au butin ایتمك

BUTINER. Faire du butin *A.* اخذ الغنایم ـ اغتنام *P.* پروه ستادن ـ پروه اندوختن *T.* طویمق مالی آلمق || Les soldats ont bien butiné en ce pays بو مملکتده عسکر طائفه‌سی کلّیتلو غنایم اخذنیه دسترس اولمشدر

BUTIREUX. Qui est de la nature du beurre *A.* سمنی *P.* روغنی *T.* یاغلو

BUTOR. Espèce de gros oiseau qui vit dans les marécages *A.* قطاة *P.* سنگخوار *T.* بغرتلق قوشی ـ Il se dit figurément, d'un homme stupide *A.* ابیم *P.* گول *T.* اونوز

BUTTE. Motte de terre élevée *A.* تل pl. تلال *P.* تودهٔ خاك *T.* طپراق بیغنی ـ Il se dit particulièrement d'une petite élévation de terre, ou de maçonnerie, où l'on place le but auquel on tire *A.* مقعد الهدف *P.* جایگاه آماج *T.* نشان دیکیلان

— On dit figurément, Être en butte, pour dire, être exposé يره || Être en butte aux coups de la fortune *T.* عرضهٔ صدمات فلكك نا سازكار اولمق Son élévation l'a mis en butte aux traits de l'envie رفعت واقبالى تقريبله هدف سهام غبطه وحسد اولمشدر Par sa conduite imprudente, il s'est mis en butte à la médisance سوء حركتى تقريبيله آماج سهام طعن وتشنيع اولمشدر Être en butte à la raillerie معرض هزل واستهزا هدف سهام استهزا اولمق — اولمق

BUVABLE. Potable *A.* قابل الشرب *P.* سزاوار نوش — نوشيدنى *T.* ايچيلور — ايچيلور — ايچيلهبيلور || Ce vin n'est pas buvable ايچيلور باده دكلدر

BUVEUR. Celui qui boit *A.* شارب *P.* نوشنده *T.* ايچيجى — Il se dit ordinairement d'un homme qui aime le vin, et qui boit beaucoup *A.* مدمن الخمر — شروب — شريب — مستخمر *P.* مى نوش — سنگ انداز — لوغ *T.* بكرى

BUVOTTER. Boire à petits coups *A.* تمتك — تمقق *P.* جرعه جرعه نوشيدن *T.* بجرعه ايچمك — يودم يودم

CAB

ÇA. Adverbe qui signifie, ici *A.* ههنا — هنا *P.* اينجا *T.* بوراده — شوراده || Venez çà بورايه كل — Çà et là. De côté et d'autre *A.* هنا وهناك *P.* اينجا وآنجا *T.* بروده اوته — اوتده || Il s'arrêta çà et là بروده اوتده توقف ايلدى — Par de-çà, De de-çà *A.* من هذا الجانب *P.* ازين سو *T.* بو طرفدن — برو طرفدن — برودن || Venez par de-çà برو طرفدن كل

On dit, En de-çà, pour dire, de ce côté *A.* فى هذا الجانب *P.* درين سو *T.* برو طرفده — بروينه || En de-çà de la rivière نهرك برو طرفنده — On dit aussi, De de-çà la rivière *T.* نهرك برو طرفنده || Les provinces de de-çà le Danube طونه نك بروده كى طرفده برو طرفنده كى ممالك وايالات

On dit en style de Palais, Depuis deux ans en çà *A.* منذ سنتين الى الآن — سنتين *P.* از دو سال تا باين روز *T.* ايكى ييلدنبرو

CABALE. Complot de plusieurs personnes qui ont un même dessein. Il se prend en mauvaise part *A.* معاقدة على — اتحاد للفتنة — معاهدة للفساد — الفساد *P.* پيمان فتنه كاران *T.* برامزلقده برلشمه || Forte cabale قوى الاطراف بر كونه اتحاد للفتنه Dangereuse cabale مخاطره سى ملحوظ اتحاد فتنه كاران Faire cabale فساد ايچون عقد معاهده ايتمك Être d'une cabale عقد متحدين للفتنه كروهندن اولمق Dissiper une cabale فسخ وحل — اولنمش اتحاد فتنه كارانى حل ومحو ايتمك معاهده منحل وپريشان ايتمك — ايتمك Découvrir la cabale اتحاد فتنه كارانى خارجه اخراج ايلمك Ruiner une cabale اساس اتحاد فتنه كارانى خراب — فتنه كارانى تار ومار ايتمك — ويباب ايتمك — Il veut dire encore, la troupe même de ceux qui sont de la cabale *A.* حزب — زمرة السعاة الى الفساد — المعاهدين للفساد — معاقدين على الفساد *P.* گروه فتنه كاران *T.* برامزلقده برلشمش طاقم || On a exilé toute la cabale زمرهٔ سعات للفساد عموماً نفى وطرد اولندى

CABALER. Faire des cabales, *A.* سعى الى لفساد *P.* فساد پيشگى كردن *T.* برامزلقده اوغراشمق || Il ne saurait s'empêcher de cabaler سعى الى الفساددن كف يد ايلمسى محالدر

CABALEUR. Qui cabale *A.* ساعى الى الفساد pl. سعاة الى الفساد *P.* فساد پيشه *T.* برامزلقده جالشيجى || C'est un grand cabaleur عظيم بر فساد پيشه در

CABANE. Petite loge couverte ordinairement de chaume *A.* كوخ pl. اكواخ *P.* كربخه — كريزه — كرچه — كومه *T.* صلاش — ايزبه || Cabane de berger چوبان ايزبه سى Les cabanes des pauvres فقرا صلاشلرى — اكواخ فقرا

On appelle aussi, Cabane, la grande cage où l'on met couver de petits oiseaux *A.* محضن الطيور pl. محاضن الطيور *P.* مرغانخانه *T.* قوشخانه

CABARET. Taverne *A.* حانوت pl. حوانيت — خمّارة pl. خمّارات *P.* ميكده — ميخانه — خرابات — ماخور *T.* ميخانه جى ميخانه — دكانى

CABARET, Plateau où l'on met la salière, le poivrier, le

sucrier etc. *A.* مقرحة *P.* ابراز دان *T.* سفره حوایجی طبلدسی — Et une espèce de plateau qui a les bords relevés, et sur lequel on met les tasses pour prendre du café, du thé *A.* صینی القهوة pl. صوانی القهوة *P.* قهوه سینیٔ *T.* قهوه تبسیسی

Cabaret ou OREILLE-D'-HOMME. Plante fort commune *A.* آذان العبد *T.* جوبان دودکی

CABARETIER. Celui qui tient cabaret *A.* بیّاع — خمّار — سکّار — سبّاء — الخمر *P.* میفروش *P.* میخانه‌جی

CABAS. Espèce de panier de jonc *A.* قفّة *P.* تنگوی *T.* کوفه

CABESTAN. Espèce de tourniquet qui sert à rouler ou à dérouler un câble *A.* دوّارة القطاع *P.* چرخهٔ ریسمان *T.* هلاط || Tourner le cabestan هلاط چیقریغنی چویرمک — جیقریغی

CABINET. Lieu de retraite pour travailler en particulier *A.* بیت الخلوة *P.* تنهاخانه — خلوتخانه *T.* خلوت اوطه‌سی — مهمّه اوطه‌سی —

Il signifie aussi, lieu où l'on serre des papiers, des livres ou quelque chose de précieux *A.* مخدع pl. مخادع — قیطون *P.* خزانه *T.* خزینه اوطه‌سی || Un cabinet de tableaux, d'armes, de curiosités, de raretés, d'antiquités انواع تصویرات واسلحه وآلات وظرف نا دیدهٔ بدیعة الصفات وغرایب ونادرات وکارقدیم اولدرق نیچه آثار عجیبة الصناعاتی مشتمل خزینهٔ Cabinet de médailles اسکی زمان سکه‌لرینک اوطه‌سی خزینه اوطه‌سی

Cabinet. Conseil intime où se traitent les mystères les plus cachés de la Cour *A.* دیوان خاصّ pl. دواوین خاصّة *P.* راز خانهٔ دولت *T.* دولت — دولتک خاصّه دیوانی || L'intrigue du cabinet دیوان خاصّ دولتک لطایف الحیلی Secrétaire du cabinet دولتک خاصّه دیوانی سرّ کاتبی Les secrets du cabinet دیوان خاصّ دولتک اسراری — On dit aussi, Courrier du cabinet *T.* دولت اولاغی — مهمّه اولاغی

Il signifie encore, un petit lieu couvert dans un jardin, soit de treillage, ou de verdure *A.* قمریّة — قمریّة معرّش *P.* جارطاق — مهتابیّه *T.* جارداق || Cabinet de jasmin یاسمین پوشیده‌لو قمریّه Cabinet de différentes fleurs ازهار ازهار گوناگون ایله پوشیده — گوناگون ایله مسقف بر قمریّه بر مهتابیّه

Il signifie aussi, les lieux d'aisance *A.* خلا *P.* ادبخانه *T.* کنیف

CÂBLE. Grosse corde *A.* جمل pl. جمول *P.* ریسمان *T.* قومنه || On attache les ancres à des câbles کمی لنگری قومنه‌یه قومنه‌یه طاقنور — ربط وتعلیق اولنور Couper les câbles, قومنه‌لری قطع ایتمک Filer le câble قومنه اورمک

CÂBLER. Tordre plusieurs cordes ensemble *A.* تشریج القلوس *P.* رسنها با همدیگر تافتن *T.* هلاطلری بری برینه صوقشدروب اورمک

CABOCHE. Tête. Il n'est d'usage que familièrement *T.* کلّه || Grosse caboche ایری کلّه

CABOCHON. Pierre précieuse qu'on n'a fait que polir sans la tailler *A.* جوهر غیر منحوت *P.* گوهر نا تراشیده *T.* یونلمامش خام طاش — جواهر طاشی || Cabochon de rubis یونلمامش یاقوت طاشی d'émeraude زمرّد نا تراشیده

CABOTAGE. Navigation le long des côtes *A.* سیر فی البحر مساحلةً *P.* رهپیمایئ کشتی بلب دریا *T.* کمینک قیلری کمینک یالی کناریله کتمسی — صییروب کزمه‌سی || Ce bâtiment n'est propre qu'au cabotage بو کمی انجق قیلری صییروب کزمکه صالحدر

CABOTER. Naviguer le long des côtes *A.* سفر فی البحر مساحلةً *P.* کشتی بلب دریا روانه شدن *T.* کمی قیلری صییروب کتمک

CABRER. Il se dit du cheval, et signifie, se dresser sur les pieds de derrière *A.* شباب *T.* اسب بر پا خاستن *T.* بو آت شاخلنور شاخ قالقمق — شاخلنمق || Ce cheval se cabre Ne tirez pas la bride à ce cheval, vous le ferez cabrer دیزکینینی چکمه آتی شاخلندررسک — Il signifie figurément, s'emporter de colère *A.* تهوّر *P.* تندی نمودن *T.* خیرچینلنمق || On ne lui saurait dire un mot qu'il ne se cabre کندویه بر تک کلام سویلنه‌جک اولور ایسه تهوّره کلور

CABRI. Le petit d'une chèvre *A.* فریر pl. فرار *P.* بزیچه *T.* کچی باوریسی — اوغلاق || Il saute comme un cabri مثال اوغلاق کبی صیچرار — فریر نو رسیده قفزان ایدر

CABRIOLE. Saut léger *A.* قفزة pl. قفزات *P.* پرنده *T.* پرتاو

CABRIOLEUR. Faiseur de cabrioles *A.* قافز — وثّاب *P.* پرنده باز *T.* پرتاو ایدیجی

CACA. Terme dont se servent les nourrices, en parlant des ordures des enfans *A.* ققة *P.* ققا

CACALIA. Plante. On la nomme aussi, Pas-de-cheval *A.* — دوه اوتی *T.* قاقلی *P.* رجل الفروج — قلام — قاقلی *A.* مسک اوتی

CACAO. Sorte d'amande qui fait le principal ingrédient du chocolat *A.* لوز هندیق *P.* بادام هندی *T.* هند بادمی

CACOYÈRE ou CACOTIER. Arbre qui produit le cacao *A.* شجر اللوز الهندیق *P.* درخت بادام هندی *T.* هند بادمی آغاجی

CACHALOT. Espèce de grand poisson, qu'on nomme aussi Catodon *A.* عروسة البحر

CACHE. Lieu secret propre à cacher quelque chose *A.* مکمن *P.* نهانخانه *T.* کیزلو یر || Il a trouvé la cache نهانخاندیی خارجه چیقاردی

CACHECTIQUE. Qui est attaqué de cachexie *A.* مریض بسوء القنیة *T.* سوء قنیه علتیله خسته || Sang cachectique سوء قنیه علتی قانی

CACHER. Mettre une chose en un lieu où l'on ne puisse pas la voir *A.* اخفا — اکنان *P.* نهفتن — نهان کردن *T.* صاقلمق — کیزلمک || Cacher de l'argent, des pierreries مال اخفای دفینه وجوهرات اخفا ایتمک Cacher un trésor دفینه صاقلمق — ایتمک

Il signifie aussi, couvrir *A.* تغطیة — اغطا — ستر *P.* پوشیدن *T.* اورتمک || Cacher la gorge سینه‌یی — سینه‌یی ستر ایتمک اخفا — اعماس — کتم *A.* Et figur. Celer, dissimuler — اورتمک || صاقلمق — کیزلو طوتمق *T.* پنهان داشتن — نهفتن *P.* Cacher son nom اسمنی کتم ایتمک Cacher son dessein اخفای فکرینی زیر پردهٔ خفاده مرام ایتمک Cacher sa pensée پنهان ایتمک — On dit aussi, qu'un homme cache sa marche, cache son jeu, pour signifier, qu'il cache ses desseins سلوک اخفای ما فی الضمیر ایدر — ورفتارینی وحیله‌سنی کتم ایدر

SE CACHER. Ne se pas laisser voir, *A.* تستر — تخفی — اختفا صاقلنمق — کیزلنمک *T.* نهان شدن *P.* احتجاب — تواری — فلاندن — فلاندن تواری واختفا ایدر || Il se cache à lui || Il s'est caché à tous ses amis جمیع احبا واصدقاسندن صاقلنور عیون دوستان واحبابدن تستر — تستر وتخفی ایتمشدر واحتجاب ایلدی — On dit, qu'un homme ne peut se cacher à soi-même, pour dire, qu'il ne peut se dissimuler ses sentimens فلان کشی — فلان کشی اخفای ما فی البال ایده مز

ارتکاب ریا ایله ما فی الصدرینی کتم ایده‌مز

CACHÉ. *A.* مکنون — مستتر — مستور — ستیر — مختفی — خفی — کیزلو *T.* پنهان — نهفته — نهان — پوشیده *P.* مکتوم — متواری — صاقلنمش — صاقلو — کیزلنمش — On appelle, Esprit caché, un esprit dissimulé *A.* مبطن *P.* درون پوش *T.* ایچلی آدم — Et vie cachée, une vie solitaire et retirée *A.* حال الخمول — حال گمنامی *P.* حال الاحتجاب والوحدة — حال التواری جال خمول || Il mène une vie cachée آد باتقنلغی حالی *T.* وحدتده کچینور — On dit figur. d'un homme qui a beaucoup de talens, et qui ne les produit pas, que c'est un trésor caché *A.* دفینهٔ مکنونه *P.* گنجینهٔ پنهان — گنجینهٔ سر پوشیده *T.* باشی اورتیلو بر خزینه — کیزلو خزینه

CACHET. Sceau qui sert à fermer des lettres *A.* خاتم pl. خواتیم — مهر *P.* مهر *T.* مهر || Cachet bien gravé گوزل حک مطبوع الحک بر قطعه خاتم — اوزلنمش مهر Cachet d'armes نشان مهری Cachet d'or مهر زرین — التون مهر — Il se dit aussi, de l'empreinte formée sur la cire avec le cachet *A.* نقش الخاتم *P.* نقش مهر *T.* نقشی مهرک || Le cachet est entier نقش خاتم تام وکالمدر Le cachet est rompu نقش مهر شکسته ومنکسر در — On dit, qu'une lettre est à cachet volant, lorsque le cachet mis sur l'enveloppe ne la ferme pas مهری یاپشدرلمامش بر قطعه مکتوب

On dit figur., qu'une chose porte le cachet de quelqu'un, lorsqu'elle fait reconnaitre son auteur فلان شیئده فلان کمسنه‌نک نقشی نمایان وپدیدار در — On dit de même, Son style a un cachet particulier سبک وانشاده کندویه مخصوص بر کوند بو کاتبک Cet écrivain a son cachet نقش وصورت وار در کندویه مخصوص بر نقش ورنکی وار در

On appelle, Lettre de cachet, une lettre du Roi cahetée de son cachet *T.* امر عالی مهور — فرمان مهور || Être exilé par lettre de cachet ممهور امر عالی موجبنجه نفی وتغریب اولنمق

CACHETER. Appliquer un cachet sur quelque chose *A.* ختم — تمهیر — وضع المهر *P.* مهر زدن *T.* مهرلمک || Cacheter des lettres مکاتیب وتحریراتی تمهیر ایتمک Cacheter le paquet تحریرات بوغچه‌سنی تمهیر ایتمک Cacheter avec de la cire d'Espagne فرنکی موم ایله تمهیر ایتمک Je cachette ma lettre en votre présence مکتوبمی سنک حضورکده مهرلرم

Cacheté. *A.* مختوم ـ ممهور *P.* مهر بسته ـ بمهر سر *T.* مهرلو

En cachette. En secret, à la dérobée *A.* خفية ـ خفياً ـ مخفياً ـ سرًّا ـ مكتوماً *P.* نهانی ـ زير پردهٔ خفا *T.* كيزلوجه ـ سرّانی ‖ Faire quelque chose en cachette بر ايشی خفية ـ مخفيجه زير پردهٔ خفاده ايشلمك ـ ايشلمك

CACHEXIE. Maladie causée par la dépravation des humeurs *A.* سوء القنية

CACHOT. Basse et obscure prison *A.* سجن مظلم *P.* سيه چاه ـ چال *T.* بودرم ‖ Cachots noirs اثر صيادن عاری قراكولق بودرملر ـ سيه چالهای تاريك وتار ـ سجون مظلمه On l'a mis au cachot بودرمه القا اولندی Mettre quelqu'un dans un cachot بودرمه حبس ايتمك ـ بودرمه وضع ايتمك

CACOCHYME. Malsain. Il se dit proprement du corps humain, quand il est plein de mauvaises humeurs *A.* ردیّ الكيموس ـ ردیّ الاخلاط ـ فاسد الاخلاط ‖ Un corps cacochyme ردیّ الكيموس بر بدن

CACOCHYMIE. Mauvais état des humeurs *A.* رداءت الكيموس ـ رداءت الاخلاط ـ فساد الاخلاط

CACOPHONIE. Rencontre de syllabes ou de paroles qui font un son désagréable *A.* ثقلت المخرج ـ رداءت التلفظ *P.* نا درابری آواز *T.* سسك بدلكی ‖ Dans toutes sortes de composition, et particulièrement dans les vers, on doit éviter la cacophonie هر نوع تركيبده وعلی الخصوص اشعارده رداءت تلفظی موجب اولهجق كلماتدن مجانبت اولنمق شرطدر — Il se dit aussi, en parlant des voix et des instrumens qui chantent et qui jouent, sans être d'accord *A.* رداءت الصوت ـ ثقلت الصوت *P.* ناهمواری صدا *T.* سسك اويغونسزلغی

CADASTRE. Registre public, dans lequel la quantité et la valeur des biens-fonds de chaque province sont marquées en détail *A.* اوارجة الاملاك الايالة *P.* اوارهٔ املاك ولايت *T.* ولايت دفترخانهسی ‖ Les cadastres servent de règle dans l'imposition des tailles ولايت دفترخانهسی طرح تكاليف خصوصنده اساس كار اتخاذ اولنور

CADAVÉREUX. Qui tient de la nature du cadavre *A.* جيفی *P.* لاشه گونه *T.* لشلو ‖ Il a le teint cadavéreux لون رويی لاشه گونه در Odeur cadavéreuse رايحهٔ جيفيّه ـ لش قوقوسی

CADAVRE. Corps mort *A.* جيفة pl. اجياف ـ ميّت ـ جسد pl. اجساد الاموات *P.* لاشه ـ مرده تن لاشهٔ *T.* لش ـ لش

بر جسد ميّتی كوده سی ‖ Faire la dissection d'un cadavre شق وتشريح ايتمك

CADEAU. Repas, fête que l'on donne *A.* وليمة *P.* جشن ـ مهمانی *T.* ضيافت ‖ Donner un grand cadeau بر وليمهٔ عظيمه ايتمك

Il se dit aussi, d'un petit présent *A.* هدية pl. هدايا ـ تحفة pl. تحف *P.* پيشكش ـ دستاويز *T.* ارمغان ـ پيشكش ‖ Il m'a fait cadeau d'une bague بكا بر يوزك هديه ايتدی ـ بر يوزك اتحاف واهدا ايلدی — On dit, Faire un cadeau à quelqu'un, pour dire, donner à quelqu'un quelque chose qui lui soit agréable *A.* اهدا ـ احسان ـ اتحاف *P.* دستاويز ـ دادن ـ پيشكش كردن ـ بخشيدن *T.* ارمغان ويرمك ـ باغشلامق ـ پيشكش ايتمك — On dit figur. Je m'en fais un grand cadeau, pour dire, je m'en promets un grand plaisir حقمده محض عندمده محض نعمت عد اولنور ـ احسان عد ايدرم

CADENAS. Espèce de serrure qu'on applique et qu'on ôte quand on veut *A.* قفل معلق pl. اقفال معلقة *P.* قلفم آويخته *T.* آصمه كليد ‖ Cadenas rond مستدير الشكل آصمه كليدی Cadenas d'Allemagne آلامانكاری آصمه كليدی Cadenas à chiffre ou à secret كشادگاهی كيزلو آصمه كليدی

CADENASSER. Fermer avec un cadenas *A.* اغلاق بقفل المعلق *P.* با قلفم آويخته بستن *T.* آصمه كليدله كليدلمك ‖ On a cadenassé la porte قپويی آصمه كليديله تقفيل ايلديلر Il faut la fermer et cadenasser قپويی قپايوب آصمه كليديله كليدلمك اقتضا ايدر

CADENCE. Terme de Musique. Il se dit de tout passage d'un accord dissonant à un accord quelconque *A.* وزن النغمات *P.* شكنج *T.* اصول ‖ Toute harmonie n'est proprement qu'une suite de cadence لطافت ترنّم توازن نغماتك تتابعندن ازكينك لطافتی اصولك بر دوزه‌يه اجراسندن ـ عبارتدر عبارتدر Perdre la cadence اصولی شاشورمق

Il signifie aussi, l'agrément qui résulte d'un vers ou d'une période, dont l'harmonie flatte l'oreille *A.* وزن pl. اوزان ‖ Ces vers ont de la cadence اشبو ابيات موزوندر La cadence de cette période est belle بو فقره‌نك رفتاری لطيفدر

CADENCER. Rendre les périodes nombreuses et agréables à l'oreille *A.* تشبيب الكلام *P.* سخن پيراستن *T.* سوزی صره‌لتمق

CADENETTE. Longue tresse *A.* صفيرة *P.* مرغوله *T.* اورلمش صاچ

CADET. Puiné *A.* سوغ pl. اسواغ *P.* پسر واپس زاد *T.* اولادك كوچكى ـ صكره‌كى اولاد || La légitime du cadet اولاد اسواغك سهم مفروض پسر واپس زاد Partage des cadets همشيره *P.* اخت سوغه *A.* Soeur cadette حصّهٔ موروثدلرى کوچك قز قرنداش *T.* واپس زاد — On dit, Branche cadette d'une maison شجرهٔ نسب خاندانك شجنهٔ صغيره‌سى فلان خاندانك شعبهٔ صغيره‌سى ـ

Il se dit au substantif, pour le dernier des fils *A.* عجزة ـ آخرالولد ـ اصغر الاولاد *P.* فرزند واپسين *T.* آك كوچك صوك اولاد ـ اولاد || Cet homme est le cadet de toute cette maison فلان كشى اول خاندانك آخر ولديدر — Il se dit aussi, en parlant de deux hommes dont l'un est moins âgé que l'autre *A.* اصغر من جهة السنّ *P.* كوچكتر بسال *T.* ياش بن سنّ جهتيله || Je suis son cadet جهتيله دخى كوچك ياش جهتيله فلانك كوچكى يم ـ فلاندن اصغرم — Et en parlant des personnes d'un même corps, par rapport au temps où elles y ont été reçues *A.* داخل مؤخرا ـ داخل لاحقا *P.* صكره‌دن كلمش ـ صكره‌دن كيرمش *T.* پس آمده || Le lieutenant se plaint qu'on ait fait capitaines plusieurs de ses cadets ملازم قپودان كندو پس آمدلرندن وافر كسانه قپودانلق رتبه‌سى ويرلديكندن تشكى ايدر Je suis moins âgé que lui, mais dans la compagnie il est mon cadet فلان كشى من جهة السنّ بندن اكبر ايسه دخى زمره‌يه دخولى وقتنه نظرا زمره‌يه دخولى تاريخنه نظرا بنم صغيرمدر ـ بندن مؤخر در On appelle Cadet, un jeune homme qui sert comme simple soldat pour apprendre le métier de la guerre *A.* تلميذ الفنّ الحرب pl. تلاميذ الفنّ الحرب *P.* نو آموز فن جنكاورى *T.* جنكجى عجميسى ـ جنكجيلك صنعتى عجميسى ـ جنكجى شاكردى

CADETTE. Pierre de taille propre pour paver *A.* رضام للرصف *T.* قالديرم دوشنه‌جك طومرق طاش

CADI. Nom qu'on donne à un juge chez les Turcs *A.* قاضى pl. قضاة — On donne le nom de Cadilesker au juge suprême qui réside à la capitale de la Turquie *T.* قاضيعسكر

CADMIE. Nom donné par les chimistes à un enduit ou à une suie métallique *A.* اقليميا *P.* قليميا

CADOGAN. Noeud qui retrousse les cheveux, et les attache fort près de la tête *A.* عقدة العقيصة *P.* كاكل بند *T.* صاچ باغى

CADOLE. Le loquet d'une porte *A.* مغلاق pl. مغاليق *T.* قپو مندالى V. Loquet.

CADRAN. Horloge solaire, superficie sur laquelle les heures sont marquées, et où il y a une aiguille *A.* لوحة ـ بسيطة الارتفاع *P.* ساعت آفتاب *T.* ارتفاع تختسى || Cadran équinoxial بسيطهٔ استوا polaire بسيطهٔ ارتفاع شمال horizontal بسيطهٔ ارتفاع افق vertical بسيطهٔ ارتفاع سمت الرأس Le style sert à marquer les heures sur le cadran لوحهٔ ارتفاع عدد ساعته دلالت ـ اوزرنده‌كى ميل ساعته اشارت ايدر ـ ايدر — C'est aussi la partie extérieure d'une horloge, d'une montre *A.* لوحة الساعة *P.* تختهٔ ساعت *T.* ساعت تختسى || Cadran d'or آلتون ساعت تختسى d'émail ميناكارى ساعت تختسى Les heures de ce cadran ne sont pas bien marquées ارقام ساعات اشبو ساعت لوحه‌سى اوزرنده لايقى اوزره اشارت اولنمش دكلدر

CADRE. Bordure de bois ou d'autre chose, où l'on enchâsse des tableaux, des estampes etc. *A.* اطار ـ حاشية *P.* چارچوبه *T.* جرجوه || Un beau cadre لطيف ومطبوع چارچوبه Cadre doré يالدزلو چارچوبه ـ مذهّب چارچوبه Il faut faire un beau cadre à ce tableau بو تصويره بر كوزل جرجوه ياپلملو در

CADRER. Avoir de la convenance, du rapport *A.* توافق ـ مطابق ـ مطابقت نمودن ـ همرنك بودن *P.* انطباق *T.* اويغون كلمك ـ اويمق || Les dépositions de ces témoins ne cadrent pas ensemble شاهدلرك اخبارى برى برى برينه موافق كلمز ـ برينه مطابق دكلدر La réponse ne cadre pas avec la demande جواب سؤاله موافق كلمز Vous vous servez d'une comparaison qui ne cadre pas سرد ايلديككك قياس حاله مطابق دكل ـ حاله موافق كلمز Ces deux choses ne cadrent pas bien l'une avec l'autre بو ايكى شيلرك يكديكرى ايله كما هو اللايق مطابقتى يوقدر

CADUC. Homme vieux, cassé *A.* فانى ـ هرم ـ خرف ـ قحوم *P.* فرتوت ـ زرمان ـ كهن پير *T.* قوجامان ـ بوندمش || Devenir caduc حال هرمه كرفتار اولمق — Il se dit proprement de ce qui appartient à l'homme *A.* بالى *P.* برتبهٔ كهنى رسيده *T.* سنّ بالى || Âge caduc جوريمش ـ كهنه‌لنمش ـ اسكيمش ـ اسكيمش ـ برّ وصحت باليه Santé caduque كهنه‌لنمش ياش ـ

– چوريمش صحت وجود – وجود صاغلغی – Et des bâtimens qui sont près de tomber *A.* مشرف الخراب *P.* بخرابی *T.* خراب وبباب – آثار خرابی پیدا کرده – رفته چوریمش || Maison vieille et caduque عتيق ومشرف خراب اولمش اسکی وچوريمش خانه – منزل

On appelle, Mal caduc, l'épilepsie. V. ce mot.

On dit en termes de Palais, Legs caduc, succession caduque, pour signifier, un legs, une succession qui n'a pas lieu *A.* وصيت منسوخة – ساقطة عن الاعتبار ووراثت ساقطة عن الاعتبار *P.* عن العمل *T.* نا سزای اعتبار اعتباردن دوشمش

On appelle, Voix caduque, celle qui par quelque raison particulière n'est point comptée dans un suffrage *A.* رأی ساقط – رأی مردود – رأی غير معقول – رأی غير معتبر *P.* رأی نا معتبر – دوشورلمش رأی *T.* رأی نا مقبول – پذيرفته اولميان رأی

CADUCITÉ. L'état d'un homme caduc *A.* خرافت – قحامت *P.* هرم – فرتوتی – کهنسالی *T.* قوجامانلق || Cet homme approche de la caducité فلان کشی حال هرم وقحامته قوجامانلق حالنه يقلشدی – مشرفدر Il est dans une extrême caducité منتهای مراتب قحامته رسيده اولمشدر – Il se dit aussi, des bâtimens *A.* حال الخرابيّة *P.* حال ويرانگی *T.* چورکلک – اسکيلک || Cette terre a été moins vendue à cause de la caducité des bâtimens بو ضيعه مشتمل اولديغی ابنيه‌نک خرابيت حالنه مبنی دون بها ايله فروخت اولندی

En style de Palais, Caducité d'un legs se dit, lorsqu'un legs devient caduc *A.* منسوخيت عن العمل – سقوط عن الاعتبار *P.* نا سزایی اعتبار *T.* اعتباردن دوشکونلک

CAFARD. Hypocrite *A.* ارباب الريا pl. اهل الريا – مرايی *P.* رياکار – زرق پيشه *T.* ريا ايدن || Je hais les cafards صورت طبيعتم ارباب ريادن نفرت ايدر Il a l'air cafard رياکارانه‌سی واردر

CAFÉ. La semence du cafier *A.* بن – قهوة *P.* قهوه *T.* قهوه || Balles de café قهوه دنکلری Tasse de café قهوه فنجانی Prendre du café قهوه تناول ايتمک – شرب قهوه Rôtir du café تطحين قهوه – قهوه‌يی قاورمق – فلو قهوه Moudre le café قهوه‌يی اکوتمک – On appelle aussi Café, le lieu où l'on va prendre le café *T.* قهوه خانه – قهوه || Cela s'est dit au café قهوه خانه‌ده – قهوه‌ده سويلنمش بر کلامدر

CAFETAN. Robe de distinction en usage chez les Turcs *A.* خلعت pl. خلع *P.* خفتان *T.* قفتان || Le Grand-Seigneur envoie des cafetans à ceux qu'il veut honorer پادشاه آل عثمان التفات ايده‌جکی کسانه خلعت ارسال ايدر Revêtir de cafetan خلعت الباس – اکسای خلعت – قفتان کيدرمک

CAFETIER. Marchand de rafraîchissemens, qui prépare aussi le café *A.* بايع الشربة *P.* شربت فروش *T.* شربتجی

CAFETIÈRE. Pot qui sert à faire le café *A.* ابريق القهوة *P.* قهوه دان *T.* قهوه ابريغی

CAFIER. Arbre qui porte le café *A.* شجر البن *P.* درخت قهوه *T.* قهوه آغاجی

CAGE. Petite loge portative de bâtons d'osier ou de métal, pour mettre des oiseaux *A.* قفص pl. اقفاص – جديلة – شريجة *P.* قفس – کوفجان *T.* قفس || Mettre un oiseau dans la cage قوشی در قفس – طيری درون قفسه وضع ايتمک ايتمک Cage de fer دمور تل قفسی – On dit figur., Mettre un homme en cage, pour dire, le mettre en prison بر کمسنه‌يی مانند مرغ قفس – مثال مرغ قفس بسته حبس ايتمک بسته – بسته در زندان ايتمک – Et proverb., qu'il vaut mieux être oiseau de campagne qu'oiseau de cage, pour dire, que la liberté est préférable à tout قفس قوشی اولمقدن ايسه يابلا قوشی اولمق يکدر – On dit aussi, La belle cage ne nourrit pas l'oiseau, pour dire, qu'il ne suffit pas d'être bien logé, et qu'il faut avoir encore de quoi vivre قفسک دلبرلکيله قوشک قارنی طويمز

CAGNARD. Fainéant *A.* کاهل – رخو المزاج *P.* کسلان – تنبل *T.* تنبل – اوشنکن

CAGNARDISE. Fainéantise *A.* کسل – رخاوت الطبع *P.* تنبلی – کاهلی *T.* تنبللک – اوشنکلک –

CAGNARDER. Vivre dans la paresse *A.* ارتکاب الکسل والرخاوة *P.* کاهلی کردن – تنبلی کردن *T.* تنبللک ايتمک – تنبللکده کچنمک –

CAGNEUX. Qui a les jambes tournées en dedans *A.* احنف – افدع – اعصل – معوج الساق *P.* کپل *T.* اکری بجاقلو – آياغی اکری –

CAGOT. Qui a une dévotion fausse *A.* متزاهد *P.* زهد نما – زهد فروش *T.* صوفيلق صاتيجی – صوفيلق کوستريجی –

CAGOTERIE. Action du cagot *A.* زهد كاذب *P.* زهد فروشى *T.* ساخته صوفيلق

CAGOTISME. Caractère du cagot *A.* تزاهد *P.* زهد نمايى *T.* صوفيلق صاتمه

CAHIER. Assemblage de feuilles de papier, jointes ensemble *A.* كراسة pl. كراريس *P.* كراس *T.* جزء || Cahier de papier اوراق جزئى Cahier blanc يازلمامش جزء Cahier écrit يازلمش جزء Les cahiers d'un livre كتابك جزءلرى

On dit, Les cahiers des États, Les cahiers de l'assemblée du clergé, pour dire, le résultat de leurs délibérations *T.* وكلاى ملت مجلسنك مضبطسى وجماعت رهبانك مضبطسى — Le cahier des frais, pour dire, le mémoire des frais *A.* خرج ومصرف دفترى *T.* اوارهٔ هزينه *P.* جريدة المصارف مصرف دفترى —

CAHOT. Espèce de saut que fait une voiture, en roulant sur un chemin mal uni *A.* تسغسغ pl. تسغسغات *P.* برجهيدگى *T.* اويناپش — دپرنش || Faire un grand cahot عربه تسغسغ عربه پك دپرنش ايتمك — شديد ايتمك

CAHOTAGE. Mouvement causé par des cahots *A.* سغسغة *P.* برجهيدگى *T.* اويناما — دپرنمه

CAHOTANT. Qui fait faire des cahots *A.* مورث السغسغة *P.* بر جهنده *T.* اويناديجى — دپرديجى

CAHOTER. Causer des cahots *A.* ايراث السغسغة *P.* برجهانيدن *T.* اويناتمق — دپرتمك || Nous avons été bien cahoté dans ce chemin بو طريقده عربه‌نك خيلى تسغسغنه دوچار اولمشز

CAHUTTE. Petite loge, hutte. V. Cabane.

CAÏEU. Rejeton des ognons qui portent fleur *T.* جيچك صوغانى فلزى — صوغانى قوزوسى

CAILLE. Oiseau de passage dont la chair est délicate *A.* لبّادى *P.* سمانه — كلچه — لارده *T.* بولدرجين || La saison des cailles بولدرجين موسمى

CAILLEMENT. État du lait ou d'une autre liqueur qui se caille *A.* روب — خثور — خثارت *P.* سختى *T.* قويولق — قويولمه

CAILLER. Figer, épaissir, coaguler *A.* ارابة — تخثير — اخثار *P.* سخت كردن *T.* قويولتمق || La présure caille le lait ترويب — پنير مايه‌سى سودى تخثير ايدر سوده ايراث — خثارت ايدر

SE CAILLER. *A.* ارثا — كسب الخثارة — تروّب — تخثر *P.* سختى پذيرفتن — بستن *T.* قويولنمق || Le lait se caille لبن تخثر ايدر Le sang se caille دم تروّب ايدر — قان قويولق پيدا ايدر

CAILLÉ. *A.* رائب — متخثر *P.* بسته — سختى پذيرفته *T.* قويولنمش — On dit aussi, Du caillé, pour dire, du lait caillé *A.* رائب *P.* ماست *T.* يوغرت

CAILLETEAU. Jeune caille *A.* فرخ اللبّادى *P.* سمانه پچه *T.* بولدرجين پلازى

CAILLETTE. La partie de l'animal qui contient la présure à cailler le lait *A.* كرش *P.* شكمبه *T.* اشكنبه

CAILLETTE. Femme frivole et babillarde *A.* وقواقة *P.* زن هرزه *T.* يكشاق قارى || C'est une franche caillette بر صرف وقواقه در

CAILLOT. Grumeau de sang *A.* علقة pl. علقات *P.* خونپارهٔ بسته *T.* اويوشمش قان پارچه‌سى || Il crache des caillots de sang علقات ايدر — نفث اغزندن قان پارچه‌لرى توكرر

CAILLOU. Pierre très dure qui varie par la couleur *A.* حصبة pl. حصبات — حصاة pl. حصى — جمرة pl. جمرات *P.* خرسنگ — سنگريزه *T.* چقل طاشى || Chemin plein de cailloux طريق كثير الحصا — محصات — طريق چقللو يول Caillou uni et poli املس ومصيقل چقل طاشى Terre pleine de cailloux *A.* محصبة — محصات *P.* خرسنگزار *T.* چقللق ير — Caillou de rivière *A.* رضواض *P.* خرسنگ رود *T.* چاى طاشى — On appelle aussi Caillou, la pierre qu'on frappe avec un briquet, pour tirer du feu *A.* مرو — مظرّة *P.* سنگ آتشزنه *T.* مرو — چقماق طاشى

CAILLOUTAGE. Ouvrage de cailloux ramassés *A.* ذو الحصا — محصّب *P.* خرسنگ كارى *T.* چقللو || Chemin de cailloutage طريق — چقللو يول — حصادن عبارت طريق محصّب Grotte de cailloutage چقللو مغاره

CAÏMACAN. Nom que les Turcs donnent au lieutenant du Grand Visir *T.* قائممقام

CAIMANDER. V. Quémander.

CAIMANDEUR. V. Quémandeur.

CAÏQUE. Petite chaloupe *A.* زورق pl. زوارق *T.* قايق || On envoya le caïque pour reconnaître l'ennemi احوال اعدايى استكشاف ايچون قايق ارسال اولندى

CAISSE. Coffre de bois *A.* سندوق pl. سناديق *P.* تبنگو *T.* صنديق || Des caisses de sucre شكر صنديقلرى — Il se prend, aussi pour le lieu où les financiers, banquiers, marchands etc. mettent leur argent *T.* اقچه صنديغى || Allez à la caisse, vous serez payé اقچه صنديغنه وار مطلوبكى اول طرفده — On dit, Tenir la caisse, pour dire, avoir le maniement de l'argent d'un banquier etc. اقچه صنديغنك اخذ ايدرسك صنديق امانتى خدمتنه مأمور — ادارهسنه مأمور اولمق اولمق

CAISSE militaire. La caisse qui contient l'argent destiné aux dépenses d'une armée *T.* اردو خزينهسى — اردو خزينهسى صنديغى

CAISSE, signifie aussi, un tambour *A.* طبل pl. اطبال *P.* دهل *T.* طاول || Battre la caisse طبل ايتمك — اطبال ضرب — تبير — طاول جالمق — طبل — On dit, Battre la caisse, pour dire, lever des soldats عسكر جمعى ايچون طاول چالمق

CAISSE de tambour, se dit en Anatomie, d'une cavité qui se trouve au fond du trou auditif externe de l'oreille *A.* قعر السملوخ

CAISSON. Grande caisse qui sert pour porter des vivres et des munitions à l'armée *T.* ذخيره صنديغى وجبهخانه صنديغى

CAISSIER. Celui qui tient la caisse chez un financier, chez un banquier *A.* حافظ السندوق *P.* تبنگو دار *T.* صنديق فلان كشى فلانك يانندە أمينى || Un tel est son caissier صنديق امينيدر

CAJOLER. Flatter, entretenir quelqu'un de choses qui lui plaisent, avec intention de le séduire *A.* تطييب بالمداهنة *T.* بكلام خوش امدى فريفتن *T.* مماسحة — طاتلو ديل ايله آلداتمق || Il l'a tant cajolé, qu'il a obtenu ce qu'il demandait فلانى شول رتبهده مداهنه ايله تطييب ايلديكه تحصيل مرامه دسترس اولمشدر

Il signifie aussi, tâcher de séduire une femme *A.* سعى الى الاغوا — تشويق الى الغواية *P.* بگمراهى فژوليدن *T.* يول آزمغه قندرمق — آزدرمق قيدنده اولمق || Il faut avertir la mère qu'un tel cajole sa fille فلان كمسنه فلان قزى اغوا قيدنده اولديغنى والدهسنه اخبار ايتمك اقتضا ايدر Une honnête femme ne se laisse pas cajoler اهل عفت اولان خاتون برعفيفهٔ پاكدامن آخرك — اغواى نفسه ارادهٔ رخصت ايتمز كلام خوش آمدينه فريفته اولمرق اغواى نفسنه ارادهٔ رخصت ايلمز

CAJOLERIE. Louange qui sent la flatterie *A.* مداهنة *P.* كلام خوش آمدى — سخن دلفريب *T.* طاتلو كوكل آلداديجى ديل || Vos louanges ne sont que de pures cajoleries ايتديككك محض — مدح وستايشلر محضا كلمات دلفريب قبيلندندر مداهنهدر

CAJOLEUR. Qui use de cajoleries *A.* مداهن pl. مداهنين — مماسح *P.* دل فريبنده *T.* طاتلوسوز ايله كوكل آلداديجى || C'est un vrai cajoleur صرف مداهندر

CAJUTE. Petite chambre à coucher dans un vaisseau *A.* مبيت السفينة *P.* خوابگاه كشتى *T.* كمينك يتاق قمرهسى

CAL. Durillon qui vient aux pieds et aux mains. V. Durillon || Il vient des cals aux mains à force de travailler, et aux pieds, à force de marcher اللرده كثرت عملدن وآياقلرده كثرت مشى وحركتدن سكيللر عارض اولور — En termes de Chirurgie, il se dit pour Callosité. V. Ce mot.

Le plus souvent on appelle, Cal ou Calus, la cicatrice qui se forme sur un os fracturé *A.* ندب العظم *P.* اثر استخوان شكسته *T.* قيرق كيكده قالمش ياره اثرى

CALAISON. Profondeur d'un navire depuis le premier pont jusqu'au fond de cale *A.* اسفل السفينة *P.* پست كشتى *T.* كمينك آشاغى طرفى

CALAMENT ou MENTHE AQUATIQUE. Espèce de plante *A.* حبق التمساح — حبق الما *P.* فوتنج نهرى *T.* صوياربوزى — حبق الما || On emploie le calament comme le thé يبان نانهسى الما چاى مثللو استعمال اولنور

CALAMINE ou PIERRE CALAMINAIRE. *T.* آق توتيا || On a mis trop de calamine en fondant ce cuivre بو باقره لدى الذوب زيادهجه آق توتيا وضع اولندى

CALAMITE. Un des noms de la pierre d'aimant *A.* حجر المقناطيس *P.* سنگ آهنربا *T.* مقناطيس طاشى

CALAMITÉ. Grand malheur *A.* مصيبت pl. مصايب — نائبة — نوائب pl. آفات — آفت pl. آفات سماوية — آفت pl. آفات — آفت فلكية — سماوية *P.* آسيب *T.* بلا || La guerre, la peste sont des calamités سفر ووبا مصايب سماويه قبيلندندر — سفر وطاعون آفات دهريه قبيلندندر C'est une vraie calamité بر نائبهٔ عظما در — بو حالت مصيبت محضدر La perte de ses enfans et de sa fortune a accablé sa vieillesse de calamités

اولادینك فوتی ومال ومنالنك اضاعتی تقریبیله ثقالت حال شیخوختی انواع مصایب وآفات ایله مشتد اولمشدر

CALAMITEUX. Il ne se dit qu'en parlant des temps de peste, de guerre, de famine etc. *A.* اوقات النوائب والآفات ـ مصیبت *T.* هنگام آسیب وبلا *P.* ایام الشداید والمصایب وقتلری

CALANDRE. Ver qui ronge le blé *A.* سوس *P.* سوسه ـ کرم تخل بتی *T.* گندم

Il signifie aussi, une machine dont on se sert pour presser et lustrer les étoffes *A.* قیقاب *P.* مهره *T.* مهره || Mettre du drap à la calandre جوقه‌یی مهره‌لمك

CALANDRER. Faire passer par la calandre *A.* ضرب القیقاب *P.* مهره زدن *T.* مهره‌لمك ـ مهره اورمق || Calandrer une étoffe ثوبی مهره‌لمك

CALCAIRE. Il désigne les terres ou les pierres que l'action du feu peut changer en chaux *A.* جصّی الطبیعة *T.* کرجلنه جصّی الطبیعة اولان احجار || Pierres calcaires بیلدجك کرجلنه بیلدجك طاشلر ـ

CALCÉDOINE. Agate d'une couleur trouble et remplie comme de nuages *T.* بلغمی طاش

CALCINATION. Opération par laquelle une terre, une pierre ou un métal sont reduits dans l'état de chaux *A.* استحالة الی الجص *P.* کچ پذیری *T.* کرجلنمه || Calcination du plomb, de l'or etc. قورشون وسائر اول مثللو شیلرك کرج هیئتنه استحاله‌سی

CALCINER. Réduire en chaux *A.* تحویل الی الجص *P.* کرج حالنه دوندرمك *T.* همحال کچ پرداختن

CALCINÉ. *A.* مستحیل الی الجص *P.* صورت کچ پذیرفته *T.* کرج حالنه دونمش

CALCUL. Compte *A.* حساب *P.* شمار *T.* صایی || Faire le calcul de quelque somme مبلغك حسابنی ایتمك Par mon calcul بنم حسابمه کوره ـ بنم حسابم موجبنجه Erreur de calcul سهو حساب Se tromper dans un calcul حسابده دوچار غبن اولمق ـ حسابده آلدانمق ـ On dit, que l'erreur de calcul ne se couvre point, pour dire, qu'on peut toujours revenir contre l'erreur de calcul حسابده ـ یاکلش حساب بغداددن دونر سهو اولنجه بهر حال اعادهٔ حساب اولنور ـ Et figur. Se tromper dans son calcul, pour dire, se méprendre en quelque chose que ce soit برکمسنه حساب وتخمیننده خطا ایتمك ـ یاکلش صایمق ـ حسابنده یاکلمق ـ Il signifie aussi, la pierre qui s'engendre dans les reins. V. Pierre.

CALCULABLE. Qui se peut calculer *A.* ممکن الاحصا ـ ممکن ـ صاییله بیلور *T.* شمردنی *P.* ممکن الحساب ـ التعداد صاییلور

CALCULATEUR. Qui calcule *A.* محاسب pl. محاسبین *P.* شمارنده *T.* صاییجی || Cet astronome est un grand calculateur فلان منجم بر محاسب کاملدر

CALCULER. Supputer, compter *A.* حساب ـ احصا ـ تعداد ـ عدّ ـ *P.* شمردن *T.* صایمق ـ حساب ایتمك || C'est lui qui a calculé toutes ces sommes اشبو مبلغك مجموعنی حساب ایدن فلان کشیدر Après avoir bien calculé, je trouve que.... کرکی کبی لدی الحساب منفهم اولور که ـ On dit aussi, Calculer des tables astronomiques, pour dire, dresser de pareilles tables الواح نجومیه‌نك حسابنی ترتیب ایتمك ـ Et calculer une éclipse, pour dire, déterminer par le calcul le temps d'une éclipse کیفیت کسوفی حساب نجومی ایله استخراج ـ حساب نجومی ایله بولمق ـ ایتمك

CALCULÉ. *A.* محسوب ـ معدود *P.* شمرده *T.* صایلمش

CALE. Abri entre deux pointes de terre ou de rocher *A.* ابط pl. آباط لبحر *P.* بغلگاه دریا *T.* دکز قولتغی || Le vaisseau battu par une tempête se sauva dans une cale فورتنه‌نك ضربندن زحمتکشیده اولمش سفینه بر دکز قولتغی ایچنه دستخوش امواج دریا اولمش ـ صوقیلوب سلامت بولدی سفینه بر دکز قولتغی ایچنده نجات یافته اولمشدر Les corsaires se cachent dans des cales, pour surprendre les petits vaisseaux qui passent قورسان کمیلری مرور وعبور ایدن مراکب بحریه‌یی غصب ایچون دریا قولتقلرنده اختفا ایدر

On appelle, Fond de cale, le lieu le plus bas d'un vaisseau *A.* قعر السفینة *P.* ته کشتی *T.* کمینك دیبی

CALE. Un morceau de bois plat que l'on met sous le pied de quelque chose, pour qu'elle soit de niveau *T.* بسلمه || Cette poutre, cette table baisse plus d'un côté que de l'autre, il faut mettre une cale بو دیرکك وبو سفره تخته‌سنك بر طرفی آخرندن زیاده متمایل ومتنزل اولدیغی آلتنده بسلمه وضعنه محتاجدر

CALEBASSE. Fruit qui croît en forme de citrouille, et dont

on extrait une liqueur qui est bonne contre les maux de poitrine *A.* دبا *T.* قباق

CALEBASSE. Espèce de bouteille faite d'une courge vidée et séchée *P.* كشنگ ـ كدوينه *T.* ياتق

CALEÇON. Vêtement qu'on met sous le haut-de-chausse *A.* سراويل pl. سروبل *P.* ازارپا ـ تبّان *T.* جامهٔ بادرون ـ طوبان ـ ایچ طونی

CALÉFACTION. Chaleur causée par l'action du feu *A.* لُهاب ـ حرّ النار *P.* گرمئ آتش *T.* آتشك اسیلكی || Cette préparation se fait par une légère caléfaction بو تركیب حرّ النار خفیف ایله اعمال اولنور

CALEMBREDAINE. Vains propos *A.* ترّهة pl. ترّهات *P.* حرزه *T.* خلطیّات ـ بوش لاقردی ـ خایی || Il ne répond à tout ce qu'on lui dit que des calembredaines كندوبه هر نه كه سویلنور ایسه ترّهاتدن عبارت جواب ویرر

CALENDES. Premier jour de chaque mois *A.* رأس الشهر ـ غرّة *P.* سر ماه *T.* آی باشی

CALENDRIER. Le livre qui contient l'ordre de tous les jours *A.* تقویم *P.* زیج ـ روزنامه *T.* تقویم || Vieux calendrier *A.* تقویم عتیق *P.* تقویم پارینه *T.* اسكی تقویم Calendrier nouveau *A.* تقویم جدید *P.* تقویم نو *T.* یكی تقویم ـ On appelle, Nouveau calendrier, celui qui est conforme à la réformation faite par le Pape Grégoire XIII تقویم مؤخّر الترتیب Et vieux calendrier, celui dont on se servait avant la réformation faite par ce Pape تقویم قدیم ـ تقویم مقدّم || Le nouveau calendrier avance de onze jours sur l'ancien تقویم مؤخّر الترتیب مقدّمكی تقویم حسابندن اون بر كون تقدّم ایدر

CALENTURE. Fièvre chaude assez commune sur mer *A.* حمّای محرقة *P.* بیمار سیاه *T.* قره حمّا

CALEPIN. Recueil de mots, de notes, d'extraits qu'une personne a composé à son usage *A.* مجموعة || Je consulterai là-dessus mon calepin بو بابده مجموعه‌مه مراجعت ایده‌جكم Cela n'est pas dans son calepin فلان شئ مجموعه‌سنده مقیّد دكلدر

CALER. Baisser. Il ne se dit guères que des voiles d'un vaisseau *A.* تنزیل الشراع ـ طیّ الشراع *P.* بادبانرا فرود آوردن ـ بادبانرا پیچیدن *T.* یلكنی ایندرمك ـ یلكنی دیوبشورمك ـ On dit figur. Caler la voile, pour dire, baisser le ton, diminuer la résistance *T.* یلكنی ایندرمك || Avec les grands, le plus sûr est de caler la voile كبار ایله معامله‌ده یلكنی ایندرمك اولا در

CALER. Mettre une cale *T.* بسماه وضع ایتمك || Il faut caler le pied de cette table بو سفره‌نك آیاغی آلتنده بر بسامه وضع اولنمق اقتضا ایدر

CALÉ. *A.* مطوی الشراع *P.* پیچیده بادبان *T.* یلكنی دیوبشورلمش

CALFAT. Celui qui calfate un vaisseau *A.* قلّاف *P.* زفتزن ـ قلفاتجی *T.* كشتی || Maître calfat قلفاتجی اوسته‌سی signifie aussi, l'ouvrage que fait le calfat *A.* قلافت *P.* زفت اندایش كشتی *T.* قلفات || Ce vaisseau a eu son calfat بو كمی قلفات اولدی

CALFATAGE. Étoupe enfoncée dans la couture des vaisseaux *A.* مشقة التقلیف *T.* كمی قلفاتنده وضع اولنمش كتان

CALFATER. Boucher les fentes d'un vaisseau, et l'enduire de pois et de goudron *A.* قلف ـ تقلیف *P.* بكشتی زفت زدن *T.* قلفاتلمق

CALFATÉ. *A.* مقلوف *P.* زفت زده *T.* قلفاتلو ـ قلفاتلنمش

CALFEUTRAGE. Ouvrage de celui qui travaille à calfeutrer une porte, une fenêtre *A.* ردم *P.* رخنه بستگی *T.* یاریق طیقامه || Travailler au calfeutrage خدمت ردمه جدّ وسعی ـ یاریق طیقامغه چالشمق ـ ایتمك

CALFEUTRER. Boucher les fentes d'une porte, d'une fenêtre pour empêcher que le vent n'entre *A.* سدّ الفروج ـ رَدم *P.* رخنه بستن *T.* كدكلری طیقامق || Il faut calfeutrer cette porte شو قپوده اولان رخنه‌لرك ردمی لازمدر

CALFEUTRÉ. *A.* مردوم *P.* رخنه بسته *T.* طیقانمش ـ قپانمش

CALIBRE. La grandeur de l'ouverture du canon de toutes sortes d'armes à feu *T.* چاپ || Le calibre d'un mousquet تفنك چاپی Les canons de batterie doivent avoir tant de calibre طابیه طوبلری فلان چاپده اولملو در Gros calibre ایری چاپ ـ جسیم چاپ ـ Figur. La qualité, l'état d'une personne || Ils ne sont pas tous deux de même calibre ایكیسی دخی بر عیارده دكلر در ـ بر چاپده دكلدرلر

Et la grosseur de la balle, proportionnée à l'ouverture d'une arme à feu *A.* وزن ـ عیار ـ قیمة *P.* درهم *T.* قیه || Cette balle

est de tel calibre بو کله شو قدر قیدلکدر Balle de calibre تام العیار بر کله ـ الوزن کله

Il signifie aussi, volume, grosseur *A.* حجم *P.* تناوری *T.* جلیم ـ ایریلک || Ces deux colonnes sont de même calibre بو ایکی دیرکک ایریلکی ـ بو ایکی ستون مستوی الحجمدر بو ایکی دیرک بر چلیمده در ـ بر در

CALIBRER. Passer des boulets dans le calibre pour les mesurer *T.* کلّه‌نک اندازه‌سنی آلمق ایچون طوبک چاپنه اویدرمق

CALIBRÉ. *T.* اندازه‌سی چاپه اویدرلمش

CALICE. Vase sacré qui sert à la messe pour la consécration du vin *A.* جام مبارک *P.* پیالهٔ مبارک *T.* مبارک قدح — On dit proverb., Boire le calice, avaler le calice, pour dire, souffrir quelque chose de fâcheux et de rude *A.* تجرع الکاس المحنة *P.* نوش زهرابهٔ شدّت وصحنت *T.* صحنت قدحنی یوتمق || Cela est rude, mais il faut avaler le calice بو کیفیّت فی نفس الامر هضمی گران اولدیغی درکار در مع هذا موجب صحبت بال ـ تجرع کاس محنت اولنمق لازمدر ایدوکی درکار در مع هذا هضمی لازمدر

CALICE, en termes de fleuriste, c'est le renflement que l'on remarque à l'extrémité du pédoncule qui renferme les organes sexuels *A.* جفرّی pl. جفریّات *P.* کفره *T.* چیچکک ایچنده‌کی تخم قابی

CALIFE. Titre que prirent les successeurs de Mahomet dans le nouvel empire temporel et spirituel, établi par ce législateur *A.* خلیفة pl. خلفاء

CALIFOURCHON. Il s'emploie avec la préposition À, et signifie, jambe de-çà, jambe de-là *A.* مفاحجاً ـ مفشحاً ـ مفرج الرجلین *P.* پایها از هم جدا کنان *T.* آپشی آیرق || Se mettre à califourchon sur un bâton بر عصانک اوزرنده مفاحجاً راکب بر دکنک اوزرینه آپشی آیرق بنمک ـ اولمق

CÂLIN. Niais et indolent *A.* متبطل *P.* بیکار *T.* خوارده || Il fait le câlin خوارده‌لق ایدر

se CÂLINER. Se tenir dans l'inaction *A.* تبطل *P.* در بیکاری ماندن *T.* خوارده‌لق ایتمک || Il passe le temps à se câliner خوارده‌لقده امرار اوقات ایدر

CALLEUX. Qui a des cals *A.* مستارض ـ مکنب ـ مجسو *P.* ناصر ـ ناصرلو *T.* خشکریشه‌ناک ـ شفه گرفته ـ شفه دار ناصرلو یاره ـ جراحت مستارضة || باغلمش ناصر باغلمش یاره ـ Ulcère calleux *A.*

CALLOSITÉ. Chair solide et sèche qui s'engendre sur les bords d'un ulcère *A.* جسئة ـ ارض ـ کنب *P.* خشکریشه *T.* ناصر — Il se forme aussi des callosités aux mains et aux pieds, sans qu'il y ait une plaie. V. Cor.

CALMANT. Remède qui calme les douleurs *A.* دواء مسکن pl. ادویة مسکنة ـ مسکنات *P.* داروی نرمساز ـ داروی *T.* سکونتبخشا علاج ـ یوموشدیجی || Prendre un calmant بر دوای مسکن استعمال ایتمک

CALMAR ou CORNET. Nom d'un animal mou *T.* مرکب بالغی

CALME. Tranquille *A.* ساکن ـ مطمئن *P.* آسوده ـ آرمیده *T.* دیکلمش ـ طورغون || La mer est calme دریا ساکندر L'air est calme هوا ساکندر ـ هواده سکونت وار در Lieu calme et sans bruit طورغونلق وار در دغدغه‌دن عاری ـ سزلدیسز وسکونتلو یر ـ محل ساکن — Figur. || Esprit calme سکونت عقل Il mène une vie calme et tranquille سکونت واطمینان حال ایله کچینور Un homme fort calme طبع ایله مجبول بر ادم Son humeur est ordinairement calme عادتا مزاجی سکونت ایله مالوفدر Ce malade est calme مستریح وآرمیده ـ فلان مریض حال آرام واستراحتده در مطمئن الحالدر ـ در

CALME. Bonace *A.* هدوء البحر ـ رکود البحر *P.* آرام دریا *T.* لیمانلق || Quand il fut en haute mer, le calme le prit, et l'empêcha d'avancer دریانک آچیغنه چیقنجه لیمانلغه راست کلدیکندن ایلرویه وارەمدی Il y a de grands calmes dans ces mers-là اول بحارده عظیم لیمانلقلر اولور — Figur. Tranquillité *A.* السکونة ـ حال الاستراحة ـ حال طمانینت *P.* آشایش ـ آرامش *T.* راحتلق || Je vis ici dans un grand calme بو محلده راحت وسکونت کامله اوزره امرار اوقات ایدرم Un doux calme شیرینی آرام وسکونت ـ طاتلو بر آرام وسکونت Le calme de l'esprit کوکل راحتلغی ـ آرامش دل ـ سکونت بال

CALMER. Apaiser *A.* تسکین *P.* آرمیدن *T.* دیکلندرمک || Calmer les flots هیجان امواج دریایی تسکین ایتمک Calmer l'orage, la tempête بوره‌یی وفورتنه‌یی تسکین ایتمک Calmer une sédition آتش بغی ـ فتنه‌یی تسکین ایتمک ـ زوربالغی بصدرمق ـ وعصیانی اخماد وتسکین ایتمک Figur. *A.* تسکین ـ تطمین *P.* آسودگی بخشیدن ـ آرمانیدن

T. تسکین اذهان || Calmer les esprits بصدرمق ـ راحتلندرمك ـ ملك ودولتی تطمین ایتمك Calmer un État ایتمك امراض نفسانیهیی تسکین Calmer les passions راحتلندرمك نائرهٔ امراض نفسانیهیه نشر رشاشهٔ خمود وسکونت ـ ایتمك صزی یی ـ تسکین وجع ایتمك Calmer la douleur ایتمك ایراث سکونته مدار Cela n'est pas propre à calmer بصدرمق مدار تسکین اولهجق شیٔ دکلدر ـ اولهجق شیٔ دکلدر دائما تسکین صورتنده صرف Il s'étudie toujours à calmer دائما تسکین حال قیدنده در ـ ذهن ایدر

CALOMNIATEUR. Celui qui calomnie *A.* مفتری ـ افاك *P.* مفتری || Passer pour un calomniateur افتراجی *T.* بهتان انداز صورتنده کچنمك

CALOMNIE. Fausse imputation *A.* افیکة ـ افك pl. افایك ـ اسنادات کاذبة pl. اسناد کاذب ـ مفتریات pl. افترا ـ بهتان *P.* اسنادات ما لم یکن pl. اسناد ما لم یکن *T.* افترا || C'est une pure calomnie افترای محض در Une noire calomnie برافترای قبیح Fabriquer des calomnies contre quelqu'un بر کمسنهنك حقنده خلق افایك ومفتریات ایتمك Se justifier d'une calomnie عزو اولنمش افترادن تبریهٔ ذمت اسناد ما لم یکندن تبریهٔ ایتمك Se purger d'une calomnie ایتمك اسناد اولنان بهتانی Repousser une calomnie ذمت ایتمك رد وجرح ایتمك

CALOMNIER. Attaquer quelqu'un par des imputations fausses et inventées *A.* بهتان *P.* قذف ـ رمی الافیکة ـ القاء الافترا کردن *T.* افترا ایتمك || Les méchants sont sujets à calomnier les gens de bien اهل شر اولنلر ابرار واخیار حقنده رمی ارباب شر ومفسدت اهل خیره ـ افایك ومفتریاته مبتلا درلر ابرار واخیار حقنده سنگ ـ قذفی وافترادن خالی دکللردر انداز بهتان اولمق اهل شر اولنلرك عادت مألوفهلریدر

CALOMNIÉ. *A.* افترا اولنمش *T.* بهتان زده *P.* مظهر الافترا

CALOMNIEUSEMENT. Avec calomnie *A.* بالافترا *P.* بر وجه بهتان *T.* افترا ایله || Il a été accusé calomnieusement حقنده بهتان محض اولدرق حقنده ـ بالافترا عزو جنحه اولندی عزو تهمت اولندی

CALOMNIEUX. Qui contient calomnie *A.* متضمن الافیکة ـ متضمن الافترا *P.* بهتان آمیز *T.* افترالو || Une accusation calomnieuse افك وافترایی متضمن بر کونه اسناد Paroles calomnieuses اقوال بهتان آمیز

CALOTTE. Espèce de petit bonnet *T.* فس || Les cardinaux portent des calottes rouges قاتلك مترهپولیدلری باشلرنده آل فس کییرلر

CALOTROPIS. Plante *A.* اشخر ـ شجر العشر *P.* درخت تیغال *T.* تیغاله آغاجی

CALOYER. Moine Grec *A.* قسیس pl. قسیسین *P.* هربد *T.* کشیش

CALQUE. Trait léger d'un dessin qui a été calqué *A.* نقش منقول *P.* نقلکرده *T.* رسم نقش اصلندن چیقارلمش نقش

CALQUER. Contre-tirer un dessin, le copier trait pour trait *A.* نقل النقش *P.* نقش کردن *T.* اخراج صورت چیقارمق نقشی آلمق ـ

CALUS. Dureté à la peau, à la chair ou aux os. V. Callosité. — Et une espèce de noeud qui se forme d'une humeur épaisse, et qui rejoint les parties d'un os rompu *A.* ندب العظم pl. انداب العظم *P.* بندگاه استخوان شکسته *T.* کمیکدهکی یاره یری ـ قیرق کمیکك دوکم یری ـ Figur. Un endurcissement de coeur qui se forme par la longue habitude *A.* قسوت القلب *P.* سختدلی *T.* یورك قاتیلغی || Cet homme est insensible aux misères de son prochain, il s'est fait là-dessus un calus فلان کمسنه کندو قرینهنك آلام واکدارندن متأثر اولمیوب قلبنه قسوت تامه مستولی اولمشدر L'impie se fait un calus contre les remords de sa conscience کافرایمان اولان کشینك قلبنده نفس لوامهنك تنبیهی تأثیر ایتمیهجك مرتبهده قسوت وار در

CALVITÉ. État d'un tête chauve *A.* صلع *P.* دانسری *T.* طازلق || La calvité est causée par la vieillesse ou par la maladie کیفیت صلع کبر سندن ویاخود علتدن نشأت ایدر

CAMARADE. Compagnon de profession *A.* رفیق pl. رفقا ـ حریف pl. حرفا *P.* همکار ـ همپا ـ خیلتاش *T.* آیاقداش ـ یولداش ـ سبقداش ـ مکتب رفیقلری ایدیلر || Ils étaient camarades d'école مکتب آیاقداشلری ایدیلر ـ ایدیلر Ces deux soldats ont été long-temps camarades بو ایکی عسکری نفراتی وافر زمان یولداش ایدیلر ـ رفیق ایدیلر — On dit, Camarades de voyage سفر یولداشلری ـ سفر رفیقلری

CAMARD. Camus, qui a le nez plat *A.* افطس *P.* پهن بینی *T.* یصی بورونلی ـ یایوان بورونلی || C'est un camard افطس الانف بر آدمدر

CAMBISTE. Celui qui fait sur la place le commerce de lettres de change *T.* پولیچه صرّافی

CAMBRER. Courber en arc *A.* تحنیب ـ تقویس *P.* خم کردن *T.* بوکمک || Cambrer la forme d'un soulier شکل پاپوشی تقویس ایتمک || Il faut chauffer ce bois pour le cambrer بو خشبدیی تقویس ایچون تسخینی اقتضا ایدر

SE CAMBRER. *A.* تحنب ـ تقوّس *P.* خمیدن *T.* بوکلمک || Cette poutre commence à se cambrer بو ستون تقوّسه مایلدر ـ بو دیرک بوکلمکه یوز طوتدی ـ

CAMBRÉ. *A.* محنب ـ مقوّس *P.* خم گشته *T.* بوکلمش || Cette femme a la taille cambrée فلان خاتون محنبة القامه در

CAMBRURE. Courbure légère *A.* قوسیّت ـ حنب *P.* خم ـ خمیدگی *T.* بوکندی ـ بوکربلک || La cambrure d'un soulier بر پاپوشک قوسیتی ـ بوکربلکی

CAMÉLÉON. Petit animal *A.* حربا *P.* گردک ـ آفتاب پرستک *T.* بوقلمون ـ قیا کلری || Il est plus changeant que le caméléon مانند بوقلمون متحوّل النقوش گونا گوندر ـ Il se dit figur. d'un homme qui change d'humeur et de discours au gré de l'intérêt || C'est un vrai caméléon en politique معاملات دول خصوصنده محض بوقلموندر

CAMÉLÉOPARD. Nom d'un animal *A.* زرافة *P.* شترگاو ـ زرنپا ـ زورنپه *T.* شتر گاو ـ پلنگ

CAMELOT. Étoffe faite de poil de chèvre *A.* طرن *P.* صوف *T.* شالی || Camelot de Hollande فرنک ـ فلمنک شالیسی || Camelot de Turquie انکوری شالیسی ـ طرن انقری شالیسی

CAMISADE. Attaque faite la nuit ou de grand matin, pour surprendre les ennemis *A.* غارت علی حین غفلة ـ غارت *P.* شبخون *T.* کیجه بصقینی || Donner une camisade غارت علی حین غفلة شبخون ـ وشبخونه مبادرت ایتمک وغارت ایتمک

CAMISOLE. Chemisette que l'on met par-dessus la chemise *A.* قدعة *P.* نیمتن *T.* یلک || Camisole de toile بزدن یلک

CAMOMILLE. Espèce d'herbe odoriférante *A.* اقحوان pl. اقاحی ـ حبق النبطی ـ بابونج *P.* بابونه ـ گل ـ کوپل *T.* پاپادیه چیچکی || Huile de camomille دهن گورستان ـ اقحوان ـ پاپادیه چیچکی یاغی ـ Camomille des teinturiers. V. Oeil de boeuf.

CAMP. Le lieu où une armée se loge *A.* معسکر ـ مصف *P.* گوران ـ لشکرگاه ـ اردوگاه *T.* اردو یری || Camp retranché مکشوف اطرافی مترس چویرلمش اردو یری || Camp ouvert محصون آچیقده قونمش اردو ـ الاطراف اردو || Camp fortifié استحکامات ایله ترصین وتحکیم اولنمش ـ الاطراف اردو || Camp bien ordonné منتظم ومرتب اردو || Camp avantageux موقع انفع وانسبده خیمه زن قرار اولمش اردو || Dans tous les quartiers du camp اردونک بالجمله محلات ونواحیسنده || Il a posé, il a mis son camp en tel endroit اردوسنی فلان محلده ـ فلان محلده قوندردی ـ محلده قوردی || À la tête du camp راس مصفده ـ ترتیب مصف ایلدی || La garde du camp اردونک حرّاس ومستحفظینی اردو باشنده || Se retrancher dans un camp اردو قراغوللری ـ اردو بکچیلری ـ اردو ایچنده مترسلنمک ـ اردو ایچنده تترّس ایتمک || Fortifier un camp اردو یرینه استحکام ویرمک || Il força l'ennemi dans son camp دشمنی کندو اردوسی ایچنده اوردی || Lever le camp اردویی قالدرمق ـ رفع خیام قرار ایتمک || On donna l'alarme au camp اردویی تفزیع وتدهیش ایلدیلر ـ اردویه اورکندیلک ویرلدی ـ Il se prend aussi pour l'armée campée *A.* معسکر *P.* اردو *T.* اردو || Tout le camp fut alarmé اردونک جملوسی دوچار فزع ودهشت اولمشدر جملەسنه اورکندیلک دوشدی ـ

CAMP-VOLANT. Une partie armée de cavalerie qui tient la campagne, pour faire des courses sur les environs *T.* سبکبار چاپولجی بلوکی ـ سواری عسکری بلوکی || Il commande un camp-volant بر چاپولجی بلوکی سرکردەسیدر ـ On appelle, Maréchal de camp, un officier Général au-dessous du Lieutenant-Général *T.* میر لوا ـ Et aide-de-camp, un officier destiné à porter les ordres du Général *T.* قره قولاق

CAMPAGNARD. Qui demeure ordinairement aux champs *A.* اهالي البادیة pl. اهل البادیة ـ بدویون pl. بدوی ـ برّانی *P.* قیر ادمی *T.* دشت نشین ـ بادیه نشین ـ صحرا نشین || Gentilhomme campagnard صحرا نشین اولان اصلزادگاندن بری || Il n'y a rien de si ennuyeux que les complimens d'un campagnard برّانیلرک قوللاندقلری تعبیرات اکرام آمیز قدر ثقیل ومعذب بر شئ یوقدر || Cet homme a l'air campagnard برّانی سیماسی ـ فلان کشیده اهل بادیه سیماسی وار در بدوی هیئتنده در ـ وار در

CAMPAGNE. Plaine *A.* صحرا pl. صحاری ـ قاع pl. اقواع

P. دشت T. اوه || Grande campagne صحرای عظیم Vaste campagne صحرای فسیح الاکناف پهنا ـ Rase campagne صحرای دوز اوه ـ صحرای ملسا En pleine campagne اچق صحراده ـ مکشوفده ـ On dit que la campagne est belle, pour dire, qu'on a l'espérance d'une grande récolte صحراری اکین اوه‌لری کوزلدر ـ مزروعات مبشرة الریعاندر ـ On dit figur., qu'un écrivain, qu'un orateur etc. bat la campagne, pour dire, qu'il dit beaucoup de choses hors de son sujet فلان کاتب ویاخود فلان واعظ هرزه گرد صحرای حشویات واباطیلدر

Il signifie aussi, champs A. بادیة P. دشت T. قیر || Maison de campagne قیر اوی ـ مسکن بادیه La vie de la campagne قیرده اوتورانك کچنشی ـ عیش اهل بادیه Il n'est pas chez lui, il est allé à la campagne خانه‌سنده دکل قیره کتدی Il est allé à sa campagne قیرده‌کی خانه‌سنه کتدی

Il se dit aussi, de la saison propre aux travaux de certains ouvriers A. صیف P. تابستان T. یاز || Cette maison sera bâtie dans trois campagnes بو خانه‌نك بناسی اوچ یازده تکمیل اولنه‌جقدر

Il se dit aussi, du mouvement, du campement et de l'action des troupes || Les armées sont en campagne عساکر منصوره صحراده در ـ صحرا نشیندر Les troupes se mettront bientôt en campagne عسکر صحرایه چیقاجقدر Faire une campagne بر سنه‌لك صحرا موسمنده سفر بر اولمق Les troupes tiennent la campagne عساکر صحراده قیام اوزره در Ouvrir la campagne, commencer la campagne استفتاح بازار حرب حرکات حربیه‌یه بداء وشروع ـ وجداله مبادرت ایتمك ـ ایتمك ـ Et du temps durant lequel les armées sont ordinairement en campagne A. سفر صیفی P. سفر تابستانی T. یاز موسم سفر ـ سفر ـ سفری || La campagne a été longue cette année بو سنهٔ مبارکده موسم سفر طویل ومتمادی اولدی اوزون اولدی ـ اوزادی ـ elle a commencé de bonne heure et fini bien tard بو سنه موسم سفر ارکندن بداء ومباشرت وکیچ وقتده ختام ونهایت بولدی Voilà une glorieuse campagne pour les armées du Roi عساکر پادشاهی‌یه شانلو اشتد La campagne de Hollande فلمنك سفری اولمش بر سفر Cet homme a servi long temps, il a fait vingt campagnes فلان کشی مدت مدیده خدمته مداومت برله یکرمی کره یکرمی صیف موسملرنده سفره اشدی ـ سفر بر اولدی Il commence à porter les armes, c'est sa première campagne هنوز حمل سلاحه شروع ایلدی اشته اوّلکی سفری بو در ـ En parlant du service de mer, on dit A. سفر بحری P. سفر دریا T. دریا سفری

Pièce de campagne. Une pièce d'artillerie que l'on mène aisément en campagne T. سرعت طوپی

CAMPANE. Ouvrage de soie, d'argent filé etc. avec des ornemens en forme de cloches A. هدبة pl. اهداب P. آویزه T. ذیقیمت پشکول || Une riche campane پشکول

CAMPANULE ou GANTELÉE. Plante laiteuse A. رجل ـ زرنب الجراد P. سرو ترکستانی T. چکرکه آیاغی

CAMPEMENT. Action de camper A. قرار ـ نزول P. رخت افکنی ـ فرو نهاد کار وبار قرار ـ T. قونمه ـ قوناق || Dans notre premier campement, nous eûmes nouvelles des ennemis اوّلکی نزولمزده اوّلکی قوناقده دشمن ـ احوال دشمندن خبردار اولدق ـ حوادثندن خبر الدق ـ Il se dit aussi du camp même A. منزل ـ مرحلة P. منزلگاه T. قوناق || Il n'a plus que trois campemens à faire pour arriver à une telle ville فلان بلده‌یه قدر انجق اوچ مرحله قالدی

CAMPER. Il dit d'une armée qui s'arrête en quelque lieu A. نزول ـ تخییم P. خیمه زدن ـ رخت افکندن T. قونمق ـ حط رحال توقف وقرار ایتمك ـ نصب خیام قرار ایتمك || Nous campâmes en tel endroit فلان محلده نصب خیام قرار ایلدك L'armée alla camper à la vue des ennemis اردو دشمنك کوزی اوکنده ـ نظرگاه اعداده نزول ایلدی اردو دشمن پیشگاهنده رخت افکن اقامت ـ قوندی وقرار ایلدی

Il est aussi actif A. نصب الخیام القرار ـ تخییم P. خیمه زدن ـ رخت انداختن T. قوندرمق || Ce Général a campé son armée entre la montagne et la rivière فلان باشبوغ اردوسنی طاغ ایله نهر بیننده قوندردی Il se campe toujours avantageusement اردوسنی دائما بر وجه انفع قوندرر Il s'était campé près d'une ville بر شهرك قربنده تخییم ایتمشیدی ـ بر شهرك یانده قونمشیدی ـ On dit d'un homme, qu'il campe, pour dire, qu'il n'a point de logis assuré خانه بر دوشدر

Campé. A. مخیّم P. خیمه نشین T. قونمش

CAMPHORATE. Plante médicinale A. ریحان الکافور P. کافور

کافور اوتی *T.* سپرم

CAMPHRE. Espèce de gomme orientale *A.* کافور *P.* کافور *T.* کافوری || Le camphre est trop combustible کافور بغایت شدید کافور غایت ایله طوتشیجیدر - الوریدر

CAMPHRÉ. Il se dit des liqueurs où l'on a mis du camphre *A.* مخلوط بالکافور *P.* کافورناک *T.* کافورلی || De l'eau de vie camphrée کافورلی راقی - عرق کافور ناک

CAMUS. Qui a le nez court et plat *A.* افطس *P.* پوچ بینی *T.* پط بورون

CANAILLE. Terme de mépris, qui se dit de la plus vile populace *A.* سخالة الناس - خشارة الناس - اراذل الناس - خذله طاقمی *T.* پستمایگان - خسان ناس *P.* سفلة واراذل آدم مولوزی - خلقک برباد طاقمی - || Il n'y avait point d'honnêtes gens, il n'y avait que de la canaille اول طرفده اهل عرض گروهندن هیچ بر کمسنه اولمیوب هپ خذله طاقمی وار ایدی Toute la canaille s'attroupa dans la place publique شهر میدانده خشارة ناسک مجموعی تحشد واجتماع ایلدی C'est un bateleur qui amuse la canaille خذله طاقمنی اکلندرر بر حقدباز در

CANAL. Conduit par où l'eau passe *A.* مثعب pl. مثاعب - مسیل pl. مسایل *P.* آبراه *T.* صو یولی || Canal de bois اخشابدن مصنوع صو یولی Conduire l'eau par canaux صویی مسایل ومثاعب ایچندن اقتمق Les canaux de la fontaine sont rompus چشمه‌نک صو یوللری شکست اولمشدر - Il se dit aussi, du lit d'une rivière *A.* مجرای النهر - مسیل النهر *P.* رهگذر جوی *T.* چاینک اقندی یری

Il se dit aussi, de certaines pièces étroites et longues qui servent d'ornement aux jardins *A.* جدول pl. جداول *P.* رود *T.* صو آرقی || Creuser un canal برجدول حفر - خانه فرکن صو آرقنی - Vider un canal جدولی تخلیه ایتمک - صو - ایتمک جدولی تطهیر ایتمک - Nettoyer un canal بوشالتمق آرقنی تمیزلتمک Le canal est à sec جدول خشک ویابسدر - صو ارقی قوریدر

Et de certaines conduites d'eau qui sont tirées d'un lieu à un autre pour la commodité du commerce *A.* مذنب pl. مذانب *P.* بندروغ - لر *T.* آرق آجلمش || Le canal de Languedoc لانقدرق بندروغ C'est un pays tout coupé de canaux سر تا پا مذانب کثیره ایله قطع اولنمش بر مملکتدر - Et de certains lieux où la mer se resserre entre deux rivages *A.* شرم البحر - *P.* تنگ دریا *T.* بوغاز - طار بوغاز || Le canal de Constantinople شرم البحر قسطنطنیة - قسطنطنیه‌ده‌کی بوغاز ایچی Le canal de la Mer-Noire بحر سیاه بوغازی Le canal de Malte مالطه بوغازی

LE CANAL DE LA VERGE. C'est le conduit par où passe l'urine des hommes *A.* مجرای البول *P.* مجرای شاشه *T.* سدک مجرای بولک || Uriner à plein canal ادرار بولک طغیانیله بولی ایتمک - Canal thorachique, en termes d'Anatomie, c'est un canal qui sortant du réservoir de péquet s'élève dans le thorax *A.* ساقیة الجوشن

CANAL, signifie aussi figur., la voie, le moyen dont on se sert pour quelque chose *A.* واسطة pl. وسایط - وسیلة pl. وسایل - طریق pl. طرق *P.* راه *T.* یول || Vous ne réussirez dans cette affaire que par ce canal بو خصوصده انجق فلان انجق بو یول ایله ظفریاب - واسطه ایله ظفر بولد بیلورسک اوله بیلورسک

CANAPSA. Sac de cuir que porte sur les épaules un goujat, ou un pauvre artisan, quand il voyage *A.* مشملة *P.* انبان *T.* چانطه - داغرجق

CANARD. Oiseau aquatique *A.* اوز pl. اوزون *P.* مرغاب *T.* اوردک || Canard sauvage *A.* اوز برّی *P.* مرغاب دشتی *T.* یبان اوردکی privé *A.* اوز اهلی *P.* مرغاب خانگی *T.* جای اوردکی - اوز نهری او اوردکی Canard de rivière *T.* اوردکه Chasser aux canards اوردک آولمق Tirer aux canards اوردک صوینده پشمش جوربا آتمق Un potage aux canards - اوردک صویی جورباسی - On dit, Plonger comme un canard, pour dire, plonger habilement اوردک کبی طالوب چیقمق

CANARDER. Tirer sur quelqu'un d'un lieu où l'on est à couvert *A.* رمی عن المکمن *P.* از کمین انداختن *T.* پوصیدن آتمق || Les soldats qui s'avancèrent jusque dans les faubourgs, furent tués par les ennemis, qui les canardaient des fenêtres واروشه قدر وارمش عسکری نفراتی خانه پنجره‌لرندن اوزرلرینه قورشون انداختیله اهلاک وتدمیر اولمشلر در

CANARI. Serin des îles Canaries *A.* صافر *P.* زردچقو *T.* قناریه قوشی

CANCAN. V. Quanquan.

CANCELLER. Annuler une écriture, en la barrant ou croisant à traits de plume *A.* نسخ *P.* فرسودن *T.* بوزمق - چیزمك || Canceller et annuler des lettres بعض حروفی نسخ والغا - ایتمك - چیزمك — Et annuler une écriture en passant le canif dedans *A.* حك *P.* ستردن *T.* قازیمق

CANCELLÉ. *A.* منسوخ *P.* فرسوده *T.* بوزلمش - چیزلمش *A.* محكوك *P.* سترده *T.* قازلمش

CANCER. Espèce de tumeur maligne *A.* سرطان || Une femme qui a un cancer au sein صدرنده سرطانی اولان خاتون Arracher un cancer سرطانی نزع وقلع ایتمك Extirper un cancer سرطانی قلع واستیصال ایتمك — C'est aussi le nom d'un des signes du zodiaque *A.* سرطان

CANCRE. Espèce d'écrevisse de mer *A.* سرطان *P.* خرچنگ *T.* پنچپا - ینكچ V. aussi Crabe.

CANDÉLABRE. Grand chandelier fait à l'antique *A.* مائلة pl. مائلات *P.* چراغپا *T.* چراقمه - ایلكمن

CANDEUR. Pureté d'ame *A.* خلوص - خلوص البال - صفوت - یورك *T.* پاكیزگی دل *P.* نقاء الفؤاد - صفوت القلب - صفوت - خلوص بالی - تمیزلكی || La candeur de son ame خلوص اوزره حركت ایتمك درونی Agir avec candeur خلوص وصفوتدن عبارت كار Un procédé plein de candeur بر كمسنه نك خلوص وعمل Abuser de la candeur de quelqu'un خلوص وصفوتنی عبث صرف ایتمك Un faux air de candeur بر كونه طور خلوص ظاهر فریب - خلوص صوری - ظاهری On le dirait la candeur même صفوت محض دینسه جائز در

CANDI. Sucre réduit en forme de cristal *A.* قند مكرر - نبات شكری *T.* كند - تبرزد *P.* ابلوج السكر - برت - طبرزد

CANDIDAT. Celui qui aspire à quelque charge, à quelque dignité *A.* طالب الرتبة pl. طلاب الرتبة - راغب الرتبة pl. رغاب الرتبة *P.* خواهشگر جاه - طلبكار جاه - خواهنده جاه *T.* رتبه استكلوسی || Les candidats chez les Romains étaient vêtus de blanc قدیم روماتیون بیننده طلبكار رتبه اولنلر كسوهٔ بیضا ایله تلبس ایدرلر ایدی

CANDIDATS, dans les facultés de l'Université, sont ceux qui sont sur les bancs pour parvenir à quelque grade *A.* ملازم pl. ملازمین

CANDIDE. Qui a de la candeur *A.* مخلص - مخلص البال - پاكیزه - پاكدل - صافدرون - خلوصكار *P.* خالص الفؤاد - یوركی پاك - یوركی تمیز *T.* درون || Un homme candide بر ادم مخلص Une ame candide قلب صاف Un procédé candide حركت خالصه - حركت خلوص آمیز

CANDIDEMENT. Avec candeur *A.* بخلوص القلب - بصفوة البال *P.* كوكل پاككیله *T.* خلوصكارانه

CANDIR, SE CANDIR. Faire fondre du sucre jusqu'à ce qu'il soit candi *A.* تقند *P.* تبرزد گشتن *T.* قندلنمك || Faire candir du sucre شكر قندلندرمك - شكر تقنید ایتمك Des sucreries qui se candissent تقند ایدن سكریات

CANDI. *A.* مقند *P.* تبرزد گشته *T.* قندلنمش

CANE. La femelle du canard *A.* اوزة *P.* مرغاب ماده *T.* دیشی اوردك

CANETON. Le petit d'une cane *A.* فرخ الاوز *P.* مرغابچه *T.* اوردك پلازی

CANETTE. Petite cane *A.* اوزة صغیرة *P.* مرغابچهٔ ماده *T.* دیشی اوفاق اوردك

CANEVAS. Espèce de grosse toile claire, sur lequelle on fait des ouvrages de tapisserie *A.* خیش pl. اخیاش *P.* كرپاس *T.* اوستوبی بزی || Gros canevas قالین اوستوبی بزی Tracer un canevas اوستوبی بزی اوزرنده رسم چیزمك

Il se dit figurément, du premier projet de quelque ouvrage d'esprit *A.* رسم *P.* نیرنگ *T.* رسم || Cet ouvrage n'est pas achevé, on n'en a encore fait que le canevas بو تألیفك انجق رسمی چیزلمشدر هنوز رهین ختام اولمش دكلدر Travailler sur un bon canevas لطیف واحسن بر كونه رسم اوزرنده رسمنی چیزمك ایشلمك Tracer son canevas

CANGRÈNE. V. Gangrène.

CANICHE. Chien barbet. V. Barbet.

CANICULAIRE. Il ne se dit que des jours qui précèdent et qui suivent celui où la canicule se lève le matin *A.* باخوری || Jours caniculaires ایام باخوریه

CANICULE ou GRAND CHIEN. Nom d'une constellation *A.* كلب اكبر — Il signifie aussi, le temps dans lequel on suppose que domine cette constellation *A.* ایام الباخور - موسم الباخور - موسم الوقدة

CANIF. Petite lame de fer, emmanchée de bois, d'ivoire etc. dont on se sert pour tailler des plumes *A.* مردودة *P.* چاكی - قلمتراش *T.* چاقی

CANIN. Qui tient du chien *A.* كلبى *P.* سگى ـ سگ آسا *T.* كوپكچه || Faim canine *A.* جوع كلبى *P.* گرسنگئ سگى *T.* كوپك آچلغى ـ Dent canine. Une des dents pointues qui servent à inciser les alimens *A.* ناب pl. انياب *P.* سگدندان *T.* آزى ديشى

CANNAIE. Lieu planté de cannes *A.* مقصبة *P.* نيستان *T.* قامشلق

CANNE. Roseau qui a des noeuds *A.* قصبة ـ قصب *P.* ناى *T.* قامش || Les cannes viennent extrêmement grandes dans les Indes قصب هندستانده غايت الغايه عظيم وجسيم اولور ـ Canne de sucre. Les roseaux qui portent le sucre *A.* قصب السكر *P.* نيشكر *T.* شكر قامشى ـ Il y a aussi une espèce de canne qu'on nomme, La canne odorante *A.* قصب الذريرة

Il se dit aussi, d'un bâton léger dont on se sert pour s'appuyer en marchant *A.* عصا *P.* دستوار *T.* دكنك || Une canne à pomme d'or آلتون سرلو بر عصا Donner des coups de canne عصا ايله ضرب ايتمك

CANNELAS. Espèce de dragée faite avec de la cannelle *A.* سكرئ دار صينئ *P.* سكر آميز دارچين *T.* طارچين شكرى

CANNELER. Creuser des espèces de canaux le long du fût d'une colonne, ou en d'autres ornemens d'Architecture *A.* تخطيطاً *P.* نقر *T.* ناويدن اولوق اولوق اويمق || Canneler une colonne بر ديركى اولوق اولوق اويمق

CANNELÉ. *A.* منقور مخططاً *P.* ناويده *T.* اولوق اولوق اويولمش || Colonne cannelée بر ستون اولوق اولوق اويولمش

CANNELLE. Écorce odoriférante d'un arbre *A.* دار ـ قرفة *P.* دارچين صينى *T.* طارچين || Un bâton de cannelle بر عدد طارچين جيبوغى De la poudre de cannelle دارچين سفوفى ـ طارچين توزى Esprit de cannelle طارچين روحى Huile de cannelle دهن دارچين ـ طارچين ياغى Cannelle giroflée *A.* قرفة القرنفل *T.* قرنفل قبوغى ـ Cannelle sauvage *A.* دار صينئ جبلى *P.* دارچين كوهى *T.* ييبانى طارچين ـ ييبان طارچينى

CANNELLE ou CANNETTE. Morceau de bois creusé, qu'on met à une cuve de vendange *A.* مثعب pl. مثاعب *T.* مصلق ـ Il se dit aussi, d'un robinet qu'on met à un tonneau, pour en tirer l'eau *A.* صنبور *P.* ننك ـ لوله *T.* لوله

CANNELLIER. Arbre dont on tire la cannelle *A.* شجر الدار *P.* درخت دارچين صينى *T.* طارچين آغاجى

CANNELURE. Espèces de petits canaux creusés sur des colonnes *A.* خط منقور *P.* ناوكارى *T.* اولوقلمه || La cannelure orne bien une colonne ستون اوزرنده خطوط منقوره نك خطوط منقوره ستونه زينت ويرر ـ اعمالى موجب زينتدر

CANNETILLE. Petite lame très-fine d'or ou d'argent tortillé *T.* صرمه طرطل وسيم طرطل

CANON. Pièce d'artillerie *A.* مدفع pl. مدافع *P.* توب ـ رعدانداز *T.* طوب || Canon de fonte دوكمه طوب Canon de fer دمور طوب Canon de batterie طابيه طوبى Gros canon برـ بر پاره طوب آغر طوب ـ كبير طوب ـ بر قطعه طوب ـ عدد طوب La bouche du canon طوبك آغزى La lumière du canon طوبك فاليدسى Le bruit du canon طوبك كورلديسى ـ صداى طوب ـ دمدمهٔ طوب L'attirail du canon طوبك طاقمى ـ طوبك مالزمه سى Le recul du canon طوبك كيرويه دپشى Monter, braquer, pointer le canon طوبى قورمق وچويرمك ونشانه اويدرمق Tirer le canon طوب آتمق Enclouer le canon طوبى ميخلمق Un coup de canon بر ضربهٔ طوب Une volée de canon بر يايلم طوب Une muraille à l'épreuve du canon طوبك ضربنه مقاومت ايدر بر ديوار ـ Il se dit aussi, de toutes les canons d'une armée اعدانك مجموع طوبلرى || On a pris le canon des ennemis آوردهٔ قبضهٔ ضبط وتصرف اولندى Être hors de la portée du canon طوب منزلندن خارج اولمق Se tenir sous le canon de la place قلعه نك طوبى آلتنده جا گرفتهٔ قرار اولمق

Il signifie aussi, cette partie des autres armes à feu où l'on met la poudre et le plomb *T.* قونداق || Le canon du pistolet طپانجه نك قونداغى Canon cannelé اولوقلى قونداق Canon rayé چيزكيلى قونداق ـ جيبوقلى قونداق

En termes de manége, c'est la partie de la jambe du cheval qui s'étend depuis le genou jusqu'au boulet *A.* وظيف pl. اوظفة *T.* قورى انجك

CANON. Décret, réglement. Il se dit des décisions des conciles touchant la Foi et la discipline *A.* فتوى pl. فتاوا || Les saints canons فتاواى شريفه Cela est contre les canons بو كيفيت فتاواى شريفه يه مغاير در Les canons d'un tel concile فلان مجلسده محكوم عليها اولان فتاوا

DROIT CANON. La science du Droit ecclésiastique, fondée sur les canons de l'Église *A.* علم الشريعة ـ علم الفتاوا || Étudier en Droit canon علم فتوابى اوقومق — Le corps du Droit canon. C'est le recueil des canons de l'Église, et des décrétales des Papes *A.* كليات الفتاوا — Canon des Écritures. Le catalogue des livres qui sont reconnus pour divinement inspirés *A.* كتب منزلة || Les Protestants rejettent certains livres comme n'étant pas du canon des Écritures پروتستان مذهبنده اولنلر كتابلرك بعضيسنى كتب منزلدن دكلدر ديو رد وانكار ايدرلر — Le canon des Chrétiens, le canon des Juifs طائفة نصارانك وقوم يهودك اعتبار ايتدكلرى كتب منزله

CANONICITÉ. Qualité de ce qui est canonique *A.* مشروعيت || La canonicité des livres saints كتب شريفه نك مشروعيتى

CANONIQUE. Qui est selon les canons *A.* شرعى ـ مشروع || Doctrine canonique مذهب مشروع Mariage canonique نكاح نكاح شرعى ـ مشروع

LIVRES CANONIQUES. Ceux qui sont contenus dans le canon des livres de l'Écriture-Sainte *A.* كتب شرعية

CANONIQUEMENT. D'une manière canonique *A.* حسب الشريعة *P.* بر وجه شرعى ـ بر مقتضاى شريعت *T.* شريعت اوزره مقتضاى شريعته رعايت ايله كچنور || Il vit canoniquement اصول شريعت اوزره كچنور — Un mariage fait canoniquement بر وجه شرعى عقد اولنمش نكاح Une élection faite canoniquement حسب الشريعه واقع اولان انتخاب

CANONISER. Mettre dans le catalogue des saints *A.* تسليك تسليك فى سلك الاوليا ـ فى سلك الاعزة

CANONISTE. Savant en Droit canon *A.* عالم الشريعة pl. علماء الشرع || Tous les canonistes demeurent d'accord que.... فلان ماده متفق عليها جمهور علماى شرعدر

CANONNADE. Plusieurs coups de canon, tirés à la fois ou de suite *A.* رمى المدافع متواليا *P.* طوب اندازئ پياپى *T.* طوب آتشى ـ طوب يايلمى || Les deux flottes se sont séparées après quelques canonnades طرفين دونمالرى بر قاچ طوب آتشدقدنصكره برى برندن مفارقت ايتمشلردر

CANONNER. Battre à coups de canon *A.* ارماء المدافع على *P.* توپ انداختن بر *T.* اوزرينه طوب آتمق || Les armées se canonnèrent long-temps avant que de venir aux mains طرفين عسكرى ال اله كلمزدن مقدم وافر زمان برى برى اوزرينه برى برى اوزرينه طوب ـ ترامئ مدافع ايله جنك ايلديلر آتشديلر

CANONNIER. Celui dont la profession est de servir le canon *A.* رامى المدافع pl. رماة المدافع *P.* توب انداز *T.* طوبچى || Bon canonnier استاد طوبچى

CANONNIÈRE. Petite embrasure pour tirer des coups de fusil *A.* كوّة السور pl. كواء السور *P.* سوراخچهٔ ديوار *T.* مزغال دليكى

Il se dit aussi, d'une petite tente qui est faite en forme de toit, et qui n'a point de muraille *T.* شمسيه || Une canonnière sert ordinairement à quatre soldats بر شمسيه عادتا درت نفره — Et d'une sorte de tente à deux mâts *T.* ايكى ديركلو چادر ـ كافيدر

CANOPE. Nom d'une étoile *A.* سهيل

CANOT. Petite chaloupe *A.* تلوى *P.* سندلك *T.* كوچك صندل

CANTATE. Petit poëme fait pour être mis en musique *A.* منظومة الاغنية *P.* چغامهٔ سرود *T.* ازكى كنتدسى || Belle cantate لطيف بر ازكى كنتدسى

CANTHARIDE. Espèce de mouche vénimeuse *A.* ذروح pl. ذراريح *P.* كاغنه *T.* قدوز بوجكى || Appliquer un emplâtre de cantharides قدوز بوجكى ياقيسى ياپشدرمق Prendre des cantharides قدوز بوجكى تناول ـ قدوز بوجكى استعمال ايتمك ايتمك

CANTIQUE. Chant consacré à la gloire de Dieu *A.* نشيدة بر قطعه نشيدهٔ حمدلة ـ التسبيح || Entonner un cantique حمدلهٔ حضرت تسبيح تلحين ايتمك Le cantique de Moïse موسى — Cantiques spirituels. Des chansons faites sur des matières de dévotion *A.* الهيات — Cantique des cantiques. Un des livres de Salomon *A.* تسبيحة التسابيح ـ نشيد الانشاد

CANTON. Certaine partie d'un pays, séparée et différente du reste *A.* بقعة pl. بقاع ـ كورة pl. كور *P.* كور *T.* قضا || Il n'y a dans cette province qu'un canton où l'on recueille du vin بو مملكتده خمر حاصل اولور ياالكز بر قضا وار در

Il se dit aussi en parlant des villes *A.* محلة pl. محلات *P.* كوچه *T.* محله || Dans Rome, il y a un canton destiné pour les Juifs رومادده مسكن يهود اولمق اوزره بر محله تخصيص اولنمشدر

En parlant des Suisses, on appelle, Canton, chacun des États qui composent le corps Helvétique *A.* ايالة pl. ايالات *P.* خره *T.* ايل || Les treize cantons Suisses ازويچرلونك اون اوچ

Les cantons Catholiques et les cantons Protestants پاره ایالاتی اهالیسی قاتلك مذهبنده وباخود پروتستان آیینندہ اولان ازویجرلو ایالاتی

CANTONNEMENT. État des troupes cantonnées *A.* قرار۔تاوی *T.* قوناقلرده قونمه *P.* خانه نشینی *A.* فی المنازل — Il se dit aussi, du lieu où les troupes se cantonnent *A.* مسکن العسکر pl. مساکن العسکر *T.* عسکر قوناغی || Les quartiers de cantonnement عسکر قوناقلری

CANTONNER. Il se dit des troupes distribuées dans plusieurs villages *A.* اتخاذ الحضر ۔ اتخاذ الحضارة *P.* کند نشین شدن *T.* قوناقلرده قونمق ۔ عسکر قوناقلره کیرمك || Les troupes commencèrent à cantonner عسکر اتخاذ حضره باشلادی Faire cantonner des troupes عسکری قوناقلرده قوندرمق

SE CANTONNER. Se retirer dans un canton, pour y être en sûreté *A.* تحصن *P.* پناه داشتن *T.* صغنمق || Les rebelles s'étaient cantonnés dans un coin de la province طائفهٔ عصات مملکتك بر کوشهسنده تحصن ایتمشلر ایدی

CANTONNÉ. *A.* مقیم فی المحاصرة *P.* کند نشین *T.* قوناقلرده قونمش || Les troupes cantonnées en divers villages نیچه نیچه قرا وضیاعده اتخاذ حضارت ایتمش عسکر

CANULE. Petit tuyau qu'on met au bout d'une seringue *A.* قصبة *P.* ماشوره *T.* امزك ۔ شرنقه ماصورهسی

CAP. Tête *A.* راس pl. روس *P.* سر *T.* باش || De pied en cap. *A.* من الراس الی القدم *P.* از سرتا پا *T.* باشدن ایاغه قدر

CAP. Promontoire *A.* شناخ pl. اشنخة ۔ طایق pl. طوایق ۔ خرشوم pl. خراشیم ۔ راعف الجبل *P.* بینی کوه ۔ روغ *T.* بورون || Doubler un cap بورونی آشورمق Le cap de Bonne-Espérance امید بورونی

CAP-DE-MORE. Cheval de poil rouan, qui a la tête et les extrémités noires *A.* فرس ازرق مطرّف

CAPABLE. Qui a les qualités requises pour quelque chose *A.* اهل اللیاقة ۔ اهل الکفایة ۔ لایق ۔ کافی ۔ مقتدر ۔ قادر ۔ صالح *P.* درخور ۔ سزاوار *T.* کرکلو || C'est un homme capable de gouverner اداره مملکه قادر بر آدمدر C'est un homme capable des plus grandes affaires اعاظم امورك ادارهسنه لیاقت وکفایتی خطوب جسیمهنك تصرّف وادارهسنده ۔ ظاهر بر آدمدر Il n'est capable de rien هیچ بر کافهٔ اموردہ بی بهرهٔ لیاقت ۔ عظیم الکفایه برآدمدر شینه لیاقت واقتداری یوقدر

Il est en âge, il est capable d'exercer cette charge سنی بالغ اولمغله فلان منصبك ادارهسنه لیاقتی درکار در واقتدار در ۔ ضبط منصبه صلاحیتی وار در ۔ ضبط منصبه مقتدر در — On dit qu'un homme est capable d'amitié, capable de reconnaissance ایفای ۔ علاقهٔ درونه وشکر نعمته قابلیتی ظاهر بر آدمدر واجبهٔ دوستی ومحبت واجرای حق شکر نعمته قابلیتی درکار در — Et qu'il est capable d'affaires, pour dire, qu'il entend bien les affaires *A.* واقف الامور *P.* کارآشنا *T.* ایش بیلور || C'est un homme capable d'affaires بر آدمدر کار آشنا — Et qu'il est capable de tout, pour dire, qu'il est capable de s'acquitter de toutes sortes d'emplois هر ۔ هر ایشك الندن کلور ایشك اربابیدر

En parlant d'un scélérat, on dit qu'il est capable de tout, pour dire, qu'il peut se porter aux actions les plus noires هر کندوسندن هر شئ ملحوظدر ۔ شیئی ارتکاب ایدر برخبیثدر — On dit qu'un homme n'est pas capable de raison, n'est pas capable d'entendre quelque chose, pour dire, qu'il n'est pas en disposition, en état d'entendre raison قبول کلامه استعدادی یوقدر سوزدن آلمز ۔

On dit aussi, qu'il n'est pas capable de manquer à sa parole خلف وعده عدیم القابلیه بر آدمدر

CAPABLE, se dit aussi des choses, et il n'est guère d'usage qu'avec les verbes Tenir et Contenir *A.* متحمّل ۔ وافی ۔ کافی ۔ متسع *P.* وعیب ۔ کنجا *T.* یتر *P.* بس *T.* صغیشور || Cette caisse est capable de tenir tant de pintes فلان صندوقه شو قدر شو مقدار صراحی تحمّله کافیدر ۔ صراحییه متحمّلدر Cette salle est capable de contenir tant de personnes فلان دیوانخانه ۔ شو قدر کسان اتساعنه قابلدر ۔ شو قدر کسانه متسعدر فلان دیوانخانهده شو قدر کسان ۔ شو قدر کسان آلور صیغیشور

Il signifie aussi, habile *A.* صاحب الاهلیة ۔ اهل *P.* شایسته ۔ ارباب ۔ بیرار *T.* مایهدار اهلیت ۔ || C'est un homme très-capable بغایت صاحب اهلیت آدمدر Mettre une chose, une affaire entre les mains d'une personne capable بر منصبی وبر بر منصبی ادعوا ۔ مصلحتی اهل یدینه تفویض ایتمك الامانات الی اهلها مفهومنجه صاحب لیاقت واهلیت بر منصبی ۔ اولان کشینك کهف کفایتنه تودیع ایتمك وبر خصوصی اربابی النه تسلیم ایتمك — Avoir l'air capable,

signifie, avoir l'air d'un homme qui présume trop de son habilité براراق تاصلدمق - برارلق صاتمق - کفایت فروشلق ایتمک

CAPACITÉ. Habileté, suffisance *A.* کفایت - لیاقت - اهلیت || Avoir peu بضاعة اللياقة - *P.* شایستگی - درخوری *T.* برارلق || Avoir peu de capacité قليل البضاعه - بضاعهٔ اهلیت ولیاقت قاصر اولمق - کم لیاقت - کمبضاعه اولمق - اندك بضاعه اولمق - اولمق بضاعهٔ لیاقتدن بی بهره اولمق Manquer de capacité اولمق Faute de capacité فقدان بضاعهٔ لیاقته - عدم لیاقته مبنی Juger de la capacité d'un homme par ses ouvrages بر مبنی کمسنه نك قدر لیاقت واهلیتنی کندو تألیفاتندن استدلال Avoir beaucoup de capacité کفایت واهلیت تامه ایتمك کفایت بالغه صاحبی اولمق - صاحبی اولمق

Il signifie aussi, la profondeur et la largeur de quelque chose *A.* صیغدجق میدان *T.* کنجایش *P.* وسعت - اتساع || La capacité d'un vaisseau سفینه نك وسعتی - اتساعی La capacité du cerveau, de l'estomac دماغك ومعده نك مرتبهٔ اتساعی - On dit, La capacité de l'esprit, pour dire, l'étendue et la portée de l'esprit *A.* اتساع العقل *P.* کنجایش دقل - عقلك - عقلك صیغشی *T.* کنجایش دائرهٔ عقل وشعور || Selon la capacité de l'esprit حسب متحمل اولدیغی مرتبه کنجایش بذیر دائره - عقلك اتساعنه کوره - الاتساع العقل عقله - عقله صیغشدیغنه کوره - عقل اولدجق مرتبه‌ده صیغجق قدر

CAPARAÇON. Sorte de couverture que l'on met sur les chevaux *A.* جل pl. جلال - حلس pl. احلاس *P.* جل *T.* چول || Mettre un caparaçon à un cheval آته چول اورمق

CAPARAÇONNER. Mettre un caparaçon à un cheval *A.* تجلیل - احلاس *P.* جل زدن - بجل پوشیدن *T.* چوللمق || Il faut caparaçonner ce cheval بو آتی چوللمق اقتضا ایدر

CAPARAÇONNÉ. *A.* مجلل - محلوس *P.* جل پوش *T.* چوللنمش

CAPE. Manteau à capuchon *A.* برنس pl. برانس *P.* برنس *T.* کپنك - On dit, Rire sous cape, pour dire, se réjouir de quelque chose secrètement *A.* کتکتة *P.* زیر لب خندیدن *T.* بیق آلتنده کولمك

Il se dit aussi, d'une espèce de couverture de tête des femmes *A.* مقنعة *P.* چادر *T.* چار

CAPELET. Enflure qui vient au train de derrière du cheval à l'extrémité du jarret *A.* جدرة العرقوب *T.* طوارك اکر بیجه‌سنده

چیقان ممره

CAPILLAIRE. Il se dit de certaines plantes dont les feuilles sont très déliées *A.* نباتات رقيقة الاوراق *P.* گیاه باریك - برگ *T.* اوت اینجه - یپراغی || Et des racines longues et filamenteuses *A.* اصول ذات العروق *P.* ریشه دار *T.* بیخ - صچاقلو کوك - Et d'un tuyau fort étroit, d'une veine fort étroite || Tuyau capillaire *A.* ميزاب اضيق pl. مبازیب ضيقة *P.* تنك ميزاب *T.* طار اولوق Veine capillaire *A.* عرق رقيق pl. عروق رقيقة *P.* رك باریك *T.* اینجه طمر

CAPITAINE. Celui qui a le commandement d'un vaisseau *A.* رئيس السفينة pl. روساء السفاين *P.* ناخدا - رامور - کشتیبان *T.* کمی رئیسی - کمی قپودانی - Il se dit aussi, de celui qui commande dans certaines maisons royales *T.* سرای اوسته‌سی

Capitaine de port. Celui qui commande dans un port *T.* لیمان رئیسی

Capitaine, se dit aussi d'un général d'armée, par rapport aux qualités nécessaires pour le commandement *A.* محراب *P.* جنك آزما *T.* جنك علمنی بیلور || Ce Roi était un grand capitaine فلان پادشاه بر محراب نا مدار ایدی Capitaine expérimenté مجرب الاطوار بر محراب حمیت شعار Vaillant capitaine جنك آزمای قوی البطش والبسالت Vieux capitaine بلی الاسفار اولمش بر جنك آزمای کهنه سال Ce général est plutôt soldat que capitaine فلان امیر الجیش محراب لقبیله ملقب اولمقدن ایسه محارب دینسه الیقدر جنك - جنك آزما دینمکدن ایسه جنکاور دینسه انسبدر - علمنی بیلور دینمکدن ایسه همان جنکجیدر دینسه یکدر

CAPITAL. Principal *A.* اصلی - رئیسی *P.* سر *T.* باشلو || C'est là le point capital de cette affaire اشته بو مصلحتك نکتهٔ اشته بو مصلحتده فص الامر شو محلدر - اصلیه‌سی بو در - اشته مصلحتك باشلو یری شوره‌سیدر - Cette clause est capitale dans ce contrat فلان ماده شو مقاوله حجتی اینچنده باشلو شرطدندر - شروط اصلیه‌دندر - شروط رئیسه‌دندر - On dit, Faire son capital de quelque chose, pour dire, en faire sa principale occupation بر شیئی رأس امور اتخاذ ایتمك - اهم امور معتنا بهادن عد ایتمك - اقدم امور عد ایتمك Il fait son capital de l'étude مطالعه‌یی اقدم اموردن عد ایدر - Figur. Tout ce qu'il y a de principal, de plus important *A.* رأس المسئلة - اهم الامور *P.* اولترین کار *T.* باش ماده ||

Le capital est de travailler à son salut ادمّ امور امر نجات رأس مسئله ـ وفلاحه بذل ما حصل وسع واقتدار ایتمکدر نجات جانه مدار اولدجق اسبابک استحصالنه سعی واقدام ایلمکدر

Il se dit aussi, d'un crime qui mérite le dernier supplice *A.* جنایت رئیسة ـ جرم واجب التنکیل ـ کبایر pl. کبیرة pl. جنایات رئیسة *P.* تاوان گران *T.* آغر صوچ ـ باشلو صوچ || Crime capital جرم واجب ـ کبایردن معدود جنایت || Peine capitale جزای ـ ترتیب جزا ـ جزای بالتنکیل التنکیل || On dit, Les sept péchés capitaux *A.* کبایر سبعة ـ Et ennemi capital, pour dire, ennemi mortel *A.* خصم الدّ *P.* خصم جان ـ دشمن بی امان *T.* جان دشمنی

Lettres capitales. Les grandes lettres qu'on met au commencement des chapitres *A.* حروف کبیرة *P.* حرفهای بزرگ *T.* ابری یازو ـ ابری یازلمش حرفلر

Capital. Le principal d'une dette *A.* اصل ـ رأس المال *P.* سرمایه ـ سوزیان المال *T.* آنا ـ اصل مال || Il a payé les intérêts, mais il doit encore le capital ایشلنمش کذشتدلری اصل مال ـ ادا ایلدی لکن اصل مال عهده‌سنده در عهده‌سنده بورج قالدی

CAPITALE. La première ville d'un Empire, la résidence du Souverain *A.* دار الملک ـ دار السلطنة *P.* تختگاه *T.* پای تخت || Pétersbourg est la ville capitale de la Russie پتره‌بورق شهری دولت روسیه‌نک دار السلطنتیدر || Il se dit aussi, de la première ville d'une province *A.* کرسی مملکتک باش *T.* قرارگاه والی *P.* مقرّ الحکومة ـ المملکة مملکتک مقرّ حکومتی ـ قصبه‌سی

CAPITALISTE. Celui qui fait valoir ses capitaux dans les entreprises de commerce *A.* صاحب المال pl. اصحاب المال سرمایه ـ مال صاحبی *T.* سرمایه‌دار *P.* صاحب البضاعة ـ || Riche capitaliste ذیقدرت سرمایه صاحبی ـ صاحبی || Ce capitaliste est un franc usurier فلان صاحب مال ربوایه طامع بر معامله‌جیدر

CAPITAN. Fanfaron *A.* فیّاش *P.* بادخن *T.* آورد ایدن

CAPITAN-PACHA. Amiral Turc *T.* قپودان پاشا ـ قپودان دریا

CAPITATION. Taxe par tête *A.* جزیة ـ جزیة الرّاس *P.* گزید *T.* خراج || Payer la capitation جزیه‌یی ادا ایتمک

CAPITEUX. Qui porte à la tête *A.* موجب السوار ـ سوّار ـ باشه ـ باشه اورر *T.* سر گرانی آور *P.* موجب الحمار مخمورلق کتوریجی

CAPITON. Soie grossière dont on se sert pour divers ouvrages *A.* خسالة القزّ *P.* ابریشم خس وخش *T.* ایپک خرده‌سی || Ce n'est pas de la fine soie, ce n'est que du capiton خاص ایپک دکل ایپک خرده‌سیدر

CAPITULAIRE. Règlement sur les matières civiles et ecclésiastiques *A.* کتاب القوانین *P.* قانون نامه *T.* قانون کتابی || Les capitulaires de Charlemagne فلان نام الامان ایمپراطورینک قانونامه‌سی

CAPITULATION. Le traité qu'on fait pour la reddition d'une place *A.* معاهدة الاستیمان *P.* استیمان شرطنامهٔ *T.* ویره تسلیم اولنمش بر بلده‌نک سندی || La capitulation d'une ville شروط استیمانی معاهده‌سی Les articles de la capitulation ویره سندینک شروطی ـ معاهدهٔ استیمان Une capitulation honorable, avantageuse شانلو وفائده‌لو استیمان سندی Faire sa capitulation استیمانی حاوی سند عقد ـ استیمان ایتمک شروط استیمانه رعایت ایتمک Tenir la capitulation ایتمک Dresser la capitulation ویره سندینی ضبط وتحریر ایتمک معاهدهٔ استیمان سندینی قلمه آلمق Signer la capitulation ـ استیمان معاهده‌سنده وضع امضا ـ استیمانی امضا ایتمک ـ استیمانی قبول ایتمک Recevoir à capitulation ایتمک Il se dit aussi, des moyens de rapprochement qu'on propose en affaires *A.* مصالحة *P.* آشتی *T.* صلح || Cet homme n'entend à aucune capitulation en fait d'intérêt فلان کشی منفعت مخصوصه‌سنده دائر اولان ماده‌لرده بر وجهله کلام صلحی اصغا ایتمز On en vint à bout par capitulation بالمصالحه مصالحه ـ مصالحه صورتیله بجرلدی ـ ظفریاب اولندی طریقیله تنظیمی میسّر اولمشدر

CAPITULER. Traiter de la reddition d'une place *A.* مذاکرة طلب الامان ـ مذاکرة الاستیمان ـ الشروط الاستیمان *P.* سلمًا تسلیم قلعه شروطنی *T.* زنهار خواستن ـ امان خواستن ویره شرطارینی سویلشمک ـ سویلشمک || Battre la chamade pour capituler ضرب طبل ایله مذاکرهٔ استیمانه اعلان سلمًا تسلیم قلعه شروطنی سویلشمکه اعلان ـ رغبت ایتمک ـ رغبت ایتمک Il signifie aussi, entrer en traité sur quelque affaire, venir à un accommodement *A.* مسالمة ـ مصالحة ـ تصالح

ـ تسالم *P.* بمیانه آشتی کردن *T.* صلح ایدشمک || Il commence à se défier de son droit, il demande à capituler حقی اولدیغنده شك واشتباهی عارض اولمغله تسالم ومصالحه‌یه طالبدر

CAPONNIÈRE. Logement creusé en terre, que l'on fait dans des fossés secs, pour y placer quelques fusiliers qui tirent sans être vus *T.* خندق ایچنده تفنکچیانه مخصوص قازلمش قولبه || On fit un feu continuel des caponnières de cette place اول قلعه‌ده خندق ایچنده حفر اولنمش تفنکچیان قولبه‌لرندن دشمن اوزرینه لا ینقطع قورشون یاغدرردیلر

CAPOT. Espèce de cape d'étoffe grossière *A.* لبادة *P.* چکمان *T.* یاپونجه || Quand les soldats sont en sentinelle, ils ont ordinairement des capots عسکری نفراتی قراولق بکلدکلری وقتده یاپونجه کیبرلر — Capot contre la pluie *A.* ممطرة *P.* جامهٔ بارانی ـ بارانی ـ لباده *T.* یغمورلق

CAPOTE. Espèce de manteau que les femmes portent, quand elles sortent *A.* جلباب ـ فروج *P.* بالا پوش ـ زبر پوش *T.* فراجه ـ اوستالک

CÂPRE. Espèce de petit fruit vert *A.* شفلح ـ اصف ـ کبر *P.* کبره *T.* کور ـ کورک ـ کورزه ـ کورز

CAPRICE. Fantaisie, Boutade *A.* لمم ـ هوس العقل pl. مهوسات *P.* رومی خویی *T.* چالقلق || Suivre son caprice هوس العقل عقلنه تبعیت ایتمك Il se gouverne plus par caprice que par raison اکثریا اصول فطانت اوزره حرکت ایتمیوب همان هوس عقله اتباع ایله امورینی اداره ایده کلمشدر Il a des caprices مهوسات عقلی وار در Être sujet aux caprices d'autrui آخرک مهوسات عقلنه تابع اولمق — Et saillie d'esprit et d'imagination *A.* بدیعة المتخیلة pl. بدایع المتخیلة || Ce poète, ce peintre travaille de caprice فلان شاعر وفلان مصور بدیعهٔ متخیلسی اوزره عمل ایدر Cet homme a d'heureux, de beaux caprices فلان کمسنه‌نك بدایع متخیلسی الطف واحسندر

CAPRICIEUSEMENT. Par caprice *A.* بهوس ـ مهوساً ـ ملموماً *P.* با رومی خویی *T.* چالقلق ایله || Cet homme agit capricieusement فلان کمسنه هوس عقله تبعیت ایله عمل وحرکت ایدر

CAPRICIEUX. Fantasque *A.* مهوس العقل ـ ملموم *P.* رومی خوی *T.* عقلی چالق || Avoir l'humeur capricieuse مهوس المزاج اولمق Un homme capricieux ـ مهوس العقل بر آدم چالقسی بر آدم ـ عقلی چالق بر آدم

CAPRICORNE. Nom d'un signe du zodiaque *A.* برج جدی *P.* بزه || Le soleil était dans le capricorne شمس برج جدیده ایدی Le tropique du capricorne مدار جدی

CÂPRIER. Arbrisseau qui porte des câpres ـ شجره الشفلح ـ شجرة الکبر ـ کرفند *P.* درخت کورز *T.* کبره آغاجی

CAPRISANT. Il se dit d'un pouls dur et inégal *A.* نبض غلیظ کثیر الاختلاف *P.* نبض تند ونا هموار *T.* قاتی وقارشیق نبض

CAPSULAIRE. Qui appartient à une capsule, et qui en a la forme *A.* فی شکل الکیس ـ ملبس بالجرو ـ مکیس *P.* کیسه || کیسه هیئتنده ـ کیسه کبی ـ قابلو *T.* کیسه گونه ـ دار قابلو یمش ـ Fruit capsulaire میوهٔ کیسه پوش ـ فاکهٔ مکیسه Membrane capsulaire کیسه شکلنده بر اینجه زار

CAPSULE. Il se dit des petites loges qui renferment les semences et les graines des fruits *A.* کیس البذر ـ جرو *P.* کیسهٔ تخم *T.* تخم کیسه‌سی

CAPTATEUR. Celui qui, par des insinuations artificieuses, tâche de se procurer un avantage *A.* ختال *P.* حیله‌باز *T.* دوباره‌جی

CAPTATION. Action de capter, de surprendre des héritages par artifice *A.* مخاتلة *P.* حیله‌بازی ـ دوباره || Il a usé de captation pour obtenir cette succession بو میراثی تحصیل ایچون بر کونه دوباره ایله میراثک اخذینه ـ اعمال مخاتله ایلدی دسترس اولدی

CAPTER. Se procurer par toute sorte de moyens, de la part des autres, quelque chose de flatteur *A.* جلب ـ تحصیل *P.* بدست آوردن *T.* قزانمق ـ بر تقریب قزانمق || Il a capté la bienveillance d'un tel بو ذاتك حسن نظرینی تحصیل ایلدی ـ بو ذاتك حسن نظرینه دسترس اولدی ـ ایلدی

CAPTÉ. *A.* مجلوب *P.* آورده ـ بدست رسانیده ـ بدست *T.* قزانلمش

CAPTIEUSEMENT. D'une manière captieuse *A.* تغلیطاً ـ علی وجه التغلیط ـ بالاغفال ـ اغفالاً *P.* دلفریبانه *T.* اویالندرریق

CAPTIEUX. Qui tend à induire en erreur *A.* مغفل ـ مغلط ـ متضمن الاغفال *P.* دلفریب *T.* اویالندریجی || Terme captieux کلام مغلط ـ کلام دلفریب Proposition captieuse تکلیف اغفال آمیز ـ مغفل Clause captieuse شرط اغفال آمیز

Argument captieux دلیل دلفریب ـ دلیل مغلّط Ce qu'il vous dit est captieux سویلدیکی کلام اغفالی متضمّندر ـ Il se dit aussi des personnes *A.* مغفّل ـ مغلّط *P.* دل فریبنده *T.* آلدادیجی ـ اویالندریجی || C'est un raisonneur captieux دلایل مغلّطه سردینه ثالوف بر آدمدر Cet homme est souvent captieux فلان کشی اکثریا تغلیط واغفاله مبتلا در Je crains beaucoup les captieux مغلّط ومغفّل آدملردن زیاده‌سیله خوف ایدرم

CAPTIF. Qui a été fait esclave à la guerre *A.* اسیر ـ اخیذ pl. اسرا ـ سبیّ pl. سبایا *P.* گرفته *T.* طوتساق || Les Grecs ayant pris la ville passèrent les hommes au fil de l'épée, et emmenèrent les femmes captives قوم یونان فلان بلده‌یی لدی التسخیر ذکوری قنطرهٔ تیغ آبداردن گذار واناثی اسیرًا فلان بلده‌یی اورده ـ کندو دیارلرینه سوق وتسیار ایلدیلر قبضهٔ فتح وتسخیر ایلدکلرنده ذکوری جملهٔ طعمهٔ شیر شمشیر وطائفهٔ نسوانی بستهٔ زنجیر اسار ایده‌رك کندو دیارلرینه ـ وطائفهٔ نسوانی سبی واسترقاق ایلدیلر ـ تسییر ایلدیلر Il se dit aussi, de toute sorte de prisonniers *A.* سبیّ pl. سبایا تابع ـ محکوم ـ Figur. *A.* بسیر ـ قول *T.* چاکر ـ برده *P.* رقّ ـ نفس ویاخود عقل || مملوك ـ Ame captive, raison captive محکوم ـ On dit encore, Tenir captif, pour dire, tenir dans une extrême sujétion *T.* حال رقّیت ومحکومیّتده طوتمق || Il tient sa femme captive زوجه‌سنی حال رقّیت ومحکومیّت اوزره قوللنور Il tient ses enfans captifs, et il ne leur laisse aucune liberté اولادینی تنگنای رقّیته ابقا ایله هیچ بر درلو اولادینی حال رقّیت ومملوکیّته ـ رخصت وسر بستیّت ویرمز ابقا ایله

CAPTIVER. Rendre captif *A.* تقیید ـ استرقاق ـ استبا ـ سبی در بند چاکری ـ بستهٔ زنجیر چاکری کردن *P.* فی قید الاسار آوردن *T.* قول ایتمك ـ On dit figurément, La beauté qui m'a captivé دل آشفته‌می بستهٔ زنجیر اسار ورقّیت ایتمش حسن Ses yeux ont captivé ma liberté دل چشم دلرباسی پریزاد زاری گرفتار کمند اسار ومملوکیّت ایتمشدر

Il signifie aussi, assujettir *A.* ادخال ـ تقیید تحت الحکم محکوم *T.* در بند فرمانبری بستن *P.* فی قید المحکومیّة فلانك عقلنی قید قلمق || Vous ne saurez captiver cet esprit محکومیّته تقیید ایده‌میه‌جککك درکار در C'est une humeur qu'on ne saurait captiver قید محکومیّته ادخال اولنور ارباندن

تسلیم النفس ـ En ce sens on dit aussi, Se captiver *A.* دکلدر سرفروبردهٔ ربقهٔ *P.* قبول القید المحکومیّة ـ الی المحکومیّة شدن *T.* محکوم اولمق تبعیّت || Il perd toutes les affaires, parcequ'il ne saurait se captiver قید محکومیّته تسلیم نفس ایده‌مدیکندن کافهٔ اموره دوچار خیبت وخسران اولور Pour faire sa fortune, il faut se captiver auprès des grands تحصیل مرام ایتمك نزد عظماده قبول محکومیّته محتاجدر En termes de l'Écriture, on dit, Captiver son esprit, son intention sous le joug de la Foi عقل وشعوری زنجیر ایمانه رام ومنقاد ـ حکم ایمانه سر فروبردهٔ تسلیمیّت اولمق ـ ایتمك ـ Figur. || Captiver la bienveillance de quelqu'un بر ذاتك حسن حسن توجّهنی کندویه مسخّر قلمق ـ توجّهنی تسخیر ایتمك

CAPTIVITÉ. Esclavage *A.* حال الرقیة ـ مملوکیّت ـ رقّیت والمملوکیّة *P.* حال چاکری ـ حال بندگی *T.* حال قوللق || Tenir en captivité حال رقّیتده طوتمق Vivre dans la captivité حال مملوکیّتده کچنمك Sortir de la captivité حال مملوکیّتدن ربقهٔ رقّیتدن خلاص بولمق ـ خروج ایتمك Être dans la captivité حال مملوکیّتده اولمق Se racheter de la captivité ـ اعطای ثمن ایله حال رقّیتدن نفسنی تخلیص ایتمك Il se dit figur., d'une grande sujétion *A.* اسر ـ محکومیّت *P.* || یسیرلك ـ اسیرلك *T.* بندگی ـ سرفرویی ـ فرمانبری C'est une maison où les domestiques sont en captivité بو خانه‌ده بوقوناقده خدمتکاران ـ توابع وخدمه حال اسر ومملوکیّتده درلر اسرا کبی درلر

CAPTURE. Prise au corps *A.* اخذ *P.* گرفت *T.* طوتمه || On a pris un fameux voleur; c'est une belle capture مشهور ونامدار بر حرامی اله کتورلدی اشته بو بر اخذ احسندر ـ Il se dit aussi, de la saisie des marchandises défendues قاچقون مالك اخذ وضبطی

CAPTURER. Faire capture, saisir *A.* اخذ *P.* گرفتن *T.* طوتمق

CAPTURÉ. *A.* مأخوذ *P.* گرفته *T.* طوتلمش

CAPUCHON. Couverture de tête des moines *A.* طرطور القسّیس کشیشك باش اورتوسی *T.* سرپوش راهب ـ کلاه راهب *P.*

CAPUCINE. Espèce de fleur potagère *T.* فرنك تره‌سی

CAQUET. Babil *A.* بقبقة ـ طرطرة ـ بربرة *P.* هرزه ـ لكلكه تعجیزی موجب بربره || کوزه‌لك *T.* خایی Caquet importun Avoir trop de caquet کوزه اولمق Cet homme n'a que du ca-

فلان کشینک صحبتی بربره‌دن عبارتدر quet

CAQUETAGE. V. Caquet.

CAQUETER. Causer beaucoup sans retenue *A.* طرطرة - بربرة *P.* کوزه‌لک ایتمک *T.* هرزه خایی کردن - لکلکه کردن || Des femmes qui ne font que caqueter لکلکه‌دن خالی اولمیان زنان Il ne lui faut pas dire de secrets, il aime trop à caqueter فلان کشی‌یه اسرار سویلمک جائز دکلدر زیرا طرطرهٔ کلامه مبتلا در

Il se dit aussi, du bruit que font les poules, quand elles veulent pondre *A.* قوقه *P.* قوقه کردن - تلابیدن *T.* طاوق قاقدلمق

CAQUETERIE. V. Caquet.

CAQUETEUR. Qui caquette *A.* بقباق - بربار *P.* هرزه‌خا - کوهزه *T.* لکلک زن

CAR. Conjonction *A.* لان *P.* از آنکه - از بهر آنکه - برای - زیرا که - آنکه *T.* زیرا - نتدکم || Il ne faut pas faire telle chose, car Dieu le défend فلان ایشی ایشلملو دکلدر زیرا حق تعالی حضرتلری آنی منع ونهی ایدر

CARABÉ V. Ambre jaune.

CARABIN. Garçon chirurgien *A.* طالب الاساوة pl. طلبة الاساوة *P.* شاکرد ریشساز *T.* جرّاح شاکردی - جرّاح عجمیسی

CARABINE. Espèce d'arquebuse *T.* قرابینه

CARABINIER. Armé de carabine *T.* قرابینه‌جی

CARACHE. Tribut que paient au Sultan les sujets turcs non musulmans *A.* جزیة - خراج *P.* کزید *T.* خراج

CARACOLE. Mouvement en rond qu'on fait faire à un cheval *A.* جولة *P.* حلقه واری خرام *T.* کزمه طولندرق

CARACOLER. Faire des caracoles *A.* اجالة *P.* حلقه واری خرامانیدن *T.* طولندررق کزدرمک || Il y avait plaisir à le voir caracoler آتی طولندررق کزدردیکنی کورمک بغایت موجب محظوظیت اولدجق حالاتدن ایدی Caracoler autour d'un carrosse عربه‌نک اطرافنده آتنی طولندررق کزدرمک

CARACTÈRE. Figure dont on se sert dans l'écriture *A.* حرف pl. حروف *P.* حرف *T.* یازو || Gros caractères حروف کبیره - ایری یازولر Petits caractères خرده حروف - حروف دقیقه - اینجه یازولر Caractères Grecs حروف یونانیه Les anciens imprimaient sur le front des criminels et des esclaves certains caractères قدما مجرملرک وکوللرک جبیننده بعض حروف آتلرنده بعض حروف بصدررلر - طبع ایتدررلر ایدی - ایدی - Il se dit aussi, de l'écriture d'une personne *A.* خط *P.* خط *T.* یازو || J'ai reconnu votre caractère سنک خطکی - یازوکی طانیدم - بیلدم - Et des fontes de lettres dont se servent les imprimeurs *A.* قالب الحرف pl. قوالب الحروف قوللنلمش حروف - مستعمل قوالب الحروف || Caractères usés فرسوده اولمش حروف قالبری - قالبلری Caractères de plomb قورشوندن مصنوع حروف قالبلری

Il signifie aussi, titre, dignité, qualité *A.* رتبة - عنوان pl. رتب *P.* پایه *T.* پوست || Caractère sacré رتبهٔ مبارکه - رتبهٔ مقدسه Le caractère de prêtrise عنوان رهبانیت - رتبهٔ رهبانیت Être revêtu du caractère d'ambassadeur ایلچیلک عنوانیله معنون اولمق Un ambassadeur qui soutient son caractère avec dignité رتبه‌سنک شاننی کما هو اللایق وقایه ایدن - ایلچی عنوان سفارتنی شان لایقی اوزره وقایه ایدن ایلچی C'est un caractère qu'il faut respecter واجب الاحترام بر رتبه در

On dit, qu'un ambassadeur a déployé son caractère, pour dire qu'il a déclaré sa mission مأموریت سفارتنی کشف واعلان ایلدی Ou qu'il a caché son caractère مأموریت سفارتنی کتم واخفا ایلدی - Et d'un homme qui n'a point de mission ni de pouvoir de faire quelque chose, que c'est un homme qui n'a point de caractère, qui parle sans caractère بر درلو عنوان مأموریت ایله معنون دکلدر وبر درلو عنوان مأموریت ایله معنون اولمیدرق سویلر

Il signifie aussi, ce qui distingue une personne des autres à l'égard des moeurs et de l'esprit *A.* صفت pl. صفات pl. سمة - سیر pl. سمات || سیرت - اوصاف Cet homme a un étrange caractère d'esprit صفت عقلی اغرب بر آدمدر Le caractère d'un auteur بر مؤلفک صفت وسیرتی Homère a excellé dans les caractères فلان شاعر تصویر سمات وصفاتده ممتاز الاقران اولمشدر Diversifier, garder, soutenir les caractères صفتلری تنویع وتلوین ایتمک وکما هی حقیبا حفظ ووقایه ایتمک Ne pas démentir son caractère صفت مخصوصه‌سنی تکذیب ایتمامک Ne pas sortir de son caractère متصف اولدیغی صفته لایق وضع وشواردن خروج ایتمامک - On dit d'un homme de moeurs faciles et agréables, que c'est un bon caractère d'homme *A.* حسن - حسن السیرة - کریم الخلیقة

طاتلی *T.* شیرینکار ـ خوشمنش *P.* لطیف الطبیعة ـ النقیبة ـ کوزل خوبلو ـ خوبلو ـ Et d'un homme d'un caractère décidé, qu'il a du caractère *A.* رکین القریحة ـ اصیل القریحة *T.* تملّلو ـ خوبی *P.* استوار منش ـ Ou qu'il n'a pas de caractère *A.* عدیم القریحة *P.* بی بهرهٔ استواری منش *T.* خوبی دنکسز ـ On dit aussi, Cet homme a du caractère dans la phisionomie سیماده رنک ـ سیماسنده صفت مخصوصه وار در ـ Ou qu'il کندویه مخصوص اورنک وار در ـ خودی وار در n'a point de caractère dans la phisionomie سیماسنده صفت مخصوصه یوقدر

Il se dit aussi, des traits par lesquels l'artiste désigne les objets qu'il présente à notre esprit *A.* اسلوب ـ هیئت || Ce début en Musique a du caractère بو تقسیمده اسلوب وهیئت وار در Cet édifice n'a pas de caractère بو بناده هیئت یوقدر Cette façade a le caractère d'un temple بو بنانک صفحه سی عبادتگاه هیئتنده در Cette strophe a vraiment le caractère de l'ode بو قطعه عینیله بر قصیده اسلوبنده در L'éloquence d'un tel a tout un autre caractère que celle d'un tel فلانک فصاحت وبلاغت فلانک فصاحتندن بام بشقه اسلوبده در کلامی

Il se prend aussi, pour des lettres ou figures auxquelles le peuple attribue une certaine vertu *A.* تعویذ pl. تعاویذ *P.* نسخه *T.* فسون || Il n'a jamais été blessé à la guerre, on dit qu'il a un caractère sur lui وقتا من الاوقات جنکلرده مجروح اولمش دکلدر دیدکلرینه کوره حامل تعویذ در ـ دیدکلرینه کوره اوزرنده بر نسخه وار در

En Botanique on appelle, Caractère générique, celui qui convient à tout un genre *A.* صفت جنسیّة Et caractère spécifique, celui qui ne convient qu'à une espèce صفت نوعیّة

Caractères, en Chimie, sont des signes dont on se sert, pour représenter en abrégé les substances qui servent aux opérations chimiques *A.* ارقام الاهل الکیمیا ـ On dit aussi, Caractères algébriques, Caractères astronomiques *A.* ارقام الجبر والمقابلة وارقام نجومیّة

CARACTÉRISER. Marquer le caractère d'une personne, d'une passion, d'une vertu *A.* تصویر ـ وصف ـ توصیف *P.* نکاشتن *T.* صورت ویرمک ـ صورتلندرمک || Ce poète, cet auteur caractérise bien les personnes فلان شاعروفلان مؤلّف حکایت ایلدیکی ذواتی کوزل تصویر ایدر Il caractérise bien les passions امراض نفسانیّه یی بروجه احسن وصف وتصویر ایدر

Les qualités éminentes qui caractérisent cette personne فلان ذاتک متصف اولدیغی مناقب جلیله La bonté qui vous caractérise متصف ـ متصف اولدیغک شیمهٔ لطف وکرم اولدیغک حسن خلق وطبیعت

CARACTÉRISTIQUE. Qui caractérise *A.* ممیّز || Signe caractéristique علامت ممیّزه Lettre caractéristique ادات ممیّزه La lettre R est la caractéristique de tous les futurs français فرانسز لساننده حرف رزبان مستقبل صیغه سنک ادات ممیّزه سیدر

CARAFE. Sorte de petite bouteille *A.* قرقار pl. قراقیر *P.* بلبلی *T.* صراحی شیشه سبزی ـ || Mettre du vin dans des carafes صراحی شیشه لرده باده طولدرمق

CARAFON. Sorte de vaisseau de bois, dans lequel on met un flacon avec de la glace, pour faire rafraîchir les liqueurs *A.* برّادة ـ مخشف *P.* بجدان *T.* قارلق || Mettre de la glace dans le carafon قارلقده بوز طولدرمق

CARAMEL. Sucre fondu et durci *A.* عقیدة *P.* کاچیک ـ *T.* مشاش ـ عقیدهٔ شکری || Le caramel est bon pour le rhume عقیده زکامه نافعدر

CARAT. Certain titre, certain degré de bonté et de perfection dans l'or *A.* عیار *P.* سنک *T.* عیار || De l'or à vingt carats یکرمی عیارده آلتون Il n'y a point dans le commerce de l'or à vingt-quatre carats آلیش ویرشده یکرمی درت عیارده آلتون یوقدر ـ On dit figur., qu'un homme est un sot à vingt-quatre carats یکرمی درت عیارده بر احمقدر

Il signifie aussi, le poids de quatre grains *T.* قیراط || Ce diamant pèse tant de carats بو الماس شوقدر قیراط آغرلغنده شو قدر قیراطدر ـ در

CARAVANE. Troupe de marchands, de voyageurs qui vont de compagnie *A.* قافلة pl. قوافل *P.* کاربان *T.* کروان || La caravane de Damas شام کاربانی La caravane qui va à la Mecque قافلهٔ حجّاج Marcher avec la caravane کاربان معیّتنه کتمک La caravane fut attaquée par les Arabes کاربان عربان طایفه سی طرفندن اورلدی ـ Il signifie aussi, un nombre de vaisseaux marchands qui vont de conserve *A.* جلب *P.* کروه *T.* آلای || Caravane d'Alep حلب آلایی d'Alexandrie کشتیبا اسکندریه جلبی ـ آلایی

CARAVANSERAIL. Hôtellerie dans le Levant, où les caravanes sont reçues *A.* رباط pl. رباطات *P.* کاربانسرا *T.* خان

CARAVELLE. Navire rond *T.* قراوله

CARBATINE. Peau de bête fraîchement écorchée *A.* سلخة — پوستکی *T.* پوست *P.* جلد مسلوخ

CARBONNADE. Manière d'apprêter les viandes sur le charbon *A.* مليل *P.* پريزه *T.* كول بصدى

CARCAN. Cercle de fer avec lequel on attache par le cou à un poteau, celui qui a commis quelque crime *A.* غل الجيد pl. اغلال الجيد *P.* دوشاخه — دوشانه *T.* لاله — Et une espèce de collier de pierreries. V. Collier.

CARCASSE. Les ossemens du corps d'un animal, lorsqu'il n'y a plus de chair *A.* بدن معروق pl. بدن — ابدان معروقة تن بى گوشت *P.* بدن مسلوت — ابدان مستولة pl. مستول *T.* اتى صيرلمش كوده — كميكلرى قفس قالمش كوده || Le champ de bataille était encore plein de carcasses d'hommes et de chevaux عرصه گاه قتال هنوز ابدان معروقۀ انسان ودواب جنك ميدانى كميكلرى قفس — ايله مالامال ايدى — قالمش انسان وآت بدنلريله طوب طلو ايدى — Il se dit figur., d'une personne extrêmement maigre *A.* متقحل — معرّق *P.* همحال استخوان بى گوشت — مثال خرەچوب *T.* اتى قالمامش قورى كميك

Il se dit aussi, d'un vaisseau dont il n'y a encore que la charpente de faite *A.* هيئة مقفصة *P.* خرەچوب *T.* قره جاو || Il n'y a que la carcasse qui soit prête بو كمينك يالكز قره جاوى موجود در

Il signifie aussi une sorte de bombe *T.* قفس كله

CARCINOMATEUX. Qui tient de la nature du cancer *A.* سرطانى || Ulcère carcinomateux قرحۀ سرطانية

CARCINOME. V. Cancer.

CARDAMINE ou CRESSON DES PRÉS *A.* ايهقان *P.* ترۀ كوهى *T.* يبانى تره اوتى

CARDAMONE. Graine médicinale *A.* قاقلة *P.* هال — هيل — قاقوله *T.* شوشمير — هال بوا — خيربويا

CARDE. Le peigne d'un cardeur *A.* شوكة الكتان *P.* سنيژه *T.* كتان طراغى

CARDER. Peigner avec la carde *A.* مشق *P.* شانه — شاندن *T.* طرامق || Carder de la laine, de la soie يوك وايپك زدن — Carder du coton *A.* ندف *P.* پنبه زدن *T.* پموق آتمق — طرامق

CARDÉ. *A.* ممشوق *P.* شاند زده — شانيده *T.* طرانمش *A.* آتلمش پموق *T.* پنبۀ زده *P.* مندوف

CARDEUR. Ouvrier qui carde la laine *A.* مشاق *P.* شانه زن *T.* طرايجى — Cardeur de coton *A.* نداف *P.* پنبه زن *T.* پموق آتان

CARDIAQUE. Propre à fortifier le coeur *A.* مقوّى القلب *P.* توان آور قلب *T.* يورك قويلشدريجى || Remède cardiaque يورك قويلشدرەجك علاج — دواى مقوّى القلب — Il se dit en Anatomie, de ce qui appartient au coeur *A.* قلبى — يوركه متعلق *T.* متعلق الى القلب

CARDINAL. Principal. Il se dit des quatre points principaux de la sphère *A.* جهات اربعة الفلك — خوافق السما *P.* چار سوى چرخ *T.* فلكك درت طرفى — Et des quatre principales vertus *A.* فضايل اربعة

On appelle, Vents cardinaux, ceux qui soufflent des quatre principaux points de la sphère *A.* رياح اصليّة اربعة *P.* چهار باد اصلى *T.* اصللو درت يل — Et nombres cardinaux, ceux qui ne désignent pas l'ordre *A.* اصول الاعداد || Un, deux, trois sont des nombres cardinaux, et premier, second, troisième sont des nombres ordinaux بر وايكى واوچ عددلرى اصول اعداددندر وبرنجى وايكنجى واوچنجى كلمەلرى مراتب اعداددندر

CARDON. Espèce de plante *A.* حرشف برّى *P.* كنگرك كوهى *T.* اشك كنكرى || La tige des cardons est bonne à manger اشك كنكرينك اوزدكى اكله صالحدر

CARÊME. Temps d'abstinence avant la fête de Pâques *A.* صوم pl. صيام *P.* روزه *T.* پرهيز — اورج || Le saint temps de carême ايّام مباركۀ صيام Durant le carême اثناى صيامده — Le commencement, la fin du carême مدّت صيامده صومك اوّل وآخرى La mi-carême منتصف وقت صيام Jeûner le carême ايّام صومده طعامدن امساك ايتمك — يمكدن آليقونمق Faire carême *A.* صوم *P.* روزه داشتن *T.* اورج طوتمق Et rompre le carême *A.* فسخ الصوم *P.* روزه شكستن *T.* اورجى بوزمق

CARÉNAGE. Lieu où l'on donne la carène à un vaisseau *A.* محلّ القلافة *T.* قلفات يرى — Il signifie aussi, l'action de caréner *A.* قلافة *T.* قلفاتلمه — قلفات

CARENCE. On appelle, Procès verbal de carence, celui qui constate qu'un défunt n'a laissé aucun bien *A.* حجّت النفى

نفی مال حجّتی *T.* جك نا بودئ مال *P.* المال

CARÈNE. Quille. C'est une longue pièce de bois, ou plusieurs pièces mises au bout l'une de l'autre, et qui règnent par dehors dans la plus basse partie d'un vaisseau *T.* كمینك قرینه‌سی — Il se prend souvent pour toute la partie d'un vaisseau qui est comprise depuis la quille jusqu'à la ligne de l'eau *A.* اسفل المنطقة السفينة *P.* پایین کمینك صوابچنه — کمینك بلی آلتی *T.* کمرگاه کشتی کیرن یری

Il signifie aussi, le travail que l'on fait pour calfater un vaisseau dans ses oeuvres vives *T.* کمینك صوابچنه کیرن یرینك قلفاتی — Mettre un vaisseau en carène. C'est le coucher sur le côté, jusqu'à ce qu'on voie la quille, pour le calfater aux endroits qui sont dans l'eau, et que l'on nomme Oeuvres vives *A.* تصحیح السفینة لاجل التقلیف *T.* قلفاتلمق ایچون کمی‌یی یان یاتورمق

CARÉNER. Donner la carène à un vaisseau. V. Carénage.

CARESSANT. Qui aime à caresser *A.* ملطف القلب *P.* نوازشکار — اوخشایجی *T.* نوازنده — دلنواز || C'est un homme fort caressant نوازشکار بر آدمدر Il est d'humeur caressante بالطبع تلطیف قلوبه مایل بر آدمدر

CARESSE. Témoignage d'affection *A.* تلطیف pl. تلطیفات *P.* نوازش — دلنوازی — نوازشکاری *T.* اوخشایش — اوخشامه || Agréables caresses تلطیفات دلاویز Douces caresses حلاوتبخش شیرینساز ذائقهٔ دل وجان اولەجق تلطیفات وتطییبات تلطیفات خادعه Caresses trompeuses دل اولەجق نوازشات اظهار معاملات نوازشات دلفریب — Faire des caresses مظهر تلطیفات نوازش وتلطیف ایتمك Recevoir des caresses اولمق Il ne m'a pas fait la moindre caresse بکا جزئی وکلّی بر درلو نوازش ایتمش دکلدر — On dit figur., Il ne faut pas se fier aux caresses de la fortune فلکك شیوهٔ نوازش والتفاتنه اعتماد جائز دکلدر

CARESSER. Faire des caresses *A.* تلطیف *P.* نواختن *T.* اوخشامق || Caresser un enfant چوجوغی اوخشامق — Figur. Bien recevoir *A.* التفات *P.* سزاوار — روی دل نمودن اکرام ایتمك *T.* نوازش کردن || Le prince a bien caressé un tel پادشاه فلان کشی‌یی مظهر حسن نوازش والتفات فلان کشینك حقنده خیلیجه اظهار روی دل — ایلدی والتفات ایلدی

CARESSÉ. *A.* ملتفت *P.* نواخته *T.* اوخشانمش *A.* ملطف اکرام اولنمش *T.* مظهر روی دل —

CARET. Sorte de tortue dont l'écaille sert à faire des peignes et autres ouvrages *A.* سلحفاة هندی *P.* سنگ پشت هند قابلو باغه‌سی *T.* هندی

CARGAISON. Marchandises qui font la charge entière d'un vaisseau *A.* حمولة *P.* بارخانهٔ کشتی *T.* کمی — کمی یوکی حموله‌سی || On a pris un vaisseau dont la cargaison était fort riche — حموله‌سی غایت ذیقیمت بر سفینه اخذ اولندی یوکی پك مالیتلو بر کمی طوتلدی

CARGUE. Corde qui sert à trousser et à raccourcir la voile d'un vaisseau *A.* حبل القلاعة *P.* رسن بادبان *T.* یلکن هابلیسی

CARGUER. Trousser et raccourcir les voiles par le moyen des cargues *A.* تنقیص الشراع بجرّ الحبل *P.* بادبانرا برسنکشی هابلی‌یی چکوب یلکنی قصدلتمق *T.* کمتر ساختن

CARICATURE. Figure grotesque qu'un sculpteur ou un graveur fait exprès pour s'amuser ou pour rire *A.* صورة سخریة *P.* مسخره صورتی *T.* پیکر خنده فرما

CARIE. Pouriture qui attaque les os *A.* بلی — رمّت — رمّ || کمیك چوركلكی *T.* پوسیدگی استخوان *P.* نخر — العظم Il y a sujet de craindre que la carie n'attaque l'os کمیکده محلّ — حال رمّت عارض اولمق احتمالندن خوف اولنور خوف عارضهٔ رمّتدر

Il se dit aussi, de la pouriture des dents *A.* قادح *P.* کرم خواری *T.* قورد ینکلکی — چوركلك || Dents qui ont la carie قورد ینكلو دیش — اسنان مقدحه

CARIER. Pourir. Il se dit des os *A.* ارمام *P.* در استخوان کمیکی چورتمك *T.* پوسیدگی آوردن

CARIÉ. *A.* رمیم — ناخر — عظم بالی *P.* استخوان پوسیده *T.* کمیك چوریمش — On dit, Dents cariées *A.* اسنان مقدحة *P.* اسنان کرمخورده *T.* چورك دیش — Et bois carié. Celui qui est piqué de vers *A.* خشب مقدح — خشب مدوّد — خشب مأروض *P.* چوب کرم خورده *T.* قورد ینکلو آغاج

CARMIN. Espèce de laque, d'une couleur rouge très-vive *A.* لك برّاق *P.* لاك لعل رنگ *T.* آل لوك

CARMINATIF. Remède contre les maladies venteuses *A.* دواء

T. علاج بر طرفساز باد P. دواء مسکن الريح ـ دافع الريح
يل بصدريجى علاج ـ يل طاغدیجى علاج

CARNAGE. Massacre, tuerie A. قتل عامّ ـ غربلة ـ ذباح ـ تجزّر ـ تقتيل P. كشتا كشت T. قيرغين || On a fait grand carnage des ennemis عسكر اعدايى ذباح عظيم ايله مظهر دهشتفرماى قلوب قهر ودمار ايلديلر Un horrible carnage مهيّج هول ودهشت اولمش قتل ـ اولمش غربلهء عظيمه عظيم قيرغين ـ عامّ وحشت انجام

CARNASSIER. Qui se paît de chair crue. Il se dit des animaux A. لاحم pl. لواحم P. گوشتخوار T. ات ييجى || Les corbeaux, les loups sont des animaux carnassiers ذئاب قورد وقارغه ات ييجى ـ واغربه حيوانات لاحمهدندر ـ حيوانلردندر ـ Il se dit aussi, des hommes qui mangent beaucoup de viande A. اكّال اللحوم P. هوسكار گوشت ـ گوشتخوار T. ات يمكه مبتلا خوارى || Les peuples septentrionaux sont fort carnassiers en comparaison des méridionaux اقوام شماليّه ـ امم جنوبيّه يه نسبت ايله بغايت گوشت خوار درلر غاية الغايه اكل لحومه مبتلا درلر

CARNASSIÈRE. Petit sac où l'on met le gibier qu'on a tué à la chasse A. مقنب P. فتراك T. آوجى جانتهسى

CARNATION. Représentation de la chair de l'homme par le coloris A. صورت اللون البشرة P. صورت رنگ تن انسان T. آدم كودهسى رنكى صورتى || Cette carnation est belle, vive et naturelle اشبو لون بشره صورتى لطيف وزنده وبعينه طبيعى كبيدر ـ Il se dit aussi, du teint d'un homme A. لون البشرة P. رنگ روى تن T. كوده دريسنك رنكى || Belle carnation لون الطف بشره vilaine carnation لون اقبح بشره

CARNE. L'angle extérieur d'une pierre, d'une table A. قرنة الزاوية P. نوگ كوشه T. كوشه اوجى

CARNET. Livre d'un marchand où sont contenues ses dettes actives et passives A. دفتر الديون والمطلوبات ـ دفتر pl. دفاتر ـ ذممات ومطلوبات دفترى P. اوارهٔ وام وخواسته ـ اواره T. دفترى

CARNIFICATION. Changement des os en chair A. استحالة العظم الى اللحم P. استخوان رنگ گوشت يافتن T. كميك اته دونمك

CARNIVORE. Qui se nourrit de chair. V. Carnassier.

CARNOSITÉ. Excroissance de chair qui se forme sur les bords d'une plaie, d'un ulcère A. لحمة نابتة فى اسفار القرحة P. گوشتپارهٔ پيرامن ريش رسته T. ياره كنارنده بتمش ارتق ات

CARONCULE. Petite chair glanduleuse qui se trouve dans plusieurs parties du corps A. ومشة pl. ومشات P. دانهٔ گوشتين T. ات بكى — Caroncule lacrymale. Une petite masse rougeâtre, située entre l'angle externe des paupières, et le globe de l'oeil A. موق pl. امواق ـ مقية العين P. دانهٔ كوشهٔ چشم T. كوز بيكارى

CAROTIDES. Nom des deux artères qui conduisent le sang au cerveau A. وريدان || Les artères carotides viennent de la partie supérieure du cerveau وريدان فرق دماغدن منشعب اولور

CAROTIQUE. Qui a rapport au carus A. متعلق الى سبات السهرى — Il se dit aussi, du trou de l'os temporal qui donne passage à l'artère carotide A. منفذ الوريد فى الصدغ

CAROTTE. Sorte de racine bonne à manger A. اصطفلين ـ جزر P. كزر T. هاويج

CAROTTE DE TABAC. Un assemblage de feuilles de tabac A. طومار الاوراق الدخان P. نوشت برگهاى تنباكو T. توتون يپراقلرى طومارى

CAROUBE. Fruit du caroubier A. خرنوب ـ خرّوب شامى ـ ترمس ـ قشوش P. خرنوب T. كچى بوينوزى

CAROUBIER. Arbre qui porte des caroubes A. شجر الخرّوب ـ شجر الخرنوب P. درخت خرنوب T. كچى بوينوزى آغاجى

CARPE. Sorte de poisson d'eau douce A. جرّيث P. ماهئ كول T. سازان بالغى

Il se dit aussi, de la partie qui est entre le bras et la paume de la main A. كوع pl. اكواع P. بندگاه دست T. ال آياسنك قوله قاوشديغى ير

CARQUOIS. Étui à flèches A. جعبة pl. جعاب ـ كنانة pl. كنانات P. تركش ـ تيردان T. تيركش ـ اوق قبورى || Carquois d'ivoire, d'ébène فيل ديشى وياخود ابنوسدن مصنوع تيركش Carquois garni de flèches سهام ايله آراسته بر قطعه تيردان

CARRÉ. Qui est d'une figure à quatre côtés A. مربّع ـ مربّع الشكل P. چار كوشه T. درت كوشهلو || Parfaitement carré

جار Jardin carré شكل مربع Figure carrée شكل تام التربيع كوشه بر باغچه

Nombre carré. Le nombre qui résulte d'un nombre multiplié par lui-même *A.* مجذور - جذا || Neuf est le nombre carré de trois طقوز عدد اوچ عددك مجذوريدر - Racine carrée. Le nombre qui, multiplié par lui-même, produit un nombre carré *A.* جذر || Tirer, extraire la racine carrée استخراج جذری Trois est la racine carrée de neuf اوچ عددی طقوزك جذريدر ايتمك

CARRÉ. Figure carrée *A.* شكل مربع *P.* شكل چار كوشه *T.* درت كوشهلو صورت || Carré parfait, dont les quatre côtés et les quatre angles sont égaux جهات وزواياى اربعهسى متساوى شكل مربع تام Carré long شكل مربع مستطيل Petit carré بر شكل مربع صغير La diagonale d'un carré بر شكل مربعك زاويهٔ متقابلهسى Le côté d'un carré مربعك ضلعى Cela a tant de toises en carré فلان شئ تربيعا بر ذراع تربيعى Une toise carrée درت ذراعدر

En parlant de jardinage, il signifie, un espace de terre en carré, dans lequel on plante des fleurs, des légumes etc. *A.* دبرة pl. دبر - مشارة pl. مشاير *P.* خويد *T.* تخته - اولك || Un carré de parterre چيچكلك تختهسى Carré de potager سبزوات تختهسى - مشارهٔ بقول

CARRÉ DE MOUTON. La pièce du quartier de devant d'un mouton *A.* ربع الغنم *P.* چاريك گوسفند *T.* قيون چيركى - Carré de toilette. Un petit coffre dont les femmes se servent à leur toilette *A.* حفش pl. احفاش *P.* صندوقچه *T.* صندقجغز

CARREAU. Espèce de pavé plat, fait de terre cuite, de pierre, de marbre etc. dont on se sert pour le dedans des maisons *A.* صفيحة pl. صفايح *P.* تخته *T.* تخته || Petit carreau صغيره carreau de terre cuite *A.* طاباق pl. طوابيق *P.* تاوه *T.* توغله تختهسى Carreau de marbre رخام صفيحهٔ - بيتى مرمر تختهسى

On dit, Coucher sur le carreau, pour dire, coucher sur le plancher *T.* قورى تخته اوزرنده ياتمق - Et jeter des meubles sur le carreau, pour dire, les jeter dans la rue اثاث بيتى زوقاقده طرح والقا ايتمك - Et coucher, jeter quelqu'un sur le carreau, pour dire, l'étendre sur la place mort ou très-blessé *T.* مسطوحا روى - سطيحا بسيط ارضده افراش ايتمك نقش زمين ايتمك - ارضده گسترانيده قلمق - Et demeurer sur le carreau, pour dire, être tué sur la place *T.* سطيحا قتل اولنوب ميدانده يايلمش قالمق - ير اوزرنده قالمق

CARREAU DE VITRE. Pièce de verre que l'on emploie aux fenêtres *A.* زجاجة الكوة *P.* آبگينهٔ روزنه *T.* پنچره جامى - جام

CARREAU. Coussin qui sert pour s'asseoir, ou pour se mettre à genoux *A.* نضيدة *P.* پسترك *T.* شلته || Carreau de velours قطيفه قابلو شلته Se faire porter un carreau à l'église كليسايه شلته كتورتمك

Il se dit aussi, d'une sorte d'obstruction qui rend le ventre des enfans dur et tendu *A.* صلابة البطن *P.* سختئ شكم *T.* قارن قاتيلغى

CARREFOUR. L'endroit auquel se croisent deux ou plusieurs chemins *A.* مفرق الطريق pl. مفارق الطرق - مجتمع الطرق *P.* سر كوچه - دهانهٔ راه *T.* يول اغزى || Planter des croix dans les carrefours يول آغزلرنده حاج علامتلرى ديكمك Le peuple assemblé dans le carrefour يول آغزنده تحشد ايدن ناس Publier à son de trompe par tous les carrefours بالجمله يول آغزى اولان محللرده طرامپته جالدررق اشاعهٔ حال ايتمك

CARRÉGER. V. Louvoyer.

CARRELAGE. Ouvrage de celui qui pose les carreaux *A.* فرش الصفايح *P.* تخته گسترانيدن *T.* تخته دوشمهسى || Les ouvriers prennent tant pour chaque toise de carrelage عمله فرش صفايح ايچون بهر ذراع شو قدر جعيله اخذ ايدرلر - شو قدر اجرت آلورلر

CARRELER. Paver de carreaux *A.* تفريش الصفايح *P.* تخته گسترانيدن *T.* تخته دوشهمك || Carreler une chambre de carreaux de fayence بر اوطهده صفايح چينى تفريش چينى تختهلرى دوشهمك - ايتمك

CARRELEUR. Celui qui pose le carreau *A.* مفرش الصفايح *P.* تخته گسترانندهٔ *T.* تخته دوشهيجى

CARRELURE. Les semelles neuves qu'on met à de vieux souliers *A.* نقيلة pl. نقايل *P.* پينهٔ دوال *T.* تصمه يامهسى || Mettre une carrelure à des souliers انقال نعال ايتمك - پاپوش تصمهلرينه يامه اورمق

CARRÉMENT. En carré *A.* على وجه التربيع - مربعا *P*

درت كوشدلو اولدرق *T.* چار كوشه || Couper quelque chose carrément بر شيئى مربّعاً قطع ايتمك Tracer un plan carrément بررسمى - بررسمى على وجه التربيع نقش ايتمك درت كوشدلو اولدرق چيزمك

CARRER. Donner une figure carrée *A.* تربيع *P.* چاركوشه درت كوشدلو ايتمك *T.* كردن

se CARRER. Marcher d'une manière qui marque de l'arrogance *A.* تبختر *P.* لنجه كردن - لنجيدن - خراميدن *T.* صالنى صالنى يوريمك

CARRIER. Ouvrier qui travaille à tirer la pierre des carrières *A.* قاطع الحجر - قالع الحجر *P.* سنگ شكن - سنگ كن طاش جيقاريجى - طاش قيريجى *T.*

CARRIÈRE. Lieu fermé de barrières pour des exercices d'homme à cheval *A.* مضمار pl. مضامير - حلبة pl. حلايب - ميدان pl. ميادين السبق *P.* اسپريس *T.* آت ميدانى ميادين السبق pl. السبق || Le bout de la carrière ميدان سبقك - منتهى ميدانى - قوشى ميدانى غايتى S'arrêter au milieu de la carrière حلبده منتصف مكث وتوقف ايتمك Entrer dans la carrière حلبه ايچنه پا نهادۂ دخول اولمق – On dit, Se donner carrière, pour dire, se réjouir, se laisser emporter à l'envie que l'on a de dire ou de faire quelque chose *T.* كميت نفسه اطلاق عنان رخصت ايتمك – Et se donner carrière aux dépens de quelqu'un, pour dire, le plaisanter sans ménagement بر كمسنه استهزا زميننده مطلق العنان اولمق

Il se prend figur. pour le temps qu'on exerce un emploi, et pour le cours de la vie. || Finir, achever sa carrière منزل عمر نا پايدارك نهايتنه واصل اولمق Ne faire que commencer sa carrière قطع - هنوز قطع منزل خدمته شروع ايتمك - ايدەجكى منزل خدمتك هنوز مقدمەسنده اولمق – On dit aussi, Ouvrir à quelqu'un une belle carrière, pour dire, lui donner une belle occasion de paraître et d'exercer ses talens فلان كمسنديه اجالهٔ كميت هنر ايده بيلەجك احسن واعلا بر ميدان آچمق Cela lui a ouvert une belle carrière بو مادە اجالهٔ كميت هنر وحذاقت ايده بيلەجك بر ميدانك قپوسنى آچدردى

Il signifie aussi, le lieu d'où l'on tire de la pierre *A.* معدن الحجر - منبت الحجر *P.* سنگزار - كان سنگ *T.* طاش معدنى اوجاقدن || Tirer des pierres de la carrière طاش اوجاغى - طاش جلب احجار ايتمك Descendre dans une carrière معدن احجارى استحاله اوجاغنه اينمك Fouiller une carrière مرمر معدنى - مرمر اوجاغى ايتمك Carrière de marbre

CARROSSE. Voiture à quatre roues, suspendue et couverte *A.* حدج - حداجة pl. احداج *P.* گردونه *T.* قوچو - هنطو || Carrosse à portière قپولى هنطو Carrosse à deux fonds چفته صفدلو آيينه جاملو هنطو Carrosse coupé مقطّع هنطو Carrosse à glaces ليّن هنطو Carrosse drapé جوقه قابلو هنطو Un carrosse doux هنطوى سوق واساره الحركه بر هنطو Mener un carrosse ايتمك باركيرلرى هنطوه قوشدرمق Mettre les chevaux au carrosse

CARROSSIER. Faiseur de carrosses *A.* صانع الاحداج *P.* گردونه گر *T.* قوجو ياپوجيسى - هنطوجى - هنطو ياپوجيسى

CARRURE. La largeur du dos par les épaules *A.* شنخوب *P.* بالاى پشت *T.* اوموز باشى || Voilà un homme d'une belle carrure اشته احسن الشنخوب بر آدمدر Cet habit est trop large de carrure بو لباسك اوموز باشندەكى طرفى بغايت عريضدر

CARTAME. V. Carthame.

CARTE. Assemblage de papiers collés l'un sur l'autre. V. Carton. – Et petit carton dont on se sert pour jouer à divers jeux *A.* ورق القمار pl. اوراق القمار *P.* كاغد منگوا *T.* قمار كاغدى - اويون كاغدى – On dit, Tirer les cartes, pour dire, chercher l'avenir dans la disposition des cartes *A.* تكهّن باوراق القمار *P.* بكاغد منگوا فال زدن *T.* قماركاغدلريله باقيجيلق ايتمك – Et donner carte blanche à quelqu'un, pour dire, le laisser maître d'une affaire *A.* اعطاء - اعطاء الرخصة غير محدودة الاستقلال المطلق *P.* استقلال - دستور بيحدّ وپايان دادن بى اندازه دادن *T.* بول بول رخصت ويرمك || Le Roi a donné carte blanche à ce général فلان جنراله جانب كيف ما - پادشاهيدن رخصت نا محدوده اعطا اولندى يشاء عمل وحركت ايتمك اوزره جانب پادشاهيدن يدينه استقلال مطلق ويرلدى

CARTE. Mémoire de la dépense d'un repas chez un traiteur *T.* طعام مصرفى پوصلەسى

CARTE de Géographie. Une grande feuille de papier sur laquelle est représentée la position de différentes parties du globe terrestre *A.* تصوير البلاد *P.* رسم كشورها *T.* خريطه || Carte générale عمومى خريطه La carte générale de l'Europe اوروپا

خريطهٔ مخصوصه Carte particulière اقليمك عمومى خريطه‌سى Carte universelle ou Mappemonde كرهٔ ارضك - خريطهٔ كافهٔ عالم كرهٔ ارضك شكل مسطحى خريطه‌سى - خريطهٔ مسطحى Carte topographique ارض مخصوصه خريطه‌سى Apprendre la carte خريطه‌يى تعلم واستفاده ايتمك Savoir bien la carte علم خريطه‌ده وقوف تام صاحبى اولمق Faire la carte d'un pays خريطه‌سنى - بر مملكتك خريطه‌سنى رسم ايتمك Entendre la carte خريطه‌يى خريطه‌سنى چيقارمق - چيزمك - خريطه‌يى آكلامق - فهم ايتمك - Carte hydrographique ou Carte marine. Une carte qui représente toutes les côtes, les mouillages etc. دريا خريطه‌سى - خريطهٔ بحريه - Carte céleste. Une carte qui représente les constellations خريطهٔ فلك - Carte généalogique. Une carte qui contient toute la généalogie d'une maison *T.* فهرست انساب خاندان - فهرست خاندان

On dit figur., qu'un homme sait la carte, pour dire, qu'il est au fait des intrigues de la ville, d'un quartier etc. احوال بلده‌نك نقشنى آلمش بر آدمدر - Et perdre la carte, pour dire, se confondre dans ses idées *T.* پوصله‌يى شاشورمق

CARTEL. Défi par écrit pour un combat singulier *A.* ورقهٔ ميدان اوقومق *T.* ورقهٔ التحدّيا - الدعوة الى التناحب ايچون دعوت تذكره‌سى

Il signifie aussi, réglement fait entre deux parties pour l'échange des prisonniers *A.* معاهدة الاستبدال الاسرا *P.* پيماننامه || اسرا مبادله‌سنه دائر معاهده *P.* براى مبادلهٔ گرفتگان Régler le cartel اسرا مبادله‌سنه دائر معاهده‌يى تنظيم Le cartel est fait استبدال اسرا سندى عقد اولنمشدر ايتمك

CARTHAME ou SAFRAN BÂTARD. Espèce de plante *A.* عصفر *P.* كاژيره - بهرم *T.* آصپور - Semence de carthame, ou Semence de perroquet *A.* قرطم *P.* تخم بهرم *T.* آصپور تخمى

CARTILAGE Une des parties des solides du corps des animaux, moins compacte qu'un os *A.* غضروف pl. غضاريف - كمرتلك *T.* استخوان نرم - كرجن *P.* غراضيف pl. غرضوف || Le cartilage du nez انف غضروف - بورون كمرتلكى Le cartilage des oreilles اذن غضروف - قولاق كمرتلكى - Cartilage ligamenteux. C'est un cartilage plus mou que les autres *A.* مشاشه pl. مشاش - وشيظه pl. وشايظ *P.* كركرانك قطرداق *T.* كركرى -

CARTILAGINEUX. Qui est de la nature du cartilage *A.* غضروفى كمرتلكلو *T.* كرجناك - كرجنى *P.*

CARTON. Carte grosse, faite de papier haché, battu et collé *A.* قرطاس مطرّق *P.* كاغد توى بر تو *T.* مقوّا كاغدى || Un livre relié de carton جلدى مقوّا كاغدى بر كتاب Boîte de carton مقوّا قوطى

CARTONNIER. Ouvrier qui fabrique le carton *A.* صانع القرطاس المطرّق *P.* پيشه‌گر كاغد توى بر توى *T.* مقواجى

CARTOUCHE. Il se dit d'une charge de canon, composée de balles et autres petites pièces de fer *A.* عين *T.* خرتوج || Carton chargé à cartouche خرتوج طولدرلمش طوب - Et de la charge entière d'une arme à feu *T.* فشنك || Déchirer la cartouche avec les dents فشنكى ديش ايله يرتمق

CARTOUCHE. Congé absolu ou limité, donné à un militaire par écrit *A.* ورقة الاذن *P.* اذننامه *T.* اذن تذكره‌سى

CARUS. Affection soporeuse, profond assoupissement *A.* سبات سهرتى || Le carus tient fort de la léthargie et de l'apoplexie سبات سهرينك سرسام بارد وفجئه علتلريله علاقهٔ تامّه‌سى وار در

CARVI. Plante *A.* كراويا - كمّون ارمنى - كمّون برّى *P.* قرمان كميونى *T.* زيرهٔ رومى - كراويا

CARYBDE. Nom d'un gouffre. On dit figur., Éviter Carybde et tomber en Scylla, pour dire, éviter un péril et tomber dans un autre *P.* از باران گريخته وزير ناودان آمده *T.* يغموردن قاچر ايكن طلويه راست كلمك

CARYOPHYLLATA. V. Benoite.

CAS. Terme de Grammaire *A.* اعراب

CAS. Accident, occasion, aventure *A.* كيفيت pl. كيفيات قضيّه - حالت pl. حالات || Cas fortuit حالت اتّفاقيّه - بر كوند حالت *T.* از قضا *P.* اتّفاقاً *A.* Par cas fortuit اتّفاقيّه خيال وخاطره كلمامش Un cas imprévu اتّفاقيّه ظهوريه مبنى ما وراى عقل اولمجق بر حالت غير ملحوظه - بر كيفيت دائرهٔ تصوّردن خارج بر حالت نا ملحوظه - Cas extraordinaire كيفيت فوق المعتاد بر حالت Un cas étrange اول تقديرده - اول مقوله حالت وقوعنده غريبه En tel cas - اول مثللو حالت ظهورنده En pareil cas اول حالده - اول مثللو حالتك ظهورى تقديرنده En ce cas, il faudrait que... اول مثللو حالتك وقوعى صورتنده اقتضا ايدر... - اول تقديرده اقتضا ايدر كه - كه On appelle Cas métaphy-

sique, une hypothèse, une supposition par impossible *A.* فرض المحال

Cas, signifie aussi, un fait ou arrivé, ou supposé comme pouvant arriver *A.* حال pl. احوال || Ce n'est pas le cas dont il s'agit ما نحن فيه اولان – مبحوث عنه اولان حال بو دكلدر Posez le cas اولحالك وقوعنى فرض ايله حال بو دكلدر Cela n'est pas dans le cas de l'ordonnance, de la coutume بو كيفيت نظامنامه‌نك ناطق اولديغى وعرف وعادتك شرع وقانونه ايجاب ايلديكى احوالدن دكلدر Cas de la loi متعلق حال – En ce sens on dit, Au cas que, en cas que cela soit, ou que cela arrive اول حالك وقوعنده – ظهورى Le cas avenant اول حالك وقوعنده تقديرنده Si le cas y échet اول مثللو بر حال – اول حالك ظهورى تقديرنده Posez le cas que cela soit حال ظهور ايده‌جك اولور ايسه En cas que cela soit بويله اولديغى بويله اولديغنى فرض ايله حال – موت تقديرنده En cas de mort بو تقديرده – حالده En cas de rupture نقض مصالحه تقديرنده موت وقوعنده حال نقض صلح ظهورنده – En cas, se dit aussi en diverses phrases, pour dire, en fait de, en matière de *T.* بابنده – خصوصنده || En cas de chevaux, vous pouvez vous en rapporter à lui آت خصوصنده فلانه مراجعت ايده بيلورسك – آت بابنده فلانك رأينه مراجعت ايده بيلورسك –

En tout cas. Quoiqu'il arrive *A.* على كل حال *P.* بهمه حال *T.* هر حالده || Je vous paierai dans un mois; en tout cas, je vous donnerai des sûretés suffisantes بوندن براى ختامنده مطلوبكى ادا ايده‌رم على كل حال مدار امنيتك اولاجق توثيقات وافيه اعطاسنه دخى راضى يم

On dit, Faire cas de quelqu'un ou de quelque chose, pour dire, l'estimer, en avoir bonne opinion *A.* التفات – اعتداد *P.* اعتبار *T.* سزاوار اعتبار عد كردن – شايان التفات داشتن لايق اعتبار عد ايتمك – ايتمك || Faire grand cas d'un homme بر كمسنه‌يى غاية الغايه سزاوار اعتداد واعتبار عد ايتمك C'est un prince qui sait faire cas des honnêtes gens اهل عرضه اعتبار ايتمنك يولنى بيلور بر پادشاهدر Ne faire cas que de l'argent درهم وديناردن غير نسنه‌يه التفات ايتمامك On ne fait pas grand cas de ce qu'il dit كلامنه سوزينه اولقدر اعتبار – چندان حوالهٔ سمع التفات اولنمز اولنمز

Cas, signifie aussi, un fait, une action, et il ne se dit guères qu'en matière criminelle *A.* قباحت pl. قبايح *P.* كردار بد – بزه *T.* صوچ || Il est convaincu d'un cas énorme برقباحت جسيمه ايله متهمدر Le cas dont il est accusé est graciable قباحتى متهم اولديغى قباحت ممكن العفو در Son cas va mal قباحتى كراهت صورتنى كسب ايتمكده در Son cas n'est pas net قباحتى ساده دكلدر – قباحتى لوث رذائتدن عارى دكلدر – مردار در – Son cas est sale قباحتى آلودهٔ لوث رذائتدر

Cas privilégiés ou Cas royaux. Une sorte de crimes dont il n'y a que les juges royaux qui puissent connaître *T.* محاكمه‌سى – قضات خاصهٔ سلطانيه‌يه مخصوص اولان بر قباحت مرافعه‌سى || La fausse monnaie, le duel sont des cas privilégiés قلبزنلك وايكى كشى بيننده بالتناصب مبارزه قباحتلرينك مرافعه‌سى قضات خاصهٔ سلطانيه‌يه مخصوص اولان موادّدندر – On dit aussi en matière criminelle, Pour les cas résultants du procès, et cela ne se dit que lorsque les preuves ne sont pas complètes *T.* سياق محاكمه‌دن مترتب اولمش احواله مبنى || Il était accusé d'assassinat, mais comme il n'y avait point de preuves suffisantes, il fut condamné aux galères pour les cas résultants du procès غيلةً قتل نفس تهمتى فلانك حقنه اسناد اولندى انجق اثبات وافى موجود اولمديغندن ديان سياق محاكمه‌دن مترتب اولمش احواله مبنى وضع كورك ايله تأديبى بابنده حكم جريان ايلدى

CASANIER. Qui aime à demeurer chez lui par esprit de fainéantise *A.* لذمة – راضم – دتيجة *P.* خانه نشين *T.* كاهل يرندن قملدانمز تنبل

CASAQUE. Sorte de manteau. V. Capote.

CASCADE. Chute d'eau naturelle ou artificielle *A.* سلسبيل pl. سلسبيلات *P.* زهاب *T.* سلسبيل || Une cascade naturelle قدرتدن آقان سلسبيل – خدايى بر سلسبيل La rivière fait une cascade en cet endroit نهرك فلان محلنده لطيف ودلكش بر سلسبيل پيدا اولور Une belle cascade فلان سرايك باغچه‌سنده بر سلسبيل La cascade de Saint-Cloud بر باغچه ايچنده سلسبيل احداث ايتمك Faire une cascade dans un jardin اولان سلسبيل

CASE. Maison *A.* بيت *P.* خانه *T.* او || Le maître de la case صاحب البيت *P.* كتخداى خانه – خانه خدا *T.* او صاحبى

Au jeu de trictrac, c'est chacune des places qui sont marquées d'une espèce de flèche; et au jeu des échecs, chacun des carrés de l'échiquier *A.* بيت *P.* خانه *T.* خانه || Avancer un pion à la seconde case پيادهيى ايكنجى خانهيه سورمك

CASEMATE. Cave sous terre pour défendre les fossés d'une place de guerre *A.* ديماس pl. دياميس *P.* سرب ـ زيرزمين *T.* زير زمينلر ايزبه ـ ير آلتى ايزبه || Faire des casemates زير زمينلر احداث Des casemates à éventer la mine زير زمينده ايزبدلر ياپمق ـ ايتمك باروت لغمنى تنفيس وابطال ايچون حفر اولنان زير زمينلر

CASEMATÉ. Il ne se dit qu'en cette phrase: Bastion casematé *T.* يرآلتى ايزبدلرى اولان بر قطعه طابيه

CASERNE. Logement de soldats *A.* مسكن العسكر ـ مشتا *P.* لشكرخانه *T.* قشلاق ـ قشلاغى ـ عسكر قشلاغى || On fit entrer tous les soldats dans les casernes عسكرى طائفهسنك مجموعى قشلاقلره ادخال ايتدرلدى

CASERNER. Loger dans les casernes *A.* تمكن فى المشتا *P.* در لشكرخانه نشستن ـ مشتا نشين بودن *T.* قشلاقده اوتورمق || La garnison logeait chez les bourgeois, mais on la fit caserner عسكر مستحفظين مقدما اهالى بلده خانەلرنده مقيم ايكن مشتالرده اسكان ايتدرلدى La moitié de la troupe caserna cet hiver بوقيشده عسكرك نصفى مشتانشين اولمشدر

CASERNÉ. *A.* ساكن فى المشتا *P.* مشتا نشين *T.* قشلاقده اوتورمش

CASEUX. Qui est de la nature du fromage *A.* جبنى *P.* پنيرى *T.* پنيرسى || La partie caseuse du lait سودك جزء جبنيسى

CASQUE. Arme défensive de la tête *A.* مغفر ـ تريكة pl. ترايك *P.* خود ـ بختاق ـ آهنين ـ كلاه ـ ترك *T.* توغلغه ـ دمور كلاه || Une armure complète avec le casque, la cuirasse, les brassards, les gantelets كسوهٔ مبارزينك مغفرى ودرعى ومعضده ودستوانهسيله مكمل بر طاقمى

CASSAILLE. La première façon qu'on donne à la terre *A.* فلج الارض ـ كراب *P.* شيار *T.* نطس

CASSANT. Fragile, sujet à se casser *A.* حطم ـ قصم ـ سريع الانكسار ـ سهل الانقصام ـ بنفسه متحطم *P.* زود شكست *T.* تيز قيريلور || C'est dommage que le verre soit si cassant حيفا كه زجاج بنفسه متحطم اولان شيلردندر Le cristal est beau, mais il est bien cassant بللور قسمى لطيفدر اما خيلى سريع الانكسار در ـ Il se dit aussi, des fruits qui font une légère résistance sous la dent *A.* شديد القضم *P.* درشت خا *T.* طراغانى ـ گورك

CASSATION. Acte juridique par lequel on casse des jugemens *A.* سند ناسخ الحكم ـ سند ناقض الحكم *P.* سند حكم شكن *T.* حكمى بوزان سند ـ بطاللمه سندى || La cassation d'une procédure دعوانك نسخ وابطالنى حاوى سند La cassation d'une sentence اعلامى ناسخ اولان سند La cassation d'un testament وصيتنامهيى ناقض اولان سند ـ نقض وصيتى محتوى سند

CASSE. Plante ou arbre qui vient en Egypte et dans les Indes *A.* خيارشنبر *P.* بگير *T.* خيارشنبه || Se purger avec de la casse خيارشنبه ايله تنقيه اولنمق Prendre de la casse خيارشنبه تناول ايتمك ـ استعمال ايتمك

CASSE. Terme dont se servent les gens de guerre *A.* محكوكيت الاسم *T.* يرك حكى ـ يرك جالنمسى ـ اسامينك جالنمسى || Il n'est d'usage qu'en ces phrases: Il craint la casse, c'est-à-dire, d'être cassé يرى حكّ اولنمسندن خوف ايدر Cela mérite la casse محلى حكّ اولنمغه سزا در Compagnie vacante par casse نفراتك محلى حكّ اولنديغندن محاولده قالمش بلوك

En termes de Fonderie, c'est un bassin pour recevoir le métal fondu qui découle du fourneau *A.* جرن الصواغ *P.* آخر *T.* دوكيجى قورنهسى ـ ريختەگر ـ En termes d'Imprimerie, c'est une caisse partagée en petits carrés où sont les caractères *A.* لوح الحروف *P.* تختهٔ حروف *T.* حروف تختهسى

CASSE-COU. Endroit où il est aisé de tomber *A.* مشدخة العظام *P.* جاى استخوان شكن *T.* كميك قيرار ير || Cet escalier est un vrai casse-cou بو نردبان حقيقتده كميك قيرار ير در

CASSE-NOISETTE ou CASSE-NOIX. Instrument avec lequel on casse des noisettes *A.* مرضاح *P.* گلوز شكن *T.* جكردك جكيچى

CASSER. Briser, rompre *A.* كسر ـ تكسير ـ رضح ـ شدخ ـ رضح ـ قصم *P.* شكستن *T.* قيرمق || Casser des noix جوز رضحى Casser des os كسر عظام ـ شدخ عظام جوز قيرمق Casser

les bras à quelqu'un بر كمسنه‌نك قوللرينى قيرمق – On dit figur., Se casser la tête, pour dire, s'appliquer à quelque chose avec une grande contention d'esprit A. شق الرأس – تشديخ الرأس P. سررا جاكچاك كردن T. باشى يارمق

Casser un testament, un contrat, une sentence. C'est les déclarer nuls A. نقض – نسخ – الغا P. شكستن T. بوزمق – قيرمق || Ce testament a été cassé بو وصيتنامه نسخ اولندى – Casser des gens de guerre, casser des troupes. C'est les licencier A. عفو عن الخدمة P. از خدمت آزاد كردن T. خدمتدن عفو ايتمك Casser un officier. C'est le chasser du service A. حك الاسم T. يرينى حك ايتمك – On dit d'un subalterne à qui on a ôté une commission, un emploi, qu'on l'a cassé aux gages يدينه تفويض اولنان امانت استرداد اولندى

Se casser. A. انكسار – تكسّر – انحطام – انقصام P. شكسته شدن T. قيرلمق || En élevant cette machine, la corde se cassa بو آلت يوقارى رفع اولنور ايكن ايپى تكسّر ايلدى – ايپى رجين انقصام اولدى – ايپى شكست اولدى

Dans les phrases suivantes, on emploie les mots A. انصداع – تشقق P. چاك شدن P. چاتلمق || Une poire casse sous la dent, quand elle est ferme sans être dure آرمود طيانقلى اولوب سرد اولمديغى حالده ديشده منشق اولور Une étoffe forte se casse, lorsqu'elle se coupe صلب اولان ثوب سرد اولان قماش كسيلور – قطع اولنور ايكن تشقق ايدر ايكن چاتلر

Casser, signifie aussi, affaiblir, débiliter A. ايقاط – توهين – ايراث الوقظ والفتور – تفتير P. سست وبيمجال كردن – سست وزبون كردن – سستى آوردن T. تاب – زبونلتمق – فتور كتورمك – وطاقتى كسمك || Les fatigues de la guerre, les débauches l'ont fort cassé مشاق سفريه ودوام عيش وعشرت فلانك وجودينه غايت مرتبه ايراث وقظ وفتور ايلدى – وجودينه ايراث وهن وفتور ايلدى – On dit dans le même sens, Se casser A. كسب الوقظ والفتور P. سستى پذيرفتن – زبون وبيمجال شدن T. زبونلمق || C'est un homme qui commence à se casser فلان كشينك وجودى كسب وقظ وفتوره يوز طوتدى Il se casse fort depuis peu عهد قريبدنبرو وجودى كسب وقظ وفتور ايتمكده در

Cassé. || Un verre cassé A. زجاج منكسر P. آبگينهٔ شكسته T. قيرلمش صرچه – قيريق صرچه Une sentence cassée A. حكم منقوض – حكم منسوخ P. حكم شكسته T. بوزلمش حكم Un régiment cassé A. معفو عن الخدمة P. از خدمت آزاد كرده T. خدمتدن عفو اولنمش Un officier cassé محكوك الاسم – سرعسكر سركرده‌سى – يرى حك اولنمش Un homme extrêmement cassé A. موقوط الحال P. سست وبيمجال T. تاب وطاقتى قالمامش – زبون Un homme cassé de vieillesse A. مهدود P. كهن – پير – بيراد – پير ناتوان T. تاب وطاقتى قالمامش قوجامان

CASSEROLE. Ustensile de cuisine A. طنجير pl. طناجير – قدر pl. قدور P. پاتيله – ديگ T. تنجره || Casserole de cuivre A. قدر نحاسى P. ديگ ميسين T. باقر تنجره Casserole de terre cuite A. قدر خزفى P. ديگ سفالين T. چوملك – طپراق تنجره Petite casserole A. مكلة – طنجير صغير P. ديگچه T. تنجره اوفاق

CASSE-TÊTE. Il se dit de tout ce qui demande une grande contention d'esprit A. مشدخ الرأس – مصدع الرأس P. سر شكن – دماغ فرسا T. باش ياريجى || L'algèbre est un vrai casse-tête علم جبر ومقابله حقيقت حالده مشدخ سر در – آدمك باشنى يارر – On dit aussi d'un vin fumeux, que c'est un casse-tête A. سوّار فى الرأس P. سراسمه ساز T. باش قاورايجى

CASSETTE. Petit coffre A. صندوقة P. پيشتخته T. چكمجه || On lui a pris ses pierreries dans sa cassette مجوهراتنى چكمجه‌سى ايچندن چالمشلر در Ouvrir une cassette پيشتخته‌يى گشاد ايتمك – On appelle, La cassette du Roi, la somme qu'on porte au Roi le premier jour du mois pour ses propres dépenses T. جيب همايون مالى – جيب همايون اقچه‌سى || Le Roi a donné à un tel une pension sur sa cassette خنكار جيب همايون مالندن فلان كشى‌يه معاش تعيين ايلدى

CASSIER. L'arbre qui porte la casse A. شجر خيارشنبر P. درخت بگير T. خيارشنبه آغاجى

CASSIOPÉE. Nom d'une constellation A. ذات الكرسى

CASSOLETTE. Vase où l'on met des eaux de senteur, pour les faire évaporer par le feu A. مجمرة المياه الفايحة P. بوى افزار آبهاى مشكين T. قوخولو صولر بخوردانى || Mettre du feu sous une cassolette قوخولو صولر بخوردانى آلتنه آتش قويمق – Il se dit aussi, de l'odeur même qui s'exhale de la cassolette A. بخار فايح P. دود خوشبو T. بخور بوغوسى –

قوقولو بوغوم

CASSONADE. Sucre qui n'est point encore raffiné *A.* سکر خام *P.* شکر نا پرداخته *T.* خام شکر || Ces confitures ne sont faites qu'avec de la cassonade بو ریچاللر خام شکر ایله پشمشدر

CASSURE. L'endroit où un corps est cassé *A.* موضع الکسر *P.* شکستگاه *T.* قیریق یری || Faire disparaître une cassure شکستگاهی نا پیدا ـ موضع کسری محو وازاله ایتمک قیریق یری بلورسز ایتمک ـ ایتمک

CASTAGNETTE. Instrument composé de deux morceaux de bois ou de fer que l'on frappe l'un contre l'autre en cadence *A.* صنج *P.* چارپاره *T.* زبل || Danser avec des castagnettes چارپاره ایله رقص ایتمک

CASTE. On appelle ainsi, Les tribus dans lesquelles sont divisés les idolâtres des Indes Orientales *A.* عشیرت pl. عشایر ـ قبیلة pl. قبایل *P.* قبیله *T.* اویماق ـ بوی || La caste des Bramines برهمن قبیله سی Le chef d'une caste شیخ العشیره ـ بوی بکی

CASTILLE. Débat, démêlé de peu d'importance *A.* قال وقیل *P.* گفت وگو *T.* دیدی قودی

CASTOR. Animal amphibie *A.* کلبة ـ کلب البحر ـ قضاعة *P.* سگ آب الما ـ بیدستر ـ سگلابی ـ قندز ـ سگ بحری *T.* صو کوپکی ـ قوندز || Poil de castor قوندز تویی Peau de castor قوندز پوستکیسی Chapeau de castor قوندز پوستکیسی ـ صوف قضاعه دن مصنوع چوقه شابقه سی Drap de castor قوندز تویبله منسوج چوقه

CASTORÉUM. Matière tirée du castor *A.* خصی القضاعة ـ خصی الکلب الما *P.* جند بادستر ـ جند بیدستر *T.* قوندز خایه سی

CASTRAT. Chanteur qu'on a châtré *A.* مطرب مخصا *P.* خنیاگر آخته *T.* طواشی خواننده ـ حادم ازکیجی || Les castrats viennent d'Italie طواشی خواننده لر ایتالیادن کلور

CASTRATION. Opération par laquelle on châtre un homme *A.* خصا ـ جباب *P.* خایه کشی ـ آختگی *T.* حادملمه ـ Le mot حادملمه n'est employé qu'en parlant des hommes. Pour les animaux, en général, on emploie le mot *T.* اندمه et pour les coqs, les mots *T.* اکدیجلمه ـ اکدیج ایتمک

CASUALITÉ. Qualité de ce qui est casuel *A.* کیفیت عارضیّة ـ عارضیّت

CASUEL. Fortuit, accidentel, qui peut arriver ou n'arriver pas *A.* امر اتّفاقی ـ حال عارضی ـ حال تصادفی *P.* کار خود ـ ظهورات *T.* از قضا بدید آمده ـ کار خود پیدا ـ آمده بو قضارا چیقه کلان ـ راست کلمه || Cela est fort casuel امور اتّفاقیه دندر ـ حال محض احوال تصادفیّه قبیلندندر ظهورات قبیلندندر ـ

On appelle, Droits casuels, certains profits de fief qui arrivent fortuitement *A.* عواید طیّارات *P.* عواید بادآورد *T.* بادهوا فلان عایده عواید عوایدلر || Tel droit est un droit casuel بادهوا عواید قبیلندندر ـ طیّارات قبیلندندر ـ Parties casuelles. Ce sont les droits qui reviennent au Roi pour les charges de judicature, quand elles changent de titulaire *A.* جائزة pl. جوائز || Trésorier des parties casuelles جوائز خزینه داری ـ Il se dit aussi au substantif du revenu casuel d'une terre, d'un bénéfice *A.* طیّارات *P.* بادآورد *T.* بادهوا ـ ظهورات || Le casuel de cette terre vaut mieux que le revenu بو چفتلکک طیّاراتی واردات معیّنه سندن زیاده در اولیدر ـ

CASUELLEMENT. Fortuitement, par hasard *A.* اتّفاقاً *P.* از قضا *T.* راست کله ـ قضارا

CATACHRÈSE. Figure de discours qui consiste dans l'abus de la signification propre d'un mot *A.* اصطلاح بالعبث || L'expression, Aller à cheval sur un bâton, est une catachrèse فارس عصا اولدرق کزمک تعبیری اصطلاحات بالعبث قبیلندندر

CATACLYSME. V. Déluge.

CATACOMBES. Grottes souterraines dans lesquelles on enterrait les corps morts *A.* لحد pl. الحاد ـ سرداب المیّت pl. سرادیب الاموات *P.* دخمه *T.* بودروم ـ بودروم سین نابولی شهری التنده واقع مزار || Les catacombes de Naples اولان الحاد Il y a plusieurs martyrs enterrés dans les catacombes الحادده درون شهدا وافر مدفوندرلر Visiter les catacombes مراقد والحادی ـ سرادیب امواتی زیارت ایتمک زیارت ایتمک

CATADOUPE. Chute d'un fleuve *A.* صبب النهر pl. اصباب *P.* مهبط المیاه النهر ـ النهر *T.* آب شیب رود جای صولر ینک اصباب نهر اتل || Les catadoupes du Volga آشاغی یه دوکلشی

CATAFALQUE. Décoration funèbre que l'on dresse pour y placer le cercueil d'un mort *A.* سریر الجنازة *P.* تخته گاه تابوت *T.* جنازه ایچون قبه لو صفه || On éleva pour ce prince un magnifique

catafalque فلان میرک جنازه‌سنی وضع ایچون بر تختگاه مزیّن ومعلا نصب اولندی

CATAIRE. V. Herbe-au-Chat.

CATALEPSIE. Maladie où l'on reste tout-à-coup immobile *A.* داء الثبات *P.* کرخ

CATALEPTIQUE. Qui est attaqué de catalepsie *A.* مثبوت *P.* کرخزده

CATALOGUE. Liste, dénombrement *A.* فهرس pl. فهارس *P.* فهرست - *T.* دفتر - فهرست || Le catalogue des livres کتب فهرستی Rayer un livre d'un catalogue برکتابک اسمنی کتاب دفتری دفتر ایچندن چیزمک - فهرست ایچندن حکّ ایتمک Le catalogue des plantes دفتر اعشاب ونباتات Le catalogue des Saints فهرست اعزّه واولیای کرام

CATAPLASME. Espèce d'emplâtre *T.* لاپه || Faire un cataplasme بر لاپه ترتیب ایتمک Appliquer un cataplasme بر لاپه اورمق - لاپه وضع وتعبیه ایتمک

CATARACTE. Humeur qui s'amasse sur le cristallin de l'oeil, et qui empêche de voir *A.* سبل - غشاوة العین *P.* تم *T.* پرده || Avoir une cataracte sur l'oeil کوزده علت سبل اولمق L'oculiste lui a enlevé la cataracte کحّال پرده‌یی کوزندن رفع ایلدی

Il signifie aussi, chute des eaux d'une grande rivière, lorsque ces eaux tombent d'extrêmement haut *A.* فارعة pl. فوارع - شلال pl. شلالات *P.* ابشار رود *T.* چایک یوقاریدن آقان شلالات نیل - فوارع نیل || Les cataractes du Nil آقندیلری

— Et au pluriel, Abondance d'eaux qui tombent du ciel. Il n'est d'usage que dans cette phrase de l'Écriture: Les cataractes du ciel furent ouvertes *A.* انفتح روازن - اندفق سیول السما *P.* سیول شتابار آسمان فرو ریخته شد *T.* کوکدن سیل اغزلری آچیلوب دوکلدی — On dit proverb., Lâcher les cataractes, pour dire, laisser débonder sa colère *T.* افارهٔ فوّارهٔ خشم وغضب ایتمک

CATARRHAL. Il n'est guères d'usage que dans cette phrase: Fièvre catarrhale *A.* حمّای نزلی *P.* تب نزله‌ناک *T.* حمّای نوازل

CATARRHE. Fluxion qui affecte quelque partie du corps *A.* نزلة pl. نزلات *P.* نزله *T.* نوازل || Il lui est tombé un catarrhe sur la poitrine صدرینه نزله ایندی Grand catarrhe نزلهٔ شدیده Un catarrhe suffocant نزلهٔ مختنقه

CATARRHEUX. V. Catarrhal.

CATASTROPHE. Événement funeste *A.* نازلة pl. نوازل - مصیبت - نکمة - مصیبت فادحة - فوادح pl. فادحة - مصایب pl. فلاکت *T.* آزرنک *P.* نکمات || La vie de cet homme avait été heureuse, mais elle a fini par une cruelle catastrophe مدّت عمری مرزوقیّت حال ایله کچدی انجق عاقبتی بر نکمت شدیده‌یه مقارن اولمشدر

CATÉCHISER. Instruire des mystères de la Foi *A.* هدایت عقاید - درس دین دادن *P.* تلقین الایمان - الی الحق دینی اوکرتمک *T.* اموزیدن || Cathéchiser les infidèles, les ignorans, les enfans اهل کفر والحاده وجهلا ونادانلره واطفاله اهل کفره وجهلایه واطفاله هدایت - تلقین ایمان ایتمک الی الحق ایتمک — Figur., Tâcher de persuader quelque chose à quelqu'un *A.* ازکان - تلقین الکلام - تفهیم الحال الکلام *P.* سخن آموزیدن *T.* سوز اوکرتمک || Je l'ai long temps catéchisé, mais inutilement عبث یرده بو قدر زمان کندویه تلقین کلامه سعی ایلدم Il le faut un peu catéchiser بر مقدار تلقین کلامه محتاجدر

Catéchisé. *A.* ملقّن *P.* عقاید دین آموخته *T.* دینی اوکرنمش

CATÉCHISME. Instruction sur les principes de la Foi. *A.* درس العقاید *P.* درس دین *T.* دین درسی || Aller au catéchisme درس عقایدک استفاده‌سنه وارمق Un enfant qui sait bien son catéchisme درس عقایدی بیلن طفل Enseigner le catéchisme درس عقایدی تعلیم ایتمک — Et le livre qui contient cette instruction *A.* کتاب العقاید — On dit, Faire le catéchisme à quelqu'un, pour dire, le mettre au fait, l'endoctriner *A.* تلقین - تعلیم *P.* آموزیدن *T.* درس ویرمک - اوکرتمک || On lui a fait son catéchisme فلانی تلقین ایلدیلر - فلانه درس ویردیلر

CATÉCHISTE. Celui qui enseigne le catéchisme *A.* ملقّن دین - عقاید خوجه‌سی *T.* خواجهٔ دین آموزنده *P.* الایمان اوکردیجی خوجه

CATÉCHUMÈNE. Celui que l'on instruit au catéchisme *A.* متدرّس العقاید pl. متدرّسین العقاید - متهدّی pl. متهدّیین *P.* عقاید آموز *T.* دین اوکرنن

CATÉGORIE. Terme de Logique scolastique. Sorte de classe dans laquelle les anciens philosophes rangent tous les êtres et tous les objets de nos pensées *A.* مقولة pl. مقولات || Les dix

catégories d'Aristote حکیم ارسطونک مقولات عشرهسی La catégorie de la substance, de l'accident etc. مقولهٔ جوهر ومقولهٔ عرض ومقولات سائره — Figur. || Ces gens-là sont de même catégorie جمله‌سی — اول کسنه‌لر مقولهٔ واحده‌دن معدود درلر Ces deux choses ne sont pas de même catégorie بر مقوله درلر بر مقوله دکلدر — بو ایکی شیٔ مقولهٔ واحده‌دن عدّ اولنمز

CATÉGORIQUE. Qui est dans l'ordre, qui est à propos, clair, précis, sans équivoque A. منقّح — درخور حال — پاکیزه P. وافی — جواب وافی — T. تمیز — پاک || Réponse catégorique جواب — پاک جواب — جواب پاکیزه — منقّح

CATÉGORIQUEMENT. D'une manière catégorique A. منقّحاً — وافیاً — علی جه النقاحة P. بپاکیزگی T. تمیزجه — پاک || Répondre catégoriquement علی وجه النقاحه افاده اولدرق — منقّحاً تقریر کلام ایتمک — مرام ایتمک

CATHARTIQUE. Purgatif A. منقّی pl. منقّیات P. شکمران T. بورکی سوریجی — سوروب پاککدیجی

CATHÉDRANT. Philosophe qui préside à une thèse A. متصدّر کرسی نشین مقام — مشکل گشا P. المقام المحلّ المشکل مشکل حلّ T. جالس مسند مشکل گشایی — مشکل گشایی ایتمک ایچون صدرده اوتوران

CATHÉRÉTIQUE. Médicament qui ronge les chairs A. دواء اکّال P. علاج گوشت فرسا T. اتی آشندریجی علاج

CATHÉTER. Instrument, sonde faite pour être conduite dans la vessie A. مجراف المثانة P. میل آبدان پرواس T. قاوق یوقلیه‌جق میل

CATHOLICISME. Le système de la religion catholique A. مذهب قاتلک P. آیین قاتلک T. قاتلک دینی

CATHOLICITÉ. Caractère de l'Église catholique. A. قاتلکیّت P. قاتلکی T. قاتلکلک || La catholicité de cette opinion بو اعتقادک قاتلکیتی On doute de la catholicité de cet écrivain بو مؤلّفک قاتلکلکنده — بو مؤلّفک قاتلکیتی مشکوکدر — شبهه وار در — Il se prend aussi, pour tous les pays catholiques ممالک قاتلکیّه || C'est un usage reçu dans toute la catholicité ممالک قاتلکیّه‌نک مجموعنده مرعی ومعتبر بر ذات وعادتدر

CATI. Apprêt que l'on donne sous une presse aux étoffes, pour les rendre plus fermes et plus lustrées A. جلاء بالجندرة P. پرداخت با جندره T. جندره‌ده پرداخت ایتمک

CATIMINI ou EN CATIMINI. En cachette A. خفیةً P. نهانی — پس پرده T. کیزلوجه || Il a fait cela en catimini بونی خفیة ایتدی

CATIN. Femme de mauvaise conduite A. فاحشة P. آلوده — روسپی T. روسبی — دامن

CATIR. Donner le lustre à une étoffe A. تجلیة بالجندرة P. با جندره پرداختن T. جندره‌ده پرداخلمق

CATOPTRIQUE. Partie de l'optique qui enseigne les lois que suit la lumière réfléchie par les miroirs A. بحث فی اصول الانعکاسات الضیا

CAUCHEMAR. Sorte d'oppression qui survient quelquefois durant le sommeil A. کابوس — جثام — جاثوم P. سکاچه — خفتو T. آغربصمه || Être sujet au cauchemar کابوسه مبتلا اولمق

CAURIS ou CORIS. Monnaie dans plusieurs contrées de l'Inde شوری

CAUSAL. V. Causatif.

CAUSALITÉ. Manière dont une cause agit A. سببیّت

CAUSATIF. Terme de Grammaire. Conjonction causative A. ادات التعلیل

CAUSE. Ce qui produit un effet A. سبب pl. اسباب — علّت pl. علل — مبداء pl. مبادی || Dieu est la première de toutes les causes حقّ جلّ وعلی حضرتلری اوّل کافة الاسبابدر Il est cause des causes مسبّب الاسبابدر la souveraine cause مبداء اعلا در la cause universelle مبداء کافة العالم در — On appelle aussi Dieu absolument, Cause première مبداء اوّل comme on appelle les créatures, Causes secondes A. اسباب جزئیّه || Dieu laisse agir les causes secondes جناب ربّ ذو الجلال اسباب جزئیّه‌نک عملنه ارائهٔ رخصت ایدر — On dit, Cause principale علّت اصلیّه Cause instrumentale علّت آلیه Cause matérielle علّت مادیّه Cause formelle علّت صوریّه Cause efficiente علّت فاعلیّه — سبب فاعلی Cause finale علّت غائیّه Cause physique علّت طبیعیّه Cause morale علّت عادیّه Cause occasionelle علّت موجبه — علّت مترتّبه — سبب عادی — Il se dit aussi des hommes A. سبب — بادی — باعث || Cet homme est cause du malheur de... فلان کشی فلانک باعث نکبتیدر — On dit d'un malheur que quelqu'un a causé sans le vouloir, qu'il en est la cause innocente بادیٔ لا عن اختیار — باعث بلا اختیار در — Et en parlant de certaines choses qui amènent quelques événemens à leur suite, on dit

qu'elles en sont cause اول ماده‌لر باعث اولدی Ce que je vous dis là est cause de tous les désordres qui sont arrivés سکا نقل ایلدیکم ماده صکره‌دن ظهوره کلمش جمیع اختلالاته سبب اولمشدر Ces affaires ne me sont pas survenues sans cause بو احواله بلا سبب اوغرامدم Les remèdes dont on l'a accablé sont cause de sa mort مبالغهٔ مداوات کندویه سبب ممات اولمشدر ـ کثرت ادویه باعث موتی اولمشدر ـ فلانه تحمیل ایتدکلری ادویه ومعالجاتک کثرتی بادئ موتی اولمشدر

Il signifie aussi, motif, sujet, occasion A. سبب ـ موجب || Cause légitime موجب شرعی Juste cause سبب حق ـ عدل وحقه مقارن سبب Il n'a point fait cela sans cause فلان بلا موجب ایتمدی ـ شیئی بلا سبب ایتمدی Il se formalise sans cause بلا موجب رنجیده خاطر اولور C'est à juste cause qu'il en a usé de la sorte بو وجهله عامل اولدیغنک سببی حقه مقارندر ـ On dit, Parler avec connaissance de cause, pour dire, avec pleine connaissance de ce qu'on dit, de ce qu'on fait فلان مصلحته دائر عن علم الیقین سرد کلام ـ علم یقینی متضمن اولدرق ـ وعمل وحرکت ایتمک مصلحتی بیلدرک

Cause, en style de Pratique signifie, droit cédé ou transmis d'une personne à une autre. Il ne se dit qu'en cette phrase: Ayant cause A. صاحب العلاقة P. علاقة دار T. علاقة صاحبی || Ses héritiers et ayant cause فلانک ورثه‌سی ووراثته صاحب علاقه اولنلر

Il signifie aussi, intérêt A. مصلحت || La cause de Dieu جناب حقه دائر مصلحت La cause du prochain قربنه عائد اولان مصلحت La cause des Rois مصلحت ملوک وسلاطین La cause publique مصلحت جمهور ناس ـ مصلحت عامّه La cause des pauvres مصلحت فقرا وضعفا La cause de l'Église مصلحت دین La cause de l'État مصلحت ملک ودولت ـ On dit, La bonne et la mauvaise cause, pour dire, Le bon et le mauvais parti دعوای حق ودعوای باطل ـ On dit, Prendre le fait et cause de quelqu'un, pour dire, se déclarer pour quelqu'un, prendre son parti بر کمسنه‌نک دعوا ومصلحتنی ـ بر کمسنه‌نک امورینی التزام ایتمک ـ التزام ایتمک

Il signifie aussi, procès A. دعوا pl. دعاوی || Mettre une cause au rôle دعوایی مضبطه‌ده قید ایتمک ـ مضبطه‌یه کچورمک Faire appeler une cause دعوایی آخر محکمه‌یه بشقه محکمه‌یه قالدرمق ـ نقل ایتدرمک Plaider une cause دعوا سورمک ـ سوق دعوا ایتمک Gagner sa cause دعوایی قزانمق Perdre sa cause غایب ایتمک ـ دعوایی فوت ایتمک Cause imperdable فوتی ناممکن بر دعوا Cause appelée نقل اولنمش دعوا Cause remise پسمانده ـ وقت آخره تعلیق اولنمش دعوا ـ تأخیر اولمش دعوا Bonne cause دعوای حق Mauvaise cause دعوای باطل Cause embrouillée دعوای ملتبس ومشتبه ـ دعوای قارش مورش بر دعوا ـ پیچاپیچ Cause célèbre شهرتگیر آفاق اولمش بر دعوا Cause douteuse دعوای مشکوک Cause indubitable واهمهٔ شک واشتباهدن عاری بر دعوا ـ On dit qu'un homme est en cause, qu'il a été mis en cause, pour dire, qu'il est partie au procès دعوایه ادخال اولمشدر ـ دعوایه داخلدر

Et qu'il est hors de cause, pour dire, qu'il n'est plus intéressé au procès دعوادن چیقدی ـ دعوادن خارجدر

À cause. En considération de A. رعایةً || À cause de lui فلانه رعایه À cause de cela فلان شیئه رعایةً ـ À cause que. Par ce que A. لانّ P. ازین سبب که ـ برای آنکه ـ ازبهر آنکه T. اول سببدن که ـ آندن اوتری که ـ نته‌کم ـ زیرا || Je n'irai pas, à cause qu'il est trop tard کتمیه‌جکم زیرا بغایت کیجدر ـ کیده‌مم نته‌کم وقت پک کیجدر ـ Dans les édits on dit, À ces causes, pour dire, en considération de ce qui a été exposé A. بناءً علی ذلک ـ بدءً علیه P. بنا برین T. بو آنک ایچون ـ بو سببلردن اوتری ـ سببلره مبنی

CAUSER. Être cause A. ایراث P. بادی شدن ـ باعث شدن P. سبب اولمق || Il a pensé causer un grand malheur بر بلیّهٔ عظیمه ایراث ایده یازدی Causer du dommage ایراث مضرت ایتمک ـ سبب ضرر وزیان اولمق Causer la guerre سفره بادی اولمق ـ سفره باعث اولمق Causer de la joie ایراث شادمانی ومسرّت ایتمک Causer du scandale بادئ ریبه اولمق Causer de la douleur باعث وجع اولمق Causer du chagrin ایراث حزن وکدر ایتمک

Causé. A. مستلزم ـ منبعث ـ مستوجب P. بادی شده T. بادی اولمش

CAUSER. S'entretenir avec quelqu'un A. محادثة ـ مصاحبة ـ محاورة P. سخن راندن ـ حرف زدن T. صحبت ایتمک ـ سویلیشمک ـ On dit, Causer de choses et d'autres, pour dire, s'entretenir de diverses choses sans contention d'esprit A

سخن بر *P.* محاورة ما لا يعنى ـ سوق الكلام بلا تأمّل آفاقى صحبت ايتمك *T.* هوا راندن ـ Et causer littérature سياحاته دائر مذاكرهٔ علميّة ايتمك *T.* Causer de voyages صحبت ايتمك

Causer. Parler avec malignité *A.* ذمّ ـ غيبت *P.* زشتارى كردن *T.* فصل ايتمك || N'allez pas si souvent dans cette maison, on en cause بو خانديه اولقدر تردّد ايتمه زيرا خلق زيرا خلقى فصل ايدرلر ـ ذمّ وغيبت ايدرلر ـ Et parler trop. V. Bavarder.

CAUSERIE. Babil *A.* كثرت الكلام *P.* پر گويى *T.* كوەزەلك آردى ـ كثرت كلام دائميدر || C'est une causerie perpétuelle آرەسى يوق بر كوەزەلكدر V. aussi Babil.

CAUSEUR. Qui parle beaucoup *A.* مقوال ـ كثير الكلام *P.* پر سخن ـ گو *T.* چوق سوزلو ـ Et qui parle indiscrètement, sans garder le secret *A.* مذياع ـ فجفاج ـ مشياع *P.* مذيل ـ دهانده *P.* بوش بوغاز ـ آغزى كوشك || Ne dites rien à cet homme-là, c'est un causeur بو آدمه بر شئ سويلمه زيرا بوش بوغاز بر آدمدر

CAUSTICITÉ. Malignité, inclination à dire ou à écrire des choses mordantes ou satiriques *A.* ذرب اللسان ـ لدغ اللسان *P.* بد زبانى *T.* ديل زفيرليلكى || La causticité de sa langue قلمنك زفيرليلكى ـ ذرب قلمى de sa plume ذرب لسانى

CAUSTIQUE. Brûlant, corrossif *A.* محرق *P.* سوزنده *T.* ياقيجى || Remède, herbe caustique دواى محرق ونبات محرق ـ Figur. Homme caustique, pour dire, mordant, satirique *A.* كوّا ـ ملدغ ـ ذرب اللسان *P.* بد زبان *T.* ديلى زفيرلى

CAUTÈRE. Ouverture qu'on fait dans la chair, en la brûlant avec un bouton de fer, pour faire écouler les mauvaises humeurs *A.* كيّة *P.* داغ *T.* ياقى || Se faire faire un cautère au bras قولده ياقى آچمق derrière la tête قفاده ياقى آچدرمق Panser un cautère ياقىيى صارمق Laisser fermer un cautère ياقىيى قپاتمق ـ Il signifie aussi, le bouton de feu qui sert à faire un cautère *A.* مكوات ـ جمان الكىّ *P.* حبّهٔ داغكشا *T.* ياقى داغلغى || Cautère potentiel, ou pierre caustique جهنّم طاشى Appliquer un cautère ياقى داغلغى اورمق

CAUTÉRIQUE. Qui brûle, qui conserve les chairs *A.* محرق *P.* سوزنده *T.* ياقيجى

CAUTÉRISATION. Action de faire un cautère *A.* اكتوا *P.* داغزنى *T.* ياقى اورمه

CAUTÉRISER. Brûler de la manière que font les caustiques *A.* حرق pl. احراق *P.* سوختن *T.* ياقمق || Ce poison lui avait cautérisé l'estomac, les intestins بو سمّ فلانك معدەسنى وبغرسقلرينى ياقدى

Cautérisé. *A.* محترق *P.* سوخته *T.* يانمش *A.* مكتوى *P.* داغزده *T.* داغلنمش

CAUTION. Celui qui répond, qui s'oblige pour un autre *A.* كفيل pl. كفلا ـ ضامن *P.* پايندان *T.* كفيل || Caution solvable كفيل مقتدر Caution bourgeoise كفيل ممكن التضييق Caution solidaire احد هما آخره كفيل ـ يكديگرى حقنده بری برلرينه كفيل وضامن ـ كفيل Bonne et suffisante caution كفيل مؤتمن وكافى ـ كفيل يرار كفيل Être caution de quelqu'un فلانه ضامن ومتكفّل اولمق ـ فلان ايچون تكفّل ايتمك Recevoir une caution كفالتى قبول ايتمك Servir de caution كفيل مقامنده اولمق Donner caution كفيل ويرمك Décharger les cautions كفيللرى قيد كفالتدن تخليص ايتمك Certifier une caution كفالتى تصديق ايتمك Se rendre caution كفيل اولمق Fournir caution كفيل ويرمك ـ On dit, Élargir quelqu'un à la caution d'un autre, pour dire, avec la garantie d'un autre *T.* آخرك كفالتيله بر كمسنه‌نك سبيلنى تخليه ايتمك ـ Et élargir quelqu'un à sa caution juratoire, pour dire, sous la promesse qu'il fait avec serment بر كمسنه‌نك يمينلو تعهّدينه مبنى سبيلنى تخليه ايتمك ـ Et être caution, se rendre caution d'une chose, pour dire, assurer, garantir qu'elle est vraie بويله اولديغنه تكفّل ايتمك || J'en suis caution بوكا تكفّل ايدەرم Qui me sera caution de ce que vous me dites? ديديككك كلامه كيم تكفّل ايدر ـ On dit figur., qu'un homme est sujet à caution, pour dire, qu'il ne faut pas se fier à lui بلا شهادة شايان اعتماد دكلدر Et qu'une histoire, qu'une nouvelle est sujette à caution فلان حكايت وفلان خبر كفيل وشاهده محتاجدر

CAUTIONNEMENT. Acte par lequel on s'oblige pour un autre *A.* قبالة الكفالة *P.* چك پايندانى *T.* كفالت حجّتى

CAUTIONNER. Se rendre caution *A.* تكفّل *P.* پايندان شدن *T.* كفيل اولمق || Je le cautionne فلانه كفيل اولورم Il a trouvé un de ses amis qui l'a cautionné كنديه كفيل اولمش

بر دوست بولدی On l'a cautionné jusqu'à la concurrence de . . . شو مقدار اقچه‌یه قدر کندویه کفیل اولدی

Cautionné. *A.* مکفّل *P.* بپایندانی بسته *T.* کفیللو

CAVALCADE. Marche de gens à cheval avec pompe et cérémonie *A.* موکب الخیل ـ کتیبة الفرسان *P.* کتیبة سواریان *T.* آتلو آلایی || Le Pape va en cavalcade prendre possession de l'église de St. Jean ریم پاپاسی حضرت یحنا کلیساسنک ضبط وتصرّفیچون آتلو آلاییله کیدر ـ Il se dit aussi, des simples promenades à cheval faites par plusieurs personnes *A.* تفرّج الفرسان *P.* تفرّج گروه سواریان *T.* آتلو جماعتی تفرّجی

CAVALCADOUR. Il se dit des écuyers qui ont soin des chevaux et des équipages de l'écurie du Roi et des princes *A.* امین الاصطبل pl. امناء الاصطبل *P.* کتخدای آخور *T.* آخور کهیدسی

CAVALE. La femelle du cheval *A.* رمکة ـ برذونة pl. ارماک *P.* مادیانه *T.* قسراق || Belle cavale رمکهٔ حسنا Grande cavale رمکهٔ کبیرة الجثّه Faire courir une cavale قسراغی ایلغار ایله یورتمک

CAVALERIE. Les différentes espèces de troupes servant à cheval *A.* فرسان الخیل *P.* سواریان *T.* سواری ـ آتلو عسکری || Faire des levées de cavalerie سواری عسکری تحریر Commander la cavalerie آتلو عسکرنده باش اولمق Officiers de cavalerie آتلو عسکرینی اداره وتصرّف ایتمک ـ سواری ضابطانی Combat de cavalerie سواری جنکی Un corps de cavalerie سواری عسکری طابوری Cavalerie bien montée آتلری توانا سواری عسکری Remonter la cavalerie سواری نفراتنه آت ویرمک ـ On dit qu'un officier entend bien la cavalerie, pour dire, qu'il sait bien mener la cavalerie آتلو جنکنک ادارهسنه ماهر بر سرکرده ـ Cavalerie légère سبکبار آتلو عسکری ـ سبکبار سواری عسکری *T.*

CAVALIER. Homme qui est à cheval *A.* فارس pl. فرسان ـ راکب الفرس pl. رکبان الافراس *P.* اسب سوار ـ سواری *T.* آتلو || Il trouva des cavaliers sur le chemin اثنای طریقده بر قاچ سواری بولدی Il avait trois ou quatre cavaliers qui accompagnaient son carrosse عربه‌سنه اوچ درت آتلو رفاقت ایدر ایدی On dit qu'un homme est bon cavalier, pour dire, qu'il est bien à cheval آت اوزرنده اوتورشی محکمدر ـ نفر سواری وار ایدی ـ Et qu'il est beau cavalier, pour dire, qu'il a bonne grâce à cheval *A.* حسن الرکبة ـ مطبوع الرکبة *P.* زیبا سوار *T.* بنشی یاقشقلو

Il signifie aussi, homme de guerre à cheval *A.* فارس *P.* محارب *T.* جنکاور سواری ـ آتلو عسکری نفری || Il y a eu dans le combat tant de cavaliers tués اثنای حربده شو قدر آتلو نفراتی قتل اولندی Chaque compagnie de gens à cheval est ordinairement de cinquante cavaliers آتلو عسکرینک هر بر جماعتی عادتا اللی نفر سواریدن عبارتدر ـ Et un gentilhomme qui fait profession des armes *A.* اهل الحرب pl. ارباب الحرب *P.* جنکاور ـ سرباز *T.* جنکجی || C'est un cavalier très-accompli بغایت ـ بر جنکاور تامّ المهارتدر استاد جنکجیدر

Et une pièce de fortification de terre fort élevée, où l'on met du canon, soit pour la défense, ou pour l'attaque d'une place *A.* طربال المدافع *P.* دمدمه *T.* اوزرینه طوب ـ طوب قلّه‌سی وضع اولنمش قلّه

Il signifie aussi, qui a l'air libre et dégagé *A.* لا ابالی *P.* رند *T.* اشپه || Avoir l'air cavalier رند لا ابالی سیماسنده اولمق ـ On dit, Faire une réponse cavalière, traiter un homme d'une manière cavalière, pour dire, brusquement, hautainement *T.* رندانه جواب ویرمک ـ لا ابالیانه جواب ویرمک

CAVE. Lieu souterrain où l'on met du vin et d'autres provisions *A.* مطمورة pl. مطمورات ـ سرداب pl. سرادیب ـ ترمسة pl. ترامس *P.* مخزن زیر زمین ـ سمچه *T.* بودروم ـ || Cave profonde سرداب عمیق الغور بر آلتی مخزنی Une cave fraîche مطمورهٔ بارده ـ سرین بودروم Faire descendre du vin dans la cave بر آلتی مخزننک ایچنه باده فوچیلرینی ایندرمک

Cave. Nom de deux grosses veines qui sortent de l'oreillette droite du coeur *A.* وتین *P.* رک دل *T.* بیوک طمری || Veine cave supérieure, ou inférieure وتین اعلا یاخود اسفل

CAVEAU. Petite cave *A.* سرداب صغیر *P.* سمچهٔ کوچک *T.* کوچک بودروم ـ Il se dit aussi, des petites caves des églises, où l'on met des corps morts *A.* مغارة القبور *P.* غار مزار بودرومی *T.* مردگان

CAVECÉ. Cheval qui a la tête noire *A.* فرس ادرع ـ فرس ادغم الرأس *P.* اسب سیه‌سر *T.* باشی یاغز آت || Un che-

val rouan cavecé de noir *A.* فرس اصحر ادغم الرأس *T.* باشی یاغز بوز آت

CAVEÇON. Demi-cercle de fer qui se met sur le nez des chevaux, pour les dompter et les dresser *A.* حناك ـ محنك *P.* برس *T.* یواشه || Mettre un caveçon à un cheval آتنك بورونه یواشه ـ بورونه ضرب حناك ایتمك یواشه اورمق ـ کچورمك

CAVER. Creuser, miner *A.* حفر ـ اكل *P.* فرسودن *T.* آشندرمق ـ آشندروب چقورلتمق || La mer a cavé ce rocher میاه بحر بو قیا طاشنی اشندردی Les austérités lui avaient cavé les joues طول مساده تقریبیله یکاقلری آشنوب چقورلندی

CAVÉ. *A.* محفور ـ مأكول *P.* فرسوده *T.* آشنمش ـ آشنوب چقورلنمش

CAVERNE. Antre vaste et profond *A.* کهف pl. کهوف ـ مغاره ـ غار pl. اغوار *P.* سمج ـ غار *T.* غار ـ اولاج pl. ولجة || Caverne profonde غار عمیق obscure کهف مظلم کسمدلك

Il se dit figur, d'un rendez-vous de scélérats *A.* دار الندوة *P.* الاشقیا *P.* انجمنگاه بدکیشان *T.* یرامز یتاغی

CAVERNEUX. Plein de cavernes *A.* کثیر الاولاج *P.* غارستان *T.* مغاره‌سی چوق || Pays caverneux مملکت کثیرة الاولاج Montagnes, terres caverneuses جبال واراضی کثیرة الاولاج

CAVIAR. Nom qu'on donne à des oeufs d'esturgeon salés *A.* صعتر ـ بیض السمك *P.* اشپل *T.* حاویار

CAVILLATION. Raisonnement captieux *A.* مغالطة pl. مغالطات *P.* معنای مغالطه آمیز *T.* مغلطه || Il y a beaucoup de cavillation dans ce raisonnement بو مطالعه‌نك ایچنده قتی چوق مغالطه‌لر وار در ـ Il signifie aussi, moquerie. V. ce mot.

CAVITÉ. Un creux, un vide dans un corps solide *A.* جوف pl. اجواف ـ جوائف ـ وقب pl. اوقاب *P.* سندین pl. جایفة ـ جوائف *T.* قووفلق || Les cavités du cerveau جوائف دماغ ـ سنجین Les cavités du coeur جوائف قلب Les cavités d'un rocher قیانك قووق یرلری ـ اوقاب سنگ خارا

CE. Pronom démonstratif *A.* ذا *P.* این *T.* بو || Ce cheval بو آت ـ Ce qui *A.* ماالذی *P.* آنکه *T.* اول که || Ce qui me fâche, c'est que... اول که باعث انفعالم اولور بو در که ندر ـ نه ـ Qu'est-ce? *A.* ماهو ـ ای شی *P.* چه کار ـ چه *T.* ندر || Qu'est-ce que je vois? کوردیکم ندر ـ Qui est-ce? *A.* من هذا *P.* این کیست *T.* بو کیم ـ Fût-ce *A.* فلو کان *P.* گر باشد *T.* اولسه بیله ـ اولسه دخی || Fût-ce mon fils کندو اوغلم اولسه ـ فلو کندو اوغلم اولسه ـ اوغلم اولسه دخی بیله ـ À ce que *A.* علی ما *P.* از آنکه *T.* کوره || À ce qu'il me semble ظنمه کوره À ce qu'il dit دیدیکنه کوره ـ On dit, C'est bon, pour dire, cela suffit *A.* یکفی *P.* بس *T.* ال ویرر ـ یتر

CECI. *A.* هذا *P.* این ـ همان ـ همین *T.* بو ـ اشبو ـ شو ـ اشته || Ceci est meilleur que l'autre اشته بو دیگرندن اولیدر Ceci n'est pas un jeu d'enfant بو شی ملعبهٔ صبیان دکلدر Ceci est à moi, cela est à vous اشته شو بنم اول بری سنکدر Que veut dire ceci? بو نه دیمکدر ـ بو نه دیمك استر

CÉANS. Ici dedans *A.* هاهنا *P.* در اینجا *T.* بوره‌ده

CÉCITÉ. L'état d'une personne aveugle *A.* عما ـ عشاوت *P.* نا بینایی ـ کوری *T.* کورلك

CÉDANT. Qui cède son droit *A.* فارغ عنه ـ تارك *P.* وا گذارنده *T.* براقیجی || Le cédant et le cessionnaire فارغ ومفروغ له فارغ اولان وفراغتی قبول ایدن ـ عنه

CÉDER. Laisser, abandonner à quelqu'un *A.* ترك *P.* گذاشتن *T.* براقمق || Céder sa place à un autre یرینی اخره ترك حق تقدمی فلانه ترك ایتمك Céder le pas ایتمك Céder le haut du pavé قالدرم باشنی فلانه ترك ایتمك

Et se relâcher, se rendre, se soumettre *A.* انطیاع ـ مطاوعت راضی ـ *T.* خرسندی نمودن ـ تن دادن *P.* اظهار الرضا ـ مادامکه اقتضا ایدر راضی اولمق || Cédons, puisqu'il le faut مقتضی اولنجه مطاوعتمز لازم کلور ـ اوللو یز

On dit, Céder ses droits, ses prétentions, pour dire, les transporter au profit de quelqu'un *A.* نقل وفراغ ـ فراغت *P.* فراغ کردن *T.* قصر ید ایتمك ـ فراغت ایتمك || Il a cédé tous ses droits à cette personne کافهٔ حقوقنی فلانك اوزرینه نقل فلانك اوزرینه ـ فلانه قصر ید ایلدی ـ وفراغت ایلدی

Il signifie aussi, acquiescer, ne pas s'opposer *A.* موافقت ـ تسلیمیت ـ متابعت *P.* سرفرویی نمودن *T.* کوسترمك اویمق ـ تبعیت کوسترمك || Il faut céder à nos supérieurs بیوکلرمزه ایفای لازمهٔ متابعت ـ رؤسایه موافقت لازمدر ظهور ایدن آفته متابعت اولنمق لازمدندر Céder au mal وقت وحاله متابعت ایتمك Céder au temps ـ مقتضای وقت وزمانه موافقت ایتمك Céder à la raison غلبهٔ قوته متابعت حکم عقله تبعیت ایتمك à la force ـ بخت شومه اظهار متابعت ایتمك à l'infortune ایتمك

قضايه رضا ويرمك

Et se reconnaître inférieur à un autre en quelque chose *A.* تسليم القصور والدونية ـ اقرار الدونية ـ اعتراف القصور *P.* آشاغيلغنى *T.* اقرار كمترى كردن ـ اقرار كمقدرى كردن ـ اى واللـه ايتمك ـ اقرار ايتمك || Il lui cède en mérite, en expérience لياقت بابنده وتجربهٔ امور خصوصنده فلاندن فلاندن قاصر ودون اولديغنى ـ قصور ودونيتنى اقرار ايدر Le céder à quelqu'un en science, en vertu علم ومعرفت وفضيلت ومنقبت بحثنده فلاندن دون اولديغنه اقرار ايدر Je lui cède en tout كافهٔ اموردہ آندن قاصر معترف اولمق على كل حال بندن متفوق وممتاز ـ اولديغمى اقرار ايدرم آندن كمقدر اولديغمى تسليم ايدرم ـ ايدوكنه مقرم

Et s'affaisser, rompre *A.* تقعوس ـ ميل الى الانهدام ـ انهيار *P.* فرو هليدن *T.* بل ويرمك ـ چوكمك || Cette poutre ne tardera pas à céder بو ديرك قريبًا انهيار وانهدامه ميل ايدهجكدر La voûte étant trop chargée commence à céder كمرك اوزرى زيادهسيله محمول اولديغندن انهياره يوز طوتدى فلان كمر اوزرنده اولان حمل ثقيلك شدتندن ناشى ـ كمر اوزرندهكى يوك زياده بصقن ـ مايل انهيار وانهدامدر بصقن اولديغندن بل ـ اولديغندن چوكمكه يوز طوتدى ويردى

CÉDRAT. Espèce de citron *A.* ترنج ـ اترج *T.* آغاج قاونى || Du cédrat confit آغاج قاونى ريچالى De l'essence de cédrat آغاج قاونى خلاصەسى

CÈDRE. Arbre odoriférant *A.* عرعر ـ ارز *P.* ناژون ـ آوزين *T.* آردج آغاجى || Une écritoire de cèdre خشب عرعردن آردج آغاجى ديويدى ـ مصنوع دوات ـ On dit d'un homme profond à la connaissance des choses naturelles, qu'il connaît tout depuis le cèdre jusqu'à l'hyssope, pour dire, depuis les grandes choses jusqu'aux plus petites هر شيئده نقير وقطمير وقوفى جميع احوالى نقير وقطمير بيلور ـ وار در

CÉDRIE. Résine qui sort du cèdre *A.* صمغ الارز *P.* زنج ناژون *T.* آردج قطرانى || La cédrie conserve les corps morts صمغ ارز ابدان امواتى محافظه ايدر

CÉDULE. Billet sous seing privé, par lequel on reconnaît devoir quelque somme *T.* تحويل pl. تحويلات || On lui a prêté dix mille roubles sur sa simple cédule سادهجه بر تحويلى ايله كنديه اون بيك غروش ادانه اولندى

CEINDRE. Entourer, environner *A.* احاطه ـ تكنيف *P.* گردا ـ جورهيه آلمق ـ قوشاتمق *T.* گرده پيچ كردن ـ گرد بستن بلدەيى اطرافنى چويرمك || Ceindre une ville de murailles شهرك اطرافنه ديوار چويرمك ـ جدار ايله احاطه ايتمك la ceindre de fossés اطرافنه خندق چويرمك Ceindre un parc d'une haie vive ساحهنك اطرافنى چيت ايله قوشاتمق ـ ساحهيى چيت ديوارى ايچنه آلمق ـ Se ceindre le corps, se ceindre les reins. Se serrer le corps, les reins avec une écharpe, un cordon etc. *A.* احتزام ـ تحزم ـ شدّ *P.* سخت محكم بوريمك ـ صيقى باغلمق *T.* بستن ـ Ceindre l'épée à quelqu'un. Lui mettre l'épée à côté *A.* تقليد السيف *P.* شمشير در ميان بستن *T.* قليج طاقمق ـ On dit figur., Se ceindre le front d'un diadème, pour dire, ceindre le diadème, se faire roi *A.* لبس الاكليل السلطنة *P.* افسر پادشاهى بر سر كردن *T.* پادشاهلق تاجنى طاقنمق

CEINT. *A.* محاط ـ مكتنف *P.* گردا گرد بسته *T.* قوشانمش ـ اطرافى چويرلمش || Avoir le front ceint de lauriers فلانك پيشانىٔ افتخارى نزادن كنايه اولان اغصان الغاردن مرتب عصابه ايله پيراسته ومحاط اولمق Une ville ceinte de murailles سور ايله محاط بر بلده Une place ceinte de bastions يكپاره طابيهلر ايله محاط بر حصن

CEINTURE. Ruban de soie ou autre chose semblable, avec quoi on se ceint ordinairement par le milieu du corps *A.* نطاق ـ منطقة *P.* كمر ـ ميانبند *T.* قوشاق || Mettre une ceinture par-dessus sa soutane ايچ لباسك اوزرنده بند نطاق ايتمك Ceinture de soie حريردن منسوج بر منطقه Ceinture à frange d'or صرمه صچاقلو ميانبند ـ Et le bord d'en haut d'une culotte, d'une jupe *A.* حبكة ـ حجزة *P.* شلوار بند *T.* اوچقورلق ـ Et l'endroit du corps au-dessus des hanches, où l'on place la ceinture *A.* حجزة *P.* كمرگاه ـ ميان *T.* بل

CEINTURIER. Faiseur ou vendeur de ceintures *A.* صانع النطاقات ـ بيّاع النطاقات *P.* كمرگر ـ كمر فروش *T.* قوشاقچى

CEINTURON. Ceinture à laquelle il y a des pendans attachés, où l'on passe l'épée *A.* محمل pl. محامل ـ حمالة ـ قلادة السيف *P.* شمشير بند *T.* قليج باغى ـ قليج قولانى

CELA. V. Ceci. Quand Cela est opposé à Ceci, il se dit d'une chose plus éloignée *A.* ذلك *P.* آن *T.* او

CÉLÉBRANT. Celui qui dit la messe *A.* مقرئ القدّاس السريت

قدّاس شریف اوقویجی *T.* قدّاس خوان *P.*

CÉLÉBRATION. L'action de célébrer. Il n'est guères d'usage que dans ces phrases: La célébration de la messe *A.* ترتیل قدّاس شریفک *T.* قدّاس خوانی *P.* القدّاس الشریف قرائت الصلاة *A.* La célébration de l'office divin اوقونمەسی الشریفة *P.* نماز اوقونمەسی *T.* نماز خوانی La célébration d'un mariage *A.* اجراء الرسم النكاح *P.* اجرای آیین نکاح La célébration d'une fête اعلاء شرافت عید

CÉLÈBRE. Fameux, renommé *A.* مشهور pl. مشاهیر ـ شهیر ـ جلیل ـ صاحب الصیت والاشتهار ـ منبوه الاسم ـ شهرة pl. الاشتهار *P.* شهرتلو *T.* شهرتیاقته ـ نامدار ـ بنام ـ آدلو شانلو ـ شهرتلو صیت ونامی ـ مشاهیر مؤلفیندن بری ‖ Un auteur célèbre مشهور شهرتگیر آفاق اولمش بر مؤلف Un lieu célèbre شهرتیافتهٔ السنهٔ انام ونامدار بر محل Une célèbre Université اولمش بر دار العلوم Une action célèbre برفعل جلیل الاشتهار Une célèbre assemblée بر مجلس عمیم الاشتهار Un homme célèbre par ses vertus فضایل ذاتیەسی تقریبیله مشهور ذاتنده مرکوز اولان فضایل برگزیده ـ ونامدار اولمش آدم تقریبیله مشار بالبنان وشهرتگیر جهان اولمش بر ذات ـ On dit, Jour célèbre, fête célèbre یوم جلیل وعید جلیل

CÉLÉBRER. Exalter, louer avec éclat *A.* تحمید ـ نعت ـ ثنا *P.* سپاسیدن *T.* اوکمك ‖ Célébrer les grandes actions اعمال جلیلەیی نعت وتحمید ایتمك Célébrer la mémoire de quelqu'un بر ذاتك نامنی بالنعت والتحمید ذکر ایلمك Célébrer les exploits d'un prince بر پادشاهك مآثر جلیلەسنی مآثر جلیلەسنی نعوت کثیره ایله اعلا ـ نعت وثنا ایتمك ایتمك

Et solenniser *A.* اعزاز ـ تمجید ـ اجلال الشان ـ اعلاء الشان *P.* بلند شان کردن *T.* اولولتمك ‖ Célébrer les fêtes اعیاد اعیاد شریفەیی اعزاز ـ شریفەنك شاننی اجلال ایتمك وتمجید ایتمك Célébrer le jour de la naissance d'une grande personne عظمادن بربسنك میلادینی تمجید واجلال ایتمك ـ Célébrer la messe. Dire la messe *A.* اداء الصلاة القدّاس ـ قدّاس *T.* خواندن قدّاس کریم *P.* ترتیل القدّاس الشریف شریفی اوقومق ‖ Le prêtre n'a pas encore célébré la messe امام صلات قدّاس شریفی دهنوز ادا ایتمامشدر ـ Célébrer un mariage *T.* اجرای آیین نکاح ـ اجرای رسم نکاح ایتمك ایتمك

CÉLÉBRITÉ. Grande réputation d'un nom, d'une personne, d'un ouvrage *A.* علوّ الصیت ـ شرافة الشان ـ عظم الشان ـ ‖ اولولق *T.* علوّ نام ـ فرّ وشکوه ـ بلندئ شان *P.* نباهت نباهت نامی ـ علوّ نام وشهرتی La célébrité de son nom La célébrité du jour اول یوم مبارکك شرافتی Cette cérémonie se fit avec une grande célébrité بو رسم وتشریفات فرّ وشکوه عظیم ایله اجرا اولندی

CELER. Taire, ne pas donner à connaître *A.* کتم ـ اخفا *P.* کتم پنهان کردن *T.* گیزلمك ـ صاقلمق ‖ Celer un dessein فلان مرام ایتمك C'est un homme qui ne peut rien celer کس هیچ بر شیئك کتمنه قادر دکلدر Celer les effets d'une succession اموال میراثی کتم واخفا ایتمك

Celé. *A.* مکتوم ـ مختفی *P.* پنهان *T.* گیزلنمش ـ گیزلو ـ صاقلو ـ صاقلنمش

CÉLERI. Plante potagère *A.* کرفس *P.* براجیل ـ *T.* کرسف ـ کرویز ‖ Une salade de céleri کرویز سلاطەسی

CÉLÉRITÉ. Vitesse *A.* استعجال ـ عجلة ـ سرعت *P.* زودی ـ *T.* تیزلك ـ چاپکلك ـ چاپکی ‖ Cette affaire demande de la célérité بو مصلحت سرعته محتاجدر ـ بو مصلحت مواد ـ بو ماده چاپکلك استر ـ موجبهٔ الاستعجالدندر

CÉLESTE. Qui appartient au ciel *A.* فلکی ـ سماوی *P.* آسمانی *T.* کوکه متعلق ‖ Globe céleste کرهٔ فلك Les corps célestes اجرام فلکیّه Les influences célestes تأثیرات فلك Thème ou figure céleste صورت فلکیّه ـ On appelle poétiquement les astres, Les flambeaux célestes درارئ رخشان فلك ـ Bleu céleste. Un bleu de la couleur du ciel رنك آسمانی ـ کوك رنکی

Il se dit aussi, de tout ce qui appartient au ciel pris pour le séjour des bienheureux ‖ Les esprits célestes ارواح سماویّه Intelligences célestes ملائکهٔ کرام La Cour céleste عالم لاهوتی ـ صحرای قدسی Les puissances célestes علیّون La gloire céleste نفوس بنی آدم مجد علوی Les âmes sont d'origine céleste من الازل ارواح سماویّەدندر

Il signifie aussi, divin, qui vient de Dieu *A.* صمدانی ـ ربّانی ـ الهی *P.* یزدانی *T.* تکری طرفندن اولان ‖ Don céleste موهبهٔ ربّانیّه ـ سخط وغضب La colère, le courroux céleste ـ الهام ربّانی ـ وحی ربّانی Inspiration céleste ربّانی ـ Et ce qui est d'une nature excellente ‖ Beauté céleste حسن وجمال

ـ نفس نفيس ملائک انيس ملکی المثال Âme céleste طبع ملکی الصفات

CÉLIAQUE ou COELIAQUE. Flux de ventre *A.* استمصال البطن *P.* شکمرانی *T.* يورک سورمەسی — Il se dit aussi d'une artère qui se partage vers le foie et la rate *A.* عمود الکبد

CÉLIBAT. L'état d'une personne qui n'est point mariée *A.* حال التجرّد ـ صرارت ـ عزوبت ـ *P.* از نکاح آزادگی ـ مدّت *T.* ارکنلک ـ بيناکحی || Passer sa vie dans le célibat حال تجرّده مداومت ايتمک ـ Garder le célibat عمرينی حال عزوبتده امرار ايلمک

CÉLIBATAIRE. Celui qui est dans le célibat *A.* عزيب ـ عزب pl. اعزاب *P.* آزادۀ نکاح ـ بيناکح *T.* ارکن

CELLE. Pronom féminin *A.* التی *P.* آن *T.* او

CELLÉRIER. Titre d'office qu'on donne dans un monastère à celui qui prend soin des dépenses *A.* امين المصرف *P.* کتخدای مصرف *T.* وکيلخرج

CELLIER. Lieu dans lequel on serre le vin et autres provisions *A.* مخدع ـ مخزن pl. مخازن *P.* خورصلا *T.* کيلار

CELLULE. Petite chambre d'un religieux *A.* رکح pl. ارکاح *P.* گريچۀ درويشان *T.* رهبان حجرەسی — Il se dit figur., d'une retraite qu'on aime à habiter *A.* بيت الوحدة *P.* خلوتخانه ـ خلوتکده *T.* تنهالق ير ـ تنها ير

Cellule. Il se dit aussi des petites alvéoles où les abeilles font leur cire *A.* تحزوب pl. تحازيب *P.* چشم شهد *T.* کوسج دليکی — Et des petites cavités du cerveau *A.* وقوب الدماغ ـ تجاويف الدماغ

CELUI. Pronom *A.* الذی pl. الذين *P.* آن pl. آنها ـ آنان *T.* اول pl. آنلر ـ او — Celui-ci. V. Ceci. Celui-là. V. Cela.

CENDRE. La poudre qui reste des matières combustibles *A.* رماد ـ ضابی *P.* خاکستر ـ خل *T.* کول || Feu couvert de cendre کولده کوملمش آتش ـ رماد ايچنده مدفون آتش ـ Cuire sous la cendre *A.* مل *P.* در خاکستر پختن *T.* کولده پشورمک — Réduire en cendres, mettre en cendres *A.* ارماد ـ اتراب *P.* خاکستر ساختن *T.* کول ايتمک — Et figur., Réduire, mettre un pays en cendres, pour dire, mettre tout à feu et à sang || Tamerlan mit l'Asie en cendres تيمورلنک آسيا اقليمنی از سر تا پا بر صحرای رماده تحويل ايتدردی Ce village fut réduit en cendres ـ بو قريه بر پشتۀ خاکستره دوندی

Et en parlant d'une passion qui n'est pas bien éteinte, on dit, C'est un feu caché sous la cendre زير خاکستر خفاده مستور پوشيدۀ خاکستر کتمان اولمش بر آتش ـ بر آتش سوزاندر بر آتش خسپوشدر ـ پر سوز در

Cendre de plomb. Le plus menu plomb dont on se sert pour tirer sur le petit gibier *A.* دقاق الجلاهق *P.* گروهۀ خرد *T.* صاچمه

CENDRÉ. Qui est de couleur de cendre *A.* رمادیّ ـ ارمد اللون *P.* فور ـ خاکستری رنگ *T.* کول رنکلو || Gris cendré کول رنکسی قير ـ اشهب ارمد Des cheveux d'un beau blond cendré لطيف بر کول رنکسی قمرال صاچ La substance cendrée du cerveau مادۀ رماديۀ دماغ

CENDRÉE. Menu plomb. V. Cendre de plomb.

CENDREUX. Qui est plein de cendre *A.* ملطخ بالرماد ـ مرمّد *P.* خاکستر آلود *T.* کول بيلاشمش

CENDRIER. La partie du fourneau dans laquelle tombent les cendres *A.* محط الرماد *P.* خاکستردان *T.* کوللک

CENS. Redevance en argent que certains biens doivent annuellement au seigneur du fief dont ils relèvent *A.* خراج الارض pl. اخراج الارض *P.* ساليانۀ زمين *T.* رسم طاپو || Payer les cens طاپو رسمنی ادا ايتمک ـ خراج ارضی ادا ايتمک Abandonner la terre pour le cens ارضی متحمّل اولديغی طاپو رسميچون ترک ايتمک

CENSÉ. Réputé *A.* معدود *P.* شمرده ـ شماريده *T.* صاييلور ـ صايلمش ـ عدّ اولنور || Celui qui est trouvé avec les coupables, est censé complice ارباب قباحت معيتنده بولنان کشی همنفس وهوادارلری عدّ اولنور Il est censé et réputé tel شو جنسدن معدود ومتعارفدر Une loi est censée abolie par le non usage برقانون متروک عن العمل اولنجه طول مدّت متروک وعملماندە ـ منسوخ وملغا عدّ اولنور ملغا صاييلور ـ اولنجه ملغا عدّ اولنور

CENSEUR. Celui qui reprend les actions d'autrui *A.* عيّاب ـ عذال ـ لايم ـ لوّام ـ مسترزی *P.* عيبجو ـ نکوهنده *T.* قناييجی Il se prend aussi en bonne part *A.* نقّاد ـ مفاحص *P.* احوال پژوه *T.* حالی آراشدريجی || Censeur injuste لايم ـ عيّاب خردە جو ـ عيبجوی ستمکار ـ ظالم Pointilleux احوال پژوه راستکار ـ نقّاد عادل ـ نقّاد حق شناس équitable discret احوال پژوه با انصاف ـ مفاحص منصف — Il se dit aussi,

d'un critique qui juge des ouvrages d'esprit *A.* مميّز *P.* حرفگير *T.* قصور آراشدريجى || Consulter un censeur éclairé برمميز دلاگاه ايله - معارف ازمانك رأينه مراجعت ايتمك استشاره ايتمك

Il signifie aussi, celui que le Gouvernement commet pour l'examen des livres *A.* مفتّش التأليفات *P.* پژوهندهٔ تأليفها *T.* تأليفلر تفتيشجيسى — Dans l'Université, c'est un officier nommé pour examiner la capacité des récipiendaires *A.* ممتحن *P.* امتحانساز *T.* امتحانه مأمور - امتحانجى

CENSIER. Celui à qui le cens est dû *A.* مالك الخراج *P.* الارض زمين *T.* رسم طاپو آلان صاحب ساليانهٔ زمين || Seigneur censier رسم طاپو آلان صاحب ارض — Et le livre où s'enregistrent les cens *A.* دفتر الخراج الارض *P.* اوارهٔ ساليانهٔ زمين *T.* طاپو رسمى دفترى

CENSITAIRE. Celui qui doit cens à son seigneur *A.* مكلّف بخراج الارض *P.* بارکش ساليانهٔ زمين *T.* طاپو رسمى برمالكانه‌ده خراج التنده اولان || Tous les censitaires d'un fief ارض ايله مكلّف اولنلرك جملەسى

CENSIVE. Redevance en argent ou en denrées, que certains biens doivent annuellement au seigneur *A.* جائزهٔ سنويّه pl. جوائز سنويّة *P.* گزيد سالى *T.* يللق كسم || Cette terre doit tant de censive بو ارضك ذمتنده شو قدر جوائز سنويّه باقيدر

CENSUEL. Qui a rapport au sens *A.* متعلّق لخراج الارض || Droit censuel خراج ارضه متعلّق رسم Rente censuelle خراج ارضه متعلّق عايده

CENSURABLE. Qui peut être censuré, qui mérite censure *A.* واجب الملامة - محلّ الملامة - مستحقّ الملامة - ممكن الملامة *P.* سزاوار نكوهش *T.* قنامغه كلور - قنامدسى لازم || Proposition censurable تكليف ممكن الملامه Conduite censurable فعل واجب الملامه Action censurable حركت واجبة الملامه محلّ ملامت اولەجق فعل وحركت -

CENSURE. Correction, répréhension *A.* اعتراض - لوم *P.* حرفگيرى *T.* قنايش || Soumettre ses écrits à la censure de quelqu'un اثر قلمى اولان تأليفات وتحريراتى بر كمسنەنك نظر فلان اعتراضنه حواله قلمق Subir la censure de quelqu'un كمسنەنك لوم واعتراضنه دوچار اولمق Souffrir la censure معرض لوم مظهر لوم واعتراض اولمق S'exposer à la censure عرضهٔ لوم واعتراض اولمق - واعتراضه القاى نفس ايتمك — En matière de dogme, il se dit d'un jugement qui porte condamnation *A.* حكم المردوديّة || La censure que la Sorbonne a fait d'un livre سوربون مدرسەسى علماسى طرفندن فلان فلان كتابك - كتابك حقنده ويريلان حكم مردوديت مردود اولديغنه دائر سوربون علماسى طرفندن ويريلان حكم

CENSURER. Reprendre *A.* لوم - الامة - تعذيل - تعييب - تشنيع *P.* تعريض - نكوهيدن *T.* قنامق || Il y a des gens qui ne se plaisent qu'à censurer بعض كسان خلقى لوم وتعييبه مبتلا درلر

CENSURER UN LIVRE. C'est déclarer qu'un livre contient des erreurs *A.* اثبات المردوديّة

CENSURÉ. *A.* ملوم - معيوب - مقارن التعريض والتشنيع *P.* نكوهيده *T.* قنانمش

CENT. Dix fois dix *A.* مائة pl. مئات *P.* صد *T.* يوز || Cent hommes يوزنفر cent ans يوز سنه A cent deux ans d'ici بوندن يوز ايكى سنه مرورنده — Il se prend aussi pour Centaine, un cent *A.* مائة واحدة *P.* يكصد *T.* بريوز || Deux cents *A.* مائتين *P.* دوصد - دويست *T.* ايكييوز trois cents *A.* ثلاث مائة *P.* سه صد *T.* اوچيوز — On se sert souvent de ce nombre pour désigner un nombre incertain *A.* مئات *P.* صد چندان *T.* نيچه يوز || Il y a cent choses pareilles نيچه يوز بويله - نيچه يوز حاللر وار در شيلر وار در Il y a cent occasions صد هزار حال وار در - صد چندان حال بولنور Il y a été cent fois اول طرفه نيچه يوز دفعه كتدى — On dit en matière de commerce, d'intérêt, Cinq pour cent, dix pour cent *T.* يوزده بش يوزده اون || Donner de l'argent à cinq pour cent d'intérêt يوزده بش غروش مرابحه حسابيله اقچه ادانه ايتمك Gagner dix pour cent dans une affaire بر ماده‌ده يوزده اون فائده ايتمك Il y a cent pour cent à gagner dans cette affaire بو ماده‌ده يوزده بر يوز دخى فائده وار يوزده بر اول قدر دخى فائده وار در - در

CENTAINE. Nombre de cent unités *A.* قدر مائة *P.* صد قدر *T.* يوز مقدارى || Une centaine d'années يوز سنه مقدارى Une centaine d'écus يوز غروش قدر Une centaine d'écoliers, يوز قدر طلبه وشاكردان — On dit, A centaines, par centaines, *A.* مائة بعد مائة *P.* صد بصد *T.* يوزر يوزر

CENTAINE. Le brin de fil par lequel tous les fils d'un écheveau

sont liés *A.* عقدة المريرة *P.* بندگاه سف *T.* طوره‌نك دوكمى تلى

CENTAURE. Nom d'une constellation *A.* قنطورس ـ كنتارس

CENTAURÉE. Plante *A.* قنطوريون *P.* قنطريون || La petite et la grande centaurée قنطريون كبير وقنطريون صغير

CENTENAIRE. Qui a cent ans *A.* ذو مائة عامٍ *P.* صد ساله *T.* يوز ييللق ـ يوز سنه‌لك || Nombre centenaire عدد صد ساله Prescription centenaire تصرّف بلا نزاع تقريبيله برائت عن الدعوا مادّه‌سنده معيّن اولان يوز سنه‌لك وعده Possession centenaire اوزره يوز سنه‌لك تصرّف ـ Il se dit aussi des personnes *A.* بالغ في سنّ مائة *P.* صد ساله *T.* يوز ياشنده

CENTENIER. Un officier qui commande cent hommes *A.* رأس الجماعة المئونة *P.* سركردهٔ صد كس *T.* يوز باشي

CENTIÈME. Nombre d'ordre de cent *A.* مئوى *P.* صدم *T.* يوزنجى || La centième année يوزنجى سنه ـ Il signifie, au substantif, une partie d'une chose divisée en cent parties *A.* احد من مائة *P.* صديوده *T.* يوزده بر || Le centième de cette rente بو ايرادك يوزده برى

CENTRAL. Qui est au centre. Il ne se dit que dans ces phrases: Point central نقطة المركز Feu central نار فى بطن الارض Force centrale قوّت مركزيّه

CENTRE. Le point du milieu d'un cercle ou d'une sphère *A.* مركز ـ نقطة الدائرة ـ قطب *P.* دنگ *T.* اورته ير ou d'une figure ovale, carrée etc. *A.* حاق الوسط *P.* ميانگاه *T.* اورته‌سى ـ تا ـ Il se prend aussi, pour le lieu où les choses tendent naturellement comme au lieu de leur repos *A.* مركز اصلى || Chaque chose tend à son centre هر شيء مركز اصليسنه مايلدر ـ راجعدر ـ مركز اصليسنه ـ Centre de gravité. C'est le point par lequel un corps étant suspendu, ses parties demeurent en équilibre *A.* مركز ميزانى ـ Figur. Être dans son centre, pour dire, être où l'on se plait بر كمسنه مركزنده قرارگير اولمق N'être pas dans son centre مركزندن دور ومهجور اولمق

Il signifie aussi, le milieu *A.* وسط ـ بطن *P.* ميانه ـ ناف *T.* اورته ـ كوبك || Le centre du royaume قلبگاه ـ جگرگاه ـ وسط ملك Le centre d'une province قلبگاه مملكت d'une armée قلبگاه عسكر ـ On dit figur., Le centre des affaires, pour dire, le lieu où se traitent la plupart des affaires مركز دائرهٔ امور || Paris est le centre des affaires du Royaume پارس شهرى مركز امور سلطنتدر La Cour est le centre de la politesse سراى همايون مركز دائرهٔ ظرافتدر

CENTRIFUGE. Qui tend à éloigner d'un centre *A.* ناحى عن المركز *P.* از مركز دور ران *T.* مركزندن قاچرر || Un corps qui se meut en rond a une force centrifuge حركت دوريّه مستديراً ـ اوزره متحرّك اولان جرم ناحى عن المركزدر حركت ايدن جرمده قوّت انحاء عن المركز وار در

CENTRIPÈTE. Qui tend à approcher d'un centre *A.* مايل الى المركز || Force centripète قوّت مميلة الى المركز

CENTUPLE. Cent fois autant *A.* ضعف مائة *P.* صد چندان *T.* يوز قات ـ يوز اولقدر || On lui a donné le centuple يوز اولقدر قاتنى ويرديلر Un fonds qui rapporte au centuple بو چفتلك نما ويرن ملك Cette terre rend au centuple برده يوز محصول ويرر Dieu rendra au centuple tout ce qu'on fera pour lui حضرت خداى لم يزل فى سبيله تعالى انسانك ايتديكى جميع اعماله صد چندان مكافات ايده‌جكدر

CENTUPLER. Répéter cent fois *A.* تكرير الى مائة مرّة *P.* صد بار كردن *T.* يوز كرّه ايتمك

CENTUPLÉ. *A.* مكرّر الى مائة مرّة *P.* صد بار كرده ـ *T.* صد بار شده يوز كرّه اولمش

CEP. Pied de vigne *A.* كرم pl. كروم ـ حبلة pl. حبل ـ زرجون *P.* تاك *T.* تكاك ـ جيبونى ـ اوزم || Cep de treille كرم عريش ـ تكاكى ـ اصمه‌سى اوزم Arracher le cep اوزم تكاكنى قلع واستيصال ايتمك

CEPS. Lien ou espèce de chaîne *A.* مقطرة *P.* كُنده *T.* طومرق || Avoir les ceps aux pieds et aux mains دست وپا كنده ال اياق طومرقلى اولمق ـ بسته اولمق

CEPENDANT. Pendant cela *A.* فى خلال ذاك الحال ـ فيما بين هذه الحال *P.* در اثناى اين حال ـ در ميان ـ در آن دم ـ اين حال *T.* اول آرالقده ـ اول اثناده ـ اول ـ اول آرده ـ خلالده || L'affaire presse, et cependant vous perdez une bonne occasion مصلحت مستعجلدر آرده مناسب فرصتى فوت ايدرسك Nous nous amusons, et cependant la nuit vient لهب ولعب ايله امرار وقت ايتمكده‌يز بو اثناده كيجه ياصيور ـ Il signifie aussi, néanmoins *A.* مع ـ مع هذا بوبله ـ بو جمله ايله *T.* باين جمله ـ باين همه *P.* ذلك

ایکن || Vous m'avez promis telle et telle chose, et cependant vous faites tout le contraire فلان وفلان شیئی وعد ایتمشسك فلان شیئی وعد ایتمش ایکن ـ مع هذا خلافنی ایدرسك خلافنی ایدرسك

CÉPHALALOGIE. La partie de l'Anatomie qui traite du cerveau A. بحث فی احوال الدماغ P. وصف احوال کام T. بینی بیه متعلق فصل

CÉPHALE. Poisson T. کفال بالغی

CÉPHALIQUE. Qui appartient à la tête A. دماغی ـ رأسی P. باشه متعلق T. کامی ـ سری || Remède céphalique دوای دماغی Plante, poudre céphalique نبات دماغی وسفوف دماغی ـ Veine céphalique. Une des veines du bras qu'on croyait autrefois venir de la tête A. قیفال P. سراروی T. باش طمری

CÉPHALALGIE. Mal de tête A. صداع P. درد سر ـ کلک T. باش آغریسی

CÉPHÉE. Constellation A. قیفاوس

CÉRAT. Espèce de pommade ou d'onguent où il entre de la cire A. دهن مرکب بالجرجس ـ دهن مشموع P. روغن شمع آلود T. بال مومی یاغ

CERBÈRE. Nom du chien qui, selon la Fable, gardait la porte des Enfers A. سرباح

CERCEAU. Cercle qui sert à relier les tonneaux A. اطار P. آهنجه ـ جنبر T. فوچی جنبری ـ قصناق || Cerceau de fer دمور جنبر ـ اطار آهنین Faire des cerceaux تصنیع اطار ایتمك ـ Et une sorte de filet dont on se sert pour prendre des oiseaux A. شرك الطیر pl. شرك الطیر P. ششت مرتگیر T. قوش طوتاجق آغ || Prendre des oiseaux au cerceau آغ ایله قوش ـ شرك الطیر ایله صید طیور ایتمك آولامق

CERCEAUX. Il se dit des plumes du bout de l'aile des oiseaux de proie A. آخر الخوافی الجوارح T. آلیجی قوشك صوك یالکی

CERCLE. Figure dont toutes les parties sont à distance égale du centre A. دائرة pl. دوائر P. دائره ـ چمبر ـ چوره T. برمون || Le cercle se divise en trois cent soixante degrés دائره اوچیوز درجه‌یه منقسمدر Un demi-cercle نصف دائره Un quart de cercle ربع دائره Une portion de cercle دائره‌نك ـ قطعهٔ دائره ـ Il se prend aussi pour Circonférence A. خط مستدیر ـ بر قطعه‌سی

pl. خطوط مستدیرة P. خط گرداگرد T. دور جیزکیسی || Tracer un cercle بر خط ـ بر خط مستدیر ترسیم ایتمك مستدیر جیزمك V. aussi Circonférence.

Il signifie aussi, cerceau. V. ce mot. - On appelle aussi, Cercles, les cerceaux qui entrent dans la composition de la sphère A. منطقة pl. مناطق || Les grands, les petits cercles de la sphère کره‌نك صغیر وکبیر منطقه‌لری

Cercle vicieux, se dit figur. d'une manière défectueuse de raisonner A. تدویر سقیم الکلام || Raisonner ainsi, c'est faire un cercle vicieux بو وجهله سرد دلیل ایتمك بر تدویر سقیم کلام ایتمکدر ـ On dit sussi figur., Chercher la quadrature du cercle, pour dire, chercher une chose qu'on n'a jamais pu trouver دائره‌نك تدویری طریقنی آرامق کبی خلیای محاله ذاهب اولمق

Cercle, se dit aussi, des assemblées d'hommes et de femmes, qui se tiennent dans la maison des particuliers pour la conversation A. حلقة المجلس الاحباب P. حلقهٔ انجمن یاران T. مجلس صحبت احباب || Rompre le cercle par une partie de jeu قماره مباشرت ایله حلقهٔ مجلس یاراند ایراث کسر ایتمك

CERCLER. Mettre des cerceaux à un tonneau, à une cuve A. تأطیر ـ شدّ الاطار P. جنبر بستن T. جنبر کچورمك || Cercler un tonneau فوچی یه جنبر کچورمك

Cerclé. A. مأطور P. جنبر بسته T. جنبرلو ـ جنبرلنمش

CERCUEIL. Bière, caisse où l'on met un corps mort A. تابوت pl. توابیت ـ نعش P. تختهٔ تابوت ـ اران ـ سندوقچهٔ مرده T. تابوت || Un cercueil de plomb, de marbre اسربدن ویاخود مرمردن مصنوع بر قطعه تابوت Mettre un mort dans le cercueil میتی درون تابوته وضع ایتمك

CÉRÉBRAL. Qui appartient au cerveau A. دماغی || Les artères cérébrales شرایین دماغ ـ شرایین دماغیة

CÉRÉMONIAL. L'usage réglé en chaque Cour touchant les cérémonies A. رسوم وتشریفات ـ تشریفات T. آیین T. یول ارکان || Le cérémonial est différent selon les pays هر مملکتده هر مملکتك رسوم ـ رسوم وتشریفات مختلف ودیگرگوندر Le cérémonial de Rome est régulièrement observé رومه‌ده رسوم وتشریفاته اهتمام اوزره رعایت اولنور ـ Il signifie aussi, le livre où sont contenues les règles des cé-

rémonies *A.* كتاب التشريفات *P.* تشريفاتنامه *T.* تشريفات || Le cérémonial russe روسيّه دولتنده مرعى اولان تشريفات دفترى

Il se dit aussi, de l'usage des cérémonies qui se pratiquent entre les particuliers *A.* رسوم الاكرام *P.* رسم خاطرسازى — اكرام رسمى — تكلّفات رسميّه *T.* آيين التفات — On dit, qu'un homme n'aime point le cérémonial, pour dire, qu'il n'aime pas les cérémonies تكلّفات رسميّه‌دن حظ ايتمز — Et qu'un homme est fort sur le cérémonial, pour dire, qu'il est instruit du cérémonial قواعد تشريفاتده وقوف تامّى وار در On pour dire, qu'il est pointilleux et difficile sur les cérémonies اجراى رسوم وتشريفات خصوصنده بغايت مدقق بر آدمدر

CÉRÉMONIE. Formes extérieures du culte religieux *A.* رسم pl. رسوم *P.* آيين *T.* رسوم || Les cérémonies du baptème رسوم تعميد مبارك Les cérémonies de l'Église رسوم دينيّه Le sacre des Évêques se fait avec de grandes cérémonies امر پسقپوسلرك تقديسلرى رسوم عظيمه ايله اجرا اولنور Les cérémonies de l'ancienne loi شريعت قديمه‌نك رسومى — Il s'applique aussi aux choses humaines || L'entrée du Roi se fit avec de grandes cérémonies پادشاهك شهره دخولى آلاينده عظيم وجسيم تكلّفات رسميّه اجرا اولندى On a donné audience à l'ambassadeur avec beaucoup de cérémonie ايلچينك ملاقاتنده قتى كلّى تكلّفات رسميّه ادا اولندى Habit de cérémonie كسوهٔ رسميّه Grande cérémonie رسم جليل — Grand Maître des cérémonies *T.* باش تشريفاتچى — تشريفاتئ اوّل Maître des cérémonies تشريفاتى Aide des cérémonies تشريفاتى خليفه‌سى تشريفات كيسه‌دارى — On dit, En cérémonie, pour dire, avec pompe et grand appareil *T.* آلاى ايله || Mener quelqu'un en cérémonie بر كمسنه‌يى آلاى ايله كوترمك Reconduire en cérémonie بر كمسنه‌يى آلاى ايله تشييع ايتمك

On dit, Faire des cérémonies, pour dire, faire des difficultés avant de consentir à quelque chose *T.* اظهار تكلّف ايتمك || Il a fait bien des cérémonies pour prendre médecine معالجه علاج آلمقده خيليدن — آلمق ايچون عظيم تكلّفلر ايلدى خيلى اظهار تكلّف ايلدى — On dit aussi, Sans cérémonie, point de cérémonie, pour dire, sans contrainte, librement *A.* طرح تكلّف — تكلّفسزجه *P.* بى تكلّفانه *T.* بلا تكلّف، تكلّيف وتكلّف بر طرف اولدرق — ايده‌رك

Il signifie aussi, civilité *A.* رسم الحفاية pl. رسوم الحفاية *P.* رسم خاطر پرورى — جغر *T.* تكلّف رسمى — اكرام || C'est un grand faiseur de cérémonies رسوم حفايت واكرامده غايت بينمزده تكلّفات Ne faisons point de cérémonies ايله مبتلا در تكلّفات رسميّه‌يى Bannir la cérémonie رسميّه لازم دكلدر تكلّفات كليّا بر طرف ايتمك Il est ennemi des cérémonies تكلّفات رسميّه‌نك مخالفيدر

CÉRÉMONIEUX. Qui fait trop de cérémonies *A.* مكرام *P.* جغرساز — خاطرساز — نوازشكار *T.* مكرم — اكرام ايدبجى || C'est un homme fort cérémonieux بغايت مكرام ونوازشكار بر آدمدر

CERF. Espèce de bête fauve *A.* ظبى pl. ظبا *P.* آهو *T.* كيك — آهوى نورسته — كنج كيك || Un jeune cerf كيك Un vieux cerf قوجامش كيك — ياشلو كيك — آهوى كهن سال Le bois d'un cerf كيك — شاخ آهو — قرن ظبى — روق ظبى ملدس — نزيب ايدن ظبى Un cerf qui brame بوينوزى آهو كبى — مثال آهو سبكپا وتيز پو Vite comme un cerf كيك آياغى چابك

CERF-VOLANT. V. Escarbot.

CERFEUIL. Plante potagère *T.* فرنك ميدانوسى

CERISAIE. Lieu planté de cerisiers *A.* شجيرة القراصيا — باغ — درختستان آلوبالو — گلنارستان *P.* مشجرة القراصيا آلوبالو *T.* كراسلق — كراس باغچه‌سى || Une belle cerisaie كوزل كراسلق — گلنارستان لطيف ودلكش

CERISE. Fruit à noyau *A.* قراصياء حلو *P.* آلوبالو — گلنار *T.* كراس Celle qui est aigre s'appelle *A.* قراصياء حامض *P.* فشنه *T.* گلنار ترش || Cerises confites فشنه ريچالى

CERNEAU. La moitié du dedans d'une noix verte, tirée de sa coque *A.* لب الجوز *P.* مغز گوز *T.* جوز ايچى || Éplucher des cerneaux جوز ايچى صويمق — تقشير لب جوز Manger des cerneaux جوز ايچى يمك

CERNER. Entourer *A.* احاطة دائرًا ما دار — تكنيف — احاطة *P.* حصر — گرد آوردن *T.* اطرافنى باغلمق — اطرافنى چويرمك — قوشاتمق — اطرافنده حلقه چويرمك || Cerner une place, cerner un corps de troupes قلعه‌نك وطابورك اطرافنى — قلعه‌يى وطابورى دائرًا ما دار احاطه ايتمك — باغلمق قلعه‌يى حصرواحاطه ايتمك — قلعه‌نك اطرافنى چويرمك — Figur., Cerner un homme, pour dire, l'entourer de certains conseils, de certains témoins, pour s'assurer de lui *A.* حصر —

محاصرة P. پيرامن بستن T. اطرافنی باغلمق || On l'a cerné de manière à ce qu'il ne puisse échapper فلانی حركته مجالی اطرافنی باغلدیلر - قالمیه‌جق وجهله محاصره ایلدیلر

Et détacher une chose de tout ce qui l'environne A. تقشير

P. برده کردن T. صویمق || Cerner des noix تقشير جوز جوز صویمق - ایتمك

Cerné. A. محاط P. گرد آورده T. اطرافی چویرلمش A. مقشر P. برده شده T. صویلمش - On dit, qu'une personne a les yeux cernés, grand elle les a battus A. الحص العين T. قیپقی کوزلو

CERTAIN. Indubitable, vrai A. صحيح - محقق - مقارن درست P. مقرون بالصدق والحقيقة - الى الصحة والتحقيق || شبهه‌سز - کرچك T. ازادهٔ شك واشتباه - بی گمان - Cela est certain فلان شی محققدر La nouvelle est certaine صحيح ومحقق On le tient pour certain فلان خبر صحیحدر صدق وحقیقته اولمق اوزره عد اولنور Faire un rapport certain مقرون بر تقریر ایتمك J'ai eu un avis certain que . . . بر خبر صحيح آلدمکه - On dit, Il ne faut pas quitter le certain pour l'incertain امر مقرر ومحققی بر امر مشکوك مشکوکی محقق اوزر بنه - ایچون ترك ایتمك روا دکلدر ترجیح ایتمك جائز دکلدر

En parlant des personnes, il signifie, assuré A. صاحب اليقين P. شناسای بی اشتباه T. شبهه‌سز بیلور - کرکی بو بابده کرکی || Êtes-vous bien certain de cela? کبی بیلور کبی یقینك وارمیدر

Il signifie aussi, préfix et déterminé A. معين P. تعيين شده T. بللو - تعیین اولنمش || L'assemblée se doit tenir à jour certain مجلس یوم معینده عقد اولنه‌جقدر On se sert souvent d'un nombre certain à la place d'un membre incertain غالب حالده عدد غير معين يرينه بر عدد معين استعمال اولنور Cette marchandise n'a pas de prix certain بو مالك فیاتی معینی یوقدر Elle n'a pas de taux certain ثمن معینی یوقدر بللو فیاتی یوقدر - یوقدر

Il s'emploie aussi à la place de Quelque A. بعض P. چند T. بر آز - نیچه - چندین || Certaines personnes, certaines choses بر آز آدم وبر آز شیلر - بعض کسان وبعض شیلر - On dit, J'ai ouï dire à certain homme بر کمسنه‌دن مسموعم Et durant un certain temps بر - بر آز مدت ایچنده اولمشدر

– On dit, Un certain quidam, pour désigner les personnes dont on ignore le nom A. فلان P. فلان T. فلان

CERTAINEMENT. Avec certitude A. حقا - فی الواقع - فی نفس الامر - الحقيقة P. راست T. کرچکدن || Certainement les hommes sont aveugles فی الواقع انسانك بصر - انسانك کوزی کرچکدن کور در - بصیرتی اعما در || signifie aussi, indubitablement A. بلا شبهة - من غير شك P. بی گمان T. شبهه‌سز || Le savez-vous certainement? بلا شك وشبهه معلومکمیدر

CERTES. Certainement A. لا شك - حقيقة - واقعا P. بی شبهه T. حقیقتده || Et certes, ce fut avec beaucoup de raison واقعا پك یوللو اولدی

CERTIFICAT. Écrit faisant foi de quelque chose A. وثيقة - رقم گواهی - الشهادة - التصديق P. وثيقة T. گواهنامه بر قطعه شهادت سندی || Donner un certificat شهادتی متضمن بر قطعه سند ویرمك - سندی اعطا ایتمك Prendre un certificat بر قطعه شهادت سندی اخذ ایتمك اشهاد حالی محتوی بر قطعه سند تحصیل ایتمك - Certificat de service خدمته دائر شهادتنامه de mariage ازدواجی عقد نکاحی مصدق سند - مشعر شهادتنامه

CERTIFICATEUR. Celui qui certifie une caution, une promesse, un billet A. كفيل الصحة - مصدق الصحة P. پایندان راستی T. بر شیئك کرچکلکنه کفیل || Donner un certificateur صحتنه صحت حاله کفیل ویرمك Recevoir un certificateur صحت حالی مصدق اولانی - اولانی قبول ایتمك قبول ایتمك

CERTIFICATION. Assurance par écrit que l'on donne en matière d'affaires A. كفالة الصحة - تصديق الصحة || Sa certification est au bas de la promesse d'un tel كفالت صحتنه دائر ویردیکی شرح فلانك تعهدنامه‌سی ذیلنده محرر Certification de caution كفیلك صدق وصحتنه ومسطور در دائر كفالت

CERTIFIER. Témoigner qu'une chose est vraie A. تصديق - تاييد الصحة P. تاييد راستی کردن T. بر شیئك کرچکلکنه شهادت ایتمك || Je vous certifie que cela est صحتنی تایید ایدرم - واقع اولدیغنی تصدیق ایدرم - Certifier une caution, c'est se rendre en quelque manière caution

de cette caution *A.* تصديق الكفالة ـ تكفل الصحة الكفالة

CERTIFIÉ. *A.* تصديقكرده *P.* مقارن الى التصديق ـ مصدق
T. تصديق اولنمش

CERTITUDE. Assurance pleine et entière *A.* علم اليقين ـ
تحقق *P.* دانش بى كمان *T.* شبهه‌سز بيلش || Quelle cer-
titude en avez-vous? بو بابده نه جهت ايله علم يقينك
نه وجهله علم يقينك لاحقدر ـ وار در La certitude que j'en ai
eue تحصيل ايلديكم علم يقين شو در كه Je sais cela avec
certitude بو كيفيت علم اليقين ـ بو كيفيتى يقينا بيلورم
معلوممدر Cela est certain, de toute certitude بو حال تحقق
تامّه بالغ اولمش صدق وصحته مقارندر Certitude morale
تحقق طبيعى تحقق عادى ـ تحقق عقلى Certitude physique
Et stabilité *A.* طيانقلق *T.* پايدارى *P.* بقا ـ دوام ـ ثبات
|| Il n'y a nulle certitude dans les choses du monde امور دنياده
اصلا وديار ثبات ودوام يوقدر

CÉRUMEN. Matière jaunâtre qui se trouve dans l'oreille *A.*
وسخ الاذن *P.* ريم گوش *T.* قولاق كيرى

CÉRUMINEUX. Qui tient de la cire *A.* شمعىّ الكيفيّة *P.*
شمع گوند *T.* بال مومى وارى ـ بال مومسى || Les glandes
cérumineuses غدد شمعيّة الكيفيّه La matière cérumineuse des
oreilles آذانك مادّهٔ شمعيّة الكيفيّتى

CÉRUSE. Chaux de plomb dont la couleur est blanche *A.*
اسفيداج *P.* سپيداب *T.* استوبج

CERVEAU. Le féminin fait Cervelle. La masse qui occupe en-
tièrement la cavité du crâne *A.* دماغ pl. ادمغة *P.* كام *T.*
بينى || Cerveau froid دماغ بارد humide دماغ رطب sec
دماغ يابس Avoir le cerveau débile موهون الدماغ اولمق
ـ جفيف الدماغ اولمق سست دماغ اولمق ـ désséché
خشكيده دماغ اولمق L'humidité, la sécheresse du cerveau
دماغك رطوبت ويبوستى La substance du cerveau لبّ
الدماغ Les ventricules du cerveau بطون ـ اجواف الدماغ
الدماغ Les membranes du cerveau دماغك انجد ـ اغشيهٔ دماغ
زارلرى Des drogues qui attaquent le cerveau دماغه اصابت
ايدن اعشاب وعقاقير Des fumées qui montent au cerveau دماغه
تصفيهٔ دماغ ايتمك Purger le cerveau سوران ايدن ابخره
تحريك دماغ ايتمك Émouvoir le cerveau تنقيهٔ دماغ ـ
Attirer du cerveau دماغدن جذب ـ دماغدن نزع ايتمك
دماغه عكس مادّه ايتمك Craindre un transport au cerveau

تقويهٔ وقوتندن خوف ايتمك Conforter, fortifier le cerveau
مؤخّر الدماغ دماغ ايتمك Partie postérieure du cerveau
Réjouir le cerveau تفريح دماغ ايتمك Avoir le cerveau
attaqué دماغ آفتزده اولمق ـ مئوف الدماغ اولمق Avoir le
cerveau vide تهى مغز اولمق ـ خالى الدماغ اولمق ـ La
blessure qui atteint le cerveau même s'appelle *A.* دامغة *P.*
زخم مغز فرسا *T.* بينى يه دوقنمش ياره ـ Il se dit aussi de
la partie blanche et molle du cerveau *A.* لبّ الدماغ ـ
مخ الدماغ *P.* مغز كام *T.* بينى ايلكى || Cette blessure lui a
découvert le cerveau ; on lui voyait la cervelle بو جراحت
دماغنى كشف ايله ايچنده‌كى لبّى كوريـنور ايدى Il lui
a fait sauter la cervelle d'un coup de pistolet طبانجه قورشونى
يرندن اوچورلدى ـ ضربيله لبّ دماغى يرندن اطاره اولندى
Manger de la cervelle d'agneau قوزى ـ اكل مخ فرير ايتمك
بينيسى ايلكى يمك ـ On dit d'un homme qui a été long-
temps exposé à l'ardeur du soleil, et qui s'en trouve incommodé,
que le soleil lui a fait bouillir la cervelle رماضت شمس
كونشك قيزغنلغى بينيسنك ـ اذابهٔ دماغنه بادى اولمشدر
دماغنك لبّنى تجفيفه ايلكنى ازدى lui a desséché la cervelle
بادى اولدى

CERVEAU, se prend figur. pour Esprit, entendement || Cerveau
débile *A.* سخيف العقل ـ فاتر الدماغ ـ ركيك الدماغ *P.*
شوريده *P.* مختلّ الدماغ *A.* Cerveau démonté سست مغز
باشى *T.* گرم مغز *P.* محرور الدماغ *A.* Cerveau brûlé مغز
خسته *P.* عليل الدماغ ـ سقيم الدماغ *A.* malade قيزغين
Il قصّه عقللو *T.* كوته مغز *P.* ضيّق الدماغ *A.* étroit دماغ
a le cerveau creux, pour dire, il est visionnaire *A.* خالى
T. تهى مغز *P.* آشفته دماغ ـ مشوش الدماغ ـ الدماغ
باشى قوفى ـ On dit d'un homme, que c'est une bonne cer-
velle, pour dire, qu'il est de bon sens *A.* سليم العقل *P.* سديد
العقل *T.* عقل سداد صاحبى Et au contraire, que c'est une
petite cervelle *A.* قليل العقل *P.* اندك مغز *T.* عقلى از une
cervelle légère *A.* خفيف العقل *P.* سبكمغز une cervelle éva-
porée, éventée مبخور الدماغ ـ On dit aussi, Mettre quelqu'un
en cervelle, le tenir en cervelle, pour dire, le mettre en in-
quiétude تخديش ذهن ايتمك ـ تخديش دماغ ايتمك

On appelle, Cervelle de palmier, une moelle douce qui se
trouve au haut du tronc du palmier *A.* جذمة *T.* خرما بينيسى

CERVELAS. Espèce de grosse saucisse *A.* عصيب *P.* جگر آگند *T.* موبار

CERVELET. La partie postérieure du cerveau *A.* موخّر الدماغ *P.* وا پس كام *T.* بيننكك اكسه‌سى

CERVELLE. V. Cerveau.

CERVICAL. Qui appartient au cou *A.* عنقى *P.* گردنى *T.* بوغازده‌كى || Muscle cervical عضلهٔ عنق Nerfs cervicaux اعصاب العنق ـ بوغاز سكيرلرى

CESSANT. Qui cesse *A.* منقطع *P.* گشته ـ برطرف ـ وا استاده *T.* كسلمش || Toutes choses cessantes هر شئ منقطع وبر طرف اولدرق Tous empêchemens cessants جميع موانع بر طرف اولنجه Toutes affaires cessantes كافهٔ امور رهين انقطاع اولدرق

CESSATION. Intermission, discontinuation *A.* انقطاع *P.* نا پيوستگى ـ وا استادگى *T.* كسلمه || Cessation de commerce انقطاع تجارت Cessation de poursuites انقطاع تعقيبات Cessation de travail انقطاع عمل — On dit, Cessation d'armes تركِ حرب Cessation d'hostilités تركِ تعرّض ـ خصومت وتعرّض

CESSE. Il n'est guère d'usage qu'en cette phrase, Sans cesse, et signifie, continuellement *A.* بلا انقطاع ـ لا ينقطع ـ بلا فاصلة *P.* هر آيينه ـ پيوسته ـ بى فاصله *T.* آردى آره‌سى آردى ـ آردينى كسميه‌رك ـ متصل واحد ـ اوليه‌رق لا ينقطع تكلم || Parler sans cesse بر دوزيه ـ كسلمكسزين ايتمك — On dit, N'avoir point de cesse, pour dire, ne cesser point *T.* خالى اولمامق || Il n'aura point de cesse que vous ne lui ayez donné ce qu'il demande مطلوبى ويرلمينجه اصلا خالى اولدجغى يوقدر Il n'a ni repos ni cesse نه آرام وسكونت ايدر ونه خالى اولور

CESSER. Discontinuer *A.* انقطاع *P.* منقطع شدن *T.* كسلمك || Cesser de vivre حياتدن منقطع اولمق Cesser de parler سوزدن ـ سويلمكدن كسلمك ـ كلامدن منقطع اولمق Il ne cesse de pleurer بكادن منقطع اولمز كسلمك Sa fièvre a cessé حماسى رهين انقطاع اولمشدر ـ حماسى منقطع اولدى Sa goutte a cessé de le tourmenter نقريس مبتلا اولديغى علتى اذيّت ويرمكدن منقطع اولمشدر Il a cessé de pleuvoir باران منقطع اولدى — Il est aussi actif *A.* تخلّى ـ ترك ـ براقمق ـ ديكلتدرمك ـ بوشلامق *T.* وا گذاشتن *P.* فراغت

شكايتلردن تخلّى ـ شكواليرى ترك ايله || Cessez vos plaintes فريادى ترك ايله Cessez vos cris فريادى بوشله ـ فارغ اول Cessez vos poursuites تعقيبلردن تخلّى وفراغت ايله Cessez votre travail شغل ايتديككك شغل وعملدن فارغ اول ـ وعملكى ترك ايله

CESSÉ. *A.* منقطع *P.* استاده ـ وا ـ بر طرف گشته *T.* كسلمش ديكلمش ـ بوشلانمش *A.* متروك *P.* وا گذاشته *T.*

CESSIBLE. Qui peut être cédé *A.* ممكن ـ ممكن الترك ـ الفراغ *P.* وا گذاشتنى *T.* بوشلنمغه كلور ـ بوشلنه بيلور ـ فراغت اولنه بيلور

CESSION. Transport, démission *A.* فراغت ـ فراغ ـ كفّ اليد pl. تخلّى ـ فراغات pl. تخليات *P.* وا گذاشت *T.* بوشلمه ـ براقمه || Faire cession de son droit حقّنى فراغ ايتمك ـ حقندن كفّ يد وفراغت ايتمك ـ حقندن فارغ اولمق — On dit, Faire cession de biens, pour dire, abandonner ses biens à ses créanciers مالندن كفّ يد ـ ترك مال ايتمك ـ بر كمسنه مالندن فارغ اولمق ـ ايتمك

CESSIONNAIRE. Celui qui accepte une cession *A.* مفروغ اليد فراغى قبول *T.* متصرّف عن قصر اليد ـ متقبّل الفراغ ـ متصرّف عن الفراغ ايدن || Il agit en qualité de cessionnaire اولمق اوزره عمل وحركت ايدر Il est cessionnaire des droits d'un tel فلان كمسنه‌نك حقوقنه عن قصر اليد متصرّفدر — Il se dit aussi, de celui qui fait cession *A.* فارغ *P.* وا گذارنده *T.* فراغت ايدن ـ بوشليان

CET. V. Ce.

CÉTACÉ. Il se dit des grands poissons *A.* هركل pl. هراكلة ـ دكز جانورى *T.* جانور دريا *P.* دوابّ بحريّة pl. دابّة البحر

CÉTÉRAC ou DORADILLA. Plante capillaire *A.* حشيشة الطحال *T.* طلاق اوتى

CHABLIS. Bois abattu dans les forêts par le vent *A.* قلعة pl. قلوع الاشجار *P.* كنده هيزم *T.* قوپوب ييقلمش الشجر آغاجلر

CHACAL. Animal qui tient le milieu entre le chien et le loup *A.* ابن آوى pl. بنات آوى ـ سرحوب pl. سراحيب *P.* شگال *T.* چقال

CHACUN. Chaque personne, chaque chose *A.* كلّ واحد *P.* هر كس *T.* هر برى ـ هر بيك || Chacun de nous هر برمز Chacun sent son mal هر كس كندو دردينى بيلور Chacun

pour soi هر کس کندو نفسیچون Ils ont payé chacun son écot هر کس کندو رفقدسنی ویردی حصّدسنی ادا ایلدی Logez ces voyageurs chacun à part بو ابنای سبیلک هر برینی بشقه بشقه محللرده قوندر Chacun en son particulier هر کس کندو نفسندن Rendre à chacun ce qui lui appartient هر کسه عائد اولانی اعطا ایلمک Toutes les dames du bal étaient fort parées, et chacune avait une parure différente ضیافتده مجتمع اولان خواتینک جملەسی پر زیب وزیور اولوب هر برینک زینتی ایسه مختلف ودگرگون ایدی On trouva dans chacun de ses tiroirs telle et telle chose بو جکمجەلرک هر برنده شو شیلر بولندی Il faut remettre ces livres-là chacun à sa place بو کتابلرک هر برینی یرلو یرینه یرلشدرمک هر کس اموربنی اقتضا ایدر Chacun se gouverne à sa mode کندو۔ کندویه مخصوص وضع وطریق اوزره اداره ایدر Chacun s'en plaint بو بابده هر کس تشکی کیفنجه اداره ایدر Chacun en parle هر کس سویلر ایدر — On dit proverb., Chacun le sien n'est pas trop, pour dire, qu'il est juste que chacun ait ce qui lui appartient هر کس کندو حقنی آلنجه دییدجک یوق

CHAFOUIN. Qui est maigre et de petite taille *A.* ضییل *P.* لاغر بد اندام *T.* چلیمسز خیره

CHAGRIN. Peine, affliction *A.* حزن pl. احزان ـ ملال ـ غصّة ـ اکدار pl. کدر ـ غموم pl. غمّ ـ کروب pl. کربت ـ *P.* تاسه ـ اوتلمه ـ *T.* تاسا ـ غم ـ اندوه ـ ترح ـ غصص || Chagrin cuisant کربت کدر جگر سوز ـ حزن جانسوز Grand chagrin مغموم شدیده Chagrin mortel! کدر مهلک Avoir du chagrin حزن درون ایله Apprendre avec chagrin ومکدّر اولمق ترح بال ایله خبر آلمق ـ استخبار ایتمک Vivre dans le chagrin مغموماً ـ غموم واکدار ایچنده امرار اوقات ایتمک ومحزوناً امرار ایّام زندگانی ایتمک Miné, rongé par le chagrin استیلای اندوه ـ غلبهٔ غموم واحزان ایله دلشکست بریٔ عن وکدر ایله دلفکار Exempt, délivré de tout chagrin آزادهٔ اندوه وتاسا ـ الغموم Les chagrins abrègent la vie تراکم اکدار وغموم ـ کروب وغموم قصر عمری مؤدّیدر شرب باده کوتهساز حیاتدر Dissiper son chagrin dans le vin نشئهٔ باده ایله دفع ملال وکدر ایتمک ـ ایله دفع غمّ ایتمک — Il se prend aussi pour Colère, dépit *A.* غیظ *P.* خشم *T.* طارغنلق || La moindre contradiction excite son chagrin ادنا بر نوع تعریض تحریک غیظ وخشمنه باعث اولور

Il est aussi adjectif, et signifie, mélancolique, triste, de mauvaise humeur *A.* منقبض ـ مکتئب *P.* تیره دل ـ نژند *T.* طبیعتی تاسەلو || Il est si chagrin depuis quelque temps, qu'on ne le reconnaît plus بر مدّتدن برو شول رتبدده منقبضدر که شکل وسیماسی تشخیص اولنمقدن قالدی Il a l'esprit chagrin منقبض النفسدر Il est né chagrin بطن مادردن انقباض طبیعت ایله ظهور ایلدی Il est naturellement chagrin بالطبع مکتئب ومنقبضدر Air chagrin سیمای انقباضنما

CHAGRIN. Espèce de cuir *A.* زرغب *P.* کیمخت ـ پوستیان *T.* صاغری || Livre couvert de chagrin کتاب مزرغب الجلد جلدی صاغریلو کتاب ـ

CHAGRINANT. Qui chagrine *A.* باعث ـ مکدّر ـ محزن *P.* کدر فرما ـ اندوه انگیز مورث الترح ـ الحزن والکربة *T.* تاسەلندریجی ـ اوتلندریجی ـ کدر خیز ـ || Cela est chagrinant فلان شی بر حالت کدر فرما در Cet homme-là est bien chagrinant بو آدم مورث حزن واندوهدر

CHAGRINER. Attrister, rendre chagrin *A.* اغمام ـ احزان ـ *P.* تاسا آوردن ـ اندوهیدن املال ـ ایراث الکربة ـ تکدیر *T.* اوتلندرمک ـ تاسەلندرمک || Cela me chagrine بو کیفیت بکا موجب حزن واندوه اولور ـ بنی املال واحزان ایدر Sa maladie le chagrine مبتلا اولدیغی علّت باعث املال بالی اولور Quel plaisir prenez-vous à le chagriner? شو آدمی احزان وتکدیر ایلمکدن نه جهت ایله صفایاب اولورسک Je n'ai pas eu intention de vous chagriner مرامم سکا ایراث حزن واندوه ایتمک دکل ایدی

CHAGRINÉ. *A.* مغموم ـ متترّح مکدّر ـ ملول ـ محزون *P.* غمگین ـ غمخورده ـ اندوهناک *T.* تاسەلو ـ اوتلنمش

CHAÎNE. Lien composé d'anneaux entrelacés *A.* سلسلة pl. سلاسل *P.* زنجیر *T.* زنجیر || Chaîne de fer سلسلهٔ حدیدیّه دمور زنجیر ـ زنجیر آهنین ـ d'or آلتون زنجیر ـ زنجیر زرین La chaîne d'une montre ساعتک کوستکی ـ ساعتک زنجیری Une montre à chaîne کوستکلو ساعت ـ زنجیرلو ساعت Tendre les chaînes dans les rues ازقه ومعابرده مدّ زنجیر زوقاق باشلرنده زنجیر ـ زوقاقلرده زنجیر اوزاتمق ـ ایتمک La chaîne du port لیمانک اوزاتمغله سدّ معابر ایتمک Tenir un chien à la chaîne کلبی زنجیره باغلوطوتمق زنجیری Chaîne de diamans الماس کوستک ـ الماس زنجیر ـ مجوهر زنجیر

— On dit, Une chaîne de montagnes, pour dire, une suite de montagnes *A.* سلسلة الجبال *P.* زنجير كوهها *T.* طاغلر زنجيرى — بری برلرينه متصل طاغلر زنجيرى — Et dans le même sens, Une chaîne d'étangs يكديگره متواصل صو بندلرى زنجيرى

Il signifie aussi, continuité *A.* تسلسل — تتالى *P.* پی در پی *T.* بری برى آردنجه اولاشقلق — پی پیوستگی || Cela forme une chaîne d'occupations, où il n'y a pas un moment de perdu بو كيفيتده بر تسلسل مشاغل صورتى نمودار اولمغله يك آن ويك دقيقه عبث يره صرف اولنمق جائز دكلدر — On dit figur. La chaîne des idées *A.* تسلسل المعانى — سلك المعانى — سلسلة المعانى والافكار — تتالى المعانى والافكار || La chaîne de mes idées est rompue سلسلهٔ معانى وافكارم رهين شكست پذيراى شكستگى وانكسار اولمشدر — اولمشدر

Chaîne. La peine des galères *A.* pl. قيود — اغلال — سلاسل *P.* بند *T.* زنجير || Tous ceux qu'on trouva dans ce vaisseau corsaire furent mis à la chaîne شو قورصان سفينه‌سى ايچنده بولنانلرك جمله‌سى — جمله‌سنى سلاسل واغلاله ربط اولندى — جمله‌سى در زنجير اولدى — زنجيره طاقديلر On le tira de la chaîne فلانى سلاسل واغلالدن تخليص ايلديلر — Il signifie aussi, toute la troupe des criminels condamnés aux galères *A.* طايفة المغلولين *P.* گروه زندانيان زنجير بستگان *T.* پايزن پايزن طاقمى || La chaîne n'est pas encore partie پايزن طاقمى هنوز عزيمت ايتمامشدر — Figur. Servitude, captivité *A.* اسار سلسلة — قيود الرقية pl. قيد الرقية — اسر الرقية pl. الرقية سلاسل المحكومية pl. المحكومية *P.* پيوند — زنجير بندگى *T.* قوللق باغى — قوللق زنجيرى — فرمانبرى || Ces peuples ont rompu leurs chaînes ملل واقوام مذكوره قيود فرمانبرى ورقيتى شكست ايلديلر Cet amant se plaît dans ses chaînes بو عاشق آشفته متحمل اولديغى قيود محكوميتدن محظوظ وخوشدلدر

On dit, Mettre à la chaîne, pour dire, enchaîner *A.* ربط في السلسلة *P.* در زنجير كردن — بزنجير بستن *T.* زنجيره قيد وبند ايتمك — باغلمق — On dit aussi, Les chaînes du péché سلاسل اكيدة المعاقد ذنوب وآثام

Chaîne. Les fils tendus sur les deux rouleaux d'un métier, pour faire de la toile ou de l'étoffe *A.* سدا — حابل *P.* تار *T.* ارش || La chaîne de cette étoffe est de fil, et la trame, de soie بو قماشك — بو ثوب خيطى السدا وحريرى اللحمه در ارشى ايپلك وارغاجى ايپكدر

CHAÎNETTE. Petite chaîne *A.* سلسلة صغيرة *P.* زنجيرك *T.* كوستك || La chaînette d'une montre ساعت كوستكى

CHAÎNON. Anneau d'une chaîne *A.* حلقة السلسلة *P.* حلقهٔ زنجير *T.* زنجير حلقه‌سى

CHAIR. Substance qui est entre la peau et les os de l'animal *A.* لحم pl. لحوم *P.* گوشت *T.* ات || Chair vive *A.* لحم حىّ *P.* گوشت زنده *T.* صاغ ات morte *A.* لحم ميت *P.* گوشت مرده *T.* اولمش ات ferme *A.* لحم — لحم ثابت *P.* گوشت سخت *T.* قاتى ات Avoir un coup d'épée dans les chairs لحمده ضربهٔ سيف ايله مجروح اولمق — لحمده قليجج يارەسى اولمق — On guérit aisément les blessures qui ne sont que dans les chairs يالكز لحمه ايچنه نافذ اولمش يارەلر سهل الالتيامدر Avoir la chair mauvaise فاسد اللحم اولمق Sa plaie va bien, les chairs commencent à revenir جراحتى التحامه يوز طوتديغندن كسب صلاح ايتمكده در Le corps d'un tel saint est en chair et en os dans cette église فلان عزيزك ميت مباركى لحم وعظامى باقى اولدرق شو كليساده موجود در — On appelle, Chairs baveuses, les chairs spongieuses d'une plaie qui ne va pas bien *A.* لحوم اسفنجية *P.* گوشت نشكرد گوند *T.* سونكر كبى اولمش ات — ات — سونكره دونمش — On dit d'un cheval qui est en bon état, qu'il est bien en chair *A.* فرس لحيم البدن *P.* اسب تنومند *T.* اتنه طلو آت — Et d'un homme qui reprend de l'embonpoint, qu'il est en chair *A.* لحم *P.* تنومندى كسب — ات باغلمش *T.* يال وبال پيدا كرده — پذيرفته لحامت ايتمش — Et d'une femme qui a de la fraîcheur, qu'elle a la chair fraîche *A.* ناعمة البدن *P.* تازه تن *T.* اتى تر وتازه

Dans le langage de l'Écriture, il signifie, la nature humaine, le corps humain *A.* جسد *P.* تن *T.* وجود || Le Verbe s'est fait chair *A.* الكلمة كان جسداً *P.* سخن پذيراى تن *T.* سوز وجودلندى شد La résurrection de la chair بعثت جسد — Il signifie aussi, l'homme terrestre et animal *A.* جسم دم || Écouter la chair et le sang وجسمك حكمنه تبعيت ايتمك — Et la concupiscence *A.* نفس امّاره || Le monde, le diable et la chair sont les ennemis de notre salut دنيا — وشيطان ونفس امّاره اعداى نجات وفلاحمز در نجات

نفس اماره‌یی اماته وفلاحمزك دشمندر Mortifier sa chair نفس اماره‌یی كثرت تشددات ايله توهين واماته ـ ايتمك شدت رياضت ايله نفس اماره‌يی Macérer sa chair ايتمك نفس اماره تذليل ايتمك La chair se révolte contre l'esprit ـ On dit, L'esprit est prompt, عقلك اوزرينه عصيان ايدر et la chair est faible اراده حاضر اما قوت قاصر در Les faiblesses, les infirmités de la chair علل واسقام جسمانيه ـ On appelle le péché d'impureté, Péché de la chair معصيت جسمانيه

Il signifie aussi, la peau de l'homme *A.* جلد ـ بشرة pl. جلود *P.* پوست *T.* دری || Cette personne a la chair douce جلدی ايپك ـ دريسی يومشقدر blanche جلدی ابيضدر جلدی نرم وناعمدر rude جلدی خشندر ـ On appelle, Couleur de chair, certaine couleur qui approche de la couleur de la chair de l'homme *A.* لون بشرة الانسان *P.* رنك پوست مردم *T.* آدم دريسی رنكی

Chair, considérée comme aliment, se dit aussi des animaux et des fruits *A.* لحم ـ شحمة *P.* كوشت ـ *T.* ات || Un brochet a la chair ferme ou molle طورنه بالغنك لحمی قاتی وياخود يومشقدر La chair de la pêche شفتالونك اتی du melon قاونك شحمسی Chair de boeuf صغر ـ لحم بقر اتی de mouton قيون اتی ـ لحم غنم Chair rôtie لحم مشوی Chair grasse ياغلو ات ـ لحم سمين Chair maigre بريان ات ـ زبون ات ـ كوشت لاغر ـ لحم نحيف

CHAIRE. Espèce de tribune un peu élevée *A.* كرسی pl. كراسی || L'évêque étant dans sa chaire, donna la bénédiction au peuple پسقپوس كرسيسنده ايكن حاضر بولنان خلق اوزرينه ايفای رسم تقديس ايلدی Le professeur étant dans sa chaire مدرس كندو كرسيسنده اولديغی حالده

Il se dit aussi, de la tribune d'où un prédicateur annonce la parole de Dieu *A.* منبر pl. منابر || Dès que le prédicateur fut en chaire منبر اوزرينه چيقدقده ـ واعظ منبره لدی الصعود ـ On appelle la chaire où l'on prêche, La chaire de vérité منبر حق et L'éloquence de la chaire, l'éloquence qui convient à la prédication فصاحت كلام اهل وعظ ـ On dit d'un homme qui a le talent de prêcher, qu'il a le talent de la chaire فن وعظده صاحب معرفتدر ـ On dit aussi, qu'on a interdit la chaire à un prédicateur خدمت وعظ فلانه منع فلانه يساق اولدی ـ اولندی

Il se dit figur., de la charge d'un professeur public *A.* مقام التدريس || Le Roi donne les chaires des professeurs Royaux معلمين خاصديه مقام تدريس جانب پادشاهيدن توجيه اولنور Chaire de Philosophie مقام تدريس حكمت Chaire d'Éloquence مقام تدريس علم بيان

CHAISE. Siége qui a un dos *A.* طارقة *T.* صندلی ـ صندليه || Chaise de bois آغاج صندليه Chaise de velours قطيفه قاپلو صندليه ـ Et siége où l'on se met pour faire ses besoins naturels. On l'appelle aussi Chaise percée *A.* مبرز *P.* تشتخانه ـ آبتسنكاه *T.* حاورز صندليه‌سی ـ Et une espèce de siége dans laquelle on se fait porter par deux hommes *T.* تسكره || Il se fait porter en chaise تسكره ايله كوتوريلور Il va en chaise تسكره ايله كزر Porteur de chaise تسكره كوتوريجی

CHALAND. Celui qui achète ordinairement chez un même marchand *A.* مشتری مألوف *P.* خرايدار آلفته *T.* آليشق مشتری ـ مشتری || Un marchand qui a beaucoup de chalands مشتريسی چوق بر بازركان C'est un de ses chalands مشتريان فلان بازركانی Ses chalands l'ont quitté مألوفدسندن بريدر مشتريلری ترك ايتمشلر در ـ Il se prend aussi simplement pour Acheteur *A.* مشتری *P.* خريدار *T.* آليش ويرش ايدن مشتريلری جلب ايتمك || Attirer les chalands ـ مشتری Nouveau chaland مشتری جديد ـ مشتری نو پيدا

Il signifie aussi, un bateau plat dont on se sert pour transporter les marchandises *T.* ماعونه || Un chaland chargé de foin اوتلق يوكلو بر قطعه ـ كياه خشك ايله محمول ماعونه ماعونه

CHALASTIQUE. Il se dit des médicamens qui relâchent les fibres *A.* مرخی *P.* سستی آور *T.* كوشدبجی

CHALCITE. Minéral qui tient de l'airain *A.* قلقديس *T.* قره بويه

CHALCOGRAPHE. Graveur en airain. Il se dit aussi de tous graveurs sur métaux *A.* حكاك علی ـ حكاك علی النحاس برمس كاونده ـ برمس كننده *P.* برمعدن كننده *T.* المعادن باقر يا معدن اوزرنده قازيجی

CHALCOGRAPHIE. L'art de graver sur l'airain ou sur les autres métaux *A.* فن الحك علی النحاس ـ فن الحك علی المعادن *P.* كاوشكری مس ـ كنده‌كاری معادن *T.* باقر يا معدن اوزرنده قازيجيلق

CHALDAÏQUE. Qui appartient aux Chaldéens *A.* كلدانی || Langue chaldaïque لسان كلدانیون – لسان كلدانی

CHALEUR. Qualité de ce qui est chaud *A.* حر pl. حرور – حرارت – حمو *P.* گرمی – تفت – تف – تابش – تاب – گرمیت – صجاقلق – اسیلك *T.* توش || Chaleur actuelle حر بالفعل Chaleur virtuelle حر بالقوه Chaleur naturelle حرارت غریزیه – طبیعیه Chaleur étrangère حرارت خارجیه Chaleur excessive حر مفرط insupportable حرارت ما لا یطاق – طاقت تحملی نا قابل حرارت شدیده – كتورلەمیەجك حرارت Chaleur tempérée حرارت معتدله Différens degrés de chaleur حرارتنك درجات متنوعەسی – مراتب مختلفەسی Le chaleur du feu تاب آتش – حرارت آتش – حمو نار La chaleur du soleil تابش خورشید – حرارت شمس Les chaleurs de l'été *A.* حرارت موسم صیف – ایام حارهٔ صیف *P.* تف تابستان *T.* یاز اسیلكی Durant les grandes chaleurs موسم قیظده – مدت حر شدیدده Chaleur étouffante *A.* حرارت حاصرة النفس *P.* تف وتاب دمگیر *T.* آدمی بوكالدرر صجاقلغك كسكینلكی وقتنده – La chaleur de la fièvre حمانك حرارتی Chaleur de foie *A.* حرارت كبد *P.* آتش جگر *T.* جكرك یانقلغی صجاقلق – Chaleur d'entrailles حرارت احشا – باغرسقلرك یانقلغی Cela éteint la chaleur naturelle فلان شی حرارت غریزیه‌یی اخماد ایدر Tempérer la chaleur حرارتی تعدیل ایتمك Chaleur de style حرارت قلم – استحرار قلم – قلم قیزغنلغی Chaleur d'éloquence حرارت نطق وبیان Écrire avec chaleur حرارت ایله تحریر Prendre avec chaleur l'intérêt de ses amis دوستلرك واملا ایتمك دوست – مصلحتنی گرمیت بال ایله التزام ایتمك Parler avec chaleur حرارت ایله مصلحتنی گرمیتلو طوتمق نطق وتكلم ایتمك Prendre une affaire avec beaucoup de chaleur – بر مصلحتی كمال گرمیت وحرارت ایله طوتمق – بر مصلحته غایت گرمیت ایله تشبث ایتمك – On appelle figur., Chaleur de foie, un mouvement de colère prompt et passager *A.* حمیاء الغضب *P.* تندئ خشم *T.* اویكه قیزغنلغی || Il lui prit une chaleur de foie اویكه‌سنك قیزغنلغی طوتدی – On dit aussi figur. La chaleur du combat *A.* حمیاء الحرب – استحرار الحرب *P.* گرمئ رزم وپرخاش *T.* جنككك قیزغنلغی || Dans la chaleur du combat حمیای حرب وقتال اثناسنده – جنككك قیزغنلغی – هنگام استحرار حرب وپرخاشده – استحرار معارضەدده وقتنده Dans la chaleur de la dispute – معارضەنك گرمیتی اثناسنده – Il se prend aussi figur. pour Zèle véhément, ardeur *A.* حمو – حرارت *P.* گرمئ درون *T.* گرمیت || Il sert ses amis avec chaleur دوستان واحباسنه گرمیت درون ایله خدمت ایدر Il montre beaucoup de chaleur à poursuivre cette affaire بو ماده‌نك تعقیبنه غایت الغایه اظهار گرمیت ایدر Il y met, il y apporte trop de chaleur بو بابده فوق الغایه گرمیت درون ایله اقدام ایدر – حمو وحرارت ایله اقدام ایدر.

On dit des femelles des animaux, qu'elles sont en chaleur, pour dire, qu'elles sont en amour *A.* استحرام – استطمار – استجعال – استضراب *P.* گشنی *T.* یلاقیمه – قیزغنلق اركك || Cette chienne est en chaleur بو كلبه حال استحرامده در – بو دیشی كوپك اركك قیزغندر – بو كلبه مستحرمه در Laissez passer la chaleur de cette cavale بو قصراغی حال یلاقیمه‌سی صاونجیه – استجعالنی دفع ایدنجیه قدر ترك ایله – قدر ترك ایله – En parlant d'une chienne qui est en chaleur, les Arabes emploient particulièrement le mot صارف

CHALEUREUX. Qui a beaucoup de chaleur naturelle *A.* حار المزاج – محرور المزاج – متوقدالفؤاد *P.* گرم طبیعت *T.* قانی صجاق – یوركی صجاق || À l'âge de soixante et dix ans, on n'est guères chaleureux یتمش یاشنه وارمش كشی سنی یتمش سندیه بالغ – چندان محرور المزاج اولدمز اولمش كشینك اولقدر حرارت طبعی قالمز

CHALIBÉ. Il se dit des préparations où il entre de l'acier *A.* ذو الذكیر *P.* روهنی – روهن آمیز *T.* چلیكلو || Eau chalibée چلیكلو صو

CHALON. Grand filet que les pêcheurs traînent par le moyen de deux bateaux *T.* اغریب

CHALOUPE. Sorte de petit bâtiment dont on se sert sur mer *A.* قارب *P.* سندل *T.* صندل – فلوقه || Chaloupe d'un vaisseau de guerre جنك كمیسی صندلیسی Chaloupe de pêcheur بالقچی صندلی Descendre la chaloupe en mer صندلی دریایه القا ایتمك Ils se sauvèrent dans une chaloupe بر صندل ایچنده تخلیص جان ایلدیلر – On appelle, Chaloupe canonnière, une chaloupe armée pour la guerre *T.* شالوپه

CHALUMEAU. Tuyau de paille, de roseau *A.* قصب pl. قصبات *P.* نایژه – ماسوره – نایچه *T.* ماسره – Il se dit en Poésie, de toutes sortes de flûtes et d'instrumens à vent champêtres *A.*

مزمار pl. مزامير *P.* نای *T.* دودك || Au son des chalumeaux اصوات مزامير ايله

CHAMADE. Signal que les assiégés donnent pour demander à capituler *A.* علامت الاستيمان pl. علايم الاستيمان *P.* نشانهٔ اطبال *T.* ويره نشانی زنهارخواهی || Battre la chamade طبل ايله اظهار علامت استيمان ايتمك La brèche étant faite, les assiégés battirent la chamade قلعه ديوارنده رخنه آچلدقده محصورين رفع نشان استيمان ايلديلر

CHAMAILLER. Se battre confusément dans une émeute *A.* تناحر ـ تشاجر *P.* كشمكش آشوب وغوغا كردن *T.* قرقشه || Ils se chamaillèrent long temps وافر زمان ايله دوكشمك ـ Figur. Disputer, contester avec bruit *A.* تناحر وتشاجره قيام ايلديلر منازعة *P.* بشورش وآشوب ستيزيدن *T.* چكشمك || Ils se chamaillèrent une heure durant بر ساعت قدر منازعه بر ساعت متماديا غوغا ايتمشلر در ـ ايتمشلر در

CHAMAILLIS. Combat où l'on chamaille *A.* مناحرة ـ مشاجرة *P.* كشمكش آشوب وغوغا *T.* دوكش || Voilà un grand chamaillis اشته بر عظيم غوغا

CHAMARRER. Orner de passemens, de bandes de velours, de galons *A.* تحلية ـ تزويق *P.* آراستن ـ پيراستن *T.* دوناتمق || Chamarrer un habit لباسی تحليه ايتمك

CHAMARRURE. Manière de chamarrer *A.* حليه *P.* آرايش پردازی *T.* دونانش ـ Il se dit aussi, des galons, des dentelles dont on chamarre *A.* اسباب الزينة *P.* اسباب زيب وزيور *T.* دونانمه

CHAMBELLAN. Officier qui sert en l'absence du premier chambellan *A.* حاجب pl. حجاب *P.* ميربار *T.* قپوجی باشی ـ سر بوابين ـ Grand Chambellan *T.* مير علم

CHAMBRE. Il se dit de la plupart des pièces d'une maison *A.* بيت pl. بيوت ـ حجرة pl. حجرات *P.* خانه ـ گريچه *T.* اوطه || Chambre à coucher *A.* بيت النوم ـ منام ـ مبيت *P.* خوابگاه *T.* يتاق اوطه‌سی Belle chambre لطيف ودلارا اوطه Chambre de parade رسم اوطه‌سی Chambre haute, chambre basse فوقانی وتحتانی اوطه ـ يوكسك وآلچق اوطه Il y a tant de chambres à feu dans cette maison بو منزل شو قدر اوجاقلو اوطه‌يی مشتملدر Chambre vide خالی اوطه Chambre meublée اثاث ومهمات لازمه‌سيله منتظم اوطه ـ مفروش اوطه Chambre à louer كرايه ويرلور اوطه ـ ايجاره مخصوص اوطه Chambre garnie مجهز ومزين اوطه ـ Robe de chambre *A.* مبذلة *P.* جامهٔ هر روزه *T.* كوندهلك لباس ـ Pot de chambre *A.* مبولة *P.* آبريز *T.* اوردك ـ Valet de chambre *T.* ايچ اوغلانی ـ ايچ آغاسی ـ On dit, Garder la chambre, pour dire, être indisposé à ne pouvoir sortir de sa chambre *T.* اوطه‌دن چيقمامق

La chambre, prise absolument, signifie, la chambre du Roi *T.* خانهٔ خاصّه || Premier gentilhomme de la chambre خانهٔ خاصّه شهرياری باش آغاسی Pages de la chambre خانهٔ خاصّه خانهٔ خاصّه سازندگانی چوقدرانی Musique de la chambre ـ Il signifie aussi, les officiers de la chambre du Roi *T.* اندرون خدمهٔ خاصّهٔ شهرياری ـ همايون آغالری ـ Dans le Parlement d'Angleterre, il y a la Chambre haute, ou la Chambre des Pairs, des Lords, des Seigneurs مجلس عظمای ـ ديوان اعلا Et la Chambre basse, ou la Chambre des communes ديوان قوم مختار اهالی ايالت ـ مجلس وكلای عموم ملت ـ اسفل اولان ملت وكيللری مجلسی ـ Il se dit aussi de plusieurs bureaux où l'on traite certaines affaires *T.* قلم pl. اقلام

Chambre d'une mine. L'endroit de la mine où l'on met la poudre *T.* لغم خزينه‌سی ـ On appelle aussi, Chambre, l'endroit où l'on met la poudre dans un canon, dans un mortier *T.* طوپك وهاونك باروت خزينه‌سی

CHAMBRETTE. Petite chambre *A.* حجيرة *P.* گريچك *T.* كوچك اوطه || Il se tient renfermé dans sa petite chambrette كندوسنی كوچك اوطه‌سی ايچنده حبس ايلدی

CHAMEAU. Animal haut de jambes *A.* ابل pl. آبال ـ جمل pl. جمال *P.* اشتر *T.* دوه || Chameau d'Arabie عربستان دوه‌سی La femelle s'appelle *A.* ناقة

CHAMELIER. Celui qui a la conduite des chameaux *A.* ابّال *P.* اشتربان ـ ساربان *T.* دوه‌جی

CHAMOIS. Espèce de chèvre sauvage *A.* بقر وحش *P.* گاو كوهی *T.* طاغ اوكوزی || Il prit deux chamois ايكی رأس بقر وحش صيد ايلدی Chamois femelle *A.* اروية pl. اراوی *P.* گاو كوهی ماده *T.* ديشی طاغ اوكوزی ـ Il se dit aussi de la peau de cet animal *A.* جلد البقر الوحش *P.* پوست گاو كوهی *T.* طاغ اوكوزی دريسی

CHAMOISERIE. L'atelier où l'on prépare les peaux de chamois *A.* مدبغة الجلود البقر الوحش *T.* داغ اوكوزی دريسی طباقخانه‌سی

CHAMP. Pièce de terre labourable, qui n'est pas fermée de murailles *A.* محقلة pl. محاقل ـ مزرعة pl. مزارع *P.* كشتزار ـ مخصب ومنبت مزرعه ـ محصول وبرمز تارلا *T.* تارلا || Champ fertile ـ شوربيز stérile مزرعهٔ عاقره ـ كشتزار بيحاصل ـ تارلا ـ Champ de tant d'arpens شو قدر دونمـى محتوى بر محقله ـ Labourer, cultiver un champ بر تارلاده فلاحت وحراثت تارلايى ـ مزرعه‌يى تزبيل ايتمك Fumer un champ ايتمك تارلايه ـ تارلايى زرع اينمك Semer un champ كوبره‌لمك مزرعه‌يى احصاد ايتمك Moissonner un champ تخم اكمك ـ Le décimateur prend la dîme des champs تارلاده‌كى غله‌يى بيچمك ـ عشر تحصيلدارى ـ عشار مزارع ومحاقلك عشرينى اخذ ايدر تارلالرك عشرينى تحصيل ايدر On dit, En plein champ, pour dire, loin de toute habitation *A.* فى الغرا ـ فى فضاء المكشوف *P.* در دشت وصحرا *T.* آچق اوده || Il passa la nuit en plein champ مدّت ليلى فضاى مكشوف الاطرافده كيجه‌يى آچق اوده كچوردى ـ امرار ايلدى

Champ, se dit aussi, de l'étendue qu'embrasse une lunette d'approche *A.* مداء النظارة || Cette lunette a trop peu de champ بو دوربينك مداى نظارتى بغايت قاصر در

Figur. Sujet, matière, occasion *A.* ميدان *P.* جولانگاه *T.* ميدان || On lui a ouvert un beau champ pour acquérir de la gloire فلان كشى‌يه كسب نام وشانه وسيله اولهجق بر كوزل ميدان آچلدى Voilà un beau champ pour étaler son éloquence, son érudition اشته فصاحت وبلاغت وهنر ومعرفتنى عرض ايده بيلهجك بر جولانگاه بيعديلدر Le champ de l'honneur فضاى پهناى شان واقبال ـ ميدان شان واقبال

Champs. Toutes sortes de terres tant labourables que prés, bois etc. *A.* صحرا pl. صحارى *P.* دشت *T.* اوه ـ قير || Mener les vaches, les brebis aux champs اينكلرى وقيونلرى صحرايه كوتورمك Il ne fait guère bon aux champs par ce temps-là بو هوا ايله صحرالرده لطافت يوقدر ـ Il se dit aussi, de tous les lieux qui ne sont pas dans les villes ou dans les faubourgs *A.* بادية pl. بوادى ـ برّية pl. برارى *P.* بيابان *T.* قير || Maison des champs قير اوى ـ خانهٔ بيابانى Il demeure aux champs قيرده مقيمدر ـ باديه نشيندر ـ تبدّى ايدر ـ On dit d'un homme qui est bien fou, qu'il est fou à courir les champs قيرلرى كزر ديوانه‌لردندر ـ Et proverb. Avoir un œil aux champs, et l'autre à la ville, pour dire, prendre garde à tout بر كمسنه‌نك بر كوزى ايچريده وبر كوزى طشره‌ده اولمق

En termes de guerre, Champ de bataille, se dit de la place où combattent deux armées *A.* معركة ـ حومة القتال ـ مصف ـ مكرّ ـ ميدان الجدال ـ سوق الحرب ـ عرصه‌گاه حرب وقتال *P.* نبردگاه ـ ساحهٔ كارزار ـ رزمگاه ـ كينه‌گاه ـ آوردگاه ـ جنك ميدانى *T.* || Il est demeuré maître du champ de bataille حومة القتال يد تصرّفنده قالمشدر ـ ميدان حرب وجدال يد تصرّفنده ابقا اولندى Il a couché sur le champ de bataille سوق الحرب ايچنده بيتوتت ايلدى ـ Battre aux champs. C'est battre le tambour pour se mettre en marche *A.* اطبال الطبل العزيمة *P.* كوس عزيمت زدن *T.* عزيمت طاولنى چالمق

Champ. Figur. Un fond sur lequel on peint, on représente quelque chose *A.* سطح *P.* بوم *T.* زمين

Sur-le-champ. Sur l'heure même, sans délai *A.* فى الحال ـ على الفور *P.* بلا توقف ـ درحال ـ درساعت ـ در ان ساعت ـ عقيبنده ـ همان اول انده ـ انيده *T.* در عقب ـ هماندم ـ || L'affaire fut vidée sur-le-champ بو مادّه فى الحال فيصلپذير اولى مادّه‌يه همان آنيده فيصل ويرلدى ـ اولدى On l'arrêta sur-le-champ در آن ساعت توقيف اولندى ـ On dit, Parler, prêcher, haranguer sur-le-champ, pour dire, sans préparation *A.* بالبداهة ـ بداهةً ـ مرتجلاً

À tout bout de champ. À chaque moment *A.* فى كلّ آن *P.* هر دم وآن *T.* ايكيده برده || Il retombe dans la même faute à tout bout de champ ايكيده برده بو خطايى تكرار ايدر ـ هر دم وان بو خطايى اعاده ايتدرر

CHAMPEAUX. Prés, prairies *A.* مرغة pl. مرغات *P.* مرغزار ـ چمنزار *T.* چاير ـ چايرلق V. Prés et Prairie.

CHAMPÊTRE. Qui appartient aux champs *A.* برّانى ـ بدوى *P.* دشتى *T.* قيرك || Maison champêtre قير ـ منزل برّانى اوى Vie champêtre عيش برّانى Musique champêtre موسيقى موسيقئ باديه نشينان ـ اهل باديه

CHAMPIGNON. Espèce de plante spongieuse *A.* كمئة pl. كمات ـ جب pl. جبات *P.* سلمه *T.* منتار || Champignons bons à manger طعمى خوش منتار ـ اكله صالح منتار Ragoût aux champignons يخنيسى منتار ـ Champignon vénéneux *A.* فطر pl. فطور ـ كمات قتال *P.* سلمهٔ زهرناك *T.* دلوجه منتار ـ On

dit proverb. d'un homme qui s'est élevé en peu de temps, qu'il est venu en une nuit comme un champignon منتاركبى بردن
بره جيقيويردى

CHAMPION. Celui qui combat en champ clos *A.* مبارز pl.
مبارزين *P.* پهلوان *T.* كوروشيجى || Brave, vaillant champion
دلاور وجگردار پهلوار – پهلوان دلاور Ceux qui ne pouvaient
combattre de leurs personnes, fournissaient des champions جنكه
مقتدر اولميانلر طرفلرندن وكالةً پهلوان تعيين ايده كلمشلر
ايدى – Figur., Défenseur *A.* حامى *P.* دستگير – پاى مرد *T.*
يارديجى || Cet homme est le champion des mauvaises causes
فلان كمسنه فاسد دعوالرك حاميسيدر

CHANCE. Ce qui peut arriver d'heureux ou de malheureux à quelqu'un par le pur effet du hasard *A.* صرف البخت pl.
صروف البخت pl. تصرّفات البخت *P.* بازيچهٔ بخت
T. بخت حالى || Au jeu des dés, du trictrac, chaque joueur
a des chances favorables et des chances défavorables ملعبهٔ
كعبتين ونرد اثناسنده اويونجيلرك هر برى گاه مسعود
احتمالات – وگاه منحوس صروف بخته دوچار اوله كلمشدر
ميمونه يا مشئوميه دوچار اوله كلمشدر Je n'ai que deux
chances contre moi خلافمه اولدرق يالكز ايكى نوع تصرّفات
بختك ظهورى احتمالى واردر J'en veux courir la chance
بو بابده محتمل الوقوع اولان تصرّفات بختك تجربه سنى
ايتمك آرزوسنده يم

Il se dit aussi pour Bonheur *A.* يمن البخت – بخت *P.*
بختيارى *T.* اوغور || La chance est pour vous يمن بخت
سنك طرفكه متوجّهدر – Et pour Malheur, disgrâce *A.* بخت
بختسزلك *T.* بد بختى *P.* معكوس – معكوسيّت البخت
|| Conter sa chance à quelqu'un معكوسيّت بختنى بر كمسنديه
بخت معكوسنك كيفيّتنى بر كمسنديه – نقل ايتمك
نقل ايتمك

CHANCELANT. Qui chancelle *A.* متهادى – مهادى – مترنّح
متزلزل الاقدام – *P.* سست پا – لوك روان *T.* اورجه پوجه
صارصلدرق يوريين – يوريين || Je le vis chancelant مترنّحا
مشى وحركت ايلديكنى كوردم Aller d'un pas chancelant متزلزل
الاقدام اولدرق روان اولمق – Figur., Irrésolu *A.* متذبذب
متقلب – قلوب – *P.* نا بقرار – بيقرار *T.* قرارسز || Esprit
chancelant رأى متقلب – فكر متذبذب – Et mal assuré *A.*
عديم الاستقرار – عديم الثبات *P.* نا پايدار – بى ثبات *T.*

تملسز || Une fortune chancelante اقبال بى ثبات

CHANCELER. Être peu ferme sur ses pieds, pencher de côté
et d'autre *A.* مهادات – تهادى – ترنّح *P.* سست پايى كردن
T. – آياقده طوره ميوب صارصلمق – اورجه پوجه يوريمك
صارصلندرق يوريمك || Il chancelle comme un ivre مانندهٔ
مست بى شعور مترنّح وسست پا در Il est près de tomber,
il chancelle آياقده طوره ميوب صارصلدرق يوريدكندن
مترنّح الاقدام اولدرق روانه اولوب مشرف – ييقلهجقدر
تنكس وانكبابدر – Il se dit figur. des choses morales, et si-
gnifie, n'être pas ferme, n'être pas assuré *A.* تقلّب – تذبذب
تزلزل – *P.* نا پايدارى – بيقرارى نمودن – بى ثباتى نمودن
كردن *T.* تملسزلك – قرارسز اولمق – بر قرارده طورمامق
تماسز اولمق – ايتمك || Il varie, il chancelle dans ses ré-
ponses, dans ses résolutions, dans sa Foi, dans ses opinions
جوابلرنده وتصميمات ومنوياتنده وامر دينده وآرا وافكارنده
تلوّن وتذبذبى دركار در Un trône qui chancelle حال تزلزلده
اولان تخت سلطنت Sa fortune chancelle مال ومنالنده
اساس غنا وثروتنده آثار نا – حالت تزلزل بديدار در
پايدارى وتزلزل نمودار در

CHANCEUX. Qui est en chace, en bonheur *A.* مرزوق – مجدود
– بخيت *P.* بختيار *T.* بختلو

CHANCIR. Moisir. Il ne se dit que des choses qui se mangent
A. تسنّد – تكرّج *P.* كلاش بستن *T.* كوف – كوفلنمك
باغلمق || Ces confitures commencent à chancir بو ريچاللر
تسنيه يوز طوتدى

CHANCI. *A.* متسنّد – متكرّج *P.* كلاش بسته *T.* كوفلنمش

CHANCISSURE. Moisissure *A.* كرج *P.* كلاش *T.* كوف

CHANCRE. Espèce d'ulcère, qui ronge la partie du corps sur laquelle il s'est formé *A.* آكلة *P.* خوره || Il a le visage rongé
par le chancre مرض آكلدن جهره سى آسنمشدر – Et certaine
pustule que la chaleur d'une fièvre fait venir sur la langue, au
palais, aux lèvres *A.* عقبلة – عقبول pl. خلا – عقابيل *P.* تبخاله
T. اوجوق || Il a la langue toute couverte de chancres لساننده
ديلى بسبتون اوجوقلندى – عقابيل كثيره تحدث ايتمشدر

CHANCREUX. Qui tient de la malignité du chancre *A.* آكلى
P. خوره ناك || Ulcère chancreux قرحهٔ آكليّه

CHANDELIER. Artisan qui fait ou vend de la chandelle *A.*
مومجى – *T.* مومگر – موم فروش *P.* شمّاع – بايع الشموع

Et ustensile qui sert à mettre de la chandelle, de la bougie شمعدان *T.* چراغدان ـ لکن ـ شمعدان *P.* منار ـ مسرجة *A.* || Chandelier de cuivre *A.* مسرجۀ نحاسیّه *P.* شمعدان مسین *T.* باقر شمعدان d'argent سیم شمعدان Grand chandelier شمعدان کثیر Chandelier à plusieurs branches شمعدان کبیر بر قاچ قوللو شمعدان ـ الاغصان ـ On appelle le lustre, Chandelier de cristal. V. Lustre. — On dit, Être placé sur le chandelier, pour dire, être en vue, occuper une place émioente چراقدیه چیقمق ـ منارهٔیه چیقمق

CHANDELLE. Petit flambeau de suif *A.* شمع pl. شموع *P.* موم *T.* سپندار ـ موم || Grosse chandelle شمع کبیر Chandelle des qnatre à la livre بهر رطلده دردر کلان موملردن بر موم Allumer la chandelle مومی یاقمق ـ اشعال شمع ایتمک Moucher la chandelle مومک فتیلنی آلمق Éteindre la chandelle مومی سوندرمک ـ اطفای شمع ایتمک Souffler la chandelle مومی پوفلمک Travailler à la chandelle مومده ایش ایشلمک Il s'est éteint comme une chandelle موم کبی منطفی اولدی Un papillon qui se brûle à la chandelle موم آتشنده یانمش بر پروانه — On dit figur., par allusion au papillon, qu'un homme se brûle à la chandelle, pour dire, qu'il tombe dans un danger vers lequel il est attiré پروانه مثالی افتادهٔ آتش اولور — Et qu'un homme vient se brûler à la chandelle, pour dire, qu'il cherche un asile dans un lieu où il y a le plus de danger pour lui نفسنی پروانه کبی آتشه القا ایدر پروانه مثالی خود بخود موم آتشنده صوقیلور — Et d'un homme qni meurt insensiblement et de vieillesse, qu'il s'en va comme une chandelle موم کبی موم کبی رفته رفته اریمکده در ـ اریبور

CHANFREIN. Partie de la tête du cheval qui s'étend depuis les yeux jusqu'aux naseaux *A.* جبهة الفرس *P.* پیشانیٔ اسب *T.* آتک آلنی

CHANGE. Troc d'une chose contre une autre *A.* مبادلة *P.* بدل چیزی بجای دیگر ـ نوش *T.* دکش || Gagner au change مبادلده فائدهسند اولمق Perdre au change مبادلده ضرر ایتمک — On dit figur. d'un homme qui répond vivement à une plaisanterie que quelqu'un lui faisait, qu'il lui a rendu le change *A.* مقابلة بالبداهة *P.* حاضر جوابی کردن *T.* حاضر جوابلق ایلد حاضر جوابلق ایتمک ـ قارشولغنی ایتمک

Et le lieu où l'on va changer des pièces de monnaie pour d'autres *A.* دار الصرف الدراهم *P.* صرّافخانه *T.* صرّاف یری

Et la profession de celui qui fait tenir, qui fait remettre de l'argent d'une ville à une autre *A.* سفتجة *P.* سفتهکاری *T.* پولیچهجی چارسوسی || La place du change پولیچهجیلق بولیچه دلالی ـ پولیچه سمساری Courtier de change پولیچهجیلق ایتمک Faire le change پولیچهجیلق ایتمک — Lettre de change, billet de change *A.* ورقة السفتجة *P.* گرونامه ـ سفته نامه *T.* پولیچه تمسکی — Il signifie aussi, la place même où s'assemblent les banquiers pour traiter de leurs affaires *A.* سوق المعاملین السفتجة *P.* بازارگاه سفتهکاران *T.* پولیجهجی بازاری — Et le prix que le banquier prend pour l'argent qu'il fait remettre *A.* اجرة السفتجة *P.* مزد سفته *T.* پولیچه باشی ـ پولیچه عوایدی — Et le profit, l'intérêt de l'argent qu'on prête selon le cours de la place *A.* فضل رابح الدراهم *P.* زیادهٔ رابج درم *T.* باش آقچه باشی ـ

On dit, Donner le change à quelqu'un, pour dire, détourner adroitement quelqu'un du dessein qu'il peut avoir, en lui donnant lieu de croire une chose pour une autre *A.* بالاغفال صرف عن المقصد ـ بالتغلیط صرف عن المقصد *P.* دلفریبانه از مقصد باز گردانیدن *T.* بر کمسهنک ضمیرینی بر تقریب عقلنی بر تقریب بشقه طرفه ـ سمت آخره دوندرمک صاپدرمق — Et on dit de celui qui se laisse ainsi tromper, qu'il a pris le change دوچار تغلیط اولمشدر — On dit encore, qu'un homme prend le change, lorsque dans une dispute, dans la négociation d'une affaire, il sort de son sujet *A.* الواء الکلام ـ صرف الکلام الی صدد الآخر *P.* سخنرا بسمت دیگر گردانیدن *T.* صدد کلامی سمت آخره صرف وتحویل صددی بشقه طرفه جویرمک *T.* ایتدرمک

CHANGEANT. Qui change aisément *A.* متحوّل ـ متقلّب ـ سریع التحوّل ـ کثیر التقلب ـ متحوّل من الحال الی الحال *P.* متلوّن نمایندهٔ روی گوناگون ـ گیرندهٔ صورتهای گوناگون *T.* درلو درلو دونیجی ـ کونه کونه دونیجی || Voilà un temps bien changeant اشته کثیر التحوّل بر هوا Une nation fort changeante بالطبع متقلّب ـ دائما حالدن حاله دونر بر ملّت الاحوال بر ملّت Humeur changeante مزاج کثیر التلوّن Esprit changeant رأی دائمی التقلب ـ رأی کثیر التلوّن

CHANGEMENT. Passage d'un état à un autre *A.* تبدّل pl. تبدّلات ـ تقلّب pl. تقلّبات ـ انقلاب ـ تحوّل pl. تحوّلات

P. دیگر گونگی ـ دگر گونی T. دکشمه || Changement continuel تبدل دائمی étrange انقلاب غریب Tout est sujet au changement هر شئ تحوّل وانقلابه تابعدر Changement de saison تبدّل موسم de vie تبدّل صورت عیش وزندگانی de conduite تبدّل طور ـ تبدّل سلوک وحرکت ـ تبدّل مسلک تبدیل صنف ـ تبدیل طریق d'état, de condition وروش اشیای طبیعیّه نک Changement dans la nature وطریقت تبدّلی dans les affaires تبدّل امور واحوال dans le Gouvernement صورت ادارهٔ ملک ودولتک تبدّل وتحوّلی Aimer les changemens تبدّلات وانقلاباتدن حظ ایتمک

CHANGER. Quitter une chose pour en prendre une autre à sa place A. تبدیل P. بدل کردن T. دکشدرمک || Il a changé sa vieille vaisselle pour de la neuve عتیق اوانئ سیمی جدیده تبدیل ایلدی Il a changé ses tableaux contre des meubles تصویراتینی اثاث بیت ایله تبدیل ایلدی Changer un louis pour de l'argent blanc بر عدد آلتونی آق اقچه یه تبدیل ایتمک Je ne veux pas changer avec lui فلان ایله تبدیل ایتمک استمم On a changé l'ordre نظامی تبدیل ایلدیلر مبادله ایتمک Il a changé tout son plan ترتیبنی کلیاً تبدیل ایلدی Il a changé toute sa maison خانه سنک رسمنی بالکلیّه تبدیل ایلدی

Et transmuer une chose en une autre A. تحویل P. بصورت دیگر گردانیدن T. دوندرمک || Dans le Sacrement de l'Eucharistie le pain est changé au corps de Jésus-Christ قدّاس مبارکده خبز جسد حضرت عیسی یه تحویل اولنور ـ مستحیل اولور La femme de Loth fut changée en une statue de sel لوطک زوجه سی ملحدن مصنوع بر صنمه تحویل اولندی Ce chimiste se vante de pouvoir changer toutes sortes de métaux en or اهل کیمیادن فلان کشی هر نوع معدنک آلتونه تحویلنه مقتدر اولدیغنی ادّعا ایله افتخار ایدر ـ آلتونه تحویلنه مقتدرم دیو افتخار ایدر ― Il est aussi neutre, et il s'emploie tant au propre qu'au figuré || Changer d'habit تبدیل جامه ایتمک de chemise تبدیل پیراهن ایتمک de logis تبدیل منزل ایتمک کوملک دکشدرمک ـ قوناق دکشدرمک de résolution تبدیل نیّت ایتمک d'avis تبدیل رأی de place تبدیل مکان d'air تبدیل هوا de pays تبدیل دیار ـ یورد دکشدرمک de maître تبدیل مخدوم آغا دکشدرمک de langage تبدیل لسان de couleur تبدیل لون ـ رنک دکشدرمک de visage چهره دکشدرمک de façon de faire طرف صورت عملی تبدیل ایتمک de parti پرده دکشدرمک de ton ― Changer en bien, en mal صورت حسنه وصورت قبحه تبدیل ایتمک ― Il se met aussi absolument || Le temps va changer, il fait du brouillard هوا تحوّلده ـ بخار ظهور ایتمکله هواده آثار تحویل بدیدار در Il dégèlera, si le vent change هوا متحوّل اولدجق اولور ایسه ذوبان جمود درکار در La mode a changé رسم وعادت تبدّل ایتدی Rien n'est stable en ce monde, tout change بو دنیاده هیچ بر شئ باقی وپایدار اولمیوب هب تحوّل وتبدّل اوزره در Il est rentré chez soi pour changer تبدیل جامشیر دکشدرمک ایچون ـ جامه شوی ایچون اوینه کلدی Ce malade a assez transpiré, il est temps de le changer بو خسته خیلیجه ترلمش اولدیغندن جامه سنی تبدیل ایلمه نک وقتیدر

On dit figur., Changer de batterie, pour dire, changer de façon de faire ou de parler T. هوا دکشدرمک ـ نغمه دکشدرمک

CHANGÉ. A. متبدّل ـ متحوّل P. دگرگون شده T. دکشمش ― On dit, qu'un homme est changé à ne pas le reconnaître فلان کشی تشخیص اولنه میه جق مرتبه ده متغیّر الحال اولمشدر

CHANGEUR. Celui qui est préposé pour changer les espèces d'or ou d'argent A. صرّاف ـ صیرفیّ pl. صیارفة P. درمگزین T. صرّاف ― On dit, qu'un homme paye comme un changeur, pour dire, qu'il paye comptant صرّاف کبی اقچه یی همان طرناق دیبنده ادا ایدر

CHANSON. Vers que l'on chante sur quelque air A. اغنیة pl. اغانی P. بستد T. ترکی || Chanson nouvelle بستهٔ نو ظهور ـ یکی چیقمش ترکی Vieille chanson بستهٔ پارینه ـ اسکی ترکی Chanson amoureuse بستهٔ عشق آمیز Chanson à danser رقص بسته سی Chanson à boire عشرت بسته سی Composer une chanson بر اغنیه نظم وانشاد ایتمک Dire, chanter une chanson بر اغنیه اوقومق

CHANSONNER. Faire des chansons contre quelqu'un A. نظم الاهجیة P. سرود جرشفت آمیز نوشتن T. یره جک ترکی یاپمق

CHANSONNETTE. Petite chanson A. اغنیة مختصرة P. بستهٔ کوتد T. شرقی

CHANSONNIER. Faiseur de chansons A. شاعر الاغانی P. سرود نویس T. ترکی یاپان ― Il se dit aussi, d'un recueil de chansons diverses A. مجموعة الاغانی P. مجموعهٔ سرود

ترکی مجموعه‌سی *T.*

CHANT. Élévation et inflexion de voix sur différents tons *A.* لحن pl. الحان – نغمة pl. نغمات – رنمة – رنمات *P.* نوا – ترانه – اغازه – خنیا – رامش – سرود *T.* ازکی || Beau chant لحن مطبوع agréable کوزل ازکی – ترانهٔ دلکش – نغمهٔ لطیفه نغمهٔ mélodieux لحن موزون harmonieux اغازهٔ خوش – سرود lugubre نوای اندوهناک – لحن حزین triste لحن شیرین – ترانهٔ طربناک – لحن نشیط Chant d'allégresse ماتم الود ترانهٔ Chant de triomphe شطارتلو ازکی – نوای فرح افزا لحن Chant pastoral سرود عروسی Chant nuptial فتح وغزا رعاة – چوبان ازکیسی Il a fait les paroles, un autre a fait le chant بریسی کفتدیی انشاد ایدوب آخری تلحین ایلدی

Il se dit aussi, du ramage des oiseaux *A.* صداح الطیر – قوش اوتمه‌سی *T.* رامش مرغ – شپیل *P.* صفیر الطیر – غرد تغرید – رامش بلبل – غرد بلبل || Le chant du rossignol عندلیب – Et du cri du coq *A.* سقع *P.* خروس *T.* آواز خروس سسی

CHANTANT. Qui se chante aisément *A.* سهل – سهل الترنم سهل || Air chantant ایرلامسی قولای *T.* آسان سرا *P.* التنغم ایرلامسی قولای بر هوا – نوای آسان سرا – الترنم بر مقام – On dit d'une langue dont la prosodie a quelque chose de musical, qu'elle est chantante لسان نغمه دار

CHANTEAU. Morceau coupé d'un grand pain *A.* قطعة الخبز *P.* پارهٔ نان *T.* اتمک پارچه‌سی – Et un morceau d'étoffe coupé d'une plus grande pièce *A.* شقة pl. شقق *P.* پاره *T.* پارچه

CHANTEPLEURE. Sorte d'entonnoir qui a un long tuyau percé de plusieurs trous *A.* قمع متقاقص *P.* تکاب قفسناک *T.* قفسلی خونی – Il se prend aussi, pour une fente qu'on pratique dans des murs, pour laisser écouler les eaux *A.* منهر pl. مناهر *P.* دیوار دیبنده‌کی صو *T.* رهکذر آب در بن دیوار اقجق دلک

CHANTER. Former avec la voix une suite de sons variés *A.* تغنی – تنغم – ترنم – تطریب *P.* درابیدن – سرابیدن – سرود خواندن – ترانه کردن *T.* ایرلامق || Chanter bien حسن ادا ایله ترانه – بالحسن واللطافه تغنی ایتمک بلا – صحت اوزره تغنی ایتمک Chanter juste ایتمک – خوشجه ترانه ایتمک passablement خطاء تغنی ایتمک رفع ال ویره‌جک قدر ازکی اوقومق Chanter à pleine voix آواز بلند ایله تنغم ایتمک – صدا ایله ترنم ایتمک Chanter à basse voix صدای پست ایله ترنم ایتمک Chanter faux اصولسز ایرلامق – صدای بی اصول ایله ترانه خوان اولمق – En parlant de prières, on emploie les mots *A.* تلاوت – قرائت ترتیل – *P.* خواندن *T.* اوقومق || Chanter la messe انجیل شریفی Chanter l'Évangile قدّاس شریف ایتمک دعای نماز عشایی تلاوت Chanter les vêpres قرائت ایتمک شپیل *P.* تغرد – تغرید *A.* Il se dit aussi des oiseaux – ایتمک اوتمک *T.* سرابیدن – زدن

Il signifie aussi, publier ou célébrer *A.* اشاعة – نشر *P.* فاش ثنا خوانی *P.* اعلاء الشان – تمجید *A.* آشکار ایتمک *T.* کردن کافهٔ *T.* اولولتمق || Tout le monde chante vos louanges کردن ناس ثنایا ومدایحکی نشر ایتمکدن خالی دکلدر chante sa gloire علو شاننی نشرایدر Chanter les hauts faits d'un héros بر قهرمان عظیم الشانک مآثر جلیله‌سی صیتنی بر قهرمان عظیم الشانک ثنا خوان مآثر – اعلا ایتمک جلیله‌سی اولمق

On dit, qu'un homme chante, quand il récite ou lit d'une manière qui n'est pas naturelle *A.* تلحین الکلام *P.* سرود کوند *T.* حرف زدن – مقام اوقور کبی سویلمک – Et chanter la palinodie, pour dire, se rétracter, se dédire de ce qu'on avait avancé *A.* رجوع عن الکلام *T.* بر عکس سخن سرابیدن سوزی دکشدرمک *T.*

CHANTERELLE. La corde d'un instrument de musique qui a le son le plus aigu *A.* زیر *P.* زیر *T.* سازک اینجه تلی

Il se dit aussi, d'un oiseau que l'on met dans une cage, afin que, par son chant, il attire les autres oiseaux dans les filets qu'on a tendus pour les prendre. V. Appelant.

CHANTEUR. Celui qui fait métier de chanter *A.* مغنی – مطرب *P.* سرود خوان – ترانه خوان – رامشگر – خنیاگر *T.* ترکی اوقویجی – ایرلایجی – خواننده

CHANTIER. Grande place où l'on entasse des piles de gros bois à brûler ou de charpente *A.* ساحة الحطب *P.* عرصه‌گاه هیزم *T.* کراسته میدانی – اوطون میدانی || Les chantiers sont pleins, on ne manquera pas de bois حطب ساحه‌لری مالامال اولمغله قلت حطب احتمالی یوقدر Le bois est en chantier

حطب ساحده ییغلمشدر

Chantier d'atelier. C'est le lieu où l'on décharge le bois ou la pierre, pour les travailler *A.* منحت ـ منحت الاخشاب کراسته کارخانهسی *T.* کارگاه سنک ـ کارگاه هیزم *P.* الاحجار اخشاب || طاشجی کار خانهسی Le bois est en chantier طاش کارخانه Les pierres sont en chantier کارخانهده در میدانندهده موجود در

Il se dit aussi des pièces de bois, sur quoi on pose des muids de vin, ou d'autre liqueur dans la cave *A.* مصطبة الفناطيس *T.* فوچی کرویدی || Il a tant de pièces de vin sur le chantier کروید اوزرنده موجود شو قدر عدد فوچی شرابی واردر

On dit, Mettre une pièce de bois en chantier, pour dire, la mettre en état d'être travaillée بر قطعه آغاجی دستگاه اوزرینه وضع ایتمک ـ Et d'un vaisseau que l'on construit, qu'il est sur le chantier دستگاه ـ کمی دستگاه اوزرنده در اوزرنده قورلمشدر ـ Et figur., d'un ouvrage de Littérature ou d'art sur lequel on travaille, qu'il est sur le chantier هنوز دستگاهده در

CHANTRE. Celui dont la fonction est de chanter dans l'église *A.* ملحن ـ موذن pl. ملحنين *P.* خواننده *P.* دعا سرا *T.* دعا اوقویجی ـ ازکیلو ـ Et celui qui est chef des chantres *A.* رئيس الملحنين ـ رئيس الموذنين *P.* سر خوانندگان *T.* باش موذن

CHANVRE. Plante qui porte le chenevis *A.* قنب *P.* کنب ـ شن ـ کنو *T.* کندر ـ Il se dit aussi, de la filasse du chanvre *A.* خيط القنب *P.* رشتهٔ کنو *T.* کندر تلی ـ Et de la toile du chanvre کندر بزی

CHAOS. Il se dit de l'état où toutes les choses étaient dans l'instant de la création *A.* هیولا ـ Et figur., de toute sorte de confusion هیولای تشاوش واختلال || Ses affaires sont dans un chos épouvantable امور واحوالی بر هیولای شورش واختلال ایچنده در Sa bibliothèque est un chaos کتابخانهسی بر هیولای شورش واختلالدر Sa tête est un chaos فلان کشینک باشی محض هیولای شورش واختلالدر

CHAPE. Couvercle d'un alambic *A.* طبق الانبيق *P.* کلاه انبيق *T.* انبیق قپاغی

Il se dit aussi, de la partie de la boucle par laquelle elle tient au soulier ou à la ceinture *A.* حلقة الابزين *P.* حلقهٔ طوقد حلقهسی *T.* بندینه

CHAPEAU. Coiffure des hommes *A.* قلنسوة pl. قلانیس *P.* کلاه ـ سرپوش *T.* شابقه || La forme d'un chapeau شابقهنک قطعهسی Les bords d'un chapeau شابقهنک کنارلری Chapeau de castor قوندز دریسندن مصنوع شابقه Chapeau pointu اوجی سیوری شابقه Mettre son chapeau شابقهسنی بر سر شابقهیی باشده قویمق ـ ایتمک Ôter son chapeau شابقهیی اخراج ایتمک ـ On dit, Ôter son chapeau à quelqu'un, pour dire, le saluer *T.* شابقهیی چیقاروب سلام ویرمک ـ Et mettre chapeau bas, pour dire, ôter son chapeau *T.* شابقهیی آشاغی یه آلمق

On appelle aussi, Chapeau, le bouquet de fleurs qu'on met sur la tête d'une fille le jour de ses nôces *A.* اكليل الازهار *T.* چیچکدن باش باغی *T.* پساک ـ استفان گل

On dit d'une femme, qu'elle s'est donné un mauvais chapear, pour dire, qu'elle a fait tort à sa réputation کندو نفسنه بر ایو کلاه ایتدی ـ On dit proverb. du plus grand bonheur qu'ait une personne, que c'est la plus belle rose de son chapeau زیور کلهکوشهٔ افتخاریدر || Pourquoi se déferait-il de cette charge? c'est la plus belle rose de son chapeau بو مقوله زیور کلهکوشهٔ افتخاری اولان منصبدن نیچه فراغت ایدر

CHAPELET. Certain nombre de grains enfilés, sur lesquels on dit des Avé Maria *A.* سبحة *P.* هزار دانه *T.* تسبیح || Chapelet de corail مرجان تسبیح Enfiler des chapelets تسبیح دانهلرینی رشتهیه نظم ایتمک Dire son chapelet تسبیح شمار اولدرق ذکر اوراد ایتمک ـ On dit proverb., que le chapelet se défile, quand quelques personnes d'une même famille, d'une même société viennent successivement à manquer تسبیح دیزیسی ـ سبحهٔ جمعیتلری رهین انحلال اولمقده در سوکلمکه یوز طوتدی

C'est aussi une certaine machine qui sert à élever les eaux, et qui est composée de plusieurs seaux attachés de suite à une chaîne *A.* دولاب الما ـ منجنون pl. دواليب الما ـ ناعورة pl. نواعیر *P.* دولاب *T.* صو طولابی

Il se dit aussi, de certaines pustules qui viennent autour du front, et qu'on regarde comme un symptôme de la maladie vénérienne *A.* بثور فاسدة *T.* فساد دم ـ دم فاسد جیبانلری جیبانلری

CHAPELLE. Petite église *A.* مسجد pl. مساجد — Il se dit aussi, des différens lieux où l'on dit la messe dans une église *A.* محراب pl. محاريب *P.* نمازگاه *T.* نماز يرى || La chapelle de la Vierge محراب شريف حضرت مريم La chapelle de Saint Joseph محراب حضرت يوسف — Et des lieux qui sont pratiqués dans une maison, pour y dire la messe *A.* معبد بيتى pl. معابد بيتية *P.* كليساى خانگى *T.* او كليساسى

CHAPERON. Bande d'étoffe que les femmes attachaient autrefois à leur tête *A.* معجر *P.* سر انداز *T.* جار — Et une espèce de coiffe de cuir, dont on couvre la tête et les yeux des oiseaux de proie *A.* ستارة العيون *P.* چشمپوش *T.* پچه

Il se dit aussi, du haut d'une muraille de clôture faite en forme de toit *A.* طنف *P.* بارانگريز *T.* صچاق

CHAPERONNER. Mettre un chaperon à une muraille *A.* تطنيف *P.* ببارانگريز پوشيدن *T.* صچاق ايله اورتمك || Chaperonner une muraille des deux côtés ديوارى طرفيندن صچاق ايله اورتمك — Il se dit aussi, des oiseaux de proie auxquels on met un chaperon *A.* وضع الستارة العيون *P.* با چشمپوش پوشانيدن *T.* پچه‌لمك

CHAPITEAU. La partie du haut d'une colonne *A.* قمة العمود *P.* سر ستون *T.* ديركك تپه‌سى — Il se dit aussi, des corniches et autres couronnemens qui se posent au-dessus des buffets et autres ouvrages *A.* تاج *T.* چاتمه تپه‌لك

CHAPITRE. Une des parties qui servent à diviser certains livres *A.* باب pl. ابواب || Chapitre premier, chapitre second *A.* باب اوّل باب ثانى *P.* باب نخستين — باب دوم *T.* اوّلكى باب ايكنجى باب Un livre divisé par chapitres ابواب عديده‌يه تقسيم — تبويب اولنمش بر قطعه كتاب ابواب عديده‌يه — اولنمش — Et en parlant des livres de compte *A.* فصل pl. فصول || Chapitre de recette واردات — دخل وايراد فصلى Chapitre de dépense فصل — خرج ومصرف فصلى مصروفات — Figur. La matière, le sujet dont on parle *A.* بحث pl. ابحاث *T.* صدد || Puisque nous sommes sur ce chapitre-là چونكه بو بحثده يز — چونكه بو بحثه كلدك La conversation tomba insensiblement sur le chapitre de ces gens-là صحبت رفته رفته اول كسانك صددينه جارى اولدى C'est un chapitre qu'on traitera une autre fois وقت آخرده مذاكره اولنه‌جق بر بحثدر

Il signifie aussi, le corps des chanoines d'une église *T.* زمره رهبان كليسا || Cette terre appartient à un tel chapitre فلان اراضى فلان كليسانك رهبانى املاكندندر — Et l'assemblée que les chanoines tiennent, pour traiter de leurs affaires *T.* كليسا رهباننك لونجه‌سى — Pain de chapitre. C'est le pain qu'on distribue aux chanoines *T.* كليسا رهبانى فودوله‌سى — كليسا راهبلرينك تعيين فودوله‌سى

On dit figur., d'un homme qui n'a pas grand crédit dans sa compagnie, qu'il n'a pas voix en chapitre مسموع الكلام دكلدر Et dans le sens contraire on dit, qu'il a voix en chapitre مسموع الكلامدر

CHAPITRER. Réprimander une personne *A.* تعزير — توبيخ — مؤاخذة — عتاب *P.* سر زنش كردن *T.* آزارلمق

CHAPITRÉ. *A.* معاتب — مؤاخذ *P.* سر زنش كرده *T.* آزارلنمش

CHAPON. Coq châtré *A.* ديك ممعول *P.* خروس خايه كشيده *T.* امليق

CHAPONNER. Châtrer un jeune coq *A.* امعال الديك *P.* آختن خاية خروس *T.* امليقلمك

CHAQUE. Adjectif indiquant la totalité des individus d'une espèce *A.* كل *P.* هر *T.* هر || Chaque homme هر كس Chaque maison هر خانه Chaque arbre هر شجر En chaque espèce هر نوعده Chaque pays a ses coutumes هر مملكتك كندو عرف وعادتى وار در — On dit proverb., Chaque tête, chaque avis, pour dire, chacun pense à sa manière *P.* هر كسى بنددد هر قفادن بر صدا *T.* بآيين ديگر دستارها

CHAR. Sorte de voiture dont les anciens se servaient dans les cérémonies publiques *A.* هودج *P.* گردونه *T.* عربه || Char de triomphe گردونهٔ شرف نمونه Char doré گردونهٔ زرنشان Il monta sur son char عربه‌سنه سوار اولدى — On dit poétiquement, Le char du soleil, le char de la lune گردونهٔ سبك سير آفتاب وگردونهٔ درخشان ماه

CHARADE. Espèce de logogriphe *A.* احجية بمقطعات الكلمة *P.* چيستان بتقطيع كلمه *T.* كلمه‌يى بولدرك جيقان بيلمجه

CHARANÇON. Insecte qui ronge les blés dans les greniers *A.* سوس القمح pl. سوس القمح *P.* سيسك — سيسرك — كرم گندم *T.* تخل بتى || Le charançon s'est mis dans ces blés-là, et les a gâtés شو حنطه ايچنه تخل بتى دوشمكله رهين فساد

وتباه اولمشدر

CHARBON. Morceau de bois entièrement embrasé qui ne jette plus de flamme *A.* جمرة pl. جمرات ـ جذوة pl. جذا *P.* اخكر ـ زلك *T.* كوز ـ آتش قورى || Le bois neuf fait de bon charbon تازه ـ حطب طريدن جذوة اعلا حاصل اولور Charbon ardent قيزغين اوطوندن كوزل آتش قورى اولور Charbon éteint صونمش آتش ـ جمرۀ منطفيه آتش قورى allumé علولنمش آتش قورى ـ جمرۀ ملتهبه قورى Faire griller sur les charbons آتش قورى اوزرنده پشورمك

Et tronçon de jeune bois qu'on brûle à demi, et qu'on éteint pour le rallumer, quand on en aura besoin *A.* فحمة pl. فحيم *P.* زغار ـ انكشت *T.* كمور || Ce bois-là est fort propre à faire du charbon شو اوطونى ياقيلوب كمور ياپلمغه اصلحدر Un sac de charbon بر چوال كمور Noir comme du charbon *A.* اسود من الفحم *T.* كمور كبى قاپ قره ـ Charbon de terre. Sorte de fossile dur et inflammable *A.* فحم معدنى *P.* انكشت معدنى *T.* معدن كمورى ـ ير كمورى || Mines de charbon de terre ير كمورى معدنلرى

Charbon. Espèce de gros furoncle. V. Anthrax || Il lui parut un charbon au bras قولنده ـ قولنده بر جمره ظهور ايلدى ـ يانى قره چيبانى تحدث ايلدى ـ C'est aussi une maladie des blés. V. Nielle.

CHARBONNÉE. Morceau de viande grillée sur le charbon *A.* كل بصدى *T.* اخكر پز *P.* فيذ

CHARBONNER. Noircir avec du charbon *A.* تفحيم ـ تحميم ـ تسحيم بالفحم *P.* زغار آلود كردن *T.* كمور ايله قره‌لمق ـ كمورلتمك ـ كمور ايله سياهلتمك || Charbonner une muraille ديوارى آلودۀ سواد اخكر ايتمك ـ تفحيم جدار ايتمك ـ Charbonner quelqu'un بر كشينك ديوارى كمور ايله قره‌لمق ـ يوزينى كمور ايله قره‌لمق ـ Il se dit figur. pour Peindre grossièrement *A.* تسحيم *P.* تصوير نا در برابر كردن *T.* قبا تصوير صپا قره‌لمق || Il ne l'a pas peint, il l'a charbonné ايتميوب همان قبا صپا قره‌لدى

Charbonné. *A.* مسحم ـ مسحّم *P.* اخكر آلوده *T.* كمور ايله قره‌لنمش

CHARBONNIER. Celui qui fait ou qui vend du charbon *A.* فحام *P.* انكشتگر ـ انكشت فروش *T.* كمورجى ـ Et le lieu où l'on serre le charbon *A.* مخزن الفحم *P.* انكشتخانه ـ كمورلك *T.* اشبو ـ انكشتدان

CHARBONNIÈRE. Le lieu où l'on fait le charbon *A.* دار الاعمال الفحم *P.* كارخانۀ انكشت *T.* كمور كارخانه‌سى || Il y a une charbonnière dans une telle forêt فلان بيشه‌زارك ايچنده بر كمور كارخانه‌سى وار در

CHARBOUILLER. V. Nieller.

CHARCUTER. Découper de la chair, et la mettre en pièces *A.* تكتيع *P.* لتالت كردن ـ لخت لخت بريدن *T.* تكه تكه طوغرامق || Il a charcuté ce morceau de viande شو ات پارچه‌سنى تكه تكه طوغرادى

Charcuté. *A.* مكتع *P.* لتالت ـ لخت لخت بريده گشته *T.* تكه تكه طوغرانمش

CHARCUTIER. Vendeur de chair de pourceau *A.* جزار الخنزير *P.* قصاب خوك *T.* طوكوز قصابى || Une boutique de charcutier خنزير قصابى دكانى

CHARDON. On donne ce nom à plusieurs espèces de plantes dont la tête et les feuilles sont couvertes de piquans *A.* pl. نباتات شايكة *P.* نباتات خار آور *T.* تيكنلو اوتلر

Chardon à bonnetier ou à foulon. Plante fort commune *A.* طرثوث *P.* شترخار ـ اشترخار *T.* قولغان تيكنى ـ دوه تيكنى ـ Chardon-Bénit. Plante sudorifique *A.* شوكة ـ شوكة البيضا مباركة *P.* خارو ـ بادآورد *T.* چاقر تيكنى ـ Chardon-Étoilé, ou Chausse-Trape. Plante *A.* حسك *P.* خسك ـ خارجنك *T.* چوبان قالقدان ـ دمور تيكنى ـ Chardon de Notre-Dame, ou Chardon-Marie. Plante *A.* شوبكة ابراهيم *T.* پيغمبر تيكنى ـ Chardon Hémorroïdal. Plante *A.* ذنب السبع ـ Chardon-Roland, ou à Cent têtes. V. Éryngc.

CHARDONNERET. Petit oiseau à tête rouge *A.* سقانه *P.* مرغ سقا *T.* سقا قوشى || Nourrir des chardonnerets سقا قوشى آبكش بسلمك

CHARDONNETTE, ou CARDONNETTE. Espèce d'artichaut sauvage *A.* حرشف جبلى *P.* كنگرك كوهى *T.* بيبان انكنارى

CHARGE. Faix, fardeau *A.* حمل pl. احمال *P.* بار *T.* يوك || Charge pesante آغر يوك ـ بار گران ـ حمل ثقيل excessive حمل مفرط ـ بار طاقتشكن ـ بار طاقتفرسا légère حمل خفيف On a donné trop de charge à ce mur, à ce plancher بو ديوار وبو دوشمه فوق الطاقه تحميل اولندى ـ Et ce que peut porter une personne, un animal, un vaisseau etc. *A.*

کوتوره بیلدجك *T.* مقدار بار برداری *P.* قدر التحمّل *A.* بر قاطرك قدر یوكی || La charge d'un mulet est de tant تحمّلی شو مقدار در La charge de ce bâtiment est de cinquante tonneaux - شو كمینك قدر تحمّلی انجق اللی فوجیدر انجق - شو كمی انجق اللی فوجی حمولة استیعاب ایدر اللی فوجیلق یوكی كوتوره بیلور

Il se dit figur., de tout ce qui met dans la nécessité de quelque dépense *A.* مؤنت *P.* بار مصارف *T.* یوكی مصرف || C'est une grande charge que beaucoup d'enfans كثرت اولادك مؤنتی غایت گراندر Il a beaucoup de charge et guère de bien كثیر المؤنة وقلیل الایراد در Il faut que je le nourrisse, il est à ma charge نفقه‌سی طرفمدن ویرلمك اقتضا ایدر زیرا مؤنتی ایله متحمّلم

Il signifie aussi, imposition *A.* تكلیف pl. تكلیفات pl. تكالیف || C'est le peuple qui porte les charges استحمال تكالیف ایدن متحمّل تكالیف اولان عباد اللهدر - عباد اللهدر Il faut payer les charges de la ville, comme les boues, les lanternes, les pauvres etc. زوقاقلرك چامورینی سپورمك وفنرلرینی یاقمق وفقرایی انفاق ایتمك وسائر بومقوله شیلر ایچون اقتضا ایدن تكلیفاتك اداسی واجبات اموردندر Les charges de l'État تكالیف میریّه - تكلیفات میریّه Charges onéreuses تكالیف شاقه

On dit, Payer les charges d'un mur, pour dire, indemniser le voisin de la nouvelle charge qu'on met sur le mur mitoyen دیوار فاصل اوزرنده احداث اولنان تحمیلاتك ضررینی تضمین ایتمك - On dit, Être à charge à quelqu'un, pour dire, lui causer de la dépense ou de l'incommodité *T.* بر كمسنه‌یه بار اولمق - ثقلت ویرمك || Il faut tâcher de n'être à charge à personne هیچ بر كمسنه‌یه بار وثقلت اولمقدن احتراز ایتمك لازمدر Il craint de vous être à charge سكا ثقلت طرفكه - سكا بار اولمقدن احترازایدر - ویرمكدن خوف ایدر ایراث بار وثقلتدن خوف ایدر

Il signifie aussi, dignité, emploi *A.* منصب pl. مناصب *P.* جاه *P.* پوست || Charge de Judicature قضا وحكومت منصبی de Finance منصب دفتری Charge militaire منصب عسكری Charge dans l'armée اردو منصبی Charge dans la maison du Roi اندرون همایون منصبی Charge honorable معتبر منصب lucrative منصب كثیر النما - نمادار منصب vénale بالرشوه

عوائدات منصب Les émolumens d'une charge تحصیل اولنان منصب عوائد منصب - Les gages, les appointemens d'une charge منصبك علوفه‌سی - منصبك وظیفهٔ معیّنه‌سی معیّن علوفه‌سی Les fonctions d'une charge منصبك مترتبات لازمه‌سی مترتبات - منصبك Charge de président, de trésorier منصب ریاست مأموره‌سی مجلس ومنصب خزینه‌داری Être pourvu, revêtu d'une charge بر منصبه تعیین اولنمق Être en charge منصبده اولمق Hors de charge معزول اولمق - منصبدن خارج اولمق Exercer une charge بر منصبك اداره‌سنه قیام ایتمك Faire bien sa charge عهده‌سنده اولان منصبك حسن اداره‌سنه موفق اولمق S'acquitter dignement de sa charge منصبنی مقتضای بر وجه احرا اجرا ایتمك C'est un homme qui sait bien faire valoir sa charge شان منصبك اجراسنی بیلور بر ذاتدر شان مقامنی اجرایه مقتدر بر ذات صاحب لیاقتدر - On lui a enjoint de se défaire de sa charge عهده‌سنده اولان منصبدن فارغ اولمسی كندویه تنبیه اولندی On l'a déclaré incapable d'occuper aucune charge فیما بعد ضبط منصبه عدم لیاقتی حكمی اشاعه واعلان اولندی Vous entreprenez sur ma charge منصبمه تعرّض ایدرسك - دستدراز تعرّض بو كیفیّت سنك اولورسك Cela n'est pas de votre charge منصبكه متعلّق اموردن دكلدر Se démettre de sa charge منصبندن منصبندن استیفا ایتمك - كف ید وفراغت ایتمك Donner démission de sa charge استیفاسنی ویرمك Ce n'est pas une charge, ce n'est qu'une commission بو منصب دكل انجق بر مأموریّتدر Entrer en charge منصبه داخل اولمق Sortir de charge عزل اولمق - منصبدن چیقمق

Et commission *A.* مأموریّت || On lui a donné charge de.... فلانه شویله بر مأموریّت ویرلدی J'ai charge de vous dire que طرفكه شونی افاده ایلمكه مأموریّتم وار در - On dit, Faire l'acquit de sa charge, pour dire, en remplir le devoir fidèlement *A.* اداء الخدمة - اجراء المأموریّة || Ce commissaire, en dressant procès verbal, a fait l'acquit de sa charge بو مباشر كشف اعلامنی قلمه آلمغله اجرای مأموریّت ایتمش اولدی Aller au-delà de sa charge حدود مأموریتنی تجاوز ایتمك - On dit aussi, qu'une chose est à la charge de quelqu'un, pour dire, qu'on lui en a donné le soin فلان ماده فلان كشینك دوش اهتمامنه تحمیل اولندی

À LA CHARGE, et À CHARGE. À condition *A.* بالشرط *P.* بشرط

شرطيله ـ شول شرط ايله كه *T.* آنكه || Je lui ai vendu ma maison, à la charge de payer mes plus anciens créanciers اك قديم داينلرمى اسكات ايتمك شرطيله منزلمى فلانه فروخت ـ ايلدم Je lui ai promis telle chose, mais c'est à la charge que... فلان شيئى وعد ايلدم انجق شو شرط ايله كه

Charge, signifie, en termes de guerre, le choc de deux troupes qui en viennent aux mains *A.* حملة pl. حملات ـ جولة pl. جولات ـ مجاولة pl. مجاولات ـ كبّة pl. كبات ـ مهاجمة pl. مهاجمات ـ كرّ *P.* سورن ـ وتاز ـ تاخت *T.* طوقشمه || Rude charge حملهٔ شديده furieuse دشمن اوزرينه وارش تاخت ـ مهاجمهٔ قويّه vigoureuse كبّهٔ عنيفه ـ مجاولهٔ باطشه Sonner la charge انفاخ نفير حمله حملهٔ سربازانه ـ وتاز دليرانه Aller à la charge اطبال كوس هجوم ايتمك ـ وهجوم ايتمك سمت مجاوله ومهاجمهيه ـ حمله وهجومه عزيمت ايتمك طريق مجاوله ـ طوغرى سوق مطاياى اقدام ايتمك Soutenir la charge مقام مجاولهده ومهاجمهيه عنانتاب اولمق مقام مهاجمهده اظهار ثبات ومتانت ـ ثابتقدم اولمق La première, la seconde charge حملهٔ اولى وحملهٔ ثانيه ايتمك ـ On dit, Retourner à la charge, pour dire, faire une seconde charge sur l'ennemi, après s'être retiré *A.* كرّ بعد الفرّ *P.* ازسر نو بدشمن تاختن *T.* دونك چالمق ـ Et figur. Revenir, retourner à la charge, pour dire, faire une nouvelle tentative, faire de nouveau la même proposition qui a été déjà refusée *T.* بر حمله دخى ايتمك

Il signifie aussi, ce qu'on met de poudre et de plomb etc. dans une arme à feu, pour tirer un coup *T.* فشنك V. Cartouche.

Il se dit figur. des preuves et indices qu'il y a contre un accusé *A.* اسناد pl. اسنادات ـ قرينة التهمة pl. قراين التهمة ـ شائبة التهمة pl. شوايب التهمة *P.* گناه اسناد كرده *T.* بر كشينك اوزرينه حمل اولنان قباحت || On a porté les charges et informations au greffe حقنده اولان اسنادات واولبابده تحصيل اولنان اشهادات مضبطهده قيد اولندى ـ On dit, Informer à charge et à décharge, pour dire, pour et contre l'accusé متهم اولان كشينك خلافنده وياخود برائت ذمّتى زميننده اداى شهادت ايتمك

CHARGEMENT. Marchandises chargées sur un vaisseau *A.* حمولة السفينة *P.* بار كشتى *T.* گمينك يوكى || Il a fait son chargement en tel port حمولهسنى فلان اسكلهده آلدى ـ Et l'acte par lequel il paraît qu'un marchand a chargé telle quantité de marchandises sur un vaisseau *T.* حموله قائمهسى || Il a produit le chargement et les connaissances de telles marchandises فلان وفلان مالك حموله قائمهسنى وارساليه تذكرهلرينى ابراز ايلدى

CHARGER. Mettre une charge sur... *A.* تحميل *P.* بارنهادن *T.* بر يوكلتمك || Charger un cheval باركيرى تحميل ايتمك L'architecte a trop chargé ce mur معمار شو ديواره زيادهجه بو ديوارى چوق يوكلتدى ـ تحميل بار ايلدى Il n'y a point de danger de charger une voûte برقبّهنك اوزرينه تحميل اوزرينى يوكلتمكده احتمال ـ بار ايتمك موجب خطر دكلدر خطر يوقدر

Et peser sur... *A.* تثقيل ـ اثقال ـ حمل الثقالة *P.* بار دادن ـ آوردن *T.* آغرلشدرمق || Cette poutre charge trop cette muraille بو ديرك ديوارك اوزرينه بغايت حمل ثقالت ايدر Cela chargera trop cet homme فلان شئ فلان كشى اوزرينه غاية الغايه تحميل بارى موجب اولهجقدر ـ موجب بار گران اولهجقدر ـ On dit qu'une viande charge l'estomac, pour dire, qu'elle pèse trop sur l'estomac *A.* تثقيل المعدة ـ تحميل المعدة ـ املاء المعدة *P.* بر معده بار آوردن *T.* معدهيه آغرلق كتورمك Et qu'un homme se charge l'estomac de trop de viandes كثرت اكل لحوم ايله معدهسنى تثقيل ايدر ـ معدهسنه ايراث ثقالت ايدر كثرت اكل لحومدن امتلا اولور

Figur. || Charger un discours de figures, de citations كلامى مالامال مجازات وانباشتهٔ صنوف اشهادات ايتمك ـ Et charger un récit, une histoire, pour dire, y ajouter beaucoup de choses, et en exagérer les circonstances *T.* حكايهيه ـ حكايهيى زوايد ومبالغات ايله تمويه ايتمك حكايهيى باللندرمق ـ يال وبال ويرمك ـ On dit aussi, Charger sa mémoire de quelque chose, pour dire, mettre une chose dans sa mémoire, s'appliquer sérieusement à la retenir *A.* تمكين فى درج الحافظة *P.* قرارگير كوشهٔ خاطر كردن *T.* خاطره يرلشدرمك || Charger sa mémoire de bonnes choses درج ـ درج حافظهده احوال صالحه تمكين ايتدرمك درج حافظهده ـ حافظهيى احوال خيريّه ايله طولدرمق احوال خيريّه يرلشدرمك ـ On dit aussi, Il ne faut pas

trop charger la mémoire des enfans, pour dire, il ne faut pas les obliger à retenir trop de choses حافظهٔ اطفاله فوق الطاقه تحميل ثقالت ايتمك جائز دكلدر — Et charger sa conscience de quelque chose, pour dire, prendre une chose sur sa conscience, et s'en rendre responsable devant Dieu نفسنه تحميل بار مسئوليت ايتمك — Et charger un homme de coups, pour dire, le battre avec excès *A.* تحميل الضربات — وقذ *P.* طياق بصمق *T.* فرو مانده لت وكوب كردن على Et le charger d'injures, d'opprobres, de malédictions, pour dire, lui dire beaucoup d'injures, l'accabler d'opprobres بر كمسنديى شتوم غليظه وكسر عرض وناموسى موجب تكديرات دنيئه وسب ودشنام شديده ايله رسوا ايتمك

On dit, charger une arme à feu, pour dire, y mettre ce qu'il faut de poudre, de plomb etc. *A.* اشحان *P.* آگندن — تفنكى انباشتن — آغستن *T.* طولدرمق || Charger un fusil طوپى زياده طولدرمق Vous chargez trop ce canon, il crevera كله ايله طولدرمق طولدرديغكدن چاتليه‌جقدر Charger à bal خرتوج ايله طولدرمق Charger à cartouche

Il signifie aussi, imposer quelque charge, quelque condition onéreuse *A.* تحميل التكليف *P.* بار تكاليف انداختن — تحميل بار كردن *T.* تكليف يوكلتمك || Charger les peuples عباد الله اوزرينه تحميل تكليفات ايتمك Les charger d'impôts خلق اوزرينه تحميل رسوم وضريبات ايتمك de charges onéreuses تكاليف شاقه تحميل ايتمك Charger une terre d'une redevance فلان ارضه بر كونه جائزه ربطيله تحميل بار ايتمك

Et attaquer les ennemis en campagne *A.* مصاولة — صولت — بر — بدشمن تاختن — سورن انداختن *P.* اقتحام — هجوم دشمن اوزرينه *T.* دشمن اسب ران تاخت وتاز بودن دشمن اوزرينه صالدق — وارمق || Il charge toujours l'ennemi دائما دشمن اوزرينه اجالهٔ مطاياى هجوم واقتحامدن دائما اعدا اوزرينه اسبران صولت وهجوم — خالى دكلدر احوال دشمنى اولمقدن خالى دكلدر Charger sans reconnaître تحقيق ايتميدرك اوزرينه وارمق Nous le chargeâmes si vigoureusement, que nous le fîmes plier شول رتبه‌ده بطش شديد ايله اوزرينه صالدق كه كيرويه توجيه وجههٔ رجعته مجبور ايتدردك

Et donner commission, donner ordre pour l'exécution de quelque chose, pour la conduite de quelque affaire *A.* تحميل على كماشتن — سپردن *P.* احالة على العهدة — تقليد على الجيد — مأمور قلمق — اصمارلمق *T.* سپردهٔ عهدهٔ اهتمام كردن — ابلاغ بويوننه طولامق || On l'a chargé de porter la parole افادهٔ حاله مأمور اولدى — كلامه مأمور اولدى C'est à vous de prendre garde à cela, je vous en charge بو خصوص محول بو عهدهٔ اهتمامكز اولمغله محافظه‌سى واجبهٔ ذمتكزدر خصوص عهدهٔ كفايتكزه احاله اولندش اولمغله اهتمام اوزره بر محافظه‌سى لازمهٔ حالكزدر Charger un avocat d'une cause دعوانك رؤيتنى ارباب شريعتدن بر وكيلك اوزرينه كردن اهتمامنه تقليد ايتمك — تحميل ايتمك

Se charger. Prendre le soin, la conduite de quelque chose *A.* التزام — انحمال — تحامل — تحمل *P.* پذيرفتاريدن — در عهده كردن *T.* اوزرينه آلمق || Je ne veux pas me charger de cette affaire بو ماده‌يى در عهده ايتمك استمم — بو ماده‌يى اوزرينه آلدمم Il a refusé de se charger de la garde de ce trésor خزينه‌نك امر محافظه‌سنى در عهده ايلمكدن امتناع ايلدى Vous vous êtes chargé de lui parler فلانه سويلمكى در عهده ايلدك Il s'est chargé de la distribution des deniers مبلغك توزيعى خصوصنى در عهده التزام ايلدى — اوزرينه آلدى — ايلدى

On dit, Charger un registre de telle et telle chose, pour dire, la marquer sur le registre فلان وفلان ماده‌يى سجلده قيد ايتمك — Ou charger sur un registre, sur un livre de comptes *T.* سجلده ودفترده قيد ايتمك || Je ne chargerai point cet article sur mon livre بوماده‌يى دفترمده قيدايده‌جك دكلم

Charger quelqu'un. Déposer contre lui *A.* تحميل التهمة *P.* بار تهمت بفلان افكندن *T.* تهمت يوكلتمك || Les témoins, les dépositions le chargent furieusement شاهدلرك اشهاداتى فلانك اوزرينه بر وجه شديد تحميل تهمت ايدرلر il est fort chargé par le testament de mort d'un tel فلان هالكك وصيتنامه‌سنده فلان كشى حقنده غاية الغايه تحميل تهمت اولندى

Chargé. *A.* متحمل — حامل — محمول *P.* بار آور *T.* يوكلنمش ايش يوكلنمش *T.* كماشته *P.* مأمور — حامل المأمورية *A.* يوكلو —

Il signifie aussi, imposé de quelque charge onéreuse *A.* مكلف *P.* تكليف ايله يوكلو *T.* باركش تكاليف

Chargé d'affaires. Titre inférieur donné au représentant d'une

puissance *T.* مصلحتگذار — Il se dit aussi, du représentant d'un particulier *T.* قپو كتخداسى

On dit, qu'un cheval est chargé d'encolure, chargé de ganache V. Cheval.

On dit que le temps est chargé, pour dire, que le temps est couvert de nuages *A.* مغطّا - مغما - مغيّم *P.* ابر پوش *T.* قپلامد - بلوطلو هوا -

Couleur chargée. Une couleur qui est trop forte *A.* لون شبيع *P.* رنگ سخت *T.* كسكين رنك

CHARGEUR. Qui charge *A.* محتمل *P.* بر نهندهٔ بار *T.* يوكلديجى || Chargeur de bois, de charbon حطب وكمور يوكلديجى

CHARIOT. Voiture propre à porter diverses choses *A.* عجلة pl. اعجال *P.* گردونه *T.* عربه || Chariot de bagage حمولة عربه‌سى اوتلق عربه‌سى Chariot de foin يوك عربه‌سى - گردونهٔ بار بر - Les chariots d'artillerie جبه خانه - طوب ومهمّات عربه‌لرى Chariots de vivres ذخيره عربه‌لرى

Chariot. Nom de deux constellations. Le grand chariot *A.* بنات النعش اكبر *P.* هفتورنگ مهين *T.* يدى - يديكر - Le petit chariot *A.* بنات النعش اصغر *P.* هفتورنگ كهين *T.* كوچك يديكر

CHARITABLE. Qui a de la charité pour son prochain *A.* اهل البرّ والخير - محسن - ارباب المبرّة صاحب البرّ pl. اصحاب البرّ والخير *P.* نيكوكردار *T.* ايولك ايشليجى pl. || Il faut être charitable envers tout le monde جميع ناس هر كسه اجراى برّ وخير - حقنده صاحب مبرّت اوليلو در عامه حقنده محسن اولمق واجبات - ايتمك لازمدندر — Et celui qui fait l'aumône *A.* متصدّق *P.* صدقه پرداز *T.* صدقه‌سى چوق - صدقه‌يى سور || Cette dame est fort charitable بغايت نشر - بغايت متصدّقه بر خاتوندر صدقه‌يه مألوفه بر خاتوندر

Il se dit aussi des choses, et signifie, qui part d'un principe de charité *A.* قرين الثواب - مستثاب *P.* ثواب آميز *T.* ثوابلو || Secours charitable اعانت جالبة - اعانت مستثابه Conseil charitable نصيحت ثواب آميز Avis charitable راى قرين الثواب

CHARITABLEMENT. Par charité *A.* فى سبيل الله تعالى - حسبةً لله - لوجه الله تعالى *P.* براه ايزد متعال *T.* الله ايچون || Assister, consoler charitablement les pauvres فقرا وضعفايه لوجه الله تعالى اعانت وايفاى حق تسليت واستمالت فى سبيل الله تعالى اخطار ايتمك Avertir charitablement الله ايچون خبر ويرمك - ايتمك

CHARITÉ. Amour par lequel nous aimons Dieu comme notre souverain bien *A.* عشق الهى *P.* عشق يزدانى *T.* تكرى يه عشق كوكل بغلمه || La charité couvre la multitude des péchés عشق الهى ساتر صنوف ذنوب ومعاصيدر Si je n'ai point la charité, je ne suis rien بى نصيب عشق الهى اولديغم حالده لا شئ مثابه‌سنده يم La charité est la perfection de la loi عشق الهى مكمّل دين وشريعتدر

Et l'amour qu'on a pour le prochain en vue de Dieu *A.* لرضاء الله محبّت *P.* براه خدا محبّت *T.* الله ايچون || La charité des premiers Chrétiens عيسويين متقدّمين سوش بيننده رضاءً لله تعالى مرعى اولان محبّت Avoir de la charité pour le prochain قريبن حقنده رضاءً لله تعالى محبّت رضاءً لله المتعال محبّت ايتمك Charité fraternelle برادرانه Il fait telle chose par pure charité فلان فعلى محضا رضاء الله ايچون ايدر

Et aumône *A.* صدقة pl. صدقات - تصدّق pl. تصدّقات - حسنة pl. حسنات || C'est une belle charité que de nourrir et d'instruire les orphelins ايتامى انفاق وامر تعليملرينه دقّت اولنمق صدقات مندوبه قبيلندندر Faire la charité à quelqu'un بر كمسنديه صدقه ويرمك Ce pauvre homme vous demande la charité بو فقير بى نوا سندن صدقه استدعا ايدر - بو بيچاره سندن صدقه مأمولنده در Il se recommande aux charités des gens de bien ارباب خيرك تصدّقاتنه امّيد وقف ايدر Cette dame fait de grandes charités بو خاتون كلّيتلو تصدّقات ايدر

Il se dit aussi, d'une assemblée de personnes pieuses, pour secourir les pauvres *A.* جماعة الاصحاب الخيرات والحسنات || Il a été enterré par la charité دفنى مصارفى اصحاب خيرات والحسنات جماعتى صندبغندن ويرلدى — Et de l'hôpital où on reçoit les pauvres malades *A.* دار المرضاء المساكين *P.* بيمار خانهٔ گدايان *T.* فقرا خسته خانه‌سى

CHARIVARI. Toute sorte de bruit, de crierie *A.* خرشفة - شماطه *P.* اويد *T.* هياهوى || Il y a un terrible charivari dans cette maison بو خانه‌نك ايچنده خرشفهٔ عظيمه وار در

CHARLATAN. Il se dit d'un médecin qui se vante de guérir

toutes sortes de maladies *A.* متطبّب *P.* لافزن علم طبابت *T.* حكيملك لافنى ايدن — Figur. Celui qui cherche à en imposer, à se faire valoir par un grand étalage de paroles *A.* لافزان *T.* طفره فروش ـ لافزن *P.* نقّاع ـ فياش

CHARLATANER. Tâcher d'amadouer, de tromper par belles paroles *A.* تمسيح *P.* با سخن خوش آمدى فريبيدن *T.* صورت حقدن آلداتمق ـ طاتلو سوز ايله آلداتمق

CHARLATANERIE. Discours artificieux pour tromper quelqu'un *A.* مماسحة *P.* سخن خوش آمدئ دلفريب *T.* صورت حقدن آلداديجى بر صحبت || Tout ce qu'il vous dit n'est que charlatanerie ديديكى صحبت سخن خوش آمدئ دلفريبدن عبارتدر

CHARLATANISME. Caractère du charlatan *A.* لاف *P.* فيش *T.* لافزانلق وگذاف

CHARMANT. Agréable *A.* جالب القلب ـ رائع ـ انيق ـ مورث المفتونيّة *P.* دلربا ـ دلكش ـ دلاويز *T.* كوكل قاپيجى || Beauté charmante حسن رائع ـ حسن دلربا Lieux charmants امكنهٔ دلاويز ـ امكنهٔ انيقه Voix charmante صوت انيق ـ صداى دلربا ـ Cette maison est charmante بر خانه در موجب مفتونيّت قلبى Conversation charmante مصاحبت انيقه ـ محاورهٔ دلربا ـ

CHARME. Ce qu'on suppose superstitieusement fait par art magique, pour produire un effet extraordinaire *A.* سحر ـ اخذة *P.* افسون *T.* سحر ـ كوز باغيجيلق || Faire un charme سحر ايتمك Rompre un charme رفع ـ فسخ سحر ايتمك Ôter un charme سحر ايتمك User de charme استعمال سحر ايتمك Lever un charme سلب سحر ايتمك — Figur. Attrait, ce qui plait extrêmement *A.* جاذبة ـ قوّة جاذبة *P.* آن ـ دلربايى *T.* كوكل قاپيجيلق || Charme inévitable مقاومت اولنميه‌جق جاذبهٔ جاذبهٔ قويّهٔ ـ جاذبهٔ قويّه Puissant charme سالبة الشعور التأثير La Musique, la Poésie a de grands charmes فنّ موسيقى وفنّ شعرك قوّت جاذبه‌سى پك چوقدر On ne peut se défendre des charmes de cette fille بو حسناى دلربانك فلان قيزك ـ قوّت جاذبه‌سنه مقاومت اولنمق امر محالدر ناصيهٔ حالنده درخشان اولان انوار حسن وآنك قوّت جاذبه‌سنه مقاومت اولنمق نا قابلدر

CHARME. Arbre qui sert ordinairement à faire des palissades *T.* كوكلن آغاجى || Bois de charme كوكلن آغاجى اوطونى Allée de charmes طرفينى كوكلن آغاجلرى سطوربله آراسته بر يول Palissade de charmes ديواروارى ترتيب اولنمش كوكلن آغاجلرى

CHARMER. Produire un effet extraordinaire par un prétendu art magique *A.* تسحير *P.* فسون كردن *T.* سحر ايتمك || On croit que ce berger charme les loups, les serpens بو راعى قورد ويلان قسمنه سحر ايدر ظنّ اولنور Plusieurs croient qu'en disant certaines paroles, ils charment les armes à feu وافر كسان رقيه خوانلق ايله آلات حربيّهٔ ناريه‌يى تسحيره مقتدر اولدقلرينه معتقد درلر Il crut que son cheval était charmé آتى مسحور اولديغنى ظنّ ايلدى — Figur. Plaire extrêmement *A.* تسحير ـ افتان *P.* دل شيفتن *T.* مفتون بو كوكلى قاپمق ـ ايتمك || Ce prédicateur vous charmera واعظ سنى تسحير ايده‌جكدر Cette fille charme tous ceux qui la regardent بو محبوبه مجموع نظّارى مفتون ومسحور ايدر Cette musique m'a charmé بو الحان موسيقيّه بنى مفتون ومسحور ايلدى

CHARMÉ. *A.* مسحور *P.* افسون كرده *T.* سحرلو ـ سحرلنمش *A.* مفتون *P.* دلشيفته *T.* كوكلى قاپلمش

CHARMOIE. Lieu planté de charmes *T.* كوكلنلك

CHARNEL. Qui appartient à la chair *A.* جسمانى *P.* تنى *T.* كوده‌يه طوقنور || Plaisir charnel لذّت جسمانيّه Appétit charnel شهوت جسمانيّه Copulation charnelle مجامعت جسمانيّه — On dit aussi, Homme charnel, pour dire, homme sensuel *A.* نفس جسمانى

CHARNELLEMENT. Selon la chair *A.* من جهة الجسمانيّة || Il a connu cette femme charnellement بو قارى ايله من جهة الجسمانيّه كسب معارفه والفت ايلدى

CHARNEUX. Qui est principalement composé de chair *A.* لحمى *P.* گوشتى *T.* اتلو || Les joues, les muscles sont des parties charneuses يكاق ـ وجنات وعضلات اعضاى لحميّه‌دندر وبالق اتلرى اجزاى لحميّه‌دندر

CHARNIER. Le lieu où l'on garde des viandes salées *A.* مخزن ـ مخزن اللحوم المشرّرة ـ مخزن الاشرارة ـ القديد مخزن اللحوم المملوحة *P.* گوشتهاى نكزده مخزن *T.* بصدرمه طوزلو ات انبارى ـ انبارى

CHARNIÈRE. Fermeture de métal, composée de deux pièces enclavées l'une dans l'autre *A.* زرّ *P.* بند ـ بش *T.* بندكشه

|| La charnière d'un compas, d'une boîte, d'une montre پرکارک وقوطینک وساعتک بندکشدسی

CHARNU. Bien fourni de chair *A.* ملحم ـ کثیر اللحم ـ لحیم *P.* بدن لحیم گوشتدار ـ تنومند ـ تناور *T.* اتلو || Corps charnu بدن لحیم ملحم وبدن اتلو کوده ـ تن گوشتدار ـ Personne charnue اتلو کوده ـ تن گوشتدار ـ Cette perdrix a l'estomac bien charnu بو ککلکک کوکسی کثیر اللحمدر ـ Il se dit aussi des fruits || Des pruneaux bien charnus, des olives bien charnues کثیر اللحم ارک وخیلیجه اتلو زیتون

CHARNURE. La chair, les parties charnues considérées selon les différentes qualités qu'elles peuvent avoir *A.* لحامت ـ کیفیت لحمیة *P.* تناوری *T.* اتلولک || Charnure ferme کوشکک اتلولک ـ لحامت مسترخیه molle لحامت قویه

CHAROGNE. Corps de bête morte, exposé et corrompu *A.* جیفة pl. جیاف *P.* لاشه *T.* لش || Puant comme une charogne مانند لاشه کبی مردار قوقولو ـ جیفهٔ متعفنه منتن وبدبو

CHARPENTE. Ouvrage de pièces de bois, taillées et disposées pour être assemblées *A.* خشب pl. اخشاب *P.* چوب *T.* کراسته || Charpente de bois de chêne میشه آغاجی کراستدسی La charpente d'une église کلیسانک کراستدسی Maison bâtie en charpente اخشابی خانه Bois de charpente کراستهلک آغاج Figur. La charpente du corps, pour dire, la structure *A.* بنیة البدن *P.* تن *T.* ترکیب کودهنک ـ کودهنک کراستدسی یاپوسی

CHARPENTER. Tailler d'une manière maladroite. *A.* تکتیع *P.* لتره لتره کردن *T.* تکه تکه طوغرامق || Vous charpentez cette viande, au lieu de la couper بو اتی قطع ایدهجکک تکتیع ایدرسک Le chirurgien lui a charpenté tout le bras جرّاح فلانک قولنی تکه تکه طوغرادی

CHARPENTÉ. *A.* مکتّع *P.* لتره لتره بریده *T.* تکه تکه طوغرانمش

CHARPENTERIE. L'art de travailler en charpente *A.* فنّ النجارة *P.* درگری *T.* دولکرلک ـ Il signifie aussi, charpente || Échafaud de charpenterie کراسته کرویدی La charpenterie de cette église est fort belle بو کلیسانک ابنیهٔ اخشابیدسی اعلا کراستدسی ویاخود ـ صنایع نجاریدسی بغایت نفیسدر ـ در دولکرلک ایشی اعلا در

CHARPENTIER. Artisan qui travaille en charpente *A.* نجّار *P.* کتگار ـ دروگر ـ درگر *T.* دولکر || Il est dans l'embarras, il a les charpentiers et les maçons chez lui دولکر وصواجی عملدسی خانهسنده اولمغله غائلهسی وار در

CHARPIE. Amas de petits filets tirés d'une toile usée et dépecée *A.* فتیلة الکرباس *P.* پلیته *T.* تفتیک || Faire de la charpie تفتیک یاپمق La charpie sert à mettre dans les plaies, dans les ulcères تفتیک جروح وقروح اوزرینه وضع اولنمق ایچون قوللنلور On porta tant de tonneaux de charpie à l'armée شوقدر فوچی تفتیک اردویه نقل اولندی ـ On dit figur. d'une viande bouillie qui est comme réduite en filets, qu'elle est en charpie ات تفتیک ـ ات تفتیکلندی کبی اولدی

CHARRETÉE. La charge d'une charrette ملء العجلة pl. املاء العجلة *P.* باریک گردونه *T.* بر عربه طلوسی || Charretée de bois, de foin بر عربه طلوسی حطب وبر عربه طلوسی گیاه Demi-charretée نصف عربه طلوسی

CHARRETIER. Qui conduit une charrette *A.* عجّال *P.* گردونه کش *T.* عربهجی || Bon charretier استاد ـ ماهر عربهجی ـ Et celui qui mène une charrue *A.* سایق النوجر ـ اکّار pl. اکرة *P.* ایمه کش *T.* صبان سوریجی

Charretier, adjectif. Par où peuvent passer les charrettes *A.* ممرّ العجلة *P.* گذرگاه گردونه *T.* عربه کچر یر || Porte charretière عربه قپوسی ـ عربه کچر قپو ـ On dit, Voie charretière, en parlant de l'espace, entre les roues de la charrette, commode pour passer dans un chemin *T.* عربه یولی || La voie charretière est plus étroite dans ce pays qu'ailleurs بو مملکتک عربه یوللری سائر مملکتلرک یوللرینه نسبت ایله اضیقدر

CHARRETTE. Sorte de voiture à deux roues *A.* عجلة ذات المحالتین *P.* گردونهٔ دو چرخ *T.* ایکی تکرلکلو عربه

CHARRIAGE. Action de charrier *A.* نقل بالعجلة *P.* بر گردونه براهیدن *T.* عربه ایله کوتورمه || Le charriage coûte souvent plus que la pierre غالب حالده عربهنک اجرتی نقلیهسی طاشک دکرندن زیاده اولور Le charriage est difficile en hiver قیش ایچنده عربه ایله نقل اموال مشکلدر

CHARRIER. Voiturer dans une charrette ou chariot *A.* تحمیل علی العجلة *P.* در گردونه بر نهادن *T.* عربهیه یوکلتمک || Charrier des pierres d'une carrière معدندن اخراج اولنمش طاشی عربهیه تحمیل ایتمک Charrier des gerbes du champ

à la grange خرمندن غلّه دمتلرینی عربه‌یه تحمیل ایله انباره نقل ایتدرمک

On dit qu'une rivière, qu'un torrent charrie du sable, des pierres, pour dire, que dans leur cours, ils entraînent de ces sortes de matières *A.* دفع *P.* راندن *T.* ایلتمک || Telle rivière charrie du sable فلان نهر دفع رمال ایدر Charrier avec beaucoup de bruit des pierres طرّاقهٔ عظیمه ایله دفع احجار ایتمک — Et absolument, qu'une rivière charrie, pour dire, qu'elle est couverte d'un grand nombre de glaçons *T.* نهر بوز قیالریله قاپلندی

CHARROI. Conduite de voitures *A.* سوق الاعجال *P.* گردونه رانی *T.* عربه ایله گوتورمه || Dans les temps que les corvées étaient en usage, on exigeait des charrois des paysans qui avaient des chevaux سخره تحمیلی عادتی جاری اولدیغی وقتلرده بارگیر اصحابی اولان کویلولردن سوق عربه خدمتی مطلوب ایدی — Il se dit aussi, des corps destinés à transporter les bagages ou l'artillerie d'une armée || Il sert dans les charrois یول عربه‌لرینک سوقی خدمتنده مأمور در Capitaine de charroi بیوک عربه‌لرینی سوق ایدن نفراتک قپودانی

CHARRON. Artisan qui fait des trains de carrosse, des chariots etc. *A.* صانع الاعجال *P.* گردونه گر *T.* عربه‌جی — عربه‌جی اوسته‌سی

CHARRONNAGE. L'art du charron *A.* فنّ الاعمال الاعجال *P.* گردونه گری *T.* عربه‌جیلق

CHARROYER. Transporter sur des chariots. V. Charriage.

CHARRUE. Machine à labourer la terre *A.* نوجر pl. نواجر — فدّان pl. فدادین *P.* ایمه — غباز *T.* صبان || Charrue bien attelée وجه لایق اوزره جفت قوشلمش صبان Charrue de boeufs اوکوز قوشلمش صبان Le soc d'une charrue *A.* سکّة — حدیدة الفدّان *P.* سپار *T.* صبان دموری Le manche de la charrue *A.* مقوم *P.* دست ایمه *T.* صبان قلبی Tirer la charrue جفت سورمک — صبان سورمک — On dit figur., C'est tenir la charrue que de s'adonner à un travail si pénible بو مقوله زحمتلو خدمتی ایتمک جفت سورمکدن فرقی یوقدر

CHARTRE. Dépérissement du corps, maigreur *A.* نحول — سهام *T.* آریقلق — قوریلق *T.* لاغری — زبونی || Tomber en chartre کسب نحول ایتمک — حال سهامه گرفتار اولمق

CHARTRE - PRIVÉE. Prison sans autorité de Justice *A.* محبس *P.* زندان خانگی *T.* او حبسی || Il n'est pas permis de tenir un homme en chartre-privée برآدمی زندان خانگیده حبس ایتمکه رخصت وجواز یوقدر

CHARTRE, ou CHARTE. Anciens titres, anciennes lettres patentes des Rois *A.* منشور قدیم pl. مناشیر قدیمة *P.* گشاد نامهای پیشین *T.* اسکی براتلر || Trésor des chartres مناشیر پیشینه خزینه‌سی — Il se dit aussi, d'un acte solennel qui fait la base de la constitution d'un État *T.* قانوننامهٔ ملک

On appelle, Chartre, ou Charte-partie, un acte conventionnel que fait le propriétaire d'un vaisseau avec un marchand qui charge dessus des marchandises *T.* نول — نول سفینه حجتی سفینه مقاوله نامه‌سی

CHARTRIER. Lieu où l'on conserve les chartres d'une abbaye etc. *A.* مخزن المناشیر والبروات *P.* دفتر خانهٔ گشادنامها *T.* بروات وسندات مخزنی || Chartrier en bon ordre ترتیبده اولان مناشیر وبروات مخزنی

CHAS. Le trou d'une aiguille *A.* سمّ الابرة — خربة *P.* سفار — سوفار *T.* سوراخ سوزن — چشم سوزن — ایکنه یوردیسی — ایکنه دلیکی

CHASSE. Action de chasser des bêtes *A.* صید *P.* شکار *T.* تازی ایله آولمه || آو — آولمه Chasse aux chiens courants آو — آولمه au lévrier آلیجی قوش ایله آولمه à l'oiseau زاغر ایله آولمه Chasse à la grande bête صید سباع — حیوان آوی Chasse du vol برتیجی هواده اوچار قوش آوی La chasse du cerf صید آو — کیک آوی — ظبا Aller à la chasse آوه گتمک — آوه چیقمق Pays de chasse مکان صید — آو یری — آو بتاغی La chasse est défendue dans les plaisirs du Roi پادشاهک نزهتگاهلرنده صید وشکار ممنوعدر Chien de chasse *A.* کلب صیّاد *P.* سگ شکاری *T.* آوجی کوپک Fusil de chasse آو تفنکی Habit de chasse *A.* کسوهٔ صیّاد *P.* جامهٔ شکاری *T.* آوجی قیافتی — آوجی قیللغی

Et le gibier que l'on prend *A.* صید pl. صیود *P.* نخجیر *T.* آو || Il vit de sa chasse کندو آوندن کچینور Faites-nous manger de votre chasse کندو صیدکدن بزی اطعام ایله

On dit, Donner la chasse aux ennemis, donner la chasse aux vaisseaux, pour dire, les poursuivre *A.* طرد — تعقیب — تعقیب

عن القفا P. در پس شتافتن - در قفا شتابیدن T. پسه اكسدیه دوشوب - قوغالمق - اكسدیه دوشمك - دوشمك قوغالمق || On donna la chasse à un parti de cavalerie بر بر بلوك - بلوك سواری عسكرك تعقیبنه مبادرت اولندی سواری عسكرك قفاسنه سوق مطایای الفرار ایله طرد وتعقیبنه اقدام اولندی Les galères de Malte donnent la chasse aux corsaires مالطه چكدیریلری مغرب قورصانلری سفینه‌لرینك پسنه دوشوب قوغالیورلر - Et qu'un vaisseau prend chasse, lorsque ayant rencontré un vaisseau ennemi, il se retire pour éviter le combat A. توجّه الی سمت الفرار P. شتابرو سمت گریز شدن T. قاچمه یولنه طوغری صاپمق

CHASSE MORTE. Il se dit figur., d'une affaire commencée que l'on ne poursuit pas, et qui demeure là A. متروك علی حاله - متروك مرامقةٔ P. بی نتیجه مانده T. یام یصی قالمش

CHASSE-MOUCHE. Petit balai avec lequel on chasse les mouches A. مذبّة P. مكسران T. سینكلك

CHASSER. Forcer de sortir de quelque lieu A. طرد - دفع P. بدر كردن - بدر بردن - بیرون راندن T. قوغمق || Chasser les ennemis hors du Royaume اعدایی درون ملكدن طرد ودفع ایتمك Il a été chassé de son pays وطنندن طرد اولندی Chasser les chiens, les mouches, les oiseaux كلاب وذباب وطیوری دفع وطرد ایتمك - On dit, que de certaines herbes chassent le mauvais air, le venin, pour dire, qu'elles ôtent le venin qui est dans l'air بعض نباتات دافع سمّیت بعض نباتات وار در كه هوانك رداءت وسمّیتنی - هوادر دفع ایدر

On dit proverb., qu'un clou chasse l'autre, pour dire, qu'une nouvelle passion, un autre goût, un autre intérêt en chasse un autre A. الحدید بالحدید یفلح T. چیوی چیویی چیقارر

Il signifie aussi, mener, faire marcher devant soi A. سوق P. راندن T. سورمك || Chasser les vaches aux champs اینكلری صحرایه سوق ایتمك Chasser un troupeau de moutons قیون سوریسنی سورمك

Il se dit aussi des choses, et signifie, pousser en avant || La poudre fine chasse bien plus que la grosse باروت رقیق باروت غلیظدن زیاده دافعدر La charge n'est pas assez forte pour chasser un boulet si pesant بو خرتوج اول مقوله گلهٔ گرانسنگی اول مقوله آغر گلدیكی - دفع ایده‌جك قدر قوتلو دكلدر قاقیویره‌جك قدر قوتلو دكلدر Il faut chasser ce clou dans la muraille à coups de marteau شو مسماری مدقد ایله دیوار ایچنه قاقیویرملو در Le vent chasse la pluie روزگار بارانی دفع وطرد ایدر

Et poursuivre, tâcher de prendre à la course avec des chiens certaines bêtes A. تعقیب P. درپی شتافتن T. قوغالمق || Chasser le lièvre, le cerf etc. طاوشان وكیك قوغالمق - Et poursuivre toute sorte de gibier A. صید - اصطیاد - قنص - اقتناص P. شكردن T. آو اولمق - آولمق || Chasser au fusil تفنك ایله صید ایتمك Chasser avec le chien couchant تازی ایله آو آولمق Chasser en fond de forêt اورمان ایچنده صید ایتمك Je ne souffrirai pas qu'il chasse sur mes terres بنم طپراغم داخلنده - ملكم ایچنده صید ایلمسنی قبول ایده‌مم آو آولمسنه رضا ویره‌مم

On dit, qu'un homme chasse de race, pour dire, qu'il suit l'exemple de son père A. نزع الولد نزوعاً - اولولد سرّ ابیه - الی ابیه T. فلان كمسنه صوی قوغر - اولاد باباسنه چكر

Et qu'une voiture chasse bien, pour dire, que son mouvement est prompt سبك رفتار بر عربه - سریع السیر بر عربه - چابك یورر بر عربه

CHASSEUR. Qui chasse A. صیّاد - قنّاص P. شكاری - نخجیران - صیدگر T. آوجی || Les dames étaient habillées en chasseuses خواتین صیّادات زیّنده ایدیلر - آوجی قیافتنده ایدیلر - Il signifie aussi, un soldat plus leste, plus agile T. سبكبار عسكری نفری

CHASSIE. Humeur gluante qui sort des yeux malades A. رمص P. پیخ - ژفك - كیغ - ریمهٔ چشم T. چپاق

CHASSIEUX. Qui a de la chassie aux yeux A. ارمص P. پیخدار - ریمه گرفته T. چپاقلو || Des yeux chassieux A. عین رمصا P. چشم ریمه دار T. چپاقلو كوز

CHÂSSIS. Ouvrage de menuiserie où l'on met des vitrages pour empêcher le vent A. اطار الروزنة P. چارچوبه T. چرچوه || Il a double châssis à sa chambre اوطه‌سنك پنچره‌لرنده ایكی قات چارچوبه واردر Châssis de verre جام چارچوبه‌سی Châssis de toile بز قابلو چرچوه - Châssis dormant. Un châssis qui ne se lève, et qui ne s'ouvre point T. یرندن اویناماز یرلو چار چوبه

CHASTE. Qui s'abstient des plaisirs d'un amour illicite A.

طاهر الذيل ـ ارباب العفة pl. اهل العفة ـ اعفا pl. عفيف عفيف || Homme chaste اهل عرض T. پاكدامن P. متحرّم ـ آلودهٔ چرك فسق وفجور ـ عفيفه خاتون Femme chaste ادم اوليان زن پاكدامن

Il signifie aussi, éloigné de tout ce qui blesse la pudeur, la modestie A. نا ـ پاكيزه ـ پارسا ـ سپيدكار P. نزيه ـ صالح عفاف ونزاهت اوزره T. تميز || Amour chaste آلودهٔ فسق اولان عشق Coeur chaste نفس نزيه Il est chaste de corps et d'esprit خلقاً وخلقةً ـ قلباً وقالباً ارباب صلاح ونزاهتندر ظاهراً وباطناً صاحب نزاهتدر ـ نازك الطبعدر Cela blesse les oreilles chastes بو كيفيت سوامع اهل صلاحى تخديش مقالات Il n'a que des pensées, des discours chastes ايدر الفاظ وتعبيرات عفت ـ صالحه وافكار نزيهه صاحبيدر سبك وسياق Style chaste نما وافكار صلاح انتما صاحبيدر عفاف آلود

CHASTEMENT. D'une manière chaste A. بالعفاف ـ عفيفاً والنزاهة P پاكيزه كاراند T. اهل عرضجه || Vivre chastement بالعفاف والنزاهه امرار وقت زندگانى ايتمك

CHASTETÉ. Vertu par laquelle on est chaste A. عفت ـ پارسايى P. عصمت ـ نزاهت ـ نزاهت الخلق ـ نزاهت النفس ـ عفاف وقايهٔ آداب || Garder la chasteté اهل عرضلق T. پاكدامنى ـ بو كيفيت مخل عفاف Cela blesse la chasteté عفت ايتمك وعصمتدر ـ Il se prend aussi pour une entière abstinence des plaisirs de l'amour A. زهادت P. پارسايى ـ زاهدى T. مشتهيات نفسدن كسلمه

CHAT. Animal domestique qui prend les souris A. سنور ـ قطه ـ درّه pl. قطاط P. گربه ـ پسك ـ پوشك T. كدى || Gros chat سياه ـ سنور اسود chat noir ايرى كدى ـ درّهٔ جسيمه كدى Traître comme un chat كدى كبى خاين Roder comme un chat كدى كبى طولاشمق ـ On dit, Au chat, au chat, pour faire fuir un chat A. غسغسه ـ غس غس T. پس پس

On dit proverb. des gens qui s'accordent mal ensemble, qu'ils s'accordent, qu'ils vivent comme chiens et chats بينلرى كدى ايله كوپك كبيدر ـ On dit aussi, Éveiller le chat qui dort, pour dire, réveiller une affaire qui était assoupie فتنهٔ نائمه يى ايقاظ ايتمك

CHÂTAIGNE. Sorte de fruit A. شاهبلوط P. بلوط الملك T. كستانه || Châtaignes bouillies قينامش كستانه Châtaignes rôties قاورلمش كستانه ـ كباب كستانه

CHÂTAIGNIER. Arbre qui produit les châtaignes A. شجر كستانه آغاجى T. درخت شاهبلوط P. البلوط الملك

CHÂTAIN. Qui est de couleur de châtaigne. Il ne se dit que du poil et des cheveux A. اشقر P. شاهبلوطگون T. قومرال قومرال صاچ ـ شعر اشقر || Cheveux châtains كستانه رنكى ـ Châtain clair آچق قومرال

CHÂTEAU. Forteresse A. حصن pl. حصون P. باره ـ دیز T. حصار || Château sur un rocher سنگ خارا اوزرنده واقع حصار ـ بر حصن پالچين قيا اوزرنده بر حصار sur une montagne بالاى كوهده واقع بر حصن Le château commandait la ville شهر اوزرينه ـ فلان حصن شهر اوزرينه حوالة اولور ايدى ـ مشرف ايدى On dit proverb., Ville prise, château rendu شهر آلنجه حصارك ويرهسى حاضر در ـ On dit aussi, Faire des châteaux en Espagne, pour dire, faire des projets en l'air T. يدى اقليمده بنا قورمق

Il signifie aussi, la maison où demeure le seigneur d'un lieu A. دسيعة P. سرا T. قوناق || Il s'est retiré à la campagne dans son château ييلاقده كندى سراينده چكلدى

CHÂTEAU de poupe, ou Château d'arrière, et Château de proue ou Château d'avant. L'espèce de logement qui est élevé sur la poupe et sur la proue d'un vaisseau A. قصر الذنب السفينة وقصر الصدر السفينة P. كاخ پس كشتى وكاخ پيش كشتى T. كمينك قيچ كوشكى وكمينك باش كوشكى

CHAT-HUANT. V. Hibou.

CHÂTIER. Punir A. مجازات بالنقمة ـ اعقاب ـ تنكيل P. تأديب كردن ـ گوشمال كردن T. تأديب ايتمك || C'est au père de châtier ses enfans اولادك تأديب وگوشمالى پدرلرينك وظيفهٔ حاليه‌در Les fléaux dont Dieu châtie les hommes بنى نوع آدمى قهر وتنكيل ضمننده ارسال الهى اولان مصايب وآفات Cette ville s'est révoltée, mais on l'a rigoureusement châtiée par la perte de ses priviléges, et par la mort de grand nombre des plus coupables فلان بلده‌نك اهاليسى رفع لواى بغى وعصيان ايلدكلرينه بناءً مظهر اوله‌جقلرى امتيازاتك نسخ والغاسى وبينلرنده زياده آلودهٔ جرم وقباحت اولمش اكثر سر كشانك گردن عتو ومفسدتلرينه بلا امان سيف دمار وسياست حوالدسيله فلان بلده‌نك اهاليسى ـ تأديبات لايقلرى اجرا اولندى

رهرو گریوهٔ عصیان اولدقلرینه مبنی مقدما حقلرینه ارزانی قلنان شروط امتیاز رفع وترقین وبینلرنده قبایح غلیظه ایله متهم اولمش اولنلر بلا امان قتل واعدام اولنلرق مظهر تأدیب شدید اولمشلردر Quand il plait à Dieu de nous châtier امر تأدیبمزه ارادهٔ صمدانیه تعلق ایلدیکی حالده

Châtié. *A.* تأدیب کرده ـ گوشمال گشته *P.* معاقب ـ منکل *T.* مظهر تأدیب اولمش ـ تأدیب اولنمش

CHÂTIMENT. Punition *A.* جزا ـ عقوبت ـ عقاب ـ نکال *P.* گوشمال *T.* تأدیب || Léger châtiment تأدیب خفیف Rude, rigoureux châtiment عقاب اکید ـ تأدیب شدید Cruel, sévère châtiment تأدیب بی رحم Un visible châtiment de Dieu قبل یزدانیدن ورود ایدوب بادئ نظرده معاین اولان بر تأدیب آسمانی S'il a failli, il en a reçu le châtiment ایتدیکی خطا مقابلنده جزاسنی بولدی

CHATON. Petit chat *A.* دروص الهرّة pl. درص الهرّة ـ هریر *P.* پوشک پچه *T.* کدی یاوریسی

CHATON. Terme de joaillier V. Oeuvre.

CHATOUILLEMENT. Action de chatouiller *A.* دغدغة *P.* غلغلیجه ـ غملیج *T.* قجیقلمه ـ قجیق || Être sensible au moindre chatouillement دغدغه جزئیه دن متأثر اولمق ـ Il se dit aussi, de certaines impressions agréables qu'on sent quelquefois *A.* هزّت ـ تهزهز *P.* جنبش *T.* اوینایش || Le chatouillement des sens تهزهز حواس

CHATOUILLER. Causer par un attouchement léger un tressaillement qui provoque à rire *A.* ایراث الدغدغة ـ تدغدغ *P.* غلغلیجه آوردن *T.* قجیقلمق || Chatouiller quelqu'un aux côtés بر کمسنه یی یانی طرفنه قجیقلمق ـ On dit, que le vin chatouille le palais, que la musique chatouille l'oreille, pour dire, qu'ils flattent agréablement les sens باده مورث هزّت کام والحان موسیقیه تنشیط سامعه ایدر ـ On dit, Chatouiller un cheval de l'éperon *T.* دابه یی مهمیز ایله قجیقلمق

CHATOUILLEUX. Qui est fort sensible au chatouillement *A.* سریع الدغدغة *P.* زود غلغلیجه پذیر *T.* تیز قجیقلنور ـ On dit figur. qu'un homme est bien chatouilleux, pour dire, qu'il s'offense aisément *A.* سریع الانفعال *P.* زود خشم *T.* چابک ـ کوجنور ـ Et qu'une affaire, qu'une question est bien chatouilleuse, pour dire, qu'il la faut traiter avec grande circonspection فلان مصلحت وفلان مطلب بغایت نازکدر

CHATOYANT. Il se dit d'un objet dont la couleur varie suivant la direction de le lumière qui le frappe *A.* متحول الالوان *P.* پذیرای رنگهای گوناگون *T.* درلو درلو رنکلر باغلر || Étoffe chatoyante, pierre chatoyante ثوب متحول الالوان وحجر متحول الالوان

CHÂTRER. Ôter les testicules *A.* استلال الخصیة ـ اختصا ـ اجتباب ـ جب *P.* خایه کندن ـ آختن *T.* حادم ایتمک ـ En parlant des animaux, on emploie les mots *A.* امعال ـ معل *T.* اندمک || Châtrer un cheval, un chat دابه یی وکدی یی اندمک ـ امعال ایتمک

On dit figur. Châtrer un livre, pour dire, en retrancher ce qui choque les bonnes moeurs, la religion ou le Gouvernement *A.* تنقیح عن اولمنهیات *P.* از منهیات پاک ساختن *T.* برامز شیلردن تمیزلمک || On a châtré cette histoire en plusieurs endroits بو تاریخک وافر محللرینی محتوی اولدیغی منهیاتدن تنقیح ایلدیلر

Châtré. *A.* مسلول الخصیة ـ مختصا *P.* خایه کشیده ـ کنده ـ آخته *T.* حادم ـ طواشی En parlant des animaux *A.* ممعول *T.* اندمش

CHÂTREUR. Celui qui fait métier de châtrer des animaux *A.* معّال *P.* خایه کش ـ خایه کن *T.* اندیجی || Châtreur de chiens معّال الکلاب

CHATTEMITE. Il se dit d'une personne qui affecte une contenance flatteuse pour tromper quelqu'un *A.* محادل ـ روّاغ *P.* روباه منش *T.* دلکو مزاجلو || Il a beau faire la chattemite, il ne me trompera pas دلکولک ایتمسی عبثدر بنی قوفه کتورهمز

CHAUD. Qui a de la chaleur *A.* سخین ـ سخن ـ حار *P.* گرم *T.* اسی ـ اسیجق || Le feu est chaud طبیعت نار حارّ در Le soleil est bien chaud aujourd'hui بو کون شمسک حرارتی زیاده در Temps chaud هوای حارّ Eau chaude ماء سخین ـ صو اسیجق Mettre quelque chose sous les cendres chaudes بر اسیجق کول ایچنده ـ شیئی رماد حارّ ایچنده دفن ایتمک Prendre un bouillon chaud مرقهٔ حارّه تناول ایتمک کومک ـ اسیجق ات صویی ایچمک

Bain chaud. *A.* حمّام pl. حمّامات *P.* گرمابه *T.* اسیجق Fer chaud *A.* حدید محمّا *P.* آهن تفیده *T.* قیزغن دمور

Four chaud *A.* تنور محتم *P.* تنور تابیده *T.* بانمش فرون — On dit, Pleurer à chaudes larmes, pour dire, pleurer excessivement چشم غمگینندن اسبد باران دموع دیدهٔ غم آلوددن ریزان اشک - ایله سخین العین اولمق — قیزغن فرون — سوزان اولمق — Et proverb., qu'il faut battre le fer pendant qu'il est chaud, pour dire, pendant qu'une affaire est en bon train, il faut travailler à la faire finir *T.* دمور طاونده ایکن دوکلملو در

Il signifie aussi, qui procure de la chaleur *A.* مهیج - حار — قیزدریجی - اسیدیجی *T.* تاب افزا - گرمساز *P.* الحرارة || Les épiceries sont chaudes بهارات مهیجة الحرارتدر Herbes chaudes نباتات حارّه — On dit d'un écrivain, d'un orateur, d'un peintre, qu'il est chaud dans la composition, pour dire, que sa composition est vive, animée سبک وترکیبی - قلمی پر آتشدر محض آتشدر

Fièvre chaude. Un sorte de fièvre violente *A.* حمّاء محرقة pl. حمیات محرقة - حمّاء صالب *P.* تب گرم *T.* یاقیجی حمّا — On dit proverb., Tomber de fièvre en chaud mal, pour dire, tomber d'un médiocre mal dans un plus grand *P.* از باران بغموردن قاچر ایکن طلوبد *T.* گریخته وزیر ناودان آمده استمددن قاچر ایکن حمّایه راست کلمک - راست کلمک

On appelle à la guerre, Une attaque chaude, Une occasion chaude, celles où le combat a été rude et sanglant *A.* وقعة پرخاش گرماگرم *P.* مقارعة شدید الحمیا - شدید الاستحرار *T.* قیزغن دوبوش — On dit aussi, Chaude alarme, pour dire, une grande et soudaine alarme *A.* تفزیع شدید *T.* کسکین اورکنتیلک — On dit aussi, La donner bien chaude, pour dire, donner une grande alarme, en faisant le mal plus grand qu'il n'est *T.* مبالغه ایله اورکنتی ویرمک

On dit des femelles de quelques animaux, qu'elles sont chaudes, pour dire, qu'elles sont en amour *A.* مستضرب - مستحرم - مستطر - مستجعل *P.* گشنیناک *T.* ارککه - کوسنوک - ارککه - کلبهٔ مستضربد || Chienne chaude یلاقیمش - قیزمش قیزمش کوپک

Chaud. Qui se met facilement en colère *A.* مستشیط المزاج آتش *T.* تیز مشرب - آتش مزاج *P.* فیور - متنغط المزاج - متنغط || Il est chaud et emporté قیزغن مزاجلو - خویلو مستشیط المزاج وسریع الغضب بر آدمدر Il a la tête chaude محرور الدمدر Il a le sang chaud محرور الدماغدر - الدماغدر قانی قیزغندر —

Il se dit aussi, d'un homme ardent, vif et empressé à servir ses amis, qu'il est ami chaud *A.* محب حمیم - ودید سجیر *P.* دوست گرمکار *T.* غیرتلو دوست — Et d'un homme indifférent sur une affaire, que cela ne lui fait ni froid ni chaud — کندوید کوره بو مادّه‌نک شدّت وملایمتی مساویدر — Et figur., d'une chose qui ne sert ni ne nuit à une affaire, Cela ne fait ni froid ni chaud بو شیئک نفع وضرری مساویدر بو شیئک - بو شئ نه خیری موجب ونه شرّی مستلزمدر — نتیجه‌سنده نه خیر وار نه شرّ — Et d'un homme qui ne se détermine ni d'un côté ni de l'autre, qu'il n'est ni chaud ni froid نه گرمیتلو ونه صوغوق طاورانور

Chaud, signifie aussi, récent. Ainsi on dit, Cela est encore tout chaud هنوز طومانی جیقار

Il signifie aussi, chaleur *A.* حرارت - حرّ *P.* تب - گرما *T.* صیجاقلق - اسیلک || Il fait grand chaud حرّ شدید وار در Avoir chaud اسنمق - حرارتده اولمق Souffrir le chaud et le froid گرم وسرده تاب آور - حرّ وبردی تحمّل ایتمک فرط حرارتدن چاک استطاعت اولمق Crever de chaud چاک Mourir de chaud, étouffer de chaud حرّ مفرطدن چاک اولمق هلاک اولمق وحرّ شدیددن نفس طوتلمق Il fait chaud dans cette chambre comme dans un four, comme dans une étuve بو اوطه فرون کبی ویاخود حمّام کبی صیجاقدر — On dit figur. qu'il fait chaud à une accasion, à une attaque, pour dire, qu'il y a beaucoup de périls à essuyer بو حال وبو وقعه آتش صحندر

À la chaude. Sur l'heure, dans le même moment *T.* طومانی همان طومانی طومانده || Cela s'est fait à la chaude طومانده همان طومانی اولو ویردی On attaqua l'ennemi à la chaude طومانده دشمن اوزرینه هجوم اولندی

CHAUDEMENT. En sorte que la chaleur se puisse conserver *A.* بالحرارة - علی حال الحرارة *P.* در حال گرمی *T.* لایقی صیجاقلق اوزره || Se bien vêtir, et se tenir chaudement اوزره کیینوب حال حرارتده محفوظ طوتلمق Mettre de la viande devant le feu pour la tenir chaudement لحمی حال حرارتده ابقا ایچون آتش قارشوسنده وضع ایتمک — Figur., Avec ardeur *A.* بحرارة البال *P.* با گرمیٔ دل *T.* گرمیتلو

برمصلحتی گرمیتلو - ایله || Poursuivre chaudement une affaire گرمیت ایله تعقیب ایتمك Prendre une affaire chaudement برمصلحتی گرمیتلو طوتمق - برمصلحتد گرمیتلو تشبث ایتمك

CHAUDIÈRE. Grand vaisseau de cuivre où l'on fait bouillir quelque chose *A.* مرجل pl. مراجل - ماعون pl. مواعین *P.* مرجل مطبخ || Chaudière de cuisine قزان *T.* قزغان - لوید - بویاجی قزغانی مطبخ de teinturier قزانی -

CHAUDRON. Petite chaudière *A.* مسخنة pl. مساخن pl. تساخین *P.* تنکیره - آبتابه *T.* کوچك قزان || Écurer un chaudron آبتابه‌یی سلمك Mettre un chaudron sur le feu آبتابه‌یی آتش اوزرینه وضع ایتمك

CHAUDRONNÉE. Ce qu'un chaudron peut contenir *A.* مل‌ء المسخنة *P.* یك آبتابه پر *T.* کوچك قزان طلوسی

CHAUDRONNERIE. Marchandise de chaudronnier *A.* متاع نحاسی pl. امتعة نحاسیة pl. اوانی نحاسیة *P.* چیزهای مسین *T.* قزانجی مالی - باقرجی مالی

CHAUDRONNIER. Artisan qui fait, qui vend des chaudrons et autres ustensiles de cuisine *A.* بایع - بایع الامتعة النحاسیة الاوانی النحاسیة *P.* مسگر *T.* قزانجی - باقرجی

CHAUFFAGE. La quantité de bois que l'on consomme dans une année pour se chauffer *A.* ذخر الحطب الحرق *P.* زاد هیمه *T.* یاقدجق اوطون ذخیره‌سی || Il m'en coûte vingt voies de bois pour mon chauffage خانه‌مده یاقدجق اوطون ذخیره‌سی شو قدر عربه‌یه بالغدر Bois de chauffage حطب الحرق - یاقدجق اوطون

CHAUFFER. Donner de la chaleur *A.* احرار - اسخان - تسخین *P.* گرم ساختن *T.* استمق || Chauffer des draps چارشفلری استمق - چارشبلری اسخان ایتمك Chauffez-vous, il fait froid هواده برودت اولمغله کندوکی تسخین ایله Se chauffer les pieds, les mains ایاقلری واقدامی اسخان ایتمك - ال ایاق استمق - Il est aussi neutre *A.* حموّ *P.* گرمیدن *T.* یانمق - قیزمق || Le four, le bain chauffe فرون وحمام یانر

CHAUFFER DE L'EAU. *A.* اسخان الما - احمام الما *P.* گرم کردن آب *T.* صو استمق - Chauffer le four, le poêle *A.* احماء التنور - اسجار التنور - تسجیر التنور *P.* تفیدن تنور *T.* تابیدن تنور - فرونی قیزدرمق - فرونی یاقمق

CHAUFFÉ. *A.* مسخن *P.* گرم گشته *T.* استمش *A.* مسجور - صحنا - صحم *P.* تفیده *T.* گرمیده - قیزمش - یانمش

CHAUFFERIE. Forge destinée à forger le fer qu'on veut réduire en barres *A.* اتون الحداد pl. اتاتین الحداد *P.* کورهٔ آهنگر *T.* کوره - دمورجی اوجاغی

CHAUFFOIR. Lieu d'un monastère où l'on va s'échauffer *A.* کانون الصومعة *P.* کانون دیر *T.* مناستر اوجاغی

Et les linges chauds avec lesquels on couvre, on essuie un malade *A.* کمادة pl. کمادات *P.* گرمیده کرپاس *T.* اسیجق بز || On lui a mis plusieurs chauffoirs, et on ne peut l'échauffer فلانك اوزرینه کمادات کثیره وضع اولنمشیکن تسخینی ممکن اولمدی - Et un linge de propreté pour les femmes *A.* معرکة - حیضة *T.* حیض پچاوره‌سی - حیض بزی

CHAUFOUR. Grand four à cuire la chaux *A.* اتون الجصاص pl. اتاتین الجصاص *P.* کورهٔ کچگر *T.* کرججی اوجاغی

CHAUFOURNIER. Ouvrier qui fait la chaux *A.* جصاص *P.* کچگر *T.* کرججی

CHAUMAGE. Action de couper le chaume *A.* جزّة الحفافة *P.* دروکاهن *T.* اکیز کسیمی - Et le temps auquel on coupe le chaume *A.* موسم الجزاز الحفافة *P.* وقت دروکاهن *T.* اکیز کسیمی وقتی

CHAUME. La partie du tuyau des blés qui reste dans le champ, quand on les a coupés *A.* قصارة - حفافة pl. قصارات *P.* کاهن *T.* اکیز - صمان دیبی || Maison couverte de chaume اوستی صمان دیبی ایله - قصارات ایله پوشیده اولان خانه Botte de chaume اکیز دمتی اورتیلو او - Il se prend aussi pour le tuyau tout entier du blé *A.* قصبة الزرع *P.* نای گندم *T.* اکین اوزدکی

CHAUMIÈRE. Petite maison couverte de chaume *A.* خصّ pl. خصاص *P.* نی انبا - تواره *T.* ایزبه - صلاج || Méchante chaumière خصّ خسیس - کوتی ایزبه Il loge dans une chaumière بر ایزبه‌ده اقامت ایدر

CHAUSSAGE. Entretien de la chaussure *A.* تدارك الخفاف *P.* تدارك پای افزار *T.* ایاق قابی - آیاق قابی تدارکی || il dépense tant pour la coiffure, tant pour le chaussage باش کسوه‌سی ایچون شو قدر وآیاق قابی ایچون شو قدر اقچه صرف ایدر

CHAUSSÉE. Levée de terre qu'on fait au bord de l'eau, pour retenir l'eau d'une rivière, d'un étang *A.* عضد pl. اعضاد *P.*

عضد *T.* دیواره بازو || La chaussée d'une rivière, d'un étang نهرک وصو بندینک دیوارهسی ـ نهر وعضد برکه ـ Et une levée qui se fait dans des lieux humides, pour servir de chemin *A.* رصفة pl. رصفات ـ مرصوف ـ طریق *P.* راه آزبانه *T.* قالدرم دوشهلی یول ـ قالدرم ـ طاش دوشهلی یول || Les Romains ont fait la plupart des grands chemins en manière de chaussées رومائیون شاهراهلرک اکثریسنی رصفات مستحکمه رومالو اولو یوللرک اکثریسنی طاش ـ صورتنده وضع ایلدیلر دوشهلی یاپدردیلر ـ Rez-de-chaussée. Le niveau du terrain *A.* سطح الارض *P.* روی زمین *T.* یر یوزی ـ یر برابرلکی || Cet appartement est au rez-de-chaussée بو دائره روی زمینه سطح ارضده در ـ برابر در

CHAUSSER. Mettre des bas ou des souliers *A.* تنعل ـ انتعال *P.* تخفف ـ تلبس النعل ـ آیاق *T.* پای افزار نهادن تلبس مسامیت ایتمک || Chausser ses bas قابی کیمک تلبس نعال ایتمک Chausser ses souliers چوراب کیمک ـ پاپوش کیمک ـ On dit qu'un bas, qu'un soulier chausse bien, pour dire, qu'il va bien sur le pied بو چوراب وبو پاپوش آیاغه اویغون کلور ـ آیاغه اوفاق کلور

On dit figur., Chausser de près les éperons à quelqu'un, pour dire, poursuivre de près quelqu'un qui s'enfuit *A.* استذناب ـ بر *T.* در پس فلان مهمیز زن شتاب شدن *P.* تعقب ـ کیسنه نک قویرغنی صالیویرمیوب ایزینی بصدرق کتمک

Chaussé. *A.* منتعل *P.* پای افزار پوش *T.* آیاق قابی کیمش ـ On dit proverb., qu'un homme est sorti un pied chaussé et l'autre nu, pour dire, qu'il s'est sauvé avec précipitation پاپوشسز قاچدی

CHAUSSES. Culotte, caleçon *A.* سراویل pl. سراویلات *P.* شلوار *T.* طون || Attacher ses chausses شلواری ایلکلمک Chausses de drap چوقه شلوار V. aussi Caleçon. On dit proverb. d'un homme qui est fort pauvre, qu'il n'a pas de chausses آیاغنده کییهجک طونی یوقدر

Chausse. Une pièce de drap taillée en capuchon pointu, dans laquelle on passe des liqueurs qui ont besoin d'être clarifiées *T.* چوقه کلاه

CHAUSSE-TRAPE. Instrument composé de quatre pointes de fer disposées en triangle, dont trois portent toujours à terre, et la quatrième demeure en l'air *A.* حسک *P.* سیالنج *T.* دمور طکوز آیاغی ـ تیکنی || On sème des chausse-trapes sur une brêche ou dans les endroits où la cavalerie doit passer, pour en rendre le passage difficile جدار قلعهده ظهور ایدن رخنه یرلرنده وباخود سواری عسکرک کچهجکی محللرده تصعیب معابر ضمننده حسک نشر ایدرلر ـ Chausse-Trape. Plante. V. Chardon étoilé.

CHAUSSETTE. V. Bas.

CHAUSSON. La chaussure qu'on met au pied nu, avant que de prendre les bas *T.* ترلک

CHAUSSURE. Ce que l'on met au pied pour se chausser, comme souliers, pantoufles, bottes etc. *A.* خف pl. خفاف *P.* موزه ـ پای افزار *T.* پاپوش ـ آیاق قابی || Bonne chaussure خف لطیف Chaussure malpropre خف مقذر ـ مردار آیاق قابی Chaussure à l'antique کار قدیم آیاق قابی

CHAUVE. Qui n'a plus de cheveux, ou qui n'en a guères *A.* اصلع pl. صلعان ـ اجلح pl. اجالح *P.* دغسر ـ لغسر ـ رودچکاد ـ *T.* توبل ـ لغ ـ باشی طاز

CHAUVE-SOURIS. Sorte d'oiseau nocturne *A.* خفاش pl. خفافش ـ وطواط *P.* شبپره ـ شبانور ـ موشک *T.* یراشه || Les chauve-souris ne commencent à voler que le soir یراشه قوشی اخشام وقتنده طیرانه بداء ایدر

CHAUVETÉ. État d'une personne chauve *A.* صلع *P.* دغسری *T.* طازلق

CHAUX. Pierre calcinée par le feu *A.* جص *P.* کج ـ آژه *T.* کرج

CHEF. Tête *A.* رأس pl. رؤس *P.* سر *T.* باش || Le chef couronné de lauriers شعایر غزادن معدود اولان اغصان غاردن مصنوع اکلیل افتخار ایله مکلل بر رأس Le chef de Saint Jean حضرت یحیانک سر مبارکی ـ On dit, Tant de chefs de bétail, pour dire, tant de pièces || Il a deux cents chefs de brebis ایکییوز رأس اغنامه مالکدر

Il se dit figur. de celui qui a le premier rang, la principale autorité dans un corps, dans une assemblée *A.* رئیس pl. رؤسا *P.* سرکرده ـ سرور *T.* باش || Le Pape est le chef visible de l'Église ریم پاپاسی آیین عیسوینک رئیس مرئیی ومعاینیدر Le chef d'une assemblée رئیس مجلس Les chefs de l'armée رؤسای عسکر ـ سروران لشکر ـ سرکردگان لشکر Chef de bandits سرکردهٔ اشقیا Chef de faction فرقهنک

رئيس ـ سركردهسى ـ Il se dit aussi d'un général d'armée *A.* رئيس سابقه ـ سپهسالار *P.* امام الجيش ـ امير الجيش ـ الجيش سالار *T.* سر عسكر ـ باشبوغ || Il est du devoir d'un bon chef de . . . شو وجهله حركت ايتمك سر عسكرك لازمهٔ شروط مأموريتنى بيلور بر سر عسكره كوره واجبهٔ ـ ذمتيدر ذمتدر ـ On dit, Chef d'escadre, pour dire, celui qui commande une escadre *T.* دونانما باشبوغى Chef de cuisine *A.* رئيس الطبّاخين *P.* سر آشپزان *T.* آشجى باشى Chef d'office *P.* سرقدحكاران *T.* سركيلارى كيلارجى باشى Chef de gobelet *P.*

On dit, Commander une armée en chef رياست مطلقه عنوان سردارى ايله اداره ـ عنوانيله اداره عسكر ايتمك ـ عسكر ايتمك ـ On dit aussi, Être en chef dans une affaire باش اولدرق بر مصلحتك اوزرنده اولمق Travailler en chef dans une affaire باش اولدرق بر ايشك رويتنده امر مذاكرهده مداومت ايتمك Être en chef dans une négociation سركار اولدرق مأمور اولمق ـ On appelle, Greffier en chef, le premier greffier *P.* سر كتّاب *T.* باش كاتب

En parlant de biens, de successions, on dit, De son chef, pour dire, de son côté *A.* عن ذاته *P.* از روى خويش *T.* عن ذاته شو كندو طرفندن || Il a tant de bien de son chef بو قدر ماله مالكدر Il a eu cette terre du chef de sa femme بو جفتلك عن زوجته منتقل اولدرق داخل ملكى اولمشدر ـ بو جفتلك زوجهسى طرفندن كندويه منتقلدر ـ On dit aussi, De son chef, pour dire, de sa tête, de son propre mouvement *A.* برأسه *P.* خود بخود *T.* كنديلكندن || Il a fait cela de son chef, sans en avoir ordre بو ايشى مأموريتى يوغيكن خود بخود ايتدى

On dit, Les chefs d'une accusation, pour dire, les articles, les divers points d'une accusation *A.* موادّ التهمة ـ Et crime de lèse-majesté au premier chef, pour dire, attentat contre la personne du Prince *T.* خيانت عظمانك درجهٔ اولاسى ـ بالذات نفس همايونه خيانت Et crime de lèse-majesté au second chef, pour dire, attentat contre l'intérêt de l'État *T.* ذات دولته خيانت ـ خيانت عظمانك درجهٔ ثانيهسى ـ مصلحت ملكه طوقنور خيانت

CHEF-D'OEUVRE. Ouvrage que font les ouvriers, pour faire preuve de leur capacité *A.* انموزج الصناعة *P.* نمونهٔ استادكارى *T.* استادلق اورنكى || Présenter son chef-d'oeuvre انموزج الصناعتى اولمق اوزره اعمال ايلديكى فلان شيئ عرض وتقديم ايلمك ـ Figur. Ouvrage parfait en quelque genre que ce puisse être *A.* عين الصنايع ـ نقاوة الصنايع *P.* سر آمد *T.* ايشك اعلاسى گل روى سپد ـ آبروى ـ كار || Ce palais est un chef-d'oeuvre d'Architecture بو سراى فنّ معماريننك نقاوة الصنايعيدر Cette beauté est un chef-d'oeuvre de la nature بو حسن وملاحت سر آمد كار خلقتدر Ces tableaux sont des chefs-d'oeuvre بو تصويرلر عين الصنايع مقولهسيدر

CHEF-LIEU. Lieu principal *A.* كرسىّ الايالة ـ مقرّ الحكومة *P.* قرارگاه حكومت *T.* ولايتك باش قصبهسى || Chef-lieu de tout l'ordre فلان طريقتك مقرّ حكومتى Il faut rendre hommage au chef-lieu كرسىّ ايالت حقنده ايفاى وجيبهٔ احترام اولنملو در

CHÉIK. Chef de tribu chez les Arabes *A.* شيخ pl. شيوخ pl. مشايخ *P.* پير *T.* شيخ

CHÉLIDOINE. V. Éclaire.

CHEMIN. Voie, route *A.* طريق pl. طرق ـ سبيل pl. سبل ـ صراط ـ مسلك pl. مسالك *P.* راه ـ ره *T.* يول || Chemin battu *A.* طريق مذلّل ـ سابلة *P.* راه خوابيده ـ راه خسپيده *T.* چيكنمش يول Chemin frayé *A.* طريق مكشوف *P.* راه گشاده *T.* آچلمش يول Vilain, mauvais chemin *A.* طريق قبيح *P.* راه نا خوش *T.* فنا يول Chemin uni *A.* طريق مستوى *P.* راه هموار *T.* دوز يول pierreux *A.* طريق محجّر *P.* طريق كثير الاحجار ـ راه سنگستان *T.* طاشلق يول raboteux *A.* طريق ذو الجروف والخروق *P.* راه ـ راه آچار *T.* طريق كثير الوحل fangeux *A.* جاقر جقور يول *T.* نا در برابز *P.* جامورى ـ جامورلى يول *T.* راه گل آلود ـ راه وحلناك *P.* creux *A.* طريق محفر *P.* راه ژرفناك *T.* چوق يول Chemin ferré *A.* طريق طالف *P.* راه درشت *T.* جقورلى يول ـ Chemin de fer *A.* طريق مفروش بالحديد *P.* پك بر يول *T.* دمور دوشدلى يول *T.* راه آهن گستريده *P.* طريق جديدى Chemin passant, celui par où il passe beaucoup de monde, ou Chemin fréquenté *A.* طريق مسلوك *P.* ره رفته *T.* ايشلك گذرگاه ناس اولان يول ـ ممرّ عامّه بر يول ـ يول Chemin détourné *A.* طريق معتنف *P.* ره گرده پيچ *T.* طولاشق يول Chemin de traverse *A.* طريق معجال *T.* معاجيل طرقدن كسدرمه يول ـ مقاصير طرقدن بر طريق ـ برطريق Le chemin du charroi عربه يولى Petit chemin ou sentier *A.* مستل *P.*

گریوه T. جیغر ـ جوبان یولی Chemin des gens de pied پیاده
یولی ـ یولی یابد شارع ـ Grand chemin A. جادّه ـ P. شاهراه
T. اولو یول Chemin pavé A. طریق مرصوف P. راه آژیانه
T. قالدرم دوشدلی یول Chemin bordé d'arbres طرفینی سطور
اشجار ایله پیراسته یول bordé de fossés طرفینی خندق
قازلمش یول Chemin de Moscou موشقد یولی Montrer, enseigner
le chemin ـ دلالت طریق ایتمک ـ ارائهٔ طریق ایتمک
Savoir قولاغوزلق ایتمک ـ یولی اوکرتمک ـ یولی کوسترمک
le chemin آشنای طریق اولمق Couper, fermer, embarrasser
le chemin یولی قطع وسدّ وتصعیب ایتمک Ouvrir le chemin
طرق ومسالکی یولی گشاد ایتمک Rendre les chemins libres
یوللری ـ یوللری امین ایتمک ـ واهمهٔ خطردن آزاده قلمق
میان موانع وحوائلدن بری قلمق Traverser le chemin
یولک ایچندن کچمک ـ طریقدن مرور ایتمک Quitter
son chemin بر کمسند عازم اولدیغی طریقی ترک ایتمک
Il me vint couper chemin یولمی قطع ایتمک قیدیده اولدی
Ce chemin va, mène, conduit en tel endroit بو طریق فلان
طرفه موصلدر Il se détourna de son chemin متوجّه اولدیغی
طریق مقصوددن انحراف ایلدی ـ طریقدن عدول ایلدی
بو یولی ترک Ne quittez pas ce chemin یولندن صاپدی ـ
بو یولی براقمه ـ ایتمه Prenez le chemin à main droite, à
main gauche صاغ ـ صاغکه ویاخود صولکه کلان یولی طوت
الکده‌کی ویاخود صول الکده‌کی یوله صاپی ویر Il ne
tient point de chemin, il va à travers champs یولدن روانه
عزم راه اولمیوب تارلالر ایچندن کیدر Se mettre en chemin
یولک اوّلندن یوله چیقمق ـ ایتمک Tout le long du chemin
یاری یولده ـ منتصف طریقده À mi-chemin اخرینه قدر
Vous êtes mal monté, vous demeurerez par les chemins راکب
اولدیغک دابّه ایشه یرامز یولده قالدجقسک Allez par
là, c'est le droit chemin اول طرفدن روانه اول ره راست
اول یولدن ـ اول یوله طوغری کیت Suivez ce chemin-là اولدر
طوتدیغک یوله مفارقت ایلمه Poursuivez votre chemin
مداومت ایله Cet homme ne fait qu'aller et venir; il est tou-
jours par voie et par chemin بو آدم ایاب وذهابدن خالی
اولمیوب علی الدوام یولده در Il y a bien du chemin d'ici
là بو طرفدن اول محلّه قدر وافر یول وار در Deux heures
de chemin ایکی ساعتلک یول Une journée de chemin بر
کونلک یول Chemin faisant اثنای طریقده ـ خلال طریقده

یول ـ رهیاب اولمق Se faire chemin یوله کیدر ایکن ـ
یولدن عود ورجعت ایتمک Rebrousser chemin یولمق
Avancer chemin یول آلمق Chemin praticable A. طریق ممکن
المرور P. راه آسان گذار T. کیدیلور یول impraticable A.
طریق ممتنع المرور P. ره نا گذار T. کیدلمز یول

On dit proverb., À chemin battu, il n'y a point d'herbe, pour dire, qu'il n'y a point de profit à faire dans un négoce dont trop de gens se mêlent T. ایشلک یولده اوت بتمز

Figur. Moyen, conduite qui mène à quelque fin A. طریق ـ
طریق السهولة ـ طریق موصل || Il veut faire fortune, mais
il n'en prend pas le chemin کسب مال وثروت قیدنده
در انجق آکا موصل اولدجق طریقه سلوک ایتمز Il aspire
aux dignités, mais on n'y arrive pas par ce chemin خواهشکار
جاه ورتبه در امّا طوتدیغی طریق ایله واصل مقصد اولدمز
La vertu est le chemin de la gloire صلاح وعفت طریق
موصل اقبال وسعادتدر Le chemin de la perdition est large
طریق عصیان وسفاهت واسعدر Les hérétiques ne sont pas
en bon chemin ارباب رفض وبدعت سالک راه رشاد
وصراط مستقیم اوزره سالک دکللردر ـ دکللر در

On dit figur., qu'un homme va son grand chemin, pour dire, qu'il n'entend point de finesse à ce qu'il fait, à ce qu'il dit T. طوغری یولدن هیچ شاشمز ـ Et qu'il va toujours son chemin, pour dire, que rien ne le détourne de ce qu'il a entrepris T. طوتدیغی یولدن آیرلمز || Quelque chose qu'on lui dise, il va toujours son chemin هر نه دیرلر ایسه دیسونلر وظیفه‌سی اولمیوب طوتدیغی یولدن آیرلمز ـ On dit, Aller le droit chemin, pour dire, procéder avec sincérité, sans tromperie T. مسلک رهرو شاهراه راستی واستقامت ـ استقامتده سلوک ایتمک طوغری یولدن شاشمامق ـ طوغریلقدن شاشمامق ـ اولمق ـ Et suivre le chemin battu, pour dire, s'attacher aux usages établis T. ـ طریق مسلوکدن سر مو انحراف ایتمامک خلقک کچدیکی کوپریدن ـ راه رفته‌یه سالک اولمق کچمک || Il n'y a rien de plus sûr que de suivre le chemin battu اسلم طرق هر حالده خلقک کچدیکی کوپریدن کچمکدر ـ Et montrer le chemin à quelqu'un, pour dire, donner exemple T. اوک آیاق ـ پیش آهنگ طریق عبرت اولمق اولمق ـ On dit d'un homme qui a mis une affaire en bon train, et qui ne la poursuit pas, qu'il demeure en beau chemin مصلحتی

بولنه قويوب ترك ايلدى — En qu'un homme a bien fait du chemin en peu de temps, pour dire, qu'en peu de temps il a fait beaucoup de progrès dans la fortune, dans les sciences etc. آز زمان ايچنده — وقت يسيرده خيلى طريق قطع ايلدى — چوق ميدان آلدى — Et qu'un homme fera son chemin سر مقصوده واصل اولدجغى دركاردر

On dit par menace, Je le trouverai en mon chemin, pour dire, je trouverai occasion de lui nuire بر كون اولوركه يقدسى الده كچر — Et il me trouvera en son chemin, pour dire, je le traverserai dans ses desseins طريق مقصودندن صرف ايتدره‌جكمى كوره‌جكدر — Et figur., Couper chemin à quelque chose, pour dire, en empêcher le cours, le progrès A. سدّ المجرا — سدّ — حوالة السدّ الممانعة — الطريق P. سدّ راه شدن T. اوكى كسمك — يولى قپاتمق || On a voulu couper chemin aux chicanes par la nouvelle ordonnance صادر اولان نظامنامهٔ جديددن مرام مجراى تزويراتك اوكنى كسمك ايدى — ترتيب اولنان نظامنامه‌دن مراد طريق تزويراته حوالهٔ سدّ ممانعت ايدى Il fallut abattre une maison, pour couper chemin à l'embrasement بر حريقك اوكنى كسمك ايچون بر خانه‌نك هدمى اقتضا ايلدى Couper chemin à la fièvre, à une maladie حمّايه وعلّته حوالهٔ سدّ ممانعت ايتمك — حمّانك وعلّتك اوكنى كسمك

On dit figur., Chemin faisant, pour dire, en même temps, par occasion T. آرالقده — اول خلالده || En examinant la doctrine de ce livre, il a remarqué, chemin faisant, plusieurs fautes de langue بو كتابك حاوى اولديغى قواعد وتعليماتى مطالعه خلالنده عباره‌نك نيچه سقامات وخطاياسنه دقت ايلدى

CHEMIN COUVERT. C'est un chemin sur le bord extérieur du fossé où le soldat est à couvert du feu des assiégeans A. طريق مستور P. راه پوشيده T. سكردم يولى || Emporter le chemin couvert قلعه‌نك سكردم يولنى ضبط ايتمك

Le vulgaire appelle cet amas d'étoiles qui forment comme un chemin blanc au milieu du ciel, Le chemin de S. Jacques A. مجرّة P. راه حاجيان T. صمان اوغريسى V. aussi, Voie-lactée.

CHEMINÉE. L'endroit où l'on fait du feu dans les maisons pour s'échauffer A. كانون — كانونة P. آتشدان — كانون T. اوجاق || Tuyau de cheminée اوجاق بوريسى Ramoneur de cheminée اوجاق سپورجيسى Le feu prit à la cheminée اوجاق طوتشدى

Cheminée de marbre مرمردن مصنوع كانون

Et cette partie du tuyau qui sort hors du toit A. داخنة pl. دواخن P. دودكند — دودآهنك — مورى T. اوجاق باجه‌سى — توتونلك — توتونلكى || Il fit un grand vent qui abattit bien des cheminées بر ريح شديد ظهور بلده دواخن وافره رهين انهدام اولمشدر

CHEMINER. Faire du chemin pour aller quelque part A. قطع الطريق — طىّ المنزل — ذهاب فى الطريق P. ره پيمودن — عزم راه كردن — رهرو شدن — روانه شدن — ره نورديدن — T. يوله كتمك || Il y a tant d'heures que nous cheminons شو قدر ساعتدنبرو رهپيماى سمت — قطع طريق ايتمكده‌يز — مقصود اولمقده‌يز Ce laquais chemine bien فلان چوقدار خيلى قطع منزل ايدر On dit figur., Cheminer droit, pour dire, ne point tomber en faute T. سالك طريقهٔ صواب اولمق — رهرو سمت صدق وسداد اولمق || Il fera bien de cheminer droit حقنده انفع امور سالك طريقهٔ صدق وسداد اولمقدر — On dit aussi qu'un homme sait cheminer, pour dire, qu'il sait aller à ses fins سمت مقصوده طوغرى سلوكك يولنى بيلور — En parlant d'un poème, d'une oraison, on dit, que cela chemine bien, pour dire, que l'ouvrage est bien suivi بربريله ترتيب اولنمشدر

CHEMISE. Vêtement de linge A. قميص pl. اقمصة — سربال pl. سرابيل — جلباب pl. جلابيب P. پيراهن T. كوملك || Chemise blanche A. قميص ابيض P. پيراهن سپيد T. بياض كوملك Chemise de nuit A. قميص الليل P. پيراهن شبينه T. كيجه‌لك كوملك de jour A. قميص النهار P. پيراهن روزى T. كوندز كوملكى Chemise de femme A. سربال المرئة P. پيراهن زن T. زنه كوملكى d'homme اركك كوملكى de bain حمّام كوملكى Mettre sa chemise A. تقمّص — تلبّس القميص — تسربل P. پيراهن در بر كردن — پيراهن پوشيدن T. كوملك كيمك Changer de chemise A. تبديل القميص P. پيراهن تبديل كردن T. كوملك دكشديرمك Ôter sa chemise A. اخراج القميص P. پيراهن بر آوردن T. كوملكى چيقارمق Chauffer une chemise A. تسخين القميص P. پيراهنرا گرميدن T. كوملكى اسيتمق Manche de chemise A. كمّ القميص P. آستين پيراهن T. كوملك يكى Collet de chemise A. جربان P. گريبان پيراهن T. كوملك يقه‌سى — On dit d'un homme fort pauvre, qu'il n'a pas de

chemise کوملکی یوقدر کیمجک آرقه‌سنده — On dit, Vendre engager, manger jusqu'à sa chemise کوملکنه وارنجه هر شیئی صاتوق ورهنه قویمق وهبا وتلف ایلمک

CHEMISE DE MAILLE. Un corps de chemise qui était fait de petits annelets d'acier, dont on se servait à se couvrir comme d'une arme défensive *A.* غليلة pl. غلايل — شليل — صديع *P.* زره *T.* کوملکی زیر جامهٔ آهنین

CHEMISETTE. Vêtement qui se met sur la chemise *A.* غلالة *P.* نیمتن *T.* ایچلک

CHÊNAIE. Lieu planté de chênes *A.* مشجرة البلوط *P.* قونجستان *T.* پلید آغاجلری اورمانی — میشه‌لک

CHENAL. Canal d'eau bordé de terre *A.* مثعب pl. مثاعب *P.* رود آورد *T.* صو یولی

CHÊNE. Sorte de grand arbre *A.* شجر البلوط *P.* درخت قونج *T.* پلید آغاجی — میشه آغاجی || Un ais de chêne میشه تخته‌سی Poutre de chêne میشه دیرکی Pomme de chêne *A.* بلوط *P.* قونج *T.* پلاموط

CHÉNEAU. Conduite de plomb ou de bois qui porte les eaux du toit dans la gouttière *A.* مسيل الاجّار pl. مسايل الاجّار *P.* رودبار بام *T.* طام دره‌سی

CHENET. Ustensile de cuisine et de chambre sur quoi on met le bois dans la cheminée *A.* اثفية الكانون pl. اثافی الكانون *P.* سپای کانون *T.* اوجاق اسقره‌سی || Chenet de cuivre باقر اوجاق اسقره‌سی — اثفيهٔ نحاسيه

CHENEVIÈRE. Champ semé de chenevis *A.* مزرعة القنب *P.* کنوستان *T.* کنویر تارلاسی || La terre est trop sèche pour y faire une chenevière ارضک یبوستی غالب اولدیغی تقریبیله کنویر تارلاسی اولدمز — On appelle, Épouvantail de chenevière, ce qu'on met dans un champ, dans un jardin pour faire peur aux oiseaux. V. Épouvantail.

CHENEVIS. Graine du chanvre *A.* حب القنب — طلام *P.* شهدانج — کنوانه — شاهدانه — برزک *T.* کندر تخمی || Les oiseaux vivent de chenevis طیور قسمی کنویر ایله تغذی ایدرلر

CHENILLE. Sorte d'insecte qui ronge les feuilles des arbres *A.* سرفة *P.* صد پایه *T.* طرطل — یپراق قوردی || Les chenilles se changent en papillons سرفه پروانه یه مستحیل اولور

Il se dit aussi, d'un tissu de soie qui imite la chenille, et dont on se sert dans les broderies *T.* طرطل واری اورلمش ایپک ایپلکی

CHENU. Qui est tout blanc de vieillesse *A.* اشيب — اشیب *P.* خنگسار *T.* صاجلو — آق صاچلو — آغارمش — آق صاچی — On dit en Poésie, Les montagnes chenues, pour dire, les montagnes couvertes de neige *A.* جبال اشيب الرؤس *P.* کوهسار *T.* تپه‌لری آق طاغلر — سپیده سر

CHER. Qui est tendrement aimé *A.* احب — اعز — عزيز *P.* دلجو — دلاویز *T.* سوکولی — سوکولی — کوکلدن || C'est une personne qui lui est extrêmement chère عندنده غایة الغایه احب وعزیز عدّ اولنور بر ذاتدر De tous ses enfans, celui qui lui est le plus cher, c'est... اولادی بیننده فلان نام ولد جمله دن زیاده احب واعزیدر Sa mémoire me sera toujours chère فلانک ذکری الی الابد عندمده عزیز عدّ اولنه‌جقدر Il n'y a personne à qui la vie ne soit chère عمرینی عزیز طوتمیان آدم یوقدر Un homme de bien n'a rien de plus cher que l'honneur اهل خیر وصلاح عندنده اعزّ آمال امر عرض وناموسدر Ses plus chers amis l'ont condamné اعزّ احبّاسی علیهنه حکم ایلدیلر

Et qui coûte beaucoup. *A.* غالی — ثمین — ذو القيمة *P.* گرانبها — بهاور — بها دار — قیمتدار *T.* بهالو — طوق بهاسی || Les belles étoffes sont toujours chères اقمشهٔ لطیفه قیمتلو — دائما ذیقیمتدر Les diamans sont toujours chers الماس قسمنک بهاسی هر دائم غالیدر Le blé est ordinairement plus cher dans la moisson que dans les autres temps حنطه‌نک بهاسی وقت حصادده اوقات سائره‌دن زیاده بهالو اولور Tout est cher à Paris پارسده هرشیٔ غالیدر — پک بهالو در — Chère année. Une année où le blé est beaucoup plus cher qu'à l'ordinaire *A.* سنة القحط والغلا *P.* سال تنگی *T.* بهالولق شو حال سنه‌سی || Cela arriva dans la chère année سنهٔ قحط وغلاده واقع اولدی

CHER, se dit aussi de celui qui vend à plus haut prix que les autres *T.* طوق صاتیجی || Ce marchand est trop cher فلان بازرکان بغایت طوق صاتیجیدر

Il se prend aussi adverbialement, et signifie, à haut prix *A.* بثمن الغالی *P.* با بهای گران *T.* آغر بها ایله || Vendre cher آغر بها ایله صاتمق Cela me coûte cher بکا بهالو اولدی Il me l'a vendu plus cher qu'au marché بازارده‌کی بهادن زیاده‌یه صاتدی — Figur. Vendre bien cher sa vie,

pour dire, se bien défendre مردانه مقاومت برله نقد جاننی طوزلو صاتمق

CHERCHER. Se donner de la peine pour trouver *A.* طلب ـ جستجو کردن ـ جوبیدن *P.* استفقاد ـ تفقد ـ تطلب بر *T.* آراشدرمق ـ آرامق ‖ Chercher quelqu'un جستن کمسنه‌یی طلب وجستجو ایتمک Chercher quelque chose بر شیئی آرامق ـ بر شیئی طلب وتفقد ایتمک Chercher soigneusement بالتحری جستجو ایتمک Chercher par tout طرف طرف آراشدرمق ـ هر طرفده طلب وتفحص ایتمک Chercher à tâtons ال یوردامیله ـ بالتعییث جستجو ایتمک Chercher de l'oeil ـ امرار نظر ایله تفقد ایتمک آراشدرمق Chercher du secours استعانت کوز گزدررک آراشدرمق ـ جوبای دستگیری اولمق ـ استمداد ایتمک ـ ایتمک Chercher de l'argent طلب درهم ودینار ایتمک امداد ارامق Un domestique qui cherche condition طالب اقچه آرامق ـ قسمت آرایان خدمتکار ـ خدمت اولان خدمتکار En cherchant on trouve *A.* من قرع بابًا ولج ولج *T.* آرایان بولور Chercher un trésor دفینه ارامق Chercher la pierre philosophale کیمیایی آرامق Chercher des moyens جوینده وسایل واسباب اولمق Chercher des innovations طالب اختراعات اولمق Chercher des excuses جوینده عذر وبهانه ـ جوینده اعذار اولمق Chercher la gloire طالب جاه وشان اولمق Chercher le profit طالب ربح وفائده اولمق Chercher une occasion وسیله خواه اولمق ـ فرصتجوی اولمق Chercher un passage dans un livre کتابک ایچنده بر فصل طلبنده اولمق Chercher l'origine d'un mot بر لفظک اصلنی آرامق Chercher la cause d'un nouveau phénomène علایم سماویه‌دن بر علامت حادثه‌نک سبب اصلیسنی آرامق ـ Il se dit aussi des choses inanimées ‖ L'eau cherche un passage ماء جاری بالطبع بر مجرا آرار L'aiguille aimantée cherche le Nord مقناطیسلو ایکنه شمال طرفنی آرار

On dit proverb., Chercher quelqu'un par mer et par terre, le chercher à pied et à cheval, pour dire, le chercher par tout *T.* کوکده یرده آرامق ـ Et chercher une aiguille dans une botte de foin, pour dire, se donner inutilement beaucoup de peine pour chercher une chose صمان جوالی ایچنده ایکنه آرامقدر

On dit, Chercher noise, chercher querelle, pour dire, se mettre à propos délibéré dans le cas de se brouiller avec quelqu'un *T.* جوینده سر رشته نزاع اولمق ـ غوغا آرامق ـ

Et chercher un malheur, pour dire, faire des choses capables d'attirer quelque malheur à celui qui les fait *T.* کالباحث عن حتفه بظلفه کندو بلاسنی آرامق ـ کندو بلاسنی آرامق

CHERCHEUR. Celui qui cherche *A.* طالب pl. طلاب *P.* جوینده ـ جویا *T.* آرایجی ‖ Ne vous amusez pas à ces chercheurs de trésors بو دفینه طالبلریله وقتنی ضایع ایلمه

CHÈRE. Tout ce qu'on sert dans un repas sous le rapport de la quantité, de la qualité et de la délicatesse *A.* طعام *P.* خورش *T.* یمک ‖ Maigre chère طعام خسیس Grande chère بزی مکمل طعام Il nous fit la meilleure chère du monde طعام نفیس بینظیر ایله اطعام ایلدی On fait bonne chère en ce pays-là, et à bon marché اول مملکتده بهای رخیص ایله طعام نفیس اکل ایدرلر Ils font petite chère عادتا طعام مختصری طعام ایدرلر Faire une chère délicate لطیف اکل ایتمک ـ On dit qu'un homme est de bonne chère, pour dire, qu'il aime la bonne chère *A.* متطرس *P.* خوشخوار *T.* تمیز یمک یر ـ Et chère entière, pour dire, un grand repas suivi de plusieurs divertissemens *A.* ولیمه *P.* سور ضیافت

CHÈREMENT. Tendrement *A.* باشتیاق ـ باعتلاق القلب جان *T.* مشتاقانه ـ از دل وجان ـ جان برابرانه *P.* البال فلانه علاقهٔ درون ایله ـ وکوکلدن ‖ Je l'aime chèrement اشتیاق بال ایله محبتم وار در Je conserve cela chèrement حرز جان ـ فلان شیئی علاقهٔ درون ایله حفظ ایدرم کبی صاقلرم

Il signifie aussi, à haut prix *A.* باسعار الغالیة ـ غالیا ‖ طوزلو ـ طوق بها ایله ـ آغر بها ایله *T.* با بهای بلند *P.* Vendre chèrement sa marchandise مالنی اسعار غالیه ایله طوزلو ـ مالنی طوق بها ایله صاتمق ـ فروخت ایتمک صاتمق ـ On dit figur., qu'un homme vend chèrement sa vie جاننی طوزلو صاتر

CHÉRIF. Nom qu'on donne à un descendant de Mahomet *A.* شریف pl. شرفا *T.* میر ـ Il signifie aussi Prince chez les Arabes ‖ Le chérif de la Mecque *A.* شریف المکة

CHÉRIR. Aimer tendrement *A.* محبت بعلاقة القلب ـ دل *P.* محبت عن صمیم البال ـ محبت بتعشق البال

- جاندن سومك *T.* از جان ودل دوستی کردن - بستن
کوکل بغلیدرق سومك - جان وکوکلدن سومك || Chérir
ses amis احبّا واصدقاسنه تعشّق بال ایله محبّت ایتمك
Il chérit extrêmement sa femme دوستلربنی جاندن سومك -
زوجه‌سنه - زوجه‌سنه غایت تعشّق بال ایله محبّتی وار در
Un prince qui chérit ses غایة الغایه علاقه درونی وار در
peuples زیر دستانی حقّنه علاقهٔ درونی اولان بر پادشاه
Un amant qui chérit ses peines, ses tourmens چکدیکی عذاب
درونه عن صمیم البال محبّتی درکار اولان عاشق آشفته

CHÉRI. *A.* مرغوب - محبوب *P.* دلپذیر *T.* سوکولی || Un
Prince chéri de ses peuples محبوب القلوب زیر دستان
اولان بر پادشاه - En parlant des anciens Hébreux, on dit,
Le peuple chéri de Dieu ملّت مرغوبهٔ جناب ربّ العزّت

CHÉRISSABLE. Digne d'être chéri *A.* مستحقّ المحبّة - واجب
المحبّة *P.* شایان مهربانی - سزاوار مهر ومحبّت *T.* سویلور
|| La gloire la plus chérissable est celle qui سولمکه لایق -
naît de la vertu زیاده مستحقّ محبّت واشتیاق اولان
شان واقبال انجق فضیلت وصلاحدن منشعب اولاندر
La santé est le plus chérissable de tous les biens کافّهٔ نعمدن
شایان - مستحقّ محبّت اولان نعمت صحّت وجود در
محبّت اولان

CHERSONÈSE. V. Presqu'île.

CHERTÉ. Prix excessif des marchandises *A.* غلاء الاسعار - غلا
P. بها آرتوفلغی - بهالولق *T.* بلندئ بها - فزونئ بها
Grande cherté غلای عظیم excessive غلای مفرط La cherté
des vivres غلای اسعار ذخایر Pourvoir, remédier à la cherté
اندفاعی - غلای اسعارك اندفاعی اسبابنی تحصیل ایتمك
Causer la cherté غلای اسعاره سبب اولمق چاره‌سنه باقمق

CHÉRUBIN. Ange du second choeur de la première hiérarchie
A. کروبی pl. کروبیّون *P.* پاکان خطّهٔ اوّل

CHERVIS ou CHIROUI. Plante *A.* جزر برّی - ذبیح *P.* کزر
T. دشتی بیبان هاوجی

CHÉTIF. Méprisable *A.* مرذول - مخسول *P.* کمتر *T.* آلچق
|| Une chétive créature ose-t-elle s'enorgueillir? بویله بر مخلوق
- مرذول تفاخر واستکباره جسارت ایتمك جائزمیدر - Et
mauvais *A.* خسیس - ردئ - محقّر *P* کم مایه *T.* کوتو || Un
fermier qui a des moutons fort chétifs اغنام ردیّه صاحبی بر
Faire une chétive récolte غلّهٔ خسیسه حصاد ایتمك ملتزم

Une chétive chère طعام محقّر Avoir chétive mine سیمای
خساستنما صاحبی اولمق

CHÉTIVEMENT. D'une manière chétive *A.* مرذولاً - مخسولاً
- بالخساسة - محقّراً *P.* کمترانه *T.* آلچقلق ایله || Cet homme
vit chétivement مخسولاً ومحقّراً امرار وقت زندگانی ایدر

CHEVAL. Animal domestique quatrupède que nous montons, et
dont nous nous servons pour tirer des voitures ou la charrue
A. خیل pl. خیول - فرس pl. افراس *P.* اسب - باره *T.*
آت *P.* فرس اتحم - فرس ادهم *A.* Cheval noir || بارکیر - آت
سیاه - یاغز بارکیر *T.* اسب سیاه - شبدیز - اسب شبرنگ
قیر بارکیر blanc *A.* فرس اشهب *P.* اسب خنگ *T.* بارکیر
اخرج بارکیر gris pommelé *A.* فرس اخرج *P.* اسب جنگار *T.*
gris moucheté *A.* انمش *P.* چپار *T.* قیری بقله truité *A.*
قزل بوز ابرش *P.* بوز *T.* سیساو alezan *A.* اصحر *P.* بور *T.*
bai *A.* کمیت *P.* جرد *T.* طوری bai brun *A.* اغبر کمیت
سرخ *P.* اصهب *A.* bai clair یاغز طوری *T.* سرخ تیره *P.*
T. زردپور *P.* ورد اغبس *A.* isabelle آچق طوری *T.* زرده
قوله rouan *A.* ازرق *P.* جرمه *T.* قیری دمور rubican *A.*
احسب *P.* اسب چهری *T.* چیل poil-de-souris *A.* اقمر *P.*
نقره *P.* اشهب قرطاسی *A.* soupe-de-lait سنجابی *T.* سول
T. دورنگ *P.* ابلق - ازعب pic *A.* سود قیری *T.* خنگ
قپلان آلاجه‌سی *T.* پلنگ جرده *P.* انمر *A.* tigre آلاجه
Zain *A.* بهیم *P.* یکرنگ *T.* یکپاره بر طونده آت Cheval
bien marqué *A.* اغرّ الناصیة *T.* صباح الخیرلو mal marqué *T.*
حصن pl. حصان - فحول pl. فحل *A.* Cheval entier جفتدلو
P. رخت *T.* آیغر hongre *A.* مخصی *P.* خ‍ید کنده *T.* اکدیج
Cheval chargé d'encolure *A.* فرس ارقب *P.* اسب نلد قفا
T. بیونی قبا بارکیر Chargé de ganache *A.* غلیظ الجحفلة
P. دوداغی صارقمش آت *T.* اسب فرو لب - اسب لفچن
Cheval fait *A.* فرس قارح *P.* اسب دندان رسیده *T.* دیشلری
تمام اولمش آت Cheval de charrette عربه بارکیری de
charrue چفت بارکیری de carrosse هنطو بارکیری de bât
A. فرس رحیل - براذین pl. برذون - فرس حامل الکور -
P. کودن اسب پالانی *T.* سمر بارکیری de somme ou de
charge *A.* فرس حمولة *P.* اسب بار کش - اسب بار گیر
T. حمّال بارکیری Cheval de bagage یوك بارکیری Cheval
de selle *A.* مرکب pl. مراکب - دابّة pl. دوابّ - مطیّة pl.
مطایا *P.* ستور *T.* طوار - بنك de poste *A.* فرس المنزل *P.*

یام T. منزل بارکیری de louage A. دابّة المکاری P. اسب کرایه‌دار T. مکاری بارکیری ـ کرا بارکیری Cheval de race A. فرس جواد pl. جیاد افراس P. اسب بهزاد T. صوی یدک T. پالای ـ پالاده P. جنیب A. Cheval à la main آت d'attelage قوشوم بارکیری de parade آلای آتی Cheval de Barbarie A. فرس مغربی P. اسب مغربی T. مغرب آتی d'Arabie A. فرس عربی P. اسب تازی T. عربستان بارکیری Cheval pesant A. فرس اثول pl. افراس ثول P. اسب کند پا T. قابران آت léger à la main A. مبارش العنان P. سبک عنان T. باشی خفیف آت hardi A. فرس نکل P. اسب مایه دار T. یاوز آت noble A. فرس نجیب ـ فرس کریم ـ صویی پاک آت T. پاکیزه نژاد P. کحیل ـ النسب اسب جگر P. روّاع الفؤاد ـ طیّار A. courageux کحیلان ات شدید ـ عدوان ـ مسبک ـ منسرح A. vite یورکلو آت T. دار یوکرک T. صبا رفتار ـ تیز رو ـ باد پیما P. جرّاد ـ العدو آت Cheval d'amble A. فرس مهلّج T. یورغه یورر آت de pas A. فرس معناق T. اشکین یورر آت fougueux A. حرون جرور ـ P. نا فرمان ـ سر کش T. هاربن آت Cheval de bataille A. فرس المعرکة P. اسب نبردگاه T. جنک آتی Cheval bardé A. ملبّس بالتجفاف P. برگستوان پوش اسب T. چوقاللو آت caparaçonné A. مجلّل P. جل پوش T. جوللو چوللنمش ـ Cheval de manége A. فرس ریّض P. اسب ـ فرس قؤود A. Cheval doux باش اوکرنور آت T. آموزنده اسب سبک عنان ـ اسب رام P. فرس ذلول ـ فرس منقاد T. یواش آت ـ ملایم آت Cheval qui se défend contre l'écu-yer A. فرس ناتق P. اسب بد رام T. خرجین آت Cheval orillard A. فرس آذن P. اسب بزرک گوش T. قولاغی ایری ات maigre A. مهزول P. لاغر T. آریق efflanqué A. ضامر ـ فرس ممشوق P. نارین پهلو T. براقلندرلمش آت effilé A. رقیق القذال P. قفا باریک T. نارین اکسدسی jarreté A. اعقل P. کژ پا T. ایاغی بویرق ـ اللی ایت ensellé A. فرس مدکوک P. اسب پست پشت T. الماجقلری آت بصق Cheval bas de devant A. اهضم ـ هضیم T. بیلکی اوکلی ـ قارنلی بیلکی Cheval poussif A. محوط T. ایقیلنور morveux A. ارعم fourbu A. مخبول P. سست پا T. آیاقلری طوتلمش Panser un cheval آت تیمار ایتمک étriller A. حسّ P. قشاو کردن T. قشاغیلمق frotter A. دلک P. دستمالی کردن T. اوغوشدرمق ferrer A. انعال P. نعل زدن T. نعللتمق

Être à cheval, se dit d'un homme monté sur un cheval, ou sur quelque autre animal, et même sur une poutre, sur une muraille etc. A. رکوب P. سوار کردن T. بنمک

On dit, Monter à cheval, pour dire, apprendre à monter à cheval A. استفادة الفنّ الفروسیّة ـ تعلّم الفنّ الفروسیّة P. فنّ اسب تازی آموختن T. بنجیلک اوکرنمک ‖ Il a monté à cheval sous un tel فنّ فروسیّتی فلان استادک بنجیلکی فلان استاددن اوکرندی ـ یانده استفاده ایلدی — On appelle, Bon homme de cheval, un homme qui sait bien manier un cheval A. فارس ماهر P. یکتا سوار T. جندی

On dit proverb. L'oeil du maître engraisse le cheval, pour dire que, quand le maître prend lui-même soin de ses affaires, tout en va mieux آغانک کوزی آتی طاولدر — Et jamais bon cheval ne devienne rosse, lorsqu'on parle d'une personne qui conserve jusqu'à la dernière vieillesse la vigueur et l'esprit qu'il avait en sa jeunesse A. الخیل تجری علی مساویها T. کحیلان آت قوجامغله هنرینی غایب ایتمز — Et qu'il n'est si bon cheval qui ne bronche A. لکلّ جواد کبوة T. آیاغی سورچمز یوقدر — Et à cheval donné, on ne regarde point la bouche T. بخشش آتک دیشنه باقلمز — Et d'un homme qui ne s'étonne point de ce qu'on lui dit, des menaces qu'on lui fait, Il est bon cheval de trompette, il ne s'étonne point pour le bruit T. کوس دیکلمش طاول سسندن آلمز — On dit aussi, Changer son cheval borgne contre un aveugle, pour dire, se défaire d'une mauvaise chose pour une pire T. یکچشم آتنی بر کور آته دکشدرمکدر — On dit proverb., qu'il fait toujours bon tenir son cheval par la bride, pour dire, qu'il fait bon être maître de son bien, d'une affaire où l'on a intérêt بر آدم کندو اموزنده دیزکینی الندن صالیویرملو دکلدر — Et fermer l'écurie quand les chevaux sont dehors, pour dire, prendre des précautions quand le mal est arrivé آخور بوش قالدقدنصکره قپوسنی قپاتمک اوق یایدن چیقدقدنصکره تدبیرک فائده‌سی نه یوقدر

On dit figur. d'un homme grossier, brutal, que c'est un cheval, un cheval de bât بیاغی حمّال بارکیری کبی بر آدمدر — Et d'un homme qu'on charge de toutes les affaires difficiles, fatigantes d'une maison, qu'il en est le cheval de bât فلان خاندنک حمّال بارکیریدر — Et d'un jeune homme, qui est

emporté, que c'est un cheval échappé كم - بر سركش آتدر كم آلمز بر آدمدر - آلمز بر آتدر

Cheval de frise, se dit, en termes de guerre, d'une pièce de bois hérissée de longues pointes *P.* مندو *T.* چرخ فلك || On met les chevaux de frise à une brèche, pour arrêter les assiégeans قلعه ديوارنده ظهور ايتمش ثلمه‌دن عسكر محاصرينك هجومنى منع ايچون چرخ فلكلر وضع اولنو كلمشدر

Cheval marin. Cheval fabuleux ayant le devant d'un cheval et le derrière d'un poisson *A.* بنت البحر - بنت الما *P.* اسب دريا *T.* آت بالغى

Chevaux, se prend pour des gens de guerre à cheval *A.* فرسان الخيل *P.* سپاه سواريان *T.* آتلو عسكرى - Chevau-légers. Cavaliers légèrement armés *T.* سبكبار آتلو عسكرى - جرد آتلو عسكر

Petit cheval. Nom d'une constellation *A.* قطعة الفرس

CHEVALERIE. Il dit de divers ordres de chevaliers *A.* علم الافتخار *P.* نشان سرافرازى *T.* نشان افتخار || L'ordre de St. Vladimir, l'ordre de St. Georges sont des ordres de chevalerie حضرت ولاديمير وحضرت حضر الياسك اسملريله مشرّف اولان نشانلر نشان افتخار انواعندندر

CHEVALET. Il dit d'un morceau de bois qui sert à tenir élevées les cordes d'un instrument de musique *A.* عتبه *P.* خرك *T.* طنبوره اشكى - Et des étais qu'on met aux bâtimens, quand on veut les reprendre sous oeuvre *T.* عاريتى دستك

CHEVALIER. Celui qui a un ordre de chevalerie *A.* حامل العلم pl. حملة الاعلام الافتخار *P.* دارندۀ نشان الافتخار *T.* نشان افتخار صاحبى سرافرازى || Chevalier de l'ordre de St. Vladimir حضرت ولاديمير اسميله مشرّف اولان طريقتك نشان افتخارينى حامل اولان كمسنه Chevalier de plusieurs ordres طرايق عديده‌نك نشان افتخارلرينى حامل اولان كمسنه

On appelle, aux échecs, Chevalier ou Cavalier, une des pièces du jeu *P.* اسب *T.* آت

CHEVALINE. Il n'est d'usage qu'en cette phrase, Bête chevaline, et signifie, cheval ou cavale *A.* دابّة *P.* استور *T.* طوار - بنك

CHEVELU. Qui porte de longs cheveux *A.* اهلب - جثيل - ازبّ - اشعر - مجمّم - طويل الشعر *P.* دراز مو *T.* اوزون صاچلو || Les peuples septentrionaux sont plus chevelus que ceux du midi ممالك شماليه خلقى اقاليم جنوبيّه‌ده ساكن اقوامدن زياده طويل الشعر در - Racines chevelues. Les racines d'arbres qui poussent des filamens déliés *A.* ذات عروق *P.* بيخهاى ريشه دار *T.* صچاقلو كوكلر - Il se dit aussi, au substantif, des petits filamens attachés aux racines des arbres, et qui sont aussi déliés que les cheveux *A.* ذوائب العروق *P.* ريشهاى بيخ *T.* كوك صچاقلرى

Comète chevelue. Une comète qui jette des rayons de lumière en forme de cheveux *A.* كوكب ذو الذائبة *P.* اخترگيسودار *T.* پرچملو يلدز

CHEVELURE. Les cheveux de la tête *A.* شعر الرأس - شعر *P.* موى سر *T.* صاچ || Avoir une longue chevelure طويل الشعر اولمق - اوزون صاچلو اولمق - Il se dit aussi, des rayons des comètes *A.* ذائبة الكواكب *P.* ريشۀ اختر *T.* يلدزك صچاغى

Chevelure de Bérénice. Nom d'une constellation *A.* الهنعة

CHEVET. Long oreiller sur lequel on appuie sa tête, quand on est dans le lit *A.* مخدّة *P.* ناز بالش *T.* يوز يصديغى - On dit proverb. d'un homme qui débite des histoires fabriquées sans preuve, qu'il a trouvé cela sous son chevet, pour dire, qu'il l'a rêvé جيبندن چيقاردى - روٴياسنده كوردى

CHEVÊTRE. Pièce de bois dans laquelle en emboîte les soliveaux d'un plancher *A.* محجرّ *P.* تژه *T.* كويشلمه ديركى - Il se dit aussi, du bandage dont on se sert pour la fracture et la luxation de la mâchoire *A.* لفافة الحنك *P.* چنه بند *T.* چكه باغى

CHEVEU. Poil de la tête de l'homme *A.* شعر *P.* مو - كوپله *T.* باش قيلى - صاچ || Il est chauve, il n'a pas un cheveu دانسر - اصلع اولديغندن باشنده شعر واحد بيله يوقدر باشى طاز - اولمغله باشنده اثر مو نا بديد ونا موجود در اولديغندن قيلدن بسبتون چپلاقدر Il ne tombe pas un cheveu de notre tête sans la permission de Dieu بلا اذن ربّانى بزك موى سر يرندن قوپمق احتمالى محالدر Il ne s'en faut pas l'épaisseur d'un cheveu que ces deux choses-là ne se touchent بو ايكى شيئك بتشمسنه قيل قدر بر فالمشدر De grands cheveux, de longs cheveux *A.* شعر طويل *P.* موى دراز *T.* اوزون صاچ courts *A.* شعر قصير *P.* موى كوتاه *T.* قصه

صاچ plats *A.* شعر سبط *P.* موی هموار *T.* دوز صاچ frisés *A.* شعر متقرد *P.* موی پیچیده *T.* قیورق صاچ blonds *A.* شعر اصفر *P.* موی زرد *T.* صاری صاچ bruns *A.* شعر اسمر *P.* موی سیه‌چرده *T.* اسمر صاچ - یاغز صاچ noirs *A.* شعر اسود *P.* موی سیاه *T.* سیاه صاچ - قره یاغز صاچ châtains *A.* شعر اصهب *T.* شعر اشقر - شعر اصهب قومرال صاچ cendrés شعر *T.* بوز صاچ gris *A.* شعر اشمط شعر اخطب *T.* شعر اخطب اللون - اخطب *P.* موی ابلک *T.* قیر - قیرغل blancs *A.* شعر ابیض *P.* موی سفید *T.* آق صاچ bien peignés *A.* ممشط *P.* شانه زده *T.* طرانمش ondés *A.* مسترسل - مسرح *P.* فرو هشته *T.* موی خم بخم *P.* شعر محبک annelés *A.* صارقق *T.* موی باریک *P.* شعر رقیق fins *A.* حلقدلنمش صاچ انجه *T.* شعر متضور tressés *A.* اورلمش صاچ hérissés *A.* شعر منتفش - مشعال *T.* قبل اورپورمش Peindre les cheveux *A.* تلوین الشعر *T.* صاچی بویامق Une touffe de cheveux *A.* جثالة الشعر *T.* طوپلنمش صاچ - طوب اولمش صاچ

On dit proverb., Fendre un cheveu en quatre, pour dire, substiliser trop *T.* قیلی دردہ یارلق انجہ دن انجہ یہ آرامق - Et prendre l'occasion aux cheveux, pour dire, pofiter de l'occasion *T.* فرصتی یقه‌لمق - موشکافانه تحری ایتمک - Et figur., qu'une chose fait dresser les cheveux à la tête فلان شی شول رتبه ده ایراث دهشت ایدر که اشعیلال شعر باشده‌کی قیللری اورپورر - رأسی موددی اولور

CHEVILLE. Morceau de bois ou de fer que l'on fait entrer dans un trou, pour le boucher ou pour d'autres usages *A.* شکة *P.* لهاز - فانه - غازه - بساهنک *T.* چیوی || Cheville de bois آغاج چیوی de fer دمور چیوی Cheville carrée چار گوشه چیوی On dit proverb., Autant de trous, autant de chevilles; et cela se dit d'un homme qui trouve à tout des excuses, des défaites, des réponses *T.* هر دلیکه برر بیما بولور

Cheville ouvrière. Une grosse cheville de fer qui joint le train de devant d'un carrosse avec la flèche *A.* قطبة *P.* میخ گردونه *T.* عربه میلی - عربه ایکی - On dit figur. du principal mobile d'une affaire, que c'en est la cheville ouvrière قطب دائرۀ مدار دائرۀ امردر - مصلحتدر

En parlant de luths, de violons etc., c'est ce qui sert à tendre ou à détendre les cordes *A.* اذن العود *P.* گوش - گردنا *T.* طنبور طنبوره بورغوسی

Cheville du pied. La partie de l'os de la jambe qui s'élève en bosse aux deux côtés du pied *A.* کعب pl. کعوب *P.* شتالنگ - پژول *T.* طپوق

CHEVILLER. Joindre avec des chevilles *A.* اشکاک *P.* غازه زدن *T.* چیویلمک || Cheviller une armoire, une porte طولابی وقپویی چیویلمک

Chevillé. *A.* مشکک *P.* غازه زده *T.* چیویلنمش - On appelle en Poésie, Vers chevillés, des vers qui sont chargés de mots inutiles حشویاتدن عبارت - ابیات حشویات آمیز اولان اشعار

CHÈVRE. La femelle du bouc *A.* عنز pl. عنوز pl. عناز - ماعز - pl. مواعز *P.* بز ماده *T.* دیشی کچی || Troupeau de chèvres *A.* قطیع العناز - سرب العناز *P.* رمهٔ بزها *T.* کچی سوریسی Lait de chèvre *A.* لبن العنز *P.* شیر بز *T.* کچی سودی Poil de chèvre *A.* وبر عنز *P.* موی بزه *T.* کچی تویی - On appelle, Barbe de chèvre, ou Barbe de bouc, une barbe qu'on laisse venir longue *A.* لحیة معنزة *T.* تکه صقال - On dit proverb., Où la chèvre est attachée, il faut qu'elle y broute *A.* الکراب على البقر *T.* کچی باغلندیغی یرده اوتلملودر - Et sauver, ménager la chèvre et le chou, pour dire, pourvoir à deux inconvéniens contraires طاوشانه قاچ تازی یه طاوشانه قاچ تازی یه - طوت دیه‌رک عمل وحرکت ایتمک طوت دیه‌رک ایکی طرفی اوخشامق

Chèvre. Nom d'une constellation *A.* جدی *P.* بزه

CHEVREAU. Le petit d'une chèvre *A.* فریر pl. فرار *P.* بزیچه *T.* اوغلاق Le chevreau mâle s'appelle plus particulièrement *A.* جدی pl. جدیان *P.* بزیچهٔ نر *T.* ارکک اوغلاق Et la femelle *A.* عناق pl. عنوق *P.* بزیچهٔ ماده *T.* دیشی اوغلاق

CHEVRETTE. La femelle du chevreuil *A.* وعلة *P.* بز کوهی ماده *T.* دیشی طاغ کچیسی - Et une sorte de petite écrevisse de mer *A.* جراد البحر *T.* تکه

CHEVREUIL. Espèce de bête fauve *A.* وعل pl. وعول *P.* بز کوهی *T.* جو پور - طاغ کچیسی

CHEVRIER. Qui mène paître les chèvres *A.* معّاز *P.* بزبان *T.* کچی چوبانی

CHEVRILLARD. Petit chevreuil *A.* فریر الوعل *P.* بزیچهٔ کوهی *T.* طاغ کچیسی یاوریسی

CHEVRON. Pièce de bois qui sert à la couverture d'une maison,

et qui soutient les lattes sur lesquelles on pose la tuile *A.* سجرة السقف *P.* پالار *T.* چاتی طبانی

CHEVROTER. Aller en bondissant *A.* مشی بالقفوز - قفزان *P.* جهان جهان رفتن *T.* صچرایدرق یوریمک ‖ Il chevrote en marchant صچرایدرق یورر - لدی المشی قفزان ایدر On dit, qu'un homme chevrote en chantant, que sa voix chevrote, pour dire, qu'il chante par secousses *A.* ترديد الصوت *P.* هلهله *T.* سسی اویناده‌رق چیقارمق

CHEVROTIN. Peau de chevreau corroyée *A.* ماعز مدبوغ دباغتلنمش *T.* پوست پیراستهٔ بزیچه *P.* جلد المعز المدبوغ - اولاق دریسی

CHEZ. En la maison de *A.* فی داره *P.* نزد او - بخانه اش *T.* اونده ‖ Chacun est maître chez soi هر کس کندو خانه‌سنده آغادر Je viens de chez vous خانه‌کزدن کلییورم - Il signifie aussi, parmi *A.* بین *P.* میان *T.* آره ‖ Il y avoit chez les Grecs une coutume بین الیونان بر عادت وار ایدی

CHIAOUX. Huissier chez les Turcs *A.* ترتور *P.* سرهنک *T.* جاوش

CHIASSE. Écume de métaux *A.* زبد المعدن *P.* کف معدن *T.* معدن کپوکی ‖ Chiasse de fer *A.* زبد الحدید *P.* کف دمور کپوکی *T.* Chiasse de cuivre *A.* زبد النحاس *P.* کف مس *T.* باقر کپوکی

CHIASSE DE MOUCHE, DE VER. Les excrémens de la mouche, du ver *A.* ذقط - خرء الذباب - ونمة - ونيم *P.* گوه مکس *T.* سینک ترسی - On dit figur., qu'un homme est la chiasse du genre humain, pour dire, qu'il est très-méprisable *A.* خسالة الناس *P.* خسترین مردمان *T.* آدم مولوزی

CHICANE. Subtilité captieuse en matière de procès *A.* تزویر pl. تزویرات - تلبیس pl. تلبیسات *P.* مکر بازی *T.* شرتلک ‖ Vilaine chicane تزویر قبیح Étrange chicane تزویر مستغرب Pure chicane تزویر محض Chercher des chicanes تزویرات - تلبیسانه سلوک ایتمک - آرامق - On appelle, Gens de chicane, les praticiens subalternes, comme juges de village etc. *A.* نواب - امناء الشرع - Il se prend figur. pour les subtilités captieuses dont on se sert dans les contestations mal fondées *A.* مغالطة pl مغالطات *P.* سخن مغالطه آمیز ‖ Toutes ces raisons ne sont que de pures chicanes بو دلیللرک جملەسی محض مغالطه قبیلندندر Vous me faites là une chicane ایراد ایلدیککز کلام مغالطه نوعندندر Chercher chicane à quelqu'un حقنده بر نوع مغالطه پیدا ایتمک قیدنده در

CHICANER. User de chicane *A.* اعمال - ارتکاب التزویر تلبیسلک *T.* مکر بازی کردن *P.* ارتکاب التلبیسات - التزویر شرتلک ایتمک - ایتمک ‖ Cet homme ne fait que chicaner کار وپیشه‌سی - فلانک کافه اعمالی تزویردن عبارتدر - Il signifie aussi, se servir de détours, de subtilités captieuses dans les contestations *A.* اعمال المغالطات *P.* سخن مغالطه راندن *T.* مغلطه ایتمک ‖ Il chicane sur tout هر شیده مغلطه ایدر

Et tenir quelqu'un en procès mal à propos *A.* القاء الشر *T.* شر آتمق ‖ Cet homme chicane tous ses voisins جمیع همجوارلرینه القای شر ایدر

On dit, en termes de guerre, Chicaner le terrain, pour dire, le disputer *T.* مقام مقاومتدن عدم تناحی ومفارقت واظهار لج وعناد ایله متانت ایتمک

Il signifie aussi, reprendre, critiquer *A.* تعریض *P.* حرفگیری کردن - انگشت اعتراض زدن *T.* عیبلمق ‖ Il ne faut pas chicaner les poètes sur des vétilles جزئیات مقوله‌سی شیلر ایچون شعرایه انگشت زن اعتراض اولمق جائز دکلدر - حرف انداز اعتراض اولمق روا دکلدر

On dit figur. d'une chose qui n'est pas fort considérable, mais qui ne laisse pas de faire de la peine, Cela me chicane فلان شی بکا زحمت ویرر

CHICANERIE. V. Chicane.

CHICANEUR. Celui qui aime à chicaner en affaires *A.* مزور *P.* مکر باز - تزویر کار *T.* تلبیس

CHICANIER. Celui qui conteste sur les moindres choses *A.* مغالطه پرداز *P.* مایل الی المغالطة - مألوف الی المغالطة *T.* مغلطه‌جی

CHICHE. Trop ménager *A.* ممسک - جماد الکف - شحیح *P.* سیه کاسه - تنگدست *T.* جمری - On dit figur., qu'un homme est chiche de ses paroles, chiche de ses pas, de ses peines, chiche de louanges, pour dire, qu'il n'aime pas à parler, à agir pour les autres, à donner des louanges فلان کشی نطق وکلامده وعمل وحرکتده وارتکاب تعب ومشقت خصوصنده ونشر ثنا وستایش بابنده بخل وضنتی غالب بر آدمدر

فلان کشینک فلان وفلان شیلرده بخل وضنتی واردر

Il signifie aussi, chétif, mesquin *A.* خسیس – دون *P.* کمقدر ایتدیکم *T.* آلچق – ناچیز || Chiche récompense de mon travail سعی واقدامک مکافات خسیسدسی La moisson sera chiche بو سنه نک حصادی دون وکمقدر اولهجقدر

Pois chiche. Espèce de pois *A.* حمص *P.* نخود *T.* نخود

CHICHEMENT. D'une manière chiche *A.* بالشح – بالخساسة جمریلک ایله – جمریجه *T.* باتنگدستی *P.* بالامساک – || Récompenser chichement un service rendu بر کونه خدمته بالشح والامساک مکافات ایتمک

CHICORACE. Il se dit de toutes les plantes qui tiennent de la nature de la chicorée *A.* نباتات هندبائیة *P.* گیاهای کسناجی *T.* هندبالو اوتلر

CHICORÉE. Sorte d'herbe potagère *A.* هندبا – لعاعة *P.* کسناج – کسیج – کاسنی *T.* هندبا – کوندیک || Chicorée blanche کسناج – هندبای بری sauvage آق هندبا – هندبای بیضا بیانی هندبا – کوهی

CHICOT. Le reste d'un arbre qui sort un peu de terre, coupé ou abattu par le vent *A.* جذل pl. اجذال *P* کرنۀ درخت *T.* کتوک || Cette forêt est pleine de chicots بو بیشهزار اجذال – بو اورمان هپ کتوکدن عبارتدر – اشجار ایله مالامالدر Et un petit morceau de bois rompu *A.* کسارة الحطب *P.* هیزم ریزه *T.* آغاج قیرنتیسی || En passant par la forêt, son cheval se mit un chicot dans le pied اورمان ایچندن مرور ایدر ایکن راکب اولدیغی دابهنک آیاغنه بر آغاج قیرنتیسی صوقلدی

Et un morceau qui reste d'une dent rompue *A.* اصل السن المنثرم *P.* بن دندان شکسته *T.* قیریق دیش کوکی || Il m'a arraché une dent, mais il m'a laissé un chicot بر دیشمی قلع ایلدی انجق بر قیریق دیش کوکی براقدی

CHICOTIN. Certain suc amer dont on frotte le bout des mamelles pour sevrer les enfans *A.* ذبار – ذبرة

CHIEN. Animal quadrupède domestique *A.* کلب pl. کلاب *P.* سگ *T.* کوپک – ایت || Chien hargneux *A.* کلب هراش – خراش *T.* خرلداشیجی کوپک enragé *A.* کلب عقور *P.* سگ دیوانه *T.* قودوز کوپک Chien de chasse *A.* کلب صیاد *P.* سگ شکاری *T.* آوجی کوپک Dresser un chien کوپکی – تعلیم کلب ایتمک – تضریهٔ کلب ایتمک

کوپکه آوجیلق اوکرتمک – آوه آلشدرمق

On dit proverb. des gens qui sont toujours en dispute, qu'ils s'accordent comme chien et chat *T.* بینلری کدی ایله کوپک کبیدر – Et bons chiens chassent de race, pour dire, que les enfans suivent ordinairement les inclinations de leurs pères *T.* کوپککک ایوسی صوی قوغر – Et tous les chiens qui aboient ne mordent pas, pour dire, que tous ceux qui menacent ne font pas toujours de mal هر هاولیان کوپک اصرمز – Et qu'un chien hargneux a toujours les oreilles déchirées, pour dire, qu'un homme querelleur attrape toujours quelque coup *A.* خرلداشان کوپکک قولاغی یرتق اولور – Et de deux hommes qui sont en débat pour emporter une même chose, que ce sont deux chiens après un os بر کمیک اوزرینه خرلداشان ایکی کوپک کبیدرلر – Et faire le chien couchant, pour dire, tâcher de gagner quelqu'un par des soumissions *T.* تبصبص – تبصبصات کلبیه ایله تلطیف ایتمک – کلبی ایتمک On dit aussi, quand un homme a quelque prétention sur quelque chose, qu'il n'en donnerait pas sa part aux chiens *T.* حقنی کوپکلره یدرمز – Et qu'il ne faut pas se moquer des chiens qu'on ne soit hors du village, pour dire, qu'il ne faut pas mépriser un danger, tant qu'on n'en est pas encore sorti محله ایچندن چیقمینجه کوپکلره سوز آتدق عقللولق دکلدر – Et d'un homme qui ne peut pas se servir d'une chose, et qui ne veut pas que les autres s'en servent, qu'il est comme le chien du jardinier qui ne mange point de choux, et n'en laisse point manger aux autres باغچهدهکی بکچی کوپکی کبیدر نه کندو یر نه بشقهسنه یدرر – Et mener une vie de chien, pour dire, mener une vie misérable ایت کبی کچنمک

Chien, signifie aussi, cette pièce qui tient la pierre d'une arme à feu *A.* زند *P.* آتشزنه *T.* چقماق || Le chien d'un fusil تفنکک چقماغی

C'est aussi le nom de deux constellations. Le grand chien et le petit chien *A.* کلب اکبر وکلب اصغر

CHIENDENT. Nom d'une herbe *A.* نجیل – ثیل *P.* کورگیاه *T.* آیرق اوتی

CHIENNE. La femelle du chien *A.* کلبة *P.* سگ – لاس – لاج *T.* دیشی کوپک – ماده

CHIEN MARIN. Sorte de poisson de mer *A.* زجر pl. زجور –

ایت بالغی - کوپک بالغی .T شیم .P سمك الكلب

CHIFFE. Il se dit par mépris d'une étoffe faible et mauvaise *A.* مسح pl. مسوح .P پالاس .T چول || Mou comme chiffe چول کبی کوشک

CHIFFON. Méchant morceau de vieille étoffe *A.* خرقة pl. خرق .P جاپوب - خس وخاش .T اسکی بوسکی - جاپوت

CHIFFONNER. Bouchonner, froisser *A.* اقفاع .P پر شکن - بوزمك .T فاهم آوردن .P پر چین ساختن - کردن - ثوبی پر چین وشکن || Chiffonner un habit بوروشدرمق اوروبایی بوروشدروب بوزمك - ایتمك

CHIFFONNÉ. *A.* متقفع .P شکندار .T چین آلود - بوزلمش - بوروشمش -

CHIFFONNIER. Celui qui ramasse des chiffons par la ville *A.* طالب الرثاث .P جاپوبچین - جاپوبجوی .T جاپوت اسکیلر آلیجی - دویشربجی - Et figur., un homme qui ramasse et qui débite sans choix tout ce qu'il entend dire par la ville *A.* لاقط لاخبار .A پیاموچین .T حوادث دویشربجی

CHIFFRE. Caractère dont on se sert pour marquer les nombres *A.* رقم pl. ارقام || Chiffres Arabes ارقام عربیه Chiffres Romains ارقام رومیه علم ارقامی تحصیل ایتمك Apprendre le chiffre Mettre le chiffre aux feuilles d'un livre صحایف کتابده وضع - رقم ایتمك Il s'est trompé au chiffre رقمده خطا ایتدی On dit proverb. et figur. d'un homme qui n'a aucun crédit, aucune autorité, C'est un zéro en chiffre صفر زاید منزلهسنده در

Il se dit aussi, d'une manière secrète d'écrire par le moyen de certains caractères convenus avec ceux à qui l'on écrit *A.* حروف معهودة .P حروف لتره گوند .T طانشقلی یازو || Écrire en chiffre حروف معهوده ایله یازمق Faire un chiffre حروف معهوده انشا ایتمك Changer de chiffre حروف معهوده صورتنی تبدیل ایتمك Le commis qui a les chiffres حروف معهوده حافظی اولان کاتب Avoir le secret du chiffre سرّینی - حروف معهودهنك سرّینه واقف اولمق تحصیله دسترس اولمق - La clef du chiffre. C'est l'alphabet qui sert à chiffrer et à déchiffrer les dépêches qu'on écrit en chiffre *T.* حروف معهودهنك مفتاحی - Et figur. Certaines façons de parler que quelques personnes ont entre elles, et qui ne sont pas entendues des autres *A.* کلمات معهودة - تعبیرات معهودة - لسان معهود .P لتره - اوزره .T بینلرنده معهود طانشقلی سوز || C'est un chiffre entre eux بر لساندر - بر تعبیر در

Il se dit aussi, de l'arrangement des lettres capitales de noms, entrelacées l'une dans l'autre *A.* نقش الاسم || Voilà un beau chiffre اشته بر لطیف نقش اسم Graver un chiffre sur un cachet قص خاتم اوزرنده بر نقش اسم حك ایتمك Il n'a point d'armes à son carrosse, il n'a qu'un chiffre عربهسنده نسب نشانی اولمیوب یالکز بر نقش اسمی وار در

CHIFFRER. Marquer par chiffres *A.* ترتیب - وضع الرقم .P رقم نویستن - رقم زدن .T الارقام رقم یازمق || Ne savoir pas chiffrer وضع ارقام صورتنی بیلمامك Chiffrer les pages d'un registre - صحایفی دفترده وضع رقم ایتمك صحایف دفتری ارقام ایله اشارت ایتمك

CHIFFRÉ. *A.* مرقم .P رقمزده .T رقملو - Et écrit en chiffre *T.* حروف معهوده ایله محرر

CHIFFREUR. Celui qui compte bien avec la plume *A.* محتسب .P الارقام .T ارقام شمار .T رقملری حساب ایدن || Il faut être habile chiffreur pour être bon arithméticien علم حسابده فایق اولمق فن حساب ارقامده کسب مهارته توقف ایدر

CHIGNON. Le derrière du cou *A.* قفا pl. اقفیة - قفلة pl. قفلات - موخر العنق .P قفا - حیره .T اکسه

CHIMÈRE. Monstre fabuleux *A.* حیوان من عجایب المخلوقات عجایب مخلوقاتدن آدی .T موجود الاسم معدوم الجسم وار کندو یوق بر حیوان - On appelle figur. Chimères, les imaginations vaines *A.* خیالات ممتنع الوقوع - خیالات باطلة خیال نا بودنی - باد پیمایی .P خیال المحال - اوهام باطلة - *T.* بوش خیال || C'est une pure chimère محض خیال محالدر Se former des chimères اوهام باطلهیه ذاهب اولمق ذهنده - Se repaître de chimères اوهام باطله تصوّر ایتمك سررشته آمالی خیالات باطلهیه ربط ایتمك Avoir la tête remplie de chimères ذهن خیالات باطله ایله مالامال اولمق Traiter une prétention de chimère برمطلوبی خیال محال قبیلندن عد ایتمك

CHIMÉRIQUE. Plein d'imaginations ridicules et vaines تابع روزکاری خیالاره یلیجی .T باد پیما .P الی خیالات الباطلة - Il se dit aussi, des imaginations et des espérances qui n'ont aucun fondement *A.* مختص الی خیال المحال - باطل - خیالی *P.* نا بودنی - وجود نا پذیر .T وجوده کلمیهجك || Préten-

tion chimérique خیال محال قبیلندن بر ـ ادّعای خیالی خیالات باطله قبیلندن ـ نیّت باطله مطلوب Dessin chimérique خیال ـ امنیّهٔ باطله Espérance chimérique بر نیّت کاسده محال قبیلندن بر امل کاسد

CHIMIE. Art de décomposer les corps, et de les recomposer de nouveau *A.* علم کیمیا *P.* کیمیا گری *T.* کیماجیلک ‖ Enseigner la chimie کیمیاجیلکی ـ علم کیمیایی تعلیم ایتمک Étudier la chimie علم کیمیایی مطالعه ایتمک اوکرتمک Secrets de chimie اسرار علم کیمیا opération de chimie عمل کیمیا گری

CHIMIQUE. Qui appartient à la chimie *A.* کیمیاوی *P.* کیمیاکاری *T.* کیمیایه متعلق ‖ Opération chimique عمل کیمیاوی Remède chimique کیمیاوی علاج ـ دوای کیمیاوی

CHIMISTE. Celui qui sait la Chimie *A.* کیمیائی pl. کیمیائیون ـ اهل کیمیا pl. ارباب کیمیا *P.* کیمیاگر ـ کیمیا شناس *T.* کیمیاجی ‖ C'est un chimiste اهل کیمیا گروهندندر Un excellent chimiste کیمیائی ماهر Les principes des chimistes اصول کیمیائیون

CHINA. V. Squine.

CHINOIS. Qui vient de Chine *A.* صینی *P.* چینی ـ چینکاری *T.* چین ماچین ایشی ‖ Jardin chinois چینکاری باغچه Goût chinois طبیعت صینیّه

CHIOURME. Les forçats et autres qui rament sur une galère *T.* ربالهٔ سفینه فرقتهجی طائفهسی ‖ La chiourme de la Réale سفینه سنک فرقتهجی طائفهسی Toutes les chiourmes des galères de France فرانسه چکدیریلرینک بالجمله فرقتهجیری فرقتهجی طائفهسی

CHIPOTER. Faire peu à peu, lentement *A.* تراخی ـ توانی ـ تبطّی *P.* دیرکاری نمودن *T.* اغر دپرنمک ‖ Il ne fait que chipoter تبطّی وتراخیدن خالی دکلدر

CHIPOTIER. Celui qui chipote *A.* بطیٔ الحرکة ـ متبطّی ـ متراخی *P.* دیرکار *T.* اغر دپرنشلو

CHIQUENAUDE. Coup que l'on donne, lorsqu'après avoir plié le doigt contre le pouce, on le lâche sur le visage, sur le nez *A.* انقاع pl. انقاعات ـ انقاع الانف *T.* فسکه ‖ Il se plaint qu'on l'a battu, on ne lui a pas donné une chiquenaude ضرب اولندیغندن شکایت ایدر حال بو که کندویه بر فسکه بیله اورلدیغی یوقدر

CHIRAGRE. Goutte qui attaque les mains *A.* وجع الید *P.* رنج دست *T.* ال اغریسی

CHIROGRAPHAIRE. Qui est créancier en vertu d'un acte sous seing privé *A.* باسند نا معنون *P.* داین بسند غیر معنون *T.* معرفت شرعله ترتیب اولنمامش تمسّک ایله وامدار بورجلو

CHIROLOGIE. Art d'exprimer ses pensées par des mouvemens qu'on fait avec les doigts *A.* علم الاشارات بالاصابع *P.* فنّ پرمق اشارتلریله مرام *T.* ادای مرام بجنبش انکشتها آکلاتمنک فنّی

CHIROMANCIE. L'art prétendu de deviner par l'inspection de la main *A.* علم الکفّ ‖ Savoir les règles de la chiromancie علم کفّک قاعدهلرینه آشنا اولمق La chiromancie est une science frivole علم کفّ بی اصل واساسدر

CHIROMANCIEN. Celui qui exerce la chiromancie *A.* اهل العلم الکفّ pl. ارباب العلم الکفّ

CHIRURGICAL. Qui appartient à la chirurgie *A.* جرّاحی *P.* ریشسازی *T.* جرّاحلغه متعلق ‖ Opération chirurgicale عمل جرّاحی

CHIRURGIE. Science qui apprend à guérir les maladies externes du corps humain *A.* علم التدبیر الجراحات ـ علم الاساوة *P.* علم ریشسازی *T.* جرّاحلق صنعتی ‖ Apprendre la chirurgie علم تدبیر جراحاتی تحصیل ایتمک Exercer la chirurgie جرّاحلق ایتمک

CHIRURGIEN. Celui qui exerce la chirurgie *A.* آسی pl. اسات ـ جرّاح pl. جرّاحان *P.* ریشساز *T.* جرّاح ‖ Être entre les mains des chirurgiens جرّاحلر الندە اولمق

CHIRURGIQUE. V. Chirurgical.

CHISTE ou KISTE. Capsule membraneuse dans laquelle la matière qui produit les tumeurs est souvent renfermée *A.* کیس pl. اکیاس *P.* کیسه *T.* داغرجق ‖ Tumeurs enkistées اورام مکیسه

CHIURE. Excrément que font les mouches. V. Chiasse ‖ De la viande où il y a des chiures de mouches *A.* لحم مذقوط *P.* گوشت ونیمدار

CHOC. Heurt d'un corps contre un autre *A.* مصادمة pl. مصادمات ـ صکمة ـ مصاکمة *P.* آسیب ـ کوس ـ گوست *T.* طوقشمه ـ چاتشمه ـ چارپشمه ‖ Rude choc مصادمهٔ شدیده choc de deux vaisseaux ایکی سفینهلرک بری برلریله بری برلریله چاتشمهسی ـ بکدیگره تصادمی ـ مصادمهسی ـ Il se dit aussi, de la rencontre et du combat de deux armées

A. مقارعة ـ مصادمة ـ مطاردة *P.* گیراگیر *T.* چارپشمه || Le choc de deux armées طرفین اردولرینك ـ مقارعهٔ صفین ـ Les ennemis furent renversés au premier choc عسكر اعدا همان مطاردهٔ اولیده تاب آور برچی برلرله مصادمه‌سی مقاومت اولەمیوب برگشته وسر نگون اولمشدر Du premier choc شدّت مصادمهٔ اولیده Ils ne soutinrent pas le choc مصادمه‌یی تحمّلده اظهار عجز ایتمشلر در ـ Figur. || Il a reçu un rude choc dans sa fortune ماله برصدمهٔ عظیمه ظهور بر صكمهٔ شدیده ـ بر سكتهٔ جسیمه عارض اولدی ـ ایلدی واقع اولدی ـ On dit aussi d'un homme qui a reçu une attaque fâcheuse dans sa santé, qu'il a reçu un rude choc برصدمهٔ جسیمه‌یه دوچار اولدی

CHOEUR. Troupe de musiciens qui chantent ensemble *A.* جمعیّت المطربین *P.* گروه نواگران *T.* خواننده وسازنده طاقمی || La messe fut chantée à quatre choeurs de musique قدّاش شریف درت عدد جمعیّت مطربیندن اجرای اصوات موسیقیّه اولندیغی خلالده قرائت اولندی ـ Il se dit aussi, d'un morceau de musique à plusieurs parties, qui est chanté par le choeur *A.* فصل pl. فصول || Le premier choeur est excellent اوّلکی فصل احسن واعلا در

CHOIR. Tomber. *A.* سقوط *P.* افتادن *T.* دوشمك || Prenez garde de choir سقوطدن حذر ایله On lui donna un coup qui le fit choir یك ضربه‌ده دوشدی

CHU. *A.* ساقط *P.* افتاده ـ افكنده *T.* دوشمش ـ On dit proverb, qu'un homme est chu en pauvreté, pour dire, qu'un homme est devenu infirme, ou bien qu'il est fort déchu de sa première fortune *A.* مهبوط الحال *P.* گرفتار ضعف وبد *T.* كوتیلنمش حالی

CHOISIR. Élire. *A.* انتخاب ـ انتقا ـ اختیار ـ انتقار *P.* گزیدن *T.* سچمك ـ اورنده‌لمك || Le Roi l'a choisi pour être gouverneur de cette place پادشاه فلان كشی‌یی فلان قلعه‌نك محافظی اولمق اوزره انتخاب ایلدی Choisissez des deux ایكیسندن برینی اختیار ایله Ces choses sont si pareilles, que l'on a peine à choisir بو ایكی شیلرك بری برلریله اولقدر مشابهتلری وار در كه قنغیسی شایان اختیار اولدیغی بیلمك امر دشواردر C'est une nécessité de faire cela, il n'y a point à choisir بو شیئك ایشلنمسنده حاجت ضروریّه دركار اولمغله فكر اختیاره مساغ یوقدر Vous avez encore à choisir de prendre ou de laisser اخذ وتركی شقلرندن اخذ وتركی ـ بریسنك اختیارنده هنوز وقتك وار در بیننده اختیاری هنوز سنك ید اقتدارڭده در Ils le choisirent pour leur chef اوزرلرینه رئیس اولمق اوزره انتخاب ایلدیلر Choisir bien ses amis احبا ودوستانی كركی كبی انتخاب ایتمك Choisir des fruits, des étoffes فواكهی واثواب وامتعه‌یی انتقا ایتمك

CHOISI. *A.* منتخب ـ مختار ـ منتخب *P.* گزیده *T.* سچمه ـ سچلمش منتخب ـ نخبهٔ عسكر *A.* Des troupes choisies || اورنده‌لمش ـ سچمه *T.* آب روی عسكر ـ سرآمد عسكر ـ گزیده عسكر *P.* عسكر Il ne va dans cette maison que des gens choisis بو خانه‌یه منتخب آدملر آمد شد ایدر

CHOIX. Élection. *A.* انتخات pl. انتخابات ـ اختیار *P.* گزیدگی *T.* سچلش || Faire un bon choix انتخابده مصیب انتخاب با صواب ایتمك ـ اولمق Un mauvais choix انتخاب سؤ انتخاب ایتمك ـ نا صواب ایتمك C'est un choix digne de vous حقّا شانكه لایق بر انتخابدر On lui a donné le choix اختیاری رأینه ـ امر انتخابی فلانه احاله ایلدیلر Je laisse cela à votre choix فلان شیئی سنك اختیاركه حواله ایلدیلر تعلیق ایدرم Remettre la chose à son choix et à son opinion فلان ماده‌یی فلانك رأی واختیارینه احاله ایتمك Un autre a eu le choix de cette marchandise بو مالی آخر بر كمسنه انتخاب ایلدی

CHOLAGOGUE. Qui fait couler la bile *A.* مسهل الصفرا ـ *P.* دافع الصفرا *T.* زرده ران صفرایی سوریجی || La fumeterre, la scammonée, l'aloès sont cholagogues شاهتره ومحمودیّه وصاری صبر مسهل الصفرا اولان ادویه‌دندر

CHOLÉDOLOGIE. Partie de la Médecine qui traite de la bile *A.* مقالة فی خواصّ الصفرا

CHOLIDOQUE. Le canal qui conduit la bile du foie dans l'intestin duodénum *A.* مجراء الصفرا

CHÔMABLE. Qui se doit chômer *A.* واجب التعطیل *P.* سزاوار ترك كار *T.* ایشدن كسلمكه كركلو || Fête chômable عید واجب التعطیل

CHÔMAGE. L'espace de temps qu'on est sans travailler *A.* وقت العطلة *P.* هنگام بیكاری *T.* ایشدن ـ تعطیل وقتی كسلمه وقتی || On déduit le chômage aux ouvriers qui ont manqué de se trouver à l'atelier دشتگاهده موجود بولنمیان

عملدنك حسابندن تعطیل وقتی فرو نهاده اولور

CHÔMER. Ne rien faire faute d'avoir à travailler *A.* تعطل - انقطاع عن العمل *P.* بیكار ماندن *T.* ایشلمامك - ایشدن - ایش ایشلمامك - بوش قالمق || Un bon ouvrier ne doit point chômer بر ایو رنجبر ایش ایشلمامك روا دكلدر - En parlant des terres, il signifie, les laisser reposer, n'y semer rien *A.* اراحة الاراضی *P.* بزمین آرام دادن *T.* یری دكلندرمك || Il faut laisser chômer les terres de temps en temps یری آرالق آرالق دكلندرمك اقتضا ایدر - On dit aussi qu'un moulin chôme, pour dire, qu'on n'y moud point *A.* معطل *P.* عملمانده *T.* ایشلمز || Ce moulin chôme بو دكرمن معطلدر - بو دكرمن ایشلمز - Et que la monnaie chôme, pour dire, qu'on cesse d'y travailler faute de matière ضربخانه ایشلمز - Il signifie aussi, solenniser un jour de fête, en cessant de travailler || On a ordonné de chômer ce jour-là اول كونده عملدن تعطیل اولنمسی تنبیه اولندی

CHONDROLOGIE. Partie de l'Anatomie qui traite des cartilages *A.* بحث فی تعریف الغضاریف *P.* گفتار در شرح احوال استخوانهای نرم *T.* كمرتلك احوالنه دائر مقاله

CHOPPER. Faire un faux pas en heurtant du pied contre quelque chose *A.* تعثر *P.* لغزیدن *T.* سورچمك || Il a choppé contre une pierre qui l'a presque fait tomber آیاغی بر طاشه اوغرایوب همان یره ییقلمق درجه‌سنده تعثر ایلدی

CHOQUANT. Offensant, déplaisant *A.* مكدر - موذی القلب - معنف - موجب التعنیف - البال *P.* دلآزار - جانخراش *T.* كوكل انجیدیجی || Homme choquant بر آدم معنف Air choquant تعنیف طبعی موجب سیمای دلآزار Manières choquantes تعنیف طبعی موجب اولهجق اطوار واوضاع Paroles choquantes *A.* pl. كلمات قارصة - قوارص - مناقیر *P.* جگرگاه - سخن جانگزا *T.* گفتار دلدوز - كوكل یاقیجی سوز - طوقانقلی سوز - تأثیر ایدر طوقانقلی سوز

CHOQUER. Donner un choc, heurter *A.* صكم - سقع *P.* آسیب زدن *T.* چارپمق - طوقندرمق || Si ce grand vaisseau vient à choquer cette barque, il la brisera بو سفینهٔ كبیره شو صندل اوزرینه صكمه زن اولهجق اولور ایسه كسر وشكستنی موذی اولهجغی ظاهر در Choquer le verre à table l'un contre l'autre سفره‌ده‌كی قدحك بریسنی آخر بر قدح اوزرینه صكم بشقه قدح اوزرینه - اخر قدح اوزرینه چارپمق - ایتمك طوقندرمق

Se choquer. *A.* تصادم - تصاكم *P.* با هم كوب خوردن - با هم آسیب خوردن *T.* چارپشمق - Il se dit aussi, en parlant de la rencontre et du combat de deux troupes de gens de guerre *A.* مصادمة - تصادم - مقارعة - مضاربة - تضارب *P.* با هم زدن *T.* چارپشمق - طوقشمق || Quand les deux armées vinrent à se choquer طرفین اردولری بری برلریله مصادمه ومقارعه‌یه شروع ایلدكلرنده

Figur. Offenser *A.* قرص - ایذا - تكدیر البال *P.* آزاریدن - آزرده دل كردن - رنجیدن - رنجیده خاطر كردن *T.* اینجتمك - بكا ایراث رنجش - طوقنمق || Il fait cela pour me choquer بنی آزرده دل ایتمك مرامنه مبنی - وایذا ایچون بونی ایدر - بنی اینجتمك ایچون ایدر - ایدر Je ne saurais entreprendre cela sans choquer un tel شو ایشه فلان كشی‌یه طوقنمدقجه تصدی ایده‌مم Ce mot me choque شو كلام بنی دلآزار - بنی رنجیده خاطر ایدر - ایدر Il se choque de tout هر شیدن آزرده دل اولور - رنجیده خاطر اولور - Et déplaire *A.* استكراه الطبع - تنفر - نكاره *P.* نا خوش آمدن - بادئ رنجش خاطر شدن - خاطر رنجیدن - پسند آمدن *T.* خوشلنمامق - بكنمامك - ایكرنمك - خوشلنمیوب || Tout ce qu'il fait me choque كافهٔ افعال وحركاتی طبعمه مستكره Cette façon de parler me choque بو سویلیش وناخوشدر Choquer la vue باصره‌یه بادئ استكراه طبعی مستلزم اولور Choquer l'oreille باصره‌یه ایراث رنجش ایتمك - تنفر اولمق تخدیش سامعه ایتمك - استكراه سامعه‌یی مستلزم اولمق Cela choque le bon sens, la bienséance, l'honneur عقل سداده وحسن ادبه وعرض وناموسه بادئ استكراه اولور

Choqué. *A.* مصكوم - مسقوع *P.* آسیب زده *T.* چارپلمش *A.* مكدر البال *P.* رنجیده خاطر - آزرده دل - دلآزار *T.* اینجنمش

CHORION. Nom d'une des membranes du foetus *A.* مشیمة pl. مشایم *T.* دول یتاغی

CHOROGRAPHIE. Description d'un pays *A.* تصویر البلاد - رسم البقعة *P.* نگار كند *T.* یورد نقشی

CHOROGRAPHIQUE. Qui appartient à la chorographie *A.* متعلق الی تصویر البلاد || Description chorographique تصویر بلاده متعلق وصف وتعریف Table chorographique تصویر بلاده متعلق اولان فهرست

CHOROÏDE. Tunique de l'oeil dans laquelle est la prunelle *A.*

طبقۀ مشيميّة || La choroïde est une expansion de la membrane du cerveau appelée, Pie - Mère عينڭ طبقۀ مشيميّه سى امّ الدماغڭ انبساطندن متكوّندر

CHOSE. Tout ce qui est, tout ce qui existe *A.* شئ pl. اشياء *P.* چيز *T.* كافّۀ اشيايى شئ ـ نسنه || Dieu a créé toutes choses خلق ايدن جناب ربّ العالميندر Un bon ami est une chose bien précieuse خالص دوست زياده قيمتدار بر شيدر La chose du monde que je crains le plus, c'est... بو جهانده زياده خوف ايلديكم شئ فلاندر Il lui a dit cent choses obligeantes بادئ ممنونيّت اولهجق هزار بهزار شيلر سويلدى Il a dit cent choses pour le fâcher اغضابنى موجب نيچه نيچه شيلر سويلدى C'est une chose sans exemple امثالى مثلى نا مسبوق بر شيدر ـ نا موجود بر شيدر Il y a mille jolies choses dans cet ouvrage بو تأليف هزاران هزار لطيف شيلرى مشتملدر Les choses ne sont plus dans l'état où elles étaient كيفيّت احوال مقدما ـ شيلر اولكى حالده دكلدر ـ صورت احوال اولديغى صورت اوزره دكلدر L'état des choses كيفيّت احوال La chose a changé de face حال اخر كيفيّت حال صورت اخرايه متحوّل ـ صورت كسب ايلدى اولدى Faites cela sur toutes choses, avant toutes choses هر شيدن اقدم بونى ايله Il lui a dit entre autres choses que..... سائر شيلر ارهسنده شويله ديديكه هر Toutes choses cessantes شئ بر طرف اولنجه La chose alla mieux qu'on ne pensait كيفيّت حال فوق الملحوظ صورت احسن كسب ايلدى مصلحت ظنّ وتخميندن زياده اعلا اولدى ـ C'est peu de chose امر جزئيدر ـ شئ يسيردر Ce n'est pas grand'chose امور جسيمه دن دكلدر ـ كلّيتلو شئ دكلدر ـ امر جسيم دكلدر Le bon de la chose est que... فلان شيئڭ لطفى بو در كه مصلحتڭ حسنى بو در كه ـ On dit proverb. À chose faite conseil pris, pour dire, qu'il n'est plus temps de demander conseil, quand la chose sur laquelle on devait délibérer est faite ايش ايشدن كچنجه مشورت عبثدر

Il signifie aussi, bien, possession *A.* مال pl. اموال || Soigner sa chose, veiller à sa chose بر كمسنه مالنه اهتمام ايتمك

QUELQUE CHOSE, s'emploie comme un seul mot *A.* شئ ما *P.* چيزى *T.* بر شئ || On m'a dit quelque chose qui est très plaisant بكا پك ذوقلى بر شئ نقل ايلديلر

CHOU. Sorte de légume *A.* بقلة الانصار ـ كرنب *P.* كلم *T.* لهنه || Semer des choux لهنه اكمك ـ On dit proverb., qu'une chose ne vaut pas un tronc de chou, pour dire, qu'elle ne vaut rien بر لهنه صاپى قدر قدرى يوقدر

CHOU-DE-CHIEN. Plante. V. Cynoerambe — Chou - Fleur. Espèce de chou *A.* قنبيط *P.* كلم رومى *T.* قرنبيط — Chou - Navet. V. Navet.

CHOUCAS. Espèce de corneille grise qui a le pied rouge *A.* حاتم pl. حتوم *P.* كراغه *T.* قوزغون

CHOUETTE. Espèce d'oiseau *A.* غراب الليل ـ مدبّج *P.* جغد *T.* ييلاق قوشى

CHOYER. Conserver avec soin *A.* حماية ـ وقاية *P.* نگه داشتن *T.* كوزتمك || Cette mère choie bien ses enfans اولادينى كوزل وقايه ايدر بر والده در Choyer des meubles اثاث بيتى كوزتمك

SE CHOYER. *A* احتما ـ تحمّى *P.* خودرا نگهداشتن *T.* كنديويى كوزتمك || Il n'est pas encore bien remis de sa santé, et il ne se choie pas هنوز كركى كبى افاقت بولماشيكن احتما ايتمز

CHOYÉ. *A.* محمّى *P.* نگهداشته *T.* كوزدلمش

CHRÉTIEN. Celui qui professe la doctrine de Jésus - Christ *A.* عيسوى ـ مسيحى ـ نصرانى *P.* ترسا *T.* خرستيان — On dit, La religion, la Foi chrétienne *A.* دين عيسوى *P.* ايين عيسوى *T.* خرستيان دينى

CHRÉTIENNEMENT. En bon chrétien *A.* حسب القواعد العيسويّة *P.* ترسايانه *T.* خرستيانجه سنه || Vivre chrétiennement قواعد عيسويّه اوزره سلوك ايتمك

CHRÉTIENTÉ. Le pays chrétien *A.* ممالك نصرانيّه *T.* ممالك نصارا || C'est pour le bien et pour le repos de la chrétienté ممالك نصارانڭ حسن حالى ورفاهيّت واستراحتى ضمننده در

CHRIST. Jésus, le Sauveur du monde *A.* حضرت عيسى

CHRISTE MARINE ou SALICOT, BACILE, FENOUIL MARIN. V. Bacile.

CHRISTIANISME. La loi et la religion de Jésus - Christ *A.* عيسويّت ـ نصرانيّت ـ شريعت عيسويّه *P.* ترسايى *T.* خرستيانلق || Le christianisme ordonne qu'on pardonne à ses ennemis, et même qu'on les aime دشمنه عفو ايله معامله وبلكه حقنده اظهار محبّت ومجامله اولنمق شريعت عيسويّه

فرایض مذهب - وجیبهٔ حال عیسویّتدر - مقتضاسندندر عیسویدندر

CHRONIQUE. Histoire dressée suivant l'ordre des temps *A.* وقایع سنویّه‌یی مشتمل تاریخ *T.* تواریخ pl. تاریخ || Vieille chronique تاریخ قدیم Anciennes chroniques تواریخ عتیقه — Maladie chronique. Une maladie qui dure long temps *A.* مرض مزمن pl. امراض مزمنة - مرض مشبط *P.* رنج سالی *T.* بیللنمش علت || Ce n'est pas une maladie aiguë, c'est une maladie chronique فلان علّت امراض حادّه‌دن دکل برمرض مزمندر

CHRONOGRAMME ou CHRONOGRAPHIE. Inscription dans laquelle les lettres forment la date *A.* تاریخ بحروف العددیّة - تاریخ بحروف الابجاد

CHRONOLOGIE. L'histoire des temps *A.* حساب التواریخ - حساب الازمان || Exacte chronologie حساب صحیح تواریخ Il sait bien la chronologie تواریخ ازمانه آشنادر Cela ne s'accorde pas avec la bonne chronologie فلان شیٔ حساب تواریخه مطابق کلمز

CHRONOLOGIQUE. Qui a rapport à la chronologie *A.* متعلّق الی حساب التواریخ || Table chronologique حساب تواریخه متعلّق بر فهرست Abrégé chronologique حساب تواریخه متعلق رسالهٔ مختصره

CHRONOMÈTRE. Instrument servant à mesurer le temps *A.* مقیاس الاوقات

CHRYSOCOLLE. La matière que l'eau entraîne et détache des mines *A.* ملح الصاغة — Les anciens donnaient aussi ce nom à une substance qu'ils employaient pour souder l'or *A.* لزاق الذهب - لحام الذهب

CHRYSOCOME. Plante *A.* حشیش برّاق *P.* زرگیا *T.* آلتون اوتی

CHRYSOLITE. Pierre précieuse d'un jaune verdâtre *A.* زبرجد *P.* زبرجد

CHRYSOPRASE. Pierre d'une jolie couleur vert de pomme *A.* کحلة *T.* کوزبونجغی

CHUCHOTER ou CHUCHETER. Parler bas à l'oreille de quelqu'un *A.* اسرار فی - تنمیش - اکتنات - اکتات - قرّ فی الاذن *P.* فس فس کردن *T.* فسلده‌مک - فسلده‌مک قولاغه || Chuchoter quelques mots à l'oreille سمعه اسرار ایتمک - تنمیش واکتات ایتمک

CHUCHOTEUR. Celui qui aime à chuchoter *A.* مکتّ - منمّش *P.* فس فس زن *T.* فسلدایجی || Les chuchoteurs sont incommodes مجلسده فس فس ایدنلر بغایت ایراث ثقلت ایدرلر

CHUCHOTERIE. Entretien de ceux qui se parlent à l'oreille *A.* مسارّة - تسارّ - فتافت *P.* فس فس - فساوس *T.* فسلدی - فت فت

CHUT. On se sert de ce mot pour imposer silence *A.* صه *P.* خب باش *T.* صوص

CHUTE. Mouvement d'une chose qui tombe *A.* سقوط - سقطة *P.* افتادگی *T.* دوشش || Il est tombé de son haut, et il a fait une lourde chute محلّ مرتفعدن ییقلوب بر آغر سقطه‌ید Il est incommodé d'une chute de cheval آتدن دوچار اولدی سقوطنه مبنی مضطرب الحالدر Il fut accablé par la chute d'une maison بر خانه‌نک سقوطندن فرو مانده اولدی — Il se prend figur. pour Disgrâce *A.* سقوط - انحطاط *P.* بسر در آمد *T.* باش اوزرینه دوشش - ییقلش || Cet homme était extrêmement élevé, le voilà tombé, il ne se relevera jamais de sa chute فلان کشی ذروهٔ اعلای اقباله عروج ایتمشیکن اشته بسر در آمدهٔ حضیض ادبار اولمشدر بو حال انحطاطدن الی الابد رفع اولنه‌جغی یوقدر — Et pour Faute envers Dieu *A.* زلت pl. زلّات - سقاط - سقطة pl. سقطات *P.* لغزش *T.* سورچمه || La chute du premier homme زلت ابو البشر La chute des mauvais anges ارواح خبیثه‌نک سقاط وزلّتی Se relever de sa chute par la pénitence توبه طریقیله ورطهٔ زلّتدن خروج ایتمک Être une occasion de chute et de scandale وسیلهٔ زلّت وریبه اولمق

Chute d'humeurs *A.* هبوط الاخلاط - انصباب الاخلاط - انحدار الاخلاط - نزول الاخلاط *P.* ریزش کشها *T.* اخلاطک دوکلمسی - اخلاطک اینمه‌سی — La chute des feuilles. La saison où les feuilles tombent *A.* فصل النفاض الاوراق - فصل السقوط الاوراق *P.* موسم برگریز *T.* یپراق دوکمی || Il mourut à la chute des feuilles هنگام برگریزده وقتی یپراق دوکنده اولدی - وفات ایلدی

On appelle aussi Chute, la fin d'une pièce de Poésie *A.* مقطع بیتی

CHYLE. Suc blanc qui se forme des alimens digérés *A.* کیلوس *P.* کش سپید *T.* کیلوس || Les alimens se tournent en chyle

اغديه واقوات كيلوسه مستحيل اولور

CHYLIFÈRE. Il se dit des vaisseaux qui portent le chyle *A.* كيلوسك قابلرى *T.* ظروف كش سپيد *P.* اوعية كيلوس

CI. Adverbe de lieu. *A.* ههنا - هنا *P.* اينجا *T.* بوره‌ده - بو محلده حاضر اولان || Les témoins ci-présens بو محلده - بو محلده مربوط اولان بر قطعه شهود Le mémoire ci-joint اشبو ورقه‌يه مصحوبًا ارسال اولنان بر قطعه تقرير - تقرير - On s'en sert aussi dans les comptes où, après avoir mis la somme tout au long, on le met au bout de la ligne *A.* جمعًا || Quatre aunes d'étoffe à vingt francs, ci 80 livres درت ذراع چوقه بهرى يكرمى غروش حسابيله جمعًا ٨٠ غروش - Il se joint aussi avec l'interrogant Qu'est-ce? || Qu'est-ce-ci? *A.* ما هذا *P.* اين چيست *T.* بو ندر - بو نه - Et avec le pronom démonstratif et les substantifs || Celui-ci *A.* هذا *P.* اين *T.* بو - شو - بو اشته - Cet homme-ci اشته بو آدم - Il se met aussi devant les prépositions Dessus, Dessous, Devant, Après. Ainsi on dit: Ci-dessous *A.* غب ما *P.* بزير *T.* آشاغيده Ci-dessus *A.* آنفا *P.* ببالا *T.* يوقاريده Ci-devant *A.* مقدما - سابقا *P.* پيش ازين *T.* بوندن اقدم - بوندن اول Ci-après *A.* بعده - بعد ذا *P.* زين پس - پس ازين *T.* بوندن صكره || j'ai dit ci-dessus que يوقاريده سويلدمكه - بالاده بيان ايلدمكه Les mots ci-dessous mentionnés زيرده اشارت اولنان الفاظ Nous verrons ci-après بعده مشهودمز اولەجقدر - Il se met aussi après la préposition Entre, et sert à marquer le temps *A.* بين هذا *P.* ازين وقت تا بوقت فلان *T.* الوقت والوقت فلان اشبو وقتدن فلان وقته قدر || Entre ci et demain وقتدن يارينه قدر

On dit, Par-ci, par-là, pour dire, en divers endroits *A.* من هنا ومن هناك *P.* از اينجا واز آنجا *T.* شورادن بورادن - اوتدن بروادن || je ne sais pas la pièce toute entière, je n'en ai retenu que quelques lambeaux par-ci par-la مقالەنك جملەسى معلوم دكلدر شوندن بوندن بعض قطعەلرينى شوندن بوندن انجق بر قاچ قطعەسى - حفظ ايدەبيلدم خاطرمده در

CI-CONTRE. Terme de comptabilité, qui sert à désigner qu'une somme sera rapportée en addition *T.* نقل يكون

CIBOULE. Petit ognon frais *A.* بصل طرى *P.* پياز تاره *T.* تازه صوغان

CICATRICE. Marque des plaies, qui reste après la guérison *A.* ندبة pl. ندوب pl. انداب - اثر الجرح pl. آثار الجروح *P.* زخم نشانة *T.* يارە نشانى - يارە يرى || Grande cicatrice ندبة جسيمة Glorieuse, honorable cicatrice بادئ بقاى شان وشهرت اولەجق اثر جراحت Il a le corps couvert de cicatrices بدنى پر آثار جروحدر - On dit figur. Quand on a reçu un grand affront, La cicatrice en demeure long temps رذالت عظيمه جراحتنك اثرى طول زمان باقى وبر دوام اولور رذالت عظيمه تقريبيله درونده عارض اولان كسر وجراحت - تزذيل - مدت مديده التئامپذير اولمق احتمالى يوقدر عظيمدن ناشى دخيلهٔ قلبده عارض اولان زخم جگردوزك نشانه‌سى طول مدت زايل اوليوب باقى وبر قرار اولور

CICATRISER. Faire des cicatrices *A.* ايراث الانداب - انداب *P.* نشانهٔ زخم پيدا كردانيدن *T.* يارە نشانى براقمق

SE CICATRISER. Il se dit d'une plaie presque guérie *A.* اندمال التئام - ارتئام - رأم - انداب - التحام - *P.* التئام پذيرفتن *T.* يارەنك اتى پكشوب - يارە قپانمق - يارە اوكولمق || Sa plaie commence à se cicatriser جراحتى مايل بتشمك اندمال والتئامدر

CICATRISÉ. *A.* ملتئم - نديب - مندمل *P.* التئام يافته *T.* اتى پكشوب بتشمش - اوكولمش

CICEROLE. Espèce de pois chiche *A.* ماش *P.* مردمك *T.* مردمك

CICINDÈLE. Espèce d'insecte *A.* براع *T.* اوياز سينكى

CICLAMEN. Plante *A.* بخور مريم *P.* بخور مريم Sa racine s'appelle *A.* عرطنيثا - كف الاسد *T.* طكوز اغرشغى

CICUTAIRE. ou CIGUË AQUATIQUE. Plante *A.* شوكران الما *P.* تنفت آبى *T.* صو بالدرانى

CID. Mot Arabe qui signifie Chef *A.* سيّد pl. سادات

CIDRE. Boisson faite du jus de pommes *A.* نبيذ التفاح *P.* مى سيب *T.* الما ناردنكى || Gros cidre نبيذ تفاح غليظ قوبى الما ناردنكى - Petit cidre خفيف الما ناردنكى

CIEL. La partie supérieure du monde, qui environne tous les corps *A.* سما pl. سموات - فلك pl. افلاك *P.* آسمان *T.* كوك || Les étoiles du ciel روى سماده اولان نجوم وكواكب Le ciel est bien étoilé روى سما لمعان نجوم ايله منجلى Tout ce qui est sous le ciel تحت سماده اولان وروشندر Lever les yeux au ciel جانب سمايه رفع جميع موجودات

انظار ايتمك ـ طرف آسمانه عطف انظار ايتمك Lever
les mains au ciel جانب سمايه رفع ايادئ نياز ايتمك ـ
On dit, Le ciel de la lune A. فلك القمر Le ciel de Mars
فلك المرّيخ Les cieux des planètes افلاك نجوم سيّاره ـ
Et dans le langage poétique, La voûte des cieux A. قبّة الفلك
pl. قباب الافلاك P. كنبد فلك ـ قبّهٔ نه طباق افلاك
ـ كنبد نه طاق افلاك T. فلكك قبّه‌سی ـ On dit, Les
influences du ciel, pour dire, les prétendues influences des
astres A. تأثيرات الكواكب ـ تأثيرات نجوميّه ـ Et de deux
choses entre lesquelles il y a une grande différence, qu'elles
sont éloignées comme le ciel et la terre بيلرنده اولان فرق
بين السماء والسمكدر ـ بين الارض والسما در ـ Et d'un
homme qu'on a loué extraordinairement, qu'on l'a élevé jusqu'au
ciel فلانی بالای سمايه قدر ترفيع ايلديلر ـ عيوقه چيقارديلر
Et qu'on l'a élevé jusqu'au troisième ciel فلكك يدنجی طبقه‌سنه
قدر ترفيع ايلديلر ـ عرش اعلايه چيقارديلر

On dit proverb., Remuer ciel et terre, pour dire, faire tous
ses efforts برهمزن زمين وآسمان اولەرق بذل جدّ واقدام
ايلمك ـ كوك ايله يری بری برينه قاترق چالشمق ـ
Et figur., Voir les cieux ouverts, pour dire, se trouver dans
un grand bonheur دنيا وما فيهايه مالك اولمش قدر ممنون
الحال اولمق ـ شادمرگه اوغرامق

Il se prend aussi pour l'air A. هوا ـ سما || Ciel serein سمای
صحو ـ آياز هوا Ciel clair سمای صاف ـ هوای صاف ـ
هوای روشن Ciel obscur سمای مغيّم ـ هوای مظلم ـ بلوطلی
هوا Ciel doux هوای ملايم ـ لطيف هوا Ciel tempéré هوای
معتدل La rosée du ciel بالای سمادن نازل اولان ندی ـ
كوكدن ياغن جی Les oiseaux du ciel جوّ هواده پرواز ايدن
اجناس طيور On ne voit ni ciel ni terre نه روی سما وند
سطح غبرانك تشخيصی ممكندر Le feu du ciel آتش سماوی
On appelle, Feu du ciel, le tonnerre A. نار سماوی P. آتش
آسمانی V. aussi Tonnerre.

Ciel signifie aussi, le séjour des bienheureux, le paradis A.
دار النعيم ـ عالم الملكوت ـ عالم علوی P. فردوس اعلا T.
جنّت || Gagner le ciel مظهر قرار دار النعيم اولمق Le Ro-
yaume des cieux عالم ملكوت ـ ملك سماوات Notre Père
qui êtes dans les cieux ابنا الذی فی السماوات Notre - Sei-
gneur monta au ciel ربمز حضرت عيسی عالم علوی‌يه عروج
ايلدی Lucifer fut précipité du ciel شيطان رجيم عالم علويدن
طرد واسقاط اولندی Le chemin du ciel est la pratique de
l'Évangile موصل دار النعيم اولان صراط مستقيم انجيل
شريفك احكامنه متابعت وآكا كوره عمل وحركت ايتمكدر

Il se prend aussi pour Dieu même, pour la Providence A.
اله ـ ربّ العالمين ـ تقدير الهی ـ تقدير ربّانی P. خدا
ـ تقدير يزدانی T. تكری ـ الله ـ مقدّر || Grâces au ciel
شكر الله ـ اللهه شكر وحمد اولسون Le ciel irrité غضب
الله ـ سخط باری Le ciel l'a voulu ارادهٔ الهيّه بو وجهله
تعلّق ايلدی ـ مشيّت بيعلّت جناب ربّ العزّت بويله
ايجاب ايلدی ـ الله تعالی اويلەجه مراد ايلدی ـ مراد
الله بويله در C'est un arrêt du ciel حكم تقدير ازليدر ـ
مقتضای حكم تقدير الهيدر C'est un coup du ciel ارسال
الهی اولمش بر ضربه در ـ فلك سلّه‌سيدر Le ciel vous
soit propice توفيق الهی هميشه رفيقك اولسون ـ تقدير
الهی هر حالده مساعد اوله Le ciel m'est témoin جناب
عارف القلوب والخفايا شاهد عدلدر Ô ciel A. الهی P.
On ـ يا حق ـ يا احكم الحاكمين Ô juste ciel يا الله T. خدايا
dit, Les mariages sont faits au ciel, pour dire, qu'ils sont résolus
par la Providence امر نكاح مقدّرات الهيّه‌دندر ـ لوح ازلده
تقدير اولنمش اموردندر

Il se prend aussi pour Climat A. اقليم P. بوم وبر T. يورد
|| On a beau changer de ciel, on ne change point d'esprit تبديل
اقليم عبثدر تبديل عقله وسيله اولمز

Et pour le haut d'un lit A. سماء السرير النوم P. آسمانهٔ
خوابگاه T. يتاق صفه‌سنك تاوانی

CIERGE. V. Cire.

CIGALE. Espèce d'insecte qui fait un bruit aigre dans les
champs durant les ardeurs de l'été A. صرصر P. زنجره T.
آغوستوس بوجكی ـ اوراق قوشی ـ جرلايق || Le chant de
la cigale اوراق قوشنك اوتمه‌سی

CIGOGNE. Espèce de gros oiseau de passage A. لقلاق pl.
لقالق P. لكلك T. ليلك قوشی || Le cri de la cigogne
A. لقلقه P. آوازهٔ لكلك T. ليلك سسی

CIGUË. Herbe vénéneuse A. شوكران P. تفت ـ دورس T.
بالدران اوتی || Les Athéniens se servaient souvent du jus de
ciguë pour faire mourir ceux qui étaient condamnés à mort
آتنەلو با حكم شرعی مستحق قتل اولنلرك اعدامی

خصوصنده غالب حالده بالدران اوتنی استعمال ایدرلر ایمش

CIL. Le poil des paupières *A.* شعر الجفن ـ اهداب .pl هدب *P.* مژه ـ مژگان *T.* کرپک

CILICE. Espèce de ceinture que l'on porte sur la chair pour mortification *A.* کسینج ـ زنّار *P.* کسنی *T.* قوشاغی ‖ ایپ قوشاغی Porter le cilice میانده تنطیق زنار ایتمک Faire pénitence dans le cilice کفارت ذنوب ایچون ایپ قوشاغی قوشانمق

CILLEMENT. Action de ciller les yeux *A.* ارتضاك العين *P.* پریدن چشم *T.* کوز اویناتمه ‖ Il a un cillement continuel دائمی ارتضاك عینه مبتلا در

CILLER. Fermer et rouvrir les yeux dans le moment *A.* ارضاك العين *P.* جشم پریدن *T.* کوز اویناتمق ‖ Ciller les paupières کوز قپاقلرینی اویناتمق ـ ارضاك اجفان ایتمك On lui a tiré un coup de pistolet aux oreilles, et il n'a pas seulement cillé قولاغنه بر طبانجه چکلمشیکن کوزلرینی بیله اویناتمدی Personne n'ose ciller devant lui حضورنده هیچ بر کمسنه ارضاك عینه جسارت ایتمز

CIME. Le sommet d'une montagne, d'un arbre, d'un rocher *A.* راس .pl قمم ـ قمّة .pl شعوف ـ شعوف .pl شعفة *P.* روس *T.* دپه ‖ La cime de la montagne *A.* راس جبل ـ شعفهٔ جبل *P.* ذروهٔ کوه *T.* طاغ دپهسی

CIMENT. Brique pilée dont on fait une espèce de mortier *A.* شید بغبار الآجر *P.* آرهٔ آگور آلود *T.* خراسانلو خرج ‖ Bâtir à chaux et à ciment کرج وخراسانلو خرج ایله بنا یاپمق Faire du ciment خراسانلو خرج یاپمق Bassin de fontaine enduit de ciment خراسانلو خرج ایله صوانمش حوض Mettre du ciment entre les pierres d'une muraille دیوارك طاشلری آرەسنده خراسانلو خرج طولدرمق Le ciment des Romains était d'une perfection qu'on a peine à égaler روماللونك اعمال ایتدکلری خراسانلو خرج شول رتبەده کماله رسیده اولمشیدیکه نظیری تقلید اولنمق امر دشوار در V. Mortier.

CIMENTER. Employer du ciment dans un ouvrage de maçonnerie *A.* تشیید بغبار الآجر *P.* بآرهٔ آگور آلود اندودن *T.* قالدیرم خراسانلو خرج ایله صوامق ‖ Cimenter du pavé طاشلری آرەسنده خراسانلو خرج صوامق — Figur. Affermir *A.* تشیید ـ احکام ـ تحکیم ـ تأیید *P.* استوار کردن *T.* قوتلو وقوی قلمق ـ قویلشدرمك ـ پکلشدرمك ‖ Cimenter la paix par des alliances بنیان صلح وصلاحی روابط یکجهتی واتفاق ایله تحکیم وتشیید ایتمک Les martyrs ont cimenté la Foi par leur sang شهدای عظام بنیهٔ قویهٔ دین مبینی دم مبارکلریله تشیید ایلدیلر Cimenter une amitié بنیهٔ قوی الاساس حب وموالاتی تأیید واحکام ایتمک

CIMENTÉ. *A.* مشید بغبار الآجر *P.* بآرهٔ آگور آلود اندوده *T.* خراسانلو خرج ایله صوانمش *A.* مشید ـ مستحکم *P.* استواری یافته ـ پایداری یافته *T.* قویلشمش

CIMETERRE. Grand coutelas *A.* مشمل *P.* دشنه *T.* یتاغان

CIMETIÈRE. Lieu destiné à enterrer les morts *A.* مقبرة .pl مقابر *P.* مزارستان ـ مرزغن ـ مرغزن ـ گورستان *T.* مزارلق ‖ Enterrer dans le cimetière مزارستانده دفن ایتمک — En parlant d'un pays dont l'air est mortel pour les étrangers, on dit figur., que c'est leur cimetière دیار آخردن کلانلره کوره حفرهٔ هلاك منزلەسنده بر یر در

CIMIER. L'ornement qu'on porte au haut du casque *A.* سنبك البيض *P.* تارك خود *T.* تولغه دپەسی ‖ Il avait une telle figure pour cimier سنبك بیض یرینه فلان صورتی طاقمشیدی

CIMOLIE. Espèce d'argile *A.* طین قیمولیا *P.* گل قیمولیا *T.* کفد کلی

CINABRE. Combinaison de soufre et de mercure *A.* ـ زنجفر ـ شقرة *P.* سنجفر ـ سیمشگرف ـ قنبار *T.* زنجفره ‖ Cinabre naturel زنجفر معدنی artificiel زنجفر عملی

CINÉRATION. Réduction d'un corps combustible en cendres par la violence du feu *A.* استحالة الى الرماد ـ ترمید *P.* خاکستر سازی *T.* کول دونمکلك ـ کوللنمه

CINGLER. Naviguer à pleines voiles *A.* استمخار ـ مخور *P.* بادبان پر هوا رواند شدن *T.* طلو یلکن ـ طلو یلکن کتمک ‖ Cingler à haute mer طلو یلکن ایله آقوب کتمک انکیین طرفنه طلو یلکن ایله کتمک

CINNAMOME. V. Cannelle.

CINQ. Nombre qui est celui des doigts de la main *A.* خمس *P.* پنج *T.* بش ‖ Les cinq sens de nature حواس خمسه Les cinq doigts de la main اصابع خمسهٔ ید Cinq fois بش کره ـ بش سنه مدت ـ بش دفعه Espace de cinq ans بش سنه لك مدت

CINQUANTAINE. Nombre de cinquante *A.* قدر العدد خمسین *P.* مقدار یك مر *T.* اللی قدر ‖ Une cinquantaine de personnes اللی نفر قدر ـ اللی قدر نفوس

CINQUANTE. Dix fois cinq *A.* خمسين *P.* پنجاه - مر *T.* اللى || Cinquante fois اللى دفعه

CINQUANTENIER. Celui qui commande cinquante hommes *A.* رئيس خمسين شخصاً *P.* سركردهٔ پنجاه كس *T.* اللى باشى || On fit avertir les cinquanteniers اللى باشلرينه خبر ويرلدى

CINQUANTIÈME. Nombre d'ordre *A.* خمسون *P.* پنجاهم *T.* اللنجى || Le cinquantième article اللنجى مادّه – Il signifie aussi, la cinquantième partie d'un tout *A.* احد من خمسين *P.* يك ازپنجاهم *T.* بر اللیده بر حصّه || اللى حصّدده بر Il lui en appartient un cinquantième اللى حصّدده بر كندويه اصابت ايدر كندويه عائد در –

CINQUIÈME. Nombre d'ordre *A.* خامس *P.* پنچم – پنچمين *T.* بشنجى || Le cinquième Roi پادشاه خامس La cinquième fois دفعهٔ خامسه – دفعهٔ بشنجى – Il signifie aussi, la cinquième partie d'un tout *A.* خمس pl. اخماس *P.* پنچيك – بش حصّدده بر – بشده بر *T.* پنچيوده

On dit absolument, la cinquième, pour désigner la cinquième classe d'un collége *A.* طبقهٔ خامسه *P.* طبقهٔ پنچمين *T.* بشنجى طبقه

CINQUIÈMEMENT. En cinquième lieu *A.* خامساً *P.* پنچمين *T.* بشنجيسى

CINTRE. Figure en arcade *A.* شكل مطوّق *P.* اسلوب كمر *T.* شكل مطوّق – كمر شكلى || كمروارى Bâtir à plein cintre شكل نصف طاق اوزره تامّ اوزره بنا ايتمك À demi-cintre شكل نيم كمر اوزره – بنا ايتمك Cette cave est en cintre بو بودروم كمر شكلنده – بو سرداب شكل مطوّق اوزره در در – Il signifie aussi, cette arcade de bois sur laquelle on bâtit les voûtes de pierre *A.* قالب الطاق *P.* خو *T.* كمر قالبى

CINTRER. Faire un cintre, bâtir en cintre *A.* اعمال الطاق – بناء فى شكل الطاق *P.* كمر ساختن – كمر گونه بنا كردن *T.* كمروارى ياپمق – كمر ياپمق || Cintrer une porte قپويى كمروارى ياپمق

Cintré. *A.* مطوّق – مطوّق الشكل *P.* كمردار – كمر گونه *T.* كمرلو – كمروارى

CIRAGE. Action de cirer *A.* طلاء بالشمع *P.* موم اندودى *T.* مومليه || Il a employé beaucoup de temps à ce cirage بو مومليه خصوصنده وافر وقت صرف ايلدى – Il se dit aussi, de la cire appliquée sur quelque chose *A.* دهام الشمع *P.* موم صواسى *T.* اندايش موم

CIRCÉE. Plante *A.* عشرق *P.* مروخوش *T.* مرماخور – La semence de cette plante s'appelle *A.* حردب *P.* تخم مرو *T.* مرماخور تخمى

CIRCOMPOLAIRE. Il se dit de tout ce qui environne les pôles *A.* ما حول القطبين *P.* پيرامن دو قطب *T.* ايكى قطبك چورهسنده كى || Les terres et les mers circompolaires ما حول القطبين اولان برارى وبحار Les étoiles circompolaires ما حول القطبين اولان كواكب ونجوم

CIRCONCIRE. Couper le prépuce *A.* ختن – ختانت – قلف *P.* ختنه كردن *T.* سنّت ايتمك || Il était ordonné dans l'ancienne loi de circoncire les enfans mâles اولاد ذكورك ختنى شريعت قديمه احكامندندر

Circoncis. *A.* مختون *P.* ختنه كرده *T.* سنّتلو

CIRCONCISION. L'action par laquelle on circoncit *A.* ختان *P.* ختنه *T.* سنّت || La circoncision était ordonnée dans l'ancienne loi ختان مادّهسى شريعت قديمهده فرض وتعيين اولنمشدر

CIRCONFÉRENCE. Le tour d'un cercle *A.* حول pl. احوال – خط مستدير – دورة *P.* گرد – پيرامن *T.* چوره – جرم || Toutes les lignes situées du centre à la circonférence sont égales entre elles مركزدن حول دائرهيه طوغرى چكيلان خطوط احد هما آخره مساويدر La circonférence d'un grand cercle du ciel دوائر فلكدن بر دائرهٔ عظيمهنك جرمى Les Mathématiciens divisent la circonférence d'un cercle en trois cent soixante degrés اهل علوم رياضيه بردائرهنك چورهسنى اوچيوز التمش درجهيه تقسيم ايدرلر – Il se dit aussi de toute sorte d'enceinte || Cette ville enferme plusieurs jardins dans sa circonférence بو بلده چورهسى داخلنده نيچه باغ وباغچهلر دورهسى داخلنده – مشتملدر Cette place a tant de toises dans sa circonférence شو قلعهنك جرمى شو قدر ذراعدن عبارتدر – On dit, que le sang est porté du centre à la circonférence par les artères, et qu'il est rapporté de la circonférence au centre par les veines بدن انسانده دوران ايدن دم شرايين واسطهسيله مركزدن جانب جرمه دفع وايصال وينه عروق معرفتيله جرمدن مركز طرفنه اعاده واسبال اولنور

CIRCONFLEXE. Il se dit d'un accent qu'on met sur certaines

syllabes *A.* حرکة المدّ

CIRCONLOCUTION. Circuit de paroles, périphrase *A.* تطويف سوزی *T.* سخن‌را گردا گرد آوردن *P.* دور الکلمات ـ الکلام تطويف کلام صورتنی || User de circonlocution طولاشدرمه استعمال ایتمک

CIRCONSCRIPTION. Ce qui borne la circonférence des corps *A.* حدود *T.* کنار پذيری ـ کران پذيری *P.* انحصار ـ محدوديّت || La circonscription est une propriété naturellement inséparable des corps ایچنده قصلمه انحصار ومحدوديّت کافّهٔ اجرامک بالطبع لازم غير مفارق عدّ اولنان خصايص ذاتيّه‌لرندندر

CIRCONSCRIRE. Donner des limites *A.* ـ تحديد ـ حصر ـ حدود کسمک *T.* کنار بستن ـ کران نهادن *P.* تعيين الحدود || Dieu est un être infini qui ne se peut circonscrire ni par les lieux, ni par les temps جناب خداوند بيچون وچرا زماناً ومکاناً تحديد ـ قيد محدوديّتدن منزّه بر ذات عديم الانتها در وانحصاردن منزّه ومبرّا در

CIRCONSCRIT. *A.* محدود ـ محصور ـ منحصر *P.* کران پذيرفته *T.* حدودی کسلمش

CIRCONSPECT. Discret, retenu *A.* متحرّس ـ محترز ـ حازم || صاقينلو *T.* پروادار ـ پرهيزکار *P.* اهل الحزم والاحتياط ـ Homme fort circonspect بغايت محترز ومتحرّس ادم Circonspect dans ses actions, dans ses paroles اقوال وافعالنده قواعد حزم واحتياطه رعايت ايدن آدم

CIRCONSPECTION. Retenue, discrétion *A.* ـ حزم ـ احتراز ـ صاقينلق *T.* پروادارى ـ پرهيزکارى *P.* احتياط ـ تحرّس کمال حزم || Il faut user d'une grande circonspection صاقنمه واحتياط اوزره حرکت اولنمق اقتضا ايدر Il a apporté beaucoup de circonspection dans cette affaire بو خصوصده قواعد تحرّس واحترازه کماليله رعايت ايلدی Agir avec circonspection محترزانه ـ احتراز اوزره عمل وحرکت ايتمک Parler avec circonspection حزم واحتياطه رعايت ايدەرک سوق کلام ايتمک حرکت ايتمک

CIRCONSTANCE. Particularité qui accompagne un fait *A.* حال ـ کيفيّات pl. کيفيّت ـ حالات pl. حالت ـ احوال pl. || Circonstance aggravante تأکيد شدّتی کيفيّت الاحوال تزايد شدّت وجسامتی موجب بر حالت ـ موجب بر حال Circonstance remarquable اعمان نظر دقّته شايان بر حالت Remarquer, observer, examiner, peser toutes les circonstances de l'action اول واقعەنک کافّهٔ احوال وکيفيّاتنه حوالهٔ نگاه دقّت واعمان نظر بصيرت ايتمک وظهوره کلمش مجموع ما جرالرينی بالتحرّی تفتيش وتفحّص ايتمک وميزان عقل ايله وزن ايدەرک مطالعه ايتمک Les circonstances des personnes, du lieu, des temps زمان ومکان واشخاص وذواتک احوال وکيفيّاتی Exposer un fait, et en marquer jusqu'aux moindres circonstances بر واقعه‌يی ظهوره کلمش حالات جزئيّه‌سنی بسط وتعداد ايدەرک نقل ايتمک Le choix des circonstances کيفيّت احوالک اختياری Souvent les circonstances changent la nature des choses اکثريا صورت احوال طبيعت امورک تبدّلنی ايجاب ايدر ـ On dit, Se déterminer par circonstance *T.* حسب الاقتضاء الحال عقد نيّت ايتمک ـ Et loi, réglement de circonstance حسب مقتضای حاله ـ الاقتضاء حال وضع اولنمش قانون ونظام نظراً وضع اولنمش قانون ونظام

En style de Pratique, on dit, en parlant d'un bien fonds, d'une affaire, Les circonstances et dépendances *A.* متعلّقات ومضافات || Terre adjugée avec ses circonstances et dépendances مضافات ومتعلّقاتيله تمليک اولنمش اراضی

CIRCONSTANCIER. Marquer les circonstances *A.* تصريح الاحوال || Circonstancier une affaire مصلحتک جريان ايتمش احوالنی ـ ما جرانک دقايق احوالنی بيان ـ تصريح ايتمک Circonstancier un fait بر واقعەنک جريان ايتمش احوالنی تصريح ايتمک بر مادّه‌يی وقوعه کلمش کافّهٔ ـ احوالنی تعداد ايدەرک تصريح ايتمک

CIRCONSTANCIÉ. *A.* مصرّح الاحوال

CIRCONVALLATION. Fossé que l'on fait autour d'un camp avec des redoutes et autres fortifications *A.* ـ حوزة الاستحکامات مترس چورەسی *T.* مترس گردا گرد *P.* دورة الاستحکامات || Lignes de circonvallation دورهٔ استحکاماتک صره‌لری Faire la circonvallation d'un camp بر اردونک دورهٔ استحکاماتنی احداث ايتمک ـ اردويی بر دورهٔ استحکامات ايچنده آلمق ـ اطرافنه بر دورهٔ استحکامات چويرمک ـ

CIRCONVENIR. Tromper artificieusement par des détours *A.* ختل ـ ختلان ـ اخلاب *P.* فريبيدن *T.* دوباره ايله آلداتمق || Il croyait le circonvenir par ses artifices اعمال ايلديکی حيل ودسايس ايله فلانی اخلاب ايدەجکن ظنّ ايلدی Il a circonvenu ses juges حکّامی ختل واخلاب ايلدی

قضات وحكامی دوباره ایله آلداتدی ـ آلدانمش

Circonvenu. *A.* مخلوب ـ مختول *P.* فریفته *T.* آلدانمش

CIRCONVENTION. Tromperie artificieuse *A.* مخاتلة ـ مخالبة *P.* فریب *T.* دوباره ـ آلدانمه || Il a usé de circonvention دوباره ایتدی ـ اعمال مخاتله ایلدی

CIRCONVOISIN. Voisin *A.* جار ـ مجاور ـ متجاور *P.* همجوار *T.* جوارده اولان ـ قومشولقده اولان || Lieux circonvoisins جوارده كائن اراضی واماكن Les provinces circonvoisines جوارده واقع اولان ممالك وایالات Les peuples circonvoisins قرب همجوار اولان اقوام ـ متجاوره امم Les nations circonvoisines جوارده واقع وجوارده بولنان ملل وامم Paroisses circonvoisines محلات

CIRCONVOLUTION. Il se dit de plusieurs tours faits autour d'un centre commun *A.* دورات متتابعة || Faire plusieurs circonvolutions دورات متتابعه ومتعدده رسم ایتمك

CIRCUIT. Enceinte, tour *A.* دورة *P.* گرده *T.* چوره || Le circuit de la ville بلده‌نك دوره‌سی Faire le circuit des murailles دیوارلرك چوره‌سنی ـ دورهٔ جدرانی انشا ایتمك Un grand circuit دورهٔ واسعه ـ دورهٔ عظیمه چویرمك

CIRCULAIRE. Rond *A.* مستدیر *P.* گرد *T.* دکرمی || Forme circulaire صورت مستدیره Figure circulaire شكل مستدیر ـ Il se dit aussi, de ce qui va en rond || Mouvement circulaire *A.* حركت دوریّة

Lettre circulaire. Une lettre faite pour informer diverses personnes d'une même chose *A.* رسالة مغلغلة *T.* بردن بره كزدرلەجك عمومه خطاب كاغد || Écrire une lettre circulaire بردن بره كزدرلەجك اوزره عمومه خطاب بر قطعه مكتوب تحریر ایتمك Expédier des lettres circulaires بردن بره كزدرلەجك اوزره عمومه خطاب مكاتیب نشر ایتمك

CIRCULAIREMENT. En rond *A.* على طریق ـ مستدیراً ـ الاستدارة *P.* گردا گرد تدویراً *T.* طولانرق || Les cieux se meuvent circulairement افلاك بر وجه تدویر حركت ایدر

CIRCULATION. Mouvement de ce qui circule *A.* دوران *P.* گردا گرد روش *T.* دكرمی دونمه ـ طولانمه || La circulation du sang دوران دم La circulation de la sève dans les plantes نباتات ایچنده صوینك دورانی ـ Figur. La circulation de l'argent, pour dire, le mouvement de l'argent qui passe d'une main à l'autre *A.* دوران ـ تداول ـ مداولة *P.* از دست بدست گذارش *T.* الدن اله دونمه ـ الدن اله كزمه || La circulation de l'argent ایادیٔ ناسده ـ نقودك دوران ومداولەسی ایادیٔ ناسده تداولی ـ مداولەسی

CIRCULER. Se mouvoir circulairement *A.* تداور *P.* گرد آمدن *T.* كزمك ـ طولانمق || Le sang circule dans les veines دم عروق ایچنده دوران ایدر ـ تداور ایدر ـ كزر ـ On dit figur. L'argent circule, pour dire, qu'il a son cours ordinaire dans le commerce *A.* دوران ـ تداول || L'argent circule sans aucune difficulté نقود بلا صعوبة ایادیٔ ناسده تداول ودوران ایدر ـ Et faire circuler des billets, pour dire, leur donner cours dans le commerce *T.* اوراقه رواج ویرمك ـ Et faire circuler une histoire, une anecdote, pour dire, les répandre *A.* نشر واشاعة تواتر ایتمك ـ السنهٔ ناسده دور ایتدرمك *T.* بین الناس

CIRE. Matière jaunâtre qui reste du travail des abeilles, après qu'on en a exprimé le miel *A.* شمع العسل ـ جرجس *P.* شمع انگبین *T.* بال مومی || Cire vierge خام بال مومی Pain de cire نقیّ وصاف بال مومی كلچه‌سی Flambeau de cire pure ـ شمع عسل مذاب بال مومدن مصنوع شمع Cire fondue اریمش بال مومی ـ دوكمه بال مومی Blanchir la cire à la rosée بال ـ شمع عسلی ندیه عرض ایله تبییض ایتمك مومی چیده آغارتمق Les anciens écrivaient sur des tablettes enduites de cire قدما شمع عسل ایله طلا اولنمش الواح اسكی زمان آدملری ـ اوزرنده تحریر حروف ایدرلر ایمش بال مومی سورلمش تختەلر اوزرنده یازو یازارلر ایمش Figure de cire بال مومدن مصنوع صورت ـ On dit d'un homme qui a la jaunisse, qu'il est jaune comme cire بال مومی كبی صاپ صاری اولمشدر ـ Et d'un jeune enfant doux et docile, que c'est une cire molle, pour dire, qu'on lui fera prendre telles inclinations qu'on voudra بال مومی كبی لیّن الجانب بر چوجوقدر ـ Il se prend aussi pour Bougie. V. ce mot.

Cire d'espagne. Certaine composition dont on se sert pour cacheter des lettres *A.* ختام فرنكی ـ جرجس *P.* شمع فرنگی *T.* مهر مومی ـ فرنك مومی

On appelle aussi, Cire, l'humeur épaisse et jaune qui se forme dans les oreilles *A.* وسخ الاذن *P.* ریم گوش *T.* قولاق كیری

CIRER. Enduire de cire *A.* طلاء بالشمع ـ تشمیع *P.* موم اندودن *T.* موم سورمك ـ موملتمق || Cirer des bottes چزمەیە موم سورمك

Ciré. *A.* مشمّع *P.* موم اندود *T.* موم سورلمش - مومنلمش || Toile cirée مشمّع - مشمّع بز

CIRIER. Ouvrier qui travaille en cire *A.* شمّاع *P.* مومگر *T.* بال مومجی - مومجی

CIROËNE. Espèce d'emplâtre *A.* مشمّع لاصقی *P.* مرهم شمع اندود *T.* مشمّعلو مرهم

CIRQUE. Lieu destiné pour les courses des chevaux et des chariots *A.* حلبة السباق - مضمار - میدان السباق *P.* پهنه اسپریس - آسریس *T.* قوشو میدانی || Remporter le prix aux jeux du cirque میدان سباقده قصب السبق امتیازی احراز ایتمك

CISAILLER. Couper avec les cisailles *A.* قرض بالمقصّ *P.* بگاز بریدن *T.* مقص ایله کسمك || Cisailler des pièces de monnaie altérées, de peur qu'elles ne demeurent dans le commerce مغشوش سکه‌لری بین التجّار دوران ایتمامك ضمننده مقص ایله کسمك

Cisaillé. *A.* مقروض بالمقصّ *P.* بگاز بریده *T.* مقص ایله کسلمش

CISAILLE. Il se dit des rognures qui restent de la monnaie qu'on a fabriquée *A.* قراضة السکّة *P.* تراشهٔ سکّه *T.* سکّه کسنتیسی

Cisailles, au pluriel. Sorte de gros ciseaux à couper des plaques de métal *A.* فرزل *P.* گاز آهنگر *T.* دمورجی مقصی

CISALPIN. Qui est en deçà des Alpes *A.* ما قبل الجبال آلپس *P.* پیش از کوهستان آلپس *T.* آلپس بلقانی بروسی

CISEAU. Instrument plat qui tranche par un des bouts, et qui sert à travailler le bois, le fer etc. *A.* عتلة - بیرم *P.* اسکنه *T.* اویماجی - عتلهٔ نقار || Ciseau de sculpteur آی دموری *T.* Ciseau de menuisier طوغرامه‌جی - بیرم نجّار آی دموری d'orfèvre قیومجی آی دموری - بیرم صیّاغ آی دموری de maçon دیوارجی آی دموری Les statues de marbre se travaillent avec le ciseau مرمر صنملری آی دموریله اعمال اولنور

On appelle, Ouvrages de ciseau, les ouvrages de sculpture *A.* منقور pl. منقورات - صنایع نقریّة *P.* کنده‌کاری - تراشکاری *T.* اویمه ایشی - Et on dit d'un habile sculpteur, qu'il a le ciseau admirable, le ciseau excellent فلان اویمه‌جینك قلمی بینظیر در

Ciseaux. Instrument de fer composé de deux branches tranchantes *A.* مقصّ pl. مقاصّ - مقراض - مقاریض *P.* مقصّات دوکارد *T.* مقص || Un étui à ciseaux مقص قوطیسی - مقراضدان Ciseaux de tailleur درزی مقصی - مقراض خیّاط Ciseaux de jardinier باغچه‌وان مقصی - مقراض باغبان Couper une étoffe avec des ciseaux ثوبی مقراض ایله تقطیع ایتمك - Dans ce sens, on dit quelquefois, Ciseau, au singulier || On n'a point encore mis le ciseau dans cette étoffe بو ثوبه هنوز بو قماشده هنوز مقص - وضع مقراض اولنمش دکلدر کیرمامشدر Le chirurgien lui a donné trois coups de ciseau جرّاح اوچ کره مقص اوردی - On dit poétiquement, Le ciseau de la Parque قاطع رشتهٔ حیات - مقراض سرتیز اجل اولان مقراض اجل

CISELER. Travailler avec le ciseau *A.* اعمال بالمقراض *P.* مقص ایله - مقص ایله ایشلمك *T.* بدوکارد پرداختن || Ciseler de la vaisselle d'argent اوانیٔ سیمی مقص مقراض ایله اعمال ایتمك - ایله قیرقمق قیرقمق

CISELET. Petit ciseau dont les orfèvres, les graveurs etc. se servent *A.* بیرم صغیر *P.* اسکنهٔ خرد *T.* کوچك آی دموری

CISELEUR. Ouvrier dont le metier est de ciseler *A.* نقّار بالبیرم *P.* اسکنه‌کار *T.* آی دموریله اویماجیلق ایدن

CISTE. Plante qui donne le ladanum *A.* نبات اللادن *P.* گیاه لادن *T.* لادن اوتی

CITADELLE. Forteresse qui commande à une ville *A.* حصار داخلی *P.* نارین قلعه - ارك *T.* ایچ قلعه || Forte citadelle حصار قوی La ville est prise, mais la citadelle tient encore شهر فتح وتسخیر اولندی انجق ایچ قلعه هنوز مقاومت ایبدر Le gouverneur de la citadelle ایچ قلعه دیزداری Les fosses, les remparts d'une citadelle حصار داخلینك خنادق ایچ قلعه‌نك خندقلری وبدنلری - وبروجی Bâtir une citadelle بر ایچ قلعه انشا ایتمك

CITATION. Ajournement. V. ce mot. - Et allégation d'un passage *A.* مستشهد pl. مستشهدات - اشهاد pl. اشهادات *P.* سخن گواهینمون *T.* شاهدلکه دائر سوز || Mettre les citations en marge اشهاداتی حاشیهٔ صحیفه‌ده اشارت ایتمك Une fausse citation اشهاد بی اصل - اشهاد فاسد - اشهاد کاذب Remplir un discours de citations مقالده‌یی مستشهدات ایله مالامال ایتمك Des marges chargées de citations مستشهدات گوناگون ایله مملو اولان حواشی

CITÉ. Ville enfermée de murailles *A.* بلدة pl. بلاد ـ بلدۀ محروسة ـ مسورة *P.* دسگره *T.* شهر || Grande cité شهر عظيم ـ بلدۀ معظمه ـ جسيمه Cité nombreuse بلدۀ كثيرة الاهالى Belle cité بلدۀ دلارا Jérusalem s'appelle la sainte cité قدس شريف محروسۀ مباركه صفتيله موصوفدر ـ Droit de cité. Le droit qu'a tout homme né dans une ville, d'élire ses représentans, et de concourir à la confection des lois *A.* حق البلديّة

CITER. Ajourner. V. ce mot. — Et alléguer *A.* ذكر على طريق الاشهاد ـ سرد الاشهاد *P.* سخن گواهينمون در ميان كردن *T.* شاهدلك اولدرق بر صحبت ديمك || Citer la loi نص قانونى على طريق الاشهاد ذكر وبيان ايتمك Citer faux بر گونه اشهاد غير صحيح در ميان ايتمك Citer les auteurs anciens مؤلفين قديمه‌نك كلامنى على طريق الاشهاد سرد وبيان ايتمك

CITÉ. *A.* مستشهد *P.* بگواهى آورده *T.* شاهدلكه كتورلمش ـ شاهدلك اولدرق سويلنمش

CITÉRIEUR. Terme de Géographie. Ce qui est en deçà *A.* داخلىّ *P.* درونى *T.* ايچ || L'Inde citérieure est en deçà du Gange هند داخلى نهر گنگك برو طرفنده كائن اولان ممالك هنددن عبارتدر

CITERNE. Réservoir sous terre pour garder l'eau de pluie *A.* صهريج pl. صهاريج ـ مثملة ـ مصنعة *P.* شهارو *T.* صارنيچ || Eau de citerne صارنيچ صويى

CITERNEAU. Petite citerne *A.* صهريج صغير *P.* شهاروچه *T.* كوچك صارنيچ

CITOYEN. Habitant d'une ville *A.* ابن البلد pl. ابناء البلد ـ اهل المدينة pl. اهالى المدينة ـ مدنىّ pl. مدنيّون *P.* بوم زاده ـ كند نشين *T.* بيرلو ـ يوردلو || Riche citoyen ابناى بلده‌دن ذيقدرت Sage citoyen صاحب عقل ودرايت بر ادم ـ On dit qu'un homme est bon citoyen, pour dire, que c'est un homme zélé pour sa patrie صحيح وصادق بر ابن بلد

CITRIN. Qui a la couleur de citron *A.* ليمونىّ اللون *P.* ليمو رنگ *T.* ليمونى ـ ليمون رنگلو

CITRON. Sorte de fruit qui est plein de jus *A.* ليمون *P.* ليمو *T.* ليمون || Citron aigre ليمون حامض ـ ليمون ترش ـ اكشى ليمون Citron doux ليمون حلو ـ ليمون شيرين ـ طاتلو ليمون Jus de citron ليمون صويى Écorce de citron confite ليمون قبوغى ريچالى ـ Il se dit aussi de la couleur de citron *A.* لون الليمون *P.* رنگ ليمو *T.* ليمون رنكى

CITRONNÉ. Qui sent le citron, où l'on a mis du citron *A.* ذو الليمون *P.* ليمودار *T.* ليمونلى

CITRONNELLE. V. Mélisse.

CITRONNIER. L'arbre qui porte le citron *A.* شجر الليمون *P.* درخت ليمو *T.* ليمون آغاجى

CITROUILLE. Sorte de fruit qui devient extrêmement gros *A.* قرعة pl. قرع *P.* كدوى حلو *T.* بال قباق

CIVADIÈRE. Voile du mât de beaupré *T.* جيوادره يلكنى

CIVETTE. Animal dont on tire une sorte de liqueur odoriférante *A.* قطّ الزباد *P.* گربۀ زباد *T.* مسك كديسى ـ Il se dit aussi, de la liqueur même qu'on tire de cet animal *A.* مضنون ـ زباد *P.* غاليه ـ زباد *T.* قليه مسك

CIVIÈRE. V. Bard.

CIVIL. Qui concerne les citoyens *A.* مدنىّ ـ بلدىّ || Société civile معاشرت اهل بلاد ـ معاشرت بلديّه On dit, Guerre civile *A.* حرب داخلى pl. حروب داخليّة *P.* دار وگير درونى *T.* ملك ايچنده‌كى جنك Troubles civils, Dissension civile *A.* فتن واختلالات داخليّة *P.* شورش وآشوب درونى *T.* ملك ايچنده‌كى قرقشدلق

CIVIL, se dit aussi par opposition à Criminel *A.* متعلق لحقوق العباد || Matière civile حقوق عباده متعلق مادّه Procès civil حقوقه متعلق دعوا ـ Partie civile. En matière criminelle, c'est l'accusateur *A.* متهم على الجانى ـ Intérêts civils. Le dédommagement dû à quelqu'un à cause du tort qu'il a souffert par le crime commis *A.* غرامة المجرم الى المظلوم ـ Figur. Mort civile. Le retranchement des droits et des fonctions de la société civile, en conséquence d'une condamnation à mort ou à un bannissement perpétuel *A.* موت من جهة الامور الدنيا || Le bannissement perpétuel emporte la mort civile نفى مؤبّد من جهة الامور الدنيا موتى متضمّن بر كيفيتدر

CIVIL, signifie aussi, courtois, poli, bien élevé *A.* جميل ـ طيّب النفس ـ كريم الاخلاق ـ كريم النفس ـ الخلق ـ مكرم ـ حافى *P.* نوازشكار ـ خوش منش *T.* طاتلو خويلو ـ چلبى || Il faut être civil à l'égard de tout le monde عامّه حقنده مكرم اولمق لازمدر Il m'a reçu d'une manière fort civile حقمده كماليله بنى مكرمانه معامله ايله استقبال ايلدى

ایفای لازمهٔ اکرام والتفات ایدەرک مجلسنه قبول ایلدی بغایت ـ غایة الغایه کریم النفس آدم Un homme fort civil مکرم وحافی بر آدم

CIVILEMENT. En matière civile, en procès civil *A.* علی وتیرة الدعواء الحقوق *T.* دعوای حقوق قاعدەسنجه || Procéder civilement دعوای حقوق قاعدەسنجه رؤیت مصلحت Juger civilement دعوای حقوق قاعدەسنجه محاکمه ایتمک Poursuivre civilement دعوای حقوق قاعدەسنجه ایتمک تعقیب مصلحت ایتمک ـ On dit, qu'un homme est mort civilement, lorsqu'il y a contre lui quelque condamnation à perpétuité فلان کمسنه من جهة الامور الدنیا میت مثابەسندە در

Il signifie aussi, avec politesse *A.* بالاکرام والالتفات ـ مکرما *P.* بالمجاملة ـ دلنوازانه ـ نوازشکارانه ـ مکرمانه || Vivre civilement avec quelqu'un بر کمسنه ایله مکرمانه انس والفت بر کمسنه ایله مراسم اکرام والتفاته مراعات ـ ایتمک مراسم ایدەرک عمل وحرکت ایتمک Traiter civilement حسن اکرامه رعایت ایدەرک عمل وحرکت ایتمک Parler civilement تعبیرات اکرام امیز ایله تکلّم ایتمک

CIVILISATION. État de ce qui est civilisé *A.* نزاهت ـ تظرّف *P.* پیراستگی ـ هذب الاخلاق ـ کرم الاخلاق ـ الاخلاق *T.* ظریفلنمه اخلاق

CIVILISER. Réduire une cause criminelle à une procédure civile *A.* افراغ فی صورة الداعواء الحقوق *T.* حقوق دعواسی جرم وجنایتە صورتنه قویمق || Civiliser une cause criminelle متعلق بر مصلحتی حقوق دعواسی صورتنه قویمق

Et rendre civil, sociable *A.* تظریف ـ تکریم الاخلاق ـ *P.* پیراستن ـ فرهیختن تهذیب الاخلاق ـ تنزیه الاخلاق *T.* ظریفلمق اخلاق || Le commerce des Grecs a civilisé les barbares امی وجاهل اولان اقوامک ملت یونان ایله تجارتی تهذیب اخلاقلرینه وسیله اولمشدر

CIVILISÉ. *A.* مهذب الاخلاق *P.* پیراسته خلق *T.* ظریفلنمش ـ مهذب الاخلاق اولان امم واقوام || Les peuples civilisés نزاهت اخلاق ایله مالوف اولمش ملتلر

CIVILITÉ. Courtoisie *A.* ظرافت ـ ظرافت الاخلاق *P.* خوش ظرافت *T.* چلبیلک ـ ظریفلک منشی || Plein de civilité اخلاق ایله مالوف بر آدم Il en a usé avec beaucoup de civilité غایت ظرافت ایله معامله ایلدی Manquer de civilité قواعد ظرافتده تجویز قصور ایتمک Cela est contre les règles de la civilité بو کیفیت قواعد ظرافته منافیدر Il est de la civilité de... شویله ایتمک مقتضای ظرافتدندر

Il se dit aussi, des paroles civiles, des complimens *A.* حفایت pl. حفایات ـ اکرام pl. اکرامات ـ تلطف pl. تلطفات *P.* دلنوازی ـ نوازشکاری *T.* چلبیلک || Faire civilité à quelqu'un ادای مراسم ـ بر کمسنه حقنه اظهار حفایت واکرام ایتمک اظهار آثار حسن التفات واکرام ایتمک Faire des civilités دلنوازی وحفایت ایتمک Recevoir des civilités de la part de quelqu'un بر کمسنه طرفندن مظهر انواع اکرامات اولمق Après les premières civilités de part et d'autre مقدمهٔ مجلسده مراسم معتادهٔ اکرام وملاطفت طرفیندن بعد الادا Il a mal reçu les civilités qu'on lui a faites حقنه اجرا اولنان لوازم اکرامی حسن صورت ایله تقبّل ایتمدی

CLABAUD. Il se dit d'un chien qui a les oreilles pendantes *A.* کلب اغضف *P.* سگ شلل گوش *T.* صارقق قولاقلی کوپک ـ Et d'un chien qui se récrie mal à propos *A.* کثیر النباح ـ نبّاح *P.* عوعو زن ـ هرزه لای *T.* اصلی یوقدن هاولایجی کوپک

CLABAUDAGE. Bruit que font des chiens qui clabaudent *A.* نبیح الکلاب *P.* عوعو سگان *T.* کوپکلرک هاولامسی

CLABAUDER. Aboyer sans cesse et sans sujet *A.* اعتواء بالعبث *P.* هرزه لایی کردن *T.* اصلی یوقدن هاولمق ـ Figur. Crier sans sujet || Cet homme ne fait que clabauder فلان آدم کوپک کبی هاولمقدن خالی دکلدر

CLABAUDERIE. Criaillerie importune *A.* نبوح *P.* غریو *T.* حایقرمه || Il croit l'emporter par ses clabauderies perpétuelles لا ینقطع حایقرمغله تحصیل مرام ایدەجکن ظنّ ایدر

CLABAUDEUR. Grand criailleur *A.* نبّاح *P.* غریوکار *T.* حایقریجی || C'est un clabaudeur éternel دائمی بر نبّاحدر

CLAIE. Ouvrage à claire-voie, fait de brins d'osier entrelacés *A.* قفص pl. اقفاص *P.* قفس *T.* قفس || Une claie à nettoyer les habits اثواب سلەجک قفس Claie à passer la terre طپراق الیدەجک قفس On traîne sur la claie ceux qui ont été tués en duel مبارزهٔ منفردەدە قتل اولنمش اولنلر قفس ایچنده کوتوریلور

CLAIR. Éclatant, qui jette de la lumière *A.* منیر ـ مضی ـ ضیادار ـ درخشان ـ تابناک ـ تابنده ـ تابان *P.* لامع ـ لایح *T.* پارلدایجی ـ پارلاق || Le soleil est le plus clair de tous

les astres شمس جميع كواكبدن زياده ضيادار در La lune est claire قمر تاباندر Le feu est clair de sa nature آتش بالطبع مضئ ودرخشاندر Ce bois fait un feu très-clair شو آغاجك آتشى پك پارلاقدر

Il se prend aussi substantivement *A.* نور - ضوء *P.* تاب - تابش - رخشاني *T.* پارلايش - آيدينلق || Le clair de la lune *A.* ضوء قمر *P.* ماهتاب *T.* آيك آيدينلغى Nous marchâmes toute la nuit au clair de la lune تمامئ ليلده ضوء قمرده بتون كيجه آيك آيدينلغيله كزدك - قطع راه ايلدك Un beau clair de lune لطيف بر ماهتاب

Il signifie aussi, qui reçoit beaucoup de jour *A.* مستضئ - ضيادار - تابناك - روشنا - روشن *P.* كثير الضيا - مستنير *T.* آيدينلقلو || Cette chambre est fort claire بو اوطه غايت ايله ضيا دار در

On dit, Il fait clair, pour dire, il fait jour *A.* طلع النهار - انفجر الصبح - طلع الصبح *P.* روى سپيده‌دم رو نمود - صبح نمايان شد - صبح بخند *T.* صباح اولدى || Il ne faisait pas encore clair, quand nous partîmes وقت عزيمتمزده طلوع - روى صبح هنوز كنارهٔ افقده چهره نما اولمامشيدى قبل الانفجار الصبح - شمسدن مقدّم عزيمت ايتمشيدك يوله جيقدق

Il signifie aussi, luisant, poli *A.* صيقل - برّاق - مجلّا *P.* پرتو ناك - جلادار *T.* جلالو - پرلاق || Des armes claires پارلاق سلاحلر - اسلحهٔ مجلّا Vaisselle d'argent fort claire بغايت جلادار اوانئ سيم - On dit, qu'une dame a le teint clair, pour dire, qu'elle l'a vif et uni *A.* صاحبة - مرئة برّاقة الزهورة *P.* برگ سمن *T.* با رنگ روى رونقدار - سيم سيما كبى چهره‌سى صاف ومجلّا

Il signifie aussi, moins foncé *A.* كاشف *P.* روشن *T.* آچق || Vert clair آچق يشل - سبز روشن - اخضر كاشف Rouge clair آچق قرمزى Cheveux clair-bruns آچق اسمر صاچ

En termes de Peinture, Clair-obscur, se dit des lumières et des ombres ramassées avec art *A.* ضوء وظلّ *P.* پرتو وسايه *T.* آيدينلق ايله كولكه‌لك || Ce peintre entend bien le clair-obscur فلان مصوّر ضوء وظلّك ترتيبى فننده ماهر در

Il signifie aussi, transparent, *A.* شفّاف || Verre clair زجاج شفّاف Des vitres bien clairs شفّاف جاملر

Et qui n'est point trouble *A.* منقّا - نقى - مصفا - صاف - ناصع - نصيع *P.* تاب - نغز *T.* طورى || De l'eau claire *A.* ماء صاف - ماء نصيع *P.* آب ناب *T.* طورى صو Ce vin n'est pas encore clair بو باده هنوز نقى وصاف دكلدر - هنوز كسب صفوت ايده‌مدى Cela est clair comme de l'eau de roche قيا صويى كبى صاف وبرّاقدر - On dit, que le temps est clair, que le ciel est clair, pour dire, qu'il n'y a aucun nuage *A.* صحو - مصحا - منكشف - منقشع - صاف *P.* گشاده - تابان *T.* آياز - آيازلق - آچق || Le temps est clair هوا گشاده وصافدر Le ciel est clair et serein روى سما مصحا ومصفّا در - صاف وجلوا در

Et qui a peu de consistance. Il ne se dit que des liquides *A.* مائى *P.* آبى *T.* صويق - صولى || Ce sirop est trop clair فلان ربّك مائيتى غالبدر - فلان ربّ بغايت مائيدر

Lait-clair. Le petit-lait. V. ce mot.

Et ce qui n'est pas bien serré *A.* متخلخل - مفترق - فارق *P.* جدا از هم ديگر *T.* سيرك || Cheveux clairs شعر متخلخل Les blés sont fort clairs مزروعات بغايت متخلخلدر - سيرك صاچ Ce bois est fort clair بو اورمان غايت اكين پك سيركدر - بو اورمانده آغاجلر فارقدر - سيركدر - Il se dit aussi dans ce sens des étoffes *A.* سخيف - هلهل - رخو - رخو الغزل - متخلخل النسج - النسج *P.* سست بافت *T.* سيرك طوقنمش خليجه - سيرك - يوفقه طوقنمش || De la gaze bien claire رخو النسج بر بز Toile claire سخيف الغزل بروئجق بزى

Il se dit aussi de la voix et des sons, et signifie, net, aigu *A.* رقيق *P.* باريك *T.* انجه || La voix des femmes est ordinairement plus claire que celle des hommes زنان طائفه‌سنك صداسى عادتا صداى رجالدن زياده رقيقدر

Figur. Intelligible, aisé à comprendre *A.* بيّن - صريح *P.* بديدار *T.* آچق || Idée claire آچق معنا - معناى صريح Style clair مقالهٔ صريحه Discours clair عبارهٔ صريحه Expression claire تعبير بيّن Commentaire clair شرح صريح Il n'y a rien de si clair بوندن زياده صريح وبيّن بر شى يوقدر Méthode claire et aisée صريح واسهل بر صنعت Il s'est expliqué en termes fort clairs كلمات بيّنه ايله افادهٔ مرام ايلدى

Et évident, manifeste *A.* واضح - بيّن الوضوح - بارز - ظاهر - جلىّ *P.* آشكار - هويدا - نمودار *T.* بللو - آشكار || Son droit est clair comme le jour فلانك حقى كالشمس فى وسط النهار واضح ونمودار در - حقى كون كبى آشكار در La raison,

la conséquence en est claire سبب ولازمهٔ حال واضح وآشكار در
Preuve claire اثبات بیّن الوضوح ـ دلیل واضح ـ On dit aussi, Esprit clair, pour dire, un esprit qui a de la netteté *A.* نقاء الذهن *P.* اندیشه پاکیزگی *T.* عقل تمیزلکی || Cet homme a l'esprit clair پاک اندیشدر ـ نقای ذهنی وار در

On dit aussi d'un profit évident, Profit clair *A.* ربح صریح ـ نفع منقح *P.* سود آشکار *T.* بللو کار ـ بللو فائده || Il gagne clair et net cent mille francs بو خصوصده صریح وصحیح صحیح ومنقح شوقدر غروش ـ یوز بیک غروش نفعی وار در نفعی وار در

On appelle, Clairs deniers, Argent clair, l'argent qu'on peut toucher quand on veut *A.* نقد خالص ـ نقد حاضر *P.* نقد پیشین *T.* صافی اق اقچه ـ تمیز نقد اقچه || C'est de l'argent clair صافی اق اقچه در ـ نقد حاضر در

Clair, s'emploie aussi comme adverbe. V. Clairement. — On dit figur. qu'un homme voit clair, pour dire, qu'il a l'esprit pénétrant *A.* صاحب الذهن النقّاد ـ دقیق النظر *P.* باریکبین ـ *T.* آچق کوز || On ne lui en fera pas aisément accroire, il voit fort clair بغایت دقیق النظر بر آدمدر کندویه بر شئ ایناندرمق امر آسان دکلدر ـ Et qu'un homme entend fort clair, pour dire, qu'il a beaucoup d'intelligence *A.* صاحب الفتاحة الذهن ـ سریع الفهم ـ سریع الانتقال *P.* چابک فهم ـ تیز فهم *T.* سوز آکلار ـ تیز قپار ـ نمدن || Il ne faut pas beaucoup d'explication avec lui, il entend fort clair فلان کشی سریع الفهمدر زیادهسیله تفصیله حاجت یوقدر ـ ایله نیم اشارت ایله فهم حالد مقتدر اولدیغندن کندوسیله مصاحبتده شرح کلامه حاجت یوقدر ـ On dit, Parler clair, pour dire, parler avec une voix grêle et aiguë *A.* تکلّم بصوت الرقیق *P.* بصدای باریک سخن راندن *T.* اینجه سس ایله زند کبی صوت || Il parle clair comme une femme سویلمک ـ رقیق ایله لاقردی ایدر ـ Et figur. Parler clair, pour dire, parler franchement *A.* نقیاً تکلّم *P.* پاک گفتن *T.* تمیزجه سویلمک ـ پاکچه سویلمک ـ صافدن صافه سویلمک ـ

On dit, Semer clair, pour dire, répandre la graine de loin en loin *A.* متخلخلاً تبذیر ـ مفترقاً زرع *P.* پراکنده تخم افشاندن *T.* سیرک اکمک ـ تخمی سیرک آتمق

CLAIREMENT. Nettement *A.* بالنقاحة *P.* پاکانه *T.* تمیزجه || De là on distingue clairement tous les vaisseaux qui sont dans le port فلان لیمان ایچنده موجود اولان سفینهلرک مجموعی J'ai distingué اول محلدن بالنقاحه فرق وتشخیص اولنور clairement sa voix صداسنی منقحاً فرق ایلدم ـ Il signifie aussi, d'une manière intelligible *A.* صراحة ـ بالصراحة ـ علی وجه الصراحة ـ بیّناً *P.* آشکارا *T.* آچق ـ آچیقدن ـ آچیقدن ـ آچیغه || Expliquer clairement un passage بر فقرهیه علی وجه الصراحه معنا ویرمک ـ بر فقرهیی صراحةً شرح وتفسیر ـ Il m'a dit clairement son intention فکرینی بیّناً ایتمک ـ واضحاً ـ بالوضوح ـ Et évidemment *A.* وصراحةً طرفمه افاده ایلدی ـ عیاناً ـ علی وجه الایضاح *P.* بر وجه آشکار *T.* آشکارهجه

CLAIRET. Il ne se dit que du vin rouge *A.* امّ لیلا ـ خمر ـ کمیت *P.* بادهٔ لعل گون ـ بادهٔ سیهفام *T.* سیاه شراب

Il se dit parmi les joailliers, des pierres dont la couleur est trop faible *A.* ذابل اللون *P.* پژمرده رنگ *T.* رنکی صونق

CLAIRE-VOIE. Terme de jardinage. On dit, Semer à claire-voie, pour dire, jeter la graine le moins épais qu'il se peut *A.* متخلخلاً زرع ـ مفترقاً زرع *P.* پراکنده تخم افشاندن *T.* سیرک اکمک

On appelle aussi, Claire-Voie, les claies, les mannequins et autres ouvrages d'osier *A.* سفط متقافص *P.* قفسکاری سپد *T.* سیرک اورلمش سپد ـ کوزنکلو اورلمش سپد ـ On dit aussi de toutes sortes de tissus qui ne sont pas serrés, qu'ils sont faits à claire-voie *A.* مضلّعاً منسوج *P.* قفسکاری بافته *T.* سیرک طوقونمش ـ کوزنکلو طوقونمش

CLAIRIÈRE. Endroit dans une forêt tout-à-fait dégarni d'arbres *A.* قطعة الارض عارية عن الاشجار *P.* زمین بی درخت *T.* اغاجدن چپلاق یر || Il y a tant d'arpens dans cette forêt, sans compter les clairières بو بیشهزار اشجاردن عاری یرلری داخل حساب اولمیدرق شو قدر دونمدر

CLAIRON. Sorte de trompette *A.* بوق pl. ابواق *P.* سورنا *T.* بوری

CLAIR-SEMÉ. Qui n'est pas semé près à près *A.* مفترقاً مزروع *P.* پراکنده کشته *T.* سیرک اکلمش

CLAIRVOYANCE. Sagacité, et pénétration dans les affaires *A.* فراست ـ صائبة ـ زکانت ـ بصیرت *P.* نظربازی ـ پاکبینی ـ حقایق بینی *T.* کوزی اچقلغی || C'est un homme habile qui a de la clairvoyance اصحاب بصیرت وارباب بصیرت بر آدمدر Rien ne saurait échapper à son exactitude جذاقتدن

et à sa clairvoyance چشم دقت وبصيرتنده هيچ بر شي ديدهٔ دقايقبينى هر شيئ ناظر وبينا در- خفى اولمز

CLAIRVOYANT. Éclairé et pénétrant dans les affaires *A.* متبصّر - حقايقبين - پاكبين *P.* اهل البصيرة - صاحب الزكانة *T.* بصيرتى كوزى آچق روشن نظر || Il a l'esprit clairvoyant ديدهٔ بصيرتى پاكبيندر Vous ne le tromperez pas, il est trop clairvoyant فلانى آلدادهميهجقسكز زيرا غايت ايله متبصّر آدمدر

CLAMEUR. Grand cri *A.* صرخة - اصطراخ *P.* فرياد - واويلا *T.* حيقرمه - كورلتى || Il s'éleva une clameur universelle بر فرياد عمومى قوپدى - اصطراخ عمومى حادث اولدى Clameur tumultueuse صرخهٔ هنگامه انگيز Les clameurs d'une populace السنهٔ سفلهٔ ناسدن ظهور ايدن صرخه وفرياد On entendait de tous côtés de grandes clameurs هر طرفدن بر اصطراخ شديد مسموع اولور ايدى Cela excita les clameurs de l'assemblée بو كيفيّت ارباب مجلس بيننده حدوث صرخهٔ اصطراخى مؤدّى اولمشدر Les clameurs des femmes قاريارك حيقرمسى - نسوان

CLANDESTIN. Qui se fait en cachette *A.* مكنون - مكمون *P.* پنهان - پس پردهٔ خفا *T.* كيزلو - اورتولو || Mariage clandestin ازدواج مكنون - نكاح مكنون Assemblée clandestine جمعيّت مكنونه

CLANDESTINEMENT. En cachette *A.* مكمونًا - مكنونًا *P.* پس پردهٔ خفا - نهانى *T.* كيزلوجه || Ils se sont mariés clandestinement مكنونًا عقد نكاح ايتمشلر در

CLANDESTINITÉ. Vice de ce qui est clandestin *A.* مكنونيّت *P.* پنهانى *T.* كيزلولك || La clandestinité empêche la validité d'un mariage امر نكاحده حالت مكنونيّت مانع مشروعيّتدر مشروع دكلدر- مكنونًا عقد اولنان نكاح معتبر دكلدر-

CLAPET. Espèce de petite soupape qui se lève et se baisse par le moyen d'une charnière *T.* زنبركلو طاپه || Clapet de pompe طلومبهنك زنبركلو طاپهسى

CLAPIER. Trou où les lapins se retirent *A.* جحر الوبور *P.* خانهٔ خرگوشك سپيد *T.* آق طاوشان اينى || Un clapier bien peuplé معمور بر عدد جحر وبور

se **CLAPIR.** Se blottir, se cacher dans un trou *A.* متقفعًا انجحار *P.* باهم پيچيده درسوراخ پنهان شدن *T.* بوريلدرك دليكه صوقلمق

CLAPI. *A.* متقفعًا منجحر *P.* باهم پيچيده درسوراخ پنهان *T.* بوريلدرك دليكه صوقلمش

CLAQUE. Coup du plat de la main *A.* لطمة *P.* سيلى *T.* طبانجه

Et une espèce de sandale qu'on met par-dessus le soulier *A.* جرموق *P.* سرموزه *T.* اوست ادك

CLAQUEDENT. Il se dit d'un homme qui parle beaucoup de lui avec jactance *A.* فخّار - متصلف *P.* خود ستا - طفره فروش *T.* بياغى بر لافزن آورد صاتن || Ce n'est qu'un claquedent بر خود ستاى محضدر- طفره فروشدر

CLAQUEMENT DES DENTS. Le bruit que font les dents d'un homme qui tremble de froid *A.* قفقفة *P.* زغزغ دندان - *T.* ديش قجردیسى - جكجك اسنان - Claquement des mains. Le bruit que font les mains, en les frappant l'une contre l'autre *A.* تصديد الايادى - تصفيق الايادى *P.* دستكزنى *T.* ال چالمه - ال قاقمه

CLAQUER. Faire un certain bruit aigu et éclatant *A.* تسطيع - تصويت *P.* بانگ زدن - آوازيدن *T.* سسلندرمك || Claquer les mains *A.* تصديد الايادى - سطع الايادى *P.* دست برهم زدن *T.* اللرى قاقشدروب سسلندرمك Un charretier qui fait claquer son fouet تسطيع سوط ايدن عربهجى - النده‌كى قامچى‌يى سسلندرن عربهجى - On dit, Claquer des dents, et que les dents claquent *A.* تقفقف الاسنان - اصطكاك الاسنان *P.* دندان زغزغ زدن *T.* ديش قجردامق || Lorsque le frisson lui prend, les dents lui claquent حال اوشوبوب - عروايه دوچار اولنجه اصطكاك اسنانه مبتلا اولور دتره‌ديكى حالده ديشى قجردار

CLAQUET. Petite latte dans un moulin, qui bat avec bruit *A.* مقلقة الرحى *P.* بيمند - كنده - لكلك *T.* چاقلداق - On dit d'une personne qui parle beaucoup, que la langue lui va comme un claquet de moulin ديلى دكرمن چاقلداغى كبى هيچ طورمز

CLARIFICATION. Action par laquelle on rend une liqueur claire *A.* استصفا - انشخال *P.* پالودگى *T.* طوريلتمه

CLARIFIER. Rendre claire une liqueur *A.* ترويق - تصفية - تنصيع - شخل - *P.* راوك كردن - پالافتن - پالودن *T.* ربّى شخل وترويق ايتمك طوريلتمق || Clarifier un sirop Clarifier du sucre شكرى تصفيه ايتمك Il y a plusieurs ma-

nières de clarifier le vin بادەنك تصفیەسی بر قاچ طریق ایله اولور

CLARIFIÉ. *A.* مصفا ـ مروّق *P.* پالوده ـ پالافته ـ راوك *T.* طوریلنمش

CLARINE. Sonnette qu'on pend au cou des animaux *A.* جرس *P.* جاك ـ زنگ *T.* ارداله

CLARINETTE. Sorte de haut-bois *A.* مزمار ـ زمّارة pl. مزامیر *P.* نای *T.* قوال

CLARTÉ. Lumière, splendeur *A.* نور ـ ضیا ـ ضوء *P.* تاب ـ رخشیدگی ـ روشنایی ـ روشنی *T.* آیدینلق ـ ایشیق || La clarté du jour ضیای نهار La clarté du soleil ضیای شمس de la lune ضوء قمر des étoiles کواکبك نور وضیاسی Lire à la clarté du feu آتش ایشیغنده ـ ضیای آتشده قرائت ایتمك Les hiboux fuient la clarté بایقوش قسمی آیدینلقدن اوقورق قاچر

Et la transparence du verre *A.* نقا ـ صفوت *P.* پاکیزگی *T.* تمیزلك || Il y a des verreries où l'on fait le verre d'une bien plus grande clarté que dans les autres بعض شیشه کارخانه لرنده سائرلردن بر قاچ قات زیاده نقا وصفوت ایله شیشه ایشلرلر La clarté du verre augmente le prix des lunettes شیشه نك صفوتی دوربینك ترقی قیمتنه باعث اولور ـ Il se dit figur. de la netteté de l'esprit *A.* نقاحت ـ صراحت *P.* روشنی *T.* آچیقلق || Parler, écrire avec clarté بر وجه نقاحت تکلم ایتمك Expliquer quelque chose avec une grande clarté نقاحت کامله ایله شرح وتفسیر ایتمك || Il faut de la clarté dans le style سبك وعبارەده نقاحت Ces principes sont d'une grande clarté بو اصولده نقاحت وصراحت تامّه وار در

On dit poétiquement, Commencer à voir la clarté du jour, pour dire, naître ظلمتکدهٔ عدمدن خروج ایله دیدهٔ بیناسنه ضیای شمس عالم افروز عکس انداز بروز اولمغه باشلامق ـ Et jouir de la clarté du jour, pour dire, vivre باصرهٔ هستی ووجود پرتو خورشید جهانتابدن استفاضهٔ نعمت نور ایتمك

CLASSE. L'ordre suivant lequel on range diverses personnes, ou l'on distribue diverses choses *A.* طبقه pl. طبقات *P.* پایه *T.* بوی ـ بابت || Sur les côtes de France, on a distribué les matelots en plusieurs classes فرانسه سواحلنده ملاح طائفه سی بر قاچ طبقه یه تقسیم اولندی Il y a trois classes de Grands d'Espagne اسپانیاده اوچ طبقهٔ عظما وار در ـ Et rang qu'on donne au mérite et à la capacité *A.* رتبة ـ مرتبة pl. مراتب ـ درجة pl. درجات *P.* پایه *T.* کرته || Auteur de la première classe مرتبهٔ اولی مؤلفلرندن بری

CLASSER. Distribuer par classes *A.* ترتیب علی طبقات ـ وضع علی ترتیب الطبقات *P.* پایه بپایه ترتیب کردن *T.* بابت بابت آیرمق ملاح نفراتنی || Classer des matelots طبقه طبقه ترتیب ایتمك Classer des plantes نباتاتی بابت بابت ترتیبنه قویمق

CLASSÉ. *A.* موضوع علی ترتیب الطبقات *P.* پایه بپایه ترتیب کرده *T.* بابت بابت آیرلمش

CLAUDE. Sot, imbécile *A.* بلید ـ دانق *P.* گول *T.* اوغوز || Il n'est pas si claude qu'on le croit ظن اولندیغی درجەده بلید دکلدر

CLAUDICATION. Action de boiter *A.* عرج *P.* لنگی *T.* آقسقلق

CLAVEAU. Maladie qui attaque les brebis et les moutons *A.* نقاز *T.* چالق مرضی || Quand le claveau se met dans un troupeau de moutons, il y fait de grands ravages اغنام سوریسنده چالق مرضی دوشدجك اولور ایسه خسارات جسیمەیه باعث اولور

CLAVELÉ. Il se dit des bêtes à laine qui ont le claveau *A.* منقوز *T.* چالقلو ـ چالق مرضنه اوغرامش

CLAVELÉE. V. Claveau.

CLAVETTE. Espece de clou qu'on passe dans l'ouverture faite au bout d'une cheville, d'un bâton, pour les arrêter *A.* حدیدة الغلق *P.* میخ پرچین *T.* پرکنمه دموری ـ پرکده جك دمور اکسر

CLAVICULE. Chacun des deux os qui ferment la poitrine par en haut *A.* ترقوة pl. تراقی *P.* چنبر گردن *T.* بیون چنبری ـ کوپریجك کمیکی || La clavicule droite, la clavicule gauche ترقوة یمنا وترقوة یسرا

CLAUSE. Disposition particulière faisant partie d'un traité *A.* شرط pl. شروط || Clause expresse شرط صریح ـ شرط مخصوص conditionnelle شرط مقیّد ـ شرط تقییدی حاوی شرط Mettre, insérer une clause dans un traité عهدنامه ایچنده بر شرط سندك درج ایتمك Glisser une clause dans un acte ایچنده فلان شرطی بر تقریب ادخال ایتمك On y a mis des clauses avantageuses pour lui فلان کشی حقنده شروط

شروطی نافعه درج وادخال اولندی Satisfaire aux clauses مقتضای شروطی ایفا ایتمک ـ اجرا ایتمک — Clause dérogatoire. Une clause d'un testament, par laquelle le testateur déclare nuls tous les testamens qu'il pourrait faire ensuite *T.* مؤخر تاریخ ایله محتمل الظهور اولان وصیتلری ناسخ برشرط

CLAUSTRAL. Appartenant au cloître *A.* دیری *P.* خانقاهی *T.* مناستر ـ مناسترک || Les lieux claustraux اراضئ دیریه یرلری

CLAYON. Petite claie sur laquelle on fait ordinairement égoutter des fromages *A.* مشملة *P.* vul. پالونهٔ بنیر *T.* پنیر سوزگوسی

Et une claie ronde sur laquelle les pâtissiers portent diverses pâtisseries *A.* سفط pl. اسفاط *P.* سپد *T.* سله

CLAYONNAGE. Assemblage fait avec des pieux et des branches d'arbres en forme de claies, pour soutenir des terres *A.* حایط *P.* سپد *T.* اورلمش دیوار ـ چیت دیوار || Il faut faire là un clayonnage, de peur que les terres ne s'éboulent اول محلده طپراق دوکلمامک ایچون چیت دیوار چویریلوب احکام اولنمق اقتضا ایدر

CLEF. Instrument pour fermer et ouvrir une serrure *A.* مفتاح pl. مفاتیح ـ اقلید ـ مقلد pl. مقالید *P.* کلید *T.* آنختر || Les dents d'une clef *A.* مواشیق *P.* دندانهٔ کلید *T.* آنختر دیشلری Une porte, un coffre, une armoire qui ferme à clef مفتاح ایله اغلاق اولنور قپو وصندق وطولاب Porter les clefs d'une ville à un Prince مفاتیح بلده‌یی تبلیغ ایتمک ـ شهرک آنخترلرینی تقدیم ایله تسلیم ایلمک Toutes les villes envoyèrent au-devant de lui; leurs maires lui portèrent les clefs جمیع مداین وبلاد بشقه بشقه قوجه باشیلرینی فلانک استقبالنه ارسال ومفاتیح ابوابی تقدیم ایله عرض خواهش تبعیت وامتثال ایلدیلر — On dit figur. de certaines places fortes, qu'elles sont les clefs du Royaume کلید ملک ـ ودولت مثابه‌سنده در — Et que la Grammaire est la clef des sciences, que la Logique est la clef de la Philosophie علم نحو کافهٔ علومک مفتاحی مثابه‌سنده وعلم منطق حکمتک مفتاحی مقامنده در — On dit aussi, Les clefs des trésors de l'Église, pour dire, le pouvoir d'accorder des indulgences *A.* مقالید الکنوز المغفرة Et les clefs du Paradis, Les clefs du Royaume des Cieux, pour dire, la puissance de lier et de délier *A.* مقالید السموات — Et avoir la clef des champs, pour dire, être en liberté d'aller où l'on veut *T.* مطلق العنان اولمق — خلیع العذار اولمق — Et donner la clef des champs à un homme, pour dire, le mettre en liberté *T.* بر کمسنه‌یی صحرای برکمسنه‌یی خلیع العذار ـ خود سربده تسییب ایتمک براقمق

Clef d'un pressoir. La vis qui sert à serrer ou à lâcher le pressoir *T.* منکنه‌نک بورمه‌سی

Clef de chiffre. L'alphabet qui sert à chiffrer et à déchiffrer *T.* حروف معهوده مفتاحی

CLÉMENCE. Vertu qui porte à pardonner les offenses *A.* رأفت ـ مرحمت ـ رحم *P.* مهربانی *T.* اسرکمه || Clémence divine رأفت ومرحمت شاهانه royale مرحمت ربانیه La clémence est la vertu des Rois شیمهٔ رأفت ومرحمت کاری فضایل مخصوصهٔ ملوکندر User de clémence envers les vaincus مغلوبین حقنده مرحمت ایله معامله ایتمک Avoir recours à la clémence du Prince مرحمت پادشاهی‌یه التجا Implorer la clémence d'un juge حاکمدن استدعای مرحمت ایتمک

CLÉMENT. Qui a la vertu de clémence *A.* رحیم ـ رؤف *P.* مرحمتکار *T.* مرحمتلو ـ اسرکیجی || Prince clément پادشاه غازئ ـ غازئ مراحم پرور Vainqueur clément مراحم دستگاه Père clément پدر رأفت گستر مرحمتکار — On dit que Dieu est clément et miséricordieux جناب رب العزه رحیم وحناندر ـ جناب خدای متعال ارحم الرحیمیندر

CLÉPSYDRE. Horloge d'eau qui sert à mesurer le temps *A.* ساعة الماء *P.* ساعت آب *T.* صو ساعتی

CLERC. Celui qui par la tonsure est entré dans l'état ecclésiastique *A.* راهب pl. رهبان *P.* کشیش *T.* کشیش || Il est défendu de mettre la main sur les prêtres et les clercs قسیسین پاپاس وکشیش ـ ورهابین اوزرینه ال قالدرمق ممنوعدر اوزرینه ال قالدرمق حرامدر

Et celui qui écrit et travaille sous un homme de Pratique *A.* کاتب pl. کتاب *P.* دبیر ـ نویسنده *T.* یازیجی || Clerc du Palais محکمه کاتبی — On appelle, Vice de clerc, une faute qui se trouve dans une pièce par l'ignorance ou par l'inadvertance d'un clerc, *A.* زیغ القلم *P.* سهو ـ لغزش خامهٔ کاتب کاتبک قلمی سورچمه‌سی *T.* قلم کاتب

CLERGÉ. Le corps des ecclésiastiques *A.* طائفة الرهبان *T.* كشيشلرك صنفی گروه کشیشان *P.* زمرة الرهابين — || Le clergé de France فرانسه نك طائفهٔ رهبانی L'assemblée du clergé جمعيّت زمرهٔ رهابين

CLÉRICAL. Qui a rapport au clergé *A.* رهبانی *P.* كشيشی *T.* كشيشك || Les fonctions cléricales وظايف حال رهبانيّت وظايف مأموريت رهبانيّت —

CLÉRICALEMENT. D'une manière cléricale *A.* على نهج *T.* كشيشجه *P.* كشيشانه على طريق الرهبانيّة — الرهبانيّة — على طريق الرهبانيّه || Il est vêtu cléricalement ملبسدر كشيشجه كيينمشدر

CLÉRICATURE. L'état ou la condition du clerc *A.* حال رهبانيّت — الرهبانيّة *P.* كشيشی *T.* كشيشلك || Droit de cléricature حق رهبانيّت Priviléges de cléricature حال رهبانيّته مربوط اولان امتيازات

CLIENT. Celui qui a chargé de sa cause un avocat *A.* موكّل || C'est mon client فلان كشی بنم موكّلمدر

Il se dit aussi des parties à l'égard de leurs juges *A.* مدّعی pl. مدّعيون *P.* دعوا كننده *T.* دعواجی || La salle de ce magistrat est pleine de cliens بو قاضينك ديوانخانه سی دعواجيلر ايله مملو در

Et de ceux qui se mettent sous la protection des plus puissants citoyens *A.* محتمی — ملتجی *P.* پناه گيرنده — پناهنده *T.* پناهندهٔ سايهٔ حمايت — متعلق — سايه ده مغنمش || Les cliens rendaient beaucoup d'honneurs à leurs patrons محتميان ومتعلقين كندو حاميلرينه ايفای رسوم تعظيم واحترام ايدرلر ايمش

CLIENTELLE. Tous les cliens d'un même seigneur. V. Client. || Il avait assemblé ce jour-là toute sa clientelle اول كون بالجمله محتميان وتعلّقاتنی يانته جلب وجمع ايلدی — بالجمله تبعه ودوادارانی يانته جلب ايلدی — Il signifie aussi, la protection que le patron accorde à ses cliens *A.* حمايت — صيانت *P.* ياوری *T.* صاحبلك || Cet homme est sous votre clientelle فلان كشی سنك زير صيانت تبعه ودوادارانك — سنك سايهٔ حمايتكده در — وحمايتكده در كروهندندر

CLIGNEMENT. V. Cligner.

CLIGNER. Fermer les yeux à demi *A.* تحشيف العين — اغضاء العين *P.* چشمرا نيم پوشانيدن *T.* كوز قيپمق || Il est sujet à un clignement d'yeux تحشيف عينه مبتلا در Un clignement perpétuel اغضای عين دائمی

CLIGNÉ. *A.* محشف العين *P.* چشم نيم پوشيده *T.* قيپمش كوز — On appelle l'homme qui a les yeux clignés dès sa naissance *A.* اغضن *P.* چشم نيم پوشيدهٔ مادر زاد *T.* آنادن طوغمه قيپق كوزلو

CLIGNOTEMENT. Mouvement involontaire, qui fait qu'on remue continuellement les paupières *A.* اختلاج — اختلاج العين *P.* پريدن چشم الاجفان *T.* كوز سكرمه سی — كوز اويناماسی || Il est sujet à un clignotement d'yeux continuel بلا انقطاع اختلاج اجفانه مبتلا در

CLIGNOTER. Remuer et baisser les paupières fréquemment *A.* اطراف العين — خلج الاجفان *P.* چشم پرانيدن *T.* كوز سكرتمك — كوز اويناتمق || L'excès de la lumière fait clignoter les yeux فرط ضيا اختلاج اجفانی مؤدّی اولور

CLIMAT. Terme de Géographie. Partie du globe de la terre, comprise entre deux cercles parallèles à l'équateur *A.* اقليم pl. اقاليم *P.* كشور *T.* ير || Les anciens ne connaissaient que sept climats حكمای متقدّمين يالكز اقاليم سبعه يه واقف ايديلر Climat méridional اقليم جنوبی Climat septentrional اقليم شمالی Les Géographes modernes ne comptent plus par climats, mais par degrés de latitude جغرافيون متأخرين اقليم اعتباريله — حساب ايتميوب درجات عرض ايله حساب ايدرلر || Il se prend aussi pour Région, pays, en égard à la température de l'air *A.* اقليم — ارض pl. اراضی *P.* زمين *T.* ير || Climat chaud اقليم حارّ tempéré ارض معتدله doux ارض ملايمه agréable اقليم لطيف Changer de climat تبديل ارض ايتمك Les climats froids اقاليم بارده — اراضی بارده

CLIMATÉRIQUE. Chaque septième année de la vie humaine *A.* حدّ كامل سبعة سنين — On appelle, La grande climatérique, ou simplement la climatérique, la neuvième septénaire حدّ سبعة سنين عمرك دورهٔ تاسعه سی || Il est mort dans sa climatérique حدّ سبعة سنين عمرك دورهٔ كامله تاسعه سنده وفات ايلدی

CLIN. Prompt mouvement de la paupière *A.* لمحة البصر — طرفة العين *P.* پريدن چشم *T.* كوز يوموب آچلمه || Un clin d'oeil بك طرفة العين Se faire obéir par un clin d'oeil

ایتدرمك طرفة العينده كندونفسنه اطاعت — Faire un clin d'oeil à quelqu'un, signifie, lui faire un signe de l'oeil *A.* غمز — بالعين — تلميح — مغاضنة — رمز بالعين *P.* چشم زدن — گلوچ *T.* كوز ايله اشارت ايتمك — كوز ايتمك كردن || Il lui a fait un clin d'oeil — فلان كمسنديه رمز وتلميح ايلدى — كوز ايله اشارت ايلدى — چشمزن اشارت اولدى

CLINOPODIUM, ou FAUX BASILIC. Plante *A.* حبق القرنفل *P.* قرنفل يارپوزى — مسك اوتى *T.* فرنجمشك

CLINQUANT. Petite lame d'or ou d'argent qu'on met dans les galons *A.* خيط الذهب — خيط الفضة *P.* رشتهٔ زر — رشتهٔ سيم *T.* آلتون — كمش تلى — تلى || Il a beaucoup de clinquant dans ces galons بو شريدلر ايچنده وافر تل واردر — Et les lames ou feuilles de cuivre qui brillent beaucoup *A.* اوراق النحاس pl. ورقة النحاس *P.* برگ مس *T.* شماطه تلى — Il se dit figur. des fausses beautés d'un ouvrage *A.* شعشعة كاذبة *P.* رونق عاريتى *T.* رونق اصلسز پارلاقلق || Une poésie pleine de clinquant عاريتيدن عبارت بر منظومه

CLIQUART. Nom d'une pierre très estimée pour bâtir *A.* بلنط

CLIQUE. Société de gens qui s'unissent pour cabaler *A.* طايفة الاشرار *P.* گروه بد انديشان *T.* يرامز جمعيتى || C'est une clique dangereuse منتج خطر اولدجق بر طايفهٔ اشرار در گروه — Il est de la clique طائفهٔ اشراره داخل اولنلردندر اشراره داخل اولنلردن بريدر

CLIQUETER. Faire un bruit qui imite le claquet d'un moulin, quand il est en mouvement *A.* جعجعة *P.* چكچاك زدن *T.* طاقردامق

CLIQUETIS. Bruit que font les armes en choquant les unes contre les autres *A.* خشخشة — قعقعة *P.* چكاچاك — چقاچاق *T.* سلاح قعشداسى — آوازهٔ سلاح || On ouït un grand cliquetis d'armes عظيم بر خشخشهٔ اسلحه مسموع اولور

CLIQUETTE. Sorte d'instrument qu'on passe aux doigts, et dont on tire quelque son mesuré *P.* چارپاره *T.* چلپاره

CLISSE. Petite claie propre à faire égoutter des fromages V. Clayon. — Et petite bande de bois pour tenir en état les os fracturés *A.* جبيرة *P.* استخوانبند *T.* قيريق كميك باغى

CLITORIS. Petite partie de chair qui est dans les parties naturelles des femmes *A.* بظر pl. بظور — قنب pl. اقناب *P.* چكليز — خروسك — گندمك *T.* گوبك ديلاق

CLIVER. Terme de lapidaire. Fendre *A.* شق — تفليق *P.* شكافتن *T.* كسمك — ياروب — يارمق

CLOAQUE. Conduit par où l'on fait écouler les eaux et les immondices d'une ville *A.* اردبة — بالوعة *P.* تنشوى *T.* لغم || Les cloaques des Romains subsistent encore, et sont bien bâtis et fort hauts رومانيونك بنا ايتدكلرى بالوعه‌لر بغايت متين ومرتفع اولوب الى يومنا هذا موجود وباقيدر — Il se dit aussi, d'un lieu destiné pour recevoir les immondices *A.* جعس — مقذرة *P.* گاريز *T.* گريز || Il est tombé dans un cloaque بر گاريز ايچنه دوشدى — Figur. || Cloaque de toutes sortes de vices بالوعهٔ معايب ومثالب

CLOCHE. Instrument de métal, au milieu duquel il y a un battant pour tirer du son *A.* ناقوس pl. نواقيس *P.* دراى *T.* چاك || Grosse cloche ناقوس كبير Cloche harmonieuse ناقوس خوش صدا fêlée ناقوس منصدع — چتلاق چاك Tinter les cloches اطنان نواقيس ايتمك — چاكلرى چالدرمق Les cloches sonnent طنين نواقيس ولوله انداز مسامع انامدر — اصاغهٔ نواقيس ايتمك Fondre des cloches چاكلر چالينور چاك دوكمك Convoquer, assembler au son de la cloche اطنان نواقيس ايله خلقى دعوت ايتمك — On appelle, Fleurs en cloche, certaines fleurs dont la figure approche de celle d'une cloche *T.* قنديللو چيچك — On dit proverb., Fondre la cloche, pour dire, prendre une dernière résolution sur une affaire qui a été long-temps agitée *T.* مصلحتى بر قالبه افراغ ايتمك || Quand il vint à foudre la cloche مصلحتى بر قالبه افراغ ايتمك صددينه كلنجه Il est temps de fondre la cloche مصلحتى بر قالبه افراغ ايلمنك وقتيدر

Il se dit aussi, d'une ampoule qui se forme sur la première peau *A.* مجلة pl. مجال *P.* آبله *T.* قبارجق || Il lui est venu des cloches aux mains à force de travailler كثرت عملدن ناشى اللرنده قبارجقلر ظهور ايلدى

À CLOCHE-PIED, signifie, sur un seul pied *A.* عاثبا — بالعثبان || بالحجلان *P.* بر يكپا جهان *T.* بر اياق ايله سكدرك — Aller à cloche-pied بر اياق ايله — عاثبا مشى ايتمك Sauter à cloche-pied عاثبا توثب ايتمك سكدرك يوريمك — بر اياقده سكدرك صچرامق —

CLOCHEMENT. Action de boiter *A.* عرجان — حال العرج *P.* لنگى *T.* آقسقلق

CLOCHER. Bâtiment où les cloches sont pendues *A.* برج جاك منارەسى ـ جاك قلەسى *T.* درايگاه *P.* الناقوس || Clocher pointu دپەسى سيورى جاك قلەسى Monter au clocher جاك منارەسنە ـ برج ناقوس اوزرينه صعود ايتمك چيقمق

CLOCHER. Boiter en marchant *A.* تعرج ـ عرج *P.* لنگيدن *T.* آقسق يوريمك ـ آقسمق || Clocher du pied droit صاغ آياقدن آقسمق ـ آياق آقسمق ـ On dit figur. que dans une affaire, il y a quelque chose qui cloche, pour dire, qu'il y a quelque chose de défectueux فلان مادەنك آقسق ـ Et proverb., qu'il ne faut pas clocher devant les boiteux, pour dire, qu'il ne faut contrefaire personne طوپالك قارشوسندە آقسمق جائز دكلدر

CLOCHETTE. Petite cloche qu'on peut tenir à la main *A.* جلجل pl. جلاجل *P.* درايچه *T.* چينقراق || Sonner une clochette چينقراغى اوتدرمك ـ تصويت جلجل ايتمك

CLOISON. Espèce de muraille de charpente ou de maçonnerie *A.* حظار ـ سياج *P.* چپر ـ گرگج *T.* چيت ديوار ـ صوندرمه || Faire une cloison چيت ديوار ـ برحظار انشا ايتمك || پردە ـ سياجى ـ ايتمك Approcher une cloison صوندرمه ياپمق ـ ايتمك Cloison صوندرمەيى برو طرفه يقلشدرمق ـ تقريب ايتمك de bois تختە پردە ـ حظار اخشابى de maçonnerie احجاردن كاركير ديوار ـ كاركير پردە ـ مصنوع سياج Leurs chambres ne sont séparées que par une cloison اوطەلرى يالكز بر صوندرمه بر پردە ايله بولنمشدر ـ ايله بولنمشدر

Il se dit aussi, des membranes qui divisent l'intérieur des fruits *A.* خرز pl. خروز *P.* پردە *T.* زار

CLOÎTRE. Cette partie d'un monastère qui est faite en forme de galerie avec une cour au milieu *A.* حوزة من بيوت الصومعة مناسترك بر دائرەسى *T.* مناستردە || Le cloitre des Cordeliers فلان طريقتى راهبلرينك دائرەسى ـ Il se prend aussi pour Monastère *A.* صومعة pl. صوامع ـ دير pl. اديار *P.* خانقاه ـ دير *T.* مناستر || Il s'est jeté dans un cloître بر صومعەيە التجا بر مناسترە صغندى ـ بر مناسترە دوشدى ـ ايلدى

CLOÎTRER. Contraindre à entrer dans un monastère, et à y prendre l'habit *A.* حبس فى ـ ادخال فى الصومعة جبرا الصومعة *P.* در دير بستن ـ دردير كردن *T.* مناستردە حبس مناستر بند ايتمك ـ ايتمك || Les parens de cette fille résolurent de la cloîtrer فلان قزك والدينى مناستردە حبسنى تصميم ايلديلر

CLOÎTRÉ. *A.* محبوس فى الصومعة *P.* در دير بسته *T.* مناستر بند

CLOÎTRIER. Religieux fixé dans un monastère *A.* معتكف pl. اهالى الصومعة ـ معتكفين فى الدير ـ اهل فى الدير *P.* دير گزين *T.* مناسترلو الصومعة

CLOPINER. Marcher en clochant un peu *A.* ظالعًا ـ تظلع يكدرك يوريمك ـ يكدمك *P.* لنگ ولوك رفتن ـ مشى *T.* || Il clopine يكدرك يورر ـ ظالعاً مشى ايدر

CLOPORTE. Espèce de petit insecte *A.* حمار قبان pl. حمر دوەجك ـ يراشجيكى ـ اوليا دوەسى *T.* خرك زمين *P.* قبان حمارقبان سفوفى || De la poudre de cloporte اشك قوردى ـ

CLORE. Fermer *A.* سد *P.* بستن ـ بنديدن *T.* قپامق ـ بغلمق || Clore les passages معابر ومسالكى سد ايتمك ـ Clore la bouche سد دهان ايتمك كچيدلرى بغلمق ـ On dit, Clore l'oeil, pour dire, dormir *A.* اغطاء العين *P.* چشم پوشيدن *T.* كوز قپامق || Il n'a pu clore l'oeil de toute la nuit تا بصباح اغطاى عين ايدەمدى || Il n'avait encore clos l'oeil, que le bruit etc. هنوز چشم پوش خواب وارام اولمشيكن شويله بر كورلتى ظهور ايلديكه ـ Et figur. Clore la bouche, pour dire, empêcher de parler *A.* اغلاق الفم *P.* دهان بستن *T.* آغزى قپامق ou réduire quelqu'un à ne pouvoir parler *A.* اقطاع ـ افحام ـ ابكات *P.* دمبسته كردن *T.* حبط ايتدرمك

CLORE, signifie aussi, entourer de haies, de murs, de fossés *A.* احاطة ـ تحويط *P.* گردە پيچ كردن *T.* چورەسنى چويرمك || Clore une ville de murailles شهرك اطرافنى سور ايله چورەسنە ديوار ـ اطرافنه ديوار چويرمك ـ تحويط ايتمك چويرمك

Et achever, terminer *A.* ختم ـ اتمام ـ عقد *P.* باخررسانيدن قپاتمق ـ بغلمق ـ بتورمك *T.* عقد كردن ـ || Clore une affaire بر مصلحتى ختم واتمام ايتمك Clore un traité بر عهدنامه عقد ايتمك قطعه Clore un inventaire دفترى ختم وصيتنامەيى دفترى قپاتمق ـ واتمام ايتمك Clore un testament عقد وصيتنامەيى قپاتمق ـ ختم ايتمك Clore un marché بازارلغى بغلمق ـ بيع ايتمك Clore un compte حسابى مجلسى ـ مجلسه ختام ويرمك Clore une assemblée بغلمق قپاتمق

Clos. *A.* مسدود *P.* بسته *T.* قپانمش *A.* محاط *P.* گرده پیچ گشته *T.* اطرافی چویرلمش || Porte close باب مسدود Jardin clos de murailles اطرافی ـ دیوار ایله محاط باغچه ـ دیوار چویرلمش باغچه ـ A huit clos, signifie, à portes fermées *A.* بابواب المسدودة ـ بابواب المغلقة *P.* در بسته *T.* قپولر قپالو اولدرق || On donnait quelquefois les audiences à huit clos, par ménagement pour les parties بعضاً طرفین مخاصمینه رعایةً مجالس مرافعه مسدود الابواب اولدرق عقد اولنور ایمش

On dit, qu'un homme a les yeux clos, pour dire, qu'il est mort چشم بیناسی پوشیدهٔ غطای مماتدر Il n'eut pas sitôt les yeux clos, que... چشم بیناسی هنوز پوشیدهٔ غطای ممات هنوز کوزینی ـ اولدیغی عقیبنده شویله ظهور ایلدیکه قپامشیکن شویله ظهور ایلدی که ـ Et figur., Yeux clos, pour dire, aveuglément et sans examiner *A.* علی العمیا ـ بستر العین باغماض العین ـ *P.* چشم پوشان *T.* کوز قپایرق ـ کورلمدن ـ || Il y est allé à yeux clos فلان طرفه علی کوز یومدرق ـ العمیا کتمشدر ـ کورلمدن کتدی Je signerai yeux clos tout ce que vous voudrez دلخواهکک هر نه ایسه همان اغماض همان ـ همان کوز یومدرق ـ عین ایله امضا ایدهرم کوز قپایرق

On dit à un homme, Bouche close, pour lui donner à entendre, qu'il faut tenir une chose fort secrète *A.* قفل فمک *P.* دهان بسته باش *T.* آغزیکی کلیدله ـ Et figur. d'une chose qui est secrète et cachée, que ce sont lettres closes || Je ne sais pas la résolution du conseil, ce sont lettres closes pour moi مجلس شورانک قراری معلوم دکلدر بو کیفیت بکا کوره مکتوب سر بمهر کبی پوشیده ومستور در ـ Et se tenir clos et couvert, pour dire, se tenir en lieu de sûreté محل مستور ومحفوظده قرارگیر اولمق

CLOS. Espace de terre cultivé et fermé de haies, de fossés etc. *A.* محجر pl. محاجر *P.* کشت چپربسته *T.* جورهسی قپالو یکرمی دونم استیعاب ایدر || Un clos de vingt arpens نارلا جورهسی قپالو تارلا Un clos de vigne جورهسی قپالو کرومی اشجار مثمرهیی محتوی جورهسی باغ Clos d'arbres fruitiers قپالو بر یر

CLOSSEMENT. Cri de la poule. V. Gloussement.

CLOSSER. V. Glousser.

CLÔTURE. Enceinte de murailles, de haies etc. V. Cloison ـ On dit aussi, La clôture d'un compte قطع حساب d'un inventaire دفترک قپانمسی ـ ختم دفتر d'une assemblée اختتام مجلسک قپانمسی ـ اتمام مجالس ـ مجلس

CLOU. Petit ouvrage de métal qui a une tête par un bout, et une pointe par l'autre *A.* مسمار pl. مسامیر ـ سکک pl. سکوک ـ کوکب pl. کواکب *P.* میخ *T.* اکسر || Gros clou مسمار کبیر ـ اکسر ایری petit clou اوفاق اکسر bien pointu اکسر اوجی سیوری doré مسمار مذهب ـ یالدزلو Clou à tête اکسر دپهلو اکسر Clou à crochet قرغه بورونی اکسر Clou à cheval نال اکسری ـ میخ نعل Clou à mettre sous des souliers پاپوچ نعلچهسی اکسری Attacher avec des clous اکسر ایله پاپشدرمق ـ اکسر ایله ربط ایتمک Arracher un clou اکسری چکوب ـ نزع مسمار ایتمک ـ قلع مسمار ایتمک Pendre quelque chose à un clou بر شیئی اکسره چیقارمق ـ تعلیق ایتمک ـ Clous d'or, clous d'argent. Certaines petites pointes d'or ou d'argent, dont on pique des boîtes de montre et des tabatières pour les orner *A.* رصیعة دقیقة *T.* خرده قباره ـ On dit proverb., qu'un clou chasse l'autre, pour dire, qu'une nouvelle passion en chasse une autre *A.* الحدید بالحدید یفلح *T.* چیوی چیوییی چیقارر

On appelle aussi Clou, une sorte d'apostume qui vient au corps humain *A.* ثؤلول مسماری pl. ثآلیل مسماریة *T.* طاوق کوتی

CLOU-DE-GIROFLE. Sorte d'épicerie *A.* ثمر القرنفل *P.* میخک ـ قرنفل *T.* قرنفل

CLOUCOURDE. Herbe gris-de-lin qui vient parmi les blés *A.* زوان *P.* زوان *T.* قرهموق

CLOUER. Attacher avec des clous *A.* تسمیر *P.* میخ زدن *T.* قپونمک ـ چیویلمک ـ میخلمق || Clouer des pentures de portes قپونک رزهلرینی میخلمق Clouer des ais تسمیر الواح ایتمک ـ تخته میخلمق

CLOUTER. Garnir, orner de clous d'or ou d'argent *A.* تزیین بدقاق الرصایع *T.* خرده قباره ایله دوناتمق

CLOUTERIE. Commerce de clous *A.* تجارة المسامیر *P.* داد وستد میخ ـ میخفروشی *T.* اکسرجیلک ـ Et le lieu où l'on fabrique les clous *A.* مکان الاعمال المسامیر *P.* کارخانهٔ میخ *T.* اکسر کارخانهسی

CLOUTIER. Faiseur de clous, ou celui qui vend des clous *A.* ميخفروش - ميخگر *P.* بايع المسامير - صانع المسامير *T.* اكسرجى

CLYSTÈRE. Lavement destiné à débarrasser les entrailles *A.* حقنة pl. حقنات || Clystère laxatif حقنهٔ مسهله rafraichissant حقنهٔ مبرّده Prendre un clystère احتقان ايتمك Rendre un clystère حقنه‌يى دفع ايتمك

COACTIF. Qui a droit ou pouvoir de contraindre *A.* قاهر - مجبر *P.* زور آور - مكره *T.* زورلايجى || Pouvoir coactif قوت قاهره - قوت مجبره

COACTION. Contrainte, violence *A.* اكراه - جبر - قسر - قهر *P.* زبردستى *T.* زور || User de coaction جبر ايله معامله ايتمك La coaction prouvée détruit l'acte اثبات جبر واكراه مبطل سند اولور حالاتندر

COADJUTEUR. Celui qui est adjoint à un prélat, et qui est destiné à lui succéder *A.* ملازم || Coadjuteur d'un archevêque پسقپوس ملازمى

COADJUTORERIE. La charge de coadjuteur *A.* خدمت الملازمة *T.* پسقپوسك ملازملك || La coadjutorerie d'un archevêché يانده خدمت ملازمت

COAGULATION. L'état d'une chose coagulée, ou l'action par laquelle elle se coagule *A.* تخثر - تروّب - حال الروب *P.* سختى *T.* قويولق || La coagulation du sang روب دم du lait سودك قويولمسى - تخثر لبن

COAGULER. Cailler, figer. *A.* اخثار - ترويب *P.* سختى ساختن - آوردن *T.* قويولتمق || La présure coagule le lait پنير مايه‌سى سودى اخثار ايدر Le venin de la vipère coagule le sang dans les veines انگرك بيلاننك سميتى دمك عروق اچنده ترويبنى مستلزمدر - On dit aussi, Le sang extravasé se coagule مجراى طبيعيسندن خروج ايتمش دم تروب ايدر

COAGULÉ. *A.* خاثر - رائب *P.* سختى پذير *T.* قويولنمش

COAGULUM. Coagulation qui résulte du mélange de quelques liqueurs *A.* خثارة - روبة *P.* سختى پذيرفته *T.* قويولنمش نسنه || Cette eau, mêlée avec du sel de tartre, forme un coagulum فلان صو قريم تارتار ايله لدى المزج احداث خثاره ايدر

se COALISER. Se réunir pour défendre une cause *A.* شركت تعاهد - فى الاتحاد *P.* بهم پيمان بستن *T.* برلشمك

COALITION. Il se dit en Physique, de l'union intime de plusieurs substances *A.* امتزاج *P.* يكجهتى *T.* برلشمه - Figur. L'action de se réunir pour défendre une cause *A.* تعاهد - شركت فى الاتحاد *P.* بهم پيمانى *T.* برلشمه || La coalition des puissances دولتلر ايتمش شركت فى الاتحاد - دولتلرك اتحادى

COASSEMENT. Le cri des grenouilles *A.* نقيق - طق *P.* وغ وغ *T.* قوربغه سسى - آواز وزغ

COASSER. Mot qui exprime le cri que font les grenouilles *A.* نقنقة *P.* وغ وغ زدن *T.* قوربغه اوتمك

COBALT. Demi-métal dont on tire l'arsenic *A.* جوهر الزرنيخ *P.* جوهر زرنه *T.* زرنيق طاشى

COCAGNE. Il ne se dit qu'en cette phrase: Pays de cocagne, pour dire, pays abondant en toutes choses *A.* ارض - ارض مبذور النوال *P.* ارض كثيرة البركة - مخصبة *T.* زمين پر بركت بوللق ير

COCASSE. Plaisant *A.* طناز *P.* بذلدباز *T.* خوراطدجى

COCCIX. Petit os qui est comme un appendice de l'os sacrum *A.* عصعص - ثعلبة *T.* بزدم كميكى - پوچ كميكى

COCCUS. V. Kermès.

COCHE. Espèce de chariot couvert *T.* سرم عربه‌سى

COCHE, au féminin. Entaillure faite en un corps solide *A.* حز *P.* كز *T.* كرتك || Faire une coche à un bâton عصايى دكنكى كرتمك - تحزيز ايتمك - La coche d'une flèche. C'est l'entaillure qui est au gros bout de la flèche *A.* فوق pl. افواق *P.* سوفار *T.* اوق كرتى - Il signifie aussi, la marque qu'on fait sur le bois pour tenir le compte du pain etc. *T.* چتله كرتكى

COCHEMAR. V. Cauchemar.

COCHENILLAGE. Décoction faite avec la cochenille, pour teindre en cramoisi *A.* ماء القرمز *P.* آب دوپا *T.* قرمزصويى

COCHENILLE. Insecte *A.* قرمز - دود الصباغين *P.* دوپا *T.* قرمز بوجكى

COCHENILLER. Teindre une étoffe dans un bain fait avec de la cochenille *A.* صبغ بالقرمز *P.* بآب دوپا رنگ زدن *T.* قرمز ايله بوياتمق

COCHENILLÉ. *A.* مصبوغ بالقرمز *T.* قرمز ايله بويانمش

COCHER. Celui qui mène un coche ou un carrosse *A.* عجلى

P. عربه‌جی .T گردونه ران

COCHER. Constellation septentrionale A. قاید

CÔCHER. Il se dit des coqs qui couvrent la poule A. مواكعة P. خروس طاوغى بصمق .T خروس بر ماكيان جهيدن

COCHET. Petit coq A. فرخ الديك .P خروس بچه .T خروس پلازى - خروس پليجى

COCHEVIS. Sorte d'alouette A. قوبع .P هوژه .T چكك قوشى

COCHLÉARIA. Plante T. قاشق اوتى

COCHON. Animal domestique très-connu A. خنزير pl. خنازير P. خوگ .T طوكوز || Cochon gras خوگ فربه - خنزير سمين - سموز خنزير - ياغلو طوكوز - Le petit du cochon s'appelle A. خنوص pl. خرانيص - خنوص pl. خنايص .P خوگ بچه T. طوكوز انيكى

COCHONNER. Il ne se dit que d'une truie qui fait de petits cochons A. نفض الخنايص .P خوگ بچه زاييدن .T طوكوز انيكرى طوغرمق

COCO. Fruit du cocotier A. جوز هندى - نارجيل .P گوز هندى .T هندستان جوزى || Les Indiens tirent du fil de l'écorce du coco, et en font de la toile اهل هند نارجيل قشاره سندن تل چيقاروب نسج ثوب ايدرلر La chair du coco est agréable جوز هنديـنك لبى لطيفدر

COCON. La coque qui enferme le ver à soie A. جوز - فيلق P. پيله .T ايپك قوزه‌سى القز

COCOTIER. L'arbre qui porte la noix de coco A. شجر النارجيل .P درخت گوز هندى .T هندستان جوزى آغاجى

COCTION. Action de faire cuire dans de l'eau bouillante ou dans une autre liqueur A. طبخ - نضج .P پزش .T پشمه - Il se dit aussi, de la digestion des alimens dans l'estomac A. نضج الغذا .P پزش خوراك در معده .T طعامك معده‌ده پشمه‌سى || Quand l'estomac est faible, la coction ne se fait pas معده ضعيف اولنجه نضج طعام ممكن دكلدر - On dit aussi, La coction des humeurs A. نضج الاخلاط .P پزش كشها .T اخلاطك پشمه‌سى La coction des métaux A. نضج المعادن

COCU. Celui dont la femme manque à la fidélité conjugale A. ممذل - ديوث .P قلتبان - كشخان .T قورومساق

COCUAGE. État de celui qui est cocu A. مذال - تديث .P قلتبانى .T قورومسالق

CODE. Recueil de lois, constitutions etc. A. كتاب الاحكام P. احكام نامه .T احكام كتابى

Il se dit aussi, de quelques recueils d'ordonnances A. مجموعة القوانين

CODÉCIMATEUR. Celui qui perçoit les dîmes avec un autre A. شريك العشار .P همستان رسم دهيك .T اونده‌لقچى اورتاغى - اونده‌لق تحصيلدارى اورتاغى

CODÉTENTEUR. Celui qui retient avec un autre une somme, une succession A. ذو اليد مشترك - واضع اليد مشترك P. بهم گيرنده .T بيلد طوتيجى

CODICILLAIRE. Qui est contenu dans un codicille A. مندرج فى وصيّة الملحقة || Clause codicillaire ملحقه ايچنده وصيّت مندرج اولان شرط

CODICILLE. Disposition écrite par laquelle un testateur ajoute quelque chose à son testament A. ملحقة وصيّت .P پى نوشت وصيّت .T صكره‌دن ضمّ اولنمش وصيّت

CODONATAIRE. Associé avec un autre dans une même donation A. مشارك الى الهبة .P شريك بخشايش .T بغشلمه اورتاغى

COECUM. L'un des gros intestins A. عفج pl. اعفاج .T كودن بغرسغى

COERCIBLE. Qui peut être retenu dans un certain espace A. ممكن الضبط - ممكن الاستيعاب .P در گرفتنى .T بر يره صغدريلور || La vapeur de l'eau est coercible صويك بوغوسى - بخار ما ممكن الضبطدر - بر يره صغدريلور شيلردندر بخار ما ممكن الاستيعابدر

COERCITIF. Qui renferme le droit de coercition A. زاجر || Pouvoir coercitif قوّت زاجره - زجرونهيى موجب بر قوّت Mesures coercitives زجرى موجب اوله‌جق وسايل واسباب

COERCITION. Action par laquelle on empêche quelqu'un d'agir contre son devoir A. زجر || Les abbés commendataires n'ont point de coercition sur les religieux خانقاه بر وجه آرپه‌لق متصرّف اولان شيخلر راهبين معتكفين حقنده اجراى معاملهٔ زجر ايده‌مزلر

CO-ÉTAT. Il se dit d'un prince qui partage la souveraineté avec un autre A. شريك الحكومة - شريك الملك .P پادشاهلق - ملك اورتاغى .T همباز پادشاهى - همباز ملك اورتاغى

COÉTERNEL. Qui existe de toute éternité A. متساوى الازليّة

|| Le Verbe est coéternel au Père كلمة الله اب ايله متساوى
الازليتدر Quelques philosophes païens ont cru que la matière
était coéternelle à Dieu قديمده عبدهٔ اصنام حكماسنك
بعضيلرى ماده‌يى حضرت ربّ متعال ايله متساوى الازليّت
ظنّ ايتمشلر در

COEUR. Partie noble de l'animal, dans laquelle on croit
que réside le principe de la vie *A.* قلب pl. قلوب *P.* دل
T. يورك || Le mouvement du coeur اهتزاز قلب Le batte-
ment du coeur اختلاج قلب Palpitation du coeur خفقان قلب
Les ventricules du coeur اجواف قلب ـ بطون قلب Les
oreillettes du coeur آذان قلب La base du coeur قاعدهٔ قلب
Le coeur lui tressaillait d'aise, de joie فرط نشاط وسرور دخيلهٔ
قلبنه ايراث هيجان نا محصور ايدرايدى La joie dilate le
coeur نشاط وشادمانى موجب انبساط قلبدر Épanouissement
de coeur انشراح قلب ـ انبساط قلب ـ On dit, que le vin,
la thériaque fait revenir le coeur باده وترياق حياترسان
موجب انشراح ـ باده وترياق يوركى تازه‌لر ـ دل وجاندر
قلبدر ـ On dit aussi, Tant que le coeur me battra dans le ventre,
pour dire, tant que je vivrai متنفّس انفاس حيات اولدقچه
مادامكه مرغ دل قفس جانده جولان اوزره اوله ـ

Le coeur, se considère aussi comme le siége des passions *A.*
فؤاد ـ قلب pl. افئدة *P.* بال ـ دل ـ درون *T.* يورك ـ كوكل
|| Il a le coeur serré de douleur, de tristesse استيلاى غموم
غلبهٔ الام واكداره مبنى ـ واكدار ايله منقبض الفؤاد در
ـ مجروح الفؤاد در Il a le coeur navré معذب وپر ازار در
دلى ـ درونى زخمناكدر ـ دلى زخمخورده در ـ دلفكار در
قلب مروّع *A.* transi قلب كثير الغلوا Coeur outré داغدار در
P. دل ترسان enflammé *A.* فؤاد التياح معتاد *P.* قلب پر
لهيب embrasé d'amour يانق كوكل *T.* دل سوزناك ـ لهيب
لهيب de colère عشق ايله پر سوز وگداز اولان دل آشفته
آتش تيز خيز غيظ ـ كينه وغضب ايله متشيّط اولان قلب
وغضب ايله مشتعل اولان كانون فؤاد Il a le coeur saisi
سادم contrit كوكلى قاپلمشدر ـ دلربوده در ـ نازع الفؤاد در
كانون فؤادى دخان آه وواه ايله gros de soupirs الفؤاد در
كاسهٔ درونى شربت ناخوش gros de dépit ممتلى ومالامالدر
كاس گوار سخط وكينه ايله plein d'amertume لبريز وسرشار در
درونى مالامال زهرابهٔ آلام واكدار در Le coeur lui saigne
بغرى خون اولور ـ جكرى خون اولور Cela me saigne le coeur

بو me fait crever le coeur بو كيفيت بغرمى خون ايدر
حالت يوركمى چاكچاك ايدر Il en a le coeur ému
اولبابده عرق رقت درونى حركته كلدى Cela le touche
au coeur سويداى قلبنه ـ بو كيفيت جگر گاهنه تأثير ايدر
يوركنه طوقنور ـ قدر تأثير ايدر Son coeur nage dans la joie
فؤاد ما فى الصدرى شناور درياى شادمانى وسرور در
On lui toucha le coeur فلان كمسنه‌نك قلبنه ايراث حنان
قلبنى تجريح ورقت ايتمشلر در Vous l'avez blessé au coeur
مجروح وزخمدار ايلدك ـ ايلدك Cela me perce, me dé-
chire, me fait fendre le coeur بو كيفيت زجاجهٔ قلبمى ريزه
يوركمى پارچه پارچه ايدر ـ ريزه ايدر Il garde cela dans
son coeur دخيلهٔ قلبده ـ بو ماده‌يى درونده اضمار ايدر
يوركنده صاقلو طوتار ـ كتم واضمار ايدر J'ai gravé cela dans
mon coeur بوماده‌يى صحيفهٔ دلده كالنقش فى الحجر قيد
نگاشتهٔ صحيفهٔ درون ايلدم ـ وترسيم ايلدم J'ai cela bien
avant dans le coeur ـ بونى دخيلهٔ قلبمده محفوظ طوتارم
يوركمك ايچ يوزنده صاقلرم

On dit, Avoir à coeur, Prendre à coeur une affaire, pour
dire, s'y intéresser fort *A.* التزام عن صميم البال *P.* ازدل وجان
ـ جان وكوكلدن استمك *T.* در عهده كردن Et cette affaire
me tient au coeur بوماده عن صميم البال مطلوب وملتزممدر
— Et qu'une chose tient au coeur, pour dire, qu'on en garde le
souvenir, parcequ'elle a déplu عقدهٔ درون اولدى ـ Et se
ronger le coeur, pour dire, s'affliger *A.* احتكاك القلب *P.* دل
خراشيده شدن *T.* يورك قازنتيسنه اوغرامق

Il se dit aussi par opposition à l'esprit || Ce sermon plaît à
l'esprit, et ne touche point le coeur بوموعظه تفريح خاطرى
مستلزم ايسه ده قلبه اصلا تأثيرى يوقدر ـ On dit figur. Amol-
lir ou attendrir le coeur de quelqu'un, pour dire, le fléchir
A. تليين القلب ـ ترقيق القلب *P.* دلرا نرم ساختن *T.*
يوركى يومشتبق Et dans le même sens, Vous me percez le
coeur, Vous me faites crever le coeur يوركمى چاكچاك
ـ يوركمى پاره پاره ايدرسك ـ ايدرسك Et d'un événe-
ment qui rend le courage, qu'il relève le coeur *A.* ايجاب
قوّت قلبى *T.* تازگئ دلاورى بخشيدن *P.* التقوية القلب
ـ تازه‌لمك Et qu'un homme a le coeur endurci, pour dire,
qu'il est extrêmement obstiné dans le mal *A.* قسىّ القلب *P.*
سختدل *T.* جتين يوركلو ـ Et qu'il a un coeur de roche, de

marbre, de diamant, de bronze, d'airain, pour dire, qu'il ne peut être touché ni de pitié ni d'amour *A.* متحجر القلب – طاش يوركلو *T.* سنگدل *P.* قسيّ القلب

On dit, Un coeur de lion, pour exprimer le courage *A.* فؤاد مستأسد *P.* شير دلى *T.* آرسلان يوركليلك – Et un coeur de tigre, pour exprimer la cruauté *A.* قلب – فؤاد متنمر قپلان يوركليلك *T.* پلنگ خويى *P.* سبعيّ الخلقة

Coeur, signifie aussi, les inclinations de l'âme *A.* نفس *P.* خوى – ابچ *T.* درون – خو – منش || C'est un bon coeur *A.* طيّب النفس *P.* نيكخو – خوشمنش *T.* كوزل خويلو C'est un mauvais coeur *A.* خبيث النفس *P.* بد درون – سيهدل *T.* ايچى مردار – ايچى قنا Il a le coeur franc *A.* خالص الفؤاد نفس كريم *P.* پاكدرون – ايچى تميز – علو Coeur généreux قلب همّت ايله مجبول قلب مكارم شمول Coeur dissimulé مفسدت قلب – فاسد القلبدر Il a le coeur gâté ريا كار ايچى – چپل درون – جبلتّى فاسد در – ايله مجبولدر طاش – دل سنگين – فؤاد قسوت اعتياد Coeur dur چورك كبى بر يورك

Il se prend aussi pour Estomac. Ainsi on dit: Mal de coeur *A.* مغص – وجع المعدة *P.* كناك – پيچش شكم *T.* يورك جشيان Soulévement de coeur *A.* معده سانجوسى – بوريسى منش گردا *T.* غثيان النفس – جشوّ النفس – النفس *P.* اكل ايلديكم J'ai encore mon dîner sur le coeur كوكل بولانمسى طعام هنوز معده‌يه ثقلت ويرمكده در L'eau que j'ai bue me tourne autour du coeur, me pèse sur le coeur صو ايچديكم هنوز معده اوزرنده طوروب ثقلت ويرمكده در – Et figur., qu'une chose pèse sur le coeur à un homme, pour dire, qu'elle lui cause beaucoup de peine فلان شئ فلانك نفسنه كران كلور – Et qu'une chose fait mal au coeur à quelqu'un, pour dire, qu'il la voit avec déplaisir نفسنه كريه ونا معقول نفسنه موجب نفرت وكراهت اولور – كلور

On dit d'une liqueur agréable, qu'elle va au coeur, pour dire, qu'elle réjouit فرحبخشاى دل وجاندر – تفريح نفس ايدر – يوركى تازه‌لر – Et proverb., Se donner au coeur joie de quelque chose, pour dire, en jouir pleinement فلان شئ ايله دلسير شادمانى وانبساط اولمق – Et figur., Il s'en est déchargé le coeur, Il en a le coeur net, pour dire, qu'il a dit nettement ce qui le fâchait *A.* تصفية القلب *P.* تصفيهٔ درون – لوح درونرا پاكيزه ساختن *T.* يوركى پاكلمك || Il s'est déchargé le coeur آيينهٔ قلبى زنگك – تصفيهٔ درون ايلدى لوح درونى شائبهٔ كدورتدن – انفعالدن تصفيه ايلدى تصفيه ايلدى – On dit aussi, Il faut que je vous ouvre, que je vous décharge mon coeur كشف ما فى الضمير ايتملو يم كشف راز درون ايتمك اقتضا ايدر –

Coeur, signifie aussi, courage *A.* رباطت القلب – قوت يوركليلك *T.* زورمندى – مردانگى – جگردارى *P.* القلب رابط – ربيط الجاشدر – قوىّ القلبدر Il a du coeur || غيرت – غيرتلو در – يوركلو در – جگردار در – پر دلدر – القلبدر Il n'a point de coeur ضعيف النفسدر – اصلا رباطت قلبى يوقدر يوركسز در – بيجگر در – بد دلدر – واهى القلبدر – Perdre coeur غيرته فتور كتورمك – قوت قلبه فتور كلمك Reprendre coeur يكيدن – مجدداً تحصيل قوت قلب ايتمك – كسب غيرت ايتمك Un coeur généreux *A.* شهوم الفؤاد بلند همت *P.* على الهمّة – جليل الهمّة – متأبد الفؤاد دنىّ – لئيم النفس Un coeur bas *A.* عاليهمت *T.* همتلو – آلچق *T.* دون همت – خسدل *P.* القلب Un coeur lâche *A.* جبان *P.* بيدل – بى زهره *T.* قورقق Un homme de peu de coeur *A.* ضعيف القلب *P.* كم غيرت *T.* غيرتسز Cela lui a enflé, élevé, haussé le coeur بو ماده قلبنه ايراث نفخ يوركنى قبارتدى – ورفعت ايلدى lui a abattu, abaissé le coeur – بو ماده درونمه ايراث وضاعت وتذلل ايلدى تذلل نفسنه وسيله اولمشدر – On dit proverb., Faire contre fortune bon coeur, pour dire, ne pas se laisser abattre par la contradiction et les échecs مخالفت فلكك حالنده فتور – آفات فلكيه‌دن متأثر ودرمانده اولماق – كتورمامك Et avoir le coeur haut, et la fortune basse بخت بد وهمت عالى بلاست فرواسنجه باندئ همت وبخت با شامت بلاسنه مبتلا اولمق

Il signifie aussi, force, vigueur *A.* قوت – حماست *P.* توانايى *T.* كوچ || Ce cheval, cet oiseau est en coeur بو دابه وبو قوش قوتلو در – En parlant d'un malade on dit, qu'il a le coeur bon, pour dire, que son courage se soutient قوتى يرنده در

Il signifie aussi, affection *A.* علاقة الفؤاد – توجه القلب *P.* دلبستگى – دلدادگى *T.* كوكل بغلمسى || Il a mis là tout son coeur علاقهٔ فؤادينى بسبتون فلان شيئه ربط ايلدى

فلان شیفتهٔ دلدادهٔ - کوکلنی هب هب فلان شیفتهٔ بغلدی -
Il lui a donné son coeur فلانه دلداده عشق ومحبّت اولمشدر
اولمشدر Il a gagné son coeur فلانک قلبنی جلب ایلدی
Il a gagné le coeur des peuples, des soldats قلوب ناسی
قلوب ناسک جلبنه موفّق - وقلوب عسکری جلب ایلدی
Élever son coeur à Dieu مرغ دلی بالا پرواز عالم اولدی
جانب یزدانی‌یه اصعاد قلب ایتمک - لاهوت ایلمک Of-
frir son coeur à Dieu دلدادهٔ عشق الهی اولمق Avoir, met-
tre son coeur en Dieu ارادهٔ صمدانیّه‌یه تسلیم نفس ایتمک
Il a mis son coeur aux choses de la terre امور دنیایه دلداده
J'ai fait cela de coeur et عالم ناسوته - ما سوایه - اولدی
d'âme جان ودلدن ایتدم - فلان شیئی عن صمیم البال ایتدم
Je l'aime de tout mon coeur فلانه از دل وجان محبّتم وار در
Il a le coeur à l'étude مطالعه‌یه علاقهٔ فلانی جاندن سورم -
Il a le coeur porté à مطالعه‌نک دلداده‌سیدر - درونی وار
cela قلبی فلان شیئه مایلدر

On dit aussi, Il a fait cela de bon coeur, pour dire, avec plaisir *A.* بطیب الخاطر *P.* با فرح جان - با خوشدلی *T.* فلان کوکل خوشلغیله || Il lui a rendu ce service de bon coeur
خدمتی طیب خاطر ایله ایتدی Et il a fait cela à contre coeur, pour dire, contre son affection *A.* کرهًا *P.* بخلاف دلخواه
- ناخواه *T.* استمیه‌رک - Et proverb., Qui est loin des yeux est loin du coeur, pour dire, qu'on oublie les absens کوزدن ایراق اولان کوکلدن ایراق اولور De l'abondance du coeur la bouche parle, pour dire, qu'on parle volontiers des choses dont on a le coeur rempli صدرک طغیانی حالنده لسان پر
گو اولور - Et figur., de deux personnes qui s'entr'-aiment fort, qu'elles ne sont qu'un coeur et qu'une âme *A.* متّحد القلوب
جسم واحد - جسم وجان کبی *T.* یکدل ویکجهت *P.* متابه‌سنده

On appelle, Mon coeur, une personne qu'on aime bien *A.* روحی *P.* جانا *T.* جانم Et ami de coeur, celui que l'on aime tendrement *A.* صمیمی - محبّ - خدین - صدیق *P.* کوکل دوستی - جان دوستی *T.* یار دلاویز - دوست جان برابر

Il signifie aussi, l'intérieur, le fond de l'âme *A.* خاطر pl.
خواطر - ضمیر pl. ضمایر - سریرة القلب pl. سرایر القلوب
راز نهفتهٔ درون *P.* قلب - دخیلة القلب - باطن القلب -
جناب ربّ قدیر Dieu sonde les coeurs || ایچ *T.* درون -

جناب Dieu connait les coeurs مفتّش القلوب والضمایر در
حضرت خدای - ربّ الارباب عارف القلوب والضمایر در
حقّ voit le fond des coeurs متعال دانای ضمایر وافکار در
- تعالی حضرتلری بواطن قلوب وضمایره بصیر ودانا در
Dieu est scrutateur des مکامن خواطر وقلوبه ناظر وبینا در
coeurs الله ذو الجلال منقّر ضمایر واذهاندر Vous lisez dans
mon coeur صحیفهٔ درونده منقوش اولان خبایای افکارم
Il lit dans les replis les دیدهٔ خرده‌بینکه منکشف وعیاندر
plus cachés du coeur مطاویٔ قلبده مکنون اولان خبایای
نهانخانهٔ دلده - افکار انظار دقایقبیننده ستیر وپنهان دکلدر
- پنهان اولان سرایر احوال مو بمو منظور دیدهٔ ادراکیدر
On dit figur., qu'un homme ouvre son coeur à quelqu'un *A.*
کشف ما فی البال *P.* کشف درون *T.* یورکی آچمق ||
Il a ouvert son coeur à une telle personne فلان آدمه کشف
درون ایلدی - Et qu'il parle à coeur ouvert, pour dire, qu'il
parle franchement صفوت قلب ایله - بخلوص البال سویلر
- سویلر - Et se parler coeur à coeur, pour dire, sans aucune
réserve ایکی طرفیندن کشف درون ایله محاوره ایتمک
- طرفدن جاندن سویلشمک - On dit aussi, Il a le coeur sur
le bord des lèvres, pour dire, qu'il ne dissimule rien فلانک
قلبنده نه وار ایسه لساننده دخی او در

Par coeur, signifie, par mémoire *A.* عن ظهر القلب -
بالاستذکار - استظهارًا *P.* از بر - از دهون *T.* ازبردن || Ap-
prendre une chose par coeur بر شیئی عن ظهر القلب
بر شیئی از بر ایتمک - اوکرنمک Savoir des vers par coeur
- استظهار اشعار ایتمک - استذکارًا بیتلر حفظ ایتمک
ازبردن بیتلر بیلمک

Coeur. Le milieu de quelque chose, d'un État, d'une ville *A.* قلب
- کبد *P.* قلبگاه - ناف *T.* اورته - کوبک || Le coeur du
Royaume قلبگاه ملک Le coeur de la ville قلبگاه بلده -
بلده‌نک تمام شهرک کوبکی Il loge au coeur de la ville
کبدنده اقامت ایدر - On dit aussi, Au coeur de l'hiver, Au
coeur de l'été *A.* فی کبد الشتا - فی کبد الصیف *P.* در
میان زمستان ودر میان تابستان *T.* قیش اورته‌سنده ویاز
اورته‌سنده

COEXISTENCE. Simultanéité *A.* بالمعیّة موجودیّت *P.* هم هستی
T. وارلقده برابرلک

COEXISTER. Exister ensemble *A.* وجود بالمعیّة *P.* باهم

وارلقده برابر اولمق *T.* هستن

COFFRE. Espèce de caisse *A.* صندوق pl. صناديق - سندوق pl. سناديق *P.* تبنگو - کالدان *T.* صندق || Coffre de bois آغاج صندوق - صندوق چوبين - اخشابى صندوق Coffre de fer دمور - صندوق آهنين - صندوق حديدى قعر صندوق Coffre de cuir سپد Le fond du coffre صندوق صندوقلرى دنك بغلمق Emballer les coffres صندوق ديبى - - On dit figur., les coffres du Roi, pour dire, le trésor Royal *T.* خزينهٔ خاصّه || Cela entre dans les coffres du Roi بو اقچه خزينهٔ خاصّه‌يه عائد در

En termes de Chirurgie, c'est l'espace qui est enfermé sous les côtes *T.* سپدلك

COFFRER. Mettre dans un coffre *A.* وضع فى الصندوق *P.* در صندوق كردن - در كالدان نهادن *T.* صنديغه قويمق - صنديغه يرلشدرمك -

COFFRET. Petit coffre *A.* صندوق صغير *P.* صندوقچه *T.* صندقجغز

COFFRETIER. Ouvrier qui fait des coffres *A.* صانع الصناديق *P.* صندوقگر *T.* صندقجى

COGNASSE. Coin sauvage *A.* سفرجل برّى *P.* بهئ دشتى *T.* يبان آيوه‌سى

COGNASSIER. Arbre qui porte des cognasses ou des coins *A.* شجر السفرجل *P.* درخت بهى *T.* آيوا آغاجى

COGNAT. Il se dit en général de ceux qui sont unis par des liens de parenté *A.* pl. قريب - ذوى الارحام pl. اقربا *P.* خويشاوند *T.* حصم - Et de ceux qui sont parens du côté des femmes *A.* ذوى الارحام من قبل النسا *P.* خويشان از سوى زن *T.* قارى طرفندن اقربا

COGNATION. Lien de parenté entre tous les descendans d'une même souche *A.* قرابت - رحم *P.* خويشاوندى *T.* حصملق اقربالق -

COGNÉE. Outil de fer *A.* قدوم pl. قدايم *P.* تيشه *T.* كسر - On dit proverb., Il est allé au bois sans cognée, pour dire, il a entrepris quelque chose, sans se munir de ce qui lui était nécessaire *T.* بالطه‌سز اورمانه واردى

COGNER. Frapper fort sur une chose pour la faire entrer dans une autre *A.* دقّ *P.* جقيدن *T.* قاقمق - Et simplement, frapper *A.* ضرب *P.* زدن *T.* چارپمق - اورمق || Il s'est cogné la tête contre la muraille باشنى ديوار اوزرينه چارپدى - On dit figur. Se cogner la tête contre le mur, pour dire, entreprendre une chose impossible, ou dont on n'est pas capable *T.* نافلديرده باشنى طاشدن طاشه اورمق

COHABITATION. État du mari et de la femme qui vivent ensemble *A.* اتّحاد المعاشرة - مشاركت العيش - مخالطت العيش *P.* بهم زندگانى - همخانگى *T.* برابر كچنمه || Les juges ont ordonné la cohabitation اتّحاد معاشرت خصوصنده حكّام طرفندن رخصت ويرلدى

COHABITER. Vivre ensemble comme mari et femme *A.* تعاشر - تخالط فى العيش *P.* بهم زندگانى كردن *T.* برابر كچنمك

COHÉRENCE. Liaison, connexion *A.* ارتباط - اتّصال *P.* پيوستگى *T.* بتشكك - اولاشقلق

COHÉRENT. Il se dit des parties d'un tout qui sont liées entre elles *A.* مرتبط - متّصل *P.* بهم پيوسته *T.* اولاشق - بتشك || Ce raisonnement est cohérent dans toutes ses parties بو دليل عقلينك جميع اجزاسنده اتّصال وارتباط وار در

COHÉRITIER. Celui qui hérite avec un autre *A.* خليط الوراثة - مشارك الوراثة *P.* هم وارث *T.* وارثلك اورتاغى || Entre cohéritiers خليط وراثت اولنلر بيننده

COHÉSION. Adhérence *A.* جهت الوحدة *P.* يكجهتى - يكانگى *T.* برلك || Les parties des liqueurs grasses ont une certaine cohésion qui en rend la séparation moins aisée مايعات سمينه‌ده بر كونه جهت وحدت وار دركه تفريقلرينى تصعيب ايدر

COHOBATION. Opération de Chimie, qui consiste à renverser la liqueur provenue par la distillation sur la substance dont elle a été tirée, pour la distiller de nouveau *A.* تكرّر التصعيد *P.* ديگر بار تصعيدسازى *T.* برقات دخى انبيقدن چكمه || Tirer une liqueur par cohobation برصويى مكرّرًا تصعيد ايتمك

COHOBER. Épaissir une liqueur par la cohobation *A.* تكرير التصعيد *P.* ديگر بار تصعيد كردن *T.* برقات دخى انبيقدن چكمك

Cohobé. *A.* مصعّد مكرّر - مكرّرًا مصعّد *P.* ديگر بار تصعيد كرده *T.* انبيقدن چكلمش

COHORTE. Corps d'infanterie *A.* فيئة الرجّال pl. فيئات الرجّال *P.* گروه پيادگان *T.* يايا بلوكى - Il se prend en Poésie pour toutes sortes de gens de guerre *A.* جند pl. جنود *P.* جنگاور

— جنود شجاعت آلود || Les vaillantes cohortes جنكجى T. Il se dit aussi d'une troupe de toutes sortes de gens A. طايفة P. گروه T. خلق || Il est venu là avec sa cohorte طايفه‌سنى معيّتنده استصحاب ايله اول طرفه كلمشدر Le prévôt se transporta là avec toute sa cohorte ضابط بتون خلقيله برابر اول محلّه وارمشدر

COHUE. Lieu où se tiennent les petites Justices T. كنار || La cohue d'un tel lieu فلان محلّده واقع كنار محكمه‌سى — Figur. Une assemblée où tout le monde parle tumultuairement A. محفل كثير الخرشفة P. انجمن پرآشوب T. شماطه‌لو جمعيّت — يايغره‌سى چوق بر جمعيّت

COI. Tranquille, calme A. مطمئن الحال P. آسوده T. آسوده — حال اطمينان اوزره اولمق || Se tenir coi دنغدنغسز حال اولمق

COIFFE. Espèce de couverture de tête des femmes A. كوارة P. سرپوش T. صارق — هوطوز

Et une certaine membrane que quelques enfans apportent sur leur tête en venant au monde A. نقاب T. سابياء — فاقياء — فقئة || Cet enfant avait la coiffe en naissant بو چوجوق حين ولادتنده نقابلى چيقدى — Il se dit aussi, d'une enveloppe membraneuse qui embrasse la partie de la fructification A. غلاف T. قبچوق

COIFFER. Orner la tête d'une coiffe A. تكوير P. سرپوش T. هوطوز صارمق — باش بغلمق || Coiffer de fleurs بستن شكوفه لر ايله باش بغلمق

Se coiffer || Se coiffer avec ses cheveux باشى كندو صاچيله تكوير ايتمك — On dit figur. Se coiffer de quelqu'un, d'une opinion, pour dire, s'en préoccuper, s'en entêter. Il s'emploie aussi à l'actif dans ce sens T. عقلى بر كمسنه حقنده وبر رأيه صارمق || Je ne sais qui l'a coiffé d'une opinion si étrange عقلنى بو مقوله رأى غريبه كيم صارديغنى بيلهميورم

Coiffé. A. مكور P. سرپوش آور T. باش بغلمش || Une femme coiffée en paysanne اهل قرا كبى مكوّره بر خاتون — كويلو طرزنده باش بغلمش بر قارى — On appelle, Du vin, de la bière coiffée, du vin ou de la bière où l'on a mêlé quelqu'autre liqueur A. ممزوج P. آميخته T. قاريشق

COIFFEUR, COIFFEUSE A. ماشطة — ماشط P. سرپوش پرداز T. باش باغى دوزيجى

COIFFURE. Couverture de tête. A. مكورة P. سرپوش T. صارق — باش باغى || Le turban est la coiffure des Turcs اهل اسلامك باش باغى عمامه در قاوقدر —

COIN. Angle A. زاوية pl. زوايا P. كوشه — پيغوله — كنج P. بوجاق || Le coin d'une rue زوقاقك كوشه‌سى — زاويهٔ زوقاق خانه‌نك كوشه‌سى — زاويهٔ بيت Le coin d'une maison باشى Se cacher dans un coin بر كوشه‌ده كيزلنمك Un petit coin بر كوشه‌جك — بر پيغولهٔ صغير — On dit, Les quatre coins de la terre, du monde, de la ville, pour dire, les extrémités اقطار اربعهٔ ارض وچار اقطار عالم وچار جهات بلده ياخود نواحئ اربعهٔ بلده

On dit, Regarder du coin de l'oeil, pour dire, regarder à la dérobée A. نظر — مسترقا نظر — مخاوتهٔ نظر — لحظان — الحاظ النظر P. زدن دزديده نگاه كردن — نگاه چشم بكوشهٔ T. كوز قويروغيله كورمك — كوز اوجيله باقمق — اوغربلين باقمق — Et faire signe du coin de l'oeil A. رمز بالعين — اغضان العين P. زدن چشم T. كوز ايله اشارت ايتمك — كوز ايتمك

Il se prend aussi pour une petite partie d'un logis A. زاوية البيت P. پيغولهٔ خانه T. بوجاغى || اوك Il est logé dans un petit coin de la maison خانه‌نك بر كوچجك بوجاغنده مقيمدر Jettez cela dans un coin بريسنه شونى بوجاغك Jettez cela dans un coin On a cherché par tous les coins de la ville شهرك كوشه وبوجاقلرى — بالجمله كوشه وبوجاقلرنده آراديلر آراندى

Et pour un morceau de fer gravé, dont on se sert pour marquer de la monnaie A. سكّة P. درهم تمغاى T. سكه دامغه‌سى قالب سكّه — سكّهٔ پادشاهى Le coin du Roi سكّهٔ زايفه Faux coin

Et pour le poinçon qui sert à marquer de la vaisselle A. ميسم pl. مياسم — وسم pl. وسوم P. تمغا T. تمغا || De la vaisselle marquée du coin de Paris پارس تمغاسيله موسوم اوانئ سيم — On dit figur., qu'une chose est marquée au bon coin, pour dire, qu'elle est des meilleurs de son espèce تمغاى تفضل ومزيّت ايله موسومدر

COIN ou COING. Gros fruit à pepin A. سفرجل pl. سفارج P. آبى — بهى — ثمرات T. آيوا || Confiture de coins آيوا ربجالى

COINCIDENCE. État de deux choses qui coïncident A. التقا — مقارنت P. بهم آمد — بهم رسانى T. برى برينه چاتشمه

|| La coïncidence de deux lignes التقاى خطين de deux surfaces مقارنت وجهين

COÏNCIDENT. Qui coïncide *A.* متلاقى — مقارن *P.* بهم رسيده بر يره قاوشمش — برى برينه چاتشمش *T.* در هم افتاده —

COÏNCIDER. S'ajuster l'un sur l'autre *A.* تلاقى — اجتماع *P.* بهم آمدن — در هم افتادن — بهم رسيدن *T.* برى برينه قاوشمق — چاتشمق || Ces deux lignes coïncident بو ايكى خط يكديگره مجتمع وتلاقيدر — Il se dit au figuré, en parlant des événemens *A.* تصادف — مصادفة *P.* با هم بر — بر وقتده راست كلمك *T.* بيكدم رسيدن — افتادن || Ces deux circonstances coïncident بو ايكى وقتده چاتشمق بو ايكى حال وقت — حال برى بريله تصادف وتلاقى ايدر واحدده مصادف ومقارندر

COÏON. Qui a le coeur bas, l'âme servile *A.* نذيل pl. انذال — سفيل pl. سفلة *P.* نا كس *T.* آلچق

COÏONNER. Traiter quelqu'un en coïon, se moquer de lui *A.* استهزاء — ترويم *P.* خنده ريشى نمودن *T.* مسخره لغه — ذوقلنمك || Il n'est pas homme à se laisser coïonner استهزايى قبول الدق ايدر اربابدن دكلدر — Il est aussi neutre, et signifie, dire des coïonneries *A.* نطق الترهات *P.* هرزه گويى كردن *T.* خلط ايتمك — خلط كلام ايتمك

COÏONNERIE. Bassesse de coeur *A.* نذالت *P.* نا كسى *T.* آلچقلق || Il a fait voir dans cette occasion sa coïonnerie بو خصوصده نذالت طبعنى اثبات ايلدى Faire des coïonneries حالات نذيله ارتكاب ايتمك

COÏT. Accouplement du mâle avec la femelle pour la génération *A.* جماع — باه *P.* گان *T.* چقتلشمه

COL. Partie du corps qui joint la tête aux épaules. V. Cou. — On dit par analogie à cette partie du corps, Le col de la matrice *A.* عنق الرحم *P.* گلوى زهدان *T.* دول يتاغى بوغازى Le col de la vessie *A.* عنق المثانة *P.* گلوى ابدان *T.* قاوق بوغازى Et col de chemise, de rabat, de pourpoint, pour dire, la partie supérieure de ces choses *A.* جيب pl. جيوب *P.* گريبان — گردبان *T.* ياقه

En parlant d'un passage étroit entre deux montagnes, on dit toujours, Col, et non pas cou *A.* خانق *P.* دربند *T.* بوغاز — طار بوغاز || Le col de Tende جبل تنده بوغازى Nous nous saisîmes des cols des montagnes خوانق جبالى ضبط ايلدك — طاغ بوغازلرينى ضبط ايلدك

COLATURE. Séparation d'une liqueur d'avec quelque matière grossière *A.* مصالة *P.* پالوده *T.* سوزمه || Colature de sirop de chicorée هندبا سيروبى سوزمهسى

COLCHIQUE ou TUE-CHIEN. Plante. V. Cynocrambe.

COLCOTAR. Résidu de l'huile de vitriole *A.* قلقطار *P.* قلقتار *T.* قره بويانك صاريسى

COLERA-MORBUS. Nom d'une maladie *A.* هيضة || Il est mort d'un colera-morbus هيضه علتندن وفات ايلدى

COLÈRE. Passion par laquelle l'âme se sent vivement émouvoir contre ce qui la blesse *A.* غضب — سخط *P.* خشم — غرم *T.* اويكه — طارغنلق || Grande, violente colère غضب شديد Colère juste, raisonnable غضب با صواب — غضب حق وصوابه مقارن L'effort de la colère غلو غضب Les effets de la colère آثار آتشبار خشم وغضب Transport, mouvement de colère هيجان غضب — حركت عرق غضب — فوران غضب — غضب L'ardeur, la violence, la chaleur de la colère آتش تيز خيز عنف وغضب لهبان غيظ — حال توقد غضب — اشتعال نائرهٔ غضب — حال استحرار غضب — حميّاى غضب — وغضب L'impétuosité de la colère تندئ خشم — فورت غضب — حدّت غضب Les premiers bouillons de la colère بوادر عنف وغضب وكينه شونى حال مبادئ غلو خشم وغضب — Il fit cela en colère غضبده ايكن ايتدى Se mettre en colère غضبه كلمك Émouvoir, exciter, irriter la colère de quelqu'un بر كمسنديى اغضاب افارهٔ ديگ — عرق غضبنى تحريك ايتمك — ايتمك نائرهٔ غضبنه بادى اولمق Allumer la colère de quelqu'un غضب وانفعالنى اشعال ايتمك Apaiser, calmer la colère de quelqu'un آتش غضبنى تسكين ايتمك Réprimer, refréner la colère de quelqu'un اسب حرون عنف وغضبنه شدّ لجام ممانعت ايتمك Adoucir sa colère تعديل غضب ايتمك Être enflammé de colère اشتياط لهيب غضب ايله ايتمك پر آتش غضب اولمق — پر سوز وآتش اولمق La colère le transporte, le met hors de lui غلبهٔ غيظ وغضب حالنده در دائم مسلوب الشعور اولور Il ne parle jamais qu'en colère غضوبانه سويلر Attirer la colère de quelqu'un sur soi بر كمسنهنك غضب وانفعالنى نفسى حقنه جلب ايتمك Il faut que sa colère se passe حال غضبى دفع اولنملو در — اويكهسى صاوشملو در — On dit figur. La colère de Dieu, la

colère du Ciel A. خشم P. غضب سماوی ـ سخط ربانی
اللهك طارغنلغی ـ غضب الله T. غضب آسمانی ـ یزدانی
— On dit aussi, que la mer est en colère, c'est à dire, fort agitée A. غلیان وهیجان البحر P. جوش وخروش دریا T. دکز سردلشمک ـ دکز سرد اولمق

Colère, se dit aussi, de celui qui est sujet à la colère A. طارغین T. تند منش ـ زود خشم P. غضبان ـ فیور ـ غضوب غضوبه خاتون || Femme colère تیز اویکه‌لنور ـ

COLÉRIQUE. Enclin à la colère. V. Colère.

COLIFICHET. V. Bagatelle.

COLIMAÇON. V. Limaçon.

COLIN-MAILLARD. Sorte de jeu P. سرماهک T. کوز اویونی

COLIQUE. Maladie qui cause des tranchées dans le ventre A. قولنج P. بادگنج ـ کولنج T. بغرسق آغریسی ـ قولنج || Colique hépatique قولنج کبدی venteuse قولنج ریحی graveleuse ou néphrétique قولنج کلوی Colique d'estomac قولنج معده Sa colique est passée مبتلا اولدیغی وجع قولنج بر طرف اولدی

COLLABORATEUR. Celui qui travaille de concert avec un autre, qui lui aide A. معین P. همکار ـ دستگیر T. ایش اورتاغی

COLLATÉRAL. Il ne se dit qu'en parlant de parenté et de succession hors de la ligne directe A. نسب بالعرض ـ عن الکلالة || Héritier collatéral وارث عن الکلالة Succession collatérale عن کلالة انتقال ایدن میراث Ligne collatérale سلک نسب بالعرض ـ سلک عن الکلالة — Il se prend aussi pour Parent collatéral A. قریب عن الکلالة ـ قریب عن ـ عن کلالة اقربادندر || C'est un collatéral نسب بالعرض نسب بالعرض جهتیله اقربادندر Il n'a que des collatéraux pour héritiers وراثتی انساب بالعرض اولان اقربایه منحصر در Un collatéral ne peut exclure celui qui descend en ligne directe نسب بالعرض جهتیله اولان قریب نسب بالطول ایله قرابتی اولان کشی‌یی استحقاق وراثتدن اسقاط واخراجه قادر دکلدر Tout son bien est allé aux collatéraux جمیع اموالی نسب بالعرض اولان اقرباسنه انتقال ایلدی

On appelle, en termes de Géographie, Points collatéraux, les points qui sont au milieu de deux points cardinaux A. درجات متوسطه P. درجهای میانه T. اورته کرتدلر || Le nord-est, le nord-ouest, le sud-est, et le sud-ouest sont les quatre points collatéraux پویراز وقره یلی وکشیشلمه ولدوس درجات اربعهٔ درث اورته کرتدلردن اسن روزکارلر در ـ متوسطه ریاحندندر

COLLATEUR. Celui qui a droit de conférer un bénéfice A. موجّه T. صاحب التوجیه ـ توجیه صاحبی || Le patron n'est que présentateur, l'Évêque en est le collateur حسب الحمایه آغالق ایدن یالکز صاحب عرض اولوب لکن پسقپوس صاحب توجیهدر

COLLATIF. Qui se confère A. ممکن التوجیه P. توجیه پذیر T. توجیه اولنه بیلور || Dignité collative ممکن التوجیه اولان منصب

COLLATION. Droit de conférer un bénéfice A. استحقاق التوجیه P. توجیهسازی T. حق توجیه حقی || Cette collation appartient à l'Évêque فلان منصبک استحقاق توجیهی پسقپوسه عائد اموردندر — Et l'action de comparer la copie d'un écrit avec son original A. مقابلة ـ تطبیق P. بایکدیگر همرو کردن T. بری بریله قارشولیوب اویغونلغنی باقمه || Collation fidèle مقابلهٔ صحیحه Il a fait la oollation de cette copie avec l'original صورتی ـ تطبیق نسخهٔ اصلیه‌سیله مقابله ایلدی Faire la collation de divers exemplaires صور مختلفه‌یی بری برلریله مقابله وتطبیق ایتمک

Collation. Repas léger qu'on fait entre le dîner et le souper A. عجالة ـ طعام ما حضر P. نیمچاشت T. قهوه آلتی || Collation de viandes froides, de confitures, de pâtisseries صوغوق ات طعاملری وریچاللر وخمیر ایشی یمکلردن عبارت طعام ما حضری Préparer la collation قهوه آلتی تهیه ایتمک

COLLATIONNER. Comparer une copie avec l'original. V. Collation || Collationner avec l'original اصلیله تطبیق ایتمک Collationner sur les registres قیود وسجلات ایله مقابله ایتمک Il a collationné cet acte, ces pièces اشبو سندی واوراقی تطبیق ایلدی

Et faire le repas qu'on appelle collation A. تناول الطعام ما حضر P. نیمچاشت خوردن T. قهوه آلتی ایتمک ـ Il a collationné légèrement خفیفجه قهوه آلتی یمکنی یمک بر قهوه آلتی ایتدی

Collationné. Comparé avec l'original A. مطابق P. با یکدیگر همرو کرده T. بری بریله قارشولنوب ـ تطبیق اولنمش اویغونلغی باقلمش || Copie collationnée à l'original اصلیله مطابق بر قطعه صورت On met au bas d'un acte, Collationné

à l'original اصلیله مطابق در دیو ذیل ورقده اشارت اولنور تطبیق اولنمشدر دیو-

COLLE. Matière tenace dont on se sert pour joindre deux choses *A.* لزاق - غرا - رومة *P.* سریشم *T.* طوتقال || Colle d'amidon نشاشته طوتقالی - لزاق النشا Colle forte غراء جلود Colle de poisson بالق طوتقالی - غراء السمك Fondre de la colle طوتقال اریمك - اذابهٔ غرا ایتمك Faire joindre avec de la colle طوتقال ایله یاپشدرمق - لزاق ایله الزاق ایتمك

COLLECTE. Quête destinée à quelque oeuvre de bienfaisance *A.* تلقّط الدراهم *P.* چیدن درهم ودینار *T.* اقچه دیوشورمه – Et levée des deniers des impositions *A.* تحصیل - جبایت الاموال میریّة *P.* پاکاری *T.* جابیلك || Un collecteur qui a dissipé les deniers de sa collecte تحصیل ایلدیکی اموالی صرف واتلاف ایدن جابی Du temps de sa collecte وقت جبایتنده

COLLECTEUR. Celui qui est nommé pour recueiller les impositions *A.* جابی - محصّل *P.* تحصیلدار - پاکار *T.* جابی || Collecteur du sel طوز رسمی جابیسی

COLLECTIF. Terme de Grammaire par lequel on désigne plusieurs choses sous un nom singulier *A.* اسم جامع || Peuple, multitude, armée sont des termes collectifs قوم وخلق وجیش اسمای جامعه‌دندر

COLLECTION. Recueil de plusieurs passages ou matières *A.* مجموعة || Il a fait une bonne collection de tout ce qu'il y a de plus remarquable dans cet auteur بو مؤلفك کتابنده بولنان جمیع منتخباتی اخذ ایله کوزل بر مجموعه ترتیب ایلدی – Et une compilation de plusieurs ouvrages qui ont quelque rapport ensemble *A.* جمّاع - جمعیّت *T.* دیرنتی - برکنتی || Collection d'antiques جمعیّت آثار قدیمه de plantes جمّاع اجناس نباتات Collection des canons جمّاع احکام دینیّه - جمعیّت احکام دینیّه

COLLECTIVEMENT. Dans un sens collectif *A.* مجموعاً - مشتملاً *P.* همه *T.* طوبدن - هب || L'homme, c'est-à-dire, tous les hommes pris collectivement لفظ بشرك معناسی مجموعاً ومشتملاً اعتبار اولندیغی حالده بالجمله بنی نوع آدم دیمکدر

COLLÉGATAIRE. Celui à qui un legs a été fait en commun avec d'autres personnes *A.* مشارك الی هبة الموصی *T.* وصیّت ایله ترك اولنمش هبه‌یه اورتاق

COLLÉGE. Corps ou compagnie de personnes notables qui sont en même dignité *A.* زمرة pl. زمرات *P.* گروه *T.* طایفه || Le collége des Princes de l'Empire آلامان امراسنك زمره‌سی Le collége des secrétaires du Roi زمرهٔ کتاب اسرار پادشاهی طایفهٔ کتاب اسرار-

Et lieu destiné pour enseigner les lettres, les sciences etc. *A.* مدرسة pl. مدارس - دارالدرس *P.* درسخانه *T.* درس اوقویه‌جق || Étudier au collége مدرسه‌ده استفادهٔ علم ایتمك Être pensionnaire dans un collége بر مدرسه‌ده اجرت ویرر طلبه‌دن اولمق Fonder un collége بر مدرسه - بر مدرسه بنا ایتمك بنیاد ایتمك

COLLÈGUE. Compagnon en dignité *A.* رفیق pl. رفقا *P.* آیاقداش *T.* پاداش

COLLER. Joindre avec de la colle *A.* الصاق - غرو - الزاق *P.* بسریشم پیوستن *T.* طوتقال - طوتقال ایله یاپشدرمق || Coller des ais تختدلری طوتقال ایله بری برینه یاپشدرمق Coller une pièce d'ébène sur d'autre bois آبنوس آغاجی پارچه‌سنی آخر بر نوع آغاجه یاپشدرمق Coller contre la muraille دیوار اوزرینه یاپشدرمق Coller deux choses ensemble ایکی شیئی بری برینه غرو والزاق ایتمك - بری برلرینه طوتقال ایله یاپشدرمق -

Et enduire de colle *A.* طلاء بالغرا *P.* سریشم سودن *T.* طوتقال سورمك - طوتقاللمق || Il faut coller cette toile avant que de l'imprimer بو بزك اوزرینه قبل الطبع طوتقال سورلمك اقتضا ایدر – On dit figur. d'un habit qui est juste à la mesure du corps, qu'il semble collé sur le corps بو لباس بدن اوزرینه یاپشدرلمش کبیدر – Et d'un homme qui est ferme à cheval, qu'il est collé sur son cheval, sur sa selle ایر آت اوزرنده میخلی کبیدر - اوزرینه یاپشمش کبیدر – Et avoir les yeux collés sur une chose *A.* نصب العین الدقّة اطماح النظر - تجمیم النظر *P.* دیده دوختن *T.* کوز دیکمك - دیکه دیکه باقمق -

COLLET. Partie de l'habillement qui entoure le cou *A.* قبیب *P.* گریبان *T.* زه - اکندرك – Et cette pièce de toile qu'on met autour du cou par ornement *A.* معنقة *P.* گلو بند *T.* بوغاز بغلمه‌سی || Empeser un collet بوغاز بغلمه‌سنی آهارلمك Attacher un collet بوغاز بغلمه‌سنی بغلمق – On dit, Sauter au collet de quelqu'un, pour dire, le saisir au cou. V. Colleter.

COLLETER. Prendre quelqu'un au collet pour le jeter par terre *A.* تعنيق *P.* از گريبان گرفتن *T.* بيوندن قاوره‌مق || Ils se colletèrent بری برلرينك - بری برینی تعنیق ایلدیلر بیونلرینی قاوره‌دیلر

COLLIER. Rangée de parles ou de pierres précieuses que les femmes portent au-cou *A.* زناق - قلادة - مخنقة *P.* گردنبند - زهبند *T.* کردانلق - بوغماق || Collier de perles سمط لآلی ایله آراسته گردنبند de pierreries جوهر ایله اراسته بر عدد مجوهر قلاده بیونه - گردنه تقلید قلاده ایتمك Mettre au cou un collier قلاده کردانلق طاقمق

Et un cercle de métal qui se met au cou des esclaves *A.* طوق pl. اطواق *P.* حلقۀ گردن *T.* بیون حلقه‌سی || Mettre un collier d'argent au cou d'un esclave بر کوله‌نك گردننه بر قولك بیوننه سیم حلقه طاقمق - طوق سیمین کچورمك

— Il se dit aussi, d'une marque naturelle qui se voit quelquefois autour du cou des animaux et des oiseaux *A.* طوق *T.* حلقه || Un chien noir qui a un collier blanc لون بیاض ایله مطوّق بر کلب بیونی آق حلقه‌لو سیاه کوپك - سیاه Pigeon à collier حمامۀ مطوّقة - گردنی حلقه‌لو کوکرجین

Et un cercle qu'on met au cou des chiens *A.* زنار - ساجور *P.* گردنبند سگ - ساجور *T.* کوپك بوینه کچوریلان حلقه

En parlant d'un homme qui a une grande autorité dans une compagnie, on dit que c'est un des grands colliers, des gros colliers de la compagnie *A.* عنق القوم pl. اعناق القوم *P.* از گردنان انجمن *T.* قومك سوز صاحبی

Et la partie du harnais des chevaux de labour, qu'on leur met au cou *A* زناق *P.* گل افسر *P.* چکه باغی

On appelle figur. Collier de misère, un engagement à un état, à une occupation laborieuse طوق محنت ومشقت || Voilà les vacances finies, il faut reprendre le collier de misère اشته ایام تعطیل منقضی اولمغله طوق محن ومشاقه گردندادۀ تسلیمیت اولمق اقتضا ایدر - Et cheval de collier, un cheval propre à tirer *T.* قوشوم بارکیری - On dit d'un homme de guerre qui ne craint point de s'exposer quand il le faut, qu'il est franc du collier کوکسنی کررك صولت ایدن بر سرباز در

COLLINE. Petite montagne *A.* تلّ pl. تلال - اکمة pl. آکام *P.* پشته *T.* تپه - اویوك || Longue colline پشتۀ طویل haute colline *A.* رابیة - ربوة pl. ربوات *P.* پشتۀ بلند *T.* بیوکسك تپه Le haut d'une colline *A.* راس الاکمة *P.* تارك پشته *T.* تپه‌نك یوقاریسی - تپه‌نك باشی Le pied, le bas de la colline *A.* ذیل الاکمة *P.* دامن پشته - ته پشته *T.* تپه‌نك اتکی Le penchant de la colline *A.* منحدر التلّ *P.* نشیبگاه پشته *T.* تپه‌نك انیش یری Colline plantée de vignes کرومی باغلری مشتمل بر عدد تپه

COLLIQUATIF. Maladie ou venin qui décompose les humeurs du corps *A.* محلّل الاخلاط *P.* حلّاز کشها *T.* خلطلری حلّ ایدیجی

COLLIQUATION. Décomposition des humeurs *A.* انحلال الاخلاط - انفساخ الاخلاط -

COLLISION. Le choc de deux corps *A.* مصادمة - مصاکمة *P.* باهمزدگی *T.* طوقشمه - چارپشمه || Les philosophes expliquent plusieurs effets par la collision des corps حکما نیچه آثارك شرحنی اجرامك تصادمی تقریبیله ایدرلر

COLLOCASIE, ou COLCAS. Plante *A.* قلقاس

COLLOCATION. Action par laquelle on range des créanciers dans l'ordre suivant lequel ils doivent être payés *A.* تنظیم المطلوبات الداینین علی مراتبهم || On a fait la collocation de ses créanciers آلەجقلوسنك مطلوباتنی علی مراتبهم ادا اولنمق ایچون اقتضا ایدن دفتر تنظیم اولندی - Et l'ordre, le rang dans lequel chaque créancier est colloqué *A.* ترتیب الاصحاب المطلوبات || Il a été payé suivant sa collocation اصحاب مطلوباتك حقی ترتیبلری موجبنجه ادا اولندی

COLLOCATION DE L'ARGENT. C'est l'emploi qu'on fait de l'argent en le plaçant *A.* تعبیة المبلغ *P.* پول نهادن *T.* اقچه یرلشدرمك

COLLOQUE. Entretien de deux ou de plusieurs personnes *A.* محاورة - محادثة *P.* مکالمه با همدیگر *T.* سویلشمه || Les colloques d'Erasme محاورات فلان Ils ont eu ensemble de longs colloques بینلرنده محاورات طویله گذران ایلدی - میاندلرنده دور ودراز محاوره‌لر گذران ایلدی

COLLOQUER. Mettre en ordre les créanciers, afin qu'ils puissent toucher leurs deniers sur le prix d'un bien qui se décrète en Justice *T.* مدیونك ملکی بهاسندن استیفای دین اولنمق اوزره اصحاب مطلوباتی علی الترتیب دفتر توزیعده قید ایتمك

COLLUDER. S'entendre secrètement au préjudice d'un tiers *A.* تواعد على الخدعة *P.* همزبان مكر وفريب شدن *T.* آلداتمق ايچون سوزى بر ايتمك

COLLUSION. Intelligence secrète entre plusieurs parties au préjudice d'un tiers *A.* مواعدة على الخدعة *P.* همزبانئ مكر وفريب *T.* آلداتمق ايچون ـ آلداتمق ايچون سوز برلكى || Collusion secrète مخفياً مواعدهٔ الى بری برلريله دانشقلق Collusion visible, manifeste ظاهر وجلى مواعدهٔ الى الخدعه On voit كوز كوره آلداتمق ايچون سوز برلكى ـ الخدعه bien qu'il y a collusion entre eux بينلرنده مواعدهٔ على الخدعه اولديغى آچيقدن مشهود ومعايندر

COLLUSOIRE. Qui se fait par collusion *A.* مبنى على المواعدة لاتخديع *P.* مبنى بر همزبانئ مكر وفريب *T.* آلداتمق ايچون سوز برلكيله اولمش

COLLUSOIREMENT. Avec collusion *A.* بالمواعدة على الخدعة *P.* با همزبانئ مكر وفريب *T.* آلداتمقده سوزبرلكى اولدرق || Cet arrêt a été rendu collusoirement بو حكم اعلامى مواعدهٔ آلداتمقده سوز برلكيله ـ على الخدعه ايله اعطا اولنمشدر اولمش بر حكمدر

COLLYRE. Remède extérieur qui s'applique aux yeux *A.* كحل *T.* چشمك ـ سرمه ـ چشخام ـ چشام *P.* شياف ـ ذرور ـ سرمه ـ كوز علاجى

COLOMBAGE. Rang de solives dans une cloison de charpente *A.* pl. اوتاد السياج *P.* اوتاد چپر *T.* صوندرمه قازيقلرى

COLOMBE. Pigeon *A.* حمامة ـ ورقى pl. ورقا pl. حمايم *P.* ورقاى صداقت انتما *T.* كوكرجين كبوتر || La fidèle colombe Le Saint-Esprit descendit en forme de colombe sur Jésus-Christ روح الله حضرت عيسى اوزرينه هيئت حمامده نزول ايلدى Les femmes présentaient au temple, le jour de leur purification, une paire de colombes نسوان طايفه‌سى عدّت محيضك يوم تكميلنده معبد شريفده بر جفت حمامه تبليغ واهدا ايدرلر ايمش La simplicité de la colombe ساده لوحئ كبوتر

COLOMBIER. Bâtiment en forme de tour où l'on nourrit des pigeons *A.* برج الحمايم ـ تماريد pl. تمراد *P.* كابوك ـ ورده *T.* كبوتر خانه ـ كوكرجين قوشخانه‌سى || Peupler un colombier كبوتر خانه‌يى معمور وآبادان ايتمك Un colombier de cinq cents boulins بشيوز بيوتى مشتمل بر باب كبوترخانه

COLOMBIN. Il se dit de la mine de plomb pure *A.* فلزّ الآنك *P.* فلزّ اسرب *T.* قورشون معدنى

Il signifie aussi, qui est d'une couleur mélangée entre le rouge et le violet *A.* احمّ اللون *P.* بنفشجى رنك سرخچرده *T.* لون حمّه || Couleur colombine قيزلسى منكسه‌لى

COLON. Habitant d'une colonie *A.* ناقل pl. نواقل ـ مهاجر pl. راحل ـ مهاجرين pl. راحلين *P.* كوچ *T.* كوچ

CÔLON. L'un des gros intestins *A.* قولون *T.* ايكنجى بغرسق

COLONEL. Celui qui commande un régiment *T.* مير آلاى

COLONIE. Nombre de personnes que l'on envoie d'un pays, pour en habiter un autre *A.* pl. نواقل ـ راحلين ـ مهاجرين *P.* كوچها *T.* كوچلر || Il y a plusieurs colonies Françaises dans le Nouveau-Monde يكى دنياده وافر فرانسه‌لو كوچلرى وار Envoyer une colonie كوچلر كوندرمك Établir une colonie كوچلر اسكان ايتمك Les Romains envoyaient des colonies de soldats vétérans dans les villes qu'ils avaient conquises رومائيون فتح ايتدكلرى امصار وبلدانه عتيق سولتات نفراتندن عبارت كوچلر كوندروب اسكان ايتدررلر ايدى

Il se dit aussi, des lieux où l'on envoie des habitants *A.* امكنة الراحلين ـ امكنة النواقل ـ امكنة المهاجرين *P.* قرارگاه كوچها *T.* كوچلر اسكان اولنمش يرلر ـ كوچلر يرى || Marseille est une colonie des Phocéens مارسليا شهرى يونان كوچلريله معمور اولمش بر ير در

COLONNADE. Suite de colonnes rangées pour servir d'ornement à un édifice, à une place publique *A.* سطر الاعمدة pl. صف ـ اساطير المراسب pl. سطر المراسب ـ سطور الاعمدة pl. صفوف الاعمدة *P.* رستهٔ ستونها *T.* صره‌لنمش ديركلر ـ ديرك صره‌سى || La colonnade d'un tel jardin فلان باغچه‌ده اولان سطور اعمده ومراسب

COLONNE. Sorte de pilier pour soutenir ou pour orner un bâtiment *A.* عمود pl. اعمدة ـ مرسب pl. سارية ـ مراسب pl. سوارى *P.* ستون ـ استن *T.* ديرك || Colonne de marbre عمود رخامى ـ مرمر ستون de bronze پرنچدن مصنوع ستون de bois آغاج ديرك ـ اخشابى ستون Colonne isolée عمود منفرد ـ بر ديرك ـ آيرو تك Colonne accouplée چفته ديرك ديكمك ـ نصب عمود ايتمك Dresser une colonne ديركلر Deux rangs de colonnes ايكى صف ستون La base de la colonne *A.* قاعدة العمود ـ ركن العمود *P.* پايهٔ ستون *T.* ديركك

بدن العمود .A Le fût de la colonne دیركك تملی ـ آیاغی .P تنهٔ ستون .T دیركك كودهسی Le chapiteau de la colonne .A قمّة العمود .P سر ستون .T دیركك دپهسی ‖ Il se dit aussi, de la division des pages des livres en plusieurs parties ‖ Dans ce livre, il y a trois colonnes à la page بو كتابك صحیفهلری اوچر ستون اولهرق ترتیب اولنمشدر Ce dictionnaire est à deux colonnes بو لغتك صحیفهلری ایكیشر ستونلیدر — On appelle figur. Colonne de l'État, Colonne de l'Église, un grand personnage qui soutient l'État et l'Église par sa capacité .A دعامة الملك والدولة ودعامة الدین ـ ركن ركین الدولة والدین ـ عمود الدولة وعمود الدین .P ستون ملك ودین .T دولتك ودینك دیركی — On dit aussi, La paix et la justice sont les deux colonnes de l'État امن وآسایش عباد ونشر عدل وداد دعامتین ملك ودولت مثابهسنده در

Il se dit aussi, de quelqnes grandes colonnes qu'on élève dans les places publiques .A نصیبة pl. نصایب .P میل .T دیكیلی طاش ‖ La colonne de Trajan قیاصرهٔ رومدن فلان نام قیصرك نصب ایتدردیكی دیكیلی طاش

Et d'on corps de troupes rangé sur beaucoup de hauteur et peu de front, et qui marche en laissant assez d'intervalle entre les rangs .T قول ‖ L'armée marche sur l'ennemi en trois colonnes عسكر اوچ قول اولدرق دشمن اوزرینه وارمقده در

COLOQUINTE. Plante du genre des cucurbites .A حنظل .P ابو جهل قارپوزی .T كبست ـ كیستو ـ كوست ـ فنك ‖ Amer comme coloquinte حنظل كبی مرّ المذاق

COLORANT. Qui donne de la couleur .A ملوّن .P خستآور ـ رنكاور .T رنك ویریجی ‖ Les parties colorantes اجزای ملوّنه

COLORER. Donner de la couleur .A تلوین .P رنك دادن ـ رنك زدن ـ خست زدن .T رنك ویرمك ‖ Le soleil colore les fruits, les fleurs, les nuées خورشید تابان فواكه واثمار وازهار وانوار وجوّ هواده مرئی اولان سحب بیشماری برر كونه لون ایله تلوین ایدر La nature colore les pierreries, les métaux ید قدرت جواهره وفلزّاته رنك ویرر — Figur. Donner une belle apparence à quelque chose de mauvais ‖ Colorer une injustice ظلمه رنك حقّانیت ویرمك Colorer un mensonge كذبه رنك حقیقت ویرمك Il a si bien coloré sa faute, que . . . ایتدیكی خطایه اولقدر كوزل رنك ویردیكه

SE COLORER. .A تلوّن .P رنك بستن ـ خست پذیرفتن .T رنكلنمك ـ رنك بغلمق ‖ Les fruits se colorent peu à peu au soleil فواكه واثمار اندك اندك تاب خورشیدده رنكبسته اولور Les raisins commencent à se colorer كروم كسب لونه یوز طوتمشدر

COLORÉ. .A ملوّن .P رنكبسته ـ رنك ـ خست پذیرفته .T رنكلو ـ رنك بغلمش آمیز

COLORIER. Employer les couleurs dans un tableau .A نقش .P وشی ـ تنقیش رنكامیز ساختن ـ نكاربدن ـ نكاشتن ـ رنك زدن .T نقشلمق ـ رنك اورمق ـ رنكلندرمك ‖ Colorier un tableau تصویری نقش ایتمك Ce peintre colorie fort bien فلان مصوّر غایت اعلا نقش ایدر

COLORIÉ. .A منقش .P موشّا ـ نكاشته ـ رنك زده ـ رنكامیز .T نقشلو ـ نقشلنمش ‖ Tableau bien colorié نقش نفیس ایله منقش بر تصویر

COLORIS. Ce qui résulte du mélange et de l'emploi des couleurs dans les tableaux .A نقش pl. نقوش .P نكار .T نقشلمه پارلاق ـ نقش رونقدار vif ‖ Coloris frais نقش طری وناضر ‖ Ce tableau pèche dans le coloris بو تصویرك نقشنده نقش قصور ونقصان وار در — On dit d'un beau visage, d'un teint frais, Voilà un beau coloris اشته بر لون روی پر نضارت اشته پارلاق بر بكز ـ اشته بر رنك روی ازهر ـ

COLORISTE. Peintre qui entend bien le coloris .A اهل الفنّ النقاشة .T نكارشكر .T نقشلیجی ‖ C'est un bon coloriste فنّ نقاشته ماهر بر آدمدر

COLOSSAL. De grandeur démesurée .A جسیم ـ عظیم الهیكل القالب .P دزمان ـ پیلتن .T افراط ایری ‖ Figure colossale هیئت جسیم القالب

COLOSSE. Statue d'une grandeur démesurée .A صنم جسیم الهیكل .P بت پیلتن .T افراط ایری بت ‖ Le colosse de Rhodes صنم جسیم الهیكل جزیرهٔ ردوس

COLOSTRE. Premier lait qui se trouve dans le sein des femmes après leur délivrance .A لباء .P فلّه .T آغوز

COLPORTAGE. Fonction de colporteur .A بیع بالاعناك .P زوقاقده .T پیلورئ بر دوش آرندگان ـ پیلورئ كوجه كرد زوقاقده كزوب جرچیلك ایتمه ـ كزوب صاتیجیلق ایتمه

COLPORTER. Faire le métier de colporteur .A بیع ـ اعناك

کوجه بکوجه ـ کوجه بکوجه پیلوری کردن .P بدور الابواب زوقاقده کزوب چرچیلک ایتمک .T خرده فروشی کردن || Il est défendu de colporter des livres imprimés sans privilége اذن طبع ایله مرسوم اولمیان بصمه کتابلرک زوقاقده کزدریلوب صاتلمسی ممنوعدر ـ Figur. Colporter une histoire. La répandre en la racontant dans les maisons بر حکایه‌یی دور بر حکایه‌یی خانه بخانه ـ ابواب ایده‌رک نشر ایتمک کزوب نشر ایتمک

COLPORTEUR. Petit mercier qui porte sur son dos ou devant lui, des marchandises pour les vendre .A بایع دایر ـ معنک .T خرده فروش کوجه گرد ـ پیلور کوجه گرد .P الابواب زوقاقده کزر صاتیجی

COLURE. Il se dit de deux grands cercles qui coupent l'équateur et le zodiaque en quatre parties égales .A دائرهٔ مخطوطة || Colure des équinoxes استوانک دائرهٔ مخطوطه‌سی

COMA. Maladie soporeuse .A داء السکتة

COMATEUX. Qui produit le coma .A مورث السکتة ـ مسکت

COMBAT. L'action de combattre .A حرب pl. حروب ـ هیجا ـ جدال ـ مقاتلة pl. مقاتلات ـ قتل ـ محارباب pl. محاربة ـ دوکش .T جنک ـ نبرد ـ پرخاش ـ داروگیر ـ پیکار ـ کارزار .P منفرداً ایکی || Combat d'homme à homme جنک ـ اوغراش ـ ایکی کشی بیننده اولان ـ کشی بیننده اولان محاربه ایکی Combat d'une armée contre une autre armée جنک طرفین مخاصمین ـ اردونک بری بریله محاربه‌سی مشکوک Combat douteux عسکرلرینک جنک وجدالی چگونگی حالی ورای پردهٔ ـ الاحوال اولان حرب وقتال اقصی Combat à outrance شک واشتباهده قالمش جنک الغایات شدته رسیده اولمش حرب وقتال Combat opiniâtre مقام معانده واصرارده طرفیندن اظهار متانت اولدرق سفک دمای Combat sanglant واقع اولان دار وگیر شدید طغیان سیول خون ـ کثیره‌یی موجب جنک وپرخاش ایله ممنقش جیحون اولمش کارزار Combat sur دهشتمون terre محاربهٔ ـ حرب بری sur mer ou naval حرب بحری محاربه‌یه ابتدار Rendre, livrer combat دریا جنکی ـ بحریه دشمنی Attirer l'ennemi au combat جنک ویرمک ـ ایتمک میدان حرب وجداله جلب ایتدرمک Tenter la fortune du combat ـ امر محاربه‌ده تجربهٔ بخت ونصیب ایتمک کشمکش Soutenir le combat امر محاربه‌نک قسمتنی دنه‌مک

Hasarder un combat حرب وقتالده اظهار ثبات ومتانت ایتمک در جه ـ خطر محاربه‌یی ترجیح ایدرک صالمق بادآباد دییه‌رک جنکه مبادرت ایتمک Présenter le combat عرض خواهش مقاتله ایتمک ـ محاربه‌یه دعوت ایتمک Accepter le combat ـ عرض اولنان محاربه‌یی قبول ایتمک دعوت محاربه‌یه اظهار روی قبول ایله مقابله ایتمک Au fort du combat هنگام استحرار ـ حینای جنک وجدالده اثنای شدت وقتالده ـ قتال وهیجاده Ils se rendirent sans combat بلا حرب، گردندادهٔ تسلیمیت اولمشلر در Finir le combat امر محاربه‌یه ختام ویرمک Tenter le combat حال محاربه‌دن اجتناب Éviter le combat محاربه‌یی تجربه ایتمک ـ محاربه‌یی تجدید Rétablir le combat ایتمک ایتمک از سر نو جنک وپرخاشه ـ حرب وقتاله إستیناف ایتمک جنکه یکیدن باشلمق ـ شروع ایتمک Ce ne fut qu'un combat, ce ne fut pas une bataille ملحمه اولمیوب ساده‌جه اردو جنکی اولمیوب ساده‌جه بر دوکش ـ بر قتال ایدی ایدی ـ On dit, Être hors de combat, pour dire, n'être pas en état de combattre .T محاربه‌دن مسلوب الاقتدار اولمق خارج از اقتدار حرب وقتال ـ محاربه‌دن عاجز اولمق ـ اولمق

Il se dit figur., de certains états d'agitation, de souffrance, de trouble .A تنازع ـ تهارش .P کشمکش .T اورطوت || La vie de l'homme est un combat perpétuel عمر بشر بر کشمکش دائمیدر

Il se dit aussi, des contrariétés, des oppositions qu'on éprouve .A مدافعة ـ مقاومة .P ستیز .T اوغراش ـ قارشو طورمه || Il faut rendre bien des combats pour vaincre ses passions هوا وهوسی قهر ایچون نفسه خیلیجه مقاومت اولنمق اقتضا ایدر ـ Et de toute sorte de contestation et de dispute .A مجادلة pl. مجادلات ـ معارضة pl. معارضات ـ مناقشة pl. مناقشات .P گفت وگوی ـ ستیزکاری .T یارش || Combat de civilité عقل ـ عقله دائر مجادله Combat d'esprit ظرافته دائر مناقشه ـ Et de l'opposition de certaines choses entre elles .A یارشی مضاربة .P برهمزد .T بری برلریله طوقشمه || Le combat des humeurs dans le corps جوف بدنده اخلاطک مضاربه‌سی Le combat des élémens عناصر مضاربهٔ des vents مضاربهٔ ریاح ـ یللرک بری برلریله طوقشمه‌سی

COMBATTANT. Homme de guerre .A اهل الحرب ـ محارب

T. جنك آور *P.* ارباب الحرب والضرب *pl.* والضرب جنكجى ـ دوكش ارى || Une armée de deux mille combattans ايكى بيك نفر جنكجيدن عبارت بر عسكر ـ Il se dit aussi d'un des soutenants ou des assaillants d'un tournoi *A.* مبارز *pl.* مبارزين *P.* كشتكير *T.* كورشجى

COMBATTRE. Attaquer son ennemi *A.* محاربة ـ حرب *P.* جنكيدن *T.* جنك ايتمك ـ دوكشمك || Combattre les ennemis دشمنه جنك ايتمك Combattre vaillamment شجيعانه بالبطش والشجاعه محاربديه قيام ايتمك ـ جنك ايتمك On a combattu vaillamment de part et d'autre طرفيندن مردانه ودليرانه محاربه اولندى Combattre de près بقين يردن ـ محل قريبدن جنك ايتمك Combattre de loin ـ دوردن جنك ايتمك جنكلشمك Combattre de pied ferme ثبات قدم ايله ايراقدن دوكشمك مقام كارزارده پابر جاى ثبات ومتانت ـ جنك ايتمك Combattre corps à corps تن بتن اولدرق جنك ايتمك Combattre à pied پياده ـ راجلا جنك ايتمك جنكلشمك à cheval سوارى اولدرق ـ راكبا جنك ايتمك اولدرق آتلو اولدرق دوكشمك ـ جنكلشمك Combattre à l'épée, au pistolet قليج ايله پشتو ايله جنك ايتمك ـ On dit figur., Combattre les difficultés ظهور ايدن حوائل وموانعه مقاومت ايتمك les tentations نفس امارهيه مقاومت ايتمك Combattre les raisons, les sentimens, les opinions d'autrui آخرك ضماير وافكار وآراسنه بالمعارضه مدافعه ايتمك Combattre les vices, l'hérésie, une doctrine مثالب ومعايبه ورفض وبدعته وبر كونه مذهبه اعتراض ايله مدافعه ايتمك ـ Et qu'un remède combat un mal, pour dire, qu'il agit fortement دوا علته مقاومت ايدر ـ Et combattre ses passions, sa colère, pour dire, y résister امراض نفسانيه وغلبهٔ غضبه مقاومت ايتمك ـ Et combattre contre les vents, contre la faim, la soif *A.* رياحه وردر جوع وعطشه مقاومت ايتمك اظهار صبر ايله مقاومت ايتمك ـ

COMBIEN. Adverbe de quantité *A.* كم *P.* چند *T.* نقدر || Il y avait je ne sais combien de gens اولطرفده بيلم نقدر آدم وار ايدى En فلان شى نقدر دكر Combien vaut cela? combien de temps? نقدر وقت ايچنده Combien de temps n'a-t-il pas fallu? نقدر زمان اقتضا ايلدى ـ Il signifie aussi, à quel point *A.* الى اى مرتبة *P.* چندا *T.* نه مرتبهده ـ نقدر || Si vous saviez combien il vous aime سنى نه مرتبهده سوديكنى بيليدك Si vous saviez combien cette opinion est pernicieuse بو اعتقاد نه مرتبهده مضر اولديغى معلومك اولسه ايدى Combien cet homme est au-dessus de l'autre! شو آدم ديكرندن نقدر زياده اعلا در Il est incroyable combien cet auteur a fait d'ouvrages بو مؤلفك نقدر اثر قلمى اولديغى اينانلهجق شى دكلدر

COMBINAISON. Assemblage de plusieurs choses disposées entre elles dans un certain ordre *A.* تطبيق بالمقابلة ـ توفيق بالمقابلة *P.* با يكديكر تطبيق *T.* برى برلريله قارشوليوب اويدرمه || La combinaison des lettres حروفك تطبيق بالمقابله Faire des combinaisons, pour voir l'effet que deux choses ensemble peuvent produire ايكى شيئك اجتماعندن حصولى ملحوظ اولان نتيجهيى استخراج ايچون برى بريله بالمقابله توفيق ايتمك

En chimie, c'est l'union par laquelle les parties des deux corps se joignent, pour former un nouveau corps *A.* تركب *P.* با همديكر پيوستكى *T.* برلشمه

COMBINER. Assembler plusieurs choses, et les arranger de toutes les manières *A.* توفيق احد هما بالآخر *P.* با همديكر *T.* برى بريله قارشوليوب اويدرمق چسپانيدن || Combiner les nombres اعدادى برى برلريله توفيق ايتمك des raisonnemens, des preuves, des incidens دلايل عقليهيى وحججى وبراهينى وعوارض ووقايعى احدهما آخره توفيق ايتمك

COMBINÉ. *A.* متوافق *P.* با يكديكر چسپانيده *T.* برى بريله قارشوليوب اويدرلمش ـ Armée combinée. C'est une armée composée de différentes nations *A.* عسكر مركب *T.* اردو مركب || L'armée combinée de France et d'Espagne اسپانيا وفرانسهنك اسپانيا وفرانسه عسكرندن مركب اردو ـ مركب اردوسى

COMBLE. Il se dit des mesures des choses sèches, comme le blé, le seigle etc. *A.* مجمم *P.* لبريز *T.* باشلو || Mesure comble مكيال مجمم ـ باشلو اولچك ـ En parlant des crimes des pécheurs, on dit figur. que la mesure est comble, pour dire, que leurs crimes sont montés jusqu'à l'excès مكيال جرايم ومعاصيلرى پيمانهٔ ذنوب وخطايالرى طولمشدر ـ مجمم ولبريز در

Et ce qui peut tenir au-dessus des bords d'une mesure déjà pleine *A.* طفافة ـ جمام الكيل *P.* سربار كيل *T.* اولچك باشى || Il a donné cela pour le comble شونى اولچك باشى

اولدرق ویرمشدر

Et le faite d'un bâtiment *A.* سطح pl. سطوح ـ اجّار pl. اجاجیر ـ عرش *P.* سر ـ بام *T.* طام || Le comble de la maison *A.* عرش بیت *P.* بام خانه *T.* اوك طامی Maison ruinée de fond en comble من العرش الی الفرش منهدم وویران از سر تا پا خراب وبباب اولمش خانه ـ اولمش خانه ـ باشدن اياغه قدر يیقلوب ویران اولمش خانه ـ On dit figur., qu'un homme est ruiné de fond en comble بنیهٔ احوالی بنیان احوالی کلیاً ـ از سرتا بقدم مضمحل وخراب اولمشدر مندرس وویران اولمشدر

Il signifie figur., le dernier surcroît, le dernier point de quelque chose *A.* اعلا ـ اوج ـ اقصی الغایات ـ مرتبهٔ اسنا *P.* ذروه *T.* اوج ـ تپه || Parvenir au comble des honneurs مراتب ـ بالاترین مراتب ـ منتهای مراتب اوج اعلای شرف ورفعته اسنای مراتب عزّ واقباله رسیده اولمق ـ واصل اولمق Au comble de ses désirs منتهای مراتب مطالب وآماله واصل اولمق Ce fut le comble de nos maux بو مادّه منتهای مراتب الآم واکدارمز در Le comble de son affliction, de sa douleur اقصی الغایات اندوه والمی

Pour comble. Pour surcroît *A.* علاوه *P.* سربار *T.* آرتق || Il tomba malade, et pour comble de malheur, il perdit peu de temps après tout son bien مبتلای علّت اولدیغندن قطع نظر مدّت قلیله گذراننده علاوهٔ آفات اولدرق جمیع اموالنی غایب ایتمك کدرینه اوغرامشدر Après avoir gagné la bataille, pour comble de gloire, il prit le général ennemi prisonnier دشمن ایله لدی المقابله احراز قصب السبق غالبیّت ایتمشیکن علاوهٔ بخت واقبال اولدرق بالنفس مدیر عسکر اعدا اولان جنرالی دخی اسیر ایتمکه موفق اولمشدر

COMBLEMENT. Action de combler *A.* طفاف *P.* لبریزی *T.* باشلو بیغمه .

COMBLER. Remplir une mesure par-dessus les bords *A.* اجمام ـ اطفاف *P.* لبریز کردن *T.* باشلو طولدرمق || Combler une mesure اجمام کیل ایتمك ـ اولچکی باشلو طولدرمق ـ On dit figur., Combler une personne de biens, pour dire, lui faire de grands biens کاس آمالنی الطاف ونعم فراوان ایله لبریز پیمانهٔ آمالنی سرشار صنوف ایتمك Combler de bienfaits بر کمسندیی مستغرق دریای ـ عواطف والطاف ایتمك Combler d'honneurs مستغرق التفات نعم وعنایات ایتمك مستغرق عطایا وهدایا ایتمك Combler de présens مکیال آمالی مالامال سعادت ایتمك Combler de félicité دریای شادمانی ومسرّتده غرق ایتمك de joie سر تا سر غریق بحر عزّت واقبال ایتمك de gloire غریق بحر مدایح وثنایا ایتمك de louanges ـ Et combler la mesure, pour dire, commettre un nouveau crime après un grand nombre d'autres *T.* پیمانه‌یی طولدرمق || Leur rebellion a comblé la mesure متصدّی اولدقلری بغی وعصیان ایله پیمانهٔ قبایحلرینی طولدردیلر Ce qui a comblé la mesure, c'est la dernière faute qu'il a faite پیمانه‌یی طولدران موخّراً ایتدیکی جنحه در

Combler, signifie aussi, remplir un creux *A.* کبس ـ املاء ـ طمّ *P.* انباشتن *T.* طولدرمق || Combler un fossé خندقی طولدرمق

Comblé. *A.* مملوء ـ ملآن ـ مکبوس *P.* انباشته *T.* طولمش

COMBRIÈRE. Filet propre à prendre de gros poissons *T.* اغریب آغی V. aussi Filet.

COMBUGER. Remplir d'eau des futailles pour les imbiber, avant que de les employer *A.* تبلیل *P.* آبزده کردن *T.* اصلاتمق

Combugé. *A.* مبلّل *P.* آبزده *T.* اصلانمش

COMBUSTIBLE. Qui a la propriété de brûler *A.* مستوقد ـ وَقود ـ سریع الوری *P.* آتش انگیز ـ سوزش پذیرا *T.* طوتوشیجی ـ یانیجی || Matière combustible مادّهٔ مستوقده La poix, le goudron, le souffre, le bois sec, les feuilles sèches sont des matières combustibles زفت وقطران وکبریت وحطب یابس واوراق خشك سریع الوری اولان موادّدندر Le marbre, les pierres ne sont pas combustibles مرمر وسائر طاشلر ممکن التوقّد دکلدر

COMBUSTION. Action de brûler *A.* احتراق ـ حرقت ـ حرق ـ وقدان ـ وُقود *P.* سوختگی ـ سوزش *T.* طوتشمه ـ یانیجیلك || C'est la combustion de l'air qui fait la flamme الهاب ناره سبب عادی اولان هوانك وقود وحرقتیدر La combustion des cadavres était très-dispendieuse chez les Romains رومائیون بیننده لاشدلرك احتراقی مادّه‌سی کثیر المصارف ایدی J'ai vu la combustion entière de ce palais اول سرایك کلیّاً طعمهٔ اژدهای آتش اولدیغن ـ احتراقنی مشاهده ایلدم کوردم ـ Figur. Grand désordre, grand tumulte qui s'excite tout d'un coup dans une populace || Étrange combustion غرایب احوالدن اولدرق لهیب پر نهیب شورش واختلال Horrible combustion دهشتفرمای قلوب انام اولدجق آتش شدید

الضرام فتنه وآشوب Ce fut une combustion générale عامّه‌یه شامل اولمش بر آتش غلو واختلال ایدی Le Royaume était en combustion ملک ودولت سر تا پا حال تضرّم ملک ودولت باشدن آیاغه قدر ـ واحتدامده ایدی طوتشمشیدی Cela mit toute la province en combustion بو کیفیت جمیع مملکتده اشعال نائرهٔ شورش واختلاله سبب اولمشدر

COMÉDIE. Pièce dramatique *T.* قومدیا تعبیر اولنور اویونه ـ دائر مقاله ـ On dit figur., qu'un homme donne la comédie au public, pour dire, que par sa mauvaise conduite il donne lieu de parler de lui *A.* مضحک العالم *P.* بلکنجک همه کس *T.* خلق ایچنده مسخره ـ Et que tout cela n'est qu'une pure comédie, c'est-à-dire, une pure feinte بونلرک جمله‌سی شعبده بونلر هپ حقه‌بازلق مقوله‌سیدر ـ بازلقدر

COMESTIBLE. Qui peut se manger *A.* مأکول pl. مأکولات ـ مطعوم pl. مطعومات *P.* خوردنی ـ خورنار *T.* یبنور شی ـ || Denrées comestibles ذخایر مأکوله ـ ینه‌جک شی Viandes et autres choses comestibles لحوم وسائر مأکولاته متعلق شیلر Un impôt sur les comestibles لحوم وسائر اکله صالح شیلر ـ مأکولات ومطعومات اوزرینه طرح اولنمش ویرکو Les comestibles sont rares et chers dans ce pays بو مملکتده مأکولات نادر الوجود وغالیدر

COMÈTE. Corps lumineux qui paraît extraordinairement dans le ciel, avec une traînée de luimière. Comète à queue *A.* نجم ذو الذنب ـ کوکب مذنب *P.* اختر دنباله دار *T.* قویرقلی یلدز Comète barbue *A.* کوکب ذو اللحیة *P.* اختر ریشه‌دار *T.* صاچلو یلدز Comète chevelue *A.* کوکب ذو الذائبة *P.* اختر گیسودار *T.* پرچملو یلدز || Le peuple croit que les comètes sont des présages funestes عوام ناس اختر دنباله داردن تشأم ایدر

COMIQUE. Propre à faire rire *A.* مضحک *P.* خنده آور ـ *T.* کولدریجی ـ خنده بخشا || Visage comique سیمای مضحک Roman comique حکایهٔ مضحکه

COMIQUEMENT. D'une manière comique *A.* علی طریق ـ هزلا *P.* بالهزل *T.* کولدرجک وجهله ـ بذله کارانه || Il a traité ce sujet comiquement فلان ماده‌یی هزل طریقیله قلمه آلدی

COMITÉ. Assemblée de personnes commises pour la discussion de certaines affaires *A.* مجلس خاص *P.* انجمن مخصوص *T.* مجلس خاص وکلای دولت || Comité des ministres لونجه

COMMANDANT. Qui commande dans une place *A.* محافظ pl. محافظین *P.* کوتوال *T.* قلعه محافظی ـ Et celui qui commande des troupes *A.* رئیس العسکر *P.* سردار لشکر ـ سر کردهٔ *T.* لشکر عسکر باشی ـ عسکر ضابطی || Les officiers commandans ضابطان عسکر ـ عسکرک رؤسا وسرکردگانی

COMMANDE. Il n'est d'usage qu'en cette phrase, De commande, et se dit d'un ouvrage qu'un ouvrier fait exprès pour quelqu'un qui lui en a donné l'ordre *A.* معمول بالتوصیة *P.* با سپارش *T.* پرداخته ـ اصمارلمه ایشی ـ اصمارلمه ایشلنمش ـ Il signifie aussi, procuration, commission d'acheter ou de négocier pour autrui *A.* مأموریت *P.* سپارش *T.* اصمارلمه

COMMANDEMENT. Ordre que donne celui qui commande *A.* امر pl. اوامر *P.* فرمان ـ فرموده *T.* بیورق ـ تنبیه || Commandement verbal امر شفاها ـ لسانا امر ـ تنبیه ـ آغزدن Commandement par écrit امر تحریرا Il a fait cela par votre commandement فلان ایشی سنک امرک موجبنجه ایشلدی J'obéis à vos commandemens سنک اوامر وتنبیهاتکه اطاعت سنک تنبیهاتکه ایفای وجیبهٔ امتثال ومطاوعت ـ ایدرم ایدرم

On dit au palais, Commandement, pour dire, l'exploit fait par un sergent en vertu d'une sentence *A.* تنبیه شرعی

Il signifie aussi, pouvoir de commander *A.* حکومت *P.* حکمرانی ـ فرمانروایی ـ فرمانفرمایی ـ کارفرمایی *T.* بیورمه || Avoir commandement sur quelqu'un برکمسنه‌نک آخر اوزرینه حکومتی اولمق Il a le commandement sur les troupes عسکر اوزرینه عسکر اوزرینه اجرای حکومت ایدر ـ حکومتی وار در Cela est sous son commandement فلان شی زیر حکومتنده در Prendre le commandement عنان حکومتی در دست ایتمک Refuser le commandement امر حکومتی تکفلدن امتناع ایتمک ـ حکومتی قبولدن استنکاف ایتمک ـ

On dit, Avoir le commandement d'une place, d'une province قلعه‌نک ومملکتک محافظه‌سی بر کمسنه‌نک عهدهٔ اهتمامنده اولمق ـ Et avoir quelque chose à son commandement, pour dire, pouvoir s'en servir à sa volonté *A.* تحت الحکم *P.* زیر حکومت *T.* حکم آلتنده || Il n'a pas d'équipage, mais il a les carrosses de tous ses amis à son commandement کندو عربه‌سی یوقدر انجق بالجمله احباسنک عربه‌لری زیر

حکمنده در — Bâton de commandement. Un bâton que divers officiers portent pour marque de leur autorité *A.* عصاء الحکومة *P.* حکومت دکنکی *T.* دستچوب فرمانرانی

Il signifie aussi, loi, précepte *A.* وصایاء الهیة *P.* سپارش *T.* اللهک تنبیهی || Les dix commandemens de Dieu خدا وصایای عشرۀ الهیة Les commandemens de l'Église وصایای دین

COMMANDER. Ordonner quelque chose à quelqu'un *A.* امر *P.* فرمودن *T.* بیورمق || Il lui a commandé telle chose فلانه فلان بونی الله تعالی شیئی امر ایلدی C'est Dieu qui le commande امر ایدر N'avez-vous rien à me commander pour votre service? امر ایده جک بر خدمتکز یوقمیدر Vous n'avez qu'à commander *A.* برامرکز وار ایسه باش اوزرنده *T.* الامر امرکم

COMMANDER quelque chose à un ouvrier, à un artisan *A.* توصیة *P.* سپارش کردن *T.* اصمارلمق

Il signifie aussi, avoir autorité *A.* اجراء الحکومة — حکم *P.* فرمان راندن *T.* بیورمق || Le Prince commande à ses sujets پادشاه زیر دستانه حکم ایدر le père, à ses enfans پدر کندو اولادینه حکم ایدر le capitaine, à ses soldats سرکرده زیرادارهسنده اولان نفراتنه حکم ایدر Commander dans une province بر دریاده مملکتده اجرای حکومت ایتمک Commander sur mer اجرای فرمانرانی وحکومت ایتمک Commander en maître, en Roi آغا کبی پادشاه کبی حکم ایتمک C'est un prince né pour commander بر حکومت ایچون خلق اولنمش پادشاهدر Il faut savoir obéir, pour savoir bien commander کما هو اللایق اجرای حکومتک فننی بیلمک مراسم اطاعتک کرکی کبی بیلنمسنه منوط بر ماده در — On dit figur., Commander à ses passions *T.* امراض نفسانیهیه حکم ایتمک Se commander à soi-même *T.* نفسنه حکم ایتمک — Et qu'une place forte commande à tout un pays, pour dire, qu'elle le tient en respect فلان قلعه مملکتک مجموعنه ایقاع خوف وخشیت ایدر — Et qu'une éminence, une montagne commande une place, pour dire, qu'elle est dans une situation d'où l'on peut tirer dans la place *A.* مشرف انافة — استطلال — اشراف *P.* ایچ بودن *T.* حواله اولمق || La citadelle commande la ville شهرک اوزرینه حواله در — قلعه شهرک اوزرینه مشرفدر

Il signifie aussi, avoir le commandement sur une armée, sur une flotte *A.* سرداری — سروری کردن *P.* ریاست — ادارة *T.* باش اولمق کردن || Commander les armées du Roi عسکر سردار عسکر پادشاهی — شاهانهنک رئیس ومدیری اولمق اولمق Commander l'avant-garde, l'aile droite, l'aile gauche مقدمة الجیش ومیمنۀ عسکر ومیسرۀ عسکری اداره ایتمک جرخهجی عسکری وصاغ وصول قول عسکری اوزرینه — بر عسکرک اوزرینه باش اولمق Commander une troupe بر دونمانک مدیر ورئیسی ریاست ایتمک une flotte عساکر بحریة اوزرینه ریاست اولمق une armée navale جند قطعه سفاینده عبارت دونمانک ایتمک une escadre سوق *A.* — مدیری اولمق — Et mener à la guerre une troupe عسکر کوتورمک — عسکر سورمک *T.* لشکر راندن *P.* العسکر || Il commandait les canonniers طوبچیلری سوق ایدر ایدی L'officier qui commandait les troupes légères سکبان عسکرینی سوق ایدن سرکرده — On dit aussi, que des gens de guerre sont commandés pour une action, pour une attaque, pour dire, qu'on leur a donné ordre de faire une attaque! فلان عسکر بلوکی فلان جنکه وفلان طرفی اورمغه مأمور اولمشدر

COMMANDERIE. Bénéfice affecté à un ordre militaire *A.* زعامت || Une commanderie de Malte مالطه قوالیرلکک زعامتی

COMMANDEUR. Pourvu d'un bénéfice militaire *A.* صاحب الزعامة

COMMANDITAIRE. Celui qui a une commandite *A.* شریک مضاربه طریقیله اورتاق *T.* انباز با مضاربة *A.* بالمضاربة

COMMANDITE. Société de deux marchands dont l'un donne son argent, et l'autre, ses soins *A.* شرکة بالمضاربة *P.* انبازی با مضاربه *T.* مضاربه طریقیله اورتاقلق

COMME. Adverbe de comparaison *A.* مثل — ک *P.* مانند — بسان — همچون *T.* کبی — مثالی — مثللو || Cela est froid comme glace بوز کبی صوغوقدر — مانند یخ بارد در Il est hardi comme un lion آرسلان مثالی جری ودلیر در Comme j'espère مأمولم کبی Comme on dit نقل — نقل اولندیغی کبی Je regarde cela comme non avenu بوماده یی اولندیغنه کوره اصلا اولماش کبی عد ایدهرم

On dit, Comme cela, pour dire, ni mal ni bien *A.* بین بین *P.* همانا *T.* بویله — اشته — Comme si, pour dire, de même que si *A.* کأن *P.* گویا که *T.* صانکه || Il me voulait engager dans cette affaire, comme s'il eût été juste فلان مصلحتی بکا الزام ایتمک قیدنده ایدی گویا که حق بر ماده در Il me pressait de le servir, comme si j'y étais obligé بنی کندو

خدمتنه ابرام ایدر ایدی کان بو بابده بر کونه مجبوریتم صانکه مجبوریتم وار ایدی — Comme aussi. Pareillement *A.* و دخی *T.* کذلک

Comme, signifie ausssi, en quelque façon *A.* ک — فی مثابة *P.* کما — بسان — بجای *T.* یرنده — مقامنده — کبی || La lumière est comme l'âme des couleurs نور وضیا الوانک روحی آیدینلق الوانک روحی کبیدر — مثابه سنده در Il me fait tant de bien qu'il est comme mon père بکا اولقدر لطف واحسان پدرم مقامنده در — ایدر که پدرم کبیدر — Et de quelle manière *A.* کیف *P.* چه کونه *T.* نه دکلو — نه کونه — نوجهله || Voici comme l'affaire se passa اول ماده نه صورتده — نیجه اشته نه کونه واقع اولمشدر — Comme quoi? V. Comment?

Comme, est aussi adverbe de temps, et signifie, lorsque *A.* اذا *P.* آنکه که — در آندمکه — در زمان آنکه *T.* قچنکه — اول اثناده که — زمانده — زمانکه || Comme le Roi était à Paris, il arriva que... پادشاه پارسده اولدیغی زمانده شویله پارسده اولدیغی اثناده شویله بر — ظهور ایتدیکه شی ظهور ایلدیکه Comme ils étaient assemblés, on leur apporta des lettres مجتمع اولدقلری زمانده تحریرات وارد اولمشدر

Il signifie aussi, parceque, vu que *A.* لانّ *P.* از انجا که از بهر آنکه — از بسکه *T.* چونکه — نتدکم — اول سببدن — اول اجلدن — اول سببه مبنی — || Comme cet homme est inconstant dans ses projets, aussi voit-on qu'il reussit rarement en quelque chose بو آدمک لوایح وترتیباتنده ثبات اولمدیغی اجلدن نادراً امورینه ظفریاب اولور Comme il a toujours aimé le bien public, il n'a jamais voulu consentir چونکه دائما مطلوبی خیر عام ایدی اولبابده بر وجهله رضا ویرمدی — مطلوبی خیر عامّ اولدیغی سببدن راضی اولمدی — Et tant que, autant que *A.* کمثل — ک *P.* اینقدر *T.* قدر — اولقدر || Rien n'anime le soldat, comme l'espoir du pillage امید یغما قدر عسکر نفراتنه موجب غیرت اولور بر شی یوقدر Rien n'encourage les gens de Lettres, comme de voir les talens en honneur معارف حقنده قدرشناسلق قدر اهل علمه غیرت ویره جک شی یوقدر

COMMÉMORAISON. V. Commémoration.

COMMÉMORATION. La mémoire que l'Église fait d'un Saint *A.* تثنیة — ذکر بالثنا *P.* یاد ستایش *T.* دعا آکمق || La commémoration des morts تثنیة اموات — ذکر بالثنای اموات — ذکر دعای اموات —

COMMENÇANT. Celui qui est encore aux premiers élémens d'un art *A.* مبتدی *P.* نو آموز *T.* عجمی || Ce livre est trop fort pour un commençant بو کتاب بر مبتدی یه کوره بغایت غامضدر

COMMENCEMENT. Ce par où chaque chose commence *A.* بدایت فاتحة — اوائل pl. اوّل — مبادی pl. مبداء — pl. فواتح *P.* قبال کار — سرآغاز *T.* باش — باشلنغج — باشلایش || Bon commencement فاتحۀ خیریه heureux mauvais بدایت ردیه — فاتحۀ مشئومه — فاتحۀ میمونه — بدایت مسعوده Au commencement du monde عقیب اوّل آفرینشده — بدایت خلقتده Dès le commencement وقت بدایتنده Dans le commencement بدایتندنبرو Depuis le commencement de la monarchie بدایت ظهور سلطنتدنبرو — بدایت سلطنتدنبرو — Les commencemens des grands États sont obscurs دول جسیمه نک مبادئ احواللری مستور پرده ظلمتدر Le commencement d'un livre کتابک — صدر کتاب باشلنغجی — اوّلی Lire un livre depuis le commencement jusqu'à la fin برکتابی من اوّله الی آخره قرائت ایتمک اوّلندن آخرینه قدر اوقومق — من بدایته الی نهایته — Le commencement de l'année *A.* صدر السنة — رأس السنة — اوّل السنة *P.* سر سال *T.* ییل باشی Être au commencement du printemps اوّل بهارده اولمق Donner commencement برشیئه بداء ایتمک Souvent, de petits commencemens on vient à de grandes choses غالب حالده جزئیاتدن بداء ایله امور جسیمه یه واصل اولمق غالب حالده بدایات جزئیه اعاظم اموره موصل — ممکندر اولدیغی اصحاب تجربه عندنده ظاهردر Cette action fut le commencement de sa fortune بو ایش بدایت اقبالی مسعود اقبالی — اولدی Beau commencement de l'année مقدمۀ رأس سنه — وبیمن — On dit, Prendre commencement, pour Commencer. V. ce mot. — Au commencement *A.* من الاوّل — اوّلا *P.* نخست *T.* ابتداده || Au commencement Dieu créa le ciel et la terre الله تعالی ابتداده — اوّل ما خلق الله السماء والارض کوکلری ویری وار ایلدی

Il signifie aussi, cause première *A.* مبداء — علّت اصلیّة *P.* اصلی نخستین *T.* باش سبب || Dieu est le commencement et la fin de toutes choses حق تعالی حضرتلری جناب حق مبداء ومنتهای کافّة — اوّل وآخر کافّة الاشیا در

حق سبحانه وتعالی حضرتلری هر شیئک علت - الاشیا در اصلیه وغائیه سیدر

COMMENCEMENS, se dit, des premières leçons, des premières isntructions en quelque art ou en quelque science *A.* pl. مبادی - مقدمات *T.* باشلنغجلر || Il a de bons commencemens dans les Mathématiques مبادئ علوم ریاضیه ده کوزل تحصیلاتی کوزل باشلنغجلری وار در - وار در

COMMENCER. Se mettre à travailler à un ouvrage dont il n'y a encore rien de fait *A.* مباشرت - شروع - ابتداء - بداء - افتتاح *P.* آغاز کردن - آغازیدن *T.* باشلمق || Commencer un bâtiment بنایه شروع ایتمک Commencer un discours کلامه آغاز ایتمک Continuer comme on a commencé شروع اولندیغی اوزره مداومت ایتمک Commencer par un bout, et finir par l'autre بر اوجندن - اوّلندن بداء ایله آخرینه قدر تماملمق Cet enfant commence à lire, à écrire بو طفل قرائت وکتابته شروع ایدر - بو چوجوق اوقویوب یازمغه باشلر Ce Roi a commencé de regner en telle année بو پادشاه فلان تاریخده اجرای سلطنته بداء وافتتاح ایلدی - On dit, Commencer l'année, la journée par telle et telle chose سنهٔ جدیده یه ویوم جدیده فلان ماده ایله افتتاح ایتمک Ce prince a commencé son règne par rétablir le bon ordre dans ses États فلان پادشاه ملک ودولتنک اعادهٔ حسن نظامی ماده سنه صرف همت ایله استفتاح ایلدی - On dit aussi, Commencer l'année, la journée, pour dire, n'en être encore que dans le commencement هنوز اوائل سنده یاخود کونک ابتداسنده اولمق || Nous ne faisons que de commencer l'année هنوز اوائل سنده یز - سنهٔ جدیده یه هنوز داخل اولدق

COMMENDATAIRE. V. Commandeur.

COMMENDE. V. Commanderie.

COMMENSAL. Celui qui mange à même table avec d'autres personnes *A.* مؤاکل pl. مؤاکلین - رفیق فی المائدة *P.* خوانتاش *T.* طعام آیاقداشی - هم سفره || Nous sommes commensaux طعام آیاقداشلری یز - خوانتاشسز

COMMENSALITÉ. Droit des commensaux du Roi *A.* حق الرفاقة فی المائدة - حق المؤاکلة *P.* حق خوانتاشی *T.* طعام آیاقداشلغی حقی || L'Académie Française jouit du droit de commensalité فرانسده دار العلوم خواجه لری رتبه سنده اولنلر حقنه مائده همایونده استحقاق مؤاکله جاریدر

COMMENSURABILITÉ. Rapport de nombre à nombre entre deux grandeurs qui ont une mesure commune *A.* تناسب الاعداد متحد المقدار

COMMENSURABLE. On appelle, Quantités commensurables, celles qui peuvent être mesurées par quelque mesure commune, sans laisser aucun reste dans l'une ou dans l'autre *A.* کمیات ممکن الحساب علی مقادیر الکاملة Et nombres commensurables, ceux qui ont quelque autre nombre qui les mesure, ou qui les divise sans aucun reste اعداد ممکن الحساب والتقسیم علی مقادیر الکاملة

COMMENT. De quelle manière *A.* کیف *P.* چه - چه کونه *T.* نه کونه - نوجهله - نه شکل - نیجه - نیجه سان || Si vous voulez savoir comment la chose s'est passée, je vous le dirai کیفیت حال نوجهله جریان ایلدیکنی تحقیق ایتمک استر ایسدک سکا نقل ایدرم Comment a-t-il pu se sauver? نوجهله خلاص بولدی

Et pourquoi *A.* لماذا *P.* برای چه - چرا *T.* نه - نیچون - ندن اوتری - ندن - نه تقریب ایله - جهتله || Comment vous êtes-vous avisé de venir ici? نیچون بو طرفه کلمکه نیت ایلدک Comment s'est-il adressé à moi plutôt qu'à un autre? سائره مراجعت ایتمیوب طرفمه مراجعت ایلمسی - ندن اقتضا ایلدی - نه جهت ایله واقع اولدی - On l'emploie aussi comme substantif, Le comment || J'ignore le comment صورتنی بیلمم - جهت وتقریبی معلوم دکلدر

COMMENTAIRE. Observations sur un livre *A.* تفسیر - شرح *P.* گزاره *T.* معنا آچمه - شرح || Ample commentaire شرح مفصل Commentaire sur Aristote ارسطو شرحی Faire des commentaires شرح ایتمک Ce livre est si obscur et si difficile, qu'on ne le peut entendre sans commentaire بو تألیف اولقدر غامض ومشکلدر که بلا شرح فهم اولنمق ممکن دکلدر Le texte et le commentaire متن وشرح Cela n'a pas besoin de commentaire محتاج شرح وتفسیر دکلدر - غنی عن التفسیر در - Il se dit figur., de l'interprétation maligne qu'on donne aux discours et aux actions de quelqu'un *T.* معنا - معنا ویرمک بولمق || Il fait des commentaires sur les actions de tout le monde عالمک ایشنه معنا ویرر On fit bien des commentaires درلو درلو - درلو درلو معنا ویردیلر - گوناگون معنا ویردیلر

On fit divers commentaires sur cette parole-là اول معنا بولدیلر
کونه کونه معنا ـ کلامک اوزرینه نیچه نیچه معنا بولدیلر
بو کلامه درلو درلو شرح ویردیلر ـ ویرمشلر در

COMMENTATEUR. Celui qui fait un commentaire *A.* شارح pl.
شرح ویریجی *T.* گزاره نویس *P.* مفسّرین pl. مفسّر ـ شارحین
مفسّرین || Les commentateurs d'Aristote کتاب معنا آچیجی ـ
ارسطو

COMMENTER. Faire un commentaire *A.* شرح ـ تفسیر *P.*
گزاره کردن *T.* معنا آچمق || Plusieurs savants hommes ont
commenté Homère فلان شاعری ارباب فضل ومعرفتدن
چوق کمسنه شرح ایلدیلر Commenter les épitres de St. Paul
حواریوندن فلان نام حوارینک مراسلاتنی شرح وتفسیر
ـ معنا ویرمک ـ Et tourner en mauvaise part *T.* ایتمک
Je هر شیئه معنا بولور || Il commente sur tout معنا بولمق
ne crains point que l'on commente sur mes actions افعال وحرکاتمه
بر درلو معنا بولنهجغندن خوف ایتمم Il n'y a point à com-
menter là-dessus بو بابده بردرلو معنا ویرلهجک شی یوقدر

COMMERÇABLE. Qui peut être commercé *A.* متعامل ـ رایج
|| کچر ـ آلنوب صاتیلور *T.* سره *P.* ممکن البیع والشرا ـ
Billets commerçables ایادی ناسده رایج ومتعامل اوراق

COMMERÇANT. Celui qui commerce en gros *A.* تاجر pl.
بازرکان *T.* سوداگر *P.* ارباب التجارة pl. اهل التجارة ـ تجار
|| Riche commerçant مالدار بازرکان ـ تاجر متموّل

COMMERCE. Trafic, négoce *A.* بیع ـ معاملة التجارة ـ تجارت
الش ـ بازرکانلق *T.* فروخت وخرید ـ سوداگری *P.* وشرا
تجارتک بلا || La liberté du commerce آلم صاتم ـ ویرش
سهولت امر تجارت La facilité du commerce قید اجراسی
Établir le commerce امر تجارتی وضع وایجاد ایتمک Ré-
tablir le commerce تجارتی احیا وتجدید ایتمک Cela fait
rouler le commerce بو کیفیت ادارهٔ چرخ تجارته وسیله
Défendre, interdire le commerce بیع وشرایی منع وزجر اولور
آلنوب صاتلمغی یساق ایتمک ـ ایتمک La paix entretient
le commerce صلح وآسایش بادئ قوام تجارتدر fait fleurir
le commerce توریق تجارته سبب اولور met l'argent dans le
commerce بازارگاه بیع وشراده تکثیر نقودی مستلزم اولور
La guerre fait cesser le commerce سفر انقطاع معاملات تجارتی
معاملات تجارتک تعطیلنه سبب اولور ـ مؤدّیدر Le com-
merce est enterrompu معاملات تجارت رهین انقطاع اولمشدر

est ruiné بنیان تجارت ـ احوال تجارت کلیاً خراب اولمشدر
امر تجارت رواج Le commerce va bien مندرس وخرابدر
enrichit بیع وشراده کساد کلی وار در ne va plus اوزره در
امر تجارت ملک ودولتده بادئ فزونئ مال وثروتدر un État
Le commerce des épiceries بهارات آلش ـ بهارات تجارتی
روسیه‌نک Le grand commerce de Russie est de fourrures ویرشی
اعاظم موادّ تجارتی اجناس فروه‌دن عبارتدر Le commerce
ne demande que liberté et protection امر تجارتده مقتضی
اولان انجق رخصت مطلقه وحمایت وصیانت تامّه در
ـ Il se prend aussi, pour le corps des commerçants *A.* طایفهٔ
بازرکان اصنافی *T.* گروه سوداگران *P.* ارباب التجارة ـ التجّار
|| Cette loi a révolté tout le commerce بو قانون بالجمله طائفهٔ
تجارک ازعاج نفسلرینه باعث اولمشدر

Il signifie aussi, communication ordinaire avec quelqu'un *A.*
مخالطة ـ مؤالفة ـ معاملة *P.* آمیزش *T.* دانشقلق || Dans le
commerce de la vie معاملات عیش وزندگانیده Dans le com-
merce du monde مخالطت بالناس خصوصنده Avoir, entre-
tenir commerce avec quelqu'un بر کمسنه ایله میانده ترتیب
بینلرنده رابطهٔ اختلاط ایتمک Ils ont grand commerce ensemble
کلی رابطهٔ اختلاط وموالفت وار در Ils sont en grand com-
merce l'un avec l'autre میانه‌لرنده مخالطت عظیمه درکار در
Il a rompu tout commerce avec ces gens-là اول کمسنه‌لر ایله
شکست رابطهٔ موالفت ـ سر رشتهٔ اختلاطی قطع ایلدی
بینلرنده اولان معاملات Quel commerce ont-ils ensemble? ایلدی
بینلرنده Ils entretiennent commerce de lettres نه یه مبنیدر
بینلرنده مراسلات ومکاتبات معاملهسی ـ تحریراً اختلاط وار در
بینلرنده اخبار واستخبار Ils ont commerce de nouvelles وار در
موالفت حوادث معامله‌سی وار در Commerce de littérature
de galanterie مغازلهیه متعلق معامله Commerce innocent علنیّه
مخالطت scandaleux معاملهٔ مظنونه suspect معاملهٔ بالعفاف
ـ موجبة الریبه ـ On dit, Avoir commerce, Être en commerce
avec… quand on parle de personnes de différents sexes. Il se
dit en mauvaise part *A.* مسافحة ـ معاملة شنیعة *P.* آمیزش
زناکارانه *T.* زناکارلق آلیش ویریشی ـ Et qu'un homme est
d'un agréable commerce, d'un bon commerce, c'est-à-dire, d'ag-
réable société *A.* طیب الالفة ـ الوف *P.* نیک ـ شیرینکار
آمیزش *T.* قونشمه‌سی طاتلو qu'il est d'un commerce sûr, pour
dire, qu'on peut se fier à lui موثوق ومعتمد ـ امین آدمدر

آدمدر — Et d'un homme qui se mêle de quelque pratique qui n'est pas honnête, qu'il fait un mauvais, un méchant, un vilain, un honteux commerce معاملات رديئه‌يه ومعاملات قبيحه‌يه وبادئ شين وعار اوله‌جق معاملات شنيعه‌يه مداخله ايدر معاملات شنيعه ارتكاب ايدر —

COMMÉRAGE. Conduite de commère *A.* قتقتة *P.* سخن جينى *T.* دكيجيلك

COMMERCER. Faire commerce, trafiquer *A.* تجارت — تعامل *P.* سوداگرى كردن *T.* بازركانلق ايتمك ‖ Des marchands qui commercent aux Indes هندستانده تجارت ايدن تجار

COMMERCIAL. Qui appartient au commerce *A.* تاجرى *P.* سوداگرى *T.* بازركانلغه متعلق ‖ Parmi les politiques, les uns donnent la préférence au système agricole, les autres, au système commercial علم تدبير ملك ودولته واقف اولنلرك بعضيسى اصول حراثت وفلاحتك رجحانيتنه وبعضيسى امور تجارتك اولويتنه ذاهبدرلر Les effets commerciaux اموال تاجريه — Statuts commerciaux نظامات تاجريه نظامات تجارت

COMMÈRE. Femme curieuse et qui parle de tout à tort et à travers *A.* قتاتة *P.* زن سخن جين *T.* دكيجى قارى

COMMETTANT. Celui qui charge un autre d'une affaire *A.* موكّل *P.* گمارنده *T.* وكيل ايدن

COMMETTRE. Faire. Il se dit de ce qui est péché, crime, ou faute *A.* ارتكاب *P.* بكار آوردن — كردن *T.* ايشلمك ‖ Commettre un crime ارتكاب جرم ايتمك une faute ارتكاب خطا ايتمك une méchante action ارتكاب قباحت ايتمك un péché ارتكاب معصيت — ارتكاب مفسدت ايتمك — Il n'a commis en cela qu'une faute légère بو بابده ارتكاب ايلديكى خطا خفيفدر Commettre une irrévérence dans l'église كليسا ايچنده خلاف دأب تعظيم وحرمت بر وضع وحركت ارتكاب ايتمك Commettre une incivilité دأب اكرامسازى وملاطفتده ارتكاب قصور ايتمك

Et employer, préposer pour un temps *A.* تعيين *P.* گماشتن *T.* مأمور ايتمك — طاپشرمق ‖ Commettre un homme à une charge فلانى بر مأموريته تعيين ايتمك Le Roi l'a commis pour avoir soin de... پادشاه فلانى كمسنديى فلان خصوصك — فلان خصوصك اوزرينه تعيين — نظارتنه تعيين ايلدى Ce sont des gens qu'on a commis exprès pour cela بو ماده‌يه مخصوصاً تعيين اولنمش كساندندر

Et confier *A.* احالة — تفويض *P.* سپردن *T.* اصمارلمق ‖ Je vous en ai commis le soin بو خصوصى سكا احاله ايلدم — بو خصوصى سنك عهدهٔ اهتمامنه احاله ايلدم —

COMMETTRE QUELQU'UN. L'exposer à recevoir quelque déplaisir. V. Compromettre. — Commettre deux personnes l'une avec l'autre. Les mettre dans le cas de se brouiller ensemble *A.* القا — نغل — القاء النفاق فيما بين — افساد ذات البين *P.* بميانهٔ — ميانهٔ دو كسرا شوريده كردن النغل والشقاق *T.* ايكى كشى‌يى بوزشدرمق دو كس شورش انداختن — برى برينه دوشرمك ‖ Il a commis le père avec le fils باباسى اوغلى — پدر ايله ولد بيننده القاى نفاق ايلدى — ايله بوزشدردى Il a fait des rapports qui ont pensé les commettre l'un avec l'autre بويله‌جه انهالر ايتديكه برى برلرى بيننده القاى نفاق وشقاقه بر رمق قالمشيدى Se commettre avec quelqu'un بر كمسنه ايله بوزشمق

COMMINATOIRE. Il se dit d'un acte contenant quelque menace *A.* متضمّن الشرط الانذار — منذر *P.* زنهار آميز *T.* قورقوتمديى حاوى ‖ Clause comminatoire شرط منذر Jugement comminatoire فلان شئ انذارى متضمّن حكم Cela n'est que comminatoire محضا انذارى متضمّندر

COMMIS. Employé dans un bureau *A.* كاتب pl. كتّاب pl. كتبة *P.* دبير — پناغ *T.* خليفه — يازيجى ‖ Commis du trésor خزينه كاتبلرندن برى — كاتب خزينه Le premier commis du secrétaire d'État دولت سرّ كاتبى قلمنك باش كاتبى زير حكمنده باش خليفه‌سى — Il a plusieurs commis sous lui خليفه‌لر — متعدّد كاتبلر وار در

COMMISÉRATION. Pitié, miséricorde *A.* حنو — شفقت — حنان *P.* زارى دل *T.* كوكل صزلمه‌سى ‖ Cela excita une grande commisération dans toute l'assemblée بو كيفيت ارباب مجلسك مجموعى بيننده تحريك عرق حنان وشفقتى موجب اولمشدر

COMMISSAIRE. Celui qui est commis par les autorités à exercer une fonction *A.* مولّا ‖ Les juges lui étaient suspects, il a demandé des commissaires au Roi عندنده قضات وحكّام مظنون اولدقلرينه بناءً جانب شاهانه‌دن مولّالر تعيينينى استدعا Le Roi a nommé des commissaires pour juger فلان ايلدى دعواييى فصل ايچون پادشاه مولّالر تعيين ايلدى Des

commissaires furent nommés pour régler les limites قطع حدود خصوصنده مولالر تعيين اولندى Le Parlement a nommé un commissaire pour ouïr les parties طرفين مخاصمينك تقريرلرينى استماع ايچون ديوان طرفندن بر مولا تعيين اولندى

Et celui qui est établi par autorité de Justice, pour gouverner des biens saisis ou mis en séquestre *A.* امين pl. امنا *P.* امانتكار *T.* امانتدار || Il a été ordonné que les biens en question seraient régis par commissaires اموال مذكوره امنا معرفتيله اداره اولنمق امر اولندى

Commissaire. Un officier à commission permanente, chargé de faire la Police *A.* ضابط ـ شحنة *P.* شحنه *T.* صوباشى || Faire sa plainte devant le commissaire ضابطه شكايت ايتمك Envoyer quérir le commissaire du quartier محله آدم كوندروب ضابطنى كتورتمك ـ Commissaire des vivres. Officier commis pour avoir soin des vivres d'une armée *T.* نزل امينى ـ Commisaire d'Artillerie. Officier commis pour avoir soin de ce qui regarde l'artillerie *T.* طوبخانه امينى ـ طوبخانه ناظرى ـ Commissaire de Marine *T.* ترسانه امينى ـ Commissaire des pauvres. Celui qui, dans une paroisse, recueille la taxe qu'on y a faite pour les pauvres *A.* جابى الاموال التصدقات *T.* جبايت تصدقات امينى

COMMISSION. Fait, action *A.* عمل ـ صنع *P.* كردار *T.* ايش Il n'est d'usage dans ce sens que dans cette phrase, Péché de commission معصيت بالعمل

Et charge qu'on donne à quelqu'un de faire quelque chose *A.* مأموريت *P.* سپارش *T.* اصمارلمه || Commission honorable خوش مأموريت ـ مأموريت مرغوبه agréable شانلو مأموريت difficile صعب ودشوار بر مأموريت ـ كوزل مأموريت ـ pénible كثير المشقه بر ـ مأموريت متعبه مشكل مأموريت زحمتلو مأموريت ـ مأموريت Donner commission à quelqu'un بر كمسنديى مأمور ـ بر كمسنديه اعطاى مأموريت ايتمك Exécuter une commission اجراى مأموريت ايتمك قلمق S'acquitter de sa commission اداى ـ مأموريتنى ايفا ايتمك حدود مأموريتنى خدمت ايتمك Outre-passer sa commission ايلچى تجاوز ايتمك L'ambassadeur ayant exposé sa commission مأموريتنى لدى البيان ـ ابراز مأموريت ايلدكده Révoquer une commission مأموريتى الغا ايتمك ـ Et charge donnée à quelqu'un pour faire un achat *A.* مأموريت للمبايعة *P.* سپارش خريدارى *T.* صاتون آلمه سپارشى || C'est lui qui fait toutes les commissions de la province مملكتك بالجمله مبايعات مأموريتلرينى ادا ايدن فلاندر Je ne veux plus me mêler de vos commissions فيما بعد سنك مبايعات مأموريتلركه قارشمم ـ Et le droit qu'un commissionnaire reçoit pour son salaire *A.* حق السعى || Il m'en a coûté un pour cent de commission pour les marchandises que je fais venir جلب ايلديكم اموال ايچون حق سعى اولدرق عامله يوزده بر غروش ويردم

On dit, qu'un laquais fait bien ses commissions, c'est-à-dire, les messages dont on le charge فلان خدمتكار كندويه حواله اولنان مأموريتلرى لايقى اوزره اجرا ايدر

Il se prend aussi, pour un mandement du Prince, ou de quelque autre personne ayant autorité de commettre, de députer *A.* حكم مأموريت امرى *T.* فرمان مأموريت *P.* المأمورية || Commission verbale لسانا ويريلان مأموريت فرمانى Commission par écrit تحريرا ويريلان مأموريت حكمى Il a obtenu une commission du Roi adressante à... فلانه خطابا بر مأموريت فرمانى تحصيل ايلدى Il exerce cette charge en vertu de la commission qu'il a obtenue بو مأموريتى تحصيل ايلديكى فرمان موجبنجه اجرا ايدر La commission s'adresse aux Juges des lieux مأموريت فرمانى حكام وضابطان مملكته خطاب اولور Quand ils furent assemblés, il leur exposa la teneur de sa commission بر يره مجتمع اولدقلرى حالده حامل اولديغى مأموريت فرماننك مضمونى بيان ايلدى Expédier des commissions pour de nouvelles levées جديد عسكر تحريرينى حاوى مأموريت فرمانلرى اصدار وارسال ايتمك

COMMISSIONNAIRE. Correspondant chargé de l'achat ou du débit d'une marchandise *A.* عامل pl. عمال *P.* كاردار *T.* يازيجى || Ces marchands-là tiennent un commissionnaire dans les principales villes بو بازركانلرك بالجمله بلاد جسيمده برر عامللرى واردر

COMMISSURE. Il se dit du point d'union de quelques parties du corps humain *A.* موصل pl. مواصل *P.* پيوندگاه *T.* موصل اعصاب || La commissure des nerfs optiques قاوشجق يرى دوداقلرك قاوشديغى يرـ موصل الشفتين des lèvres عين

COMMODAT. Prêt gratuit *A.* قرض حسن ـ قرض حسبى *T.*

فائضسز اودنیح

COMMODE. Facile, convenable *A.* موجب ـ موجب الرفاه *P.* آسانی بخشا الراحة *T.* حضورلو ـ راحتلو || Habit commode حضورلو بر لباس راحتلو Maison commode بر خانه Une telle sorte d'habit est commode pour le froid بو مقولد لباس صوغوقده راحتلو در Commode à ceux qui montent à cheval اسب سوار اولنلره کوره راحتلو در — Et trop indulgent, trop facile *A.* لیّن الجانب ـ سهل العطف *P.* نرمخو *T.* یواش — On dit figur., qu'un homme est fort commode à la société, c'est-à-dire, qu'il est d'une société douce et aisée *A.* لیّن الالفة ـ سهل الامتزاج ـ خلوق *P.* خوش آمیزش *T.* یومشق خویلو ـ اویصال

COMMODE. Armoire faite en bureau *T.* جکمجه

COMMODÉMENT. Avec commodité *A.* بالاستراحة ـ مستریحاً بالراحة والرفاه ـ *P.* بآسانی ـ بآسانیٔ حال *T.* راحتلق || Être logé commodément بالراحة راحت وحضور ایله ـ ایله Être vêtu commodément راحتلو لباس والرفاه اقامت ایتمک Vous pouvez faire cela commodément بو ایشی مستریحاً ایشلیه بیلورسک کییمک

COMMODITÉ. État, situation commode *A.* استراحت ـ راحت قولایلق ـ حضور ـ راحتلق *T.* آسانی *P.* سهولت الحال ـ || Un carrosse est une grande commodité بر هنطوه مالک اولمق راحت عظیمدیی مؤدّیدر Les dégagemens font toute la commodité d'une maison بر خانه ایچنده تکثیر مخارج کلّی مرتبه بادئ راحت وسهولتدر Il y a bien des commodités dans cette maison بو خانده قتی جوق اسباب راحت وسهولت وار در C'est un petit appartement où l'on a toutes ses commodités بو صغیر اوطده لزومی اولان اسباب راحتک جملهسی موجود در — Il signifie aussi, le temps propre, l'occasion *A.* وقت الوسعة والراحة ـ وقت الرفاه *P.* دم فراخی *T.* راحتلق حالی || Faites cela à votre commodité بونی بر وقت وسعت وراحتکده ایله

Il se dit en général, de tout moyen qui facilite quelque chose *A.* وسیلة السهولة ـ مدار السهولة ـ اسباب السهولة *P.* مدار آسانی *T.* قولایلق || Je me sers de la commodité que m'offre le départ d'un tel pour... فلان کمسندنک عزیمتی شو... حرکتی ایتمکه بکا وسیلهٔ سهولت اولور On n'a pas toutes ses commodités en ce monde بو دار فنا اسباب راحتدن معرّا

در La commodité de l'eau صویه وارمنک سهولتی La commodité de l'église کلیسایه وارمنک سهولتی

On appelle, Commodités, les aisances d'une maison *A.* مستراح کنف *T.* ادبخانه ـ آبریز *P.*

COMMOTION. Terme de Médecine. Ébranlement violent au dedans du corps *A.* زعزعة ـ قلقلة ـ رجفان *P.* لرزش *T.* صارصلش ـ || Il y a à craindre que ce coup n'ait fait commotion au cerveau بو ضربه رجفان دماغی مؤدّی اولمق احتمالندن خوف اولنور Il tomba de fort haut, ce qui lui causa une commotion générale dans tout le corps غایت مرتفع محلّدن سقوط ایلدیکنه نظراً داخل بدنده کلّیتلو بر صارصلش عارض اولمشدر — Il se dit figur., de l'agitation excitée dans les esprits *A.* قلق ـ هزهزة ـ اضطراب *P.* تلواسه ـ تلوسه *T.* دپرنش || Cet événement causa une grande commotion parmi le peuple بو حادثه بین الناس موجب هزهزهٔ عظیمه اولمشدر ـ موجب قلق واضطراب اولمشدر

COMMUER. Échanger la peine *A.* تحویل النوع العقوبة *P.* تادیبک صورتنی دکشدرمک *T.* تادیبرا با دیگر بدل کردن || Il obtint des lettres du Prince, qui commuaient la peine des galères en celle du bannissement علیهنده حکم اولنان وضع کورک تادیبنک نفید تحویلنی حاوی فرمان پادشاهی تحصیل ایلدی

COMMUN. Il se dit des choses à quoi tout le monde participe *A.* عامّ ـ عمومیّ الشمول ـ عمومی *P.* به همه رایگان *T.* عامّدید بایبلور || Le soleil, l'air, les élémens sont communs شمس وهوا وعناصر اربعه عمومیّ الشمولدر La lumière est commune à tous les hommes ضیای شمس جمیع ناسه عمومیدر

Et des choses dont l'usage appartient à plusieurs *A.* شایع ـ خلیط ـ مشترک *P.* درکار چند کس *T.* اورتاقلشی || Une cour commune شایع ومشترک ـ بینهماده شایع فنای دار Puits commun شایع ومشترک بئر ما حولی Passage commun ممرّ مشترک Escalier commun نردبان شایع Chemin commun طریق مشترک Cela est commun aux deux maisons فلان شئ مشترکدر ـ ایکی خانه آرهسنه شایعدر — Il se dit aussi, de ce qui est propre à différens sujets || Le boire et le manger sont communs à l'homme et aux bêtes اکل وشرب مادّهسی انسان وحیوانه شایع ومشترکدر La vie végétative est commune aux animaux et aux plantes نفس نامیه حیوانات

ونباتاته مشترکدر Ennemi commun دشمن مشترک Intérêt commun مصلحت مشترکه ـ یکدیگره راجع اولان مصلحت Péril commun مخاطرهٔ مشترکه ـ طرفینه راجع مخاطره ـ یکدیگره عائد تهلکه وخطر Cette douleur, cette joie m'est commune avec tous les gens de bien بو کدر وسرورده جمیع خیرخواهان ایله مشترکم Entreprendre une chose à frais communs اشتراک مصرف ایله بر شیئه مباشرت ایتمک J'ai cela de commun avec lui فلان کشی ایله بالاشتراک بو شیئه متصرفم Cette affaire n'a rien de commun avec celle dont il s'agit بو ماده نک ما نحن فیها اولان مصلحت ایله بر درلو جهت مشارکتی یوقدر ـ بو خصوصک در میان اولان مصلحت ایله بوجه من الوجوه مناسبتی یوقدر — Faire bourse commune, signifie, faire dépense commune T. مصرفده مشارکت ایتمک ـ مصرفی بالمشارکه اداره ایتمک Il signifie aussi, s'associer dans une affaire, pour la suivre à frais communs, et en partager le profit T. دخل وخرجده مشترک اولمق ـ کسب وصرفده مشترک اولمق — Commun est aussi substantif, et se dit d'une société entre deux ou plusieurs personnes || Il faut prendre cette dépense sur le commun بو مصرف میانده مشاع ومشترک اولان مالدن ویرلملو در ـ اورته مالندن ویرلملو در Ils ont mis leur bien en commun ماللرینی بینلرنده شایع اولمق اوزره ترتیب ایلدیلر ـ شایع ومشترک اولمق اوزره اورتده قودیلر Ils jouissent de la succession en commun, jusqu'à ce qu'ils aient fait le partage بینلرنده اقتضا ایدن تقسیمه رابطه ویرلنجیه قدر مال وراثتدن شایعاً متمتع اوله یورلر

Il signifie aussi, Ordinaire A. عادی ـ معتاد ـ مألوف P. رایگان ـ هر دم کردنی T. اولاغن ـ اوله کلمش || L'usage en est fort commun استعمالی غایة الغایه عادیدر || Il n'y a rien de si commun بونک قدر مألوف ورایگان شیئ یوقدر Cela est commun parmi les gens de guerre عسکری بیننده مألوف ومعتاد اولان شیلردندر ـ عسکری بیننده اولاغن شیدر — On appelle, Sens commun, la faculté par laquelle le commun des hommes juge raisonnablement des choses A. عقل عادی || Cela est contre le sens commun بو کیفیت عقل عادی‌یه منافیدر ـ بو کیفیتک اصول عقل عادی‌یه منافاتی درکار در Cela répugne au sens commun بو حالت عقل عادیئ صحیحه موجب نفار در C'est un homme qui n'a pas le sens commun, مایهٔ عقل عادیدن بی بهره بر آمدر ـ بضاعهٔ عقل عادیدن بی نصیب بر آدمدر — Et lieux communs, des matières triviales et rebattues A. عبارات مطرده P. سخنهای رایگان T. سویلنمش سوزلر || Tout son livre est rempli de lieux communs کتابی عبارات مطرده ایله مالامالدر Employer des lieux communs تعبیرات مطرده استعمال ایتمک Ce qu'il y a de meilleur dans ce discours, c'est un lieu commun sur les conquérans بو مقاله‌نک جهانگیرلره دائر محتوی اولدیغی بر کلام مطرددن غیری احسن واعلا محلی یوقدر — On dit, qu'une terre vaut tant de revenu année commune, pour dire, bon an, mal an بو ضیعه‌نک ایراد سنویسی عام عادی اعتباری ایله شو مقداره اولور ـ بو جفتلکک واردات سنویه‌سی قحط وبرکت سنه‌لری بری بریله حساب اولنه‌رق شوقدره وارر

Il se prend aussi, pour Général A. عامّه ـ عمومی P. بهمه ناس رایگان T. عامّه‌نک || Le bruit commun آوازهٔ عامّه C'est l'opinion commune اعتقاد عامّه‌در ـ اعتقاد ناسدر La commune façon de parler صورت تکلّم عامّه — On dit, Le droit commun, pour dire, la loi généralement reçue dans un État A. قانون الملک عمومی

Il signifie aussi, le plus grand nombre A. جمهور ـ اکثر P. ـ جمهور ناس T. چوغی انبوهی || Le commun des hommes ـ جمهور ناس خلقک چوغی Le commun des philosophes ـ جمهور فلاسفه انبوهی فیلوسوفان

Il se dit aussi par opposition à Distingué, et signifie, vulgaire, bas A. سفیل P. خورباد T. خورباد || Il a l'air commun سیماسنده آثار سفالت وار در ـ خورباد اداسی وار در Un langage commun نطق سفیل ـ خورباد لسانی ـ خورباد اغزی Des manières communes اوضاع سفالت آلود

Il signifie aussi, qui se trouve aisément et en abondance A. رخیص ـ مبذول P. رایگان T. بول || Les bons melons sont fort communs cette année بو سنهٔ مبارکده قاون بغایت رخیص ومبذولدر Les herbes, les viandes les plus communes زیاده مبذول اولان نباتات ولحوم ـ پک بول بولنان اوتلقلر واتلر

Et qui est de peu de valeur, et peu estimable dans son espèce A. نادر ـ P. کمقدر T. خرجی || Marchand qui n'a que des marchandises communes امتعهٔ نادره صاحبی بر تاجر ـ خرجی مال صاتان بازرکان — Et qui est médiocre et peu estimable dans son genre A. خسیس P. کمتر ـ کم مایه T. بیاغی — Il se dit aussi, des domestiques les moins considéra-

bles d'une maison *A.* ادانی الاتباع *P.* پرستاران پسپایه *T.* ادانی خدمتکارلرک آشاغی صاقمی || C'est du vin du commun آشاغی طاقم اتباعه مخصوص شرابدر Le dîner commun پسپایه اتباعنک خدمتکارلرک طعامی La table du commun پسپایه خدمتکارلرک قوغوشی سماطی La salle du commun

COMMUNAL. Qui est commun aux habitants d'un village V. Communaux.

COMMUNAUTÉ. Société de plusieurs personnes qui vivent ensemble sous certaines règles *A.* جماعت pl. جماعات *P.* گروه *T.* طائفه || Une communauté de religieux رهبانلردن عبارت جماعت صورتیله تعیّش Vivre en communauté بر جماعت جماعته داخل اولمق Entrer dans une communauté ایتمک – On dit, Dîner à la communauté, c'est-à-dire, au réfectoire avec les autres *T.* جماعت سماطنده طعام ایتمک

Il se prend aussi pour le corps des habitants des villes et des villages *A.* جمهور الاهالی *P.* گروه کندنشینان *T.* یرلو خلقی

Il se dit aussi, de la société de biens entre deux ou plusieurs personnes *A.* مشارکة الاموال *P.* برابرئ مال *T.* مال برابرلکی || Il y a communauté de biens entre le mari et la femme زوجین – زوج وزوجه بیننده مشارکت اموال وار در مشارکت اموال رضا ویرمک Accepter la communauté ارسنده Renoncer à la communauté مشارکت اموال خصوصندن فارغ اولمق

COMMUNAUX. Pâturages où les habitants d'un village ont droit d'envoyer paître leurs troupeaux *A.* مراتع عامّه *P.* چراگاه همه ناس *T.* بکلک اونلاقلری – عامّه اونلاقلری || Les communaux d'un boug بکلک اونلاقلری – قصبه نک مراتع عامّه سی

COMMUNE. V. Communauté dans le sens d'habitans des villes et des villages || La commune d'un tel lieu فلان بلده نک اهالیسی La commune s'émut جمهور اهالی آیاغه قالقدی

Communes. Les peuples des paroisses de la campagne *A.* pl. اهالی النواحی – الناحیة *P.* اهالئ برزن *T.* کوی خلقی || کوی – اهالئ ناحیه یی جمع ایتمک Assembler les communes خلقنی – Et les pâturages communs aux habitans d'une ville. V. Communaux. – Chambre des communes. V. Chambre.

COMMUNÉMENT. Ordinairement *A.* عادیاً ومستمرّاً – عادتاً *P.* بر وجه عادی – در آیینه *T.* اولد کلدرک || Cela se pratique communément فلان شئ اوله کلمشدر – فلان شی عادتا اولور Et généralement *A.* عموماً – علی العموم *P.* همه ناس *T.* عموماً متداول السنه انامدر || On en parle communément هبسی علی العموم سویلنور – On dit, À parler communément, et communément parlant, pour dire, selon l'opinion publique *T.* عامّه نک اعتقادینه کوره – اعتقاد عامّه یه نظراً Ou pour dire, selon la façon de parler ordinaire *T.* لسان عامّه اوزره – سویلنه کلدیکی وجه اوزره – خلقک دیلنجه

COMMUNICABLE. Qui se peut communiquer *A.* ممکن السرایة *T.* امکانپذیر سرایت *P.* ممکن التجاوز – مستعدّ الی السرایة – بشقه یه کچه بیلور || Il est de la nature du bien d'être communicable بر وخیر بالطبع مستعدّ تجاوز وسرایتدر Le souverain pouvoir n'est point une chose communicable حکومت سلطانیه آخره امر سلطنتده – تجاوز وسرایت قبول ایدر مقوله دن دکلدر آخر ایله حصّه داری ومشارکت ممکن دکلدر

On dit, que deux rivières sont communicables, pour dire, qu'elles peuvent être jointes par un canal *A.* ممکن – ممکن الوصل الاجتماع *P.* با هم دیگر رسانیدنی *T.* بری بریله قاوشه بیلور – On dit aussi, que deux appartemens sont communicables بو ایکی دائره بری برلریله ممکن الوصلدر

COMMUNICATIF. Qui se communique facilement *A.* ساری – سرایت رسان *P.* سریع السرایة – سهل السرایة – متجاوز *T.* بشقه یه کچر || Le bien est de soi communicatif خیروبرّت فی حدّ ذاته سریع السرایه در

On dit d'un homme qui aime à se communiquer, à faire part aux autres de ses lumières, qu'il est communicatif *A.* مفیض المعلومات *P.* بیدریغساز معلومات *T.* بیلدیکنی اسرکمز

COMMUNICATION. Action de communiquer *A.* عدوا – سرایت – مجاوزت || Communication de maux سرایت علل وامراض – On dit en termes de Physique, La communication du mouvement *T.* حرکتک عدوا وسرایتی

Donner communication d'une affaire à quelqu'un. C'est lui en faire part *A.* انها – افادة الحال – اخبار *P.* آگاه سازی *T.* خبر ویرمه – بیلدرمه || Il lui a donné communication de son mariage امر تأهّلنی افاده وانها ایلدی Avoir communication d'un traité عقد اولنان عهدنامه نک خبرینی آلمق

Il signifie aussi, commerce, familiarité *A.* مخالطة – خلطة – معاشرت – مساهات – موالفة *P.* آمیزش – آلفتکی *T.* قونسمه

|| Ils ont grande communication ensemble بینلرنده خلطهٔ عظیمه || Ils entretiennent communication de pensées et de sentimens میانه‌لرنده مخالطت افکار وضمایر وار در واو در

Et correspondance *A.* مخابرة ـ معاملة *P.* با یکدیگر خبر سازی *T.* خبرلشمه || Avoir communication avec les ennemis de l'État اعدای دولت ایله مخابره ایتمک Ils ont rompu toute communication بینلرنده سررشتهٔ مخابره ومعامله‌یی کافهٔ معاملات قطع ایلدیلر Défendre toute communication ومخابراتی منع ایتمک

En termes de Palais, Communication au parquet, c'est l'exposition des raisons que les avocats des parties font devant les gens du roi *T.* انهایی محتوی تقریر || Son avocat allégua telle chose à la communication فلان کمسنه‌نک دعوا وکیلی انهایی حاوی تقدیم ایلدیکی تقریرده فلان ماده‌یی سرد وبیان ایلدی

Il signifie aussi, moyen par lequel deux choses se communiquent *A.* ملتقا ـ منفذ مابین *P.* گذرگاه بهم رسی *T.* اولاشه‌جق یر ـ قاوشه‌جق یر || Communication d'une chambre à l'autre ملتقاء الحجرتین اورته‌ Porte de communication ملتقای باب ما بین ـ قپو Escalier de communication ما بین اولان نردبان La communication des deux mers منفذ بین البحرین ـ ملتقاء البحرین Le détroit de Gibraltar fait la communication de l'Océan et de la Méditerranée سبته بوغازی بحر محیط ایله ایچ دکزک ملتقاسیدر ـ Dans l'art Militaire, Lignes de communication, sont de certaines tranchées que l'on fait, afin que deux quartiers de l'armée, deux attaques puissent commmuniquer ensemble, et s'entre-secourir *T.* بری برلرینه ـ بری برلرینه متنافذ مترسلر صره‌سی قاوشور مترس صره‌لری

COMMUNION. Union de plusieurs personnes dans une même Foi *A.* ملت ـ امّت *P.* همکیشان *T.* ملت || La communion des fidèles امّت مؤمنین Le communion de l'Église Romaine امّت مذهب رومانیه Il s'est séparé de la communion de l'Église ملت عیسویه‌دن مفارقت ایلدی Il est dans la communion de l'Église ملت ایچنده داخلدر hors de la communion ملتدن خارجدر

COMMUNIQUER. Rendre commun *A.* ایجاب ـ اعدا ـ تعدیة السرایة *P.* با دیگر رسانیدن ـ ساری ساختن *T.* ویرمک ـ کچورمک || Un corps qui communique son mouvement à un autre کندو حرکتنی جرم آخره اعدا ایدن بر جرم Le feu communique sa chaleur نار تعدیهٔ حرارت ایدر Le soleil communique sa lumière à toute la terre شمس پرتو وضیاسنی کافهٔ اقطار ارضه تعدیه وایصال ایدر ـ Figur., Communiquer ses lumières à quelqu'un, pour dire, lui faire part de ses lumières افاضهٔ علوم ومعارف ایتمک *T.* Et commnniquer ses desseins افادهٔ مقاصد ومنویات ایتمک *T.* ses pensées افادهٔ ضمایر وافکار ایتمک Et communiquer sa joie, sa douleur à quelqu'un *T.* سرور وکدرینی آخر کمسنه‌یه سرایت ایتدرمک ـ آخر کمسنه‌یی سرور وکدره بهره‌مند ایتمک ـ On dit aussi, Dieu communique ses grâces à qui il lui plaît جناب فیّاض لم یزل الطاف رحمیته‌سن علی من یشاء اسباغ وافاضه ایدر

SE COMMUNIQUER. *A.* عدو ـ تجاوز ـ سرایت *P.* در گذشتن *T.* کچمک || La chaleur du feu se commnnique aux corps environnants حرارت نار جوارده بولنان اجرامه تجاوز وسرایت ایدر Une maladie qui se communique aisément سریع العدوا بر کونه علت Certains maux se communiquent aisément بعض امراض سریع العدوا در La joie et la douleur se communiquent peu à peu سرور وکدر رفته رفته تجاوز وسرایت ایدر

Il signifie aussi, donner communication de quelque chose *A.* عرض ـ انها ـ اشعار ـ اخبار ـ افادة *P.* خبردار ـ آگاهیدن ـ نمودن ـ انها کردن ـ کردن *T.* بیلدرمک || Communiquer ses affaires à un ami امورینی دوستک برینه افاده ایتمک امور واحوالندن دوستک بریسنی خبردار ایتمک ـ Il ne m'en a rien communiqué بوکا دائر هیچ بر شئ بکا افاده ایتمدی Je lui ai communiqué mon intention, mon secret فلانه مرامیمی وسرّیمی کشف واشعار ایلدم On lui a communiqué les titres سنداتی کندویه عرض وافاده ایتمشلر در Les ambassadeurs se communiquèrent respectivement leurs pouvoirs طرفین ایلچیلری حامل اولدقلری رخصتنامه‌لری یکدیگره عرض واشعار ایلدیلر ـ افاده وانها ایلدیلر ـ En ce sens, il est aussi neutre *A.* مخابرة *P.* با هم دیگر آگاه کردن *T.* دانشمق ـ خبرلشمک || J'ai communiqué de cette affaire avec lui بو خصوصده فلان ایله مخابره ایلدم Il en faut communiquer à un homme intelligent اصحاب درایتدن بری ایله مخابره ایتملو در Il a fait cela sans en communiquer à personne بو فعلی بر کمسنه ایله مخابره ایتمکسزین ایشلدی

هیچ بر کمسندیی خبیر وآگاه ایتمکسزیـن خودسرانـه ابتـدی Le rapporteur en communiquera avec les commissaires ضبط دعوایـه مامور اولان کشی مولالر ایله مخابره ایدهجکدر

Il signifie aussi, avoir commerce et relation *A.* اختلاط ـ *P.* موالفت ـ آمیزش داشتن ـ با هم دیگر آلفتکی نمودن *T.* قونشمق || Communiquer avec les savants ارباب علم ومعرفت ایله اختلاط ایتمک Communiquer avec les ennemis اعدا ایله دشمن ایله معاملهٔ الفت اوزره اولمق ـ مخالطه ایتمک ـ دشمن ایله مخابره ایتمک ـ

Se communiquer. Se rendre familier, entrer facilement en conversation avec quelqu'un *A.* مصاحبت ـ موانست *P.* همدمی انسیت ایتمک ـ کوروشمک *T.* انس والفت کردن ـ کردن || C'est un bon Prince qui se communique aisément سهولت ایله موانست ایدر کریم النفس بر پادشاهدر Les princes d'Orient se communiquent rarement à leurs sujets ملوک شرقیه کندو زیر دستانلریله نادرًا مصاحبت ایدرلر Il ne faut pas se communiquer à tout le monde هر کس ایله موانست جائز دکلدر ـ On dit, que deux chambres se communiquent par un corridor ایکی اوطه کچید واسطه‌سیله بری برینه متواصلدر Et qu'une chambre communique à l'autre فلان اوطه دیگر بر اوطه‌یه نافذ در

Communiqué. *A.* معدا *P.* سرایت کرده *T.* سرایت ایتمش ـ کچمش *A.* مفاد ـ منها *P.* انها کرده *T.* خبر ویرلمش ـ

COMMUTATION. Changement de peine *A.* تحول الحکم العقوبة *P.* تادیب صورتنک دکشدرلمسی *T.* تبدیلسازی حکم تادیب

COMPACITÉ. Qualité de ce qui est compacte *A.* صموت *P.* جگالی *T.* صوملق || Il n'y a pas de compacité absolue, toute matière étant poreuse ماده عمومًا ذات المسامات اولدیغنه نظرًا هیچ بر شیده صموت مطلق اولمز

COMPACTE. Qui est condensé, dont les parties sont fort serrées *A.* مصمت ـ اصمت ـ مبهم *P.* جگال *T.* صوم || Corps compacte جرم مصمت Les métaux les plus compactes sont les plus pesants معادندن زیاده مصمت ومبهم اولنلرک وزانتی غالبدر

COMPAGNE. Femme qui a liaison avec une autre, ou qui sert avec elle dans le même emploi *A.* قرینهٔ *P.* همپا *T.* آیاقداش || Chère compagne قرینهٔ عزیزه Fidèle compagne قرینهٔ صدیقه ـ Il se dit aussi d'une femme mariée par rapport à son mari *A.* حلیلهٔ *P.* همسر *T.* اش || Ma très-chère compagne حلیلهٔ اعز واحبم ـ Il se dit figur. des choses *A.* رفیق ـ شریک *P.* همدم ـ همباز *T.* اورتاق || La médiocrité est compagne du repos اعتدال حال رفیق راحتدر Les infirmités, compagnes de la vieillesse شیخوخت حالی شریک اولان علل واسقام

COMPAGNIE. Assemblée de plusieurs personnes qui sont en conversation *A.* مجلس pl. مجالس ـ منتدا ـ نادی *P.* بزم ـ انجمن ـ جمعیتگاه *T.* جمعیت || Bonne compagnie مجلس نادیٔ لطافت منادی ـ دلارا Mauvaise compagnie مجلس اشرار ـ ردائت انیس Aimer la compagnie مجلس احبابدن حظ ایتمک Recevoir compagnie chez soi خانه‌سنده جمعیت یارانی تلقی بالقبول ایتمک Saluer la compagnie مجلسه سلام ویرمک Compagnie d'hommes مجلس رجال de femmes مجلس نسوان Sa maison est le rendez-vous de la bonne compagnie خانه‌سی مجلس ظرفانک محل اجتماعیدر Donner entrée à quelqu'un dans une compagnie بر کمسنه‌یه فلان مجلسه رخصت دخول ویرمک Il fut bien reçu lui et sa compagnie کندوسی جمعیت مصاحبینیله معًا ملتفتًا قبول اولندی Il est de bonne compagnie مجلس آرا در

Il se dit aussi, de deux personnes qui sont ensemble *A.* معیت *P.* مصاحبت ـ همدمی ـ برابری *T.* برابرلک ـ بیله || Tenir compagnie مصاحبت ایتمک Ils vinrent de compagnie اولطرفه بالمعیه کلدیلر Nous irons là de compagnie بالمعیه کیده‌جکز ـ مستصحبًا کیده‌جکز ـ بیله کیده‌جکز ـ On dit, qu'un homme est en compagnie, c'est-à-dire, occupé avec quelques personnes یاننده جمعیت وار در

Il signifie aussi, société de marchands ou de gens d'affaires *A.* شرکت *P.* انبازی *T.* اورتاقلق || Former, faire une compagnie ربط شیرازهٔ مشارکت ـ ترتیب شرکت ایتمک La compagnie des Indes هندستان ـ هندستان شرکتی تجاری شرکاسی

On appelle, Règle de compagnie, une règle d'Arithmétique dont on se sert pour partager le gain ou la perte des associés, suivant l'intérêt qu'ils y ont *A.* فن ـ فن الحساب المساهمة التقسیم الاسهام

Il se dit aussi, d'un nombre de gens de guerre sous un ca-

جماعت *T.* بلوك - زمرهٔ سپاه *P.* احزاب pl. حزب *A.* pitaine پيادگان - حزب الرجّاله || Compagnie d'infanterie بلوك - سواريان - حزب فرسان يايه بلوكى - جمعيتى de cavalerie سبكبار عسكر جماعتى اتلو بلوكى - جمعيتى de chevau-légers de carabiniers قرابينا تفنكجيلرى جماعتى de fusiliers مكمّل بر جماعت تفنكجيان جماعتى Compagnie complète forte بر جماعت قويّه Mettre sur pied une compagnie بر جماعت پيدا ايتدرمك - On appelle, Compagnie franche, une compagnie qui n'est incorporée dans aucun régiment *A.* حزب منفرد *P.* بللو باشلو بر جماعت *T.* بلوك خود سر

COMPAGNON. Camarade, associé *A.* رفيق pl. رفقا *P.* همبر رفيق عزيز || Cher compagnon قنقادار - يولداش *T.* همپا - رفيق قديم ancien رفيق صداقت سمير - رفيق صديق fidèle مكتب خواجه‌تاش *P.* رفيق الدرس *A.* Compagnon d'école قسمت اورتاغى - قسمت رفيقى de fortune يولداشى On lui a donné un tel pour compagnon فلان كمسنديى فلان معيّنه رفيق اولمق اوزره تعيين ايلديلر Il n'a pas besoin de compagnon رفيقدن مستغنيدر - رفيقه محتاج دكلدر Avoir un fâcheux compagnon بئس الرفيقه دوچار اولمق برامز - رفيق السفر *A.* Compagnon d'armes - يولداشه اوغرامق - سفر يولداشى *T.* خيلتاش *P.* صاحب بالجنب - On dit, Travailler à dépêche compagnon, pour dire, vite et négligemment *T.* چالوب چارپمجه ايشلمك || C'est un ouvrage fait à dépêche compagnon چالوب چارپمجه ايشلنمش بر شيدر

Il signifie aussi, égal *A.* قرن pl. اقران - كفو pl. اكفاء *P.* همتا *T.* اقران || Traiter de pair à compagnon على طريق الكفائه اقرانجه معامله ايتمك - معامله ايتمك C'est un homme qui ne peut souffrir ni maître ni compagnon فلان كشى نه قرن وهمتا ونه مخدوم وفرمانفرما هضم ايدر مقوله دندر - ندكفو ونه آغا قبول ايدر - On dit d'un homme qui est capable de faire de mauvais tours, que c'est un compagnon dangereux *A.* سو قرين || C'est un dangereux compagnon, défiez-vous-en فلان كشى سو قريندر كندودن امين اولمه

Il signifie aussi, un garçon qui a fait son apprentissage en quelque métier, et qui travaille pour un autre *T.* قلفه || Compagnon tailleur درزى قلفه‌سى Il était compagnon chez un tel maître فلان استادك ياننده قلفه‌لق ايدر ايدى Il paye ses compagnons au mois قلفه‌لرك اجرتنى ماه بماه ويرر Loner des compagnons قلفه‌لر استيجار ايتمك

COMPAGNONAGE. Le temps qu'un garçon travaille chez un maître après son apprentissage *T.* قلفه‌لق حالى - قلفه‌لق وقتى

COMPARABLE. Qui peut être mis en comparaison *A.* مقيس - قياس اولنه بيلور - قياسه كلور *T.* قياسپذير *P.* ممكن القياس || Un homme comparable aux plus grands hommes de l'antiquité اسكى - اعاظم رجال متقدّمين ايله ممكن القياس بر آدم زمانده‌كى بيوك آدملره قياس اولنه بيلور Y a-t-il rien de comparable à cela? بوكا مقيس اوله‌جق شى وارميدر - On dit qu'une chose n'est pas comparable avec une autre, pour dire, qu'elles sont de nature absolument différente *A.* عديم القياس - قياسه كلمز *T.* بيقياس - نا قابل قياس *P.* ممتنع القياس || Ces deux choses ne sont pas comparables بوايكى شيئك - بو ايكى شى برى بريله عديم القياسدر بيننده بر درلو جهت قياس يوقدر L'esprit n'est pas comparable avec la matière روح ايله ماده بيننده بردرلوجهت قياس يوقدر

COMPARAISON. Action de comparer, ou le résultat de cette action *A.* قياس *P.* مناظرة بالقياس - قياس بالمقابلة - قياس با همديگر *T.* قياسلشدرمه برى برلريله قياسلشدرمه || Comparaison des hommes illustres Grecs et Romains قديمى قوم يونان ايله اهل روما ايچنده تحصيل نام وشان ايتمش رجالك بالمقابله قياسلرى Pour faire une juste comparaison de ces deux auteurs, il faut considérer en quoi ils se ressemblent, et en quoi ils diffèrent بو ايكى مصنفلرك تأليفاتى قياس صحيح ايله تقييس اولنمق ايچون برى برلرى بيننده اولان جهت مشابهت ومحل اختلاف؛ ومباينته امعان نظر اولنمق لازمدر Faire comparaison de deux personnes ايكى ذاتى برى بريله قياس ايتمك Ne faites point entrer cet homme-là en comparaison avec un si grand personnage بو آدمى بويله بر ذات عاليقدر ايله قياسه كتورمه Mettre une chose en comparaison avec une autre بر شيئى شى آخر ايله قياس ايتمك Il n'y a point de comparaison d'un tel avec un tel فلان كشى فلان ايله قياسه كلمز - فلان ايله قياس قبول ايتمز - En comparaison. À l'égard *A.* قياساً - نظراً *P.* بنظر - بقياس *T.* كوره - قياس ايله || Ce n'est qu'un ignorant en comparaison d'un tel فلانه قياس ايله جاهلدر Cela n'est pas cher en comparaison de ce que l'on paye ailleurs فلان شى سائر محللرده جارى اولان بهايه نظراً

فلان بها یه قیاساً غالی عدّ اولنمز- غالی عدّ اولنمز

Par comparaison. Eu égard, par rapport *A.* بالنسبة - نسبةً *P.* به نسبت *T.* نسبت ایله || La plupart des choses ne sont bonnes ou mauvaises que par comparaison اکثر اشیانک قبح رذائث وصلاحی - وجودتی کیفیتی بالنسبه متحقق اولور احد هما آخره نسبت ایله ظاهر اولور Cela n'est blanc que par comparaison à une autre chose qui n'est pas si blanche بو شئ بیاض دکل الّا آنک قدر بیاض اولمیان آخر بر بوشیئک بیاضلغی آنک قدر بیاض - شیئه نسبت ایله اولمیان دیگر بر شیئه نسبت ایله متحققدر

Comparaison, est aussi une figure de Rhétorique dont on se sert, en comparant une chose à une autre *A.* تمثیل pl. تمثیلات || Belle comparaison تمثیل جمیل Riche comparaison تمثیل واسع Il y a de belles comparaisons dans Homère فلان شاعرک دیوانندە تمثیلات لطیفه وار در Il abonde en comparaisons طبعی تمثیلات بابنده کثیر - بذارت تمثیلاتی وار در - تمثیلاتده النتاجدر Il est heureux en comparaisons تمثیلاتده مصیبدر اصابت تمثیلاتده موفقدر Cette comparaison est juste bien prise بو تمثیلک صوابه مقروندر - تمثیل راست وصوابدر Cette comparaison fait une belle image vient bien au sujet بو تمثیل کوزل تصویر حال ایدر بو تمثیلک ماخذی پک مناسبدر Il a pris sa comparaison des mouches à miel مادّه‌یه اوفق کلور سرد ایلدیکی تمثیلی نحل عسلدن اخذ واستخراج ایلدی — On dit proverb., que toute comparaison cloche, pour dire, qu'il n'y a pas de comparaison qui soit parfaite en tout تمثیلات سقامتدن خالی اولدمز

On dit, qu'une chose est sans comparaison, pour dire, sans pareille *A.* عدیم النظیر - عدیم المثل - عدیم القیاس *P.* بیهمتا - بیمانند *T.* مثلی یوق - اشی یوق — Sans comparaison, se dit encore par civilité et par respect, pour adoucir une comparaison odieuse *A.* لا تشبیه - لا تمثیل *T.* بکزتمه‌سون اولمسون || Il a fait sans comparaison comme le valet de la comédie لا تشبیه بر قومدیا اویونی خدمتکاری کبی حرکت ایتدی

Comparaison d'écritures. C'est la confrontation qu'on fait de deux écritures l'une avec l'autre *A.* مقابلة الخطوط *P.* رو برو سازئ خطها *T.* یازولری قارشولتمه

COMPARAÎTRE. Se présenter en Justice *A.* حضر - اثبات الوجود *P.* بحضور آمدن *T.* حضوره کلمک - حضوره جیقمق || Comparaître devant le tribunal de Dieu دیوان باریئک حضورینه چیقمق Comparaître en Justice حضور شرعده حاضر اولمق Comparaître en personne بنفسه حاضر اولمق - بنفسه اثبات وجود ایتمک Il a été assigné à comparaître par-devant tels juges فلان قضاتک حضورینه اثبات وجود ایلمسی طرفندن تنبیه اولندی Comparaître par procureur طرفندن نصب بر کمسنه وکیل معرفتیله - وکیل ایله حضور شرعه جیقمق حضور شرعه جیقمق

COMPARANT. Celui qui comparaît devant un juge *A.* حاضر pl. حاضرون *P.* بحضور آمده *T.* حاضر بولنمش - موجود || Tels et tels comparants en leurs personnes فلان وفلان کشیلر حضور شرعده بنفسهم حاضر اولدقلری حالده La dite dame comparante par son procureur مرقومه کندو طرفندن تعیین ایلدیکی وکیل واسطه‌سیله حاضره اولدیغی حالده

COMPARATIF. Qui met en comparaison, ou qui est comparé *A.* مقیس بقیاس التقابلی - قیاسی || Tableau comparatif des richesses des nations ملل واقوامک حال یسار وثروتلری قیاس تقابلی ایله تقدیر اولندرق ترتیب اولنان فهرست Les forces comparatives des armées ennemies عساکر اعدانک تخمین قیاسی ایله تقدیری

Comparatif. Terme de Grammaire par lequel on exprime le degré qui est entre le positif et le superlatif *A.* اسم التفضیل

COMPARATIVEMENT. V. Par comparaison.

COMPARER. Examiner le rapport qu'il y a entre une chose et une autre *A.* مقایسة - قیاس - اقتیاس *P.* با همدیگر قیاس کردن *T.* بری بری ایله قیاسلشدرمک || Comparer Virgile à Homère فلان شاعری فلان شاعر ایله قیاس ایتمک Quand vous aurez comparé ces auteurs, vous y trouverez une différence infinie بو ایکی تألیفلر لدی الاقتیاس بینلرنده فرق کلی اولدیغی معلوم اولور On ne saurait comparer la ligne et la surface خطّ ایله سطحک بری بریله اقتیاسی محالدر

Et égaler *A.* تنظیر - معادلة *P.* همسنگ نمودن - یکسان نمودن - مانند کردن *T.* اویارطوتمق - معادل طوتمق || Il n'y a point d'église qu'on puisse comparer à St. Pierre de Rome رومیهٔ کبراده واقع فلان نام کلیسایه قابل تنظیر اولەجق آخر بر کلیسا یوقدر Osez-vous bien vous comparer à un si grand homme? نفسکی بویله بر ذات جلیل الشاند تنظیره جسارت

کندوکی عظمت شان ایله شهرتیافته اولمش - ایدرمیسک
v. بویله بر ذات ایله معادل طوتمغه جسارتک وارمیدر
Égaler.

Et marquer les rapports de ressemblance entre des choses ou des personnes *A.* تشبیه - تمثیل *P.* همتا کردن - بسان کردن *T.* بکزتمک || Homère compare Diomède au milieu des Troyens à un lion au milieu d'une bergerie فلان شاعر فلان نام بهادری فلان شهر اهالیسی ایچنده اولدیغی حالده حظیرهٔ اغنام ایچنده دوشمش بر شیر ژیانه تشبیه ایدر

Comparer des écritures. Les confronter *A.* تقابل الخطوط - تطبیق الخطوط *P.* خطهارا رو برو کردن *T.* یازولری یوزلشدرمک

COMPAROIR. A. Comparaître.

COMPARTIMENT. Assemblage de plusieurs figures disposées avec symétrie *A.* رسم الاشکال *P.* نگار پردازی *T.* زمینلی زمانلی رسم اشکال ایله منقش سقف || Plafond à compartimens رسم زمینلی زمانلی رسم اولنمش تاوان -

COMPARUTION. Action de comparaître *A.* اثبات - حضور || حاضر بولنمه - حضوره کلمه *T.* آمدن بحضور *P.* الوجود Demander acte de comparution اثبات وجود ایلدیکنی حاوی سند استدعا ایتمک Comparution personnelle اثبات بالنفس حاضر بولنمه - وجود بالنفس

COMPAS. Instrument servant à mesurer et à décrire des cercles *A.* دوّارة *P.* پرگار - پرگال - پرهون *T.* پرگل || Compas de cuivre بافر پرگار de fer دمور پرگار Tourner le compas ادارهٔ پرگار ایتمک Compas à branches recourbées pour prendre la mesure d'un globe کرەنک اندازەسنی آلمغه مخصوص پرگار متعقف الساقین Décrire un cercle avec le compas پرگار ایله دائره چیزمک Mesurer avec le compas پرگار ایله مساحه پرگار ایله اندازەلمک - پرگار ایله تقدیر ایتمک - ایتمک

Compas de proportion. Instrument de Mathématique *A.* مقیاس — On dit figur., Faire toutes choses par règles et par compas, pour dire, avoir une grande exactitude *T.* هر شیده مقیاس ومیزان ایله عمل ایتمک — Et qu'un homme a le compas dans l'oeil, pour dire, qu'il mesure à l'oeil presqu'aussi juste qu'avec un compas پرگار عین ایله تخمین وتقدیر ایدر - مقیاس نظر ایله تخمیناته صاحبدر

En termes de Marine, il signifie, boussole *A.* راهنامه *P.* پوصله *T.* قطبنما || Regarder le compas پوصلەیه نظر ایتمک Le vent a fait le tour du compas روزکار پوصلەیه باقمق - پوصلەنک دائراً ما دار دورینی ایتدی

COMPASSEMENT. Action de compasser. V. Compasser. Il ne se dit qu'au figuré. || Le compassement du discours *A.* تناسق الکلام *P.* سخن بهم پیوسیگی *T.* سوزک دیزلمسی Le compassement des actions *A.* تناسق الاعمال *P.* کار بهم بیوستگی *T.* اعمالک بر دوزەیه دیزلمسی

COMPASSER. Mesurer avec le compas *A.* تقدیر بالدوّارة - اقتیاس بالدوّارة *P.* با پرگار انـدازه کردن *T.* پرگل ایله اولچمک || Il a exactement compassé les degrés, les distances dans cette carte اشبو حریطەنک درجات ومسافاتی علی وجه الصحة پرگار ایله تقدیر اولنمشدر

Et bien proportionner une chose *A.* ترتیب بالتناسب - تنظیم بالموازنة *P.* باندازه پرداختن *T.* جرپی ایله دوزمک - اندازه ایله دوزمک || Il a bien compassé ces allées باغچه یوللرینی تناسب تام ایله تنظیم ایلدی — On dit figurément, Compasser ses discours, ses actions, ses démarches, pour dire, les bien régler *A.* ترتیب - تنسیق *P.* بهم پیوستن *T.* مرتب کردن - دیزمک - جرپی ایله دوزمک -

Compasser des feux, signifie, en termes de guerre, les disposer de manière qu'ils fassent tous leur effet en même temps *T.* طوبلری بردن آتلمق اوزره بالموازنه ترتیب ایتمک

Compassé. || Cet homme est compassé dans ses discours, dans ses démarches فلان کمسنه افعال واقوالنی دقت اوزره تنسیق جرپی ایله دوزر- وترتیب ایدر

COMPASSION. Mouvement de l'âme qui nous rend sensibles aux maux d'autrui *A.* مرحمت - شفقت - حنین *P.* مهربانی *T.* کوکل صزلمسی || Avoir compassion de la misère d'autrui آخرک حال فقر واحتیاجنه مرحمت ایتمک Avoir de grands sentimens de compassion مناقب جلیلهٔ مرحمتکاری وشفقتپروری‌یه مجبول اولمق Être touché de compassion غلبهٔ مرحمت ایله متاثر القلب اولمق Émouvoir à compassion تحریک عرق حنین وشفقت ایتمک L'état où ces pauvres gens sont réduits fait compassion بو فقرانک گرفتار اولدقلری حال پر ملال مستلزم حنین وشفقتدر - محل مرحمتدر

COMPATIBILITÉ. Il se dit des qualités qui peuvent se conci-

lier ensemble *A.* امتزاج ـ موافقت *P.* همرنگی *T.* اويغونلق || Il y a une grande compatibilité d'humeur entre ces deux personnes بو ايكی كشی بيننده كلّی امتزاج طبيعت وار در Il n'y a pas de compatibilité d'esprit entre eux بينلرنده موافقت عقل ورأی يوقدر — Et des qualités qui font que des personnes ou des choses peuvent s'accorder ensemble *A.* قابليت الاتحاق ـ الی الاجتماع ـ صلاحيت الی *P.* بيك جا پيوستگی *T.* بر محله قاوشمه || On a jugé la compatibilité de ces deux charges بو ايكی منصبلرك بر محلده صلاحيت اجتماعی حكم اولندی

COMPATIBLE. Qui peut compatir avec un autre *A.* ممكن الامتزاج ـ ممكن الائتلاف ـ ممكن التوفيق *P.* امكانپذير *T.* اويار همرنگی || Ces deux caractères-là ne sont pas compatibles بو ايكی مزاج بری برلربله ممكن الائتلاف دكلدر — On dit, Deux charges compatibles, pour dire, qui peuvent être possédées ensemble par le même individu *A.* قابل ـ ممكن الاجتماع الالتحاق *P.* بيك جا آمدنی *T.* بر محله قاوشه بيلور

COMPATIR. Être touché de compassion pour les maux d'autrui *A.* ترحم ـ تشفق ـ تحنن ـ استحنان *P.* مهربانی نمودن ـ بخشودن ـ وا خوردن ـ *T.* مرحمت ايتمك ـ كوكل صزلمق || Je compatis à votre douleur سنك الم واندوهك موجب تشفق قلبم اولور

Et souffrir les fautes de son prochain, au lieu de s'en fâcher *A.* مسامحة ـ اغماض العين *P.* چشم پوشيدن *T.* كوز يومق || Compatir à la faiblesse de son prochain بر كمسنه كندو قريبنی اولان كشينك ضعف نفسندن اغماض عين ايتمك

Il se dit aussi, des personnes et des choses qui conviennent l'une avec l'autre *A.* امتزاج ـ توافق ـ ائتلاف *P.* همسان ـ بهم آميزش كردن ـ شدن *T.* بری برينه اويمق || Il est si bizarre, et d'une si méchante humeur, que personne ne peut compatir avec lui فلان كشينك مزاجنده شول رتبده غرابت وخباثت وار دركه بر كمسنه ايله امتزاج ايده‌ميه‌جكی دركار در Ils ne sont pas d'humeur à compatir aisément سهولت ايله امتزاج قبول ايده‌جك مزاجده دكلدرلر Ces deux projets ne peuvent compatir l'un avec l'autre بو ايكی ترتيب بری بريله قابل توافق دكلدر

COMPATISSANT. Qui compatit *A.* راحم القلب ـ مشفق ـ حنان *P.* مهربان ـ مرحمتكار ـ *T.* مرحمتلو ـ شفقتلو || Coeur compatissant دل پر رحم ـ قلب مشفق Jeter un regard compatissant امالهٔ نگاه رحم ـ عطف لحاظهٔ شفقت ايتمك Il est fort compatissant بغايت مشفق وشفقت ايتمك ومرحمتكار در

COMPATRIOTE. Celui qui est de même patrie *A.* متحد الوطن *P.* هموطن ـ هميوم *T.* همشهری || Faire du bien à ses compatriotes همشهريلری حقنه خير واحسان ايتمك Aimer ses compatriotes همشهريلرينه محبت ايتمك

COMPENDIUM. Abrégé *A.* مجمل ـ مختصر ـ موجز *P.* كوته سخن *T.* قصه || Le compendium de la Philosophie مختصر علم حكمت

COMPENSATION. L'action de comparer les avantages et les désavantages de plusieurs choses, et de balancer les uns par les autres *A.* موازنة || Juste, équitable compensation عدل وحقه مقارن موازنه Faire compensation d'une chose avec une autre ايكی شيئی بری برلريله موازنه ايتمك

En termes de Jurisprudence, Confusion qui se fuit d'une dette mobiliaire liquide, avec une autre dette de même nature. Elle tient lieu de payement *A.* عوض ـ معاوضة ـ بدل *T.* قارشولق || C'est une maxime de droit que compensation n'a lieu que de liquide à liquide معاوضه ماده‌سی انجق معارضه‌دن سالم ماله بدل اولدرق يعنی بری عن النزاع مال آخر اعطاسيله صحيحه اولديغی اصول مرعيهٔ فقهيه‌دندر

COMPENSER. Il se dit des avantages et des désavantages des choses, dont les uns balancent les autres *A.* تعويض *P.* كوهر بدن *T.* قارشولغنی ويرمك ـ بدل ايتمك ـ شيان ساختن ـ || Il a compensé ce que je lui devais avec ce qu'il me doit ذمتنده اولان مطلوبمی بندن آلەجغی اولان قرصه تعويض ايلدی Il faut compenser les dépens du procès دعوانك مصارفنی مصرفك بدلنی ويرمك ـ تعويض ايتمك اقتضا ايدر Ce fermier a eu de bonnes et de mauvaises années dans sa recette, les unes compensent les autres بو چفتلك ملتزمنك مدت ضبطی اثناسنده خصب ورخا وقحط وغلا سنهلری اولمغله حاصلاتی بری برينه عوض اولور Le gain de cette année compense la perte de la précédente بو سنهٔ مباركه‌نك نماسی سنهٔ ماضيه‌نك زيانه بدل اولور Cet homme a des défauts, mais il les compense par ses bonnes qualités فلان كمسنه معايب ونقايصنی خصال محموده‌سيله تعويض ايدر

Il a un défaut que rien chez lui ne compense برعیبی وار در که کلیّاً بدلدن عاریدر

COMPÉTENCE. Le droit qui rend un juge compétent *A.* استحقاق فی الحکم والقضا *P.* بایستگیٔ حکم وقضا *T.* قاضیلغه کرکلک || On lui dispute la compétence اول بابده حکم وقضایه استحقاقی اول ماده‌ده اجرای حکم وقضایه ـ بوقدر دیو اعتراض ایدرلر استحقاقی محل اعتراض ومخالفتدر Faire juger la compétence برماده‌یه دائر اجرای حکم وقضایه استحقاق دعواسنی فصل ایتدرمک Cela n'est pas de sa compétence بو ماده فلانک مستحق حکم وقضا اولدیغی مواددن دکلدر Il faut juger auparavant la compétence اوّل امرده استحقاق حکم وقضا نه طرفه راجع اولدیغی تحقیق اولنمق اقتضا ایدر

On dit figur. d'un homme qui n'est pas capable de juger d'un ouvrage, d'une matière, que cela n'est pas de sa compétence بو ماده‌نک حکمی فلانک امورینه متعلق شیلردن دکلدر

Il signifie aussi, concurrence à la même chose, ou prétention d'égalité *A.* ادّعاء المساواة ـ دعواء الکفائة *P.* دعوای برابری *T.* برابرلک دعواسی ـ دعوای یکسانی || Il n'y a point de compétence entre le Prince et son sujet پادشاه ایله زیردستان بیننده بر وجهله دعوای کفائت اولمز Mettre en compétence دعوای کفائت منزلسنه وضع ایتمک Entrer en compétence ادّعای مساوات ایتمک Je ne veux pas qu'on me mette en compétence avec un tel بنی فلان کشی ایله کفائت سلکنه تسلیک ایلملرینه راضی دکلم

COMPÉTENT. Qui appartient, qui est dû *A.* عائد ـ مصاب *T.* دوشن || Portion compétente حصّهٔ عائده Le père a donné à chacun de ses enfans leur portion compétente پدر اولادینک هر برینه اصابت ایدن سهمی اعطا ایلدی

Il signifie aussi, suffisant *A.* کافی ـ وافی *P.* بس *T.* یتر ـ کرکلو || Âge compétent سنّ کافی Temps compétent pour délibérer مشورته کافی اولان زمان

JUGE COMPÉTENT. Un juge qui a droit de juger une affaire *A.* قاضی بالاستحقاق *P.* استحقاق دارندهٔ حکم وقضا *T.* حکم وقضایه استحقاقی اولان قاضی || Il est juge compétent بالاستحقاقدر Il n'est pas juge compétent de cette matière بو ماده‌ده قاضیٔ بالاستحقاق دکلدر Il a été déclaré juge compétent قاضیٔ بالاستحقاق اولدیغی متحقق وعیان اولمشدر ـ حکم وقضایه استحقاقی ثابت ومتحقق اولدی ـ On dit figur., qu'un homme est juge compétent de quelque chose, pour dire, qu'il a toute la connaissance qu'il faut pour en bien juger فلان کشی فلان شیئک حکمنه تمام اهل وارباب‌در

PARTIE COMPÉTENTE. Une partie capable de contester en Justice *A.* خصم باستحقاق الدعوا || Il est partie compétente en cette affaire بو خصوصده استحقاق دعوا ایله خصمدر Vous n'êtes pas partie compétente دعوایه استحقاقی اولان خصم دکلسک

COMPÉTER. Appartenir en vertu de certains droits *A.* اصابت *P.* عائد بودن *T.* دوشمک || Ce qui lui peut compéter et appartenir dans la succession de son père پدری میراثندن کندویه عائد اولان حق ـ Et être de la compétence || Cette affaire ne compète point à tel tribunal بو خصوصک رؤیتی فلان محکمه‌نک استحقاقنه داخل دکلدر

COMPÉTITEUR. Celui qui prétend la même dignité que brigue un autre *A.* رقیب pl. رقبا ـ معارض فی المطلب *P.* همخواه ـ همطلب *T.* دیلمکده بری برینه خصم || Puissant compétiteur رقیب قوی C'est son compétiteur مطلبده رقیبیدر Il aura bien des compétiteurs مطلبده رقیب ومعارضلری چوق چیقه‌جقدر Dangereux compétiteur معارض هائل وخطرناک

COMPILATION. Recueil *A.* مجموعه *P.* از هر سو چیده *T.* دیرنتی || Ce livre n'est qu'une compilation بو کتاب انجق بر مجموعه در

COMPILATEUR. Celui qui compile *A.* ملتقط ـ جامع *P.* چیننده *T.* دیریجی || Habile compilateur ملتقط صاحب مهارت Cet auteur n'est qu'un compilateur بو مؤلف بیانی تصنیفات سائره‌نک بر ملتقطیدر

COMPILER. Faire un recueil *A.* جمع ـ تلقط ـ *P.* چیدن *T.* دیرمک || Il a compilé ce qu'il a trouvé de meilleur dans les auteurs sur une telle matière, et il en a fait un livre بو ماده‌یه دائر مولفین سائره‌نک منتخباتنی جمع وتلقط برله بر کتاب تألیف ایلدی

COMPLAIGNANT. Qui se plaint en Justice de quelque tort qu'on lui a fait *A.* شاکی pl. شکات ـ متشکی *P.* گله ساز ـ دادخواه *T.* شکایتجی || La partie complaignante بث شکوا ایدن ـ شکایت ایدن ـ

COMPLAINTE. Plainte *A.* شکوا *P.* گله *T.* شکایت

COMPLAINTES. Lamentations *A.* تظلّمات ـ تشکیات *P.* سخنهای گله آمیز *T.* شکایتلر || Il fait de grandes complaintes sur les

malheurs des temps دواهئ دهریّدن عظیم شکایتلر ایدر

COMPLAIRE. S'accommoder à l'humeur de quelqu'un pour lui plaire *A.* رعایة الخاطر ـ تطییب القلب ـ تطییب الخاطر *P.* دل نواختن ـ دلنوازی نمودن *T.* خوش ایتمک || کوکلی Je veux bien vous complaire en cela بو بابده مرامم سنڭ بو بابده ایتدیکم مجرّد تطییب ـ خاطرکی تطییب ایتمکدر قلبڭ ارادهسنه مبنیدر

Se complaire. Se délecter *A.* تحصیل الحظّ ـ تلذذ *P.* حظّ دروین یافتن *T.* حظّ ایتمک || Il se complait en lui-même خود بخود متلذذ اولور Il se complaît dans tout ce qu'il fait کافّهٔ افعالندن محظوظ ومتلذّذ اولور

COMPLAISAMMENT. Avec complaisance *A.* باللطف ـ بالملاطفة والمکرمة *P.* دلنوازانه ـ خاطرسازانه *T.* کوکل خوش ایدهجک وجهله || Il est entré complaisamment dans mes vues مرامه بالملاطفه مماشات ایلدی Il m'a écouté complaisamment کلامی ـ کلامه باللطف والمکرمه حوالهٔ سمع اصغا ایلدی معاملهٔ دلنوازانه ایله دیکلدی

COMPLAISANCE. Douceur et facilité de caractère, qui fait qu'on acquiesce aux volontés d'autrui *A.* لطف ـ مراعات الخاطر ـ دلنوازی *P.* رعایت الخاطر ـ مساهلت الطبع ـ الطبع کوکل یاپمه *T.* رضاجویی ـ خاطرپروری ـ خاطرسازی || La complaisance doit être réciproque رسم رضاجویی وخاطرسازی به رعایت طرفیندن اولملودر Avoir une complaisance honnête, une complaisance raisonnable عدل وصوابه مقرون لطف طبع فلانڭ ایله مجبول اولمق Ayez cette complaisance pour lui حقنده بو بابده مراعات خاطر ایله Il n'a de complaisance pour personne هیچ بر کمسنهنڭ خاطرینه رعایت ایتمز Sa complaisance le rend aimable مساهلت طبعی حسبیله محبوب القلوبدر Il ne faut pas avoir de basse, de lâche comlaisance لئامت وسفالته مقارن رعایت خاطر روا دکلدر Avoir une complaisance aveugle pour quelqu'un بر کمسنهنڭ خاطرینه علی العمیا رعایت ایتمک ـ Complaisances, au pluriel, se prend pour les marques de la complaisance *A.* رسوم المراعاة *P.* معاملات ملاطفت آمیز ـ معاملات خاطرنوازانه

COMPLAISANT. Qui a de la complaisance pour les autres *A.* مراعی الخاطر ـ مساهل المزاج ـ مکرم *P.* دلنواز ـ خاطرپرور *T.* رضاجوی ـ کوکل خوش ایدیجی ـ چلبی مزاجلو || Homme complaisant مساهل المزاج آدم Humeur complaisante مزاج مساهلت آلود ـ Il signifie au substantif, qui s'attache à plaire dans quelque vue d'intérêt *A.* مداهن *P.* جابلوسکار *T.* مداهنهجی || Cet homme n'aime que les complaisans بو آدم انجق مداهنلردن انجق مداهنلره صحبت ایدر ـ حظ ایدر

COMPLÉMENT. Ce qui s'ajoute à quelque chose, pour lui donner sa perfection *A.* تتمّة ـ تکملة *P.* تمامی *T.* طولدرمه || Le complément de la somme تکملهٔ مبلغ ـ On dit en Théologie, Complément de béatitnde, pour dire, le comble de la béatitude *T.* حدّ کمال سعادتمندی || La résurrection des morts sera le complément de la béatitude des Saints نشر اموات حدّ کمال سعادت اولیای عظامدر

Ou appele en Géometrie, Complément d'un angle, l'excès de 90 degrés sur cet angle *A.* کبس الزاویة

COMPLET. Entier, parfait *A.* تامّ ـ کامل ـ مکمّل *P.* تمام *T.* بتون ـ تمام || Un habit complet تامّ الاجزا بر لباس Oeuvre complète تألیف مکمّل Nombre complet عدد تامّ Victoire complète غالبیّت کامله ـ غزای مکمّل Année complète سنهٔ کامله ـ عام کامل ـ Il s'emploie aussi substantivement حدّ الکمال || Le complet d'un régiment بر آلایڭ حدّ کمالی Passer le complet حدّ کمالی تجاوز ایتمک Le non-complet حدّ کمالڭ نقصانی

COMPLÉTEMENT. D'une manière complète *A.* بالتمام ـ تماماً ـ علی وجه الاتمّ ـ کاملاً ـ مکمّلاً ـ بالتمام والکمال *P.* بتمامی *T.* بسبتون ـ تمامجه

COMPLÈTEMENT. L'action de rendre complet *A.* استکمال ـ استتمام ـ بلوغ فی حدّ الکمال *P.* تمامی *T.* تماملمه || Le complétement des hommes de ce régiment بو آلایڭ استتمام نفراتی ـ بو آلایده نفراتڭ تماملمهسی

COMPLÉTER. Rendre complet *A.* ابلاغ فی ـ تکمیل ـ اکمال حدّ الاکمال ـ اتمام ـ تتمیم *P.* تمام کردن ـ بتمامی رسانیدن *T.* تماملمق || Compléter un régiment بر آلایڭ نفراتنی نفراتنی حدّ کماله ابلاغ ایتمک ـ تماملمق

Complété. *A.* مکمّل ـ بالغ فی حدّ الکمال *P.* بتمامی رسیده *T.* تمام شده ـ تماملنمش

COMPLEXE. Qui embrasse plusieurs choses *A.* مرکّب ـ مخلوط *P.* بهم آمیخته *T.* قاریشق || Terme complexe لفظ مرکّب Proposition complexe مسئلهٔ مرکّبه

COMPLEXION. Constitution du corps *A.* ترکیب البدن ـ

|| Bonne وجودک قورلشی .T ترکیب کالبد .P بنیة البدن complexion ترکیب جیّد mauvaise ترکیب فاسد robuste ترکیب قوی ـ توانا ـ صحیح faible ترکیب ضعیف délicate ترکیب نازک ـ لطیف mélancolique ترکیب سوداوی bilieuse ترکیب صفراوی ـ ترکیب کدورت آمیز triste ترکیب gaie بشاشت آلود Cela est contraire, nuisible à sa complexion بو شیٔ بنیهٔ وجودینه مضرّ در Il le faut traiter selon sa complexion بنیهٔ وجودینک ـ ترکیب بدننه کوره تدبیر اولنملو در موجب ومقتضاسی اوزره تدبیر اولنملو در

Et humeur .A مزاج ـ خلیقة .P منش .T خوی || Il est de complexion triste منقبض المزاجدر Il est de complexion gaie شن خویلو در ـ نشیط الخلیقتدر ـ بشوش المزاجدر

COMPLICATION. Assemblage, concours de choses de différente nature .A اختلاط ـ مخلوطیّت .P با هم آمیختگی .T قارشقلق || Cet homme a commis plusieurs vols et plusieurs homicides, il y a complication de crimes بو آدم مرّة بعد اخری ارتکاب سرقت وقتل نفوسه جسارت ایتمش اولدیغنه نظراً حقنده جنایاتک مخلوطیت تحققی درکار در Ce malade a la goutte et la pierre, il y a complication de maux بو مریض نقریس وحصات علتلرینه مبتلا اولمغله مزاجنده اختلاط امراض وار در Il a perdu son fils et son bien, voilà une grande complication de malheurs اوغلی ومالنی فوت ایتمشدر اشته عظیم بر مخلوطیّت الآم واکدار

COMPLICE. Qui a part au crime d'un autre .A خلیط الجنایة ـ رفیق الجرم والجنایة ـ شریک الجرم .P همنفس تاوان ـ هوادار گناه ـ همساز گناه ـ همدم خرده .T قباحت اورتاغی || Je ne suis point complice de ce crime-là بو خیانتده اصلا وقطعاً شریک وهمنفس دکلم On a arrêté plusieurs personnes que l'on croit complices du même crime جرم مشارکت وجنایت مظنّهسی اولمق اوزره وافر کسان حبس وتوقیف اولندی ـ اول جرمده همدم وهمنفس ظنّ اولنان وافر ـ اولندی Il a été condamné à mort lui et ses complices کسان توقیف اولندی کندوسی وجرم وقباحتده همدم وهوادارلری حقنده ترتیب جزا حکمی جریان ایلدی

COMPLICITÉ. Participation à un délit commis par un autre .A مشارکت الی الجرم .P تاوان همدمیٔ .T قباحت اورتاقلغی || Sa complicité est évidente, est prouvée تهمتی مشارکت واضح ومثبتدر La complicité du même crime les avait tellement liés ensemble, que . . . تهمت واحده همدمی ومشارکتلری تقریبیله بینلرنده رابطهٔ اتحاد وموافقت شول رتبدیه رسیده اولمشکه

COMPLIMENT. Paroles civiles, pleines d'affection ou de respect .A تحیّة .pl تحیّات ـ تکریم .pl تکریمات .P رسم اکراسازی .T سوزلر خوش ـ دعا ـ تحیّات محبّت Compliment affectueux آمیز Compliment sincère اخلاص آمیز ـ تحیّهٔ خالصه Compliment de remercîment تحیّات لایقه حاوی نعمتی تحدیث تحیّه ودعا ـ de félicitation تشکری حاوی تهنیتی حاوی دعا ـ de condoléance تبریک دعاسی ـ تعزیهیی حاوی دعا Compliment bien froid تحیّهٔ بارده ennuyeux تحیّهٔ ملال انگیز Compliment hors de saison مناسبتسز بر تحیّه ـ تحیّهٔ نا بهنگام Faire compliment à quelqu'un برکمسنهیه ادای مراسم تکریم دعواسنی Je lui fis compliment sur le gain de son procès ایتمک قزاندیغنه دائر فلانی تبریک ایلدم sur son mariage تزوّجنه دائر مراسم ترفئه وتبریکی ادا ایلدم Il reçut bien mon compliment عرض ایلدیکم تحیّات وتکریماتی سمع اعتبار ایله اصغا ایلدی Il ne reçoit point de compliment là-dessus اولبابده بر درلو تحیّت ودعا مقبولی دکلدر Il m'a chargé de vous faire ses complimens طرفدن ابلاغ تحیّاتده بنی مأمور ایلدی Il lui rendit son compliment عرض ایلدیکی تحیّات وتکریماتک مقابلهسنی ایلدی Tout son discours ne fut que compliment کلامی من اوّله الی آخره رسوم تکریماتدن عبارت ایدی Lettre de compliment تحیّت آمیز ـ مکتوب تهنیتی محتوی بر قطعه مکتوب V. Complimenter. — Il est quelquefois opposé à l'intention réelle, aux promesses effectives || Il vous fait des offres de service, c'est pur compliment سکا ـ عرض خواهش خدمت ایلمسی مجرّد برشیوهٔ اکرامدر مجرّد لفظی مراد بر شیوهٔ اکرامدر

Il se prend aussi, pour un discours fâcheux et désobligeant || Vous lui avez fait là un mauvais compliment فلانه خیلیجه نا خوش بر دعا تبلیغ ایلدک

On dit, Ne faisons point de complimens بینمزده تکلّفات Laissons là les complimens تکلّفات رسمیّهیی طیّ ایدهلم Sans compliment تکلّفات رسمیّهدن رسمیّهیی بر طرف ایدهلم عاری اولدرق

COMPLIMENTER. Faire compliment .A تهنیت ـ تبریک ـ .P ایفاء الرسم التهنیة ـ رسم فرخنده بادی ادا کردن ـ

تبریک کردن *T.* تبریک ایتمك || Comme il passait par une telle ville, le magistrat alla le complimenter فلان شهردن مرورنده حاکم بلده تبریکی زیارتنه کتدی On l'envoya complimenter un tel prince فلان بککك تبریکنه ارسال اولندی On le complimenta de la part de... فلانك طرفندن فلان کشی‌یه ادای رسوم تبریك وتهنیت اولندی — Il s'emploie aussi absolument || C'est trop complimenter تکلفات رسمیده‌ده مبالغه ایتمکدر Ne perdons pas le tems à complimenter تکلفات رسمیه ایله اتلاف وقت لازم دکلدر

COMPLIQUÉ. Il se dit d'une maladie dans laquelle il y a d'autres maladies mêlées ensemble *A.* مخلوط — مرکب *P.* آمیخته *T.* قارشق || C'est une maladie compliquée بو بر مرض مخلوطدر Une fièvre compliquée بر حمای مرکب Ce sont des maux compliqués امراض مرکبه قبیلندندر — Il se dit aussi d'une affaire mêlée avec d'autres ou embrouillée en elle-même *A.* مشتبك — مرتبك — معوص — معمّس *P.* پیچاپیچ — پیچیده — *T.* چپارز — چیره‌شك — قارش مورش — قارش || Il y a du criminel et du civil dans cette affaire, elle est fort compliquée بو خصوص هم جرم وجنایت وهم حقوقه متعلق بر دعوا اولمغله بغایت مشتبکدر L'affaire ne s'entend pas, elle est trop compliquée بو خصوص بغایت مشتبك اولمغله آکلاشلهمیور معمّسات — چیره‌شك بر امور دن اولمغله حقیقتنه واصل اولنه‌میور — Et d'une machine مادّه اولدیغندن آکلاشلمسی ممکن دکلدر qui n'est pas simple *A.* مختلف الترکیب — مختلط الترکیب || Cette machine est trop compliquée بو آلت بغایت مختلف الترکیبدر

COMPLOT. Mauvais dessein formé entre deux ou plusieurs personnes *A.* مواعدة الی الفساد — معاقدة الی الشر — محالفة — *P.* صدع واحد — الی الفساد — مری — همدمیٔ فساد *T.* یرامزلقده برلشمه — عهدلشمه || Complot pernicieux مواعدهٔ شرّ وفساده détestable محالفهٔ مکروهه hardi خباثت آلود بینهماده محالفهٔ الی Faire un complot مبنی مواعدهٔ جسورانه الفساد ایتمك Ils avaient fait complot de le prendre et de le tuer اخذ وقتلی خصوصنده صدع واحد اولدیلر Ils étaient de complot avec un tel فلان کمسنه ایله اجرای فسادده صدع واحد اولمشلر ایدی Leur complot a été découvert شرّ وخباثته دائر میانلرنده اولان مواعده ومحالفه خارجه اخراج اولندی

COMPLOTER. Faire un complot *A.* تعاهد الی الفساد — تحالف — تعاقد علی الفساد — اتّفاق علی الشرّ — الی الشرّ *P.* مری در فساد با یکدیگر عهد — در فساد همدمی کردن — کردن بستن *T.* یرامزلقده عهدلشمك || Ils ont comploté sa perte اعدامی امر ازالهسنده بری برلریله تعاهد ایلدیلر sa mort خصوصنده بینلرنده محالفه ومعاقده ایتمشلر در Ils comploterent sa ruine خرابیت حالی خصوصنده میانلرنده بینلرنده تواعد وتحالف ایلدیلر Ils avaient comploté ensemble فلان کمسنه محالفهٔ شرّ وفساد ایلدیلر Il complota avec un tel عقد مرایر مواعده واتّفاق — ایله مواعدهٔ شرّ وفساد ایلدی ایلدی

COMPONCTION. Regret d'avoir offensé Dieu *A.* ندامت — سدم القلب *P.* پشیمانی *T.* پشمانلق || Grande componction ندامت غایت véritable componction ندامت حقیقیه La componction de coeur est nécessaire pour la véritable pénitence توبهٔ صحیحده سدم قلب واجبدر Demander à Dieu la componction du coeur حضرت حقدن توجّه ایله استدعای سدم قلب ایتمك Une vive componction de ses fautes جرایم بر کمسنه ارتکاب — وخطایادن از جان ودل نادم اولمق ایلدیکی معاصی وذنوب ایچون سادم القلب اولمق

COMPORTER. Permettre, souffrir *A.* تحمّل *P.* یارستن — داشتن *T.* کوتورمك — مساغ اولمق || La médiocrité de son revenu ne comporte pas la dépense qu'il fait ایرادینك اعتدال حالی ایتدیکی مصرفه متحمّل دکلدر La dignité du magistrat ne comporte pas qu'il s'abaisse jusque-là مقام قضا وحکومت اول رتبه‌یه قدر تسفّله متحمّل دکلدر Le caractère de l'ambassadeur ne comporte pas qu'il en use autrement عنوان سفارت کبیره آخر کونه عمل وحرکته متحمّل دکلدر Le lieu ne comporte pas que je vous entretienne davantage بو مکان زیاده بومکانك زیاده صحبته تحمّلی — محاوره‌یه متحمّل دکلدر بو محلده زیاده صحبتك مساغی یوقدر — یوقدر L'occasion ne comportait pas tant d'étalage بو حال اولقدر طمطراق بو مادّه‌ده اولقدر طمطراق — الفاظه متحمّل دکل ایدی بو مادّه اولقدر طمطراق الفاظ — الفاظه مساغ یوغیدی کوتورمز ایدی

Se comporter. Se conduire *A.* حرکت — سلوك *P.* رفتار داشتن *T.* طاورانمق || Il s'est bien comporté dans cette affaire بو خصوصده حسن سلوك وحرکتی اولدی Il s'est mal

comporté dans cette ambassade اشبو سفارت خدمتنده سو سفارت خصوصنده سلوك ـ حركت ايله عمل ايلدی وحركتی بر وفق رضا دكل ايدی Il s'est comporté en bon ami, en homme de bien dans les choses que je lui ai confiées عهده‌ٔ امانتنه حواله ايلديكم اموره خيرخواه خالص ودوست متخصص كبی حركت ايلدی Il faut espérer qu'il se comportera mieux à l'avenir فيما بعد سلوك وحركتی احسن اولدجغی مأمولدر

En termes de Pratique, il se dit pour marquer l'état auquel est un héritage, une maison etc. *A.* هيئت موجوده *P.* حالی كه هست *T.* بر نسنه‌نك اولديغی حال || Je lui ai vendu cette maison, ainsi qu'elle se poursuit et comporte بو منزلی فلان كمسنه‌يه هيئت موجوده‌سی اوزره فروخت ايلدم

Comporté. *A.* متحمل *P.* تحمل داشته *T.* كوتورلمش

COMPOSÉ. Un tout formé de plusieurs choses ou de plusieurs parties *A.* تركيب pl. تراكيب *P.* چيز تركيب‌يافته *T.* تركيبلنمش || L'homme considéré physiquement, est un composé de corps et d'âme بشر اصول طبيعت اوزره نظر اولنسه روح وجسددن عبارت بر تركيبدر Le corps humain est un composé de différentes parties بدن انسان اجزای مختلفه‌دن عبارت بر تركيبدر Le gouvernement d'Angleterre est un composé de monarchie et de république انكلتره دولتنك صورت حكومتی سلطنت وجمهوريتك بر تركيبيدر La thériaque est un composé de plusieurs drogues ترياق عقاقير مختلفه‌دن مركبدر ـ عقاقير مختلفه‌دن عبارت بر تركيبدر

COMPOSER. Faire un tout de l'assemblage de plusieurs parties *A.* تركيب *P.* تركيب كردن ـ با هم پرداختن *T.* تركيبلامك || Dieu a composé l'homme d'un corps et d'une âme جناب خالق بی انباز آدمی روح وبدندن تركيب ايلدی Toutes les pièces qui composent cette machine بو آلتك تركيبنه ـ ما به تركيبی اولان اجزانك جمله‌سی داخل اولمش كافهٔ اجزا Les apothicaires et les chimistes composent leurs remèdes de plusieurs drogues mêlées ensemble اجزاجيان واهل كيميا اعمال ايتدكلری ادويه‌يی عقاقير مختلفه مزجيله تركيب ايدرلر Le Sénat et le peuple composaient la République Romaine روما جمهوری عوام ناسدن وسناتو ديوانندن مركب ايدی

Et faire quelque ouvrage d'esprit *A.* تصنيف ـ تأليف ـ انشا *P.* تأليف كردن *T.* يازمق || Composer un livre بر كتاب تأليف ايتمك Composer un panégyrique نعت وتقريظی حاوی بر تأليف ايتمك Composer des vers *A.* انشاد *P.* شعر يازمق ـ موعظه تأليف ايتمك ـ Composer des vers *A.* انشاد *P.* جامه نوشتن *T.* شعر يازمق ـ En Musique, il signifie, faire quelque air *A.* تصنيف اللحن *P.* نوا پرداختن *T.* مقام يازمق

En termes d'Imprimerie, Assembler les caractères pour en former des mots *A.* ترتيب الحروف *P.* حرفهارا در سلك ترتيب گذرانيدن *T.* حرفلری ديزمك || Composer un mot, une ligne, une page بر لفظك وبر سطرك وبر صحيفه‌نك حروفنی ترتيب ايتمك

On dit, Se composer et Composer sa mine, sa contenance, son visage. Les accommoder à l'état où l'on veut paraître *A.* جمع الشكل والسيما ـ تأليف الشكل والسيما *P.* سيمای خودرا جمع كردن *T.* چهره‌يی ديوبشورمك || Prenez garde à vous composer, lorsque vous serez devant les juges حاكم حضورينه چيقه‌جغك وقتده جمع شكل وسيمايه اهتمام ايله Il faut savoir se composer selon le temps, selon les lieux وقت وحال ومكان ومحلك اقتضاسنه كوره تأليف شكل وسيمايه دقت رموز واشارات Composez vos gestes, vos regards واجبهٔ حالدندر وانظار ولحاظاتكی كما هی اللايق جمع وتأليف ايله

Composer. S'accommoder, s'accorder sur quelque différend à l'amiable *A.* مصالحه ـ تصالح ـ ائتلاف ما بين بالمصالحه *P.* صلح كردن *T.* صلح ايله اويوشمق ـ صلح اولمق ـ صلح ايتمك || Composer avec ses créanciers داينلريله بالمصالحه توفيق ما الدجقلوسيله صلح اولمق ـ بين ايتمك Composer d'une somme qui est due دين اولان مبلغ ايچون صلح اولمق Vous me devez tant, composons à l'amiable بكا شو مقدار دينك وار در بينمزده دوستانه صلح اولدلم ـ Et capituler. V. ce mot.

Composé. *A.* مركب *P.* تركيب كرده *T.* تركيبلنمش ـ On dit, qu'un mot est composé, pour dire, qu'il est formé de plus d'un mot *A.* لفظ مركب ـ كلمه منحوته ـ Mouvement composé. Celui qui résulte de plusieurs autres mouvemens *A.* حركت متداخله

COMPOSITEUR. Celui qui compose en Musique *A.* مصنف الالحان *P.* نوا پرداز *T.* مقام قوييجی || C'est un habile compositeur تصنيف الحانده صاحب مهارتدر

Et celui qui termine un différend à l'amiable *A.* مصلح pl.

مصلحون P. آشتی پرداز ـ میانجی T. مصلحون

En termes d'Imprimerie, Celui qui arrange les caractères, pour en former des mots A. مرتب الحروف P. ترتیبساز حروف T. حرفلری دیزیجی

COMPOSITION. Action de composer A. انشا P. انشا پردازی T. یاپمه || Être occupé à la composition d'une machine, d'un ouvrage بر آلتک وبر کتابک انشاسنده مشغول اولمق ـ یاپمسنه — Il se dit aussi, de l'ouvrage même qui résulte de l'action de composer A. ترکیب pl. تراکیب || La composition du corps humain est admirable بر بدن بشر محیر عقول بر ترکیب کیفیتدر Toutes les parties qui entrent dans la composition du corps humain بدن انسانک ترکیبنه داخل اولان اجزانک مجموعی — Il se dit aussi, du mélange et de l'incorporation de certaines drogues || Cet apothicaire entend bien la composition des remèdes بو اجزاجی ادویه‌نک فن ترکیبنه ماهر در Il entre telles et telles drogues dans la composition d'un tel remède فلان دوانک ترکیبنه عقاقیردن فلان وفلان شیلر داخل اولور

On appelle, Composition, certaines préparations pour imiter certaines choses, comme pierreries, perles etc. A. معجون P. نوشدارو T. معجون

Il signifie aussi, arrangement des caractères pour en former des mots A. ترتیب الحروف ـ تلفیق الحروف P. ترتیبسازی حرفها T. حرفلرک دیزلمه‌سی

Et action de composer des ouvrages d'esprit A. تألیف ـ انشا ـ تصنیف P. تألیفسازی T. یاپمه || Cet auteur est occupé à la composition d'un nouvel ouvrage بو مؤلف بر کتاب جدید تألیفنه مشغولدر Cela lui est échappé dans la chaleur de la composition بو لفظ شدت حرارت تألیف اثناسنده زیغ قلم ایله قاچرلدی Cela est d'une composition pénible فلان تألیف موجب مشقت وبادئ غایت صعوبتدر Il nous a montré une pièce de sa composition کندو تألیفندن بر ـ کندو اثر قلمی اولان تألیفدن ـ قطعه‌سنی بزه اراءه ایلدی ـ بر فصل بزه کوستردی — Il se dit aussi, des ouvrages mêmes A. تألیف pl. تألیفات || Une belle composition بر تألیف لطیف ـ نفیس Savante composition بر تألیف کثیر المعارف ـ معارف ردیف

Il signifie aussi, accommodement à l'amiable A. مصالحه ـ صلح T. آشتی پردازی P. تألیف ذات البین بالمصالحه بینمزده اویوشمه || Par composition faite, je lui dois tant اولان صلح موجبنجه شو مقدار دینم اقتضا ایدر Entrer en composition مصالحه صددینه کیرمک Venir à composition مصالحه‌یه مبادرت ایتمک — On dit, C'est un homme de composition, de bonne, de facile composition, pour dire, c'est un homme d'accommodement A. سهل المصالحه ـ سهل العطف ـ معقول ـ قولای اویوشور T. آشتی پرور P. Et un homme de difficile composition A صعب المصالحه ـ صعب العطف P. آشتی نا پذیر T. کوچ اویوشور

Il signifie aussi, capitulation A. استیمان ـ سلم P. تسلیم T. ویره ـ قلعه باشتی || Cette place s'est rendue par composition بو قلعه سلما تسلیم اولندی Les articles de la composition شروط سلم واستیمان Composition honorable, avantageuse شانلو وفائده‌لو شروط استیمان

COMPOTE. Espece de confiture A. مربا pl. مربیات P. ریچال ـ ریچار T. رچل || Une compote de pommes الما رجلی ـ مرباسی

COMPRÉHENSIBLE. Que l'on peut comprendre A. ممکن الفهم ـ ممکن الادراک P. شناختنی T. آکلاشلور ـ آکلاشلمه ـ نا قابل فهمدر || Cela n'est pas compréhensible بیلنه‌جک عقله صیغار شی دکلدر ـ آکلاشلور شی دکلدر Un raisonnement qui n'est pas compréhensible ممکن الادراک اولمیان بر برهان Il n'est pas compréhensible combien il a fait de dépenses à sa maison خانه‌سنه ایتدیکی مصرف دائرهٔ ادراکدن خارج بر معنادر

COMPRÉHENSION. Faculté de comprendre, de concevoir A. قوت مدرکه P. شناسایی T. بیلش ـ آکلایش || Avoir la compréhension aisée قوت مدرکه‌ده سرعت وسهولت صاحبی اولمق Il est de dure compréhension ـ عسر ادراکی وار در ـ کند آکلایشی وار در ـ درشت شناسدر — En termes de Logique, on dit qu'un attribut est pris dans toute sa compréhension, pour dire, que le sujet est regardé comme contenant ce que signifie l'attribut مسند مسند الیهک معناسنی کافهٔ جامعدر

COMPRENDRE. Contenir en soi A. اشتمال ـ استیعاب ـ احتوا P. در گرفتن T. ایچنه آلمق || Le globe de la terre comprend les quatre parties du monde کرهٔ ارض چار اقطار عالمی مشتملدر L'Europe comprend plusieurs grands royaumes

La Russie اوروپا اقليمى دول معظمهٔ عديده‌يى محتويدر comprend de vastes provinces روسيه دولتى نيچه ممالك واسعه‌يى مشتملدر – Il se dit aussi des choses morales || La justice en général comprend toutes les vertus عدل وداد على وجه الاطلاق كافهٔ فضايلى مشتملدر La Philosophie comprend la Logique, la Morale, la Physique et la Métaphysique حكمت علم منطق وعلم اخلاق وعلم طبيعى وعلم كلامى محتويدر

Et faire entrer comme partie dans un tout *A.* ادخال – درج *P.* در نهادن *T.* ايچنه قويمق || Il a compris dans sa quittance tout ce qui lui était dû مطلوبى اولان مقدارك طوپنى ابرا سندى ايچنه – ابرا سندينه درج وادخال ايلدى Il a tant de revenu, sans y comprendre ce qu'il tire de ses charges عهده‌سنده اولان منصبلرك عوائدى مقدارينى ادخال ايتميدرك سنوى شو قدر ايرادى واردر

Figur. Avoir une connaissance exacte de toutes les idées renfermées dans un mot générique, dans un jugement *A.* اطلاع – شمول العلم – احاطة العلم *P.* دانستن *T.* بيلمك – Et concevoir *A.* فهم – تفهم – درك – ادراك – ازكان *P.* دريافتن – فهميدن – شناختن *T.* آكلامق || Je comprends fort bien ce que vous dites ديديككز كلامى كركى كبى فهم وادراك ايدرم Cela est difficile à comprendre عسير الفهمدر – آكلاشلمسى كوجدر Vous ne comprenez pas la difficulté de l'affaire مصلحتك صعوبتنى فهم وادراك ايده‌ميورسك Pour vous bien faire comprendre l'état de la question كيفيت حالى طرفكه افهام ايچون Je ne comprends rien à sa conduite وضع وحركتنك معناسنى فهم ايده‌مم Je n'y comprends rien بو بابده هيچ بر شى فهم ايده‌مم

Compris. *A.* محتوى – مشتمل *P.* در كرفته *T.* ايچنه آلنمش – *A.* منفهم *P.* دريافته – شناخته *T.* بيلنمش – آكلاشلمش – Y compris, Non compris, signifient, en y comprenant, sans y comprendre *A.* محسوباً – معاً *P.* با *T.* بيله – محسوب اولدرق – *A.* داخل – ماعدا – خارجاً عن الحساب – حساب اولدرق – *P.* جز – خارج از حساب *T.* محسوب اوليمدرق – بشقه – داخل اوليمدرق || Il a dix mille livres de revenu, y compris les profits de sa charge منصبى عائداتيله معاً سنوى شو قدر ايرادى واردر Il a six maisons, non compris celle où il loge اليوم ساكن اولديغى خانه‌دن ماعدا آلتى خانه‌سى دخى – اليوم مقيم اولديغى خانه خارج از حساب اولدرق – واردر آلتى خانه‌سى دخى واردر

COMPRESSE. Linge en plusieurs doublures, que les chirurgiens mettent sur l'ouverture de la veine *T.* بز يصديغى || Appliquer une compresse, Mettre une compresse بر بز يصديغى وضع ايتمك

COMPRESSIBILITÉ. Qualité d'un corps qui peut être comprimé *A.* قابليت الى التضايق *P.* امكانپذيرى تنكى *T.* صيقشدرلمكلك

COMPRESSIBLE. Qui peut être comprimé *A.* قابل التضايق *P.* امكانپذير تنكى *T.* صيقشد بيلور || L'air est compressible هوا قابل تضايقدر L'eau n'est pas compressible ما نا قابل تضايقدر

COMPRESSION. Action de comprimer, ou l'effet produit dans ce qui est comprimé *A.* تضايق *P.* تنكسازى – افشردكى *T.* صيقشمه

COMPRIMER. Presser ou serrer un corps, de manière à le réduire à un moindre volume *A.* تضييق *P.* تنك ساختن – افشاربدن *T.* صيقشدرمق || Comprimer l'air dans un fusil à vent هوايى بر هوا تفنكى ايچنده صيقشدرمق – Figur. Comprimer une faction. L'empêcher d'éclater *A.* تسكين الفتنة *P.* فتنه را بر طرف كردن *T.* فتنه‌يى بصدرمق

Comprimé. *A.* متضايق *P.* تنكى پذيرفته *T.* صيقشمش

COMPROMETTRE. Consentir réciproquement à se rapporter sur les différends, les procès qu'on a ensemble, au jugement d'arbitres *A.* نصب الحكم بالتراضى – احكام الحكم || Ils ont compromis de toutes leurs affaires entre les mains d'un tel بينلرده منازع فيها اولان كافهٔ امور ومصالحى بالتراضى حكم نصب ايتدكلرى فلانك يد امانتنه تسليم ايلديلر Je lui ai offert de compromettre là-dessus اولبابده طرفمزدن احكام حكم اولنمق صورتنى فلانه تكليف ايلدم

Et exposer quelqu'un à recevoir quelque désagrément, soit en se servant de son nom, soit en le mêlant dans quelque affaire *A.* ايراث الشين والعار – الكسر والنقيصة *P.* شكست عرض آوردن *T.* عرضنى بيلاشدرمق || N'ayez pas peur, je ménagerai si bien les choses, que je ne vous compromettrai pas وسوسه ايتمه ايشلرى شول وجهله اداره ايده‌جكم كه سنك عرضكى بيلاشدره‌جق دكلم Il faut prendre garde à ne pas se compromettre بر كمسنه نفسنه ايراث كسر ونقيصه ايلمامكه دقت ايتملودر Il faut éviter de se compromettre بر كمسنه نفسنه ايراث كسر ونقيصه ايلمكدن – عرضنى آلودهٔ شين وعار ايلمكدن حذر ايلملودر – عرضنى بيلاشدرمقدن مجانبت ايتمك اقتضا ايدر

صاقنملو در — On dit, Compromettre sa dignité, son autorité, sa fortune, pour dire, les exposer à recevoir quelque diminution شاننده وحكومتنده وقوّت مالیّه‌سنده ایراث كسر ونقیصه ایتمك

Compromis. *A.* گرفتار شكستگی عرض *P.* رهین الكسر والنقیصة *T.* عرضی بیلاشمش

COMPROMIS. Acte par lequel deux personnes promettent de se rapporter au jugement d'arbitres *A.* وثیقة التحكیم || Faire un compromis طرفیندن حَكَم نصبنی حاوی بر قطعه وثیقه طرفیندن بالتراضی ترتیب ایتمك Donner, signer un compromis تحكیم حَكَم اولندیغنه دائر بر قطعه وثیقه كشیدهٔ سلك املا وذیلنده وضع امضا ایتمك On ne met en compromis que les affaires douteuses et litigieuses مشكوك ومنازع فیه اولان ماده‌لردن غیری مصلحتلر حَكَمره حواله اولنمز

On dit, Mettre quelqu'un en compromis avec un autre, pour dire, le compromettre بر كمسنه‌یی فلانك یاننده موجب بادئ شین وعار — كسر ونقیصه اولەجق بر حاله دوشرمك فلانك یاننده عارلندرمق — اولەجق بر حاله دوشرمك

COMPTABILITÉ. Obligation de rendre compte *A.* كلفت الحساب *P.* بار حساب *T.* حساب ویرمكلك || La comptabilité de cette charge est immense بو منصبك متحمّل اولدیغی كلفت حساب بیحدّ وپایاندر Votre comptabilité n'est pas embarrassante سنك مكلّف اولدیغك بار حساب موجب ثقلت اولەجق مقولەدن دكلدر

COMPTABLE. Qui est assujetti à rendre compte *A.* مكلّف بالحساب *P.* متحمّل بار حساب *T.* حساب ویرمكه مجبور || Les trésoriers sont comptables خزینه‌داران حساب ویرمكه مجبوردرلر — On appelle, Quittance comptable, une quittance revêtue des formes nécessaires pour être allouée à la Chambre des comptes باش محاسبه‌ده محسوبیّتنه صالح بر قطعه مقبوض سندی

COMPTANT. Argent qui est en espèces, et que l'on compte sur-le-champ *A.* نقد pl. نقود *P.* پیشادست — نورد *T.* حاضر اقچه || Il a tant d'argent comptant نقد اولەرق شو مقدار اقچه‌سی وار در Payer argent comptant نقداً ادا ایتمك موجودی وار در — On dit qu'un homme a du comptant فلانك نقود موجوده‌سی وار در Voilà tout mon comptant اشته نقود موجودم شو قدر در — Il amassa un gros comptant نقود كثیره جمع ایلدی

كلّیتلو نقود ادّخار ایلدی — On dit figur. d'une chose promise, et qui ne peut manquer, C'est de l'argent comptant نقد موجود عین نقد — Il s'emploie aussi adverbialement *A.* نقداً — كبیدر طرنق دیبنده *T.* دست بدست — دستاست *P.* معجّلاً — طرنق دیبنده ویرمك — نقداً ادا ایتمك || Payer comptant

COMPTE. Calcul. *A.* حساب *P.* شمار *T.* صاییی || Il sait le compte de son argent اقچه‌سنك حسابنی بیلور On a donné à ce sommelier le linge, la vaisselle par compte سفره طاقمی اولان بزه متعلق شیلر واوانئ سائره حساب ایله كیلارجی‌یه تسلیم اولندی Faire un compte حساب ایتمك Sans compte ni mesure بلا وزن وغیر حساب — بیشمار وبی اندازه

Et l'état d'une dépense qu'on a faite *A.* صحیفة — دفتر المحاسبة *P.* اماره — اواره *T.* دفتر || Fidèle compte دفتر صحیح Compte exact دفتر بیخطا وقصور Compte final دفتر قطعی — حساب قطعی Il lui demanda ses comptes دفترلرینی مطالبه ایلدی Dresser un compte بر دفتر تنظیم ایتمك — حساب برقطعه محاسبه دفتری دوزمك Rendre un compte بر حساب ویرمك — دفترینی ویرمك Voir, examiner un compte دفتری تتبّع ایتمك — دفتره نظر ایتمك Revoir un compte حسابی بر دخی — دفتره بر دفعه دخی نظر ایتمك دفتری صحّ كشیده سیلد كوزدن كچورمك Valider un compte بو معمول بد ایتمك Cette partie a passé dans le compte درون دفتره درج اولندی — حساب دفتره داخلدر Passer quelque chose en compte بر — برشیئی دفتره ادخال ایلمك شیئی محسوب ایتمك Rayer, ôter de dessus un compte دفتردن چیقارمق — دفتردن حك واخراج ایتمك Il a chargé ses comptes de cela فلان شیئ ایله دفترلرینی قبارتدی Vérifier un compte دفتری تحقیق ایتمك Présenter un compte بر قطعه دفتر عرض ایتمك Affirmer un compte دفتری تصدیق ایتمك Avoir un compte ouvert avec quelqu'un بر كمسنه ایله حساب دفترینی آچق طوتمق Épurer un compte دفتری تنقیح ایتمك Il y a erreur au compte دفترده سهو وار در Les articles d'un compte دفترك حاوی اولدیغی مفردات ماده‌لری Arrêter un compte قطع حساب ایتمك Compte de tutèle وصی دفتری Compte de l'épargne دفتر نما Clore un compte دفتری قپامق — اغلاق دفتر ایتمك Solder un compte دفتری اداایتمك یكون Reliquat d'un compte

Apostiller un compte دفتره شرح ويرمك حسابك صح الباقيسى , Arrêté de compte فذلكهٔ حساب - فذلكهٔ دفتر

On dit proverb., Les bons comptes font les bons amis طوغرى حساب ايله دوست قزانيلور - حساب دوستلق آرتورر — Et à tout bon compte revenir, pour dire, qu'on est toujours reçu à calculer de nouveau ياكلش - اعادهٔ حساب اولنغدر حساب بغداددن دونر — On dit, Manger à bon compte, c'est-à-dire, sans se mettre en peine de ce qu'il en coûtera, ni qui le paiera *T.* باد - مفت خور اولمق - مفت ومجانًا يمك - دوا طعام يمك — Et qu'un homme est de bon compte, pour dire, qu'il ne se trompe point en comptant صحيح الحسابدر - مستقيم الحسابدر

Figur., Rendre compte. Rapporter ce qu'on a vu, ce qu'on a fait *A.* اداء الحساب - نقل ما وقع *P.* حساب دادن - نقل كردن *T.* نقل - انها ايتمك - حساب ويرمك || Je vous rendrai compte de cette affaire كيفيتى سكا ايتمك بو ماده‌يه دائر سكا حساب ويره‌جكم - نقل ايده‌جكم Prenez garde à telle chose, car c'est vous qui m'en rendrez compte بو بابده بكا حساب ويره‌جكسك آكا كوره دقت ايله || Il faut rendre compte à Dieu de toutes ses actions كافهٔ اعمالى ايچون حضور باريده حساب ويرملو در Rendre compte de sa conduite, de son administration بر كمسنه سلوك وحركتى وصورت حكومتى ايچون حساب ويرمك On vint rendre compte au général que les ennemis paraissaient اعدانك ظهورينى جنراله نقل واخبار ايلديلر

On appelle, Compte rond, un compte sans fraction *A.* عدد كامل pl. اعداد كاملة *P.* شمار كامل *T.* تمام صايى || Vingt et un n'est pas un compte rond يكرمى بر عدد كامل دكلدر Quatre écus font un compte rond درت غروش عدد كاملدر Quatre écus et demi ne font pas un compte rond درت بچق درت بچق غروش عدد كامل دكل عدد - عدد مكسور در بالكسر در

On dit figur., Au compte de quelqu'un, pour dire, selon qu'il suppose la chose || À ce compte-là, je vous dis qu'il n'a pas tort بو تقديرده - بو حسابه كوره حقى وار در À votre compte, cela serait ainsi سنك حسابكه كوره بويله در

On dit qu'une chose est sur le compte, au compte de quelqu'un, pour dire, que c'est à lui à la payer فلانك ذمتنده در || Les étoffes qu'un tel prend seront sur votre compte فلانك آلديغى اقمشه سنك حسابكه محسوبدر — Et mettre une histoire, un livre etc. sur le compte de quelqu'un, pour dire, les donner pour en être l'auteur *T.* فلانه عزو واسناد ايتمك — Et figur. Prendre sur son compte, pour dire, se charger de faire quelque chose *A.* التزام *P.* در عهده كردن *T.* اوزرينه آلمق || Ne vous mettez point en peine de lui faire des excuses, je le prends sur mon compte طرفكدن اعتذار تكلفنه حاجت يوقدر بو كلفتى بن در عهده ايدرم

Faire le compte à un domestique. Lui payer, en le renvoyant, ce qui lui est dû *T.* خدمتكارك حسابنى قطع ايله طردينه مبادرت ايتمك

On dit aussi, Faire son compte, pour dire, s'attendre, espérer que *A.* استناد *P.* تكيه كردن *T.* كونمك || Il croyait que ses amis l'assisteraient, il faisait son compte là-dessus احباب ودوستانى طرفندن اعانت مأموليله آنلره استناد ايدر ايدى Ne faites pas votre compte sur les promesses de cet homme-là شو حريفك مواعيدينه استناد ايلمه — Et pour dire, se proposer *A.* نيت *P.* نيت داشتن *T.* نيت ايتمك || Il fait son compte de partir demain يارنكى كون عزيمت ايتمك نيتنده در

Et avoir bon compte, faire bon compte, pour dire, avoir à bon marché *A.* بثمن الاهون *P.* باندك بها *T.* معقول بها ايله || Il a eu cela à bon compte بو شيئه اهون بها ايله مالك اولدى Ce banquier vous fera tenir votre argent à meilleur compte بو صراف استديككك اقچه‌يى سائرلردن اهون بها ايله ويره‌جكدر Ce marchand vous fera bon compte بو بازركان معقول بها ايله ايشكى تنظيم ايده‌جكدر

Et faire compte, tenir compte de quelque personne ou de quelque chose, pour dire, l'avoir en quelque considération *A.* اعتداد *P.* شايان اعتداد داشتن *T.* اعتبار ايتمك - صايمق || Il n'en fait pas grand compte اعتبار ايتمز - چندان معتد به عد ايتمز Il ne fait, il ne tient aucun compte de ce qu'on lui dit ديدكلرى ديدكلرى كلام - صحبت عندنده شايستهٔ اعتداد دكلدر عندنده معتبر صايلمز

Et faire son compte, trouver son compte, pour dire, trouver du profit *A.* انتفاع - تحصيل الفايدة *P.* فائده‌مند شدن - سودمند گشتن *T.* فائده‌لو چيقمق - فائده‌لنمك - فائده‌سنى -

اويدرمق || Il a bien fait son petit compte dans ce traité بو بو معاهده‌ده فائده‌لو چیقدی ـ معاهده‌دن منتفع اولدی

On dit d'un homme qui est bien éloigné de ce qu'il croyait, qu'il est bien loin de son compte ظنّ وتخمیندن بغایت بعید در ایتدیکی حسابدن پک بعید در ـ

Au bout du compte. Tout considéré, après tout *A.* فذلكة *T.* انجام سخن *P.* حاصل الكلام ـ نتيجة الكلام ـ الكلام سوزك صوكی || Au bout du compte, que m'en peut-il arriver? نتیجهٔ كلام بـكا نه اوله بيله‌جكدر Au bout du compte, il n'est rien tel que de faire son devoir فذلكهٔ كلام وجیبهٔ ذمّتی اجرا ایتمك قدر لازملو بر شئ یوقدر

À compte. Façon de parler, pour dire, qu'on a donné ou reçu quelque chose sur la somme due *A.* محسوباً ـ على الحساب *P.* بر وجه محسوب *T.* محسوب اولدرق || Il a donné mille francs à compte على الحساب بيك غروش اعطا ایلدی Il a reçu cinq cents francs à compte sur les mille francs qui lui sont dus مطلوبی اولان بيك غروشه محسوباً بشيوز غروش آلدجغی اولان بيك غروشدن على الحساب ـ اخذ ایلدی اولدرق بشيوز غروش اخذ وقبض ایلدی

Chambre des comptes. C'est une cour supérieure à laquelle tous les comptables qui ont manié les deniers du Roi rendent compte *T.* باش محاسبه ـ محاسبهٔ اول || Président à la Chambre des comptes باش محاسبه‌جی Maître des comptes باش محاسبه مميزی Correcteur des comptes محاسبه‌جی خليفه‌سی Cela est enregistré à la Chambre des comptes باش محاسبه دفترلرنده قيد اولندی

COMPTE-PAS. V. Odomètre.

COMPTER. Calculer *A.* احصا ـ تعداد ـ عدّ *P.* شمردن *T.* صايمق || Compter de l'argent اقچه صايدق Comptez combien de personnes il y a قاچ كشی وار در تعداد ایله Compter l'heure ساعتی تعداد ایتمك Compter les voix, les suffrages اصحاب مجلسك رأيلرینی تعداد واحصا ایتمك Je les ai comptés un à un بكان بكان ـ فرداً فرداً تعداد ایلدم ـ برر برر صايدم ـ عدّ وشمار ایلدم ـ Compter sur ses doigts, par ses doigts *A.* مناعدة ـ مخارجة *P.* بانكشت شمردن *T.* پرمق حساب مخارجه || Il compte par ses doigts حسابی ایتمك پرمق ایله صایر ـ ایله تعداد ایدر

Compter sur quelqu'un. Faire fond sur lui comme sur un homme dont on est assuré *A.* استناد ـ اتكا ـ اعتماد *P.* تكيه كردن ـ دل نهادن *T.* طیانمق ـ كونمك ـ On dit dans le même sens, Compter sur ses forces, sur sa jeunesse, sur ses grands biens, sur son crédit, sur son savoir قوتنه وسن شبابنه وكثرت مالنه ونفوذ واعتبارینه وعلم وهنرینه استناد ایتمك Il ne faut compter sur rien de ce qu'il promet ایتدیكی وعدارك هيچ بریسی سزاوار اعتماد دكلدر

Compter sur une chose. Être persuadé qu'une chose aura lieu *A.* اميدوار بودن ـ اميد واثق داشتن *P.* قوياً امل *T.* اومق ـ فلانك ورودینه اميد مأمول ایتمك || Je compte sur son arrivée فلانك ورودینه قوی املم واردر ـ واثقم واردر Je compte sur votre constance سنك ثبات ـ ثبات طبعكه قوی مأمولم وار در Je compte sur son coeur, il est fait pour combattre et vaincre ومتانتكه استنادم وار در محاربه واعدا اوزرینه غلبه ایچون خلق اولنمش بر ادم اولدیغندن غیرتنه اميد واثقم وار در

Il signifie aussi, Rendre compte *A.* اعطاء الحساب ـ اداء الحساب *P.* حساب دادن *T.* حساب ويرمك || J'ai compté de la dépense et de la recette مصرف وايرادك حسابنی ويردم Il a touché cette partie, et en a compté à la Chambre des comptes فلان ماله وضع يد ايدوب باش محاسبه‌يه حساب ويردی

Compter par tête. *T.* عدد رؤس ايله حساب ايتمك Et compter par pièce *T.* عدد قطعات ايله حساب ايتمك

Il signifie aussi, supputer, venir à compte *A.* حساب ـ رؤيت المحاسبة ـ رؤيت الحساب *P.* حساب كردن *T.* حساب كورمك || Voyons ce que vous avez reçu, ce que vous avez donné, il faut compter مقبوضات وتسليماتك مقدارینه باقوب حساب كوره‌لم J'ai compté avec un tel, je ne lui dois rien فلان ايله رؤيت حساب ایلدم ذمتمده بر اقچه قالمدی Ce n'est pas le tout que de compter, il faut payer رؤيت محاسبه كافی دكل اقچه‌نك اداسی لازمدر

On dit d'un homme qui marche lentement, qu'il compte ses pas *A.* تأنّی فی المشی *P.* اهسته اهسته رفتن ـ اهسته ره *T.* يواش يواش يوريمك ـ پيمودن ـ Et compter tous les pas de quelqu'un, pour dire, l'observer de fort près *A.* تجسّس الحال خطوه بعد خطوه *P.* خطوه بخطوه در بی تجسّس كردن *T.* بر آياق آياق آردینه دوشوب كمسنه‌نك حالنی كوزتمك

Il signifie aussi, se proposer *A.* قصد ـ نيّت *P.* نيّت داشتن *T.* نيّتده اولمق || Il compte partir demain يارنكى كون نيّتده يارنكى كون قصد عزيمتى ـ عزيمت ايتمك نيّتنده در وار در

Et croire *A.* اعتماد *P.* باور كردن ـ باوريدن *T.* اينانمق || Comptez que vous me trouverez toujours prêt à vous servir اعتماد ايله كه هر درلو خدمتكده آمادۀ سعى واقدامم ـ Et réputer, estimer *A.* عدّ *P.* شماريدن *T.* صايمق || Il faut le compter pour mort ميّت صايلملو در ـ ميّت عدّ اولنملو در

Compté. *A.* محسوب ـ معدود *P.* شمرده *T.* صاييلو ـ صايلمش ـ On dit figur., Tout compté, pour dire, tout bien considéré *A.* بعد كلّ الحساب ـ بعد كلّ الملاحظة *P.* همه انديشه كرده *T.* هر طرفى صايلدقده

COMPTOIR. Sorte de table où il y a un tiroir, et dont les marchands se servent pour compter leur argent ou pour le serrer *T.* پيشتخته

Il se dit aussi, du bureau général de commerce d'une nation en pays étranger *A.* دار التجارة *P.* تجارتخانه *T.* بازركان اوى || Les Hollandais ont plusieurs comptoirs dans les Indes فلمنكلونك هند جانبنده متعدّد تجارتخانه لرى وار در Les comptoirs appartiennent à la nation, et les factoreries aux marchands تجارتخانه لر ملّت ملكى ويازبجيخانه لر بازركان ملكيدر

COMPULSER. Prendre communication des registres d'un officier public, en vertu d'une ordonnance du juge *A.* تفتيش القيود والدفاتر *P.* جستجوى قيود كردن *T.* دفترلرى آراشدرمق

COMPULSOIRE. Acte de Justice portant ordre à l'officier public de communiquer ses registres *A.* حكم لابراز القيود *P.* فرمان براى نمودن قيود *T.* قيودات كوسترلمسنى امر بيورلدى

COMPUT. Il se dit des supputations de temps qui servent à régler le calendrier *A.* حساب التقويم *P.* شمار تقويم *T.* تقويمك حسابى

CONCASSER. Briser et réduire en petites parties quelque matière dure, comme le sucre, le poivre *A.* دقّ ـ جشّ ـ اجشاش *P.* سحق ـ خرد كردن ـ ريزيدن *T.* دوكوب اوفاتمق || Concasser du poivre, de la cannelle بيبر ودارچين سحق ايتمك

Concassé. *A.* مدقوق ـ مسحوق ـ مجشوش *P.* خرد گشته ـ ريزيده *T.* دوكلمش ـ دوكيلوب اوفانمش

CONCAVE. Il se dit d'une circonférence courbe, prise du côté qu'elle est capable de contenir quelque chose *A.* مقعّر *P.* كاواك *T.* قووق || Miroir concave مرات مقعّر Le concave d'un globe كره نك جانب مقعّرى ـ ميان تهى

CONCAVITÉ. Cavité, le creux d'un corps *A.* قعارت ـ جوف ـ pl. اجواف ـ جوفيّت *P.* كاواكى *T.* قووقلق || La concavité de ce globe بو كره نك قعارتى Concavité profonde قعارت عميقه Les concavités du cerveau اجواف دماغ du crâne اجواف قحف Les concavités de la terre جوف ارض ـ اجواف ارض ـ Concavité d'une montagne, d'un rocher *A.* شقب pl. شقوب *T.* قووق ير || Dans cette montagne, il y a une grande quantité de concavités بو جبلده شقوب كثيره بو طاغده قووق يرلر پك چوقدر ـ وار در

CONCÉDER. Accorder, octroyer *A.* احسان ـ انعام *P.* بخشيدن *T.* ويرمك ـ بغشلمق || Le Roi a concédé de grands privilèges à cette ville بو بلده يه جانب پادشاهيدن امتيازات جسيمه احسان اولندى

Concédé. *A.* محسن *P.* بخشيده ـ احسان كرده *T.* بغشلنمش

CONCENTRATION. L'action de concentrer ou l'effet de cette action *A.* اجتماع فى مركز واحد ـ انحصار فى مركز واحد *P.* در يكجا با هم رسى *T.* بربره بركمه || La concentration de la chaleur حرارتك مركز واحده انحصارى V. Concentrer.

CONCENTRER. Réunir au centre *A.* حصر ـ جمع فى المركز *P.* در يكجا با هم ـ در مركز با هم رسانيدن *T.* مركزه بركدرمك ـ فى المركز اوردن || Le grand froid concentre la chaleur naturelle برودت مفرطه حرارت غريزيّه يى مركز واحده حصر وجمع ايتديرير ـ Figur. || Concentrer toutes ses affections dans un seul objet علاقۀ فؤادى جملۀ شىء واحده حصر ايتمك

Concentré. *A.* مجتمع فى المركز ـ منحصر فى المركز *P.* مركزه بركمش ـ در مركز وا هم آورده *T.* ـ On dit qu'un homme est concentré, pour dire, qu'il ne laisse rien apercevoir de ce qui se passe dans son âme *A.* مبطن *P.* درونگير *T.* ايچلى

CONCENTRIQUE. Il se dit de divers cercles qui ont un même centre *A.* متحد المركز *P.* هم مركز *T.* بر مركزلى || Ces deux cercles sont concentriques بو ايكى دائره متحد المركز در

CONCEPT. Idée, simple vue de l'esprit *A.* خاطرة pl. خاطرات

سانحه ـ pl. سوانح P. اندیشه T. عقلده کلان شئ

CONCEPTION. L'action par laquelle un enfant est conçu dans le ventre de sa mère A. علق ـ لقاح ـ حبل P. بار گرفتگی T. کبدلک || La fête de la conception de la Sainte-Vierge عید لقاح حضرت مریم Depuis la conception jusqu'à l'enfantement وقت حبلدن وضع ـ وقت لقاحدن حین ولادته قدر — Il se dit aussi des animaux A. وسق P. حمل زماننه قدر — بار گرفتگی T. کبدلک — Et figur., des pensées que l'esprit forme sur quelque chose A. تصور pl. تصورات P. اندیشه T. عقلده صورت بولان معنا || Rare conception تصور نادر Plaisante conception تصور پر لطایف

Il signifie aussi, la faculté de concevoir les choses A. قوت فاهمه ـ سرعت فاهمه‌سی وار در || Il a la conception vive قوت فاهمه‌سنده سهولت تامه facile سرعت فهمی وار در Cet قوت فاهمه‌سنده آثار صلابت بدیدار در dure وار در enfant n'a pas de conception بو طفل مایهٔ فاهمه‌دن بی بهره بو طفلک قوت فاهمه‌سی یوقدر ـ در

CONCERNANT. Qui concerne A. دائر ـ متعلق P. برای فلان T. فلاندن طولایی || J'ai à vous dire quelque chose concernant cette affaire بو مصلحته دائر سکا سویلیه‌جکم وار در Un édit concernant telle chose فلان ماده‌یه دائر بر قطعه فرمان

CONCERNER. Regarder, appartenir, avoir rapport à.... تعلق P. علاقه داشتن ـ متعلق بودن T. طولایی اولمق ـ متعلق اولمق ـ دائر اولمق || Cela concerne vos intérêts بو کیفیت سنک امور مخصوصه‌که متعلقدر Il n'ignore rien de ce qui concerne cet art بو صناعته متعلق اولان اموردن واقف اولمدیغی شئ یوقدر Cette affaire concerne le public عامه‌یه دائر اموردندر ـ عامه‌یه متعلقدر

CONCERT. Harmonie formée par plusieurs voix ou instrumens A. توافق المغازف والالحان P. همسازئ ساز وآهنگ T. توافق لطیف || Agréable concert ساز وازکی اربغونلغی Concert de voix توافق الحان d'instrumens توافق مغازف والحان — Il se dit aussi, du lieu où on entend un concert A. مجلس الارباب موسیقی P. انجمن سازندگان ـ انجمن ساز وآهنگ ـ انجمن موسیقیان T. سازنده وخواننده جمعیتی

Figur., Union de plusieurs personnes qui tendent à une même fin A. اتفاق ـ اتحاد ـ کلمهٔ واحده P. همدمی T. برلک اتحاد ـ اتحاد کلم وارا || Concert d'opinions سوز برلکی ـ Ils étaient de concert ensemble برلرله متفق ارا وافکار بری برلریله سوزی ـ بری برلریله کلمهٔ واحده ایدیلر ـ ایدیلر بالاتفاق بر ایتمشلر ایدی — De concert. D'intelligence A. بالاتفاق باتحاد الکلم ـ P. همدمانه T. برلکیله سوز || Ils ont fait cela de concert بو ایشی سوز برلکیله ایتمشلر در

CONCERTER. Conférer ensemble, pour exécuter un dessein A. بالاتفاق ترتیب P. با همدمی ترتیب کردن T. سوزی بر کونه نیت ومرامی بر ایتمک || Concerter un dessein بر مصلحتک بالاتفاق ترتیب ایتمک une entreprise صورت تصدی ومباشرتنی بالاتفاق ترتیب ایتمک Concerter l'exécution d'une affaire بر ماده‌نک صورت اجراسنی صورت اجراسنده سوزی بر ـ سوز برلکیله ترتیب ایتمک ایتمک

Se concerter. A. توفیق الکلم والآرا P. کلمهٔ ـ همدم شدن T. سوزی بر ایتمک واحده شدن || Ils se concertèrent long temps, avant que de faire une chose فلان شیئی اجرا ایلمکدن شو ـ وافر زمان مقدم بینلرنده توفیق کلم وآرا ایتمشلر در ایشه مباشرت ایلمکدن خیلی زمان مقدم کلمهٔ واحده اولمشلر در

Concerté. A. مرتب بالاتفاق P. همدمانه ترتیبکرده T. اتفاق کلم وارا سوز برلکیله دوزلمش || Un dessein concerté سوزی بر ایده‌رک دوزلمش بر ـ ایله ترتیب اولنمش مرام سوز برلکیله ترتیب اولنمش نیت Une entreprise bien concertée بر ایش Il a bien paru que ces gens-là étaient venus bien concertés بو آدملر بری برلریله کلمهٔ واحده اولدرق کلدکلری ظاهر اولمشدر Ils se trouvèrent tous contraires à son avis, alors on vit bien que c'était une pièce concertée جمله‌سی فلانک رأینه مخالف ظهور ایلدکلرینه بناءً معلوم اولدیکه بینلرنده سوز برلکیله ترتیبلو بر ایش ایدی Des mesures bien concertées اتحاد کلم وارا ایله استاداند ترتیب اولنمش تدبیرلر — Figur., Trop étudié, affecté || Cet homme-là est trop concerté en sa contenance, en ses discours بو آدمک طور واداسنده وکافهٔ اقوالنده تکلف عظیم وار در Prendre un air concerté تکلفلی بر طور اتخاذ ایلمک

CONCESSION. Le don, l'octroi d'un souverain, d'un seigneur A. هبه ـ عطیه pl. عطایا P. بخشایش T. کرم || Ce privilège

est une concession d'un tel Roi بو امتیاز فلان پادشاهڭ عطیهٔ شاهانه‌سیدر — Il se dit aussi, des terres que le souverain donne aux particuliers *A.* اراضی موهوبة *P.* ارض بخشیده *T.* بغشلنمش یر ـ انعام اولنمش یر

Et figure de Rhétorique, par laquelle on accorde à son adversaire ce qu'on pourrait lui disputer *A.* تسلیم || On dit par concession, Je vous passe qu'il est honnête homme, mais cela le rend-il capable de son emploi? اهل عرض بر آدم اولدیغنی تسلیم صورتیله قبول ایدرم انجق بونڭ ایله منصبنه لایق اولمش اولورمی

CONCESSIONNAIRE. Celui qui a obtenu une concession *A.* متهب ـ معطی له *P.* بخشایشدیده *T.* هبه‌یی آلان

CONCEVABLE. Qui se peut comprendre *A.* ممکن الفهم ـ ممکن الادراك ـ سهل التفهّم *P.* شناختنی ـ فهمیدنی *T.* آکلاشله بیلور ـ آکلاشلور || Je ne sais comment cela se peut faire, cela n'est pas concevable بو ماده نوجهله اوله بیلور بو ماده‌نڭ امکان وقوعی دائرهٔ ـ بر درلو ممکن الفهم دکلدر فهمدن خارج بر معنا در || Cela est très-concevable سهل الادراك بر معنا در || Ce qu'il dit est plus concevable que ce que vous dites دیدیکی کلام سنڭ کلامکدن زیاده ممکن الفهمدر

CONCEVOIR. Devenir grosse d'enfant *A.* احتبال ـ تلقّح *P.* آبستن ـ بارگرفتن ـ شدن *T.* کبه اولمق ـ کبه قالمق || Les prophètes avaient annoncé qu'une vierge concevrait بر باکره‌نڭ احتبالنی انبیای عظام حضراتی خبر ویرمشلر ایدی || Dès l'instant qu'une femme a conçu بر خاتون کبه اولدیغی دقیقه‌ده || Une femme qui est hors d'âge de concevoir سنّی قبول حبلدن خارج اولان بر خاتون — Il se dit aussi des animaux *A.* استیساق *P.* آبستن شدن ـ بار گرفتن *T.* کبه‌اولمق || Les brebis conçoivent ordinairement au printemps اغنام قسمی عادتا اوّل بهارده کبه اولور

Figur., Entendre bien quelque chose *A.* ادراك ـ درك ـ تفطّن ـ تفهّم ـ فهم *P.* فهمیدن ـ در یافتن *T.* آکلامق ـ بیلمك || Je conçois bien ce que vous dites دیدیککی کرکی کبی فهم ایدرم || Je ne conçois rien à cela بو خصوصده هیچ بر شی فهم ایدمم || C'est une chose que l'on peut concevoir درك وتفهّمی آسان بر شیدر || Je ne conçois pas qu'un homme sage puisse faire cela بر عاقل آدم اولمقوله

حرکتی نیجه ایده بیلور درك اولنه‌جق شئ دکلدر || Je ne conçois pas comment il s'est pu tirer d'une si mauvaise affaire بویله امر کریهدن نه تقریب ایله جیقدیغی درك بویله امر کریهدن نه صورت ـ وتفطّن اولنور شئ دکلدر ایله تخلیص نفس ایده بیلدیکی دائرهٔ ادراکدن خارج آکلشلهجق شئ دکلدر ـ بر معنا در

Et recevoir dans l'âme des idées, des impressions *A.* اتخاذ ـ استیخاذ ـ اتخاذ فی القلب ـ *P.* در درون پیدا کردن *T.* کوکلده ایدنمك ـ کوکلده حاصل ایتمك || Concevoir des espérances درونده اتخاذ امانی وآمال ایتمك || de l'horreur قلبده اتخاذ نفار ودهشت ایتمك || de la haine, de l'aversion درونده اتخاذ کراهت وابائت ایتمك || des désirs درونده رغبت واشتیاق پیدا ایتمك || de l'amour قلبده عشق ومحبّت حاصل ایتمك || des soupçons درونده وساوس واوهام درونده سوء ظنّ حاصل ایتمك ـ حاصل ایتمك || de l'estime درونده فلانڭ حقنده اعتبار وحرمت پیدا ایتمك || de la jalousie درونده اتخاذ رشك وحسد ایتمك

Et exprimer en certains termes *A.* افادة *P.* ادا ـ نمودن کردن *T.* بیان ایتمك ـ ادا ایتمك || Il fallait concevoir cette clause en termes plus précis بوشرط بوندن زیاده الفاظ صریحه ایله افاده اولنمق اقتضا ایدر ایدی || Cela est conçu en termes formels الفاظ منصوصه ایله ادا وافاده اولنمشدر || Cet article était conçu en termes obscurs بو ماده الفاظ مبهمه ایله افاده وادا اولنمش ایدی || Cette phrase est mal conçue بو تعبیرڭ صورت افاده‌سنده رکاکت وار در

CONCHYOLOGIE. Partie de l'histoire naturelle qui traite des coquillages *A.* بحث الاصداف

CONCHYTES. Coquilles pétrifiées *A.* اصداف متحجّرة

CONCIERGE. Celui qui a la garde d'un hôtel, d'une maison *A.* حارس pl. حرّاس *P.* پاسبان *T.* یتاقی ـ قوناق بکچیسی — Et le logement d'un concierge *A.* بیت الحارس *P.* یتاقخانه *T.* بکچی اوطه‌سی

CONCILE. Assemblée d'évêques *A.* مجلس المطرانین *P.* انجمن مترهپولیدان *T.* مترهپولیدلر جمعیتی || Concile national جمعیّت مترهپولیدان ملّت || Concile oecuménique ربع مسکونده کائن بالجمله مترهپولیدلرڭ عموم مجلسلری || Concile célèbre مجلس خطیر مترهپولیدان || Le saint concile مجلس شریف مترهپولیدان || Le concile ordonna, décréta que

مجلس مترهپولیدان طرفندن بویله حکم اولندیکه

CONCILIABULE. Assemblée de prélats illégitimement convoqués *T.* مجلس نا شرعی راهبان || Ce n'était pas un concile, c'était un conciliabule مجلس مترهپولیدان دکلدر نا شرعی بر رهبان مجلسیدر — Il se dit aussi, d'une assemblée de gens qui pensent à faire quelque mauvais complot *A.* دار الندوة *P.* برامز جمعیتی *T.* انجمن بد سگالان

CONCILIANT. Qui est propre à concilier *A.* موالف ـ مصالح *P.* آشتی بخشا *T.* اویوشدریجی || Esprit conciliant مزاج ائتلافه مائل بر مزاج ـ مصالح

CONCILIATEUR. Celui qui accorde des personnes ensemble *A.* مصلح pl. مصلحون ـ مؤلف ذات البین *P.* آشتی پرداز ـ اصلاح کننده *T.* بارشدریجی ـ اوزلاشدریجی ـ مصلحون || Sage conciliateur مصلح عاقل St. Louis était le conciliateur entre les princes chrétiens فلان پادشاه ملوک نصارا بینلرینی تألیف واصلاح ایدرایدی Faire office de conciliateur entre des personnes qui sont mal ensemble مخاصمه اوزره اولان کسان بیننده مصلح خدمتنی ادا ایتمک — On appelle, Conciliateur des antinomies, celui qui a travaillé pour concilier ensemble les lois qui paraissent contraires les unes aux autres موفق *T.* تألیفساز احکام متناقضه *P.* الاحکام المتناقضة بری برلریله مختلف اولان حکملری اویدران || Cette personne est un des grands conciliateurs des antinomies فلان کشی احکام متناقضهنک امر تألیف وتوفیقنده ید طولا صاحبی اولنلرک بریدر

CONCILIATION. Action de concilier. V. Concilier || Travailler à la conciliation des esprits تألیف قلوبه سعی ایتمک ـ اصلاح ذات البینه ـ توفیق ذات البینه سعی ایتمک || Il a un esprit de conciliation بالطبع تألیف قلوبه هوسکار در — Il se dit aussi de la concordance des lois *T.* احکام متناقضهنک بری برلریله توفیقی

CONCILIER. Accorder des personnes et des choses qui sont contraires *A.* تألیف ـ تألیف ذات البین ـ توفیق *P.* باهم بری ـ اوزلاشدرمق *T.* تألیف ساختن ـ توفیق کردن تألیف برلریله اویدرمق || Concilier les esprits افکار ایتمک تألیف les coeurs تألیف قلوب ایتمک Concilier les nations ennemies خصومت وعداوت اوزره اولان ملتلرک بینلرینی توفیق بری برلرینه دشمن اولان ملتلرک بینلرینی ـ ایتمک تألیف آرا ایتمک اوزلاشدرمق Concilier les opinions les témoignages شاهدلرک تقریرلرینی بری برلرینه توفیق در شیده تألیف ذات ایتمک Chercher à tout concilier تألیفاتی بری برلریله البینه چالشمق Concilier des auteurs قوانین واحکامی بری برلریله تألیف ایتمک des lois ایکی فقرهیی یکدیگره توفیق ایتمک Concilier deux passages توفیق ایتمک Les jurisconsultes sont bien embarrassés à concilier les antinomies فقها احکام متناقضهنک توفیقی خصوصنده چوق زحمت چکرلر

Se concilier. *A.* امتزاج ـ توافق ـ مصالحة ـ تصالح *P.* بارشمق ـ اوزلاشمق *T.* با هم موافقت کردن ـ آشتی کردن مصالحهیه سعی || Il faudrait tâcher de se concilier اویوشمق ـ اولنمق اقتضا ایدر ایدی Ces gens-là ne pourront jamais se concilier بو آدملر ابداً مصالحه ایدهمجکلری بیوقدر Leurs goûts ne se concilient pas ensemble مزاجلری توافق ایدهمز

CONCILIER. Attirer, acquérir *A.* کسب ـ استجلاب ـ جلب *P.* تحصیل ـ بر خود کشیدن *T.* اندوختن ـ قزانمق || Il lui a concilié la faveur du prince فلانه حسن نظر شاهانهیی قلوبی جلب ایتدردی Se concilier les esprits جلب ایتمک حسن ظن ناسی تحصیل ایتمک — Cela lui a concilié la bienveillance du Public بو ماده فلان حقنده استجلاب حسن توجه عامهیه وسیله اولمشدر Se concilier l'amitié des honnêtes gens اهل عرض اولنلرک ود ومحبتنی طرفنه جلب ایتمک Se concilier l'attention des auditeurs سامعینک دقتنی جلب وتحصیله موفق اولمق

Concilié. *A.* متوافق *P.* توفیق کرده *T.* اوزلاشمش ـ اویدرلمش

CONCIS. Qui est court *A.* مختصر ـ مجمل ـ موجز *P.* کوتاه *T.* قصه || Un style concis سبک بالاختصار Écrire en style concis مجملاً یازمق اختصار Il est concis dans ses discours مختصر در ـ نطق وکلامی موجز ومجملدر ـ کلامی وار در

CONCITOYEN. Citoyen de la même ville qu'un autre *A.* متحد الوطن *P.* همبوم *T.* همشهری

CONCLUANT. Qui conclut, qui prouve bien ce qu'on veut prouver *A.* منتج الحکم ـ مثبت ـ منتج الاثبات *P.* نتیجه دار ـ اثباتساز ـ نتیجهلو *T.* اثباتلو || Raison concluante سبب دلیل منتج الاثبات Preuve concluante منتج الاثبات Argument concluant برهان مثبت ـ برهان منتج الاثبات ـ برهان منتج الحکم

CONCLURE. Achever, terminer *A.* عقد ـ ختم ـ قطع *P.* نتیجه ـ بتورمك ـ كسمك ـ بغلمق *T.* بستن ـ پیوستن بر مصلحته || Conclure une affaire قرار ویرمك ـ ویرمك عقد عهدنامه ایتمك Conclure un traité نتیجه وقرار ویرمك Il a conclu le marché قطع بازار ایلدی ـ عقد بیع ایلدی La chose est conclue مصلحت قطع وختم اولندی Il a conclu son discours par là كلامنه بو وجهله نتیجه ویردی C'est assez délibérer, il faut conclure بو قدر مباحثه كافیدر بر بر قرار ویرمك اقتضا ایدر ـ نتیجه ویرلمك لازمدر Conclure un mariage عقد نكاح ایتمك

Et inférer une chose d'une autre *A.* استخراج ـ استنباط الحكم حكم *T.* استنباط حكم كردن *P.* استدلال البرهان ـ الحكم بوندن شو حكمی || Il conclut de là que . . . چیقارمق استنباط ایلدیكه On peut conclure de cette proposition que شو مسئلدن مستنبط اولان حكم بو دركه Qu'en voulez-vous conclure? بوندن نه كونه حكم استخراج ایتمك بوندن استرسك Je n'en conclus rien d'autre chose que . . . بشقه بر شئ استنباط اولنمز الا كه — On dit, qu'un argument conclut bien, pour dire, qu'il est en bonne forme صحیح النتیجه بر برهاندر — Et qu'une raison, une allégation, une pièce conclut, quand elle prouve bien la chose que l'on veut prouver سرد اولنان اشبو سبب واشبو تعبیر وعرض اولنان نتیجه بیوقدر ـ ورقده حكم بیوقدر Ces pièces ne concluent rien بو اوراقده ـ بو اوراق بر درلو حكمی متضمن دكلدر بو اوراقده بر درلو نتیجه بیوقدر ـ بر درلو حكم بیوقدر

En termes de Pratique, il signifie, proposer les fins de sa demande, après avoir déduit le fait et les raisons *T.* كلامه نتیجه كلامه قرار ویرمك ـ ویرمك || L'avocat a conclu à la mort دعوا وكیلی سرد مقال ایلدكدنصكره ترتیب جزا حكمنه نتیجه ویردی Cet avocat parle facilement, mais il ne sait pas conclure بو دعوا وكیلی بالسهوله ادارهٔ كلام ایدر انجق تقریرنده نتیجه ویرمنك فننی بیلمز

CONCLURE. Juger, donner son avis *A.* رأی ـ حكم *P.* رأی دادن *T.* رأی ویرمك ـ حكم ایتمك || Plusieurs des juges ont conclu à la peine de mort وافر قضات ترتیب جزایی حكم رأی ایتمشلر در ـ ایتمشلر در

CONCLU. *A.* منعقد ـ معقود *P.* بسته *T.* بغلنمش

CONCLUSIF. Qui conclut, qui termine *A.* مفید النتیجه *P.* قرار ویرر ـ نتیجه ویرر *T.* نتیجه فرما

CONCLUSION. Fin d'une affaire *A.* انعقاد ـ اختتام *P.* انجام ـ پیوند *T.* قرار ـ بترم ـ بغلیش || La conclusion d'une affaire بر مصلحتك قراری ـ بر مادەنك ختامی d'un traité بر معاهدەنك انعقادی Il faut venir à la conclusion مادەنك قرار مصلحت La conclusion fut que . . . قرارینه كلملو در شویله ایدیكه — Et l'action de conclure *A.* نتیجه ـ خاتمه *P.* خاتمهٔ *T.* قرار ـ انجام || Nous touchons à la conclusion مصلحتك ـ مصلحتك آخرینه یاقلشدق ـ مصلحته یاقلشدق نتیجه‌سنه یاقلشدق ـ قرارینه تقرب ایلدك

Et la conséquence qu'on tire de quelque raisonnement *A.* حكم حكم ـ حكم مستنبط ـ حكم لازم ـ حكم مترتب ـ احكام pl. ترتب *T.* حكم استنباط كرده ـ حكم ترتبكرده *P.* مستدل لازم كلان حكم ـ ایتمش حكم || Cette conclusion est bonne استنباط اولنان حكم صوابه مقروندر Sa conclusion ne vaut rien استنباط ایلدیكی حكم ایشه یرامز Fausse conclusion حكم باطل Conclusion juste حكم صحیح

CONCLUSIONS, en termes de Pratique. Ce que les parties demandent par des requêtes *A.* استدعا ـ مستدعا || On m'a donné tout ce que je demandais par mes conclusions استدعا ایلدیكم مطلوباتك جملەسنه مساعده اولندی

CONCLUSION, se prend adverbialement, pour dire, enfin, bref *A.* نتیجة الكلام ـ حاصل الكلام ـ الحاصل ـ القصة *P.* محصل حاصل *T.* سوزك بترمی || Conclusion, je ne ferai rien سخن كلام هیچ بر شئ ایدەجك دكلم

CONCOMBRE. Espèce de fruit *A.* قثاء ـ شعرورة *P.* بادرنك ـ قثاء الحمار *A.* Concombre sauvage *T.* خیار ـ آزرنك ـ سیم آهنك ـ خرخیار ـ آزرنك كوهی *P.* قثاء برقی *T.* یبان خیاری ـ اشك خیاری

CONCOMITANCE. Il se dit d'une chose qui va de compagnie avec une autre *A.* مصاحبت ـ مرافقت ـ مقارنت *P.* برابری *T.* برابرلك || Par concomitance من جهة المرافقة

CONCOMITANT. Qui accompagne *A.* رفیق ـ مقارن *P.* همبرابر *T.* برابركده بولنان || La grâce concomitante رفیق حال اولان فیض الهی

CONCORDANCE. Convenance, rapport *A.* مطابقت ـ مرافقت *P.* همرنكی *T.* اویغونلق || Il y a une merveilleuse concordance entre les Évangélistes انجیل شریفی تألیف ایتمش

ذوات كرام بيننده شايان استغراب اولدجق برمطابقت تامّه وار در

CONCORDAT. Transaction, convention. Il se dit en matière ecclésiastique *A.* معاهدة الاتّحاد || Faire un concordat عقد معاهدهٔ اتّحاد ايتمك

CONCORDE. Union de coeurs et de volontés *A.* اتّحاد القلوب *P.* يكدلى *T.* كوكل برلكى || Maintenir la concorde رابطهٔ اتّحاد قلوبى وقايه ايتمك Ils vivent dans une grande concorde كمال اتّحاد قلب ايله معاشرت ايدرلر Cela pourrait altérer la concorde qui est entre eux بو مادّه بينلرنده اولان اتّحاد قلوبك اخلالنه وسيله اوله بيلور

CONCORDER. Être d'accord *A.* توافق *P.* همسازى نمودن *T.* اويوشمق ـ موافق كلمك || Ces deux hommes ne pourront jamais concorder بو ايكى كشينك يكديكر ايله توافقى ابداً ممكن دكلدر Cela ne concorde pas avec ce que vous aviez dit ديديككز كلام ـ بو حال ديديككز كلامه موافق كلمز ديديككز كلامه اويمز ـ ايله توافق ايتمز

CONCOURIR. Coopérer. *A.* انضمام الاعانة ـ مقارنت العون والنصرة *P.* باهم ياورى نمودن *T.* ياردملشمق || La grâce concourt avec le libre arbitre توفيق انسانك ارادهٔ جزئيّه سنده بارينك انضمام اعانتى اولور Dieu concourt avec les créatures جناب حقّك خلايق ايله مقارنت عون ونصرت ربّانيه سى دركار در Vous ne sauriez venir à bout, si un tel ne concourt avec vous فلانك انضمام اعانتى اولمدقجه دسترس مرام اولميه جقسك Tous les princes d'Allemagne concourent à cette élection بو امر انتخاب بالجمله آلمان امراسنك انضمام اعانتلريله اولور Il n'y a concouru ni directement ni indirectement بو بابده هيچ بركمسه نك بالذات وباخود بالواسطه انضمام اعانتى اولمدى Concourir au bien public بر ـ خير عامّه ده انضمام اعانت ايله همّت ايتمك ـ كمسنه نك عامّه يه راجع امورده انضمام اعانتى اولمق

Il se dit aussi, des occasions et des choses qui semblent s'unir pour tendre à quelque chose *A.* انضمام الاسباب ـ مقارنت الاسباب اقتران الاسباب اليسر والسهولة ـ الاسباب *P.* همسازئ امر اسباب *T.* سببلر اويمق || Tout a concouru à sa perte تلفنده كافّهٔ اسبابك انضمام ومقارنتى دركار اولمشدر Concourir à son élévation فلانك ارتفاع قدرومنزلتى خصوصنده اسباب يسر وسهولت مقارن اولمشدر

Il signifie aussi, être en quelque égalité de droit ou de mérite pour disputer quelque chose *A.* مجاودة ـ مراجحة *P.* دعواى برترى نمودن ـ بهترى كردن *T.* اوستلك دعواسنى ايتمك || Ces deux pièces d'éloquence concourent pour le prix قواعد بديعيه اوزره يازلمش اشبو ايكى قطعه ورقه احراز قصب السبق امتيازده دعواى مراجحه ده درلر

En termes de Physique et de Géométrie, il signifie, se rencontrer *A.* التقا ـ اجتماع *P.* بهم افتادن ـ بهم آمدن *T.* بر يره قاوشمق ـ بر يره كلمك || Deux lignes qui concourent en un point نقطهٔ واحده ده ملتقى اولان ايكى خط

CONCOURS. Action par laquelle on concourt *A.* مقارنت الاعانة ـ انضمام العون والنصرة *P.* باهم ياورى ـ دستگيرى *T.* ياردملشمه || Le concours de Dieu avec les créatures حضرت ربّ ذوالجلالك مخلوقات ايله مقارنت اعانتى Le concours du soleil, des astres avec les causes inférieures شمسك وكواكبك اسباب سفليّه ايله مقارنت اعانتى

On dit, Mettre au concours une chaire de Théologie, de Droit, de Médecine, pour dire, la mettre à la dispute entre plusieurs prétendans, pour la donner à celui qui aura le plus de capacité *T.* علم الهى وعلم فقه وعلم طبابتك تدريسى خدمتنى محلّ مناقشه ومباحثه يه عرض ايتمك

Concours, signifie aussi, affluence de monde. V. Affluence. — Et rencontre *A.* اجتماع *P.* بهم آمد *T.* بر يره بركلمه || Le concours des atomes اجتماع ذرّات Le concours des voyelles اجتماع حروف علّت

CONCRET. Terme didactique. Il se dit par opposition à Abstrait اسم عين — Et en Chimie, pour exprimer une chose coagulée *A.* متخثّر *P.* انبسته ـ انيسته *T.* قويولنمش

CONCRÉTION. Amas de plusieurs parties qui se réunissent ensemble *A.* تراكب *P.* بهم پيوستگى *T.* طوبلنمه || Concrétion saline طوبلنمش طوز ـ تراكب ملح Concrétion pierreuse بر آرايه كلوب ـ طوبلنمش طاشلر ـ تراكب احجار طوب اولمش طاشلر

CONCUBINAGE. Commerce d'un homme et d'une femme qui ne sont point mariés *A.* تسرّى *T.* اوطه لق قوللنمه || Concubinage public مشهوراً ومتواتراً ـ آچيقدن اوطه لق قوللنمه تسرّى ايتمك Concubinage scandaleux بين الناس موجب ريبه اولدجق وجهله اوطه لق قوللنمه

CONCUBINAIRE. Celui qui entretient une concubine *A.* متسرّی *T.* اوطدلق قوللنان

CONCUBINE. Celle qui n'étant pas mariée, vit avec un homme *A.* سرّية pl. سراری *T.* اوطدلق || Ce n'est pas sa femme, c'est sa concubine كندو منكوحه‌سی دكل اوطدلغیدر Entretenir une concubine اوطدلق طوتمق ـ اوطدلق بسلمك

CONCUPISCENCE. Inclination de la nature corrompue, qui nous porte aux plaisirs illicites *A.* شهوت ـ شبق ـ غلمت *T.* آرزوی حیوانی *P.* نفسانیة آزغون كوكل استكلكی

CONCUPISCIBLE. Il n'est d'usage qu'en cette phrase, Appétit concupiscible, qui est l'appétit par lequel l'âme se porte vers un objet qui lui plaît *A.* نفس حریصة

CONCURREMMENT. Par concurrence *A.* بالرقابة ـ بالمراتبة *P.* همخواهانه *T.* بیلەجە دیلدیركن || Ils briguèrent concurremment cette charge فلان منصبك امر تحصیلنده همخواهانه امر تحصیلنده رقابت ایلەـ ورزش واقدام ایتمشلر در ـ Il signifie aussi, conjointement *A.* بالمعیّة *P.* برابر *T.* بیله ـ چالشمشلر در || Il faut que vous agissiez concurremment avec cet homme بو آدم ایله بالمعیّه عمل وحركت ایتملوسك ـ برابرجه عمل ایتملوسك

En termes de Pratique, il signifie, en même ordre *A.* فی مرتبة المتساویة *P.* در یك مرتبه *T.* بر كرتدده || Ces créanciers viennent en ordre concurremment بو آلەجقلونك نوبتی مرتبهٔ متساویده در

CONCURRENCE. Prétention de plusieurs personnes à la même chose *A.* مراتبة ـ رقابة *P.* همخواهی *T.* دیلكده بیلەلك || Ils briguèrent la même charge, et leur concurrence fit que... جملەسی بر منصبك تحصیلنه چالشدقلرندن رقابتلری بوكا رقابت قیدینه دوشمك Entrer en concurrence نتیجه ویردیكه همخواهلق قیدینه ـ

On dit, Jusqu'à la concurrence, pour dire, jusqu'à ce qu'une somme soit remplie *A.* الی بلوغ فی حدّ فلان *P.* تا برسیدن *T.* فلان حدّه ـ فلان مقدارك تماملنمەسنه قدر بحدّ فلان بالغ اولنجیه قدر || Il sera obligé de lui fournir en deniers, en terres ou en meubles jusqu'à la concurrence de ce qui lui est dû فلانه اولان دینك حدّینه بالغ اولنجیه قدر نقد واراضی وامتعهٔ بیتیّه اعطاسنه مجبور اولەجقدر

CONCURRENT. Compétiteur qui poursuit une même chose qu'un autre *A.* رقیب فی الطلب *P.* همخواه ـ همطلب *T.* بیله دیلەیجی || Ils aspirent au même emploi, ils sont concurrens جملەسی بر منصبه مشتاق اولوب همخواهدرلر Il a éloigné tous ses concurrens طلبده رقیبی اولنلرك جملەسنی دفع Il ne peut souffrir de concurrent رغبت وطلبده رقیب ایلدی اولنلری چكەمز Il y a plusieurs concurrens pour cette charge همخواه وهمطلبارك كثرتی وار در

CONCUSSION. Vexation, action par laquelle un officier public exige au-delà de ce qui lui est dû *A.* تهویش pl. تهاویش pl. تعدیات ـ تعدّی ـ جور ـ مظالم pl. مظلمة ـ ظلم ـ محاوش pl. *P.* ستم ـ بیداد ـ *T.* ظلمكاری ـ ظلمكارلق || Manifeste concussion ظلم صریح ارتكاب محاوش Convaincre de concussion ومظالم تهمتیله متهم ایتمك Il a commis d'horribles concussions موجب نفار قلوب اولەجق محاوش ومظالم جسیمەیه تصدّی ایلدی

CONCUSSIONNAIRE. Celui qui fait des concussions *A.* ظالم pl. ظلمة ـ جائر pl. جورة *P.* ظلمكار ـ ستمكار ـ بیدادگر *T.* ظالم

CONDAMNABLE. Qui mérite d'être condamné *A.* واجب ـ مردود ـ مستحق المردودیّة ـ المردودیّة *P.* شایان مردودیّت ـ نا پسند *T.* فعل مردود ـ بكنلمیوب آتلەجق || Maxime condamnable شایان مردودیّت اولەجق كار نا پسند Opinion condamnable رأی واجب المردودیّت Il est condamnable dans sa conduite حركتی مردود ونا معقولدر ـ عمل وحركتی واجب المردودیّتدر

CONDAMNATION. Jugement par lequel on condamne *A.* حكم بر ـ علیه *P.* حكم العقوبة *T.* حكم گذاری بر فلان كس || Il y a eu condamnation contre lui كمسنه اوزرینه اولان عقوبت حكمی علیهنه حكم جریان ایلدی Prononcer condamnation علیهنه اعلان ـ بر كمسنەنك علیهنه حكم ایتمك Il n'attend que sa condamnation همان علیهنه حكم اولنمق حكمك ظهوری انتظارنده در

Passer condamnation. C'est convenir qu'on a tort, qu'on mérite d'être condamné *T.* بر كمسنه حقّی اولمدیغنی تسلیم بر كمسنه مستحق ـ حقّی اولمدیغنده مقرّ اولمق ـ ایتمك حكم عقوبت اولدیغنده مقرّ اولمق ـ Subir sa condamnation, C'est acquiescer à un jugement dont on pourrait appeler *T.* علیهنه علیهنه ـ صدور ایدن حكم عقوبتده اظهار رضا ایتمك جریان ایتمش حكمه راضی اولمق

CONDAMNER. Donner un jugement contre quelqu'un *A.* اصدار

الحكم عليه *P.* بر فلان كس حكم گذرانيدن *T.* بر كسنك ارباب جنايتدن || Condamner un criminel خلافنده حكم ايتمك Condamner à la mort بر بريسنك عليهنده حكم ايتمك au bannissement كمسنه نك قتلنى حكم ايتمك نفيني aux galères وضع كورك اولنمسنى حكم ايتمك حكم ايتمك

Et blâmer, désapprouver, rejeter *A.* استقباح ـ استهجان *P.* طعنه زدن ـ رد ـ طعن ـ زور كردن *T.* عيبلمق || Il condamne tout ce que je fais جميع افعالمى استقباح ايدر Je condamne cette opinion بو جميع افعالمه طعنه زن اولور مردود ومستهجن عد ايدرم ـ رايى استهجان ايدرم Je condamne ces vers بو ابيات عندمده مردود ومستقبحدر Se condamner soi-même نفس ايتمك استقباح Il ne faut pas le condamner sans l'entendre استماع اولنمقسزين مظهر رد واستقباح اولنمق روا دكلدر — On dit figur., Condamner une porte, une fenêtre, pour dire, en interdire l'usage *A.* ابطال *P.* ابطال كردن *T.* بطاللمق

Condamné. *A.* محكوم عليه *P.* بر او حكم گشته *T.* عليهنده خلافنده حكم اولنمش ـ حكم جريان ايتمش

CONDENSATION. Action par laquelle un corps est rendu plus dense *A.* تكاثف ـ ثخانت ـ كثافت *P.* چگالى *T.* صيقيلق || La condensation de l'air تكاثف هوا

CONDENSER. Rendre plus dense *A.* تكثيف ـ تثخين *T.* صيقلشدرمق *T.* چگال ساختن || Le chaud raréfie les corps, le froid les condense اجسام حقنده حرارت بادئ تخلخل وبرودت باعث تكاثف اولور Il y a des machines avec lesquelles on condense l'air هوايى تكثيف ايده جك آلات وار در

Se condenser. *A.* تثخن ـ تكثف ـ تكاثف *P.* چگالى پذيرفتن *T.* صيقشمق

Condensé. *A.* متثخن ـ متكاثف *P.* چگالى پذيرفته *T.* صيقشمش

CONDESCENDANCE. Complaisance *A.* مساعدة ـ مساهلة pl. مساعدات *P.* رضا كوسترمه *T.* ارزانسازى ـ مساعده نمايى || Lâche condescendance جبانته مقرون مساهلت Sage condescendance عاقلانه مساعده Il faut de la condescendance dans le commerce du monde معاشرت ناسده رسوم مساهلته رعايت لازمه حالدندر Vous avez trop de condescendance pour lui آنك حقنده مساعده يى افراط ايدرسك

CONDESCENDANT.. Qui a de la condescendance *A.* مساهل *P.* مساعده كار ـ ارزانساز *T.* معقول || Caractère condescendant طبع مساهلت الود

CONDESCENDRE. Se rendre aux sentimens de quelqu'un *A.* تجويز المساعدة ـ ارائة الرخصة ـ تجويز المساهلة *P.* ارزان *T.* رضا كوسترمك ـ مساعده نمودن ـ داشتن || Je ne puis condescendre à ce que vous souhaitez de moi مطلوبكده تجويز مساعده ايده مم C'est une chose à quoi il ne condescendra jamais ابدى رخصت ويرميه جكى اموردندر Il a condescendu à tout ce qu'on a voulu de lui كندودن مطلوب اولان كافة اموره ارائة مساعده ورخصت ايلدى — On dit aussi, Condescendre aux faiblesses, aux besoins de quelqu'un, pour dire, accorder quelque chose à ses faiblesses, à ses besoins *T.* فلانك ضعف نفسنه وحاجات ضروريه سنه تجويز مساعده ايتمك || Il faut quelquefois condescendre au goût de ses enfans اولادك مزاجنه بعضاً ارائة مساعده ورخصت ايتمك اقتضا ايدر ارائة مساهلت ايتمك اقتضا ايدر

CONDISCIPLE. Compagnon d'étude *A.* رفيق الدرس *P.* سبقتاش *T.* درس اورتاغى

CONDITION. La nature, l'état, et la qualité d'une chose *A.* حال pl. احوال ـ شان ـ شؤون *P.* حال *T.* حال وشان || La condition des choses humaines est d'être périssable امور دنيا تابع زوال وفنا اولمق شانلرندندر La condition des princes les oblige à plus de devoirs que les autres personnes حال سلطنت ملوكك اوزرلرينه سائر كسانه دن زياده تحميل بارى موجبدر Cette marchandise n'a pas les conditions qu'elle doit avoir بو مالده مطلوب اولان احوال لازمه موجود دكلدر Cela n'est pas de la condition requise بوشيده مطلوب اولان حال وشان يوقدر Sa condition est malheureuse dans les conjonctures où il se trouve دوچار اولديغى عوارضه نظراً حالى ديگرگون وپريشاندر

Et l'état d'un homme considéré par rapport à sa naissance *A.* حيثيت || Être de grande condition, de condition relevée جليل الحيثيه اولمق de médiocre condition حيثيتى متوسط اولمق de basse condition دنى الحيثيه اولمق Il fait trop de dépense pour sa condition حيثيتنه كوره ايتديكى مصارف چوقدر Cela est au-dessus de sa condition بو كيفيت حيثيت ذاتيه سنك ما فوقيدر — On dit, Homme de condition, pour dire, de naissance ارباب حيثيتدن بر آدمدر

Il signifie aussi, la profession, l'état dont on est *A.* حرفت *P.* كار و پيشه *T.* حال || Chacun doit vivre selon sa condition حالنه كوره ـ هر كس حرفتنه كوره كچنملو در

Il se prend aussi pour Domesticité *A.* خدمت *P.* نوكرى *T.* خدمتكارلق || Bonne condition خدمت مطبوعه Mauvaise condition خدمت رديه Il est en condition خدمتده در Il cherche condition خدمت آرامقده در

Il signifie aussi, clause *A.* شرط pl. شروط *P.* پيمان *T.* شرط || Condition avantageuse شرط نافع Rude condition شرط ثقيل شرط onéreuse شرط ملايم douce شرط شديد ـ خشين آغر شرط ـ شرط كران ـ شرط طاقتشكن ـ الحمل Condition nécessaire شرط محال impossible لازملو شرط ـ شرط واجب شروطى تجويز Accorder des conditions اجراسى نا ممكن شرط ـ تحصيل شروط ايتمك Obtenir des conditions ايتمك Ils se sont rendus à des conditions honorables شانلو شروط ايله استيمان شروط معقوله ايله استيمان à des conditions raisonnables ايلديلر فلانه خيلى Vous lui imposez une condition bien dure ايلديلر آغر بر شرط تحميل ايدرسك C'est une condition sans laquelle l'acte n'aurait pas été fait بو شرط اولمسه سندك انعقادى ممكن دكل ايدى Je vous ai accordé cela à telle condition بوكا شو شرط ايله رضا ويردم ـ On dit, Je vous ai vendu cela sous condition, pour dire, qu'on le garantit بو شيئى سكا شرط كفالت ايله بيع ايلدم ـ On dit, Condition sine quâ non, pour dire, une condition dont rien ne peut dispenser *A.* والا فلا قبيلندن اولان شرط *T.* شرط ما لا بدّ

CONDITIONNÉ. Qui a les conditions requises *A.* منتظم بشروط المطلوبة *P.* آنچه بر وفق شروط است *T.* شرطنجه اولان ـ شروط لازمه‌سى اوزره اولان || Des livres bien conditionnés شروط لازمه‌لرى اوزره منتظم كتابلر

CONDITIONNEL. Qui porte de certaines clauses, moyennant lesquelles une chose se doit faire *A.* متضمّن الشرط ـ مشروط *P.* پيوسته شرط *T.* شرطلو || Cette promesse n'est pas pure et simple, elle est conditionnelle بو تعهّد مشروطدر ساده وصاف دكلدر Notre contrat est conditionnel بينمزده معقود اولان مقاوله سندى شرطى متضمّندر

CONDITIONNELLEMENT. À certaines conditions *A.* مشروطاً ـ بالشرط *P.* با شرط *T.* شرط ايله || Je ne me suis obligé à cela que conditionnellement بوكا مشروطاً متعهّد اولدم Il fut institué héritier conditionnellement مشروطاً وارث نصب اولندى

CONDITIONNER. Donner à une chose les qualités requises *A.* تنظيم *P.* پرداختن ـ در سلك نظام پيوستن *T.* نظاملق || Conditionner un acte بر قطعه سند تنظيم ايتمك

CONDITIONNÉ. *A.* منتظم *P.* پرداخته *T.* نظاملنمش

CONDOLÉANCE. Compliment qui se fait pour témoigner la part qu'on prend à la douleur de quelqu'un *A.* تعزيه ـ تسليه *P.* پرسش حال ماتمخورده *T.* باسلو آدمك خاطرينى سورمه || Nous avons été lui faire nos complimens de condoléance رسم تعزيه‌يى اجرا ايچون زيارتنه واردق Lettre de condoléance تعزيه مكتوبى ـ تعزيه‌يى حاوى مكتوب ـ Pour adresser à quelqu'un un compliment de condoléance, on emploie ces phrases *A.* احسن الله عزاك ـ رزقك الله صبر الحسن *T.* باشكز صاغ اولسون ـ الله صبرلر ويرسون

CONDOR. Oiseau, le plus grand des volatiles *A.* رخ *P.* رخ

CONDUCTEUR. Celui qui conduit *A.* مرشد ـ قايد ـ دليل *P.* رهبر ـ رهنما ـ بدرقه *T.* قولاغوز ـ كوستريجى ـ يول ـ يولده كوتوريجى || Moïse était le conducteur du peuple de Dieu حضرت موسى امّت اللهك دليلى ايدى Conducteur de la jeunesse مرشد اطفال du troupeau قطيعه دليل ـ سوريك قولاغوزى C'est un tel qui fait tout dans cette compagnie, c'est le conducteur de la barque بو جمعيّت ايچنده كافّهٔ اموركـ مديرى فلان كشى اولوب مجلسك دليل ورهنماسى در ـ مشابه‌سنده C'est aussi un instrument de Chirurgie. V. Sonde.

CONDUIRE. Mener, guider, faire aller *A.* اسرا ـ دلالت *P.* رهبرى كردن ـ روانيدن ـ براهيدن *T.* قولاغوزلق ـ كوتورمك ـ بر كمسنديه دلالت ايتمك || Conduire quelqu'un ايتمك Conduire un aveugle اعمايه دلالت ـ اعمايى اسرا ايتمك ابناى سبيله دلالت ايتمك Conduire des voyageurs ايتمك ـ يولجيلره قولاغوزلق ايتمك Il prit des guides qui le conduisirent دليللر تداركيله سمت مقصوده اسرا اولندى ـ Il se dit aussi des animaux *A.* قيادت ـ سوق ـ تسريب *P.* براه راندن *T.* كوتورمك ـ سورمك ـ يدمك || Conduire des chevaux آتلرى سوق ايتمك ـ آتلره قيادت ايتمك Conduire un troupeau بر سورى ـ بر سورى سوق ايتمك ـ Et des choses inanimées *A.* سوق ـ اساقه ـ تسريب ايتمك *P.* راندن *T.* سورمك || Conduire des vivres سوق ذخاير ايتمك des marchandises سوق اموال ايتمك ـ On dit par

extension, Conduire l'eau, pour dire, la faire aller par des canaux *A.* اسالة الما ـ اجراء الما *P.* آبرا روانيدن *T.* صويى اقتمق — Et conduire une ligne, pour dire, la faire passer par différens points خطّى كزدرك چيزمك — Et conduire la main d'un écolier qui apprend à écrire بازو مشق ايدن شاكردك النى طوتوب كزدرمك

Il signifie aussi, avoir inspection sur un ouvrage *A.* نظارت *P.* نظارت كردن *T.* ناظرلق ايتمك || Conduire un bâtiment بنايه نظارت ايتمك une tranchée حفرمترس خصوصنده نظارت ايتمك

Il se dit aussi des choses morales et des ouvrages d'esprit *A.* تدبير *P.* تدبير كردن *T.* تدبير ايتمك || Conduire un dessein, une entreprise بر كونه عزيمتك ومباشرت اولنه‌جق مصلحتك تدبيرينى ايتمك Il a bien conduit cette affaire بو مصلحتى حسن ـ بو ماده‌ده كوزل تدبير ايلدى تدبير ايله اداره ايلدى

On dit, Conduire quelque chose à sa perfection *A.* ابلاغ الى حدّ الكمال ـ ايصال فى درجة الكمال *P.* بمرتبهٔ كمال رسانيدن *T.* كمالنه ايرشدرمك

Il signifie aussi, commander, régir, gouverner *A.* اداره *P.* كار فرمايى كردن ـ حكمرانى كردن *T.* اداره ايتمك || Conduire une armée عسكرك اوزرينه ـ اردويى اداره ايتمك دونمانك مدير وحكمرانى اولمق une flotte مدير اولمق Moïse conduisit le peuple d'Israel حضرت موسى قوم اسرائيل اوزرينه مدير وكار فرما ايدى Ce général sait bien conduire une armée بو جنرالك ادارهٔ عسكر خصوصنده وقوف تامّى وار در Conduire l'avant-garde چرخه‌جى عسكرينى اداره ايتمك Conduire des ouvriers عمله ورنجبران اوزرينه مدير اولمق Ce père conduit bien sa famille بو پدر اهل بيتنى اولاد وعيالنى كوزل اداره ـ وجه احسن اوزره اداره ايدر Son maître à écrire lui conduit la main خطّاط خواجه‌سى ايدر Conduire un chariot عربه‌يى اداره واساره النى اداره ايدر Conduire quelqu'un dans ses affaires بر كمسنه‌نك ايتمك بر كمسنه‌يه ارائهٔ طريق ـ امور وخصوصاتنى اداره ايتمك ايله امور وخصوصاتنى اداره ايتمك Ce peuple-là est difficile à conduire اول قومك امر اداره‌سى مشكلدر — On dit figur., Conduire bien sa barque, c'est-à-dire, ses affaires بر كمسنه كشتىٔ امور بنى عاقلانه ومدبّرانه اداره ايتمك

Se conduire. Se comporter *A.* عمل ـ حركت ـ سلوك *P.* حسن سلوك كردن *T.* حركت ايتمك || Il se conduit bien حركتى مستحسن وپسنديده در ـ سلوك وحركتى وار در Il se conduit mal سوء حركتى وار در Cette femme s'est toujours bien conduite بو خاتون هر حالده حسن سلوك ايله عمل وحركت ايلدى

Conduire, signifie aussi, accompagner quelqu'un par honneur ou pour sûreté *A.* ايصال بالرفاقة ـ ايصال بالمعيّة ـ ايصال مصحوباً *P.* برابر واروب *T.* همپايى كردن ـ با هم رسانيدن ايصال كوتورمك || Cet ambassadeur fut conduit à l'audience par un tel ايلچى فلانه مصحوباً حضور پادشاهى‌يه ايصال اولندى J'ai affaire en ces quartiers-là, je vous y conduirai اول سمتلرده مصلحتم اولمغله سكا رفاقت ايدوب سوى مقصودكه قدر ايصال ايده‌رم Il avait peur de ses ennemis, il se fit conduire اعداسندن احترازاً يانندە آدملر استصحابيله محلّ مقصوده ايصال اولندى Il est allé conduire une voiture d'argent بر خزينه عربه‌سنى محلّنه ايصال ايچون معيّتنه كتدى Conduire un convoi بر جلبك معيّتنه رفاقت ايتمك — Il se dit encore, de la raison et des passions personnifiées || La raison le conduit عقل وخرد دليل ورهنماسيدر Ses passions le conduisent نفسنه ـ رهنماى كار وعملى امراض نفسانيه‌سيدر Il se laisse conduire par son intérêt اغراض مخصوصه‌سنه ـ دليل ومرشدى انجق غرض مخصوصيدر انقياد وتابعت ايدر تبعيّت ايله عمل وحركت ايدر

CONDUIT. Tuyau, canal par lequel coule et passe quelque chose de fluide *A.* مجرا pl. مجارى ـ منفذ pl. منافذ *P.* كذرگاه ـ رهگذر *T.* يول || Conduit de pierre ou de plomb احجاردن ياخود قورشوندن مصنوع مجرا Le conduit d'une fontaine چشمه‌نك مجراسى Faire un conduit برمجرا احداث ايتمك ـ بر يول ياپمق Faire passer par un conduit برمجرا ايچندن امرار ايتدرمك Boucher un conduit مجرايى سدّ ايتمك ـ بولك آغزينى طيقامق Ces eaux se déchargent ou se portent par un tel conduit بو صولر فلان مجرانك واسطه‌سيله اساله واجرا اولنور Les conduits par où la bile se décharge صفرانك افراغ اولنديغى منافذ ومجارى Les conduits de l'urine مجارىٔ بول ـ سدك يوللرى Il a les conduits bouchés مجارى ومنافذ مسدود در resserrés مجارى ومنافذ منقبضدر Un tel médicament resserre, ouvre

les conduits فلان دوا قبض ویاخود تفتیح منافذی مؤدیدر – Conduit d'eau *A.* مجرای الما pl. مجاری الما – مذنب pl. مذانب – *P.* رهگذر آب *T.* صو یولی – سروب pl. سرب – مذانب Conduit souterrain *A.* اردبّة – قنات pl. قنوات *P.* کهریز *T.* یر آلتی صو یولی – لغملو صو یولی

CONDUITE. Action de conduire, de mener, de guider quelqu'un *A.* ایصال – دلالت *P.* رهبری – رهنمایی *T.* قولاغوزلق – یولہ کوتورمه – یول کوستریجیلک || Être chargé de la conduite d'un aveugle بر اعمانک دلالتی خدمتیله متحمّل اولمق de la conduite d'un convoi بر جلبک ایصالنه مأمور اولمق – Il se dit aussi des animaux *A.* سوق – تسریب *P.* *T.* کوتورمه راندن || La conduite d'un troupeau بر سوریک سوریینک کوتورلمه سی – سوق وتسریبی

On dit, qu'un tel est chargé de la conduite d'un ambassadeur, c'est-à-dire, qu'il est chargé de l'aller recevoir sur les frontières فلان کمسنه ایلچینک مهماندارلغی خدمتنه مأمور در

Il se dit aussi, de la direction d'un ouvrage, d'un projet *A.* نظارت *P.* نظارتکاری *T.* ناظرلق || Avoir la conduite d'un bâtiment بر بنایه نظارت ایتمک Prendre la conduite d'une entreprise بر مصلحتده التزام نظارت مباشرت اولنمجق Se charger de la conduite d'une affaire بر مادّه نک نظارتنی در عهده ایتمک

Il signifie aussi, commandement sur les peuples *A.* ادارة – حکومت *P.* کارفرمایی – حکمرانی – فرمانفرمایی *T.* حکومتلک || Être chargé de la conduite d'un grand État بر ملک جسیمک حکومت وادارهسیله متحمّل اولمق Avoir la conduite d'une armée بر اردونک ادارهسنی ایتمک Être chargé de la conduite d'une paroisse بر محلّه نک ادارهسنه مأمور اولمق

Et l'inspection qu'on a sur les moeurs, sur les actions de quelqu'un *A.* نظارت التربیه – نظارت التأدیب *P.* تربیه ناظرلغی *T.* نظارت ادب آموزی || Être chargé de la conduite d'un jeune prince, d'un jeune seigneur بر شهزاده نک یا بر کبارزاده نک تربیب وتأدیبی نظارتنه مأمور اولمق Ce jeune homme est sous ma conduite بو غلامک تربیهسی تحت نظارتمده در

Et manière d'agir *A.* سلوک – حرکت *P.* هنجار – روش *T.* طاورانش || Bonne conduite حسن سلوک وحرکت – sage روش پسندیده هنجار نا هموار – سوء حرکت mauvaise قاعدهٔ عقل حکیمانه روش وحرکت Conduite imprudente حرکت مبهمه ودرایته منافی سلوک وحرکت équivoque حرکت نا بجا déplacée On ne comprend rien à sa conduite بر شیٔ آکلاشلمیور طور وحرکتندن Blâmer la conduite de quelqu'un بر کمسنه نک سلوک وحرکتنی قدح وذمّ ایتمک – سلوک وحرکتنه طعنه زن لوم وتعییب اولمق On ne peut rien trouver à redire à sa conduite سلوک وحرکتی شائبهٔ سلوک وحرکتنه سوز یوقدر – تعریضدن بریدر C'est à vous à répondre de sa conduite آنک سلوک وحرکتی ایچون سن مسئولسک – سن جواب ویرهجکسک – On dit qu'un homme a de la conduite, pour dire, qu'il a une conduite sage et prudente *A.* حسن – مسلک مستحسن – مشوار مستحسن *P.* رفتار پسندیده *T.* کوزل طاورانش || C'est un homme qui a de la conduite حسن سلوک صاحبی بر آدمدر – Et qu'un homme n'a point de conduite مسلک مستهجن حسن سلوکی یوق بر آدمدر – صاحبی بر آدمدر

CONDYLE. Il se dit en général de toutes les éminences des articulations *A.* عجرة المفصل pl. عجر المفاصل *P.* مهرهٔ پیوندگاه *T.* بوغوم باشی || Les condyles du fémur عجرهٔ الحرقفه اوجه کمیکنده کی بوغوم باشی – الحرقفه

CONDYLOME. V. Excroissance.

CÔNE. Pyramide ronde dont la base est un cercle *A.* صنوبری – مخروطی الشکل *P.* کلاهگونه *T.* کلاهوری || Les pains de sucre sont faits en cône شکر کلهسی مخروطی الشکلدر – Cône droit, celui dont l'axe est perpendiculaire à la base *A.* مخروطی مستقیم Et cône oblique, celui dont l'axe est oblique *A.* مخروطی منحنی

CONFECTION. Composition faite de plusieurs drogues *A.* معجون pl. معاجین *P.* نوشدارو *T.* معجون || Bonne confection chimique معجون لطیف کیمیاوی – معجون طیّب کیمیاوی Confection d'hyacinthe جواهر معجونی d'alkermès قرمز معجونی Faire une confection بر معجون ترتیب ایتمک Cette confection est composée de... بو معجون فلان وفلان شیلردن مرکبدر

En termes de Pratique, c'est l'action de composer un papier terrier, un inventaire *A.* ترتیب – انشا *P.* پرداخت *T.* دوزمه || Travailler à la confection d'un papier terrier بر ارضک دفتر خاقانیسنی ترتیب وانشاسیله مشغول اولمق Après la confection de l'inventaire دفترک ترتیبندنصکره – On dit aussi,

La confection d'un canal, d'un bâtiment, d'un chemin برصو يولك وبر بنانك وبر طريقك انشاسى

Il signifie aussi, achèvement *A.* اتمام - تماميت - ختام *P.* انجام - تمامى *T.* تماملمه - بتمه || Jusqu'à parfaite et entière confection تماماً وكاملاً ختام بولنجيه قدر - ختام اتمّ واكمله قدر

CONFÉDÉRATIF. Qui concerne une alliance entre des États *A.* متضمّن المعاقدة - متضمّن المحالفة *P.* وابستهٔ همپيمانى *T.* عهدلشمكه متعلق || Traité confédératif معاقده‌يى متضمّن بر قطعه عهدنامه

CONFÉDÉRATION. Ligue, alliance *A.* محالفة - مكافلة - معاقدة *P.* همپيمانى *T.* عهدلشمه || Confédération bonne معاقدهٔ خيريه ferme مكافلهٔ مؤكّده - محالفهٔ قويه stable مستمرّ البقا Se joindre, s'unir par confédération بالمحالفه ربط شيرازهٔ يكجهتى واتحاد ايتمك Il y a confédération entre ces deux États بو ايكى ملكك بيننده رابطهٔ مكافلت واردر Renouveler une confédération رابطهٔ محالفه‌يى تجديد ايتمك Entrer en confédération دائرهٔ معاقده ومكافله‌يه دخول ايتمك Ce prince était de la confédération فلان حكمدار حلقهٔ معاقدين ايچنده داخل اولنلردن ايدى Observer les articles d'une confédération شروط محالفه‌يه رعايت ايتمك Il se dit aussi, des ligues que font entre eux les sujets mécontens d'un État *A.* فرقة المخالفين *P.* گروه خلافگيران *T.* خلافگيرلر طاقمى || La dernière confédération de l'armée de Lithuanie ليتوانيا اردوسى ايچنده مؤخّراً ظهور ايتمش فرقهٔ مخالفين

se CONFÉDÉRER. Se liguer ensemble *A.* تحالف - تعاقد - تكافل - تعاهد *P.* با همديگر عهد وپيمان - بهم پيمان بستن - كردن *T.* برى برلريله عهدلشمك || Ils se confédérèrent تحالف وتعاهد ايتمشلردر L'armée de Pologne se confédéra له عسكرى عموماً تحالف وتعاهد ايلدى

CONFÉDÉRÉ. *A.* حليف - معاقد - عقيد - مكافل *P.* همپيمان *T.* عهدلشمش - برى || Les nations confédérées ملل مكافلين - برى برلريله عهدلشمش ملل مكافلين

CONFÉRENCE. Comparaison. *A.* تطبيق احدهما بالآخر - مقابلة *P.* همرويى با يكديگر *T.* برى بريله يوزلشدرمه || La conférence des ordonnances, des coutumes نظامنامه‌لرك وعادتلرك برى برلريله تطبيق ومقابله‌سى Conférence des temps مقابلهٔ تواريخ واحيان des textes متنلرك برى برلريله مقابله وتطبيقى

Et l'entretien que quelques personnes ont ensemble sur quelque affaire sérieuse *A.* مكالمة pl. مكالمات *P.* سروا *T.* سويلشمه Ils eurent de longues conférences ensemble ميانه‌لرنده مكالمات مديده گذران ايلدى Nouer une conférence عقد مجلس مكالمه ايتمك Entrer en conférence avec quelqu'un بر كمسنه ايله مكالمه‌يه مباشرت ايتمك La conférence fut assignée à un tel jour مكالمه فلان كونه تعيين اولندى Les conférences pour la paix مصالحه مكالمه‌لرى pour les limites حدوده دائر مكالمه‌لر La conférence fut rompue مكالمه فسخ اولندى fut renouée مكالمه اعاده وتجديد اولندى Des conférences académiques مكالمات علميه

CONFÉRER. Comparer deux choses ensemble *A.* مقابلة - تطبيق *P.* رو برو كردن *T.* برى بريله يوزلشدرمك

Il signifie aussi, donner, accorder *A.* اعطا - احسان *P.* دادن - بخشيدن *T.* بخش ايتمك - ويرمك || Conférer des honneurs اعطاى اسباب مجد وشرف ايتمك des dignités احسان مراتب ودرجات ايتمك des grâces اعطاى انعامات ايتمك Plus les princes ont de grâces à conférer, plus ils sont puissants ملوك وسلاطينك يدلرنده احسان اولنه بيله‌جك الطاف وانعامات هرنقدر افزون ايسه مرتبهٔ قوتلرى دخى اولقدر متزايد اولور - On dit, Conférer des charges, des bénéfices *T.* احسان مناصب - توجيه مناصب وزعامات ايتمك وزعامات

Il signifie aussi, parler ensemble sur quelque affaire *A.* مكالمة - مذاكرة *P.* سروا كردن *T.* سويلشمك || L'affaire est importante, elle mérite que nous en conférions à loisir بو مصلحت امور مهمه‌دن اولمغله وقت خاليده مذاكره اولنمسى واجبدر Les ambassadeurs confèrent sur la paix ايلچيلر مصالحه‌يه دائر مكالمه ايتمكده‌درلر

CONFERVE. Plante aquatique. *T.* صو سونكرى

CONFESSER. Avouer, demeurer d'accord *A.* اقرار - اعتراف *P.* اقرار نمودن - اقرار كردن *T.* اقرار ايتمك | Confesser la vérité حقيقت حالى اقرار ايتمك Il a confessé sa faute خطاسنى اعتراف ايلدى son crime جرمنى اقرار ايلدى On l'a appliqué à la question, il n'a rien confessé اذيته ويرلمش ايكن هيچ بر شئ اقرار ايتمامشدر Il confesse qu'il est vaincu مغلوب اولديغنه مقرّ ومعترفدر Je soussigné reconnais et confesse avoir... بنكه ذيل ورقده مسطور الامضايم قبول واقرار...

ایدرمکه - On dit figur., qu'un homme confesse la dette, pour dire, qu'il confesse qu'il a tort اقرار حق یدنده اولمدیغنی ایدر - On dit, Confesser Jésus-Christ ou la Foi de Jésus-Christ, pour dire, avouer que l'on est chrétien اقرار دین عیسی ایتمك - Il signifie aussi, declarer ses péchés soit au prêtre, soit à Dieu *A.* اعتراف الذنوب *P.* اقرار کردن گناهها *T.* صوچلری اقرار ایتمك

CONFESSÉ. *A.* مقرّ - معترف *P.* اقرار کرده *T.* اقرار اولنمش

CONFESSION. Aveu. V. Confesser || Confession sincère اقرار ساده دلانه اقرار خالص - صادق Confession ingénue اقرار جبرا تحصیل اولنمش کرها اقرار Confession forcée extorquée اقرار La confession d'un criminel بر مجرمك اقراری Confession de Foi اقرار دین

CONFIANCE. Espérance ferme *A.* اعتماد - وثوق *P.* اعتماددار *T.* اینانمه || Avoir confiance en quelqu'un بر کمسندیه اعتماد ایتمك Grande confiance اعتماد عظیم - اعتماد تام Ferme confiance اعتماد قوی - اعتماد کلی - امید واثق - extrême اعتماد مفرط Mettre sa confiance en Dieu لطف حضرت باری یه اعتماد اولمق Sotte confiance معتمد اعتماد بلاهت آلود Avengle confiance اعتماد علی العمیا Vaine confiance اعتماد باطل Mettre sa confiance dans les richesses کثرت مالنه اعتماد واغترار نفسنه اعتماد ایتمك Mettre sa confiance en soi-même واغترار ایتمك

Et l'assurance que l'on prend sur la probité de quelqu'un *A.* امنیت *T.* امینلك || Prendre confiance en quelqu'un بر کمسندیه امنیت ایتمك Lui parler avec confiance امنیت ایله سویلمك Il a abusé de la confiance qu'on avait en lui حقنده ارزانی قلنان امنیتی عبثه استعمال ایلدی - On dit qu'un homme a la confiance du Roi نزد - مظهر حسن اعتماد شاهانه در پادشاهیده مظهر اعتماد وامنیتدر - Et donner sa confiance à quelqu'un بر کمسندیه امنیت ایتمك - بر کمسندیی امین ومعتمد عدّ ایتمك Et placer mal sa confiance نا بمحل امنیت ایتمك - Homme de confiance *A.* معتمد - معتمد علیه *P.* مؤتمن - امین - امین مردم اعتمادی *T.* امین آدم || C'est son homme de confiance امین ومعتمد آدمیدر Envoyer une personne de confiance معتمد علیه بر آدم کوندرمك Faire parler de quelque affaire par une personne de confiance بر مصلحتی مؤتمن بر آدم معرفتیله مذاکره ایتمك

Il se prend aussi pour une liberté honnête qu'on prend en certaines occasions *A.* عدم المحاباة - عدم الاحتراز *P.* بی محابایی *T.* قوجنمامه || Aborder quelqu'un avec confiance بر کمسندنك یاننه بی محابا وارمق

Et pour Sécurité, hardiesse *A.* امنیت - وثاقت القلب *T.* یورکلولك || Parler au public avec une grande confiance وثاقت قلب ایله - البال قوت القلب *P.* استواری دل عامّه یه خطاب ایتمك Aller au combat avec confiance وثاقت قلب ایله سفره کتمك Se présenter au péril avec confiance موقع تهلکه وخطره قوت قلب ایله عرض نفس ایتمك

Et pour Présomption *A.* عجب النفس *P.* خود بینی *T.* عجب نفس ایله آلوده بر آدمدر || C'est un homme plein de confiance کندوبی بکنمه

CONFIANT. Disposé à la confiance *A.* سهل الائتمان *T.* قولای امنیت ایدر - Et présomptueux *A.* معجب *P.* خود بین *T.* کندوبی بکنمش

CONFIDEMMENT. En confidence *A.* علی طریق المحرمیة *P.* محرمانه *T.* کیزلو اولدرق || Je vous dis cela confidemment بو کلامی سکا محرمانه سویلرم

CONFIDENCE. La part qu'on donne ou qu'on reçoit d'un secret *A.* محرمیت *P.* همرازی - رازداری *T.* سرداشلق || Faire confidence de quelque chose à quelqu'un بر کمسندیه تجویز بر ماده ده بر کمسندیی محرم راز ایتمك - محرمیت ایتمك Il m'a fait confidence de son secret سرینی بکا اعتماد ایلدی - Entrer dans la confidence de quelqu'un سرینه محرم ایلدی دائرهٔ محرمیتنه رخصت حلول بولمق Parler en confidence محرمانه صحبت ایتمك Traiter en confidence محرمانه معامله ایتمك - مذاکره ایتمك - Faire une fausse confidence à quelqu'un, pour dire, lui dire en secret quelque chose de faux, pour le tromper *A.* حیلهٔ محرمیت *P.* محرمیت حیله‌لو سرّ اینانمه *T.* مکر آلود

CONFIDENT. Celui à qui on confie ses plus secrètes pensées *A.* محرم الاسرار *P.* همراز - همداستان - محرم راز *T.* سرداش || C'est son confident محرم اسراریدر Il était le confident de toute l'intrigue فسادك بسبتون محرمی ایدی Il fut trahi par son confident کندو محرم اسراری طرفندن غمز وخیانته دوجار اولدی Confident discret محفوظ اللسان بر محرم

CONFIDENTIEL. Tout ce qui se dit ou s'écrit en confidence.

Il est opposé à Officiel *A.* متضمن المحرمية *P.* محرمانه - محرميت سياقنده *T.* بر وجه محرميت - بسياق محرميت || Entretien confidentiel محرميت سياقنده اولان محاوره Lettre confidentielle محرميت سياقنده محرر بر قطعه مكتوب - محرمانه يازلمش مكتوب -

CONFIDENTIELLEMENT. V. Confidemment || Cela m'a été dit confidentiellement et non pas officiellement بو ماده رسماً دكل بروجه محرميت افاده - محرمانه اولدرق بكا افاده اولندى اولندى

CONFIER. Commettre quelque chose à la fidélité ou au soin de quelqu'un *A.* ايداع على - تفويض على طريق الامانة - وجه الامانة *P.* اعتماد - بر وجه امانت - امانت كردن *T.* اينانمق - امانت ايتمك || Confier un dépôt à quelqu'un وديعه يى بر كمسنه نك يد امانتنه تفويض ايتمك Confier un secret à un ami سرى بر دوستنه امانت ايتمك Je vous ai confié ce que j'avais de plus précieux et de plus chéri عندمده زياده عزيز وگرانقدر اولان شيلرك جملەسنى يد امانتكه ايداع وتفويض ايلدم Le Roi lui a confié l'administration des Finances دفتردارلق خدمتى جانب پادشاهيدن مفوض يد امانتى قلنمشدر Confier le gouvernement d'une province à un tel بر ايالتك امر ادارەسنى فلانك يد امانتنه تفويض ايتمك Confier l'éducation d'un jeune prince à un sage gouverneur شهزادەنك امر تاديب وتربيەسنى عاقل ودانا بر لالانك كف امانتنه تفويض ايتمك - عهدهٔ امانتنه احاله قلمق

Se confier. S'assurer, prendre confiance *A.* ربط القلب - توثق القلب *P.* دل بستن *T.* كوكل باغلمق || Je me confie en la Providence de Dieu تقدير ربانى يه ربط قلب ايدەرم Il s'est confié en ses amis دوستلرينه ربط قلب ايلدى en ses forces قوتنه توثق قلب - كندو قوتنه ربط قلب ايلدى ايلدى

CONFIGURATION. Forme extérieure *A.* شكل pl. اشكال *P.* پيكر - هيكل *T.* قيللق || La différente configuration des corps اجرامك اشكال مختلفەسى La diverse configuration des parties اجزانك اشكال گوناگونى

CONFIGURER. Figurer l'ensemble *A.* تشكيل *P.* هيكل بستن *T.* قيللقلنمق

Configuré. *A.* متشكل *P.* پيكر يافته - هيكل بسته - شكل پذيرفته *T.* قيللقلنمش

CONFINER. Toucher aux confins d'un pays, d'une terre *A.* محادة - موارفة - متاخمة *P.* همرز بودن *T.* سنورداش اولمق || La France confine avec l'Espagne فرانسه ممالكى اسپانيا ايله متاخم وهمحدود در Ces terres confinent à la forêt بو اراضى اورمان ايله همحدود در

Et réléguer. *A.* نفى *T.* از ديار دور كردن || On l'a confiné dans une île منفياً جزيره بند اولدى On l'a confiné dans un monastère مناستره نفى اولندى - منفياً مناستربند اولدى

Se confiner dans une province, dans une solitude, pour dire, s'y retirer volontairement كندو ولايتنده وياخود بر محل وحدت وانزواده اختيار محصوريت ايتمك

Confiné. *A.* متاخم - موارف *P.* همرز - همحدود *T.* سنورداش

CONFINS. Les limites, les extrémités d'un pays *A.* pl. تخوم pl. حدود pl. ارف *P.* مرز - سر زمين *T.* سنور

CONFIRE. Faire cuire des fruits, des fleurs dans du sucre ou dans quelque autre liqueur *A.* تربيب *P.* پروردن *T.* تربيەلتمك || Confire au sucre, au miel شكر وعسل ايچنده تربيەلتمك Confire au sel et au vinaigre طوز وسركه ايچنده تربيەلتمك

Confit. *A.* مربب *P.* پرورده *T.* تربيەلنمش - On dit de certains fruits, qu'ils sont confits sur l'arbre, quand ils sont extrêmement mûrs *A.* نضج *P.* پخته *T.* پشكين - پشمش

CONFIRMATIF. Ce qui confirme *A.* مؤكد *P.* استوارساز *T.* پكشدريجى - قويلشدريجى || L'arrêt confirmatif de la sentence اعلامى مؤكد اولان فرمان Lettres patentes confirmatives d'un privilége احسان اولنان امتيازاتك تأكيدينى حاوى برات

CONFIRMATION. Ce qui rend une chose ferme et stable *A.* تأكيد - استحكام - استقرار *P.* استوارسازى *T.* قويلشدرمه - پكشدرمه || La confirmation d'une sentence, d'un arrêt براعلامك وبر حكمك تأكيدى Obtenir des lettres de confirmation استحكامى حاوى فرمان تحصيل ايتمك Confirmation des prérogatives, des priviléges معافيات وامتيازاتك استقرار واستحكامى

Il se dit aussi, d'une nouvelle qui avait déjà été débitée pour vraie *A.* تحقق - تصديق *P.* تحقيق پذيرى *T.* كرچكلنمه || Entière confirmation تصديق تام Pour plus grande confirmation برقات

دخی مدار تصدیق اولمق ایچون La confirmation d'une nouvelle
بر خبرک تصدیقی d'une promesse وعدک تصدیقی On m'a dit
telle chose, j'en ai eu la confirmation de tel endroit بکا بویله بر
شیٔ سویلدیلر فلان طرفدن تصدیقی دخی کلدی Le
courrier en a apporté la confirmation کلان اولاق اول خبرک
تصدیقنی کتوردی On en attend la confirmation تصدیقی
خبری ظهورینه منتظر درلر Cela a besoin de confirmation,
mérite confirmation بو خبر تحقیقه محتاجدر

En termes de Rhétorique, Confirmation, est cette partie du discours oratoire qui suit la narration *A.* اثبات

CONFIRMER. Rendre plus ferme *A.* ایجاب الاستحکام ـ تأیید
|| پکشدرمک ـ قویلمشدرمک *T.* استوار کردن *P.* تقویة ـ
Cela m'a fort confirmé dans mon opinion بو کیفیت اعتقادیمی
اعتقادمده بغایت مدار استحکام ـ بغایت تأیید ایلدی
اولدی Ce miracle le confirma dans la Foi بو کرامتک ظهوری
ایماننه موجب تقویت واستحکام اولمشدر Il fut confirmé
dans son dessein par une telle rencontre, par l'exhortation d'un
tel فلان مصلحتک تصادفنه مبنی وفلان کسک الحاح
وابرامنه مبتنی عزم ونیّتی تقویتپذیر اولمشدر ـ Et apporter
de nouvelles raisons, de nouvelles preuves, pour appuyer une
proposition || Il a confirmé cette vérité par de grandes autorités
حقیقت حالی اشهادات قویّه ایله تأیید ایلدی

Il se dit aussi en parlant des priviléges et concessions, que les princes continuent à leurs sujets par de nouvelles lettres *A.*
مقرّر ساختن ـ باقی کردن *P.* تقریر ـ کما کان ابقا ـ ابقا
|| اولدیغی کبی ابقا ایتمک ـ اولدیغی کبی براقمق *T.*
Le Pape a confirmé les priviléges de ces religieux ربم پاپاسی
بو رهبانک کافهٔ حقوق وامتیازاتنی کما کان ابقا ایلدی

Il signifie aussi, donner des assurances nouvelles d'une chose
qui avait déjà été débitée pour vraie *A.* تحقیق ـ تصدیق
P. راست نمودن ـ محقق نمودن *T.* کرچکلندرمک || J'avais
déjà ouï dire cela, on vient de me le confirmer فلان شیٔ
مسموعم اولمشیدی شمدی تصدیقی خبرینی آلدم J'ai
reçu une lettre qui me confirme cette nouvelle بو خبرک
تصدیقنی حاوی مکتوب آلدم On nous avait écrit telle chose,
mais cela ne se confirme pas بویله بر شیٔ تحریر ایتمشلر
انجق تحقق ـ ایدی انجق رهین تصدیق اولنمامشدر
ایتمامشدر

SE CONFIRMER. *A.* کسب الاستحکام *P.* استواری پذیرفتن
تحقق *P.* تحقق *A.* قویلشمک *T.* استحکام پذیرفتن ـ
پذیرفتن *T.* کرچکلنمک || Je me confirme dans cette résolu-
tion بو عزم ونیّتم کسب استحکام ایتمکده در Cette nouvelle
ne se confirme pas بو خبر کسب تحقق ایتمیور ـ تصدیق
اولنمیور

CONFIRMÉ. *A.* مستحکم ـ مؤیّد *P.* استواری یافته *T.* قویلشمش
A. مصدّق ـ رهین التصدیق *P.* تحقق یافته ـ تصدیقیافته ـ
بمرتبهٔ تصدیق رسیده *T.* کرچکلنمش

CONFISCABLE. Qui peut être confisqué *A.* مستحق الضبط ـ
مستحق الاستذما ـ مستحق المصادرة *P.* شایان مصادره *T.*
مصادره‌یه کرکلو || Toute marchandise de contrebande est con-
fiscable هر قاچقون مال مستحق ضبط ومصادره در

CONFISCATION. Action de confisquer *A.* مصادرة pl. مصادرات
جانب میریدن *T.* ضبط المال عن جانب میری ـ استذما ـ
مال ضبطی || Le bannissement perpétuel et la condamnation à
mort emportaient la confiscation des biens نفی ابدی وترتیب
جزا حکمی مصادرهٔ اموالی مستلزم ایدی A peine de con-
fiscation des exemplaires contrefaits ساخته نسخه‌لرک جانب
میریدن ضبطی انذاریله Les pays où la confiscation a lieu
مصادره‌نک ـ ضبط اموالک عادتی جاری اولدیغی مملکتلر

CONFISEUR. Celui qui confit des fruits ou autres choses avec
du sucre *A.* مرتب المربّیات *P.* ریچالگر *T.* رچلجی ـ
لچرجی

CONFISQUER. Adjuger au fisc pour cause de crime *A.* مصادرة
ضبط المال عن جانب میری ـ استذما ـ || On a confisqué
tous ses biens کافهٔ اموالی جانب میریدن ضبط اولندی
On confisque les merchandises de contrebande قاچقون مالی
جانب میریدن ضبط اولنور Confisquer corps et biens مال
مال وبدن مصادره ـ وبدن جانب میریدن ضبط اولنمق
اولنمق

CONFISQUÉ. *A.* مستذما ـ مضبوط عن جانب میری *T.* مصادره
جانب میریدن ضبط اولنمش ـ اولنمش || Biens confisqués
مصادره اولنمش اموال

CONFITURE. Fruits confits au sucre ou au miel *A.* مربّا pl.
مربّیات *P.* ریچال ـ پروریش ـ پرورده *T.* لچر || Un pot
de confiture بر دستی لچر

CONFITURIER. Celui qui vend des confitures *A.* بایع المربّیات

لچرجی .T ریچال فروش .P

CONFLAGRATION. Embrasement général .A تأجج ـ اتجاج .T علولنمه ـ طوتشمه .P آتش افروزی || La conflagration d'une planète کواکب سیاره‌دن بربسنک تأججی du globe terrestre کرهٔ ارضک تأججی

CONFLIT. Choc, combat .A مضاربة ـ مقارعة ـ مصادمة .P بهم زدگی .T چارپشمه ـ طوقشمه ـ قاقشمه || Rude conflit sanglant اهراق دمایی مؤدّی اولمش مصادمهٔ شدیده ـ مقارعهٔ شدیده ـ Il se dit figur., des contestations entre diverses juridictions sur le droit de juger une affaire .T حق استحقاق قضا وحکومته متعلق ـ رؤیت دعوایه دائر معارضه معارضه

CONFLUENT. L'endroit où se joignent deux rivières .A ملتقاء .P مجمع النهرین ـ النهرین .T آمیزشگاه دو رود ایکی ایرماغک قاوشدقلری یر || Cette ville est bâtie sur le confluent de deux rivières بو بلده ملتقای نهرین اوزرنده بنا اولنمشدر

CONFONDRE. Mêler plusieurs choses ensemble .A تخلیط ـ تشویش .P آمیزیدن .T قارشدرمق ـ قارش مورش ایتمک || Dans le chaos, tous les élémens étaient confondus وقت هیولای فطرتده جمیع عناصر مخلوط ومشوّش ایدی ـ Et ne pas faire distinction entre des personnes et des choses différentes .A تخلیط ـ تلبیس .P با هم آمیختن .T قارشدرمق || Il ne faut pas confondre l'innocent avec le coupable مجرم گناهکاران ـ ایله بیگناهک تلبیس وتخلیطی جائز دکلدر ایله بیگناهی قارشدرمق روا دکلدر

Et convaincre en causant de la honte, réduire à n'avoir rien à répondre .A ایراث المدهوشیّة ـ ایراث البهت ـ تبهیت .P حبط ـ جاپقلندرمق .T آلیزیدن ـ آلیدن ـ فغواره کردن || Voilà un raisonnement propre à le confondre اشته ایتمک فلانه ایراث بهت ومدهوشیّت ایده‌جک بر برهان قوی Cette déposition a confondu l'accusé بو شاهدک اخباری موقع متهم ـ تهمت اولان کشی‌یی مبهوت ومدهوش ایلدی اولان کشی‌یی حبط ایتدردی

Et mettre en désordre .A تشویش ـ اخلال ـ شذر مذر تفریق .P طارطغان ایتمک .T تار ومار کردن ـ شوریدن || Dieu confond l'orgueil des superbes جناب حق اهل غرور ونخوتک مکابره‌سنی اخلال وتشویش ایدر Dieu se plait à confondre les vains projets des hommes باری تعالی حضرتلری بنی آدمک مطالعات باطله‌لرینی تار ومار ایتمک عادت العلیه‌سیدر

Il se dit aussi en termes de civilité, pour se défendre de quelque louange excessive .A ایجاب الخجالة ـ تخجیل .P شرمندگی بخشیدن .T اوتاندرمق || Vos louanges me confondent ایتدیککز مدایح وثنایا بنی اوتاندرر Ce que vous me dites là me confond سویلدیککز کلام بنی اوتاندرر

Se confondre. Se troubler, s'embrouiller .A اختلاط الذهن ـ تشتت الخاطر .P پریشان ـ بپریشانی ذهن افتادن .T خاطر شدن عقل شاشمق || Ces détails sont fort embarrassés de circonstances, on s'y confond بو تفصیلات نیچه نیچه حالات مزاحمه‌سیله پیچاپیچ اولدیغندن نظراً تشتت خاطری مؤدّیدر Il est un peu confondu dans son raisonnement عرض ایلدیکی مطالعهٔ عقلیه‌ده نوعما آثار پریشانیٔ خاطری نمایاندر

Confondu. .A مدهوش ـ مبهوت .P فغواره ـ آلیزیده .T متشتت .A طارطغان .T تار ومار .P شذر مذر .A حبط اولمش شوریده خاطر ـ پریشان خاطر .P مختلط الذهن ـ الخاطر .T شاشورمش ـ شاشمش

CONFORMATION. Manière dont un corps organisé est formé .A ترکیب pl. تراکیب .P ترکیب یافتگی .T یاپو || La conformation des parties d'un corps اجزای جسمک ترکیبی des organes آلاتک ترکیبی Cette maladie vient d'un vice de conformation بو علتک سبب ومنشائی ترکیب بدنک بر نوع قصور ونقصانیدر ـ On appelle, Vice de conformation dans un animal, ce qu'il y a de défectueux dans la disposition des parties de son corps .T ترکیب بدنک سقامتی

CONFORME. Qui a la même forme, qui est semblable .A همتا ـ یکرنگ ـ همرنگ ـ همسان .P مطابق ـ موافق .T اویغون || Ces écritures sont conformes بو خطلر بری برینه اویغون La copie est conforme à l'original صورتی اصلنه مطابقدر Son humeur est conforme à la vôtre مزاجی سنکک مطابقدر Mener une vie conforme à sa profession حرفتنه مزاجکه موافقدر موافق صورت ایله کچنمک Son habit n'est pas conforme à sa profession کسوتی ـ کسوتی حرفتنه موافق دکلدر حرفتنه جسپان دکلدر Ses moeurs ne sont pas conformes à sa doctrine اخلاق وآدابی تعلیم ایلدیکی اصوله نا موافقدر

CONFORMÉMENT. D'une manière conforme .A علی وفق ـ علی طبق .P بسان .T موجب ومقتضاسنجه ـ وفقنجه ـ

اوزره || Il faut procéder conformément à une telle déclaration فلان بيانناملنك مضمونى وفقنجه عمل وحركت اولنمق وفق حال وشانى اوزره Vivre conformément à son état لازمدر كچنمك

CONFORMER. Rendre conforme *A.* تطبيق ـ توفيق *P.* همساز كردن ـ موافق ساختن *T.* اويدرمق || Conformer sa vie, ses actions à la doctrine de l'Évangile سلوك ورفتار واعمال وافعالنى احكام انجيل شريفه تطبيق ايتمك Conformer ses sentimens à ceux du prince كندو خواطر وافكارينى پادشاهك ارادهسنه توفيق ايلمك Se conformer à la volonté de Dieu ارادهٔ ربانيه‌يه موافقت ايتمك

SE CONFORMER. *A.* اتباع ـ توافق *P.* همسازى نمودن *T.* اويمق || Se conformer aux inclinations, aux façons de vivre de quelqu'un بر كسنه‌نك رغبات طبيعيه‌سنه واوضاع تعيّش وزندگانيسنه توافق ايتمك

CONFORMÉ. *A.* مطابق ـ موافق *P.* همسان گشته ـ توفيق‌كرده *T.* اويمش — Il se dit aussi, en parlant de la manière dont les parties d'un corps organisé sont disposées entre elles || Un corps bien conformé جسم متوافق التركيب mal conformé بدن مختل التركيب

CONFORMITÉ. Rapport qu'il y a entre les choses qui sont conformes *A.* مشاكلت ـ مطابقت ـ موافقت *P.* همرنگى ـ همسانى ـ همتايى ـ يك گونگى *T.* اويغونلق || Conformité d'inclinations مطابقت ضماير de sentimens موافقت مشرب d'humeurs موافقت امزجه d'esprit موافقت عقل وافكار Conformité de traités عهدنامه‌لرك مطابقتى — On dit, La conformité à la volonté de Dieu, pour dire, la soumission de sa propre volonté à celle de Dieu ارادهٔ صمدانيه‌يه موافقت ـ تبعيت ـ مطاوعت — En conformité. Conformément. V. ce mot.

CONFORTATIF. Qui fortifie *A.* مقوّى *P.* توان آور *T.* قوّت ويريجى ـ كوج كتوريجى || Remède confortatif دواى مقوّى ـ داروى مقوّى ـ علاج قوّت ويريجى

CONFORTATION. Corroboration *A.* اقتوا ـ تقوّى *P.* توان پذيرى *T.* قوّتلنمه || Un estomac affaibli a besoin de confortation حال ضعفه اوغرامش بر معده اقتوايه محتاجدر Cela est bon pour la confortation des nerfs اقتواى اعصابه مدار اعصابك تقويتنه مدار در ـ اولور بر شيدر

CONFORTER. Fortifier *A.* تقويت ـ ايراث القوّة *P.* توانايى افزودن ـ بخشيدن *T.* قوّتلندرمك ـ قوّت ويرمك || Cela conforte l'estomac تقويهٔ معده ـ معده‌يه قوّت ويرر conforte le cerveau دماغه موجب ـ تقويهٔ دماغ ايدر ايدر تقويت اولور

Et encourager *A.* ايجاب القوّة القلب ـ تقويهٔ القلب *P.* توانايىٔ دل بخشيدن *T.* يوركه قوّت ـ يوركلندرمك ويرمك

CONFORTÉ. *A.* متقوّى *P.* تقويتيافته *T.* قوّتلنمش

CONFRATERNITÉ. Relation qui existe entre des confrères *A.* تواخى ـ مواخات *P.* برادرى *T.* قرنداشلق || En considération de la confraternité ميانده اولان رابطهٔ مواخاته اعتباراً

CONFRÈRE. Un de ceux qui font partie d'un même corps, d'une même compagnie *A.* رفيق pl. رفقا *P.* همپا *T.* يولداش

CONFRONTATION. Action de confronter des personnes les unes aux autres *A.* مصافحة ـ مواجهة *P.* رو برويى *T.* يوزلشدرمه || Confrontation de témoins شاهدلرك برى برلريله مواجهه‌سى — Et l'examen qu'on fait de deux écritures ou de différens passages, en les comparant *A.* مقابلة ـ تطبيق *P.* همرو كردن *T.* برى بريله قارشولمه || La confrontation des écritures يازولرك تطبيقى Par la confrontation des passages, il vérifia que . . . عباره‌لرى برى برلريله لدى المقابله تحقق لدى التطبيق ـ ايلديكه

CONFRONTER. Présenter une personne ou une chose vis-à-vis d'une autre *A.* مواجهة ـ تواجه *P.* رو بروكردن *T.* يوزلشدرمك ـ يوز يوزه كتورمك || Confronter les témoins à l'accusé شاهدلرى متهم ايله مواجهه ايتمك Dès que les témoins lui eurent été confrontés شاهدلر فلان ايله يوز يوزه كتورلديكى عقيبنده Confronter deux personnes ايكى كشى‌يى برى برلريله مواجهه ايتمك

Et conférer une chose avec une autre *A.* تقابل ـ تطبيق *P.* همرو كردن *T.* برى بريله قارشوليوب تطبيق ايتمك || Confronter deux étoffes l'une avec l'autre ايكى قماشى برى بريله تطبيق ايتمك Confronter la copie à l'original صورتى اصلنه مقابله ـ صورتى اصلنه تطبيق ايتمك وتطبيق ايتمك

CONFUS. Confondu l'un avec l'autre, brouillé *A.* مختلط ـ مشوّش *P.* شوريده ـ متباوش *T.* قارشق ـ قارش مورش || Le chaos n'était qu'un assemblage confus des élémens هيولا

مطلقا عناصرك بر جمعيت متهاوشدلرندن عبارت ايدى – عناصرك مختلط وشوريده بر جمعيتى ايدى – Cri confus, Bruit confus, c'est-à-dire, formé de plusieurs personnes dont on ne distingue pas les voix *A.* اصوات – اصوات متشاوشة – اصوات متهاوشه – مخلوطة *P.* صداى پر آشوب *T.* قارشق سسلر || On entendit un cri confus اصوات مخلوطه استماع اولندى – Bruit confus, signifie aussi, bruit incertain مشكوك ومشتبه بر شايعه – On dit en parlant d'une personne qui réunit plusieurs droits, que tels et tels droits sont confus et réunis en sa personne فلانك ذاتنده فلان وفلان جهت ايله نيچه استحقاقلر مخلوطاً مجتمعدر

Il signifie aussi, obscur, embrouillé *A.* مشتبه – مختل – ملتبس *P.* تيره وتار *T.* قارشق – بولانق || Esprit confus عقل مختل Savoir confus علم مختل Ce discours est si confus, qu'on ne saurait l'entendre بو مقاله شول رتبده مشتبه وملتبسدر كه آكلاشلهميور J'ai lu autrefois cet ouvrage, je n'en ai qu'une idée confuse بو تأليفى مقدّما مطالعه ايتمشيدم ذهنمده ذهنمده مشوّش بر ذكرى قالمشدر – مشتبه بر وقوف قالمشدر

Et honteux, embarrassé *A.* خجيل *P.* شرمسار *T.* اوتانمش || Il a été tout confus, quand il a vu qu'on l'avait pris sur le fait عمل اوزرنده ايكن اخذ اولنديغنى كورنجه غرق درياى خجالت اولدى Il est demeuré confus خجيل وشرمسار قالدى Je suis confus de vos bontés ايتديككز لطف وكرملردن مستغرق درياى خجالت اولمشم – ايتديككز الطاف وكرملرك محجوبى يم

CONFUSÉMENT. D'une manière confuse *A.* مشوّشاً – مختلطاً – شذر مذر – هرج ومرج *P.* پريشان – تار ومار *T.* قارمه قارشق – قارش || On a tout mis confusément dans sa maison خانه‌سنده هر شئ هرج ومرج اولدرق وضع اولندى J'en ai entendu parler confusément بوكا دائر مختلط وپريشان بر صحبت ايشتدم

CONFUSION. Mélange confus, embrouillement *A.* حال الاختلاط – حال التهاوش *P.* شورش – پراكندگى – تار ومارى – پريشانى *T.* پريشانلق – قارشقلق || Il a tout brouillé, il a tout mis en confusion هر شيئى مختل وپريشان اولدرق وضع ايلدى Il y a bien de la confusion dans son cabinet مابين اوطه‌سنده اختلاط كلى وار – حال تهاوش واختلاطده در – اختلال كلى در

Et désordre, trouble *A.* اختلال pl. اختلالات *P.* شورش – آشوب *T.* قرقشدلق || Il y règne un esprit de désordre et de confusion اول طرفده استعداد شورش واختلال غالبدر Dans les temps de confusion et de trouble اوقات شورش واختلالده – قرقشدلق وقتلرنده

Et honte *A.* خجالت – حجاب – محجوبيّت *P.* شرمسارى – شرمندگى *T.* اوتانقلق || On lui a fait une grande confusion, en lui reprochant sa lâcheté بيدلى وجبانتى ايچون مؤاخذه اولندقده غايت خجالته گرفتار اولدى Il a eu la confusion de ne pouvoir répondre à cet argument بو برهانه جوابدن عاجز اولنجه دوچار شرمسارى وخجالت اولدى Je l'avoue à ma confusion مع الخجالة اعتراف ايدرم Vos louanges, vos bontés me donnent de la confusion ايتديككز مدح وثنالر وحقمده بذل ايلديككز لطف وكرملر بنى مستغرق لجّهٔ شرمندگى وخجالت ايدر

Il se dit aussi, d'une grande abondance de choses, ou d'une multitude de personnes *A.* ازدحام – مزاحمة *P.* فراوانى *T.* غلبه‌لك – جوقلق || Il y avait une grande confusion de mets طعام چوقلغى وار ايدى – مطعومات وار ايدى Il y a une grande confusion de monde sur la place ميدانده عظيم مزاحمهٔ ناس وار در

EN CONFUSION. Sans ordre, d'une manière confuse *A.* شغر بغر – شذر مذر – هرج ومرج *P.* پراكنده وپريشان *T.* طارطغان – آلاق بولاق || Marcher en confusion پراكنده وپريشان اولدرق مشى وحركت ايتمك Les troupes surprises par l'ennemi, et n'ayant pas le temps de se ranger en bataille, se battirent en confusion, et le repoussèrent دشمنك فجأةً اغاره‌يه مبادرتى تقريبيله عسكر ترتيب صفوفه وقت بولهميوب آلاق بولاق جنكه تصدّى برله صايلينى كيرويه دفع ايتدردى

CONGÉ. Permission d'aller, de se retirer *A.* اجازة الفراغ عن الخدمة *P.* دستور ترك خدمت *T.* خدمتدن چكلمك ايچون اذن || Donner congé à un soldat بر عسكرى نفرينه خدمتدن فراغى ايچون اجازت ويرمك Lui donner congé pour un temps موقتاً خدمتدن فراغى ايچون اجازت – خدمتدن فراغى ايچون توقيت وقت ايله ويرمك Il a obtenu son congé خدمتدن چكلمك اجازت ويرمك ايچون تحصيل اذن ايلدى Accorder des congés à des

officiers عسکر ضابطانه خدمتدن چکلمك اجازتنی ویرمك Des officiers qui sont partis de l'armée sans congé بلا اذن اردودن مفارقت ایتمش خدمتدن چکلمکه اذن ویرمك — L'ambassadeur a demandé un congé ایلچی عسکر ضابطانی خدمتدن فراغ اذننی استدعا ایلدی — Et la permission qu'on donne à un domestique de s'absenter pour quelque temps *A.* اذن الغیبة — رخصت الغیبة || Il a demandé congé pour quelques jours à son maître بر قاچ کون غیبت ایتمك ایچون مخدومندن رخصت استدی

Il se dit aussi, en parlant d'un domestique qui demande à se retirer tout-à-fait *A.* مفارقت عن الخدمة *P.* جدایی از خدمت *T.* خدمتدن آیرلمه || Un domestique qui demande son congé خدمتدن آیرلمسنی استدعا ایدن خدمتکار — Et d'un domestique que son maître renvoie *A.* طرد *P.* بدر کردن *T.* قوغمق || Son maître lui a donné son congé مخدومی طرد ایلدی

Donner à quelqu'un congé, se dit, pour déclarer à quelqu'un qu'il doit se retirer, se désister de quelque chose *T.* جواب ردّ ایله دفع ایتمك || Il allait librement dans cette maison, mais depuis peu on lui a donné son congé فلان کمسنه بو خانه یه بی تکلف آمد شد ایدر ایدی انجق عهد قریبدنبرو جواب ردّ ایله دفع اولندی Il cherchait sa fille en mariage, mais on lui a donné son congé فلان قزنك نکاحنه عرض خواهش وطلب ایدر ایدی انجق بو دفعه جواب ردّ ایله دفع اولندی — Et prendre congé, prendre son congé, lorsqu'une personne se désiste d'elle-même, abandonne la partie *A.* کفّ الید — فراغت *P.* واگذاشتن *T.* وازکلمك || J'ai pris mon congé, sans attendre qu'on me le donnât فراغت ایتدرلمکدن ایسه خود بخود فارغ اولدم — Prendre congé signifie aussi, aller, avant que de partir, saluer les personnes à qui on doit du respect *A.* اداء الرسم الوداع — وداع *P.* گسیل کردن — بدرود کردن *T.* وداع ایتمك — وداعلشمق || Il part pour l'armée, et il a déjà pris congé du Roi سفره متهیّئ عزیمت اولمغله حضور شاهانده ایفای رسم وداع ایلدی Il a pris congé وداع ایلدی L'ambassadeur a eu son audience de congé ایلچی وداع ملاقاتنی ایتدی

CONGÉDIER. Renvoyer. V. Congé.

CONGÉLATION. L'action par laquelle le froid durcit les liqueurs *A.* جمود *P.* افسردگی *T.* طوکمه || La congélation de l'eau est plus ou moins prompte, suivant le degré du froid جمود ما مرتبهٔ برودته کوره گاه عاجل گاه بطئ اولور Congélation parfaite جمود تامّ — جمود کلّی — Et l'état où sont les liqueurs congelées *A.* حال الجمود *P.* حال افسردگی *T.* طوکت باغلمه — بوز باغلمه || L'eau est plus dilatée dans sa congélation que dans sa fluidité مانك انبساطی حال جمودنده حال مایعیتندن زیاده اولور — Il se dit aussi, de certains corps fluides qui viennent de se durcir par quelque cause que ce soit *A.* مجمّد pl. مجمّدات *P.* افسرده *T.* بوز — طوکت باغلمش باغلمش || Il y a dans cette grotte de très-belles congélations بو مغاره ایچنده بغایت لطیف مجمّدات وار در

CONGELER. Durcir par le froid *A.* تجمید *P.* افسردن *T.* طوکدرمق || Le grand froid congèle l'eau برد شدید مایی انیسه — Figur. Coaguler *A.* اخثار — ترویب — تجمید ایدر *P.* ساختن *T.* قویولتمق || Il y a des poisons qui congèlent le sang دمی اخثار ایدر بعض سمومات وار در

Se congeler. *A.* انجماد *P.* افسردن *T.* طوکمق *A.* تخثر *P.* سختی پذیرفتن *T.* قویولنمق

Congelé. *A.* منجمد *P.* افسرده *T.* طوکمش *A.* متخثر *P.* انیسه *T.* قویولنمش

CONGÉNÈRE. Il se dit des muscles qui concourent à un même mouvement *A.* pl. عضلات متوافق العمل *P.* پیامیغهای هم عمل *T.* برلکده ایشلیان بالق اتلری — Et en Botanique, des plantes qui sont de même genre *A.* نباتات مجانسة *P.* گیاههای همجنس *T.* بر صویده اولان اوتلقلر

CONGESTION. Amas d'humeurs qui se fait dans quelque partie solide du corps *A.* تراکم الاخلاط — تکثّب الاخلاط *P.* برتهیده شدن *T.* اخلاطك طوپلانمسی — اخلاطك بریره کشها برکمسی || La congestion diffère de la fluxion, en ce que celle-ci se fait plus promptement et avec inflammation نزلهنك سریعا وبالالتهابات ظهورینه مبنی تراکم اخلاط ایله فرقی وار در

CONGLOBATION. Réunion de plusieurs preuves entassées les unes sur les autres *A.* تراکم البراهین *P.* آغاشدن برهانها *T.* برهانلرك ییغدرلمسی

CONGLOBÉ. Il se dit de plusieurs glandes réunies qui n'en font qu'une *A.* جمّاع الغدد *P.* دشلهای یکجسم شده *T.* در طوب اولمش بزلر

CONGLOMÉRÉ. Il se dit des glandes amassées en pelotons, et réunies sous une même membrane *A.* غدد مكثوبة *P.* دشلهای بر يره طوپلنمش بزلر *T.* در هم پیچیده

CONGLOMÉRER. Amasser *A.* تكويم - كثب *P.* بر تهیدن *T.* ییغدرمق - كومدلندرمك

CONGLUTINATION. Action par laquelle une chose est rendue gluante et visqueuse *A.* تلزج *P.* دوسكين پذيری *T.* يلمشكلنمه — Et l'effet de cette action *A.* لزوجت *P.* دوسكينی *T.* يلمشكلك || La conglutination du sang, des humeurs دمك واخلاطك لزوجتی

CONGLUTINER. Rendre une liqueur gluante *A.* تلزيج *P.* دوسكين ساختن *T.* يلمشكلتمك || Ce poison conglutine le sang بو سم دمی تلزيج ايدر

CONGLUTINÉ. *A.* لزج - ملزج *P.* دوسكين شده *T.* يلمشكلنمش

CONGRATULER. V. Féliciter.

CONGRÉGATION. Compagnie, corps de plusieurs personnes religieuses ou séculières, vivant sous une même règle *A.* طريقت pl. طرايق *P.* گروه *T.* جماعت || Célèbre congrégation مشهور طريقت رجال ونامدار بر طريقت Congrégation d'hommes de filles طريقت نسوان - طريقت بنات La congrégation des Pères de la doctrine Chrétienne ائمهٔ عظام عيسويه‌نك طريقتی — La congrégation des fidèles *A.* جماعت الاهل امت المؤمنين - الايمان

CONGRÈS. Assemblée de plusieurs ministres de différentes Puissances *A.* مجلس المكالمة - مكالمة *P.* انجمن سروا *T.* مكالمه بجی شهرنده - بج مكالمه‌سی || Le congrès de Vienne مجلسی معقود مجلس مكالمه — Il se dit aussi, de l'assemblée des représentans des États-Unis d'Amérique آمريقه‌ده ايالات متحده جمهوريه‌نك جمعيت ملتی

CONGRU. Suffisant *A.* وافی - كافی - بالغ *P.* بسا *T.* يتر

Il signifie, en termes de Grammaire, une phrase qui est selon les règles *A.* صحيح - كامل *P.* درست *T.* طوغری || Phrase congrue عبارهٔ صحيحه — On dit aussi, Réponse congrue, c'est-à-dire, précise *A.* جواب وافی - جواب شافی *P.* پاسخ پاكيزه پاك - تميز جواب *T.* جواب درست - جواب پاك - طوغری جواب - جواب

CONGRUITÉ. Convenance *A.* موافقت *P.* همسازی *T.* اويغونلق — En Théologie, L'efficacité de la grâce de Dieu, qui agit sans détruire la liberté de l'homme *A.* موافقت التوفيق الربانی - مقاربت التوفيق الصمدانی *P.* همسازی توفيق يزدانی *T.* توفيق الهينك اويغونلغی

CONGRÛMENT. D'une manière congrue, correctement *A.* صحيحاً - بالصحة *P.* درست *T.* طوغری || Il ne parle point élégamment, mais il parle congrûment كلامنده ظرافت يوغيسه‌ده بر وجه صحت نطقی وار در Il en parle congrûment صحت بالصحه - تكلم ايدر

CONIQUE. Qui a la figure d'un cône *A.* مخروطی الشكل - كلاه بچمنده *P.* كلاهواری *T.* صنوبری

CONISE. Plante. *A.* برنوف - شابانج *P.* شابانك

CONJECTURAL. Qui n'est fondé que sur des conjectures *A.* تخمينی - ظنی - حدسی *P.* گمانی *T.* اورانلمه || La médecine est une science conjecturale طبابت بر علم ظنيدر - علم طبابت بر اورانلمه در

CONJECTURALEMENT. Par conjecture *A.* ظناً - تخميناً - بالظن - والحدس *P.* انگارشكارانه - گمانسازانه *T.* اورانلمه‌دن - تخمين ايله - اورانلمه اولدرق || Il ne parle de cela que conjecturalement ظن وتخمين ايله سويلر - بو بابده تخميناً سويلر

CONJECTURE. Jugement probable *A.* ظن pl. ظنون - حدس - قرينة pl. قراين - تخمين pl. تخمينات - حدسات - *P.* گمان - انگارش - پندار - راخ *T.* اورانلمه || Forte conjecture ظن محكم وقوی - ظن قوی - قرينهٔ قويه faible ظن واهی légère ظن خفيف vaine ظن باطل trompeuse ظن خادع bien fondée ظن قوی الاساس - ظن ثابت الاصل mal fondée ظن فاسد الاساس - ركيك الاساس Tirer une conjecture استنباط قرينه ايتمك Appuyer une conjecture sur... ظن وتخمينه - ظن وتخمينی فلان شی ايله تأييد ايتمك اشتد فلان شی ايله استحكام ويرمك Voilà une conjecture جميع قراين بو كا بر قرينه Toutes les conjectures vont là تخميناً سويلرم Je n'en parle que par conjecture دلالت ايدر Si ma conjecture ne me trompe ظن وتخمينمده خطا يوغيسه Cet art n'est fondé que sur des conjectures بوفن جملهٔ قراين وتخمينات اوزرينه مبنيدر

CONJECTURER. Juger sur des probabilités *A.* ظن - تزكن - تظنن - تخمين *P.* انگاريدن - انگاشتن - پنداشتن - گمانيدن - انديدن - راخ داشتن *T.* اورانلمق - ظن ايتمك - تخمين ايتمك || On m'a dit telle chose, et de là je conjec-

ture sa perte سویلدکلری فلان خبردن تلف اولدجغنی

تزکن ایدرم Le médecin ne fait souvent que conjecturer طبیب غالب حالده ظنّ وتخمین ایله عمل ایدر Ce que je conjecture de là, c'est que بوندن شوجهله ظنّ وتخمین ایدرمکه

CONJECTURÉ. *A.* مظنون - مزکون *P.* گمانیده - انگاریده *T.* اورانلنمش تخمینکرده

CONJOINDRE. Joindre ensemble par mariage *A.* تزویج - عقد النکاح *P.* بهم جفت کردن - بنکاح پیوستن *T.* نکاح ایله عقد ایتمک || Conjoindre par mariage برلشدرمک - نکاحلندرمک Il ne faut pas que l'homme sépare ce que Dieu a conjoint الله تعالینک عقد ایلدیکنی بنی آدم حل وتفریق ایتمک جائز دکلدر

CONJOINT. *A.* مزاوج - معقود بالنکاح *P.* بهم جفت کرده *T.* نکاح ایله باغلنمش - برلشمش - نکاحلو - بنکاح پیوسته

En termes de Pratique, il se prend aussi comme substantif, et signifie, le mari et la femme *A.* pl. ازواج *P.* زن وشوی *T.* قوجه قاری || Les futurs conjoints ازواج اجلـه L'un des conjoints زوجینک بری

CONJOINTEMENT. Ensemble *A.* بالمعیّة - معاً *P.* برابر *T.* بیله || Agissons conjointement en cette affaire بو خصوصده بیلهجه - بالمعیّة عمل وحرکت ایدهلم

CONJONCTIF. Terme de Grammaire. Qui sert à unir *A.* ادات الوصل - عاطفة - العطف ادات

CONJONCTION. Union. Il se dit en parlant de l'homme et de la femme *A.* مزاوجت *P.* هم جفتساری *T.* نکاحلشمه - جفتلشمه || Conjonction par mariage مزاوجت بالنکاح

En termes d'Astronomie, on dit, Conjonction de deux planètes *A.* اقتران - قران *P.* بهم رسی *T.* بر یره قاوشمه || Saturne et Vénus étaient en conjonction زحل ایله زهره قرانده ایدی La conjonction du Soleil et de Mercure شمس ایله عطاردک قران La conjonction de la Lune قمر اقترانی

CONJONCTION, est aussi une partie d'oraison, qui joint les membres du discours *A.* وصل - عطف

CONJONCTIVE. Nom d'une des membranes de l'oeil, qui forme le blanc de l'oeil *A.* غشاوة البیاض العین *P.* پوشش سپید *T.* کوز آقنک زاری چشم

CONJONCTURE. Occasion, rencontre de circonstances *A.* مقارنت مصادفة الفرصة - مقارنت الاحوال - الحال *P.* سر وقت *T.* راست کلش - فرصت - وقت وحال || Heureuse conjoncture مصادفهٔ میمون حال مقارنت fatale مصادفهٔ منحوسهٔ حال فرصت منحوسه - وفرصت La conjoncture est favorable وقت وحال مساعد در - مساعد در Cela est arrivé dans une fâcheuse conjoncture اول کیفیّت بر وقت وحال موحشده اثناسنده ظهور ایلدی Il prit la conjoncture du départ du Roi پادشاهک عزیمتی فرصتندن اغتنام ایلدی - عزیمتنی فرصت اتخاذ ایلدی Dans les différentes conjonctures de la vie مدّت عمرده ظهوره کلان احوال گوناگونک مقارنتنده

CONJUGAISON. Terme de Grammaire. Arrangement suivi de toutes les terminaisons d'un verbe *A.* باب التصریف pl. ابواب التصریف || Conjugaison régulière باب فعل قیاسی Conjugaison anomale باب فعل سماعی On divise ordinairment les verbes Latins en quatre conjugaisons افعال لسان لاتینی عادتا ابواب اربعهٔ تصریفه منقسمدر

En termes d'Anatomie, Conjugaison des nerfs, c'est la conjonction des nerfs *A.* مزاوجت الاعصاب *P.* بهم پیوند پیها *T.* سکیرلرک بری بریله باغلنمسی

CONJUGAL. Qui concerne l'union entre le mari et la femme *A.* زوجی || Le lien conjugal رابطهٔ زوجیّه Le devoir conjugal واجبهٔ حال زوجیّت La foi conjugale صداقت زوجیّه

CONJUGALEMENT. Selon l'union conjugale *A.* حسب الشروط علی ما وجب بین الازواج - المزاوجة

CONJUGUER. Exprimer les différentes terminaisons d'un verbe *A.* تصریف || Conjuguer un verbe فعلی تصریف ایتمک

CONJURATEUR. Celui qui forme une conjuration *A.* ساعی الی الخروج - حلیف علی الخروج - الی العصیان *P.* همپیمان فتنه وفساد - همدم سرکشی *T.* زوربالق ایچون || Dengereux conjurateur مخوف وهایل برساعیٔ الی الخروج - فتنه بر حلیف مخاطرهلو || قوللشن

CONJURATION. Conspiration contre l'État, contre le Prince *A.* معاقدة الی العصیان - محالفة علی الخروج *P.* همپیمانی *T.* زوربالق ایچون قوللشمه بفساد || Horrible conjuration خروج وعصیانه دائر بر محالفهٔ عظیمه Tramer une conjuration خروج وعصیانه دائر بر محالفهنک نسج وترتیبنه سعی Découvrir une conjuration خروج وعصیانه دائر پس پردهٔ خفاده ترتیب اولنمش صورت معاقده ومحالفهیی ایتمک Il était de la conjuration خروج علی خارجه اخراج ایتمک

السلطان مادّه‌سنده عقد اتّفاق ایتمش مخالفین زمره‌سندن خروج علی ایدی Tous ceux qui entrèrent dans la conjuration السلطان مادّه‌سیچون بیلنرنده مخالفه ایدنلره داخل اولمش کسانک جمله‌سی

Il se dit aussi, des paroles dont les magiciens se servent pour conjurer les démons, l'orage, la peste etc. *A.* رقیة — pl. عزایم *P.* سحربازک اوقودیغی *T.* سخن افسون آمیز—افسون سوزلر

Il signifie aussi, prières *A.* pl. تضرّعات *P.* نیازها *T.* یلوارمه || Employer les prières, les conjurations تضرّعات ورجالر صورتنی استعمال ایتمک

CONJURER. Prier instamment *A.* تضرّع *P.* نیاز — نیازیدن — لابه کردن — کردن *T.* یلوارمق — رجا ایتمک || Je vous conjure de faire cela شو ایشی ایلمکی سکا تضرّع ورجا ایدرم Je vous conjure au nom de Dieu جناب ربّ العالمین حرمتنه اولسون سکا تضرّع ونیاز ایدرم

Et exorciser pour chasser les démons *A.* استعاذة || Conjurer le diable شیطان شرّندن استعاذه ایتمک Esprit immonde, je te conjure par le nom sacré de Dieu یا روح خبیث باری تعالینک اسم شریفنی یاد ایله سندن استعاذه ایدرم

Il se dit aussi, en parlant de ceux qui croient que par des paroles ils peuvent chasser les maladies, les serpens *A.* ذکر العزایم لدفع الموذیات *P.* خواندن عزایم برای برطرفسازیٔ مضرّ *T.* گزند شیلری قاچرمق ایچون سحربازلق سوزلری اوقومق || Des gens qui prétendent avoir le secret de conjurer la fièvre ذکر عزایم ایله حمّانک دفعی سرّینه مالک اولمق ادّعاسنده اولان کسان — On dit figur., Conjurer la tempête, pour dire, détourner par adresse un malheur dont on est menacé *A.* دفع القضا — اضافة الشرّ — تخطر الشرّ *P.* گریزانیدن بلا *T.* بلایی صاپتمق — قضایی صاوشدرمق — تهلکه‌یی آتلامق || Ce prince, voyant une armée de cinquante mille hommes prête à entrer dans ses États, trouva moyen de conjurer la tempête فلان پادشاه اللی بیک نفردن عبارت براردو درون ملکه آماده دخول اولدیغنی کورنجه تهلکه‌یی آتلامنک — دفع قضانک تدبیرینی بولدی تدبیرینی بولدی

Il signifie aussi, former un complot contre l'État ou contre le Prince *A.* تعاقد للعصیان — تحالف الی الخروج *P.* برای

زوربالق ایچون عهدلشمک *T.* عصیان هم پیمانی نمودن || Cinna conjura contre Auguste فلان کمسنه خروج علی السلطانه دائر مخالفه ایلدی — On dit aussi, Conjurer contre quelqu'un برکمسنه‌نک علیهنه مخالفه ایتمک Conjurer la ruine de sa patrie کندو وطننک خرابیتنه مخالفه ایتمک — خرابیتی خصوصی ایچون عهدلشمک — Il se dit aussi, d'une personne seule qui a formé un mauvais dessein contre quelqu'un *A.* عقد سوء القصد || Il semble que cet homme-là ait conjuré votre perte غالبا شو آدمک سنک حقکده سوء قصدی غالبا بو آدم سنک انلافکه قصد ایلدی — وار در

CONJURÉS, au pluriel. Ceux qui sont entrés dans une conjuration *A.* محالفین الی الخروج — معاقدین للعصیان *P.* هم پیمانان عصیان *T.* زوربالق ایچون عهدلشنلر || On se saisit des conjurés محالفین للعصیان اولنلر اخذ اولندی C'est un des conjurés معاقدین للعصیان اولنلرک بریدر — خروج وعصیان خصوصنده عهدلشمش اولنلرک بریدر زمرهٔ محالفیندندر

CONNAISSABLE. Qui est aisé à connaître *A.* ممکن التشخیص *P.* شناختنی *T.* بیلنور || Il est fort changé, il n'est pas connaissable شول رتبه‌ده متغیّر اولمشدر که ممکن التشخیص چهره‌سی اولقدر دکشدیکه بیلنمز اولدی — دکلدر

CONNAISSANCE. Idée, notion qu'on a de quelque chose, de quelque personne *A.* خبر — وقوف — علم — معرفت *P.* آشنایی *T.* بیلش — آگاهی || La connaissance du bien et du mal معرفت نیک وبدک بیلشی — خیر وشرّ La connaissance de Dieu معرفة الله N'avoir aucune connaissance d'une affaire فلان مصلحته اصلاً وقطعاً علم وخبر اولمامق Cela est de ma connaissance بو مادّه‌یه علمم لاحقدر — بو مادّه بنم معلوممدر Cela est de la connaissance de tout le monde بو مادّه عالمک بو مادّه عالمه معلومدر — معلومیدر Cela est venu à ma connaissance بو مادّه‌یه علمم منضمّ اولمشدر — بو مادّه معلومم اولمشدر Je n'en ai aucune connaissance بوکا دائر بردرلو خبر وآگاهم یوقدر — On dit, Prendre connaissance, pour dire, s'informer *A.* تحصیل الوقوف — تحصیل العلم *P.* آگاهی یافتن *T.* بیلمک — آکلامق || Il a voulu prendre connaissance de cette affaire بو مصلحته تحصیل علم ووقوف ایتمک مراد ایلدی Ce n'est pas à vous de prendre connaissance de mes actions افعال واعمالمه دائر تحصیل علم ووقوف ایتمک سنک وظیفهٔ امورک دکلدر

— Et parler en connaissance de cause, Agir avec connaissance de cause *T.* عن علم نطق ایتمك وعن علم عمل وحركت — عن — عن وقوف الحال سوق كلام ایتمك — ایتمك وقوف الحال عامل اولمق — Et qu'un homme a une grande connaissance des affaires, pour dire, qu'il s'entend très-bien en affaires امور ومصالحده وقوف تامی وار در بغایت — كار آگاه وامور آشنا در — Et qu'il a grande connaissance des tableaux, des pierreries تصویرات ومجوهرات خصوصنده وقوف تامی وار در تصویرات وجواهردن آكلر des livres — احوال كتب وتألیفاته زیاده‌سیله واقف وآشنا در — Et qu'il a bien des connaissances, de grandes connaissances *A.* كثیر المعارف — المعلومات — همه دان — بسیار شناس *P.* جوق بیلشلو *T.* بسیار دان

Il se dit aussi, de l'exercice de cette faculté par laquelle l'âme connait les objets *A.* شعور *P.* شناسایی *T.* نانیمه ‖ Cette personne a perdu toute connaissance فلان كشی شعورینی كلیاً ضایع ایلدی Il n'a plus de sentiment ni de connaissance نه حاسه‌سی ونه شعوری قالمشدر Un transport au cerveau lui a ôté toute connaissance ماده‌نك دماغه انعكاسی انسلاب شعورینه بادی اولمشدر Il a eu connaissance jusqu'à la mort دم واپسینه قدر شعوری یرنده ایدی Il s'est trouvé mal, mais sans perdre connaissance سوء مزاجه گرفتار اولمش ایسه‌ده شعوری یرنده در

Il signifie aussi, l'habitude, la liaison qu'on a avec quelqu'un *A.* تعارف — معارفه *P.* آشنایی *T.* بیلشمه — آشنالق ‖ Cet homme est-il de votre connaissance? بو آدم ایله معارفه‌كز وارمیدر À cause de notre ancienne connaissance بینمزده جاری اولان معارفه قدیمه‌یه مبنی — Il se dit aussi des personnes avec lesquelles on a des liaisons *A.* معارف pl. معارفین — مؤانس *P.* آشنا *T.* بیلدك ‖ Faire de nouvelles connaissances مجدداً آشنالر پیدا ایتمك On doit préférer ses amis à ses connaissances احبا ودوستانی آشنالر اوزرینه ترجیح ایتمك لازمدر Il n'est pas mon ami, il n'est que ma connaissance دوستم دكل انجق آشنالرمدندر Je n'ai aucune connaissance auprès de ce juge بو قاضینك یاننده بر بیلدك آدمم یوقدر

On appelle, Pays de connaissance, un lieu où l'on connait ceux qui y sont, et où l'on est connu *A.* موطن — مقام مألوف *P.* جایگاه آشنا *T.* بیلدك یر Et un lieu où l'on trouve des choses relatives à la science et à l'art que l'on cultive بر كمسنه‌نك حالنه موافق اولان مكان ‖ Quand il entra dans cette maison, il fut ravi de se trouver en pays de connaissance اول خانه‌یه دخولنده حالنه موافق مكانده بولندیغنی كوروب دوچار آشفتگی وحیران اولمشدر Il se trouve en pays de connaissance dans toutes les bibliothèques كتبخانه‌نك مجموعی كندو حالنه موافق مكانلر عد اولنور

CONNAISSEMENT. Déclaration contenant l'état des marchandises qui sont dans un vaisseau, de ceux à qui elles appartiennent, et des lieux où on les porte *A.* دفتر الحمولة السفینة *P.* اوارهٔ بار كشتی *T.* حموله قائمه‌سی ‖ On ne trouva sur ce vaisseau ni connaissement ni passeport بو سفینه ایچنده نه حموله قائمه‌سی نه گذارنامه بولندی

CONNAISSEUR. Celui qui se connait à quelque chose *A.* عارف pl. عرفا pl. عارفون — واقف pl. واقفون — اهل الوقوف pl. ارباب الوقوف *P.* خبردار — شناسا *T.* بیلیجی — آكلاییجی ‖ Si vous dites que ce diamant est d'une belle eau, vous n'êtes pas connaisseur بو الماس طاشینك صوییی كوزلدر دیرسك ارباب وقوفدن دكلسك C'est un grand connaisseur en tableaux تصویرات خصوصنده وقوف تامی وار در Faire le connaisseur تعارف — وقوف فروشلق ایتمك ایتمك

CONNAÎTRE. Avoir dans l'esprit la notion d'une chose *A.* تعرف — علم *P.* شناختن — شناسیدن *T.* بیلمك — تانیمق ‖ Connaître parfaitement معرفت كامله ایله بیلمك Connaître à fond كنهیله بیلمك Je ne le connais que de nom, que de vue بالكز سمعاً معلوممدر بالكز نظراً معلوممدر Je le connais bien كركی كبی بیلدكمدر — كركی كبی معلوممدر D'où le connaissez-vous? نه جهت ایله عارف وآشناسك Je ne le connais que pour l'avoir vu en tel endroit فلان محلده مشهودم — فلان — اولدیغی جهتدن كندوسیله چشم آشنالغم وار در Il me connut à la voix, à la démarche طرفده كوردیكمدن كوزم اصرر بنی سسمدن ومسلكمدن ورفتارمدن تانیدی Je connais sa manière اوضاع واطوارینی بیلورم Son style est aisé à connaître سبك وانشاسی بالسهوله بیلنور — قولایلق Je le connais pour ce qu'il est فلانی اولدیغی ایله بللو اولور كبیجه بیلورم Il a bien trompé du monde, on ne le connaissait pas نه صفتده آدم اولدیغی معلوم اولمدیغندن وافر

كسان آلداندى Connais-toi toi-même عارف بالنفس اول
خود شناس اول - Connaître le bien et le mal خير وشرّه
نيك وبدى فرق ايتمك - عارف اولمق Cet enfant ne
connait pas encore les lettres بو طفل هنوز حروفه عارف
هنوز حروفى تانيمز - دكلدر Vous ne connaissez pas encore vos
forces هنوز وقوفك - كندو قوّتنه هنوز عارف دكلسك
يوقدر Il ne connait pas son faible ضعفى طرفنى بيلمور Je
ne parle point de ce que je ne connais pas معلومم اولميان
شيلردن هيچ بحث ايتمم Faire connaître sa façon de penser
فكر ورأينى بيلدرمك Il fit connaître qui il était تعريف
كندويى تعريف - كيم اولديغنى بيلدردى - نفس ايلدى
ايلدى Ne lui donnez pas à connaître que . . . فلانه بيلدرمه

Et avoir une grande pratique de certaines choses, s'y entendre
fort bien *A.* وقوف *P.* آگاه بودن - دانستن *T.* بيلمك ||
C'est un homme qui connait bien la guerre امور حربيّهيه
وقوف تامّى واردر Il est bon officier de marine, il connait
fort bien la mer احوال دريايه وقوف تامّى اولوب استاد
وماهر دونانما سركردهلرندندر Un homme qui connait bien
le monde et la Cour امور عالمه وآداب سراى همايونه عارف بر
جهانديده وسراى همايونده پروردۀ اولمش - آدمدر
بر آدمدر Il connait bien les bons livres, les pierreries كتب
كتب - نفيسه وجوهرات بابنده وقوف تامّى واردر
نفيسهنك وجوهراتك فرق وتمييزينه قادردر

Et avoir quelques habitudes avec quelqu'un *A.* تعارف -
معارفه *P.* آشنا بودن *T.* بيلشمك || Connaissez-vous quel-
qu'un de mes juges? بو مصلحتمى رؤيت ايدهجك قاضيلردن
بريله معارفهك وارميدر Il connait tout le monde ما خلق
دنياده بيلشمديكى آدم يوقدر - الله ايله آشنالغى واردر

On dit, Connaître une femme ou la connaître charnellement,
pour dire, avoir habitation avec elle *A.* قربان || Adam connut
Ève حضرت آدم حوّا ايله قربان ايلدى

Il signifie aussi, discerner les objets, les distinguer *A.* تشخيص
فرق - تمييز - *P.* گزاريدن *T.* سزمك - سچمك || Je ne
l'ai vu qu'une fois, mais je le connaîtrais entre mille بالكز بر
دفعه مشهودم اولمشيكن بيك كشى ايچنده كورسهم فرق
وتمييزينه قادرم La nuit était si noire, qu'on ne pouvait con-
naître personne ظلمت ليلك شدّتى شول رتبهده ايديكه
كيجه بغايت - اشخاصك فرقى ممكن ومتصوّر دكل ايدى
مظلم اولديغندن آدم سچيلمنك امكانى يوغيدى

Et sentir, éprouver *A.* تعرّف *P.* خبير - خبر دار بودن
دانستن - بودن *T.* تانيمق - بيلمك - معلوم اولمق || On
ne connait point l'hiver à la Martinique فصل شتا مارتنيقهده
جزيرهسنده معلوم دكلدر Les anciens ne connaissaient point
la petite vérole جدرى علّتى بين القدما معروف دكل ايدى
- جيچك علّتى اسكى زمان آدملرى بيننده معلوم ومتعارف
دكل ايدى

Et avoir autorité de juger de quelques matières *A.* استماع
رؤيت الدعوا - الدعوا *P.* عدالت سازى نمودن *T.* دعوا
كورمك || Ce juge connait des matières civiles et criminelles
فلان قاضى كرك حقوقه دائر وكرك جرم وجنايته متعلق
دعوالرى رؤيت ايدر Il en connaît par appel نقل دعوا
ايله بو مادّهيى رؤيت ايدر Il ne peut pas connaître de
cela استماعنه صلاحيتى - بو دعوانك رؤيتنه صلاحيتى يوقدر
يوقدر

On dit, qu'un homme ne connait personne, pour dire, qu'il n'a
nul égard pour personne كمسهيى - هيچ كمسنهيه اعتبار ايتمز
بيلمز || Quand il est question d'intérêt, il ne connait plus personne
صدد بر درلو نفع وفائدهيه دائر اولنجه هيچ كمسهيى بيلمز
Depuis qu'il est en place, il ne connait plus ses amis منصبه
- نائل اولدليدنبرو دوستلرينه عطف نگاه اعتبار ايتمز
- منصب اولدليدنبرو دوستلرينى بيلمز اولدى En parlant de
certaines lois, de certaines coutumes qui ne sont point reçues
en certains pays, on dit, qu'on ne les y connaît point || En ce
pays-là, on ne connait point le Droit Romain اول مملكتده
احكام رومانيّه معتبر دكلدر

Se connaître en quelque chose ou à quelque chose, pour dire,
savoir en bien juger *A.* اقتدار فى التمييز *P.* مايۀ آگاهى داشتن
بهرۀ آشنايى داشتن - *T.* تانيمغه - آكلامغه قادر اولمق
تانيمق - قادر اولمق || Il se connait en gens آدم قدرينى
آدم صرّافيدر - تمييزه مقتدردر Il se connait en mérite
تمييز اهليّته قادردر en poésie تمييز اشعاره صاحب اقتدار
در Il ne s'y connait point du tout اول خصوصده اقتدار تمييزدن
مايۀ تمييزدن اصلا بهرهسى يوقدر - كلّياً بى بهرهدر

On dit aussi, qu'un homme ne se connait point, pour dire,
que l'orgueil ou la colère lui fait oublier ce qu'il est بصر
كندويى بيلمكدن قالمشدر - بصيرتى مستور پردۀ غفلتدر

CONNU. *A.* معروف ـ معلوم *P.* دانسته ـ شناخته *T.* بیلنمش || Il est connu de tout le monde عامه نك معلومیدر ـ بللو Ce nom m'est connu بو اسم معلوممدر

CONNEXION. Liaison que de certaines choses ont les unes avec les autres *A.* جهة الوحدة *P.* پیوند یكانگی *T.* بتشكلك || Il n'existe aucune connexion entre ces principes, ni entre les conséquences qu'on en tire بو اصولك احد هما آخری بیننده وآنلردن ترتب ایدن مستلزمات آره سنده بر درلو جهت وحدت یوقدر

CONNEXITÉ. Liaison aperçue entre deux objets, entre deux idées *A.* مناسبت ـ علاقه *P.* پیوستگی *T.* اولاشقلق || Il y a une grande connexité entre la Morale et la Jurisprudence علم فقه ایله علم اخلاق بیننده كلی علاقه ومناسبت واردر

CONNIL. V. Lapin.

CONNIVENCE. Complicité par tolérance et dissimulation d'un mal qu'on peut empêcher *A.* مشاركت الی الشر علی طریق التغافل *P.* چشمپوشانه همسازئ قباحت *T.* كوز یومغله تغافل طریقیله قباحته اورتاقلشمه || Connivence manifeste حكامك علی شره مشاركت صریحه La connivence des juges طریق التغافل قباحته مشاركتلری La connivence du père a été cause du désordre de ses enfans پدرك شره تغافلی سوء حال اولاده باعث اولدی — Il se prend aussi pour Complicité *A.* مشاركت الی القباحة *P.* همسازئ تاوان *T.* قباحته اورتاقلق || Ils étaient de connivence ensemble pour... فلان خصوصده قباحته مشاركتلری وار ایدی

CONNIVER. Participer, en dissimulant, à un mal qu'on peut empêcher *A.* اشتراك الی الشر علی طریق التغافل *P.* بقباحت چشمپوشانه همسازی نمودن *T.* كوز یومغله قباحته اورتاقلشمق || Un magistrat qui connive aux concussions des officiers de Justice امنای شرعك مظالم وتعدیاتنه علی طریق التغافل ارتكاب مشاركت ایدن ضابط Il ne voulut pas se déclarer ouvertement, mais il connivait avec lui آچیقدن میدانه چیقمق استمیوب لكن علی طریق التغافل قباحته ارتكاب مشاركت ایدر ایدی Un trésorier et un contrôleur qui connivent ensemble بری برلریله متغافلانه مشارك قباحت اولان خزینه دار ایله خزینه محاسبه جیسی Un père qui connive aux débauches de ses enfans اولادینك قباحت عیش وعشرتلرینه تغافلی جهتیله ارتكاب مشاركت ایدن پدر

CONOIDE. V. Conique.

CONQUE. Grande coquille concave *A.* صدف حلزونی pl. اصداف حلزونیه

CONQUÉRANT. Qui a fait de grandes conquêtes *A.* فاتح الاقالیم *P.* گیتی ستان ـ جهانگیر *T.* صاحب ظهور || Alexandre a été un grand conquérant اسكندر ذو القرنین بر جهانگیر بر صاحب ظهور معظم ایدی ـ قوی الاقتدار ایدی

CONQUÉRIR. Acquérir par les armes *A.* فتح ـ تسخیر *P.* بقبضهٔ تسخیر آوردن ـ تسخیر كردن ـ دستبردانه ستادن ـ فتح وتسخیر كردن *T.* فتح ایتمك آوردهٔ قبضهٔ فتح || Conquérir une province بر مملكتی فتح ایتمك Alexandre conquit l'Asie اسكندر ذو القرنین آسیا اقلیمنی آوردهٔ قبضهٔ فتح وتسخیر ایلدی — Figur. || Conquérir l'amitié, les bonnes grâces de quelqu'un فلانك ود ومحبتنی وحسن توجهنی جلب تحصیل ایتمك ـ وتسخیر ایتمك

CONQUIS. *A.* مسخر ـ مفتوح *P.* دستبردانه ستاده ـ گرفتار *T.* فتح اولمش آوردهٔ قبضهٔ تسخیر ـ بند فتح وتسخیر شده رهین فتح وتسخیر اولمش ـ بلاد مسخره || Les villes conquises فتح اولمش مملكت بلاد وامصار Le pays conquis

CONQUÊTE. L'action de conquérir *A.* فتح pl. فتوح ـ فتوحات *P.* فتح سازی *T.* فتح || Faire la conquête d'un pays بر مملكتك فتحنده ظفریاب اولمق Grande conquête فتح بادی ـ فتح مبین Glorieuse conquête فتح جزیل ـ عظیم شان وشهرت اولمش فتح جلیل — Il se dit aussi de la chose conquise. V. Conquis || Agrandir un État par des conquêtes آوردهٔ قبضهٔ فتح وتسخیر اولمش بلاد وممالك علاوه سیله فتوح جدیده ایله ـ دائرهٔ ملك ودولتی توسیع ایتمك ـ حدود ملكی توسیع ایتمك — On dit, Vivre comme dans un pays de conquête, pour dire, vivre à discrétion بر بلدهٔ مسخره ده بولنمش كبی كچینمك — Il se dit figur. en termes de galanterie *A.* تسخیر القلوب *P.* دل ربودن ـ دلرا گرفتار بند ـ مرغ دلرا شكار پنچهٔ عشق كردن ـ اسار كردن *T.* كوكل عاشقك ـ كوكل قاپمه ـ تسخیری || La conquête d'un amant قلب عاشقك تسخیری ـ تسخیر قلبی Cette beauté fait tous les jours de nouvelles conquêtes بو زن حسنا نو بنو تسخیر قلوب ایتمكدن خالی دكلدر — On dit aussi, Cet homme a des qualités aimables, il a fait ma conquête فلان

کس مجبول اولدیغی خصایل دلربا تقریبیله قلبی فلانک مسخری یم Je suis sa conquête تسخیر ایلدی

CONSACRER. Dédier à Dieu avec certaines cérémonies, rendre sacré *A.* تقدیس *P.* مبارک ساختن ـ مقدس کردن *T.* مبارک قلمق || Consacrer une église بر کلیسایی تقدیس un calice جام قداس شریفی تقدیس ایتمک

Et donner, dévouer à Dieu *A.* وقف فی سبیل الله *P.* براه خدا سپردن ـ براه خدا وقف کردن *T.* الله یولنه وقف ایتمک || Après tant de temps donné au monde, il a consacré le reste de ses jours à Dieu امور دنیایه صرف اوقات کثیره ایلدکدنصکره بقیهٔ عمرینی سبیل الله‌ه وقف ایلدی

— On dit figur., Consacrer à quelqu'un son temps, ses soins, pour dire, lui dévouer son temps, ses soins *A.* تخصیص ـ وقف *P.* مخصص کردن ـ سپردن *T.* وقف ایتمک || Consacrer sa jeunesse, sa vie à l'étude des Langues, des Belles-Lettres, de la Philosophie وقت حداثتنی ومحصول عمرینی استفادهٔ السنه ومطالعهٔ علوم شریفه‌یه وعلم حکمته وقف ایتمک Consacrer son argent à se former une bibliothèque مالنی بر کتبخانه جمع وترتیبی خصوصنه وقف ایلمک وتخصیص ایلمک

On dit, que l'Église a consacré un mot, pour dire, qu'elle l'a déterminé à une signification particulière فلان لغت علمای دین طرفندن وضع اولنمشدر || Les mots de Consubstantiel et de Transsubstantiation sont des mots consacrés par l'Église اتحاد جوهر واستحالهٔ جوهر تعبیرلری ائمهٔ دین طرفندن وضع اولنمش اطلاقات فقهیه‌دندر — On dit aussi, que l'usage a consacré une phrase, une façon de parler, pour dire, que l'usage l'a établie کثرت استعمال ایله کسب ثبوت ایتمش تعبیر وکلامدر

Il signifie aussi, rendre éternel dans la mémoire des hommes *A.* تأبید الذکر ـ ابقاء الذکر *P.* یاد فلان جیزرا همیشه پاینده کردن *T.* ابدی آکدرمق || Cette seule action par laquelle il finit sa vie, doit consacrer sa mémoire فلانک یالکز آخر عمرنده ایتدیکی فعل الی الابد ابقای ذکرینی موجب اولهجق بر حالتدر On consacra cet événement par plusieurs monumens یادکار مستدیم اولمق اوزره احداث اولنمش آثار متعدده ایله اول واقعه‌نک ذکری تأبید اولندی Le temps consacre les usages مرور ازمان عاداتک تأبید وابقاسنی موجبدر

مرور ازمنه واوقات موجب استقرار آداب وعاداتدر.

CONSANGUIN. Parent du côté paternel. Il ne se dit qu'en cette phrase, Frère consanguin, qui signifie, frère de père *A.* أخ لاب pl. اخوان لاب pl. بنو العلات *P.* برادر از سوی پدر *T.* بابادن قرنداش

CONSANGUINITÉ. Parenté du côté du père *A.* قرابت لاب *P.* خویشاوندی از سوی پدر *T.* بابادن ـ بابادن حصلمق اقربالق

CONSCIENCE. Lumière intérieure par laquelle l'homme se rend témoignage à lui-même du bien et du mal qu'il fait *A.* نفس مخطره ـ اخطار وجدانی *P.* آگاهیٔ دل *T.* کوکل اخطاری || Conscience timorée نفس مخطرهٔ وراعت آمیز délicate نفس مخطرهٔ کثیر التجسس scrupuleuse نفس مخطرهٔ نزاهت آلود tendre نفس مخطرهٔ رقت آلود bonne نفس مخطرهٔ صالحه erronée نفس مخطرهٔ زایغه Délicatesse de conscience نزاهت ـ جواز نفس مخطره Remords de conscience نفس مخطره اخطار نفس لوامه ـ حزازت نفس مخطره Le cri de la conscience صدای موجب الایقاظی ـ وجدانینک تنبیه بصیر تفرماسی Le tribunal de la conscience نفس مخطره‌نک محکمه‌سی Directeur de conscience نفس مخطره‌نک مدیر وجدانیسی Le for de la conscience نفس مخطره‌نک حکمی ومرشدی Liberté de conscience نفس مخطره‌نک دلالتی اوزره عمل وحرکته رخصت Faire quelque chose pour l'acquit de sa conscience بر عملی تنزیهٔ نفس مخطره ضمننده ایشلمک — Cela نفس مخطره‌یه مدار اطمینان اولمق اوزره ایشلمک peut se faire en sûreté de conscience شو فعل نفس مخطره مأمون الحال اولدرق ایشلنه بیلور Votre conscience ne vous reproche-t-elle rien? نفس مخطره اصلا وقطعا سنی لوم بر کسنه نفس ومؤاخذه ایتمزمی Agir contre sa conscience نفس مخطره‌سنک خلافنه حرکت ایتمک Parler selon sa conscience اخطار وجدانیسنه تبعیهٔ سویلمک Troubler les consciences نفس مخطرهٔ ناسی اخلال ایتمک Cela n'est propre qu'à alarmer les consciences بو کیفیت نفس مخطرهٔ ناسه ایقاع فزع ودهشتدن غیری بر شیئی مفید دکلدر — On dit, qu'un homme a de la conscience, qu'il est homme de conscience, pour dire, qu'il est attentif à ne rien faire qui blesse sa conscience نفس مخطره‌سنه ایراث دغدغه ایده‌جک حالاتدن مجانبت ایدر آدمدر — On dit aussi, je mets cela, je laisse

cela sur votre conscience بو مادّه‌یی ذاتكده مودوع اولان نفس مخطره‌نك حكمنه حواله ایدرم Je m'en rapporte à votre conscience سنك ذاتكده مودوع اولان نفس مخطره‌نك حكمنه راضی یم — Et vous aurez cela sur votre conscience, pour dire, que si vous agissez en cela contre votre conscience, vous en répondrez devant Dieu بو ماده‌ده ذاتكده مركوز اولان اخطار وجدانینك خلافنه حركت ایده‌جك اولور ایسك وبالی نفسكه راجع اولمش اولور

On appelle, Cas de conscience, certaines difficultés ou questions sur ce que la religion permet ou défend en certains cas *T.* گمان عقیدت *P.* شكوك العقیدة pl. شك العقیدة *A.* || Proposer un cas de conscience اعتقاددن طولایی بر مشكل عقیده‌یه متعلق بر كونه شك بسط وایراد ایتمك Résoudre un cas de conscience عقیده‌یه متعلق بر مشكلی حل ایتمك

Conscience, signifie aussi, scrupule qu'on a dans une chose, parcequ'on croit qu'elle est contre les bonnes moeurs, contre la bienséance *A.* نفس هاجسه || Faire conscience d'une chose فلان شیده نفس هاجسه ایجاب احترازایتمك Il y a de la conscience à jouer avec un homme qui ne sait pas le jeu قماری بیلمیان كشی ایله اوینامقده نفس هاجسه مانع اولور Je ferais conscience d'avoir commerce avec un homme si décrié بویله مذموم آدم ایله اختلاط والفتی نفس هاجسه تجویز ایتمز Je fais conscience de vous importuner si souvent de la même chose هر دائم شو مصلحت ایله سنی تعجیز ایلمكه نفس هاجسم مانعدر

En Métaphysique, il signifie, la connaissance qu'on a d'une vérité par le sentiment intérieur *A.* نفس ملهمة || Les hommes ont la conscience de leur liberté بنی آدمك حریت حالاری خصوصنده نفس ملهمه‌لری شاهد در Conscience intime نفس ملهمهٔ صمیمیّه

En conscience, en bonne conscience, signifie, en vérité, de bonne foi *A.* بصدق الطویّة ـ بصدق البال *P.* ـ براستیٔ اندیشه *T.* طوغریلق ایله انصافاند ـ بپاكیٔ درون || Je vous le dis en conscience بو كلامی صدق بال ایله سویلرم Ce marchand vend en concience, il ne surfait point بو بازركان ضم ضمیمه ید اصلا رغبت ایتمیوب مالنی انصافانه صاتر Vous êtes obligé en conscience à cela قواعد صدق طویّته اتباعًا عامل اولمغه مجبورسك

CONSCIENCIEUSEMENT. D'une manière consciencieuse *A.* بنزاهة النفس ـ بالحقّانیّة ـ بالنصافة *P.* با خدا ترسی *T.* گناهدن نزاهت نفس ایله عمل || Agir consciencieusement صاقندرق امر وحركت ایتمك Faire un partage consciencieusement محقانه ـ حقانیت ایله ـ مقاسمه‌یی بالحقانیّة تنظیم ایتمك ومنصفانه

CONSCIENCIEUX. Celui qui a la concience délicate *A.* نازه النفس ـ محق ـ منصف *P.* خدا ترس *T.* گناهدن صاقنیجی || Il est consciencieux jusqu'au scrupule وهم وهجسه تابع اولمق مرتبه‌ده منصف بر آدمدر

CONSÉCRATION. V. Consacrer.

CONSÉCUTIF. Qui se suit immédiatement dans l'ordre des temps *A.* متوالی ـ متعاقب ـ متتابع ـ متلاحق ـ متتالی *P.* پیاپی ـ پس از یكدیگر *T.* بری بری آردنجه || Trois fêtes consécutives اعیاد ثلثهٔ متعاقبه Trois jours consécutives بری برینه متعاقب اوچ كون

CONSÉCUTIVENENT. Tout de suite, selon l'ordre du temps *A.* متتالیًا ـ متوالیًا ـ متعاقبًا ـ متتابعًا ـ متلاحقًا *P.* پی در پی *T.* ـ بری برینه متعاقب اولدرق ـ بری برینه اولاشدرق || Il a eu consécutivement trois grandes maladies بری آردنجه بری برینه متعاقب اوچ آغر خستەلك چكدی Il a exercé consécutivement trois grandes charges متوالیًا اوچ منصب جلیل ضبط ایلدی

CONSEIL. Avis que l'un donne à quelqu'un sur ce qu'il doit faire ou ne pas faire *A.* نصیحت ـ نصح pl. نصایح ـ اخطار pl. اخطارات *P.* پند ـ اندرز *T.* اوگوت || Bon conseil نصیحت خیریّه sage نصیحت حكیمانه prudent عاقلانه نصیحت salutaire نصیحت نافعه ـ نصیحت خیرلو mauvais نصیحت سؤ اخطار pernicieux اخطار وخامت انجام dangereux اخطار معلل بالغرض اولان intéressé مستلزم الخطر ـ خطرناك violent نصیحت عنیفه ـ نصیحت شدّت امیز ـ نصح ورأی désintéressé غرضدن عاری نصیحت ـ بیغرضانه نصیحت Donner conseil اعطای نصیحت ایتمك ـ نصیحت ویرمك Suivre le conseil de quelqu'un بر كمسنه‌نك اوكوت ویرمك ـ بر كمسنه‌نك اخطار ونصیحتنه تبعیت ایتمك Croire un conseil نصیحتنی اصغا ایتمك ـ نصیحتنه اعتماد ایتمك Je ne demande pas votre conseil sur cela بو بابده سنك نصیحتكی فلانه اخطاری لازم بر صورمم C'est un conseil à lui donner

C'est un homme de bon conseil نصایح واخطاراته مصیب شیدر Il m'a aidé de ses bons conseils اخطارات خیریه‌سیله بر آدمدر Il a rejetté tous mes conseils نصیحتلرمک بکا اعانت ایلدی ایتدیکم اخطاراتک هیچ بریسنه ـ مجموعنی ردّ ایلدی ـ حوالهٔ سمع قبول ایتمدی Prendre conseil *A.* استشارة *P.* پند خواستن ـ کناج کردن *T.* اوکوت آلمق || Il ne prend conseil que de sa tête, de son intérêt, de son avarice یالکز کندو نفسندن ومصلحت مخصوصه‌سندن وطمع خامندن اوکوت الور

On dit proverb., que la nuit porte conseil, pour dire, qu'il ne faut pas prendre son parti à la hâte *A.* اللیلة حبلی تولّد ـ مشیهٔ شبدن نلر طوغر *T.* شب آبستن است *P.* المنایا وقایع حادثه‌ده Et à nouvelles affaires, nouveaux conseils آرای حادثه لازمدر ـ Et à parti pris, point de conseils عزیمت عزم جازم ـ قطعیّه ایتمش کشی‌یه پند ونصیحت کار ایتمز ایتمش کشی‌یه

Conseils évangéliques. Les conseils que l'Évangile donne *A.* وصایاء انجیل الشریف *P.* سپارشهای انجیل شریف *T.* انجیل شریف اوکوتلری || Ce n'est pas un précepte, ce n'est qu'un conseil فلان شئ انجیل شریفک احکامندن اولمیوب وصایاسی عدادندندر

Il se prend aussi pour Résolution *A.* عزیمت قطعیّة *P.* قرارداده *T.* قرار رأی || Ne m'en parlez plus, le conseil en est pris بوندنصکره بوکا دائر بکا بر شئ سویلمه زیرا قرار نه کونه قرار ویرلمک Je ne sais quel conseil prendre ویرلمشدر اقتضا ایلدیکنی بیلهمیورم

Et pour assemblée de personnes qui délibèrent sur certaines affaires importantes de l'État *A.* مجلس المشورة ـ شورا *P.* کناجگاه ـ چیپیره *T.* مشورت ـ لونجه || Le conseil d'État شورای وکلای سلطنت ـ شورای رجال دولت Le conseil des Finances امور دفتریه رجالنک مجلس مشورتی Le conseil de Commerce امور تجارت ناظرلرینک مجلس مشورتی Conseil privé شورای خاص Grand conseil مشورت عظما Conseil général عموم مشورتی ـ Conseil de ville. Un conseil établi pour connaître et ordonner des affaires de la ville *A.* مجلس الوجوه البلدة *P.* شهر لونجه‌سی *T.* مشورتگاه کلانتران شهر وجوه بلده مجلسنده || On en a parlé au conseil de ville مذاکره‌سی اولمشدر ـ Conseil de guerre. L'assemblée que tiennent les officiers d'un corps d'armée pour l'exercice de la Justice militaire *A.* دیوان الاهل الحرب *P.* عدالتگاه ضابطان *T.* عسکر ضابطلری دیوانی لشکر

Conseil, se dit aussi de la personne dont on prend conseil *A.* مستشار || Un tel est son conseil فلان آدمدر مستشاری C'est tout son conseil اوّل وآخر مستشاری بو در Le malade est en péril, son médecin demande du conseil مریض حال مخاطره‌ده اولمغله کندو یه تدبیرایدن طبیب مستشاره طالبدر

On dit, Les conseils de Dieu, pour dire, les décrets de la providence Divine *A.* احکام القدر الهی pl. احکام المقدرات الهیّة || Il faut adorer les conseils de Dieu احکام قدر الهی‌یه عبادت ایتمک لازمدر Les conseils de Dieu sont impénétrables عقل بشر احکام مقدرات الهیّه‌نک درکندن عاجز در Êtes-vous entré dans les conseils de Dieu? اسرار قدر الهی‌یه محرمیسک

CONSEILLER. Donner conseil *A.* نصح ـ نصاحت ـ نصیحت *P.* اندرز کردن ـ پندیدن *T.* اوکوت ویرمک ـ اخطار ـ رأی حسن اوزره نصیحت ایتمک || Bien conseiller نصیحت ایتمک Mal conseiller رأی نا صواب ایله نصیحت ایتمک Qui vous a conseillé cela? بونی سکا کیم نصیحت ایتدی Conseiller sagement حکیمانه نصیحت ایتمک Je vous le conseille en ami دوستانه سکا نصیحت ایدرم Conseiller la paix انعقاد مصالحه‌یه دائر ـ عقد مصالحه‌یی رأی ایتمک Conseiller à quelqu'un de faire une chose بر کمسنه‌یه بر شیئک ایشلنمسنی نصح واخطار ایتمک

CONSEILLER. Celui qui donne conseil. *A.* ناصح ـ مخطر ـ مشاور *P.* پند دهنده *T.* اوکوت ویریجی || Sage conseiller مستشار صحیح الرأی ناصح عاقل Bon conseiller ناصح عاقل Il n'en a été ni l'auteur ni le conseiller اشبو مباشرت اولنان مادّه‌نک نه موجدی ونه مشاوری ایدی Mauvais conseiller مشاور رکیک الرأی Le désespoir est un mauvais conseiller حال مأیوسیّت ناصح مخطیدر La passion est une conseillère dangereuse مرض نفسانی بر مخطر خطرناکدر

Il se dit aussi, des juges établis pour rendre justice *A.* مستشار || Conseiller d'État مستشار دولت Conseiller à la Cour des Monnaies ضربخانه مستشاری Conseiller d'honneur پایه مستشار ـ On appelle, Conseillers-nés, ceux qui ont droit de séance dans un conseil en vertu de leur dignité حسب الرتبه داخل

مجلس اولان مشاورين

CONSENTANT. Qui consent *A.* رضا داده *P.* طابع - راضى *T.* خوشدل - خشنود - راضى اولمش || Le mari consentant حاضر راضى اولمش زوج La femme présente et consentante بالمجلس اولوب رضا داده اولان زوجه

CONSENTEMENT. Acquiescement à quelque chose *A.* رضا - قبول - طوع *P.* خشنودى - تنداذگى *T.* كوكل خوشلغى || Consentement verbal شفاها رضا tacite رضاى ضمنى Consentement par écrit تحريرا رضا وقبول forcé رضاى كرهى - رضاى مجبورى - رضاى مع الكراهه Consentement volontaire رضاى اختيارى - حسن اختيار ايله رضا D'un commun consentement جملهنك رضاسى منضم اولدرق Consentement mutuel اتفاق كلم وآرا تراضى جانبين - رضاى طرفين unanime رضاسنى ويرمك ايله اولان رضا Donner son consentement قبول ورضادن امتناع ايتمك Refuser son consentement بر كمسنهنك Arracher, extorquer le consentement de quelqu'un رضاسنى جبرا وقهرا نزع ايتمك Le consentement des deux parties est nécessaire pour un mariage امر نكاحده طرفينك حسن رضا واختيارى واجبهٔ حالدندر Il s'est marié sans le consentement de son père پدرينك رضاسى لاحق اولمقسزين رضاسى منضم اولميدرق تأهل ايلدى - تزوج ايلدى Cela n'est pas fait de mon consentement فلان مادّه انضمام رضام ايله اولمامشدر

CONSENTIR. Donner son consentement à une chose *A.* رضا - ارتضا *P.* راضى شدن - تن دادن - خشنودى نمودن - رضا دادن *T.* راضى اولمق - رضا ويرمك || Les parens ont consenti à ce mariage بو امر نكاحده والدينك رضاسى منضمدر Je ne puis consentir رضا ويرهمم Je consens à tout ce que vous voulez كافهٔ مسئولاتكه رضا ويررم - راضى اولورم - On dit proverb, Qui ne dit mot consent *T.* سكوت اقراردندر

Il est aussi actif, et alors il n'est d'usage que dans la Pratique *A.* تجويز - تسويغ - اظهار المساغ والجواز *P.* روا داشتن - ارزان داشتن *T.* جائز كورمك - يوللو بولمق || Consentir la vente بيع وفروختى تجويز ايتمك

CONSENTI. *A.* مرضى - رضى *P.* خشنود *T.* كوكلى خوش اولمش *A.* مجاز *P.* روا داشته - جواز داده *T.* جائز كورلمش

CONSÉQUEMMENT. D'une manière conforme aux principes qui ont été posés *A.* بالملازمة - حسب القانون الملازمة *P.* بر ملازمه طريقيله *T.* وجه ملازمه || Raisonner conséquemment قانون ملازمديه رعايت ايله - بالملازمه سرد دليل ايتمك سرد دليل ايتمك

On dit, Agir, parler conséquemment, e'est-à-dire, conformément à ses vues مقتضاى مصلحت اوزره عمل وحركت ايتمك ومصلحتك موجب ومقتضاسى نه يسه آكا كوره مصلحت لازمهسنجه عمل ايتمك - سوق كلام ايتمك وسويلمك

Il signifie aussi, Par une suite raisonnable et naturelle *T.* بر مقتضاى لازمهٔ حال || On a découvert qu'il avait intelligence avec les ennemis, et conséquemment on l'a arrêté دشمن ايله مخابره اوزره اولديغى خارجه اخراج اولنوب بر مقتضاى لازمهٔ حال توقيف اولندى V. aussi. En conséquence.

CONSÉQUENCE. Conclusion tiré d'une ou de plusieurs propositions *A.* حكم - حكم مترتب .pl احكام مترتبه - ملازمة - لازمة الحال || Tirer une conséquence استخراج حكم ايتمك استنباط اولنان حكم La conséquence qu'on en tire est juste محض صوابدر استنباط اولنان حكم باطلدر est fausse Nier une conséquence حكم مترتبى ردّ وانكار ايتمك Prouver une conséquence لازمهٔ - ترتب ايتمش حكمى اثبات ايتمك حالى اثبات ايتمك

Et importance *A.* اعتداد *P.* قدر منـدى *T.* صايلمقلق || Un homme de conséquence شايان اعتداد - معتد به بر آدم قدر منـد بر آدم - بر آدم Une affaire de nulle conséquence برمصلحت - هيچ بروجهله معتد بها اوليان بر مصلحت Une terre de conséquence بيقدر - هيچقدر شايان اعتداد بر صابيلور بر ملك - ملك شايان Une charge de conséquence صابيلور بر منصب - اعتداد بر منصب

Il se dit aussi, des suites qu'une action ou une chose peut avoir *A.* مستلزم .pl مستلزمات - مستتبع .pl مستتبعات - عاقبت .pl عواقب *P.* پيرس - انجام *T.* صوكت || Un exemple de dangereuse conséquence موجب مستتبعات خطرناكى بوحالت اولدجق امثال Cela peut avoir d'étranges conséquences عواقب ومستتبعات غريبه ايجاب ايده بيلور - On dit aussi, qu'une chose tirerait à conséquence, pour dire, qu'il y aurait à craindre qu'on ne s'en prévalût فلان شئ مستلزم امثال اوله بيلور

Sans conséquence, signifie, sans avoir des suites de quelque

importance || Tout ce qu'il dit est sans conséquence, il ne faut pas s'en fâcher سویلدیکی صحبتلردن هیچ بر شیٔ لازم کلمدیکندن انجنمک اقتضا ایتمز — Il se dit aussi, en parlant de certains priviléges attachés exclusivement à quelques personnes, sans tirer à conséquence pour les autres || Ce qu'on fait pour certaines gens est sans conséquence pour d'autres بعض کسان حقنده ارزانی قلنان مساعدات امثال اولدرق سائره سرایت ایتمز — On dit dans le même sens, qu'une grâce est sans conséquence امثال اولمامق شرطیله اولان لطف واحسان — سائره سرایت ایتمامک شرطیله ارزانی قلنان لطف ومساعده — Et qu'un homme est sans conséquence, pour dire, qu'on ne doit pas prendre garde à ses discours بر کلامندن کلامندن حکم ترتب ایتمز بر آدمدر — شیٔ لازم کلمز

En conséquence. Conséquemment *A.* حسب — حسب الایجاب موجب ومقتضاسنجه — موجبنجه *T.* بر موجب *P.* الموجب || J'ai reçu votre lettre, et j'agirai en conséquence مکتوبک واصل اولوب موجبنجه عمل وحرکت ایده‌جکم En conséquence de vos ordres اوامر وتنبیهاتک مقتضاسنجه

CONSÉQUENT. Qui raisonne, qui agit conséquemment *A.* منتظم عامل حسب القانون الملازمة — متناسق الاحوال — الاطوار *P.* رابطه کار *T.* رابطه‌لو || Cet homme est conséquent dans ses projets سوانح ولوایحنده منتظم الاطوار بر آدمدر dans sa conduite سلوک وحرکتنده متناسق الاحوال بر ادمدر

Conséquent. La seconde proposition d'un enthymème *A.* لازم || Ce conséquent est absurde, ainsi l'antécédent ne peut pas être vrai لازم باطل اولنجه ملزوم صحیح اولەمز

En termes de Mathématique, c'est le second terme d'une raison ou d'un rapport *A.* تالی

Par conséquent. Donc, par une suite nécessaire *A.* فلذلک بوندن *T.* پس — بنا برین *P.* بناءً علیه — بناءً علی ذلک — || Le soleil est levé, et par conséquent il fait jour شمس طلوع ایلدی بناءً علیه نهار در Vous me l'avez promis, et par conséquent vous y êtes obligé فلان شیٔی بکا وعد ایلدک بنا برین اولبابده مجبور اولمش اولدک

CONSERVATEUR. Celui qui conserve *A.* حافظ pl. حفظة — حمات pl. حامی — محارسین pl. محارس — حرّاس pl. حارس *P.* صاقلیوب — کوزه‌دیجی *T.* پاسدار — نگهبان — نگهدار قوردیجی || Le prince est le conservateur des biens et de la liberté de ses sujets پادشاه حامی مال ومنال ونگهبان سربستیت حال رعایا وزیردستاندر

CONSERVATION. Action de conserver, ou effet de cette action *A.* محافظة — وقایة *P.* صیانة — نگهداری *T.* کوزتمه || Ayez soin de la conservation de ces fruits بو میوه‌لرک امر وقایه‌سنه اهتمام ایله Chacun a soin de sa conservation هر کس وقایهٔ هر کس نفسنک محافظه وصیانتنه — نفسه سعی ایدر J'ai fait cela pour votre conservation بو ایشی سنی وقایهٔ ایشلدم — سنک وقایتک ایچون ایشلدم Il ne songe qu'à la conservation de sa santé عقل وفکری وقایهٔ محافظهٔ صحتندن غیری نسنه‌یه صرف — حال صحتیدر ذهن ایتمز Veiller à la conservation de ses droits, de son bien, de sa réputation, de ses priviléges کندو حقوقنک وقوت مالیه‌سنک وبین الناس صیت وشهرتنک ومظهر اولدیغی امتیازاتنک محافظه سنه بذل نقدینهٔ انتباه وبصیرت ایتمک Je lui dois la conservation de ma vie عمرم خصوصنده وقایهٔ فلانک ممنون همتی یم

CONSERVATOIRE. Qui conserve *A.* موجب — موجب الحفظ صاقلمغه *T.* مدار پاسداری *P.* وسیلة المحافظة — الوقایة تهیر وسیله اولان || Le scellé est un acte conservatoire وسیلهٔ حفظ ووقایه در — ماده‌سی مدار حفظ اولور اعمالدندر

CONSERVE. Espèce de confiture *A.* خمیرة *T.* خمیره || Conserve de violettes بنفشه خمیره‌سی de fleurs d'orange لیمون چیچکی خمیره‌سی Cette conserve est bonne pour le poumon شو خمیره امراض رئدیه نافعدر

En termes de Marine, il se dit d'un vaisseau qui fait route avec un autre. V. Escorte. — On dit aussi, que deux vaisseaux vont de conserve, pour dire, qu'ils vont de compagnie *A.* بالرفاقة — بالمعیّة *P.* برابر *T.* برابرجه — بیله || Ces deux vaisseaux vont de conserve بو ایکی سفینه بالرفاقه روانه درلر

CONSERVES. Sorte de lunettes qui conservent la vue *A.* منظرة وقایهٔ بصره مخصوص *T.* جشمک پاسدار نظر *P.* حافظة البصر کوزلک

CONSERVER. Garder avec soin une chose, pour qu'elle ne se gâte pas *A.* حفظ — توقیة — وقایة *P.* نگه داشتن *T.* صاقلمق میوه‌لری حفظ ووقایه ایتمک || Conserver des fruits کوزتمک — Conserver des habits البسه واثوابی وقایه ایتمک — On dit d'un homme qui a grand soin de sa santé, qu'il a grand soin

حفظ وجودی خصوصنده اهتمام تامّی وار در de se conserver

Et d'une femme, qu'elle a grand soin de conserver son teint رنگ

وقایهٔ حسننده — روینی وقایه خصوصنده بذل سعی عظیم ایدر

اهتمام ایدر

On dit aussi, Conserver son pays, ses terres, pour dire, les garantir de tout ce qui peut y apporter du dommage *A.* احما — پاسداری کردن — پاسیدن *P.* صیانت — صون — حمایت *T.* مملکتنی قوریمق — صاقندرمق || Conserver son pays املاکنی حمایت وصیانت ایتمک Conserver ses terres دست تعرّض اغیاردن حمایت ایتمک — صیانت ایتمک

On dit encore, Conserver la mémoire d'une chose *A.* وقاية دروننده *T.* در درون یاد داشتن *P.* حفظ فی الخاطر — الذکر بر لطفک صاقلمق || Conserver la mémoire d'un bienfait ذکرینی کوشهٔ خاطرده — ونعمتک ذکرینی وقایه ایتمک بر کمسنه مظهر اولدیغی شتیمه‌دنک حفظ ایتمک d'une injure خاطرده حفظ ایتمک — ذکرینی صاقلمق — Et conserver sa réputation, son honneur *T.* حسن صیتنی وشاننی وقایه ایتمک — Et conserver toute sa tête, pour dire, conserver son jugement *T.* عقل وشعوربند خلل کتورمامک — Et conserver sa haine, son amour, pour dire, ne pas cesser de haïr, d'aimer عشق — بغض وعداوتی دروننده حفظ ایتمک ومحبتی خللدن مصون قلمق

On dit, Se conserver, pour dire, se conduire sagement en un temps difficile *A.* محافظة النفس *T.* کندوبی قورتمق

CONSIDÉRABLE. Qui doit être considéré, qui est important *A.* گرانسنگ — شایان اعتبار *P.* معتدّ به — واجب الاعتبار *T.* صاییلور — بزرکقدر || Raisons considérables اسباب واجبة الاعتبار اسباب معتدّ بها — Cela n'est pas considérable فلان شیء محلّ اعتداد واعتبار دکلدر Il tient un rang considérable شایان اعتبار واعتداد در — مرتبهٔ واجب الاعتباره‌ده در — Homme considérable *A.* ذو — منبوه الاسم — صاحب الاعتبار *T.* اولو *P.* بزرکوار صاحب الجلالة — مبجّل — الشان والاعتبار

Il se dit aussi par rapport à la grandeur, au nombre, à la quantité *A.* جسیم — عظیم — کثیر *P.* انبوه — بزرک — فراوان *T.* چوق — کلّیتلو — بیوک || Ouvrage considérable تألیف جسیم Somme considérable کلّیتلو مقدار — مبلغ کثیر Dépense considérable مصرف عظیم — کلّیتلو مصرف Armée considérable عسکر جسیم — اردوی فراوان — عسکر فراوان Maladie considérable داء کثیر

بیوک خستهلک — آغر خستهلک — جسیم

CONSIDÉRANT. Remarque qui précède le dispositif d'une loi *A.* مقدّمة الحکم || Le considérant de cette loi est très-bien fait بو قانونک مقدّمهٔ حکمی صورت احسن اوزره ترتیب اولنمشدر

CONSIDÉRABLEMENT. Beaucoup *A.* بزیادة — غایهٔ *P.* بغایت *T.* بسیار — با فزونی — غایت ایله — کلّیتلوجه — چوق || Il a perdu considérablement dans cette affaire بو خصوصده کلّیتلو غایت ایله متضرّر اولدی — ضرر ایتدی Ce travail est considérablement avancé بو ایش بغایت ایلرویه واردی Il fut considérablement blessé dans ce combat بو جنکده کلّیتلو وجه ایله یاره‌لندی

CONSIDÉRATION. Action par laquelle on considère, on examine *A.* ملاحظة pl. ملاحظات *P.* اندیشه *T.* فکرلنمه || Cela mérite considération سزاوار دقّت وملاحظه در est digne de considération شایان ملاحظه در Cela demande une longue considération ملاحظهٔ مدیده‌یه محتاجدر

Il signifie au pluriel, Réflexions *A.* pl. مطالعات *P.* اندیشها *T.* مطالعه‌لر || Considérations sur le commerce, sur les finances تجارته وامور میریّه‌یه دائر مطالعات

Il signifie encore, attention dans la conduite *A.* رویّت *P.* هوشیاری *T.* دوشونمه || C'est un homme qui agit sans considération بلا رویّة عمل ایدر بر آدمدر Il n'apporte aucune considération dans tout ce qu'il dit, dans tout ce qu'il fait کافهٔ اقوال واعمالنده بر وجهله صرف رویّت ایتمز — صرف فکر وملاحظه ایتمز — فکر ورویّت ایتمز

Et raison, motif *A.* سبب pl. اسباب — علّت pl. علل *P.* سبب *T.* سبب || Il y a été obligé par de grandes considérations اسباب جسیمه‌یه مبنی بوکا مجبوریتی اقتضا ایلدی Diverses considérations علل واسباب مختلفه Il a été obligé par des considérations d'honneur, d'intérêt شان وناموسه عائد ومصلحت مخصوصه‌یه راجع علل واسبابه مبنی بوکا مضطر اولمشدر

Et égard qu'on a pour quelqu'un *A.* رعایت — حرمت *P.* کرامی — رعایتسازی *T.* صایمه || C'est à votre considération qu'il en a usé si bien سکا حرمةً بوبله کوزل حرکت ایلدی Si ce n'était la considération d'un tel فلانه حرمت ورعایت فکری اولماسه — اولمامش اولسه — On dit, Mettre en considération *T.* موقع

شایان اعتبار قلمق ـ اعتباره وضع ایتمك Faire entrer en considération موقع اعتباره ادخال ایتدرمك Prendre en considération سزای اعتبار عدّ ایتمك

Il se dit aussi, des égards qu'obtiennent les talens, les vertus, ou que la dignité et les charges attirent *A.* قدر ـ شان ـ بجالت ـ عزّت *P.* ارزشتدی *T.* اعتبار || C'est un homme de grande considération بر آدمدر ـ بجالت جلیله صاحبی عظم قدر واعتبار ایله معروف بر آدمدر Il s'est acquis une grande considération تحصیل شان وعزّت ایتمش بر ذات Il est en haute considération علوّ شان ایله سر عالیقدر در غایت ایله معتبر در ـ افراز اولمش آدمدر Il n'a nulle considération dans le monde بین الناس بهرهٔ قدر واعتباری یوقدر C'est une charge qui donne peu de considération کمقدر واعتبار بر منصبدر ـ یسیری موجب اولور بر منصبدر On n'a nulle considération pour lui حقنده اصلا اعتبار ایتمزلر Il a perdu toute sa considération قدر واعتبارینی کلیّاً فوت ایلدی .

CONSIDÉRÉMENT. Avec prudence *A.* بالفکر والرویّة ـ بالملاحظة *P.* اندیشکارانه *T.* دوشونرك || Il faut agir considérément dans cette affaire بو خصوصده بالفکر والرویّة حرکت اولنملو در متفکرانه عمل وحرکت اولنمق اقتضا ایدر ـ

CONSIDÉRER. Regarder attentivement *A.* اطماح ـ تدقیق النظر دقّت ـ دقّتلو باقمق *T.* بدقت نگرستن *P.* النظر الدقّة بنایه وتصویره || ایتمك Considérer un bâtiment, un tableau اماله نظر ـ اطماح نظر دقّت ایتمك ـ تدقیق نظر ایتمك دقّت ایتمك J'ai long-temps considéré cet homme-là pour le mieux reconnaître شو آدمی ایوجه بیلمك ایچون وافر زمان اوزرینه اطماح نظر دقّت ایلدم

Et examiner avec attention *A.* اعمال ـ تأمّل ـ امعان النظر اندیشه *P.* امالة البصیرة ـ مطالعة ـ ملاحظة ـ الفکر والرویّة کردن ـ ملاحظه کردن *T.* ملاحظه ایتمك ـ دوشونمك || Il faut bien considérer les choses, avant que de s'engager اموری در عهده ایتمزدن اوّل مطالعه ایتمك اقتضا ایدر کرم ایدوب بو شیئه Considérez, je vous prie, telle chose امعان نظر ایله Quand vous aurez tout considéré, vous trouverez que... اطرافیله لدی المطالعه معلومك اولور كه Considérez un peu ce que vous faites ایتدیککك ایشه جزئیجه کندو کندینه Considérez en vous-même اماله بصر بصیرت ایله اماله بصر بصیرت ایله C'est un homme qui ne considère rien هیچ بر شیئی ـ هیچ بر شیئه اماله نظر فکر وتأمّل ایتمز ملاحظه ایتمز Considérez quels avantages il vous reviendra de votre bonne conduite سنك حسن سلوك وحرکتکدن نه کونه عوائد وفوائد تحصیل اولنه جغنی ملاحظه ایله

Et avoir égard *A.* حرمت ـ رعایت *P.* کرامی نمودن *T.* صایمق || Considérez les longs services qu'il vous a rendus سکا طول مدّت ایلدیکی خدمتلره حرمت ایله Ce juge ne considère ni les personnes ni les recommandations فلان قاضی نه ذواته ونه توصیدلره رعایت ایدر

Et estimer, faire cas *A.* اعزاز ـ اعتبار *P.* معتبر شمردن *T.* اعتبار ایتمك || Il est fort considéré à la Cour نزد شاهانده بغایت معزّز ومعتبر در Vous le devriez considérer davantage فلانه زیاده جه اعتبار ایتملو ایدك Je ne considère ni sa fortune ni ses richesses, je ne considère que son mérite عندمده علوّ واقبال وکثرت مال ومنالی سزاوار اعزاز اولمیوب انجق اهلیّت ذاتیه سنه اعتبار ایدرم

CONSIDÉRÉ. *A.* منظور بعین الدقة *P.* بدیدهٔ دقّت نگرسته *T.* دقّتلو باقلمش ـ On dit, Tout bien considéré بعد کلّ لدی التأمّل ـ لدی المطالعة ـ المطالعة *P.* پس از ملاحظهٔ هر شیئ *T.* اطرافیله ملاحظه اولندقدنصکره همه حال

CONSIGNATAIRE. Dépositaire d'une somme consignée *A.* حافظ الودیعة *P.* امانتدار *T.* امانتکار || Le consignataire délivre les deniers حافظ ودیعه اولان کشی ید حفظنده اولان اقچه یی دفع وتسلیم ایدر

CONSIGNATION. Dépôt juridique d'une chose, fait entre les mains d'une personne publique *A.* مال مودوع ـ ودیعة *P.* کرو ـ امانت *T.* امانت || Il n'a pas assez d'argent pour la consignation qu'on lui demande وضع ودیعه اولنمق ایچون کندودن مطلوب اولان اقچه یوقدر Le receveur des consignations قابض اموال ـ امانت مالّلرینی اخذ وقبض ایدن مودوعه ـ Consignations, au pluriel. C'est le bureau public où l'on porte l'argent déposé *A.* خزینة الودایع *P.* خزانهٔ اموال گرویده *T.* امانت مالی خزینه سی || Porter son argent aux consignations اقچه سنی امانت خزینه سنه کوتورمك

CONSIGNE. L'ordre ou l'espèce d'instruction qu'on donne à une sentinelle *A.* تنبیه pl. تنبیهات ـ وصیّة pl. وصایا *P.* سپارش *T.* اصمارلمه

Il se dit dans les places de guerre, d'un homme qui se tient aux portes, pour tenir registre de ceux qui entrent dans la place قپودن كيرنلرك ضبط وتحريرينه مأمور قپوجى .T

CONSIGNER. Mettre une somme en dépôt entre les mains de la Justice ou d'un particulier .A تسليم على طريق الامانة ـ ايداع .P امانت دادن ـ گرويدن .T بر وجه امانت ويرمك ـ امانت طريقيله ويرمك ـ امانت قويمق || Si vous ne voulez pas recevoir votre argent, je le consignerai اقچه‌كى آلمغه راضى اولمديغك حالده على طريق الامانه بر محلّه تسليم ايدرم Pour sortir de prison, il a consigné la somme pour laquelle on l'avait arrêté محبسدن چيقمق ايچون سبب محبوسيتى اولمش اقچه‌يى امانةً بر محلّه وضع ايلدى

Il s'emploie aussi dans le sens d'insérer درج .P در نهادن .T ايچنه قويمق || Il a consigné cet événement dans ses ouvrages, pour le transmettre à la postérité بو واقعه‌يى اخلافى واعقابه يادكار اولمق اوزره تأليفاتنده درج ايلدى Ce fait héroïque sera consigné dans l'histoire بو فعل جليل قهرمانى درون تواريخ واثاره درج اولنه‌رق زيور صحيفهٔ اعتبار اوله‌جقدر

Il signifie aussi, donner l'ordre à une sentinelle .A تنبيه ـ توصية .P سپارش كردن .T اصمارلمق || On lui a consigné de ne laisser entrer personne كمسه‌نك دخولنه رخصت ويرلمامسى خصوصى كنديه تنبيه وسپارش اولندى

CONSIGNÉ. .A مودوع .P امانت كرده ـ گرويده .T امانةً امانت طريقيله وضع اولنمش ـ ويرلمش

CONSISTANCE. État d'un fluide épaissi .A تعقّد ـ قوام .P سختى .T قويلنوب قوام بولمه ـ قاتيلشمه ـ قويولق || Cette composition n'a point de consistance شو تركيبده اصلا اثر قوام وتعقّد يوقدر Il faut y donner un peu plus de consistance بر مقدار دخى قوامه كتورلمك اقتضا ايدر De la gelée qui n'a pas assez de consistance هنوز كركى كبى قوامنى بولمامش ـ هنوز كركى كبى تعقّد ايده‌مامش پختى ـ پالوده — Il se dit aussi de certaines choses qui n'ont pas encore acquis le degré de solidité qu'elles doivent avoir .A نصاب ـ حال القوام || Ces choses ne sont pas encore parvenues à leur état de consistance بو شيلر هنوز حال قواملرينى تحصيل ايده‌مدى ـ هنوز نصاب مطلوبه بالغ اولمدى

Et état d'un corps solide dont les parties résistent aux efforts qui tendent à les séparer .A ثبات .P استوارى .T طيانقلق || C'est un terrain qui n'a point de consistance اصلا ثباتى يوق بر ارضدر — Figur., Stabilité, solidité .A رسوخ ـ ثبات ـ دوام .P پايدارى .T قرار || Les choses du monde n'ont point de consistance امور دنياده اصلا ثبات ودوام يوقدر Le temps qu'il fait n'a pas de consistance هواده دوام وقرار يوقدر Les affaires de cet État n'ont point de consistance احوال ملك احوال ملك وسلطنت ـ ودولتده آثار دوام وقوام يوقدر احوال دولت بى ـ اساس قوى اوزره مستقرّ وپايدار دكلدر ثبات وقرار در — On dit aussi, C'est un esprit qui n'a point de consistance, pour dire, qui n'est pas ferme dans ses résolutions عقلنده ـ متانت رأيى يوقدر ـ اصالت رأيى يوقدر عقلى مايهٔ ـ عقل بى ثباتى وار در ـ رسوخ ومتانت يوقدر اصالت واستحكامدن بى بهره در

Il signifie aussi, état de perfection où les choses, susceptibles d'accroissement ou de décroissement demeurent pendant quelque temps .A حال الكمال ـ حال الوقوف ـ نصاب البلوغ .P حال رسيدگى .T يتشمه || On distingue trois états dans un arbre, la crue, la consistance, et le retour شجرده اوچ حال وار در برى حال نموّ ديگرى حال وقوف وكمال واوچنجيسى حال انحطاط وزوالدر

Il se dit aussi des affaires, quand elles sont dans une situation à ne pas changer sitôt .A حال التوقف .P حالت آرام .T طورغنلق حالى وبر قرارى || Ses affaires sont dans un état de consistance فلانك مصالح واموری حال توقفده در اموری حال توقف اوزره باقى وبر قرار در ـ

Il se dit encore, de ce qu'une terre contient dans son étendue .A هيئت موجودة || Donner un état de la consistance d'une terre بر چفتلكك هيئت موجوده‌سى دفترينى تقديم واعطا ايتمك — On dit, La consistance d'une succession, pour dire, tout ce qui la compose احوال متروكه‌نك هيئت موجوده‌سى

CONSISTANT. Qui consiste .A ذو ماهيّة .P عبارت .T عبارت || Une terre consistante en bois, en terres labourables بو ارضك ماهيتى اورمان ـ ومزرعه‌دن عبارت بر ارض اورمان ومزرعه‌يه صالح صحرالر در — Il signifie en Physique, qui a quelque degré de solidité .A ثابت .P سخت .T قاتى || Les corps consistants se transportent plus aisément que les fluides اجرام ثابته‌نك نقلى مايعات نقلندن اسهل واهوندر

CONSISTER. Il exprime l'état d'une chose par rapport à son essence, à ses attributs, à ses parties *A.* قوام الماهية *P.* عبارت بودن *T* عبارت اولمق || La perfection de l'homme consiste dans le bon usage de sa raison بشرك ماهيت كمالى حسن انسانك حال كمالى انجق حسن ـ ادارهٔ عقل ايله قائمدر ادارهٔ عقلدن عبارتدر La vertu de cette plante consiste en telle qualité بو نباتك فضيلتى فلان خاصّه‌دن عبارتدر Le devoir d'un juge consiste à bien rendre la justice قاضينك واجبهٔ ذمّتى كما ينبغى اجراى حقّ وعدالتدن عبارتدر Son revenu consiste en rentes, en blés فلانك ايرادى غلات ايرادينك ماهيتى غلات وحيواناتدر ـ وجوباتدن عبارتدر Une pièce de terre qui consiste en tant d'arpens شو قدر دونمدن عبارت بر ارض Cette maison consiste en une cour, et tant de chambres بو منزل بر حاولى وشو قدر بيوتدن عبارتدر — En parlant de ce qu'il y a de principal dans une affaire, on emploie aussi les mots *A.* توقف *P.* وابسته شدن *T.* باغلو اولمق || Tout consiste à savoir . . . اقدم مصلحت فلان اهمّ امور فلان شيئك بيلنمسنه ـ شيئى بيلمكدن عبارتدر — On dit, La vertu consiste dans un juste milieu حال صلاح حال بين ـ صلاح قاعدهٔ اقتصاده رعايتدن عبارتدر الافراط والتفريط حدّ متوسطك رعايتنه متوقفدر

CONSOLABLE. Qui peut recevoir consolation *A.* ممكن التسلى ـ قابل التسلية *P.* تسليتپذير *T.* قساوتى كيدريله بيلدجك ـ تسلى قبول ايده بيلدجك || Sa perte est si grande, qu'il n'est pas consolable دوچار اولديغى حال خسران شول رتبه‌ده جسيمدر كه قابل تسليت دكلدر

CONSOLANT. Qui procure de la consolation *A.* موجب التسلية ـ قساوت كيدريجى *P.* مدار تسليت ـ تسليت بخشا *T.* تسليت ويريجى || Ce que vous dites là n'est guère consolant مدار تسليت ـ ديديككز كلام موجب تسليت دكلدر دكلدر C'est une chose bien consolante dans ses malheurs que de ne se les être point attirés par sa faute كرفتار اولديغى مصايب وآفات كندو سهو وخطاسندن ناشى اولمديغى فكرى خيلى مرتبه تسليت خاطرينه وسيله اولور بر حالتدر

CONSOLATEUR. Celui qui console *A.* معزّى ـ مصبر ـ مسلى *P.* غمگسار ـ تسليتساز ـ تسليت فرما ـ تسليت رسان *T.* تسليت ويريجى ـ تسليت كتوريجى || Dieu est le consolateur des malades, des affligés جناب ارحم الراحمين تسليت رسان قلوب مرضا ودردمندان وصبر دهندهٔ مغمومين وستمديدگاندر

CONSOLATIF. V. Consolant.

CONSOLATION. Soulagement que l'on donne à l'affliction de quelqu'un *A.* تسلّى ـ سلوت البال ـ عزا *P.* غمگسارى ـ تسليتبخشايى *T.* تسليت || Grande consolation تسلّئ عظيم Douce consolation حلاوترسان ذائقهٔ دل وجان اولەجق تسلّى Consolations spirituelles تسليات روحانيه فرحبخشا Apporter de la consolation تسلّى ويرمك Recevoir de la consolation تسليتپذير اولمق ـ تسلّى حاصل ايتمك Écrire une lettre de consolation بر قطعه تعزيه نامه يازمق Grand sujet de consolation تسلّئ بالغ مدار كلّى Faites cela pour ma consolation بو شيئى بنم تسليت قلبم ايچون ايله — Il se dit aussi, d'un véritable sujet de satisfaction et de joie *A.* فرح البال *P.* خرّمئ دل ـ آزادگئ دل *T.* كوكل خوشلغى — Et de la chose, ou de la personne qui console || La philosophie est sa consolation ما به تسليتى علم حكمتدر Vous êtes toute ma consolation اوّل وآخر مدار تسليتم سنسك Je n'ai point d'autre consolation que vous سندن غيرى مدار تسليتم يوقدر Dieu est toute ma consolation اميد وتسليتم انجق بارى تعالينك كرميدر

CONSOLER. Soulager l'affliction de quelqu'un *A.* تعزية ـ تسلية ـ تأسية ـ اصبار *P.* تسليت رسانيدن ـ تسليت بخشيدن ـ غمگسارى نمودن *T.* تسليت ويرمك || Consoler les affligés ماتمزدگان حقنده ايفاى لازمهٔ تعزيه وتسليت ايتمك Consoler par lettres تحريرا ماتمزده‌لره تسليترسان اولمق ـ ايفاى رسم تعزيت ايتمك Il se console avec ses amis احبابنك مصاحبتيله كسب تسلّى ايدر Se consoler avec Dieu جانب حقه ربط قلب ايله متسلّى اولمق

CONSOLÉ. *A.* متسلى ـ متأسى *P.* تسليت يافته *T.* تسليت بولمش

CONSOLIDANT. Ce qui affermit et cicatrise les parties divisées d'une blessure *A.* مندب ـ مدمّل *P.* درشتساز *T.* بتشدروب بلسنك || Les baumes sont des consolidans بكشدريجى اقسامى ادويهٔ مندبه‌دندر Des médicamens consolidans مندب جراحات اولان معالجات

CONSOLIDATION. Réunion des parties divisées d'une blessure *A.* التحام ـ اندمال ـ اندماب *P.* درشتى پذيرى *T.* پكشمه

|| La consolidation d'une plaie جراحتڭ تدمّل واندمالی یاره‌نڭ پکشمسی —

Il se dit en termes de Pratique, de la réunion de l'usufruit à la propriété *A.* ارتباط — مربوطیّت *P.* پیوستگی *T.* بغلنمه || La consolidation de l'usufruit à la propriété حاصلات وغلّاتڭ ملکه مربوطیّتی

Et de l'action par laquelle une dette publique est consolidée. *A.* استحکام *P.* استوارسازی *T.* صاغلتمه — قوپلشدرمه || La consolidation de ces sortes de rentes بو مقوله عائداتڭ استحکامی خصوصی

CONSOLIDER. Rendre solides les parties divisées d'une blessure *A.* اندماب *P.* درشت ساختن *T.* پکشدرمڭ || Cette plaie est rejointe, mais on n'a pu encore la consolider بو جراحت ملتئم اولدی انجق اندمابی هنوز میسّر اولمدی

On dit figur., Consolider une union, un traité, pour dire, les affermir *A.* ایجاب — تأکید — تحکیم — احکام — تشدید — الاستحکام والتقویة *P.* استوار کردانیدن *T.* پکشدرمڭ — قوپلشدرمڭ || Par ce mariage, l'union de ces deux Cours fut d'autant plus consolidée بو نکاح مادّه‌سیله ایکی دولتلر بیننده رابطهٔ یکانگی واتّحاده برقات دخی تقویت واستحکام ویرلمشدر Cette condition a consolidé le traité بو شرطڭ علاوه‌سیله میانده معقود اولان عهدنامه کسب عقد اولنان عهدنامه‌یه تقویت — استحکام ایتمشدر واستحکام ویرلمشدر

Et assigner un fond, pour assurer le paiement d'une dette publique *A.* تحکیم *P.* استوار ساختن *T.* صاغلتمق — قوپلشدرمڭ || Le Gouvernement a consolidé ces sortes de rentes بو مقوله عائداته دولت طرفندن استحکام ویرلمشدر

Consolidé. *A.* ملتحم — مندمل — منتدب *P.* درشتی پذیرفته *T.* پکشمش *A.* مستحکم — موکّد *P.* استوار — استحکام یافته *T.* قوپلشمش — صاغلنمش

CONSOMMATEUR. Celui qui consomme *A.* مستهلڭ — مستنفق *P.* تباهکننده *T.* دوکدیجی || Les cultivateurs et les consommateurs زمرهٔ زرّاعین وجماعت مستنفقین

Et celui qui perfectionne *A.* مکمّل *P.* تمامکننده — بکمال رساننده *T.* تمامدیجی || Jésus-Christ est l'auteur et le consommateur de la Foi حضرت عیسی ایمانڭ موجد ومکمّلیدر

CONSOMMATION. Achèvement, accomplissement *A.* ختام — تمامیت — سپری *P.* بلوغ فی حدّ الکمال — استکمال — استتمام — اسپری *T.* تمامی — تماملمه || La consommation d'un ouvrage بر ایشلنان ایشڭ حدّ کماله بلوغی La consommation des prophéties کلام انبیانڭ استکمال واستتمامی La consommation d'un livre بر تألیفڭ ختام وتمامتی اتمام وتکمیلی —

— On dit, La consommation des siècles, pour dire, la fin des siècles *A.* آخر الزمان — انتهاء الادوار *P.* پایان جهان — داماں آخر الزمان *T.* دنیانڭ صوکی

Consommation du mariage. La première fois que le mari et la femme habitent ensemble *A.* زفاف *P.* گردك *T.* کیردك

Il signifie aussi, grand usage qui se fait de certaines choses *A.* نفاد — استهلاك — بذل *P.* تباهسازی *T.* دوکنمه || Grande consommation de bois حطبڭ کلّیتلو بذل واستهلاکی Impôt sur les consommations اجناس بذل واستهلاك اولنان ذخایر اوزرینه طرح اولنان ضریبه

Et débit *A.* نفاق — رواج *P.* رایگانی *T.* خرج — صاتش || Les marchands disent qu'il n'y a pas de consommation مبیعاتده تجار طائفه‌سی — رواج ونفاق یوقدر دیو بازرکانلر سویلیور بازارده کساد اولدیغنی سویلر

CONSOMMÉ. Bouillon fort succulent d'une viande extrêmement cuite *A.* عصارة اللحم المهرّا *P.* گوشتابهٔ سخت *T.* پك قینامش اتڭ صویی || Consommé de chapon پك قینامش املیق صویی Il ne vit que de consommé غداسی انجق پك قینامش ات صویندن عبارتدر غداسی لحم مهرّا — عصاره‌سندن عبارتدر

CONSOMMER. Achever, accomplir *A.* اکمال — تتمیم — اتمام — تکمیل *P.* سپری نمودن — بانجام رسانیدن *T.* تماملمق — بتورمڭ || Consommer une affaire بر مصلحتی اتمام ایتمڭ Dieu consomma en six jours la création du monde حق تعالی حضرتلری امر تکوین وخلقتی ایّام ستّده تکمیل ایلدی

— On dit qu'un homme a consommé son droit, quand le droit qu'il a en quelque chose a eu son effet فلان کمسنه حقّنی استیفا ایلدی

Et faire consommer de la viande, pour dire, la faire tellement cuire, que presque toute la substance soit dans le bouillon *A.* تهریة اللحم *P.* گوشترا سخت پختن *T.* اتی پك قینانمق || Prenez une rouelle de veau, un chapon etc., et faites consommer tout cela بر پاره بوزاغی اتی وبر املیق وسائر

لحوم آلوب مجموعنی شدیداً تهریه ایله

Il se dit aussi, des choses qui se détruisent par l'usage *A.* انفاد - ابذال - انفاق - استهلاک *P.* تباهیدن *T.* دوکتمک انفاد زاد وذخیره || Consommer des denrées خرج ایتمک - ایتمک

Consommé. *A.* منتفد - مستهلک - مبذول *P.* تباه گشته *T.* دوکنمش — On dit, qu'un homme est consommé en toutes sortes de sciences, pour dire, qu'il est fort savant *A.* نحریر pl. نحاریر - متبحر العلوم - بلی العلوم والمعارف *P.* همه دان - شناور علمی دوکتمش بر ادم *T.* دریای دانش — On dit aussi, Sagesse consommée, vertu consommée, pour dire, parfaite *A.* عقل کامل - فطانت کاملة - فضیلت کاملة *T.* کمالنی بولمش عقل وفضیلت

CONSOMPTIF. Il se dit, des remèdes propres à consumer les humeurs, les chairs *A.* دواء مفنی الاخلاط واللحوم *T.* اخلاطی دوکدیجی واتلری اشندیریجی علاج

CONSOMPTION. Action par laquelle une chose est consumée *A.* فنا - تلف *P.* تباهی *T.* دوکنمه || Il se fait une grande consomption de bois dans ce fourneau بو فرونده قتی کلی حطب افنا واتلاف اولنور La victime fut brûlée jusqu'à l'entière consomption ذبیحه تماماً وکاملاً فنا پذیر اولنجیه قدر احراق اولندی

Et dépérissement du corps *A.* انقبال - هبط *P.* تباهی وجود *T.* وجودک اریبوب فنا بولمسی || Il est mort de consomption مهبوطاً وفات ایلدی

CONSONNANCE. Accord de deux sons *A.* موافقت الاصوات *P.* هم آهنکی - دمسازی *T.* سس اویغونلغی || Consonnance parfaite موافقت تامهٔ اصوات imparfaite موافقت ناقصهٔ اصوات Varier les consonnances موافقت اصواتی صور مختلفه ایله اجرا ایتمک Consonnance de mots dans la prose کلام منثوره موافقت مخرج کلمات - موافقت اصوات کلمات Consonnance de rimes dans la poésie کلام منظومده موافقت مخرج قوافی - اصوات قوافی

Et uniformité de son dans la terminaison des mots qui riment ensemble *A.* موافقت الاساجیع - تواخی الاساجیع

CONSONNANT. Qui est formé par des consonnances *A.* متوافق نغمدلری *P.* هم نغمه الالحان - هم آهنک *T.* اویغون

CONSONNE. Lettre de l'alphabet qui n'a point de son d'elle-même *A.* حرف سالم pl. حروف سالمة || Les voyelles et les consonnes حروف علت - حروف معتله وحروف سالمه وحروف سالمه

CONSORTS. Ceux qui ont intérêt avec quelqu'un dans une affaire civile *A.* pl. رفقا *P.* همدمان *T.* ایاقداشلر || On l'a condamné lui et ses consorts à payer solidairement کندوسی ورفقاسی یکدیکره کفیل اولدرق اقچه‌یی ادا ایلملریچون اوزرلرینه حکم جریان ایلدی

CONSPIRANT. En mécanique, Puissances conspirantes, sont celles qui agissent sous la même direction, et qui concourent à produire le même effet *A.* قواء متحد المقصد

CONSPIRATEUR. Celui qui conspire pour quelque mauvais dessein *A.* حلیف علی الفساد - عقید علی الفساد *P.* همدم فساد *T.* برامزلقده هوادار - برامزلق ایچون قوللشمش || C'était un des conspirateurs معاقدین علی الفسادن بری محالفین علی الفساد زمره‌سندن ایدی - ایدی

CONSPIRATION. Trame sourde contre l'État. V. Conjuration — Et trame formée par plusieurs personnes pour des intérêts particuliers *A.* اتفاق علی الشر - معاقدة الی الفساد *P.* همپیمانی *T.* برامزلق ایچون برلشمه || Il y a eu conspiration contre vous سنک علیکده معاقدهٔ شر وفساد اولمشدر Ils ont fait une conspiration, pour lui faire perdre sa place فلان کمسنه‌لر فلان کشینک عهده‌سنده اولان منصبی اوزرندن رفع ایچون بینلرنده عقد اتحاد فساد ایتمشلر در

CONSPIRER. Agir de concert pour l'exécution d'un dessein bon ou mauvais *A.* اتفاق - عقد الاتفاق - اتحاد *P.* یکدلی همدم شدن - نمودن *T.* برلشمک || Conspirer unanimement کلمهٔ واحده ایله عقد اتفاق ایتمک Ils conspirent tous à même fin جمله‌سی غرض واحد اوزرینه متفقدرلر Ils conspirent au bien public عباد اللهک خیر ونفعی بابنده بالاتفاق سعی ایدرلر Ils conspirèrent ensemble pour rétablir l'ordre et la justice اعادهٔ حسن نظام واحیای عدالت خصوصنده عقد اتفاق ایلدیلر Tout le monde conspire à la ruine, à la destruction de... فلانک خرابیت حال وتلف وزوالی خصوصنده عامه‌نک اتفاقی وار در Ils conspirèrent ensemble pour s'opposer à ses progrès فلانک طریق اقبالنه حوالهٔ سدّ ممانعت ایتمک اوزره بری برلریله عقد اتفاق ایتمشلر در

Il se dit aussi des choses qui contribuent au même effet *A.* توافق *P.* همساز شدن ـ هم آهنگ شدن *T.* اویغون || Tout conspire à la gloire du Roi جميع احوال پادشاهك كلمك علوّ شان واقبالی خصوصنده توافق ايدر Tous les événemens de cette année ont conspiré au bonheur de l'Empire بوسنه مباركده سرنداى ميدان ظهور اولمش كافهٔ حادثات ملك وسلطنتك حسن حالنه توافق ايلدى Tout conspire contre mes intérêts كافهٔ احوال اغراض مخصوصه مك خلافنه توافق ايتمكده در ـ Il signifie aussi, faire une conspiration contre l'État, ou contre le prince. V. Conjurer.

CONSPUER. Cracher sur quelque chose. Il ne se dit qu'au figuré *A.* تفل ـ بزق ـ بصق *P.* تف كردن *T.* توكرمك

Conspué. *A.* مبصوق ـ مبزوق ـ متفول *P.* تف كرده *T.* توكرلنمش

CONSTAMMENT. Avec constance *A.* بالمتانة ـ بالثبات *P.* پايدارانه ـ متانتكارانه *T.* يورك طيانقلغيله || Souffrir constamment ثبات ـ بالثبات والمتانه اظهار صبر وتحمّل ايتمك قلب ايله مقام تصبّر وتحمّلده بر دوام اولمق Aimer constamment بالثبات والمتانه محبّت ايتمك S'attacher constamment à quelque chose بر شيئه متانتكارانه توطين نفس ثبات ومتانت ايدهرك ايتمك Suivre constamment un dessein بر كونه غرض ونيّته مداومت ايتمك Nier constamment un fait بر واقعه نك انكارنده اظهار ثبات ومتانت ايتمك Soutenir constamment ce qu'on a avancé ايراد اولنان كلامى ثبات ومتانت ايله تأييد ايتمك ـ Il signifie aussi, avec persévérance *A.* بالمداومة ـ دائما *P.* هميشه *T.* هر دائم

CONSTANCE. Vertu par laquelle l'âme est affermie contre les choses qui sont capables de l'ébranler *A.* ثبات القلب ـ ثبات ـ متانت ـ متانت الطبع ـ *P.* راسخدلى ـ پايدارئ دل ـ متانت *T.* يورك طيانقلغى || Grande constance ثبات دل محيّر Rare constance ثبات ومتانت نادره admirable عظيمه شايانهٔ invincible, inébranlable عقول اولدجق متانت قلب كسردن برى وواهمهٔ تزلزلدن عارى ثبات ومتانت قويّه Montrer, témoigner, faire paraître sa constance متانت طبعنى طبعنده ـ ثبات ومتانتنى اظهار ايتمك ـ اظهار ايتمك مركوز اولان مايهٔ متانتى ظاهره اخراج ايتمك Opposer sa constance à la douleur بر كمسنهٔ دوچار اولديغى اكدار والامه ثبات قلب ايله مقابله ايتمك Endurer avec constance ثبات

قلب ايله صبر ومقاسات ايتمك La fortune a éprouvé la constance de ce philosophe دوزكار نا سازكار اول فيلوسوفك اول فيلوسوفك ـ متانت قلبنى موقع امتحانه وضع ايلدى ثبات ومتانتنى محك تجربده ضرب ايلدى La constance affermit l'homme contre les adversités ثبات ومتانت مصايب وآفاتده بادئ قوّت قلب اولور La constance de son amitié ثبات ودّ ومحبّتى

CONSTANT. Qui a de la constance *A.* متين ـ ثبيت الفؤاد *P.* راسخدل *T.* يوركى طيانغان || Il a montré une âme constante dans les plus grands maux اشدّ مصايب ونوايبده اظهار متانت قلب ايلدى Constant dans les tourmens اذيّت واشكنجه حالنده ثبيت الفؤاد در Il est ferme et constant dans l'adversité آفات فلكيده ثبات ومتانتى دركار در Il signifie aussi, certain, indubitable *A.* ثابت ـ بديهى رسيدهٔ درجهٔ ثبوت ـ ثبوتيافته *P.* محقق ـ متحقق ـ الثبوت رهين ثبوت اولمش ـ كسب تحقق ايتمش ـ كرچك *T.* كيفيت حال ثابت ومتحققدر || La chose est constante C'est une vérité constante parmi les philosophes, parmi les politiques بونك صحتى حكما بيننده وآشنايان امور دول ميانده رسيدهٔ درجهٔ ثبوت اولمش حالاتدندر On me l'a donné pour constant متحقق اولمق اوزره بكا خبر ويرديلر Et persévérant *A.* ثابت النفس ـ ثابت ـ مداوم بالثبات صاحب الثبات ـ القدم *P.* پايدار ـ راسخدم *T.* قوى || Il est constant dans ses desseins عزايم ومنوياتنده ثابتقدمدر مقاصد ومنوياتنده ثبات قدمى ظاهردر Constant dans son amour عشق ومحبتنده ثابتقدم Constant dans la Foi ايماننده ثبات نفس ايله مداوم Une ferme et constante résolution استحكام وثباته مقارن بر تصميم قوى ـ En Géométrie, on appelle Constantes, les quantités qui demeurent toujours les mêmes *A.* اعداد ثابتة

Il se dit figur., de toutes les choses qui demeurent long temps ou toujours dans le même état *A.* مستمر ـ مستقر ـ مستديم القرار ـ مستمر البقا ـ ابدى الدوام ـ مستمر ـ باقى *P.* بردوام پايدار ـ بر قرار ـ *T.* طيانوب طورر || Fortune fixe et constante واحمهٔ بخت مستمر القرار État constante et immuable تغيردن آزاده حال مستمر البقا Tout change dans ce monde, il n'y a rien de constant دنياده هيچ بر شى باقى ومستقر اوليميوب حالدن حاله تحوّلدن خالى دكلدر Constante

prospérité رفاه مستمرّ ـ رفاه حال مستمرّ القرار

CONSTATER. Établir la vérité d'un fait par des preuves certaines *A.* اثبات *P.* اثبات كردن *T.* اثبات ايلمك || Il faut constater ce fait, avant que d'en tirer une induction بو بابده استخراج قرينه‌دن مقدّم واقع حالك اثباتى اقتضا ايدر

Constaté. *A.* مثبت *P.* ثبوتيافته *T.* اثباتلو ـ اثبات اولنمش

CONSTELLATION. Assemblage d'étoiles, auquel on suppose une figure. *A.* صورت كوكبيّة pl. صور كوكبيّة || Les astronomes ont divisé le ciel en différentes constellations اهل نجوم فلكى صور كوكبيّة مختلفه‌يه تقسيم ايلديلر — En parlant du moment de la naissance d'un homme, on dit, qu'il est né sous une heureuse constellation *A.* فى طالع الميمون *P.* در اختر نيك *T.* اوغورلو يلدزده ou sous une malheureuse constellation *A.* فى طالع المنحوس *P.* در اختر بد *T.* اوغورسز يلدزده

CONSTELLÉ. Terme d'Astrologie. Qui est fait sous une certaine constellation *A.* مطلسم *P.* طلسمدار *T.* طلسملو || Pierre constellée حجر مطلسم Anneau constellé خاتم مطلسم

CONSTER. Être évident *A.* تبيّن ـ تحقّق *P.* آشكار شدن *T.* بللو اولمق || Il conste de cela que... بوندن بو كيفيّت تحقق وتبيّن ايدر كه

CONSTERNATION. Étonnement accompagné d'abattement de courage *A.* انضجار ـ كربت ـ ضجرت ـ نصب ـ صرّت ـ كوكل بصقلغى *P.* خارخارئ درون ـ تنگدلى *T.* البال || Grande consternation ضجرت عظيمه Générale consternation عامّه‌يه شامل انضجار بال پر ملال Cela causa une telle consternation dans les esprits que... بو كيفيّت قلوب ناسده شول رتبه‌ده ايراث تنگدلى وضجرت ايتمشدر كه Cette perte fut suivie d'une consternation universelle فلانك فوتى عقيبنده حال نصب وضجرت قلوب عامّه‌يى استيعاب ايلدى Tout le monde était dans la dernière consternation عامّهٔ ناس منتهاى مراتب صرّت وانضجاره دوچار اولمشيدى

CONSTERNER. Causer la consternation *A.* انصاب ـ اضجار ـ ايراث الصرّة *P.* تنگدلى ـ تنگدلى آوردن ـ تنسيدن *T.* كوكل بصقلغى كتورمك || Cette nouvelle serait capable de consterner les esprits بو خبر قلوب ناسك اضجارينى موجب اولدجق مقولددندر

Consterné. *A.* متضجّر *P.* تنگدل گشته ـ تنسيده *T.* كوكل بصقلغنه اوغرامش

CONSTIPATION. État de celui qui est constipé *A.* أطام ـ اعتقال البطن ـ حصر البطن ـ انقباض *P.* شكم بستگى *T.* قبضلق || Une si longue constipation est dangereuse بو مقوله انقباض مديد مستلزم تهلكه وخطر در

CONSTIPER. Resserrer le ventre de telle sorte, qu'on ne peut aller librement à la selle *A.* اعتقال ـ احصار البطن ـ ايطام ـ ايراث القبض ـ البطن *P.* شكم بستگى آوردن *T.* قبضلق كتورمك || Ces fruits-là constipent ceux qui en mangent بو جنس فواكهك اكلى اعتقال بطنى مؤدّى ايراث ـ قبض ايدر

CONSTITUANT. Celui qui constitue un procureur *A.* موكّل *P.* وكيل ايدن *T.* وكيلساز || Le dit sieur constituant lui a donné pouvoir de... موكّل مرسوم شو وجهله فلانه رخصت ويرديكه

CONSTITUER. Composer un tout. Il se dit des parties qui, par leur union, forment un tout *A.* تصيير ـ انشا ـ تركيب *P.* الهيئة *T.* هيئت دادن *T.* هيئتلندرمك || L'âme et le corps constituent l'homme روح وبدن هيئت بشرى تصيير ايدر La matière et la forme constituent le corps physique جرم طبيعى مادّه وصورتدن مركبدر

Dans le style Didactique, il signifie, faire consister *A.* اقامة ـ اقامة الماهيّة *P.* عبارت ساختن *T.* عبارت قلمق || Les philosophes constituent l'essence de l'homme dans la raison, et le souverain bien, dans la vertu حكما جوهر انسانى عقله وخير حكما جوهرانسانى عقلدن ـ اعلايى صلاح حاله اقامه ايدرلر وخير اعلايى صلاح حالدن عبارت عدّ ايدرلر

Et mettre, établir *A.* نصب *P.* گماشتن *T.* قومق || Je l'ai constitué procureur فلانى طرفمدن وكيل نصب ايلدم Il est constitué en dignité منصبه نصب اولندى Qui vous a constitué juge? سنى كيم حاكم نصب ايلدى

On dit en termes de Palais, Constituer quelqu'un prisonnier, pour dire, le mettre en prison بر كمسنه‌يى حال محبوسيته وضع ايتمك — On dit, Constituer un homme en frais, en dépense, pour dire, lui causer des frais etc. *A.* القاء فى المصارف *P.* دوچار هزينه كردانيدن *T.* مصرفه اوغراتمق — Et constituer une pension, pour dire, créer une pension *A.* ترتيب المعاش *P.* ترتيب راتبه كردن *T.* معاش ياپمق Il a constitué à

son fils une pension de telle somme, pour lui tenir lieu d'alimens اوغلنه نفقةً لازمه اولمق اوزره شو مقدار اقچه معاش بایلدی — Et constituer une dot, constituer une telle somme en dot *T.* مهر معجّله — مهر معجّل ایچون مال ترتیب ایتمک — تخصیصاً شو قدر مبلغ ترتیب ایتمک — On dit, qu'un homme est bien ou mal constitué, qu'il a le corps bien ou mal constitué, pour dire, qu'il est de bonne ou de mauvaise complexion مطبوع — فلان کمسنه صحیح البنیه یاخود سقیم البنیه در بر کمسنه‌نک یاپوسی صاغ — البنیه یاخود کریه البنیه در یاپوسی ایو یاخود فنادر — یاخود جوركدر

CONSTITUTIF. Ce qui constitue essentiellement une chose *A.* ما به الانشا — ما به الترکیب || La divisibilité est une propriété constitutive de l'étendue قابلیت تجزی بعدک ما به الترکیبی اولان خصایصندندر

CONSTITUTION. Composition *A.* انشا *P.* پرداخت *T.* یاپو || La forme et la matière entrent dans la constitution du corps naturel مادّه وصورت جرم طبیعینک امر انشاسنده بالوجوب داخلدر

Il se dit aussi, de l'établissement d'une pension, d'une rente; et les rentes mêmes s'appellent des Constitutions *A.* ترتیب ترتیب || Contrat de constitution مستغلّات مرتّبة — المستغلّات مستغلّاته دائر برقطعه مشارطه حجّتی Il a pour cent mille livres de constitutions اموال مرتّبه‌دن اولدرق یوز بیک غروش مستغلّاتی وار در Il a mis la plus grande partie de son bien en constitutions اکثر مالنی مستغلّات مرتّبه‌یه ربط ایلدی

Il signifie aussi, Ordonnance, loi, réglement *A.* نظام pl. نظامات — قانون pl. قوانین *P.* یاسه — رسم وراه *T.* یول || Bonne constitution نظام مستحسن sage نظام با ارکان || sainte نظام مبارک — قانون مبارک Les constitutions صواب Impériales قوانین سلطانیّة canoniques قوانین ونظامات شرعیّه apostoliques حواریّون کرامک وضع ایتدکلری قوانین ونظامات Faire des constitutions وضع نظامات Enfreindre, violer les constitutions نقض — نظامات مرعیّه‌یی نقض ایتمک نظامات موضوعه‌نک خلافنه حرکت ایتمک Cette république était gouvernée par de bonnes constitutions فلان جمهور نظامات وقوانین مستحسنه اوزره اداره اولنور ایدی Les constitutions d'un tel Empereur portent que . . . فلان پادشاهک وضع وایجاد

ایلدیکی شروط نظام شونی ناطقدر که — La constitution d'un État, c'est la forme de son gouvernement, et ses lois fondamentales *T.* نظام الملک والدولة || La constitution de l'État monarchique exige que . . . حکومت منفرده ایله اداره اولنان ملک ودولتک نظامی شونی ایجاب ایدر که

Il se dit aussi, de la complexion du corps humain *A.* بنیه — بدن قوی — بدن قویّ الترکیب || Forte constitution ترکیب ردی — سقیم البنیه در Il est de mauvaise constitution البنیه التركیبدر — La constitution des parties du corps humain, c'est l'ordre et l'arrangement du corps *T.* اجزای بدن انسانک ترتیب وانتظامی

On dit, la constitution de l'air, pour dire, l'état de l'air *T.* حال هوا

CONSTITUTIONNEL. Qui a rapport à la constitution d'un État *A.* موافق الی النظام — قانونی — موافق الی القانون *P.* همرنگ رسم وراه *T.* یول ارکانه اویغون || Cet acte n'est pas constitutionnel بو سند قانونی دکلدر Ces vues sont très-constitutionnelles اشبو عزایم وافکار تمام موافق قانوندر

CONSTRICTEUR. Il se dit des différents muscles dont la fonction est de resserrer quelques parties *A.* عضلهٔ قابضه pl. عضلات قابضه *P.* پیامیغ فاهم آور *T.* بوزشدروب طوتیجی عضلات قابضهٔ غلصمه || Les constricteurs du pharynx بالق اتی Les constricteurs du vagin عضلات قابضهٔ مهبل

CONSTRICTION. Resserrement des parties d'un corps *A.* تقبّض — انقباض *P.* فا هم آمدن *T.* بوزشوب طوتلمه

CONSTRINGENT. Qui resserre *A.* قابض *P.* فا هم آور *T.* بوزشدروب طوتیجی

CONSTRUCTEUR. Celui qui construit *A.* بنّا *P.* بناساز — داوزار سفاین — بنّای سفاین *T.* یاپیجی || Constructeur de vaisseaux کمی یاپیجیسی — Cet architecte est bon constructeur بو معمار فنّ بنایه ماهر در

CONSTRUCTION. Action de construire *A.* بنا *P.* بناسازی *T.* یاپو || On a interrompu la construction de ce bâtiment بو عمارتک بناسی تعطیل اولندی

Et la disposition, l'arrangement des parties d'un bâtiment *A.* هیئة البنا *P.* صورت بنا *T.* یاپونک ترتیبی — یاپونک دوزلشی || La construction de ce palais est parfaitement belle et solide بو سرایک صورت بناسی بغایت لطیف ومحکمدر

Cet homme-là entend bien la construction des vaisseaux فلان كمسنه نك صورت انشای سفاين خصوصنده وقوف تامی وار در — Figur. || La construction de ce poème n'est pas régulière بو منظومه نك انشاسی صحيح دكلدر

En termes de Géometrie, il se dit de la figure qu'on trace, et des lignes qu'on tire pour résoudre un problème *A.* انشاء الاشكال والخطوط — En termes de Grammaire, c'est l'arrangement des mots suivant les règles de la Langue *A.* انشا — تركيب *P.* آراستگی سخن *T.* سوز دوزمه سی || La construction de cette phrase est fort bonne بو عباره نك تركيبی احسن واعلا در Il n'y a pas là de construction بونده تركيب يوقدر Défaut de construction سقامت انشا — سقامت تركيب

CONSTRUIRE. Bâtir. *A.* ابنا — انشا — بنا *P.* بنياد-كردن *T.* برباب منزل بنا || ياپويا پمق — ياپمق Construire une maison بروجه متانت بنا اولنمشدر Cela est solidement construit ايتمك مواد برگزيده ايله Cela est construit avec de bons matériaux انشای سفينه Construire un vaisseau انشا اولنمش بر بنا در كمی ياپمق — ايتمك

En termes de Grammaire, Arranger des mots suivant les règles de la Langue *A.* انشا — تركيب *P.* سخن آراستن *T.* بر عباره انشا || Construire une phrase سوزلری دوزمك بو فقره بر وجه Cette période est bien construite ايتمك احسن انشا اولنمشدر — Construire un poème *A.* انشاد || Pour bien construire un poème, il faut avoir beaucoup d'imagination et de jugement بر منظومه نك حسن ايله انشادی قوت خياليه نك وسعتنه واصالت رأينك كمالنه متوقف بر معنا در

CONSTRUIT. *A.* مبنی *P.* بنياد كرده — بنا كرده *T.* ياپلمش

CONSUBSTANTIALITÉ. Unité de substance *A.* وحدت الجوهر — اتحاد الجوهر || Les Ariens niaient la consubstantialité du Fils avec le Père آريانوس مذهبنه ذاهب اولنلر اب ايله ابنك اتحاد جوهرلرينه منكر ايديلر

CONSUBSTANTIEL. Il se dit des personnes de la Trinité, pour dire, qu'elles n'ont qu'une seule et même substance *A.* متحد الجوهر || Les trois personnes de la Trinité sont consubstantielles اقانيم ثلثه متحد الجوهر در Le Fils est consubstantiel au Père اب وابن متحد الجوهر درلر

CONSUBSTANTIELLEMENT. *A.* من جهة الاتحاد الجوهر || Le Fils est consubstantiellement un avec le Père ابن من جهة الاتحاد الجوهر اب ايله واحد در

CONSUL. Officier envoyé par son Prince en divers lieux de commerce *A.* قنصول *P.* شاهبندر *T.* قونسلوس

CONSULAIRE. Qui appartient à la juridiction des consuls *A.* قونسلوسه متعلق *T.* متعلق شاهبندر *P.* قنصولی

CONSULAT. L'emploi de consul *A.* قنصوليه — مأموريت *P.* شاهبندری *T.* قونسلوساق مأموريتی — Et le temps pendant lequel on exerce la charge de consul *A.* مدت قنصوليت — ايام قنصوليت *P.* هنگام شاهبندری *T.* قونسلوساق وقتی || Sous le consulat d'un tel فلان كمسنه نك قونسلوسلغی ايامنده

CONSULTANT. Celui qui donne avis et conseil *A.* مشاور *P.* پند دهنده *T.* رأی ويريجی — اوكوت ويريجی || Médecin consultant طبيب مشاور

CONSULTATION. Conférence que l'on tient pour consulter sur quelque affaire *A.* مشاورة — مشورت *P.* كنگاش — كنكاج *T.* دانشمه || Grande, longue consultation مشاورهٔ عظيمه ومديده Ils furent long temps en consultation مدت مديده مشاوره يه قيام ايتمشلر در Les médecins n'ont rien résolu après une longue consultation اطبا طول مدت مشاوره دنصكره بر كونه قرار ويره مديلر

On appelle au Palais, Le banc ou la chambre des consultations, les lieux où l'on trouve les avocats consultants *A.* مقام اهل فتوا *P.* جايگاه اهل فتوا *T.* الاهل الفتوا يری

Il signifie aussi, l'avis par écrit que les avocats et les médecins donnent *T.* تحريرا ويريلان رأی || J'ai produit la consultation de ce médecin فلان طبيبك تحريرا ويرديكی رأيی ابراز ايلدم

CONSULTATIVE. Il n'est d'usage que dans cette phrase, Voix consultative, pour dire, l'avis qu'on a droit de donner, sans qu'il soit compté dans les délibérations *A.* رأی على طريق الاخطار || Les Évêques ont voix délibérative dans les conseils, mais les docteurs n'y ont que voix consultative مجلس شوراده پسقپوس طائفه سی على طريق المشوره وفقها زمره سی يالكز على طريق الاخطار رأی صاحبيدرلر

CONSULTER. Prendre avis, conseil de quelqu'un *A.* استشعار — استنصاح الرای *P.* پند خواستن — رای طلبيدن *T.* دانشمق || اوكوت آرمق — Consulter les devins استشعار عرافلردن

عرّافلره دانشمق ـ رأی ایتمک Il a consulté les experts اهل
خبره‌دن استشعار رأی ایلدی Se consulter soi-même بر کمسنه
نفسنه دانشمق ـ کندو نفسندن استنصاح ایتمک ـ Consulter
les médecins A. استعلام الرأی الطبیب ـ استطباب P. از
طبیب رأی خواستن T. حکیمه دانشمق ـ Consulter les astres
T. نجومه دانشمق ـ نجومدن استعلام حال ایتمک ـ Con-
sulter ses livres T. بر کمسنه کتابلرینه مراجعت ایله استشعار
حال ایتمک ـ Figur., Consulter sa conscience T. نفس
کندو نفسنه دانشمق ـ مخطره‌سندن استفتا ایتمک ses
forces کندو قوتنه دانشمق ses intérêts, son goût مصالح
مخصوصه‌سنه وکندو مشربنه دانشمق

Il signifie aussi, conférer ensemble, délibérer A. استشارة ـ
مشاورة ـ تشاور P. کنگاش داشتن ـ کناج کردن T. دانشمق
مشورت ایتمک ـ || Il en veut consulter avec ses amis اولبابده
دوستلریله مذاکره ومشاوره ایتمک استر Ils consultèrent en-
semble بینلرنده استشاره ایلدیلر Les médecins ont consulté
sur sa maladie فلانک علتنه دائر اطبّا مشورت ایتمشلر در
Il consulta fort long-temps avant que de s'engager بو مصلحتی
در عهده ایتمزدن مقدّم وافر زمان استشاره ایلدی

CONSULTEUR. Docteur commis par le Pape pour donner son avis sur
des matières qui regardent la Foi A. حلّال المشکلات الدینیّة P.
مشکل گشای امور دین T. دینه دائر مشکلات آچیجی

CONSUMER. Détruire, réduire à rien A. اهلاک ـ افنا P.
نا بود ساختن ـ تباه کردن ـ تباهیدن T. فنایه واردرمق ـ
دوکتمک ـ یوق ایتمک || Le feu consuma tout ce grand
édifice en deux heures de temps مشتعل اولان آتش اول
عمارت جسیمه‌یی همان ایکی ساعت ظرفنده افنا ایلدی
La victime fut consumée par le feu آتش اول ذبیحه‌یی
کلیّاً افنا ایتمشدر Le temps consume toutes choses وقت
وزمان کافهٔ اشیایی رهین فنا وتباه ایدر Il consume tout
son bien en débauches جمیع مالنی عیش وعشرتده افنا واهلاک
ایدر Il a consumé son partimoine موروث پدر اولان مالک
مجموعنی تباه وافنا ایلدی La rouille consume le fer پاس
دموری افنا ایدر Cette maladie le consume بو علت افنای
وجودینی مؤدیدر

Et employer sans réserve A. هدر ـ اتلاف P. هدر کردن
T. خرج ایتمک ـ صرف ایتمک || J'ai consumé tout mon
temps à cet ouvrage نقد ـ بتون وقتمی بو ایشه هدر ایلدم
وقتمی جملهٔ بو ایشه اتلاف ایلدم

SE CONSUMER. Dissiper son bien A. استهلاک المال P. تباهیدن
مال تباهی پذیرفتن ـ مال T. مالی دوکتمک || Il se con-
sume en procès, en dépenses دعوا مصرفلرینه ومصارف سائره‌یه
استهلاک مال ایدر ـ Et détruire sa santé A. افناء الوجود
P. وجودرا تباه کردن T. وجودی فنا ایتمک || Il se con-
sume d'ennui et de tristesse غلبهٔ سآمت وکلال واستیلای
اندوه وملال ایله افنای وجود ایدر ـ Et dépérir A. انهباط ـ
انهباط القواء البدن P. وجود فنا پذیرفتن ـ تن فرسوده گشتن
T. وجود فنایه وارمق

CONSUMÉ. A. مفنا P. فنا پذیرفته T. فنا بولمش

CONTACT. Attouchement de deux corps A. تماس P. باهمرسی
T. بری برینه طوقنمه ـ بری برینه چاتشمه || Le contact
des deux corps تماس جرمین Point de contact نقطهٔ تماس

CONTAGIEUX. Qui se communique par contagion A. ساری ـ
ساعر ـ معدّی P. سرایت کن T. بیلاشیجی ـ سرایت
ایدیجی || Un mal contagieux مرض ساری Le peste est une
maladie contagieuse علت وبا امراض ساریه‌دندر ـ Figur. ||
Une erreur contagieuse سائره سرایتی مستلزم بر اعتقاد باطل
Une conversation contagieuse ساری بر صحبت

CONTAGION. Communication d'une maladie maligne A. سرایت
ـ سعر ـ عدوا P. سرایتکاری T. بیلاشمه || Ce mal se prend
par contagion بو علت سرایت طریقیله کسب اولنور
مقولدندر ـ On dit figur., La contagion des mauvaises moeurs,
du vice, de l'hérésie etc., pour dire, la communication اخلاق
ردیئه‌نک ومثلبه‌نک ورفضک عدوا وسرایتی ـ Il signifie
aussi, peste. V. ce mot. — Figur. || L'hérésie est une contagion
رفض وبدعت علت وبا منزله‌سنده در

CONTAMINATION. Souillure A. دنس pl. ادناس P. ناپاکی
ـ پلیدی T. مردارلق || Suivant la loi de Moïse, il y avait
plusieurs sortes de contamination شریعت موسویه موجبنجه
ادناسک انواعی وار ایدی

CONTE. Narration de quelque aventure A. قصّة pl. قصص
ـ حکایة pl. حکایات P. داستان T. منقبه || Un conte bien
long اوزون بر منقبه ـ مفصّل بر قصّه ـ حکایهٔ طویله Bon
conte قصّهٔ مطبوعه mauvais قصّهٔ ردیّه Conte pour rire حکایهٔ
مضحکه ـ حکایهٔ خنده فرما ـ کولدریجی منقبه ennuyeux
حکایهٔ کلال انگیز plaisant حکایهٔ هزل آمیز véritable حکایهٔ

اول صحیحه Faites-nous un peu le conte de ce qui arriva là
طرفده وقوعه کلان ما جرانک جزئیجه حکایه سنی ایله
On a fait d'étranges contes de cet homme-là بو آدمدن اوتری
حکایه ده حکایات غریبه نقل اولندی Il ajoute au conte
حکایه یی باللندرر - ضم ضمایم ایدر Il embellit, il enrichit,
il enjolive le conte حکایه یی - حکایه یه زیب وزینت ویرر
- شاخ وبرگ ویررک نقل ایدر - Conte fabuleux. V. Fable.

CONTEMPLATEUR. Celui qui contemple *A.* متطلع - متنظر
P. نگران *T.* کوزلیجی - باقیجی || Contemplateur perpétuel
متطلع دائمی Contemplateur des merveilles de Dieu, des secrets
de la nature متطلع معجزات جناب رب العزت ومتنظر
اسرار قدرت

CONTEMPLATIF. Qui s'attache à contempler de la pensée
A. غریق الفکر - فکیر *P.* اندیشه کار *T.* دوشونجه طالغن
|| Homme fort contemplatif غایة الغایه فکیر بر آدم Philosophie
contemplative اغراق فکر ایله اولان حکمت نظریه Une
dévote contemplative اغراق فکر ایدر بر عابده - Vie con-
templative. Celle qui se passe dans la contemplation *T.* مطالعهٔ
معنویه ده مصروف اوقات عمر || S'adonner à la vie contem-
plative اوقات عمری مطالعهٔ معنویه یه صرف ایتمک

CONTEMPLATION. Action de contempler *A.* نظر - مطالعه -
مطالعهٔ *P.* دیدار *T.* باقمه || Profonde contemplation طلعت
عمیقه perpétuelle مطالعهٔ دائمه dévote مطالعهٔ عابدانه Il est
toujours en contemplation علی الدوام مطالعه یه طالغندر La
contemplation des choses divines احوال ربانیه نک مطالعه سی
des astres نظر کواکب - طلعت نجوم وکواکب

CONTEMPLER. Considérer avec soin *A.* تدقیق النظر - تطلع
- نگرستن *P.* امعان النظر - تحدیق النظر - اطماح النظر -
دقت - دقت ایتمک - باقمق *T.* دیده دقت دوختن
ایله باقمق || Il y a long-temps que je contemple cet homme,
sans le pouvoir reconnaître شو آدمه طول مدت امعان نظر
ایتمشیکن بیله مدم Contempler un bâtiment, un tableau بر بنایه و بر
روی سمایه تصویره تدقیق نظر ایتمک Contempler le ciel
نجوم وکواکبه دیده اطماح نظر دقت ایتمک les astres
دوز مطالعه ودقت اولمق Contempler la grandeur et les per-
fections de Dieu قدرت وعظمت ربانیه یه وآثار کمال لم
یزلیه یه تحدیق انظار مطالعه ودقت ایتمک

CONTEMPORAIN. Celui qui est du même temps *A.* معاصر pl.
معاصرین *P.* همعصر - همعهد *T.* بر زمانده اولان || Les
auteurs contemporains مؤلفین معاصرین Histoire contemporaine
همعصر - تاریخی - عصر واحد تاریخی C'est mon contemporain
بنم معاصرمدر

CONTEMPORANÉITÉ. Existence de deux ou de plusieurs per-
sonnes en même temps *A.* معاصرت *P.* همعصری - همعهدی
T. بر وقتلک

CONTEMPTEUR. Qui méprise *A.* مهین *P.* خوار کننده *T.*
آلچقلدیجی

CONTENANCE. Capacité, étendue *A.* اتساع - سعت *P.* گنجایش
T. صیغش || Ce vaisseau est de la contenance de tant de ton-
neaux شو کمیده شو - بو سفینه شو قدر فوچی یی متسعدر
- بو کمی شو قدر فوچی آلور - قدر فوچی صیغشور

Et le maintien, la posture, la manière de se tenir *A.* وضع
- وضع - هیئت *P.* اسلوب - *T.* طرز - قورم || Bonne contenance
وضع نا خوش - وضع قبیح mauvaise کوزل قورم - حسن
وضع grave وضع وقورانه forcée وضع اضطراری ridicule
وضع - وضع موجب الثقلت embarrassante موجب التمسخر
آمیز صقندیلو قورم - ثقلت Il ne sait quelle contenance tenir
نه هیئتده طورمق اقتضا ایلدیکنی بیلمیور - On dit qu'une
personne n'a point de contenance, pour dire, qu'elle ne sait de
quelle manière se tenir - وضع لایقنی استحضار ایده میور
- اسلوب لایقنی بوله میور - Et perdre contenance, pour dire,
cesser tout à coup d'avoir sa contenance naturelle *T.* وضع
خلقیسنی شاشورمق - On dit de certaines choses, qu'on les
porte par contenance, c'est-à-dire, uniquement pour la bonne
grâce *T.* لطافت وضع وهیئت ضمننده - Et figur., Faire bonne
contenance, pour dire, témoigner de la résolution, de la fermeté
A. اظهار الثبات - اظهار الطور الثبات *P.* وضع پایداری
T. نمودن متانت کوسترمک - متانت ایتمک || Les en-
nemis faisaient bonne contenance دشمن عسکری اظهار وضع
ثبات ومتانت ایتمکده ایدی

CONTENANT. Ce qui contient *A.* محیط - شامل - حاوی *P.*
گنجاینده *T.* ایچنه آلان || La mesure est la partie contenante,
et la liqueur est la chose contenue کیل جزء محیط ومایع
شیء محاطدر Le contenant est plus grand que le contenu حاوی
محیط محاطدن اوسعدر - محتویدن اکبر واوسعدر

CONTENDANT. Concurrent, qui dispute une chose avec un

autre *A.* رقيب ـ مخاصمين .pl مخاصم ـ خصما .pl خصم pl. رقبا *P.* ستيزنده ـ مخواه *T.* خصم || Les princes contendants مخاصمه اوزره اولان حكمداران ـ ملوك مخاصمين || Il y avait trois contendants فلان شى ايچون اوچ نفر رقيب وار ايدى Les contendants qui aspiraient au prix de la course احراز قصب السبقه طالب اولان رقيبلر

CONTENIR. Comprendre dans certain espace *A.* اشتمال ـ احتوا ـ استيعاب *P.* كنجيدن ـ در داشتن *T.* ايچنه آلمق ـ جورهسنه ـ آلمق ـ المق || Ce muid contient tant de pintes بو فوچى شو قدر بوقالى مستوعبدر ـ قدر بوقال استيعاب ايدر Cette pièce de terre contient tant d'arpens شو قدر دونم استيعاب ـ شو قدر دونمى مشتمل بر ارض ـ ايدر برقطعه ارض || Il se dit aussi, en parlant de matières de doctrine, d'érudition *A.* تضمّن ـ احتوا ـ اشتمال ـ داشتن *P.* متضمّن بودن *T.* محتوى اولمق || Le symbole de la Foi contient douze articles كلمهٔ شهادت دين عيسى مواد اثنى عشرهيى محتويدر La charité contient toutes les vertus عشق الهى كافهٔ فضايلى مشتملدر La définition contient le genre et la différence تعريف جنس جنس ونوعى محتويدر ـ ونوعى متضمّندر

Il signifie aussi, retenir en certaines bornes *A.* ضبط *P.* گرفتن *T.* طوتمق || Ces digues, ces levées ont été faites pour contenir les rivières dans leur lit بو بندلر وبو طپراق ديوارلرى مياه انهارى مجراى طبيعيلرنده ضبط ايچون انشا اولندى ـ Figur. || Contenir quelqu'un dans l'obéissance حدود اطاعت ايچنده ضبط ايتمك On ne saurait le contenir ضبطى ممكن دكلدر ـ اولنمز Contenir ses passions امراض نفسانيديى قهر ايتمك ـ نفسانيديى ضبط ايتمك امراض نفسانيديه غالب وقاهر اولمق ـ

SE CONTENIR. Se retenir *A.* ضبط النفس *P.* خويشتندارى *T.* كنديسنى ضبط ايتمك ـ كنديسنى آليقويمق || نمودن Quand je l'entendis parler de la sorte, j'eus bien de la peine à me contenir بو كلامى سويلديكنى لدى الاستماع ضبط نفسه خيلى زحمت چكدم Peu s'en fallut qu'il ne s'emportât, néanmoins il se contint آتش غضبى اشتعالنه بر رمق قالمشيكن ضبط نفس ايده بيلدى ـ Il signifie aussi, se modérer sur les choses qui peuvent être préjudiciables à la santé *A.* امساك || صاقنمق *T.* پرهيز كردن *P.* احتما ـ استمساك النفس ـ Tout le monde n'a pas la force de se contenir هر كس استمساك

استمساك نفس ايتمك هر كسك ـ نفسه قادر دكلدر Il est difficile de se contenir parmi tant d'occasions de péché النده كلمز وسيلهٔ معصيت اولهجق بو قدر حالات آره سنده استمساك نفس ايتمك مشكلدر Les médecins lui ont défendu le vin, mais il ne peut se contenir اطبّا فلان كشى يه شرب خمرى منع ايتمشلر ايكن امساك ايدهميور

CONTENU. *A.* مشتمل ـ محتوى ـ محاط ـ متضمّن *P.* كنجيده ـ درداشته ـ اشتمالكرده *T.* ايچنه آلنمش ـ ايچنده اولان

CONTENT. Qui jouit avec plaisir de ce qu'il a *A.* قانع ـ اهل القناعة .pl ارباب القناعة *P.* خرسند ـ خود دار *T.* قسمتنه قانع اولمق || Être content de son sort قناعتلو ـ شئٔ قليله قسمتنه قناعت ايتمك Être content de peu بالقناعة آزه قناعت ايتمك ـ Vivre content قناعت ايتمك حالنه قناعت ايدرك كچنمك ـ كچنمك ـ On dit proverb., Il est heureux, qui est content; Il est riche, qui est content القناعة كنز لا يفنى مصداقنجه صاحب قناعت اولان مالدار عدّ اولنور

Et qui jouit avec plaisir de ce qu'il a demandé, sans rien demander de plus *A.* ممنون ـ مطيّب الخاطر ـ مقضىّ الفؤاد البال *P.* خشنود ـ كامروا ـ خوشدل *T.* كوكلى خوش || Il désirait cette place, il l'a obtenue, il est content آرزومند اولديغى منصبك تحصيلنه دسترس اولمغله مطيّب الخاطر در Il vous a demandé mille francs, vous les lui avez donnés, il est content, il ne demande rien de plus سندن طلب ايلديكى بيك غروشى كندويه اعطا ايلديككه بناءً مقضىّ الفؤاد اولوب زياده بر درلو مطلوبى قالمامشدر Avoir le coeur content, l'esprit content ممنون البال اولمق Avoir l'air content فلانك سيماسنده آثار ممنونيّت بال لايح وبديدار اولمق Être content de quelque chose بر شيدن ممنون الخاطر اولمق ـ مطيّب البال اولمق Les ouvriers ne sont pas contents de leur payement عمله ويريلان اجرت ايله مطيّب الخاطر دكلدرلر

On dit, Être content de quelqu'un, pour dire, être satisfait de lui *A.* شاكر ـ متشكّر ـ ممنون *P.* شكر گذار ـ سپاسكنان ـ خشنود *T.* خشنود || J'ai vu un homme bien content de vous سندن غايت ممنون ومتشكّر بر آدم كوردم Vous devez être content de lui فلان كمسندن خشنود اولملوسك ـ Être content. Agréer, consentir *A.* راضى ـ طايع *P.* رضا داده *T.* كوكلى رضا ويرن ـ خوش اولان || Je suis content de faire telle chose,

pourvu que vous . . . شویله ایلدیککز حالده بن دخی بونی ایتمکه راضی اولورم Je suis content de vous céder cette terre, à la charge de . . . شو ارضی فلان شرط ایله سکا ویرمکه راضی یم — On dit qu'un homme est content de soi, pour dire, qu'il s'est conduit d'une manière conforme au plan qu'il s'était formé رأی خودنجه ایتدیکی حرکتدن خشنود در — On dit ironiquement, qu'un homme est content de lui-même, qu'il est content de sa petite personne, pour dire, qu'il a trop bonne opinion de lui-même کندو عقلندن خوشنود در

CONTENTEMENT. Joie, plaisir, satisfaction *A.* ارتیاح البال — انبساط القلب — محظوظیّت البال *P.* حظ درون — دلشادی — خوشدلی *T.* کوکل خوشلغی || Il y a bien du contentement à vivre en honnête homme محافظهٔ عرض ایدرک کچنمک خیلیجه بادئ ارتیاح بال اولور بر کیفیتدر Ses enfans lui donnent du contentement اولادینک سلوک وحرکتی انبساط قلبنی مؤدّی اولور Un homme inquiet n'a jamais de contentement تنکدل اولان کشی ابدی محظوظ البال اولمز — On dit proverb. Contentement passe richesse, pour dire, que la satisfaction de l'esprit est le plus grand de tous les biens *A.* القناعة کنز لا یفنی — On dit, Ce n'est pas contentement, pour dire, cela ne suffit pas *A.* غیر کافی — غیر وافی *P.* بس نه *T.* یتر دکل — وافی دکل || Vous ne m'offrez que cela, ce n'est pas contentement انجق شو مقدار ویررسک کافی دکلدر

CONTENTER. Satisfaire, rendre content *A.* تطییب — اقناع *P.* خرسند کردن — خوشدل کردن — خشنود ساختن *T.* کوکلی خوش ایتمک || Il faut peu de chose pour le contenter جزئی شئ وسیلهٔ تطییبی اولور — آز شئ ایله مطیّب الخاطر اولور Le peu de bien qu'il a le contente مالک اولدیغی مال یسیر ایله مطیّب الخاطر در — مالک اولدیغی مال قلیله قناعت ایدر Personne ne peut le contenter هیچ بر کمسنه فلانک اقناعنه قادر اولمز C'est un homme qui contente tous ceux qui ont affaire à lui کندوسیله مصلحتی اولنلرک جمله‌سنی تطییب ایدر بر ذاتدر Contenter les ouvriers en les payant bien عمله‌نک اجرتلرینی اعطا ایله اقناع وتطییبلرنده تجویز قصور ایتمامک Ces sortes de gens sont difficiles à contenter بو مقوله کسانک تطییبی امر مشکلدر — On dit qu'une raison, qu'une preuve contente ou ne contente point, pour dire, qu'elle satisfait ou ne satisfait pas l'esprit بو دلیل مقنع یاخود غیر مقنعدر

Contenter, signifie aussi, plaire, donner de la satisfaction *A.* ارضا — تطییب القلب *P.* خوشدل کردن — بر مراد کردن *T.* کوکلی خوشلندرمق — قایرمق || Ce jeune homme contente bien ses parents بو غلام والدینی رضاسنی کرکی کبی تحصیل ایدر Jamais personne ne m'a contenté sur ce sujet بو بابده خاطرمی هیچ بر کمسنه تطییب ایتمدی On ne saurait contenter tout le monde عالمک رضاسنی تحصیل ایتمک محالدر — قلوب عامه‌نک تطییبی امر محالدر — Il se dit aussi des passions et des sens *A.* اغنا — ایراث الاستیفاء الحظ *P.* خوشی بخشیدن — خوشی آوردن *T.* غنا کتورمک || Cette musique contente fort les oreilles بو آهنگ استیفای حظ سامعه‌یی مورث اولور — تفریح سامعه ایدر Ces objets contentent extrêmement les yeux اشبو صور استیفای حظ باصره‌یی موجبدر — اشبو صورت دیداری بصر تماشائیانی تفریح ایدر Contenter les yeux استیفای حظ بصر ایتمک Contenter ses appétits مشتهیات نفسی اغنا ایتمک — حظوظات نفسی استیفا ایتمک sa passion مرض نفسانیسنک حظنی استیفا ایتمک Cette charge a contenté son ambition بو منصبک تحصیلیله حرص جاه واقبالی اغنا اولنمش اولدی Contenter ses désirs اشتیاق کرده‌سی اولان مطلوباتی اغنا ایتمک sa curiosité آرزوی تطلب وتجسّسند غنا کتورمک

Se contenter. *A.* ارتضا — استقناع *P.* خشنودی نمودن — خرسندی نمودن *T.* کوکل خوشلنمق — قناعت ایتمک || Se contenter de son sort رزق مقسومنه قناعت ایتمک — قسمتنه Il ne faut pas être insatiable, il faut se contenter غنا کتورمامک جائز دکلدر قناعت لازمدر Il faut se contenter de ce qu'on a ما ملکنه قناعت ایتملودر Se contenter de peu شئ یسیر ایله قناعت ایتمک — Il signifie aussi, ne vouloir ou ne pouvoir pas faire plus que ce qu'on a fait, en demeurer là *A.* اکتفا *P.* بسندیدن *T.* یتمک — قناعت ایتمک || Je me contente de lui avoir prêté de l'argent de ma bourse, mais ne je veux point le cautionner فلانه کیسه‌مدن قرضاً آقچه ویردیکم کافیدر کندویه کفالت دخی ایده‌مم Vous devriez vous contenter de lui avoir ôté son bien, sans en vouloir encore à son honneur, à sa vie عرض وجاننه تعرض ایتمیوب همان مالنی نزع ایتمکله اکتفا ایتملو ایدک Contentez-vous de

m'avoir trompé une fois بنی بر دفعه آلداتدیغکه اکتفا ایله Ne vous contentez pas d'y être allé une fois, mais allez-y si souvent que vous le trouviez اول طرفه بر کرّه کتمکله اکتفا ایلمه همان فلانی بولنجیه قدر دفعات ایله وارملوسک

Il signifie aussi, apaiser quelqu'un en lui donnant quelque chose *A.* ارضا *P.* خشنود کردن *T.* اسکات ایتمک || Cet homme ira se plaindre partout, si on ne le contente بو آدم ارضا اولنمیه‌جق اولور ایسه هرطرفه واروب شکایت ایده‌جکدر - اسکات اولنمدیغی حالده طرف طرف واروب بث شکوا ایده‌جکدر

Contenté. *A.* مستقنع - مقتضی الفؤاد *P.* بکام - خرسند - خشنود کرده - خوشدل گشته *T.* خوشنلنمش - قایرلمش

CONTENTIEUX. Qui est disputé *A.* منازع فیه *P.* جای منازع فیه *T.* نزاعلو ستیز || Un droit contentieux منازع فیه اولان بر حق La terre dont il est question est contentieuse entre tels et tels دردست مذاکره اولان چفتلک فلان وفلان بیننده منازع فیهدر Ce point est contentieux entre les philosophes شو دقیقه بین الحکما منازع فیها در C'est une affaire contentieuse نزاعلو بر مادّه در - بو بر خصوص منازع فیهدر - Et qui aime à disputer *A.* منازع - مجادل *P.* سرنگنده - جدلزن *T.* سوز یارشیجی - اونکو جدلکار || C'est un homme contentieux بالطبع مجادله‌یه مایل بر آدم - مجادل بر آدمدر

CONTENTION. Débat, dispute *A.* منازعة pl. منازعات - مجادلة pl. مجادلات - مناقشة pl. مناقشات - مساجلة pl. مساجلات *P.* سخال - جدلکاری *T.* سوز آتشمه || Il y a matière à contention سر رشتهٔ منازعه وار - اولبابده وسیلهٔ منازعه وار در C'est une source de contention éternelle منبع منازعات در Il est ennemi de toute contention هرمقوله مجادله‌نک موٓبده در Il s'émut, il survint contention entre eux بینلرنده مخالفیدر - تکوّن ایلدی - منازعه تحدّث ایلدی - Et chaleur, véhémence dans la dispute *A.* معاندة *P.* کشمکش ستیز - ستیزکاری *T.* چکشمه وجدل || Ils disputèrent de part et d'autre avec beaucoup de contention طرفیندن معاندهٔ عظیمه ایله منازعه ایکی طرفدن چکشدرک سوز آتشدیلر - اولندی

Contention d'esprit. Grande application d'esprit *A.* اتعاب الذهن *P.* بیتابسازیٔ اندیشه *T.* ذهن یورمه || Il s'y applique avec grande contention d'esprit غایت ایله اتعاب ذهن ایدرک بو ایشه مداومت ایدر La contention d'esprit altère la santé اتعاب ذهن صحّت وجودک اخلالنه باعث اولور

CONTENU. Ce qui est renfermé dans quelque chose *A.* محاط - حاوی - مشمول *P.* در آورده *T.* ایچنده آلنمش || Le contenant est plus grand que le contenu محیط محاطدن اوسع - ایچنده آلان ایچنده آلناندن بیوکدر - واکبر در - Et ce qui contient un écrit, un discours *A.* مضمون - مفهوم - مآل - مفاد *P.* مغزا *T.* معنا || Le contenu de la lettre مضمون مکتوب Je vous dirai le contenu مفهومنی طرفکزه افاده ایده‌جکم

CONTER. Narrer *A.* نقل - روایت - حکایت *P.* گزارش - کردن روایت کردن *T.* نقل ایتمک || Conter une histoire بر حکایه‌یی نقل ایتمک Conter des fables قصص وافسانه‌لر Conter comment une chose s'est passée بر مادّه‌نک نه وجهله واقع اولدیغنی نقل وحکایت ایتمک Contez-nous ce que vous avez vu کوردیککزی طرفمزه نقل ایله Contez-nous en le détail شو مادّه‌یی تفصیلیله نقل ایله On conte que... شویله اولدیغی منقولدر Il m'a conté cela de fil en aiguille ایکدن ایپلکه‌دک بکا - نقیر وقطمیر طرفمه نقل ایلدی - نقل ایلدی - On dit, qu'un homme conte bien, pour dire, qu'il narre bien *A.* مقوال - منطیق *P.* ناطقه پرداز - سخن آفرین *T.* سوز ابدسی - Et qu'un homme en conte de belles, qu'il conte des sornettes, pour dire, qu'il conte beaucoup de choses à tort et à travers *A.* خلط الکلام *P.* هرزه خایی کردن *T.* آغزینه کلدیکنی سویلمک - On dit proverb. Conter des fagots, pour dire, conter des choses frivoles ou fausses *T.* ربط ویابس کلام سویلمک

Conté. *A.* مروی - منقول *P.* گزارش کرده - روایت کرده *T.* نقل اولنمش

CONTESTABLE. Qui peut être contesté *A.* محلّ المنازعة - ممکن المعارضة *P.* سزاوار ستیزکاری *T.* معارضه‌یه کلّه بیلور || معارضه‌یه - محلّ معارضه بر مذهبدر C'est une opinion contestable کلّه بیلور بر رأیدر

CONTESTANT. Qui conteste *A.* معارض pl. معارضین *P.* ستیزه کار *T.* چکشان || Les parties contestantes معارضه اوزره اولنلر Les deux contestants طرفین معارضین

CONTESTATION. Dispute, débat sur quelque chose *A.* مبارات - منازعة - معارضة - منافسة - مناقشة *P.* ستیزه - سرنگ *T.* چکشمه || Former une contestation بر معارضه پیدا ایتدرمک

Il s'est élevé une contestation بر مناقشه حدوث ایلدی - Ils ont été long-temps en contestation طول مناقشدن تحدث ایلدی - Il aime la contestation مدت معارضه اوزره ایدیلر - Cet article est en contestation بو مادّه معارضه اوزره حظ ایدر منازع فیها در - در

CONTESTATION EN JUSTICE. *A.* مخاصمة - مرافعة *P.* خصومتکاری *T.* حضور حاکمده نزاعلشمه

CONTESTER. Refuser de reconnaître des droits, des prétentions *A.* انکار بالمعارضه - اعتراض - امتناع عن القبول *P.* حرف نا پسندی انداختن - حرف اعتراض انداختن *T.* سوز قارشیلیوب انکار ایتمک || Il conteste ma qualité حال وشانمه حرف انداز اعتراض اولور Il conteste ce testament اشبو وصیتنامه‌یه اعتراض ایدر On lui conteste cette succession بو میراثه استحقاقنی قبولدن امتناع ایدرلر

CONTESTER. Entrer en contestation *A.* مباحثة - معارضة || On contestera long-tems sur cet article بو مادّه‌نک اوزرینه وافر زمان مباحثه اولەجقدر

CONTESTÉ. *A.* مقارن الی الاعتراض *P.* اعتراضکرده

CONTEUR. Celui qui a l'habitude de faire des contes dans la société. *A.* نقال القصص *P.* قصه خوان - داستانسرا - مناقب *T.* خوان - مدّاح - منقبه سویلیجی - Et celui qui débite des faussetés *A.* ناشر الاکاذیب - متقوّل *P.* اراجیفگو *T.* یلان طاغدیجی - صاتیجی یلان

CONTEXTURE. Tissure, enchaînement de plusieurs parties qui forment un tout *A.* انتساج *P.* با هم تنیدگی *T.* اورکی || La contexture des muscles انتساج عضلات - On l'emploie figur. en parlant d'un discours, d'un ouvrage d'esprit *A.* احتباک - ارتباط الکلام - انتساج الکلام *P.* بهم بستگی سخن *T.* سوزک اولاشقلغی

CONTIGU. Qui touche une chose *A.* متصل - ملاصق - متلاصق *P.* همسایه *T.* بتشک - بتشک - بیناشق || Maisons contiguës بیوت بری برینه بتشک اولر - یکدیگره ملاصق خانەلر - متلاصقه Deux jardins contigus بری برینه متلاصق ایکی باغچه La Normandie est contiguë à la Bretagne فلان مملکت فلان مملکت ایله جار ملاصقدر

CONTIGUÏTÉ. État de deux choses qui se touchent *A.* اتصال - تلاصق *P.* همسایگی *T.* بتشکلک || La contiguïté de ces deux maisons بو ایکی منزلک یکدیگره تلاصق واتصالی

CONTINENCE. Empire qu'exerce sur lui-même celui qui s'abstient des plaisirs de l'amour *A.* تعفف - تحرم - استعفاف - امساک النفس *P.* پرهیز کاری - خویشتنداری *T.* کندوبی صاقندرمه || Le don de la continence موهبهٔ خداداد اولان حال تحرم واستعفاف Observer la continence dans le mariage امر نکاحده قاعدهٔ امساک نفسه رعایت ایتمک La continence d'un tel فلانک مجبول طبعی اولان شیمهٔ پرهیز کاری وتعفف

Et capacité, étendue *A.* سعت - اتساع *P.* گنجایش *T.* صغش || Connaître la continence d'un vase بر ظرفک قدر اتساعنی بیلمک Mesurer la continence d'un champ صحرانک قدر اتساعنی مساحه ایتمک

CONTINENT. Qui a la vertu de continence *A.* عفیف - متحرم - ممسک النفس *P.* پرهیز کار - خویشتندار *T.* کندوبی صاقندریجی || Il est fort continent بغایت عفیف و پرهیز کار ادمدر

CONTINENT. Grande étendue de terre ferme, qui n'est pas environnée par les mers *A.* برّ pl. براری *P.* زمین *T.* قره || Les Géographes divisent le monde entier en deux grands continents, celui de l'ancien monde, qui comprend l'Europe, l'Asie et l'Afrique; et celui du nouveau monde, qui comprend l'Amérique septentrionale, et l'Amérique méridionale جغرافیون کافهٔ عالمی ایکی برّ کبیره تقسیم ایدوب بری اوروپا وآسیا وافریقه‌یی شامل اولان دنیای عتیق ودیگری امریقهٔ شمالیه ایله امریقهٔ جنوبیه‌یی حاوی اولان دنیای جدید در L'Angleterre est séparée du continent de l'Europe انکلتره جزیره‌سی اقلیم اوروپانک برّندن منفردقدر - منفصلدر

CONTINGENCE. Il n'est d'usage que dans ces phrases: Selon la contingence des affaires, selon la contingence des cas, pour dire, selon que les affaires tournent, selon ce qui arrivera *A.* حسب الاستمکان الاحوال - حسب السیاق الاحوال - حسب الاستمکان الامور *P.* بر وجه سیاق امور وبر وجه *T.* بر مقتضای وقت وحال - سیاق احوال ایشلرک کلیشنه کوره ووقت وحالک کلیشنه کوره

Dans le langage didactique, Contingence est opposé à Nécessité اصطلاح حکماده امکان وجوبک مقابلیدر - En Géométrie, Angle de contingence, c'est l'angle compris entre l'arc d'une courbe et la ligne qui touche cet arc à son extrémité *A.*

زاوية متمكنة

CONTINGENT. Qui peut arriver, ou n'arriver pas *A.* محتمل *P.* شايد كه باشد يا نه *T.* اولمسى واولمامسى ممكن باشد — محتمل الوقوع — محتمل الظهور || C'est une chose contingente sur laquelle il ne faut pas compter محتمل الظهور محتملات — قبيلندن اولمغله شايان استناد دكلدر قبيلندن اولمغله

PORTION CONTINGENTE. La portion qui peut appartenir à quelqu'un dans un partage *A.* حصص عائدة pl. حصّة عائدة — دوشن پاى *T.* روزىٔ سزا *P.* اسهام عائدة — سهم عائد

Il se dit aussi, de la part des frais communs d'une société, auxquels chacun doit contribuer *A.* حصّة من المصرف *P.* بهرهٔ مصرفده غرما پايى — مصرف غرماسى *T.* جزبنه — Et de la part que chacun doit recevoir, ou doit fournir *A.* حصّة pl. حصص — حصّة مقطوعة — حصّة معينة *P.* بهره *T.* پاى || Il lui revient tant de cette succesion pour son contingent بوميراثدن فلانك حصّه‌سنه شو قدر مال اصابت ايدر Chaque prince d'Allemagne contribue pour un certain contingent, soit en argent, soit en hommes الامان امراسنك هر برى مال ويا خود عسكرجهتيله مقطوع اولان حصّه‌سنى اعطا ايدرك ايفاى لازمهٔ اعانت ايدر

CONTINU. Dont les parties ne sont pas divisées les unes des autres *A.* متصل — متواصل *P.* بهم پيوسته *T.* اولاشق || Quantité continue عدد متصل Étendue continue مداى متصل Parties continues اجزاى متصله — Dans le Didactique, il se dit substantivement *A.* جرم متصل || Les parties du continu اجزاى جرم متصل Le continu est divisible à l'infini جرم متصل الى غير النهايه قابل توزع وتجزيدر

Il se dit aussi, de la durée d'un temps non interrompu *A.* دائمى — مستمر — غير منقطع *P.* پيوسته *T.* آرهسى كسلمز || Fièvre continue تب دائمى — حمّاى دائمى Travail continu عمل دائمى — سعى دائم — مطالعهٔ دائمه Étude continue مطالعهٔ مستمرّه Dix ans de guerre continue اون سنه مستمر دائم ومستمر بر كورلدى Un bruit continu اولمش سفر

CONTINUATEUR. Il ne se dit que d'un auteur qui continue l'ouvrage d'un autre *A.* مذيّل *P.* ذيل نويس — تذييل ساز *T.* آشاغيسنى يازان || Sponde est le continuateur de Baronius فلان كمسنه فلان مؤلفى تذييل ايلدى

CONTINUATION. L'action par laquelle on continue *A.* مداومت — مواظبت *T.* آرديني كسمامه || Il a trouvé beaucoup de difficultés dans la continuation de ce travail بوخدمتك مداومتنده وافر صعوبتلر عارض اولمشدر La continuation d'un ouvrage بر ايشده مداومت ومواظبت

Et la durée de la chose continuée *A.* استمرار — عدم الانقطاع *P.* پيوستگى *T.* آرهسى كسلمامه || La continuation de la guerre استمرار سفر des troubles استمرار فتن واختلالات La continuation d'un mur ديوارك عدم انقطاعى

À LA CONTINUE. Expression adverbiale, qui signifie, à la longue, à force de continuer *A.* بعد مدّة *P.* رفته رفته *T.* كيدهرك — كتدكجه || Il travaille d'abord avec ardeur, mais à la continue il se ralentit ابتداى امرده گرميتلو سعى ايدر انجق اوّل امرده گرميت ايله اقدام — رفته رفته رخاوت پيدا ايدر ايدر انجق كيدهرك سعينه فتور كتورر

CONTINUEL. Qui dure sans interruption *A.* دائم — دائمى — مستمر — غير منقطع — عديم الانقطاع *P.* پيوسته — مستديم — هموارە — بى انقطاع — بى فاصله *T.* آرهسى كسلمز آردى || Travail continuel سعى دائمى pluie continuelle مطر دائم — باران بى فاصله — مطر غير منقطع آردى آرهسى كسلمز — ياغمور Chaleur continuelle حرارت دائمه Guerre continuelle سفر بعيد الاستمرار — سفر غير منقطع

CONTINUELLEMENT. Assidûment, toujours *A.* بالمداومة — دائماً — مستمرًا *P.* هميشه — پيوسته *T.* آرديني كسمكسزين — دائما ومستمرا — مدام — هر دائم || Il étudie continuellement بالمداومه مطالعه ايدر — مطالعه‌يه مشغولدر Ils se querellent continuellement دائما ومستمرا چكشيرلر

CONTINUER. Poursuivre ce qui est commencé *A.* دوام في السعى — دوام من غير انقطاع — دوام كما فى السابق — استمرار *P.* پيوسته ورزش نمودن — پيوسته دركار شدن *T.* آرديني كسمامك — بر عملده دوام ايتمك || Continuer un travail بر عملده من غير انقطاع سعى ايتمك Continuer un discours كلامده دوام واستمرار ايتمك un poëme بر منظومه انشاسنده كما فى السابق دوام ايتمك En continuant ses demandes, il prétend que . . . مطلوباتنده دوام واستمرار ايدەرك ادّعا ايدر كه

Et persévérer dans une habitude *A.* مداومت — مواظبت *P.* پيوسته بجا آوردن — ورزيدن — عدم الانفكاك *T.*

منفکت اولامق - آیرلامق - دورشمق || Continuez à bien faire, vous vous en trouverez bien کوزل ایشلمکه مداومت ایده‌جک اولور ایسه‌ک نفسکه خیرلو اولمش اولور Si vous continuez à boire, vous ruinerez votre santé شرب خمره مداومت ایلدیککده حالده وجودینی خراب ایده‌جککه شبهه یوقدر

Et prolonger *A.* تطویل - تمدید - مد *P.* دراز کردن *T.* خطی مد وتطویل ایتمک اوزاتمق || Continuer une ligne بر سدک وبر دیوارک بناسنی une terrasse, une muraille اسطالة - امتداد - اوزاتمق - مد ایتدرمک - Et se prolonger *A.* امتداد *P.* درازی یافتن *T.* اوزانمق || Cette côte continue jusqu'à tel endroit منتهی اولور- بوساحل فلان محله قدر ممتد اولور - Dans ce sens, on dit aussi, Se continuer || Ces montagnes se continuent depuis tel endroit jusqu'à tel autre بوجبال فلان محلدن فلان بو کوهستان فلان محله قدر امتداد - محله قدر ممتد اولور یافته در

Il signifie aussi, prolonger à quelqu'un la possession de quelque chose *A.* ابقا - مد *P.* ابقا کردن - بجا اقرار کردن *T.* ابقا کردن - یرنده براقمق || On lui a continué les priviléges de sa charge عهده‌سنده اولان منصبه مربوط امتیازاتک وعده‌سی مد فلانک حقنده ارزانی Continuez - lui vos bienfaits اولندی قادیغک نعم وعنایاتی بوندن بویله دخی ابقا ایله On lui a continué sa pension معاشی کما کان ابقا اولندی Continuer un bail à un fermier بر مالکانه‌یی ملتزمی عهده‌سنده التزامک وقتنی مد ایتمک - ابقا ایتمک Continuer quelqu'un dans un emploi *T.* بر کمسنه‌نک مأموریتنی مد ایتمک - Et durer, ne cesser pas *A.* تمادی *P.* پیوستگی داشتن *T.* باران متمادیدر || La pluie continue باقی اولمق - سورمک Je crois que cette guerre ne continuera یاغمور سورمکده در - pas سورمز - ظن ایدرمکه بو سفر متمادی اولمز

CONTINUITÉ. Liaison des parties du continu *A.* اتصال *P.* پیوستگی *T.* اولاشقلق || La continuité des parties اتصال اجزا - En termes de Médecine, Solution de continuité, c'est la division que fait une plaie à quelque partie du corps animal *A.* تفرق الاتصال *P.* جدا پذیری پیوستگی *T.* آیرلمه

Il signifie aussi, durée continue *A.* بقاء المدة - امتداد المدة *P.* پیوستگی *T.* اوزانوب طورمه || La continuité du travail مصایبک امتداد مدتی des maux عملک امتداد مدتی

Et liaison de toutes les parties du discours *A.* ارتباط الکلام *P.* بهم پیوستگی سخن *T.* سوزک اولاشقلغی || Ce poème serait parfait, si les incidens qui le font languir, n'interrompaient la continuité de l'action بو منظومه‌نک ارتباط کلامنه بادی انقطاع اولمش بعض حادثات کلال آمیز درج اولنمامش اولسه حال کمالنده هیچ سوز یوغیدی

CONTINÛMENT. Sans interruption *A.* بلا انقطاع - لا ینقطع - بلا انفصال - من غیر انفکاک - بلا فاصلة - *P.* نا گسل *T.* آردی آره‌سی اولمیدرق - فاصله‌سز - متصل واحد - بر دوزه‌یه بلا فاصله بذل اقدام اولنملو || Il y faut travailler continûment از صبح در Il écrit continûment depuis le matin jusqu' au soir تا مسا متصل واحد کتب وتحریره مداومدر

CONTONDANT. Qui blesse sans percer ni couper, mais en faisant des contusions, comme un bâton etc. *A.* مکده *P.* بتره ساز *T.* برەلیجی || Instrument contondant آلت مکدهه

CONTORSION. L'action de tordre ou de tourner une partie du corps, hors de la situation naturelle *A.* تلوی العضو pl. تلویات *P.* تافت عضو - پیچش عضو *T.* عضو بوروقلغی || La colique lui fait faire des contorsions وجع قولنج اعضاسنه تلویات ایجاب ایدر - Et l'état d'un membre qui est de travers *A.* لیة - اعوجاج pl. لوا *P.* کجی - پیچش *T.* بوزوقلق || La contorsion du cou, des bras - لیت عنق ولیت بویونک وقوللرک بوروقلغی - اعضاد

Il se dit aussi, des grimaces et des mouvemens extraordinaires que font certaines gens, en parlant avec véhémence *A.* تقطبات الوجه pl. تقطب الوجه *P.* شکن - کج چهره‌یی *T.* چهره بوروقلغی چهره || Un orateur qui se démène, et fait des contorsions continuelles حین وعظ وخطابده کج چهره‌لک ایدن واعظ

CONTOUR. Ce qui termine une figure *A.* حاشیة *P.* کناره *T.* کنار || Le contour de cette figure est admirable بو تصویرک کناری بغایت اعلا در - On dit aussi, Le contour d'une colonne عمودک کناری - Il se dit aussi de toutes sortes d'enceintes *A.* دورة *P.* گرد - پیرامن *T.* چوره || Le contour de Paris پارس شهرینک دوره‌سی

CONTOURNER. Donner à une figure, ou à un ouvrage d'Architecture le contour qu'ils doivent avoir *A.* تقطیع الدورة *P.* بپیرامن جیز صورت دادن *T.* دوره‌یه کسیم ویرمک ||

Savoir bien contourner une figure دورهٔ تصویرک حسن ایله تقطیعی فننی بیلمک

Contourné. *A.* محشا *P.* کناره دار *T.* کنارلو — Pris absolument, il se dit de ce qui est de travers, mal tourné *A.* معوّج الاسلوب *P.* کج اندام *T.* اکری

CONTRACTANT. Celui qui contracte *A.* معاهد pl. معاهدین — مشارط pl. مشارطین *P.* پیمانکننده *T.* عهدلشن — قوللشن || Il faut de la bonne foi entre les parties contractantes معاهدین بین المعاهدین قاعدهٔ — بیننده صدق طوتیت شرطدر وفای عهد شرطدر — وفادارییه رعایت واجبدندر

CONTRACTER. Faire une convention avec quelqu'un *A.* عقد — العهد — عقد — تشارط — مشارطة *P.* پیمان بستن *T.* قوللشمک — شرطلشمق — بازارلق باغلمق || Contracter mariage عقد نکاح ایتمک Contracter alliance عقد اتفاق ایتمک Contracter une obligation عقد عهد ایتمک Contracter devant notaire امنای شرعدن بریسنک حضورنده مشارطه ایتمک — حضورنده عقد عهد ایتمک

Il se dit aussi, des maladies qui se gagnent *A.* کسب — اخذ *P.* اندوختن *T.* قزانمق || Contracter une maladie علتی اخذ — علتی قزانمق — ایتمک C'est une maladie qu'il a contractée à l'armée اردوده کسب ایلدیکی بر علتدر — Et des liaisons qui se forment entre deux personnes par une continuelle fréquentation *A.* کسب — تحصیل *P.* پیدا کردن *T.* ایدنمک || Contracter amitié تحصیل محبت ایتمک Contracter familiarité avec quelqu'un بر کمسنه ایله تکلیفسزلک پیدا — تکلیفسزلک کسب ایتمک — ایلمک

Se contracter, se dit des muscles et des nerfs qui se raccourcissent et se resserrent *A.* تقلص *P.* درهم کشیدن *T.* چکیلوب بوزلمک — قصیقلنمق || Les muscles causent le mouvement des parties en se contractant تقلص عضلات بادئ تقلص عضلات واسطهسیله اعضا — تحریک اعضا اولور متحرک اولور

Contracté. *A.* منعقد *P.* بازبسته — انعقاد کرده *T.* باغلنمش *A.* متقلص *P.* درهم کشیده *T.* قصیقلنمش

CONTRACTION. Raccourcissement qui arrive aux nerfs et aux muscles, lorsqu'ils viennent à se retirer *A.* تقلص *P.* بهم کشیده شدن *T.* چکیلوب بوزلمه — قصیقلنمه || La systole du coeur consiste dans sa contraction قلبک انقباضی حال تقلصندن عبارتدر Cette fluxion, cette blessure causa la contraction d'un tel muscle بو نزله و بو جراحت فلان عضلهنک تقلصنی فلان بالق اتنک چکیلوب بوزلمسنه — مستلزم اولمشدر سبب اولدی

CONTRADICTEUR. Celui qui contredit *A.* معارض *P.* خلافگو *T.* قارشو سویلیجی || Cet avis a été reçu partout sans trouver de contradicteur بو رأی هر طرفده بلا معارض رهین حسن قبول اولمشدر

On appelle en Jurisprudence, Légitime contradicteur. Celui qui a qualité ou intérêt pour contredire *A.* خصم شرعی || Un inventaire de mineurs se fait avec le subrogé tuteur, qui est le légitime contradicteur صغاره دائر اولان دفتر خصم شرعی مقامنده اولان وصایت ناظری معرفتیله ترتیب اولنور — Et acte sans contradicteur, un acte par défaut, sans que les parties intéressées y aient été appelées *T.* لدی غیاب الخصوم خصملرک غیابنده — ویریلان حجت

CONTRADICTION. Action de contredire *A.* اعتراض — تعریض *P.* خلافگویی *T.* قارشولق جواب || Les grands n'aiment pas la contradiction کبار وعظما کلاملرینه اعتراض اولنمقدن حظ ایتمزلر — On appelle, Esprit de contradiction, un homme qui ordinairement n'est pas de l'avis des autres *A.* مألوف بالمعارضة *T.* مبتلا جکشمکه *P.* جدلجو مجبول بالمجادلة — || C'est un esprit de contradiction بالطبع معارضهیه مألوف بر آدمدر — معارض وجدلجو بر آدمدر

En termes de Philosophie, on dit qu'une chose implique contradiction, lorsqu'elle renferme en même temps l'affirmative et la négative *A.* التضاد متضمن — On dit aussi, qu'il y a contradiction entre deux propositions, lorsqu'elles sont tellement opposées l'une à l'autre, qu'il est impossible que l'une et l'autre soient vraies en même temps *A.* تناقض || Il y a une manifeste contradiction à ce qu'il dit سویلدیکی کلامده تناقض صورت — تناقض ظاهر وار در Contradiction apparente تناقض ظاهری ظاهرده اولان تناقض

CONTRADICTOIRE. Qui contredit *A.* متناقض *P.* مخالف *T.* بری برینه ضد — با یکدیگر || Ce deux propositions sont contradictoires بو ایکی مسئله یکدیگره متناقضدر

Il se dit aussi, des jugemens rendus, après que toutes les parties ont été ouïes *T.* بعد الاستماع الخصما ویریلان حکم

بعد الاستماع الخصما ويريلان || Sentence contradictoire حكمی محتوی بر قطعه اعلام

CONTRADICTOIREMENT. D'une manière contradictoire *A.* على وجه التناقض - متناقضًا *P.* متناقضانه *T.* بری بربنه ضد اولدرق || Ces deux propositions sont contradictoirement opposées بو ایکی مسئله على وجه التناقض بری بربنه مخالفدر

CONTRAIGNABLE. Celui qui peut être contraint à payer *A.* مستحق الاضطرار - واجب الاجبار *P.* سزاوارنا چارسازی *T.* زورلنه بيلور || Ceux qui ont accepté des lettres de change sont contraignables par corps پولیچه تمسكلرینی قبول ايدنلر ادالری بابنده حبس ایله مضطرّ قلنمغه مستحقدرلر

CONTRAINDRE. Obliger quelqu'un par force, par violence *A.* اجبار - اضطرار - اقتسار - قسر - اکراه *P.* نا چار کردن *T.* مضطرّ قلمق - زور ایله ایتدرمك - زورلمق || On l'y contraindra par force - فلان کشی بوکا جبرًا مضطرّ اولەجقدر فلان کشی ضرب دست ایله بو خصوصه قسر واکراه اولنەجقدر La nécessité l'y a contraint ضرورت حال بوکا شدّت ضرورت واحتیاجه مبنی بوکا مجبور - اجبار ایلدی La ville fut contrainte à se rendre فلان بلده استیمانه مجبور اولمشدر - اولمشدر On dit proverb., La nécessité contraint la loi *A.* الضرورات تبيح المحظورات *T.* زور اويونی بوزار

En termes de Justice, il signifie, obliger de payer *A.* اجبار فی الادا *P.* بتوختن نا چار کردن *T.* اودەمکه زورلمق || Contraindre par saisie de biens, par corps et autres voies ضبط اموال صورتی وحبس طریقی ووجوه سائره ایله ادایه اجبار ایتمك

Et gêner quelqu'un, l'obliger à s'abstenir de quelque chose *A.* تضییق *P.* تضییق کردن *T.* صقشدرمق || Je ne prétends pas vous contraindre مرادم سنی تضییق ایتمك بو کیفیت بکا موجب تضییق دکلدر Cela me contraint بنی صقشدرر - اولور

SE CONTRAINDRE. Se gêner, se forcer *A.* تضییق النفس *P.* خودرا تضییق کردن *T.* کندوبی صقمق - صقلمق || Il se contraint devant ces personnes-là شو ذواتك حضورنده صقیلور Il est fort libre de son naturel, mais il sait bien se contraindre quand il en est besoin ذاتنده بغایت سربست بر آدمدر انجق حین حاجتده کندوبی صقمنك یولنی بیلور Ne vous contraignez pas pour moi بنم ایچون صقلمه بنم ایچون نفسکی تضییق ایلمه -

CONTRAINT. *A.* مضطر - مجبور *P.* نا چار *T.* زورلنمش *A.* مضیّق *P.* تضییق کرده *T.* صقشدرلمش - صقلمش - Il signifie aussi, gêné, et est opposé à Libre, à naturel *A.* مجبوری - ضروری - اضطراری *T.* ثقلتلو || Il n'a pas l'air naturel, il a l'air contraint هیئت وسیماسی طبیعی اولمیوب اضطراریدر Posture contrainte ثقلت - بر کونه وضع واداى اضطراری امیز بر کونه وضع وادا Il n'y a rien de contraint dans ses actions, dans ses manières افعال واطوارنده هیچ بر کونه هیچ بر اثر ثقلت یوقدر - حالت ضروریه یوقدر - Et serré *A.* متضایق - متضیّق *P.* تنك *T.* طار - صقشمش || La rivière est fort serrée, fort contrainte entre les montagnes نهر جبال آره‌سنده غايت الغايه متضايقدر La mer est contrainte dans ce détroit طار در - بحر بوبوغازده متضیقدر - On dit figur., Style contraint, versification contrainte ضروری عبارە ثقلتلو - وضروری نظم

CONTRAINTE. Violence qu'on exerce contre quelqu'un *A.* جبر - کره *P.* زور - ناچار سازی *T.* زور || Employer la contrainte زور ایتمك - اعمال جبر واکراه ایتمك Faire quelque chose par contrainte بر شیئی جبرًا وکرهًا ایشلمك Agir sans contrainte بلا جبر عمل ایتمك La grande, la dure contrainte où il est بولندیغی حال مجبوریت عظیمه

Et l'état de celui à qui on fait cette violence *A.* حال الاضطرار - المجبوریة *P.* حال نا چاری *T.* زورلمه حال - زور

Il se dit aussi, de la retenue que le respect et la considération obligent d'avoir || Vous le tenez en contrainte فلانی حال اضطرارده طوتارسك C'est une grande contrainte que d'être obligé de se taire dans certaines occasions بعض حالاتده صمت وسکوته محتاج اولمق عظیم مجبوریتی موجبدر Il est dans une extrême contrainte حال اضطراری مرتبهٔ افراطده در

Et de la gêne où l'on est quand on est trop serré dans ses habits *A.* ضیق - مضایقة *P.* تنگی *T.* صیقی - طارلق || Votre habit, vos souliers vous sont trop étroits, vous devez être dans une grande contrainte لباسك وپاپوشك بغایت تنك اولمغله عظیم صیقیده‌سك Comment pouvez-vous souffrir cette contrainte? بو مضایقه‌یه - بو صیقی‌یه نیجه تحمّل ایدرسك

En Jurisprudence, on appelle Contrainte, un acte en vertu duquel on peut contraindre un homme en son corps ou en ses biens *T.* حبس ایله تضییقی حاوی حکم وتوقیف مال طریقیله تضییقی حاوی حکم

Il se dit aussi du style et des vers *A.* ثقلت ـ ضرورت *P.* تنگی *T.* صیقندی ‖ Ces vers sentent la contrainte de la rime نظم ایلدیکی ابیاتده آثار ضرورت قافیه نمودار در

CONTRAIRE. Opposé *A.* ضد pl. اضداد ـ متضاد ـ مغایر ـ منافی ـ مخالف ـ نقیض ـ متناقض *P.* نا ساز ـ نا هموار *T.* ضد ‖ Directement contraire تضاد تقابلی ایله متناقض Totalement contraire ضد کامل ـ کلیا متناقض Le froid et le chaud sont contraires برد ایله حر اضداددندر La fortune contraire بخت فلک نا مساعد ـ مخالف La vertu et le vice sont contraires محامد ومثالب اضداد قبیلندندر Ces lois sont contraires بو قانونلر بری برلرینه مخالفدر ـ بو قانونلر متناقضدر Vent contraire مخالف روزکار Cela est contraire à la loi de Dieu بو حال شریعة الله مخالفدر Contraire à l'honneur, aux moeurs عرض وناموسه وحسن ادبه مخالفدر Contraire à la vérité مخالف صدق وحقیقت Cela est contraire à ce que vous en aviez dit بو حال دیدیککز صحبته متناقضدر ـ دیدیککز کلامک نقیضیدر ـ دیدیککز کلامه مخالفدر ـ

Il se dit aussi des personnes *A.* مخالف *P.* خلافگیر *T.* خلافده اولان ‖ C'est un homme qui m'a toujours été contraire دائما فلان کشی دائما بنم مخالفمدر ـ بنم خلافمده اولمش آدمدر En cela vous êtes contraire à vous-même بو بابده نفسککه مخالفسک Ce sont des gens qui ont toujours été contraires l'un à l'autre هر دائم بری برلرینه مخالف کسانددرلر ـ بری برلرینه خلافگیر درلر ـ دائما بری برلرینه ضد درلر

— Il est aussi substantif ‖ Vous m'avez dit le contraire بونک خلافنی سویلمشیدک ـ مغایرینی سویلمشیدک Je vois tout le contraire de ce qu'on m'avait promis طرفمه موعود اولان شیئک تمام خلافنی کوریبورم Je vous prouverai le contraire بکا خلافنی اثبات ایده جکم J'en demeure d'accord, je ne dis pas le contraire خلافنه سوز سویلمم بو بابده بنم بیندزده دخی رأیم موافقدر Notre traité porte le contraire معقود اولان عهدنامه خلافنی ناطقدر Il agit tout au contraire de ses ancêtres آبا واجدادینک مسلکنه مغایر عمل حرکتی ـ آتالرینک خلافنجه حرکت ایدر ـ وحرکت ایدر آبا واجدادی حرکتنه منافیدر ـ On dit, Aller au contraire d'une chose, pour dire, s'y opposer *A.* اظهار الضدیة *P.* خلافی ... *T.* خلافنه کتمک ـ ضدینه کتمک ‖ On en demeure d'accord, personne ne va au contraire بو بابده متوافق الآرا درلر هیچ بر کمسنه خلافنه ذاهب دکلدر Allez-vous au contraire de cela? بونک ضدینه کیدرمیسک — En Philosophie, on appelle les qualités qui sont directement opposées sous un même genre, Les contraires *A.* ضد pl. اضداد ‖ Le noir est le contraire du blanc اسود وابیض ـ اسود ابیضک ضدیدر بینلرنده تضاد تقابلی وار در Deux contraires ne peuvent subsister ensemble اجتماع الضدین محالدر — Et en Logique, Propositions contraires, celles qui énoncent des choses opposées, de manière cependant qu'elles peuvent être fausses toutes deux, quoiqu'elles ne puissent pas être toutes deux vraies *A.* قضایای متضادة ‖ Tout homme est vertueux, tout homme est vicieux, sont deux propositions contraires کل انسان ذو الفضیلة وکل انسان ذو القبیحة ایکی قضایای متضاده قبیلندندر

Il signifie aussi, nuisible *A.* مضر *P.* زیان آور *T.* ضررایدر ‖ Il y a des alimens qui sont contraires aux bilieux صفراوی المزاج اولنلره مضر بعض اغذیه ومأکولات وار در Un remède contraire à la poitrine صدره مضر بر دوا Le vin vous est contraire باده سکا مضر در

Au Contraire. Tout autrement, d'une manière opposée *A.* بالعکس *P.* بر عکس *T.* عکسنه ‖ Vous dites que cela arriva de la sorte; au contraire il arriva que . . . بو وجهله واقع اولدیغنی دیرسک بالعکس شویله واقع اولدیکه

CONTRARIANT. Qui est porté par caractère à contrarier *A.* مستضد *P.* ضدیتکار *T.* ضدلک ایدر ‖ Humeur contrariante متضاده ایله مجبول اولان مزاج ـ مزاج مستضد Il est contrariant بالطبع ضدلک ایلمکه ـ بالطبع مستضد بر آدمدر مبتلا بر آدمدر

CONTRARIER. Dire ou faire le contraire de ce que les autres disent ou font *A.* اظهار الضدیة *P.* ضدی نمودن *T.* ضدلک ضدلک کوسترمک ـ ضد کلمک ـ ایتمک ‖ Il me contrarie toujours هر اموردہ بکا ـ دائمابکا اظهار ضدیت ایدر ضد کلور C'est un homme qui ne veut point être contrarié کندوسنه ضد کلمکدن حظ ایتمز بر آدمدر Vous vous contrariez vous-même کندو نفسکه ضدلک ایدرسک Cela est

contrarié بونده ضدیت وار در Vous ne faites que contrarier اظهار ضدیتدن خالی دکلسک — Et faire obstacle, s'opposer aux volontés de quelqu'un *A.* مخالفت — ممانعت *P.* خلافکری نمودن *T.* قارشو کلمک || Il me contrarie dans tous mes desseins بالجمله — کافهٔ عزایم ومنویاتمه مخالفت ایدر مقاصد وافکارمه اظهار ممانعت ایدر

Contrarié. *A.* مظهر المخالفة — مظهر المضادة *P.* دوچار *T.* ضدلك اوغرامش || Il fut contrarié par le vent هوانك مخالفتنه اوغرامشدر — مخالفت هوایه دوچار اولمشدر

CONTRARIÉTÉ. Opposition entre des choses contraires *A.* ضدیت — تضاد *P.* ضدی — ناهمسازی *T.* ضدلك || Grande contrariété ضدیت عظیمه — ضدیت کلی — تضاد کلی manifeste ضدیت واضحه La contrariété qui existe entre le froid et le chaud برد وحر بیننده اولان تضاد La contrariété des élémens تضاد عناصر des humeurs تضاد امزجه des desseins تضاد عزایم وافکار Contrariété de lois تناقض قوانین واحکام — تضاد قوانین d'arrêts تضاد اوامر واحکام Comment pouvez-vous accorder cette contrariété de passages, de lois? بو عبارهلرده وبو قانونلرده مشهود اولان ضدیتك بیننی نه تقریب ایله توفیق ایده بیلورسك

Et obstacle, empêchement *A.* تصدد — معترض pl. معترضات — تصددات pl. عایق pl. عوایق *P.* سد راه *T.* کیرو طوردریجی || Il trouva de grandes contrariétés à ce qu'il prétendait مطلوبنده تصددات عظیمه ظهور ایلدی Cette proposition éprouvera bien des contrariétés بو تکلیف معترضات کثیرهیه دوچار اوله جقدر — خیلی اعتراضاته راست کلهجکی درکاردر Cette affaire a passé, mais après beaucoup de contrariétés بو مصلحتك ترویجی عوایق ومعترضات کثیرهدنصکره میسر اولمشدر

CONTRASTE. Opposition *A.* تضاد — منافات *P.* ضدی — ناهمسازی *T.* ضدلك || Contraste de caractères تضاد سیر وصفات de sentimens منافات افکار — تضاد افکار Contraste d'ombre et de lumière ضیا وظلمتك تضادی

En termes de Peinture et de Sculpture, s'est la différence et l'opposition, soit entre le caractère des figures, soit entre leurs attitudes, soit entre les parties d'une même figure ou entre les couleurs *A.* تقابل الاضداد الاشکال والصور *T.* بری برینه ضد اشکال وصورتلرك قارشولمهسی — On dit, Contraste de passions, pour dire, combat de passions opposées *A.* تصادم امراض النفسانیة المتضادة بری برلرینه ضد اولان — امراض نفسانیهنك چکشمهسی

CONTRASTER. Être en opposition *A.* تنافی — تناقض *P.* منافی بودن — ناهمساز بودن *T.* مخالف اولمق || Sa conduite contraste avec son état طور وحرکتی حالنه متناقضدر — منافیدر Ces deux personnes contrastent ensemble شو ایکی کشی بیننده تناقض وار در — شو ایکی کشی بری برلریله متناقضدر الاحوالدر

Il signifie, en termes de Peinture et de Sculpture, faire un contraste. V. Contraste.

Il se dit en Architecture, pour dire, éviter la répétition de la même chose *A.* اعمال الاختلاف *P.* گوناگون ساختن *T.* درلو درلو یاپمق

Contrasté. *A.* متضاد *P.* ناهمساز *T.* ضدلنمش

CONTRAT. Convention entre deux ou plusieurs personnes, rédigée par écrit sous l'autorité publique *A.* حجت — وثیقة pl. مقاوله سندی — مقاوله حجتی *P.* شرطنامه *T.* حجت — حجج || Contrat de bonne foi بصدق الطویه عقد اولنمش شرطنامه Contrat de vente بیع حجتی Contrat d'acquisition مبایعه حجتی d'échange استبدال حجتی de donation هبه حجتی de constitution نکاح de mariage متغلات دائر مشارطه حجتی مقید ومشروط بر قطعه حجت Contrat conditionnel شروط وقیوددن عاری سادهجه بر قطعه pur et simple حیلهیی متضمن اولان — وثیقهٔ مزوره frauduleux حجت مواضعه اولمش بر قطعه شرطنامه simulé وثیقهٔ faux حجت دستور — حجت معمول بها valide حجت فاسده — کاذبه حجت — حجت ناقص defectueux حجت باطل اولدجق حجت illicite مشروع نا حجت معیوبه ومستهجنه Ce contrat est nul بو حجت ملغا عن العملدر Casser un contrat بر حجتی الغا ایتمك annuler نقض ایتمك ratifier حجتی بر حجتك تصحیحنی تصدیق ایتمك — تصدیق ایتمك approuver بر حجتی قبول ایتمك Valider un contrat بر حجتی رسوم معتاده ایله معنون ایتمك Exécuter un contrat بر — بر حجتك موجب ومقتضاسنی اجرا ایتمك عقد اولنمش حجتی تنفیذ ایتمك Revenir contre un contrat وثیقهنك خلافنه حرکت ایتمك Mettre une condition à un contrat درج وادخال — درون حجته بر شرط درج ایتمك Signer un contrat بر قطعه شرطنامهیی امضا ایتمك

شرطنامه‌ده وضع امضا ایتمك Un contrat en bonne forme — رسوم لايقه اوزره معنون ومصدور بر قطعه وثيقه Dresser un contrat قلمه آلمق برقطعه مقاوله سندی La minute d'un contrat بر شرطنامه‌نك مسوده‌سی Minuter un contrat بر قطعه شرطنامه تسويد ايتمك Notre contrat porte cela بينمزده معقود اولان شرطنامه بونی ناطقدر Cela est porté par notre contrat فلان ماده بينمزده معقود مقاوله سندی ايچنده داخلدر — Il se prend aussi, pour toute convention *A.* معاهده pl. معاهدات *P.* پيماننامه *T.* معاهده سندی

CONTRAVENTION. Infraction *A.* منافات — مغايرت — خلف *P.* خلاف سازی *T.* قارشو وارمه || C'est une contravention manifeste au traité شروط عهدنامه‌يه منافات صريحه‌در — خلف واضحدر Il est accusé de contravention aux ordonnances, aux édits قوانين واحكامه مغاير حركت تهمتيله متهمدر — قانوننامه حقنه ارتكاب خلف ومغايرت تهمتيله متهومدر V. Infraction.

CONTRE. Préposition servant à marquer opposition *A.* عليه — خلافنه — عليهنه — اوزرينه *T.* بخلاف — بر *P.* علی خلاف بر كمسنه‌نك اوزرينه واروب || Se battre contre quelqu'un همجواری اوزرينه دوكشمك Avoir procès contre son voisin بو كيفيت عرض دعوا ايتمك Cela est contre l'honneur وناموسه مخالفدر contre l'État ملك ودولت عليهنده در contre le bon sens اصول عقل سليمه مخالفدر Lutter contre la mauvaise fortune بخت نا سازكارك خلافنه چالشمق Des sujets qui se révoltent contre leur souverain پادشاهلری پادشاهلری اوزرينه خروج ايدن — عليهنه عصيان ايدن رعايا Donner de la tête contre une muraille ديوار رعايا وزيردستان بونك اوزرينه باش اورمق Qu'avez-vous à dire contre cela? بونك خلافنه بر ديه‌جكك — خلافنه نه ديه جككك واردر بو رأيك Je n'ai rien à dire contre cette opinion واريمدر خلافنه ديه‌جكم يوقدر Quand on fit cette proposition, tout le monde s'éleva contre بو تكليف درميان اولندقده كافهٔ ناس هله بن بونك Pour moi, je suis contre خلافنه قالقدی كندو خلافنده يم — On dit aussi, Parler contre sa pensée اغراض فكرينه مخالف كلام سويلمك Agir contre ses intérêts مخصوصه‌سنك خلافنه حركت ايتمك Faire une chose contre sa volonté كندو رضاسنه مخالف ايش ايشلمك

Il signifie aussi, malgré *A.* علی وجه المغايرة — مغايرًا *P.* بر خلاف — خلافسازانه *T.* مغاير اولدرق || Il a fait cela contre l'avis, contre la volonté de tous ses parens بو ايشی بالجمله خويشان واقرباسنك رأی ورضالرينه مغاير اولدرق ايشلدی Il a fait cela contre les défenses qu'on lui en avait faites فلان ايشی طرفنه اولان تحذيراته مغاير اولدرق ايشلمش اولدی — Et auprès, proche *A.* فی القرب *P.* نزديك *T.* يانده || Sa maison est contre la mienne خانه‌سی بنم خانه‌م قربنده در.

On dit figur., Élever autel contre autel, pour dire, faire un schisme dans l'Église *A.* تسليط الامة علی — شق العصاء الدين الامة ou pour opposer l'autorité d'une personne puissante à l'autorité d'une autre également puissante *A.* تسليط القوة القاهرة علی قوة القاهرة — Et proverb., C'est le pot de terre contre le pot de fer, pour dire, c'est une personne sans crédit qui a affaire à une personne puissante *T.* طپراق صاقسينك دمور چوملكيله طوقشمه‌سی كبيدر — On dit encore, Aller contre vent et marée, pour dire, s'embarquer dans une affaire contre toutes les difficultés *T.* آقنديه قارشو كورك چكمك

Il s'emploie aussi substantivement || On parle diversement de cette affaire, il faut savoir le pour et le contre بو خبر صور كوناكون ايله منقول اولديغنه نظرًا مخالف وموافق روايتلرينه تحصيل وقوف ايتمك لازمه‌دندر La chose n'est pas sans difficulté, il y a du pour et du contre مصلحت صعوبتدن نفع وضرری — داری دكل مخالف وموافق طرفی وار در طرفی وار در

CONTRE-AMIRAL. Le troisième officier d'une flotte *T.* رياله قپودانی — رياله بك — Il se dit aussi, du vaisseau commandé par le contre-amiral *A.* رياله — رياله كميسی

CONTRE-APPROCHES. Travaux des assiégés pour aller au-devant de ceux des assiégeans *T.* عسكر محاصرينك مترسلرينه مقابل آچيلان مترسلر

CONTRE-BALANCER. Il se dit de deux forces opposées dont l'une balance l'autre *A.* معادلة — موازنة *P.* همسنك كردن — دنكی برابرلشدرمك — دنك ايتمك *T.* بارسنك كردن || Un poids qui contre-balance un autre معادل بری برينه اولان ايكی اوزان Ces deux poids se contre-balancent mutuellement بو ايكی اوزان بكديكره موازندر — figur. || Ses raisons contre-balancent les vôtres فلانك بسط ايلديكی دلايل

واسباب سرد ایلدیککی دلیللره مسنج وموازندر Ses bonnes qualités contre-balancent ses défauts فلانک خصال حمیده‌سی مثالب ومعایبنه متوازندر

CONTREBANDE. Il se dit de toutes les choses dont le souverain a défendu de trafiquer *A.* اموال مهرّبة ـ اموال ممنوعة *P.* مال یاساقکرده ـ مال گریزانیده *T.* ممنوعاتدن اولان مال قاچقون مال ـ || Un vaisseau chargé de contrebande قاچقون قاچقون مالی یوکلو بر قطعه ـ مالیله مملو بر قطعه سفینه کمی ـ On dit, Faire la contrebande, pour dire, faire commerce de marchandises de contrebande *A.* ـ بیع الاموال المهرّبة تجارت الاموال الممنوعة ـ بیع الاموال الممنوعة *P.* اموال یاساقکرده فروختن *T.* اموال ممنوعه آلیش ویریشی ایتمک

CONTREBANDIER. Celui qui fait la contrebande *A.* مهرّب معامل الاموال الممنوعة ـ الاموال *P.* فروشندۀ اموال یاساقکرده *T.* ممنوعات مالی تجارتنه مألوف ـ مال قاچریجی

CONTRE-BATTERIE. Batterie de canons opposée à une autre *T.* طوب صره‌سنه مقابل دیگر طوب صره‌سی || La batterie ayant été dressée, les ennemis firent aussitôt une contre-batterie بر قطعه طوب صره‌سی وضع اولندیغی عقیبنده مقابلنده اعدا طرفندن دخی بر صره طوب تعبیه اولندی

CONTRE-BOUTER. Appuyer un mur d'un autre mur *A.* اعماد الجدار بجدار الآخر *P.* دیوار بدیوار دیگر استوار کردن *T.* دیواری بشقه دیوار ایله طیاندرمق

CONTRECARRER. S'opposer directement à quelqu'un *A.* اظهار مخالفة ـ مضادّة ـ الضدّیة *P.* خلافگیری ـ خلافداری نمودن کردن *T.* قارشو طوتمق ـ ضدّ کلمک || Il le contrecarre en toutes choses کافّهٔ اموردە فلانه ـ جمیع اموردە فلانه ضدّ کلور اظهار ضدّیت ومخالفت ایدر Il était tout puissant dans sa compagnie, on a suscité un tel pour le contrecarrer زمره‌سی ایچنده قادر مطلق ایکن کندویه ضدّ کله بیله‌جک بر آدم پیدا ایتدردیلر

CONTRE-CHARME. Charme contraire qui empêche un autre charme *A.* مقاوم السحر *P.* ابطال ساز افسون *T.* سحری بوزیجی

CONTRE-COEUR. Il n'est d'usage qu'en cette phrase, À contre-coeur, pour dire, à regret *A.* لا عن طوع ـ کرهاً *P.* نا بخلاف دلخواه ـ خواه *T.* استمیدرک || Faire une chose à contre-coeur بر ایشی کرهاً ایشلمک

CONTRE-COUP. Répercussion d'un corps sur un autre *A.* ردّ الضرب ـ عکس الضرب *P.* باز زد *T.* اوروشک کیرویه تپیشی || La balle a donné contre la muraille, et il a été blessé du contre-coup آتیلان کلّه دیواره اصابت براه عکس ضربندن فلان مجروح اولدی ـ Et l'impression d'un coup faite à une autre partie opposée à celle qui a été frappée *A.* تأثیر العکس الضربة || Il fut blessé au front, et mourut du contre-coup جبهه‌ده یاره‌لنوب ضربه‌نک عکسی تأثیرندن وفات ایلدی ـ Il se dit figur., lorsque le malheur de quelqu'un retombe sur un autre *A.* عکس السیّئة *P.* عکس ستم *T.* ضررک سرپنجه‌سی ـ فنالغک سرپنجه‌سی || Si on ruine cet homme-là, le contre-coup portera sur vous بو آدمک حالی خراب اوله‌جق اولور ایسه سیّئه‌سی سنک طرفکه عکس ایده‌جکی درکار در Vous en sentirez le contre-coup سیّئه‌سنک عکسنی طوبه‌جقسک Cela reviendra à vous par contre-coup فلان فلان شیئک ـ شیئک عکس سیّئه‌سی سکا طوقنه‌جقدر ضرری سرپنجه‌سی

CONTREDIRE. Dire le contraire *A.* ـ مقابلة بجواب الردّ تعریض *P.* خلافگویی نمودن *T.* قارشو سویلمک || Contredire quelqu'un بر کمسنه‌نک ـ بر کمسنه‌یه تعریض ایتمک کلامنه جواب ردّ ایله مقابله ایتمک || Contredire une proposition بر مطلبه جواب ردّ ایله مقابله ایتمک

SE CONTREDIRE. *A.* مناقضة ـ تناقض || Cet auteur se contredit en beaucoup d'endroits بو تألیفک وافر محلّلرنده تناقض وار در Il se contredit lui-même کندو کندویه تناقض ایدر Vous vous contredisez سن خود بخود تناقض ایدرسک Les hommes se contredisent les uns aux autres بنی آدم بری برلریله تناقضدن خالی دکلدر ـ Il se dit aussi absolument || Cet homme aime à contredire شو آدم جواب ردّ ایله مقابله‌دن حظ ایدر Il contredit éternellement شو آدم دائما جواب ردّ ایله هر دائم تعریض ایدر ـ مقابله ایدر

En termes de Palais, il signifie, faire des écritures, pour détruire les moyens, les raisons dont la partie adverse se sert *A.* جرح || Il n'y a qu'une pièce à contredire محلّ جرح اوله‌جق بر ورقه‌دن غیری یوقدر Ce moyen-là ne mérite pas d'être contredit بو دلیل سزاوار جرح دکلدر

CONTREDIT. *A.* مظهر التعریض *P.* تعریضکرده *T.* قارشولغی سویلنمش *A.* مجروح *T.* جرح اولنمش

CONTREDISANT. Qui aime à contredire *A.* معارض بالطبع *T.* قارشو سوز سوسكار خلافكويى *P.* ميّال الى جواب الردّ ـ بالطبع معارض || C'est un esprit contredisant بالطبع معارض ـ سويلمكه مبتلا بالطبع جواب ردّه مايل ـ بر آدمدر

CONTREDIT. Réponse que l'on fait contre ce qu'il a été dit *A.* جواب الردّ ـ جواب الحجّة *P.* سخن خلافنما *T.* قارشولق ـ سوز || Cela est sans contredit بو كلامك قارشوسنده جواب يوقدر ـ بو كلامه جواب ردّ يوقدر ـ

CONTREDITS. Terme de Palais. Écritures servant de réponse à la production de la partie adverse *T.* جرحى حاوى اولان تقريرلر ـ اوراق

SANS CONTREDIT, signifie, certainement *A.* لا شك *P.* بى شبهه ـ سوز يوق *T.* بى كمان ـ سخن

CONTRÉE. Certaine étendue de pays *A.* قطر pl. اقطار ـ ناحية pl. نواحى *P.* خره *T.* سمت || La grèle n'a pas gâté toute la province, elle n'a été que par contrées طلو سمت سمت ياغوب مملكتك جملهسنه ايراث ضرر ايتمدى Ce sont les meilleures terres de la contrée ناحيهنك اصلح اولان اراضيسى بونلردر ـ Il se prend aussi dans une acception plus générale *A.* بقعة pl. بقاع ـ صقع pl. اصقاع *P.* زمين ـ بوم *T.* اسيا اقليمنك كافة ولايت || Toutes les contrées de l'Asie مملكتلرى ـ بقاع واصقاعى Errer de contrée en contrée دربدر كرد راه ضلال اولمق

CONTRE-ÉCHANGE. Change mutuel *A.* بدل متقابل ـ بدل *P.* بدل چيزى بجاى ديگر چيز *T.* دكش قارشولغى || On m'a donné dix bouteilles de vin, j'ai donné en contre-échange trente bouteilles de cidre بكا ويريلان اون عدد بوقال بادهنك بدل متقابلى اولمق اوزره اوتوز بوقال ناردنك بدل اولهرق اوتوز بوقال ناردنك ويردم ـ ويردم V. Echange.

CONTREFAÇON. Fraude qu'on fait en contrefaisant l'impression d'un livre ou la manufacture d'une étoffe *A.* صنع بالزور ـ حيلة احتذاء ـ سرقة اختذاء *P.* ساخته كارى *T.* ساختهكارلق || Il a été condamné pour contrefaçon ساختهكارلق ـ ساختهجيلك تهمتيله حقنده حكم جريان ايلدى

CONTREFACTEUR. Celui qui est coupable de contrefaction *A.* حيلة محتذى ـ محتذى بالسرقة ـ مصنع بالزور *P.* ساختهكار *T.* ساختهجى || Il a été puni comme contrefacteur ساختهكار اولمق اوزره مظهر تاديب اولمشدر

CONTREFACTION. V. Contrefaçon. — Il se prend aussi pour imitation plaisante *A.* محاكات *P.* تقليد ـ خنداش *T.* تقليد || Il a le talent de la contrefaction محاكاته دائر معرفت داركدر

CONTREFAIRE. Imiter, représenter quelque personne, quelque chose *A.* احتذاء *P.* بنمونه فلان پرداختن *T.* فلانك اورنكى كبى ايشلمك ـ Il se dit aussi en mauvaise part *A.* تحاكى والوجدانيدن ـ تقليد كردن ـ خدانيدن ـ خنبانيدن *P.* تواخذ ـ *T.* تقليد ايتمك || Cette femme se rend odieuse, elle contrefait tout le monde عالمى تقليده مبتلا اولديغندن منفور انام اولمش بر خاتوندر ـ On dit, Contrefaire des draps, des étoffes آخرك عدلى اولان چوقهيى وامتعه واقمشه سائرهيى مسترقاً احتذا براه نسج ايلمك

Il signifie aussi, déguiser *A.* تغيير ـ تنكير *P.* ديگرگون كردن *T.* دكشدرمك ـ بشقه قلمق || Contrefaire son écriture, sa voix يازوسنى وسسنى ـ تنكير خط وتنكير صوت ايتمك Se contrefaire. Déguiser son caractère *A.* تنكير النفس *P.* خودرا ديگرگون نمودن *T.* كندوسنى بشقه كوسترمك ـ دكشدرمك || On ne peut pas se contrefaire long-temps طول مدت تنكير نفس ايتمك ممكن دكلدر

Il signifie aussi, rendre difforme et défiguré *A.* تمسيخ الصورة *P.* گست ساختن *T.* چركينلتمك ـ بوزمق || Il a eu des convulsions qui lui ont contrefait le visage عارض اولان اختلاجاته مبنى چهرهسى يكپاره تمسيخ اولندى

CONTREFAIT. *A.* محتذا *P.* بنمونه فلان پرداخته *T.* فلانك اورنكى كبى ايشلنمش ـ ديگرگونى پذيرفته *P.* منكر *A.* ديگرگون ساخته *T.* بشقه اولمش ـ دكشمش ـ On dit qu'un homme est tout contrefait, c'est-à-dire, difforme, défiguré *A.* ممسوخ الخلقة ـ مودون *P.* گست اندام *T.* قورمى بوزوق || Il a la taille toute contrefaite قدّ وقامتى چليمى بوزوق ـ كلياً بوزوقدر ـ كلياً ممسوخ وبى اندامدر

CONTREFAISEUR. Celui qui contrefait *A.* مواخذ ـ محاكى *P.* خماننده ـ جنبانده *T.* مقلد || C'est un excellent contrefaiseur d'animaux حيواناتى تقليده مهارتى چوق بر آدمدر ـ بى نظير حيوانات مقلديدر

CONTRE-FINESSE. Finesse opposée à une autre finesse *A.* دسيسة بالمقابلة *P.* آل بر روى آل *T.* حيلهيه قارشو حيله || User de contre-finesse حيل ودسايسه حيل ودسايس ايله مقابله ـ حيلهيه قارشو حيله ايتمك ـ ايتمك

CONTRE-FORT. Mur contre-boutant, servant d'appui à un autre mur *A.* جدار معتمد الجدار الآخر *P.* دیوار پشتوانزن *T.* بر دیوار دیگر دیواری طیاندرهجق دیوار آخر

CONTRE-GARDE. Espèce de fortification au-devant d'un ouvrage *A.* مترس خارجی *P.* مترس بیرونی *T.* طشره مترسی || Emporter une contre-garde طشره مترسی ضبط ایتمک

CONTRE-INDICATION. Terme de Médecine. Indication contraire aux autres indications *A.* قرینهٔ مخالفة ـ قرینهٔ بالعکس *P.* قرینهٔ نا راست *T.* مخالف قرینه

CONTRE-JOUR. L'endroit opposé au grand jour, où le jour ne donne pas à plein *A.* خلاف الضحاة ـ مفیئة *P.* جایگاه بی پرتو شمس *T.* کونی اولمیان یر || Les femmes aiment ordinairement le contre-jour نسوان طائفه‌سی عادتا کونی اولمیان یردن حظ ایدر

Il s'emploie aussi adverbialement dans cette phrase, À contre-jour *A.* علی خلاف الضحاة ـ فی المفیئة *P.* بجای بی پرتو شمس *T.* کونی اولمیان یرده || Vous ne sauriez bien juger de ce tableau, vous ne le voyez qu'à contre-jour بو تصویره کونی اولمیان یرده نظر ایلدیککه مبنی کیفیتنی کما هو حقها تمییز ایده‌میورسک

CONTRE-LETTRE. Acte secret, par lequel on déroge à ce qui est porté par un premier acte public *A.* سند خفی مخالف الی الجلی *P.* سند نهانی شکست آور سند آشکار *T.* آشکار سندی بوزان کیزلو سند || L'obligation est simulée, il y a une contre-lettre بو تمسّک مواضعه در خلافنه سند وار در

CONTRE-MAÎTRE. Officier marinier, qui commande sous le maître *A.* عاقب الرئیس السفینة *P.* کشتیبان دوم *T.* قوجه رئیسی

Dans les grandes manufactures, c'est celui qui dirige les ouvriers *A.* نقیب العملة *P.* کتخدای رنجبران *T.* رنجبرلر کهیدسی

CONTREMANDER. Révoquer l'ordre qu'on a donné *A.* نسخ الامر المتقدم *P.* خلاف امر پیشین فرمودن *T.* اوّلکی امرک خلافنه امر ویرمک || Il a demandé son carrosse, il l'a contremandé عربه‌سنی استمشیدی صکره خلافنه امر ویردی

CONTRE-MARCHE. Il se dit d'une armée qui fait une marche contraire à celle qu'elle paraissait vouloir faire *A.* عدول عن الطریق *P.* روتابی بسمت دیگر *T.* بشقه یوله صاپمه || L'armée avait pris sa marche vers une telle place, et tout d'un coup on lui fit faire une contre-marche; elle se rabattit sur une autre place عسکر فلان قلعه‌نک اوزرینه قصد وتوجه ایتمشیکن بردن بره طریق آخره عدول ایتدریلوب ـ بشقه قلعه‌نک اوزرینه سوق مطایای عزیمت ایلدی عسکر فلان قلعه‌نک یولنی طوتمشیکن بغتةً بشقه طرفه صاپدریلوب فلان قلعه‌یه طوغری قطع طریق ایلدی

CONTRE-MARQUE. Seconde marque apposée à un ballot de marchandises, ou à de la vaisselle d'argent *A.* وسام ثانی pl. وسوم ثانیة *P.* تمغای دوم || Faire une contre-marque à de la vaisselle d'argent اوانئ سیمه ایکنجی تمغا اورمق

CONTRE-MARQUER. Apposer une seconde marque *A.* ضرب الوسام الثانی *P.* تمغای دوم زدن *T.* ایکنجی تمغایی اورمق || Contre-marquer un ballot de marchandises بر عدد امتعه تنکی اوزرینه ایکنجی تمغایی اورمق

Contre-marqué. *A.* موسوم بوسام الثانی *P.* بتمغای دوم *T.* ایکنجی تمغا ایله تمغالنمش تمغازده

CONTRE-MINE. Ouvrage souterrain que l'on fait pour éventer la mine de l'ennemi *A.* دحل مقابل *P.* سمج مقابل *T.* لغم قارشولغی || Les ennemis avaient fait une contre-mine sous le bastion دشمن جیقمه طابیه‌نک آلتنده بر لغم قارشولغی احداث ایلدی Les meneurs de la mine et de la contre-mine se rencontrèrent حفر لغم ایدن لغمجیلر دشمن طرفندن ـ لغم قارشولغی آچان نقّابلر ایله بر یره قاوشمشلر در Il se dit aussi, d'une mine pratiquée sous les dehors d'une place, pour faire sauter les ennemis *A.* دحل خارجی *P.* سمج بیرونی *T.* دیش لغم || En bâtissant la place, on avait fait une contre-mine hors des murailles فلان قلعه‌نک حین بناسنده خارج سورده بر لغم حفر واحداث ایتمشلر ایدی

CONTRE-MINER. Faire des contre-mines *A.* احداث الدحل المقابل *P.* سمج مقابل پرداختن *T.* لغم قارشولغی آچمق || Tous les dehors de la place avaient été contre-minés خارج سور بستون لغم قارشولغی ایله احاطه اولنمشیدی Les assiégés avaient contre-miné ce bastion محصورین فلان طابیه‌نک تحتنده بر لغم قارشولغی آچمشلر ایدی

CONTRE-MINEUR. Celui qui travaille à une contre-mine *A.* نقّاب الدحل المقابل *P.* کاونده سمج مقابل *T.* لغم

قارشولغى آچان لغمجى

CONTRE-MUR. Mur que l'on bâtit tout le long d'un autre pour le conserver *A.* جدار على الجدار ـ جدار مكرر *P.* ديوار اوزرنده ـ ايكى قاتلو ديوار ـ جفته ديوار *T.* ديوار دو تا || Faire un contre-mur à une terrasse سدك ديوارى ديوار اوزرنده ديوار ياپمق

CONTRE-MURER. Faire un contre-mur *A.* احداث الجدار على الجدار ـ احداث الجدار المكرر *P.* ديوار بر ديوار جفته ديوار ياپمق *T.* ديگر پرداختن

CONTRE-MURÉ. *A.* مستحكم بجدار المكرر *P.* بديوار دو تا جفته ديوار ايله قويلشمش *T.* استوار كرده

CONTRE-ORDRE. Révocation d'un ordre *A.* امر بالخلاف *P.* فرمان بخلاف *T.* خلافنه امر || Il a eu ordre de partir, mais il a reçu un contre-ordre عزيمتنه دائر فرمان كلمشيكن خلافنه امر وارد اولمشدر

CONTRE-PESER. Contre-balancer *A.* تعادل ـ توازن *P.* همسنج بودن *T.* طارتيده برابرلشمك ـ دنكلشمك || Ces raisons-là sont trop faibles, pour pouvoir contre-peser les autres اشبو در ميان اولنان سببلر بغايت واهى اولوب مقدما سرد اولنمش اسباب قويّيه قابل توازن اولهجق مقولهدن دكلدر

CONTRE-POIDS. Poids servant à contre-balancer d'autres poids *A.* عدل ـ ردء *P.* پارسنگ ـ پاسنگ ـ بار سنج *T.* دنك || Contre-poids de tournebroche كباب شيشنك بارسنجى Contre-poids d'horloge *A.* شاقول الساعة *P.* شاقول ساعت *T.* ساعتنك دنك طوبى آصمه Figur. *A.* معادل ـ وزن مقابل ـ وزن متوازن *P.* هم ميزان ـ همسنج *T.* دنك || Son avarice met un étrange contre-poids à toutes ses bonnes qualités بخل وامساكى مجبول اولديغى خصال حميدهيه غريب بر وزن مقابل اولور Sa lâcheté sert de contre-poids à son insolence, à son orgueil, à sa cruauté جبانت طبعى مألوف اولديغى كستاخلغنه وكبر وغروره وقساوت قلبه وزن معادل مقامنده در La crainte de Dieu est un puissant contre-poids à nos mauvaises inclinations مخافة الله انسانك رغبات رديهسنه قوى بر وزن مقابل منزلهسنده در Dans la république Romaine, la puissance des tribuns était le contre-poids de la puissance du Sénat روميهٔ كبرا جمهورنده وكلاى ملتك قوتى سناتو مجلسنك قوتنه موازن ايدى

Il signifie aussi, un long bâton dont les danseurs de corde se servent *T.* ميزان صريغى

CONTRE-POIL. Le sens contraire à celui dont le poil est couché *A.* عكس الشعر *P.* دو وارون *T.* قيلك ترس طرفى ـ À contre-poil *A.* من جهة المعكوسة الشعر *P.* از سوى مو وارون *T.* ترسنه ـ قيل ترسنه ـ ديكنه || Faire la barbe à contre-poil ترسنه تراش اولمق || Étriller un cheval à contre-poil آتى ترسنه قشاغيلمق ـ ديكنه قشاغيلمق — Il se dit aussi, en parlant du sens contraire à celui dont le poil d'un drap est couché *A.* عكس الزئبر *P.* پرز وارونه *T.* پروزك ترسى || Nettoyer un drap à contre-poil چوقهيى پروزينك ترسنه سپورمك

CONTRE-POINTER. Piquer une étoffe des deux côtés *A.* غرز *P.* نكنده زدن *T.* نكندهلمك

Il signifie, en termes d'Artillerie, opposer une batterie à une autre *A.* ترتيب المدافع متقابلاً *P.* توب در مقابل توب نشاندن *T.* طوبى طوب ايله قارشولمق — Il se prend figur. pour Contredire, contrecarrer. V. ces mots.

CONTRE-POISON. Remède qui empêche l'effet du poison *A.* مقاوم السمّ ـ قاطع السمّ *P.* شفا دارو ـ ترياق ـ پادزهر *T.* زهرى كسيجى || Il serait mort, sans le contre-poison qu'on lui a donné مقاوم سمّ ويرلمامش اولسه هلاك اولور ايدى La thériaque est un excellent contre-poison ترياق غايت اعلا بر دواى قاطع السمدر — Figur. || Ce livre-là est le contre-poison des nouvelles hérésies فلان تأليف نو پيدا بدعتلرك ترياقى مثابهسنده در

CONTRE-PORTE. Seconde porte *A.* باب مكرر *P.* در مكرر *T.* ايكنجى قپو

CONTRE-RUSE. V. Contre-finesse.

CONTRE-RÉVOLUTION. Seconde révolution en sens contraire à la première *T.* نظام حادثك خلافنه اولدرق بر نظام آخر

CONTRE-RÉVOLUTIONNAIRE. Celui qui favorise une contre-révolution *T.* نظام حادثك خلافنه اولدرق بر نظام آخرك ايقاعنه سعى ايدن

CONTRESCARPE. C'est la pente du mur extérieur du fossé *A.* صوح الخندق *P.* ديوار مقابل خندك *T.* خندكك قارشو طرفندهكى ديوار

CONTRE-SEING. Signature de celui qui contre-signe *T.* آخرك امضاسى ـ امضاسنه علاوه اولدرق وضع اولنان كوچك صح

ذیلنده وضع اولنان امضا

On dit, Avoir le contre-seing, c'est-à-dire, le droit de contre-signer *T.* کوچک صحه مأذون اولمق

CONTRE-SENS. Sens contraire au sens naturel d'un discours *A.* بالعکس معناء *P.* معنای بر عکس *T.* ترسنه معنا ـ عکسنه معنا || Vous interprétez mal ce que je dis, vous prenez le contre-sens de mes paroles اقوال وکلماتمه معنای بر عکس ویبررک دیدیکمی خلافنه شرح وتفسیر ایدرسک ـ Il se dit aussi, de tout sens différent du sens véritable d'un texte, d'un discours || Cette traduction est pleine de contre-sens بو ترجمه معنای بالعکس ایله مالامالدر ـ Il se dit aussi des étoffes, pour dire, qu'elles ne sont pas du sens et du côté qu' elles doivent être *A.* جهت معکوسه *P.* سوی واژگون *T.* ترس طرف || En faisant ce manteau, il a pris le contre-sens de l'étoffe بو قاپودی اعمال ایدر ایکن قماشک جهت معکوسنی طوتدی ـ Figur. || Il prend toujours le contre-sens d'une affaire دائما مصلحتک جهت معکوسنی اخذ ایدر ـ ترس طرفنی طوتار ـ À contre-sens. Façon de parler adverbiale, qui s'emploie dans toutes les significations de Contre-sens *A.* معکوساً ـ علی العکس *P.* بر عکس *T.* ترسنه ـ عکسنه || Expliquer un discours à contre-sens مقالەنک معناسنی معکوساً شرح ایتمک Employer une étoffe à contre-sens ثوبی جهت معکوسدن استعمال ایتمک Il a pris cette affaire à contre-sens بو مصلحتی معکوساً طوتدی

CONTRE-SIGNER. Signer au-dessous de celui au nom duquel les lettres sont expédiées *T.* صاحب ـ کوچک صح چکمک تحریراتک امضاسی ذیلنده امضا قویمق

CONTRE-TEMPS. Accident inopiné qui traverse le succès d'une affaire *A.* مخالفت ـ عایق غیر ملحوظ ـ عوایق pl. عایق *T.* عایق ناگهپیدا ـ عایق ناگهظهور *P.* الوقت والحال مانع انسزین اوکه چیقمش || Il est arrivé d'étranges contre-temps dans cette affaire بو مصلحتده عوایق غریبه حادث اولمشدر Il a essuyé bien des contre-temps نیچه نیچه عوایق خیلیدن خیلی مخالفت ـ غیر ملحوظدیه دوچار اولدی وقت وحاله اوغرادی ـ On dit, Tomber dans des contre-temps, pour dire, tomber dans des circonstances fâcheuses qui dérangent les mesures qu'on avait prises *T.* عوایق جانخراشه دوچار مخالفت وقت وحاله اوغرامق ـ اولمق

À contre-temps. En prenant mal son temps *A.* لافی الوقت *T.* نا بهنگام ـ بیوقت *P.* فی وقت المخالف ـ المناسب نا بهنگام سوق کلام ایتمک || Parler à contre-temps وقتسز Agir à contre-temps بیوقت عمل وحرکت ایتمک

CONTRE-TIRER. Il se dit lorsque sur une estampe fraîchement tirée, on en tire une autre *A.* استخراج النقش من نقش الطرئ *P.* از نقش تازه نقش بر کشیدن *T.* یکی بصلمش نقشک اوزرندن صورت چیقارمق

CONTREVALLATION. Fossé et retranchement qu'on fait autour d'une place assiégée, pour empêcher les sorties de la garnison *A.* دائرة الاستحکامات *P.* استحکامات گرداگرد *T.* محاصره اولمش قلعەنک اطرافنه چویریلان خندق ومترسلر || Lignes de contrevallation محاصره اولمش قلعەنک اطرافنه چویرلمش خندق ومترس صرەلری

CONTREVENANT. Qui contrevient *A.* متصدی الی الخلاف *T.* خلافنه ـ خلاف کننده ـ خلافساز *P.* عامل بالخلاف ـ خلافنی ایشلیان ـ خلافنه حرکت ایدن ـ یوربیین || À peine aux contrevenants خلافنه حرکت ایدنلره زجرا

CONTREVENIR. Agir contre une loi, contre une obligation qu'on a contractée *A.* مغایراً حرکت ـ حرکت بالخلاف *P.* خلافنه *T.* رهرو سمت خلاف شدن ـ کردار مخالف کردن || خلافنی ایشلمک ـ خلافنه حرکت ایتمک ـ یوریمک Contrevenir aux commandemens de Dieu اوامر ربانیّەیه مغایر اوامر الهیەنک خلافنه حرکت ایتمک ـ حرکت ایتمک Contrevenir aux ordonnances شروط نظامنامەنک خلافنه حرکت ایتمک Quiconque y contreviendra هر کیم ایسه خلافنه حرکت ایدن Contrevenir à une clause du contrat مقاوله سندینک محتوی اولدیغی شروطدن بریسنک خلافنه حرکت ایتمک Il prétendait n'avoir point contrevenu à la loi قانونه مغایر بر درلو حرکت ایلمدیکنی ادّعا ایدر ایدی

CONTRE-VENT. Sorte de grand volet de bois, servant à garantir du vent et de la pluie *T.* کپنک

CONTRE-VÉRITÉ. Ce qu'on dit pour être entendu dans un sens contraire à celui que les paroles portent *A.* تعبیر بالعکس pl. تعبیرات بالعکس *P.* سخن ضد *T.* عکسنه ـ عکسی سوز لاقردی || Dire d'un homme reconnu pour poltron qu'il est brave, c'est une contre-vérité employée ironiquement جبانت ایله معروف اولان کشی ایچون بر بهادر آدمدر دیمک

استهزاء صرف اولنمش بر تعبير بالعكسدر Il y a des gens qui ne louent et qui ne blâment que par des contre-vérités بعض كسان ذم ومدحده تعبيرات بالعكس استعمال ايدرلر

CONTRIBUABLE. Celui qui doit contribuer au paiement des impositions, et particulièrement de la taille *A.* اهل الذمة pl. ارباب الذمة *P.* كزيدبر *T.* خراجكذار || On fit une imposition sur tous les contribuables عموماً اهل ذمت اوزرينه ضريبه طرح اولندى

CONTRIBUER. Aider au succès de quelque dessein *A.* اعانت ضم الهمم الحسنة ـ ضم الاعانة ـ بذل الهمة ـ معاونت ـ همت ـ باردم ايتمك *T.* دستكيرى كردن ـ ياورى نمودن *P.* وسيله وآلت اولمق ـ ايتمك || Contribuer à la fortune, à l'avancement de quelqu'un بركمسه نك تحصيل يسار وثروت ـ وترفيع رتبه ومنزلتى خصوصنده بذل همت ايتمك ترفيع رتبه ومنزلتنه وسيله وآلت اولمق au gain d'une bataille فلان ملحمده فائدۀ غالبيتك تحصيلنه صرف اعانت ايتمك J'y contribuerai de mon côté بو بابده بنم دخى همتم منضم اولهجقدر Contribuer de ses deniers au bâtiment d'une église بركليسانك بناسى خصوصنه كندو مالندن اعانت ايتمك

Et payer extraordinairement quelque somme pour les nécessités publiques *A.* اداء الغرامة ـ اداء التكليف ـ اداء المعقلة *P.* ساليانه دادن *T.* تكليف ويرمك || Toute la province a contribué pour les ponts et chaussées كوپرى وقالدرملرك مصارفى اولدرق عموماً اهالئ مملكت اداى تكليف ايلديلر Toute la province a contribué pour l'entretien des gens de guerre عسكرك امر انفاقنده جميع مملكت ساليانه ويردى ـ تكليف ويردى

Il se dit aussi, des sommes qu'on paye aux ennemis pour se garantir du pillage *A.* اداء المال الامان *P.* نعلبها دادن *T.* مال امان ويرمك || Tout le pays contribue جميع مملكت مال امان ويرر Il a fait contribuer toute la province جميع عموماً اهالئ مملكت ـ ايالته مال امان ادا ايتدردى مال امان طرح ايلدى ـ اوزرينه مال امان صالدى

CONTRIBUTION. Levée extraordinaire faite par autorité publique *A.* معقلة pl. معاقل ـ غرامة pl. غرايم ـ تكليف pl. تكاليف *P.* ساليانه *T.* تكليف || Les villages ont payé tant par contribution قريه لر تكليف اولدرق شو مقدار مبلغ ويرمشلر در

Et ce qui se paye en temps de guerre en pays ennemi *A.* مال الامان *P.* نعلبها *T.* مال امان || Payer les contributions مال امان اولدرق طرح اولنان تكليفى ادا ايتمك Mettre tout le pays en contribution مملكتك جملهسى اوزرينه مال امان صالمق ـ امان طرح ايتمك Les contributions ont fourni aux frais de la guerre مال امان اولدرق تحصيل اولنان اقچه مصارف سفريه مدار اولمشدر

En termes de Pratique, on appelle Contribution au sou la livre, ce que chacun des cohéritiers paye à proportion de la part qu'il a dans la succession *T.* ورثه نك اسهام مفروضه لرندن بهر غروشه شو قدر اقچه اعتباريله ادا ايتدكلرى حصه

CONTRISTER. Affliger. *A.* ايراث الحزن ـ اغمام ـ تحزين *P.* غمكين كردن ـ اندوهناك كردن ـ اندوه رسانيدن *T.* كدرلتمك ـ اوتاندرمق || Il ne faut pas contrister ses amis دوستلره ايراث حزن وكدر ايتمك روا دكلدر Cette nouvelle l'a fort contristé بو خبر فلانى غايت ايله تحزين ـ فلانك غاية الغايه محزونيتى باعث اولمشدر ـ ايلدى

CONTRISTÉ. *A.* محزون ـ مغموم *P.* اندوهناك ـ غمكين *T.* كدرلو ـ اوتانمش

CONTRIT. Qui a un grand regret de ses péchés *A.* سادم *P.* خراشيده دل *T.* يوركى صزيلو || Un coeur contrit قلب سدم آلود

CONTRITION. Regret d'avoir péché *A.* سدم البال ـ سدم *P.* گناه ايشليانك *T.* خرخشۀ دل گناهكار ـ خراش دل بزهكار || سدم بالدن Faire un acte de contrition يوركى صزيسى سدم بالدن ناشى برايش ـ نشأت ايتمش برعمل ايتمك ايشامك

CONTRÔLE. Registre qu'on tient pour la vérification d'un rôle *A.* دستور pl. دساتير ـ اوارجة *P.* اواره *T.* قيد دفترى ـ روزنامه دفترى || Cela a passé au contrôle روزنامه دفترنده ثبت وتحرير اولندى Tenir le contrôle روزنامه دفتربنى ترتيب Faire le contrôle قيودات دفتربنى حفظ ايتمك ايتمك V. Registre.

Il se dit aussi, pour le droit que l'on paye *A.* عائدة القيد *P.* رسم قيد *T.* قيديه خرجى ـ قيد عوائدى || J'ai payé le contrôle de ces actes اشبو سنداتك قيديه سنى ادا ايتدم ـ Il signifie aussi, l'office de celui qui tient le contrôle *A.* امانة الدساتير *P.* خدمت اوارهدارى *T.* روزنامه جيلك

خدمت میریدن || Le contrôle des Finances خدمتی روزنالدجیلک خدمتی

Contrôle. Marque qu'on imprime sur les ouvrages d'or et d'argent *A.* وسام pl. وسوم ـ سمة pl. سمات *P.* تمغا *T.* داموغه || Cette pièce de vaisselle est suspecte, elle n'a pas le contrôle بو آنیهٔ سیم تمغالو اولمدیغندن مظنوندر La ferme du contrôle de l'or et de l'argent سیم وزر تمغاسی رسمنک مقاطعه‌سی

CONTRÔLER. Mettre sur le contrôle *A.* ثبت فی الاوارجة روزنامه دفتربند *T.* دراواره قید کردن *P.* قید فی الاوارجة ـ جانب قید ایتمک || Contrôler des quittances de finances میریدن ویریلان مقبوض سندلرینی روزنامه دفتربنه قید قیودات دفتربنه کچورمک ـ ایتمک

Et mettre le contrôle sur les ouvrages d'or et d'argent *A.* توسیم *P.* تمغا زدن *T.* داموغه اورمق ـ تمغا بصمق || Il a fait contrôler sa vaisselle اوانئ سیمی توسیم ایتدردی ـ کمش ظرفلرینه تمغا اوردردی

Figur. Critiquer les actions, les paroles d'autrui *A.* تعییب ـ لوم *P.* بوسیـن کردن *T.* عیبلمق ـ قندمق || Quel droit avez-vous de le contrôler? فلان کمسنه‌یی لوم وتعییب ایلمکه نه کوند استحقاقک وار در Vous contrôlez tout ce qui se fait dans sa maison خانسنده‌جاری اولان کافهٔ احوالی لوم خانسنده جریان ایدن جزئی وکلی ـ وتعییب ایدرسک Je ne contrôle point vos actions امورده سنک انداز لوم وتعییب اولورسک اعمال وافعالکه بوجه من الوجوه حرف انداز لوم وتعییب اولمم

Contrôlé. *A.* مقیّد فی الاوارجة *P.* در اواره قید شده *T.* روزنامه دفترنده قید اولنمش *A.* موسّم *P.* تمغا زده *T.* عیبلنمش *A.* ملوم ـ معیوب *P.* بوسین کرده *T.* تمغالنمش

CONTRÔLEUR. Officier dont la charge est de tenir contrôle de certaines choses *A.* امین الدساتیر *P.* اواره گیر *T.* روزنامه‌جی || Contrôleur général des finances روزنامچهٔ اوّل Contrôleur des bâtimens ابنیه روزنامه‌جیسی Contrôleur général de la maison du Roi سرای همایون روزنامه‌جیسی de la maison de la Reine حرم همایون روزنامه‌جیسی ـ Et maître d'hôtel dans les maisons des Princes *T.* مصرف امینی

Figur. Celui qui se mêle de censurer les actions d'autrui *A.* عیّاب ـ لوّام *P.* بوسینکار ـ عیبجوی *T.* عیبلیجی ـ قندیجی ـ

CONTROUVER. Inventer une fausseté pour nuire à quelqu'un اختراع الافک ـ اختلاق الکذب ـ خلق اکلذب ـ افترا *A.* || یلان دوزمک *T.* بهتان پیدا کردن ـ دروغ بافتن *P.* C'est un fait qu'on a controuvé pour le perdre فلانی اعدام اعدام قصدیله ـ قصدیله اختراع اولمش بر افترای محضدر Il n'y a pas un لا عن اصل اختراع اولمش بر مادّه در mot de vrai à tout cela, ce sont toutes choses controuvées بو شیلرک ایچنده صحتّه مقارن لفظ واحد اولمیوب جملهسی اختلاق اولمش اکاذیب مقولهسیدر

CONTROVERSE. Débat sur une question, sur une opinion *A.* مباحثة pl. مباحثات ـ معارضة pl. معارضات ـ مناقشة pl. مناقشات *P.* سرنگک *T.* سوز آتشمه || Grande controverse مناقشهٔ عظیمه Cela est hors de controverse بومده جای مناقشه یوقدر Cela passe sans controverse بلا معارضه رسانیدهٔ موقع حسن قبول اولدجق مقولهدندر Les anciens rhéteurs proposaient des sujets de controverse زمان قدیمده اهل بیان محل مباحثه اولدجق مسائل عرض ایدرلر ایدی

Il se dit aussi, de la dispute qui a pour objet des points de Foi *A.* مناقبة pl. مناقبات ـ مباحثة فقهیّة ـ مباحثة دینیّة pl. مباحثات دینیّة || Traiter un point de controverse مباحثهٔ دینیّه‌یه متعلق بر مادّه‌نک مذاکره‌سنی ایتمک Il est versé dans les matières de controverse فن مناقبه‌ده صاحب ید طولا در ـ On dit, Étudier la controverse, c'est-à-dire, les matières de controverse محل مناقبه اولان مسایلی مطالعه ایتمک ـ Et prêcher la controverse, pour dire, Éclaircir dans la chaire les points de doctrine qui sont en controverse entre les catholiques et les hérétiques مباحثات دینیّه‌نک کشف وحلّی زمینده وعظ ایتمک

CONTROVERSISTE. Celui qui traite des matières de controverse *A.* مباحث فی امور الدین ـ مناقبه || C'est un célèbre controversiste مشهور الاسم بر مناقبه ماهر در

CONTUMACE. Le refus, le défaut que fait une partie de comparaître au tribunal *A.* اجتناب عن ـ امتناع عن المرافعة *P.* گریز از مرافعه *T.* مرافعه‌دن قاچنمه || Il a été condamné par contumace مرافعه‌دن امتناعی تحققنه مبنی علیهنه حکم جریان ایلدی Faire juger la contumace مرافعه‌دن امتناع ایتمسنه دائر ایلان دعوایی فصل ایتدرمک ـ Il signifie aussi, celui qui a refusé de comparaître en Justice *A.* مجتنب عن المحاکمة ـ ممتنع عن المرافعة *P.* از مرافعه

Il || مرافعه‌دن قاچنمش T. از مرافعه گریزان - گریزان مرافعه‌دن مجتنبدر est contumace

CONTUMACER. Instruire la contumace A. رؤيت الدعواء - مرافعه‌دن اجتناب دعواسنی T. الاجتناب عن المرافعة محاكمه‌دن اجتنابی رؤيت ايتمك || Il s'est laissé contumacer سبب ويردی - دعواسی رؤيت اولنسنه مساغ ويردی

CONTUS. Meurtri, froissé sans être entamé A. محبوط - مكدّم - عضو مكدّم P. بتره دار T. برەلنمش || Une partie contuse برەلنمش عضو

CONTUSION. Meurtrissure A. كدمة pl. كدمات - حبط - اثر الحبط P. بتره T. بره || Légère contusion كدمهٔ خفيفه Il reçut dans sa cuirasse un coup de mousquet qui lui fit une contusion كييديكی زره اوزرينه برضربهٔ تفنك اصابتيله وجودنده بر بره پيدا اولدی - اثر حبط ظهور ايلدی

CONVAINCANT. Qui a la force de convaincre A. ملزم - مقطع - مسكت P. زبانبر T. الزام ايديجی || Cet argument est convaincant برهان مسكتدر

CONVAINCRE. Réduire quelqu'un par le raisonnement, à demeurer d'accord d'une vérité, d'un fait A. الزام - الزام القبول P. ملزم كردن T. الزام ايتمك - بر كمسنه‌نك عقلنی ياتورمق || Convaincre quelqu'un d'une vérité بر مادّه صدق وحقيقته مقارن اولديغنه بر كمسنه‌يی الزام ايتمك - بر مادّه‌نك صحتنده فلانك عقلنی ياتورمق Convaincre par de bonnes raisons دلائل معقوله ايله ارضا والزام ايلمك Je l'ai convaincu par cette raison فلانی شو دليل ايله الزام ايلدم

SE CONVAINCRE. A. كسب التحقيق - تحصيل اليقين P. ملزم شدن T. الزام اولمق - عقل ياتمق || Il se convaincra par expérience تجربهٔ احوال كسب - بالتجربه ملزم اولدجقدر يقين ايلمسنه وسيله اولدجقدر Se convaincre soi-même par ses propres yeux رأى العين مشهودی اولدرق تحصيل يقين ايتمك Se laisser convaincre à l'évidence صراحت حالنه تبعيّت ايله ملزم اولمق

On dit, Convaincre un accusé de quelque crime, pour dire, prouver qu'il a fait le crime dont on l'accuse A. تجرّم عليه T. بالاثبات بر كمسنه‌نك اوزرينه اثبات جرم وجنايت ايتمك - بالاثبات الزام جرم وجنايت ايتمك

CONVAINCU. A. ملزم P. ملزم شده T. الزام اولنمش Convaincu d'un crime A. متجرّم بالاثبات T. جرم اثبات اوزرينه اوزرينه جرم تحقق ايتمش كشی - اولنمش كشی

CONVALESCENCE. Recouvrement de la santé après une maladie A. نقاهت - حال النقوه P. حال بيمار خيزی - حال T. درواخ حالی - هنوز خستدلكدن قالقمشك حالی || Être en convalescence حال نقاهتده اولمق Parfaite convalescence نقاهت كامله

CONVALESCENT. Qui relève de maladie A. ناقه P. بيمار خيز - درواخ - درداخ - پل T. هنوز خستدلكدن قالقمش || Je suis bien aise de le voir convalescent فلانی حال نقاهتده كورنجه مرفّه البال اولورم

CONVENABLE. Qui convient, propre A. لايق الحال - لايق - جدير - اليق - احرا P. درخور - چسپان T. ياقشق || Cet emploi n'est pas convenable à ses talens بو منصب فلانك مودوع طبعی اولان مناقب ومعارفه چسپان دكلدر Faire une dépense convenable à sa fortune حالنه لايق مصرف ايتمك - حالنه ياقشق - Et conforme, proportionné A. لايق - مناسب - موافق - سزاوار P. بايسته - سزا T. كركلو || Cette bonne action a eu une récompense convenable بو عمل خيرك مكافات لايقه‌سی ادا - مكافات مناسبه‌سی ادا اولندی - مكافاتی بر وجه اليق ادا اولندی - Et décent, qui est à propos A. جائز P. روا T. يوللو || Il n'est pas convenable à un homme sage de.... بر عاقل آدمه كوره شويله ايتمك جائز دكلدر

CONVENABLEMENT. D'une manière convenable A. على طريق الاليق - على وجه الاوفق P. درخورانه T. بر وجه اليق - بر وجه اليق ياقشغی اوزره || Il répondit convenablement مناسباً جواب ويردی - Et d'une manière conforme A. على وجه الانسب P. ببايستگی T. بر وجه مناسب - كركلو وجهله - كركی كبی - مناسبی اوزره || Il a parlé convenablement au sujet مادّه‌يه مناسب وجهله سوق كلام ايلدی

CONVENANCE. Rapport, conformité A. مناسبت - موافقت P. بايستگی - بهم - سزاواری T. براشقلق - ياقشقلق || Ces choses-là n'ont point de convenance l'une avec l'autre بو ايكی شيلرك احد هما آخره بر درلو موافقتی يوقدر - برلريله اصلا جهت مناسبت يوقدر Quelle convenance y a-t-il entre des choses si différentes? بو درجه‌ده مختلف اولان شيلر بيننده نه مناسبت وار در Pour bien discourir des cho-

ses, il en faut observer les convenances et les différences احوال اشیادن کما هو اللایق بحث اولنمق اول شیلرک بیننده اولان جهت موافقت واختلافک تحقیقنه منوطدر Convenance d'humeur موافقت مزاج de goût موافقت طبیعت – Il se dit aussi des rapports d'âge, d'état, de caractère *A.* موافقت الحال – كفائت الحال *P.* همتایی *T.* اویغونلق || Faire un mariage de convenance كفائت حاله رعایت ایدرک عقد نکاح ایتمك C'est par des raisons de convenance qu'ils se sont liés ensemble مرافقت حاله مبنی عقد رابطهٔ اتحاد ایتمشلر در

Et bienséance, décence *A.* ذاب الادب *P.* شایستگی *T.* رسم ادبه اویغونلق – یاقشقلق || Il n'y aurait pas de convenance à en user de la sorte بو وجهله معامله اولنمق ذاب بو وجهله معامله یاقشمز – ادبه منافیدر

CONVENIR. Être conforme, avoir des rapports de convenance *A.* توافق *P.* شایستگی داشتن – سزا بودن – سزیدن – موافق بودن *T.* اویغون کلمك – موافق کلمك || Ces deux choses conviennent parfaitement ensemble بو ایکی شیلر بیننده توافق تامّه واردر Le lait cuit et la farine crue font beaucoup de saburre, et conviennent mal à notre estomac قینامش سود ایله دقیق نا پخته چوق جوکندی براقدیغندن معده‌یه موافق کلمز Après la culture de la terre, c'est celle des arts qui convient le plus à l'homme حراثت اراضی ماده‌سندنصکره درجهٔ ثانیه‌ده انسانه موافق حال اولان پرورش صنایعه سعی وهمّت ایتمکدر J'ai deux partis à vous proposer, choisissez celui qui vous conviendra le mieux طرفکه تکلیف ایده‌جکم ایکی شقدن هر قنغیسی حالکه اوفق ایسه اختیار ایله

Et demeurer d'accord, être de la même opinion sur quelque chose *A.* موافقت بالتراضی – اتفاق الكلام – اتفاق الرأی *P.* همزبانی نمودن – همزبان وفاق بودن *T.* اویوشمق – بر کیمسنه‌نک سوزینی – بر کمسنه‌نک سوزیه اویمق – سوز برلکیله قرار ویرمك – تسلیم ایتمك || Je conviens de ce que vous dites, mais convenez aussi qu'il n'est pas juste que... سنك کلامکی تسلیم ایدرم سن دخی فلان شیٔ حق اولمدیغنی تسلیم ایله Ils sont convenus de se trouver en tel lieu فلان محلده بولنمق ایچون متفق الكلام اولمشلر در Convenir d'un arbitre, d'un article, du temps, du lieu نصب اولنه‌جق حکمك انتخابی وفلان شرطك عقدی ووقت وحالك تعیینی خصوصنده متفق الرأی اولمق Convenir du prix de quelque chose فلان شیئك ثمنی قطع ایچون بینلرنده بالتراضی موافقت ایتمك

Et être propre et sortable *A.* لیاقت – خلاقت – جدارت *P.* بایستن – زیبیدن – چسپیدن *T.* یراشمق – یاقشمق – مناسب اولمق || Cette maison m'a convenu, et je suis convenu du prix بو خانه حالمه لایق اولمغله بهاسنی بالتراضی قطع ایلدم Il ne vous convient pas de parler si fièrement بو مثللو کونه مغرورانه صحبت سکا جدیر ولایق دکلدر کبر وغرور ایله سویلمك سکا کوره یاقشمز Ces empressemens ne conviennent pas à votre dignité بو مثللو اوضاع متهالکانه سنك شانکه لایق دکلدر Ce sont des plaisirs qui conviennent mal à un homme de votre âge سنك سنکده بالغ اولمش بر آدمه کوره بو مقوله تلذّذاته رغبت نا چسپاندر Ces louanges ne me conviennent nullement بو مقوله اوصاف ومدایح بوجه من الوجوه بکا جدیر وچسپان دکلدر – On dit, que deux personnes se conviennent, pour dire, que leur état, leur caractère ont du rapport بو ایکی کشی بری بریله متوافق الحالدرلر

Il signifie aussi, être expédient, être à propos *A.* صواب *P.* سزا بودن *T.* مناسب اولمق – یوللو اولمق || On délibéra long-temps sur ce qu'il convenait le plus de faire, ou d'aller aux ennemis, ou de les attendre دشمن اوزرینه وارلمق ویاخود دشمنك ورودینه منتظراً قونیلان محلده توقف ایتمك شقلرندن قنغیسی اصوب والیق اولدیغنه دائر وافر زمان مشاوره اولنمشدر

CONVENU. *A.* متفق علیه *P.* همزبان وفاق آمده – بالتراضی قرار داده *T.* سوز برلکیله قرار بولمش – On dit, Entre nous, c'est chose convenue بیننده بالتراضی متفق علیه اولمش بر شیدر – قرار داده اولمش مادّه در C'est chose convenue entre toutes les parties intéressées اولبابده برر جهت ایله مصلحته علاقه‌سی اولنلرك جمله‌سی بیننده بالتراضی قرار گیر اولمش مادّه در

CONVENTICULE. Petite assemblée secrète et illicite *A.* دار الندوة *P.* بزم فساد پیشگان – بزم نا بکاران *T.* یرامز لونجه‌سی || Les conventicules sont défendus دار الندوه‌لر ممنوعدر

CONVENTION. Accord, pacte que deux ou plusieurs personnes

font ensemble *A.* شرط ـ عهود ـ pl. عهد ـ معاهدات .pl معاهدة ـ مقاولد *T.* پیمان *P.* آصار .pl اصر ـ مواثیق .pl میثاق ـ قوللشمه || Convention tacite عهد ضمنی expresse عهد صریح verbale شفاهاً معاهده par écrit تحریراً معاهده Ils ont fait une convention entre eux que ... بینلرنده شونی متضمن عقد مضمون معاهده‌ده... La convention était que عهد ومیثاق ایلدیلر معاهده‌نك شویله ایدی كه Je tiens à la convention موجب ومقتضاسنی ادعا ایدرم

CONVENTIONNEL. Qui suppose convention *A.* جاری بالاعتبار اعتباری اولدرق قوللشلمش *T.* اعتباری *P.* مشروط بالاعتبار ـ بالاعتبار مشروط اولان قیمت || Valeur conventionnelle قیمت اعتباری

CONVENTIONNELLEMENT. Sous convention *A.* بالمعاهدة *P.* با پیمان *T.* ایله مقاولد ـ اولدرق قوللشلمش

CONVENTUALITÉ. État d'une maison religieuse où l'on vit sous une règle *A.* حال الدیر *P.* حال خانقاهی *T.* مناسترحالی

CONVENTUEL. Qui appartient au couvent *A.* دیرتی *P.* خانقاهی *T.* مناسترلو ـ Assemblée conventuelle, L'assemblée composée de toute la communauté du couvent *A.* جماعت الاهل الدیر *P.* انجمن اهل خانقاه *T.* مناسترلو لونجه‌سی

CONVERGENCE. Position réciproque de deux lignes qui vont en s'approchant *A.* تمایل الی التقارب *P.* میل نزدیکی با همدیگر *T.* بری برینه یقینلشمه

En Dioptrique, c'est la disposition des rayons d'un corps lumineux, qui vont en s'approchant jusqu'à ce qu'ils se réunissent tous en un point *A.* تمایل الی الالتقاء *T.* یقینلشدرق جاتشمه

CONVERGENT. On appelle ainsi les lignes qui vont en s'approchant l'une de l'autre *A.* خطوط متمایلة الی التقارب *P.* خطها مایل نزدیکی با همدیگر *T.* بری برلرینه یقینلشدرق واران جزکیلر

En Dioptrique, il se dit des rayons de lumière qui vont en s'approchant pour tendre à un même centre *A.* متمایل الی الالتقاء *T.* بری برلرینه جاتشمق ایچون یقینلشان || Les verres convexes rendent les rayons convergens, les concaves les rendent divergens زجاج محدب نشر ایلدیکی اشعه‌یی متمایلاً الی الالتقا وزجاج مقعر متمایلاً الی المباینت سوق وصرف ایدرر

CONVERGER. En Dioptrique. Tendre vers le même point *A.* تمایل الی الالتقاء *T.* جاتشمق ایچون یقینلشمق

CONVERSE. On dit en Logique, qu'une proposition est converse d'une autre, lorsque de l'attribut de la première on fait le sujet de la seconde, et du sujet de la première, l'attribut de la seconde *A.* عموم وخصوص مطلق || Tout ce qui est matière est impénétrable, est une proposition converse de celle-ci: Tout ce qui est impénétrable est matière كل مادة ممتنع النفوذ قضیه‌سیله كل ما كان ممتنع النفوذ مادة قضیه‌سی بیننده عموم وخصوص مطلق واردر

CONVERSATION. Entretien familier *A.* محاورة .pl محاورات ـ محادثة .pl محادثات ـ مذاكرة .pl مذاكرات *P.* سروا ـ محاورهٔ مطبوعه || Conversation agréable صحبت *T.* سویلشمه badine محادثهٔ لطیفه آمیز intéressante مذاكرهٔ مهمه ennuyeuse محاورهٔ ملال انگیز Lier conversation ربط شیرازهٔ محاوره‌یه Entrer en conversation صحبته كیرمك Renouer conversation تجدید محاوره‌یه ابتدار ایتمك Reprendre la conversation où elle en était اخذ مذاكره‌یی قالدیغی یردن Être en conversation ایله یكیدن باشلمق مذاكره اوزره اولمق Par forme, par manière de conversation علی طریق المذاكره C'est un homme de bonne conversation خوش صحبت بر آدمدر Rompre une conversation قطع رشتهٔ مذاكره ایتمك Interrompre une conversation صحبتك ـ صحبته انقطاع ویرمك La conversation tourna, tomba sur telle chose آره‌سنی كسمك انجرار كلام ایله صحبت فلان ماده‌نك اوزرینه كلدی La conversation commençait à languir, il la réchauffa, la ranima مذاكره‌ده آثاروهن ورخاوت رونمای ظهور اولمشیكن مجدداً احیاسنه ظفریاب اولدی

CONVERSER. S'entretenir familièrement *A.* مكالمة ـ تحادث ـ مذاكرة *P.* صحبت كردن ـ سروا كردن *T.* سویلشمك ـ صحبت ایتمك || Se plaire à converser avec des gens de Lettres اهل علم ایله تحادث ومذاكره‌دن حظ ایتمك Ils conversaient ensemble familièrement بینلرنده بی تكلفانه سویلشرلر ایدی

CONVERSION. Transmutation *A.* استحالة *P.* صورت پذیری بحال دیگر *T.* بشقه صورته دونمه || La conversion des métaux معدنلرك استحاله‌سی

Il se dit aussi, d'un simple changement de forme *A.* تصریف

تبديل ـ *P.* بدل سازی *T.* دكشمه || La conversion des espèces سكه‌لرك دكشمه‌سی ـ اجناس دراهمك تبديلی

Et d'un mouvement que l'on fait faire aux troupes *A.* توجه ـ انصراف *P.* روتاب *T.* دونمه || Conversion à droite, à gauche طرف يمينه طرف يساره توجه

En matière de religion, il signifie, changement de croyance de mal en bien *A.* رجوع الی طريق الرشاد ـ هدايت ـ رجوع الی دين الحق *P.* هدايت پذيری *T.* ايمانه حق يولنه دونمه ـ طوغری يوله دونمه ـ كلمك || Prier Dieu pour la conversion des infidèles كفارك طريق حق ورشاده رجوعلرينی كرم باريدن نياز ايتمك Prier Dieu pour la conversion des pécheurs مذنبين وگناه كارانك طريق رشاده رجوعلرينی مرحمت صمدانيه‌دن تمنی ونياز ايتمك Travailler à la conversion des pécheurs اهل ذنوب ومعاصينك راه رشاده ارشادلری خصوصنده بذل سعی وهمت ايلمك

En Logique, c'est le changement d'une proposition en sa converse *T.* عموم وخصوص مطلق صورتنده وضع

CONVERTIBLE. Susceptible d'être converti en une autre chose *A.* ممكن الاستبدال *P.* امكانپذير تبدل *T.* دكشه بيلور || Ce billet est convertible en argent بو تحويل نقد اقچه ايله ممكن الاستبدالدر

En Logique, il se dit d'une proposition qui peut devenir la converse d'une autre *T.* عموم وخصوص مطلق صورتنی كسب ايده بيلور

CONVERTIR. Changer, transmuer une chose en une autre *A.* تحويل ـ ايجاب الاستحالة *P.* گردانيدن *T.* دوندرمك ـ جويرمك || Il y a des chimistes qui prétendent qu'on peut convertir les métaux imparfaits en or اهل كيميانك بعضيسی معادن غير كاملدييی ذهبه تحويل ايلمكه قادر اولدقلرينی معادن ناقصه‌نك ذهبه تحويلی امكاننده ـ ادعا ايدرلر ذاهبدرلر Jésus-Christ convertit l'eau en vin حضرت عيسی مايی خمره دوندردی Dans le mystère de l'Eucharistie, le pain et le vin sont convertis au corps et au sang de Jésus-Christ قربان مقدسك ترتيبی سرنده خبز وخمر حضرت عيسانك دم وجسد مباركنه تحويل اولور ـ مستحيل اولور Un bon estomac convertit tout en bonne nourriture معدهٔ صحيحه معدهٔ قويده ـ كافهٔ اطعمه غدای صالحه مستحيل اولور كافهٔ اطعمه بر وجه اصلح بدل ما يتحلل اولور Tout ce qu'il prend se convertit en bile هر نه كه تناول ايدر ايسه صفرايه مستحيل اولور ـ تحول ايدر

Il se dit aussi, du changement qui se fait de certaines choses dans le commerce *A.* تبديل ـ تعويض *P.* نوش كردن ـ بدل كردن ـ عوض ساختن *T.* دكشدرمك || Il a converti toutes ses pierreries en vaisselle d'argent جميع مجوهراتنی اوانئ سيم ايله تبديل ايلدی

Il signifie figur., changer de croyance, de sentimens de mal en bien *A.* ارجاع ـ ارشاد ـ ارجاع الی الحق ـ الی طريق الرشاد ـ صرف الی الهداية *P.* براه حق ـ براه هدايت آوردن ـ گردانيدن *T.* ايمانه كتورمك ـ هدايتلندرمك ـ يولنه دوندرمك || Convertir les idolâtres, les hérétiques عبدهٔ اصنامی واهل رفض وبدعتی طريق هدايته ارشاد ايلمك ـ حقه ارجاع ايتمك Ces peuples se sont convertis à la Foi اقوام مذكوره ايمانه ارجاع ـ رجوع ايلديلر ـ اولندی — Se convertir. Changer de croyance *A.* استرشاد ـ رجوع الی طريق الحق ـ اهتدا ـ تهدی ـ انصراف الی الرشاد *P.* براه هدايت پذيرفتن ـ براه رشاد آمدن *T.* ايمانه كلمك ـ هدايتلنمك ـ طوغری يوله دونمك || Il s'est converti dans sa dernière maladie مؤخراً گرفتار اولديغی حال مرضده اهتدا ايلدی Ce pécheur s'est converti فلان مذنب طريق رشاده رجوع ايلدی ـ طريق رشاده انصراف ايلدی ـ

Convertir quelqu'un. Le faire changer de résolution sur quelque chose *A.* تبديل النية ـ تصريف الفكر *P.* انديشهٔ فلان كس را تبديل كردانيدن *T.* عقلی جويرمك ـ عقلی چلمك || J'ai fait tout ce que j'ai pu pour lui faire rompre son voyage, mais il n'y a pas eu moyen de le convertir عزيمتنی منع ايچون بذل سعی بليغ ايلدم انجق اولبابده عقلنی جويرمك بر وجهله ممكن اولمدی

Converti. *A.* مستحيل ـ متحول *P.* گرديده *T.* دونمش *A.* مهتدی *P.* هدايتيافته *T.* ايمانه كلمش ـ هدايتلنمش

CONVERTISSEMENT. Changement *A.* تبدل ـ تحول *P.* بدل سازی *T.* دكشمه || Demander le convertissement d'une obligation en contrat de constitution بر قطعه تمسكك ايراد تبديل اولنمسنی ـ مرتب حجتنه تبدلنی طلب ايتمك

CONVEXE. La surface extérieure de tout ce qui est courbe *A.* محدب *P.* خرپشته *T.* قنبور ـ ديشی || Corps convexe

Le côté convexe d'une ligne courbe جسم محدّب الشكل ـ جسم محدّب بر خطّ مقوّسك جهت محدّبی Un miroir convexe مرآت محدّب

CONVEXITÉ. La superficie de ce qui est convexe *A.* حدب ـ تحدّب *P.* خرپشتی *T.* دیش قنبورلغی || La convexité d'un globe کره‌نك تحدّبی

CONVICTION. L'effet qu'une preuve évidente produit dans l'esprit *A.* علم الیقین ـ یقین ـ جزم *P.* دانش بی گمان *T.* شبهه‌سز بیلش ـ جزماً بیلش || Être dans une entière conviction, avoir une entière conviction des vérités de la religion حقایق ایمانك صحّتنه بعلم الیقین معتقد اولمق

Il se dit aussi, de la preuve évidente d'une vérité, d'un fait *A.* تحقّق ـ اثبات ـ ثبوت || On a long-temps douté de la circulation du sang, mais l'expérience nous en a donné une conviction entière دوران دم ماده‌سی طول زمان مشکوك ومشتبه ایکن تجربه طریقیله اثبات اولندی On a trouvé dans ses papiers la conviction de son intelligence avec les ennemis اوراقی ایچنده دشمن طرفیله مخابره‌سی ماده‌سنك ثبوت وتحقّقی خارجه اخراج اولندی Ce qu'il a dit sans y penser, fournit une conviction contre lui بلا رویّة سویلدیکی کلام کندو علیهنه وسیلهٔ اثباتدر

CONVIER. Inviter *A.* دعوت ـ استزارة *P.* خواندن *T.* دعوت ضیافته ودوکونه ایتمك || Convier à un festin, aux noces مجلسه دعوت ایتمك à une assemblée جمعیّته دعوت ایتمك ـ Et exciter || Toutes ces choses vous y convient بو شیلرك جمله‌سی سنی فلان ایشی ایشلمکه داعیدر La raison, la gloire, votre devoir vous convie مقتضای عقل ولازمهٔ شان وواجبهٔ حالك سنی اول خصوصه داعیدر

CONVIÉ. *A.* مدعو *P.* خوانده *T.* دعوتلو ـ دعوت اولنمش

CONVIVE. Celui qui est invité et qui se trouve à un repas avec d'autres *A.* مؤاكل pl. مؤاكلین *P.* هم پیاله ـ همكاسه *T.* طعامده برابر اولان ـ جناق یولداشی || Tous les convives étaient de bonne humeur مجموع مؤاكلین بشوش ونشاطمند ایدی Il était du nombre des convives هم پیالگان عدادندن ایدی

CONVOCATION. Action de convoquer *A.* دعوت فی الجمعیّة *P.* جمعیّته چاغرمه ـ جمعیّته کتورتمه *T.* خواندن بجمعیّت || La convocation d'une assemblée بر جمعیّتك دعوتی La convocation des États ملّت وکلاسنك جمعیّته دعوتلری C'est lui qui doit faire la convocation de l'assemblée جمعیّتك دعوتی ماده‌سی فلانك امور لازمه‌سندندر ـ فلانك مقتضای مأموریّتیدر V. Convoquer.

CONVOI. Il se dit de l'assemblée qui accompagne un corps mort qu'on porte à la sépulture *A.* موکب الجنازة *P.* یسال جنازه *T.* جنازه آلایی || Un grand convoi موکب عظیم جنازه Aller au convoi موکب جنازه‌یه وارمق Être du convoi موکب جنازه آلاینه رفاقت ایتمك ـ جنازه‌یه داخل اولمق ـ جنازه آلایی اربابندن اولمق

En termes de Marine, il se dit d'un ou de plusieurs vaisseaux de guerre qui escortent des vaisseaux marchands *A.* سفینهٔ مخفرة ـ سفینهٔ مأمورة بالخفارة *P.* کشتئ پاسبان *T.* یساقچی کمیسی ـ بسا قچیلکه مأمور کمی || On lui a donné un vaisseau pour lui servir de convoi خفارته مأمور معیّننه محفر اولمق اوزره معیّننه بر قطعه سفینه ترفیق اولندی ـ بر قطعه سفینه تعیین اولندی

Il se dit aussi, d'une flotte marchande avec son escorte *A.* جلب pl. اجلاب *P.* آلای *T.* جلب || Le convoi de Smyrne, le convoi d'Alexandrie ازمیر جلبی واسکندریّه جلبی

Et d'une quantité de munitions, de vivres qu'on mène dans un camp, dans une ville assiégée *A.* قافلة الذخایر والمهمّات *P.* کاروان ذخیره ومهمّات *T.* ذخیره ومهمّات کروانی || Préparer un grand convoi کلّیلو برکروان تهیئه واعداد ایتمك Le siége était fort avancé, mais il est entré un convoi امر حصر وتضییق خیلی مرتبه میدان آلمشیکن ذخایر ومهمّاتدن عبارت برکاربان عظیم درون قلعه‌یه رهیاب دخول اولمشدر

CONVOITER. Désirer avec avidité *A.* اسهاب ـ تولّع ـ احتراص ـ حرصلنمق *P.* گدا چشمی نمودن ـ آزمندی نمودن *T.* گرمیّت درون || حرص ایله استکلو اولمق || Convoiter ardemment حریص ایله تولّع واحتراص ایتمك Convoiter les richesses ماله چشمدوز حرص واز اولمق ـ مال اولمق Convoiter le bien d'autrui آخرك نصیبنه اطماع نظر حرص وولوع ایتمك la femme de son prochain کندو قریبی زوجه‌سنه مدّ نگاه حرص وولوع ایتمك

CONVOITEUX. Qui convoite *A.* شدید الحرص ـ حریص ـ مولع ـ مغرم ـ شرهان ـ مسهب *P.* آزمند *T.* حرصلو || Convoiteux de gloire مغرم شان واقبال de richesses مغرم مال

CONVOITISE. Désir avide *A.* ولوع ـ شدّة الحرص ـ حرص ـ غرام ـ شره ـ *P.* آز ـ گدا چشمی *T.* حرص || Convoitise effrénée طاشقین ـ حرص وشره نا مضبوط déréglée حرص بیقید وحدّ La convoitise des richesses حرص مال des honneurs حرص عزّ ورفعت Regarder quelque chose d'un oeil de convoitise نظر حرص وولوع ایله مشاهده ایتمک

CONVOLER. Se remarier *A.* تكرير الاستفراش ـ تكرير النكاح *P.* دیگر بار نکاح بستن *T.* تکرار نکاح ـ تکرار اولنمک ایتمک || Convoler en secondes noces دفعهٔ ثانیه اولدرق تکرار عقد نکاح ایتمک

CONVOQUER. Faire assembler par autorité publique *A.* دعوت بمجلس ـ انتدا ـ استحضار المجلس ـ فی الجمعیّة *P.* خواندن *T.* جمعیّتی کتورتمک ـ جمعیّتی چاغرتمق || Convoquer un concile مجلس شورایی استحضار ایتمک les États ملّت وکلاسنی جمعیّته دعوت ایتمک Convoquer le Parlement پارلامنتو تعبیر اولنور ملّت جمعیّتنی استحضار ایتمک

CONVOYER. Escorter *A.* استصحاب لاجل الخفارة ـ تخفیر ـ برای پاسبانی همراه شدن *P.* رفاقت لاجل الخفارة ـ *T.* برای پاسبانی بمعیّت رفتن یساقچیلق ایچون معیّته ـ یساقچیلق ایتمک ـ وارمق || Convoyer des vaisseaux marchands خفارت ضمننده تجار کمیلری معیّتنده جنک سفینه‌لری ترفیق ایتمک Faire convoyer un train d'artillerie ارسال اولنان بر طاقم طوپلره خفارت ایتمک اوزره قدر کفایه عسکر تعیین ایلمک

CONVOYÉ. *A.* مصحوب بالمخفر *P.* بپاسبانی همراه شده *T.* یساقچی ایله کزن

CONVULSIF. Qui se fait avec convulsion *A.* متخلّج ـ مختلج ـ *P.* سلافناک *T.* سکریمه‌لو حرکت || Mouvement convulsif سکریمه لو ـ نبض راکز ـ نبض مختلج متخلّجه Pouls convulsif ـ Il se dit aussi, de ce qui donne des convulsions *A.* موجب الاختلاج ـ الخلوج *P.* مورث سلاف آور *T.* سکردیجی || L'émétique est convulsif دوای مقیّی موجب الخلوجدر

CONVULSION. Mouvement irrégulier et involontaire des muscles, avec secousse *A.* اختلاج pl. اختلاجات *P.* سلاف *T.* سکریمه || Grande, violente convulsion اختلاج شدید Convulsion épileptique اختلاج صرعی Tomber en convulsion اختلاج ظهور اعضایه گرفتار اولمق Dans le fort de la convulsion ایدن اختلاجک حال کمال شدّتنده Sujet à des convulsions اختلاج اعضایه مبتلا اولمق Il mourut dans les convulsions اختلاج اعضا اثناسنده تسلیم روح ایلدی ـ Il se dit figur., des emportemens, efforts extraordinaires qu'on fait pour quelque chose *A.* اختلاج القلب ـ خلجان القلب *P.* طپیدن دل *T.* یورک اوینمسی La seule vue d'un homme qui demande de l'argent donne des convulsions à un avare اقچه طلبنده اولان بر کشینک یالکز دیداری بر ممسکک آدمه کوره موجب اختلاج درون اولور

CONVULSIONNAIRE. Qui a des convulsions *A.* متخلّج الاعضا *P.* سلافدار *T.* اعضاسی سکرر

COOBLIGÉ. Celui qui est obligé avec un ou plusieurs autres dans un contrat *A.* مشارک التعهّد ـ شریک العهد *P.* همپیمان *T.* برابر تعهّد ایدن || Il a été condamné à payer, sauf son recours contre ses coobligés کندوسیله مشارک تعهّد اولنلرک اوزرینه دعوایه صلاحیّتی شرطیله دینک اداسی علیهنه حکم اولندی Défenses d'attenter à sa personne, ses biens, ses cautions et ses coobligés نفس ومالنه وکندویه کفیل وضامن اولنلره وکذلک کندوسیله برابر تعهّد ایدنلره تعرّضک منعی

COOPÉRATEUR. Celui que coopère avec quelqu'un *A.* مشارک العمل ـ منضمّ الی العمل ـ عامل بالمعیّة ـ فی العمل *P.* همکن *T.* برابر ایشلیجی || Les ministres de l'Église sont les coopérateurs de Jésus-Christ وکلای امور دین حضرت عیسا ایله بالمعیّة عامللردر

COOPÉRATION. Action de celui qui coopère *A.* انضمام العمل معیّت ـ مشارکة الی العمل ـ انضمام السعی ـ انضمام الهمّة ـ *P.* همکنی العمل *T.* برابر ایشلیش ـ برابر چالشمه || Dieu ne nous sauve qu'avec notre coopération باری تعالی حضرتلری انضمام عملمز اولمینجه فلاح ونجاتمزی تجویز ایتمز

COOPÉRER. Opérer conjointement avec quelqu'un *A.* عمل با هم ـ اشتراکاً عمل ـ ضمّ الهمّة ـ سعی بالمعیّة ـ بالمعیّة *P.* با هم کارپرداختن ـ ورزیدن *T.* برابر چالشمق ـ برابر ایشلمک || Coopérer à la conversion de quelqu'un بر کمسنه‌نک ایمانه رجوعی خصوصنده اشتراکاً عمل ایتمک Je n'y ai point coopéré بو بابده انضمام سعیم واقع اولدیغی یوقدر Coopérer au succès d'un dessein برمقصودک حصولنه بالاشتراک سعی بر مقصدک حصولنه انضمام سعی ایله ـ وعمل ایتمک همّت ایتمک

COOPTER. Admettre quelqu'un dans un corps, en le dispen-

sant de quelques unes des conditions nécessaires pour y entrer برو جه مساعده رخصت قبول نمودن *P.* قبول بالمساعدة *A.* *T.* مساعده طريقيله قبوللمق ‖ L'Université de Paris coopta cette personne فلان كشى پارس مدرسه سنده بالمساعده قبول اولندى

COPARTAGEANT. Celui qui partage avec un autre *A.* مساهم *T.* بهره گير ـ حصّه دار *P.* مشارك فى الحصّة ـ مقاسم ـ مساهم اولان ‖ Puissance copartageante پايداش ـ پايلش مقاسمده مشترك ـ وارث مقاسم Héritier copartageant دولت اولان وارث Donner à chacun des copartageants la partie qui lui peut appartenir مقاسمينك هر برينه اصابت ايدن حصّه‌يى ادا وتسليم ايتمك

COPEAU. Éclat, morceau de bois qu'un instrument tranchant fait tomber du bois qu'on abat, ou qu'on met en oeuvre *A.* برادة *P.* دقاق الحطب pl. كسارة الخشب ـ نحاتة ـ براية اوطون ـ آغاج قيرنتيسى *T.* هيزه ريزه ـ تراشه چوب ـ چوب ‖ Gros copeau ايرى اغاج قرنتيلرى Menus copeaux دقاق خرده اوطون اوفانتيلرى Brûler des copeaux اوفانتيسى اوطون اوفانتيلرى ياقمق ـ الحطب حرق ايتمك

COPERMUTANT. Chacun de ceux qui permutent ensemble leurs bénéfices *A.* متعاوض pl. معاوضين ـ معاوض *P.* با يكديگر بربرى بربرله دكشن *T.* عوض كنان

COPHTE. ou COPTE. Nom qu'on donne aux chrétiens originaires d'Égypte *A.* قبطى pl. قبطيّون

COPIE. Écrit fait d'après un autre *A.* نسخه ثانية pl. نسخ آلنمش اورنك *T.* صورت *P.* صور pl. صورت ـ ثانية صورت صادقه ـ نسخهٔ صحيحه ‖ Fidèle copie ـ صورت Copie exacte سهو وخطادن سالم بر قطعه صورت Copie collationnée à l'original اصلنه مطابق نسخهٔ ثانيه La copie d'un contrat بر قطعه نسخهٔ ثانيه‌سى ـ مقاوله حجتنك بر قطعه صورتى ـ Il se dit aussi, de l'imitation exacte des originaux de peinture et de sculpture ‖ Avoir des copies des meilleurs originaux, des meilleurs tableaux احسن تصويراتك واكمل نسخ اصليه‌نك نسخ ثانيه‌لرينه مالك اولمق Une copie tirée sur l'original بر ـ اصلندن نقل اولنمش بر قطعه صورت اصلندن منقول صورتك Copie de copie قطعه نسخهٔ ثانيه نسخهٔ صورتى Ce n'est pas un original, ce n'est qu'une copie اصليه دكل انجق بر صورتدر ـ On dit d'un homme singulièrement ridicule, que c'est un original sans copie اورنكى يوق

اورنكسز آدمدر ـ بر آدمدر

COPIER. Tirer la copie d'une écriture, d'un tableau *A.* استنساخ نقل نسخه *P.* اخذ الصورة ـ اخراج الصورة ـ استكتاب ـ صورت چيقارمق ـ صورت آلمق *T.* صورت بركشيدن ـ كردن ‖ Copier fidèlement على وجه الصحّة استنساخ ايتمك Copier un contrat بر قطعه مقاوله حجتنك صورتنى آلمق Copier mot à mot لفظاً بلفظ استكتاب واستنساخ ايتمك Copier une statue بر صنمك لفظاً بلفظ صورت چيقارمق ـ صورتنى چيقارمق Ce palais est copié sur un tel bâtiment فلان ـ بو قوناق فلان بنانك اخذ اولنمش بر صورتيدر بنانك اورنكيدر

Figur. Imiter, exprimer par l'imitation les gestes, les manières, le style de quelqu'un *A.* تمثيل ـ انظار *P.* كراهانيدن *T.* بكزتمك ‖ Il s'attache à copier ce qu'il y a de meilleur dans son modèle يانده اولان نسخهٔ اصليه‌نك احسن واعلا يرلرينى تمثيله بذل مقدور ايدر Un tel peintre, un tel poète a bien copié la nature فلان مصوّر وفلان شاعر آثار خلقت ـ كوزل بكزتدى ـ وقدرتى كوزل تمثيل ايلدى ـ Il signifie aussi, contrefaire. V. ce mot.

Copié. *A.* مستنسخ *P.* نسخهٔ نقلكرده *T.* صورتى آلنمش

COPIEUSEMENT. Avec abondance *A.* بذيراً ـ مبذوراً ـ غزيراً *P.* با فراوانى ـ با انبوهى *T.* گور ـ بول بول ‖ Boire copieusement بذيراً وغزيراً شرب ايتمك Uriner copieusement بول بول ايشمك ـ غزيراً وبذيراً دفع بول ايتمك

COPIEUX. Abondant *A.* بذير ـ مبذور ـ غزير *P.* فراوان ـ انبوه *T.* گور ـ بول ‖ Faire un repas copieux طعام مبذور كور طعام يمك ـ اكل ايتمك Faire une selle copieuse بول دفع طبيعى ايتمك

COPISTE. Celui qui copie *A.* نسّاخ ـ مستنسخ *P.* صورتنويس برشينك اورنكنى آلان ـ صورت يازان ـ صورت آلان *T.* ـ On dit d'un peintre qui ne fait que copier les tableaux d'un autre, qu'il n'est qu'un copiste *A.* مستنسخ التصويرات *P.* صورتنويس تصويرلرك اورنكنى چيقاريجى *T.* نگارها

COPROPRIÉTAIRE. Celui qui possède une propriété avec un autre *A.* خليط ـ شارك الملك *P.* همباز ملك *T.* ملك اورتاغى

COPULATIF. Terme de Grammaire. Qui sert à lier les mots *A.* حرف الوصل ـ ادات الوصل

COPULATION. Conjonction charnelle de l'homme avec la femme *A.* جماع - مجامعت *P.* گان - جفتی *T.* جفتلشمه || La copulation charnelle est défendue hors le mariage خارج من غیر نکاح - از نکاح مجامعت جسمانیّه جواز یوقدر مجامعت جسمانیّه ممنوعدر

COPULE. Le mot qui lie le sujet avec l'attribut *A.* کلمة الوصل

COQ. Le mâle de la poule *A.* دیك pl. دیوك pl. ادیاك *P.* خروس - خروه *T.* خروس || Crête de coq تاجهٔ خروس Combat de coq خروسلرك دوکشمه‌سی - احتراش دیکان || Le chant du coq *A.* سقع دیك *P.* بانگ خروس *T.* خروس اوتمه‌سی - سسی - On appelle figur. Coq, un homme qui est le principal dans quelque endroit *A.* بیضة البلد || Il est le coq de son village ساکن اولدیغی قریه‌نك بیضة البلدیدر

COQUE. Enveloppe extérieure de l'œuf *A.* قوبة pl. قوب - قشارة البیض - خرشاء البیض - قیض البیض *P.* پوست تخم مرغ *T.* یومورطه قبوغی - Et l'enveloppe ligneuse de la noix *A.* قشر الجوز *P.* سفال جوز - پوست جوز *T.* جوز قبوغی - Et l'enveloppe où se renferme le ver à soie, quand il veut filer *A.* فلیق pl. فیالیق *P.* پیله *T.* ایپك - ایپك قوزه‌سی || Ce ver à soie commence à faire sa coque دود القز قوزاغی ایپك قوردی قوزاق یاپمغه - نسج فلیقه مباشرت ایلدی باشلدی On dit proverb., qu'un jeune garçon ne fait que sortir de la coque, pour dire, que ce n'est encore qu'un enfant *T.* هنوز قبوغندن چیقمش بر یاوریدر || Il ne fait que sortir de la coque, et il fait déjà l'entendu هنوز قبوغندن چیقمش بر چوجوق ایکن رشد ودرایت دعواسنده در

COQUELICOT. Espèce de pavot *A.* خشخاش برّی *P.* خشخاش کوهی *T.* خشخاش چیچکی

COQUELUCHE. Nom d'une maladie épidémique qui cause des toux violentes *A.* سعال کلبی - سعال یابس *P.* سرفهٔ خشك *T.* قوری اوکسورك

COQUEMAR. Vase de métal ou de pot servant à bouillir de l'eau *A.* مسخنة *P.* آبتابه *T.* صو قیزدره‌جق قاب

COQUERET ou ALKEKENGI. Plante fort commune *A.* الکاکنج *P.* عروس در پرده - کاکنج *T.* قنبل اوتی || La baie de coqueret حب الکاکنج - عنب *P.* دانهٔ کاکنج *T.* قنبل اوتی دانه‌سی

COQUET. Qui fait le galant *A.* مغازل *P.* عشقباز - زنباره *T.* زنپاره - Femme coquette *A.* مغازلة - صدوف - شنیقة *P.* زن شوخ مشرب *T.* عشقباز قاری

COQUETER. Être coquet *A.* تغزّل *P.* عشقبازی کردن *T.* عاشقانه ارشمك - عشقبازلق ایتمك || Elle coquète toujours avec tout le monde علی الدوام عامّه ایله تغزّلدن خالیه دکلدر

COQUETTERIE. Manières ou paroles d'un coquet ou d'une coquette *A.* مغازلة *P.* عشقبازی *T.* عشقبازلق || Il y a bien de la coquetterie dans toutes ses manières کافهٔ افعال واطوارنده آثار عشقبازی ومغازله نمودار در || Il n'y a eu entre eux que de la coquetterie بینلرنده اولان معامله انجق مغازلدن عبارت ایدی

COQUILLAGE. Terme collectif. Petit poisson à coquille *A.* pl. ذوی الاصداف pl. اصداف بحریّة *P.* جانوران صدفدار دریا *T.* قبوقلی صو بوجکلری || Le peuple des côtes de la mer vit de coquillages سواحل بحرده متمکن اولان خلق اصداف بحریّه ایله تعیّش ایدر || Il y a des coquillages de mer, d'eau douce et de terre بحرده وطاتلو صوده وقره‌ده تعیّش ایدر قبوقلی بوجکلر وار در

COQUILLE. Coque des testacés *A.* صدف pl. اصداف *P.* صدف *T.* بوجك قابی || Coquille dorée صدف ذهبی اللون Amasser des coquilles جمع اصداف ایتمك Vase fait en coquille ظرف مصنوع شکلنده صدف - Il se dit aussi des coques d'oeufs et de noix, principalement quand elles sont cassées *A.* خشالة البیض *P.* پوست ریزهٔ تخم مرغ *T.* یمورطه قابی قیرنتیسی *A.* کسارة القشر الجوز *P.* ریزهٔ سفال جوز *T.* جوز قبوغی قیرنتیسی

COQUIN. Terme d'injure. Personne vile, méprisable *A.* نذیل pl. نذلا *P.* نا بکار *T.* کلخنی || C'est un coquin بر کلخنی آدمدر Un tour de coquin بر کلخنی دوباره‌سی - Il se dit aussi d'une femme qui trompe beaucoup d'amans *A.* فاجرة مذاعة *P.* زن هزار آشنا *T.* پرده‌سی صییرق عورت || C'est une coquine پرده‌سی صییرق بر عورتدر

COQUINERIE. Action de coquin *A.* نذالت *P.* نا بکاری *T.* کلخنیلك

COR. Calus ou durillon qui vient aux doigts des pieds *A.* ثؤلول pl. ثآلیل *P.* آزخ - گوك - گندمه *T.* سکل

— ناى روبين — سرغين *P.* شبّور *A.* Et instrument à vent — نفخ شبّور *Sonner du cor* || بورى *T.* نفير — گاودم بورى — صداى شبّور ايله *Au son du cor* بورى چالمق — چالندرق

À cor et à cri. On dit, Chasser à cor et à cri, pour dire, chasser à grand bruit *A.* صيد متقوّمًا *P.* بر وجه چرگه شكار *T.* كردن سوركون آوى ايتمك || Chasser à cor et à cri dans une telle forêt فلان اورمانده سوركون آوى ايتمك

CORAIL. Sorte d'arbrisseau qui croît dans la mer, et qui est ordinairement rouge *A.* مرجان *P.* بسد — خروهك *T.* مرجان || Corail rouge مرجان احمر blanc مرجان ابيض pâle مرجان اسمر Branche de corail مرجان دالى — غصن مرجان Un chapelet de corail بر عدد مرجان تسبيح — On dit d'une belle bouche, que c'est une bouche de corail, que ce sont des lèvres de corail دهان لعلين — لب لعلگون — دهان لعلگون — لب لعلين

CORALLIN. Qui est rouge comme le corail *A.* مرجانىّ اللون *P.* بسد رنگ *T.* مرجان رنكلو

CORBEAU. Gros oiseau d'un plumage noir *A.* غراب pl. اغربة *P.* زاغ *T.* قارغه قوشى || Les corbeaux font leurs nids sur les plus hauts arbres اغربه قسمى اشجار شامخه اوزرنده اتّخاذ اوكار ايدرلر — Corbeau. Constellation *A.* الغراب

On appelle, Corbeau de fer, certain morceau de fer qui est scellé dans la muraille, et qui sert à soutenir une pièce de bois sur laquelle portent les solives *T.* قارغه بورنى جاوته

En termes de Marine, c'est un croc de fer pour accrocher les vaisseaux de l'ennemi *A.* قعفاء *P.* آكج *T.* قانجه

CORBEILLE. Espèce de panier *A.* سلّة pl. سلال — قشاوة pl. قشاوات *P.* سپد — ترنيان *T.* سله — سپد || Corbeille de fleurs شكوفه سپدى — شكوفه سله‌سى

CORBILLAT. Le petit du corbeau *A.* فرخ الغراب *P.* زاغچه *T.* قارغه پلازى

CORBILLON. Espèce de petite corbeille *A.* خفش *P.* سپدچه *T.* اوفاق سپد

CORDAGE. Toutes les cordes qui servent à la manoeuvre d'un vaisseau *A.* قطاج — pl. ارسان وقلوس السفينة *P.* رسنهاى كشتى *T.* كمينك هلاط طاقمى || Avoir des cordages de rechange سفينه ايچنده يدككك هلاط طاقمى موجود اولمق Magasin de cordages كمى هلاطلرى انبارى Gros cordage قالين هلاطلر — ارسان ضاخمه Menu cordage ارسان دقيقه — Le canon donna dans les cordages طوب كلدسى سفينه هلاطلرينه اصابت ايلدى اينجه هلاطلر

Il se dit aussi, des cordes qu'on emploie à des trains d'artillerie ou à faire des machines *A.* مسد pl. امساد *P.* ريسمان *T.* اورغان || Il faut bien des cordages dans un équipage d'artillerie نقل اولندجق طوب طاقمى ايچون كليتلو اورغان لازمدر Élever une machine avec des cordages بر آلتى اورغانلر ايله يوقارى قالدرمق — Il se dit aussi d'une seule corde V. Corde.

CORDE. Tortis fait de chanvre ou d'autres matières *A.* رسن pl. ارسان — حبل pl. احبال pl. حبول — وصيد pl. وصايد — مرار — رسن — شتين *P.* مرار pl. مراير *T.* ايپ || Longue corde اوزون ايپ — رسن دراز — حبل طويل Corde à trois cordons اوچ تلدن بوكلمش ايپ Tordre une corde مسد ايپ اورمك — فتل حبل — حبل Attacher avec une corde فلان بر ايپ ايله ربط ايتمك Cela était pendu à une corde شى بر ايپ ايله آصلو ايدى Étendre du linge sur une corde بر ايپ اوزرنده چماشير سرمك Pont de corde اورغان ايله ياپلمش — احبال ممسوده ايله مصنوع بر جسر كوپرى Échelle de corde *A.* حابول pl. حوابل *P.* كمند *T.* ايپدن نردبان — On dit figur. d'une affaire, qu'elle a passé à fleur de corde, pour dire, qu'il s'en est peu fallu qu'elle n'ait manqué فلان مصلحتك حصوله كلمامسنه بر قيل قالدى حصوله كلمامسنه بك سر مو قالدى —

Il se dit aussi, d'un gros cable sur lequel les bateleurs dansent *A.* حبل الوثّابين على الرسن *P.* شتين رسنباز *T.* ايپ — اجل بشكى — جانباز ايپى || Danser sur la corde جانباز اوزرنده رقص ايتمك Aller voir les danseurs de corde سيرينه كتمك — On dit figur. qu'un homme danse sur la corde, pour dire, qu'il est engagé dans une affaire hasardeuse جانبازلق ايدر

Il se prend aussi pour le supplice de la potence *A.* صلب *P.* بردارى *T.* آصمه || Cela mérite la corde بو جرم صلب ايله مجازاته مستحقدر

On dit figur. La corde au cou, en parlant de ceux qui font amende honorable *A.* مقلّد الجيد بالرسن *P.* رسن بر گردن *T.* بوغازى ايپ باغلو اولدرق || Il a fait amende honorable

la corde au cou جید تذلّله تقلید رسن برله اقرار قباحت بوغازی ایپ باغلو ـ واستدعای عفو وسماحت ایلدی اولدرق جرمنی اقرار واستدعای عفو وامانه ابتدار ایلدی — Et se rendre la corde au cou, pour dire, se soumettre sans condition à la merci du vainqueur *T.* گردن اختیاره ربط رسن بر گردن ـ رسن انقیاد ایله عرض تسلیمیت ایتمک انقیاد اولدرق استدعای امان ایتمک || Les assiégés se rendirent la corde au cou عسکر محصورین رسن بر گردن انقیاد اولدرق استیمان ایتمشدر

On appelle les scélérats et les filous, Gens de sac et de corde *A.* مستحق الصلب *P.* آویختنی *T.* آصیلهجق آدم — On dit, Mettre la corde au cou à quelqu'un, pour dire, être cause de la ruine de quelqu'un *T.* بر کمسنهیه ایپ قوشاتمق

Il se dit aussi du tortis de chanvre, de crin ou d'autres matières dont on garnit les arcs *A.* قناب ـ وتر ـ اوتار *P.* زه *T.* کمانه کریش ـ یای کریشی || Mettre une corde à un arc توتیر وتر ـ شدّ قناب ایتمک Bander la corde کیچورمک کریشی کرمک ـ ایتمک La corde était trop bandée, elle rompit زه کمان بغایت مدّ وتوتیر اولنمغاد شکست اولمشدر کریش زیاده کرلمش اولدیغندن قیرلدی —

Il se dit aussi, en parlant des instrumens de Musique *A.* وتر pl. اوتار *P.* تار ـ روده *T.* کریش ـ تل || Corde de luth وتر طنبور ـ طنبور تلی de violon کمان کریشی Corde de boyau حیوان سکیرندن کریش Corde d'acier چلیک تلی d'argent کومش تلی ـ سیم تل La grosse corde بام تلی Hausser, baisser la corde تلی یوکسلتمک وتلی ایندرمک Détendre les cordes تللری کوشتمک — On dit figur. Ne touchez pas cette corde-là بو تله طوقنمق جائز دکلدر ـ بو تله طوقنمه — Et proverb., Toucher la grosse corde, pour dire, toucher le point le plus important *T.* بام تلنه بصمق || Vous avez touché la grosse corde بام تلنه بصدک

Il signifie aussi, la tension d'un muscle *A.* توتّر العضلة || Il avait mal au bras, et il y sentait une corde qui le tirait قولده ظهور ایدن وجعی تقریبیله کویا جذب عضو ایدر بر توتّر عضله حالتی حسّ ایدر ایدی

CORDE DE DRAP. Ce sont les fils dont il est tissu *A.* غزل *P.* رشته *T.* تل ـ ایپلک || Ce drap a la corde bien fine بو چوقهنک ایپلکی غایت اینجه در ـ چوقه دقیق الغزلدر

CORDEAU. Petite corde dont se servent les maçons et les ingénieurs *A.* امام ـ مطمار *P.* زیج *T.* جریبی ایپی || Des allées tirées au cordeau جریبی ایپیله چکلمش یوللر Un tel ingénieur tenait le cordeau à l'ouverture de la tranchée خندق آچیلور ایکن مهندس جریبی ایپینی النده طوتار ایدی

CORDELER. Tresser en forme de corde *A.* تضفیر ـ ضفر *P.* تافتن *T.* اورمک || Cordeler des cheveux تضفیر شعر ایتمک

CORDELÉ. *A.* مضفور *P.* موی تافته *T.* اورلمش صاچ

CORDER. Faire de la corde *A.* فتل ـ قلد ـ مسد *P.* رسن باقتن *T.* اورغان اورمک ـ ایپ بوکمک

CORDÉ. *A.* مقلود ـ مفتول *P.* بافته *T.* اورلمش

CORDERIE. Lieu où l'on fait de la corde *A.* دار الاعمال المحبول ـ محبلة *P.* کارگاه رسنتاب *T.* ایپ کارخانهسی — Et l'art de faire des cordes *A.* فنّ القلد *P.* پیشهٔ رسنتاب *T.* ایپچیلک صنعتی — Et le lieu où l'on garde les cordes *A.* مخزن الاحبال *P.* مخزن رسنها *T.* ایپ انباری

CORDIAL. Propre à conforter le coeur *A.* مقوّی القلب *P.* توانایی ده دل *T.* یورکی قوتلندریجی || Breuvage cordial مقوّی قلب اولدجق شربت Le vin vieux est cordial خمر عتیق مقوّی قلبدر

Figur. Plein d'affection, qui procède du fond du coeur *A.* صمیمی *P.* درونی *T.* جان وکوکلدن اولان || Amour cordial محبّت ـ خلّت صمیمیه Affection cordiale عشق صمیمی *T.* جان وکوکلدن سویش — On dit aussi, C'est un ami cordial *A.* صدیق صمیمی ـ محبّ صمیمی *P.* دوست جانی درونی *T.* دوستی جانبرابر ـ درونی

CORDIALEMENT. De tout son coeur *A.* عن صمیم ـ عن از جان ودل ـ از درون *P.* بالخلّة والاخلاص ـ صمیم البال *T.* طرفکد عن جان وکوکلدن || Je vous aime cordialement صمیم القلب محبّتم وار در Vivre cordialement avec ses amis, ses voisins احبّا وهمجواران ایله بالخلّة والاخلاص کچنمک

CORDIALITÉ. Affection tendre et sincère *A.* ودّ صمیمی ـ خلّت ـ مودّت خالصة ـ مشاخلت *P.* دوستیٔ درونی *T.* جاندن سویش ـ دوستلق || Procéder avec cordialité مودّت خالصه ایله عمل وحرکت ایتمک

CORDIER. Artisan dont le métier est de faire des cordes *A.* حبّال *P.* رسنتاب *T.* ایپچی

CORDON. Une des petites cordes dont une grosse corde est

composée *A.* سحل pl. سحول ـ قوّة pl. قوا ـ طاق الحبل *P.* تار رسن *T.* ايپك قاتى ـ ايپ قتى || Une corde à trois cordons اوچ قتدن عبارت ـ قواى ثلثدن عبارت اولان حبل ايپ Filer les cordons d'une corde قواى حبلى غزل ايتمك ـ قتلرينى اكيرمك ـ ايپك قتلرينى بوكمك ـ Il se dit aussi, d'une corde faite de fil de coton ou de soie *A.* بريم *T.* ايپك قيطان || Cordon de fil ايپلك قيطان de soie قيطان

— Et de la tresse, du tissu qui s'emploie à serrer la forme d'un chapeau ou à l'orner *A.* شريط *T.* شريت || Un cordon plat بصّى بر شريت ـ Et du ruban qui sert à attacher quelque chose || Nouer avec un cordon شريت ايله ربط ايتمك Porter une croix pendue à un cordon شريته معلق برصليبى حامل اولمق

On appelle aussi Cordon, le large ruban dont sont décorés les chevaliers d'un ordre *T.* نشان شريتى ـ مناط نشان || Cordon bleu مائى رنگ مناط نشان

Et le petit bord façonné d'une pièce de monnaie *T.* زنجير || Le cordon de ce louis d'or a été rongé بوآلتونك زنجيرى قيرقلمشدر

En termes de guerre, Une suite de postes garnis de troupes *A.* سطر العسكر *T.* عسكر زنجيرى صره واردى

En termes d'Anatomie, Cordon ombilical. Le lien qui attache l'enfant au placenta par le nombril *A.* سرر *P.* بپوند نافى *T.* چوجونك كوبكى ايپى جنين

En termes de Jardinage, on appelle Cordon de gazon, une bande de gazon qui règne le long de quelque plate-bande *A.* سطر من قرف الارض *P.* يك رستهٔ چمن *T.* چيم صره سى

CORDONNER. Tortiller en manière de cordon *A.* تفتيل ـ ضفر ـ تضفير ـ *P.* تافتن *T.* اوروب بوكمك || Cordonner de la filasse de chanvre كتان ايپلكى اوروب بوكمك

Cordonné. *A.* مفتول ـ مضفور *P.* تافته *T.* اوريلوب بوكلمش

CORDONNERIE. Le métier de cordonnier *A.* فنّ السكافة *P.* كفشگرى ـ سرگرى *T.* خفافلق ـ پاپوشجيلك || Maître en cordonnerie فنّ سكافتده استاد ـ Et le lieu où l'on vend des souliers, des bottes *A.* دكّان السكاف *P.* دكّان كفشگر ـ دكّان سر گر *T.* خفاف دكّانى ـ پاپوشجى دكّانى

CORDONNET. Petit cordon ou petit ruban, pour attacher quelque chose *A.* مقاط *T.* اينجه قوردله

CORDONNIER. Artisan qui fait des souliers, des bottes etc. *A.* سكّاف *P.* كفشگر ـ سرگر *T.* خفّاف || Cordonnier pour femme زن خفافى

CORIACE. Qui est dur et difficile à mâcher *A.* عالك ـ متين المضغة *P.* سخت خا *T.* قاتى جينمه سى

CORIACÉE. Il se dit des substances dont la consistance approche de celle de cuir *A.* صلد *P.* سخت *T.* قاتى ـ قاتيلشمش

CORIANDRE. Espèce de plante *A.* كزبرة ـ تقدة *P.* كشنيز *T.* كشنش ـ Semence de coriandre *A.* حبّ الكزبرة ـ جلجلان *P.* تخم كشنيز *T.* كشنش تخمى

CORME ou SORBE. Fruit très-acide *A.* غبيرا *P.* پستنك *T.* ايكده

CORMIER. Arbre qui porte des cormes *A.* شجر الغبيرا *P.* درخت پستنك *T.* ايكده آغاجى

CORMORAN. Oiseau acquatique, qui a le cou fort long *A.* قرق

CORNAC. Conducteur des éléphans *A.* فيّال *P.* پيلبان *T.* فيلجى

CORNALINE. Pierre précieuse rouge *A.* سليمانى || Tête gravée sur une cornaline بر سليمانى اوزرنده حكّ اولنمش راس Cachet de cornaline سليمانى طاشلو خاتم ـ Cornaline de vieille roche *A.* عين الهر *P.* باباغورى *T.* باباغورى

CORNARD. Terme d'injure, qui se dit de celui dont la femme s'est abandonnée à un autre *A.* قرنان ـ ديّوث *P.* غلتبان *T.* كراطه ـ قلطبان

CORNE. Partie dure qui sort de la tête de quelques animaux *A.* قرن pl. قرون ـ روق pl. ارواق *P.* شاخ ـ سرو *T.* بوينوز || Les animaux qui portent cornes ذوى حيوانات حيوان بوينوزندن ـ بوينوزلو حيوانلر ـ القرن Tabatière de corne بوينوزلو حيوانلر Un peigne de corne بر حيوان بوينوزندن مصنوع قوطى ـ Ou dit figur., Les cornes du croissant *A.* قرن الهلال ـ عدد طراق

Et la partie dure qui est au pied du cheval, du mulet etc. *A.* حافر pl. حوافر *P.* سم ـ سنبد *T.* صرنق ـ On dit figur., qu'un homme porte les cornes. V. Cornard.

CORNE. Sorte d'instrument rustique dont se servent les vachers *A.* بوق *T.* بوينوز

CORNÉE. La première des tuniques de l'oeil *A.* طبقة قرنية

|| La cornée est offensée علتلو در - طبقهٔ قرنیّهٔ معلوله در

CORNEILLE. Oiseau noir comme un corbeau *A.* عوعق pl. عواعق *P.* کلاغ *T.* قره قرغه || Une bande de corneilles قره قارغه سوریسی - قطیعة العواعق

CORNEILLE EMMANTELÉE. Une sorte de corneille qui a une partie du corps grisâtre *A.* غراب البین *P.* پیسه *T.* آلا قرغه

CORNEMUSE. Sorte d'instrument à vent *T.* غایده || Jouer de la cornemuse غایده چالمق Enfler une cornemuse غایده‌یی شیشورمك

CORNER. Sonner d'un cornet ou d'une corne *A.* نفخ الصور *P.* صور زدن *T.* بوری چالمق || Le vacher a corné dès le matin اینك چوبانی علی السحر بوینوزی چالدی

Et parler dans un cornet, pour se faire entendre à un sourd *A.* نطق بالمسرّة *P.* با دور شنید سخن گفتن *T.* قولاق بوریسیله سویلمك

On dit, Corner aux oreilles de quelqu'un, pour dire, lui insinuer quelque chose avec importunité *A.* تعذیب السمع - تعجیز السامعة *P.* گوش رنجیدن *T.* قولاغی بیقدرمق || Il a obtenu cela à force de lui corner aux oreilles فلان شیئی فلان کشینك سامعه‌سنی تعجیز ایدرك تحصیل ایلدی

On dit figur. que les oreilles cornent, quand on a des bourdonnemens aux oreilles *A.* احتفاف الاذن *P.* گوش طنیدن *T.* قولاق کورلدمك || Les oreilles me cornent احتفاف اذنم وار در

CORNET. Petit cor ou petite trompe *A.* صور pl. اصوار *P.* صور *T.* بوری || Cornet de postillon سورجی بوریسی

Il se dit aussi, d'un petit instrument en forme d'entonnoir, dont les sourds mettent le petit bout dans l'oreille pour entendre *A.* مسرّة *P.* دور شنید *T.* قولاق بوریسی || Il est si sourd, qu'il n'entend qu'avec un cornet قولاغی شول رتبده صاغر در که انجق قولاق بوریسیله ایشیده بیلور

Et de la partie de l'écritoire dans laquelle on met de l'encre *A.* محبرة *P.* زکابدان *T.* مرکب حققه‌سی

Et d'une espèce de petit vase de corne ou d'ivoire dans lequel on remue les dés *A.* حقة pl. حقاق || Jeter les dés avec le cornet زارلری حقه ایله آتمق

CORNEUR. Celui qui corne *A.* صوّار *P.* صور زن *T.* بوری چالان - زن

CORNICHE. Ornement d'Architecture en saillie, qui est au-dessus de la frise *A.* کنة *P.* شادروان *T.* چیقمه آوادانلق || Corniche Ionique رسم یونانی اوزره تصنیع اولنمش چیقمه آوادانلق

CORNICHON. Petite corne *A.* قرن صغیر *P.* سروچه *T.* اوفاق بوینوز

Et petit concombre propre à confire dans le vinaigre *A.* ضغبة *P.* خیار خرده *T.* شنخیار - خیار یاوریسی

CORNOUILLE. Le fruit du cornouiller *A.* قرانیا *P.* راهن - قزلجق *T.* طاقدانه - سرخك

CORNU. Qui a des cornes *A.* ناطح pl. نواطح - ذو القرن pl. ذوی القرون *P.* سرو دار *T.* بوینوزلو || Bêtes à cornes حیوانات ناطحه

COROLLAIRE. Conséquence d'une proposition démontrée *A.* لازمة الاثبات pl. لازمات الاثبات || Les trois principes me paraissent d'une évidence incontestable, et les propositions qui suivent n'en sont que des corollaires اصول ثلثه‌نك وضوح وتحققنده وجدانمه کوره جای جدل وتعریض اولمدیغی ملابسه‌سیله تلاحق ایدن مسائل لازمات الاثبات قبیلندن عدّ اولنور

CORONAL. Il se dit de l'os situé à la partie antérieure du crâne *A.* عظم الجبهة *P.* استخوان پیشانی *T.* آلن کمیکی

CORONA-SOLIS. Espèce de plante *A.* نمام *P.* سیسپر *T.* ای کون جیچکی - کوندیك جیچکی

CORONOPE. Plante *A.* رجل الغراب - آطریلال *T.* قوزغون هلال اوتی - آیاغی

CORPORATION. Association autorisée par la puissance publique, et formée de plusieurs personnes qui vivent sous une police commune *A.* صنف pl. اصناف - جماعة الاهل الحرف *P.* گروه پیشه وران *T.* اصناف - اصنافان || Les arts et les métiers forment des corporations distinctes حرف وصنایع مختلفه‌دن بشقه بشقه اصنافلر تکوین ایدر

CORPOREL. Qui a un corps *A.* مجسّم *P.* تن آور *T.* کوده‌لو || Dieu n'est point corporel حق تعالی حضرتلری جسمدن منزه‌در

Et qui concerne le corps *A.* جسمانی - بدنی *P.* تنی *T.* کوده‌یه متعلق || Plaisirs corporels لذایذ جسمانیه Vous ne songez qu'à des choses corporelles امور جسمانیه‌دن غیری بر

عقوبت جسمانيّه Peine corporelle شيّنه اعمال فكر ايتميورسك بدنا تاديب Punition corporelle

CORPORELLEMENT. Qui a rapport au corps *A.* بدناً ـ جسماً جسمانياً ـ || Punir corporellement بدناً تاديب ايتمك Manger, recevoir le corps de Jésus-Christ réellement et corporellement حضرت عيسانك جسم مباركنى حقيقةً وجسمانياً تناول ايتمك

CORPORIFICATION ou CORPORISATION. Terme de Chimie. Opération qui redonne aux esprits à peu près le même corps qu'ils avaient avant leur spiritualisation *A.* تجسّم *P.* تن گرفتگى *T.* وجود باغلمه

CORPORIFIER. Supposer un corps à ce qui n'en a point *A.* اسناد الجسم *P.* اسناد تن كردن *T.* وجود اسناد ايتمك || On a corporifié Dieu, les Anges, les âmes humaines جناب حقه وملائكهٔ كرامه وارواح بنى آدمه اسناد جسم ايلديلر

En termes de Chimie Faire reprendre aux esprits le corps qu'ils avaient perdu, en quittant les sels *A.* تحويل الى الجسم مجدّداً *P.* از سر نو بتن تحويل كردن *T.* يكيدن وجوده دوندرمك

CORPS. Substance étendue et impénétrable *A.* جرم pl. اجرام جسم ـ pl. اجسام *P.* كالبد *T.* كوده || Corps naturel جرم جبلى ـ خلقى physique جسم طبيعى simple جرم بسيط mixte جرم مخلوط vivant جسم حىّ ـ جسم ذو الروح composé جسم مركب solide جرم ثابت Tout corps a trois dimensions هر جرمده ابعاد ثلثه وار در Corps sphérique جرم كرىّ الشكل Corps aériens اجرام هوائيّه Corps léger جرم خفيف Corps pesant جرم ثقيل diaphane جرم شفاف opacte جرم مصمت Les corps celéstes اجرام فلكيّه Les corps sublunaires اجرام ما تحت القمر Les corps élémentaires اجرام عنصريّه Le mélange des corps اختلاط اجرام Les corps ne peuvent se pénétrer les uns les autres اجرام يكديگره متنافذ اولمز L'impénétrabilité des corps اجرامك نفوذه عدم قابليّتى L'extension des corps انبساط اجرام Les corps sont corruptibles اجرام واجسام بالطبع مستعدّ فساد در Les êtres ayant corps ذو الجسم اولان موجودات Les êtres qui n'ont point de corps معدوم الجسم اولان موجودات ـ موجودات جسمدن عارى اولان Un ange n'est point corps, c'est un esprit ملك جسم دكل انجق بر روح مجرّد در

Il se dit aussi, du corps de l'homme et des animaux *A.* جثمان ـ بدن ـ جسد pl. اجساد *P.* تن *T.* كوده ـ وجود || Corps bien constitué بدن جيّد التركيب Les infirmités des corps اسقام بدنيّه Les forces du corps قواى بدنيّه La sensibilité du corps حاسّهٔ بدن L'animal est composé de corps et d'âme حيوان روح وبدندن مركبدر L'âme est attachée au corps روح جسده متصلدر Quand l'âme est détachée, séparée du corps روح جسددن منفصل اولديغى حالده Les parties du corps اعضاى بدن ـ اجزاى بدن

Corps-mort, ou simplement Corps *A.* ميّت pl. اموات ـ جسم ميّت pl. اجسام ميّتة *P.* تن مرده *T.* اولمش V. aussi Cadavre || Disséquer un corps جسم ميّتى كشف وتشريح ايتمك Porter un corps à terre ميّتى دفن ايتمك

Saisir un homme au corps. L'arrêter pour le mener en prison *A.* اخذ *P.* گرفتن *T.* طوتمق || On l'a saisi au corps فلان كمسنه اخذ اولندى ـ Condamnation par corps *T.* بشخصه بدناً تاديب اولنمسى ـ تاديبى بابنده جريان ايدن حكم بابنده جريان ايدن حكم Confiscation de corps et de biens مال وبدنك بالمصادره ضبطى

On dit, Lutter corps à corps, Se battre corps à corps, pour dire, en se saisissant mutuellement par le corps *A.* محاربة بدناً يقه يقه به دوكشمك *T.* تن بتن جنكيدن *P.* ببدن

Et gagner quelque chose à la sueur de son corps, c'est-à-dire, en travaillant *A.* بكدّ اليمين *P.* بعرق جبين *T.* آلن تريله || Il a acquis tous ces biens à la sueur de son corps بو اموالك مجموعنى كدّ يمين وعرق جبينيله كسب ايلدى

Répondre de quelqu'un corps pour corps, pour dire, en répondre comme de soi-même *A.* تكفّل بنفسه الى نفس الآخر *P.* نفس خود براى نفس ديگر پايندان كردن *T.* كندو نفسيله آخرك نفسنه كفيللك ايتمك

Faire quelque chose à son corps défendant, pour dire, contre son gré *A.* كرهاً *P.* نا خواه ـ دلخواه *T.* بخلاف استيمديرك || Croyez qu'il ne fera cela qu'à son corps défendant اعتماد ايله كه شونى كرهاً ايده جكدر ـ On dit, A corps perdu, pour dire, sans considérer, ni craindre le danger *A.* باستبسال النفس ـ بتفدية النفس *P.* جانسپارانه *T.* نفسنى فدا ايدرك || Il s'est jeté dans la mêlée à corps perdu هنگامه ايچنه جانسپارانه القاى نفس ايلدى

Corps, signifie aussi, la partie intérieure du corps humain

تعبیری اهل صنایعك اصناف مختلفه‌سنه اطلاق اولنو کلمشدر

Il se dit aussi, de la totalité du territoire qui forme un État *A.* جسم الملك *P.* كالبد ملك *T.* ملككك قالبی ـ ملككك || Le corps de France n'était pas encore entamé فرانسه ملكنك جسمنه هنوز تعرّض اولنماشیدی وجودی

Il signifie aussi, collection de plusieurs ouvrages ou pièces de divers auteurs sur la même matière *A.* مجموعة || Corps de Droit Canon مجموعهٔ احکام فقهیّه Le corps des historiens de France فرانسه تواریخی مجموعه‌سی

Il se dit aussi, en parlant de l'épaisseur, de la solidité, de la consistance de certaines choses *A.* جسم ـ حجم *P.* تن *T.* حجمی اولان کاغد || Du papier qui a du corps وجود ـ چلیم حجمی چوق جسمدار کاغد Un onguent qui a trop de corps بر یاغ ـ

Corps du soleil, de la lune ou des autres planètes, se dit du globe et du disque de ces planètes *A.* قرص ـ جرم *P.* چشمه *T.* آغیل || Il découvrit une tache dans le corps du soleil جرم چشمهٔ آفتابك ـ شمسك ایچنده بر نقطه کشف ایلدی ایچنده بر بنك اولدیغنی خارجه اخراج ایلدی On voit des cavités, des éminences dans le corps de la lune جرم قمرده بعض مجوّف وبعض ناتی شیلر کوریتور

Corps-de-logis. Étendue de bâtiment, composée de plusieurs pièces, et considérée séparément des ailes et autres accompagnemens *A.* امّ البنا *T.* آنا بنا ـ اصل بنا || Grand corps-de-logis عظیم وجسیم اصل بنا

Corps-de-Garde. Un petit détachement de soldats, chargé de la garde d'un poste particulier *T.* قوللق نفراتی

Il se dit aussi, du lieu destiné à placer un détachement de cette espèce *T.* قوللق یری

CORPULENCE. La taille de l'homme considérée par rapport à sa grandeur, à sa grosseur *A.* لحامت ـ ربالت ـ ثدانت ـ جسامت ـ بدانت *P.* تنومندی *T.* دیزمانلق ـ کوده قبالغی || Grande corpulence لحامت عظیمه grosse corpulence بدانت ضخیمه ـ On dit aussi, Un homme de petite corpulence *A.* صغیر البدن *P.* خرده اندام *T.* اوفاق کوده‌لو

CORPULENT. Qui a beaucoup de corpulence *A.* ملحّم ـ مبدّن ـ جسیم ـ عظیم الجسم ـ اربل *P.* تنومند *T.* کوده‌لو ـ ایری ـ

- ایچ *T.* درون بدن *P.* جوف البدن ـ داخل البدن *A.* جوفی بدنده || Il a une médecine dans le corps وجود ایچی بر دوا وار در Il a deux balles dans le corps وجودی ایچنده ایکی قورشون وار در

Et la partie du corps humain qui est entre le cou et les hanches *A.* جثة *T.* کوده || Son corps est bien fait, mais il a les bras et les jambes difformes لطیف الجثه در انجق قوللری وبالدرلری نا خوشدر ـ Il se dit aussi, de la principale partie d'une chose || Le corps d'un arbre, pour dire, la tige *A.* بدن الشجر *P.* تنهٔ درخت *T.* آغاجك اوزدکی

Le corps d'un carrosse, pour dire, la partie qui est suspendue *A.* بدن العجلة *P.* تن گردونه *T.* عربه‌نك بدنی Le corps d'un vaisseau, pour dire, un vaisseau considéré sans les mâts, les voiles, les cordages etc. *A.* بدن السفینة *P.* تن کشتی *T.* کمینك تکنه‌سی

Il se dit aussi, d'une armée entière *A.* کتیبة pl. کتایب *P.* گروه سپاه *T.* قول ـ طابور || Corps considérable کتیبهٔ عظیمه طابور جسیم ـ طابور اولدرق قطع Marcher en corps d'armée طریق ایتمك L'armée était divisée en trois corps اردو اوچ اوچ قوله منقسم ایدی ـ طابوره تقسیم اولنمشیدی Il commandait un petit corps بر طابور صغیر اوزرینه مأمور ایدی Corps détaché بشقه‌جه ایرلمش طابور ـ طابور مستحیز Corps avancé ایلرویه تقدّم ایتمش طابور Corps de réserve لاجل لدی الاقتضا اعمال اولنمق ـ الاحتیاط ترتیب اولنمش طابور اوزره ترتیب اولنمش عسکر Ce corps était composé de cinq mille hommes فلان طابور بشبیك نفردن عبارت ایدی

Et d'une troupe quelconque qui forme une corporation distincte des autres *A.* طایفة pl. طوایف *P.* گروه *T.* اوجاق ـ طائفه‌سی ایچنده محبوب || Il est aimé dans son corps طایفه طوبجی اوجاغی ـ طایفهٔ طوبجیان Le corps d'artillerie القلوبدر

Il signifie aussi, réunion de plusieurs personnes sous les mêmes lois, les mêmes réglemens *A.* جماعت pl. جماعات || Le corps de l'État جماعت ملك Le corps du Clergé جماعت رهبان Le corps des marchands جماعت تجّار Le corps de l'État commençait à être malade جماعت ملك ودولت مشرف هیئت مجموعهٔ ملك ودولتده ـ ضعف وسقامت اولمشیدی آثار ضعف وسقامت عارض اولمشیدی On donne le nom de corps de métiers aux différentes classes d'artisans جماعت

کوده‌سی ایری - کوده‌لو

CORPUSCULE. Petit corps *A.* جرم دقیق pl. دقاق الاجرام pl. اجرام دقیقة *P.* جرم باریک *T.* کوده‌جق || Les atomes sont des corpuscules ذرّات اجرام دقیقه در Le mélange, la rencontre de plusieurs corpuscules اجرام دقیقهٔ کثیره‌نک اختلاط ومقارنتی

CORRECT. Où il n'y a point de fautes *A.* صحیح - بریء عن الخطا - عن السقامة *P.* درست - عاری *T.* بیخطا || Ce livre est fort correct بو کتاب غایت صحیحدر طوغری Il en fit faire une copie correcte صحیح بر قطعه صورت اخذ ایتدردی Son langage, son discours, son style sont corrects لسانی ونطق وکلامی وسبک وعباره‌سی سقامت وخطادن بریدر Cette phrase est correcte بو تعبیر خطا وسقامتدن عاریدر

CORRECTEMENT. D'une manière correcte *A.* صحیحاً - علی وجه الصحة - سالماً عن السقامة - من غیر سقامة - بلا سقامه *P.* بر وجه صحت - با درستی - درستانه *T.* طوغریجه - بلا سقامه || Il écrit correctement خطاسز تحریر ایدر Il parle correctement من غیر سقامة تکلّم ایدر

CORRECTEUR. Celui qui corrige, qui reprend *A.* مؤدّب *P.* فرهیزنده *T.* ادب اوکردیجی || Correcteur sévère مؤدّب سرد - مؤدّب شدید

Correcteur d'imprimerie. Celui qui corrige les épreuves *A.* مصحّح دار الطباعة *P.* مصحّح طبعخانه *T.* بصمه خانه مصحّحی

Dans la Chambre des comptes, il y a des officiers qu'on appelle Correcteurs *A.* ممیّز || Il est correcteur des comptes محاسبه‌ده باش ممیّز در

CORRECTIF. Ce qui a la vertu de tempérer, de corriger *A.* مصلح pl. مصلحات *P.* اصلاحساز *T.* اصلاح - ایولدیجی - ایدیجی — Figur. Certain adoucissement qu'on emploie dans le discours *A.* تعبیر موجب التعدیل - تعبیر معدّل *P.* سخن تعدیلساز *T.* یوموشادیجی سوز || Cette proposition est trop hardie, elle a besoin de correctif بی باکانه بر کلامدر نوعمّا بی باکانه بر کلام اولمغله تعدیلنه - بر تعبیر معدّله محتاجدر مدار اوله‌جق بر کونه تعبیره محتاجدر

CORRECTION. Action de corriger *A.* تصحیح pl. تصحیحات اصلاح pl. اصلاحات *P.* درستسازی - اصلاح پردازی *T.* اصلاحلتمه - طوغریتمه || La correction d'une phrase, d'un discours بر تعبیرک وبر مقاله‌نک تصحیحی La correction des défauts, des moeurs, des abus معایب وخطایانک واداب واخلاقک وحلول ایتمش فساداتک اصلاح وتصحیحی — Et qualité de ce qui est correct *A.* صحت *P.* درستی *T.* صحیحلک - طوغریلق || Son style est recommandable par sa correction سبک وعباره‌سی صحتنه نظراً شایان اعتبار در La plus grande correction est devenue le caractère distinctif de leur style حال صحت کامله سبک وعباره‌لرینک صفت کاشفه‌سی اولدی

Et réprimande *A.* مؤاخذه - توبیخ - تعزیر *P.* سرزنش *T.* ازارلمه || Correction paternelle تعزیر پدرانه fraternelle مؤاخذهٔ برادرانه Cela mérite correction فلان شئ سزاوار تعزیر در محل توبیخدر

Et peine, châtiment que l'on inflige dans le dessein de corriger *A.* تأدیب لاصلاح النفس *P.* گوشمال *T.* تأدیب || Sévère correction تأدیب شدید Légère correction تأدیب خفیف Cela mérite correction مستحق تأدیبدر Il lui a fait une petite correction اصلاح نفس ایچون جزئیجه تأدیب وگوشمال اولندی

Et pureté de langage *A.* نقاحة الکلام *P.* پاکیزگی سخن *T.* پاکیزگی زبان - دیل تمیزلکی - سوز تمیزلکی || Il parle, il écrit avec une grande correction غایت نقاحت کلام ایله نطق وتحریر ایدر

Il se dit en Pharmacie, de la préparation d'un médicament, par laquelle on ôte ou l'on diminue les qualités nuisibles des drogues qui y entrent *A.* اصلاح - تعدیل *P.* اصلاحسازی - شکست درشتی *T.* یوموشاتمه - سردلکی قیرمه

CORRECTIONNEL. Qui appartient à la correction. Il se dit, des lois et des peines qui concernent les délits *A.* متعلق الی اصلاح النفس - مخصوص الی اصلاح النفس || Peine correctionnelle اصلاح نفسه متعلق جزای سزا Tribunal de police correctionnelle اصلاح نفسه مخصوص محکمهٔ اهل عرف

CORRÉLATIF. Qui marque une relation commune et réciproque entre deux choses *A.* منسوب احدهما الی لآخر *P.* با یکدیگر منسوب *T.* بری برلرینه نسبتلو || Les termes de père et de fils sont des termes corrélatifs اب وولد لفظلری احدهما آخره منسوب الفاظدندر

CORRÉLATION. Relation réciproque entre deux choses *A.* نسبت احد هما الى الآخر *P.* نسبت با يكديگر *T.* برى بريله نسبت || Les termes de père et de fils emportent corrélation اب وابن لفظلرى احد هما آخره نسبتى متضمّندر

CORRESPONDANCE. Rapport, relation entre les personnes, entre les choses *A.* مناسبت *P.* نسبت با همديگر *T.* برى بريله مناسبت || Il y a entre eux une parfaite correspondance d'opinions بينلرنده مناسبت كاملهٔ افكار وآرا وار در Il y a dans l'homme et dans plusieurs animaux beaucoup de correspondance entre les organes de la génération et ceux de la voix انساننك وسائر نيچه حيواناتك آلات تناسللرى ايله آلات صوت وصدالرى بيننده كلّى مناسبت وار در

Il se dit aussi, de la relation que les marchands ont les uns avec les autres pour le commerce *A.* مخابرة pl. مخابرات ـ مجاوبة pl. مجاوبات *P.* مخابره با همديگر *T.* خبرلشمه ـ جوابلشمه || Ce marchand a correspondance dans toutes les villes بو بازركاننك جميع امصار وبلدانده مخابره‌سى وار در ـ شهرلرك جمله‌سيله خبرلشمه‌سى وار در Avoir correspondance خبرلشمك ـ مخابره ايتمك Entretenir correspondance dans les pays étrangers ممالك اجنبيّه ايله ربط شيرازهٔ مخابره ايتمك Rompre toute correspondance avec quelqu'un فلان كشى ايله رشتهٔ مخابره‌يى بالكلّيه قطع ايتمك ـ كلّيّا شكست رشتهٔ مخابره ايتمك

Correspondance par lettres. *A.* مكاتبة *P.* نوشتن نامه با همديگر ـ نامه نويسى با همديگر *T.* مكتوبلشمه || Il se dit aussi des lettres mêmes *A.* مكاتيب وتحريرات *P.* نامها *T.* كاغدلر || J'ai lu la correspondance de cet ambassadeur بو ايلچينك مكاتبه‌سنى اوقودم ـ مكاتيب وتحريراتنى قرائت ايلدم

Il se dit aussi, des différentes relations que des personnes ont ensemble *A.* معاملة pl. معاملات *P.* پيوند آشنايى *T.* علاقه ـ بيلشوب قونشمه || Nous avons eu long-temps correspondance de lettres بيننده طول مدّت معاملهٔ مكاتيب وتحريرات وار ايدى Entretenir correspondance avec des gens de Lettres اهل علم ايله وقايهٔ شيرازهٔ معامله‌دن خالى اولمامق Je ne veux point de correspondance avec cet homme-là شو آدم ايله بر درلو معامله‌ده بولنمق استمم Avoir des correspondances suspectes بر كمسه‌نك معاملات مظنونه‌سى اولمق ـ محلّ سوء ظنّ اوله‌جق معامله‌لرى اولمق

CORRESPONDANT. Il se dit des choses, qui se correspondent *A.* متقابل ـ متناظر ـ متحاذى *P.* مقابل يكديگر *T.* رو برو ـ قارشولقلى ـ قارشولشمش برى بريله || Angles correspondans, lignes correspondantes زواياى متقابله وخطوط متقابله

Il signifie aussi, négociant qui est en correspondance réglée avec un autre négociant *A.* مكاتب ـ مراسل *P.* مكاتبه دار *T.* مكاتبه ايدن ـ جوابلشيجى || Fidèle correspondant مكاتب صادق القول Il a des correspondants dans toutes les villes de commerce محلّ تجارت اولان جميع امصار وبلدانده ـ تجارت يرى اولان بشقه بشقه مكاتبين ومراسلينى وار در ـ جميع بلادده كندوسيله مكاتبه ايدر آدملر وار در Et celui avec qui on est en société dans un commerce réglé de lettres || J'ai un bon correspondant dans un tel pays فلان مملكتده مكاتبه ايلديكم ايشه يرار بر آدم وار در || Un correspondant bien informé اخبار صحيحه استحصالنه قادر مكاتب كار آشنا

CORRESPONDRE. Répondre de sa part par ses sentimens, par ses actions *A.* مقابلة *P.* مقابله كردن *T.* قارشولمق || Correspondre à l'affection de quelqu'un بر كمسه‌نك اظهار ايلديكى علاقهٔ درونه مقابله ايتمك Je vous ai rendu toutes sortes de bons offices, mais vous n'y avez pas correspondu سنك حقكده من كلّ الوجوه صرف مساعئ جميلده بندن يانه تجويز قصور اولنمش دكل ايكن طرفكدن اجراى لازمهٔ مقابله‌يه رعايت اولنمامشدر Cet enfant ne correspond pas aux bonnes intentions de ses parens بو طفل والدينك حسن نيّتلرينه مقابله ايتمز ـ Il se dit aussi, des choses qui se rapportent, qui symétrisent ensemble *A.* تقابل ـ تحاذى *P.* متقابل بودن *T.* قارشولقلى كلمك ـ قارشولشمق

CORRIDOR. Espèce de galerie étroite qui sert de passage pour aller à plusieurs appartemens *A.* ساباط pl. سوابيط *P.* سازاك *T.* كچيد

CORRIGER. Réformer, ôter ce qui est défectueux *A.* تصحيح ـ اصلاح *P.* درست كردن ـ اصلاح كردن *T.* تصحيح ايتمك ـ اصلاح ايتمك ـ طوغريلتمق || Il n'a qu'un défaut, mais il sera fort difficile de l'en corriger يالكز بر عيبى وار در انجق اصلاح اولنمسى بغايت دشوار در Il est sujet au vin, il ne s'en corrige jamais شرب خمره مبتلا اولوب بو عيبى نا قابل اصلاحدر Il m'a envoyé son livre pour le corriger تأليفنى لاجل التصحيح طرفمه ارسال ايلدى

Il a revu, corrigé et augmenté son livre تألیف ایلدیکی کتابه مکرّرًا امرار نظر دقت وبعد التصحیح والاصلاح ضمایم عدیده ایله توسیعنه مبادرت ایلدی Corriger un plan, un dessein محو واثبات ایله تصحیح - بر رسمی تصحیح ایتمک Cette copie qu'il avait transcrite était toute pleine de fautes, j'ai bien eu de la peine à la corriger استنساخ ایلدیکی صورت سقامت وخطالردن عبارت اولمغله امر تصحیحنه خیلی زحمت چکدم Les modernes ont corrigé les anciens en plusieurs choses متأخرین وافر شیلرده متقدّمینی تصحیح ایتمشلردر Corrigez cette humeur violente بو مزاج عنیفی اصلاح ایله

Et reprendre, châtier *A.* تعریک الاذن - تأدیب لاصلاح النفس *P.* گوشمال کردن *T.* قولاق بورمق - تأدیب ایتمک || Le père corrige ses enfans والد اولادینی تأدیب ایدر || Il a besoin d'être corrigé اصلاح النفس ایچون تأدیبه محتاجدر

Et tempérer *A.* تعدیل - اصلاح *P.* اصلاح - معتدل ساختن - شکستن - کردن *T.* قیرمق || Il faut corriger la crudité de l'eau avec un peu de vin صوینک خاملغی بر مقدار باده مزجیله اصلاح اولنمغه محتاجدر - صوینک خاملغی بر مقدار شراب ایله شکست اولنملودر L'acide du citron se corrige par le sucre لیمونک حموضتی شکر ایله تعدیل واصلاح اولنور

Se corriger. *A.* اصلاح النفس *P.* فرهنگی پذیرفتن *T.* اصلاح اولنمق - اوصلیلنمق

Corrigé. *A.* مصحّح *P.* درست کرده *T.* صحیحلنمش *A.* مظهر الاصلاح *P.* اصلاح کرده *T.* اصلاحلنمش

CORRIGIBLE. Qui peut être corrigé. Il se dit ordinairement des moeurs *A.* ممکن الاصلاح - قابل الاصلاح *P.* اصلاحپذیر اصلاح قبول ایده بیلهجک - || Cet homme n'est pas corrigible شو آدم ممکن الاصلاح دکلدر - نا قابل اصلاحدر

CORROBORATIF. Qui a la vertu de corroborer *A.* مقوّی pl. مقوّیات *P.* توان آور - توانایی بخش *T.* قوّت ویریجی || Remède corroboratif دوای مقوّی Potions corroboratives مقوّیات Se servir de corroboratifs مشروبات مقوّیه استعمال ایتمک

CORROBORATION. Action de corroborer ou état de ce qui est corroboré *A.* تقوّی - اقتوا *P.* توانپذیری *T.* قوتلنمه || On a travaillé à la corroboration de son estomac معدهسنک قوتلنمهسنه بذل سعی وهمّت اولندی

CORROBORER. Fortifier *A.* تشدید - تأزیر - تقویت *P.* توانایی دادن - توان بخشیدن *T.* قوتلندرمک - قوّت ویرمک || Le vin corrobore l'estomac خمر معدهیه قوّت ویرر باده مقوّئ معده در

Corroboré. *A.* مقوًّا *P.* تقویت یافته - توانایی پذیر *T.* قوتلنمش

CORRODANT. Qui est capable de ronger les parties solides *A.* آکل - اکّال *P.* خوارنده *T.* آشندریجی || La pierre infernale est corrodante جهنّم طاشی آشندریجیدر

CORRODER. Ronger, manger. Il se dit des humeurs malignes ou des drogues qui rongent quelque partie du corps animal, ou de quelque autre corps solide *A.* اکل *P.* خوردن *T.* آشندرمق || Le poison lui a corrodé les intestins تناول ایلدیکی سمّ بغرسقلرینی آشندردی

Corrodé. *A.* مأکول *P.* خورده *T.* آشنمش

CORROI. La façon que le corroyeur donne aux cuirs *A.* دباغت *P.* پیرایش پوست *T.* دری سپیلمهسی

CORROMPRE. Gâter, altérer, changer en mal *A.* افساد - تفسید *P.* افساد کردن - تباهیدن *T.* افساد ایتمک - بوزمق || La fièvre corrompt la masse du sang, les humeurs حمّا دمک مجموعنی واخلاطی افساد ایدر - مجموع دمک واخلاطک افسادینی موجب اولور - Figur. Corrompre les moeurs d'un jeune homme بر نو جوانک اخلاقنی افساد ایتمک Les mauvaises compagnies corrompent les moeurs مجاورت اشرار افساد اخلاقی موّدیدر La crainte corrompt le plaisir خوف وخشیت ذوق وصفایی افساد ایدر - اخلال ایدر

En parlant de la viande, on emploie ces mots *A.* ازخام *P.* گنده ساختن - خرسیده ساختن *T.* چورتمک || Le grand chaud corrompt la viande هوانک شدّت حرارتی ازخام لحمی مستلزمدر

Et en parlant de l'air *A.* تعفین - افساد - توخیم *P.* ناخوش کردن *T.* بوزمق - فنالندرمک || Cela avait corrompu l'air بو شی تعفین هوایی موجب اولمشدر

Corrompre une fille, une femme, pour dire, la débaucher *A.* اغوا - ابغا *P.* گمراه کردن *T.* آزدرمق - باشدن چیقارمق

Et corrompre un juge, pour dire, l'engager par argent ou autrement à juger contre sa conscience *A.* افساد بالاطماع -

آیارتمق .T اطماع کردن .P إفساد ـ جلب بالاطماع || Ce juge s'est laissé corrompre فلان حاکم بالاطماع افساد اولنمشدر — Il se dit dans le même sens des témoins || Ces témoins se sont laissé corrompre بو شاهدلر بالاطماع افساد اولنمشدر Corrompre par argent اقچه عرض ایدرک افساد ایتمک

Il se dit aussi en parlant d'un texte, d'un passage qu'on altère A. تحریف ـ تغییر P. دیگر گون ساختن T. بوزمق || On croit que le texte est corrompu en cet endroit ظن اولنور که متن صحیفه فلان محلده تغییر اولنمشدر ـ تحریف اولندی — Et en parlant du langage, du style, on dit, La lecture des mauvais auteurs corrompt le style تألیفات سقیمه نک مطالعه سی اهل انشانک عباره لرینی تغییر وافساد ایدر

CORROMPRE. Altérer le forme A. تغییر الهیئة P. صورترا دیگر گون ساختن T. صورتنی بوزمق ـ قطعه یی بوزمق ـ قیللغی بوزمق

SE CORROMPRE. A. تفسّد ـ کسب الفساد P. فساد پذیرفتن ـ تباهی پذیرفتن T. بوزلمق ـ فساده وارمق ـ فساد بولمق ـ مجموع || Quand la masse du sang vient une fois à se corrompre دم بر کره کسب فساد ایده جک اولدقده — En parlant des viandes A. تزخّم P. گنده شدن ـ خرسیدن T. چوریمک — En parlant de l'air A. کسب الوخامة ـ تعفّن P. نا خوش شدن T. بوزلمق ـ فنالنمک — Il se dit aussi des moeurs || Les moeurs se corrompent facilement par la fréquentation des mauvaises compagnies اخلاق حسنه مجاورت اشرار ایله کسب فساد ایدر

CORROMPU. A. فاسد ـ مفسّد P. فساد پذیر ـ فساد یافته ـ گنده ـ خرسیده P. زاخم A. فساده وارمش ـ فساد بولمش T. متعفّن ـ وخیم P. نا خوش T. بوزلمش ـ چوریمش T. فنالنمش — On dit, que l'Italien, le Français sont du Latin corrompu تالیانی وفرانساوی لسانلری لاتین لساننک بوزنتیسیدر ـ محرّفیدر — On dit, Moeurs corrompues اخلاق فاسده Homme corrompu فاسد المزاج آدم Nations corrompues par la molesse کسل ورخاوت طبیعی تقریبیله فساد پذیر اولمش ملتلر Mot corrompu par l'usage کثرت استعمال ایله تحریف اولنمش کلمه

CORROSIF. V. Corrodant || L'arsenic est corrosif زرنیق اکّالدر Humeur corrosive خلط اکّال Telle chose est un puissant corrosif فلان شئ قوی بر اکّالدر ـ شدید آشندریجیدر Le chirurgien a mis un corrosif sur la chair morte pour la manger جراح لحم میتی آشندرمق ایچون اوزرینه بر دوای اکّال وضع ایلدی

CORROSION. L'action ou l'effet de ce qui est corrosif A. اکل ـ ائتکال P. خورش T. آشنمه || Cette humeur fit une grande corrosion بو خلط فلان محلّی کلّی مرتبده اکل ایلدی ـ آشندردی La corrosion de l'estomac est un indice de poison معده نک ائتکالی سمّه دلالت ایدر بر قرینه در ـ معده نک آشنمه سی

CORROYER. Repasser, ratisser les cuirs, et leur donner le dernier apprêt A. دبغ ـ دباغت P. پیراستن پوست T. دباغلمق || Corroyer des peaux de vache جلود بقراتی دری سپیلمک ـ اینک طومارلرینی دباغت ایتمک ـ دبغ ایتمک

On dit, Corroyer le fer, pour dire, le battre A. دقّ الحدید P. آهن کوبیدن T. دموری دوکمک Corroyer le bois, pour dire, en ôter la superficie A. تجلیف الحطب P. پوست هیزم بر کندن T. آغاجک قبوغنی کیدرمک Corroyer du mortier, pour dire, mêler ensemble la chaux et le sable A. تعجین الملاط P. آزه آغشتن T. خرجک چامورینی یوغورمق

CORROYÉ. A. مدبوغ P. پوست پیراسته T. دباغلنمش ـ سپیلمش

CORROYEUR. Artisan dont le métier est de corroyer les cuirs A. دبّاغ pl. دبّاغین P. پوسپیرا T. دباق

CORRUDE. Espèce d'asperge sauvage A. هلیون برّی P. مارچوبهٔ بیبانی T. قوش قونمز کوهی

CORRUPTEUR. Celui qui corrompt l'esprit, les moeurs A. مفسد ـ مفسّد P. افسادساز T. افساد ایدیجی || Les corrupteurs des témoins sont encore plus coupables que les faux témoins mêmes شاهدلری افساد ایدنلر شهود مزوّره دن زیاده قباحتلو درلر

CORRUPTEUR DES FILLES. A. مغوی ـ مبغی P. گمراهساز T. باشدن چیقاریجی ـ آزدریجی || Cette femme est une dangereuse corruptrice de la Jeunesse بو عورت نو رستدلر حقّنده بر مبغیهٔ هایله در

CORRUPTIBILITÉ. Qualité par laquelle un corps physique est sujet à la corruption A. قابلیّت الی الفساد P. امکا نپذیریٔ فساد T. بوزلمغه قابللک ـ تباهپذیری || La corruptibilité est attachée à tous les corps قابلیّت فساد کافّهٔ اجرامک شانندندر

CORRUPTIBLE. Sujet à corruption *A.* تابع الی الفساد *P.* فساد بولمغه قابل ـ بوزلمغه قابل ـ بوزلد بیلور *T.* تباهیدنی || Il n'y a rien sous le ciel qui ne soit corruptible تحت قبهٔ فلکده بولنان موجودات ایچنده تابع فساد اولمیان شئ زیاده یوقدر Les corps les plus humides sont les plus corruptibles اجرام رطوبتلو اولنلر در تابع فساد اولان ـ Figur. Qui peut se laisser corrompre, pour faire quelque chose contre son devoir *A.* قابل الافساد *P.* امکانپذیرفساد *T.* افساد اولنه بیلور || C'est un homme qui n'est pas corruptible فلان کشی قابل افساد قبول ایدهجک ـ ممکن الافساد دکلدر ـ افساد دکلدر C'est un juge très-corruptible غایت مرتبده افساده آدم دکلدر قابل بر حاکمدر

CORRUPTION. Altération dans la substance d'une chose *A.* فساد *P.* فساد پذیری *T.* بوزلمه ـ بوزوقلق || La corruption du sang, des humeurs دمک واخلاطک فسادی ـ En parlant des viandes, on emploie ces mots *A.* زخومت *P.* خرسیدگی ـ گندگی *T.* بوزلمه ـ چوریمه ـ Et en parlant de l'air *A.* وخامت ـ تعفن ـ عفونت *P.* نا خوشی *T.* فنالق ـ فنالنمه ـ Il signifie aussi, putréfaction, pouriture *A.* عفونت *P.* پوسیدگی *T.* چورکلک || On a cru long-temps que les vers s'engendraient de corruption قورد عفونتدن تکوّن ایلدیکی وافر زمان ظنّ واعتقاد اولنمشیدی ـ Et l'altération qui arrive dans un corps physique || Quelques philosophes ont dit que la corruption d'une chose est la génération d'une autre بعض حکمانک مذهبنه کوره بر شیئک فسادی آخر شیئک کونی مستلزمدر

Il se dit figur. de toute dépravation dans les moeurs || La corruption des moeurs فساد اخلاق La corruption du siècle فساد دهر de la Jeunesse فساد ارباب شباب وحداثت وزمان du coeur de l'homme فساد قلوب بشر Il y a en lui un fonds de corruption طبعنده مایهٔ فساد وار در Le monde n'est qu'une corruption بو عالم فساددن عبارتدر Un juge soupçonné de corruption افساد اولنمغله مظنون اولان حاکم

Il se dit aussi, des changemens vicieux qui se trouvent dans le texte, dans le passage d'un livre *A.* تحریف pl. تحریفات ـ On dit qu'un mot se dit par corruption, pour dire, qu'il a été altéré || Quand on dit Coeur au lieu de Core, c'est par corruption قلب لفظی یرنده قالب لغتی دینلدیکی حالده کلام محرّف عدّ اولنور

CORSAGE. La taille du corps humain depuis les épaules jusqu'aux hanches. V. Corps.

CORSAIRE. Pirate qui commande un vaisseau armé en course *T.* قورصان || Les corsaires d'Alger جزایرلو قورصانلری Il tomba entre les mains des corsaires قورصان النده گرفتار اولدی Les corsaires قورصان طائفسی ـ Et le vaisseau monté par un corsaire *T.* قورصان سفینه‌سی ـ قورصان تکنه‌سی

CORSELET. Corps de cuirasse *A.* جبّة *P.* جبه *T.* قابورغه

CORSET. Petit corps de toile sans baleine, que les femmes portent *A.* قدعة *P.* نیمتن *T.* زیبون

CORTÉGE. Suite de personnes qui accompagnent un grand seigneur, un ambassadeur dans les cérémonies publiques *A.* موکب pl. مواکب *P.* یسال *T.* آلای || Grand cortége موکب عظیم ـ آلای والا ـ بیوک آلای Nombreux cortége موکب کثیر الازدحام Cortége de carrosses هنطو آلایی Jamais ambassadeur n'a eu un plus beau cortége ایلچیلردن هیچ بر ایلچی بو مقوله موکب عالی‌یه مظهر اولمش دکلدر Faire cortége آلای ایله رواند اولمق Aller en cortége آلای ایتمک

CORTICAL. La partie extérieure du cerveau *A.* قمیص الدماغ

CORTUSE ou OREILLE D'OURS. *A.* آذان الدب ـ بوصیر *P.* گوش خرس *T.* صغر قویروغی ـ قاطر قویروغی

CORUSCATION. Éclat de lumière *A.* لمعان *P.* رخشیدگی *T.* پارلدایش || La coruscation d'un météore اجرام فلکیه‌دن بریسنک لمعانی

CORVÉABLE. Qui est sujet à la corvée *A.* متحمّل ـ متسخّر السخرة ـ مکلّف بالسخرة *P.* شاکاربر ـ سخرگذار *T.* آنقربه سخره چکنلره امر || On a commandé les corvéables چکن اولندی

CORVÉE. Un service que le paysan doit à son seigneur *A.* سخرة *P.* کار بیمزد ـ شاهکار ـ شاکار ـ سخرک *T.* آنقربه || ـ سخرهٔ شاقه Grande corvée سخرهٔ عظیمه Fâcheuse corvée سخرهٔ عنیفه Il sert en corvée سخره طریقیله خدمت ایدر ـ آنقربه ایشلر Ce seigneur charge ses paysans de corvées extraordinaires فلان آغا متصرّف اولدیغی قریه اهالیسی اوزرینه فوق العاده آنقربه‌لر تحمیل ایدر ـ On dit figur., Ce n'est qu'une corvée pour moi فلان ایش بکا کوره محض سخره در ـ صرف آنقربه در Je me fusse bien passé de cette corvée

بو آنقریبدن بر تقریب شیوشمش اولور ایدم

CORVETTE. Petit bâtiment léger *T.* قوروته سفینه‌سی ـ قوروته

CORYPHÉE. Celui qui est à la tête d'une secte, d'une société, d'une coterie *A.* سرور ـ رئیس ـ مقتدا ـ قدوة *P.* پیشوا *T.* باش || Épictète a été dans son siècle le coryphée des Stoïciens فلان حکیم کندو دورنده مقتدای حکمای رواقیون ایدی Pétrarque était le coryphée des poëtes de son temps ـ فلان کمسنه کندو وقتی شعراسنک پیشواسی ایدی ملک الشعرای زمانی ایدی

COSAQUES. Peuples de l'Ukraine *T.* قزاق طائفه‌سی

CO-SEIGNEUR. Celui qui possède une terre avec un autre *A.* مشارک الحکومة *P.* همباز ملکداری *T.* آغالق اورتاغی || Il est co-seigneur avec un tel فلان کشی ایله مشارک حکومتدر

COSMÉTIQUE. Il se dit des drogues qui servent à l'embellissement de la peau *A.* عقاقیر ملطفة البشرة *P.* عقاقیر زیبا *T.* دری بی گوزللدیجی اجزالر ـ ساز بشره || Les médecins prétendent que les cosmétiques nuisent à la santé عند الاطبا ملطف بشره اولان عقاقیر مخل صحتدر

COSMOGONIE. Science ou système de la formation de l'univers *A.* علم تکوین العالم || La cosmogonie d'Hésiode فلانک علم تکوین عالمه دائر تألیف ایلدیکی کتاب

COSMOGRAPHE. Qui sait la cosmographie *A.* عارف العلم الهیئة العالم *P.* دانشمند رسم جهان *T.* دنیانک رسمنی علم هیئت عالمه عارف بر || Savant cosmographe بیلور فاضل کثیر المعلومات

COSMOGRAPHIE. Description du monde entier *A.* علم الهیئة العالم *P.* علم رسم جهان *T.* دنیانک رسم علمی || Il sait bien la cosmographie علم هیئت عالمه وقوف تامی وار در

COSMOGRAPHIQUE. Qui a rapport à la cosmographie *A.* متعلق الی هیئة العالم || Description cosmographique هیئت عالمه متعلق وصف وتعریف

COSMOLOGIE. Science des lois générales par lesquelles le monde est gouverné *A.* علم الانتظامات العالم *P.* علم انتظامات جهان *T.* دنیانک احوال نظامی علمی

COSMOPOLITE. Citoyen du monde, celui qui n'adopte point de patrie *A.* ابن الارض *P.* رند لامکان ـ خوش نشین *T.* یوردی یوق || Un cosmopolite regarde l'univers comme sa patrie ابن ارض اولان کشینک گوزنده ربع مسکون کندو وطنی مثابه‌سنده در ـ کبیدر

COSSE. Enveloppe de certains légumes, comme pois, fève etc. *A.* سنفة pl. سنف ـ قلافة *P.* پوست *T.* قبجوق || Cosse dure *A.* قلافة غلیظة *P.* پوست درشت *T.* سرد قبجوق tendre *A.* قلافة طریة *P.* پوست تر وتازه *T.* یومشق قبجوق longue *A.* سنفة طویلة *P.* پوست دراز *T.* اوزون قبجوق

COSSER. Il se dit des beliers qui heurtent de la tête les uns contre les autres *A.* تناطح الکباش *P.* جنکیدن غوجها *T.* قوجلر سوسشمک ـ قوجلر دوکشمک ـ قوجلر اورشمق

COSSON. Espèce de petite vermine qui gâte le blé *A.* سوس *P.* سوفته *T.* غله قوردی ـ غله کوه‌سی || Le cosson s'est mis dans le blé de cette grange بو ذخیره انبارینک ایچنه قورد دوشدی V. aussi Charançon.

COSSU. Qui a beaucoup de cosse *A.* کثیر القلافة *P.* بسیار پوست *T.* قبجوغی گور

COSTAL. Qui appartient aux côtes *A.* ضلعی *P.* پهلویی *T.* قابورغه‌یه متعلق ـ قابورغه‌نک || Il y a huit vertèbres costales سکز عدد فقرات ضلعیة وار در ـ سکز عدد قابورغه کمیکلری وار در

COSTUME. Il se dit de la manière de s'habiller selon certains caractères particuliers *A.* زی pl. ازیا *P.* طرز جامه پوشی *T.* قیافت ـ قیلق ـ کسوت || Un costume bourgeois زی اهل بلد Le costume de juge قاضی قیلغی ـ قاضی کسوتی ـ زی قاضی

COSTUMER. Habiller, vêtir selon le costume *A.* تزیة *P.* جامه پوشانیدن *T.* قیافتلندرمک

Costumé. *A.* متزیی *P.* جامه پوش *T.* قیافتلنمش

COSTUS. Espèce de plante *A.* قسط *P.* قسطس || Costus arabique قسط عربی Costus spécieux قسط هندی

COTE. La marque numérale dont on se sert pour mettre en ordre les pièces d'un procès, d'un inventaire *A.* رقم pl. ارقام || La cote trois, la cote quatre ایکی رقمی اوچ رقمی

Cote mal taillée. Une composition qu'on fait en gros sur plusieurs prétentions, au lieu d'entrer dans la discussion particulière de chaque chose *T.* بر طوب || Vous avez des prétentions les uns contre les autres ; il faut faire de tout cela une cote mal taillée بری برکز اوزرینه ادعالرکز واردر جمله‌سنی برطوب ایتمک اولا وانسبدر

Cote, signifie aussi, quote-part *A.* حصة pl. حصص *P.*

پاى T. بیره

CÔTE. Os courbé et plat qui s'étend depuis l'épine du dos jusqu'à la poitrine A. ضلع pl. اضلاع P. استخوان پهلو T. ایكو كیكی ـ قبورغه كیكی || Dieu forma Ève d'une côte d'Adam خلق الله حوّا من ضلع ادم || Il s'est froissé une côte بر ضلعنی زده‌لدی — On appelle, Fausses côtes, celles d'en bas qui n'aboutissent point au sternum A. pl. جوانح P. استخوانهای زیرین T. ككرك كیكلری پهلو

Figur., Serrer les côtes à un homme. Le presser vivement A. تضییق P. تضییق كردن T. صقشدرمق

CÔTE À CÔTE, signifie, à côté l'un de l'autre A. متساوی الجنوب ـ جنبًا بجنبٍ P. پهلو بپهلو T. یان یانه || Ils marchaient côte à côte یان یانه یوررلر ایدی

CÔTE, se dit aussi de plusieurs choses qui ont quelque ressemblance avec les côtes des animaux A. شقّ ـ ضلع P. شكله T. دلیم || Côte de melon d'eau قارپوز دلیمی

CÔTES d'un vaisseau. Les pièces qui sont jointes à la quille, et qui montent jusqu'au plat-bord A. نطاق السفینة P. كمرگاه كشتی T. كمینك بلی

CÔTE. Le penchant d'une montagne A. صفح ـ صفق الجبل P. شیو كوه T. طاغك آرقاج یری ـ طاغ یوره‌سی || Côte plantée de vignes كرومی باغلر دیكلمش طاغ یوره‌سی Côte fertile ارضی مخصب بر صفح جبل Sur le haut de la côte بالای شیو جبلده

À MI-CÔTE. A. مناصفة ـ مشاطرة P. نیمپاره T. یاری اولدرق || Une maison bâtie à mi-côte مناصفة بنا اولنمش منزل

CÔTE. Rivage de la mer. A. شطّ pl. شطوط ـ شاطی البحر ـ ساحل pl. سواحل ـ سیف البحر P. كنارهٔ دریا ـ لب دریا T. یالی ـ دكز یالیسی || Côte pleine d'écueils صخور صمّادن عبارت ساحل Côte dangereuse مخوف وخطرناك ساحل Côtes de France فرانسه سواحلی Briser à la côte شاطئ بحر اوزرنده شكست اولمق L'armée navale parut sur la côte دونانما عسكری دكز یالیسی اوزرنده ظهور ایلدی Son vaisseau est échoué sur la côte راكب اولدیغی سفینه دكز یالیسنده اوتوردی Les pirates qui courent nos côtes سواحلمز اطرافنده گشت وگذار ایدن دریا رهزنلری Des batteries qui défendent la côte ساحلی محافظه ایدن طابیه‌لر — On appelle Gardes-Côtes, des vaisseaux armés pour défendre les côtes T. وارده‌قوسطه سفینه‌لری

CÔTÉ. La partie droite ou gauche de l'animal depuis l'aisselle jusqu'à la hanche A. جنب pl. جنوب P. پهلو T. یان || Côté droit, coté gauche جنب ایمن وجنب ایسر ـ صاغ وصول یانی || Il étoit couché sur le côté یانی اوزرنده یاتمشیدی || Le côté lui fait mal وجع جنبی وار در یانی اغرر

Il se prend aussi pour toute la partie droite ou gauche de l'animal et de tout corps solide A. جانب pl. جوانب P. جانب سو T. یان || Il était perclus de tout le côté gauche جانبیندن ایسری جملةً مفلوج ایدی Il boite des deux côtés ایكی یاندن اكسار ـ اعرجدر Je vis qu'il marchait à son côté, à ses côtés یان یان یوریدیكنی كوردم Il a l'épée au côté قلیج یانی طرفنده آصلمشیدی — On dit figur., Cet homme, ce marchand est sur le côté, pour dire, que ses affaires sont en fort mauvais état فلان كشینك وفلان بازركانك بلی قیرلدی

Et jeter, mettre quelqu'un sur le côté, pour dire, le coucher, le renverser par terre mort ou blessé A. تسطیح ـ تقتیل P. افتادهٔ خاك دمار كردن ـ نقش زمین كردن T. تفریش یره یاتورمق || Il lui donna un grand coup d'épée, et le jeta, le mit sur le côté بر ضربهٔ شدیدهٔ شمشیر ایله فلانی زمین اوزرینه حوالهٔ شمشیر خون ـ قهر ودماره تفریش ایلدی اشام ایله افتادهٔ خاك دمار ایتمشدر

On dit, qu'un navire est sur le côté, pour dire, qu'il est sur le sable, échoué كمی قوم اوزرنده ـ كمی یان اوتوردی اوتوردی — Et mettre un vaisseau sur le côté, pour dire, le caréner, le radouber T. كمی‌یی یان یاتروب قلفاتلمق

Il signifie aussi, endroit, partie d'une chose A. طرف pl. اطراف ـ محل pl. محالّ P. سو T. سمت ـ یر || Attaquer la place du côté le plus faible قلعه‌یی اك ضعیف طرفندن اورمق On y peut entrer par deux côtés ایكی طرفدن دخول ممكندر On y aborde de tous côtés هر سمت وطرفدن ایتمك ممكندر On n'y aborde d'aucun côté هیچ بر طرفدن یاننه واریلور یاننه وارلدجق سمت یوقدر ـ یاننه وارلمز Il n'est jamais à la maison, il est toujours de côté et d'autre, pour apprendre des nouvelles دائما استخبار حوادث ایچون طرف طرف كزدیكندن خانه‌سنده هیچ بولنمیور De ce côté-là je ne crains rien اول محلدن ـ اول طرفدن هیچ بر درلو خوفم یوقدر De quelque côté que vous considériez l'af- مأمون الغایله یم

faire مصلحته هر قنغی طرفندن نظر ایده‌جك اولور Il ne sait de quel côté tourner نه سمته توجّه ایتمك ایسه‌ك اقتضا ایلدیكنی بیله‌مز De quel côté vient le vent ? روزكار قنغی طرفدن هبوب ایدر Le vent s'est tourné du côté du midi روزكار سمت جنوبه تحویل اولندی Il n'y a point d'union entre eux, chacun tire de son côté بینلرنده اتحاد یوقدر همان هر كس كندو طرفنه چكر — On dit proverb., Voir de quel côté vient le vent, pour dire, examiner en quel état sont les affaires, pour se déterminer et prendre son parti روزكار نه طرفدن اسدیكنی كوزه‌درك آكا كوره حركت ایتمك

Il se dit figur., des personnes et des choses A. جهت pl. جهات P. روی T. یوز || Il se fait toujours voir, il se montre par le beau côté دائما نفسنی جهت حسندن اظهار ایدر Vous devriez regarder la chose par le bon côté مادّه‌یه حسنی جهتندن نظر ایتمك اقتضا ایدر ایدی Il regarde tout par le mauvais côté هر شیئه جهت قبیحندن نظر ایدر On a tourné son affaire de tous les côtés مصلحتنی هر جهتدن تقلیب ایلدیلر

En parlant de parenté et de succession, on distingue deux côtés, le côté paternel A. جانب الاب ـ قبل الاب P. سوی پدر T. بابا طرفی et le côté maternel A. جانب الامّ ـ قبل الامّ P. سوی مادر T. والده طرفی || Du côté du père A. عن جانب الاب ـ لاب P. از سوی پدر Ils sont parens du côté du père من قبل الوالد اقربا درلر ـ عن جانب لاب اقربا درلر du côté de la mère عن جانب الوالده اقربا درلر Il était mon cousin du côté de sa grand'mère maternelle فلان كشی لامّ جدّه‌سی طرفندن بنم خاله زاده‌م ایدی Le côté paternel پدر طرفندن اولان نسب Un propre de côté et ligne عن اب وعن نسب منتقل اولان ملك

Il signifie aussi, parti A. معین P. طرفدار ـ طرفگیر ـ یاور T. طرف || Le côté du Roi پادشاهك ـ پادشاه طرفی Le côté des ennemis اعدانك طرفگیرلری طرفدارانی C'est le côté le plus juste بو طرف اولان حقانیتلو جملدن زیاده در ـ جملدن زیاده عدل وحق طرفگیرلری بونلردر Il a Dieu de son côté الله تعالی حضرتلری یاور ومعینیدر Il se rangea, il se mit d'un tel côté فلان طرفك سلكنه منسلك اولدی ـ كیردی صره‌سنه Tous ceux qui étaient de son côté

كندو طرفی اولنلرك ـ كندو طرفگیری اولنلرك جمله‌سی جمله‌سی De quel côté êtes-vous? سن قنغی طرفكسك ـ قنغی طرفه متعلّقسك Je suis du côté de la justice بن حق وعدلك طرفداری یم ـ حقك معینی یم Je ne suis ni pour un côté ni pour l'autre بن نه بو طرفكك نه اول نه برینه ونه دیگرینه طرفگیرم ـ طرفك یم Il se met du côté du plus fort غالب طرفنی طوتار

À CÔTÉ. À droite ou à gauche, et auprès A. فی القرب P. نزد T. یان طرفنده ـ یاننده || À côté du village قرب قریبده ـ كویك یاننده Marcher à côté یاننده یوریمك Être à côté یاننده اولمق Quand vous serez en tel endroit, n'allez pas tout droit, mais prenez un peu à côté فلان محلّه وصولكده طوغری یوله وارمیوب بر مقدار یان طرفه صاپیویر — On dit, Donner à côté, pour dire, s'éloigner du but. Il se dit au figuré et au propre نشانه اصابت ایده‌مامك || En tirant, il a donné à côté آتوب هدفی مقصوده اصابت ایده‌مدی Il s'est trompé dans cette affaire, il a dooné à côté سهم تدبیرینی هدف مقصوده اصابت ایتدره‌میوب شو مصلحتده دوچار خیبت وخسران اولمشدر Il a passé à côté de la difficulté مشكلی شیوشدردی ـ بر طرف ایتدردی — On dit figur., qu'un homme est à côté, ou marche à côté d'un autre, pour marquer l'égalité de naissance, de mérite A. معادلة ـ مكافئة ـ مناظرة P. همتا بودن ـ یكسان بودن T. برابرلشمك || Molière marche à côté de Plaute فلان شاعر فلان شاعر ایله برابرلشور ـ فلان ایله یكساندر ـ مكافئه ومعادله ایدر

CÔTÉ, se dit aussi en parlant des étoffes A. وجه P. رو T. یوز || Mettez cette étoffe du beau côté قماشی یوزی طرفندن قو

DE CÔTÉ, signifie, de biais, obliquement A. ضالعاً P. كج T. یان || Il regarde de côté یان باقر Il marche de côté ضالعاً بر طرفه اكلدرك یورر ـ یان یورر Il faut vous tourner un peu de côté سنی جزئیجه یان طرفه اصلاح ایتملو در ـ سنی یان طرفه اكمك اقتضا ایدر — On dit figur., Regarder de côté, pour dire, regarder avec dédain, ou ressentiment A. متشارزاً نظر P. كج نگاه كردن ـ كج دیدن T. طارغین باقش ایله باقمق ـ طارغین باقمق ـ اكری باقمق || Il me regarde de côté بكا كج نظر ایدر ـ بكا طارغین باقشیله باقر — Et mettre une chose de côté, pour dire, la mettre en reserve, et en dérober la connaissance aux autres

A. حفظ *P.* فرو داشتن *T.* صاقلمق Et figur., pour dire, omettre d'en parler *A.* صرف النظر - انحاء عن النظر *P.* برطرف کردن *T.* بر طرفه قويمق - بر يانه براقمق || Je mets de côté tous les reproches que j'aurais à vous faire سكا ايده جكم مؤاخذه لر - تعزيراتدن صرف انظار ايدرم سكا ايده جكم توبيخات شويله طورسون - برطرف طورسون سكا ايده جكم توبيخاتی بر يانه قورم -

Et laisser une chose, un homme de côté, pour dire, l'abandonner, négliger de s'en occuper *A.* ترك *P.* گذاشتن *T.* بوشلمق - براقمق || J'ai laissé mon procès de côté, pour venir ici بو طرفه كلمك ايچون دعوامی ترك ايلدم Peut-on laisser de côté un si bon officier? بر فننده ماهر بو مقوله بر عسكری ضابطنك تركی روامیدر

COTEAU. Penchant d'une colline *A.* سفح التل - ضاجع التل pl. ضواجع التل - حقو pl. احقا *P.* شيب پشته *T.* بيلان - بر حقو - مخصب ونمادار بر سفح تل || Fertile coteau بل كثير المحصولات - Il signifie aussi, colline. V. ce mot.

CÔTELETTE. Petite côte de certains animaux, accommodée pour être mangée *A.* ضلع اللحم المشنط *P.* پهلوی گوشت *T.* طرافاق ات كبابی بريان || Mettez-nous des côtelettes sur le gril اسقره نك اوزرينه كباب اوله جق طرافلق پارچه لری وضع ايله

COTER. Marquer suivant l'ordre des lettres ou des nombres *A.* وضع الرقم - اشارت بالارقام *P.* با رقم نشان كردن *T.* رقم ايله نشانلمق || Coter des pièces اوراق اوزرينه وضع اوراقی رقم ايله نشانلمق - رقم ايتمك

Coté. *A.* موسوم بالارقام *P.* با رقم نشان كرده - رقمزده *T.* رقم ايله نشانلو - رقملو

CÔTIER. Pilote qui a la connaissance pratique des côtes *A.* ربان السواحل *P.* بدرقهٔ لب دريا *T.* دكز ياليسی قولاغوزی

CÔTIÈRE. Suite de côtes de mer *A.* صقع - سلك السواحل *P.* رستهٔ لب دريا *T.* دكز ياليسی صره سی || Cette côtière est sujette à un tel vent بو صقع سواحل فلان روزكارك اوغراغی يريدر

COTIGNAC. Sorte de confiture faite avec des coins *A.* مربّاء السفرجل *P.* ريچال بهی *T.* آيوا رجلی

COTILLON. V. Jupe.

COTISATION. Action de cotiser *A.* توزيع - توزيع بالمحاصّة pl. توزيعات *P.* توزيع بهرهٔ همه كس *T.* توزيع || Cotisation d'impôts توزيع ضريبات - ويركو توزيعی Cotisation d'aumônes pour les pauvres, فقرايه ويرله جك تصدّقات توزيعی Cotisation volontaire توزيع اختياری - forcée توزيع جبری Cette cotisation a donné beaucoup de peine بو توزيع بغايت موجب ثقلت اولمشدر Voilà une cotisation mal faite اشته ترتيبی نا خوش بر توزيع

COTISER. Régler la part que quelqu'un doit payer de quelque somme *A.* طرح الحصّة - تعيين الحصّة *P.* بهرهٔ غرامت انداختن *T.* توزيع صالمق || On l'a cotisé à tant فلانه شو مقدار اقچه تعيين حصّه اولندی Il faut que chacun se cotise selon ses facultés هر كسه درجهٔ اقتدارينه كوره طرح حصّه هر كسه اقتداری قدرنجه توزيع صالمق اقتضا - اولنملو در هر كسه قانون مقايسه يه رعايت ايله تعيين حصّه - ايدر اولنملو در

COTON. Espèce de laine qui vient sur un arbre nommé Cotonnier *A.* قطن - عطب *P.* پنبه - غاز *T.* پموق || Coton des Indes قطن هندی - هند پموغی Coton cardé قطن مندوف - آتلمش پموق Coton épluché قطن منفوش - قطن مفتّك - ديدلمش پموق balle de coton پموق دنكی toile de coton - پموق بزی

On dit, qu'une étoffe jette son coton, pour dire, qu'elle jette une espèce de duvet qui ressemble à du coton *A.* اغفيرار الثوب - نشر الزئبر *P.* پرزه انداختن *T.* پروزلنمك - پروز دوكمك - حاو آتمق - Il se dit figur., du poil follet qui vient aux joues et au menton des jeunes gens *A.* زغب *P.* خط رخسار *T.* تازه توی || Son menton commençait à se couvrir du premier coton خط رخساری هنوز سر نمای ظهور ايتدكده باشلامشيدی

Coton, se dit aussi d'une certaine bourre qui enveloppe le bourgeon de quelques arbres *A.* بلّة *T.* طومورجغك تفتيكی

se COTONNER. Il se dit des choses qui commencent à se couvrir d'un certain duvet *A.* تزغب *P.* مو پيدا كردن - مو زادن *T.* توی بتمك || Ses joues commencent à se cotonner رخسارنده توی بتمكه باشلادی

Il se dit aussi des étoffes *A.* زئبرة *P.* پرزه زدن *T.* پروزلنمك - حاو آتمق || Le drap d'Espagne se cotonne اسپانيا چوقه سی پروزلنور Cette toile se cotonne بو ثوب

بو بز پروزلنور - زبره پیدا ایدر

Cotonné. Il n'est guère d'usage que dans cette phrase, Cheveux cotonnés, pour dire, très-courts et très-frisés *A.* شعر قطط - شعر متقرد *P.* موی زولیده - موی زنگی مثال *T.* عرب صاچی کبی قیورق صاچ - قصه وقیورق صاچ

COTONNIER. Arbuste qui porte le coton *A.* شجر - زخبل القطن *P.* درخت پنبه *T.* پموق آغاجی

COTONNINE. Grosse toile dont on se sert pour les voiles des vaisseaux *A.* بز الشراع *P.* کرپاس بادبان *T.* یلکن بزی

CÔTOYER. Aller côte à côte de quelqu'un *A.* مشی متساوی الاقدام *P.* همپا روانه شدن *T.* یانی صره - یان یانه کتمک || Ne souffrez pas qu'il vous côtoie à la procession - آلایده سنکله متساوی الاقدام مشی ایلمسنی قبول ایتمه سنکله متساوی الاقدام اولمسنی

Et aller tout le long de... *A.* اطرار *P.* از - بکناره رفتن *T.* کناره گذارشدن کناری صییرورق کتمک || Côtoyer la rivière ساحل نهری اطرار ایله روانه اولمق Côtoyer toujours la forêt دائما - اورمانک کنارینی اطراردن خالی اولمامق اورمانک کنارینی صییرورق کتمک L'armée des ennemis côtoyait la nôtre عسکراعدا بزم عسکرک کنارینی صییرورق قطع طریق ایتمکده ایدی Les galères côtoyaient les terres چکدیری سفینه‌لری سواحلی صییروب کیدرلر ایدی Ils n'osèrent prendre le large, et ne firent que côtoyer آچیغه چیقمغه جسارت ایتموب همان اطرار سواحله مداومت ایلدیلر

COTRET. Petit faisceau court, composé de morceaux de menu bois *A.* حزمة القضبان *P.* دستهٔ چوب *T.* چیبوق دسته‌سی

COTTE DE MAILLES. Chemise faite de mailles ou petits anneaux de fer *A.* غلالة pl. غلایل *P.* پیراهن آهنین *T.* زره کوملکی

CO-TUTEUR. Celui qui est chargé d'une tutèle avec un autre *A.* رفیق الوصی *P.* همباز وصی *T.* وصی اورتاغی

COTYLE. Cavité d'un os, dans laquelle un autre os s'articule *A.* وقب pl. وقوب العظم *P.* گو استخوان *T.* کمیک چقوری

COTYLÉDON ou NOMBRIL DE VÉNUS. Espèce de plante *A.* آذان القسیس *P.* قدح مریم *T.* جمعه کوبکی - صاقسی کوزلی

COTYLOÏDE. Il se dit de la cavité de l'os des Iles, qui reçoit la tête du fémur *A.* وقب الحجبتان

COU. La partie du corps des animaux qui joint la tête aux épaules *A.* رقبة pl. رقاب - عنق pl. عنوق *P.* گردن *T.* بویون || Long cou عنق طویل - اوزون بویون Gros cou عصابهٔ عنق *A.* Mouchoir de cou قبا بویون - عنق اضخم *P.* گردنبند *T.* بویون باغلمه‌سی Avoir le cou de travers اکری بویونلو - کج گردن اولمق - منحرف العنق اولمق Se بویون اوزاتمق - مد عنق ایتمک Allonger le cou اولمق casser le cou کسر عنق ایتمک - بویونی شکست ایتمک - On dit, Sauter au cou, se jetter au cou de quelqu'un, pour dire, l'embrasser avec beaucoup d'affection *A.* تعانق *P.* در آغوش کردن *T.* قوجاقلمق

Et couper le cou à quelqu'un, pour dire, séparer sa tête de son corps, lui trancher la tête *A.* قطع الرأس - تقفین *P.* کله قوپارمق - بویون اورمق *T.* گلو بریدن - سر بریدن گلو بریده || Il fut condamné à avoir le cou coupé سیاست اولمق اوزره حقنده حکم جریان ایلدی بویونی اورلمق وجهیله جزاسی ترتیب اولنمق بابنده حکم جریان ایلدی - Figur., Rompre le cou à un homme, pour dire, lui rendre de mauvais offices qui ruinent sa fortune *T.* برکمسنه‌نک بلنی قیرمق - ظهر اقتدارینی شکست ایتمک

On dit, Cou de chemise *A.* جیب القمیص *P.* گریبان *T.* پیراهن کوملک یقه‌سی

On dit aussi, Le col ou le cou d'une bouteille, d'un matras, pour désigner cette partie longue et étroite, par où on emplit et on vide ces vases *A.* عنق *P.* گلو *T.* بوغاز

COUCHANT. Qui se couche *A.* ضاجع - متضجع *P.* خسپیده *T.* یاتمش

Chien couchant. Une espèce de chien de chasse *A.* ثمثم *P.* تضریبهٔ ثمثم *T.* زاغر || Dresser un chien couchant ثمثم ایتمک بیوزه زاغری آو اوکرتمک - Figur., Faire le chien couchant. C'est affecter un air humble et soumis auprès de quelqu'un, pour en obtenir ce qu'on désire تبصبصات کلبیه ایله تحصیل مرام تبصبصات کلبیه ایتمک - قیدنده اولمق

Soleil couchant. Il se dit du soleil, lorsqu'il est près de se coucher *A.* تضجیع الشمس - طفول الشمس - غروب الشمس *P.* غروب خورشید *T.* کونشک باتشی || Le soleil levant, le soleil couchant طلوع شمس وغروب شمس J'arriverai chez vous avant le soleil couchant قبل الغروب طرفکه

واصل اولہجغم

Couchant. La partie occidentale de la terre *A.* مغرب *P.* جانب باطی طرفی *T.* سمت باختر || Du côté du couchant جانب مغربدن Le midi et le couchant جنوب ومغرب — Et l'endroit où le soleil se couche *A.* غرب *P.* باختر *T.* باطی || Maison exposée au couchant جانب غربه ناظر اولان خانه

On dit, Le couchant d'hiver, le couchant d'été مغرب شتوی ومغرب صیفی — Et figur., qu'une personne est à son couchant, pour dire, qu'elle est vieille کوکب سن سریع الزوالی مایل غروبدر Ou pour dire, que son génie baisse, et est près de s'éteindre ضیای عقلی مشرف خمود وزوالدر

COUCHE. Lit. Il ne se dit qu'en quelques phrases *A.* فراش pl. فرش *P.* بستر *T.* دوشك — يتاق || La couche nuptiale فراش عروسی — فراش زفاف La couche royale فراش پادشاهی

Il se prend aussi, pour le seul bois d'un lit *A.* سرير الفراش — سرير *P.* تخت جامه خواب *T.* يتاق سريرى || Couche de bois de noyer جوز اغاجندن مصنوع سرير نوم — On dit figur., Souiller la couche de quelqu'un, pour dire, abuser de sa femme فراش زوجيتى تدنيس ايتمك — On dit aussi, Les fruits de sa couche, pour dire, les fruits de son mariage, ses enfans ثمرات فراش زوجيتى

Il signifie aussi, le temps pendant lequel les femmes demeurent au lit à cause de leur enfantement *A.* مدة النفاس — لوحوسدلق وقتى *T.* هنگام زاجى *P.* حال النفاس || Elle fit ses couches en tel endroit وقت نفاسنى فلان محلده امرار ايلدى Elle est relevée de couche حال نفاسنى تكميل — حال نفاسدن چيقدى — ايلدى

Il se prend aussi pour l'enfantement *A.* ولاد — وضع الحمل *P.* زايش *T.* طوغورمه || Heureuse couche ولاد سعيد Mauvaise couche وضع حمل كثير المحنت

Fausse couche. Une couche avant terme *A.* سقط *P.* آفگانه *T.* دوشوك دوشورمه انداختن V. Avorter.

Couches. Les linges dont on enveloppe les petits enfans *A.* لفايف الصبى *T.* جوجوق صارقيلرى

Couche, en termes de Jardinage, se dit des planches relevées, et faites de fumier et de terre, pour semer des fleurs ou des légumes *T.* فدان اكلدجك يصديق — فدان يصديغى فدان يصديغنده تخم اكمك طرحى || Semer sur couche Il faut échauffer cette couche-là avec de nouveau fumier فدان اكلمش يصديق طرحنى تازه فشقى القاسيله قزدرمق اقتضا ايدر

Et de certaines choses qu'on met par lits, comme des fruits, des médicamens, et des viandes dont on veut faire quelque composition *A.* فرش *P.* تو *T.* قات || Il faut mettre une couche de fraises, puis une couche de groseilles, puis une couche de sucre بر فرش چيلك صكره بر فرش فرنك اوزمى وصكره بر فرش شكر وضع اولنملودر

Et de l'enduit qu'on fait avec des couleurs ou des métaux, pour peindre, bronzer ou dorer *A.* طلا — دمام *P.* اندايش *T.* صوا — اولكى صوا — دمام اول || La première couche طلا — صوا Double couche ايكى قات صوا — دمام مكرر استار Il faut donner trois couches de blanc à huile اوچ قات ياغلو بياض بويا اورلمق اقتضا ايدر Couche d'or طلاى — دمام مذهب آلتون صوا — زرين

COUCHÉE. Le lieu où on loge la nuit en faisant voyage *A.* منزل الليل — مبيت الابناء السبيل — مبيت *P.* نزولگاه شبانه *T.* يتاجق قوناق يرى || La dînée est en tel endroit, et la couchée est en un tel lieu يمكك يرى فلان محلده وقوناق فلان يرده در Nous nous rencontrâmes à la couchée قوناق يرنده ملاقى اولدق

COUCHER. Mettre quelqu'un au lit *A.* اضجاع فى الفراش *P.* خوابانيدن — خسبانيدن *T.* يتاغه قويمق — يتاغه ياتورمق || Ces valets couchent leur maître اغالرينى يتاغه ياتوران خدمتكارلر Les plus proches parentes couchent la mariée عروسى بيت الزفافده اضجاع ايدن اخص اقرباسى اولان خاتونلر در

Et étendre de son long sur la terre, sur un lit etc. *A.* تبسيط *P.* گسترانيدن *T.* اوزاتمق — اوزادوب ياتورمق || On coucha ce saint sur des charbons ardents پر اول عزيزى جمرات تف وتاب اوزرنده تبسيط ايلديلر Saint Louis en mourant voulut qu'on le couchât sur la cendre فلان قرال حال موتده ايكن بدنى رماد اوزرنده تبسيط اولنمسنى وصيت ايتمشيدى — Et être étendu pour prendre son repos *A.* اجلعباب *P.* خسبيدن *T.* يصانمق — اوزانوب ياتمق || Coucher sur la terre طپراقده يصانمق — تراب اوزرنده اوزانوب ياتمق

Coucher sur le dos. *A.* مستلقيًا ضجوع ـ استلقا *P.* بر پشت خسبيدن *T.* آرقه اوزرنده ياتمق || Coucher sur le ventre *A.* مكبوبًا ضجوع *P.* واژرو خسبيدن *T.* يوز اوزرنده ياتمق || Coucher sur le côté *A.* ضجوع على الجنب *P.* بر پهلو خسبيدن *T.* يان ياتمق

Se coucher. Se mettre au lit, ou s'étendre tout de son long sur quelque chose *A.* انضجاع ـ ضجوع *P.* خسبيدن *T.* ياتمق || Il s'est couché fort tard پك كيج ياتدى — On dit proverb., Comme on fait son lit on se couche, pour dire, que selon qu'on dispose ses affaires, on s'en trouve bien ou mal *T.* هر كس دوشدديكنه كوره ياتور

Coucher. Loger la nuit dans quelque endroit *A.* بيتوتت *P.* در شب آرام كردن *T.* كيجه قالمق || Il coucha dans une hôtellerie كيجه بر ـ بر مسافر خانده بيتوتت ايلدى ـ مسافر خانده قالدى — Et passer la nuit dans quelque endroit *A.* امرار الوقت الليل *P.* وقت شبرا گذرانيدن *T.* كيجه‌لمك || Coucher au cabaret ميكده‌ده امرار ليل ايتمك ـ كيجه‌يى كچورمك

On dit, Coucher avec une femme, pour dire, avoir commerce avec elle *A.* استفراش ـ مفارشة ـ مضاجعة ـ مكامعة *P.* همفراش بودن *T.* برابر ياتمق || Il y a plus d'un an que ce mari ne couche plus avec sa femme فلان آدم بر سنه‌دن زياده در زوجه‌سيله استفراش ايتمز

On dit du soleil et des autres astres, qu'ils se couchent, pour dire, qu'ils descendent sous l'horizon *A.* غروب ـ غؤور الشمس ـ انغماس ـ غموس الكوكب ـ تضجيع الشمس ـ تغوير الشمس ـ غياب الكوكب ـ الكوكب *P.* فرو رفتن *T.* باتمق || Le soleil se couchera dans demi-heure كونش نصف ساعت صكره غروب ايده‌جكدر — En parlant de la lune, on emploie en Arabe le mot افول || Il y a une heure que la lune est couchée بر ساعت اولديكه قمر افول ايلدى ـ آى باتدى

On dit, Coucher par terre, Coucher sur le carreau, pour dire, renverser, tuer *A.* تسديح ـ تفريش ـ بخاك انداختن *P.* نقش زمين كردن *T.* يره ياتورمق ـ يره ييقمق || Il lui donna un grand coup d'épée, et le coucha sur le carreau اوزرينه حواله ايلديكى ضربهٔ شديدهٔ سيف ايله روى خاكه تفريش ايلدى ـ بر قليج چالمغله فلانى يره ييقدى || Les ennemis s'avançaient, on fit une décharge sur eux, qui en coucha cinquante par terre عسكر اعدا ايلرويه طوغرى كلمكده ايكن اوزرينه بر يايلم قورشون آتيلوب اللى نفر مقدارى نقش زمين اولمشدر — Il se dit aussi, des choses inanimées || La grêle, la pluie couchent les blés طلو ويغمور اكينلرى يره ياتورر ـ اكينلرى تفريش ايدر || Coucher un cep de vigne براصمه تكاكنى يره ياتورمق || Coucher les branches d'un arbre en terre آغاجك افنان واغصاننى ترابه ياتورمق

Il se dit aussi, des dentelles et autres choses semblables, qu'on étend de plat sur quelque étoffe *A.* تمديد ـ مدّ *P.* كشيدن *T.* چكمك || Coucher des galons sur une étoffe ثوبك اوزرينه شريت چكمك

Coucher. Étendre une couleur, en mettre une couche sur quelque chose *A.* تطلية ـ طلا *P.* سودن ـ طلا كردن *T.* سورمك || Coucher une couleur بويا سورمك ـ طلاى صبغ ايتمك || Coucher de l'or sur . . . فلان شيئك اوزرينه آلتون طلا آلتون سورمك ـ ايتمك

Coucher par écrit. C'est mettre par écrit *A.* ثبت على نقش صحيفهٔ ـ بركاغد نوشتن *P.* ضبط وتحرير ـ القرطاس بيان كردن *T.* قلمه آلمق || Ce n'est pas assez de dire cela, il faut le coucher par écrit بو كلامى يالكز سويلمك كافى دكلدر قلمه آلملو در || Il couche bien par écrit وجه احسن اوزره مادّه قلمه آلور ـ پك اعلا ضبط وتحرير مادّه ايدر

Coucher dans un acte. C'est insérer dans un acte *A.* درج وتحرير فى ـ ثبت *P.* اندر نوشتن *T.* ايچنده يازمق || La clause est couchée tout au long dans le testament فلان شرط وصيتنامه ايچنده مفصّلًا درج وتحرير اولندى || On a couché cet article dans les registres فلان شرط قيوداتده ثبت ودرج اولنمشدر — On dit, qu'on a couché quelqu'un sur l'état des pensions, sur l'état de la Maison du Roi فلان كشى طرف شاهانه‌دن ويريلان معاش دفترنده قيد اولندى — Et coucher en recette, en dépense, pour dire, employer un article sur l'état de la recette ou de la dépense اساميك بريسنى ايراد وياخود مصرف دفترنده قيد ايتمك

On dit figur., qu'un homme couche gros, pour dire, qu'il promet, ou qu'il avance des choses au-dessus de ses forces فلان كشى پك ايرى طوغرار

Couché. *A.* ضاجع *P.* خسبيده *T.* ياتمش *A.* مبسوط *P.* گسترانيده *T.* اوزانمش ـ اوزانوب ياتمش *A.* متفرش *P.*

یره - یره ییقلمش *T.* نقش زمین گشتد - بخاک انداختہ یاتورلمش

On dit, À soleil couché, pour dire, un peu après que le soleil est couché *A.* بعد الغروب - فی عقیب الغروب *P.* پس از غروب *T.* کونش باتدقدہ Et avant soleil couché *A.* قبل الغروب - قبیل الغروب *P.* بیش از غروب خورشید *T.* کونش باتمزدن اوّل

COUCHER. Action de se coucher. V. le verbe Coucher. — Et la garniture d'un lit, comme matelas, lit de plume etc. *A.* مهاد pl. امهدة *P.* بستر *T.* دوشک - یتاق

COUCHEUR. Qui couche avec un autre *A.* ضجیع - مفارش - کمیع *P.* همبستر - همفراش *T.* برابر یتان - یتاق اورتاغی

COUCOU. Oiseau gros comme un pigeon *A.* ساق حرّ *P.* قوقو *T.* قوسقووق

COUDE. La partie extérieure du bras à l'endroit où il se plit *A.* مرفق pl. مرافق *P.* وارن - آرن - آرنج *T.* دیرسک || Il était appuyé sur son coude دیرسکی اوزرینه طیانمشیدی || Il a les coudes fort pointus مرفقلری بغایت سیوریدر — Il se dit aussi d'une rivière || La Seine fait un coude en cet endroit سنا نهری فلان محلده دیرسکلنور

COUDÉE. Toute l'étendue du bras depuis le coude jusqu'au bout du doigt du milieu *A.* ذراع pl. اذرع *P.* ارش *T.* بیلک — Et certaine mesure ou longueur prise sur l'étendue de la coudée *A.* ذراع *P.* ارش *T.* آرشون

COUDE-PIED. La partie supérieure du pied qui se joint à la jambe *A.* کعب *P.* پژول *T.* طپوق

COUDER. Plier en forme de coude *A.* تحنیة - احنا *P.* خمیدن *T.* بوکمک || Couder une barre de fer بردمور چبوغنی احنا || Couder une branche de vigne اصمه چبوغنی بوکمک ایتمک

COUDOYER. Heurter quelqu'un du coude *A.* وکز بالمرفق - بهز *P.* بوارن زدن *T.* دیرسک اوجیله قاقیویرمک

COUDRAIE. Lieu planté de coudres *A.* مشجرہ البندق *P.* گلوزستان *T.* فندقلق

COUDRE. Arbre qui porte des noisettes. V. Coudrier.

COUDRE. Attacher deux ou plusieurs choses ensemble avec du fil passé dans une aiguille *A.* خیط - خیاطت *P.* دوختن *T.* دیکمک || Coudre promptement et habilement بالسرعة والمهارة دیکمک || Coudre deux choses ensemble ایکی شی خیاطت ایتمک — On dit figur., d'un mal arrivé ou près d'arriver, qu'on ne sait quelle pièce y coudre, pour dire, qu'on ne sait quel remède y apporter بوکا نه کونه یما یاپشدرمق اقتضا ایلدیکنی بیلمیورلر — On dit aussi, Coudre des passages *A.* ربط الفقرات *P.* فقرهها بهم پیوستن *T.* فقرهلری بری برینه دیکمک || Cinq ou six passages qu'il avait cousus ensemble, faisaient tout son discours بری برینه بتشدرمک مقالدسی بری برینه مربوط بش آلتی فقرهلردن عبارت ایدی

Cousu. *A.* مخیوط *P.* دوخته *T.* دیکلمش — On dit, Bouche cousue, pour dire, gardez le secret, ne dites mot *A.* قفل آغزیکی - آغزیکی کلیدله *T.* دهانرا بدوز *P.* قمک دیکیلو طوت

COUDRIER ou COUDRE. Arbre qui porte des noisettes *A.* شجر البندق *P.* درخت گلوز *T.* فندق آغاجی

COUENNE. Peau de pourceau *A.* جلد الخنزیر *P.* پوست خوک *T.* طوکوز پوستکیسی

COULAGE. Perte des liqueurs qui s'écoulent des tonneaux *A.* سفحان *P.* ژوهش *T.* آقش || Le coulage d'une pièce de vin باده ظرفنک سفحانی Marchandises sujettes à coulage سفحانه مایل اولان اموال تجار

COULAMMENT. D'une manière coulante, aisée *A.* بالسلاسة - بالسهولة - سهلاً - سلیساً - کمثل ماء الجاری *P.* مانند آب *T.* روان - اقر صو کبی - صو کبی || Il parle coulamment سلاست لسان ایله تکلّم ایدر Cela est écrit coulamment سلاست کلام ایله تحریر اولنمشدر

COULANT. Qui coule *A.* جاری *P.* روان *T.* آقیجی || Ruisseau coulant *A.* نهر جاری *P.* جوی روان *T.* آقیجی چای — Figur. Aisé, qui n'a rien de rude *A.* سهل - سلیس *P.* آسان *T.* سلاستلو || Style coulant سهل وسلیس اولان عباره Ses vers sont bien coulans اشعارنده خیلی سلاست کلام وار در

Vin coulant. *A.* عرق منهر *P.* رک ریزان *T.* آقیجی طمر

Noeud coulant. Un noeud qui se serre et desserre sans se dénouer *A.* انشوطة *T.* ایملکلی دوکم

On dit, Du vin coulant, pour dire, agréable à boire, qui passe aisément *A.* زلیل - سائغ *P.* خوشنوش *T.* ایچملی - ایچمی خوش

Et d'un homme avec qui il est facile de traiter les affaires, qu'il est coulant *A.* سهل الجانب - مساهل - هشیش الطبع

معقول آدم *T.* کار ساز *P.* سهل المأخذ ـ || Il faut être coulant en affaires رویت اورده هشیش الطبع اولمق لازمدر

COULANT. Diamant ou pierre précieuse que les femmes portent pour ornement à leur cou *A.* مسجد pl. مساجد *P.* گردنبند *T.* آصقیلو کردانلق آویزه دار || Cette dame avait un coulant de grand prix بو خاتون ذیقیمت وگرانبها بر اصقیلو کردانلق طاقنمشیدی

COULER. Fluer. Il se dit des choses liquides *A.* تسییل ـ سیلان *P.* روان شدن ـ ریزیدن ـ جریان *T.* اقمق ـ دوکلمک || Ce ruisseau coule doucement, lentement فلان نهر آهسته آهسته جریان ایدر La rivière coule le long des murailles فلان نهر دیوارلرک اوزونلغنده طوغری جریان ایدر coule alentour, tout au tour de la ville فلان نهر شهره دائرا شهره چپ چوره آقر ـ ما دار جریان ایدر vers le Nord فلان نهر سمت شماله طوغری جریان ایدر Les larmes lui coulent des yeux دموع عیونندن سیلان ایدر Cette chandelle est de mauvais suif, elle coule بو مومک یاغی فنا اولمغله مجاری آقر ـ سیلان ایدر Le sang qui coule dans les veines عروقده جریان ایدن دم Cette encre est trop claire, elle coule trop بو مرکب پک صولو اولدیغندن زیادەجه آقر ـ On dit d'un vase, d'un tonneau, qu'il coule *A.* سفحان *P.* شو وارول *T.* آقمق ژوهیدن || Ce baril coule de toutes parts هر طرفدن آقر

Couler à fond, se dit d'un navire, pour dire, s'enfoncer dans l'eau *T.* کمی صوبه باتمق ـ Il s'emploie aussi activement pour Faire submerger un navire *A.* اغراق ـ غرق *P.* فرو روانیدن *T.* باترمق || Attaquer un vaisseau, et le couler à fond à coups de canon اوزربنه طوب انداختیله سفینه‌یی غرق ایتمک ـ Figur. Couler quelqu'un à fond dans la dispute. C'est le réduire à ne savoir que répondre *T.* غریق بحر بهت وحیرت غرقاب بهت وخجالت ایتمک ـ ایلمک ـ Et couler une matière à fond. Dire sur un sujet tout ce qu'on peut dire, sans rien omettre فلان ماده‌ده سویلنه‌جک صحبتی دیبنه قدر دوکتمک ـ On dit aussi, qu'on a coulé un homme à fond, qu'il est coulé à fond, pour dire, qu'on a ruiné son crédit, sa fortune || Cet homme avait un grand crédit, un grand poste, on l'a coulé à fond, il est coulé à fond فلان کشی صاحب نفوذ وشان وبر مسند عالی ایله کامران ایکن قعر دریای غریق بحر گمنامی وخمول ـ خمولده غرق ایتدرلمشدر باتمشدر ـ باترلمشدر ـ اولمشدر

On dit aussi des choses solides, qu'elles coulent, pour dire qu'elles glissent, qu'elles s'échappent *A.* زلج *P.* لغزیدن *T.* قایمق || Comme il passait par la rue, une tuile coula d'un toit, et lui tomba sur la tête زوقاقدن مرور ایدر ایکن طامک بریسندن بر کرمید قایوب باشنه اصابت ایلدی

Il se dit figur. du temps qui passe *A.* زلول ـ مرور *P.* گذاشتن *T.* کچمک || Les jours, les années, les siècles coulent vite اوقات وایام وسنین واعوام سریع المرور در Le temps coule insensiblement وقت وزمان طویلمیدرق کچر ـ Il signifie aussi figur., faire glisser adroitement *A.* ازلاق *P.* لغزانیدن *T.* بر تقریب قایدریویرمک ـ قایدرمق || Il a coulé ce mot subtilement dans la clause بو کلامی بر تقریب شرطک ایچنه قایدردی Il en faudrait couler un mot dans votre discours سویلدیکک صحبت ایچنه بوکا دائر بر لفظ قایدرملو ایدک Il lui a coulé deux mots à l'oreille ایکی لفظ سمعنه ازلاق ایکی لاقردی بر تقریب قولاغنه قایدردی ـ ایلدی Il coula cette pièce parmi les autres papiers فلان ورقه‌یی تحریرات سائره بیننده قایدردی

On dit d'une période, d'un vers, qu'ils coulent bien, pour dire, qu'il ne s'y trouve rien de rude فلان فقره وفلان بیت سلیسدر ـ On dit aussi de tout ce qui est dit ou écrit d'une manière aisée, que cela coule de source صو کبی آقر ـ Et que les liqueurs spiritueuses, les bons vins coulent agréablement, pour dire, qu'on les boit avec plaisir مشروبات لذیذه وخمر جید سائغ وخوشنوشدر

Couler, se dit aussi des personnes qui passent, sans faire de bruit *A.* هامساً مرور ـ ازلاج القدم ـ زلج *P.* بی صیت وصدا رفتن *T.* صداسز شیویشیویرمک || Coulez vite le long de cette muraille بو دیوارک اوزونلغنده طوغری صداسزجه شیویشیویر Ces troupes coulèrent à la faveur de la nuit, et entrèrent dans la place بو عسکر ظلمت لیلدن اغتنام فرصت ایده‌رک صداسزجه قلعه‌نک ایچنه شیویشوب کیرمشدر ـ قلعه‌نک ایچنه ازلاج اقدام مرور ایلدی

On dit d'un homme qui dans son discours n'a parlé d'une chose que légèrement et en passant, qu'il n'a fait que couler sur ce fait *A.* توطیئاً بیان *T.* ماده‌یه سطحیجه طوقندی

ماده‌یی تر کچه‌رك آکدی -

Couler. Passer une chose liquide au travers du linge, du sable etc. A. امرار عن المصفاة - امرار عن المبزلة - بزل P. از پالانه ریختن T. سوزکیدن کچورمك - سوزمك || Couler du lait dans un couloir سودی مبزلدن کچورمك - سودی سوزمك Couler au travers d'un linge بر بز ایچندن کچوروب سوزمك

On dit, Couler une glace, pour dire, en faire couler la matière fondue A. سبك - افراغ P. ریختن T. دوکمك || Le secret de couler les glaces est récent فن سبك مرآتك مؤخراً کشف اولندی - سرّی مؤخراً خارجه اخراج اولندی

COULEUR. Impression que fait sur l'oeil la lumière réfléchie par la surface des corps A. لون pl. الوان P. رنك - فام T. رنك - تویر || Les couleurs simples A. الوان بسیطه P. رنکهای ساده T. ساده رنکلر Les couleurs composées الوان مرکبه Couleur naturelle A. لون خلقی - لون طبیعی P. رنك خدا داد T. ذاتی رنك artificielle A. لون عملی P. رنك ساخته T. یاپمه رنك claire A. لون کاشف P. رنك روشن T. آچق رنك sombre A. لون کدر P. رنك تیره T. طونق رنك brune A. لون اسمر P. لون سیه‌چرده T. بوز رنك obscure A. لون اقتم P. رنك شبگون T. قرامتق رنك éclatante A. لون ناضر P. رنك رونقدار T. پرلاق رنك gaie A. لون بهیج P. رنك خندان T. شطارتلو رنك vive A. لون حایی P. رنك زنده T. روحلو رنك triste, morne A. لون موجب الترح P. رنك ماتم نما T. صقندیلی رنك forte A. لون شدید P. رنك تیز T. کسکین رنك enfoncée, chargée A. لون شبیع T. قویی رنك faible A. لون ضعیف P. رنك بیفروغ T. فرسز رنك rude A. لون خشین P. رنك تند T. سرد رنك douce A. لون عذب P. رنك شیرین T. طاتلو رنك passée A. لون ماصح - امصح P. رنك فرسوده T. کچکین رنك - کسك رنك ternie A. لون ذابل P. رنك پژمرده T. صولمش رنك mêlée A. لون وشی P. رنك دو گونه T. دو رنك - قارشیق رنك changeante A. لون تابع الآجه P. رنك دیگر گونی پذیر T. لون زایل - الی التغییر tranchante A. لون بریق - لون ازهر P. بوزیلور رنك پارلده‌ییجی رنك T. رنك رخشان Couleur tirante sur le brun A. لون مایل الی الاسمر P. رنك سیه‌چرده T.

بوباده‌رنك Ce vin a la couleur malade بوزلغه چالر رنك P. لون اسحم - لون اسود A. Couleur noire رنکی بایغندر رنك P. لون ابیض A. blanche قره رنك T. رنك سیاه لون اشهب A. grise بیاض رنك - آق رنك T. سپید لون احمر A. rouge قیر رنك T. رنك ابلك P. لون ابلق - لون احمر A. verte قزل رنك - قرمزی T. رنك سرخ P. احمر لون بنفشجی A. violette یشل رنك T. رنك سبز P. اخضر P. لون اصفر A. jaune منکشه رنکی T. رنك بنفشه کوزی T. لون اصفر A. incarnate صاری رنك T. رنك زرد T. رنك زرد پور P. لون ورد اغبس A. isabelle رنك رنك آتشگون P. لون لهبی A. Couleur de feu قوله رنکی لون A. Couleur amarante آتشی رنك T. رنك آتشین - رنك P. لون وردی A. Couleur de rose مور رنك P. احوا لون ورق A. Couleur de rose sèche کل رنکی T. گلگون قوریمش کل T. رنك گلبرگ خشکیده P. الورد اليابس رنك P. لون بشرة الانسان A. Couleur de chair بپراغی رنکی انسان دریسی رنکی T. پوست مردم Couleur aurore T. P. لون لیمونی A. Couleur de citron اخشام کونشی رنکی لون مسکی A. de musc لیمون رنکی T. رنك لیمونی P. لون حمّة A. d'olive مسك رنکی T. رنك مسکی P. لون ادخن A. de ramoneur زیتون رنکی T. رنك زیتونی P. رنك دود T. توتسورنکی Diversifier les couleurs A. تلوین الالوان P. رنکهارا گوناگون ساختن T. رنکلری آلاجه رنکلری درلو درلو ایتمك - ایتمك Variété de couleurs A. اختلاف الالوان P. گوناگونی رنگها T. رنکلرك درلولغی Mêler les couleurs A. اشابة الالوان - مزج الالوان P. رنکها با هم آمیختن T. رنکلری قارشدرمق Assortir les couleurs A. تألیف الالوان P. رنکهارا برازیدن T. رنکلری اویدرمق Donner de la couleur A. تلوین P. رنك دادن T. رنك رنکلمك - ویرمك

Couleur. Drogue dont on se sert pour la peinture et pour la teinture A. صباغ - صبغة pl. صبغات - خضاب P. رنك T. بویه || Broyer les couleurs صبغات سحق - بویالری بویالری قارشدرمق - مزج صبغات دوکمك Mêler les couleurs ترتیب صبغات ایتمك Préparer les couleurs بویالری Appliquer les couleurs ضرب صباغ ایتمك - بویا اورمق Coucher, asseoir, poser les couleurs طلای صباغ ایتمك - بویایی سورمك

Avant que de dorer ce plafond, il le faut mettre en couleur

بو تاوانی تذهیبدن مقدّم اصباغ وتخضیب ایتمک اقتضا ایدر – صباغ اوّلی طلا ایتمک Mettre la première couleur بوبانک استارینی اورمق Bien manier, bien employer les couleurs انواع صبغاتی حسن ایله ترتیب واعمال ایتمک Adoucir les couleurs بویالری تعدیل ایلمک Amortir les couleurs بویالری سوندرمک Ce peintre entend bien le mélange, la fonte des couleurs فلان نقاش بویالرک مزج واصاغدسی فتنه کرکی کبی ماهر در – On appelle en Peinture, Couleurs amies, celles qui ne se font point paraître réciproquement dures A. الوان ممتزجة P. رنگهای با هم آشنا T. بری بربله امتزاجلو رنکار

Il se prend aussi pour Le teint A. لون الوجه P. رنگ رو T. بکز || Bonne couleur رنگ روی احسن Mauvaise couleur لون وجد ازفر Couleur vermeille لون وجد اقبح blême لون رنگ رویی یربند کلدی Il a repris sa couleur وجد اکمد بکزی یربند کلدی –

Et pour la rougeur qui survient au visage pour quelque cause naturelle ou accidentelle A. حمرت – قنئو P. سرخی T. قزللق || La couleur lui monta au visage حمرت چهرەسنه چیقدی – On dit figurément, Prendre couleur, pour dire, se décider A. کسب الصورة P. صورت پذیرفتن – رنگ پذیرفتن T. صورتپذیر نظام اولمق – صورت بولمق || Cette affaire commence à prendre une bonne couleur فلان مصلحت برصورت حسنه بولمغه یوز طوتدی

Couleur, signifie figur., prétexte, apparence A. صورت ظاهریّة P. روی T. یوز – صورت || Il l'a trompé sous couleur d'amitié فلانی خلوص ومحبّت صورتیله الداتدی Il s'est rendu maître de l'affaire sous couleur de le servir فلانه خدمت ایتمک صورتیله مصلحتی بسبتون ید تصرّفنه آلمشدر A cela il n'y a ni couleur ni apparence de vérité بو مادّەدە صحّت وحقیقت صورتی وکوسترشی یوقدر

Il se prend aussi, pour une raison apparente dont on se sert pour couvrir quelque mauvaise action A. صورت – ظاهر الحال P. نمایش T. کوسترش || Cela le choquera d'abord, si vous n'y donnez quelque couleur ظاهر حالی اویدرمینجه بو شیٔ رنجش خاطرینی مؤدّی اولەجقدر Couleur plausible معقول ومستحسن بر صورت ظاهر Revêtir un mensonge de belles couleurs بر کذبی صورت مستحسنه ایله تزیین ایتمک مطبوع ودلپسند بر صورتده قویمق –

COULEUVRE. Espèce de serpent A. حنفش P. گرزه T. قره بیلان || Couleuvre d'eau حنفش مائی – On dit proverb. d'un homme qui a eu bien des dégoûts, sans oser s'en plaindre, qu'on lui a bien fait avaler des couleuvres فلانه خیلی بیلانلر یوتدردیلر

COULEUVRÉE ou BRIOINE. Plante fort commune A. فاشرا P. اق آصمه – اورن کلی T. هزار جشان

COULEVRINE. Pièce d'artillerie plus longue que les canons ordinaires T. قولوربند طوپی

COULIS. Suc d'une chose consommée à force de cuire, passé par une étamine, par un linge etc. A. رب ممصول P. رب سوزانش رب T. پالودە

Vent coulis. Un vent qui se glisse au travers des trous A. منفذ الریح – ممرّ الریح – مخترق الریح P. گذرگاه باد T. یل اوغراغی دلیک

COULISSE. Longue rainure par laquelle on fait couler, aller et revenir une fenêtre, un volet, une porte A. مجراء الصفق P. ناوهٔ لت T. قناد سورمەسی || Faire une coulisse قناد سورمەسنی یاغلمق Graisser la coulisse سورمەسی یاپمق – Il se dit aussi du volet qui va et vient dans ces rainures A. صفق جاری P. لت ناوه دار T. سورمه قناد || Fermer la coulisse سورمه قنادینی قپامق

COULOIR. Écuelle faite de bois, qui, au lieu de fond, a une pièce de linge par où on coule le lait en le tirant A. مبزلة اللبن – ملبن P. پالان شیر T. سود سوزکیسی

Il se dit aussi, d'un passage de dégagement d'un appartement à un autre A. منفذ – معبر P. گذرگاه T. کچید – On dit aussi, en termes d'Anatomie, Les couloirs de la bile A. مجاری الصفرا

COULOIRE. Vaisseau propre à faire égoutter la partie liquide ou le suc de quelque substance qu'on veut en séparer A. مبزلة – راووق – مصفات P. شیب پالا T. سوزکی

COULPE. La souillure, la tache du péché A. دنس الذنب pl. ادناس الذنب P. چرک گناه T. صوچ لکەسی || Par la confession la coulpe est remise, et non pas la peine اعتراف طریقیله دنس ذنب رحیمن عفو اولندیغی درکار ایسەدە آنک عذاب وعقوبتی زایل اولمز Le grand amour de Dieu

emporte la coulpe et la peine جرك گناه وآنك عذاب وعقوبتى غلبهٔ عشق الهى ايله زايل اولور

COULURE. Il se dit en parlant des grains de la grappe qui tombent *A.* نفض الحب العنب *P.* ريزيدگى دانهٔ انكور *T.* اوزوم دانهلرينك دوكلمهسى || La vigne est sauvée de la gelée, il n'y a plus que la coulure à craindre آصمهلر طلونك آفتندن قورتلدى بوندنصكره خوف اولندجق شئ انجق دانهلرينك دوكلمسيدر

Il se dit aussi, de la portion du métal qui s'échappe du moule où la fonte est jetée *A.* صبّة السبك *T.* سوبكه قالبى دوكنديسى

COUP. Impression que fait un corps sur un autre en le frappant *A.* ضربة pl. ضربات *P.* كوب *T.* ضرب – اورش || Rude coup ضربهٔ شديده léger ضربهٔ خفيفه La force du coup ضربك زور وقوتى – شدّت ضربه Coup qui entre bien avant ايچرويه نافذ اولان ضربه Coup de pierre ضربهٔ حجر – طاشك ضربى Il a reçu un coup de fusil تفنك قورشونيله تفنك قورشونى ضربهسنه اوغرادى – اورلمشدر Donner, frapper, allonger un coup حوالهٔ ضربه – احالهٔ ضربه ايتمك – اورمق Détourner un coup ضربهيى صاپتمق Parer, esquiver un coup ضربهيى صاوشدرمق Cela fut abattu à coups de marteau چكيچ ضربيله هدم اولندى Il fut terrassé d'un coup همان بر ضربهده يره ييقلدى Il eut un coup dans le bras قولده اورلدى Coup mortel ضربهٔ مهلكه Coup qui ne fait qu'effleurer la peau انجق دريى صييرر بر ضربه Il tira sur lui, mais il manqua son coup فلانك اوزرينه قورشون آتدى انجق ضربهسنى اصابت ايتدرهمدى – Figur., Frapper les grands coups dans une affaire, c'est-à-dire, employer les moyens sûrs et décisifs بر مصلحته حوالهٔ صدمات مستنتجة المرام ايتمك

COUP DE POING. *A.* وكزة – لكزة *P.* مشت *T.* يومرق Coup de pied *A.* ركل – رفسة *P.* لكد *T.* تپمه Coup d'épée *A.* هدو صفق السيف – ضربة السيف – السيف *P.* ازدن تيغ *T.* قليج چالمى Coup de lance, de pique *A.* طعن – زجّ الرمح الرمح *P.* سپوخش نيزه *T.* مزراق دورتمهسى Coup de poignard *A.* وجاء الخنجر *P.* ازدن دشند *T.* يتاغان ضربى Coup de dent *A.* همز السنّ *P.* گزش دندان *T.* ديش اصيرغى Coup d'éperon *A.* نخس المهميز *P.* سپوخش مهميز *T.* ماهمز دورتمهسى Coup de fouet *A.* مشق السوط *P.* زد تازيانه *T.* قامچى ضربى – قامچى اورشى Coup de bâton *A.* قرع العصا – هرو العصا *P.* كوب دستچوب *T.* دكنك ضربى Coup de bec *A.* نقر المنسر *P.* زد نول *T.* قوش بورونى اورشى Coup de flèche *A.* خزق السهم – طعن السهم *P.* ازدن تير *T.* اوق ضربى – Il se prend aussi pour la marque des coups qu'on a reçus *A.* اثر الضرب – حبط *P.* بتره *T.* ضربه – بره برهسى

COUP DE FEU. La blessure faite par une arme à feu *A.* جرح البندقة *P.* زخم گروهه *T.* قورشون يارهسى

On appelle Coup dans l'eau, Coup d'épée dans l'eau, une action, un effort inutile *T.* صويه قليج – انكينه پالا چالمه چالمه

On dit, Sans coup férir, pour dire, sans tirer aucun coup *A.* بلا حرب ولا ضرب *P.* بيجنك *T.* قورشون آتلمقسزين || On a pris cette place sans coup férir فلان قلعه بلا حرب قورشون آتلمقسزين آوردهٔ قبضهٔ ضبط – وضرب فتح اولندى وتسخير اولمشدر

On appelle figur. Un coup de bec, Un coup de dent, Un coup de langue, une médisance, une raillerie piquante *A.* جرح عض اللسان – اللسان *P.* زخم زبان *T.* ديل يارهسى || Cet homme est incommode dans le commerce, il donne toujours des coups de dent, des coups de langue بو آدم ايله مخالطه والفتده ثقلت وار در دائما عض لسان ايله خلقى آزرده دل ايدر

COUP DE SANG. L'épanchement qui se fait dans le cerveau par la rupture subite de quelques vaisseaux sanguins *A.* حملة الدم *P.* برجستگى خون *T.* قان دپرنشى

On dit figurément, Détourner le coup, rompre un coup, pour dire, empêcher qu'une chose préjudiciable ne se fasse *A.* دفع الآفت *P.* قضا گريزانيدن *T.* قضايى صاپتمق – Et faire son coup, pour dire, réussir *A.* اصابت فى هدف المقصود *P.* بآماج مرام رسيدن *T.* مرام نشاندسنه وارمق – Et manquer son coup, pour dire, ne réussir pas *A.* اخطاف الرمية *P.* بآماج مرام نرسيدن *T.* مرام نشاندسنه وارهمامق

Et rabattre les coups, pour dire, adoucir une affaire, apaiser les esprits *A.* تعديل الحدّة – تسكين الشدّة *P.* تيزى خوابانيدن *T.* سردلكى يومشتمق – سردلكى كيدرمك

On appelle à la guerre, Coup de main, une attaque subite, imprévue qui réussit *A.* حملة بالمغافصة ـ مغافصة *P.* يك ضرب دست ناگهانی *T.* بصمه آنسزین || Cette place ne craint point les coups de main فلان قلعه مغافصهٔ واحده‌یه دوچار اولمقدن امیندر elle est à l'abri d'un coup de main بك ضرب دسته دوچار اولمقدن مصوندر

Coup, se dit aussi de la décharge et du bruit que font les armes à feu, lorsqu'on les tire *A.* اطلاق المدفع *P.* انداخت توب *T.* طوب آتمه || Les forteresses saluent l'étendard Royal de tant de coups de canon قلاع وحصون سنجاق همایونه شوقدر طوب انداختیله سلام ایدرلر À l'entrée du Roi, on fit une salve de cent coups de canon, et de mille coups de mousquet پادشاهك شهره دخولنده یوز طوب وبیك تفنك آتلدی — Coup de partance. Le coup de canon qu'on tire, quand un vaisseau part *A.* مدفع الرحلة ـ مدفع العزیمة *T.* عزیمت طوبی ـ وداع طوبی || À la pointe du jour, on tira le coup de partance علی السحر وداع طوبی آتلدی — On dit, Tirer à coup perdu, c'est-à-dire, sans viser à aucun but certain *T.* هوایه آتمق

On dit proverb. d'une chose qu'on a faite, et qui vaut bien la peine qu'on y a prise, que le coup vaut la balle, que le coup vaut l'argent *T.* آتیلان ـ آتیلان گله بوشه گتمدی قورشون عبث یره صرف اولنمدی

Coup de tonnerre. Le bruit qui accompagne ou suit un éclair *A.* زمزمة الرعد *P.* بانگ تندور *T.* گوك گورلتیسی

Coup de filet. C'est le jet du filet dans l'eau, pour prendre du poisson *A.* حط المجزفة ـ القاء المجزفة *P.* انداخت نسبیل *T.* بالق آغی آتشی || Il a pris tout ce poisson là d'un coup de filet بو بالغك مجموعنی بر اغ آتشنده صید ایلدی

Figur. Coup de partie. Un coup important qui décide du succès d'une grande affaire *A.* تدبیر فاصل ـ تدبیر صارم الامر || En arrêtant les séditieux, on a fait un coup de partie عصاتك توقیفیله بر تدبیر فاصل الامر اجرا اولنمش اولدی

On dit aussi, Coup de bonheur, Coup de fortune *A.* فجائة البخت *T.* بخت ایشی Coup de malheur *A.* نازلة الدهر *P.* قضای ناگهانی *T.* قضا مقولسی بر مصیبت Coup d'aventure, coup de hasard *A.* امر اتفاقی ـ حادثة اتفاقیة

Coup, se dit aussi d'un mouvement impétueux, comme du vent qui souffle sur la mer, d'une tempête *A.* ضرب شدید *P.* ضرب تند وتیز *T.* کسکین چارپش || Coup de vent فورتنه‌نك ضرب شدیدی Coup de tempête شدید ریح Un coup de mer écarta leurs vaisseaux دریانك شدت ضربی سفینه‌لرینك تبعیدینه سبب اولمشدر

Coup de soleil, se dit de l'impression violente que le grand soleil fait sur ceux qui s'y trouvent exposés *A.* صقر الشمس *P.* تفزدگی خورشید *T.* گونش چالمه

Coup, se dit aussi des actions humaines *A.* فعل ـ حرکت *P.* کردار *T.* ایش || Grand coup شدیده حرکت Beau coup فعل دلپسند Heureux coup فعل میمون النتیجه Voilà un coup d'étourdi اشته بر سرسم آدم ایشی C'est un coup de désespoir حال مأیوسیتدن نشئت ایتمش بر فعل Il a fait là un mauvais coup اولبابده بر حرکت قبیحه‌یه ابتدار ایلدی — Coup hardi ضربهٔ جسورانه بر فنا ایش ایشلدی — Il a fait ce coup-là de sa tête, sans prendre conseil de personne هیچ برکمسنه ایله استشاره ایتمکسزین همان کندو باشندن بو عزیمته تصدی ایلدی ـ بو حرکته ابتدار ایلدی

On appelle Coup du Ciel, Coup d'en haut, Coup de la Providence, un événement merveilleux qu'on ne devait pas attendre naturellement *A.* صدمة فلکیة ـ ارسال الهی ـ حادثة سماویة *P.* ظهورات آسمانی *T.* اللهدن گلمش بر حال — Et coup d'ami, un service qu'on rend à son ami *A.* فعل المحب الصادق *P.* کار دوست خلوصکار *T.* خالص دوست ایشی — Et coup de maître, un coup d'habile homme *A.* عمل الرجل الحاذق *P.* کار استاد *T.* استاد ایشی — Et coup d'État, une mesure utile au bien de l'État, quoiqu'elle soit contraire aux règles de l'humanité دستبرداد بر تدبیر شدید التأثیر حکومت Et coup de tête, un coup d'un grand jugement *A.* رأی صارم قوی التأثیر Il se dit aussi, d'une action étourdie *A.* عمل السامد *P.* کار شاشقین ایشی *T.* سراسیمه

Coup de foudre, Coup de massue. Un événement imprévu, accablant *A.* ضربة الصاعقة ـ ضربة المقرعة *P.* کوب بیر ـ صویمانتی ضربی ـ یلدرم چالمسی *T.* کوب کوپال || Cette nouvelle a été pour lui un coup de foudre بو خبر کندویه گوره بر ضربهٔ صاعقه منزلسنده ایدی La réprimande, les menaces qu'on lui fit, furent pour lui un coup de massue فلان

کشی‌یه ایتدکلری تعزیرات وتوبیخات وانواع تهدیدات کندویه اولقدر ضربات متمرده متابعسندده ایدی

Coup d'essai. La première action, le premier ouvrage par lequel on donne des marques de ce qu'on est capable de faire *A.* انموزجة الصناعة *P.* نمونۀ کار *T.* ایش اورنکی

On dit proverb., Faire d'une pierre deux coups, pour dire, venir à bout de deux choses par un seul moyen *T.* بر طاش ایله ایکی قوز اورمق — Et qu'une chose porte coup, pour dire, qu'elle tire à conséquence سائره سرایتی — فلان شئ امثال اولور موجب اولور

Coup, signifie aussi, une fois *A.* دفعة pl. دفعات — مرّة pl. مرّات *P.* بار *T.* کرّه ‖ Deux coups, trois coups ایکی دفعه اوچ دفعه Le premier coup دفعۀ اولی Je lui pardonne pour ce coup-là بو دفعه ایچون فلانه عفو ایدرم C'est assez pour ce coup بو دفعه ایچون کافیدر Ce qui ne se fait pas en un coup, se fait en deux بر دفعدده میسّر اولمیان ایکنجی دفعدده اولور

On dit, Cette maison plaît au premier coup d'oeil فلان خانه‌نک دیداری نظرۀ اولیده دلکشا وفرحبخشا در — Et que le coup d'oeil d'une terrasse est charmant, pour dire, qu'on découvre de là une vue agréable فلان سدّک نظارتی لطیف — مدای نظری لطیفدر — ودلکشا در — Et que ce général a le coup d'oeil excellent, pour dire, qu'il connaît d'abord tout l'avantage qu'il peut tirer de la situation des lieux فلان جنرالک دیدۀ دقایق آشناسی استکشاف احوال امکنه ومواقع — فلان خصوصنده بغایت راست بین ودرست پیما در — جنرال تمییز مواقع وامکنه خصوصنده مصیب النظر در فلان جنرال کمالیله مصیب النظر در

On dit, qu'il n'y a qu'un coup de pied jusqu'à un certain endroit, pour dire, qu'on peut y aller en peu de temps فلان محل — محلّه قدر بر خطوه مسافددن زیاده یوقدر بر خطوه مسافدده در

Tout à coup. Soudainement, en un moment *A.* مفاجئةً — فجئةً — بغتةً *P.* ناگهان — نا گاه *T.* آنسزین ‖ Ce mal l'a pris tout à coup بغتةً — فلان علّت فجئةً ظهور ایلدی — Tout d'un coup. Tout en une fois *A.* دفعةً *P.* بیک راه *T.* بر دفعه ‖ Il gagna mille écus tout d'un coup بیک غروش قزاندی اوتوردن

— لا محالة — علی ایّ حال *A.* À coup sûr. Certainement — البتّ *P.* بهمه حال *T.* البتّ ‖ Vous me trouverez à coup sûr البتّ بنی بولدجقسک

Coup sur coup. Immédiatement l'un après l'autre *A.* متوالیاً — متتالیاً — متعاقباً *P.* پیاپی *T.* آردنجه — بری بری — بری بری طرفنه اوزرینه ‖ Il lui a envoyé deux courriers coup sur coup بری برینه متعاقب ایکی — متوالیاً ایکی اولاق کوندردی اولاق ارسال ایلدی Il lui est survenu je ne sais combien de malheurs coup sur coup فلان کشی‌یه بیلم نقدر مصایب وآفات بری برینه متعاقب اولدرق ظهور ایتمشدر — Après coup. Trop tard, et après qu'une chose est faite *A.* دبریًّا — بعد خراب بصره — بعد ختام الامر *P.* پس از سر گذشتن پس از وقوع کار — کار *T.* ایش ایشدن کچدکدنصکره — اوق یایدن چیقدقدنصکره ‖ Vous voulez produire des pièces quand votre procès est jugé, c'est après coup سکا دائر اولان محاکمه فیصلپذیر اولدقدنصکره اوراق تقدیمی قیدنده‌سک ایش ایشدن — بو کیفیت تدابیر دبریّه قبیلندندر — کچدکدنصکره در — À tous coups. À tous propos, souvent *A.* لا ینقطع *P.* هر بار *T.* ایکیده برده ‖ Il vient à tous coups me quereller هر بار کاوب بنمله غوغا ایدر Il tombait à tous coups ایکیده برده دوشر ایدی — Encore un coup. Encore une fois *A.* تکرار *P.* نیز *T.* بنه — بر دخی — بر دفعه دخی ‖ Encore un coup je vous dis que... بو دفعه دخی سکا دیرمکه

COUPABLE. Qui a commis quelque faute ou quelque crime *A.* مخطی — مجرم *P.* جنحه کار — گناهکار — خردکار *T.* صوچلو ‖ On l'a accusé de telle chose, il en est coupable فلان کشی فلان شئ ایله اتهام اولندی اولابده مخطی ومجرم اولدیغی متحققدر C'est le plus coupable de tous جملددن زیاده مجرم وگناهکار اولان فلاندر Il s'est trouvé coupable اهل جرم وجنحه اولدیغی تبیّن ایلدی S'il s'enfuit, il se rendra coupable فرار ایدەجک اولورایسه مجرم اولمش اولور

COUPANT. Qui coupe *A.* قاطع — صارم *P.* برّان *T.* کسیجی ‖ Un outil coupant آلت قاطعه

COUPE. Il se dit d'un bois sur pied que l'on coupe *A.* قطع — قطع اشجار *P.* بریدگی *T* کسمه ‖ La coupe des bois آغاجلرک کسیمی La coupe s'en fait de neuf ans en neuf ans اورمانلرک قطعی هر طقوز سنەده بر اولور Ce bois n'est pas en coupe — بو اورمان هنوز قطع اولنمغه صالح دکلدر

بو اورمانڭ هنوز كسيمى وقتى دكلدر

Il se dit aussi de certains fruits que l'on coupe, pour voir s'ils sont bons *T.* كسمجه بازار || Il m'a vendu ce melon à la coupe شو قاونى كسمجه بازار ايله بڭا صاتدى

Et des monnaies que l'on coupe, pour voir si elles sont bonnes *A.* قرض *P.* گسيخت *T.* كسمه || On n'a reconnu la fausseté de cette monnaie qu'à la coupe بو سكه زيوفدن اولديغى انجق لدى القرض معلوم اولمشدر

On dit, qu'une étoffe est dure à la coupe, pour dire, qu'elle résiste au ciseau *A.* خشن القطع *P.* درشت در بريدن *T.* كسلمده سرد

Il se dit aussi, de la façon dont on taille l'étoffe, le cuir etc. *A.* تقطيع *P.* طرز بريدن *T.* كسيم || Cet habit ne va pas bien, la faute en vient de la coupe بو ثوب ياقشقلو دكلدر قصورى تقطيعندن نشئت ايدر — Il se dit aussi des pierres, et signifie, ou la façon ou l'art de les tailler || Il entend bien la coupe des pierres تقطيع احجار فننده كركى كبى واقف — Il a fait un traité de la coupe des pierres فنّ تقطيع واشنا در احجاره دائر بر مقاله تأليف ايلدى V. aussi Tailler. — En Architecture, c'est la représentation d'un bâtiment de terre ou de mer || Coupe perpendiculaire, coupe horizontale d'un navire, d'un moulin سفينه‌نڭ ودكرمانڭ تقطيع عموديسى وتقطيع مصفحى

On dit, La coupe d'un cintre, d'un dôme, d'un escalier, pour dire, l'inclination des joints, des voussoirs d'un arc *A.* مكسر pl. مكاسر *P.* شكستگاه *T.* قيرده يرى

COUPE. Tasse *A.* باطية — كوز pl. اكواز *P.* كوزه — ساتكنى *T.* آلتون برداق || Coupe d'or كوز ذهبى — برداق Boire dans une coupe *A.* كوز *T.* برداق ايله ايچمك — Figur. Boire la coupe jusqu'à la lie, pour dire, essuyer une mortification toute entière, un malheur avec tous les dégoûts qui peuvent l'accompagner نوش پيالهٔ كربت — تجرع كأس الآم واكدار ايلمك واندوه ايتمك

Coupe, en Astronomie, est le nom d'une constellation méridionale *A.* الكأس — الباطية

COUPE-GORGE. Lieu où il est dangereux de passer à cause des voleurs *A.* مهلكة pl. مهالك — دغل pl. ادغال *P.* جاى خطرناك *T.* قورقنج يرــ بتاقجى يرى || Ne passez pas dans ce bois, c'est un coupe-gorge بو بيشه‌زاراپچندن مرور ايلمه زيرا مهلكه در

COUPELLE. Petit vaisseau où on purifie l'or et l'argent par l'action du feu *A.* بوطة *P.* پوته *T.* پوطه || Mettre de l'or à la coupelle پوطه ايچنده آلتون وضع ايتمك Cet argent a passé par la coupelle بو سيم پوته‌دن كچورلمشدر — On dit figur. Mettre à la coupelle, passer à la coupelle, pour dire, mettre à une épreuve rigoureuse نهادهٔ پوتهٔ تجربه وامتحان پوتهٔ تجربه وامتحاندن امرار ايلمك — ايتمك

COUPER. Séparer un corps continu, avec quelque chose de tranchant *A.* قطع — تخزيع — خزع *P.* بريدن — گسيختن — گسستن *T.* كسمك || Couper du bois قطع حطب *P.* هيزم بريدن *T.* اودون كسمك — اودون يارمق Couper les cheveux قطع شعر — صاچى كسمك Couper en deux *A.* شقّ — تشطير — قطع بالنصف *P.* دو نيم كردن *T.* ايكى‌يه يارمق Couper en morceaux *A.* تخصيل — تكتيع *P.* پاره پاره بريدن *T.* پارچه پارچه كسمك Couper par pièces *A.* تفتيت — لتد — لخت *P.* لخت لخت بريدن — ريزه ريزه كردن تبضيع *P.* لتد كردن *T.* طوغرامق Couper de la viande *A.* تكتيع *P.* اتى تكه تكه طوغرامق *T.* گوشترا لتد لتد كردن Couper le bras *A.* جدع — تجذيم — جذم *P.* بازو بريدن *T.* قول كسمك Couper le nez, les oreilles *A.* قطع الانف — تصليم *P.* بينى بريدن *T.* برون كسمك *A.* قطع الاذن *P.* گوش بريدن *T.* قولاق كسمك Couper la tête *A.* تقفين الرأس *P.* سر بريدن *T.* باش كسمك Couper les blés *A.* قطع الرأس — حصد الغلات — احتصاد الغلة *P.* گندم درويدن *T.* اكين بيچمك Couper la jambe *A.* قطع الرجل *P.* پا بريدن *T.* بجاق كسمك — On dit, Couper la gorge, pour dire, tuer *A.* نحر — قتل *P.* كشتن *T.* اولدرمك — Se couper la gorge l'un à l'autre. S'entre-tuer *A.* تناحر — تذابح *P.* با هم ديگر گلو برى برينى بوغازلمق *T.* بريدن

On dit, couper la bourse à quelqu'un, pour dire, lui voler adroitement sa bourse, ou les autres choses qu'il avait sur lui *A.* اطرار الكيس *P.* كيسه بريدن *T.* يان كسيجيلك ايتمك — Figur. Tirer de l'argent d'une personne qui n'a pas beaucoup d'envie d'en donner *T.* كيسه‌يى — حلّ عقدهٔ كيسه ايتدرمك چوزدرمك || Il s'est laissé couper la bourse pour avoir la paix تحصيل امن وآسايش ايچون كيسه‌سنى چوزمكه

راضی اولدی

On dit figur. Couper bras et jambes à quelqu'un, pour dire, lui faire une injustice énorme *T.* بر کمسندنک قوللرینی قنادینی کسمک

Couper, signifie aussi, traverser, diviser *A.* تفریق ـ قطع *P.* جدا کردن *T.* کسمک ـ آیرمق || Une chaîne de montagnes coupe toute cette province بر صره جبال متسلسله فلان مملکتی سر تا پا قطع وتفریق ایدر Il y a quantité de canaux qui coupent ce pays-là وافر مجاری ما اول مملکتی قطع ایدر ـ On dit aussi, que deux lignes, deux chemins se coupent, c'est-à-dire, se croisent *A.* تقاطع || Ces deux lignes, ces deux chemins se coupent بو ـ بو ایکی خط تقاطع ایدر ایکی طریق تقاطع ایدر

On dit, couper l'eau, pour dire, fendre l'eau en nageant *A.* خرق المیاه ـ شق الامواج *P.* دریدن آب *T.* صولری سوکمک

Couper dans le vif, se dit des chirurgiens qui, en faisant leurs opérations, coupent jusque dans la chair vive *A.* تبزیل الی لحم الحی *P.* تا بگوشت زنده بریدن *T.* صاغ اته قدر کسمک ـ Il se dit aussi figur., pour dire, toucher à ce qui est le plus sensible *T.* جگرگاهه طوقنمق || Il a coupé dans le vif جگرگاهه طوقندی

Couper le vin. C'est le mêler avec de l'eau *A.* تقطیع الخمر ـ تقطیب الخمر ـ قتل الخمر بالماء ـ سحط الخمر *P.* آب در باده آمیختن *T.* شرابه صو قاتمق

On dit, couper chemin à quelqu'un, pour dire, se mettre au devant de lui sur son chemin, pour l'empêcher de passer *A.* صدّ الطریق ـ سدّ الطریق *P.* سدّ راه کردن *T.* یولی کسمک ـ Et figur. Couper chemin à un mal, pour dire, en arrêter le cours *T.* اوکنی کسمک || Il faut couper chemin à cette fièvre بو حمّانک اوکنی کسملو در à cette hérésie بو رفض وبدعتک اوکنی کسملو در Il faut couper le mal dans sa racine علتک عرقنی قطع ایتمک اقتضا ایدر Il faut couper court à cette intrigue بو فسادک اوکنی تیز الدن کسمک اقتضا ایدر

On dit, Couper par le plus court, par le plus court chemin, par ce sentier, pour dire, aller par le chemin le plus court *A.* سلوک عن المقربة ـ سلوک عن طریق المختصر *P.* از راه کوته روانه شدن *T.* کسدرمه یولدن کتمک

On dit, couper les vivres à une armée, pour dire, fermer les avenues, pour empêcher qu'on ne lui porte des vivres *T.* اردونک اردویه ذخیره کلهجک یوللری ـ ذخیره‌سنی کسمک ـ طوتمق ـ Et figur. Couper les vivres à quelqu'un, pour dire, lui retrancher les moyens de subsister *T.* قطع رزق ایتمک ـ Couper les eaux à une place assiégée, pour dire, couper les canaux qui portent de l'eau à la ville *T.* قلعه‌یه جاری صو یوللرینی کسمک

On dit en termes de Guerre, Couper les ennemis, pour dire, se mettre entre une partie de leur armée et une autre partie, ou entre leur armée et la place qu'ils couvraient *T.* دشمن عسکرینک اورته‌سنه کیروب آره‌یی کسمک || Les assiégés ayant fait une sortie, furent coupés par les nôtres عسکر محصورین درون قلعه‌دن چیقنجه بزم عسکر اورته‌یه کیروب قلعه ایله آنلرک آره‌سنی کسدی L'avant-garde de l'ennemi ayant passé la rivière, nos gens la coupèrent دشمنک مقدمة الجیشی نهری عبور ایلدکده بزم عسکر ورادن معبر نهر ایله آنلرک آره‌سنی کسدی ـ Et couper la communication d'une ville, pour dire, se poster de manière qu'on ne puisse y envoyer du secours *T.* بر بلده‌نک اطرافنی کسمک ـ موارد ومداخلنی ضبط ایتمک

On dit, Couper le feu, Couper un incendie, pour dire, en arrêter la communication *T.* آتشک وحریقک اوکنی کسمک

On dit figur. Couper court, pour dire, abréger un discours *A.* ایجاز الکلام ـ خصر الکلام *P.* سخنرا کوتاه کردن *T.* سوزی قصه ایتمک

On dit, Couper la parole à quelqu'un, pour dire, l'interrompre *A.* قطع الکلام ـ قدّ الکلام *P.* سخنرا گسیختن *T.* سلک صحبتک آره‌سنی کسمک Ou pour dire, lui imposer silence *A.* اسکات ـ ابکات *P.* خاموشانیدن *T.* صوصدرمق

Couper un cheval. C'est le châtrer *A.* امعال الفرس *P.* خایهٔ اسبرا کندن *T.* اتی اکدج ایتمک

On dit, Les sanglots coupent la voix, pour dire, qu'ils font perdre la voix *T.* کوکس کچورمه نفسی کسر

Coupé. *A.* مقطوع *P.* بریده ـ گسسته *T.* کسلمش ـ Pays coupé. Un pays qui est traversé de fossés, de canaux et de rivières بر خروق وجروف وجداول وانهار ایله متقاطع مملکت

Vin coupé. Du vin mêlé avec de l'eau *A.* خمر متقطع - صو *T.* بادۀ آب آمیخته *P.* خمر مقطوب - خمر مسحوط قاتلمش شراب — Lait coupé. Du lait mêlé avec de l'eau *A.* شیراب آمیخته *P.* لبن مضیح - لبن مذیق - لبن ممذوق *T.* صو قاتلمش سود

COUPERET. Sorte de couteau de boucherie et de cuisine, propre pour couper la viande *A.* ساطور *P.* گوشت کوب *T.* صاتور

COUPEROSE ou VITRIOL. Nom vulgaire de sulfates métalliques. *A.* زاج *P.* زاك *T.* قره بویه

COUPEUR. Celui qui coupe les grappes en vendange *A.* قطاف *P.* انگور چین *T.* اوزم کسیجی || Il a loué deux hotteurs et dix coupeurs ایکی نفر کوفه‌جی واون نفر اوزم کسیجی استیجار ایلدی

Coupeur de bourses. Filou qui coupe la bourse *A.* نشال - طرار *P.* کیسه بر - خرد دست *T.* یان کسیجی

COUPLE. Deux choses de même espèce qu'on met ensemble *A.* زوج pl. ازواج - شفع *P.* جفت *T.* جفت || Une couple d'oeufs ایکی دانه یمورطه - بر جفت یمورطه Une couple de chapons ایکی عدد ایملق - بر جفت ایملق Une couple de boîtes de confitures ایکی عدد - بر جفت شکرلمه قوطیسی شکرلمه قوطیسی

Et le lien dont on attache deux chiens de chasse ensemble *A.* عصام الکلبین - عصمة الکلبین *P.* فسار دو سگان *T.* ایکی زاغری بغلیان یولار || Les chiens ont rompu leur couple کلاب بویونلرنده اولان عصامی شکست ایلدیلر

Il se dit aussi, de deux personnes unies ensemble par amour ou par mariage || Beau couple, heureux couple زوج مرغوب Couple fidèle بری بری حقنده صداقتی درکار اولان وبختیار زوجین

COUPLER. Attacher des chiens de chasse avec une couple *A.* ربط الکلاب بالعصام مثناة *P.* سگانرا دو بدو بفسار پیوستن *T.* ایکیشر ایکیشر زاغرلره یولار باغلمق || Il faut coupler ces chiens بو زاغرلره - بو کلابه ربط عصام اولنمق اقتضا ایدر یولار باغلمق اقتضا ایدر

Et loger deux personnes ensemble *A.* اسکان - مثناة اسکان *P.* دو بدو نشستانیدن بالرفاقة *T.* ایکیشر ایکیشر قوندرمق || Il n'y avait pas où loger tout le monde séparément, on coupla les officiers de la Maison du Roi اول محلده جمیع خلقی بشقه بشقه اسکان ایده‌جك یر اولمدیغندن سرای همایون آغالری ایکیشر ایکیشر قوندرلمشدر

Couplé. *A.* مزوج *P.* جفت کرده *T.* جفتلنمش

COUPLET. Certain nombre de vers *A.* قطعة pl. قطعات || Cette chanson est de quatre couplets بو اغنیه درت قطعه‌دن عبارتدر

COUPOIR. Instrument dont on se sert dans la fabrique des monnaies, et en différens métiers, pour couper *A.* مقراض pl. مقاریض - قاطع *T.* صندی

COUPOLE. L'intérieur, la partie concave d'un dôme *A.* جوف القبة *P.* درون کنبد *T.* قبه‌نك ایچ یوزی || La coupole de cette église est bien peinte بو کلیساده جوف قبه‌نك نقشی لطیف واحسندر

COUPON. Petit reste d'une étoffe *A.* کسفة pl. اکساف - قطاعة - خزاعة *P.* لخت - پاره *T.* پارچه || Un coupon de toile بز پارچه‌سی - بز خزاعه‌سی

Il se dit aussi, des papiers portant intérêts, et dont on coupe une partie à échéance *A.* فرزة السهم *P.* پارۀ سهم *T.* سهم قائمه‌سی پارچه‌سی

COUPURE. Séparation, division faite dans un corps continu par quelque chose de tranchant *A.* قطعة pl. قطعات - قطع *P.* بریدگی *T.* کسکك || Une grande coupure بر قطع جسیم - بر کسکك - پرمغمده بر قطعه وار در J'ai une coupure au doigt وار در

COUR. Espace à découvert, enfermé de murs, qui est ordinairement à l'entrée de la maison *A.* قاعة - فنا pl. قاعات - رحبة - رحبات *P.* شه *T.* حولی || Grande cour فنای عظیم - قاعۀ واسعه - قاعۀ مختصره - فنای صغیر petite cour Avant-cour فنای خارجی - دیش حولی Cour de derrière فنای - وراء حولی - آرد حولی Cour pavée فنای مباط مفروش احجار ایله Cour de cuisine فنای دار - قالدرم دوشدلی حولی - فنای مربع الشکل - مطبخ حولیسی Cour carrée مطبخ درت کوشه‌لو حولی

Basse-Cour. La cour d'une maison qui est destinée au logement des domestiques *T.* خورنطه طاقمی حولیسی || Servante de basse-cour خورنطه طاقمی حولیسنده خدمت ایدن بسلمه

V. aussi Basse-Cour.

Cour. Les officiers qui accompagnent ordinairement un Souverain

A. اتباع وحشم سلطانی ـ خدمة خاصّة السلطان P. پرستاران
شاه T. ـ پادشاه دائره‌سی خلقی ـ پادشاه دائره‌سی
اندرون همایون خلقی ـ سرای همایون خلقی || Cour Royale
خدمهٔ خاصّهٔ شهر یاری La cour du Roi پادشاهك
دائره‌سی خلقی La cour de France فرانسه پادشاهنك
دائره‌سی خلقی Grande cour کلّیتلو دائره ـ دائرهٔ جسیمه
Petite cour دائرهٔ مختصره Cour splendide, magnifique محتشم
ومطنطن دائرهٔ همایون Le Roi tient sa cour en tel endroit
پادشاه دائرهٔ ملوکانه‌یی فلان محلّده تخصیص ایلدی
La cour est partie دائرهٔ همایون عزیمت ایلدی Avoir une
charge à la cour ـ دائرهٔ همایونده منصب صاحبی اولمق
اندرون همایونده بر منصب ضبط ایتمك Vieillir à la cour
اندرون همایونده صاچ آغارتمق C'est la fleur, c'est l'orne-
ment de la cour فلان کشی کل بوستان سرای همایوندر In-
trigues de cour سرای همایون دسیسه‌لری Il est fort connu
à la cour سرای همایونده معلوم بر آدمدر Un seigneur de la
cour, une dame de la cour ـ سرای همایون آغالرندن بری
ـ سرای همایون قادینلرندن بری Il se prend aussi pour
la suite d'un grand seigneur A. اتباع ولواحق ـ خدم وحشم
خدمة وتبعة ـ P. نوکران وپرستاران T. دائره خلقی ـ اتباعی
قپو خلقی ـ دائره ـ || Les petites cours ont leurs intrigues aussi
bien que les grandes حیل ودسایس جسیم دائره‌لرده جاری
ـ اولدیغی کبی مختصر دائره‌لرده دخی جاریدر Et pour
le lieu où est le Souverain avec sa suite A. دار سلطانی P.
سرای همایون T. پادشاه سرایی || Adressez vos lettres à la
cour ظرف مکتوبك اوزرینی سرای همایونه دیو تحریر
ـ ایله Et pour le Souverain et son conseil T. دولت || Rece-
voir un ordre de la cour دولت طرفندن امر آلمق Il lui a
été dépêché un ordre de la cour دولت طرفندن کندویه امر
ارسال اولندی La cour ne veut pas que... شویله اولمغه
شویله اولمق رضای دولته منافیدر ـ دولتك رضاسی یوقدر
Il s'est dévoué à la cour دولت علیّه‌یه وقف نفس ایلدی
Il est bien à la cour معتبر در ـ نزد دولتده مظهر اعتبار در
– Et pour l'air, la manière de vivre de la cour || Il entend,
il sait bien sa cour خدمتنده اولدیغی سرای همایونك رسوم
وآدابنه واقفدر C'est un homme de la vieille cour دور سابقده
اولان اندرون همایونك رسوم وآدابیله مألوف بر آدمدر
L'esprit de la cour سرای همایونك مزاجی

Ou dit, La cour céleste, pour signifier le Paradis A. مقرّ
العلیّین P. قرارگاه سعادتمندان T. مؤمنلرك یری

Il signifie aussi, les respects, les assiduités qu'on rend à
quelqu'un A. ملازمة الی الخدمة P. ـ رضاجویانه خدمت
مزاجگیرانه ملازمت T. رضاجویلق ایله خدمت || Faire sa cour
au Roi نزد پادشاهیده ملازم مقام خدمت اولمق Il y a
long-temps qu'il fait la cour à cette dame مدّت مدیده‌دنبرو
فلان محبوبه‌نك یاننه رضاجویانه ملازمت ایتمكده در
C'est mal faire sa cour, que de porter de mauvaises nouvelles
بر کمسنه‌یه اخبار موحشه کوتورمك قاعدهٔ تحصیل رضایه
مزاجگیرانه خدمتك خلافیدر ـ منافی بر حالتدر

On dit, Faire la cour de quelqu'un, pour dire, lui rendre
de bons offices auprès de quelqu'un T. بر کمسنه‌نك حقّنه
|| بر کمسنه‌یی توصیه ایتمك ـ سوق کلمهٔ طیّبه ایتمك
Vous avez besoin d'un tel, je lui ai fait bien votre cour فلان
آدمك همّتنه محتاجسك طرفنه سنك حقّكه کرکی
ـ سنی طرفنه توصیه ایلدم ـ کبی سوق کلمهٔ طیّبه ایلدم

On dit aussi, Je dirai telle chose à un tel, j'en ferai ma
cour, pour dire, Je lui dirai une chose qui lui plaira فلان
کشی‌یه شویله بر کلام سویلمكله رسم مزاجگیری‌یه رعایت
ایتمش اولدجغم درکار در

On appelle, Ami de cour, un ami sur qui l'on ne peut guère
oompter A. صدیق العین P. دوست بیوفا T. زمانه دوستی

Cour. Siége de Justice où l'on plaide A. محكمة pl. محاكم
P. عدالتخانه T. محكمه قپوسی || Cour ecclésiastique امور
رهبانه مخصوص محكمه Cour laïque دعواته متعلّق محكمه Cours
souveraines A. محاكم عالیة P. عدالتگاه والا T. اولو محكمه‌لر
Cours subalternes A. محاكم سفلیّة P. عدالتخانه‌های پس پایه
T. کوچك محكمه‌لر – On dit, Mettre hors de cour, ou hors de cour
et de procès, pour dire, renvoyer une des parties, ou toutes ensem-
ble, comme n'y ayant pas sujet de plaider T. دعوا مسموع دکلدر
دیو مرافعه‌دن ردّ ایتمك || On mit les parties hors de cour
طرفین مخاصمین دعوالری مسموع دکلدر دیو مرافعه‌دن ردّ
اولنمشلر در Il avait voulu intervenir au procès, mais il n'avait
aucun droit, on l'a mis hors de cour فلان کشی دعوایه
مداخله قیدنده اولمشیدی انجق بر درلو استحقاقی
اولمدیغندن مرافعه‌دن منع وردّ اولندی

COURAGE. Qualité qui fait braver les dangers et ses suites

نجدت ـ جسارت ـ نجادت ـ نجدت ـ رباطت القلب *A.*
T. جگر داری ـ پر دلی ـ دلاوری *P.* قوّت القلب ـ الطبع
غیرت ـ یورکلیلک || Grand courage غیرت کامله Noble courage
غیرت خالصه Courage franc نجدت طبع کریمانه élevé
نجادت باهرة الانفت fier نجدت بالغه haut نجادت جلیله
invincible, indomptable شائبهٔ قهر وتذلیلدن بری رباطت
نجدت طبع قهرمانی héroïque قلب شهامت آلود mâle
غیرت intrépide غیرت قویهٔ ثباتکارانه ferme غیرت مردانه
رباطت قلب اهل حرب martial جسورانه غیرت ـ دلاورانه
Son peu de courage قلت غیرتی ـ نقصان غیرتی Prendre
courage تحصیل رباطت وغیرت ایتمک Reprendre courage
ازسر نو تحصیل رباطت وغیرت ـ تجدید غیرت ایتمک
یکیدن قوّت قلب پیدا ایتمک ـ ایتمک Perdre courage
غیرته فتور کتورمک ـ فوت غیرت ایتمک Exciter le courage
تحریک عرق غیرت ایتمک Enflammer le courage آتش
تنوّر تیز خیز غیرتی اشعال ایتدرمک Échauffer le courage
غیرتی قیزدرمق ـ بی فتور نجدت وغیرتی تسخین ایتمک
Éveiller le courage ایقاظ ایتمک غیرت نائمه‌یی Ranimer
le courage قوّت قلبه مجدّدا ابراث شدّت ایتمک Fléchir
le courage قوّت قلبه ابراث کسر وتدنی ایلمک Accroître,
augmenter le courage قوّت قلبی برقات دخی مزداد وافزون
قوّت قلبی کما کان یرینه ایتمک Le courage lui est revenu
تازه‌لندی ـ رباطت وغیرتی یکیلندی ـ کلدی Cela lui fera
revenir le courage بو کیفیت رباطت قلبنک تازه‌لنمسنه
مایهٔ غیرتی وسیله اولدیغی درکار در Le courage lui manque
عدم جسارت ـ فقدان غیرت Manque de courage مفقود در
Signaler son courage نجدت طبعنی اثبات ایتمک C'est
un brave soldat, il a du courage برجنک آور ربیط القلبدر
Il a plus de courage que de force جسارتی قوّتنه غالبدر Les
plaisirs amolissent le courage لذائذ نفسانیه موجب استرخای
غیرت یولداشلرم غیرتدر Courage, mes amis, courage, soldats
غیرت ـ On dit, qu'un grand courage dédaigne de se venger
نجادت طبع ایله مجبول اولنلر سودای انتقامی استحقار
ارباب نجدت وغیرت داعیهٔ انتقامی محض شین ـ ایدرلر
وعار عد ایدرلر Et que les grands courages ne se laissent point
abattre par l'adversité رباطت قلب ایله مجبول اولنلر
کجروئ بخت ناسازکار تقریبیله فتور کتورمک احتمالی
یوقدر ـ Il se dit aussi des animaux hardis, comme les lions,
les sangliers *A.* جری *P.* پر دل *T.* یورکلو
Il se prend aussi pour Affection *A.* طیب الخاطر *P.* خوشئ
دل *T.* کوکل خوشلغی || Je vous servirai de grand courage,
de bon courage طیب خاطر ایله سکا خدمت ایده‌جکم
Il y allait de grand courage کوکل خوشلغیله کیدر ایدی
Il signifie aussi, dureté de coeur *A.* صلابت القلب ـ
قسوة القلب *P.* سختئ دل *T.* کوکل پکلکی || Auriez-vous
le courage d'abandonner vos enfans? کندو اولادکی ترک
ایده‌جک درجه‌سنه قدر صلابت قلبک وارمیدر Je n'ai pas
le courage de refuser cela à mon ami بو شیئی دوستمه دریغ
ایتمک مرتبه‌ده صلابت قلبم یوقدر Le traître eut le
courage de livrer son meilleur ami فلان خاین اصدق احبابی
اولان آدمی اله ویرمک مرتبه‌ده اظهار قسوت قلب ایلدی

COURAGEUSEMENT. Avec courage *A.* بالنجادة ـ برباطة القلب
ـ بالجسارة *P.* جگردارانه ـ دلیرانه ـ مردانه ـ دلاورانه ـ
T. یورکلیلک ایله ـ غیرت ایله جسورانه || Il s'y est porté
courageusement رباطت قلب ایله اولطرفه واردی Il s'est
battu courageusement جسورانه جنک ایلدی Il a souffert
les tourmens courageusement اذیتلره رباطت قلب ایله
طیاندی

COURAGEUX. Qui a du courage et de la hardiesse *A.* رابط
ـ دلاور *P.* جسور ـ قوی القلب ـ ربیط القلب ـ الجأش
جسارتلو ـ یورکلو ـ غیرتلو *T.* جگردار ـ پر دل || Courageux au
dernier point جسارتی درجهٔ ـ درجهٔ کمالده ربیط القلب
کمالده در

COURAMMENT. Rapidement, avec facilité *A.* بالسرعة ـ سریعا
ـ والسهولة *P.* چابکی ـ بآسانی ـ مثال آب روان *T.* چابکلک
ایله ـ قولایلق ایله ـ صو کبی || Cela est écrit couramment
بالسرعة والسهولة قرائت سریعا یازلمشدر Il lit couramment
سریعا سیر ایتمک صو کبی اوقور ـ ایدر Aller couramment
چابکلک ایله یوریمک ـ

COURANT. Qui court *A.* جاری *P.* روان *T.* آقیجی ـ آقر
|| De l'eau courante آقر صو ـ آب روان ـ مای جاری Un
ruisseau courant آقر ایرمق ـ نهر جاری ـ جدول جاری ـ
On dit figur., L'intérêt courant *T.* بین الناس جاری اولان
فیئات مرابحه Acheter des denrées, des marchandises au
prix courant سعر جاری اوزره ارزاق واموال مبایعه ایتمک
ذخایر واموال بیع ایتمک ـ Le terme courant الیوم جاری

ایشلمک اوزره اولان وعده ـ اولان وعده L'année courante بو سنه Le prix courant بهای جاری Le mois courant بو آی ـ Il signifie en matière de rentes, le terme qui court *A* تقسیط *T.* ایشلمکده اولان تقسیط جاری || Je vous quitterai tous les arrérages du passé, pourvu que vous me payiez le courant ایشلمکده اولان اشبو تقسیطک اقچه‌سنی ادا ایلدیککز حالده بقایای سابقه‌دن فارغ اولورم

Courant, au substantif signifie, le fil de l'eau *A.* مجرا الما صویک آقندیسی *T.* گذرگاه آب *P.* ممرّ الما ـ

Courant d'eau. Un canal ou un ruisseau qui court *A.* مسیل pl. مسایل الما ـ کریة pl. کراب *P.* سیلاب گذرگاه الما *T.* سیل صوینک دوکلدیکی یر || Il y a un courant d'eau qui fait moudre des moulins بر مسیل ما دوندرر دکرمانلری وار در

On appelle Courans, en termes de marine, certains endroits de mer où l'eau court rapidement d'un certain côté *A.* مدفع البحر pl. مدافع البحر ـ دوافع البحر *P.* سیلابگاه دریا *T.* دکزک آقندیسی ـ آقندی || Le courant emporta le vaisseau de ce côté-là مدفع بحر سفینه‌یی اولطرفه سوق ایلدی ـ اقندی کمی‌یی اولطرفه آتدی Il y a de dangereux courans sur cette côte بو دکز قییسنده مخوف وخطرناک آقندیلر وار در

Il y a sur mer des courans généraux et des courans particuliers دریاده آنا آقندیلر وکوچک آقندیلر وار در

On dit figur., Le courant du marché, pour dire, le prix actuel des denrées *A.* سعر رایج ـ نرخ رایج *P.* نرخ رایگان *T.* رایج الوقت بها ـ ناس بیننده متداول اولان بها ـ Et le courant des affaires, pour dire, les affaires ordinaires امور جاریه ـ امور عادیه ـ امور عادیهٔ روزمرّه ـ Et être au courant des affaires, des nouvelles, pour dire, connaître ce qui se passe حوادث واخبارک ـ سیاق وسباق احواله واقف اولمق ـ شیرازه‌سنی بیلمک ـ Et le courant du monde, pour dire, la manière ordinaire du monde عادت جاریهٔ دنیا || Se gouverner selon le courant du monde عادت جاریهٔ دنیانک موجب مقتضاسی اوزره ـ ومقتضاسی اوزره ادارهٔ نفس ایتمک عمل وحرکت ایتمک

Tout-courant. Sans hésiter *A.* بلا توقّف *P.* بی توقّف ـ جابجق ـ ایلشمکسزین *T.* جابک

COURBATU. Il se dit d'un cheval qui n'a pas le mouvement des jambes bien libre, pour avoir été morfondu après un trop grand travail *A.* فرس مخبول *P.* اسب درمانده پا *T.* ایاقلری طوتلمش آت

COURBATURE. Maladie du cheval courbatu *A.* خبل *P.* درماندگی پا *T.* ایاق طوتلمسی ـ Il se dit aussi des hommes, pour signifier une lassitude douloureuse *A.* فتور ـ وصمت *P.* درماندگی ـ درمانسزلق ـ قیرقلق *T.* بی تابی || Sa maladie commença par une courbature علتی بر حالت وصمت وفتوردن بداء ـ علتنک مقدمه‌سی بر وجود قیرقلغی ایدی ـ ایلدی

COURBE. Qui approche de la forme d'un arc. *A.* مقوّس ـ منحنی *P.* خم ـ خمیده ـ چفته ـ جنگ *T.* اکلمش ـ بوکری || Ligne courbe خطّ منحنی

Il se dit aussi d'une pièce de bois cintrée qui sert aux ouvrages de charpenterie *A.* خشبة عقفاء ـ خشبة دقفاء *P.* کژ هیزم ـ هیزم *T.* اکری آغاج کتک

COURBER. Rendre courbe une chose *A.* تقویس ـ تحنیة ـ اصلاع ـ تحنیب *P.* خمیدن ـ چفتانیدن *T.* اکمک ـ بوکمک || Courber un arc. یایی تقویس ایتمک Le trop grand faix a courbé cette pièce de bois حمل مفرط بو خشبه‌یی تحنیه واصلاع ایلدی Courber un arc pour le bander قوسی توتیر ایچون تحنیه ایتمک La vieillesse l'a courbé سن شیخوخت قدّینی تحنیه ایلدی Courber une règle جیزکی اندازه‌سنی تحنیه ایتمک ـ Figur. Plier sous la volonté d'un autre *T.* سر فرو بردهٔ ـ تحنیهٔ سر رضا ومطاوعت ایتمک ـ باش اکمک ـ سر فرو ایتمک ـ مطاوعت اولمق || Tout est courbé devant ce seul homme بو آدمک اوکنده جملهٔ جملهٔ ناس سرفرو ایدر ـ ناس سر فرو بردهٔ مطاوعت اولور

Se courber. *A.* تقوّس ـ تحنّب ـ انحنا ـ تحنّی *P.* خمیده ـ دو تا گشتن ـ خم گشتن ـ شدن *T.* اکلمک ـ بوکلمک || Il devient vieux, il commence à se courber کبرسنی تقریبیله شیخوختی تقریبیله انحنای قامته یوز ـ منحنی القامتدر طوتدی

Courbé. *A.* منحنی ـ مقوّس ـ ضالع *P.* دو تا ـ خم گشته ـ جفته *T.* اولمش ایکی قات ـ اکلمش ـ قامتی ـ Courbé de vieillesse *A.* احنب ـ محنب ـ ادفق ـ منحنی القدّ ـ مقوّس القامة ـ ادنع *P.* دو تا ـ قامت خم گشته *T.* ایکی قات قامتی اکلمش ـ اولمش

COURBETTE. Mouvement que le cheval fait, en levant éga-

lement les deux pieds de devant, et en se rabattant aussitôt *A.* قماص *P.* كنبد *T.* اوينايش ـ پرتاو || Faire faire des courbettes à un cheval آتى اويناتمق

COURBURE. Inflexion, état d'une chose courbée *A.* حنايت بوكريلك ـ اكلش *T.* چنگى ـ خم *P.* قوسيت ـ حنب ـ || Cette pièce de bois a plus de courbure بو خشبدنك حنايتى زياده در

COUREUR. Celui qui est léger à la course *A.* شديد العدو ـ چاپكپا *P.* ادفق السير ـ سريع السير ـ سريع القدم ـ آياغى ـ سكردبجى *T.* پوينده ـ دونده ـ تيز رو ـ سبكپا نا جاپك || C'est le meilleur coureur qu'on ait jamais vu مثلى كورلمامش شديد العدوا ـ ديده بر دوندهٔ سبكپا در بر آدمدر

Et celui qui va et vient, qui est souvent par la ville, ou en voyage *A.* كثير السير ـ سيّار *P.* آواره گرد *T.* طرف ـ كزيجى || C'est un coureur perpétuel, on ne le trouve jamais à la maison سيّار دائميدر هيچ بر وقتده خانه‌سنده بولنمز Il n'a fait toute sa vie que voyager, c'est un coureur كثير السير بر آدمدر عمربنى سير وسياحته امرار ايلدى

Et un homme qui court à pied, et dont on se sert pour faire des messages *A.* فيج pl. فيوج *P.* پيك ـ قاصد *T.* ساعى || Les Turcs font porter des nouvelles avec grande diligence par des coureurs اهل اسلام ساعيلر معرفتيله بالسرعة والاستعجال ايصال اخبار ايدرلر

On dit, qu'un homme est un coureur de nuit, pour dire, qu'il se retire fort tard *A.* قايم الليل ـ سرّا *P.* شب زنده‌دار ـ شبگرد ـ شبگير *T.* كيجه كزيجى

Coureur. Cheval de selle qui a la taille légère et déchargée *A.* فرس هملاج *P.* اسب راه گستر ـ اسب رهوار ـ تكاور *T.* چاپقون

Coureurs, se dit à la guerre, des cavaliers détachés du gros, soit pour découvrir, soit pour aller à la petite guerre *A.* سريّة pl. سرايا *P.* يزك *T.* جته ـ جته‌جى || Les coureurs de leur armée سراياى عسكرلرى ـ اردولرينك جته‌جيلرى Ce n'est pas leur armée, leur avant-garde, ce ne sont que des coureurs اردولرى وياخود جرخه‌جيلرى اوليوب انجق جته‌جى عسكريدر

COUREUSE. Fille ou femme prostituée *A.* دردب *P.* جاف صوفاق اوروسپيسى ـ صوقاق سپوركه‌سى *T.* روسبى ـ جاف

COURGE. Espèce de citrouille *A.* يقطين *P.* كدو *T.* قباق
Courge longue آجمه قباق

COURIER. V. COURRIER.

COURIR. Aller vite *A.* سير بالسرعة ـ عدو *P.* ـ دويدن قوشدرق ـ قوشمق *T.* تازيدن ـ شتافتن ـ تكيدن ـ پوييدن خفيفجه سكرتمك ـ يوربيك || سكرتمك Courir légèrement Courir de toute sa force جدّ وزيد ايلد ـ معاجرةً قوشمق Ce cheval court vite comme un cerf بو آت آهوى سكرتمك Courir comme la poste منزل سبكپا كبى سريع العدو در Courir à toute bride, à bride abattue سورر كبى سكرتمك ـ بل بپدرك سكرتمك ـ طلو ديزكين قوشمق ـ Il se dit figur. de toute action précipitée || Il faut aller bride en main, on ne fait pas les affaires en courant رويت اورده عجله لازم دكلدر هر شيده عنان تأنّي يى الدن براقميدرق عمل وحركت اولنمق اقتضا ايدر On peut exprimer aussi cette idée par ces proverbes *A.* العجلة ـ يبلغ الهضم بالقضم من السيطان والتأني من الرحمن *T.* ايربشور منزل مقصودينه ـ يواش يوريين چوق منزل الور ـ آهسته كيدن ـ On dit, Courir à sa perte, à sa ruine, à son malheur *T.* كندو بلاسنى كالباحث عن حتفه بظلفه خود بخود بلاسنى ـ آرامق طلب شان ـ آرامق ـ Et courir après les honneurs, les richesses ورفعت وآرزوى تحصيل مال وثروت بابنده بلا فتور تكاپو ايتمك

Il est aussi actif, et signifie, poursuivre à la course avec dessein d'attraper *A.* استذناب ـ تعقيب *P.* در پى دويدن ـ اردينه ـ پسنه دوشمك *T.* در پى شتافتن ـ در پى پوييدن قوغلامق ـ دوشوب قوغمق || Courir quelqu'un pour le prendre بر كمسنديى ـ بر كمسنديى اخذ ايچون تعقيب ايتمك طوتمق ايچون پسنه دوشوب قوغمق ـ On dit, Courir le cerf, courir le lièvre *A.* تعقيب الظبى ـ تعقيب الارنب *P.* كيك وطاوشان *T.* در پى آهو ودر پى خرگوش شتابيدن كيك وطاوشان قوغمق ـ پسنه دوشمك

Courir aux armes. Prendre les armes en hâte pour quelque alarme *T.* اخذ سلاحه شتابان اولمق ـ سلاحه طاورانمق

Il se dit aussi, des côtes, des terres, des rochers et des montagnes qui s'étendent d'un lieu à un autre *A.* امتداد ـ استطالة *P.* درازى يافتن *T.* اوزانمق || Cette côte court de

l'Est à l'Ouest l'espace de quatre lieues بوساحل شرقدن غربه درت ساعت مسافده ممتد اولور Ces montagnes courent du Nord au Sud, en partageant de grands continens بوجبال برارئ عظيمه قطع ايدەرك شمالدن جنوبه طوغرى مستطيل اولور

On dit figur. Courir fortune de . . . , Courir risque de . . . , Courir hasard de . . . , pour dire, être en péril de . . . . *A.* كود *P.* بر رمق قالمق ـ اوله يازمق ـ آز قالمق *T.* اندك ماندن || Il court fortune d'être chassé طرد اولنمغه از قالدى || Il court risque de perdre son bien ما ملكنى غيب ايتمكه بر رمق قالدى || Il court risque de la vie جاننى فوت ايلمكه بر رمق قالدى J'ai couru hasard de me tuer قتل اوله يازدم Vous courez risque موقع خطرەسكز ـ دوچار خطر اولماكه بر رمق وار در

– Courir des risques, Courir des chances, pour dire, être exposé à des périls, à des événemens *T.* عرضهٔ مخاطرات اولمق وتابع تصرّفات مختلفة الاحوال اولمق – Courir même fortune. Être dans la même situation d'affaires طالعلرى برابرجه ايشلمك

Courir le bon bord, signifie, pirater *T.* ازباندىدلغه كزمك

On dit, Il a bien couru, pour dire, il a beaucoup voyagé كثير السياحة بر آدمدر ـ وافر سير وسياحت ايتدى

Courir sus. Se jeter sur quelqu'un pour le maltraiter *A.* تطوّل *P.* بر فلان پوييدن *T.* انثلال على فلان ـ على فلان اوزرينه شركير اولمق ـ كمسنه نك اوزرينه اوشونتى ايتمك || Les paysans se sont soulevés, et ont couru sus aux troupes اهل قريه عصيان ايدوب عسكر اوزرينه اوشونتى ايلديلر

On dit, Courir sur le marché de quelqu'un, pour dire, enchérir sur un autre, prétendre emporter ce qu'un autre marchande *A.* بها آرتروب آخرك بازارلغنى *T.* اخلال البيع بالمساومة بوزمق || Je voulais acheter cela, pourquoi vous venez courir sur mon marché? فلان شيئك مبايعه سنده طالب اولدم نيچون سن كلوب آرتررق بازارلغمى بوزمق قيدنده طالب اولمشيكن سن نيچون كلوب لا يسوم ـ اولورسك الرجل على سوم اخيه كلامنك خلافنه اولدرق بازارلغمى بوزمق استرسك – Et figur., Courir sur le marché, Courir sur les brisées de quelqu'un, pour dire, vouloir emporter sur lui une chose à laquelle il a prétendu le premier *T.* آخرك آخرك قسمتنه ـ مطلوبنه طمع ايتمك

Courir au plus pressé. S'occuper de ce qui importe davantage *A.* تقديم الاهمّ على المهمّ ـ تقديم الاهمّ

On dit aussi, Courir, soit dans un combat, soit dans un tournoi, ou autre exercice semblable *A.* استباق *P.* باهم پوييدن *T.* قوشمق – On dit figur. de personnes qui sont dans les mêmes emplois, qu'elles courent la même carrière, pour dire, qu'elles ont les mêmes prétentions مقصود واحد اوزرينه دعواى تقدّم – مقصد واحدده دعواى مسابقت ايدرلر ـ ايدرلر – Et courir après des fantômes, pour dire, se livrer à des espérances ou à des craintes imaginaires *T.* اوهام باطلهيه ذاهب اولمق – خيالات بيهودەيه ذاهب اولمق

Et qu'une nouvelle court les rues, pour dire, qu'elle est sue de tout le monde بين الناس ـ السنهٔ اهل سوقه متداول در شايع ومتواتر در

Courir, signifie aussi, Couler V. ce mot. – Et ravager *A.* غارت *P.* تاراج وتالان ـ يغما كردن ـ غارتيدن ـ تركتاز كردن *T.* چاپول ايتمك ـ يغمالمق كردن || Les troupes ont couru une telle province عسكر فلان مملكتى يغما وغارت ايلدى Les pirates courent la mer ازباندىد ـ پامال يغما وتاراج ايلدى طائفه سى دريادە تركتاز ايدرلر

Il se dit aussi, du temps *A.* جريان ـ مرور *P.* روان بودن *T.* كچمكده اولمق ـ ايشلمك || Le temps court insensiblement اليوم وقتلر طويولمقسزين مرور ايدر Le terme qui court ايشلمكده اولان وعده ـ جارى اولان وعده L'année qui court بو سنه ـ اشبو جريان اوزره اولان سنه – On dit, qu'une chose court à sa fin, pour dire, qu'elle n'a pas long-temps à durer قريب الختامدر ـ مشرف زوالدر ـ مشرف ختامدر || Ma provision de bois court à sa fin تدارك ايلديكم حطب ذخيره سى قريب ختامدر Cette maladie court à sa fin بو علت مشرف ختامدر ـ قريب الختامدر – Il se dit aussi, des intérêts de l'argent || L'intérêt de cette somme court de tel jour بو مبلغك فائضى فلان كوندن بدايه ايله ايشلمكده در

Courir. Être en vogue *A.* اشتهار *P.* رايگان بودن *T.* رواجده اولمق || Cette chanson courait par la ville فلان تركى شهرك ايچنده اشتهارده ايدى – On dit, L'avis qui court, pour dire, l'avis qui a le plus de voix dans une délibération qui n'est pas achevée زياده رواجده اولان راى *T.* برترين آرا *P.* راى غالب *A.*

On dit, Faire courir des bruits, pour dire, répandre des bruits *A.* نشر الاخبار ـ اشاعة الاخبار *P.* حوادث افشاندن *T.* خبرلر حوادث يايمق ـ تواتر ايتمك || Il court un mauvais bruit

— شیوع بولدی — نشر اولندی — بر خبر موحش منتشر در On dit aussi, qu'il court bien des maladies امراض کثیره شایع — Et faire courir un livre, un manifeste بر کتاب — ومنتشر در — Et faire courir une santé, pour dire, la faire boire par tous les convives ادارهٔ اقداح — Et faire courir la voix, pour dire, demander les avis à ceux qui composent une assemblée *T.* ارباب مجلسدن استشعار کام وآرا ایتمک — Et faire courir le billet, pour dire, envoyer un billet, pour avertir ceux qui ont intérêt à quelque affaire *T.* اخبار تذکره‌لری — اخبار تذکره‌سی کزدرمک — یایمق — نشر ایتمک

On dit, Au temps qui court, pour dire, au temps présent *A.* فی زماننا هذا — فی یومنا هذا — الیوم *P.* دربن هنگام *T.* بو کونده بو کون — بو وقتلرده

COURONNE. Ornement de fleurs qui entoure la tête, et qu'on porte dans quelques occasions, pour marque d'honneur, ou en signe de joie *A.* رعلة pl. رعلات *P.* پساک *T.* چیچکدن اغصان غاردن دوزلمش باش چنبری || Couronne de laurier دفنه داللرندن دوزلمش باش چنبری — مرتب رعلهٔ جمیله Couronne triomphale شعار موجب الافتخار فتح وغزا اولان پساک پرتوناک Les Grecs décernaient des couronnes aux citoyens qui avaient rendu quelque service considérable à leur patrie قوم یونان ابنای بلده‌دن وطن حقنه بر کونه خدمت جلیله‌یه موفق اولنلرک سر افتخارلرینی رعلات موجبهٔ المباهات ایله تزیین ایدرلر ایدی — On le dit figur. de la gloire que les martyrs acquièrent en mourant pour la foi || Il a reçu la couronne du martyre تاج وتاج شهادتی احراز ایتمشدر

Il signifie aussi, ornement de tête que les Rois portent pour marque de leur dignité *A.* تاج pl. تیجان *P.* افسر *T.* تاج || Couronne Impériale تاج ایمپراطوری Royale تاج پادشاهی Ducale دوقلق تاجی Couronne enrichie de pierreries مجوهر جواهر ایله مرصع تاج پادشاهی — تاج Porter une couronne تاج بر سر اولمق — تاج ایله ملبس اولمق — Couronne d'épines. Celle que l'on mit sur la tête de Notre-Seigneur *A.* تاج مشوک *P.* افسر پر خار *T.* تیکنلو تاج — Il se prend figur. pour Souveraineté *A.* تاج السلطنة — سلطنت *P.* افسر ملکداری *T.* پادشاهلق تاجی || Il lui a mis une couronne sur la tête باشنه تاج سلطنت الباس ایلدی Il lui a ôté la couronne باشندن افسر سلطنتی نزع ایلدی Il aspire à la couronne تاج سلطنته طالبدر — تاج سلطنته اطماح نظر رغبت ایدر Il dispute la couronne سلطنت دعواسیله معارضه ایدر Il a renoncé à la couronne سلطنتدن فارغ اولدی Abdiquer la couronne سلطنتدن استعفا ایتمک Quitter la couronne ترک سلطنت ایتمک — سلطنتدن کف ید ایتمک Céder la couronne à un autre سلطنتی آخره قصر ید وفراغت ایتمک Héritier de la couronne ولی عهد — وارث سلطنت — وارث تخت وتاج سلطنت — سلطنت — Et pour l'État qui est gouverné par un Roi *A.* ملک — دولت || La couronne de France فرانسه دولتی Les couronnes du Nord دول شمالیه Ce droit est un des plus beaux fleurons de sa couronne بو استحقاق سلطنتی حلیاتنک احسن واعلاسیدر Il a relevé l'honneur, l'éclat de la couronne عرض وناموس دولتی وپرتو اساس ملک ودولتی احیا ایلدی Il a ébranlé la couronne ملکی صرصدی — رهین زعزعه وتزلزل ایلدی Les charges de la couronne مناصب دولت Les officiers de la couronne رجال دولت — خدمهٔ دولت Les domaines de la couronne املاک میریه — دولت L'État et couronne de France فرانسه‌نک ملک ودولتی — On dit, traiter de couronne à couronne, c'est-à-dire, de souverain à souverain ایکی پادشاه بنفسهما مخابره ایتمک

En Astronomie, Couronne septentrionale et Couronne australe, c'est le nom de deux constellations *A.* اکلیل شمالی واکلیل جنوبی

Il signifie aussi, la partie la plus basse du paturon d'un cheval *A.* رسغ pl. ارساغ *P.* مهرهٔ پای اسب *T.* بوقاغیلق

Et une sorte de météore qui paraît autour du soleil ou de la lune *A.* هالة pl. هالات *P.* هاله *T.* آی — کونش آغیلی آغیلی

COURONNEMENT. Cérémonie pour couronner les souverains *A.* رسم التلبس التاج — رسم التتوج *P.* رسم بر سر نهادن افسر *T.* تاج کیمه رسمی || Son couronnement se fit en tel lieu رسم تتوجی فلان محلده اجرا اولندی Le jour du couronnement یوم تتوج — یوم رسم تتوج — Le couronnement d'un vaisseau, c'est la partie du vaisseau qui est au-dessus de la poupe *T.* کمی قیچینک باشلغی — کمی قیچینک تاجی

Figur. L'accomplissement, la perfection de quelque chose *A.* ما به الاستكمال ـ تكملة *P.* تمامى *T.* تماملق || Cette célèbre action fut le couronnement de toutes les autres اشبو فعل جليل عميم الاشتهارى بالجملة افعال سائرهٔ سابقه‌سنك تكملهٔ جميله‌سى اولمش اولدى Pour couronnement d'une si belle vie بويله بر عمر مندوب الآثارك تكمله‌سى اولمق عملك ما به الاستكماليدر C'est le couronnement de l'oeuvre اوزره

COURONNER. Mettre une couronne sur la tête *A.* تتويج ـ الباس التاج *P.* افسر بر سر نهادن *T.* تاج كيدرمك || Couronner un Roi بر پادشاهه الباس تاج ايلمك Couronner celui qui a gagné le prix, ou qui a fait une belle action احتياز قصب السبق ايدن وياخود بر فعل جليله موفق اولان كشينك باشنى تاج افتخار ايله آراسته قلمق Couronner de fleurs بر كمسنه‌نك باشنى ازهار كوناكوندن مرتب تاج پر ابتهاج ايله تزيين ايتمك Couronner d'une couronne d'or تاج زربن ايله تتويج ايلمك

Figur. Faire honneur, récompenser *A.* اعزاز ـ تمجيد *P.* آزر بخشيدن *T.* اعتبار ايتمك ـ اولولمك || Couronner la vertu صلاح وفضيلتى اعزاز ايتمك le vice محارم ومنكراتى اعزاز حق جل وعلا قيدنده اولمق Dieu couronne les martyrs, les saints حضرتلرى مظهر رتبهٔ شهادت اولان ذوات كرامى واعزهٔ واولياى عظامى تاج وتاج سعادت سرمديه ايله تمجيد واعزاز ايدر Il fut couronné de gloire اكليل جليل علو واقبال برّ وصلاح ايله زيور يافته اولمشدر Sa vertu fut couronnée حالى اعزازا وتكريما رهين حسن مكافات اولمشدر N'est-ce pas couronner le crime que d'élever un si méchant homme à cette dignité? بو مقوله ارباب شرّ وشقاوتدن بر خبيثى بويله بر مسند عاليه اصعاد ايتمك ذات شرّ واساتنى اعزاز دكلميدر

Et apporter la dernière perfection à quelque chose *A.* ختم ـ امضا *P.* تكميل ـ بتمامى رسانيدن *T.* تماملمق || Cette dernière action a couronné toutes les autres موخرا ظهور ايدن بو فعل جميليله كافهٔ افعال سابقه‌سى ختم وامضا اولندى Il a couronné sa vie par une généreuse mort ايام عمرينى بادئى ياد خير اولهجق بر موت دليرانه ايله ختم وامضا ايلدى Le succès a couronné son entreprise متصدى اولديغى مصلحت حسن نتيجه ايله ختم وامضا اولندى — On dit proverb., La fin couronne l'oeuvre V. Fin.

Et environner. *A.* احاطة ـ تكليل *P.* كردا كرد كردن *T.* چپ چوره طولاشمق || Plusieurs coteaux couronnent cette ville بو بلده‌نك اطرافى متعدد پشته‌لر ايله مكلل ومحاطدر

Se couronner. S'orner, s'embellir *A.* كسب الزينة ـ تزين *P.* آراسته شدن ـ پيرايش پذيرفتن ـ زيور يافتن *T.* دوناتمق ـ بزنمك || Le ciel se couronna d'étoiles après cet affreux orage تندباد شديدك سكونتى عقيبنده قبهٔ فلك نجوم وكواكب درخشان ايله آرايشپذير اولمشدر Dans les fêtes champêtres, les jeunes bergères se couronnaient de fleurs اعياد اهل قراده بنات رعات ازهار كوناكون ايله تزيين سر ايدرلر ايمش

Couronné. *A.* متتوج ـ ملبس بالتاج *P.* تاجدار ـ تاج بر سر ـ افسربر *T.* تاج كييمش ـ تاجلو *A.* مكلل ـ محاط *P.* كردا كرد آورده *T.* چپ چوره طولاشلمش || Le port est couronné de hautes montagnes ليمانك جوانب واطرافى دائرا ما دار جبال شاهقهٔ منيع الوصول ايله مكلل ومحاطدر

On appelle les rois, Têtes couronnées *A.* صاحب التاج pl. اصحاب التاج *P.* تاجدار ـ افسر بر *T.* تاجلو

COURRIER. Celui qui court la poste, pour porter les dépêches *A.* بريد *P.* چپار ـ ياماجيك *T.* قوريير ـ اولاق || Courrier ordinaire عادى اولاق extraordinaire فوق العاده اولاق Courrier du cabinet دولت اولاغى ـ خارج از معتاد اولاق Expédier un courrier بر نفر اولاق ارسال وتسيير ايلمك Le courrier d'Amsterdam امستردام اولاغى ـ قوريرى

COURROIE. Pièce de cuir coupée en long, étroite, et qui sert à lier quelque chose *A.* سير pl. سيور *P.* پراژ *T.* قايش ـ صريم || Attacher des courroies ربط سيور ايتمك Les courroies d'un carrosse هنطوك قايشلرى Serrer les courroies قايشلرى شدّ ايتمك ـ پكشدرمك — On dit proverb., Étendre, Allonger la courroie, pour dire, étendre ses droits au delà des bornes de l'équité *T.* ايپى پك چكمك ـ ايپى پك كرمك || Il a bien fallu allonger la courroie, pour en venir là ايشى اول رتبه‌يه كتورمك ايچون ايپى خيلى مرتبه چكمك لازم كلدى Ses droits n'iraient pas si haut, s'il n'avait étendu la courroie ايپى پك چكماسش اولسه ادعا ايلديكى حقوق بو مرتبه‌يه قدر چيقدمز ايدى

COURROUCER. Mettre en courroux, irriter *A.* اسخاط ـ اغضاب ـ تهييج الغضب *P.* بخشم آوردن ـ *T.* غرشانيدن ـ طارلتمق ـ

غضبه کتورمک || Ses crimes ont courroucé le Ciel contre lui ارتکاب ایلدیکی ذنوب ومعاصی کندو حقنده سخط وغضب ارتکاب ایلدیکی - سماوینک استجلابنه بادی اولمشدر ذنوب واثام تقریبیله جناب منتقم قهاری اسخاط پادشاهک واغضاب ایتمش اولدی Le prince est courroucé آتش سخط وغضبی مشتعلدر Dieu se courrouce contre les méchants الله تعالی اشراره تغضب ایدر - Il se dit figur. de la mer || Quand la mer se courrouce, est courroucée دریانک هیجان خشم وشدتی حالنده

Courroucé. *A.* غاضب - سخیط *P.* خشمناک - غرشیده *T.* طارلمش

COURROUX. Colère *A.* سخط - غضب *P.* خشم - غرش *T.* طارغنلق || Juste courroux حقه مقارن سخط وغضب Le courroux de Dieu سخط باری - غضب الله Le courroux du Ciel غضبه سخط وغضب سماوی Entrer, se mettre en courroux نائره - تسکین غضب ایتمک کلمک Apaiser le courroux خشم وغضبی اخماد ایتمک Irriter, provoquer le courroux تحریک غضب ایتمک - Il se dit aussi des animaux féroces *A.* زمخره *P.* غرش - غرندگی *T.* کومورده - طارغنلق || Le courroux du lion, du taureau, de l'éléphant زمخرهٔ شیر وثور وفیل - Le lion en courroux *P.* شیر غران - شیر ژیان - L'éléphant en courroux *P.* پیل ژیان - پیل دمان - Et de la mer || Le courroux de la mer دریانک هیجان خشم وشدتی Les flots en courroux امواج هیاج

COURS. Flux. Il se dit principalement de l'eau des rivières *A.* جریان *P.* روش آب *T.* آقش || Cours rapide جریان انغراقش - جریان بطی lent چاپکللک ایله آقش - سریع impétueux جریان شدید - سرد آقش Arrêter, empêcher le cours صویک - جریان مایی توقیف ومنع ایتمک جریان اقشنی طوردرمق ومنع ایتمک Détourner le cours جریان مایی آخر طرفه - مایی صرف وتحویل ایلمک بشقه - صویک آقشنی بشقه طرفه صاپتمق - اماله قلمق مجرای مایی کسر وشکست طرفه دوندرمک Rompre le cours صویک - مجرای مایی قطع ایتمک ایتمک Couper le cours آقندیسنی کسمک Il faut que les eaux aient leur cours میاهک مجرالری اولمق لازمدر La rivière a pris son cours par-là نهرک صویی فلان طرفه اتخاذ مجرا ایلدی Donner cours à l'eau صویی آقتمق - صویی اجرا ایتدرمک

On le dit aussi, des mauvaises humeurs dans le corps des animaux *A.* انصباب *P.* ریزش *T.* دوکلش || Il faut que cette humeur ait son cours بو خلطه برمحل انصباب ویرلملو بر مجرا - بر مصب مناسب ویرلمک اقتضا ایدر - در ویرلمک

Cours de ventre. Le flux de ventre *A.* استطلاق البطن - اندیال البطن *P.* شکمرانی *T.* بورک سورمدسی

Cours. Le mouvement des astres et du soleil *A.* حرکت - سیر *P.* جنبش *T.* یوریمه || Le cours du soleil, de la lune شمس وقمرک سیر وحرکتی Le cours des astres est réglé نجوم وکواکبک سیری معیندر L'Astronomie traite du cours des astres علم نجوم سیر کواکب بحثنه دائر در Le cours apparent du soleil est d'orient en occident شمسک سیر ظاهریسی مشرقدن مغربه در

Il se dit aussi du temps, des années, de la vie *A.* دور - دوران *P.* گردش ایام *T.* دوران المدة || ایامک دوری Pendant le cours de dix ans اون سنه دورنده Finir, achever le cours de sa vie دور عمری اتمام ایتمک La mort en coupa, en interrompit le cours فلانک دور مدت عمری حلول موت ایله رهین انقطاع اولمشدر Le cours de ses années اوقات عمرینک دورانی Le cours de son règne دور سلطنتی Suivant le cours de la nature دور طبیعی یه تبعیة - مجرای طبیعی یه تبعیة - دوران احوال طبیعیه یه اتباعاً

Il signifie aussi, l'étude que l'on fait de suite en toutes les parties d'une science *A.* دورة الدرس || Il a fait son cours en Philosophie, en Chimie, en Mathématiques dans un tel collège علم حکمت وعلم کیمیا وعلوم ریاضیده دورهٔ درسنی فلان مدرسده تکمیل ایلدی A la fin de son cours, il s'est fait passer maître-ès-arts دورهٔ درسنی تکمیل ایدنجه فننده استاد چیقدی

On appelle, Voyages de long cours, les longs voyages sur mer *A.* اسفار قاصیة - اسفار بعیدة *P.* سفرهای دور ودراز *T.* اوزون اوزادی سفرلر

Cours, se dit aussi des affaires *A.* مجراء المصلحة *P.* روش کار - رفتار مصلحت *T.* ایشک یورویشی - ایشک کیدشی || Nous verrons quel cours prendra cette affaire بقدلم مجرای مصلحت نه یه وارهجقدر Arrêter, retarder le cours d'une affaire مجرای مصلحتی قطع وتأخیر ایلمک Suspendre le

cours de la Justice مرافعه‌نك روشنى توقيف ايله معلّق رأى ناسك Se laisser aller au cours de l'opinion براقمق رأى جمهورك - مجراسنه تبعيّت ايتمك

Il signifie aussi, progrès *A.* حال النموّ - فيضان *P.* برومندى مظهر اولديغى *T.* آرتوقلمق || Le cours de ses victoires غزوات وفتوحاتك حال نموّ وفيضانى Le cours de son bonheur رفعت واقبالنك حال نموّ وفيضانى Le cours de ses malheurs گرفتار اولديغى مصايب وآفاتك حال نموّ وفيضانى Le cours du mal علتك حال نموّى Il faut que le mal ait son cours علتك حال نموّى تمام اولملو در Arrêter le cours d'une dangereuse doctrine بر مذهب خطرناكك نموّ وفيضاننه حوالۀ سدّ ممانعت ايتمك Couper cours à la faction ظهور ايتمش فرقه‌نك نموّ وفيضاننى قطع ايتمك Les cours des opinions آرا واعتقادات ناسك نموّ وفيضانى

Il se dit aussi, des choses qui sont en vogue *A.* اشتهار - رواج *P.* رايگانى *T.* روايش || Cette chanson, ce bruit eut cours pendant quelque temps بو تركى وبو خبر بر مدّت بين الناس اشتهارده ايدى Les passemens n'ont plus de cours شريطلرك رواج واشتهارى قالمامشدر - Et de la monnaie || Cette monnaie a cours بو سكّه‌نك رواجى وار در La somme a été payée en louis d'or et d'argent et monnaie, le tout bon et ayant cours مبلغ مذكور من نقد وخالص ورايج آلتون وكمش سكّه اولدرق ادا اولندى Donner cours à la monnaie étrangère اجنبى سكّه‌سنه رواج ويرمك - Le cours du marché, c'est le prix auquel se vendent les choses dans le marché *A.* ثمن رايج *T.* بهاى رايج - بهاى رايگان *P.* سعر رايج - رايج - بين الناس رايج ومتداول اولان بها - وقت اولان بها

On dit figur., qu'une chose, une manière, un mot n'a cours que parmi la populace فلان شئ وفلان طور وفلان لفظ يالكز سفلۀ ناس بيننده متداولدر - اشتهارده در - Et donner cours à un bruit, pour dire, aider à le répandre *A.* ترويج *P.* رايگان كردن *T.* رواج ويرمك - Et donner cours à une opinion, à une maxime, pour dire, l'accréditer *T.* بر كونه اعتقاده وبر قاعده‌يه رواج ويرمك

COURSE. Action de courir *A.* جرى - مجارات - عَدوان - عدو *P.* پويه - پويش - تازش *T.* قوشو - قوشمه - يامه - سكرتمه || Course légère جرى خفيف Longue course پويش مديد Il est vite à la course سريع القدم در - جرى وعدوانده قوشوده آياغى چابكدر - پوينده چاپكپا در La course des chevaux, des chariots آتلرك وعربه‌لرك قوشمه‌سى À toutes les courses il a remporté le prix فلان كس جميع قوشولرده قوشو ميدانلرينك جمله‌سنده قصب - اوكدلى قزاندى - السبق احراز امتيازى احراز ايتمش اولدى - Il se dit aussi, des voyages qu'on fait pour quelqu'un *A.* سفر pl. اسفار *P.* پويه *T.* قوشمه || J'ai fait mille courses pour son affaire مصلحتيچون بيك سفر ايلدم Il a travaillé pour moi, mais il s'est bien fait payer de ses courses بنم ايچون خيليجه سعى ايتمش ايسه‌ده ايتديكى سفرلرك اجرتنى بالغًا ما بلغ آلدى

Il se dit aussi, de ce qu'on donne à un courrier pour les frais de son voyage *A.* مصارف الطريق *P.* خرج راه *T.* يول خرجلغى || Ce courrier a eu cent piastres pour sa course بو اولاغه خرج راه اولدرق يوز غروش ويرلدى

Il signifie aussi, célérité, vigueur *A.* استعجال - عجلة - سرعت *P.* شتاب - چابكى *T.* چابكلك || Rien ne peut arrêter ce conquérant dans sa course فلان صاحب فتوحك سرعت واستعجالنه حوالۀ سدّ ممانعت اولدجق شئ يوقدر Cet orateur est rapide dans sa course فلان واعظك سرعت واستعجالنده شدّت عظيمه وار در

On dit poétiquement, La course du soleil, la course de la lune دور شمس وقمر La course précipitée du temps دور شديد السير اوقات وازمان Le soleil va finir sa course, pour dire, le jour va finir خورشيد تابان دوريوميسنى تكميل ايلمكده در - Il signifie figur., le cours de quelque emploi, de quelque travail *A.* دور || Après avoir passé par divers emplois, il termina sa course par l'ambassade مناصب عديده ضبطندنصكره دورينى مأموريت سفارت ايله تكميل ايلدى Il a heureusement achevé sa course دورينى باليمن والسعاده تكميل ايلدى - ميموناً ومسعوداً تكميل ايلدى - Et la durée de la vie || Il a fini sa course en héros منزل عمرينى بر قهرمان كبى قطع ايلدى - جلادت عنوان كبى دور عمرينى بر قهرمان كبى ختم وتكميل ايلدى

COURSE, Acte d'hostilité qu'on fait en courant les mers, ou en entrant dans le pays ennemi *A.* غارت *P.* تاخت وتاراج - تاراج وتالان *T.* چاپول - يغماجيلق || Les ennemis font des courses jusqu'en tel lieu دشمن فلان محله قدر سوق دشمن عسكرى فلان محله - طاياى يغما وغارت ايدر

قدر جاپولدن خالی دکلدر Les galères de cet endroit font des courses sur une telle mer فلان محلك جكديرى سفينەلرى فلان دریایە كلوب یغماجیلق ایدرلر Ce capitaine, ce vaisseau est armé en course فلان سفینه چاپولجیلك صورتندە دونانمشدر

COURSIER. Cheval propre pour les batailles et les tournois *A.* جرّا خيل عدا ـ فرس *P.* نكاور ـ اسب باد پیما *T.* یوكرك آت || Monté sur un coursier راكب فرس عدّا

COURT. Qui a peu de longueur *A.* قصير pl. قصار *P.* كوتە *T.* قصّە || Un peu court جرئيجە كوتە Cheveux courts شعر قصّە صاچ Robe courte ثوب قصير ـ Il se dit aussi d'une personne qui a la taille petite *A.* قصير القامة ـ قصير ـ قصير القدّ *P.* كوته بالا ـ كوچك بالا ـ كوته قدّ *T.* الچق بویلو قصّە بویلو || Cet homme est court et entassé قصّە بویلو ـ طقناز بر آدمدر ـ On dit, qu'un homme a la vue courte, pour dire, qu'il ne voit pas de loin *A.* قصير البصر ـ كليل البصر *P.* كوتەبيين *T.* قصّە بصری ـ ایراغه كورمز ـ Et figur., qu'une chose est trop courte, quand elle ne peut parvenir jusqu'où on voudrait qu'elle parvînt *A.* قاصر ـ ناقص *P.* كوتاه ـ نا تمام *T.* قصّە ـ اكسك || La science humaine est courte علم بشر انسانك قاصر ونا تمامدر La prudence humaine est trop courte بصر بصيرتى كوتاه وقاصر در Votre pouvoir est trop court pour... فلان مصلحت ایچون بضاعهٔ اقتدارك قاصر در Vous avez les bras trop courts pour atteindre là اول محلە واصل اولمقدن دست اقتدارك قاصر در Ses moyens sont trop courts اسباب اقتداری قاصر در ـ Et qu'un homme est court d'argent, court de finance, pour dire, qu'il a peu d'argent اقچەسى قصّە در ـ قوّت مالیەسى قاصر در Il ne peut demeurer long-temps à Paris, il est court d'argent اقچەسى قصّە اولدیغندن پارسدە طول مدّت مكث وتوقّف ایدەمز ـ Et qu'il est court de mémoire قوّت حافظەسى قصّە در ـ بضاعهٔ حفظى قاصر در ـ Et qu'il a l'esprit court, l'intelligence courte *A.* قاصر الفهم ـ قاصر العقل *P.* كوتە عقل *T.* عقلى قصّە ـ Et que les vues d'un homme sont courtes, pour dire, qu'il manque de prévoyance *A.* قصير النظر *P.* كوتە نظر ـ كوتەبيين *T.* كوزى ایراغه وارمز ـ Et couper court à quelqu'un, pour dire, lui faire une réponse décisive qui l'empêche de continuer son discours *T.* قصّەجە جواب ويروب صحبتى كسمك ـ Et qu'un homme se trouve court, quand il ne peut parvenir à quelque dessein *A.* قاصر الوسع ـ قاصر الاستطاعة *P.* كوته اقتدارش دست *T.* كوجى يتمز || C'est folie à vous d'entreprendre cela, vous vous trouverez court بو مادّەیە تصدّى ایتمك سكا كورە كار عاقل دكل زیرا دست وسع واقتدارك قاصر در زیرا وسعكدن خارج بر كیفیتدر

On dit, Le chemin le plus court, ou simplement le plus court *A.* طريق معجال pl. طرق معاجيل الطرق ـ مختصر طريق pl. طرق مختصرة *P.* راه كوتاه *T.* قصّە یول ـ اوغرىبن یول || Il est venu le premier, parcequ'il avait pris le chemin le plus court طريق معجالى اخذ ایلدیكندە مبنى جملەدن اوّل واصل اولدى ـ Il se dit aussi au figuré || Pour arriver à ce but, pour sortir de cette affaire, le plus court et le meilleur est de faire... منزل مقصودە وصولك وياخود بو مصلحتك ایچندن چیقمنك طريق مختصرى واولا وانسبى بونى ایتمكدر

Court, signifie aussi, bref, de peu de durée *A.* مختصر ـ قصير *P.* كوته *T.* قصّە || En hiver les jours sont courts, et en été les nuits sont courtes موسم شتادە وقت نهار وموسم یازك كونلرى وقیشك ـ صیفدە وقت لیال قصیر ومختصر در La vie de l'homme est courte عمر انسان كیجەلرى قصّە در عمر انسانك مدّتى قصّە در ـ قصير در Vous ne me donnez que huit jours, le terme est bien court ويردیكك مهلت سكز كوندن عبارت اولمغلە بغایت قصّە در Un sermon bien court غایت مختصر بر موعظه Les apophtegmes doivent être courts كلام حكما مختصر اولمق كركدر ـ On dit d'un prédicateur, d'un avocat, qu'il est court, c'est-à-dire, succinct كلامندە اختصار وار در ـ قصّە سوزلو در

On dit proverb., qu'un homme est revenu avec sa courte honte, pour dire, qu'il a reçu un affront, un refus *T.* بو مصلحتدن قرە یوزلو چیقدى

Et qu'il en est retourné avec sa courte honte, pour dire, qu'il n'a pas réussi dans sa négociation *T.* تهى دست عودت ایلدى ـ خائبًا وخاسرًا عودت ایلدى

On dit, Demeurer court dans quelque discours, pour dire, perdre ce qu'on voulait dire *A.* حصر ـ حصر الكلام *P.* سلك كلامرا غائب كردن *T.* دیەجكنى شاشورمق ـ Et qu'un homme demeure court, quand il est si pressé par des objections,

qu'il ne sait que répondre *A.* منقطع الكلام *P.* مبهوت ودمبسته *T.* قالد قالمش ـ دیبه‌جکی قالمامش ـ حبط اولمش ‖ Et figur., Prendre quelqu'un de court, quand on le presse sans lui donner assez de temps pour satisfaire *A.* تضییق *P.* بتنگ نهادن *T.* صیقیده قویمق ـ صیقشدرمق ‖ Il n'y a que deux jours que le terme est échu, vous me pressez, c'est me prendre de bien court وعده‌نك وقتی هنوز ایکی کوندنبرو منقضی اولمشیکن تعجیلدن خالی دکلسك بو تقریب بنی خیلی تضییق ایدرسك

On dit proverb., Il sait le court et le long de cette affaire, c'est à-dire, toutes les particularités مصلحتك اوّل وآخرینه کیرش وچیقش ـ کافهٔ حقایق ودقایقنی بیلور ـ واقفدر بررلرینك هبسنی بیلور

COURTAGE. Négociation de courtier *A.* سمسرت ـ دلالت *P.* سفیری ـ سفسیری *T.* دلاّللق ـ سمسارلق ‖ Faire le courtage des vins شراب سمسارلغنی ایتمك Droit de courtage سمسار عوایدی ـ سمساریّه ـ دلالیّه

COURTAUD. Celui qui est de taille courte, grosse et entassée *A.* مکرّس ـ حذلم *P.* پده *T.* طقناز کوده‌لو بودور

Et un cheval ou un chien auxquels on a coupé les oreilles et la queue *A.* ابتر واصلم ـ مقطوع الذنب والآذان *P.* دم وگوش بریده *T.* قویروغی وقولاغی کسك ‖ Il était monté sur un courtaud مقطوع الذنب والآذان بر اسبه راکب اولمشیدی

COURTAUDER. Couper la queue à un cheval *A.* ابتار ـ بتر قطع الذنب *P.* دنباله بریدن *T.* قویرق کسمك

COURTAUDÉ. *A.* ابتر ـ مقطوع الذنب *P.* دم بریده *T.* قویرغی کسك

COURTE-HALEINE. V. Asthme.

COURTIER. Qui s'entremet des ventes et achats de certaines marchandises *A.* سمسار pl. سماسرة ـ دلّال *P.* سفسیر ـ سفیر *T.* میانجی ـ سمسار ـ دلاّل ‖ Courtier de chevaux آت دلاّلی Je ne veux point passer par la main des courtiers سمسار الندن ـ دوشمکدن بر وجهله حظ ایتمم ـ Courtier de mariage. Celui qui se mêle de faire des mariages *A.* خطّاب *P.* میانجی نکاح *T.* دوکورلك دلاّلی

COURTINE. Rideau de lit *A.* سرادق الفراش pl. سرادقات الفراش *P.* پردهٔ خوابگاه *T.* یتاق پرده‌سی ‖ Tirer les courtines یتاق پرده‌سنی چکمك

COURTILLIÈRE. Espèce d'insecte qui se forme dans le fumier *A.* جعل pl. جعلان *P.* سرگین گردان *T.* بوق بوجکی

COURTISAN. Qui est attaché à la Cour *A.* ندیم pl. ندما ـ ملازمین خاصّة pl. ـ ملازم خاصّ السلطان ـ ندیم سلطانی رکاب همایون خدمه‌سی *T.* ملازم درگاه شهریاری *P.* ندیم السلطان ندیم قدیم ‖ Vieux courtisan اندرون همایون رجالی ـ ندیم سلطانی Sage courtisan ندیم عاقل ومدبّر Habile, fin, rusé courtisan حاذق وماهر وحیل ودسایسده ید طولا صاحبی ندیم دقایق آزما

Et celui qui courtise, qui cherche à plaire *A.* مداهن *P.* یلتاقلیجی *T.* جابلوسکار

Et celui qui rend à quelqu'un des assiduités, pour en obtenir quelque avantage *A.* ملازم الباب لتحصیل المطلب *P.* ملازم تحصیل حاجت سوداسیله قوللق *T.* درگاه حاجت جویی ایدن ‖ Ceux qui ont des emplois à donner, ne manquent point de courtisans توجیه مناصبه قادر اولنلره تحصیل حاجت سوداسیله قوللق ایدر جوقدر

COURTISER. Faire la cour à quelqu'un pour en obtenir quelque chose *A.* ملازمت *P.* ملازمت نمودن *T.* بر نزد کس ملازمت بر کمسندیه قوللق کوسترمك ـ کمسندنك یاننده اشمك ‖ Cet homme vous courtise fort فلان کشی سکا چوق قوللق کوستور Il n'est pas d'humeur à courtiser personne, s'il n'en a besoin بلا موجب هیچ بر کمسندنك یاننده ملازمت ایلمك مزاجنه مخالفدر Il courtise ce vieillard pour avoir sa succession بو اختیارك مالنه وارث اولمق امّیدیله یاننده اشمکدن خالی دکلدر ـ Courtiser les dames. Leur être assidu, chercher à leur plaire *A.* ملازمت عند النسا *P.* نزد زنان ملازمت نمودن *T.* قاریلره قوللق کوسترمك

COURTOIS. Gracieux. V. Civil.

COURTOISIE. V. Civilité.

COUSIN. Il se dit de ceux qui sont issus de deux frères *A.* ابن العمّ pl. ابناء العمّ *P.* عمّزاده *T.* عموجه اوغلی ‖ Nous sommes cousins عموجه اوغللری یز ـ Ceux qui sont issus de deux soeurs s'appellent *A.* ابن الخالة pl. ابناء الخالة *P.* خالد زاده *T.* خالد اوغلی ـ Cousins maternels. Ceux qui sont issus des frères de la mère *A.* ابن الخال pl. ابناء الخال *P.* خالو زاده *T.* طایی اوغلی ـ Cousins paternels. Ceux qui sont issus

des soeurs du père *A.* ابن العمّة pl. ابناء العمّة *P.* عمّه زاده *T.* خاله اوغلی

COUSIN. Sorte de moucheron piquant *A.* بعوضة pl. بعوض *P.* سپید پر ـ پشه *T.* سیوری سینک || Les cousins l'ont tourmenté toute la nuit استیلای بعوض ایله تا بسحر معذب اولمشدر

COUSINAGE. La parenté qui est entre cousins *A.* قرابت الاولاد العمّ *P.* خویشاوندی عمّزادگان *T.* عموجه اوغللری حصملغی

COUSINER. Appeler quelqu'un cousin *A.* خطاب بابن العمّ *P.* بنام عمّزاده خواندن *T.* عموجه اوغلی دیو چاغرمق || Il vous cousine, de quel côté est-il votre cousin? عموجه اوغلی دیو دیمک سکا ابن عمّ دیو خطاب ایدر بو قرابت نه جهتدندر

COUSINIÈRE. Sorte de gaze dont on entoure un lit, pour se garantir des cousins *A.* کلّة ـ ناموسیّة *P.* پشه خانه *T.* جیبنلک

COUSSIN. Sorte de sac rempli de plumes ou d'autres choses, et dont on se sert pour s'appuyer *A.* وسادة pl. وساید *P.* بالین *T.* یصدق || Coussin de drap, de velours چوقه یصدق وقطیفه یصدق Coussin de carrosse هنطو یصدیغی

COUSSINET. Petit coussin *A.* نمرق pl. نمارق ـ مرفقة *P.* نیمدست ـ گرده *T.* قولتق یصدیغی

CÔUT. Ce qu'une chose côute. Il se dit de ce qu'on paye aux officiers publics pour différents actes *A.* خرج *T.* خرج || Les frais et loyaux côuts کافّهٔ مصارف وحق اولان خرجلر

CÔUTANT. Il n'est d'usage que dans cette phrase, Au prix côutant *A.* بقدر ثمن المصروف *T.* اولدیغی بهاده || Je vous le donne au prix côutant بو شیء بکا نه بهاده اولدی ایسه سکا اولقدره ویررم

COUTEAU. Instrument tranchant, qui sert à couper *A.* سکّین pl. سکاکین *P.* کارد *T.* بچاق || Couteau tranchant *A.* سکّین محدّد ـ سکّین قاطع *P.* کارد برّان *T.* کسیجی بچاق épointé *A.* سکّین مقطوع الانف *P.* کارد سر بریده *T.* اوجی کسک بچاق ébréché *A.* سکّین مفلول *P.* کارد رخنه دار *T.* کدکلو بچاق pliant *A.* سکّین مارن ـ سکّین مرّان *P.* کارد نرم اهن *T.* اکلوب بوکلور بچاق Couteau à gaine *A.* سکّین مغلف *P.* کارد در نیام *T.* قینلو بچاق Couteau à ressort زنبرکلو بچاق Couteau à virole پرازواندلو بچاق Couteau à lame d'argent کمش ناملولی بچاق Couteau à manche d'ivoire فیل دیشی قبضلو بچاق La lame, la pointe, le tranchant, le dos d'un couteau بچاغک ناملوسی واوجی ویلمانی وآرقهسی Couteau à deux lames چفته ناملولی بچاق Couteau d'or آلتون بچاق Il lui a donné un coup de couteau اوزرینه بر بچاق ضربهسی حواله ایلدی Il tira le couteau sur lui اوزرینه بچاق چکدی Il lui mit le couteau à la gorge بچاغی کوکسنه طیادی ـ On dit, que des gens sont aux épées et aux couteaux, quand ils sont en grande querelle *T.* بچاق بچاغه درلر

Il signifie aussi, une courte épée qu'on porte au côté *A.* شفرة pl. شفار *P.* دشنوه *T.* یتاغان || Il avait du désavantage en cette rencontre, parceque son ennemi avait une épée de longueur, et lui n'avait qu'un couteau وقت مقابلهده ضرر طرفی فلانک حقنه غالب ایدی زیرا دشمنی النده قلیج وکندوده بر یتاغان وار ایدی

COUTELAS. Sorte d'épée courte et large *A.* مشملة *T.* پالا || Coutelas de Damas دمشقی پالا Il lui a fendu la tête avec son coutelas پالاسیله فلانک باشنی یاردی

COUTELIER. Celui qui fait ou vend des couteaux *A.* سکّان ـ بایع السکاکین *P.* کارد گر ـ کارد فروش *T.* بچاقجی

COUTELIÈRE. Étui dans lequel on met plusieurs couteaux *A.* کنّة السکاکین *P.* درج کاردها *T.* بچاقلر قوطیسی ـ بچاقلر محفظهسی

COUTELLERIE. L'art du coutelier *A.* صنعة السکّانة *P.* کارد گری *T.* بچاقجیلق

COÛTER. Terme relatif au prix que l'on a payé une chose *A.* بلوغ القیمة الی *P.* بدین قدر بها بالغ شدن *T.* شو قدر بهایه اولمق ـ شو قدره اولمق || Combien vous coûte cette étoffe? بوقماش سکا نه قدره اولدی

Et être cause de dépense *A.* ایجاب المصرف *P.* موجب مصرف شدن *T.* مصرفه سبب اولمق || شو قدر Coûter peu جزئی مصرفی موجب اولمق Coûter beaucoup چوق مصرفی موجب اولمق Coûter cher غالی بهایه اولمق L'entretien d'un cheval coûte tant بر آتک بسلمهسی مصرفی شو قدره بالغ اولور ـ بر آتی بسلمک شو قدره اولور Je veux avoir cela, quoiqu'il en coûte هر نقدر مصرفی موجب اولور ایسه اولسون بونک مبایعهسی مطلوبمدر Ne plaidons point, les procès coûtent trop دعوایه رغبت ایلمامز جائز چوق ـ دکلدر زیرا مرافعهلر چوق مصرفه سبب اولور

Tous frais faits, il m'en coûte tant فلان شئ بعد مصرفليدر || Il coûte beaucoup à bâtir كل المصارف بكا شو قدره اولور بنا مادەسی مصارف ـ بنا مصرفی جوغنه بالغ اولور ـ کثیره‌یی موجب اولور ـ Et être cause de perte, de douleur, de soins, de travail *T.* موجب ـ قیمتلو اولمق ـ بهالو اولمق || Il a fait une folie qui lui a coûté cher صرف اولمق ایتدیکی مجنونانه حرکت کندویه بهالو اولدی qui lui a coûté son bien مالنک صرفنی موجب اولمشدر Il lui en a coûté un bras pour avoir été à la guerre سفرده بولنمسی بر قولنی غایب ایلمکه سبب اولمغله کندویه بهالو اولدی Il vous en coûtera la vie بو خصوص جانکی صرف ایلمکه باعث اولەجقدر Cette perte lui en a coûté bien des soupirs, des larmes فلانک فوتی نیچه آه وانین وگریه صرفنی موجب اولمشدر C'est trop acheter le plaisir d'un moment, quand il coûte un long repentir لذت یکدمه ایچون طول زمان عذاب ندامتی چکیلەجک اولور ایسه اول مقوله لذت پک بهالو اولور Cette recherche lui a coûté bien du temps ایتدیکی تفتیش وتفحص وافر وقتک صرفنه بادی کلی همت صرفنه سبب lui coûte un grand soin اولدی lui coûte un grand travail وافر امک وزحمت صرفنی اولور موجبدر

On dit, que rien ne coûte à un homme, pour dire, qu'il n'épargne rien هیچ بر شئ دریغ ایتمز || Quand il est amoureux, quand il est question d'obliger ses amis, rien ne lui coûte دلبستهٔ عشق ومحبت اولنجه ویاخود صدد احبابی حقنه بذل همتده دائر اولور ایسه هیچ بر شئ دریغ ایتمز ـ Et que tout lui coûte, pour dire, qu'il a de la peine à faire tout ce qu'il fait *T.* هر شئ نفسنه گران کلور || Il fait plaisir à regret, tout lui coûte خلاف دلخواه خاطره رعایت ایدر هر شئ نفسنه گران کلور

COÛTEUX. Qui engage à de la dépense *A.* کثیر المصارف ـ موجب المصرف *P.* گران مصرف *T.* بهالو ـ مصرفلو || Les voyages sont coûteux اسفار وسیاحات موجب مصارفدر Le goût des tableaux est coûteux هوس تصویرات کثرت مصارفی موجبدر

COUTRE. Fer tranchant qui fait partie de la charrue, et qui sert à fendre la terre *A.* حدیدهٔ الفدان ـ سکک pl. سکّة *P.* صپان دموری *T.* سپاری

COUTUME. Habitude *A.* عادت pl. عادات ـ دأب pl. آداب *P.* آیین *T.* عادت ـ دیدنه || Bonne coutume عادت حسنه ـ آیین پسندیده ـ دیدنهٔ محموده ـ Mauvaise coutume عادت ذمیمه ـ دیدنهٔ مستهجنه ـ قبیحه Vilaine coutume عادت کریهه Prendre une coutume اتخاذ ـ اعتیاد ایتمک ـ عادت ایدنمک Quitter une coutume ترک عادت ایتمک Cela lui a tourné en coutume کندویه عادت اولدی ـ عادت مستمرەسی اولدی On fait beaucoup de choses par coutume چوق شیلری اعتیاداً ایدرلر ـ On dit, Avoir coutume, Avoir de coutume, pour dire, avoir accoutumé *A.* اعتیاد ـ تعوّد *P.* بخود آیین بستن *T.* عادت ایدنمک ـ On dit absolument, Il en use comme de coutume علی ما هو المعتاد حرکت ایدر Il est plus gai que de coutume معتادندن زیاده بشوش وفرحناکدر Il s'est levé plus tard que de coutume وقت معتادندن زیاده کیج قالقدی ـ Il se dit figur., en parlant des choses inanimées || Ce pommier a coutume de donner beaucoup de fruits بو الما آغاجنک عادتی چوق میوه ویرمکدر Les pierres qui viennent d'être tirées de la carrière ont coutume de se fendre à la gelée هنوز معدندن استخراج اولنمش احجار موسم جمادده دوچار انشقاق دوچار انشقاق اوله کلمشدر ـ اولمق عادتلریدر

Il se dit aussi, de ce qui a passé en quelque sorte d'obligation, ou d'engagement, parcequ'on l'a souvent pratiqué *A.* قاعده pl. قواعد *P.* رسم وراه *T.* رسم ـ یول || Cela s'est tourné en coutume فلان شئ قاعده حکمنه کیردی Parce qu'on lui a souffert cela une fois, il le veut tourner en coutume ایشلدیکی ایش بر دفعه تجویز اولندیغندن اول ایشی ـ فیما بعد قاعده حکمنه ادخال ایتدرمک قیدنده در ـ Et de ce qu'on pratique عادت حکمنه ادخال ایتدرمک ordinairement en de certains pays, et en de certaines choses *A.* رسم pl. رسوم ـ طریق pl. طرق ـ دأب pl. آداب *P.* یاسه ـ آیین *T* توره || Vieille coutume رسم قدیم ـ دأب دیرین ـ اسکی توره ـ آیین دیرین ـ C'est la coutume de cette ville de se réjouir, de solenniser telle fête فلان یوم عیدده شنلک ایتمک واجرای رسوم اولنمق بلده‌نک آداب مرعیّه سندندر C'est la coutume en France de . . . فرانسده شویله ایتمک مقبول ومعتبر بر رسوم مرعیّه‌دندر C'était une coutume reçue رسم وعادت ایدی Il a ramené l'ancienne coutume

قدیمی احیا ایلدی

Il signifie aussi, certain droit municipal qui, s'étant autorisé par l'usage dans une ville, ou dans une province, y a force de loi *A.* عرف – عرف البلدة – قاعدة مرعیّة pl. قواعد مرعیّة *P.* یاسه – توره *T.* یول ارکان || La coutume générale d'une province مملکتک عمومی عرف وعادتی Coutume locale بر یره مخصوص عرف وقاعده – عرف مخصوص Réformer la coutume عرف مملکتی تصحیح ایتمک Rédiger par écrit une coutume بر قاعدهٔ عرفیه‌یی قلمه آلمق Il se sont mariés suivant la coutume de Paris پارس شهرینک عرف وقاعده‌سی اوزره عقد نکاح ایلدیلر Suivant la disposition de la coutume مرعی ومعتبر طوتیلان یول ارکانک موجب ومقتضاسی اوزره

On appelle absolument, La coutume d'un pays, le recueil du droit coutumier de quelque pays *T.* قواعد مرعیّهٔ مملکتی مشتمل مجموعه – Et certains droits et impôts qui se paient en quelques passages et ailleurs *A.* رسم pl. رسوم *P.* باج *T.* عوائد || Payer la coutume رسمی ادا ایتمک La coutume qui se lève en tel endroit sur le vin, sur les vivres, sur les bateaux فلان محلده شرابدن واجناس ذخایردن وقایقلردن آلنان فلان وفلان شیدن تحصیل اولنان رسم – عوائد

COUTUMIER. Qui a accoutumé de faire *A.* متعوّد – مألوف – عادت ایدنمش – آلشمش *T.* آلفقه *P.* عادتا مألوف – کذبی عادت پیشه ایدنمش || Il est coutumier de mentir عادتا کذبه مألوفدر – ایدنمشدر – Et qui appartient à la coutume *A.* عرفی || Droit coutumier احکام عرفیه – Pays coutumier. Un pays qui se gouverne par un droit municipal عرف بلده اوزره اداره اولنو کلمش بر مملکت

COUTURE. Assemblage de deux choses qui se fait par le moyen de l'aiguille, et avec du fil etc. *A.* درز pl. دروز – خرزة pl. خرز *P.* درز – آزیده – آجده – نکنده – بخیه *T.* بییوه – دیکش || Grosse couture درز غلیظ – قبا دیکش fine درز رقیق – اینجه بییوه – باریک دیکش Double couture درز مکرر – نکندهٔ دوتا – ایکی قات بییوه – دیکش On n'en voit point la couture درزی مرئی ومعاین دکلدر – دیکشی یری فرق – دیکش یری کورنمز – اولنمز – Et l'action de coudre *A.* خیاطت *P.* کار دوختن *T.* دیکش || Cette couture est aisée بو نوع خیاطت آساندر

Il se dit aussi, de la cicatrice qui reste d'une plaie, ou des grandes marques que laisse la petite vérole *A.* حدب pl. احداب *P.* پزموی *T.* چوپور || Il a en encore la couture sur le visage حالا چهره‌سی چوپورلیدر Il a le visage tout plein de coutures چهره‌سی پر احدابدر

On dit figur., qu'une armée a été défaite à plate couture *A.* ابتیاضاً واستیصالاً – علی وجه الابتیاض *P.* سراسر *T.* دیبی دوز || L'armée ennemie a été défaite à plate couture عسکر اعدا ابتیاضاً واستیصالاً مظهر کسر وهزیمت اولمشدر

COUTURÉ. Qui porte des marques semblables à des coutures *A.* ذو الاحداب *P.* پزمویدار *T.* چوپورلی || Il est tout couturé de petite vérole علت جدریدن چهره‌سی بسبتون چوپورلیدر

COUTURIÈRE. Celle qui travaille en couture *A.* خایطة *P.* درزی قاری *T.* زن درزی

COUVAIN. Semence des punaises et d'autres insectes *A.* بیوض الحشرات *P.* تخم خستر *T.* بوجک یمورطه‌سی || Les fourmis cherchent avec avidité le couvain des punaises قرنجه‌لرک تخته بتی یمورطه‌سنه حرصلو خواهشی وار در

COUVÉE. Tous les oeufs qu'un oiseau couve en même temps *A.* بیوض الواکنة *P.* خایهای یک کرک *T.* بر قولوچقدنک قوللق یمورطه‌سی || Cette poule a amené quinze poussins d'une couvée بو طاوق بصدیغی برقوللق یمورطه‌دن اون بش پلیچ چیقاردی – Et tous les petits qui viennent de ces oeufs *A.* افراخ الواکنة واحدة *P.* پچه‌های یک کرک *T.* بر قولچقه پلیچلری

COUVENT. Monastère *A.* دیر pl. ادیار – صومعة pl. صوامع *P.* دیر *T.* مناستر || Se mettre, entrer dans un couvent بر مناسترده اتخاذ مسکن ایتمک ومناستره داخل اولمق Couvent de filles قزلر مناستری – صومعهٔ ابکار – Il se prend aussi, pour tous les religieux qui sont dans un même monastère *A.* اهالی الصومعة *P.* دیر گزینان *T.* مناستر خلقی

COUVER. Il se dit des oiseaux qui se tiennent sur leurs oeufs, pour les faire éclore *A.* حضون – وکن – ارخام *P.* کرکی کردن *T.* یمورطه بصمق || Cette poule a couvé tant d'oeufs بو طاوق شو قدر یمورطه بصدی On lui a fait couver des oeufs de cane بو طاوق اوردک یمورطه‌لرینه ارخام اولندی – On dit figur., Cet homme couve de mauvais desseins فلان فلانک دماغنده فساد وار در – کمسنه درونده مقاصد فاسده اضمار ایدر Tout cela couve une guerre civile بو شیلرک مجموعی تحتنده بر محاربهٔ داخلیه آثاری مستتر ومکنوندر

Tout cela couve quelque grand malheur بو شیلرك تحتنده بر مصیبت عظیمه مستتر ومكنوندر

Il se dit aussi des choses qui, sans être apparentes, tendent à produire enfin un effet nuisible *A.* استتار - كمون - كنون *P.* پوشیده بودن - نهفته بودن - پنهان شدن *T.* اورتیلو اولمق || Le feu couve sous la cendre جذوات نار تحت آتش زیر خاكسترده مكنوندر - رمادده مكنوندر Cette vapeur maligne, ce mauvais air se garda dans une balle de laine, et couva long-temps بو بخار متعفن وبو هوای ردی بر عدد یوك دنكی ایچنده محفوظ اولدرق طول زمان مستتر ومكنون اولمشدر Cette mauvaise humeur couve dans les entrailles بو خلط ردی باطن احشاده مكنون وپنهاندر - En ce sens, il est aussi actif *A.* ستر - اكمان - تكنین - اكنان *P.* پنهان كردن - نهفته داشتن *T.* اورتمك - اورتولی طوتمق - كیزلمك - صاقلی طوتمق - صاقلی || Vous couvez une grande maladie داخل بدنده بر مرض عظیم اكنان ایدرسك - صاقلی طوتارسك - Figur. || Cette conspiration couve depuis long-temps بو آتش فتنه وفساد مدت مدیده‌دنبرو زیر خاكستر خفاده مكنون وپنهاندر Cette guerre s'est allumée, elle couvait depuis long-temps زمان مدیددنبرو زیر خاكستر خفاده مستتر ومكنون اولان شرارهٔ حرب وقتال بو دفعه عالمگیر اشتعال اولمشدر Sa haine a long-temps couvé dans son coeur مایهٔ غیظ دروننده - وعدوان طول زمان دخیلهٔ قلبنده مكنون ایدی مضمر ایدی

Se couver. *A.* استكنان - اكتنان - استكمان - اكتمان *P.* پنهان شدن - نهفتن *T.* اورتونمك - كیزلنمك || Il se couve quelque chose de fort dangereux بغایت موحش وخطرناك بر شی مستكن وپنهاندر Il se couve là-dessus je ne sais quoi بو خصوصده مستكن ومستكمن بر شی واردر

Couvé. *A.* مكنون - مكمون - ستیر - مستتر *P.* نهفته - پنهان *T.* اورتولی - كیزلنمش - صاقلی

COUVERCLE. Ce qui est fait pour couvrir un pot, un coffre, etc. *A.* طبق pl اطباق - اصدة pl. اصاد *P.* نهنبن - سرپوش *T.* قپاق || Le couvercle d'un pot نخچره قپاغی - Mettre un couvercle sur... *A.* تطبیق - وضع الطبق *P.* نهنبیدن - سرپوش نهادن *T.* قپاقلمق - قپاق قویمق

COUVERT. Tout ce dont on couvre une table pour y manger, à l'exception des mets *A.* مهمات المائدة *P.* مهمات خوان *T.* سفره طاقمی

Et logement où l'on est à l'abri *A.* محل التستر *P.* جای پوشیده *T.* بر - صیغنه‌جق یر - اورتونجك یر || Si j'avais le couvert pour cette nuit dans cette maison شو قوناقده بو كیجه ایچون بكا بر محل تستر اولمش اولیدی || Il n'y est pas nourri, il n'a que le couvert فلان محلده فلانه یمك ویرلمیوب یالكز بر اورتونجك یر ویرلور

Et lieu planté d'arbres qui donnent de l'ombre *A.* ظلیلة pl. ظلایل *P.* جای سایه‌دار *T.* كولكه‌لك یر || Il n'y a point de couvert dans ce jardin بو باغچه‌نك ایچنده بر محل سایه دار یوقدر

Il se dit aussi de l'enveloppe, de l'adresse d'un paquet *A.* ظرف المكتوب *P.* پوشش نامه *T.* مكتوب ظرفی || Cela est arrivé franc de port sous le couvert d'un ministre فلان شی وكلای دولتدن بریسنك مكتوبی ایچنده مظروف اولمغله اجرت منزلدن بری اولدرق كلمشدر

À couvert. À l'abri *A.* متترس - مصون *P.* پس سپر *T.* صیغنمش - سپرلنمش || Il ne craint point la pluie, il est à couvert متترس ومصون اولمغله حملات باراندن پرواسی یوقدر - سپرلنمش اولدیغندن یغموردن اصلا باكی یوقدر Il s'est mis à couvert تترس ایلدی - صیغندی Quand on est à couvert de l'orage, de la pluie بوره ویغمور صدمه‌لرندن سپرلنمش اولنجه L'attaque n'est pas si dangereuse de ce côté-là, on y peut aller à couvert اول طرفدن هجومه چندان تهلكه وخطر یوقدر زیرا سپرلندرك وارلمق ممكندر Être à couvert d'un bois, d'un marais, d'une rivière اول طرفده كائن اورمان وصولاق یری ونهر ایله سپرلنمك - اول طرفده واقع اورمانی وچپلاك یری ونهری مدار تترس اتخاذ ایتمك - On dit figur., Être à couvert de ses ennemis تسلط دست تطاول اعیاردن مامون - اعدادن مصون اولمق Être à couvert de la nécessité شدیدهٔ احتیاجدن اولمق de la mauvaise fortune صدمات فلكدن مامون الحال اولمق - À couvert, signifie aussi figur., en lieu caché *A.* فی مكان المحفوظ *P.* در جای محفوظ *T.* صاقلو یرده || Mettre son bien, ses effets à couvert بر كمسنه اموال واشیاسنی محل محفوظده یرلشدرمك Mettre sa réputation à couvert نام وشهرتنی محافظه وصیانت ایتمك la mettre à l'abri de tout soupçon نام وشاننی شائبهٔ سؤ

طندن مصون اولەجق صورتە وضع ایلمك Rien ne met à couvert de la calomnie افك وافترادن مدار صیانت اولەجق بر شی یوقدر

COUVERTE. Émail qui couvre une terre cuite mise en oeuvre *A.* طلا *P.* اندایش *T.* صوا || La pâte d'une bonne porcelaine doit être mise sans sels, et la couverte, sans métaux اعلا ساقسونیانك خمیری طوزسز وطلاسی معدنسز اولملو در

COUVERTEMENT. Secrètement et en cachette *A.* مستوراً — مخفیجە — کیزلوجە *T.* پس پردۀ خفا — نهانی *P.* مخفیاً || Il faisait semblant de le vouloir servir, mais couvertement il lui rendait de mauvais offices صورت ظاهردە فلانە خیرخواهلق کوسترمکدن خالی دکل ایکن پس پردۀ خفادە علیهندە ایدی Il a fait cela si couvertement, qu'on n'en a jamais pu rien deviner بونی شول رتبەدە مخفیجە ایشلدیکە ذرّە قدر سر رشتە ویرمامشدر

COUVERTURE. Il se dit de certaines choses qui servent à en couvrir d'autres *A.* غطا pl. اغطیة *P.* پوشش *T.* اورتی

COUVERTURE d'une maison *A.* غما *P.* پوشیدۀ خانە — بام *T.* فلان او اورتوسی — جاتی || La couverture était de tuile فلان خانە کرمید پوشیدەلو ایدی de plomb قورشون قورشون پوشیدەلو ایدی — ایلە مغمّا ایدی

Il signifie aussi, ouvrage d'ourdissage dont on se couvre pendant la nuit *A.* لحاف — ملحفة — مشمال *P.* زبرپوش *T.* یورغان || Couverture piquée نکندەلو یورغان Couverture de la Chine جینیکاری ملحفە — Il se dit aussi de plusieurs autres choses *A.* غشاوة — غشا — سترة *P.* پوشش *T.* اورتی || Couverture de chariot اورتوسی — عربەنك غشاوەسی de chaise صندلیە اورتوسی — Couverture d'un livre *A.* جلد || Couverture de maroquin سختیاندن مصنوع جلد کتاب Couverture dorée مذهّب جلد

Il signifie figur., prétexte *T.* مدار ستر اولەجق عذر وبهانە || Il cherche une couverture à son crime ایتدیکی جنحەیە مدار ستر اولەجق بر بهانە بولمغە جالشور Quelle couverture peut-il donner à cette méchanceté? بویلە خباثتدە مدار ستر اولەجق عجبا نە کوند عذر وبهانە بولە بیلور L'hypocrisie sert de couverture à bien des crimes زرق وریا نیچە مناهی وقبایحك سترینە مدار اولور — On dit aussi, Sous couverture d'amitié *T.* خیرخواهلق صورتندە — صورت محبّتدە — دوستلق یوزندن — محبّت یوزندن —

COUVERTURIER. Celui qui fait des couvertures de lit *A.* لحاف *P.* زبرپوشگر *T.* یورغانجی

COUVEUSE. Poule qui couve *A.* راخم — واکنة *P.* کرك *T.* یمورطە بصان طاوق — قولوچقە

COUVI. Il se dit d'un oeuf gâté pour avoir été gardé long-temps *A.* ماذر — ممذّر *P.* گندلاش *T.* ایکدین || Dans cette omelette il y a quelques oeufs couvis بو قیغنەنك ایچندە بعض بو قیغندەدە بعض ایکدین یمورطەلر — بیوض ممذّرە وار در وار در

COUVRE-FEU. Ustensile qu'on met sur le feu pour le couvrir et le conserver la nuit *A.* مطبنة *P.* آتش پوش *T.* کوملمش آتش قپاغی

COUVRE-PIED. Petite converture qui ne couvre que la partie inférieure du lit *A.* لحاف مغطی الرجل *P.* لحافچۀ پای پوش *T.* آیاقلری اورتجك یورغانجغز || Couvre-pied de taffetas آیاقلری اورتجك اطلس یورغانجغز

COUVRIR. Mettre une chose sur une autre dans le dessein de la cacher *A.* اغطا — تغطیة — ستر *P.* پوشانیدن *T.* اورتمك || Couvrir de terre les racines d'un arbre عروق شجری تراب آغاجك کوکلرینی طپراق ایلە اورتمك — ایلە اغطا ایتمك Se couvrir le visage یوزی اورتمك — جهرەیی تغطیە ایتمك — Figur. Cacher, dissimuler *A.* کتم — ستر *P.* نهفتن — پوشیدن *T.* اورتمك — کیزلمك || Il sait bien couvrir ses desseins مقاصد وافکارینك کتمی طریقنی رعنا بیلور Il sait bien couvrir ses défauts مثالب ومعایبنك ستری طریقندە ماهر در Sa modestie apparente couvre une grande vanité هضم نفس — ظاهریسی تحتندە عظیم بر نخوت باطلە مستور در — On dit aussi, Couvrir sa marche, pour dire, la cacher à l'ennemi *T.* عسکرك سیر وحرکتنی ستر ایتمك || Un bon général doit savoir couvrir sa marche عسکرك سیر وحرکتنی کتم ایتمنك فننی بیلمك برسپهسالار صاحب مهارتك واجبۀ حالیدر — Et figur., qu'un homme sait couvrir sa marche, pour dire, qu'il sait cacher ses desseins ما فی الضمیرینی کتم سریرۀ بالنی کتم واخفا ایتمك — ایتمنك فننی بیلور فننی بیلور

COUVRIR une maison *A.* اغما — تغطیة *P.* خانەرا پوشیدن — اوك — اوی جاتی ایلە اورتمك *T.* خانەرا ببام پوشیدن

اوزریـنی اورتمك ـ جاتیسنی اورتمك || Couvrir de tuile اوك جاتیسنی كرمید ـ بام خاندیی كرمید ایله اغما ایتمك بیتی حفافد ایله اغما ایتمك Couvrir de chaume ایله اورتمك

Couvrir un livre *A.* تجلید *P.* بجلد پیراستن *T.* جلدلمك || Couvrir un livre de veau بركتابی بوزاغی دریسیله جلدلمك

— Couvrir le feu. Mettre de la cendre dessus pour le conserver *A.* طمن *P.* آتشرا بخاكستر پوشیدن *T.* آتشی كومك

Il signifie aussi mettre une chose sur une autre pour la conserver ou pour l'orner *A.* استغراق *P.* پوشانیدن *T.* قپلامق || Couvrir d'or, d'argent آلتون وكمش قپلامق ـ زر وسیم ایله قپلامق Couvrir un coffre de cuir صندیغه دیشین قپلامق

Et mettre un couvercle sur un pot ou sur une autre chose *A.* اطباق ـ تطبیق *P.* سر پوش نهادن ـ نهنبیدن *T.* قپافلمق قپاق ایله اورتمك ـ تنجره‌یی قپافلمق || Couvrir un pot

Couvrir. Mettre une chose en grande quantité sur une autre *A.* استغراق ـ اغطا ـ جملةً الماء *P.* سر تا سر پوشیدن *T.* قپلامق || Couvrir la campagne de morts روی صحرایی ابدان یریوزینی ابدان اموات ایله مالامال ـ اموات ایله قپلامق ایتمك Couvrir une table de ducats تختەیی مجار آلتونیله اغطا ایتمك Il vint un boulet de canon qui le couvrit de terre ـ آتیلان طوب كلەسندن سر تا سر پوشیدۀ غبار اولمشدر اوستی باشی هپ توز طپراق اولدی Il était couvert de sang et de poussière خون ـ سر تا سر پوشیدۀ خون وغبار ایدی وغبار ایله ملمّا ایدی Cet homme était tout couvert de lèpre بدنی بسبتون آبرشلق یاره‌لریله قپلانمشیدی ـ Figur., Couvrir de honte *A.* غرق فی بحر الخجالة *P.* غرق دریای شرمساری كردن *T.* اوتاندرمق Couvrir d'opprobre *A.* غرق فی بحر الشین والعار *P.* غرق دریای ننگ وعار كردن *T.* عارلندرمق Couvrir d'infamie *A.* غرق فی بحر الخزی والفضاحة *P.* غرق دریای رسوایی كردن *T.* رسوایلغه طالدرمق Couvrir de confusion *A.* غرق فی بحر البهت والحیرت *P.* غرق دریای شگفت ودمبستگی كردن *T.* حیرته طالدرمق

Il signifie aussi, revêtir *A.* اكسا *P.* پوشانیدن *T.* كیـیدرمك || Couvrir les pauvres اكسای فقرا ومحتاجین Cette femme est si pauvre, qu'elle n'a pas de quoi se couvrir فلان قاری شول رتبده فقیرة الحالدر كه تستر واكتسا ایده‌جك بر شیئی یوقدر ـ Figur. Se couvrir de lauriers, se couvrir de gloire, pour dire, acquérir beaucoup de gloire بر كمسنه‌نك بالای افتخاری سر تا پا زیور یافتۀ صنوف مجد وشرف صنوف مجد وشرف ایله پر زیب وزیور اولمق ـ اولمق اورتنمك

Se couvrir. *A.* اغتشا ـ تغطی *P.* پوشیده شدن *T.* اورتنمك || La terre commence à se couvrir de fleurs سطح زمین قالیچۀ رنگارنگ ازهار ایله اغتشایه یوز طوتدی روی زمین قبای بیضای برفی ایله اغتشا واكتسایه de neige باشلادی ـ Et figur., Se couvrir d'un prétexte, couvrir sa faute, pour dire, s'excuser *A.* تستر بالعذر *P.* تستر ـ تستر با روپوش بهانه اورتوسیله اورتنمك *T.* عذر وبهانه پوشیده شدن || Il veut se couvrir de ce prétexte بو عذر ایله تستر قیدنده در On pourrait couvrir sa faute, en disant que... شویله دیمكله قباحتنی بو كلام ایله ستر قباحت اولنمق ممكندر ـ ستر ایتمك ممكندر

En termes de Guerre, c'est se poster près d'un bois, d'un marais etc., pour ne pouvoir être attaqué facilement *A.* تترس فلان شیٔ *T.* پس سپر فلان چیز جا كردن *P.* تواری ـ بر اورمان وراسنده || Se couvrir d'un bois ایله سپرلنمك سپرلنمك ـ بر اورمان ایله تترس ایتمك ـ تترس ایتمك

Se couvrir, signifie aussi, mettre son chapeau sur sa tête *A.* اغطاء الرّاس *P.* سر پوشیدن *T.* باشی اورتمك || Il se couvre devant le Roi حضور پادشاهیده باشنی اورتر

Et s'obscurcir par les nuages *A.* اغتیام ـ تغیّم ـ اغتمام ـ *P.* اعتطال روی آسمان ابرپوش شدن *T.* كوك یوزی بلود ایله قپلانمق || Le temps commence à se couvrir روی سما اغتیامه باشلادی Le ciel se couvre روی سما قرین‌ن كوك یوزی بلود ایله قپلانیور ـ اغتطال اولمقده در

Couvrir une enchère. C'est enchérir au-dessus de quelqu'un *A.* تزیید الثمن *P.* بها افزانیدن *T.* بها آرتورمق

Couvrir, se dit aussi d'un animal qui s'accouple avec sa femelle *A.* نزو ـ قوع ـ قیاع *P.* گشنی كردن *T.* آشمق || Cette chienne a été couverte d'un épagneul بو كلبه بر اندلس كوپكنه آشدرلدی

Couvert. *A.* مستور ـ مغطا *P.* پوشیده *T.* اورتلمش *A.* مطبّق *P.* سر *A.* قپلانمش *T.* پوشانیده *P.* مغشا ـ مستغرق قپافلنمش ـ Figur. Dissimulé *A.* مبطن *P.* درونگیر *T.* پوشیده ـ ایچلو آدم ـ مبطن بر آدم ـ On *T.* ایچلو || Un homme couvert dit aussi, Haine couverte *A.* غیظ باطنی ـ غیظ مكتوم *P.* كینۀ كیزلو دشمنلك *T.* سر پوشیده Ennemi couvert عدوّ مكتوم كیزلو *T.* دشمن دوستنما ـ دشمن نهانی *P.* عدوّ باطنی ـ

— دشمن Couvert d'or, d'argent, de cuir etc. *A.* مغرّق *P.* پوشیده *T.* قپلامه — قپلانمش — On dit, Couvert de plaies, pour dire, blessé en beaucoup d'endroits بدنی سرتا پا جروح — بدنی یاره ایله قپلانمش — کثیره ایله مالامال — Et couvert de honte, couvert de crimes غریق بحر شرمساری وخجالت — مستغرق جرایم وجنایات — Couvert de gloire مستغرق مجد واجلال ایله ملمّا — شان واقبال || Ce général courut de grands périls en cette campagne, il en revint couvert de gloire فلان جنرال بو سفرده مهالک ومخاطرات عظیمه یه دوچار اولدقدنصکره مستغرق مجد واجلال اولدرق عودت ایلدی — On dit aussi, Mots couverts, paroles couvertes, c'est-à-dire, ambigus *A.* توریة — کلام مرموز pl. کلمات مرموزة *P.* سخن رمز آلود *T.* توریه‌لو سوز — اوستی قپالو سوز || Je lui fis entendre en mots couverts que . . . کلمات مرموزه شویله اولدیغنی — Et temps couvert, ciel couvert *A.* مغیّم — ایله فلانه بیلدردم *T.* بلودلی — *P.* پرشگال — ابر پوش *P.* مغطول — Il signifie aussi, vêtu *A.* ملبّس — مکتسی *P.* پوشان *T.* کییملو — کییلمش || Il est toujours bien couvert دائما البسهٔ نفیسه ایله ملبّسدر Elle est toute couverte de pierreries دائما مجوهرات ایله ملبسه جواهره مستغرقدر — در

CRABE. Poisson de mer à coquille qu'on nomme aussi Cancre *A.* سرطان *P.* پنچپایه *T.* ینکچ — چغانوس

CRAC. Mot qui exprime le bruit que font les choses qui craquent *A.* طق *P.* طراق — تراك *T.* جات — طاقردی || Il fit crac طراق ایتدی J'entendis crac, c'était une salive qui éclatait بر جات ایشتدم مکر بر دیرک چاتلر ایمش — On dit, Cric-crac, pour exprimer un bruit de même espèce qui se répète plusieurs fois *A.* طقطقة *P.* چکاچاك *T.* چاتردی

CRACHAT. Le flegme ou la pituite que l'on crache *A.* بزاق — بساق — بصاق — تفال *P.* آب دهن — تف — تفو — تهو *T.* توکرك || Gros crachat تفال عظیم — ایری توکرك Vilain crachat بزاق کریه — On dit proverb., qu'une maison est bâtie de boue et de crachat خس وخاشاکدن بنا اولنمش — چالی چرپیدن یاپلمش او — بر باب منزل

CRACHEMENT. Action de cracher *A.* بزق — بسق — بصق *P.* تفو اندازی *T.* توکرمه || Crachement continuel بزق دائمی — Crachement de sang *A.* نفث الدم *P.* خون هراش *T.* قان قوصمه

CRACHER. Jeter dehors la salive, le flegme *A.* ابزاق — ابساق — ابصاق *P.* تف زدن — تهو کردن *T.* توکرمك || Il voulut goûter à cette viande, mais le premier morceau qu'il prit il le cracha بو اتی دادمق مراد ایلدی انجق تناول ایلدیکی اوّلکی لقمه‌یی توکردی — Il se dit aussi, de toute autre chose qui incommode dans la gorge, dans le poumon *A.* نفث *A.* نفث *P.* هراش کردن *T.* قوصمق || Cracher du sang قان قوصمق — دم ایتمك Cracher ses poumons بغرصقلرینی قوصمق — On dit figur., Cracher des injures, pour dire, injurier, dire beaucoup d'injures شتم ودشنام — آغزدن آتش پوشکورمك — فراوانه ابتدار ایله آغزدن آتش پوشکورمك — Et proverb., qu'un homme crache contre le ciel, quand il parle contre des puissances si grandes, que l'injure retombe toute sur lui *T.* کوکه توکرن صقالنه توکرر — توکرن یوزینه توکرر

Cracher du Latin, cracher du Grec. C'est parler Latin ou Grec mal à propos لسان لاطینده ولسان یونانیده اصطلاح پاره‌لمق

Craché. *A.* مبزوق — مبصوق *P.* تفکرده *T.* توکورلمش — On dit d'un homme qui ressemble fort à son père, que c'est son père tout craché باباسنك بورنندن دوشمش

CRACHEUR. Celui qui crache souvent *A.* بزّاق — بسّاق — بصّاق *P.* کثیر البزاق — تف زن — تهو زن *T.* توکوریجی

CRACHOIR. Vase dans lequel on crache *A.* مبزقة *P.* تفوذان *T.* توکرك حقدسی

CRACHOTEMENT. Crachement fréquent *A.* تفل *P.* تفوسازی *T.* توفلمه || Il a un crachotement perpétuel دائمی بر توفلمه‌سی واردر

CRACHOTER. Cracher souvent et peu à la fois *A.* تفل *P.* تفو زدن *T.* توفلمك || Il ne fait que crachoter لا ینقطع توفلمکدن خالی دکلدر — توفلر

CRAIE. Pierre tendre et blanche, propre à marquer *A.* طباشیر *P.* گل خوردنی — قهر *T.* تباشیر || Cela est blanc comme craie طباشیر کبی بم بیاضدر Marquer avec de la craie طباشیر ایله نشانلمق

CRAINDRE. Avoir peur *A.* خوف — ارتعاب *P.* هراسیدن — ترسیدن *T.* قورقمق || Craindre le péril مخاطره‌دن خوف تهلکه‌دن خوف واحتراز ایتمك — ایتمك Craindre la mort, le tonnerre موتدن وآوازهٔ رعددن خوف ایتمك C'est un homme qui ne craint rien هیچ بر شیدن خوف ایتمز بر

آدمدر Il craint d'être découvert خارجه اخراج اولنمقدن خوف ايدر Un homme de bien ne craint rien اهل خيراولان كشى هيچ بر شيدن خوف ايتمز — On dit d'un homme méchant, qu'il ne craint ni Dieu, ni diable نه قهر الهيدن ترسان ونه نه اللهدن ونه شيطاندن — شرّ شيطان لعيندن هراساندر قورقار

Et respecter A. خوف — تخشّى — اهتياب P. سكوديدن — باكيدن T. هيبتلنمك || Craindre Dieu اللهدن خوف ايتمك Craindre son père, sa mère والد ووالده سندن اهتياب ايتمك C'est un homme craignant Dieu اللهدن قورقار بر آدمدر

Craint. Celui dont on doit craindre A. فزعة P. ترسسان T. قورقولور || C'est un médisant fort craint dans le pays فتّال بر آدم اولمغله مملكت ايچنده فزعة ناسدر

CRAINTE. Appréhension, peur A. خوف — رعب — ذعر — وجل — خشيت P. بيم — هراس — ترس — پروا T. قورقو || Grande crainte خوف وخشيت عظيمه Juste crainte حقه مقارن رعب وخشيت La crainte du châtiment خوف عقوبت La crainte de la mort خوف موت La crainte de l'Enfer خوف جهنم قورقوسى — بيم دوزخ — سقر La crainte des jugemens de Dieu احكام قضا جريان الهيدن خوف واحتراز Donner, inspirer, imprimer de la crainte à quelqu'un بر كمسنديه ايراث فلانك درونه ايقاع رعب — خوف وخشيت ايتمك وهراس ايتمك Jeter de la crainte dans l'esprit, dans l'âme بر كمسنه نك قلبنه القاى خوف وبيم ايلمك Je lui ai ôté cette crainte بو خوفى درونندن سلب وازاله ايلدم Perdre toute crainte هر كونه خوف واحترازى برطرف قلمق C'est un homme sans crainte et sans pudeur بيخوف وحيا نه قورقوسى ونه — بى شرم وباك بر آدمدر — بر آدمدر Il lui faut donner de la crainte اخافه عار وناموسى وار در فلان كشى — فلانى قورقوتملو در — اولنمق اقتضا ايدر le retenir par la crainte قورقويه دوشورلمك اقتضا ايدر le tenir dans la crainte فلان كشى خوفه دوشورلدرك منع ايتدرلملو در بو آدم موقع خوف واحترازه ضبط ايله قوللانملو در C'est la crainte qui lui a fait faire cela بونى خوفندن ناشى ايتدى Il est toujours en crainte على الدوام خوف وخشيت اوزره در Crainte respectueuse تعظيم واحترامه مبنى اولان خوف وخشيت La crainte de Dieu A. مخافة الله P. خدا ترسى T. اللهدن قورقمه Avoir la crainte de Dieu devant les yeux مخافة الله پيشنهاد ضمير اولمق La crainte de Dieu est le commencement de la sagesse رأس الحكمة مخافة الله Si la crainte de Dieu ne le retenait خوف خدا زمام نفسنى ضبط ايتماش اولسه Le vrai courage n'est pas toujours exempt de crainte جسارت حقيقيه دائما برئ عن الخوف دكلدر — De crainte de, De crainte que A. خوفاً — احترازاً P. از بيم آنكه T. فلانك قورقوسيله || De crainte d'être surpris بغتةً — بغتةً اخذ اولنمقدن احترازا De crainte qu'on ne vous trompe سنى غبن طوتلمق خوفيله — On dit aussi, Crainte d'accident وتغربره دوشورمكدن احترازا خوفاً عن ظهور الحادثه Crainte de pis خوفاً عن الاشرّ

CRAINTIF. Timide, retenu A. متذعّر — اوجل — هيّاب — هيّوب — جبان — متخوّف P. بيدل — بى زهره T. اودكت — قورقق || Il est craintif de son naturel بالطبع متذعّر وهيّابدر On a rendu cet enfant trop craintif بو طفلى بغايت جبن وخوفه آلشدرديلر

CRAINTIVEMENT. Avec crainte A. خايفاً — بالوجالة — بالخوف P. ترسان وهراسان — با بيم وهراس T. قورقرق || Il parle craintivement خايفاً تكلّم ايدر

CRAMOISI. Sorte de teinture d'une couleur rouge foncée A. لون امغر P. رنگ سرختيره T. قويى كوهزى || Étoffe teinte en cramoisi قويى كوهزى بويالو ثوب — Et ce qui est teint de cramoisi A. امغر P. سرختيره رنگ T. قويى كوهزى — On dit proverb., qu'un homme est sot, ou qu'il est laid en cramoisi, pour dire, qu'il est très-sot, très-laid قزل احمق وقزل چركين

CRAMPE. Contraction ou tiraillement convulsif et douloureux, qui attaque l'estomac, les bras, les jambes, etc. A. مغص P. برنس T. سانجو || Il lui prit une crampe en nageant حال يورر ايكن — سباحتده كندويه عارضهٔ مغص ظهور ايلدى كندويه سانجو طوتدى

CRAMPON. Pièce de fer recourbée, à une ou plusieurs pointes, qui sert à attacher fortement quelque chose A. مسمار ناشب P. پرچين T. پركت || Crampon de fer دمور پركت Gros crampon ايرى پركت Attacher avec un crampon پركت ايله ياپشدرمق Mettre un crampon بر پركت اورمق Cela est tenu par un crampon بر پركت ايله طوتلمشدر

Et un bout de fer recourbé qu'on fait exprès aux fers de

cheval, quand on veut ferrer les chevaux à glace *T.* قیار

CRAMPONNER. Attacher avec un crampon *A.* شدّ بمسمار || الناشب *P.* پرچیدن *T.* پرکتمك ـ پرکتلمك || Il faut cramponner cette pièce de bois بو آغاجی پرکتمك اقتضا ایدر ‒ Se cramponner *T.* پرکتلنمك

CRAMPONNER un cheval *T.* آتی قیارلمق

CRAMPONNÉ. *T.* قیارلنمش ـ پرکتلنمش

CRAN. Entaille pratiquée sur un corps solide, pour arrêter ou accrocher quelque chose *A.* حزّة *P.* کاف *T.* کرتك || Faire un cran بر کرتك آچمق Avancer ou retarder une montre d'un cran ساعتی بر کرتك بندرمك یاخود ایندرمك

CRAN. V. Raifort.

CRÂNE. L'os de la tête de l'homme, qui contient le cerveau *A.* قحف pl. اقحاف pl. قحوف *P.* آهیانه *T.* دماغ کمیکی || La capacité du crâne اتساع قحف Les sutures du crâne دروز قحف Les trous du crâne منافذ قحف La cavité du crâne جوف قحف La partie antérieure du crâne *A.* جبهة La partie postérieure du crâne *A.* قمحورة Les deux tables du crâne جدران قحف

CRAPAUD. Animal vénimeux qui ressemble à la grenouille *A.* ضفدع سامّة *P.* وزغ زهردار *T.* قره قوربغه || La bave d'un crapaud قره قوربغه‌نك سالیاری Le venin d'un crapaud قره قوربغه‌نك زهری

CRAPAUDINE. Sorte de plante *A.* کفّ ـ شجرة الضفادع *P.* الصبع *T.* کبیکج ـ قوربغه اوتی ـ یرتجیار آیاسی ‒ Et sorte de pierre *T.* قوربغه طاشی

• Il se dit aussi, d'un morceau de fer ou de bronze creux, dans lequel entre le gond d'une porte *T.* رزه‌نك زیواندسی

CRAPOUSSIN. Il se dit d'un très-petit homme contrefait *A.* دمیم pl. دمایم ـ مسحول *P.* غنك *T.* خیره جوره

CRAPULE. Vilain excès de boire et de manger, qui est passé en habitude *A.* عیش ونوش مدام ـ گرستی *P.* شرب مدام *T.* بکریلك || Il aime la crapule عیش ونوش مدامه مبتلا Honteux crapule بادئ شین وعار اوله‌جق عیش ونوش در Il est dans une crapule continuelle مدام شرب مدامدن خالی بکریلکدن خالی دکل ـ دکلدر

CRAPULER. Vivre dans la crapule *A.* ادمان الی الخمر *P.* گرستی نمودن *T.* بکریلك ایتمك || Il crapule jour et nuit شب وروز بکریلك ایدر

CRAPULEUX. Qui aime la crapule *A.* مدمن الخمر *P.* گرست ـ خراباتی *T.* بکری

CRAQUELIN. Espèce de gâteau qui craque sous les dents lorsqu'on le mange *A.* کعك *P.* کاك *T.* گورك || Craquelin au beurre یاغلو کورك

CRAQUEMENT. Le son que font quelques choses en craquant *A.* صریر ـ صلیل ـ صریف *P.* زیغ زیغ ـ تراك *T.* قجردی ـ چتردامه || Avez vous ouï le craquement de cette poutre? بو دیرکك صریری مسموعك اولشمیدر

CRAQUEMENT DE DENTS. *A.* قبیب الاسنان *P.* چکاچك دندان *T.* دیش قجردیسی ـ جرستش

CRAQUER. Il se dit pour exprimer le bruit que font certains corps en éclatant *A.* صرّ ـ صاصاة ـ تصلصل *P.* تراکیدن ـ زیغ زیغ کردن *T.* چتردامق || Le plancher est si chargé, que les poutres en craquent دوشمه‌نك اوزرنده اولان بار اولقدر گراندر که دیرکلر چتردایور Ce lit craque بو یتاق سریری چتردار Un coup de vent rompit le mât, on l'entendit craquer بر تندباد شدیدك ضربندن ستون سفینه قیریلوب انقاض ـ چاتردیسی ایشیدیلور ایدی ‒ Il se dit aussi des os *A.* العظام *P.* استخوان تراکیدن *T.* کمیکلر جکره‌مك || Cet homme est si sec, que les os lui craquent فلان کشی شول مرتبه‌ده کمیکلری چتردار ـ قوریدر که کمیکلری چکرر

Faire craquer ses doigts *A.* تفرقع الاصابع ـ تفقیع الاصابع *P.* انگشتها تراکیدن *T.* پرمق چتردامق

Faire craquer ses dents *A.* تقبیب الاسنان *P.* دندان ژغژغ کردن ـ جرستیدن *T.* دیش قجردامق

CRAQUÈTEMENT. Convulsion dans les muscles des mâchoires, qui fait craquer les dents *A.* اختلاج العضلات الفکّان *P.* چکه بالق اتلرینك سکریدسی *T.* سلاف پیامیغهای چنه

CRAQUETER. Craquer souvent et avec petit bruit. V. Pétiller. ‒ Il se dit aussi pour exprimer le cri de quelques oiseaux *A.* زقزقة *P.* چاویدن *T.* قوش جولدمك ـ قوش سسلنمك

CRASSE. Ordure qui s'amasse sur la peau dans le poil des animaux *A.* وسخ pl. اوساخ ـ درن *P.* چرك ـ کلخج ـ لیمه *T.* کیر وپاس ـ کیر || Il est plein de crasse پر وسخدر La crasse des mains ال کیری ـ چرك دست ـ وسخ ایادی

LA CRASSE DE LA TÊTE. *A.* حزازة ـ هبریة *P.* سپوسه *T.* قوباق

LA CRASSE DES MÉTAUX. Certaine ordure qui sort des métaux,

quand on les fond *A.* خبث المعدن *P.* ریم معدن *T.* معدن بوقی

Crasse. Avarice sordide *A.* شحّ ـ جمود الکف *P.* سپیدستی *T.* جمریلک || Il a toujours vécu dans la crasse دائما جمریلک ایله کچندی

CRASSE. Grossier, épais *A.* غلیظ *P.* سخت *T.* قالین || Humeur crasse et visqueuse خلط غلیظ ولزج Matière crasse et épaisse مادّهٔ غلیظه وکثیفه ـ Figur. Ignorance crasse *A.* جهل مرکب ـ غلیظ *P.* نادانئ سخت *T.* قبا جاهللک

CRASSES. Il se dit des écailles qui se séparent de quelques métaux, lorsqu'on les frappe à coups de marteau *A.* فسالة ـ توبال *P.* توبال *T.* توال

CRASSEUX. Plein de crasse *A.* درن ـ مدرن ـ متوسّخ *P.* کیرلو ـ پیس ـ کیرلو پاسلو *T.* وسخناک ـ چرک آلود || Mains crasseuses ایادئ وسخناک Il est tout crasseux سر تا پا وسخناک وچرک آلود در

Il s'emploie aussi au substantif, pour dire, malpropre *A.* مقذر ـ متقهّل *P.* چرک آلود *T.* پیس ـ مردار || Vilain crasseux ایکرنجک مردار ـ متقهّل کریه

Il signifie aussi, sordidement avare *A.* جماد الکف ـ شحیح *P.* سیه دست *T.* قره چناقلو ـ جمری

CRATÈRE. Espèce de tasse à boire *A.* طاس *P.* تیغار *T.* تغاغ

Et la bouche par laquelle un volcan vomit sa lave, ses feux *A.* فوهة الجبل النار *P.* دهانهٔ کوه آتشفشان *T.* آتشلو طاغک آغزی || Le cratère de l'Etna اتنه اسمیاد مسمّا جبل نارک آغزی

CRAVAN. Oiseau aquatique de la grosseur du canard *A.* کروان *P.* کروان *T.* کروان قوشی

CRAVATE. Linge qui se met autour du cou *A.* منديل العنق *P.* دستمال گردن ـ دلام گردن *T.* بوغاز ـ بوغاز باغلمه‌سی جوره‌سی

CRAYON. Petit morceau de pierre de mine, propre à marquer, à écrire, à dessiner *A.* قلم معدنی *P.* خامهٔ اسربی *T.* قورشون قلم || Tirer une ligne avec un crayon قورشون قلمیله بر خط چیزمک Dessiner au crayon قورشون قلمیله رسم ایتمک Portrait fait au crayon قورشون قلمیله رسم اولنمش تصویر — Figur. La description qu'on fait de quelque personne *A.* تصویر || Vous nous avez bien dépeint cet homme-là, vous en avez fait un fidèle crayon بوآدمک حالنی افاده برله حقیقتی اوزره تصویر ایلدک

Il se prend aussi pour la première idée, ou le premier dessin d'un tableau qu'on trace avec du crayon *A.* مسوّدة *P.* هیولا ـ نیرنگ *T.* قره‌لمه || Il n'a pas commencé encore ce tableau, il n'en a fait qu'un crayon بو تصویرک رسمنه هنوز شروع ایتمیوب یالکز مسوده‌سنی چیزدی ـ Il se dit figur., des ouvrages d'esprit *A.* مسوّدة *T.* تصارلمه || Cette pièce n'est pas achevée, ce n'est encore qu'un crayon بو قطعه هنوز شمدیکی ـ تکمیل اولنمیوب شمدیکی حالده بر مسوده در حالده انجق بر تصارلمه در

CRAYONNER. Dessiner avec du crayon *A.* رسم بقلم المعدنی *P.* نگاشتن بخامهٔ اسربی *T.* قورشون قلم ایله رسم ایتمک || Crayonner un arbre قورشون قلم ایله بر آغاج رسم ایلمک — Et mettre seulement les premiers traits, dessiner grossièrement *A.* تسوید *P.* نیرنگ زدن *T.* قره‌لمق

CRÉANCE. L'instruction qu'un souverain confie à son ministre pour en traiter avec un autre souverain *A.* pl. تعلیمات *P.* تعلیمات *T.* سپارشها || Il lui exposa sa créance تعلیماتنی بیان ایلدی Est-ce là toute votre créance? تعلیماتک همان بوندنمی عبارتدر

Lettre de créance. Une lettre qui porte qu'on peut ajouter foi à celui qui la remet *A.* الوکالة *P.* اعتماد نامه *T.* اعتماد نامه || Cet ambassadeur a présenté sa lettre de créance فلان ایلچی دولتی طرفندن حامل اولدیغی اعتماد نامه‌یی تبلیغ ایلدی ـ Lettre de créance d'un banquier ou d'un marchand. V. plus bas Lettre de crédit.

Créance. Dette active *A.* مطلوب pl. مطلوبات *P.* قرض *T.* آلدجق || Sa créance est bonne مطلوبنه اعتراض شرعیدر On lui conteste sa créance مال خواسته ـ خواستنی مطلوبی منازعه‌لو در ـ ایدرلو

CRÉANCIER. Celui à qui il est dû quelque chose *A.* داین pl. اصحاب الدیون ـ متقاضی *P.* وامخواه *T.* آلدجقلو || Ancien créancier داین قدیم Créancier privilégié داین بالامتیاز Créancier hypothécaire داین بالارتهان ـ داین رهندار ـ بدنده ـ امانتدار آلدجقلو ـ امانتی اولان آلدجقلو Il est créancier d'une telle succession فلان ترکه مالنده آلدجقلو اولنلردندر Un de mes créanciers اصحاب دیونمدن بری Il s'est accom

modé avec ses créanciers آلەجقلوسیلە صلح اولدی On a fait l'ordre des créanciers آلەجقلونڭ دفتر ترتیبلرینی تنظیم ایلدیلر

CRÉATEUR. Celui qui crée un être de néant. Il ne se dit que de Dieu *A.* خالق ـ خلّاق ـ باری ـ مبدع *P.* آفریننده *T.* پروردگار ـ آفریدگار ـ جهان آفرین ـ یوقدن وار ایدیجی ـ یرادیجی || Dieu est le créateur de toutes choses جناب ربّ العالمین خالق کافّة الموجوداتدر

Il se dit aussi, de celui qui a inventé dans quelque genre que ce soit *A.* خالق ـ موجد *P.* آفریننده ـ پیدا کننده *T.* پیدا ایدیجی ـ یرادیجی || Homère est regardé comme le créateur du Poëme épique فلان شاعر انشاد وقایع فننڭ موجد وخالقی اولمغله مشهور در Génie créateur عقل موجد ـ عقل فعّال

CRÉATION. Action par laquelle Dieu crée *A.* فطرت ـ خلقت *P.* آفرینش *T.* یوقدن وار ایتمكڭ ـ یرادلش || La création du monde دنیانڭ یرادلشی ـ آفرینش جهان ـ خلقت عالم La création de l'homme خلقت بشر ـ Il se prend figur., pour un nouvel établissement d'offices, de rentes etc. *A.* خلق ـ احداث ـ ایجاد *P.* پیدا سازی *T.* یکیدن یاپمه || On a fait de nouvelles créations de charges مناصب جدیده خلق وایجاد اولندی La création d'une pension برمعاشڭ ایجادی Édit portant création de... فلان شیئڭ ایجادینی محتوی بر قطعه حکم

On dit d'un mot nouveau, que c'est un mot de nouvelle création *A.* کلمهٔ ـ کلمهٔ نو پیدا ـ کلمهٔ نو ایجاد *P.* لغت مولّدة *T.* یکی چیقمه بر لفظ ـ نو ظهور

CRÉATURE. Un être créé *A.* مخلوق pl. مخلوقات pl. برّیة ـ خلایق *P.* آفریده *T.* یرادلمش || Les créatures animées مخلوقات ذوی الارواح inanimées مخلوقات جامده L'Ange est la plus noble des créatures ملكڭ اشرف مخلوق ـ مخلوق ذو الادراك Créature intellectuelle خلایقدر ذو العقل La puissance de Dieu éclate dans les plus viles créatures قدرت وعظمت جناب ربّ پروردگار ادنای مخلوقات اوزرینه ساطع وبدیدار در Dieu est admirable dans ses créatures صنع جناب کبریا اولان مخلوقاتڭ منظرەسی واجب الاستغرابدر Le pécheur quitte le créateur pour s'attacher à la créature مرتکب معصیت اولان کشی مخلوقە ربط قلب ایلە خالقدن روگردان اولور

Il se prend aussi pour Personne || Cet homme est la meilleure créature du monde فلان کشی احسن خلایق جهاندر Vous êtes une étrange créature سن غریب بر مخلوقسڭ Une maudite créature بر مخلوق مشئوم Cet enfant est une jolie créature بو طفل دلبر بر مخلوقدر Sale, vilaine créature ملوّث ومردار بر مخلوق C'est une créature de mauvaise vie سوء سلوكڭ ایلە مألوف بر مخلوقدر ـ Il se dit aussi par mépris *T.* حریف || Cette créature-là le ruine بو حریف فلان کشی‌یی خراب ایدر Aimeriez-vous cette créature-là? شو حریفی جانڭ سومك ممكنمیدر

Il se dit figur., d'une personne qui tire sa fortune, son élévation d'une autre *A.* غرس الیمین ـ صنیعة *P.* برآورده ـ چراغ دست افروخته ـ برکشیده *T.* چراغ || C'est la créature d'un tel فلانڭ چراغ دست افروختەسیدر ـ صنیعهٔ مخصوصەسیدر Il s'est fait beaucoup de créatures وافر کمسنەلری چراغ ایتدی

CRÉCELLE. Moulinet de bois dont on se sert au lieu de cloche dans les églises *A.* وبیل *P.* ناقوس چوبین *T.* تختە چاك

CRÉCERELLE. Oiseau de proie qu'on dresse à la chasse *A.* یویو *P.* یوجه *T.* دلوجه طغان

CRÈCHE. La mangeoire des boeufs, des brebis etc. معلف pl. معالف *P.* علفدان *T.* یملك || Mettre du fourrage dans une crèche یملکده ـ معلف ایچنده وضع گیاه ایتمك اوتلق قویمق

CRÉDIT. Réputation où l'on est de bien payer *A.* شهرت الموثوقیّة *T.* اعتبار ـ صاغلملق شهرتی || Grand crédit شهرت موثوقیت عظیمهٔ ـ اعتبار عظیم || Il a bon crédit chez les marchands بین ـ تجار بیننده شهرت موثوقیّت حالی وار در التجّار موثوقیت حال ایلە مشهور در S'il avait besoin de cent mille écus, il les trouverait sur son crédit یوز بیڭ غروشە احتیاجی اولسە شهرت موثوقیت حالنە مبنی بالسهولە تدارك ایدە بیلور ایدی Cette affaire compromet son crédit بو مادّە شهرت موثوقیت حالنە بادئ شین بو مادّە اعتبارینە خلل کتورەجکی درکار در ـ ونقیصە اولور ـ Il se dit aussi, en parlant des papiers ou effets de commerce qui ont plus ou moins de cours sur la place *T.* اعتبار || Les billets de cette compagnie prennent crédit بو شرکانڭ

تمسّكاتى كسب اعتبار ايتمكده در Les actions de cette banque sont remontées de crédit بوصرّافخانه‌نك اسهام قائمه‌لرى اعتبارى ترقى بولدى

Lettre de crédit. Une lettre dont le porteur peut toucher de l'argent de ceux à qui elle est adressée *T.* بر كمسنه‌نك موثوقيت حالنى متضمّن توصيه نامه

Faire crédit, donner à crédit, c'est donner des marchandises, sans en exiger sur l'heure le paiement *A.* نسئه - انساء - بيع بيع بالنظرة - بيع بالاخرة - بيع بالكلائة - بيع بالنسئة - ويره‌سى صاتمق *T.* بسادست فروختن *P.* كلئه بيع - نسئه طريقيله ويرمك - ويره‌سى‌يه ويرمك - On dit aussi, Prendre des marchandises à crédit *A.* مبايعة بالنسئة - نكلى - ويره‌سى‌يه آلمق *T.* بسادست خريدن *P.* كلئه اشترا ويره‌سى‌يه نسئه طريقيله آلمق Et vendre, acheter à crédit *T.* طريقيله آلم صاتم ايتمك

À crédit, signifie aussi Inutilement *A.* عبثا *P.* بيهوده *T.* توكلى - عبث يرده || Personne ne vous sait gré de ce que vous faites, vous travaillez à crédit هيچ ايشدن ايتديككك بر كمسنه خشنود دكلدر عبث يره سعى ايدرسك Vous vous donnez de la peine à crédit بيهوده يره زحمت ايدرسك - Et sans preuve *A.* بلا سند - بلا دليل *T.* دليلسز || Vous dites cela à crédit, quelle preuve en avez-vous? شو كلامى دليلسز سويليورسك بوكا دائر نه كونه اثباتك وار در

Crédit. Autorité, pouvoir, considération *A.* نفوذ - مكانت اعتبار *T.* اعتبار - آزرم *P.* نفوذ - الكلام || Il est en crédit كمال نفوذ واعتبارى وار در Il a grand crédit مظهر مكانتدر Il a beaucoup de crédit à la Cour سراى همايونده كلى اعتبار فلان Il s'est mis en crédit par un tel moyen ومكانتى وار در طريق ايله كسب نفوذ واعتبار ايلدى Son crédit peut beaucoup نفوذ واعتبارى قويدر Il y a employé tout son crédit اولبابده ما حصل نفوذ واعتبارينى صرف ايتمش اولدى - اولبابده اسباب نفوذ واعتبارينى جملهٔ اعمال ايلدى Il a tout cela par le crédit d'un tel بونلرك جمله‌سنى فلانك مجموعنى فلانك نفوذى سايه‌سنده - نفوذيله كسب ايلدى Il a perdu beaucoup de son crédit مظهر اولديغى مكانت واعتبارك كلى مقدارينى فوت ايلدى Il est bien déchu de son crédit نفوذ واعتبارى خيلى مرتبه منحط وساقط اولدى Se servir de son crédit نفوذ واعتبارينى اعمال ايتمك Abuser de son crédit نفوذ واعتبارينى بيوجه صرف ايتمك - عبثه اسراف واتلاف ايتمك - On dit, Avoir du crédit sur l'esprit de quelqu'un, pour dire, avoir du pouvoir sur son esprit *T.* بر كمسنه‌نك عندنده مسموع الكلام اولمق - بر كمسنه‌نك يانده صاحب نفوذ اولمق

CRÉDITER. Terme de commerce. Porter un article à la page droite d'un compte, que l'on nomme Le côté du crédit *A.* قيد *T.* دردفترمال خواستنى نوشتن *P.* فى حساب الذممات آلەجق دفترينه كچورمك

Créditer sur une ville. Donner à quelqu'un des lettres de crédit sur une place *T.* بركمسنديه شايان موثوقيت اولديغنى متضمن توصيه نامه ويرمك

CRÉDULE. Qui croit trop facilement *A.* نقوع الاذن - قولاى اينانيجى *T.* سبك باور - كرويده *P.* خفيف الاعتماد عوامّ ناس هر ايشتديكنه اينانور - || Le peuple est crédule نقوع الاذن بر آدم Homme crédule خفيف الاعتماد در

CRÉDULITÉ. Facilité à croire *A.* نقوع الاذن - خفت الاعتماد *P.* كرويدكى *T.* قولاى اينانيجيلك || Vous avez trop de crédulité نقوع اذنك غالبدر Il abusait de la crédulité des peuples خلقك خفت اعتمادينى وسيلهٔ انتفاع عدّ ايدر ايدى

CRÉER. Tirer du néant, donner l'être *A.* خلق - تكوين - ابداع - ابرا *P.* آفريدن *T.* يراتمق - يوقدن وار ايتمك || Dieu a créé le ciel et la terre جناب حكيم مطلق ارض الله تعالى يرى وكوكى - وسمواتى خلق وتكوين ايلدى جناب ربّ ذو الجلال زمين واسمانى - يوقدن وار ايلدى Dieu a créé toutes choses de rien بارى تعالى حضرتلرى كافهٔ ممكناتى نيستى وعدمدن عالم هستى وشهوده كتوردى يوقدن وار ايلدى

Il se dit aussi, des choses dont les hommes sont les inventeurs *A.* ايجاد - احداث - اختراع - خلق *P.* پيدا كردن *T.* يكيدن ياپمق || Il a créé son art صنعتنى كندوسى احداث وايجاد ايلدى La cantate est un genre nouvellement créé نشيده صكره‌دن احداث اولنمش بر نوع شعر در Créer des charges ايجاد مناصب ايتمك

On dit, Créer des dettes, pour dire, faire des dettes *A.* عقد الديون - اتخاذ الدين *P.* دين پيدا كردن *T.* بورج ايدنمك || Il a bien créé des dettes depuis la mort de sa

femme زوجه‌سنك وفاتندنصكره ديون كثيره پيدا ايلدى

CRÉÉ. *A.* مخلوق *P.* افريده *T.* يرادلمش

CRÊME. La partie la plus grasse du lait, de laquelle on fait le beurre *A.* رغوة ـ طثرة *P.* سرشير *T.* سود يوزى ـ سود قيمغى || Manger de la crême تناول سودك قيمغى ايتمك Cette vache est bonne, son lait rend bien de la crême صوى اينكدر سودى چوق قيمق ويرر

CRÊME CUITE. *A.* زبّاد *P.* جرابه ـ شمه *T.* قيمق — Figur. Ce qu'il y a de meilleur en quelque chose *A.* خلاصة ـ زبدة *P.* گزيده ـ سرآمد *T.* قيمق || Il a extrait cet auteur avec soin, il en a pris toute la crême كمال اهتمام ايله بو تأليفك زبده‌سنى اخذ ايلدى Il n'y a plus rien à gagner en cette affaire, un tel en a pris toute la crême بو ماده‌ده كسب منفعت ايده‌جك برشئ قالمدى زيرا فلان كشى زبده‌سنى قيمغنى بسبتون الدى ـ بسبتون اخذ ايلدى

CRÊME DE TARTRE. Sorte de sel tiré du tartre de vin *T.* قريم تارتار ـ شراب طورطيسى || Il faut le purger avec de la crême de tartre فلانى قريم تارتار ايله تنقيه ايتدرملو در

CRÉMENT. Terme de Grammaire. Augmentation de syllabe qui survient à un mot dans la formation des temps ou des cas *A.* حرف منضمّ

CRÊMER. Il se dit du lait qui se couvre de crême *A.* تزبّد ـ طثور *P.* زرشير بستن *T.* قيمق باغلمق ـ قيمقلنمق || Le lait de cette vache crême bien بو اينكك سودى كركى كبى قيمق باغلر

CRÉNEAU. Une de ces ouvertures qui sont pratiquées par intervalles égaux au haut des murs d'une ville *A.* تفرجة الشرفة pl. تفاريج الشرفات *P.* فرجهٔ كنگره *T.* بدن آره‌سى || Étant monté au haut d'une muraille, il s'attacha à un créneau بالاى ديواره لدى الصعود بدن آره‌لرينك بريسنه ياپشدى Attacher les échelles aux créneaux قلعه‌نك بدن آره‌لرينه نردبانلر طياتمق Tirer par les créneaux قلعه بدنلرى آره‌سندن قورشون آتمق

CRÉNELAGE. Cordon fait sur l'épaisseur d'une pièce de monnaie *T.* زنجير

CRÉNELER. Faire des créneaux, ou façonner en forme de créneaux *A.* اعمال التفاريج الشرفات *P.* بميانهٔ كنگرها فرجه اعمال على شكل *A.* بدنلره آره‌لق ياپمق *T.* پرداختن

آره‌لقلو بدن شكلنده ياپمق *T.* الشرفات المنفرجة

CRÉNELURE. Dentelure faite en créneaux *A.* هيئت مضرّسة *P.* دندانه كارى *T.* ديش ديش اولان شكل || Il y a de feuilles de plantes qui sont en crénelure بعض نباتاتك اوراقى مضرّسدر

CRÊPE. Étoffe claire et frisée, qui est ordinairement noire. On en porte dans le deuil *A.* سحل pl. سحول *P.* سرش ـ سيرش *T.* بورنجك || Un bandeau de crêpe بورنجك باغلمه Voile de crêpe بورنجك روپوش

CRÊPER. Friser en manière de crêpe *A.* تشنيج *P.* پيچانيدن *T.* ثوبى بوروشق ياپمق ـ بوروشدرمق || Crêper une étoffe بوروشق ايتمك — Crêper des cheveux *A.* تجعيد الشعر *P.* مويرا پيچ در پيچ ـ مو پيچانيدن ـ مو پر شكن كردن *T.* صاچى قيورمق — Dans ce sens on dit aussi, Se crêper *A.* تجعّد ـ تقرّد *P.* موى پر ـ موى پيچيده شدن صاچ قيورلمق *T.* شكن گشتن

CRÊPÉ. *A.* مشنّج *P.* پيچيده *T.* بوروشق *A.* مجعّد ـ متقرّد *P.* پيچ درپيچ ـ پيچيده *T.* قيورجق

CRÉPI. Enduit de mortier que l'on applique sur un mur *A.* دمام *P.* اندايش *T.* صوا || Il faut donner un crépi à cette muraille بو ديواره ـ بو ديوارى صوامق اقتضا ايدر صوا اورمق لازمدر

CRÉPINE. Sorte de frange *A.* هدب pl. اهداب *P.* شنگله *T.* پشكول || Crépine d'or, d'argent آلتون پشكول سيم پشكول La crépine d'un lit يتاق سريرينك پشكولى

CRÉPIR. Enduire une muraille de crépi *A.* دمّ *P.* دوسيدن ـ اندودن *T.* صوامق

CRÉPI. *A.* مدموم *P.* اندوده ـ دوسيده *T.* صوانمش

CRÉPISSURE. V. Crépi.

CRÉPITATION. Bruit d'une flamme qui pétille *A.* كلحبة ـ حدمة النار ـ حرات *P.* تراك آتش *T.* آتش چاتردیسى

CRÉPU. Crêpé. Il ne se dit que des cheveux. V. Crêpé || Les Nègres ont les cheveux crêpus زنكيلرك صاچى مجعّد ومتقرّد موى زنكى پيچاپيچدر ـ در

CRÉPUSCULE. Lumière qui reste après le soleil couché jusqu'au commencement de la nuit *A.* خيط اسود ـ فحمة العشا *P.* سپيدئ شامگاه *T.* اخشام آيدنلغى — Et le temps qui est depuis la fin de la nuit jusqu'au lever du soleil *A.* فحمة

شفق .T سپیده دم .P وقت الفجر - خیط ابیض - السحر شفق وقتی - آیدنلغی

CRESSON. Sorte d'herbe antiscorbutique *A.* رشاد *P.* تره *T.* کیکیز - ترهٔ تیزک - Cresson alénois *A.* جرجیر *P.* ترهٔ تیزک *T.* تره اوتی - قبجی - تره *T.* برگ پهن - Cresson des prés. V. Cardamine.

CRESSONNIÈRE. Lieu où croit le cresson *A.* منبت الرشاد *P.* ترهزار *T.* تره اوتی یری

CRÊTE. Chair rouge, dentelée, qui vient sur la tête des coqs, *A.* تاجهٔ خروس - لالگا - خوج *P.* تاج الدیک - نعفة *T.* ایبکک - خروس ایبکی || Grosse crête نعفهٔ ضخمه Double crête *A.* فرق *P.* خوج دو تا *T.* چتال ایبکک - Il se prend aussi, pour la huppe que quelques oiseaux ont sur la tête *A.* قنبرة *P.* خوجه *T.* قوش ایبکی

Il signifie aussi, le haut de la terre qui est relevée sur le bord des fossés dans les champs *A.* عضد الخندق pl. اعضاد الخندق *P.* کنار خندک دیوارهٔ *T.* خندق کنارندهکی طپراق دیوارهسی

Il se dit aussi de la partie la plus relevée d'une montagne *A.* راس الجبل - شمراخ - قمّة الجبل *P.* سر - تارک کوه *T.* طاغ تپهسی - Et d'une pièce de fer élevée en forme de crête sur un habillement de tête *T.* تپلک

Crête-de-Coq. Espèce de pédiculaire très-commune dans les près *A.* تنتور الجندی *P.* بستان افروز - خوج *T.* سلطان بورکی

CREUSER. Rendre creux *A.* تجویف *P.* سندیدن ساختن *T.* چقورلتمق - ایچنی اویمق - قووقلتمق || Creuser la terre طاشی تجویف یری تجویف ایتمک Creuser une pierre تنهٔ درختی اویوب ایتمک Creuser un tronc d'arbre آغاج اوجهسنک ایچنی اویمق - قووقلتمق

Il se dit aussi absolument et sans régime *A.* احتفار - حفر *P.* کولیدن - کاویدن - کندن *T.* قازمق || Creuser sous terre تحت الارض حفر ایتمک Creuser dix pieds en terre بر ایچنده اون قدم مقداری حفر ایتمک Creuser jusque sous les fondemens اساس بنایه قدر حفر ایتمک On trouva un trésor en creusant حفر ایدر ایکن بر دفینه بولندی On trouve de l'eau à force de creuser حفر ایتدکجه صو بولنور

— Figur. Approfondir quelque chose *A.* اکتناه - تعمیق *P.* استکناه - بر شیئک غورینه *T.* بژرفی رسیدن - بر شیئک کنهنه وارمق - وارمق || Creuser un sujet, une question بر مطلبی وبر مسئلهیی تعمیق واستکناه ایتمک - On dit aussi, Creuser dans une matière, dans une affaire *A.* تعمیق الفکر *P.* ژرفبینی کردن *T.* غورینه واصل اولمق - بر شیئک دیبنه داری اکمک || Personne n'avait jamais tant creusé dans cette science بر علمده فلان قدر هیچ بر کمسنه تعمیق فکر ایدهمدی بو علمک غورینه فلان قدر - کمسنه هیچ بر کمسنه واصل اولهمدی Il a creusé jusqu'au fond dans cette affaire بر خصوصک کنهنه قدر تعمیق فکر ایلدی - بو مادّهنک دیبنه داری اکدی - On dit, qu'un homme s'est creusé le cerveau, pour dire, qu'il s'est donné beaucoup de peine à approfondir une matière *A.* شج الراس *P.* سر شکافتن *T.* باش یارمق || Il s'est creusé le cerveau à chercher la pierre philosophale, la quadrature du cercle کیمیایی ودائرهنک تربیعنی آراشدروب بولمق ایچون باشنی یاردی - Et qu'un homme creuse son tombeau, pour dire, qu'il se rend lui-même cause de sa mort کندو الیله مزارینی حفر ایتمش اولور کندو الیله مزارینی قازار -

CREUSET. Vaisseau de terre dans lequel on fait fondre les métaux *A.* بوطة - مذوب *P.* پوته *T.* پوطه - On dit figur., que la vertu d'un homme a été mise au creuset, pour dire, qu'elle a passé par toutes sortes d'épreuves صلاح حالی تمییز کردهٔ ابریز خالص العیار صلاح - پوتهٔ تجربه وامتحان اولمشدر قالکردهٔ - وفضیلتی مفتون پوتهٔ تجربه وامتحان اولمشدر - پوتهٔ تجربه وامتحان اولمشدر - On dit aussi, Éprouver une pensée au creuset de la raison بر معنایی نهادهٔ پوتهٔ عقل ایتمک - بر معنایی پوتهٔ عقل وتفکره وضع ایله تجربه ایتمک - سهکک عقلده تجربه ایتمک - Cette pensée s'évapore au creuset du bons sens فلان معنا پوتهٔ عقل سلیمه لدی الوضع بخاره مستحیل اولور

CREUX. Qui a une cavité intérieure *A.* اجوف - مجوّف *P.* میان تهی - سندین - سنجین *T.* ایچی بوش - قووق || Ce bâton est creux بو عصا مجوّفدر Ce pilier n'est pas massif, il est creux en dedans بو عمود مصمت اولمیوب بو دیرک صوم دکل ایچی قووقدر - درونی مجوّفدر

On dit, qu'un homme a les yeux creux, pour dire, qu'il a les yeux fort enfoncés dans la tête *A.* منقر العین - اخوص *P.* مسفوع العین *T.* ژرف چشم - باتقن کوزلو - چقور کوزلو

Et qu'un homme a le ventre creux, pour dire, qu'il a besoin de manger *A.* خميص ـ اخمص البطن ـ خاوى الجوف *P.* الحشا تهى شكم *T.* قارنى بوش

Il signifie aussi, profond *A.* بعيد الغور ـ عميق ـ قعير *P.* ژرف *T.* دربن ‖ Un fossé bien creux حفرهٔ بعيد الغور ـ دربن خندق ـ دربن چقور ـ خندق عميق Creux de deux pieds دربنلكى ايكى قدم ـ عمقى ايكى قدم La rivière est fort creuse en cet endroit نهر فلان محلده بغايت قعير در ـ مغارهٔ فلان محلده نهرك قعارتى زياده در Autre creux چقور يول بعيد الغور Chemin creux

Et visionnaire, chimérique *A.* مجوف الدماغ *P.* تهى مغز *T.* عقلى بوش ‖ C'est un esprit creux, c'est un cerveau creux مجوف الدماغ بر آدمدر ـ Il s'emploie aussi dans ce sens en d'autres phrases *A.* باطل *P.* تهى *T.* بوش ‖ Idée creuse بوش خيال Imagination creuse خيال باطل

On dit figur. Viande creuse, des nourritures légères, et qui ne sont pas solides *A.* غذاء عديم الثبات ـ غذاء غير مسيك *P.* خوراك سبك ـ قوت نا پايدار *T.* طوتمز ازق

CREUX. Cavité. *A.* حفرة pl. احفار *P.* مغاك ـ پوك *T.* چقور ‖ Cacher quelque chose dans un creux بر شيئى حفره ايچنده كتم واخفا ايتمك Tomber dans un creux حفره ايچنه دوشمك ـ Le creux d'un arbre *A.* جوف الشجر *P.* كاواك *T.* آغاجك قووق يرى ـ Le creux d'un rocher *A.* شقب pl. شقوب *P.* كاواك سنگ خارا *T.* قيا قووغى ـ قيا چقورى ـ Le creux de la main. La cavité qui se fait dans la paume de la main, en la pliant un peu *A.* بطن الكف *P.* دست كف درون *T.* ال آياسى ـ آوج ايچى

Creux, signifie aussi, un moule dont on se sert pour mouler, ou pour imprimer quelque figure en relief *A.* قالب منقور *P.* قالب كاويده *T.* ايچى اويولمش قالب

CREVASSE. Fente qui se fait à une chose qui s'entr'-ouvre ou qui se crève *A.* صدع pl. اصداع ـ شق pl. شقوق ـ فلق pl. فلوق *P.* كفت ـ چاك *T.* چتلاق ـ باريق ‖ Il y avait une crevasse à la muraille ديوارده بر چتلاق وار ايدى La grande sécheresse fait des crevasses à la terre شدت حرارت يره باريقلر پيدا ايدر ـ ارضه ايرات شقوق ايدر

Crevasse aux pieds et aux mains *A.* سلع pl. سلوع *P.* فتالش *T.* چتلاق ‖ Il a des crevasses aux mains, aux pieds الده آياقده چتلاقلرى وار در

CREVASSER. Faire des crevasses *A.* شق ـ تفليق ـ تسليع *P.* فتاليدن ـ كفتانيدن *T.* چتلاتمق ‖ Le froid lui a crevassé les mains شدت برودت تقريبيله اللرى چتلادى شدت برودت تسليع اياديه بادى اولمشدر ـ La trop grande sécheresse fait crevasser la terre شدت حرارت شق انشقاق ارضى مستلزمدر ـ ارضه بادى اولور

Se crevasser. *A.* انسلاع ـ انفلاق ـ انصداع ـ انشقاق *P.* كفتن *T.* چتلامق ـ يارلمق

CREVER. Faire éclater, faire rompre avec un effort violent. *A.* صدع ـ تشقيق ـ شق *P.* چاك كردن ـ كفتانيدن *T.* چتلاتمق ‖ Le débordement des eaux a crevé la digue صوبندينك ـ طمو وطغيانى صوبندينى شق وصدع ايلدى ـ انشقاقنه بادى اولمشدر La pesanteur de la terre creva la muraille ترابك ثقالتى ديوارى صدع وتشقيق ايلدى La trop grande charge de poudre crevera ce canon طولدريلان باروتك كثرتى بو طوپك انصداعنه باعث اولهجقدر Crever un sac à force de le remplir چوالى زور تشحين ايله چتلاتمق Crever une botte چزمه يى شق ايتدرمك ـ يارمق ـ چتلاتمق Un gros poisson creva les filets ايرى بر بالق آغلرى منشق وچاكچاك ايلدى

Crever une bube. *A.* ابسار ـ تفقئة *P.* فتليدن *T.* دشمك ‖ Il n'est pas encore temps de crever cette bube بو چبانك دشلمهسى وقتى دكلدر

Crever les yeux. *A.* قلع ـ خسف العين ـ تفقئة العين *P.* جشم بر كندن *T.* كوز چيقارمق

Crever un cheval. C'est le fatiguer si fort qu'il en meure, ou qu'il en soit outré *A.* اعراب الفرس *P.* اسبرا فرو مانده كردن *T.* اتى چتلاتمق

On dit, qu'une chose crève les yeux, quand elle est en vue, et qu'on ne la voit pas اشته كوزك اوكنده ديكلو طورر ‖ Vous cherchez votre gant, le voilà, il vous crève les yeux ـ الدوانكى آرەيورسك اشته كوزك اوكنده ديكلو طورر

Et qu'une chose crève le coeur, pour dire, qu'elle cause une grande compassion *A.* تشقيق القلب *P.* دلرا چاكچاك كردن *T.* جكرى ـ بغرى يارمق ـ يوركى پاره پاره ايتمك ـ خون اتمك ‖ J'étais fort en colère contre lui, mais il me creva le coeur par les excuses qu'il me fit حقنده غايت مرتبه

غضب وانفعالم وار ایکن عرض ایلدیکی اعتذارلر جگرمی چاکچاک ایلدی

Il est aussi neutre, et signifie, s'ouvrir, se rompre par un effort violent *A.* انصداع ـ تشقق *P.* کفتن *T.* چتلامق || Le canon creva dès le second coup طوب همان ضربهٔ ثانیه‌ده خمپره هواده متشقق La bombe creva en l'air تشقق ایلدی هوایه پرّان اولدیغی حالده چتلادی ـ اولدی

Il se dit aussi d'une bube, d'un apostume *A.* تفقؤ *P.* فتلیدن *T.* دشلمك

On dit aussi, Crever de graisse *A.* تفتّح *P.* از فربهی سموزلکدن چتلامق *T.* چاك شدن ـ Et crever de chaud *A.* از سختئ گرمی چاك شدن *P.* تشقق من فرط الحر *T.* اسیلکدن چتلامق ـ Et crever de rire, pour dire, rire avec excès *A.* استغراق فی الضحك ـ اهزاك فی الضحك *P.* غرق کولمکدن بوغلمق ـ کولمکدن بایلمق *T.* دریای خنده شدن

CREVÉ. *A.* منشق ـ مسقوق ـ مصدوع *P.* کفته ـ چاك شده *T.* چتلامش ـ چتلاق

CREVETTE. Petite écrevisse de mer *T.* تکه

CRI. Voix haute et poussée avec effort *A.* صیحة ـ صرخة ـ ندا ـ صتیت *P.* بانگ ـ نعره *T.* چیغلدی ـ حیقرمه || Grand cri *A.* صیحهٔ شدیده *P.* بانگ تند وتیز Horrible cri *A.* صیحهٔ صرخهٔ دهشت فرما *P.* صرخهٔ موحشه épouvantable *A.* قورقنج حیقرمه aigu, perçant *A.* نعرهٔ دولناك *T.* هایاه *P.* صرخهٔ حزینه ـ صرخهٔ مفجعه صیحهٔ حادّه ونافذه douloureux *A.* جکری یاقیجی *T.* بانگ سوز ناك ـ بانگ حزن اور *P.* صیحان *A.* چیغلدی Jeter un cri, faire un cri, pousser un cri برصیحه حیقرمق *T.* بانگ زدن *P.* تصیّح ـ J'entends un cri مسموعم اولور ـ سمعمی قرع ایدر Il fit un cri en mourant ـ تسلیم جان ایلدیکی وقتده آغزندن بر صیحه چیقدی

Le cri des animaux *A.* صوت البهایم pl. اصوات البهایم *P.* آواز جانوران *T.* حیوان سسی ـ On dit, Cri d'allégresse, de joie *A.* اصوات السرور والنشاط *P.* بانگ شادی وطرب *T.* شنلك وسرور چیغلدیسی

CRI. La voix ordinaire de certains oiseaux *A.* صوت الطیر pl. اصوات الطیور *P.* آواز مرغان *T.* قوش سسی ـ قوش || Le cri de la corneille annonce de la pluie قره اوتمه‌سی ـ قرغه‌نك اوتمه‌سی بارانه دلالت ایدر La chouette a un vilain cri ییلاق قوشنك صوتی کریهدر

Il se prend figur., pour les plaintes et les gémissemens des personnes qui sont dans l'oppression *A.* انین *P.* غریو وفریاد *T.* ایکلدی || Dieu entend les cris des veuves ـ ناله وزاری et des orphelins ارامل وایتامك انین وفریادی بارگاه جناب ربّ حنّانه مسموعدر

On dit aussi, Le cri de la nature ندای قوتیٔ التأثیر طبیعت

Le cri de l'amour maternel ندای جگر دوز حنین مادری

Il signifie aussi, la proclamation de la part du magistrat, pour défendre ou ordonner quelque chose *A.* نداء المنادی *P.* vul. بانگ جارچی *T.* دلّال چاغرمسی || Il est défendu par cri public ندای جهیر ندای منادی ایله یساقدر Cri public ندای منادی Cri pour ordonner ou empêcher le cours d'une monnaie بر سکه‌نك بین الناس دوران وتداولنی ویاخود رواج ومداوله‌سنك منعنی حاوی اولان ندای منادی

Et le ton dont on crie dans les rues plusieurs sortes de choses *A.* فدید البایعین *P.* بانگ فروشندگان *T.* صاتیجی حیقرمسی || Les cris de Paris پارس شهری اسواقنده‌کی فدید بایعین ـ On dit aussi, qu'il n'y a qu'un cri sur quelque chose, sur une personne, pour dire, que chacun en parle de la même manière فلانك حقنده اتفاق کلم واقوال وار در ـ حقنده عالم یکزبان ومتفق الکلامدر ـ On dit, Chasser à cri et à cor. V. Cor.

CRIAILLER. Faire des cris répétés et sans sujet *A.* زیاط ـ تجلیب *P.* غریویدن *T.* حیقرمق ـ بغرمق ـ چاغروب || Cette femme criaille sans cesse après ses domestiques فلان عورت لا ینقطع خدمتکارلری یوزینه چاغروب بغرر Si vous ne le contentez, il sera toujours à votre porte à criailler فلانی کمسنه‌یی اسکات ایتمیه‌جك اولورایسه‌ك خانه‌کك قپوسنه کلوب بغرمقدن خالی اولدیغی یوقدر

CRIAILLERIE. Criérie fréquente et sans sujet *A.* جلبة ـ نعیر ـ زجلة ـ زیاط *P.* غریو *T.* حیقرمه ـ بغرمه || Que cette criaillerie est fatigante! بوجلبه ونعیر نقدر ثقیلدر

CRIALLEUR. Celui qui a l'habitude de criailler *A.* زیّاط ـ زاجل ـ جلّبان *P.* غریوان *T.* چاغرغان ـ بغرغان ـ شماطه‌جی || Une femme criailleuse جلّابه بر عورت

CRIANT. Dont on peut se plaindre hautement *A.* مهیّج الصیاح *P.* فریاد انگیز ـ فریاد خیز *T.* فریاد قوپاریجی || Une injustice criante ظلم فریاد خیز

CRIARD. Qui crie souvent *A.* صيّاح - نعّار - صوّات *P.* نعره بلند آواز - زن *T.* بغريجى - حيقريجى || Il est criard de son naturel ذاتى حيقريجيدر - بالطبع صوّاتدر - Il se dit aussi des oiseaux *A.* كثير التغريد - غرّاد *P.* بسيار چاو *T.* جوق اوتن قوش - On appelle, Dettes criardes, de menues dettes *A.* ديون متفرّقة *P.* خرده ديون *T.* اوفاق - جموت بورجى تفك بورج

CRIBLE. Instrument percé de plusieurs trous, dont on se sert pour séparer le bon grain d'avec le mauvais *A.* غربال pl. غرابيل - خربة pl. خربات *P.* غلبيز *T.* قلبور

CRIBLER. Nettoyer le blé avec le crible *A.* غربلة *P.* بيختن *T.* قلبوردن كچورمك - قلبورلمق

Criblé. *A.* مغربل *P.* بيخته *T.* قلبوردن - قلبورلنمش كچورلمش - On dit figur. d'un homme qui est couvert de blessures, qu'il est criblé de blessures, de coups *A.* مغربل البدن *P.* همچال غربال گشته *T.* كوده‌سى قلبوره دونمش || Il est criblé de coups et de blessures كثرت جروح وضرباتدن بدنى مغربلدر

CRIBLEUR. Celui qui crible *A.* مغربل *P.* غلبيز زن *T.* قلبورليجى

CRIBLEUX. Il se dit, en termes d'Anatomie, d'un petit os qui est au haut du nez *A.* عظم الخيشوم *P.* استخوان بن بينى *T.* بورون ديبنده‌كى كميك - بورونك ديبلك كميكى

CRIBLURE. Le mauvais grain et les ordures qui sont séparées du bon grain par le crible *A.* حسالة الغربال - روثة *P.* غلبيز مانده *T.* قلبور توكنديسى - چورنتى - چالقنتى

CRIC. Machine à roue dont on se sert pour enlever de terre des corps pesants *A.* مربعة ذات المحالة *P.* بار خيز چرخه *T.* يوك قالدره‌جق تكركلو آلات دار

CRIC-CRAC. Mot qu'on dit pour exprimer le bruit que fait une chose qu'on déchire, qu'on casse *A.* قضيض *P.* تراك *T.* چاتردى - چات چات

CRIÉE. Proclamation en Justice pour vendre des biens *A.* اعلان البيع بالمنادى *T.* صاتلق مالى دلاله ويرمه || Mettre une maison en criée صاتلق خانه‌يى دلاله ويرمك

CRIER. Jeter des cris *A.* تصيّح - تصرّخ *P.* بانگيدن - بانگ زدن - آوازيدن *T.* بغرمق - حيقرمق || Il crie de toute sa force وار قوتيله تصيّح ايدر - وار قوتيله حيقرر

On dit proverb., Il crie comme un aveugle qui a perdu son bâton اعماى گمكرده عصا كبى فرياد وفغان ايدر - Et plumer la poule sans la faire crier, pour dire, exiger des choses qui ne sont pas dues, d'une manière adroite et sans éclat *T.* طاوغك سسنى چيقارتمقسزين توينى يولمق

On dit, que les boyaux crient à quelqu'un, quand il se fait du bruit dans ses entrailles *A.* قلقلة الامعا *P.* رودها آواز زدن *T.* بغرسقلر سلنمك - بغرسقلر كورلمك || Ses boyaux crient sans cesse درون بطنده لا ينقطع قلقلة امعايه مبتلا در بغرسقلرى متصل واحد سلنمكدن خالى دكلدر

Crier, se dit figur. d'une chose qui, se frottant rudement contre d'autres, rend un son aigu *A.* صرير *P.* تراكيدن *T.* جاتردامق || Cette porte crie بو قپو جاتردار

Il signifie aussi, prononcer quelques paroles d'un ton de voix élevé *A.* اعلاء الصوت - جهر الصوت - اجهار الصوت *P.* بلند آوازى كردن - آواز بلند زدن *T.* بغرمق || Il ne saurait disputer sans crier اجهار صوت ايتمدكچه مناقشه ايده‌مز بغرمغله بكا Pensez-vous l'emporter sur moi à force de crier? اوست كله‌جككيمى ظنّ ايدرسك - On dit, Crier aux armes, crier à la garde, crier tue, tue, crier à l'aide, au secours, au meurtre, au voleur, au feu, crier merci, crier famine سلاحه طاورانك ديو قوللق يوقمى ديو اورك اورك ديو مدد يوقميدر ديو جان قورتاران يوقميدر ديو خرسز بصدى ديو يانغين وار در ديو امان ديو ييه‌جك يوقدر ديو فرياد ايتمك - Et figur., que le sang du juste crie vengeance, pour dire, qu'il demande vengeance دم مظلوم تقاضاى انتقام ايدر - دم مظلوم دعواى انتقام ايله فرياد وفغان ايدر

Il signifie aussi, gronder *A.* سلاطت *P.* زبانى كردن *T.* سوكوب صايمق || Il ne fait que crier سلاطت لساندن خالى دكلدر

Et faire un certain cri, soit pour rallier au combat, soit pour témoigner sa joie *A.* هلهلة *P.* ولوله زدن *T.* هياهوى ايتمك || On crie par toutes les rues, Vive le Roi پادشاه بيك ياشه ديو جميع اسواق وبازارلرده هياهوى طرب وانبساطى رسانيدهٔ فلك هفتمين ايتمشلر در

Crier. Se plaindre hautement avec aigreur *A.* تظلّم الحال فرياد - آواز گله زدن *P.* اجهار الاصوات التظلّم والاشتكا - ناس آواز گله آميز كردن *T.* صيزلمق - آغلاشمق || Le peuple crie

Tout le monde crie de cela خلق آغلاشيور ـ تظلّم حال ايدر بر خصوصده، عامّه اجهار اصوات تظلّم واشتكادن خالى حكّام طرفنه تظلّم حال Il est allé crier à ses juges دكلدر ايتمكه كندى

Et blâmer publiquement *A.* قدح وطعن علنًا وجهارًا *P.* آشكاره آچيقدن قنامق *T.* آشكاره زباندرازى كردن ـ نكوهيدن || Les prédicateurs, dans les chaires, crient contre le vice واعظلر منبر اوزرنده مثالب وعيوبى علنًا وجهارًا قدح ايدرلر Il crie partout contre moi طرف طرف عليمه آشكاره زباندرازلق ايدر

Et proclamer par autorité de Justice *A.* اعلان الحال بالمنادات *P.* جاغردرق بيلدرمك *T.* بندا رايگان كردن || On a crié à son de trompe qu'on eût à ne plus porter d'armes حمل سلاحك منعى خصوصى ترامپته نداسيله اعلان اولندى

Et proclamer en public pour vendre ou pour retrouver quelque chose *A.* تصويت المنادى *P.* vul آوازيدن *T.* جارچى خمرك قيدسى || On a crié du vin à cinq sous دلّال جاغرمق بشر پاره ديو دلّال جاغردى Faire crier des étoffes perdues ضايع اولمش مال ايچون دلّال جاغرتمق ـ Il se dit aussi des choses que l'on va vendre ou acheter par les rues *A.* تنفديد *P.* در كوچه مال فروختنى آوازيدن *T.* زوقاقده زوقاقده الما صاتلق مال جاغرمق || Crier des pommes جاغرمق

CRIERIE. Le bruit qu'on fait en criant *A.* عربدة ـ صخب شو *P.* غلغله ـ خلالوش *T.* شماطه || Faites cesser cette crierie عربده‌يى تسكين ايله Que gagnez-vous avec toutes vos crieries? ايتديككز شماطه‌دن نه فائده ايتمش اولورسكز

CRIEUR. Celui qui crie, qui fait du bruit *A.* معربد ـ صخّاب *P.* غلغله انداز ـ خلالوشكار *T.* عربده‌جى ـ شماطه‌جى || Faites taire ce crieur بو عربده‌جى حريفى صوصدر C'est un crieur perpétuel صخّاب دائميدر

Et certains officiers qui vont crier par la ville, pour annoncer quelque chose *A.* منادى *P.* vul جارچى *T.* دلّال ـ Il se dit aussi de ceux qui crient dans les rues pour vendre quelque chose *A.* مندد *P.* فروشندهٔ كوچه‌گرد آوازن *T.* زوقاقلرده زوقاقده جاغران صاتيجى ـ كزن صاتيجى

CRIME. Mauvaise action que les lois punissent *A.* جنايت pl. جنايات ـ جنحه ـ جرم pl. جروم pl. جرايم *P.* تاوان ـ جنايت قباحت ـ تهمت ـ صوچ *T.* خرده || Crime capital ايجاب ـ كبايردن معدود اولان جرم عظيم ـ كبيره ـ كبيره جنحهٔ عظيمه سياست ايده‌جك بر جنحه Grand crime détestable جرم واجب الاستغفار énorme جنايت جسيمه inouï ايشيدلمامش قباحت ـ جنحهٔ نا شنيده ـ جرم نا مسبوق قباحت ـ ارتكاب جنايت ايتمك Commettre, faire un crime جرم ـ جرم قبيح ـ جنايت قبيحه ايشلمك Crime noir قابل عفو واغماض اولميه‌جق جنحهٔ شنيع Crime irrémissible بر جرمك جزاى ما يليقنى اجرا Punir un crime عظيمه رهين ـ بر جرمى عفو ايتمك Pardonner un crime ايتمك ـ شستهٔ صابون عفو وصفح ايتمك ـ عفو وصفح ايتمك فلانك صحيفهٔ جرمنه قلم عفو ومسامحه كشيده قلمق Abolir un crime جرمى نسخ والغا ايتدرمك L'abolition d'un crime جنايتك جرمك امحا والغاسى La peine d'un crime بر كونه قباحت حدّ شرعيسى Accuser d'un crime ايله اتهام فلان كشى حقنه عزو جرم ايتمك ـ ايتمك Convaincre d'un crime بر كسنه‌نك حقنه برنهج شرعى اثبات جنايت ايتمك Supposer un crime مظنهٔ قباحت عدّ ايتمك Imputer un crime اسناد قباحت ايتمك Se purger d'un crime بر كمسنه عزو اولنان تهمتدن كندو ـ تهمتدن تبرّى ايتمك براءتنى اثبات ايتمك Il fut condamné pour ses crimes ارتكاب ايلديكى قبايح وجنايات مقابله‌سنده مجازات ارتكاب لايقه‌سى حكم اولندى Il est diffamé par ses crimes ايلديكى مكاره وجرايمه مبنى بين الناس رسواى وبد نام كثرت قبايح اولمش بر آدمدر C'est un homme noirci de crimes ادناس جرايم ايله مدنس بر ـ ايله رو سياه اولمش آدمدر سر تا پا آلودهٔ جرايم وقبايح Tout couvert de crime آدمدر ارتكاب جرايم ايله مظنون اولمش آدمدر Prévenu de crimes قبايح وجنايات ايچنده اسكيمش Vieilli dans le crime Atteint et convaincu du crime de... فلان جرم ايله متجرّم اولوب حقنده اثبات شرعى لاحق اولمش بر كمسنه Ce crime fut éteint et aboli par des lettres du prince بو تهمت با امر عالى عفو ولغو اولمشدر Ce crime demeurera-t-il impuni? بو تهمت آزادهٔ عقاب ومجازات اولمق ممكنميدر Crime de péculat اتلاف اموال ميريه تهمتى Crime d'adultère تهمت زنا Crime de rapt تهمت سرقت Crime de fausse monnaie قلبزنلك تهمتى Crime de lèse-majesté ذات همايونه ذات دولته راجع خيانت تهمتى Crime d'État راجع خيانت تهمتى نفس دولته راجع ـ تهمتى ـ On dit, Faire un crime à quel-

qu'un de..., pour dire, lui imputer à crime بر کمسنه‌یی برکمسنه‌یی فلان شئ ایله تهمتلو ایتمک ـ تهمتلو ایتمک

Il signifie aussi, péché *A.* ذنب pl. ذنوب ـ معصیت pl. معاصی ـ اثم pl. آثام *P.* گناه *T.* صوچ || C'est un crime devant Dieu que de ... شویله ایتمک عند الله تعالی معصیت عظیمه در Notre-Seigneur Jésus-Christ a porté la peine de nos crimes حضرت عیسی گناهلرمزک مجازاتنی کندو نفس مبارکلرینه تحمیل ایلدی Ce pécheur fait pénitence de ses crimes بو آثم ومذنب ارتکاب ایلدیکی معصیتک کفارتنی ایدر C'est un homme qui vit dans le crime ظلمات معاصی وآثام ایچنده امرار وقت ایدر نفسنی آلودهٔ ادناس ذنوب ایدرک امرار ـ بر آدمدر وقت ایدر

CRIMINALISER. Rendre criminel un procès civil *A.* تحویل الدعواء الحقوق الی دعواء الجنایة *P.* دعوای حقوقرا بدعوای جنایت تحویل کردن *T.* حقوق دعواسنی جنایت دعواسنه چویرمک

CRIMINEL. Qui est coupable d'un crime *A.* جانی pl. جنات ـ عاصی pl. عصات ـ آثم pl. آثمون ـ مذنب pl. مذنبون ـ اهل الجرم والجنایة pl. ارباب الجرم والجنایة ـ مجرم pl. مجرمون *P.* گناهکار ـ بزه‌کار ـ تاوانکار *T.* صوچلو || Il serait criminel devant Dieu et devant les hommes عند الحق والخلق مذنب وگناهکار اولمش اولور Il est criminel de lèse-majesté ذات همایونه راجع تهمت خیانت ایله مجرمدر Ce serait être criminel d'État نفس سلطنته تهمت خیانت ایله مجرم اولمقدر Tous ceux qui sont accusés ne sont pas criminels حقلرینه اسناد جرم وجنایت اولنلرک جمله‌سی مجرم عد اولنمز — Il se dit aussi, de tout ce qui regarde la procédure qu'on fait contre ceux qui sont accusés d'un crime *A.* متعلق فی الجنایة || Procès criminel جرم وجنایته متعلق دعوا Matière criminelle, affaire criminelle جرم وجنایته متعلق ماده Code criminel جرم وجنایت دعوالرینه متعلق احکامک قانوننامه‌سی

Il signifie aussi, contraire aux lois Divines et humaines *A.* منکر pl. منکرات ـ محرمة pl. محارم ـ منهی pl. منهیات *P.* شغو *T.* حرام || Action criminelle فعل منکر Pensée criminelle خاطرهٔ منهیه Désirs criminels رغبات منکره Attachement criminel علاقهٔ منهیه Procédés criminels محارم ومنهیات

— On dit, Des yeux criminels *A.* انظار محرمة *P.* نگاه حرام *T.* حرام باقش Des mains criminelles ایادئ حرام آلود Des voeux criminels مطالب منکره

CRIMINELLEMENT. D'une manière criminelle *A.* علی وجه الحرام *P.* شفوکارانه *T.* حرام اولدرق || Aimer criminellement حرام اولدرق علاقه ایتمک

On dit, Poursuivre criminellement une affaire, pour dire, la poursuivre par procédure criminelle *T.* بر ماده‌یی جرم وجنایت دعواسی صورتنده تعقیب ایتمک

CRIN. Poil long qui vient au cou et à la queue des chevaux et de quelques autres animaux *A.* هلب ـ شعر ـ سبیبة ـ شعر البهیمة *P.* موی چارپا *T.* حیوان صاچی ـ حیوان قیلی || Crin long اوزون قیل ـ شعر طویل Cordon de crin حیوان قیلندن بوکلمش ایپ — Le crin du cou du cheval s'appelle aussi *A.* عرف *P.* اسب ـ گیسوی ـ پش *T.* آت یلیسی || Peigner le crin d'un cheval آتک یلیسنی طرامق Se tenir, s'attacher aux crins d'un cheval عرف فرسه تشبث ایتمک ـ آتک یلیسنه یاپشمق Ce cheval a le crin beau حسن السبیبه بر آتدر ـ لطیف العرف بر آتدر il a les crins pendants سبیبه‌سی منسدل ـ منسدل السبیبه بر آتدر Cheval à tous crins یلیسی صارقق بر آتدر ـ ومسترسلدر فرس اعرف Matelas de crin آت قیلیله طولمش مندر

Se prendre aux crins, se dit de deux hommes qui se prennent aux cheveux *A.* تنافس ـ مفاقسة *P.* با همدیگر از موی کشیدن *T.* بری بریله صاچلرندن طوتشمق || Il se sont pris aux crins, et se sont long-temps battus با همدیگر مفاقسه‌یه قیام وطول مدت مضاربه ومدافعه‌یه اقدام ایتمشلر در ـ بری بریله صاچلرندن طوتشوب دوکشدیلر

CRINIÈRE. Tout le crin qui est sur le cou d'un cheval ou d'un lion *A.* ذوابة pl. ذوائب *P.* پش ـ گیسو ـ پرچم *T.* یلی ـ پرچم || La crinière d'un lion ذوابهٔ اسد ـ آرسلانک پرچمی Le lion rugissait et secouait sa crinière آرسلان کوموروب پرچمنی صاللر ایدی

CRISE. Effort de la nature dans les maladies, qui produit un changement subit *A.* بحران || Bonne crise بحران جید mauvaise بحران ردی imparfaite بحران ناقص favorable بحران نافع Jour de crise یوم بحران — Figur. Le moment périlleux et décisif d'une affaire || Les affaires sont dans la crise امور

اشتداد ومصالح حال بحرانده در Voilà le moment de la crise مصلحتك بحرانی وقتی

CRISPATION. Resserrement qui arrive aux parties extérieures des choses, qui se contractent et se rident par l'approche du feu, ou par quelque autre cause *A.* اكتزاز ـ تكنّع *P.* برهم پیچش *T.* قوریبوب بوروشمه

Il se dit en Médecine, d'un mouvement à peu près pareil qui arrive dans les entrailles, dans les nerfs *A.* تقبّض *P.* پیچش *T.* بوزلمه

CRISPER. Causer de la crispation *A.* ایجاب ـ ایراث الكزازة ـ التكنّع *P.* برهم پیچیدن *T.* قوریدوب بوروشدرمك — En Médecine *A.* تقبیض *P.* پیچانیدن *T.* بوزمك — Se crisper. V. Crispation.

Crispé. *A.* متكنّع ـ مكزوز *P.* برهم پیچیده *T.* قوریبوب بوروشمش *A.* متقبّض *P.* پیچیده *T.* بوزلمش

CRISSER. Faire craquer ses dents. V. Craquer.

CRISTAL. Pierre transparente, et qui en se formant affecte une partie régulière dans ses parties *A.* حجر البلّور *P.* گوهر بلور *T.* بللور طاشی || Il y a des cristaux de différentes couleurs الوان گوناگون ایله بللورلر ـ الوان مختلفه بللورلر وار در Tailler du cristal بللور تراش ـ نحت بللور ایتمك وار در ـ ایتمك — Il se prend aussi, pour une espèce de verre qui est clair et net comme le vrai cristal *A.* مهات pl. مهوات ـ بللور *P.* بلور *T.* بللور || Servir des fruits sur des cristaux بللور طباقلرده میوه عرض ایتمك — Il se dit en Chimie, de certaines matières en forme de cristal *A.* ثلج الحكما

CRISTALLIN. Qui est clair et transparent comme du cristal *A.* بلّوری ـ ثلاجی *P.* بلورین *T.* بللور كبی || Des eaux cristallines بللور كبی صاف وبرّاق صولر ـ میاه ثلاجیه — En Anatomie, Membrane cristalline est une des trois tuniques de l'oeil *A.* طبقهٔ زجاجیّة

CRISTALLISATION. Opération par laquelle les parties solides d'un corps, qui a été dissous dans un liquide, se réunissent pour former un corps solide *A.* انجماد *P.* فسردگی *T.* طوكمه || Cristallisation naturelle انجماد طبیعی artificielle انجماد عملی

CRISTALLISER. Congeler en manière de cristal *A.* تحویل الی صورة البلّور ـ اجماد *P.* فسرده ـ صورت بلور دادن *T.* بللور صورتنه قویمق ـ طوكدرمق || Cristallisez cette eau بو صویی اجماد ایله

Se cristalliser. *A.* انجماد ـ اتّخاد الصورة البلّور *P.* صورت بلور گرفتن *T.* بللور صورتنی آلمق ـ طوكمق || L'eau qui passe par ces sortes de terres, de rochers, se cristallise بو مقوله طپراقلردن وقیا طاشلری ایچندن مرور ایدن میاه رهین انجماد اولور Les sels se cristallisent اجناس ملوح تابع انجماد در طوزلر بللور صورتنی آلور ـ

Cristallisé. *A.* منجمد *P.* بلور گرفته ـ صورت فسرده *T.* طوكمش ـ بللور صورتنی آلمش

CRITÉRIUM. Marque à laquelle on reconnaît la verité des objets intellectuels. Il n'est d'usage que dans le dogmatique *A.* آیت بیّنة ـ آیت || L'évidence est le critérium de la vérité صراحت حال آیت بیّنهٔ حقیقتدر

CRITIQUABLE. Qui peut être justement critiqué *A.* ممكن التعریض *P.* شایان زوز ـ ممكن اللوم ـ شایان حرفگیری *T.* قنایشه كركلو || Les meilleurs ouvrages sont critiquables احسن تألیفات بیله ممكن التعریضدر

CRITIQUE. Il se dit du jour où il arrive quelque crise dans certaines maladies *A.* یوم البحران *P.* روز بحران *T.* بحران كونی — On dit par extension, Les momens critiques de la vie عمر انسانك اوقات بحرانی Le moment critique d'une affaire بر مصلحتك وقت بحرانی Les temps sont critiques وقتلر ـ وقتلر نازكدر ـ وقت وحال صورت بحرانده در تنكده در

Il signifie aussi, l'art de juger un ouvrage de littérature *A.* فنّ التمییز التألیفات ـ فنّ الانتقاد التألیفات *P.* فنّ خرده گیری تألیفات *T.* تألیفلرك عیبلرینی آرامه‌نك فنّی || C'est un homme qui a la critique sûre فنّ تمییز تألیفاتده رسوخ ومتانت صاحبی بر آدمدر Il est habile dans la critique فنّ تمییز تألیفاتده ماهر در Exercer sa critique sur un ouvrage فلان تألیف حقنه اجرا فنّ تمییز وانتقادینی ایلدی Soumettre un écrit à la critique de quelqu'un بر تألیفی فلان كمسنه‌نك نقد وتمییزینه حواله قلمق Observations critiques بر تألیفك نقد وتمییزینی حاوی ابحاث ومطالعات — Il se dit aussi de celui qui examine les ouvrages littéraires *A.* نقّاد التألیفات ـ ممیّز التألیفات *P.* خرده گیر *T.* تألیفلرك عیبلرینی آرایجی ـ تألیفات نقّاد || Bon critique نقّاد ماهر Méchant critique نقّاد ردیّ C'est un critique fort judicieux

بر ميز سليم الرأيدر - بر نقاد صائب الفكر در

Il se prend aussi, pour une censure maligne de la conduite d'autrui *A.* لوم - قدح - فصل *P.* بوسين *T.* عيبلمه || Rien n'échappe à sa critique فلانك لسان لوم وقدحندن هيچ بر شئ قورتلمز Au lieu de louer cet ouvrage, il en fait la critique بو تاليفى مدح وثنا ايده‌جكنه لوم ايدر – Et pour une disposition à censurer trop légèrement *A.* طبع عياب *P.* طبع خرده گير - عيبجوى *T.* قنامغه مبتلالك – Et pour celui qui trouve à redire à tout *A.* معترض - عياب *P.* عيبجو - زوزكار - دلخراشدر *T.* قنابيجى || C'est un critique fâcheux بر عيبجوى

Il se prend aussi, pour la discussion des faits obscurs, des dates incertaines, de la pureté des textes, de l'authenticité des manuscrits *A.* استكناه الحقيقة الاحوال || Il fallait beaucoup de critique pour écrire cette histoire بو تاريخك تاليفى خليجه استكناه حقيقت احواله محتاج ايدى

CRITIQUER. Censurer quelque chose *A.* اعتراض - تعريض - حرف انداز - خرده‌گيرى كردن - زوز كردن *P.* تعييب - ذمّ اعتراض بودن *T.* عيبلمق - قنامق || Vous critiquez ce vers-là mal à propos بو بيته بيوجه حرف انداز اعتراض بو بيتى نا حق يره عيبلرسك – اولورسك Il critique les actions, la conduite de tout le monde عامه‌نك افعال وحركاتنى ذمّ وتعييب ايدر

CROASSEMENT. Le cri des corbeaux *A.* نعاب - نعيب - نعيق - شحيج - *P.* عاق عاق - آواز زاغ *T.* قرغه سسى

CROASSER. Il se dit du cri des corbeaux *A.* نعق *P.* زاغ آوازيدن *T.* قرغه اوتمك

CROC. Fer ou bois recourbé qui a plusieurs pointes crochues, et dont on se sert pour y suspendre quelque chose *A.* كلاب pl. كلاليب - خطاف *P.* چنگال *T.* چنگل || Croc de fer دمور اتى چنگاله تعليق Pendre de la viande au croc چنگال ايتمك – On dit, Mettre les armes au croc, Pendre son épée au croc, pour dire, quitter le métier de la guerre آلات حربى آويختهٔ چنگال متروكيت ايله خدمت حربيه‌دن فارغ اولمق

Il se dit aussi, d'une longue perche, au bout de laquelle il y a une pointe de fer avec un crochet *A.* قعقاء *P.* آكج - كزك *T.* قانجه || Croc de batelier قايقچى قانجه‌سى Tirer avec un croc قانجه ايله چكمك – On appelle, Crocs de la ville, de grands crocs dont on se sert pour arrêter le cours du feu *T.* يانغين قانجه‌لرى

Croc, se dit aussi de certaines dents de quelques animaux. V. Crochet dans ce sens.

Croc-en-jambe. Tour de lutte, pour faire manquer le pied à celui avec qui on est aux prises, et pour le faire tomber *A.* دابرة - منصوبة الشغربية - شغربيّة *P.* شرند *T.* صارمه || Il lui a donné le croc-en-jambe فلانى منصوبهٔ شغربيّه‌يه صارمه‌يه كتوردى - گرفتار ايلدى

Croc, signifie aussi, le bruit que les chôses dures font sous la dent, quand on les mange *A.* صوت الكشب *P.* كلوچ *T.* چاتردى || Cela fait croc sous la dent فلان شئ ديشده چاتردار

CROCHE. Qui est courbé et tortu *A.* اعوج - اعصل - اعقف *P.* كج - كژ *T.* اكرى V. aussi Crochu.

CROCHET. Petit croc *A.* معلاق pl. معاليق *P.* آويخته - چنگالچه *T.* اوفاق چنگل – Crochet à pendre de la viande *A.* معلاق اللحم *P.* گوشت آويز *T.* ات آصلدجق چنگل – Crochet à pendre une montre *A.* مناط الساعة *P.* ساعت آويز *T.* ساعت آصلدجق چنگل – On appelle, Clou à crochet, celui dont on se sert pour suspendre un tableau *A.* مسمار اعقف *P.* ميخ كج سر *T.* اكسر - قارغه بورون

Crochet. Instrument de Chirurgie dont on se sert pour tirer la tête du foetus, restée dans la matrice, ou pour extraire des pierres dans l'opération de la taille *A.* معصال الجرّاح *P.* چنگال جرّاح *T.* جرّاح چنگلى

Il se dit aussi de certaines dents aiguës et perçantes de quelques animaux *A.* ناب pl. انياب - صلقوم pl. صلاقيم *P.* پشتك *T.* آزو ديشى

CROCHETS. Ce que les portefaix s'attachent sur le dos, pour porter plus aisément leurs fardeaux *A.* راحول الحمّال *P.* خرپشته - بكهوجتان *T.* حمّال سمرى

Crochets, en termes d'Imprimerie. Des figures courbes, pour marquer une parenthèse *A.* pl. علايم فاصلة – Il se dit aussi de certaines figures recourbées, qui servent à lier ensemble deux ou plusieurs articles *A.* علامت الجمع - علامت الوصل

CROCHETER. Ouvrir une porte, un coffre etc. avec un crochet *A.* فتح المغلاق بالكلاب *P.* كليدرا بچنگال گشادن *T.*

قپو || Il a crocheté une porte كليدى چنكل ايله آچمق
كليدينى چنكل ايله آچدى

CROCHETEUR. Portefaix qui porte des crochets *A.* حمّال حامل
سمر حمّالى *T.* بار كش خرپشته دار *P.* الراحول

CROCHU. V. Croche. — On dit, Doigt crochu, main crochue, pied crochu *A.* اصبع احنف ويد ـ اصبع افدع ويد افدع وقدم افدع
انكشت كژودست كژ وپاى كژ *P.* احنف وقدم احنف
T. اكرى پرمق واكرى ال واكرى اياق

CROCODILE. Animal amphibie *A.* تمساح *P.* نهنك *T.*
تمساح || La peau d'un crocodile پوست تمساح — On appelle, Larmes de crocodile, les larmes par lesquelles on veut émouvoir quelqu'un pour le tromper *A.* دموع الريا *P.* شك ريا
T. يلاندن كوز ياشى

CROIRE. Estimer une chose véritable *A.* اعتقاد *P.* باوريدن
ـ باور نمودن ـ كرويدن *T.* ايناتمق || Croire légèrement
بلا سند اعتقاد خفيف الاعتقاد اولمق Croire sans preuve
ايتمك Croire facilement سهل الاعتقاد اولمق Croire certainement, fermement قويًا اعتقاد ايتمك J'ai de la peine à croire cela بوكا اعتقاد ايدهميورم Je n'en crois rien بونلركت
بو بريسنده حوالة سمع اعتقاد ايتمم Il croit cette relation
تقريره اعتقاد ايدر Il croit cela comme l'Évangile, comme article de Foi بونى كلام الله كبى اعتقاد ايدر C'est un homme défiant, il ne croit que ce qu'il voit سيئ الظن بر آدمدر
راى العين مشهودى اولان شيدن غيريسنى سزاوار اعتقاد
عدّ ايتمز

Et penser, présumer, avoir opinion que ... *A.* ظنّ *P.* پنداشتن
ـ راى داشتن ـ كمانيدن ـ پيوسيدن ـ انكاريدن *T.* صانمق
بونى جيّد واحسن ظنّ || Je crois cela bon مأمول ايتمك ـ
بونى فلانك كشيدن مأمول ايدرم Je ne crois pas cela de lui
فلانك آدمدن هر شئ مأمولدر Je crois tout de lui ايتمم Je
le crois capable de tout هر شيئه مقتدر اولديغنى ظنّ ايدرم
Je l'avais cru toujours sage دائما بر عاقل آدم اولديغنى ظنّ
اهل عرض آدم Le croyez-vous homme d'honneur? ايتمشيدم
اولديغنيمى ظنّ ايدرسك

Et ajouter foi à quelqu'un *A.* اعتماد ـ ائتمان *P.* كرويدن
T. اعتماد ايتمك ـ امنيت ايتمك ـ ايناتمق || Croyez-vous cet homme-là? بو آدمه اعتمادك ـ شو آدمه اعتماد ايدرميسك
Je vous crois سكا اعتماد ايدرم C'est un menteur avéré, on ne le croit plus كذّاب محض اولديغى ثابت ومتحقق
اولمغله كلامى هيچ بر كمسنهنك عندنده شايان اعتماد
دكلدر Croyez-moi, ne faites point cela بكا ايتمد بونى هله
اطبّايه امنيتم يوقدر Je ne crois point les médecins اعتماد ايله
حكّملرك قول J'en croirai des arbitres قول اطبّايه اعتمادم يوقدر ـ
Croire aux astrologues رأيلرينه ائتمان واعتماد ايدهجكم
منجّمينه اعتبار واعتماد ايتمك Croire au rapport, au témoignage de quelqu'un بر كمسنهنك تقريرينه واخبارينه اعتماد
ايتمك

SE CROIRE. *A.* ظنّ ـ تظنّى ـ تخيّل *P.* پنداشتن *T.* خيالّلق
|| Cet homme se croit habile بو آدم كندوينى ارباب مهارتدن
بو فعله مجبور Il se croit obligé de faire cela ظنّ وتخيّل ايدر
اولديغنى ظنّ وتخيّل ايدر

CROIRE. Terme de religion. Avoir la foi *A.* ايمان *P.* ايمان
آوردن *T.* ايمان كتورمك || À la première prédication des Apôtres, les Juifs crurent حواريّون كرامك موعظهٔ اوليلرى
عقيبنده طائفهٔ يهود ايمان كتوردى Cet impie ne croit point
بو كافر ايمان ايتمز

CROISADE. Ligue faite contre les infidèles *A.* محالفة ـ جهاد
محالفة للجهاد مادّهسنى نشر || Publier la croisade للجهاد
واشاعه ايتمك

CROISÉE. Fenêtre *A.* كوّة pl. اكوا ـ روزن pl. روازن ـ روشن
pl. رواشن *P.* روزنه *T.* پنجره || Il y a tant de croisées dans ce bâtiment بو بناده شو قدر روزنه وار در Les croisées sont bien pratiquées پنجرهلر وضع احسن اوزره تصنيع اولنمشدر

CROISEMENT. Action de deux choses qui se croisent *A.* التقاء
T. پيوستكئ صليب وارى *P.* التقاء تقاطعى ـ صليبى
خاچ شكلنده چاتشمه

CROISER. Disposer une chose en forme de croix *A.* وضع
خاچ *T.* بشكل صليب با هم آوردن *P.* فى شكل الصليب
قليجلرى || Croiser les épées, les baïonnettes شكلنده چاتشدرمق
وحربهلرى خاچ شكلنده چاتشدرمق Croiser les branches d'un arbre اغصان شجرى شكل صليبى اوزره وضع وترتيب
ايلمك

CROISER LES BRAS. *A.* اطباق الايادى *P.* دست صليبى كردن
T. اللرى چاپراز طوتمق — Croiser les jambes *A.* تربيع الرجلين
P. پاى صليبى كردن *T.* بغداش قورمق

Il signifie aussi, traverser *A.* قطع ـ مرور *P.* گذشتن *T.*

کیچمک || Un lièvre qui croise le chemin طریقی قطع ومرور ایدن بر طاوشان

En termes de Marine. Parcourir un espace déterminé, pour chercher des bâtimens ennemis *T.* کمی بر محلّ معیّنده طولاشوب قولد کزمک || Les navires de France croisent sur telles côtes فرانسه سفینه‌لری فلان قییلره طولاشوب قولد کزرلر Il y a des vaisseaux qui croisent depuis un tel endroit jusqu'à un tel endroit بعض کمیلر فلان محلّدن فلان محلّه قدر طولاشوب قولد کزر

On dit aussi, que deux chemins, deux lignes se croisent, pour dire, qu'ils se coupent, se traversent *A.* تقاطع الطریقین وتقاطع الخطّین — Et que deux personnes se croisent, quand elles se rencontrent en allant par deux chemins différents *A.* *T.* متقاطعاً تقابل ـ متقاطعاً تصادف ـ متقاطعاً تلاقی بر ارقوریدن جاتشمق || Ces deux courriers se sont croisés بو یولده بری ـ ایکی اولاق یولده متقاطعاً تقابل ایلدیلر برلریله آرقوریدن جاتشدیلر — Et figur., Croiser quelqu'un pour dire, le traverser dans ses desseins *A.* ـ اصداد ـ صدّ اوکنی ـ منع ایتمک *T.* حوالۀ سدّ ممانعت کردن *P.* اعتراض کسمک — On dit aussi, que deux personnes se croisent dans leurs prétentions, pour dire, qu'elles se traversent ایکی کشینک مطلوباتی جاتشور

Croiser. Rayer en passant la plume sur quelque écriture *A.* نسخ ـ ترقین *P.* خطّ بطلان کشیدن *T.* چیزمک || Il m'a croisé trois ou quatre articles tout de suite دفعةً اوچ درت دفعةً اوچ درت اسامی اوزرینه ـ اسامی ترقین ایلدی اوچ درت اسامی چیزدی ـ خطّ بطلان کشیده ایلدی

Croisé. *A.* موضوع فی شکل الصلیب *P.* بشکل صلیب با خاچ شکلنده حاتشمش *T.* دم آورده — On appelle en termes de guerre, Feu croisé, celui qui bat l'ennemi de différens côtés دشمن اوزرینه متقاطعاً ورود ایلد یمیناً ویساراً اطار صاغدن صولدن بری برینه جاتشدرق ـ اولنان آتش یاغدریلان آتش

On dit, Demeurer, se tenir, avoir les bras croisés, pour dire, demeurer oisif *A.* استغلاق الایادی *P.* دست بستۀ عطلت بودن *T.* ال باغلو طورمق || Tout le monde travaille, il n'y a que vous qui avez les bras croisés کافۀ ناس سعی وعملدن خالی اولمیوب یالکز سن ال باغلو اولدرق یالکز سن مستغلق الایادی طوررسک ـ طوررسک

Croisés. Ceux qui ont pris la croix pour la guerre sainte *A.* محالفین للجهاد

CROISEUR. Capitaine d'un vaisseau qui est en croisière *T.* طولاشوب قولد کزن کمی قپودانی || Nos croiseurs nous donnèrent tel avis طولاشوب قول کزن کمیلرک قپودانلری شویله خبر ویرمشلر در که Sur l'avis de nos croiseurs, nous nous approchâmes de l'ennemi قولد کزن کمیلرمز قپودانلرینک اخبارینه مبنی دشمن طرفنه تقرّب ایلدک

CROISIÈRE. Il signifie pour les vaisseaux, l'action de croiser V. Croiser || La croisière a duré trois jours کمیلرک طولاشوب قولد کزملری اوچ آی متمادی اولدی

Il se dit aussi, des endroits où l'on va croiser کمیلرک طولاشوب قولد کزدکاری یر || La Manche est une mauvaise croisière فلان بوغازک موقعی کمیلرک طولاشوب قول کزمه‌سنه صالح دکلدر

CROISSANCE. Augmentation en grandeur *A.* نشو ـ نمو *P.* بالش ـ بیومه ـ آرتمه *T.* برومندی ـ بالش || Âge de croissance سنّ نمو Ce jeune garçon n'a pas encore pris sa croissance بو طفل هنوز حال نشو ونموّه ادراک ایتمامشدر Cet arbre n'a pas encore toute sa croissance بو شجر هنوز نموّ کامل مرتبه‌سنه بالغ دکلدر

CROISSANT. La figure de la nouvelle lune jusqu'à son premier quartier *A.* هلال pl. اهلّة *P.* ماه نو ـ ماه ـ هلال *T.* یکی آی || La lune est dans son croissant قمر هنوز هلالیتی حالنده در Les cornes du croissant قرنین هلال — Figur. L'Empire du croissant, pour dire, l'Empire du Turc *A.* سلطنت اسلامیّة

Il signifie aussi, un instrument de fer en forme de croissant, dont les jardiniers se servent pour tondre les palissades *A.* مقضب *P.* دهره *T.* دهره

CROISSANT. Qui croît *A.* متزاید ومترقی ـ مترقی ـ متزاید *P.* بعضها فوق بعض ـ نو بنو افزایشپذیر *T.* کتدکجه نوبنو متزاید وافزون اولان || Sédition croissante ارتیجی فتنه وعصیان Le peuple est opprimé par des taxes toujours croissantes بعضها فوق بعض تزایددن خالی اولمیان تکالیفدن عباد الله حالی مکدّر وپریشاندر L'impôt va toujours en croissant خراج کتدکجه کسب ترقی ایتمکده در نو بنو مترقی اولمقده در ـ

CROÎT. Augmentation de bétail par la génération *A.* تزايد *P.* النسل الحيوانات *T.* حيوانلرك فزونىٔ نسل جارپا دوش دول چوغلمسى || Le cheptel se donne à perte et à croît حيوان بسلمه سنك مقطوعى ضايعاته وياخود دول دوش پيداسيله چوغلمه سنه صاحب حيوانات قارشماق شرطيله الزام اولنو كلمشدر

CROÎTRE. Devenir plus grand *A.* كسب النمو ـ ازكا ـ انما *P.* باليدن ـ برومند شدن *T.* آرتمق ـ بيومك || Croître bien vite سريعاً انما وازكا ايتمك Croître en peu de temps مدت قليله ايچنده كسب نمو ايتمك à vue d'oeil لمحة البصرده كسب نشو ونما ايتمك insensiblement حس بصر ايله تمييز اولنميه جق وجهله نشو ونما بولمق Les herbes, les arbres croissent نباتات كسب زكو ونما ايدر Cette pluie a fait bien croître les blés بو باران اكينلرك كركى كبى نشو ونماسنه سبب اولمشدر Les animaux croissent jusqu'à certain âge حيوانات سن معلومه قدر نشو ونما بولور

On dit, Se laisser croître la barbe *A.* ارسال اللحية *P.* ريش كرفتن *T.* صقال صاليويرمك

Il signifie aussi, augmenter de quelque façon que ce soit. Il se dit en parlant de la rivière *A.* طمو الماء النهر ـ طمو النهر *P.* طموم النهر ـ نهر بر آمدن *T.* جاى ـ چاى قبارمق ـ قباروب يوكسلمك || Les neiges ont fait croître la rivière كثرت برف وباران مياه نهرك طموينه بادى اولمشدر — Et de la lune *A.* نمو القمر *P.* ماه برترى يافتن *T.* آى بيومك || La lune commence à croître قمر كسب نمو ايتمكده در — Et du jour *A.* استطالة النهار *P.* روز درازى *T.* كون اوزامق || Les jours croissent pendant l'été يازده كون اوزار ـ فصل صيفده وقت نهار استطاله ايدر — Et de la fièvre *A.* تزايد ـ ترقى *P.* فزونى پذيرفتن ـ افزودن *T.* آرتمق || Sa fièvre croît tous les jours حماسى كل يوم ترقى بولمقده در — Il se dit aussi, en d'autres phrases || Ce mal croîtra, ira toujours en croissant, si l'on n'y prend garde فلان علت كوزدلميه جك اولور ايسه يوماً فيوماً مترقى ومزداد مظهر اولديغى Sa faveur croît tous les jours اولدجغى دركار در حسن توجه يوماً فيوماً ترقيده در Croître en vertu, en sagesse بضاعهٔ صلاح وعفت ومايهٔ عقل ودرايتى كسب نما وتزايد ايتمكده در Elle croît toujours en beauté پرتو حسن وجمالى روز بروز كسب نمو وريعان ايدر

Il signifie aussi, multiplier *A.* تكثر ـ الكثرة ـ كسب توفر *P.* افزايش يافتن ـ افزودن ـ فزونى يافتن ـ بسيار شدن *T.* چوغلمق || Le genre humain crut si fort en peu de temps بنى نوع آدم وقت قليل ايچنده بالغاً ما بلغ تكثر ايلدى ـ كسب كثرت ونما ايلدى Ses troupes croissent d'heure en heure عسكرى ساعت بساعت كثرت بولمقده در Ses biens croissent مالى كسب فزونى ووفرت ايدر

Il se dit aussi des herbes, des plantes, des fruits, et signifie, venir, être produit *A.* نبت ـ انبات ـ حصول *P.* روييدن ـ رستن ـ حاصل شدن ـ گواليدن *T.* بتمك ـ كلشمك ـ بوارضده || Il croît de bon blé sur cette terre حاصل اولمق اعلا حنطه نابت اولور Il n'y croît ni blé ni vin نه اكين ونه اوزوم حاصل اولور

CRÛ. *A.* نامى *P.* نمو يافته ـ باليده *T.* آرتمش *A.* مترقى *P.* بسيار متوافر ـ متكثر *A.* زياده لنمش *T.* افزون *P.* مزداد ـ بتمش *T.* گواليده ـ رسته *P.* حاصل ـ نابت *A.* چوغلمش *T.* كلشمش ـ

CROIX. Espèce de gibet où l'on attachait autrefois les criminels pour les faire mourir *A.* عمود صليبى الشكل *P.* دار *T.* خاج وارى دار آغاجى صليب وارى || La croix était le supplice des voleurs, des esclaves etc. قديمده عمود صليبى اوزرنده ترتيب جزا صورتى انجق خرسز وكوله وسائر اول مثللو مجرملر حقنده مصروف ايدى La croix a été sanctifiée par la mort de Jésus-Christ آلت عقوبت اولان عمود صليبى حضرت عيسانك موتى تقريبيله كسب شرف وقدسيت ايلدى L'Empereur Constantin défendit qu'on punît les criminels par le supplice de la croix مجرملرك عمود صليبى الشكل اوزرنده ترتيب جزالرى مادهسنى قسطنطين نام ايمپراطور يساق ايلدى Jésus-Christ est mort en croix pour le salut du genre humain حضرت عيسا بنى نوع انسانك فلاح حالى ضمننده عمود صليبى الشكل اوزرنده اختيار هلاك ايلدى Notre-Seigneur étant étendu sur l'arbre de la croix حضرت عيسا عمود صليبى اوزرنده منشدح اولديغى حالده

Il se dit aussi des figures faites pour représenter la croix de Jésus-Christ *A.* صليب *P.* چليپا *P.* خاج || On porte la croix à la procession خاجى الايده كوتوررلر Mettre une croix en un lieu تقليد صليب ايتمك Aller à l'adoration de la croix صليب مباركك

نصب صليب ايتمك Planter la croix زيارتنه وارمق Arborer la croix رفع لواء صليبی النقش ـ رفع صليب ايتمك ايتمك — Le signe de la croix, c'est le signe que le chrétien fait avec la main en forme de croix *A.* علامة الصليب *P.* خاج نشانی *T.* نشانهٔ چليپا — Prendre la croix, se dit de ceux qui s'engageaient d'aller faire la guerre sainte aux infidèles اتخاذ العلم الصليبی لاجل الجهاد — On dit, Avoir les jambes en croix. V. Croiser les jambes.

CRONE. Machine qui sert dans les ports de mer pour charger et décharger les navires *A.* منجنون *T.* بوجورغاد

CROQUANT. Qui croque sous la dent *A.* کاشب *P.* کلوچ زن *T.* دیشده چاتردیجی || Biscuit croquant کاک کاشب دیشده چاتردار پکسماد —

CROQUER. Il se dit des choses qui font du bruit sous la dent *A.* کشب *P.* کلوچيدن ـ کلوچ زدن *T.* دیشده چاتردامق || Ces morilles sont pleines de gravier, elles croquent sous la dent بو منتارلرك ایچنده مولوزلی قوم زیاده اولمغله لدی الاکل دیشده چاتردار — Il signifie aussi, manger des choses qui croquent sous la dent *A.* خضم *P.* کلوچ زنان خوردن *T.* اچاتر چاتر يمك

CROQUET. Sorte de pain d'épice mince et sec. *A.* كعك مقوّى *P.* کاک افزار آلود *T.* بهارلو کورك

CROQUIGNOLE. Espèce de chiquenaude. V. Chiquenaude.

CROQUIS. Terme de Peinture. Esquisse, première pensée d'un peintre *A.* مسوّدة النقش *P.* کارنامه *T.* کرنامه || On reconnaît dans un simple croquis l'habile homme ou l'ignorant حاذق ویاخود جاهلك حالی سادهجه بر کرنامهده فرق اولنور — Il se dit aussi des ouvrages d'esprit *A.* مسوّدة *P.* بللو اولور— *T.* قره لمه *P.* هیولا || Je n'ai jeté sur le papier qu'un croquis de mes idées هنوز افکارمك بر هیولاسنی نقش صحيفهٔ بيان ايلدم

CROSSE. Bâton pastoral d'évêque *A.* محضرة *P.* پاسو *T.* دکنك || Crosse d'argent کمش دکنك ـ محضرهٔ سيمين — Et un bâton courbé par le bout, avec quoi on pousse une balle, une pierre *A.* صولجان pl. صوالجة ـ محجن pl. محاجن *P.* چوکان *T.* قراغی

Crosse de fusil ou de mousquet. La partie courbe du fût qu'on appuie contre l'épaule en tirant *A.* ذنب السطانة *P.* دنبالهٔ تفنك *T.* تفنكك قونداغی || Il l'a assommé à coups de crosse de fusil تفنكك قونداغی ضربيله فلانی دپلدی

CROSSÉ. Qui a droit de porter une crosse *A.* صاحب المحضرة *P.* پاسو دار *T.* دکنك صاحبی || Un abbé crossé et mitré صاحب تاج ومحضره اولان تکيه شيخی

CROSSER. Pousser une balle, une pierre avec une crosse *A.* دفع بالمحجن *P.* با چوکان راندن *T.* قراغی ايله ايلتمك

CROSSEUR. Qui crosse. *A.* دافع بالمحجن *P.* بچوکان راننده *T.* قراغی ايله ايلديجی

CROTAPHITE. Il se dit d'un muscle des tempes qui sert au mouvement de la mâchoire *A.* عضلة الصدغ *P.* پيامبغ صدغ *T.* طولون بالق اتی

CROTTE. Boue qui est dans les rues *A.* وحل pl. اوحال *P.* گل *T.* چامور || Les rues sont pleines de crotte طرق وازقه زوقاقلر طولو چامور در ـ مالامال اوحالدر — Et la fiente de certains animaux *A.* بعرة ـ بعر pl. ابعار ـ خرء *P.* غوش *T.* قيغ || Crotte de brebis ابعار اغنام ـ قویون قيغی Crotte de souris *A.* خرء الفارة ـ جيجبوق *P.* غوش موش *T.* صيچان قيغی

CROTTER. Salir avec la crotte *A.* ايحال *P.* گل آلود كردن *T.* چاموره بيلاشدرمق ـ چامورلتمق || Vous crotterez votre robe لباسكی چاموره بيلاشدرهجقسكز N'entrez pas avec vos bottes, vous crotterez toute la chambre چزمه ايله كيرمه اوطه يی يكپاره گل آلود ايدهجكسك

Se crotter. *A.* توحل *P.* گل آلود شدن *T.* چاموره بيلاشمق || Il s'est crotté چاموره بيلاشدی

Crotté. *A.* متوحل *P.* گل آلوده *T.* چاموره بيلاشمش

CROTTIN. Les excrémens des chevaux, des moutons et de quelques autres animaux *A.* زبل ـ سرقين *P.* سرگين ـ غوشاك *T.* تزك ـ كوبره

CROULEMENT. Éboulement. V. Crouler || Le croulement d'un bastion, d'une terrasse طابيهنك وسدتك انهيارى ـ چوكمهسی

CROULER. Tomber en s'affaissant *A.* انهيال ـ انهيار ـ انقياض *P.* فرو رفتن *T.* چوكمك ـ دوكلمك || La terre croula طپراق دوكلدی ـ انهيال ايلدی Ce bâtiment croule بو بنا مشرف انقياضدر ـ بو بنا چوكيكده در

Et lancer un vaisseau à l'eau *A.* القاء السفينة فی البحر *P.* كشتی بدريا انداختن *T.* كمی يی دكزه ايندرمك

CROULIER. Il se dit des terres dont le fond est mouvant *A.*

آقوب دوکیلور .T نا پایدار-ریزان .P هیار-هیر || Des terres croulières ترابی هیار اولان چایرلق Des prés crouliers تراب هایر

CROUPADE. Terme de manége. Saut plus relevé que la courbette .A کفتة - کلتة .P سکیز .T آتلشی آتک صچرایوب

CROUPE. La partie de derrière qui comprend les hanches et le haut des fesses de certains animaux .A کفل pl. اکفال .P دلبر صغری - کفل احسن || Belle croupe صغری .T سرین
Ce cheval n'a point de croupe ناقص الکفل بر آتدر

On dit, qu'un homme est monté, est mis en croupe, pour dire, qu'il s'est mis sur la croupe d'un cheval monté par un autre .A ارتداف - ردف .P در پس سواری نشستن .T آتلونک || Ce cavalier mit sa femme en croupe فلان اکسدسنه بنمک کندو عیالنی - راکب زوجه‌سنی کندویه ارداف ایلدی آتنک اکسدسنه بندردی

Il se dit aussi, de la partie la plus élevée d'une montagne .A فرق الجبل .P تارك کوه - بالای کوه .T طاغك || Ce château est situé sur la croupe d'une montagne بو سرای جبلك فرقی اوزرنده بنا اولنمشدر

CROUPIER. Celui qui est de part au jeu avec quelqu'un qui tient les cartes ou le dé .A شریك فی المقامرة .P انباز منگیاگری .T قمارباز اورتاغی || Il a gagné beaucoup au jeu, mais il n'en profite pas seul, il a bien des croupiers قماردە وافر اقچه قزانمشدر انجق خیلی شریکلری اولمغله نفعی یالکز کندویه عاید دکلدر - Et associé secret dans une entreprise de commerce, qui y prête de l'argent, et qui a part au profit .A شریك فی المقارضة خفیة

CROUPIÈRE. Morceau de cuir que l'on passe sous la queue du cheval, et qui tient aux harnais, ou à la selle .A ثفر pl. اثفار .P پاردم .T قوسقون || Mettre une croupière à une selle آتك ایره قوسقون باغلمق Serrer la croupière d'un cheval قوسقوننی صیقشدرمق

CROUPION. L'extrémité inférieure de l'échine de l'homme .A عجب .P دمبال .T پالدم - Et la partie des oiseaux où tient la queue .A زمك - قطن .P دمبال .T قوشك قویرقی قویرق دیبی - صوقمی

CROUPIR. Il se dit des liquides qui sont dans un état de repos et de corruption .A تعفن - تعفن عند الرکود .P از آرام خرسیدگی پذیرفتن .T طورغنلقدن چوریمك || Les eaux qui croupissent, deviennent puantes میاه عند الرکود تعفن ایدن میاه کسب نتانت ایدر - Il se dit aussi, des solides qui se corrompent dans une eau stagnante || De la paille qui croupit dans une mare کنداب ایچنده طوروب تعفن ایدن صمان -

Il se dit aussi des personnes || Cet enfant croupit dans son ordure بو چوجوق مقذرات ایچنده تعفن ایتمکده در Il ne faut pas laisser croupir un malade dans la saleté خسته‌یی اوساخ وادناس ایچنده چورتمك جائز دکلدر - Figur., Croupir dans le vice مزبلهٔ عیوب ومثالب ایچنده تعفن ایتمك فضاحت مردارلغی ایچنده چوریمك Croupir dans l'ordure - معاصی ادناس واوساخ ایچنده تعفن ایتمك dans le péché گناه مردارلغی ایچنده چوریمك - واثام ایچنده چوریمك dans l'oisiveté بیکاری وعطلت ایچنده چوریمك

CROUPI. .A متعفن .P خرسیده .T چوریمش

CROUPISSANT. Qui croupit .A معفون - عفن .P خرسیدگی عفونتیافته - پذیرفته .T چوروك || Eaux croupissantes میاه معفونه

CROÛTE. La partie extérieure du pain, durcie par la cuisson .A قشارة الخبز - جلف .P پوست نان .T اتمك قبوغی || Croûte brûlée یانمش اتمك قبوغی - جلف محترق || Du pain où il y a bien de la croûte خبز کثیر الجلف - قبوغی چوق اتمك - On dit proverb., Ne manger que de la croûte, pour dire, faire mauvaise chère قوری اتمکدن غیری شیٔ یمامك

Et tout ce qui s'attache et se durcit sur quelque chose .A قشع pl. قشاع .P پوست .T قبوق || On a mis de la mie de pain sur ce chapon, pour y faire une croûte بو ایبلقده قبوق پیدا ایتدرمك ایچون اوزرینه اتمك یومشغی وضع اولندی Dans la sécheresse, il se forme sur la terre une croûte وقت انقطاع مطرده روی ارض اوزرنده بر قشع شدید پیدا اولور

CROYABLE. Qui peut ou que doit être cru. .A مستحق الاعتماد .P شایان - شایستهٔ اعتماد - سزاوار باور - باوریدنی .T اینانلمجق || Cela est croyable فلان شیٔ شایان اعتماد C'est un homme croyable شایستهٔ اعتماد بر آدمدر Il n'est pas croyable combien il y eut de tués dans ce combat بو جنکده دوچار قتل واعدام اولمش آدملرك عددی شایان اعتماد اولمجق شیلردن دکلدر

CROYANCE. Pleine conviction, persuasion intime .A عقیدة

اعتقاد - P. باور T. اینانمه || Telle est ma croyance بنم اعتقادم بو در - Et opinion || Cela est arrivé contre la croyance de tout le monde بو کیفیت اعتقاد ناسک خلافنده ظهور ایلدی Cela passe toute croyance بو حال دائرهٔ اعتقاددن - دائرهٔ عقلدن دورادور در - بعید اندر بعید در - On dit, Avoir croyance en quelqu'un, en ce qu'il dit, en ce qu'il annonce بر کمسنه‌نک کلامنه معتقد اولمق - کلامنی موثوق عدّ ایتمک

Il signifie encore, ce qu'un croit dans une religion A. ایمان - عقیدة P. دین T. دین || La croyance des Chrétiens عقیدهٔ عیسویین - des Juifs عقیدهٔ یهودیان Croyance bonne et sainte ایمان حق ومبارک

CROYANT. Celui qui croit ce que la religion enseigne A. مؤمن pl. مؤمنین - اهل الایمان pl. اصحاب الایمان P. دیندار T. دینه اینانیجی || Abraham est appelé le père des croyans حضرت ابراهیم ابو المؤمنین اسمیله تسمیه اولنور Les Califes prenaient le titre de chefs de croyans خلفای عظام امیر المؤمنین لقبیله ملقب اولورلر ایدی

CRÛ. Produit en nature d'une terre A. محصول الارض P. رستهٔ زمین T. یر محصولی || Du vin de mon crû ارضم محصولی اولان خمر Ces denrées sont de mon crû بو ذخیره‌لر ارضم محصولاتندندر

Il se dit aussi pour Accroissement A. نما P. رستاک T. بیومه || Ces arbres ont bien poussé, voilà le crû de cette année بو آغاجلر کوزل فازسورمشدر اشته بو سنه‌نک نماسی بو در

CRU. Qui n'est point cuit A. نیّ - فجّ - غیر ناضج P. خام - نا پخته T. چیک - پشمامش || Viaude crue A. لحم نی P. گوشت نا پخته T. چیک ات Des fruits crus فواکه غیر ناضجه - خام میوه‌لر Cela se mange à demi-cru فلان شیٔ نیم پخته اولدرق اکل اولنور

Cuir cru. Celui qui n'est pas préparé A. اهاب pl. آهبة P. پوست نا پیراسته T. خام دری - Chanvre cru T. کتان خام - Soie crue A. قزّ P. کژ - ابریشم T. خام ایپک

Eau crue. Celle qui ne dissout pas le savon A. ماء ماسط P. آب شور T. شوراق صو || L'eau crue n'est pas favorable à la digestion آب شور قوّهٔ هاضمه‌یه نافع دکلدر

On dit en Médecine, que les humeurs sont crues, les urines sont crues, pour dire, qu'elles ne sont pas suffisamment cuites par la chaleur naturelle A. اخلاط وقارورهٔ غیر ناضجة T. چیک خاطر وچیک قاروره

Il signifie aussi, difficile à digérer A. بطیٔ الهضم P. دیر گوار T. سینمدسی کوچ || Le concombre est trop cru, il n'en faut guère manger خیار بغایت بطیٔ الهضم اولمغله چوقجه اکلی جائز دکلدر

Il signifie figur., sans ménagement, sans égards || Une parole bien crue خام کلام - چیک سوز Il lui annonça cette nouvelle toute crue اول خبری اصلا تعدیل ایتمکسزین همان چیک اولدرق فلانه سویلیویردی - Il se dit aussi, d'une production d'esprit qui est encore informe || Il n'a pas encore bien digéré cela, il a mis sa pensée toute crue sur le papier بو مادّه‌یی ذهننده کرکی کبی نضج ایتدرمکسزین اولبابده لایح خاطری اولان فکری همان چیک اولدرق نقش صحیفهٔ بیان ایلمشدر

À cru, signifie, sur la peau nue A. عریاناً P. در برهنگی T. چپلاق اولدرق || Il est botté à cru آیاغی چپلاق اولدرق چزمه کییمشدر

CRUAUTÉ. Inhumanité A. قسوت القلب - عدم الترحّم P. بیرحمی - سختدلی - سنگدلی T. مرحمتسزلک - کوکل قاتیلغی || Grande cruauté قسوت عظیمه Exercer sa cruauté sur des innocens مفطور طبعی اولان قسوت قلبی بیگناهلر حقنده اجرا ایتمک Sa cruauté n'a point de bornes قسوت قلبک حدّ وپایانی یوقدر Traiter ses ennemis avec cruauté دشمنلری حقنده مرحمتسزلک ایلمک User de cruauté envers quelqu'un بر کمسنه‌نک حقنده بی ترحّمانه معامله ایتمک

Et action cruelle A. تشدّد pl. تشدّدات - عمل شدید pl. شداید الاعمال P. سنگدلی - سختی T. سردلک - شهرتگیر آفات اولدجق طاش یورکلیلک || Insigne cruauté شداید اعمالدن بر عمل قسوت اثر Faire des cruautés ارتکاب تشدّدات ایتمک C'est une cruauté inouie que ce qu'on leur fait souffrir فلان کمسنه‌لره چکدردکلری اذیّت بو اند قدر مسموع ومسبوق اولمامش شداید اعمالدندر

On dit, La cruauté du sort, du destin, de la fortune A. جور الفلک P. بخت نا سازکار T. فلکک غدارلغی ستمکارلغی

Il se prend aussi, pour une chose fâcheuse A. فجیعة - حال نفسد - نفسد کوج کلان شیٔ P. مولم T. حالت جانگداز

گران کلان شیٔ || Quelle cruauté de se voir trahi par ses amis! احبّا طرفندن مظهر غدر وخیانت اولمق نه قدر نفسه گران کلور شیدر - مولم شیدر C'est une cruauté بر فجیعهٔ جانخراشدر

CRUCHE. Vase de terre ou de grès, à anse, et qui a ordinairement le ventre large, et le cou étroit A. جرّة pl. جرار P. ابریق - جرّه - سبو T. کلیژه - دستی || Grande cruche جرّهٔ عظیمه petite اوفاق دستی Porter de l'eau dans une cruche دستی ایله صو کوتورمك - Cruche d'huile, de miel A. دبّة P. سبوی روغن - سبوی انگبین T. یاغ - بال دبّه‌سی

CRUCHÉE. Ce que peut contenir une cruche A. ملء الجرّة P. یك سبویه T. بر دستیلك - بر دستی طلوسی

CRUCHON. Petite cruche A. کوزة - قمقم P. سبوچه T. دستیجك

CRUCIAL. Fait en croix A. صلیبی الشکل P. چلیپاواری T. خاج طرزنده - خاجواری - خاج کونه -

CRUCIFIEMENT. V. Crucifier.

CRUCIFIER. Attacher à une croix A. تسمیر فی عمود الصلیبی P. بر ستون صلیبی چارمیخ کردن T. خاج شکلی دار آغاجنده میخلمق || Les Juifs crucifièrent Notre-Seigneur قوم یهود حضرت عیسی افندمزی خاج شکلی دار آغاجنده خاج اوزرنده - میخلدیلر

Crucifié. A. مسمّر فی عمود الصلیبی P. بر ستون صلیبی چارمیخ کرده T. خاج شکلی دار آغاجی اوزرنده میخلنمش

CRUCIFIX. Représentation de Jésus-Christ attaché à la croix A. صلیب P. چلیپا - خاج T. خاج || Se mettre aux pieds du crucifix صلیب شریف آیاغنه وضع جبین مسکنت ایتمك - سجده ایتمك - On dit, Mettre les injures qu'on a reçues, ses ressentimens aux pieds du cricifix, pour dire, les oublier pour l'amour de Jésus-Christ crucifié برکمسنه مظهر اولدیغی تکدیراتی اللهه حواله ایله خاطردن چیقارمق

CRUD. V. Cru.

CRUDITÉ. Qualité de ce qui est cru A. نیوّ - نیوّت P. ناپختگی - خامی T. چیکلك - خاملق || La cruauté des fruits میوه‌لرك خاملغی - نیوّت فواکه

Il se prend aussi pour indigestion, pour des humeurs crues, engendrées dans l'estomac A. تخمة pl. تخمات - وخامت pl. وخامات P. ناگواری T. سیندیمسزلك || Ces viandes engendrent des crudités بو نوع لحوم تولید تخماته بادی - احداث تخمه ایدر - اولور || Il a des crudités d'estomac معده‌سنده وخامات وار در - On dit, Manger des crudités, pour dire, manger des mets indigestes A. اکل المتخمات P. طعام ناگوار خوردن T. سیندیمیجك طعام یمك - On dit aussi, La crudité des humeurs, pour dire, la mauvaise qualité des humeurs qui ne sont pas digérées A. عدم الانتضاج الاخلاط P. ناپختگی کش T. خلطلرك چیکلکی

CRUE. Augmentation des eaux A. طغیان - طموّ P. فزونی آب T. صوینك طاشقنلغی - صوینك قبارمه‌سی || Les grandes crues arrivent en cette saison میاهك طموّ عظیمی فلان موسمده واقع اولور La crue du Nil نیلك طموّ نیلك طاشقنلغی - وطغیانی

Et augmentation des tailles A. ترقّی P. زیادگی T. آرتمه || La crue des tailles رسومات خراجیه‌نك ترقیسی

Et croissance A. نشو - زکوّ - نما - نموّ P. بالش - برومندی T. بیومه || Cet arbre a pris toute sa crue بو شجر حال نموّ تامّنده بالغ اولمشدر Cet enfant n'a pas encore toute sa crue بو طفل حدّ نموّ کامله هنوز بالغ اولمش دکلدر

CRUEL. Inhumain, impitoyable A. قاسی الفؤاد - قسیّ القلب - عدیم الرحم - P. بی امان - بی ترحّم - بیرحم - سنگدل - T. طاش یورکلو - مرحمتسز - دیوجان - سخت جان - زوش - کوکلی قاتی - || Cruel tyran جبّار قاسی الفؤاد Ces peuples-là sont sauvages et cruels بو اقوام وحشی وسخت جاندرلر Avoir l'ame cruelle, l'humeur cruelle قسوت قلب ایله مجبول اولمق - Il se dit aussi de quelques animaux A. شدید الطبع P. تند خو T. سرد یورکلو || Le tigre est une bête cruelle قپلان بر حیوان شدید الطبعدر

On dit encore, Destin cruel, fortune cruelle فلك غدّار - بخت ستمکار -

Il signifie aussi, fâcheux, douloureux A. فاجع - شدید - الیم - P. جانگداز T. نفسه گران کلور - مولم || C'est un cruel mal بر مرض شدید در Cruel supplice نکال مولم Cruelle mort موت الیم Il a fait cette année un cruel hiver بو سنهٔ مبارکده شتای شدید واقع اولدی On lui fit de cruels reproches تعزیر شدید ایله مؤاخذه اولندی

Il se dit aussi, d'un homme ennuyeux, incommode A. ثقیل -

ثقلتلو .T گرانجان .P معجز - وخوم

CRUELLEMENT. D'une manière cruelle *A.* بقسوة القلب - بی ترحمانه - بسختی .*P* بالشدة - بلا امان - من غیر ترحم *T.* مرحمتسزلك ايله - سردلك ايله || Il l'a traité cruellement حقنده قسوت قلب ايله معامله ايلدی Il l'a fait mourir cruellement فلان كشی‌يی من غير ترحم اعدام ايلدی

CRÛMENT. D'une manière dure, sans ménagement, sans égards *A.* بلا تعديل *P.* بخامی *T.* چيك اولدرق || Il lui est allé dire tout crûment que... فلانه واروب چيك اولدرق سويلديكه

CRURAL. Terme d'Anatomie. Qui appartient à la cuisse *A.* فخذی *P.* رانی *T.* اوبلغك || Muscle crural *A.* عضلة الفخذ *P.* پاميغ ران *T.* اتی بالق اوبلغك - Artère crurale *A.* صافن *P.* رك ران *T.* بوط طمری

CRUSTACÉ. Il se dit des animaux qui sont couverts d'une envelloppe dure, mais flexible *A.* ذو القشر *P.* پوستدار *T.* قبوقلی || Le homard est crustacé استقوز ذو قشر در

CRYPTOGRAPHIE. V. Sténographie.

CRYSTAL. V. Cristal.

CUBE. Corps solide qui a six faces carrées et égales *A.* جرم مكعب || Figure posée sur un cube جرم مكعب اوزرنده تعبيه اولنمش بر قطعه تصوير - Il est aussi adjectif || Toise cube ذراع مكعب Racine cube كعب

CUBIQUE. Qui appartient au cube *A.* مكعب - كعبی || Figure cubique شكل مكعب

CUBITUS. Terme d'Anatomie. Os long de l'avant-bras *A.* كوع pl. اكواع *P.* استخوان ارش *T.* بيلك كميكی

CUBOÏDE. Terme d'Anatomie. On appelle ainsi un des os du tarse *A.* عظم الكعب *P.* استخوان گوزك *T.* طپوق كميكی

CUCURBITACÉ. Il se dit des plantes dont les fruits approchent de ceux de la courge, du potiron, de la calebasse *A.* اجناس اليقطينات

CUCURBITAINS. Vers plats qui ressemblent à des pepins de courge *A.* حب القرع || Les cucurbitains sont des portions du ténia حب القرع صفر ديدكلری صوغلجانك قطعه‌سيدر

CUEILLETTE. Récolte de fruit des jardins *A.* قطافة - خرافة *P.* چيده *T.* ديوبشرم - محصول || La cueillette des olives زيتون محصولی - قطافة زيتون Quand il aura fait sa cueillette محصولنی آلدقده - خرافه‌سنی اخذ وجمع ايلدكده

La cueillette est bonne cette année بو سنه مباركه‌نك محصولی وافيدر

Et l'amas de deniers que l'on fait pour les pauvres, ou pour quelque oeuvre pieuse *A.* جمع الصدقات || Faire une cueillette pour les pauvres فقرا ايچون جمع صدقات ايتمك On a fait une cueillette pour rétablir cette église بو كليسانك تعميری ايچون جمع صدقات ايلديلر V. aussi Collecte.

CUEILLIR. Détacher des fruits, des fleurs de leurs branches *A.* اجتنا - اقتطاف - اختراف *P.* چيدن *T.* ديوبشورمك || Cueillir des fruits, des légumes اقتطاف فواكه وسبزوات Cueillir des fleurs اجتنای ازهار ايتمك Des fruits prêts à cueillir وقت اقتطافلری حلول ايتمش فواكه

CUEILLI. *A.* مجتنا - مقطوف *P.* چيده *T.* ديوبشورلمش

CUEILLOIR. Panier dans lequel on met les fruits que l'on cueille *A.* كثنة *P.* ترنيان *T.* ميوه سپدی

CUILLER, ou **CUILLÈRE.** Ustensile de table dont on se sert pour manger les alimens liquides *A.* ملعقة pl. ملاعق - ملبنة *P.* vul قاشق *T.* قاشق || Cuiller d'argent سيم قاشق - كمش قاشق - Il y a aussi des cuillères de cuisine servant à divers usages *A.* مسوط - مزعف *P.* كفچه *T.* كپچه - Il se dit aussi des cuillères dont se servent les artisans pour faire leurs ouvrages *A.* مذوبة *T.* چومچه

CUILLERÉE. Ce que contient une cuillère *A.* لقعة *T.* قاشق طلوسی

CUIR. La peau de l'animal *A.* جلد pl. جلود *P.* پوست *T.* دری || Il a le cuir dur et rude بو حيوانك جلدی صلب وخشيندر Des humeurs qui viennent entre cuir et chair جلد ايله لحم بيننده تخلل ايدن اخلاط L'âne et le mulet ont le cuir très-épais et dur حمار ايله قاطرك دريسی بغايت كثيف وخشيندر - Il se dit aussi de la peau corroyée des animaux *A.* اديم pl. آدام pl. ادمة *P.* چرم *T.* كون - طومار || Cuir de vache اديم بقره - اينك طوماری Cuir cru, c'est-à-dire, qui n'est pas préparé *A.* اهاب *P.* پوست نا پيراسته *T.* دباغت اولنمامش طومار Préparer des cuirs طومارلری دباغت ايتمك

CUIRASSE. Partie de l'armure faite de cuir ou de fer, qui couvre le corps depuis les épaules jusqu'à la ceinture *A.* درع pl. دروع - جوشن pl. جواشن - لبوس *P.* زره - ادن قبا -

كيمه - زره T. آهنين خفتان || Cuirasse à l'épreuve du pistolet, du mousquet نفوذ قورشوندن مصون درع قوى Cuirasse légère درع خفيف pesante زره كران Prendre la cuirasse اهن قبا - قباى اهنين اتخاذ ايتمك - تدرع ايتمك ايله تلبس ايتمك Le devant, le derrière de la cuirasse زرهك پيش وپسى - زرهك صدر وظهرى

CUIRASSÉ, adjectif. Qui porte la cuirasse A. متدرع P. زرهپوش - جوشنپوش T. كيملو - زرهلو

CUIRASSER. Revêtir quelqu'un d'une cuirasse A. ادراع - الباس الدرع P. زره پوشانيدن T. زره كيدرمك || Il faut cuirasser vos cavaliers استصحاب ايلديككز آتلولره زره كيدرمك اقتضا ايدر

Cuirassé. A. ملبس بالدرع P. زرهپوش T. زره كيمش

CUIRASSIER A. دارع P. زرهدار T. زرهلو || Il avait tant de cuirassiers معيتنده شو قدر زرهلو نفرات وار ايدى Un régiment de cuirassiers بر عدد زرهلو آلايى

CUIRE. Préparer les alimens, pour les rendre propres à manger A. طبخ P. پختن T. پشورمك || Il n'y a pas là assez de feu pour faire cuire ces viandes بو لحوملك طبخنه وفا ايدهجك قدر آتش يوقدر Un très-grand feu brûle les viandes, au lieu de les cuire شدت نار لحومى طبخ ايدهجكنه حرق ايدر On cuisait du pain dans toute la ville pour les troupes عسكر لازمهسى ايچون شهرك جميع محللرنده طبخ نان ايدرلر ايدى - Et préparer par le moyen du feu certaines choses, pour les rendre propres à l'usage que l'on en veut faire A. طبخ - حرق P. پختن - سوختن T. ياقمق - پشورمك || Cuire de la brique توغله ياقمق de la chaux كرج حرق ايتمك

Il se dit aussi, des fruits que le soleil mûrit A. انضاج P. پخته ساختن - پختن T. پشورمك || Le soleil n'est pas assez chaud en ce pays-là pour bien cuire les melons اول دياره شمسك حرارتى قرپوزى انضاج ايدهجك مرتبهده دكلدر - Il se dit aussi, de l'action de la chaleur naturelle sur les viandes ou sur les humeurs || Il y a des viandes que l'estomac a peine à cuire بعض - بعض لحوم معدهده عسير النضجدر لحوم وار در كه انضاجلرنده معده زحمت چكر Quand la chaleur naturelle aura cuit ces humeurs-là حرارت غريزيه اول اخلاطى نضج ايدهجك اولدقده - On dit de certains légumes, qu'ils cuisent bien A. سهل الطبخ P. آسان پز T. قولاى پشر ou qu'ils ne cuisent pas bien A. عسير الطبخ P. دشوار پز T. كوچ پشر

Il signifie aussi, causer une douleur âpre et aiguë, telle qu'est celle que cause une brûlure ou une écorchure A. ايراث الحرقة P. سوزش آوردن T. ياقمق - يانقلق كتورمك || Je me suis écorché la main, cela me cuit الم منسلخ اولوب بو حالت بكا ايراث حرقت ايدر Les yeux me cuisent comme du feu كوزلرم آتش كبى يانر

Cuit. A. مطبوخ - ناضج P. پخته T. پشمش - قينامش || Du vin cuit خمر مطبوخ - قينامش شراب De la crème cuite رغوهٔ مطبوخه - قينامش سود قيمغى Des prunes à demi cuites نضجى نا تمام اركك - نيم پخته اركك Humeurs cuites اخلاط ناضجه - پخته كشهاى - پشمش خلطلر

CUISANT. Âpre, piquant, aigu A. محرق P. سوزان - سوزناك T. ياقيجى || Un froid cuisant برد محرق Douleur cuisante وجع سوزناك - Il se dit figur., des peines d'esprit A. موجب الحزازة P. جكر سوز - جكر دوز - جانسوز T. جان ياقيجى || Des soucis cuisants هموم جكر سوز Des remords cuisants نفس لوامهٔ جانسوز

CUISINE. Pièce d'une maison où l'on apprête les mets A. مطبخ P. آشخانه T. مطبخ || Grande cuisine مطبخ كبير Cuisine claire ايدينلقلو مطبخ - مطبخ روشن - مطبخ ضيا دار Batterie de cuisine آلات وادوات مطبخ - اوانئ مطبخ Écuyer de cuisine, chef de cuisine مطبخ امينى مطبخ طاقمى Garçon de cuisine آشچى يماغى

On dit, Faire la cuisine, pour dire, apprêter à manger A. طباخت P. آشپزى كردن T. آشچيلق ايتمك

Et bonne cuisine, pour dire, bonne chère A. طعام نفيس P. خوراك بهين T. كوزل يمك Et mauvaise cuisine, pauvre cuisine, pour dire, mauvaise chère A. طعام - طعام خسيس T. خرجى يمك ردى - On dit aussi d'une maison, que la cuisine y est bien froide, qu'elle n'y est guère échauffée, pour dire, qu'on y fait mauvaise chère اوجاغى يانمز بر قوناقدر اوجاغى تومز بر قوناقدر

Il signifie aussi, l'art d'apprêter les viandes A. فن الطباخة P. پيشهٔ آشپزى T. آشچيلق صنعتى || Nouvelle cuisine طباخت جديده

CUISINER. Apprêter les mets *A.* طبخ الطعام *P.* آش پختن *T.* بمك پشورمك || Ce garçon cuisine assez bien بو آشجى يماغى هب ايوجه طبخ طعام ايدر

CUISINIER. Celui qui fait la cuisine *A.* طباخ pl. طباخين *P.* خوالیگر - خوردى پز - آشپز *T.* آشجى

CUISINIÈRE. Ustensile de fer-blanc qui sert à faire rôtir la viande *A.* مقلا *P.* تابه *T.* تاوه

CUISSE. Partie du corps depuis la hanche jusqu'au jarret *A.* فخذ pl. افخاذ *P.* شل - ران *T.* اویلق

Il se dit aussi, de certains fruits coupés par quartiers *A.* ربع *P.* چیرك *T.* چاريك

CUISSON. Action de cuire, ou de faire cuire *A.* طبخيت *P.* پزش *T.* پشورمه || Il a eu tant pour la cuisson des viandes طعام طبخيتسى اولمق اوزره شو قدر اجرت آلدى Il manque à ce pain un peu de cuisson بو اتمكك طبخيتى ناقصدر

Et la douleur qu'on sent d'un mal qui cuit *A.* حرقت *P.* سوزش *T.* آجيشقلق - يانقلق || Je sens une horrible cuisson dans ma plaie جراحتمده بر حرقت شديده وار در

CUITE. Cuisson. Il se dit des briques, de la chaux et d'autres choses semblables *A.* حرق - طبخ *P.* پزش *T.* پشمه || La première cuite, la seconde cuite طبخ اول وطبخ ثانى - ايلك پشمه وايكنجى پشمه -

CUIVRE. Métal rougeâtre *A.* نحاس *P.* مس *T.* باقر

CUIVRE ROUGE *A.* نحاس احمر *P.* مس سرخ *T.* قرمزى باقر

CUIVRE JAUNE. On l'appelle aussi Laiton *A.* صفر *P.* روى *T.* توج

CUL. Le derrière, cette partie de l'homme qui comprend les fesses et le fondement *A.* دبر pl. ادبار - است pl. استاه - مقعد *P.* كون - سرين - كونسته *T.* كوت - قيچ - اوتراق || Il tomba sur son cul قيچى اوزرينه دوشدى Être à cul nu كوتى آچق اولمق - مكشوف الدبر اولمق Il était assis sur son cul comme un singe ميمون كبى قيچى اوزرنده اوتورمشيدى - On dit, Renverser cul par-dessus tête *A.* تنكيس *P.* سرنگون كردن - برگشته كردن *T.* تپه‌سى اوزرينه يقمق - Avoir le cul sur la selle, pour dire, être à cheval *T.* ابر اوزرنده اولمق || Ce général est vigilant et infatigable, il a toujours le cul sur la selle بو جنرال بغايت متبصر وتعب وزحمتدن فتور كتورمز بر آدم اولوب دائما ابر اوزرنده در Les ennemis s'étant avancés, on tint conseil de guerre le cul sur la selle عسكر اعدا برويه طوغرى توجه ايلدكده رؤسا وسر كردگان ابر اوزرنده اولدقلرى حالده مشورت ايتمشلر در - On dit proverb., Être à cul, pour dire, ne savoir plus que devenir, n'avoir plus de ressource ما له قبلة ولا دبرة مثلنجه نه ايده‌جكنى بيلمز اولدى قيچ - اوزرنده اوتوروب قاله قالدى

Il signifie aussi l'anus || Le cul d'un homme *A.* حلقة الدبر *P.* انجيره *T.* كوت دليكى Le cul d'un animal *A.* مجعر *P.* سوراخ كون حيوان *T.* كوت دليكى

Il se dit aussi de plusieurs autres choses *A.* قعر *P.* بن *T.* ديب || Le cul d'un verre, d'une bouteille برداغك وبوقالك ديبى Le cul d'un baril وارولك ديبى d'un tonneau فوچينك ديبى d'un chaudron قزغانك ديبى

On dit, Mettre un muid, un tonneau sur cul, pour dire, le lever sur son fond pour le vider *A.* نكب *P.* سرنگون كردن *T.* تپه‌سى اوزرينه چويرمك - باش آشاغى چويرمك

On appelle Cul-de-jatte, celui qui est privé de l'usage des jambes et des cuisses *A.* مقعد pl. مقعدين - زمين pl. زمنا *P.* زمينگير *T.* كوترم

Et cul-de-sac. Une rue qui n'a point d'issue *A.* سكة رتج - سك غير نافذ - سك *P.* راه بى بن *T.* ديبسز سوقاق -

CULASSE. La partie de derrière d'un canon, d'un fusil, d'un pistolet etc. *A.* مؤخر المدفع *P.* دنباله توب *T.* طوبك قويرغى

CULBUTE. Certain saut qu'on fait, mettant la tête en bas, et les jambes en haut *A.* وثبة منكوسة *P.* پرتاو سر - كنبد - نگون *T.* تقلد - باش آشاغى پرنده || Faire la culbute باش تقلد بازلق ايتمك - آشاغى پرنده آتمق

Il se prend aussi pour Chute *A.* كبوة pl. كبوات - سقطة *P.* افتايش *T.* ييقلمه - دوشش || En descendant le degré, il a fait une horrible culbute نردبان بصمغندن اينر ايكن بر كبوه شديده‌يه دوچار اولدى - On dit figur. d'un homme qui d'une grande fortune est tombé dans la pauvreté, dans la disgrâce, qu'il a fait une grande culbute اوج اقبالدن حضيض نكبت وادباره سقوط ايله برگشته حال اولمشدر ذروه علو واقبالدن افتاده زمين خذلان ونكبت اولمشدر -

CULBUTER. Renverser quelqu'un cul par-dessus tête *A.* تنكيس

باش *T.* برگشته کردن - بسر در آوردن *P.* اکفاء - اکباب - بیقمق - تپه اوزرینه بیقمق - آشاغی بیقمق || Il le culbuta de haut en bas du degré بالای نردبانـدن آشاغی‌یه قدر تپه‌سی اوزرینه بیقدی || Il l'a poussé rudement, et l'a culbuté عنف وشدّت ایله قاقیویروب باش آشاغی بیقدی La cavalerie prit les ennemis en flanc, et les culbuta سواری عسکری دشمنک یانی طرفندن هجوم ایله بسردرآوردهٔ زمین شکست وهزیمت اولمسنه سبب اولدی — On dit figur., Culbuter un homme, pour dire, le ruiner, détruire sa fortune *A.* تخریب *P.* تباه کردن *T.* خراب ایتمک

Il est aussi neutre, et signifie, tomber *A.* انتکاس - انکباب *P.* بسردرآمدن - برگشته شدن *T.* بیقلمق - تپه‌سی اوزرینه — Et figur., Être ruiné, perdre sa fortune *A.* اضمحلال *P.* حال یمان اولمق - خراب اولمق *T.* بخرابیٔ حال افتادن — کلمک || Ce banquier a culbuté فلان صرّافک حالی مضمحل حالی رهین اضمحلال وخرابیّت اولمشدر - وخراب اولمشدر

Culbuté. *A.* منکوس *P.* برگشته - بسر در آمده *T.* تپه‌سی باش آشاغی بیقلمش - اوزرینه بیقلمش

CULBUTIS. Amas confus de choses culbutées *A.* کومة النقاضات *P.* تودهٔ شکستریزها *T.* بیقندی کومه‌سی

CULIER. Terme d'Anatomie. Le gros boyau qui se termine à l'anus *A.* معاء مستقیم *P.* رودهٔ راست *T.* طوغری بغرسق

CULIÈRE. Sangle de cuir qu'on attache au derrière du cheval pour empêcher la selle de couler en avant *A.* حزام *P.* زبرتنک *T.* قولان

CULOT. Le dernier oiseau éclos d'une couvée *A.* نقف اخیر *P.* فرغ واپسین *T.* صوک چیقان قوش

CULOTTE. La partie du vêtement qui couvre depuis la ceinture jusqu'aux genoux *A.* سروال pl. سراویل *P.* ازارپا - شنوار *T.* شلوار - دیزلک || Culotte de velours قطیفه شلوار de drap چوقه دیزلک

CULTE. L'honneur qu'on rend à Dieu par des actes de religion *A.* عبادت - طاعت - نساکت *P.* پرستش *T.* اللهه قوللق || Culte Divin عبادت الله المتعال Culte religieux طاعت دینیة Les Chinois rendent à leurs ancêtres une espèce de culte اهل چین آبا واجدادلری حقنده بر نوع پرستش وعبادت ایدرلر — On dit aussi, Le culte des idoles *A.* عبادت الاصنام *P.* بت پرستی *T.* بتاره تاپنمه

CULTIVABLE. Propre à la culture *A.* صالح - صالح للحراثة - للکراب *P.* ممکن الحرث - کاشتنی *T.* قابل برزکری - سورلمه بیلەجک || C'est un terrein qui n'est pas cultivable حراثته صالح دکل بر یردر

CULTIVATEUR. Qui cultive la terre *A.* حارث pl. حرّاث - فلّاح pl. فلّاحون - زرّاع pl. زرّاعین *P.* کشتکار - اکار - برزیکر - کشاورز *T.* اکینجی || Ce pays manque de cultivateurs بو مملکتده فقدان زرّاعین وحرّاث وار در

CULTIVER. Faire les travaux nécessaires, pour rendre la terre plus fertile *A.* اصلاح الارض - حراثت - فلح - کرب - حرث *P.* کاریدن - شیاریدن - برزیدن - زمینرا تیمار کردن *T.* مزرعه‌یی نطس ایتمک - یری سورمک || Cultiver un champ باغچه‌نک تارلا سورمک - حرث ایتمک Cultiver un jardin باغلرک یرینی Cultiver les vignes یرینی اصلاح ایتمک کرومی باغلری حرث ایتمک - اصلاح ایتمک

Il se dit figur., des arts et des sciences, pour dire, s'y adonner, s'y exercer *A.* سعی الی التحصیل - ممارست *P.* بتحصیل ورزش نمودن *T.* تحصیله چالشمق || Cultiver les sciences علمک علمه ممارست ایتمک - تحصیلنه سعی ایتمک

On dit aussi, Cultiver l'esprit, la mémoire, pour dire, les exercer *A.* تربیة *P.* پروردن - تیمار کردن *T.* تربیه ایتمک ذهنی وقوّت حافظه‌یی تربیه ایتمک ||

Il se dit aussi, de la connaissance, de l'amitié, de la bienveillance de quelqu'un, pour dire, prendre les soins nécessaires pou les conserver, les augmenter *A.* سعی الی الوقایة - سعی الی الانما *P.* بزیادگی کوشش نمودن *T.* زیاده‌لندرمکه چالشمق || Cultiver la bienveillance de quelqu'un فلانک حسن توجهنی وقایه وانمابابنده بذل سعی ایتمک

Cultivé. *A.* محروث - مکروب *P.* شیاریده - کاشته - برزیده *T.* نطس اولمش - سورلمش

CULTURE. Les travaux qu'on emploie pour rendre la terre plus fertile *A.* صلاح - تربیة الارض - حراثت - فلاحت *P.* تربیه‌سازئ زمین الارض *T.* کشاورزی - تیمار زمین - تربیه‌سازئ زمین مزرعه‌لرک || La culture des champs یری بسلمه - یری سورمه La cultûre des vignes باغلرده یرک تیمار وتیماری حراثت La culture des plantes, des fleurs نباتات وشکوفه‌لرک واصلاحی نباتلرک وچیچکلرک بسلمه‌سی - تیماری Travailler à la culture... تیمار وتربیه‌سی امرینه بذل سعی وکوشش

امر ایتمك La culture dans tel pays est bonne, excellente || Figur. – حراثت اراضی فلان مملکتده احسن واعلا در فنون وعلومك تحصیلی La culture des arts, des sciences ذهنك تربیهسی La culture de l'esprit بابنده سعی وکوشش Un esprit naturel et sans culture تربیهدن عاری برعقل طبیعی

CUMIN. Plante ombellifère *A.* زیره *P.* کمّون – سنوت *T.* کمیون

CUMULATIF. Qui se fait par accumulation *A.* منضمّا متراکم – ملحق بضمّ الضمایم *P.* فراهم آورده *T.* بیغلدرق برکدرلن

CUMULATIVEMENT. Par accumulation *A.* علی طریق الانضمام – مضاعفة *P.* بالا بر بالا آورده – فراهم آورده – بر وجه ضمیمه *T.* برکلندرك

CUMULER. Réunir plusieurs objets *A.* ضمّ الضمایم – رکم – الحاق *P.* بالا بر بالا کردن – فراهم آوردن *T.* برکدرمك – بیغدرمق || Cumuler plusieurs droits pour fortifier une prétention بر مطلوبك تقویتنده مدار اولهجق نیچه نیچه حقلری بری برى اوزرینه ضمّ ایتمك Cumuler plusieurs genres de preuves دلایل گوناگون ضمّ والحاق ایلمك – درلو درلو دلیللر برکدرمك

CUMULÉ. *A.* منضمّ – متركم *P.* تو بر تو گشته – فراهم آورده *T.* بیغدرلوب برکمش

CUPIDE. Avide *A.* متجشّع – شرهان – حریص *P.* آزمند – شرهمند *T.* حرصلو || C'est un homme cupide حرصی غالب بر آدمدر

CUPIDITÉ. Désir violent, convoitise *A.* شره – نفس هالکة – غنا – حرص – جشع *P.* آز *T.* حرص || Cupidité insatiable نفس هالکهٔ مفرطه Grande cupidité کتورمز حرص وشره – حرص مفرط

CURABLE. Qui peut être guéri *A.* ممکن – ممکن التدبیر – المداوات *P.* درمان پذیر – تیمار پذیر *T.* علاج قبول ایدر

CURAGE. Action de curer, de nettoyer *A.* جشجشة – جهار – نقا – بئر *P.* پاکسازی *T.* آیرتلمه || Le curage d'un puits جهار قویینك آیرتلمسی

CURATÈLE. Pouvoir et charge de curateur *A.* ولایت || Il est nommé à la curatèle ولایته نصب وتعیین اولندی Il est encore en curatèle هنوز تحت ولایتده در Il a accepté la curatèle de la succession محلول قالمش ترکهنك ولایتنی قبول ایلدی Il a pris la curatèle de son neveu برادرزادهسنك ولایتنی در عهده والتزام ایلدی Il a un privilége qui l'exempt de tutèle et de curatèle وصایت وولایتدن معافدر Il s'est fait déchargé de la curatèle بارولایتی اوزرندن آتدی – اوزرندن دفع ایلدی

CURATEUR. Celui qui est établi par Justice, soit pour administrer les biens d'un mineur émancipé, ou d'un majeur déclaré incapable de les régir, soit pour régir une succession vacante *A.* ولی || Établir un curateur نصب ولی ایتمك Élire un curateur اختیار ولی ایتمك Nommer un curateur تعیین ولی ایتمك Le curateur d'un mineur طفل نا بالغك ولیسی – متلف مال اولان کشینك d'un prodigue صغیرك ولیسی d'un furieux مجنونك ولیسی – ولیسی

En termes de Palais, Curateur aux causes, Curateur au mort, Curateur du mort, c'est celui que le juge nomme d'office pour défendre la cause d'un homme accusé de s'être défait lui-même نفسنی قتل ایتمکله متهم اولمش بر کمسنه طرفندن اولمق اوزره من قبل الشرع تعیین اولنان مرافعه وکیلی

CURATION. Traitement d'une maladie, d'une plaie *A.* مداوات – معالجة *P.* تیمار *T.* خستهیه باقمه

CURATRICE. Celle qui a une curatèle *A.* ولیّة || Elle est curatrice de ses enfans فلان خاتون کندو اولادینك ولیّهسیدر

CURCUMA, SOUCHET, ou SAFEAN D'INDE. Espèce de plante *A.* کرکمة *P.* زرده جوب *T.* هندستان صفرانی

CURE. Soin, attention *A.* همّ pl. هموم – اهتمام *T.* اوتلمه || J'ai beau lui donner de bons avis, il n'en a cure فلان کشی یه ایتدیکم اخطارات خیریه عبثدر اصلا شایان اهتمام عدّ ایتمز

Et traitement d'une maladie *A.* تداوی – تدبیر *P.* تیمار – پردازی *T.* خستهیه باقمه || Belle cure تدبیر حسن Grande cure تداوئ کلی – تداوئ جسیم Cure heureuse تدبیر میمون Cure palliative تدبیر تسلیت – تدبیر موجب السلوة النتیجه – imparfaite تداوئ ناقص – تدبیر نا تمام – تدبیر ناقص آمیز Il a entrepris cette cure فلان خستهیه تدبیر ایلمسنی در عهده ایلدی Il n'a pas réussi à cette cure تدبیرنده موفق اولهمدی

CURE. Bénéfice ecclésiastique auquel est attaché le soin des ames d'une paroisse *A.* امامة المحلة *P.* امامئ برزن *T.* محلّه اماملغی || Nommer à une cure محلّه اماملغنه نصب وتعیین ایتمك

CURÉ. Prêtre pourvu d'une cure *A.* امام المحلّة *P.* امام محلّه امامی *T.* برزن

CURE-DENT. Instrument avec lequel on se cure les dents *A.* خلال *T.* دندان پریز ـ دندانِ افریز *P.* خلال الاسنان || Cure-dent d'or آلتون خلال Se faire un cure-dent d'une plume, d'une paille قوش يلكندن ياخود صمان چوپندن خلال ايدنمك

CURÉE. Ce qu'on donne à manger aux chiens de la bête qu'ils ont prise *A.* حرج *P.* بهرهٔ سگ شكارى *T.* تازى پايى

CURE-OREILLE. Instrument propre à se curer les oreilles *A.* خلال *P.* گوش‌خبه *T.* قولاق آيرتليه‌جق خلال

CURER. Nettoyer quelque chose de creux, comme un puits, un fossé etc. *A.* ـ انقا ـ جش ـ انتكاش ـ نكش ـ جهر ـ تميزلمك *T.* پاكيدن ـ پاكيزه كردن *P.* تصميل ـ تنقية ـ آيرتلمق || Curer un fossé خندقى جش وانقا ايتمك Curer un canal مجراى مايى نكش وتنقيه ايتمك Curer un puits انتكاش قويى‌يى آيرتلمق ـ بئر ايتمك

SE CURER LES DENTS. *A.* تخلل الاسنان *P.* دندان پاك *T.* ساختن ديشى آيرتلمق ـ Se curer les oreilles تنقية الاذن *P.* گوش پاك ساختن *T.* قولاق آيرتلمق

CUREUR. Qui nettoie. Il n'est guère d'usage que dans cette phrase, Cureur de puits *A.* نكّاش البئر *P.* پاكساز چاه *T.* قويى آيرتليجى

CURIEUSEMENT. Avec curiosité, soigneusement *A.* بالتحرّى ـ على وجه التحرّى *P.* باهتمام بسيار *T.* اهتماملوجه || S'informer curieusement على وجه التحرّى استخبار ايتمك Observer curieusement بالتحرّى دقت ايتمك Rechercher curieusement بالتحرّى تفحص ايتمك Lire curieusement بالتحرّى قرائت ايتمك

CURIEUX. Qui a beaucoup d'envie d'apprendre, de voir, de posséder des choses nouvelles, rares *A.* متحسّس ـ متطلّب ـ متحدّس *P.* جويا ـ جستجو كننده ـ پژوهنده ـ *T.* هوسكار متطلّب ادراك || Curieux de savoir آراشدريجى وتحقيق de voir متطلّب رؤيت Il veut tout voir, tout savoir, il est curieux بالطبع متحدّس بر آدم اولمغله هر شيئى متطلّب ازهار Il est curieux de fleurs بيلمك وكورمك استيور در Curieux de nouvelles متحدّس اخبار در Curieux de peintures, de tableaux, de medailles نقوش وتصويرات وزمان

قديم سكه‌لرينه متطلّب وهوسكار

Il se dit aussi, d'un homme qui veut indiscrètement pénétrer les secrets d'autrui *A.* متجسّس ـ تجسّاس *P.* خبر پژوه *T.* خلقك اسرارينى آراشدريجى || Vous venez écouter à ma porte, vous êtes bien curieux قپو ديبنه كلوب قولاق اوررسك هله پك متجسّس آدمسك Ne soyez pas si curieux que de fouiller dans mes papiers كاغدلرمى قارشدروب بوش آرامق مرتبه‌لرده تجسّس قيدنده اولمه Curieux indiscret ادبسز بر متجسّس Curieux impertinent بوغاز بر متجسّس

Il se dit aussi des choses, et signifie, rare, extraordinaire *A.* نادرة pl. نادرات ـ غريبة pl. غرايب ـ غريب ـ نكرة ـ عجايب ـ نكره *T.* كمياب ـ ناديده *P.* نوادر pl. || Cette remarque est curieuse نكره بر مطالعه در ـ مطالعهٔ غريبه در Un bijou curieux نادراتدن بر قطعه مجوهر Travail curieux عمل نكره ايش ـ دستكار نا ديده ـ غريب

CURIOSITÉ. Désir d'apprendre, de voir, de posséder des choses rares et nouvelles *A.* تحسّس ـ تحدّس ـ تطلّب *P.* جستجو ـ پژوهش *T.* آراشدرمه || Grande curiosité تحدّس عظيم louable تحدّس ممدوح sotte تطلّب حماقت آلود impertinente تحدّس محظور ـ تحسّس ممنوع défendue تحدّس بى ادبانه Il eut la curiosité de voyager امر سفر وسياحته متطلّب ايدى de voir متطلّب رؤيت ومشاهده ايدى Aller par curiosité en quelque lieu سوداى تحسّس ايله بر طرفه كتمك Satisfaire, contenter sa curiosité درونده جايگير اولان تحدّس اشتياق تحسّس ـ احوال بابنده اقناع نفس ايتمك خصوصنده استيفاى حظ ايتمك Sa curiosité n'est que pour les tableaux اشتياق تطلّبى انجق تصويرات حقنده در

Il se dit aussi, d'une très-grande envie de savoir les secrets d'autrui *A.* تجسّس *P.* خبر پژوهى *T.* جاسوسلق || C'est avoir trop de curiosité que de vouloir pénétrer dans le secret de ses amis malgré eux احبابنك خلاف دلخواهلرى اوله‌رق سرّينى استكناه قيدنده اولمق تجسّسك غايتيدر

Il signifie aussi, chose rare et curieuse *A.* غريبة pl. غريبات ـ اعجوبة pl. اعاجيب ـ غرايب pl. *P.* چيز نا ديده *T.* كورلمامش شئ

CURSIVE. Il ne s'emploie que dans ces phrases, Lettres cursives, Écriture cursive, pour dire, courante *A.* خط مستعجل *P.* خط چابك *T.* عجله‌لو يازو

CURURES. La boue qui est au fond d'un puits, d'un égoût, d'une mare que l'on cure *A.* سملة pl. سمال ـ ثملة *P.* لجن ـ *T.* لژن دیبنده‌کی قره بالچق ـ

CURVILIGNE. Qui est formé par des lignes courbes *A.* مشکّل بخطوط المنحرفة *P.* بخطوط چنگ صورتیافته *T.* اکری چیزکیلردن دوزلمش

CUSCUTE. V. Barbe-de-moine.

CUTANÉ. Qui appartient à la peau *A.* جلدی *P.* پوستی *T.* درینك || La gale est une maladie cutanée جرب امراض اویوز علّتی دری خستەلکلرندندر ـ جلدیەدندر

CUTICULE. Petite peau très-mince *A.* قشره رقیقة *P.* پوست انجه زار *T.* باریك

CUVE. Grand vaisseau de bois dont on se sert pour y fouler la vendange *A.* مِفضخ pl. مفاضخ ـ معصرة ـ قرو *P.* فشردگاه *T.* اوزم بصدجق قاب

Il se dit aussi de quelques autres vaisseaux de même nature, dont on se sert pour d'autres usages *A.* منقعة ـ ابزن *P.* آبزن *T.* آغاجدن حوض ـ Cuve de teinturier *A.* مخضب الصبّاغ *P.* ناوژ رنگرز *T.* بویاجی تکندسی

CUVELAGE. V. Cuveler.

CUVELER. Revêtir de planches ou de solives l'intérieur des puits qui descendent dans les mines, pour empêcher l'éboulement des terres *A.* تبلیق *P.* درون چاهرا بتخته استوار کردن *T.* قویینك ایچنی کراسته قپلامق || Cuveler le puits d'une mine لغم قویینك ایچنی کراسته قپلامق Faites en sorte que le cuvelage soit solide قویینك ایچنده کراسته قپلامەسنی محکم یاپمغه سعی ایله

CUVER. Demeurer dans la cuve. Il ne se dit que du raisin qu'on y laisse avec le moût, pour fermenter *A.* رکود فی المعصرة *P.* در فشردگاه ماندن *T.* شیره بصلدیغی قاب ایچنده طورمق

CUVETTE. Vase dont on se sert pour se laver les mains ou pour d'autres usages *A.* مرکن pl. مراکن ـ طست pl. طساس *P.* تشت *T.* لکن || Cuvette de cuivre باقرلکن d'argent سیم لکن de marbre مرمر لکن

CUVIER. Cuve où l'on a fait la lessive *A.* مغسلة ـ مخضب *P.* ناوژ *T.* تکنه ـ چماشیر تکندسی

CYANÉE. V. Lapis.

CYCLAMEN. V. Ciclamen.

CYCLE. Cercle, période *A.* دورة *P.* گردش *T.* دور || Le cycle solaire est de 28 années دورهٔ شمسیّه یکرمی سکز سندده تمام اولور Le cycle lunaire est de 19 ans دورهٔ قمریّه اون طقوز سندده تمام اولور

CYCLOÏDE. Ligne courbe que décrit un point de la circonférence d'un cercle qui avance en roulant sur un plan *A.* خط متمایل الی التدویر

CYGNE. Gros oiseau aquatique de plumage blanc, et qui a le cou fort long *A.* غرنوق ـ غرنیق pl. غرانیق *P.* ارج *T.* قوغو قوشی ـ Cygne est aussi une constellation *A.* الدجاجة

CYLINDRE. Corps de figure longue et ronde, d'égale grosseur par tout *A.* سملج ـ مسملج *P.* بلند ولنبد *T.* دکرمی اوزون || Cylindre de verre مسملج بلوری de marbre مسملج رخامی دکرمی اوزون مرمر طاشی ـ Miroir en cylindre آیینهٔ مسملج سملجی الشکل ـ الشکل

Et un gros rouleau de pierre, dont on se sert pour écraser les mottes d'une terre labourée, et pour aplanir les allées des jardins *A.* مسلفة *P.* ژمو ـ غلتبان *T.* لوغ طاشی

CYLINDRIQUE. Qui a la forme d'un cylindre *A.* سملجی الشکل *P.* بلند ولنبد *T.* دکرمی اوزون || Miroir cylindrique دکرمی اوزون آیینه ـ مسملج الشکل ـ مرآت سملجی الشکل

CYMBALES. Deux plats de cuivre que l'on fait frapper l'un contre l'autre *A.* صنج pl. صنوج ـ صحن pl. صحون *P.* زیل *T.* چکاوك ـ چغانه

CYNIQUE. Épithète donnée à une secte de philosophes *A.* کلبیّون || Diogène était un philosophe cynique فلان نام حکیم حکمای کلبیّون زمرەسندن ایدی

Il signifie aussi, impudent, obscène *A.* ماجع ـ رافث *P.* عارسز || Discours cynique کلام رفث ـ *T.* بی ادب آمیز عارسز صحبت

CYNISME. La doctrine des philosophes cyniques *A.* مذهب الحکماء الکلبیّین

CYNOCRAMBE. Plante *A.* خانق الکلب *T.* کوپك بوغان ـ قرغه بوکن

CYNOGLOSSE. V. Langue-de-chien.

CYNOSURE. Nom d'une constellation. On l'appelle aussi La petite-Ourse *A.* دب اصغر

CYPRÈS. Arbre toujours vert, qui s'élève droit et en pointe *A.* سرو *P.* درخت آزاد *T.* سرو آغاجی

CZAR. Titre qu'on donnait au souverain de Russie *T.* چار

CZARINE. Titre qu'on donnait à l'épouse du Czar *T.* چاربچه

CZAREWITZ. Fils du Czar *T.* چارزاده

DAM

DADAIS. Niais, nigaud, homme décontenancé *A.* متفكك ـ جولپه *T.* كاليو ـ پريشان كردار ـ پريشان اندام *P.* ددان

DAGUE. Espèce de poignard *A.* مشمل *P.* دشنه *T.* پاله

DAIGNER. Avoir pour agréable, s'abaisser jusqu'à vouloir bien *A.* تنزّل *P.* ارزان داشتن *T.* ارزانی ـ ارتكاب ايتمك || Il demande que vous daigniez l'écouter استماعنه تنزّل قلمق || Il n'a pas daigné lui faire réponse جواب بيورمكزی رجا ايدر كلامنه جواب ويرمسنی ارتكاب ـ ويرمكه تنزّل ايتمدی ايتمدی

DAIM. Espèce de bête fauve d'une grandeur moyenne entre le cerf et le chevreuil *A.* ايّل *P.* گوزن *T.* صغن

DAINE. Femelle du daim *A.* ايّلة *P.* ماده گوزن *T.* صغن ديشيسی

DAIS. Espèce de ciel carré, en étoffe, et garni de franges, qu'on met au-dessus du trône des Rois *A.* سماء مسردق *P.* آسمانهٔ پرده *T.* پردهلو تاوان پوش — Haut Dais. Le lieu élevé sur lequel le Roi ou la Reine se mettent dans les cérémonies publiques, soit qu'il y ait un dais dessus, soit qu'il n'y en ait point *A.* اريكة pl. ارايك *P.* تخت *T.* تخت

DALER. V. Taler.

DALLE. Tablette de pierre dure *A.* سقيفة pl. سقيفات ـ صفيحة الحجر pl. صفايح الحجر *P.* تخته سنگ *T.* تخته طاش || Couvrir une terrasse de dalles بر سدّی صفايح احجار ايله قپلامق — Dalle de poisson. V. Darne.

DALOT. Canal pour faire écouler les eaux d'un navire *A.* منهر السفينة *P.* آبريز كشتی *T.* كمی مصلغی

DAM. Dommage. Il n'est guères d'usage qu'en ces façons de parler, À son dam *A.* له ـ ضراً له غدراً *P.* بزيانش *T.* اكا غدر اولدرق À votre dam *A.* لك غدراً *P.* بزيان تو *T.* سكا غدر اولدرق À leur dam *A.* لهم غدراً *P.* بزيان ايشان *T.* آنلره غدر اولدرق

On dit aussi, La peine du dam, pour dire, La peine que les damnés auront d'être privés de la vue de Dieu *A.* عذاب النار ـ الجحيم ـ عذاب السقر ـ عقاب *P.* عذاب دوزخ *T.* جهنّم عذابی

DAMAS. Étoffe de soie à fleurs *A.* سندس منقش *P.* پرنيان *T.* چيچكلو اطلس

Acier de damas. Un acier d'une trempe excellente *A.* دمشقی || Un sabre de damas دمشقی سيف ـ دمشقی قليج

DAMASONIUM. V. Flûte-de-berger.

DAMASQUINER. Incruster de l'or ou de l'argent dans du fer ou de l'acier *A.* تدميق ـ تزويق بالذهب بالفضّة *P.* تدميق الفضّة ـ الذهب *T.* زر يا سيم در سپوختن آلتون يا خود كمش قاقمق || Damasquiner une épée d'or نصل سيف قليجك نانلوسی اوزرنده ـ اوزرنده تدميق ذهب ايتمك آلتون قاقمق

DAMASQUINÉ. *A.* مزوّق بالذهب او بالفضّة *P.* زر يا سيم سپوخته *T.* آلتون وياخود كمش قاقمدلو || Couteau damasquiné d'argent سيم قاقمدلو بچاق

DAMASQUINERIE. L'art de damasquiner *A.* فنّ التزويق *P.* زر وسيم سپوخشگری *T.* قاقمهجيلق

DAMASQUINEUR. Celui qui damasquine *A.* مزوّق بالذهب او بالفضّة *P.* زر وسيم سپوخشگر *T.* قاقمهجی

DAMASQUINURE. Le travail de ce qui est damasquiné *A.* عمل التزيوق *P.* كار سپوخشگر زر وسيم *T.* قاقمهجی ايشی

DAMASSER. Fabriquer une étoffe ou du linge en façon de damas *A.* احتباك *P.* نگار آميز تنيدن *T.* زمينلو زمانلو طوقيمق

DAMASSÉ. *A.* محبوك *P.* نگار آميز تنيده *T.* زمينلوزمانلو طوقنمش || Linge damassé محبوك بز ـ زمينلوزمانلو طوقنمش بز || Serviette damassée محبوك ونگار آميز سفره مقرمهسی

DAME. Celle qui possède une seigneurie *A.* سيّدة pl. سيّدات

P. كدبانو T. بیوك قادین || Elle est dame d'un tel lieu فلان طرفنك سیده‌سیدر Elle en est dame et maîtresse فلان طرفنك هم سیده وهم متصرفه‌سیدر C'est la dame du village كویك بیوك قادینیدر ـ سیدة القریه در

Et titre que l'on donne par honneur aux femmes de qualité A. خاتون pl. خواتین P. بانو T. قادین || Haute et puissante dame خاتون بلند اعتبار C'est une grande dame بر خاتون جلیل الشاندر Les dames de la Cour سرای همایون قادینلری

DAME D'HONNEUR, DAME D'ATOUR. Des dames qui sont revêtues de certaines charges de la Cour T. مابینجی قادین

DAME, au jeu des échecs, c'est la seconde pièce du jeu A. فرز P. فرزین T. فرز

DAMME-JEANNE. Espèce de grosse bouteille, qui sert à garder du vin et autres liqueurs A. مشاوب pl. مشاوب P. قرابهٔ حصیرلو شیشه ـ حصیرلو T. بوریا پوش

DAMERET. Qui affecte la prétention de plaire aux dames A. متغزل P. زنباره ـ زندوست T. زنپاره

DAMIER. Surface plane divisée en carreaux, et qui sert à jouer aux dames ou aux échecs A. نطع pl. نطوع P. تختهٔ شطرنج T. شترنگ تختهسی

DAMNABLE. Qui peut attirer la damnation éternelle A. مستحق ـ دوزخی P. واجب النقمة الابدیّة ـ بعذاب الجحیم موجب T. جهنمه كركلو ـ سزاوار دوزخ || Action damnable مستحق نقمت ابدیه اولەجق عمل Opinion damnable عذاب جحیم اولەجق بر كونه اعتقاد

Et pernicieux, abominable A. واجب ـ مكروه ـ منفور ـ مردود غرض انگیز ـ شایان غرض P. واجب المردودیّة ـ النفرة T. ایكرندربجی || Avancer des maximes damnables اصول مردوده در میان ایتمك Dessein damnable نیّت ـ نیّت مردوده Des propositions damnables تكلیقات واجبة النفرت المردودیّت

DAMNABLEMENT. D'une manière damnable A. بطور المردود P. غرض انگیزانه T. ایكرنجك وجهله || Il a abusé damnablement de la confiance qu'on avait en lui حقنده سزا قلنان اعتماد وامنیتی طور مردود ایله قوللاندی

DAMNER. Punir des peines de l'Enfer A. تعذیب بنار الجحیم P. عذاب دوزخ دادن T. جهنمه قویمق || Dieu damnera les méchants جناب منتقم قهّار اهل شرّی عذاب جحیم ایله تعذیب ایده‌جكدر

SE DAMNER. S'exposer à être damné A. استجلاب العذاب الجحیم P. عذاب دوزخرا بخود كشیدن T. كندویی جهنم نفسكه عذاب جهنمی آتشنه آتمق || Vous vous damnerez استجلاب ایتمش اولەجقسك

On dit en parlant d'une chose dont on est extrêmement tourmenté, que cela fait damner A. تعذیب ـ ایراث العذاب البال P. جان صیقمق T. عذاب درون انگیختن || Cela me fait damner بو ایش بكا ایراث عذاب بال ایدر Il a une femme qui le fait damner زوجەسی دائما تعذیب بالنه باعث اولور

DAMNÉ. A. مظهر النقمة الابدیّة ـ اهل النار ـ اهل الجهنم P. دوزخی T. جهنم اهلی || Souffrir comme une âme damnée مظهر نقمت ابدیه اولمش كبی معذب اولمق

DANDIN. Un homme indolent qui s'occupe niaisement de choses frivoles, au lieu de travailler sérieusement à ce qu'il doit faire A. همج P. گول T. همج — Et niais, décontenancé. V. Dadais.

DANDINEMENT. Action de dandiner A. رهوكة P. پریشانی T. سلپوكلك ـ سلپوك طورش طور

DANDINER, se DANDINER. Balancer son corps faute de contenance A. ارتهاك P. پریشانی طور نمودن T. سلپوك طورمق

DANGER. Péril A. خطر pl. خطار ـ مخاطرة pl. مخاطرات ـ مهلكة pl. مهالك ـ تهلكة pl. تهلكات P. خطر T. مخاطره ـ تهلكه || Grand danger خطر عظیم Danger évident تهلكهٔ واضحه imminent خطر قریب الظهور ـ خطر مشرف S'exposer au danger عرضهٔ تهلكه وخطر ـ معرض خطره القای نفس ایتمك Être en danger de mort ou de mourir خطر موته مشرف اولمق Courir un grand danger تهلكهٔ عظیمه احتمالنه دوچار اولمق Hors de danger خارج از خطر ـ سالمًا عن الخطر اولمق Braver les dangers مهالك ومخاطراتدن مبالات ایتمامك مهالك ومخاطراتی استحقار ایتمك ـ Se sauver du danger موقع خطردن تفصّی واستخلاص ایتمك Tomber dans le danger موقع خطره گرفتار اولمق Il y a du danger à passer par la forêt, elle est pleine de voleurs اورمانده قتی جوق حرامی اولمغله ایچندن مرور ایلمكده مظنّهٔ خطر Il n'y a point de danger à passer la rivière نهرك دركار در Cela est sans danger فلان شی عبورینه بر درلو خطر یوقدر

بریٔ عن الخطر در

مانع - باْس *T.* محذور *A.* Il se prend aussi pour Inconvénient || Il n'y a point de danger d'entrer, vous ne dérangerez personne فلان محلّه دخولکه بر درلو محذور یوقدر هیچ بر کمسنه‌نک راحتنی بوزلمز Quel danger y-a-t-il de lui parler? نه - نه باْس وار در - فلانه سویلمکه نه محذور وار در مانع وار در

DANGEREUSEMENT. Avec danger *A.* مهلكًا *P.* خطرناکانه *T.* مخاطره‌لو وجهله || Dangereusement blessé مهلكًا مجروح Dangereusement malade علّت مهلکه ایله خسته - مهلكًا مریض

DANGEREUX. Périlleux *A.* موجب الخطر - مهلک *P.* خطرناک *T.* مخاطره‌لو || Maladie dangereuse مرض مهلک جراحت مهلکه Blessure dangereuse مرض موجب الخطر - زخم خطر ناک - مخاطره‌لو یاره Cela est d'une dangereuse conséquence بو کیفیت خطری مستتبع اولەجق احوالدندر Il est dangereux de s'égarer la nuit dans les forêts خلال لیلده اورمان ایچنده یولی شاشورمغه مخاطره وار در

On dit, qu'un homme est dangereux, pour dire, qu'il y a du danger d'avoir commerce avec lui *A.* بادی المخاطرة *P.* خطرناک *T.* مخاطره‌لو - یاکلش آدم || C'est un homme dangereux, il ne faut pas se lier avec lui مخاطره‌لو بر آدم اولمغله یاکلش - کندوسیله عقد رابطهٔ الفت ایتمک جائز دکلدر بر آدم اولمغله

DANS. Préposition de lieu et de temps *A.* في *P.* در - ب *T.* ده - یه - ایچنده || Entrer dans la chambre اوطه‌یه دخول ایتمک Mettre quelque chose dans une cassette بر شیئی صندیق صندیغه وضع ایتمک - ایچنه قویمق Dans la même année بوندن اول سنده - اول سنه ایچنده Dans trois jours d'ici اوچ کون ایچنده Dans quel temps? قنغی وقتده Dans combien de temps? نه قدر مدّت ایچنده Dans peu قریبًا - وقت قلیل ایچنده - On s'en sert aussi pour marquer l'état, la disposition du corps, de l'esprit, des moeurs, de la fortune || Il était dans l'accès de sa fièvre مبتلا اولدیغی حمّانک نوبتی ایچنده ایدی Être dans un grand embarras حال کمال اضطرابده اولمق Dans la colère où il est اولدیغی حال غضبده Il est dans l'attente ترقب وانتظارده در Il est dans une extrême douleur غایت کدر وضجرتده در Il est dans cette croyance بو اعتقادده در Il est dans la robe اهل قلم طریقتنده در Il est dans l'épée ارباب سیفده در طریقت Il est dans les larmes کوز یاشی ایچنده در dans la joie حال سرور وانشراحده در

Il se prend aussi pour Avec *A.* ب *P.* ب *T.* ایله || Il a fait cela dans la pensée d'en tirer de l'utilité بونی جلب منفعت فکریله ایتدی Il faisait cela dans le dessein, dans la vue d'obtenir telle charge بونی فلان منصبک تحصیلی نیتیله ایدر ایدی - Et pour Selon *A.* علی *P.* بر *T.* اوزره - جه || Cela est vrai dans les principes d'Aristote فلان شیٔ علی قول ارسطونک قولی اوزره صحیحدر - ارسطو صحیحدر Il prend ce passage dans le sens moral بو فقره‌یی معنای ادبیسی معنای ادبیسنجه توجیه ایدر - اوزره توجیه ایدر

DANSE. Action de danser *A.* رقص *P.* پاکوبی - وشت - رقصدن حظ ایتمک *T.* حوره دستبند || Aimer la danse

DANSER. Mouvoir le corps en cadence, et en faisant des pas au son des instruments ou de la voix *A.* رقص *P.* وشتیدن - رقص - حوره دپمک *T.* پا کوفتن - رقصیدن - فرخیدن حسن ولطافت ایله رقص ایتمک || Danser avec grâce ایتمک اصولدن دوشمیدرک رقص ایتمک Danser en cadence

On dit proverb., qu'il ne sait sur quel pied danser, pour dire, qu'il est dans un état où il ne sait plus que faire *T.* اصولنی دشوردی - Et qu'un homme danse sur la corde, pour dire, qu'il est dans une situation périlleuse *T.* اجل - جانبازلق ایدر بشکی اوزرنده رقص ایدر

DANSEUR. Celui qui danse *A.* رقّاص *A.* پا کوبنده *T.* حوره دپیجی

DARD. Sorte d'arme qui se lance avec la main *A.* عنزة pl. عنزات *P.* کتاره *T.* حربه || Jeter un dard حربه‌یی آتمق

DARDER. Lancer une arme, comme on lancerait un dard *A.* رمي *P.* انداختن *T.* آتمق || Darder un javelot بر جریده آتمق Darder un poignard خنجر رمی ایتمک - Il se dit aussi figur. *A.* مدّ - طرح *P.* انداختن *T.* آتمق || Le soleil dardait ses rayons شمس تابان مدّ اشعّه ایدر ایدی - طرح - مدّ نگاه ایتمک Darder un regard اشعّه ایدر ایدی - مدّ کوز آتمق - لحاظه ایتمک

Il signifie aussi, frapper, blesser avec un dard *A.* نزک - ارصاع - طعن *P.* خلیدن *T.* سانجمق || Darder une baleine بر قادرغه بالغنی طعن ایتمک

DARIQUE. Monnaie des anciens Perses, frappée sous l'un des Darius *A.* دارائی *P.* درهم دارایی *T.* دارا سکه‌سی

DARNE. Tranche de quelques poissons *A.* بضعة السمك pl. بضعات السمك *P.* شکلهٔ ماهی *T.* بالق دیلمی

DARSE. La partie intérieure d'un port, où l'on retire les petits bâtimens *T.* مندرك || La darse de Marseille مارسلیا لیماننك مندرکی

DARTRE. Maladie de peau *A.* قوبا *P.* اندروب - پریون - گوارون *T.* تمرکی || Dartre farineuse قوبای دقیقه Faire sécher une dartre قوبایی تجفیف ایتمك

DARTREUX. Qui est de la nature des dartres *A.* قوبی *P.* پریونی *T.* تمرکیلو || Humeur dartreuse خلط قوبی

DATE. Indication de l'époque où un papier a été écrit ou signé *A.* تاریخ pl. تواریخ *P.* سال روز - روز مه - سال مه *T.* تاریخ || La date d'une lettre بر مکتوبك تاریخی Mettre la date وضع تاریخ ایتمك Fraiche date تاریخ طری - تازه تاریخ Vieille date تاریخ عتیق - تاریخ پیشین - اسکی تاریخ Il produit une lettre en date d'un tel jour فلان کون تاریخیله بر قطعه مکتوب ابراز ایدر Fausse date تاریخ کاذب - On dit, Une amitié, un événement d'ancienne date صحبت قدیمة وحادثة عتیقة *P.* دوستئ دیرین وواقعهٔ پارینه *T.* اسکی دوستلق واسکی مادّه - On dit, Prendre date, pour dire, constater l'époque où l'on a fait quelque chose *T.* ضبط تاریخ ایتمك - تاریخ ایتدرمك || اثبات تاریخ || J'ai pris date avant vous, je dois vous être préféré سندن مقدم ضبط تاریخ ایتدردیکمه بناءً تفضل ورجحانیته استحقاقم درکار در

DATER. Mettre la date *A.* وضع التاریخ - تاریخ - توریخ *P.* روز مه نوشتن *T.* تاریخ قومق || Dater une lettre مکتوبده وضع تاریخ ایتمك - On dit figur. Dater de, pour dire, commencer à compter sur une chose *A.* اتخاذ التاریخ *P.* روز مه گرفتن *T.* تاریخ طوتمق || Datons du premier de ce mois pour mes appointemens وظیفه‌مك تاریخنی آیك باشندن غرّهٔ ماهدن - تاریخنی غرّهٔ ماهدن طوتدلم - اتخاذ ایده‌لم اتخاذ تاریخ ایده‌لم

DATÉ. *A.* مورّخ *P.* روز مه نوشته *T.* تاریخلنمش - تاریخی یازلمش

DATION. Acte par lequel on donne une chose. La dation diffère de la donation en ce que celle-ci est gratuite *A.* عطا - دفع *P.* تسلیم *T.* دهش ویرمه

DATISME. Répétion de synonymes pour exprimer la même chose *A.* تتابع الالفاظ المترادفة - تتابع المترادفات

DATIVE. Il n'est d'usage que dans cette phrase, Tutèle dative *A.* وصی منصوب par opposition à Tutèle testamentaire *A.* وصی مختار

DATTE. Le fruit du palmier *A.* تمر pl. تمور *P.* خرما *T.* خرما

DATTIER. Palmier qui produit les dattes *A.* نخل *P.* درخت خرما *T.* خرما آغاجی - منه

DATURE. Espèce de plante *A.* جوز ماثل *T.* تاتوله

DAUBER. Battre à coups de poing *A.* لقز *P.* مشت زدن *T.* یومرق اورمق

Et médire *A.* نتغ *P.* زشتاری کردن *T.* فصل ایتمك || Cet homme daube tout le monde فلان کشی عالمی فصل ایدر

DAUBEUR. Qui médit *A.* منتغ *P.* زشتار خوان *T.* فصّال

DAUPHIN. Sorte de gros poisson de mer *A.* دخس - دلفین *T.* یونس بالغی - Et nom d'une constellation *A.* دلفین

D'AUTANT. V. Autant.

DAVANTAGE. Plus *A.* ازید *P.* بیشتر - فزونتر - برتر *T.* آرتق - زیاده || Je n'en dirai pas davantage بوندن زیاده سویلیه‌جك دکلم Le cadet est riche, mais l'aîné l'est davantage کوچك اوغلی مالدار در انجق کبیری آندن زیاده در Je vous aimerais bien davantage, si vous étiez raisonnable عاقل اولسه‌ك سكا زیاده محبّت ایتمش اولور ایدم

DAVIER. Instrument de dentiste dont on se sert pour arracher les dents *A.* مقلعة الاسنان *P.* دندانکن *T.* کلبتان - دیشجی کلبتانی

DE. Préposition de lieu *A.* من *P.* از *T.* دن || Il est venu de Paris پارسدن کلمشدر - Il sert aussi à spécifier la matière dont une chose est faite || Une table de marbre رخامدن مصنوع بر عدد سفره Une tabatière d'or التوندن مصنوع بر قوطی - التون قوطی

De, se prend aussi pour Touchant علی *P.* برای *T.* اوزرینه || Parlons de cette affaire بو ماده‌نك اوزرینه مذاکره - دائر بو ماده‌یه دائر سویلشه‌لم - ایده‌لم - Et pour Depuis *A.* من *T.* دن - از || De Rome à Lyon روماشهرندن لیون شهرینه قدر

De par. Espèce de formule. Au nom de, par l'autorité de *A.* عن جانب - عن طرف *P.* ازسوی *T.* طرفندن || De par le Roi جانب پادشاهیدن - پادشاه طرفندن

DÉ. Petit morceau d'ivoire, de figure cubique, dont on se sert pour jouer *A.* كعب Les deux dés كعبتين *T.* زار

Et petit instrument de métal, dont on se garnit le bout du doigt, pour coudre sans se piquer les doigts *P.* انگشتنه *T.* يوكسوك

DÉBÂCLE. Rupture de la glace qui a couvert une rivière *A.* انفساخ الجمود *P.* شكست يخپارها *T.* بوز سوكنديسى ‖ La rivière grossit, tout le monde se prépare à la débâcle صياه نهر قبارمقده اولمغله جميع ناس انفساخ جموده انتظار ايله حاضرلنمقده در La débâcle a fait bien périr des bateaux انفساخ جمودده وافر قايقلر قضا زده اولمشدر بوزلر سوكنديلرى هجومندن خيلى قايقلر قضايه اوغرامشدر

DÉBÂCLE ou DÉBÂCLAGE, se dit aussi du débarrassement d'un port des vaisseaux vides, pour en laisser l'entrée libre aux vaisseaux chargés *A.* اندفاع المزاحمات المرفاء *P.* برطرفسازئ مزاحمات دريا بند *T.* ليمان آغزينك آچدرلمسى ‖ Il y a un temps précis et ordonné pour la débâcle du port ليمان اغزندن دفع مزاحمات ايده‌جك مخصوص ومعيّن بر وقت وار در

DÉBÂCLER. Il se dit d'une rivière quand les glaces viennent à se rompre *A.* انفساخ الجمود *P.* يخپارها شكستگى پذيرفتن *T.* بوزلر سوكلمك ‖ La rivière a débâclé cette nuit بو كيجه نهرك بوزلرى ـ جمود نهرك انفساخى واقع اولدى سوكلدى

DÉBÂCLER UN PORT. C'est le dabarrasser des vaisseaux vides, pour y laisser un libre accès aux vaisseaux chargés *A.* دفع المزاحمات عن المرفاء *P.* برطرف كردن مزاحمات ار دريا بند *T.* ليمانك آغزينى آچمق

DÉBÂCLEUR. Officier qui commande sur les ports quand il faut débâcler *A.* مباشر فى دفع المزاحمات المرفاء *P.* بگشادن دريا بند گماشته *T.* ليمان آغزينى آچدرمغه مباشر

DÉBALLER. Défaire une balle, un ballot *A.* فكّ الرزمة *P.* پرونده گشادن *T.* دنكى چوزمك ـ دنك آچمق ‖ On n'a pas encore déballé mes meubles دنكلرم هنوز آچلمامشدر

DÉBANDADE. Il ne se dit qu'en cette phrase, À la débandade, qui se dit en parlant des troupes, et signifie, en désordre *A.* شذر مذر ـ شغر بغر *P.* تار ومار ـ پراكنده وپريشان *T.* طارماطغان ‖ Les troupes s'en vont à la débandade عسكر شذر مذر كيده‌يور طارماطغان قاچر

On dit figur. Mettre, laisser tout à la débandade, pour dire, abandonner le soin d'une affaire comme une chose désespérée *A.* مهملاً ترك *P.* در حال پريشانى وا گذاشتن *T.* صالقم صچاق براقمق

DÉBANDEMENT. Il se dit, en parlant des troupes, de l'action de se débander *A.* تفرّق ايدى ـ تشعّب ـ تفرّق ـ تشتّت *P.* پراكندگى *T.* طاغلمه ‖ Il y eut un débandement général سبا عسكر تفرّق ايدى ـ عسكرده تشتّت عمومى واقع اولمشدر سبا ايلد پراكنده وپريشان اولدى

DÉBANDER. Détendre *A.* ارخا *P.* سست كردن *T.* كوشتمك ‖ Débander un arc ارخاى قوس ايتمك

On dit figur. Se débander l'esprit, pour dire, donner un peu de relâche à son esprit *A.* ترويح الذهن *P.* ذهن آرمانيدن *T.* ذهنى ديكلتدرمك

Il se dit aussi en parlant du temps, pour dire, s'adoucir *A.* كسب الملايمة *P.* نرمى پذيرفتن *T.* يومشامق ‖ Le temps se débande هوا كسب ملايمت ايتمكده در

Il signifie aussi, ôter la bande d'une plaie *A.* فكّ الضماد سلب الضماد ـ *P.* بندرا بر گرفتن *T.* صارقى يى چيقارمق ‖ Débander une plaie يارەنك اوزرندن سلب ضماد ايتمك ـ يارەنك ضمادينى فكّ ايتمك

SE DÉBANDER. Il se dit des gens de guerre, quand ils se séparent en désordre *A.* تشعّب ـ تفرّق ـ تشتّت *P.* پراشيده ـ تارومارشدن ـ پراكنده وپريشان شدن ـ شدن *T.* طاغلمق ـ طارماطغان اولمق ‖ Les soldats se débandèrent pour aller piller عسكر يغمايه وارمق ايچون متشتّت وپريشان اولمشدر

Et des armes dont le ressort se détend *A.* استرخا *P.* سستى يافتن *T.* كوشمك ‖ Son fusil se débanda تفنككك زنبركى كوشدى حامل اولديغى

DÉBANDÉ. *A.* مسترخا *P.* سستى پذيرفتة *T.* كوشمش *A.* متفرّق ـ متشتّت *P.* پراكنده وپريشان *T.* طاغلمش

DÉBARBOUILLER. Ôter ce qui salit *A.* دفع ـ تمسيح اللوث ازالة للطخه ـ الوسخ *P.* ازجرك ـ چركرا بر طرف كردن *T.* بيلاشيغى سلمك ـ بيلاشيغى كيدرمك پاك كردن

DÉBARQUEMENT. Action de débarquer *A.* اخراج عن السفينة *P.* بيرون سازى از كشتى *T.* كميدن چيقارمه ‖ Le débarquement des marchandises ماللرك سفينەدن اخراجى ـ Il se

dit aussi des troupes *A.* نزول عن السفينة ـ خروج فى البرّ بیرون شدن از کشتی ـ فرود آمدن از کشتی *P.* فى البرّ *T.* قره‌یه دوکلمه ـ قره‌یه چیقمه || Le débarquement des troupes قره‌یه عسکرک قره‌یه دوکلمه‌سی Des troupes de débarquement دوکلمکه مخصوص عسکر

DÉBARQUER. Sortir d'un vaisseau *A.* خروج عن السفینة *P.* از کشتی بیرون شدن *T.* قره‌یه چیقمق ـ کمیدن چیقمق || Nous débarquâmes en tel endroit فلان محلده کمیدن ـ چیقدق ـ Et faire sortir d'un vaisseau *A.* اخراج عن السفینة *P.* از کشتی بیرون ساختن *T.* کمیدن چیقارمق || Débarquer du canon کمیدن طوب چیقارمق

DÉBARQUÉ. *A.* مخرج عن السفینة *P.* از کشتی بیرون شده *T.* کمیدن چیقمش ـ On dit, Un nouveau débarqué, pour dire, un homme nouvellement arrivé de la province *A.* جدید الظهور ـ الورود *P.* نو آمده *T.* یکی کلمش

Au DÉBARQUÉ, signifie, dans le temps du débarquement *A.* لدى الخروج عن السفینة ـ حین خروج عن السفینة *P.* در دم بیرون شدن از کشتی *T.* کمیدن چیقار ایکن || Il se trouva au débarqué لدى الخروج عن السفینه حاضر بولندی

DÉBARRASSER. Ôter l'embarras, ou délivrer d'un embarras *A.* دفع ـ دفع المزاحمات ـ رفع المعترضات ـ دفع العوایق ـ الحواجز *P.* عوایق بر طرف کردن *T.* چپارزلغی کیدرمک || Débarrasser les chemins, les rues طرق ومسالکدن دفع حواجز یوللردن وزوقاقلردن دفع عوایق ایتمک ـ ومعترضات ایتمک

Figur. *A.* تخلیص *P.* وارسته کردن *T.* قورتارمق || Mon esprit est débarrassé d'inquietude قلبم خلجاندن قورتلدی

SE DÉBARRASSER. Se tirer d'embarras *A.* خلاص ـ دفع الثقلة عن الثقلة *P.* از ثقلت رها یافتن ـ از ثقلت وارسته شدن *T.* ثقلتدن قورتلمق || Il ne sait comment se débarrasser de ses créanciers تقاضای دیون ایدنلرک ثقلتندن نوجهله خلاص بولدجغنی بیلەمز Il était accablé d'affaires, mais il s'en est débarrassé زحام اموردن قامت طاقت واقتداری دو تا اولمشیکن دفع ثقلته ظفریاب اولمشدر Sa tête commence à se débarrasser ثقلت رأسدن وارسته اولمقده در La religion se débarrassa des pratiques superstitieuses دین حق اعمال تعصبدن وارسته اولمشدر

DÉBARRER. Ôter la barre qui ferme une entrée *A.* رفع السطام ـ رفع الکتیفة *P.* زرفین بر ـ پانه بر طرف کردن *T.* طرقازی کیدرمک ـ طرقازی قالدرمق ـ آوردن || Débarrer une porte قپونک طرقازینی قالدرمق

DÉBAT. Différend, contestation *A.* مناقرة ـ معارضة pl. معارضات ـ مناقشة pl. مناقشات ـ مباحثة pl. مباحثات *P.* سرنگ *T.* چکشمه ـ بری برینه سوز دوندرمه || Être en débat de quelque chose بر شئ ایچون معارضه اوزره اولمق Mettre quelque chose en débat بر شیئی موقع معارضه‌یه عرض ایتمک Vider un débat معارضه‌یی فصل ایتمک Apaiser un débat مناقشه‌یی تسکین ایتمک Il s'éleva de grands débats sur ce sujet au Parlement بو ماده‌یه دائر پارلامنتو مجلسنده مباحثات عظیمه ظهور ایلدی Entre voisins, il y a toujours des débats همجواران بیننده معارضات ومناقشات اکسک دکلدر

DÉBÂTER. Ôter le bât *A.* سلب الکور ـ رفع الکور *P.* پالان بر گرفتن *T.* سمری چیقارمق || Débâter un cheval بارکیر اوزرندن سمری چیقارمق

DÉBATTRE. Discuter de vive voix pour éclaircir des prétentions, ou pour décider une question *A.* بحث ـ تنقیر *P.* پژوهیدن *T.* سورشدروب آرامق ـ آراشدرمق || Débattre une question بر ماده‌نک مباحثه‌سنی ایتمک ـ بر مطلبی تنقیر ایتمک Débattre un compte حسابی تنقیر ایتمک Débattre les articles d'un compte حسابک اسامیسنی فرداً فرداً بحث حسابی ماده بماده تنقیر ایتمک ـ وتنقیر ایتمک Nous avons débattu plus d'une fois ce point contesté اشبو منازع فیها اولان ماده‌نک کرةً بعد اخرى بحثنی ایتدک ـ مباحثه‌سنی ایتدک Cette opinion n'a été que trop longtemps débattue بو مذهبدن قتی چوق زمان بحث اولندی

SE DÉBATTRE. S'agiter, se tourmenter *A.* تقلقل ـ تململ ـ تململ *P.* طپیدن *T.* چپالمق ـ بری اوته دونشوب چپالمق || Se débattre comme un possédé ممسوس کبی تململ ایتمک Se débattre des pieds et des mains دست وپا زن تقلقل وتململ ال وآیاق ایله چپالمق ـ اولمق

DÉBATTU. *A.* منقر ـ مبحوث *P.* پژوهیده *T.* آراشدرلمش ـ سورشدرلوب آرانمش

DÉBAUCHE. Excès dans le boire et dans le manger *A.* تخلّع ـ انهماک فى الاکل والشرب *P.* عیش وعشرت ـ عیاشی *T.* عیاشلق || Grande débauche تخلّع عظیم Faire débauche عیش وعشرتده دوسکار Aimer la débauche عیاشلق ایتمک

Faire quelque chose par débauche بر شيئى عياشلغه اولمق Se donner à la débauche عيش وعشرته مبتلا مبنى ايشلمك C'est une débauche continuelle عيش وعشرت مدام اولمق — عيش وعشرت دائمى.

Il se prend aussi pour Incontinence outrée *A.* فسق وفجور *P.* كيفالى *T.* خراباتيلك || C'est un homme plongé dans la débauche خراباتيلكه دوشكون — فسق وفجوره طالمش بر آدمدر Vilaine débauche فسق وفجور مستكره بر آدمدر Sale débauche فسق وفجور مقذر — مردار خراباتيلك Il est perdu de débauche غلبهٔ فسق وفجوردن حالى خراب اولمش آدمدر Porté à la débauche فسق وفجوره مايل Se jeter dans la débauche مزبلهٔ مفاسق ايچنه — فسق وفجوره مبتلا اولمق Fuir les occasions de débauche بادئ القاى نفس ايتمك فسق وفجور اولهجق حالاتدن اجتناب ايتمك

Et pour l'action de se livrer aux plaisirs de la table *A.* ادمان || بيبوب ايچمه *T.* عيش ونوش *P.* فى الاكل والشرب Faisons un peu la débauche عيش ونوش ايدهلم

Figur. Débauche d'esprit ou d'imagination. Un usage déréglé d'esprit ou d'imagination *A.* توغل مفرط || Les débauches de lecture et d'esprit ne sont guère moins dangereuses que celles des sens مطالعهده ذهنك توغل مفرطى مخاطرهسى خواسك توغل مفرطى مخاطرهسندن دون دكل

DÉBAUCHER. Jeter dans la débauche, dans le vice *A.* القاء در بد راهى افكندن *P.* القاء الى المفاسق — الى المنهيات *T.* بربادلغه دوشورمك || Les mauvaises compagnies l'ont débauché مجاورت اشرار تقريبيله منهياته القا اولندى La trop grande liberté ne sert qu'à débaucher les jeunes gens ابهال مفرط حديث السن اولنلره كوره مفاسق ومنهياته القالرندن غيرى بر شيئى منتج دكلدر C'est la fainéantise qui l'a débauché فلانى منهياته القا ايدن كسل وبطالت طبيعيدر Débaucher une fille بر قزى مفاسق ومنهياته القا ايتدرمك

Et corrompre la fidélité de quelqu'un *A.* افساد — اغوا *P.* از سر بردن — سر كردن *T.* آيارتمق — باشدن چيقارمق آزدرمق || Il essaya de débaucher les troupes عسكرك اغواسنى تجربه ايلدى On lui a débauché un de ses domestiques خدمتكارلرينك بريسنى آيارتديلر

Et détourner quelqu'un de son devoir *A.* صرف — اشغال عن العمل *P.* از كار باز تافتن *T.* ايشدن آليقويمق || Débaucher un ouvrier de son travail عملهنك بريسنى ايشندن ايشندن آليقويمق — اشغال ايتمك

Et faire quitter un travail sérieux pour un divertissement honnête *A.* الها *P.* از كار باز گردانيدن *T.* ايشى براقدرمق

DÉBAUCHÉ. *A.* مبتلا الى المفاسق والمنهيات *P.* دربدراهى باشدن *T.* از سر كرده *P.* مغتوى *A.* بربادلغه دوشمش *T.* افكنده ازكار *P.* منصرف عن العمل *A.* آزدرلمش — آياردلمش — چيقمش ايشندن آليقونمش — *T.* باز تافته — Il se dit aussi au substantif pour un homme abandonné à la débauche *A.* متخلع *P.* خراباتى — عياش *T.* بونلر عياش مقولهسى آدملردر || Ce sont des débauchés بر باد

DÉBAUCHEUR. Qui débauche *A.* مغوى *P.* گمراه كن *T.* قز باشدن چيقاريجى — آزدريجى || C'est un débaucheur de filles آزدريجى بر آدمدر

DÉBET. Ce qu'un comptable doit après l'arrêté de son compte *A.* صح الباقى بعد حساب الدين *P.* دين پس مانده *T.* حساب كورلدكدنصكره باقى قالان ويرهجك حساب

DÉBIFFER. Affaiblir, gâter. Il n'est d'usage que dans cette phrase, Être tout débiffé *A.* كسب النحول *P.* نزار گشتن *T.* زبونلمق || Visage débiffé وجه ناحل — چهرهٔ نزار — Il se dit aussi de l'estomac *A.* ضعيف *P.* ناتوان *T.* وزبون ضعف — معدهسى ضعيفدر || Il a l'estomac débiffé قوتسز معدهسى وار در

DÉBILE. Faible, qui manque de forces *A.* واهن — موهون — بى تاب وتوان — بيمجال — زبون *P.* ضعيف الحال *T.* هنوز حال قوتسز — درمانسز || Un malade qui est encore débile ضعف اوزره اولان خسته — Figur. || Avoir le cerveau débile فاتر الذهن اولمق — ضعيف العقل اولمق Avoir la mémoire débile بر كمسنهنك قوت حافظهسى ضعيف ضعف حفظى اولمق — اولمق

DÉBILEMENT. D'une manière débile *A.* بالضعف *P.* ضعيفانه ناتوانه — *T.* قوتسز اولهرق — فرسز اولدرق

DÉBILITÉ. Faiblesse *A.* ضعف — وهن *P.* نا توانى — زبونى *T.* قوتسزلك — زبونلق || Grande débilité de nerfs اعصابك كلى ضعفى Débilité d'estomac ضعف معده de vue ضعف بصر

DÉBILITER. Rendre débile *A.* اضعاف — توهين *P.* زبون ساختن — نا توانى آوردن *T.* زبونلتمق || Cela débilite les

اضعاف فلان شئ اضعاف اعصاب ایدر nerfs l'esprit تقلیل بصر ایدر - اضعاف بصر ایدر la vue عقلی موجبدر مضعف معده در l'estomac

DÉBILITÉ. *A.* مضعوف - موتمن *P.* زبونی یافته *T.* زبونلنمش

DÉBIT. Vente prompte et facile des marchandises *A.* رواج - نفاق *P.* رونق *T.* روایش - فروخت *T.* صاتش - سوریلش || Étoffes de débit اقمشهٔ رایجه de bon débit سهل الرواج de mauvais débit بطئ الرواج Cela n'est pas de débit فلان شیئک روایشی یوقدر Débit de draps چوقه‌نک نفاق ورواجی

Il signifie aussi, exploitation de bois selon ses diverses destinations. V. Exploitation.

On dit figur., qu'un homme a un beau débit, le débit aisé, le débit agréable, pour dire, qu'il raconte, qu'il parle avec facilité *A.* ناطقه پرداز - سخنپرداز *P.* سلیس اللسان - منطیق *T.* سوز صاتشنده استاد - سوز ابدسی Et pour exprimer le contraire, on dit, qu'il a un débit pénible, désagréable *A.* ثقیل اللسان - کلیل اللسان *P.* کنده زبان *T.* سوزی ثقالتلو - دلنده ثقلتی اولان

DÉBITANT. Celui qui débite une marchandise *A.* بیّاع - بایع - مروّج *P.* فروشان *T.* صاتیجی

DÉBITER. Vendre *A.* بیع - تنفیق - ترویج *P.* فروختن - روایش دادن *T.* صاتمق - سورمک || Débiter des marchandises, des blés, des vins اموال وذخایر وحبوبات واجناس سورمک - خمر بیع وتنفیق ایلمک Débiter en gros کوتری صاتمق - سنابهٔ بیع وفروخت ایتمک Débiter en détail اوفاق اوفاق صاتمق - کسراً بیع وفروخت ایتمک — Il signifie aussi, exploiter du bois. V. Exploiter. — On dit figur., Débiter des nouvelles, pour dire, répandre des nouvelles *A.* نشر الاخبار *P.* حوادث افشاندن *T.* حوادث طاغتمق Et débiter des mensonges *A.* نشر الاکاذیب - نشر الاراجیف *P.* دروغ افشانی کردن *T.* یلان حوادث طاغتمق

DEBITEUR. Celui qui débite. Il ne se dit que dans le sens figuré *A.* ناشر *P.* افشاننده *T.* طاغدیجی || Débiteur de nouvelles ناشر حوادث واخبار Débiteur de mensonges ناشر اراجیف

DÉBITEUR. Celui qui doit *A.* صاحب الدین - مدیون pl. اصحاب الدیون - غریم pl. غرما *P.* وامدار *T.* بورجلو || Bon débiteur صاغ ودرست بورجلو - حسن القضا بر بورجلو

Débiteur solvable ایفای دینه مقتدر بر بورجلو

DÉBLAI. Il se dit de l'enlèvement des terres pour mettre un terrain de niveau. V. Deblayer en ce sens.

DÉBLAYER. Débarrasser *A.* دفع المزاحمات *P.* ازمزاحمات آزاده کردن *T.* چپارزلکی کیدرمک || Déblayer un terrain, une cour, une maison برعرصه‌دن وبر حاولیدن وبر خانه‌دن دفع مزاحمات ایتمک - بر خانه‌یی مزاحماتدن تنقیح ایتمک

On dit aussi, Déblayer des terres, pour dire, les ôter d'un endroit *A.* رفع التراب - ثلّ التراب *P.* خاک بر داشتن *T.* طپراغی چیقارمق - طوپراغی قالدرمق

DÉBLOQUER. Lever le blocus *A.* رفع الانحصار - رفع الانسداد المسالک والموارد *P.* از قید بستگی رهانیدن *T.* اطراف یوللرینک قپانقلغنی قالدرمق || Débloquer un port بر - بر لیمانک انسداد موارد ومسالکنی رفع ایتمک لیماندن اطراف یوللرینک قپانقلغنی قالدرمق

DÉBOIRE. Le mauvais goût qui reste de quelque liqueur après qu'on l'a bue *A.* بسیلة بعد الشرب *P.* تلخکامی پس از نوش *T.* بر شئ ایچلدکدنصکره قالان دادسزلق — Il se dit figur., du dégoût qui suit ordinairement les plaisirs *A.* خمار *P.* سر گرانی *T.* مخمورلق - آپشقاق — Et des sujets de fâcherie, et des mortifications que donne un supérieur *T.* زهر || C'est un homme qui lui donne bien des déboires فلانه نیچه زهرلر یوتدررر بر آدمدر Il a éprouvé bien des déboires خیلی زهرلر یوتدی

DÉBOÎTEMENT. Sortie de la tête d'un os, de la place où il est *A.* زوال العظم - وثائث - فکّ العظم *P.* جدایئ استخوان از بیرون رفتن سر استخوان از محل خویش *T.* بندگاهش کمیکک یرندن اوینامه‌سی - کمیکک چیقلغی || Le déboîtement d'un os فکّ عظم

DÉBOÎTER. Disloquer un os *A.* ایثا - فکّ العظم *P.* استخوانرا از بندگاهش جدا کردن *T.* کمیکی یرندن اوینا تمق - کمیکی یرندن چیقارمق || La chute qu'il a faite lui a déboîté un os دوچار اولدیغی حال سقوط بر کمیکک فکنه بادی اولمشدر - Se déboîter *A.* انفکاک العظم - انزیال - انثنا *P.* استخوان از بندگاهش جدا شدن *T.* کمیک یرندن چیقمق - اوینامق || Les os ne se déboîtent pas sans beaucoup de douleur انفکاک عظم وجع عظیمی

کمیک یرندن اویناقده وجع عظیم حاصل اولور - مستلزمدر

Déboiter, se dit aussi des ouvrages de menuiserie qui se déjoignent *A.* ازعاج - تزویل - *P.* از جایش بیرون راندن - از جایش جدا کردن *T.* یرندن اویناتمق || À force de pousser cette porte, il l'a toute déboîtée قپویی شدت ایله قاقیویرمکله بسبتون یرندن اویناتدی - Se déboiter *A.* مزایلة - انزیال - تزایل *P.* از جایش جدا شدن *T.* یرندن اوینامق || Une cloison qui se déboîte یرندن اوینار بر تخته پردهسی

DÉBONDER. Ôter la bonde d'un étang *A.* فکّ الصناعة *P.* بند مرداب گشادن *T.* بالق کولینک صواجغنی آچمق

On dit aussi, Débonder un tonneau *A.* فتح البزال الفنطاس *P. vul.* سوراخ جلک گشادن *T.* فوچی دلیکنی آچمق

Débonder, se débonder, signifie aussi, sortir avec impétuosité, avec abondance *A.* اندفاق - تدفق - تسلسل *P.* روا رو ریزان شدن *T.* هارل هارل بوشانمق - هارل هارل دوکلمک || L'eau a débondé cette nuit par une ouverture بو کیجه صو بر دلیکدن هارل هارل بوشاندی - Figur. || Les pleurs qu'il avait long-temps retenus débondèrent à la fin مدّت مدیدهدنبرو ضبط ایلدیکی سیل اشکی نهایة الامر بردن بره بوشاندی Après avoir long-temps retenu sa colère, il fallut enfin débonder دروننده مستکن اولان سیل کینه وغضب طول مدّت ضبط واضمار اولنمشیکن عاقبت الامر بوشانمق لازم کلدی - عاقبت الامر اندفاقی اقتضا ایلدی -

DÉBONDONNER. Ôter le bondon d'un tonneau *A.* فکّ السداد - فکّ الصماد *P.* فدامرا فتالیدن *T.* طاپهیی چیقارمق || Pour remplir le tonneau, il faut le débondonner فوچییی طولدرمق ایچون طاپهسنی فکّ ایتمک لازمدر

DÉBONNAIRE. Doux et bon avec faiblesse *A.* دمّاس - حلیم *P.* نرمخو *T.* یواش خویلو

DÉBORD. Terme de Médecine. V. Débordement.

DÉBORDEMENT. Action par laquelle une rivière se déborde *A.* طغیان - طموم - زخور *P.* بیرون از لب شدن *T.* طاشقنلق || Le débordement du Nil طغیان نیل - Il se dit aussi des humeurs || Avoir un débordement de bile طغیان صفرایه گرفتار اولمق Débordement des humeurs طغیان اخلاط - اخلاطک طاشقنلغی - On dit figur., Débordement d'injures *A.* تهدّم *T.* آلاباندە

Et irruption d'un peuple barbare dans un pays où il veut s'établir *T.* دفعةً بوشانوب استیلا ایلمه || Le débordement des barbares dans l'Empire Romain امم وحشیهنک روسیهٔ کبرا ملکنه دفعةً بوشانوب استیلا ایلملری

Débordement du cerveau. Une chute extraordinaire de pituite qui coule du cerveau *A.* انصباب المادّة عن الدماغ *T.* مادّهنک دماغدن بوشانمسی

Il signifie aussi, dissolution, débauche *A.* خلاعة الاخلاق - استهتار *P.* رسوائی حال *T.* بربادلق || Vivre dans le débordement بربادلقده - استهتار حال اوزره کچنمک - استهتار اخلاق کچنمک Le débordement des moeurs خلاعت اخلاق

DÉBORDER. Sortir hors du bord. Il se dit des rivières, lacs, étangs etc. *A.* طغیان - تزخّر - تشطّی *P.* بیرون از لب شدن *T.* طاشمق || Quand les neiges fondent, les rivières débordent موسم ذوبان ثلوجده مای نهر طغیان ایدر - قار اریمنجه نهرک صویی طاشر La rivière a débordé deux fois cette année بو سنه ایچنده نهر ایکی دفعه طغیان ایلدی Les pluies ont fait déborder cet étang کثرت امطاردن صو بندی تشطّی وتزخّر ایلدی - Figur., Se déborder en injures. Exhaler sa colère en injures *A.* شتوم غلیظهیه بوشانمق *T.* تهدّم بر کمسنهیه آلاباندە ویرمک -

Il se dit aussi des humeurs || La bile se déborde صفرا طغیان ایدر

Il se dit, en termes de Guerre, lorsqu'une ligne de troupes a plus de front et plus d'étendue que la ligne qui lui est opposée *A.* عرضاً زیادت *P.* پهنتر بودن *T.* ککیشلک آرتوق اولمق || La première ligne des ennemis débordait la nôtre دشمن عسکرینک اوّلکی صفّی عرض جهتیله بزم صفمزدن زیاده ایدی L'avant-garde de notre flotte débordait celle des ennemis دونمامزک چرقهجی سفینهلری دشمن چرقهجی سفینهلرندن عرضاً زیاده اوزانمشیدی

Débordé. *A.* متشطّی - متزخّر *P.* بیرون از لب شده *T.* طاشمش - Figur. Homme débauché, dissolu *A.* مستهتر - متخلّع *P.* رسوا *T.* برباد

DÉBOTTER. Tirer les bottes à quelqu'un *A.* نزع الجرموق *P.* چیداز کشیدن *T.* جزمهیی چکمک || Son domestique l'a

débotté خدمتکاری چزمه‌سنی چکدی

DÉBOTTÉ. *A.* منزوع الجرموق *P.* چپداز کشیده *T.* جزمه‌سی چکلمش

DÉBOUCHÉ. Voie ouverte pour arriver à un emploi *A.* مخرج ‖ L'épée et la robe sont deux débouchés pour vos enfans اولادک ایچون ایکی مخرج وار در که بری طریق اهل سیف ودیگری طریقت اهل قلمدر

Et l'extrémité d'un défilé, d'un col de montagnes *A.* فوهة الدرب ـ المستل *P.* دهانهٔ دربند ـ دهانهٔ تنگنا *T.* بوغاز آغزی ـ طار یول آغزی ‖ L'ennemi nous attendait au débouché بوغاز آغزنده ـ دشمن بزی بوغاز آغزنده بکلرایدی ورودمزه مترقب ایدی

Et moyen de se défaire, par la voie du commerce, de billets, de marchandises. V. Débouchement.

Il se prend aussi pour Expédient *A.* مهرب ـ محیص *P.* گریزگاه *T.* یول ـ چیقه‌جق یول ـ قاچه‌مق یول ‖ Chercher un débouché pour se tirer d'affaire, d'embarras بر مصلحتک وبر غائله‌نک ایچندن صیریلوب چیقه‌جق بر مهرب چیقه‌جق بر یول آرامق ـ آرامق

DÉBOUCHEMENT. Action de déboucher. V. Déboucher ‖ Le débouchement des canaux صو ـ مجاری مادن اندفاع السدّ ایتمه صویوللرینک آچدرلمه‌سی ـ یوللرندن قپانقلغک کیدرلمه‌سی

Et le passage d'un endroit resserré dans un lieu plus ouvert خروج عن ـ خروج عن المستل ـ خروج عن المضیق *A.* *P.* از تنگنا بیرون شدن *T.* طار یولدن چیقمه ـ الماْزم ‖ L'armée fut attaquée au débouchement بوغاز آغزندن چیقمه عسکر بوغاز آغزندن چیقار ایکن اورلمشدر

Figur. Moyen de se défaire de billets, de marchandises *A.* طریق الترویج ـ طریق الصرف ـ طریق المخرج *P.* راه روایش *T.* خرجک یولی ‖ On a trouvé un débouchement pour ces billets بو اوراق میریه‌نک خرج وصرفی طریقی بولندی On cherche un débouchement pour ces marchandises بو اموال ایچون بر طریق ترویج آرایورلر ـ ترویجی طریقنی ـ بو اموالک خرجی طریقنی آرایورلر

DÉBOUCHER, au substantif. Il ne se dit qu'en ces phrases, Au déboucher d'un défilé, au déboucher des montagnes *A.* لدی الخروج عن مضیق الجبال ـ الخروج عن المستل *P.* در وقت بیرون شدن از تنگنا *T.* طار یول آغزندن بالقان بوغازی آغزندن چیقلدقده ـ چیقلدیغی وقتده

DÉBOUCHER. Ôter le bouchon *A.* فکّ السداد *P.* فدامرا بر داشتن *T.* طاپه‌یی چیقارمق

Et ôter ce qui bouche, ce qui empêche d'entrer *A.* دفع السدّ *P.* سدّ وبندرا بر طرف کردن *T.* آچمق ـ قپانقلغی کیدرمک

En termes de Médecine, Il signifie, évacuer *A.* اطلاق البطن *P.* شکم راندن *T.* بیورک سوردرمک ـ Et ôter les obstructions *A.* تفتیح السدّة *P.* سدّه گشادن *T.* سدّه‌لری آچدرمق

Il signifie aussi, sortir d'un endroit resserré pour passer dans un lieu plus ouvert *A.* خروج عن المضیق *P.* از تنگنا بیرون شدن *T.* بوغازدن چیقمق ‖ L'armée déboucha des montagnes dans la plaine عسکر طاغلردن چیقوب اووه‌یه ایندی ـ عسکر بوغازدن خروج ایلدی مضیق جبالدن فسحتکدهٔ ـ صحرایه خروج ایلدی

DÉBOUCLER. Dégager de son attache l'ardillon d'une boucle *A.* خلع الابزین *P.* گرهبندرا گشادن *T.* طوقدیی جوزمک ـ Se déboucler *A.* انخلاع الابزین *P.* گرهبند گشاده شدن *T.* طوقه جوزلمک

Déboucler des cheveux. En défaire les boucles *A.* حلّ الجعد *P.* شکن گشادن *T.* قیورمی جوزمک

DÉBOUILLI. Terme de teinturiers. L'art de s'assurer de la qualité du teint d'une étoffe *A.* فنّ الامتحان الصبغ *P.* فنّ آزمایش رنگ *T.* بویانک چاشنیسنی طوتمه

DÉBOUQUEMENT. V. Débouquer.

DÉBOUQUER. Sortir d'un détroit *A.* خروج عن خانق البحر *P.* از دربند دریا بیرون شدن *T.* بوغازدن چیقمق

DÉBOURBER. Ôter la bourbe *A.* دفع الوحل ـ دفع الثملة ـ تنقیة عن الوحل *P.* ازگل پاک ـ گل بر طرف کردن *T.* ساختن ‖ جاموردن پاکلتمک ـ جاموری کیدرمک ـ Débourber un bassin d'eau حوضی وحلدن تنقیه ایتمک ـ خندقی وحلدن un fossé حوضی جاموردن پاکلتمک پاکلتمک ـ Débourber une voiture. C'est la tirer de la bourbe *A.* تخلیص عن الموحل ـ نزع عن الموحل *P.* از گلزار ور داشتن ـ از گلزار رهانیدن *T.* بطاقلقدن ـ جاموردن چیقارمق قورتارمق

DÉBOURRER. Ôter la bourre d'une arme à feu *A.* سلب الطبق العین *P.* سرپوش گروهه ور کردن *T.* خرتوجک طاپه‌سنی چیقارمق

Débourrer un cheval. C'est le rendre propre aux usages auxquels on le destine *A.* تضرية الفرس *P.* اسب آلفتانيدن *T.* باركيرى آلشدرمق

DÉBOURSEMENT. V. Débourser.

DÉBOURSER. Tirer de l'argent de sa bourse pour en faire usage *A.* اخراج عن الكيس - خرج عن الكيس *P.* از كيسه خرج كردن - دادن *T.* كيسه‌دن چيقاروب ويرمك - كيسه‌دن خرج ايتمك || Il a acheté une terre, et il l'a payée sans rien débourser اشترا ايلديكى جفتلكك ثمننى كيسه‌سندن بر حبه خرج ايتمكسزين ادا ايلدى Retirer de quelqu'un l'argent qu'on a déboursé pour lui فلان كمسنه ايچون كيسه‌دن خرج اولنان اقچه‌يى كندودن تحصيل ايلمك

DEBOUT. Sur pied, sur ses pieds *A.* قائم *P.* استاده - ور پا كرده *T.* اياقده - قائمدر || Il est debout اياقده طوران Se tenir debout اياقده طورمق - قائمًا طورمق Laisser quelqu'un debout بر كمسنه‌يى اياقده طوردرمق - On dit, Être debout, pour dire, être hors du lit, être levé اياقده در || Tout son monde était debout dès le matin بالجمله خلقى على السحر اياقده ايدى Il se porte mieux, il est debout مزاجى خوشجه در اياغه قالقدى - يتاقدن قالقمق - اولمق - On dit d'un ancien bâtiment, qu'il est encore debout, pour dire, qu'il subsiste encore الى الآن قائمًا يتاقدن قالقدى حالا يرنده طورر - موجود در

Il se dit aussi du bois, lorsqu'on le met de sa hauteur *A.* مستويًا - منتصبًا *P.* استاده *T.* ديكك || Mettre du bois debout ديكنه قويمق - آغاجى منتصبًا وضع ايتمك Mettre un tonneau debout فوچى‌يى منتصبًا طوردرمق

Il se dit aussi des marchandises qui passent par une ville, sans décharger *A.* بلا حط الحمولة *P.* vul. فرو نا تنخواه *T.* يوك ايندرلمكسزين كرده || Les marchandises qui passent debout payent moins de droits que les autres بلا حط حموله مرور ايدن اموالدن آلنان عوائد اموال سائره عوائدندن اقلدر

En termes de Marine, il se dit d'un vent absolument contraire *A.* مخالف *P.* باز گردن *T.* قارشق || Nous avions le vent debout روزكار بزه مخالف كلور ايدى - قارشو اسر ايدى - قارشو كلور ايدى

DÉBOUTER. Déclarer par sentence que quelqu'un est déchu de la demande qu'il a faite en Justice *A.* ردّ من قبل الشرع *P.* نزد شرع نا مقبول داشتن *T.* شرعًا مقبول طوتمامق || Il a été débouté de sa demande دعواسى قبل شرعدن ردّ اولندى de ses prétentions ادعالرى من قبل الشرع ردّ اولندى - جانب شرعدن نا مقبول - قبل شرعدن مقبول طوتلمدى حكم اولندى

Débouté. *A.* مردود من قبل الشرع *P.* نزد شرع نا مقبول *T.* شرعًا مقبول طوتلمامش

DÉBOUTONNER. Faire sortir les boutons d'une boutonnière *A.* فكّ الزرّ - فسخ الزرّ *P.* اخكوندرا گشادن *T.* دوكمه‌يى چوزمك

On dit figur. Se déboutonner avec ses amis, pour dire, leur ouvrir son coeur *A.* كشف ما فى الفؤاد - كشف ما فى الصدر *P.* درون وا كردن *T.* يوركى آچمق - درونى آچمق

Déboutonné. *A.* منفك الزرور *P.* اخكونه گشاده *T.* دوكمه‌سى چوزلمش

On dit proverb., Rire à ventre déboutonné, pour dire, rire excessivement *A.* انزاق *P.* قاه قاه زدن *T.* كولمكدن بايلمق

se DÉBRAILLER. Se découvrir la gorge avec quelque indécence *A.* كشف الصدر *P.* سينه گشادن *T.* كوكس آچمق || Se débrailler devant tout le monde على ملاء الناس كشف صدر ايتمك

Débraillé. *A.* مكشوف الصدر *P.* سينه گشاده *T.* كوكسى آچق

DÉBRIDER. Ôter la bride à un cheval *A.* خلع اللجام *P.* از سر اسب لگام بردن *T.* اويانى چيقارمق || Il ne faut pas sitôt débrider ce cheval شو آتك اويانى تيز الدن چيقارملو دكلدر

On dit figur., Sans débrider, pour dire, sans interruption *A.* لا ينقطع - بلا انقطاع - بلا فاصلة *P.* بى - از يك نفس *T.* فاصله‌سز - بر نفسدن فاصله || Il a parlé pendant trois heures sans débrider لا ينقطع اوچ ساعت تكلم ايلدى

Débridé. *A.* مخلوع اللجام *P.* بى - اسب لگام برده *T.* لگام اويانى آلنمش - اويانى چيقارلمش

DÉBRIS. Les restes dispersés d'une chose décomposée ou détruite *A.* نقض pl. انقاض - كسارة pl. كسارات *P.* شكستپاره *T.* قيرنتى - دوكنتى - ييقنتى || Il ne put rien sauver des débris de son vaisseau سفينه‌سى انقاضندن برشئ تخليص ايده‌مدى Cette ville n'offre plus que les tristes débris de maisons réduites en cendres بو بلده‌ده محال رماد اولمش

ابنیه‌نك خسیس ونا چیز انتقاضندن غیری اثر قالمامشدر — Il se dit figur. du bien qui reste à un homme après un grand revers de fortune *A.* انقاض وكسارات المال || Il lui reste encore des biens des débris de sa fortune معمور بیت سابقه‌سندن قالمش فناپذیر اولمش — انقاض وكسارات مال هنوز كندوده باقیدر مالنك دوكنتیلری هنوز یاننده موجود در

On dit aussi figur. Les débris d'un souper, pour dire, les restes *A.* خشارة المائدة — سقاطة النوال — حتامة *P.* ریزهٔ سفره سلكندیسی — سفره دوكنتیسی *T.* خورش

Il se dit aussi des troupes qui restent après la défaite d'une armée *A.* بقیة السیوف *P.* پسمانده‌ٔ لشكر شكست دیده *T.* عسكر قیرنتیلری || Avec ce qu'il put ramasser des débris de ses troupes بقیة السیوف اولدرق جمع ایده بیلدیكی عسكر ایله

DÉBROUILLEMENT. Action de débrouiller. V. Débrouiller || Il est exact et habile, il faut lui laisser le débrouillement de cette affaire ارباب دقت واصحاب حذاقتدن بر آدم اولمغله بو مصلحتدن حال تشویش واختلاطك دفعی تدقیق اموره — كف كفایتنه تفویض اولنمق اقتضا ایدر صاحب لیاقت بر مرد پر مهارت اولمغله بویله پیچاپیچ اولمش ماده‌دن حال شورش واختلاطك دفعی خصوصی عهده‌ٔ اهتمامنه حواله اولنمق اقتضا ایدر

DÉBROUILLER. Démêler, mettre de l'ordre dans ce qui est confus *A.* تخلیص عن — دفع الاختلاط — سلب الاختلاط *P.* التشویش قارشقلقدن *T.* از شوریدگی آزاده كردن *P.* قورتارمق || Debrouiller des papiers qui sont mal en ordre قارش مورش اولان اوراقدن حال تشویش واختلاطی پاكیزه *P.* دفع الالتباس — تنقیح — دفع ایتمك — Figur. *A.* ساختن *T.* پوروزی آیرتلمق || C'est un chaos d'affaires très-difficiles à débrouiller تنقیحی بغایت مشكل بر هیولای بی بن وكنار امور واحوالدر Cette affaire n'est pas encore bien débrouillée dans ma tête بو مصلحتی ذهنمده هنوز تنقیح بو مصلحتك التباسنی ذهنمده هنوز دفع ایده‌مم — ایده‌مدم وارسته‌ٔ شوء دگی

Débrouillé. *A.* منسلب الاختلاط *P.* قارشقلقدن قورتلمش *T.* پاكیزه ساخته *P.* منقح *A.* *T.* پوروزی آیرتلنمش

DÉBRUTIR. Ôter ce qu'il y a de plus rude, de plus brut *A.* تهذیب *P.* پیراستن *T.* پرداخت ایتمك || Débrutir une glace آیینه بللورینی — آیینه‌نك بللورینی پرداخت ایتمك Débrutir un marbre مرمر طاشنی پرداخت تهذیب ایتمك ایتمك

DÉBUSQUEMENT. V. Débusquer.

DÉBUSQUER. Chasser quelqu'un d'un poste avantageux *A.* ازعاج — تنحیة *P.* ازجایش گریزانیدن — ازجایش دور كردن *T.* یرندن چیقارمق || Les ennemis s'étaient postés sur une hauteur, on les en débusqua à coups de canon دشمن بر محل مرتفعده قرار گیر اولمشیكن طوب انداختیله یرندن تنحیه اوزرینه طوب انداختیله یرندن — وازعاج ایتدرلدی چیقارلدی — Figur. Obliger quelqu'un de quitter une place pour lui succéder *A.* دفع *P.* بر طرف كردن *T.* چلمك || Il était entré dans le ministère, dans les Finances; mais on l'en a débusqué وكلای دولت دائره‌سنه وامور دفتریه خدمتنه دفع ایلدیلر — داخل اولمشیكن چلدیلر

DÉBUT. Il se dit, en général, d'une action que l'on fait pour la première fois *A.* فاتحة pl. فواتح — مبداء pl. مبادی *P.* فاتحهٔ باشلایش — باشلنغج *T.* دخش — سر آغاز فنا — فاتحهٔ قبیحه Mauvais début فاتحهٔ خیریه — حسنه || Beau début باشلنغج

DÉBUTER. Faire les premières démarches *A.* استفتاح — بدء دخش — سر آغاز كردن — آغازیدن *P.* شروع — افتتاح — باشلامق *T.* نمودن || Cet homme a bien débuté à la Cour فلان كشی سرای همایون خدمتنده حسن ایله استفتاح بر مقالهٔ طویله ایله ابلدی Il débuta par un long discours بداء ایلدی

DÉCACHETER. Ouvrir ce qui est cacheté *A.* فك المهر *P.* مهری سوكمك *T.* مهر بر كندن

Décacheté. *A.* منفك المهر *P.* بر كنده مهر *T.* مهری آچق — سوكلمش مهری

DÉCADE. Dizaine, espace de dix jours *A.* عشرة — عدد عشاری pl. عشرات *P.* ده‌مرده *T.* اونلق || Première, seconde, troisième décade عشرهٔ اول وثانی وثالث

DÉCADENCE. Disposition à la chute, à la destruction *A.* هبوط اشراف الی الانهدام — میل الی الانهدام — انحطاط — *P.* افتادگی *T.* ییقلمغه یوز طوتمه — ییقلش — دوشش || Ce palais s'en va en décadence بو — بو سرای مشرف انهدامدر حال انحطاط Tomber en décadence قوناق ییقلمغه یوز طوتدی

رفتہ رفتہ مایل وانہدامه گرفتار اولمق Aller en décadence انہدام اولمق — Il se dit figur. de tout ce qui va vers son déclin *A.* انحطاط — زوال *P.* پژمردگی حال *T.* دوشكونلك || La décadence de l'Empire دولتك انحطاطى — انحطاط دولت انحطاط احوال وزوالى La décadence des affaires d'un État مزاجى وامور ملك Sa santé, ses affaires vont en décadence واحوالى مایل زوال وانحطاطدر La décadence du commerce امر تجارتك انحطاطى Son crédit va en décadence اعتبارى يوما فيوما مشرف زوال وانحطاطدر

DÉCAGONE. Figure qui a dix angles et dix côtés *A.* شكل معشر الزوايا — ذو عشر زوايا *P.* ده كوشه *T.* اون كوشەلو || Un décagone régulier a ses angles et ses côtés égaux بر شكل معشر تام متساوى الاضلاع والزوايا در

DÉCAISSER. Tirer d'une caisse *A.* اخراج عن الصندوق *P.* از تنگو بيرون كردن *T.* صندقدن چیقارمق || Quand on aura décaissé toutes ces marchandises بو اموالك جملەسى صندقدن اخراج اولندقده

DÉCALOGUE. Les dix commandemens de Dieu *A.* عشر فرايض عشر وصاياء مفروضه — الهيه *P.* ده سپارشهاى يزدانى *T.* تكرينك بيورديغى اون سپارشلر

DÉCALQUER. Tirer une contre-épreuve d'un dessin *A.* اخذ النقش *P.* نگار بر گرفتن *T.* نقشى آلمق

DÉCAMPEMENT. L'action de décamper *A.* رحلت — رحلت المعسكر *P.* كوچ سازئ اردو *T.* اردونك قالقمسى || Le décampement se fit avec précipitation اردونك رحلتى عجله ايله اولدى Une heure après le décampement اردونك رحلتندن بر ساعت مرورنده

DÉCAMPER. Lever le camp *A.* ارتحال المعسكر *P.* اردو كوچ اردو رفع خيام اقامت كردن — كردن *T.* اردو — اردو قالقمق || Dès que l'armée eut décampé اردونك ارتحالى كوجمك عقيبنده — عقيبنده اردو قالقديغى On décampa au point du jour رفع رخت قرار واقامت — اردو على السحر قالقدى ايلدى

Figur. S'enfuir *A.* فرار — غيبت *P.* گريختن *T.* قاچمق || Il vous craint extrêmement; dès qu'il vous voit, il décampe سندن خوفى اولمغله همان كوزينه ايلشديككك عقيبنده فرار ايدر Quand il sut que les archers le cherchaient, il décampa bien vite فلان كشى پسند ضابط نفراتى دوشوب آرادقلرينى خبر آلنجه على العجله فرار وغيبت ايلدى

DÉCANTATION. Action par laquelle le chimiste verse quelque liqueur, en inclinant doucement le vaisseau *A.* نطفان *P.* ريزش آهسته *T.* يواش يواش دوكلش

DÉCANTER. Terme de Chimie. Verser doucement une liqueur *A.* نطفان *P.* آهسته آهسته ريختن *T.* يواش يواش دوكمك

DÉCAPER. Passer un cap. C'est un terme de Marine *A.* قطع الطايق — الشناخ *P.* روغرا گذشتن *T.* بورونى آشورمق

DÉCAPITATION. Action de décapiter. V. ce mot.

DÉCAPITER. Couper la tête à quelqu'un *A.* قطع الرأس — قتل *P.* سر بريدن *T.* باش كسمك

DÉCAPITÉ. *A.* مقطوع الرأس — مقتول *P.* سربريده *T.* باشى قتل اولمش — كسلمش

DÉCARRELER. Ôter les carreaux d'une chambre *A.* فك الصفايح المفروشه *P.* تختهاى مفروشه وركردن *T.* اوطەنك دوشمه تختەلرينى قوپارمق

DÉCÉDER. Mourir de mort naturelle *A.* ارتحال — وفات — قضاء النحب *P.* مردن *T.* اولمك || Il décéda un tel jour عازم دار البقا اولمشدر — فلان كون قضاى نحب ايلدى — وفات ايلدى — ارتحال ايلدى —

DÉCÉDÉ. *A.* متوفا *P.* مرده *T.* اولمش

DÉCELER. Découvrir ce qui est caché *A.* تكشيف — كشف — خارجه — خارجه چيقارمق *P.* گل كردن — آشكار كردن *T.* ميدانه چيقارمق — آچيغه چيقارمق — اخراج ايتمك || Déceler un crime جرم وقباحتى خارجه اخراج ايتمك Il s'était caché chez son ami, on l'a décelé اختفا ايتمشيدى انجق خارجه اخراج ايتدرلدى دوستى يانندە Il ne veut pas être connu, ne l'allez pas déceler بيلنمك استمز واروب تلاش واضطرابى ميدانه چيقارمه Son embarras décela son crime حسبيله جرم وقباحتى كشف اولندى — On dit aussi, Déceler un secret *A.* كشف السر — افشاء السر *P.* راز نهانرا فاش كردن *T.* سرى آچمق

DÉCEMBRE. Le dernier mois de l'année *A.* كانون اول *P.* شب افزان — دى *T.* كانون اول

DÉCEMMENT. D'une manière décente *A.* مؤدبا *P.* اديبانه — اديبانه *T.* ادب ايله — آزرمانه || Il est vêtu fort décemment اديبانه كيينمشدر

DÉCENCE. Bienséance, honnêteté extérieure *A.* حسن — ادب

الادب *P.* آزرم *T.* ادب || Il n'est pas de la décence de faire telle chose فلان فعلى ايشلمك رسوم حسن ادبه منافيدر Cela n'est pas dans la décence بو كيفيت ذاب ادبه مغاير در

DÉCENNAL. Qui dure dix ans *A.* مستمر - باقى عشر سنين، *P.* دهساله *T.* اون يللق || Magistrature décennale حكومت دهساله - اون ييل باقى ومستمر اولان حكومت Et qui revient tous les dix ans *A.* واقع فى كل عشر سنين، *P.* بهر ده سال آينده *T.* هر اون ييلده بر اولان || Fêtes décennales اون ييلده بر كرّه اولان اعياد

DÉCENT. Qui est selon les règles de la bienséance *A.* موافق الادب - موافق لذاب الادب *P.* آزرمانه *T.* ادبلو || Il n'est pas décent à un magistrat de... بر حاكمه كوره فلان شيئى ايتمك ذاب ادبه موافق دكلدر Être en habit décent كسوۀ اديبانه ايله مكتسى اولمق

DÉCEPTION. Surprise, tromperie. Il se dit lorsque quelqu'un a été induit par erreur à donner une chose pour moins de la moitié de sa valeur *A.* غبن - غرّت *P.* غره *T.* آلدانمه || Cela s'est fait sans fraude ni déception بو مادّه ده نه غبن ونه حيله وار در - بو مادّه غبن وحيلەدن عاريدر

DÉCERNER. Ordonner par autorité publique *A.* امر *P.* فرمودن *T.* بيورمق || Décerner un ajournement personnel بر كمسنه نڭ بالنفس مجلس شرعه احضارينى امر ايتمك Décerner des récompenses مكافات لايقه اعطاسنى امر ايتمك Le Sénat lui décerna le triomphe سناتو تعبير اولنور ديوان عالى فلان كمسنه نڭ غزا ونصرتى مشعر تشريفات معتاده ايله مظهر التفات اولمسنى امر ايلدى

DÉCÈS. Mort naturelle d'une personne *A.* وفات - موت *P.* مرگ *T.* اولوم || Le jour de son décès يوم وفاتنده Après son décès وفاتندنصكره

DÉCEVANT. Qui trompe *A.* مغفل - غارّ - خادع *P.* دلفريب - غره ساز - غره آميز *T.* اوبالندريجى - آلداديجى || Espoir décevant اميد غره آميز - اميد غارّه Paroles décevantes كلمات غارّه - كلمات اغفال آميز - كلمات موجبة الاغفال - اقوال خادعه - دلفريب

DÉCEVOIR. Engager dans l'erreur par des moyens spécieux ou séduisants *A.* تغرير - اغفال *P.* غره كردن - غره دادن *T.* آلداتمق || Ces propositions ne tendent qu'à vous décevoir ايراد اولنان تكاليفدن مراد سنى اغفال ايتمكدر

On dit, Ses espérances ont été déçues امانى وآمالى رهين خيبت وخسران اولمشدر

Déçu. *A.* مغفل - غرير *P.* غره گشته *T.* آلدانمش

DÉCHAÎNEMENT. Il ne se dit qu'au figuré. Emportement extrême qui s'exprime par des discours injurieux *A.* استشاطة *P.* آتشريزى غرش *T.* طاربلوب آتش پوشكرمه || Il est dans un perpétuel déchaînement contre vous سنڭ حقڭده على الدوام آتش پوشكرمكدن خالى دكلدر On ne vit jamais un pareil déchaînement بو مقوله استشاطه شديده قدر كورلمش شئ دكلدر

DÉCHAÎNER. Ôter, détacher de la chaîne *A.* خلع السلسلة - فكّ السلاسل *P.* زنجير گشادن *T.* زنجير چوزمك || On déchaîna les captifs اسرادن فكّ سلاسل اولندى Déchaîner un chien كلبڭ زنجيرينى چوزمك

Figur. Exciter, irriter contre quelqu'un *A.* تهييج العنف - تشوير اللهاب العنف - والشدّة *P.* بخشم آوردن - بخشم وكينه انگيختن *T.* آتشلندرمك - اويكدلندرمك || Il déchaîna toute la cabale contre lui ارباب فسادڭ عنفنى وكينه سنى بسبتون فلانڭ عليهنه تهييج ايلدى

On dit aussi figur., en parlant d'un grand orage, qu'il semblait que tous les vents fussent déchaînés كانّ جميع رياح بالعنف والشدّة - كويا كه جميع رياح شدّت ايله بردن بوشاندى بر اوغوردن بوشانيويردى

Se déchaîner. S'emporter sans retenue contre quelqu'un *A.* استشاطة - تنغط *P.* بر فلان كس آتشريز غرش شدن *T.* طاربلوب آتش پوشكرمك

Déchaîné. *A.* منخلع السلسلة *P.* زنجير گشاده *T.* زنجيرى چوزلمش - On dit d'un méchant homme qui se permet tout, que c'est un diable déchaîné زنجيردن بوشانمش بر خبيث شيطان مزاجدر

DÉCHAPERONNER. Ôter le chaperon d'un oiseau de proie quand on veut le lâcher *A.* خلع الستارة عن عيون الصقر *P.* چشمپوش مرغ شكاريرا بر داشتن *T.* بچه يى آچمق

DÉCHARGE. L'action de décharger des marchandises *A.* اخراج الحمولة *P.* فرود آورى تنگ *T.* يوكڭ ايندرمه || Se trouver à la décharge d'un ballot دنكڭ اخراجى وقتنده حاضر بولنمق Il se trouva à la décharge de la charrette, du bateau عربه نڭ وقايغڭ حمولەسى اخراجنده حاضر بولندى

Il se dit aussi de plusieurs coups d'armes à feu *T.* كله وياخود قورشون يايلمى || Après avoir essuyé la première décharge de l'ennemi, on alla à eux l'épée à la main دشمن طرفندن آتيلان كللرك اوّلكى يايلمنه تحمّل ايلدكدنصكره بزم عسكر مسلول السيوف اولدرق اوزرينه واردى Ils firent d'abord une furieuse décharge اوّل امرده اشدّ شديد بر يايلم Une décharge de mousqueterie تفنكك قورشونى كله آتمشلر در يايلمى

Il signifie aussi, l'acte par lequel on tient quelqu'un quitte d'une chose *A.* سند الخلاص *P.* خلاصنامه *T.* خلاص تذكرهسى || Décharge bonne et valable قوى ومعمول اداء تذكرهسى - به خلاص تذكرهسى On ne saurait rien lui demander, il a sa décharge يدنده ادا تذكرهسى اولمغله كندودن بر شئ كافهٔ مطلوب اولنمز On lui a donné une décharge de tout مطلوباتدن برائت ذمّتى حاوى يدينه خلاص سندى اعطا اولندى On travaille à votre décharge ذمّتكى تخليص ايچون سعى اولنور

Et ce que les témoins disent pour décharger un accusé *A.* شهادت للتبرية *P.* گواهى براى آزاده كردن از گناه *T.* تهمتدن قورتارهجق شاهدلك || Informer à charge et à décharge بر كمسهنك عليهنه ياخود تبرئهٔ ذمّتى بابنده كشف حال ايتمك La déposition des témoins fait la décharge de l'accusé اخبار شهود متهومك تبرئهٔ ذمّتنى موجبدر

Et l'endroit, le trou, le tuyau par lequel se décharge l'eau d'une fontaine, d'un étang *A.* بيب *P.* لوله *T.* مصلق || La fontaine a sa décharge à vingt pas de là چشمهنك مصلغى يكرمى آدم مسافهده واقعدر

On dit aussi, La décharge des humeurs, pour dire, l'écoulement des humeurs *A.* انصباب الاخلاط *P.* ريزش كشها *T.* اخلاطك دوكلمهسى

On appelle Décharge dans une maison, un lieu où l'on serre ce qui n'est pas d'un usage ordinaire *A.* سهوة *P.* قابور *T.* مصندره

Il signifie aussi, soulagement *A.* تخفيف *P.* سبكسارى *T.* خفيفلتمه || C'est une décharge considérable pour l'État ملكك حقّنده بر تخفيف كليدر Il est odieux de faire sa fille religieuse pour la décharge de la famille اهل بيتك تخفيف حالنه مدار اولمق نيتيله بر كمسنه كندو قزينى رهبانيت طريقنه ادخال ايتمك بر امر موجب الاستنفار در

On dit, La décharge de la conscience, pour dire, l'acquit de la conscience *A.* تخليص النفس عن الحزازة - تطمين النفس *P.* آزادگئ دل از بار خراش *T.* نفسك بار حزازتدن تخليصى || Je vous en avertis pour la décharge de ma conscience نفسمى بار حزازتدن تخليص ايچون سكا اخبار ايدرم

DÉCHARGEMENT. Action de décharger. Il se dit des vaisseaux et des bateaux. V. Décharge.

DÉCHARGER. Ôter un fardeau du lieu où il était *A.* تنزيل الحمل - الحمولة *P.* حطّ بار بر داشتن - تنگرا فرود آوردن *T.* يوك قالدرمق - دنك ايندرمك || Décharger des marchandises اموال تجّار يوكلرينى ايندرمك Décharger des ballots دنك يوكلرينى ايندرمك Décharger un crocheteur باركيرك حمّالك يوكنى ايندرمك Décharger un cheval يوكنى ايندرمك Décharger un plancher qui est trop chargé غايت ايله يوكلو اولان دوشمهنك يوكنى قالدرمق

On dit, Décharger son estomac pour dire, le soulager *A.* تخفيف المعدة *P.* بمعده سبكبارى آوردن *T.* معدهيى خفيفلندرمك Et décharger son ventre *A.* تخفيف البطن *P.* شكمرا آزادهٔ ثقلت كردن *T.* قارنى خفيفلندرمك Et qu'une drogue décharge le cerveau, pour dire, qu'elle le soulage des humeurs qui l'incommodent فلان دوا تخفيف دماغه مدار اولور

Et figur., Décharger son coeur, pour dire, déclarer avec franchise les sujets de mécontentement que l'on a *A.* تصفية البال *P.* درونرا از - تصفيهٔ درون كردن - درونرا پاكيزه كردن *T.* يوركى پاكتمك ژنگ كدورت پاك كردن - Et décharger sa conscience. V. Décharge. — Et décharger quelqu'un d'un soin, de quelque chose de pénible *A.* تخليص عن الثقلة *P.* آزادهٔ بار ساختن - وارستهٔ بار كردن *T.* يوكدن قورتارمق || Il l'a déchargé de cette commission فلانى اول ماموريتك ثقلتندن تخليص ايلدى

Se décharger d'une affaire sur quelqu'un, pour dire, lui en remettre le soin *A.* دفع الامر عن نفسه وتحميل على فلان *P.* بار مصلحترا بر فلان انداختن *T.* مصلحتك يوكنى اوزرندن آتوب آخره يوكلتمك

On dit, Décharger une arme à feu, pour dire, la tirer *A.* تخلية *P.* تهى كردن *T.* بوشالتمق || Il faut avoir la plus grande attention de décharger ses fusils et ses pistolets avant de rentrer chez soi بر كمسنه خانهسنه دخولدن مقدّم تفنكك

ویپشتوارینی بوشالتمغه غایة الغایه اهتمام ایتمك واجبدندر

Et décharger sa bile, sa colère sur quelqu'un, pour dire, lui faire sentir les effets de sa colère *A.* افراغ الغضب على *T.* اویکه‌سنی بوشاتمق || Il était irrité contre sa femme, il a déchargé sa colère contre ses enfans زوجه‌سنه انفعال ایدوب اویکه‌سنی اولادی اوزرینه بوشاتدی

Décharger. Tenir quitte, déclarer quitte *A.* ابراء الذمّة ـ تبریة *P.* از ذمّت وارسته کردن *T.* ذمّتی قورتارمق || Il me demandait telle chose, j'en ai été déchargé par arrêt فلان شیئی بندن مطلوب ایدرایدی حال بو که با اعلام شرعی ذمّتم ابرا اولنمشیدی || Il s'est fait décharger de la tutèle de ce mineur بو صغیرك وصایتندن تبرّی ایلدی

Et délivrer d'un impôt, d'une redevance, d'une dette, d'une demande *A.* عفو *P.* معاف کردن ـ آزاده کردن *T.* عفو ایتمك || Il a été valablement déchargé de tel impôt فلان ویرکودن بر نهج شرعی عفو اولندی Cette province était fort chargée de tailles, on l'a un peu déchargée فلان مملکتده بار تکالیف زیاده اولمغله بر مقداری عفو ایله تخفیف اولندی

Décharger un registre, un contrat. C'est y mettre une quittance de ce qu'on a reçu *A.* تنزیل المقدار المقبوض *P.* مقدار مقبوض فرو نهاده کردن *T.* آلنان مقداری اشاغی وارمق

Décharger un accusé. Porter témoignage en sa faveur *A.* شهادت للبرائة *P.* برای آزادگی از گناه گواهی دادن *T.* بر کمسنه‌نك تهمتسزلکنه شهادت ایتمك ـ Décharger d'accusation. Prononcer par un jugement qu'un accusé est innocent *A.* حکم البرائة *P.* حکم بیگناهی کردن *T.* تهمتسزلغی حکم ایتمك

On dit, qu'une rivière se décharge dans une autre, dans la mer, pour dire, qu'elle y entre *A.* انصباب *P.* ریزان شدن *T.* منصب اولمق ـ دوکلمك || Le Danube se décharge à la Mer-Noire نهر طونه قره دکزه منصب اولور

Se décharger, en parlant de couleurs, signifie, devenir moins chargées *A.* انکشاف اللون *P.* رنگ گشایش پذیرفتن *T.* رنك آچلمق

DÉCHARNER. Ôter la chair de dessus les os *A.* اجتلام ـ انتحاص *P.* گوشت از استخوان بر کندن *T.* کمیکك اتنی صویمق ـ اتی کمیکدن صیروب آلمق

Figur. Dépouiller d'agrémens, d'ornemens *A.* سلب اللطافة ـ ازالة الحسن *P.* نا زیبا ساختن *T.* حسنی کیدرمك ـ کوزللکی کیدرمك || En voulant trop raffiner sur la langue, on la décharne بر لسانك تزیید نزاکتی بابنده مبالغه اوزره سعی ایدنلر حسن ولطافتنی ازاله ایتمش اولورلر

Il signifie aussi, amaigrir *A.* انحال ـ انحاص *P.* لاغر ساختن *T.* خیره‌لندرمك ـ اتندن دوشرمك ـ آریقلتمق ـ زبونلتمق || Cette maladie l'a fort décharné بو خستدلك غایت ایله انحالنه سبب اولمشدر

Décharné. *A.* مجتلم *P.* گوشت از استخوان بر کنده *T.* کمیکك اتی صویلمش *A.* مسلوب اللطافة *P.* نا زیبا *T.* حسنی کیدرلمش *A.* ناحل ـ نحیص *P.* لاغر ساخته *T.* خیره *T.* اتندن دوشمش ـ آریقلنمش ـ زبونلنمش Figur. Style décharné. Un style sec. *A.* معدوم اللطافة ـ معدوم النضارة *P.* بی آب وتاب *T.* قوری

DÉCHAUMER. Il se dit d'une terre que l'on retourne avec la bêche ou la charrue, pour enterrer le chaume qui est resté après la moisson *A.* تقلیب الارض *P.* خاکرا گردانیدن *T.* تارلایی آقدارمق ـ یری آقدارمق

DÉCHAUSSER. Ôter, tirer les bas ou les souliers à quelqu'un *A.* نزع النعال *P.* پاپوش بر آوردن *T.* آیاق قابنی چیقارمق || Déchausser son maître آغاسنك آیاق قابنی چیقارمق

Se déchausser. *A.* انتزاع النعال *P.* پاپوش خودرا بر آوردن *T.* کندو آیاق قابنی چیقارمق

Déchausser un arbre. Ôter la terre qui est autour du pied *A.* تسجین *P.* خاك از پای درخت جدا کردن *T.* آغاجك دیبنی چقورلتمق ـ آغاجك دیبنی آچمق || Les jardiniers déchaussent les arbres pour mettre du fumier au pied باغچوان قسمی آغاجلرك دیبلرینی فشقیلتمق ایچون آچرلر

Déchausser les dents. Les découvrir en écartant les gencives *A.* تنسیع *P.* آزه‌را بر بردن *T.* دیش اتنی صیرمق || Il ne faut pas se frotter les dents rudement, parceque cela les déchausse دیشلری شدّتلوجه اوغمق روا دکلدر زیرا دیش اتلری صیریلور

On dit figur., qu'un homme n'est pas digne d'en déchausser un autre, pour dire, qu'il est d'un mérite fort inférieur فلانك

پاپوجنی جویرەمز

DÉCHAUSSOIR. Instrument qui sert à séparer les gencives d'autour des dents *A.* منسعة الاسنان *T.* دیش انلرینی صیرەجق آلت

DÉCHÉANCE. Perte d'un droit *A.* سقوط *P.* ساقط شدن *T.* حقندن سقوطی || A peine de déchéance de son droit حقندن سقوطی دوشمه لازم کلدجکی انذاریله Déchéance de privilèges امتیازاتدن امتیازاتدن ساقط اولمق ـ سقوط

DÉCHET. Diminution d'une chose, ou en elle-même, ou en sa valeur *A.* نقصان ـ نقص ـ محونت ـ بخس *P.* کاست *T.* اکسلمه || Il y a du déchet dans la fonte des monnaies سکەلرك ـ سکەلرك ذوبانندە بخس ومحونت ظهور ایدر Il y a du déchet sur le prix de certaines espèces, quand on les emporte en pays étranger ارتمدندە اکسلمه واقع اولور بعض سکەلر دیار آخره کوتورلدکده قیمتلرینە نقصان عارض اولور Il faut avoir soin de remplir les tonneaux de vin de temps en temps, à cause du déchet خمری اکسلمدن صیانة آرالق آرالق فوچیلرك طولدرلمسی لازمدر Il y a du déchet sur le vin et sur le blé qu'on garde trop long-temps خمر وحبوبات مدت مدیده حفظ اولندقچه دائما اکسلمه ظهور ایدر

DÉCHEVELER. Mettre en désordre la chevelure de quelqu'un *A.* تشتیت الشعر *P.* موی پریشان کردن *T.* صاچی قارش مورش ایتمك || Ces deux femmes en se battant se sont toutes deux déchevelées بو ایکی عورت دوکوشر ایکن بری برلرینك صاچنی قارش مورش ایلدیلر

DÉCHIFFRABLE. Qui peut être déchiffré *A.* ممکن الحل *P.* انحلالپذیر *P.* کشادنی *T.* سوکیلور || Un chiffre qui n'est pas déchiffrable ممکن الحل اولمیان حروف معهوده Cette lettre n'est pas déchiffrable بو مکتوب ممکن الحل دکلدر Cela est-il déchiffrable? بونك حلی ممکنمیدر

DÉCHIFFREMENT. Action de déchiffrer *A.* حل *P.* کشایش ـ حلسازی *T.* آچمه V. Déchiffrer.

Il se dit aussi de la chose même qui est déchiffrée *A.* منحل *P.* حلکرده *T.* آچلمش || Apportez-moi le déchiffrement de cette lettre حروف معهوده ایله یازلمش بو مکتوبك منحلنی بکا کتور Par le déchiffrement de cette lettre, on apprit que... بو مکتوبك حروف معهودەسی حل اولندقده معلوم اولدیکه

DÉCHIFFRER. Expliquer ce qui est écrit en chiffre *A.* حل الحروف المعهودة ـ حل الارقام المعهودة *P.* حروف لتره کوندرا *T.* حروف معهودەیی آچمق حل کردن || Déchiffrer une lettre بر قطعه مکتوبك حروف معهودەسنی حل ایتمك Un chiffre malaisé à déchiffrer حلی مشکل ارقام معهوده

Figur., Lire ce qui est malaisé à lire *A.* تمییز الحروف ـ قرائت *P.* خواندن *T.* اوقومق ـ حرفلری چیقارمق || Cela est si mal écrit, que je ne le saurais déchiffrer بورتبده فنا یازلمشدر که حروفنی چیقارەمم Déchiffrer de vieux titres سندات عتیقه‌یی قرائت ایتمك Déchiffrer des descriptions anciennes presque éffacées بعض آثار قدیمه اوزرنده محرر اولوب رهین محو وانطماس اولمش خطوطی تمییز وقرائت ایتمك

Et pénétrer dans une affaire obscure, démêler quelque chose d'embarrassé, de secret *A.* استخراج ـ کشف *P.* عیان کردن *T.* ایچ یوزینی آچمق وا کردن ـ || Cette affaire était difficile, il nous l'a bien déchiffrée بو مصلحت امور مشکلەدن ایکن فلان کس کرکی کبی کشف واستخراج ایلدی Je ne saurais déchiffrer toute cette intrigue بو فسادك صورتنی تماما وکاملا کشف واستخراج ایدەمم

On dit, Déchiffrer quelqu'un, pour dire, pénétrer ses inclinations, et ce qui lui est arrivé de plus secret *A.* استبطان الحال ـ استخراج الحال *P.* بر کمسەنك حال فلانرا وا کردن *T.* ایچ یوزینی آکلامق ـ حالنی خارجه چیقارمق || On a parlé de lui dans une compagnie où on l'a bien déchiffré بر مجلسده فلان کسیدن بحث اولنوب حال وکیفیتی کرکی کبی استخراج اولندی

DÉCHIFFREUR. Celui qui a la clef d'un chiffre *A.* حامل المفتاح الحروف المعهودة *P.* دارندهٔ مفتاح حروف معهوده *T.* حروف معهوده انختربنی طوتان

Et celui qui a le talent de déchiffrer des lettres sans en avoir le chiffre *A.* حلال الحروف المعهودة *P.* کشایندهٔ حروف معهودەنك حلی فننی بیلن *T.* حروف معهوده

DÉCHIQUETER. Découper en faisant diverses taillades *A.* تشریم ـ تشقیق *P.* پارچه پارچه ـ طوغرامق *T.* پاره پاره بریدن || Déchiqueter la peau, la chair جلد ولحمی تشریم کسمك ایتمك

DÉCHIQUETER une étoffe *A.* تقطیع ـ قص *P.* شکله شکله بریدن

T. دیلم دیلم کسمک ـ قرقمق

DÉCHIQUETÉ. A. منشق ـ مشرّم P. پاره پاره بریده T. طوغرانمش A. مقصوص P. لشکه لشکه بریده T. قرقلمش دیلم دیلم کسلمش ـ

DÉCHIRAGE. L'action de désassembler les planches qui composent un bateau A. فسخ P. گشایش پیوند T. سوکمه

DÉCHIREMENT. L'action de déchirer A. خرق ـ مزق ـ شقّ P. چاک T. یرتمه || Le déchirement des habits était une marque de douleur et d'indignation chez les Juifs خرق ثیاب بین الیهود علامت غصّه وغضب ایدی – On dit figur., Le déchirement du coeur, pour dire, une vive douleur de l'âme A. تشقّق البال P. کاوکاو دل ـ چاکچاک دل T. یورک پارچه‌لنمسی

On dit aussi au figuré, Déchiremens d'entrailles A. قداد P. رنج روده T. بغرسق کسنتیسی ـ کسنتی

DÉCHIRER. Mettre en pièces sans se servir d'instrument tranchant A. تمزیق ـ تخریق ـ خرق ـ تشقیق ـ شقّ P. دریدن چاکچاک کردن ـ شکلیدن ـ فتالیدن ـ T. پارچه ـ یرتمق پارچه ایتمک || Déchirer une lettre مکتوبی شقّ ایتمک un habit ثوبی چاکچاک ـ ثوبی خرق وتمزیق ایتمک ایتمک. Il s'est déchiré toute la main قولنی پارچه پارچه ایلدی – On dit figur., qu'une chose déchire le coeur, les entrailles, pour dire, qu'elle excite une vive compassion A. تشقیق القلب P. دلرا چاکچاک کردن T. یورکی پارچه پارچه ایتمک qu'un État est déchiré par diverses factions متعدّد فرقه‌لرک ظهوری تقریبیله احوال ملک درون ملکده فرق ـ ودولت رهین انشقاق اولمشدر عدیده‌نک ظهوری بین الاهالی شقّ عصای اتحادی مؤدّی اولمشدر que l'Église est déchirée par un schisme سر نمای ظهور اولان بدعت شقّ عصای دینه سبب اولمشدر que les passions opposées déchirent le coeur اهوای متناقضه بادئ انشقاق قلب اولور Les remords déchirent la conscience نفس لوّامه احتکاک قلبه باعث اولور

On dit aussi figur. de certaines douleurs vives et aiguës, qu'elles déchirent les entrailles A. تقدید البطن ـ تقدید الصدر P. رنج روده دادن ـ رنج شکم آوردن T. ایچی صیزلتمق بغرسق کسنتیلری کتورمک ـ

Il signifie aussi, offenser par des médisances, par des calomnies A. کسر ـ تمزیق العرض ـ هتک العرض ـ هرط العرض العرض P. بنام وشان فلان شکست آوردن ـ عرض شکستن T. عرضه طوقنمق ـ عرض ییقمق ـ عرض قیرمق || Déchirer son prochain کندو قریننک عرضنی شکست ایتمک Déchirer la réputation de quelqu'un بر کمسنه‌نک نام وشاننه ایراث کسر ایتمک

DÉCHIRÉ. A. متمزّق ـ منشق P. چاکچاک شده ـ دریده T. یرتلمش – On dit, qu'un homme est tout déchiré, pour dire, que ses habits sont tout déchirés A. ـ متمزّق الثیاب مخترق الثیاب P. جامه دریده T. اوستی باشی یرتق – On dit proverb., qu'un chien hargneux a toujours les oreilles déchirées, pour dire, qu'un querelleur a toujours des affaires désagréables T. طلاشان کوپکک قولاغی دائما یرتق اولور

DÉCHIRURE. Rupture faite en déchirant A. شقّ pl. شقوق ـ خرق pl. خروق ـ مزقة P. چاک T. یرتق || Raccommoder une déchirure خرقی یاماق Il y a une déchirure à votre habit ثوبکده بر یرتق وار در

DÉCHOIR. Tomber dans un état moins bon que celui où l'on était A. سقوط ـ انحطاط P. افتادن T. دوشمک || Déchoir de son rang رتبه‌سندن منحطّ اولمق Il est déchu de son crédit اعتباری ساقطدر ـ اعتباردن ساقط اولدی Depuis ce moment il a déchu de jour en jour اول مدّتدنبرو یوماً فیوماً حال انحطاطده در Ils sont déchus de leurs priviléges متمتّع اوله کلدکلری امتیازاتدن ساقط اولمشلر در – On dit d'un homme avancé en âge, qu'il commence à déchoir, lorsque les facultés du corps et de l'esprit commencent à s'affaiblir en lui فلانک قوای طبیعیّه‌سی مشرف انحطاطدر

Il signifie aussi, diminuer A. تنقّص ـ انتقاص ـ نقصان ـ تنزّل P. کاستن ـ کم شدن ـ کمیدن T. اکسلمک || Son crédit commence à déchoir اعتباری کسب نقصان ایتمکده در Dans la décadence de l'Empire Romain, l'éloquence commença bientôt à déchoir رومیّهٔ کبرا دولتنک وقت انحطاطنده فنّ بلاغت دفعةً تنزّل وانتقاصه یوز طوتدی – Déchoir de ses espérances T. امانی وآمال دوچار خیبت وخسران اولمق

DÉCHU. A. منحطّ ـ مسقوط ـ ساقط P. افتاده T. دوشمش A. متنزّل ـ متنقّص P. کاسته ـ کم T. اکشلمش A. خاسر الآمال

DÉCHOUER. Remettre à flot un vaisseau échoué *A.* رفع السفينة عن الابسار *P.* کشتی نشستدرا بر خیزانیدن *T.* اوتورمش کمی یی قالدروب یورتمك

DÉCIDÉMENT. D'une manière décidée *A.* قطعیاً ـ باتاً *P.* بر وجه قطعی *T.* کسمدجه

DÉCIDER. Résoudre, porter son jugement sur une chose contestée *A.* فصل ـ قطع *P.* قطع کردن *T.* کسمك || Décider une affaire مصلحتی فصل ایتمك Décider un point de Droit فقهه متعلق بر دقیقه یی فصل وقطع ایتمك

Et terminer une affaire qui est en litige *A.* فیصل ـ ختم *P.* بسیچیدن ـ سازکاری نمودن *T.* بتورمك || Décider un différend منازع فیها اولان ماده یه فیصل ویرمك le décider par une bataille میانده جریان ایدن منازعه یه جنك ایله منازعه یی جنك ایله ختم ایتمك ـ فیصل ویرمك

Et ordonner, disposer *A.* حکم *P.* فرمودن *T.* بیورمق || C'est à vous à décider de ma fortune نیك وبد حالمك حکمی سنك رایکه منوطدر Les juges décident de la vie et de la fortune des hommes قضات خلقك مال وجانلری وحکامك حکمنه منوطدر

DÉCIDER QUELQU'UN. Le déterminer *A.* ارضا *P.* الزام کردن *T.* الزام ایتمك || Cette raison m'a décidé بو دلیل بنی الزام ایلدی

Et porter son jugement avec trop de précipitation *A.* خرق ـ فتق *P.* کار بریدن *T.* یرتوب کسمك || C'est un homme qui aime à décider خرق اموره مبتلا بر آدمدر

SE DÉCIDER. Prendre son parti *A.* توطین ـ تزمیع ـ تصمیم الذهن *P.* قرار دادن *T.* قرار ویرمك || Il s'est décidé trop légèrement بو بابده کمال خفت ایله توطین نفس ایلدی ـ خفت ایله قرار ویردی

DÉCIDÉ. *A.* رهین *A.* کسلمش *T.* قطع کرده *P.* مقطوع مقرر ـ مصمم *A.* بتمش *T.* فیصلپذیر ـ بسیچیده *P.* الفیصل قراری ویرلمش ـ قرار بولمش *T.* قرار داده ـ قرار گیر *P.*

Homme décidé. Celui qui a un caractère ferme *A.* اصیل استوار اندیش *P.* حصیف الرای ـ ثابت الرای ـ الرای عقلی لنکرلو ـ عقلی تملو *T.*

DÉCIMABLE. Qui est sujet aux décimes *A.* تحت التعشیر *P.* دهیوده دار *T.* اونده لقلو

DÉCIMATEUR. Celui qui lève la dîme dans une paroisse *A.* محصل العشر ـ عشار *P.* دهیوده گیر *T.* اونده لقجی || Principal décimateur باش اونده لقجی

DÉCIME. La dixième partie des biens qu'on paye à l'Église *A.* عشر pl. اعشار *P.* دهیوده ـ دهیك *T.* اونده لق

DÉCINTRER. Ôter les cintres d'une voûte *A.* نزع القوالب الطاق *P.* خورا بردن *T.* کمر قالبلرینی قوپارمق || On ne décintre les voûtes que quand elles sont bien sèches کمرلر کرکی کبی قوربینجه قالبلرینی قوپارمزلر

DÉCISIF. Qui décide *A.* جازم ـ فاصل ـ قطعی ـ قاطع *P.* کار بر *T.* ایشی کسر ـ ایش کسیجی || La pièce décisive d'un procès دعوایه متعلق اولان اوراقدن فاصل الامر اولان ورقه Jugement décisif حکم فاصل ـ حکم قطعی Combat décisif محاربهٔ قطعیة النتیجه

Il se dit aussi des personnes, et signifie qui décide hardiment *A.* ذو الصریمة ـ زمیع الامور ـ زمیع ـ مجذام الامور ـ مجذام *P.* کارساز *T.* ایش بتوریجی || C'est un homme décisif مجذام الامور بر ادمدر Les jeunes gens sont ordinairement plus décisifs qu'il ne faudrait حدیث السن اولنلر اقتضاسندن زیاده ذوی الصریمه درلر

On dit aussi en mauvaise part, Esprit décisif, Ton décisif *A.* مستبد بالرای *P.* خود رای *T.* رایند مصر

DÉCISION. Résolution, jugement *A.* رای pl. آرا ـ رای جازم ـ قرار *T.* رای قرار گیر ـ رای قرار داده *P.* احکام pl. حکم || Cela est contraire aux décisions des Conciles بو کیفیت مجالس شورای دینیده قرار گیر اولمش آرایه مغایر در On attend la décision du Roi جانب پادشاهیدن ظهور ایده جك حکمك ورودینه منتظر درلر La décision des docteurs fut que... گروه علمانك رای قرار داده لری شو ایدیکه Une décision de Droit فقهه متعلق بر حکم La décision d'une affaire بر مصلحتك قراری ـ دائر اولان رای قرار داده La décision d'un dogme عقایده متعلق بر خصوصده ویریلان رای جازم La décision d'une question dépend de la manière dont elle est posée بر مسئلده رای ویرلمك صورت بسط وافاده سنه منوطدر

DÉCISIVEMENT. D'une manière décisive *A.* قطعیاً ـ جازماً علی وجه القطعی *P.* بر وجه قطعی *T.* قطعیجه || Parler décisivement جازماً وقطعیاً تکلم ایتمك

DÉCISOIRE. Il ne se dit qu'en parlant du serment d'une

partie qui décide le différend en question *A.* قسم فاصل
النزاع *P.* سوكند سخن بر *T.* نزاعى كسدجك يمين

DÉCLAMATEUR. Il se dit d'un homme qui récite en public
A. خطيب pl. خطبا *P.* خطبه خوان *T.* خطبه اوقويجى
|| C'est un bon déclamateur بر خطيب طليق اللساندر Mau-
vais déclamateur خطيب سقيم الكلام ـ خطيب كليل اللسان

DÉCLAMATION. La prononciation et l'action de celui qui dé-
clame *A.* خطابت *P.* خطبه خوانى *T.* خطابت ايتمك ||
La déclamation est une des principales parties de l'orateur
فن خطابت واعظك اسباب اصليه‌سندندر Avoir la dé-
clamation belle, aisée خطابتده لطافت وسلاست صاحبى
اولمق Entendre bien l'art de la déclamation فن خطابته آشنا
اولمق — Il se dit aussi, d'une pièce d'éloquence composée pour
être déclamée *A.* خطبة pl. خطب

DÉCLAMER. Réciter d'un ton d'orateur *A.* اجراء الخطبة

DÉCLARATIF. Il se dit d'un acte par lequel on déclare quel-
que chose *A.* متضمن البيان الحال ـ مبين الحال *P.* نمودار
T. بيان ايديجى ساز || Il rapporte un titre qui n'est pas
attributif du droit, mais seulement déclaratif اعطاى استحقاقى
متضمن اوليوب يالكز بيان حالى محتوى سند ابراز ايدر

DÉCLARATION. Action de déclarer *A.* بيان ـ اعلان ـ
اشاعة *P.* آشكار سازى *T.* بللو ايتمكلك || Déclaration publique اعلان
اعلان على ملاء الناس authentique اعلان معتبر solennelle
رسمى Depuis la déclaration de son mariage نكاحنى اشاعه
ايده‌ليدنبرو Déclaration d'amour اعلان عشق واعلان Il ne
veut point de cela, il en fait sa déclaration بوكا طالب
اولمديغنى اعلان ايده‌يور

DÉCLARATION DE GUERRE. L'acte public par lequel une puissance
déclare la guerre *T.* اعلان سفرى حاوى بياننامه

Il signifie, en termes de Pratique, dénombrement fait dans un
mémoire *A.* دفتر المفردات *T.* مفردات دفترى || Donner la
déclaration d'une maison بر منزلك مفردات دفترينى اعطا
ايلمك Déclaration de dépens مصروفاتك مفرداتى دفترى

DÉCLARATOIRE. Il se dit d'un acte par lequel on déclare
juridiquement quelque chose *T.* بيان حالى حاوى اعلام شرعى

DÉCLARER. Manifester. *A.* بيان ـ اعلان ـ تبيين ـ اشاعة
P. آشكار كردن ـ فاش كردن *T.* بيان ايتمك || افادة ـ
Déclarer ses intentions à quelqu'un بر كمسنديه مراد ومرامنى
مقاصد ونيتلرنى اعلان بيان ايتمك Déclarer ses desseins
شويله ادعا ايلديكنى اعلان ايتمك Il déclara qu'il prétendait que...
اعلان ايلدى Il a déclaré son mariage, après l'avoir tenu long-
temps secret امر تزوجنى مدت مديده مكتوم ومخفى
طوتمشيكن بو دفعه اشاعه ايلدى On lui fit déclarer ses com-
plices تهمتده مشاركت وهواداری اولان اشخاصى كندويه
اعلان سفر ايتمك ـ بيان ايتدرديلر Déclarer la guerre
Et manifester par autorité publique *A.* اعلان من قبل الشرع
P. از جانب شريعت اعلان كردن *T.* طرف شرعدن
اعلان بيان ايتمك || Il a été déclaré atteint et convaincu d'un tel
crime متهوميتى وعليهنه فلان جرمك تحققى قبل شرعدن
اعلان اولندى On l'a déclaré criminel de lèse-majesté ذات
دولته خيانت جرمى اوزرنده ثابت اولديغى قبل شرعدن
اعلان اولندى Son mariage est déclaré nul نكاحى ملغا
اولديغى قبل شرعدن اعلان اولندى

SE DÉCLARER. S'expliquer *A.* افصاح المرام ـ افشاء المرام *P.*
مرام خود وا كردن *T.* مرامنى آچيغه قويمق ـ مرامنى اچمق
البابده افشاء مرام || Il ne veut point se déclarer là-dessus
علنا وصراحة افصاح استمز ايتمك Il s'est déclaré hautement
مرام ايلدى — Il signifie aussi, se manifester, se faire connaître
A. ظهور ـ تبين *P.* آشكارا شدن ـ بديد آمدن *T.* آچيغه
چيقمق ـ ميدانه چيقمق ـ بللو اولمق || La maladie se dé-
clara علت تبين ايلدى La victoire s'est déclarée pour nous
غلبه ونصرت طرفمزه تبين ايلدى Il s'est déclaré l'auteur
d'un tel livre فلان كتابك مؤلفى اولديغنى بيان ايلدى
Le public s'est déclaré pour lui جمهور ناس فلانك طرفدارى
اولديغنى بيان ايلدى — Et prendre parti dans une guerre
commencée سفره موافقت ايتمك || Une partie de l'Allemagne
se déclara pour les Suédois آلمان امراسنك بعضيسى سفر
خصوصنده اسوجلويه موافقت نيتنده اولدقلرينى اعلان
ايلديلر On força le prince à se déclarer فلان حكمدارى سفره
موافقت ايلمكه اجبار ايلديلر

DÉCLIC. Espèce de bélier propre à enfoncer des pieux *A.*
ميطدة *P.* كدينه *T.* واريوز

DÉCLIN. L'état d'une chose qui penche vers sa fin *A.* ميل
توجه الى ـ اشراف الى الانحطاط ـ انحطاط ـ الى الزوال
الانحطاط *P.* بزوال گراييدن *T.* زواله اغمه ـ اشاغيلنمه ||
Le déclin du jour نهارك زواله ميلى Le déclin de l'âge

سنّك انحطاطه ميلى Le déclin d'une maladie بر مرضك حال انحطاطى Le déclin de la fièvre حمّانك حال انحطاطى de la lune قمرك زوال وانحطاطه توجّهى Le déclin de l'Empire Romain رومية كبرا دولتنك انحطاطه ميلى Sa fortune est sur son déclin حال ثروت ويساری مشرف زوالدر Cette beauté est sur son déclin بو حسن وجمال مايل انحطاط وزوالدر

DÉCLINABLE. Terme de Grammaire. Qui peut être décliné *A.* ممكن الاعراب

DÉCLINAISON. Manière de faire passer les noms par tous les cas *A.* اعراب

En termes d'Astronomie, il se dit des astres en parlant de leur éloignement de l'équateur *A.* ميلان الكوكب ـ ميول || Déclinaison australe ميلان جنوبىّ كوكب Déclinaison boréale ميلان شمالىّ كوكب Déclinaison de l'aiguille aimantée پوصله ايكندسنك ميلانى

DÉCLINANT. Il se dit d'un cadran qui ne regarde pas directement quelqu'un des points cardinaux *A.* بسيطهٔ زايغة

DÉCLINATOIRE. Terme de Pratique. Il n'est d'usage qu'en ces phrases, Exceptions déclinatoires, Fins déclinatoires, qui se disent des moyens qu'on allègue pour décliner une juridiction *A.* اعذار ناحية الحق القضا

DÉCLINER. Déchoir, pencher vers sa fin *A.* انحطاط ـ تنزّل ـ انحطاط *P.* مايلت الى التنزّل ـ تمايل الى الانحطاط *T.* بانجام يازيدن ـ تنزّل يافتن ـ پذيرفتن آشاغيلنمق || Ce malade décline tous les jours بو مريضك حالى كل يوم حماسى Sa fièvre décline depuis peu انحطاط پذير اولمقده در عهده قريبدنبرو مايل تنزّل وانحطاطدر Ses forces déclinent beaucoup قواى بدنيّهسى غاية الغايه متمايل انحطاطدر Il va en déclinant آن بآن تنزّل وانحطاطده در Sa fortune va en déclinant قوّت ماليّهسى تدريجى منحط اولمقده در — On dit, en parlant de la boussole, que l'aiguille décline de tant, pour dire, qu'elle s'éloigne de tant de degrés du Nord پوصلهنك ايكندهسى قطب شماليدن شو قدر كرته ميل ـ شو قدر كرته دوشر ـ ايدر — Il se dit aussi en parlant des astres. V. Déclinaison.

En termes de Grammaire, c'est faire passer un nom par tous ses cas *A.* اعراب

Décliner son nom, signifie, dire son nom dans un lieu où l'on n'est pas connu *A.* انباء الاسم ـ تعريف الاسم *P.* نام بر كمسنه اديني سويلمك *T.* خودرا بيان كردن

Décliner une juridiction. Ne vouloir pas reconnaître la juridiction d'un tribunal *A.* نبى الحق القضا

On dit qu'un mur décline, lorsqu'il s'écarte un peu du point cardinal qu'il regarde le plus *A.* تجانف ـ تمايل *P.* يازيدن قاچقلق كوسترمك *T.* وريبى نمودن ـ || Ce mur décline d'un degré du midi au couchant بو ديوار جنوبدن شماله بر كرته قدر قاچقلق كوستر ـ بر درجه قدر تمايل ايدر

Décliné. *A.* منحط ـ متنزّل ـ انحطاط پذير ـ تنزيل يافته *P.* قاچقلنمش *T.* آشاغيلنمش *A.* متمايل *P.* يازيده *T.* قاچقلنمش

DÉCLIVITÉ. Situation d'une chose qui est en pente *A.* حال الحدور *P.* شيو *T.* شيولك || La déclivité d'un terrain بر ارضك شيولكى

DÉCLORE. Ôter la clôture *A.* فسخ الحظار *P.* چپرا بر چيت ديوارى سوكمك ـ صوندرمديى سوكمك *T.* كندن || Il a été condamné à déclore son champ تارلاسنده اولان چيت ديواركى سوكلمسى حكم اولندى

Déclos. Qui n'est plus clos *A.* معدوم الحظار *P.* بى چپر *T.* صوندرمدسز ـ ديوارسز || Ce champ est déclos en plusieurs endroits بو تارلا اكثر محللرنده معدوم الحظار در

DÉCLOUER. Détacher quelque chose en arrachant les clous qui l'attachent *A.* نزع المسمار ـ فكّ المسمار *P.* ميخرا بركندن *T.* اكسرى سوكمك || Déclouer des ais, des planches تخته لرك اكسرلرينى ـ مسامير الواحى فكّ ايلمك فلان شيئك اكسرى كلّياً سوكمك Cela est tout décloué سوكلمشدر

DÉCOCHER. Tirer une flèche *A.* رمى السهم *P.* تير انداختن *T.* اوق آتمق

Décoché. *A.* سهم مرمى *P.* تير انداخته *T.* آتلمش اوق

DÉCOCTION. Composition médicinale qu'on obtient en faisant bouillir dans l'eau des drogues médicinales *A.* مطبوخ *P.* پخته *T.* داروى كرم ـ جوش || Boire une décoction مطبوخ ايچمك Faire une décoction مطبوخ ترتيب ايتمك Mettre infuser du séné dans une décoction de chicorée هندبا مطبوخى ايچنده سنامكى نقع ايتدرمك Faire de la décoction pour un lavement احتقان ايچون مطبوخ ترتيب ايلمك

DÉCOIFFER. Défaire la coiffure d'une femme *A.* فسخ الكوارة *P.* سرپوشرا بيبيدن *T.* صارغى بوزمق ou ôter sa coiffure *A.* خلع الكوارة *P.* سر پوشرا بر داشتن *T.* صارغى چيقارمق – Et déranger les cheveux *A.* تشتيت الشعر *P.* كاكل پريشان موپريشانيدن – كردن *T.* صاچى طارطغان – صاچى طاغتمق – ايتمك – Il se dit aussi, en parlant de deux femmes qui se prennent aux cheveux || Elles se sont prises aux cheveux, et elles se sont décoiffées l'une l'autre بو ايكى قارى برى برارينى پرچمندن قاورايوب صارقلرينى بوزديلر

DÉCOLLATION. Action par laquelle on coupe le cou *A.* نحر *P.* بريدن گلو *T.* بوغازلمه

DÉCOLLER. Couper le cou à quelqu'un *A.* ذبح – نحر *P.* گلو بريدن *T.* بوغازلمق – بيون اورمق

Décollé. *A.* منحور *P.* گلو بريده *T.* بيونى اورلمش – بوغازلنمش

DÉCOLLER. Détacher une chose qui était collée *A.* فك – اللزاق *P.* سلب اللزاق *P.* شريشم برگرفتن *T.* طوتقالى طوتقال ايله ياپشمش كاغدى سوكمك || Décoller du papier سوكمك La pluie décolle les châssis باران چارچوپه‌لرك طوتقالنى سلب ايدر

Se décoller. *A.* انسلاب اللزاق *P.* از شريشم پاك بر شيدن شدن *T.* طوتقالى سوكلمك

Décollé. *A.* مسلوب اللزاق *P.* از شريشم پاك شده *T.* طوتقالى سوكلمش

DÉCOLLETER. Découvrir la gorge et les épaules *A.* تكشيف الجيد والاكتاف *P.* كش ودوش گشادن *T.* كوكس واموزى آچمق

Décolleté. *A.* مكشوف الجيد والاكتاف *P.* كش ودوش گشاده *T.* كوكسى اموزى چپلاق – كوكس واموز آچق

DÉCOLORER. Effacer la couleur *A.* اذهاب – ازالة اللون *P.* پژمرده رنگ كردن *T.* رنكى بوزمق || Le vinaigre décolore les lèvres سركه لون شفاهى ازاله ايدر – Et faire perdre la couleur du visage *A.* اكماد – تلويح – تغيير اللون *P.* رنگ شكستن *T.* رنكى بوزمق – بكزى بوزمق || La maladie l'a tout décoloré خستهلك چهره‌سنى بكزينى – كماد لوننه بادى اولدى – كليا اكماد ايلدى كليا بوزدى

Il se dit aussi, en parlant du mauvais effet que fait la chaleur du soleil sur le visage *A.* تسفيع الوجه – سفع الوجه *P.* تاب خورشيد چهره‌را پژمرده رنگ كردن *T.* كونش چهره‌يى كويندرمك – چالمق رنگ – حرارت شمس چهره‌سنى تسفيع ايلدى || Le soleil a décoloré son visage كونشك اسيلكى – رويى تاب خورشيددن پژمرده اولدى تاب – كونش چهره‌سنى كويندردى Le soleil a décoloré ces fleurs خورشيد بو شكوفه‌لرك رنكنى پژمرده ايلدى – شكوفه‌لرى كونش چالدى

Décoloré. *A.* ذاهب اللون – زايل اللون *P.* پژمرده رنگ شكسته رنگ *P.* متغير اللون – كامد *A.* رنكى بوزلمش *T.* از تاب خورشيد پژمرده *P.* مسفوع *A.* بكزى بوزوق *T.* رنگ گشته *T.* كونش چالمش – كونش كويندرمش

DÉCOMBRER. Ôter les décombres, les débris qui embarrassent un terrain, et qui bouchent quelque passage *A.* تجريف القصص دفع الردم *P.* سد وبندرا برطرف – انبزاره برطرف كردن – طيقانقلغى – مولوزى قالدرمق – مولوزى كيدرمك *T.* كردن طيقانقلغى آچمق – كيدرمك || Décombrer le pied d'une muraille ديوار ديبندن مولوزى كيدرمك Décombrer un passage برمعبردن بر كچيدك طيقانقلغنى آچدرمق – دفع ردم ايتمك

DÉCOMBRES. Les pierres et menus plâtres qui demeurent après qu'on a abattu un bâtiment *A.* قصص pl. قصص *P.* انبزاره *T.* مولوز

DÉCOMPOSER. Réduire un corps à ses principes *A.* حل *P.* از هم جدا كردن *T.* جوزوب آيرمق || Les Chimistes décomposent les corps mixtes par le moyen du feu اهل كيميا اجسام مركبه‌يى آتش قوتيله حل ايدرلر

Figur. *A.* حل – فسخ الاجزا *P.* وا كردن *T.* آچمق || Décomposer une idée, un discours بر معنانك و بر مقاله‌نك اجزاسنى فسخ وحل ايتمك – Il se prend en Médecine pour Atténuer, dissoudre *A.* تحليل || La fièvre décompose le sang حرارت حما تحليل دمى مستلزمدر

Décomposé. *A.* منحل *P.* از هم جدا كرده *T.* جوزيلوب آيرلمش

DÉCOMPOSITION. Résolution d'un corps mixte dans ses principes *A.* انحلال *P.* از هم جدايى *T.* جوزيلوب آيرلمه || La décomposition d'un corps mixte بر جسم مركبك انحلالى – بر جسم مركبك انحلاليله اجزاى اصليه‌سنه ارجاعى

Figur. *A.* انحلال – انفساخ الاجزا || La décomposition d'une idée, d'un discours بر معنانك وبر مقاله‌نك انحلالى

Et en Médecine || La décomposition du sang, des humeurs دمك واخلاطك انحلالی

DÉCOMPTE. Ce qu'on a à prendre et à rabattre sur une somme qu'on paye *A.* تنزيل pl. تنزيلات *P.* فرو نهاد *T.* ايندرمه || Quand le trésorier a avancé de l'argent aux troupes, il en fait le décompte à la fin du mois دفتردار عسكر علوفه‌سنه محسوباً اعطا ايلديكی اقچه‌يی ختام ماهده تنزيل ايله شو مقدار تنزيلات Il y a tant de décompte حساب كورر — On dit, Faire le décompte, pour dire, rabattre sur une somme *A.* تنزيل عن الحساب *P.* فرو از حساب وار در حسابدن آشاغی وارمق — حسابدن ايندرمك *T.* نهادن — Il se dit aussi pour Faire la supputation de ce qu'il y a à rabattre *A.* اجمال المقادير واجبة التنزيل *T.* آشاغی وارلدجق مقدارلری يكون ايتمك

DÉCOMPTER. Rabattre d'une somme *A.* تنزيل *P.* فرو نهادن *T.* آشاغی وارمق || Sur ce qu'on lui doit, il faut décompter ce qu'il a reçu فلانه اولان ديندن مقبوضاتی تنزيل اولنملو در On a décompté aux soldats ce qu'on leur avait avancé pour leur paye عسكری نفراتنك علوفه‌لرندن مقدّما علی الحساب ويريلان اقچه فرو نهاده اولندی — Figur. Rabattre de l'opinion qu'on avait d'une personne, d'une chose *A.* تنزيل — حط *P.* فرود انداختن *T.* آشاغی وارمق || Il croit avoir beaucoup de bien, mais il trouvera à décompter منافع كثيره‌يه مظهر اولدجغن ظنّ ايدر امّا مأمولندن خيليجه حط وتنزيله خيليجه آشاغی محتاج اولدجقدر Il y aura bien à décompter وارلدجق وار در

DÉCONCERTER. Troubler un concert de voix et d'instrumens *A.* اخلال الالحان والنغمات *P.* بهمسازئ نواها خلل آوردن *T.* ازكی وسازلرك اصولنی همسازئ نواهارا شوريده كردن — بوزمق || Il ne faut qu'une voix discordante pour déconcerter toutes les autres يالكز بر صدای نا موزون بالجمله الحان ونغماتك اخلالنه كافيدر Un musicien qui bat mal la mesure, déconcerte tout l'orchestre مخالف اصول ساز چالان سازنده جميع سازندگان طاقمنك رفتارينی اخلال ايدر

Figur. Rompre les mesures prises par une personne *A* نقض — اصولرا شوريده ساختن *P.* تشويش التدبير — التدبير تار ومار كردن *T.* تدبيری بوزمق || Cet accident les a fort déconcertés بو حادثه تدبيرلرينك تشويشنه سبب اولدی a fort déconcerté les mesures de cet homme اول كمسنه‌نك اصولنی كليّاً تشويش ايتمشدر Les ennemis furent déconcertés de cette alliance اشبو اتفاق ماده‌سی دشمنك تدبيرينی نقض ايتمشدر

Et troubler, interdire *A.* تشويش الذهن — تبهيت — ايراث — البهت — ايراث الحصر *P.* خاطر آوردن — شوريدگئ خاطر *P.* فغواره كردن *T.* شاشورمق || Il arriva une chose qui le déconcerta fort بر شئ ظهور ايلديكه كندويه ايراث بهت ذهننی كليّاً تشويش ايلدی — وحصری بادی اولدی

SE DÉCONCERTER. *A.* تشوّش الذهن — بهت *P.* شوريده خاطر — شدن *P.* فغواره شدن *T.* شاشورمق — پوصله‌يی شاشمق || C'est un homme qui se déconcerte aisément جزئی شيدن پك قولای — شوريدكئ خاطره گرفتار اولور بر آدمدر پوصله‌يی شاشورر آدمدر

DÉCONCERTÉ. *A.* مشوّش الذهن — مبهوت *P.* شوريده خاطر — فغواره *T.* شاشورمش — پوصله‌يی شاشمش

DÉCONFITURE. Terme de Pratique qui signifie, banqueroute faillite. V. ces mots.

DÉCONSEILLER. Conseiller de ne pas faire quelque chose *A.* نصح بالتحذير — نصح بالمنع — نصح للخلاف *P.* بخلاف پند دادن *T.* خلافنه اوكوت ويرمك || Je ne lui conseille, ni ne lui déconseille cette entreprise فلانك بو مقوله عزيمتنده نه تجويز صورتيله ونه خلافنی رأی ايله نصح ايده‌رم Il fera ce qu'il voudra, je ne le conseille, ni ne le déconseille ديلديكنی ايشلسون هله بن نه تجويز ونه منع وتحذير صورتنی نصح وپند ايده‌رم

DÉCONSTRUIRE. Désassembler les parties d'une machine, d'une phrase *A.* حل — فسخ *A.* از هم جدا كردن *T.* چوزمك — اجزاسنی آيرمق || Déconstruire une machine pour la transporter ailleurs برآلتی محل آخره نقل ايچون فسخ ايتمك Pour juger de l'exactitude d'une phrase, il suffit de la déconstruire بر عباره‌نك صحتنی بيلمك ايچون فسخ وحلّی كافيدر

DÉCONSTRUIT. *A.* منفسخ — منحلّ *P.* از هم جدا كرده *T.* اجزاسی آيرلمش — چوزلمش

DÉCONTENANCER. Faire perdre contenance à quelqu'un *A.* اخلال الوضع المألوف — اخلال الوضع الخلقی *P.* وضع طبيعی فلانك وضع خلقيسنی *T.* فلان كسرا تار ومار كردن

بوزدرمق — Se décontenancer. V. Perdre contenance, au mot Contenance.

DÉCORATEUR. Qui fait des décorations *A.* صانع التزيينات *P.* آرایشگر *T.* دوناداجق شیلر یپان

DÉCORATION. Ornement *A.* زینت *P.* آرایش — پیرایه *T.* دوناتمه || Il a laissé tant par testament pour la décoration de l'église کلیسانک زینتنه صرف اولنمق اوزره با وصیتنامه شو مقدار اقچه ترک ایلدی

Et marque d'honneur *A.* علم الامتیاز *P.* نشان شرف — افتخار نشانی *T.* نشان افتخار || Le Roi, avant que de l'envoyer en ambassade, l'a fait chevalier de tel ordre, pour lui donner une décoration پادشاه فلان کمسندیی خدمت سفارته قبل الارسال بر نشان شرف احساننه وسیله اولمق اوزره فلان طریقتنک قوالیرلکی رتبهسنی کندویه اعطا ایلدی

DÉCORDER. Détortiller une corde *A.* تنکیث — نکث *P.* نقض || چوزوب بوزمق *T.* تاب ریسمان وا کردن Décorder un vieux câble بر اسکی هلاطی نقض وتنکیث ایتمک

Décordé. *A.* نکیث *P.* تاب ریسمان وا کرده *T.* جوزیلوب چوزلمش — بوزلمش

DÉCORER. Orner *A.* تزیین *P.* آراستن — آمودن — زیب و زیور دادن *T.* دوناتمق — بزهمک

Décoré. *A.* مزیّن *P.* آراسته *T.* دونانمش — بزنمش

DÉCORTICATION. Action d'écorcer des branches, des racines, des graines *A.* قشر — جفل *P.* بر کندن پوست *T.* قبوغی صویمه

DÉCORUM. On dit, Garder le décorum, pour dire, garder les bienséances *T.* رسم ادبی وقایه ایتمک

DÉCOUCHER. Coucher hors de chez soi *A.* بیتوتت فی منزل الغیر *P.* بخانهٔ دیگر خسپیدن *T.* یبانده یاتمق

DÉCOUDRE. Défaire ce qui est cousu *A.* تخریم — خرم *P.* نکنده‌را گشادن *T.* دیکشی سوکمک — سوکمک || Découdre la doublure d'un habit روبه‌نک — بطانهٔ ثوبی تخریم ایتمک استاربنی سوکمک

Se découdre. *A.* تخرّم *T.* دیکش سوکلمک — سوکلمک

On dit figur., que les affaires se décousent, quand elles commencent à aller mal شیرازهٔ امور مشرف پریشانی وانحلالدر

Et en parlant de deux amis qui se refroidissent l'un pour l'autre, que leur amitié commence à se découdre شیرازهٔ الفتلری رابطهٔ الفتلری مشرف انحلالدر — مایل انحلالدر

Décousu. *A.* متخرّم *T.* دیکشی سوکلمش — سوکلمش

Il se dit figur., d'un style qui n'a point de liaison *A.* متخرّم بی ارتباط — نا مربوط — بی پیوند *P.* عدیم الارتباط — الاجزا نا مربوط بر عباره در || C'est un style décousu *T.* رابطه‌سز Propos décousus رابطه‌سز سوزلر

DÉCOULANT. Qui découle *A.* ناتع *P.* اندک اندک ریزان *T.* صیزیلوب آقان — صیزیلوب دوکیلان

DÉCOULEMENT. Flux, mouvement de ce qui découle lentement. V. Découler || Le découlement des humeurs اخلاطک نتوع نخاعه صیزیلوب دوکلمه‌سی de la pituite

DÉCOULER. Il se dit des liquides qui se répandent peu à peu *A.* نتوع — انصباب *P.* اندک اندک ریزان — ژوهیدن آزر آزر — صیزیلوب دوکلمک — صیزیلوب آقمق *T.* شدن آقمق || Il s'est fait une légère piqûre, et il en découle du sang اوغرادیغی طعنهٔ خفیفه‌دن قان نتوع ایدر L'eau découle peu à peu آزر آزر — آزر آزر آقار — صو صیزیلوب دوکیلور منصب اولور Les eaux et les humeurs qui découlent du cerveau sur la poitrine دماغدن صدره انصباب ایدن میاه واخلاط

— Figur. *A.* سیلان — فیضان *P.* ریزیدن *T.* آقمق || Dieu fait découler sur nous les grâces en abondance جناب منعم بی منت الطاف رحمتیه‌سن بالغاً ما بلغ مفارق عباد اوزرینه جناب فیّاض مطلق چشمه‌سار بیحدد وکنار — افاضه ایدر الطاف یزدانیه‌سن مع زیادة اوزریمزه اساله ایده کلمشدر

Les biens et les maux découlent d'un même principe خیر وشرّ منبع واحددن — اصل واحددن مستفیض اولور

Découlé. *A.* منتتع — منصب *P.* اندک اندک ریزیده ریزیده *T.* صیزیلوب دوکلمش *A.* مسیل — مستفیض *P.* آقمش *T.*

DÉCOUPER. Couper par morceaux. Il se dit des viandes *A.* لشکه لشکه بریدن *P.* عضواً بعد عضو قطع — تکتیع — تفلید تکه تکه کسمک — طوغرامق *T.* || Découper un chapon بر املیق طوغرامق

Il se dit aussi, des étoffes que l'on coupe à petites taillades *A.* قذ — قصّ *P.* خرده خرده بریدن *T.* قرقمق || Découper du drap, du satin چوقه وقطیفه قرقمق

Découpé. *A.* مفلوذ *P.* لشکه لشکه بریده *T.* طوغرانمش *A.* مقصوص *P.* خرده خرده بریده *T.* قرقلمش

DÉCOUPEUR. Ouvrier qui travaille en découpure A. قصّاص T. قرقیجی

DÉCOUPURE. Petite taillade faite pour ornement à une étoffe, à de la toile, à du papier etc. A. قصّ T. قرقمه || Découpure fine انجه قرقمه ـ قصّ رقیق وباریک Découpure grossière قبا قرقمه Faire de la découpure قرقمق Travailler en découpure قرقمه‌جیلک ایشلمک

DÉCOURAGEMENT. Perte de courage, abattement de coeur A. انکسار الثبات ـ وهن ـ فتور P. درماندگی T. آپشقلق ـ غیرت کسلمه ـ آپشمه || Ce général voyant le découragement des soldats, leva le siége جنرال عسکری نفراتنک فتورینی کورنجه محاصره‌یی قالدردی ـ جنرال عسکری طائفه‌سنک مایهٔ ثباتلرینه ظهور ایدن عارضهٔ وهن وانکساری لدی المشاهده امر محاصره‌دن فراغت ایلدی Il a abandonné cette entreprise par découragement حال درماندگی وفتوره گرفتار اولمغله مباشرتی مصمّم اولان ماده‌دن فراغت ایلدی Tomber dans le découragement فتوره گرفتار اولمق

DÉCOURAGER. Abattre le courage, ou faire perdre le courage de faire quelque chose A. ایراث الوهن والفتور ـ کسر الثباتة P. درماندگی آوردن T. آپشدرمق ـ غیرتی کسمک ـ آپشقلق کتورمک || Il est découragé du travail سعینه فتور کتوردی ـ دوام سعیی واشتغالدن درمانده وفاتر اولمشدر Cet accident découragea fort les soldats بو حادثه عسکرک فتورینه باعث اولدی ـ بو عارضه عسکری نفراتنک کسر ثباتلرینه بادی اولمشدر ـ عسکره کلّی آپشقلق کتوردی

DÉCOURAGÉ. A. فاتر ـ منکسر الثباتة P. درمانده ـ فتوریافته T. آپشمش ـ غیرتی کسلمش

DÉCOURS. Décroissement de la lune A. نقص القمر ـ انتقاص القمر P. کاست ماه T. آیک اکسلمسی || La lune était en son plein avant-hier, elle est à cette heure en décours کیچن کون قمر بدر تمام ایدی شمدی انتقاصده در ـ Il se dit aussi du déclin des maladies. V. Déclin.

DÉCOUSURE. L'endroit décousu de quelque étoffe A. خرمة pl. خرمات P. گشاد نکنده T. سوکک یر ـ سوکک || Cela n'est pas déchiré, ce n'est qu'une décousure شقّ دکل یرتق دکل سوککدر ـ همان بر خرمه در

DÉCOUVERTE. Action de découvrir, ou la chose qu'on a découverte A. کشف ـ تکشّف pl. تکشّفات ـ استخراج P. گشایش T. میدانه چیقارمه || Travailler à la déconverte d'un trésor دفینه کشفنه سعی ایتمک d'une mine معدن کشفنه اقدام ایتمک à la découverte des secrets de la Médecine کشف اسرار طبابته سعی ایتمک à des découvertes de Physique, d'Astronomie علم طبیعی وعلم نجومک کشف واستخراجنه بذل همّت ایلمک Depuis la découverte des Indes اقالیم هندک کشفی زماننده‌نبرو Voilà une grande découverte اشته بر کشف عظیم C'est lui qui a fait cette découverte بونک کشف واستخراجنه همّت ایدن فلان کشیدر ـ بو کشف فلانک اثر همّتیدر Nouvelles découvertes تکشّفات جدیده

On dit en termes de guerre, Aller à la découverte d'un pays, Aller à la découverte des ennemis A. استنفاض P. بتفحص احوال رفتن T. یرک ودشمنک احوالنی یوقلمغه وارمق ـ مواقع واعدانک یوقلمسنه وارمق

DÉCOUVREUR. Celui qui a fait une découverte A. کاشف ـ کشّاف P. کشفساز T. میدانه چیقاران || Colombe est le véritable découvreur de l'Amérique یکی دنیانک کاشف صحیحی قولومبو نام شخصدر

DÉCOUVRIR. Ôter ce qui couvrait une chose ou une personne A. کشط ـ تکشیط ـ رفع الغطا P. پوشش بر گرفتن ـ بازکردن ـ بازبدن T: اورتویی قالدرمق ـ اچمق ـ یوزی اچمق || Découvrir un pot, un panier تنجره وسپد اوزرندن رفع غطا ایتمک Découvrir une maison غطای خانه‌یی رفع ایتمک ـ خانه‌نک اورتیسنی قالدرمق Découvrir un homme qui est dans son lit یتاغنده اولان بر کمسنه‌نک اوزرندن رفع غطا ایتمک Découvrir l'os pour voir s'il n'est pas offensé کمیکه بر ضرر اصابت ایدوب ایتمدیکنی کورمک ایچون یوزینی آچمالو در ـ تکشیطی اقتضا ایدر Découvrir les racines d'un arbre عروق شجری تکشیط ایتمک ـ کوکلرک یوزینی آچمق

Et laisser voir A. کشف ـ اظهار ـ ابراز P. گشادن T. آچمق || Une femme qui se découvre la gorge A. مکشوفة الصدر P. گشاده کش T. کوکسی آچق قاری ـ On dit, Découvrir son jeu, pour dire, laisser voir ses desseins, et les moyens qu'on emploie pour les exécuter T. بر کمسنه قوردیغی تدبیری آچیغه چیقارمق ـ اظهار ایتمک

SE DÉCOUVRIR. Ôter son chapeau A. رفع الغطاء الرّأس P.

باشی - باش اورتیسنی چیقارمق .T سرپوش بر گرفتن || Se découvrir devant quelqu'un بر کمسنه‌نک حضورینه اچمق ! باش آچیق جیقمق - On dit d'un homme qui est dans un lieu exposé aux coups de l'ennemi, qu'il se découvre trop پک میدانه آتیلور

On dit en termes de guerre, Découvrir la frontière, pour dire, la dégarnir de forces ثغور وحدودی چپلاق براقمق - سرحدلری اسباب محافظه‌دن تعرید ایتمک - Et dans une action de guerre qui se passe en plaine, qu'on a trop découvert l'infanterie, pour dire, qu'on a fait trop éloigner la cavalerie qui la couvrait پیاده عسکرینی میدانده پک یالکز براقدیلر — Et qu'une ville, qu'une place est découverte, quand celles qui étaient les plus avancées, ont été démolies, ou qu'elles ont été prises par l'ennemi سپردن عاری - فلان قلعه آچیقده قالدی قالدی

Il signifie figur., Parvenir à connaître ce qui était tenu caché .A بدید آوردن .P اخراج فی الظاهر - استبطان - استکشاف میدانه .T از پردهٔ خفا بیرون کردن - وا کردن - خارجه چیقارمق - خارجه اخراج ایتمک - چیقارمق || On a découvert le mystère سرّ پنهان خارجه اخراج اولندی J'ai découvert son dessein مضمرضمیری اولان نیّتی استکشاف نیّت خفیّه‌سنی خارجه چیقاردم - ایلدم J'ai découvert sa fourbe حیله‌سنی خارجه چیقاردم Je découvrirai le larron سارقی خارجه اخراج ایده‌جکم Découvrir une conspiration مخالفهٔ اهل فسادی خارجه چیقارمق

Et déclarer ce qu'on tenait caché .A بیان - کشف - افشا .P فاش کردن - گل کردن .T آچمق || Il m'a découvert son secret سرّینی بکا کشف ایلدی Je n'ai découvert cela à personne بو ماده‌یی هیچ بر کمسندیه افشا ایلمدم Je me suis découvert à lui کشف ما فی - فلانه کشف ضمیر ایلدم فلانه آچلدم - دخیلهٔ قلبمی بیان ایلدم - البال ایلدم Un accusé qui a découvert ses complices رفقا وهواداراریني ضمایروافکارینی Découvrir ses sentimens بیان ایتمش بر مجرم فاش ایتمک - کشف وبیان ایتمک

Et commencer à apercevoir .A تشخیص - فرق .P انگاشتن - گزاریدن .T سزمک || Quand ils eurent navigué tant de jours, ils découvrirent un tel cap شو قدر کون دریاده سیر وسفر ایلدکدنصکره فلان برونی تشخیص ایلدیلر On découvrit les vaisseaux de l'armée ennemie دشمن دونماسی ایراقدن فرق وتشخیص اولندی On n'eut pas marché une lieue, qu'on découvrit la tête de l'armée ennemie هنوز برساعت قدر قطع مسافه ایلدکلرنده دشمن اردوسنک مقدّمه‌سنی سزدیلر

Il se dit aussi en parlant des mines, des carrières et des pays qui n'avaient pas été connus .A کشف .P یافتن .T برآلتون خارجه چیقارمق - بولمق || Découvrir une mine d'or بولمق - معدنی کشف ایتمک Découvrir une carrière de marbre مرمر طاشی اوجاغی بولمق Découvrir une terre nouvelle, un pays inconnu بر ارض جدیده‌یی وبر مملکت مجهوله‌یی کشف ایتمک Découvrir de nouvelles étoiles کواکب جدیده کشف ایتمک Quand les Indes furent découvertes اقلیم آمریقا - اقلیم آمریقانک کشفی وقتنده بولندیغی وقتده — Et en parlant des nouvelles connaissances qui s'acquièrent sur des personnes, ou sur des choses || On lui découvre tous les jours de nouvelles dettes کلّ یوم فلانک دیون جدیده‌سی خارجه اخراج اولنور Découvrir des secrets, des vérités de la nature, dans la Médecine ou dans quelque autre science علم طبابتده ویاخود آخر بر علمده اسرار ودقایق قدرت وحقایق احوال طبیعتی کشف واستخراج ایلمک C'est un tel qui a découvert la circulation du sang, les veines lactées دوران دمی ومجاریٔ کیلوسک کیفیتنی کشف ایدن فلان کشیدر

DÉCOUVERT. .A منکشف - مکشوف .P بدیدارشده - وا کرده .T خارجه اخراج اولنمش - آچیغه چیقمش - آچیق

En termes de Pratique on dit, Offrir une somme d'argent à deniers découverts, deniers à découvert, pour dire, en deniers comptants .A نقداً - عن نقد .P پیشادست - بر وجه نقد .T نقد اقچه اولدرق - طرنق دیبنده

PAYS DÉCOUVERT, signifie un pays où il y a peu d'arbres .A عراءقلیل الاشجار - ارض بارزة .P زمین اندک درخت .T آغاجی آز قیر - آغاجی آزیر

À DÉCOUVERT. Sans être couvert .A بلا سترة .P بی پوشش .T اورتوسز || Il n'y avait ni portes ni fenêtres à cette maison, nous étions à découvert بو خانه‌ده نه قپو نه پنجره وار ایدی بیانی ستره‌دن عاری ایدک

À DÉCOUVERT, signifie, en termes de Guerre, sans que rien mette à couvert .A من غیر احتجاب - من غیر تستر - بارزا

بلا تستر واحتجاب *P.* بی سپر *T.* آچیقدن || Ils allèrent à découvert attaquer la demi-lune یارم آی طابیه‌سی اوزرینه بلا تستر هجوم ایلدیلر On était à découvert dans la tranchée مترس باشنده آچیقده ایدیلر

Il signifie figur., manifestement, clairement *A.* علانیةً ـ علنًا صراحةً *P.* آشکارا *T.* آشکاره ـ آچیقدن آچیغه || Il lui a dit la chose tout à découvert کیفیتی علنًا وصراحةً افاده آچیقدن آچیغه سویلدی ـ ایلدی

À visage découvert, signifie, sans déguisement, sans détour *A.* واضحاً *P.* بی پوشش *T.* آچیقدن

DÉCRASSER. Ôter la crasse *A.* امحاء الدنس ـ اذهاب الوسخ *P.* از چرک پاکیدن *T.* کیری جیقارمق ـ کیری کیدرمک || Décrasser la tête باشک کیرینی کیدرمک Décrasser la peau بشره‌دن امحای وسخ ایتمک Les bains, les étuves servent à décrasser le corps استحمامات وسخ بدنک ازاله واسحاسنه بادیدر

DÉCRÉDITEMENT. V. Décréditer.

DÉCRÉDITER. Ôter le crédit, faire perdre le crédit *A.* کسر الاعتبار ـ اسقاط من الاعتبار *P.* از اعتبار افکندن *T.* اعتباردن دوشورمک || La mauvaise foi décrédite un marchand بر بازرکاند کوره بد عهدلک کسر اعتبارینی مؤدی اولور Il est décrédité tout-à-fait اعتباری کلیاً ساقطدر — Figur. Faire perdre à quelqu'un l'autorité, l'estime où il était *A.* کسر الشان ـ اخلال الاعتبار *P.* کم اعتبار کردن *T.* اعتباره خلل اعتباری بوزمق ـ کتورمک || Cette action, ce bruit l'a étrangement décrédité بو حرکت وحقنده شیوع بولان حوادث کسر شان واعتبارینه باعث اولمشدر Il s'est décrédité par sa mauvaise conduite سوء حرکتی حسبیله شان واعتبارینه خلل کلمشدر

Se décréditer. *A.* سقوط من الاعتبار *P.* از اعتبار افتادن *T.* اعتباردن دوشمک || Cette opinion commence à se décréditer بو اعتقاد بین الناس اعتباردن ساقط اولمغه باشلادی C'est un remède décrédité بر دوا در اعتباری ساقط اولمش

Décrédité. *A.* ساقط من الاعتبار ـ مسقوط من الاعتبار *P.* از اعتبار افتاده *T.* اعتباردن دوشمش

DÉCRÉPIT. Vieux, cassé *A.* هرم ـ قحموم pl. هرمی ـ فانی *P.* بیراد ـ پیر زال ـ کهنه سال ـ فرتوت ـ زرمان *T.* قوجامان || Femme décrépite *A.* قحمومه ـ هرمه *P.* پیره زن کهن سال *T.* قوجامان قاری پک اختیار ـ Vieille décrépite پیره زن کهن سال Homme décrépit پیر فانی ـ فرتوت ـ شیخ فانی Vieillesse décrépite مرتبهٔ قحموته واصل اولمش شیخوخت Âge décrépit سن قحومت

DÉCRÉPITATION. Il se dit en Chimie, du pétillement que font quelques sels dans le feu. V. Pétillement.

DÉCRÉPITUDE. État de vieillesse extrême *A.* هرم ـ قحومت *P.* زرمانی ـ فرتوتی *T.* قوجامانلق || Être dans la décrépitude حد قحومته واصل اولمق La mauvaise santé de ce jeune homme l'a réduit à un véritable état de décrépitude بو نو جوانک سوء مزاجی حال قحومته گرفتارلغنه سبب اولمشدر

DÉCRET. Ordre, loi *A.* حکم pl. احکام *P.* فرموده *T.* بیورق || Les décrets éternels احکام ازلیه Les décrets de la Providence Divine احکام تقدیر ربانی Décret du Ciel احکام مقدرات Décret du Pape ریم پاپانک حکمی البته Les décrets de l'Église احکام دین

Il se prend aussi pour une ordonnance du magistrat *A.* امر pl. اوامر *P.* فرمان *T.* بیورلدی || Décret de prise de corps اخذ وحبسی حاوی بر قطعه امر Décret d'ajournement personnel بالنفس احضاری حاوی فرمان Vendre une terre par décret بر ارضی با فرمان فروخت ایتمک Maison mise en décret فرماند داخل اولمش ـ فرمانلو بر باب منزل Cette maison est en décret بو منزل فرمان آلتنده در فرمانلو در ـ Cela a passé par décret بو ماده با فرمان تنظیم اولنمشدر

DÉCRÉTER. Rendre un décret *A.* اصدار الامر *P.* فرمان دادن *T.* بیورمق ـ فرمان ایتمک || Décréter contre quelqu'un بر کمسنه‌نک علیهنه اصدار امر ایتمک Décréter quelqu'un de prise de corps بر کمسنه‌نک اخذینه دائر اصدار فرمان ایتمک

Décrété. *A.* محکوم علیه *P.* فرموده ـ فرمان کرده *T.* بیورلمش

DÉCRI. Cri public par lequel on défend l'usage de quelque chose *A.* منادات لنهی الشیٔ ما *P.* vul. بنداء *T.* یاساق جارچی ـ دلال جاغرتمغله اولان یساق || Le décri des étoffes d'or et d'argent آلتون وکمش قماشلرینک رواجی یساغنه دائر دلال نداسی Le décri des étoffes des Indes هند متاعی رواجنک دلال معرفتیله یساغی

Figur. Perte de réputation et de crédit *A.* سوء الشهرة ـ مذمومیت *P.* بد نامی ـ رسوایی نام *T.* دیللنمه ـ صیت قبیح

|| Il est dans le décri دیللنمشدر - سوء شهرتی وار در Cela l'a mis tout-à-fait dans le décri بو کیفیت کلیا سوء شهرتنی بین الناس بسبتون دیللنمسنه باعث - ایجاب ایلدی - رسوائی نامه گرفتار اولمق Tomber dans le décri اولدی حال مذمومیته

DÉCRIER. Défendre l'usage de quelque chose par cri *A.* بندای جارچی یاساق کردن *P.* vul. نهی بالمنادات *T.* دلال معرفتیله یساق ایتمک || On a décrié une telle sorte de monnaie فلان جنس سکه‌نک رواجی دلال معرفتیله یساق اولمشدر On a décrié les passemens d'or et d'argent صرمه وکمش شریدلرینک رواجی دلال معرفتیله یساق اولمشدر

Figur. Ôter la réputation, l'estime *A.* تشنیع - تسمیع - تشهیر *P.* الصیت *P.* نام کسرا رسوا کردن - بد نام کردن *T.* دیللمک || Il en dit beaucoup de mal, et le décrie partout فلانی بغایت ذم وقدح ایدرک هر طرفده تشهیر ایدر Il a fait une action qui l'a fort décrié فلان صنع وحرکتی غایت مرتبه‌ده دیللنمسنه باعث اولدی Cette femme s'est fort décriée par sa mauvaise conduite بو خاتون سوء سلوکی تقریبیله غایت مرتبه‌ده تشهیر اولنمشدر Il est décrié comme fausse monnaie اسمی قلب اقچه کبی رسوا اولمشدر

DÉCRIÉ. *A.* بندای جارچی یاساق *P.* منهی بالمنادات *T.* دلال معرفتیله یساق اولمش کرده

On dit, Un homme décrié, pour dire, un homme perdu de réputation *A.* بد نام *P.* سیئی الشهرة - مشنوع الحال - مذموم *T.* دیللنمش - رسوای عالم - Et une conduite décriée, pour dire, mauvaise *A.* سلوک مذموم *P.* رفتار رسوایی نما *T.* دیللنمش حرکت

DÉCRIRE. Représenter, dépeindre par le discours *A.* وصف - تعریف - وصف *P.* توصیف - وصف کردن *T.* وصف ایتمک - اول مملکتی کما هو || Il nous a bien décrit ce pays-là ایتمک حقیا بزه وصف وتعریف ایلدی Ce poète décrit bien une bataille فلان شاعر فلان ملحمه‌یی کوزل توصیف ایدر

On dit en Géometrie, Décrire une courbe, pour dire, la tracer *A.* رسم *P.* کشیدن *T.* چیزمک

Il signifie aussi, donner une idée générale *A.* وصف علی الاطلاق *P.* بر وجه مطلق وصف کردن *T.* بوریمدن وصف ایتمک || Il y a certaines choses qu'on ne définit pas exactement, on se contente de les décrire بعض شیلر بدقایقها تعریف اولنمیوب بر وجه مطلق وصف اولنمغله اکتفا اولنور

DÉCROCHER. Détacher une chose qui était accrochée *A.* نزع عن المعلاق *P.* از چنگال بر کشیدن *T.* چنگلدن چیقارمق || Décrocher un habit چنگلدن - ثوبی چنگالدن نزع ایتمک چیقاروب آلمق

DÉCROIRE. Ne croire pas. Il n'est d'usage qu'en l'opposant au mot Croire *A.* سلب الاعتماد *P.* باور نداشتن *T.* اینانمامق || Je ne crois ni ne décrois نه اینانورم ونه اینانمم

DÉCROISSEMENT. Diminution *A.* انتقاص - نقصان *P.* کاست *T.* اکسلمه || Le décroissement de la rivière میاه نهرک انتقاصی - نقصان پذیر اولمسی Le décroissement des jours وقت نهارک انتقاصی

DÉCROÎTRE. Diminuer *A.* تنقص - کسب النقصان - انتقاص - تنزل *P.* کم شدن - کاستن *T.* اکسلمک || La rivière décroit میاه نهر تنزل ایدر Après la Saint-Jean, les jours commencent à décroître عید حضرت یحیی کوننددنصکره کونلر اکسلمکه یوز طوتار - وقت نهار کسب نقصان ایدر

DÉCRU. *A.* متنقص - متنزل *P.* کاستپذیر - تنزل یافته - نقصان یافته *T.* اکسلمش

DÉCROTTER. Ôter la crotte *A.* تکسیح الوحل - کسح *P.* از گل رفتن *T.* چاموری سلمک || Décrotter des bottes جزمه‌نک چاموریتی سلمک Décrotter des habits البسه اوزرندن تکسیح وحل ایتمک

DÉCROTTÉ. *A.* مکسوح الوحل *P.* از گل رفته *T.* چاموری سلنمش

DÉCROTTEUR. Celui qui décrotte *A.* کساح الوحل *P.* رفتساز گل *T.* چاموری سلیجی

DÉCROTTOIRE. Sorte de brosse dont on se sert pour décrotter *A.* مکسحة الوحل *P.* گل روب *T.* چامور سلکیسی

DÉCRUE. Quantité dont une chose a décru *A.* نقص *P.* کاست *T.* اکسلمه

DÉCRUSEMENT. V. Décruser.

DÉCRUSER. Mettre des cocons dans l'eau bouillante *A.* ادافة تمییث الجوز القزی ماء السخن - فیلق فی ماء السخن *P.* پیله در آب گرم زدن *T.* ایپک قوزه‌سنی قینار صوده بصدرمق

Décrusé. *A.* فیلق مدووف فی ماء السخن *P.* پیله در قینار صوده بصلمش ایپک قوزهسی *T.* آب گرم زده

DÉCUIRE. Corriger l'excès de la boisson en y mettant de l'eau *A.* اماعة *P.* آبی ساختن *T.* صو ایله صیویقلندرمق ‖ Ce sirop est trop épais, il le faut décuire بو ربّ زیاده غلیظ اولمغله محتاج اماعه در

DÉCUPLE. Dix fois autant *A.* مضعف عشر کرّات *P.* دهچند *T.* اون کرّه اولقدر ـ اون قات ‖ Il a gagné dans cette affaire le décuple de ce qu'il avoit avancé بو خصوصده ویردیکی اقچهنڭ اون کرّه اولقدرینی قزاندی

DÉCUPLER. Augmenter de dix fois autant *A.* تضعیف عشر کرّات *P.* دهچند فزونتر کردن *T.* اون قات زیادهلندرمك ‖ Pour décupler une somme, on y ajoute un zéro بر عددی اون قات زیادهلندرمك ایچون یاننه بر صفر اضافه اولنور Il a décuplé son bien depuis dix ans مالنی اون سنه ایچنده اون قات زیادهلندردی

Décuplé. *A.* مضاعف عشر کرّات *P.* دهچند افزوده *T.* اون قات زیادهلنمش

DÉCUSSATION. Terme de Géométrie et d'Optique. Rencontre de deux ou de plusieurs lignes *A.* التقاء الخطوط *P.* درهم آمد *T.* خطلرڭ قاوشمدسی ‖ Point de décussation ملتقاء خطها الخطوط

DÉDAIGNER. Marquer du dédain *A.* استحقار ـ تهاون ـ استهانة *P.* نا شایستهٔ التفات شمردن ـ خواری نمودن *T.* خوارلمق ‖ Vous dédaignez mon amitié ارتکاب ایتمامك ـ خوارسنمق ـ طرفکه اولان محبّتمی ـ بنمله الفت ومحبّتی استحقار ایدرسك محبّتمه اظهار روی التفات ـ دیدهٔ استحقار ایله کوررسك Il dédaigne mes services ابتدیکم خدمتلری استحقار ایتهزسك Il dédaigne de nous servir بزه خدمت ایلمکی ارتکاب ایدر Il a dédaigné de nous parler بزمله سویلشمکه ارتکاب ایتمز ایتمدی

DÉDAIGNEUSEMENT. Avec dédain *A.* علی وجه ـ بالاستحقار من غیر التفات ـ التهاون *P.* خوارسازانه *T.* خوارسندرق ‖ Regarder dédaigneusement نظر استهانت ایله مشاهده ـ بالاستحقار معامله ایتمك Traiter dédaigneusement طور تهاون واستحقار ایله ایتمك

DÉDAIGNEUX. Qui marque du dédain *A.* مهین ـ مهوّن ـ مستحقر ـ محقّر *P.* استحقار آمیز ـ استحقار نما ـ خوارساز *T.* خوارلیجی ‖ Des regards dédaigneux انظار استحقار آمیز ارائهٔ صورت استحقار Avoir l'air dédaigneux نگاه استحقار نما ـ چهرهٔ استحقار ـ استحقار طوربنی کوسترمك ـ ایتمك کوسترمك Humeur dédaigneuse مزاج استحقار آلود Caractère dédaigneux شیمهٔ استهانت وسیمه Beauté fière et dédaigneuse حسن صورتا اظهار غرور آلود استحقار نما Faire la dédaigneuse تهاون واستحقار ایتمك

DÉDAIN. Sorte de mépris exprimé par l'air, le ton, le maintien *A.* هون ـ تهوین pl. تهوینات ـ تحقیر pl. تحقیرات ـ عدم الالتفات *P.* خوار نمایی ـ تحقیر آمیز ـ طور *T.* خوارسنمه ‖ Recevoir avec dédain تحقیر آمیز ایله معاملهٔ تحقیر ـ آلچقلمه Il témoigne beaucoup de dédain نلقی ایتمك اظهار غایت هون وتحقیر ایدر Essuyer les dédains d'un grand seigneur کباردن بریسنك معاملات تحقیر آمیزینه مظهر اولمق

DÉDALE. V. Labyrinthe.

DEDANS. Adverbe de lieu *A.* فی الداخل *P.* بدرون *T.* ایچنده ‖ Entrez là-dedans ایچنه دخول ایله En dedans, par dedans ایچنده ـ داخلاً Un bâtiment doit être commode en dedans, et régulier en dehors بر بنا داخلاً راحتلو وخارجاً منتظم اولملو در

DEDANS. La partie intérieure de quelque chose *A.* داخل *P.* اندرون ـ درون *T.* ایچ ‖ Le dedans d'une maison بر منزلك داخلی Le mal vient du dedans آفت داخلدن نشأت ایدر Sa gloire était affermie au dedans et au dehors du Royaume شان وشکوهی ملکڭ داخل وخارجنده کسب رسوخ ومتانت ایتمشیدی

DÉDICACE. Consécration d'une église *A.* رسم التبرّك باسم ‖ Faire la dédicace d'une église بر کلیسانك فلان فلان اسمیله تبرّکی رسمنی اجرا ایلمك

Il se dit aussi, de l'adresse d'un livre, qu'on fait à quelqu'un par une épître à la tête de l'ouvrage *A.* عنوان الکتاب باسم فلان *P.* سر نوشت کتاب بنام فلان *T.* کتابڭ فلان اسمیله معنون سرلوحهسی ‖ Un livre où il n'y a point de dédicace هیچ بر کمسهنڭ اسمیله معنون اولمیان بر کتاب

DÉDICATOIRE. On appelle Épître dédicatoire, une épître qu'on met à la tête d'un livre, pour le dédier à quelqu'un *A.* عریضة العنونة الکتاب باسم ـ التصدیر الکتاب باسم فلان *P.* نامهٔ کتاب بنام فلان *T.* تصدیر کتابڭ فلان کمسنه

اسمنه تصديرينى حاوى مكتوب

DÉDIER. Mettre sous la protection d'une divinité, d'un saint *A.* وقف على حماية فلان V. Consacrer.

DÉDIER un livre à quelqu'un. C'est le lui adresser par une épître dédicatoire *A.* عنونة الكتاب ـ تصدير الكتاب باسم فلان كتابك *T.* سرنوشت كتابرا بنام فلان آراستن *P.* باسم فلان سرلوحه سنى فلانك اسميله معنون قلمق

DÉDIÉ. ‖ Une église dédiée à Saint-Jean حضرت يحيانك اسم شريفيله متبرك بر كليسا Livre dédié فلانك اسميله معنون ومصدور اولان كتاب

DÉDIRE. Désavouer quelqu'un de ce qu'il s'est avancé de dire ou de faire pour nous. V. Désavouer.

SE DÉDIRE. Se rétracter, dire le contraire de ce qu'on a dit *A.* تناقض *P.* خلافگويى نمودن *T.* خلافنى سويلمك ‖ Vous avez dit du mal d'un tel, vous êtes obligé de vous en dédire فلانك عليهنه سويلمشيدك شمدى تناقضه فلانك حقنه فنا سويلمشيدك شمدى ـ مجبورسك خلافنى سويلمكه مجبورسك

SE DÉDIRE, signifie aussi, ne tenir pas parole *A.* نكول ـ نكول عن الكلام *P.* از حرف خود باز گشتن *T.* سوزدن دونمك ‖ Il nous avait promis cela, il s'est dédit فلان شيئى بزه وعد ايتمشيكن سوزندن نكول ايلدى Il avait offert cent écus, il s'en est dédit يوز غروش عرض ايتمشيكن شمدى سوزندن دوندى

Il se dit figur., d'un homme trop engagé dans une affaire pour ne pas la pousser à bout *A.* احجام *P.* باز تافتن *T.* كيرولنمك ‖ Ce général s'est trop avancé, il faut qu'il donne bataille, il ne saurait plus s'en dédire سرعسكر زياده سيله ايلرو صوقلديغندن فيما بعد سمت احجامه سالك اولميوب بهر حال فيما بعد كيرولنميور ـ جنك ويرمكه محتاجدر

DÉDIT. Révocation d'une parole donnée *A.* نكول عن الكلام *P.* باز گشت از سخن *T.* سوزدن دونمه ـ Il se prend aussi pour la peine dont on est convenu, contre celui qui se dédira *T.* سوزدن نكول جريمه سى

DÉDOMMAGEMENT. Réparation d'un dommage *A.* بدل الضرر *P.* عوض الخسار ـ بدل زيان ـ بهاى زيان *T.* ضرر اوده مه بدل ‖ Il faut tant pour mon dédommagement ضرر بدلى ـ ضررا ولمق اوزره بكا شو مقدار شئ ويرلمك اقتضا ايدر

DÉDOMMAGER. Indemniser, réparer le dommage *A.* تعويض تضمين زيان ـ بهاى زيان دادن *P.* تضمين الضرر ـ الضرر ضررمى تعويض ‖ Dédommagez-moi ضررى اوده مك *T.* كردن ضررمى ايله Si vous ne me dédommagez, je vous ferai un procès تضمين ايتمديككدن حالده اوزريكه دعوا ايده جكم

SE DÉDOMMAGER. *A.* تدارك ما فات ـ استدراك مافات زيانرا بجا آوردن *P.* تدافى ما فات ـ تلافى ما فات ـ *T.* ضررى يرينه قويمق ـ ضررى چيقارمق ‖ Se dédommager d'un côté de ce qu'on a perdu de l'autre بر طرفدن واقع اولان ضررى جانب آخردن چيقارمق J'y ai perdu en cela, mais je m'en dédommagerai بو خصوصده دوچار خسار وزيان اولمش ايسه م دخى تلافى ما فات ايده جكم دركار در

DÉDOMMAGÉ. *A.* مستوفى البدل الضرر *P.* بدل زيان گرفته ـ وارسته زيان *T.* ضررينى چيقارمش ـ

DÉDORER. Ôter, effacer la dorure *A.* امحاء الطلاء الذهب *P.* طلاى زررا نا بود كردن ـ طلاى زر را بر گرفتن *T.* يالدزى صيرمق ـ يالدزى سيلدرمك ـ يالدزى كيدرمك ‖ À force de toucher à ce cadre-là, vous le dédorerez بو تصوير چارچوپه سنه كثرت لمس ايله يالدزينى امحا ايده جكسك

― SE DÉDORER. *A.* امتحاء الذهب *P.* طلاى زر نابود شدن *T.* يالدز سيلنمك ـ يالدز صيرلمق

DÉDORÉ. *A.* ممحوّ الذهب *P.* زرش برگرفته *T.* يالدزى صيرلمش

DÉDOUBLER. Ôter la doublure *A.* نزع البطانة *P.* استر بر آوردن *T.* قابى چيقارمق ‖ Dédoubler un habit لباسك بطاننى چيقارمق

En termes de Guerre, Dédoubler les rangs, les files, c'est les rendre simples de doubles qu'ils étaient auparavant *T.* صنوف عسكرى يالن قات ايتمك ― Dédoubler un régiment, c'est le partager en deux *T.* ايكى يه بولمك ـ آلايى ايكى يه تقسيم ايتمك

DÉDUCTION. Soustraction *A.* تنزيل *P.* فرو نهاد *T.* اشاغى وارمه ‖ On lui a payé tant en déduction du principal اصل مالدن اولمق اوزره شو قدر اقچه اعطا اولندى La succession, déduction faite des frais, monte à telle somme تركه نك مالى بعد تنزيل المصارف شو مقداره بالغ اولور

Et énumération en détail *A.* على ـ واحدا بعد واحد بسط *P.* حكايه جه التفصيل بيان يكان يكان *T.* كيربشيله ‖ Faire une longue déduction de ses raisons, چيقشيله نقل

de ses malheurs دليللرينى ودوچار اولديغى آفات واكدارى يكان يكان بسط وتفصيل ايتمك

DÉDUIRE. Rabattre, faire soustraction *A.* تنزيل *P.* فرو نهادن *T.* آشاغى وارمق || Il faut déduire ce que vous avez reçu مقبوضاتكى تنزيل ايتمك اقتضا ايدر

Et raconter au long et par le menu *A.* واحدًا بعد واحد *T.* كيربشيلد جيقشيلد يكان يكان *P.* نقل كردن حكايت نقل ايتمك

Et inférer, tirer une conséquence *A.* استنباط *P.* استنباط ـ تفريع *T.* جيقارمق كردن || Cette conséquence est mal déduite اشبو استنباط اولنان لازمه نا صوابدر

DÉFAILLANCE. Évanouissement *A.* غشيان ـ غشية pl. غشيات *P.* بيخودى *T.* بايلمه ـ بايغنلق || Tomber en défaillance بايلمق ـ غشيان ايتمك || Il lui a pris une défaillance بر فلانه بر بايغنلق كلدى ـ غشيديه دوچار اولدى Il est en défaillance بايغندر ـ حال غشيانده در Il a de fréquentes défaillances غشيات مكرر الظهوره مبتلا در

DÉFAILLANCE DE NATURE. L'état où est une personne qui vient à s'affaiblir par vieillesse ou autrement *A.* حال المهبوطية ـ درمانسزلق *T.* كمشدكى تاب وتوان *P.* زوال القوا ـ فناء القوا || Ce n'est point maladie, c'est défaillance de nature بو حالت مرض دكل مجرد فناى قوا در

DÉFAILLANT. Qui manque à comparaître, à se trouver à l'assignation donnée en Justice *A.* ممتنع عن المرافعة *P.* گريزان از مرافعه *T.* مرافعه‌دن قاچينان || Le défaillant a été condamné مرافعه‌دن امتناع ايدنك عليهنه حكم اولندى

DÉFAILLIR. Dépérir, s'affaiblir *A.* هبط ـ تفانى القوا *P.* تاب درمانسزلغه *T.* توانايى فنا پذيرفتن ـ وتوان كم شدن دوشمك || Ses forces défaillent tous les jours قواى طبيعيه‌سى يومًا فيومًا فنا پذير اولور

On dit, qu'un homme se sent défaillir, pour dire, qu'il se sent tomber en défaillance نفسنده حالت غشيانك ظهورينى حس ايدر

DÉFAIRE. Détruire ce qui est fait *A.* فسخ ـ نقض *P.* بر هم زدن *T.* بوزمق || Ce que l'un fait, l'autre le défait بريسنك ياپديغنى ديگرى بوزار Un noeud qu'on ne peut défaire فسخ نا قابل ـ حلى ممكن اوليان عقده ـ اولنه‌ميه‌جق بر عقده Défaire un mariage فسخ نكاح ايتمك ـ انحلال بر عقده

فسخ عقد خلع پيوند نكاح ايتمك Défaire un marché بازارلغى بوزمق ـ اقالهٔ بيع ايتمك ـ ايتمك

Et faire mourir *A.* اعدام ـ اماتة ـ اهلاك *P.* ميرانيدن *T.* اولدرمك || Cette malheureuse femme a défait son enfant بو دردمند قارى كندو اولادينى اولدردى Se défaire soi-même كندو كنديني اولدرمك ـ خود بخود اعدام اولنمق

Et mettre en déroute *A.* كسر ـ هزيمت ـ هزم *P.* شكستن دشمنى ـ گاليدن *T.* بوزمق || Après avoir défait les ennemis دشمنى بوزدقدنصكره ـ مظهر كسر وشكست ايلدكدنصكره دشمن عسكرينى بى سپر وادئ شكستگى وانهزام ايلدكده ـ La flotte des ennemis fut défaite دشمن دونماسى منهزم رهين شكست وانهزام اولمشدر ـ اولمشدر

On dit figur. qu'une personne, qu'une chose en défait une autre, pour dire, qu'elle l'efface par plus d'éclat, par plus de beauté, par plus de mérite *A.* اسحاق اللمعة ـ اسحاء الضيا *P.* فروغرا گم كردن *T.* صولدرمق ـ پرلاقلغى كيدرمك || Quand elle arrive au bal, elle défait toutes les autres femmes فلان خاتون مجلس ضيافتده عرض جمال ايدنجه بالجمله زنان سائره‌نك ضياى حسننى اسحا ايدر Le diamant défait toutes les autres pièces précieuses الماسك آب وتابى سائر ذيقيمت مجوهراتك مجموعنى صولدرر Cet homme défait tous les autres par la supériorité de son esprit فلان كشى تفوق عقل وكياستى تقريبيله سائرلرك پرلاقلغنى صولدرر

Et qu'une maladie a bien défait un homme, pour dire, qu'elle l'a bien changé, bien amaigri چكديكى خستەلك دوچار خسوف وانهباط اولمسنه باعث اولدى

Et que du vin se défait, pour dire, qu'il n'est plus de la même bonté qu'il était بو خمر متغير الحال اولور

Il signifie aussi, délivrer, dégager *A.* تخليص *P.* رهانيدن ـ رها كردن *T.* قورتارمق || Défaites-moi de cet importun بو بومعجز آدمى بندن دفع ـ معجز آدمدن بنى تخليص ايلد Se défaire d'un fâcheux برمعنف كشيدن خلاص ايلد Se défaire d'une méchante habitude بر عادت بولمق بر فنا عادتدن قورتلمق ـ قبيحه‌دن استخلاص ايتمك

Trop d'habitude du vice, donne trop de peine à s'en défaire سكاره ومحارمه كثرت اعتياد آنلردن استخلاصى تصعيب ايدر On se défait rarement des vieux préjugés مزمن اولمش

اعتقادات باطلدن نادراً استخلاص اولنور

On dit, Se défaire d'un domestique, pour dire, le congédier *A.* دفع *P.* بدر كردن *T.* قوغمق — On dit aussi, Défaites-vous de cela بونى دفع ايله Défaites-vous de ce mot-là بولفظى دفع ايله Défaites-vous de ces manières-là شو اوضاع واطوارى دفع ايله برطرف ايله —

Et se défaire de son ennemi, pour dire, le faire mourir *A.* اهلاك — اعدام *P.* كشتن *P.* اولدرمك

Et se défaire d'une chose, pour dire, l'aliéner, et en transporter le droit et la possession à un autre *A.* بيع *P.* فروختن *T.* صاتمق || Un marchand qui se défait de sa marchandise مالنى بر كمسنه فروخت ايدن تاجر Se défaire de sa maison خانه سنى بيع ايتمك Il y a long-temps qu'il s'en est défait فلان شيئى چوقدنبرو صاتدى

Et se défaire d'un bénéfice, pour dire, s'en démettre *A.* فراغت — فراغت ايتمك *T.* فارغ شدن *P.* فراغ — دفع ايتمك

DÉFAIT. *A.* منهزم *P.* بوزلمش *T.* بر هم زده *P.* منفسخ *A.* شكسته *T.* بوزلمش

Il signifie aussi, amaigri, atténué, abattu *A.* مهبوط — خاسف — مهزول — نحيف — متغير الحال *P.* زبون — بيتاب *T.* خسته لكى || Depuis sa maladie, il est tout défait زبونلنمش وقتدنبرو كلياً مهبوط الحالدر Je l'ai vu maigre, pâle et défait فلانى نحيف وضعيف وساهف الوجه ومهبوط الحال كوردم

DÉFAITE. Déroute d'une armée *A.* هزيمت — انهزام pl. انهزامات — كسر — انكسار *P.* شكست — گال *T.* بوزغونلق || Après la défaite des ennemis دشمن عسكرينك انهزامندنصكره Défaite entière هزيمت كامله

Et débit, facilité de se défaire de quelque chose *A.* سهولت الرواج *P.* روايش *T.* آسانئ سورلمكه قولايلقلق || Ces marchandises-là sont de défaite اولمقوله امتعه سهل الرواجدر — بو متاعك سورلمسى قولايلقليدر

Et excuse artificieuse *A.* عذر خادع pl. اعذار خادعة *P.* بهانهٔ دلفريب *T.* بيناز عذرى || Il a toujours des défaites prêtes اشته بر دائما اعذار بولور Voilà une mauvaise défaite بو بيناز عذربدر C'est une défaite عذر خادع نامرغوب

DÉFALCATION. V. Défalquer.

DÉFALQUER. Retrancher une somme d'une somme plus grande *A.* افراز *P.* افراز كردن *T.* چيقارمق — افراز ايتمك || Il faut défalquer de ce que je dois la somme que j'ai avancée pour vous سنك حسابكه محسوباً ويرديكم مبلغ سكا اولان دينمدن افراز اولنمق اقتضا ايدر V. Déduire.

DÉFAVEUR. Cessation de faveur *A.* سقوط — سقوط من الرغبة *P.* من حسن النظر *T.* بى اعتبارى — افتادگى از نظر — رغبتسزلك — اعتباردن دوشمه — نظردن || Il est tombé en défaveur نظر رغبتدن ساقط اولدى La défaveur des effets de Banque اوراق ميريه قيمتنك اعتباردن سقوطى

DÉFAVORABLE. Qui n'est point favorable *A.* غير مساعد *P.* نا سازكار — نا مساعد *T.* مساعده سز || Ce juge m'a été défavorable dans mon procès بو قاضى دعوامك محاكمه سنده جارى بكا مساعد دكل ايدى Le jugement lui fut défavorable اولان حكم فلانك حقنده نا مساعد ايدى

DÉFAVORABLEMENT. D'une manière défavorable *A.* بلا رغبة *P.* بلا مساعدة — نا سازكارانه *T.* بى رغبت — رغبتسزلك ايله — مساعده سزلك ايله || Il a été traité bien défavorablement حقنده عطف نظر رغبت اولنميدرق معامله اولندى On l'a jugé défavorablement دعواسى بلا مساعده حكم اولندى

DÉFAUT. Imperfection *A.* عيب pl. عيوب pl. معايب — سقامت pl. سقامات — قصور — نقيصة pl. نقايص *P.* عيب *T.* قصور — اكسكلك || Défaut léger عيب خفيف incorrigible اصلاح قبول ايده ميه جك عيب — نا قابل اصلاح اولان عيب naturel عيب طبيعى — عيب ذاتى qui vient d'accident عيب عارضى Avoir un défaut بر كونه عيب ايله معيوب اولمق Chacun a ses défauts هر كسك نقايص ومعايبى وار در Cet homme-là n'a point de défaut فلان كمسنه نك هيچ بر عيبى يوقدر فلان كمسنه كلياً برئ عن النقيصه در — Connaître, avouer, corriger ses défauts معايبنى بيلمك واقرار ايتمك واصلاح ايلمك C'est un défaut personnel ذاتنه مخصوص بر عيبدر Il n'y a personne sans défaut عيبدن منزه هيچ بر نفس يوقدر Il y a bien des défauts dans cet ouvrage بو تاليفك معايبى چوقدر Défaut d'esprit, de jugement, de mémoire قصور سقامت عقل — عقل وقصور قوت مفكره وقصور قوت حافظه وسقامت حافظه

Et manque, absence de certaines choses, qui influe en mal sur ce qu'on dit, sur ce qu'on fait *A.* عدم *P.* نيستى *T.* يوقلق || Défaut de prévoyance عدم احتياط Défaut d'attention عدم

عدم اهتمام ـ دقت

Et manquement à l'assignation donnée *A.* امتناع عن المرافعة *P.* گريز از مرافعه *T.* مرافعه‌دن قاچنمه || Faire défaut امتناع عن المرافعه‌دن امتناع ايتمك Juger un défaut امتناع عن المرافعه خصوصنك مقتضاسنى شرعاً رؤيت ايتمك Condamner par défaut مرافعه‌دن امتناع ايدنك عليهنه حكم ايتمك

On appelle Le défaut des côtes, l'endroit où se terminent les côtes *A.* كشح *P.* تهيگاه *T.* بوش بوكور || Il a été blessé au défaut des côtes بوش بوكورده يارەلنمشدر

Et le défaut de la cuirrasse. L'intervalle qui est entre la cuirasse et les autres pièces de l'armure qui s'y joignent *A.* ما بين الدرع ومونسات السائرة *P.* ميانهٔ زره وبلبه *T.* زره ايله سائر جنك اثوابى آره‌سى

Au défaut. À la place d'une personne absente ou d'une chose qui manque *A.* في مقام فلان *P.* بجاى فلان *T.* آنك يرينه || Prendre de nouveaux ouvriers pour suppléer au défaut des anciens عملهٔ سابقه يرينه عملهٔ جديده استيجار ايتمك ـ اسكى عمله‌نك يرينه بشقه عمله طوتمق Si à son défaut je puis vous servir, vous n'avez qu'à dire فلانك يرينه بنم خدمتم سكا يرار ايسه حاضرم همان سويلد

DÉFÉCATION. Terme de Chimie. Dépuration d'une liqueur, qui se fait par la chute spontanée des parties qui la rendaient trouble *A.* امتياز من العكر *P.* از دردى جداپذيرى *T.* بوصه‌سندن آيرلمه

DÉFECTIF. Terme de Grammaire. Il se dit d'un verbe qui n'a pas tous ses temps ou tous ses modes *A.* فعل ناقص

DÉFECTION. Abandonnement d'un parti auquel on est lié انعزال ـ تخزع *P.* شكست پيوند طرفدارى *T.* آيربلوب مفارقت ـ كتمه || Après la défection de ses troupes, il ne fut plus en état de disputer l'Empire à son ennemi عسكرى اولان مستصحبى كندوسندن متخزع اولديغى دمدنبرو خصميله دعواى سلطنتدن عاجز قالمشدر Ce prince fut effrayé de la défection générale de ses sujets فلان حكمدار زيردستان ورعاياسنك كندوسندن انعزال ومفارقتلرينى كورنجه گرفتار هول ودهشت اولمشدر — Il se dit aussi pour Éclipse. V. ce mot.

DÉFECTUEUSEMENT. D'une manière défectueuse. *A.* سقيماً ـ بالسقامة ـ ركيكاً ـ بالركاكة ـ معيوباً *P.* با كم وكاست *T.* اكسكلو

عيبلو اولدرق ـ اولدرق

DÉFECTUEUX. Qui manque des conditions requises *A.* سقيم ـ ركيك ـ معيوب *P.* كميـن ـ عيبناك *T.* اكسكلو || Des marchandises défectueuses امتعهٔ معيوبه Des ouvrages défectueux تأليفات سقيمه On lui a vendu des livres qui sont pour la plupart défectueux فلان كمسنديه اكثريسى سقامتلو كتابلر فروخت اولندى

On dit en termes de Pratique, Acte défectueux سند سقيم Un inventaire défectueux دفتر سقيم L'acte était défectueux en ce que... فلان سندده شو جهت ايله سقامت وار ايدى

DÉFECTUOSITÉ. Vice, défaut, manquement en quelque chose *A.* قصور ـ عيوب pl. عيب ـ ركاكت ـ سقامات pl. سقامت *P.* كم وكاست *T.* سقطلق ـ اكسكلك || Ce contrat est plein de défectuosités بو حجت مالامال عيوب وسقاماتدر C'est une défectuosité considérable بو بر سقامت جسيمه در Les défectuosités de ce bâtiment sont sensibles بو بنانك سقامتلرى ظاهر سقطلقلرى كورينور ـ وعياندر

DÉFENDABLE. Qui peut être défendu contre l'ennemi *A.* ممكن المدافعة ـ قابل المقاومة *P.* تاب آور مدافعه *T.* قورينه بيلەجك || Cette place n'est pas défendable بو قلعه ممكن المدافعه دكلدر Cette partie d'échecs n'est pas défendable بو اويونده شطرنجك مدافعه ممكن دكلدر

DÉFENDEUR. Terme de Palais. Celui à qui on fait une demande en Justice *A.* مدّعىٰ عليه

DÉFENDRE. Protéger, soutenir quelqu'un, en s'opposant à ce qu'on fait contre lui *A.* محافظة ـ احما ـ حمايت ـ صيانت *P.* صاحبلك ايتمك ـ قوريمق *T.* پاسيدن ـ ياورى نمودن || Défendre son ami, ses concitoyens دوستنه وهمشهرلرينه دوستى وهمشهرلرى حقنده ايفاى لازمهٔ ـ حمايت ايتمك كركى كبى ياورى وحمايت ايتمك Il s'est bien défendu تحمّى ايلدى Défendre sa patrie, sa vie, son honneur, sa cause, les intérêts de son ami كندو وطننى وجاننى وعرض وناموسنى ومدّعاسنى ودوستنك اموربنى محافظه وصيانت ايتمك — Il signifie aussi, garantir || La montagne défend cette maison du froid, du vent du Nord فلان طاغك حوالەسى خانەيى برد وسرمادن وريح شمالدن محافظه ايدر

Défendre une place. Résister à ceux qui veulent s'en rendre maîtres *A.* مقاومت *P.* مقاومت نمودن *T.* قارشو طورمق

— Et on dit d'une place aisée à défendre, qu'elle se défend d'elle-même فلان قلعه بذاتها مقاومته قادر در Et qu'une batterie défend l'entrée d'un port فلان طابيه ليمانك آغريني محافظه ايدر

On dit figur. et proverb., Faire une chose à son corps défendant, pour dire, la faire avec répugnance *A.* مع الكراهة *P.* با بانّة النفس — *T.* با رميدگی نفس — ايكره نرك تتسندرك

Se défendre. S'excuser de faire quelque chose à quoi on voudrait nous obliger *A.* امتناع — استنكاف عن القبول *P.* روى دل نه نمودن *T.* قاچقلنمق || On voulait l'obliger d'aller là, mais il s'en est défendu اول طرفه وارسيچون ابرام اولنمق مراد اولندقده امتناع ايلدى On voulait lui donner cette commission, il s'est toujours défendu de l'accepter فلان مأموريت عهده سنه حواله اولنمق مراد اولندقچه دائما استنكاف — ايلدى Il se défendait d'abord de faire ce qu'on souhaitait de lui, mais enfin on l'en a prié de si bonne grâce, qu'il n'a pu s'en défendre كندودن مطلوب اولان شيئدن اوّل امرده اظهار امتناع ايتمشيكن لطف معامله ايله رجا ونياز اولندقده نهاية الامر طيانه مدى مقاومت ايده مدى —

Et se disculper, nier quelque chose qu'on reproche *A.* تبرّى *P.* خودرا منزّه نمودن — خودرا بيگناه نمودن *P.* تنزيه النفس — *T.* كندويى پاكه چيقارمق || On l'accuse d'une telle chose, mais il s'en défend فلانك حقنده شونى اسناد ايدرلر انجق آندن تبرّى ايدر On dit qu'il s'est marié, il s'en défend très-fort فلان كشى ايچون تزوّج ايلدى ديپورلر انجق بو بابده بر وجه اكيد تبرّى ايدر

Et se garantir *A.* تحفّظ — احتما — تحمّى *P.* خودرا پاسيدن *T.* كندويى قوريمق || Les femmes mettaient des masques pour se garantir du hâle نسوان طائفه سى تأثير لفحدن — مدار تحفّظ اولمق اوزره روپوش استعمال ايدرلر ايدى زنان طائفه سى چهره لرينى كونش چالمه دن محافظه ايچون چهرۀ عاريت ايله يوزلرينى اورترلر ايدى

Et soutenir une attaque *A.* مقاومة — مدافعة *P.* نمودن — پاى فشردى نمودن *T.* قارشو قويمق || Se défendre contre un voleur, contre un assassin سارق وقاتله سارق وقاتلك شرّينى دفع ايچون — مدافعه ايتمك خرسزى قارشو قويمق — خرسزدن قورنمق — مقاومت ايتمك

Et se tenir en garde *A.* توقّى — تحفّظ *P.* خودرا نگه داشتن *T.* صاقنمق || Défendez-vous des armes de cette femme بو خاتونك سهام جور وقهرندن توقى ايله

Défendre, signifie aussi, prohiber, interdire quelque chose *A.* منع — نهى *P.* يرغو كردن — ياساق كردن *T.* يساق ايتمك || Défendre le port des armes حمل سلاحى منع ايتمك — سلاح طاقنمسنى يساق ايتمك Défendre l'or et l'argent sur les habits اثواب اوزرنده سيم وزرى يساق ايتمك Défendre sa maison à quelqu'un خانه سنه اياق بصمه سنى يساق ايتمك La viande est défendue en carême اكل لحم وقت صيامده ممنوعدر

En termes de Palais, il signifie, fournir des défenses aux demandes de sa partie *A.* اعطاء الجواب الدفع || Il a été condamné faute de défendre دفعى حاوى جواب بولمديغندن عليهنه حكم جريان ايلدى

Défendu. *A.* محفوظ — محمى *P.* پاسيده *T.* قورنمش *A.* ممنوع *P.* يرغو كرده — ياساق كرده *T.* يساق اولمش || Place bien défendue محفوظ بر قلعه Des marchandises défendues ممنوع اولان امتعه — مال ممنوع Armes défendues اسلحۀ ممنوعه

DÉFENSE. Protection, soutien, appui que l'on donne à quelqu'un contre ses ennemis *A.* حمايت — محافظة *P.* پاسدارى *T.* قوريمه || Prendre les armes pour la défense de sa patrie, de la religion وطنى ودين ومذهبى محافظه ايچون التزام حرب وقتال ايتمك S'armer pour la commune défense حمايت عامّه ضمننده اسلحۀ حربى بر داشتۀ دست زور وقوت محافظۀ نفس ايچون سلاحه pour sa propre défense ايلمك La défense de sa cause مدّعاسنك حمايتى طاورانمق Prendre la défense de l'innocent بيجرم وگناه اولنلرى حمايت بيگناهلرك حمايه سنى التزام ايتمك — ايتمك

On dit, Se mettre en défense, pour dire, se mettre en état de se défendre *T.* استحصال اسباب مدافعه ايتمك — Et être hors de défense, pour dire, n'être plus en état de se défendre مدافعه دن عاجز اولمق — Et qu'un homme a fait une belle défense dans une place, pour dire, qu'il a fait une belle résistance مردانه مدافعه ايتدى — مردانه مقاومت ايلدى — Et figur., Il a fait une belle défense, pour dire, il a résisté longtemps à ce qu'on lui proposait مقام مدافعه ده اظهار متانت

مقام مدافعه‌دن آیرلمیوب ثباتکارانه مداومت ـ ایلدی خیلی مرتبه مقاومت ایلدی ـ ایلدی ـ On dit, qu'une place est de défense, pour dire, qu'elle peut soutenir un siége مقاومته مقتدر بر حصن حصینه‌در Et qu'elle est en état de défense, pour dire, qu'elle est bien fortifiée اسباب مدافعه‌سی مکمل بر قلعهٔ منیعه در

Il signifie aussi, prohibition *A.* نهی ـ منع *P.* یرغو ـ یاساق *T.* یساق || Défense de porter de l'or صرمه‌لو لباس یساغی Publier des défenses یساقلر نشر واشاعه ایتمک

Défenses, signifie, en termes de Pratique, ce qu'on répond par écrit à la demande de sa partie *A.* pl. اجوبهٔ متضمنهٔ الدفع ـ دفعی حاوی جوابلرینی || Donner ses défenses اجوبهٔ الدفع عرض وتقدیم ایتمک

Et en termes de fortification, tout ce qui sert à couvrir les ouvrages et les soldats qui défendent une place *A.* مترسات ـ استحکامات التترس *P.* سپر کونده استحکامات *T.* مدار تترس اولان استحکامات || Abattre les défenses d'une place قلعه‌نک مدار تترسی اولان استحکاماتی هدم ایتمک Ruiner les défenses d'une place قلعه‌نک مدار تترس وتحفظی اولان استحکاملری تخریب ایتمک

DÉFENSEUR. Celui qui défend, qui protége *A.* حامی pl. حمات *P.* پاسدار *T.* قوریدیجی || Défenseur de la Foi حامئ دین de la justice حامئ عدل وحقانیت Vous avez en lui un bon défenseur فلان کشی سنک حقکده بر حامئ قویدر

DÉFENSIF. Fait pour la défense *A.* تدافعی ـ تحفظی || Traité défensif شروط تدافعی محتوی بر قطعه عهدنامه Alliance défensive شروط تحفظی ـ شروط تدافعی حاوی اتفاق Ligue offensive et défensive شروط تدافعی وتعرضی حاوی متضمن مواثیق وعهود ایله شیرازه بند اتفاق اولمش جمعیت متعاقدین ـ Armes défensives. Les armes qui servent à se défendre *A.* آلات التحفظ ـ آلات وادوات دافعة ـ On dit, Être sur la défensive, se tenir sur la défensive, pour dire, ne faire simplement que se défendre *T.* مقام مدافعه‌ده مقام مدافعه‌ده ـ مدافعه اوزره طورمق ـ اتخاذ قرار ایتمک توقف وقرار ایتمک

DÉFÉRANT. Qui défère, qui cède *A.* مساهل *P.* خاطر ساز *T.* اویصال || Esprit doux et déférant نفس حلیم خاطر پرور ـ شیرین وکریم بر Humeur douce et déférante مساهلت آلود مزاج مساهلت امتزاج Je l'ai toujours trouvé déférant à ce que j'ai désiré de lui مسئولم اولان کافهٔ اموردە دائما اظهار مساهلت ایلدی

DÉFÉRENCE. Douceur respectueuse qui fait que nous soumettons aux autres nos avis, nos jugemens *A.* حرمت *P.* آزرمداری *T.* حرمت || Avoir de la déférence pour l'âge, le mérite, la dignité de quelqu'un بر ذاتک سننه ولیاقت واهلیتنه وعلو مرتبه‌سنه حرمت ایتمک lui rendre de grandes déférences فلان کشی حقنده عظیم وجسیم مراعاتلر اظهار ایلمک

DÉFÉRENS. On appelle en Anatomie, Vaisseaux déférens, ceux qui portent la semence dans les testicules *A.* مجاری المنی *T.* نطفه‌نک یوللری *T.* گذرگاه آب پشت

DÉFÉRER. Donner, décerner *A.* اعطا ـ تبلیغ *P.* دادن *T.* ویرمک || Les Romains ont déféré les honneurs divins à la plupart de leurs Empereurs قوم رومانیون قیصرلرینک اکثریسی حقنده عظمت الوهیته مخصوص تعظیماتی تبلیغ ایتمشلر در

On dit, Déférer le serment à quelqu'un, pour dire, s'en rapporter à son serment *A.* تحلیف ـ تکلیف القسم *P.* سوگند دادن *T.* آند ایچورمک ـ یمین ویرمک

Il signifie aussi, dénoncer *A.* انبا ـ انباء *P.* خبر دادن *T.* خبر ویرمک || Déférer quelqu'un en Justice فلان کمسنه‌نک حالنی حاکم طرفنه انبا ایتمک V. aussi Dénoncer.

Et condescendre par égards, par respect *A.* مراعات *P.* آزرم داشتن *T.* رعایت ایتمک ـ اعتبار ایتمک ـ صایمق || Déférer à quelqu'un بر کمسنه‌نک حقنده رعایت ایتمک ـ حرمت ایتمک Déférer aux avis, à la volonté de quelqu'un بر کمسنه‌نک رأی وارادەسنه مراعات ایتمک

DÉFERLER. Déployer les voiles d'un vaisseau *A.* نشر الشراع *P.* بادبان گشادن ـ نشر القلوع ـ نشر القلاعة ـ نشر الاشرعة ـ *T.* یلکنلری آچمق

DÉFERRER. Ôter le fer du pied d'un cheval *A.* فک النعل *P.* نعل بر آوردن *T.* نالی سوکمک ـ Se déferrer. Il se dit des fers d'un cheval, lorsqu'ils tombent *A.* اسقاط النعل *P.* نعل انداختن *T.* نال دوشورمک || Si ce cheval vient à se déferrer en chemin, il se perdra le pied بو آت یولده نالی دوشوره‌جک اولور ایسه آیاغنی تلف ایتمش اولور

Il signifie aussi, rendre muet, confus, interdit *A.* افحام ـ اقطاع

P. دمبسته کردن T. صوصدرمق || C'est un homme qu'on déferre aisément سهولت ایله افحام اولنور بر آدمدر

DÉFI. Appel, provocation au combat A. دعوت الی المحاربة دعوت الی التحدیا ـ دعوت الی المبارزة ـ P. دعوت بجنکیدن T. میدان اوقومه ـ جنکه دعوت || Un cartel de défi مبارزه‌یه دعوت تذکره‌سی Il lui fit un défi فلانه میدان اوقودی Je lui ai fait un défi aux échecs شطرنج اویوننده مبارزه دعوتنه اجابت فلانه میدان اوقودم Accepter le défi مبارزه دعوتنی قبول ایتمک ـ ایتمک

DÉFIANCE. Crainte d'être trompé, soupçon A. عدم الامنیة ـ بد گمانی ـ نا اعتمادی P. سوء الظن ـ عدم الاعتماد ـ T. سوء ظنده ـ اعتمادسزلق ـ امنیتسزلک || Être dans la défiance اولمق Entrer en défiance سوء ظنه ذاهب اولمق Concevoir de la défiance امنیتسزلک ـ عدم امنیت حاصل ایتمک حاصل ایتمک

Et le doute, la crainte qu'une chose n'ait pas toutes les qualités nécessaires pour un certain effet A. شبهه P. گمان T. بر کمسنه نک شبهه || Avoir une juste défiance de ses propres forces بر کمسنه کندو قوتنده ـ قوای ذاتیه‌سنه بحق شبهه‌سی اولمق شبهه ایتمک

DÉFIANT. Soupçonneux, qui craint toujours qu'on ne le trompe A. وهمی غالب ـ قورنتیلو T. بد گمان P. سیء الظن ـ وهام ـ سوء ظنه مبتلا ـ

DÉFICIT. Ce qui manque A. نقصان ـ کسر P. کاست T. آچیقلق ـ اکسکلک || Il y a un grand déficit dans les finances کلیتلو آچیقلق ـ اموال میریه‌ده کلیتلو کسر ونقصان وار در وار در

DÉFIER. Provoquer quelqu'un au combat A. دعوت الی التبارز بجنکک P. دعوت الی الحرب ـ دعوت الی التحدی ـ میدان اوقومق ـ دوبوشه دعوت ایتمک T. خواندن

Il se dit aussi de toute autre sorte de provocation entre deux personnes A. دعوای الفضل والمزیة ـ تفاضل ـ تمازی P. دعوای برتری نمودن T. اوستلک دعواسنی ایتمک || Deux hommes se sont défiés à qui courra le mieux ایکی کشی قوشمقده دعوای فضل ومزیت ایتمشلر در

Il signifie aussi, mettre quelqu'un à pis faire, lui déclarer qu'on ne le craint point A. ادعاء المغالبة بقول انا حدیاک اینک گز واینک میدان گویان دعوای T. ابرزلی وحدک

اشته آرشون اشته میدان دییمدرک T. دیستبردی نمودن اشته بن بونده یم نه ایده بیلورسک ـ پرواسزلق کوسترمک دیو پرواسزلق کوسترمک || Vous dites que vous me ferez un procès, je vous en défie بکا دعوا ایده‌جکسک دییورسک اوزریمه اشته آرشون اشته میدان فحواسنجه میدانه چیق پروام انا حدیاک ابرزلی وحدک فحواسنجه الندن ـ یوقدر کلدیکنی آردیکه قویمه

SE DÉFIER. Se donner de garde de quelqu'un, parce qu'on lui connaît peu de fidélité A. احتراز من ـ احتراز من الائتمان ـ امین اولمامق P. شایان امنیت نداشتن الاعتماد T. || ایناناممق ـ امنیت وبرمامک ـ امنیت ایتمامک C'est un homme dont il faut se défier کندوسنه امنیت وبرمکدن شایان اعتماد اولمجق آدم دکلدر ـ احتراز اولنه‌جق آدمدر Se défier de soi-même بر کمسنه کندو نفسندن امین اولمامق

SE DÉFIER. Se douter A. اشتباه ـ توهم P. گمان داشتن T. مأمول ایتمامک ـ شبهه ایتمک || Je ne me serais jamais défié que vous dussiez me manquer au besoin وقت ضرورتده بکا اعانت ـ اعانتکی دریغ ایده‌جککه شبهه ایتمز ایدم ایتمیه‌جککی هیچ مأمول ایتمز ایدم

DÉFIGURER. Gâter la figure, rendre difforme A. تمسیخ ـ تغییر الشکل والسیما ـ تشویه P. بد صورت ـ زشت ساختن کردن T. صورتنی بوزمق ـ چرکینلتمک || La petite vérole l'a tout défiguré ملت جدری چهره‌سنی کلیاً تشویه ایلدی

— Figur. || Il a voulu corriger ce livre, et il l'a tout défiguré بو کتابی تصحیح ایده‌یم دیر ایکن صورتنی تغییر ایلدی

DÉFIGURÉ. A. مشوه ـ اشوه ـ ممسوخ P. زشتی پذیرفته ـ چرکینلنمش T. صورت بد یافته

DÉFILÉ. Passage étroit A. مستل pl. مسائل ـ مضیق pl. مضایق P. پژ T. قصیق کچید ـ طار کچید || Un pays plein de défilés کثیر المسائل بر مملکت V. Détroit. — On le dit figur. d'une situation embarrassante A. عقبة P. تنگنای T. صیقی محنت || Il s'est trouvé dans un étrange défilé بر صیقیده ـ عجیب وغریب بر عقبده بولندی

DÉFILER. Ôter le fil qui était passé dans quelque chose A. نزع السلک P. رشته را بر کشیدن T. اپلکی قوپارمق || Défiler des perles سمط اللآلینک سلکنی نزع ایتمک ـ اینجو دیزیسنک اپلکنی قوپارمق Défiler un chapelet تسبیحک اپلکنی قوپارمق ـ سلک سبحه‌یی نزع ایتمک

Se défiler. *A.* تسرسر *P.* تار ربخته شدن *T.* ایپلکك کردانلغنك || Son collier s'est défilé آجیلوب قوپمق ایپلکی آجیلوب قوپدی — On dit figur., que le chapelet s'est défilé, quand de plusieurs personnes qui étaient liées ensemble d'amitié, quelques-unes viennent à être désunies par quelque accident سبحهٔ قوئ الارتباط اتفاق ووحدتلری رهین شکست وانحلال اولمشدر

Défiler. Aller l'un après l'autre, en sorte qu'il y ait peu de personnes de front *A.* متساتلاً — استتبال — تساتل *P.* یکان یکان رفتن — مشی واحداً بعد واحد — متتالیاً مشی — مشی بری برلری اردنجه — قطارلنوب یوریمك *T.* روان شدن || Le passage devint si étroit, que les soldats ne pouvaient défiler que deux à deux فلان معبر شول رتبده تضایق ایلدیکه عسکری نفراتی ایکیشر ایکیشر متساتلاً — قطارلنوب یوریمکدن غیری چاره بولهمدیلر یوریمکه مجبور اولمشلر در

Il se dit aussi, du mouvement qu'on fait faire à des troupes pour les voir en détail *A.* متساتلاً تسبیل *P.* یکان یکان *T.* قطارلیوب یورتدرمك روانیدن || Après la revue générale, on fit défiler les troupes par compagnies عسکرك عمومی یوقلمسی تمام اولدقدنصکره بلوکلری بشقه بشقه قطارلیوب آلای کوستردیلر

DÉFINIR. Marquer, déterminer. En ce sens il se dit du temps ou du lieu qu'on fixe pour quelque chose *A.* تحدید — تعیین *P.* معین داشتن *T.* کسمك || Dieu a défini le temps et le lieu auquel cela arrivera جناب خدای لم یزل فلان شینك زمان ومکان وقوعنی تعیین ایلدی

Et expliquer l'essence et la nature d'une chose *A.* تعریف || On définit le triangle, une figure qui a trois côtés et trois angles شکل مثلث الزوایایی شکل ذو ثلاثة اضلاع وزوایا در دیو تعریف ایدرلر On définit les idées abstraites et composées معانئ مخیله ومرکبه‌یی تعریف ایدرلر — On dit, Définir un homme, pour dire, le faire connaître par ses qualités *T.* بر کمسنه‌نك حالنی تعریف ایتمك || Définissez-moi un peu cet homme-là فلان کمسنه‌نك حالنی جزئیجه بکا تعریف ایله Cet homme est si inégal, qu'on ne saurait le définir فلان کشی شول مرتبده متلوندر که حالی تعریف قبول ایتمز

Il signifie aussi, décider, et se dit au dogmatique *A.* حکم — امضا *P.* قرار دادن *T.* قرار ویرمك || Le Concile a défini là-dessus que... شورای علمای دینده فلان مسئله شو... وجهله حکم وامضا اولندیکه

Défini. *A.* محکوم علیه *A.* معرّف *A.* محدود — معین — قرار داده — تعریف کرده — تعیین کرده *P.* ممضو علیه *T.* قرار ویرلمش — تعریف اولنمش — کسلمش || Les questions définies par l'Église علمای دین طرفندن حکم اولنمش مسئله‌لر — علمای دیندن محکوم علیها اولان مسائل — Un nombre défini عدد محدود — عدد معین Il n'y a point de temps défini pour cela بو بابده وقت معین یوقدر

DÉFINITIF. Qui décide, qui juge le fond d'un procès *A.* قطعی — قاطع *P.* کار بر *T.* ایش کسیجی || Arrêt définitif حکم بات — حکم قاطع Jugement définitif فرمان قطعی

En définitive. Terme de Palais. Par jugement définitif *A.* بحکم الباتّ قاطع النزاع — بحکم القاطع — قطعیاً *P.* بر وجه قطعی *T.* قطعیجه || Il a gagné son affaire en définitive دعواسنی حکم باتّ قاطع النزاع ایله قزاندی

DÉFINITION. Explication de la nature d'une chose *A.* تعریف pl. تعریفات || Définition juste, exacte تعریف صحیح Définition claire, nette تعریف منقح — تعریف صریح obscure تعریف مبهم imparfaite تعریف ناقص — تعریف نا تمام Les règles de la définition قواعد تعریف — On appelle, Définition de mots, celle qui explique leur signification propre *T.* لفظك معنای موضوع لهٔی تعریفی Et définition de choses, celle qui détaille les principaux attributs d'une chose *T.* اشیانك تعریف کیفیت وماهیتی

Il signifie aussi, au dogmatique, décision, réglement *A.* حکم pl. احکام || Avant la définition du Concile sur cette matière بو ماده‌یه دائر علمای دینك حکمی ظهور ایلمزدن مقدم

DÉFINITIVEMENT. V. En définitive || Cette affaire a été jugée définitivement بو مصلحت حکم باتّ قاطع النزاع ایله حکم قطعیجه فصل اولندی — اولندی

DÉFLAGRATION. Terme de Chimie. Opération par laquelle un corps est brûlé *A.* احتراق *P.* سوختگی *T.* یانش

DÉFLEURIR. Il ne se dit qu'en parlant des arbres qui viennent à perdre leurs fleurs *A.* سقوط الازهار — انتفاض الازهار *P.* شکوفه ریختن — شکوفه ریزیدن *T.* آغاجك چیچکی

دوكلمك || Quand la vigne vint à défleurir آصمه‌نك جيچكى دوكلديكى وقتده

Il est aussi actif *A.* اسقاط الازهار ـ انفاض الازهار *P.* شكوفه ريزانيدن *T.* جيچكلرى دوكمك || La gelée et le vent ont défleuri tous les abricotiers قيراغو وروزكار قايصى آغاجلرينك جيچكلرينى دوكدى

Défleuri. *A.* منفوض الازهار ـ مسقوط الازهار *P.* شكوفه ريخته *T.* جيچكى دوكلمش

DÉFLEXION. Terme de Physique. Action par laquelle un corps se détourne de son chemin en vertu d'une cause étrangère *A.* انعطاف ـ ميل نمايى *P.* ممايلت ـ گرايش *T.* برطرفه اكلمه || La déflexion des rayons de la lumière اشعهٔ ضونك صاپمه ـ انعطافى ـ ممايلتى

DÉFLORATION. Action par laquelle on ôte à une fille sa virginité *A.* افتراع ـ اقتضاض ـ ازالة البكارة *P.* شكست سكنجى *T.* قيزلق بوزمه || Il ne parut aucune marque, aucun signe de défloration ازالهٔ بكارته متعلق بر درلو اثر واماره ظهور ايتمامشدر

DÉFLORER. Ôter la fleur de la virginité *A.* ازالة البكارة ـ فرع البكر *P.* سكنجى شكستن *T.* قيزلق بوزمق

Déflorée. *A.* ثيبة pl. ثيبات ـ زايلة البكارة ـ مفترعة *P.* سكنجى شكسته *T.* قيزلغى بوزلمش

DÉFONCEMENT. V. Défoncer.

DÉFONCER. Ôter les douves qui servent de fond à un tonneau *A.* نزع القعر الفنطاس ـ فسخ القعر الفنطاس *P. vul.* بن فوچينك *T.* ديبنى سوكمك ـ جلك بر آوردن

Défoncer un cuir de vache. C'est le fouler aux pieds, après qu'on l'a mouillé *A.* دوس الجلد البقرة *P.* پوست ماده گاو پايمال كردن *T.* اينك پوستكيسنى آياق آلتنده چكنمك

Défoncer un terrain. C'est le fouiller à la profondeur de deux ou trois pieds *A.* اثارة الارض *P.* زمينرا ژرف شياريدن *T.* كيرزمه ايتمك

Défoncé. *A.* منتزع القعر ـ منفسخ القعر *T.* ديبى سوكلمش *A.* ارض مثورة *P.* زمين ژرف شياريده *T.* كيرزمه اولمش ير

DÉFORMER. Gâter la forme, corrompre la forme d'une chose *A.* تغيير الهيئة *P.* صورترا ديگر گون كردن *T.* قيللغى بوزمق

Se déformer. *A.* تغير الهيئة *P.* صورت ديگر گون شدن ـ صورت ديگر گونى پذيرفتن *T.* قيللق بوزلمق || Vos souliers se sont déformés سنك پاپوشلرينك هيئتى تغير ايلدى

Déformé. *A.* متغير الهيئة *P.* صورت ديگر گون بسته *T.* قيللغى بوزلمش

DÉFOURNER. Tirer d'un four *A.* اخراج عن الفرن *P.* از فرن بيرون آوردن *T.* فروندن چيقارمق ـ داش

DÉFRAYER. Payer la dépense de quelqu'un *A.* تبرئة من المصارف *P.* از مصرف آزاده كردن *T.* خرج ومصرفدن برى قلمق || Il l'a reçu en grand seigneur, et l'a défrayé avec tout son train فلانى كندو خانه‌سنده كباراند قبول ايلد بالجمله تعلقاتيله معاً مصارفدن تبرئه ايلدى Défrayer un ambassadeur بر ايلچى‌يى خرج ومصرفدن آزاده ايتمك

Défrayé. *A.* برئ من المصارف *P.* آزادهٔ خرج ومصرف *T.* خرج ومصرفدن برى قلنمش

DÉFRICHEMENT. Ce qu'on fait pour mettre un terrain en état d'être cultivé *A.* رضم الارض ـ فلج الارض *P.* گشاد زمين ـ شيار *T.* برى سوكوب سورمه ـ بر سوكمه ـ بر آچمه || Ce pays abonde en blé depuis les défrichements qu'on y a fait فلان مملكت اراضيسى آچيلديلدنبرو كثير المحصولاتدر ـ Il se dit aussi de l'endroit qui a été défriché *A.* ارض مفلوجة ـ ارض مرضومة *P.* زمين شيار كرده *T.* سوكلمش ير ـ آچلمش ير

DÉFRICHER. Arracher les méchantes herbes et les broussailles d'une terre inculte, pour la cultiver ensuite *A.* رضم الارض ـ تفليج الارض *P.* زمين گشادن ـ شياريدن *T.* يرى سوكمك ـ تارلايى سوروب آچمق || Défricher un champ يرى سوروب آچمق Donner des terres à défricher dans des pays nouvellement découverts مجدداً كشف اولنمش مملكتك اراضيسنى آچدرمغه ويرمك

Il se dit figur., des choses que l'on commence à cultiver et à polir par l'étude *A.* تهذيب *P.* پاكيزه كردن *T.* تميزلنمك || Amyot est un des premiers qui ont défriché la Langue française فرانسز لسانينى ابتدا تهذيب ايدنلردن برى فلاندر

Il signifie aussi, éclaircir, démêler une chose embrouillée *A.* تنقيح *P.* منقح كردن *T.* آيرتلمق || Cette affaire était bien épineuse, il l'a défrichée بو مصلحت مقدما خيلى مرتبده مشتبك ومشتبه ايكن فلان كشى تنقيح ايلدى

DÉFRICHEUR. Celui qui défriche *A.* راضم ـ مفلج الارض *P.* شيارندهٔ زمين *T.* ير آچيجى ـ ير سوكيجى || Les défricheurs ont joui long-temps des terres qu'ils ont défrichées

ير سوكيجيلری سوكدكلری اراضيدن وافر زمان متمتع اولمشلر در

DÉFRISER. Défaire la frisure *A.* ترطيل الشعر ـ فسخ الجعد || صاچك قيورجقلرينی سوكمك *T.* شكن كاكل وا كردن *P.* Le temps humide défrise les cheveux هوانك رطوبتی انفساخ هوانك رطوبتی فسخ جعد ـ جعد شعری مؤدّی اولور ـ صاچك قيورجقلرينی سوكر ـ ايدر Se défriser *A.* انفساخ الشعر *P.* شكن وا شدن *T.* صاچك قيورجقلری سوكلمك

DÉFRISÉ. *A.* منفسخ الجعد *P.* شكن وا گشته *T.* قيورجقلری سوكلمش

DÉFRONCER. Déplisser une étoffe froncée *A.* دفع الغضون ـ فسخ الغضون *P.* شكن وا كردن *T.* بوكنديلری سوكمك || Défroncer le col d'une chemise كوملكك يقه‌سنده اولان بوكنديلری سوكمك

Figur. Défroncer le sourcil, pour dire, se dérider le front, prendre un air serein *A.* ازالة القطوب *P.* چين جبين بر طرف كردن *T.* قاشك بوروشغنی كيدرمك

DÉFRONCÉ. *A.* منفسخ الغضون *P.* شكن وا گشته *T.* بوكنديلری سوكلمش *A.* معدوم القطوب *P.* بيچين جبين *T.* قاشی بوروشقسز

DÉFUNT. Qui est mort *A.* مرحوم ـ مغفور له ـ متوفّا *P.* مغفرت پناه *T.* رحمتلو || Le défunt Roi مرحوم پادشاه Les enfans du défunt متوفانك اولادی Prier Dieu pour les défunts متوفالرك روحی ايچون دعا ايتمك

DÉGAGEMENT. Action par laquelle une chose est dégagée *A.* خلاص ـ استخلاص *P.* آزادگی ـ رهايی *T.* قورتلمه ـ قورتلش || Dégagement de la poitrine صدرك ـ استخلاص صدر وعدك استخلاصی Le dégagement de sa parole ثقلتدن خلاصی ـ وعدك قيد اضطراردن خلاصی

Et l'issue secrète et dérobée qui sert à la commodité d'un appartement *A.* مخرج خفیّ *P.* گذرگاه نهانی *T.* كيزلو جيقش يری || Chaque chambre a son dégagement هر حجره‌نك برر مخرج خفیّ Un escalier de gégagement كيزلو جيقش يری اولان نردبان Une porte de dégagement كيزلو قپو ـ اولان بر قپو

DÉGAGER. Retirer ce qui était engagé *A.* فكّ الرهن *P.* از گرو رها كردن *T.* رهنی قورتارمق ـ اماندن چيقارمق || Il a dégagé peu à peu ses terres par son économie حسن اداره‌سيله رفته رفته رهندن فكّ ايلدی اراضيسنی Dégager des pierreries مجوهراتی قيد ارتهاندن فكّ ايتمك

On dit figur., Dégager sa parole, pour dire, retirer une parole donnée *A.* استرداد الوعد *P.* وعدرا باز گرفتن *T.* وعدی Et satisfaire à sa parole *A.* انجاز الوعد ـ ايفاء ـ كيرو آلمق *P.* وعدرا بجا آوردن *T.* وعدی اوده‌مك ـ وعدی ـ الوعد اجرا ايتمك || Je vous avais promis votre argent un tel jour, je viens dégager ma parole, le voilà اقچه‌كی فلان كونده ادا ايده‌جكمی وعد ايتمشيدم اشته شمدی ايفای وعد ايلدم

DÉGAGER son coeur. Se retirer de l'engagement où l'on était avec une femme *T.* قيد علاقهٔ قلبی فكّ ايتمك ـ فسخ علاقهٔ قلب ايتمك

DÉGAGER la tête, la poitrine. Les soulager de ce qui les incommode *A.* تخليص عن الثقلة *P.* وارستهٔ ـ آزادهٔ بار كردن *T.* بار كردن ثقلتدن قورتارمق ـ || صقنديدن قورتارمق Il avait la poitrine fort engagée, on lui a donné un remède qui la lui a entièrement dégagée صدرنده كلّی ثقلتی وار ايكن ويريلان دوا ايله اول ثقلتدن بسبتون قورتلدی

DÉGAGER. Débarrasser en retirant d'un lieu une personne qui s'y trouvait engagée *A.* تخليص ـ تفليص *P.* رها ـ رهانيدن كردن *T.* صيروب قورتارمق || Il l'a dégagé du milieu de ses ennemis فلانی اعداسی اپچندن تخليص ايلدی Il a eu de la peine à se dégager de dessus son cheval راكب اولديغی آتك هزار محنت ايله ـ اوزرندن هزار محنت ايله تفلص يلدی صيريلوب قورتلدی

DÉGAGÉ. *A.* مخلص *P.* رهايافته *T.* قورتلمش

On dit aussi, Taille dégagée, pour dire, taille aisée *A.* بالای مثال ـ قامت سهی ـ قامت آزاده *A.* قدّ رشيق *P.* سرو سهی *T.* سرپلمش بوی ـ سيورلمش بوی ـ Et des airs dégagés, pour dire, des airs libres *A.* طور معدوم الكلفة *P.* سربست طور *T.* طرز آزاده

Degré dégagé. Un petit degré dans une maison, qui sert d'issue secrète à un appartement *A.* سلّم مسترق *P.* نردبان دزديده *T.* كيزلو مردون ـ اوغرين مردون

DÉGAÎNER. Tirer une épée du fourreau *A.* سلّ السيف ـ امتساح ـ امتسال ـ استلال *P.* شمشير آختن ـ آهيختن *T.* قليجی صيرمق ـ قليجی قيندن چيقارمق || Il faut dégainer

سلّ سیف ایتمك اقتضا ایدر

DÉGANTER. Ôter les gants *A.* اخراج القفاز *P.* دستوانه الدوان *T.* بر داشتن چیقارمق

DÉGARNIR. Ôter la garniture de quelque chose *A.* سلب الحلیة - نفی الترصیعات *P.* از آرایش برهنه کردن *T.* دونتمایی چیقارمق - بزکلری چیقارمق - بزکدن چپلاتمق

Et ôter les meubles d'une maison, d'une chambre *A.* رفع المتاع البیت *P.* رخت خاندرا بر داشتن *T.* او طاقمی قالدرمق || Il a dégarni sa maison de campagne pendant l'hiver موسم شتاده صیفیه خانه سنك طاقمنی قالدردی

DÉGARNIR une place. Ôter une partie considérable de la garnison ou des munitions *A.* تقلیل - تنقیص الجهاز القلعة مالزمة القلعة *P.* برگ وبار قلعه کم کردن *T.* قلعه نك مالزمه سنی اکسلتمك || On a assiégé cette place, parce qu'elle était dégarnie فلان قلعه نك مالزمه سی تقلیل اولنمش قلعه نك مدار - اولدیغندن محاصره سنه قیام اولندی محافظه سی اولان لوازمات تنقیص اولنمش اولدیغندن حصر وتضییقنه ابتدار اولندی On a fait le procès à un tel gouverneur, parce qu'il avait dégarni sa place فلان محافظ زیر اداره سنده اولان قلعه نك لوازمات ومهماتنی تنقیص ایتمش اولمغله بالمحاکمه استنطاقنه مبادرت اولندی Les ennemis furent obligés de dégarnir leurs places, pour mettre une armée en campagne دشمن صحرایه عسکر چیقارمق ایچون قلاع وحصوننك مالزمه سنی تقلیل ایلمکه مجبور اولدی

SE DÉGARNIR. Se vêtir plus légèrement qu'on n'était *A.* تخفیف اللباس *P.* جامدرا سبکتر ساختن *T.* اورو بهیی خفیفلتمك

DÉGARNIR un arbre. En ôter les branches inutiles qui viennent mal *A.* تشذیب الاغصان الزائدة *P.* درخترا از شاخهای بیلزوم آزاده کردن *T.* - آغاجك فنا داللرینی کسمك زاید داللرینی کسمك

DÉGÂT. Ravage, perte arrivée par une cause violente *A.* خسارت pl. خسارات - خسار *P.* گزند وزیان *T.* بوزوب - بیقمه سقطلق || La grêle a fait un grand dégât dans les vignes نزول ایدن طلو باغلره ابراث خسار جسیم ایلدی On a envoyé des gens de guerre, pour faire le dégât dans cette province اول دیاره ایقاع خسارات ضمننده ارسال عسکر اولندی Le passage des troupes dans la province y a causé beaucoup de dégât عسکرك مروری بو مملکتده کلّی خساراتی مؤدّی اولمشدر

On dit, Faire dégât, pour dire, ravager *A.* تخریب *P.* خراب ویباب کردن - ویران کردن *T.* خراب ایتمك

Il se dit aussi, de la consommation de denrées, de vivres, faite avec profusion *A.* تلف - اتلاف - اسراف *P.* تباهی *T.* عبث یره خرج || On a fait un grand dégât de bois dans cette maison فلان خانده کلّیتلو مقداری حطب اسراف اولندی

DÉGAUCHIR. Dresser un ouvrage en bois, en pierre, etc. en retranchant ce qu'il y a d'irrégulier *A.* نحت - ابترا *P.* رندیدن *T.* یونمق

DÉGAUCHI. *A.* منحوت - بری *P.* رندیده *T.* یونلمش

DÉGAUCHISSEMENT. Action de dégauchir *A.* بری *P.* رندش *T.* یونمه - یونلش

DÉGEL. Fonte de la glace par l'adoucissement de l'air *A.* ثغب - ذوبان الجمود *P.* یخ گداخت *T.* بوزلر سوکلمه سی || Le dégel est venu tout-à-coup ذوبان جمود بغتةً ظهور ایلدی Le temps s'est adouci, nous aurons du dégel هوا کسب ملایمت ایتمکله بوزلرك سوکلمه سی وقتی کلدی Le premier dégel ذوبان جمودك اوّل ظهوری Il n'y a de franc dégel qu'avec la pluie خالص بوز سوکلمه سی باران ایله اولاندر

DÉGELER. Faire qu'une chose qui était gelée, cesse de l'être *A.* حلّ الجمد - اذابة الجمد *P.* یخ گداختن *T.* بوزی ارتمك || Le vent qu'il a fait depuis peu, a dégelé la rivière - مؤخرًا ظهور ایدن ریح جمود نهری اذابه ایتدردی - انشغاب الجمود - Il est aussi neutre *A.* بوزلری ارتدی انحلال الجمود - تذاوب الجمود *P.* یخ گدازی پذیرفتن *T.* بوز اریمك || La rivière dégèle جمود نهر منحلّ ومذاب اولمقده در

DÉGÉNÉRATION. État de ce qui dégénère. V. Dégénérer || La dégénération des plantes, des animaux, des espèces نباتات وحیواناتك وانواعك تغیّر جنسلری

DÉGÉNÉRER. Il se dit des animaux, des plantes, des fruits et des semences qui, par l'effet de la reproduction, éprouvent des altérations qui les rendent moins bons, moins parfaits que les individus du même genre *A.* تنکّر عن - تغیّر الجنس تنکّر عن طبیعة الاصلیّة - الجبلیّة *P.* نژاد دیگر گونی پذیرفتن *T.* اوّلکی صوبندن چیقمق - صوی دکشمك ||

Il a dégénéré de la valeur de ses ayeux آبا واجدادینك
منظور اولدقلری مایهٔ بسالت کندوده رهین تنکر وتغیر
اولمشدر Dégénérer de ses ancêtres آبا واجدادی جبلتندن
متنکر اولمق Dégénérer de la piété de ses pères آبا واجدادینك
مألوف اولدقلری حال تعبد ودیانت کندوده کسب تغیر
ایتمك Les animaux dégénèrent حیوانات قسمی جبلیت
اصلیدن تنکر ایدر Les plantes dégénèrent نباتات طبیعت
طبیعت اصلیدن تغیر ایدر - اصلیدن تنکر ایدر Les
enfans des grands hommes dégénèrent quelquefois اولاد کبار
بعض کره کبار - بعضا جبلیت مادر زادلرندن تنکر ایدرلر
زادهلر طبیعت مادر زاددن تغیر ایدرلر

Il signifie aussi, changer de bien en mal *A.* انقلاب - تحول
P. گردیدن *T.* دونمك || L'État populaire dégénère souvent
en anarchie عوام ناسك ید ادارهسنده اولان ملك اكثریا
حال فترت واختلاله منقلب اولور La querelle de Pompée
et de César dégénéra en guerre civile قیصرروم ایله فلان شخص
بیننده تحدث ایدن منازعه ومبارات محاربهٔ داخلیه
منقلب اولمشدر La guerre de la Fronde dégénéra en plai-
santerie فلان سفر نهایت کارده هزل صورتنده دوندی L'a-
poplexie dégénère quelquefois en paralysie فجئه علتی بعضا
علت فلجه دونر Le cours de ventre dégénère souvent en
dyssenterie استطلاق بطن غالب حالده علت زحیره دونر
علت زحیره متحول اولور -

DÉGÉNÉRÉ. *A.* متغیر الطبیعة - متنکر الجنس *P.* از نژاد
اصلی دیگر گونی پذیرفته *T.* اوکلی - صوینی دکشمش
صویندن چیقمش

DÉGINGANDÉ. Il se dit d'une personne dont la contenance et
la démarche sont mal assurées *A.* مرتهك *P.* شوریده اندام
T. صالقی سلپوك

DÉGLUER. Ôter la glu *A.* ازالهٔ الدبق - دفع الدبق *P.*
دبقرا بر طرف کردن *T.* اوکسدیبی - یلم قرهیبی سیلمك
چیقارمق || Se dégluer les mains اللردن دفع دبق ایتمك
Cet oiseau n'a pu se dégluer بو قوش اوکسدیبی اوزرندن
چیقارهمدی

SE DÉGLUER les yeux, signifie, ôter la chassie qui colle les
paupières *A.* غسل الرمص - دفع الرمص *P.* کیغ شستن *T.*
چپاق ییقامق - چپاق سیلمك || L'eau tiède déglue les
yeux مای فاتر رمص عیونی دفع ایدر

DÉGLUTITION. Action d'avaler *A.* بلع *P.* اوبارش *T.* یوتمه

DÉGORGEMENT. Sortie abondante d'eaux, d'immondices d'un
endroit où elles avaient été retenues *A.* تدفق الی - تشطی
الخارج *P.* بیرون از لب ریزیدگی *T.* قوپوب بوشانمه
قوپوب دوکلمه - || Le dégorgement d'un égoût تشطیٔ مقذره
- کاریزك قوپوب بوشانمسی - Il se dit aussi du débor-
dement de la bile et des autres humeurs *A.* اندفاق الصفرا
اندفاق الاخلاط - انصباب الصفرا - *T.* اخلاطك
بوشانمدسی

Et l'action de purifier certaines matières de ce qu'elles ont
d'impur *A.* ازالة الاوساخ *P.* پاکسازیٔ چرك *T.* بیلاشغی
بیلاشغی ییقامه - کیدرمه

DÉGORGER. Faire sortir d'un passage, les matières liquides
qui y étaient retenues *A.* تدفیق الی الخارج *P.* بیرون از
لب ریزانیدن *T.* دیشارو بوشاتمق || Il faudrait dégorger
cet évier بو منهری دیشارو بوشاتمق اقتضا ایدر - Il est
aussi neutre *A.* اندفاق الی الخارج - تشطی *P.* بیرون از
لب ریزیدن *T.* قوپوب بوشانمق - قوپوب دوکلمك || Si
cet égoût vient une fois à dégorger, il empuantira tout le quar-
tier بوکاریز تشطیٔ ایدهجك اولور ایسه مجموع محلهنك
انتانته باعث اولهجقدر Les ravines d'eau ont fait dégorger
cet étang سیل ما بو برکهنك قوپوب بوشانمسنه
بادی اولمشدر

DÉGOURDIR. Redonner du mouvement à ce qui était engourdi
A. دفع الخدر *P.* بر طرف کردن کرخ *T.* اویوشقلغی
اویوشقلغی صاودرمق - کیدرمك

DÉGOURDISSEMENT. Action par laquelle les membres en-
gourdis reprennent du mouvement *A.* اندفاع الخدر *P.* بر
طرف شدن کرخ *T.* اویوشقلغك صاومدسی

DÉGOÛT. Manque de goût, d'appétit *A.* انقطاع - جعم - قهم
الاشتها *P.* بی اشتهایی - بی مزهیی *T.* کوکل - اشتهاسزلق
طعام استمامه || Il a un si grand dégoût, qu'il ne saurait man-
ger de rien اشتهاسی شول رتبهده منقطع اولمشدر که اصلا
ودیار طعام ایدهمز Il n'a plus de fièvre, mais il lui est resté
du dégoût حماسی کرچه دفع اولمشدر انجق اشتهاسزلغی
قالدی

Il se dit aussi, de la répugnance qu'on a pour certains ali-
mens *A.* نفرت - عیافت *P.* رمیدگی اشتها *T.* تتسند || Il

lui a pris un dégoût pour la viande لحوم حقنده عیافتی وار در ـ اتدن تتسمدسی ـ لحوم حقنده نفرت حاصل ایلدی Il avait autrefois un grand dégoût pour le vin مقدما باده‌دن کلی عیافتی وار ایدی

Il signifie figur., l'aversion qu'on prend pour une chose, ou pour une personne *A.* نفرت الطبع ـ استنفار الطبع ـ استکراه *P.* رمیدگی دل *T.* ایکرنش ـ ایکرنمه || Il lui a pris un furieux dégoût pour cette personne فلانک حقنده غایت مرتبه نفرت واستکراه پیدا ایلدی L'incertitude qu'il a trouvée dans la Médecine, lui en a donné du dégoût فن طبابتده مشهودی اولان حال مشکوکیت تنفر طبعنه سبب اولمشدر Avoir du degoût pour l'étude بر کمسنه‌نک مطالعهٔ کتبه نفرت طبعی اولمق Il a un grand dégoût pour le monde دنیادن استکراه ـ دنیادن اکراه ایلدی ـ کراهت طبعی ـ طبعی وار در Il signifie aussi déplaisir. V. ce mot.

DÉGOÛTANT. Qui donne du dégoût *A.* کریه ـ بشیع الطعم ـ المذاق ـ موجب العیافة *P.* بد مزه ـ باعث رمیدگی *T.* اشتها تتسندریجی || Viande dégoûtante لحم کریه المذاق عیافت کتورر ات ـ

Figur. Qui donne de l'aversion, de la répugnance *A.* کریه ـ مستکره *P.* رمیده ساز دل ـ بیزار ساز دل *T.* کوکل ایکرندریجی || Cet homme a des manières dégoûtantes اوضاع واطواری کریه الاطوار بر آدمدر ـ مستکره بر آدمدر Malpropreté dégoûtante ـ موجب استکراه اولهجق مردارلق ـ قذارت کریهه Il se dit aussi des hommes || C'est un homme dégoûtant کریه الاطوار بر آدمدر

Il signifie aussi figur., qui cause du déplaisir *A.* موجب الانفعال البال *P.* جانگزا ـ ناخوش *T.* کوکل قیریجی || Il arrive bien des choses dégoûtantes dans la vie انسانک مدت عمرنده موجب انفعال بال اولهجق نیجه شیلر واقع اولهگلمشدر نیجه احوال جانگزا ظهور ایدر ـ

DÉGOÛTER. Ôter l'appétit, faire perdre le goût *A.* اقهام ـ سلب الاشتها *P.* اشتها شکستن ـ بی اشتهایی آوردن *T.* اشتهایی بوزمق ـ بیقدرمق || Si vous lui donnez tant à manger, vous le dégoûterez فلانه طعام مفرط الطعام ایده‌جک اولور ایسدک اشتهاسنی سلب ایده‌جکسک ـ چوق طعام یدره‌جک اولور ایسدک بیقدره‌جقسک

Figur. Donner de l'éloignement pour une personne, pour une chose *A.* تنفیر ـ ایبا ـ ایراث الاباة *P.* دل رمایدن ـ رمیدگی دل آوردن *T.* ایکرندرمک || Il aimait fort cette femme, mais on l'en a dégoûté بو خاتونه مقدما علاقهٔ قلبی کمالده ایکن آندن تنفیر ایتدردیلر Il voudrait cette maison, mais le prix l'en a dégoûté بو خانه‌نک تملکنه رغبتی وار ایدی لکن غلای بهاسی اباءت طبعنی موجب اولمشدر Quand vous le connaîtrez bien, vous en serez bientôt dégoûté حالنه کرکی کبی تحصیل اطلاع ایلدیککک حالده کندودن متنفر اوله‌جغک بی اشتباهدر Il est dégoûté de tout le monde ما ـ هر شیئدن اباءت طبعی وار در خلق اللهدن متنفر در On l'a dégoûté de la guerre فلانی سفردن تنفیر وایبا ایلدیلر

SE DÉGOÛTER. Prendre du dégoût, de l'aversion *A.* استکراه ـ تنفر *P.* رمیده دل شدن *T.* اکراه ایتمک ـ ایکرنمک || Il s'est dégoûté de cet emploi بو مأموریتدن استکراه ایلدی Il s'est dégoûté de lui-même کندو نفسندن تنفر ایلدی

DÉGOÛTÉ. *A.* مسلوب الاشتها ـ قاهم *P.* بی اشتها *T.* بیقمش *A.* متنفر ـ ابی *P.* رمیده دل *T.* ایکرنمش

DÉGOUTTANT. Qui dégoutte *A.* قاطر ـ متقاطر ـ ماصل ـ رائل *P.* قطره ریز ـ چکان *T.* صملایجی || Ce linge n'est pas sec, il est encore tout dégouttant بو بز هنوز قوریمیوب هر طرفدن متقاطر در Sa chemise était toute dégouttante de sueur کوملکی قطره ریز عرق ایدی Il était tout dégouttant de sang هر طرفدن قطرات خون ریزان ایدی

DÉGOUTTER. Couler goutte à goutte *A.* تقطر ـ تقاطر ـ مصول *P.* قطره قطره ریزان شدن ـ چکیدن *T.* طاملمق || Le sang lui dégoutte du nez قان برونندن تقاطر ایدر Cette cave est si humide, que l'eau y dégoutte toujours بو سردابک رطوبتی زیاده اولمغله ایچنده علی الدوام صولر طملر Faire dégoutter du beurre sur de la viande ات اوزرینه تقطیر روغن ایتمک Il pleuvait tantôt, les toits dégouttent encore بوندن اوّلجه باران نزول ایتمکله سقوف ابنیه الی الآن تقاطر ایدر Le front lui dégoutte de sueur صفحهٔ جبیننندن قطرات عرق ریزاندر

On dit proverb., qu'à la Cour, qu'auprès des grands, s'il ne p'eut, il y dégoutte, pour dire, que si on n'y fait pas toujours grande fortune, au moins on en tire quelque avantage کبار یاننده بولنمق فائده‌دن خالی دکل آقمز ایسه طملر ـ On dit aussi,

S'il pleut sur moi, il dégouttera sur vous, pour dire, s'il m'arrive quelque chose de bien ou de mal, vous en aurez votre part اوزریمه یاغسه سزه دخی سکاده طوقنور

DEGRADATION. Destitution ignominieuse du grade où l'on est رتبه‌نك رفع *T.* پایه حك *P.* حك الرتبة ـ رفع الرتبة *A.* قالدرلمسی || Le Roi a fait défendre à tous les gentilshommes, à peine de dégradation de noblesse... رتبهٔ اصالتك حكی انذاریله فلان شیئ مجموع اصلزادگانه منع اولندی La dégradation d'un officier de guerre عسكری سركرده‌لرندن رتبه‌سی حكی ـ بریسنك رتبه‌سی رفعی

Et dégât considérable qu'on fait dans des bois, dans un héritage *A.* تخریب pl. تخریبات *P.* ویرانی *T.* ییقلق || Il a fait de grandes dégradations dans ce bois بو اورمانلرده عظیم وجسیم تخریبلر ایلدی Il fit faire un procès verbal des dégradations qui avaient été faites dans cette terre بو چفتلكه ایتدكلری تخریباته دائر محلنده بر قطعه كشف اعلامی || Et dépérissement *A.* خرابیت الحال ـ انحطاط ـ یاپردی *P.* بد حالی ـ ویرانگی حال *T.* كوتولمه || Dégradation d'un bâtiment, d'un mur بنانك ودیوارك خرابیت حالی

Il signifie figur., avilissement *A.* تذلل *P.* خاكساری *T.* آلچقلنمه || La dégradation de l'âme est une suite de la servitude تذلل نفس حال رقیتك لازمه‌سیدر

Il signifie aussi, affaiblissement de la lumière et des couleurs d'un tableau *A.* تغتیر الالوان وتقلیل الضیٔ *P.* سستسازی رنكلرك صونقلندرمه‌سی *T.* پرتو رنگها وكمسازی روشنی وایدینلغك آزالتمه‌سی || Ce peintre entend bien la dégradation des couleurs, de la lumière et des ombres فلان مصور الوانك تغتیری وضیٔ وظلك تقلیلی امرنده صاحب مهارتدر

DÉGRADER. Démettre de quelque grade *A.* رفع الرتبة ـ اسقاط الرتبة ـ حك الرتبة *P.* رفع پایه كردن *T.* رتبه‌یی قالدرمق || Dégrader un officier de Justice, pour cause de concussion مظالم وتعدیاته تصدیسنه مبنی امنای شرعدن حك ایتمك ـ بریسنك رتبه‌سنی رفع ایلمك

Il se dit aussi dans un sens plus doux *A.* كسر الشان ـ شانه خلل *T.* بشان كس شین آوردن *P.* اخلال الشان كتورمك || C'est dégrader un homme que de lui refuser les honneurs qui lui sont dus بر كمسنه‌نك حقنده احترامات لایقه‌نك اجراسنده تجویز تقصیر اولنمق شاننه ایراث كسر ایتمكدر

DÉGRADER et se DÉGRADER, signifient au figuré, avilir, s'avilir *A.* تذلیل ـ تحقیر النفس ـ ایراث الذل والحقارة ـ تحقیر النفس *P.* خودرا خاكسار كردن ـ خواری آوردن *T.* آلچقلتمق ـ آلچقلنمق || Le flatteur se dégrade par ses basses complaisances مداهنلر ارتكاب ایلدكلری تملقات دنیه ایله تحقیر نفس ایدرلر La flatterie dégrade également les princes et les flatteurs مداهنه وتملق دم ملوك وامرایه وهم مرتكب رذیله تملق اولنلره ایراث ذل وحقارت ایدر بر كیفیتدر

On dit, Dégrader des bois, une maison, un héritage, pour dire, y faire un dégât considérable, ou les laisser dépérir par négligence *A.* تخریب *P.* ویران كردن ـ وا كردن *T.* ییقمق ـ ویران ایلمك

DÉGRADÉ. *A.* محكوك الرتبة ـ مرفوع الرتبة *P.* پایه اش خواری *P.* مرذول ـ محقر *A.* رتبه‌سی قالدرلمش *T.* رفع شده آلچقلنمش *T.* یذیرفته

DÉGRAFER. Détacher une agrafe *A.* نزع المدرا *P.* سرخاره‌را بر كردن *T.* طوپلوینی قوپارمق

DÉGRAISSAGE. Action de dégraisser. V. Dégraisser || Ces laines ont besoin d'un bon dégraissage بو یوكلرك بیلاشقلرینی كركی كبی كیدرمك لازمدر

DÉGRAISSER. Ôter la graisse de quelque chose *A.* ازالة الدسم *P.* از دهن پاك كردن *T.* یاغنی كیدرمك || Dégraisser le pot تنجره‌دن ازالهٔ دسم ایتمك Dégraisser le bouillon اتك اذهاب دسم ایتمك ـ صویندن ازالهٔ دسم ایتمك

Et ôter les taches que la graisse a faites *A.* مسح اللطخة *P.* از لكهٔ روغن پاك ساختن الدسم *T.* یاغ لكه‌سنی || Donner un habit à dégraisser بر ثوبی لكه‌لرینی چیقارمغه ویرمك La poudre dégraisse les cheveux غبار صاچدن ازالهٔ لطخ دسم ایدر

Il se dit aussi, du mauvais effet que les torrens et les ravines d'eau font sur les terres labourables, en emportant ce qu'il y a de plus propre à les rendre fertiles *A.* سلب الشحامة *P.* تجریف الشحامة الارض ـ الارض چربی خاك را كم *T.* طپراغك اوزینی كیدرمك ـ كردانیدن || Les ravines dégraissent les terres نزول سیول شحامت ارضك انسلابنی مؤدی اولور

DÉGRAISSEUR. Qui dégraisse les habits *A.* مسّاح اللطخة *P.*

ثوبی یدهجی *T.* لکه شوی || Porter un habit au dégraisseur لکه‌جی‌یه کوتورمک

DEGRÉ. L'escalier d'un bâtiment *A.* سلم pl. سلالیم – معراج pl. معاریج – مرقات pl. مراقی *P.* سندنه – نردبان *T.* مردون || Le grand degré du palais سرایک نردبان کبیری Un degré doux et aisé سهل وملایم بر نردبان Un degré extrêmement raide غایت ایله دیک بر نردبان

Et une marche *A.* درجة pl. درجات *P.* پایه – پله – پغنه *T.* قدمه – آیاق || Monter les degrés درجاته صعود ایتمک Des degrés de pierre حجردن مصنوع نردبان آیاقلری Les degrés d'un escalier نردبان آیاقلری – درجات مرقات

Il se dit figur. des emplois, des titres, des dignités par où on s'élève successivement à de plus grandes *A.* رتبة pl. رتب – مرتبة pl. مراتب – درجة pl. درجات *P.* پایه *T.* کرته || Il est parvenu là par degrés اول مقامه درجه بدرجه واصل اولدی Il a passé par tous les degrés جمیع مراتب ودرجاتدن مرور ایلدی Il s'est élevé de degré en degré علی وجه التدریج من درجة الی درجه کسب رفعت ایلدی – ترقی بولدی Cet emploi fut le premier degré de sa fortune مظهر اولدیغی اقبالک مرتبهٔ اولیسی فلان منصب ایدی Il est dans un haut degré d'élévation اعلای مراتب رفعت واقبالده در – اسنای مراتبه قدمنهادهٔ علو واقبال اولمشدر

Il se dit aussi, pour marquer la différence de plus ou de moins que les philosophes supposent dans les qualités sensibles *A.* درجة pl. درجات || Degrés de froid, de chaleur, de sécheresse درجات برودت وحرارت ویبوست Degré d'humidité درجهٔ رطوبت de force درجهٔ قوت – Et les différentes parties dans lesquelles le baromètre et le thermomètre sont divisés || Le baromètre est descendu à vingt-sept degrés میزان هوا یکرمی یدنجی درجه‌یه تنزل ایلدی – Il se dit aussi en parlant des qualités morales bonnes ou mauvaises || Être insolent au premier degré غایت مرتبه‌ده ماجن وکستاخ اولمق Porter l'insolence jusqu'au plus haut degré کستاخلغی اقصای مراتبه ایصال ایتمک Être parvenu au plus haut degré de l'éloquence فن فصاحتک قصارای مراتب کمالنه واصل اولمق Être libéral au suprême degré مرتبهٔ علیاده صاحب جود وسخا اولمق Être parvenu au souverain degré de gloire اعلا – منتهای مراتب بختیاری واقبالده رسیده اولمق الاعلای مراتب رفعته واصل اولمق Monter par degrés au plus haut point de vertu, de perfection, d'honneur صلاح وکمالک وحسن صیت واشتهارک ذروهٔ اعلاسنه درجه بدرجه واصل اولمق – Il se dit en Géométrie, de la trois cent soixantième partie de la circonférence d'un cercle || Le quart de cercle a 90 degrés ربع دائره طقسان درجه‌دن عبارتدر Degré de latitude درجهٔ عرض de longitude درجهٔ طول

En parlant de parenté, il se dit pour marquer la proximité ou l'éloignement qu'il y a entre parents *A.* طبقة || Parents au premier degré درجهٔ اولی اقرباسی – طبقهٔ اولی اقرباسی

DÉGRÉER. Ôter les agrès d'un vaisseau *A.* سلب المهمات السفینة – سلب الجهاز السفینة *P.* کشتی‌را از رخت وساز برهنه کردن *T.* کمینک طاقمنی چیقارمق

DÉGROSSIR. Il se dit des ouvrages de menuiserie et de Sculpture, et signifie, ôter le plus gros de la matière pour commencer à lui faire recevoir la forme qu'on veut lui donner *A.* سلب الضخامات – تهذیب *P.* پیراستن *T.* قباسنی آلمق || Dégrossir un bloc de marbre بر مرمر طاشی طومروغنک قباسنی آلمق – Figur. || Il faut dégrossir un peu les matières avant que de les traiter à fond امورک مذاکره سنه شروع اولنمزدن مقدم قباسنی آلمق لازمدر Dégrossir la besogne ایشک قباسنی آلمق

DÉGUENILLÉ. Celui dont les habits tombent en lambeaux *A.* متمزق الثیاب *P.* کهنه پوش – پینه پوش *T.* اسکی بوسکی ایله اورتولو

DÉGUERPIR. Terme de pratique. Abandonner la possession d'un immeuble *A.* ترک التصرف – کف الید عن التصرف *P.* از تصرف دست کشیدن *T.* ال چکمک – براقمق || Déguerpir une maison بر منزلک تصرفندن کف ید ایتمک – تصرفندن فارغ اولمق

DÉGUERPISSEMENT. *A.* ترک – کف الید عن التصرف *P.* دست‌کشی از تصرف *T.* ال چکمه – براقمه

DÉGUISEMENT. L'état où est une personne déguisée *A.* تنکر الزی – الهیئة *P.* تبدیلسازی قیافت *T.* قیافت دکشمه – قیلق دکشمه || Malgré son déguisement, je le reconnus bien فلانی – فلانی تنکرهیئتی وار ایکن فرق وتشخیص ایلدم فلانی تبدیل قیافت ایکن – متنکرالهیئه ایکن طانیدم بشقه قیافتده ایکن بیلدم – طانیدم

DÉGUISER. Travestir une personne de telle sorte, qu'il soit difficile de la reconnaître *A.* تنكير - تنكير الزيّ - تدريه قيللق *T.* تبديل قيافت كردانيدن *P.* تبديل الزيّ - الهيئة || بشقه قيللغه قويمق - قيافت دكشدرمك - دكشدرمك On le déguisa en femme فلانك زيّ وقيافتنى زنه قيافتنه قوديلر - تنكير ايلديلر || Il se déguisa en moine كشيش قيافتنه كيردى - كشيش قيافتنه تنكر ايلدى Une fausse barbe déguise bien un homme عاريت صقال آدمك هيئتنى كركى كبى تنكير ايدر - On dit, Déguiser sa voix, pour dire, ne parler pas avec le son de sa voix naturelle *A.* تنكير الصوت *P.* صداى خودرا ديكر كون نمودن *T.* سسنى دكشدرمك Et déguiser son écriture *A.* تنكير الخط *P.* خط بازوسنى دكشدرمك *T.* خودرا ديكر كون نمودن

Figur. || Déguiser la vérité, Déguiser le fait, pour dire, raconter une chose autrement qu'elle n'est, dans l'intention de surprendre ceux à qui l'on parle *A.* تلبيس في - تدليس در - در رنك ديكر نمودن *P.* اخفا - كتم - صورة الآخر بشقه *T.* پس پرده پوشيده كردن - صورت ديكر نمودن || On بشقه صورته قويوب كوسترمك - صورتده كوسترمك ne vous dit pas tout, on vous déguise le fait كيفيت حالى تماميله سكا بيان ايتميوب تلبيس صورت ايله افاده ايدرلر Je ne vous déguiserai rien هيچ برشيئى صورت آخره هيچ برشيئى سندن - قويدرق سكا بيان يدهجك دكلم Déguiser son ambition, sa perfidie كتم واخفا ايتميدجكم مجبول طبعى اولان حرص نام وشانى ومرتكب اولديغى خيانتى پس پردهٔ ربادء ستر ايتمك - صورت آخره كوسترمك

Se déguiser, au figuré. Se montrer tout autre que l'on n'est *A.* تبديل الطور - تبديل الصورة - تحويل *P.* رنك ديكر بستن - صورت ديكر پيدا كردن *T.* بشقه صورته كيرمك || Cet homme-là fait toutes sortes de personnages, il se déguise en mille manières صور كوناكون اخذ ايدرك بيك درلو طوره تبديل اولنور بر آدمدر

Déguisé. *A.* متنكر الزيّ *P.* ديكر كرفته قيافت *T.* قيللغى || تبديل قيافتنده اولان - بشقه قيافته كيرمش - دكشمش Il fut assassiné par des gens déguisés تبديل زيّ وقيافت تبديل قيافتنده آدملردن - ايتمش آدملردن قتل اولندى On dit figur. Vertus déguisées صوريّه فضايل Ambition déguisée صوريّه انفت

DÉGUSTATION. Essai qu'on fait des liqueurs en les goûtant *A.* تلمق - تذوّق *P.* كرفتن چاشنى *T.* دادوب دندمه

DÉHÂLER. Ôter l'impression que le hâle a faite sur le teint *A.* ازالة السفع *P.* اثرتف وتاب خورشيدرا نابود كردن *T.* كونش چالمه اثرينى كيدرمك || Cela est bon pour déhâler كونش چالمه - فلان شئ ازالهٔ سفع ايچون نافعدر اثرينى كيدرمكه ايو در

Déhâlé. *A.* برئ من السفع *P.* ازاثر تف وتاب خورشيد پاك كرده *T.* كونش چالمه اثرى كيدرلمش

DÉHANCHÉ. Qui a les hanches rompues ou disloquées *A.* منكسر الوركان - مخلوع الوركان *P.* شكسته سرون *T.* قيناقلرى قوپمش

Il se dit figur., de ceux qui marchent sans être fermes sur leurs hanches *A.* مرهوك الرجل *P.* سست پا *T.* كوشك سلپوك يوروبشلى - يورويشلى

DÉHARNACHER. Ôter le harnois à un cheval de trait *A.* سلب اللباس الفرس *P.* رخت اسپرا ور كردن *T.* آتك طاقمنى چيقارمق || Le cocher n'a pas encore déharnaché les chevaux عربهجى باركيرلرك طاقمنى هنوز چيقارمامشدر

DEHORS. Hors de.... *A.* في الخارج *P.* بيرون *T.* طشره خاندن - ديشارى چيقدى || Il est allé dehors ديشارى - || Cela avance trop en dehors غايت ديشارى چيقار خروج ايلدى On dit, Mettre un domestique dehors, pour dire, le chasser *A.* اخراج - طرد *P.* بدركردن *T.* ديشارى ايتمك - قوغمق || Il mit ce laquais dehors فلان چوقدارى طرد ايلدى

Dehors, est aussi préposition *A.* من الخارج *P.* ازبيرون *T.* ديشاريسندن Il ne s'emploie qu'en cette phrase || Il passa par dehors la ville بلدهنك خارجندن مرور ايلدى

DEHORS. La partie extérieure de quelque chose *A.* خارج *P.* بيرون *T.* ديش طرف || Cette maison paraît belle par le dehors بو خانه خارجدن دلكش ومطبوع كوربنور Le mal n'est qu'au dehors علت انجق خارجده در

On appelle, Les dehors d'un château, d'une maison, les avenues, avant-cour, parc etc. qui font partie du total d'une maison *A.* ابنية خارجية - مضافات البيت *P.* بناهاى بيرونى *T.* ديش بنالر - Et les dehors d'une place, les fortifications extérieures *A.* استحكامات خارجية *P.* استحكامات بيرونى *T.* ديش استحكاملر || Les dehors de cette ville sont bons, mais le corps de la place ne vaut rien

بلده‌نك استحكامات خارجيه‌سى قويه‌در انجق قلعه‌سى استحكامات خارجيه‌يى محافظه ايشه يرامز Garder les dehors محافظه
قلعه‌نك استحكامات Prendre, emporter les dehors ايتمك
بيرونى استحكاملرينه ظفرياب ـ خارجيه‌سنى ضبط ايتمك
ضبط واستيلا اولمق On emporta les dehors l'épée à la main مسلول السيوف اولدرق هجوم ايله قلعه‌نك استحكامات خارجيه‌لرينى آورده‌ٔ دست ضبط وتسخير ايلديلر

On dit figur., Les dehors, pour dire, les apparences *A.* ظاهر نمايش ظاهرى *P.* صورة ظاهرة ـ ظواهر الاحوال pl. ظواهر الحال *T.* ديش يوز || Il garde bien les dehors ظواهر احواله كماليله
ظواهر حالى شوايبدن صيانت Sauver les dehors رعايت ايدر
شوايبدن منزه قلمق ـ ايتمك Il cache une âme double sous des dehors trompeurs ايكى يوزليلغنى ظواهر دلفريبانه ايله ستر واخفا ايدر

DÉICIDE. Il se dit en parlant des Juifs, qui condamnèrent à mort Notre-Seigneur *A.* قاتل الله

DÉIFICATION. Apothéose. V. Déifier.

DÉIFIER. Admettre au nombre des dieux *A.* اعلاء على مرتبة الالوهيّة *P.* بپايهٔ ربانى رسانيدن ـ بپايهٔ يزدانى رسانيدن *T.* اللهلق رتبه‌سنه چيقارمق || Les Romains faisaient une cérémonie particulière pour déifier leurs Empereurs روميه‌ده كبرا خلقى ايمپراطورلرينى رتبهٔ الوهيته اعلا ايچون مخصوص بر كونه رسم وتشريفات اجرا ايدر ايدى La déification d'Auguste فلان نام قيصرك مرتبهٔ الوهيته ترفيعى رسمى

DÉIFIÉ. *A.* معتلى على مرتبة الالوهيّة *P.* رسانيدهٔ پايهٔ يزدانى *T.* اللهلق رتبه‌سنه چيقارلمش

DÉISME. Système de ceux qui, rejetant toute sorte de révélation, croient seulement l'existence de Dieu *A.* مذهب المعتقدين بالله فقط *T.* اللهدن غيريسنه ايمان ايتميانلرك مذهبى

DÉISTE. Qui reconnait un Dieu, mais qui ne reconnaît aucune religion révélée *A.* معتقد بالله فقط *T.* اللهدن غيريسنه ايمان ايتميان

DÉJÀ. Dès cette heure, dès à présent *A.* فى هذا ـ حالا الآن *P.* درين وقت *T.* شمدى || Est-il déjà quatre heures? شمدى ساعت درده وارمشميدر Le courrier est-il déjà arrivé? حالا اولاق كلمشميدر

Il signifie aussi, dès l'heure dont on parle *A.* قد ـ قبيلا *P.* پيش ازين دم *T.* اول دمده ـ هنوز || Déjà le soleil était sur l'horizon شمس اول دمده افقده طالع اولمشيدى La place était déjà prise quand il arriva وصولنده قلعه هنوز آلنمشيدى

Et auparavant *A.* قبلا *P.* پيش ازين *T.* اول شمديدن || Je vous ai déjà dit ce que je pensais نه فكرده اولديغمى سكا سويلمشيدم ـ شمديدن اول طرفكه افاده ايتمشيدم

DÉJECTION. Les excrémens d'un malade *A.* فضلات المريض *P.* خسته جامين *T.* خسته‌نك تره‌سى

se DÉJETER. Il se dit des bois, lorsque par trop de sécheresse ou trop d'humidité, en renflant ou en se resserrant, ils se courbent et se gauchissent *A.* اكتزاز الخشب *P.* چوب خوشيدن *T.* آغاج بورشوب چكلمك || Le bois vert se déjette plus que le sec خشب طرى خشب يابسدن زياده كسب كزازت ايدر Ces ais se sont déjetés شو تخته‌لر بورشوب چكلمشدر

DÉJETÉ. *A.* خشب مكتزّ ـ كزّ *P.* چوب خوشيده *T.* بورشوب چكلمش آغاج

DÉJEUNER. Il se dit du repas qu'on fait le matin avant le dîner *A.* تصبّح ـ تلمّج ـ تغدّى *P.* پيشخور كرفتن ـ نيم چاشت خوردن *T.* قهوه آلتى ايتمك || Déjeuner de laitage سودلاج ايله قهوه آلتى ـ حلب طعام ايله تصبّح ايتمك Les enfans déjeunent de bon appétit اطفال قسمى اشتها ايله قهوه آلتى ايدرلر

DÉJEUNER, ou DÉJEUNÉ. Le repas qu'on fait le matin avant le dîner *A.* لمجة ـ صبحة ـ غدا *P.* پيشخور ـ نيم چاشت *T.* قهوه آلتى ـ صفرالق طعامى ـ طعام صفرا شكن || Qu'avez-vous mangé à votre déjeuner? قهوه آلتيده نه درلو طعام تناول ايلدك Un bon déjeuner vaut bien un méchant dîner مكمل قهوه آلتى خسيس ونا خوش بر اويله طعامندن يكدر

On dit proverb. d'un bien qui peut être dissipé en très-peu de temps, qu'il n'y en a pas pour un déjeuner برقهوه آلتيلق مال دكلدر Et d'un prodigue qui se dépêche de manger son bien, qu'il n'en a pas pour un déjeuner بو مال فلانك انجق قهوه ـ مزاجنه كوره انجق بر قهوه آلتيلق شيدر آلتيسنه كافيدر

DÉJOINDRE. Faire que ce qui était joint ne le soit plus *A.* ابانة ـ تفريق *P.* از هم جدا كردن *T.* برى برندن آيرمق ـ آره‌لرينى آچمق || C'est le hâle, le soleil qui a déjoint ces

سهام هوا وشدّت حرارت شمس بو الواحك بری ais هوانك اسیلکی - برلرندن تفریقنه بادی اولمشدر وکونشك قیزغنلغی بو تختدلرك آره‌لرینی آچدردی

SE DÉJOINDRE. *A.* تباین - تفرّق *P.* از هم جدا شدن *T.* آره‌سی آچلمق - آیرلشمق || Les pierres de cette voûte commencent à se déjoindre بو قبه‌نك طاشلری تباین وتفرّقه یوز طوتدی

DÉJOINT. *A.* متباین - متفرق *P.* از هم جدا گشته *T.* آیرلشمش

DÉJOUER. Faire échouer un projet, un dessein nuisible *A.* ابطال - اهدار *P.* هدر کردن - بیهوده ساختن *T.* هیچ ایتمك - نافله لندرمك || Déjouer un projet تدبیری اهدار Déjouer un complot مبنی علی الفساد اولان ایتمك محالفدیی رهین بطلان وهدر ایلمك

DÉJUCHER. Il ne se dit que des poules, quand elles quittent le juchoir *A.* نزول عن قضیب الاقنة *P.* از آده فرود آمدن *T.* یتاق چیبوغی اوزرندن اینمك || Les poules sont déjuchées طاوقلر یتاق چیبوغی اوزرندن اینمشلر در

DELÀ. V. Là.

DÉLABREMENT. État d'une chose délabrée *A.* خرابیت - ویرانگی حال - خرابئ حال - یبابی *P.* خرابیت الحال *T.* جورکلك - ییقلق || Sa maison et ses meubles, tout est dans un grand délabrement خانه‌سی ودرونده اولان اثاث ومتاع جملهٔ خرابیت عظیمه اوزره در Le délabrement de ses affaires اموریتك خرابیت حالی de sa santé مزاجنك مزاجنك جورکلکی - خرابیت حالی

DÉLABRER. Déchirer, mettre en lambeaux. Il se dit en parlant des choses dont les parties sont tellement désunies par vétusté, ou par quelqu'autre cause, qu'elles ne peuvent plus servir à l'usage auquel elles étaient destinées *A.* تخریب *P.* ویران کردن - خراب ویباب کردن *T.* خراب ایتمك - ییقمق - جوریتمك || On délabre une machine à force de s'en servir بر آلت کثرت استعمال ایله تخریب اولنور Une maison est bientôt délabrée, quand on cesse d'en prendre soin برمنزل آرالق آرالق کوزدلمیه‌جك اولور ایسه عهد قریب ایچنده خراب اولور — Il se dit aussi des habits *A.* تمزیق - شق - تخریق *P.* فتالیدن - پاره پاره کردن *T.* پاره‌لمق - پاره پاره ایتمك

Il se dit figur. d'une armée || Les fatigues, le manque de vivres ont fort délabré son armée اردوسی بر طرفدن عنا وزحمتك امتدادی ودیگر طرفدن زاد وذخیره‌نك فقدانی تقریبیله کلی خرابیته دوچار اولمشدر

DÉLABRÉ. *A.* خراب *P.* خراب ویباب - ویران *T.* ییقلمش خراب ویباب اولمش || Un bien, un héritage délabré خراب - برملك وبرعقارت — On dit d'un homme ruiné, que ses affaires sont délabrées مالی خرابدر - اموری خراب ویبابدر — Et d'un homme infirme et languissant, que sa santé est délabrée - مزاجی جوریمشدر - مزاجی خرابدر - وجودی خرابدر Et qu'un homme est bien délabré, pour dire, que son habit est tout déchiré *A.* متمزّق الثیاب *T.* اوستی باشی هپ یرتق On dit encore, Une réputation délabrée رهین زوال واضمحلال مضمحل وزایل اولمش صیت ونام - اولمش صیت وشهرت

DÉLAI. Retardement, remise *A.* مهلة - مهل *P.* درنگ *T.* مهلت || Long délai مهلت مدیده Demander un délai استمهال برمهلت طلب ایتمك Obtenir un délai مهلت تحصیل ایتمك - ایتمك Sans plus de délai فیما - بلا امهال - بلا مهل بعد تجویز امهال وتأخیر اولنمیدرق

DÉLAISSEMENT. Manque de tout secours, de toute assistance *A.* حال المتروکیة - خذلان - حال المخذولیة *P.* واگذاشت *T.* بوشلامه - براقمه || Ses parens et ses amis l'ont abandonné, il est dans un grand délaissement احبابی وخویشان واقرباسی کندودن کف ید ایلدکلرینه بناءً حال کمال مخذولیتده قالمشدر

Il signifie, en termes de Pratique, abandonnement d'un héritage *A.* ترك - کف الید *P.* دستکشئ فراغ *T.* براقمه

DÉLAISSER. Abandonner *A.* ترك - خذل - اخلا *P.* وا گذاشتن *T.* بوشلامق - براقمق || Dieu ne délaisse jamais ceux qui espèrent en lui باری تعالی حضرتلری عنایت رحمینه‌سنه ربط امید ایدنلری ترك ایتمك احتمالی محالدر Elle se trouve délaissée حال مخذولیتده در

En termes de Pratique, Quitter une chose dont on était en possession *A.* فراغ - کف الید عن التصرف *P.* از تصرف بر *T.* از تصرف دستکشی نمودن - دستکش فراغ شدن || En conséquence de l'arrêt, il lui a délaissé cet héritage صادر اولان حکم موجبنجه شینك تصرفندن ال چکمك بو ملکی فلانه فراغ ایلدی Il fut condamné à lui quitter et

délaisser la possession de ... فلان ملكك تصرّفندن كفّ يد ايله فلانه فراغ ايلمسيچون حقنده حكم جريان ايلدى — On dit aussi, Délaisser une action commencée, Délaisser des poursuites شروع اولنمش دعوايى تعقيبدن كفّ يد ايتمك فارغ اولمق — شروع اولنمش دعوادن كفّ يد ايتمك —

Délaissé. *A.* مخذول — متروك — مخلو *P.* وا گذاشته *T.* بوشلانمش — براقلمش

DÉLASSEMENT. Repos, relâche qu'on prend pour se délasser de quelque travail *A.* استراحت — تنفّس — استنفاه *P.* آرام *T.* يورغنلق صاوشدرمه — دكلنمه || Après tant de travail, il faut du délassement بو قدر تعب وزحمتدنصكره تنفّس واستراحت لازمدر L'esprit a besoin de délassement ذهنك آرام واستراحته احتياجى دركار در

DÉLASSER. Ôter la lassitude *A.* دفع العىّ — ترويح — اراحة والكلال *P.* آرامانيدن — آراخانيدن *T.* دكلندرمك || Le sommeil délasse نوم موجب اراحهٔ وجود در Le changement d'occupation délasse l'esprit تبديل شغل ترويح ذهنى مستلزمدر Se délasser d'une longue fatigue متاعب مديدهدنصكره دفع عىّ استراحت ايتمك Se coucher pour se délasser كسب راحت ضمننده ياتوب — وكلال ايچون ياتمق اوزانمق

Délassé. *A.* مستريح — مستنفد *P.* آرميده — آراخيده *T.* يورغنلق صاوشدرمش — دكلنمش

DÉLATEUR. Accusateur, dénonciateur *A.* ساعى pl. سعات — واشى pl. وشات — نمّام — غمّاز — اهل السعاية *P.* سخن چين *T.* قوغجى — جلويز — || Les délateurs étaient fort communs sous le règne de Tibère قياصرهٔ رومدن فلان نام قيصرك دورنده ارباب غمز وسعايت بغايت اشتهارده ايديلر Les délateurs sont odieux سعات وغمّازان بر طائفهٔ مكروهه در On fit punir le délateur غمّازى تأديب ايلديلر Un délateur secret est plus dangereux que les délateurs publics پس پردهٔ خفاده اولان غمّاز آشكاره مألوف غمز وسعايت اولنلردن زياده تهلكهلو در

DÉLATION. Accusation, dénonciation *A.* غمز — سعايت — نميمة — وشايت *P.* سخن چينى — جاويزى *T.* قوغجيلق — || Ce Roi a trop d'égard aux délations فلان حكمدار نميمه وسعايته اخبار سعات وغمّازانه حوالهٔ سمع — چوق اعتبار ايدر التفات ايدر On ne doit point décider de la vie d'un homme sur une simple délation بر غمّازك خبر واحديله حكم قتل اولنمق جائز دكلدر

DÉLATTER. Ôter les lattes de dessus un toit *A.* فكّ السقايف *P.* پرواره بر گرفتن *T.* چاتى تحتدلرينى سوكمك

DÉLAVÉ. Il se dit des couleurs faibles et blafardes *A.* لون كالغسيل *P.* رنگ بى آب وتاب *T.* بايغن رنك — تيره رنك — صونق رنك || Ce bleu est trop délavé بو ماوى پك صونقدر — بغايت بى آب وتابدر

DÉLAYANT. Remède qui rend les humeurs plus fluides *A.* دواء محلّل *P.* داروى كش گداز *T.* اريديجى علاج || Les délayans s'emploient dans la plupart des maladies ادويهٔ محلّله اكثر امراضده استعمال اولنور

DÉLAYEMENT. Action de délayer. V. ce mot.

DÉLAYER. Détremper *A.* حلّ — مشّ *P.* گداختن *T.* ازمك — صو ايچنده ازمك || Délayer de la farine, des oeufs اونى ويمورطهيى صو ايچنده ازمك

Délayé. *A.* منحلّ — ممشوش *P.* گداخته *T.* اريمش — ازلمش

DÉLECTABLE. Qui plait beaucoup, très-agréable *A.* الذّ — لذيذ — نفيس — شهىّ *P.* دلكش — لذّتبخشاى دل وجان *T.* جان سوجك || Lieu délectable موقع نفيس — جاى دلكش Mets délectable طعام لذيذ — طعام نفيس Vin délectable لذّتبخشاى دل وجان اولور بر باده شهىّ Séjour délectable مأواى دلكش

DÉLECTATION. Plaisir qu'on savoure, qu'on goûte *A.* لذّت pl. لذّات — تلذّذ pl. تلذّذات *P.* جان پسندى *T.* جان سومه || Grande délectation تلذّذ عظيم Faire quelque chose avec délectation بر شيئى متلذّذ اولدرق اجرا ايلمك Boire, manger avec délectation تلذّذ ذايقه ايله اكل وشرب ايتمك Prendre trop de délectation aux choses du monde احوال دنيويهدن پك متلذّذ اولمق

DÉLECTER. Divertir, réjouir *A.* تلذيذ *P.* لذّت دادن *T.* لذّت ويرمك || Quand on veut se mortifier, il faut éviter tout ce qui délecte les sens قهر نفس ايتمك مراد اولندقده تلذيذ حواسّ ايدر كافّهٔ حالاتدن توقّى واجتناب لازمدر

Se délecter. Prendre beaucoup de plaisir à quelque chose *A.* استلذاذ — تلذّذ — تلذيذ النفس *P.* لذّت يافتن *T.* لذّت بولمق — متلذّذ اولمق || Se délecter à l'étude, aux beaux-arts مطالعهٔ كتبدن وفنون شريفهيه اشتغالدن لذتياب اولمق

کتاب مطالعەسی وفنون شریفەیە مداومت ایلە استلذاذ ـ مداومتدن متلذذ اولدق ـ تلذیذ نفس ایتمک ـ ایتمک لذتلنمش

DÉLECTÉ. *A.* متلذذ *P.* لذتیاب *T.* لذتلنمش

DÉLÉGATION. Commission donnée à quelqu'un pour agir au nom d'un autre *A.* مأموریت ـ تولیت *P.* گماشتگی *T.* مأموریت

Il se dit aussi, d'un acte par lequel on donne à une personne une somme à recevoir d'une autre *A.* وثیقة الحوالة *P.* حوالە نامە *T.* حوالە سندی || Faire une délégation sur un fermier ملتزم طرفندن ادا اولنمق اوزرە برقطعە حوالە سندی یاپمق Faire accepter une délégation برحوالە سندینی قبول ایتدرمک

DÉLÉGUER. Commettre, envoyer quelqu'un avec pouvoir d'agir, de juger etc. *A.* تعیین المولا ـ تولیت *P.* گماشتن *T.* مولا مأمور ایتمک ـ مولا تعیین ایلمک ـ قلمق || Déléguer quelqu'un pour connaître de quelque chose برکمسنەیی برمصلحتک رؤیتنە مأمور ایتمک Le Pape a délégué des juges pour cette affaire بو مصلحتە ریم پاپاسی طرفندن مولالر تعیین اولندی

Il se dit aussi en parlant des fonds qu'on assigne pour le paiement d'une dette *T.* برمالدن حوالە ایتمک || Déléguer une dette دینی فلان مالدن حوالە ایتمک Déléguer un fonds pour le payement d'un créancier برآلەجقلونک مطلوبنی فلان مالدن حوالە ایتمک

DÉLÉGUÉ. *A.* مأمور ـ مولا *P.* گماشتە *T.* مأمور ـ Il se prend aussi substantivement.

DÉLESTER. Ôter le lest d'un vaisseau *A.* اخراج الصبرة السفینة *P.* بارسنج کشتیرا برآوردن *T.* کمینک صفراسنی چیقارمق || On a fait délester les vaisseaux کمیلرک صفراسنی چیقاردیلر

DÉLESTEUR. Celui qui est chargé de faire délester les vaisseaux *T.* کمیلرک صفراسنی بوشاتمغە مأمور اولان

DÉLÉTÈRE. Qui tue, qui cause la mort *A.* قتّال *P.* مرگ آور *T.* اولدریجی || Des plantes délétères نباتات قتّالە Des sucs délétères عصارات قتّالە

DÉLIBÉRANT. Qui délibère *A.* مخصوص ـ مخصوص بالمباحثة بالمشاورة *P.* مخصوص برای کنگاش *T.* سوبلشلمکە مخصوص مشاورەیە مخصوص ـ دانشمغە || Assemblée délibérante مجلس شورا ـ مخصوص مجلس

DÉLIBÉRATIF. Terme de Rhétorique. Il se dit de ce genre de discours dans lequel l'orateur se propose de faire prendre ou rejeter une résolution dans une affaire publique, mise en délibération *A.* اثبات بالبحث

VOIX DÉLIBÉRATIVE. Voix de suffrage dans les délibérations d'une compagnie. Il est opposé à Voix consultative *A.* رأی علی طریق الاستشارة || Il a voix délibérative علی طریق الاستشارە رأی ایدر اربابدندر

DÉLIBÉRATION. Discussion faite entre plusieurs personnes pour prendre une résolution *A.* مباحثة ـ مشاورة *P.* کنگاش با *T.* دانشمە با همدیگر || Longue délibération مشاورۀ مدیدە Mûre délibération رأی ناصح ایلە مشاورە ـ مشاورۀ ناصحە Mettre une affaire en délibération برمصلحتی مشاورەیە حوالە ایتمک On mit en délibération si... چگونگی حالک حقیقتی بیلنمک ایچون مباحثە ومشاورەیە حوالە اولندی

Et résolution *A.* رأی ممضو علیە ـ حکم *P.* رأی قرار دادە *T.* قرار ـ طوروق || La délibération du conseil fut que... شورانک رأی ممضو علیهسی شو ایدیکە Par délibération du conseil شورانک رأی قرار دادەسی موجبنجە Prendre une délibération ـ بر کونە رأیک اوزرینە قرار ویرمک امضا ایتمک

DÉLIBÉRER. Examiner, consulter en soi-même *A.* تفکر ـ تقلیب الفکر ـ صرف الذهن *P.* اندیشە کردن ـ اندیشیدن *T.* فکرلنمک ـ دوشونمک || Il a long-temps délibéré sur ce qu'il devait faire نە کونە حرکت ایتمک اقتضا ایلدیکنە دائر خیلی زمان تقلیب فکر ایلدی

Et consulter avec les autres *A.* ـ ائتمار ـ استشارة ـ تشاور *P.* کنگاش کردن *T.* دانشمق ـ مشورت ایتمک || ائتمار On a délibéré long-temps sur cette affaire بوماددەنک اوزرینە بومصلحتە دائر وافر زمان ـ وافر زمان مشورت اولندی بر ادارۀ سبحۀ تشاور وائتمار اولندی Délibérer d'une chose بر مادە ایچون تقلیب افکار مشورت ایتمک Délibérer sur une question برمادەنک اوزرندە ادارۀ پرکار تفکر ومشورت Délibérer sur une affaire importante برمصلحت مهمەیە دائر مشورت ایلمک ایتمک

Et prendre une résolution, se déterminer *A.* تقریر ـ تصمیم الرأی *P.* قرار دادن *T.* قرار ویرمک ـ طوروق ویرمک || J'ai délibéré de faire telle chose فلان شیئی تصمیم ایلدم On délibéra d'aller aux ennemis دشمن اوزرینە وارمەسی

وارلمغه قرار ویرلدی ـ خصوصی تصمیم اولندی || Il fut délibéré dans le conseil مجلسده قرار ویرلمشدر قرار گیر ـ اولمشدر

Délibéré. *A.* متشاور *P.* کنگاش کرده ـ مشورت گشته *T.* مشورت اولنمش ـ دانشلنمش || Une affaire délibérée مشورت اولنمش مصلحت Une affaire délibérée un tel jour فلان کون مشورتی سبقت ایتمش بر مصلحت

On dit, C'est une chose délibérée, pour dire, c'est une chose arrêtée, conclue *A.* مصمم *P.* قرار کرده ـ قرار گیر *T.* قراری ویرلمش ـ ویرلمش طوروق

On dit, Faire une chose de propos délibéré, pour dire, à dessein, après y avoir bien pensé *A.* عن رویة ـ بالمطالعة *P.* اندیشه کنان *T.* دوشوندرک ـ بیلدرک Lorsque cette expression est employé en mauvaise part, il vaut mieux faire usage de ces mots *A.* عمداً ـ متعمداً ـ قصداً ـ عن قصد || Il lui a rendu ce mauvais office de propos délibéré فلانه شو خیانتی قصداً وعمداً اجرا ایلدی ـ عن قصد اجرا ایلدی

Il signifie aussi, aisé, libre *A.* لا ابالی *P.* آزاده *T.* سربست || Il a l'air délibéré سربست طوری ـ لا ابالی طوری وار در وار در

Il se dit, en termes de Pratique, de la dernière résolution que des juges doivent prendre sur l'examen des pièces *A.* حکم

DÉLICAT. Fin, agréable au goût *A.* نفیس ـ لطیف الطعم *P.* نازک مزه *T.* دادی نازک || Mets délicat طعام نفیس Viande délicate لحم لطیف الطعم ـ لحم لطیف المذاق Cet homme fait une chère fort délicate فلان آدم بغایت نفیس ولطیف طعام جیقارر

Il signifie figur., qui juge finement de ce qui regarde les sens ou l'esprit *A.* دقیق *P.* باریک *T.* انجه || Goût délicat ذایقهٔ دقیقه Oreille délicate سامعهٔ دقیقه Jugement délicat تمییز دقیق Esprit délicat عقل ـ فکر باریکبین ـ فکر دقیق باریکبین

Il signifie aussi figur., difficile à contenter *A.* صعب الارتضا *P.* مشکل بسند *T.* کوج بکنور || Vous êtes bien délicat خیلی مرتبده مشکل پسند آدمسک Il ne faut pas être si délicat اولقدر مشکل پسند اولمق جائز دکلدر Les délicats sont malheureux مشکل پسند اولنلر بیچاره درلر

Délicat. Délié, fin. Il est opposé à Grossier *A.* لطیف ـ رقیق *P.* نازک ـ نزاکتلو *T.* انجه ـ ناریبن || Teint délicat بشرهٔ رنگ روی لطیف ـ لون لطیف Peau délicate دستکار ـ عمل رقیق بشرهٔ سحنا ـ لطیفه Travail délicat انجه ـ نقر رقیق Sculpture délicate انجه ایش ـ نازک اویمه ایشی ـ On dit figur, qu'une pensée, qu'une louange est délicate برمعنای لطیف وبر مدیحهٔ لطیفه در معنای ـ نازک ومدح وثنای نازکدر ـ Et qu'une chose est délicate à manier, pour dire, qu'il ne faut pas la manier rudement نازکانه قوللانلمجق شیدر Et qu'une affaire est délicate à traiter نازک بر مصلحتدر

On dit, qu'un homme est délicat sur le point d'honneur, pour dire, qu'il est aisé à choquer sur les choses qui regardent l'honneur عرض وناموسه راجع اموره طبعی نازک بر آدمدر || Il est chatouilleux et délicat sur le point d'donneur عرض وناموسه راجع اموره بغایت حساس ونازک مزاج بر آدمدر ـ Et qu'un homme est délicat sur l'amitié الفت ومحبت بابنده غایت ایله نازک مزاجدر ـ Et qu'un homme est extrêmement délicat sur ce qui regarde ses amis, pour dire, qu'il ne souffre pas qu'on dise, qu'on fasse rien contre eux احبابنه راجع اموره طبیعتی غایة الغایه نازکدر ـ Et qu'une personne a la conscience délicate, pous dire, qu'elle a une conscience aisée à blesser نفس ـ نفس مخطرهسی لطیف ونزاهت آلود در مخطرهسی حساس ونازکدر

On dit, qu'un ouvrier a la main délicate, pour dire, qu'il travaille avec une grande adresse, une grande légéreté de main *A.* صنیع الیدین ـ خفیف الید ـ لبیق *P.* چیره دست *T.* الی خفیف ـ الی اوز Il a le ciseau, le pinceau délicat مقصکاری وقلمکاری ایشده صنیع الیدیندر

Il signifie aussi, faible *A.* ضعیف *P.* نا توان *T.* زبون ضعیف ونا ـ مزاج نازک || Tempérament délicat نازک ـ توان بر مزاج Constitution délicate بنیهٔ ضعیفه Complexion délicate ترکیب نازک ـ ترکیب ضعیف Cet enfant est extrêmement délicat بو ـ بو طفل بغایت ضعیف المزاجدر جوجوغک مزاجی غایت نازکدر Avoir la vue délicate ضعف بصره مبتلا اولمق ـ ضعیف البصر اولمق

On dit, qu'une personne a le sommeil délicat, pour dire, que le moindre bruit l'éveille *A.* خفیف النوم *P.* سبکخواب *T.* اویقوسی خفیف

DÉLICATEMENT. Avec délicatesse *A.* باللطافة ـ بالنزاكة *P.* نازكانه *T.* انجه‌لكله ـ نزاكت ايله || Juger délicatement de tout هر شيئده نازكانه رأى ايتمك Cela est travaillé délicatement فلان شئ نزاكت ايله ايشلنمشدر Cet auteur a traité ce sujet-là délicatement بو مؤلف فلان ماده‌يى نازكانه بونى نازكانه بسط وبيان ايلدى Il a passé cela délicatement كچوردى Cette affaire veut être traitée délicatement بو خصوص نازكانه اداره اولنمق اقتضا ايدر

Il se dit aussi en parlant des hommes *A.* بالتنعم ـ ناعماً *P.* بناز ونعيم ـ بنازندگى *T.* نازنده‌لكله ايله || Être élevé délicatement ناز ونعيم ايله پرورده اولمق Se traiter délicatement نفسنى تنعم ايله قوللانمق

DÉLICATER. Traiter avec des suins trop délicats, accoutumer à la molesse *A.* تنعيم ـ تغنيق *P.* بناز ـ بنازندگى آلفتيدن *T.* داندينلمق ـ نازليلغه آلشدرمق ونعيم پروردن || On gâte les enfans à force de les délicater اطفالى ناز ونعيم ايله پرورده ايتمك سوء حاللرينه باعث بر كيفيتدر Vous vous délicatez trop نفسكى مبالغه ايله تغنيق وتنعيم ايدرسك ـ كندوكى پك چوق نازنده‌لكه آلشدررسك

DÉLICATESSE. Qualité d'une chose ou d'une personne délicate. Il s'emploie dans la plupart des sens de Délicat *A.* لطافت ـ نزاكت *P.* نازكى *T.* نازكلك ـ انجه‌لك || La délicatesse du vin باده‌نك لطافتى de la bonne chère اطعمهٔ نفيسه‌نك نزاكتى Délicatesse de goût ذايقه نزاكتى d'oreille سامعه نزاكتى de jugement رأى نزاكتى d'esprit ذهن لطافت ـ عقل نزاكتى Délicatesse de teint لون وجهك بشره‌نك رنگ رويك نازكلكى ـ لطافتى de la peau بر كونه عمل نعومت ولطافتى d'un ouvrage de la main يدك نزاكت ولطافتى Il a beaucoup de délicatesse dans tout ce qu'il écrit تحريراتنده نزاكت كامله وار در dans tout ce qu'il dit اقوالنده نزاكت تامه وار در La délicatesse d'une pensée معنانك انجه‌لكى ـ لطافت معنا Délicatesse de tempérament مزاج نزاكتى de complexion تركيب بدنك نزاكتى On ne saurait avoir trop de délicatesse sur certaines choses بعض شيلر هر نه درجه‌ده نزاكت ايله قوللنلسه كافى دكلدر Avoir une grande délicatesse de conscience نزاهت تامه ـ نفس مخطره‌ده نزاكت كامله صاحبى اولمق

On dit, Les délicatesses de la Langue, pour dire, les finesses de la Langue دقايق اللسان ـ لطايف اللسان Et les délicatesses de la table طعامك لطايف ونفايسى

Il se prend quelquefois pour Molesse *A.* تغنق pl. تغنقات *P.* نازونعيم ـ نازندگى *T.* نازنده‌لك ـ تنعم pl. تنعمات ـ داندينلق || Cet enfant est élevé avec trop de délicatesse بو طفل غاية الغايه ناز ونعيم ايله پروشيافته در Garder le lit par délicatesse نازنده‌لكه مبنى يتاقده اولمق

DÉLICES, au pluriel. Plaisir, volupté *A.* pl. لذات ـ لذايذ *P.* لذايذ النفس ـ حظوظات نفسانيّه ـ تنعمات ـ تلذذات ـ دلخوشى *T.* صفاى دل ـ صفا ـ ذوق وصفا || Les délices du Paradis نعيم جنت ـ تنعمات جنت Les délices de l'esprit تلذذات قلب Les délices de la campagne صحرانك تلذذات وتنعماتى Il fait toutes ses délices de l'étude حظوظات نفسانيه‌سى مطالعهٔ كتبه منحصر در Ce sont ses délices حظوظات نفسانيه‌سى انجق بو شيلر در Goûter les délices de la vie لذايذ عمر ايله استلذاذ ايتمك Être nourri dans les délices لذايذ نفس ايچنده پرورده اولمق Se plonger dans les délices حظوظات نفسانيه ايچنده مستغرق اولمق Il en fait ses plus chères délices فلان شيلرى اعز لذايذ نفسانيه‌سندن عد ايدر Ils mettaient leurs délices à vivre ensemble شركت معاشرت عندلرنده اقدم لذايذدن عد اولنور ايدى

Délice, se dit quelquefois au singulier *A.* فرح ـ حظ النفس *P.* جان ـ كوكل خوشلغى *T.* فرح جان ـ حظ درون *P.* البال محض فرح بالدر ـ محض حظ دروندر || C'est un délice سويلنمه C'est un grand délice بو حال عظيم حظ دروندر Quel délice! نه قدر حظ دروندر

DÉLICIEUSEMENT. Avec délices *A.* بحظ النفس ـ بحظ البال ـ بالتلذذ ـ باستلذاذ القلب *P.* جان پرورانه ـ بتلذذ درون ـ جان *T.* بلذت درون ـ با صفاى دل ـ با خوشدلى ـ حظ || Vivre délicieusement ذوق وصفا ايله ـ سويلندرك نفس ايله كچنمك Nous y passâmes quinze jours délicieusement اول محلده اون بش كون استلذاذ قلب ايله امرار وقت ايلدك On boit délicieusement à la glace dans les pays chauds اقاليم حاره‌ده بوزلو شربتلر تلذذ درون ايله ايچيلور

DÉLICIEUX. Extrêmement agréable *A.* الذ ـ اشها ـ شهى ـ *P.* الطف ـ دلكش ـ جانپرور *T.* صفالو ـ جان سوه‌جك || Vin délicieux خمرلذيذ Mets délicieux الذ لذيذ طعاملر Lieux

délicieux مواقع لطيفه Parfums délicieux تلذيذ دماغ ايدن بخورات Entretient délicieux محاورهٔ ـ محاورهٔ لطافت آميز لذتبخشا

se DÉLICOTER. Il se dit d'un cheval qui se défait de son licou *A.* طرح الزمام ـ طرح الرسن *P.* افسار انداختن *T.* بو آت يولارى آتمق || Ce cheval est sujet à se délicoter يولارينى آتمغه مبتلا در

DÉLIÉ. Grêle, mince, menu *A.* رقيق *P.* باريك ـ تُنُك *T.* انجه ـ يوفقه || Étoffe déliée ثوب شفّ ـ ثوب رقيق Toile déliée انجه بز ـ بزّ رقيق Fil délié سلك ـ خيط رقيق غايت انجه ايپلك ـ تنُك Un trait de plume fort délié رقيق قلم جزكيسى

On dit figur., qu'un homme est délié, qu'il a l'esprit délié, pour dire, qu'il a beaucoup de finesse d'esprit, d'habileté *A.* دقيق النظر *P.* باربكبين *T.* انجه فكرلو ـ Il se prend quelquefois en mauvaise part *A.* داهية *P.* آفت ذهن *T.* جنّ فكرلو

DÉLIER. Détacher, défaire ce qui lie quelque chose *A.* حل الرباط ـ فكّ الرباط *P.* بند گشادن *T.* باغ سوكمك || Délier un gerbe اكين دمتنك باغنى سوكمك ـ Il signifie aussi, dénouer. V. ce mot.

En Théologie, il signifie, absoudre *A.* حلّ الذنوب *P.* از بند گناه آزاد كردن *T.* صوچك باغنى جوزمك || l'Église a le pouvoir de lier et de délier ائمهٔ دين يدلرنده ذنوب وآثام حقنده قوت حلّ وعقد وار در

On dit aussi, Délier d'un serment *A.* تخليص من القسم وارستهٔ قيد سوگند ـ از قيد سوگند رهانيدن *P.* كردن *T.* آند باغندن قورتارمق || Nulle puissance n'a le droit de délier les sujets du serment de fidélité زيردستاننك پادشاهه صداقت ومطاوعته دائر ايتدكلرى قسمدن هيچ بر كمسنه تخليصنه قادر دكلدر

DÉLINQUANT. Qui a commis un délit *A.* جانى pl. جنات ـ اهل الجناية *P.* بزه كار *T.* صوچلو || Punir un délinquant اهل جنايتى تأديب ايتمك

DÉLINQUER. Faillir, contrevenir à la loi *A.* ارتكاب الجناية *P.* بزه كردن *T.* صوچ ايشلمك || On punit ceux qui ont délinqué ارتكاب جنايت ايدنلرك جزاى ما يليقلرى اجرا اولنور En quoi a-t-il délinqué? قنغى خصوصده ارتكاب جنايت ايلدى

DÉLIRE. Égarement d'esprit causé par maladie *A.* هذيان *P.* هذيان ـ بخستن سخن بيهوشانه *T.* صايقلمه || Long délire مبتلا هذيان مديد On espère que son délire cessera avec la fièvre اولديغى عارضهٔ هذيان حمّانك اندفاعيله برطرف اولهجغى مأمولدر

Il se dit figur. des passions, de l'esprit, de l'imagination *A.* سموه *P.* آشفتگى *T.* سرسملك ـ دلولك || Le délire de l'esprit عقلك سرسملكى

DÉLIT. Crime *A.* جنايت pl. جنايات ـ جرم pl. جروم *P.* جرم ـ جنايت *T.* صوچ || Grand délit جنايت جسيمه تاوان ـ بزه ارتكاب جرم غليظ Délit énorme جرم ضخم Commettre un délit جرم ايتمك

On dit, Être pris ou Être surpris en flagrant délit *A.* اخذ على حين صنع الجرم *T.* بر كمسنه صوچى ايشلر ايكن طوتلمق

DÉLITESCENCE. Terme de Médecine. Reflux subit de l'humeur morbifique de dehors en dedans *A.* انفراغ المادّة الممرضة فى الداخل ـ عكس المادّة الممرضة فى الداخل

DÉLIVRANCE. Action par laquelle on délivre *A.* خلاص ـ نجات *P.* رهايى *T.* قورتارلمه || C'est lui qui a contribué à votre délivrance سنك خلاصكه همّت ايدن فلاندر La délivrance du peuple de Dieu امّت ربّ متعالك نجات وخلاصى L'anniversaire de la fête de la délivrance de cette ville بو شهرك خلاصنه حرمةً اجرا اولنو كلان عيد سنوى

Et action par laquelle on met en liberté *A.* اطلاق ـ تخلية السبيل *P.* آزادى *T.* آزادلق || La délivrance d'un prisonnier براسيرك قيد اسردن خلاصى ـ بر اسيرك اطلاقى ـ تخليصى

On dit, qu'une femme a eu une heureuse délivrance, pour dire, qu'elle est accouchée heureusement باليمن والسهولة وضع حمل ايلدى

Il signifie aussi, livraison, action par laquelle on livre quelque chose entre les mains de quelqu'un *A.* تسليم || On ne le payera qu'après une pleine et entière délivrance des titres, des pièces كافّهٔ اوراق وسندات تسليم اولنمدقچه اقچهسى ادا اولنميهجقدر Quand la délivrance des marchandises aura été faite اموال تجارت تسليم اولنديغى حالده Il s'est opposé à la délivrance des deniers مبلغك تسليمندن امتناع ايلدى

L'exécuteur testamentaire doit faire la délivrance des legs اجرای وصیته مأمور اولان وکیل اقتضا ایدن نذوری محللرینه تسلیم ایتمک لازمهٔ حالیدر

DÉLIVRE. Arrière-faix. V. ce mot.

DÉLIVRER. Affranchir de quelque mal, de quelque incommodité *A.* تخلیص - انجا - تفصیة *P.* رها - رهانیدن - رستن - کردن *T.* قورتارمق || Il délivra son pays des tyrans مملکتنی ایادئ جبابره ومتغلبیندن تخلیص ایلدی - دست تطاول ظلمه وجبّاراندن تخلیص ایلدی du joug des tyrans مملکتنی ربقهٔ طاقتشکن جباراندن قورتاردی Il était pris par les Turcs, on le délivra en payant sa rançon فلان کشی اهل اسلام طرفندن اخذ واسیر اولنمغین فدیه‌سی ثمن معلوم اعطاسیله تخلیص - اعطا اولندرق تخلیص اولندی Il fut délivré d'entre leurs mains اللرندن تخلیص اولندی - اللرندن تفصّی ایلدی - گریبان ایلدی Délivrer de prison, de captivité قید محبوسیتدن وقید اسردن تخلیص ایلمک La ville fut délivrée de la peste مملکت آفت وبادن رهایاب اولدی Il est délivré de la fièvre علّت حمّادن رها یافته Il a été délivré d'un grand péril مهلکهٔ عظیمه‌دن تفصّی - رد بیوک تهلکه آتلادی - بیوک تهلکه‌دن قورتلدی - ایلدی On m'a délivré d'une grande inquiétude درونمه مستولی اولان اضطراب وخلجان عظیمه‌دن بنی تخلیص ایلدیلر Il est délivré des misères de cette vie زخارف دنیای دنیدن رهایاب اولمشدر Délivrer une âme du Purgatoire بر جانی عذاب عذاب برزخدن قورتارمق - قبردن تخلیص وانجا ایتمک Cet homme est fort incommode, je voudrais bien en être délivré بو آدم بغایت معجز اولمغله ثقلتندن قورتلمق استر ایدم Quand me délivrerez-vous de ce méchant procès بو مردار دعوادن بنی نه زمان تخلیص ایده‌جکسک — Il signifie aussi, accoucher. V. ce mot.

Et mettre en liberté *A.* تخلیة السبیل - اطلاق *P.* آزادن - آزاد کردن - گسیل کردن *T.* صالیویرمک - آزاد ایتمک || Délivrer les prisonniers اسرایی اطلاق ایتمک - اسرانک سبیللرینی تخلیه ایتمک

Et livrer, mettre entre les mains *A.* اعطا - تسلیم - دفع *P.* دادن - تسلیم کردن *T.* ویرمک - تسلیم ایتمک || Délivrer de la marchandise بارکان مالی تسلیم ایتمک On lui a fait délivrer, par ordre du Roi, tant de quintaux de poudre, tant de sacs de blé شو قدر قنطار باروت سیاه وشو قدر جوال حنطه با امر همایون فلانه تسلیم ایتدردیلر Délivrer un meuble au plus offrant et dernier enchérisseur بر متاعی زیاده آرتورانه وصوک رغبتلوسنه دفع وتسلیم ایلمک Délivrer de l'argent اقچه تسلیم ایتمک On lui a délivré les deniers du prix de la vente مبیعک ثمنی اولان مبلغ تسلیم اولندی Délivrer des papiers, des titres à quelqu'un بر کمسنه‌نک یدینه تسلیم تحریرات وسندات ایتمک

DÉLIVRÉ. *A.* متفصّی - مخلّص *P.* وارسته - رسته - رها یافته *T.* قورتلمش *A.* مسلّم - مدفوع *P.* داده - تسلیم کرده *T.* تسلیم اولنمش - ویرلمش

DÉLIVREUR. Celui qui, dans les magasins du Roi, est chargé de délivrer aux troupes les rations de fourrage, de biscuit *A.* امین الانبار *P.* کتخدای انبار *T.* انبار امینی

DÉLOGEMENT. Action de déloger *A.* نقل - رحلت *P.* کوچ *T.* کوچمه || Il faut qu'il songe à une autre maison, car le temps du délogement approche نقلک وقتی تقرّب ایتمکله بشقه بر منزل تدارکنه صرف ذهن ایتمک اقتضا ایدر

DÉLOGER. Quitter un logement pour aller ailleurs *A.* نقل - تبدیل المکان - ترحّل *P.* کوچ کردن *T.* کوچمک || Il a délogé à une telle paroisse فلان محلّه‌یه نقل ایلدی Le régiment a délogé à la pointe du jour عسکر علی السحر تبدیل مکان ایلدی

Et décamper *A.* رفع الخیمة القرار - رفع المعسکر *P.* اردو بر داشتن *T.* اردویی قالدرمق || L'approche de l'ennemi les a fait déloger bien vite دشمنک تقرّبی حسبیله علی العجله - دشمنک تقرّبی رفع خیام قرار واقامته مجبور اولدیلر - اردونک عجالةً قالدرلمسنی ایجاب ایلدی Quand ils surent que l'ennemi était plus fort, ils délogèrent sans trompette دشمنک قوتی غالب اولدیغنی لدی التحقیق بی صدای طرامپته چالدرمقسزین - کرّه‌نای اردولرینی قالدردیلر اردویی قالدردیلر

On dit, Déloger sans trompette, pour dire, sortir doucement et sans bruit du lieu où l'on est *T.* بی صیت وصدا غیبت - صداسزجه - سس چیقارمقسزین قالقوب کتمک - ایتمک آلوب یوریبی ویرمک

Il signifie aussi, sortir d'un lieu, d'une place qu'on occupe *A.* تنحّی - خروج *P.* بیرون شدن *T.* چیقمق || Délogez

de là au plus vite, c'est ma place اول محلدن خروج ايله اول طرفدن Je vous ferai bien déloger de là زيرا بنم يرمدر سنى اخراج ايتدره جكم

Et ôter un logement à quelqu'un *A.* اخراج عن المنزل *P.* از خانه بيرون كردن *T.* يرندن چيقارمق - اودن چيقارمق || Je ne veux pas vous déloger سنى منزلكدن اخراج ايتمك استمم

En termes de guerre, il signifie, faire quitter un poste *A.* دفع عن المكان - طرد عن المكان *P.* از جايش بيرون كردن - راندن *T.* از قرارگاه بدر كردن - يرندن قوغمق || Les ennemis s'étaient postés en tel endroit, mais on les a délogés à coups de canon دشمن فلان محلده اتخاذ قرار ايتمشيكن ضرب طوب ايله اول محلدن دفع وطرد اولندى

DÉLOYAL. Perfide, qui n'a ni foi ni parole *A.* لئيم النفس - معدوم العرض *P.* نا كس - بد منش - بيعرض *T.* عرضنى عرضسز - صاقندرمز || Il faut être bien déloyal pour tromper son ami, son bienfaiteur دوستنى وولى نعمتنى آلداتمق ايچون بر آدم خيلى لئيم النفس اولملو در

DÉLOYALEMENT. Avec perfidie, sans foi *A.* بلآمة النفس - بلا عرض ولاحرمة *P.* نا كساند *T.* عرضسزجه || Il en a usé le plus déloyalement du monde جهانده بوندن افحش اولميه جق بر نوع لآمت نفس ايله حركت ايلدى

DÉLOYAUTÉ. Infidélité, perfidie *A.* عدم العرض ولحرمة - لآمت النفس *P.* نا كسى - بد منشى - بيعرضى *T.* عرضسزلق || Insigne déloyauté فاحش بر لآمت نفس

DÉLUGE. Grande inondation *A.* طوفان || Avant le déluge قبل الطوفان Les pluies ont été si grandes, qu'elles ont fait une espèce de déluge امطارك شدّت وكثرتى تقريبيله كأنّ بر طوفان پيدا اولدى — On dit figur., Un déluge de feu طوفان نار Un déluge de maux طوفان مصايب وآفات Déluge de sang طوفان خون de larmes طوفان دموع - طوفان اشك

On dit proverb., Après moi le déluge, pour dire, qu'on ne s'embarrassera pas de ce qui arrivera quand on n'y sera plus *T.* بندنصكره هر جه بادا باد

DÉMAGOGIE. L'action de dominer dans une faction populaire *A.* قيادة الناس *T.* خلقى كندويه اويدروب يدمه

DÉMAGOGIQUE. Qui appartient à la démagogie *A.* متعلق بقيادة الناس || Discours démagogiques قيادت ناسه متعلق مقالات ومخاطبات Opinions démagogiques قيادت ناسه متعلق مذاهب وآرا

DÉMAGOGUE. Chef d'une faction populaire *A.* قايد الناس *T.* خلقى كندويه اويدروب يديجى || Chaque petite faction a son démagogue ناسك هر بر فرقهٔ صغيره سى باشنده بشقه جه برر قايد وار در

DÉMAIGRIR. Devenir moins maigre *A.* دفع الهزال *P.* كم لاغر گشتن *T.* آريقلغى آزالتمق - آريقلغى صاوشدرمق || كسب سمن Il n'est pas engraissé, mais il est démaigri ايتميوب انجق هزالى مندفع اولدى

Il se dit, en termes de maçonnerie et de charpenterie, pour Retrancher quelque chose d'une pierre, d'une pièce de bois *A.* نحت *P.* تراشيدن *T.* يونمق

DÉMAILLOTTER. Ôter du maillot *A.* خلع القماط *P.* بغلتاق بر گرفتن - بر آوردن *T.* باغربندرا || بغرداغى چيقارمق Demaillotter un enfant معصومك بغرداغنى چيقارمق

DEMAILLOTTÉ. *A.* مخلوع القماط *P.* از بغلتاق وارسته *T.* بغرداغى چيقارلمش

DEMAIN. Le jour qui suit immédiatement celui où l'on est *A.* غد *P.* فردا *T.* ايرته - يارين - يارنكى كون || Son procès se juge demain دعواسى - يارنكى كون مرافعه اولنه جقدر يارنكى Demain au matin يارنكى كون رؤيت اولنه جقدر صباح - يارنكى كون صباح وقتنده - كون على الصباح Il m'a remis à demain ايرته يه براقدى - بنى يارينه براقدى

DÉMANCHEMENT. Action de démancher, état de ce qui est démanché *A.* انفكاك القبضة *P.* دسته بر گرفتن - برآوردن *T.* صاپك - صاپك چيقمه سى - صاپك چيقارلمسى دسته قوپمه سى

DÉMANCHER. Ôter le manche d'un instrument *A.* فك القبضة - فك المقبض *P.* دسته را بر آوردن *T.* صاپى چيقارمق - صاپى قوپارمق

SE DÉMANCHER. *A.* انفكاك القبضة *P.* دسته بر آورده شدن *T.* صاپ قوپمق - صاپ چيقمق

DEMANDE. Action par laquelle on demande *A.* مطلوب pl. مطلوبات - مسئول pl. مسئولات - بغية pl. بغايا *P.* درخواست *T.* استمه || Votre demande est juste مطلوبك حقه مقارندر حقدر Il fait tous les jours de nouvelles demandes كل يوم

J'ai satisfait à sa demande مسئولات جدیده در میان ایدر مسئولنی اسعاف ایلدم

Et la chose demandée *A.* مطلب pl. مطالب ـ مأربة pl. مآرب ـ حاجت pl. حاجات ـ مراد pl. مرادات *P.* ایفت ـ دلخواه ـ خاطر خواه ـ در خواست *T.* دیلمه || On vous a accordé votre demande مطلبك رهین اسعاف اولمشدر ـ انجاح مرادکز مساعده اولندی

Et question *A.* سؤال pl. اسئلة *P.* پرسش *T.* صورمه || La réponse doit être conforme à la demande جواب سؤاله موافق اولملو در

Il signifie aussi, la démarche que fait un tiers pour demander une fille en mariage à ses parens *A.* خطبة *P.* خشرانگری *T.* دوکورلك || C'est l'oncle du marié qui a fait la demande خطبه‌یی ایدن زوجك عموجه‌سیدر

Il se dit aussi, de l'action qu'on intente en Justice, pour obtenir une chose à laquelle on a droit *A.* دعوی pl. دعاوی *P.* دعوا ـ یارغو *T.* دعوا || Demande en complainte تظلّم حاله دائر دعوا Demande en réparation d'honneur تکمیل عرض دعواسی Il a été débouté de sa demande دعواسی ردّ اولندی

DEMANDER. Prier quelqu'un d'accorder quelque chose *A.* رجا ـ استدعا ـ التماس *P.* در خواستن ـ نیاز بیدن *T.* رجا ایتمك ـ دیلمك ـ یلوارمق ـ نیاز ایتمك || Je vous demande votre amitié, votre secours, votre protection سنك حب ومودّتکی واعانت ومظاهرتکی وسایهٔ حمایتکی نیاز ایدرم Il lui a demandé la vie جاننی باغشلمق نیاز والتماس ایلدی Je vous demande au nom de Dieu de... الله ایچون اولسون رجا Je vous demande en grâce de ... محض لطف ونیاز ایدرمکه واحسان اولدرق سندن استدعا ایدرمکه Demander audience استدعای ملاقات ایتمك Demander pardon استدعای لطف وکرم نیاز ایتمك Demander grâce عفو ایتمك

Il se dit aussi des choses pour lesquelles on s'adresse à la Justice *A.* طلب ـ ادّعا ـ ابتغا *P.* خواستن ـ طلبیدن *T.* استمك || Demander du temps مهلت طلب ایتمك Demander communication des pièces دعوانك کندویه ارائه اوراق اولنمسنی طلب وادّعا ایتمك. Demander compte d'une affaire برماده ایچون حساب استمك Demander le paiement d'une dette تقاضای دین ـ آلدجغنك اودنمسنی ادّعا ایتمك Demander réparation d'honneur عرضنك تکمیلنی ایتمك

ادّعا ایتمك

On dit d'un homme, qu'il ne demande pas mieux, pour dire, qu'il est fort content de ce qu'on lui propose کندویه کوره بوندن اعلا بازارلق اولمز

Il signifie aussi, chercher quelqu'un pour le voir *A.* طلب *P.* جستن *T.* استمك ـ آرامق || Il est venu un tel au logis vous demander قوناغه فلان کشی کلوب سنی آرار ایدی Demandez-vous quelqu'un? کمسه‌یی می آرارسك

On dit, Demander son pain, sa vie, pour dire, demander l'aumône *A.* سؤال ـ تکفّف ـ استکفاف *P.* جرّ ـ دریوزگی خانه بخانه کردن *T.* دیلنمك || Il va demander par les maisons عامه‌دن کزوب جرّ وسؤال ایدر Il demande à tout le monde سؤال وتکفّف ایدر Il demande de porte en porte قپودن قپویه واروب سؤال ایدر

Il signifie aussi, interroger quelqu'un pour apprendre de lui quelque chose qu'on veut savoir *A.* استفسار ـ استسآل ـ سؤال ـ استخبار ـ استشعار *P.* پژوهیدن ـ پرسیدن *T.* صورمق || Demander des nouvelles استشعار حوادث واخبار ایتمك Je ne vous demande pas votre secret بن سرّکی سؤال ایتمم Il lui a demandé son nom, sa demeure اسمنی ومحلّ اقامتنی سؤال ایلدی Faut-il demander à un malade s'il veut santé? خسته‌یه صاغلق استرمیسك دیو صوریلورمی

Et désirer, exiger *A.* احتیاج ـ ارتغاب *P.* خواستن ـ توختن *T.* استمك ـ توزیدن || Ce que vous dites là demande explication دیدککز کلام شرح وتفسیره محتاجدر L'étude des sciences demande une grande application مطالعهٔ علوم توغل عظیمه محتاجدر La vigne ne demande que du beau temps کرومی باغ انجق هوانك لطافتنه محتاجدر Il ne demande qu'à faire bonne chère ما به الارتغابی مجرّد طعام نفیسدر

Demander la main d'une fille, signifie, la demander en mariage *A.* استخطاب *P.* خشرانگری ـ خواستاری نمودن کردن *T.* دوکورلك ایتمك

DEMANDEUR. Importun, qui fait métier de demander *A.* سائل ـ جرّار *P.* خواستکار *T.* دیلنجی || C'est un demandeur perpétuel علی الدوام جرّ وسؤالدن خالی دکلدر Je fuis les demandeurs جرّار طائفه‌سندن اجتناب ایدرم

Et celui qui intente un procès *A.* مدّعی *P.* دادخواه ـ دعوا دار *T.* دعواجی

DÉMANGEAISON. Picotement entre cuir et chair, qui excite à se gratter *A.* حكّة ـ اُكال *P.* خارش *T.* كيجيك ـ كيجشمه || Démangeaison perpétuelle حكّهٔ دائمه Grande démangeaison حكّهٔ شديده

DÉMANGER. Éprouver une démangeaison *A.* احتكاك ـ استحكاك *P.* خاريدن *T.* كيجشمك || La tête lui démange باشى كيجيشور ـ باشنده احتكاك وار در Quand le temps vient à changer, la plaie lui démange هوانك تبدّلنده جراحتنه احتكاك عارض اولور

DÉMANTÈLEMENT. L'action de démanteler *A.* اندكاك السور انعقاف الجدار ـ انهدام السور ـ *P.* بيبيدگى سور *T.* ديوار ييقلغى

DÉMANTELER. Démolir les murailles d'une ville *A.* دكّ السور ـ تنسيف الجدار ـ اقعاف السور ـ هدم السور ـ *P.* ديوار بيبيدن ـ سوررا يكسان خاك كردن ـ *T.* ديوارى ييقمق ـ ديوارى سوكمك || On démantela cette ville en punition de sa révolte فلان بلده ده ظهور ايدن عصيانيك مجازاتيى اولمق اوزره تنسيف جدارى اقتضا ايلدى Démanteler une place خاك ايله ـ سور قلعه‌يى دكّ وهدم ايتمك هدم وتنسيف ايتمك ـ يكسان ايتمك

DÉMANTELÉ. *A.* مدكوك الجدار *P.* بيبيده ديوار *T.* ديوارى ييقلمش

DÉMARCATION. Il se dit de toute ligne qui sert à marquer les limites des possessions de différentes Puissances *A.* اختطاط الحدود ـ اختطاط بحدّ الفاصل || Tracer une ligne de démarcation entre deux États ايكى دولتك ملكى بيننى بر حدّ فاصل ايله اختطاط ايتمك

Il se dit figur., des limites qui séparent les droits de deux corps, de deux Puissances *A.* pl. حدود || Tracer une ligne de démarcation entre les attributions des divers magistrats حكّام وضابطانك حدود حكومتلرينى بشقه بشقه تعيين ايتمك

DÉMARCHE. Allure *A.* مشية ـ سيرت *P.* رفتار *T.* يورويش || Il venait à vous d'une démarche fière مشيت متكبرانه ايله طرفكه كلور ايدى Démarche contrainte ثقلت آميز مشيت ـ صقنديلو يورويش Je connus bien à sa démarche qu'il avait quelque chose dans l'esprit خاطرنده بر شئ جولان ايلديكنى مشيت ورفتارندن استدلال ايلدم

Figur. Manière d'agir de quelqu'un dans une affaire, dans sa conduite *A.* حركت pl. حركات *P.* روش *T.* طاورانش || On observe toutes ses démarches كافهٔ حركات وسكناتنه صرف نظر دقت اولنمقده در Il a fait une fausse démarche بركونه خطا آميزه تصدّى ايلدى حركت S'il fait une fois cette démarche, il est perdu بو مقوله حركته مبادرت ايده‌جك اولور ايسه تلف اوله‌جغى دركار در La démarche est hardie بر جسورانه حركتدر On jugera de toute sa conduite par sa première démarche سالك اوله‌جغى مسلككك كيفيتى اوّل باوّل ظهور ايده‌جك حركتندن بللو اوله‌جغى دركار در

DÉMARIER. Séparer juridiquement deux époux *A.* تطليق ـ خلع النكاح ـ فسخ النكاح *P.* نكاح شكستن *T.* نكاحى بوشاتمق ـ بوزمق

Se démarier. *A.* انفساخ النكاح ـ مخالعة *T.* قاريدن ياخود ارادن بوشانمق || Ils voudraient bien se démarier نكاحلرينى فسخ ايتمك خواهشنده ايديلر ـ بوشانمق استرلر ايدى

Démarié. *A.* متخالع النكاح ـ خالع النكاح *P.* شكسته نكاح *T.* بوشانمش

DÉMARRER. Terme de Marine. Détacher *A.* فكّ العقد *P.* بندرا گشادن *T.* باغى چوزمك || Il faut démarrer le canon طوپى مربوط اولديغى ـ طوپك عقدينى فكّ ايتملو در باغندن چوزملو در ـ هلاطدن فكّ ايتمك اقتضا ايدر

Et partir. Il ne se dit que des vaisseaux *A.* فكّ الانجر ـ القرار *P.* لنگر قرار بر داشتن *T.* قالقمق || Le vaisseau démarra par un beau temps سفينه بر موافق هواده فكّ لنگر ـ قرار ايلدى قالقدى Nous démarrâmes du port un tel jour فلان كون ليماندن فكّ لنگر قرار واقامت وسمت مقصوده طوغرى توجّه وتزييمت ايلدك

DÉMASQUER. Ôter à quelqu'un le masque qu'il a sur le visage *A.* رفع الوجه العاربة ـ رفع النقاب *P.* روپوش برداشتن *T.* يوز اورتوسنى چيقارمق || C'est faire une insulte à un homme qui est en masque, que de le démasquer مستور الوجه اولان كشينك يوزندن رفع وجه عاريت ايتمك عرضنى كسر ايلمكدر Elle se démasqua en entrant مجلسه دخولنده رفع نقاب ايلدى V. Masque. — Figur. Démasquer un homme, signifie, le faire connaître tel qu'il est بر كمسنه‌نك حيثيتنى چهرهٔ حالندن رفع نقاب توارى وتستر ـ آچيغه چيقارمق ايلمك || Cet homme veut paraître ce qu'il n'est pas, je vais le démasquer فلان كشى ذاتنده موجود اوليان حيثيتده

کورنمك قیدنده در لکن بن حالنی آچیغه چیقاره‌جغم — Et qu'un homme se démasque lui-même, pour dire, qu'il se fait connaître pour ce qu'il est کندینی اولدیغی کبی کوستررر حالنی خود بخود اظهار ایدر —

DÉMÂTER. Abattre, rompre le mât d'un vaisseau *A.* کسر الدقل *P.* ستون شکستن *T.* دیرك قیرمق || En cinq ou six coups de canon, il a démâté ce vaisseau بش التی طوب ضربیله کمینك دیرکلرینی شکست ایلدی C'est la tempête, le vent qui l'a démâté بوره‌نك شدتندن وروزکارك ضربندن — On dit au neutre d'un vaisseau dont la tempête a rompu les mâts, qu'il a démâté کمی دیرکلری منکسر وشکست اولمشدر || Il a démâté de tous ses mâts دیرکلرینك مجموعی منکسر اولمشدر دیرکی قیرلمشدر

DÉMÂTÉ. *A.* منکسر الدقل *P.* شکسته ستون *T.* دیرکی قیرلمش

DÉMÊLÉ. Querelle, contestation *A.* نزاع — منازعة pl. منازعات *P.* ستیز — غوغا *T.* چکشمه || Grand démêlé منازعهٔ عظیمه Ils ont eu ensemble un démêlé بینلرنده بر نزاع جریان ایلدی Leur démêlé est fini میانلرنده اولان ستیز وغوغا مندفع غوغالری دفع اولدی — اولمشدر

DÉMÊLER. Séparer les choses qui sont mêlées ensemble *A.* تفریق *P.* از هم جدا کردن *T.* آیرمق || Démêler les grains les uns d'avec les autres حبوباتی بری برلرندن تفریق دانلری بری برندن آیرمق — ایلمك Démêler les cheveux پیچاپیچ اولمش صاچی تفریق ایتمك Démêler du fil پیچاپیچ اولمش رشتدیی آیرمق — Figur. Distinguer *A.* فرق — تمییز *P.* گزاریدن *T.* سچمك || Il est quelquefois bien difficile de démêler le vrai d'avec le faux کذب ایله صحتك خلاف وحقیقتك — بینیی تمییز ایتمك بعضاً امر دشوار در بینینی فرق وتمییز ایتمك بعض کره مشکلدر On ne démêle pas aisément le vrai dévot d'avec l'hypocrite متعبد صحیح ایله مرایی یی فرق ایتمك امر آسان دکلدر — Et apercevoir, reconnaître *A.* تشخیص — فرق *P.* گزاریدن *T.* سزمك || On eut de la peine à le démêler dans la foule ازدحام ناس ایچنده کوچ ایله فرق وتشخیص اولندی

Et débrouiller, éclaircir *A.* حل *P.* گشادن *T.* آچمق — سوکمك || Démêler une difficulté برمشکل حل ایتمك Démêler une intrigue شیرازهٔ فسادی حل ایتمك

Démêler une affaire *A.* تنقیح *P.* پاکیزه ساختن *T.* تمیزلتمك — پاکلتمك

On dit d'un homme, qu'il n'est pas aisé à démêler, pour dire, qu'il n'est pas aisé de reconnaître son caractère, ses vues ایچ یوزی آکلاشلمق کوجدر — استخراج بطائنه حالی مشکلدر

Se démêler de . . . , Se tirer, se dégager heureusement de . . . *A.* انسلال — انسلات — تخلیص النفس — استخلاص *P.* وارستن — رها یافتن *T.* صیریلوب چیقمق — قورتلمق — شیویشمك || Se démêler d'une affaire بر مصلحتك ایچندن انسلات d'un بر ایشك ایچندن صیریلوب چیقمق — ایتمك combat بر جنککك ایچندن رهیاب انسلات اولمق d'un embarras بر کمسنه دوچار اولدیغی غائلدن تخلیص نفس ایتمك On lui avait suscité beaucoup d'affaires, mais il s'en est heureusement démêlé باشنه غوایل کثیره پیدا ایتدرلمشیکن یاورئ بخت میمون ایله ایچلرندن فرجیاب انسلال وانسلات اولمشدر Ce prisonnier se démêla d'entre les mains des archers فلان اسیر قواسلرك الندن بر تقریب صیریلوب بر تقریب شیوشمشدر — قاچدی

Démêler. Contester, quereller *A.* مخاصمة — منازعة — تنازع — تخاصم *P.* ستیزیدن *T.* چکشمك — غوغا ایتمك || Qu'avez-vous à démêler ensemble بینکزده موجب منازعه اولهجق ندر Ils ont toujours quelque chose à démêler l'un avec l'autre بینلرنده بر کونه منازعه وار در — دائما بر مادهٔ منازع فیها وار در

DÉMEMBREMENT. Action de démembrer. Il ne se dit qu'au figuré *A.* تبعیض — مقاسمة *P.* بخش بخش کردن *T.* بولشیه — پایلشمه || Le démembrement de cette terre en a bien diminué le prix بو جفتلکك اراضیسنك مقاسمه‌سی تقریبیله بهاسنه کسر وانحطاط کلدی Plusieurs monarchies se formèrent du démembrement de l'Empire Romain روما دولتنك مقاسمه‌سندن دول متعدده پیدا اولمشدر

Il signifie aussi, la chose démembrée *A.* قسم pl. اقسام — حصهٔ مقسومة *P.* بخش *T.* پای — بولك || Ce fief est un démembrement d'une telle terre بو مالکانه فلان ارضك بر حصهٔ مقومه‌سیدر

DÉMEMBRER. Séparer les membres d'un corps, le mettre en pièces *A.* تعضیة *P.* لخت لخت کردن *T.* تیکه تیکه پارچه پارچه آیرمق — طوغرامق || Il se ferait plutôt démembrer, et mettre en pièces بارچه بارچه ایسه شونی ایتمکدن

کسلمسنی اختیار ایدر

Il se dit figur. des parties d'un corps politique, et signifie, séparer en plusieurs parties *A.* تجزیة ـ تقسیم ـ تبعیض ـ استقسام *P.* بخش بخش کردن *T.* بولمك ـ پای ایتمك || Ce prince ne souffrira pas qu'on démembre ainsi son État فلان حکمدار بو وجهله ملکنك بو وجهله تقسیمنه راضی اولمیه جقدر تقسیمنی جکمیه جکدر On a démembré cette terre, et on en a détaché plusieurs fiefs فلان ارضی تقسیم ایدوب ایچندن بر قاچ پاره مالکانه تفریق ایلدیلر

Il signifie aussi, retrancher *A.* افراز ـ تفریق *P.* جدا کردن *T.* آیرمق || Cette province a été démembrée de l'Empire بو مملکت ملك سلطنتدن افراز اولنمشدر Ce fief a été démembré d'une telle terre بو مالکانه فلان اراضیدن تفریق اولنمشدر

DÉMEMBRÉ. *A.* مقسوم *P.* بخش بخش شده *T.* بولنمش

DÉMÉNAGEMENT. Transport de meubles d'une maison à une autre où l'on va loger *A.* نقل ـ تبدیل السکنا ـ رحلت *P.* کوچ *T.* کوچمه ـ کوچ || L'hiver n'est pas une saison favorable pour le déménagement وقت شتا نقل مادّه سنه موافق بر موسم دکلدر

DÉMÉNAGER. Ôter ses meubles d'une maison d'où l'on déloge, pour les tranporter dans une autre où l'on va loger *A.* انتقال تبدیل السکنا ـ نقل عن المکان ـ تبدیل المنزل ـ ترحّل ـ *P.* کوچ کردن *T.* کوچمك ـ نقل ایتمك ـ نقل ایتدرمك || Il a déménagé tous ses meubles کافّهٔ متاع بیتنی نقل ایتدردی Il a déménagé depuis huit jours سکز کوندنبرو نقل ایتمشدر La fin du terme approche, il faut penser à déménager وعده نك غایتی تقرّب ایتمکله تبدیل منزل مادّه سنی ملاحظه ایتمك لازمدر

DÉMÉNAGÉ. *A.* منتقل *P.* کوچ کرده *T.* کوجمش

DÉMENCE. Folie, aliénation d'esprit *A.* خباط ـ اختلال العقل ـ اختلال الدماغ ـ الاس *P.* شوریدگی عقل *T.* جیوغنلق || Il est en démence حال خباطده در Il est tombé en démence اختلال عقل عارضه سنه کرفتار اولمشدر C'est une vraie démence محض اختلال دماغدن نشأت ـ اختلال دماغدر Celui qui est tombé en démence, s'appelle *A.* ـ ایتمش بر حالتدر مخبوط ـ مختلّ الدماغ ـ مختلّ العقل ـ مألوس *P.* شوریده دلورمش ـ جیوغن *T.* عقل

Il se dit particulièrement d'une aliénation d'esprit, déclarée telle par les médecins ou par les juges *A.* جنون ـ دخل ـ فساد العقل ـ زوال العقل ـ ذهاب العقل *P.* دیوانگی ـ بیهوشی *T.* دلولك ـ Celui qui a été déclaré en état de demence, s'appelle *A.* فاسد العقل ـ ذاهب العقل ـ زایل العقل ـ مجنون *P.* دیوانه ـ بیهوش *T.* دلی

se DÉMENER. Se débattre, s'agiter *A.* تململ *P.* دست و پا زدن *T.* چپالنمق || Il se démène comme un possédé ممسوس جنّ چارپمش آدم کبی چپالنور ـ کبی تململ ایدر

DÉMENTI. Reproche de mensonge et de fausseté fait à quelqu'un *A.* تکذیب pl. تکذیبات *P.* اسناد دروغگویی *T.* یلانجی چیقارمه || Il lui donna un démenti فلانی تکذیب ایلدی Je lui donnerai cent démentis, s'il me dit cela بو کلامی بکا سویلیه جك اولور ایسه وجوه شتّا ایله تکذیب ایدرم ـ هزاران هزار تکذیبات ایله مقابله ایدرم Recevoir un démenti مظهر تکذیب اولمق Souffrir un démenti دوچار یلانجی چیقمق ـ تکذیب اولمق

Figur. Désagrément qu'on reçoit de n'avoir pu venir à bout d'une chose *A.* خسران *P.* ناکامی ـ نابکامی *T.* بوشه چیقمه ـ مرامه واصل اولدمامه || Il a entrepris cela, et je crois qu'il en aura le démenti فلان ایشه مباشرت ایلدی انجق ظنّم بو درکه دوچار خسران اولهجقدر .

DÉMENTIR. Dire à quelqu'un qu'il a menti *A.* تکذیب ـ تفنید ـ اکذاب *P.* کسی را دروغگو نمودن *T.* یلانجی چیقارمق || Quoi! voudriez-vous me dementir? بو نه بنی تکذیب ایتمکی استرسك C'est une chose que l'expérience dément tous les jours بو کیفیت تجربهٔ هر روزه ایله تکذیب اولنور Cet homme s'est démenti lui-même فلان کشی خود بخود تکذیب اولندی Il dit aujourd'hui une chose, et demain il se démentira بو کون سویلدیکی کلامی یارنکی کون تکذیب ایدر Un tel a rendu de très-bons témoignages de vous, gardez-vous bien de le démentir فلان کمسنه سنك حقکده ایتدیکی حسن شهادتی تکذیب ایلمکدن حذر ایله ـ On dit figur. Démentir sa naissance, son caractère, sa profession, pour dire, faire des choses indignes de sa naissance etc. اصل ونسبنی وحامل اولدیغی رتبه یی واتّخاذ ایلدیکی حرفتی تکذیب واخلاف ایتمك

SE DÉMENTIR. S'écarter de son caractère *A.* تخلّف عن

كجروى .P انحراف عن المسلك ـ تخلف ـ المسلك اصولندن صاپمق .T نمودن || L'homme vraiment vertueux ne se dément jamais صحيح وكامل اولان اهل برّوصلاح مسلك ثالوفندن ابداً تجويز تخلف ايلمز Il sera toujours homme de bien, il ne se démentira pas اهل خير ومبرّتدن بر آدمدر مسلك واصولندن تخلّف ايتمك احتمالى محالدر Cet ouvrage ne se dément point, il est partout de la même force فلان تأليف هر محلّده سياق يكسان اوزره اولوب اصلا تخلّف ايتمز

Il se dit figur. des bâtimens, de la menuiserie et de la charpente, et signifie, se déjoindre *A.* انزعاج *P.* ازجايش جدا شدن *T.* يرندن قاچمق ـ يرندن اوينامق || Ce bâtiment, cette muraille, cette cloison commence à se démentir بو بنا وبوديواروبو چيت پرده يرندن اوينامغه باشلادى

DÉMÉRITE. Qualité qui rend digne de désapprobation et de blâme *A.* وسيلهٔ تقبيح ـ هجنت ـ قبح *P.* زوز *T.* اولدجق چركينلك كتوره‌جك شئ ـ شئ || Où est le démérite de cette action? بو مادّه‌ده محل هجنت اولدجق نه وار در بو فعلده موجب استهجان اولدجق نه وار در On m'en fait un démérite auprès de vous اول ماده‌يى سنك يانكده بنى تقبيح وتهجينه وسيله اتخاذ ايتمشلر در

DÉMÉRITER. Faire quelque chose qui mérite la désapprobation, le blâme *A.* ارتكاب الفعل ـ ارتكاب القباحة باعث تقبيح *T.* كار زوز آور كردن *P.* موجب الاستهجان بر كمسنه كندويه چركينلك ـ اولدجق ايش ايشلمك كتوره‌جك ايشده بولنمق || Je n'ai point démérité auprès de vous سنك يانكده استهجانى موجب اولدجق بر درلو ايشده بولنمدم

Et faire quelque chose qui prive de la grâce de Dieu *A.* كردار خدا نا پسند كردن *P.* حركت بخلاف رضاء الله رضاى بارى‌يه ـ اللهك رضاسنه مخالف حركتده بولنمق *T.* قارشو ايش ايشلمك || Il a l'usage de raison, il est capable de mériter et de démériter اعمال عقله اقتدارى دركار اولمغله رضاى بارى‌يه موافق وياخود مخالف حركتنه لياقتى وار در

DÉMESURÉ. Qui excède la mesure ordinaire *A.* خارج عن القياس *P.* بى اندازه ـ بيرون از اندازه *T.* اندازه‌دن جيقمش || C'est un homme d'une grandeur démesurée خارج از قياس مبدّن وملتحمدر

Il se dit aussi des choses, et signifie, extrême, excessif *A.* عديم بيحدّ وقياس ـ بيحدّ ونهايه ـ بيحدّ وپايان ـ مفرط ـ القياس *P.* *T.* اولچيسى اندازه‌سى يوق || C'est un homme d'une ambition démesurée بيحدّ وپايان حرص شانه مبتلا برادمدر Il a une envie démesurée de vous voir سنى كورمكه اوزوسى مفرطدر ـ آرزوسى افراطده در

DÉMESURÉMENT. D'une manière démesurée *A.* فوق القياس *P.* بى اندازه *T.* اولچيسى إندازه‌سى اولميدرق فوق الحدّ ـ فوق الحدّ والقياس || Démesurément ambitieux حريص نام وشان

DÉMETTRE. Disloquer, ôter un os de sa place *A.* فكك ـ ايثاء *P.* استخوانرا از جايش بيرون كردن *T.* كميكى يرندن ايثاى كميكى يرندن ايرمق ـ اويناتمق || Démettre le bras قولى يرندن ايرمق ـ ساعد ايتمك

Et déposer, destituer *A.* عزل *P.* از جاه بيرون كردن *T.* منصبدن چيقارمق ـ عزل ايتمك

SE DÉMETTRE. Se défaire d'une place, d'une dignité *A.* استعفا ـ فراغت ايتمك *T.* ازجاه دست كشيدن *P.* قصر اليد ـ فراغت قصر يد ايتمك || Il s'est démis de sa charge en faveur d'un tel عهده‌سنده اولان منصبى فلانه فراغت ايلدى Il s'est démis de lui-même خود بخود قصر ـ منصبندن خود بخود فارغ اولدى Dioclétien se démit de l'Empire فلان قيصر سلطنتدن يد ايلدى استعفا ايلدى ـ قصر يد ايلدى ـ فراغت ايلدى

DÉMIS. *A.* منفك ـ موثو *P.* از جايش بيرون شده *T.* يرندن منصبدن *T.* از جاه بيرون شده *P.* معزول *A.* جيقمش فراغت ايتمش *T.* فراغتكرده *P.* فارغ *A.* جيقمش

DÉMEUBLEMENT. V. Démeubler.

DÉMEUBLER. Dégarnir de meubles *A.* سلب الاثاث ـ ابها از رخت وبساط تهى كردن *P.* اعراء من الاثاث ـ البيت اوطه‌نك *T.* يات يراغمى چيقارمق || Démeubler une chambre اثاثنى چيقارمق

DÉMEUBLÉ. *A.* عرى من الاثاث ـ مسلوب الاثاث ـ مبهو *P.* بى رخت وبساط *T.* يات يراغى چيقارلمش

DEMEURANT. Qui est logé en tel endroit *A.* ساكن ـ مقيم *P.* اقامتكنان *T.* اوتوران || A monsieur tel, demeurant dans la rue de... فلان محلّده ساكن فلان نام كمسنديه

Au DEMEURANT, signifie, au reste, au surplus *T.* قالديكه

DEMEURE. Domicile, lieu où l'on habite *A.* مسكن pl. مساكن اقامتگاه - برواز *P.* محل الاقامة - ثاوا - امكنة pl. مكان - مسكن *T.* يورد || Belle, agréable demeure مسكن لطيف ودلارا - مكان مفرح Choisir sa demeure quelque part بر محلده اختيار اتخاذ ثاوا ايتمك Établir sa demeure quelque part بر محلده اتخاذ ثاوا ايتمك Changer de demeure تبديل مسكن ايتمك ثاوا ايتمك - يورد دكشدرمك

Et le temps pendant lequel on habite en un lieu *A.* مدت الاقامة *P.* هنگام اقامت *T.* اقامت وقتى || Il n'a pas fait longue demeure ici بو محلده مدت اقامتى متمادى دكل ايدى

Et état de permanence *A.* بقا - استمرار - استقرار *P.* برقرارى - پايدارى *T.* قالمه طيانوب Il ne se dit qu'en cette phrase, Cela n'est pas à demeure باقى ومستمر اولەجق شى دكلدر

Il se dit, en termes de Palais, du retardement du temps qui court au-delà du terme où l'on doit payer ou faire quelque autre chose *A.* مماطلة *P.* وعده ديرماندگى *T.* وعده يى || Cet homme est en demeure avec ses créanciers فلان كيجكدرمه آلەجقلوسنك وعده سنى - كشى آلەجقلوسى حقنده مماطله ايدر كيجكدرر

DEMEURER. Faire sa demeure *A.* اقامت - تمكن *P.* نشستن *T.* اوتورمق || Demeurer à la ville شهرده اقامت ايتمك Il demeure dans une telle ville فلان شهرده مقيمدر

Figur. Être permanent *A.* دوام - استمرار *P.* بر قرار بودن - بر دوام بودن - پايدار ماندن *T.* طيانوب طورمق || Il demeure toujours dans le même état اول حال اوزره مستمر وبر دوامدر Cet arc de triomphe n'est pas fait pour demeurer يادكار غزا اولان اشبو طاق بالا مستمر وپايدار اولمق اوزره بنا اولنمش دكلدر Il faut que toutes choses demeurent en leur entier هر شى هيئت كاملەسى اوزره بر قرار اولمق اقتضا ايدر

Et rester *A.* بقا *P.* ماندن *T.* قالمق || Il n'y est rien demeuré هيچ بر شى قالمدى Il en demeurera plus de la moitié نصفندن زيادەسى باقى قالەجقدر Il ne lui est rien demeuré de tant de biens بو قدر اموالدن اللنده هيچ بر شى قالمدى - On dit aussi: La victoire nous est demeurée غزا قصب السبق غالبيت طرفمزدن - وغالبيت طرفمزه قالدى L'affront leur est demeuré بو ابشك شين احراز اولندى وذالتى اوزرلرنده قالمشدر

On dit, Demeurer en arrière, demeurer en reste, pour dire, rester débiteur *A.* بقاء الدين على الذمة *P.* بقيۀ وام در ذمت ماندن *T.* ذمتده بورج بقيەسى قالمق - On dit aussi, qu'il est demeuré deux mille hommes sur la place, pour dire, qu'il y a eu deux mille hommes de tués ميدان معركەده عرصه گاه - ايكيبيك نفر عسكر نقش زمين بوار اولمشدر حرب وقتالده ايكيبيك نفوس تسطيح خاك هلاك حومۀ قتالده ايكيبيك نفوس غلطيدۀ خاك - اولمشدر هلاك ودمار اولمشدر

On dit, Demeurer interdit, Demeurer confus مبهوت ودمبسته قالمق. Demeurer inutile صفر زايد - زايد ولا طايل قالمق مقام صداقتده بر قرار منزلسنده قالمق Demeurer fidèle ثابتقدم اولمق - وبر دوام طورمق Demeurer neutre بيطرف بيطرفلقده دوام ايتمك - طورمق Demeurer en paix صلح واشتى اوزره بر قرار اولمق Demeurer les bras croisés بر اللرى باغلو اولدرق عاطل - كمسنه ال باغلو اولدرق طورمق حال بيكارى وعطلت العمل اولمق Demeurer à ne rien faire بالتراضى موافقت ايتمك اوزره طورمق Demeurer d'accord بر اوزلاشمق - اوبوشمق - Demeurer perclus de ses membres كمسنەنك اعضاسى معطل قالمق - On dit de celui qui a paru tout étonné sur une nouvelle qu'on lui a apprise, qu'il est demeuré immobile d'étonnement كمال ولد وحيرتندن جماد پشت - قاتمقاتى قالدى - بت كبى قالدى - كبى قالدى دنك ومتحير قالمشدر - بر ديوار حيرت قالمشدر

En parlant de choses qu'il est dangereux d'écrire, on dit que la parole vole, et l'écriture demeure سوز اوچار كيدر اما كاغد طوبرەده قالور - Et d'une chose qu'on a avalée, qu'elle est demeurée sur le coeur, sur l'estomac, pour dire, qu'elle cause des soulèvemens de coeur, des maux d'estomac معدەيى بصدروب معدەيى طيقايوب ثقلت ويرر - بولاندرر - Et figur. d'une personne qui conserve du ressentiment, que cela lui est demeuré sur le coeur فلان شيئى حوصلەسى - فلان شيئى هضم ايدەمدى حوصلەسى آلمدى - بوداءمدى

DEMEURER, signifie aussi, tarder *A.* تأخر - تبطى - ابطاء *P.* دير ماندن *T.* كيجكمك || Il a demeuré long-temps en chemin وافر زمان يولده كيجكدى Sa plaie a demeuré long-temps à guérir التيام جراحتى مدت مديده تبطى ايلدى

پارەسنك اوكلمەسى طول زمان رهين تأخر وبطائت ـ اولمشدر

Et s'arrêter *A.* تمكث ـ مكث ـ توقف *P.* درنگيدن ـ اكلنمك ـ قالمق *T.* آرميدن ـ آراخيدن ـ موليدن || Demeurez là jusqu'à mon retour عودتمه قدر اولطرفده توقف ايلە Le carrosse demeura au milieu du chemin, sans pouvoir avancer عربه ايلرويه قطع منزل ايدەميوب منتصف طريقده قالدى ـ توقف ايلدى ـ On dit figur, qu'un homme est demeuré en beau chemin, pour dire, qu'il a manqué à faire fortune, lorsqu'il y avait le plus d'apparence qu'il y réussirait منزل مقصودك بولنه تقريب ايتمشيكن درماندۀ زمين خيبت وخسران اولمشدر On dit aussi dans le même sens, Il ne faut pas demeurer en si beau chemin منزل مقصوده تقرب ايتمشيكن توقف جائز دكلدر Et qu'une affaire n'en demeurera pas là, pour dire, qu'elle pourra avoir des suites بو كرتديه قدر ـ فلان ماده بو كرتەده طوره‌جق دكلدر Et en parlant de l'endroit où l'on a discontinué un discours, une lecture, Voilà où nous en sommes demeurés اشته محل توقفمز ـ اشته قالديغمز ير بورەسيدر بورەسيدر

Lorsqu'il s'agit de choisir entre plusieurs choses, on dit de celle qu'on préfère aux autres, Demeurons-en là اشته بوكا قرار بونك اوزرينه قرار ويرەلم ـ ويرەلم

On dit aussi, Demeurons-en là, pour dire, n'en parlons pas davantage *A.* يكفى *P.* همان بس *T.* زيادەسى ـ يتشور لازم دكل

DEMI. Qui fait la moitié d'un tout divisé en deux parties *A.* نصف pl. انصاف *P.* نيم *T.* بچق ـ يارم ـ يارى || Une heure et demie بر بچق ساعت

On dit, Midi et demi, Minuit et demi نصف نهاردن ويا خود نصف ليلدن يارم ساعت صكره ـ Lorsque Demi précède le substantif, il est toujours indéclinable || Demi-pistole يارم غروش Demi-cercle نصف دائره Demi-douzaine يارم دستە

On dit, Entendre à demi-mot, pour dire, entendre ce qu'un homme dit, quoiqu'il ne s'explique pas entièrement *A.* العارف يكفيه الاشارة *T.* نيم اشارتدن آكلامق ـ Et voir à demi, pour dire, voir superficiellement *T.* نيم نگاه ايله باقمق ـ چالوب چارپمەجه باقمق ـ On dit par mépris, Un demi-savant *A.* عالم غيركامل *P.* نيم هزمند *T.* يارى بچق معرفتلو ـ On dit aussi, Demi-cuit *A.* ناقص النضج *P.* نيم پخته *T.* نيم ـ Demi-fou *A.* نصفاً مجنون *P.* يارى بچق پشمش يارى دلى *T.* ديوانه Demi-mort *P.* نيمرده *T.* اولو كبى ـ اولومجل

À DEMI. À moitié, en partie *A.* منتصفاً *P.* نيمكار *T.* يارى بچق || Faire les choses à demi ايشلرى نيمكار براقمق ـ يارى بچق سويلمك S'énoncer à demi يارى بچق براقمق منتصفاً افادۀ مرام ايتمك ـ

DEMI-LUNE. C'est un ouvrage fait en triangle dans les dehors d'une place de guerre *T.* آى طابيەسى ـ نيم قمر طابيەسى

DEMI-MÉTAL. Substance minérale qui a plusieurs des propriétés des vrais métaux *A.* معدن غير كامل *P.* نيم معدن *T.* يارى معدن

DÉMISSION. Acte par lequel on se démet d'une charge *A.* استعفا ـ فراغ *P.* دستكشى از منصب *T.* منصبى براقمه || Démission volontaire حسن رضا واختيار ـ استعفاى اختيارى forcée استعفاى جبرى ـ استعفا كرهاً اولان استعفا ايله اولان On n'a pas reçu sa démission استعفاسى قبول اولنمامشدر On lui a demandé sa démission استعفا ايلمسى كندويه تكليف اولندى

DÉMISSIONNAIRE. Celui en faveur de qui s'est fait une démission *A.* مفروغ له *T.* اوزرينه فراغ اولنمش كمسنه

DÉMOCRATE. Celui qui est attaché aux principes de la démocratie *A.* متمسك بمذهب الحكومة الناس

DÉMOCRATIE. Gouvernement où la souveraineté réside dans le peuple *A.* حكومت الجمهور الناس *P.* حكومت جمه ناس *T.* عوام ناس حكومتى || La démocratie est sujette à de grands inconvéniens حكومت جمهور ناس محاذير جسيمه‌يى مستتبعدر

DÉMOCRATIQUE. Qui appartient à la démocratie *A.* متعلق بحكومت الجمهور الناس *T.* عوام ناس حكومتى صورتنده اولان

DÉMOCRATIQUEMENT. D'une manière démocratique *A.* بطريق حكومت الجمهور الناس *T.* عوام ناس حكومتى صورتنده اولدرق

DÉMOLIR. Détruire, abattre *A.* هدّ ـ هدم ـ تهديم *P.* ييبيدن ـ خاك كردن *T.* يكسان يقمق || Démolir un édifice, une

maison بنابی وخانه‌یی هدم ایتمك

Démoli. *A.* یكسان خاك شده - بیبیده *P.* منهدم - مهدود
T. ییقلمش

DÉMOLITION. Action de démolir. V. Démolir || La démolition de cette tour coûtera beaucoup بو قله‌نك هدمی كلیتلو مصارفه
مصارف كثیره ایجاب ایده‌جكدر - محتاجدر

Démolitions, au pluriel. Les matériaux qui restent de ce qu'on démolit *A.* pl. انقاض *P.* شكستپارها *T.* ییقندیلر || Les démolitions de ce bâtiment ont été bien vendues بو بنا انقاضی ایو بها ایله فروخت اولندی

DÉMON. Diable, malin esprit *A.* شیطان pl. شیاطین *P.* دیو
T. شیطان || Le démon lui a inspiré cela بونی شیطان دروننده القا ایتمشدر - حیل ودسایس شیطانیه Les ruses du demon

On dit d'une personne qui ne fait que tourmenter les autres, C'est un démon *A.* شیطان محض - شیطانی المزاج *P.* دیو صرف شیطان - شیطان خویلو *T.* مردم

Il se prend aussi pour Génie, esprit, soit bon, soit mauvais *A.* جن pl. جان *T.* اجنی || C'est un bon démon qui m'a inspiré cela بونی بر جن خیر دروننده القا ایلدی ؛ Quel démon vous agite? دروننده القای پیچ وتاب ایدن قنغی جندر - Il se dit aussi d'une personne qui a beaucoup d'esprit *A.* داهیه *P.* آفت ذهن *T.* فكرلو جن

DÉMONIAQUE. Qui est possedé du malin esprit *A.* ممسوس جن چارپمش *T.* دیو بخوریده - دیو زده *P.* مخبوط -

DÉMONOGRAPHE. Auteur qui écrit sur les démons *A.* مؤلف فی احوال الجان *T.* اجنی احوالنی یازمش مؤلف

DÉMONOMANIE. Traité sur les démons *A.* مقاله فی احوال الجان

DÉMONSTRATEUR. Celui qui démontre. Il se dit particulièrement de celui qui donne des leçons d'Anatomie sur le cadavre *A.* مثبت الحال بالارائة *P.* بنمایش اثباتكنان *T.* كوستررك اثبات ایدن || Démonstrateur en Anatomie, en Botanique فن تشریح وعلم نباتاتده درسنده بالارائه اثبات حال ایدن

DÉMONSTRATIF. Qui démontre. Il ne se dit qu'en parlant des preuves *A.* موجب الاثبات - مثبت *P.* اثباتساز *T.* اثبات ایدیجی || Argument démonstratif برهان مثبت Preuve démonstrative دلیل بالاثبات - دلیل مثبت Il a prouvé sa proposition par un argument démonstratif مطلبنی برهان مثبت ایله تصدیق ایلدی Il en a apporté une preuve démonstrative بر دلیل مثبت سرد ایلدی

Il se dit aussi, de celui des trois genres d'Éloquence qui a pour objet la louange et le blâme *A.* اثبات بالبرهان || Les trois genres d'Éloquence sont, le démonstratif, le délibératif et le judiciaire فن بلاغتك اقسام ثلاثه‌سندن بری اثبات بالبرهان دیگری اثبات بالبحث واوچنجیسی اثبات بالمحاكمه در

En Grammaire, Pronom démonstratif, est un pronom qui sert à indiquer quelque chose *A.* اسم الاشارة pl. اسماء الاشارة || Celui-ci est un pronom démonstratif هذا كلمه‌سی اسمای اشارتدندر

DÉMONSTRATION. Preuve évidente et convaincante *A.* برهان pl. براهین - دلیل pl. دلایل *P.* نمودار *T.* كوسترمه || Démonstration claire دلیل واضح nette دلیل صریح invincible, incontestable برهان قاطع سالم برهان تعریضدن واهمه Faire une démonstration اتیان دلیل ایتمك - اقامت برهان ایتمك Faire la démonstration d'une proposition بر مطلبده اقامت دلیل وبرهان ایلمك Il a trouvé la démonstration de ce problème بو مسئله‌نك برهاننی بولدی Démonstration Mathématique فنون ریاضیه قاعده‌سنجه ایراد اولنان دلیل

Et temoignage, marque *A.* امارة pl. امارات - اثر pl. آثار *T.* كوسترش نمایش || Il lui fait, il lui donne tous les jours de grandes démonstrations d'amitié كل یوم آثار جسیمه محبت اظهارندن خالی دكلدر Après tant de démonstrations de sa mauvaise volonté سوء قصدده دائر امارات متوافره عرض اولبابده ایلدكدنصكره Il en a donné des démonstrations publiques على ملاء الناس آثار عدیده عرض واظهار ایلدی Malgré sa retenue ordinaire, il donna quelque démonstration d'impatience هر حالده تأنی واستثبات ایله مألوف ایكن نوعما اظهار اظهار امارات ناشكیبایی ایلدی - آثار ناشكیبایی ایلدی

DÉMONSTRATIVEMENT. D'une manière démonstrative *A.* مبرهنا - مدللا *P.* نموداراند *T.* دلیل كوستررك || Prouver quelque chose démonstrativement بر شیئی مبرهنا اثبات ایتمك

DÉMONTER. Séparer quelqu'un de sa monture *A.* حرم فلان المركب *P.* از اسب محروم كردن *T.* بنكدن محروم قلمق - راست بنكدن ایرمق || Il a rencontré des voleurs qui l'ont démonté كادیكی حرامیلر مركبندن محروم ایلدیلر Ce cavalier fut démonté d'un coup de canon qui tua son cheval راكب اولدیغی مركب

کلّه طوب اصابتیله اهلاک اولنمغین آندن محروم قالدی

On dit, qu'un cheval a démonté son homme, pour dire, qu'il l'a jeté par terre *A.* تنکیب *P.* افکندن ـ انداختن *T.* ییقدرمق

En parlant de meubles, de machines, il signifie, désassembler les différentes parties qui les composent *A.* فسخ الاجزاء *P.* اجزارا از هم جدا کردانیدن *T.* سوکمک ‖ Démonter une montre بر ساعتک اجزاسنی سوکمک un carrosse عربه‌نک اجزاسنی فسخ ایتمک Démonter des diamans الماس طاشلرینی یرلرندن سوکمک

Démonter un canon. C'est l'ôter de dessus son affût *T.* طوبی عربه‌سندن ایندرمک ـ Et démonter un canon, une batterie. Les mettre à coups de canon hors d'état de servir *T.* طوبی عملمانده ومعطّل قلمق ـ وطابیه طوبلرینی کورلتمک

Figur. Mettre en désordre, déconcerter *A.* تشویش ـ اخلال *P.* شوریده کردن ـ شوریدگی آوردن *T.* شاشورمق ‖ Cette objection le démonta d'abord بو اعتراض اوّل امرده تشویشنه اوّلکی بادی اولمشدر Il fut démonté dès le premier argument برهانک سردی عقیبنده شاشوب قالدی Ce ministre a démonté la politique des ennemis فلان مدیر دولت دشمنک قوردیغی اصول وتدبیری تشویش واخلال ایلدی Cela lui démonta la cervelle بو کیفیت ذهننی شاشوردی

En parlant des gens qui sont extrêmement maîtres de leur visage, et qui font paraître de la joie, de la tristesse etc. selon qu'il convient à leurs intérêts, on dit, qu'ils se démontent le visage comme il leur plaît دیلدیکی صورت اوزره تبدیل چهره ایدر

DÉMONTRABLE. Qui peut être démontré *A.* ممکن الاثبات *P.* امکان پذیر اثبات *T.* اثبات اولنه بیلور ‖ Cette proposition est démontrable بو مسئله ممکن الاثبات اولان مسائلدندر

DÉMONTRER. Prouver d'une manière évidente *A.* ایهات اثبات ـ باقامة الدلیل *P.* ثابت کردن *T.* اثبات ایتمک ‖ Démontrer une vérité حقیقت حالی اثبات ایتمک une proposition بر مطلبی اثبات ایتمک Démontrer clairement, nettement بالوضوح والصراحه اثبات ایتمک Je lui ai démontré que telle chose ne pouvait être autrement آخر وجهله اولمق احتمالی محال ایدوکنی اقامت ادلّه ایله اثبات ایلدم

Et témoigner par des marques extérieures *A.* تبیین ـ بیان ـ دلالت *P.* نمودن *T.* کوسترمک ‖ Le calme de son visage démontre la paix de son âme ناصیهٔ حالنده بدیدار اولان آثار آرام وسکونت آسایش بالنه دلالت ایدر Les cris de cet enfant démontrent qu'il souffre بو معصومک صیحه وفریادی الم کشیده اولدیغنه دلیلدر ـ الم کشیده اولدیغنه دلالت ایدر ـ الم کشیده اولدیغنی مبیّندر

En Anatomie, en Botanique et en Histoire naturelle, on se sert de ce mot, pour dire, faire voir aux yeux la chose dont on parle *A.* اثبات الحال بالارائة *T.* کوستروب اثبات ایتمک

DÉMORALISATION. Action de démoraliser, ou état de ce qui est démoralisé *A.* انفساد الاخلاق ـ فساد الاخلاق *P.* تباهیٔ خوی *T.* اخلاقک بوزوقلغی

DÉMORALISER. Rendre immoral, corrompre les moeurs *A.* افساد الاخلاق *P.* خوی تباهیدن *T.* اخلاقی بوزمق ‖ Les mauvaises lois démoralisent le peuple ناصواب اولان قانونلر خلقک اخلاقینی افساد ایدر

DÉMOUVOIR. Faire que quelqu'un se désiste, se déporte de quelque prétention *A.* صرف عن المطلوب *P.* وا گذاردن *T.* وازکچدرمک ‖ Rien ne l'a pu démouvoir de cette prétention بو ادّعادن صرف ایتدرلمسی بوجه من الوجوه ممکن اولمدی

DÉMUNIR. Ôter les munitions d'une place *A.* تعریة من المهمات ـ اخلاء عن المهمات *P.* از مهمات تهی کردانیدن *T.* مهماتدن چپلاتمق ‖ Cette place est menacée, il ne faut pas la démunir بو قلعه معرض خطرده اولمغله مهمات ومالزمه‌دن تعرید اولنمق جائز دکلدر

Démuni. *A.* عری من المهمات *P.* تهی از مهمات *T.* مهماتدن چپلاق

DÉMURER. Ouvrir une porte ou une fenêtre qui était murée *A.* نزع السداد ـ فکّ السداد ـ فکّ الردم *T.* قپویی وياخود پنجره‌یی طیقادان دیواری سوکمک ‖ Il faut démurer cette porte بو قپویی سدّ ایدن دیوارک نزعی اقتضا ایدر

DÉNAIRE. Qui a rapport au nombre de dix *A.* عشری ‖ Nombre dénaire عدد عشری Arithmétique dénaire فنّ حساب بالاعشار

se DÉNANTIR. Abandonner les nantissemens qu'on avait reçus *A.* ترك الرهن *P.* گرورا وا كذاشتن *T.* امانتى براقمق — On dit aussi, Il ne faut pas se dénantir, c'est-à-dire, se dépouiller de ce qu'on a بدنده اولانى ترك ايتمك روا دكلدر

DÉNATTER. Défaire ce qui est fait en natte *A.* فسخ الضفير *P.* حل الضفير *T.* اوركوبى سوكمك پيچيده را گشادن حل الضفير — || Dénatter des cheveux صاچك اوركوسنى — حل ضفير شعر Dénatter les crins d'un cheval آتك صاچى اوركوسنى سوكمك سوكمك

DÉNATURER. Changer la nature d'une chose *A.* تغيير النوع — تحويل النوع *P.* ديگر گون ساختن *T.* بشقه درلويه چويرمك En ce sens il ne se dit que dans cette phrase, Dénaturer son bien, pour dire, vendre ses propres pour faire des acquêts dont on ait la libre disposition ما ملكنى نوع آخره تحويل ايتمك

On dit, Dénaturer des mots, pour dire, en changer l'acception *A.* تغيير المعنا الالفاظ *P.* معناى سخنرا ديگر گون كردن *T.* سوزك معناسنى بشقه قلمق — Et dénaturer une question, pour dire, changer l'état de la question *A.* تغيير الصورة الحال *P.* صورت حال ديگر گون كردن *T.* صددى بشقه صورته چويرمك — Et dénaturer un fait, pour dire, en changer les principales circonstances *T.* اصول مادّه‌يى بشقه كونه چويرمك — تغيير ايتمك اصول مادّه‌يى

DÉNATURÉ. *A.* مستحيل الى نوع الآخر *P.* ديگر گون شده *T.* بشقه درلويه چويرلمش

Il est aussi adjectif, et signifie, qui manque d'affection et de tendresse pour ses plus proches parents *A.* منقطع الحنوّ *P.* علاقهٔ طبيعيتدن *T.* از مهربانئ مادر زاد دور ومهجور حنوّ فطريدن منقطع || Père dénaturé كسيلوب ايرلمش اولمش پدر — Et qui est contraire aux sentimens naturels d'affection et de tendresse *A.* مغاير الحنوّ الطبيعى || C'est une action bien dénaturée حنوّ طبيعى‌يه كليّاً مغاير بر فعل شفقت فطريه‌يه منافى بر فعل مستهجندر — نا مرضيدر

DENDRITE. Pierre sur laquelle on trouve des accidens qui représentent des arbrisseaux formés naturellement *A.* حجر شجرى

DÉNÉGATION. Action par laquelle on dénie quelque chose en Justice *A.* انكار || Il persiste dans sa dénégation انكارنده اصرار ايدر Dénégation formelle رسماً اولان انكار — انكاررسمى

DÉNI. Refus d'une chose due *A.* امتناع *P.* دريغسازى *T.* اسركمه Il n'est guère d'usage qu'en ces phrases: Déni d'alimens. Déni de Justice. Déni de renvoi. Lorsqu'un fils refuse de nourrir son père, c'est déni d'alimens بر ولد والدينى انفاقده تجويز امتناع ايده‌جك اولور ايسه اول حال امتناع عن انفاق الابوين تعبير اولنور Lorsqu'un juge refuse de prononcer sur une requête, c'est déni de Justice بر حاكم صاحب عرضحالك استدعاسنه اقتضا ايدن حكمى اصدار ايتمديكى حالده امتناع عن احقاق الحق ايتمش اولور Lorsqu'un juge refuse de renvoyer au tribunal compétent une cause, c'est déni de renvoi قاضى مأذون فصلى اولمديغى دعوايى فصلنه مأذون اولان محكمه‌يه حوالدن امتناع ايتسه امتناع عن نقل الدعوا ايتمش اولور

DÉNICHER. Ôter du nid *A.* اخراج عن الوكن *P.* از آشيانه بيرون كردن *T.* يوه‌دن چيقارمق || Dénicher des oiseaux طيورى يوه‌لرندن اخراج ايتمك — Figur. Faire sortir par force de quelque poste. Il ne se dit qu'en parlant d'une bande de voleurs, d'une troupe d'ennemis *A.* طرد عن الوكن *P.* از آشيانه بيرون راندن *T.* يوه‌دن سوروب قوغمق || Il y avait des voleurs dans ce château, on les a dénichés اول حصارده اتّخاذ قرار ايتمش لصوص وحراميان يوه‌لرندن طرد ايتدرلمشدر On envoya des gens pour dénicher les ennemis اول محلّده تحصّن ايتمش اعدايى يوه‌لرندن طرد وازعاج ايچون معلوم المقدار نفرات عسكريّه ارسال اولندى

Et trouver, découvrir la demeure de quelqu'un *T.* بركمسنه‌نك يوه‌سنى بولمق

Et s'évader avec précipitation de quelque lieu *A.* فرار — هرب عن المكان *P.* از جاى قرار گريختن *T.* يرندن قاجمق — قرارى فراره تبديل ايتمك || Il a déniché la nuit وقت ليلده قرارى فراره تبديل ايلدى Les ennemis eurent peur, ils dénichèrent aussitôt دشمن خوفه تبعيت ايلدى در حال رهپيماى سمت هرب وفرار اولمشدر

DÉNIER. Nier *A.* انكار || Dénier un fait مادّه‌يى انكار ايتمك un crime جرمى انكار ايتمك une dette دينى انكار ايتمك un dépôt امانتى انكار ايتمك

Et refuser quelque chose que la bienséance et la justice ne veulent pas qu'on refuse *A.* تقصير — تمنيع *P.* دريغ داشتن

- اسرکمک T. دریغ کردن || Ne me déniez pas votre secours اعانتکی بندن دریغ ایلمه On lui a dénié les alimens محتاج الیه اولدیغی رزق ونفقه کندودن دریغ اولندی Si vous demandez telle chose, elle ne vous sera pas déniée فلان شیئی مطلوب ایده جک اولور ایسک اسعافنده تجویز دریغ اولنمیه جغی - تمنیع وتقصیر اولنمیه جغی درکار در درکار در

DENIER. Espèce de monnaie de cuivre *A.* فلس pl. فلوس *P.* پشیز *P.* vul. پول *T.* منقر - پول || Cela ne vaut pas un denier بو شی بر منقر دکمز Cet homme n'a pas un denier vaillant فلان کشی بر فلس احمره مالک دکلدر Payer josqu'au dernier denier بر اوفاق منقره وارنجه ادا ایتمک

Denier à dieu, se dit de ce qu'on donne pour arrhes d'un marché. V. Arrhes.

Denier, se dit aussi de toute somme d'or ou d'argent *A.* درهم pl. دراهم - دینار pl. دنانیر *P.* درهم ودینار *P.* vul. پول *T.* اقچه - || Une grande somme de deniers کلیتلو مبلغ - مبلغ - مال Divertir les deniers اقچه یی عبثه صرف ایتمک کلیتلو اقچه Les deniers publics بیت المال عامّه Les deniers Royaux اموال جیب همایون - جیب همایون مالی - خاصّهٔ همایون اقچه سی

Et de l'intérêt d'une somme principale *A.* ربح *P.* سود قرض *T.* فایض - مرابحه - کذشته || Mettre son argent au denier vingt, c'est-à-dire, le donner pour en tirer la vingtième partie tous les ans اصل مالک یکرمی سهمدن بر سهم اعتباریله سنوی تعیین فایض ایده رک اقچه استرباح ایتمک On a réduit les rentes à un tel denier مستغلاتک فایضنی شو قدر فیاته تنزیل ایلدیلر

Et d'une certaine part qu'on a dans une affaire, à proportion de laquelle on partage le gain ou la perte *T.* اقچه حسابیله حصّه Ainsi on dit, qu'un homme a un denier dans une ferme, pour dire, qu'il y a la douzième partie d'un vingtième فلان مالکانه نک یکرمی سهمدن بر سهمک اون ایکی اقچه سنده بر اقچه حصّه سی وار در

Denier de poids. Terme de monnaie *A.* درهم || Un denier pèse vingt-quatre grains بر درهم یکرمی درت حبّه دن عبارتدر بر درهمک وزنی یکرمی درت حبّه در -

Denier de fin ou de loi. Terme de monnaie, qui sert à marquer le degré de bonté de l'argent *A.* عیار || L'argent pur s'appelle de l'argent à douze deniers سیم خالص اون ایکی عیارده سیم تعبیر اولنور S'il y a une douzième partie d'alliage, il s'appelle de l'argent à onze deniers اون ایکیده بر قاتندیسی اولان کمش اون بر عیارده کمش تعبیر اولنور On évalue la bonté de l'argent par deniers, et celle de l'or par carats سیمک قیمتی عیار اعتباریله وآلتونک قیمتی قیراط اعتباریله در

DÉNIGREMENT. Action de dénigrer. V. ce mot.

DÉNIGRER. Travailler à diminuer le mérite de quelqu'un ou de quelque chose, à les rendre méprisables *A.* تشریر - تندید لسانه فصل ایتمک *T.* در زبان گرفتن *P.* تشهیر - تندید - بر کمسنه نک || Dénigrer la réputation d'un homme کتورمک صیت ونامنی تشریر وتندید ایتمک Il n'en parle que pour le dénigrer اول بابده سوق کلام ایلمکدن مرام مرامی مجرّد فلانی آورده زبان - مجرّد فلانی تشهیر ایدی تشهیر ایتمک ایدی Dénigrer les ouvrages de quelqu'un بر کمسنه نک آثار وتألیفاتنه سنگ انداز تشهیر وتندید اولمق - آثار وتألیفاتنی فصل ایتمک - لسانه کلمش

DÉNIGRÉ. *A.* مندّد - ملدّد *P.* در زبان گرفته *T.* لسانه کلمش - دیللنمش -

DÉNOMBREMENT. Compte détaillé soit de personnes, soit de choses *A.* تعداد - فرداً فرداً تعداد *P.* یک یک شمار - شمار *T.* بر بر صایمه - فراده فراده صایمه - صایمه || Tous les cinq ans on faisait à Rome le dénombrement des citoyens رومیّه کبراده هر بش سنده برکرّه اهالی وسکّانی فرداً فرداً تعداد ایدرلر ایدی Faire le dénombrement de ses possessions املاک وعقاری تعداد ایتمک

Il se dit aussi en parlant du détail qu'un vassal donne à son seigneur de ce qu'il tient de lui en fief *T.* مفردات دفتری || Donner un aveu et dénombrement d'une terre بر ملکک مفردات دفترینی اعطا ایتمک

DÉNOMBRER. Faire un dénombrement *A.* عدّ - تعداد - احصا *P.* شمردن - شمردن - یکان یکان شمردن *T.* صایمق - بر بر صایمق || On a dénombré tous les habitans de cette paroisse محلّه نک بالجمله سکنه واهالیسی تعداد واحصا اولندی

Dénombré. *A.* معدود *P.* شمرده *T.* صایلمش

DÉNOMINATEUR. Terme d'Arithmétique. C'est, des deux nom-

bres qui expriment une fraction, celui qui se trouve au-dessous *A.* رقم معرّف الكسر

DÉNOMINATIF. Qui dénomme *A.* علم || Un terme dénominatif اسم علم

DÉNOMINATION. Désignation d'une personne ou d'une chose par un nom qui en exprime l'état, l'espèce, la qualité etc. *A.* اسم pl. اسامی *P.* نام *T.* آد || Dans les arts et dans les sciences, il ne faut rien changer sans nécessité aux dénominations reçues علوم وفنونده موضوع ومعتاد اولان اسامینك بلا موجب تبديلی جائز دكلدر Les choses prennent leur dénomination de ce qu'elles ont de plus remarquable اسامئ اشيا ذاتلرنده موجب تميز اولهجق كيفيته كوره وضع وتخصيص اولنور

DÉNOMMER. Terme de Pratique. Nommer une personne dans un acte de justice *A.* تصريح الاسم *P.* ياد نام كردن *T.* آدی بللو ايتمك || Il faut dénommer toutes les parties dans un arrêt بر اعلام ايچنده مصلحته صاحب علاقه اولان مجموع كسانك اسملری تصريح اولنمق اقتضا ايدر

DÉNOMMÉ. *A.* مصرّح الاسم *P.* نامش ياد كرده *T.* آدی بلورمش

DÉNONCER. Annoncer publiquement, faire connaître *A.* اعلان - بيان *P.* آگاهيدن - بيان كردن *T.* بيلدرمك || Dénoncer une demande à son garant مطلوبك تأديهسی لازم كلديكنی اول مادهده ضامن ومتكفل اولمش كمسنديه بيان ايتمك — On dit d'un soldat qui a déserté, que son capitaine l'a dénoncé pour déserteur فلان عسكری نفری آبق وهارب اولديغی ضابطی طرفندن اعلان اولندی

DÉNONCER une personne. C'est en déclarer publiquement le nom suivant certaines formes prescrites *A.* تعريف الاسم *P.* نام وشان كردن *T.* بر كمسنه نك اسم وشهرتنی تعريف بيلدرمك

Il signifie aussi, déférer en Justice *A.* اخبار الحاكم بشئ ما *P.* بحاكم خبر دادن - حاكمرا خبردار كردن *T.* حاكمه بيلدرمك - طرفنه خبر ويرمك || Dénoncer un coupable ارتكاب جرم ايدن كمسنديی حاكم طرفنه بيلدرمك Dénoncer un livre comme hérétique بر كتاب رفض وبدعتی مشتمل اولديغنی حاكم طرفنه اخبار ايتمك

DÉNONCIATEUR. Celui qui défère quelqu'un, quelque chose en Justice *A.* مخبر الحاكم بشئ ما *P.* بحاكم خبر رس *T.* حاكم طرفنه خبر ويريجی || Se rendre dénonciateur خبر ويريجی اولمق Le tiers applicable au dénonciateur خبر ويريجی يه اخبارته اولمق اوزره عايد اولان ثلث حصه

DÉNONCIATION. Déclaration, publication *A.* اعلام - اعلان - اعلام الحال *P.* آگاهسازی *T.* بيلدرمه — Il signifie aussi, délation. V. ce mot.

DÉNOTER. Marquer, indiquer. Il ne se dit qu'en Médecine *A.* دلالت *P.* نمودن *T.* كوسترمك || Ce frisson dénote de la fièvre اشبو عارضهٔ عروا حمايه دلالت ايدر

DÉNOUEMENT. Action de dénouer. Il ne se dit qu'au figuré, et signifie, la fin d'une aventure mise en récit ou en action dans une pièce de théâtre *A.* خاتمة *P.* انجام *T.* صوك — Le dénouement d'une difficulté, signifie, la solution d'une difficulté *A.* حلّ المشكل *P.* گشاد عقدهٔ كار *T.* مشكلك چوزلمهسی

DÉNOUER. Défaire un noeud *A.* فسخ العقدة - حلّ العقدة - انشاط *P.* گره گشادن *T.* دوكمی چوزمك || Dénouer des cordons ايپلرك دوكملرينی - حل عقود حبال ايتمك Cela est noué si fort, qu'on ne le saurait dénouer فلان شيئك عقدهسی شول رتبهده محكمدر كه حلّ وانشاطی محالدر

Figur. Rendre plus souple, plus agile *A.* ايجاب الخفة - ايراث السهولة الانعطاف *P.* سبكتر ساختن - آزاده ساختن - چست وچالاك كردن *T.* آچمق - خفيفلندرمك || Les exercices, la chasse, la danse, l'escrime dénouent le corps تعليمار وصيد وشكار ورقص وقليج مشقی خفت ابدانی مستلزم احوالدندر ابدانك سهولت انعطافنه باعث اولور

SE DÉNOUER, se dit d'un noeud qui vient à se lâcher, à se défaire *A.* تنشر - انحلال *P.* گشاد پذيرفتن - وا شدن *T.* سوكلمك - چوزلمك - آچلمق — Figur. Devenir plus souple *A.* كسب الخفة - كسب السهولة الانعطاف - انطلاق عن القيد *P.* آزاده شدن *T.* آچلمق - خفيفلنمك || Les jambes de ce cheval se sont bien dénouées بو آتك آياقلری كركی كبی آچلمشدر Les chevaux napolitains ne se dénouent qu'à six ou sept ans نابولی آتلری التی يدی سندن اول آچلمز Ce jeune homme était lourd, pesant, mais il commence à se dénouer بو نو جوان في الاصل ثقيل الجسم وبطئ الحركه ايدی - ايكن شمدی آچلمغه باشلادی كسب خفت

On dit aussi, qu'un enfant se dénoue, pour dire, que les parties de son corps qui étaient nouées, commencent à se dégager. فلان معصومك بدنى كسب بسطت وانكشافه يوز طوتدى

DENRÉE. Tout ce qui se vend pour la nourriture et l'entretien des hommes et des animaux *A.* ذخيرة ـ ذخر pl. ذخاير ـ بيه جك ـ آزق *T.* خوراك ـ زاد ـ توشه *P.* زاد ـ غلال pl. غلّة غلال وذخاير مبايعه ايتمك || Acheter des denrées ذخيره ـ اجناس ذخايره تعيين سعر Mettre le prix aux denrées اجناس ذخايره نرخ قومق ـ ايتمك

On dit d'un homme qui vend bien ce qu'il a à vendre, que cet homme vend bien sa denrée مالنى طوزلو صاتر

DENSE. Epais, compacte, dont les parties sont serrées *A.* كثيف *P.* چگال *T.* صيقى || Corps dense جسم كثيف L'eau est plus dence que l'air ما هوادن اكثفدر

DENSITÉ. Qualité de ce qui est dense *A.* كثافت *P.* چگالى صيقيلق || Les corps sont plus ou moins pesans, selon qu'ils ont plus ou moins de densité وزانت اجسامك زياده ونقصانى مرتبهٔ كثافتلرينه كوره در

DENT. Petit os qui tient à la mâchoire de l'animal, et qui lui sert à inciser les alimens *A.* سنّ pl. اسنان ـ ضرس pl. ضروس pl. اضراس *P.* دندان *T.* ديش || Dent molaire *A.* آزى *T.* دندان آسيا *P.* ارحا pl. رحى ـ طواحن pl. طاحن ـ سگ دندان Dent canine *A.* ناب pl. انياب *P.* ديش كوپك ديشى *T.* ثنايا Dents incisives *A.* pl. *P.* بيشك دندانهاى پيشين *T.* ديشلر اوك Dent oeillère *A.* ضاحكة pl. ضواحك *P.* دندان خنده *T.* يان ديش Dent mâchelière *A.* ناجذ pl. نواجذ *P.* دندان واپسين *T.* صوك ديش Dents de devant *A.* pl. مباسم De belles dents *A.* اسنان مليحة *P.* دندانهاى زيبا *T.* كوزل ديشلر Dents blanches *A.* اسنان بم بياض *P.* دندانهاى آبدار *T.* ديشلر اسنان رتلة ـ شنيبة Dents bien rangées *A.* اسنان منسوقة ـ اسنان منظومة *P.* دندانهاى خوش رسته *T.* كوزل ديزلمش ديشلر Dents jaunes *A.* اسنان مقلوحة *P.* دندانهاى زرد بسته *T.* صرارمش ديشلر Dents cariées *A.* اسنان قادحة *P.* دندانهاى كرمخورده *T.* اسنان قضما pl. سنّ اقضم Dent gâtée *A.* قوردلو ديشلر *P.* دندان فرسوده *T.* چورك ديش creuse *A.* سنّ ناخر *P.* دندان كرو *T.* ايچى بوش ديش L'alvéole d'une dent

A. منبت السنّ *P.* خانهٔ دندان *T.* ديش جقورى Le mal de dents *A.* وجع الاسنان *P.* رنج دندان *T.* ديش آغريسى Se laver les dents *A.* غسل الاسنان *P.* دندان شوييدن *T.* تسويك الاسنان Se nettoyer les dents *A.* ديشلرى بيقامق دندان پاك كردن *P.* استنان الاسنان ـ تلقيح الاسنان ـ ديشلرى مسواكلمك ـ ديشلرى اوغوب پاكلمك *T.* Se curer les dents *A.* تخليل الاسنان *P.* دندان افريز زدن *T.* خلال ايله ديش آيرتلمق Une dent qui branle *A.* سنّ متزعزع اوينايين ديش ـ صارصيلور ديش *T.* دندان لرزه ناك *P.* Arracheur de dents *A.* قالع الاسنان *P.* دندان بركن *T.* ديش ديشجى ـ چيقاريجى Cela agace les dents *A.* اضراس الاسنان ديشلرى قماشدرمق *T.* دندانگيرى آوردن *P.* نكليل الاسنان ـ déchausse les dents *A.* تنسيع الاسنان ـ تقشير الاسنان *P.* كوشت دندان بر بردن *T.* ديش اتنى صيرمق Les dents percent, viennent à cet enfant *A.* انبات السنّ ـ اسنان السنّ *P.* دندان رستن *T.* ديش بتمك Claquer des dents *A.* تقفقف الاسنان *P.* دندان زغزغ زدن *T.* ديش دندان چاتردامق Serrer les dents *A.* تشديد الاسنان *P.* فشردن *T.* ديشلرى صيقمق Grincer les dents *A.* علك الاسنان ـ تصليل الاسنان *P.* دندان جرستيدن *T.* ديش قچرداتمق

DENTS de lait. Les premières dents qui viennent aux enfans *A.* pl. رواضع ـ راضعتان ـ Dents de sagesse. Les quatre dernières molaires qui viennent entre vingt et trente ans *A.* ضرس الحلم pl. ضروس الحلم ـ Fausses dents. Dents artificielles qu'on met à la place de celles qui manquent *A.* اسنان كاذبة ـ اسنان مصنوعة *P.* دندان عاريت *T.* ساخته ديشلر ـ عاريتى ديشلر

On dit, que les enfans meurent ordinairement aux dents, pour dire, qu'ils meurent quand les dents leur viennent اكثر اطفال وقت انبات اسنانده وفات ايدرلر

Manger de toutes ses dents, c'est-à-dire, vite et beaucoup *A.* ترهيط الطعام ـ لففة *P.* علفخوارى كردن *T.* زودا زود هارل هارل يمك

Prendre le frein aux dents, le mors aux dents, se dit d'un cheval qui s'emporte *A.* ازم اللجام *P.* لگام بدندان كردن *T.* كمى آزىيه آلمق ـ كمى آزىيه چالمق ـ On dit figur. d'un jeune homme, qu'il a pris le mors aux dents, pour dire,

qu'il a secoué le joug de la règle, de la loi, de la bienséance *A.* رکب مسحله *T.* حربنلق ایلدی ـ سرکشلک ایلدی

Donner un coup de dent à quelqu'un, c'est-médire de lui, dire quelque mot qui l'offense *A.* عض اللسان *P.* سخن جانگزا *T.* دیل ایله زخمدار زبان دلازاری کردن ـ بزبان آوردن بر کمسنه‌یی عض || Déchirer quelqu'un à belles dents اصرمق ـ لسان ایله آزرده خاطر ایتمک ـ Ne pas desserrer les dents. C'est ne pas dire un seul mot dans une occasion de parler *T.* آغز آچمامق ـ شق شفه ایتمامک

On dit proverb. d'un homme à qui il vient du bien sur la fin de ses jours, qu'il lui vient du bien lorsqu'il n'a plus de dents آغزنده دیش قالمدقدنصکره اوکنه یاغلو لقمه‌لر کلور

On dit aussi en parlant d'une chose qu'il est impossible de faire, que c'est vouloir prendre la lune avec les dents یلدزه کمند آتمقدر

Et qu'un homme est armé jusqu'aux dents, pour dire, qu'il est chargé d'armes plus qu'on n'a accoutumé de l'être *A.* شاکی السلاح من الفرق الی القدم *P.* از سرتا پا سلاحپوش *T.* تپدسنه قدر پر سلاح

On appelle, Dents d'éléphant, les défenses de l'éléphant, qui est ce qu'on appelle de l'ivoire quand on l'emploie à quelque ouvrage *A.* عاج *P.* دندان پیل ـ پیلسته *T.* فیل دیشی

Dent, se dit aussi de plusieurs choses qui ont des pointes, et qui sont faites à peu près en forme de dents *A.* سن pl. اسنان *P.* دندانه *T.* دیش || Les dents d'une scie اسنان منشار ـ بچقی دیشلری

Et des brèches qui sont au tranchant d'une lame *A.* فل pl. فلول *P.* رخنه *T.* کدک || Ce couteau ne vaut rien, il a des dents بو بچاق مفلول اولمغله ایشه یرامز

DENT-DE-LION. V. Pissenlit.

DENTALE. Il se dit de certaines consonnes qu'on ne peut prononcer sans que la langue touche les dents *A.* حروف مطبقه

DENTÉ. Qui a des dents. Il ne se dit que des choses qui ont des pointes qu'on appelle des dents *A.* ذو الاسنان ـ مسنن *P.* دندانه دار *T.* دیشلو || Roue dentée چرخ مسنن

DENTÉE. Coup de dents. Il ne se dit que des coups de dents qu'un lévrier donne à une bête qu'on chasse *A.* ضربة الازم ـ عضة *P.* گاز دندان *T.* اصرمه || Le lévrier a donné une dentée au loup تازی قورده بر ضربهٔ ازم طوقندردی

DENTELÉ, adjectif. Qui est taillé en forme de dents *A.* مضرس *P.* دندان گونه *T.* دیش دیش کرتلمش ـ دیش دیش اویولمش

DENTELER. Faire des entailles en forme de dents *A.* مضرسا تفریض *P.* دندان گونه بریدن *T.* دیش دیش کرتمک

DENTIER. Rang de dents *A.* صف الاسنان *P.* رستهٔ دندان *T.* دیش صره‌سی || Cette femme a un beau dentier بو خاتونک صف اسنانی مطبوع ودلارا در

DENTIFRICE. Remède propre à frotter et nettoyer les dents *A.* دواء ملقح pl. ادویهٔ ملقحه ـ دواء مسوک *P.* داروی دندانزدا *T.* دیش پاکلدیجی علاج || Les dentifrices sont secs, mous ou liquides ادویهٔ ملقحه یابس ورطب وباخود ادویهٔ مسوکه ـ مایع اولور

DENTISTE. Chirurgien qui ne s'occupe que de ce qui concerne les dents *A.* طبیب الاسنان *P.* بیمار ساز دندان *T.* دیشچی

DENTITION. La sortie naturelle des dents depuis l'enfance jusqu'à l'adolescence *A.* نبوت الاسنان ـ اسنان *P.* رستن دندان *T.* دیش سورمه‌سی ـ دیش بتمه‌سی

DENTURE. Ordre dans lequel les dents sont rangées *A.* منظومهٔ الاسنان ـ نظم الاسنان ـ سلک الاسنان *P.* رستهٔ دندان *T.* دیش دیزیسی || Une belle denture لطیف وزیبا بر منظومهٔ اسنان

DÉNUDATION. Terme de Chirurgie. État d'un os qui paraît à découvert *A.* انکشاط العظم *P.* گشاد روی استخوان *T.* کمیکک یوزی چپلاق قالمه‌سی || La dénudation est assez ordinaire dans les fractures انکشاط حالت ترور عظم وقوعنده عظمک ظهوری برامر عادیدر

DÉNUER. Priver, dégarnir des choses nécessaires *A.* تعریه *P.* عاری کردن ـ بینواکردن *T.* چپلاتمق || Il s'est dénué de tout pour ses enfans اولادینه رعایهٔ هر شیدن تعریهٔ نفس ایلدی Il ne veut pas se dénuer d'argent نقوددن تعریه اولنمق استمز La fortune l'a dénué de tout فلک فلانی هر شیدن عاری وبی نصیب ایلدی

Dénué. *A.* عاری *P.* عریان گشته *T.* چپلاق

Il signifie aussi, dépourvu *A.* عاری ـ محروم *P.* بینوا ـ بی بهره ـ بی نصیب *T.* مایه‌سز || Dénué d'argent, de biens et de toutes choses اقچه‌دن واملاکدن وکافهٔ اشیادن عاری

محروم وصحروم Dénué de toutes sortes de secours, d'assistance, de conseils هر كونه مدد واعانت ودستگيری ومظاهرت واخطار ونصيحتدن محروم Dénué d'esprit, d'entendement, de bon sens مايۀ فهم وادراكدن وبضاعۀ عقل سديددن عاری وبی نصيب Dénué de grâce, d'agrément لطف وحسندن عاری

DÉNÛMENT. Dépouillement *A.* محروميّت - حرمان - عريت *P.* عريانی - بی نوايی *T.* چپلاقلق || Il est dans un grand dénûment de toutes choses جزئی وكلّی كافۀ اشيادن محروميّت مدد مطلقه ايله محرومدر Dénûment de tout secours spirituel روحانيدن بينوايی ومحروميّت كليّه

DÉPAQUETER. Défaire, développer un paquet *A.* فكّ الرزمة فسخ الرزمة - اخراج عن الظرف *P.* پرونده گشادن *T.* بوغچه‌يی آچمق - دنكی سوكمك *T.* تنگ گشادن || Dépaqueter des hardes اثواب رزمه‌سنی آچمق des marchandises امتعه دنكنی سوكمك des lettres تحريرات تحريراتی ظرفدن چيقارمق - بوغچه‌سنی آچمق

DÉPAREILLER. Ôter l'une de deux ou de plusieurs choses pareilles *A.* تفريق النظير pl. تفريق النظاير - تفريق المثل pl. تفريق الامثال *P.* چيزهای همرنگرا از همديگر جدا كردن *T.* اويغون شيلری بری بريدن ايرمق || Je ne veux pas dépareiller ces deux vases يكديگره مثل ونظير اولان بو ايكی ظرفی تفريق ايتمك استمم Qui a dépareillé ces gants? بو الدوانلرك مثلنی كيم تفريق ايلدی Dépareiller des livres بری برلرينه اويغون اولان كتابلری آيرمق

DÉPARER. Ôter ce qui pare *A.* رفع التزيينات - سلب الزينة *P.* از پيرايش خالی كردن *T.* دونمايی - بزكلری قالدرمق || Le service achevé, on dépara l'autel نماز تمام اولدقدنصكره معبددن رفع تزيينات اولندی بزكلری قالدرديلر

Et rendre moins agréable *A.* تنقيص الحسن *P.* زيبايی كم كردن *T.* كوزللكی صولدرمق - كوزللكی آزالتمق || La façon dont elle se met, la dépare fort بو خاتونك صورت اكتسا وتلبّسی تنقيص حسننه بادی اولور Un pavillon qui dépare toute la maison مجموع بنانك تنقيص حسن ولطافتنه بادی اولور بر قصر

DÉPARÉ. *A.* مسلوب الزينة *P.* بی پيرايه *T.* دونماسز - بزكسز

DÉPARIER. Ôter l'une des deux choses qui font une paire *A.* تفريق الازواج - تفريق الطراق *P.* جفترا نايكسان كردن *T.* جفتی بوزمق - اشی ايرمق || Déparier des gants, des souliers جفتنی - الدوانلرك وپاپوشلرك اشنی آيرمق Déparier des pigeons كوكرجينلرك اشلرينی بری برلرندن آيرمق

DÉPARIÉ. *A.* مختلف الازواج *P.* جفتش نا يكسان كرده *T.* اشلری اويغونسز || Mes gants, mes chevaux sont dépariés الدوانلرم اش دكلدر - وعربه‌مك باركيرلری مختلف الازواجدر

DÉPART. Action de partir *A.* عزيمت *P.* رفتن *T.* قالقمه - چيقمه || Le jour de son départ يوم عزيمتی Après son départ عزيمتندنصكره Être sur son départ متهيّئ عزيمت اولمق - پا در ركاب عزيمت اولمق - عزيمت اوزره اولمق Retarder son départ عزيمتنی تأخير ايتمك Ce vaisseau n'attend que le vent pour son départ بو سفينه سمت مقصوده عزيمت ايچون هوای موافق ظهورينه منتظر در

DÉPARTAGER. Terme de Palais, qui se dit, lorsque dans une Chambre de juges, deux avis différens étant appuyés par un égal nombre de voix, on a recours à une autre Chambre pour juger le partage *A.* دفع التساوی الآرا *P.* برابریٔ رأی را برطرف كردن *T.* رايلری برابرلكدن چيقارمق || L'affaire avait été partagée dans la première des enquêtes, on a été à la troisième pour la départager فلان مصلحتك رؤيتنه مأمور اولنلرك رأيلری مجلس اوّلده علی طريق المساوات شقّينه منقسم اولمغله دفع تساویٔ آرا ضمننده مجلس آخره مراجعت اولنمق لازم كلدی

DÉPARTEMENT. Distribution *A.* توزيع pl. توزيعات || On a envoyé le département des quartiers aux troupes عسكرك ربع مواجبی توزيعی دفتری ارسال اولندی On a fait le département général des tailles كسيملرك علی العموم توزيعی مادّه‌سنه رابطه ويرلدی

Il se dit aussi, des différentes parties des affaires d'État, distribuées entre les secrétaires d'État, et les différentes provinces dont la connaissance leur est attribuée *A.* باب *P.* در *T.* قپو || Un tel secrétaire d'État a le département de la Guerre فلان وكيل دولت امور سفريّه قپوسنك رئيسيدر Celui qui a le département de la Marine امور بحريّه قپوسنك رئيسی اولان Le département des affaires étrangères امور اجنبيّه قپوسی Cette province est du département d'un tel sec-

فلان ايالت فلان قپونكك رئيسنه متفادر rétaire d'État

DÉPARTIR. Distribuer, partager *A.* توزيع - تقسيم *P.* بخش كردن *T.* پاى ايتمك || Dieu départit ses grâces à qui il lui plait جناب رزّاق العالم الطاف صمدانيدسنى كيف ما يشاء عبادينه تقسيم ايدر Il a laissé une telle somme pour la départir aux pauvres de sa paroisse محلّه فقراسنه تقسيم اولنمق ايچون شو مقدار اقچه وصيّت ايلدى On dit en termes de Palais, On a départi les procès aux Chambres, pour dire, on les a distribués رؤيت اولنهجق دعوالر اقتضا ايدن محكمدلره تقسيم اولندى

Se départir. Se désister *A.* رجوع - فراغت *P.* دست كشيدن *T.* كچمك - وازكچمك - وازگلمك || Il s'est départi de sa demande مطلوبندن - مطلوبندن فراغت ايلدى ادّعا وازكچدى Il ne se départira jamais de ses prétentions ايلديكى مطلوباتدن ابدى رجوع ايتمك احتمالى يوقدر C'est une opinion dont il ne veut point se départir بر وجهله رجوع ايتميدجكى بر اعتقاد در

On dit, Se départir de son devoir, pour dire, s'éloigner, s'écarter de son devoir *A.* اجتناب - تجانب - انحياز - مباعدت *P.* دور شدن *T.* ايرلمق - قاچنمق - ايراقلشمق || Il ne s'est départi jamais de son devoir واجبات خدمتندن ابدًا تجويز تجانب ومباعدت ايتمش دكلدر Je ne me départirai jamais de l'obéissance, du respect que je vous dois طرفكه رعايتى لازم اولان فرايض فرمانبرى واطاعت ومراسم توقير واحترامك ايفاسنده ابدى تجويز انحياز ومباعدت ايتمك احتمالم يوقدر

DÉPASSER. Passer outre, passer au-delà *A.* تخطّى - تجاوز *P.* پيشتر گذشتن *T.* اوتة كچمك Ainsi en parlant d'un vaisseau qui en voulait joindre un autre, on dit, qu'il le dépassa فلان سفينه ديگر بر سفينه‌نك تعقيبنده ايكن اوتديه تجاوز ايتمش اولدى

Et devancer *A.* تقدّم - مسابقت - سبق *P.* پيشتر رفتن *T.* ايلرو كچمك

DÉPAVER. Arracher, ôter le pavé *A.* قلع البلاط *P.* آژياندرا بر كندن *T.* قالدرمى سوكمك || Une ravine, un débordement a dépavé la chaussée ظهور ايدن سيلاب شديد ووقوعه كلان طغيان ما بلاط طريقى قلع ايتدردى Les charrois ont dépavé le grand chemin آمد شد ايدن عربدلر شاهراهك قالدرمنى سوكدردى

Dépavé. *A.* مقلوع البلاط *P.* آژيانه بر كنده *T.* قالدرمى سوكلمش

DÉPAYSER. Tirer quelqu'un de son pays, et le faire passer à un autre *A.* اجلاء عن - اخراج عن الموطن - تغريب *P.* از زاد وبوم بيرون كردن *T.* يوردن چيقارمق الوطن || C'est un jeune homme qui se perd dans le lieu de sa naissance, il faudrait le dépayser بو نوجوان مسقط رأسى اولان محلّده اقامت ايتدكچه تباه وتلف اولدجغى دركار اولمغله موطنندن اخراجى اقتضا ايدر

Se dépayser. *A.* اغتراب - اجلاء عن الوطن - ترك الوطن *P.* ترك دار وديار كردن - ترك زاد وبوم كردن *T.* يرى براقمق || Cette famille s'est dépaysée بو خاندان يوردى ترك دار وديار ايلدى On l'a obligé de se dépayser فلانى ترك وطنه مجبور ايلديلر

Dépaysé. *A.* خارج عن الوطن - غريب الديار *P.* از بوم وزاد بيرون گشته *T.* يوردندن آيرلمش - يوردندن چيقمش

DÉPÈCEMENT. Action de dépécer. V. ce mot.

DÉPÉCER. Mettre en pièces, en morceaux *A.* توذيم - تقطيع *P.* لتره لتره ساختن - پاره پاره كردن *T.* پارچه پارچه آيرمق - كسمك || Dépécer un vieux bateau بر كهنه قايغى پارچه پارچه آيرمق Dépécer de vieilles hardes كهنه اثوابى پارچه پارچه كسمك

Dépécer de la viande *A.* تكتيع اللحم *P.* گوشت را لخت لخت بريدن *T.* اتى تيكه - اتى تيكه تيكه طوغرامق تيكه كسمك

Dépécé. *A.* مقطّع - موذّم *P.* لتره لتره - پاره پاره شده *T.* پارچه پارچه آيرلمش - پارچه پارچه كسلمش گشته

DÉPÊCHE. Lettre concernant les affaires publiques *A.* قائمة pl. قوائم - مكتوب pl. مكاتيب *P.* دستيانه *T.* تحريرات || Il a reçu sa dépêche تحريراتى يدينه واصل اولدى Sa dépêche portait que… تحريراتى فلان شيئى متضمن ايدى قائمدسى مفهومنده شويله شويله اشارت وتحرير اولنمش ايدى Il a fait un paquet de toutes ses dépêches قوايم ومكاتيبنى بر ظرف ايچنه وضع ايلدى

DÉPÊCHER. Faire promptement, hâter *A.* تعجيل *P.* چابك كردن - زود كردن *T.* تيز ايتمك || Il faut dépêcher cet ouvrage بو ايشك تعجيلى لازمدر Dépêchez ce que vous

avez à faire ایده‌جککی چاپک ایله — On dit aussi absolument, Dépêchez, Dépêchons چاپک اولدلم — چاپک اول

Et expédier quelqu'un, l'envoyer en diligence avec des ordres — ارسال على جناح الاستعجال — عجالةً ارسال *A.* عجله ایله *T.* بزودی فرستادن *P.* سریعًا تسییر — اسراع بر قدم اقدم کوندرمک — عجله ایله چیقارمق — کوندرمک || On a dépêché aujourd'hui un courrier à Rome بو کون بر عجله ایله — نفر اولاق روما طرفنه اسراع وتسییر اولندی عجله ایله اخراج اولندی — چیقارلدی Cet homme attend réponse, il faut le dépêcher promptement بو آدم جوابه منتظر اولمغله بر قدم اقدم ارسالی اقتضا ایدر

DÉPEINDRE. Décrire et représenter par le discours *A.* وصف *T.* وصف *P.* نگاشتن — وصف کردن — تصویر — توصیف — تصویرینی ایتمک — ایتمک || Il dépeint les choses si vivement, qu'il semble qu'on les voie نقل ایلدیکی شیلری اولقدر زنده وصف وتصویر ایدر که کویا پیش نظرده طورر Dépeindre un combat وقوعه کلان محاربه‌نک صورتنی برکمسنه‌نک وصف ایتمک Dépeindre le caractère d'un homme سیرتنی وصف وتصویر ایتمک Dépeindre la vertu avec tous ses charmes حال صلاح وفضیلتی کافهٔ حالات جاذبه‌سنی ذکر ایدرک وصف وتصویر ایتمک Dépeindre le vice avec tous ses horreurs مثلبه‌نک کیفیتنی کافهٔ حالات دهشت فرماسنی یکان یکان ذکر وبیان ایده‌رک تصویر ایتمک

DÉPEINT. *A.* مصور — موصوف *P.* نگاشته — تصویر کرده *T.* وصف اولنمش

DÉPENAILLÉ. Déguenillé, couvert de haillons *A.* رثیث الثیاب *P.* چاپوبپوش *T.* اوستی باشی یرتق — Il se dit aussi, d'une personne mise négligemment, de manière que les différentes parties de son habillement ne paraissent pas tenir ensemble *A.* رداً متلبس *P.* پریشانپوش *T.* چولپه قیافت

DÉPENAILLEMENT. État d'une personne dépenaillée *A.* رثاثت اللباس — بذاذت اللباس *P.* چاپوبپوشی *T.* اوست باش یرتقلغی

DÉPENDAMMENT. D'une manière dépendante *A.* تبعیةً — اتباعاً — تعلقاً — من جهت التعلق || Cela se fera dépendamment de telle chose فلان شیئه تعلقی حسبیله وجوده کتوریله‌جکدر L'âme agit souvent dépendamment des organes نفس ناطقه غالب حالده آلات فاعلیه‌یه تعلقی تقریبیله آلات فاعلیه‌یه اتباعاً عاملدر — عامل اولور

DÉPENDANCE. Sujétion, subordination *A.* محکومیت — تبعیت *P.* فرمانبری — سر فرویی *T.* تابعلک — حکم آلتنده اولمقلق || Les sujets sont dans la dépendance de leurs souverains رعایا پادشاهلرینه — وزیردستان پادشاهلرینک حکمی آلتنده درلر تابع ومحکومدرلر Les enfans doivent demeurer dans la dépendance de leurs pères اولاد پدرلرینک تحت حکمنده اولمق اقتضا ایدر

Il se dit aussi, des terres qui relèvent d'une autre *A.* تابع pl. توابع *P.* پیوسته *T.* باغلو || Cette terre est de la dépendance de la mienne فلان چفتلک متصرف اولدیغم ارضک توابعندندر

DÉPENDANCES, si dit de ce qui fait partie d'une terre, d'une maison, et de tout ce qui appartient à une affaire ou à une chose *A.* pl. لواحق — تعلقات — مضافات *P.* وابستها *T.* آکا باغلو اولنلر || Vendre une terre avec toutes ses appartenances et dépendances چفتلکی کافهٔ لواحق ومشتملاتیله معًا فروخت ایتمک Je sais cette affaire et toutes ses dépendances بو مصلحت وآکا منسوب اولان کافهٔ تعلقات معلومدر

DÉPENDANT. Qui dépend *A.* متعلق — تابع — تحت الحکم *P.* زیر حکم — زیر دست — وابسته *T.* حکم آلتنده — منوط — تابع — باغلو || C'est un homme entièrement dépendant d'un tel فلانه تابعدر — بسبتون فلانک تحت حکمنده در C'est une affaire dépendante d'une autre بر آخر بر ماده‌یه تعلقی وار بر آخر ماده‌یه منوط بر مصلحتدر — مصلحتدر

Et qui relève *A.* تابع — مضاف || Un fief dépendant آخره تابع بر مالکانه

DÉPENDRE. Ôter une chose de l'endroit où elle était pendue *A.* نزع عن المعلاق — نزع عن المناط *P.* از آویختگاه بر آوردن *T.* برشیئی اصلدیغی یردن قوپارمق || Dépendre un tableau تصویری اصلدیغی یردن نزع ایتمک

Et être sous la domination, sous l'autorité de quelqu'un *A.* اتباع تحت الحکم *P.* فرمانبر بودن — زیر حکم بودن *T.* حکم آلتنده اولمق || Les sujets dépendent des Rois رعایا وبرایا ملوکک زیر حکمنده درلر Les domestiques dépendent de leurs maîtres خدمتکاران مخدوملرینک تحت حکمنده درلر Je ne dépends pas de vous سنک زیر حکمکده دکلم — Et être subordonné à quelqu'un *A.* اتباع *P.* فرمانبر بودن

تابع اولمق *T.* تابع بودن *P.* || Les magistrats subalternes dépendent des tribunaux supérieurs پس پايده اولان حكام وقضات عالى رتبه اولان محكمه‌لره تابعدرلر

Il se dit aussi en matière de fief, et signifie, relever || Cette terre dépend d'un tel marquisat فلان ارض فلان ايالتك توابعندندر

Il signifie aussi, provenir, procéder *A.* توقف على – انتياط *P.* وابسته بودن *T.* منوط اولمق || L'effet dépend de la cause اثر علته منوطدر La maturité, la bonté du fruit dépend du soleil, de la bonté du terroir ثمره‌نك انتضاجى وكسب لطافت ايلمسى تاثير شمسه وجودت ارضه متوقفدر

On dit, Cela dépend de moi, pour dire, je suis en pouvoir de le faire ou de ne pas le faire ارادهمه منوط اولان اموردندر بنم ارادهمه باغلو در- بو ايش بنم المده در-

Et s'ensuivre *A.* استتباع – استلزام *P.* پيرو بودن *T.* لازم كلمك || Cette demonstration dépend d'un tel principe بو برهان فلان قاعده‌نك مستتبعيدر

DÉPENS. Terme de Pratique. Les frais qu'on fait à quelque chose *A.* مصرف pl. مصارف *P.* خرج – هزينه *T.* خرج || Il a employé beaucoup d'argent à la poursuite de cette affaire, mais il aura peine à tirer ses dépens بو ماده‌نك تعقيبنده كليتلو اقچه بذل ايتمكله مصرفنى چيقارمغه زحمت چكه‌جكدر

On dit proverb. d'un homme avancé en âge, que plus de la moitié de ses dépens sont payés سرمايۀ عمرينك نصفندن زياده‌سى صرف اولندى Et qu'un homme gagne bien ses dépens, pour dire, que par son service il apporte autant d'utilité qu'il coûte à nourrir et à payer كندوسنده اولان مصرف حلالدر

On dit figur. Faire la guerre à ses dépens, pour dire, faire, dans l'exercice d'un emploi ou dans la poursuite d'une affaire, des avances ou des frais à qui on n'est point obligé *T.* كندو كيسه‌سنده اختيار ضرر ايدرك اوغراشمق

On dit aussi, Servir à ses dépens نفسى حقنده اختيار ضرر آخره Vivre aux dépens d'autrui ايدرك خدمت ايتمك سائره تجويز غدر- ايراث ضرر وزيان ايدرك كچنمك عباد اللهه S'enrichir aux dépens du public ايدرك كچنمك – ايراث ضرر وزيان ايدرك كسب مال وثروت ايتمك Se divertir aux dépens d'autrui آخرك ماليله تفرج ايتمك

نفسنه ضرر چكدرددكدنصكره Il est devenu sage à ses dépens عقلى باشنه كلدى Il ne faut rien faire aux dépens de son honneur, de sa réputation عرضنه وشان وشهرتنه باعث كسر وضرر اوله‌جق شيلرى ارتكاب ايتمك جائز دكلدر Je le servirai aux dépens de mon sang, aux dépens de ma vie اوغورينه فداى باش وجان ايدرك خدمت ايده‌جكم

DÉPENS, en termes de Pratique. Les frais qui se font dans la poursuite d'une affaire *A.* pl. الدعوا مصارف *P.* خرج دعوا *T.* دعوانك خرج ومصرفى || Cet homme a gagné son procès sans dépens, pour dire, que sa partie n'a point été condamnée à lui rembourser ses frais ادعا ايتديكى مصارفى خصمندن ايتمامك شرطيله دعواسنى قزاندى

DÉPENSE. L'argent qu'on emploie à quelque chose que ce puisse être *A.* مصروف pl. مصروفات – مصرف pl. مصارف *P.* هزينه – خرج *T.* خرج ومصرف || Grande dépense مصرف جسيم – كليتلو مصرف Folle dépense مصرف مجنونانه excessive مصرف مفرط – مصرف بيحد وقياس Dépense réglée مصرف مرتب ordinaire مصرف عادى – مصارف معتاده extraordinaire مصرف غير معتاد – خارج از معتاد اولان مصرف – ظهورات مصارف Dépense de bouche طعام مصرفى – مصارف ارزاق واقوات مصارفى La dépense de ménage مصارف بيتيه Fournir à la dépense مصارفى ادا ايتمك

On dit, Faire la dépense, pour dire, être chargé du détail de ce qui se dépense dans une maison *T.* وكيلخرجلق خدمتنى ايتمك – Et faire de la dépense, pour dire, faire beaucoup de dépense *T.* اختيار مصارف ايتمك – مصرفه كيرمك – Se mettre en dépense, pour dire, faire une dépense qui n'est pas ordinaire *T.* مصرفه كرفتار اولمق – مصرفه اوغرامق – مصرفدن چيقمق – Faire une dépense sourde, c'est-à-dire, une dépense secrète مخفيجه مصرف – پس پردۀ خفاده مصرف ايتمك سسى چيقمز بر مصرف – ال آلتنده مصرف ايتمك – ايتمك – Et figur. Faire une grande dépense d'esprit, pour dire, étaler mal à propos de l'esprit بلا موجب عرض بضاعۀ عقل ايتمك – بلا مناسبة عرض كالاى عقل وهنر ايتمك

Il se dit aussi, des articles d'un compte, qui contiennent ce qui a été dépensé || Porter en dépense مصرفه قيد ايتمك – مصرف قيد ايتمك La dépense se monte à tant يكون مصارف شو قدره بالغ اولور Passer en dépense حسابنه ادخال مصرف

مصرف حسابنه محسوب ایتمك Cela est alloué dans la dépense
مصرف بابی - مصرف بحثی Chapitre de dépense اولنمشدر
La dépense excède la recette مصارف مقبوضاتدن زیاده در
مصروفات مقبوضاته غالبدر -

DÉPENSER. Employer de l'argent à quelque chose *A.* صرف
خرج *T.* خرج کردن - صرف کردن *P.* استهلاك - بذل -
ایتمك || Il a dépensé tout son argent comptant نقد اقچه‌سنی
جملهٔ صرف واستهلاك ایلدی Il a dépensé son bien mal
à propos مالنی عبث یره صرف ایلدی Il dépense tant par
an سنوی شو قدر صرف ایدر

DÉPENSÉ. *A.* مصروف - مبذول *P.* خرجکرده *T.* خرج اولنمش

DÉPENSIER. Qui dépense excessivement *A.* مسرف - مبذر -
متلاف - مخروق الید - مخروق *P.* باد دست *T.* اوجی
دلیك || C'est un homme dépensier مخروق الید بر آدمدر
متلاف ومسرف آدمدر

DÉPERDITION. Perte qui cause dépérissement *A.* زوال Il n'est
d'usage qu'en cette phrase, Déperdition de substance زوال جوهر

DÉPÉRIR. Diminuer successivement en allant à sa perte *A.*
فنا - اشراف علی الاضمحلال *P.* تباه شدن - تباهی یافتن
فنا پذیرفتن - *T.* فنا بولمق - فنالنمك || Il laissa dépérir l'armée
عسکرك حال فنا وتباهنی تجویز ایلدی L'armée dépérit journellement
عسکر یوماً فیوماً مشرف اضمحلال اولمقده در L'armée est dépérie, a dépéri
اردوری فنا واضمحلال اولمشدر -
فنا پذیر اولمشدر -

Et aller en décadence, tomber en ruine *A.* انحطاط - اشراف
الی الخرابیة *P.* خراب ویباب شدن - خرابی پذیرفتن
ویران شدن *T.* خراب اولمق - ییقلمق || C'est un homme
qui laisse tout dépérir dans ses terres کندو اراضیسنده هر
شیئی حال خرابیت وانحطاطده ترك ایدر بر آدمدر
Voila une maison qui dépérit faute d'être entretenue بو
خانه تعمیر ویتمار بند تجویز قصور اولندیغی جهتیله
خرابیتده مشرفدر

Il se dit aussi, en parlant d'un homme dont la santé va
toujours en diminuant *A.* انحطاط - تنزل - انبساط *P.* پژمرده
شدن - پژمردگی یافتن *T.* کوتولنمك || La santé de cet
homme dépérit à vue d'oeil فلان کشینك حال صحتی
لمحة البصرده کسب تنزل وانبساط ایتمکده در - Et en
parlant de preuves, de dettes, de billets *A.* زوال القوة - نقص

ضعیفلنمق *T.* سستی پذیرفتن *P.* ذهاب القوة - القوة
براهین ودلایلك || Les preuves dépérissent avec le temps
ذاهب اولور - قوتی مرور اوقات ایله کسب نقصان ایدر
Les dettes et les billets dépérissent par la longueur du temps
قرضك وتمسکاتك قوتی گذارش ایام ایله نقصان پذیر
اولور - Et en parlant d'effets, de meubles *A.* فنا - تلف *P.*
فنا پذیرفتن - تباهی یافتن - فنا شدن - رهین فنا *T.* فنا بولمق

DÉPÉRI. *A.* مفنا - مضمحل *P.* تباهی یافته *T.* فنا بولمش
خراب ویباب *P.* رهین الانحطاط والخرابیة - منحط *A.*
پژمرده *P.* متنزل - مهبوط *A.* ییقلمش - خراب اولمش *T.*
ضعیفلنمش *T.* سستی پذیرفته *P.* ناقص القوة *A.* کوتولنمش *T.*

DÉPÉRISSEMENT. État de décadence, de dégradation, de ruine
A. فنا - خرابی حال *P.* هبوط - تلف - فنا - حال الخرابیة
T. پذیری - کوتولنمه - خرابلق || Le dépérissement de la santé
صحت وجودك حال انحطاط وخرابیتی Toutes ces maisons sont dans un grand dépérissement بو خانه‌لرك جمله‌سی
متاع بیتك Le dépérissement des meubles حال خرابیتده در
فنا وتلفی

On dit en Jurisprudence, Le dépérissement des preuves, pour dire, l'altération ou la perte de ce qui peut servir à constater un fait *A.* مقارنة الی الزوال || Le dépérissement des preuves contre un accusé بر متهم علیهنه سرد اولنمش براهین ودلایلك زواله مقارنتی

DÉPEUPLEMENT. Action de dépeupler, ou état d'un pays dépeuplé *A.* انسلاب العمران - انعدام المعموریة *P.* نا بود
شنلکسزلك *T.* حال ویرانگی - بی آبادانی - سازئ آبادانی
|| Les guerres continuelles causent le dépeuplement des États
تمادئ اسفار انسلاب معموریت بلادی مستلزمدر

DÉPEUPLER. Dégarnir un pays d'habitans *A.* تقلیل العمران
ویرانئ - از آبادانی خالی کردن *P.* سلب المعموریة -
شنلکی کیدرمك *T.* حال آوردن || La guerre et la peste ont dépeuplé ces provinces بو مملکتلرده مصایب سفریه
حروب - وآفات وبائیه تقلیل معموریتی مستلزم اولمشدر
واسفار واستیلای وبای مستلزم الدمار بو مملکتلرك حال
آبادانی ومعموریتنده ایراث کسر ونقصان ایتمشدر

DÉPEUPLÉ. *A.* قلیل - معدوم المعموریة - مسلوب العمران
شنلکسز *T.* ویران - نا آباد *P.* العمران

DÉPIÉCER. V. Démembrer.

DÉPILATIF. Qui fait tomber le poil, les cheveux *A.* مذهب الشعر - مسقط الشعر - ناسل *P.* مويريز *T.* قيل دوكدريجى || Une pommade dépilative روغن مذهب الشعر

DÉPILATION. Action de dépiler, ou effet de cette action *A.* سقوط الشعر - ذهاب الشعر *P.* مويريزى *T.* قيل دوكلمسى

DÉPILATOIRE. Drogue, pâte pour dépiler *A.* دواء مذهب الشعر - دواء مسقط الشعر *P.* داروى مويريز *T.* قيل كيدريجى - قيل دوكدريجى علاج - علاج

se **DÉPILER.** Il se dit d'un animal qui perd son poil *A.* انسال *P.* موى ريختن *T.* قيل دوكلمك

DÉPILÉ. *A.* ذاهب الشعر - منسول *P.* ريخته موى *T.* قيلى دوكلمش

DÉPISTER. Découvrir ce qu'on veut savoir, en suivant les pistes de quelqu'un *A.* كشف الاثر *P.* پى كسرا يافتن *T.* ايزيني بولمق || On eut quelque peine à dépister cet intrigant بو مفسدك كشف اثراريند خيلى زحمت چكلدى

DÉPIT. Chagrin mêlé de colère *A.* سخط - رغم *P.* گرفتكى - كينه - دل *T.* كوجنمه || J'ai un vrai dépit de ce qu'il a fait ايتديكى ايشدن درونمده سخط عظيم حاصل اولمشدر || Il l'a fait pour me faire dépit بنم - بكا رغمًا شو ايشى ايتدى Concevoir du dépit درونده سخط وكينه حاصل عنادمه ايتدى Faire quelque chose par dépit بر شيئى رغمًا ايتمك ايتمك Quand il en devrait crever de dépit, je veux que... سخط وغضبندن چاتليه‌جق اولسه بيله مطلوبم بو در كه

DÉPITER. Causer du dépit à quelqu'un *A.* اسخاط - ارغام *P.* دل گرفته كردن - دل گرانى آوردن *T.* كوجندرمك || Ne dépitez pas cet enfant بو جوجوغى كوجندرمه

SE DÉPITER. Se fâcher, ou agir par dépit *A.* تسخط - ترغم *P.* دل گرفته شدن - كينه دار شدن *T.* كوجنمك || Il s'est dépité de ce que vous lui avez dit كنديه سويلديككك كلامدن كوجندى

DÉPITÉ. *A.* مسخط - مترغم *P.* كينه دار - دل گرفته *T.* كوجنمش

DÉPLACEMENT. Action de déplacer *A.* اخراج عن المكان - انتزاع عن الموضع *P.* از جايش جدا سازى *T.* يرندن اوينانمه - يرندن ايرمه - چيقارمه || Le déplacement des bornes علايم حدودك مواضع معيّنه‌لرندن اخراجى Le déplacement des meubles اثاث بيتك مواضع مخصوصه‌لرندن اخراجى Le déplacement des mots peut être de grande conséquence الفاظك مواضع مخصوصه‌لرندن اخراجى ملازمات جسيمه حدوثنه باعث اوله بيلور

Il se dit aussi des personnes *A.* تبديل المقام - تبديل المكان *P.* جا سازئ تبديل *T.* يرد كشمه || Ces déplacemens continuels me fatiguent اشبو دائمى ير دكشمه‌لرى بنى اوصاندرر

DÉPLACER. Ôter une chose de sa place *A.* اخراج عن المكان - نزع عن المكان - اخراج عن الموضع *P.* از جايش بيرون - كردن - از جايش جدا كردن *T.* يرندن چيقارمق - يرندن اوينانمق - قالدرمق || Déplacer des livres كتابلرى يرلو يرلرندن چيقارمق - موضع مخصوصلرندن اخراج ايتمك Ne déplacez rien هيچ بر شيئى يرندن اوينانمه Que personne ne se déplace كمسنه يرندن اوينامسون

Figur. Ôter à quelqu'un son emploi, pour y mettre une autre personne *A.* عزل *P.* از جاه بيرون كردن *T.* پوستدن چيقارمق || Un tel ministre n'a pas voulu déplacer les créatures de son prédécesseur فلان وكيل دولت سلفنك نصبكرده‌لرينى عزل وتبديل ايتمك استمدى

En termes de Pratique, Déplacer des meubles, c'est les transporter d'une maison dans une autre par autorité de Justice *A.* نقل الاثاث البيت *P.* رخت خانه‌را نقل كردن *T.* او آوادانلغنى نقل ايتدرمك - او آوادانلغنى طاشتمق || Non seulement on lui a saisi ses meubles, mais de plus on les a déplacés اثاث بيتى ضبط اولنديغندن قطع النظر آخر محلّه نقل ايتدرلمشدر La sentence portait que les meubles seraient saisis sans déplacer صادر اولان اعلام مفهومنده اثاث بيت بلا نقل ضبط اولنه ديو محرّر ايدى

DÉPLACÉ. *A.* منتزع عن المكان - مخرج عن المكان *P.* از جايش بيرون كرده *T.* يرندن چيقارلمش

Il signifie aussi, mal placé *A.* لا فى الموقع - لا فى المقام *P.* نا بموقع - نا بمحل *T.* يرنده دكل || Cet homme, dans la nouvelle charge qu'il exerce, paraît déplacé فلان كشى مأمور اولديغى منصب جديده‌ده يرنده دكل كبيدر || Il lui tint un propos tout-à-fait déplacé بغايت نا بموقع بر كلام سويلدى

DÉPLAIRE. Être désagréable *A.* ايجاب الاباءة النفس - ايجاب الامتناع الطبع *P.* نا پسند بودن - نا خوش بودن *T.* حظّ اولنمامق - طبعه خوش كلمامك - جان سومامك || Il a quelque chose qui déplaît فلان كمسنده اباءت طبعى موجب اوله‌جق بر نسنه وار در Elle n'est pas belle, mais

elle ne déplaît pas حسنا دكل ايسده ابائت نفسی موجب اولدجق صورتی يوقدر Cela déplaît à la mort بو كيفيت اولوم ـ اولوم مرتبه‌سنده قدر خوش كلميه‌جك احوالدندر قدر نفسه خوش كلميه‌جك شيلردندر

Et fâcher, donner du chagrin *A.* ـ ايجاب الانفعال البال ـ كسر الخاطر ـ تكدير البال *P.* دلگيری آوردن ـ دلازار كردن ـ خاطر رنجيدن *T.* كوكل قيرمق ـ كوجندرمك || Ce que j'en fais n'est pas pour vous déplaire بو خصوصده بنم ايتديكم سنك تكدير بالكی موجب اولمق ايچون دكلدر Je ne dis pas cela pour vous déplaire بو كلامی خاشا سنی دلازار ايتمك ايچون سويلدمم Il est au désespoir d'avoir été assez malheureux pour vous déplaire سكا ايراث انفعال بال اولدجق حركتده بولنديغندن غاية الغايه مكدر والمتاكدر Il craint de vous déplaire en faisant cela بو ايشی ايشلمكله سنی كوجندرمكدن احتراز ايدر Votre procédé déplaît à tout le monde عامه‌يی كوجندرر ـ بو حركتك انفعال عامه‌يی موجبدر Il me déplaît fort d'être obligé à cela بوكا مجبوريتم غايت انفعال بالمه بادی اولور Il lui déplaît extrêmement que les choses se soient passées de la sorte صورت احوالك اول وجهله جريان ايلمسی بغايت انفعال بالنه سبب اولور

Se déplaire. S'ennuyer, se chagriner *A.* ـ انضجار القلب ـ انضجار البال *P.* دلتنگ شدن *T.* جان صقلمق ـ حظ ايتمامك || Il se déplaît dans ce lieu بو محلده جانی صقيلور ـ بو محلدن حظ ايتمز Il aime la solitude, il se déplaît en compagnie محب وحدت وعزلت اولمغله الفت ناسدن حظ ايتمز ـ الفت ناسدن منضجر البال اولور ـ Il se dit aussi des animaux *T.* سومامك ـ خوشلنمامق ـ حظ ايتمامك || Les troupeaux se déplaisent dans ce lieu-là اغنام قسمی اول يردن حظ ايتمز ـ اغنام سوريلری اول يری سومز ـ On dit figur., que des plantes se déplaisent en un endroit, pour dire, que le sol de ce lieu-là ne leur est pas propre نباتات فلان يردن حظ ايتمز

DÉPLAISANCE. Répugnance, dégoût *A.* ـ ابائت النفس ـ عدم المحظوظيت *P.* رميدگی دل *T.* خوشلنمامه || Prendre quelqu'un en déplaisance بر كمسنه‌نك حقنده ابائت نفس پيدا ايتمك

DÉPLAISANT. Désagréable, qui fâche, qui chagrine *A.* موجب الابائة ـ غير مرغوب ـ غير مطبوع *P.* نا خوش ـ نا مرغوب ـ نا مطبوع *T.* كوكل خوشلنميه‌جك ـ جان سويه‌جك || Un homme déplaisant ابائت نفسی موجب بر ادم ـ بر ذات نا مرغوب Manière déplaisante طور نا مطبوع C'est la chose du monde la plus déplaisante جهانده بوندن زياده نا خوش ونا مرغوب شیء يوقدر Rien ne m'est plus déplaisant عندمده بوندن زياده موجب ابائت اولدجق شیء يوقدر Maison déplaisante مسكن نا مطبوع Séjour fort déplaisant مأوای غير مطبوع

DÉPLAISIR. Chagrin, douleur d'esprit *A.* ـ انقباض القلب ـ ضجرت البال *P.* دلازاری *T.* كوكل ـ جان صقنديسی || Déplaisir sensible انقباض قلب شديد Déplaisir mortel مولم ومهلك بر كونه ضجرت بال J'ai beaucoup de déplaisir de votre mal سنك دردك باعث انقباض دروننم اولور Cela me donne un grand déplaisir بو كيفيت عظيم مرتبه تأسف بالمه باعث اولور C'est avec déplaisir que je me vois contraint de vous en parler بوكا دائر سكا صحبت ايلمكه مجبوريتم دروننمه بادئ ضجرت اولور بر حالتدر Je ne saurais assez exprimer le déplaisir que j'en ai بو بابده دركار اولان تأسف بالمك كيفيتی وصف وتعريف قبول ايده‌جك احوالدن دكلدر

Et mécontentement *A.* انكسار الخاطر ـ تأذی القلب *P.* خاطر شكنی ـ خاطر ماندگی *T.* كوكل قيرقلغی || C'est un homme qui m'a donné un sensible déplaisir انكسار قلبمی موجب بر سبب قوی ويرمش آدمدر Causer, donner de grands déplaisirs عظيم مرتبه انكسار خاطری موجب حالاته سبب اولمق Je ne crois pas vous avoir jamais fait aucun déplaisir ظن ايدرمكه سنی وقتاً من الاوقات خاطر مانده ايتمش دكلم Son fils ne lui a jamais donné aucun sujet de déplaisir فلانك اوغلی انكسار خاطرينه باعث اولدجق بر درلو حركتده ابدی بولنمش دكلدر

DÉPLANTER. Ôter de terre un arbre, pour le planter ailleurs *A.* تبديل المكان الشجر *P.* جای درختر تبديل كردن *T.* آغاجك يرينی دكشدرمك || Déplanter un noyer بر جوز آغاجنك يرينی دكشدرمك Cet homme ne fait que planter et déplanter بو آدم برطرفدن آغاج ديكمك وبرطرفدن يرلرينی دكشدرمكدن غيری بر شیء ايتمز

DÉPLIER. Étendre une chose qui était pliée *A.* تبسيط ـ بسط ـ نشر *P.* گسترانيدن *T.* يايوب آچمق || Déplier une servi-

ette سفره مقرمه‌سنی بسط ایتمک Déplier des étoffes بسط قماشلری یایوب آچمق ـ کالا ایتمک ـ On dit d'un marchad qui a fait voir tout ce qu'il avait de meilleur dans sa boutique, qu'il a déplié toute sa marchandise مالنک جمله‌سنی عرض وتبسیط ایلدی

Déplié. *A.* مبسوط ـ منشور *P.* گسترانیده *T.* آچیلوب یایلمش

DÉPLISSER. Défaire les plis d'une étoffe *A.* فسخ الغضون ـ فسخ الطاوی *P.* شکن گشادن *T.* قیورمی سوکمک ـ بوکوملری آچمق

DÉPLORABLE. Qui mérite d'être déploré, qui est digne de pitié *A.* واجب التلهف ـ واجب التوجع ـ واجب التفجع *P.* کوکل ـ آجیمغه کرکلو *T.* وا خوردنی ـ سزاوار دلفکاری || Il est dans un état déplorable فلان کشی حال عبرلدیجی واجب التوجع دوچار اولمشدر C'est un état déplorable que l'état où il est بولندیغی حال پر ملال سزاوار تلهف وتفجعدر Sa condition, son sort est déplorable کیفیت احوالی شایان توجع ومرحمتدر

DÉPLORABLEMENT. Il signifie, très-mal *A.* علی وجه الاقبح ـ علی وجه الاشنع *P.* زشتکارانه *T.* پک فنا || Il s'est conduit déplorablement dans cette affaire بو خصوصده علی وجه الاشنع عمل وحرکت ایلدی Il a plaidé mon affaire déplorablement دعوامی حضور شرعده پک فنا بسط ایلدی

DÉPLORER. Plaindre avec de grands sentimens de compassion *A.* تلهف ـ توجع ـ تفجع *P.* وا خوردن *T.* آجیوب ـ آجیمق || Déplorer la misère humaine احوال بشریه‌ده یانمق Déplorer le malheur du حقارت وخساستنه توجع ایتمک temps مصایب دهرک حالنه تلهف بال ایله نظر ایتمک Déplorer la disgrâce, la perte, la mort de quelqu'un فلان کمسنه‌نک مبتلا اولدیغی حال فلکزدگی ونکبتدن وموتندن متوجع البال اولمق

DÉPLOYEMENT. Action de déployer, ou effet de cette action *A.* انبساط ـ مبسوطیت ـ ممدودیت ـ بسط ـ مد *P.* گستردگی *T.* یایلمه ـ آچیلوب یایلمه || Le déployement des bras مد ایادی d'une étoffe بسط ثوب d'une armée صفوف عسکرک مبسوطیت وممدودیتی

DÉPLOYER. Étendre, déplier *A.* تبسیط ـ بسط ـ تمدید ـ مد ـ نشر ـ *P.* گسترانیدن ـ *T.* گشادن ـ یایمق ـ آچمق || Déployer les étendards بسط الویه ورایات ایتمک ـ نشر رایات ایتمک Quand les aigles déployent leurs ailes قرتال قوشلری بسط جناح ایلدکلرنده On marcha aux ennemis enseignes déployées جانب اعدایه مبسوط الالویه اولدرق توجه وعزیمت شقه الویه ورایات مبسوط وگسترانیده اولدرق ـ اولندی جانب دشمنه سوق مطایای نهضت اولندی Voguer à voiles déployées منشور القلوع اولدرق روی دریاده روانه اولمق ـ یلکنلر منشور وگشاده اولدرق دریاده روان اولمق ـ On dit figur. Déployer toute son éloquence, tout son savoir, toutes ses forces بضاعهٔ فصاحت وبلاغت وسرمایهٔ دانش ومعرفت وما ملکت اقتدار وقوتنی بسط ایتمک Déployer tous ses charmes مجموع قوت جاذبه‌سنی نشر ایتمک ـ عرض وبسط ایتمک

On dit, Rire à gorge déployée, c'est-à-dire, de toute sa force *A.* اغراب *P.* قاه قاه زدن *T.* کولمدن بایلمق

Déployé. *A.* ممدود ـ مبسوط ـ منشور *P.* گسترانیده ـ گشاده *T.* آچلمش ـ یایلمش

DÉPLUMER. Ôter les plumes *A.* نتف ـ نتش *P.* مو بر کندن *T.* قوشک توینی یولمق || Déplumer un oiseau توی یولمق

Se déplumer. Perdre ses plumes *A.* سقوط ـ انتتاف الریش *P.* موی ریختن الریش *T.* توی دوکلمک

Déplumé. *A.* منتوف الریش *P.* موی بر کنده *T.* تویی یولنمش

DÉPOLIR. Ôter le poli de quelque chose *A.* اذهاب الجلا ـ امحاء الجلا *P.* جلارا نابود کردن ـ جلارا بر گرفتن *T.* آتش مرمرک جلاسنی کیدرمک || Le feu dépolit le marbre جلاسنی کیدرمک On dépolit des glaces de fenêtres ou des vitres pour rendre la lumière plus douce et moins éblouissante, ضیانک قوتنی کسر ایله تعدیلنه مدار اولمق ایچون جاملرک جلاسنی امحا ایدرلر

Dépoli. *A.* ممحو الجلا ـ ذاهب الجلا *P.* جلایش رفته *T.* جلاسی کتمش

DÉPOPULATION. État d'un pays dépeuplé *A.* عدم المعموریة ـ عدم الماهولیة *P.* بی آبادانی *T.* شنلکسزلک || La dépopulation d'une province بر مملکتک عدم مأهولیتی ـ عدم معموریتی

DÉPORT. Il n'est d'usage qu'en cette phrase, Sans déport,

et signifie, sans délai, sans retardement *A.* بلا ـ بلا امهال *T.* آنیده || Payer sans déport همین دم ـ در آن دم *P.* توقف همین دم ـ بلا امهال، ومن غیر توقف، ادا ایتمک ادا ایتمک

DÉPORTEMENS. Moeurs déréglées, conduite irrégulière *A.* سوء السلوک ـ حرکات سیّئة pl. سوء الحرکة ـ سوء الخلق والسیرة *P.* سلوک مذموم ـ رفتار نا پسند ـ رفتار نا هنجار ـ بد منشی *T.* فنا حرکت ـ فنا خویلیلق || Veiller sur les déportemens de quelqu'un بر کمسنه نک سوء حرکتنه مدّ انظار تیقظ وانتباه ایتمک Elle a été chassée pour ses mauvais déportemens سوء سلوک وحرکتنه مبنی طرد اولنمشدر

DÉPORTER. Bannir. V. ce mot.

SE DÉPORTER. Se départir, se désister. Il n'est guère d'usage qu'au Palais *A.* فراغ ـ رجوع ـ کفّ الید *P.* دستکش فراغ ـ فراغت *T.* فارغ اولمق ـ وازکچمک ـ وازکلمک شدن || Se déporter de ses prétentions مطلوباتندن فارغ اولمق Il s'est déporté de la poursuite de ce procès بو دعوادن کفّ ید ایلدی

DÉPOSANT. Qui dépose et affirme devant le juge *A.* مخبر علی طریق الشهادة *T.* ادای شهادت ایدن || Tels et tels témoins déposants ادای شهادت ایدن فلان وفلان شاهدلر Tous les déposants disent la même chose بالجمله ادای شهادت مجموع شهودک اخباری مطابقدر ـ ایدنلرک قولی موافقدر Plus n'en sait le dit déposant ادای شهادت ایتمش شخص مرقومک بوندن زیاده علم وخبری یوقدر

DÉPOSER. Destituer, ôter d'un emploi *A.* عزل *P.* از جاه بیرون کردن *T.* منصبدن چیقارمق || Il mérite qu'on le dépose عزله مستحقدر

Et confier à quelqu'un *A.* تسلیم علی طریق الامانة ـ ایداع *P.* بر وجه امانت دادن *T.* امانت ایتمک || Déposer une somme entre les mains d'un de ses amis مبلغ معلوم المقداری بر مقدار اقچه ـ بر دوستنک یدینه امانت ایتمک احبابدن بریسنک ید امانتنه ایداع ایتمک Déposer un testament chez un notaire وصیتنامه‌یی امنای شرعدن بریسنک یاننه ایداع ایتمک Déposer des pièces justificatives اشهاد حالی حاوی اولان اوراقی علی طریق الامانه تصدیق حالی حاوی اولان ـ تسلیم ایتمک Déposer son autorité entre les mains de quelqu'un عهده‌سنده اولان حکومتی بر کمسنه نک یدینه ایداع وتسلیم ایتمک Déposer ses secrets dans les mains de son ami فلان کشی سرایر احوالنی صدیق اخلاصپروری اولان بر کمسنه نک صندوقهٔ درونه ایداع ایتمک

Il signifie aussi, dire comme témoin ce qu'on sait d'un fait *A.* اخبار علی طریق الشهادة ـ اداء الشهادة *P.* گواهی دادن ـ گواهی کردن *T.* شاهدلک ایتمک || Tels et tels ont déposé contre lui فلان وفلان کشیلر علیهنه شهادت شاهدلر بو وجهله Les témoins ont déposé que... ایتمشلر در علی صریق الشهاده شویله خبر ویردیلر ـ خبر ویردیلر که Déposer d'un fait بر مادّه ایچون ادای شهادت ایتمک که

Il se dit aussi, des liqueurs qui laissent des parties grossières et hétérogènes au fond d'un vaisseau *A.* ترسّب ـ تثفل *P.* دردی فرود آوردن *T.* طورطیلنمق ـ طورطی دیبه چوکمک || Cette eau a déposé beaucoup de sable بو صویک دیبنده رمل کثیر ترسّب ایلدی Ce vin a déposé beaucoup de lit بو باده‌دن ثفل کثیر ترسّب ایلدی Les urines déposent قاروره ترسّب ایدر

DÉPOSÉ. *A.* معزول *P.* از جاه بیرون شده *T.* منصبدن چیقارلمش *A.* مودوع علی طریق الامانة *P.* بروجه امانت داده *T.* امانت اولمش *A.* مترسّب ـ متثفل *P.* دردیناک طورطیلنمش ـ طورطیسی دیبه چوکمش *T.* دردی فرود آمده ـ

DÉPOSITAIRE. Celui à qui on dépose, on confie un dépôt *A.* حافظ الودیعة ـ حامل الامانة ـ حامل الودیعة *P.* امانتدار *T.* امانتکار || Fidèle dépositaire امین ومعتمد بر امانتدار Il est mon dépositaire بنم حافظ امانتمدر Le dépositaire de ces papiers بو اوراقک امانتداری

On dit, qu'un homme est le dépositaire des secrets de quelqu'un *A.* محرم الاسرار ـ حامل الاسرار ـ حافظ الاسرار *P.* رازدان *T.* سرّداش

DÉPOSITION. Destitution, privation d'une charge *A.* عزل *P.* از جاه بیرون رانی *T.* منصبدن چیقارمه || La déposition d'un officier بر ضابطک عزلی ـ Déposition d'un Roi *A.* خلع || La déposition du Roi fut suivie de guerres پادشاهک خلعی حروب ومقاتلاتی مستلزم اولمشدر

Il signifie aussi, ce qu'un témoin dépose par devant le juge *A.* خبر الشاهد pl. اخبار الشهود *P.* گواهی *T.* شاهدلک شاهدلک ـ اخباری || Déposition formelle شاهدلک رسماً Par la déposition des témoins اخبار شهود ایله Les

dépositions lues et ouïes شاهدلرك اخبارلرى لدى القرائة على طريق الشهاده Il a varié dans sa déposition والاستماع ايتديكى اخبارده تلوّن وتخلّف ايلدى Ouïr une déposition شاهدك اخبارى استماع اولنمق

DÉPOSSÉDER. Ôter à quelqu'un la possession de quelque chose *A.* رفع التصرّف ـ رفع الملكيّة ـ نزع الملكيّة *P.* از ملكدارى تصرّفدن *T.* از دست تصرّف فلان ربودن ـ محروم كردن متصرّف جيقارمق || On l'a dépossédé de sa maison, de sa charge اولديغى منزلك ومنصبك تصرّفى يدندن نزع اولندى

DÉPOSSÉDÉ. *A.* مرفوع عن التصرّف ـ منزوع عن الملكيّة ـ تصرّفى رفع اولنمش *T.* تصرّف از دستش ربوده *P.* تصرّفدن جيقارلمش

DÉPOSSESSION. V. Déposséder || Ce bénéficier attribue sa dépossession à ses ennemis فلان زعيم متصرّف اولديغى زعامتك اوزرندن رفعى خصوصنى اعداسنه عزو ايدر Un acte de dépossession رفع ملكيّتى حاوى بر قطعه سند

DÉPOSTER. Chasser d'un poste, le faire abandonner *A.* طرد *P.* ازعاج عن المكان ـ اشخاص عن المقام ـ عن الموقف از جاى قرار بيرون كردن *T.* يرندن جيقارمق || L'ennemi avait occupé ce poste, on le déposta دشمن فلان موقعده اتخاذ قرار ايتمشيكن طرد وازعاج اولندى Il fit tous ses efforts pour le déposter فلانى اتخاذ ايلديكى مقامدن طرد ايچون بذل ما حصل اقدام ايلدى

DÉPÔT. Ce qu'on a confié, donné en garde à quelqu'un *A.* وديعة pl. ودايع ـ امانت pl. امانات *P.* گرو ـ امانت *T.* امانت || Le dépôt est une chose sacrée بر كمسنه نك يد حفظنه تسليم اولنان وديعه اشياى واجبة الاحترامدن معدود در Révéler un secret, c'est violer un dépôt sacré بر كمسنه كندويه وديعه قلنان سرّى افشا ايتسه امانة الله يه تعرّض ايتمش اولور Nier un dépôt امانتى انكار ايتمك Abuser d'un dépôt بر كمسنه يد حفظنده اولان امانتى عبثه استعمال Rendre fidèlement un dépôt بر كمسنه يد حفظنه تسليم ايتمك اولنمش امانتى صادقانه وراستكارنه صاحبنه ردّ ايتمك Garder religieusement le dépôt وديعه يى صدق تامّ ايله حفظ امانتى حفظ ايده جكنه Convertir un dépôt à son usage ايتمك كندو ايشنه قوللنمق ـ Il se prend aussi pour l'action de déposer, et pour la convention faite en déposant quelque chose || La loi du dépôt قانون امانت Le dépôt est un contrat de bonne foi امر امانت اعتقاد صادقه مبنى عقد اولنمش بر وديعه خصوصنده رعايتى Violer la foi du dépôt مقاوله در واجب اولان شرط وفاى عهدى نقض ايتمك Dépôt volontaire حسن رضا واختيار ايله وضع اولنمش امانت معرفت شرع ايله وضع اولنمش امانت Dépôt judiciaire حكم قاضى ايله توديع اولنمش مال Dépôt ordonné en Justice

Il se dit aussi, du lieu des archives publiques *A.* خزينة القيودات || La Chambre des Comptes est le dépôt public des principaux titres du Royaume باش محاسبه قيودات اصليّة ملكك خزينه سيدر

Et du lieu où l'on dépose du sel, du tabac, jusqu'à ce qu'ils soient voiturés aux lieux de leur distribution *A.* مخزن ـ انبار *P.* انبار ـ مغاره *T.* انبار

En termes de Médecine, il se dit d'un amas d'humeurs qui se fait en quelque endroit *A.* خزينة الاخلاط *P.* قرارگاه كشها *T.* طوپلنمش مادّه || Il faut donner encore un coup de ciseau en cet endroit, il s'y fait un dépôt فلان محلده بر خزينة اخلاط پيدا اولنمقده اولمغله بر كرّه دخى مقص اورلمق دكونّ ايتمش اقتضا ايدر On l'a purgé pour évacuer le dépôt خزينة اخلاطك تخليه سنه مدار اولمق ايچون مريضى تنقيه ايلديلر

On appelle, Dépôt d'urines, le sédiment des urines *A.* راسب القارورة ـ راسب البول *P.* دردئ شاشه *T.* قاروره نك سدكك جوكنديسى ـ جوكنديسى

Il signifie aussi, le sédiment que des liqueurs laissent au fond d'un vase *A.* ثفل ـ ثافل ـ راسب *P.* درد ـ دردى *T.* پوصه ـ جوكندى ـ

DÉPOUILLE. Peau ôtée du corps d'un animal *A.* سلخة ـ مسلاخ pl. مساليخ ـ قشارة *P.* پوست افكنده *T.* صويلمش ايپك || La dépouille d'un ver à soie ـ درى ايپك اورمجكك La dépouille d'une araignée قورديننك صويمتيسى ـ La dépouille d'un serpent *A.* خرشاء ـ قشاره سى ـ صويمتيسى ـ سلخة الحيّة ـ لباس الحيّة ـ الحيّة *P.* پيراهن مار *T.* قاو ـ ييلان قاوى

Il signifie au pluriel, ce qu'on remporte de la prise d'une ville ou du gain d'une bataille *A.* نفل pl. انفال ـ غنيمة pl. غنايم ـ سلب pl. اسلاب *P.* پروه *T.* طويملق || Il a remporté de riches dépouilles sur les ennemis اعدادن انفال

وغنایم گرانبها اخذ ایلدی

Dépouilles, se dit aussi des propriétés dont on s'empare, soit pendant la vie, soit après la mort du propriétaire *A.* اموال اموال محروبة ـ مسلوبة || Il m'a intenté un procès injuste, et à force de chicanes, il s'est emparé de mes propriétés, et s'est enrichi de mes dépouilles بغیر حق اوزریمه دعوا وتزویرات گوناگون ایله املاکمی ضبط ایدوب اموال مسلوبهمی سرمایهٔ یسار وثروت ایلدی

Il se dit aussi, de la récolte des fruits de l'année *A.* خرافة حاصلات pl. حاصل الفواكه ـ محصول الفواكه والاثمار ـ یمش دیرمی *T.* حاصل میوه *P.* الفواكه || La dépouille de cette année est bonne بو سنهٔ مباركهنك میوه حاصلاتی بولدم Vendre la dépouille de son jardin باغچهسنك بركتلو در محصولنی فروخت ایتمك

DÉPOUILLEMENT. État de celui qui est dépouillé de ses biens, ou qui s'en est privé lui-même *A.* محروبیت ـ عری *P.* برهنگی ـ عریانی *T.* چپلاقلق || Je l'ai trouvé dans un dépouillement absolu فلانی حال عریانی ومحروبیت مطلقهده بولدم La tendresse de ce père pour ses enfans l'a réduit à un dépouillement déplorable بو پدرك اولادی حقنده اولان حنو ومحبت سزاوار توجع بال اولهجق بر حال عریانی ومحروبیته گرفتار اولمسنه سبب اولمشدر

Et l'état abrégé, l'extrait qui se fait d'un inventaire, d'un compte, d'un procès, d'un ouvrage etc. *A.* اجمال ـ خلاصة

DÉPOUILLER. Déshabiller *A.* سلب الثیاب ـ تجرید ـ تعریة *P.* زشتن ـ برهنه كردن *T.* صویمق || Les voleurs l'ont dépouillé de tous ses habits حرامیلر ثیاب والبسهسنی سلب ایتمشلر Se dépouiller soi-même خود بخود تعری ایتمك در Il s'est dépouillé pour se jeter dans l'eau كندویی صویه القا ایچون لباسدن تجرد وتعری ایلدی

Il se dit aussi des animaux dont on ôte la peau *A.* سلخ *P.* تسلیخ ـ پوست بر كندن *T.* دریسنی یوزمك || طاوشانك دریسنی ـ سلخ ارنب ایتمك Dépouiller un lièvre ـ یوزمك Et des serpens qui quittent leur peau *A.* انسلاخ *P.* پیراهن افكندن *T.* قاولنمق || Les serpens se dépouillent tous les ans حیات بهر سنه تقشی ـ تقشی ـ ییلان قسمی هر ییل قاولنور ـ ایدرلر Et des arbres lorsqu'ils perdent leurs feuilles *A.* اعبال ـ انحتات ـ تعری من ـ

ـ یپراقدن صویلمق *T.* از برگ برهنه شدن *P.* الاوراق یپراقدن چپلانمق

Figur. Priver, dénuer *A.* سلب ـ حرب *T.* محجور كردن بركمسهنك || صویمق Dépouiller un homme de tout son bien بركمسهیی ما ملكندن ـ مجموع مالنی سلب ایتمك عهدهسنده اولان le dépouiller de sa charge منصبدن محجور ایتمك Dépouiller un prince de ses États بسبتون صویمق بر حكمداری ـ بر حكمدارك ملكنی الندن سلب ایتمك ـ ملكندن محجور ایلمك Il se dit aussi en parlant des opinions, des passions dont on se défait *A.* تعریة *P.* عاری كردن *T.* عاری بری قلمق || Se dépouiller de passion, de haine, d'envie نفسی غرضدن وفكر غیظ وكینهدن وشائبهٔ غبطهدن هر كونه ـ قلمق Se dépouiller de toute prévention عاری وبری قلمق ذهاب باطلدن تعریهٔ نفس ایتمك

En parlant des fruits de la terre, il signifie, recueillir *A.* محصول *T.* جمع *P.* چیدن ـ جمع المحصول ـ جمع الاثمار ـ جمع ایتمك || Le fermier a dépouillé, l'an passé, pour mille écus de blé دیوبشورمك فلان ملتزم سنهٔ سابقهده بیك غروشلق حبوبات محصولی جمع ایلدی

On dit, Dépouiller un compte, pour dire, en examiner la recette et la dépense, en faire un extrait *A.* اجمال ـ تلخیص *P.* خلاصه كردن *T.* خلاصه ایتمك En ce sens, il se dit aussi d'un inventaire, d'un livre etc.

Dépouillé. *A.* مسلوب الثیاب ـ مجرد ـ عاری ـ معرا *P.* دریسی *T.* پوست بركنده *P.* سالخ ـ مسلوخ *A.* صویلمش *T.* برهنه از برگ برهنه *P.* عری من الاوراق ـ منحت *A.* یوزلمش منزوع ـ مقشی ـ منسلخ *A.* یپراقدن چپلاق *T.* شده قاولنمش *T.* پیراهن انداخته *P.* اللباس

DÉPOURVOIR. Dégarnir de ce qui est nécessaire *A.* افقاد تخلیة عن ـ سلب الحوایج ـ ایقاع الفقدان ـ الحوایج حوایج ـ تداركسز قویمق *T.* از حوایج تهی كردن *P.* اللوازم لازمهدن بوش قویمق || Il ne faut pas dépourvoir de munitions une place de guerre برقلعهیی مسلوب المهمات براقمق برقلعهیی مهماتدن تداركسز قویمق روا دكلدر ـ جائز دكلدر Se dépourvoir d'argent اقچهدن تداركسز ـ مفقود النقود اولمق قالمق Il s'est dépourvu de tout pour avancer ses enfans اولادینك ترفیع رتبهلری ایچون نفسی حقنده كافهٔ نفسنی كافهٔ حوایج ـ مالزمهنك فقدانی اختیار ایلدی

لازمدن بوش قویدی

Dépourvu. *A.* خالی ـ مسلوب المهمّات ـ مفقود الحوایج *P.* تهی از حوایج *T.* حوایج لازمدن بوش ـ عن اللوازم تدارکسز ـ

On dit qu'un homme est dépourvu de sens, pour dire, qu'il n'a point de sens, d'esprit etc. *A.* معدوم العقل ـ خالی عن الذهن *P.* بی بهرهٔ عقل ـ تهی مغز *T.* عقلسز

Au dépourvu. Sans être pourvu des choses nécessaires, sans être préparé *A.* علی حین غفلة *P.* ناگهان *T.* تدارکسزلک ـ حالنده فلانی علی حین غفلة اخذ ایلدی || Il l'a pris au dépourvu آنسزین On ne le prendra jamais au dépourvu تدارکسزلک حالنده طوتلمسی ممکن دکلدر

DÉPRAVATION. Corruption *A.* فساد *P.* تباهی *T.* بوزوقلق || La dépravation du siècle فساد اخلاق ـ فساد دهر وزمان des moeurs فساد اخلاق du goût فساد ذایقه Le siècle est tombé dans une grande dépravation اهل زمان ـ اهل زمان فساد زمانه خلقی فساد عظیمه گرفتار ـ عظیمه مبتلا اولمشلر در اولمشدر

DÉPRAVER. Corrompre, convertir *A.* افساد *P.* تباهیدن *T.* بوزمق || La lecture des mauvais auteurs lui a dépravé le goût تألیفات مذمومه‌نک مطالعه‌سی افساد طبیعتنی موجب اولمشدر

Dépravé. *A.* فاسد *P.* تباه شده ـ فساد یافته *T.* بوزلمش || Goût dépravé طبیعت فاسده ـ فساده وارمش Volonté dépravée نیت فاسده Moeurs dépravées اخلاق فاسده Siècle dépravé کسب فساد ایتمش دهر وزمان ـ دهر فاسد Jeunesse dépravée کسب فساد ایتمش نو جوانان

DÉPRÉCATION. Figure oratoire, par laquelle on souhaite du bien ou du mal à quelqu'un *A.* ترجّی ـ تمنّی *P.* امیدواری *T.* دیلمه

Et une prière faite avec soumission pour obtenir le pardon d'une faute *A.* تضرّع pl. تضرّعات *P.* نیاز *T.* یالوارمه

DÉPRÉCIER. Rabaisser le prix, la valeur d'une personne, d'une chose *A.* تنقیص القدر ـ توضیع القدر *P.* قدررا کم کردن *T.* قدری آشاغیلتمق || Déprécier le mérite d'autrui آخرک قدر ولیاقتنی تنقیص ایتمک Déprécier un ouvrage بر تألیفک قدرینی تنقیص وتوضیع ایتمک

Déprécié. *A.* ناقص القدر *P.* کمکرده قدر *T.* قدری آشاغیلنمش

DÉPRÉDATEUR. Qui fait ou permet des déprédations *A.* مخرّب *P.* نهّاب ـ یغماگر *T.* تاراجگر ـ یغماگر ـ قاپیچی ـ یبقیجی || Ce ministre est un grand déprédateur فلان وکیل دولت بر نهّاب عظیمدر

DÉPRÉDATION. Vol, ruine, pillage fait avec dégât *A.* نهب غارت ـ تخریب pl. تخریبات ـ غارت ـ خرابیّت *P.* غارتگری ـ یغماگری ـ ویرانسازی ـ یغما ـ تاراجگری *T.* قاپیجیلق ـ یغماجیلق ـ یبقیقلق || Déprédation dans une maison فلان خانده اولان یغماجیلق dans un État فلان ملکده اولان حال یغماگری وویرانسازی La déprédation des Finances اموال میریه‌نک غارت ویغماسی Durant un tel ministère tout était au pillage, c'était une déprédation universelle اول وکلانک دورنده هر شیٔ یغما وغارت اوزره اولوب عمومی خرابیّت وار ایدی

DÉPRENDRE. Détacher *A.* فکّ ـ تفریق *P.* جدا کردن *T.* آیرمق || Ces deux dogues étaient tellement acharnés l'un contre l'autre, qu'on eut toutes les peines du monde à les déprendre بو ایکی صکسون شول مرتبه‌ده عنف وشدّت ایله بری برینه قاورشدیلرکه هزار زحمت ایله فکّ وتفریقلری میسّر اوله بیلدی

Se déprendre. Se dégager *A.* انفکاک *P.* جدا شدن *T.* آیرلمق || Cet oiseau s'était pris à la glu, et ne pouvait s'en déprendre بو قوش اوکسده یاپشوب بر وجهله انفکاکه دسترس اولمدی ـ Figur. || Il est tellement attaché à cette personne, qu'il ne saurait s'en déprendre فلانه علاقهٔ فؤادی شول رتبه‌ده اکید وقویدرکه انفکاکی ممکن دکلدر Il se déprend difficilement de ses opinions ذاهب اولدیغی اعتقادلردن انفکاکی امر عسیر در

Dépris. *A.* منفکّ *P.* جدا کرده *T.* آیرلمش

DÉPRESSION. Terme de Physique. Abaissement, enfoncement *A.* انهزام *T.* ازیلوب چقورلنمه || les os du crâne des enfans, à raison de leur molesse, sont sujets à la dépression چوجوقلرک کاسهٔ سرلری کمیکلری نعومتلری جهتیله انهزامه مبتلا در

DÉPRÉVENIR. Ôter à quelqu'un ses préventions *A.* سلب الاعتقاد ـ الذهاب السابق ـ ازالة السابقة *P.* از فلان کسن را گمان پیشین وارسته کردن *T.* برکمسنه‌نک اسکی اعتقادینی بوزمق || Je l'ai trouvé prévenu contre vous, j'ai fait ce que j'ai pu pour le déprévenir فلانک یانده واردیغمده سنک

علیکه بر کوند سابقهٔ اعتقادی اولدیغنی آکلادیغمه بناءً اول مقوله اعتقادک سلب وازالهسنه المدن کلدیکی قدر سعی ایلدم

Se déprévenir. Quitter sa prévention *A.* ترک السابقة الاعتقاد *T.* اسکی اعتقادی براقمق ازگمان پیشین وارسته شدن *P.* || Il faut se déprévenir en matière de religion, pour l'examiner avec succès امر دینده لازم کلان تفحصاته کما هی حقها دسترس اولمق ایچون سابقهٔ اعتقادک ترکی اقتضا ایدر

DÉPRIMER. Rabaisser, mettre au-dessous de sa valeur *A.* استحقار - استخساس *P.* خوار نمودن *T.* خوارسنمق || Cet homme a du mérite, et cependant vous le déprimez فلان کشی اصحاب مزیت واستحقاقدن ایکن سن استحقار ایدرسک Les envieux se dépriment les uns les autres ارباب غبطه وحسد اولنلر بری برلرینی استحقار ایتمک عادت مألوفهلریدر

Déprimé. *A.* مستحقر - مستخس *P.* خوار گشته *T.* خوارسنمش

DÉPRISER. Priser moins, priser peu une marchandise *A.* استحطاط القیمة - توضیع القیمة *P.* کم بها - بها پست کردن *T.* بهایی آیاغه اورمق - بهایی آشاغی اورمق - مایه کردن - بهایی آلچقلتمق || Si vous ne voulez point acheter, du moins ne déprisez point notre marchandise مبایعهیه رغبتک یوغیسه باری مالمزک بهاسنی آیاغه اورمه

Déprisé. *A.* منحط القیمة *P.* بها پست شده *T.* بهایی آیاغه اورلمش - بهاسی آلچقلنمش

DÉPUCELER. V. Déflorer.

DEPUIS. Préposition de temps, de lieu et d'ordre *A.* منذ - مذ - من *P.* از - پس از *T.* دن - دنبرو || Je vous attendrai demain depuis cinq heures jusqu'à six یارینکی کون ساعت بشدن التی یه قدر سکا منتظر اولهجغم La France s'étend depuis le Rhin jusqu'à l'Océan فرانسه ممالکی رین نهرندن بحر محیطه قدر ممتد اولور Je les ai tous vus depuis le premier jusqu'au dernier اوّلکندن صکره کی یه قدر جملهسنی کوردم Tous les auteurs qui ont écrit depuis اندنبرو تألیف ایدنلرک مجموعی - آندنبرو ظهور ایتمش مؤلفینک جملهسی Vous êtes venu depuis moi سن بندنصکره کلدک Je ne l'ai point vu depuis mon retour فلانی عودتمدنبرو کورمش دکلم Depuis long-temps مدت مدیدهدنبرو Depuis votre dernière lettre موخراً ارسال اولنان مکتوبک ورودندنبرو Depuis que vous êtes parti وقت عزیمتکدنبرو

Il est aussi adverbe de temps *A.* بعد *P.* پس - پس از *T.* صکره - آن || Je ne l'ai point vu depuis فلانی اندنصکره کورمدم Qu'est-il arrivé depuis? اول وقتدنصکره نه ظهور ایلدی

Depuis peu. *A.* منذ ساعة - قبل الآن - آنفاً *P.* پیش از اندک زمانی - بکچنده *T.* بر آز وقتدنبرو - بر آزدنبرو - عهد قریبدنبرو Depuis quand? قنغی وقتدنبرو

DÉPURATIF. Terme de Médecine. Qui est propre à dépurer le sang *A.* مصفّی الدم *P.* پاکیزه ساز خون *T.* قانی تمیزلدیجی - طورلدیجی

DÉPURATION. Action de dépurer *A.* تصفیة *P.* پاکسازی *T.* تمیزلتمه - طورلتمه || La dépuration d'un métal, d'une liqueur, du sang بر معدنک وبر نوع صویک ودمک تصفیهسی

DÉPURATOIRE. Qui sert à dépurer *A.* مصفّی *P.* پاکساز *T.* تمیزلدیجی - طورلدیجی

DÉPURER. Rendre plus pur *A.* تصفیة *P.* پاکیزه کردن *T.* تمیزلتمک - طورلتمق Et en parlant de métaux قال ایتمک || Dépurer le sang تصفیهٔ دم ایتمک un métal معدنی تصفیه ایتمک - بر معدنی قال ایتمک

Dépuré. *A.* مصفّا *P.* پاککرده *T.* تمیزلنمش - طورلمش - قال اولمش

DÉPUTATION. Envoi d'une ou de plusieurs personnes avec commission *A.* رسالة - وفادة *P.* فرستادگی کاران *T.* وکیل کوندرمه || Députation solennelle عنوان رسمی ایله معنون اولان رسالت Députation de six personnes التی نفر وکیللردن عبارت اولان رسالت

Il se prend aussi pour le corps des députés *A.* pl. رسلا - مبعوثین *P.* فرستادگان - کارانان *T.* وکیللر || Députation nombreuse رسلای وافره La députation a été d'avis... رسلا ومبعوثینک رایی شو ایدیکه

DÉPUTÉ. Celui qui est envoyé par une compagnie ou par un corps, pour remplir quelque commission *A.* رسیل pl. رسلا - مبعوث pl. مبعوثین *P.* فرستاده *T.* وکیل - کوندولمش || Les députés d'une telle province فلان مملکتک رسلا ومبعوثینی - فلان مملکتدن کوندرلمش وکیللر Envoyer des députés ارسال رسل ومبعوثین Les députés du clergé طائفهٔ رهبانک مبعوثین ورسلاسی

DÉPUTER. Envoyer avec commission. Il ne se dit que d'un corps ou d'une personne en autorité qui envoie *A.* توفید -

وکیل *T.* کاروان فرستادن *P.* ارسال الرسیل ـ ابعاث الرسیل سلطان طرفنه ارسال وکیل || Député vers le Roi کوندرمک ایتمک La province a député un tel pour représenter que... مملکت طرفندن فلان مصلحتی عرض ایچون فلان کشی رسیل عنوانیله ابعاث اولندی Le Roi a député tels et tels pour faire savoir sa volonté فلان وفلان نام کشی ارادهٔ همایونی بیلدرمک ایچون علی طریق الرساله کوندرلمشدر

DÉRACINEMENT. V. Déraciner.

DÉRACINER. Tirer de terre un arbre, une plante avec ses racines *A.* اجتلاف ـ اجتثاث ـ تقلیع ـ قلع ـ استیصال *P.* کوکندن *T.* بر کندن ـ از بن بر کندن ـ از بیخ بر کندن آغاجی استیصال ایتمک || Déraciner un arbre قوپارمق Les grands vents, les orages déracinent quelquefois les arbres ریاح شدیده وتندباد عظیم بعضاً اجتثاث اشجاری سرد یللر وکسکین بورەلر بعض کرە آغاجلری ـ موجب اولور بر داء ـ کوکلرندن قوپارر Figur. || Déraciner un mal invétéré یللنمش بر علتی قلع ایتمک ـ مزمنی استیصال ایتمک On aura bien de la peine à déraciner cet abus بو فسادک قلع عروق واصولنه زحمت چکیلەجکدر Déraciner une opinion, une erreur بر مذهب واعتقادی کلیاً قلع واستیصال ریشه کیر استقرار اولمش بر اعتقادی وبر کونه ـ ایتمک خطایی مستأصلاً دفع وازاله ایتمک

Déraciné. *A.* مجتلف ـ مجتثی ـ منقلع ـ مستأصل *P.* از کوکندن قوپارلمش *T.* بیخ بر کنده

DÉRADER. Il se dit d'une vaisseau qui quitte la rade où il avait mouillé *A.* رفع الانجر القرار *P.* رفع لنکر قرار *T.* دموری فالدروب قالقمق ـ قالقمق

DÉRAISON. Manière de penser ou d'agir déraisonnable *A.* خطاء العقل ـ رأی منکر *P.* کج اندیشی ـ کجرایی *T.* عقل چیرەشکی ـ کجرایلک || Il est d'une déraison à n'y pas tenir فلان کشینک رأی منکری تحمل اولنمیەجق بر حالتدر Cet homme donne dans un excès de déraison qui n'est pas concevable فلانک خطای عقلی اولقدر مرتبهٔ مبالغەده در که دائرهٔ فهمدن خارج بر کیفیت غریبه در Sa conduite et ses propos sont une déraison perpétuelle افعال واقوالی دائمی بر کجرایلکدن عبارتدر

DÉRAISONNABLE. Contraire à la raison *A.* منکر ـ غیرمعقول ـ نا معقول ـ نا صواب ـ کجرای *P.* منافی من اصول العقل ـ عقلده اویمز *T.* بیرون از دائرهٔ عقل || C'est un homme tout-à-fait déraisonnable کلیاً منکر بر آدمدر Des conditions, des propositions déraisonnables اطواری شروط وتکالیف غیر شروط وتکالیف منکره ـ معقوله

DÉRAISONNABLEMENT. Sans raison *A.* مخالفاً علی العقل ـ منافیاً من رأی الصواب *P.* نا صواباند ـ با کجرایی *T.* کجرایلک ایله ـ عقلسزلق ایله || Je n'ai jamais oui parler si déraisonnablement بو درجەده عقله مخالف صحبت سویلر آدم ایشتدیکم یوقدر

DÉRAISONNER. Tenir des discours dénués de raison *A.* نطق ـ حرف نا صواب زدن *P.* تکلم بلا صواب ـ غیر معقول عقلدن *T.* سخن نا در برابر راندن ـ سخن نا معقول گفتن خارج لاقردی سویلمک || C'est un homme qui déraisonne sans cesse لا ینقطع کلام نا معقول سویلر بر آدمدر Il ne fait que déraisonner کلام نا صواب سویلمکدن خالی دکلدر

DÉRANGEMENT. Désordre, état des choses dérangées *A.* تشتت الحال *P.* شوریدگی حال ـ پراکندگی حال *T.* طاغنقلق || Le dérangement de mes livres est cause que je ne saurais vous donner celui que vous me demandez مطلوبک اولان کتابی ویرەمدیکمک سببی کتابلرمک قارشقلغیدر ـ تشتت حالیدر

Figur. *A.* اختلاط ـ تشوش الحال ـ اختلال *P.* شورش ـ قارشقلق *T.* پریشانی حال ـ پریشانی ـ برگشتگی حال ـ پریشانلق || Cet homme est ruiné, il y a un grand dérangement dans ses affaires اموربنه اختلال عظیم طاری اولمغله حالی خراب اولمش بر آدمدر Cela cause du dérangement dans sa santé بو کیفیت مزاجنه باعث اختلال اولدیور Il y a bien du dérangement dans son esprit مختل العقلدر ـ شوریده عقلدر ـ مختل الدماغدر Le dérangement des saisons فصول اربعەنک اختلاط واختلالی

DÉRANGER. Ôter de son rang, de sa place *A.* ازعاج عن الصف ـ اخراج عن الموضع *P.* از جایش بیرون کردن *T.* یرلو یرندن ـ ترتیبندن چیقارمق ـ صرەدن چیقارمق اوراقی یرلو یرلرندن اخراج || Déranger des papiers چیقارمق کتابلری موضع مخصوصلرندن || Déranger des livres ایتمک اخراج ایلمک

Figur. Troubler, mettre en désordre *A.* اخلال ـ تخلیط ـ

- شوریده کردن - شوریدن *P.* ایراث الخلل - تشویش قارش مورش ایتمك - قارشدرمق *T.* پریشان کردن بو حادثه جمیع || Cet accident a dérangé tous mes desseins کافهٔ عزایم ومنویاتمه - مقاصد واغراضمی اخلال ایلدی بو بادیٔ تشویش واخلال اولمشدر Cela m'a tout dérangé کیفیت جمیع امورمه ایراث خلل کلی ایتمشدر

Dérangé. *A.* مخرج عن الموضع *P.* از جایش بیرون کرده *P.* مشوش - مختلط - مختل *A.* یرلو یرندن چیقارلمش *T.* -قارش مورش اولمش *T.* پریشان - خلل یافته - شوریده On dit figur., qu'un homme est dérangé dans sa conduite سلوك امور واحوالی dans ses affaires وحرکتی مختل ومشوشدر متاعی مختل وپریشاندر qu'il est dérangé chez lui, dans sa maison, pour dire, que ses meubles n'y sont pas arrangés avec soin متاع بیتی پراکنده وپریشاندر

DERECHEF. De nouveau *A.* علی التکرار - مجددا *P.* از سر نو *T.* یکیدن

DÉRÈGLEMENT. Désordre, opposition aux règles de la Morale *A.* خلاعت الاخلاق - تسیب *P.* بیراهی - شوریدگی حال *T.* تسیب حال اوزره || Vivre dans le déréglement بربادلق صورت تعیشنده اولان Le déréglement de sa vie کچنمك تسیب Le déréglement de ses moeurs تسیب وخلاعت اخلاقنك تسیب وخلاعتی - اخلاقی Le déréglement de son esprit اختلال عقلی - تسیب عقلی Il trouva cette maison dans un grand déréglement فلان خانه‌یی حال کمال تسیبده بولمشدر

Il se dit aussi, de ce qui est hors du cours ordinaire des choses *A.* اختلال - عدم الانتظام *P.* نا در - نا همواری *T.* نظامسزلق - اویغونسزلق || Le déréglement des saisons نا در برابریٔ فصول - فصول اربعه‌نك عدم انتظامی Le déréglement du pouls نا همواریٔ نبض - عدم انتظام نبض Le déréglement des humeurs اختلال اخلاط Le déréglement d'une montre ساعتك عدم انتظامی

DÉRÉGLEMENT. Sans règle *A.* من غیر انتظام *P.* بنا در - نظامسزلق ایله *T.* بی نظام - نا همواراند - برابری

DÉRÉGLER. Déranger l'ordre de ce qui est réglé *A.* اخلال - خلل - افساد النظام - اخلال النظام *P.* شوریدگی آوردن - نظام *T.* اختلاله قویمق - نظامی بوزمق || Il a déréglé toute la compagnie مجلسی جملهٔ اخلال ایلدی جمله‌مزك مجلسی بسبتون اخلال ایلدی Il nous a tous déréglés احوالنی اخلال ایلدی Le froid, le chaud, l'humidité dérèglent les horloges شدت برودت وفرط حرارت وتأثیر رطوبت ساعتك اخلال نظامنه بادی اولور

Se dérégler. Agir contre le cours ordinaire des choses, se déranger *A.* انخلال النظام - اختلال النظام *P.* شوریده شدن *T.* خلل پذیرفتن - بوزلمق - نظامی بوزلمق || Pour peu qu'il mange trop, son estomac se dérègle جزئی مرتبه زیاده‌جه طعام ییه‌جك اولور ایسه معده‌سی خللپذیر اولور Une montre qui se dérègle pendant le dégel ذوبان ثلوجده Le temps se dérègle هواده آثار مختل النظام اولان ساعت Son pouls s'est déréglé نبضی مختل وغیر اختلال وار در منتظمدر

Déréglé. *A.* عدیم الانتظام - مختل النظام - مختل *P.* اختلاله *T.* بی نظام - خلل یافته - نا در برابر - نا هموار - نظامی بوزلمش - وارمش - Et qui est contraire aux règles de la Morale *A.* خلیع - مسیب *P.* نا براه *T.* بویلسز || C'est un homme fort déréglé dans ses moeurs بغایت مسیب حال تسیبده Mener une vie déréglée الاخلاق بر آدمدر تسیبدن عبارت بر Avoir une passion déréglée کچنمك رغبات Des désirs déréglés کوند مرض نفسانی‌یه مبتلا اولمق مسیبانه سلوك وحرکت Conduite déréglée خلاعت امیز

DÉRIDER. Ôter les rides, faire passer les rides *A.* دفع *T.* ازادهٔ چین کردن *P.* اذهاب الغضون - الغضون بیوزلری صاوشدرمق - بوروشقلری کیدرمك || Pommade pour dérider مذهب غضون اولان روغن La joie déride le front شادمانی وسرور اذهاب چین جبینی مستلزمدر

Se dérider, signifie figur., prendre quelque plaisir *A.* دفع التعبس *P.* چین جبین بر طرف کردن *T.* یوز کولمك || Il se porterait mieux, si de temps en temps il se déridait le front آرالق آرالق دفع چین جبین ایتمش اولسه صحت وجودی مزداد اولمش اولور ایدی Cet homme est si sévère, que son front ne se déride jamais قساوت قلبی شول مرتبه‌ده در که چهره‌سندن حالت تعبس ابدی مندفع اولمز

DÉRISION. Moquerie amère *A.* استهزا - هزء *P.* خنده *T.* مسخره‌لغه آلمه - ذوقلنمه تسخره - خریشی || Faire quelque chose en dérision ذوقلنمك - بر شیئی استهزاء ایتمك Tourner en dérision مسخره‌لغه چویرمك Dire ایتمك

quelque chose par dérision استهزا طریقیله کلام سویلمک C'est un homme qui tourne tout en dérision هرشیٔی استهزایه چویرر بر آدمدر

DÉRIVATIF. Terme de Médecine. Ce qui détourne l'humeur *A.* المجراء الخلط صارف *P.* راننده کش بگذرگاه دیگر *T.* خلطک یولنی صاپدیجی مجرای دمی || Saignée dérivative مجرای دمی صرف ایتدرمک ـ صارف اولهجق فصد ایچون قان آلمه

DÉRIVATION. L'origine qu'un mot tire d'un autre *A.* اشتقاق || Savez-vous la dérivation de ce mot? بوکلمه‌نک اشتقاقی معلومکمیدر

En termes de Médecine. Détour qu'on fait prendre au sang ou à quelque humeur *A.* صرف المجراء الخلط *P.* راندن گذرگاه کش بسوی دیگر *T.* خلطک یولنی صاپتمه

En termes d'Hydraulique. Détour qu'on fait prendre aux eaux *A.* صرف المجراء الماء *P.* تافتن گذرگاه آب بجای دیگر *T.* صویک یولنی صاپتمه || Canal de déviation صرف مجرای مایه مخصوص اولان بر جدول

DÉRIVER. S'éloigner du rivage *A.* مفارقت عن الساحل *P.* قیبدن ـ قیبدن آیرلمق *T.* از لب دریا دور شدن قایغک || Dès que le bateau eut dérivé اچیغه چیقمق ـ آچلمق قایق آچیغه چیقنجه ـ ساحلدن مفارقتی عقیبنده

Et tirer son origine de... انشعاب ـ تفرّع *P.* آغاز داشتن پیدا شدن ـ *T.* چیقمق || C'est de là que dérivent tous leurs malheurs بالجمله مصایب وآفاتلری آندن منشعب اولمشدر

Il se dit, en termes de Grammaire, des mots qui tirent leur origine de quelque autre *A.* اشتقاق || Un tel mot dérive de celui-là فلان کلمه فلان کلمه‌دن مشتقدر ـ En ce sens, il est aussi actif *A.* اخذ الاشتقاق || D'où dérivez-vous ce mot-là? بو لفظک اشتقاقنی قنغی لفظدن اخذ ایدرسک

Il s'emploie aussi activement dans le sens de faire venir de.... *A.* جلب *P.* کشیدن *T.* چکمک || On a dérivé ces eaux des sources voisines pour les faire tomber dans ce canal میاهی اشبو جدول ایچنه اجرا ایچون جوارده بولنان منبعلردن جلب ایلدیلر

DÉRIVÉ. *A.* منشعب ـ متفرّع *P.* آغاز داشته ـ پیدا شده *T.* چیقمش *A.* مشتق ـ En termes de Grammaire, il s'emploie aussi substantivement *A.* مشتق pl. مشتقات

DERMOLOGIE. La partie de la somatologie qui traite de la peau *A.* بحث عن احوال الجلد البدن ـ بحث عن احوال البشرة

DERNIER. Qui est après tous les autres *A.* آخر ـ اخیر *P.* واپسین *T.* صوک || Il arrive toujours le dernier مجلسه دائما آخر کلاندر Il était assis le dernier à la table سفره‌ده جمله‌نک آخرنده اوتورمشیدی C'est le dernier de sa race عرقنک ولد اخیریدر Dans les derniers temps de sa vie ـ اواخر عمرنده دم واپسینی تسلیم Rendre le dernier soupir آخر عمرنده صوک نفسی تسلیم ایتمک ـ ایتمک Rendre les derniers devoirs تسلیم نفس واپسینده ایفاسی لازم کلان فرایض بو دینیٔدیبی اجرا ایتمک Je vous le dis pour la dernière fois یوم کلامی صوک دفعه اولهرق سکا سویلرم Le dernier jour آیک صوک کونی ـ یوم اخیر Le dernier du mois اخیر شهر صوک اوفاق اقچه‌سنه Il a employé jusqu'à son dernier sou قدر مالنی صرف ایلدی Faire son dernier effort آخر وسع ومقدوری صرف ایتمک En dernier lieu موخراً La dernière année de la guerre سفرک سنهٔ اخیره‌سی Dernier mot کلام صوک لاقردی ـ آخر کلام ـ واپسین

L'ANNÉE DERNIÈRE. C'est l'année qui précède celle où l'on parle *A.* عام ماضی ـ سنهٔ سابقه *P.* سال پارین ـ سال پیشین ـ سال گذشته *T.* بولدر ـ کیچن سنه ـ کیچن ییل ـ Dans ce sens, on dit aussi Dimanche dernier *A.* یوم احد سابق *T.* کیچن بازار کونی

On dit, Mettre la dernière main à quelque chose, pour dire, l'achever entièrement *A.* وضع النقطة الختام *P.* نقطهٔ ختام نهادن *T.* ختام نقطه‌سنی قویمق

Il se prend aussi pour ce qu'il y a d'extrême en chaque genre *A.* غایت pl. غایات ـ قصاراء المراتب ـ اقصی الغایات ـ منتها ـ نهایت ـ قصارا *P.* برترین *T.* اوست کرته || Arrivé au dernier degré de la perfection واصل اقصی الغایات کمال ـ اقصای مراتب کماله رسیده Je lui ai les dernières obligations طرفنه اولان ممنونیتم قصارای مراتب کمالده در Cela est du dernier ridicule بو کیفیت سزاوار غایت تمسخر منتهای Et واستهزا در On l'a traité avec la dernière indignité مراتب تحقیر ایله فلانه معامله اولندی

On dit d'un homme, que c'est le dernier des hommes, pour dire, que c'est le plus indigne, le plus vil des hommes ادنای بنی نوع آدمدر ـ احقر آدمیاندر Et d'une femme, que c'est

la dernière des créatures احقر خلايقدر - ادناى مخلوقاتدر

DERNIÈREMENT. Depuis peu, il n'y a pas long-temps *A.* موخرا *P.* پيش از آندم *T.* بوندن اولجه

DÉROBER. Ôter la robe. Il ne se dit que des fèves de marais, qu'on a dépouillées de leur première enveloppe *A.* تقشية *P.* پوست بر كندن *T.* قبوغى صويمق || Fèves dérobées قبوقلرى صويلمش بقلە - باقلاء مقشوة - باقلاء مجلوفه - جلف -

Et faire un larcin, prendre en cachette ce qui appartient à autrui *A.* امتلاط - استراق *P.* دزديدن *T.* اوغريلمق - اوغريلين - چالمق - قاپمق || Dérober une bourse بر كيسه استراق Être enclin à dérober سرقته مايل اولمق Il n'y a rien de bon dans son livre que ce qu'il a dérobé تاليفنده سائردن استرافكردەسى اولان شيلردن غيرى شايان استحسان اولەجق بر مادە يوقدر - Figur. || Les plaisirs ne lui dérobaient aucun des instans qu'il devait à sa gloire et à ses intérêts مشتهيات نفسيه اشتغالى نه نام وشاننى وقايت ونه اغراض ومصالح مخصوصەسنى محافظه وصيانت امرندە صرفى اقتضا ايدەجك اوقاتدن دقيقة واحدە استراقنى موجب اولور ايدى Nous mourons tous les jours; chaque instant nous dérobe une portion de notre vie, et nous avance d'un pas vers le tombeau گذران ايدن هر بر دقيقه عمرمزك بر حصەسنى استراق وبزى قدم بقدم سمت مزاره طوغرى سوق واسباقدن خالى اولمديغنه نظرا كل يوم ذايق زهرابة ممات بوكيفيت نقد اولمقدە يز Cela me dérobe tout mon temps بر بوسه وقتمك مجموعنى استراق ايدر Dérober un baiser استراق ايتمك

On dit, Dérober la gloire de quelqu'un, lui dérober la gloire d'une belle action, pour dire, lui ôter la gloire qui lui en est due بر كمسنەنك مستحق اولديغى شانى سلب ايتمك

Il signifie aussi, soustraire, cacher, empêcher de voir *A.* ستر - اخفا *P.* پنهان كردن *T.* كيزلتمك || Dérober un criminel à la Justice ارباب جرم وجنايتدن اولان آدمى حضور حاكمدن اخفا ايتمك Dérober un homme à la fureur du peuple بر كمسنەيى عرضة نهور ناس اولمقدن ستر واخفا ايلمك Dérober quelque chose à la connaissance des juges بر مادەيى قضات وحكامدن ستر وپنهان ايلمك Dérober quelque chose à la vue de quelqu'un بر شيئى فلانك نظرندن اخفا ايتمك L'armée a dérobé une marche à l'ennemi عسكر نظر - بر كونلك حركتنى دشمندن ستر واخفا ايلدى اغياردن ستر ايلدى - On dit figur. d'un homme, qu'il dérobe sa marche, pour dire, qu'il cache les moyens dont il se sert pour aller à ses fins روش - حركات وسكناتنى ستر ايدر ورفتارينى زير پردۀ خفادە ستر ايدر

On dit aussi, Se dérober d'une compagnie, pour dire, s'en retirer sans qu'on s'en aperçoive *T.* شيوشوب كتمك - بر تقريب شيوشمك

Se dérober, signifie aussi, se sauver de quelque chose, l'éviter *A.* انسلال - تفلص - انفلاص *P.* رها يافتن *T.* صيريلوب فلانك طرفندن حواله قورتلمق || Il se déroba à ses coups اولنان ضربەلردن دسترس انفلاص اولمشدر Il se déroba à la poursuite des ennemis پسنده دوشن اعدانك الندن صيريلوب قورتلدى

On dit d'un objet sur lequel on arrête les yeux, et qu'on cesse peu à peu de voir, qu'il se dérobe à la vue *A.* غياب عن النظر *P.* نا بديد شدن - از چشم غايب شدن *T.* كوزدن غايب اولمق || Le vaisseau se déroba en peu de temps à la vue كمى مدت قليله ايچنده نظردن غايب اولدى Dès qu'on est mis à la voile, tous les objets du rivage se dérobèrent à la vue سفينه همان يلكنلديكى عقيبنده ساحلدەكى صور مرئيەنك جملەسى نظردن غايب ونا بديد اولمشدر À mesure que le jour baisse, les objets se dérobent insensiblement à la vue كونش غروبه ميل ايتدكچه صور موجودات نا بديد اولمش اولور - طويولمقسزين كوزدن غايب اولور

Dérobé. *A.* مسروق *P.* دزديده *T.* اوغريلنمش - چالنمش *A.* مخفى - مستور *P.* پنهان كرده *T.* كيزلنمش

Escalier dérobé. C'est un escalier qui sert à dégager un appartement, pour y pouvoir entrer et pouvoir en sortir sans être vu *A.* مرقات خفى *P.* نردبان نهانى *T.* اوغرين - كيزلو نردبان نردبان

À la dérobée. En cachette *A.* متسترا - خفية - خفيا *P.* نهانى *T.* كيزلوجه

DÉROGATION. Acte par lequel on déroge à un édit, à une loi, à un contrat etc. *A.* نسخ *P.* شكست *T.* بوزمه || Cet édit subsiste en entier, il n'y a point eu de dérogation بو فرمان هيئت اصليەسى اوزره تماما موجود اولوب نسخنه دائر بر شى يوقدر Cette clause n'emporte point de dérogation

à une disposition précédente بوشرط اصلا وقطعا نظام سابقك نسخنى موجب دكلدر

DÉROGATOIRE. Il se dit des actes, ou des clauses par lesquelles on déroge *A.* متضمن النسخ ـ ناسخ || Acte dérogatoire نسخى متضمن Clause dérogatoire برشرط متضمن نسخى بر قطعه سند

DÉROGEANCE. Action par laquelle on déroge à la noblesse *A.* سقوط من الاصالة *P.* از رتبهٔ اصالت افتادگى *T.* اصلزاده لكدن دوشمه || On l'a mis à la taille à cause de sa dérogeance اصالتدن سقوطى تقريبيله خراجگذار زمره سنه ادخال اولندى

DÉROGER. Statuer quelque chose de contraire en tout ou en partie à ce qui avait été statué *A.* نسخ ـ الغا *P.* منسوخ كردن ـ ملغا ساختن *T.* بوزمق || Le Roi, par sa déclaration d'un tel jour, a dérogé à son édit du... پادشاه فلان تاريخده صادر اولان فرمانى فلان كونده اصدار ايتدرديكى بر قطعه بياننامه ايله نسخ والغا ايلدى

Et faire quelque chose de contraire à quelque acte, à quelque convention, à quelque contrat *A.* نقض *P.* شكستن *T.* بوزمق ـ قيرمق || Les deux parties ont dérogé à leur contrat طرفين معاهدين ميانده معقود مقاوله سندينى نقض ايتمشلر در Déroger à une transaction par une autre برشرطنامه يى آخر بر شرطنامه ايله نقض ايتمك Déroger à ses droits حقوق مخصوصه سنى نقض ايتمك Les priviléges dérogent au droit commun معافيات وامتيازات استحقاق عامه يى ناقض اولان حالاتدندر

Et faire quelque chose qui, par les lois du pays, fait déchoir de la noblesse *A.* اسقاط من الاصالة *P.* ازرتبهٔ اصالت افكندن *T.* اصلزاده لكدن دوشورمك || Il était de noble race, mais son aïeul, son père a dérogé فى الاصل كريم العرق ايكن آتاسى وباباسى اصلزاده لكدن ساقط اولمشلر در

DÉROGEANT. Qui déroge *A.* ناسخ *P.* شكست آور *T.* بوزيجى || Un acte postérieur dérogeant au premier سند مقدمى ناسخ اولان سند موخر — On dit aussi, Des actions dérogeantes à la noblesse اصالتدن اسقاطى موجب اولان افعال وحركات

DÉROIDIR. Ôter la roideur *A.* ازالة الخشونة ـ تليين ـ الانة *P.* نا درشت كردن ـ نرم ساختن *T.* قاتيلغى ـ يومشتمق ـ كيدرمك || Il faut mettre ce linge devant le feu pour le déroidir بوثوبك خشونتنى ازالة ايچون آتش قارشوسنه صرلمسى اقتضا ايدر

On dit figur., Son caractère commence à se déroidir سيرت وطبيعتى كسب ملاينته باشلادى

Déroidi. *A.* زايل الخشونة *P.* نرمى پذيرفته *T.* يومشامش

DÉROUGIR. Ôter la rougeur *A.* ازالة الحمرة ـ اذهاب الحمرة *P.* سرخى را نا بديد كردن ـ از سرخى آزاده كردن *T.* قزللغى كيدرمك || Il avait le visage tout rouge de la petite vérole, un mois de temps l'a entièrement dérougi علت جدريدن چهره سى قپ قزل اولمشيكن بر آى ايچنده اثر حمرت كليا زايل ونا بديد اولمشدر

Dérougi. *A.* زايل الحمرة *P.* سرخى نا بديد گشته *T.* قزللغى كتمش

DÉROUILLER. Ôter la rouille *A.* ازالة الصدء ـ جلو ـ دوس *P.* زدودن ـ زدابيدن ـ جندن *T.* پاسى اچمق || جلا ـ Dérouiller des armes سلاحلرك پاسنى اچمق

Se dérouiller. *A.* اندفاع الصدء *P.* از زنگ پاك شدن *T.* پاس زايل اولمق ـ پاس آچلمق || Le fer se dérouille peu à peu à force d'être manié دمور قسمى قوللانلدقچه پاسى رفته رفته زايل ومندفع اولور

On dit figur., que le commerce du monde a dérouillé ce jeune homme, pour dire, qu'il l'a façonné, qu'il l'a poli معاشرت ناس شو نوجوانك طبعندن ازالهٔ زنگ جهالتى موجب عامه ايله اختلاط والفت ذهننه بادئ جلاى ـ اولمشدر ظرافت اولمشدر

Dérouillé. *A.* ذاهب الصدء *P.* زدوده ـ جنده *T.* پاسى آچلمش

DÉROULER. Étendre ce qui était roulé *A.* نشر ـ بسط *P.* گستردن *T.* يايمق ـ يابوب آچمق || Dérouler une étoffe دورلمش ثوبى بسط ايتمك

Déroulé. *A.* مبسوط *P.* گسترانيده *T.* يايلمش ـ يايليوب آچلمش

DÉROUTE. Fuite de troupes qui ont été défaites, ou qui ont pris l'épouvante *A.* تفرق ـ تشتت *P.* پريشانى ـ پراكندگى *T.* طاغنقلق || Grande déroute عظيم پريشانلق C'est dans la déroute que se fait le plus grand carnage مذابحهٔ عظيمه قيرغنك چوغى ـ عسكرك حال تشتتنده واقع اولور عسكرك پريشانلغى وقتنده اولد كلمشدر

Figur. Désordre qui se met dans les affaires d'un homme *A.* اختلال الحال ـ تفرّق الاحوال ـ تشتت الحال *P.* پریشانی *T.* پریشانلق ـ شوریدگی حال ـ حال || La déroute des affaires de ce marchand بو بازرگانک امورینه عارض اولمش تشتت پریشانی حال La déroute de ses affaires, de sa fortune بو حالت احوالی Cet accident a mis la déroute dans ses affaires امورینه باعث پریشانی واختلال اولمشدر Depuis sa déroute امورینک تفرّق وپریشانلغی وقتندنبرو

Mettre un homme en déroute. C'est le presser vivement dans une dispute, et le mettre hors d'état de répondre *A.* اقطاع ـ افحام *P.* دمبسته کردن ـ زبان بریده کردن *T.* دیلنی کسمک ـ صوصدرمق ـ

DÉROUTER. Tirer quelqu'un de sa route, de son chemin *A.* صرف عن الطریق ـ اعدال ـ تنکیب *T.* یولدن صاپتمق ـ یولدن چیقارمق ـ || Nous étions dans le chemin, vous nous avez déroutés ره راستده روانه ایکن بزی صاپتدک ـ سالک طریق مستقیم ایکن بزی تنکیب ایتدرک

Figur. Rompre les mesures que quelqu'un prenait, et qui le conduisaient à son but || La disgrâce de ce ministre m'a dérouté بو وکیل دولتک ادباری بنی طریق مقصوددن صرف ایتدردی Il ne sait plus quel parti prendre, il est tout dérouté بولنی کلیّا صاپیدوب نه طرفه میل ایده‌جکنی بیلەمز سالک اولدیغی مسلک وطریقدن عدولی ـ اولدی تقریبیلە نە طرفە توجّه ایتمک اقتضا ایلدیکنی بیلەمیور

Et déconcerter. *A.* ایراث ـ تشویش الذهن ـ تبهیت البهت والحیرت *P.* پریشانخاطر کردن *T.* شاشورمق || Ce qu'on lui a dit l'a dérouté سویلنان کلام کندویه ایراث بهت وحیرت ایتمشدر

DERRIÈRE. Préposition qui marque ce qui est après une chose ou une personne *A.* خلف ـ ورا *P.* پس *T.* آرد ـ اکسه ـ کیرو ـ || Derrière la maison, le jardin خانه‌نک وباغچه‌نک وراسنده سنک آردکده قعود ـ اکسه‌سنده Il était assis derrière vous ایتمشیدی Ils fuyaient à toute bride sans regarder derrière eux کیرویه باقمیدرق همان کسکین اوزنکی ایله پی سپر ورالرینه عطف نگاه ایتمیدرک ـ واذیٔ فرار اولمشلر ایدی همان سیر سریع ایله قادمه جنبان سمت گریز وفرار اولمقده ایدیلر Il a un grand nombre de laquais derrière lui

وراسنده قتی وافر خدمه وچوقداران پیرو ایدی Je l'ai laissé bien loin derrière خیلیدن خیلی کیرویه براقدم Marcher derrière کیرویه یوریمک Corps-de-logis de derrière آرد قپو Porte de derrière وراده‌کی بنا

On dit, Mettre une chose sens devant derrière, pour dire, mettre derrière ce qui devait être devant *A.* معکوساً وضع ـ بر شیئک اوکنی آردینه قویمق *T.* بر عکس نهادن *P.* ـ بر شیئی ترسنه قویمق ـ On s'en sert aussi figur., pour dire, qu'on a renversé l'ordre de quelque chose *A.* شغر بغر *P.* تار ومار *T.* طارطغان || Tous les chapitres de ce livre sont sens devant derrière بو کتابده اولان فصول وابوابک جملەسی تار ومار در

On dit aussi, Laisser quelqu'un bien loin derrière, pour dire, le surpasser, avoir beaucoup d'avantage sur lui *A.* تقدّم ـ سبق ـ مسابقت *P.* پیشتر رفتن *T.* ایلرویه کچمک ـ کیرویه براقمق || Ils ont été égaux, mais enfin il l'a laissé bien loin derrière اول ایکی کشی مقدّما متساوی الحال ایکن عاقبة الامر بریسی دیگرینی خیلی مرتبه کیرویه براقدردی ـ دیگرینه خیلی مرتبه مسابقت ایلدی

DERRIÈRE, est aussi un nom substantif, et signifie, la partie posterieure *A.* طرف ـ ظهر ـ ورا ـ مؤخّر *P.* پسین *T.* آرقه اوک ـ ظهر خانه || Le derrière de la maison آرد طرف ـ عربەنک آرد طرفی Le derrière d'une charrette آرقه‌سی

Et cette partie de l'homme qui comprend les fesses et le fondement *A.* دبر ـ است pl. استاه *P.* کون *T.* گوت

DERVIS ou DERVICHE. Espèce de moine chez les Turcs *P.* درویش

DES. Particule qui s'emploie par ellipse, et qui signifie, quelques-uns *A.* بعض ـ بر آز *P.* چند *T.* بعض || Il y a des savants qui soutiennent que… که علمانک بعضیسی وار در بونی تأیید ایدرلر

Il se dit aussi pour Plusieurs *A.* وافر *P.* بسیار *T.* نیچه ـ چوق || Il a été des années sans le voir نیچه سنین وافره‌دنبرو فلانی کورمامشیدی On y voit des milliers d'arbres بیک آغاجلر وار در

DÈS. Depuis. *A.* من ـ منذ *P.* از *T.* دنبرو || Dès l'enfance دونکی کوندنبرو وقت صباوتندنبرو Dès hier

DÈS QUE. Il se dit du temps *A.* عقیبا *P.* همانکه *T.*

کونشک طلوعی عقیبنده || Dès que le soleil fut levé عقیبنده Dès qu'il parut ظهوری عقیبنده

Il se prend aussi pour Puisque *A.* لان *P.* چون *T.* چونکه

چونکه موافقت || Dès que vous en tombez d'accord مادامکه ـ ـ مادامکه دلخواهکدر Dès que vous le souhaitez ایدرسک چونکه کوکلک بونی استر

DÉSABUSER. Détromper de quelque fausse croyance *A.* تخلیص آزادهٔ فریب *P.* تبرید من الغلط ـ دفع الغبن ـ عن الغبن || آلدانمدن قورتارمق *T.* وارستهٔ فریب کردن ـ کردن

Vous êtes dans l'erreur, je vous veux désabuser اعتقادکده خطا وار در مرادم سنی غبن وغلطدن آزاده قلمقدر Je le croyais homme de bien, mais j'en suis bien désabusé فلانی ارباب خیردن بر آدم ظنّ ایتمشیدم لکن بو بابده دفع غبن ایلدم Désabusez-vous de croire que l'on s'occupe de vous سنک ایچون صرف ذهن اولندیغنی ظنّ ایدرسک امّا بویلد دکل بو بابده دفع غبن ایله

SE DÉSABUSER. Se détromper *A.* انسلاب ـ تبرّی من الغبن || آلدانمقدن قورتلمق *T.* آزادهٔ فریب گشتن *P.* الغبن

Être désabusé des grandeurs اسباب ظاهر فریب علوّ واجلاله

بو بابده مغبونیتدن بری اولمق Désabusez-vous de cela نفسکدن دفع غبن ایله

DÉSACCORDER. Détruire l'accord des cordes d'un instrument de Musique *A.* اخلال الاوتار العزف *P.* بتارهای آلت موسیقی ساز کریشلرینک ترتیبنی بوزمق *T.* نا همواری آوردن

|| La chaleur a désaccordé le clavecin شدّت حرارت فلان سازک اوتارینه خلل کتوردی

DÉSACCOUPLER. Détacher les unes des autres des choses accouplées *A.* تفریق الاشفاع *P.* جفترا از هم جدا کردن جفتلری بری برندن *T.* جفترا از یکدیگر جدا کردن ـ اشلری آیرمق ـ آیرمق

DÉSACCOUPLÉ. *A.* مفروق الشفع *P.* جفت از یکدیگر جدا بری برندن آیرلمش جفت *T.* شده

DÉSACCOUTUMER. Faire quitter une coutume, une habitude *A.* رفع العادة ـ نفی العادة *P.* از عادت باز داشتن *T.* عادتی براقدرمق || On aura bien de la peine à le désaccoutumer du vin فلان کمسندیه شرب خمر عادتنی براقدرمق ایچون خیلی زحمت چکیله جکدر

SE DÉSACCOUTUMER. *A.* ترک العادة ـ ترک الاعتیاد ـ ترک ـ

عادتی براقمق *T.* عادترا وا گذاشتن *P.* الدربة || Il s'est désaccoutumé du jeu قمار بازلق عادتنی ترک ایلدی Désaccoutumez-vous de mentir کذبه اعتیادکی ترک ایله

DÉSACHALANDER. Faire perdre les pratiques, éloigner ceux qui ont accoutumé d'acheter chez un marchand *A.* تبعید المشتریین *P.* مشتریلری قاچرمق *T.* خریدارانرا گریزانیدن || Ce mauvais bruit a fort désachalandé la boutique de ce marchand بو اراجیفک نشری فلان بازرکانک دکاننده مشتریلری قاچردی

DÉSAGRÉABLE. Qui déplaît *A.* ردیٔ ـ غیر مطبوع ـ غیر نا مرضی ـ نا مطبوع ـ نا خوش *P.* غیر مرضی ـ مرغوب ردیٔ ونا ـ بد *T.* ـ چرکین ـ فنا || Personne désagréable ذات ردائت سمات ـ مطبوع بر آدم Figure désagréable مزاج ردائت امتزاج Humeur désagréable صورت ردیّه Ce discours, cette nouvelle lui a été fort désagréable بو کلام وبو خبر طبعنه غایت نا خوش کلدی Cela est désagréable à voir ردیٔ المنظر در désagréable à entendre استماعی نا خوشدر ـ استماعنده بدلک وار در Il est désagréable d'avoir affaire à des gens difficultueux مزاجلری مشکل آدملر ایله مصلحت کورمک بر امر نا مرضیدر

DÉSAGRÉABLEMENT. D'une manière désagréable *A.* ردیًا ـ چرکینلک ـ بدلک ایله *T.* نا خوشانه ـ با بدی *P.* بالردائة بدلک ـ بالردائه تکلّم ایتمک || Parler désagréablement ایله بدلک ایله لاقردی ایتمک Rire désagréablement ایله عمرینی نا خوشلقده کولمک Passer désagréablement sa vie کچورمک

DÉSAGRÉER. Déplaire, n'agréer pas *A.* عدم الاستحسان *P.* بکنمامک ـ خوشلنمامق *T.* نا خوش یافتن ـ نا پسند داشتن || Si cela ne vous désagrée pas عندکده غیر مستحسن کورنمز طبعکده نا خوش اولمدیغی حالده ـ ایسه

En termes de Marine, il se dit d'un vaisseau dont on ôte les agrès, les voiles, les cordages *A.* سلب الجهاز السفینة *P.* کمینک طاقمنی جیقارمق *T.* جهاز کشتیرا بر داشتن

DÉSAGRÉÉ. *A.* غیر مستحسن *P.* نا پسند *T.* بکنلمامش *A.* سفینهٔ مسلوب الجهاز *P.* کشتیٔ بر داشته جهاز *T.* طاقمی جیقارلمش کمی

DÉSAGRÉMENT. Chose désagréable, sujet de chagrin, d'ennui, de dégoût *A.* حالت غیر مرضیّة ـ حال موجب الملال pl.

نا خوشلق *T.* حال دلازار *P.* حالات غير مرضية || C'est un grand désagrément que d'avoir des procès دعوا غائلدلری حالات غير مرضيه‌دندر || Il a essuyé de grands désagrémens dans les fonctions de sa charge عهده‌سنده اولان منصبك مأموريتلرینی اجرا خصوصنده نیجه نیجه احوال موجبة الملال دوچار اولمشدر || Il s'est attiré bien des désagrémens نیجه حالات غير مرضیه نفسنه جلب ایتمش اولدی || Il y a bien du désagrément à se mêler de vos affaires سنك اموركه قارشمق خیلی مرتبه بر حالت نا مرضیه در

Il se dit aussi, des défauts de la personne *A.* عیب pl. عیوب *P.* عیب *T.* قصور ـ اكسكلك || Elle est belle, mais elle ne laisse pas d'avoir quelque désagrément dans le visage فلان خاتون حسنا در اما چهره‌سنده نوعما عیب وقصور وار در ـ خوشلقا در اما چهره‌سی عیبدن سالم دكلدر || Cette tache au visage est un grand désagrément بوزنده‌كی لكه بر عیب عظیمدر || Il a un désagrément dans ses manières qui gâte tout ce qu'il dit اوضاع واطوارنده بر نوع عیب وقصور وار در كه هر نه سویلر ایسه نا خوش اولور

DÉSAJUSTER. Déranger ce qui est ajusté *A.* اخلال القوام *T.* طوبك قورولشنی بوزمق || Désajuster un canon قورولشی بوزمق

Désajusté. *A.* مختل القوام *T.* قورولشی بوزق

DÉSALTÉRER. Apaiser la soif *A.* تسكين ـ دفع السهاف *P.* تشنگی را دفع كردن ـ تشنگی را گم كردانیدن العطش *T.* صوصدلغی بصدرمق ـ صوصدلغی كیدرمك || Le vin mêlé avec de l'eau désaltère mieux que l'eau toute pure صو ایله ممزوج خمرك شربی ساده‌جه خالص صودن زیاده مسكن عطشدر

Désaltéré. *A.* مندفع العطش *P.* دفع تشنگی كرده *T.* صوصدلغی بصلمش ـ صوصدلغی صاومش

DÉSANCRER. Lever l'ancre *A.* رفع الانجر *P.* لنگررا بر داشتن *T.* دموری قالدرلمق || On va partir, l'ordre est donné pour désancrer رفع لنگر قراره دائر اقتضا ایدن امر صادر اولمغله متهیئ عزم وبهضتدرلر

DÉSAPPAREILLER. Ôter une ou plusieurs choses du nombre de celles qui étaient pareilles *A.* تفریق النظایر *P.* نایكسان كردن *T.* اویغون شیلری بری برندن آیرمق || Désappareiller des chevaux, des vases اویغون اولان آتلری واوانی وظروفی بری برلرندن آیرمق

En termes de Marine, il signifie le contraire d'appareiller *A.* طی الشراع *P.* بادبان بر چیدن *T.* یلكنلری دیویشورمك || Les vaisseaux ont désappareillé سفینه‌لر طی شراع سیر وسفر ایتمشلر در

DÉSAPPOINTEMENT. Action de désappointer, ou effet de cette action *A.* فوت الامانی ـ خیبت *P.* نا بكامی *T.* امیددن بوش قالمه

DÉSAPPOINTER. Tromper quelqu'un dans ses espérances *A.* افاتة الامانی ـ تخییب *P.* ناكام ساختن *T.* امیدی بوش قلمق ـ On l'emploie surtout au passif. Être désappointé *A.* ابتلاء فی الخیبة *P.* ناكام شدن *T.* امید بوش چیقمق ـ مظهر خیبت اولمق

DÉSAPPARIER. Détruire ou enlever le mâle ou la femelle de deux oiseaux appariés *A.* تفرید الازواج ـ تفریق الازواج *P.* جفترا از یكدیگر جدا كردن *T.* اشاری ایرمق || On a désapparié ces pigeons بو كوكرجینلرك اشلرینی بری برندن آیردیلر ـ بو كوكرجینلری اشلرندن تفرید ایتمشلر در

DÉSAPPRENDRE. Oublier ce qu'on avait appris *A.* نسیان ـ ذهول *P.* فراموش كردن *T.* اونوتمق ـ خاطردن غایب ـ ایتمك || Il a désappris tout ce qu'il savait كافة معلوماتنی رقصی فراموش ایلدی || J'ai désappris à danser فراموش ایلدم

Désappris. *A.* منسی *P.* فراموش كرده *T.* اونودلمش

DÉSAPPROBATEUR. Qui désapprouve par caractère, par habitude *A.* مستقبح ـ مایل الی التقبیح *P.* هیچ نپسند *T.* بر شیئ بكنمز || Esprit désapprobateur, caractère désapprobateur بالطبع مستقبح بر ادم

DÉSAPPROBATION. Action de désapprouver *A.* استقباح ـ عدم الاستصواب *P.* نا پسندی *T.* بكنمامه ـ كورمامه مناسب || Votre désapprobation l'a chagriné سنك عدم استصوابك تكدیر بالنی مؤدی اولمشدر

DÉSAPPROPRIATION Terme de Pratique. Action par laquelle on abandonne la propriété d'une chose *A.* ترك الملكیة ـ فراغ عن التملك *P.* از ملكداری دستكشی *T.* ملكیتدن وازكمه ـ ملكیتدن || Il n'en viendra pas aisément à la désappropriation de ses biens اموال واملاكندن دستكش فراغ اولمغه سهولت ایله راضی اولدجغی یوقدر

se désapproprier. Renoncer à la propriété d'une chose *A.*

ملکیتدن T. از ملکداری دست کشیدن P. ترك الملكية ملکیتدن وازکلمك - چیقمق

Désapproprié. A. فارغ عن الملكية - تارك الملكية P. ملکیتدن وازکلمش T. دستکش فراغ از ملکداری

DÉSAPPROUVER. Blâmer, trouver mauvais A. استقباح - تقبيح - روا نداشتن P. عدم التصويب - عدم الاستصواب - مناسب - بکنمامك T. نا پسندی نمودن - پسند نکردن کردار کورمامك || Tout le monde désapprouve sa conduite مسلکك وحرکتنی عامّه عندنده - وحرکتنی عامّه استقباح ایدر مستقبح ونا پسند در

Désapprouvé. A. - ناپسند P. غير مستصوب - مستقبح مناسب کورلمامش - بکنلمامش T. ناپسندیده

DÉSARÇONNER. Mettre hors des arçons A. اخراج عن القربوس ایر قاشندن چیقارتمق T. از کوهۀ زین بیرون کردن P. آت صچرایوب راکبی || Son cheval en sautant l'a désarçonné اکر قاشندن اخراج ایتدردی

DESARGENTER. Ôter l'argent d'une chose qui était argentée کمشی کیدرمك T. سیمرا بر گرفتن P. اذهاب الفضة A.

DÉSARMEMENT. Action par laquelle on fait quitter les armes à des gens de guerre ou autres A. تعرية - سلب السلاح سلاحلری T. برهنه سازی از ساز وسلب P. من السلاح سلاحدن چیلاتمه - چیقارتمه || Le désarmement de la garnison fut le premier article de la capitulation قلعه‌نك مأمور محافظه‌سی اولان عسکری نفراتندن سلب سلاح اولنمق ماده‌سی شروط استیمانك اوّلکیسی ایدی On ordonna le désarmement des habitans اهالی مملکتدن سلب سلاح اولنمسی تنبیه اولندی

Et le licenciement des gens de guerre A. اطلاق العسکر من الخدمة P. بعسکر رخصت دادن - لشکررا گسیل کردن T. عسکرك عسکری طاغتمق || On convint du désarmement خدمتدن اطلاقی خصوصنه بالتراضی رابطه ویرلدی Les places ne furent rendues qu'après le désarmement عسکر خدمتدن اطلاق اولنمدقچه قلعه‌لر تسلیم اولنماشدر

On dit, Le désarmement d'un vaisseau, pour dire, l'action par laquelle on en ôte les armes et les agrès A. تخلية السفينة عن مهمّات السفر P. تهی کردن کشتی از ساز وسلب T. کمی‌یی مهمّات سفردن بوشالتمه

DÉSARMER. Dévêtir l'armure, le harnais de guerre A. خلع الآلات الحرب - تعرّی من السلاح - السلاح P. پزەرا پوصات ویراغی T. سازوسلب از برافکندن - از بر افکندن سلاحی چیقارمق - چیقارمق || Après le combat, il se fit désarmer آلات - بعد القتال اوزرنده اولان سلاحی چیقاردی حربی

Et ôter les armes à quelqu'un malgré lui A. نزع السلاح - اخذ السلاح - سلب السلاح P. سلاح ستادن T. سلاحی المق || Le Gouverneur de la ville a désarmé les bourgeois والی مملکت اهالی بلده‌نك سلاحلرینی آلدی Il se battit contre un tel, et le désarma فلان کمسنه ایله جنکلشوب سلاحنی نزع ایتدردی

Et poser les armes, congédier les troupes, et cesser de faire la guerre A. تعطيل الاسباب السفر P. اسباب حربرا معطّل کردانیدن T. سفرلیلك صورتنی براقمق || Toutes les puissances belligérantes ont désarmé دول محاربینك جمله‌سی تعطیل اسباب سفر ایتمشلر در On n'a pas encore réglé qui désarmerait le premier دول محاربیندن قنغیسی تعطیل اسباب سفره شروع ایده‌جکی هنوز تنظیم اولنماشدر - On dit aussi, Désarmer des vaisseaux A. تخلية السفاين عن مهمّات السفر P. کشتیها از ساز وسلب تهی کردن T. کمیلری مهمّات سفردن بوشالتمق

On dit figur. Désarmer la colère de Dieu, pour dire, l'apaiser تسکین غضب باری ایتمك Désarmer la vengeance, pour dire, faire cesser les mouvemens de vengeance دفع حملات کینه وانتقام ایتمك

Désarmé. A. منخلع السلاح P. ساز وسلب از بر افکنده T. سلاحی چیقارلمش A. مسلوب السلاح P. ستاده سلاح T. سلاحی آلنمش A. معطّل من السفر P. از سفر معطّل T. سفرلیلك صورتندن چیقمش گشته

DÉSARROI. Désordre, confusion. Il n'est d'usage qu'avec les prépositions En ou Dans A. شذر مذر - شغر بغر P. تار ومار T. پراکنده وپریشان - قارش مورش - طارطغان || Être en désarroi شذر مذر اولمق Ses affaires sont dans un grand désarroi امور واحوالی بغایت پراکنده وپریشاندر Mettre une troupe en désarroi عسکری شغر بغر پریشان ایتمك - عسکری تار ومار ایتمك

DÉSASSEMBLER. Séparer ce qui était joint par assemblage A. تفريق P. از هم جدا کردن T. آیرمق - بری برندن

بو كراستهلر آيرمق || On a désassemblé cette charpenterie
تفريق اولندى

DÉSASSORTIR. Ôter ou déplacer quelqu'une des choses qui avaient été assorties *A.* فسخ النظم *T.* طاقمى بوزمق || On a désassorti mes porcelaines, mes diamans ساقسونيا ومجوهرات طاقملرمى بوزديلر

DÉSASTRE. Accident funeste *A.* مصيبت pl. مصايب ـ آذرنگ ـ آسيب دهر *P.* آفات pl. آفت ـ قوادح pl. قادحة *T.* مصيبت ـ قضا || C'est un grand désastre pour ce pays-là بو كيفيت اول مملكتده كوره بر مصيبت عظيمه در Quel désastre! نه دكلو مصيبتدر

DÉSASTREUSEMENT. D'une manière désastreuse *A.* بالآفة ـ مصحوبًا بالمصيبة *P.* آذرنگانه *T.* قضا ايله || La fête a fini désastreusement رسم عيد بالآفة نتيجه پذير اولمشدر

DÉSASTREUX. Funeste *A.* مستلزم الآفة *P.* آسيب رسان *T.* مصيبتلو || Événement désastreux حادثۀ مستلزم الآفت Mort désastreuse موت مستلزم الآفت V. aussi Funeste.

DÉSAVANTAGE. Infériorité en quelque genre que ce soit *A.* نقصان الكفاية ـ نقصان المزية ـ دونيت *P.* كمترى *T.* آشاغيلق ـ آلتلق || L'infanterie a bien du désavantage en rase campagne contre la cavalerie ميدان جنكنده سوارى عسكر آتلو ـ مقابلنده پيادگانك نقصان كفايتى دركار در عسكرى قارشوسنده يايه عسكرينك قوتى ناقص ودوندر Voir les gens à leur désavantage خلقى نقصان مزيتلرى اتخاذ قرار اولنان جهتندن نظر ايتمك Le désavantage du poste روزكارك محلك نقصان كفايتى Le désavantage du vent آلات حربك دونيتى نقصان كفايتى des armes

Et préjudice, dommage *A.* ضرر ـ مضرت ـ خسار ـ خسارت *P.* زيان *T.* ضرر || Il ne se passera rien en cela à votre désavantage بو بابده طرفكده موجب ضرر وخسار اولهجق بر حالت ظهورى عديم الاحتمالدر L'affaire a tourné à leur désavantage مصلحت كندولره بادئ ضرر اولهجق صورتده منقلب اولمشدر

DÉSAVANTAGEUSEMENT. D'une manière désavantageuse *A.* مضرًا ـ بالضرر ـ بسوء الصورة *P.* زيانكارانه *T.* ضررلو وجهله || Il parle désavantageusement de vous سندن سوء صورت ايله ايلر Il s'est marié désavantageusement كندويه مضر اولهجق وجهله تزوج ايلدى ـ ضررلو وجهله

DÉSAVANTAGEUX. Qui cause ou qui peut causer du préjudice, du dommage *A.* مضر *P.* زيان آور ـ زيان افزا *T.* ضررلو || Une telle clause de ce contrat vous est désavantageuse اشبو سندك حاوى اولديغى شروطدن فلان ماده سكا مضر در Les discours qu'il tient partout vous sont fort désavantageux هر طرفده ايتديكى صحبتلر سنك حقكه مضر در Mariage désavantageux تأهل منتج الضرر ـ نكاح مضر Ses affaires sont dans une situation désavantageuse امور واحوالى صورت مضره اوزره در

Poste désavantageux, se dit à la guerre d'un poste mauvais, mal choisi *A.* موقع غير موافق *P.* قرارگاه نا مناسب *T.* اويغونسز ير

DÉSAVEU. Dénégation *A.* انكار || Il fit un désaveu de tout ce qu'il avait dit ديديكى كلاملرك جمله سنى انكار ايتدى J'en ai son désaveu formel رسمًا ايتديكى انكاريدمده موجود در

Il se dit aussi de la déclaration qu'un fait, lorsqu'un homme ayant fait ou dit quelque chose au nom d'un autre, celui-ci déclare que c'est contre son intention et sans son ordre *A.* عدم التصديق || Cela est sujet à désaveu بو ماده نك تصديق اولنامه سى احتمالى وار در — Et figur., de tout changement de conduite *A.* نفى ـ رد || Sa nouvelle vie est un désaveu formel de sa vie passée برمدتدنبرو اتخاذ ايلديكى صورت معيش وزندگانى احوال سابقه سنك رسمًا نفى وردينى متضمن بر كيفيت واضحه در

DÉSAVEUGLER. Tirer quelqu'un de l'aveuglement, de l'erreur. Il ne se dit qu'au figuré *A.* دفع الغفلة ـ دفع الغشاوة البصيرة رفع ـ پردۀ غفلترا بر داشتن *P.* كشف البصر البصيرة ـ ديدۀ بصيرترا گشادن ـ پردۀ غفلت كردن *T.* كورلكى ـ كوزى آچدرمق ـ كيدرمك || Il est enfin désaveuglé عاقبة نهاية الامر ـ الامر ديدۀ بصيرتندن دفع غشاوت اولندى چشم بصيرتندن رفع پردۀ غفلت اولندى

DÉSAVEUGLÉ. *A.* برئ من الغفلة ـ برئ من غشاوة البصيرة *P.* بصيرتى ـ كوزى آچلمش *T.* ديدۀ بصيرتش گشاده كوزى آچلمش

DÉSAVOUER. Nier *A.* انكار ـ نفى || Vous l'avez dit, vous n'oserez le désavouer فلان كلامى سويلديككى انكاره مجالك اول يوقدر Je ne désavoue pas que je n'en aie été fâché

خصوصده كوجنديكى انكار ايتمم ـ Et ne vouloir pas recon-
naître une chose pour sienne || Désavouer un ouvrage بر كمسنه
بر ايش ـ بر تأليفى اثر خامه‌سى اولديغن انكار ايتمك
عمل يدى اولديغن انكار ايتمك Désavouer sa signature
امضاسنى انكار ايتمك Désavouer quelqu'un pour son parent
بر كمسنه‌نك قرابتنى نفى ايتمك Désavouer son enfant
نفى ولد ايتمك

Et déclarer qu'on n'a pas donné ordre *A.* امتناع عن
انكار الانضمام الرضا ـ التصديق || Désavouer un ambassadeur
ايلچى‌يى تصديقدن امتناع ايتمك Désavoner ce qu'un
ambassadeur a fait ايلچينك عمل وحركتنى تصديقدن
ايلچيسنك عمل وحركتنه رضاسى منضم ـ امتناع ايتمك
اولديغنى پادشاه انكار ايتمك Désavouer un procureur بر
كمسنه وكيلنى تصديقدن امتناع ايتمك ce qu'un procureur
a dit ou fait بر كمسنه مأمور ايلديكى وكيلك افاده‌سنه
وعمل وحركتنه رضاسى منضم اولديغنى انكار ايتمك

Désavoué. *A.* منكر *P.* انكار كرده *T.* انكار اولنمش

Enfant désavouée. *A.* ولد نفى

DESCELLER. Ôter le sceau d'un acte, d'un titre *A.* نزع
مهرى قوپارمق *T.* مهر بر كندن *P.* فك المهر ـ المهر

Descellé. *A.* منفك المهر *P.* بر كنده مهر *T.* مهرى
قوپارلمش

DESCENDANCE. Extraction *A.* عرق ـ اصل ـ عصارة ـ معصر
عرق الشجرة النسل ـ *P.* نژاد *T.* صوى كوكى || Il dit qu'il
est de telle race, mais il ne prouve pas bien sa descendance فلان
نسبدن اولديغنى ادّعا ايدر انجق معصر اصليسنى كما
هو المطلوب اثبات ايده‌ميور ـ فلان صويدن اولديغن
سويلر انجق عرق شجرهٔ نسلنى برخوشجه اثبات ايده‌ميور
La généalogie et descendance d'un tel فلان كمسنه‌نك عرق
نسب وعصاره‌سى ـ ونسبى

DESCENDANT. Terme d'Anatomie. Il se dit des fibres, des muscles, etc. que l'on suppose prendre leur origine dans une partie et se terminer dans une autre, en s'éloignant du plan horizontal du corps *A.* هابط *P.* فرو رو *T.* آشاغى واريجى ـ
شاهرك ابهر هابط *A.* Aorte descendante || آشاغى انيجى
P. آشاغى انيجى شاه طمرى *T.* فرو رو

DESCENDANS. Il se dit de ceux qui sont issus de quelqu'un
A. ابناء ـ ابنا واعقاب ـ اهل النسب بالطول عن الاولاد
انسال واعقاب ـ النسل *P.* زه وزاد *T.* دول دوش || Les
descendans d'Abraham حضرت ابراهيمك ابنا واعقابى Les
descendans de Charlemagne فلان نام ايمپراطورك ابنا واعقابى
Le mariage est défendu entre tous les ascendans et descendans
en ligne directe سلسلهٔ متصله اوزره اولان ارباب نسب
بالطول عن الآبا ايله اهل نسب بالطول عن الاولاد بيننده
عقد نكاح اولنمق ممنوعدر

DESCENDRE. Aller de haut en bas *A.* نزول *P.* فرو رفتن
ـ فرود آمدن ـ فرو شدن *T.* اينمك || Descendre d'une mon-
tagne dans la plaine بالاى جبلدن حضيض صحرايه نزول
طاغدن دوز يره اينمك ـ طاغدن اووه‌يه اينمك ـ ايتمك
Descendre d'un arbre بالاى شجردن نزول ايتمك Descendre
de cheval, de carosse, d'un bateau اسبدن وهنطودن نزول
ايتمك وقايقدن قره‌يه نزول ايتمك Descendre à terre
قره‌يه نزول ايتمك Le baromètre est descendu de quatre de-
grés ميزان هوا درت درجه قدر ايندى Le Saint-Esprit des-
cendit sur les Apôtres en langues de feu روح القدس السنهٔ
ناريّة شكلنده حواريون اوزرينه نازل اولدى

Il se dit généralement de tout ce qui tend, ou qui est porté,
poussé de haut en bas *A.* انحدار ـ هبوط ـ انهباط *P.* فرورفتن
ـ يلى آمدن *T.* آشاغيلنمق ـ آشاغى‌يه اينمك || Les cho-
ses pesantes descendent en bas اشياى ثقيله جانب اسفله
منحدر ومنهبط اولور Les rivières descendent, vont toujours en
descendant depuis leur source مياه انهار منفجر اولدقلرى
نهرلرك صويى ـ منبعلردنبرو دائما منحدراً جريان ايدر
چيقديغى بيكاردنبرو آشاغى‌يه طوغرى ايندرك آقر

Il signifie aussi, s'étendre jusqu'en bas *A.* انهدال ـ انسدال
P. فرو هشتن *T.* آشاغى‌يه صارقمق || Ses cheveux lui des-
cendaient jusqu'à la ceinture صاچى تا بكمر منسدل ايدى
Il a un manteau qui lui descend jusqu'au talon قپودى آياق
اوكچه‌سنه قدر صارقه‌قدر

On dit en termes de Musique, Descendre d'un ton, pour dire,
baisser d'un ton *A.* انخفاض درجهٔ واحده *P.* يك پرده پست
بر پرده رفتن *T.* اينمك

En termes de Généalogie, il signifie, être issu, tirer son
origine *A.* تفرّع عن النسل ـ تفرّع ـ انشعاب عن العرق
P. زاد داشتن *T.* فلان صويدن چيقمق || Il descend des
anciens Rois d'un tel pays قديمده فلان ملكده فرمانرواان

حکومت اولمش ملوککٔ عرقندن منشعبدر Les Français descendent des Germains فرانسدلو اهل جرمانیانک نسبندن Les généalogistes vous feront descendre d'où il vous plaira متفرع اولمش بر متقدر اهل علم انساب سنی دیلدیککٔ عرق ونسلدن تفریعه قادر درلر Descendre de mâle en mâle en droite ligne ذکراً عن الذکر سلسلهٔ متصله اوزره متفرع اولمق Il descend de telle maison par femmes اناث طرفندن اولدرق فلان خاندانک نسلندن منشعبدر

Et déchoir *A.* انحطاط ـ انهباط ـ تنزل *P.* پست آمدن *T.* آشاغیلنمق ـ دوشمک پست شدن ـ || Quand on est parvenu à une charge éminente, il faut craindre de descendre بر مسند عالیده اولنلره کوره تنزل وانحطاط خوفی درکار ذروهٔ جاه واقباله رسیده اولنلر حقلرینه تنزل وانحطاط ـ در صعود احتمالی درکار در Il vaut mieux monter que descendre وعروج هر حالده نزول وانحطاطدن اولیدر ـ Il est aussi actif, et signifie, transporter en bas *A.* تنزیل ـ حط *P.* فرود آوردن *T.* ایندرمک || Descendez ce tableau بو تصویری آشاغی‌یه تنزیل ایله Il faut descendre cela plus bas فلان شیئی زیاده‌جه ایندرملو در Descendre un homme de cheval بر ادمی آتدن ایندرمک On a descendu plusieurs passagers dans une île بر جزیره‌یه وافر یولجی ایندرمشلر در

Descendre un vaisseau d'une rivière, d'un port. C'est le faire sortir de la rivière, du port *A.* اخراج *P.* بیرون کردن ـ بیرون راندن *T.* چیقارمق

Descendu. *A.* نازل *P.* فرود امده *T.* اینمش

DESCENTE. Action de descendre *A.* نزول ـ هبوط *P.* فرود آمدی *T.* اینمه || La descente du Saint-Esprit sur les Apôtres حواریون حضراتی اوزرینه روح قدسک نزولی

À la descente, signifie, au moment où l'on descend *A.* عند النزول *P.* در دم فرود آمدن *T.* اینر ایکن ـ اینه‌جک وقتده ـ ایندیکی || Il alla le complimenter à la descente du carrosse هنطودن نزولنده اداى مراسم خوش آمدی ایچون یاننه واردی Il lui donna la main à la descente de l'escalier عند نردباندن فلانی ـ النزول فلانه اکراماً ایفای رسم دستگیری ایلدی Il alla le recevoir à la descente du vaisseau نردباندن اینر ایکن قولتوقلدی کمیدن نزولنده فلانی استقبال ایلدی

Descente. La pente par laquelle on descend *A.* حدور ـ هبوط *P.* نشیب *T.* انیش || Cette montagne est fort escarpée, cet escalier est trop droit, la descente est bien rude, bien difficile فلان جبل غایة الغایه صرب وفلان نردبان زیاده دیک اولمغله انیشی خیلی جتین وکوجدر Cette montagne est rude à la descente بو جبلک هبوطی ـ بو جبل انیشده جتیندر صرپدر

Il se dit aussi, de la visite d'un lieu où l'on se transporte par autorité de Justice *T.* جانب شرعدن محلنه وارمه || On a ordonné une descente sur les lieux جانب شرعدن محلنه وارلمسی تنبیه اولندی On a ordonné qu'il y sera fait une descente et vue de lieux جانب شرعدن محلنه واریلوب کشف ومعاینه اولنمق خصوصی امر وتنبیه اولندی

Il signifie aussi, débarquement dans un pays ennemi *A.* بحراً از راه دریا بخشکی لشکر فرود *P.* تنزیل العسکر فی البرّ اوردن *T.* قره‌یه عسکر ایندرمه || Les Anglais firent une descente en Flandre انکلتره‌لو جانب بحردن کلوب فلان ایالته عسکر ایندردیلر

Et irruption d'ennemis faite par terre *A.* هجوم الاعدا *P.* هجوم دشمن *T.* دشمن یورویشی || La descente des Goths en Italie اقوام تاتارک ایتالیایه هجومی

Il signifie, en termes de chirurgie, hernie, rupture qui consiste dans le déplacement des boyaux. V. Hernie.

DESCRIPTION. Discours par lequel on décrit, on dépeint *A.* وصف *P.* گزارش *T.* وصف || Il y a de belles descriptions dans ce poète بو شاعرک تألیفنده لطیف وصفلر وار در La description d'un palais, d'un jardin بر سرایک وبر باغچه‌نک وصفی d'une tempête فورتنه‌نک وصفی des effets d'une passion امراض نفسانیه‌دن بر مرضک نتایج وآثاری وصفی

Et un livre qui contient l'état présent d'une province, d'un Royaume, d'une partie du monde *A.* رسالة فی وصف الاحوال المملکة *P.* گزارش نامهٔ احوال مملکت *T.* وصف احوال مملکته دائر اولان کتاب || Description de l'Égypte وصف احوال مصره دائر بر قطعه رساله

En termes de Philosophie, il signifie, définition imparfaite *A.* وصف الحال || Ce n'est pas une définition, ce n'est qu'une description بو تعریف دکل وصف حالدر

DÉSEMBALLAGE. Ouverture d'un ballot, en ôtant la toile d'emballage *A.* فسخ الرزمة *P.* گشاد پرونده *T.* دنکی جوزمه ـ دنککٔ جوزدرلمسی

DÉSEMBALLER. Défaire une balle *A.* تفسیخ - تفسیخ الرزمة دنکی چوزمك *T.* پرونده گشادن *P.* العکام

DÉSEMBARQUEMENT. Action de désembarquer. V. Désembarquer || Le désembarquement des marchandises, des troupes, des chevaux اموالك وعسکرك وآتلرك سفینه‌دن اخراجی

DÉSEMBARQUER. Tirer hors du vaisseau *A.* اخراج عن السفینة *P.* از کشتی بیرون راندن - از کشتی بیرون کردن *T.* کمیدن چیقارمق || Nous avons embarqué des marchandises à Marseille, il vint un contre-ordre, il fallut les désembarquer مارسلیا اسکله‌سنده تجار مالی سفینه‌یه وضع وتحمیل اولنمشیکن خلافنه ظهور ایدن امره مبنی اول اموالك سفینه‌دن اخراجی اقتضا ایلدی

Désembarqué. *A.* مخرج عن السفینة *P.* از کشتی بیرون کرده *T.* کمیدن چیقارلمش

DÉSEMBOURBER. Tirer hors de la bourbe *A.* اخراج عن الصوّاخ *P.* از گلزار بر کشیدن *T.* بتاقلقدن چیقارمق

Désembourbé. *A.* مخرج عن الصوّاخ *P.* از گلزار بر کشیده *T.* بتاقلقدن چیقارلمش

DÉSEMBARRASSÉ. Exempt d'embarras *A.* بریٔ من الغوایل بریٔ من الموانع - *P.* وارستهٔ غائله *T.* غائله‌دن قورتلمش

DÉSEMPARER. Abandonner le lieu où l'on est, en sortir *A.* ترك المکان - ترك القرار- تنحی - مفارقت *P.* ترك جا - جدا شدن - کردن *T.* یریدن چیقمق - ایرلمق || Les ennemis qui étaient devant une telle place ont désemparé فلان قلعه‌نك پیشگاهنده اولان دشمن عسکری اول طرفدن فلان قلعه‌نك اوکنده اتخاذ قرار- تنحی ومفارقت ایلدی ایتمش دشمن عسکری آیریلوب کتدی Tous les habitans désemparèrent à l'arrivée des gens de guerre عسکری نفراتنك ورودنده اهالی بلده‌نك جملهسی مفارقت ایلدیلر - مجموعی یرلرندن قالقوب بر طرفه اولمشلر در Je n'ai point désemparé de la ville درون شهردن اصلا مفارقت ایتمدم Tenez-vous là, et n'en désemparez pas que je ne revienne فلان محلده دوام وقرار ایله عودتمه قدر آیرلمه

Il est aussi actif *A.* ترك *P.* وا گذاشتن *T.* براقمق || Désemparer la ville شهری براقمق Désemparer le camp اردویی ترك ایتمك

En termes de Marine, Désemparer un vaisseau, signifie, le démâter, ruiner ses manoeuvres *A.* کسر الدقول والارسان السفینة *P.* ستونها ورسنهای کشتی شکستن *T.* کمینك دیرکلرینی وحلاطلرینی قیرمق || Ce vaisseau fut désemparé à coups de canon بو کمینك ستون ورسنلری ضرب طوب ایله شکست اولندی

Désemparé. *A.* تنحی - مفارق - متنحی *P.* ترك جا کرده - یریدن چیقمش - ایرلمش *T.* جدا شده

Vaisseau désemparé. *A.* منکسر الدقول والارسان *P.* ستون وریسن شکسته *T.* حلاط ودیرکلری قیرلمش

DÉSEMPESER. Ôter l'empois du linge *A.* اعدام النشا *P.* از آهاری کیدرمك *T.* آهار پاك کردن

Désempesé. *A.* ذاهب النشا *P.* از آهار پاك کرده *T.* آهاری کتمش

DÉSEMPLIR. Rendre moins plein *A.* تقلیل - نقص الملائة *P.* کم انبار کردن *P.* تقلیل المشحونیة - نقص الشحن - الملائة *T.* طولغونلغی آزالتمق - طولغونلغی اکسلتمك || Il faut désemplir ce coffre, il est trop plein بو صندیق بغایت مملو اولمغله نوعما تقلیل ملائتی لازمدر - Il est aussi neutre *A.* تنقص الملائة - انتقاص الملائة *P.* کم انبار شدن *T.* طولغونلق آزالمق - طولغونلق اکسلمك || Sa maison ne désemplit point de monde قوناغندن خلقك ملائتی نقصان قوناغی ازدحام ناسدن خالی قالمز - بولمز Ce canal ne désemplit point dans le plus fort de l'été بو جدولك ملائتی صیفك کمال شدتنده بیله نقصانپذیر اولمز Il est si riche, que son coffre ne désemplit point, quelque dépense qu'il fasse شول رتبه‌ده کثرت مالی وار در که هر نقدر مصرف ایتسه صندیغنك طولغونلغی اکسلمز

Se désemplir. Devenir moins plein. V. Désemplir, au neutre.

Désempli. *A.* ناقص الملائة *P.* کم انبار *T.* طولغونلغی طولغونلغی اکسلمش - آزالمش

DÉSEMPRISONNER. Mettre hors de prison *A.* تخلیة السبیل - اطلاق من المحبس *P.* از زندان آزاد کردن *T.* حبسدن آزاد ایتمك - چیقارمق || On l'emprisonna hier, et on le désemprisonna une heure après فلان کمسنه دونکی کون حبس اولنوب بر ساعت گذرانده سبیلی تخلیه اولنمشدر

Désemprisonné. *A.* طلیق من المحبس *P.* از زندان آزاد کرده *T.* حبسدن چیقارلمش

DÉSENCHANTEMENT. Action de désenchanter A. V. Désenchanter.

DÉSENCHANTER. Rompre l'enchantement, le faire finir *A.* حل السحر ـ دفع السحر *P.* از افسون آزاده كردن *T.* سحری بوزمق || Le peuple croit que les sorciers peuvent enchanter et désenchanter ساحرلر حل وعقد سحره مقتدر اولدقلرينى عوام ناس اعتقاد ايدرلر

DÉSENCHANTÉ. *A.* منحل السحر *P.* وارستهٔ افسون *T.* سحرى بوزلمش

DÉSENCLOUER. Tirer un clou du pied d'un cheval, de la lumière d'un canon, etc. *A.* قلع المسمار *P.* ميخ بر كندن *T.* اكسرى چيقارمق ـ اكسرى قوپارمق || Désenclouer un cheval آتك آياغندن قلع سمار ايتمك

DÉSENCLOUÉ. *A.* مقلوع المسمار *P.* ميخ بر كنده *T.* اكسرى قوپارلمش

DÉSENFLER. Faire qu'une chose enflée cesse de l'être *A.* ازالة النفخ ـ اذهاب النفخ *P.* از باد تهى كردن ـ برجستگيرا برطرف كردن *T.* شيشكنلكى كيدرمك ـ قبارغى كيدرمك || Désenfler un ballon متنفخ اولان طلومك نفخنى ازاله ايتمك ـ Il est aussi neutre *A.* اندفاع النفخ *P.* از برجستگى وارسته شدن ـ از باد تهى شدن *T.* قبارقلق صاومق ـ شيشكنلك صاومق ـ Et en parlant de tumeurs *A.* انخماص *P.* آماس فرو رفتن *T.* شيش اينمك

DÉSENFLÉ. *A.* مندفع النفخ ـ ذاهب النفخ ـ زايل النفخ *P.* از باد تهى شده *T.* قبارغى صاومش

DÉSENFLURE. Cessation d'enflure *A.* اندفاع ـ سكون النفخة *P.* دفع آماس *T.* شيشكنلك صاومه || Ce malade est bien désenflé, mais la désenflure n'est pas complète بو مريضك نفخهسى خيلى مرتبه كسب سكون ايتمش ايسهده هنوز تماماً مندفع اولمامشدر

DÉSENIVRER. Faire cesser l'ivresse *A.* دفع السكر ـ اصحا ـ اذهاب السكر *P.* آزادهٔ مستى كردن ـ هوشيارى آوردن *T.* سرخوشلغى كيدرمك ـ آيقلتمق || Le sommeil l'a désenivré اويقو ايله دفع سكر ايلدى

Il est aussi neutre. *A.* اندفاع السكر ـ صحو *P.* هوشيار شدن *T.* سرخوشلق صاومق ـ آيقلنمق

DÉSENIVRÉ. *A.* صاحى *P.* هوشيار شده *T.* آيقلنمش

DÉSENNUYER. Chasser l'ennui *A.* دفع الملال ـ سلب السآمة *P.* از بيزارى آزاده كردن *T.* اوصنگلكى صاوشدرمق || Chercher à se désennuyer دفع ملال وسآمته سعى ايتمك En désennuyant les autres, il se désennuie lui-même سائرلردن دفع ملال وسآمت ايتمكده ايكن كندوسى دخى آزادهٔ ثقلت ملال اولمش اولور

DÉSENNUYÉ. *A.* مسلوب الملال ـ مسلوب السآمة *P.* وارستهٔ بيزارى *T.* اوصنگلكى صاوشدرمش

DÉSENRAYER. Ôter la corde ou la chaine qui empêche que la roue d'une voiture ne tourne *A.* فك الناشبة العجالة *P.* بند چرخدرا گشادن *T.* تكركلكك ايلشكننى چيقارمق || Présentement le chemin est plat, il faut désenrayer cette roue شمدى يول دوز اولمغله عربه تكركلنك ايلشكننى چيقارملو در

DÉSENRHUMER. Faire cesser le rhume *A.* دفع الزكام *P.* از خشام آزاده كردن *T.* زكامى كيدرمك ـ زكامى صاوشدرمق || Ce sirop m'a désenrhumé بو سيروب زكاممى دفع ايتدردى Il s'est désenrhumé دفع زكام ايلدى

DÉSENRHUMÉ. *A.* برئ من الزكام *P.* آزادهٔ خشام *T.* زكامدن قورتلمش

DÉSENROUER. Ôter l'enrouement *A.* دفع البحة *P.* از خپه آزاده كردن *T.* سس بوغونقلغنى كيدرمك || Se désenrouer en buvant de l'eau fraîche صوق صو ايچمكله دفع بحه ايتمك

DÉSENROUÉ. *A.* برئ من البحة *P.* آزادهٔ خپه *T.* سس بوغونقلغنى صاوشدرمش

DÉSENSEVELIR. Ôter le linge qui ensevelissait un mort *A.* سلب الكفن *P.* جامهٔ عدمرا بر آوردن *T.* كفننى چيقارمق || On l'a désenseveli, pour le faire visiter par les chirurgiens جراحلره ارائه اولنمق ايچون كفنى اوزرندن سلب اولندى

DÉSENSORCELER. Délivrer de l'ensorcellement *A.* دفع السحر ـ تخليص عن السحر *P.* از افسون رهانيدن *T.* سحردن قورتارمق

DÉSENTÊTER. Tirer quelqu'un de l'entêtement où il est *A.* دفع المرادة العقل *P.* آزادهٔ ـ سختسرى برطرف كردن *T.* سختسرى كيدرمك || On ne saurait le désentêter de cette femme بو خاتونك حقنده اولان مفتونيتى خصوصنده مرادت عقلنى دفع ايتمك محالدر C'est une opinion dont il faut le désentêter بو اعتقاده عقلنك صاپلنمهسنى كيدرمك لازمهٔ حالدندر

DÉSERT. Inhabité, peu fréquenté *A.* ارض خاوية ـ خاوية

کم عمران - بی آبادانی .P عاری من العمران - غیر معمور - بلدهٔ غیر ارض خاویه Ville déserte || Lieu désert .T شنلکسز آثار - صحرای عدیم العمران معموره Campagne déserte آبادانی وعمراندن عاری بر صحرا

Il est aussi substantif, et signifie, lieu désert *A.* بریّة pl. براری - قفرة pl. قفار - مفازة pl. مفازات .P بیابان - چول .T اسسز یر - چول || Désert sauvage قفرهٔ موحشه بریّة - Les déserts de la Thébaïde صعید مصرک براری چولناک Se retirer dans les déserts براری وقفارده منزویا ومفازاتی ومعتزلا اتخاذ قرار ایتمک

DÉSERTER. Abandonner un lieu *A.* ترک المأوا - ایحاش .P بومرا وا گذاشتن .T یوردی براقمق مهاجرت - هجرت - یوردی براغوب کتمک || La guerre et la peste font déserter les villes et les provinces مصایب سفروبا اهالیٔ بلدانک ترک مأوا ایلملرینی مستلزمدر On lui fit tant d'affronts, qu'il fut obligé de déserter la province مظهر اولدیغی نیچه نیچه تکدیرات وتحقیراته مبنی مملکتدن هجرت ایلمکه مجبور بو حالت بکا - اولمشدر On dit aussi, Cela me fera déserter ترک مأوا ومسکن ایتدرهجکدر Cet homme est si importun, qu'il me fera déserter بوآدم شول رتبهده معجز در که بنی بنی یوردمدن قاچرهجقدر - یورد ەکشمکه مجبور ایدهجکدر

Il se dit aussi des soldats qui abandonnent le service sans congé *A.* - گریزپایی نمودن .P فرار - هرب - اباق - ابق .T گریختن قاچمق || Déserter l'armée اردودن فرار ایتمک le service خدمتدن فرار ایتمک On passa par les armes ceux qui avaient déserté فراروهرب تهمتیله متهم اولمش عسکری نفراتنک تأدیبات لایقلری اجرا اولندی Il a déserté d'un tel régiment فلان نفر فلان آلایدن فرار ایلدی Un soldat qui déserte à l'ennemi doit être puni de mort دشمن طرفنه ارتکاب فرار ایدن عسکری نفری ترتیب جزا ایله تأدیب اولنمق اقتضا ایدر

DÉSERTÉ. Il n'est d'usage que dans le premier sens *A.* خالی عن الاهالی - معدوم العمران .P نا آباد .T شنلکدن خالی - شنلکی قالمامش

DÉSERTEUR. Soldat qui a déserté *A.* اباق pl. ابوق - آبق - هارب pl. هاربون .P گریز پا - گریخته .T قاچقون - قاچقون عسکری || Les déserteurs sont condamnés à mort فراری نفرلری مظهر قتل ودمار اولورلر

DÉSERTION. Action de déserter. Il ne se dit que des soldats *A.* فرار - اباق .P گریز .T قاچمه || Le crime de désertion est puni par les ordonnances militaires عسکری نفراتنک فرارجرمیچون لازم کلان مجازات لایقه‌لری نظامات حربیه اوزره اجرا اولنور La désertion des soldats avait affaibli l'armée عسکری طائفه‌سنک فراری اوردونک ضعف حالنه بادی اولمشدر Il y a une grande désertion dans une telle armée فلان اردوده عسکری طائفه‌سنک فوجافوج فراری درجهٔ مبالغه‌ده در

DÉSESPÉRADE. Il n'est d'usage que dans cette phrase, À la désespérade, et signifie, à la manière d'un désespéré *A.* مأیوسا .P مأیوسانه - نومیدانه .T مأیوس کبی - آردینی اوکنی صاپیمیدرق || Il s'en va à la désespérade مأیوسانه صالر Se battre à la désespérade مأیوسانه جنک ایتمک

DÉSESPÉRANT. Qui jette dans le désespoir, qui donne un grand chagrin *A.* موجب - موجب المأیوسیّة - مستلزم الیأس التقنیط .P نومید ساز .T امیدسزلغه دوشوریجی || Cela est désespérant بو بر کیفیّت موجبهٔ المأیوسیّتدر Cette pensée est désespérante بو فکر مأیوسیتی موجب اولهجق بر معنا در

DÉSESPÉRÉMENT. Éperdument, avec excès *A.* بتفدیة النفس .P بصورت جانفدایی .T جان فدا ایدەرک - فلانک || Il est désespérément amoureux اوغورینه جان فدا ایدەرک جان فدا ایدرک عاشق آشفته دلدر

DÉSESPÉRER. Perdre l'espérance *A.* قطع الامل - استیاس .P قطع امید کردن - نومیدی داشتن - بی امید شدن .T امیدی کسمک - اوصامق || Je désespère de venir à bout de cette affaire بو مصلحته ظفریاب اولمقدن مأیوسم Les médecins désespèrent de sa guérison اطبا فلانک برء وشفاسندن قطع امید ایلدیلر Je désespère de la partie بو اویونده ظفر بولمقدن مأیوسم Désespérer de la miséricorde de Dieu مرحمت بی نهایت صمدانیەدن قطع سر رشتهٔ امید ایتمک Désespérer de son salut سلامت نفسدن قطع امید ایتمک Désespérer d'un malade بر مریضک سلامت حالندن قطع بر نو Désespérer d'un jeune homme سر رشتهٔ امید ایتمک - جوانک اصلاح نفسدن منقطع الامل اولمق Il est aussi actif, et signifie, affliger au dernier point *A.* ایجاب المأیوسیّة - القاء فی حال المأیوسیّة .P گرفتار حال نومیدی کردن .T مأیوسلق حالنه دوشورمک || Cela me désespère

بو كيفيّت بني حال مأيوسيتده القا ايدر Vous me désespérez par vos rigueurs حقمده قوللانديغك اطوار شدّت آميز ايله بني حال مأيوسيتده دوشورمش اولورسك Il ne faut pas désespérer un homme بر آدمی حال مأيوسيتده دوشورمك روا دكلدر

Se désespérer. Se tourmenter avec de grandes démonstrations de douleur || Il vient d'apprendre la mort de son fils, il se désespère اوغلنك وفاتی خبرینی آلدیغندن نفسنی حال مأيوسيتده القا ايدر Il se désespère au point de vouloir attenter sur sa propre vie قتل نفس ايتمك درجه‌سنده مأيوس الحالدر

Désespéré. *A.* مأيوس *P.* بی اميد ـ نوميد *T.* اوموسز ـ اميدسز || Une affaire désespérée ظفری نا متصوّر بر مصلحت ـ مصلحت صوكی چيقمیه‌جق بر مصلحت Un malade désespéré بر وصحتندن قطع اميد اولنمش بر خسته On dit, qu'un homme est désespéré, pour dire, qu'il est incorrigible اصلاح نفسندن قطع ـ اصلاح نفسی نا مأمول بر آدم Et qu'il court, qu'il crie comme un désespéré اميد اولنمش ادم ـ جانندن مأيوس كبی قوشار وفرياد ايدر Il se prend aussi pour Furieux || Se battre en désespéré مأيوسانه جنك فدايی كبی ـ جانندن مأيوس كبی طوقشمق ـ ايتمك Agir en désespéré مأيوسانه عمل وحركت جنك ايتمك

Désespoir. Perte d'espérance *A.* يأس ـ مأيوسيت ـ قناطت *P.* نوميدی *T.* اميدسزلك ـ اوموسزلق || Le désespoir de réussir dans cette affaire l'a obligé à... بو ماده‌يه ظفر بولمقدن مأيوسيتی بو حركته مجبور ايلدی Quelquefois le désespoir redouble le courage حالت يأس ونوميدی بعضاً تأكيد غيرتی مستلزم اولور

Et abattement de l'âme, qui ne croit par pouvoir surmonter un mal qui la presse *A.* حال المأيوسيّة *P.* حال نوميدی *T.* حال مأيوسلق حالی || Tomber dans le désespoir حال مأيوسيتده حال كمال گرفتار اولمق Il est dans le dernier désespoir حال مأيوسيتده Réduit au désespoir نوميدی ومأيوسيتده در رسيده اولمش ـ Et ce qui cause le désespoir même *A.* موجب المأيوسيّة *P.* سبب نوميدی *T.* اميدسزلق كتوريجی || La fortune de ce méchant homme est le désespoir des gens de bien بو خبيثك اقبالی اصحاب خير عندنده موجب

اشته مأيوسيت اولور بر كيفيتدر C'est là mon désespoir ـ مأيوسيت حالمه سبب اولان بودر On dit figur. Être au désespoir, pour dire, être bien fâché, avoir bien du déplaisir *A.* تضجّر البال ـ تأسّف البال *P.* دلازار بودن *T.* جان صيقلمق || Je suis au désespoir de ne pouvoir faire ce que vous désirez de moi ـ مطلوبكی اسعاف ايده‌مديكمدن متأسّف البالم Il est au désespoir de cet accident مطلوبكه مساعده ايده‌مديكمه جانم صيقيلور بو حالك ظهورندن متضجّر البالدر Mettre au désespoir ايجاب تأسّف بال ايتمك Cette nouvelle me met au désespoir بو خبر موجب تأسّف بالم اولمشدر ـ بو خبردن جانم صيقلور

Déshabillé. Les hardes de nuit dont on se sert quand on est déshabillé. Il n'est d'usage qu'avec les prépositions En et Dans *A.* لباس الليل ـ ثوب الليل *P.* جامهٔ شب *T.* كيجه‌لك ـ كيجه‌لك اوروبه‌سی || Elle était en deshabillé كيجه‌لك لباسيله ايدی Elle est fort jolie dans son déshabillé جامهٔ شب ايله كيينمش اولديغی حالده غايت ايله حسنادر

Et un habillement dont les femmes se servent pour garder la chambre *A.* مبذلة *P.* جامهٔ روز مرّه *T.* اوروبه كونده‌لك ـ كونده‌لك لباس || Elle a fait faire un déshabillé très élégant بغايت ظرافتلو بر مبذله ياپدردی

On dit figur., Se montrer dans son déshabillé, paraitre dans son déshabillé, pour dire, se montrer tel que l'on est, sans art, sans affectation ـ كندويی لباس تصنعدن عاری اولدرق ريادن عاری كورنمك ـ كوسترمك

Déshabiller. Ôter à quelqu'un les habits dont il est vêtu *A.* خلع اللباس ـ خلع الثياب ـ تعريه من اللباس *P.* جامهٔ فلان بر گرفتن *T.* اوروبه‌يی چيقارتمق ـ صويمق || Déshabiller un malade pour le mettre au lit خسته‌يی فراشده ياتورمق ايچون اوزرندن لباسنی خلع ايتمك Déshabillez-vous vous-même لباسكی كندوك چيقار

Déshabillé. *A.* عری من اللباس *P.* بی جامه *T.* صويلمش

Déshabité. Qui cesse d'être habité *A.* غير مسكون ـ غير *P.* نا مسكون *T.* اهاليدن بوش ـ نامعمول || Pays déshabité ارض غير مسكونه Maison déshabitée منزل نا مسكون

Déshabituer. Désaccoutumer *A.* دفع الاعتياد ـ نفی العادة *P.* از عادت باز داشتن *T.* عادتدن ـ عادتی براقدرمق || Il faut le déshabituer de cela بوكا اعتيادينی وازكچدرمك

دفع ايتدرمك اقتضا ايدر Tâchez de vous en déshabituer de bonne heure شمديدن نفی اعتياده سعی ايله

Déshabitué. *A.* تارك العادة *P.* از عادت باز داشته *T.* عادتی براقمش

DÉSHÉRENCE. Droit que le Souverain a de s'emparer d'un bien, lorsqu'après la mort du propriétaire, il ne se présente point d'héritiers *A.* حق الضبط التركة بلا وارث *P.* حق گرفت پس افتاد بی وارث *T.* وارثسز تركه نك جانب ميريدن ضبطی حقی

DÉSHÉRITER. Priver de sa succession *A.* نفی الوراثة عن فلان *P.* از وراثت دور كردن *T.* وراثتدن چیقارمق || Un père peut, en certains cas, déshériter ses enfans بعض حالاتده والد كندو اولادينی وراثتدن نفی ايلمكه جواز وار در

Déshérité. *A.* نفی الوراثة *P.* از وراثت دور كرده *T.* وارثلكدن چیقارلمش ـ وراثتدن چیقارلمش

DÉSHONNÊTE. Qui est contre la pudeur, contre la bienséance *A.* فحش آلود ـ بی ادب *P.* مخالف على الادب ـ فاحش *T.* ادبسز || Pensées déshonnêtes افكار فاحشه Paroles déshonnêtes اقوال فاحشه actions افعال وحركات مخالف ادب وداب تأليفات livres اشارات فحش آلود gestes كردار بی ادبانه ـ مجالس اهل فحش آميز Hanter des compagnies déshonnêtes امكنهٔ فاحشه فحش وشناعته تردد ايتمك Les lieux déshonnêtes

DÉSHONNÊTEMENT. D'une manière déshonnête *A.* بالفحش ـ بلا ادب ـ فاحشاً *P.* بی ادبانه *T.* ادبسزجه || Parler déshonnêtement ادبسزجه لاقردی ـ بی ادبانه تكلم ايتمك سويلمك

DÉSHONNEUR. Honte, opprobre *A.* شين ـ عار *P.* ننگ *T.* عرض اكسكلكی || Tenir à déshonneur موجب شين وعار عد ايتمك Un jeune homme qui fait déshonneur à ses parens ابوينه ايراث شين وعار ايدن بر نو جوان Vous pouvez répondre de lui, il ne vous fera point de déshonneur فلان كشی طرفكه باعث عار اولەجق بر درلو حركتده بولنمق احتمالی اولمديغنه نظراً كندويه كفيل اوله بيلورسك

DÉSHONORABLE. Qui cause du déshonneur *A.* موجب العار ـ مخل العرض والناموس ـ موجب الشين *P.* كم ساز عرض *T.* سبب ننگ وعار ـ عرض اكسكلكی كتورر || Action déshonorable موجب شين وعار اولەجق حركت Fonction déshonorable مخل عرض وناموس اولەجق خدمت

DÉSHONORER. Perdre d'honneur et de réputation, diffamer *A.* هتك ـ اخلال العرض والناموس ـ ايراث الشين والعار *P.* رسوا كردن ـ عرض شكستن *T.* عرضه العرض والناموس || عرضی ييقمق ـ عرضه اكسكلك كتورمك ـ طوقنمق Déshonorer quelqu'un par des médisances بر كمسنه نك بد زبانلق ايله شانينه ايراث شين ايتمك Vous le déshonorez par vos discours سويلدكك كلام ايله عرضنه طوقنورسك Cette action l'a déshonoré بو حركت ـ بو فعل عرضنی رسوا ايلدی شاننه موجب شين اولمشدر Vous vous déshonorez par votre conduite طوتديغك طور ومسلك ايله نفسكه ايراث شين وعار ايتمش اولورسك Cet homme déshonore sa famille بو آدم كندو خاندانينك عرضنی رسوا ايدر Déshonorer ses ancêtres آبا واجدادينه ايراث شين وعار ايتمك

Déshonoré. *A.* منكسر العرض *P.* رسوا شده ـ شكسته عرض *T.* عرض اكسكلكده ـ عرضی طوقنلمش ـ عرضی ييقلمش اوغرامش

DÉSIGNATIF. Qui désigne *A.* علامت وصفية

DÉSIGNATION. Action de désigner *A.* وصف *P.* گزارش *T.* صاتيلق ويرمه || Cette désignation est si précise, qu'on ne saurait s'y tromper بو وصف شول رتبده صريح وعياندر كه آلدانمق ممكن دكلدر

Et nomination, destination expresse *A.* تعيين ـ تخصيص || Il mourut après avoir fait la désignation de son successeur خلفنی تعيين ايلديكدنصكره عزم ديار آخرت ايلدی

DÉSIGNER. Dénoter une personne, une chose par des expressions, par des marques qui la font connaître *A.* دلالت ـ توصيف ـ وصف *P.* گزارش كردن *T.* ايتمك ـ صاتيلق ويرمك كوسترمك || Il ne l'a point nommé dans son discours, mais il l'a si bien désigné, qu'on l'a aisément reconnu اثنای صحبتده اسمنی تصريح ايتمامش ايسده شول رتبده صراحت ايله توصيف ايلديكه بالسهوله معلوم اولمشدر Qu'avez-vous voulu désigner par-là? بوندن نديه دلالت ايتمك استر ايدك Ce vent-là désigne de la pluie بو روزكار بارانه دلالت ايدر Ce pouls désigne un abcès بو نبض ورمه دلالت ايدر Il nous a si bien désigné les lieux, qu'on ne saurait s'y méprendre موقعی شول درجده صراحت ايله وصف ايلدی كه دوچار سهو وغلط اولمق احتمالی يوقدر

Et marquer précisément *A.* تعيين || Désignez-moi le temps

et le lieu, et je ne manquerai pas de m'y trouver وقت ومحلی تعیین ایلسدك بهر حال موجود بولنورم — Il se dit aussi, en parlant des personnes qu'on destine à quelque dignité || On désigna les Consuls pour l'année suivante سنهٔ آتیه ایچون اقتضا ایدن قونسلوسلر تعیین اولندی Un tel Empereur désigna un tel pour son successeur فلان پادشاه فلان کمسندیی کندو یه ولیّ عهد تعیین ایلدی

Désigné. *A.* وصف اولنمش *T.* گزارش کرده *P.* موصوف تعیین *T.* تعیین کرده *P.* معیّن *A.* صاغیلق ویرلمش - اولنمش

DÉSINCORPORER. Séparer une chose du corps auquel elle avait été incorporée *A.* افراز - افراز عن الکلّ *P.* از هم جدا کردن *T.* طوپندن آیرمق - آیرمق || Les terres unies au domaine ne se peuvent désincorporer que par échange خواصّه مربوط اولان اراضی استبدالدن غیری صورت ایله افراز قبول ایتمز On avait incorporé cette compagnie dans un tel régiment, on l'a désincorporée فلان بلوکی مقدما عسکرك فلان آلایه الحاق اولنمشیکن بو دفعه اول آلایدن افراز اولندی

Désincorporé. *A.* مفرز - مفرز عن الکلّ *P.* از هم جدا کرده آیرلمش - طوپندن آیرلمش *T.*

DÉSINENCE. Terme de Grammaire. Terminaison *A.* مجراء اللفظ pl. مجاری الالفاظ || Les cas des noms Latins sont distingués les uns des autres par leur désinence لاتین لساننده اعراب اسما مجاریٔ الفاظدن بللو اولور V. Terminaison.

DÉSINFATUER. Désabuser un homme qui est infatué *A.* دفع المفتونیّة *P.* از دلشیفتگی آزاده کردن *T.* عقلك قاپلمسنی کیدرمك || C'est une chimère dont vous aurez bien de la peine à le désinfatuer فلانك ذاهب اولدیغی خیال محالده مفتونیّتی دفع اولنمق بغایت مشکلدر Il ne voit plus cette femme-là, il s'en est désinfatué فلان خاتون حقنده اولان مفتونیّتی دفع ایتمش اولدیغندن فیما بعد کورمسنه راغب دکلدر

DÉSINFECTER. Ôter l'infection *A.* ازالة الزهم - دفع السناخة - دفع خنجبیر کردن *P.* اذهاب العفونة - دفع العفونة - || مردار قوخوبی کیدرمك *T.* بد بویی را بر طرف کردن Desinfecter un vaisseau, des étables سفینه‌دن واخورلردن دفع عفونت ایلمك Désinfecter des hardes اثوابدن دفع عفونت عفونتی کیدرمك - ایتمك

Désinfecté. *A.* بریٔ من العفونة - بریٔ من السناخة - مردار قوخودن *T.* وارستهٔ بد بویی *P.* سالم من الزهم قورتلمش

DÉSINFECTION. V. Désinfecter || En temps de peste, on travaille à la désinfection des maisons, des effets et des marchandises وقت ظهور وباده بیوت ومنازلك وامتعه واشیانك واموال تجارك عفونتنی دفع ایچون اقتضا ایدن وسایلك استحصالنه سعی اولنور

DÉSINTÉRESSEMENT. Détachement de son propre intérêt *A.* نزاهت عن الغرض - برائت من الغرض *P.* بیغرضی *T.* غرضدن برائت کامله || غرضسزلق Parfait désintéressement غرضدن برائت C'est un homme d'un grand désintéressement کلیًّا بریٔ من الغرض بر آدمدر - کاملدسی وار در Il a fait paraître un extrême désintéressement غرض ومصلحت مخصوصه‌دن برائت عظیمه اظهار ایلدی

DÉSINTÉRESSÉMENT. Sans aucune vue d'intérêt *A.* بریًا من الغرض - بلا غرض *P.* بیغرضانه *T.* غرضسزلق ایله || Je vous en parle très-désintéressément بو خصوصده سکا بیغرضانه سویلرم

DÉSINTÉRESSER. Mettre quelqu'un hors d'intérêt, en le dédommageant de ce qu'il perd, ou de ce qu'il espérait *A.* اخراج عن المصلحة بالارضا *P.* با خوشدلی از مصلحت بیرون کردن *T.* بر کمسندیی کوکلنی خوش ایده‌رك مصلحتدن چیقارمق || Hé bien, vous n'y perdrez rien, on vous désintéressera بو خصوصده بر درلو ضررك اولدجغی یوقدر زیرا سنی بالارضا مصلحتدن چیقاره‌جقلر Il a désintéressé tous ceux qui avaient part à cette affaire بو ماده‌ده صاحب علاقه اولنلرك جملسنی بالارضا مصلحتدن اخراج ایلدی

Désintéressé. *A.* مخرج عن المصلحة بالارضا *P.* با خوشدلی از مصلحت بیرون شده *T.* کوکل خوشلغی ایله مصلحتدن چیقارلمش — Il est aussi adjectif, et se dit de celui qui ne fait rien par le motif de son intérêt personnel *A.* بریٔ من الغرض - منزّه عن الغرض *P.* بیغرض *T.* غرضسز || C'est un homme désintéressé فکر غرضدن منزّه بر - بریٔ من الغرض بر آدمدر - غرضدن سالم بر آدم - شائبهٔ غرضدن منزّه بر آدم - آدمدر Juge désintéressé فکر غرض - غرضدن منزّه بر قاضی Il regarde cela d'un oeil désintéressé وعوضدن سالم بر قاضی

بو مادّه‌یی - بو مادّه‌یی نظر بیغرضانه ایله مشاهده ایدر
مسلک بیغرضلق کوزیله کورر Une conduite désintéressée
غرضدن سالم اولان افکار Sentimens désintéressés بیغرضانه
شائبهٔ غرضدن منزّه سوانح خاطر -

DÉSIR. Souhait, mouvement de la volonté vers un bien qu'on
n'a pas A. تمنّی pl. تمنّیات - رغبت pl. رغبات - منیة
pl. اشتیاق النفس - هوای النفس - اشواق pl. شوق - منایا
یوبه - درخواست - ارزومندی - آرزو P. اشتیاقات نفسانیة
- استکك - کوکل جکمه T. هوس - دلخواه - خواهش دل -
گرمیتلو - آرزوی دلسوز - رغبت محرقه Désir ardent || اوزلمه
رغبت مفرطه in- extrême یولسز بر رغبت déréglé استکك
satiable غنا کلمیدجك شوق وآرزو faible رغبت واهیه vain
لهیب اشتیاق ایله جگر سوز Brûler de désir آرزوی باطل
آتش پر سوز اشتیاق ایله محترق الفؤاد اولمق - اولمق
- اشتیاقات نفسی تحریك ایتمك Exciter des désirs
ولوع - غرام A. Désir violent - تهییج منایا ورغبات ایتمك -
- اشتیاق شدید P. آرمان T. قوی استکك - On dit, Con-
tenter, satisfaire, assouvir son désir ou ses désirs T. استیفای
اشتیاقات - اشتیاقات نفسی استیفا ایتمك - حظ ایتمك
تبعیةً A. Au gré de ses désirs - نفسانیه‌یی اغنا ایتمك
بهوس دل P. تبعیةً باشتیاقات النفس - بهوای النفس
هوسنه تابع اولدرق - کوکل استکنه اویدرق T. پیروی کنان

On dit en termes de Pratique, Au désir de l'ordonnance, Au désir de la coutume, pour dire, suivant l'ordonnance, la cou-
tume نظام - بر موجب نظام وبر موجب قانون وعادت
موجبنجه رقانون موجبنجه

DÉSIRABLE. Qui mérite d'être désiré A. مستحبّ - مرغوب
اعزّ - P. دلکش T. کوکل سوه‌جك || De tous les biens, la
santé est le plus désirable کافهٔ مستحسناتك احبّ واعزّی
صحّت وجود اعزّ منایای دل وجاندر - صحّت وجود در
مرغوب Un état désirable حال مرغوب Une femme fort désirable
ودلکش بر زن

DÉSIRER. Souhaiter A. ارتغاب - تمنّی - اشتیاق P.
- هوسکار بودن - ارزو داشتن - آرزودن - پژهان بردن
هوس ایتمك - اوزلمك T. یوبه کردن - ارزومندی نمودن
مشتاق مال اولمق Désirer des richesses || کوکل استمك -
ارزومند ثروت ویسار اولمق - هوسکار مال اولمق - Dési-
rer la santé صحّت وجوده مشتاق وارزومند اولمق Dési-
rer ardemment سوز درون ایله - ازجان ودل آرزومند اولمق
اعزّ اشتیاقات... Il ne désirait rien tant que de مشتاق اولمق
اقصای تمنّیات ما فی البالی - درونی فلان شیٔ ایدی
شایان تمنّی اولدجق Il serait à désirer que... فلان شیٔ ایدی
احوال واموردن بو در که Je vous désire toute sorte de pros-
pérités صنوف مفاخر وسعاداتده مظهریتکز متمنّای
دوستاندمدر

On dit, qu'il y a quelque chose à désirer dans une personne dans un ouvrage, pour dire, qu'il y manque quelque chose T.
قصور - اکسکلك - اکسك یری || Il est honnête homme,
mais il y a encore quelque chose à désirer en lui فلان کشی
ذاتنده اهل عرض بر آدمدر انجق کندوده بر اکسك
یری وار در Il y a de certaines choses à désirer dans cet ou-
vrage بو تألیفده قصور یرلری وار در Cet ouvrage ne laisse
rien à désirer بو تألیفده هیچ بر قصور براقلمامشدر

DÉSIREUX. Qui désire avec ardeur A. راغب - مشتاق P.
خواهشکار - هوسکار - هوسناك - یوبه دار - آرزومند - آرزوکش
خواهشکار شان Désireux de gloire || خواهشلو - استکلو T.
d'honneur مشتاق مجد وشرف واقبال Le peuple est dési-
reux de nouveauté عوامّ ناس مخترعات جدیده‌یه مایل
وهوسناکدر

DÉSISTEMENT. L'action de se désister A. فراغ - مخالات
P. وازکلمه - ال جکمه T. دستکشیٔ فراغ - بازداشت
فلان شیّدن Il a fait son désistement à l'audience || بوشلامه -
حضور حاکمده فراغ ایلدی Il a fait signifier son désistement
فلان شیّدن فراغنی اعلان ایتدردی Désistement de plainte
شکایتدن فراغ ومخالات

SE DÉSISTER. Se départir de quelque chose, y renoncer A.
دستکش - دست بازداشتن P. کفّ الید - تخلّی - فراغت
فراغ شدن T. بوشلامق - ال جکمك - وازکلمك || Se dé-
sister d'une poursuite برمادّه‌نك تعقیبندن کفّ ید وفراغت
برادّعادن - برادّعادن فارغ اولمق d'une prétention ایتمك
بر ادّعایی بوشلامق - فراغت ایتمك

DÈS LORS. Dès ce moment-là, dès ce temps-là A. من
اول وقتدنبرو T. ازان هنگام - ازآن زمان P. ذلك الوقت
مرامی... Je vis bien dès lors qu'il voudrait || اول زماندنبرو -
- شویله اولدیغنی اول وقتدنبرو فهم ایلدم On dit en ter-
mes de Palais, Dès-à-présent comme dès lors A. من هذا الآن

شمدیدن *T.* از همین دم *P.*

DESMOLOGIE. Terme d'Anatomie. Partie de la somatologie qui traite des ligamens *A.* بحث عن اللفایف

DÉSOBÉIR. Refuser d'obéir à celui qui a droit de commander ارتکاب العصیان ـ نکول عن الایتمار ـ امتناع عن الاطاعة *A.* نا فرمان ـ سرکشی نمودن *P.* اجتناب عن الاطاعة ـ اطاعتسزلک ـ اطاعتسز اولمق ـ اطاعت ایتمامک *T.* بودن اولی الامره اطاعتدن اجتناب || Désobéir au Prince ایتمک پادشاهه اطاعت ایتمامک ـ ایتمک

Désobéi. *A.* غیر مطاع || Je ne veux point être désobéi مطاع اولمامقدن هیچ حظ ایتمم

DÉSOBÉISSANCE. Refus d'obéissance *A.* معاصات ـ عصیان خروج عن الاطاعة ـ عدم الانقیاد ـ عدم الاطاعة ـ عتو ـ *P.* نا فرمانی ـ سرکشی *T.* گردنکشی ـ اطاعتسزلق || Désobéissance criminelle جرم وجنایت ایله آلوده اطاعتسزلق Persister dans la désobéissance عتو وعصیانده اصرار ایتمک Les factieux entretiennent les peuples dans la désobéissance فتنه‌کاران خلقی مسلک عصیانده تسلیکدن خالی دکلدر ـ En parlant de la désobéissance d'une femme à son mari, on emploie le mot *A.* نشوز Et de la désobéissance d'un fils à ses parents, les mots *A.* عقوق *P.* برمخیدگی ـ اطاعتسزلق

DÉSOBÉISSANT. Qui désobéit *A.* عدیم الاطاعة ـ عاتی ـ عاصی *P.* نا فرمان ـ گردنکش *T.* اطاعتسز || Sujets désobéissans سالک طریقهٔ عتو وعصیان اولمش ـ سرکش وعاصی رعایا ـ گردنپیچ ربقهٔ اطاعت اولمش رعایا وزیردستان ـ رعایا Femme désobéissante à son mari *A.* ناشزة *T.* طریقهٔ نشوز وعصیانده سالکه بر عورت ـ Fils désobéissant à ses parents *A.* عاق ولد *P.* فرزند برمخیده *T.* اطاعتسز اوغل

DÉSOBLIGEAMMENT. D'une manière désobligeante *A.* من غیر بخاطر *P.* بلا تلطف ـ بلا رعایة الخاطر ـ رعایة الخاطر ـ شکنی *T.* دلازارانه ـ کوکلی خوش ایتمیدرک

DÉSOBLIGEANCE. Disposition à désobliger *A.* عدم الرعایة ـ خاطر نا پروری ـ خاطر شکنی *P.* عدم التلطف ـ الخاطر دلازاری *T.* کوکل خوش ایتمامکسزلک ـ خاطر کوزتمامزلک || Il est d'une désobligeance insopportable خاطره عدم رعایتی تحمل اولندمیه‌جق احوالدندر

DÉSOBLIGEANT. Qui désoblige *A.* کاسر الخاطر ـ کاسر القلب *T.* کوکل ـ دلشکن ـ خاطر شکن *P.* مألوف بکسر القلب ـ کسر قلوب ایله مألوف قیریجی || Un homme désobligeant کسر خاطری مؤدی وضع بر آدم Action, manière désobligeante کلام دلازار ـ کلام خاطر شکن وحرکت Parole désobligeante فلانه برجواب دلشکن Il lui a fait une réponse désobligeante بر جواب دلازار ایله مقابله ایلدی ـ ویردی

DÉSOBLIGER. Faire du déplaisir à quelqu'un *A.* کسر الخاطر کسر القلب ـ *P.* دل آزرده کردن ـ خاطر شکستن *T.* کوکل بنی ـ خاطرمی کسر ایلدی || Il m'a fort désobligé قیرمق فوق الغایه خاطر شکن ایلدی Désobliger extrêmement هیچ بر کمسه‌نک خاطرینی قیرملو دکلدر Il ne faut désobliger personne کسر خاطر ایتمک

Désobligé. *A.* منکسر الخاطر ـ منکسر القلب *P.* خاطر دل شکسته ـ شکسته *T.* کوکلی قیرلمش

DÉSOBSTRUCTIF. Terme de Médecine. Remède qui guérit les obstructions *A.* مفتح السدد ـ مفتح السدة *P.* سده گشا *T.* طیقانقلغی آچدریجی

DÉSOBSTRUER. Détruire une obstruction *A.* تفتیح السدة ـ طیقانقلغی آچمق *T.* سده گشادن *P.* حل السدة ـ کبدده نشات || Désobstruer le foie طیقانقلغی کیدرمک ایتمش سده‌یی تفتیح ایتمک

On dit aussi, Désobstruer une rue, un canal, un passage, pour dire, les dégager de ce qui les embarrasse *A.* دفع الانسداد *P.* آزاده سد کردن *T.* طیقانقلغی کیدرمک

DÉSOCCUPATION. État d'une personne désoccupée *A.* عدم الشغل *P.* بیکاری ـ بی شغلی *T.* ایشسزلک ـ ایشدن بوشلق || La désoccupation est une des plus grandes peines de ceux qui ont été dans les grandes places مناصب جلیله‌دن منفصل اولنلره کوره ایشسزلک بادئ ثقلت جاندر اولو مقاملره خدمت ایتمش اولنلره کوره بیکار قالمق عذاب درونی موجب اولدجق حالاتک اشدیدر

se DÉSOCCUPER. Se défaire de ce qui occupait *A.* دفع فراغ عن الاشتغال ـ الشغل *P.* ازکار فارغ شدن *T.* ایشلکدن قورتلمق ـ ایشدن بوش قالمق

Désoccupé. *A.* بریء من الشغل *T.* بیکار ـ بی شغل *T.* بنی شغلدن ایشدن بوش || Vous me trouverez désoccupé ایشسزلک ایله مألوف بری بولدجقسک Esprit désoccupé بر آدم

DÉSOEUVRÉ. Qui n'a rien à faire, qui ne sait point s'occuper

بی - غنوز *P.* خالی عن الشغل - عاطل من العمل *A.* کار *T.* آیلق - خوارده - آواره || La visite d'un homme désoeuvré est fatigante شغل وعملدن عاطل اولان مهمانک کاروعملدن کلیاً زیارتی بادئ ثقلتدر Il est tout désoeuvré عاطل بر آدمدر

DÉSOEUVREMENT. État d'une personne désoeuvrée *A.* عطلت - آیلقلق - آوارهلک *T.* غنوزی - بیکاری *P.* بطالت - وقتنی || Il passe sa vie dans le désoeuvrement خوارده‌لق - حال بطالتده امرار ایدر

DÉSOLANT. Qui désole *A.* مکمّد البال - مکمّد - مکرّب *P.* تاسا افزا *T.* قساوتلندریجی || Ce que vous dites là est désolant تاسا دیدیککز کلام مکرّب بالدر Une nouvelle désolante افزای درون اولهجق بر خبر کدر آمیز

DÉSOLATEUR. Qui ravage, qui détruit *A.* مخرّب *P.* ویرانساز *T.* ییقیجی || Ce conquérant fut le désolateur de l'Asie بو غازئ جهانگیرآسیا اقلیمنک مخرّبی اولمشدر

DÉSOLATION. Ruine entière, déstruction *A.* خرابیّت - ویرانلق - ییقلق *T.* ویرانگی *P.* اضمحلال - اندراس || Horrible désolation بادئ دهشت اولهجق اضمحلال La peste a causé une grande désolation en ce pays بو مملکته مستولی اولان علّت وبا خرابیّت عظیمه‌یی مؤدّی اولمشدر

Et extrême affliction *A.* کربت - کرب - صرّت pl. کروب - کوکل - قساوت - تاسه *T.* تاسا *P.* حزن شدید - کمدت - قساوتی || Cette nouvelle l'a mis dans une grande désolation بو خبر محنت اثر فلانک درونده موجب حزن وکربت اولمشدر Toute cette famille est dans une extrême désolation بو خاندانک جمله‌سی گرفتار کربت عظیمه اولمشدر

DÉSOLER. Ravager, ruiner *A.* تخریب *P.* ویران کردن *T.* ییقمق - ویران ایتمک || Désoler une province بر مملکتی مملکتی کلیاً رهین اندراس وخرابیّت - تخریب ایتمک مملکتی برخرابه زاره دوندرمک - ایتمک

Et causer une grande affliction *A.* ایراث - تکمید - تکریب قساوتلندرمک *T.* تاسه اوردن *P.* ایراث الصرّة - الحزن والکربة || La perte de ce procès me désole بو دعوانک فوت اولنمسی قلبمی مالامال حزن وکربت ایدر بر حالتدر

DÉSOLÉ. *A.* خراب *P.* ویران وییاب *T.* ییقلمش *A.* کریب البال - کمید - کریب *P.* تاساناک *T.* تاسه‌لو

DÉSOPILATIF. V. Désobstrutif.

DÉSOPILER. V. Desobstruer.

DÉSORDONNÉ. Déréglé, sans ordre *A.* عدیم الرابطة - مسیّب - مختلّ النظام - الاحوال *P.* پریشانحال *T.* بی انتظام - رابطه‌سز || C'est un homme désordonné dans sa conduite طور کردار وحرکتی رابطه‌سز - وحرکتنده مسیّب الحال برآدمدر Mener une vie désordonnée تسیّب حال اوزره بر آدمدر Une maison désordonnée مختلّ النظام بر قوناق کچنمک

Et excessif *A.* مفرط - فوق القیاس *P.* خارج از اعتدال - بی اندازه *T.* بی قیاس - مبالغه‌لو - آشوری || Une passion désordonnée pour la chasse بی قیاس وبی اندازه سودای خارج از حدّ - اشتهای مفرط صید Un appétit désordonné اعتدال اشتهای مفرط Faim désordonnée جوع مفرط

DÉSORDONNÉMENT. Avec beaucoup de licence et de désordre *A.* بالتسیّب - من غیر انتظام *P.* با پریشانی - مسیّبانه *T.* بی انتظامانه - حال رابطه‌سزلق ایله || Vivre désordonnément مسیّبانه کچنمک

Il signifie aussi, excessivement *A.* من غیر - من غیر قیاس *P.* خارج از اندازه - علی وجه الافراط - مفرطاً - اعتدال *T.* قماربازلغه || Il aime le jeu désordonnément مبالغه وجهیله قماره هوسی بی قیاس وبی - علی وجه الافراط مبتلا در اندازه در

DÉSORDRE. Manque d'ordre, confusion, dérangement *A.* اختلال - اختلاط - تشتّت الحال *P.* پریشانی - پراکندگی *T.* نظامسزلق - قارشقلق - پریشانلق || Voilà une chambre, une bibliothèque en grand désordre اشته مختلّ وپریشان جمیع اولمش براوطه وبرکتبخانه Tous mes papiers sont en désordre اوراقم مختلّ وپریشاندر La coiffure de cette femme est en désordre بو خاتونک باش باغلمه‌سی مختلّ وپریشاندر Le désordre s'est mis parmi les troupes des ennemis دشمن عسکری ایچنه اختلال وپریشانلق دوشدی L'armée ennemie s'est retirée en désordre دشمن عسکری پریشانلق ایله کیرویه چکلدی - مختلطاً ومتشتّتاً کیرویه چکلدی Ses affaires sont en désordre امور واحوالی مختلّ وپریشاندر Il y avait un grand désordre dans les Finances امور میریّه‌ده اختلال کلّی وار ایدی L'intendant a trouvé la province en désordre فلان ناظر مملکتی حال پریشانی واختلالده بولمشدر

Il signifie aussi, déréglement de moeurs *A.* تسیّب الحال - تسیّب الاخلاق *P.* بد حالی *T.* بربادلق || Il a toujours

vécu dans le désordre دائما تسيّب حال اوزره كچندى دائما بربادلقده كچندى Cette femme est dans le désordre ـ بر خاتون مسيبة الاخلاقدر

Et trouble, embarras, égarement d'esprit *A.* اختلال الشعور *P.* پريشانئ خاطر تشتت الذهن ـ *T.* پريشانئ ذهن ـ پريشانئ ذهن طاغنقلغى || Il a l'esprit en désordre مختل الشعور در ذهن طاغنقلغى Les passions mettent le désordre dans l'âme بريشانخاطر در ـ امراض نفسانيه موجب تشتت ذهن اولور Le désordre où la colère l'a mis حال غضبدن گرفتار اولديغى پريشانئ على حين غفلة ذهن Il fut surpris, et parut tout en désordre اوزرينه واردليغندن ناصيهٔ حالنده آثار پريشانئ خاطر بديدار اولمشدر Il lui fit un argument qui le mit en désordre فلان كشى سرد ايلديكى برهان فلانك ذهننه ايقاع پريشانى واختلال ايلدى Le désordre de son esprit parut en ce que... پريشانئ شعورى شول جهتله معلوم اولديكه

Et pillage, degât *A.* خسار ـ خسارت pl. خسارات *P.* دستدرازى *T.* صارقندبلق || Les troupes ont passé sans faire aucun désordre عسكر ايقاع خسار ايتمكسزين مرور ايلدى

Il se dit aussi, du trouble et de la dissention qui survient entre des personnes unies *A.* خلل الاتحاد ـ شقاق *P.* شكست شيرازهٔ يكجهتى *T.* بوزوقلق || Cette famille était unie, un léger intérêt y a mis du désordre بو خاندان مقدما اتحاد اوزره ايكن بر مصلحت جزئيه ضمننده بينلرنده شقاق حاول ايتمشدر

DÉSORGANISATION. Action de désorganiser, ou état de ce qui est désorganisé *A.* انحلال التركيب ـ انفساخ التركيب *P.* بر همزدگئ تركيب *T.* تركيبك بوزلمسى

DÉSORGANISER. Détruire les organes *A.* فسخ التركيب ـ حل التركيب *P.* تركيبرا بر همزدن *T.* تركيبى بوزمق || La même cause qui organise les corps peut les désorganiser اجرامك باعث تركيبلرى اولان علت وسبب حل تركيبلرينه دخى موجب اوله بيلور Les corps animés se désorganisent avec le temps اجسام ذوى الارواحك تركيبى مرور اوقات ايله منحل اولور

DÉSORIENTER. Faire perdre la connaissance du véritable côté du ciel où le soleil se lève, par rapport au pays où l'on est *A.* افاتة القبلة *P.* قبلدرا گم كردانيدن *T.* قبلهيى غايب ايتدرمك ـ قبلهيى شاشورمق || Nous étions sans boussole, la brume acheva de nous désorienter يانمزده پوصله بولنمديغندن ظهور ايدن طومان بزه قبلهبى غايب ايتدردى ـ On dit figur. de quelqu'un qui ne reconnait plus son chemin, qu'il est désorienté لا قبلة له ولا دبرة ـ فوت طريق مقصد ايلدى يولنى ـ مضمونجه وارديغى طريقك سمتنى بولمز اولدى شاشوردى

Il signifie aussi, mettre quelqu'un en désordre, le déconcerter *T.* پوصلهيى شاشورمق || Il n'entend que la chicane du Palais; si vous voulez le désorienter, tirez-le de là فلان كشى محكمه حيلهلرندن غيرى شيئه واقف اولمديغندن پوصلهسنى شاشورمق استرايسهك اول مقوله مادهلردن غيرى صحبتلره سوق ايله Quand un homme de province vient à la Cour, il est tout désorienté بر طشره آدميسى سراى همايونه كلدكده پوصلهيى بسبتون شاشورر Il fait le savant, mais quand on le met sur quelque question difficile, on le désoriente فضلادن اولمق اوزره كچينور لكن مشكل بر مسئله كندويه عرض اولنسه پوصلهيى شاشورر

DÉSORMAIS. Dorénavant *A.* فيمابعد *P.* پس ـ بعد ازين *T.* ازين ـ بوندنصكره ـ بوندنبويله ـ شمدنكيرو

DÉSOSSEMENT. V. Désosser.

DÉSOSSER. Ôter les os *A.* نزع العظام *P.* استخوان بر كردن ـ بى استخوان كردن *T.* كميكلرى قوپارمق ـ كميكلرى چيقارمق || Désosser un dindon بر هند طاوغنك كميكلرينى چيقارمق

DESPOTE. Qui gouverne arbitrairement *A.* آمر ـ آمر متفرّد *P.* خدايگان خود ـ فرمانفرماى خودراى ـ مستبدّ بالرّاى *T.* باشلو باشنه حكومت ايدن راى

DESPOTIQUE. Absolu et arbitraire *A.* متفرّد ـ مستبدّ || Gouvernement despotique تفرّد واستبداد صورتنده اولان حكومت Pouvoir despotique تفرّد واستبداده مقارن قوّت كامله

DESPOTIQUEMENT. Avec une autorité despotique *A.* على وجه التفرّد ـ باستبداد الرّاى *P.* خودرايانه ـ متفرّدانه ـ مستبدّانه *T.* باشلو باشنه || Gouverner despotiquement متفرّدانه ـ مستبدّانه حكومت ايتمك ـ حكومت ايتمك

DESPOTISME. Pouvoir absolu et arbitraire *A.* تفرّد فى الحكومة ـ استبداد الحكومة *P.* فرمانفرمائى ـ حكومت متفرّدانه ـ خودرايانه *T.* باشلو باشنه حكومت || Le despotisme s'introduit dans tous les États qui substistent long-temps تفرّد حكومت

مدّت مديده مستمرّ اولان جميع ملكره حلول ايدر

Figur. Autorité qu'on s'arroge sur les hommes et sur les choses *A.* تسلطن *P.* فرمانفرمايى *T.* بيورمه || Ce journaliste prétend exercer son déspotisme sur nos meilleurs écrivains محرّر وقايعنامهٔ روزمرّه اولان فلان كشى گروه منشيان ايچنده ممتاز الاقران اولمش بالجمله ارباب قلم اوزرينه تسلطن دعواسنده در Ce père établit le plus grand déspotisme dans sa maison فلان پدر اهل بيتى حقّنده تسلطن عظيم اجرا ايدر

DESPUMATION. Terme de Chimie. Action d'ôter l'écume qui se forme à la surface d'un fluide *A.* اخذ الطفاحة *P.* بر گرفتن كف *T.* كپوكى آلمه

DESPUMER. Ôter l'écume qui a été séparée d'un liquide par la force du feu *A.* اطّفاح *P.* كفرا بر گرفتن *T.* كپوبى آلمق

DESPUMÉ. *A.* مسلوب الطفاحة *P.* كفش برگرفته *T.* كپوكى آلنمش

DESSAISIR, se DESSAISIR. Abandonner ce qu'on avait en sa possession, en ses mains *A.* تخلّى ـ تترك *P.* وا گذاشتن *T.* الدن چيقارمق ـ ترك ايتمك ـ بوشلامق || Quand on a de bons gages, de bons nantissemens, il ne faut pas s'en dessaisir الده صاغ امانت وايشه يرار كفالت اولنجه آنلرى الدن چيقارمق ـ آنلردن تخلّى ايتمك روا دكلدر جائز دكلدر

DESSAISI. *A.* متخلّى ـ متروك *P.* وا گذاشته *T.* بوشلانمش ـ الدن چيقارلمش

DESSAISISSEMENT. V. Dessaisir *A.* تخلّى ـ ترك *P.* وا گذاشت *T.* الدن چيقارمه ـ بوشلامه

DESSAISONNER. Ne pas suivre l'ordre des années qu'on a accoutumé d'observer pour la culture des terres, et en déranger les différentes soles, semant de l'avène où il faudrait semer du blé, et en laissant en jachères celles qui devraient être ensemensées *A.* اخلال الترتيب الزراعة *P.* ترتيب كشتكارى بر همزدن *T.* اكين ترتيبنه رعايت ـ اكين ترتيبنى بوزمق ايتمامك

DESSALER. Faire perdre la salure à une viande salée, faire qu'elle soit moins salée *A.* سلب الملوحة *P.* شورى بركرفتن *T.* طوزليغى كيدرمك || Dessaler un poisson salé بر طوزلى طوزليغنى كيدرمك ـ بالغك ملوحتنى سلب ايتدرمك

DESSALÉ. *A.* مسلوب الملوحة *P.* شوريش بر گرفته *T.* طوزليغى كيدرلمش

DESSANGLER. Lâcher ou défaire les sangles *A.* ارخاء الحزام *P.* فكّ الحزام ـ كمر بندرا بر ـ كمر بندرا سست كردن *T.* قولانى چيقارمق ـ قولانى كوشتمك گرفتن

DESSANGLÉ. *A.* منفكّ الحزام *P.* كمر بند بر گرفته *T.* قولانى چيقارلمش

DESSÉCHANT. Qui dessèche *A.* مجفّف *P.* خشكساز *T.* قوريدیجى || Un vent desséchant ريح مجفّف Une exhalaison desséchante بخار ـ بخار خشكساز قوريديجى

DESSÉCHEMENT. Action de dessécher *A.* تجفيف *P.* خشكسازى *T.* قورتمه || Il a entrepris le desséchement des marais تجفيف صولاق يرلرينك قورتمسنه ـ اراضئ ممروتديه مباشرت ايلدى مبادرت ايلدى

Il se dit aussi des hommes, et signifie, maigreur excessive *A.* قحول *P.* خشكئ تن *T.* قوريلق || Je l'ai trouvé dans un desséchement qui fait craindre pour sa vie فلانك گرفتار اولديغى حال قحوله كوره هلاكى خوفى محتملدر

DESSÉCHER. Rendre sec *A.* ايباس ـ تجفيف ـ اجفاف *P.* خوشانيدن ـ خشك ساختن ـ خشكانيدن *T.* تيبيس قورتمق || Le grand hâle dessèche la terre قيظ شديد تجفيف ارضى مستلزمدر Dessécher les fossés d'une ville شهرك خندقلرينى قورتمق Cela dessèche le poumon, le cerveau رئه ـ فلان شئ تجفيف رئه وتجفيف دماغ ايدر ودماغه ايراث يبوست ايدر — Figur. || L'étude des sciences abstraites dessèche l'esprit علوم مخيّله نك مطالعه سى مجفّف بادئ تجفيف دماغدر ـ دماغدر

DESSÉCHÉ. *A.* مجفّف *P.* خشكيده *T.* قوريدلمش || Marais desséché قوريدلمش صولاق ير

Homme desséché *A.* قاحل *P.* خشك ونزار *T.* قوبقورى

DESSEIN. Intention de faire quelque chose, projet *A.* نيّت ـ مرام ـ مقاصد pl. قصد ـ منويّات pl. منوى ـ نيّات pl. داعية pl. دواعى ـ عزيمت pl. عزايم *P.* آهنگ ـ كام *T.* داعيهٔ ـ نيّت ـ مراد || Beau dessein نيّت جميله Grand dessein نيّت والا همّت noble داعيهٔ كريمه extraordinaire نيّت فوق العاده برنيّت bizarre داعيهٔ غريبه méchant داعيهٔ ـ داعيهٔ مضرت رسان pernicieux سؤ قصد ـ فاسده خباثت آلود Faire un dessein نيّت ايتمك عقد Former un dessein ذهنده بر كونه نيّت تصوّر ايتمك Faire dessein de

voyager سفر وسیاحته عقد نیّت ایتمك Changer de dessein اضمار نیّت ایتمك تبدیل نیّت ایتمك Cacher son dessein اجرای نیّت ایتمك نیّتی کتم ایتمك Exécuter son dessein اول طرفه نیّتی فعله کتورمك Il ne va pas là sans dessein اول طرفه وارمسی بلا قصد دکلدر Il y va avec dessein اول طرفه کتمسی بر کونه فکر بر درلو نیّته مبنی کیدر بو بابده بر درلو وقصده مبنیدر Il y a du dessein à cela بو مادّه ده بر مرام وار در قصد ونیّت وار در Il est venu dans un bon dessein نیّت صالحه نیّت صادقه ایله کلمشدر Il est venu dans un mauvais dessein, à mauvais dessein نیت خیریّه ایله ایله سوء قصده مبنی کلمشدر Avoir de grands desseins فکرده مقاصد ومنویّات جلیله اولمق Venir à bout de ses desseins تصوّر کردهٔ ضمیری اولان عزایم ومنویّاتنه ظفریاب اولمق Renverser les desseins de quelqu'un بر کمسنه نك عزایم ومنویّاتنی هرج ومرج ایتمك les traverser مجرای مقاصد ومنویّاتنه حوالهٔ سدّ ممانعت ایتمك les miner بنیهٔ مقاصد ومنویّاتنی بر کشته وخراب ایتمك Le dessein de l'armée est d'aller en tel lieu اردونك مرام ونیّتی فلان طرفه وارمقدر Le dessein en est pris عقد نیّت اولندی Éventer le dessein des ennemis دشمنك تصمیم اولندی نیّتنی تعطیل وابطال ایلمك Il y est allé de dessein prémédité مقدّم مطالعه اولنمش بر درلو قصد ونیّته مبنی اول بو مادّه ده طرفه کتدی Il entreprit cela de dessein formé ترتیبیافتهٔ خیالی اولمش نیّت راسخه ایله تشبّث ایلدی ترتیبلو بر نیّت ایله تشبّث ایلدی

Il se prend aussi pour le projet, le plan d'un ouvrage *T.* رسم وترتیب Le dessein d'un poème منظومه نك رسم وترتیبی Le dessein d'un tableau تصویرك رسم وترتیبی

À Dessein. Tout exprès *A.* تعمّداً عمداً عن قصد قصداً *P.* دانسته *T.* مخصوصدن بونی Je ne l'ai pas fait à dessein قصداً وعمداً ایتمدم Il se met aussi avec l'infinitif d'un verbe *A.* بالنیّة *P.* بآهنگ بنیّت *T.* ایله فکر ایله نیّت ایله ‖ Il va là à dessein de lui parler سویلشمك نیّتیله کیده‌یور سویلشمك فکریله کیده‌یور

DESSELLER. Ôter la selle de dessus un cheval *A.* رفع اجفا رفع زین کردن زین از بالای اسب بر آوردن *P.* السرج زینیرا بر انداختن *T.* ایری چیقارمق ‖ Ce cheval est trop chaud, il ne faut pas le desseller si tôt بو آتك حرارتی زیاده اولمغله ایرینی صرتندن تیز بری آلمق جائز دکلدر

Dessellé. *A.* مجفا مرفوع السرج *P.* بی زین از زین *T.* ایرسز ایری صرتندن آلنمش برهنه کرده

DESSERRER. Relâcher ce qui est serré *A.* ارخا *P.* سست کردن *T.* کوشتمك ‖ Cette ceinture vous serre, desserrez-la قوشاغکی کوشت زیرا سنی تضییق ایدر Desserrer un lien, un noeud رباطی وعقده‌یی ارخا ایتمك باغی ودوکمی کوشتمك

Desserré. *A.* مسترخا *P.* سست کرده *T.* سستی یافته کوشمش

DESSERT. Le dernier service qu'on met sur les tables, et qui s'appelle Le fruit *A.* فواکه الآخر المائدة *P.* میوه‌ای پس آورد *T.* طعام آخرنده کتوریلان یمش خوان ‖ On avait apporté un bon dessert طعام آخرنده سفره‌یه نفیس فواکه کتوردیلر

DESSERTE. Les viandes, les mets qu'on a desservis, qu'on a ôtés de dessus la table *A.* بقیّة الطعام *P.* پسماندهٔ خوراك *T.* یمك آرتغی

DESSERTIR. Dégager une pierre précieuse, un portrait de ce qui les retient dans une monture de métal *A.* فك *P.* بر یرندن *T.* سوکمك جیقارمق کندن

Desserti. *A.* منفك *P.* بر کنده *T.* سوکلمش

DESSERVIR. Ôter les plats de dessus la table *A.* رفع الاطعمة *P.* طعامرا از خوان بر داشتن *T.* عن المائدة طعامی ‖ Desservez les viandes سفره‌دن قالدرمق لحومه متعلّق طعاملری قالدر

Et rendre à quelqu'un de mauvais offices *A.* صرف المساعی المضرّة *P.* کوشش گزند آور نمودن *T.* بر کمسنه نك خلافنه سعی ایتمك ‖ Il a fait tout ce qu'il a pu pour me desservir الندن کلدیکی قدر حقمده مساعیٔ مضرّه صرف ایلدی Il vous a desservi auprès d'un tel فلان ذاتك یاننده سنك حقکده مساعیٔ نا مرضیّه مساعیٔ مضرّه صرف ایلدی صرف ایلدی

DESSICCATIF. Qui a la vertu et la force de dessécher. V. Desséchant ‖ Eau dessiccative ماء مجفّف Cette herbe a une vertu dessiccative بو نباتده بر خاصّهٔ مجفّفه وار در بو نبات بالخاصّه مجفّفدر

DESSICCATION. Opération qui consiste à enlever à des substances l'eau ou l'humidité qu'elles contiennent *A.* سلب الرطوبة

-صوبنی چکمک *T.* خشک ساختن - بر گرفتن نم *P.* قورتمق

DESSILLER. Ouvrir les yeux, les paupières *A.* تفتیح العین - تفتیح الاجفان *P.* چشم گشادن - پلک گشادن *T.* کوز قپاقلرینی آچمق - کوز آچمق || Ses paupières étaient tellement collées ensemble, qu'on a eu de la peine à les dessiller کوزی قپاقلری شول رتبده بری برلرینه یاپشمش ایدیکه گشادلرینه عظیم زحمت چکلدی - Figur. Dessiller les yeux à quelqu'un. Le détromper sur quelque chose, lui faire voir clair sur quelque chose dont il ne s'apercevait pas *T.* تفتیح بصر - دیدهٔ بصیرتدن رفع پردهٔ غفلت ایتمک - کوزی اچدرمق - بصیرت ایتمک

Dessillé. *A.* متفتح العین *P.* گشاده چشم *T.* کوزی آچلمش

DESSIN. Il se dit de la représentation d'une ou de plusieurs figures, d'un paysage, d'un morceau d'architecture, etc. *A.* تصویر pl. تصویرات *P.* نگار *T.* تصویر || Un porte-feuille plein de beaux dessins تصویرات جمیله ایله مملو بر قطعه محفظه Des dessins de Raphael فلان مصورک اثر قلمی اولان تصویرات عمل یدی اولان تصویرلر - Il se prend aussi, pour l'art qui enseigne de faire ces sortes de représentations *A.* فن الرسم - فن التصویر - فن النقش *P.* فن نگارش - نگارگری *T.* فن نقش وتصویری - تصویرجیلک || Montrer le dessin فن تصویری تعلیم ایتمک Apprendre le dessin فن تصویری تعلم واستفاده ایتمک Posséder bien le dessin فن تصویره متصرف اولمق Les arts du dessin فن نقش وتصویره متعلق اولان اجناس صنایع

Il se dit aussi, de la simple déliénation et des contours des figures d'un tableau *A.* تقطیع التصویر pl. تقطیعات التصویر *P.* تقطیع نگار *T.* تصویرک کسیمی || Dessin correct, exact تصویرک صحیح وبیقصور تقطیعی Le coloris de ces figures est bien entendu, mais le dessin n'est pas correct اشبو صور واشکالک الوان ونقوشی لایقی اوزره اویدرلمشدر انجق تقطیعلری صحیح دکلدر Un peintre qui entend bien le dessin, qui excelle dans le dessin فن تقطیعات تصویرده حذاقتی عیان واولبابده ممتاز الاقران اولان بر مصور - Et de toute l'ordonnance d'un tableau *A.* هیئت التصویر *P.* هیئت نگار *T.* تصویرک بچمی || Le dessin de ce tableau est beau, mais il est mal exécuté بو تصویرک هیئتی احسندر انجق لایقی اوزره اجرا اولنمامشدر

Il se dit encore du plan d'un bâtiment *A.* رسم *P.* کارنامه *T.* کرنامه || Faire faire le dessin d'un bâtiment par un habile architecte بنانک رسمنی بر استاد معماره چیزدرمک

DESSINATEUR. Celui dont la profession est de dessiner *A.* مصور - رسام *P.* نگارنده - نگارگر - خطکش *T.* تصویرجی قننده مهارت || Bon dessinateur مصور حاذق Grand dessinateur کامله ایله شهرتگیر اولمش مصور Ce peintre est bon coloriste, mais il n'est pas dessinateur بو نقاش توفیق نقوش والوانده ماهر ایسده رسام حاذق دکلدر

DESSINER. Rendre au crayon ou à la plume les objets qu'on voit ou qu'on imagine *A.* تمثیل - تصویر - ترسیم - رسم *P.* نگاشتن *T.* تصویر ایتمک - رسم یازمق - رسم ایتمک || Le Titien a dessiné cette figure بو صورتی فلان مصور رسم علی وجه الصحة تصویر وتصویر ایلدی Dessiner correctement بر صورتی هیئت Dessiner une figure d'après nature ایتمک بر صورتک هیئت - طبیعیدسی اوزره تصویر ایتمک طبیعیدسنی اخذ ایله تصویر وتمثیل ایتمک Dessiner de fantaisie عندی بر صورت تصویر ایتمک Dessiner d'après l'antique قدمایه تقلید - رسم قدیم اوزره تصویر ایتمک ایله تصویر ایتمک

Dessiné. *A.* مصور *P.* نگاشته *T.* تصویر اولنمش

DESSOLER. Dessaisonner, changer l'ordre des soles d'une terre labourable. V. Dessaisonner.

DESSOUDER. Ôter, fondre la soudure *A.* سلب اللحم *P.* از کفشیر پاک کردن *T.* لحمی چیقارمق || Dessouder les branches d'un chandelier شمعدان قوللرینک لحمنی چیقارمق لحمنی کیدرمک -

Se Dessouder. *A.* انسلاب اللحم *P.* از کفشیر پاک شدن *T.* لحم چیقمق || Le fer blanc se dessoude facilement au feu تنکه نک لحمی آتشده قولایلق ایله زایل اولور - آتشده بالسهوله منسلب اولور

Dessoudé. *A.* منسلب اللحم *P.* از کفشیر پاک شده *T.* لحمی چیقمش - لحمی کتمش - کفشیرش نا بود شده -

DESSOÛLER. Faire cesser l'ivresse *A.* اذهاب السکر - اصحا *P.* آزادهٔ مستی کردن - هشیاری آوردن - هشیار کردن *T.* سرخوشلغی دفع ایتدرمک - سرخوشلغی کیدرمک - آیقلتمق || On prétend, que la soupe à l'ognon dessoûle ceux qui ont trop

bu - صوغان جورباسی زیاده‌سیله شراب ایچمشلرك سرخوشلغنی دفع ایلدیکی منقولدر

DESSOÛLÉ. A. مصحا - ذاهب السکر P. هشیار شده T. آیلمش

DESSOUS. Adverbe de lieu, qui sert à marquer la situation d'une chose qui est sous une autre A. تحت P. زیر T. آلت || On le cherchait sur le lit, il était dessous فلان کشی یتاق سریری آلتنده ایکن اوستنده آرارلر ایمش Comme on verra ci-dessous زیرده بیان اولنه‌جغی وجه اوزره - زیرده معلوم اولدجغی وجه اوزره

DESSOUS, substantif. La partie de dessous d'une chose A. ذیل - اسفل P. پایین - پست T. آشاغی || Le dessous d'une étoffe ثوبك اسفلی Le dessous est plus beau que le dessus آشاغیسی یوقاروسندن احسندر - On dit figur., qu'un homme a eu le dessous, qu'on lui a donné du dessous en quelque affaire, pour dire, qu'il a eu du désavantage فلان ماده‌ده آلت اولدی

AU-DESSOUS. Plus bas A. فی طرف الاسفل P. بسوی زیرین T. آلت یاننده - آلت طرفنده || Ce village est au-dessous de Paris فلان قریه پارسك جانب اسفلنده در - پارسك آلت طرفنده در Être assis au-dessous de quelqu'un فلانك آلت طرفنده قاعد اولمق Loger au-dessous de quelqu'un فلانك آلت یاننده مقیم اولمق - On dit à la mer, qu'un vaisseau est au-dessous du vent d'un autre vaisseau, pour dire, que cet autre vaisseau a le vent sur lui A. بسفالة الریح P. زیر باد T. روزگار آلتنده

Il se dit figur. des hommes, et signifie, inférieur A. دون P. کمتر - پستتر T. آشاغی || Cet homme est au-dessous de celui-là en mérite, en dignité, en qualité, en richesses فلان کشی لیاقت واهلیت ورتبه ومنزلت وحیثیت وکیفیت ومال وثروت جهتیله فلاندن دوندر - فلاندن آشاغیدر || Il est au-dessous de sa place ذاتی بولندیغی مقامدن دوندر - بولندیغی مقامدن کمتردر - On dit aussi, qu'une chose est au-dessous de quelqu'un, pour dire, qu'elle n'est pas digne de lui فلان شئ فلانك ذاتنه نسبت ایله دوندر || Il ne veut point de cet emploi, il le croit trop au-dessous de lui بو منصبی قبول ایتمز زیرا ذاتندن چوق آشاغی عد ایدر - Il signifie figur., moindre, selon un certain ordre, soit de nombre, soit de durée A. اقل - دون - موخر P. کمتر T. آشاغی

|| Les Romains enrôlèrent tous les hommes au-dessous de cinquante ans رومالو اللی یاشدن اقل اولان ذکورك جمله‌سنی تحریر ایلدیلر Tous les nombres au-dessous de dix اوندن دون اولان جمیع اعداد Les plus anciens titres qu'il produit sont au-dessous du quatorzième siècle ابراز ایلدیکی سنداتك اقدمی اون دردنجی دوردن موخردر Il est au-dessous de trente ans سنی اوتوز سنه‌دن اقلدر - یاشی اوتوز ییلدن آشاغیدر Tout ce qui est au-dessous de mille livres وزنی بیك رطلدن دون اولان شیلرك مجموعی - وزنی بیك رطلدن اقل اولان

Il s'emploie aussi adverbialement A. ما دون - ما تحت P. پستتر - زیرتر T. آشاغیجه - آشاغیده || Tous les locataires qui étaient logés au-dessus de lui et au-dessous کرك ما فوقی وکرك ما تحتی اولان طبقه‌لرده اقامت اوزره اولان مستاجرینك مجموعی Hérode fit tuer tous les enfans à l'âge de deux ans et au-dessous هرودس نام قرال ایکی یاشنده وایکی یاشدن ما دون اولان جمیع صبیانی قتل واعدام ایتدردی

DESSUS. Adverbe de lieu, qui sert à marquer la situation d'une chose qui est sur une autre A. فوق P. زبر T. اوست || Ce qui est sous la table, mettez le dessus سفره تحتنده اولان شیئی فوقنده وضع ایله

DESSUS, substantif. Le lieu supérieur A. اعلا Fém. علیا - فوق - فوقانی P. بالا T. یوقارو - اوست || Les corps les plus légers prennent le dessus اجسام خفیفه جانب بالایه چیقار Dans ce corps-de-logis, un tel occupe le dessus, et moi, le dessous بو بنانك طبقهٔ علیاسنده فلان کمسنه وسفلاسنده بن اقامت ایدرم - فلان کشی طبقهٔ فوقانیه‌ده وبن طبقهٔ تحتانیه‌ده ساکنم - فلان اوست قاتده وبن آلت قاتده اوتوررم Le dessus de la main اعلای ید Le dessus de la tête فوق رأس - بالای سر - باشك یوقاروسی Le dessus d'un pain اتمکك اوستی

Il se dit figur. de quelque avantage remporté A. تفوق - غلبه - غالبیت P. برتری T. اوست چیقمه || Nous avons eu le dessus dans ce combat بو جنکده بزم طرف حائز رجحان تفوق وغالبیت اولمشدر - بو جنکده بزلر اوست چیقدق - On dit aussi, qu'un homme commence à prendre le dessus, pour dire, que sa santé commence à se rétablir فلان خسته

مبتلا اولدیغی مرضه غالب کلمکه یوز طوتدی La maladie a été violente, mais la nature a pris le dessus علّت بغایت شدید ایکن طبیعت غلبه ایتدی — Il signifie aussi, l'adresse d'une lettre. V. Adresse.

On dit en termes de Marine, Gagner, prendre le dessus du vent, pour dire, se placer entre le lieu d'où le vent souffle, et le vaisseau sur lequel on prend cet avantage *A.* ارتفاع علی *P.* بالای باد روانه شدن *T.* روزکار اوستنه علاوة الریح چیقمق

Dessus, en termes de Musique. C'est la partie qui est la plus haute, et qui est opposée à la basse *A.* زیر *P.* زیر *T.* اینجه پرده || La basse de cet air me plaît fort, mais je n'en aime pas le dessus بو مقامک بام پردهسی پک خوشمه کلور انجق اینجهسندن حظ ایتمم

Par-dessus. Sur *A.* علی — فوق *P.* بر *T.* اوستده || Il porte un gros manteau par-dessus son justaucorps جبّه اوستنده بر کبیر قپوط کییر Par-dessus la muraille فوق جدارده — دیوارک اوستنده Il avait deux pieds d'eau par-dessus la tête فوق الرأس ایکی ذراع مقداری صو وار ایدی

Il signifie aussi, au-delà, outre *A.* ماعدا — فضلاً علی *P.* جز از آن — بیشتر از آن *T.* بوندن فضله — دخی بوندن بشقه — آرتق اولهرق — اولهرق || Je lui ai donné dix pistoles par-dessus ce que je lui devais ویرهجکم اولان ویرهجکمدن — اقچهدن فضله اولهرق اون غروش دخی ویردم بشقه اولهرق اون غروش دخی ادا ایلدم Il est riche, il est jeune, et par-dessus cela il est sage متموّل وحدیث السن وفرت مال — اولدیغندن ماعدا رشد ودرایتی دخی وار در ایله کامیاب وصاحب سنّ شباب اولدیغندن فضله مالک بضاعهٔ رشد ودرایه در

Au-dessus. Plus haut qu'un autre corps, qu'un autre lieu *A.* فی الاعلا *P.* ببالا — ببالاترین *T.* اوستنده — یوکسکنده — دخی || Au-dessus des cieux اعلای افلاکده — ببالای افلاک Au-dessus de la montagne اعلای جبلده — ببالای کوه — طاغ اوستنده Au-dessus des nues اعلای سحبده

Il signifie aussi, par-delà *A.* ما فوق — فوق — ما ورا — *P.* بالاتر — بیرون *T.* اوته || Cela est au-dessus de ses forces فلان — فلان شئ دائرهٔ وسع وطاقتندن خارجدر au-dessus de son génie شئ فلانه کوره فوق الطاقه در فلانه کوره ما ورای — دائرهٔ عقلندن خارج بر معنا در فوق عقل بر معنا در Ce prodige est au-dessus de la nature اصول طبیعتک ما وراسنده بر — الطبیعه بر معجزه در معجزهٔ غریبه در — On dit figur., qu'un homme est au-dessus des louanges, pour dire, qu'il n'y a point de louanges qui égalent son mérite, ou qu'il n'est point touché des louanges نعوت ومدایحک ما فوقنده بر ذات بر گزیده صفاتدر — Et qu'un homme est au-dessus de la calomnie, au-dessus de l'envie, pour dire, que la calomnie, que l'envie ne lui peuvent nuire معرض زباندرازئ ارباب شرّک ما وراسنده بر ذات باهر معرض سنگ اندازئ ارباب غبطه وحسدک ما — الصلاحدر فوقنده بر ذات کریم الصفاتدر

Là-dessus. Sur cela, à ces mots, dans le moment, etc. *A.* مقارناً بهذا الحال — فی خلال هذا الحال *P.* درین میان — اول اثناده *T.* همدر ان حال — در خلال این احوال — || Là-dessus اول آرالقده — اول خلالده — اول صدده ایکن il nous quitta اول اثناده بزدن مفارقت ایلدی

DESTIN. Fatalité *A.* قدر — تقدیر || Destin irrévocable, immuable تقدیر ممتنع التغییر L'ordre du destin مقتضای تقدیر l'arrêt du destin حکم قدر Le livre du destin لوح تقدیر

Il se prend aussi, pour le sort particulier de chaque personne, ou de chaque chose *A.* قسمت — نصیب *P.* سر نوشت *T.* مقدّر — یازیلو || On ne peut fuir son destin هر کس هر کسک — قسمتی نه ایسه آندن فرار ایتمک محالدر مقدّری نه ایسه آنی دفع ایتمک ممکن دکلدر C'est le destin des grands hommes سر بلندان جهانک قسمتی بو در Le destin des grands États دول عظیمهنک نصیب وقسمتی بو در

DESTINATION. L'emploi d'une personne ou d'une chose pour un objet ou un usage déterminé *A.* تعیین *P.* سپارش *T.* اصمارلمه — طپشرمه || La destination des deniers اقچهنک تعیین اولندیغی مادّه Suivant la destination qui en avait été faite اول بابده سپارش وتعیین اولندیغی منوال اوزره Remplir sa destination بر کمسنه تعیین اولندیغی امری ادا تعیین اولندیغی خدمتی ادا ایتمک — ایتمک

Il se dit aussi, du lieu où l'on est appelé pour remplir quelques fonctions *A.* محلّ المأموریّة — محلّ مأمور — محلّ معیّن *P.* سوی مأموریّت — صوب مأموریّت *T.* مأموریّت یری || La destination de cette escadre est pour l'Amérique بودونمانک

محلّ مأموريتنی آمریقا در La flotte est arrivée à sa destination واصل – دونتما صوب مأموريتنده وصول بولمشدر اولمشدر

DESTINÉE. V. Destin. - Il se prend souvent pour l'effet du destin A. بخت – قسمت P. هور T. بخت || Fatale déstinée مجرای بخت Le cours des destinées بخت وخامت انجام بخت میمون – بخت سعید Heureuse déstinée روش بخت – بخت شوم Malheureuse destinée بخت نیک – بخت مسعود – بخت نا – بخت معکوس – بخت منحوس – بخت مشئوم – بخت معدّرك Remplir ses déstinées بخت نا سازکار – هموار مقتضاسنه تبعیّت ایتمك Les caprices des Rois font les destinées des peuples عباد اللهك قسمتی بوادر طبع ملوکه بخت مقدّرك Il faut suivre sa déstinée موجب منوطدر ومقتضاسنه تبعیّت ایتملو در On ne peut vaincre sa déstinée لوح تقدیرده – بخت مقدّردن فرار ایتمك عدیم الامکاندر یازلمش قسمتدن امتناعك امکانی یوقدر

On dit, Finir sa déstinée, pour dire, finir sa vie T. اجل مدّت محدودهٔ عمری تکمیل ایلمك – مقدّری تمام ایتمك قضای نحب ایتمك –

DESTINER. Déterminer la destination d'une personne ou d'une chose A. تخصیص – تعیین P. سپارش – سپردن – نامزد کردن T. اصمارلمق – طپشرمق || Il a destiné cet argent pour acheter une maison فلان مالی بر باب منزل اشتراسنه تخصیص ایلدی Il a destiné cet argent pour les pauvres بو اقچه‌یی فقرا ایچون تعیین وتخصیص ایلدی

Se destiner. A. تخصیص النفس – تعیین النفس P. خودرا نامزد کردن T. کندویی تعیین ایتمك || Il se destine à la guerre نفسنی خدمت حربیّه‌یه تخصیص ایدر

Destiner, signifie aussi, projeter, avoir dessein A. نیّت P. آهنك کردن T. نیّت ایتمك || J'ai destiné de faire un voyage سفر وسیاحته نیّت ایلدم

Destiné. A. مخصوص – مخصّص – معیّن P. نامزد – سپارشکرده T. تعیین اولنمش – طپشرلمش || Un lieu destiné aux jeux تخصیص کرده – گشته اویونه – ملاعبه مخصوص بر محلّ مخصوص یر

On dit, qu'un homme était destiné à une chose, pour dire, que son destin l'y portait A. مخصّص من الازل P. از ازل T. ازلدن اصمارلنمش || Cet homme était destiné à une grande fortune تخصیص کرده فلان کشی ازلدنبرو مال وثروت صاحبی اولمق اوزره تخصیص اولنمش Un homme destiné aux grandes choses برآدمدر من الازل امور جسیمه ایچون تخصیص اولنمش بر ذات

DESTITUABLE. Qui peut être destitué A. قابل – ممکن العزل P. عزلپذیر T. عزل اولنه بیلور || Officier destituable ممکن العزل اولان ضابط

DESTITUER. Déposer, priver quelqu'un de la charge, de la fonction qu'il exerçait A. عزل P. از جاه بیرون کردن T. منصبدن چیقارمق || On l'a destitué de son emploi فلانی منصبدن چیقاردیلر – عزل ایلدیلر de sa commission مأموريتندن عزل ایتدیلر

منصبدن چیقارلمش

Destitué. A. معزول P. عزل کرده T. منصبدن چیقارلمش

Il signifie aussi, dénué, privé A. عاری – محروم P. بی بهره T. بهره‌سز – بی وایه – بی نصیب || Destitué de tout secours بی نصیب دستگیری – هر کونه مدد واعانتدن محروم Destitué de raison بضاعهٔ عقلدن عاری ومعاونت عقلدن – سداد – مایهٔ عقل سلیمدن بی نصیب de bon sens بی بهره عقلدن محروم

DESTITUTION. Action de destituer A. معزولیّت – عزل P. از جاه بیرون سازی T. عزللق || Depuis sa destitution, il ne se mêle de rien وقت معزولیتندنبرو بر درلو مصلحته مداخله ایتمز

DESTRUCTEUR. Qui détruit A. مخرّب – مهدّم – هادم pl. pl. مخرّبین P. خراب کن – ویرانساز T. ییقیجی || Les Grecs furent les destructeurs de Troie اهل یونان فلان شهرك مهدّمین ومخرّبینی اولمشلر در Les soldats sont de grands destructeurs عسکری طائفه‌سی مخرّب ممالك وبلاد در –

Figur. || Cet homme a été le déstructeur de sa maison par ses folles dépenses فلان کشی ایتدیکی مصارف مجنونانه تقریبیله خانه‌سنی خراب ایلدی Ce prince a été le destructeur de l'hérésie فلان حکمدار هادم اساس رفض وبدعت اولمشدر

DESTRUCTIF. Qui détruit, qui cause la destruction A. مفسد P. تباه‌کننده T. بوزیجی || Principe destructif اصل مفسد Cause destructive علّت مفسده Doctrine destructive de toute morale قواعد حسن ادب واخلاقی مفسد اولان مذهب وآیین

DESTRUCTION. Ruine totale A. خرابیّت – انهدام P. ویرانگی

T. بیقلمه || La destruction du temple de Jérusalem معبد قدس شریف مبارککک انهدامی — Figur. || La destruction d'une famille بر خاندانک خرابیت حالی Cela a causé la destruction de cette province بو کیفیت خرابیت حال مملکتی مؤدّی اولمشدر La mauvaise conduite des pères amène la destruction des familles والدینک سوء حرکتی اهل بیتک خرابیت حالنه سبب اولور Travailler à la destruction de l'hérésie هدم اساس رفض وبدعته سعی ایتمک Ces maximes tendent à la destruction de la morale بو کونه قواعد واصول انهدام اساس اخلاقی منتجدر

DÉSUÉTUDE. Anéantissement par le non-usage. Il se dit des lois, des coutumes, etc. *A.* متروکیّت عن العمل - متروکیّت *P.* عملماندگی *T.* عملدن قالمه || Cette loi est tombée en désuétude بو قانون حال - بو قانون متروک عن العملدر عملدن قالمش بر - عملماندگی ومتروکیّته گرفتار اولمشدر قانون وعادتدر

DÉSUNION. Séparation des parties qui composent un tout *A.* انفساخ الوحدة - انفصال - تفرّق الاتّصال *P.* ازهم جدایی *T.* برلکدن آیرلمه - آیرلمه

Figur. Mésintelligence, division *A.* انفساخ الاتّحاد - شقاق - شق العصا - مباینت *P.* شکست یکجهتی - شکست *T.* برلکک بوزوقلغی - یکدلی || La diversité d'intérêts cause la désunion اختلاف اغراض بادئ مباینت وشقاق اولور C'est ce qui a mis la désunion dans la famille اهل بیتک فسخ اتّحاده - بیننده شق عصایه باعث شو مادّه اولدی سبب اولان شو مادّه در

Il signifie aussi, démembrement, disjonction *A.* انفراق *P.* از هم جدایی *T.* بشقه ایرلمه || La désunion de ces charges بو مأموریتلرک انفراقی La désunion de ces fiefs بو مالکانه‌لرک بشقه بشقه انفراقی Arrêt de désunion انفراقی حاوی اولان حکم

DÉSUNIR. Disjoindre, séparer ce qui était uni *A.* ابانة - تفریق *P.* از هم جدا کردن *T.* بشقه آیرمق || Désunir un fief d'une terre بر مالکانه‌یی فلان ارضدن بشقه آیرمق On avait uni ces deux charges, on veut les désunir بو ایکی منصب مقدّما بری برینه جمع وربط اولنمشیکن بو دفعه تفریقلرینی مراد ایدرلر

Figur. Rompre la bonne intelligence, l'union qui est entre des personnes *A.* فسخ الاتّحاد - القاء التفرقة - القاء الشقاق *P.* شیرازهٔ وحدترا شکستن - رابطهٔ یکجهتی‌را شکستن *T.* برلکی بوزمق - برلکه بوزوقلق کتورمک || C'est l'intérêt qui unit et désunit les princes ملوک بیننده رابطهٔ یکجهتی واتّحادک ربطنه ویاخود فسخنه وسیله اولان انجق مصلحت ملکیّه در Travailler à désunir les factieux اهل فساد بیننده القای تفرقه وشقاق ایلمکه سعی ایتمک - اهل فسادک شق عصای اتّحادلرینه بذل سعی وکوشش ایلمک S'ils se désunissent, ils sont perdus بیینلرنده مباینت وشقاق حلول ایده‌جک اولسه تلفلری مقرّر در

Désuni. *A.* متفرّق *P.* از هم جدا شده *T.* بشقه آیرلمش

DÉTACHEMENT. État de celui qui est détaché d'une passion, d'une opinion, de tout ce qui peut trop attacher l'esprit et le coeur *A.* انقطاع البال - انقطاع *P.* ناپیوستگی - ناپیوستگی *T.* دل کسلمه || Être dans un entier détachement de toute espèce d'intérêt هر کونه غرض ومصلحتدن منقطع البال اولمق Être dans un parfait détachement des choses du monde علایق امور دنیویّه‌دن منقطع البال - دنیویّه‌دن منقطع اولمق اولمق

En termes de Guerre, il se dit d'un certain nombre de gens de guerre qu'on tire d'un corps plus considérable pour quelque dessein *A.* کتیبة مستحیزة - فریق مفرز - فرزة العسکر *P.* گروهی از انبوه لشکر *T.* بشقه آیرلمش بر قول عسکر || Faire un détachement de mille hommes بیک نفردن عبارت بر بیک نفردن عبارت - فریق مستحیز ترتیب ایتمک بشقه بر قول عسکر ایرمق Il commande ce détachement بشقه آیرلمش بر قول عسکرک اداره‌سنه مأمور در

DÉTACHER. Ôter les taches *A.* امحاء الدنس - ازالة الدنس - امحاء الشوایب - ازالة الشائبة *P.* از چرک پاک کردن - چرکرا بر گرفتن *T.* لکه‌یی چیقارمق || Détacher un habit ثوبک ادناس وشوایبنی ازاله ایتمک Liqueur qui sert à détacher لکه چیقارمغه صالح بر نوع صو

Et dégager une personne ou une chose de ce qui l'attachait *A.* فکّ الرباط - فکّ *P.* پیوندرا وا کردن - بندرا گشادن - پیوندرا گشادن *T.* جوزمک - باغنی جوزمک || Détacher un forçat بر پایزنک باغنی جوزمک Détacher un chien بر کلبک باغنی جوزمک Détacher un tableau بر تصویرک رباطنی فکّ ایلمک Détacher le fruit d'un arbre بر آغاجک

میوه‌سنی یرندن فك ایتمك — Il se dit figur. en parlant des engagemens, des occupations, des passions, des affections qu'on quitte, après y avoir été long-temps attaché || On ne saurait le détacher de cet engagement فلانك قید مجبوریتدن فکی نا متصوّر در Détacher son esprit d'une opinion, d'une pensée عقلنی بر کونه اعتقاددن وبر کونه فکردن فك ونزع ایتمك

Et ôter, défaire ce qui sert à attacher *A.* نزع *P.* برکندن - بر آوردن - تریدن *T.* قوپارمق || Détacher une épingle طوپلغی قوپارمق

Se détacher. Il se dit tant des choses attachées, que de celles qui servent à les attacher *A.* انفکاك - انتزاع *P.* کشاده شدن - از جایش بیرون شدن *T.* چوزلمك - قوپمق || Une jarretière qui se détache بر بالدر باغی چوزیلور Un ruban qui s'est détaché بر شریت چوزلمش Un clou qui va se détacher برندن قوپمغه یوز طوتمش اکسر

Il se dit figur. en parlant des affaires qu'on sépare de celles avec lesquelles elles sont jointes, et font en quelque sorte un même corps *A.* افراز *P.* جدا کردن *T.* بشقه آیرمق || Détacher une ferme بر چتفلکی افراز ایتمك Ce traitant a détaché une telle affaire de son traité بو ملتزم فلان ماده‌یی بشقه ایردی - معاهده ایچندن افراز ایلدی — Et des troupes qu'on tire d'un corps d'armée, des soldats qu'on tire d'un régiment, d'une compagnie || On détacha mille chevaux pour investir la place قلعه‌نك حصرینه مأمورا بیك نفر سواری عسکری افراز اولندی On détacha tant d'hommes par régiment بهر آلایدن شو قدر نفرات افراز اولندی Deux cavaliers se détachèrent pour faire le coup de pistolet پشتو ایله اورمق ایچون ایکی آتلو نفری افراز اولندی — Dans ce sens, on dit aussi, Se détacher *A.* انفکاك - اعتزال - کف النفس - انفکاك النفس - انقطاع عن العلاقة *P.* جدا شدن *T.* کسلمك - آیرلمق || Il s'est détaché de la passion qu'il avait مبتلا اولدیغی مرض نفسانیدن کف نفس ایلدی Il s'est détaché peu à peu de cette femme محبوبه‌سی حقنده اولان محبوبه‌سی طرفنه اولان قید - علاقه‌دن کف نفس ایلدی Se détacher du jeu قمار محبتدن رفته رفته منقطع اولمشدر Se détacher du monde علایق دنیای دنیدن انفکاك نفس ایلمك

En termes de Guerre et de Marine, Se détacher signifie, se séparer *A.* افتراز *T.* آیرلمق - افراز اولنمق || Ces régimens se détachèrent du corps d'armée شو قدر آلای اردودن افراز اولندی Ces vaisseaux se détachèrent de la flotte بو کمیلر دونمادن افراز اولنمشدر

Détaché. *A.* منقطع - منفك *P.* جدا شده *T.* آیرلمش - آیرو *A.* مفرز *T.* قوپارلمش

DÉTAIL. Terme de Commerce. On ne s'en sert qu'en cette façon de parler adverbiale, Vendre, débiter en détail, pour dire, vendre par le menu *A.* بیع کسرا *P.* پاره - خرده فروختن پاره فروختن *T.* پارچه پارچه صاتمق Marchand en gros et en détail کرك - کسرا وصنایة بایع مال اولان بازرکان پارچه پارچه وکرك کوتری مال صتان

Il signifie, en parlant d'affaires, tout ce qu'il y a de circonstances et de particularités dans l'affaire dont il est question *A.* تفصیل pl. تفاصیل pl. تفصیلات || Il nous a fait un long détail de cette affaire مصلحتی تفصیل طویل ایله نقل ایلدی Il nous en a fait un détail bien exact مصلحتك تفصیلنی علی وجه الصحه بسط ایلدی Il nous a raconté cette affaire fort en détail ماده‌یی علی وجه التفصیل نقل وبیان ایلدی Je vous raconterai l'affaire en gros, sans entrer dans le détail تفصیلاتنه کیرمکسزین جریان ایدن حالی همان طوپدن نقل ایده‌جکم Rien ne plait tant dans les relations, que les détails, quand ils sont faits avec choix حکایاتده تفصیل احوال برنده اولنجه آندن زیاده لطیف ودلپسند بر شئ یوقدر Il a donné au public une relation de cette bataille avec un détail exact des circonstances وقعه‌نك حکایه‌سنی جریان ایتمش احوالك تفصیلات صحیحه‌سیله نشر واعلان ایلدی

On dit, qu'un homme entend le détail, qu'il est homme de détail, pour dire, qu'il ne lui échappe rien des circonstances d'une affaire دقایق وحقایق احواله واقف بر آدمدر - تفاصیل احواله بدقایقها واقفدر

DÉTAILLER. Couper en pièces *A.* توشیق *P.* شکله شکله کردن *T.* پارچه‌لمق - طوغرامق V. Dépécer.

Il se dit aussi, de certaines choses qu'on partage par petites portions, et qu'on distribue par le menu *A.* صرف باکسر - صرف کسرا *P.* خرده‌کارانه صرف کردن *T.* پارچه پارچه

سورمك || Il n'a pu vendre ses marchandises en gros, il a été contraint de les détailler مالنى صنايةً فروخت ايده‌مديكندن كسراً صرف ايلمكه مجبور اولمشدر

On dit aussi, Détailler une nouvelle, pour dire, la raconter avec toutes ses circonstances *A.* شرح على وجه ـ تفصيلاً نقل ـ بدرازى نقل كردن *P.* مفصّلاً بسط وبيان ـ التفصيل ـ اوزون اوزاديه نقل ايتمك *T.* بدرازى حكايت كردن كيريشى چيقشيله نقل ايتمك

Détaillé. *A.* مفصّل *P.* بدرازى نقل كرده *T.* اوزون اوزاديه نقل اولنمش

DÉTAILLEUR. Marchand qui vend en détail *A.* بايع بالكسر *P.* خرده فروش *T.* پارچه پارچه صاتيجى

DÉTALAGE. Action de détaler. V. Détaler.

DÉTALER. Resserrer la marchandise qu'on avait étalée *A.* طىّ *P.* برچيدن *T.* ديبشورمك || Certains marchands étalent leurs marchandises le matin, et les détalent le soir تجاركَ بعضيسى مالله‌رينى على الصباح عرض ونشر ايله اخشام وقتى طىّ ايدرلر

Détalé. *A.* مطوى ـ منطوى *P.* بر چيده *T.* ديويشورلمش

DÉTALINGUER. Terme de Marine. Ôter le câble d'une ancre *A.* فكّ الجمل عن الانجر *P.* از لنگر ريسمان بر گرفتن *T.* قومنديى دموردن چوزمك

DÉTEINDRE. Faire perdre la couleur à quelque chose *A.* اذهاب اللون ـ ازالة اللون ـ ايراث الكمدة *P.* رنگرا رنكى ـ رنكى كسمك ـ رنكى صولدرمق *T.* پژمرده كردن || Le vinaigre déteint les étoffes سركه اذهاب لون كيدرمك || Le soleil déteint toutes les couleurs سركه قماشك رنكنى كسر ـ ثيابى موجبدر تأثير شمس جميع الوانى اذهاب جميع الوانه ايراث كمدت ايدر ـ ايدر

Se déteindre. *A.* استكماد ـ ذهاب اللون ـ زوال اللون *P.* رنك كسلمك ـ رنك رفتن ـ رنك پژمرده شدن *T.* رنك صولمق ـ رنك كتمك || Une couleur qui se déteint aisément بالسهوله زايل اولور بر رنك || Ces draps-là ne se déteignent point بو چوقه‌لرك رنكى اصلا زايل اولمز ـ هيچ صولمز ـ هيچ كسلمز

Déteint. *A.* ذاهب اللون ـ زايل اللون ـ كميد اللون *P.* رنكش بيفر مانده ـ رنگش پژمردگى يافته *T.* رنكى كسلمش ـ رنكى چيقمش ـ رنكى صولمش ـ

DÉTELER. Détacher des chevaux qui étaient attelés *A.* خلع الفرس من العجلة *P.* اسب را از گردونه رهانيدن *T.* قوشلمش باركيرى عربه‌دن چيقارمق || Un cocher qui dételle ses chevaux قوشلمش باركيرلرينى عربه‌دن چيقاران عربه‌جى Un laboureur qui dételle ses boeufs قوشلمش اوكوزلرينى چفتدن چيقاران اكنجى

DÉTENDRE. Relâcher ce qui était tendu *A.* ارخا *P.* سست كردن *T.* كوشتمك || Détendre une corde ارخاى حبل ـ ايپى كوشتمك ـ Détendre un arc ارخاى قوس ـ ايتمك ـ ايتمك

Et ôter une chose du lieu où elle était tendue *A.* طىّ *P.* بر چيدن *T.* ديويشورمك || Détendre une tapisserie ديوار اوزرينه ممتدّ اولمش قپلامه‌يى طىّ ايتمك Détendre un lit قورلمش سرير فراشى طىّ ايتمك Détendre une tente طىّ خيمه ايتمك ـ Il se dit aussi absolument, en parlant des tapisseries et des tentes || On a détendu dans toute la maison خانه‌نك بالجمله اثاث ومفروشاتى طىّ اولندى On avait déjà détendu dans tout le camp اردونك مجموعنده طىّ خيام قرار اولنمشدر

Figur. Détendre son esprit. Se relâcher l'esprit *A.* ترويح الذهن *P.* آراميدن ذهن *T.* ذهنى راحتلندرمك

Détendu. *A.* مسترخا *P.* سست كرده *T.* كوشمش *A.* مطوى *P.* بر چيده *T.* ديويشورلمش

DÉTENIR. Retenir injustement ce qui n'est pas à soi *A.* ظلماً متغلبانه ـ دستبرداند گرفتن *P.* ضبط من غير وجه ـ ضبط فضولى ـ فضولى ضبط ايتمك *T.* بيوجه گرفتن ـ گرفتن آخرك مالنى فضولى || Détenir le bien d'autrui اليقويمق ضبط ايتمك Ceux qui détiennent les effets d'une succession بر كمسنه‌نك اموال متروكه‌سنى فضولى ضبط ايدنلر ـ اموال ـ اموال متروكه‌سنه بيوجه وضع يد تعرّض ايدنلر ـ متروكه‌سنه ظلماً واضع اليد اولنلر

On dit, Détenir quelqu'un en prison, pour dire, le mettre, le retenir en prison *A.* تسجين ـ حبس *P.* در زندان كردن *T.* اليقويمق ـ حبس ايتمك

Détenu. *A.* مضبوط من غيروجه ـ ظلماً مضبوط *P.* دستبرداند گرفته *T.* فضولى اليقونمش ـ فضولى ضبط اولنمش *A.* محبوس *P.* در زندان *T.* حبسلو

Il se dit aussi d'un homme malade au lit *A.* اسير الفراش

يتاقده اولان خسته *T.* صاحب فراش *P.*

DÉTENTEUR. Terme de Pratique. Celui qui tient, qui possède un héritage *A.* متصرّف ـ واضع اليد ـ ذو اليد *P.* گيرنده *T.* طوتيجى || Légitime détenteur شرعًا وقانونًا متصرّف Injuste détenteur بغير ـ بيوجه واضع اليد ـ فضولى متصرّف Condamné comme détenteur des biens de la succession تركه‌نك مالنه وضع يد تهمتيله عليهنه حكم شرعى جريان ايتمش ـ Tiers détenteur. Celui qui est actuellement en possession d'un bien qui avait été hypotéqué à un autre par celui qui le possédait auparavant *T.* تحت رهنده اولان مملكه واضع اليد اولان آخر كمسنه

DÉTENTION. L'état d'une personne, d'une chose arrêtée et saisie par Justice *A.* محبوسيّت ـ توقيف ـ حبس *P.* در زندان گرفتارى ـ زندانى *T.* حبسلق ـ آليقويمه || Depuis sa détention محبوسيّتندنبرو وقت Après une longue détention محبوسيّت مديده‌دنصكره La détention d'un bien مالك حبس وتوقيفى ـ مالك توقيفى Une détention injuste حق وعدله مقارن اولميان حبس وتوقيف

DÉTERGER. Terme de Médecine. Nettoyer *A.* تطهير ـ تنقية *P.* پاكيزه كردن *T.* تميزلمك || Déterger une plaie يارەيى Déterger les intestins بغرسقارى تنقيه وتطهير تطهير ايتمك ايتمك

DÉTERGÉ. *A.* منقا ـ مطهّر *P.* پاكيزه كرده *T.* تميزلنمش

DÉTÉRIORATION. Action par laquelle on détériore quelque chose, ou résultat de cette action *A.* نقص ونقص ـ سوء الحال *P.* بد حالى *T.* كوتولنمه ـ بوزوقلق ـ فنالمة || Tout locataire est responsable des détériorations faites durant son bail هر مستأجر مدّت التزامنده ظهوره كلان نقص ونقصلر ايچون جواب ويرمكه مجبور در Il y a de grandes détériorations dans cette terre بو چفتلكده سوء حاله وارمش قتى كلى شيلر وار Tout y est dans une étrange détérioration هر شى بر سوء حال غريب كسب ايلدى

DÉTÉRIORER. Dégrader, gâter, rendre pire *A.* تغيير الى سوء الحال *P.* بدتر كردن ـ بد حال كردن *T.* كوتولمك ـ بوزمق || Détériorer une terre, une maison بر ارضى وبر منزلى سوء حاله تغيير ايتمك On a laissé détériorer ces marchandises كوتولديلر ـ بو مالى سوء حالده گرفتار ايتدرديلر

DÉTÉRIORÉ. *A.* رهين بسوء الحال *P.* بد حال گشته ـ بد حالى

بوزلمش ـ كوتولنمش ـ فنا بولمش *T.* بدتر شده ـ پذيرفته

DÉTERMINANT. Qui sert à déterminer *A.* قاطع ـ قطعى *P.* برّان *T.* كسيجى || Motif déterminant علّت قاطعه Raison déterminante دليل قاطع ـ دليل سخنبر ـ دليل كسيجى سوز

DÉTERMINATIF. Il se dit de tout ce qui détermine la signification d'un mot *A.* مخصّص المعنا ـ مثبت المعنا || Dans cette phrase: La lumière du soleil, Soleil est le mot déterminatif de la lumière ضياى شمس عبارەسنده شمس معناى ضيايى مثبت اولان لفظدر

DÉTERMINATION. La résolution qu'on prend après avoir balancé entre deux partis *A.* رأى قطعى ـ رأى صارم ـ قرار قطعى *P.* قرار داده *T.* رأى قرار || Je n'attends que sa détermination اول بابده انجق فلانك طرفندن ظهور ايده‌جك قرار قطعى‌يه منتظرم On lui demande une prompte détermination طرفندن عجالةً بر رأى قطعى ويرلسى مطلوبدر

DÉTERMINÉMENT. Résolument, absolument *A.* قطعيًا *P.* بر وجه قطعى *T.* قطعيجه || Il l'a voulu déterminément فلان ماده‌يى قطعيًا مراد ايلدى

Et expressément, précisément *A.* صراحةً ـ على وجه الصراحة *P.* بروجه صراحت *T.* آچيقدن آشكارا || Je vous avais marqué déterminément ce qu'il y avait à faire نه كونه حركت اولنمق اقتضا ايلديكنى طرفكه صراحةً بيان ايلدم

Et courageusement *A.* بالصرامة ـ بازماع النفس *P.* پردلانه ـ سربازانه ـ جگردارانه *T.* كوزينى بوداقدن صاقندرميدرق ـ هر شيى كوزينه آلدرق ـ

DÉTERMINER. Décider *A.* قطع ـ امضا *P.* قرار دادن *T.* كسمك ـ قرار ويرمك || C'est un point que l'Église a déterminé قرار داده ـ ائمّة دينك قطع ايلدكلرى بر دقيقه در La Jurisprudence était douteuse là-dessus, mais la dernière ordonnance du Roi a déterminé ce qu'il fallait juger اول بابده شريعت مشكوك ايكن موخرًا صدور ايدن قانوننامهٔ همايونده ماده قطع اولنمشدر ـ قطعيًا قرار گير اولمشدر

Et Résoudre, prendre une résolution *A.* ازماع النفس ـ تصميم *P.* تثبيت الذهن ـ قرار دادن *T.* قرار ويرمك || Il a déterminé de bâtir une maison بر باب منزل بناسنه ازماع نفس ايلدى ـ بناسنى تصميم ايلدى Vous avez l'esprit bien irrésolu, déterminez-vous à quelque chose عقلكده تردد

واشتباه وار در آخر کار بر رأیه قرار ویر Je ne me détermine à rien هیچ بر رأیه - هیچ بر شیئه تثبیت ذهن ایدمم قرار ویرمم

Et faire prendre une résolution *A.* تقریر الرأی *T.* قرار ویردرمك || Il était irrésolu sur le parti qu'il dévait prendre, cette nouvelle le détermina ایدەجکندە قنغی شقی اختیار متردّد ایکن ظهور ایدن خبر تقریر رأیند سبب اولمشدر

On dit, Déterminer un mot à un sens, pour dire, l'employer précisément dans une telle signification *A.* تخصیص المعنا || Ce mot est équivoque, mais ce qui précède et ce qui suit le détermine au sens que vous lui donnez بو لفظك معناسی مبهم ایکن کلامك سیاق وسباقنه نظراً سنك ویردیکك معنایه تخصیص اولنمش اولور

On dit aussi, Déterminer le succès d'une affaire, d'une négociation || La bataille était douteuse, la valeur du général en détermina le succès مقابلەدە غلبه قنغی طرفده اولەجغی بللو دکل ایکن جنرالك شجاعت وجلادتی حسن نتیجەنك ثبوتنه سبب اولمشدر

DÉTERMINÉ. *A.* مقرّر - مصمّم *P.* قرار گیر *T.* قرار ویرلمش

Il est aussi adjectif, et signifie, qui est entièrement adonné à quelque chose, et qui s'y abandonne avec fureur *A.* مجنون *P.* دیوانه *T.* دلو || C'est un chasseur déterminé مجنون صید آوجیلق دلوسیدر - وشکار در دیوانەسیدر Un joueur déterminé قمار

Il signifie aussi, hardi, résolu, et se dit des hommes et des choses *A.* مستحنط - مستمیت - مستبسل - زمیع النفس *P.* سرباز - فدایی *T.* اولومی - کوزینی بوداقدن صاقنمز || Il ne faut pas le fâcher, c'est un déterminé کوزینه آلمش مستبسل بر آدمدر کوجندرمسی جائز دکلدر Une action déterminée کردار مستبسلانه - استبساله مقرون بر فعل Air déterminé سیمای سربازانه - مستبسلانه طور وسیما

DÉTERRER. Retirer un corps de la sépulture *A.* اخراج عن القبر *P.* از دور بیرون کردن *T.* مزاردن چیقامق || Sur le bruit que cet homme était mort de poison, on l'a déterré فلان کشی مسموماً هالك اولدیغی حوادثی منتشر اولمغله میتی قبردن اخراج اولندی

Figur., Découvrir une chose qui était cachée, découvrir une personne qui ne voulait pas être connue *A.* اخراج الی الخارج خارجه - میدانه چیقارمق *T.* وا کردن - آشکارا کردن *P.* || Déterrer un trésor بر دفینه خارجه اخراج ایلمك || اخراج ایلمك Je ne sais où il a déterré ce secret بو سرّی نه طریق ایله میدانه چیقاردیغنی بیلمم Il s'est retiré dans un tel endroit, mais on le déterra فلان محلّده اختفا ایتمشیدی انجق خارجه اخراج اولندی

DÉTERRÉ. *A.* مخرج عن القبر *P.* از گور بیرون کرده *T.* مزاردن چیقارلمش - Il se dit aussi au substantif || Il a le visage d'un déterré فلانده مزاردن چیقمش آدمك چهرەسی مزار قاچقونی چهرەسی وار در - وار در

DÉTERSIF. Remède qui nettoie, qui purifie *A.* منقّی pl. منقّیات *P.* پاکساز *T.* تمیزلیجی

DÉTESTABLE. Qui doit être détesté, exécrable *A.* کریه - واجب الاستنفار - مستکره - واجب الاستکراه - مکروه *P.* شایان غرش ونفرت - غرش آور *T.* کوکل ایکرندریجی || Un crime détestable واجب الاستکراه اولەجق بر جرم Le plus détestable de tous les crimes اکره جنایات Des opinions détestables افکار وآرای کریهه

Il se dit aussi de tout ce qui est très-mauvais dans son genre *A.* اکره - اقبح *P.* بدترین *T.* پك فنا || Il fait des vers détestables اقبح واکره شعر انشاد ایدر Vin détestable بادۀ اکره

DÉTESTABLEMENT. Très-mal *A.* علی وجه - علی وجه الاقبح غایت فنا اولەرق *T.* ببدترین صورت *P.* کریهاً - الاکره || Chanter détestablement بر وجه اکره تغنّی ایتمك Écrire détestablement بر وجه اقبح کتابت ایتمك

DÉTESTATION. L'horreur qu'on a de quelque chose *A.* نفرت - کراهت - نفرت - الطبع *P.* غرش دل *T.* ایکرنمه || La pénitence enferme une sincère détestation du péché توبه واستغفار ذنوب وآثامدن بخلوص البال نفرتی متضمّندر

DÉTESTER. Avoir en horreur *A.* استنفار - تنفّر - استکراه *P.* غرش کردن *T.* ایکرنمك || Détester son crime بر کمسنه ارتکاب ایلدیکی جنایتدن استکراه ایتمك Détester le désordre de sa vie passée تشیّب حال سابقندن تنفّر واستکراه ایتمك L'ingratitude de cet homme fait qu'on le déteste فلانك کفران نعمتی نفسی حقّنه استنفار قلوبه باعث اولور - On dit, qu'un homme déteste sa vie, pour dire, qu'il maudit les misères de sa vie جانندن نفرت ایدر - جانندن بیزار در

DÉTESTÉ. *A.* منفور ـ مكروه *P.* غرش كرده *T.* كنـدودن كوكل ايكرنور

DÉTIRER. Étendre en tirant *A.* مطو ـ مط *P.* ترنجيدن *T.* بزى كرمك || Détirer du linge چكوب سوندرمك ـ كرمك

DÉTIRÉ. *A.* ممطوط ـ متمطى *P.* ترنجيده *T.* كرلمش

DÉTISER. Éloigner l'un de l'autre les tisons du feu, les séparer, afin qu'ils ne brûlent pas *A.* ابانة الوقود ـ ابانة الثقاب *P.* آتش افروزرا ازهم جدا كردن ـ *T.* طوترقلرى برى برندن آيرمق || Il n'est d'usage qu'en cette phrase, Détiser un feu آتشده‌كى طوترقلرى برى برندن آيرمق

DÉTONATION. Terme de Chimie. Inflammation violente accompagnée de bruit, telle que celle de la poudre à canon et du nitre *A.* حدمة الشئ الملتهب *P.* تراك چيزآتشزده *T.* علولنمش شيئك چاتردیسی || La détonation du nitre كهرجله‌نك علوى چاتردیسی

DÉTONER. T. de Chimie. S'enflammer subitement avec bruit *A.* احتدام الشئ الملتهب *P.* چيز آتشزده تراكيدن *T.* علولنمش بر شئ چاتردامق || Faire détoner du nitre كهرجله‌يى چاتردرق علولندرمك

DÉTONÉ. *A.* محتدم *P.* با تراك سوزنده *T.* چاتردى ايله علولنمش

DÉTONNER. Sortir du ton qu'on doit garder pour bien chanter *A.* اخلال اللحن *P.* بنوا خلل آوردن *T.* ازكى‌يى شاشورمق || Il n'est pas maître de sa voix, il détonne à tout moment صداسنى استديكى كبى ضبط ايده‌ميوب هرآن وهر دقيقه اخلال لحن ايدر || Il a l'oreille juste, il sent bien quand on détonne صحت سامعه‌سى غالب اولمغله لحنى اخلال اتيدكلرى حالده كركى كبى فرق وتميز ايدر

DÉTORDRE. Remettre dans son premier état ce qui était tordu *A.* نكث الفتيل ـ فسخ الفتيل *P.* تافدرا وا كردن *T.* فتيل اوركويى بوزمق ـ اوركويى آچمق || Détordre une corde ايپك اوركوسنى بوزمق ـ حبلى فسخ ايتمك

Se détordre le pied, le bras, le poignet. Se faire du mal au pied, etc. par une extension violente de quelque nerf *A.* التواء العصب *P.* پى پيچيدن *T.* سكير بوروقلنمق || Se détordre le pied اياقده سكير بوروفلمغله اوغرامق

DÉTORDU. *A.* منفسخ الفتل *T.* اوركوسى ـ اوركوسى آچلمش چوزلمش

DÉTORQUER. Détourner. Il n'est guère d'usage qu'en cette phrase: Détorquer un passage, c'est-à-dire, donner à un passage un sens différent du naturel, et une explication forcée, pour s'en servir à favoriser son opinion *A.* تاويل *P.* معناى ديگر دادن ـ بمعناى ديگر توجيه كردن ـ *T.* بشقه معنايه چويرمك ـ بشقه معنا ايله توجيه ايتمك || Détorquer un passage pour appuyer une opinion erronée بر اعتقاد باطلى تأييد ايچون عباره‌نك معناسنى تأويل ايتمك

DÉTORQUÉ. *A.* مأول *P.* بمعناى ديگر توجيه كرده *T.* بشقه وجهله تأويل اولنمش ـ معنايه چويرلمش

DÉTORS. Qui n'est plus tors *A.* غير ملتوى ـ غير مفتول *P.* نا پيچيده ـ نا تافته *T.* بوكلمامش || De la soie détorse حرير غير مفتول

DÉTORSE. V. Entorse.

DÉTORTILLER. Défaire ce qui était tortillé *A.* حل العصد ـ فسخ اللى *P.* پيچشرا گشادن *T.* اوركويى سوكمك || Détortillez ce cordon بو سجمك اوركوسنى سوكيويرر || Je ne sais comment vous avez tortillé cela, je ne saurais le détortiller بونى نه كونه اعصاد ايلديككى بيلديميوب بر وجهله حل توجهله اورديككى بيلدميوب بر طريق ايله آچدم ـ ايده‌مم

DÉTORTILLÉ. *A.* منحل العصد ـ منفسخ اللى *P.* پيچش گشاده *T.* اوركوسى آچلمش ـ اوركوسى سوكلمش

DÉTOUR. Sinuosité *A.* حنو ـ محنية *pl.* احنا ـ منعرج *P.* گردش كج *T.* بورغاجلق ـ بورغاج يير || La rivière fait là un détour نهرك اول طرفده بر بورغاج يرى وار در

Et un endroit qui va en tournant *A.* معطف *pl.* معاطف ـ معدل *pl.* معادل ـ مفيص *pl.* مفايص *P.* گردشگاه *T.* صاپجق جانب يمينده بر معطف || Il y a un détour à droite بر صاغ طرفده بر صاپجق يير وار در ـ وار در || Il l'attendait à un détour فلان كشى‌يى به معطف طريقده منتظر ايدى || Le détour de la rue زوقاغك صاپجق يرى

Il se dit aussi d'un chemin qui éloigne du droit chemin *A.* طريق طويل الدور *P.* راه دور گردان *T.* طولاشق يول || N'allez pas par-là, vous prenez un grand détour اول طرفدن روانه اولمجق اولور ايسه‌ك دور ودراز بر طريق طويل الدور اخذ ايتمش اولورسك || C'est un détour de plus d'une lieue بر ساعتدن زياده طولاشور بر يولدر

— On dit figur. en matière d'affaires, Prendre des détours, de

longs détours, pour dire, employer adroitement des discours qui semblent regarder une autre matière que celle qu'on a envie de traiter *T.* بیک - کلامی اوزاقدن اوزاغه طولاشدرمق درەدن صو کتورەرک صحبت سویلمک

Il signifie aussi figur., adresse, subtilité pour éluder un péril, pour venir à bout de ce qu'on veut faire *A.* مکر *P.* فند *T.* دک - اویون - دکبازلق || Il a gagné son procès par un détour de chicane تزویردن عبارت بر دک ایله دعواسنی قزاندی . Je connais ses tours et détours فلانک دکبازلقلری کرکی کبی معلوممدر

DÉTOURNER. Éloigner, tourner ailleurs *A.* اصافة - صرف - تنکیب - اعساف *P.* از راه گردانیدن *T.* صاپتمق || Détourner quelqu'un de son chemin بر کمسنه‌یی سالک اولدیغی بر کمسنه‌یی کتدیکی - طریقدن صرف واصافه ایتمک یولدن صاپتمق Le peuple croit qu'il faut sonner les cloches pour détourner l'orage عوامّ ناس چاک چالمه‌سیله بوره‌نک صرفی ممکن اولدیغن ظنّ ایدر Détourner le cours de l'eau صو یک آقندیسنی صاپتمق - مجرای مایی صرف ایتدرمک Détourner la vue de dessus quelque objet بر شیئک اوزرندن صرف انظار رغبت ایتمک - صرف نظر ایتمک

SE DÉTOURNER. *A.* اعتساف - تنکب - تنحّی - انصراف *P.* از راه گردیدن *T.* صاپمق || Se détourner de son chemin یولدن صاپمق Il ne voudrait pas s'en détourner d'un pas برخطوه یر انصراف ایلمکه راضی اولمق احتمالی یوقدر - Et prendre un chemin plus long que le chemin ordinaire *T.* طولاشمق || Je me suis détourné de trois lieues pour vous venir voir سنک زیارتکه کلمک ایچون اوچ ساعتلک یول طولاشدم

DÉTOURNER le sens d'un passage, d'une loi, d'un mot. V. Détorquer.

Il signifie aussi, soustraire frauduleusement *A.* استلاط - اختلاس *P.* نهانی دزدیدن *T.* بر تقریب - اوغورلین قاپمق || Il a detourné les papiers de la succession متروکاته متعلق اولان اوراقی بر تقریب چالدی

Figur. Distraire de quelque occupation *A.* اشغال - الها *P.* از کار صرف کردن *T.* انجالیدن - ایشدن آلیقویمق || Cela m'a détourné de mes affaires بو کیفیّت بنی امورمدن اشغال ایلدی J'ai peur de vous détourner سنی اشغالدن احتراز ایدرم

Il signifie aussi, dissuader. V. ce mot - Et quitter le droit chemin *A.* عدول *P.* بسوی دیگر تافتن *T.* دونمک - صاپمق || Quand vous serez arrivé à une croix, détournez à gauche دیکلمش بر حاج نشانی اولان محلّه وصولنده صول طرفه صول طرفه صاپی ویر - عدول ایله

DÉTOURNÉ. *A.* معتسف - منصرف *P.* از راه گردیده *T.* صاپمش

On dit, Des rues détournées, des chemins detournés, pour dire, de petites rues qui sont peu fréquentées, des chemins écartés *A.* طریق معتسف pl. طرق معتسفة *P.* راه ناراست - جگاره *T.* صاپه یول - Et figur., qu'un homme prend des chemins détournés, pour dire, qu'il se conduit avec finesse *A.* سلوک فی طرق المنحرفة *P.* در راه نا راست رواند شدن *T.* صاپه یوللردن یوریمک - On appelle, Louange détournée, une louange délicate qui ne s'adresse pas directement à la personne qu'on a intention de louer *T.* طولایی مدح وستایش

DÉTRACTER. Médire, parler mal de quelqu'un *A.* لوم - تعذیل - مذمّت *P.* بد زبانی نمودن - بد گویی نمودن - نکوهیدن - زشتاری کردن *T.* بر کمسنه‌نک - فصل ایتمک - قینامق - علیهنه سویلمک || La charité ne veut pas qu'on détracte de son prochain بین العباد رعایتی لازم اولان محبّت لوجه الله قاعده‌سنه نظراً بر کمسنه قریننه لوم ومذمّت ایتمک قرینی لوم وتعذیل ایتمک محبّت لوجه الله - جائز دکلدر فریضه‌سنه منافیدر

DÉTRACTEUR. Qui médit *A.* لوّام - لایم pl. لُوّام - ذمّام pl. ذمّامین - عذّال *P.* بد گو - بد زبان *T.* فصّال - قینایجی || C'est un détracteur des anciens poètes شعرای سالفه‌نک شعرای سالفه‌یه حرف انداز لوم وتعذیل ایدر - ذمّامیدر Il ne faut pas écouter les détracteurs ذمّامین ولوّامین بر آدمدر کلامنه حوالهٔ سمع رغبت اولنمق روا دکلدر

DÉTRACTION. Médisance *A.* لوم - ملامت - عذل - مذمّت *P.* بد گویی - بد زبانی - زشتاری - نکوهش - فصل *T.* قینایش

DÉTRAQUER. Faire perdre à un cheval son allure ordinaire *A.* افساد الجریة الفرس *P.* رفتار اسبرا تباه کردن *T.* آتک اشکیننی بوزمق || Celui qui a monté ce cheval, l'a tout détraqué بو آته رکوب ایتمش کمسنه اشکیننی بسبتون

افساد ایلدی - بوزدی

Il se dit aussi en parlant d'une machine, d'une montre, pour dire, la dérégler *A.* اخلال النظام - افساد النظام *T.* قوروسی بوزمق — Et des alimens qui empêchent l'estomac de faire ses fonctions ordinaires *A.* افساد المعدة

Figur. Détourner d'un train de vie réglée, d'une occupation louable *A.* اجناف عن سبیل - صرف عن طریق الصواب السداد *P.* گمراه کردن *T.* آزدرمق ‖ Il ne faut qu'un mauvais religieux pour détraquer toute une communauté بر یالکز راهب بد اخلاق بالجمله جماعتک طریق صوابدن صرفنه کافیدر

SE DÉTRAQUER. *A.* اختلال النظام *T.* قوروم بوزلمق

DÉTREMPE. Couleur délayée avec de l'eau et de la gomme, et dont on se sert pour peindre *A.* صبغ ممشوش مصمّغ *P.* رنگ آبزدهٔ زنج آمیز *T.* صودە ازلمش صمغلو بویه ‖ Ce tableau n'est pas peint en huile, il n'est qu'en détrempe بو صورت روغن ایله تصویر اولنمیوب سادەجه صودە ازلمش صمغلو بویه ایله نقش اولنمشدر

DÉTREMPER. Délayer dans quelque liqueur *A.* دوف - مثّ - حلّ - تدویف *P.* حلّ کردن - گداختن *T.* ازمک ‖ Détremper de la farine avec des oeufs دقیقی یمورطه ایچندە ازمک Détremper quelque chose dans du vin بر شیئی بادە ایچندە حلّ ایتمک Détremper de la chaux کرج حلّ وتدویف ایتمک Détremper des couleurs بویەلری حلّ وتدویف ایتمک بویەلری ازمک - ایتمک

Et ôter la trempe à de l'acier, en le faisant rougir au feu *A.* اذهاب الوشی - امحاء الوشی - امحاء الفرند *P.* نا بود کردن جوهر *T.* زاغی کیدرمک - صویی کیدرمک ‖ Détremper de l'acier چلیکک صوینی کیدرمک Détremper un couteau بچاغک زاغنی محو ایتدرمک - امحای وشی سکین

DÉTREMPÉ. *A.* مدووف - محلول - ممشوش *P.* حلّ کردە - گداخته *T.* ازلمش

DÉTRESSE. Angoisse, grande peine d'esprit *A.* کربت - کرب pl. کروب - صرّت *P.* اندوه *T.* کدر ‖ Grande détresse کدر شدید

Et situation malheureuse, embarras pressant *A.* ضرورت - ضرورة الحال - مضایقة *P.* ستمزدگی - تنگئ حال *T.* صیقنتی ‖ Être dans une grande détresse مضایقهٔ شدیدەیه دوچار اولمق

En termes de Marine, Signal de détresse, c'est le signal qui annonce qu'un vaisseau est en danger *A.* علامة القضا *P.* قضا نشانی - نشانهٔ قضازدگی *T.* ‖ Il se dit figur. de toute action qui fait présumer qu'une personne est dans un embarras pressant *A.* امارة المضایقة *P.* نشانهٔ تنگئ حال *T.* صیقنتی نشانی ‖ La vente de sa terre est un signal de détresse ملکنک فروختی ضرورت حالی نشانیدر

DÉTRIMENT. Dommage, préjudice *A.* ضرر - مضرّت pl. مضارّ *P.* زیان *T.* ضرر ‖ Grand détriment ضرر جسیم Cela va au détriment du public بو کیفیت مضرّت عامّەیی منتجدر Causer un notable détriment ضرر جسیمه باعث اولمق Cela va au détriment de sa bourse کیسەسنه ضرری منتج بر حالتدر

En termes d'Histoire naturelle, il se prend pour Débris, fragment *A.* حطم ومقطّعات *P.* پارها *T.* پارچەلر - قرنتیلر ‖ Cette montagne est formée de détrimens de végétaux حطم نباتات - ومقطّعات نباتاتدن وجود پذیر اولمش بر جبل پارچەلرندن پیدا اولمش بر طاغ

DÉTROIT. Lieu où la mer est serrée entre deux terres *A.* خانق البحر - حلق البحر *P.* دربند دریا - تنگ دریا *T.* بوغاز ‖ Le détroit de Gibraltar *A.* باب الزقاق *T.* سبته بوغازی

Il se dit aussi, des passages serrés entre les montagnes *A.* درب - مأزم pl. مآزم - قفیل *P.* دربند *T.* بوغاز ‖ Dans les Alpes, il y a plusieurs détroits آلپس جبالندە مآزم عدیدە آلپس طاغلرندە متعدّد دربندلر وار در - وار در Les détroits sont aisés à garder بوغازلرك محافظەسی قولایدر Dans les détroits des montagnes جبالدە واقع دربندلردە

DÉTROMPER. V. Désabuser.

DÉTRÔNER. Chasser, déposséder du trône *A.* تنزیل - خلع عن اریکة السلطنة *P.* از تخت سلطنت فرود آوردن *T.* تختدن ایندرمک ‖ C'est ce qui fut la cause qu'on détrôna le nouveau prince پادشاه جدیدك خلعنه سبب بو مادّه در Ceux qui avaient contribué à détrôner le prince, furent les premiers à le rétablir پادشاهك تخت سلطنتدن خلعنه سبب اولنلر علی التکرار تخته اجلاسنه جملەدن اوّل سعی ایتمشلر در

DÉTRÔNÉ. *A.* مخلوع *P.* از تخت فرود آوردە *T.* تختدن

ایندرلمش

DÉTROUSSER. Détacher ce qui était troussé, et le laisser pendre en bas *A.* فسخ الشمر *P.* برچیده‌را فرو هشتن *T.* فسخ صغانمدیی آشاغی صالیویرمك ‖ Détrousser une robe ثوبك صغانمه‌سنی آشاغی صالیویرمك ـ شمر ثوب ایتمك

Figur. Voler, enlever par violence l'argent, les hardes de quelqu'un *A.* سلب ـ استلاب ـ اختلاس *P.* قلاشی کردن *T.* صویمق ‖ On l'a détroussé par les chemins فلانی یوللرده صویمشلر در Détrousser les passans ابنای سبیلی صویمق یولجیلری ـ آمدشدگانك اشیاسنی سلب ایتمك ـ صویمق

DÉTROUSSÉ. *A.* منفسخ الشمر *T.* صغانمه‌سی صالیویرلمش *A.* مسلوب *P.* دوچار قلاشی شده *T.* صویلمش

DÉTROUSSEUR. Voleur qui détrousse les passans *A.* خلاس *P.* قلاش *T.* آدم صویجیجی

DÉTRUIRE. Démolir, renverser un édifice *A.* هدم ـ تهدیم ـ تخریب ـ انتساف ـ نسف ـ تقویض *P.* خراب کردن ـ یکسان خاك کردن *T.* ییقمق ـ ییقمق ‖ Détruire un palais, une forteresse سرایی وقلعه‌یی هدم ایتمك ـ خاك ایله یکسان ایتمك Le temps détruit les plus solides bâtimens وقت وزمان زیاده متین ومستحکم اولان ابنیه‌یی تخریب ایدر Le débordement de la rivière a détruit son potager نهرك طغیانی بوستانی تخریب ایلدی

Il se dit figur. de plusieurs choses *A.* امحاء الاثر کلیا ـ *P.* خراب ـ مندرس کردن ـ مضمحل کردن تخریب ـ دفع *T.* نابود کردن ـ کردن یوق ایتمك ـ ییقمق ‖ Le mauvais ordre détruit les familles, les maisons عدم انتظام خاندانلرك یاخود خاندانلرك خرابیت حاللرینی مستلزمدر Le temps détruit toutes choses دهر وزمان کافهٔ اشیایی رهین اضمحلال ایدر L'âge détruit la beauté کبر سن ماحی آثار حسن وجمالدر Ce raisonnement détruit toutes les objections qu'on avait faites سرد اولنان اعتراضاتك مجموعی بو کلام معقول ایله رهین محو واضمحلال اولور Détruire une faction فرقهٔ اهل فسادی کلیا مندفع ومضمحل ایتمك Toutes les hérésies ont été détruites ou condamnées par les Pères et par les Conciles اقوال ائمهٔ دین ومجالس شورای فقهای راشدین موجبنجه مذاهب اهل رفض وبدعتك مجموعی رهین انمحا واضمحلال اولوب حکم مردودیتلری امضا اولندی Détruire la fortune de quelqu'un برکشینك مالنی خراب ویباب ایتمك Les barbares ont détruit l'Empire Romain اقوام اهل جاهلیت دولت رومیه‌یی مضمحل وخراب ایتمشلر در Pour prétendre à la sagesse, il faut détruire ses vices ادعای عقل ودرایت ایمك اول امرده کندو معایب ومثالبنك دفع وامحاسنه منوطدر ـ Détruire un homme dans l'esprit de quelqu'un, c'est le décréditer entièrement auprès de quelqu'un فلانك اعتبارینی فلان ذاتك یاننده ییقمق

SE DÉTRUIRE. *A.* انتساف ـ انقیاض ـ اندراس ـ انهدام *P.* ییقلمق *T.* بیبیده شدن ـ خرابی یافتن ـ خراب شدن ‖ Les bâtimens se détruisent faute de réparation ابنیه تعمیر اولنمدقجه دوچار انهدام اولور ـ Figur. *A.* انمحا ـ اندفاع *P.* نا بود شدن ـ گم شدن *T.* یوق اولمق ‖ Cette opinion se détruit d'elle-même بو مذهب خود بخود محو ومندفع اولور C'est un faux bruit qui s'est détruit de lui-même خود بخود مندفع اولمش اراجیف مقوله‌سیدر

DÉTRUIT. *A.* منهدم ـ مندرس ـ منتسف ـ خراب *P.* خرابی ـ گم شده *P.* مندفع ـ ممحو *A.* ییقلمش *T.* بیبیده ـ یافته ـ نا بود گشته *T.* یوق اولمش

DETTE. Somme d'argent qu'on doit *A.* دین pl. دیون *P.* وام *T.* بورج ‖ Ancienne dette دین عتیق Nouvelle dette دین جدید Petite dette اوفاق دین ـ دین کم مقدار ـ دین جزئی Grosse dette دین کلی ـ کلیتلو بورج Contracter des dettes, faire des dettes عقد دیون ایتمك ـ بورج ایتمك Payer, acquitter une dette ایفای دین ایتمك ـ ادای دین ایتمك ـ بورجی ادا ایتمك S'il se trouve insolvable, je perdrai ma dette معدم ومعسر اولدیغی حالده کندویه اداله ایلدیکم اقچه‌یی ضایع ایده‌جکم ـ Etre accablé de dettes, perdu de dettes, abîmé de dettes *T.* بار طاقت شکن دیون ایله درماندهٔ زیر بار دیون اولمق ـ قامت اقتدار دوتا اولمق ـ مستغرق دیون ـ غریق بحر دیون ـ Avouer une dette *T.* اقرار دین ایتمك Nier une dette انکار دین ایتمك

DETTE ACTIVE. C'est une dette qu'on a droit d'exiger de quelqu'un *A.* قرض ـ مطلوب pl. مطلوبات *P.* قرض خواستنی *T.* ذمم ناسده اولان ـ ذمم ناسده اولان آلدجق ـ آلدجق ـ مطلوبات ـ Dette passive. Celle qu'on est obligé de payer *A.* دیون مستقرضة pl. دین مستقرض ـ دیون pl. دین *P.* وام *T.* بورج ـ ویره‌جك ـ Dette hypothécaire. Celle qui est hy-

pothéquée sur un immeuble *A.* دين تحت الرهن *P.* وام با — رهنلوبورج *T.* گرو — Dette privilégiée. Celle pour laquelle on a un privilége spécial *A.* دين مشروط على الامتياز — Dette exigible. Celle qui se peut exiger actuellement *A.* قرض ممكن التقاضا — Dettes criardes. Les petites sommes qu'on doit à des ouvriers, à des marchands *A.* ديون جزئية *P.* وامهاى خرده *T.* جبفت اوفاق تفك بورجلر - بورجى

DEUIL. Affliction, tristesse *A.* حزن pl. احزان - غمّ pl. غموم *P.* كدر - ياس *T.* سوك - شيون - ماتم || Quand le Roi mourut, tous les peuples en témoignèrent un grand deuil پادشاهك وفاتنده جميع ناس اظهار حزن وماتم عظيم ايتمشدر

Il se prend aussi pour l'habit noir, et tout ce qui, à l'extérieur, caractérise la tristesse à l'occasion de la mort d'un homme *A.* سلاب pl. سُلُب - لباس الحداد *P.* جامهٔ ماتم لباس ماتم *T.* ياس روبه‌سى || Vêtu de deuil ماتم ايله ملبس S'habiller de deuil جامهٔ ماتم ايله اكتسا - تسلّب ايتمك Prendre le deuil *A.* اتخاذ السلاب *P.* جامه پوش ماتم اولمق - ايتمك *T.* ماتم داشتن - جامهٔ ماتم گرفتن ترك ياس طوتمق - روبه‌سنى كيمك Quitter le deuil سلاب ماتم لباسنى چيقارمق - سلاب ايتمك Grand deuil مكمّل ماتم روبه‌سى - شديد - سلاب خفيف Petit deuil خفيف ماتم لباسى - Il signifie aussi, les étoffes noires dont on tend une chambre, une église *T.* ثياب ماتم || Tendre une chambre de deuil براوطه‌يى ثياب ماتم ايله فرش ايتمك — Et le temps que le deuil dure *A.* مدّة التسلّب - مدّة الحداد *P.* هنگام ماتم *T.* ياس وقتى

DEUX. Le nombre double de l'unité *A.* اثنين - اثنان *P.* دو *T.* ايكى || Deux à deux *A.* اثنين اثنين *P.* دو بدو *T.* ايكيشر ايكيشر Deux à la fois دفعةً ايكى Deux fois autant ايكى اولقدر De deux jours en deux jours هر ايكى كونده Je les ai vus tous deux ensemble هر ايكى كونده برر دفعه - بر ايكى‌يه ايكيسنى دخى برابر كوردم Partager en deux تقسيم ايلمك

DEUXIÈME. Second *A.* ثانى *P.* دوم *T.* ايكنجى || Il loge au deuxième étage طبقهٔ ثانيده ساكندر

DEUXIÈMEMENT. En second lieu *A.* ثانياً *P.* بدوم *T.* ايكنجيده - ايكنجى اولدرق

DÉVALISER. Voler, dérober à quelqu'un ses hardes, son équipage *A.* سلب - استلاب - استغارة - استلاب ما ملك *P.* غارت زده كردن - غارت كردن *T.* صويمق || Il a trouvé au coin d'un bois des voleurs qui l'ont dévalisé اورمانك بر كوشه‌سنده راست كلديكى حراميلر كافهٔ اشياسنى سلب ايتمشلر در — اورمانك بر بوجاغنده تصادف ايلديكى قطاع طريق جميع اشياسنى آوردهٔ دست استغاره واستلاب ايتمشلر در — اورمانك بر كوشه‌سنده بولديغى خرسزلره صويغون ويردى

DÉVALISÉ. *A.* مظهر الاستلاب - مظهر الغارة *P.* غارت زده *T.* صويغون ويرمش - صويلمش

DEVANCER. Gagner le devant, prévenir quelqu'un en arrivant avant lui *A.* سبق - مسابقت - تسابق - استقدام - تقدّم *P.* پيشپايى - پيش دستى نمودن - استرعاف - استنتال - كردن *T.* پيشرو شدن - ايلرو كچمك || Devancer quelqu'un à la course قوشيده سبق - لدى العدوا مسابقت ايتمك Il a devancé le courrier اولاقه تقدّم ايلدى وتقدّم ايلمك اولاغى ايلرويه كچدى - Je m'en allais vous voir, mais vous m'avez devancé سنى كورمكه كلور ايدم لكن كلوب مسابقت ايلدك — Et précéder dans l'ordre du temps || L'aurore devance le lever du soleil شفق طلوع شمسى تقدّم ايدر Les signes qui doivent devancer le jour du jugement يوم قيامتى تقدّم ايده‌جك اشراط ساعت — Et précéder quant au rang || Je l'ai toujours devancé en pareille cérémonie بومثللو رسم وتشريفاتده دائما فلانه تقدّم ايلدم — Figur., surpasser, avoir l'avantage *A.* تفضّل - تسابق *P.* پيش رفتن - گذشتن *T.* كچمك - ايلرولنمك || Nous commençâmes à étudier ensemble, vous m'avez bien devancé بالمعيّة تدرّسه بنى كچدك - ابتدا ايتمشيكن بندن تسابق ايلدك

On dit, Ceux qui nous ont devancés, pour dire, ceux qui ont vécu quelque temps avant nous, ou ceux qui nous ont précédés en quelque charge *A.* اسلاف *P.* پيش آيندگان *T.* كچمشلر

DEVANCÉ. *A.* متسابق - متقدّم *P.* پيش رسيده - پيش رفته *T.* ايلرو كچمش

DEVANCIER. Prédécesseur *A.* سلف pl. اسلاف *P.* پيش آمده *T.* ايلرو كلان || Je tiens cela de mon devancier فلان ماده‌يى سلفمدن بيلورم — Au pluriel, il se prend pour Ancêtres *A.* آباءواجداد - اسلاف *P.* نياگان - پيش آيندگان

آثارلر .T || Imitons l'exemple de nos devanciers آبا واجدادمزی آبا واجدادمزدن اخذ عبرت ایدەلم ـ تقلید ایدەلم

DEVANT. Préposition de lieu. Vis-à-vis, à l'opposite de la partie antérieure de quelque chose .A قُبل ـ قدّام ـ امام ـ فی المقابلة .P پیش .T اوکنده || Regarder devant soi اوکنه باقمق Mettez cela devant le feu فلان شیئی آتشک مقابلنه وضع ایله

Et préposition d'ordre. Il est opposé à Après .A اوّل ـ قَبل .P پیش .T ایلرو || C'est mon ancien, il marche devant moi بندن اسکی اولمغله بندن اوّل یورر Il a le pas devant moi بنم پیشروَمدر ـ بندن اوّل خطوه جنبان تقدّمدر

On dit proverbialement, Les premiers vont devant, pour dire, que d'ordinaire les plus diligens ont l'avantage .A الفضل للمتقدّم .T ایلرو یتشن تقیدبی قپار — On dit, Ci-devant, pour dire, précédemment .A قبل ذا ـ مقدّما ـ سابقا .P پیش ازین .T ایلروده ـ بوندن اوّل ـ بوندن اقدم || Comme nous avons dit ci-devant مقدّما بیان اولندیغی وجه اوزره

Il signifie aussi, en présence .A فی المحضر ـ فی الحضور .P پیش ـ پیشگاه .T اوکنده || Il a prêché devant le Roi حضور پادشاهیده وعظ ایلدی Il l'a dit devant des témoins محضر شهودده سویلمشدر Ne dites rien devant lui, c'est un homme qui redit tout نقل کلامه مألوف بر آدم اولمغله اوکنده هیچ بر شئ سویلمه Je vous jure devant Dieu حضور باریده یمین وقسم ایدرم Nous comparaîtrons tous devant Dieu یوم حسابده جملەمز حضور باریده بولنەجغز Quand il fut devant ses juges حضور حاکمده اولدیغی حالده

DEVANT, est aussi substantif, et signifie, la partie antérieure d'une chose, d'une personne .A مقابل ـ معدّم .P پیش ـ روی .T اوک || Il bâtit sur le devant de sa maison خانەسی مقابلنده بنا ایلدی Votre cheval est blessé sur le devant سنک آتنک اوک طرفنده یارەلو در Le devant d'un carrosse عنطوک جانب مقدّمی Mettre le devant derrière مقدّمنی اوکی آردە قویمق ـ موخّرینه وضع ایتمک

On dit, Aller au-devant de quelqu'un, pour dire, Aller à sa rencontre .A استقبال .P بپذیره رفتن .T قارشولمغه کتمک || On alla au-devant de lui pour le recevoir فلانک کتدیلر ـ استقبالنه چیقدیلر

ALLER AU-DEVANT, se dit figur., pour dire, prévenir || Aller au-devant du mal قبل حلول البلیّة چارەسنه باقمق Il va toujours au-devant de tout ce qu'on peut souhaiter de lui کندوسندن مأمول اولندجق احوالک جملەسنی قبل الاستدعا ایفا ایدر Je sus que c'était une chose qu'il souhaitait de moi, j'allai au-devant بندن آرزومندی اولان بر مادّه اولدیغنی فهم ایلدیکمده قبل الاستدعا اجراسنه سرعت ایلدم Aller au-devant d'une objection سردی ملحوظ اولان اعتراضه قبل الظهور جواب ویرمک — On dit, Prendre le devant, gagner le devant, pour dire, partir avant quelqu'un .T ایلرویه عزیمت ایتمک ـ ایلرویه سوق مطیّهٔ سرعت ایتمک

DÉVASTATEUR. Qui dévaste .A مخرّب .P تخریبساز ـ یبابگر .T خراب ایدیجی ـ ییقیجی || Un torrent dévastateur موجب خرابیّت اولان بر سیل شدید Une armée dévastatrice موجب خرابیّت اولان عسکر Les Espagnols ont été les dévastateurs du Nouveau Monde اسپانیالویکی دنیانک مخرّبلری اولمشلر در

DÉVASTATION. Désolation, ruine d'un pays .A خرابیّت .P ویرانی ـ خرابی .T ییقلمه || La dévastation des provinces d'Occident fut causée par l'invasion des barbares اقوام جاهلیّەنک استیلاسی ممالک غربیّەنک خرابیّتنه سبب اولمشدر

DÉVASTER. Désoler, ruiner .A تخریب .P خراب ویباب ـ ویران کردن ـ کردن .T خراب ایتمک ـ ییقمق

DÉVASTÉ. .A رهین بالخرابیّة ـ خراب .P ویران وخراب ـ خراب ویباب .T خراب اولمش ـ ییقلمش

DÉVELOPPEMENT. Action de développer, ou effet de cette action .A انبساط ـ انکشاف .P گشایش .T آچیلش || L'homme croît en hauteur jusqu'à seize ou dix-huit ans, et cependant le développement entier de toutes les parties de son corps, en grosseur, n'est achevé qu'à trente ans انسان اون آلتی تا اون سکز یاشنه وارنجیه قدر قدّا کسب نشو ونما ایدر انجق جمیع اجزای بدنک جسما انکشاف وانبساطی اوتوزنجی سنەده واصل درجهٔ کمال اولور Le développement interne de nos facultés et de nos organes est l'éducation de la nature قوامزک وآلات بدنیّەمزک انکشاف باطنیسی تربیهٔ طبیعت ایلەحصولپذیر اولور Les enfans acquièrent des connaissances malgré les obstacles que nous mettons au développement de leurs facultés اطفالک انبساط قوای نفسانیّەلری خصوصنده حوالهٔ عوایق عدیده اولنمقده ایکن تحصیل

معلوماتدن خالی اولمدقلری ظاهر در

Il se dit aussi en termes de Médecine *A.* انتشار *P.* وسعتپذیری *T.* میدان آلمه - یایلمه || Le développement d'une fièvre, d'une tumeur, etc. حمانک وورمک وسائر اول مقوله عارضه‌لرک یایلمه‌سی - انتشاری

DÉVELOPPER. Ôter l'enveloppe de quelque chose *A.* سلب اورتوبی *T.* پوشش را بر گرفتن *P.* سلب الغلاف - اللفافة || Développer une tapisserie اورتوبی چیقارمق - کیدرمک مطوی دیوارک قپلامه‌سنی چیقارمق Développer des habits اولان ثیابک لفافه‌سنی سلب ایتمک Développer un paquet de linge بزلرک بوغچه‌سنی چیقارمق

Et exposer en détail ce qu'un objet renferme, ou analyser ses parties *A.* بسط علی وجه التفصیل - تفصیل - تبسیط - اچوب یایمق *T.* بتفصیل بیان کردن *P.* تفصیلاً شرح - || En général, le siècle où les philosophes développent les préceptes des arts, est celui des ouvrages communément mieux faits et mieux écrits علی الاطلاق حکمانک قواعد صنایعی مفصلاً بسط وشرح ایلدکلری وقت کشیده سلک املا قلنان تالیفات بر گزیده‌نک ظهوری زمانیدر Développer une affaire bien embrouillée ملتبس ومختلط بر ماده‌یی تفصیلاً شرح ایتمک

Il se dit aussi d'un objet qui, contenu en petit dans un genre, reçoit un acroissement qui met toutes ses parties en évidence *A.* نشر - بسط - کشف *P.* گستردانیدن - گشادن *T.* اچوب یایمق || La chaleur développe les plantes contenues dans les semences confiées à la terre تأثیر حرّ وگرما بطن ارضده مودوع اولان بذورات ایچنده مرکوز نباتاتک نشرینه بادی اولور - Figur. || Il développa tous les talens et toutes les qualités d'un grand général تام المهاره بر جنکاور نامداره لایق بالجمله معلومات ومعارفی وکافهٔ مناقب لازمه‌یی بسط ونشر ایلدی Je pense que de temps en temps la nature répand sur la terre un certain nombre de talens qui restent ensevelis, lorsque rien ne contribue à les développer ظنمه کوره یدقدرت گاه وبیگاه روی ارضه معارف عدیده نشر ایدر که انبساط وانکشافلرینه بر وسیله ظهور ایتمدکجه مکنون ومختفی قالور

SE DÉVELOPPER. *A.* انبساط - انتشار - انکشاف *P.* گسترانیده آچلمق - یاییلوب آچلمق *T.* منبسط شدن - شکفتن - شدن

DEVENIR. Commencer à être ce qu'on n'était pas *A.* صیرورت صورت پذیرفتن - گشتن - رسیدن - شدن *P.* کسب الحال - کسب حال *T.* فلان حاله وارمق - اولمق || Devenir grand کسب عظمت ایتمک Devenir maigre کسب هزل بیوکلک حالنه وارمق - ایتمک De riche qu'il était, il devint pauvre اصحاب ثروتدن ایکن کسب حال فقر ایلدی Devenir savant, sage عالم کسب حال علم ومعرفت ورسیدهٔ درجهٔ - وعاقل اولمق هوشمندی ودرایت اولمق Il est devenu tout blanc en peu de temps آز زمان ایچنده بم بیاض اولدی Je ne sais ce que tout ceci deviendra بو کیفیت نه حال کسب ایده‌جکنی بیلمم - نه‌یه منجرّ اوله‌جغنی بیلدم Que deviendrai-je? عجبا نه حال کسب ایده‌جکم Que deviendra tout le bien qu'il a amassé? جمع ایلدیکی بو قدر مال نه اوله‌جقدر

DEVENU. *A.* صایر *P.* شده - گشته *T.* فلان حاله - اولمش وارمش

DÉVERGONDÉ. Qui mène publiquement une vie licencieuse *A.* عارسز *T.* بیعار *P.* مستهتک

DEVERS. Préposition qui se joint avec Par, et les pronoms personnels, et sert à marquer possession *A.* عند *P.* نزد *T.* یان || Retenir des papiers par-devers soi کاغدلری یاننده طوتمق

DÉVERS. Il se dit, en termes d'Arts, de tout corps qui n'est pas d'aplomb *A.* ازور - ناکب - مایل - امیل *P.* وریب *T.* قاجق - ورب || Ce mur est dévers بو دیوار ازور ومایلدر - بو دیوار بر طرفه قاچقدر -

DÉVERSER. Pencher, incliner *A.* نکب - میل *P.* وریب بودن *T.* قاجق اولمق - وربلنمک || Un mur qui déverse قاچقلغی اولان دیوار - میل ایدن دیوار

Il est aussi actif *A.* تمییل - تحنیة - امالة *P.* وریب کردن *T.* اکمک - وربلتمک || Déverser une pièce de bois بر پارہ آغاجی تحنیه ایتمک

DÉVERSÉ. *A.* مایل - *P.* وریب شده *T.* وربلنمش *T.* قاچق

se DÉVÊTIR. Se dégarnir d'habits *A.* انخلاع من - انخراع الثیاب *P.* جامه افکندن *T.* صویلمق || Il est dangereux de se dévêtir sitôt چابک صویلمقده تهلکه وار در

Il se dit figur. en termes de Pratique, pour dire, se dessaisir d'un bien, l'abandonner au donataire ou à l'acquéreur *A.* اعتزال

کندومالندن وازکچمک T. از مال خود دست کشیدن P. عن المال

DÉVÊTU. A. منخلع الثیاب - منخرع P. جامه افکنده T. صویلمش

DÉVÊTISSEMENT. Terme de Jurisprudence. Démission A. اعتزال عن المال P. دستکشی از مال خود T. کندومالندن وازکچمه || Le dévêtissement de ses biens en faveur de ses enfans بر کمسنه اولادینی قایرمق ایچون مالندن اعتزال ایتمه

DÉVIATION. Action par laquelle un corps se détourne de son chemin A. انحراف - عدول - حیدودت P. کجروی T. صاپمه || J'ai descendu la rivière sans aucune déviation بلا تخلّف - صاپمیدرق - عدول نهرک آقندیسیله ایندم - Figur. A. تخلّف P. بیراهی T. صاپمه || Il a suivi sans déviation, dans toute sa conduite, les principes qu'il s'est faits مسلک وحرکتنده مقدّما اتّخاذ ایتمش اولدیغی اصوله بلا تخلّف مداومت ایلدی - اتّخاذ ایتمش اولدیغی اصول وقواعده تجویز انحراف وتخلّف ایتمکسزین متابعت ایلدی

DÉVIDER. Mettre en écheveau le fil qui est sur le fuseau A. لفّ المریرة P. سف بستن - سف پیچیدن T. طوره صارمق

Et mettre en peloton le fil qui est en écheveau A. توشیع P. رشته را در کلاب پیچیدن T. ایپلکی یومق صارمق

DÉVIDÉ. A. مریرة ملفّفة P. سف بسته T. طوره‌لنمش ایپلک A. موشّع P. رشتهٔ در کلاب پیچیده T. یومق صارلمش ایپلک

DÉVIDEUR. Ouvrier qui dévide A. موشّع P. رشته پیچاننده T. ایپلک صاریجی

DÉVIDOIR. Instrument dont on se sert pour dévider A. دوّارة الخیط P. چرخهٔ رشته T. ایپلک چیقریغی || Mettre un écheveau sur le dévidoir ایپلک طوره‌سنی چیقریق اوزرینه کچورمک

DÉVIER ou SE DÉVIER. Il ne se dit qu'au figuré. Se détourner, être détourné de la route qu'on a prise A. انعدال - انحراف - تخلّف - اجناف P. از راه تافتن T. صاپمق - یولدن آیرلمق - یولدن شاشمق || Il n'a jamais dévié des principes de la justice اصول عدل وحقدن عدول واجناف ایتدیکی یوقدر || Se dévier de la bonne route طریق مستقیمدن عدول وانحراف ایتمک - طوغری یولدن شاشمق

DEVIN. Celui qui se donne pour prédire les choses à venir, et découvrir les choses cachées A. عرّاف pl. عرّافین - کاهن pl. کهنة P. غیب خوان - فالگیر T. باقیجی - غیبدن خبر ویریجی || Consulter les devins عرّافلره مراجعت ایتمک - عرّافلره طانشمق || Les devins sont des imposteurs زمرهٔ عرّافین کذّاب ودروغگو در

DEVINER. Prédire les choses à venir A. کهانت - عرافت - استخراج المغیّبات - اخبار المغیّبات P. غیب خواندن - فالگیری کردن T. باقیجیلک ایتمک - غیبدن خبر ویرمک || L'art de deviner est une chimère علم عرافت خیالات باطله قبیلندندر || On ne saurait deviner l'avenir مستقبلات اموری استخراج ایتمک ممکن ومتصوّر دکلدر - استخراج مغیّبات ایتمک امر محالدر

Et juger par voie de conjecture A. تفرّس - عقلا استخراج - توسّم - تزکّن P. بقرینه در یافتن T. عقل ایله بولمق - بولمق || Devinez ce que j'ai fait aujourd'hui, devinez d'où je viens بو کونکی کون ایتدیکمی وقنغی طرفدن کلدیکمی تفرّس ایله || Il a deviné ma pensée فکرمی عقلا استخراج ایلدی || Son écriture est si peu lisible, qu'il faut qu'un mot fasse deviner l'autre خطّی شول مرتبه‌ده عسیر القرائة در که هر بر لفظ دیگرندن تفرّس وتوسّم اولنمغه محتاجدر

DEVINER une énigme, un logogriphe, c'est en trouver le mot A. حلّ - استخراج P. یافتن T. بولمق || Il a deviné cette énigme معمّایی استخراج ایلدی - معمّایی حلّ ایلدی || On dit figur. d'une chose obscure, C'est une énigme à deviner قرینه ایله تفرّسه محتاج بر معمّا در - Et d'une personne qui s'exprime, qui écrit avec obscurité, qu'il faut toujours la deviner قرینه ایله تفرّس اولنمغه محتاجدر

DEVINERESSE. Femme qui se mêle de prédire les choses à venir A. عرّافة P. زن فالگیر T. باقیجی قری

DEVINEUR. V. Devin.

DEVIS. État détaillé que donne un ouvrier en bâtiment, des ouvrages qu'il doit faire, et de tous les frais qu'il faut faire pour les mettre en état T. بنا مصرفنک دفتر مفرداتی || Donner le devis d'une maison à bâtir بنا اولنه‌جق بر باب منزل مصرفنک مفردات دفترینی اعطا ایتمک || Le devis de l'architecte معمارک دفتر مفرداتی

DÉVISAGER. Défigurer, déchirer le visage A. تخمیش - خمش

Ce || يوزى طرملامق *T.* رو خراشيدن *P.* تخديش الوجه — chat-là vous dévisagera بوكدى يوزيكى طرملايجقدر Quand cette femme-là est en furie, elle dévisagerait un homme بو عورتك تهوّر مجنونانه سى طوتدجق اولور ايسه آدمك تخميش وجهنه قادره در

DÉVISAGÉ. *A.* متخدّش الوجه — مخموش *P.* رو خراشيده *T.* يوزى طرملانمش

DEVISE. Figure accompagnée de paroles, exprimant d'une manière allégorique et courte, quelque pensée *A.* شكل مرموز *P.* حسبحالى — رموزلى صورت *T.* نقش رموز آميز حسبحال مصنّع ومخيّل بر شكل مرموز || Devise ingénieuse مشعر نقش Graver une devise بر نقش رموز آميز حك وتراش ايتمك — حسبحالى مشعر بر نقش حك ايتمك La devise de Louis XIV était un soleil qui éclaire un monde فرانسه پادشاهرندن فلان نام پادشاهك حسبحالنى مشعر نقش رموز آميزى — عالمى تنوير ايدن برشمسك صورتى ايدى On appelle la figure représentée dans une devise, Le corps de la devise *T.* شكل مرموزك هيئتى Et les paroles qui l'accompagnent, L'âme de la devise *T.* — حسبحالى مشعر شكل مرموزك كتابه سى Il se dit aussi, de quelques paroles sans figure que l'on adopte, pour indiquer ses goûts, sa profession, ou la résolution qu'on a prise *T.* حسبحال || Paix et peu آز اولسون آشم غوغاسز باشم فلانك تمام حسبحاليدر Plutôt mourir que changer اولمك وار دونمك يوق كلامى تمام حسبحاليدر Chacun à son tour هر كس نوبتنجه كلامى تمام حسبحاليدر

DÉVOIEMENT. Flux de ventre *A.* استطلاق البطن *P.* شكمرانى *T.* يوركك سورمه سى || Les raisins lui ont donné le dévoiement اكل ايلديكى اوزم استطلاق بطنه سبب اولمشدر

DÉVOILEMENT. Action par laquelle on découvre ce qui était caché *A.* كشف — انكشاف *P.* گشايش — گشاد پردهٔ خفا *T.* بللورمه — آچلمه || Le dévoilement des mystères اسرار خفيّه نك كشفى Le devoilement des figures du Vieux Testament ne s'est fait qu'à la venue du Messie عهد قديمده مندرج اولان كنايات بللو — انجق حضرت مسيحك ورودنده كشف اولنمشدر اولمشدر

DÉVOILER. Hausser le voile d'une religieuse *A.* رفع النقاب الرهبانيّة *P.* رو پوش رهبانيّت بر داشتن *T.* رهبانلق يوز اورتوسنى قالدرمق — Figur. Découvrir une chose qui était secrète *A.* كشف — تكشيف *P.* آشكار كردن — فاش كردن — خارجه اخراج ايتمك — آشكاره يه چيقارمق *T.* عيان كردن — سرّ پنهانى كشف ايتمشلر در || On a dévoilé le secret سرّى آشكاره يه چيقارديلر

DÉVOILÉ. *A.* منكشف — عيان *P.* آشكار شده — فاش كرده *T.* آشكار اولمش — آشكاره يه چيقمش

DEVOIR. Être obligé à payer *A.* دين على — دين على الذمّة *P.* وام داشتن — وامدار بودن *T.* ويره جكى بر كمسنه نك ذمّتنده بورج اولمق — بورجلو اولمق — اولمق || Devoir une somme d'argent بر كمسنه نك ذمّتنده مبلغ معلوم المقدار دين اولمق Devoir par obligation بر كمسنه نك بر تمسّك دينى اولمق Devoir tant de setiers de blé با تمسّك دينى اولمق بر كمسنه نك ذمّتنده شو قدر كيل حنطه دينى اولمق

On dit proverb. d'un homme qui doit beaucoup, qu'il doit plus d'argent qu'il n'est gros, qu'il doit à Dieu et au monde, qu'il doit au tiers et au quart *T.* اوچان قوشلره بورجى واردر

Il signifie aussi, être obligé à quelque chose par la loi, par la coutume, par la bienséance *A.* الزام على النفس — تحتّم *P.* واجبهٔ ذمّت — واجبهٔ حال داشتن — بخود واجب داشتن — لازمهٔ ذمّت داشتن — مقتضى بودن *T.* بر كمسنه نك اقتضا — اوزرنده بورج اولمق — اوزرنده واجب اولمق تابع متبوعى || Le vassal doit hommage à son seigneur ايتمك حقنده ايفاى رسم عبوديّت ايتمك واجبهٔ ذمّتيدر Un fils doit respect à son père ولد والدى طرفنه ايفاى شرط توقير وحرمت ايتمك لازمهٔ ذمّتيدر Un bon citoyen doit obéissance aux lois صحيح وصالح اولان بر ابن بلد قوانين مرعيّه يه امتثال ايتمك ذمّتنده واجب ومتحتّمدر Devoir une visite à quelqu'un بر كمسنه نك فلانه اداى رسم زيارت ايلمسى عهده سنده بورج اولمق Vous devriez vous conduire autrement آخر وجهله — آخر كونه حركت ايلمك لازم ايدى حركت ايلمك اقتضا ايدر ايدى Il ne devrait pas abandonner ses parens ابوينى ترك ايتمك اقتضا ايتمز ايدى Un homme d'honneur doit tenir sa parole اهل عرض اولان كشى وعدينه وفا ايتمك اقتضا ايدر

Il se dit aussi, pour marquer qu'il y a une espèce de justice qu'une chose soit, ou qu'il y a une espèce d'apparence qu'une chose est ou qu'elle sera *A.* اقتضا *P.* بايستن *T.* اولمق كرك

لازم كلمك ‖ Un bon ouvrier doit être plus employé qu'un autre, et doit être payé plus grassement عمله بيننده حذاقتی فايق اولان كشی سائرلرندن زياده قوللانمق واجرتی اخرلردن زياده غنيجه ويرلمك اقتضا ايدر À la vie que mène cet homme-là, il doit être bien riche شو آدمك كچنديكی حاله كوره خيلی مرتبه ثروت ويساری اولمق اقتضا ايدر On doit avoir bien froid en hiver quand on est mal vêtu موسم شتاده لباس وپوشده اهتمام ايتميان كشی‌يه برودتك زياده اولمق لازم كلور تأثيری زياده اولمق كركدر

DEVOIR. Ce à quoi on est obligé par la loi, par la coutume, par la bienséance *A.* شرط ـ واجبه ـ وجيبه pl. واجبات لازمة الذمة ـ ما وجب الحال ـ واجبة الحال ـ واجب الايفا *P.* انجيد pl. فرايض الذمة فريضة الذمة ـ لازمات الذمة pl. واجبه *T.* بورج ‖ S'acquitter de son devoir واجب است واجبات حالنی ذمتنی ادا ايتمك Remplir ses devoirs وجيبهٔ ذمتك بتمامها ايفا ايتمك Satisfaire à son devoir فلان مقتضاسنی ايفا ايتمك Cet officier fait bien son devoir ضابط واجبهٔ مأموريتنی كما هو حقها ايفا ايدر Il ne manque jamais à son devoir ما وجب مأموريتنی اجراده اصلا سنك واجبهٔ ذمتكدر تجويز قصور ايتمز C'est votre devoir Les devoirs de l'amitié, les devoirs de la bienséance واجبات ودّ ومحبت وشرايط حسن ادب C'est un devoir indispensable وجيبهٔ ما لا بدّ قبيلندندر Les devoirs d'un père de famille صاحب اولاد وعيال اولان كمسنه‌نك واجبات حالی Le devoir conjugal شرط زوجيت ـ لازمهٔ ذمت زوجيت Les devoirs réciproques طرفيندن رعايتی واجب اولان فرايض احدهما اخری حقنه رعايتی اقتضا ايدن شروط ـ ذمت لازمه Les devoirs des sujets envers le prince, et du prince envers ses sujets پادشاهك رعيت حقنده ورعايا وزيردستانك پادشاه طرفنده واجب الايفا اولان شروط لازمه On est heureux lorsqu'on se fait un plaisir de son devoir بر كمسنه واجبهٔ ذمتی اولان اخوالك ايفاسنی وسيلهٔ واجبهٔ ذمتنی ـ حظ درون عدّ ايدنجه مسعود وبختيار در محظوظيت قلب ايله ايفا ايدنجه مسعود الحال عدّ اولنور Faire le devoir de capitaine et celui de soldat هم سركرده‌يه وهم ساده جد بر عسكری نفرينه اقتضا ايدن وجيبه‌يی اجرا ايتمك Faire son devoir de bon chrétien عيسوی صحيحه اوزرينه واجب اولان فرايضی اجرا ايتمك ـ On dit, Être dans son devoir, se mettre dans son devoir, pour dire, se tenir dans l'état où l'on doit être devant les personnes à qui on doit du respect *T.* ادبنی طاقنمق ـ شرط ادبه رعايت ايتمك ـ On dit aussi, Être à son devoir, pour dire, être à son poste *T.* بر كمسنه بر كمسنه ـ خدمتنه مخصوص اولان مقامده بولنمق خدمتی برنده دوام ايتمك Et rentrer dans son devoir, pour dire, se mettre dans l'obéissance *T.* طريقهٔ اطاعت وانقياده رجعت ايتمك Ranger quelqu'un à son devoir *T.* بر كمسنه‌يی بر كمسنه‌يه ما ـ ما وجب حالی اولان مسلكه تسليك ايتمك وجب حالنی اجرا ايتدرمك Et se mette en devoir de faire une chose, pour dire, se mettre en état de la faire, commencer à la faire *T.* بر شيئك اجراسنه تشبث ايتمك

DÉVOLU. Acquis, échu par certains droits *A.* عائد ـ مصاب *P.* عائد شده ـ اصابت كرده *T.* دوشمش ـ اصابت ايتمش ‖ Terre dévolue à la Couronne جانب ميری‌يه عائد اولمش اصابت ايتمش ـ بر ارض

DÉVOLUTION. Acquisition d'un droit dévolu *A.* حق عائد ـ حق مصاب ‖ Cette terre appartient au Roi par dévolution فلان ارض پادشاهك حق عائدی اولمق اوزره ملكيدر Droit de dévolution اصابت ايتمش حق

DÉVORANT. Qui dévore *A.* مفترس *P.* درنده *T.* يرتيجی ‖ Lion dévorant شير درنده Bête dévorante سبع مفترس ـ يرتيجی حيوان ـ Figur. ‖ Estomac dévorant *A.* معدهٔ نهّامة *P.* معدهٔ پر خوار *T.* هر شيئی يودان قورصق Flamme dévorante نائرهٔ شديد النهم Appétit dévorant اشتهای سبعی Flammes dévorantes اژدهای آتش پر خوار Il a un feu dévorant dans les entrailles بغرسقلرنده بر لهيب پر سوز ونهيب وار در

DÉVORER. Il ne se dit au propre qu'en parlant des bêtes féroces qui déchirent leur proie avec les dents *A.* افتراس *P.* بدندان دريدن *T.* يرتوب يمك ‖ Les bêtes l'ont dévoré طعمهٔ وحوش وسباع ـ افتراس كردهٔ وحوش وسباع اولمشدر Les crocodiles dévorent quelquefois les hommes تمساح بعضاً انسانی افتراس ايدر

Il se dit aussi d'un homme qui mange goulument, avidement *A.* ترهيط ـ التقام *P.* علف خواری كردن *T.* قاپوب يوتمق ‖ Il ne mange pas, il dévore فلان كمسنه اكل طعام ايتمز ترهيط طعام ايدر ـ On dit d'un homme pressé d'une violente

faim, que la faim le dévore شدّت جوع جگرگدازه مبتلا در – Figur. || Le temps dévore tout دهان بی امان دهر وزمان اژدهای کافّهٔ اشیایی بلع والتقام ایدر le feu dévore tout آتش کافّهٔ اشیایی التقام ایدر – Les poètes en parlant d'une violente passion d'amour disent, Le feu qui le dévore دل آشفته‌سنی پر سوز وگداز ایدن نائرهٔ ذات اللهیب عشق ومحبّت

On dit figur. d'un homme qui se laisse consumer d'ennui, de chagrin, que l'ennui, le chagrin le dévore آتش جگر سوز ملال وسآمت ولهیب جانگداز حزن وکربت عمرینی کوتاه ایدر – Et d'un homme qui lit beaucoup et avec une grande ardeur, qu'il ne lit pas les livres, mais qu'il les dévore کتابلری حوصلهٔ صدرنده – مطالعه ایتمیوب دخیلهٔ صدرینه ابتلاع ایدر – Et d'un homme qui vient à bout courageusement des difficultés qui se rencontrent dans les études, qu'il dévore les difficultés مشکلاته غلبه ایدر – هضم ایتدرر – Et de celui qui retient ses larmes quand elles sont près de s'échapper, ou qui cache le ressentiment d'un affront, qu'il dévore ses larmes سیل اشکی حبس وتوقیف ایدر qu'il dévore un affront رذالتی بلع وهضم ایدر رذالتی یودار – ایدر

Dévoré. *A.* مفترس *P.* دریده *T.* یرتیلوب ینمش

DÉVOT. Pieux, attaché au service de Dieu *A.* متعبّد pl. متعبّدین – متدیّن – مرتاض – مرتاضین *P.* دیندار – پارسا – *T.* صوفی خدا ترس – || Les commencemens de la vie dévote sont pleins d'épine, mais les suites en sont douces ریاضتک اوائل حالی پر خار دلازار ایسه‌ده صکره‌لری لطافت وشیرینی جانفزادن عبارتدر Être dévot à la Vierge حضرت بتول مریدهٔ تعبّد مخصوص ایله متعبّد اولمق Avoir l'extérieur dévot تعبّد ظاهری صاحبی اولمق – Faire le dévot *A.* تعابد – تزاهد *P.* روی ترسایی نمودن *T.* صوفیلق کوسترمک –

DÉVOTEMENT. D'une manière dévote *A.* بالتعبّد *P.* متعبّدانه – بپارسایی *T.* صوفیجه || Prier Dieu dévotement اداء فریضهٔ صلات ایتمک Entendre dévotement la messe دعای قدّاس شریفی متعبّدانه استماع ایتمک

DÉVOTION. Piété, attachement au service de Dieu *A.* تعبّد – تنسّک – ریاضت *P.* پارسایی – دینداری *T.* صوفیلق || Vraie dévotion تعبّد حقیقی S'adonner à la dévotion تنسّک وریاضته وقف نفس ایتمک Inspirer de la dévotion اشراب هوس تعبّد ایتمک Faire quelque chose par dévotion بر شیئی تنسّک وعبادت نیّتیله ایشلمک Avoir dévotion à un Saint اولیاء اللهدن بریسنه بر وجه اختصاص تعبّد ایتمک N'avoir point de dévotion مایهٔ دینداری وتعبّددن بی بهره اولمق Sa dévotion est bien refroidie مألوف اولدیغی تعبّدک گرمیّتنده فتور عارض اولدی – تعبّدینه خیلی برودت عارض اولمشدر – Il se prend aussi pour les exercices de la dévotion *A.* منسک pl. مناسک || Il est en dévotion مناسک دینیی ادا ایتمکده در – On appelle, Livres de dévotion, des livres qui contiennent des prières *A.* کتب الصلاة

DÉVOUEMENT. Abandonnement entier aux volontés d'un autre *A.* تسلیمیّت – وقف النفس || Il s'est donné à ce ministre avec un entier dévouement وکلای دولتدن فلان ذاته تسلیمیّت کامله ایله ربط قلب ایلدی Il sert ses amis avec un dévouement sans exemple احبّا واصدقاسنک خدمتنی مثلی نا مسبوق بر کونه تسلیمیّت ایله کورر – احبابی خدمتنده مثلی نا مسبوق وجهله وقف نفس ایدر

DÉVOUER. Dédier, consacrer, donner sans réserve *A.* وقف – تسلیم *P.* وقف کردن *T.* وقف ایتمک – ویرمک || Il a dévoué ses enfans au service de la patrie, au service du prince اولادینی وطنک وپادشاهک خدمتنه وقف ایلدی Il s'est entièrement dévoué à un tel زمام اختیارینی فلانک یدینه تسلیم – نفسنی فلانه وقف ایلدی – ایلدی Ces personnes se dévouèrent à la mort pour leur patrie فلان کمسنه‌لر وطن غیرتیله نفس وجانلرینی هلاکه وقف ایتمشلر در – On dit, qu'un homme est entièrement dévoué à un autre, pour dire, qu'il est prêt à suivre ses volontés en toutes choses فلانک مسلّم یدی فلانه گردندادهٔ رضا واختیار در – اختیاریدر

DÉVOYER. Détourner de la voie, du chemin. V. Détourner. – On dit, Dévoyer une ligne, un tenon, un tuyau de cheminée, pour dire, les détourner de la ligne droite *A.* امالة *P.* گردیدن *T.* اکمک – صاپتمق – Il se dit aussi pour marquer l'effet ordinaire des indijestions. V. Dévoiement.

Dévoyé. V. Détourné. – Il se dit aussi au substantif, de ceux qui ne sont pas dans la voie du salut *A.* مضلّ pl. مضلّون – جایر pl. جورة – اهل الضلال pl. ارباب الضلال *P.* گمراه *T.* ازغون || Ramener les dévoyés اهل ضلالتی طریق حقّه جوره ومضلّینی صراط مستقیم حقّه – ارشاد ایتمک

ارجاع ایتمك

DEXTÉRITÉ. Adresse de la main *A.* فراهت - مهنت - لباقت *P.* چیره دستی *T.* چیره دستلك - اوزلق || Avoir de la dextérité à enchâsser des diamans الماس میخلمغده صاحب لباقت اولمق - الماس میخلیجیلغده الی اوز اولمق || Il joue des gobelets avec une grande dextérité عظیم چیره دستلك ایله شعبده بازلق ایدر

Il se dit figur. de l'adresse de l'esprit *A.* مهارت - حذاقت *P.* استادی *T.* استادلق || Avoir de la dextérité à manier les affaires ادارهٔ اموره صاحب حذاقت اولمق || Il a conduit cette intrigue avec beaucoup de dextérité بو دسیسه‌یی کمال مهارت ایله اداره ایلدی

DEXTRE. Main droite *A.* ید یمنا *P.* دست راست *T.* صاغ ال

DEXTREMENT. Avec dextérité *A.* باللباقة *P.* با چیره دستی *T.* چیره دستلك ایله - اوزلق ایله

DEY. Le chef du Gouvernement de Tunis *T.* تونس دایبیسی

DIABÈTES. Fréquence d'urine *A.* داء البوال *P.* درد شاشه ریز دائمی *T.* دولاب علتی

DIABÉTIQUE. Qui a une fréquence d'urine *A.* مبتلاء بداء البوال *P.* گرفتار شاشه ریز دائمی *T.* دولاب علتنه اوغرامش

DIABLE. Démon, esprit malin *A.* شیطان pl. شیاطین - ابلیس pl. ابالیس - جنّ pl. اجنّة - وسواس - خنّاس *P.* اهرمن - دیو *T.* شیطان || Une tentation du diable اغوای شیطانی - تسویل شیطانی Inviter le diable جنّی دعوت ایتمك Possédé du diable جنّ چارپمش - ممسوس - مخبوط

On dit d'un méchant homme, qu'il ne craint ni Dieu ni diable نه اللهدن باکی ونه شیطاندن پرواسی وار در - On dit aussi, Au diable le profit que j'en ai tiré, pour dire, qu'on n'a tiré aucun profit de l'affaire dont on parle ایده‌جکم فائده جهنّم اولدی کتدی - Diable, se dit figur. d'un méchant homme *A.* ابو الاباليس - عفریت pl. عفاریت - خابل *P.* اهرمن مزاج - دیو منش *T.* شیطان - شیطان خویلو - Et d'un homme extraordinaire dans ses moeurs, soit en bonne, soit en mauvaise part *A.* داهی *P.* دیو عقل *T.* جنّ فکرلو

DIABLERIE. Sortilège, maléfice *A.* سحر *P.* جادویی - سحربازی *T.* سحربازلق || Il se mêle de diablerie سحربازلغه قاریشور - سحربازلق ایدر

Il se dit aussi, des mauvais effets dont on ne connaît point la cause *A.* شیطنت *P.* دیوکاری *T.* شیطانلق || Il y quelque diablerie là-dedans بو مصلحتك ایچنده بر شیطانلق وار در

DIABLESSE. Il se dit d'une méchante femme *A.* خبیثة *P.* زن دیو منش *T.* شیطان کبی قاری - یرامز قاری

DIABOLIQUE. Qui est du diable *A.* شیطانی - وسواسی *P.* دیوی *T.* شیطانلك || Tentation, suggestion diabolique اغوای شیطانی - اغوای وسواسی - Il se dit figur., de tout ce qui est extrêmement méchant dans son genre || Esprit diabolique شیطان عقلی - عقل شیطانی Méchanceté diabolique خباثت شیطانیه - خبث طبع شیطنت آلود Artifice diabolique حیلهٔ شیطانیه La poudre à canon est une invention diabolique باروت سیاه مخترعات شیطانیه‌دندر

DIABOLIQUEMENT. Par une méchanceté diabolique *A.* بالشیطنة *P.* دیوکرانه *T.* شیطانجه

DIACARTHAME. Électuaire qui tire son nom de la moelle du carthame *A.* معجون العصفر *P.* ربید کازیره *T.* اسپور معجونی

DIACHILON. Emplâtre composé de mucilages de plusieurs plantes *A.* لازیقی معمول بمغاثیر النباتات *T.* نباتاتك یلشمك شیره‌سندن دوزلمش یاقی

DIACODE. Sirop composé de têtes de pavots blancs *A.* ربّ الخشخاش الابیض *P.* ربّ خشخاش سپید *T.* آق افیون چیچکی شروبی

DIACONAT. Le second des ordres sacrés *A.* طریقة الشمّاسیّة

DIACRE. Celui qui est promu au diaconat *A.* شمّاس pl. شمامسة || C'est au diacre à lire l'Évangile انجیل شریفك قرائتی شمّاسه مخصوص اموردندر

DIADÈME. Sorte de bandeau qui était la marque de la Royauté parmi les anciens *A.* اکلیل pl. اکالیل *P.* پیشانی - میانسر - بند - گرزن *T.* پادشاهك آلن باغلمه‌سی || Ceindre le diadème تقلید اکلیل ایتمك Porter le diadème حامل اکلیل اولمق Orné d'un diadème اکلیل ایله آراسته

DIAGNOSTIQUE. Il se dit des signes et des symptômes qui indiquent la nature et les causes d'une maladie *A.* کاشف *P.* نماینده *T.* کوستریجی || Les signes diagnostiques de la fièvre حمّایه دلالت ایدن امارلر - امارات کاشفهٔ حمّا Cet en-

fant a tous les diagnostiques de la petite vérole بو جوجوقده جیچک علتنک بالجمله امارات کاشفدسی وار در

DIAGONAL. Terme de Mathématique. Qui va d'un angle d'une figure rectiligne à l'angle opposé *A.* قاطع الزاویتین المتقابلتین || Ligne diagonale خط قاطع الزاویتین المتقابلتین

DIAGONALEMENT. D'une manière diagonale *A.* بتقطیع الزاویتین المتقابلتین || Une ligne qui coupe un plan diagonalement بر رسمی بتقطیع الزاویتین المتقابلتین تفریق ایدن خط

DIAGRÈDE. Préparation de scammonée avec du coin et du soufre *A.* اسقمونیا *T.* ربید سقمونیا *P.* معجون المحمودیة معجونی

DIALECTE. Langage particulier d'une province, dérivé de la langue générale de la nation *A.* لغت pl. لغات *P.* لہجہ *T.* لسان یونانیده دیل || La langue Grecque a différents dialectes اختلاف لغات وار در

DIALECTICIEN. Qui sait la dialectique *A.* اهل الفنّ المناظرة اهل فنّ الادب البحث ـ

DIALECTIQUE. Art de raisonner *A.* فنّ الادب ـ فنّ المناظرة البحث || La dialectique est la première partie de la Philosophie فنّ ادب البحث حکمتک باب اوّلیدر Cela ne peut pas se soutenir en bonne dialectique قواعد فنّ مناظره اوزره تأییدی ممکن اولهمیدجق قضایادندر Il n'y a pas de dialectique dans ce raisonnement بو دلیل قاعدهٔ فنّ مناظره‌یه منافیدر

DIALECTIQUEMENT. En dialecticien *A.* حسب القانون المناظرة *T.* قانون مناظره اوزره || Il raisonne dialectiquement حسب القانون مناظره مباحثه ایدر

DIALOGIQUE. Qui a la forme du dialogue *A.* مرتّب علی وتیرة المحاورة *P.* پرسش وجواب گونه پرداخته *T.* سؤاللو جوابلو صورت ایله دوزلمش || Platon a donné à ses écrits la forme dialogique حکیم افلاطون تألیفات وتصنیفاتنی علی وتیرة المحاوره ترتیب ایتمشدر

DIALOGISME. L'art du dialogue, l'emploi des formes du dialogue *A.* فنّ المحاورة ـ فنّ المجاوبة *P.* فنّ سخنپردازی *T.* سوز دوندرمنک صنعتی بااپرسش وجواب

DIALOGISTE. Celui qui fait un dialogue *A.* مؤلّف المحاورات *T.* سؤاللو جوابلو تألیفساز *P.* سخن پرسش وجواب سوز بازان

DIALOGUE. Entretien de deux ou de plusieurs personnes *A.* محاورة ـ محادثة pl. محادثات ـ مجاوبة pl. مجاوبات ـ محاورات pl. *P.* گفتار پرسش وجواب گونه *T.* سؤاللو جوابلو سویلشمه ـ سویلشمه || Ils ont eu un long dialogue ensemble بینلرنده طول ودراز بر مجاوبه وار ایدی Je n'aime pas tous ces dialogues بو مقوله محاوراتدن حظ ایتمم — Il se dit aussi d'un ouvrage de littérature en forme de dialogue || Les dialogues de Platon حکیم افلاطونک مجاوبه سیاقنده کشیدهٔ سلک املا ایلدیکی مقالات Les dialogues des morts محاورات اموات ـ مجاوبات اموات

DIALOGUER. Faire parler entre elles plusieurs personnes *A.* انطاق بالتجاوب *P.* بصورت پرسش وجواب سخن *T.* سؤال وجواب طریقیله سوز سویلتمک گفتاریدن

DIALTHÉE. Onguent composé de divers ingrédiens, et principalement du mucilage de guimauve *A.* دهن الخطمی *P.* روغن خاتم جیچکی یاغی *T.* غسل

DIAMANT. Pierre précieuse, la plus brillante de toutes *A.* الماس *T.* الماس *P.* ماس ـ شمّور || Diamant brut خام الماس یونلمش *T.* الماس تراشیده *P.* الماس منحوت *A.* taillé پرلانته ـ پرلانته الماس Diamant brillant الماس Diamant d'une belle eau صویی کوزل الماس طاشی Diamant rose روزه طاشی ـ روزه الماس Diamant à facettes فاچتدلو الماس Diamant en table دوز تخته الماس ـ طبله الماس Ce diamant jette beaucoup de feu, a beaucoup d'éclat غایت برّاق بر بغایت متلالی ورخشان بر الماسدر ـ الماسدر Diamant jaune صاری الماس Diamant incarnat پنبه الماس Chaîne de diamans الماس زنجیر Poudre de diamant الماس توزی Épée de diamans الماس ایله ـ الماس ایله مجوهر بر قطعه قلیج مرصّع قلیج

DIAMANTAIRE. V. Lapidaire.

DIAMARGARITON. Médicament dont les perles font le principal ingrédient *T.* جواهر معجونی

DIAMÉTRAL. Appartenant au diamètre *A.* قطری || Ligne diamétrale خط قطری

DIAMÉTRALEMENT. D'un bout du diamètre à l'autre *A.* من القطر الی القطر || Les deux pôles sont diamétralement opposés l'un à l'autre قطبین بری بریله من القطر الی القطر متقابلدرلر — Il se dit figur., tant des personnes qui ont des sen-

timens, des humeurs, des intérêts directement contraires, que des choses morales et des propositions qui sont contraires l'une à l'autre *A.* ضدّ بضدّية ـ متقابلاً ضدّ ـ ضدّ بتضادّ التقابلي الكاملة || L'avarice et la prodigalité sont diamétralement opposées بخل واسراف بيننده تضادّ تقابلى وار در Ces deux propositions sont diamétralement opposées بو ايكى مسئله نك بيننده ضدّيت كامله وار در Ces deux hommes sont diamétralement opposés بو ايكى كشى تضادّ تقابلى ايله برى برلرينه مخالفدرلر Leurs intérêts sont diamétralement opposés ضدّيت ـ غرض ومصلحتلرى تضادّ تقابلى ايله متناقضدر كامله ايله

DIAMÈTRE. Ligne droite qui va d'un point de la circonférence d'un cercle à un autre point, en passant par le centre *A.* قطر pl. اقطار || Ce cercle a tant de pieds de diamètre بو دائره قطراً بو دائره نك قطرى شو قدر ذراعدر ـ شو قدر ذراعدن عبارتدر

DIAMORUM. Sirop de mûres propre pour les gargarismes *A.* ربّ التوت *P.* ربّ فرساد *T.* توت سيروبى

DIANE. Il n'est d'usage que dans cette phrase, Battre la diane, qui se dit, lorsqu'on bat le tambour à la pointe du jour pour éveiller les soldats *A.* تطبيل الطبل السحر *P.* تبير بامداد *T.* صباح طاولنى چالمق زدن

DIANUCUM. Rob fait avec des noix *A.* ربّ الجوز *P.* ربّ گوز *T.* جوز روبى

DIAPÉDÈSE. Terme de Médecine. Éruption du sang par les pores des vaisseaux *A.* ترشّح الدم *P.* زوشش خون *T.* قانك صيزمه سى

DIAPHANE. Transparent. *A.* شفاف *P.* روشنا *T.* اوتدسى كوريندور || Corps diaphane جسم شفاف L'eau est diaphane صو شفافدر

DIAPHANÉITÉ. Qualité de ce qui est diaphane *A.* شفف ـ شفافيت *P.* روشنايى *T.* اوتدسى كورنمه || La diaphanéité du verre شفف زجاج

DIAPHÉNIX. Électuaire dont les dattes font le principal ingrédient *A.* معجون التمر *P.* ربيد خرما *T.* خرما معجونى

DIAPHORÉTIQUE. Il se dit des remèdes qui agissent par la transpiration *A.* مفتّح ـ نافع *P.* نم انگيز *T.* تر صيزدريجى

DIAPHRAGME. Terme d'Anatomie. C'est un muscle très-large et fort mince, situé à la base de la poitrine qu'il sépare d'avec le bas-ventre *A.* حجاب الجوف

DIARRHÉE. Terme de Médecine. Flux de ventre *A.* اسهال *P.* درد شكمرانى *T.* يورك سورمه سى

DIARTHROSE. Terme d'Anatomie. C'est une articulation mobile, faite par des têtes reçues dans des cavités plus ou moins profondes, qui permettent aux os un mouvement en plusieurs sens *A.* فصّ pl. فصوص ـ فصّ العظم ـ ملتقاء العظمين *T.* ايكى كميكلرك اك يرى

DIASEBESTE. Électuaire dont le sebeste est la base *A.* معجون الاطباء الكلب *P.* ربيد سپستان *T.* كوپك ممه سى معجونى

DIASÈNE. Électuaire dont le séné fait la base *A.* معجون السنا *P.* ربيد سنا *T.* سنامكى معجونى

DIASOSTIQUE. Nom qu'on donne à la Médecine préservative *A.* فنّ الحفظ الصحة *P.* فنّ نگاه دارئ تندرستى *T.* صاغلغى قورومنك فنّى

DIASTASE. Terme d'Anatomie. Luxation *A.* انفكاك العظم *P.* جدايئ استخوان از بند گاه خود *T.* كميكك وثاثة ـ يرندن اويناممه سى

DIASTOLE. Terme d'Anatomie. Mouvement naturel et ordinaire du coeur lorsqu'il se dilate *A.* حركة انبساطيّة || C'est dans le mouvement de la diastole que le sang des veines entre dans le coeur دمك عروق وشرايندن جوف قلبه انجذابى قلبك حركت انبساطيّه سى حالنده اولور La systole et la diastole du coeur قلبك حركت انقباضيّه وانبساطيّه سى

DIATESSARON. Remède composé de quatre ingrédiens *A.* ترياق مربّع الاجزا

DIATRAGACANTE. Électuaire dont le principal ingrédient est la gomme adragant *A.* معجون الكثيرا *P.* ربيد كثيرا *T.* كتره معجونى

DIATRIBE. Dissertation critique sur un ouvrage d'esprit, ou sur une matière quelconque *A.* مقالة منقدة *T.* تنقيدى محتوى بر مقاله

DICHOTOME. Terme d'Astronomie. Il se dit de la lune quand on n'en voit que la moitié *A.* نصف القمر *P.* نيم ماه *T.* آيك ياريسى ـ يارى آى

DICHOTOMIE. État de la lune quand on n'en voit que la moitié *A.* نصفيّة القمر *P.* نيمهٔ ماه *T.* آى يارملغى

DICTAME. Sorte d'herbe *A.* بقلة الغزال

DICTAMEN. On dit, Le dictamen de la conscience, pour dire, le sentiment intérieur de la conscience *A.* شهادة القلب شهادة النفس المخطرة *P.* كواهئ دل *T.* كوكل شاهدلكى —

DICTATEUR. Magistrat unique et souverain qu'on nommait extraordinairement à Rome en certaines occasions importantes *A.* آمر مطلق *P.* حكمران على الاطلاق *T.* حكم مطلق ايله بيوريجى — On dit figur. d'un homme qui a un ton tranchant, qu'il prend un ton de dictateur آمر مطلق طوريني اتخاذ ايدر

DICTATURE. Dignité du dictateur *A.* حكومة الآمر مطلق *P.* حكمرانئ على الاطلاق *T.* حكم مطلق ايله بيورمه

DICTÉE. Ce qu'on dicte pour être écrit en même temps par un seul ou par plusieurs autres *A.* كلام منطوق لاجل الاملا *P.* سخن گفته براى نوشتن *T.* بازدرلمق ايچون آغزدن || Voici la dictée d'aujourd'hui بو كونكى كون اولان تقرير آغزدن تقرير اولنوب املا اولنان بو در La dictée a été longue املا اولنمق ايچون آغزدن افاده اولنان تقرير بغايت مفصل ايدى Ce commis écrit bien sous la dictée بو كاتب كوزل — آخرك آغزدن ايتديكى تقريرى كوزل املا ايدر قلمه آلور

DICTER. Prononcer mot à mot ce qu'un autre écrit en même temps *A.* تقرير الكلام لاجل الاملا — املال — املا — اكتاب *P.* براى املا تقرير سخن كردن *T.* آغزدن تقرير ايدوب قلمه آلدرمق — يازدرمق || Dicter une lettre à son secrétaire كندو سر كاتبنه تقرير ايدرك بر مكتوب اكتاب ايتدرمك — سر كاتبنه املال ايتدرمك — يازدرمق Et suggérer à quelqu'un ce qu'il doit dire *A.* تلقين — تعليم *P.* آموزيدن *T.* اوكرتمك — آغزه ديل ويرمك || On a dicté à cet accusé toutes les réponses qu'il a faites فلان مجرم ويرديكى جوابلرك مجموعى كندويه مقدم تعليم وتلقين اولنمشدر — Figur. Inspirer, soit en bien, soit en mal *A.* القاء في القلب *P.* بدرون القا كردن *T.* يوركه قويدرمق || La raison, le sens commun nous dicte cela بو كيفيتى عقل سديد وراى عادى درونمزه القا ايدر La nature nous dicte que nous devons aimer nos parens والدينه محبت فريضه سنى درونمزه القا ايدن طبيعتدر

DICTION. Manière d'exprimer quelque chose par le discours écrit *A.* عبارة || Diction pure نقى ومنقح عباره Diction vicieuse عبارة سقيمه

DICTIONNAIRE. Recueil de tous les mots d'une langue, mis par ordre *A.* كتاب اللغة *P.* فرهنگ *T.* لغت || Dictionnaire Persan لغت فارسى Dictionnaire Géographique لغت جغرافيا Dictionnaire de Marine لغت الفاظ بحريه Dictionnaire de rimes لغت قوافى — On dit figur. d'un homme qui a des connaissances très-étendues, que c'est un dictionnaire vivant جانلو بر لغت ذى روحدر — بر لغت معارفدر

DICTON. Mot ou sentence qui a passé en proverbe *A.* قول pl. اقوال *P.* سخن — حرف *T.* سوز || Un vieux dicton قول عتيق

DICTUM. Le dispositif d'une sentence, d'un arrêt, cette partie d'une sentence qui contient ce que le juge prononce *A.* حكم *P.* فرموده *T.* حكم || Le dictum d'une sentence اعلامك حكمى

DIDACTIQUE. Qui est propre à l'instruction *A.* علمى *P.* دانش آميز *T.* علمه متعلق || Termes didactiques الفاظ علميه Dans le genre didactique فنون علميه نوعندن Poème didactique منظومهٔ علميه

DIÈTE. Régime de vivre qui règle le boire et le manger *A.* حمية *P.* پرهيز *T.* يمكدن صاقنمه || On lui a ordonné une diète exacte فلانه اهتماملو بر نوع حميه سپارش اولندى

FAIRE DIÈTE, signifie, s'abstenir de manger *A.* احتما *P.* پرهيز كردن *T.* يمكدن صاقنمق — حميه ايتمك

DIÈTE, se dit aussi d'une assemblée des États *A.* جمعيت مجلس الوكلاء الملة — الوكلاء الملة

DIÉTÉTIQUE. Terme de Médecine. Il se dit des choses relatives à la diète *A.* متعلق بالحمية — حميوى *P.* متعلق پرهيز *T.* يمكدن صاقنمغه دائر

DIEU. Le premier et le souverain être *A.* الله — الصمد — الله — حق سبحانه وتعالى — واجب الوجود — رب العالمين — الله — *P.* ايزد — يزدان *T.* تكرى — مالك الملك لم يزل || Dieu est le créateur du ciel et de la terre الله تعالى حضرتلرى جهان آفريندر — خالق الكونيندر — خالق السموات والارضدر Dieu est tout puissant, tout bon, tout miséricordieux جناب رب العالمين قادر على الاطلاق حليم وكريم وارحم الرحيميندر Dieu est la souveraine sagesse حق جل وعلا حضرتلرى اعلم العالميندر Dieu est appelé dans l'Écriture-Sainte, le Dieu des armées, le Dieu des vengeances حق تعالى حضرتلرى كتاب اللهده رب الجيوش والجنود ومنتقم وقهار

صفتلريله موصوف ومذكوردر Le Dieu des miséricordes جناب
جناب رب غفور - رب رؤف ورحيم Le Dieu jaloux جناب
رب غيور Les attributs de Dieu صفات الهيه La toute-puis-
sance de Dieu قدرت ما لا نهايت صمدانيه La majesté in-
finie de Dieu عظمت بيحد وغايت لم يزليه Le culte d'a-
doration n'est dû qu'à Dieu seul فريضهٔ عبادت ونساكت
انجق جناب مالك الملك لم يزل طرفنده ادا اولنمق
اقتضا ايدر Il n'y a qu'un seul Dieu en trois personnes لا اله
الا وحده موجود فى اقانيم ثلثه Le fils de Dieu ابن الله
Jésus-Christ est Dieu-homme حضرت عيسى جامع الوهيت
وبشريتدر La Vierge est appelée la Mère de Dieu حضرت بتول
مريم والدة الله اسمياه موصوفه در C'est une grâce de Dieu
لطف الهيدر - نعمت ربانيه در Une bénédiction de Dieu
تأييد ربانى - توفيق بارى Un don de Dieu - موهبهٔ الهيه
الله ويركوسى - داد حق Une protection visible de Dieu بادئ
بر اعانت واضحهٔ - نظرده مشهود بر حمايت ربانيه در
Faire quelque chose pour la gloire de Dieu بر شيئى الهيه در
حرمةً لجلال رب المتعال ايتمك Faire quelque chose pour
l'amour de Dieu فى سبيل - بر شيئى لوجه الله تعالى ايتمك
Croire الله عشقنه ايتمك - حسبةً لله ايتمك - الله ايتمك
en Dieu حضرت حقه ايمان ايتمك Aimer Dieu عاشق بالله
Honorer Dieu جناب بارى‌يه فريضهٔ تمجيد وتعظيمى اولمق
Prier Dieu - درگاه الهى‌يه مناجات ايتمك ادا ايتمك
Louer Dieu الله درگاه حقه ايفاى فريضهٔ صلات ايتمك
تعالى‌يه حمد وثنا ايتمك Demander pardon à Dieu مرحمت
Invoquer بى نهايت صمدانيه‌دن استغفار ذنوب ايتمك
le nom de Dieu اللهك اسم - لفظهٔ جلالى ذكر ايتمك
شريفنى ياد ايتمك Se recommander à Dieu لطف وكرم
الهى‌يه حوالهٔ نفس ايتمك Avoir recours à Dieu مرحمت
Mettre sa بى‌نهايت جناب ارحم الرحيمينه التجا ايتمك
confiance en Dieu عنايت - كرم رب مجيده استناد ايتمك
بارى‌يه وثاقت قلب ايله استناد ايتمك Mettre son espé-
rance en Dieu مرحمت رب ذو الجلاله ربط اميد ايتمك
Prendre, recevoir toutes choses de la main de Dieu هر شيئى
اللهدن بيلمك Avoir la crainte de Dieu devant les yeux
مخافة اللهى بصر - مخافة اللهى دائما در پيش ايتمك
بصيرتدن دور ايلمامك Élever ses enfans dans la crainte
de Dieu بركمسنه اولادينى مخافة اللهه آشدررق تربيه ايتمك

Se conformer à la volonté de Dieu بركمسنه حركات وسكناتنى
مشيت بى علت رحمتيه‌يه - رضاى بارى‌يه تطبيق ايتمك
متابعت ايتمك Se résigner à la volonté de Dieu ارادهٔ
ارادهٔ الهيه‌يه اظهار توكل وتسليميت - صمدانيه‌يه متوكل اولمق
ايتمك Vivre selon Dieu رضاء اللهه موافق طور ايله كچنمك
C'est un homme de Dieu الله آدميسيدر - اهل اللهدر Jurer Dieu
اللهك اسم شريفنه قسم ايتمك Blasphémer le nom de
Dieu اسم - اللهك اسم شريفنى كفر ايله ياد ايتمك
شريفنى كنود ايله ياد ايتمك Prendre le nom de Dieu en
vain اسم الهى - اللهك اسم شريفنى عبث ذكر ايتمك
عبث يره لسانه آلمق C'est une chose terrible que de tom-
ber entre les mains du Dieu vivant جناب حى قيومك يد
قهريه گرفتار اولمق بر حالت هول انگيز دهشتفرما در
Dieu rendra à chacun selon ses oeuvres جناب خداى متعال
هر كسه كندو عملنه كوره مجازات ايده‌جكدر Le bras de
Dieu n'est pas raccourci الله تعالينك يد قدرتى قاصر دكلدر
On reconnait en cela le doigt de Dieu بو خصوصده اللهك
پرنى اولديغى بديدار وعياندر

On dit d'un homme mort, qu'il est devant Dieu ارجع الى
ربك امرينه امتثال ايله عازم دار بقا اولمشدر

On dit proverb., La voix du peuple est la voix de Dieu لسان
الخلق لسان الحقدر – Et d'un homme à qui il est arrivé
quelque bonheur, sans qu'il y ait contribué par ses soins, que
cela lui est venu de la grâce de Dieu بو شئ فلان كشى‌يه
فلانه خدا ويردى اولدرق - ارسال الهى اولدرق كلدى
فلانه اللهدن كلمش بر شيدر - كلدى

Dieu le veuille, plût à dieu. *A.* لعل الله *P.* بادا *T.* الله
ويرسون - كاشكى اوليدى - Dieu m'en garde *A.* حفظ الله *T.*
الله صاقلسون - À Dieu ne plaise *A.* معاذ الله *P.* مبادا - مبيناد
Dieu vous veuille bien - الله كوسترميه - الله ايتميه *T.* مرساد -
ouïr الله قبول ايليه - S'il plait à Dieu انشاء الله - Avec l'aide de
Dieu, Dieu aidant *A.* بعون الله تعالى *P.* با ياورئ لطف
بارى *T.* اللهك ياردميله - Dieu vous bénisse الله توفيق ويره
- Dieu vous contente الله مرادكى ويره - Dieu vous assiste الله مراد
الله - الله سنى مصون ايليه - فوادكى ميسر ايليه Dieu vous conserve
الله - حفظ باريده مستدام اول - سنى اسركسون Dieu vous conduise
- الله اوغوركى آچق ايليه - الله ايشكى راست كتوره
الله - توفيق بارى بدرقهٔ طريقك اوله Dieu vous le rende

T. الحمد لله *A.* Grâce à Dieu, Dieu merci – مكافات ايليه شكر الله – اللهم حمد وشكر اولسون

Au nom de Dieu. *A.* حرمة لاسم الله *T.* الله ايچون اولسون – اللهك اسم شريفى حرمتنه اولسون – Pour l'amour de Dieu *A.* لله تعالى *T.* الله عشقنه اولسون – Bon Dieu! grand Dieu! vrai Dieu! Termes d'admiration, d'étonnement *A.* سبحان حسبنا الله ونعم الوكيل – لا حول ولا قوة الا بالله – الله *P.* خدايا *T.* الله الله – Dieu! Bon Dieu! mon Dieu! Sorte d'exclamation *A.* يا رب *P.* خدايا *T.* الله – ربم || Bon Dieu, ayez pitié de moi! يا رب بكا مرحمت ايله

Sur mon Dieu, Devant Dieu, Dieu m'en est témoin *A.* اشهد الله عظيم الشان شاهد عدلدر كه *T.* بالله تعالى

Pour affirmer qu'on n'a point fait une chose, on dit, Dieu sait si je l'ai fait بو فعلى ايتمش ايسه‌م جناب عارف الخفايانك رعنا معلوميدر Dieu sait si j'en ai eu la pensée بو مقوله شى فكرمه كلمش ايسه جناب عارف القلوب والضماير عندنده معلومدر

Par la grâce de Dieu. Formule dont les princes souverains se servent dans leurs titres *A.* بلطف الله تعالى

On dit proverb., d'un prince souverain qui n'en reconnait aucun autre au-dessus de lui, qu'il ne relève que de Dieu et de son épée سلطنتنى مقارنت توفيق جناب رب قدير وقوت قاهرهٔ شمشير عدو تدمير ايله مؤيد عد ايدر

On dit de toute personne qui a un grand attachement à quelque chose que ce soit, qu'elle en fait son Dieu فلان شيئه عبادت ايدر || Il n'aime que les richesses, il en fait son Dieu مالدن غيرى به محبتى يوقدر انجق آكا عبادت ايدر

DIFFAMANT. Qui diffame. *A.* موجب التفضيح – مفضح *P.* رسوا ساز – زشتارى آور *T.* ديللندريجى – رسواى ايديجى || Cela est bien diffamant بو كيفيت خيليجه موجب التفضيحدر

Discours diffamans, Paroles diffamantes *A.* pl. مذميات – مخزيات *P.* زشتار *T.* ديللندريجى سوز

DIFFAMATEUR. Celui qui diffame *A.* مجرس – طعان – طاعن – ذمام *P.* زشتار كننده *T* ديللندريجى – فضال || Diffamateur public فضال عامه || Diffamateur insigne مشهور ذمام عالم – بر فضال

DIFFAMATION. Action par laquelle on diffame quelqu'un. V. Diffamer || La diffamation du prochain est un grand péché تجريس تشهير قرين آثام كبيره‌دندر – قرين كبايردندر || Il n'a pu souffrir une si cruelle diffamation بو مقوله تشهير شديدى هضم ايده‌مدى

DIFFAMATOIRE. Qui est fait, qui est dit pour diffamer *A.* موجب التشهير – متضمن الطعن – مستلزم الافضاح *P.* زشتار آميز *T.* ديللندريجى – رسوايلق كتوريجى || Écrit diffamatoire تاليف زشتار آميز Libelle diffamatoire رسالهٔ موجبة التشهير Discours diffamatoire كلام مستلزم الافضاح Les faiseurs de libelles diffamatoires sont punissables par la loi طعن وتشهيرى متضمن رسالات تاليفنه جسارت ايدنلر حسب القانون مستحق تاديبدرلر

DIFFAMER. Décrier, perdre de réputation *A.* تجريس – تسميع – تفضيح – تشهير – طعن – ذم *P.* بد نام – زشتار كردن – رسوا كردن *T.* فضل ايتمك – ديللندرمك – جاريس – كردن || Il l'a diffamé dans toutes les compagnies فلانى مجالس بمجلس تشهير ايلدى || Il l'a diffamé par ses écrits فلانى تاليفاتيله عالمه تشهير ايلدى C'est se diffamer soi-même que d'écrire pour diffamer les autres آخرى تشهير سياقنده تحرير اوراق ايدن كشى نفسنى تشهير ايتمش اولور

Diffamé. *A.* مفتضح – مذمم – مذموم *P.* بد نام – رسوا شده *T.* ديللنمش – جاريس اولمش

DIFFÉREMMENT. Diversement, d'une manière différente *A.* مختلفا – على الاختلاف *P.* ديگر گونه *T.* بشقه درلو – غير كونه || Il a rapporté l'affaire différemment de ce qu'elle s'est passée مصلحتك صورت حالنى مختلفا نقل ايلدى Les princes agissent différemment des particuliers ملوك وحمدارانك عمل وحركتلرى افراد ناسك حركتيله مختلفدر

DIFFÉRENCE. Diversité, dissemblance *A.* فرق – تفاوت – اختلاق *P.* نا هموارى – ديگر گونى – نا يكسانى *T.* اويغونسزلق – بشقه‌لق || Grande différence فرق فاحش essentielle فرق جزئى – تفاوت خفيف légère واجب الاعتنا || Il y a grande différence entre l'un et l'autre بينلرنده فرق عظيم وار در || Différence de personnes, de sexe, d'âge اشخاصك وجنس وسنك فرق واختلافى

On dit aussi, Faire la différence, pour dire, faire la distinction d'une chose, d'une personne *A.* تشخيص – تمييز *P.* از برى برندن آيرمق *T.* هم ديگر فرق كردن || Je connais

ces tableaux, ces personnes, j'en sais faire la différence بو تصویرات وبو اشخاص معلومم اولمغله بینلرینی تشخیص وتمییز ایده بیلورم

En Logique, Différence, signifie la qualité essentielle qui distingue entre elles les espèces d'un même genre *A.* فصل ‖ Une définition est composée de genre et de différence هر تعریف جنس وفصلدن مرکبدر

En termes de Mathématique, c'est l'excès d'une quantité sur une autre *A.* فضل العدد *P.* زیادگی شمار *T.* صاییڭ آلتینڭ آرتقلغی ‖ La différence de 6 et de 4 est 2 درت اوزرینه فضل عددی ایکیدر

DIFFÉRENCIER. Distinguer *A.* فرق - تفریق - تمییز *P.* از هم دیگر فرق کردن *T.* ایرمق - بشقه‌لتمق ‖ Cela sert à les différencier فلان شی فلان شیلرڭ فرق وتمییزینه مدار اولور Une bonne définition doit différencier le genre de l'espèce بر تعریف صحیحده جنس ایله نوعڭ تفریق وتمییزی لازمدر

DIFFÉREND. Débat, contestation *A.* منازعه pl. منازعات *P.* ستیز *T.* جکشمه - نزاع ‖ Faire naître un différend بر منازعه بر منازعه پیدا ایتدرمك - احداث ایتدرمك Apaiser, assoupir un différend نزاعی - منازعه‌یی تسکین ایلمك بصدرمق

Il signifie aussi, la chose contestée *A.* مادهٔ منازع فیها *P.* کار ستیز آمیز *T.* نزاعلو ماده ‖ Il faut partager le différend par la moitié مادهٔ منازع فیهایی نصفیت اوزره فصل ایتملو در

DIFFÉRENT. Divers, qui n'est point le même *A.* مختلف - متخالف - متغایر - متنوع - متشاخص *P.* گوناگون - بری - بری برینه اویغونسز - بشقه *T.* نا برابر - دیگر گون - برندن بشقه ‖ Ils sont différents d'humeur, de langage مزاج مختلف المزاج - ولسان جهتیله بینلرنده اختلاف وار در Ils sont différens d'opinion, de sentiment رأی والسانلرلر Opinions différentes آرای متخالفه وفکرده اختلافلری درکار در Moeurs différentes آداب واخلاق متنوعه Ce sont choses bien différentes خیلی مرتبه مختلف وگوناگون شیلر در Ce mot a plusieurs sens différents بو لفظڭ متعدد ومختلف معنالری وار در - گوناگون معنالری وار در - On dit proverb. de deux choses qui sont extrêmement différentes, qu'elles sont différentes comme le jour et la nuit ما بین السماء والسمك کبی بینلرنده بینلرنده اولان فرق بین السماء والسمکدر - فرق کلی وار در

DIFFÉRER. Retarder, remettre à un autre temps *A.* عوق - تعویق - تأخیر - تعلیق بوقت الآخر *P.* پس انداختن - پسمانده کردن - دیرنگیدن *T.* کیجکدرمك - صکره‌یه براقمق - وقت آخره قویمق ‖ Différer une affaire بر مصلحتی تأخیر ایتمك la différer de jour en jour مصلحتی لیت ولعل ایله تأخیر ایتمك - کوندن کونه عوق وتأخیر ایتمك Ne différez point d'y aller اول طرفه وارماکی تعویق ایلمه Ne différez point de donner ordre à vos affaires امورکڭ نظام ویرمکده تجویز عوق وتأخیر ایلمه Partez sans différer بلا تأخیر عزیمت ایله

Différer un paiement *A.* تسویف - مطاوله - مماطله - امتطال *P.* پسمانده کردن - دیرنگانیدن *T.* وقتنی اوزادوب کیجکدرمك

On dit proverb., Ce qui est différé n'est pas perdu *A.* دیر آید درست آید *T.* کلمز کوج کلور هیچ

Différé. *A.* رهین بالعوق والتأخیر - متأخر *P.* دیرنگیده - تأخیر کرده - باز مانده - پس بده شده *T.* کیجکدرلمش - صکره‌یه قالمش

DIFFÉRER. Être divers, n'être pas de même *A.* تفاوت - تباین - فرق - اختلاف *P.* نا هموار - دیگر گون بودن - نا یکسان بودن - بودن *T.* بشقه درلو اولمق - اویمامق ‖ Ils diffèrent en un point بینلرنده بر ماده‌ده اختلاف وار در Ils conviennent en plusieurs choses, mais ils diffèrent en cela بینلرنده وافر اموروده موافقت ایلدیلر انجق فلان ماده‌ده اختلاف وار در Un homme ivre ne diffère en rien de la bête سکران اولان آدمڭ بهیمه‌دن هیچ فرقی یوقدر

DIFFICILE. Qui est malaisé, qui donne de la peine *A.* عسیر - صعب pl. صعاب - مشکل *P.* دشوار *T.* کوج - صعوبتلو ‖ Une entreprise difficile عزیمت صعب الحصول Cela est difficile à faire یاپلمسی دشوار بر شیدر Ce texte de l'Écriture-Sainte est difficile à expliquer کتاب اللهڭ فلان محلنده‌کی نصی عسیر التفسیر در Un homme de difficile accès صعب الوصلت بر آدم Métal difficile à travailler عسیر الاعمال بر معدن Un homme difficile à gouverner ادار‌ه‌سی کوج بر آدم Un mot difficile à prononcer, à retenir تلفظی وحفظی دشوار بر لفظ Il est d'une humeur difficile مزاجی

چیره‌شک خویلو آدمدر ـ مشکل بر آدمدر Cette affaire est de difficile discussion صعب المباحثه بر مصلحتدر Homme difficile à contenter ارضاسی مشکل بر آدم

En parlant d'un endroit de difficile accès, on emploie les mots *A.* صعب الوصول ـ منیع *P.* دشوار رس *T.* چپارز || Une montagne de difficile accès برجبل منیع ـ برجبل صعب الوصول

Et en parlant des ouvrages d'esprit *A.* عویص ـ غامض ـ معقد آکلاشلمدسی *T.* دشوار ـ دشوار فهم *P.* عسیر الفهم ـ مغلق ـ غامض ومغلق بر تالیف || Un auteur difficile à entendre کوچ

Affaires difficiles. *A.* pl. معمسات الامور ـ امور عویصه ـ امور معقده ـ امور مشکلة *P.* کار دشوار *T.* چیره‌شک ایشلر ـ چتین ایشلر ـ Temps difficiles, les temps de guerre, de désordres, de troubles, de disette *A.* اوقات الشدة ـ ایام عمیسة ـ ایام مظلمة ـ والصعوبة *P.* هنگام سختی ودشواری *T.* کوچ وقتلر ـ On dit, qu'un homme est difficile, pour dire, qu'il est malaisé à contenter. V. Difficultueux.

DIFFICILEMENT. Avec difficulté *A.* بالعسرة ـ عسیراً ـ بالصعوبة *P.* با دشواری *T.* کوجلکله ایله || Vous ne sauriez passer par-là que difficilement اول طرفدن عسرت ایله مرور ایده‌مزسکز || Il compose difficilement بالصعوبه انشا ایدر On change difficilement de caractère تبدیل خصلت ایتمک عسیر ودشواردر

DIFFICULTÉ. Ce qui rend une chose difficile *A.* عسرت ـ صعوبت pl. صعوبات ـ عسر ـ اشکال *P.* دشواری *T.* کوجلک ـ مشکلک || Légère difficulté صعوبت خفیفه Petite difficulté صعوبت جزئیه Cette affaire est pleine de difficultés بو ماده‌ده بو مادهٔ مالامال انواع اشکالاتدر ـ صعوبات کثیره واردر Vous trouverez de la difficulté à obtenir cela بو ماده‌نک تحصیلنده دوچار عسرت اوله‌جقسکز درکاردر Difficulté de parler عسر نطق وکلام ـ عسر لسان de respirer عسر نفس d'avaler عسر بلع Difficulté d'urine عسر بول La difficulté des chemins, des passages صعوبت مسالک ومعابر ـ یوللرک وکچیدلرک چتارزلغی Surmonter toutes sortes de difficultés هر نوع صعوبتک دفعنده ـ کافهٔ صعوباته غالب گلمک برنوع عسرت خلق Former une difficulté ظفریاب اولمق اتیان عسرت ایتمک Apporter une difficulté وایجاد ایتمک Examiner une difficulté بر صعوبتک کنهنی تفتیش واستقصا Lever une difficulté عسرتی ـ عسرتی دفع ایتمک ایتمک Résoudre une difficulté حل مشکل ایتمک بر طرف ایتمک Faire naître des difficultés حل عقدهٔ اشکال ایتمک ـ تولید صعوبتلر پیدا وایجاد ایتدرمک ـ صعوبات واشکالات ایتمک Passer par-dessus une difficulté بر مشکلدن صرف انظار بر مشکل در میان Proposer une difficulté التفات ایتمک بر صعوبت بسط وایراد ایتمک ـ ایتمک Le noeud de la difficulté عقدهٔ اشکال Le point de la difficulté ـ نکتهٔ اشکال دقیقهٔ عسرت واشکال Il y a bien des difficultés dans cet auteur بو تالیفده وافر مشکلات واردر Cela ne souffre, ne reçoit point de difficulté بو خصوص هر نوع صعوبتدن بریدر Cette proposition ne souffre point de difficulté بو تکلیف بر درلو صعوبته متحمل دکلدر ـ محل صعوبت دکلدر

On dit, Faire difficulté de quelque chose, pour dire, y avoir de la répugnance, en faire scrupule *A.* استصعاب *P.* دشواری *T.* کوجلک کوسترمک ـ کوجسنمک نمودن || Il y a des gens qui ne font difficulté de rien بعض کسان هیچ بر شیئی استصعاب ایتمزلر Il fait difficulté de se charger de l'affaire مصلحتی در عهده ایلمکی استصعاب ایدر ـ Et faire difficulté, faire des difficultés sur quelque chose, former des difficultés, pour dire, alléguer des raisons contre *A.* تصعیب المصلحة *P.* کاررا دشوار ساختن *T.* ایشی کوجلشدرمک

Difficulté. Obscurité, endroit difficile à entendre *A.* مشکل pl. مشکلات ـ غامض pl. غوامض pl. غامضات *P.* دشواری ـ کوجلک *T.* جای دشواری ـ کوجیر ـ || Les commentateurs passent rapidement sur les difficultés مفسرین راست کلدکری غوامض ومشکلاتدن چابک شیویشورلر

Sans difficulté. Indubitablement, sans doute *A.* بلا صعوبة ـ بلا اظهار الصعوبة ـ من غیر عسرة *P.* بی دشواری *T.* کوجلک کوسترمیدرک ـ کوجلک ایتمیدرک

DIFFICULTUEUX. Qui se rend difficile sur tout *A.* صعب الخلق *P.* دشوار خو ـ مشکل پسند ـ معیاص *T.* چتین خویلو ـ چیره‌شک خویلو ـ

DIFFORME. Laid, défiguré *A.* قبیح الهیئة ـ سماج pl. سمیج زشت ـ بد اندام ـ زشت *P.* قبیح الخلقة ـ قبیح المنظر ـ بد منظر ـ گست ـ پیکر *T.* یاقشقسز ـ چرکین || Visage difforme چهرهٔ زشت پیکر ـ وجه قبیح المنظر Cela le rend tout difforme فلان شیٔ فلانی کلیًا بد منظر ایدر Ce bâtiment est difforme ـ قبیح المنظر در ـ بو بنا قبیح الهیئتدر

Il se dit figur. des choses morales *A.* اشنع - اقبح - قبیح *P.* زشت - بد *T.* چركین || Rien n'est plus difforme que le vice گناهدن اقبح واشنع بر شیٔ یوقدر

DIFFORMER. Terme de Palais. Ôter la forme *A.* تغییر - تغییر الهیئة - الصورة *P.* نا ساز كردن *T.* قیللغی - بوزمق || Il est défendu aux orfèvres de difformer les monnaies قویومجیلرك هیئت سكه‌یی تغییر ایلملری خصوصی ممنوعدر

DIFFORMÉ. *A.* متغیر الهیئة *P.* نا ساز كرده *T.* قیللغی بوزلمش

DIFFORMITÉ. Défaut dans les proportions *A.* قبح الهیئة - عیب الاسلوب *P.* نا در برابرئ صورت - زشت پیكری *T.* قیللق یاقشقسزلغی || Cela fait une grande difformité فلان امر عیب وقبحنه - شیٔ عظیم قبح هیئته باعث اولور - Figur. *A.* قبح - شناعت *P.* زشتی - بدی *T.* گناهك - بدلك - چركینلك || La difformité du vice گناهك قبح وشناعتی

DIFFUS. Qui est long, qui est très-étendu dans ses discours *A.* طویل المقال - مسهب - مطنب الكلام *P.* دراز گفتار - بسیار سخن *T.* اوزون سوزلو - تطویل كلامه مایل || Cet homme plaide bien, mais il est diffus فلان كمسنه تقریر دعوایه ماهر ایسه‌ده بغایت تطویل كلامه مایلدر

DIFFUSÉMENT. D'une manière diffuse *A.* علی وجه التطویل - علی طریق الاسهاب *P.* با بسیار گویی - بدراز گویی *T.* اوزون اوزادی‌یه - سوزی اوزادارق || Il parle diffusément علی وجه التطویل تكلم ایدر

DIFFUSION. Terme de Physique. Il se dit des fluides en parlant de l'action de se répandre, et de l'état de ce qui est répandu *A.* انتشار *P.* پاشش *T.* طاغلمه - یایلمه || Diffusion de lumière انتشار ضیا - آیدینلغك یایلمه‌سی - طاغلمه‌سی

Il se dit figur. du discours, du style, lorsqu'il est trop abondant en paroles *A.* كثرت الكلام - طغیان الكلام *P.* بسیاری سخن - پر گویی *T.* سوز طاشقنلغی || Son style est clair, mais il y a un peu trop de diffusion سبكی وعبارهٔسنده نقاهت وار در اما طغیان كلام زیاده‌جه در

DIGASTRIQUE. Il se dit de certains muscles qui ont comme deux ventres *A.* ذو الجوفین || Le muscle digastrique de la mâchoire inférieure فقم اسفلك عضلهٔ ذات الجوفینی

DIGÉRER. Faire la coction des alimens qu'on a pris *A.* هضم - استمراء - تجوع *P.* گواریدن - الزیدن *T.* سیندرمك || Digérer les viandes, les alimens لحوم واطعمه‌یی هضم ایتمك Son estomac est faible, il ne digère pas bien ضعف معده‌سی تقریبیله لایقی اوزره هضم ایده‌مز

On dit, que des humeurs, des urines ne sont pas digérées, pour dire, qu'elles ne sont pas dans l'état où elles doivent être *A.* غیر ناضج *P.* نا پخته *T.* پشمامش - پشكین دكل

Figur. Examiner, discuter une affaire, la réduire par la méditation dans l'ordre, dans l'état où elle doit être *T.* فكر ناضج مصلحتی فكر ناضج ایله نصاب كمالده - ایله مطالعه ایتمك - ابلاغ ایتدرمك - Et souffrir quelque chose de fâcheux *T.* هضم ایتمك - حوصله‌یه صغدرمق || Il ne peut digérer le mauvais traitement qu'on lui a fait حقنه ایتدكلری سوء معامله‌یی هضم ایده‌مز Digérer un affront تحقیری هضم ایتمك Cela est bien dur à digérer حوصلهٔ تحمله صغدرلمسی - هضمی كوجدر خیلی مشكلدر

DIGÉRÉ. *A.* مهضوم *P.* گواریده *T.* سینمش

DIGESTIF. Qui aide à la digestion *A.* هاضم - هضام - مسهل الهضم *P.* گوارنده *T.* سیندریجی || Poudre digestive سفوف هضام Remède digestif دوای هاضم - هضمی تسهیل ایدن دوا -

Et ce qui mûrit les plaies, et les amène à suppuration *A.* منضج *P.* پخته ساز *T.* پشوریجی || La fiente de chèvre est un bon digestif pour les plaies كچی كوبره‌سی جراحاتده بر منضج فوق التأثیر در

DIGESTION. Coction des viandes dans l'estomac *A.* هضم *P.* گوارش *T.* سینمه || Cela aide à la digestion فلان شی معین هضمدر - مسهل هضمدر trouble la digestion مخل هضمدر empêche la digestion مانع هضمدر

Et disposition des apostèmes, des abcès à mûrir, à entrer à suppuration *A.* نضج - انضاج *P.* پختگی *T.* پشمه || Les tumeurs des enfans sont de facile digestion اورام اطفال سهل الانضاجدر

DIGNE. Qui mérite quelque chose *A.* لایق - مستحق *P.* سزاوار - شایان - سزا - شایسته *T.* كركلو || Digne de louange شایان مدح وثنا de récompense مستحق مكافات de mépris سزاوار تحقیر de punition شایستهٔ تأدیب de mort مستحق قتل - قتله سزا - كشتنی de la corde صلبه شایسته - آویختنی

آصیله‌جق - Digne de grâce, de pardon سزاوار عفو Il était digne d'un meilleur traitement بوندن احسن واعلا معامله‌یه لایق ایدی Il n'est pas digne de cette charge بو منصبه لایق دکلدر Digne d'être aimé مستحق محبت Il n'est pas digne qu'on le regarde طرفنه امالهٔ نگاه التفاته شایان دکلدر Il n'est pas digne de vivre سزاوار حیات دکلدر Cet homme est digne de croyance شایان امنیت واعتماد بر آدمدر Témoin digne de foi شایان وثوق وامنیت اولان شاهد

On dit d'un fort honnête homme, que c'est un digne homme *A.* کامل الاهلیّة *P.* آزرمند *T.* اهلیتلو - Et d'un homme très-capable de remplir un emploi, que c'est un digne sujet *A.* اهل *P.* درخور *T.* کرکلو - ارباب - Il s'emploie aussi presque dans le même sens en différentes phrases *A.* جدیر - الیق - لایق *P.* سزا - درخور *T.* کرکلو || Un fils digne d'un tel père بو مقوله والده لایق بر ولد C'est une digne récompense de ses travaux ایتدیکی زحمتلره جدیر والیق بر مکافاتدر

DIGNEMENT. Selon ce qu'on mérite *A.* علی ما - کما هو اللایق *T.* لایقی سزاوارانه - بر وجه الیق *P.* کما هو حقه - هو اللایق کرکی کبی - اوزره || Je ne vous en saurais remercier dignement طرفنه مراسم تشکری کما هو اللایق ادا ایده‌مم Il a été dignement récompensé بر وجه الیق مظهر مکافات اولمشدر - On dit, qu'un homme s'acquitte dignement de sa charge مقتضای مأموریتنی کما هو اللایق اجرا ایدر qu'il se comporte dignement کما هو اللایق عمل وحرکت ایدر Cet homme fait dignement les choses فلان کمسنه هر ایشی بر وجه کافهٔ اموری کما هی حقها اداره ایدر - الیق ایدر

DIGNITAIRE. Qui est revêtu d'une dignité *A.* صاحب المسند pl. اصحاب المساند *P.* بلند جاه - جاهدار *T.* پوست صاحبی || Les grands dignitaires de l'État - مساند سامیه صاحبلری بلند جاهان سلطنت - عظمای رجال دولت

DIGNITÉ. Mérite, importance *A.* علوّ القدر - رفعت القدر *P.* بلندیٔ قدر - برتریٔ آزر *T.* اولولق || La dignité de la matière requiert... مادّه‌نک علوّ قدری بونی ایجاب ایدر Selon la dignité du sujet صددک رفعت قدرینه کوره که

Il signifie aussi, élévation, distinction éminente *A.* علوّ الشان - عظمت الشان *P.* بزرکی - برتری *T.* بیوکلک Soutenir la dignité de son rang عهده‌سنده اولان رتبه‌نک علوّ شاننی وقاید ایتمک Cela ne répond pas à la dignité de son caractère رتبه‌سنک عظمت شاننه چسپان دکلدر - On dit, qu'un homme parle avec dignité, pour dire, qu'il parle d'une manière digne du caractère qu'il soutient شاننه لایق اولدیغی وجه اوزره تکلم ایدر Agir avec dignité شاننه لایق اولدجق وجهله حرکت ایتمک Faire les choses avec dignité هرشیئی شاننه لایق اولدجق وجهله ایتمک Il y a beaucoup de dignité dans ses manières اوضاع واطوارنده آثار علوّ ورفعت بدیدار وعیاندر

Dignité. Charge, office considérable *A.* منصب pl. مناصب - مسند pl. مساند *P.* جاه *T.* مقام - پوست || Grande dignité منصب جلیل Souveraine dignité مسند اعلا Suprême dignité منصب نو پیدا - منصب جدید Nouvelle dignité مسند سامی Parvenir aux dignités مناصب سامیه‌یه واصل اولمق

DIGRESSION. Ce qui est dans un discours hors du principal sujet *A.* استطراد pl استطرادات || Longue digression استطراد طویل Digression ennuyeuse استطراد ملال انگیز Courte digression قصیر ومختصر بر استطراد Digression agréable استطراد لطیف Cet auteur est plein de digressions inutiles بو تالیف اسطرادات بیهوده ایله مالامالدر

DIGUE. Amas de terre, de pierres, de bois, etc. pour servir de rempart contre l'eau *A.* بند pl. بنود - سدّ الماء pl. سدود *P.* عرم pl. عرمة - الماء *T.* دلنگ - ورغ - برغ - بند - صو بندی - انشای بند ایتمک || Faire une digue صو بندی فتح وگشاد ایتمک Ouvrir une digue بنا ایتمک Rompre la digue صو بندینی کسر ونقض ایتمک Les digues de Hollande فلمنکده واقع صو بندلری

Il se dit figur. pour Obstacle *A.* سدّ الممانعة || Quelle digue opposer à une licence si effrénée? بو رتبه‌ده تسیّب مطلق صورتنی کسب ایتمش خلاعت اخلاقک ضبطنه مدار اولدجق عجبا نه کونه سدّ ممانعت حواله اولنمق اقتضا ایدر

DILACÉRATION. Action de dilacérer. V. Dilacérer.

DILACÉRER. Déchirer quelque chose, mettre en pièces avec violence *A.* شق - تمزیق *P.* پاره پاره کردن - دریدن *T.* یرتمق - پارچه پارچه ایتمک

Dilacéré. *A.* منشق - ممزوق *P.* پاره پاره شده - دریده *T.* پارچه پارچه اولمش

DILAPIDATION. Dépense folle et désordonnée *A.* سرف -

P. إتلافات pl. اتلاف ـ تلف ـ اسرافات pl. اسراف
عبث يره مال خرجی .*T* پراكندگئ مال ـ اسرافسازی ـ تلفكاری

DILAPIDER. Dépenser follement *A.* اسراف الاموال ـ اسراف
اسراف مال ـ *P.* پراكنديدن مال اتلاف الاموال ـ اتلاف ـ
عبث يره مال خرج ايتمك *T.* كردن

DILAPIDÉ. *A.* اسراف كرده *P.* رهين بالاسراف ـ مسروف
عبث يره خرج اولنمش *T.*

DILATABILITÉ. Terme de Physique. Propriété de ce qui est dilatable *A.* خاصّهٔ ـ خاصّهٔ الانبساطيّة *P.* پهنا پذيری *T.* گستريدگی يايلمه خاصّه‌سی || La dilatabilité de l'air هوانك خاصّهٔ انبساطيه‌سی

DILATABLE. Ce qui est susceptible de dilatation *A.* قابل الانبساط *P.* امكان پذيرپهنايی ـ گستردنی *T.* قابليتلو يايلمغه || L'air est dilatable هوا قابل انبساطدر

DILATATION. Extension, relâchement *A.* انبساط ـ تبسّط *P.* پهن سازی ـ گستريدگی *T.* يايلمه || La dilatation d'une plaie يارەنك يايلمه‌سی

DILATER. Élargir, étendre *A.* تبسيط *P.* پهن ساختن ـ گستردن *T.* آچوب يايدق ـ يايمق || La chaleur dilate les pores شدّت حرارت باعث تبسّط مسامات اولور La tristesse resserre le coeur, mais la joie le dilate حزن واندوه قلبی قبض ايلديكی كبی فرح وسرور انبساطنی مستلزمدر L'air se dilate هوا منبسط اولور

DILATÉ. *A.* منبسط *P.* گسترانيده ـ پهن شده *T.* يايلمش

DILATOIRE. Terme de Palais. Qui fait différer *A.* موجب الامهال ـ التسويف *P.* دير كننده *T.* كيجكدريجی

DILEMME. Argument composé de deux propositions arrangées de façon que, soit que l'adversaire accorde l'une ou l'autre, la conclusion est toujours contre lui *A.* برهان مبكت على كلا التقديرين || Dilemme sans réplique على كلا التقديرين جواب قبول ايده‌ميه‌جك بر برهان مبكت

DILIGEMMENT. Promptement, avec diligence *A.* على ـ عجالةً ـ مسارعةً ـ سريعاً ـ مستعجلاً ـ على وجه الاستعجال ـ العجلة بالسرعة *P.* بچاپكی ـ بزودی ـ بشتابی ـ تيز *T.* ـ چاپك ـ سريعاً ومستعجلاً ايش || Travailler diligemment عجله ايله ايشلمك Il est venu fort diligemment غايت عجله ايله كلدی

DILIGENCE. Prompte exécution *A.* سرعت ـ مسارعت ـ عجلة || عجله ـ چاپكلك ـ ايوه‌جيلك *T.* شتابی ـ چاپكی *P.*

Travailler avec diligence سرعت ايله ايش ايشلمك Aller en diligence چاپك كتمك ـ سرعت ايله كتمك — On dit, Faire diligence, pour dire, faire une chose promptement *A.* استعجال *P.* زودی نمودن *T.* چاپكلك ايتمك || Ce courrier a fait diligence بو اولاق استعجال ايلدی

Il se dit aussi en termes d'affaires, et signifie poursuite *A.* تعقيب *P.* درپی شتافتن *T.* پسنه دوشمك || Faute de diligence, l'instance périt au bout de trois ans مصلحتك تعقيبنه اقدام اولنمديغی حالده صلاحيت دعوا اوچ سنه‌ختامنده ساقط اولور Faire ses diligences ماده‌نك پسنه دوشمك

Il signifie aussi, soin, recherche exacte *A.* اقدام ـ سعی *P.* ورزش *T.* چالشمه || J'ai fait toutes mes diligences pour venir à bout d'un tel dessein فلان مرامك تحصيلی ايچون صرف ما حصل اقدام ايلدم

DILIGENCE. Espèce de voiture de voyage qui va plus vite que les autres voitures *A.* عجلة شديد الجری *P.* گردونهٔ تيز رو *T.* منزل عربه‌سی

DILIGENT. Prompt à faire les choses, expéditif *A.* سريع ـ عجيل *P.* چاپك وچالاك *T.* ايوه‌كن ـ چاپك || Valet diligent عجيل خدمتكار Courrier diligent چاپك وچالاك بر اولاق

Et soigneux, laborieux *A.* مقدام *P.* ورزشكار *T.* چالشقان || Écolier diligent مقدام بر طالب Diligent en ses affaires امورنده مقدام وورزشكار

DILIGENTER, au neutre et se DILIGENTER. Agir diligemment *A.* استعجال *P.* زودی نمودن *T.* چاپكلك ايتمك ـ ايوه‌مك ـ Il est aussi actif *A.* تعجيل *P.* زود روانيدن *T.* ايوه‌درمك || Il faut diligenter cette affaire بو ماده‌يی تعجيل ايتملو در

DILUVIEN. Qui a rapport au déluge *A.* طوفانی || En parcourant les montagnes, on trouve encore les traces des eaux diluviennes جبالدن اثنای مرورده سيول طوفانك آثاری الی الآن بولنور

DIMANCHE. Premier jour de la semaine *A.* يوم احد *P.* يكشنبه *T.* بازار كونی

DÎME. C'est ordinairement la dixième partie des grains, des fruits et d'autres choses qui se payent aux seigneurs *A.* عشر pl. اعشار *P.* دهيك ـ دهيوده *T.* اونده‌لق || Lever les dîmes اعشاری تحصيل ايتمك Affermer les dîmes اعشاری ملتزمه

الزام ایتمك

DIMENSION. Étendue des corps *A.* بعد pl. ابعاد || Les trois dimensions *A.* ابعاد ثلثه *P.* سه دوری – سه داه Le corps solide a trois dimensions, la longueur, la largeur et la profondeur جرم ثابتده ابعاد ثلثه وار در كه طول وعرض وعمقدر Il a pris toutes les dimensions de ce bâtiment بو بنانك كافه ابعادینی مساحه ایلدی

Figur., Prendre des dimensions dans une affaire, c'est prendre les mesures nécessaires pour y réussir *T.* بر ماده یی مقیاس مقیاس عقل ایله تقدیر ایتمك – عقل ایاه مساحه ایتمك || Il a échoué dans son projet, parcequ'il n'avait pas bien pris ses dimensions ایتدیكی تدبیر مقارن یسر وظفر اولمدی زیرا مقدما اقتضاسنه كوره مقیاس عقل ایاه تقدیر اولنمامشیدی

DÎMER. Avoir droit de lever la dîme *A.* تعشیر *P.* دهیوده اونده‌لق صالمق *T.* دهیوده انداختن – گرفتن

DÎMÉ. *A.* معشر *P.* دهیوده ناكت *T.* اونده‌لقلو

DÎMEUR. Celui qui recueille les dîmes *A.* عشار *P.* دهیوده دار *T.* اونده‌لقجی

DIMINUER. Amoindrir quelque chose, en retrancher une partie *A.* ایراث النقصان – تقصیر – ایراث الكسر – تنقیص – تقلیل *P.* اكسلتمك – آزالتمق *T.* كاست ساختن – كاهیدن – كم كردن || Diminuer la portion سهمی تنقیص ایتمك Diminuer sa dépense مصرفنی تقلیل ایتمك Son malheur a diminué son crédit دوچار اولدیغی فلاكتزده‌لك تقلیل اعتبارینه سبب اولمشدر Sa mauvaise conduite a diminué son autorité سوء حركتی قوت حكومتنك نفوذ وحكومتنه باعث كسر – تنقیصنه سبب اولمشدر Sa grande dépense a diminué son bien كثرت ایتدیكی مصارف – مصارف تقلیل مالنه سبب اولمشدر جسیمه تقریبیله مالنه كسر ونقصان عارض اولمشدر

Et devenir moindre *A.* انتقاص – تنقص – تنزل – كاستن – كم گشتن *P.* كسب النقص والقصور – اقتصار *T.* نقصان بولمق – اكسلمك || La fièvre diminue حرارت قوت باصره‌سی مشرف تنقص اوزره در Sa vue diminue قوای طبیعیه‌سی تنزلده در Ses forces diminuent اقتصار در Les jours diminuent dès la Saint-Jean فلان كوندنصكره وقت Diminuer de prix فلان شیئك نهار تنزل وانتقاص ایدر Diminuer à vue d'oeil طرفة العینده كسب نقص وقصور ایتمك بهاسی كسب نقصان ایتمك

DIMINUTIF. Terme qui adoucit ou diminue la force du mot dont il est formé *A.* اسم التصغیر

DIMINUTION. Amoindrissement, retranchement d'une partie de quelque chose *A.* كسر – نقص – نقصان *P.* كمی – كاست *T.* اكسلوه || Grande diminution نقصان عظیم Diminution considérable كلیتلو نقصان – نقص كلی Son autorité a souffert quelque diminution قوت حكومتنه نوعما كسر ونقصان عارض اولدی

Et rabais *A.* تنزیل – تنزل – انحطاط – هبوط *P.* فرونهاد *T.* اینه – ایندرمه || Diminution de taxe ویركونك تنزلی Diminution de prix بهانك تنزل – ثمنك هبوط وانحطاطی تنزیل بهانك اینمه‌سی – وانحطاطی Faire diminution بو ملتزم دال ایتمك Ce fermier demande de la diminution مقطوعك تنزیلنی طلب ایدر Cette paroisse prétend diminution de taille فلان محله‌نك اهالیسی تكالیف تنزیل ادعاسنده درلر

DINDE. Poule d'Inde *A.* دجاجة هند *P.* ماكیان هندی *T.* هند طاوغی

DINDON. Coq-d'Inde *A.* دیك هند *P.* خروس هندی *T.* هند ارككی طاوغی

DINDONNEAU. Petit dindon *A.* فرخ الدجاجة هند *P.* هند طاوغی پلازی *T.* جوزهٔ ماكیان هندی

DÎNÉE. Le repas que les voyageurs font à dîner *A.* هجوری *T.* جاشت مسافران – جاشت رهروان *P.* الابنا السبیل یمكلك – یمكی اوبله بولجیلرك – Et le lieu où l'on va dîner en voyageant *T.* یمكلك یری

DÎNER. Prendre un repas vers le milieu du jour *A.* تضحی *T.* جاشت خوردن *P.* اكل الطعام الهجوری – اوبله یمكنی اوبله یوكنه دعوت ایتمك || Inviter à dîner یمك

DÎNER ou DÎNÉ. Repas qu'on fait vers le milieu du jour *A.* طعام نصف النهار – طعام هجوری *P.* جاشت *T.* اوبله اوبله یمكی وقتی || L'heure du dîner قوشلق یمكی – یمكی – Après dîner بعد الطعام الهجوری – اوبله طعامندنصكره قوشلق یمكندنصكره

DIOCÈSE. Certaine étendue de pays sous la juridiction d'un évêque *A.* حوزة الحكومة المولی *P.* قلمرو دلا *T.* بر مطرانك تحت حكومتنده اولان قضا || Il y a tant de paroisses dans ce diocèse بو مطرانك تحت حكومتنده اولان قضا شو قدر

شو قدر ناحيه‌دن عباربدر ـ محلّه‌دن عبارتدر

DIPLOMATE. Homme qui s'occupe de la diplomatie, qui est versé dans la diplomatie *T.* علم ـ علم معاملات دوله واقف معاملات دوله آشنا

DIPLOMATIE. Science des rapports, des intérêts de puissance à puissance *T.* علم المعاملات الدول

DIPLOMATIQUE. La partie de la politique qui traite du droit des gens *A.* بحث عن حقوق الملل

On appelle, Corps diplomatique, la réunion des ambassadeurs étrangers qui sont dans un État *A.* زمرة السفرا *P.* طائفهٔ دول ايلچيلرى طائفه‌سى *T.* ايلچيان دول

DIPLÔME. Charte, acte public ou lettres patentes d'un souverain *A.* منشور pl. مناشير ـ برات pl. بروات *P.* يرليغ ـ برات *T.* گشاد نامه

DIRE. Exprimer, faire entendre par la parole *A.* قول *P.* گفتن *T.* بركمسنه‌نك ـ سويلمك ـ ديمك || Dire du bien de quelqu'un فلانى خيرايله ـ حقنه ذكر بالخير ايتمك ـ حقنه خيرسويلمك حقنه سوق كلمهٔ طيّبه ايتمك ـ ذكر ايتمك Dire du mal d'un homme بر ـ بر دمسنه‌نك حقنه ذكر بالسوء ايتمك عليهنه ـ كمسنه‌نك حقنه زباندراز طعن وتشنيع اولمق سويلمك Il dit son avis رأيينى سويلر Il ne dit pas tout ce qu'il pense فكرنده اولانك جملهسنى سويلمز Il dit tout ce qu'il sait بيلديكى نه ايسه سويلر Il ne sait ce qu'il dit قو نه نه سويلديكنى بيلمز ـ خلط كلام ايدر Laissez-le dire بو كلام تمام محلّنده سويلنمشدر C'est bien dit ديرسه ديسون Dire des duretés, des injures, des saletés, des impiétés كلمات شديده وشتوم غليظه وفحشيّات وكفر سويلمك

On dit proverb., Cela va sans dire, cela s'en va sans dire, pour dire, que la chose est incontestable *A.* ما لا كلام *P.* بى سخن *T.* سوز يوق ـ سوز كوتورمز

DIRE LA MESSE. *T.* قدّاس شريفى تلاوت ايتمك

On se sert de cette façon de parler: On dit, pour signifier, c'est la commune opinion, ou le bruit qui court *A.* يقولون *P.* ميگويند *T.* السنهٔ ناسده ـ افواه ناسده متواتر در ـ منقولدر متداول در

DIRE, se dit figur. des actions, des regards, etc. *A.* شهادت *P.* گواهى نمودن *T.* شاهدلك ـ بيان بلسان الحال ـ لسان حال ايله سويلمك ـ ايتمك || Mes yeux, mes regards vous disent que je vous aime طرفكه اولان علاقهٔ درونمى طرفكه ـ چشم ونگاهم لسان حال ايله كشف وبيان ايدر ـ اولان محبتمى چشم ونگاهم لسان حال ايله گويا در Sa contenance, سنى سوديكمه كوزلرم وباقشم شهادت ايدر son trouble, sa confusion disent assez qu'il est coupable وضع ـ واسلوبى وتلاش واضطرابى مجرم اولديغنه شهادت ايدر مجرم اولديغنى لسان حال ايله بيان ايدر Mon silence vous en dit assez سكوتم لسان حال ايله خيليجه گويا در — On dit aussi, Le coeur me le dit, pour dire, j'en ai quelque pressentiment قلبم شهادت ايدر || Le coeur me dit que cela vous arrivera بويله اولدجغنه قلبم شهادت ايدر — Et si le coeur vous en dit, pour dire, si vous en avez envie *T.* اگر دلخواهك جانك استر ايسه ـ ايسه || Nous irons là, si le coeur vous en dit جانك استر ايسه فلان طرفه كيده‌رز

TROUVER À DIRE, signifie, trouver qu'il manque, ou trouver à reprendre *T.* ديه‌جك سوز بولمق ـ معنا بولمق || On a trouvé à dire à cette somme بو مقداره معنا بولديلر On vous a trouvé à dire dans cette compagnie بو مجلسده سنك عليكه ديه‌جك سوز بولمشلر در

On dit, quand on fait quelque leger reproche en peu de mots, Cela soit dit en passant *T.* صورمق غايب اولمسون

On dit aussi, C'est tout dire, Pour tout dire, Pour dire en un mot, et cela signifie, qu'il n'y a rien qui ne soit renfermé dans la phrase qu'on vient de dire ou qu'on va dire هپ بو سوزك ايچنده در

SOI-DISANT. Terme de Palais, qu'on emploie quand on ne veut pas reconnaître les qualités que prend quelqu'un *A.* على قوله *P.* بقول خود *T.* قول خودنجه || Un tel soi-disant héritier قول خودنجه وارث اولان فلان

DIT. *A.* مقول *P.* گفته *T.* سويلنمش

Il signifie aussi, surnommé *A.* ملقب *P.* لقب دارنده *T.* عاقل لقبيله ملقب ـ دينمكله معروف || Charles V dit le Sage عاقل دينمكله معروف فلان قرال ـ اولان قارولوس نام قرال

Il se joint aussi avec les articles et les pronoms et avec les adverbes Sus, Dessus, Dessous, Après, etc. et a la force du relatif pour les choses ou pour les personnes dont on a parlé *A.* مذكور ـ مرقوم *T.* ذكر اولنان || La dite maison منزل مذكور Susdit بالاده ـ بالاده مذكور Ci-dessus dit مارّ الذكر مقدّما Ci-devant dit بالاده ذكرى سبقت ايدن ـ ذكر اولنان

Ci-après dit بوندن اقدم ذکری مرور ایدن ـ ذکر اولنان زیرده مذکور ـ زیرده ذکر اولنان ـ آتی الذکر

DIRE, substantif. Il signifie, en termes de Palais, ce qu'une des parties a avancé *T.* تقریر || On a inséré dans le procès verbal le dire du défendeur مدعی علیهك تقریری درون مضبطده درج اولنمشدر Le dire des témoins شاهدلرك تقریری Au dire des experts اهل خبره‌نك تقریرینه کوره

DIRECT. Droit *A.* مستقیم *P.* راست *T.* طوغری || Mouvement direct حرکت مستقیمه Rayon direct شعاع مستقیم

On appelle en termes de Généalogie, Ligne directe, la ligne des assendans et descendans, pour la distinguer de la ligne collatérale *A.* نسب بالطول || Il descend d'un tel en ligne directe نسب بالطول ایله فلانك احفادندندر Succession en ligne directe نسب بالطول ایله اصابت ایدن میراث

DIRECTEMENT. Tout droit, en ligne directe *A.* بخط المستقیم *P.* از ره راست *T.* طوغریدن طوغری‌یه || Les deux pôles sont directement opposés ایکی قطب بخط المستقیم بری برینه متقابل ومتناظر در

On dit figur., S'adresser directement à quelqu'un, c'est-à dire, sans chercher d'entremise pour parler *A.* بالذات *P.* راست *T.* طوغری || Il s'est adressé directement au Roi بالذات پادشاهه مراجعت ایلدی

On dit, Directement opposé *A.* ضد کامل *T.* طبانی طبانه ضد || Ces deux hommes sont directement opposés dans leurs sentimens بو ایکی کیشینك افکار وآرالرنده ضدیت کامله وار در

DIRECTEUR. Qui conduit, qui règle *A.* مدبر *P.* کار ساز *T.* بر مصلحتك کوروب دوزلیجی || Le directeur d'une affaire مدبری Directeur général مدبر مطلق Directeur des créanciers d'une succession ـ اموال ترکه‌دن آلەجقلو اولنلرك مدبری

Il se dit aussi d'une personne qui préside à de certaines compagnies *A.* نقیب ـ مدیر *P.* کار پرداز *T.* ضابط || Directeur de l'Académie دار العلوم مدیری

DIRECTEUR de conscience, ou simplement Directeur. Celui qui conduit une personne, qui a soin de la conscience de quelqu'un *A.* مرشد *P.* رهنما *T.* یول اوکردیجی

DIRECTION. Conduite *A.* اداره || Sous la direction d'un tel فلانك زیر ادارەسنده Prendre la direction de quelque affaire بر مصلحتك ادارەسنی در عهده ایتمك — Il se dit aussi d'un jeune homme relativement à sa conduite *A.* مسلك *P.* راه *T.* یول || Il a pris une bonne direction مسلك سداده مسلك سداده متوجهدر ـ ایو یول طوتدی ـ سالکدر

On dit figur., La direction de l'intention, pour dire, l'action par laquelle on dirige son intention توجه فکر ونیت

On appelle, Direction de l'aimant, la propriété qu'a l'aimant de tourner, dès qu'il est suspendu, un de ses pôles vers le pôle arctique *A.* توجه ـ سمت التوجه *P.* روتابی *T.* طوغریلدیغی یر || Les aiguilles aimantées ont la même direction que la pierre d'aimant مقناطیسلو ایکنه‌نك سمت توجهی مقناطیس طاشینك سمت توجهیله مساویدر

DIRIGER. Conduire, régler *A.* اداره ـ تنظیم الامور *P.* کار پرداختن *T.* ایشی دوزمك ـ ایشی یولنه قویمق || Diriger une compagnie بر طائفه‌یی اداره ایتمك Diriger une maison بر خانه‌نك امورینی اداره ایتمك

On dit, Diriger son intention, pour dire, rapporter ses actions, ses vues à une fin déterminée *A.* توجیه الفکر *P.* تافتن فکر *T.* فکری طوغریتمه Et diriger ses pas, ses regards, pour dire, les tourner d'un certain côté *A.* عطف ـ توجیه الخطوات ـ توجیه اللحاظات ـ عطف اللحاظة *P.* پا تافتن ـ نگاه تافتن ـ نگاه کردن *T.* یورویشی فلان طرفه دوندرمك ـ طرفه طوغریتمق باقشی ـ یورویشی فلان طرفه طوغریتمق

DIRIMANT. Terme de droit canonique. On appelle, Empêchement dirimant, un défaut qui emporte la nullité d'un mariage *A.* مانع مبطل النکاح ـ محظور مبطل النکاح *P.* مانع نکاحی بوزان مانع *T.* بطالساز نکاح

DISCALE. Terme de commerce. Déchet du poids d'une marchandise *A.* نقص ـ محوت *P.* کاست *T.* اکسکلمه || La discale d'une botte de soie qui est séchée قوریمش بر باغ ایپکك اکسلمسی

DISCERNEMENT. Distinction qu'on fait d'une chose d'avec une autre. V. Discerner. — Il se prend figur. pour la faculté de bien distinguer les choses, et d'en juger sainement *A.* قوة ممیزه || Il a beaucoup de discernement بر قوت ممیزەسی کسکین بر تمییز Juste discernement تمییز صاحب تمییز بر آدمدر ـ آدمدر مصیب

DISCERNER. Distinguer une chose d'une autre, ou en juger par comparaison *A.* تمییز ـ تشخیص ـ فرق *P.* تمییز کردن ـ مشخص کردن *T.* سچمک ـ سزمك || Discerner le flatteur d'avec l'ami دوست ایله مداهن بیننی فرق وتمییز ایتمک le bon du mauvais نیک وبدی ـ خیر وشری فرق ایتمک le vrai du faux صدق وکذبی فرق ایتمک le bien d'avec le mal حسن وقبحک آره‌سنی سچمک L'obscurité de la nuit empêche de discerner les objets ظلمت لیل صورک تشخیصنه مانع اولور Le microscope aide à discerner les plus petits objets خرده بین اک اوفاق شیلرک تمییز وتشخیصنه مدار اولور

DISCERNÉ. *A.* مشخص ـ متمیز ـ ممیز *P.* مشخص گشته *T.* سزلمش

DISCIPLE. Qui apprend d'un maître quelque science, quelque art *A.* تلمیذ pl. تلامذة *P.* شاکرد ـ پیشکار *T.* شاکرد || Exercer, instruire ses disciples شاکردلری مشق وتعلیم ایتمک — On appelle, Disciples de Jésus-Christ, les apôtres et ceux qui suivent sa doctrine تلامذهٔ حضرت عیسی — Et disciples de Platon, d'Aristote, les philosophes qui suivent leur doctrine تابعین تابعین حکیم ارسطو ـ فلاطون

DISCIPLINABLE. Capable d'être discipliné *A.* قابل التعلم *P.* آموختنی *T.* تعلیمه کلور || Cet homme n'est pas disciplinable قابل تعلم اولدجق آدم دکلدر L'éléphant est de tous les animaux le plus disciplinable فیلک جمیع حیواناتدن زیاده تعلمه قابلیتی وار در

DISCIPLINE. Instruction, éducation *A.* تأدیب ـ تعلیم *P.* تربیت ـ آموزش *T.* تربیه ـ اوکرنمه || Vous êtes sous la discipline d'un bon maître بر ماهر معلمک زیر دست تربیه‌سنده‌سکز Élevé sous une bonne discipline حسن تعلیم ایله پرورش یافته Il y a des animaux capables de discipline تعلیمه قابل حیوانات وار در

Il se prend aussi pour Réglement, ordre *A.* ضابطة pl. ضوابط ـ نظام pl. نظامات *P.* رسم وراه *T.* یول ارکان || La discipline militaire ضوابط ونظامات عسکریه Discipline Académique دار العلومه مخصوص ضوابط مرعیه Rigoureuse discipline بلا تخلف ضابطهٔ اکیدهٔ واجبة الرعایة Exacte discipline رعایتی لازم اولان نظام وضابطه Rétablir la vigueur de l'ancienne discipline ضوابط قدیمه‌نک حکمنی کما کان تجدید واحیا ایلمک Cette compagnie observe scrupuleusement sa discipline بو طائفه یول ارکاننه کمال اهتمام ایله رعایت ایدر

Discipline ecclésiastique, c'est sa police extérieure quant au gouvernement *A.* سنن وآداب الدین || Après avoir expliqué la foi, on réglait la discipline ecclésiastique فرایضک مقتضاسنی شرح وبیان ایلدکدنصکره سنن وآداب دینک تنظیمنه مبادرت ایدرلر ایدی

On appelle aussi Discipline, un fouet dont les religieux se servent pour se mortifier, ou pour châtier ceux qui sont sous leur conduite *A.* مجلد *P.* چنده *T.* قامچی

DISCIPLINER. Instruire *A.* تعلیم *P.* آموزیدن *T.* مشق ـ تعلیم ایتدرمک ـ ایتدرمک || Discipliner les gens de guerre عسکری نفراتنی تعلیم ایتدرمک

Et régler *A.* تنظیم ـ ادخال تحت الرابطة ـ ادخال تحت الضابطة *P.* زیر ضابطه نهادن *T.* نظام ویرمک ـ رابطه‌یه قویمق || Discipliner une maison بر خانه‌یی تحت رابطه‌یه قویمق ـ ضابطه‌یه وضع ایتمک

DISCIPLINÉ. *A.* معلم *P.* تعلیم کرده ـ آموخته *T.* اوکرنمش *A.* منتظم ـ منضبط *P.* نظام پذیرفته *T.* ضابطه دار ـ رابطه‌یه قونمش || Soldats disciplinés *A.* عسکر معلم *P.* لشکر تعلیم کرده *T.* تعلیملو عسکر

DISCONTINUATION. Interruption, cessation pour un temps de quelque action *A.* انقطاع *P.* نا پیوستگی *T.* فاصله ـ کسلمه || Travailler à quelque chose sans discontinuation بر شیئه بلا فاصله ویرمکسزین سعی ایلمک ـ انقطاع مشغول اولمق Il ne continua pas cet ouvrage, et cette discontinuation fut cause... بو تألیفه مداومت ایتمیوب انقطاعی بوکا سبب اولدیکه La discontinuation de la guerre, du commerce سفرک انقطاعی وامر تجارتک انقطاعی

DISCONTINUER. Ne poursuivre pas ce qu'on avait commencé, l'interrompre pour quelque temps *A.* عدم المداومة ـ ایراث الانقطاع ـ ایقاع الفاصلة *P.* فاصله دادن *T.* آره‌سنی فاصله ویرمک ـ کسمک || Discontinuer un bâtiment بنایه مداومت ایتمامک Discontinuer ses études تدرس ومطالعه‌یه فاصله ویرمک Discontinuer de faire ایشک آره‌سنی کسمک de parler کلامه انقطاع ویرمک — Il se prend aussi neutralement *A.* انقطاع *P.* فاصله پذیرفتن *T.* آره‌سی کسلمک ـ فاصله ویرلمک || La pluie a discontinué باران منقطع

يغموره فاصله - باران ردين انقطاع اولمشدر - اولدى يغمورك آرەسى كسلدى - ويرلدى La guerre n'a pas discontinué pendant vingt ans سفر يكرمى سنه تمامنده قدر منقطع اولماشدر

DISCONTINUÉ. *A.* منقطع *P.* فاصله يافته *T.* آرەسى كسلمش - فاصله ويرلمش

DISCONVENANCE. Manque de convenance, différence, inégalité *A.* عدم الموافقة *P.* نا هموارى - نا در برابرى *T.* اويغونسزلق || Il y a une grande disconvenance entre eux بينلرنده كلى مرتبه عدم موافقت وار در Disconvenance d'âge سنك عدم موافقتى de qualité رتبهنك عدم موافقتى d'humeur مزاجك عدم موافقتى

DISCONVENIR. Ne pas demeurer d'accord *A.* اجتناب عن الموافقة *P.* همدمى نمودن *T.* اويوشمقدن قاچنمق || Vous ne saurez pas disconvenir de m'avoir dit... فلان كلامى شو كلامى - ديديككه موافقتدن اجتناب ايدهمزسك سويلديككى انكار ايدهمزسك Disconvenez-vous du fait? مادهنك واقع اولديغنه موافقتدن اجتناب ايدرميسك - مادهنك وقوعنى انكار ايدرميسك Peut-on disconvenir d'une chose si évidente? بو رتبهده واضح وآشكار مادهيه موافقتدن بو مقوله ظاهر وبديدار اولان مادهيى - اجتناب ممكنميدر انكاره مجال وارميدر

DISCORD. V. Discordant.

DISCORDANCE. Qualité de ce qui est discordant *A.* عدم التناسب *P.* نا همدمى - نا در برابرى *T.* برى برينه باقشمامه || Discordance des sons, des couleurs اصوات والوانك عدم تناسبى Discordance des parties d'un édifice اجزاى نا در برابرى - بنانك برى برلريله عدم تناسبى Figur. *A.* اختلاف - عدم الامتزاج *P.* نا يكرنگى *T.* اويغونسزلق || Discordance des esprits, des caractères عقولك وخصايل وطبايعك اختلافى Que de discordance dans les opinions des hommes! بنى آدمك افكار وآرالرنده نه قدر اويغونسزلق وار در

DISCORDANT. Qui n'est point d'accord. Il se dit des instrumens, de la voix et de toute partie qui ne s'accorde pas avec les autres *A.* غير متوافق *P.* نا همدم - نادر برابر - پريشان *T.* اويغونسز - آهنگ پردهلرى اويغونسز || Un clavecin discordant پردهلرى اويغونسز طنبور - Figur., Des humeurs discordantes *A.* غير ممتزج - ممتنع الامتزاج *P.* نا قابل آميزش *T.* اويغونسز - بى امتزاج

DISCORDE. Dissension, division entre deux ou plusieurs personnes *A.* شقاق - اختلاف - مباينت *P.* ستيز *T.* بوزوشقلق || Une cruelle discorde شقاق شديد perpétuelle شقاق ابدى La discorde se mit parmi eux بينلرنده شقاق كيردى - شقاق واختلاف حلول ايلدى Semer la discorde القاى شقاق ومباينت ايتمك Nourrir, entretenir la discorde شقاقى بسلمك Fomenter la discorde مايهٔ اختلاف وشقاقى تنميه ايتمك - مايهٔ شقاقك تنميدسنه سعى ايتمك - On appelle figur., Pomme de discorde, ce qui est un sujet, une cause de division *A.* مادة الشقاق - وسيلة الشقاق || Cette prétention de préséance sera toujours pour eux une pomme de discorde بو تقدّم وتصدّر دعواسى على الدوام بينلرنده بر وسيلهٔ شقاق اولدجغى دركار در

DISCORDER. Terme de Musique. Être discordant *A.* عدم التوافق الاصوات - اختلال اللحن *P.* نا همدم شدن - نا آهنگ شدن *T.* پردهسى اويغونسز اولمق

DISCOUREUR. Grand parleur. Il ne se dit guère qu'en mauvaise part *A.* مكثار - مهذار *P.* ياوه گو *T.* قارفره

Il se dit aussi d'un homme qui parle facilement et agréablement, mais sans solidité *A.* مقوال طليق اللسان *P.* ناطقه پرداز *T.* سوز ابدسى

DISCOURIR. Parler sur une matière avec quelque étendue *A.* نطق - تقرير الكلام - بسط الكلام - بحث *P.* سخن راندن *T.* بحث ايتمك || Discourir d'une affaire بر مادهدن بحث ايتمك sur une affaire بر مصلحتك اوزرينه بسط كلام ايتمك Socrate passa le dernier jour de sa vie à discourir sur l'immortalité de l'âme حكيم سقراط عمرينك يوم اخيرنده نفس ناطقهنك هلاكدن وفنادن منزّه اولديغندن بحث ايلدى

DISCOURS. Propos, assemblage de paroles pour expliquer ce que l'on pense *A.* كلام - مقاله - مقال pl. مقالات *P.* گفتار *T.* صحبت || Discours familier بى تكلفانه صحبت éloquent كلام بليغ soutenu مقالهٔ فصيحه fleuri كلام مصطلح concis كلام مجمل véhément گرميتلو صحبت impertinent مقال بى ادبانه extravagant كلام مجنونانه Long discours مقالهٔ طويله Il faut retrancher les discours superflus مقالات زايدهنك طيى

غريب صحبتلر سويلر اقتضا ايدر Il tient d'etranges discours روزكارى صحبتلر سويلرسك Vous faites des discours en l'air صحبته فاصله ويرمك Interrompre le discours رشتهٔ كلامى تكرار ـ كلامه استيناف ايتمك Reprendre le fil du discours صدد الى آلحق Il a fait rouler le discours sur cette matière كلامى فلان مادّه‌نك اوزرينه دوشوردى Il a prononcé un discours très-énergique بر كلام قوىّ التأثير نطق وبيان ايلدى — On dit, C'est un autre discours, pour dire, il ne s'agit pas de cela بو بشقه صحبتدر ـ بو صدد آخر در

Il se prend aussi, pour une pièce, pour une composition que l'on fait sur quelque sujet *A.* مقالة *P.* گفته *T.* حكايه || Il a fait un beau discours sur cette matière بو مادّه‌نك اوزرنده مقالهٔ منظومه بر مقالهٔ لطيفه انشا ايلدى Discours en vers

DISCRÉDIT. Diminution, perte de crédit *A.* سقوط من الاعتبار انحطاط القدر والاعتبار ـ *P.* بى اعتبارى ـ بى حرمتى ـ *T.* اعتبارسزلق || Les billets d'un tel tombent dans le discrédit فلانك تحويللرى اعتباردن سقوط ايتمكده در Ses lettres de change sont dans le discrédit فلانك پوليچه تمسكلرى اعتباردن دوشدى ـ مسقوط من الاعتبار در

DISCRÉDITÉ. Qui est tombé en discrédit *A.* مسقوط من الاعتبار ـ منحط الاعتبار *P.* بى اعتبار ـ بى حرمت *T.* اعتبارسز ـ دوشمش || Actions de banque discréditées مسقوط من الاعتبار اولان اسهام قائمه‌لرى

DISCRET. Avisé, prudent, retenu dans ses paroles et dans ses actions *A.* اهل الحزم والاحتياط ـ حزما .pl حزيم ـ حازم *P.* پرهيزكار *T.* ملاحظه‌لو || Il est extrêmement discret غاية الغايه حازم بر آدمدر

Il se dit aussi d'un homme fidèle, et qui sait garder le secret *A.* عفيف اللسان ـ محفوظ اللسان *P.* رازدار *T.* ديلنى طوتار ديلى پرهيزلو ـ سرّ صاقلر ـ

DISCRÉTION. Judicieuse retenue, circonspection dans les actions et dans les paroles *A.* احتياط ـ حزم *P.* پرهيزكارى *T.* ملاحظه‌لولق || Agir avec discrétion حزم واحتياط ايله حركت ايتمك Il a beaucoup de discrétion فلانك غاية الغايه حزم واحتياطى وار در Il n'a point de discrétion مايهٔ حزم واحتياطدن بى بهره در Son zèle est sans prudence et sans discrétion غيرتى اثر عقلدن عارى وحزم واحتياطدن بريدر

On dit, que les soldats vivent à discrétion, pour dire, qu'ils vivent chez leurs hôtes sans discipline et sans autre règle que leur volonté *A.* كيف ما يريد *P.* خودكامانه *T.* كندو كيفنجه || Les soldats vivent à discrétion chez leurs hôtes عسكرى طائفه‌سى مسافر اولديغى قوناقلرده كيف ما يريد تعيّش ايدر — On dit aussi, Se rendre à discrétion, lorsqu'on se soumet à la volonté et qu'on se rend à la merci du vainqueur *T.* غالبك اراده‌سنه تسليم نفس ايله استيمان ايتمك ـ بلا شرط وقيد همان ـ تسليميّت مطلقه ايله استيمان ايتمك ـ تسليميّت تامّه ايله استيمان ايتمك — On dit aussi, qu'on se remet à la discrétion de quelqu'un, pour dire, qu'on se livre au jugement de quelqu'un pour une affaire *T.* بر كمسنه‌نك رأى واراده‌سنه تسليم زمام اختيار ايتمك

DISCULPATION. V. Disculper.

DISCULPER. Justifier d'une faute imputée *A.* تبرية من التهمة ـ تبرية من الذمّة ـ *P.* ازگناه آزاده كردن *T.* تهمتدن صيرمق ـ صوچدن پاكه چيقارمق ـ || Ses amis l'ont disculpé de ce qu'on lui imputait حقنه اسناد اولنان تهمتدن احبابى ودوستانى تبريه ايتمشلر در Cette dernière action l'a pleinement disculpé dans le public موخراً ظهور ايدن فعل وحركتى بين الناس كليّاً تبريهٔ ذمّتنه وسيله اولمشدر

SE DISCULPER. *A.* تنصّل ـ تبرّى من الذمّة ـ تبرّى من التهمة من القباحة *P.* از گناه ازاده گشتن *T.* تهمتدن صيرلمق اول بابده تهمتدن پاكه چيقمق ـ || Il s'en est disculpé اول بابده تبريهٔ ذمّت ايلدى ـ تبرّى ايلدى Je veux me disculper envers lui فلانك يانندده تهمتدن تبرّى ايتمك فلانك يانندده تبريهٔ ذمّت ايتمك استرم ـ استرم

DISCULPÉ. *A.* برئ من التهمة ـ برئ من الذمّة *P.* ازگناه آزاده گشته *T.* كندوينى قباحتدن پاك ايلمش ـ پاكه چيقمش

DISCUSSIF. Terme de Médecine. Il se dit des remèdes qui résolvent, qui dissipent les humeurs *A.* متشتّت الاخلاط *P.* پراكنده ساز كش *T.* خلطى طاغديجى

DISCUSSION. Examen, recherche exacte *A.* مفاحصة .pl مفاحصات ـ مباحثة .pl مباحثات *P.* جستجوى حال *T.* مباحثه‌يه سزا برمصلحت || Une affaire de discussion آراشدرمه مباحثهٔ مديده‌يه محتاج بر مصلحت de longue discussion

V. aussi Discuter.

On dit, Faire une discussion de biens, pour dire, une recherche et vente en Justice des biens d'un débiteur *A.* تفتيش

مال آراشدرمه *T.* جستجوی مال - پژوهش مال *P.* المال
V. Discuter.

Il se prend aussi pour Dispute, contestation *A.* مجادلة pl. مجادلات - مناقشة pl. مناقشات *P.* گفتگو *T.* قودی دیدی || Ils ont eu une discussion ensemble بینلرنده مجادله - خرلشمه وار ایدی

DISCUTER. Examiner une question, une affaire avec soin, et en bien considérer le pour et le contre *A.* تنقیر - استبحاث - تتبع - تفحص *P.* پژوهیدن *T.* آراشدرمق || Discuter un point de Droit فقهه متعلق بر دقیقه یی تتبع ایتمک Il a bien discuté la vérité de ce fait بو واقعه نک حقیقتنی کما ینبغی تنقیر واستبحاث ایلدی Votre affaire a été bien discutée سنک مصلحتک کرکی کبی تتبع وتفحص اولندی

Discuter les biens d'un débiteur. C'est les rechercher et les faire vendre en Justice *T.* مدیونک مالنی تفتیش ومعرفت شرعله بیع ایتدرمک - On dit aussi, Discuter un homme, pour dire, discuter les biens d'un homme *T.* بر کمسنه نک مالی اوزرینه دعوا ایتمک || Il faut discuter le principal obligé avant que d'attaquer la caution کفیلک مالنی آراشدروب بیع ایتدرمزدن مقدم اصل متکفل دین اولانک مالی اوزرینه دعوا اولنمق اقتضا ایدر

DISERT. Celui qui parle aisément et avec élégance *A.* منطیق - حسن الناطقة *P.* تر زبان - خوش گفتار *T.* خوش صحبت - حسن تقریر وبیانه موفق || Il est plutôt disert qu'il n'est éloquent حسن ناطقه سی فصاحت وبلاغتنه غالبدر Il est fort disert غایت مرتبه ده حسن تقریره موفقدر

DISERTEMENT. D'une manière diserte *A.* بحسن الناطقة *P.* با تر زبانی *T.* صحبت خوشلغیله || Il a parlé disertement حسن ناطقه ایله تقریر کلام ایلدی

DISETTE. Manque de quelque chose nécessaire *A.* قحط - قلت *P.* نا بودی *T.* قیتلق - یوقلق || Disette de vivres قحط وغلای عظیم - قحط عظیم Grande disette ذخایر وارزاق قحط Disette de toutes choses کافهٔ اشیانک قحط وقلتی Dans une telle langue, il y a une grande disette de mots فلان لسانده فلان لسانده الفاظک کلی قحط - عظیم قحط الفاظ وار در وقلتی وار در

DISEUR. Celui qui dit *A.* قایل - ناقل *P.* گوینده - گویا *T.* سویلیجی || Diseur de bons mots مضمونگوی Diseur de nouvelles ناقل اخبار - حوادثگوی Diseur de riens قایل ترهات - هرزه گو Diseur de bonne aventure فالگوی

On dit proverb., L'entente est au diseur, pour dire, que celui qui parle entend bien ce qu'il veut dire, et qu'il y a quelque chose de caché que lui seul entend *A.* المعنی فی بطن القایل

DISGRÂCE. Perte des bonnes grâces d'une personne puissante *A.* سقوط من نظر الالتفات - مغضوبیت - سقوط من النظر *P.* از نظر افتادگی *T.* نظردن دوشمه || On ne sait d'où vient sa disgrâce نظردن سقوطی قنغی طرفدن اولدیغی معلوم دکلدر On ne connaît pas la cause, le sujet de sa disgrâce نظردن سقوطنه سبب نه اولدیغی بللو دکلدر Tomber en disgrâce نظر التفاتدن ساقط اولمق Durant sa disgrâce نظردن مسقوط اولدیغی ایامده - مغضوبیتی وقتنده

Et infortune, malheur *A.* نکبت pl. نکبات - مصیبت pl. مصایب - نائبة pl. نوائب *P.* فلکزدگی - کمزدگی *T.* قضا - فنلک || Il lui est arrivé une disgrâce بر مصیبته باشنه بر قضا کلدی - گرفتار اولدی Voilà une étrange, une cruelle disgrâce اشته غریب وشدید بر نکبت

Il signifie aussi, mauvaise grâce dans le maintien, la démarche, la manière de parler *A.* رداءة الطور *P.* نا زیبایی *T.* جرکینلک - بدلک - حسنسزلق || Cette femme est jolie, mais elle a de la disgrâce dans la taille فلان خاتون کرچه دلبر در لکن نا زیبایی قد وقامتی درکار در لکن بو بیی - جرکیندر - Figur. || Cet homme met de la disgrâce dans le bien même qu'il fait فلان کمسنه ایتدیکی لطفی بیله رداءت طور ایله ایدر

DISGRACIER. Cesser de favoriser quelqu'un, le priver de ses bonnes grâces *A.* القاء فی المغضوبیة - اسقاط من النظر *P.* از نظر انداختن *T.* استثقال ایتمک - نظردن دوشورمک || Le Roi l'a disgracié پادشاه فلانی نظردن اسقاط ایلدی Son imprudence le fit disgracier عدم درایتی استثقال ایلدی - نظردن اسقاط اولنمسنه سبب اولمشدر

Disgracié. *A.* مغضوب - ساقط من النظر *P.* از نظر انداخته *T.* مستثقل - نظردن دوشمش

On dit, qu'un homme est disgracié de la nature, ou simplement, Disgracié, pour dire, qu'il a quelque chose de difforme en sa personne خلقتی جهتیله مغدور در

Il s'emploie aussi substantivement || Les disgraciés occupent souvent les autres du récit de leurs disgrâces منكوبين اكثريا سرگذشتلريني نقل ايله خلقي تعجيز ايده كلمشلر در

DISGRACIEUSEMENT. D'une manière disgracieuse *A.* بطور الردئ *P.* بنازيبايى *T.* چركينلك ايله ـ حسنسزلق ايله ـ بدلك ايله ـ

DISGRACIEUX. Qui est désagréable *A.* ردئ ـ قبيح *P.* نا زيبا ـ زيبا ـ نا مطبوع ـ بد *T.* حسنسز || Cela est bien disgracieux فلان شئ خيليجه ردئ ونا زيبا در

DISJOINDRE. Séparer des choses qui étaient jointes *A.* تفريق ـ ابانة *P.* از هم جدا كردن *T.* بشقه قلمق ـ آيرمق

DISJONCTIVE. Terme de Grammaire. Il se dit de certaines conjonctions qui d'abord rassemblent les parties d'un discours, pour les considérer ensuite séparément *A.* ادات الشك

DISLOCATION. Séparation, déboîtement d'un os. V. Déboîtement. On dit aussi, Dislocation d'un membre *A.* انفصاح العضو *P.* جدايئ عضو از جايش *T.* عضوك اك يرندن آيرلمسي

DISLOCATION d'une armée, signifie, séparation des différens corps d'une armée, lorsqu'on les distribue dans différens cantonnemens ou garnisons *T.* عسكرك طرف طرف كوندرلمسيچون يرلو يرندن آيرلمسي ـ يرندن تفريقي

DISLOQUER. V. Déboîter. — On dit aussi, Disloquer un membre *A.* فضخ العضو *P.* عضورا از جايش جدا كردن *T.* عضوى اك يرندن آيرمق

DISPARAÎTRE. Cesser de paraître *A.* غيبوبت ـ امتحا ـ انطماس *P.* نا پيدا شدن ـ نا بديد گشتن *T.* بلورسز اولمق ـ غايب اولمق || L'ange disparut après lui avoir parlé ملك فلانه تبليغ كلام ايلدكدنصره غايب ونا بديد اولدى Le fantôme a disparu à nos yeux صورت خياليه نظرمزدن غايب اولمشدر Cette comète, ce météore a disparu بو اختر دنباله دار وعلايم سمادن ظهور ايتمش علامت محو ونا پيدا اولمشدر Le jour commence à disparaître كونش مشرف امتحا وانطماسدر

Et se retirer promptement, se cacher || On le pressait de payer, il disparut اقچه‌نك اداسى ايچون تضييق اولنديغندن فلان غيب ايلدى Un tel a fait banqueroute, et a disparu كمسنه افلاسه چيقوب غايب ونا پيدا اولدى À l'approche de nos troupes, les ennemis disparurent عسكرمز تقرب ايلدكده دشمن غايب ونا بديد اولمشدر

Il se dit figur. d'une chose qu'on avait, et qui tout d'un coup ne se trouve plus || J'avais des gants, ils ont disparu الدوانلرم وار ايدى نا بديد اولدى

DISPARU. *A.* منطمس ـ ممحا ـ غايب *P.* نا پيدا ـ نا بديد *T.* بلورسز اولمش ـ غايب اولمش

DISPARATE. C'est le vice contraire à la qualité qu'on désigne par le mot d'Unité *A.* عدم الوحدة *P.* نا يكانگى *T.* برلكسزلك || Il est impossible qu'il y ait des disparates sans inégalités, mais il peut y avoir des inégalités sans disparates بلا عدم المساوات عدم وحدتك وجودى محالدر انجق عدم مساواتك وجودى بلا انعدام الوحدت ممكندر

Il se dit aussi des choses qui ne vont point ensemble, qui n'ont aucun rapport *A.* مختلف ـ متغاير ـ غير موافق *P.* نا هموار ـ ديگر گون *T.* برى برينه اويغونسز || Voilà des choses bien disparates اشته برى برينه متغايرونا موافق شيئلر در

DISPARITÉ. Inégalité, différence qui se rencontre entre des choses qui se peuvent comparer *A.* مغايرت ـ فرق ـ اختلاف *P.* نا همواری ـ ديگر گونى *T.* اويغونسزلق || Il y a bien de la disparité فرق عظيم واردر La disparité est grande entre ces personnes بو آدملر بيننده كلى فرق وار در

DISPARITION. Action de disparaître *A.* غياب ـ غيبت *P.* نا بودى ـ نا پيدايى *T.* غايب اولمقلق || Sa disparition subite alarma sa famille فلانك ناگهان غيبتى اهل بيتنه قويروقلو موجب اضطراب اولمشدر La disparition d'une comète يلدزك غيبتى

DISPENDIEUX. Qui cause une grande dépense *A.* كثير المصارف ـ محتاج الى مصارف الكثيرة *P.* بسيار مصرف *T.* چوق مصرفلو || Une entreprise dispendieuse كثرت مصارفه محتاج برعزيمت

DISPENSAIRE. Nom qu'on donne aux livres qui traitent de la manière de préparer les remèdes *A.* كتاب التركيب الادوية *P.* تركيبنامۀ علاجها *T.* علاج تركيبى كتابى

DISPENSATEUR. Qui distribue *A.* مقسّم *P.* بخش كننده *T.* پاى ايديجى || Sage, juste dispensateur des bienfaits du prince نعم وعطاياى سلطانيه‌نك عاقل وعادل مقسّمى

DISPENSATION. Distribution *A.* توزيع ـ تقسيم *P.* بخش *T.* پاى ايتمه || Sage dispensation حكيمانه توزيع ـ سازى Juste dispensation محقانه تقسيم قانون عقله موافق تقسيم

قانون عدل وحقانيته مقارن تقسيم - Dispensation des grâces توزيع نعم وعطايا

DISPENSE. Exemption de la règle ordinaire *A.* معافيت pl. معافيات *P.* مسلمى *T.* معافلق || Dispense de la loi, de la coutume قانوندن وعرف وعادتدن معافيت Dispense d'âge حدود سنه دائر اولان قانون ونظامدن معافيت Demander dispense استدعاى معافيت ايتمك Accorder une dispense احسان معافيت ايتمك

En termes de religion, il signifie aussi, permission *A.* تحليل || حلال ايتمه *T.* حلالسازى *P.* رخصت شرعيّة - اباحة - Dispense de manger de la viande پرهيز كونلرنده اكل لحمى Dispense d'épouser une parente اقرباادن اولانه تحليل ايتمك تزوّج ايچون رخصت شرعيّه - تزوّجى تحليل ايتمك ويرمك

DISPENSER. Exempter de la règle ordinaire, faire une exception en faveur de quelqu'un *A.* عفو *P.* عفو كردن *T.* عفو ايتمك || Dispenser d'aller à la guerre سفره كتمكدن عفو ايتمك Dispenser de la loi commune, de la règle قانون وقاعدهٔ فريضهٔ صيامدن Dispenser du jeûne مرعيّدن عفو ايتمك - On dit pour s'excuser poliment de faire une chose, Dispensez-moi de faire cela بونى ايتمكدن بنى عفو بيورك

Se dispenser, se dit des permissions qu'un se donne soi-même *A.* دست كش فراغ شدن - دست كشيدن *P.* فراغت - استعفا *T.* كتمكدن استعفا ايتمك || Se dispenser d'aller à.... واز كچمك Se dispenser de faire une chose بر شيئى ايشلمكدن استعفا فراغت ايتمك - ايتمك

Dispenser. Départir, distribuer *A.* توزيع - تقسيم *P.* بخش كردن *T.* پاى ايتمك || Dispenser les grâces du prince عطاياى ملوكانه‌يى توزيع ايتمك

Dispensé. *A* معفوّ *P.* عفو كرده *T.* عفو اولنمش

DISPERSER. Répandre çà et là *A.* تنشير - نشر *P.* افشاندن - پريشان كردن - گلانيدن *T.* صاچمق || Disperser de l'argent نشر سيم وزر ايتمك des présens نشر هدايا ايتمك

Et envoyer, placer en divers lieux *A.* تفريق *P.* جدا كردن *T.* آيرمق || Disperser des troupes عسكرى تفريق ايتمك

Il signifie aussi, mettre en désordre, dissiper *A.* تشتيت - تبديد - انداد - ايرات التفرقة *P.* پراكنده - پراكنديدن - تار ومار كردن - كشوفتن - شكوليدن - وپريشان كردن *T.* طاغتمق - پريشان ايتمك || Disperser un troupeau بر سورى حيواناتى پريشان ايتمك Les Juifs furent dispersés après la destruction du temple طايفهٔ يهود انهدام هيكلدنصكره پراكنده وپريشان اولمشدر

Se disperser. *A.* تفرّق - تشتّت - تشعّب *P.* پراكنده - پريشان گشتن - شدن *T.* طاغلمق

Dispersé. *A.* متفرّق - متشتّت - متشعّب *P.* پراكنده - پريشان *T.* شكوليده - طاغلمش

DISPERSION. Action de disperser, ou par laquelle on est dispersé *A.* تفرقة - شتات *P.* پراكندگى - پريشانى - كشوف *T.* طاغلمه - طاغنقلق || La dispersion des Juifs a été prédite par les prophètes et par Notre-Seigneur dans l'Évangile طايفهٔ يهودك تفرّق وانشتاتى مادّه‌سى انبياى عظام طرفندن وانجيل شريفده حضرت عيسى آغزندن انبا اولنمشدر

DISPONIBLE. Il se dit des biens dont on peut disposer *A.* ممكن الاستعمال - متهيّى للاعمال *P.* بكار آوردنى - *T.* قوللانيله بيلهجك آمادهٔ استعمال || Un revenu disponible ممكن قوللانيله بيله‌جك بر ايراد Une somme disponible اعماله متهيّى اقچه - الاستعمال اولان اقچه

DISPOS. Léger, agile *A.* خفيف الحركة - جلاجل pl. جلجل *P.* جست وچالاك *T.* چيوه‌لك || On ne peut pas être plus dispos à son âge اول سن وسالده بوندن زياده جست وچالاك اولمق ممكن دكلدر

DISPOSER. Arranger, Mettre les choses dans un certain ordre *A.* ترتيب - تنظيم *P.* پرداختن *T.* دوزمك - نظامه قويمق - ترتيب ايتمك || L'architecte a bien disposé les appartemens de cette maison معمار بو خانه‌نك بيوت وحجراتنى بو خانه‌نك اوطه‌لرينى - وجه احسن اوزره ترتيب ايلدى حسن ترتيب ايله تنظيم ايلدى Il a bien disposé les parties de son discours مقاله‌نك اجزا وابحاثنى نسق احسن اوزره ترتيب ايلدى Dieu a disposé dans un ordre merveilleux toutes les parties de l'univers خداى متعال حضرتلرى كافهٔ اقطار عالمى ترتيب بديع اوزره تنظيم ايلدى

Et préparer à quelque chose, engager quelqu'un à faire ce qu'on souhaite de lui *A.* امالة - ايقاع الاستعداد - *P.* آماده كردن - مستعدّ كردن *T.* كوكلى ياپمق - حاضرلمق || Je l'ai disposé à vous demander pardon فلانى طلب عفو

La grâce dispose les coeurs ایتمک خصوصنه مایل ومستعد ایلدر فیض باری قلوب عباده ایقاع استعداد ایدر Disposer un homme à la mort بر کمسنه‌یی توطئهٔ مقدمات لازمه ایدرک حال مماته مستعد وآماده ایتمک Il est disposé à faire tout ce qu'il vous plaira هر نه مطلوب ودلخواهک وار ایسه اجراسنه استعدادی درکار در Se disposer à un voyage سفره کسب میل واستعداد ایتمک Je les ai laissés qui se disposaient à vous venir voir فلان کمسنه‌لر زیارتکه کلمکه مایل ومستعد اولدقلری حالده یانلرندن مفارقت ایلدم ـ فلان کمسنه‌لرک یانندن حین مفارقتمده سنک زیارتکه کلمکه مستعد ایدیلر Disposer quelqu'un pour le bain, pour la purgation فلانی استحمام وتنقیه خصوصنه اماله ایتمک ـ فلانک درونده استعداد استحمام وتنقیه‌یی ایقاع ایتمک

Il se dit aussi des choses que l'on prépare pour quelque occasion *A.* ترتیب ـ تهیئه ـ اعداد *P.* آماده ساختن *T.* ترتیب ایتمک ـ حاضرلمق || On a disposé ce lieu-là pour le bal فلان یری ضیافت ایچون ترتیب وتهیئه ایلدیلر On a disposé toutes choses کافهٔ اشیا تهیئه واعداد اولندی

Il signifie aussi, faire de quelque chose ou de quelqu'un ce que l'on veut *A.* اجراء المرام ـ تنظیم کیف ما یشاء *P.* بر مرام اجرای دلخواه کردن ـ وفق دلخواه بکار بردن *T.* دیلدیکی کبی قوللانمق ـ اوزره نظاملمق || Disposer de son bien par testament مالنی وصیتنامه ایله کیف ما یشاء تنظیم ایتمک Disposer de ses enfans اولادی حقنده اجرای مرام ایتمک Je ne dispose pas de moi comme je voudrais نفسم حقنده استدیکم کبی اجرای مرام ایتمم Vous croyez qu'on dispose de lui comme on veut, et vous vous trompez فلانی دیلدکلری کبی قوللندقلرینی ظن ایدرسک بو بابده یاکلیشک وار Il dispose de tout dans cette maison بو قوناقده کیف ما یشاء اجرای مرام ایدر Je ne puis disposer que de ce qui m'appartient کندو مالمدن غیری بر نسنه حقنده اجرای امرام ایده‌مم

On dit, que Dieu a disposé d'une personne, pour dire, qu'elle est morte *T.* فلانک حقنده انا لله وانا الیه الراجعون حکمی جریان ایلدی

On dit proverb., L'homme propose, et Dieu dispose, pour dire, que nos projets tournent souvent tout autrement que nous n'avions pensé *A.* العبد یدبر والله یقدر

Il signifie aussi, aliéner, soit par vente, soit par donation, ou autrement *A.* فراغ *P.* فراغت کردن *T.* فراغت ایتمک || Il a disposé de cette terre, de sa maison, de tout son bien فلان ارضی وکندو خانه‌سنی وبالجمله مالنی فراغ ایلدی Les mineurs ne peuvent disposer de leur bien صغار کندو مااللرینی فراغه قادر دکللر در

Disposé. *A.* منتظم ـ مرتب *P.* پرداخته *T.* دوزلمش *A.* مستعد ـ متهیئ ـ مهیا *P.* آماده کرده *T.* حاضرلنمش

On dit, Un homme bien disposé pour quelqu'un, pour dire, bien intentionné فلانه حسن توجهی ـ فلانک خیر خواهیدر Et mal disposé pour quelqu'un فلانک فلانه توجهی وار ـ وار فلانه توجهی یوقدر ـ خیرخواهی دکل

DISPOSITIF. Préparatoire, qui dispose à quelque chose. Il n'est d'usage qu'en cette phrase, Remède dispositif *A.* دواء متهیئ للطبیعة

Il signifie aussi, le prononcé d'une sentence, d'un édit *A.* حکم *P.* فرموده *T.* حکم

DISPOSITION. Arrangement *A.* ترتیب ـ نظام *P.* سازوسامان *T.* دوزولش || La disposition des parties du corps اجزای بدنک ترتیبی La disposition d'un jardin باغچه‌نک ترتیبی La disposition de l'architecture d'un bâtiment رسم بنانک نظام وترتیبی La disposition des troupes, de la bataille عسکرک وجنکک نظام وترتیبی La disposition de son discours فلانک نطق ایلدیکی مقاله‌نک ترتیبی Ce général avait fait une belle disposition عسکرک ـ فلان جنرال برکوزل ترتیب ایلدی ـ ترتیبنده بر کوزل تدبیر ایلدی — Il signifie aussi, l'action par laquelle on dispose de quelque chose, et l'effet qui en résulte || Par la disposition qu'il fit de son bien مالنه دائر ایلدیکی ترتیب موجبنجه Il a fait une sage disposition حکیمانه بر ترتیب ایلدی Selon la disposition qu'il en a faite en mourant حین وفاتنده وصیت ایلدیکی نظام موجبنجه Il a laissé la disposition de ses affaires à un tel نظام اموریی فلانه حواله ایلدی Suivant la disposition de la loi نظام قانونه اتباعاً Disposition testamentaire با وصیتنامه وضع اولنان نظام Les dispositions d'un traité عهدنامه‌نک شامل اولدیغی نظامات وترتیب Cela rendit la disposition du traité illusoire بو کیفیت عهدنامه‌ده مندرج اولان صورت نظامی خیال حکمنه تنزیل ایلدی Les dispositions vagues furent précisées صورت مطلقه ایله بیان اولنان نظامات تعبیرات صریحه

ايله تنصيص اولندى

En Rhétorique, on appelle Disposition, L'arrangement des parties dont un discours est composé *A.* تلافق الكلام || La Rhétorique a trois parties, l'invention, la disposition et l'élocution علم بيان اجزاى ثلثهدن عبارتدر كه برى ايجاد كلام وديگرى تلافق كلام واوچنجيسى احتباك كلامدر

Il signifie aussi, le pouvoir, l'autorité de disposer d'une chose *A.* وسع ـ اقتدار *P.* توان *T.* الدن كلمه ـ الده اولمق || Il n'est pas en ma disposition de vous confier... فلانى سكا امانت ايتمك الده دكل Cela n'est pas en ma disposition بو خصوص وسعمدن خارجدر Je vous offre tout ce qui est en ma disposition يد اقتدارمده اولانى جمله سكا عرض وتبليغ ايدرم Tout est en la disposition de Dieu هر شئ الله تعالينك يد اقتدارنده در

On dit, À la disposition, pour dire, dans la dépendance, avec pouvoir d'en disposer *A.* فى يد الحكم ـ تحت الحكم *P.* زير حكم *T.* حكم آلتنده || Il est entièrement à la disposition d'un tel فلانك كليا يد حكمنده در Cela est à ma disposition فلان شئ زير حكممده در Il a des gens à sa disposition زير حكمنده برقاچ كسان وار در Mettre une somme d'argent à la disposition de quelqu'un مبلغ معلوم المقدارى بر كمسنهنك يد حكمنه تفويض ايتمك

Disposition, signifie aussi, inclination, aptitude *A.* استعداد ـ ميل *P.* ميلان ـ ميل درون *T.* استك ـ كش || C'est un enfant qui a beaucoup de disposition au bien خيره استعدادى زياده بر طفلدر Il a de grandes dispositions à l'étude, à la danse, à la musique تحصيله ورقصه وموسيقى يه كلى استعدادى وار در Naturellement on n'a que trop de disposition au mal حسب الطبيعه شرّ وفساده استعداد غالبدر Cet enfant a beaucoup de disposition بو طفل بغايت مستعد در ـ كلشى جوقدر

Il se dit aussi, des sentimens où l'on est à l'égard de quelqu'un *A.* استعداد ـ توجّه ـ توجّه القلب pl. توجّهات || C'est un homme qui a de très-bonnes dispositions pour vous سنك حقكه توجّهات حسنهسى كمالده در Je l'ai laissé dans une disposition très-favorable pour ce qui vous regarde فلانك يانندن حين مفارقتمده سكا متعلق كافّة اموره حسن استعدادى كمالده ايدى

Et du dessein, de la résolution que l'on a de faire quelque chose *A.* نيّت || Je l'ai laissé dans la disposition de sortir فلانى براقديغم وقتده خانهسندن چيقمق نيّتنده ايدى Il se mettait en disposition de travailler ايش ايشلمكه مباشرت ايشه مباشرت نيّتنده ايدى ـ نيّتنده ايدى

Et de ce qui dénote quelque préparation à quelque chose de prochain || Voilà un pouls qui marque de la disposition à la fièvre اشته بو نبض استعداد حرارته دلالت ايدر Il paraît dans l'air de la disposition à la pluie هواده بارانه استعداد اماراتى وار در

On dit, Être en bonne disposition, pour dire, se porter bien *T.* حال صحتده اولمق Être en mauvaise disposition *T.* منحرف مزاج نا ـ كيفسز اولمق ـ سوء مزاجده اولمق ـ المزاج اولمق خوش اولمق

DISPROPORTION. Inégalité, manque de proportion *A.* مغايرة عدم المقايسة ـ عدم الاقتياس ـ اختلاف القياس ـ القياس *P.* بى قياسى ـ نا در برابرى ـ نا يكسانى *T.* اويغونسزلق ـ قياسسزلق || Il y a une grande disproportion entre ces deux choses-là بو ايكى شيلر بيننده كلّى اختلاف قياس وار در Quelle disproportion y trouvez-vous? بو بابده نه جهتله اختلاف قياس اولديغن ديرسك Il y a entre eux une grande disproportion d'âge, de qualité, de rang, de mérite آنلرك بيننده سنّ وذات ورتبه واهليّت جهتيله اولان عدم مقايسه قتى كليدر

DISPROPORTIONNÉ. Qui manque de proportion *A.* عديم الاقتياس ـ بعيد عن القياس *P.* نا در برابر ـ دور از قياس *T.* اويغونسز ـ قياسسز || Leurs âges sont fort disproportionnés مرتبهٔ سنلرى بغايت بعيد عن القياسدر Un mariage disproportionné قاعدهٔ مقايسهدن خارج بر نكاح نا متناسب Ces partages-là sont bien disproportionnés بو تقسيماتده قاعدهٔ مقايسهيه رعايت اولنمامشدر

DISPUTABLE. Qui peut être disputé *A.* قابل المماراة ـ محلّ المجادلة *P.* سزاوار سخال ـ جاى ستيز ـ سرنگيدنى *T.* سوز آلتشمهنك يرى || Cette question est disputable بو مادّه قابل مجادله در Cela n'est pas disputable مسئله محلّ مجادله ومماراة دكلدر

DISPUTE. Débat, contestation *A.* مجادلة ـ مشاجرة pl. مجادلات معارضات pl. معارضة ـ مماراة ـ مناقشات pl. مناقشة ـ

T. سوز آتشمه - چکشمه P. سخال - ستیز || Grande dispute مجادلهٔ عظیمه Ils sont toujours en dispute دائما مجادله ومناقشده در بینهاده معارضه اولمق Avoir dispute ensemble خالی دکلدر Avoir dispute avec quelqu'un بر کمسنه ایله معارضه اوزره اولمق Opiniâtre dans la dispute مجادلده مصرّ ومعنّد La chaleur de la dispute گرمیّت معارضه - حمیّای جدل ومناقشه مجادلهنک قیزغنلغی -

Il se dit aussi, des actions publiques qui se font dans les écoles pour agiter des questions *A.* مجلس المطارحة || Disputes publiques مجالس مطارحیه دائر عموم مجلسلری Ouvrir la dispute مجلس مطارحیه استفتاح ایتمک Assister aux disputes مجالس مطارحهده بولنمق

DISPUTER. Avoir contestation *A.* تنازع - تشاجر - تجادل - مبارات *P.* سخال کردن - جدل زدن - سرنگیدن *T.* سوز بری بریله منازعه ||چکشمک - آتشمق Disputer ensemble علی الدوام مشاجرهدن ایتمک Ils disputent perpétuellement خالی دکلدر

On se sert aussi de ce mot pour dire, que des choses ou des personnes paraissent avoir des qualités si égales, qu'on ne sait laquelle l'emporte *A.* تفاضل - مبارات فی الرجحان - تمازی *P.* دعوای برتری نمودن *T.* اوستونلک دعواسنده اولمق - دعوای فضل ومزیّت ایتمک || Ces deux femmes disputent de beauté, d'esprit بو ایکی خاتون حسن وملاحت وذکا وفراست بابنده تمازی وتفاضل اوزره درلر Ces deux maisons disputent de noblesse بو ایکی نسب خصوصنده رجحان - خاندان بیننده دعوای فضل ومزیّت واردر نسبه دائر مبارات واردر

Il signifie aussi, agiter des questions de part et d'autre *A.* مباحثة - مطارحة *P.* با یکدیگر طرح مسئله کردن *T.* بری برینه مسئله سورشدرمق || Disputer sur une telle proposition فلان مطلب اوزرنده مطارحه ومباحثه ایتمک

Et contester pour emporter quelque chose *A.* ادّعا *P.* دعوا ادّعا کردن - نمودن *T.* ادّعا ایتمک - دعوا ایتمک || Disputer un prix اوکدلک اخذ واحرازینی ادّعا ایتمک Disputer une charge de professeur مدرّسلک مقامنی ادّعا ایتمک Disputer un rang بر رتبه ادّعا ایتمک Il lui dispute le pas ادّعای تقدّم ایدر

Et contester pour conserver quelque chose *A.* استلجاج - لجاج - با ستیزکاری ادّعا کردن *P.* تلجّج - اظهار اللجّ نمودن *T.* بر نسنهیی قوربهق ایچون چکشمک || Disputer sa vie, son bien, son honneur جاننی ومالنی وعرضنی وقایه خصوصنده اظهار لجّ واصرار ایتمک Disputer la victoire. *T.* احراز قصب السبق غالبیّتده اظهار لجاج واصرار ایتمک

DISPUTER le terrain, signifie figur., se défendre pied à pied میدان مدافعهده خطوه بخطوه اظهار ثبات ومتانت ایتمک

DISPUTEUR. Qui aime à disputer *A.* میّال الی - مجادل المعارضة *P.* سخالزن - جدلزن *T.* سوز آتشمغه مبتلا || Disputeur opiniâtre مصرّ ومعنّد بر مجادل

DISQUE. En parlant des astres, il signifie, le corps apparent d'un astre *A.* قرص *P.* گلیچه *T.* طوب || Le disque du soleil قرص شمس گلیچهٔ ماه - قرص قمر Le disque de la lune گلیچهٔ آفتاب -

DISSECTION. Action de celui qui dissèque un corps *A.* بزل کودهیی یاروب آچمه *T.* شکافت تن *P.* شقّ البدن - البدن || Dissection anatomique لاجل التشریح واقع اولان بزل بدن - تشریح ضمننده کودهنک یاریلوب آچلمسی

DISSEMBLABLE. Qui n'est point semblable *A.* متشاخص - متفاوت - غیر مماثل - غیر مشابه *P.* نا همتا - بی مانند *T.* بکزمز || Ces deux caractères sont fort dissemblables بو ایکی کشینک مزاجلری بری بریله بغایت متفاوتدر - نا مشابهدر Les hommes sont souvent bien dissemblables d'eux-mêmes بنی آدم غالب حالده بنفسهم متشاخص ومتفاوتدرلر Il est bien dissemblable de ce qu'il était اوّلکی حالندن خیلی مرتبه تفاوتی واردر

DISSEMBLANCE. Manque de ressemblance *A.* تفاوت - تشاخص - عدم المماثلة - عدم المشابهة *P.* نا همتایی - بی ماندی *T.* بکزمازلک || Il y a une grande dissemblance entre ces deux frères, quoique jumeaux بو ایکی قرنداش توأم ایکن بینلرنده کلّی عدم مشابهت واردر

DISSÉMINER. Répandre çà et là *A.* نشر - تنشیر - نشر *P.* افشاندن - پاشیدن *T.* طاغتمق - صاچمق || L'auteur de la nature a disséminé la lumière dans l'espace, et le feu, dans les corps جناب خالق الکونین خلای فطرتده نوری ودرون اجرامده ناری نشر ایلدی - Figur. || Disséminer les erreurs par des écrits تألیفات واسطهسیله میانهٔ ناسده نشر اباطیل تألیفات واسطهسیله بین الناس اعتقادات زایغه - ایتمک

نشر ایلمك

DISSENSION. Discorde, querelle causée par l'opposition des sentimens ou des intérêts *A.* منازعة pl. منازعات – منافسة pl. منافسات *P.* خرخشه – شورش – کشمکش *T.* خرلشمه || Cela causera de grandes dissentions بو کیفیت منافسات عظیمه یه باعث اولەجق حالاتدندر Apaiser les dissentions تسکین منافسه منافسات ومنازعات ایتمك Dissention domestique اهل بیت بیننده اولان منافسه ومنازعه – بیتیه Dissensions civiles منازعات داخلیه – منافسات داخلیه

DISSÉQUER. Ouvrir le corps d'un animal pour en faire l'anatomie *A.* تشقیق البدن – تبزیل البدن *P.* تن شکافتن *T.* کودەیی یاروب آجمق

DISSÉQUEUR. Celui qui dissèque *A.* بزّال الابدان *P.* شکافندهٔ تن *T.* کودەیی یاروب آجیجی || Bon et habile disséqueur ماهر واستاد بر بزّال ابدان

DISSERTATEUR. Celui qui disserte *A.* مباحث *P.* سخنران – سخنگوی *T.* سویلیجی || C'est un ennuyeux dissertateur بر مباحث گرانجاندر

DISSERTATION. Discours où l'on examine soigneusement quelque matière, quelque question *A.* مباحثة pl. مباحثات *P.* سخنرانی *T.* صحبت || Savante dissertation بر عالمانه ومعارفپرورانه مباحثه Faire une dissertation sur quelque point d'érudition مباحثهٔ علمیه ایتمك

DISSERTER. Faire une dissertation *A.* بسط الکلام – بحث *P.* سخن راندن *T.* بحث ایتمك – صحبت ایتمك || Il a savamment disserté sur un tel point de chronologie ضبط تواریخه متعلق بر مادەنك اوزرنده معلومات ومعارفدن عالمانه بسط کلام ایلدی – عبارت بر کونه بحث ایلدی

DISSIDENT. Il se dit, des sectaires qui ne sont pas de la religion dominante *A.* شیعی || Les presbytériens sont dissidens en Angleterre انکلترده فلان مذهبده اولنلر شیعیدرلر

DISSIMILAIRE. Qui n'est pas de même genre, de même espèce *A.* خلاف الجنس – مختلف الجنس *P.* جنس دیگر *T.* بشقه صوی || Parties dissimilaires, comme les os, les artères, les muscles عظام وشرایین وعضلات کبی اجزای مختلفة الاجناس

DISSIMULATEUR. V. Dissimulé.

DISSIMULATION. Déguisement, art de cacher ses sentimens, ses desseins *A.* اضمار الفکر – ابطان ما فی الضمیر *P.* پوشیده دلی *T.* ایچلولك – ایچ یوزی کیزلمه || Sage dissimulation حکیمانه اضمار فکر – عقل ودرایته مقارن اولان اضمار فکر Dissimulation artificieuse حلیه یه مبنی اولان اضمار فکر La feinte est encore pire que la dissimulation زرق وریا ابطان فکردن بر قات زیاده اشنعدر

DISSIMULER. Cacher ses sentimens, ses desseins *A.* اضمار – ابطان الفکر – اضمار ما فی البال *P.* پنهان داشتن – نهفتن *T.* کیزلمك || Dissimuler sa haine اضمار غیظ son amour اضمار عشق sa douleur اضمار غصّه والم Savoir dissimuler فنّ اضمار فکرك طریقنی بیلمك L'art de dissimuler فنّ اضمار افکار La prudence veut qu'on dissimule quelquefois بعضا اضمار ما فی البال ایتمك مقتضای عقل ورویتدر

Et faire semblant de ne pas remarquer quelque-chose *A.* تغافل – تعامی – تعامس *P.* تغافل کردن – نا شناسی نمودن – صورت بر کمسنه *T.* بیلمامزلك کوسترمك || Dissimuler un affront مظهر اولدیغی تحقیردن تغافل ایتمك

Dissimulé. *A.* مبطن *P.* نهفته ضمیر – پوشیده دل *T.* ایچلو – ایچ یوزینی کیزلر

DISSIPATEUR. Prodigue, qui dissipe beaucoup de bien *A.* مسرف – متلف – متلاف – مخروق الکف – مضیاع *P.* سفیه – باد دست *T.* آوجی دلیك

DISSIPATION. Déperdition insensible qui se fait des petites parties d'un corps, ou plutôt écoulement invisible par lequel elles se détachent et se perdent *A.* انتشار علی الهوا *P.* بر هوا رفتن *T.* هوایه طاغلمه – هوایه اوچمه || La dissipation des esprits روحلرك هوایه اوچمهسی

Et action du dissipateur *A.* اضاعت – تلف – سرف *P.* مال طاغتمه – سفیهلك *T.* تلفسازی – باد دستی || Il s'est ruiné par ses dissipations تلف وسرفی تقریبیله حالی خراب اولمشدر La dissipation des biens تلف اموال La dissipation des Finances اموال میریەنك تلف واضاعتی – طاغتمهسی

Et état de celui qui mène une vie dissipée *A.* تبعیّة هوای نفسه *P.* بهوای نفس *T.* دلشیفتگی الهواء النفس اویمه || La dissipation est contraire au recueillement que demande la vie dévote هوای نفسه تبعیت مسلك مرتاضینه لا بدّ اولان ترك ما سوا قاعدەسنه منافیدر

DISSIPER. Disperser, écarter *A.* دفع – اذهاب *P.* برطرف

کردن T. طاغتمق - کیدرمك || Le soleil dissipe les nuages, les brouillards, les ténèbres شمس سحب وابخره یی وظلماتی اذهاب ایدر

Et défaire, détruire A. تشتیت - تفریق P. پراکنده کردن - وپریشان کردن T. تار ومار کردن || Dissiper une armée عسکری رهین - عسکری تشتیت وتفریق ایتمك

L'exercice dissipe les mauvaises humeurs حرکت اخلاط ردیه‌نك تشتتنه باعث اولور Les esprits animaux se dissipent par trop de travail سعیء مفرط ارواح حیوانیه‌نك تشتتنه موجب اولور - Figur. || Dissiper les factions, les cabales, pour dire, les faire cesser A. دفع ارباب فسادك جمعیتنی پریشان - فتنه وفساد ایتمك جمعیتلرینی طاغتمق - وتار ومار ایتمك Dissiper de faux bruits اراجیفی دفع ایتمك - Il signifie aussi, distraire A. تشتیت الذهن P. پریشان خاطر کردن T. ذهنی طاغتمق

Se dissiper. A. تشتت - تفرق P. پراکنده شدن T. طاغلمق

Et dépenser en folles dépenses A. اضاعت - اسراف - اتلاف P. هرزه‌کارانه تلف کردن - درزه‌کارانه صرف کردن T. عبث یره طاغتمق - عبثه صرف ایتمك || Dissiper son bien اموال موروثه‌سنی son patrimoine مالنی اتلاف ایتمك رهین تلف واضاعت ایتمك

Dissipé. A. متشتت - کیدرلمش T. برطرف شده P. مندفع A. تلف رهین بالتلف A. طاغلمش T. پراکنده P. متفرق - تلف اولمش T. کرده

On dit, qu'un homme a l'esprit dissipé, c'est-à-dire, distrait A. متشتت الذهن P. پریشان خاطر - پریشان ذهن T. ذهنی طاغنق

On appelle aussi, Un homme dissipé, un homme très-répandu dans le monde, et plus occupé de ses plaisirs que de ses devoirs A. تابع الهواء النفس P. بلهوس T. هوا وهوسنه تابع

DISSOLU. Impudique, débauché A. خلیع - فحاش - طامل T. تبهکار - پرده بر افکن - بی پرده P. الاخلاق پرده‌سی طامل وفحاش بر آدم || Homme dissolu خراباتی - صیریق Femme dissolue پرده‌سی صیریق برفاری - زن پرده بر افکن Dissolu dans ses moeurs فاحش الاخلاق - خلیع الاخلاق Dissolu dans ses paroles فاحش الاقوال - Il se dit aussi des choses || Mots dissolus A. pl. فحشیات P. اقوال فحش آلود Vie dissolue عیش فحش آلود

DISSOLVANT. Terme de Chimie. Qui a la vertu de dissoudre A. محلل pl. محللات - مذوب pl. مذوبات P. گدازنده T. اریدیجی || De ces acides, il faut prendre le plus dissolvant اشبو حامضات ایچندن زیاده محلل اولانی اخذ واستعمال ایتمك اقتضا ایدر L'eau est le dissolvant des sels صو مذوب ملوحدر

DISSOLUBLE. Qui peut être dissous A. ممکن - قابل التحلل - ممکن الاذابة - التحلیل P. گداختنی T. اریدیلور || Ce métal est dissoluble فلان معدن ممکن التحلیلدر

DISSOLUMENT. D'une manière dissolue A. بالفحش - بالطمولة P. عارسزجه - خراباتیلك ایله T. فاحشانه - بی پرده P.

DISSOLUTIF. V. Dissolvant.

DISSOLUTION. Séparation des parties d'un corps naturel qui se dissout A. انفساخ - انحلال P. از هم جدایی T. آیرلشوب بوزلمه || La dissolution d'un composé بر ترکیبك انفساخی La dissolution des corps اجسامك انفساخ وانحلالی La dissolution des simples, des métaux مفرداتك ومعادنك انحلالی La corruption du corps se fait par la dissolution des parties بدنك فسادی اجزانك انفساخ وانحلالیله اولور Il y a des dissolutions qui se font par la Chimie فسخ وحله دائر بعض حالات وار درکه فن کیمیا طریقیله اولور

On dit aussi, La dissolution du corps et de l'âme, pour dire, la séparation du corps et de l'âme A. انفصال الروح من البدن P. جدایئ جان از تن T. جانك بدندن آیرلمه‌سی

Et la dissolution d'un mariage, pour dire, la rupture du lien conjugal A. انفساخ النکاح - خلع النکاح P. شکست پیوند T. نکاحك بوزلمه‌سی نکاح

On dit figur. La corruption des moeurs amène la dissolution de l'ordre social فساد اخلاق نظام حسن معاشرت ناسك انفساخنی موجبدر L'esprit d'innovation tend à la dissolution des Empires هوس بدع واختراعات انفساخ شیرازهٔ دولی منتج حالاتندر

Il signifie aussi, dérèglement de moeurs, et se dit plus particulièrement de ce qui regarde l'incontinence A. خلاعة الاخلاق P. تبهکاری T. خراباتیلك || Il s'est plongé dans toutes sortes de dissolution من جمیع الوجوه خلاعت اخلاقه القای

نفس ایلدی

DISSONANCE. Terme de Musique. Faux accord *A.* اختلاط الالحان *P.* بی آهنگی *T.* سسک اویغونسزلغی

On dit figur., Dissonance de ton dans le style, pour exprimer, le mélange disparate du ton sérieux et du badin *A.* اختلاط السبک الکلام *P.* نا در برابری سبک وادا *T.* سبک کلامک اویغونسزلغی

DISSONANT. Qui n'est point d'accord. Il ne se dit qu'en Musique *A.* مختلط الصوت *P.* بی آهنگ *T.* سسی اویغونسز

DISSOUDRE. Pénétrer un corps solide, et en séparer toutes les parties *A.* حل ـ ذوب ـ اذابة ـ تحلیل *P.* گداختن ـ آلتون بحسانیدن *T.* ارتمک || L'eau régale dissout l'or تیزاب ایچنده حل اولنور Dissoudre un minéral معدنی حل ایتمک L'eau dissout le sucre, le sel صو شکری وطوزی اذابه ایدر ـ تحلیل ایدر

On dit, Dissoudre un mariage *A.* فسخ النکاح *P.* پیوند نکاحی بوزمق *T.* نکاحرا شکستن

Se Dissoudre. *A.* انحلال *P.* گداخته شدن ـ بخسیدن *T.* اریمک || Le sucre se dissout dans l'eau شکر صو ایچنده منحل اولور

On dit, qu'une société se dissout, pour dire, qu'elle se rompt, se sépare *T.* اورتاقلق بوزیلور ـ شرکت فسخ اولنور

Dissous. *A.* منحل ـ مذاب *P.* گداخته *T.* اریمش *A.* منفسخ *P.* شکسته *T.* بوزلمش

DISSUADER. Détourner quelqu'un de l'exécution d'un dessein *A.* تحویل النیة ـ تحویل الفکر *P.* فکر فلانرا ور تافتن *T.* فلانک عقلنی جویرمک || Il avait quelque envie d'entreprendre ce voyage, mais ses amis l'en ont dissuadé فلان طرفه سفر ایلمکه مشتاق وخواهشکار ایکن احبا ودوستانی فکرینی تحویل ایلدیلر Il allait s'engager dans de mauvais procès, si ses parens ne l'en avaient dissuadé خویشان واقرباسی عقلنی جویرمامش اولسهلر بعض مکروه دعوالره بیلاشمش اولور ایدی

DISTANCE. L'espace d'un lieu à un autre *A.* مسافة pl. مسافات ـ بون *P.* میانه *T.* ارّه یر || La distance d'une ville à l'autre بر بلده نک آخر بلده یه قدر مسافه سی La distance des lieux امکنه بیننده اولان مسافه ـ مسافهٔ امکنه

Il se dit aussi du temps *A.* بینونة الوقت ـ بعد الزمان || La distance des temps بعد ازمنه Il y a une grande distance depuis l'Empire des Assyriens jusqu'à l'Empire des Romains سریانیون دولتی وقتندن رومانیون دولتنه قدر بعد بعید بینونت مدیده وار در ـ وار در

Il se prend aussi pour Différence *A.* فرق ـ بون *P.* دوری *T.* اوزاقلق || Il y a grande distance entre le souverain et son sujet تابع ایله متبوع بیننده فرق کلّی وار در Il y a une grande distance de son esprit à celui d'un autre فلانک عقلیله فلانک عقلی بیننده بون بعید وار در du créateur à la créature, la distance est infinie خالق ایله مخلوق بیننده اولان فرقک حدّ ونهایتی یوقدر

On dit, Tenir à distance, pour dire, empêcher d'approcher *A.* متناحیا توقیف *P.* بدوری توقیف کردانیدن *T.* آلارغه یاقلشدرمامق ـ طوردرمق || Le général tenait toujours l'ennemi à distance عسکرک ادارهسنه مأمور اولان جنرال دشمن عسکرینی یاقلشدرمز ایدی

DISTANT. Éloigné *A.* بعید *P.* دور *T.* ایراق || Ces deux villes ne sont distantes l'une de l'autre que de tant... بو ایکی شهر بری برندن شو قدر بعید در

Il se dit aussi du temps *A.* بعید ـ مباین || Ces deux époques ne sont pas fort distantes l'une de l'autre بو ایکی وقت بری برندن چندان بعید ومباین دکلدر

DISTENDRE. Causer une tension trop grande *A.* ایراث التوتر *P.* تنجیدن *T.* کرکیلک کتورمک || Cette humeur distend les parties voisines بو خلط جوارده اولان اجزایه کلّی ایراث توتر ایدر

Distendu. *A.* متوتر *P.* تنجیده *T.* کرکی

DISTENSION. Terme de Chirurgie. Il ne se dit qu'en parlant des nerfs qui sont trop tendus *A.* توتر الاعصاب *P.* تنجیدگی *T.* سکیر کرکیلکی پیها

DISTILLATEUR. Celui qui fait profession de distiller *A.* اهل التصعید ـ ارباب الفن التصعید pl. الفنّ التصعید *P.* از دیگ انبیقدن چیقاریجی *T.* بر دیگ چکاننده

DISTILLATION. Opération chimique par laquelle on sépare, au moyen de la chaleur, les principes fluides des corps qui sont volatiles *A.* استقطار ـ تصعید || Mettre une plante en distillation بر نوع نباتی لاجل التصعید انبیقه وضع ایتمک

Il signifie aussi, la chose distillée *A.* مقطر ـ مصعد || Distillation précieuse مقطر ذیقیمت Voilà de belles distillations اشته

بونلر مقطّرات لطيفه در

DISTILLER. Tirer par l'alambic le suc de quelque chose *A.* تصعيد ـ تقطير ـ استقطار *P.* از ديگ بر ديگ چكانيدن *T.* انبيقدن چكمك || Distiller des herbes, des fleurs نباتات نباتات وازهارك مقطرينى ـ وازهارى انبيقده تصعيد ايتمك

— Il est aussi neutre, et signifie, dégoutter, couler *A.* آلمق ـ طمله طمله آقمق *T.* قطره بقطره ريزان شدن *P.* تقطر

Figur., Distiller quelque chose, signifie, le répandre, le verser *A.* افراغ *P.* ريختن *T.* دوكمك || Distiller sa rage افراغ زهرابهٔ غيظ وغضب ايتمك Distiller du venin sur quelqu'un بر كمسنه نك اوزرينه سمّ حقد وكينه يى افراغ ايتمك

DISTILLERIE. Lieu où l'on fait des distillations *A.* دار التصعيد ـ دار التقطير *P.* كارگاه مقطرات *T.* مقطرات كارخانه سى

DISTINCT. Séparé d'un autre *A.* متمايز ـ منفصل *P.* جدا *T.* آيرى ـ بشقه || Il faut que les articles d'un compte soient bien distincts حسابك اساميلرى برى برندن متمايز ومنفصل برى برلريله ايرى اولمق اقتضا ايدر ـ اولملو در

Il signifie aussi, différent *A.* متشاخص ـ متباين ـ متفاوت *P.* ديگر *T.* بشقه || Ce sont deux choses bien distinctes برى برينه متشاخص ومتباين شيلر در

Et clair, net *A.* منقح ـ نقى *P.* پاكيزه *T.* پاك ـ تميز || Une voix distincte صداى نقى ـ صوت منقح Vue distincte باصرهٔ En termes clairs et distincts كلمات صريحه ومنقحه ايله نقيه Idée distincte معناى منقح

DISTINCTEMENT. Nettement, clairement *A.* منقحاً ـ نقياً ـ بالنقاء ـ بالنقاحة *P.* به پاكيزگى *T.* پاكچه ـ تميزجه || Il prononce, il parle distinctement بالنقاء والنقاحة تلفظ وتكلم ايدر Il vous a déclaré son intention distinctement مراديني على وجه النقاحة بيان ايلدى ـ پاكچه سويلدى

DISTINCTIF. Qui distingue *A.* كاشف ـ مميز *P.* تميزساز *T.* آيريجى || Caractère distinctif صفت كاشفه Marque distinctive علامت مميزه

DISTINCTION. Division, séparation *A.* تفريق ـ فصل *P.* جدايى *T.* آيرمه || Écrire tout de suite sans distinction de chapitres ابوابى فصل وتفريق ايتمكسزين يكپاره يازمق ـ بلا تفريق الابواب مسطر واحد اوزره يازمق

Et différence *A.* فرق ـ تمييز ـ استثناء *P.* تميزسازى *T.* آيرمه || Faire distinction de l'ami et de l'ennemi دوست ودشمنى كافهٔ ناسى فرق ايتمك Offenser tout le monde sans distinction بلا استثناء تكدير ايتمك Faire distinction des personnes استثناى ذوات ايتمك Faire la distinction des droits de quelqu'un d'avec ceux d'un autre بر كمسنه نك ادّعايه صالح اولديغى حقوقى آخرك حقوقندن تمييز ايلمك On a tout passé au fil de l'épée, sans distinction d'âge ni de sexe سن وجنس حقنده تجويز استثنا ايتميهرك همان جمله سنى سن وجنسه اعتبار اولنميهرق ـ قنطرهٔ تيغ آبداردن امرار ايلديلر همان جمله سى بلا استثناء قليجدن كچورلدى Il faut faire distinction de gentilhomme à gentilhomme كشى زاده ايله كشى زاده نك بينى فرق وتمييز اولنماو در

Il signifie aussi, préférence, prérogative *A.* امتياز pl. امتيازات *P.* سر افرازى *T.* امتياز || Il aime les distinctions امتيازاتدن حظ ايدر Traiter quelqu'un avec distinction بر كمسنه نك حقنده امتياز صوريله معامله ايتمك Les distinctions plaisent à celui qui les reçoit, et offensent les autres امتيازات كيمك حقنده صرف اولنسه آكا بادئ محظوظيت ايسه ده سائرينه موجب انفعالدر

On dit d'un homme qui s'est distingué dans son état par son mérite, que c'est un homme d'une grande distinction *A.* ممتاز صاحب ـ فايق الاقران ـ ممتاز الاقران ـ صاحب الامتياز ـ الامتياز والتفوق *P.* سر افراز *T.* اولو

On appelle, Personnes de distinction, les personnes distinguées par la naissance, ou par les dignités *A.* متعين pl. متعينان ـ متشخص *P.* كلانتران ـ مهتران *T.* بيوكلر

DISTINGUER. Discerner par la vue, ou par les autres sens *A.* تمييز ـ تشخيص ـ فرق *P.* تمييز كردن ـ گزاريدن *T.* سزمك || Il était déjà si tard, qu'on ne pouvait plus distinguer les objets وقت يك كيج اولديغندن صورك فرق وتشخيصى ممكن دكل ايدى Nous étions si éloignés, que nous ne pouvions distinguer la cavalerie d'avec l'infanterie مسافهٔ بعيده ده بولنديغمز تقريبيله پياده وسواريى فرق وتمييز ايده مز ايدك Distinguer la fausse monnaie d'avec la bonne خالص اقچه ايله زيوفك بينني فرق ايتمك Distinguer les sons, les voix, les odeurs الحان واصواتى ورايحه لرى فرق ايتمك

Et discerner par l'opération de l'esprit *A.* فرق ـ تمييز *P.* شناختن *T.* سچمك || Distinguer le bien et le mal خير وشرى

نیك وبدی فرق وتمییز ایتمك - فرق ایتمك Distinguer l'ami d'avec le flatteur دوست ایله مداهنی فرق ایتمك صدیق العین ایله محب خالصی فرق وتمییز ایتمك -

Et diviser, séparer *A.* تفریق *P.* جدا کردن *T.* آیرمق - بشقه آیرمق || Il faut distinguer les divers chefs de son accusation حقنده اسناد اولنان جنحه‌لرك ماده‌لرینی بشقه بشقه تفریق ایتمك اقتضا ایدر Distinguer les temps, les qualités, les âges, les lieux اوقاتی وحیثیتلری وسنلری ومحللری تفریق ایتمك

On dit, Distinguer quelqu'un, pour dire, le traiter avec distinction *T.* مظهر امتیاز ایتمك - Et que la vertu, le mérite, la naissance, les charges distinguent un homme, pour dire, qu'elles le tirent du commun صلاح وفضیلت ولیاقت واهلیت ونسب واصالت ورفعت جاه ورتبت وسیلهٔ امتیاز در - Et qu'un homme s'est distingué par sa valeur, pour dire, qu'il s'est signalé شجاعتی جهتیله کسب تفوق وامتیاز ایلدی - مفطور اولدیغی مایهٔ بسالت وشجاعت تقریبیله ممتاز الامثال اولمشدر

Distingué. *A.* متمیز *P.* تمیز کرده *T.* سچلمش

Il est aussi adjectif *A.* فایق - ممتاز - جلیل *P.* بلند *T.* اولو || Mérite distingué اهلیت فایقه Qualité distinguée رتبهٔ جلیله Emploi destingué منصب جلیل Naissance distinguée نسب جلیل

DISTIQUE. On appelle ainsi deux vers Latins ou Grecs qui renferment un sens *A.* بیت pl. ابیات

DISTORSION. État d'une partie du corps qui se tourne d'un seul côté par la relaxation des muscles *A.* التواء العضو *P.* عضوك بوروقلغی - عضوك بوکربلکی *T.* پیچش عضو

DISTRACTION. Séparation d'une partie d'avec son tout *A.* افراز pl. افرازات *P.* از هم جدایی *T.* آیرلمه || On a demandé distraction de cette terre فلان ارضك افرازی استدعا اولندی

Il signifie aussi, inapplication d'une personne aux choses qui la doivent occuper *A.* الهاء الذهن - استغراق الذهن *T.* اثنای طالغنلق || Il est sujet à des distractions dans ses prières مناجاتده الهای ذهنه مبتلا در Il a de fréquentes distractions طالغنلغی وار در - ایکیده برده استغراق ذهنی وار در

DISTRAIRE. Tirer, séparer une partie d'un tout *A.* افراز *P.* از هم جدا کردن *T.* آیرمق || Sur cette somme il faut distraire tant شو مبلغدن شو مقدار افراز اولنملو در De ces papiers, il en faut distraire ceux qui regardent une telle succession بو اوراق ایچندن فلان میراثه متعلق اولنلری افراز ایتمك اقتضا ایدر

Et détourner de quelque application *A.* اشغال - اشغال عن الذهن *P.* پراکندیدن ذهن *T.* ذهنی طاغتمق || Il m'est venu distraire de mes études بنی مطالعه‌دن اشغال ایچون کلدی Il cherche la solitude, afin qu'on ne puisse le distraire de son travail ایشندن اشغال اولنمامق فکریله عزلت ووحدتی اختیار ایدر La moindre chose le distrait ادنا بر شیٔ اشغال ذهننه بادی اولور - Et détourner d'un dessein, d'une résolution. V. Détourner.

Distrait. *A.* مفرز *P.* جدا کرده *T.* آیرلمش - Il est aussi adjectif, et se dit d'un homme qui n'a point d'attention à ce qu'on lui dit *A.* مستغرق الذهن *P.* پراکنده ذهن *T.* طالغین - استغراق ذهنه مبتلا بر آدمدر || C'est un homme distrait استغراق ذهن ایله مألوف Il est éternellement distrait علی الدوام استغراق ذهنی وار در

DISTRIBUER. Départir, partager entre plusieurs personnes *A.* توزیع *P.* بخش کردن - تقسیم *T.* پای کردن - تقسیم Distribuer une somme d'argent بر مقدار اقچه توزیع ایتمك Distribuer des aumônes توزیع صدقات ایتمك Distribuer le butin aux soldats غنایمی عسکر بیننده توزیع وتقسیم ایلمك Distribuer les grâces, les charges, les honneurs الطاف وعطایا ومناصب ومراتب توزیع ایتمك

Se distribuer. *A.* انقسام *P.* بخش شدن *T.* پای اولمق - پایلنمق || Le sang se distribue du coeur dans les artères دم قلبدن شرایینه منقسم اولور Cette source se distribue dans tous les quartiers de la ville بو منبع ما شهرك بالجمله محلاتنه منقسم اولور

Distribuer. Diviser, disposer, ranger *A.* ترتیب *P.* مرتب ساختن - در سلك ترتیب پیوستن *T.* ترتیبه قویمق || Cet auteur a fait un beau traité, il en a bien distribué la matière فلان مؤلف قلمه آلدیغی ماده‌یی حسن ترتیبه وضع ایدرك بر مقالهٔ لطیفه انشا ایلدی Distribuer par ordre نظام اوزره ترتیب ایتمك - On dit en termes de Peinture, Distribuer les jours et les ombres dans un tableau بر تصویرك ایدنلق وکولکه‌لك یرلرینی ترتیب ایله نقش ایتمك

Distribué. *A.* مقسوم - منقسم *P.* بخش کرده - توزیع

پای اولمش *T.* کرده

DISTRIBUTEUR. Qui distribue *A.* مقسّم ـ مقاسم *P.* بخش مقسّم کننده *T.* پای ایدیجی || Distributeur des grâces مقسّم نعم وعطایا

DISTRIBUTIF. Qui partage. Il ne se dit qu'en cette phrase, Justice distributive, pour dire, la justice qui rend à chacun ce qui lui appartient *A.* قضاء مقسّم الحصص الاصحاب الحقوق

DISTRIBUTION. Action de distribuer *A.* قسمت ـ مقاسمة pl. مقاسمات ـ تقسیم pl. تقسیمات *P.* بخش سازی *T.* پایلشمه ـ پای ایتمه || Distribution du butin مقاسمهٔ غنایم Distribution de deniers تقسیم درهم ودینار Faire un état de distribution بر قطعه تقسیم دفتری ایتمک

En termes de Pratique, Ordre de distribution, c'est le rôle qui se fait des créanciess sur un bien adjugé par décret *T.* تقسیم دیونک ترتیبی دفتری

DISTRICT. Étendue de juridiction *A.* كورة pl. كور ـ رستاق pl. رساتیق *P.* قضا ـ خره *T.* قضا || Un juge ne peut juger hors de son district برحاکم قضاسی خارجنده اولان محلده اجرای حکومت ایدەمز

On dit figur., Cela n'est pas de mon district, pour dire, cela n'est pas de ma compétence وظیفهٔ حالمدن خارجدر

DIT. Bon mot, apophthegme *A.* قول pl. اقوال *P.* گفتار *T.* سوز || Les dits et gestes des anciens قدمانک اقوال ورموزی

On dit proverb., Il a son dit et son dédit, pour dire, il change d'avis quand il lui plait, il est sujet à se dédire گاه بر طرز وگاه بشقه طرز لاقردی سویلر

Il est aussi adjectif, et signifie, prononcé *A.* مذکور *P.* گفته *T.* سویلنمش

Il signifie aussi, surnommé *A.* ملقب *P.* لقب دارنده *T.* صاری لقبیله || Guillaume, dit le Roux دینمکله معروف ملقب اولان فلان نام کمسنه

DIURÉTIQUE. Qui fait uriner *A.* مدر pl. مدرات *P.* شاشه آور *T.* سدک آقدیجی

DIURNE. Terme d'Astronomie D'un jour *A.* یومی *P.* روزمره *T.* بر کونلک ـ روزی || Le mouvement diurne de la terre ارضک حرکت یومیهسی

DIVAGUER. S'écarter de l'objet d'une question dans la discussion *A.* خروج عن الصدد *P.* از صدد بیرون شدن *T.* صدددن جیقمق || Cet homme-là ne suit rien, et ne fait que divaguer فلانک کلامنده رابطه اولمیوب دائما صدددن جیقار

DIVAN. Le conseil du Grand Seigneur *A.* دیوان pl. دواوین || Cela fut proposé au divan فلان مادّه دیوان سلطانیده دیوان همایونده ـ ایراد اولندی

DIVERGENCE. Situation de deux lignes, de deux rayons qui vont en s'écartant *A.* مفروقیت ـ انفراق ـ تباین *P.* جدایی *T.* بری برندن آیرلمه ـ از یکدیگر

DIVERGENT. On donne ce nom à des lignes qui vont en s'écartant l'une de l'autre *A.* متباین ـ مفروق || Lignes divergentes خطوط مفروقه ـ متباینه

DIVERS. Différent, dissemblable *A.* مختلف ـ متنوّع *P.* دیگر گون *T.* بشقه درلو || Ils sont de diverses opinions مختلف الآرا درلر Divers tempéramens امزجهٔ مختلفه Diverses propositions تکلیفات متنوّعه

Il signifie aussi, plusieurs *A.* متعدّد *P.* چند *T.* برقاچ || Il a parlé à diverses personnes اشخاص متعدّدهیه سویلدی A diverses fois چند دفعه ـ دفعات عدیدهده ـ دفعات متعدّدهده ـ بر قاچ کرّه

DIVERSEMENT. En diverses manières *A.* مختلفاً ـ متنوّعاً ـ علی وجه الاختلاف ـ علی الاختلاف *P.* گوناگون *T.* درلو درلو || Les historiens en parlent diversement تاریخ نویسان اول مادّهیی علی وجه الاختلاف ذکر ایدرلر On peut expliquer cela diversement فلان شیئه علی وجه الاختلاف معنا ویرلمک ممکندر ـ بوکا مختلفاً ومتنوّعاً معنا ویرلمک ممکندر Cette nouvelle a été reçue diversement dans le monde بو خبر بین الناس گوناگون اولەرق استماع اولندی

DIVERSIFIER. Varier, changer de plusieurs façons *A.* تنویع ـ تفنین *P.* گوناگون ساختن *T.* درلو درلو ایتمک || Diversifier des viandes تنویع لحوم ایتمک Diversifier les attitudes des figures dans un tableau فلان تصویرده اوضاع اشکالی متنوّع وگوناگون قلمق Diversifier l'entretien, la conversation تفنین کلام ایتمک Les pièces de ce parterre sont agréablement diversifiées بو جیچک باغچەسنک اولکلری وجه احسن اوزره تنویع وتفنین اولندی Cet auteur a fort diversifié son poème فلان شاعر انشاد ایلدیکی منظومەیی مبالغه ایله تنویع ایتمشدر

DIVERSIFIÉ. *A.* متنوع *P.* گوناگون گشته *T.* درلو درلو بايلمش

DIVERSION. Action par laquelle on détourne *A.* صرف الى بشقه طرفه صاپتمق *T.* بسوى ديگر تافتن *P.* سمت الآخر || Ces deux amis commençaient à disputer aigrement, un tiers a parlé de nouvelles pour faire diversion بو ايكى دوست برى برلريله طوقنقلو سوزلر ايله مجادله يه مباشرت ايلدكلرنده اخر بر كمسنه صحبتى بشقه طرفه صرف ايچون حوادثه متعلق كلامه شروع ايلدى — En termes de Médecine. Changement que l'on produit dans le cours d'une humeur qui se porte abondamment vers une partie principale || Il avait une grande fluxion sur les yeux, et on l'a saigné pour faire diversion de l'humeur فلانك كوزنده بر نزلهٔ شديده ظهور ايتمكدننشى ماده يى آخر طرفه صاپتمق ايچون فصد تدبيرينه احتياج مس ايلدى

DIVERSION. Terme d'art militaire. Action de porter la guerre dans un endroit où l'ennemi ne croit pas pouvoir être attaqué, pour l'obliger de retirer ses forces d'un endroit où il est difficile de lui résister *A.* اشغال فى سمت الآخر — اشغال *P.* بسوى ديگر شغل دادن *T.* بشقه طرفه غائله ويرمك || Il est entré dans le pays des ennemis pour faire diversion مجرد اشغال ضمننده اعدانك ملكى ايچنه پايگذار تعرض اولمشدر — Figur. *A.* اشغال الذهن || On vient plus aisément à bout des passions par la diversion que par l'opiniâtreté qu'on a à les combattre directement امراض نفسانيه نك دفعنه ظفرياب اولمق ايچون اعمال شدت اولنمقدن ايسه اشغال ذهن تدبيرينه تشبث اولنمق اسهل واوليدر Ce jeune homme a été guéri de son amour par la diversion que fait dans son coeur l'amour de la gloire بو نو جوان مبتلا اولديغى دردِ عشقدن اشغال ذهننه وسيله اولمش هوس نام وشانك استيلاسيله رها يافته اولمشدر Voyez vos amis, cela fera diversion à votre douleur دوستلركله مصاحبت ايله كه بو تقريب ذهنكى اشغال ايدرك اندوه وكدركى دفع ايتمش اولورسك

DIVERSITÉ. Variété, différence *A.* اختلاف — تنوع *P.* ديگر گونى *T.* بشقه لق — گونا گونى || Diversité de religion اختلاف مذهب de vie اختلاف عيش de fortune گونا گونئ بخت d'objets, d'occupations, d'esprits, d'humeurs, d'opinions صورتك واشغالك وعقولك ومزاجلرك ورأيلرك اختلاف وتنوعى

DIVERTIR. Tourner diversement, diriger vers un autre but. Il ne se dit qu'en cette phrase, Divertir des deniers, des papiers, des effets, pour dire, les détourner à son profit *A.* احتياز *T.* كندو پايلنمق || Il a diverti les deniers du Roi اموال ملوكانه يى احتياز ايلدى On a diverti le fond sur lequel j'étais assigné حواله ايتدكلرى مالى احتياز ايلديلر

Il se prend aussi pour Voler, dérober *A.* استراق — اختلاس *P.* دزديدن *T.* چالمق || Ce commis a diverti les deniers de sa recette فلان كاتب مقبوضه سى اولان اموالى استراق ايلدى

Il signifie aussi, amuser *A.* تفريج القلب — تنزيه الخاطر *P.* خوشدلى آوردن — دلشادكردن *T.* اكلندرمك || Il faut le divertir فلانى اكلندرمك لازمدر — قلبنى تفريج ايتملو در — Se divertir, s'amuser, prendre plaisir *A.* تفرج — تنزه *P.* دلشادى پذيرفتن *T.* اكلنمك

DIVERTISSANT. Qui divertit, qui amuse *A.* موجب التفرج — موجب التنزه *P.* دلشاد ساز *T.* اكلندريجى || Les spectacles sont divertissans ملعبه لر موجب تفرج وتنزهدر

Il se dit aussi des hommes *A.* نشيط *P.* شوخ *T.* شن || C'est un homme divertissant شوخ ونشيط بر آدمدر Humeur divertissante مزاج نشاط آلود

DIVERTISSEMENT. Récréation, plaisir *A.* تفرج — تنزه البال pl. تفرجات *P.* خرمئ دل *T.* اكلنجه — اكلنجه سى — كوكل || La chasse est un grand divertissement صيد وشكار بغايت موجب تنزه بالدر

DIVIDENDE. Terme d'Arithmétique. Nombre à diviser selon la règle de la division *A.* عدد مقسوم عليه

C'est aussi un terme affecté aux compagnies de commerce, et qui signifie, la portion de bénéfice réglée pour chaque action *A.* حصة الربح — سهم الربح *P.* بهرهٔ سود *T.* كارپايى

DIVIN. Qui appartient à Dieu *A.* صمدانى — ربانى — الهى *P.* يزدانى *T.* اللهك || La puissance divine قدرت الهيه La Providence divine تقدير ربانى La grâce divine فيض ربانى Les Romains rendaient des honneurs divins à leurs Empereurs روماليون كندو ايمپراطورلرى حقلرينه جناب رب متعاله مخصوص اولان رسوم تعظيماتى ادا ايدرلر ايدى

On appelle les trois personnes de la Trinité, Les Personnes Divines *A.* اقانيم ثلثهٔ الهيه — Et on appelle le Fils de Dieu, Le Verbe

Divin *A.* كلمة الله

Il se dit figur., de ce qui est très-excellent dans son genre *A.* ملكيّ الصفات ـ مخصوص بالملائكه *P.* ملك مانند *T.* ملك وارى || Beauté divine حسن وجمال ملكيّ الصفات C'est un homme divin ملك صفت بر آدمدر Invention divine ملائكه مخصوص بر ايجاد

DIVINATION. L'art prétendue de prédire l'avenir *A.* فنّ العرافة ـ الكهانة *P.* فنّ فال شناسى *T.* فالجيلق || La divination a été toujours condamnée par l'Église فنّ عرافت شريعت عيسويّده دائما مردود ومستهجن عدّ اولنمشدر

Divination par le vol des oiseaux *A.* فنّ العيافة

DIVINATOIRE. Il se dit de la science prétendue des devins et des moyens qu'ils emploient pour deviner *A.* كاهنيّ *T.* فالجيلغه متعلق

DIVINEMENT. Par la vertu divine *A.* من طرف الله ـ من طرف الحق ـ قبل الرحمن *P.* از جانب يزدان *T.* اللهدن ـ الله طرفندن || Les prophètes divinement inspirés من طرف الله ملهم اولان انبياى عظام

DIVINISER. Reconnaître pour divin *A.* اعلاء برتبة الالوهيّة *P.* شان يزدانى دادن *T.* اللهلق شاننى ويرمك

Divinisé. *A.* مستعلى برتبة الالوهيّة *P.* شان يزدانى يافته ـ پذيرفته *T.* اللهلق شاننى كسب ايتمش

DIVINITÉ. Nature divine *A.* لاهوت ـ الوهيّت *P.* ايزدى *T.* اللهلق

Il se prend aussi pour Dieu-même. V. Dieu — Et pour les faux dieux des païens *A.* معبود زور pl. معبودين زور || Les divinités des forêts اهل جاهليّتك اورمانلره مخصوص اولمق اوزره پرستش ايتدكلرى معبودين زور

DIVISER. Partager, séparer une chose en deux ou plusieurs parties *A.* تقسيم ـ تجزّى *P.* بخش كردن *T.* بولمك || Diviser un nombre, une quantité عددى وكميّتى تقسيم ايتمك Ce royaume est divisé en tant de provinces فلان ملك شو قدر ايالاته منقسمدر Diviser un discours, une harangue مقالديى وخطبه‌يى اجزاى عديده‌يه تقسيم ايتمك Diviser une somme entre plusieurs personnes, en plusieurs parties برمقدار اقچه‌يى بر قاچ كسان بيننده واجزاى عديده‌يه تقسيم ايتمك

Figur. Mettre en discorde, désunir *A.* القاء ـ القاء الشقاق بشقاق *P.* تفريق ـ ايقاع الاختلاف والمباينة ـ التفرقة ميانده شقاق *T.* پيوند يكانكى‌را شكستن ـ انداختن || آره‌سنى آيرمق ـ آره‌ده بوزوشقلق كتورمك ـ برافقمق L'intérêt a divisé cette famille اغراض مخصوصه بو خاندان ايچنه القاى شقاق ايتمشدر Il sont divisés en sectes, en factions بينلرنده حلول شقاق ايله فرق ومذاهب عديده‌يه آيرلشمشلر در Diviser les esprits اذهان ناسى برى اذهان ناسه القاى تفرقه ـ برلرندن تفريق ايتمك ومباينت ايتمك

Divisé. *A.* منقسم *P.* بخش كرده *T.* بولنمش

DIVISEUR. Terme d'Arithmétique. Nombre par lequel on en divise un plus grand. *A.* عدد مقسوم به ـ عدد قاسم

DIVISIBILITÉ. Qualité de ce qui peut être divisé *A.* قابليّة التجزّى ـ قابليّة الانقسام *P.* بخش پذيرايى *T.* بولنمكه كلمكلك || La divisibilité de la matière مادّه‌نك قابليّت تجزّى وانقسامى

DIVISIBLE. Qui se peut diviser *A.* قابل التجزّى *P.* بخش پذيرا *T.* بولنمكه كلور || Plusieurs philosophes disent que la matière est divisible à l'infini وافر حكمانك قولنجه مادّه الى غير النهايه قابل تجزّيدر

DIVISION. Séparation, partage *A.* انقسام ـ قسمت *P.* بخش سازى *T.* بولنمه || La division d'un héritage برملك موروثنك انقسامى d'un discours, d'un sermon مقالدنك وموعظه‌دنك ابحاث عديده‌يه انقسامى

Figur. Désunion, discorde *A.* شقاق ـ مباينت *P.* شكست پيوند يكانكى *T.* بوزوشقلق || Il y a division entre eux بينلرنده شقاق ومباينت واردر Mettre de la division dans une famille بر خاندان ايچنه القاى شقاق ايتمك Il y a grande division dans cette ville فلان بلده‌ده بين الاهالى شقاق عظيم واردر Semer la division القاى تخم شقاق ايتمك Fomenter la division تهييج آتش شقاق ايتمك

Il se prend aussi, pour une des quatre règles d'Arithmétique, selon laquelle on divise une somme *A.* فنّ التقسيم

Il se dit, en termes de guerre, des parties d'une armée entière qui est campée en ordre de bataille *A.* فريق pl. افرقة pl. فروق *P.* گروه لشكر *T.* قول ـ طابور || La division de la droite, de la gauche, du centre صاغ قول صول قول اورته قول

Il se dit encore, des parties distinctes d'un bataillon qui défile, soit par demi rang, soit par quart de rang *A.* فوج pl.

بلوك *T.* بلوك *P.* افواج

En termes de Marine, il se dit d'un certain nombre de vaisseaux d'une armée navale *T.* بر بلوك دونتما

DIVORCE. Séparation de deux époux par la rupture légale du mariage *A.* طلاق *P.* از نكاح رها كردن *T.* بوشامه ‖ Le divorce n'est point permis dans le Christianisme شريعت عيسويده طلاق مادّه سنه جواز يوقدر

Figur. Séparation volontaire d'avec les choses auxquelles on était fort attaché *A.* قطع العلاقة ‖ Il a fait divorce avec les plaisirs, avec le monde حظوظات نفسانيّه دن ودنيادن قطع علاقه ايلدى

DIVORCER. Faire divorce *A.* تطليق *P.* از نكاح رها كردن - از قيد نكاح آزاد كردن *T.* بوشامق - بوش ايتمك

DIVORCÉ. *A.* طالق *P.* از قيد نكاح آزاد شده *T.* بوش بوشانمش - اولمش

DIVULGATION. Action de divulguer *A.* شيوع *P.* فاش *T.* تواتر

DIVULGUER. Rendre public ce qui n'était pas su *A.* نشر - ابثاث - اذاعة - اشاعة *P.* فاش كردن - بر عالمى فروختن - در دهان ناس انداختن *T.* تواتر ايتمك ‖ Divulguer un secret سرّى اشاعة ايتمك Une heure après que la nouvelle fut arrivée, elle fut divulguée partout فلان خبر وروددن بر ساعت صكره هر طرفه نشر واشاعه اولندى

DIVULGUÉ. *A.* منتشر - مشاع *P.* فاش كرده - شهرتيافته *T.* تواتر اولمش - در دهان ناس افتاده

DIX. Deux fois cinq *A.* عشرة fém. عشر *P.* ده *T.* اون ‖ Dix-sept *A.* سبعة عشر *P.* هفده *T.* اون يدى Dix-huit *A.* ثمانية عشر *P.* هشده *T.* اون سكز Dix-neuf *A.* تسعة عشر *P.* نوزده *T.* اون طقوز Soixante et dix *A.* سبعون *P.* هفتاد *T.* يتمش Quatre-vingt-dix *A.* تسعون *P.* نود *T.* طقسان

DIXIÈME. Nombre d'ordre *A.* عاشر *P.* دهم *T.* اونجى ‖ La dixième fois اونجى دفعه — Il est aussi substantif, et signifie, la dixième partie d'un tout *A.* عشير pl. اعشار *P.* دهيك *T.* اونده بر

DIXIÈMEMENT. En dixième lieu *A.* عاشرًا *P.* بدهم *T.* اونجى اولدرق

DIZAIN. Il se dit des ouvrages de Poésie composés de dix vers *A.* شعر معشر

DIZAINE. Total composé de dix *A.* عشرة pl. عشرات *P.* ده يك *T.* اونلق

DIZENIER. Chef d'une dizaine de personnes *T.* اون باشى

DOCILE. Qui est propre à recevoir instruction, ou qui a de la disposition à se laisser conduire et gouverner *A.* دامث - سهل - سهل العطف - موطّاء الاكناف - دهّاس - الخلق ذلول - السياسة *P.* رام - نرمخو *T.* يواش - يواش خويلو ‖ Naturel docile سهل السياسه اولان طبيعت Humeur docile مزاج دهاست آلود Enfant docile طفل نرمخو Un homme fort docile aux leçons de son maître معلّمى طرفندن ويريلان درسلره بغايت ذلول بر آدم L'orateur doit rendre son auditeur docile et attentif واعظ سامعيى اولان كمسنه يى ذلول ورام واهل دقّت واهتمام ايتدرمكه سعى ايتملو در

DOCILEMENT. Avec docilité *A.* بالدهاسة - بوطائة الطبع - بدماثة الخلق *P.* بانرمخويى - رامكارانه *T.* يواش خويلولق دهاست طبع ايله ‖ Écouter docilement استماع ايتمك ايله

DOCILITÉ. Qualité par laquelle on est docile *A.* دهاست - دماثة الخلق - وطائة الطبع *P.* نرمخويى *T.* يواش خويلولق ‖ Il a une grande docilité وطائت طبعى مرتبهٔ كمالده در

DOCTE. Savant *A.* فاضل pl. فضلا - عالم pl. علما *P.* دانشمند - دانشور - هنرور *T.* اوقومش ‖ Les doctes ne sont pas d'un tel avis علما ودانشمندانك رأيى بويله دكلدر

Il est aussi adjectif *A.* جامع المعارف - متضمّن العلوم *P.* پر دانش وهنر *T.* معارفدن عبارت ‖ Un livre docte برقطعه كتاب جامع المعارف Une dissertation docte نيچه علوم ومعارفى متضمّن بر مقاله

DOCTEMENT. Savamment *A.* فاضلًا - بالفضل - بالعلم *P.* عالمانه - دانشمندانه *T.* هنر ومعرفت ايله ‖ Il parle doctement فلان كشى دانشمندانه نطق وتكلّم ايدر

DOCTEUR. Qui est promu dans une université au plus haut degré de quelque faculté *A.* مدرّس pl. مدرّسين *P.* خواجه *T.* استاد ‖ Docteur en théologie علم الهى مدرّسى Docteur en droit علم شريعت مدرّسى Docteur en médecine علم طبابت مدرّسى Prendre le bonnet de docteur قلنسوهٔ تدريسى - مدرّسى نطيس احراز ايتمك

Il se dit aussi d'un habile homme en quelque espèce de chose que ce soit *A.* علّامة *P.* دانا - استاد *T.* استاد Docteur aux

échecs شطرنج اویونده استاد ـ شطرنج اویونده علامه

DOCTORAL. Appartenant au docteur *A.* مدرّسی *P.* خواجگی *T.* مدرّسلکه مخصوص || Robe doctorale مدرّس لباسی ـ مدرّس قلنسوه‌سی Bonnet doctoral مدرّسلک کسوه‌سی ـ مدرّسلک تاقیه‌سی

DOCTORAT. Degré, qualité de docteur *A.* رتبهٔ التدریس *P.* پایهٔ خواجگی *T.* مدرّسلک پایه‌سی || Il est parvenu au doctorat رتبهٔ تدریسه واصل اولدی

DOCTORERIE. Acte que l'on fait pour être reçu docteur مدرّسلک رتبه‌سنه قبول اولنمق ایچون عرض اولنان مسئله

DOCTRINAL. Il se dit des avis que les docteurs en théologie donnent en matière de doctrine, de moeurs *A.* وصیّهٔ علمیّه || Avis doctrinal وصیّت علمیّه Jugement doctrinal وصایای علمیّه‌یه متعلق اولان رأی

DOCTRINE. Savoir, érudition *A.* علم pl. علوم ـ معرفت pl. معارف *P.* دانش ـ دانشمندی *T.* بیلش ـ معلومات || Profonde doctrine علم عمیق Doctrine consommée علم ودانش با کمال Cet homme a beaucoup de doctrine کثیر العلوم بر آدمدر Ce livre est plein de doctrine فلان کتاب انواع علوم ومعارفی مشتملدر

Il se prend aussi pour Maximes, sentimens, enseignemens *A.* تعلیم صحّت ـ تعلیم صحیح || Saine doctrine مذهب ـ تعلیم orthodoxe ایمان صحیحی متضمّن اولان تعلیم fausse تعلیم وسیم Il تعلیم خطرناک dangereuse تعلیم پر خطا ـ تعلیم باطل enseigne une bonne doctrine بر نوع تعلیم احسن افاده ایدر Cela est conforme à la doctrine de l'Évangile انجیل شریفک محتوی اولدیغی تعلیمه موافقدر La doctrine de Platon مذهب افلاطون La doctrine d'Aristote مذهب حکیم ارسطو

DOCUMENT. Titres, preuves par écrit *A.* حجّت pl. حجج ـ وثیقه pl. وثایق ـ سند pl. سندات || Vieux documens حجج قدیمه Anciens documens حجج ووثایق عتیقه Titres et documens حجج وسندات

DODÉCAGONE. qui a douze angles et douze côtés égaux *A.* ذو اثنتی عشرة زاویة *P.* دوازده کوشه *T.* اون ایکی کوشه‌لو || Dodécagone régulier اون ایکی کوشه‌لو شکل کامل ـ اون ایکی کوشه‌لو شکل منتظم

se DODINER. Se dorloter *A.* تنعیم النفس *P.* تن پروری ناز ونعیم ایله کچنمک *T.* نمودن

DODINER. Terme d'Horlogerie. Avoir du mouvement *A.* نوسان *P.* جنبیدن *T.* ایشلمک ـ صاللنمق || Ce balancier dodine bien بو ساعتک رقّاصی کوزل ایشلر

DOGMATIQUE. Qui regarde les dogmes de la religion *A.* متعلّق باحکام الدینیّة ـ بالعقاید || Terme dogmatique احکام دینیّه‌یه مخصوص Style dogmatique عقایده متعلّق بر کلمه سبک وعباره

Ton dogmatique. Le ton d'un homme qui affecte de dogmatiser. V. Dogmatiser || Il parle d'un ton dogmatique حکم ایدر صورتیله ایله تکلّم ایدر

DOGMATIQUEMENT. D'une manière dogmatique *A.* حسب القاعدة العقاید ـ الاحکام الدین || Traiter une matière dogmatiquement حسب الاحکام الدین بر مادّه‌یی رؤیت ایتمک

On dit d'un homme qui parle d'un ton dogmatique et sentencieux, qu'il parle dogmatiquement انفاذ احکام صورتنده تکلّم ایدر

DOGMATISER. Enseigner une doctrine de religion, fausse ou dangereuse *A.* تعلیم المذهب الباطل ـ اقامة العقاید الباطلة || Il se mêle de dogmatiser تعلیم عقاید باطله‌یه مداخله ایدر Il est défendu de dogmatiser تعلیم عقاید باطله مادّه‌سی ممنوعدر

Et débiter ses opinions d'un air trop décisif *A.* ادای حکماً *T.* فرمانگونه حرف زدن *P.* حکماً تقریر الکلام ـ المرام دائماً حکم ایدر کبی سویلمک || Il dogmatise éternellement ومستمرّاً حکم ایدر صورتیله ادای مرام ایدر Il dogmatise sur tout هر شیده حکماً تقریر کلام ایدر

DOGMATISTE. Qui établit des dogmes *A.* موجد العقاید *P.* پیدا کنندهٔ عقاید *T.* اقامت عقاید ایدن

DOGME. Point de doctrine servant de règle. Il se dit en matière de religion *A.* عقیده pl. عقاید ـ حکم الدین pl. احکام فرض الهی ـ الدین pl. فرایض الهیّة *P.* ایین دین *T.* مذهبک حکمی || Les dogmes de la religion عقاید دینیّه ـ احکام دین ـ فرایض الهیّه Les dogmes de la Foi sont immuables, mais la discipline peut recevoir des changemens فرایض الهیّه‌نک تبدّل وتغیّری محالدر انجق سنن وآداب دینک تحویلی جائز در ـ On dit aussi, Les dogmes de la Philosophie احکام علم حکمت

DOGUE. Espèce de gros chien *A.* درواس *P.* سگ دژمان *T.* ماندره کوپکی

DOIGT. Partie de la main ou du pied de l'homme *A.* اصبع pl. اصابع *P.* انگست *T.* پرمق || Doigts longs اصابع طویله Les cinq doigts de la main الک بش پرمقلری اوزون پرمقلر - Les doigts du pied ایاغک پرمقلری - اصابع قدم Le gros doigt *A.* ابهام pl. اباهیم *P.* انگشت سترگ *T.* باش پرمق Le petit doigt *A.* اصبع صغرا - خنصر *P.* گالوج - کلیک *T.* صرجه پرمق Le doigt du milieu *A.* اصبع وسطا *P.* انگشت میانه *T.* اورته پرمق La doigt qui est auprès du grand *A.* سبّابة *P.* انگشت دشنام *T.* شهادت پرمغی Le doigt annulaire *A.* بنصر *P.* انگشت بی نام *T.* آدسز پرمق Les ongles des doigts *A.* اظفار الاصابع *P.* ناخنهای انگشت *T.* پرمغک طرنقلری Les jointures des doigts *A.* عقود الاصابع *P.* پیوندهای انگشت *T.* پرمق بوغملری Remuer les doigts *A.* تحریک الاصابع *P.* جنبانیدن انگشتها *T.* پرمقلری اویناتمق Faire craquer les doigts *A.* تفقیع الاصابع *P.* آوازیدن انگشتها *T.* پرمق قجرداتمق Compter par ses doigts *A.* حساب بالمخارجة *P.* بانگشت شمار کردن *T.* پرمق ایله صایمق Je voudrais qu'il m'en eût coûté un doigt de la main et que cela fût arrivé المده کی پرمقلرک بری اکسک اولمق لازم کلسه راضی ایدم تک شو ایش وجوده کلسون Il ne s'en fallait qu'un travers de doigt que le coup ne fût au coeur ضربه نک یورکه طوقنمسنه بر پرمق یر قالمشیدی Ce plat est excellent, on s'en lèche les doigts بو طعامک غایت لذتندن پرمقلری یلامق لازم کلور

Il se dit aussi de quelques animaux *A.* برثن *P.* پنچه *T.* میمونک چیناغی || La main, les doigts du singe چیناق

Il se prend aussi pour marquer une petite mesure qui contient à peu près l'épaisseur d'un pouce || Il ne s'en faut que deux doigts qu'il n'y en ait une aune بر ذراعدن ایکی پرمق اکسکدر L'épée lui entra de deux doigts dans le corps ضربهٔ سیف ایکی پرمق قدر بدنی ایچنه نفوذ ایلدی

On dit proverb. d'un homme dont on se moque publiquement, qu'on le montre au doigt فلانی پرمق ایله کوستررلر - On dit aussi, Toucher à quelque chose du bout du doigt, pour dire, en être bien proche *T.* پرمق اوجنه طوقندرمق - Et être à deux doigts de sa ruine, pour dire, être proche de sa ruine برسرمو قالدی - خرابیّت حالنه بر رمق قالدی - Il s'en mordra les doigts, pour dire, il s'en repentira انکشتگزای ندامت اولهجقدر

DOIGTER. En Musique, hausser et baisser les doigts sur un instrument, pour apprendre à en jouer *A.* تعلیم الاصابع بضرب المعازف *P.* تعلیم انگشتها بشکافدزنی ساز چالمغه *T.* پرمقلرک اویناتمدسنی مشق ایتمک || Pour jouer de la musette, il faut commencer par bien doigter فلان سازی چالمق اوّل امرده پرمقلرک اویناتمسنی مشق ایتمکه منوطدر

DOIGTIER. Ce qui sert à couvrir un doigt *A.* غلاف الاصبع *P.* انگشتپوش *T.* پرمق قلیفی || Un doigtier de cuir دریدن پرمق قلیفی

DOLÉANCE. Plainte *A.* شکوا - تظلّم *P.* دادخواهی *T.* شکایت || Faire ses doléances شکوا ایتمک Conter ses doléances شکایتلرینی نقل وحکایه ایتمک

DOLENT. Triste, plaintif *A.* مظلوم - ملهوف *P.* ستمزده *T.* مغدور - دردمند || Il fait le dolent اظهار صورت مظلومیّت ایدر Un visage dolent مغدور چهره‌سی

DOLER. Égaler, aplanir la superficie d'un morceau de bois *A.* سحل *P.* رندیدن *T.* رنده لمک || Ces planches n'ont pas été bien dolées بو تختهلر بر ایوجه رنده لنمامشدر

Dolé. *A.* مسحول *P.* رندیده *T.* رنده لنمش

DOLIC. Plante *A.* قلقل

DOLIMAN. Habit Turc *T.* طولمه

DOLOIRE. Instrument qui sert à unir le bois *A.* مسحل *P.* رنده *T.* کشتره - مشت رنده

DOM, ou DON. Titre d'honneur qui se donne en Espagne et en Portugal *A.* سیّد *P.* vul. آقا *T.* آغا

DOMAINE. Bien, fonds. *A.* ملک pl. املاک || Cela est du domaine d'un tel بو ارض فلان کمسنه نک ملکیدر Voilà où finit son domaine فلانک ملکی اشته شو محلده منتهی اولور Domaine du Roi بر ملک همایوندن - املاک - On dit absolument, Le domaine, pour dire, le domaine de la Couronne *A.* املاک میریّة *P.* املاک میری *T.* میری ملکلری - بکلک ملکلر

DOMANIAL. Qui est du domaine *A.* مربوط الی املاک میریّة || Biens domaniaux املاک میریّه مربوط اراضی Droit domanial املاک میریّه مربوط عوائد

DÔME. Ouvrage d'Architecture élèvé en rond, en forme de coupe renversée, au-dessus d'un édifice *A.* قبّة pl. قباب *P.*

قبّة T. خوده ـ کنبد

DOMESTICITÉ. État de domestique A. وصافت P. نوکری ـ پرستاری ـ خدمتکاری T. خدمتکارلق || Ce témoin n'a pas été reçu à déposer en faveur de son maître, à cause de la domesticité فلاننک مخدومی حقنده حسن شهادتی خدمتکارلغی تقریبیله مسموع ومقبول اولمامشدر

DOMESTIQUE. Qui est de la maison A. بیتی P. خانگی T. اودهکی ـ اوک || Les affaires domestiques امور بیتیّه

Il se prend substantivement, pour les serviteurs de la maison A. وصیف pl. وصفا ـ خادم pl. خدمة P. نوکر ـ پرستار ـ پیشکار T. خدمتکار — Il s'emploie aussi au féminin, pour désigner une servante A. وصیفة pl. وصیفات ـ خادمة pl. خادمات P. کنیزک T. یناشمه

Il se dit aussi de tous les serviteurs d'une maison A. خَدَم وحَشَم pl. اتباع pl. خَدَمة P. پرستاران ونوکران T. قپو خلقی ـ اتباع || Il a un nombreux domestique مکمّل اتباعسی وار در Mon domestique se réduit à un valet et une servante اتباعم بر نفر خدمتکار وبر یناشمهدن عبارتدر

Il se prend aussi, pour l'intérieur de la maison A. ما فی الدار ـ ما فی البیت ـ داخل البیت P. درون خانه T. اوک ایچی || Je ne veux point qu'on se mêle de mon domestique امور داخلیهٔ بیتیّهمه هیچ بر کمسهنک مداخلهسندن حظ ایتمم Je ne veux pas qu'on sache ce qui se fait dans mon domestique داخل بیتمده جریان ایدن احوالک بیلنمسنی استمم

Domestique, est quelquefois opposé à étranger A. داخلی P. درونی T. ایچ || Guerres domestiques محاربات داخلیّه Chagrin domestique الم داخلی ـ ماتم داخلی

Il se dit aussi des animaux privés qui vivent dans la maison A. اهلی ـ انسی P. خانگی ـ پرواری T. اوده بسلنان || Le chien est un animal domestique کلب حیوان اهلیدر

DOMESTIQUEMENT. À la manière d'un domestique A. علی طریق الوصافة ـ کالوصیف P. نوکرانه T. خدمتکارجه || Il est attaché domestiquement à un tel seigneur فلان آغایه خدمتکارجه تعلقی وار در

DOMICILE. Il se dit du lieu qu'une personne a choisi pour son habitation ordinaire A. مسکن pl. مساکن ـ مأوا ـ مکان pl. امکنة pl. اماکن P. اقامتگاه ـ جای اقامت ـ بر وبوم ـ جای T. یورد || Élection de domicile اختیار مأوا Il a établi son domicile à Paris پارس شهرنده اتخاذ مسکن ایلدی C'est un homme sans domicile بری یوردی یوق ـ بلا مکان بر آدمدر بر آدمدر

DOMICILIÉ. Il se dit d'un homme qui a un établissement fixe A. متمکّن ـ متأوّی ـ ساکن ـ متوطّن P. جا گرفته ـ جایبیده T. خانه گیر ـ یورد ایدنمش

se DOMICILIER. Terme de Pratique. Avoir une demeure fixe. A. تمکّن ـ توطّن ـ تسکّن ـ ایتوا P. جا گرفتن ـ جایبیدن T. یورد ایدنمک ـ خانه کردن || Il s'est domicilié en cette ville فلان بلدهده توطّن ایتمشدر

DOMINANT. Qui domine A. غالب P. برترین ـ افزونترین T. جملهدن اوست || Passion dominante سودای غالب ـ امراض نفسانیّهدن بر مرض غالب Humeur dominante مزاج غالب Goût dominant هوس غالب

On dit figur., qu'il y a dans un ouvrage une idée dominante, à laquelle tout est subordonné بو تألیفک ایچنده فلان معنا غالب اولوب معانیٔ سائرهنک مجموعی آکا تابعدر Cet homme est obsédé d'une idée dominante qu'il ramène à tout بو آدمک ضمیرینه ملازمت ایدر بر گونه فکر غالب وار در که هر شیئه صرف واماله ایدر

DOMINATEUR. Qui domine, qui a autorité A. حاکم ـ صاحب الحکومة P. حکمران ـ فرمانفرما T. حکومت ایدیجی || Insolent dominateur حاکم متعظّم Dominateur de l'univers حاکم کافّة العالم ـ حکمران جار اقطار جهان

DOMINATION. Puissance, autorité souveraine A. حکومت P. حکمرانی ـ فرمانرانی ـ فرمانفرمایی T. حکومتلک ـ بیورمه || Domination tyrannique حکومت جبّارانه injuste حکومت ظالمکارانه Vivre sous la domination du Turc دولت عثمانیّهنک تحت حکومتنده کچنمک Usurper la domination حکومتنی غصب ایتمک Étendre sa domination حکومتنی مدّ وبسط ایتمک ـ حکومتنی توسیع ایتمک

DOMINER. Commander, avoir autorité et puissance absolue sur quelque chose A. حکم ـ اجراء الحکومة ـ امر ـ ایمار P. اجرای ـ حکمرانی کردن ـ فرمانفرمایی کردن ـ فرمودن حکومت کردن T. بیورمق || Il domine sur toute l'Égypte اقلیم مصرک ـ سر تا پا اقلیم مصره امر وحکومت ایدر Dominer sur les mers دریالر جملهسنه اجرای حکومت ایدر

اجرای اوزرینه اجرای حکومت ایتمک Il aime à dominer حکومته خواهش واشتیاقی وار در Il veut toujours dominer اجرای حکمه راغبدر - هر حالده امر وحکمه راغبدر

Il se dit figur., de ce qui paraît le plus parmi plusieurs choses, de ce qui se fait le plus remarquer, de ce qui est le plus fort *A.* غلبة *P.* افزونتر بودن - برتر بودن *T.* غالب اولمق - آرتوق اولمق || Cette figure domine dans ce tableau بو تصویرک ایچنده فلان شکل اشکال سائره‌یه غالبدر L'incarnat domine dans cette étoffe بو قماشده آچق کووزی رنکی سائر رنکلره غالبدر La bile domine dans son tempérament فلانک مزاجنده صفرا غالبدر Il faut que la raison domine sur les passions, domine dans toutes nos actions عقل امراض نفسانیه‌یه وجمیع افعال واعمالمزه غالب اولملو در

Il se dit aussi, des lieux élevés d'où l'on découvre une grande étendue de pays *A.* اشراف - استعلا - اطلال *P.* از بالا ناظر شدن *T.* باقمق - فلان طرفه حواله اولمق || Ce château, cette tour domine toute la plaine بو حصار وبو قله صحرایه سر تا پا مشرف ومستعلیدر - Et des lieux qui en tiennent d'autres en sujétion || La citadelle domine sur la ville ایچ قلعه شهرک اوزرینه حواله در - قلعه شهرک اوزرینه مشرفدر

DOMINÉ. *A.* محکوم *P.* زیر حکم - فرمانبر *T.* حکومت آلتنده اولان

DOMMAGE. Perte, préjudice *A.* ضرّ - مضرّة pl. مضارّ - خسار - خسارة pl. خسارات *P.* زیان - گزند *T.* ضرر || Grand dommage خسار جسیم Causer du dommage ایراث ضرّ وزیان ایقاع ضرر ایتمک - ایتمک Cela me porte dommage بو کیفیّت بکا بادیٔ ضرر در Cela lui fait dommage de cent mille francs بو مادّه فلانه یوز بیک غروشلق خساری مؤدّی اولور Recevoir du dommage مظهر ضرّ وزیان اولمق Éprouver un grand dommage ضرر جسیمه گرفتار اولمق Réparer un dommage چکیلان ضرر ایچون تلافیٔ ما فات ایتمک

On dit en termes de Pratique, Dépens, dommages et intérêts واقع اولان مصروفات وترتّب ایتمش مضارّ وخسارات ولازم کلان اقچه مرابحاتی

On dit, C'est dommage, c'est bien dommage, pour dire, c'est une chose fâcheuse, c'est un grand malheur *A.* حیف *P.* افسوس *T.* یازیق - دریغا - حیفا -

DOMMAGEABLE. Qui apporte du dommage *A.* مضرّ - موجب ضرر - ضرر کتورر *T.* زیان آور *P.* موجب الضرر - الخسار عباد - عامّه‌یه موجب ضرّ وزیان || Dommageable au public متصدّی اللدیه مضرّ Cette entreprise lui a été fort dommageable اولدیغی مادّه کندویه بغایت مضرّ اولدی

DOMPTABLE. Qu'on peut dompter, qu'on peut adoucir *A.* ممکن التذلیل - قابل التذلیل - قابل الضرع *P.* رام کردنی *T.* یواشتمغه کلور || L'adresse rend domptables les animaux les plus féroces اعمال جیره دستی ومهارت ایله زیاده وحشی اولان بهایم وسباعک تذلیلی ممکندر Ce cheval est domptable présentement بو آت شمدی - بو اسب شمدی قابل تذلیلدر یواشتمغه کلور

DOMPTER. Subjuguer, réduire sous son obéissance, vaincre *A.* قهر - غلبة - ادخال تحت الاطاعة *P.* رام ومنقاد کردن - دستبردی نمودن بر زیر فرمانروایی آوردن *T.* یکمک - مطیع ومنقاد ایلمک - اطاعته کتورمک || Dompter une nation برقومی تحت اطاعته ادخال ایلمک - برقومه غلبه ایتمک بر قومک گردننه بند ربقهٔ انقیاد ومطاوعت ایلمک - Dompter les peuples امم واقوامی دائرهٔ انقیاد واطاعته ادخال ایلمک - بازوی قهر وغلبه ایله رام ایتمک Hercule dompta les monstres فلان بهادر وحوش وسباعی قهر ایلدی - وسباعی مقهور ومغلوب ایلدی - Figur. || Dompter ses passions, sa colère هوای نفسه وشدّت غضبه غلبه ایتمک

Il se dit aussi des animaux, et signifie, les assujettir, leur faire perdre leur férocité *A.* تذلیل - ضرع - ترنیخ *P.* رام کردن *T.* یواشتمق || Dompter un cheval اسبی تذلیل ایتمک آتی رام وذلول قلمق -

DOMPTÉ. *A.* داخل تحت الاطاعة - مغلوب - مقهور اطاعته - یکلمش *T.* آوردهٔ قبضهٔ فرمانفرواییی واطاعت *P.* یواشلنمش *T.* رام *P.* منقاد - ذلول *A.* کتورلمش

DOMPTEUR. Qui dompte *A.* قهّار - غالب *P.* رام کننده *T.* یکیجی || On appelle Hercule, Le dompteur des monstres فلان بهادر قهّار وحوش وسباع صفتیله موصوفدر Dompteur des nations قهّار ملل واقوام

DON. Présent, gratification qu'on fait à quelqu'un *A.* عطیّة pl. عطایا - منحة - موهبة pl. مواهب - انعام pl. انعامات *P.* بخشش *T.* بغشلمه - ویرکی || Faire un don à quelqu'un بر کمسنه‌یه عطیّه ویرمک Lui faire don de quelque chose بر کمسنه‌یه فلان شیئی انعام ایتمک Je n'ai pas acheté ce livre,

c'est un don de l'auteur بو کتابی اشترا ایتمامشم مؤلفک استرداد قبول ایتمز بر عطیّه Don irrévocable عطیّه‌سیدر — On appelle Don du Roi, certaines grâces utiles que le prince accorde *A.* احسان - انعام سلطانی pl. انعامات سلطانیّه *P.* بخشش شاهانه *T.* احسانات سلطانیّه pl. سلطانی انعام همایونه || Il a obtenu le don du Roi پادشاه ویرکیسی مظهر اولدی

Et don gratuit, le don que les États des provinces font au Roi *A.* تقدمة *P.* پیشکش *T.* پشکش

On dit aussi Don du Ciel *A.* نعمت سماویّة - موهبة سماویّة *P.* داد آسمانی *T.* فلک بخششی Don de la nature موهبهٔ خلقت وقدرت - موهبة الهیّه - نعمت ربّانیّه Don de Dieu داد حق || Le Ciel, la nature l'a doné, l'a enrichi de ses dons نعم بالغهٔ سماویّه وعطایای سابغهٔ خلقیّه‌یه مظهر اولمش صدق ایمان موهبهٔ La Foi est un don de Dieu بر ذاتدر موهبهٔ جلیلهٔ نبوّت Le don de prophétie جناب رب مناندر وپیغمبری C'est un beau don de la nature qu'une heureuse mémoire قوّت حافظه‌نک کمالی مواهب خلقت وطبیعتک اشرفیدر — On appelle aussi Don, une certaine aptitude qu'on a à quelque chose *T.* موهبهٔ خداداد || Il a le don de bien parler موهبهٔ خداداد حسن ناطقه‌یه مالکدر Le don de l'éloquence موهبهٔ خداداد طلاقت لسان Il a le don de plaire à tout le monde مقبول کافهٔ انام اولمق موهبهٔ خدادادیه مالکدر Je n'ai pas le don de deviner کشف مغیّبات امور موهبه‌سنه مالک دکلم

DONATAIRE. Celui à qui on a fait une donation *A.* متّهب - موهوب له *P.* هبه گیر *T.* هبه‌یی آلیجی

DONATEUR. Celui qui a fait une donation *A.* واهب *P.* هبه کننده - بخشنده *T.* هبه ایدیجی

DONATION. Don qui se fait par quelque acte public *A.* هبة *P.* بخشش *T.* بغشلمه || Donation entre vifs حال حیاتده اولنلر بیننده اولان هبه Donation pure et simple هبهٔ صحیحه وصادقه conditionnelle هبهٔ مشروطه irrévocable هبهٔ قطعیّهٔ - ممتنع الرجوع هبهٔ بتله Faire une donation هبه ایتمک Révoquer une donation هبه‌یی استرداد ایتمک Casser une donation هبه‌یی فسخ ایتمک Accepter une donation هبه‌یی قبول ایتمک

DONC. Conjonction qui sert à marquer la conclusion d'un raisonnement *A.* فاذن *P.* پس *T.* ایمدی || Il respire, donc il vit تنفس ایدر پس حیاتده اولدیغی ظاهر در

DONDON. On appelle ainsi une femme qui a beaucoup d'embonpoint, et de la fraîcheur *A.* ضخمة *P.* دلبر تنومند *T.* بدنی دوشکلی کوزل قاری

DONJON. La partie la plus élevée d'un château, et qui est ordinairement en forme de tour *A.* قمّة السطح *P.* تارک بام *T.* طام تپه‌سی

DONNANT. Qui aime à donner *A.* کثیر العطا - وهّاب *P.* بخشایشگر *T.* ویرمکه هوسلو - ویریجی

DONNER. Faire don, faire présent à quelqu'un, le gratifier de quelque chose *A.* احسان - انعام *P.* بخشیدن *T.* بغشلمق || Donner libéralement بروجه سخاوت انعام واحسان ایتمک C'est un homme qui donne tout ce qu'il a ما ملکنی احسان ایدر ارباب‌دندر Il donne son bien aux pauvres مالنی محتاجین وفقرایه انعام ایدر Donner quelque chose pour étrennes بر شیئی بیل باشی هدیّه‌سی اولدرق انعام ایتمک Donner une bague بر عدد یوزک بغشلمق

Donner l'aumône *A.* اعطاء الصدقة *P.* صدقه دادن *T.* صدقه ویرمک

Donner un festin, une fête, un bal *T.* ضیافت ایتمک

On dit, qu'un homme donnerait sa vie, son sang pour ses amis, pour dire, qu'il sacrifierait sa vie, qu'il répandrait son sang pour l'amour d'eux دوست اوغرینه جان فدا ایدر

On dit proverb., À donner donner, à vendre vendre, pour dire, que quand on vend, il n'est pas question d'user de libéralité; et que quand on donne, il ne faut point faire acheter ce qu'on donne دوستلق قنطار ایله آلیش ویرش مثقال ایله — On dit aussi, Qui donne tôt, donne deux fois, pour dire, que le mérite d'une grâce redouble, quand on la fait promptement کرم وقتنده اولنجه ایکی قات صاییلور

On dit, Se donner à quelqu'un, pour dire, s'attacher au service de quelqu'un *A.* انتما - انتساب *T.* بر کمسنه‌نک خدمتنه کیرمک ou pour dire, se mettre sous sa domination *A.* تبعیّت *P.* سر فرو بردهٔ اطاعت شدن - سرفرویی نمودن *T.* اطاعت ایتمک || Ces peuples se donnèrent aux Romains اقوام مذکوره روماتیونه تبعیّت ایتمشلر در - روماتیونه گردندادهٔ اطاعت اولدیلر

Donner, signifie aussi simplement, livrer, mettre entre les mains *A.* اعطا *P.* دادن *T.* ویرمك || Donner des lettres اعطای مکاتیب ایتمك Donner des papiers à un homme d'affaires مأمورلرك بریسنه اعطای اوراق وتحریرات علی طریق الرهن اعطا ایتمك Donner en dépôt ایتمك امانةً - امانت طریقیله ویرمك - ترهین ایتمك - حفظ - لاجل الحفظ اعطا ایتمك Donner en garde ویرمك مالی ایچون ویرمك Donner des marchandises à crédit ویره‌سی‌یه طریقیله ویرمك

On dit, Donner sa fille en mariage à quelqu'un *T.* قزینی قزینی نکاحه ویرمك - قوجه‌یه ویرمك Donner des assurances *T.* امنیت ویرمك Donner des gages, des otages اعطای رهن اولدرق ویرمك - امانت ویرمك - رهن ایتمك Donner des sûretés وثوق وامنیتی موجب اولدجق شیلر کفیل ویرمك Donner caution ویرمك

Il signifie aussi, causer, procurer, faire avoir *A.* ایراث بادی - کتورمك *T.* دادن - آوردن *P.* استیجاب - ایجاب - وسیله - ویرمك - باعث اولمق - سبب اولمق - اولمق بو شئ ایراث حمّا ایتمشدر || Cela lui a donné la fièvre اولمق اوجاع شدیده‌یه باعث lui a donné de grandes douleurs ایراث اندوه والم ایتمك Donner du chagrin اولمشدر du باعث حظ درون du plaisir مستوجب غیظ وکینه اولمق dépit بادئ محظوظیت باله بادی اولمق - اولمق de la joie انبساط وسرور اولمق C'est moi qui lui en ai donné la connaissance خبرینی ویرن بنم Cela lui donna envie d'étudier بو کیفیت فلانه بادئ اشتیاق تدرس ومطالعه اولمشدر بو روزکار بارانه سبب Ce vent nous donnera de la pluie سبب اشتها یغمور کتوره‌جکدر - اوله‌جقدر Donner de l'appétit اشتها کتورمك - اشتها ویرمك - اولمق Donner des espérances امید ویرمك Donner occasion, donner lieu سبب سبب ویرمك Donner sujet وسیله اولمق - اولمق Donner matière à discourir محاوره‌یه سبب - محاوره‌یه وسیله اولمق نفسی حقنده استیجاب ویرمك Donner bonne opinion de soi اذهان ناسده حسن ظنّ ایتمك Donner de bonnes impressions انطباعات حسنه ایقاعنی مستوجب اولمق Cela lui a donné de l'esprit فلانه روح ویرمشدر - بو شئ فلانه جان ویردی Cela donna du coeur, du courage aux troupes بو کیفیت عسکره سبب قوت قلب اولمشدر Donner une mauvaise idée ایراث

باعث نام وشهرت سوء اعتقاد ایتمك Donner de la réputation اعتبار ویرمك شهرت ویرمك - اولمق du crédit Cela lui donnera de fâcheuses affaires بو حالت فلان کمسنه‌یه غوائل نا مرضیه حدوثنه بادی اوله‌جقدر Donner une bonne forme au gouvernement نظام ملکه حسن صورت ویرمك Donner part à quelqu'un dans une affaire d'intérêt بر انتفاعه متعلق مادّه‌ده بر کمسنه‌یه حصّه ویرمك Donner de l'occupation à quelqu'un بر کمسنه‌یه مشغله ویرمك Donner la vie حیات احیا ایتمك - ویرمك

On dit, Donner cours à quelque chose, à une opinion, à une nouvelle, pour dire, la divulguer, la faire courir *A.* ترویج *P.* رایگان کردن - رایگانی دادن *T.* رواج ویرمك || Il a donné cours à cette opinion, à cette nouvelle بو مذهبه وبو خبره رواج ویردی

On dit, Donner un bon tour à quelque chose, pour dire, exposer, exprimer cette chose de manière qu'elle soit reçue favorablement فلان شیئی حسن - فلان شیئه حسن صورت ویرمك - صورت ایله ادا ایتمك — Et donner le branle à une affaire, pour dire, mettre une affaire en mouvement, la faire commencer *T.* مصلحتی یورتمك

Donner jour à une affaire, pour dire, faire naître l'idée ou l'occasion d'une affaire *A.* ایجاد - احداث *P.* پیدا کردن *T.* میدانه چیقارمق — Et Donner du jour à une affaire, pour dire, éclaircir ce qu'il y a d'obscur, la débrouiller *T.* مصلحتی تنقیح ایتمك

On dit figur., Donner la vie, pour dire, causer une sensible joie qu'on n'attendait point *A.* ایراث الحیاة الجدیدة *P.* حیات تازه دادن *T.* حیات بغشلمق - حیات تازه ویرمك - جان ویرمك - || Cette bonne nouvelle lui donnera la vie بو خبر مسرّت اثر کندویه باعث حیات تازه اوله‌جغی درکار در — Et Donner la mort, pour dire, causer un extrême déplaisir *T.* جانی یاقمق || Ne lui parlez pas de cela, vous lui donnerez la mort بوکا دائر کندویه صحبت سویلمه زیرا جاننی یاقرسك

Donner, signifie aussi, accorder, octroyer || Donner permission اذن ویرمك - اعطای اذن Il ne saurait nous payer, si vous ne lui donnez du temps بر مقدار وقت ویرمدیککه حالده اقچه‌یی ادا ایده‌میه‌جکدر Donner du délai اعطای

وعده ویرمك Donner terme مهلت ویرمك - مهل ایتمك Donner la vie à son ennemi کندو دشمننك جاننه امان ویرمك - دشمننك جاننی بغشلمق Le Roi a donné grâce à ce criminel پادشاه فلان مجرمه اعطای عفو ایلدی - فلانك جرمنی احسان ایلدی - فلان مجرمی عفو ایلدی - Je vous donne la liberté de faire ce que vous voudrez دیلدیککی اجرایه سکا رخصت ویررم Je vous donne la liberté du choix, ou je vous en donne le choix رخصت اختیاری سکا ویررم - اختیاری سکا ترك ایدرم Je vous donne à choisir des deux سکا حواله - احد شقیننك اختیارینی سکا ترك ایدرم ایدرم C'est un juge incorruptible, il ne donne rien aux sollicitations, à la faveur شائبهٔ افساد واطماعدن منزّه بر حاکم محقق اولمغله هیچ بر کمسنه نك استدعاسنه ورعایت خاطرینه مساعده ایتمز - قولاق ویرمز

Il signifie aussi, attribuer A. تحمیل - حمل - اسناد - عزو P. حمل کردن T. یوکلتمك - ویرمك || À qui en donne-t-on la faute? قباحتی کیمك اوزرینه حمل ایدرلر Tout le monde lui donne le tort عامّهٔ ناس اول بابده قباحتی فلانه حمل ایدر À qui donne-t-on cet ouvrage? شو تألیفی عجبا کیمه اسناد ایدرلر On lui en donne tout le blâme بو بابده مترتّب اولان لوم ومذمّت جملهٔ فلانه عزو وتحمیل اولندی On lui en donne tout l'honneur, toute la gloire فلان[ه] حمل اولندی - شرفك مجموعی فلانه عزو واسناد اولندی

On dit, Donner un démenti, pour dire, démentir quelqu'un T. یلانجی چیقارمق - تکذیب ایتمك Donner l'exclusion استثنا ایتمك - اخراج ایتمك Donner l'absolution عفو ایتمك Donner la bénédiction دعاسنی ویرمك - دعا ایتمك

Donner avis, donner part de quelque chose A. انبا - اخبار P. آگاه کردن - خبر دادن T. خبر ویرمك || Il m'en a donné la nouvelle بکا فلان مادّه نك خبرینی ویردی - بوکا دائر اولان خبری طرفمه ویردی -

Donner des louanges A. ثنا - مدح P. ستایش کردن T. اوکمك

Donner des preuves, des marques A. اثبات || Il a donné des preuves de son courage, des marques de sa fidélité فلان کمسنه اثبات دلاوری وشجاعت واثبات صداقت ایلدی

Donner assurance A. تأمین P. امنیّت دادن T. امنیّت ویرمك

Donner croyance A. اعتماد P. باوری آوردن T. ایناندق

Donner un livre au public, c'est le rendre public T. کتابی بین الناس نشر ایتمك - نشر ایتمك

Donner parole. Promettre, engager sa foi A. وعد P. وعده کردن T. سوز ویرمك || Il ne faut pas donner des paroles, si on ne les veut tenir اجرا ایتمکه نیّت یوغیسه سوز ویرمك جائز دکلدر

Donner des conseils, des avis A. نصیحت - نصح P. پند دادن T. اوکوت ویرمك - Donner la loi. Imposer la loi, commander T. اجرای حکومت ایتمك - انفاذ حکم ایتمك - Donner l'exemple. Être le premier à faire quelque chose que d'autres font ensuite T. امثال اولمق - عبرت اولمق - Donner un arrêt, une sentence. Rendre un arrêt, une sentence T. اصدار اعطای حکم ایتمك - حکم ایتمك - Donner des bornes à ses désirs, à son ambition هوای نفسه وضع حدود ایتمك - بر کمسنه مبتلا اولدیغی حرص نام وشانه وضع حدود ایتمك

Donner la chasse, signifie, poursuivre A. تعقیب P. درپس رفتن T. آردینه دوشمك - پسنه دوشمك || Donner la chasse à un vaisseau بر سفینه یی تعقیب ایتمك Donner la chasse aux ennemis اعدانك پسنه دوشمك

Donner la main, signifie, tendre la main A. مدّ - مدّ الید P. دست دادن - دسترا دراز کشیدن T. ال اوزاتمق الایادی || Donnez un peu votre main الکی ویر - النی ویرمك -

Donner la main, signifie aussi, épouser A. تأهّل - تزوّج P. نکاح بستن T. اولنمك || Il est prêt à lui donner la main آمادهٔ تزوّجدر

Donner les mains à quelque chose, signifie, y acquiescer, y consentir A. رضا P. تن دادن T. رضا ویرمك - راضی اولمق

Donner jour, donner heure, c'est assigner, marquer un certain jour, une certaine heure T. کون - کون تعیین ایتمك وساعت تعیین ایتمك - Donner assignation, c'est marquer un certain lieu où l'on se doit trouver موعد ملاقاتی تعیین ایتمك - لاجل الملاقاة بر محل موعود تعیین ایتمك

Donner son temps. C'est employer son temps A. صرف الوقت P. وقت گذرانیدن T. وقتی کچورمك || Il donne tout son temps à l'étude وقتنی مطالعهٔ کتبه صرف ایدر Il donne toute la matinée aux affaires صباح وقتنی جملهٔ رؤیت اموره

صرف ایدر

Donner audience, donner attention, c'est écouter *T.* حوالهٔ - امالهٔ گوش اعتنا ودقت ایتمک - سمع اصغا ایتمک قولاق ویرمک

On dit, Se donner garde, se donner de garde de quelqu'un, pour dire, se défier de quelqu'un *A.* سلب الامنيّة عن *T.* بر کمسنددن امین اولمامق - امنیت ویرمامک

Se donner de garde de faire quelque chose, pour dire, s'abstenir de faire cette chose *A.* حذر *P.* زنهار بدن *T.* صاقنمق

Donner à penser, à songer *T.* اندیشدیه دوشورمک

Donner à entendre, signifie, faire comprendre *A.* القاء الى الذهن *T.* بر کمسنهنک ذهننه قویمق - آکلاتمق

Se donner le soin, c'est prendre le soin *T.* التزام سعی - بذل اهتمام ایتمک - واهتمام ایتمک - Se donner la peine, c'est prendre la peine *T.* ارتکاب تعب وزحمت ایتمک - زحمته کیرمک - Se donner la patience, c'est prendre la patience *T.* اختیار صبر وشکیب ایتمک

Se donner l'honneur, c'est s'attribuer l'honneur; et il s'emploie en plusieurs manières de parler qui sont toutes de civilité et de compliment *A.* افتخار - المفاخرة - *P.* کسب شرفیاب *T.* کسب شرف ایتمک - گشتن || Je me donnerai l'honneur de vous voir کسب - دیدار شرفکز ایله شرفیاب اولهجغم افتخار ایدهجکم

Donner l'alarme, c'est alarmer *A.* ایراث الفزع - توهیل *P.* آلیزدادن *T.* اورکندیلک ویرمک || Il leur donna l'alarme bien chaude چوق اورکندیلک - ایراث فزع شدید ایلدی ویردی

Donner, signifie aussi, heurter, frapper, toucher *A.* صدم *P.* زدن *T.* چارپمق - اورمق || Donner contre un écueil بر قیا اوزرینه اورمق Donner contre un banc de sable بر قوملق اوزرینه چارپمق Se donner de la tête contre une muraille en tombant دوشر ایکن باشی دیواره چارپمق - On dit figur., Ne savoir où donner de la tête, pour dire, ne savoir que faire, que devenir *T.* بر کمسنه قنغی طرفه باش اورهجغنی بیلمامک

On dit, Donner des éperons à un cheval, pour dire, appuyer les deux éperons dans le flanc d'un cheval *A.* رکل *P.* مهمیز زدن *T.* مهماز ایله دورتمک

Donner, signifie aussi, aller à la charge contre l'ennemi *A.* هجوم - اقتحام - *P.* صولت *T.* سردمه بردن دشمن اوزرینه دشمن اوزرینه - دشمن اوزرینه صالمق - یورویش ایتمک وارمق || Dès qu'on eut entendu le signal, on donna de toutes parts طبلك صداسی استماع اولندیغی عقیبنده هر طرفدن دشمن اوزرینه صولت وهجوم اولنمشدر

Donner dans le libertinage, dans la crapule, dans le jeu, etc. c'est s'y livrer هوا وهوسه وعیش وعشرته وقماربازلغه دوشمك مبتلا اولمق -

Donner au but, signifie, frapper le but, toucher le but *A.* اصابت الى الغرض *P.* راست بآماج زدن *T.* نشانه اورمق - نشانه اصابت ایتمک - Et figur. Rencontrer juste, trouver la difficulté d'une affaire, deviner l'intention de quelqu'un *T.* تمام محلنه اصابت ایتمک

Donner dans une embuscade, c'est tumber dans une embuscade *A.* وقوع فی المکمن *P.* بکمینگاه گرفتار شدن *T.* پوصویه دوشمک - پوصویه راست کلمک - On dit dans le même sens, Donner dans les ennemis || Il battait la campagne avec cent chevaux, et il donna, sans y penser, dans un parti de cinq cents chevaux qui l'enveloppèrent یانندہ یوز نفر سواری ایله صحراده گشت وگذار ایدر ایکن من غیر مأمول بشیوز نفر سواریدن عبارت بر بلوکه راست کلوب اطرافی احاطه اولنمشدر

Donner dans le piége, dans le panneau, se dit des animaux qui tombent dans un piége *A.* وقوع فی الحبالة *P.* بدام افتادن *T.* دوزاغه دوشمک - Et figur., de ceux qui se laissent tromper *T.* افتادهٔ دام مکر - گرفتار دام حیله اولمق وخدیعت اولمق

Donné. *A.* موهوب *P.* بخشیده *T.* بغشلنمش *A.* معطا *P.* داده *T.* ویرلمش

On dit proverb., À cheval donné on ne regarde point à la bouche, pour dire, qu'il faut recevoir les présens tels qu'on les fait *T.* بخشش آتک دیشنه باقلمز

En Mathématique, on appelle, Quantités données, ou simplement Données, les quantités connues dont on se sert dans la solution d'un problème, pour trouver les quantités inconnues *A.* اعداد معلومة

DONT. Particule *A.* الّذى au féminin الّتى *P.* آنکه - که

قدرت || La nature dont nous ignorons les secrets *T.* اول كه ـ كه وطبيعت كه اسرارى عندمزده مجهول ونا معلومدر

DORADILLA. V. Cétérac.

DORÉNAVANT. Désormais, à l'avenir *A.* من بعد ـ فيما بعد *T.* بوندن بويله بعد ازين ـ زين سپس ـ پس ازين *P.* || Il veut que dorénavant il y ait plus d'ordre dans sa maison بوندن صكره ـ شمدنكيرو ـ خانه سى بوندن بويله زياده منتظم اولمسنى استر

DORER. Enduire d'or moulu *A.* طلاء ـ تدجيل ـ تذهيب *P.* بالذهب *T.* بزر طلا كردن ـ زر اندودن يالدز ـ يالدزلمق التون سورمك ـ سورمك || Dorer un plafond سقفى تذهيب Dorer une pilule تاوانى يالدزلمق حبّى يالدزلمق ـ ايتمك

On dit figur., que le soleil dore la cime des montagnes, pour dire, qu'il les éclaire de ses rayons اشعهٔ خورشيد جهانتاب شواهق جبالى قباى زربفت ايله پرتوريز وپر فروغ ايدر

Doré. *A.* مطلاء بالذهب ـ مدجّل ـ مذهّب *P.* زر اندود *T.* بزر طلا كرده ـ يالدزلو

Il se dit aussi, des choses qui sont d'un jaune brillant *A.* ذهبىّ اللون *P.* زرين رنك *T.* آلتون صاريسى || Les cheveux d'un blond doré ذهبىّ اللون اولان صارى صاچ

DOREUR. Celui dont le métier est de dorer *A.* مذهّب *P.* طلاكر *T.* يالدزليجى ـ يالدزجى

DORLOTER. Délicater, traiter délicatement *A.* تنعيم ـ تغنيق *P.* مناعمة ـ در ناز ونعيم پروردن *T.* نازلو بسلمك || Cette mère dorlote son enfant بو والده چوجوغنى ناز ومناعمه ايله ناز ونعيم ايله بسلر ـ پرورش ايدر

Se **Dorloter.** V. Se Dodiner.

DORMANT. Qui dort *A.* نايم pl. نوّام ـ راقد pl. راقدين *P.* خفته ـ خوابيده ـ غنوده *T.* اويومش

On appelle, Eau dormante, de l'eau qui ne coule point *A.* ماء راكد ـ نايم *P.* آب خوابيده *T.* صو ـ طورغون صو ـ ياتقين صو

DORMEUR. Celui qui aime à dormir *A.* نوّام ـ نومان *P.* خواب پرست *T.* اويقوجى ـ اويقويه مبتلا

DORMIR Être dans le sommeil *A.* نوم ـ رقود *P.* خفتن ـ خوابيدن *T.* اويومق ـ غنودن || Il dort jour et nuit ليل ونهار خوابنده در Il dort profondément نومهٔ ثقيله ايله نائمدر Dormir d'un bon somme نومهٔ لينه خواب گران اوزره در ـ طاتلو ـ خواب نوشين ايله غنوده اولمق ـ ايله نائم اولمق اويقوده اولمق

On dit proverb., Qui dort dîne, pour dire, que le sommeil tient lieu de nourriture *A.* النوم غذاء الانسان *T.* اويقو جان بسلر

Il signifie figur., agir négligemment غنودهٔ بستر ذهول واهمال اولمق ـ On dit aussi figur., qu'un homme ne dort pas, pour dire, que non seulement il ne néglige pas ses intérêts, mais aussi qu'il cherche à se prévaloir de toutes les occasions dont il peut profiter دائما متيقظ ـ على الدوام تيقظ وانتباه اوزره در ـ آچق كوز آدمدر ـ اويومز بر آدمدر ـ وبيدار در ـ On dit aussi, Laisser dormir une affaire, pour dire, ne la poursuivre pas, ne la réveiller pas *T.* مصلحتى طاش ياتور ايتمك ـ مصلحتى اويياندرمامق ـ مصلحتى يام يصّى براقمق

On dit proverb., qu'il ne faut pas réveiller le chat qui dort, pour dire, qu'il ne faut pas renouveler une méchante affaire qui paraît assoupie *A.* الفتنة نائمة لعن الله من ايقظها *T.* فتنهٔ نائمه يى ـ فتنهٔ نائمه يى بيدار ايتمك روا دكلدر ايقاظ ايتمك جائز دكلدر

Dormir, se dit aussi des eaux qui n'ont point de mouvement *A.* ركود الماء *P.* آب خوابيده بودن *T.* صو طورغون اولمق || Il fait bon pêcher aux endroits où l'eau dort طورغون صولرده بالق آولمق يكدر

On dit proverb. d'un homme à qui quelque bonne fortune arrive quand il y pense le moins, que les biens lui viennent en dormant اقبال آياغنه كلور

Dormir, s'emploie quelquefois substantivement *A.* نوم *P.* خواب *T.* اويقو || Cela l'occupe à tel point qu'il en perd le dormir بو مصلحت فلانى شول رتبه ده اشغال ايدر كه خواب اشغال ايدر كه اويقوسنى قاچرر ـ وراحتى منسلب اولور

DORMITIF. Qui provoque à dormir *A.* داعى الى النوم ـ منوّم *P.* خواب آور *T.* اويقو كتوريجى || Potion dormitive شربت منوّم On lui a donné dans sa maladie des remèdes confortatifs et dormitifs خستەلكى اثناسنده ادويهٔ مقوّيه ومنوّمه ويرلمشدر

DORONIC. Plante *A.* درونج *P.* درونك

DORSAL. Qui appartient au dos *A.* ظهرى *P.* پشتى *T.* آرقده كى || Muscles dorsaux عضلات ظهر ـ عضلات ظهريّه

DORTOIR. On appelle ainsi une salle où couchent les étudians d'un établissement public *A.* ازج المضاجع *T.* ياتاق قوغوشى

DORURE. Or fort mince appliqué sur la superficie de quelque ouvrage *T.* آلتون ورق قاپلمەسی || Il entre bien de l'or en toutes ces dorures بو آلتون ورق قاپلمەسنده خیلی آلتون کیدر

Il se prend aussi, pour l'art d'appliquer les feuilles d'or *A.* فنّ الالماء بورقة الذهب *P.* فن برگ زر زدن *T.* آلتون ورق قاپلمەنک صنعتی

DOS. La partie de derrière de l'animal, depuis le cou jusqu'aux reins *A.* ظهر pl. ظهور *P.* پشت ـ فراک *T.* آرقە ـ آرقە اوزرنده یاتمشدر || Il est couché sur le dos صرت

Dos courbé آرقە ـ ظهر منحنی || L'épine du dos آرقه اکلمش آرقد کموکی

On dit, qu'un homme n'a pas une chemise à mettre sur son dos, pour dire, qu'il est extrêmement pauvre آرقەسنده کییەجک کوملکی یوق

On dit figur., Mettre tout sur le dos de quelqu'un, pour dire, se décharger sur lui de tout le faix *T.* بار مصلحتی بار مصلحتی بستون ـ جملهٔ فلانک اوزرینه تحمیل ایتمک || Cela est sur son dos فلانک دوش اهتمامنه یوکلتمک دوش اهتمامنه تحمیل ـ بو ماده فلانک اوزرینه یوکلنمشدر اولنمشدر

On dit, Tourner le dos dans une bataille, tourner le dos aux ennemis, pour dire, s'enfuir du combat *T.* دشمندن روتاب جنکدن ـ دشمندن یوز چویرمک ـ گریز وفرار اولمق جنکدن آرقه چویرمک ـ یوز چویرمک

Et figur., Tourner le dos à quelqu'un, pour dire, l'abandonner *T.* بر کمسنەدن روگردان اولمق

On dit aussi figur., Porter quelqu'un sur son dos, pour dire, en être importuné *T.* فلانک بار ثقلتیاه متحمّل اولمق

On dit, qu'un homme a bon dos, pour dire, qu'il est assez riche, assez fort pour porter tout ce qu'on voudra lui imposer آرقەسی قالین بر آدمدر ـ ظهر اقتداری قوی وتوانادر

Dos, se dit aussi figur. Le dos d'un couteau, c'est la partie opposée au tranchant *A.* قفاء السکّین ـ کلّ *P.* پشت کارد *T.* بچاق صرتی Le dos d'un livre, c'est le derrière d'un livre *A.* ظهر الکتاب *P.* پشت کتاب *T.* کتابک آرقەسی Écrire au dos d'un papier, c'est-à-dire, sur le revers ظهر ورقنده ظهر ورقنده قید ایتمک ـ تحریر ایتمک

DOS D'ÂNE. On dit, qu'une chose est en dos d'âne, quand elle est en talus de deux côtés *A.* مسنّم الشکل *P.* خر پشت *T.* بالق صرتی || Toit en dos d'âne بالق صرتی شکلنده بام خانه

DOSE. Certaine quantité de chacune des drogues qui entrent dans la composition d'un remède *A.* مقدار الاجزاء ـ کمّیت الاجزاء || On ne saurait bien composer un remède, si on n'en sait la dose اجزانک لازم اولان کمّیتلری بیلنمدکجه دوانک لایقی اجزانک مقدار لازمی بیانمدکجه ـ اوزره ترکیبی ممکن دکلدر

Il se dit aussi de chaque prise *A.* حصّة من الدوا *P.* بهره بر پای *T.* علاجک بر پایی || Une dose de rhubarbe از دارو راوند || Il faut partager ce remède en plusieurs doses بو دوا بر قاچ حصّەیه تقسیم اولنمق اقتضا ایدر

DOSER. Régler les quantités et les proportions des ingrédiens qui entrent dans une composition médicinale *A.* ترتیب الکمّیات ترتیب المقادیر الاجزاء ـ الاجزا || Cette médecine est bien dosée بو دواده اجزانک کمّیتلری بر وجه الیق ترتیب اولنمشدر

DOSSIER. Partie d'une chaise ou d'un banc qui sert à appuyer le dos *A.* ظهر *P.* پشت *T.* آرقه || Le dossier d'une chaise, d'un banc صندلیەنک ومصطبەنک آرقەسی

DOT. Le bien qu'une femme apporte en mariage *A.* مال الجهاز || Assigner la dot مال جهازی تعیین ایتمک Donner en dot مال جهاز اولدرق اعطا ایتمک Constituer une dot مال جهازی تنظیم ایتمک

Les Mahométans sont tenus par la loi de donner à la femme qu'ils épousent une somme en forme de dot, qu'ils appellent *A.* صداق ـ مهر *P.* کابین *T.* آغرلق ـ کابین

DOTAL. Ce qui appartient à la dot *A.* جهازی || Deniers dotaux نقود جهازیه Fonds dotal جهازه مخصوص مال ـ مال جهازی

DOTATION. Action de doter. V. Doter.

DOTER. Donner à une fille de quoi se marier *A.* اعطاء المال الجهاز || Ce père a doté sa fille de dix mille écus فلان کمسنه کریمەسنه مال جهاز اولدرق اون بیک غروش اعطا تأهّل ایدەجک فقرا قزلرینه ایلدی Doter de pauvres filles مال جهاز ویرمک

Il signifie aussi, assigner, assurer un certain revenu à quelque bénéfice ou communauté *A.* ربط الاوقاف *P.* وقف بستن *T.* وقف باغلمق

DOUAIRE. Ce que le mari donne à sa femme en faveur du mariage qu'il contracte avec elle, et pour en jouir en cas qu'elle lui survive *A.* مهر مشروط على حال الارمال *P.* كابين طوللق حالنه مخصوص اولدرق *T.* مخصوص در حال گالمى ويريلان كابين

DOUAIRIÈRE. Veuve qui jouit du douaire *A.* ارملهٔ ممهورة *P.* گالم كابيندار *T.* آغرلق مالنه متصرفه طول خاتون || Duchesse douairière فلان بكك ارملهٔ ممهورهسى

DOUANE. Lieu où l'on est obligé de porter les marchandises pour acquitter certains droits *A.* دار التعشير الاموال *P.* كمركخانه *T.* كمرك || Aller à la douane كمركه وارمق

Il se dit aussi, des droits qui se payent aux bureaux de la douane *A.* عشر الاموال التجار *P.* حق كمرك *T.* كمرك رسم كمركى - رسمى || Payer la douane كمركى ادا ايتمك Les douanes sont excessives en quelques pays بعض مملكتلرده كمرك رسمى افراط ايله آغر در Les bagages des ambassadeurs sont exempts de douane دول ايلچيلرينك احمال واثقالى كمركدن معافدر

DOUANIER. Celui qui est préposé pour visiter les marchandises que l'on porte à la douane, et pour recevoir les droits qu'il faut qu'elles payent *A.* عشار الاموال التجار - مصدق *P.* امين كمرك *T.* كمركجى - كمرك امينى || Les douaniers de Constantinople استامبول كمركجيلرى

DOUBLE. Qui vaut, qui pèse, qui contient une fois autant *A.* ضعف pl. اضعاف - مضاعف *P.* دو تو - دو تا *T.* ايكى مضاعف - بر اول قدر - قات || Double ducat بجاقلو آلتون Double portion ايكى قات حصه - مضاعف حصه Corps-de-logis double ايكى قاتلو بنا

Il se dit aussi des choses plus fortes, de plus grande vertu que les autres de même nature *A.* مكرر *P.* دو تاه *T.* قاتمر || Encre double مكرر مركب Double bière مكرر آرپه صويى

— Et de deux choses semblables qui sont en même endroit *A.* مكرر *P.* دوگانه *T.* ايكى قات - جفته || Double porte مكرر جفته قپو - قپو Double châssis مكرر جام چارچوبهسى Soulier à double couture ايكى قات - مكرر ديكلمش پاپوش ديكلمش پاپوچ - On dit, Nouer à double noeud, pour dire, à deux noeuds ايكى قات - عقود مكرره ايله ربط ايتمك دوكملمك

On appelle Acte double, celui dont on fait deux originaux semblables, pour en laisser un entre les mains de chacune des parties intéressées *A.* نسخهٔ مكررة || Bail double بر قطعه التزام تمسكنك مكرر نسخهسى - On met à la fin de pareils actes, Fait double entre nous هر بريمز يانده حفظ اولنمق ايچون مكرر اولدرق ايكى نسخه تحرير اولنمشدر

DOUBLE, signifie figur. dissimulé, traître *A.* منافق - مماذق *P.* دو روى *T.* ايكى يوزلو || Coeur double قلب نفاق آلود Esprit double مزاج مماذقت آلود

On appelle, Mot à double entente, un mot qui a deux sens différens *A.* كلام ذو الوجهين *P.* سخن دو معنا *T.* چتال معنالو سوز

DOUBLE, est aussi substantif, et signifie, une fois autant *A.* ضعف - ثنى pl. اثناء *P.* دو چندان *T.* بر اول قدر || Payer le double بر اول قدرينى ادا ايتمك Compter au double بر اول قدر تعداد ايتمك

On l'emploie aussi, pour exprimer la copie d'un acte d'un traité *A.* نسخهٔ ثانية *T.* صورت || Le double du traité بر قطعه نسخهٔ ثانيهسى - عهدنامهنك بر قطعه صورتى

On dit, Au double, pour dire, beaucoup plus *A.* مضاعفة *P.* دو بالا *T.* اضعاف مضاعف اولدرق - ايكى قات اولدرق || Il lui a fait un déplaisir, il le paiera au double فلانك ايتديكى خاطر شكنلكك مقابلهسنى اضعاف مضاعف اولدرق اجرا ايدهجكدر

On dit, Mettre une chose en double, pour dire, la replier sur elle-même *A.* ثنى - تحنية *P.* دو تا پيچيدن *T.* ايكى يه ايكى يه بوكوب ديوبشورمك - بوكمك - Et mettre les morceaux en double, pour dire, manger à la hâte *T.* لقمهلرى ايكيشر يوتمق

On dit proverb., Jouer à quitte ou à double, à quitte ou double, pour dire, hasarder tout pour se tirer d'une affaire *T.* يا صلد يا - يا سر دهم يا ستانم كلاه ديبيدرك صالمق پرمق قپو ديبيدرك صالمق

Et parier double contre simple, pour dire, parier deux contre un *T.* بره ايكى ويرمك شرطيله بحث ايتمك

DOUBLEMENT. Pour deux raisons, en deux manières *A.* من جهتين *P.* از دو سر - بنوعين - بدو گونه *T.* ايكى جهتدن ايكى وجهله - ايكى درلو - ايكى يوزدن - || Doublement blâ-

mable ایکی جهتدن مستحق لوم وتعییب Il en est doublement puni ایکی وجهله تأدیب اولندی Doublement obligé من جهتین متعهّد

DOUBLER. Mettre le double, mettre une fois autant *A.* تضعیف *P.* دو چندان کردن *T.* ایکی قات ایتمک بر اول قدر - ایکی قات ایتمک || Doubler le nombre عددی تضعیف ایتمک - مقداری ایکی قات ایتمک Doubler la dépense مصرفی ایکی قات تضعیف ایتمک Doubler la somme مبلغی بر اول قدره ابلاغ ایتمک

On dit, Doubler le pas, pour dire, aller vite *T.* خطوات تعجیل ایله قطع منازل - تعجیل ایله یوریمک - ایکی قوناغی بر ایده‌رک یوریمک - وطی مراحل ایتمک - تضعیف خطوات ایله سرعت وشتاب ایتمک -

On dit en termes de Marine, Doubler le cap, pour dire, passer au-delà du cap *A.* قطع الشناخ *P.* روغرا قطع کردن *T.* بورونی - بورونی آشورمق - بورونك اوته‌سنه صاوشمق - صاوشدرمق

Il signifie aussi, joindre une étoffe contre l'envers d'une autre *A.* تبطین - ابطان - خدع - اثنا *P.* آستر زدن *T.* قاپلمق || Doubler de velours قطیفه قاپلمق Doubler un manteau قاب کچورمك - قپودی قاپلمق - قپوده قاب کچورمك -

On dit aussi, Doubler un vaisseau, pour dire, lui faire un doublage de cuivre ou de planches *T.* سفینه‌یه - سفینه‌یی قاپلمق باقر یا تخته قاپلمق

On dit en termes de guerre, Doubler les rangs, doubler les files, pour dire, y mettre le double de ce qui a coutume d'y être *A.* تضعیف الصفوف العسکر *P.* رسته‌های لشکر دو چندان کردن *T.* عسکرك صره‌لرینی بر قات دخی زیاده ایتمک - صره‌لرینی ایکی قات ایتمک -

DOUBLURE. L'étoffe dont une autre est doublée *A.* بطانة pl. بطاین *P.* آستر *T.* قاب - قاپلمه || La doublure d'un manteau قابی - قپودك قاپلمه‌سی

DOUCÊATRE. Qui est d'une douceur fade *A.* بشیع الحلاوة *P.* شیرین گلو گیر *T.* دیل بوران طاتلمسی || Cela a quelque chose de douceâtre فلان شیئده بر کونه بشاعتلو حلاوت وار در C'est une eau douceâtre ماء بشیع الحلاوة

DOUCEMENT. D'une manière douce *A.* علی وجه - بالسهولة - بالملایمة - اللین *P.* بانرمی *T.* یواش یواش - یواشجه || Il faut marcher doucement dans la chambre d'un malade بر مریضك اوطه‌سنده رفتار نرم ایله یوریمک اقتضا ایدر Il faut traiter doucement les vaincus مغلوبین حقنده معامله بالملایمه اولنمق - مغلوبین حقنده اظهار لطف وملایمت اولنمق - اقتضا ایدر Reprendre quelqu'un doucement de ses fautes بر کمسنه‌یی ارتکاب ایلدیکی قباحتلر ایچون ملایمجه مؤاخذه ایتمک Cette affaire veut être traitée, veut être maniée doucement, c'est-à-dire, délicatement بو مصلحت نازکانه وملایمانه رؤیت اولنمغه محتاجدر Il faut s'y prendre doucement بو بابده ملایمت ایله عمل وحرکت اولنملو در On craignait qu'il n'arrivât quelque désordre dans l'assemblée; mais toutes choses s'y passèrent fort doucement مجلسده برنوع شورش واشوب حدوثی خوفی درکار ایکن هر شی سهولت اوزره کچدی C'est une chose qu'il faut faire doucement, c'est-à-dire, sourdement بو خصوص سهولت ایله رؤیت اولنملو در - بو خصوص بی صیت وصدا کورلمکه محتاجدر

Il signifie aussi, commodément, agréablement *A.* بطیب الحال *P.* با شیرینیٔ حال - با خوشدلی *T.* طاتلولق ایله || Passer le temps doucement dans son cabinet avec ses amis کندو خلوت اوطه‌سنده احباسیله بالمعیّه شیرینیٔ حال اوزره امرار اوقات ایلمک Vivre doucement طیب حال ایله کچنمک

Et lentement *A.* بالبطائة - بطئا *P.* آهسته آهسته *T.* آغر آغر - یاب یاب || Le cocher allait doucement dans les mauvais chemins عربه‌جی صرب یوللرده عربه‌یی آغر آغر یوریدوب کیدر ایدی

Et médiocrement bien *A.* بین بین *P.* میانه *T.* ایکیسی اورته‌سی - ایوجه - هب || Comment se porte ce malade? Tout doucement فلان مریضك مزاجی نصلدر اشته بین بین Avancez-vous cette affaire? Tout doucement بو مصلحتی یورتدررمیسك اشته هب ایوجه

Et mûrement, sagement, sans rien précipiter *A.* بالاستثبات - بالترسّل - بالتأنی *P.* برفتار آهسته *T.* یواشلق ایله

DOUCEREUX. Qui est doux sans être agréable *A.* حلو عدیم اللذة *P.* شیرین نا خوش مزه *T.* لذّتسز طاتلو

DOUCEUR. Qualité de ce qui est doux. Il s'emploie au propre et au figuré *A.* حلاوت - عذوبت - لطافت - ملایمت - لذت *P.* شیرینی *T.* طاتلولق || Douceur fade حلاوت بیمزه La douceur d'un parfum حلاوت بخور La douceur de la voix حلاوت صدا - شیرینیٔ صدا La douceur des yeux لطافت چشم - عیون La douceur de la peau لطافت بشره - شیرینیٔ

لطافت Douceur de visage شیرینیٔ پوست ـ نعومت بشره ـ La douceur du شیرینیٔ چهره وسیما ـ حلاوت جمال ـ وجه ـ حلاوت نوم La douceur du sommeil ملایمت هوا temps لذت راحت La douceur du repos شیرینیٔ خواب ـ لذت نوم لذت عمر ایاد متنعّم Goûter la douceur de la vie وآسایش اولمق Les douceurs de la société لذایذ معاشرت La douceur de la liberté لذّت خود سری وآزادگی La douceur de commander لذت حکومت C'est une grande douceur de vivre avec ses amis دوستان واحبّا اياه بر محلده تعیّش ایلمنک لذّت حال انزوا La solitude a ses douceurs وحلاوتی عظیمدر ملایمت ووحدت انواع لذایذی جامعدر Douceur de moeurs اخلاق Les douceurs de la vie لذایذ عمر Les douceurs trompeuses du siècle زماننک لذایذ خدعه کارانه‌سی

On dit, La douceur du style, en parlant d'un style qui plaît, qui attache *A.* عذوبة السبک ـ عذوبة الکلام *P.* شیرینیٔ سبک *T.* سبککٔ طاتلولغی ـ سخن

Il se prend aussi pour Façon d'agir douce, et éloignée de toute sorte de violence *A.* مساهلة ـ هینة الطبع ـ حلاوة الطبیعة شیرینکاری ـ شیرینیٔ طبع *P.* ملایمت ـ رفق ـ حلم ـ المزاج نرمیٔ طبع *T.* طاتلو خویلولق || Naturel enclin à la douceur ـ حلم ومساهلت ایله مجبول طبیعت ـ رفق وملایمته مایل مزاج Tout par douceur, et rien par force هر شیٔ مساهلت طریقیله وجود پذیر اولور فالا عنف وجبر ایله بر شیٔ حاصل اولمز Gouverner les peuples avec un esprit de douceur عباد اللهه صورت ملایمت ایله حکومت ایتمک

DOUCHE. Épanchement de certaines eaux chaudes et minérales qu'on fait tomber de haut sur une partie malade pour la guérir *A.* صبّة الماء الدوائی علی عضو المألوم *P.* ریزش آب دوایی از بالا بر عضو دردناک *T.* صیزیلو عضوک اوزرینه یوکسکدن علاجلو صو دوکه

DOUCHER. Donner la douche *A.* صبّ الماء الدوائی علی عضو المألوم *P.* بر عضو دردناک از بالا آب دوایی ریختن *T.* صیزیلو عضوک اوزرینه یوکسکدن علاجلو صو دوکمک || On m'a douché le genou دیزم اوزرینه یوکسکدن علاجلو صو دوکمشلر در

DOUER. Terme de Pratique. Donner, assigner un douaire *A.* تعیین المهر V. Douaire.

Il signifie aussi, avantager, favoriser, pourvoir, orner *A.* تحلیة ـ تمتیع ـ ارهاص *P.* پیراستن ـ آراستن ـ متمتّع کردن *T.* بزه‌مک ـ آراسته قلمق ـ نعمتلاندرمک || Il ne se dit que des avantages, que des grâces qu'on reçoit du Ciel, de la nature || Dieu l'a doué d'une grande vertu, d'une grande sagesse, d'une grande patience جناب رب متعال فلانی فضیلت کامله ایله آراسته وحلیهٔ بهیّهٔ عقل تام ونعمت جلیلهٔ صبر مالاکلام ایله محلّی وپیراسته ایلدی La nature l'a doué d'un grand esprit, de divers talens ید قدرت فلانی حلیهٔ رشد وفطانت وصنوف معارف باهرة المزیّت ایله ارهاص ایلدی La nature a doué cette fille d'une grande beauté ید قدرت فلان قزی حلیهٔ حسن وبهای بیهمتا ایله آراسته ایتمشدر

DOUÉ. *A.* متمتّع ـ مرهص ـ محلّی *P.* آراسته ـ پیراسته *T.* بزنمش

DOUILLAGE. Mauvaise fabrication d'étoffe, qui provient de ce que toutes les trames ne sont pas de la même qualité *A.* هلهلة ـ سقامة النسج *P.* بافت نا هموار *T.* طوقویش فنالغی

DOUILLET. Tendre et délicat *A.* لیّن ـ ناعم ـ رخص *P.* نرم ناعم ولیّن *T.* یوموشق || Un oreiller bien douillet یوز یصدیغی Il a la peau douillette بشره‌سی نرم وناعمدر ـ Il signifie aussi, délicat avec affectation, et ne se dit que des personnes *A.* متناعم *P.* نازندگی نما *T.* نازنده‌لک صتان || Il est si douillet اول قدر نازنده‌لک صاتر که

DOUILLETTEMENT. D'une manière douillette *A.* بالمناعمة *P.* بنازندگی *T.* نازنده‌لک ایله || Il est douillettement couché sur un bon lit بر فراش لطیف ایچنده نازنده‌لک ایله یاتمشدر ـ صاجعدر

DOULEUR. Mal que souffre le corps *A.* وجع pl. اوجاع ـ الم pl. آلام *P.* رنج ـ کنشک ـ تیرک ـ آزار *T.* سانجق ـ صیزی ـ اغری || Douleur de tête وجع رأس d'estomac وجع معده ـ Les douleurs de la goutte اوجاع نقریس de l'enfantement *A.* اوجاع الولادة ـ مخاض *P.* درد زه *T.* طوغرمه بوریاری Douleur vive, aiguë *A.* وجع حادّ *P.* رنج تند وتیز *T.* کسکین صیزی

Il signifie aussi, mal que souffre l'esprit *A.* الم pl. آلام ـ حزن pl. احزان ـ غمّ pl. غموم ـ غصّه pl. غصص *P.* درد ـ اندوه ـ عذاب درون *T.* قساوت ـ کدر || Douleur violente الم شدید Accablé de douleur بار طاقتشکن الم واندوه

هدف تیر آلام آلتنده در مانده اولمش Atteint de douleur مظهر اندوه وکدر اولمش ـ وغموم اولمش Pénétré de douleur استیلای الم واندوه ایله متأثر البال Apaiser, modérer, soulager la douleur شدت غصه والمی تسکین وتعدیل وتخفیف Sentir la douleur شدت غم واندوهی داخل قلبده ایتمک حس ایتمک La perte de son fils lui a causé bien de la douleur اوغلنک وفاتی کندوبه خیلی کدری موجب اولمشدر

On dit proverb., Pour un plaisir, mille douleurs, pour dire, que si on a quelque plaisir dans la vie, il est suivi de mille amertumes T. یکدم صفا مستتبع هزاران جفا در

On dit aussi proverb. Douleur aux vaincus T. مغلوب اولنلره آغلمق دوشر

DOULOUREUSEMENT. Avec douleur A. محزونا ـ مغموما ـ P. بالحزن والالم ـ بزاری T. اندوهکارانه ـ آغلشدرق ـ صیزلیدرق || Il se plaignait douloureusement محزونا ومغموما تظلم حال محزونیت بال ایله ـ ایدر ایدی

DOULOUREUX. Qui cause de la douleur au corps A. وجیع ـ مولم P. رنج آور T. آجدیجی ـ آغریجی || Plaie douloureuse جراحت وجیعه Un mal douloureux مرض موجب الوجع

Il se dit aussi au figuré A. الیم ـ مولم ـ محزن ـ مورث المغمومیة P. دردناک ـ اندوهناک ـ الم آلود ـ الم فرما ـ T. کدرلو ـ صیزدریجی ـ اجدیجی ـ درد انگیز ـ زاری آمیز || Cris douloureux اصوات محزنه Perte douloureuse فوت الیم Plainte douloureuse شکایت پر زاری ـ قساوت کتوریجی L'histoire douloureuse de ses malheurs باشنه کلان اکدار واندوه Le spectacle douloureux des souffrances d'autrui آخرک چکدیکی اذیتلرک تماشای ومصایبک حکایهٔ مولمهٔ درد انگیزی Séparation douloureuse de deux amis ایکی دوستلرک بری برلرندن مفارقت موجبهٔ الالم الم فرماسی

DOUTE. Incertitude A. شک pl. شکوک ـ شبهه P. گمان T. شبهه || Être en doute شبهه‌ده اولمق Laisser en doute شبهه‌ده براقمق Il n'y a point de doute اصلا شک وشبهه یوقدر Doute bien fondé یقینه مقارن شک وشبهه mal fondé اصل واساسی یوق بر شبهه ـ شبههٔ بی اساس Il lui reste encore quelque doute هنوز بر مقدار شبهه‌سی قالدی Lever un doute سلب شک واشتباه ایتمک ـ رفع شک ایتمک Résoudre un doute حل شبهه ایتمک ـ حل شک ایتمک Cela est hors de doute بو شیٔ شک واشتباهدن بریدر Mettre en doute شبهه ایتمک ـ Nul doute, Point de doute que... Sans doute A. بلا شبهة ـ من غیر شک ـ بلاشک P. بی گمان T. || Viendrez vous demain? Sans doute یارنکی کون ـ شبهه‌سز کلهجکمیسک بلی بلا شک ـ Sans doute, signifie aussi, selon toutes les apparences A. غالبا || Il arrivera sans doute aujourd'hui غالبا بو کون کلهجکدر

DOUTE, signifie aussi crainte, appréhension A. خوف P. بیم T. قورقو || Dans le doute d'un événement fâcheux, il faut prendre ses précautions برکوند حادثهٔ موحشه ظهوری احتمالندن خوف ایله اسباب حزم واحتیاطک استحصالی لازمهٔ اموردندر

DOUTER. Être dans l'incertitude A. تشکک ـ تماری ـ اشتباه P. گمان داشتن ـ گمانیدن T. شبهه ایتمک ـ شبهه‌لنمک || Douter de quelque chose برشیئده ـ برشیئدن شبهه ایتمک Je doute fort que cela soit فلان شیئک شک وشبهه ایتمک Je doute si je partirai demain یارنکی اولهجغنه شبهه ایدرم کون عزیمت ایده‌جکمه شبهه ایدرم

SE DOUTER, signifie, croire sur quelque apparence, conjecturer, soupçonner A. ظن ـ تظنی ـ توهم P. انگاریدن ـ پنداشتن T. انگاشتن ـ صانمق ـ وسوسه ایتمک || Il se douta bien qu'on en viendrait là اول مرتبه‌یه وارهجقلرینی بونی دائما توهم ایتمشیدی Je m'en suis toujours bien douté وسوسه ایدر ایدم Il a été pris dans le temps qu'il ne se doutait de rien اصلا ظن ایده‌مدیکی وقتده اخذ اولنمشدر Il ne se doutait pas qu'on eût des preuves contre lui علیهنه دلیل واثباتلر اولدیغنی ظن ایتمز ایدی

DOUTEUSEMENT. Avec doute A. مشکوکا ـ بالاشتباه P. با گمان T. شبهه ایله || Il parle douteusement مشکوکا سویلر

DOUTEUX. Incertain A. مشتبه ـ مشکوک P. گمان آلود T. شبهه‌لو || Un succès douteux بر نتیجه مشکوک Une affaire douteuse بر مصلحت مشکوک ومشتبه Son droit est fort douteux حقی غایت ایله مشکوکدر Réputation douteuse صیت مشکوک ـ وشهرت مشکوکه بر شهرت ـ شبهه کوتورر Il se prend aussi pour Ambigu || Réponse douteuse A. جواب مبهم ـ جواب مشکوک

Il se dit aussi, des personnes dont on ne peut pas trop s'assurer, sur qui l'on ne peut pas trop compter A. مظنون P. شایان گمان T. شبهه‌لو || Dans cette Chambre il y a trois

juges qui sont pour moi, trois contre, et les quatre autres douteux بو محلسده بولنان قضاتك اوچى بنم طرفدارم واوچى عليهمده اولوب قالان درت نفرى ايسه مظنوندر

On dit aussi, qu'une monnaie est douteuse, lorsqu'il y a lieu de soupçonner qu'elle est fausse *A.* مظنون *P.* شايان گمان *T.* شبهدلو

DOUVAIN. Bois propre à faire des douves *A.* خشبة الفنطاس *P.* vul. چوب جلك *T.* فوچى كراستهسى ‖ Un millier de douvains بيك قطعه فوچى كراستهلرى

DOUVE. Planche qui sert à la construction d'un tonneau *A.* لوح الفنطاس pl. الواح الفنطاس *P.* vul. تختهٔ جلك *T.* فوچى تختهسى

DOUX. Qui est d'une saveur agréable au goût, qui n'a rien d'aigre, d'amer, de piquant, d'âpre ou de salé *A.* حلو ـ عذب ـ المذاق *P.* شيرين *T.* طاتلو ‖ Amande douce طاتلو بادام La plupart des vins d'Italie sont doux اتاليا بادهلرينك اكثريسى حلو المذاقدر

On appelle Eaux douces, toutes les eaux des rivières, des fontaines et des lacs *A.* مياه عذبة *P.* آبهاى نوشين *T.* طاتلو صولر ‖ Poisson d'eau douce طاتلو صو بالغى — On dit proverb., Ce qui est amer à la bouche, est doux au coeur *A.* المرّ فى اللسان عذب فى الجنان

Doux, se dit aussi de tout ce qui fait une impression agréable sur les autres sens, et qui n'a rien d'aigre, de piquant, ni de rude *A.* طيّب ـ لطيف ـ حلو ـ عذب *P.* شيرين ـ شكرين ـ خوش *T.* طاتلو ـ خوش ‖ Senteur douce رايحهٔ عطر طيّب ـ عطر لطيف Doux parfum رايحهٔ لطيفه ـ طيّبه Voix douce صوت لطيف ـ آواز خوش ـ طاتلو صدا Un parler doux كلام عذب البيان ـ گفتار شيرين ـ طاتلو سويلش Un doux regard نظرهٔ ـ نگاه شكر ريز ـ لحظهٔ حلاوت آلود Un doux souris شكر خند ـ تبسّم حلاوتنما Avoir les yeux doux جشم شيرين صاحبى اولمق ـ عذب العين اولمق Avoir la peau douce لطيف البشره اولمق Cela est doux au toucher لطيف الملمسدر Un jour doux يوم لطيف Une lumière douce ضياى لطيف

On appelle Taille-douce, une gravure faite sur des planches de cuivre *A.* نقش فى صفيح النحاس *P.* نگار بر تختهٔ باقر *T.* تختهسى اوزرندهكى نقش مس

On dit, qu'un cheval est fort doux, pour dire, qu'il ne fatique point le cavalier *A.* هيّن المشى ـ معناق ـ وديع *P.* اشكينى راحتلو ـ سبك رفتار ـ سبك عنان *T.* ـ Et dans le même sens, qu'une voiture est douce *A.* ليّن الحركة *P.* سبكرو *T.* يوروبشى راحتلو

On dit, qu'un escalier est doux, pour dire, qu'il n'est pas rude *A.* سلّم سهل *P.* نردبان آسان گذار *T.* يصتم نردبان — Et qu'une montagne a une pente douce *A.* جبل سهل العطف ـ جبل اضجع الهبوط ـ جبل ليّن العطف ـ *P.* كوه خوش نشيب *T.* انيشى ياتق طاغ

En parlant de la constitution de l'air, Doux signifie, qui est d'une température agréable *A.* لطيف ـ ملايم *P.* خوش *T.* كوزل ‖ Air doux هواى لطيف Une douce température de l'air هوانك لطيف وملايم اعتدالى

On dit, Un doux zéphyr, pour dire, un petit vent frais et agréable *A.* لطيف ـ ريح هفّافة *P.* باد شيرين ـ ريح *T.* يواش طاتلو روزگار ـ روزكار — Et une pluie douce, pour dire, une pluie menue *A.* طلّ pl. طلال ـ مطر لطيف *P.* باران خفيف *T.* اينجه بر يغمور ـ كوزل بر يغمور

Il se prend aussi pour Tranquille ‖ Doux sommeil نوم عذب ـ خواب شيرين ـ طاتلو اويقو Le doux silence des bois بيشهزارك سكوت لطيفى Un doux repos استراحت لطيفه Mener une vie douce عمر لطيف وشيرين ايله كچينمك Il n'a plus ni fièvre ni douleur, il est maintenant dans un état plus doux حمّاسى ووجعى بر طرف اولمغله الحالة هذه مزاجى ملايمت كسب ايلدى

Il se dit figur. de l'humeur et de l'esprit, et signifie, humain, affable *A.* ليّن العريكة ـ طيّب النفس ـ حليم النفس ـ ملايم ـ ليّن ـ سلس الخلق ـ حلو الخلق ـ حلو الالفة ـ *P.* شيرينكار ـ شيرينخو *T.* طاتلو ـ طاتلو خويلو ‖ Esprit doux طبع حليم Humeur douce مزاج حلم امتزاج Naturel doux طبع حليم Homme doux et affable حليم النفس وشيرينكار بر آدم Il a les inclinations douces حلمه مايل ومستعدّ در Il est doux comme un agneau قوزى كبى حليم ويواشدر Doux et complaisant ليّن العريكه وخاطر پرور ـ حلو الالفة ومزاجگير Les esprits doux se font aimer de tout le monde حلو خلق ايله محبول اولنلر عامّه عندنده مرغوب القلوبدرلر Un châtiment doux بر تاديب ملايم De doux reproches مؤاخذات ليّنه Une

raillerie douce استهزای لیّن Une gaieté douce بشاشت
حلاوتبخشا — On dit, Un gouvernement doux حکومت ملایمه
Des peines douces عقوبات ملایمه Religion douce مذهب ملایم
— On dit aussi, Une vue douce, c'est-à-dire, qui a d'agréables repos منظرهٔ لطیفه — Et paroles douces, des paroles obligeantes, flatteuses *A.* کلمات طیّبه *P.* سخنهای شیرین *T.* طاتلو سوزلر

On dit d'un homme qui a l'extérieur honnête et agréable, et l'esprit dangereux et méchant, qu'il est doux et traître *A.* طیّب الظاهر وفاسد الباطن *P.* خوش بیرون بد درون *T.* دیشی صاغ ایچی بوزوق

On dit, Un style doux, pour dire, un style qui n'a rien de rude, et qui est coulant *A.* سبک سلیس *P.* سبک شیرین *T.* طاتلو بر انشا || Ses vers ne sont pas si doux que sa prose فلانک نظمی نثری قدر سلیس دکلدر

Doux, se dit aussi de tout ce qui fait une impression agréable sur l'esprit *A.* الذّ - احلا *P.* شیرین - فرحفزا - فرحبخشا *T.* طاتلو - خوش - صفالو || Il n'y a rien de si doux que de vivre avec ses amis موالفت احبابدن الذ واحلا بر شی یوقدر C'est une chose bien douce que l'indépendance خود سرلکدن الذ واحلا بر شی یوقدر Il m'est bien doux d'être en état de faire plaisir à tout le monde هر کسک تطییب قلبنه قادر اولمق بکا کوره یک صفالو شیدر Rien ne rend la vie si douce que la société et le commerce de nos amis عمر انسانده الذ احوال معاشرت احبا وآمیزش واختلاط اصدقا در

Il se dit aussi des métaux dont les parties sont bien liées, et qui se plient aisément sans se casser *A.* ذو المرانة - مارن - لیّن *P.* نرم *T.* یومشقرق || Le cuivre fin est doux, mais l'alliage le rend aigre نحاس خالص ذاتنده مارندر انجق قاتق انضمامنده کسب خشونت ایدر

DOUZAINE. Assemblage de choses de même nature au nombre de douze *A.* دست pl. دسوت - اثنتی عشرة طاقة *P.* دوازده پاره دست *T.* دسته - اون ایکی پارچه || Une douzaine de chemises اون ایکی عدد کوملک Une douzaine d'assiettes اون ایکی پاره طباق

DOUZE. Nombre qui contient dix et deux *A.* اثنی عشر *P.* دوازده *T.* اون ایکی || Les douze apôtres حواریون اثنی عشر Les douze signes du Zodiaque بروج اثنی عشر — Il se prend aussi pour douzième. V. ce mot.

DOUZIÈME. Qui est immédiatement après l'onzième *A.* ثانی عشر *P.* دوازدهم *T.* اون ایکنجی || Le douzième du mois اون ایکنجی کونی La douzième année ایکی اون ایکنجی سنه

DOYEN. Le plus ancien en réception dans un corps, dans une compagnie *A.* شیخ pl. شیوخ *P.* اتابک *T.* باش اسکی || Le doyen des docteurs en théologie علم الهی مدرسلرینک شیخی

Il se prend aussi, pour le plus ancien selon l'âge, le plus ancien dans une société *A.* اسنّ *P.* دیرینتر بسال *T.* یاش جهتیله اسکی || On donne la plus belle chambre au doyen de la pension مکتبده اوطهلرک اشرف واعلاسی بین الطلبه اسکی اولانه تخصیص اولنور Si vous n'avez que l'âge que vous dites, je suis votre doyen یاشک دیدیکک قدر ایسه بن سندن اسکی یم

DRACHME. Le poids de la huitième partie d'une once *A.* درهم pl. دراهم *P.* درم *T.* درم || Deux drachmes de séné ایکی درهم سنامکی

DRAGÉE. Le menu plomb dont on se sert pour tirer aux oiseaux *A.* جلاهق *P.* بندق خرد *T.* صاچمه || Menue dragée اوفاق صاچمه

DRAGEON. Bouture, bourgeon qui pousse au pied des arbres et des plantes *A.* فرخ pl. افراخ *P.* رستاک *T.* آغاج دیبندن سورن فدان || Drageon de vigne آصمه تکاکی دیبندن سورمش فدان

DRAGEONNER. Pousser des drageons *A.* تفریخ *P.* رستاک دادن *T.* آغاج دیبندن فدان سورمک

DRAGOMAN. V. Drogman.

DRAGON. Monstre fabuleux *A.* ثعبان - تنّین *P.* اژدر *T.* آژدر

On appelle figur. Dragon, les personnes d'humeur fâcheuse et acariâtre *A.* افعیّ المزاج *P.* مار نهاد - مار طینت *T.* انکرک بیلانی خویلو

Il signifie aussi, une tache qui vient dans la prunelle des yeux des hommes et des chevaux *A.* نکتة فی انسان العین *P.* نقطهٔ در مردمک چشم *T.* کوز ببکنده چیقان بنک

Dragon. Nom d'une constellation *A.* تنّین الفلک *P.* هشتنبر
— On appelle La tête et la queue du dragon, les deux points

opposés où l'Écliptique est coupée par l'orbite de la lune مدار الرأس وذنب التنين

DRAGUE. Instrument fait en pelle recourbée, qui sert à tirer des sables des rivières, à curer des puits *A.* مجرفة *P.* پارو *T.* کورك

DRAP. Espèce d'étoffe de laine *A.* جوخ pl. اجواخ *P.* چوخا - سقلان *P.* vul. ماهوت *T.* چوقه || Faire du drap چوقه اعمال - چوقه طوقومق - چوقه یاپمق - چوقه نسج ایتمك - ایتمك

On appelle Drap de pied, une pièce de drap, de velours, etc. qu'on étend sur le prie-Dieu des personnes du premier rang, et qui leur sert de marchepied *A.* فرش القدم *P.* پای انداز *T.* آیاق بصدجق دوشمه

Et drap mortuaire, une pièce de drap ou de velours noir, etc. dont on couvre la bière ou le cénotaphe au service des morts *A.* غطاء التابوت *P.* جنازه پوش *T.* جنازه اورتوسی

Il signifie aussi, une grande pièce de toile qu'on met dans le lit pour y coucher *A.* قرامة - جبس *P.* چادرشب - پستر آهنگ - *T.* چارشف - چارشب

DRAPEAU. Vieux morceau de linge ou d'étoffe *A.* خرقة pl. خرق - قزاع *P.* چاپوب *T.* چاپوت - اسکی بز پارچه‌سی || Le papier se fait avec de vieux drapeaux de linge کاغد خرق وقزاعاتدن ایشلنور - اسکی بز پارچه‌لرندن یاپیلور

Il signifie aussi, l'enseigne d'un régiment, d'une compagnie *A.* رایت pl. رایات *P.* بیرق *T.* بیراق || Se ranger sous le drapeau بیراق آلتنده صف بسته اولمق On a porté à la capitale des drapeaux qu'on avait pris aux ennemis دشمندن آلنان بیراقلری دار الملکه کتورمشلر در - On dit figur., Se ranger sous les drapeaux de quelqu'un, pour signifier, prendre son parti *T.* بر کمسنه‌نك بیراغی آلتنه کیرمك - بیراغی آلتنه دیزلمك

DRAPER. Couvrir de drap *A.* اغطاء بالجوخ *P.* بچوخا *T.* چوقه ایله قاپلمق پوشانیدن

DRAPERIE. Manufacture de drap *A.* دار الاعمال - طراز الجوخ *P.* کارگاه چوخا *T.* چوقه کارخانه‌سی

Il signifie aussi, le métier de faire des draps *A.* فن الاعمال الجوخ *P.* چوخاگری *T.* چوقه‌جیلق - Et diverses sortes de draps *A.* اجناس الجوخ *P.* گوناگون چوخا *T.* درلو درلو چوقه‌لر

DRAPIER. Marchand ou fabricant de drap *A.* بایع الجوخ - جوخی *P.* چوخا گر - چوخا فروش *T.* چوقه‌جی || Les réglemens faits pour les drapiers چوقه‌جی اصنافیچون وضع اولنان نظامات

DRASTIQUE. Il se dit des remèdes qui agissent avec violence *A.* شدید *P.* تند وتیز *T.* کسکین - سرد

DRÈCHE. Marc de l'orge qui s'emploie pour faire de la bière *A.* کسب الشعیر *P.* کسبهٔ جو *T.* آرپه پوصه‌سی

DRESSER. Lever, tenir droit, faire tenir droit *A.* نصب *P.* نشاندن *T.* دیکمك - دیك طوردرمق || Dresser la tête باشی یوقاری دیکمك Ce cheval dresse les oreilles بو آت قولاقلرینی دیك طوتار - نصب آذان ایدر Vous vous courbez, dressez-vous اکلمش طوررسك دیك طور Dresser un mât بر قطعه ستون نصب ایتمك

Il signifie aussi ériger, élever *A.* اقامة - رفع - نصب - تنصیب *P.* بر پا کردن *T.* دیکمك || Dresser des statues اصنام نصب ایتمك Dresser des trophées یادکار غزا ونصرت اولمجق آثار جلیله نصب واقامت ایلمك Dresser des autels مساجد وهیاکل اقامت ایتمك

On dit, Dresser un lit, pour dire, monter, tendre un lit *A.* نصب السریر المنام *P.* تختگاه خواب نشاندن *T.* یتاق صفه‌سنی قورمق - Et dresser une tente, pour dire, tendre une tente *A.* تمتین الخیمة - نصب الخیمة - تطنیب الخیمة - اخیام الخیمة *P.* سایبان نشاندن *T.* چادر قورمق

Il signifie aussi, aplanir, rendre uni *A.* تملیس - تسطیح *P.* هموار کردن *T.* دوزلتمك || Dresser une allée, une terrasse یولی وباغچه سدینی تسطیح وتملیس ایتمك - On dit en termes de menuiserie, Dresser une planche, un poteau, une règle, pour dire, les aplanir, les mettre en ligne droite *A.* تسویة *P.* یکسان کردن *T.* دوزلتمك - Il se dit aussi du linge, pour dire, repasser. V. ce mot.

On dit, Dresser une batterie de canon, pour dire, la mettre en état *T.* طوب صره‌سی - طوب صره‌سی نصب ایتمك - دیزمك - Et figur. Dresser une batterie, pour dire, prendre des mesures pour réussir dans un projet *T.* آلات لازمه‌یی تهیئه ایتمك || Il a dressé une grande batterie pour obtenir cette charge فلان منصبی تحصیل ایچون آلات قویه تهیئه ایتمشدر Dresser ses batteries contre quelqu'un فلانك علیهنه

آلات لازمهٔ خصوصیتی تهیئه ایتمک

on dit, Dresser un piége, pour dire, tendre un piége *A.* نصب المصیدة ـ نصب المصید ـ نصب الحبالة ـ احتبال *P.* دام نهادن *T.* طوزاق قورمق || On a dressé un piége pour prendre des loups قورد صیدیچون نصب حبالہ اولندی ـ Et figur. Dresser un piége à quelqu'un ترتیب دام مکر وفریب ـ ترتیب حبالۂ مکر وخدیعت ایتمک ـ ایتمک ـ On dit dans le même sens, Dresser une embuscade ترتیب کمینگاه تزویر وخدیعت ایتمک.

On dit, Dresser un plan, dresser la minute d'un acte, dresser le plan d'un ouvrage بر رسمی وبر سندی وبر تألیفک لایحۂ خاطر اولمش صورتنی ترتیب ایتمک Dresser un projet بر مطالعہنک صورتنی ترتیب ایتمک Dresser des articles مواد وشروط ترتیب ایتمک Dresser un contrat, une obligation برقطعه مقاوله حجتی وبر قطعه دین تمسکی ترتیب ایتمک Dresser une requête برقطعه عرضحال ترتیب ایتمک Dresser un mémoire ترتیب ـ بر قطعه تقریر قلمہ آلمق ایتمک Dresser une instruction pour un ambassadeur ایلچی یہ قلمہ آلمق ـ وبربلہجک تعلیماتی ترتیب ایتمک Dresser la carte d'un pays حریطہسنی ـ بر مملکتک رسمنی چیزمک چیزمک

Il signifie aussi, tourner droit vers quelque endroit *A.* عطف *P.* تسمیت ـ اماله ـ توجیه ـ *T.* تافتن طوغر یلتمق ـ چو یرمک ـ دوندرمک ـ کمینک || Dresser la proue d'un vaisseau vers... باشنی فلان طرفہ عطف وتوجیه ایتمک Il dressa sa marche du côté... پای عزیمتنی فلان طرفہ توجیه وتسمیت ایلدی Dresser sa route vers le Nord سمت شمالہ عطف سوی شمالہ عنان تاب عزیمت ـ زمام عزم وحرکت ایتمک شمال طرفنہ ـ یولنی شمال طرفنہ دوندرمک ـ اولمق توجّہ ایتمک ـ طوغریلتمق ـ Et figur. Dresser son intention, c'est-à-dire, diriger son intention *T.* امالۂ فکر ایتمک ـ فکری طوغریلتمق ـ توجیه فکر ونیّت ایتمک

Dresser. Instruire, former *A.* تأدیب ـ تعلیم *P.* فرهنگی آموختن *T.* تربیه ایتمک ـ اوکریتمک || Dresser un écolier طالبی تعلیم وتأدیب ایتمک le dresser à la vertu, à la piété طالبہ قواعد صلاح وتقوایی تعلیم ایلہ تربیه سنہ همّت بر کمسنہ خدمتکارینی Dresser un valet à sa mode ایتمک برعسکری نفرینی Dresser un soldat مزاجنجہ تربیه ایتمک

P. ریاضت ـ درست ـ Dresser un cheval *A.* تعلیم ایتمک اضراء Dresser un chien *A.* باش اوکرتمک اسب آموزیدن سگ شکاریرا *P.* اضراء الکلب الصیّاد ـ تضریة الکلب ـ الکلب کوپکی اوکرتمک *T.* آموزیدن

Dresser, au neutre, signifie figur. se hérisser *A.* اقشعرار ـ شوع *P.* توی قالقمق ـ قیل اورپورمک *T.* فراشا شدن || Les cheveux lui dressèrent à la tête شعر رأسنہ حالت شوع عارض اولمشدر ـ باشندہکی قیللر اورپوردی Ce récit fait dresser les cheveux à la tête بو حکایہنک استماعی شعر رأسک اقشعرارینی موجب بر کیفیت دهشتفرما در

DRILLE. Chiffon. V. ce mot.

DROGMAN. C'est le nom qu'on donne aux interprètes dans les Échelles du Levant *A.* ترجمان *P.* پچواک ـ تاجران ـ ترجمان *T.* ترجمان

DROGUE. Il se dit des épices et autres marchandises qui servent à la médecine, à la teinture et aux arts *A.* عشب pl. اعشاب ـ عقار pl. عقاقیر *T.* اوت وکوک علاج مقولہسی || Le séné est une drogue qui entre dans plusieurs remèdes سنامکی اکثر ادویہدہ جزء اولور عقاقیردندر La plupart des bonnes drogues viennent du Levant اکثر اعشاب وعقاقیرک گزیدہلری ممالک شرقیہ طرفندن ورود ایدر

DROGUER. Donner trop de remèdes *A.* تکثیر المداواة *P.* داروهای بسیار دادن *T.* چوق علاج ویرمک

Se droguer. *A.* استعمال الادویة الکثیرة *P.* بسیار دارو استعمال کردن *T.* چوق علاج آلمق || Il se drogue trop, c'est ce qui ruine sa santé ادویۂ کثیرہ استعمالیلہ وجودینی خراب ایدر

DROGUIER. Cabinet, armoire où l'on met différentes sortes de drogues *A.* خزانة الاعشاب والعقاقیر

DROGUISTE. Vendeur de drogues *A.* بایع العقاقیر *P.* عقاقیر کوکچی ـ اجزا صاتیجی *T.* فروش

DROIT. Qui ne se fléchit ou ne s'incline d'aucun coté *A.* خط مستقیم ـ سدید ـ *P.* راست *T.* طوغری || Ligne droite Cette rue est fort droite بو زوقاق غایت ایلہ مستقیم دوس طوغریجہ ـ خط مستقیم En droite ligne اوزرہ طوغریدر La rivière est droite depuis un tel village jusqu'à une telle ville نهر فلان قریہدن فلان شهرک پیشگاهنہ وارنجہ راست Voilà le droit chemin بو در راست راه اشتہ ومستقیمدر

Il signifie aussi, perpendiculaire, qui ne penche ni de côté ni d'autre *A.* مستقيم القدّ ـ مستوى *P.* راست قامت *T.* طوغرى ـ بويى طوغرى || Ce mur n'est pas droit, il penche d'un côté بو ديوار تامّ الاستقامه اوليوب بر طرفه مايلدر

On dit proverb., qu'un homme est droit comme un cierge موم كبى ديم ديك طورر qu'il est droit comme une statue بت كبى ديم ديك طورر

Il signifie aussi, qui n'est pas couché, qui est debout *A.* قائم *P.* استاده *T.* آياقده طورر || Se tenir droit sur ses pieds آياق اوزرنده اولمق Cette figure serait beaucoup mieux droite que couchée بو شكل ياتيق اولمقدن ايسه قائم اولمق اولى واحسندر

Et ce qui est opposé à gauche *A.* ايمن ـ يمين *P.* راست *T.* صاغ || La main droite *A.* يد يمنى *P.* دست راست *T.* صاغ ال Le bras droit *A.* عضد ايمن *P.* بازوى راست *T.* صاغ قول Le pied droit صاغ اياق Le côté droit طرف يمين L'aile droite d'une armée عسكرك صاغ ـ ميمنهٔ عسكر L'Évangile dit, Quand on fait l'aumône, il ne faut pas que la main gauche sache ce que fait la droite قولى لدى الاعطاء الصدقه يد يسرا يد يمنانك عملندن خبير وآگاه اولملو دكلدر ديو انجيل شريفده مصرّحدر — On dit figur. d'un homme, qu'il est le bras droit d'un tel, pour dire, que c'est celui dont on se sert le plus souvent dans les grandes occasions فلانك صاغ اليدر ـ فلانك يد يمناسيدر

À droite. À main droite *A.* في جهة اليمنا ـ يمينا *P.* بسوى راست *T.* صاغ طرفه || Tourner à droite صاغ طرفه توجّه ايتمك Se placer à droite طرف يمينده قعود ايتمك — À droite et à gauche, signifie, de tous côtés *A.* يمينا ويسارا *P.* چپ وراست *T.* صاغدن صولدن || Frapper à droite et à gauche يمينا ويسارا ضرب ايتمك

Droit, signifie figur., juste, équitable, sincère *A.* مقارن بالعدل والحقانيّة ـ خالص *P.* راست *T.* طوغرى || Avoir l'intention droite فلانك نيّتى عدل وحقانيّته مقارن اولمق — Avoir l'ame droite, le coeur droit نيّت خالصه سى اولمق نفس خالصه وقلب ـ عدل وحقانيّت ايله مجبول اولمق — Il se dit aussi des hommes *A.* عادل ـ خالص صاحبى اولمق *P.* راست كردار ـ دادكار ـ دادگر ـ محق ـ مستقيم الاطوار ـ شايسته *T.* طوغرى || Un homme droit et incorruptible عدالتكار اطماعدن منزّه مستقيم الاطوار بر آدمدر C'est un homme droit, incapable de biaiser طريق سداددن انحرافى محال بر راستكار آدمدر

On dit, qu'un homme a l'esprit droit, le sens droit, pour dire, qu'il pense bien sur chaque chose *A.* مستقيم ـ سديد العقل الرأى *P.* راست انديش *T.* عقلى طوغرى

Droit, signifie aussi, justice *A.* حق ـ عدل ـ عدالت *P.* دادگرى *T.* عدللك || Cela est contre tout droit et raison بو كيفيّت حق وصوابه كليّا مغاير در Faire droit à chacun هر برى حقنده اجراى ـ هر برينك حقنى احقاق ايتمك Conserver le droit des parties طرفين مخاصمين حقنده اصول عدل وحقه رعايت ايتمك عدالت ايتمك

Il se prend aussi, pour la loi écrite ou non écrite *A.* حكم pl. احكام ـ شريعت ـ قانون pl. قوانين || Droit divin شريعة الله Droit humain شريعت بشريّه Droit positif احكام موضوعه Droit commun قانون عمومى naturel قانون طبيعى Le droit des gens حقوق ملل ـ احكام مرعيّهٔ ملل ـ قانون ملل Le droit civil قانون ملكى Le droit canon شريعت ـ احكام فقهيّه Le droit coutumier عرف وعادته مبنى اولان ـ احكام عرفيّه Le droit écrit احكام مكتوبه Le droit Romain احكام روماتيّه Le droit Français احكام وقوانين فرانساويّه Maxime de droit قاعدهٔ قانون Point de droit دقيقهٔ قانون Question de droit قانونه متعلق مسئله

Et pour Jurisprudence *A.* علم الشريعة ـ علم الفقه || Étudier le droit علم شريعتى مطالعه ايتمك Savoir le droit علم شريعتى افاده Enseigner le droit علم فقهه واقف اولمق مدرّس علم فقه ـ فقيه Docteur en droit وتعليم ايتمك

On dit, qu'une chose est de droit étroit, pour dire, qu'il faut l'observer à la rigueur *A.* فرض متحتم الادا ـ واجب

Droit, se prend aussi pour Autorité, pouvoir *A.* استحقاق ـ رخصت || De droit بالاستحقاق De plein droit باستحقاق كلّى ـ استحقاق مطلق حسبيله Les Romains avaient droit de vie et de mort sur leurs esclaves روماليلرك كوله لرى حقنده حكم عفو وقتله رخصت واستحقاقلرى وار ايدى Il a droit رخصت واستحقاقى وار در Il est en droit de dire ce qu'il lui plaira ديلديكنى افاده وتقريره رخصت واستحقاقى وار در

Il signifie aussi, prétention fondée sur quelque titre légitime

A. حق pl. حقوق || J'ai droit là-dessus بو بابده حقم وار
J'ai droit sur cette terre بو ارضك اوزرینه حقم وار در
Droit litigieux متنازع فیه اولان حق Renoncer à son droit
بر خصوصده حقندن فارغ اولمق Se faire droit sur une chose
خود بخود حقنی احقاق ایتمك Céder, transporter ses
droits بر كمسنه ید تصرفنده اولان حقوقی شخص آخره
حقنی تحصیله Poursuivre son droit نقل وفراغت ایتمك
بر كمسنه حقوقنی Exercer ses droits سعی واقدام ایتمك
بر كمسنه ادعا ایلدیكی Faire valoir ses droits اجرا ایتمك
ادعا ایلدیكی حقوقی مسموع ومعتبر ـ حقوقه رواج ویرمك
كندو حقوقنی انفاذده اختیار مسامحه Négliger ses droits قلمق
حقوقنی بوشلامق Se relâcher de ses droits واهمال ایتمك
Avoir droit à une place, à une succession بر كمسنه نك بر منصبه
وبر میراثه حقی اولمق Accumulation de droits تراكم حقوق
حقنی اعمال User de son droit حقوقك تراكم واجتماعی ـ
بو شیئه Cela lui appartient de droit اجرا ایتمك ـ ایتمك
بو شئ بحق كندویه عائد در ـ بحق متصرفدر Droits seigneu-
riaux صاحب ارض حقوقی Droit de péage مروریه حقی
Droit مقابله بالمثل حقی Droit de représaille كچید حقی ـ
de réversion صاحب اوله رجعت حقی Droit d'ancrage لنكر
صید وشكار حقی de chasse صید ماهی حقی de pêche
ـ On dit proverb. Surabondance de droit ne nuit pas حقك
آرتوقلغی ضرر ایتمز ـ On dit en termes de Pratique, qu'une
fille est usante et joussante de ses droits, pour dire, qu'elle est
à l'âge de disposer de son bien امورینی تصرف واداره یه مستحقه
بر بالغه در ـ Il signifie aussi, prérogative, privilége || Droit
d'ainesse حق كبر سن Droit de bourgeoisie حق بلدیت

Droit, se dit aussi de toutes les impositions établies pour le
besoin de l'État *A.* رسم pl. رسوم pl. رسومات *P.* گزیت *T.*
رسم || ویركو Droit sur le vin رسم خمر sur le bois رسم حطب
Payer les droits رسومی ادا ایتمك Frauder les droits رسوم
معتاده نك تأدیه سنده ارتكاب حیله ایتمك

Il veut dire aussi, salaire qu'on taxe, qui est ordonné pour
certaines vacations *A.* عایده pl. عایدات pl. عواید *P.* مزد
قیدیه عوایدی Le droit du contrôle || عواید ـ خرج *T.* معین
امضا خرجی ـ امضا عوایدی Droit de signature قیدیه خرجی ـ
On appelle Droit d'avis, ce qu'on donne à un homme qui a
donné l'avis d'une affaire avantageuse *A.* اخباریه *P.* مزد اخبار

T. اخبار بخششی

A bon droit. Aver raison, avec justice *A.* بحق *P.* بجا *T.*
وافدن اوزره حق || C'est à bon droit qu'il se plaint d'un tel
بحق او من غیر ـ بحق شكایت ایدر ـ A tort ou à droit *A.*
یوللو یولسز *T.* حق وناحق *P.* حق

Droit, adverbe. Directement, par le plus court chemin *A.*
از ره ـ راست *P.* من غیر انحراف ـ بلا تخلف ـ مستقیماً
طوغری ـ طوغری یولدن ـ طوغری ـ دوس طوغری *T.* راست
بلا تخلف سمت || Aller droit au but یولدن شاشمیدرق
من غیر انحراف مقصوده طوغری كتمك Aller tout droit
دوس طوغری كتمك ـ ره راستدن رواند اولمق Ce chemin
mène tout droit à Paris بو طریق طوغری پاریسه موصلدر
Tirer, viser droit راست انداز اولمق ـ نشانه طوغری اتمق
ـ On dit figur, Aller droit à ses fins نشانه مصیب اولمق ـ
سمت مقصوده طوغری متوجه اولمق Cet homme ne va pas
droit فلان كشی استقامت اوزره حركت ایتمز

Droitement. Équitablement *A.* بالصدق ـ بالاستقامة
|| طوغریلق ایله *T.* مستقیمانه ـ راستكارانه *P.* والاستقامة
Agir droitement بالصدق والاستقامه عمل وحركت ایتمك
Marcher droitement en toutes choses هر شیئده رهرو سمت
هر ماده ده طوغری یولدن شاشمیدرق ـ استقامت اولمق
یوریمك

Il signifie aussi, judicieusement *A.* بفكر الصائب *P.* راست
فكر || Il pensé droitement عقل طوغریلغی ایله *T.* اندیشانه
جمیع || Il juge droitement de tout صائب ایله ملاحظه ایدر
احوالده فكر صائب ایله رأی ایدر

Droitier. Qui se sert de la main droite *A.* ایمن *P.* راسته
T. صاغ الیله ایشلیان

Droiture. Équité, justice, réctitude *A.* استقامت ـ حقانیت
استقامت || Grande droiture طوغریلق *T.* راستی *P.* صدق ـ
مستقیمانه عمل وحركت ایتمك Agir avec droiture كامله
Droiture de coeur صدق بال ـ صدق طویت Droiture d'in-
tention صدق نیت Cela est contre toute sorte de droiture et
d'équité من جمیع الوجوه منافی صدق وحقانیت بر كیفیتدر

En droiture. Directement, par la voie ordinaire *A.* بطریق
المستقیم *P.* از راه راست *T.* طوغری || Il faut lui envoyer
cela en droiture بو شئ طوغری فلانك طرفنه ارسال اولنملو
در Je lui ai fait tenir toutes vos lettres en droiture جمیع

مكتوبلركى طوغرى فلانك يدينه ايصال ايلدم Cet avis ne nous est pas parvenu en droiture بو خبر طوغرى طرفمزه واصل اولمدى

DRÔLE. Gaillard, plaisant *A.* هزال ـ مضحك *P.* خنده آور *T.* كولدريجى

On dit d'un homme fin, délié, dont il faut se défier, que c'est un drôle bien rusé *A.* ختال *P.* حيله باز *T.* دوبارهجى

DROMADAIRE. Espèce de chameau qui va fort vite *A.* ناقة هجين *P.* شترباد *T.* جمازة

DRU. Qui est planté près à près, qui est épais *A.* كثيف *P.* تنگاتنگ *T.* صيق || L'herbe est bien drue dans cette prairie بو چايرده نبات خيليجه صيقدر

On dit aussi, Une pluie drue et menue *A.* هتلان *P.* باران متصل يغان يواشجه يغمور *T.* خرد پياپى ريزان

Dru, pris adverbialement, signifie, en grande quantité et fort près à près *A.* متكاثفاً ومتكاثراً *P.* تنگاتنگ وتنگاتنگ *T.* گوراگور جوقلق وصيق اولدرق || Ces blés sont semés bien dru بو اكينلر خيليجه جوقلق وصيق اكلمشدر

DÛ. Ce qui est dû *A.* مطلوب pl. مطلوبات ـ قرض *P.* سنده اولان خواسته *T.* آلدجق || Je vous demande mon dû الدجغمى استرم J'ai fait saisir sa terre pour la sûreté de mon dû مطلوبمه مدار امنيت اولمق اوزره ملكنى ضبط ايتدردم ـ ويرديكم قرضه مدار امنيت اولمق اوزره

DUBITATIF. Qui sert à exprimer les doute *A.* مفيد الشك *P.* شبهه كوستريجى *T.* گمانما

DUCTILE. Qui se peut étendre avec le marteau *A.* لدن pl. لدان ـ ممكن التلدين *P.* نرمى پذيرا *T.* يومشانور || L'or est le plus ductile de tous les métaux آلتونك لدونتى جميع معادندن ازيد در

DUCTILITÉ. Propriété qu'ont les métaux de s'étendre en tous sens *A.* لدونت ـ قابليت التلدن *P.* نرمى پذيرايى *T.* يومشانمغه قابليت

DUÈGNE. Femme qui ménage des rendez-vous entre deux amans *A.* دلالة *P.* زن پازنك *T.* يزونك قارى

DUEL. Combat assigné d'homme à homme *A.* مبارزة بداداً ايكى كشى باش *T.* تن بتن جنك *P.* مبارزة بالبداد ـ بداداً مبارزهيه قيام ايتمك || باشد جنكلشمه Se battre en duel Appeller quelqu'un en duel مبارزة بالبداده دعوت ايتمك انا حديثك ابرزلى وحدك نداسيله مبارزهيه دعوت ـ بداداً مبارزه صورتنى عرض وتكليف ايلمك Offrir le duel مبارزة بالبداد دعوتنه اجابت ايلمك Accepter le duel تن بتن جنكلشمكدن امتناع ايتمك Refuser le duel Le Roi a aboli entièrement les duels مبارزات بالبداد با امر همايون كلياً منع اولنمشدر

DUEL. Terme de Grammaire. Nombre dont on se sert dans quelques langues, pour marquer deux personnes, deux choses *A.* تثنية

DÛMENT. D'une manière convenable à ce qui se doit, selon les formes *A.* على ما هو اللايق ـ كما يقتضى ـ كماينبغى ـ بر نهج مرعى *P.* على نهج المرعى ـ حسب الرسوم المرعيّة لايقى اوزره ـ موجب ومقتضاسى اوزره *T.* بر وجه چسپان ـ حسب الرسوم || رسوم معتادهسنجه ـ Il a été dûment averti المرعيّة طرفنه اخبار اولنمشدر Il a été dûment atteint et convaincu برنهج مرعى بعد الاتهام اوزرينه اثبات جرم اولندى

DUNES. On appelle ainsi des collines sablonneuses qui s'étendent le long des bords de la mer *A.* pl. اكثبة السواحل pl. معانيق الرمال فى الساحل *P.* ريگستان لب دريا *T.* يالى قوملرى || Les dunes de Dunkerque دونكرق ياليدهكى قوم بيغنلرى ـ ياليسنك قوملرى

DUODENUM. C'est le nom donné à la première portion des intestins grêles, à cause de sa longueur qui est de douze travers de doigt *A.* معاء اثنى عشرى

DUPE. Celui qui est trompé, ou facile à tromper *A.* خدعة سغبه ـ مغبون ـ غرير ـ غرّ ـ سهل الانخداع ـ *P.* فريفته *T.* دوبارهيه كلور ادم ـ الدانمش || C'est une dupe, une vraie dupe خدعة ناس بر ادمدر C'est la dupe d'un tel فلانك غرير وخدعهسيدر Il en a été la dupe بو بابده معرض غرّ سهل الانخداع بر ادم وخدعه اولمشدر Être pris pour dupe ظن ايلديككز قدر سهل الانخداع دكلدر Il n'est pas si dupe que vous pensez قدر اولنمق Les personnes de bonne foi sont souvent la dupe des gens intéressés صدق نيت ايله مجبول اولنلر اكثريا اصحاب اغراضك خدعهسى اوله كلمشدر Il a été la dupe de cette affaire, de ce marché فلان كشى بو ماددهده وبو بازارقده فريفته ومغبون اولمشدر

DUPER. Tromper, en faire accroire *A.* ختل ـ تخديع ـ تغرير ـ غرّ دوبارهيه ـ الداتمق *T* كنوربدن ـ فريب دادن ـ فريفتن *P.*

بر كمسنه‌يى رهين غرّه وخديعت اوغراتمق || Duper quelqu'un آلدانمق ايلمك Se laisser duper

Dupé. *A.* مخدوع *P.* كنبوريده ـ فريفته *T.* آلدانمش

DUPERIE. Tromperie, fourberie *A.* مكر ـ مخادعة ـ مخاتله ـ غرّة *P.* آلداتمه ـ دوباره ـ اويون *T.* كنبوره ـ فريب || C'est une franche duperie مخاتلهٔ محضدر

DUPEUR. Trompeur *A.* مكّار ـ ختّال ـ خاتل ـ خدوع *P.* دوباره‌جى *T.* كنبوره كار ـ فريبنده

DUPLICATA. Le double d'une dépêche *A.* نسخهٔ مكرّرة || On envoya à l'ambassadeur une dépêche par l'ordinaire, le duplicata par une autre voie طريق معتاد ايله ايلچى‌يه ارسال قلنان تحريراتك بر قطعه نسخهٔ مكرّره‌سى طريق آخر ايله كوندرلمشدر

DUPLICATURE. Terme d'Anatomie, qui se dit de certaines parties qui se replient sur elles-mêmes, ou de l'endroit où elles sont doubles *A.* مطوى pl, مطاوى *P.* شكن *T.* بوكوم يرى ـ بوكوم

DUPLICITÉ. Il se dit des choses qui sont doubles, et qui devraient être uniques *A.* مفروقيّت *P.* دوبارگى *T.* جتاللق || Ce verre est taillé de façon qu'il cause une duplicité d'objets اشبو زجاجه شول وجهله تراش اولنمشدركه صورى جتال كوسترر مفروقاً كوسترر ـ

Figur. Mauvaise foi *A.* تلوّن ـ منافقة *P.* دو رويى *T.* ايكى يوزلولك || Il y a de la duplicité dans son coeur, dans ses actions, dans ses paroles درونده وافعال واقوالنده تلوّن واردر

DUPLIQUE. Terme de Pratique. Réponse à des répliques *A.* ردّ الجواب على الجواب *T.* جوابه جواب دوندرمه

DUPLIQUER. Fournir des dupliques *A.* اعادة الجواب على الجواب *T.* جوابه جواب ويرمك || Quand on a répliqué, dupliqué, il faut plaider la cause بعد ردّ الجواب واعادة الجواب ـ طرفين مرافعه‌يه مبادرت اولنمق لازم كلور مخاصمين طرفندن قرشولقلو جواب ويريلوب جوابه جواب دخى ويرلدكدنصكره مرافعه‌يه ابتدار اولنمق كركدر

DUR. Ferme, solide *A.* صلب ـ صلد *P.* سخت *T.* بركك ـ پك ـ سرد || Dur comme marbre مرمر طاشى كبى صلب Dur comme fer دموركبى سرد ـ دموركبى پك وسخت

Il est aussi opposé à Tendre, mou *A.* خشين ـ احرش *P.* درشت *T.* قاتى || Pain dur خبز خشين Viande dure لحم خشين Un lit dur بر فراش احرش خشين ودرشت Pouls dur نبض خشين

On dit, Coucher sur la dure, pour dire, coucher sur la terre, sur le plancher *T.* قورى يرده يصدنمق ـ On dit aussi, qu'un homme a l'oreille dure, pour dire, qu'il n'entend pas bien clair *A.* مبتلاء العسر السمع *P.* درشتگوش *T.* قولاغى آغر

Dur. Fâcheux, rude, inhumain *A.* شديد النفس ـ خشن المزاج ـ الطبع *P.* سختدل ـ درشتخو ـ سنگدل *T.* خشن ـ سرد ـ پك ـ يورگلو || Cet homme est dur, il a un caractère dur, le coeur dur شديد النفس وخشونت طبع وسنگدلى ايله مجبول بر آدمدر

Il se dit aussi des choses *A.* عنيف ـ شديد *P.* درشت ـ تند *T.* سرد ـ گران || Paroles dures كلمات شديده Termes durs تعبيرات شدّت آميز ـ تعبيرات عنيفه Réponse dure et sèche جواب خشك ودرشت Cela est bien dur فلان شئ قلبه خيلى گران كلور Il est bien dur de se voir calomnier معرض افانك ومفتريات اولمق قدر بر حالت عنيفه قلبه گران كلدجك بر Il a reçu un traitement bien dur بيوقدر بركونه ضرورت معامله‌يه مظهر اولمشدر C'est une dure nécessité عنيفه در

Dur, signifie aussi, rude, austère *A.* ذو ـ ذوالتشدّد ـ شديد المشاذّة *P.* تند وسخت *T.* سرد ـ قاتى || Les Chartreux mènent une vie dure فلان طريقده اولان طايفهٔ رهبان حال مشادّت اوزره كچيبور Les soldats mènent une vie fort dure عسكرى طايفه‌سى غايت تشدّد وسخت ايله كچينور

Il se prend aussi pour Difficile *A.* عسير ـ صعب *P.* دشوار ـ *T.* كوچ || Cela est dur à digérer فلان شئ عسير الهضمدر كوچ هضم اولنور ـ دشوار گوار در

On dit, que du vin est dur, pour dire, qu'il est âpre بو شرابك دادنده ـ باده‌نك طعمنده خشونت واردر qu'une voix est dure, pour dire, qu'elle est rude, désagréable صوت خشين ـ صدا سرد سردلك واردر que des vers sont durs, pour dire, qu'ils sont peu coulants, désagréables aux oreilles بو اشعارده بر نوع ثقلت واردر que le temps est dur, pour dire, que tout le monde a de la peine à vivre زمانده غلبهٔ وقتلر كوجدر ـ وقتلر تنگ ودرشتدر ـ شدّت ومضايقه واردر qu'une marchandise est dure à la vente, pour dire, qu'elle n'a pas de débit صاتلمه‌سى آغر بر مالدر ـ عسير الرواج بر مالدر

— On dit aussi, Une tête dure, pour dire, qui ne comprend rien que difficilement *A.* بليد *P.* كند ذهن *T.* باشى پك

DURABLE. Qui doit durer long-temps *A.* مستمر ـ مديد البقا ـ مقارن بالدوام ـ مستديم ـ متمادى البقا ـ قوىّ الاستقرار ـ مستمرّ وپايدار *P.* پايدار ـ پاينده *T.* طيانقلو ‖ Paix durable مصالحۀ قوىّ الاستقرار ـ اولدجق مصالحه Ce n'est pas là une chose durable مقارن دوام وبقا اولدجق شيلردن دكلدر Bonheur, félicité durable اقبال وسعادت متمادى البقا ـ بختيارئ مستديم

DURANT. Préposition servant à marquer la durée du temps *A.* فى مدّة ـ فى *P.* در هنگام *T.* وقتده ـ ايچنده ‖ Durant l'hiver, il survint . . . قيش مدّت شتاده واقع اولديكه Durant toute sa vie مدّت عمرنده ايچنده بو ظهور ايلديكه Sa vie durant ما دام العمر ـ مدّت عمرى ايچنده Six ans durant التى سنه مدّت ايچنده

DURCIR. Rendre dur *A.* ايراث الصلابة ـ تصليد ـ تصليب *P.* سخت كردن *T.* قاتيلتمق ـ پكشدرمك ‖ La grande chaleur durcit la terre شدّت حرارت ارضه ايراث صلابت ايدر L'air durcit le corail هوا مرجانى تصليب ايدر

Durcir, au neutre, et Se durcir, signifient, devenir dur *A.* كسب الصلابة ـ تصلّب *P.* سختى پذيرفتن ـ سخت گشتن ـ بستن *T.* پكشمك ـ قاتيلنمق ‖ Le chêne durcit dans l'eau پليد آغاجى صوايچنده كسب صلابت ايدر La pierre se durcit à l'air حجر هواده تصلّب ايدر

Durci. *A.* متصلّب *P.* سخت گشته ـ سختى پذيرفته *T.* قاتيلشمش ـ پكشمش

DURÉE. L'espace de temps qu'une chose dure *A.* بقا ـ دوام ـ استمرار *P.* پايدارى *T.* طيانقلق ‖ La durée du monde بقاى عالم La vie des hommes est de courte durée عمر بشر قليل البقا در ـ قليل الدوامدر Son règne fut de longue durée مدّت سلطنتى مديد البقا ايدى Éternelle durée بقاى جاودانى ـ ابدى Les choses violentes ne sont pas de durée جبر وشدّت ايله اولان شيلرده دوام وبقا يوقدر

DUREMENT. D'une manière dure *A.* بالخشونة ـ بالشدّة ـ شديدا ـ بالمخاشنة *P.* با سختى ـ با درشتى *T.* سردلك ايله ‖ On l'a traite durement فلانه شدّت ايله معامله اولندى Écrire durement بالشدّه تحرير واملا ايتمك Il lui parla durement سردلك ايله سويلدى Être couché durement سخت وخشين يرده ياتمق

DURE-MÈRE. La membrane extérieure qui enveloppe le cerveau *A.* غشاء الدماغ ـ امّ الدماغ ـ امّ الرّاس

DURER. Continuer d'être *A.* بقا ـ دوام ـ قوام ـ تمادى ـ ثبات ـ استقرار ـ استمرار *P.* پايدار بودن ـ پايدارى يافتن ـ پاينده بودن *T.* سورمك ـ طوروب قالمق ـ طيانمق ‖ Toutes les choses durent peu كافۀ اشيا قليل البقا در ـ بى دوام وبقا در Il n'y a rien ici-bas qui dure éternellement بو دنياى دنيده مؤبّدا مستمرّ البقا اولدجق هيچ بر شى يوقدر Il y a un an que sa fièvre dure حمّاسى بر سنه‌دنبرو متماديدر Leur amitié n'a guère duré بينلرنده اولان دوستلق چوقلق مستمرّ وپايدار اولمدى Leur querelle dure encore بينلرنده اولان منازعه الى الآن مستمرّ وباقيدر Quelques fleurs ne durent qu'un jour بعض شكوفه‌لر بر كوندن زياده باقى وبر دوام دكلدر Voilà une étoffe à durer اشته طيانه‌جق بر قماش Cela ne durera pas بو شيئده قوام وثبات يوقدر

On dit proverb. Ne pouvoir durer dans sa peau, pour dire, ne pouvoir se contenir par excès de joie *T.* بر كمسنه كمال سرورندن قابنه صيغمامق

DURETÉ. Solidité qui fait qu'une chose est difficile à pénétrer *A.* صلابت ـ صلادت *P.* سختى *T.* سردلك ـ بركلك ـ پكلك ‖ La dureté du fer حديدك صلابتى du marbre مرمر طاشنك پكلكى

Il se dit aussi par opposition à ce qui est tendre *A.* خشونت ـ حرشت *P.* درشتى *T.* قاتيلق ـ سردلك ‖ La dureté d'un lit فراشك خشونتى

Dureté d'oreille. *A.* عسر السمع ـ ثقل السمع *P.* درشتى گوش *T.* قولاق آغرلغى — On dit figur. Dureté de style ثقلت سبك وعباره

Dureté, signifie aussi figur. rudesse, inhumanité *A.* شدّت ـ قسوت القلب ـ خشونت الطبع *P.* سختدلى ـ سنگدلى *T.* يورك پكلكى ـ سردلك ـ درشتخويى ‖ C'est un homme qui a une grande dureté de coeur قسوت قلبى غالب بر مرد سنگدلدر Il a beaucoup de dureté pour les pauvres فقرا حقنده قسوت طبعى مرتبۀ افراطده در

On appelle Duretés, des discours durs et offensants *A.* كلمات شديدة ـ عنيفة *P.* سخنهاى سخت ودرشت *T.* سرد سوزلر

DURILLON. Espèce de petit calus, qui se forme aux pieds et aux mains *A.* ثؤلول pl. ثآليل *P.* آژخ ـ گندمه *T.* سکل

DUVET. La menue plume des oiseaux *A.* دخل ـ سخام pl. دخاخيل ـ زغب *P.* موى مرغ *T.* توييى ـ قوش پوپلده || Un oreiller de duvet قوش تويندن ـ پوپلدو يوز يصديغى يوز يصديغى

Et le premier poil qui vient au menton et aux joues des jeunes gens *A.* زغب *P.* موى مادر زاد ـ خط رخسار *T.* بكاق توييى

Il se dit aussi, d'une espèce de coton qui vient sur certains fruits *A.* زئبر *P.* پرز *T.* حاو || Les coins sont couverts d'un petit duvet آيوانك بر خرده حاوى وار در

DUVETEUX. Il se dit des oiseaux qui ont beaucoup de plumes molles et délicates proche la chair *A.* كثير السخام *P.* مويدار ـ بسيار مو *T.* توييى چوق ـ توبلو

DYNAMIQUE. Science des forces qui meuvent les corps *A.* علم القوة المحركة الاجرام

DYNASTIE. Suite des rois d'une même famille *A.* آل الملوك *P.* دودمان شاهان *T.* پادشاهلرك صوى صوبى || La révolution d'Angleterre en 1688 a amené un changement de dynastie فلان تاريخده انكلترهده وقوعه كلان اختلال ووفترت آل ملوكك تبدلنى مستلزم اولمشدر

DYSPEPSIE. Terme de Médecine. Digestion laborieuse *A.* سوء هضم *P.* نا گوارى *T.* بطائة الهضم ـ عسر الهضم ـ الهضم كوچ سينمه ـ كوجلكى

DYSPNÉE. V. Asthme.

DYSSENTERIE. Dévoiement avec douleur d'entrailles, espèce de flux de sang *A.* اسهال الدم *P.* اسهال خون ـ هنك *T.* اسهال دم قانلو يورك سورمهسى || Causer la dyssenterie اسهال دم ايراث ايتمك Le cours de ventre dégénère souvent en dyssenterie استطلاق بطن غالب حالده اسهال دمه محوّل اولور Il est mort d'une dyssenterie اسهال دم علتيله وفات ايلدى

DYSSENTÉRIQUE. Qui appartient à la dyssenterie *A.* متعلق باسهال الدم

DYSSURIE. Terme de Médecine. Difficulté d'uriner *A.* عسر البول *P.* پنافتن شاشه *T.* سدك طوتلمهسى

EAU

EAU. Un des quatre élémens des anciens *A.* ماء pl. مياه *P.* آب *T.* صو || L'élément de l'eau عنصر ما Eau élémentaire ماء اصلى Eau naturelle *A.* ماء طبيعى *P.* آب خدايى *T.* خدايى صو Eau de source *A.* ماء الينبوع *P.* آب چشمهسار *T.* اشمه صو Eau de fontaine *A.* ماء العين *P.* آب چشمه *T.* پيكار صويى de puits *A.* ماء البئر *P.* آب چاه *T.* قيو صويى de citerne *A.* ماء المصنعة *P.* آب شهارو *T.* صهرنيج صويى de rivière *A.* ماء النهر *P.* آب جوى *T.* ايرمق صويى de mare *A.* ماء المنقع *P.* آب تالاب *T.* ايركلمش طورغون صو de roche *A.* ماء الصخرة *P.* آب سنگ خارا *T.* قيا صويى du ciel *A.* ماء السماء *P.* آب آسمانى *T.* رحمت صويى de neige *A.* ماء الثلج *P.* آب برف *T.* قار صويى de mer *A.* ماء البحر *P.* آب دريا *T.* دكز صويى Eau claire *A.* ماء قراح طورى *T.* آب ناب *P.* ماء صاف ـ ماء نصيع ـ ماء نمير ـ آب Bonne eau *A.* ماء جيد ـ ماء طيب *P.* آب خالص صو ـ صو ـ خوش *T.* ايو صو Eau bonne à boire *A.* ماء سليل آب خوشمزه ـ خوش ايچمى *T.* آب خوش آشام *P.* ماء سلسال ـ زلال ـ ماء زليل ـ كوزل صو fade *A.* ماء تفه *P.* آب بيمزه *T.* دادسز صو fraîche *A.* ماء بارد ـ ماء قرور *P.* آب سرد *T.* صوغوق صو chaude *A.* ماء حار *P.* آب گرم *T.* اسى صو ـ ايسيجق صو courante *A.* ماء جارى ـ ماء راسم *P.* آب روان *T.* اقر صو saillissante *A.* ماء مندفق ـ ماء مسدم *P.* آب ژوشان ـ آب فواره زن *T.* فشقرديجى صو dormante *A.* ماء راكد ـ ماء نايم *P.* آب ماء متعفن ـ ارميده *T.* آب خوابيده ـ ياتقين صو croupie *A.* *P.* آب خسيده bourbeuse *A.* ماء مرزغ *P.* آب *T.* چورك صو ماء گلناك ـ آب وحلناك *T.* چامورلو صو légère *A.* ماء ناجع *P.* آب خوشگوار *T.* خفيف صو ـ خفيف pesante *A.* ماء ثقيل الهضم ـ ماء صخم *P.* آب نا خوشگوار *T.* آغر صو puante *A.* ماء منتن *P.* آب بد بو *T.* قوقمش صو Goutte d'eau *A.* قطرة الماء *P.* چكالهٔ آب *T.* صو طملهسى Porteur d'eau *A.* سقا *P.* آبكش ـ آبكار *T.* سقه — On dit proverb., Il est si avare, qu'il ne donnerait seulement pas un verre d'eau

کمسدیه بر قدح صو ایچوریز بر جمریدر – Et d'un homme qui ne vaut rien, qu'il ne vaut pas l'eau qu'il boit *T.* ایچدیکی صویه دکمز بر حریفدر

Eau, s'emploie aussi par rapport aux fontaines. Ainsi on dit: Filet d'eau *A.* عرق الماء *P.* رك آب *T.* صو طمری Jet d'eau *A.* صخبة الماء – سدم الماء – فوّارة *P.* ژوشش آب *T.* جاغلغان Réservoir d'eau *A.* حوض pl. حیاض *P.* آبگیر – آبدان *T.* حوض Eau plate *A.* ماء مطمئن *P.* آب آهسته رو *T.* بتاقلنمش صو

On dit, Eau douce, à la différence d'eau de mer *A.* ماء عذب – ماء لذیذ *P.* آب شیرین – آب نوشین *T.* طاتلو صو || Poisson d'eau douce طاتلو صو بالغی

À l'égard de ses différents usages, on dit, Eau bouillante *A.* ماء سخن – ماء محمّا *P.* آب جوشان *T.* قینار صو – قیزغین صو Eau ferrée *A.* ماء حدیدی *P.* دوس *T.* چلیکلو صو Eau panée *A.* نقاعة الثرید *T.* ایچنده ترید باترلمش صو Eau blanche, où l'on met du son pour la faire boire aux chevaux *T.* کپکلو صو Eau baptismale ماء المعمودیّة Eau bénite ماء مقدّس – On dit figur., C'est porter de l'eau à la mer que de donner à une personne très-riche مالداران واغنیایه احسان وعطا کقطرة الماء بنسبة الی الدأما بر معنا در – بر زنکین آدمه اقچه باغشلمق دکزه بر طمله صو دوکمکدن هیچ فرقی یوقدر

On dit, Suer sang et eau, pour dire, faire des efforts extraordinaires pour venir à bout de quelque chose صفحهٔ جبیندن ادرار رشحات عرق خونین ایدرک بذل اقدام ایتمک – قان یره باترق چالشمق

Eau, se prend aussi pour La pluie *A.* مطر pl. امطار *P.* باران *T.* یغمور || Le vent, le temps est à l'eau هوا یغمورده در – هوا یغموره دلالت ایدر Les blés ont grand besoin d'eau مزروعات غایت ایله مستمطر در – مزروعات تشنهٔ باراندر – اکینلر بغایت یغموره محتاجدر

On dit, qu'un homme est obligé de recevoir les eaux de son voisin, pour dire, les eaux pluviales qui tombent de dessus le toit de la maison de son voisin همجوارک طملهلغنی خانهسی طرفنه آقتمغه مجبوردر

Eau, signifie quelquefois, mer, rivière, lac || Au bord de l'eau صوکنارنده Passer l'eau صویی عبور ایتمک Se jeter à l'eau صویه دوشمک Flotter sur l'eau صویک یوزینه چیقمق Aller par eau صو ایله کتمک – نهراً کتمک – بحراً کتمک Aller au fond de l'eau صویک دیبنه کتمک – قعر مایه کتمک Lancer un navire à l'eau سفینهیی صویه القا ایلمک Le navire fend les eaux سفینه شقّ میاه ایدرک روانه در – کمی صولری یاررق کیدر Il avait de l'eau jusqu'au cou تابگلو صو ایچنده ایدی – صو بوغازینه قدر چیقار ایدی Battre l'eau pour prendre du poisson بالق آولمق ایچون صویی صویک یوزنده دوکمک À fleur d'eau سطح ما برابرلکنده – صویک یوزنده – On dit, que les eaux sont grandes, grosses, pour dire, que les eaux des rivières sont débordées میاهک طغیانی واردر – صولر قبارمشدر – صولر طاشقیندر Et que les eaux sont basses, pour exprimer le contraire میاه تنزّل وسفلده در – میاه صو آلچقدر – حال تنزّلده در

On dit figur. de ceux qui ont rétabli leurs affaires, qu'ils sont revenus sur l'eau اوّلکی صولرینی بولمشلر در – On dit aussi figur., Battre l'eau, pour dire, travailler inutilement, perdre sa peine *T.* انکینه پاله چالمق – Et Il faut laisser couler l'eau, pour dire, qu'il faut laisser aller les choses comme elles vont, sans s'en mettre en peine مصلحتی مجرای طبیعیسنه براقملو در کندو آقندیسنه قویویرملو در

On dit proverb., Il a bien passé de l'eau sous les ponts depuis ce temps-là, pour dire, qu'il y a eu bien des changemens et des révolutions اول وقتدنبرو نیجه نیجه آقندیلر کچدی کتدی – On dit aussi, Faire venir l'eau au moulin, pour dire, faire venir du profit à la maison *T.* بر کمسنه صویی کندو دکرمننه آقتمق – Et pêcher en eau trouble, pour dire, faire bien ses affaires, son profit pendant les troubles, les malheurs publics بر کمسنه قورد طومانلو هوایی سور قولنجه قرغشهلق وقتنی نعم الفرصة عدّ ایله امورینی کورمک

On dit aussi de deux personnes qui ont de l'aversion l'une pour l'autre, ou qui sont de caractères, et d'opinions très-opposés, que c'est le feu et l'eau بری برلریله آب وآتش کبی ضدّ درلر

On dit, qu'un navire fait eau, pour dire, qu'il y entre de l'eau par quelque ouverture *A.* تموّه السفینة *P.* در کشتی آب میرود *T.* کمی صو ایدر – Et qu'un vaisseau, une flotte sont allés faire de l'eau en quelque lieu, pour dire, qu'ils y sont

allés remplacer celle qui a été consommée کمی یاخود دونمنا جلب ما ایچون فلان ـ صو ایچون فلان طرفه کتدی طرفه کتدی

On dit, Les eaux d'un navire, pour dire, la partie de la mer qu'un navire laisse après lui à mesure qu'il avance *A.* ممخر السفینة *T.* کمینك یورر ایکن چکدیکی صولر ـ Et qu'un vaisseau est, se met dans les eaux d'un autre, pour dire, qu'il file ou qu'il entre dans le même sillage فلان کمی فلان ممخرینه پیرولك ایدر ـ کمینك ممخرینه تبعیت ایدر

Eau, se dit aussi de certaines eaux qui, en circulant dans le sein de la terre, s'y chargent de substances hétérogènes, et contractent quelque vertu médicinale *A.* ماء دوائی pl. میاه دوائیة *P.* آب خاصیتدار *T.* خاصیتلو صو || Eau minérale *A.* ماء معدنی pl. میاه معدنیة *P.* آب معدنی *T.* معدنلو صو Eau thermale *A.* حمة *P.* آب گرم خدایی ـ حمام خدایی *T.* قابلوجه ـ ایلیجه Eau de Spa فلان شهرده کائن خدایی فلان شهرك ایلیجه‌لری ـ حماملر Eaux vitrioliques *A.* میاه زاجیة alumineuses *A.* میاه شبیة *P.* شابلو صولر Prendre les eaux *A.* احتیاض فی ماء الدوائی *P.* باب خاصیتدار اندرآمدن *T.* صویه کیرمك

Il se dit aussi de certaines sérosités, de certaines humeurs qui se trouvent dans le corps de l'animal *A.* صدید ـ مادة مائیة *P.* مادهٔ آبی *T.* صو || Quand il fut mort, on lui trouva la poitrine toute pleine d'eau verdâtre وفاتنده بدنی کشف صدری صاری ـ اولنوب صدری صدید ایله مالامال بولندی Les eaux qui tombent du cerveau دماغدن صوایله طولو بولندی Les vésicatoires font des ampoules pleines d'eau دماغدن اینن صولر ـ منصب اولان مواد مائیة پهلوان یاقیسی صو ایله مملو قبارجقلر پیدا ایتدرر Cette médecine lui a fait bien vider des eaux بو دوا خیلیجه ادرار مایی مستلزم اولمشدر

Eaux, se dit d'une maladie qui attaque les pieds des chevaux *P.* آب آورده ـ ستوراب *T.* صو اینمدی || Ce cheval a des eaux aux jambes بو دابه‌نك آیاغنده صو ایندی علتی واردر

Il se dit aussi des eaux qui viennent aux femmes avant leurs couches *A.* صیانة *P.* جرکاب زن زاینده *T.* طوغره‌جق قاریدن ظهور ایدن صولر || Cette femme accouchera bientôt, ses eaux ont percé خاتوندن ظهور ایدن جرکاب تقرب ایلاده وضع حملك تقربنه دلالت ایدر ـ دلالت ایدر

On dit figur., faire venir l'eau à la bouche de quelqu'un, quand on fait ou l'on dit devant lui quelque chose qui le met en goût, qui lui donne envie *A.* ایجاب التلحز ـ ایراث التلحز *P.* آب در دهان آوردن *T.* آغز صولتمق

On dit, Fondre en eau, pour dire, verser des larmes en abondance *A.* تساتل الدموع *P.* جویبار اشك ریختن *T.* صاپر صاپر کوز یاشی آقتمق

Eau, se prend aussi pour Sueur *A.* عرق *P.* خوی *T.* تر || Il s'est échauffé à courir, il en est tout en eau سرعت مشی وحرکت بادئ ازدیاد حرارتی اولمغله غرق دریای عرق اولمشدر L'eau lui dégouttait du visage صفحهٔ جبیننده قطرات متتابع الظهور عرق مثال باران هطال متقاطر تر آلننده صاپر صاپر دوکیلور ایدی ـ وسیال ایدی

Il signifie aussi, urine *A.* بول pl. ابوال *P.* شاشه ـ *T.* سدك ـ کمیز || Faire de l'eau *A.* تبول *P.* شاشیدن *T.* توقیف ـ حبس البول ـ صوینی دوکمك Retenir son eau *A.* البول *P.* شاشه درنگانیدن *T.* سدکی الیقویمق Il faut garder de son eau dans un verre, pour la faire voir au médecin بولی طبیبه کوسترمك ایچون قاروره ایچنده حفظ ایتملو بولی تفسره اولمق اوزره حفظ ایتملو در ـ در

Il se dit aussi, d'une liqueur artificielle, exprimée de quelque plante, ou tirée par l'alambic *A.* ماء ـ مقطر *P.* آب *T.* صو || Eau de rose *A.* ماء الورد ـ جلاب *P.* گلاب *T.* کل صویی Eau de plantain سکیرلو یپراق صویی ـ لسان الحمل مقطری Eau de veau بوزاغی اتی صویی Eau-de-vie *A.* عرق *P.* راقی Eau de la reine d'Hongrie قرال صویی Eau-forte *P.* تیزاب *T.* کزاب صویی

Eau, signifie aussi, suc en parlant de quelques fruits || Cette pêche a une bonne eau بو شفتالونك لطیف صویی واردر

Il se dit aussi du lustre, du brillant de quelques pierreries *A.* زهرت ـ خضلت *P.* آب وتاب *T.* صو || Ces perles ont une belle eau بو انجولرك آب وتابی الطف واحسندر ـ

On dit aussi, Donner eau à un drap, pour dire, lui donner du lustre *A.* جلا *P.* رونق دادن *T.* جلاویرمك

On appelle, Couleur d'eau, une couleur qu'on donne au fer poli *A.* فرند ـ وشی *P.* جوهر ـ فرند ـ آب *T.* صو ـ آلا

Eaux et forêts. Juridiction qui connait de la chasse, de la pêche, des bois et des rivières *A.* نظارة الآجام والانهار *P.*

قوری وجای آغالغی .T نظارت بیشدزار ورودها

ÉBARBER. Ôter les parties excédantes et superflues de quelque chose A. تحیف P. کنار تراشیدن T. کنار قرقمق || Ébarber du papier کاغد قرقمق des pièces de monnaie سکدلرک کناریتی قرقمق

ÉBARBOIR. Outil qui sert à ébarber quelque chose T. قرقدجق آلت

ÉBAROUI. Desséché A. مجفف P. خشکیده T. قوریمش

ÉBAUCHE. Ouvrage de Peinture et de Sculpture qui n'est que commencé A. رسم P. هیولا ـ نیرنگ ـ کارنامه T. کرنامه ـ تصرلمه || Ce n'est qu'une légère ébauche, que la première ébauche در کرنامه اوّلکی جیزلمش الدن تیز هنوز ـ Il se dit figur. des ouvrages d'esprit A. مسودة pl. مسودات P. هیولا T. قرەلمه

ÉBAUCHER. Terme de Peinture et de Sculpture. Commencer un ouvrage, lui donner les premiers traits, en indiquant les parties principales A. ترسیم P. نیرنگ زدن T. تصارلمق ـ کرنامه دوزمک ـ رسم جیزمک || Ébaucher une statue, un tableau صنمک وتصویرک رسمنی جیزمک ـ Il se dit figur. des ouvrages d'esprit A. تسوید P. هیولا کردن T. قرەلمق || Cet auteur n'a pas mis la dernière main à son ouvrage, il ne l'a qu'ébauché فلان مصنف تألیفنی هنوز ختم وتکمیل ایتمیوب یالکز تسوید ایلدی

ÉBAUCHÉ. A. مرتسم P. رسم کرده ـ نیرنگزده T. تصارلنمش A. مسوّد P. هیولا کرده T. قرەلنمش

ÉBAUCHOIR. Outil dont les sculpteurs se servent pour ébaucher A. منقار P. قلم تراشگر T. قلمی اویمدجی

ÉBÈNE. Le bois d'ébénier A. ساسم P. آبنوس T. آبانوس || Cabinet d'ébène خشب ساسمیدن مصنوع طولاب ـ چوب ابنوسدن مصنوع طولاب

ÉBÉNER. Donner à du bois la couleur d'ébène A. ضرب اللون الساسمی P. آبنوسی رنگ زدن T. آبانوس رنکی اورمق

ÉBÉNIER. Espèce d'arbre qui vient dans les Indes et en Afrique A. شجر الساسم P. درخت آبنوس T. آبانوس آغاجی

ÉBLOUIR. Troubler la vue par une trop grande lumière A. حسر العین ـ تبقیر البصر ـ تحییر البصر ـ ایراث الحسور ـ تجهیر العین ـ خطف البصر P. خیره ساختن ـ چشمرا ـ کوزی طونوقلتمق T. چشم آزرده کردن ـ نظاره گداختن ضیای شمس کوز قماشدرمق || Le soleil éblouit les yeux بیاض ثلج عیون نظاره تجهیر ایدر La neige éblouit قارک بیاضلغی کوز قماشدرر ـ ایراث بقر وحسور ایدر C'est une beauté qui éblouit پرتو حسن وجمالی خیره ساز چهره‌سنده رخشان اولان پرتوتابناک ـ دیدهٔ تماشاییاندر حسن وآن نظاره گداز تماشاییاندر ـ Il s'emploie aussi figur. et signifie, surprendre l'esprit par quelque chose de vif, de brillant. || Il m'a allégué tant de raisons, qu'il m'a ébloui اول قدر دلیللرسرد وبیان ایلدیکه بصر بصیرتمه کلّیاً ایراث حسور بسط ایلدکی دلایل گوناگون خیره ساز ـ وحیرت ایتمشدر Son éloquence éblouit plus qu'elle n'éclaire عقل وشعور اولمشدر بلاغت لسانی ایضاح کلامه وسیله اولدجغنه اذهان سامعینه ایراث حیرت ایدر

Il signifie aussi, tenter, séduire A. تحییر العقل ـ ابطار ـ سرمست ـ هوشرا خیره ساختن P. ایراث الاشر والبطر کردن T. عقلی شاشورمق ـ بوطورلق کتورمک || Les grandeurs l'ont ébloui اسباب علو واقبال کندویه سورث اشر سرمست می بختیاری واقبال اولمشدر ـ وبطر اولمشدر Il s'est laissé ébloui à l'or دیدار سیم وزر تحییر عقل وشعورینه کثرت باعث اولدی Il a été ébloui de l'éclat des richesses پرتو مال ـ مال ومنال کندویه بادئ اشر وبطر اولمشدر سرمست ـ وثروت بصر بصیرتنه بادئ حیرت اولمشدر می مال وثروتدر

ÉBLOUI. A. مبقور العین P. خیره چشم T. کوزی قماشمش A. محیّر العقل ـ مبطور P. سرمست T. عقلی شاشورمش

ÉBLOUISSANT. Qui éblouit A. حاسر العین ـ خاطف البصر P. خیره ساز دیده ـ خیره ساز چشم ـ نظاره گداز T. کوز قماشدریجی ـ شعشعهٔ حاسرة العیون || Éclat éblouissant خیره ساز دیده اولدجق پرتو ـ ضیای خاطف البصر Couleur éblouissante خیره ساز دیدهٔ نظار اولدجق زنگک پرتوناک

ÉBLOUISSEMENT. Difficulté de voir, causée par trop de lumière A. اختطاف البصر ـ جهر ـ بقر ـ حسور ـ حیران P. خیرگی T. کوز قماشمدسی ـ کوز طونوقلنمدسی || Il est impossible de regarder le soleil sans éblouissement بلا حسور العین چشم شمسه اطماح نظر محالدر

Il signifie aussi, une difficulté de voir, occasionée par quel-

que vapeur, ou par quelque cause intérieure *A.* كلالة ـ غشقان آزردگی ـ تیرگئ چشم *P.* کدورت البصر ـ تغتیق ـ البصر کوز بولانقلغی ـ کوز قرسزلکی ـ کوز طوبانلمدسی *T.* جشم || Les vapeurs sont souvent accompagnées de vertiges et d'éblouissemens غلبهٔ ابخره اکثریا دوار عارضهلری وتغتیق عیون حالتلرینه مقارن اوله کلمشدر

ÉBORGNER. Rendre borgne *A.* ابخاق ـ تعویر ـ اعوار *P.* بر کوزدن *T.* یکچشمرا بر کندن ـ از یکچشم کور ساختن بر کوزی کور ایتمک ـ کورلتمک || Il s'est éborgné en tombant سقوطی تقریبیله بر کوزندن کورلدی

On dit figur., qu'un mur, qu'un arbre éborgne une chambre, pour dire, qu'il lui ôte une partie de la vue *A.* قطع النظارة *P.* پرده پوش چشم تماشا شدن *T.* کورلتمک || Ce mur éborgne la chambre بو دیوار اوطهیی کورلدر

ÉBORGNÉ. *A.* معور ـ بخیق *P.* یکچشمش ـ از یکچشم کور کرده بر کوزندن کورلنمش *T.* بر کنده

ÉBOUILLIR. Diminuer à force de bouillir *A.* تجاوز النصاب برتر از نصاب جوشیدن *P.* غلیان فوق النصاب ـ الغلیان *T.* قینامدنک نصابی قاچرلمق || Ne laissez pas tant ébouillir le pot بو تنجرهیی نصابندن زیاده قینامغه براقمه

ÉBOULEMENT. Chute de la chose qui s'éboule *A.* هیلان ـ مساقطت *P.* ریزیدگی *T.* دوکلمه ـ دوکلش || L'éboulement de la muraille دیوارک هیلانی

ÉBOULER et S'ÉBOULER. Tomber en roulant comme une boule *A.* تساقط ـ انهیار ـ تهیّل ـ انهیال *P.* ریزان شدن *T.* دوکلمک || Cela fera ébouler le bastion بو کیفیت پلانقهنک تساقط وانهیالنه سبب اولهجغی درکار در

ÉBOULÉ. *A.* متساقط ـ منهار ـ متهیّل ـ منهال *P.* ریزان *T.* دوکلمش

ÉBOURGEONNER. Ôter des bourgeons ou nouveaux jets des arbres *A.* سلب القماعیل والشطو *T.* آغاجک طمورجقلرینی وفازلرینی بودامق || Le temps qu'il faut ébourgeonner les vignes کرومک طمورجقلری وفلزلری بودانمهسنک موسمی

ÉBRANCHER. Dépouiller un arbre de ses branches, en les coupant *A.* سلب الاغصان الشجر ـ توضیع الشجر *P.* شاخهای درختر آزادهٔ شاخ کردن ـ درخت بریدن *T.* آغاجی بوآغاج اغصاندن دالدن چپلاتمق || Il faut ébrancher cet arbre سلب اولنمق اقتضا ایدر V. aussi Élaguer.

ÉBRANCHÉ. *A.* مسلوب الاغصان ـ موضع *P.* بریده شاخ ـ آزادهٔ شاخ *T.* دالدن چپلاق

ÉBRANLEMENT. Secousse *A.* زلزال ـ تزلزل ـ رجفان ـ زعزعة *P.* لرزش *T.* صارصلش ـ یرندن اوینامه || Après un si grand ébranlement, il est à craindre que cette muraille ne tombe بویله برزعزعهٔ شدیدهدنصکره بو دیوارک سقوط وانهدامی احتمالی درکار در L'ébranlement du cerveau دماغ رجفانی ـ دماغک یرندن اویناسی ـ Figur. || L'ébranlement de sa fortune lui fit perdre la plupart de ses amis بنیهٔ بی ثبات اقبالنه عارض اولان حالت تزلزل اکثر احبابنک کندودن رو گردان اولمسنه سبب اولمشدر Les guerres civiles causent de grands ébranlemens dans les fortunes حروب داخلیه افراد ناسک اساس قوت مالیهلرینه موجب تزلزل عظیم اوله کلدیکی ظاهر در

ÉBRANLER. Donner des secousses à une chose *A.* ارجاف ـ ایراث الزعزعة والتزلزل *P.* لرزانیدن ـ جنبانیدن *T.* صارصمق ـ یرندن اویناتمق || Cette mine a fait ébranler le bastion اشبو آتیلان لغم پلنقهنک تزلزلنه بادی اولمشدر Les éruptions de l'Etna ébranlent toute la Sicile اتنا اسمیله معروف اولان کوه آتش افشانک جوفندن منتشر اولان اجزای ناریهنک شدت فورانی تقریبیله سچلیا جزیرهسنک مجموعی متزلزل اولور ـ Figur. || Les raisons qu'on lui a dites l'ont fort ébranlé سرد اولنان علل واسباب ثبات ذهننه بادی تزلزل اولمشدر Les malheurs, les disgrâces n'ont point ébranlé son courage, sa constance دوچار اولدیغی مصایب روزکار ودواهئ دهر نا سازکار بنیهٔ قوتهٔ ثبات وغیرتنه بوجه من الوجوه ایراث تزلزل واضطراب ایتمش دکلدر

En termes de guerre, il signifie, se mettre en mouvement *A.* حرکت ـ اهتزاز *P.* جنبیدن *T.* یرندن اوینامق || La première ligne s'ébranla pour charger les ennemis دشمن اوزرینه قصد هجوم وصولت برله عسکرک صف اوّلی بولندیغی محلدن حرکته مبادرت ایلدی Le régiment était exposé à un si grand feu, qu'il commençait à s'ébranler; la présence du général le rassura عسکرک فلان آلایی جانب اعدادن متوارد اولان آتش اژدر مثالک آتزنده بولنمغین پای ثبات وقراربنه آثار حرکت هویدا اولمشیکن مأمور ادارهسی اولان جنرالک حضور ومواجهدسی تقویهٔ قلبنه وسیله اولمشدر ـ عسکرک فلان آلایی آتش آتزنده بولنوب یرندن اوینامغه

یوزطوتمشیکن بالذات جنرالک ورودی تقریبیله کسب قوت قلب ایتمشدر

Ébranlé. *A.* متزلزل ـ متزعزع ـ مرتجف *P.* لرزشیافته ـ یرندن اوینامش ـ صارصلمش *T.* جنبیده

ÉBRÉCHER. Faire une brèche *A.* تثلیم ـ تفلیل *P.* رخنه دار کردن ـ آوردن *T.* کدمک ـ صندرمق Il ne se dit qu'en ces phrases: Ébrécher un couteau بچاغی تثلیم وتفلیل Ébrécher un rasoir اوسترهیی کدمک ایتمک

S'ébrécher une dent *A.* انقصام ـ اندقام *P.* دندان شکستگی *T.* دیش قیرلمق ـ دیش صنمق پذیرفتن

Ébréché. *A.* منثلم ـ مفلول ـ فلیل *P.* رخنه دار *T.* صنق ـ دندان *P.* سنّ ادقم ـ سنّ اقصم Dent ébréchée *A.* کدک ـ قیرق دیش ـ صنق دیش *T.* شکسته

ÉBRILLADE. Secousse qu'on donne au cheval avec la bride, pour le retenir *A.* کفّ العنان ـ اکفاح اللجام ـ کفح ـ اعنان *P.* عنان کشیدن *T.* دیزکینی چکمک

ÉBRUITER. Divulguer, rendre public *A.* اشاعة ـ تبثیث *P.* فاش کردن ـ تواتر کردن *T.* تواتر ایتمک ـ یایمق || Il ne faut pas ébruiter cette affaire بو مصلحتی تواتر ایتمک روا دکلدر Il faut prendre garde que cette nouvelle ne s'ébruite بو خبرک شیوع بولمامسنه دقت اولنملو در

Ébruité. *A.* شایع ـ مبثوث *P.* فاش کرده ـ جاو شده ـ تواتر ـ تواتر اولمش ـ یایلمش *T.* تواتریاب ـ شیوعیافته بولمش

ÉBULLITION. Terme de Médecine. Pustules inflammatoires qui viennent sur la peau *A.* نفطة *T.* قبارجق

Il signifie aussi, le mouvement que prend un liquide qui bout sur le feu *A.* فوران ـ نفیط ـ نزوان ـ غلیان *P.* خروش ـ قینامه ـ قینایوب قبارمه *T.* جوش وخروش

Il se dit en Chimie, de deux matières qui en se mêlant font paraître des bulles d'air *A.* تنافط *T.* فشقرمه || L'ébullition est différente de l'effervescence et de la fermentation حال تنافط ایله حالت جیشان وحالت اختمار بیننده فرق وار در

ÉCACHEMENT. Froissure, brisure d'un corps dur *A.* هشم ـ رضرضة *P.* خرد پذیری *T.* قیریلوب اوفانمه ـ قیرنتیلق ـ ازنتیلك

ÉCACHER. Écraser, froisser *A.* تهشیم ـ رضّ ـ ترضیض *P.* خرد کردن *T.* ازمك

Écaché. *A.* هشیم ـ مهشوم ـ رضیض ـ مرضوض *P.* خرد گشته *T.* ازلمش

ÉCAILLE. Petite partie dure qui couvre la peau de certains poissons *A.* سفط pl. اسفاط ـ فلس السمك pl. فلوس السمك ـ حرشف pl. حراشف *P.* پشیزه *T.* بالق پولی || Écailles dures, transparentes فلوس صلبه وشفافه

Il se dit aussi, d'une espèce de coque dure qui couvre la plupart des poissons qu'on appelle testacés *A.* صدف pl. اصداف *P.* گوش ماهی ـ پوست ماهی *T.* دکز بوجکی قابی

On appelle absolument Écaille, de l'écaille de tortue *A.* عاج ـ ذبل *P.* پوست سنگ پشت *T.* باغه

ÉCAILLER. Ôter, enlever l'écaille d'un poisson *A.* انتشاط ـ حكّ الفلوس السمك ـ السمك *P.* پشیزهرا تراشیدن *T.* بالغك پولنی صویمق

S'écailler. Se détacher par petites parties, comme des écailles *A.* تقرّف *P.* فتله فتله ریزان شدن *T.* پول پول قاولیوب دوکلمك || Ce tableau s'écaille بو تصویرك بویهسی پول پول قاولیوب دوکیلور بو تصویرك نقشی تقرّف ایدر ـ

Écaillé. *A.* متنشّط ـ محکوك الفلوس *P.* برکنده پوست ـ فتله *P.* متقرّف *A.* پوللری صویلمش *T.* تراشیده پشیزه ـ Il signifie aussi, ـ پول پول قاولنوب دوکلمش *T.* فتله ریزان couvert d'écailles *A.* مفلوس ـ ذو الفلوس *P.* فلوسدار *T.* پوللو

ÉCAILLEUX. Qui se lève par écailles *A.* متقرّف *P.* فتله فتله ریزان *T.* قبوغی قاولیان

Il signifie, en termes de Botanique, composé de plusieurs écailles *A.* متصّل ـ کثیر القشور *P.* بسیار پوست *T.* قابارلی بری بربنه کیرشمش

ÉCALE. Couverture extérieure qui renferme la coque dure de certains fruits *A.* قشارة ـ قلافة *P.* سفال *T.* دیش قبوق || Écale de noix جوزك دیش قبوغی

Il se dit aussi des coquilles d'oeufs *A.* قیض ـ قوبة البیض ـ البیض *P.* پوست مرغانه *T.* یمورطه قبوغی

ÉCALER. Ôter l'écale *A.* سحل ـ جلف *P.* از پوست برهنه کردن *T.* قبوغی صویمق

S'écaler. *A.* انسحال *P.* از پوست برهنه شدن *T.* قبوق صویلمق || Les pois s'écalent quand ils ont bouillis بوکرجله قینابنجه قبوغی صویلور

Écalé. *A.* مسحول ـ منسحل ـ مجلوف *P.* از پوست برهنه

قبوغی صویلمش .T

ÉCARLATE. Couleur rouge et fort vive A. احمر قانی ـ اقرف ـ احمر ازهر ـ آل .T آل .P آل ـ Et étoffe teinte de cette couleur A. ثوب اقرف اللون .P جامهٔ آل .T آل بویه‌لو قماش

ÉCARLATINE. Fièvre qui rend la peau très-rouge A. شوكة قزل طونلی ـ قزللق خستەلکی .T

ÉCARQUILLER. Écarter, ouvrir. Il ne se dit que dans ces phrases : Écarquiller les jambes A. تفشیج ـ تفلیج الرجلین .P الرجلین جدا کردن .T پایهارا از هم آیشی آیرمق Écarquiller les yeux A. افراج الحدقتین

ÉCART. Action de s'écarter A. ـ تجنب ـ زیغان ـ تنحی .P تزاور .T بر طرف شدن ـ صاپش ـ قاچقلنمه بانلیوب || On porta un coup à cet homme, et pour l'éviter il fit un écart فلانك اوزرینه حوالهٔ ضربه اولنمق مراد اولندقده بولندیغی محلدن تنحی بر له شیوشدی Le cheval eut peur, fit un écart, et le renversa dans le fossé آت اوركوب ـ تجنب ایتمکله راکبنی خندق ایچنه تنکیب ایلدی آت اوركوب صاپدیغندن ـ On dit figur., Faire un écart dans un discours, pour dire, s'écarter mal à propos de son sujet .T بلا مناسبة صدددن خروج ایتمك ـ Être sujet à faire des écarts, pour dire, ne tenir pas d'ordinaire une conduite bien réglée سلوك وحركتنده زیغ وخطاسی چوق بر آدمدر

À L'ÉCART. En un lieu écarté A. فی محل متناحی .P صاپه یرده ـ کنار یرده .T بدوری || Les voleurs le trouvèrent à l'écart, et le dépouillèrent حرامیلر فلانی بر صاپه یره راست کتوروب صویدیلر Mener quelqu'un à l'écart بر کمسنه‌یی بر کنار یره چکمك

Il signifie aussi, à part A. منفرداً .P تنهاده .T بتنهایی بر کمسنه‌یی تنهایه || Tirer quelqu'un à l'écart ـ بشقه‌جه چکمك

On dit figur., Mettre à l'écart, pour dire, faire abstraction A. صرف الانظار ـ قطع النظر .P بر طرف کردن .T بر طرفه براقمق ـ طرفه قویمق || Mettons cette considération à l'écart بو ملاحظه‌یی ـ بو ملاحظه‌دن صرف انظار ایده‌لم Mettons nos intérêts à l'écart اغراض مخصوصه‌مزی ـ مخصوصه‌مزدن قطع نظر ایده‌لم اغراض بر طرفه قویه‌لم بر طرفه براقه‌لم

ÉCARTELER. Mettre en quatre. C'est une sorte de supplice A. رباعاً تقطیع .P جار لخت کردن .T درت پارچه ایتمك رباعاً تقطیع اولندق ظهر || Il fut condamné à être écartelé درت پارچه‌یه کسیاوب ـ نکال اولمسنه حکم جریان ایلدی مظهر قهر وسیاست اولمسی حکم اولندی

ÉCARTER. Éloigner A. ازاحة ـ تبعید ـ ابعاد ـ تنحیة ـ انحا .P اماطة ـ .T بر طرف کردن ـ دور راندن ایراقلشدرمق || Écarter les ennemis تبعید عسکر اعدایی ـ ایراقه سورمك وانحا ایتمك

Il signifie aussi, séparer, disperser A. ـ تبدید ـ تفریق .P تشتیت ـ پریشان ساختن ـ پراکنده کردن ـ جدا کردانیدن .T طاغتمق ـ آیرمق || La tempête a écarté les vaisseaux ظهور ایدن فورتنه سفینه‌لری تفریق وتبدید ایتدردی Le vent a écarté les nuages شدّت ریح تشتیت سحبه بادی اولمشدر بلوطلری طاغتدی ـ

Et détourner. A. ـ اعساف ـ اضافة ـ اجناف ـ صرف .P تنكیب .T از راه دور کردانیدن طولاشدرمق ـ صاپتمق || Écarter quelqu'un du droit chemin بر کمسنه‌یی ره راستدن صرف واجناف ایلمك Vous vous écarteriez trop, si vous preniez ce chemin بو یوله روانه اوله‌جق اولور ایسه‌ك صاپمش ـ مقصدکدن خیلی مسافه صارف اولمش اولورسك اولورسك

Il se dit figur. dans l'un et dans l'autre sens || Écarter les malheurs ازاحهٔ مصایب وآلام ایتمك Écarter les mauvaises pensées افکار فاسده‌یی خاطردن تنحیه وتبعید ایلمك Il a écarté tous ceux qui lui nuisaient کندویه مضرّ اولنلرك جمله سنی یانندن تبعید ایلدی S'écarter de son devoir وظیفهٔ حالندن تجنب ومباعدت ایتمك S'écarter de son sujet dans un discours اثنای کلامده صدددن خروج ایتمك S'écarter du bon sens اصول عقل سداددن مباعدت ایتمك

ÉCARTER. Éparpiller. V. ce mot.

ÉCARTÉ. A. مبعود ـ متنحی .P دور کرده ـ دور رانده .T ایراقه سورلمش ـ ایراقلشمش

ECCHYMOSE. Terme de Chirurgie. C'est une contusion légère qui n'offense que la peau A. جالفة كدمة .P بترهٔ پوست .T دری‌یی صیرمش بره خراش

ECCLÉSIASTIQUE. Qui appartient à l'Église, ou qui est d'Église A. رهبانی || L'ordre ecclésiastique طریقت رهبانیه Biens ecclésiastiques املاك رهبانیه Personne ecclésiastique طائفهٔ

بر نفر راهب - رهباندن بر نفر

ECCOPROTIQUE. Purgatif doux *A.* مسهل لين *P.* شكمران *T.* ايچى يومشدوب سوردرن نرم

ECCORTHATIQUE. Terme de Pharmacie. Il se dit des remèdes contre les obstructions *A.* مفتح السدة *P.* سده گشا *T.* سده‌لرى طاغديجى

ECCRINOLOGIE. Partie de la Médecine qui traite des excrétions *A.* بحث عن الفضلات

ÉCERVELÉ. Qui a l'esprit évaporé *A.* منزوف العقل *P.* بلكن عقللى - عقلى يللى *T.* كشيده عقل - باد سر

ÉCHAFAUD. Assemblage de pièces de bois, qui forme une espèce de plancher, sur lequel les ouvriers montent pour travailler *A.* محالة *P.* خو - خره چوب - چوببند *T.* قره‌چاو - اسكله || On ne peut plus travailler à cette muraille sans échafaud اسكله نصب اولنمدقچه بو ديوارك ياپوسنه ايشلمك ممكن دكلدر Ce bâtiment est achevé, il faut ôter les échafauds بو بنا رهين ختام اولديغى تقريبيله اسكله‌لرك رفعى اقتضا ايدر

Il se prend aussi, pour des ouvrages de charpenterie, élevés en forme d'ampithéâtre, pour voir quelque spectacle *A.* مصطبة طبقه طبقه *T.* نشيمنگاه نردبانگونه *P.* ذات الدرجات نردبانكونه صفه || On avait dressé des échafauds pour la Cour, pour les ambassadeurs, pour la musique اهل بيت سلطانى ودول ايلچيلرى وسازنده‌لر ايچون بشقه بشقه نردبانگونه مصطبه‌لر نصب اولندى

Et pour une espèce de théâtre de charpente, dressé pour l'exécution des criminels *A.* مقتلة *P.* سياستگاه *T.* سياست يرى

ÉCHAFAUDAGE. L'action de dresser un échafaud. V. Échafauder.

ÉCHAFAUDER. Dresser des échafauds *A.* نصب المحالة *P.* خره‌چوب نشاندن *T.* اسكله جاتدرمق - قره‌چاو قورمق || Pour travailler à ce toit, il en coûtera beaucoup pour échafauder بو طامك اوزرنده ايشلمك ايچون اقتضا ايده‌جك اسكله‌لرك قورلمسى مصارف كثيره‌يه محتاجدر

ÉCHALAS. Bâton que l'on fiche en terre pour soutenir un cep de vigne *A.* مشحط pl. مشاحط - مرزح pl. مرازح *P.* بزغه *T.* هرك || Échalas de vigne آصمه‌سى هركى اوزم Planter des échalas هركلر ديكمك - ركز مرازح ايتمك

On dit proverb. d'un homme qui affecte de se tenir droit, qu'il se tient comme un échalas قازق كبى ديم ديك طورر

ÉCHALASSER. Garnir une vigne d'échalas *A.* ركز - شحط المرازح *P.* بزغه نشاندن *T.* هرك - هركلندرمك ديكمك

ÉCHALASSÉ. *A.* مشحوط *P.* با بزغه پيراسته *T.* هركلنمش

ÉCHALIER. V. Haie.

ÉCHALOTE. Espèce d'ail *A.* كرّاث المائدة - قرط

ÉCHAMPIR. Contourner une figure, un ornement, en séparant les contours d'avec le fond *A.* تخطيط الحواشى الاشكال *P.* زه كشيدن *T.* زه‌چكمك

ÉCHAMPI. *A.* مخطّط الحواشى - مخطّط *P.* زه كشيده *T.* زه چكلمش

ÉCHANCRER. Couper en dedans en forme de croissant. Il se dit des étoffes, de la toile, du cuir, du bois etc. *A.* تقوير *P.* بركاريدن *T.* دكرميلو اويوب كسمك || Échancrer le collet d'un manteau قفتانك يقه‌سنى تقوير ايتمك - يقه‌سنى دكرميلو اويوب كسمك

ÉCHANCRÉ. *A.* مقوّر *P.* بركاريده *T.* دكرمى اويولوب كسلمش

ÉCHANCRURE. Coupure faite en dedans en forme de demi-cercle *A.* قوارت *P.* بركارش *T.* دكرمى اويونتيلق || Il faut un peu plus d'échancrure à cette manche بو يكده زياده‌جه قوارت لازمدر

ÉCHANGE. Troc d'une chose contre une autre *A.* مبادلة - معاوضة - مقايضه *P.* نوش *T.* دكش || Échange avantageux استبدال نافع - مبادلۀ رابحه Échange des ratifications تصديقنامه‌لرك مبادله‌سى des prisonniers اسرانك مبادله‌سى Je lui avais donné un cheval, il m'a donné un tableau en échange فلانه بر رأس اسب اعطا ايلدم اول دخى بالمعاوضه بكا فلانه ويرديكم اسبه بدل برقطعه - بر قطعه تصوير ويرمشدر بيع مقايضه عقد ايتمك تصوير الدم Faire un échange Le commerce se fait en échange d'argent ou de marchandises معاملۀ تجارت نقود و باخود امتعه واشيا مقوله‌سى اموالك معاوضه ومبادله‌سى صورتيله اولور

ÉCHANGEABLE. Qui peut être échangé *A.* ممكن المبادلة - ممكن الاستبدال *P.* دكشه كلور *T.* كوهريدنى || Cette denrée, ces effets sont échangeables بوقسم ذخيره وبونوع اشيا ممكن الاستبدالدر Cet officier prisonnier est échangeable contre un autre اسير اولان فلان سركرده آخر بر سركرده ايله مبادله‌يه

Les productions des différents climats sont échangeables اقاليم مختلفدنك محصولاتى استبدال اولنور كلور مقولددندر بالمبادله آلنوب ويريله بيلور-مقولددندر

ÉCHANGER. Faire un échange *A.* استبدال - تبديل *P.* دكش ايتمك - دكشدرمك *T.* نوش كردن - كوهريدن || Échanger une pièce de terre contre une autre بر قطعه ارضى آخر بر قطعهٔ ارض ايله تبديل ايتمك On a échangé les prisonniers, les ratifications اسرا وتصديقنامدلر مبادله اولندى

ÉCHANGÉ. *A.* مبدّل *P.* كوهريده *T.* دكشلمش

ÉCHANSON. Officier qui sert à boire au Roi *A.* ساقى سلطانى *P.* قدحكار خاصّه *T.* ركابدارحضرت شهريارى

ÉCHANTILLON. Petit morceau d'une chose quelconque, qui sert de monstre pour la faire connaître *A.* انموزج *P.* نمونه *T.* اورنك || La pièce ne se rapporte pas à l'échantillon ثوب نمونديه موافق دكلدر - Il se dit figur. des ouvrages d'esprit || C'est un échantillon de la pièce تأليفك برنمونه‌سيدر Par l'échantillon, vous jugerez de la pièce اصل تأليفك كيفيتى اشبو عرض اولنان نموندن معلومك اولور

ÉCHANTILLONNER. Confronter un poids ou une mesure avec sa matrice originale *A.* تطبيق - تعيير *P.* عيار كردن *T.* عيار ايتمك - عيارلمق || Les poids de ce trébuchet ont été marqués et échantillonnés à la Monnaie بو وزنه‌نك درهملرى ضربخانده بعد التعيير تمغالنمشدر

ÉCHANTILLONNÉ. *A.* معيّر *P.* عيار كرده *T.* عيارلنمش

ÉCHAPPATOIRE. Subterfuge, moyen adroit et subtil pour se tirer d'embarras *A.* وسيلة الحيصان - محيص - محيد *P.* جاى كريز *T.* قچماق || Trouver une échappatoire وسيلهٔ حيصان اولدجق بر تدبير تدارك ايتمك

ÉCHAPPÉE. Action imprudente d'un jeune homme qui sort de son devoir *A.* فلتات pl. فلتة *P.* شيوهٔ نا هنجار *T.* جالقلق || C'est une échappée de jeune homme برنو جوانك شيوهٔ نا هنجاريدر

On dit, Faire quelque chose par échappées, pour dire, la faire comme à la dérobée et par intervalles *T.* بر ايشى جالوب جارپمدجه ايشلمك

ÉCHAPPER. Se sauver des mains de quelqu'un, de quelque péril *A.* تفصّى - استخلاص *P.* رها يافتن *T.* قورتلمق - خلاص بولمق - صاوشوب قورتلمق || Échapper d'un danger مرضدن تهلكددن تفصّى واستخلاص ايتمك d'une maladie خلاص بولمق

Il signifie aussi, n'être pas saisi, se soustraire aux effets d'une cause qui tend à nuire *A.* انسلات - انملاص - تملّص - تفلّت *P.* كناره گير گريز شدن - از دست رفتن *T.* شيوشمك - شيوشوب قورتلمق || Échapper à la fureur, à la poursuite des ennemis اعدانك يد قهر وكيندلرندن وتعقيبلرندن فرجه تعقيبنده شتابان اولان - ياب تفلّت وانسلات اولمق دشمنك پنچهٔ قهر وتسلطندن شيوشوب قورتلمق

Et n'être pas aperçu *A.* انسراق - انسراق عن العين اختفاء عن النظر - عن النظر *P.* از ديده پنهان شدن *T.* كورنمامك - كوز ايله سچلمامك || Il y a des étoiles si élognées, des vaisseaux si déliés, qu'ils échappent à la vue بعض كواكب كرهٔ زميندن اول قدر دور وبعيد وبدن انسانده اولان بعض ظروف شول رتبده باريك ودقيقدر كه ديدهٔ خرده بين ارباب تدقيقدن منسرق ومختفيدر Il y a des insectes si petits, qu'ils échappent à la vue بعض حشرات ارض اول قدر صغير الجسمدر كه نظردن مختفيدر L'un des coupables a échappé au prévôt, et l'autre s'est échappé de prison مجرملرك برى ضابط نظرندن منسرق اولوب ديگرى قيد محبسدن شيوشوب غايب اولمشدر

On dit, Échapper de la mémoire, pour dire, qu'on ne s'en souvient pas *A.* خروج عن الخاطر - ذهول *P.* ازخاطربيرون - از ياد رفتن - شدن *T.* خاطردن چيقمق - Et échapper de la main, pour dire, qu'on a laissé tomber une chose par mégarde *A.* زلج عن اليد *P.* از دست رفتن *T.* الدن قايمق - On dit aussi, que rien n'échappe à la prévoyance, aux lumières de quelqu'un فلانك ديدهٔ دقايقبين حقايق شناسندن بر شئ نظر دقايقبينندن هيچ بر ذهول ايتمك احتمالى يوقدر شئ مختفى دكلدر

On dit, Laisser échapper l'occasion *A.* افاتة - فوت الفرصة *P.* فرصترا از دست دادن *T.* فرصتى قاچرمق - On dit, qu'un homme s'échappe, pour dire, qu'il s'emporte inconsidérément à dire ou à faire quelque chose contre la raison et la bienséance *A.* حادّ البوادر *P.* تيز مشرب *T.* تيز مشربى || Il est très-sujet à s'échapper بغايت حادّ البوادر بر آدمدر Il s'est échappé jusqu'à injurier son père حدّت بادره‌سى كندو پدرينى شتم ايتمك مرتبه‌سنه وارمشدر

On dit, qu'un mot est échappé à quelqu'un, qu'il a laissé échapper un mot, pour dire, qu'il lui est arrivé de dire un tel mot par mégarde *A.* تفوّه ـ زيغ اللسان ـ سبق اللسان ـ الكلام فراطاً *P.* دلدن قاچرمق *T.* از زبان برجستن ـ سورج لسان ایله سویلمك || Pendant la conversation, il lui est échappé tel mot اثنای صحبتده سبق لسان ایله فلان زیغ لسان ایله كلامی قاچردی Il m'est échappé de dire سویلمش بولندم Il lui échappe de dire souvent des choses mal à propos ایکیده برده مناسبتدن خارج سوزلر زیغ لسان اكثریا سورج لسان ایله مناسبتسز صحبتلر ـ ایله تفوّه ایدر بو سویلر Ce passage, cette citation a échappé à cet auteur كتابك مؤلفی فلان فقره‌یی وفلان اشهادی زیغ قلم ایله ترك ایتمشدر Le mot que vous venez de dire vous est échappé تفوّه ایلدیکك كلام سبق لسان ایله آغزکدن جیقدی سوز فراطاً آغزکدن چیقدی ـ آغزکدن قاچرلدی ـ ویردی Laisser échapper un secret بر سرّی سبق لسان ایله آغزدن بر راز پنهانی بر تقریب لساندن قاچرمق ـ چیقارمق On dit aussi, La patience m'échappe بضاعهٔ صبر وتحمّلم اوقات بی فایت ونا پیدا اولدیور La vie nous échappe ثبات عمرمز آناً فآناً رهین فوت وزوال اولمقده در Le temps nous échappe sans y penser زمان نا پایدار طویولمقسزین طویولمقسزین فوت اولدیور ـ جری وگذار ایتمکده در On dit aussi, Échapper le danger *T.* تنگنای خطردن تهلکه‌دن بر تقریب صیریلوب قورتلمق ـ انسلات ایلمك Échapper la potence دارآغاجندن بر تقریب تفلت وتفصّی ایتمك ـ Et proverb., L'échapper belle, pour dire, éviter heureusement un péril imminent *T.* تخلیص گریبان جان ایتمك بر تقریب شیوشوب ـ اصول ایله یقه‌یی قورتارمق ـ قورتلمق

On dit aussi, qu'un mot m'a échappé, pour dire, que je ne l'ai pas entendu بو لفظ قولاغمه دکماشدر

Échappé. *A.* منسلت ـ متفصّی ـ متملص ـ منفلت *P.* رها گریزان ـ خلاص یافته ـ از دست رفته ـ یافته *T.* قورتلمش ـ شیوشمش ـ

On dit d'un fou, C'est un échappé des Petites-Maisons زنجیردن ـ بیمارخانه قاچقونیدر ـ بوشانمش بر دیوانه در ـ On appelle figur. Échappé de Juif, un homme qu'on soupçonne être de race juive *T.* یهودی بوزمه‌سی

ÉCHARDE. Piquant de chardon, ou petit éclat de bois qui entre dans la chair *A.* شوکت ـ مشظ ـ مشظة pl. مشوظ *P.* جوب پاره ـ خسك *T.* قیقین ـ قیمق || On lui a tiré une écharde du pied آیاغنه باتمش بر قیمق انتقاش اولندی

ÉCHARDONNER. Ôter, arracher les chardons d'un champ, d'un jardin *A.* سلب الشایکات ـ قلع الشایکات *P.* خاروخسکرا برکندن *T.* تیکنلرکلری قوپارمق || Échardonner un champ تارلانك تیکنالکلرینی قوپارمق

Échardonné. *A.* مسلوب الشایکات *P.* خاروخسك برکنده *T.* تیکنالکلری قوپارلمش

ÉCHARNER. Ôter d'une peau de bête, d'un cuir, la chair qui y est restée *A.* اسحات اللحم ـ سحف اللحم عن الجلد *P.* گوشت ازروی پوست بر کندن *T.* اتی دریدن صیرمق

Écharné. *A.* مسحوت اللحم *P.* پوست بر کنده گوشت *T.* اتی صیرلمش دری

ÉCHARNOIR. Instrument avec lequel on écharne *A.* مسحفة *P.* گوشت بر کن *T.* اتی دریدن صیره‌جق بچاق

ÉCHARPE. Une bande de taffetas qu'on porte passée au cou, pour soutenir un bras malade *A.* مناط العضد *P.* بند بازو *T.* قولی باغی || Avoir le bras en écharpe قولی باغه آصمق

On dit, Un coup qui va en écharpe, pour dire, qui va en ligne traversale, de biais *A.* رمیة متزایغة *P.* انداخت کجرواند *T.* آرقوری آتمه || Ce canon tire en écharpe بوطوب متزایغاً آرقوری كله آتار ـ آرقوری كله آتار ـ Et figur., Avoir l'esprit en écharpe, c'est-à-dire, de travers, embrouillé *A.* زایغ العقل *P.* كج عقل *T.* عقلی اکری

Il se dit aussi, d'une sorte de vêtement que les femmes mettaient autrefois sur les épaules *A.* طرحة ـ ردا *P.* دوش آویز *T.* اوموز مقرمه‌سی || Elle était en écharpe فلان خاتونك اوموزنده دوش آویز وار ایدی

ÉCHARPER. Faire une grande blessure avec un coutelas, un cimeterre *A.* ایقاع المشنة ـ تکلیم *P.* زخم زدن *T.* یاره‌لمق || Il lui a écharpé le visage, le bras یوزینه یاخود قولنه مشنه پیدا ایتدردی

Écharpé. *A.* مکلوم ـ ممشون *P.* زخمخورده *T.* یاره‌لنمس ـ ایری صیرقلو ـ On dit, Tel régiment a été écharpé, pour dire, a été presque entièrement détruit کشتهٔ تیغ بیدریغ ـ طعمهٔ صمصام قهر ودمار اولمشدر ـ قهر ودمار اولمشدر

فليجدن كچورلمشدر

ÉCHARS. Terme de Marine. Il se dit des vents faibles et qui passent subitement d'un rumb à l'autre *A.* رياح متخرّقه *P.* بادهاى پراكنده *T.* قاريشق اسن يللر

ÉCHARSETÉ. Défaut d'une pièce de monnaie qui n'est pas du titre ordonné *A.* نقصان العيار *P.* كمعيارى ـ عيار ناراستى *T.* عيار اكسكلكى

ÉCHASSES. Il se dit de deux longs bâtons, à chacun desquels il y a une espèce d'étrier attaché, ou un fourchon du bois même dans lequel on met les pieds, pour marcher dans des marais, ou pour paraître plus grand et divertir le peuple *A.* قبقاب *P.* دەتاس *T.* نعلين

On dit figur. d'un homme qui a l'esprit guindé, et qui veut toujours parler d'une manière élevée, qu'il est toujours monté sur des échasses *A.* شامخ الانف *P.* بالا پرواز *T.* بورونىنى يوقارى طوتار

ÉCHAUBOULURE. Espèce de petites élevures rouges qui viennent sur la peau *A.* حطاطة pl. حطاط *T.* قبارجق

ÉCHAUDER. Laver d'eau chaude et bouillante *A.* ارحاض بماء السخين ـ غسل بماء السخين *P.* بآب گرم شوييدن *T.* قيزغين صو ايچنده ييقامق ـ قينار صوده ييقامق

Et tremper dans l'eau chaude *A.* شعب ـ سمط *P.* در آب گرم زدن *T.* خشلمق || Échauder de la volaille pour la plumer طيورى تويلرينى يولمق ايچون خشلمق

S'échauder, signifie figur., être attrapé, recevoir quelque perte, quelque mal dans une affaire *T.* يانمق || Il ne s'engagera jamais dans de parcilles affaires, il s'y est échaudé بو مقوله اموردە مقدّما يانمش اولديغندن فيما بعد تشبّث ايتمز || Il s'y est échaudé بو خصوصدە ياندى

Échaudé. *A.* مسموط *P.* در آب گرم زده *T.* خشلنمش

ÉCHAUDOIR. Lieu où l'on échaude. Il se dit ordinairement des vaisseaux qui servent à cet usage *A.* اناء الشعب *T.* نسنه خشليەجق قاب

ÉCHAUFFAISON. Mal léger causé par une chaleur excessive, et qui paraît par une ébullition *A.* هرض *T.* اسيلك قبارجقلرى || Ce n'est pas un grand mal, ce n'est qu'une échauffaison بر آغر علّت دكل اسيلك قبارجقلريدر

ÉCHAUFFANT. Il se dit des alimens et de tout ce qui augmente la chaleur animale *A.* مسخّن pl. مسخّنات *P.* تف آور *T.* قيزدريجى || Les épiceries sont échauffantes بهارات مقولەسى مسخّن دەدر

ÉCHAUFFEMENT. L'action d'échauffer, où l'effet de cette action *A.* حموّ ـ سخانت *P.* تف *P.* گرمى *T.* گرميّت ـ قيزغنلق

ÉCHAUFFER. Donner de la chaleur *A.* احماء ـ تسخين ـ تحميم ـ احمام *P.* گرميدن ـ تابيدن ـ تفيدن *T.* قيزدرمق || Échauffer la chambre حجرەيى تحميم ايتمك ـ ايستمق || اوطەيى قيزدرمق ـ اوطەيى ايستمق || Il avait un si grand frisson, qu'on ne le pouvait échauffer فلان كشيدە عارض اولان حالت قشعريرەنك كمال شدّتنە مبنى تسخينى ممكن اولمدى ـ On dit figur., qu'une chose échauffe le sang, la bile à un homme, pour dire, qu'elle le met en colère, ou qu'elle l'impatiente فلان شئ لهبان دم غيظ وغضبنە بادى اولور ـ فلانك صبرينى ياقر ـ فلانى علولندرر

S'échauffer *A.* كسب الحرارة ـ تسخن *P.* تفيدن *T.* قزمق || Il s'est échauffé à marcher شدّت حركتدن ايستندى ـ ايستمق

Figur., Se mettre en colère, s'emporter *A.* اشتكال ـ تضرّم ـ تنفّظ ـ استشاطة ـ احتدام ـ توقد *P.* پر آتش شدن *T.* علولنمك ـ آتشلنمك ـ قزمق ـ حرارتلنمك || Vous ne lui sauriez parler de cela, qu'il ne s'échauffe incontinent فلانە دائر علونامك ـ كلامە تصدّى اولنسە درحال متنفّظ ومستشيط اولور ـ قزار ـ حرارتلنور ـ وپر آتش اولور ـ On dit aussi, Une imagination qui s'échauffe قوّت متخيّلەسى علوگير اشتعال اولور ذهن وخيالى سريع التوقد || La valeur s'échauffe au sein des combats درخلال حرب وجدالدە غيرت وشجاعت علوگير رهين استيقاد والتهاب ـ متوقد ومشتعل اولور ـ اشتعال اولور قزيشور ـ اولور

On dit en parlant d'une querelle, d'une dispute, d'une conversation, d'une guerre, qu'elle s'échauffe, pour dire, qu'elle s'anime de plus en plus *A.* استحرار ـ حموّ *P.* گرمى پذيرفتن *T.* قزشمق || La dispute s'est échauffée معارضە ومنازعە كسب حموّ وگرميّت ايلدى || La conversation s'est échauffée مذاكرە ومباحثە كسب گرميّت ايلدى || La guerre vient de s'échauffer آتش پر لهيب دار وگير وقتال جنك وجدال كسب ـ كسب توقد واشتعال ايتمكدە در حموّ واستحرار ايتمكدە در

Échauffé. *A.* متسخّن ـ سخين *P.* حرارت ـ تفيدە ـ تابيدە

علولنمش ـ قزمش *T.* گرم شده ـ يافته

ÉCHAUFFOURÉE. Entreprise mal concertée et téméraire *A.* قحمة pl. قحمات *P.* حركت بيباكانه *T.* صالدرش || Il a fait une étrange échauffourée غريب وعجيب بر كونه صالدرش ايتدى Ce ne fut pas un combat, ce ne fut qu'une échauffourée محاربه دكل سادەجه بر صالدرش ايدى

ÉCHAUFFURE. Petite élevure qui vient sur la peau dans une échauffaison *A.* ذميم *P.* آبله ـ آوله *T.* خرده قبارجق

ÉCHAUGUETTE. Guérite, petite loge en lieu haut et éminent dans une place forte, pour découvrir ce qui se passe aux environs *A.* فنزر pl. فنازر ـ مرقبة ـ مربا ـ مرتبا *P.* ديدهبانگاه *T.* بكجى كوشكى ـ قراغول يرى || Il y a toujours un homme à l'échauguette, pour découvrir s'il paraît quelqu'un dans la campagne صحراده بر كمسنەنك اولوب اولمديغنى كوزتمك ايچون قراغول يرنده دائما بر نفر بكلمكده در

ÉCHÉANCE. Jour où l'on doit payer une dette, ou faire une chose *A.* وعدة ـ ميعاد *P.* دم وعده *T.* وعدەنك وقتى || À l'échéance du premier paiement تقسيط اولك وعدەسى حلولنده À l'échéance du terme وعدەسى انقضاسنده ـ حلولنده L'échéance d'une lettre de change پوليچه تمسكنك وعدەسى

ÉCHEC. Terme du jeu des échecs *T.* كيش || Donner échec شاهه كيش ايتمك Mettre le roi en échec كيش ايتمك Échec et mat *T.* كيش ومات

On dit figur., Tenir des troupes, une armée en échec, pour dire, empêcher des troupes, une armée d'agir, de rien entreprendre دشمن ـ عسكرى واردوىى صورت محبوسيتده قويمق عسكرينى ما له قبلة ولا دبرة فحواسنجه قيام وحركتدن عاجز اولەجق صورتده قويمق — Tenir une place en échec, pour dire, la tenir en crainte d'être assiégée *T.* خوف محاصرەيه القا ايتمك || L'armée se posta de manière qu'elle tenait toutes les places des ennemis en échec اردو شول صورتده اتخاذ قرار ايلديكه دشمنك جميع قلع وحصوننى خوف محاصرەيه القا ايتدردى

Il se dit aussi figur., d'une perte considérable que font les troupes *A.* نكايت ـ هزيمت *P.* شكست *T.* بوزغونلق || Les ennemis reçurent un grand échec dans cette occasion بو دفعه دشمن عسكرى شكست عظيمه دوچار اولمشدر

On dit aussi, C'est un grand échec à sa faveur, à sa fortune, à son honneur *A.* كسر ـ نقيصة *P.* رخنه *T.* سكته || Il a reçu un terrible échec à son honneur عرض وناموسنه سكتهٔ عظيمه كليتلو رخنه پيدا اولدى ـ عارض اولمشدر

ÉCHECS. Jeu qu'on joue sur un tablier ou damier *A.* شطرنج *P.* شترنگ *T.* شطرانج || Un grand joueur d'échecs بر استاد شطرنجباز — Il se dit aussi des pièces avec lesquelles on joue aux échecs *A.* آلات الشطرنج *P.* مهرهاى شترنگ *T.* شطرنج طاشلرى

ÉCHELETTE. Sorte de petite échelle que l'on attache à côté du bât d'un cheval, pour porter, pour y accrocher des gerbes, des bottes de foin *A.* كلاب ـ كلب *P.* چنگال زين *T.* اكر چنكالى

ÉCHELLE. Machine de bois servant à monter et à descendre *A.* مصعاد pl. مصاعيد ـ معرج pl. معاريج *P.* نردبان *T.* نردبان ـ مردوان || Monter avec une échelle نردبان ايله چيقمق Échelle double جفته مردوان

ÉCHELLE DE CORDE. *A.* حابول *P.* كمند گونه نردبان *T.* ايب مردوانى

Il signifie aussi, une place de commerce dans les mers du Levant *A.* بندر pl. بنادر ـ مينا *P.* كشتيگاه *T.* اسكله || Dans toutes les échelles du Levant بالجمله آقدكز اسكلەلرنده C'est la plus fameuse échelle du Levant آق دكزده كائن اسكلەلرك اشهر واعلاسيدر Trafiquer dans les échelles du Levant آق دكز اسكلەلرنده تجارت ايتمك

ÉCHELON. V. Degré. — Figur., Ce qui sert à mener d'un rang à un autre plus haut *A.* مخرج || Cette petite charge est un échelon pour monter à une plus grande بو كوچك منصب رتبهٔ اعلا مخرجيدر

ÉCHENILLER. Ôter les chenilles *A.* دفع ازالة السرفة *P.* صدپايه كردن *T.* طرطلى كيدرمك || Si vous n'échenillez pas vos arbres, il n'y restera pas une feuille باغچەكده موجود اولان آغاجلردن طرطل دفع وازاله اولنمدقچه اوزرنده بر يپراق قالميەجقدر

ÉCHENILLÉ. *A.* زايل السرفة *P.* صدپايه بر طرف گشته *T.* طرطلى كيدرلمش

ÉCHEVEAU. Fils de chanvre, de soie, de laine, repliés en plusieurs tours *A.* مريرة *P.* سف *T.* قنقال ـ طوره || Écheveau de soie ايپك طورەسى

ÉCHEVELÉ. Qui a les cheveux en désordre *A.* مجفول الشعر

صاجی .T پریشان کاکل - ژولیده موی .P مشعون الشعر - طاغنق

ÉCHEVIN. Officier élu par les bourgeois, pour avoir soin de la police et des affaires communes d'une ville A. شیخ البلد .P شحنه .T قوجه باشی

ÉCHEVINAGE. Charge d'échevin A. مشیخت البلد .P شحنگی .T قوجه باشیلق

ÉCHIFFRE. Mur rampant sur lequel portent les marches et la rampe d'un escalier A. دفّة المرقات .P دیوارهٔ نردبان .T مردون دیوارەسی

ÉCHINE. L'épine du dos. V. Épine. ‖ Il s'est rompu l'échine مهرهٔ پشتی منقصم وشکسته اولمشدر

ÉCHINER. Rompre l'échine A. قصم الصلب .P مهرهٔ پشت شکستن .T آرقه کمیکنی قیرمق ‖ Il lui a donné un coup de bâton qui l'a échiné ضرب عصا ایله آرقه کمیکنی قیردی

On dit, Échiner de coups, pour dire, battre courageusement A. ضرب بالشدّة .P سخت زدن .T شدتلو دوکمک

ÉCHIQUIER. Tablier sur lequel on joue aux échecs A. نطع شطرنج - شطرانج بزی .T تختهٔ شترنگ .P لوح الشطرنج - تختەسی

Il se dit aussi, d'un filet carré, auquel est attachée une perche, et dont les pêcheurs se servent pour pêcher de petits poissons A. مغرفة السمك .P کپچهٔ ماهی .T بالق کپچەسی

ÉCHO. Son réfléchi par un corps solide, et qui par-là se répète et se renouvelle à l'oreille A. عکس الصدا - صدا .P آواز بازگشت - نوف .T یڭقو ‖ Les échos des forêts, des montagnes, des vallons, des bois اورمانلردن وجبالدن ودرەلردن وقوریلردن منعکس اولان صدا عکس Les échos redoublés صدانڭ رداد وانعکاس مکرّری - مکرّر صدا Les échos répondent à sa voix فلانڭ صوتنه عکس صدا ایله مقابله کراراً ومراراً عکس ایدن Écho qui répète plusieurs fois اولنور صدا - On dit figur., qu'un homme est l'écho d'un autre, lorsqu'il répète ce qu'un autre a dit فلان آدم فلانڭ عکس صداسی مقامنده در

ÉCHOIR. Il se dit des choses qui arrivent par sort ou par cas fortuit A. اصابت .P افتادن .T دوشمک - نصیب اولمق - قسمت اولمق - سهم ‖ J'espère que le bon lot lui écherra کندویه - رابح کندویه اصابت ایدەجکن مأمول ایدرم

فلان شیئ قسمت اولدجغن Cela lui est échu en partage نصیب اولدی - حصّەسنه اصابت ایلدی Si le cas y échait اول حالڭ وقوعی تقدیرنده - فرصت دوشر ایسه

Il se dit aussi, du temps préfix auquel on doit faire certaines choses, et de celles qui se doivent faire dans des termes préfix A. انقضاء المدة المعيّنة - انقضاء الوعدة - حلول الوعدة ‖ وعدەسی کلمک - وقتی کلمک .T وعده تمام شدن .P Le premier terme échoit à tel jour تقسیط اولڭ وعدەسی فلان کونده حلول ایدر Cette lettre de change est échue اشبو پولیچه - وعدەسی حلول ایتمشدر - تمسکنڭ وعدەسی منقضیدر وعدەسی تمام اولمشدر

Il se dit encore impersonnellement, des peines imposées à ceux qui contreviennent aux lois A. اقتضا .P لازم افتادن .T لازم کلمک ‖ À cela il y échoit amende بوخصوصده جریمه لازم کلور Il n'y échoit aucune peine afflictive بر درلو عقوبت الیمه لازم کلمز

ÉCHU. A. مصاب .P افتاده .T دوشمش .A منقضی .P بتمامی رسیده .T کلمش

ÉCHOPPE. Petite boutique qui ordinairement est en appentis, et adossée contre une muraille T. قولتوق دکّانی

ÉCHOUER. Donner sur un écueil, sur un bas-fond. Il se dit des vaisseaux A. ابسار السفينة - ابسار المرکب .P کشتی نشستن .T کمی اوتورمق ‖ Le vaisseau échoua sur un banc de sable قومله‌ده اوتوردی - سفینه رمال اوزرنده نشست ایلدی

Il signifie aussi, se briser A. انحطام - تکسّر .P شکسته شدن .T پارەلنمک ‖ La frégate échoua contre un rocher فرقتین - سفینەسی قیا اوزرنده دوچار تکسّر وانحطام اولمشدر پارەلنمشدر - دوچار شکست اولمشدر Nous échouâmes sur un tel banc کمیمز فلان قومسالڭ اوزرنده پارەلندی - Il est aussi actif T. قره‌یه دوشورمک - کمی‌یی قره‌یه اوتورتمق ‖ Ce pilote échoua son vaisseau قولاوز سفینه‌یی قره‌یه دوشردی Il a mieux voulu s'échouer que de se laisser prendre ید اعدایه گرفتار اولمقدن ایسه سفینەنڭ قره‌یه دوشرمسنی اولی دوشرمسنی ترجیح ایلدی - عدّ ایلدی Il nous échoua par malice کمی‌یی خیانةً قره‌یه دوشردی

Il signifie figur., ne pas réussir à ce qu'on a entrepris A. عدم النجاح والظفر - عدم الحصول المرام - تخسّر - خیبت .P ناکام شدن - نا مراد شدن - ناکامی ماندن .T بناکامی

شاپه اوتورمق - بجرمامك || N'entreprenez pas cette affaire, vous y échouerez بو ماده‌یه تصدی ایتمه دوچار خیبت انجاح مرامه موفق اولمیه‌جغك - وخسران اوله‌جغك ظاهر در درکار در Ce genre d'écrire est fort difficile, il y a peu de gens qui n'y échouent بو مقوله تحریر وکتابت بغایت دشوار اولمغله تصدی ایدنلردن وافر کمسنه حصول مرامه ظفر یاب ناکام ونا مراد - وافر کمسنه‌لر شاپه اوتوررلر - اولدمزلر قالورلر Cette affaire a échoué بو مصلحت نتیجه پذیر حصول بجربلمدی - حصول پذیر اولمدی - اولمدی Ses desseins échouèrent کشتئ آمالی نشستهٔ ریگسار خسران وخیبت کشتئ آمالی صدمه زدهٔ خسران وخیبت اولمشدر - اولمشدر

Échoué. A. متکسر P. شکسته - شکست یافته T. اوتورمش بناکامی - ناکام A. خاسر - خائب P. ناکام T. قره‌یه دوشمش - شاپه اوتورمش - بجرلمامش || Un vaisseau échoué قره‌یه اوتورمش کمی Un projet échoué مقارن نجاح وظفر مانده بجریلمامش تدبیر - اولمامش بر تدبیر

ÉCIMER. V. Étêter.

ÉCLABOUSSER. Faire rejaillir de la boue sur quelqu'un A. رمی الرشاش الردغة P. گل افشاندن بر T. زیفوس جامور صچراتمق - آتمق || Un laquais qui galopait à cheval m'a tout éclaboussé آت ایله سکردن بر خدمتکار اوزرمه زیفوس آتدی

Éclaboussé. A. مرتدغ برشاش الردغة T. زیفوسلنمش

ÉCLABOUSSURE. Boue que l'on fait rejaillir sur quelqu'un A. رشاش الردغة P. گلپاره T. زیفوس - جامور سرپندیسی || Votre manteau est plein d'éclaboussures قپودك بستبتون مرتدغ وگل آلود در - زیفوسلندی

ÉCLAIR. Éclat de lumière subit. Il se dit particulièrement d'une flamme qui s'élance tout-à-coup dans l'air A. برق pl. بروق P. درخش - بخنوند T. شمشك || Il a fait toute la nuit de grands éclairs بو کیجه برقان بروق تا بصباح متمادی اولدی - ومضان بروق تا بسحر متمادی اولدی - صباحه قدر شمشك چاقدی Je ne voyais qu'à la lueur des éclairs انجق لمعان برق ایله تمیز اشباح ایده بیلور ایدم - شمشك آیدنلغی ایله - تابش برق ایله کوره بیلور ایدم کورر ایدم

. On dit figur., Passer comme un éclair, pour dire, passer vite || Il ne s'est point arrêté ici, il a passé comme un éclair بو محلده توقف ایتمیوب کبرق الخاطف غایب ونا پدید - برق خاطف کبی کلوب کچدی - اولدی La gloire du monde passe comme un éclair اقبال دنیا مثال برق خاطف شمشك آیدنلغی کبی کلوب کچر - زایل ومنعدم اولور

ÉCLAIRAGE. Action d'éclairer une ville, une maison A. اضائة البیت - البلدة P. روشنسازئ خانه - روشنسازئ شهر T. بلده‌نك وقونانك ایدنلمه‌سی || Il en coûte tant par an pour l'éclairage de Paris پارسده اضائهٔ بلده ماده‌سنك مصرفی سنه‌ده شو قدره بالغ اولور

ÉCLAIRCIR. Rendre clair ce qui est sombre A. تجلیه - تصفیه P. روشن کردن - روشنایی دادن T. آچمق - جلا ویرمك || Le vent a éclairci le temps هبوب ریح تصفیهٔ هوایی موجب اولدی - روزکار هوایی آچدی Cela sert à éclaircir la vue فلان شئ بصرك صفوت وانجلاسنه مدار اولور à éclaircir la voix صدایه باعث نقا وصفوت اولور Éclaircir des armes سلاحك پاسنی آچمق - سلاحه جلا ویرمك Il y a de certaines choses qui servent à éclaircir le teint بعض شیلر وار در که رنگ رویه بادئ روشنایی وصفوت اولور

Et rendre moins épais A. امها - ترقیق P. آبی کردن T. صولو ایتمك - یوفقه‌لتمق || Éclaircir un sirop ربی ترقیق ایتمك

Et rendre moins serré A. ایراث التخلخل P. متخلخل کردن T. سیرکلك پیدا ایتدرمك - آره‌سنی سیرکلندرمك || Éclaircir un bataillon بر بلوك عسکرك آره‌سنی سیرکلندرمك Le canon a fort éclairci les rangs ضرب طوب ایله صفوف عسکریه‌نك آره‌سی متخلخل اولدی - سیرکلندی - En termes de Teinturier, c'est diminuer le foncé de la couleur d'une étoffe T. رنکنی آچمق - On dit figur., Il a bien éclairci son bien, pour dire, qu'il en a mangé une bonne partie مالنی هب ایوجه یوفقه‌لتدی

Il signifie aussi, rendre évident A. توضیح - ایضاح - کشف - تفصیح P. بیان - عیان کردن T. خارجه چیقارمق - بللو ایتمك - بلورتمك - آچیغه چیقارمق || Cet auteur éclaircit bien des vérités بو مؤلف نیجه حقایق احوالی کشف وایضاح ایدر Éclaircir un fait واقعه‌یی کشف وایضاح ایتمك Le temps éclaircit la vérité وقت وزمان واقع حالی خارجه اخراج ایدر Éclaircir une question, une matière مسئله‌یی وماده‌یی کشف وبیان ایتمك - On dit, Éclaircir un doute,

une difficulté, pour dire, les résoudre *A.* دفع ـ حلّ الشبهة
مشكلى *T.* دفع الاشكال ـ حلّ المشكل ـ الشكّ والاشتباه
ـ Et éclaircir quelqu'un, pour dire, l'instruire d'une سوكمك
vérité, d'une chose dont il doutait *A.* ـ تبيين الحقيقة
T. از حقيقت حال آگاه كردن *P.* كشف الحقيقة الحال
حقيقتى آكلاتمق ‖ Je doute de cette nouvelle, je veux m'en
éclaircir بو خبرده شبهه‌م اولمغله حقيقتك استكشافى
حقيقتنه تحصيل اطلاع ويقين ـ تحقيقنى استرم ـ مطلوبمدر
بو ماده‌نك ايتمك Il faut s'éclaircir sur cette affaire استرم
بو ماده‌ده حقيقت حالك استكشافى ـ تحقيقى اقتضا ايدر
لازمدر

Éclairci. *A.* واضح ـ منكشف ـ عيان *P.* آشكار *T.* بللو *A.*
آگاهى *P.* متبيّن ـ متحقق *A.* سوكلمش *T.* وا شده *P.* منحل
بللو اولمش ـ بيلنمش *T.* پذيرفته

ÉCLAIRCISSEMENT. Explication d'une chose obscure *A.* حلّ
ـ كشف *P.* گشايش *T.* آچلش ـ سوكلش ‖ Éclaircissement
d'un doute عقدهٔ d'une difficulté برشبهه‌نك حلّ وكشفى
مشكلك حلّى ـ اشكالك حلّى Je n'entendais pas ce pas-
sage, mais vous m'en avez donné l'éclaircissement بو فقره‌نك
معناسنى فهمدن عجزم ظاهر ايكن سن كشف وحلّ ايلدك

Et une explication que l'on demande à un homme, pour sa-
voir s'il a dit ou fait telle chose *A.* شرح الحال *P.* بيان
T. چگونگى حال ‖ كيفيّت حالك بيانى Tirer un éc-
laircissement شرح حالى تحصيل ايتمك Demander un éc-
laircissement شرح حالى استعلام واستفسار ايتمك Donner
un éclaircissement چگونگى ـ كيفيّت حالك شرحنى ايتمك
شرح حال حالى بيان ايتمك En venir à un éclaircissement
شرح Avoir un éclaircissement avec quelqu'un صددينه كلمك
ايضاح حاله دائر ـ حاله دائر مذاكره ومباحثه‌يه قيام ايتمك
مذاكره‌يه مبادرت ايتمك

ÉCLAIRE. Plante qu'on appelle autrement Chélidoine. Il y en
a de deux espèces, La grande *A.* حشيشة ـ بقلة الخطاطيف
قرلنغج اوتى *T.* زرجوبه ـ زرده‌چاو *P.* الخطّاف La petite
T. رهبان جاده‌سى

ÉCLAIRER. Faire des éclairs *A.* تساطع البرق ـ وبصان ـ
رخشيدن *P.* التماع ـ الاحة البرق ـ لمعان البرق ـ برقان
T. شمشك يلدرامق ـ شمشك چاقمق ‖ Il n'a fait qu'
éclairer toute la nuit بروقك التماعى تا بسحر منقطع
تساطع والتماع بروق ختام ليله قدر متمادى ـ اولمش دكلدر
اولدى

Éclairer. Illuminer, répandre de la clarté *A.* اضاءة ـ تنوير
ضياپاشيدن ـ درخشيدن ـ تابيدن *P.* تضيئة ـ نشر الضيا ـ
روشن ساختن ـ *T.* آيدنلق ويرمك ‖ Le soleil éclaire la
terre شمس تابان روى زمينه نشر نور وضيا ايدر Ce flam-
beau éclaire toute la chambre بو مشعله حجره‌يى جملهٔ اضائه
تاب قمر رهين زوال La lune n'éclairait plus وتنوير ايدر
قمرك تابش وضياسى زايل ونا پيدا ايدى ـ اولمشيدى
Le soleil éclaire كونش آيدنلق ويرر ـ پارلر ـ Et figur. Don-
ner de la clarté à l'esprit ‖ Cette lecture lui a bien éclairé l'es-
prit بو كتابك مطالعه‌سى روشنايى بخش ديدهٔ جاندر ـ
سبب روشنايئ بصر بصيرتدر Seigneur, éclairez mon enten-
dement قوّهٔ ـ يا رب بصر بصيرتمه احسان نور وضيا ايله
مدركه‌مى مستنير وضيادار ايله

Il signifie aussi, épier, observer *A.* تجسّس الحال *P.*
حالى آراشدرمق *T.* پژوهيدن حال ‖ vous allez dans un
monde où vous serez éclairé de près كافهٔ محلده وارديغك
ـ حركات وسكناتكى تجسّسدن خالى اوليه‌جقلر در
Les وارديغك محلّ تجسّس حالكه دقت اولنه‌جق يردر
Grands doivent bien prendre garde à tout ce qu'ils disent, à
tout ce qu'ils font, car tout le monde les éclaire شرفاى قوم
مطمح انظار عالم اولدقلرينه مبنى كافهٔ اقوال وافعاللرنده
احتراز اوزره اولملودرلر Quand un homme est suspect, on lui
donne quelqu'un pour l'éclairer, pour éclairer ses actions بر
آدم مظنون اولنجه احوال واقوالنى تجسّس ايچون يانينه
جاسوس تعيين اولنور

Il signifie, au neutre, apporter de la lumière *T.* موم كوسترمك
‖ Éclairez à monsieur فلانه موم كوستر

Et étinceler, pétiller *A.* تلألؤ ـ تشعشع ـ الاحة *P.* درخشيدن
ـ تابيدن ـ پرتو ريختن ـ پرتو افشاندن *T.* پارلدامق ‖ Les
yeux des chats éclairent pendant la nuit كدينك كوزى
ظلمت ليلده تلألؤ وتشعشع ايدر

Éclairé. *A.* منوّر ـ منير ـ مستنير ـ مضئ *P.* درخشان ـ روشن
ـ تابناك ـ پر فروغ ـ ضيادار *T.* آيدنلقلو ‖ Escalier bien
éclairé ضيادار بر نردبان ـ كثير الضيا بر نردبان

Il se dit figur. d'une personne qui a beaucoup de connaissan-
ces *A.* منجّد ـ ذو عقل المنير *P.* نظرباز ـ حقايق آشنا ـ

روشنضمیر *T.* ذهنی پارلاق - معلوماتی چوق || C'est un homme fort éclairé مهبط انوار معارف ومعلومات اولمش ذهنی پارلاق - ذهن تابناك صاحبی بر ذات پر کمالاتدر مطرح انوار دانش ومعلومات اولمش - برمرد حقایقداندر Esprit fort éclairé ذهن درّاك صاحبی بر ذات متبحّر کثیر التجاربدر عقل آگاه پر انتباه - ضمیر منیر معارف سمیر

On dit, qu'une maison, qu'un jardin sont fort éclairés, pour dire, qu'on y est exposé à la vue de tout le monde معرض آچیقده در - نظرگاه ناسدر - عامّهٔ انظار در

ÉCLAIREUR. Terme de guerre. Celui qui va à la découverte *A.* شیفة - نفیضة *T.* انجه چرقدجی

ÉCLANCHE. V. Gigot.

ÉCLAT. La pièce d'un morceau de bois qui est brisé, rompu en long *A.* مطیّر pl. مطیّرات - دقاق العود - کسارة العود pl. کسارات العود *P.* هیزمپاره - چوبپاره - هیزم - پنیوش *T.* آغاج پارجه سی - آغاج قیرنتیسی || On a fendu cette bûche par éclats بو کتوکی مطیّراً یارلمشدر Les lances des deux chevaliers volèrent en éclats بو ایکی یکیتلرك مزراقلری پاره پاره اولدرق هوایه پران اولمشدر Il fut blessé d'un éclat de lance مزراق کسارهسی ضربندن مجروح اولدی

Il se dit aussi des pierres, de la brique, des bombes, des grenades *A.* کسارة pl. کسارات *P.* پاره - ریزه *T.* اوفانتی - پارچه - قیرنتی || Le canon donnant dans la muraille, fit voler des éclats گلّه نك دیوار اوزرینه ضربندن نیجه سنگریزه لر پران اولدی Un éclat de pierre le blessa au visage برسنگپاره ضربندن چهرهسی زخمدار اولدی Il fut blessé d'un éclat de bombe, d'un éclat de grenade منشق اولمش خمپره کسارهسی چاتلامش خمپره قیرنتیسی - ضربندن مجروح وداغدار اولدی ضربندن

ÉCLAT. Lueur brillante *A.* شعشعة - نور - تلألؤ - لمعان *P.* تابش - پرتو - تاب - فروغ - رونق - رخشندگی *T.* پارلدی - پارلایش || On ne saurait soutenir l'éclat du soleil شمسك شعشعهسنه کوز تحمّل ایدهمز Ces pierres ont bien de l'éclat اشبو جواهر متشعشع وپرتوناکدر متلالی ودرخشاندر - L'éclat des yeux نور عین - فروغ چشم - کوزك فری L'éclat du teint آب وتاب روی - فروغ زنگ روی - نور لون وجه des fleurs ازهارك تلالؤنی - فر وفروغی - پارلدیسی

Figur. *A.* نضارت - زهرت - زهورت *P.* فر - آب وتاب - بو خاتونك پارلقلق *T.* || Cette femme a beaucoup d'éclat بهجه وسیماسنده - چهرهسنده زهرت ونضارت چوقدر Le coloris de ce tableau a beaucoup d'éclat بو تصویرك الوانندهٔ رونق ونضارت چوقدر Le style de ce discours a de l'éclat, de la magnificence بو نطقك سبك وعبارهسنده هم عظمت بو مقالدنك - وهم لطافت ونضارت وار در

Il signifie aussi, gloire, splendeur, magnificence *A.* کوکبة *P.* دبدبه - فر وشکوه *T.* اولولق - پارلقلق || Action d'éclat نشر پرتو ریز - مآثر فر وشکوهی موجب اولهجق عمل جلیل شهرت اولهجق اعمال جلیلهدن بر عمل Cela a répandu un grand éclat sur sa famille بو کیفیت کندو خاندانی حقنده مستلزم فروشکوه عظیم اولمشدر - وسیلهٔ دبدبه وشهرت اولمشدر موفق اولدیغی مآثر جلیلهدنك L'éclat de ses belles actions بادئ فروغ وشکوهی Il n'aime pas l'éclat ni la pompe فروغ اولهجق حالاتدن واسباب دبدبه واحتشامدن حظ ایتمز Il parut avec éclat à la Cour کوکبهٔ عظیمه ایله سرای همایونه مصحوبا بالکوکبه سرای همایونده چهره نمای ظهور - کلدی ایلدی Être ébloui par l'éclat des grandeurs et des richesses بر کمسهنك بصر بصیرتی پرتو مال واقبالدن خیرهناك اولمق

Il se dit aussi des sons, et signifie, grand bruit *A.* زمزمة - طراق - طرّاقة - سطع - هزیز - ارتجاس *P.* تراك - زمزمهٔ کفاند - *T.* جاتردی - کورلمه || Un éclat de tonnerre کوك کورلمهسی - ارتجاس سما - رعد

On dit aussi, Un éclat de voix *A.* صرخة *P.* ولوله *T.* پاتردی - کورلدی - شماطه || Un grand éclat de voix ولولهٔ عظیم - صرخهٔ عظیمه - سس کورلدیسی - Et figur. || Cette action a fait éclat, grand éclat, pour dire, qu'elle a fait du bruit ولوله انداز چار اقطار جهان اولمش بر اثر جلیلدر - صیت وشهرتی ولوله انداز مسامع جهانیان اولمش بر آفاقگیر عالم اولمش برامر جلیل الاشتهار در - کیفیتدر - کورلدیسی - شماطهسی عیّوقه چیقمش بر ماده در

Il signifie aussi, rumeur, scandale *A.* قیل وقال *P.* گفتگو *T.* صیزلدی || Cette affaire fait beaucoup d'éclat بو مصلحت قیل وقال عظیمه بادی اولمشدر C'est un emporté, il est à craindre qu'il ne fasse un éclat mal à propos غضوب بر آدمدر برکونه - نا بجا برکونه صیزلدی قوپارهجغی خوف اولنور Craindre l'éclat گفتگودن صیزلدییه باعث اولهجغی - صیزلدیدن - احتراز ایتمك Il faut assoupir cette affaire

pour éviter l'éclat, pour prévenir l'éclat صیزلدیسی ظهورندن احترازاً بو مادّه‌یی تسکین ایتمک اولیدر Il devait s'épargner l'éclat صیزلدیدن حذر واجتناب ایتملو ایدی

On dit aussi, un éclat de rire *A.* قرقرة ـ قهقهة *P.* قاه قاه *T.* قرقره ـ قهقهه ایله کولمه || Il lui prit un éclat de rire قهقهۀ عظیمه ـ شدیده ایله مستغرق ضحک وخنده اولمشدر ایله‌خنده ناک اولمشدر

ÉCLATANT. Qui a de l'éclat *A.* لامع ـ مشعشع ـ متلالی ـ پرتو ناک ـ رونقدار ـ تابناک ـ تابان *P.* زاهر ـ لمّاح *T.* شعشعه پاش ـ پارلاق ـ پارلدایجی || Pierres éclatantes جواهر رونقدار وتابناک ـ جواهر متلالئه Couleurs éclatantes الوان زاهره ـ رنکلر پارلاق Lumière éclatante ضیای مشعشع ـ پارلدایجی ایشق

On dit figur., Services éclatants خدمات جلیله ـ خدمات متواتر السنۀ انام Malheurs éclatants جسیمۀ عمیم الاشتهار صلاح حال اولمجق مصایب وآفات ساطعه Vertu éclatante جلیل الاشتهار

ÉCLATER. Se briser par éclats *A.* انخراع ـ تطایر ـ انطیار *P.* تفتّت ـ کفانیدن ـ تراکیدن *T.* پاره‌لنمک || La bombe éclata en tombant خمپره حین هبوطنده متفتّت ومتطایر اولدی ـ پاره‌اندی ـ دوشدکده پاره پاره اولدی

Et faire un grand bruit *A.* تهزّم ـ اهتزام ـ ارتجاس *P.* غربویدن ـ تندیدن *T.* کورلمک || Le tonnerre vient d'éclater کوک کورلدی ـ سحاب اهتزام ایلدی

On dit figur., Éclater, S'éclater de rire *A.* استغراق ـ انزاق ـ بایلدرق کولمک *T.* قاه قاه زدن *P.* فی الضحک قهقهه ایله کولمک

On dit aussi, Éclater en injures, en invectives, en reproches فوران متهوّرانه ـ دیگ غضب ایله شتم ودشنامه ابتدار ایتمک بردن بره پارلایی ویرمک ـ لعن ونفرینه ابتدار ایتمک بردن بره پارلیوب ویرشدرمک Éclater contre une injustice ـ مظهر ظلم وستم اولدیغندن اجهار صوت تظلّم واشتکا شدّت جور وظلمدن ولوله انداز تظلّم وشکایت اولمق ـ ایتمک

Il se dit aussi, de ce qui vient tout d'un coup à la connaissance de tout le monde *A.* بروز ـ تبرّز ـ تبیّن ـ ظهور ـ علانیۀ آشکاره‌ید ـ خارجه اخراج اولنمق *T.* آشکار شدن *P.* ظهور میدانه چیقمق ـ آجیغه چیقمق ـ چیقمق || Ils se haïssaient il y a long-temps, mais leur inimitié n'avait pas éclaté مدت مدیده‌دنبرو بینلرنده منافرت مکنونه درکار ایسه ده بعض هنوز ـ وعداوتلری جلیاً وعلانیهٔ هنوز ظهور ایتمش دکلدر آشکاره چیقمش دکلدر Il faut empêcher que la division qui est dans cette famille n'éclate بو خاندانک ایچنده اولان ـ شقاق ومباینتک علانیۀ ظهورینی منع ایتمک لازمدر خارجه اخراجنی تجویز ایتماملو در Sa colère a éclaté تبیّن ایلدی ـ غضب وانفعالی ظاهره چیقدی Cette trame, ourdie depuis si long-temps, vient enfin d'éclater زمان مدیده‌دنبرو زیر پردۀ خفاده مستور اولان فتنه وفساد بو دفعه چهره زیر خاکستر خفاده مستور ـ نمای ظهور وبروز اولمشدر اولان آتش تیز خیز فساد عاقبتکار فضای بروزده علو گیر بوره‌لی اشتعال واستیقاد اولمشدر L'orage est près d'éclater بوره‌نک ظهور ـ آمادۀ اهتزامدر ـ روزکار آمادۀ بروز در ـ قریب الظهور در ـ ووقوعی قریبدر Cette dernière phrase se dit aussi au figuré تندباد فلاکت آمادۀ ظهور در

On dit, qu'une personne éclate, pour dire, qu'elle montre son ressentiment à découvert et avec force *A.* تنغّط *P.* غرمیدن *T.* فیرلمق || Ce fut pour lors qu'il éclata اول وقتده تنغّطه اول وقتده فیرلدی ـ مبادرت ایلدی

Il signifie aussi, briller, frapper les yeux *A.* التماع ـ توهّج ـ لمعه افشاندن ـ پرتو انداختن ـ تابیدن *P.* تشعشع ـ شعشعه پاشیدن ـ درخشیدن *T.* پارلدامق || L'or et les pierreries éclatent ذهب ـ ذهب وجواهرده التماع وتوهّج وار در پارلدایجیدر ـ وجواهر شعشعه پاش ودرخشاندر Il n'y a point de pierreries qui éclatent plus que le diamant جمیع الماس ـ جواهردن زیاده متوهّج ولمعه فشاندر En ce sens, il se dit figur. de l'esprit, de la gloire etc. || Son nom, sa gloire éclatent par tout le monde پرتو نام وشانی شعشعه پاش جار فروغ شان واقبالی منتشر آفاقدر ـ اقطار جهاندر

ÉCLATÉ. *A.* متطایر ـ متفتّت *P.* کفانیده ـ تراکیده *T.* گورلمش *T.* غربویده ـ تندیده *P.* مرتجس ـ متهزّم *A.* پاره‌لنمش خارجه اخراج اولنمش *T.* آشکار شده *P.* ظاهر ـ متبیّن *A.* متشعشع ـ متوهّج ـ ملتمع *A.* میدانه چیقمش ـ آجیغه چیقمش ـ پارلدامش *T.* شعشعه پاش ـ تابیده *P.*

ÉCLECTIQUE. Il se dit des philosophes qui choisissent les opinions les plus vraisemblables *A.* فیلسوف متنقّد ـ حکیم متنقّد

ÉCLECTISME. Philosophie éclectique *A.* حکمت اهل الانتقاد

ÉCLEGME. Médicament pectoral qu'on fait sucer aux malades

A. لعوق pl. لعوقات

ÉCLIPSE. Privation passagère de lumière dans quelqu'un des corps célestes. Éclipse du Soleil *A.* كسوف الشمس *P.* آفتاب گرفتگیٔ *T.* كون طوتلمسی Éclipse de la lune *A.* خسوف القمر *P.* ماه گرفتگیٔ *T.* آی طوتلمسی Éclipse partielle كسوف نا تمام ـ كسوف جزئی ـ كسوف ناقص Éclipse totale كسوف كامل ـ كسوف تام Prédire les éclipses كسوفات وخسوفاتك وقتنی مقدّم خبر ویرمك Rectifier la chronologie par les éclipses تواریخ وقوعاتی ظهوره كلمش كسوفات وخسوفاتك وقتلری حسابیله تصحیح ایتمك

On dit, figur. qu'un homme a fait une éclipse, pour dire, qu'il a disparu tout d'un coup *A.* صار غایبًا بغتةً *P.* ناگهان آنسزین غیبوبت ایلدی *T.* نابدید وناپیدا شد

On dit, qu'il n'y a point de gloire éclatante qui ne soit sujette à souffrir de temps en temps quelqu'éclipse جهانده پرتو شعشعه پاش دولت واقبال گاه وبیگاه دوچار كسوف وزوال اولمامق احتمالی محال اندر محالدر

ÉCLIPSER. Intercepter la lumière d'un astre *A.* ستر *P.* پوشیدن *T.* اورتمك || La lune éclipse le soleil قمر شمسی ستر ایدر

Il se dit figur. du mérite, des talens *A.* تطمیس ـ امحا ـ محو *P.* نا بدید كردن *T.* بلورسز ایتمك || Corneille éclipsa tous les poètes qui l'avaient précédé فلان شاعر بالجمله شعرای اسلافك نامنی تطمیس وامحا ایتدردی ـ محو وغیب ایتدردی

S'ÉCLIPSER. Il se dit d'un astre qui souffre éclipse. En parlant du soleil, on emploie les mots *A.* انكساف *P.* خورشید گرفته شدن *T.* كون طوتلمق Et en parlant de la lune *A.* انخساف *P.* ماه گرفته شدن *T.* آی طوتلمق || Le soleil s'éclipsa شمس منكسف اولدی commença à s'éclipser à telle heure طوتلمغه یوز ـ شمس فلان ساعتده مایل انكساف اولدی طوتدی La lune s'éclipse par l'interposition du corps de la terre جرم ارضك تخللی تقریبیله قمر منخسف اولور جرم ارض آره‌یه معترض اولمغله آی طوتیلور ـ

Il signifie figur., s'absenter, disparaître *A.* بیدودت ـ غایب *P.* نا پیدا شدن ـ نا بدید گشتن *T.* غیبوبت بر شیئك اثرونشانی قالمامق ـ اولمق || Il s'éclipsa tout d'un coup نا بود ونا پیدا ـ دفعةً غایب ونا بدید اولدی غیبوبت ایلدی ـ اولدی Les biens de ce prodigue se sont éclipsés en peu de temps بومسرف آدمك مالی زمان یسیر بومسرفك مال ومنالی ـ ایچنده نا بود ونا پیدا اولدی مدّت قلیلده ایچنده هباء منثور اولمشدر J'avais mis là des papiers, je ne les retrouve plus, ils se sont éclipsés بو محلده بعض اوراق وضع ایتمشیدم بردن بره نا بود ونا پیدا بردن بره غایب اولوب اثر ونشانلری قالمدی ـ اولدی

ÉCLIPSÉ. *A.* منخسف ـ منكسف *P.* گرفته *T.* طوتلمش *A.* غایب *P.* ناپیدا شده ـ نا بدید گشته *T.* غایب اولمش اثرونشانی قالماش ـ

ÉCLIPTIQUE. Il se dit de ce qui appartient aux éclipses *A.* خسوفی ـ كسوفی

Il est aussi substantif, et signifie, une ligne que le centre du soleil paraît décrire dans sa période annuelle *A.* مدار الشمس *P.* راه آفتاب || Le soleil ne peut être éclipsé que par l'interposition d'un astre qui le rencontre dans l'écliptique, ou fort près de l'écliptique شمسك كسوفی آخر بر كوكبك مدار شمس اوزرنده تصادفی یاخود قرب اتصالنده مقارنتیله میانده تخلّل واعتراضندن تحدث ایدر

ÉCLISSE. Petit bâton que l'on couche le long de la fracture d'un bras, d'une jambe, pour les tenir en état, et faire que les os puissent se reprendre *A.* جبیرة pl. جبایر ـ سقیفة *P.* استخوانبند ـ تخته بند *T.* تخته باغ || Mettre une éclisse بر جبیره وضع وتعبیه ایتمك On n'ôte les éclisses qu'après tant de jours دوچار كسر وشكستگی اولمش استخوانك سقیفه‌سی بر قاچ كوندنصكره رفع اولنور

ÉCLISSER. Mettre des éclisses *A.* وضع الجبیرة ـ تجبیر ـ وضع السقیفة *P.* استخوانبند نهادن *T.* تخته باغلمق ـ تخته باغلیوب صارمق

ÉCLISSÉ. *A.* مجبّر *P.* استخوان بسته *T.* تخته باغلنمش

ECLOPPÉ. Qui a quelque incommodité qui rend la marche pénible *A.* مرتبك الاقدام *P.* سستپا *T.* فرسز یورویشلو

ÉCLORE. Il se dit des animaux qui naissent d'un oeuf *A.* تفقّوب ـ افراخ *P.* بچه از تخم بیرون آمدن *T.* یاوری یمورطه‌دن چیقمق || Voilà des poussins qui viennent d'éclore اشته یمورطه‌دن چیقمش ـ اشته تفقّوب ایدن فراریج La chaleur fait éclore les vers à soie حرارت یاوریلر ـ پلیچلر

باوری ـ هوا ایپك قوردلرینك افراخنی مستلزمدر جیقارمسنی موجبدر Mettre des oeufs de vers à soie au soleil, afin qu'ils éclosent ایپك قوردلرینی یاوری جیقارمق لاجل الافراخ کونشلك یرده ـ ایچون کونشه عرض ایتمك وضع ایتمك

Il se dit aussi des fleurs *A.* انکشاف الازهار ـ تنویر ـ تحنین *P.* شکفتن *T.* جیچك آجمق || Le soleil fait éclore les fleurs حرارت شمس تنویر اشجاری موجبدر Ces fleurs écloront bientôt ـ اشبو ازهار وشکوفدلر تیز الدن منکشف اولهجقدر آجلهجقدر

Il se dit figur. en parlant du jour *A.* انفلاق الفجر ـ طلوع الصبح ـ انفجار الصبح *P.* سپیده دم پیدا شدن *T.* صباح یری آغارمق ـ شفق سوکلمك || Le jour vient, commence d'éclore آثار انفلاق فجر سر نمای ظهور اولمقده بیاض صبح کنارهٔ افقدن جهره نمای ظهور اولمقده ـ در صباح یری ـ سپیده دم هنوز ظهور وطلوعه باشلادی ـ در آغاردی

Il se dit aussi des pensées, des desseins qui commencent à paraître après avoir été cachés quelque temps *A.* ظهور ـ بروز ـ تبیّن *P.* نمایان شدن ـ بدید آمدن *T.* ظاهره چیقمق || Ses desseins écloront quelque jour مقاصد واغراضی بر کون اولور که مکمن خفادن جلوه نمای میدان بروز اولهجقدر مقاصد مکنونهسی آشکارهیه جیقهجغی درکار در Son projet était près d'éclore تصوّرنده اولان ترتیب ونیّت حیّز بروزده رهین تبیّن اولمغه ـ منکشف وعیان اولمغه قریب ایدی قریب ایدی

ÉCLUSE. Tous les ouvrages de maçonnerie ou de charpenterie que l'on fait pour soutenir les eaux *A.* مسنّاة pl. مسنّوات ـ سکر ـ اشذاب pl. شذب ـ سکور pl. نجفة *P.* نجاف ـ برغ *T.* صو بندی ـ خوراب ـ بندروغ || Les écluses sont ruinées منهدم وخرابدر ـ سکور ومسنّاتلر مشرف خراب اولمشدر Raccommoder l'écluse صو ـ مسنّاتی تعمیر وترمیم ایتمك بندینی تعمیر ایلمك

Il se prend aussi pour la porte qui se hausse et se baisse *T.* آصمه قپو

ÉCLUSIER. Celui qui gouverne une écluse *A.* مدیر السکر *P.* صو بندی ناظری *T.* کتخدای بندروغ

ÉCOFRAI ou ÉCOFROI. Grosse table de plusieurs artisans, pour tailler et préparer les ouvrages *A.* لوحة الصناعة *P.* دستگاه *T.* تزگاه

ÉCOINÇON. Nom d'une pierre qui fait l'encoignure de l'embrasure d'une porte, d'une fenêtre *A.* حجر الزاویة *P.* سنگ کوشه *T.* کوشه طاشی

ÉCOLE. Lieu public où l'on enseigne les Langues, les Sciences, etc. *A.* مدرسة pl. مدارس ـ دار التدریس *P.* دبستان ـ درسخانه *T.* مکتب ـ درس یری ـ On dit figur., On devient souvent sage à l'école du malheur غالب حالده دبستان فلکزدگی ومصیبتده تحصیل عقل ورویّت اولنو کلمشدر Le monde, pour un bon esprit, est la meilleure école de sagesse et de vertu دهر وزمان عقول سدیدهیه کوره اعلای مدارس دهر وزمان ـ معرفت وکمال واقوای وسائل صلاح حالدر اهل عقل سدید اولنلره کوره استفادهٔ قانون صلاح ودرایت اولهجق بر دار التدریس مثابهسنده در

On dit, qu'un cheval a de l'école, pour dire, qu'il est dressé au manége *A.* فرس معلّم ـ فرس مدرّس *T.* تعلیملو آت ـ باش اوکرنمش آت

ÉCOLE, signifie aussi, les lieux où l'on enseigne la philosophie *A.* دار الحکمة ـ مدرسة الحکمة *P.* تعلیمخانهٔ حکمت *T.* حکمت مدرسهسی ـ Il se dit aussi, de la doctrine de quelques particuliers *A.* مذهب || L'école de Platon افلاطون مذهبی

ÉCOLIER. Enfant qui va à l'école *A.* طالب pl. طلبة *P.* شاکرد ـ سبقخوان *T.* دبستانی ـ درسخوان

Il se dit aussi, d'un homme peu habile, peu avancé dans une profession *A.* مبتدی *P.* نو آموز *T.* شاکرد ـ عجمی || Il est encore écolier هنوز عجمیدر ـ On dit, qu'un tel a fait une faute d'écolier برطفل نوآموزك ایتمیدجکی خطایی ارتکاب ایتدی

ÉCONDUIRE. Éloigner quelqu'un avec ménagement d'une maison ou d'une société *A.* دفع بالحسن ـ طرد بدوع اللیّن *P.* حسن صورت ـ اصول ایله قوغمق *T.* نازکانه بدر کردن ایله استثقال ایتمك || Il s'était introduit dans cette société, il en a été éconduit بو مجلسه رهیاب حلول اولمشیکن حسن صورت ایله استثقال ـ صورت ایله طرد اولندی اولنوب مندفع اولدی

Il se prend aussi pour Refuser avec ménagement à quelqu'un

ce qu'il demande *A.* ايجاد بالحسن *P.* نازكانه دفع كردن ـ نازكانه دريغ كردن *T.* بر تقريب باشدن صاومق || Je lui avais fait une prière, mais j'ai été éconduit كندويه رجا ايلدم بنى برتقريب باشدن صاودى ـ انجق نازكانه دريغ ايلدى

ÉCONOMAT. Administration des revenus d'un bénéfice ecclésiastique pendant la vacance *A.* نظارة الزعامات المحلولة || Il jouit des revenus de ce bénéfice par économat فلان زعامتك وارداتندن محلولاته نظارتى تقريبيله تمتع ايدر En vertu de ses lettres d'économat يدنده موجود نظارت محلولات براتى موجبنجه تمتع ايدر ـ Et le bureau établi pour l'administration des bénéfices vacans *T.* محلولات نظارتى ـ محلولات قلمى قلمى

ÉCONOME. Qui sait épargner la dépense *A.* اهل ـ متصرّف خرج ومصرفى يوليله كورن *T.* خانه دار *P.* الادارة والتصرّف Et celui qui a soin de la conduite d'un ménage *A.* امين المصرف *P.* خانه مصرفدار *T.* وكيلخرج ـ Et celui qui est nommé par le Roi pour administrer les revenus d'un évêché *A.* امين pl. امنا *P.* كارساز *T.* كهيه

ÉCONOMIE. La règle qu'on apporte dans la conduite d'un ménage *A.* تدبير المنزل *T.* خانه ادارەسى || Entendre l'économie علم تدبير منزله واقف اولمق

Il se dit aussi, de l'ordre par lequel un corps politique subsiste principalement *A.* علم التدبير ـ علم التدبير الملك || Économie politique تدبير مدنى C'est renverser toute l'économie d'un État بو كيفيت ملك ودولتك تدبير مدنيدسى شيرازەسنى اخلال ايدر مقولەدندر

On appelle Économie rurale, l'administration des biens de la campagne *A.* تدبير القراء والضياع

Économie, se dit aussi de l'harmonie qui est entre les différentes parties du corps physique *A.* انتظام الحال *P.* دوزن ـ نظام *T.* شيرازة نظام || Le déréglement des humeurs trouble toute l'économie du corps humain اخلاطك سياق طبيعيلرندن خروجى بدن انسانك شيرازة نظامنى كلياً اخلال ايدر

Il se dit aussi, de la disposition d'un dessin, d'un discours *A.* ترتيب ـ نسق *T.* ديزى

Il se dit aussi, du prudent et bon emploi d'un revenu, d'un bien *A.* تدبير الدخل والخرج ـ ادارة ـ تصرّف *P.* خانه دارى خرج ومصرفى يوليله ايتمه *T.* || Avoir de l'économie قاعدة اداره وتصرّفه رعايت ايتمك Vivre avec économie تصرّف واداره ايله كچينمك Il a de l'économie dans sa dépense مدبرانه مصرف ايدر

On dit aussi, qu'un homme vit avec trop d'économie, pour dire, qu'il vit avec trop d'épargne غايت تقتير وضنت ايله كچينور ـ Et que c'est une économie mal entendue قواعد اداره وتصرّفه بو رتبەده رعايت ايتمك تقتير مصدر بو ـ ربەده ضنت سزا دكلدر V. Epargne.

ÉCONOMIQUE. Qui concerne le gouvernement d'une famille *A.* متعلّق بتدبير المنزل *T.* خانەنك ادارەسنه متعلّق || Prudence économique تدبير منزله متعلّق اموردە حزم واحتياط Science économique علم تدبير منزل ـ Il est aussi substantif. V. Economie || C'est une règle d'économique aussi bien que de politique بو وجهله حركت ايتمكه هم قواعد تدبير مدينه ودم ضوابط ادارة ملكك مقتضاسندندر

ÉCONOMIQUEMENT. Avec économie *A.* بالتصرّف ـ بالادارة *P.* بخانه دارى ـ مدبرانه *T.* ادارەلو ـ اداره ايله متصرّفانه ـ

ÉCONOMISER. Administrer avec économie *A.* اعمال بالادارة *P.* مدبرانه بكار بردن تنظيم بالتصرّف ـ تنظيم بالادارة ـ ادارەلو كورمك || Il a bien économisé les revenus de cette terre بو ضيعەنك وارداتنى لايقى اوزره اداره ايلدى

Économisé. *A.* منتظم بالادارة *P.* مدبرانه بكار برده *T.* ادارەلو كورلمش || Des revenus bien économisés قاعدة حسن ادارەيه موافق صورت ايله اعمال اولنمش واردات ومحصولات تصرّف واداره ـ متصرّفانه اداره اولنمش واردات وحاصلات ـ ايله نظام بولمش واردات

ÉCOPE. Espèce de pelle creuse à rebords, dont on se sert pour vider l'eau des bateaux *A.* مغرفة *P.* جمچه *T.* چامچاق

ÉCOPERCHE. Machine qui sert à élever des pierres, des fardeaux *A.* مربعة *P.* بار خيز *T.* يوك قالدرەجق آلت

ÉCORCE. Partie qui enveloppe l'arbre extérieurement *A.* قشر pl. قشور ـ قشارة ـ لحاء ـ قرافة *P.* پوست *T.* قبوق || La première, la grosse écorce قشر خارج ـ ديش قبوغى La seconde, la petite écorce لحاء داخل ـ ايچ قبوغى Cet arbre a l'écorce tendre, déliée بو آغاجك قرافەسى ملايم ورقيقدر La filasse est l'écorce du chanvre تل كتان قشارەسندن دوزيلور ـ On dit, L'écorce de certains fruits, pour dire, leur enveloppe *A.*

ذوات لیمون Écorce de citron || قبوق T. پوست P. ذوات لیمون قشارەسی - لیمون قبوغی -

ÉCORCER. Ôter l'écorce A. التحا - لحو - تقشیر P. پوست بر کندن T. قبوغی صویمق || On écorce le bois en Mai, parce que la sève qui est alors fort abondante, facilite la séparation de l'écorce مایس آینده آغاجلره بوالق ایله صو یورر موسمی اولوب اول حالت قشرک آغاجدن التحاسنه وسیلهٔ سهولت اولمغله موسم مذکورده تقشیر اشجار امرینه مبادرت اولنور کلمشدر

Écorcé. A. ملحو - مقشور P. پوست برکنده T. قبوغی صویلمش

ÉCORCHER. Dépouiller un animal de sa peau A. تسلیخ - سلخ P. اسحات الجلد - هنجیدن T. دری یوزمک || Écorcher un boeuf دریسنی یوزمک - صغرک دریسنی تسلیخ ایتمک - جلدینی اسحات وتسلیخ ایتمک -

Il signifie aussi, emporter, ôter une partie de la peau d'un animal ou de l'écorce d'un arbre A. تسحیج - سحج P. خریش زدن T. قبوغی ودریبی صیرمق || Les charrettes en passant ont écorché cet arbre مرور ایدن عربدلر آغاج اوزرینه قبوغنی صیردیلر - طوقنوب قبوغنی تسحیج ایلدیلر

On dit d'une viande, d'une boisson qui est rude au palais, à la gorge, qu'elle les écorche طماغی یاخود بوغازی تخدیش ایدر - طرمالر - Et d'une voix aigre, d'une méchante musique, que cela écorche les oreilles تخدیش سمع ایدر

Il signifie figur., exiger beaucoup plus qu'il ne faut pour des droits, salaires ou marchandises T. دریبی سوکمک || Ce greffier écorche les plaideurs بو محکمه کاتبی خلقک دریسنی سوکر Ce marchand est raisonnable, il n'écorche pas le monde بو بازرکان اهل انصافدندر خلقک دریسنی سوکمک قیدنده دکلدر

On dit, Il faut tondre les brebis, et non pas les écorcher, pour dire, que les princes ne doivent pas trop charger les peuples قیونک تویینی قیرقمق کرکدر یوخسه دریسنی سوکملو دکلدر

Écorché. A مسلوخ P. هنجیده T. دریسی یوزلمش A. مسحج P. خریش زده T. دریسی صیرلمش

ÉCORCHERIE. Lieu où l'on écorche les bêtes A. مسلخة P. سالخانه T. ساخخانه

ÉCORCHEUR. Celui qui écorche les bêtes A. سلاخ P. پوست بر کن T. دری یوزیجی

ÉCORCHURE. Enlèvement superficiel de la peau en quelque partie du corps d'un animal A. سحج P. خراش T. دری صیرندیسی || Je me suis fait une petite écorchure à la jambe بجاغمده جزئیجه بر - بجاغمده سحج جزئی پیدا اولدی دری صیرندیسی واقع اولدی

ÉCORE. Escarpement d'une côte A. صوح الساحل P. شیب لب دریا T. قییک دیک شیولکی

ÉCORNER. Rompre une corne A. كسر القرن P. سروشکستن T. بوینوز قیرمق || Ce boeuf fut écorné بوصغرک بوینوزی قیرلمشدر

Il se dit aussi des choses qui ont des angles A. كسر الزاوية - قطع الزاوية P. کوشه بریدن T. کوشدیبی کسمک || Écorner un bastion, une table بر طابیەنک وبر سفرەنک کوشدلرینی کسمک - Et figur. Écorner une chose, pour dire, la diminuer A. قصر - تنقیص P. کم کردن T. قصدلتمق - فلانک ملکنی اکسلتمک || On a écorné sa terre, son autorité ونفوذ وحکومتنی قصر ایلدیلر

ÉCORNIFLER. Chercher à manger aux dépens d'autrui A. طعام طال قاوقلغی T. کاسه لیسی کردن P. رشن - تطفل ایتمک

ÉCORNIFLERIE. Action d'écornifler A. رشون - طفیلیت P. مفت خواری - کاسه لیسی T. طعام طال قاوقلغی

ÉCORNIFLEUR. Qui écornifle A. راشن - طفیلی P. کاسه لیس مفت خوار - T. طعام طال قاوغی

ÉCOSSER. Tirer de la cosse A. سلب القلافة - سلب السنف P. از پوست برهنه ساختن T. قپچوغی - قپچوغنی صویمق صیرمق

ÉCOT. La quote-part que doit chaque personne pour un repas commun A. حصّة الموازفة - نهد - بداد P. بهرهٔ مصرف رفنده - عارفانه T. همکاسکان پایی || J'ai payé mon écot, payez le vôtre بکا عائد اولان حصهٔ موازفدیبی ادا ایلدم سن دخی ادا ایله

Il signifie aussi, la compagnie des personnes qui mangent ensemble A. جمعیّت الاهل الموازفة T. رفنده‌جی جمعیّتی || Il y a trois écots dans le jardin باغچەدە اوج عدد اهل موازفه جمعیّتلری واردر

Et un tronc d'arbre où il reste encore des bouts de branches coupées *A.* كربة pl. كرب *T.* اوجه كتوكى

ÉCOUFLE. Nom vulgaire du Milan. V. Milan.

ÉCOULEMENT. Mouvement d'un fluide qui passe ou qui s'échappe d'un lieu où il était ramassé *A.* انصباب ـ فيضان *P.* فيضان ريزش ـ ريزيدگى *T.* دوكلش ‖ L'écoulement des eaux مياه انصباب des humeurs انصباب اخلاط Écoulement des corpuscules qui s'exhalent des corps اجسامدن ساطع اولان ذراتك فيضان نور وضيا ـ Figur. ‖ Écoulement de lumière فيضان نور وضيا ـ فيضانى Écoulemens de la grâce فيضان توفيق ربّانى

ÉCOULER. Couler hors de quelque endroit *A.* انسفاح ـ سفحان *T.* روان شدن ـ ريزيدن ـ ژوشيدن *P.* سيلان ـ جريان ـ اقمق ـ دوكلمك ـ بوشانوب دوكلمك ‖ Le torrent s'est écoulé سيل منسفح اولدى Faire écouler l'eau اجراى ما ايتمك صويى آقتمق ـ اسالهٔ ما ايتمك Quand l'eau sera écoulée ما منسفح اولور ـ L'eau s'écoule مانك حين سفحان وسيلاننده اولور Le vin s'écoule du tonneau خمر فوچى ايچندن انسفاح شراب فوچيدن آقر ـ ايدر

On dit figur., Le temps s'écoule, pour dire, qu'il passe وقتلر وقتلر مرور وگذار ايدر ـ مانند آب روان سريع الجرياندر L'argent s'écoule, c'est-à-dire, se dissipe درهم ودينار مثال سيل سيّال آقوب كيدر La presse s'écoule, c'est-à-dire, diminue زحام ناس آقوب شيويشور ـ On dit aussi, Le temps est écoulé, pour dire, que le temps préfix est écoulé وعده وقت معيّن كچدى ـ مرور ايلدى

ÉCOURTER. Couper trop court *A.* تنقيص القدّ ـ حفّ *P.* ـ ديبدن قيرقمق *T.* ازته بريدن ـ كوته كردن ـ كوتهيدن حفّ شعر بويني كسمك ـ قصّلتمق Écourter des cheveux قپودك صاچى ديبدن قيرقمق ـ ايتمك Écourter un manteau بويني كسمك ـ قدّيني تنقيص ايتمك

On dit, Écourter un chien, un cheval, pour dire, leur couper la queue et les oreilles *A.* ابتار الاذناب والآذان ـ ابتار *P.* دم وگوش بريدن *T.* قولاق وقويرق كسمك

ÉCOUTE. Lieu où l'on écoute sans être vu *A.* مكمن التسمّع *P.* نيوشگاه *T.* قولاق طوتوب دكليهجك ير ـ On dit figur., Être aux écoutes, pour dire, être attentif à remarquer ce qui se passera dans une affaire, afin d'en tirer ses avantages *A.* حوالة السمع الدقة ـ حوالة السمع التجسّس *P.* چشم وگوش كوز قولاق اولمق *T.* داشتن

ÉCOUTER. Prêter l'oreille pour entendre *A.* تسمّع ـ استماع *P.* گوش كردن ـ شنويدن ـ نيوشيدن ـ شنيدن *T.* ديكلمك ـ ايشتمك ـ قولاق اورمق ـ قولاق طوتمق ‖ Ne parlez pas si haut, on nous écoute صوت بلند ايله تكلّم ايلمه صحبتمز استراق ايشيديلور Il était à la porte pour écouter ce qu'on disait كلام ايچون قپو ديبنده طوروب قولاق اورر ايدى ـ Lorsqu'on veut appeler quelqu'un, on lui dit, Écoutez بنى ديكله

Il signifie aussi, donner audience à quelqu'un *A.* اعطاء الرخصة فى الكلام *P.* دستور گفتار دادن *T.* سويلتمك ‖ On le renvoya sans l'écouter رخصت كلام ويرلمكسزين كيرويه فلانى سويلتميدرك اعاده ايتدرديلر ـ اعاده ايتدرلدى

Et donner quelque croyance ou quelque consentement à ce qu'un homme propose, ou prendre plaisir à l'entendre *A.* اصغا امالة السمع ـ توجيه السمع القبول ـ حوالة السمع الالتفات ـ القبول *P.* گوش التفات دادن *T.* قولاق ويرمك ‖ Il parla d'accommodement, mais il ne fut pas écouté صلحاً نظام ويرلمسنى مصالحه ـ سويلدى لكن كلامى رهين اصغا وقبول اولنمدى ـ ايله رابطه ويرلمسنى تكليف ايلدى لكن مسموع اولمدى لكن كلامنه حوالهٔ سمع التفات اولنمدى Écouter la voix, les inspirations de Dieu جانب باريدن صدور ايدن ندايه والهامات الهيّه امالهٔ گوش اذعان ايتمك

On dit figur., Écouter la raison, pour dire, se rendre à la raison *T.* حكم حقه رضا داده ـ حكم حقه تبعيّت ايتمك حكم حقه حوالهٔ سمع رضا وتسليميّت ايتمك ـ اولمق Écouter la voix de la nature حكم طبيعته گردنداده رضا وتسليميّت اولمق N'écouter que sa colère, que sa passion بركمسنه قلبنه مستولى اولان غيظ وغضبك ومرض نفسانينك جكمندن ماعدا بر درلو كلامه حوالهٔ سمع التفات ايتمامك

On dit, qu'un homme s'écoute trop, pour dire, qu'il a trop d'attention à ce qui se passe en lui par rapport à sa santé نفسنى كندويى كوزدر ـ كوزدر

Écouté. *A.* مسموع *P.* شنيده *T.* ايشدلمش

ÉCOUTEUX. Il se dit d'un cheval distrait par les objets qui le frappent *A.* نفور *P.* رمان *T.* اوركك

ÉCOUTILLE. Sorte d'ouverture dans le tillac d'un vaisseau pour y descendre ou en tirer les gros fardeaux *T.* انبار آغزى ـ انبار قپوسى ـ

ÉCOUVILLON. Vieux linge attaché à un long bâton, avec quoi on nettoye le four lorsqu'on veut enfourner le pain, ou avec quoi l'on nettoye le canon *A.* مطردة *P.* رفته ران *T.* سلکی

ÉCOUVILLONNER. Se servir de l'écouvillon *A.* کسح بالمطردة *P.* رفته ران زدن *T.* سلکی ایله سلکمك

ÉCOUVILLONNÉ. *A.* مکسوح بالمطردة *P.* رفته ران زده *T.* سلکیلنمش

ECPHRACTIQUE. Il se dit des remèdes qui débouchent les vaisseaux, les conduits *A.* مفتح السدّة *P.* سدّه گشا *T.* سدّه‌یی طاغدیجی

ÉCRAN.. Meuble dont on se sert pour se garantir de l'ardeur du feu *A.* سترة الکانون *P.* پردۀ تنور *T.* اوجاق پرده‌سی

ÉCRASER. Aplatir et briser par le poids de quelque chose *A.* رض - ترضیض - دك - دهك *P.* خرد مرد کردن - ساییدن خرد وخش کردن - *T.* ازمك || La poutre tomba, et lui écrasa la tête دیرك هدم اولنوب فلانك باشنی رض ودهك ایلدی - خرد وخش ایلدی Il fut écrasé sous la ruine d'un bâtiment بنا هدم اولنور ایکن آلتنده مرضوض ومندهك اولدی - خرد وخش اولدی - ازلدی Écraser des groseilles, du verjus فرنك اوزمی واوزوم قوروغنی دهك وترضیض ازمك - ایتمك

Figur., Écraser quelqu'un, c'est le ruiner برآدمی مضمحل وخراب ایتمك

ÉCRASÉ. مرضوض - مدکوك - مندهك *P.* خرد مرد - خرد وخش *T.* ازلمش

Il signifie figur., trop aplati, trop bas, trop court *A.* افطح - مصفح *P.* پهن *T.* یایوان - باصق - یصتم || Il a le nez écrasé افطح الانف در Le comble de cette maison n'a point de grâce, il est trop écrasé بو منزلك جاتیسی بغایت مصفح اورتوسی - پك یایوان اولمغله - اولمغله حسنی یوقدر - پك یصتم اولدیغندن - On dit aussi, Taille écrasée, pour dire, une taille trop courte et enfoncée *A.* قدّ دمیم *P.* بالای خرده *T.* یصتم جلیم

ÉCRÊMER. Enlever la crême de dessus le lait *A.* اخذ الرغوة *P.* سرشیر بردن *T.* سودك قیمغنی آلمق تزبد -

On dit figur. Écrêmer une affaire, pour dire, en tirer tout ce qu'il y a de meilleur *A.* احتیاز - اخذ الرغاوة - اخذ النقاوة - اخذ الزبدة الخلاصة *P.* برگزیده را گرفتن *T.* قیمغی آلمق || Il a écrêmé cette affaire بو مصلحتك ایچندن نقاوه وخلاصه‌یی آلدی - بو مصلحتك قیمغنی آلدی - Il a écrêmé cette bibliothèque بو کتابخانه‌نك زبده‌سنی آلدی - قیمغنی آلدی - Il a écrêmé la cargaison de ce vaisseau بو سفینه حموله‌سنك نقاوه‌سنی اخذ ایلدی رغاوه‌سنی اخذ ایتدی

ÉCRÊMÉ || Du lait écrêmé *A.* لبن مسلوب الرغوة *P.* سرشیرش برده *T.* قیمغی آلنمش سود Une affaire écrêmée نقاوه‌سی آلنمش مصلحت

ÉCRÊTER. Enlever la crête, le sommet d'un ouvrage, tel qu'une muraille, une palissade *A.* سلب الغما *P.* بامرا بر گرفتن *T.* طامی قوپارمق - طامی اوجورمق

ÉCREVISSE. Animal du genre des crustacés *A.* سرطان *P.* خرچنك *T.* ینکچ || Écrevisse de mer سرطان بحری

On appelle, Yeux d'écrevisse, certaines petites pierres qui se trouvent dans les écrevisses *A.* عین السرطان *P.* سنگ سبویه

– Et le signe de l'écrevisse ou Le cancer, un des signes du Zodiaque *A.* برج السرطان

s'ÉCRIER. Faire un grand cri *A.* اعلاء الصوت - تصرخ - تصیح رفع الصوت - *P.* نعره کشیدن - بانگ زدن - صرخه زدن فریاد کردن - فریاد انگیختن *T.* حیقرمق - باغرمق || Quand il vit cet homme venir à lui l'épée nue, il s'écria فلانی یدنده سیف مسلول ایله اوزرینه کلدیکنی لدی المشاهده رفع صوته ابتدار ایلدی - صیحه وفریاده مباشرت ایلدی Il s'écria de douleur شدّت وجعدن صیحه وفریاده مباشرت ایلدی L'orateur au milieu de sa narration s'écria... خاطب اثنای خطبده اعلای صوت ایلدی

ÉCRILLE. Clôture de clayonnage, pratiquée dans un étang, pour empêcher le poisson d'en sortir *A.* حایط مسقط فی برکة السماك *P.* لادزر ماهیدان *T.* بالق کولنده سپدن اورلمش دیوار

ÉCRIN. Petit coffre où l'on met des bagues, etc. *A.* درج المجوهرات - صندوقة الحلیات *P.* جواهر صندوقچه *T.* مجوهرات صندیغی

ÉCRIRE. Tracer, figurer des lettres *A.* کتب - اکتتاب - تحریر - ترقیم - تنمیق - تسطیر - خط - تزبیر *P.* نوشتن *T.* یازمق || Il sait écrire کتابته مقتدر در یازمق بیلور || Il passe sa vie à écrire مدت عمرینی کتابت ایله مرور ایدر Maître à écrire خطاط - یازو خواجه‌سی Enseigner à écrire

یازو اوکرتمک ـ تعلیم خط ایتمک ـ تعلیم کتابت ایتمک Écrivez cela sur une feuille de papier dans votre journal بو ماده‌یی احوال روزمره‌یی اشارت ایلدیککز جریده‌نکز بر امضا ـ امضاسنی یازمق Écrire son nom صحیفه‌سنده قید ایله ایتمک Les anciens écrivaient sur des tablettes enduites de cire اسم سالفه مشمع صحیفه‌لر اوزرنده یازو یازرلر ایدی Écrire avec un crayon, avec du charbon قورشون قلم وکمور ایله یازمق Écrire sur la muraille دیوار اوزرنده نقش وتحریر ایتمک

Il se dit aussi de la manière d'orthographier *T.* املا ایتمک || Comment écrivez-vous un tel mot? فلان کلمه‌یی نه وجهله املا ایدرسکز

Il signifie aussi, écrire des lettres missives *A.* تحریر المکتوب ـ تحریر النمیقة *P.* نامه نوشتن *T.* کاغد یازمق || Je lui ai écrit deux ou trois fois, il ne me fait point de réponse ایکی اوچ دفعه طرفنه مکتوب تحریر اولنمشیکن بر درلو جوابی ظهور ایتمدی Je lui ai écrit toutes les nouvelles حوادثک جمله‌سنی با مکتوب طرفنه تحریر وانها ایلدم Écrire des lettres de recommandation توصیه‌یی حاوی مکتوبلر توصیه نامه‌لر تحریر ایتمک ـ توصیه مکتوبلری یازمق ـ یازمق

Il signifie en termes de Pratique, mettre par écrit ses raisons, pour défendre sa cause *T.* دعوایی ثبت ـ دعوایی قلمه آلمق صحیفهٔ بیان ایتمک

Et s'engager par écrit *T.* تحریراً تعهد ایتمک || Il ne suffit pas de donner des paroles, il faut écrire قولاً وعد ایتمک کافی دکل تحریراً تعهد لازمدر

Figur. Composer un ouvrage d'esprit *A.* انشا ـ تألیف *P.* در سلک تألیف کشیدن ـ تألیف کردن *T.* یازمق || Écrire en prose نثراً انشا وتألیف ایتمک Écrire en vers نظماً تألیف ایتمک Tous les auteurs qui ont écrit sur cette matière بو ماده‌یه دائر تحریک قلم املا ایتمش مؤلفینک جمله‌سی Écrire en Latin عبارهٔ لاتین اوزره تألیف ایتمک Il est savant, mais il ne sait pas écrire فلان کمسنه ارباب علم ومعرفتندر انجق تألیفه مقتدر دکلدر

Il se dit aussi du style || Écrire poliment, nettement, doctement, élégamment لطف ونزاکت وصراحت ونقاحت وعلم وفضیلت وحسن ولطافت ایله تحریر واملا ایتمک Cet homme parle bien, mais il écrit mal فلان کشی حسن ناطقه خوش صحبت وقبیح الکتابه برآدمدر ـ وسوٴ نمیقه اربابندندر Tous ceux qui écrivent bien جمیع حسن کتابته موفق اولمش محررین — On dit figur., que la destinée des hommes est écrite au Ciel قسمت عالمیان لوح تقدیرده مسطور در ـ ارزاق ـ مقسومهٔ افراد بنی آدم لوح تقدیرده محرر ومرتسمدر — Et qu'une chose est écrite au Ciel فلان شی لوح ازلده مسطوردر

On dit, qu'une chose a été écrite au courant de la plume, pour dire, qu'on n'y a pas mis beaucoup de temps, de réflexion قلمدن بوشانجه ـ سبق قلم ایله تحریر اولنمش بر ماده در ـ سرعت قلم ایله نقش صحیفه ـ چیقی ویرمش ماده در ـ اولمش ماده در

On dit aussi, Il est écrit, pour dire, il est décidé || Il est écrit que je ne gagnerai jamais ابدی فائده ایده‌میه‌جکم ـ بنم ایچون ابدی فائدهٔ قسمت اولمیه‌جغی یازیلو در ـ یازیلو در — Et ce qui est écrit est écrit, pour dire, qu'on ne veut rien changer à ce qu'on a résolu یازیلان یازلدی

Il signifie aussi, marquer || Son malheur est écrit sur son visage, sur son front معکوسیت بختی ناصیهٔ حالنده مرتسمدر ـ آثار نکبت وبد بختی چهره‌سنده نمایان وبدیدار در Il porte sa condamnation écrite sur son front مستحق عقوبت اولدیغی لوحهٔ جبیننده یازیلو در Les rides ont écrit son âge sur son front عدد سنی صحیفهٔ جبیننده ارقام چین وشکن ایله مرتسم ومحرر در

Écrit. *A.* محرر ـ مسطور ـ مکتوب *P.* نوشته ـ کشیدهٔ سلک املا *T.* یازیلو ـ یازلمش

ÉCRIT. Ce qui est écrit sur le papier *A.* رقیمة ـ زبیرة ـ نمیقة pl. نمیقات ـ ورقة محررة *P.* نوشته *T.* کاغد || Quel écrit est-ce là? بو نه کونه نمیقه در ـ بو نصل کاغد در || Il tira un écrit de sa poche جیبندن بر ورقه چیقاردی ـ بر کاغد چیقاردی

Il se dit aussi d'un acte portant promesse, convention *A.* وثیقة pl. وثایق ـ سند pl. سندات *P.* پیمان‌نامه *T.* سند || Il est homme de mauvaise foi, il plaide contre son écrit بد عهد بر آدمدر کندو سندینه مخالف دعوایه سلوک ایدر Vous ne pouvez me le nier, j'en ai votre écrit انکاره مجالک یوقدر زیرا سندک حالا یدمده موجود در

On dit, Remontrances par écrit, pour dire, remontrances raisonnées *A.* اعتراضات معقولة — Et procès par écrit, un procès

qui se juge par rapport, et qui ne se plaide point *A.* تحريراً مرافعة

Et mettre par écrit, rédiger par écrit, pour dire, écrire ce qu'on a lu, ce qu'on a pensé ثبت صحيفهٔ تحرير ايتمك — بونى قلمه آل || Mettez-moi cela par écrit قلمه آلمق — On dit aussi, Coucher par écrit *T.* بر كاغدده ضبط ايتمك — بر ورقده ثبت وتحرير ايتمك

Écrits, au pluriel, se dit des ouvrages que l'on compose sur quelque matière *A.* pl. تأليفات — تصنيفات *P.* نامها — كتابلر *T.* نوشتها

ÉCRITEAU. Certaines inscriptions qu'on met sur un papier, pour faire connaître quelque chose au public *A.* رقعهٔ الاخبار *P.* خبر نامه *T.* خبر يافته‌سى — يافته || Écriteau de maison à louer خانه‌نك كرايه ويريله‌جكنى خبر بنى حاوى يافته || Il a mis un écriteau pour faire savoir qu'il montre à écrire يازو خواجه‌سى اولديغنى اخبار ايچون بر رقعه ياپشدردى — قپوسنه يافته ياپشدردى

ÉCRITOIRE. Ce qui contient les choses nécessaires à écrire *A.* دوات *P.* خوالسته *T.* دويت || Écritoire d'argent سيم دويت de verre بللور دويت

ÉCRITURE. Caractères écrits *A.* خط pl. خطوط *P.* خط *T.* خطى — خطى || Effacer l'écriture يازو محو وتطليس ايتمك — حك ايتمك يازويى سلمك — Belle écriture حسن خط — Mauvaise écriture كوزل يازو — خط قبيح — كوتى يازو

Il se dit aussi de la manière de former les caractères *A.* رسم الخط || Il a une belle écriture رسم خطى كوزلدر

En termes de Pratique, Écritures sont les écrits qu'on produit pour défendre sa cause *A.* pl. تقارير *T.* تقريرلر || Qui a fait vos écritures? تقريرلريكزى كيم قلمه آلدى

L'Écriture-sainte, ou simplement L'Écriture, c'est le Vieux et le Nouveau Testament *A.* كتاب الله pl. كتب الهيّة || Il a cité plusieurs passages de l'Écriture كتب الهيّه سوره‌لرندن بر قاچ سوره‌يى ذكر وايراد ايلدى C'est au pasteur à nous expliquer les Écritures كتب الهيه‌نك كشف وتفسيرى ماده‌سى ائمه‌نك شانندندر

ÉCRIVAIN. Qui montre à écrire *A.* معلّم الكتابة — خطّاط *P.* خواجهٔ خط *T.* يازو خواجه‌سى

Il se dit aussi de ceux qui écrivent bien ou mal *A.* كاتب pl. كتّاب pl. كتبة — محرّر pl. محرّرين *P.* نويسنده — پناغ — ايو — اعلا كاتبدر || C'est un bon écrivain يازيجى *T.* دبير — بد نويس بر كاتب — اقبح بر كاتب Méchant écrivain كاتبدر

Il se dit aussi d'un auteur qui compose quelque livre *A.* منشيون pl. منشى — مصنّفين pl. مصنّف — مؤلّفين pl. مؤلّف || C'est un excellent écrivain كتاب يازان *T.* كتاب نويس *P.* فائق الاقران بر مؤلّفدر Un fameux écrivain مشاهير عصر مؤلّفيندن بر مؤلّف Tous les écrivains du dernier siècle اخيرك كافهٔ مؤلّفينى — Et de celui qui écrit pour le public des lettres, des mémoires, des demandes *A.* محرّر المعروضات *P.* عريضه نويس

ÉCROU. Le trou dans lequel entre la vis en tournant *T.* بورمه دليكى

Il signifie aussi, L'article du registre des emprisonnemens, contenant le jour et la cause pour laquelle on a mis quelqu'un en prison *T.* قيد محبوسيّت || Il faut lever votre écrou et le joindre à votre requête محبوسيتكك قيدينى اخراج ايله عرضحالكه ربط ايتملوسك L'arrêt porte que son écrou sera rayé et biffé محبوسيتى قيدى حك وترقين اولنه‌جغى بيورلديده مندرجدر

ÉCROUELLES. pl. Tumeurs malignes, causées par des humeurs froides *A.* داء الخنازير *P.* خوگ — خوگ *T.* ريش سراجه — طوكز باشى — علتى

ÉCROUER. Écrire sur le registre des emprisonnemens la cause pour laquelle un homme a été mis en prison *A.* تسجيل فى سجلّ المحبس *P.* در دفتر زندان قيد كردن *T.* حبسخانه دفترنده قيد ايتمك

Écroué. *A.* مقيّد فى سجلّ المحبس *P.* در دفتر زندان *T.* حبسخانه دفترنده قيد اولنمش قيد شده

ÉCROUES. pl. États ou rôles de la dépense de bouche de la Maison du Roi *A.* دفاتر المطبخ السلطانى *P.* اوارهاى آشخانهٔ شهريارى *T.* مطبخ همايون دفترلرى || Les écroues ne sont pas encore signées et arrêtées مطبخ همايون دفترلرى هنوز امضا وتصديق اولنمش دكلدر

ÉCROUIR. Terme d'art. Battre un métal à froid, pour le rendre plus dense *A.* دقّ *P.* كوپيدن *T.* دوكمك

Écroui. *A.* مدقوق *P.* كوپيده *T.* دوكلمش

ÉCROULEMENT. Éboulement, en tout ou en partie, de ter-

rès, de murailles, d'édifices mal soutenus *A.* هيلان *P.* فروهلش *T.* چوكمه ـ چوكش || L'écroulement d'une partie de la muraille بر طرفى چوكمهسى ـ ديوارك بر طرفى هيلانه ميلى

s'ÉCROULER. Tomber en s'affaissant *A.* انهيال ـ انقياص *P.* فروهليدن *T.* چوكمك ـ بييقلمق || Cette maison vint tout d'un coup à s'écrouler بو خانه بردن بره چوكمشدر

ÉCROÛTER. Ôter la croûte *A.* سلب الجلف *P.* خشكك نادرا بر آوردن *T.* قوريسنى صويمق || Il faut écroûter le pain pour ceux qui n'ont pas de dents معدوم الاسنان اولان كسان ايچون اتمكك قوريسنى صويمق لازمدر

ÉCROÛTÉ. *A.* مسلوب الجلف *P.* خشكش بر آورده *T.* قوريسى صويلمش اتمك

ÉCRU. On appelle Soie écrue, celle qui n'a point été mise à l'eau bouillante *A.* قز *P.* كز خام ـ ابريشم خام *T.* خام ايپك

ECSARCOME. Terme de Chirurgie. Excroissance charnue. V. Excroissance.

ECTROPION. Terme de Médecine. Renversement de la paupière inférieure *A.* شتر ـ انقلاب الجفن الاسفل *P.* واژگونى پلك زير *T.* آلت كوز قپاغنك دوركلكى

ECTYLOTIQUE. Remède propre à consumer les callosités et les durillons *A.* اكال الثؤلول *P.* آژخ خور *T.* سكل آشندريجى

ECTYPE. Copie, empreinte d'une médaille, d'un cachet. V. Empreinte.

ÉCU. Espèce de bouclier que les cavaliers portaient autrefois *A.* حجفة — Il se prend aussi pour la figure de ce bouclier, sur lequel se peignent les armoiries *T.* نشان لوحهسى

ÉCUBIER. Trou de l'avant du vaisseau, par lequel on fait passer le câble pour mouiller *A.* فرجة الحبل *P.* گذرگاه ريسمان *T.* قومنه مازغالى

ÉCUEIL. Rocher dans la mer *A.* حشفة pl. حشاف ـ دبور pl. دبر ـ اتان الضحل ـ جباجب pl. جبجبة *P.* آب اندراب ـ رفت *T.* دكز ايچندهكى قيا ـ شاب || Dangereux écueil مخاطرهلو شاب ـ حشفهٔ خطرناك Naviguer sur une mer pleine d'écueils حشاف وجباجب كثيره ايله مملو بر شابلرى وقيالرى چوق بر دكزده ـ درياده سفر ايتمك ـ كزمك Ce vaisseau s'est brisé contre un écueil بو كمى بر حشفه اوزرينه مصادمه برله شكست اولدى Ce port est fermé par des écueils بو ليمانك آغزى وافر شابلر وقيالر ايله مسدود در — Il se dit figur. des choses dangereuses pour l'honneur, la fortune, la réputation etc. || Tout le monde est plein d'écueils عالم حشاف كثيرهيى مشتمل بر درياى پر خطر مثاليدر Il faut éviter cela comme un écueil où les plus avisés font naufrage بو بر حشفهٔ خطرناكدركه اوزرينه تجارب احوالده يد طولا صاحبى اولان حذاق دقايقشناسانك كشتئ آماللرى تصادمدن برى اولميوب شكست ومنكسر اولو كلديكنه بناء اندن حذر ومجانبت لازمدر

ÉCUELLE. Pièce de vaisselle qui sert à mettre du potage, du bouillon *A.* جفنة pl. جفنات ـ قصعة pl. قصاع ـ كاس pl. كئوس *P.* كاسه *T.* قواطه ـ چوربا چناغى ـ چوربا طاسى || Écuelle couverte قپاقلو چوربا طاسى ـ جفنهٔ مطبقه Écuelle à oreilles قولبلو چوربا چناغى ـ جفنهٔ ذات العروتين — Au pluriel, il se prend pour toute sorte de vaisselles *A.* اجناس الاوانى *T.* قاب قچاق

On dit proverb., Celui qui s'attend à l'écuelle d'autrui dîne mal, pour dire, qu'on ne doit guères compter sur les autres *T.* ايلك چورباسنى بكليان قارننى طويورمز

ÉCUELLÉE. Plein une écuelle *A.* ملء الجفنة *P.* يك كاسه *T.* بر طاس طلوسى

ÉCUISSER. Faire éclater un arbre en l'abattant *A.* تشقيق *P.* تراكانيدن *T.* چاتلتمق

ÉCUISSÉ. *A.* منشق *P.* تراكيده *T.* چاتلامش

ÉCUME. Espèce de mousse qui se forme et qui surnage sur l'eau *A.* زبد *P.* كف *T.* كپوك || L'écume de la mer زبد بحر ـ درياننك كپوكى ـ كف L'écume des flots زبد امواج ـ طالغهلرك كپوكى ـ امواج دريا

Il se dit aussi d'une chose qui bout sur le feu *A.* طفاوة ـ طفاحة ـ جفالة *P.* سرجوش *T.* كپوك || L'écume d'un pot qui bout سرجوش ديگ ـ قدرده غليان ايدن شيئك طفاوهسى ـ تنجرهده قينايان شيئك كپوكى

Et de la bave de quelques animaux *A.* روال *P.* كف دهن چارپا *T.* حيوانك آغزى كپوكى || L'écume du cheval روال اسب — En ce sens, il se dit aussi des hommes qui sont en colère *A.* زبيبة *P.* كف دهان *T.* آغز كپوكى || Quand cet homme est en colère, l'écume lui sort de la bouche فلان آدم

– حال غضبده آغزندن نشر زبیبهٔ عنف وشدّت ایدر فلان آدمك دیگ غضبی فوراننده آغزی تزبّب ایدر آغزی تزبدایدر – آغزی كپوكلنور –

Il se dit aussi de la sueur qui s'amasse sur le corps du cheval *A.* صحار *P.* خوی اسب *T.* آتك تری

ÉCUMER. Jeter de l'écume *A.* تزبّد – ازباد *P.* كف زدن *T.* كپورمك ‖ La mer écume دكز كپورر – دریا تزبّد ایدر Ce vin écume بو شراب تزبّد ایدر

Il se dit aussi du cheval *A.* القاء الروال *P.* از دهن كف آت كپورمك *T.* افشاندن

Et de l'homme *A.* تزبّد – تزبّب *P.* از دهن كف افشاندن *T.* آغز كپورمك ‖ Cet homme écume de colère بو ادم حدّت فرط غضبندن كف افشان غیظ وكینه – غضبدن تزبّب ایدر شدّت غضبندن آغزی كپورر – اولور

Il signifie aussi, ôter l'écume de ce qui bout sur le feu *A.* اخذ الطفاوة – اطّفاح *P.* سرجوش بر گرفتن *T.* كوكپی آلمق ‖ Écumer le pot تنجره‌نك كپوكنی آلمق Écumer du sucre طفاوه‌سنی آلمق – شكری اطّفاح ایتمك

On dit figur. d'un écornifleur, qu'il va écumer les marmites *A.* لحس القصعات *P.* كاسه لیسی كردن *T.* قاب یلامق

Écumer, signifie figur., prendre çà et là *A.* تلقّط *P.* اینجا وآنجا بر گرفتن *T.* اوتدن برودن دیوشورمك

On dit aussi, Écumer un héritage, un livre, pour dire, y prendre ce qu'il y a de meilleur *A.* اخذ الزبدة – اخذ الرغاوة *P.* سرشیر بر گرفتن *T.* قیمغنی آلمق

Écumer les mers, les côtes. C'est exercer la piraterie *A.* قطع الطریق فی البحر *P.* بدریا رهزنی كردن *T.* ازباندیدلك دكزده حرامیلك ایتمك – ایتمك

Écumé. *A.* مزبّد *P.* كفناك *T.* كپوكلنمش *A.* مطفّح – مسلوب الطفاوة *P.* سرجوش بر گرفته *T.* كپوكی آلنمش

ÉCUMEUR DE MARMITE. Écornifleur *A.* لحّاس القصعات *P.* كاسه لیس *T.* قاپلری یلایجی V. Écornifleur.

Écumeur de mer. V. Pirate.

ÉCUMEUX. Qui jette de l'écume *A.* مزبّد – طافی *P.* كف افشان *T.* كپوریجی – كپوك آتیجی ‖ Flots écumeux امواج كپوریجی طالغه‌لر – كف افشان Bouche écumeuse دهان كف افشان

ÉCUMOIRE. Ustensile de cuisine qui sert à écumer *A.* مطفحة – كفگیر *P.* كفگیر *T.* كپچه ‖ Écumoire d'argent كفگیر سیمین – كمش كپچه

ÉCURER. Nettoyer de la vaisselle, ou autres ustensiles de même nature *A.* تطهیر الاوانی – تمسیح الاوانی *P.* ظرفرا پاك كردن *T.* قاپلری سیلمك ‖ Écurer des chaudrons قزغانلری سیلمك – On dit aussi, Écurer un puits *A.* ثل البئر – تطهیر البئر *P.* چاهرا پاكیزه كردن *T.* قویی تمیزلمك

Écuré. *A.* مطهّر – ممسوح *P.* پاك كرده *T.* سیلنمش

ÉCUREUIL. Espèce d'animal *P.* وروره – موش پرنده *T.* تیین

ÉCURIE. Lieu destiné à loger les chevaux *A.* اصطبل *P.* آخور – ستوردان *T.* آخور ‖ Les écuries du Roi اصطبل همایون – بو آتلری آخوره Mettez ces chevaux à l'écurie خاص آخور – وضع ایله

Et train, équipage qui comprend écuyers, pages, carrosses, chevaux, etc. d'un grand seigneur *T.* آخور طاقمی ‖ L'écurie du prince est partie بكك آخوری طاقمی عزیمت ایلدی Ce seigneur a toujours une magnifique écurie بو آغانك آخوری طاقمی دائما عنوانلو ودبدبه‌لودر

ÉCUSSON. Écu d'armoiries. V. Écu. – Il se dit, en termes de Jardinage, d'une manière de greffer *A.* حروق *T.* قلم آشی

ÉCUSSONNER. V. Greffer.

ÉCUYER. Celui qui a l'intendance de l'écurie d'un seigneur *A.* امین الاصطبل *P.* كتخدای آخور *T.* آخور كهیه‌سی – Le grand écuyer du Roi *A.* امین الاصطبل السلطانی *P.* میر آخور شهریاری *T.* بیوك امرخور – میر آخور اول –

Écuyer, signifie aussi, celui qui enseigne à monter à cheval, qui dresse les chevaux au manége *A.* رایض *P.* سلحشور *T.* سلاخور ‖ Les écuyers du Roi سلحشوران خاصّه

Écuyer de main. Celui qui donne la main au Roi, pour monter en voiture *P.* ركابدار شهریاری *T.* ركابدار آغا

ÉDEN. Nom donné au Paradis terreste *A.* عدن

ÉDENTER. User, rompre les dents d'une scie, d'un peigne *A.* كسر الاسنان *P.* دندان شكستن *T.* دیش قیرمق

Édenté. *A.* منكسر الاسنان *P.* شكسته دندان *T.* دیشی قیرق

On dit, Une vieille édentée, pour dire, une vieille qui n'a plus de dents *A.* لطّا – مدرودة الاسنان – مثلولة الفم *P.* ریخته دندان *T.* دیشی دوكلمش ‖ C'est une vieille édentée بر عجوزهٔ مثلولة

دیشی دوکلمش بر قوجه قاریدر۔ القمدر

ÉDIFIANT. Qui porte à la vertu par l'exemple ou par le discours *A.* مصلح الاخلاق ۔ مصلح النفس ۔ مرشد الی الصلاح ۔ مسوّق ۔ موجب العبرة للخیر ۔ موجب الاصلاح النفس ۔ الی الخیر *P.* فرهنگی بخشا *T.* اوصلیلق اوکردیجی || Cela est édifiant بو کیفیت خیر وصلاحه مسوّقدر Il mène une vie édifiante مرشد خیر وصلاح اولهجق مسلک عوامّ پسند ایله خیروصلاحه وسیلهٔ عبرت اولهجق سلوک وحرکت ۔ کچینور C'est un livre très-édifiant غایت الغایه خیره سوق وارشاده وسیله اولور بر کتاب کثیر الفوائد در Il a fait un sermon fort édifiant زیاده‌سیله مرشد صلاح اولهجق بر موعظه آورده زبان نطق وبیان ایلدی Cela n'est guères édifiant بو کیفیت اولقدر مرشد صلاح اولهجق شیٔ دکلدر Rien n'est plus édifiant que cela اصلاح اخلاق اولهجق بوندن اقوا بر حالت یوقدر

ÉDIFICATEUR. Celui qui élève un édifice *A.* بانی *P.* کرداد گر *T.* یاپو یاپیجی ۔ کرداد پرداز ۔

ÉDIFICATION. Action de bâtir *A.* عمارت ۔ بنا *P.* کرداد *T.* یاپو پردازی || L'édification du temple de Jérusalem fut réservée à Salomon هیکل قدس شریفک بنا وعمارتی حضرت سلیمانک وقتنه مرهون ایدی

Il se dit figur. des sentimens de vertu que l'on inspire par l'exemple ou par le discours *A.* سوق الی الصلاح ۔ عبرة للخیر *P.* عبرة للصلاح ۔ فرهنگ بخشایی *T.* اوصلیلغه داداندرمه ۔ بو کیفیتده خیره داداندرمه || Cela est de peu d'édification خیر وصلاحه وسیلهٔ عبرت اولهجق ماده بغایت آز در de grande édification بو کیفیت کلّی مرتبه موجب عبرت صلاح اولهجق احوالدندر Faire des choses pour la groire de Dieu, et pour l'édification du prochain تمجید عظمت جناب ربّ العالمین وبالعبره اصلاح نفس قرینی مستلزم اولهجق خیره وسیله افعال واعمالده بولنمق Prêcher avec édification عبرت اولهجق وجهله وعظ ایتمک

ÉDIFICE. Bâtiment *A.* بنا pl. ابنیة ۔ عمارت pl. عمارات *P.* بنای بر آورده ۔ کدواره ۔ کرداد *T.* یاپو || Grand édifice جسیم ۔ بکلک عمارتلر ۔ عمارات میریّه Les édifices publics بر بنا رفع واعلا ایتمک بکلک بنالر Élever un édifice بر عمارت بنیاد وانشا ایتمک Construire un édifice بر عمارتک صورت ترکیبی La structure d'un édifice

ÉDIFIER. Bâtir *A.* انشا ۔ ابنا ۔ بنا *P.* بنا ۔ بنیاد کردن *T.* یاپمق || Édifier un temple بر عبادتخانه انشا کردن un palais بر سرای بنا ایتمک ایتدرمک

On s'en sert figur., pour l'opposer à Détruire *A.* اعمار *P.* آباد کردن *T.* یاپمق || Il détruit, au lieu d'édifier اعمار ایده‌جکنه هدم وتخریب ایدر Vous êtes envoyé pour édifier, et non pas pour détruire سنک اول طرفه مأموریتک اعمار واصلاحدر یوخسه هدم وتخریب دکلدر

Il signifie aussi, porter à la vertu par l'exemple ou par le discours *A.* ارشاد ۔ اشراب الصلاح ۔ تدریب فی الخیر ۔ سوق الی الخیر بالعبرة ۔ الی الخیر *P.* فرهنگی بخشیدن *T.* خیره داداندرمق || Édifier le prochain نفس قرینه اشراب صلاح ایتمک Édifier ses domestiques قلوب اتباع وخدمتکارانه بالعبره اشراب صلاح ایتمک Édifier tout le monde par son exemple کندو اعمالنی مأخذ عبرت ایدرک قلوب کافهٔ عباده اشراب عفت وصلاح ایتمک Cet homme prêche d'une manière qui édifie فلان کشی قلوب سامعینه اشراب خیر وصلاح ایده‌جک صورت ایله وعظ ایدر Sa vie, ses actions, ses paroles, son air même et sa démarche, tout prêche, tout édifie en lui صورت عیش وزندگانیسی وافعال واقوالی بلکه سیما وچهره‌سی وحرکات وسکناتی قلوب ناسه اشراب خیر وصلاحی موجب اولور احوالدندر

Et satisfaire par son procédé, donner bonne opinion de soi *A.* تأیید الحسن الظنّ *P.* نیک اندیشی افزانیدن *T.* فکرلری یاپمق || La conduite qu'il a tenue dans cette affaire m'édifie extrêmement بو خصوصده اتخاذ ایلدیکی سلوک ورفتار حقمده حسن ظنمی تأیید ایدر

ÉDIFIÉ. Touché *A.* متدرّب فی الخیر *P.* فرهنگی پذیرفته *T.* خیره داداندرمش

On dit, Mal édifié, pour dire, scandalisé *A.* مرتاب الخاطر *T.* خاطرینه القای ریب وخدشه اولمش

ÉDIT. Loi, ordonnance du souverain *A.* حکم pl. احکام ۔ امر pl. اوامر *P.* فرمان *T.* بیورق || Édit du prince حکم پادشاهی Publier un édit نشر امر ایتمک ۔ اعلان امر ایتمک Renouveler un édit تجدید امر ایتمک

ÉDITEUR. On donne ce nom à un homme qui veut bien prendre le soin de publier les ouvrages d'un autre *T.* بر کمسنه‌نک تألیفنی طبع ونشر ایلمکی درعهده ایدن || Les Bénédictins

ont été les éditeurs des ouvrages de tous les Pères de l'Église اَئمّهٔ كرام تأليفاتنڭ طبع ونشرينى درعهده ايدنلر فلان طريقتڭ رهبانيدر

ÉDITION. Ce mot est relatif au nombre de fois que l'on a imprimé un ouvrage *T.* بردفعده بصلمش تأليفڭ نسخهلرى عددى

Il se dit aussi, de la manière dont un ouvrage est imprimé بصمهنڭ رسم وصورتى *T.* || Une belle édition بصمهنڭ لطيف واحسن صورتى une édition fautive بصمهنڭ سقيم صورت سقيمه ايله بصلمش كتاب ـ ومخطى رسم وصورتى

ÉDUCATION. Il se dit des soins que l'on prend pour élever les enfans et les jeunes gens *A.* ادب ـ تأديب *P.* فرهنگى ـ تربيه *T.* اوكرتمه ـ آموزى || Bonne éducation حسن تربيه Mauvaise éducation تربيهٔ رديه Prendre soin de l'éducation des enfans تأديب اولاد بابنده بذل نقدينهٔ اقدام ايتمك ـ تربيهٔ اطفال خصوصنده اهتمام ايتمك La bonne éducation rectifie le mauvais naturel حسن تربيه سوءخلقى اصلاح ايدر ـ On dit, Il n'a nulle éducation, pour dire, il est incivil حليهٔ مايهٔ حسن ـ حسن تربيه وتأديبدن عارى بر آدمدر تربيهدن كليّاً بى بهره بر آدمدر

ÉFAUFILER. Tirer la soie d'un ruban ou d'un bout d'étoffe *A.* زابرة *P.* رشته كشيدن *T.* تل چيقارمق

ÉFFAÇABLE. Qui peut être effacé *A.* ممكن المحو ـ قابل يوق اولهبيلور *T.* نا بود كردنى *P.* ممكن الطموس ـ التطليس ـ بلورسز اوله بيلور ـ

EFFACER. Ôter l'image, les couleurs, l'empreinte de quelque chose *A.* محو ـ امحا ـ ازالة ـ اطماس ـ تطليس ـ نسخ *P.* بى اثر ونشان ـ نا بود كردن ـ نا پيدا كردن ـ فرسودن *T.* سلمك ـ بلورسز ايتمك ـ بوزمق || Il faut effacer deux lignes d'écriture خطڭ ايكى سطرينى ايكى سطرينى نسخ ايتملو در ـ محووتطليس ايتملو در Effacez ces mots-là بو الفاظى امحا وتطليس ايله Le temps a effacé les couleurs de ce tableau مرور زمان ايله بو تصويرڭ الوانى محو اولدى ـ بلورسز اولدى

On dit aussi, Effacer la mémoire ذكرينى محو وازاله ايتمك Effacer de la mémoire فلان شيئڭ ذكرينى صحيفهٔ خاطردن امحا ايتمك Les bienfaits sont bientôt effacés de la mémoire des ingrats خير واحسان نمك بحرام اولان كسنهنڭ خاطرندن آززمان ايچنده كالنقش فى الما منطمس ومنمحا محو ونابديد اولور ـ اولور

Il se dit aussi de la beauté des femmes || Cette femme était belle, mais le temps a effacé sa beauté فلان خاتون مقدّم حسنا ايكن وقت وزمان آب وتاب جمالنى جملةً محو وافنا ايلدى Elle avait de belles couleurs, mais la maladie les a effacées رنگ روينڭ آب وتابى چكديكى علت مزاج تقريبيله بى اثر ونشان قالدى

Il se dit figur. des choses morales || Effacer ses péchés par ses larmes لوث معاصى وآثامى آب سرشڭ پشيمانى وندامت ايله امحا وتطليس ايتمك Ses dernières actions ont effacé la tache de sa vie آخرعمرنده ظهوره كلان اعمال صالحه حين حياتنده باعث شينى اولمش وصمات عيوبڭ آخر عمرنده فعله ـ انمحا وانطماسنه علت مستقله اولمشدر كتورديكى اعمال صالحه جامهٔ حياتندن وصمات عيوب كذشتهنڭ محو وازالهسنه وسيله اولمشدر

On dit, qu'un homme a effacé tous ceux qui l'on précédé, pour dire, qu'il a acquis plus de célébrité par sa vertu, par ses talens, par ses belles actions موفق اولديغى مآثرجليله ايله اسلاف واجدادينڭ نام وشاننى ازاله وامحا ايلدى ـ نام وشان اسلافى جريدهٔ ايامدن محو ونا پيدا ايلدى Ce général a effacé tous les grands capitaines de son temps بو جنرال معاصرى اولان مجموع جنكاوران جلادت عنوانڭ نام وشاننى امحا ايلدى ـ Il se dit aussi de plusieurs autres choses || Cette dame effaça toutes celles qui étaient dans l'assemblée بو خاتونڭ فروغ حسن وجمالى مجلسده بولنان خواتين سائرهنڭ پرتو ورونقلرينى امحا ايلدى ـ Ce seigneur effaça par sa bonne mine et par sa magnificence tous ceux qui parurent à ce carroussel فلانڭ جهارت وجه وسيما واسباب احتشام اكمل واوفاسى ميدان مسابقتده موجود اولنلرڭ فروغنى جملةً محو ونا بديد ايلدى Ce poète a effacé tous ses contemporains فلان شاعر شعراى معاصرينڭ نام وشانلرينى كليّاً محو وابطال ايلدى

EFFACÉ. *A.* ممحا ـ منطمس ـ منسوخ *P.* نا پيدا شده ـ *T.* بى اثر ونشان مانده ـ فرسوده ـ سيلنمش ـ بلورسز اولمش ـ بوزلمش ـ

EFFAÇURE. Ce qui est effacé *A.* منسوخ ـ طلس pl. منسوخات

P. فرسودگی T. سیلنتی ـ بوزقلق || L'effaçure n'empêche pas qu'on ne lise encore quelque chose de ce qui était écrit بو ورقده اولان منسوخ یر بر مقدارینك قرائتنه مانع اولمز Cette lettre est pleine d'effaçures بو مكتوب منسوخ یرلر ایله مالامالدر

EFFANER. C'est la même chose qu'effeuiller A. خرط P. برگ ریزانیدن T. یپراق صیرمق V. Effeuiller.

EFFARER. Troubler quelqu'un de manière à ce qu'il paraisse quelque chose de hagard dans sa mine, dans ses yeux A. تمعیر الوجه P. خشم آلود كردانیدن T. چهره بوزدرمق || Qu'a-t-on pu vous dire qui vous ait si fort effaré? چهره‌كی بو درجه‌ده بوزدره‌جق قدر نه كلام سویلندیكی وار در

S'EFFARER. A. تمعّر الوجه P. خشم آلود شدن T. چهره بوزلمق

EFFARÉ. A. متمعّر الوجه P. خشم آلود T. چهره‌سی بوزق

EFFAROUCHER. Épouvanter, effrayer A. توحیش P. رمانیدن T. اوركتمك ـ وحشتلندرمك || Effaroucher le gibier صیدی توحیش ایتمك

Et rendre moins traitable, dégoûter || Si vous lui faites cette proposition, vous l'effaroucherez بو ماده‌یی فلانه تكلیف ایده‌جك اولور ایسه‌ك توحیش ایتمش اولورسك C'est un homme qui s'effarouche aisément فلان كشی آز شیدن اوركر ـ جزئی سبب ایله استیحاش ایدر ـ توحّش ایدر

EFFAROUCHÉ. A. متوحّش P. رمانیده T. اوركمش

EFFECTIF. Qui est réellement et de fait A. حقیقی ـ موجود ـ حقیقةً موجود T. كرچكدن وار || Une armée de trente mille hommes effectifs حقیقةً موجود اوتوز بیك نفردن عبارت بر اردو Il a dix mille écus effectifs dans son coffre صندیغنده اون بیك غروش موجود اقچه‌سی وار در

On dit, qu'un homme est effectif, pour dire, qu'il fait ce qu'il dit قولنی فعله كتورر بر آدمدر

EFFECTIVEMENT. Réellement A. حقیقةً ـ فی الحقیقة ـ علی التحقیق ـ بحقیقة الحال P. راست T. كرچكدن ـ حقیقت حالده || Il ne vous conte point de fables, cela est effectivement vrai روایتی افسانه قبیلندن اولمیوب فی الحقیقه واقع اولمش حالاتدندر Cela est arrivé effectivement حقیقت حالده وقوعه كلمشدر Il prétend avoir droit sur cette terre, et effectivement il a de bons titres بو ارض اوزرینه حقی اولدیغن ادّعا ایدر فی الحقیقه بو بابده معتبر سنداتی وار در Il paraît moins touché qu'il ne l'est effectivement حقیقت حالده متأثر اولدیغی مرتبه‌دن اقلّ اظهار تأثر بال ایدر

EFFECTUER. Mettre en exécution A. اجرا ـ فعلاً اجرا ـ انجاز P. بجا آوردن ـ بحیّز فعل رسانیدن T. فعله كتورمك || Il a effectué ses promesses مواعیدینی انجاز ایلدی Ce n'est pas tout que de promettre, il faut effectuer قولاً وعد ایتمك كافی كافی دكل فعلاً دخی ـ دكل موعودی حیّز فعله كتورملو در اجرا لازمدر

EFFECTUÉ. A. منجز ـ رهین بالانجاز P. بجا آورده ـ بحیّز فعل رسیده ـ اجرا شده T. فعله كتورلمش

EFFÉMINER. Rendre faible comme une femme A. تحویل الی سیرة النسا P. زنمنش كردن T. زنّه خویلو ایتمك || Il n'y a rien qui soit si capable d'efféminer le courage que l'oisiveté et les délices مشتهیات نفسه ادمان ایتمك وبیكاری وبطالت ایله گذرانندهٔ ازمان اولمق قدر آدمی سیرت نسایه انسانی زنّه مزاجنه قویه‌جق ـ تحویل ایدیر برشئ یوقدر برشئ یوقدر Les voluptés efféminent l'ame et le corps مشتهیات نفس روح وجسمی زنّه مزاج ایدر Le luxe effémine une nation امر سفاهت بر ملّتی نسوان طبیعتنه تحویل ایتدرر زنّه خلویلو ایدر ـ بر ملّتی زن سیرت ایدر ـ

EFFÉMINÉ. A. نسویّ الخصلة P. زنمنش ـ زن سیرت T. زنّه خویلو ـ On dit, Mine efféminée صورت زن مثال Visage efféminé چهرهٔ زن صفت ـ زنّه چهره‌سی Naturel efféminé طبع زن صفت ـ Il est aussi substantif || Il n'y a que les efféminés qui puissent avoir de ces sentimens-là بو مقوله خواطر زن صفت اولان ـ وافكار زن خصلت اولنلره مخصوصدر زنّه خلویلو اولنلره ـ كسانه مخصوصدر

EFFENDI. Titre de civilité chez les Turcs T. افندی

EFFERVESCENCE. Légère ébullition causée par le dégagement d'un gaz, de l'intérieur d'un liquide A. جیشان ـ فوران P. جوشش T. قینایش || Les alcalis font effervescence avec les acides مواد مالحه مواد حامضه ایله لدی الاختلاط جیشان ایدر La bière est en fermentation, l'eau qui bout est en ébullition, et le fer dans l'eau-forte fait effervescence آرپه صویی اختمار قینایان صو نزوان ودمور تیزاب ایچنده جیشان ایدر

Il se dit figur. d'une émotion vive et passagère dans les esprits A. هیجان الاذهان P. جوش وخروش اندیشها T.

عقول وافكارك قينامەسی

EFFET. Ce qui est produit par quelque cause *A.* اثر pl. آثار || Bon effet اثرخير Mauvais effet اثر سيئ ـ اثر ردی Ôter la cause, vous ôterez l'effet انسلاب سبب اندفاع اثری علّت دفع اولندقده معلول مندفع اولور ـ مؤدیدر Remonter des effets jusqu'aux causes آثاردن بداء ايله علل واسبابه قدر فروعدن اصوله صعود ايتمك ـ وارمق Il n'y a point d'effet sans cause لا عن السبب وجود اثر اولدمز Un bon effet d'une mauvaise cause سبب رديدن متكون بر اثر خير Ces couleurs bien mêlées font un bel effet اشبو الوانك كركی كبی مزج واختلاطی بر نوع اثر حسنك حصولنی مؤدی اولور

On dit, L'effet d'une machine بر التك عملی L'effet d'une médecine اثری ـ برلغمك عملی دوانك عملی d'une mine

Il se prend aussi, pour l'exécution d'une chose *A.* فعل *P.* كار *T.* ايش || Des paroles, ils en vinrent aux effets اقوالی اقوالدن افعاله كلديلر ـ افعاله تبديل ايلديلر Voilà de belles propositions, mais il faut les mettre à effet اشته بو تكليفاته سوز اولمز همان فعله كتورلمك اقتضا ايدر Il faut que l'effet s'ensuive فعلك دخی تعاقبی لازمدر Il en faut voir l'effet فعلك دخی ظهورينه باقملو در La chose a eu son effet, son plein et entier effet تماماً وكاملاً حيز فعله كلدی مصلحت حصولپذير اولدی ـ La chose est demeurée sans effet حصوله كلمدی ـ فعله كتورلمدی

Pour cet effet. À cet effet. Façons de parler qui signifient, pour l'exécution de ... A لهذا ـ بناءً عليه ـ بناءً علی ذلك ـ آنك آيچون *T.* بنا برين ـ از آنجا ـ ازين سبب *P.* لذلك ـ بو كامبنی ـ

À l'effet de ... Pour l'accomplissement de ..., pour l'exécution de ... *A.* لاجل *P.* برای ـ از بهر ـ تا كه *T.* آنك ضمننده

Effet. Une partie du bien d'un particulier, d'un négociant *T.* مال || Une lettre de change sur un tel n'est pas un très-bon effet فلان كمسنەنك اوزرينه چكيلان پوليچه تمسكی صحيح مال دكلدر Les effets d'une succession تركەنك اموالی Effets mobiliers نقلی ممكن اولان صامت وناطق مال Ses dettes surpassent ses effets de plus de la moitié ديونی مال موجودينه نصف مرتبەدن زياده غالبدر Il a abandonné ses effets à ses créanciers مالنی آلەجقلوسنه ترك وفراغ ايلدی

En effet. Réellement *A.* فی ـ فی نفس الامر ـ واقعا الحقيقة *P.* راست *T.* كرچكدن || Cela n'est pas en imagination, mais en effet بو كيفيت خيالی دكل حقيقيدر Il a raison en effet واقعا حقی وار در

En effet, sert aussi de liaison au discours || Il maintient que cette chose est; en effet, peut-on en douter après tant d'expériences? فلان شیء حقيقته مقارن اولديغنی ادّعا ايدر واقعا بو قدر تجارب عديدەدنصكره جای شك وگمان وارميدر

EFFEUILLER. Ôter les feuilles *A.* سلب ـ حتّ الاوراق *T.* برك ريزانيدن *P.* تخريط ـ خرط الاوراق ـ الاوراق يپراق صيرمق ـ يپراق قوپارمق || Effeuiller une branche d'arbre اغصان اشجارك بردن تخريط اوراق ايتمك Effeuiller des roses ـ اوراق وردی حتّ وتخريط ايتمك كل يپراقلرينی صيرمق

S'effeuiller. *A.* انحتات الاوراق *P.* اوراق ريزان شدن *T.* يپراق دوكلمك || Les roses épanouies s'effleurent du matin au soir صباحده مكشوف اولان كللرك اوراقی اخشامه دوكيلور ـ قدر رهين انحتات اولور

Effeuillé. *A.* مسلوب الاوراق ـ منحت ـ منخرط *P.* برگش ريزبده *T.* يپراغی دوكلمش ـ يپراغی صيرلمش

EFFICACE. Qui produit son effet *A.* قوی التأثير ـ مؤثر ـ عامل ـ قوی الاثر ـ قوی العمل *P.* كاركر *T.* ايشليجی || Ce remède est fort efficace contre les venins بودوا سمومات دفعنده قوی التأثير در Discours efficace كلام مؤثر La parole de Dieu est efficace كلام اللهك تأثيری ظاهر در

Grâce efficace, en termes de Théologie, c'est la grâce qui a toujours son effet فيض قوی العمل ـ فيض قوی التأثير الهی لم يزلی

Efficace, au substantif. La force, la vertu de quelque chose, pour faire son effet *A.* قوّت التأثير ـ قوّة العمل ـ قوّت مؤثرة *P.* كاركری *T.* ايشلەيش قوّتی || L'efficace d'un remède دوانك قوّت تأثيری L'éloquence, quand on sait bien s'en servir, est d'une grande efficace صنعت فصاحت محلندە صرف اولنسه قوّت تأثيری ظاهر در

EFFICACEMENT. D'une manière efficace *A.* جدًّا وفعلاً *P.* كارگرانه *T.* كرچكدن || Travailler efficacement à quelque chose بر ايشده جدًّا وفعلاً بذل مقدور ايتمك Vouloir efficacement quelque chose جدًّا طالب وراغب اولمق

EFFICIENT. Qui produit certain effet. Il n'est d'usage qu'en cette seule phrase : Cause efficiente *A.* علّت فاعليّة || Le soleil est la cause efficiente de la chaleur شمس حرارتك علّت فاعليّه‌سيدر

EFFIGIE. Figure, représentation d'une personne *A.* صورت مشخّصة – تمثال pl. تماثيل *P.* پيكر *T.* تصوير || Après la mort des Rois et des grands princes, on expose leur effigie en public ملوكك وامرا وحكمدارانك وفاتندنصكره تمثاللرى جمهور ناسه عرض اولنور كلمشدر

On dit, Exécuter un criminel en effigie بر مجرم غايبك حقنده جريان ايدن حكم عقوبت رسم ايتدريلوب اول صورت مشخّصه عبرةً وتنكيلاً محلّ سياستده عرض اولنمق

EFFIGIER. Exécuter en effigie. V. Effigie.

EFFILER. Défaire un tissu fil à fil *A.* تنكيث *P.* فتله فتله كردن *T.* ديدك ديدك جوزمك – اوزمك || Bougier le bord d'une toile, pour qu'elle ne s'effile pas بر بزى انتكاثدن صيانةً كنارينى تشميع ايتمك

Effilé. *A.* منتكث *P.* فتله فتله كرده *T.* اوزلمش – ديدك ديدك جوزلمش

On dit, Avoir la taille effilée, c'est-à-dire, trop menue, et trop déliée *A.* ممشوق القامة *P.* نارين بالا – سهى قامت *T.* سولكون بوبلو – Et avoir le visage effilé, c'est-à-dire, étroit et long *A.* مسيل الوجه *P.* نارين چهره *T.* سوبو يوزلو

Cheval effilé, c'est-à-dire, qui a l'encolure fine et déliée *A.* رقيق القذال *P.* اسب نارين قفا *T.* اكسدسى نارين آت

EFFILOQUER. Effiler une étoffe. V. Effiler.

EFFIOLER. Ôter la fiole ou la feuille des blés, lorsque, avant l'hiver, elle pousse trop fort *A.* قطع الشرياف – شَرْيَفة *T.* اكينك اوزايان بيراقلرينى كيدرمك

EFFLANQUER. Il se dit des chevaux que l'excès du travail ou le défaut de nourriture a maigris, jusqu'à leur rendre les flancs creux *A.* تضمير – تهضيم *P.* اسبرا لاغر كردن *T.* طوارى آرقلتمق || La mauvaise nourriture a efflanqué ce cheval سوء غدا دابّه‌يى تهضيم ايلدى

Efflanqué. *A.* ضامر – اهضم *P.* لاغر شده *T.* آرقلنمش – بيلكى اوكلى – يانلرى كچيك || Un cheval efflanqué فرس بيلكى اوكلى آت – يانلرى كچيك آت – اهضم

EFFLEURER. Ne faire qu'enlever la superficie *A.* تخديش *P.* رو بر گرفتن *T.* يوزى صيرمق || Ce coup n'a fait que lui effleurer la peau اصابت ايدن ضربه يالكز تخريش جلدينه مؤدّى اولدى Il s'est effleuré la jambe en tombant يره دوشمكله اياغى دريسى مخترش اولدى Ce laboureur ne fait qu'effleurer la terre بو اكينجى يرك يوزينى صيرمقدن غيرى بر شئ ايتمز

Figur. Toucher légèrement une matière sans l'approfondir *A.* توطيش الكلام *P.* نيم باد كردن *T.* جزئيجه – سطحيجه آچمق ماده‌يى يالكز طوقندرمق || Il n'a fait qu'effleurer la matière سطحيجه آچدى Il ne fait qu'effleurer les choses, il ne va pas au fond مصلحتلرك كنه وغورينه وارميوب همان جزئيجه طوقندروب كچر

Il signifie aussi, ôter les fleurs *A.* سلب الازهار *P.* شكوفه‌ها را بر گرفتن *T.* چيچكلرى كيدرمك – چيچكلرى قوپارمق

Effleurir. Tomber en efflorescence. V. Efflorescence.

EFFLORESCENCE. Moisissure, changement qui arrive à une substance minérale, lorsqu'elle est chargée de parties salines qui se montrent à sa surface *A.* تكرّج – اكتراج – تسنّد *P.* گره بستگى *T.* كرفلنوب چيچكلنمه || Il y a des pyrites qui tombent en efflorescence احجار نورك بعضيسى متكرّج اولور

Il se dit aussi, de toute sorte d'éruption de petites tumeurs humorales, qui se fait sur la peau *A.* انتشار البثور *T.* قبارجقلرك چيقوب يايلمسى

EFFLUENCE. Terme de Physique. Émanation de corpuscules dans les corps électriques *A.* انبعاث *P.* بيرون روى *T.* طشره دوكلش || Les corpuscules sortent des corps par l'effluence, ils y reviennent par l'affluence ذرّات داخل اجسامدن على طريق الانبعاث خروج ايله بروجه انصباب حلول ايدر

EFFLUENT. Il ne se dit qu'en cette phrase, Matière effluente, pour signifier, les émanations qui sortent d'un corps *A.* مادّة منبعثة

EFFONDRER. Remuer, fouiller des terres en y mêlant de l'engrais *A.* تقليب الارض وتدميلها – اثارة الارض وتدميلها *P.* خاكرا گردانيدن وبسرگين پروردن *T.* يرى اقدروب كوبره‌لتمك

Il signifie aussi, rompre, briser *A.* كسر *P.* شكستن *T.* قيرمق || Effondrer un coffre بر صنديغى كسر وشكست ايتمك

Et vider. Il ne se dit que des volailles *A.* اخراج الاحشا *T.* ایچنی صیروب تمیزلمك

EFFONDRILLES. Les parties grossières qui restent au fond d'un vase, dans lequel on a fait cuire ou infuser quelque chose *A.* قرارة ـ حثرب *P.* جرکاب بن دیگ *T.* تنجره چوکلك دیبی ـ چوکلك یانغی ـ بیلاشغی

s'EFFORCER. Employer toutes ses forces à faire quelque chose *A.* جبر النفس ـ اجبار النفس *P.* زور آوردن خود *T.* کندو یی تکلف ایچون اجبار ‖ Ne vous efforcez point à parler صیقمق کندوکی صیقمه ـ نفس ایلمه

Et employer son industrie pour parvenir à une fin *A.* جهد ـ بذل السعی والاقدام ـ افراغ المقدور ـ سعی ـ اقدام ـ ـ بذل ما حصل السعی والمکنة ـ صرف الجهد والطاقة بذل تاب وتوان کردن *P.* صرف ما ملك الوسع والاقتدار ‖ S'efforcer de gagner les bonnes grâces de quelqu'un *T.* چالشمق ورزیدن ـ کوشش کردن ـ کوشیدن ـ بر ذاتك ـ حسن توجهنی تحصیل ایچون سعی وکوشش ایتمك صرف تاب وتوان ـ بذل ما ملك جهد واقدام ایتمك بذل مقدور ایتمك ـ درکار ساز بازوی همت اولمق ـ ایتمك

EFFORT. Mouvement extraordinaire du corps ou de l'esprit, tendant à opérer quelque chose *A.* سعی pl. مساعی ـ جهد ـ زور ـ ورزش *P.* اجتهاد ـ اقدام ـ مقدرت ـ مقدور ـ مجهود جهد ـ جهد وسعی عظیم *T.* چالشمه کوشش ـ ‖ Grand effort ما حصل جهد Faire le dernier effort جهید وسعی مزید سعی بیهوده ـ سعی باطل Vain effort واقدامی افراغ ایتمك عبثه سعی ـ جهد بلا طائل ـ کوشش بیفائده ـ Employer tous ses efforts اشتفراغ ـ افراغ حوصلهٔ سعی ومکنت ایتمك بذل مقدور ـ صرف کل مجهود ایتمك ـ کل مقدور ایتمك بذل ما ملك کوشش واقدام ایتمك ـ ایتمك Faire beaucoup d'efforts, des efforts redoublés کرّة بعد اخری بذل سعی کلی مرتبه سعی ایتمك ـ وطاقت ایتمك Il est venu à bout sans beaucoup d'efforts چندان ارتکاب جهد واقدام ایتمکسزین ظفریاب اولمش اولدی Faire des efforts impuissants مساعیٔ واهیه صرف ایتمك Les ennemis ont fait un grand effort pour emporter cette place بو قلعه‌نك فتحی خصوصنده دشمن طرفندن صرف ما ملك جهد ومقدرت اولندی Faites un effort pour trouver de l'argent اقچه تدارکی ایچون بر حملهٔ سعی وکوشش ایله Effort d'esprit اجتهاد

زور خیال ـ اجتهاد خیال Effort d'imagination زور عقل ـ عقل Effort de mémoire اجتهاد حافظه ـ On dit d'une excellente pièce d'éloquence, de la solution d'un problème très-difficile, C'est un effort d'esprit اجتهاد ذهنك خلاصه‌سیدر C'est le dernier effort de l'esprit اقصی ـ اجتهاد ذهنك غایة الغایتیدر قوت صنع وعملك اجتهاد C'est un effort de l'art الغایتیدر غایتیدر

Il se dit aussi des choses qu'on ne fait qu' avec beaucoup de peine *A.* مشقت ـ تعب *P.* رنج *T.* یورلمه ـ زحمت ‖ Il a fait un effort pour marier sa fille کریمه‌سنی تزویج ایچون زحمت چکدی ـ ارتکاب تعب ومشقت ایلدی

Figur. ‖ Tout l'effort de cette voûte porte sur les contre-murs بو کمرك بار وثقلتی جملهٔ جفته دیوار طرفنه محمولدر Tout l'effort de la guerre va se porter sur l'Allemagne سفرك بار وثقلتی جملهٔ آلامان اوزرینه صرف وتحمیل اولنمقده در

EFFRACTION. Fracture, rupture que fait le voleur pour dérober *A.* کسر *P.* شکست ـ شکستگی *T.* قیرقلق ‖ Il y a eu vol avec effraction فلان محلده کسر وشکست ایقاعیله سرقت واقع اولدی

EFFRAYANT. Qui donne de la frayeur *A.* هائل ـ فازع ـ سهم انگیز ـ نهیب افکن ـ دهشتفرما *P.* مدهش ـ راعب ـ *T.* سهمناك ـ قورقنج ـ قورقودیجی ـ بلکلدیجی ‖ Un songe effrayant رؤیای هائل Figure effrayante هول انگیز قلوب اولهجق صورت

EFFRAYER. Causer de la frayeur *A.* افزاع ـ تفزیع ـ تهویل ـ سهم آوردن ـ نهیبیدن *P.* اشأز ـ اذعار ـ ترعیب ـ *T.* بلکلندرمك ـ قورقتمق ‖ Vous m'avez effrayé par cette nouvelle قلبمه ـ بو خبر ایله بکا ایراث هول وفزع ایلدك القای رعب ودهشت ایلدك Cela a effrayé tout le monde بو کیفیت عالمی غرق دریای رعب ودهشت ایلدی

S'EFFRAYER. *A.* ارتعاب ـ اهتیال ـ تفزع ـ تذعر *P.* سهمناك قورقمق *T.* گرفتار نهیب شدن ـ هیالیدن ـ جغریدن ـ شدن جزئی شیئدن ‖ Il s'effraye de peu de chose بلکلنمك ـ گرفتار هول ونهیب اولور ـ متفزع ومتذرع اولور

EFFRAYÉ. *A.* مذعور ـ مشؤز ـ متذعر ـ مرعوب ـ متفزع ـ سهمناك ـ جغریده ـ هیالیده *P.* رهین بالهول والدهشة ـ فزعان بلکلنمش ـ قورقمش *T.* دوچار نهیب ودهشت ـ

EFFRÉNÉ. Qui est sans retenue, sans frein *A.* مطلق العنان

بیحد ـ بی پرهیز .P غیر مضبوط ـ لا قید ـ خلیع العذار ـ تسیّب مطلق || پرداخسز .T بیقید ـ وقید Licence effrénée لسان بیقید و پرهیز Langue effrénée تسیّب بیحد وقید ـ العذار

EFFRITER. User, épuiser une terre, la rendre stérile *A.* ایراث العقارة *P.* بینما ساختن *T.* قسیرلتمق

S'effriter. *A.* کسب العقارة *P.* بینمایی پذیرفتن *T.* قسیرلنمق || La terre s'effrite, si l'on n'y met pas d'engrais ارض تذبیل اولنمینجه کسب عقارت ایدر

EFFROI. Peur extrême *A.* رعب ـ ذعر ـ دهشت ـ هول *P.* هراس ـ بیم ـ نهیب *T.* قورقو ـ بلکک || Porter l'effroi partout هر طرفه استیلای ایصال هول ودهشت ایتمک Trembler d'effroi رعب ودهشت ایله لرزه ناک ورعشه دار اولمق Il pâlit d'effroi کمال ذعر ونهیبدن لون رویی کسب شحوبت قورقوسندن بکزی آتدی ـ ایلدی

EFFRONTÉ. Impudent, qui n'a honte de rien *A.* ماجن ـ ممرّن ـ طامل ـ خریم ـ اهل الوقاحة ـ مجاعة ـ ماجع ـ *P.* بی شرم ـ بی باک ـ لور ـ لول ـ بی پرده ـ مستهتک *T.* یوزی ـ عارسز ـ پک یوزلو ـ قاتی یوزلو ـ بیعار وحیا Une femme effrontée بر ماجعه || پردهسی صیرق ـ صیرق عارسز قاری ـ عورت

EFFRONTÉMENT. D'une manière effrontée *A.* بالمجاعة ـ بالوقاحة ـ بالمرانة ـ بالطمولة ـ بالاستهتاك *P.* بی باکانه بیعارانه *T.* عارسزجه ـ ادبسزجه ـ بیعارانه || Parler effrontément نظرهٔ مستهتکانه ایله نظر Regarder effrontément سویلمک ـ نگاه بیعاری وبیحیایی ایله نظر ایتمک ـ ایتمک Soutenir effrontément un mensonge عارسزلق باقشیله باقمق سویلدیکی کذب ودروغی کمال بیعاری ومجاعت ایله تأیید قیدنده اولمق

EFFRONTERIE. Impudence *A.* طمولت ـ مجاعت ـ مرانت ـ وقاحت ـ خرامت *P.* بیعاری ـ بیحیایی ـ تهتک *T.* یوز پکلکی ـ عارسزلق ـ ادبسزلک

EFFROYABLE. Qui cause de l'effroi *A.* موجب ـ هائل ـ فازع ـ الدهشة *P.* دهشتفرما ـ بیمناک ـ پر نهیب *T.* قورقنج ـ نظارتی || Un spectacle effroyable دهشت کتورر ـ بلکلدیجی بر سیران Il faisait des sermens موجب دهشت اولدجق effroyables اول بابده بادئ دهشت اولدجق ایمان غلیظه تغفوه ایدر ایدی

Il signifie aussi, très-laid || Cette femme-là est effroyable زدّت سیماسی هایل بر خاتوندر

Et excessif, prodigieux, étonnant || Elle est d'une laideur effroyable موجب دهشت اولدجق شوهت وجهیی وار در Il fait une dépense effroyable ایتدیکی مصارف جسیمه دهشتفرمای عقول اولدجق احوالدندر C'est une chose effroyable combien il m'en coûte فلان شیئک تحصیلی ایچون مصرفم نه مقداره بالغ اولدیغی دهشتفرمای عقل اولدجق بر قمارده C'est effroyable combien il a perdu au jeu کیفیتدر ضایعاتی مقداری هول انگیز قلوب سامعین اولدجق بر کیفیتدر

EFFROYABLEMENT. Excessivement *A.* فوق ـ غایة الغایة ـ الحد *P.* بغایت *T.* پک چوق ـ قتی کلّی

EFFUSION. Action de verser un liquide *A.* تصبب ـ انصباب ـ هراقت ـ سفک ـ فراغ ـ *P.* ریزش ـ ریزیدگی *T.* دوکلمه ـ ذبیحه اوزرینه || L'effusion du vin dans les sacrifices دوکلش ـ خمرک فراغ وانصبابی ـ On dit, Il y eut une grande effusion de sang dans ce combat بو معرکهده قتی کلّی سفک جوق ـ اهراق دما اولدی ـ اراقهٔ دما اولدی ـ دما اولدی قانلر دوکلدی

On dit figur. Effusion de coeur, pour dire, vive démonstration d'amitié *A.* انتشار القلب *P.* ریزش اشتیاق درون *T.* کوکل یایلمهسی

ÉGAL. Pareil, semblable *A.* لافرق ـ سوی ـ متساوی ـ مساوی ـ *P.* بر ـ برابر *T.* همبرابر ـ یکسان || Deux lignes égales خطین متساوییین Poids égaux اوزان متساویه Deux personnes d'une fortune égale, d'une condition égale ثروت ویسار ورتبه رتبهلری بر ایکی کشی ـ وطریقتلری مساوی ایکی شخص

On dit, que tout est égal à quelqu'un, pour dire, que tout lui est indifférent عندنده هر شیٔ مساویدر

On dit proverb., L'honneur est égal entre nous, pour dire, nous n'avons pas de supériorité l'un sur l'autre شرف وشان ایکیمز حقنده یکسان ومتساویدر ـ Et l'honneur est égal entre vous, pour dire, vous partagez l'honneur de cette action شرف وشان متساویاً سکا دخی راجعدر

On dit, Faire tout égal, lorsque entre deux ou plusieurs personnes on tient la même conduite *T.* علی طریق التساوی علی السویه ـ معامله ایتمک Et tenir la balance égale *T.* میزانی معادله ـ میزان اعتدال ومساوات اوزره وزن ایتمک

ومساوات اوزره طوتمق

Égal. Qui est toujours le même *A.* متحد - متحد النسق - یکرنگ *P.* متساوی الصورة - متوافق النسق - السیاق یکنسق *T.* بر بچم - بر دوزه‌یه - بر درلو || Un esprit égal عقل - یکنسق اولان عقل - سیاق واحد اوزره اولان عقل Style طبع متساوی النسق Un caractère égal متساوی النسق نسق متوافق اوزره اولان - سبک متساوی الصورة égal سبک وانشا Il a toujours tenu une conduite égale dans toutes les affaires هر حالده نسق متوافق اوزره عمل وحرکت وضع وحرکتی دائماً ومستمراً یکنسق ایدی - ایلدی

Il signifie aussi, uni, qui est de niveau *A.* مستوی - املس *P.* هموار *T.* دوز || Une aire bien égale مستوی وهموار خرمن یری Un chemin bien égal طریق مستوی وهموار

Il est aussi substantif *A.* کفو pl. اکفا - قرن pl. اقران - همتا - همسر *P.* نظیر - معادل - مماثل - مکافی - امثال pl. مثل *T.* مانند - اش - اقران || Il n'est son égal ni en force ni en mérite مکافی - نه قوت وند اهلیت خصوصنده مثل وکفویدر کفو ومانندیدر - همسر وهمتاسیدر - ومماثلیدر Se battre contre son égal امثال مثل وقرینیله دوکشمک Vivre avec ses égaux عن کفو الی الکفو واقرانیله تعیش ایتمک D'égal à égal

À l'égal de. Aussi-bien que *A.* ک *P.* آسا - مانند *T.* کبی فلان کشی ییلدرم کبی قورقونجدر || Il est craint à l'égal du tonnerre

ÉGALEMENT. Distribution préalable qui se fait avant partage entre des enfans héritiers de leur père ou mère, qui avait donné en avancement d'hoirie aux uns plus qu'aux autres *A.* حصة التسویة والتعدیل *P.* سهم برابری *T.* برلشدرمه حصه‌سی || On donne à ceux qui ont reçu moins un également tel, qu'ils aient autant que celui qui a reçu le plus مال میراثدن مقدما ورثه سائره‌دن اقل اخذ ایتمش اولنلره زیاده آلنلرک مقدارینه ابلاغ اولنمق ایچون اقتضا ایدن تسویه وتعدیل حصه‌سی اعطا اولنور

ÉGALEMENT. D'une manière égale *A.* علی - علی التساوی متساویاً - علی السویة - علی وجه المساواة - طریق السوی یک - بر وجه یکسان *P.* بلا فرق - علی نسق الواحد - جمله‌یه علی || Il les traite tous également *T.* بر دوزه‌ده گونه حقلرینه وجه المساوات معامله ایدر Il les estime également علی وجه المساوات حرمت واعتبار ایدر Il en a toujours usé également bien envers tout le monde جمیع ناس حقنده نسق واحد اوزره - علی السویه حسن معامله ایدر معامله ایدر

Il signifie aussi, autant, pareillement || Il est chéri et respecté également هم مقبول ومرغوب وهم محترم ومعتبردر Cet établissement est également glorieux et utile بو عمارت هم موجب شان وهم بادئ نفع فراواندر

ÉGALER. Rendre égal *A.* تسویه - تعدیل *P.* همسنگ کردن - یکسان ساختن *T.* برابرلشدرمك || Égaler les parts et les portions حصص واسهامی تسویه وتعدیل ایتمك Égaler les biens et les conditions des personnes افراد ناسك مرتبهٔ حال وشان وقدر مال ومناللرینی مساوات طریقیله حالت تعدیل ایتمك La mort égale tous les hommes مساوی ویکسان - موت جمیع ناسی تسویه وتعدیل ایدر مرتبهٔ مکافئت ومعادله‌یه ایصال ایدر - برابرلشدرر - ایدر

Et rendre uni *A.* تملیس - تسطیح *P.* هموار کردن *T.* دوزلتمك || Cette allée est raboteuse, il faut l'égaler بو طریق کلیاً نا هموار اولمغله تملیس وتسطیحی اقتضا ایدر

Et être égal, se rendre égal à quelqu'un *A.* تساوی - تعادل - توازن *P.* همسری نمودن - همسنگ شدن - همسر شدن - برابر گشتن *T.* برابرلشمك || Ce prince égale Alexandre بو پادشاه اسکندر ذو القرنینه معادل ومساویدر Cet auteur a égalé les anciens بو مولف قدما واسلافه تساوی ایتدی Les exploits de Gengis-Han ont égalé ceux d'Alexandre جنکیز خانک فتوحات جلیله‌سی اسکندر ذو القرنینک غزوات مشهوره‌سنه موازندر Égaler quelqu'un en mérite, en beauté, en talens لیاقت واهلیت وحسن وجبارت وعلم ومعرفتده فلانه فلان ایله تعادل ایتمك - معادل اولمق

On dit aussi, Égaler quelqu'un à un autre, pour dire, prétendre qu'il lui est égal *T.* بر کمسنه‌یی آخر کشی‌یه عدیل وموازن همسنگ وبرابر عد ایتمك - عد ایتمك || Il se veut égaler à un tel نفسنی فلان کشی ایله موازنه ومعادله قیدنده در Il prétend s'égaler à tout ce qu'il y a de plus grand کبار قومه معادله وموازنه ادعاسنده در

Égalé. *A.* معادل - مساوی - موازن *P.* همسنگ - همسر - دوز *T.* هموار *P.* مملس - مسطح *A.* برابرلشمش *T.* برابر - دوزلنمش -

ÉGALISATION. Action par laquelle on égale le partage des lots *A.* تسویة وتعدیل - مساوات - تساوی - معادلة *P.*

همسنگی ـ برابرسازی T. برابرلشمه || Égalisation des lots اسهامک تسویه ـ اسهامک معادلهسی ـ تساوی اسهام وتعدیلی

ÉGALISER. Rendre égal. V. Égaler.

ÉGALITÉ. Conformité, parité entre des choses égales *A.* کفائت ـ مساوات *P.* یکسانی ـ برابری *T.* برابرلک || L'égalité des personnes et des conditions ذوات ومراتبک کفائت ومساواتی ـ On dit, Distribuer avec égalité, pour dire, en portions égales *T.* علی طریق المساوات توزیع ایتمک

Il signifie aussi, uniformité *A.* مماثلت ـ مطابقت ـ موافقت ـ وحدة النسق ـ وحدة الاسلوب *P.* همرنگی *T.* برلک || Égalité d'esprit et d'humeur عقل ومزاجک وحدت نسق Grande égalité de conduite وضع وحرکتک کمال واسلوبی کمال مطابقت ومماثلتی ـ وحدت نسق واسلوبی

ÉGARD. Attention particulière *A.* رعایت ـ حرمت ـ التفات ـ اعتبار *T.* کرامی ـ روی دل *P.* || Il aura quelque égard à ma prière رجا ونیازمه نوعما حوالهٔ سمع التفات ایدهجکی درکار در Vous n'avez eu nul égard à ce que je vous ai représenté طرفمدن واقع اولان معروضات وافاداته اصلا وقطعا اظهار روی دل والتفات ایتمدک ـ اعتبار ایتمدک Avoir de grands égards pour quelqu'un بر کمسنهنک فلان حقنده من کلّ الوجوه حرمت ورعایتی اولمق Un homme fort circonspect, tout rempli d'égards بغایت محترز بر ادم اولوب در حالده شرایط حرمت ورعایته اهتمام ایدر C'est un homme sans égards آداب حرمتدن بیخبر بر آدمدر La science des égards est une partie essentielle de la bonne éducation آداب ورسوم حرمت حسن تربیهٔ اطفال خصوصنده اهمّ مهامّدن معدود بر درس واجب التعلیمدر Les hommes se donnent des égards réciproques بنی آدم یکدیگری حقنده ایفای شرط حرمت ایده کلمشلر در

On dit, Avoir égard, pour dire, avoir considération *A.* احترام ـ التفات ایتمک ـ حرمت ایتمک *T.* حرمت نمودن *P.* || Il faut avoir égard au mérite des personnes اعتبار ایتمک ـ ذواتک لیاقت واهلیتلرینه حرمت ایتمک لازمهٔ حالدندر ارباب استحقاقک لیاقتنه امالهٔ انظار التفات ایتمک لازمدر Sans avoir aucun égard aux prières, aux sollicitations عرض اولنان استدعا والتماسلره بر درلو حوالهٔ سمع التفات درمیان ایلدیکم Il n'a eu nul égard à mes raisons ایتمکسزین

التفات ـ دلایل وبراهینه اصلا اعتبار ورغبت ایتمدی حرمت ایتمدی ـ ایتمدی

En égard, signifie, ayant égard *A.* اعتبارا ـ حرمة ـ نظرا *P.* نظر به *T.* اعتبار ایدرک || En égard à la qualité de l'affaire کیفیت حاله اعتبارا ـ کیفیتنه حرمة ـ مصلحتک کیفیتنه نظرا

À l'égard. Pour ce qui regarde *A.* علی ما یتعلّق ب *P.* درّ باره ـ در حق ـ در شان *T.* حقنده || À mon égard, à son égard بنم حقمه ـ سنک حقکده À l'egard de ce que vous disiez سویلدیککک کلام حقنده À l'égard des propositions que vous faites عرض ایلدیککک تکلیفات حقنده

Il signifie aussi, par comparaison, par proportion *A.* قیاسا ـ نسبة *P.* بقیاس *T.* کوره ـ قیاس ایله || La terre est petite à l'égard du soleil کرهٔ ارض کرهٔ شمسه نسبةً صغیر در

À cet égard-là. Par rapport à cet objet *T.* بو جهت ایله ـ بو جهتدن ـ À différents égards, sous divers égards, signifie, sous différentes vues *T.* جهات مختلفدید ـ جهات متعدده ایله ـ À certains égards. Sous certains points de vue *T.* بعض نظرا بعض جهتلره نظرا ـ جهتلره کوره

ÉGAREMENT. Méprise du voyageur qui s'écarte de son chemin *A.* ضلّت ـ ضلال ـ ضلالت ـ تیهان *P.* گمراهی *T.* یول آزغونلغی ـ یول غایبلکی ـ یول یتورمه || Après un long égarement, ils revinrent dans leur chemin ضلّت مدیدهدنصکره ینه طریق مقصوده داخل اولمشلر در

Figur. *A.* ضلال ـ غوایت ـ جنوف *P.* بیراهی *T.* یولسزلق ـ آزغونلق || Les égaremens des philosophes فلاسفهنک ضلالی ـ راه حقدن ضلال وغوایتلری Le coeur a ses égaremens comme l'esprit ذهنک ضلالی اولدیغی کبی قلبک دخی ضلال وغوایتی وار در ـ Il se dit aussi du dérèglement des moeurs || Il est revenu des égaremens de sa jeunesse وقت شبابده مرتکب اولدیغی ضلال وغوایتی دفع ایله طریق سداده رجعت ایلدی

Égarement d'esprit, signifie, aliénation d'esprit *A.* اختلال ـ گمشدگیٔ عقل ـ شوریدگیٔ عقل *P.* سموه العقل ـ العقل سهولک ـ عقل سرسملکی ـ سرسملک *T.* آشفتگی

ÉGARER. Fourvoyer, mettre hors du droit chemin *A.* اضلال ـ تضلیل *P.* گمراه کردانیدن ـ ازراه بردن *T.* یولی آزدرمق || Notre guide nous égara دلیل ورحبرمز طریق مقصوددن قولاغوزمز یولمزی آزدردی ـ بزی اضلال ایلدی

Figur. Jeter dans l'erreur *A.* اضلال ـ اغوا ـ تغوية *P.* بیراه آزدرمق *T.* کردن || Défiez-vous de cet homme, il pourrait bien vous égarer بو آدمدن امین اولمه سنی اضلال ایده بیلور La prospérité nous égare دولت واقبال موجب ضلالت وغوایتمز اولور

On dit, qu'un effroi soudain a égaré l'esprit à quelqu'un, pour dire, qu'il en a l'esprit troublé رعب ودهشت ناگهانی رعب دهشت اخلال ـ تقریبیله عقلنه خلل طاری اولدی شعوربنه بادی اولدی

Il se dit aussi, d'une chose qu'on ne trouve pas, et qui néanmoins n'est pas perdue *A.* اضلال ـ اساءة *P.* یاوه کردن *T.* یاوی قلمق ـ غیب ایتمک || J'ai égaré ces papiers, ils ne sont pas perdus بو اوراق ضایع اولمیوب غیبده در Égarer ses lunettes کوزلکی یاوی قلمق

S'ÉGARER. S'écarter de son chemin *A.* اعتساف ـ تعسّف ـ تنکّب *P.* گمراه شدن ـ از راه بیرون شدن *T.* یولی صاپمق ـ یولدن چیقمق ـ شاشورمق || Il s'est égaré de son chemin طریق مقصوددن تعسّف ایلدی Je m'égarai dans la forêt اورماندن ایچنده یولی شاشوردم Je me suis égaré d'une lieue برساعت مسافه مقداری یولدن صاپوب طولاشدم

Figur. Se tromper dans ce qui regarde la Morale et la foi || Les philosophes païens se sont égarés dans la recherche de la vérité عبدهٔ اصنامک حکما وفیلسوفانی دین حقّک تحرّی وتتبّعی خصوصنده دوچار ضلالت اولمشلر در La présomption, l'orgueil font que les hérétiques s'égarent اهل رفض والحادک کبر ونخوتی موجب ضلالتاری اوله کلمشدر S'égarer dans ses pensées اوهام وخیالات ایچنده کجرو سمت سالک طریقهٔ گمراهی وضلالت اولمق ـ ضلال اولمق

Il signifie aussi, s'éloigner du sujet qu'on traite *A.* تنحّی عن الصدد *P.* از صدد دور شدن *T.* صدددن چیقمق || Il s'égare dans son discours اثنای مذاکرهده صدددن چیقار صاپر ـ دور اولور

ÉGARÉ. *A.* ضالّ *P.* گمراه ـ گمکرده راه *T.* یولی آزمش ـ غایب *A.* یولنی شاشورمش *T.* ازعون *P.* بیراه *A.* غاوی متنکّب ـ معتسف *A.* یاوی اولمش *T.* گمشده ـ یاوه شده *P.* یولدن چیقمش ـ یولدن صاپمش *T.* از راه بیرون شده *P.*

On dit, Il a la vue égarée زایغ البصر در l'esprit égaré مسمّة ـ عقلنی شاشورمشدر ـ شوریده عقلدر ـ مختلّ العقلدر

Air égaré پریشان بر چهره

On appelle figur., Brebis égarées, ceux qui sont sortis du sein de l'Église, pour embrasser l'hérésie *A.* اغنام ضالّة || Ramener les brebis égarées اغنام ضالّه‌یی صراط مستقیم هدایته ارجاع ایتمک

ÉGARROTÉ. Il se dit d'un cheval blessé au garrot *A.* مجروح الحارک *T.* چکینی یاره‌لو

ÉGAYER. Rendre gai *A.* تنشیط ـ تطریب ـ اطراب ـ تفریح ـ ابهاج *P.* خرّمی بخشیدن *T.* شنلندرمک || Il faut faire ce qu'on pourra pour égayer ce malade بو مریضک تنشیط وتفریحنه سعی اولنملو در Tâchez de vous égayer l'esprit یورککی شنلندر ـ قلبکی تنشیط وتفریحه سعی ایله Il faut l'égayer فلانی ابهاج وتفریح ایتملو در

On dit, S'égayer sur quelqu'un, pour dire, se permettre des plaisanteries sur son compte *T.* فلانک حقنده مطایبه ایتمک

Et égayer un ouvrage, égayer son sujet, son style, pour dire, les rendre plus agréables, les traiter d'une manière plus riante تألیفنی وسبکک وانشاسنی وقلمه آلدیغی ماده‌یی بعض لطایف ومطایبات ایله تحسین ایتمک ـ Et dans le même sens, Égayer un bâtiment *T.* بنایی تحسین ایتمک ـ بنایی شن وروشن ایتمک ـ بنایه حسن وبهجت ویرمک

ÉGAYER son deuil, signifie, commencer à porter un deuil moins grand لباس ماتمی تخفیف وتعدیل ایتمک

ÉGAYER, signifie aussi, ôter les branches qui étouffent trop un arbre *T.* بعض داللرک قطعی ایله تخفیف شجر ایتمک

ÉGAYÉ. *A.* نشیط ـ مبتهج *P.* شاد ـ خرّم *T.* شن ـ سونمش

ÉGIDE. Le bouclier de Pallas, et figur., ce qui met à couvert *A.* مدار التترّس ـ مجنّة الحمایة *P.* سپر محافظه *T.* قلقان || قورینه‌جق Sa protection a été mon égide contre mes ennemis فلانک سایه حمایتی اعدا وبدخواهلرم قارشوسنده مدار تترّس اولمشدر فلانک سایه‌سی دشمنلرم قارشوسنده مجنّة الحمایه ووقایتم Il me sert d'égide, il est mon égide فلان کمسنه اولمشدر حقمده سپر محافظه وحمایت مثابه‌سنده در

ÉGILOPS. Ulcère au grand angle de l'oeil *A.* داء السلاق

ÉGLANTIER. Sorte de rosier sauvage *A.* شجر الورد الجبلی *P.* درخت گل دشتی *T.* یبان کلی آغاجی

ÉGLANTINE. La fleur de l'églantier *A.* ورد جبلی *P.* گل دشتی *T.* یبان کلی

ÉGLISE. L'assemblée des fidèles *A.* دین - بیعة الدین *T.* آیین || L'église Catholique, Apostolique et Romaine رومائیونه مخصوص دین حواری قربن L'église universelle دین جهانشمول Les commandemens de l'église احکام دین La primitive église دین قدیم Les Pères de l'église ائمهٔ دین Le Pape est le chef visible de l'église ریم پاپاسی دینک مشهود عیون عباد اولان رئیسیدر Dans la naissance de l'église دینک ابتدای نشأت وظهورنده Hors de l'église il n'y a point de salut خارج بیضای دینده جای نجات یوقدر Ramener un hérétique au giron de l'église سالک گریوهٔ رفض وبدعت اولمش اهل ضلالتی حوزهٔ دین حقه ارجاع ایتدرمک Il fut retranché de la communion de l'église بیضهٔ دیندن اخراج اولندی - هیئت اجتماعیهٔ دیندن طرد واخراج اولندی Il faut croire ce que l'église croit, prescrit, enseigne عقاید دینیهیه ودینک احکام وتعلیماتنه ایمان کتورملو در La croyance de l'église اعتقاد دین L'église célèbre la fête de فلانک عید دینمزده رسوم وتشریفات رسمی اجرا اولنور Les cérémonies de l'église رسوم وتشریفات Les canons de l'église قوانین دین Le Roi est le fils aîné de l'église پادشاه دینک ولد کبیریدر Cet homme a vécu quelque temps dans l'erreur, mais il est mort enfant de l'église فلان کمسنه ظلمت ضلال ایچنده بر مدت امرار وقت ایتمش ایسه ده بالآخره اولاد صحیحهٔ دیندن اولدرق تسلیم جان ایلدی L'église militante عالم ناسوتده اولان امت عالم ملکوتده اولان امت مفلحین L'église triomphante مؤمنین L'église souffrante عالم برزخده اولان ارواح مؤمنین

On donne aussi le nom d'Église aux parties de l'Église universelle, en les distinguant par les noms des lieux *A.* مذهب *T.* آیین || L'église d'Orient آیین اهل مشرق L'église d'Occident آیین اهل غرب L'église Latine آیین لاتین L'église Grecque آیین روم Selon l'usage de l'église de Paris اهل پارسک آیینلرنجه - On dit aussi, par extension, des assemblées hérétiques et schismatiques, L'église Anglicane مذهب انکلیز Les églises Protestantes مذاهب پروتستانیه

Il signifie aussi, un temple consacré à Dieu *A.* بیعة pl. بیع - کنیسة pl. کنایس - معبد pl. معابد *P.* دیر - عبادتگاه *T.* کلیسا || Bâtir une église بر کلیسا بنا ایتمک Consacrer une église بر کلیسای جدیدی تقدیس ایتمک

Il se prend aussi pour l'état du clergé *A.* طریقة الرهبانیة || C'est un homme d'église طریق رهباندندر Les gens d'église طایفهٔ رهبان Posséder un bien de l'église طایفهٔ رهبانه کلیسا اوقافندن - مربوط اوقافدن بریسنه متصرف اولمق بریبنه مالک اولمق Dans les cérémonies, l'église a le pas رسوم وتشریفاتده رهبان طایفهسی مظهر امتیاز وتقدمدر

ÉGLOGUE. Sorte de Poésie pastorale *A.* غناء الرعاة *P.* رامش چوبان *T.* ترکیسی گله بان

ÉGOÏSME. Amour propre qui consiste à parler trop de soi, ou qui rapporte tout à soi *A.* دعواء النفس - دعواء الانانیة *P.* دعوای منی - منی *T.* بنلک دعواسی

ÉGOÏSTE. Celui qui a de l'égoïsme *A.* مدعی لنفسه *P.* دعوای منم دیگر نیست کننده - منی کننده *T.* بنلک دعواسنده اولان

ÉGORGER. Couper la gorge *A.* نحر - ذبح - تذبیح *P.* برراس کشتن *T.* بوغازلمق || Égorger un boeuf, un mouton بقر یاخود غنم ذبح ایتمک

Et tuer, massacrer || Ces deux hommes se sont égorgés pour un mot بو ایکی کشی بر لفظ ایچون بری برلریله تناحر بچاق بچاغه کلدیلر - بوغاز بوغازه کلدیلر - وتذابح ایلدیلر

Il signifie figur., ruiner les affaires de quelqu'un || Dans l'embarras où je suis, me demander de l'argent, c'est m'égorger بولندیغم حال اضطرابده بندن اقچه مطالبهسی بوغازمه بر بچاق صوقمقدر Ces joueurs ne se quitteront pas, sans que l'un ait égorgé l'autre بو قمارباز لر بری برلرینی بوغازلمدقچه آیرلهجقلری یوقدر La mauvaise administration de ce tuteur a égorgé son pupille وصینک سوء تدبیری تقریبیله زیر ادارهسنده اولان صغیر کشتهٔ شمشیر غدر وحیف اولمشدر

Égorgé. *A.* منحور - نحیر - مذبوح - ذبیح *P.* کشته *T.* بوغازلنمش

ÉGOUT. La chute, l'écoulement des eaux qui viennent de quelques endroits *A.* وشل pl. اوشال - نضیض pl. نضاض *P.* ژوهش *T.* صیزنتی || Il a recueilli l'égout de plusieurs sources, et en a fait de belles fontaines ینابع عدیدهدن متوارد اولان نضاض واوشالی جمع ایله بینظیر چشمهلر احداث ایلدی Il a l'égout des eaux de cette terre, et il les a conduites dans son jardin فلان چفتلکک صو صیزنتیلرینی کندو باغچهسنه اجرا ایتدردی

Il se dit aussi de la chute et de l'écoulement des eaux de

pluie *A.* قطارة *T.* طاملانتی ‖ Il n'est pas permis de laisser tomber l'égout de ses eaux sur son voisin خانەسنك قطارەسنی همجوار خانەسنە آقتمغە رخصت یوقدر On fait des canaux de plomb pour recevoir l'égout des eaux طاملانتی جمع ایچون قورشوندن مصنوع ناودانلر احداث ایدرلر

Il signifie aussi, cloaque *A.* مقذرة *P.* اوغون *T.* کاریز ‖ L'égout est bouché, les eaux regorgent کاریز طیقانمش اولدیغندن صولر طشرەیە دوکیلیور — On dit figur., qu'une ville, qu'un lieu est l'égout d'un pays, pour dire, le lieu où se rendent les gens de mauvaise vie فلان شهر وفلان محل مملکتك مقذرەسیدر

ÉGOUTTER. Il se dit de certaines choses dont on fait peu à peu écouler l'eau *A.* تحصیل *P.* زوهیدن *T.* سوزمك ‖ Il faut laisser égoutter, faire égoutter ce lait caillé بوغوردی تحصیل یوغوردی سوزمك لازمدر - ایتمك اقتضا ایدر Mettre égoutter des cardes, des asperges قینامش ترەیی وقوش قونمز اوتنی تحصیل ایچون بر سوزکی ایچنە وضع ایتمك

S'ÉGOUTTER. *A.* محصول *T.* سوزلمك ‖ Ce fromage s'égouttera peu à peu سوزلەجکدر - بو پنیر رفتە رفتە محصول ایدەجکدر

ÉGOUTTER des terres, c'est y faire des saignées pour les dessécher *A.* شقّ الارض لنشف الرواشح *P.* کافتن زمین برای فرو بردن آب *T.* صولری چکوب ایچمك ایچون یری یارمق

ÉGOUTTOIR. Morceau de bois long, placé dans les cuisines, sur lequel on met égoutter la vaisselle *A.* لوحة المحصول *T.* سوزکی تختەسی

ÉGRAINER. V. Égrener.

ÉGRAPPER. Détacher le raisin de la grappe *A.* نزع العوز عن العنقود *P.* دانە انگوررا از خوشە بر کندن *T.* اوزم دانەلرینی صالقمدن صیرمق

ÉGRATIGNER. Détacher légèrement la peau avec quelque chose *A.* خدش - خرش - تخریش - کدح - تکدیح - تخدیش *P.* قطف - خدشە زدن - بشخودن - خراشیدن - خشاییدن *T.* طرملمق ‖ Le chat l'a égratigné فلانی کدی تخدیش ایلدی Ces deux enfans ne sauraient jouer ensemble, qu'ils ne s'égratignent بو ایکی چوجوق اثنای تلاعبدە بهمە حال بری برلرینی خرش وتخدیش ایدرلر

On dit proverb., S'il ne peut mordre, il égratigne *T.* اصرەمدیغی حالدە طرملر

ÉGRATIGNÉ. *A.* مخدش - مخرش *P.* خراشیدە - خدشە زدە *T.* طرمانمش

ÉGRATIGNURE. Légère blessure qui se fait en égratignant *A.* خراشة - قطوف - قطف - اخداش pl. خدشة - خدش pl. خراشات *P.* خراش *T.* طرمق - طرمق یری - طرمانتی ‖ Une légère égratignure sur le visage چهرەدە بر برەسی خدشۀ خفیفە

ÉGRENER. Faire sortir le grain de l'épi, la graine des plantes *A.* فرك السنبلة - تنفیض السنبلة *P.* از خوشە دانە ریزانیدن *T.* اکین دانەسنی سلکمك ‖ Égrener des épis سنبلەیی فرك وتنفیض ایتمك

S'ÉGRENER. *A.* انتفاض السنبلة *P.* دانە ریزیدە شدن *T.* دانە سلکنمك

ÉGRENÉ. منفوض السنبلة *P.* ریختە دانە *T.* دانەسی سلکنمش

ÉGRILLARD. Vif, éveillé, gaillard *A.* داعب *P.* شوخ مشرب - گشادە طبع *T.* شطارتلو - شن

ÉGRUGEOIR. Sorte de petit vaisseau, dans lequel on égruge, on brise le sel avec le pilon *A.* هاوون - مسحاز pl. هواوین *P.* هاون *T.* هاوان

ÉGRUGER. Mettre en poudre dans l'égrugeoir *A.* دق - نحز - سحق *P.* کوفتن *T.* دوکمك

ÉGRUGÉ. *A.* منحوز - مدقوق - مسحوق *P.* کوفتە *T.* دوکلمش

ÉGUEULEMENT. Altération à la bouche des pièces d'artillerie, qui provient le plus souvent des battemens du boulet lorsqu'il sort du canon *A.* انتکال الفوهة المدفع *P.* فرسودگی دهانۀ توپ *T.* طوب آغزینك آشنمەسی

ÉGUEULER. Casser le haut d'un goulot d'un vaisseau de terre ou de verre *A.* کسر العنق *P.* گلو شکستن *T.* بوغازی قیرمق

S'ÉGUEULER, signifie. figur., se faire mal à la gorge à force de crier *T.* بوآدمك بوغازی باغرمقدن طیقانمق ‖ Cet homme s'égueule de crier بوغازی باغرمقدن طیقاندی

Il se dit aussi en termes d'artillerie *A.* انتکال الفوهة المدفع *P.* دهان توپ فرسودە شدن *T.* طوبك آغزی آشنمق

ÉHONTÉ. V. Effronté.

ÉHOUPER. Couper la cime d'un arbre *A.* قطع القمة الشجر *P.* تارك درخت بریدن *T.* آغاجك دپەسنی کسمك

ÉJACULATION. Émission de la semense avec une certaine force *A.* انزال النطفة ـ انزال المنى ـ امنا *P.* ريزش آب پشت *T.* منى بوشانمه‌سى

ÉLABORATION. Opération par laquelle la nature prépare graduellement les sucs, les humeurs *A.* استعداد للنضج *P.* اندك اندك پزشپذيرى *T.* يواش يواش پشمه || L'élaboration du chyle كيموسك نضجه استعدادى

ÉLABORER. Il se dit des opérations secrètes de la nature, par lesquelles elle prépare graduellement les sucs, les humeurs *A.* اعداد للنضج *P.* اندك اندك بپزش رسانيدن *T.* يواش يواش پشورمك

Élaboré. *A.* مستعد للنضج *P.* اندك اندك پزش پذيرفته *T.* يواش يواش پشمش

ÉLAGAGE. Action d'élaguer *A.* شذب الاغصان ـ عضد الاشجار *P.* فرخو شاخهاى درخت *T.* داللرك بودانمه‌سى — Il signifie aussi, les branches qu'on a élaguées *A.* شذب pl. اشذاب *P.* كردو *T.* بودانتى

ÉLAGUER. Ébrancher, dépouiller un arbre de ses branches *A.* تشذيب الاغصان ـ عضد *P.* فرخويدن *T.* آغاج داللرينى كسمك ـ بودامق V. aussi Ébrancher — Il se dit figur. des ouvrages d'esprit *A.* تنقيح *P.* پاكيزه كردن *T.* پاكلمك || Ce livre a besoin d'être élagué بوكتاب تنقيحه محتاجدر

Élagué. *A.* معضود الاغصان *P.* فرخويده *T.* داللرى بودانمش ـ داللرى كسلمش ـ

ÉLAGUEUR. Celui qui élague les arbres *A.* مشذب *P.* فرخو كن *T.* بودايجى

ÉLAN. Mouvement subit avec effort *A.* نزوة pl. نزوات *P.* پرتاو *T.* صچرايش || Il fit un grand élan et se sauva d'entre les mains de ceux qui le tenaient بر نزوهٔ عظيمه ايله آتيلوب كندوسنى اخذ ايدن كمسنه‌لرك اللرندن استخلاص ايلدى تنزى وانسلات ايلدى ـ Un cheval qui ne va que par élans آتلدرق يوريين آت ـ صچرايدرق يوريين آت Les élans du cerf نزوات ظبى ـ آهونك صچرايشلرى — Il se dit aussi, des mouvemens affectueux et douloureux de l'âme || Des élans de dévotion نزوات تعبد ورياضت d'amour de Dieu نزوات عشق الهى On ne lui saurait parler de la mort de son fils, qu'il ne lui prenne des élans de douleur اوغلنك وفاتنى صددى در ميان اولندقچه قلبنده نزوات اندوه وضجرت ظهور ايتمامك احتمالى محالدر

ÉLANCEMENT. Impression que fait en quelque partie du corps une douleur subite, pareille à celle que fait sentir une aiguille *A.* وجع كانّ من الغرز pl. اوجاع كانّ من الغرز *P.* درد تيز گويا از خليدن سوزن *T.* ايكنه صوقيلور كبى آجيمه || Cela me cause de très-grands élancemens, des élancemens redoublés بوكيفيت ايكنه صوقيلوركبى اوجاع شديده ومكرره حدوثنى مؤديدر

Il se dit aussi en termes de dévotion. V. Élan.

s'ÉLANCER. Se lancer en avant avec impétuosité *A.* تنزى ـ تنتتى ـ نزوان *P.* پرتاو كردن ـ جهيدن ـ بر جستن *T.* صچرايوب آتلمق || Il s'élança au travers des ennemis كمال جرائت ايله ميان اعدايه تنزى وتنتتى ايلدى Les serpens s'élancent حيّه قسمى تنزى ايدر ـ صچرايوب آتلدى Le chien s'élança sur lui كلب فلانك اوزرينه تنزى ايلدى ـ صچرايوب آتلدى

Il se dit au neutre, de la douleur aiguë que l'on souffre, pareille à celle que fait sentir la pointe d'une aiguille *A.* توجع كانّ من الغرز *T.* ايكنه صوقيلور كبى آجيمق

Élancé. *A.* متنزى *P.* جهيده ـ جهان *T.* آتلمش ـ صچرامش *A.* متغرز *P.* خليده *T.* آجيمش

Il se dit aussi, d'un cheval devenu efflanqué par le travail *A.* منعجف الاضلاع *P.* كم پهلو *T.* يانلرى يانق V. aussi Efflanqué — Et d'une personne qui a la taille trop effilée *A.* سطيع القامة *P.* بر جسته قد ـ آزاده قد *T.* بويى سرپلمش — On dit aussi, Arbre élancé, pour dire, un arbre qui a beaucoup de hauteur et peu de grosseur *A.* شجرة سطيعة القامة *P.* درخت آزاد *T.* بوى سرپمش آغاج

ÉLARGIR. Rendre large *A.* توسيع ـ ترحيب ـ ارحاب ـ تعريض ـ تفسيح *P.* پهن كردن *T.* اينلولتمك || Élargir des souliers پاپوشلرى تعريض وتوسيع ايتمك Élargir une chambre اوطه‌يه وسعت ـ اوطه‌يى ترحيب وتفسيح ايتمك اوطه‌يى اينلولتمك ـ ويرمك

On dit de quelqu'un, qu'il s'élargit, pour dire, qu'il prend plus de terrain, d'espace, qu'il agrandit sa terre, son parc par acquisition ou autrement *A.* كسب الامتداد ـ كسب الوسعة *P.* وسعت پذيرفتن *T.* كنيشلنمك ـ اوزانمق ـ بوللانمق ||

Il s'est élargi du côté de ... فلان طرفدن كسب وسعت ايلدى Le grand chemin l'empêche de s'élargir طريق عام اول طرفدن كسب وسعت ايلمسنه مانعدر

Il signifie aussi, mettre hors de prison *A.* تخلية السبيل ـ اطلاق عن المحبس *P.* از زندان ـ از زندان گسيل كردن ـ ازاد كردن *T.* حبسدن صاليويرمك ـ حبسدن چيقارمق

S'élargir. Devenir plus large *A.* كسب الفسحة ـ انفساح ـ كسب الوسعة ـ استيساع ـ اتساع *P.* پهنايى پذيرفتن ـ پهن شدن *T.* آچلمق ـ كڭيشلنمك ـ بوللانمق || Le chemin s'élargit en cet endroit, va en s'élargissant طريق فلان طرفده استيساع ايدر ـ كسب فسحت ايدر

Élargi. *A.* مرحب ـ مستوسع *P.* پهن ـ پهنايى پذيرفته ـ خلى السبيل *A.* آچلمش ـ كڭيشلنمش ـ ايناولنمش شده *T.* جبسدن *T.* آزاده زندان شده ـ از زندان گسيل كرده *P.* صاليويرلمش

ÉLARGISSEMENT. Augmentation de largeur *A.* ترحب ـ توسع *T.* كڭيشلنمه پهنايى || Élargissement d'une rivière, d'une forêt, d'un chemin, d'une rue نهرك واورمانك وطريقك وزوقاغك توسعى

Et délivrance de prison. V. Élargir || Il a obtenu son élargissement اطلاقنى ـ تخلية سبيلنى تحصيل ايلدى

ELASTICITÉ. Propriété qu'ont certains corps de revenir d'eux-mêmes à leur figure naturelle *A.* قوة الرجوع ـ قوة الثووب || L'élasticité de l'air هوانك حالت اولى الى حالة الاولى اوليسنه قوت ثووبى

ÉLASTIQUE. Qui a de l'élasticité *A.* قابل ـ ذو قوة الثووب الرجوع الى حالة الاولى ـ Et qui produit le ressort, l'élasticité *A.* محول الى حالة الاولى ـ موجب القوة الثووب

ÉLATÈRE. Concombre sauvage *A.* قثاء الحمار *P.* خر خيار *T.* اشك خيارى

ELCAJA. Grand arbre d'Arabie *A.* رقع يمانى

ÉLECTEUR. Qui a le droit de concourir à une élection *A.* منتخب pl. منتخبين *P.* انتخاب كننده *T.* سچيجى || Les électeurs s'assembleront demain يارنكى كون زمرهٔ منتخبين مامور انتخاب اولنلر ـ بر يره جمع اولهجقلر در

Les Électeurs de l'Empire d'Allemagne *T.* آلامان هرسكلرى || L'Électeur de Bavière باويره هرسكى

ÉLECTIF. Qui se fait par élection *A.* منصوب بالانتخاب بروجه انتخاب نصبكرده *P.* منصوب بطريق الانتخاب ـ انتخاب ايله اولان *T.* با انتخاب نصبكرده ـ || Le Pape est électif ريم پاپاسى بالانتخاب نصب اولنور L'évêque de Strasbourg est un évêque électif فلان پسقپوس انتخاب منصوب طريقيله نصب اولنور پسقپوسلردندر Roi électif بروجه انتخاب Royaume électif بالانتخاب اولان پادشاه محلوليت وقوعنده انتخاب ـ نصب ملوك ايدن دولت طريقيله تعيين پادشاه ايدر دولت

ÉLECTION. L'action d'élire *A.* انتخاب ـ اختيار *P.* گزيدگى *T.* سچمه || Approuver, confirmer une élection انتخابى تحسين ـ رهين استحسان وقبول ايتمك ـ وتصديق ايتمك L'élection de l'Empereur se fit un tel jour ايمپراطورك انتخابى فلان كونده واقع اولدى Il donna sa voix pour l'élection de... فلان كمسنهنك انتخابى خصوصنده رأى ايتدى Assister à une élection رسم انتخابده حاضر وموجود بولنمق

Élection, signifie aussi, un tribunal composé de plusieurs officiers, élus pour juger les différends qui concernent les tailles *A.* محكمة الامور الخراجية

ÉLECTORAL. Qui appartient aux Électeurs *T.* هرسكه متعلق

ÉLECTORAT. La dignité d'Électeur dans l'ancienne constitution Germanique *T.* هرسكلك عنوانى ـ Et l'étendue de pays d'un Électeur *T.* هرسكلك حكومتى

ÉLECTRICITÉ. Propriété que certains corps acquièrent, par le frottement, d'attirer ou de repousser d'autres corps *A.* خاصة كهربائية

Il se dit aussi, d'un fluide répandu généralement dans tous les corps, dont l'accumulation se manifeste par des étincelles *A.* مادة نارية

ÉLECTRIQUE. Qui a rapport à l'électricité *A.* متعلق بخاصة كهربائية ـ متعلق بمادة النارية || Vertu électrique خاصة كهربائيه متعلق فضيلت

ÉLECTRISER. Communiquer la vertu électrique *A.* تعدية تعدية المادة النارية ـ الخاصة كهربائية

Électrisé. *A.* مستجلب المادة النارية

ÉLECTROMÈTRE. Instrument qui sert à mesurer la force de l'électricité *A.* ميزان المادة النارية ـ ميزان الخاصة كهربائية

ÉLECTUAIRE. Préparation molle, dans laquelle on fait entrer des poudres et d'autres ingrédiens, qu'on incorpore avec du

sirop, du miel, etc. *A.* معجون *P.* ربيد *T.* معجون

ÉLEGAMMENT. Avec élégance *A.* بالسلاسة ـ بالفصاحة ـ بالظرافة *P.* حسن ايله *A.* با ترزبانى ـ سخن پردازانه *T.* كوزللك ايله *T.* بز بيبايى *P.* بالاناقة || Parler élégamment فصاحت ـ سلاست كلام ايله سويلمك ـ Écrire élégamment كلام ايله تأليف وانشا ايتمك

ÉLÉGANCE. Choix de mots et de tours, d'où résultent la grâce et la facilité du langage *A.* سلاسة ـ فصاحة ـ سلاسة تر زبانى ـ سخن پردازى *P.* حسن البيان ـ الكلام *T.* بلا سلاسة تكلم || Parler sans élégance حسن ايله سويلش تصنعدن عارى سلاست كلام ايتمك Élégance sans affectation ـ سبك وانشاده اولان سلاست كلام L'élégance du style فصاحت كلام

Il se dit aussi, d'un certain goût fin et délicat qui se fait sentir dans quelques arts *A.* لطافت ـ اناقت ـ ظرافت *P.* زيبايى *T.* كوزللك || L'élégance du pinceau d'un tel peintre فلان مصورك ظرافت قلمى L'élégance du dessin plaît plus que la régularité رسم وتصويرك ظرافتى حسن انتظامندن زياده بادئ محظوظيت اولور

On dit, L'élégance de la taille *A.* رشاقة القدّ *P.* زيبايئ بويك كوزللكى *T.* قامت

Il signifie, en Mathématique, simplicité et facilité *A.* سهولت *P.* آسانى *T.* قولايلق || L'élégance d'une solution مسئله نك سهولت اوزره كشف وانحلالى

ÉLÉGANT. Qui a de l'élégance *A.* فصيح ـ سليس *P.* سخن پرداز *T.* كسنلو || Un discours élégant بر مقالهٔ سليسه Façon de parler élégante طور بديع سلاست آميز ايله اولان نطق Tour élégant شيوهٔ سلاست پردازى Mot élégant لفظ وتكلم Termes élégans الفاظ سليسه Auteur élégant مؤلف فصيح سليس

Il se dit, par extension, des ouvrages d'arts *A.* ظريف ـ لطيف ـ انيق *P.* زيبا *T.* كوزل || Une parure élégante بر حليهٔ ظرافت آلود

On dit aussi, Taille élégante *A.* قدّ رشيق *P.* بالاى زيبا ـ كوزل بوى *T.* قامت زيبا ـ

On dit en Mathématique, Solution, démonstration élégante, c'est-à-dire, simple et facile برهان سهل البيان وحل سهل البيان

Il se dit aussi au substantif, d'un homme recherché dans son ton, ses manières et sa parure *A.* اهل الظرافة ـ ظريف pl. ظرفا *P.* زيبنده اطوار ـ ظرافتپرور *T.* براشق طورلو || C'est un élégant ظرفادندر ـ اهل ظرافتدندر

ÉLÉGIAQUE. Qui appartient à l'élégie *A.* رثوى *P.* ماتم آميز *T.* آغنجى

ÉLÉGIE. Espèce de poésie dont le sujet est triste et tendre *A.* قصيدهٔ مشكلة ـ مرثية *P.* منظومهٔ ماتم نما *T.* آغنجى تركى || Élégie amoureuse مرثيهٔ عاشقانه Composer une élégie بر قطعه مرثيه نظم وانشا ايتمك Élégie plaintive مرثيهٔ حزينه

ÉLÉMENT. Corps simple qui entre dans la composition des corps mixtes *A.* عنصر pl. عناصر ـ اسطقس pl. اسطقسات *P.* كاركيا ـ آخشيجان || Les quatre élémens ـ عناصر اربعه چهار ـ چار ميخ حيات ـ *P.* امهات سفلى ـ اسطقسات اربعه تابش اركان L'élément du feu, de l'eau, de l'air, de la terre عنصر نار وما وهوا وارض Élément chaud et sec عنصر حار ويابس Élément froid et humide عنصر بارد ورطب Le mélange des élémens اختلاط عناصر Le combat des élémens كشمكش عناصر La contrariété des élémens ـ تضادّ عناصر مخالفت عناصر

Il se dit encore des choses à quoi une personne se plaît le plus *T.* مدار القوام الحياة ـ مادّه الحياة || La chasse est son élément صيد وشكار مادّهٔ حياتيدر L'étude est son élément مدار قوام حياتى مطالعه كتبدر

On dit figur., qu'un homme est dans son élément, ou hors de son élément, pour dire, dans un lieu où il se plaît, ou il ne se plaît pas || Quand il est à Paris, il est dans son élément پارسده اولدقچه كويا مدار حياتى اولان بر مكان ايچنده در ياخود كويا مدار حياتى اولان مكاندن خارجدر

ÉLÉMENS, se dit des principes d'un art ou d'une science *A.* مبادى ـ اصول || Les élémens de la Géométrie علم مساحه نك اصولى Les élémens de la Grammaire علم صرفك مبادى واصولى Apprendre les élémens d'une science بر علمك مبادى واصولنه تحصيل وقوف ايتمك Il en est encore aux élémens هنوز مبادى واصولنى استفاده ايتمكده در Cet homme n'a pas les premiers élémens de cette science بو علمك هنوز مبادى واصولندن بيخبر در ـ En Chimie, Élémens, est un mot synonyme de Principes *A.* اجزاء اصلية

ÉLÉMENTAIRE. Qui appartient à l'élément *A.* عنصرى ـ اصلى

|| Les corps élémentaires اجرام عنصریه Parties élémentaires اجزای اصلیه Les qualités élémentaires کیفیات اصلیه

On appelle, Géométrie élémentaire, les élémens de la Géométrie *A.* اصول العلم المساحة — Et un ouvrage élémentaire, un ouvrage qui contient les élémens d'une science فلان علمک مبادی واصولنه دائر بر قطعه تألیف

ÉLÉPHANT. Animal quadrupède *A.* فیل pl. افیال *P.* پیل *T.* فیل

On dit proverb., Faire d'une mouche un éléphant, pour dire, attribuer à une chose plus d'importance qu'elle ne mérite *T.* حبه‌یی قبه ایتمک

ÉLÉPHANTIASIS. Espèce de lèpre qui rend la peau ridée *A.* داء الفیل *P.* پیلپا - پاغر *T.* فیل مرضی

ÉLÉVATION. Exhaussement *A.* ارتفاع - رفعت - سمو - سموک *P.* بلندی *T.* یوکسکلک || Il faut donner plus d'élévation à ce plancher, à cette muraille بو دوشمه‌یه وبو دیواره زیاده رفعت ویرملو در - بو دیوارک قدینی ترفیع ایتملو در

Il signifie aussi, un terrain élevé *A.* مشرف pl. مشارف - زبیة pl. زبا *P.* فراز *T.* یر توسکک || Il monta sur une élévation محل مرتفع - بر محل مرتفعه چیقدی ارضدن بر محله صعود ایلدی Une élévation bornait la vue de ce côté-là اول طرفده اولان مشارف ارض مدای نظره حائل ایدی

Élévation du pôle ou Élévation. C'est la hauteur du pôle sur l'horizon *A.* ارتفاع القطب || À tant de degrés d'élévation ارتفاع قطبدن شو قدر درجه مقداری

Il signifie figur., constitution en dignité *A.* علو المنزلة - اعتلاء القدر - شرف الشان - شرف - رفعت *P.* سر افرازی - سر بلندی *T.* اولولق || Depuis qu'il est dans ce degré d'élévation اشبو مرتبهٔ علو منزلته وصولی وقتدنبرو - بلندی جاه - Il lui doit son élévation علو شان ومنزلت مظهر اولدیغی خصوصنده فلان ذاتک ممنون همتیدر Dans cette prodigieuse élévation بو مقوله حد قیاسدن بیرون علو منزلت وبلندی قدر ورفعت حالنده - Et l'action de s'élever || Il a vaincu tous les obstacles qui s'opposaient à son élévation رفعت منزلتنه حائل اولمش کافهٔ موانعک رفعنه ظفریاب اولدی - حائل اولمش کافهٔ عوایق وموانعه غلبه ایلدی

Il se dit aussi, des mouvemens vifs et affectueux de l'âme vers Dieu *A.* توجه القلب الی الله - نزوع القلب الی الله *P.* برافراشتگی قلب بدرگاه کبریا *T.* کوکلک الله طرفنه سوی || L'élévation du coeur à Dieu چکیاوب طوغریامسی - عشق الهی ایله قلبک جانب سمایه - باری‌یه نزوع قلب نزوع وتوجهی

Il signifie aussi, grandeur d'âme, noblesse de sentimens *A.* علو الهمة - علو الجناب - ابهت *P.* عالی همت *T.* بلندی || Il a beaucoup d'élévation dans l'âme عظیم مرتبه‌ده جنابلک - علو جنابی وار در On remarque une grande élévation dans ses sentimens, dans ses pensées کافهٔ آرا وافکارنده آثار ابهت بدیدار در Cela vient d'une grande élévation d'âme بو کیفیت مجبول اولدیغی علو جناب ابهت نصابدن اقتضا ایتمش بر حالتدر

On dit, qu'un homme a beaucoup d'élévation d'esprit, pour dire, qu'il a un esprit sublime *A.* فخامة الذهن - شهامة العقل || Il a une grande élévation d'esprit غایت شهامت کمال فخامت ذهنی وار در - عقلی وار در

Il se dit aussi, de la noblesse et de la sublimité du style *A.* فخامت - جلالت *P.* شکوه *T.* اولولق || Il y a beaucoup d'élévation dans son style سبکک وانشاسنده آثار جلالت فخامت بالغ ایله آراسته بر عبارهٔ برگزیده در - وفخامت وار در Un discours simple et sans aucune élévation آثار فخامتدن عاری ساده‌جه بر کلام - ساده‌جه بر مقاله

Élévation de voix. C'est le passage d'un ton à un ton plus haut *A.* اعتلاء الصوت *P.* بلندی آواز *T.* سسک یوکسکه چیقمسی -

ÉLÈVE. Disciple *A.* تلمیذ pl. تلامذة *P.* شاکرد *T.* شاکرد

On dit par extension, C'est mon élève, pour dire, c'est un homme que j'ai instruit *A.* ربیب *P.* پرورده - تربیتکرده *T.* تربیه

ÉLEVER. Hausser *A.* رفع - ترفیع - اعلا - اصعاد *P.* بلندیدن - بر افراشتن - بر داریدن - بر آوردن - *T.* یوقارو قالدرمق || Ce mur n'a que sept pieds, il faut l'élever encore de trois pieds بو دیوارک یدی ذراعدن زیاده قدی اولمدیغندن اوچ ذراع مقداری دخی ترفیع اولنملو در Élever des eaux pour faire des jets d'eau فسقیه احداثی ایچون صولری یوقارویه ترفیع ایتمک اقتضا ایدر

S'élever en l'air *A.* ثوران الی الهوا *P.* بر هوا شدن *T.* هوایه آتیق - S'élever en haut *A.* صعود - هوایه اوجمق -

یوکسکه چیقمق - یوقارو قالقمق T. برخاستن P. ترفع - اصطعاد

Élever sa voix A. اعلاء الصوت - رفع الصوت P. آواز بلندیدن T. سسی یوکسلتمک - سسی چیقارمق

Élever une perpendiculaire T. برخط عمودی اقامت ایتمک

On dit, que le soleil élève les vapeurs, pour dire, qu'il les attire en haut یوقاری - شمس ابخره‌یی رفع واصعاد ایدر جذب ایدر

On dit figur., Élever son coeur, son âme à Dieu قلبی قلباً جانب حقه متوجه - جانب حقه اعلا واصعاد ایتمک اولمق - On dit aussi, Élever quelqu'un aux charges, aux dignités فلان کشی‌یی مناصب ومراتب جلیلده توفیع ایتمک La faveur l'a élevé de bien bas حقنده مصروف اولان مساعده‌یه حقنده مصروف اولان حسن - مبنی خاکدن رفع اولندی همت حضیض مذلتدن ارتفاعنی موجب اولدی Élever quelqu'un au-dessus des autres برکمسنه‌یی سائرلرک اوزرینه سائرلرک اوزرینه من جهة الاعتبار - ترفیع واعلا ایتمک بلند واعلا ایتمک - ترفیع واعلا ایتمک Il lui a donné des louanges excessives, il l'a élevé jusqu'au ciel, jusqu'aux nues مدح وستایشده مبالغه واطرا ایدرک فلان کشی‌یی ما فوقه قدر چیقاردی - فوق السمایه قدر رفع واعلا ایلدی Il l'a élevé au-dessus de tous les autres جمله‌نک اوزرینه ترفیع واعلا ایلدی

On dit, Élever le coeur, l'âme قلب افکنده‌یه ایراث علو ورفعت ایتمک. le courage فلان کشینک دوچار کسر وافتادگی اولمش قوت قلب وجسارتنه وسیلهٔ علو وارتفاع اولمق l'esprit, les sentimens مظهر عجز وسفالت اولمش ذهنه وسیلهٔ رفعت واعتلا اولمق

Élever. Construire, ériger A. اقامه - نصب - بنا P. نشاندن - بنیاد کردن T. دیکمک - قورمق || Élever un bâtiment, un mur, un pavillon برعمارت وبر دیوار وبر قصر بنا ایتمک Élever des autels معابد ومساجد شریفه بنا ایتمک une statue بر قطعه صنم نصب ایتمک des trophées علایم غزا اولدرق آثار جلیله نصب واقامت ایتدرمک

On dit figur., Élever autel contre autel, pour dire, faire un schisme dans l'Église شریعت اوزرینه شریعت تسلیط - مسلط قلمق - ایتمک - On le d aussi pour dire, Opposer une nouvelle puissance à une autre déjà établie حکومت اوزرینه حکومت تسلیط ایتمک

Élever. Nourrir un enfant, un animal A. تربیه - تربیب P. پروردن T. بسلمک || Cet enfant est faible, il sera mal aisé à élever بوطفل ضعیف المزاج اولمغله امر تربیه‌سی بسلنمسی کوچدر - مشکلدر On ne saurait élever de ces animaux, de ces oiseaux-là en ce pays-ci فلان مملکتده بومقوله طیور وحیوانات تربیه اولنمز - Il se dit aussi des arbres et des plantes || J'ai pris de la peine à élever ces plantes, ces fleurs, ces arbres اشبو نباتات وازهار واشجارک تربیه‌سی بسلمه‌سی خصوصنه - خصوصنه زحمت چکدم

Figur. Instruire, donner de l'éducation A. تربیه - تأدیب P. پروردن - آموختن - فرهیختن T. تربیه ایتمک - اوکرتمک || Élever la Jeunesse dans la crainte de Dieu اطفالی مخافهٔ الٰهیه اعتیاد ایله تأدیب وتربیه ایتمک C'est un tel qui a élevé ce prince فلان شهزاده فلانک پرورده‌سیدر - فلانک تأدیب کرده‌سیدر Il a été élevé dans la bonne religion دین حق ایچنده تربیه اولندی - پرورشیافته اولمشدر Il a eu le malheur d'être élevé dans l'hérésie بخت سیاهندن رفض وبدعت ایچنده پرورده اولمشدر

S'élever. Survenir A. بغتهٔ مبادرت P. برخاستن T. قوپمق - قالقمق - ظهور ایتمک - ناگهان || Une tempête, un orage s'est élevé برعظیم فورتنه وبر تندباد شدید تثور واقتحام ناگهان قالقدی - بغتهٔ سر نمای ظهور اولدی - ایلدی - قوپدی -

On dit, que les vapeurs s'élèvent de terre ابخره روی یوقارویه اتوب چیقار - ارضدن جانب بالایه ثوران ایدر que les fumées s'élèvent au cerveau ابخره دماغه ثوران ایدر صعود ایدر - چیقار -

On dit figur., Il s'éleva un bruit, une dispute dans l'assemblée بر زمزمه - مجلسده بر گورلدی وبر معارضه قوپدی Une sédition s'est élevée رفع لوای بغی وعصیان قوپدی بر حالت بغی وعصیان - بر زوربالق قوپدی - اولندی سر زدهٔ میدان ظهور ایلدی En ce temps-là, il s'éleva des sectes nouvelles, des hérésies اول دنگامده نیچه نیچه اهل بدعت وگوناگون عقاید جدیدهٔ رفض وشیعت سر نمای معرض ظهور اولمشدر

On dit, S'élever contre quelqu'un, pour dire, se déclarer contre lui T. علیهنه قالقمق - برکمسنه‌نک علیهنه قیام ایتمک

Dans la langage de l'Écriture, S'élever, signifie, porter témoi-

guage, accuser *T.* علیهنه یوریمك || Les Ninivites s'élèveront au Jugement contre les Juifs یوم دینده اهل نینیا طایفهٔ یهود علیهنه یوریبیجکلر Le fils s'élèvera contre le père ولد والد علیهنه یوریبیجکلر در

— S'ÉLEVER, signifie aussi, s'enorgueillir *A.* استکبار ـ استعلا || *T.* اولولنمك *P.* بالا پروازی نمودن *P.* کسب النفخ والکبر Vous avez beau le louer, il ne s'en élèvera pas davantage هر نقدر مدح وثناسنده مبالغه ایتسه‌ك دخی عجبدر زیرا مدح وثناسنده ـ زیاده استعلا واستکباره میل ایلمسی محالدر استبحار کلام ایتسه‌ك دخی بوندن زیاده کسب نفخ وکبر ایلمسی محالدر

Il se dit aussi en parlant de la peau, pour dire, qu'il y survient des bubes *A.* تبثر ـ احطاط *P.* بر آمدن دژنام *T.* قبارقلر طوملمق || La moindre chose lui fait élever toute la peau, fait que toute sa peau s'élève جزئی سببدن جلد کوده‌سی در بسنده قبارقلر طوملور ـ بدنی بسبتون تبثر ایدر

ÉLEVÉ. *A.* عالی ـ مرتفع *P.* بلند کرده ـ بر افراخته *T.* مرتب *P.* یوکسلمش *A.* مبنی *P.* بنا کرده *T.* قورلمش *A.* متربی *P.* سلنمش *A.* پرورده ـ پرورشیاب ـ تربیتیافته *P.* متصاعد *A.* قالمش *T.* خیزان ـ بر خیزیده ـ بر خاسته بر آمده *T.* یوقاروبه چیقمش

ÉLEVURE. Petite bube qui vient sur la peau *A.* حطاطة pl. حطاط *P.* دژنام *T.* قبارجق || Il a le visage plein d'élevures چهره‌سی قبارجق ایله مملو در Les personnes sanguines sont sujettes à avoir des élevures sur la peau دموی المزاج اولنلرك جلدلرنده قبارجقلر ظهور ایده کلمشدر

ÉLIDER. Faire une élision, retrancher une voyelle finale *A.* حذف ـ اسقاط *P.* انداختن *T.* کیدرمك — S'élider *A.* انحذاف *P.* انداخته شدن *T.* کیدرلمك

ÉLIGIBILITÉ. Capacité d'être élu *A.* استحقاق للمختاریة ـ شایستگی *P.* صلاحیة الی المنتخبیة ـ لیاقة للمختاریة اورنده‌لنمکه کرکلك ـ سچلمکه کرکلك *T.* مختاریت

ÉLIGIBLE. Qui peut être élu *A.* مستحق للانتخاب ـ لایق شایسته ـ گزیدنی *P.* صالح الی الانتخاب ـ بالانتخاب سچلمکه کرکلو *T.* مختاریت

S'ÉLIMER. S'user à force d'être porté *A.* تبلی *P.* فرسوده شدن *T.* اورسلنمك

ÉLIMÉ. *A.* متبلی *P.* فرسوده *T.* اورسلنمش

ÉLIRE. Faire une élection *A.* انتخاب ـ اختیار *P.* گزیدن *T.* سچمك ـ اورنده‌امك || Élire au sort بالمقارعه انتخاب قرعه ضربیله ـ قرعه انداختیله اختیار ایتمك ـ ایتمك Élire à la pluralité des voix کثرت آرایه اعتبار ایله انتخاب من جهة العدد اکثر کلم وآرا ایله انتخاب ـ ایتمك اهلیت ولیاقت حسبیله شایان ایتمك Élire le plus digne تفضل وامتیاز اولان کشی‌یی انتخاب ایتمك Élire un tuteur بر وصی مختار نصب ـ بر وصی اختیار ایتمك ایتمك

ÉLU. *A.* منتخب ـ مختار *P.* گزیده ـ انتخاب کرده *T.* سچلمش ـ اورنده‌لنمش

ÉLISION. Suppression d'une lettre finale dans certaines occasions *A.* اسقاط ـ محذوفیت *P.* انداخت *T.* کیدرمه

ÉLITE. Ce qu il y a de meilleur dans chaque chose *A.* نخبة ـ زبدة ـ نقاوة *P.* گزیده ـ آبروی *T.* سچمه || Troupe d'élite گزیدهٔ عسکر ـ زبدهٔ عسکر عسکرك L'élite de l'armée آبروی عسکر ـ گزیده‌سی ـ زبده ونقاوه‌سی

ÉLIXIR. Liqueur spiritueuse extraite des parties d'une substance *A.* اکسر || Précieux élixir اکسیر ذیقیمت Élixir de propriété اکسیر دو الخاصه

ELLE. Pronom féminin *A.* هی pl. هن *P.* آن *T.* او ـ اول

ELLÉBORE. Herbe médicinale *A.* خربق *T.* چوپلمه — Ellébore blanc, ou Vératrum *A.* خربق ابیض *P.* شیرنج سپید *T.* آق چوپلمه ـ قار چیچکی ـ ماروحق — Ellébore noir *A.* خربق اسود *P.* شیرنج ـ شیرنجشیر *T.* قره ـ قرجه اوت چوپلمه

ELLIPSE. Terme de Grammaire. Retranchement des mots qui seraient nécessaires pour rendre la construction pleine *A.* تقدیر ـ کلمهٔ مقدرة || Quand on dit, La St. Démétri, pour dire, La fête de St. Démétri, c'est une ellipse قاسمده دیندیکی حالده تقدیرنده روز لفظی مستتر اولمغله روز قاسمده دیمکدر Il a pris sur lui d'attaquer, c'est une ellipse, pour dire, Le risque d'attaquer حمله وصولت خصوصنی در عهده ایلدی تعبیرنده تهلکه لفظی تقدیرده مستتر اولمغله تهلکهٔ حمله وصولتی در عهده ایلدی دیمك اولور

ELLIPTIQUE. Qui tient de l'ellipse *A.* تقدیری ـ متضمن کلمات مقدره‌یی || Façon de parler elliptique الکلمات المقدرة متضمن بر کونه سویلیش

ÉLOCUTION. La partie de la Rhétorique qui a pour objet le choix et l'arrangement des mots *A.* صنعة الاحتباك الكلام — Il se prend communément pour la manière dont on s'exprime *A.* تقرير الكلام ـ كلام ـ نطق *P.* سخنرانی *T.* سوز دیزمه — || Elocution nette تقریر کلام منقح belle تقریر ـ سویلیش فصیح élégante پر حسن ولطافت ـ حسن ـ دلپذیر ـ لطیف noble تصنعدن عاری تقریر simple تقریر شرافت سمیر figurée مجازات وکنایاتی مشتمل تقریر بدیع کلام pure, claire تقریر نقی وصریح Cet auteur a beaucoup de noblesse dans son élocution بو مؤلفک تقریر کلامده لطافت وشرافتی مرتبهٔ کمالده در Élocution faible, languissante تعبیرات مطرده دن عبارت تقریر کلام triviale تقریر فاتر confuse تقریر مشتبه ومختلط Traité d'élocution فن احتباک کلامه دائر رساله

ÉLOGE. Témoignage avantageux que l'on rend à quelque personne ou à quelque chose *A.* نعت pl. نعوت ـ مدح ـ مدیحة pl. مدایح ـ ثنا ـ ثنایا pl. وصف المحاسن ـ ستایش *P.* ثنا خوانی ـ طمطراق الفاظ *T.* اوکمه || Éloge pompeux یاد محامد ـ وصف ـ نعت میت Éloge funèbre ایله اولان نعت بلیغ محاسن میت En prétendant le blâmer, vous faites son éloge ذم وقدح ایده یم ـ مرامک ذم ایکن مدح وثنا ایدرسک دیر ایکن مدح وثناسنی ایدرسک Éloge historique d'une ville بر بلده نک حکایهٔ نعتیه سی Un tel auteur a fait l'éloge de la pauvreté, un autre, de la laideur, un autre de la folie منشیلردن بری فقر واحتیاجک ودیگری شوهت وجهک وآخری جنونک مدح وثناسنی حاوی بشقه بشقه مقالات تحریر ایتمشلر در

ÉLOIGNEMENT. L'action d'éloigner *A.* ابعاد ـ تبعید ـ مباعدت *P.* دور سازی *T.* ایراقلمه ـ ایراقلق || Ce prince a rétabli ses affaires par l'éloignement du ministre qui le trompait بو پادشاه تغلیط واغفالنه جسارت ایدن ندیمی یانندن تبعید ایله امورینک حسن رابطه سنی تجدید واحیا ایلدی L'éloignement des occasions du péché موجب ذنب ومعصیت اوله جق مدت دوری وسایلک ابعادی Durant son éloignement ومباعدتنده — On dit d'un homme qui vit dans une grande inattention pour les choses de son salut, qu'il est dans un grand éloignement de Dieu رضاء اللهدن مباعدت کامله ایله عیش وزندگانی ایدر L'éloignement de Dieu est une chose terrible رضای باریدن مباعدت صورتی بر حالت دهشت فرما در — Il signifie aussi, antipathie, aversion *A.* امتناع النفس ـ ابانة الطبع *P.* رمیدگی دل *T.* دتسنمه || Il a de l'éloignement pour cet homme-là فلان کمسنه نک حقنه ابانتی Il a de l'éloignement pour ce mariage اشبو نکاح طبعی وار در ماده سنده ابانت نفسی وار در

Et absence *A.* مفارقت ـ فراق ـ مهاجرت ـ هجران *P.* جدایی ـ مهجوری *T.* ایرلمه || Depuis son éloignement de Paris پارسدن مهاجرت ومفارقتندنبرو Triste et fâcheux éloignement فراق مستلزم الآلام Son éloignement n'a pas duré مدت مفارقتی متمادی اولمدی Je ne me console point de votre éloignement سنک فراق وهجرانکدن متسلی اولمیورم Vivre dans la retraite, dans l'éloignement du monde علایق دنیویه دن مباعدت ومهجوریت حالنده امرار وقت ایتمک

Et distance, soit de lieu, soit de temps *A.* بعد — بون — *P.* مباینت *T.* دوری ایراقلق || L'éloignement de nos maisons, de nos terres, nous empêche de nous voir souvent خانه لرمزک بعد خانه لرمزک ـ ومباینتی صیق صیق دیدار وملاقاتمزه مانعدر Il faut خانه لرمز بیننده اولان بون بعید ـ بعد مسافه سی regarder cette statue dans l'éloignement اشبو صنمی دوردن تماشا ایتمک اقتضا ایدر L'éloignement des temps est cause de l'obscurité qu'il y a dans cette histoire بعد ازمان فلان واقعه نک دوچار ظلمت واشتباه اولمسنی مستلزم اولمشدر

Il se dit aussi, des objets qui terminent la vue dans une distance fort éloignée *A.* منتهاء المداء النظر *P.* انجام مدای نظر *T.* کوز ایریمی غایتی || La vue est admirable dans ce lieu-là, on y voit des coteaux, des prairies, la rivière qui serpente, et Paris dans l'éloignement محل مذکورک نظارتی پک لطیفدر زیرا مسافهٔ بعیده ده تلال دلارا ومرغزارلر وجا بجا متحویاً جریان ایدن جدول ومنتهای مدای بصرده شهر پارس کور ینور

On dit d'un homme qui n'est pas riche, mais qui a une grande succession à espérer, qu'il voit de grands biens en éloignement بعد بعد مالک ـ طول امل ایله مترقب مال ومنالدر مال اولمق مأمولنده در

ÉLOIGNER. Écarter une personne ou une chose d'une autre *A.* ابعاد ـ تبعید ـ اجناب ـ تنحیة ـ انحا *P.* دور کردن —

ایراق ایتمك *T.* دور انداختن || Éloignez-les l'un de l'autre بری برلرندن تنحید وتبعید ایله Éloigner quelqu'un de ses parents, de son pays برکمسنه‌یی والدینی یاننده‌ن ووطننده‌ن دور وبعید ایتمك Éloigner quelqu'un de la Cour فلانی سرای همایونده‌ن دور ایتمك Le Roi l'a éloigné d'auprès de lui, l'a éloigné des affaires پادشاه فلان کشی‌یی یانندن وامور ایچندن تبعید ایلدی On vous veut jouer un mauvais tour, éloignez-vous pour quelque temps بو محلدن بر مدت مباعدت ایله زیرا سکا بر کوند دك ورنك ایتمك S'éloigner du rivage ساحلدن دور اولمق - ساحلدن قید نده درلر آچیلوب ایراقلشمق Il faut s'éloigner des occasions du péché وسیلهٔ گناه ومعصیت اولهجق حالاتدن مباعدت اولنملو در S'éloigner de son but مقصوددن مباعدت ایتمك - مقصوددن ایراق دوشمك

On dit figur., Éloignez de vous ces mauvaises pensées بو مقوله افکار فاسده‌یی خاطردن دفع وتبعید ایله Prions Dieu d'éloigner ce malheur de dessus nos têtes بو بلانك اوزرمزدن بزدن ایراق - دفع وابعادینی اللهدن تمنی ونیاز ایده‌لم ایامسنی نیاز ایده‌لم

On dit, qu'une personne ne s'éloigne pas de quelque chose, pour dire, qu'elle y a de la disposition || Il ne s'éloigne pas beaucoup de consentir à ce qu'on lui demande التماس اولنان ماده‌یی قبولدن چندان اعتراض ایتمز - رو تاب امتناع - اعراض جهرهٔ رضا وقبول ایتمز - یوز چویرمز - اولمز Il ne paraît pas qu'il s'éloigne fort de la proposition qu'on lui fait عرض اولنان تکلیفی قبولدن پك امتناع ایلدیکی آکلاشلمز قبولدن - قبولدن اظهار امتناع ایلدیکی صورتی آکلاشلمز - چندان مباعدت ایلدیکی آکلاشلمز

On dit, S'éloigner de son devoir, du respect qu'on doit à quelqu'un *A.* تباعد - مباعدت - تنائی *P.* دور افتادن - *T.* ایراقلشمق دور شدن || Ce domestique s'éloigne de son devoir بو خدمتکار ما وجب حالنی ایفاده اختیار تنائی ومباعدت ایدر du respect qu'il doit à son maître آغاسی حقنده اجراسی واجب اولان تعظیم واحترامك ایفاسنده تجویز تنائی وقصور ایدر

Il signifie aussi, retarder, différer *A.* تعویق - ابطاء - تأخیر *P.* پسمانده کردن *T.* کچدرمك || Toutes ces difficultés éloignent la paix اشبو صعوبتلرك مجموعی امر مصالحه‌نك تعویق وتأخیرینه باعث اولور Il a éloigné cet accommodement, ce mariage بالمصالحه ویریلهجك نظامی وامر نکاحی تأخیر وابطاء ایلدی Les chicanes ont éloigné le jugement de ce procès تزویرات گوناگون مرافعه‌نك تعویق وتأخیرینه بادی اولدی Éloigner un paiement اقچه‌نك اداسنی تأخیر - اداسنده اختیار تأخیر ومماطله ایتمك - وتأجیل ایتمك اداسنی پسماندهٔ عوق وتأخیر ایتمك

Éloigner. Donner de l'aliénation *A.* تغییر - تنفیر القلوب *P.* دلهای ناسرا دور ساختن *T.* خلقك کوکلنی ایرکتمك || Il n'y a rien qui éloigne plus les coeurs que le mépris, les mauvais traitemens سوء معامله‌دن وکسر عرضی موجب حالاتدن زیاده تنفیر قلوب ایده‌جك بر شی یوقدر - تنفیر قلوبی مؤدی اوله‌جق بر شی یوقدر

Éloigné. *A.* بعید - منتحی - قاصی *P.* دور - گارین - *T.* ایراق - اوزاق || Pays éloignés ممالك بعیده - دورادور - ممالك قاصیه Temps éloigné وقت بعید - وقت دورادور Causes éloignées علل بعیده

On dit, qu'un homme est bien éloigné de faire quelque chose || Il est bien éloigné de faire ce que vous dites بو آدم سنك کلامکی ایفا ایلمکدن بغایت دور وبعید در - Et que cela est bien éloigné de ma pensée بو حال خاطرمدن ابعد بعید در Et qu'un homme est éloigné de son compte, pour dire, qu'il se trompe dans quelque pensée ظن وتخمیننده ایتدیکی حساب باکلشدر - Et que deux personnes sont bien éloignées de compte, pour dire, que leurs calculs ne s'accordent pas حسابلرنده مباینت عظیمه واردر

ÉLONGATION. Terme d'Astronomie. Angle compris entre le soleil vu de la terre, et le lieu d'une planète *A.* بینونة السیارتین - ایکی سیاره بیننده‌کی آچقلق *T.* دوری دوهرباسب

ÉLOQUEMMENT. Avec éloquence *A.* بالبلاغة *P.* بروجه بلیغ - شیواکارانه - ناطقه‌پردازانه *T.* سوز ابدلکیله || Parler, écrire éloquemment بلاغت کلام ایله تکلم وکتابت ایتمك

ÉLOQUENCE. L'art de faire passer avec force dans l'âme des autres, le sentiment dont on est pénétré *A.* فن البلاغة - طلاقة اللسان *P.* ناطقه پردازی - شیوایی - سخندانی *T.* سوز ابدلکی || Haute éloquence بلاغت جلیله douce بلاغت لطیفه naturelle بلاغت فطریه - بلاغت ذاتیه La vraie éloquence بلاغت صحیحه وحقیقیه La fausse éloquence بلاغت

كاذبه L'éloquence de la chaire اهل خطبه‌نك طلاقتى
لسانلرى Cet homme a beaucoup d'éloquence بليغ اللسان
وناطقه پرداز بر آدمدر Un discours plein d'éloquence كلام بليغ
La force de l'éloquence قوّت بلاغت La véritable éloquence
consiste encore plus dans les choses que dans les paroles بلاغت
صحيحه اقوالدن زياده افعال ايله ثابت ومتحقق اولاندر

ÉLOQUENT. Qui a de l'éloquence *A.* طليق ـ بليغ اللسان
ـ شيوا ـ ناطقه پرداز *P.* بسيط اللسان ـ منطيق ـ اللسان
سوز *T.* سخن آفرين ـ سخنران ـ زبان آور ـ شيوا زبان
ابدسى || Démosthène et Ciceron sont les plus éloquens orateurs de l'antiquité بين القدما فن خطابتده بلاغت
كامله ايله ممتاز الاقران اولمش خطبانك اشهر واعلمى
فلان وفلان نامان خاطبلر در

Il se dit aussi des discours et des ouvrages d'esprit || Cette harangue est fort éloquente بو موعظه بغايت بليغ وفصيحدر
Il a prononcé un panégyrique fort éloquent بغايت بليغ وفصيح
بر نعت مصنّع تقرير وبيان ايلدى – Et des termes dont on se sert pour s'exprimer || S'exprimer en termes éloquens الفاظ
الفاظ بلاغت آميز ايله ـ بليغه ايله افادهٔ مرام ايتمك

On dit figur., Les larmes sont éloquentes, pour dire, qu'elles persuadent mieux que tout ce qu'on pourrait dire اشك چشمك
قوّت ناطقه‌سى غالبدر La colère est éloquente, pour dire, qu'elle rend éloquent حال غضب مهيّج بساطت لساندر ـ
Silence, regard éloquent سكوت وياخود نگاه پرگو وناطقه پرداز

ÉLU. Prédestiné à la vie éternelle *A.* مختار pl. مختارين
ـ صافى pl. اصفيا *T.* سچلمش || Il y a beaucoup d'appelés, mais peu d'élus مدعوّينك كثرتى وار ايسه ده مختارين
وبرگزيدگانك عددى قليلدر Être du nombre des élus عدد
اصفيا ومختاريندن معدود اولمق

Il se dit aussi d'un officier d'une élection, dont la principale fonction est de juger des contestations sur le fait de quelques impositions *A.* مختار القضا ـ مختار الولاية || Les élus d'une telle ville مختاران ولايت

ÉLUDER. Éviter avec adresse *A.* تجنّب ـ تزايغ ـ تجافى
P. كناره كردن ـ پهلو تهى كردن ـ گريزانيدن *T.* صاپتمق
ـ بر تقريب صاوشدرمق || Éluder les artifices de quelqu'un
ـ بر كمسنه‌نك حيل ودسايسندن تجنّب ايتمك
حيله‌لرينى صاپتمق

ÉLYSÉE ou CHAMPS ÉLYSÉS. En termes de théologie païenne, c'est un lieu dans les enfers, plein de prairies charmantes *T.*
فضاى پهناى دار البقا

ÉMAIL. Préparation particulière du verre, auquel on donne différentes couleurs *A.* مينا *P.* مينا *T.* مينه || Faire appliquer de l'émail مينه ـ ضرب مينا ايتمك ـ الصاق مينا ايتمك
قاقمق Émail noir سياه مينا Portrait en émail ميناكارى تصوير
Figur. La variété des fleurs *A.* وشى الازهار *P.* گوناگونى
شكوفها *T.* چيچكلرك آلاجه‌لغى – On dit aussi, L'émail des dents, pour dire, l'éclat des dents *A.* ماء الاسنان ـ ظلم الاسنان
ـ الاسنان *P.* جلاء الاسنان ـ رونق دندان ـ آب وتاب دندان *T.*
ديش پارلاقلغى

ÉMAILLER. Appliquer de l'émail *A.* ضرب ـ الصاق المينا
المينا *P.* مينا زدن بر *T.* مينه ياپشدرمق
Figur. Orner, embellir *A.* ابشا ـ اخضاب *P.* نقوش
زدن رنگارنگ *T.* آلاجه‌لمق || La nature a émaillé ces prairies d'une variété admirable de fleurs اوديه وصحارى حيرتبخش
عيون تماشاييان اولدجق نقوش رنگارنگ ازهار ايله ابشا
دست قدرت ايله روى زمينده فرش ـ واخضاب اولندى
اولنان قاليچهٔ رنگارنگ ازهارك آب وتاب ونضارتى
حيرترسان عيون نظّار در

ÉMAILLÉ. *A.* ملصوق بالمينا *P.* مينا زده *T.* مينه ياپشدرلمش
A. موشّا *P.* رنگارنگ *T.* آلاجه || Des prés emaillés de fleurs
الوان ازهار ايله موشّا بر صحرا

ÉMAILLEUR. Ouvrier qui travaille en émail *A.* صانع المينا
*P.*ميناگر *T.* مينه‌جى

ÉMAILLURE. Application de l'émail sur quelque matière *A.*
المينا فنّ الالصاق *P.* ميناگرى *T.* مينه‌جيلك – Et l'ouvrage de l'émailleur *A.* عمل مينائى *P.* ميناكارى *T.* مينه ايشى

ÉMANATION. L'action d'émaner. V. Émaner || L'émanation du Verbe كلمة اللهك انبعاثى Par voie d'émanation على طريق
الصدور والانبعاث

Il se dit aussi de la chose qui émane *A.* سطيعة pl. سطيعات
ـ صادرة pl. صادرات *T.* چيقمه || Les odeurs sont des émanations des corps odorants روايح اجسام معطره‌نك سطيعاتيدر
L'autorité du Parlement est une émanation de la puissance royale پارلامنتو ديواننك رخصتى حكومت سلطانيه‌دن
صدور ايدر

ÉMANCIPATION. Acte juridique par lequel on émancipe les mineurs *A.* رخصة لبهل الصغير *P.* خود سرئ فرزند نا رسیده *T.* یتشمامش جوجوغك كندو باشنه بوشلانمسی اذنی || Lettres d'émancipation ابهال صغیری حاوی ویریلان حجّت

ÉMANCIPER. Mettre un enfant hors de la puissance paternelle, et un mineur, en état de jouir de ses revenus *A.* ابهال الصغیر *P.* فرزند نا رسیده‌را خود سر کردن *T.* یتشمامش جوجوغی کندو باشنه بوشلامق || Ce père a émancipé son fils والد ولدینی ابهال ایلدی Un fils de famille ne peut, dans le pays de Droit écrit, ni contracter, ni acquérir pour lui, jusqu'à ce que son père l'ait émancipé احکام مکتوبه اوزره اداره اولنان مملکتده بر ولد مادامکه والدی طرفندن ابهال اولنمیه عقد سند وتملّك ماله قادر دکلدر

S'ÉMANCIPER. Se donner trop de licence, sortir des bornes du devoir *A.* تجاوز الحدّ *P.* پرده بیرونی نمودن *T.* آشوری وارمق || Vous vous émancipez trop زیاده تجاوز حدّ ایدرسك Il s'est extrêmement émancipé en cette rencontre بو بابده مبالغه اوزره حدّینی تجاوز ایلدی Vous vous émancipez trop pour un homme qui ne fait que de relever de maladie هنوز خسته‌لکدن قالقمش برآدمه کوره پك آشوری واررسك Il s'est émancipé à lui parler peu respectueusement صحبتده رسوم لایقهٔ احترامه عدم مراعات برله تجاوز حدّ ادب ایلدی

ÉMANCIPÉ. *A.* صغیر باهل *P.* فرزند نا رسیدهٔ خود سرشده *T.* یتشمزدن اوّل بللو باشلو اولمش جوجوق

ÉMANER. Sortir, découler de quelque chose *A.* انبعاث ـ صدور *P.* صادر شدن *T.* جیقمق || Le Verbe émane du Père éternel کلمة الله اب ازلیدن صدور ایدر Le Saint-Esprit émane du Père روح قدس ابدن صدور ایدر Les influences qui émanent des planètes سیّاراتدن صدور ایدن تأثیرات Un édit qui émane de la puissance royale جانب سلطانیدن صدور ایدن حکم وفرمان — Il se dit aussi, des corpuscules subtiles qui s'exhalent des corps par une espèce de transpiration *A.* انفصاح *P.* ژوشیدن *T.* صیزوب جیقمق — En parlant des corpuscules qui s'exhalent des corps odorans, on emploie les mots *A.* فیحان ـ انتشار ـ سطوع *P.* پاشیده شدن ـ افشانده شدن *T.* بایلمق || Il y a des corpuscules qui émanent des corps odorants, et qui causent les odeurs اجسام عطرناکدن فایح وحدوث رایحه‌یه باعث بعض ذرّات وار در

ÉMANÉ. *A.* صادر ـ منبعث *T.* جیقمش

ÉMARGEMENT. V. Émarger.

ÉMARGER. Porter quelque chose en marge d'un compte, d'un inventaire *A.* ثبت فی الهامش ـ اخراج الی الهامش *P.* در کنار نوشتن *T.* کناره جیقارمق || Émarger les différentes sommes d'une imposition طرح اولنان تکلیفك متعدّد یکونلرینی هامش صحیفده ـ هامش صحیفهٔ دفترده اخراج ایتمك هامش ورقده ثبت واشارت ـ اخراج ایله جمع ایتمك ایتمك

EMBALLAGE. V. Emballer.

EMBALLER. Envelopper d'une toile une caisse de marchandises, pour la garantir du mauvais temps *A.* إحکام ـ ترزیم ـ *P.* تکویر ـ تنگ بستن ـ پروندیدن *T.* دنك باغلمق ـ || Emballer des hardes اثوابی تکویر وترزیم ـ بوك باغلمق ایتمك des livres کتاب دنکلرینی باغلمق

EMBALLÉ. *A.* مرزّم ـ معکوم *P.* تنگ بسته ـ پرونديده *T.* دنك باغلنمش

EMBALLEUR. Qui emballe des marchandises, des hardes *A.* مرزّم *P.* پرونده بند ـ تنگ بند *T.* دنك باغلیجی

EMBARGO. Défense faite aux vaisseaux marchands de sortir des ports *A.* سلب السکّان ـ توقیف السفینة ـ حبس السفینة || کمی‌یی دومنندن آلوب آلیقومق *T.* السفینة لتوقیفها Mettre un embargo کمیلرك دومنلرینی آلوب حبس وتوقیفلرینه دومنلرك اخذیله کمیلری توقیف ایتدرمك ـ مبادرت اولنمق

EMBARQUEMENT. Action de s'embarquer, ou d'embarquer une chose *A.* وضع فی السفینة ـ رکوب علی السفینة *P.* کشتی سواری ـ در کشتی سازی *T.* کمی‌یه بنمه ـ کمی‌یه یوکلتمه Il se prend aussi pour les frais qu'il en coûte pour embarquer des marchandises *A.* مصارف التحمیل السفینة *P.* مصارف در کشتی سازی *T.* کمی‌یه یوکلمه خرجی

EMBARQUER. Mettre dans une barque, dans un vaisseau *A.* تحمیل فی السفینة ـ ارکاب علی السفینة ـ وضع فی السفینة *P.* در کشتی کردن ـ در کشتی نهادن *T.* کمی‌یه بندرمك ـ کمی‌یه یوکلتمك || Embarquer l'armée عسکری سفینه‌یه ارکاب ایتمك Embarquer des marchandises امتعه واشیایی سفینه‌یه وضع وتحمیل ایتمك

EMBARQUER en grenier, signifie, embarquer sans emballer *T.* دوکمه اولدرق یوکلتمك || On embarque en grenier le sel,

le blé, le biscuit طوزی وذخیره‌یی وپکسمادی دوکمه اولدرق سفینه‌یه یوکلدرلر

S'EMBARQUER. *A.* رکوب علی السفینة *P.* کشتی سوار شدن *T.* کمی‌یه بنمک || Nous nous embarquâmes à Toulon تولون سفینه‌یه رکوب ایلدک ـ اسکله‌سنده سفینه‌یه راکب اولدق

EMBARQUER, signifie figur., engager à quelque chose *A.* سوق *P.* راندن *T.* سورمک || On l'a embarqué dans une méchante affaire فلان کشی بر امر ردی‌یه سوق اولندی ـ فلان کشی‌یی برفنا ایشه سوردیلر ـ سوق ایتدرلدی ـ

On dit, S'embarquer, dans le même sens *A.* تسویق النفس *P.* خودرا راندن *T.* کندوی‌یی سورمک || S'embarquer au jeu قماره تسویق نفس ایتمک Ne vous y embarquez pas, si vous me croyez بنی دیکلر ایسه‌ک بو خصوصک ایچنه کندوکی سورمه S'embarquer trop avant dans une fausse démarche برحرکت نا سزایه مبالغه ایله تسویق نفس ایتمک

EMBARRAS. Obstacle qu'on rencontre dans un chemin, dans un passage *A.* مزاحمة pl. مزاحمات ـ معترض pl. معترضات ـ عائقة pl. عوائق ـ حایل pl. حوایل ـ *P.* سد راه *T.* چپارزلق || Il y a toujours de l'embarras dans une telle rue فلان زوقاقده مزاحمات ومعترضات دائما اکسک دکلدر L'embarras des carrosses et des charrettes هنطولرک وعربه‌لرک مزاحمه‌سی Grand embarras حائل قوی Faire de l'embarras حائل ومزاحم اولمق ـ سد راه اولمق Se tirer d'un embarras دفع حائل ـ حائل ومعترض اولان شیدن تفصی ایتمک ـ ایتمک Faire causer un embarras ایراث مزاحمه واعتراض ایتمک Éviter les embarras حوائل ـ حوائل وعوائقدن تجنب ایتمک ـ عوائق ومزاحماتدن بر ـ وعوائقی بر تقریب صاوشدرمق تقریب شیوشمک

Figur. Confusion de plusieurs choses difficiles à débrouiller *A.* اشتباک ـ تشوش *P.* پیچاپیچی *T.* قارشقلق ـ چپرشکلک || Il y a bien de l'embarras dans ce procès-là بو دعوا بغایت مشتبک ومشوشدر

Il signifie aussi, la peine que donne une multitude d'affaires *A.* غائلة pl. غوائل || Je me trouve dans un embarras d'affaires le plus grand du monde جهانده مثلی نا مشهود بر غائلهٔ عظیمه‌ده یم

Et l'irrésolution dans laquelle on se trouve, lorsqu'on ne sait quel parti prendre *A.* تشوش الذهن *P.* دغدغهٔ درون *T.* کلی دغدغهٔ خاطر || Je me suis vu dans un étrange embarras ذهنم تشوش عظیمه ـ مرتبه دغدغهٔ خاطره دوچار اولدم Embarras d'esprit دغدغهٔ خاطر اوغرادی

En parlant de maladie, il signifie, un commencement d'obstruction *A.* زحمة ـ ثقلة ـ مزاحمة *P.* رنج *T.* صیقشمه ـ زحمت ـ || Il y a de l'embarras مزاحمه وار در Ce n'est qu'un embarras dans le foie جکرده بر نوع مزاحمه‌دن غیری شی دکلدر

EMBARRASSANT. Qui embarrasse *A.* باعث الزحمة ـ مورث الثقلة *P.* رنج آور *T.* صیقندی ویریجی || Les bagages sont embarrassants dans une marche احمال واثقال وقت سیر بو وحرکتده بادئ ثقلتدر Ces choses-là sont embarrassantes بو شیلر ایراث زحمت وثقلت ایدر مقوله‌دندر Cela est embarrassant à porter بو شینک نقلنده ثقلت وار در

On dit aussi, Homme embarrassant, femme embarrassante *A.* ثقیل الروح *P.* گرانجان *T.* صیقندی ویرر

EMBARRASSER. Causer de l'embarras *A.* تصدد ـ تعرض ـ ثقلت آوردن *P.* ایراث المزاحمة ـ ایراث الاعتراض ـ *T.* طریقه ایراث چپارزلق ویرمک || Embarrasser le chemin تصدد وتعرض ایتمک Cette charrette embarrasse le chemin معترض اولور ـ بو عربه یولده بادئ تصدد واعتراض اولور Voila un lit qui embarrasse trop cette chambre اشته بو یتاق اوطه ایچنده بادئ تصدد ومزاحمه اولور Ces moulins embarrassent le cours de la rivière بو دکرمانلر جریان نهره معترضدر

Et empêcher la liberté du mouvement *A.* تصعیب الحرکة *P.* جنبشرا دشوار ساختن *T.* حرکتدن آلیقویمق ـ حرکتی کوجلشدرمک || Ôtez votre manteau, il ne fait que vous embarrasser بو قپودی چیقار سیر وحرکتکی تصعیب ایدر Les bottes embarrassent à marcher چزمه کزمکی تصعیب ایدر

On dit figur., Embarrasser une affaire, une question, pour dire, la rendre obscure et pleine de difficultés *A.* تصعیب ـ ایراث الاشتباه ـ ایراث الاشکال ـ ایراث الارتباک ـ تعکیل *P.* پیچیدن *T.* چپرشکلک کتورمک ـ کوجلشدرمک || Vous embarrassez trop cette affaire, cette question مصلحتی مصلحته ایراث اشکال ـ ومسئله‌یی پک تصعیب ایدرسک واشتباه ایدرسک

Il signifie aussi, mettre en peine, donner de l'irrésolution *A.* تشویش الخاطر *P.* دغدغهٔ درون آوردن ذهنرا بتلاشی ـ

انداختن *T.* دغدغۀ خاطر کتورمک || Ce que vous dites m'embarrasse fort سویلدیککز کلام غایة الغاید دغدغۀ خاطره تشویش خاطری موجبدر - سبب اولور On l'a fort embarrassé, il ne sait quel parti prendre فلان کشی یه زیاده ایراث دغدغۀ خاطر اولندیغندن نه کونه تدبیره تشبث ایده جکنی بیلمیور

S'EMBARRASSER || Il s'embarasse de tout ادنا شیئدن تلاشی ایدر Il s'embarrasse dans ses discours صحبتنده شاشورر Ne vous embarrassez point dans cette affaire-là بو خصوصده ارتکاب زحمت وتلاش ایتمه — On dit, Ne vous embarrassez point de cette affaire-là, pour dire, ne vous en inquiétez pas بو خصوصده تلاش ایتمه C'est un homme qui ne s'embarrasse de rien, pour dire, que rien ne lui fait de la peine هیچ بر شیئدن جانی صیقلمز — Et en parlant d'un malade, que sa tête s'embarrasse راسنده آثار زحمت وار در que sa poitrine s'embarrasse صدرنده صدرده زحمتی - آثار رنجش وزحمت ظهوره باشلادی ثقلتی وار در - وار در

EMBARRASSÉ. || Il a la tête, la langue embarrassée باشنده ولساننده ثقلت وار در Air embarrassé سیمای زحمت آلود Contenance embarrassée اسلوب ثقلتنما - هیئت زحمتنما

EMBATAGE. Application de bandes de fer sur une roue *A.* لصوق الحدید علی المحالة *P.* بچرخ آهن زدن *T.* تکرلکه دمور قاپلمه

EMBÂTER. Mettre le bât à une bête de somme *A.* توکیف *P.* پالان زدن *T.* سمر اورمق

EMBAUMEMENT. Action d'embaumer *A.* حناطت *P.* طیب سایی *T.* قوقولو یاغلر سورمه

EMBAUMER. Ouvrir un corps mort, et y mettre des drogues odorantes, pour empêcher qu'il ne se corrompe *A.* تحنیط - احناط *P.* طیب سابیدن *T.* قوقولو یاغلر ایله یاغلتمق || Embaumer un corps mort تحنیط میت ایتمک

Et parfumer, remplir de bonne odeur *A.* تطییب - تعطیر - تمسک *P.* عطرناک ساختن - خوشبو کردن *T.* قوقولتمق || Il vient une odeur de ces oranges qui embaume toute la maison اشبو پورتقاللردن فیحان ایدن رایحۀ طیبه خانه‌یی جملةً تعطیر ایدر Ce vin embaume la bouche بو باده معطر معطر دماغدر - ذایقه در

EMBAUMÉ. *A.* معطر - ممسک *P.* عطرناک *T.* قوقولو

EMBÉGUINER. Envelopper la tête de linge ou d'autre chose *A.* اعتجار *P.* سر بند نهادن *T.* باش باغلمق

EMBELLIR. Ajouter à des objets des formes qui les rendent agréables *A.* تحسین - تجمیل - تزیین *P.* پیراستن - آراستن - زیب وزیور دادن *T.* بزه‌مک || Embellir une maison خانه‌یی تزیین ایتمک Une fontaine embellit fort un jardin باغچه‌ده عین ما بادئ زیب وزینتدر Les ajustemens embellissent une femme پیرایش کسوت ولباس نسوانک تجمیل وتحسیننه مدار کلیدر

Il signifie aussi, devenir beau *A.* کسب الجمال *P.* زیبایی پذیرفتن *T.* کوزللک پیدا ایتمک - کوزللنمک || Elle ne fait qu'accroître et embellir کسب نمو وریعان وتزیید حسن وآن ایتمکده در

On dit, Embellir un conte, une histoire, pour dire, les orner aux dépens de la vérité *A.* تموید - تنمیة - زخرفة - ترقیش *P.* سخنرا بزیور دلفریب آراسته کردن *T.* سوز دوزمک - کلامی یالدزلمق || Il a embelli cette histoire حکایه‌یی تموید وترقیش ایلدی

EMBELLI. *A.* مزین *P.* پیرایش یافته - آراسته *T.* بزنمش *A.* مرقش - مموه - مزخرف *P.* بزیور دلفریب آراسته *T.* یالدزلنمش

EMBELLISSEMENT. Action d'embellir *A.* تزیین pl. تزیینات - تجمیل pl. تجمیلات *P.* زیب وزیور - آرایش - پیرایش - زیب وزینت *T.* بزه‌مه || Cet homme travaille beaucoup à l'embellissement de sa maison بو آدم خانه‌سنک زیب خانه‌سنی تزیین وتحسینه - وزینتنه چوق سعی ایدر غایت سعی ایدر

Et la chose même qui fait l'embellissement *A.* زین *P.* ازیان - زینة *P.* پیرایه *T.* بزک || Ce canal est un grand embellissement à cette maison بو محلده جریان ایدن جدول فلان خانه‌یه زینت عظیمه در Les figures sont les embellissemens du discours مجاز وکنایه وسیلۀ تزیین کلامدر

EMBESOGNÉ. Occupé à quelque besogne *A.* مشغول *P.* مشغله دار *T.* ایشی اولان

EMBLAVER. Semer une terre en blé *A.* زرع الحنطة *P.* گندم کشتن *T.* بغدای اکمک

EMBLAVÉ. *A.* مزروع بالحنطة *P.* گندم کشته *T.* بغدای اکلمش || Terre emblavée بغدای اکلمش بر یر

EMBLAVURE. Terre ensemencée de blé *A.* مزرعة الحنطة *P.* کشتزار گندم *T.* بغدای تارلاسی

EMBLÉE. Ce mot s'emploie toujours avec la préposition De, et signifie, du premier effort, de plein saut *A.* حملةً واحدةً - دفعةً *P.* بر حمله *T.* بیک حمله ده - بر یورویشده || Prendre une ville d'emblée بو بلده‌یی همان بر حمله ده فتح وتسخیر ایتمک - On dit figur., Emporter une affaire d'emblée بر دفعةً تسخیر ایتمک - مصلحتی بک حمله ده تسخیر ایتمک

EMBLÉMATIQUE. Qui tient de l'emblème *A.* متعلق بصورة المثالية

EMBLÈME. Espèce de figure symbolique *A.* صورة مثالية || Emblème ingénieux مخیّل ومصنّع بر صورت مثالیه Expliquer un emblème بر صورت مثالیه‌نک معناسنی ویرمک Composer un emblème بر صورت مثالیه ترتیب وانشا ایتمک

s'EMBOIRE. S'imbiber *A.* تشرب - نشف *P.* نوشیدن *T.* ایچمک

Embu. *A.* متشرّب *P.* نوشیده *T.* ایچلمش

EMBOISER. Engager quelqu'un par de petites flatteries à faire ce qu'on souhaite de lui *A.* ارضاء بالتبصبص *P.* بحابلوسکاری همساز کردانیدن *T.* یلتاقلندرق قوفه کتورمک

EMBOÎTEMEMT. La position d'un os dans autre *A.* اندماج - انغلال *P.* در یکدیگر همبستگی *T.* کیروب برلشمه - صوقشمه || L'emboîtement d'un os عظم اندماجی - بر کمیکک صوقشمسی

EMBOÎTER. Enchâsser une chose dans une autre *A.* ادماج احدهما فی الآخر *P.* در یکدیگر بهم بستن *T.* صوقشدرمق - بری برینک ایچنه برلشدرمک || C'est une merveille de voir comme la nature emboîte les os les uns dans les autres ید قدرت عظامک بری برلرینه ادماجنی نوجهله ترتیب ایلدیکنی کورمک بر امر حیرتبخشادر

Il se dit aussi des assemblages de menuiserie ou de métal *A.* تداخل - تراکب *P.* بهم پیوستن *T.* بری برینه کچورمک - کیرشدرمک || Ces ais sont bien emboîtés l'un dans l'autre بو تخته‌لر بری برلرینه کرکی کبی متداخل ومتراکبدر - Emboîter des tuyaux *T.* بوریلری بری برلرینه کچورمک

EMBOÎTURE. L'endroit où les choses s'emboîtent *A.* موصل - محل الاندماج *P.* بندگاه *T.* کیرش یری

EMBOLISME. Terme d'Astronomie. Intercalation *A.* کبس V. Intercalation.

EMBOLISMIQUE. Intercalaire *A.* کبیسا || Année embolismique سنهٔ کبیسا

EMBONPOINT. La constitution d'un corps gras et replet *A.* ارتوا *P.* تنومندی *T.* ات طولغونلغی || Avoir trop d'embonpoint وجود بغایت مرتوی اولمق - کسب تنومندی Reprendre, recouvrer son embonpoint مقدمکی ارتوای ایتمک Il a beaucoup perdu de son embonpoint وجودی تحصیل ایتمک - ارتوای بدنی کسب نقصان ایتدی - تنومندلکی نقصان پذیر اولمشدر

EMBORDURER. Mettre une bordure à un tableau *A.* تطریز *P.* کنارکشیدن *T.* کناز جویرمک - پرواز جکمک - پروازلتمک || Il a fait embordurer richement ce tableau بو تصویره مرصّع بر پروازجکدی - برکنار جکدی

Embordurer. *A.* مطرّز *P.* کنار بسته *T.* کنارجویرلمش - پروازلنمش

EMBOUCHER. Ce verbe a diverses significations selon les substantifs avec lesquels il se joint. Ainsi on dit, Emboucher une trompette, un cor, pour dire, les mettre à sa bouche, afin d'en tirer des sons *A.* اخذ فی الفم *P.* در دهان گرفتن *T.* آغزه آلمق - Emboucher un cheval, pour dire, lui faire un mors convenable à sa bouche *A.* تطبیق اللجام فی فم الفرس *P.* باسب لگام برازیدن *T.* آتک آغزینه کم اویدرمق - Emboucher quelqu'un, pour dire, le bien instruire de ce qu'il a à dire *A.* تلقین الکلام - نشع الکلام - تعلیم الکلام *P.* سخن آموختن *T.* سوز اوکرتمک

On dit, qu'un homme est mal embouché, pour dire, qu'il parle impertinemment, qu'il dit des paroles indécentes *A.* فحّاش *P.* بد زبان *T.* آغزی پیس

S'EMBOUCHER. Il se dit d'une rivière qui se jette dans une autre, ou qui se décharge dans la mer *A.* انصباب *P.* در ریزان شدن - افتادن *T.* دوکلمک || Cette rivière, après avoir passé le long des murailles d'une ville, va s'emboucher dans la mer فلان نهر فلان شهرک سوراندن بویدن بویه مرور ایلدکدنصکره دریایه منصبّ اولور La Marne s'embouche dans la Seine مارنه نهری سنا نهری ایچنه منصبّ اولور

EMBOUCHOIR. Le bout d'une trompette ou d'un cor, qui se sépare, et qu'on applique lorsqu'on veut en sonner *A.* قصب البوق *P.* ماسورهٔ کرّه‌نای *T.* زورنا ماسوره‌سی

EMBOUCHURE. L'entrée d'une rivière dans une autre, ou dans la mer *A.* فوهة pl. فواید *P.* دهانه *T.* آغز - بوغاز || L'embou-

chure de la rivière de Seine سنا نهرینک بوغازی Cette rivière a tant de lieues de large à son embouchure dans la mer شو نهرک دریایه دوکلدیکی بوغازی عرضی شو مقدار در

Il se dit aussi de la partie du mors qui entre dans la bouche du cheval *A.* مسحل *P.* دهانهٔ اسب *T.* کم طماغی || Embouchure rude, aisée اغر یاخود خفیف کم طماغی

Embouchure de trompette. C'est la partie de cet instrument que l'on met dans la bouche pour en tirer des sons *A.* فم الزمارة *P.* دهانهٔ نای *T.* دودک آغزی

EMBOUQUER. Terme de Marine. Entrer dans un détroit, dans un canal *A.* دخول فی الفوهة ـ تفوه *P.* بدهانه در آمدن *T.* بوغازه کیرمک

EMBOURBER. Mettre dans un bourbier *A.* تسویخ ـ رطم ـ ابحال *P.* جاموره باتورمق ـ بتاقلغه دوشرمک *T.* بوحلزار در انداختن || Ce cocher nous a embourbés بو عربهجی بزی وحلزاره دوشردی

S'embourber. *A.* ارتطام ـ تسوّخ *P.* در ـ در وحلزار افتادن *T.* بتاقلغه دوشمک پا در گل شدن ـ گل افتادن

Il se dit aussi en Médecine, pour dire, se charger d'humeurs corrompues *A.* تراکم المواد الفاسدة || Le cerveau s'embourbe dans les épilepsies علت صرعه مبتلا اولنلرک دماغنده مواد فاسده تراکم ایدر

On dit figur. Embourber quelqu'un dans une mauvaise affaire *T.* فلان کشی‌یی بر ملوث مصلحت ایچنه ارطام ایتمک ـ بر مردار ایشه بیلاشدرمق ـ بر مردار ایشه دوشورمک ـ فلانی آلودهٔ لوث ایتمک || Il l'a embourbé dans cette affaire بیلاشدردی ـ بو مصلحته ارطام ایتدردی S'embourber dans une méchante affaire بر ملوث مصلحتک ایچنه ارتطام دوشمک ـ بیلاشمق ـ آلوده اولمق ـ واستیحال ایتمک

Embourbé. *A.* مرطّم ـ موحول *P.* پا در گل ـ در گل افتاده جاموره دوشمش ـ جاموره باتمش *T.* شده

EMBOURRER. Garnir de bourre *A.* حشو ـ املاء بالبقامة *P.* باپشمریزه آگندن *T.* قتیق طولدرمق املاء بالحشو

Embourré. *A.* محشوّ *P.* آگنده *T.* قتیق طولمش

EMBOURSER. Mettre en bourse *A.* اکتیاس *P.* در کیسه کردن *T.* کیسه‌یه قویمق || J'ai dépensé l'argent que j'ai reçu, je n'en ai rien embourse کسب ایلدیکم اقچه‌یی صرف ایدوب بر حبه در کیسه ایده‌مدم

Embourse. *A.* موضوع فی الکیس *P.* در کیسه کرده *T.* کیسه‌یه وضع اولنمش

EMBRASEMENT. Grand incendie *A.* ضریم عظیم ـ حریق عظیم *P.* آتش بزرک *T.* بیوک یانقین || L'embrasement de Troie فلان شهرک حریق عظیمی Une légère étincelle peut causer un grand embrasement بر شرارهٔ صغیره حریق عظیمه سبب اوله بیلور

Figur. Combustion, grand trouble dans un État *A.* لهیب نائرة ذات الضرام الاختلال ـ ساعورة الفتنة ـ الفتنة *P.* آتش شورش وآشوب *T.* قارغشقلق آتشی || Cet embrasement allait gagner les provinces, on l'arrêta heureusement سرزده ظهور اولان نائرهٔ ذات الضرام فتنه واختلال ممالک اطرافه تجاوز وسرایت ایده‌جکی صورتی رو نما اولمشیکن حمداً لهیب پر نهیب ـ لله تعالی تسکین وانطفاسی میسّر اولمشدر فتنه واختلال حمداً لله تعالی محلّ نشأتنده توقیف آتش تیز خیز شورش وآشوبک تسکینی میسّر ـ اولنمشدر اولمشدر

EMBRASER. Mettre en feu *A.* احراق بالنار ـ تنشیط ـ ایقاد *P.* طوتشدرمق ـ آتشه ویرمک ـ یاقمق *T.* سوزانیدن ـ سوختن || Embraser une maison, une ville بلده‌یی وخانه‌یی احراق بالنار ایتمک ـ Il se dit figur. de la guerre, de l'amour || L'amour divin embrase son coeur آتش عشق الهیله درونی پر لوعهٔ عشق الهی ایله ملتهب الفؤاد در ـ سوز وگدازدر La guerre a embrasé toute l'Europe نائرهٔ حرب وقتال مجموع اوروپایی علولندردی

S'embraser. *A.* ـ تنشّط ـ استضرام ـ احتراق ـ تضرّم ـ توقّد آتشلنمک ـ طوتشمق ـ علولنمک *T.* آتشناک شدن *P.* استعار || Cette matière s'embrase facilement سهل التوقد اولان ماده‌لردندر سهل الاستضرام ـ

Embrasé. *A.* محترق ـ متوقّد ـ متضرّم *P.* سوخته ـ سوزان ـ علولنمش ـ طوتشمش ـ یانمش *T.* آتشناک

EMBRASSADE. Action de s'embrasser *A.* معانقة pl. معانقات *P.* در آغوشی *T.* قوجاقلامه

EMBRASSEMENT. Action d'embrasser. V. ce mot.

Il signifie aussi, la conjonction de l'homme et de la femme *A.* قربان || Embrassemens légitimes قربان حلال Embrassemens illégitimes قربان حرام

EMBRASSER. Serrer avec les bras *A.* معانقة ـ تعانق *P.*

در آغوش - خجالیدن - آغوشیدن - آغوشتن - در بر گرفتن - قوجاقلمق .T اندر کنار کردن - در بر کشیدن - کردن قوجاغه صارمق || Ils ont fait leur accommodement, et ils se sont embrassés بینلرنده بعد المصالحه بری برلریله معانقه ایلدیلر Se jeter aux pieds d'un prince, lui embrasser les genoux پادشاهک آیاغنه صارلمق Cet arbre est si gros, que deux personnes ne sauraient l'embrasser بو آغاج اول قدر اضخمدر که ایکی کشی قوجاقلیه‌مز

Figur. Environner, ceindre A. احاطة P. وا سرنگیدن - بگرد آوردن T. قوشاتمق || La mer embrasse la terre بحر ارضی احاطه ایدر Cette rivière se sépare en deux, et embrasse une grande étendue de pays فلان نهر ایکی شقه انقسام ایله مسافات بعیدهٔ ارضی احاطه ایدر

Il signifie aussi, contenir, renfermer A. احاطة - استیعاب - اشتمال P. در گرفتن T. ایچنه آلمق || Cette question embrasse bien des matières بو مسئله مواد عدیده‌یی مشتملدر C'est un esprit capable d'embrasser toutes sortes de sciences علوم وسعت عقلی جمیع - گوناگون احاطه‌سنه صالح بر عقلدر کافهٔ علومک اشتماله صالحدر - علومک استیعابنه صالحدر

Et entreprendre une affaire, s'en charger A. التزام P. در عهده کردن T. یوکلنمک || Il embrasse toutes les affaires qu'on lui propose کافهٔ - کندویه عرض اولنان کافهٔ اموری التزام ایدر - امورک تنظیمنی در عهده ایدر - On dit aussi figur., Embrasser un parti بر طرفی التزام ایتمک Embrasser un état, une profession اتخاذ ایتمک - بر کونه حرفتی التزام ایتمک Embrasser la défense de quelqu'un بر کشینک امر حمایتنی دعواسنی ومعارضه‌سنی التزام ایتمک sa cause, sa querelle طریقت رهبانیتی التزام ایتمک Embrasser la vie religieuse طریقت عسکریه‌یی التزام ایتمک la profession des armes التزام ایتمک

EMBRASURE. Ouverture qu'on pratique dans les batteries, dans les bastions, ou dans les murailles des places fortes, pour tirer le canon A. ثقب السور pl. ثقوب السور P. کلوخ انداز - مازغال دلیکی T. فدرونک

EMBROCATION. Terme de Chirurgie. Espèce d'arrosement et de fomentation que l'on fait sur quelque partie malade avec une éponge ou des étoupes A. نطول P. بر زدگی آب دوایی T. علاجلو صو ایله صولمه

EMBROCHER. Mettre à la broche A. تسفید P. بگردنای زدن T. شیشه صاپتمق - شیشه کچورمک || Bien embrocher la viande لحم ایتمک لایقی اوزره تسفید

Embrocher quelqu'un. Lui donner un coup d'épée au travers du corps A. اجافة السیف P. شمشیر سپوختن T. فلانه قلیچ صاپلتمق

EMBROUILLEMENT. Action d'embrouiller A. استواط - اشتباک - اختلاط - تلبک - التباک - تشوّش - P. پیچش - شوریدگی T. قارشقلق || Embrouillement d'affaires اشتباک - استواط امور - اختلاط ذهن - اختلاط عقل - تشوّش العقل امور d'esprit شوریدگی عقل

EMBROUILLER. Mettre en confusion A. تسویط - تشبیک - تخلیط - تلبیک - P. پیچاپیچ - پیچیدن - شوریدن - تشویش کردن T. قارشدرمق - قارش مورش ایتمک || Il a embrouillé l'affaire مصلحته ایقاع - تشبیک مصلحت ایلدی مصلحتی مشتبک وپیچاپیچ - اختلاط واشتباک ایلدی - ذهنمی تشویش ایلدی Il m'a embrouillé l'esprit ایلدی تخلیط ذهنمی موجب اولدی - مختلط وشوریده ایلدی

S'embrouiller. Perdre le fil de sa pensée, de son discours A. فوت السلک الکلام - تعتعة - تتعتع - ارتباک الکلام A. P. زبان پیچیدن T. لاقردی‌یی شاشورمق || Il s'embrouille aisément ارتباک - جزئی سببدن سلک کلامنی فوت ایدر کلامه گرفتار اولور

Embrouillé. A. مختلط - مشتبک - مشوّش P. شوریده - پیچیده T. قارش مورش اولمش - قارشمش || Esprit embrouillé عقل شوریده - ذهن مختلط Style embrouillé انشای سبک مختلط - مشتبک Affaire embrouillée امر مشتبک - معانیٔ - معانیٔ مختلطه Idées embrouillées مصلحت پیچاپیچ قارش مورش معنالر - معانیٔ پیچاپیچ - شوریده

EMBRUMÉ. Qui est chargé de brouillard A. ذو الضباب - مضبّب P. میغ آلود T. طومانلو

EMBRYOLOGIE. Terme de Médecine. Traité sur le foetus A. بحث عن الجنین

EMBRYON. Foetus A. جنین V. Foetus.

EMBRYOTOMIE. Terme de Chirurgie. Dissection anatomique d'un embryon A. تشریح الجنین

EMBRYULKIE. Terme de Chirurgie. Opération par laquelle on tire l'enfant du ventre de la mère A. جذب الجنین عن

بطن المرنة

EMBÛCHE. Entreprise secrète pour surprendre quelqu'un *A.* حبالة الدسيسة *P.* دام مكر وآل *T.* حيلە دوزاغى || Dresser des embûches ترتيب حبايل مكرواحتيال ايتمك Il lui avait dressé une embûche qui a été découverte ترتيب ايلديكى دام حيلە ـ حبالهٔ دسيسە وتزوير خارجە اخراج اولندى Il s'est sauvé des embûches qu'on lui avait dressées قصد اسائت ايلە ترتيب اولنان حبايل مكر ايصال ضرّ واسائت نيت ـ ودسيسەدن رها يافتە اولمشدر فاسدەسياهٔ زير پردهٔ خفادە ترتيب اولنان دام فساد وتزويردن تفحّص واستخلاصە ظفرياب اولمشدر

EMBUSCADE. Embûche dressée dans un bois ou quelqu'autre lieu, pour surprendre les ennemis *A.* كمين ـ مكامن pl. مكمن *P.* كمينگاه ـ نخچيز ـ نخچيز گاه ـ گوشان *T.* پوصو || Dresser une embuscade ترتيب كمينگاه ـ نصب كمين ايتمك مكمن Donner dans une embuscade پوصو قورمق ـ ايتمك پوصويە اوغرامق ـ اعدايە گرفتار اولمق Éviter une embuscade ترتيب ـ ترتيب اولنان كمينگاهدن تجنّب ايتمك كمين ـ اولنان كمينگاهى صاوشدرمق Se mettre, se tenir en embuscade كمين ـ كمينگاهدە قرار گير ترصّد وانتظار اولمق مكمن اعدايى خارجە Découvrir une embuscade خفادە اخراج ايتمك

s'EMBUSQUER. Se tenir en embuscade *A.* اتّخاذ ـ تكمن المكمن *P.* دركمينگاه جا گرفتن *T.* پوصولنمق || Ils s'étaient embusqués dans un bois براورمان ايچندە اتّخاذ مكمن ايتمشلر بيشە زاردە كمينگير اولمشلر در ـ ايدى

EMBUSQUÉ. *A.* مكمن *P.* كمينگير *T.* پوصولنمش

ÉMENDER. Terme de Palais. Corriger, réformer *A.* اصلاح *P.* درست كردن *T.* اصلاح ايتمك || La Cour émendant ordonne que... جانب شرعدن بعد الاصلاح بويلە حكم اولنور كە

ÉMERAUDE. Pierre précieuse de couleur verte *A.* زمرّد *P.* زمرد *T.* دوال || Émeraude qui a des taches, des nuages بنكلو وطومانلو زمرد Émeraude bien taillée تراشى كوزل زمرد Emeraude brute خام زمرد

ÉMERGENT. Terme de Physique. Il ne se dit qu'en cette phrase, Les rayons émergens, pour dire, les rayons de lumière qui sortent d'un milieu, après l'avoir traversé *A.* اشعّة نافذة من كبد فلان

ÉMERI. Pierre ferrugineuse *P.* سنباذج *T.* سنبادە ضونپارە

ÉMERILLON. Espèce d'oiseau de fauconnerie *A.* زرّق pl. زراريق *P.* سپيد رو *T.* اسپرى طوغان

ÉMÉRITE. Celui qui quitte un emploi, pour jouir des honneurs et de la récompense de ses services *A.* متقاعد *T.* اوتوراق

ÉMERSION. Il se dit des planètes, quand elles commencent à reparaître, après avoir été cachées par une autre *A* انكشاط انكشاف القرن السيّارة ـ الحاجب السيّارة *P.* چهرە نمايئ كنارهٔ سيّارە *T.* سيّارەنك اوجى آچيلوب كورنمەسى

ÉMERVEILLER. Il ne se dit qu'au passif, en parlant d'une surprise qui nous attache avec une espèce de charme, à un objet qui nous paraît merveilleux. V. S'émerveiller || J'en suis tout émerveillé بوخصوص بكا بسبتون بادئ تعجّب واستغراب جملهٔ عالم دوچار اولمشدر Tout le monde en a été émerveillé انگشت بدندان تعجّب ـ تعجّب واستغراب اولمشدر پشت بر ديوار حيرت اولمشدر ـ واستغراب اولمشدر

S'ÉMERVEILLER. *A.* استغراب ـ استعجاب ـ تعجّب *P.* شگفتن *T.* طاكلمق ـ عجبلنمك || Il n'y a pas de quoi s'émerveiller بادئ استغراب اولەجق حالت يوقدر

ÉMERVEILLÉ. *A.* متعجّب *P.* شگفتە ـ شگفتيافتە ـ دوچار عجبلنمش ـ طاكلمش *T.* تعجّب واستغراب

ÉMÉTIQUE. Vomitif *A.* مقيّئ *P.* هراش آور ـ هراشاننده ـ قوصدريجى علاج *T.* شكوفە انگيز || On lui a donné un émétique فلانە دواى مقيّئ ايچوردىلر Il ne veut point prendre d'émétique استعمال ـ دواى مقيّئ تناولندن استنكاف ايدر قوصدريجى علاج آلمق استمز ـ مقيّئدن امتناع ايدر Il est aussi adjectif. || Poudre émétique سفوف مقيّئ Vin émétique خمر مقيّئ

ÉMÉTISER. Mêler de l'émétique dans quelque boisson *A.* مزج بالمقيّئ *P.* با هراشاننده آميختن *T.* قوصدريجى علاج قاتمق

ÉMETTRE. Produire au dehors *A.* عرض *P.* درميان نهادن ـ در ميان آوردن ـ در پيش كردن *T.* ميدانە قويمق || Émettre un voeu عرض نذر ايتمك Émettre une opinion عرض رأى ايتمك ـ Il signifie aussi, mettre en circulation *A.* ترويج *P.* رايگان كردن *T.* رواج ويرمك || Emettre du papier-monnaie نقدە بدل اوراق مسكوكە ترويج ايتمك

ÉMIS. *A.* معروض *P.* تقديمكردە ـ نهادە در ميان *T.* ميدانە قونمش

ÉMEUTE. Mouvement du peuple *A.* اختلال الناس *P.* شورش *T.* قرقشلق || Grande émeute اختلال عظيم Dangereuse émeute مظنهٔ خطر اولهجق شورش واختلال ناس D'où vient cette émeute? ناسک بوکونه شورش واختلالی ندن اقتضا ایتدی Qui a causé cette émeute? آتش شورش واختلالک اشتعالنه باعث کیم اولمشدر Apaiser une émeute شورش واختلالی اخماد وتسکین ایتمک

ÉMIER. Froisser un corps entre les doigts, pour le mettre en petites parties *A.* افراک *P.* با سر انگشت فرسودن *T.* پرمق ایله اوغوشدرمق

ÉMIETTER. Réduire du pain en miettes *A.* تفتیت الخبز *P.* نانرا ریزه ریزه ساختن *T.* اتمکی اوفاق اوفاق طوغرامق

Émietté. *A.* خبز مفتت *P.* نان ریزه ریزه ساخته *T.* اوفانمش اتمک

ÉMIGRANT. Celui qui émigre *A.* مهاجر pl. مهاجرین - یورد دکشمش - کوچ *T.* کوچ - کوچکنان *P.* تارک الوطن || La multitude des émigrans annonce le malheur d'un pays کثرت مهاجرین مسکنت حال مملکته دلالت ایدر - کوچلرک کثرتی بر مملکتک دوچار ادبار ومنکوبیت اولدیغنه دلیلدر - Il est aussi adjectif || Troupe émigrante *A.* جماعة المهاجرین pl. نواقل *P.* گروه کوچها *T.* کوچلر خلقی

ÉMIGRATION. L'action d'émigrer *A.* جلاء الوطن - مهاجرت - نقلت *P.* کوچسازی *T.* کوچمه - یورد دکشمه

ÉMIGRER. Sortir de son pays pour aller s'établir ailleurs *A.* هجرت - انتقال - ترک الوطن *P.* کوچ کردن *T.* یورد دکشدرمک || Une foule de cultivateurs a émigré d'Europe en Amérique طایفهٔ زراعتیندن جماعت کثیره اوروپادن آمریقدیه هجرت ایتمشلر در Cette loi est trop dure, elle fera émigrer bien du monde بو قانون بغایت گران اولمغله وافر خلقک ترک وطن برلد دیار آخره نقل وهجرتلرینه سبب وافر خلقک ترک وطن ایلملرینه - اولهجغی درکار در سبب اولهجغی درکار در

Émigré. V. Émigrant.

ÉMINCER. Couper de la viande en tranches fort minces *A.* توذیر اللحم شرحةً بعد شرحة *P.* گوشترا شکله شکله بریدن *T.* اتی تکه - دیلم دیلم طوغرامق - اتی یوفقهجه طوغرامق تکه طوغرامق

Émincé. *A.* لحم موذر *P.* گوشت شکله شکله بریده *T.* دیلم دیلم طوغرانمش ات

ÉMINEMMENT. Excellemment *A.* فی - علی وجه التفضل علی اعلاء الدرجات - علی اسناء المراتب - رتبة الکمال *P.* بالا بر بالا - ببالاترین مراتب *T.* زیادهسیله || Il possède éminemment cette qualité بو خصلت فلانک ذاتنده اعلای درجات کمالده موجود در Il possède éminemment cette vertu, cette science بو علمه وبو منقبهٔ جلیلدیه مرتبهٔ اسنای مراتب کمالده مالکدر - کمالده مالکدر

ÉMINENCE. Hauteur, lieu élevé *A.* مشارف - مشرف الارض محل مرتفع - نجوات pl. نجوة - نجود pl. نجد - الارض *P.* جای برز *T.* بیوکسک یر - بایر - توسک یر || Les ennemis se sont logés sur une éminence دشمن بر محل مرتفعده بر بایرده - اتخاذ قرار ایتمشدر Il s'est saisi de toutes les éminences اطرافده کائن مشارف ارضک مجموعنی ضبط ایتمشدر

C'est aussi le titre d'honneur qu'on donne aux Cardinaux *A.* ذو الفضل *P.* فضیلتپناه *T.* فضیلتلو

ÉMINENT. Haut, élevé *A.* عالی - مرتفع - ناجد - محل *P.* جای برز *T.* بیوکسک - توسک || Lieu éminent محل بالا - برز - زمین برز - مرتفع بیوکسک یر

Figur. Excellent et surpassant tous les autres *A.* فایق - آرتق *T.* بلند - برتر *P.* سامی - عالی - منیف || Un homme éminent en piété, d'un savoir éminent فایقهٔ تعبد ودیانت - وعلم ومعرفت سامیه صاحبی بر ذات معالی صفات qui برتری هنر ومعرفت ایله موصوف بر ذات با کمال a des qualités éminentes خصائل فایقه اربابندن بر ذات سنی المناقب Dans un degré éminent درجهٔ علیاده

Il s'emploie aussi pour Imminent, et signifie, qui est tout proche et comme présent *A.* قریب الظهور - مشرف *P.* آمادهٔ ظهور *T.* وقوعی یقین

ÉMINENTISSIME. Titre donné aux Cardinaux *A.* ذو الفضل الاعلا *P.* فضیلتپناه معالی دستگاه *T.* اولو فضیلتلو

ÉMIR. Celui qui est de la race de Mahomet *A.* شریف pl. شرفا - سید pl. سادات *T.* امیر

ÉMISSAIRE. Celui qui est envoyé secrètement pour semer des bruits, donner des avis, etc. *A.* مبعوث للفساد pl. مبعوثین للفساد *P.* فرستادهٔ فساد پیشه *T.* فساد ایچون کوندرلمش || Il a fait semer ce bruit par ses émissaires طرفندن

مبعوث للفساد اولان بعض کسان معرفتیله بو اراجیفی طرفندن مبعوث نشر ایتدردی On a découvert ses émissaires للفساد اولان کسان خارجه اخراج اولندی

Il se dit aussi de ceux qui sont en correspondance secrète avec des étrangers *A.* جاسوس pl. جواسیس *P.* خبر - ایشه *T.* جاسوت پژوه

ÉMISSION. Action par laquelle une chose est poussée au dehors *A.* صدور - تبادر *P.* بر جستگی *T.* چیقمه - قویش || L'émission des rayons du soleil شمسدن اشعه‌نک تبادری L'odeur est l'impression que fait sur nous l'émission des corpuscules émanés des corps odorants رایحه اجسام عطرناکدن متصادر ومتبادر اولان ذراتک طرفمزه تأثیرندن حاصل اولور

On dit, Émission du papier-monnaie. V. Émettre. — On dit aussi, l'émission de l'urine *A.* درور البول *P.* ریزش شاشه *T.* سدک ریزش آب l'émission du sperme *A.* نزول المنی *P.* ریزش آب دوکلمه‌سی نطفه‌نک دوکلمه‌سی *T.* پشت

On dit, Émission des voeux, pour dire, prononciation solennelle des voeux *A.* اداء الکلمة النذر *P.* آشکاره نذرکردن *T.* نذرک علنا سویلنمه‌سی

EMMAGASINER. Mettre en un magasin *A.* وضع - تخزین در انبار *T.* در غوله کردن - در مخزن کردن *P.* فی الانبار تجار مالنی در انبار ایتمک || Emmagasiner des marchandises تجار متاعنی - ایتمک

EMMAIGRIR. Rendre maigre *A.* ایراث الهزال - تهزیل آرقلتمق *T.* نزار کردن - لاغر کردن *P.* تضمیر - والنحافة || Le jeûne, le vinaigre emmaigrit طول صیام واستعمال سرکه - تضمر - ایراث هزال ونحافت ایدر — Il est aussi neutre *A.* آرقلنمق *T.* نزار ولاغر شدن *P.* کسب الهزال والنحافة || Il emmaigrit tous les jours - کل یوم کسب نحافت ایدر آرقلنور

EMMAILLOTTER. Mettre un enfant dans son maillot *A.* تقمیط باغرداغه باغلمق *T.* بباغربند بستن *P.* تلفیف فی القماط - || Les sauvages n'émaillottent pas les enfans امم وحشیه‌ده صبیانی باغرداغه باغلمنک عادتی یوقدر

EMMAILLOTTÉ. *A.* فی القماط - مقمط *P.* ملفوف بباغربند باغرداقده باغلنمش *T.* بسته

EMMANCHER. Mettre un manche à quelque instrument *A.* قبضه - صاب کچورمک *T.* دسته بستن *P.* اجزاء - اقباض

بچاقلره صاب کچورمک || Emmancher des couteaux کچورمک Emmancher d'ivoire فیل دیشی قبضه‌سی کچورمک

EMMANCHEUR. Qui emmanche un instrument *A.* مقبض *P.* دسته بند *T.* صاب کچوریجی

EMMANNEQUINER. Mettre de petits arbres dans des mannequins *A.* وضع الفسائل فی القفاع *P.* نهالها در گندوله نهادن *T.* فدانلری کوفدلرده قویمق

EMMARINER. Garnir un vaisseau de l'équipage nécessaire pour le monter *A.* تجهیز السفینة بطایفة الملاحین *P.* سفینه کمی‌یه طایفه دوزمک *T.* بکشتیبان آراستن

EMMÉNAGEMENT. Action de s'emménager *A.* نظام الاثاث او طاقمنی دوزمه *T.* آراستگی متاع خانه *P.* البیت

s'EMMÉNAGER. Mettre ses meubles en place *A.* تنظیم الاثاث او *T.* متاع خانه پیراستن *P.* تنجید البیت - البیت طاقمنی دوزمک — Et se pourvoir de meubles de ménage *A.* متاع خانه *P.* تهیئه الاثاث - تدارک الاثاث البیت او طاقمنی تدارک ایتمک *T.* آماده کردن

EMMÉNAGÉ. *A.* منجد بالاثاث *P.* بمتاع خانه پیراسته *T.* متاع خانه *P.* مهیا باثاث البیت *A.* او طاقمی دوزلمش او طاقمی ایله تدارکلنمش *T.* تدارک کرده

EMMÉNAGOGUES. Médicamens qui provoquent les règles *A.* حیض قانی کتوریجی *T.* حیض ران *P.* مدر الحیض

EMMENER. Mener quelqu'un avec soi du lieu où il est dans un autre *A.* استصحاب بالمعیة *P.* با هم آوردن *T.* برابر کرم ایدوب بو کتورمک || Emmenez cet homme, je vous prie آدمی معیتکه استصحاب ایله Il l'a emmené dans son carrosse فلانی هنطوی ایچنه ارکاب ایله معیتنه استصحاب ایلدی Il quitta l'armée, et emmena deux régimens avec lui اردودن مفارقت برله معیتنه ایکی عدد آلای استصحاب ایلدی Voilà les sergens qui emmènent vos bestiaux اشته مباشرلر حیوانلرکی معیتلرینه استصحاب ایله کتوررلر Il a emmené ses marchandises امتعه واموالنی معیتنه استصحاب ایلدی

EMMENÉ. *A.* مستصحب - مصحوب بالمعیة *P.* ب هم آورده *T.* برابر کتورلمش

EMMENOTTER. Mettre des fers, des menottes aux mains d'un prisonnier *A.* تغلیل الایادی - تقیید الایادی *P.* بدست اللری قید وبند - اللره دمور طوقه اورمق *T.* کنده زدن

مجرملرك اللرینی || On emmenotte les criminels ایله باغلمق اللرینی دمور طوقه طاقمغله بند ایدرلر - تقیید وتغلیل ایدرلر اللرینی قید وبند ایله باغلرلر -

EMMENOTTÉ. *A.* مقید ومغلول - مغلول الايادى *P.* كنده *T.* اللرى قيد وبند ايله باغلو زده

EMMIELLER. Enduire de miel *A.* طلاء بالعسل *P.* بانگبين *T.* بال سورمك اندودن || Emmieller les bords d'un vase ظرفك كنارلرينه بال سورمك

Et mettre du miel dans une liqueur *A.* تعسيل *P.* بانگبين *T.* بال قاتمق آميختن || Emmieller du vin d'Espagne اسپانيا باده سنى تعسيل ايتمك

EMMIELLÉ. *A.* معسّل *P.* انگبين آميز - انگبين آلود *T.* بال قاتلمش - باللنمش — On dit figur. Paroles emmiellées *A.* تعبيرات عاسلة - كلمات حلية *P.* سخن شيرين - سخن شكرين *T.* طاتلو سوز - سخن عسلين

EMMORTAISER. Faire entrer dans une mortaise le bout d'une pièce de bois ou de fer *A.* ادراج فى الحزّة *P.* اندر كفتد *T.* كرتكه صوقشدرمق سپوختن

EMMORTAISÉ. *A.* مندرج فى الحزّة *P.* اندر كفته سپوخته *T.* كرتكه صوقشدرلمش

EMMUSELER. Mettre une muselière *A.* تكعيم - تشبيم *P.* دهنبند زدن *T.* اسنك كچورمك

Emmuselé. *A.* مكعوم - مشبّم *P.* دهنبند زده *T.* آغزى اسنكلو

ÉMOLLIENT. Il se dit des remèdes qui ont la vertu de ramollir les parties trop tendues *A.* مليّن - ملطّف pl. مليّنات *P.* نرمساز *T.* يومشادیجى || Remède émollient دواى مليّن - دواى ملطف Faire usage des émolliens استعمال مليّنات ايتمك

ÉMOLUMENT. Profit, avantage *A.* عائد pl. عوائد - عائدة pl. منفعت - منافع *P.* سود *T.* كار || Tirer un grand émolument منفعت عظيمه تحصيل ايتمك de grands émolumens عوائد ومنافع جسيمه استجلاب ايتمك — Il se dit aussi des profits casuels provenant d'une charge *A.* طيّرات - باد هوا *T.* واردات *P.* خداداد - واردات غير مقننة - ظهورات || Il s'est réservé les gages de cette charge, et il en a laissé les émolumens aux subalternes qui travaillent sous lui بو منصبك راتبهٔ معيّنه سنى آليقويوب واردات غير مقننه سنى زير اداره سنده مستخدم اولنلره ترك وتخصيص ايلدى

ÉMOLUMENTER. Gagner *A.* جرّ المنفعة - استرباح *P.* سودمند كار گشتن *T.* ايتمك

ÉMONCTOIRES. V. Glandes — Il se dit aussi des ouvertures du corps, destinées à laisser sortir les excrémens *A.* نوافذ البدن *P.* سوراخهاى تن *T.* كوده دليكلرى

ÉMONDER. Retrancher d'un arbre certaines branches *A.* تشذيب - تخصيل *P.* پيراستن *T.* بودامق || Le jardinier a bien émondé ces arbres fruitiers باغچوان اشبو اشجار مثمره يى بر وجه اليق تشذيب ايلدى

Émondé. *A.* مشذب *P.* پيراسته *T.* بودانمش

ÉMONDES. Branches superflues *A.* شذب pl. اشذاب - قضابة *P.* كردو *T.* بودانتى

ÉMOTION. Altération, trouble excité dans les humeurs, dans l'âme *A.* اضطراب - هيجان البال - هيجان *P.* شورش درون *T.* كوكل راحتسزلكى || J'ai peur d'avoir la fièvre, j'ai senti quelque émotion طبعمده بر كونه اضطراب حس اولنديغندن حمّانك ظهورندن خوف ايدرم Il n'a pas la fièvre, mais je lui trouve encore quelque émotion حمّاسى برطرف اولمش ايسه ده طبعنده بر اضطراب اثرى هنوز باقيدر Il a trop marché, cela lui a donné de l'émotion شدّت سير وحركت طبعنده بادئ هيجان بال اولمشدر Ce discours le fâcha, on voit de l'émotion dans son visage بو صحبت بغايت انفعال قلبى موجب اولمغله سيماسنده آثار اضطراب بال مشهود ونمايانددر Il n'en eut pas la moindre émotion ذرّهجه مقدارى اظهار اضطراب ايتمش دكلدر Il attendit le coup sans émotion بلا اضطراب قلب ظهور قضايه منتظر اولدى Les émotions du coeur قلبك حالات اختلال واضطرابى Les émotions de la haine et de la colère حالات هيجان كين وغضب Cet orateur excite de grandes émotions dans l'esprit de ses auditeurs فلان واعظ قلوب مستمعينه عظيم مرتبه ايقاع هيجان بال ايدر — On dit, Il y a de l'émotion dans le peuple, pour dire, de la disposition à se soulever بين الناس آثار اهتماش وهيجان وار در

ÉMOTTER. Briser les mottes d'un champ *A.* رضّ المدرة *P.* كلوخ شكستن *T.* كسك قيرمق || On émotte les terres, quand il n'a pas plu depuis long-temps بارانك طول مدّت انقطاعنده كسكلرى قيرمق اقتضا ايدر

ÉMOUCHER. Chasser les mouches *A.* دفع - اذهاب الذباب

الذباب *P.* مکس راندن *T.* سینکی قوغمق || Les chevaux s'émouchent avec leur queue دواب قسمی تحریک دنباله ایله اذهاب ذباب ایدرلر

ÉMOUCHET. Oiseau de proie. Les oiseliers de Paris appellent ainsi la crécerelle. V. ce mot.

ÉMOUDRE. Aiguiser sur une meule *A.* تحدید علی الدوّارة *P.* بر چرخ تیز کردن *T.* چرخده بیلهمک || Émoudre des couteaux بچاقلری چرخده بیلهمک

ÉMOULEUR. Celui qui fait le métier d'émoudre les instrumens tranchants *A.* محدّد *P.* تیز کننده *T.* بیلهجی

ÉMOUSSER. Rendre moins tranchant *A.* تکلیل ـ تکهیم *P.* کند کردن *T.* کند ایتمک ـ کورلتمک || Émousser la pointe d'une épée قلیجک اوجنی ـ انف سیفی تکلیل ایتمک ـ کورلتمک — On dit figur. Les afflictions émoussent l'esprit, pour dire, abattent l'esprit آلام واکدار تکلیل ذهنی مؤدّیدر L'oisiveté émousse le courage حال بیکاری وبطالت جرائت قلبه ایراث کلال ورخاوت ایدر

S'ÉMOUSSER. *A.* انکلال ـ انکهام *P.* کند گشتن *T.* کورلنمک ـ کند اولمق ـ

ÉMOUSSER, se dit aussi en parlant des arbres, et signifie, en ôter la mousse *A.* سلب الاشنة *P.* اشنه را دفع کردن *T.* آغاجک یوصوننی آلمق

ÉMOUSSÉ. *A.* کلیل ـ کهام ـ کهیم *P.* کند *T.* کور

ÉMOUVOIR. Mettre en mouvement les humeurs, les vapeurs, les esprits *A.* تحریک ـ تهزیز ـ تهییج *P.* بر خیزانیدن ـ بر انگیختن *T.* دپرتمک ـ قشقرتمق || Cette drogue émeut les humeurs, la bile, et ne purge pas بو نوع عشب تنقیه ایتمیوب انجق تحریک اخلاطی وتهییج صفراوی مؤدّی اولور — Il se dit aussi de l'homme || Cette médecine n'a fait que l'émouvoir بو دوا طبیعتی تحریکدن غیری عمل ایتمدی Il est facile à émouvoir سهل التحریکدر

Il signifie aussi, exciter, agiter || Il ne faut que le moindre vent pour émouvoir les flots جزئی ریح تهییج امواجی مستلزمدر La mer commençait à s'émouvoir امواج دریا هیجانه باشلادی Il s'émut une grande tempête عظیم بر فورتنه هیجانه باشلادی ـ قالقدی ـ قوپدی — Et exciter quelque passion dans le coeur || Émouvoir la colère تهییج عرق غضب ایتمک Émouvoir le coeur de compassion تحریک عرق رقت ومرحمت ایتمک Être ému de crainte et de pitié استیلای خوف وخشیت وغلبهٔ رقت ومرحمت بادئ هیجان درونی اولمشدر Il sait l'art d'émouvoir les passions امراض نفسانیه‌یی تهییج ایتمنک علمنی بیلور C'est un homme qui ne se trouble de rien, que rien n'émeut هیچ بر شیء ایله تحریک اولنور اربابدن دکلدر

S'ÉMOUVOIR. *A.* اضطراب ـ اهتیاج البال *P.* شورش دل پیدا کردن *T.* یورک دپرنمک || Il s'émut à la vue du péril کیفیت مخاطره‌یی لدی المشاهده درونده اضطراب عظیم مستولی اولمشدر Il ne saurait voir cet homme sans s'émouvoir فلانک دیداری هیجان بالنه سبب اولمامق احتمالی یوقدر — On dit, Le peuple commençait à s'émouvoir, pour dire, à se mettre en mouvement pour former une sédition خلق بین الناس آثار هیجان واهتیاش ـ اهتیاجه باشلادی پیدا اولدی

On dit d'un homme prompt, que sa bile est aisée à émouvoir, pour dire, qu'il se met en colère pour peu de chose جزئی سببدن صفراسی حرکت ایدر

On dit, Émouvoir une sédition *T.* ایقاظ فتنه ایتمک ـ تحریک سلسلهٔ بغی وفساد ایتمک une querelle, une noise احداث آشوب وغوغا ـ تهییج آتش منازعه وجدال ایتمک ـ غوغایی قوپارمق ـ ایتمک — Émouvoir une dispute, pour dire, la commencer تحریک سلسلهٔ مجادله‌یه قیام ایتمک Émouvoir à compassion, à sédition رحم وشفقته ویاخود سمت مرحمتی وفسادی تحریک ـ بغی وفساده سوق ایتمک ایتمک

On dit proverb. Il ne faut pas émouvoir les frelons, pour dire, Il ne faut pas se faire d'ennemis, quelque petits qu'ils soient *T.* سینکک بر شیء دکل امّا معده بولاندیرر

ÉMU. *A.* متهیّج ـ متهزز *P.* بر انگیخته *T.* قشقرلمش *A.* مضطرب *P.* شوریده دل گشته *T.* یورکی دپرنمش

On dit, Il a été ému de compassion à la vue de... فلان شیئک رؤیت ومشاهده‌سی تحریک عرق شفقتی موجب اولمشدر Il a été ému par ses larmes فلانک چشم گریاننده متقاطر اولان باران دموع تحریک شفقتی مستلزم اولمشدر

EMPAILLER. Garnir de paille *A.* حشو بالتبن *P.* بکاه انباشتن ـ کاه آگین کردن *T.* صمان طولدرمق — Et envelopper de

paille *A.* تلفيف فى التبن *P.* در كاه پيچانيدن *T.* صمان ايچنه صارمق

Empaillé. *A.* محشوّ بالتبن *P.* كاه آگين *T.* صمان طولمش صمان ايچنه *T.* دركاه پچيده *P.* ملفف فى التبن *A.* صارلمش

EMPAILLEUR. Celui qui empaille les chaises, ou les animaux morts *A.* حاشى بالتبن *P.* بكاه آگنده *T.* صمان طولدريجى

EMPALEMENT. V. Empaler.

EMPALER. Ficher un pal aigu dans le fondement d'un homme *A.* ضرب على الوتد *P.* برميخ چوبين زدن *T.* قازيغه اورمق

EMPAN. Sorte de mesure qui est depuis l'extrémité du pouce jusqu'à celle du petit doigt *A.* شبر pl. اشبار *P.* گدست – رش – بدست *T.* قارش

EMPANACHER. Garnir d'un panache *A.* تطريز بالريش *P.* تل كچورمك *T.* جغه پيوستن

EMPANNER. Mettre un vaisseau en panne, en disposer les voiles pour qu'il n'avance pas *A.* توقيف السفينة بين الاقبال والادبار *T.* كمىيى اورچه لاباندە طوردرمق

EMPAQUETER. Mettre une chose dans un paquet *A.* تزريم – درج فى الرزمة *P.* در پرونده نهادن – تنگ بستن *T.* بوغچه ايچنه قويوب باغلمق

S'empaqueter. S'envelopper *A.* التحاف – تغطّى *P.* پيچيده شدن *T.* بورنمك

Il se dit figur. des personnes qui sont pressées dans un carrosse *T.* استف اولمق || Nous étions empaquetés dans ce carrosse هنطو ايچنده استف اولمشيدق

Empaqueté. *A.* مرزم *P.* در پرونده نهاده – تنگ بسته پيچيده *P.* مغطا – ملتحف *A.* بوغچه ايچنده باغلنمش *T.* بورنمش *T.*

s'EMPARER. Se rendre maître d'une chose *A.* ضبط *P.* بدست بدست تصرّف آوردن – آوردۀ قبضهٔ تصرّف كردن – آوردن آلمق *T.* بچنگ آوردن – || Les ennemis se sont emparés d'une place par surprise دشمن بر قلعه‌يى على حين غفلة اوردۀ قبضهٔ ضبط وتصرّف ايتمشدر S'emparer d'un héritage فلان ملكى ضبط ايتمك Il s'est emparé de tous mes papiers, de tous mes titres بالجمله اوراق وسنداتمى اخذ وضبط ايلدى S'emparer d'une maison بر خانه‌يى ضبط ايتمك

Il se dit figur. des passions *A.* تغلب – غلبه – استيلا *P.* ظفر بولمق – غلبه ايتمك – يكين اولمق *T.* دستبرد نمودن || Quand l'amour s'est emparé d'un coeur عشق وهوا قلبه مستولى اولنجه quand l'ambition s'est une fois emparé de l'âme حرص شان بر كرّه نفسه غلبه واستيلا ايدنجه

EMPATEMENT. Terme d'Architecture. Épaisseur de maçonnerie qui sert de pied à un mur *A.* ركن الجدار *P.* پاشيب لاد *T.* ديوارك آياغى

EMPÂTEMENT. État de ce qui est pâteux *A.* تلجّن *P.* دوسكنى *T.* يلمشككك || L'empâtement de la langue *A.* تلجّن اللسان *T.* ديلك يلمشككى

EMPÂTER. Remplir de pâte *A.* لطخ بالعجين *P.* خمير آلود كردن *T.* خموره بيلاشدرمق – Et rendre pâteux *A.* ايراث التلجّن – تلجين *P.* دوسكن كردن *T.* يلمشككك تلجين فم || Cela empâte la langue, la bouche كتورمك ولسان ايدر

EMPAUMER. Recevoir une balle dans le milieu de la raquette *A.* اخذ فى المحجن *P.* در جوكان گرفتن *T.* جوكانك طوپى جوكانك ايچنه آلمق || Empaumer la balle ايچنه آلمق Et recevoir une balle dans la paume de la main *A.* اخذ فى الكف *P.* در كف آوردن *T.* آوجه آلمق

Figur. Se rendre maître de l'esprit de quelqu'un *T.* قبضهٔ تصرّفه كتورمك – تسخيره آلمق || C'est un homme dangereux; s'il empaume une fois ce jeune homme, il le ruinera هنوز حداثت سنّى اولان فلان كشى‌يى قبضهٔ تسخيرينه آلدجق اولور ايسه خرابيّت حالنه سبب اولدجغى دركار در Ils l'ont empaumé, ils lui feront croire et faire tout ce qu'ils veulent فلانى قبضهٔ تملّك وتصرّفه آلدقلرينه مبنى ديلدكلرينى ايناندروب ايتدره‌جكلر در Il s'est laissé empaumé comme un sot بياغى بر سرسم كبى زمام اختيارينى آخرلرك قبضهٔ تصرّفنه ترك ايلدى – On dit aussi, Empaumer une affaire, pour dire, la bien prendre, la bien manier *T.* بر مصلحتى آوجه آلمق

EMPÈCHEMENT. Ce qui empêche de faire quelque chose *A.* حوايل pl. حايل – محاظير pl. محظور – موانع pl. مانع – معترضات pl. معترض *P.* باز داشت – خشكاب *T.* مانع – ايراث || Apporter de l'empêchement كيرو طوردره‌جق شئ اول بابده مانع ايتمك Je n'y mets point d'empêchement امر بر درلو مانع اولمام Mettre empêchement à un mariage

مانع شرعی Empêchement légitime نکاحه مانع اولمق Empêchement dirimant محظور فاسخ النکاح

EMPÊCHER. Apporter de l'opposition, faire obstacle *A.* منع - خشکاب - وا داشتن - باز داشتن *P.* زجر - تحظیر - حظر *T.* آوردن - حائل اولمق - کیرو طوردرمق || Empêcher le jugement d'un procès مرافعددن منع - مرافعدیی منع ایتمک Empêcher un mariage نکاحی منع وتحظیر ایتمک Empêcher la délivrance d'une somme اقچه‌نک دفع وتسلیمنی منع ایتمک Cette muraille empêche la vue بو دیوار نظارته مانع وحائلدر - معترض نظارت اولور Cette digue empêche les inondations بو بند طغیان میاهه حائل اولور - مانع اولور Je n'empêche pas qu'il ne fasse ce qu'il voudra دیلدیکنی ایشلمکه مانع اولمام

S'EMPÊCHER DE..., signifie, se défendre de..., s'abstenir de... *A.* امتناع - کفّ النفس - انزجار *P.* باز استادن *T.* کیرو طورمق || Je ne puis m'empêcher de vous donner cet avis سکا بو رأی ونصیحتی ویرمکدن امتناع ایدەمم Il ne saurait s'empêcher de jouer, de médire قماردن وخلقی قصل ومذمّتدن کفّ نفس ایدەمز

EMPÊCHÉ *A.* ممنوع - محظور - منزجر *P.* باز داشته *T.* کیرو طورمش

Il signifie aussi, embarrassé *A.* مضطرب *P.* گرفتار پیچ وتاب *T.* صیقلمش || Voilà un homme bien empêché à rendre ses comptes صیقیلور - محاسبەسنی ویرمکده مضطربدر On dit, Un homme empêché de sa personne, de sa contenance, pour dire, un homme qui est dans un grand embarras d'esprit *A.* مضطرب الحال - مضطرب الذهن *P.* پریشان ذهن *T.* عقلی صیقلمش

EMPENNELLE. Petite ancre qu'on mouille au-devant d'une grande *A.* انجر صغیر *P.* لنگرچه *T.* کوچک دمور

EMPENNER. Garnir une flèche de plumes *A.* تریش *P.* بتیر پر زدن *T.* اوقه یلک کچورمک || Empenner une flèche اوقه یلک کچورمک - تریش سهم ایتمک

EMPEREUR. Monarque, souverain d'un empire *A.* سلطان اعظم pl. سلاطین عظام *P.* داور *T.* اولو پادشاه - ایمپراطور

EMPESER. Accommoder le linge avec de l'empois *A.* طلاء بالنشاء *P.* آهار زدن *T.* آهارلمک || Cela est empesé trop ferme بو شیٔ بغایت قوی آهارلنمشدر

EMPESER une voile, c'est la mouiller, parcequ'elle est trop claire *A.* التبزیر *P.* تودین کرپاسرا در آب زدن *T.* بزی صویه بصمق || On empèse la voile pour que son tissu se resserre یلکن بزینی نسجنک صیقشدرلمسنه مدار اولمق ایچون تودین ایدرلر

EMPESÉ. *A.* موذّن *P.* در آب زده *T.* صویه بصلمش

EMPESEUR. Celui qui empèse *A.* مطلی النشاء *P.* آهار گر *T.* طلا گر آهار - آهارجی

EMPESTER. Répandre la peste *A.* ایراث الوبائة - توبئة *P.* وبا آلود کردن *T.* طاعونلی ایتمک - طاعونلتمق || On ouvrit des ballots qui venaient d'un lieu pestiféré, et qui empestèrent toute la ville امتعه وبا آلود اولان محلّدن کلمش دنکلری فک وگشاد اولنمغین مجموع بلده‌ده ایراث نشر علت وبا اولندی - وبائت اولنمشدر Les corps morts qui étaient demeurés sur le champ de bataille, ont empesté l'air اجسام میتهٔ مقتولین معرکده ترک اولنمغین عفونتلرندن هوایه وبائت ووخامت عارض اولدی

Et infecter de mauvaise odeur *A.* تنتین - تعفین *P.* بد بوی کردن *T.* قنا قوقو ویرمک || Il empeste tout le monde de son haleine بخر نفسیله اورتلغی بسبتون تنتین ایدر

EMPESTÉ. *A.* منتن *A.* مستوبا *P.* وبا آلود *T.* طاعونلنمش *P.* بوی بد گرفته *T.* قنا قوقو پیدا ایتمش

s'EMPÊTRER. Il se dit d'un cheval dont les pieds sont embarrassés dans les traits *A.* ارتباق القدم الفرس *P.* پای اسب دررسن پچیده شدن *T.* طوراک ایاغی عربه ایپنه ایلشمک

On dit figur. S'empêtrer dans une méchante affaire *A.* ارتباق *P.* در امر نا خوش گرفتار شدن *T.* قنا بر ایشه توڭر - اوغرامق

EMPHASE. Énergie outrée dans l'expression, dans le ton de la voix *A.* طمطراق الفاظ *P.* تنبیع الکلام - تشدّق - صلصلة الکلام *T.* آورد چتلاتمه - سوز ابدلکی - ناطقه پردازی || Cet homme parle avec emphase بو آدم صلصلهٔ کلام ایله صحبت طمطراق الفاظ ایله تکلّم ایدر - ایدر

EMPHATIQUE. Qui a de l'emphase *A.* ذو الصلصلة *P.* طمطراق آمیز *T.* طمطراقلی || Discours emphatique کلام طمطراق امیز Ton emphatique صدای طمطراق آمیز Il a parlé d'un air emphatique طرز ناطقه پردازانه ایله افادهٔ مرام ایلدی

EMPHATIQUEMENT. D'une manière emphatique *A.* بتلبيع طمطراق *T.* ناطقه پردازانه *P.* بصليلة الكلام ـ بالتشدق ـ الكلام اورد چاتلدارق ـ الفاظ ايله

EMPHRACTIQUE. Il se dit des médicamens visqueux par opposition aux ecphractiques *A.* مسدد *P.* سده آور *T.* طيقاديجى

EMPHYSÈME. Maladie qui fait enfler le corps *A.* نفاخ *P.* كوده قبارمسى *T.* آماس تن

EMPHYTÉOSE. Bail à longues années *A.* التزام بالمزامنة ـ تقبل بالمزامنة

EMPHYTHÉOTIQUE. Qui appartient à l'emphytéose *A.* متعلق بالالتزام مزامنة

EMPIÉTEMENT. Usurpation dans l'héritage d'autrui *A.* تعدى pl. تعديات *P.* پايدرازى *T.* پايدرازلق ـ تجاوزلق

EMPIÉTER. Usurper dans l'héritage d'autrui *A.* تعدى *P.* پايدرازى فضولى ـ پايدرازلق ايتمك ـ تجاوزلق ايتمك *T.* كردن صارقنديلق ايتمك ـ ال اوزاتمق || Il a empiété sur moi plus d'un arpent متصرف اولديغم اراضى اوزرينه بردونمدن پايدرازلق ايتدى ـ زياده پايدراز تعدى اولمشدر Ce laboureur empiète tous les ans quelques sillons sur l'héritage de son voisin فلان چفتچى همجوارى ارضندن بهر سنه بر مقدار پايدراز ـ تارلا اوزرينه اطالهٔ اقدام تعديدن خالى دكلدر ـ تطاول وتعدى اولمقدن خالى دكلدر ـ On dit aussi, que la mer empiète sur les côtes, qu'une rivière empiète, pour dire, qu'elle prend sur le terrain voisin دريا ومياه نهر سواحل اطرافه تجاوز ايدر

Figur. Entreprendre sur quelqu'un au-delà du droit qu'on a *A.* تعرض *P.* دستدرازى كردن *T.* فضولى وضع ـ صاتشمق ـ يد ايتمك || Vous avez empiété sur ma charge, sur mon emploi, sur mes droits بنم منصبمه ومأموريتمه وحقوقمه تعرض الندن كلديكى قدر تعرض ايلدك Il empiète autant qu'il peut وتعديدن خالى دكلدر

- EMPIÉTÉ. *A.* دوچار پايدرازى *P.* مظهر التعرض ـ رهين بالتعدى *T.* تجاوزلغه اوغرامش

EMPILEMENT. V. Empiler.

EMPILER. Mettre en pile *A.* تنضيد ـ تسديك *P.* برتهيدن *T.* استف ايتمك ـ ييقمق || Empiler du bois حطبى تنضيد استف ايتمك ـ ايتمك

EMPILÉ. *A.* منضود ـ نضيد ـ مسدك *P.* برتهيده *T.*

ييغلمش ـ استفلنمش

EMPIRE. Commandement *A.* تحكم ـ حكومت *P.* داورى ـ فرنفرمايى *T.* آغالق || Il a un empire absolu sur moi اوزريمه حكومت مستقلهسى وار در Il exerce un empire tyrannique sur ses amis احبا واصدقاسى حقنه حكومت جبارانه Il a pris beaucoup d'empire sur un tel فلان ايله معامله ايدر اوزرينه غايت مرتبهده كسب غلبه وتحكم ايلدى

On dit aussi, Exercer un empire despotique dans sa maison sur ses valets, sur sa femme, sur ses enfans خانهسنده اتباع وخدمتكاران واولاد وعيالى حقنه مستبدانه حكومت ايتمك

On dit, L'empire de la raison قوت غالبهٔ عقل L'empire des passions قوت غالبهٔ امراض نفسانيه L'empire de l'amour قوت غالبهٔ عشق

On dit, Avoir de l'empire sur soi-même, pour dire, savoir commander à ses passions *T.* نفسه حكومت ايتمك ـ Et traiter quelqu'un avec empire, pour dire, le traiter avec hauteur *T.* بركمسهنك حقنه متحكمانه معامله ايتمك ـ متغلبانه

Il signifie aussi, domination, monarchie *A.* دولت ـ سلطنت pl. دول ـ حكومت *P.* پادشاهى *T.* پادشاهلق || L'empire des Perses فرس قديم دولتى Alexandre aspirait à l'empire de toute la terre اسكندر ذو القرنين ربع مسكونك حكومتنه اسكندرك مطمح نظرى ـ اطماح نظرهوس ورغبت ايدرايدى كافهٔ عالم اوزرينه سلطنت ايتمك ايدى Tenir les rênes de l'empire زمام حكومتى قبضهٔ تصرفده طوتمق Le siége de de l'empire تختگاه سلطنت ـ دار الملك دولت Transporter le siége de l'empire تختگاه سلطنتى آخر محله نقل ايتمك

Et le temps que dure le règne d'un empereur *A.* عصر پادشاهلق *T.* هنگام پادشاهى *P.* وقت السلطنة ـ السلطنة || Cet auteur vivait sous l'empire d'Auguste فلان مؤلف ايامى عصرنده ايدى ـ فلان ايمپراطورك زمان سلطنتنده ايدى Cela se passa sous l'empire de Charlemagne بو مادّه فلان وقت سلطنتنده ـ ايمپراطورك عصرنده واقع اولمشدر

Et l'étendue des pays qui sont sous la domination d'un empereur ou d'un grand roi *A.* ملك *P.* قلمرو حكومت *T.* دولت || L'Empire Romain s'étendait depuis l'Océan occidental jusqu'à l'Euphrate دولت رومائيونك ملكى بحر محيطدن

نهر فراته قدر ممتد ابدی Étendre les bornes d'un empire تمدید حدود ملک ـ توسیع حدود ملک ودولت ایتمک فرانسه نک ـ فرانسه دولتی ودولت ایتمک L'Empire Français فرانسه دولتی L'Empire d'Allemagne آلامان دولتی ـ قلمرو حکومتی — On dit proverb., Je ne céderais pas pour un empire پادشاهلغه دکشدرمم

Il se prend aussi pour les peuples *A.* ملت || L'Empire se souleva ملت آیاغه قالقدی

EMPIRER. Rendre pire *A.* اساءة ـ ایجاب الرداءة ـ ارداء *T.* کمتر کردن ـ بدتر کردن *P.* تغییر الی سوء الحال ـ سوء حاله تغییر ایتمک ـ کوتولتمک || Les remèdes n'on fait qu'empirer son mal استعمال ایلدیکی ادویه ومعالجات علتنه بر ـ علتنک سوء حاله تغییرینه سبب اولمشدر قات دخی موجب رداءت اولمشدر Au lieu de rendre votre condition meilleure, vous ne faites que l'empirer حالکی ـ دخی اعلا ایده‌جککه سوء حاله تغییر ایتمش اولورسک بر قات ـ بر قات دخی اساءه وارداء ایتمش اولورسک دخی کوتولتمش اولورسک

Et devenir pire *A.* کسب ـ تغیّر الی سوء الحال ـ تنکر کسب سوء ـ کوتولنمک *T.* بدتر گشتن ـ تباهیدن *P.* الاساءة امور واحوالی || Ses affaires empirent tous les jours حال ایتمک کسب سوء حال ایدر ـ یوماً فیوماً کسب اساءت ایدر

EMPIRIQUE. Qui ne s'attache qu'à l'expérience dans la médecine *A.* ارباب الطب العملی pl. اهل الطب العملی || Médecin empirique طب عملی اربابندن بر طبیب C'est un empirique qui le traite ارباب طب عملیدن بر طبیب فلانه تدبیر ایدر

EMPIRISME. Médecine pratique *A.* طب عملی

EMPLACEMENT. Place considérée comme propre à y faire un bâtiment, un jardin *A.* عرصة pl. عرصات ـ موقع pl. مواقع ـ عرصه ـ یر *T.* جایگاه || Voilà un bel emplacement pour une maison اشته خانه بناسنه لایق بر موقع لطیف L'emplacement de son jardin est très-beau باغچه‌سنک موقعی بغایت لطیف ودلکشدر Il a un grand emplacement بر عرصهٔ جسیمه‌یه مالکدر

Et l'action de placer une chose dans le lieu qui lui est destiné *A.* وضع ـ تعبیة *P.* نهادن *T.* قویمه ـ یرلشدرمه || L'emplacement du sel dans les greniers ملحک انباره وضع یرلشدرلمسی ـ وتعبیه‌سی

EMPLÂTRE. Remède topique qui peut s'étendre aisément sur une toile, et s'appliquer exactement à la peau *A.* لازوق ـ لاصقی ـ یقی ـ ملهم *T.* مرهم *P.* مرهم ـ لزوق || Appliquer un emplâtre الزام لزوق ایتمک ـ الزاق لزوق ایتمک Ôter un emplâtre فک لازوق ایتمک یقی یاپشدرمق Un emplâtre qui résout, qui attire, qui amollit محلل وجاذب وملین بر نوع لازوق

On dit proverb. Où il n'y a point de mal, il ne faut point d'emplâtre *T.* صزی اولمیه‌جغی یقی‌یه حاجت یوقدر — Et figur., Mettre un emplâtre sur une affaire, pour dire, réparer ce qu'il y a de mauvais dans une affaire *T.* مصلحته وضع مرهم اصلاح ایتمک — On dit aussi d'une personne qui n'a pas de vigueur d'esprit, que c'est un emplâtre لاپه بر آدمدر

EMPLETTE. Achat de marchandises *A.* مبایعة pl. مبایعات ـ مبیع pl. مبیعات *P.* خریده *T.* صاتون آلنمش || Grande emplette کلیتلو مبایعه ـ مبایعهٔ جسیمه

EMPLIR. Rendre plein *A.* تملئة ـ املاء ـ تشحین *P.* انباشتن ـ پر کردن *T.* طولدرمق || Emplir un coffre, une armoire de hardes صندیغی وطولابی اثواب والبسه ایله تشحین ایتمک Emplir un vase, un verre de quelque liqueur ظرفی وقدحی مشروب ایله املا ایتمک — S'emplir. Devenir plein *A.* امتلاء *P.* پر شدن *T.* طولمق

On dit d'un homme gros et gras, qu'il emplit bien son pourpoint اتنه طولغون بر آدمدر

Empli. *A.* ملآن ـ مملو ـ مشحون *P.* پر ـ انباشته *T.* طولی

EMPLOI. L'usage qu'on fait de quelque chose *A.* استعمال ـ بذل *P.* بکار سازی *T.* قوللنلش || Faire un bon emploi de ses biens, de son temps بر آدم مالنی ویاخود وقتنی خیره حسن ـ محلنه استعمال ایتمک ـ بذل واستعمال ایتمک شره استعمال ایله بذل ایتمک en faire un mauvais emploi ـ سوء استعمال ایله بذل ایتمک ـ بذل واستعمال ایتمک عبثه قوللنمق ـ نا بمحل بذل ایتمک Il n'a pu faire voir l'emploi de l'argent qu'il a touché مقبوضی اولان اقچه‌نک اقچه‌یی نه محله قوللاندیغنی ـ محل استعمالنی کوستره‌مدی بیان ایده‌مدی Il faut faire apparaître de l'emploi des deniers اقچه‌نک محل بذلنی اظهار ایتمک اقتضا ایدر

On appelle, Emploi d'une somme, l'action d'en faire mention dans un compte *A.* قید الاسامی الحساب || L'emploi d'une

partie couchée dans un compte دفتر محاسبده بعض اسامیلرک نا بمحل اسامیار ـ اسامیٔ کاذبه قید ایتمک Faux emploi قیدی Double emploi مکرّر اسامیلر قید ایتمک

Il se dit aussi de la fonction d'une personne qu'on emploie *A.* خدمت ـ مأموریّت pl. خدمات *P.* کارسازی *T.* ایش ‖ Grand emploi خدمت جلیله ـ خدمت معظّمه Emploi honorable خدمت فخیمه ruineux خدمت مورثهٔ الخرابیّت pénible متعب وزحمتلو ـ تعب ومشقّتی موجب بر خدمت Donner de l'emploi بر مأموریّت ویرمک خدمت Demenrer sans emploi خدمتسز قالمق C'est un homme qui cherche de l'emploi طالب خدمتدر Se bien acquitter de son emploi لایقی اوزره ادای خدمت ایتمک Il a eu de grands emplois خدمات جلیلهده مستخدم اولمشدر Il a eu les plus beaux emplois dans l'épée خدمات عسکریّهنک اعلاسنده خدمات عسکریّهنک اک اعلاسنی ـ استخدام اولدی ضبط ایلدی V. aussi Charge.

EMPLOYER. Mettre en usage *A.* استعمال ـ اعمال ـ بذل *P.* بکار بردن *T.* قوللنمق ‖ Employer de l'argent اقچه صرف ایتمک Employer son bien en folles dépenses مالنی مصارف بیهودهیه بذل واتلاف ایتمک Employer la plus grande partie de son revenu en charités, en aumônes اکثر وارداتنی خیرات وتصدّقاته بذل واعمال ایتمک Employer du bois, de la pierre à bâtir امر بناده کراسته واحجار اعمال ایتمک Cet argent a été employé aux nécessités de l'État بو اقچه ملکک بذل ـ ودولتک امور ضروریّهسنه بذل واعمال اولندی استعمال اولندی ـ اولندی

On dit, Employer le temps à quelque chose نقد وقتنی فلان مادّهیه صرف ایتمک Employer tout son esprit, toute son industrie, tous ses soins, toute son éloquence برکمسنه ما حصل عقل وفکرینی وبضاعهٔ هنر ومعرفتنی وما ملک سعی وهمّتنی ومایهٔ ناطقه پردازی وفصاحتنی جملهٔ صرف ایتمک Employer ses amis دوستلرینک همّتنی اعمال ایتمک le crédit de ses amis خیرخواهان واحبابنک قوّت ونفوذلرینی اعمال ایتمک Il emploie tout le monde pour obtenir cette charge بو منصبی تحصیل ایچون عالمک همّتنی اعمال مساعیٔ جمیلهسنی عمله کتورر ـ ایدر Employer ses bons offices کافّهٔ وسائل صرف ایتمک Il emploie toutes sortes de moyens واسبابی اعمال ایدر

On dit, Employer un mot, une phrase بر لفظی وبر تعبیری استعمال ایتمک ـ Employer une raison, une pièce, pour dire, s'en servir pour en tirer quelque preuve بردلیلی وبرسندی محل اثباتده صرف واستعمال ـ مدار اثبات اتّخاذ ایتمک ایتمک

Et employer une partie dans un compte, pour dire, la mettre en ligne de compte محاسبهیه درج وقید ایتمک ـ Employer quelqu'un sur l'état, pour dire, le mettre sur l'état de ceux qui doivent être payés *T.* آلاجقلو ـ دفتره ادخال ایتمک دفترینه قید وادخال ایتمک

S'EMPLOYER. S'occuper, agir *A.* اعمال ـ بذل الهمّة ـ اشتغال الهمّة *P.* وررش نمودن *T.* چالشمق ‖ Il ne s'emploie qu'à cela یالکز بو خصوصده اشتغال ایدر Je m'y emploierai avec joie فرح جان ایله بذل همّت ایدهجکم

Il signifie aussi, donner de l'occupation de l'emploi à un homme *A.* استخدام *P.* نامزد کردن ـ گماشتن ـ کار سپردن *T.* خدمته قوللنمق ‖ On a employé cet homme dans les pays étrangers فلان کشی ممالک اجنبیّهده استخدام اولندی On l'a employé dans de grandes affaires, à de grandes négociations امور معظّمهده ومذاکرات جسیمهده استخدام اولندی مهمّه خدمتلرینه قوللندی ـ Il est employé dans les finances, dans les fermes امور میریّهده وامور التزاماتده مستخدمدر C'est un homme qui mérite d'être employé استخدامه مستحق بر آدمدر Il est employé sur la frontière, sur les côtes حدودده وسواحل خدمتلرنده مستخدمدر

EMPLOYÉ. *A.* مستعمل *P.* بکار برده *T.* قوللنمش ـ Il est aussi substantif *A.* مستخدم pl. مستخدمین ـ خادم pl. خدمة ـ عامل pl. عمّال *P.* کار دار ـ گماشته *T.* ایش باشنده اولان ـ ‖ Il y a beaucoup d'employés dans les fermes du Roi خواصّ همایون التزاملرنده عمّالک کثرتی وار در

On dit proverb. C'est bien employé, pour dire, que celui dont on parle, mérite bien le mal qui lui est arrivé تمام جزای بو بلایه ـ لایقی اوزره بلاسنی بولدی ـ ما یلیقنی بولدی اوغرامغه اهل ومستحقدر

EMPLUMER. Garnir de plumes *A.* تزیین بالاریاش *P.* با پر آراستن *T.* یلک ایله دوناتمق

On dit figur. Il s'est bien emplumé dans cette affaire, pour dire, Il s'est enrichi, il a réparé ses pertes *T.* یال وبال

تویینی دوزدی ـ توی توس پیدا ایلدی ـ پیدا ایلدی یلك

EMPLUMÉ. *A.* مزیّن بالاریاش ـ *P.* با پر آراسته *T.* یلك ایله دونانمش

EMPOCHER. Mettre en poche *A.* وضع فی الجیب *P.* در جیب کردن *T.* قویونه قویمق || A mesure qu'il gagne quelque argent au jeu, il l'empoche قمارده کسب ایلدیکی اقچه‌یی بر طرفدن در جیب ایدر Il empoche tout ce qu'il gagne هر نه کسب ایتسه در جیب ایدر

EMPOIGNER. Prendre avec le poing *A.* قبض *P.* در پنچه کردن *T.* آوجلمق || Il l'empoigna par le bras فلانک قوللنی آوجلدی Cela est trop gros, on ne saurait l'empoigner عظیم الحجم اولدیغندن آوجلنمق ممکن دکلدر

EMPOIGNÉ. *A.* مقبوض *P.* در پنچه کرده *T.* آوجلنمش

EMPOIS. Espèce de colle faite avec de l'amidon *A.* غراء النشاء *P.* آهار ـ آهار ـ بت ـ اهار *T.* آهار || Eau d'empois آهار صویی Mettre de l'empois آهار اورمق ـ آهارلمك

EMPOISONNEMENT. V. Empoisonner.

EMPOISONNER. Donner du poison *A.* تسمیم *P.* زهر دادن ـ شرنك نوشانیدن *T.* زهرلمك ـ اغو ایچورمك || Empoisonner une personne بر کمسنه‌یی تسمیم ایتمك ـ زهرلمك Et infecter de poison *A.* القاء السمّ ـ اشراب السمّ *P.* زهر آلود کردن ـ شرنك آمیختن *T.* اغو قاتمق ـ اغو بیلاشدرمق || Empoisonner des viandes, des fruits اشراب لحوم وفواکه Empoisonner لحوم وفواکهی زهر آلود ایتمك ـ سمّ ایتمك une fontaine, un puits چشمه‌ده وقویبیده اشراب سمّ ایتمك des armes, un poignard, des flèches اسلحه‌یه وقلیجه واسهامه اسلحه‌یی وقلیجی واسهامی تقشیب ـ اشراب سمّ ایتمك Empoisonner des terres ترابه اشراب سمّ ایتمك ـ ترابی زهر آلود ایتمك ـ آلوده زهر ایتمك ـ زهرلتمك

Il se dit aussi des choses qui font mourir par une qualité vénéneuse || Il y a des champignons qui empoisonnent مانتارك بعضیسی سمّیتلو در ـ زهرناکدر ـ Et des vapeurs qui sont extrêmement infectés || En remuant la terre, il en sortit une vapeur qui empoisonna tous les travailleurs ترابی حفر وتحریك ایتدکچه درونندن خروج ایدن سمّیتلو بر بخار رنجبرلرك جمله‌سنی تسمیم ایلدی Cet homme a une haleine qui empoisonne فلانك نفسی متعفّن اولمغله مسمّمدر ـ سمّ قاتل کبیدر

Et figur. de tout ce qui corrompt l'esprit et les mœurs || Cette doctrine a empoisonné beaucoup d'esprits بو مذهب اذهان ناسك وافرینه القای سمّ فساد ایلدی ـ اساله زهرابهٔ شرّ ایلدی Ces maximes sont capables d'empoisonner la Jeunesse بو کونه اصول واحکام اخلاق جواناندا القای سمّ وفساد ایده‌جك مقوله‌دندر Il lui empoisonna l'esprit par ses flatteries تملّقات ریا آمیزی ایله فلانك عقلنه القای سمّ فساد ایلدی ـ Il signifie aussi, rapporter une chose en y donnant un tour malin, contre l'intention de celui qui l'a dite || C'est un mauvais esprit qui empoisonne les choses les plus innocentes, tout ce qu'on dit خبیث الطبع بر آدم اولمغله بر شئ هر نقدر وصمهٔ قباحتدن بری اولسه بیله وهر نه که دیرلر ایسه انچنه بر درلو سمّ فساد القا ایتمامنك وجهی یوقدر Les médisans empoisonnent tout بد زبانلر هر شیئه القای سمّ فساد ایدرلر

EMPOISONNÉ. *A.* مسموم *P.* زهرناك *T.* زهرلو ـ On appelle, Louanges empoisonnées, des louanges données à dessein de nuire نعوت زهر آلود

EMPOISONNEUR. Qui empoisonne *A.* مسمّم *P.* زهر دهنده *T.* زهرلدیجی

EMPOISSONNEMENT. V. Empoissonner.

EMPOISSONNER. Peupler de poissons *A.* اعمار بالسمك *P.* بماهی آباد کردن ـ ماهیدار ساختن *T.* بالق ایله معمور ایتمك

EMPORTÉ. Qui se laisse entraîner par sa passion, qui se fâche aisément *A.* فائر المزاج ـ متغضب ـ طیور ـ حادّ البوادر ـ دفعیّ الانفعال ـ حدید المزاج *P.* تیز مشرب ـ زود خشم ـ تند وتیز ـ تیز مزاج ـ تنك مشرب *T.* فرلایبجی ـ تیز مشربلو || C'est un homme emporté avec qui on ne saurait vivre en paix تنك مشرب بر آدم اولوب کندوسیله خوش کچنمك وجهی یوقدر C'est une femme emportée au dernier point بغایت ـ غایة الغایه زود خشم بر خاتوندر متغضبه در

Il se prend aussi substantivement *A.* فیور ـ نُغطة *P.* زود خشم *T.* اویکدلو || C'est un emporté بر آدمدر اویکدلو

EMPORTEMENT. Mouvement violent causé par quelque passion *A.* بادرة pl. بوادر ـ حدّت ـ فورت *P.* تیز ـ تیز مزاجی ـ تندی وتیزی *T.* فرلایش || Violent emportement ـ مشربی

بادرۀ عنیفه Emportement de colère حدّت تهوّر وغضب de débauche حدّت سکر وعشرت d'amour فورت عشق ومحبّت de joie فورت نشاط وطرب Horribles emportemens بوادرهائله — Mis absolument, il signifie, emportement de colère *A.* تغضّب — تهوّر — فورة الغضب *P.* تندی — غرش — غراش *T.* اویکه — طارغنلق

EMPORTER. Enlever, ôter d'un lieu *A.* رفع *P.* بر گرفتن *T.* قالدرمق — قالدروب کوتورمک || Il a fait emporter tous les meubles de sa maison اثاث بیتنک مجموعنی رفع ایلدی — قالدردی Emporter un malade, un homme blessé بر مریضی وبرمجروحی بولندیغی محلدن رفع ایتدرمک — قالدروب کوتورمک

Il signifie aussi, prendre une chose, et la porter avec soi dehors *A.* اخذ مصحوباً *P.* با هم بر گرفتن — با هم بردن *T.* آلوب کوتورمک || Emportez ce livre, vous le lirez à loisir بو کتابی اوقات خالیده مطالعه ایچون آلوب کوتورک — On dit, qu'un aîné emporte les deux tiers du bien, pour dire, que le droit d'aînesse lui donne cet avantage sur ses cadets ولد کبیر ترکه‌نک ثلثاننی اخذ واحتیاز ایدر — آلوب کوتورر — On dit d'un homme mort d'une maladie, Cette maladie l'a emporté بو علّت فلانی آخرته کوتوردی La peste emporte les gens en peu de jours علّت وبا وقت قلیلده آدمی آلوب کوتورر — آخرته کوتورر

On dit, qu'un remède emporte la fièvre, pour dire, qu'il la chasse *A.* دفع الحمّا — اذهاب الحمّا *P.* ازتب رها کردن *T.* حمّایی کیدرمک et dans le même sens, que le jus de citron emporte les taches d'encre لیمون صویی مرکبک لکه‌لرینی کیدرر

Il signifie aussi, entraîner, emmener avec violence *A.* ازجا — تزجیة — ازعاج *P.* بردن *T.* سوروب کوتورمک — کوتورمک || Ce carrosse entra si vite, qu'il pensa emporter la borne هنطو غایت عجله ایله دخول ایلدیکندن کرسی طاشنی ازجا وازعاج ایلمکه بر رمق قالمشیدی Ce coup de canon lui a emporté une jambe ضربهٔ طوب آیاغنی کوتوردی Le vent a emporté mon chapeau شدّت ریح تقیه‌یی باشمدن ازعاج ایلدی Les courans emportèrent le vaisseau آقندیلر کمی‌یی سوروب کوتوردی Son cheval prit le mors aux dents, et l'emporta à travers les champs بندکی آت کمنی دیشنه آلدرق راکبنی تارلالر ایچندن سوروب کوتوردی

EMPORTER, se dit figur. des passions, et signifie, jeter dans quelque excès blâmable *A.* سوق *P.* راندن *T.* سورمک — ایلتمک || La colère l'emporta bien loin شدّت غضب فلانی خیلی بعید مرتبه‌یه سوق ایتدردی Se laisser emporter par sa vengeance بر کمسنه نفسنک سمت کینه وانتقامه انسیاقنه رخصت ویرمک La douleur l'a emporté jusqu'à dire que… شدّت الم فلان کلامی سویلمکه قدر فلانی سوق ایتدردی La jeunesse se laisse emporter aux plaisirs حال شباب ذوقیات نفسه سایقدر

S'EMPORTER. Se fâcher violemment *A.* تغضّب — تنغّظ — اغتیاظ *P.* غرشیدن — خشمناک شدن — بهم آمدن *T.* غضبه کلمک — اویکه‌لنمک || S'emporter contre quelqu'un فلاننک حقّنه غضبه کلمک Il s'emporte pour rien لا شیٔ مقوله‌سی ماده‌لرده متغضّب وخشمناک اولور Il s'emporte pour peu qu'on le contredise کلامنه ادنا مخالفت اولنسه دفعهٔ عرق عصبی هیجان ایدر

EMPORTER, signifie aussi, gagner, obtenir *A.* ظفر — تحصیل *P.* ظفر یافتن — دست رسانیدن *T.* بجرمک — دسترس اولمق || Cet homme a tant de crédit, qu'il emporte tout ce qu'il veut اول درجه‌ده صاحب نفوذ در که کافّهٔ مطلوبانند ظفریاب اولور — کافّهٔ ملوباتنی تحصیل ایدر Il emporta cette affaire à force de sollicitations شدّت الحاح ایله بو ماده‌نک حصولنه دسترس اولمشدر Cet orateur emporte, entraîne les esprits بو واعظ اذهان سامعینک سوقنه ظفریاب اولور

EMPORTER, étant joint au pronom Le, signifie, avoir le dessus, exceller *A.* تفوّق — غلبة *P.* جربیدن — بالاتر بودن — سرافراز بودن *T.* اوست کلمک || Le vin de Champagne l'emporte sur tous les autres vins شامپانیا باده‌سی اجناس باده‌نک جمله‌سی اوزرینه فائق وسرافراز در Le diamant l'emporte sur toutes les autres pierreries جوهر الماس جواهر سائره‌نک مجموعنده متفوّق وسرافراز در L'amour l'emporte quelquefois sur la raison درد عشق وهوا بعضاً عقله غلبه ایدر

Joint avec le même pronom, signifie aussi, peser davantage *A.* ارتجاح الوزن *P.* سنگینتر بودن *T.* آغر کلمک — آغرلغه اغمق || L'or l'emporte de beaucoup sur l'argent, mis en pareil

volume dans une balance آلتون .کمش ایله مستوی الحجم اولدرق وضع میزان اولندقده کمشدن خیلی مرتبه ارجح کمشدن آغر کلور- کمشدن گرانتر در- واوزندر

On dit, Emporter une place, pour dire, s'en rendre maître *A.* ضبط - تسخیر - فتح *P.* گشادن *T.* آلمق || Emporter une ville d'emblée بلده‌یی یک حملده آورده قبضهٔ ضبط وتسخیر قلعه‌یی عنوهٔ ضبط ایتمک Emporter une place d'assaut حربًا ضبط ایتمک - ایتمک

Emporter, signifie aussi, entraîner par une suite nécessaire *A.* استجرار - جرّ *P.* در پی کشیدن *T.* چکمک || La proposition générale emporte la proposition particulière مسئلهٔ مطلقه مسئلهٔ خاصّه‌یی جرّ ایدر La condamnation à mort emportait autrefois la confiscation des biens ترتیب جزا حکمی ازمان مصادره‌یه منجرّ اولور- سالفده مصادره‌یی جرّ ایدر ایدی ایدی - On dit, que la forme emporte le fond, ou que le fond emporte la forme, pour dire, que dans le jugement d'un procès l'un prévaut sur l'autre صورت مرافعه اصل دعوایی یاخود اصل دعوا صورت مرافعه‌یی استجرار ایدر

Emporté. *A.* مرفوع *P.* بر گرفته *T.* کوتورلمش - قالدرلمش *A.* ماخوذ مصحوبًا *P.* با هم برده *T.* آلنوب کوتورلمش

EMPOURPRER. Colorer de rouge, de pourpre *A.* ضرب اللون *P.* رنگ گلگون زدن - رنگ سرخ زدن *P.* تقنّی - الاحمر *T.* قرمزی بویامق - قزل بویامق

Empourpré. *A.* مقنّا *P.* گلگون *T.* قزل بویالو - قرمزی بویانمش

EMPREINDRE. Imprimer une figure sur quelque chose *A.* ترسیم *P.* نقش زدن *T.* نقش - تمثیل - طبع - نقشنی - بصدرمق بر شکلک صورتنی طبع || Empreindre une figure چیقارمق des caractères حروفی طبع ایتدرمک وتمثیل ایتمک

On dit figur., C'est une loi que la nature a empreinte dans nos cœurs ید قدرتله صحیفهٔ درونمزده منطبع اولمش بر فریضهٔ متحتّم الادا در Ce sont des sentimens que la nature a empreints dans tous les hommes ید قدرتله لوح ضمایر کافهٔ عبادده مرتسم اولمش خواطردندر

Empreint. *A.* منطبع - منقوش *P.* نقشزده *T.* بصلمش - نقشی چیقارلمش

EMPREINTE. Impression, figure de ce qui est empreint *A.* *A.* نقش مطبوع pl. نقوش مطبوعهٔ *T.* بصیلوب چیقارلمش || L'empreinte d'un cachet خاتمک نقش مطبوعی d'une pierre gravée حجر محکوکک بصیلوب چیقارلمش رسمی

Il se dit aussi figur. || L'empreinte du doigt de Dieu se reconnaît dans tous les ouvrages de la nature نقش ید خالق بیچون کافهٔ مصنوعات اوزرنده منقوش ومرتسمدر

Empreintes, dans l'Histoire Naturelle, sont des pierres sur lesquelles on trouve des figures de plantes *A.* احجار شجریّة ou d'autres figures *A.* احجار ذوی الاشکال

EMPRESSÉ. Qui se donne beaucoup de mouvement pour le succès de ce qu'il a entrepris *A.* عجیل - متهالک - مقدام *P.* تکاپو کنان *T.* ایوه‌کن || C'est un homme fort empressé بغایت متهالک بر آدمدر Il fait l'empressé auprès d'une telle personne فلانک یاننده دائما اظهار تهالک واقدامدن خالی دکلدر Rechercher quelque chose avec une ardeur empressée متهالکانه غیرت واقدام ایدرک بر شیئک تفتیشنه سعی ایتمک Il a l'air empressé, les manières empressées شکل وسیما وطور واداسنده آثار تکاپو وتهالک بدیدار در

EMPRESSEMENT. V. s'Empresser.

s'EMPRESSER. Agir avec ardeur pour faire réussir quelque chose *A.* استعجال - تهالک *P.* تکیدن - جستی کردن - زودی عجله - ایوه‌جیلک ایتمک *T.* تکاپو نمودن - شتافتن - نمودن تهالک طبع || C'est un homme qui s'empresse fort ایتمک ایله مجبول بر آدمدر Il n'aime pas à s'empresser mal à propos نا بجا تعجّل وتهالکدن حظ ایتمز S'empresser à faire sa cour فلان کمسنه‌یه ادای مراسم رضاجوییده اظهار تهالک ایتمک S'empresser de parler, de prendre la parole مسارعت ایتمک - تکلّمه وآغاز کلامه اظهار عجله ایتمک

Empressé. *A.* مستعجل - متعجّل *P.* زودینما - تکان وپویان *T.* عجله‌لو - شتابان -

EMPRISONNEMENT. L'action de mettre en prison *A.* محبوسیت *P.* گرفتاری - در زندانی *T.* محبوسلق

EMPRISONNER. Mettre en prison *A.* حبس - تسجین *P.* در زندان کردن - گرفتاریدن *T.* حبس ایتمک

Emprisonné. *A.* محبوس *P.* گرفتارشده - زندانی *T.* حبس اولنمش

EMPRUNT. L'action d'emprunter, ou la chose que l'on emprunte *A.* قرض - عاریت *P.* وامگیری - کریزی *T.* اودنج || Faire un emprunt قرضًا اقچه آلمق - استقراض مال ایتمک

اودنجآلمق — C'est un homme qui est toujours aux emprunts قرض — دائما قرض وعاريت اخذينه مألوف بر آدمدر Argent d'emprunt قرض اقچه وعاريت ايله كچينور بر آدمدر Cheval d'emprunt عاريت آلنمش آت Aller aux emprunts قرض وعاريت آرەمق

On dit figur. Une beauté d'emprunt حسن — حسن مستعار Des vertus d'emprunt فضائل مستعاره حسن عاريت — عارضى

EMPRUNTER. Recevoir en prêt *A.* استقراض — استدانة — بر وجه كريزى — عاريت گرفتن — وام گرفتن *P.* استعارة ستادن *T.* اودنج آلمق || Emprunter de l'argent اقچه استقراض Emprunter à gros intérêt ربح گران ايله استقراض ايتمك Emprunter un cheval, des livres استعارۀ اسب مال ايتمك وكتب ايتمك J'emprunterai cette somme à quelqu'un de mes amis — بو مقدار مبلغى بر دوستدن استقراض ايدەجكم استدانه ايدەجكم — قرضًا اخذ ايدەجكم

On dit, que la lune emprunte sa lumière du soleil قمر نور وضيايى شمسدن اخذ واستعاره ايدر

On dit figur. Les magistrats empruntent toute leur autorité de la justice, de la force publique قضات وحكّام يدلرنده اولان مجموع رخصتى قبل شرعدن واولى الامر طرفندن اخذ ايدرلر Emprunter le masque de la vertu صورت صلاحى عاريةً استيخاذ ايتمك Emprunter les apparences de la vérité حقيقتك ظواهر حالنى على وجه العاريه اتّخاذ ايتمك — Emprunter le nom, le bras, la plume, le crédit de quelqu'un, pour dire, Se servir du bras, du nom, de la plume, du crédit de quelqu'un بر كمسنه فلانك اسمنى ويد اعانتنى وقلمنى وعند الناس مرعى اولان وثاقت واعتبارينى ايشنه قوللنمق Emprunter la pensée d'un auteur بر صاحب تاليفك زادۀ طبعى اولان معنايى اخذ واستعاره ايتمك

EMPRUNTÉ. *A.* مستقرض — مستعار *P.* عاريت گرفته *T.* اودنج آلنمش — On dit, Une beauté empruntée حسن عارضى — حسن عاريت — Lumière empruntée نور مستعار Éclat emprunté ضياى مستعار — ضياى عارضى

On dit aussi, qu'un livre a paru sous un nom emprunté — مؤلفى اسمى مواضعه اولەرق بر كتاب ظهور ايلدى مستعار اولەرق Conter une histoire sous des noms empruntés بر حكايەيى اسامىٔ اشخاصى مواضعةً بيان ايدەرك نقل ايتمك

EMPRUNTEUR. Celui qui emprunte *A.* مستقرض *P.* قرضدار — اودنج آليجى *T.* وامگير

EMPUANTIR. Infecter, répandre une mauvaise odeur *A.* تنتين — تدفير *P.* گنديده كردن — بوى بد افشاندن *T.* فنا قوقوتمق || Cela empuantit toute la maison جميع خانەيى تنتين ايلدى Il a empuanti tout le monde de son haleine بخر نفسيله عالمى تنتين ايلدى

EMPUANTI. *A.* منتن — ادفر *P.* گنديده *T.* فنا قوقمش

EMPUANTISSEMENT. État d'une chose qui s'empuantit *A.* حال النتانة *P.* حال بد بويى *T.* فنا قوقوليق

EMPYÈME. Amas de pus dans quelque cavité du corps *A.* خزينۀ الغذيذة || Faire l'opération de l'empyème خزينۀ غذيذەيى دشمك

EMPYRÉE. Le ciel le plus élevé où l'on établit le séjour des bienheureux *A.* عرش اعلا — فلك الافلاك — كرة النار *P.* كرۀ آتش

EMPYREUMATIQUE. Tenant de l'empyreume *A.* شياطى *P.* آلودۀ بوى سوخته *T.* يانق قوقولى

EMPYREUME. Qualité désagréable au goût et à l'odorat, que contractent certaines substances soumises à l'action du feu *A.* شياط *P.* بوى سوخته *T.* يانق قوقوسى

ÉMULATEUR. Qui a de l'émulation *A.* متفاضل — متمازى — متبارى *P.* مربخواه *T.* اوست كلمكه يارشيجى || Émulateur de la gloire d'autrui آخرك اقبالنه سوداى تمازى ايله مجبول بر آدمدر Il y a plus d'envieux de sa fortune que d'émulateurs de sa vertu فلانك مال ومنالنه غبطه كار اولنلر صلاح حالنه تمازى ومبارات ايدنلردن اكثر در

ÉMULATION. Sentiment noble qui excite à égaler ou à surpasser quelqu'un en quelque chose de louable *A.* تفاضل — تمازى — مبارات — دعواء المزيّة — مرى *P.* اوست كلمكه *T.* رغبت كريمۀ تمازى ومبارات || يارش Noble, belle émulation رغبت ممدوحۀ تفاضل وتمازى Louable émulation Ils étudieront mieux par émulation ادّعاى مزيّت ايله تدرّس وتعلّمده زياده سعى ايدەجكلر در Exciter, donner de l'émulation سوداى تفاضلى تحريك ايتمك L'émulation tâche d'imiter les grandes actions ادّعاى تمازى وتفاضل اعمال جليلەنك تقليدينه سايق بر كيفيتدر

ÉMULE. Concurrent, antagoniste *A.* معارض — رقيب pl. رقبا

pl. معارضين P. هماورد T. رقيب || Il est émule d'un tel فلانك رقيبيدر

Il se dit aussi de deux hommes d'un mérite égal en quelque art A. كفو pl. اكفاء - متكافى P. همانند T. بكتاش || Ces deux peintres étaient émules بو ايكى مصوّر استادلرى برى برلريله كفو وهمانند در - برى برلريند متكافيدر

ÉMULSION. Sorte de potion rafraichissante, formée par l'union de l'eau et d'une substance végétale, contenue dans les semences appelées émulsives A. مستخلب البزورات P. شير بزورات T. بزورات سوزنديسى

ÉMULSIONNER. Mêler une potion dans une émulsion A. مزج في مستخلب البزورات P. در شير بزورات آميختن T. بزورات سوزنديسى ايچنه قاتمق

EN. Préposition qui signifie, dans A. في - الى P. در - ب T. ده - ه En Turc le ه et le ده ne s'emploient pas indifféremment. On se sert du premier, lorsqu'il s'agit d'exprimer une action, ou un mouvement d'un lieu à un autre, par exemple: Il tâche d'obtenir cet emploi بو منصبك تحصيلنه سعى ايدر Aller de ville en ville شهردن شهره كتمك Le ده ne se met que dans les phrases où il ne s'agit ni d'action ni de mouvement, par exemple: Se trouver en voyage سياحتده بولنمق Être en crédit auprès de quelqu'un بر كمسنه نك يانند‌ه اعتبارده اولمق — En, se prend dans une acception moins déterminée que Dans || Il est en place منصبده در Être en France فرانسده اولمق Passer en Espagne اسپانيا جانبنه مرور ايتمك Aller de province en province من ايالة الى الايالة كتمك - ايالتدن ايالته كتمك

Il signifie aussi, pendant A. في وقت - في خلال P. در وقت - در هنگام - ميان T. اثناسنده - آره‌سنده || En hiver وقت شتاده - اثناى شتاده En pleine paix وقت كمال صلح وآسايشده En plein jour وقت كمال نهارده

Il se met aussi, pour marquer le temps qu'on emploie à faire quelque chose || Il arrivera en trois jours اوچ كون ظرفنده - اوچ كونده كلهجكدر

Et pour marquer l'état, la manière d'être d'une personne || Être en vie حال حياتده اولمق

En, se résout quelquefois par Avec A. ب P. با T. ايله || Être en deuil لباس ماتم ايله اولمق Un livre relié en veau پوست بزغاله ايله مجلّد بر كتاب Prendre un malheur en patience ظهورايدن مصيبتى صبر ايله قبول ايتمك Prendre une peine en gré زحمتى طيب خاطر ايله ارتكاب ايتمك

Ou par Comme, à la façon de... en forme de... A. على وجه - كـ - على شكل P. بسان T. كبى - جه || Vivre en homme de bien اهل خير بر آدمه لايق وجه اوزره كچنمك Vivre en libertin سفيهانه كچنمك Agir en roi ملوكانه عمل پادشاهجه - وحركت ايتمك Parler en étourdi آسيمه كارانه تكلم ايتمك Des arbres taillés en buisson جاليلق شكلنده قطع اولنمش اشجار Des perles en poire شكل ارموديده اولان انجو

Quelquefois il ne se résout par aucune particule || Prendre le nom de Dieu en vain لفظهٔ جلالى عبث يره ياد ايتمك Une femme travestie en homme اركك قيافتنده كيرمش قارى

Il sert aussi à marquer le motif qui fait agir A. لاجل P. از بهر T. اوترى On emploie aussi, pour exprimer ce motif, des adverbes formés de noms, comme on le verra dans les exemples || Il fit cela en haine d'un tel بو شيئى فلانه بغضاً ايتدي En considération de ses services خدمتلرينه حرمةً En reconnaissance de... تشكّراً En dépit de lui فلانه رغماً Donner une chose en garde امانةً لاجل الحفظ ويرمك Mettre en dépôt حبس مال - توقيفاً وضع ايتمك en séquestre وضع ايتمك - ايتمك — Et à marquer, à quoi on est occupé A. على P. ب T. اوزره || Être en affaire مصلحت اوزرنده اولمق en prières صلات اوزره اولمق

Et le progrès d'une chose || De mienx en miuux A. من احسن الى الاحسن P. خوش بر بالاى خوش T. ايودن ايو De mal en pis A. من سوء الحال الى الاسواء P. بدتر بر بدتر T. فنادن فنايه De plus en plus A. زايداً على الزايد P. زياده بر زياده T. قات قات زياده

On s'en sert aussi dans la signification de Selon. V. ce mot.

On dit aussi, En tant que, pour dire, autant que A. حسب P. بقدر - چندانكه T. قدرنجه || En tant que je puis حسب الطاقه — Il signifie aussi, comme A. من جهة P. بجهت T. جهتدن || Jésus-Christ en tant qu'homme est moins grand que son Père حضرت عيسى من جهة البشريّة ابندن دوندر

En, s'emploie aussi dans la signification de Pour A. ل P. براى T. ايچون || Armer en guerre سفرايچون حاضرلمق

Et de Par || Mettre en pièces پاره بپاره ایتمك Voir en songe رؤیاده کورمك - عالم مثالده کورمك

Il se joint aussi avec les gérontifs, pour marquer le temps || اوزرنده ایكن *T.* بهنگامی *P.* حين - عند - لدى *A.*
- حين غريمتنده تنبيه ايلدى Il donna ordre en partant
- عزيمتى اثناسنده - Ou pour marquer la manière || Parler en tremblant لرزه ناك - مرتعشاً افادهٔ مرام ایتمك
دتريدرك سويلمك - اولدرق

ENARTHROSE. Cavité d'un os dans laquelle est reçue la tête d'un autre os *A.* وقبة العظم pl. اوقاب العظام *P.* خانهٔ سر
کمیك باشنك جقور يرى *T.* استخوان

ENCADRER. Mettre dans un cadre *A.* - وضع فى الاطار
چرچوه ایچنده *T.* در چارچوپه بستن *P.* ربط بالحاشية
قويمق

ENCADRÉ. *A.* مربوط بالحاشية *P.* در چار چوپه بسته *T.*
چرچوه‌لنمش

ENCAGER. Mettre en cage *A.* تقفيص *P.* در قفس کردن
T. قفسده حبس ایتمك - قفسه قويمق || Il faut encager cet oiseau بو قوشى در قفس ايتملو در

Et mettre en prison *A.* حبس *P.* درزندان کردن *T.* حبس
فلانى حبس ودر زندان ايلديلر || On l'a encagé ايتمك

ENCAGÉ. *A.* مقفص *P.* در قفس کرده *T.* - قفسلنمش
قفسده حبس اولنمش

ENCAISSEMENT. V. Encaisser || Il lui en coûtera beaucoup pour l'encaissement de ses marchandises متاعنى صندقلمق
ايچون قتى چوق مصرفه محتاجدر

On dit, Faire un chemin par encaissement, pour dire, y faire des tranchées qu'on remplit de cailloux *T.* ايكى طرفى ريختملو
يول يابمق

ENCAISSER. Mettre dans une caisse *A.* تقفيع فى السندوق
- صنديغه قويمق *T.* در تبنگوکردن *P.* وضع فى السندوق
اوزومى صندقلر ايچنده Encaisser des raisins || صندقلمق
وضع ايتمك

ENCAISSÉ. *P.* موضوع فى السندوق *P.* در تبنگو کرده *T.*
صنديغه قونمش - صندقلنمش

On dit, qu'une rivière est encaissée, lorsque les bords en sont escarpés *A.* نهر ذو الصوح *T.* نهر - قييلرى ديك اولان
قييلرى صرب اولان چاى

ENCAN. Cri public qui se fait pour vendre les meubles à l'enchère *A.* بيع من يزيد - مزاد *P.* گور *T.* مزاد ||
Mettre à l'encan مزاده ويرمك - مزاد ایتمك Vendre à
l'encan مزادده صاتمق - بيع من يزيد ايله فروخت ايتمك

s'ENCANAILLER. Avoir commerce avec de la canaille *A.*
معاشرة بالخسال - معاشرة بالارذال *P.* با نا کسان آميزش
آلچقلر ايله قونشمق - خذله ايله قونشمق *T.* کردن || Gardez-vous de vous encanailler حذر ايله - معاشرت خسالدن
Il se prend quelquefois activement || La compagnie était mal choisie, vous nous avez encanaillés خذلدن عبارت اولان
مجلسه کتوروب بزى اخسال ايلدك

ENCANAILLÉ. *A.* معاشر بالخسال *P.* با نا کسان آلفته *T.*
آلچقلر ايله قونشان

ENCAQUER. Mettre dans une caque *A.* تدكين فى الفنطاس
P. vul. در چلك کردن *T.* واروله بصدرمق

ENCASTRER. V. Enchâsser.

ENCAVER. Mettre en cave *A.* وضع - وضع فى السرداب
ير آلتى مخزنده *T.* در سرداب کردن *P.* فى المطمورة
ير آلتى مخزنده قويمق - صاقلمق

ENCAVEUR. Celui qui encave *A.* واضع فى المطمورة *P.* در
ير آلتى - ير آلتى مخزنده صاقليان *T.* سرداب کننده
مخزنده قويان

ENCAUSTIQUE. Il se dit d'une peinture dont les couleurs sont préparées avec de la cire *A.* ملوّن بصباغ المشمّع *P.* بارنگ
بال مومدن بويا ايله بويانمش *T.* شمع آميز نقشزده ||
Peinture encaustique بال مومدن بويا ايله بويانمش بر
قطعه تصوير

ENCEINDRE. Environner, entourer *A.* تكنيف - تسوير - احاطة
اطرافى - قوشاتمق *T.* گرده پيچ کردن - گرداگرد بستن *P.*
Enceindre une ville de || جوره‌يى طولاشدرمق - چويرمك
بر بلده‌يى - بر بلده‌نك اطرافنه ديوار چويرمك murailles
اطرافنه تسوير ايتمك l'enceindre de fossés, de palissades
جوره‌سنى خندق وشرانپو ايله - خندق وشرانپو جويرمك
تكنيف واحاطه ايتمك

ENCEINT. *A.* مكنف - محاط *P.* گرده پيچ *T.* قوشادلمش
- اطرافى جويرلمش

On dit, Une femme enceinte, pour dire, une femme grosse
A. حاملة - حابلة - حبلى pl. حبالى *P.* آبستن - پر بار

کبه قاری ـ کبه *T.*

ENCEINTE. Circuit, clôture *A.* دائرة ـ حايط ـ حظار ـ سور *P.* چپر *T.* چورنتی || L'enceinte d'une ville بر بلده‌نک حظار بلده ـ سور بلده ـ دائره‌سی Faire l'enceinte d'une ville حايط ـ حايط ايله احاطه ايتمک ـ بلده‌يی تسوير ايتمک بلده‌نک اطرافنه سور چويرمک ـ ايچنه آلمق

ENCENS. Espèce de gomme aromatique *A.* لبان ـ کندر *P.* کوندرک *T.* کونلک لبان || Grain d'encens حب اللبان L'encens croît dans l'Arabie لبان عربستانده حاصل اولور La fumée de l'encens montait au Ciel دخان لبان بالای افلاکه قدر صعود ايدر ايدی Brûler de l'encens کندر ياقمق Il refusa de donner de l'encens aux idoles اصنامی کونلک ايله تبخيردن امتناع ايلدی

Figur. Louange, flatterie *A.* مداهنة *P.* سخن خوش آينده *T.* شتاف

ENCENSEMENT. V. Encenser || Les encensemens faits تبخيرات تمام اولندقده

ENCENSER. Donner de l'encens *A.* تبخير ـ اجمار *P.* دود دادن *T.* بخورلمق ـ توتسو ويرمک ـ توتسولتمک

On dit figur., Encenser quelqu'un, pour dire, le flatter par des louanges *A.* ادهان ـ مداهنة *P.* سخن خوش آينده گفتن *T.* شتاف ويرمک

ENCENSEUR. Celui qui encense. Il ne se dit qu'au figuré *A.* مداهن *P.* سخن خوش آينده گو *T.* شتافجی

ENCENSOIR. Vase dans lequel on brûle de l'encens *A.* مجمرة ـ مبخرة *P.* بوی افزار *T.* بخوردان

On dit proverb. et figur. Donner de l'encensoir par le nez, Casser le nez à coups d'encensoir, pour dire, donner en face des louanges outrées, qui font voir qu'on se moque de celui que l'on loue *T.* قبا مداهنه ايتمک

ENCENSOIR, c'est aussi le nom d'une constellation qu'on appelle aussi Autel *A.* مجمرة

ENCÉPHALE. Il se dit des vers qui s'engendrent dans la tête *A.* ديدان الدماغ *P.* کرم کامزاد *T.* باش صوغلجانی

ENCHAÎNEMENT. Il n'est d'usage qu'au figuré. Liaison ou suite de plusieurs choses *A.* تسلسل ـ توالی *P.* بهم پيوستگی *T.* بری برينه اولاشقلق || Enchaînement de malheurs تسلسل مصايب وآفات d'idées تسلسل معانی de preuves تسلسل زنجير مثالی يکديگره معقود ومرتبط اولان ـ براهين ودلايل براهين ودلايل

ENCHAÎNER. Lier et attacher avec une chaine *A.* قيد بالسلسلة *P.* زنجير بسته کردن ـ در زنجير کردن *T.* زنجيرايله باغلمق || Enchaîner un chien کلبی در زنجير ايتمک Enchaîner un furieux مجنونی بند زنجير ايتمک ـ زنجير ايله قيد ايتمک ـ زنجير ايله باغلمق

Figur. Captiver || Sa beauté enchaîne tous les coeurs حسن پری زادی قلوب ناسی جملهٔ بند زنجير عشق ومحبت ايدر Enchaîner la victoire à son char بر جملهٔ تسخير ايدر ـ کمسنه امر غزا ونصرتی پنچهٔ اقتداربنه مضبوط ومسخر قلمق

Il se dit aussi des choses, des propositions, des raisonnemens qu'on lie les uns aux autres *A.* ربط على صورة السلسلة ـ ربط ـ تنسيق *P.* بهم پيوستن *T.* زنجير کبی ديزمک ـ بری برينه اولاشدرمق || Il a enchaîné toutes ces propositions کافهٔ مسائلی زنجير مثالی يکديگره ربط وتنسيق ايلدی Ces propositions sont enchaînées اشبو مسائل بری برينه مرتبطدر Les causes naturelles sont enchaînées les unes avec les autres علل طبيعيه مانندهٔ زنجير بری برينه مربوط ومسلسلدر

S'ENCHAÎNER. *A.* ارتباط ـ تسلسل ـ ولی *P.* بهم پيوسته شدن *T.* زنجير آسا بری برلريله باغلو اولمق || زنجير کبی Les vérités s'enchaînent les unes aux autres حقايق اشيا بری برينی ولی ايدر ـ براربله متسلسل ومرتبطدر

ENCHAÎNÉ. *A.* مقيد بالسلسلة *P.* زنجير شده ـ بستهٔ زنجير *T.* زنجير ايله باغلنمش *A.* متسلسل ـ مربوط *P.* بهم پيوسته *T.* زنجير کبی باغلنمش

ENCHAÎNURE. Enchaînement. Il ne se dit que des ouvrages de l'art *A.* سلسلة *P.* بهم پيوستگی *T.* زنجيرلمه

ENCHANTELER. Mettre sur des chantiers *A.* وضع على المصطبة *T.* کرويد اوزرنده يصدمق

ENCHANTEMENT. L'effet de paroles magiques *A.* اثر الرقية ـ تأثير الرقية pl. تأثيرات الرقية *P.* اثر افسون ـ اثر السحر *T.* بويی اثری ـ اثر رقيه‌يی || Défaire, rompre un enchantement حل ونسخ ايتمک ـ Il se dit aussi de l'action même de l'enchanteur *A.* عمل الرقية ـ عمل سحری pl. اعمال سحريه *P.* افسونگری ـ جادوگری ـ سحر کاری *T.* سحربازلق ـ On dit figur. Les enchantemens de l'amour حالات سحر کاری عشق

Il se dit aussi, de tout ce qui est merveilleux et surprenant

A. مفتونیّت *P.* آشفتگی ـ دلربایی *T.* کوکل قاپیجیلق || Cette fête était fort galante, tout y surprenait, c'était un enchantement بو ضیافتده کمال ظرافت موجود اولوب هر شیٔ موجب استغراب وحیرت ومستلزم دلربایی ومفتونیّت ایدی

ENCHANTER. Faire certaines cérémonies dans le dessein de produire des maléfices *A.* تسحیر ـ عزم ـ رقی *P.* افسون کردن ـ جادویی کردن ـ فرهست کردن *T.* سحرلمك ـ سحر ایتمك ـ بوکی ایتمك || Le peuple croit qu'il y a des magiciens qui enchantent les hommes, les animaux عوامّ ناسك اعتقادینه کوره انسانی وحیواناتی سحر ایدر راقیلر وار در

Figur. Surprendre, engager par de belles paroles, par de belles promesses *A.* تفتین *P.* آشفتن ـ شیفته ساختن *T.* کوکلی قاپمق *T.* || Cette femme est belle et artificieuse, elle l'enchantera بو بر حسنای حیله کار در فلان کمسنه‌یی بهر حال کندویه مفتون وآشفته ایده‌جکدر Ne vous laissez pas enchanter par cet homme-là زنهار بو آدمك مفتونی اولمه ـ شیفتهٔ مکر وحیله‌سی اولمه Se laisser enchanter par l'éclat des grandeurs, par les plaisirs du monde دنیای قرین الزوالك پرتو اقبالنه ولذایذ وذوقیاتنه شیفته ومفتون اولمق || Il signifie aussi, ravir en admiration || Cette musique, cette pièce m'a enchanté بو مقام دلربا بنی مفتون ایلدی

Enchanté. *A.* مسحور *P.* افسونکرده *T.* سحرلنمش *A.* مفتون *P.* آشفته ـ شیفته *T.* کوکلی قاپلمش ـ Il signifie figur., merveilleux, surprenant *A.* موجب المفتونیّة *P.* دلربا ـ هوشربا *T.* کوکل قاپیجی آشفته ساز

ENCHANTEUR. Celui qui enchante par des paroles ou par des opérations magiques *A.* ساحر pl. ساحرین ـ معزّم ـ راقی *P.* سحر باز ـ دست استا ـ جادو ـ افسونکر *T.* سحر ایدن || Fameux enchanteur سحر باز نامدار Circé l'enchanteresse فلان نام جادو ـ فلان نام ساحره ـ Il se dit figur d'un homme qui trompe par son beau langage || Défiez-vous en, c'est un grand enchanteur بو آدمدن امین اولمه عظیم برسحر باز در ـ Il se dit aussi en bonne part || Ce poète est un grand enchanteur بو شاعر بر سحر خوان کاملدر ـ سحر سویلر بر شاعر در ـ On dit, Style enchanteur سبك وانشای دلربا ـ بادئ مفتونیّت تفتین قلوب اوله‌جق سبك وانشا Regard enchanteur تفتین قلوب ایدر لحظهٔ هوشربا

ENCHAPERONNER. Couvrir la tête d'un chaperon *A.* اغطاء الرأس بالقلنسوة ـ اغطاء الرأس بالمعجر *P.* با سرانداز پوشانیدن *T.* باشه معجر کیدرمك

Enchaperonné. *A.* مقلنس *P.* کلاه پوش *T.* باش کسوتی کیمیش

ENCHÂSSER. Entailler, mettre quelque chose dans du bois, dans de la pierre, etc. *A.* ایقاب *P.* درنهادن ـ در زدن *T.* ایچنه یرلشدرمك ـ ایچنه قاقمق ـ صوقشدرمق || Enchâsser un morceau de la vraie croix dans de l'or عود صلیب مبارکك بر قطعه‌سنی آلتون ایچنه ایقاب ایتمك Enchâsser un tableau dans une bordure تصویری پرواز ایچنه صوقشدروب قاقمق ـ ایقاب ایتمك Enchâsser un diamant, un rubis dans une bague بر قطعه الماس ویاخود یاقوت یرلشدرمك ـ وقبهٔ خاتم ایچنه ایقاب ایتمك

On dit figur. Enchâsser un passage, un trait d'histoire dans un discours, pour dire, l'y faire entrer *A.* درج *P.* در نهادن *T.* ایچنه قویمق || Il a bien enchâssé ce passage de Platon افلاطونك بو عباره‌سنی تألیفی ایچنه کوزل درج ایلدی Ce trait d'histoire a été mal enchâssé dans ce discours اول واقعه‌نك صورتی بو مقاله ایچنه وجه ردئ ایله درج اولندی ـ مقاله‌نك ایچنه بدلك ایله قوندی

Enchâssé. *A.* موقوب ـ مندرج *P.* در نهاده ـ در زده *T.* ایچنه قونمش ـ ایچنه قاقلمش ـ یرلشدرلمش ـ صوقشدرلمش

ENCHÂSSURE. Action d'enchâsser. V. Enchâsser.

ENCHAUSSER. Il se dit des légumes que l'on couvre de fumier ou de paille *A.* ستر بالزبیل *P.* با سرگین پوشانیدن *T.* فشقی ایله اورتمك *A.* ستر بالتبن *P.* بکاه پوشیدن *T.* صمان ایله اورتمك

ENCHÈRE. Offre que l'on fait au-dessus de quelqu'un, pour une chose qui se vend en Justice *A.* مزایدة *P.* افزونیٔ بها *T.* آرتورمه ـ مزاد || Vendre à l'enchère مزایده‌یه ـ مزادده صاتمق ـ عرض ایتمك Cela a été délivré à la première enchère فلان شیٔ ابتداکی مزایده‌ده ویرلدی On a reçu son enchère رهینی قبول اولدی ـ مزایده‌سی قبول اولندی Retirer une enchère مزایده‌ده عرض اولنان بهایی استرجاع ایتمك Publier les enchères آرتورمه بهالرینی اعلان ایتمك ـ On dit figur. Mettre aux enchères les emplois, les honneurs, les suffrages, pour dire, ne les accorder qu'à prix d'argent مراتب ومناصبی ومطلوب اولان رأیلری مزاده چیقارمق

Folle enchère, se dit de la peine que doit porter celui qui a fait une enchère, sans pouvoir y satisfaire بر کمسنه‌یه بلا اقتدار الایفا بهای فاحش ایله ایتدیکی مزایده ایچون ترتب ایدن جزاء مایلیق

ENCHÉRIR. Faire une offre au-dessus de quelqu'un *A.* تزیید القیمة *P.* بها افزونیدن *T.* بها آرتورمق || Enchérir une terre, une maison بر قطعه چفتلک وبر باب منزل ایچون آخرک ویردیکی بها اوزرینه آرتورمق Il a fait venir des gens pour enchérir بیعه عرض اولنه‌جق اموالک تزیید - قیمتلری ضمننده بعض کسان جلب واحضار ایلدی اموالک بهالرینی آرتورمق ایچون

Figur. Ajouter à ce qu'un autre a fait, le surpasser en quelque chose *A.* تزیید بالمغالبة - تحصیل التفوق *P.* بر قات دخی زیاده *T.* بالاتر کردن - افزونتر کردن ایتمک || Un tel nous traita magnifiquement, mais un autre a bien enchéri sur lui فلان کشی بزه کمال حشمت وعظمت ایله ضیافت ایتمش ایسه ده دیگری بر قات دخی زیاده ایلدی Enchérir sur l'éloquence des anciens, sur leurs ouvrages متقدمینک صنعت بلاغتلری وتصنیفاتلری اوزرینه بالمغالبه تحصیل تفوق وتزاید ایتمک Néron a bien enchéri sur la cruauté de Tibère فلان جبار فلاندن اغلب وازید اولەرق اظهار شدت ایلدی

On dit, qu'un mot enchérit sur un autre, pour dire, qu'il ajoute à l'idée que l'autre exprime فلان لفظ فلاندن اغلب واقوا در

Il signifie aussi, rendre plus cher *A.* تزیید - اغلاء السعر *P.* الثمن بها افزاییدن - گرانیدن *T.* بهالولتمک - بهایه چیقارمق

Et devenir cher *A.* ترقی السعر - تزاید القیمة - اغتلاء السعر *P.* بها افزودن *T.* بها آرتمق - بهالولنمک - بهایه چیقمق || Les blés ont fort enchéri حنطه‌نک سعری کسب ترقی حنطه بهایه چیقدی - کسب زیادگی وغلا ایتدی - ایلدی Toutes les marchandises enchérissent کافهٔ اموالک بهاسی کسب ترقی وغلا ایتمکده در - متزاید ومترقی اولمقده در

Enchéri. *A.* متزاید القیمة *P.* افزوده بها *T.* بهاسی بهایه *T.* گرانقدر شده - گران بها *P.* غالی *A.* آرتورلمش چیقمش

ENCHÉRISSEMET. Haussement de prix *A.* ترقی - غلاء الاسعار بها آرتوقلغی - بهالولق *T.* فزونیٔ بها *P.* الاسعار

ENCHÉRISSEUR. Celui qui enchérit *A.* مزید pl. مزیدین *P.* افزاینده‌ٔ بها *T.* آرتوران - بها آرتوریجی || On adjugera cette terre un tel jour, faites-y trouver des enchérisseurs بو چفتلکی مزاده چیقارمق ایچون فلان کون تخصیص اولندی همان بها آرتوره‌جق آدملر تدارکنه سعی ایله On a délivré cette marchandise au plus offrant et dernier enchérisseur فلان مال انقطاع رغبات ایله اک صکره آرتوران کمسنه‌یه ویرلدی

ENCHEVAUSSURE. Jonction par feuillure ou recouvrement *T.* کچورمه

ENCHEVÊTRER. Mettre un chevêtre, un licou *A.* ارسان *P.* افسار زدن *T.* یولار طاقمق - یولارلمق

S'enchevêtrer. Il se dit d'un cheval qui engage un pied dans la longe de son licou *A.* اعتقال القدم فی الرسن *P.* پا در افسار پیچیدن *T.* یولار ایپنه آیاق طولاشدرمق

Figur. Prendre un engagement dont on a de la peine à se tirer *A.* تورّط *P.* تودّر - بکار دشوار پا پیچیدن *T* برمشکل ایشه طولانمق || Il s'est enchevêtré mal à propos dans cette affaire-la بو مصلحته عبث یره طولاندی

Enchevêtré. *A.* مرسن *P.* افسار زده *T.* یولارلنمش

ENCHIFRENEMENT. Terme de Médecine. Embarras dans le nez, causé par un rhume de cerveau *A.* استکاک الخیشوم - انسداد الخیشوم *P.* گرفتگی بینی *T.* ککز طیقانقلغی

ENCHIFRENER. Causer un rhume de cerveau qui embarrasse le nez *A.* سدّ الخیشوم *P.* ببینی گرفتگی آوردن *T.* ککزی طیقامق

ENCLAVE. Les limites d'une terre ou d'une juridiction *A.* داخل التخوم - داخل الحدود - حوزة الملك *P.* درون مرز *T.* سنور ایچی || Cette terre est dans l'enclave de la vôtre فلان ارض متصرف اولدیغک اراضینک حدودی داخلنده در Cela est dans l'enclave de votre juridiction سنک قلمرو حکومتکک حدودی داخلنده در hors de votre juridiction سنک حوزهٔ ملککک خارجنده در

Il se dit aussi d'une étendue de terre qui avance et qui est enclavée dans une autre *A.* قطعة الارض المتداخلة - On dit aussi, qu'une paroisse est une enclave d'un tel évêché, pour signifier, une paroisse d'un diocèse qui est enclavée dans un autre *A.* مشتمل pl. مشتملات *P.* اندر قلمرو *T.* طوپراغی

داخلنده - ایچنده

ENCLAVEMENT. L'effet de l'action d'enclaver *A.* اشتمال - احتوا *T.* ایچنه آلنمه *P.* در برفت

ENCLAVER. Enclore une chose dans une autre *A.* احتیاز - تشمیل - حوایت *P.* در گرفتن - اندر آوردن *T.* ایچنه آلمق || Il veut enclaver cette pièce de terre dans son parc بو قطعه ارضك - حوزه سنی حظیره سی ایچنه آلمق مراد ایدر - اخذ ایلمکی استر - ملکنه احتیاز ایلمکی استر

ENCLAVÉ. *A.* محتوی - مشتمل *P.* در گرفته *T.* ایچنه آلنمش

ENCLIN. Porté de son naturel à quelque chose *A.* مایل - میّال *P.* گراییده - هوسکار *T.* کوکلی جکر || Il est enclin au bien, au mal خیره یاخود شرّه مائلدر à l'ivrognerie سکره مائلدر Enclin à mal faire, à mal dire شقاوت وخباثته وفضل وغیبته میّالدر La nature de l'homme est encline au mal طبع بشر شرّه مائلدر

ENCLORE. Clore de murailles, de haies, de fossés *A.* تحویط - احاطة *P.* چپر بستن *T.* دیوار چویرمك || Enclore un jardin de murailles باغچه‌یی جدار ایله احاطه ایتمك - باغچه‌نك اطرافنه دیوار چویرمك

On dit, Enclore les faubourgs dans la ville. V. Enclaver. *T.* واروشی بلده‌نك سوری ایچنه آلمق || Il a enclos ce pré, ce bois dans son parc بو چایری وبو اورمانی متصرّف اولدیغی حظیره‌نك ایچنه اخذ وتشمیل ایلدی - حوزه‌سی حظیره‌سی ایچنه اخذ واحتیاز ایلدی

ENCLOS. *A.* محاط *P.* چپر بسته *T.* دیوار چویرلمش

ENCLOS. Espace contenu dans une enceinte de maisons, de haies, de murailles, etc. *A.* ساحة pl. ساحات *P.* شه *T.* اطرافی سرایك حولی - چویرلمش میدان || L'enclos d'un palais سرای میدانی - ساحه‌سی Grand enclos ساحهٔ واسعة الانحا Bel enclos ساحهٔ دلارا Enfermer dans l'enclos ساحه ایچنه تشمیل واحاطه ایتدرمك

Il se prend aussi pour l'enceinte même *A.* حایط - حظار pl. حیطان *P.* چپر *T.* دیوار || Faire un enclos احداث حظار - دیوار بنا ایتمك - ایتمك Réparer son enclos دیواری تعمیر وترمیم ایتمك

ENCLOUER. Piquer un cheval jusqu'au vif avec un clou quand on le ferre *A.* طعن اللحم الظلف الفرس عند الانعال *T.* دابه‌نك گوشت پای اسبرا بمیخ نعل خلیدن *P.* بقناغی اتنه نعل چوبینی طوقندرمق || Ce cheval est aisé à enclouer بو آت حین انعالده طعن مسماره مألوفدر - On dit, qu'un cheval s'est encloué, pour dire, qu'en marchant il a rencontré un clou qui lui est entré dans le pied *A.* جرح القدم بالمسمار *P.* در پای میخ خوردن *T.* ایاغنه چیوی ایلشدرمك

Il signifie aussi, enfoncer de force un clou dans la lumière du canon, pour empêcher que les ennemis ne s'en servent *A.* تسمیر *P.* میخ سپوختن - میخ زدن - میخ جقیدن *T.* میخلمق - چیویلمك || Nous fîmes une sortie, et nous enclouâmes les canons des ennemis قلعه‌دن خروج ایله دشمن میخلدوب ابطال - میخلدق - طوبلربنی چویلدك ایتدردك

ENCLOUÉ. *A.* مسمّر *P.* میخ زده *T.* چیویلنمش

ENCLOUURE. L'incommodité d'un cheval encloué *A.* جرح المسمار *P.* زخم میخ *T.* چیوی یاره‌سی

ENCLUME. Masse de fer sur laquelle on bat le fer et autres métaux *A.* مسطبة pl. مساطب - علات pl. علوات *P.* سندان *T.* اورس || Enclume d'orfèvre قیومجی مسطبه‌سی Battre, frapper sur l'enclume اورس اوزرنده ضرب ودق ایتمك

On dit proverb., Être entre le marteau et l'enclume, pour dire, être entre deux maux également fâcheux *T.* اورس ایله چکیچ آره‌سنده اولمق - On dit aussi, qu'il vaut mieux être marteau qu'enclume, pour dire, qu'il vaut mieux battre que d'être battu *T.* اورس اولمقدن ایسه چکیچ اولمق اولیدر

ENCOCHER. Mettre la corde d'un arc dans la coche d'une flèche *A.* افاقة *P.* زه تیر بسوفار پیوستن *T.* اوق کریشنی کزینه بندرمك

ENCOCHÉ. *A.* مفاق *P.* زه تیر بسوفار پیوسته *T.* کریشی کزینه بندرلمش اوق

ENCOFFRER. V. Encaisser.

ENCOIGNURE. Endroit où aboutissent deux murailles qui font un coin *A.* زاویة pl. زوایا *P.* کوشه - پیغوله *T.* بوجاق

ENCOLURE. Toute cette partie du cheval qui s'étend depuis la tête jusqu'aux épaules *A.* قذال pl. اقذلة *P.* قفاء اسب *T.* آتك اکسه‌سی

ENCOMBRE. V. Empêchement et Embarras.

ENCOMBREMENT. L'action d'encombrer *A.* تصدد بالجلبة *T.*

مولوز وطاش ییغنلریله طیقامه

ENCOMBRER. Embarrasser une rue, un passage de gravois, de pierres, etc. *A.* صدّ بالجلبة *P.* بسنگ ریزها سدّ کردن *T.* مولوز ییغنلریله طیقامق

ENCONTRE. Il ne se dit qu'en cette phrase, Aller à l'encontre de, pour dire, s'y opposer, y être contraire *A.* مضادّة ـ مخالفة *P.* خلافگیری نمودن *T.* خلافنه یوریمك

ENCORE. Adverbe de temps, qui s'emploie pour le passé *A.* مقدّما ـ قبلاً *P.* پیش از ین *T.* اوّل pour le présent *A.* الحال ـ الآن ـ حالا *P.* هنوز *T.* شمدیکی حالده et pour l'avenir *A.* فیما بعد *P.* پس ازین *T.* بوندن صکره || Il régnait encore il y a vingt ans یکرمی سنه مقدّم جالس تخت سلطنت ایدی Il vit encore حالا حیاتده در Il vivra encore dans vingt ans یکرمی سنه‌دنصکره دخی حیاتده اوله‌جقدر Il n'est pas encore jour هنوز کون طوغمامشدر Il est encore au lit حالا صاحب فراشدر Il n'est pas mort, il respire encore مرده دکل حالا تنفس ایدر On ne l'a pas vu encore s'impatienter فلانك صبرسزلق حالنده اولمسی الی الآن مشهود اولمش شی دکلدر

Il signifie aussi, de nouveau *A.* على التکرار ـ مجدّداً *P.* باز ـ نیز ـ بار دیگر *T.* بر دفعه دخی ـ ینه || Donnez-moi encore à boire بکا ینه ایچه‌جك ویر

Et de plus *A.* فضلاً على ذلك *P.* هم *T.* دخی || Outre l'ordre qu'on lui avait donné, on lui commanda encore de... فلان کشی‌یه ویریلان امردن ماعدا شویله ایتمسی دخی امر اولندی

Et du moins *A.* لا اقلّ *P.* باری *T.* هیچ دکل ایسه ـ هیچ اولمز ایسه || Encore s'il vouloit se relâcher sur cela, on lui pourroit accorder le reste هیچ اولمزایسه آندن فارغ اولمش اولسه ماعداسیچون مساعده ممکن ایدی

Il se met aussi avec la particule Mais, par opposition à Non seulement *A.* بل *P.* نیز *T.* بلکه || Non seulement il est libéral, mais encore il est prodigue اصحاب سخادن اولمیوب بلکه مسرف ومبذر در

ENCORE QUE, conjonction. Bien que *A.* ولو ان *P.* گرچه ـ با آنکه *T.* هر نقدر ایسه ده || Encore qu'il soit fort jeune, il ne laisse pas d'être fort sage هر نقدر حدیث السن ایسه ده عقل ودرایتدن خالی دکلدر

ENCORNÉ. Qui a des cornes *A.* ذو القرن ـ مقرن *P.* سرو دار *T.* بوینوزلی

ENCOURAGEMENT. Ce qui encourage *A.* وسیلة الغیرة ـ مدار الغیرة ـ مدار الشوق *P.* غیرتبخشایی *T.* غیرتلندرمه || Les arts et les manufactures ont besoin d'encouragement فنون وصنایع فنون ـ وکارخانه‌لر وسیلهٔ غیرت اوله‌جق اسبابه محتاجدر وصنایعك رواجی وکارخانه‌لرك حسن حالی مدار غیرت اوله‌جق اسبابك استعمالنه منوطدر Les louanges sagement placées sont des encouragemens à la vertu مدایح وثنایا محلّنه صرف اولندقچه امر صلاحك بقاسنه مدار شوق وغیرت اولدیغی بی اشتباهدر

ENCOURAGER. Donner courage, exciter *A.* تقویة ـ تجرئة ـ تجسیر ـ تشویق ـ تشجیع ـ ایناف ـ القلب *P.* دلیر کردن ـ غیرت بخشیدن *T.* غیرتلندرمك ـ غیرت ویرمك ـ قوّت قلب ویرمك ـ یورکلندرمك ـ جرأتلندرمك || Encourager à bien faire خیره تشویق وتشجیع ایتمك Il m'encouragea à cela بو بابده بکا قوّت قلب ویردی Ce bon succès l'a fort encouragé بوکا ظفربولمسی تزاید جرأت وجسارتنه وسیله اولمشدر Ils s'encourageaient l'un l'autre بری برلرینی تجرئه وتشجیع ایدرلر ایدی Encourager les chiens کلبلری ـ کلبلری قشقرتمق ـ کلابی تجرئه وتشجیع ایتمك یورکلندرمك

ENCOURAGÉ. *A.* مشجّع ـ متشوّق *P.* دلیرشده ـ غیرت یافته *T.* یورکلنمش ـ غیرتلنمش

ENCOURIR. Attirer sur soi, tomber en... *A.* استجلاب الى نفسه ـ استجرار *P.* خودرا دوچار کردن ـ بر خود کشیدن *T.* مظهر اولمق ـ نفسنی اوغراتمق || Encourir les peines portées par la loi ـ حدود شرعیه‌یی نفسنه استجلاب ایتمك حدود شرعیه‌یه مظهر اولمق Il a encouru excommunication مظهر لعنت ونفرین اولدی Vous encourrez l'indignation, la haine de Dieu, du Roi مظهر سخط وغضب جناب ربّ باری ـ مظهر غضب شهریاری اوله‌جقسك Sous peine d'encourir... فلان وجهله مظهر تأدیب اولنمق شرطیله تحذیر اولندرق Encourir l'infamie مظهر رسوایی وافتضاح اولمق Encourir la haine publique, le mépris public, la honte, l'opprobre عامّه‌نك نفرتنه وتحقیرینه وشین وعاره مظهر اولمق

ENCOURU. *A.* مظهر ـ مجلوب الى نفسه *P.* دوچار *T.* اوغرامش

ENCRASSER. Rendre crasseux *A.* ابساخ ـ تلويث ـ تلطيخ مرداره ـ مردارلمق ـ كيرلتمك *T.* چرك آلود كردن بو شئ | بيلاشدرمق ـ بيلاشدرمق || Cela encrasse les habits كيرلدر ـ ابساخ ايدر ـ اثوابي تلويث ايدر

S'ENCRASSER. *P.* جرك آلود تلوث ـ اتساخ ـ استيساخ ـ تلطخ *T.* مرداره بيلاشمق ـ مردارلنمق ـ كيرلنمك *T.* شدن || La peau s'encrasse quand on n'a pas soin de se laver اغتساله اهتمام ـ وسخ آلود اولور ـ اولنمدقچه بشرة بدن استيساخ ايدر كسب لوث ووسخ ايدر

Il se dit figur. de ceux qui s'avilissent en se mésalliant, ou en fréquentant mauvaise compagnie *A.* تلويث ـ تدنيس النفس كندويى كيرلتمك *T.* خودرا آلودة چرك كردن *P.* النفس || Il s'est bien encrassé par ce mariage بو نكاح ايله تلويث نفس ايلدى Il s'encrasse furieusement par tous ses mauvais commerces بو مقوله معاملات رديئه يه ارتكابى تقريبيله چوق كيرلنور ـ غايت مرتبه تدنيس نفس ايدر

ENCRASSÉ. *A.* ملطخ ـ ملوث *P.* وسخناك ـ آلود جرك *T.* مردارلنمش ـ كيرلنمش

ENCRE. Liqueur noire dont on se sert pour écrire *A.* حبر ـ مداد ـ نقس *P.* زگاب *T.* مركب ـ

ENCRE ROUGE, ENCRE VERTE. Ce sont des liqueurs ou compositions dont on se sert pour écrire قرمزى مركب ويشل مركب

ENCRE DE LA CHINE. Composition noire dont on se sert pour dessiner *A.* حبر صينى *P.* زگاب چينى *T.* چين مركبى

ENCRIER. Petit vase où l'on met de l'encre *A.* محبرة *P.* زگابدان *T.* مركب حققه سى || Encrier d'argent سيم محبره Encrier de verre بللور مركب حققه سى

ENCUIRASSER. Mettre une cuirasse à quelqu'un *A.* الباس الدرع *P.* زره پوشانيدن *T.* زره كيدرمك

ENCUIRASSÉ. *A.* متدرع *P.* زره پوش *T.* زرهلو

ENCUVER. Mettre dans une cuve *A.* وضع فى المعصرة *P.* در فشردگاه نهادن *T.* اوزم بصه جق قاب ايچنه قويمق *A.* وضع فى الابزن *P.* درآبزن نهادن *T.* آغاجدن دوزلمش حوضك ايچنه قويمق

ENCYCLIQUE. V. Circulaire.

ENCYCLOPÉDIE. Enchaînement de toutes les sciences. Il se dit particulièrement des ouvrages qui traitent de toutes les sciences en système général *A.* كليات العلوم ـ On dit figur. Cet ouvrage est une véritable encyclopédie بو تأليف مجموعة العلوم والفنوندر

ENCYCLOPÉDIQUE. Qui appartient à l'encyclopédie *A.* متعلق بكليات العلوم ـ On dit figur. d'un homme qui réunit des connaissances de tous les genres, qu'il a un esprit, une érudition encyclopédique عقلى مجمع المعارف والعلومدر

ENDÉMIQUE. Qui est particulier à un pays, à une nation. Il se dit des maladies *A.* مرض متوطن *T.* يرلو خستەلك

ENDENTÉ. Garni de dents *A.* مرتب بالاسنان *P.* آراستهٔ دندان *P.* ديش ايله دونانمش

ENDETTER. Charger de dettes *A.* تحميل الديون *P.* وامدار ـ گرفتار دين كردن *T.* بورجلو ايتمك ـ بورج كردن || L'achat de cette terre l'a fort endetté بو ضيعه نك اوزرينه مبايعه سى گرفتار ديون اولمسنه سبب اولمشدر ـ بار ديون تحميلنه بادى اولمشدر ـ S'endetter *A.* استحمال الديون *P.* مبتلاى ديون گشتن ـ گرفتار ديون شدن *T.* بورجلو اولمق

ENDETTÉ. *A.* مديون *P.* وامدار ـ بارديون متحمل *T.* بورجلو

ENDIVE. Plante potagère *A.* بقلة مباركة *P.* گرو *T.* آجى مارول

ENDOCTRINER. Instruire quelqu'un, lui enseigner une doctrine *A.* تعليم ـ تلقين *P.* آموزيدن *T.* اوكرتمك ـ اوقوتمق || Nous n'avons rien oublié pour le faire endoctriner فلانك تعليمنده بر درلو قصور اولنديغى يوقدر ـ Figur. Donner les lumières nécessaires sur quelque affaire || Il s'acquittera bien de sa commission, on l'a bien endoctriné كركى كبى تلقين اولنمغين مأموريتنى لايقى اوزره اجرا ايده جكدر

ENDOCTRINÉ. *A.* معلم ـ ملقن *P.* آموخته *T.* اوكرنمش ـ اوقونمش

ENDOMMAGER. Apporter du dommage *A.* اضرار ـ ايراث خسارت ـ زيان آوردن ـ گزاييدن *P.* ايراث الخسارة ـ الضرر اوردن *T.* انجتمك ـ ضرره اوغراتمق || Cela a endommagé les grains, les fruits فلان شئ حبوبات وفواكهه ايراث ضرر وخسارت ايتمشدر Ce mur est fort endommagé des coups de canon بو ديوار ضرب طوبدن خسارت زده اولمشدر

ENDOMMAGÉ. *A.* مضرور ـ متضرر *P.* ضرر كشيده ـ آفتزده ـ ضرره ـ ضرر كورمش ـ انجنمش *T.* زيانديده ـ خسارتزده اوغرامش

ENDORMEUR. Il n'est d'usage qu'au figuré. Flatteur, enjôleur *A.* مغفل *P.* خواب خرگوش دهنده *T.* اويودوب آلداديجى

اویالندریجی -

ENDORMIR. Faire dormir *A.* تنویم - انامة - ارقاد *P.* خوابانیدن *T.* اویوتمق || Endormez cet enfant تنویم طفل جوجوغی اویوت - ایله

Figur. Amuser quelqu'un, afin de le tromper *A.* اغفال *P.* در خواب خرگوش آوردن - خواب خرگوش دادن *T.* اویالندرمق || Il l'a endormi de belles paroles, avec de vaines espérances, par de vaines promesses کلام خوش آینده ومأمولات فلانه - باطله ومواعید عرقوبیّه ایله فلانی اغفال ایلدی فلانی اویالندردی - خواب خرگوش ویردی

Il signifie aussi, engourdir *A.* تخدیر - اخدار *P.* انبوسانیدن *T.* اویوشدرمق || Cela m'a endormi la jambe فلان شئ آیاغمی اویوشدردی Il y a des remèdes qui endorment le mal de dents بعض ادویه بالخاصّه وجع اسنانک تخدیرینه وسیله اولور ادویه‌نک بعضیسی مخدّر اوجاع اسناندر -

S'ENDORMIR. Commencer à dormir *A.* استیسان - استنعاس *P.* در خواب رفتن *T.* اویوقلنمق - اویقویه وارمق || Il s'endort اویقویه وارر - استنعاس ایدر Je me suis endormi sur les trois heures ساعت اوچه واردقده اویوقلندم

On dit figur. S'endormir, pour dire, Négliger une affaire, manquer à la vigilance nécessaire *A.* اختیار - ارتکاب الغفلة *P.* الغفلة شدن غنوده خواب غفلت *T.* اویالنمق || C'est un homme qui ne s'endort pas خواب غفلتدن آزاده بر آدمدر - متیقّظ ومتبصّر بر آدمدر Ce n'est pas un homme à s'endormir sur ses intérêts اغراض مخصوصه‌سنده ارتکاب غفلت ایده‌جک متولدن دکلدر Il s'est endormi sur cette affaire بو خصوصده غنوده بستر غفلت اولمشدر

On dit aussi, S'endormir dans le vice, dans les voluptés معاصی وقبایح ایچنده ومشتهیات نفس ایچنده سر دادهٔ خواب غفلت اولمق

On dit par exagération, qu'une chose, une personne endort فلان کشی - فلان شئ ایراث نعاس ملال ایدر Cette pièce est si ennuyeuse, qu'elle endort بو قطعه ایراث نعاس ایده‌جک شول رتبه‌ده ملال انگیز در که - مرتبه‌ده ملال انگیز در آدمی اویوقلندرر Ce livre endort, la conversation de cet homme m'endort بو کتابک مطالعه‌سی وبو آدمک صحبتی بکا نعاس اویقوکتورر - اورر فتور وملالدر

ENDORMI. *A.* نایم *P.* خوابنده - غنوده *T.* اویقویه وارمش اویالنمس *T.* غنودهٔ خواب غفلت *P.* مغفّل *A.* اویومش -

Figur. Un homme endormi, signifie, un homme lent, peu animé *A.* نویم المزاج - نویم الذهن *P.* خوابنده‌دل *T.* اویانقلغی یوق - Il se prend aussi pour Engourdi *A.* متخدر *P.* انبوسیده *T.* اویوشمش

ENDOSSE. Le faix et toute la peine de quelque chose *A.* ثقلت *P.* بار *T.* یوک || Vous en aurez l'endosse ثقلتنی چکه‌جکسک Donner l'endosse ثقلت ویرمک

ENDOSSEMENT. Ce que l'on écrit au dos d'un acte نمیقهٔ ظهریّه *T.* پس نوشت ورقه *P.* فی ظهر الورقة

ENDOSSER. Charger quelqu'un de quelque chose de fâcheux, de désagréable *A.* تحمیل *P.* بر دوش فلان سپردن *T.* بر کمسنه‌نک اوزرینه یوکلتمک || On l'a endossé de cela اوزرینه فلان مصلحت تحمیل اولندی

ENDOSSER une lettre de change, signifie, mettre le reçu au dos de la lettre, ou simplement la signature, ou l'ordre de payer à un autre *A.* تحریر فی ظهر السفتجة *P.* در پس سفته وراسنده قید - پولیچه تمسّکنده ظهریّه یازمق *T.* قید کردن ایتمک

ENDOSSÉ. *A.* محمول علی الظهر *P.* بر دوش کرده *T.* ظهریّه‌لنمش *T.* محرّر فی الظهر *A.* یوکلنمش - آرقه‌یه آلنمش

ENDOSSEUR. Celui qui met son nom sur le dos d'une lettre de change, pour la transporter à quelqu'un *T.* آخره نقل وحواله ظهریه‌سنی امضا ایدن || Il y a plusieurs endosseurs solvables à cette lettre de change اشبو پولیچه تمسّکی ظهرنده اقچه‌نک آخره حواله‌سنی امضا ایتمش کمسنه‌لر بیننده وافر ذیقدرت آدملر وار در

ENDROIT. Lieu, place *A.* محلّ pl. محالّ - مکان pl. امکنة - موضع pl. مواضع *P.* جا *T.* یر || Voici l'endroit où l'on veut bâtir احداث بنا ایچون تصمیم اولنان مکان بو در Cette nouvelle me vient de plusieurs endroits بو خبر محالّ عدیده‌دن طرفمه ورود ایلدی - Il se dit aussi du corps || Voilà l'endroit où il est blessé مجروح اولدیغی محلّ بو در - Et d'une partie d'un discours, d'un poëme, d'un traité || Il y a un bel endroit dans ce discours بو مقالده مطبوع ومستحسن بر محلّ وار در Il sait les plus beaux endroits d'Homère فلان شاعرک اک اعلا محللرینی بیلور

Il se dit aussi des choses qu'on mange, et qu'on coupe *A.*

بکا بو T. یر P. سو طرف || Donnez-moi de cet endroit-là بو طرفدن ویر

On dit figur., qu'un homme se fait voir, qu'il se montre par son bel endroit, pour dire, qu'il se montre sous les rapports qui lui sont les plus avantageux فلان کشی دائما جهت راجحنی دائما جهت قبیحنی اظهار ایدر par son vilain endroit کوسترر

On dit encore, Prendre quelqu'un par son endroit sensible, par son endroit faible, pour dire, le prendre par ce qui l'intéresse le plus جاننه طوقنه‌جق طرفنی بولوب آندن طوتمق زبون طرفنی بولوب آکا طوقنمق -

On dit aussi, C'est le plus bel endroit de sa vie مدت عمرینک احسن واعلا وقتیدر C'est le vilain endroit de sa vie عمرینک اقبح واشنع وقتیدر

On dit en termes de Pratique, Chacun endroit soi, pour dire, chacun pour soi هر کس کندو نفسیچون

Il se prend aussi, pour le beau côté d'une étoffe A. وجه P. ابرو - روی T. یوز || L'endroit de ce drap بو چوقه‌نک یوزی

ENDUIRE. Couvrir d'une couche, soit de chaux, soit d'autre matière A. طلا - تطلیة - دم - ادمام - تغریة P. اندودن - طلا کردن - دوسیدن T. سورمک - صوامق || Enduire une muraille de plâtre دیواری آلچی ایله طلا وادمام ایتمک Enduire un vaisseau de goudron کمی‌یه قطران سورمک

Enduit. A. مطلی - مدموم P. طلا کرده - دوسیده - اندوده T. سورلمش - صوانمش

ENDUIT. Couche de chaux, de plâtre, etc. A. طلا - دمام P. صوا - اندای - دوس T.

ENDURANT. Qui souffre aisément les injures, la contrariété, les mauvais procédés A. مألوف بالمقاساة - حمول P. جفا کش - حوصله دار T. طیانقلو || Ce n'est pas un homme endurant بالطبع تحمل مشاق ومحنه مألوف - حمول آدم دکلدر مقاسات مشاق ومحنه مقتدر دکلدر - دکلدر Cet homme a été bien endurant خیلی مرتبه جفا کش بر آدم ایدی

On dit, C'est un homme mal endurant, pour dire, c'est une personne colère, et qui a le ressentiment vif حوصله‌سی طار بر تنک حوصله آدمدر - آدمدر

ENDURCIR. Rendre dur A. تشدید - تصلیب P. درشت ساختن T. پکلشدرمک - قاتیلتمق - پکشدرمک || Le grand air endurcit la pierre هوا طاشی تصلیب ایدر

Il signifie aussi, rendre fort, rendre robuste A. تقویت - تن درستی - درشت کردن P. ایراث الشدة - ایراث القوة قویلشدرمک - قوت ویرمک T. توانایی بخشیدن - بخشیدن || Le travail endurcit le corps تعب وزحمت بدنه ایراث عنا وزحمت تقویهٔ بدنی مستلزمدر - شدت وقوت ایدر

Et accoutumer à ce qui est dur, fâcheux A. تألیف - تدریب بالشدة - بالشدة P. بدرشتی آلفتیدن T. قاتیلغه آلشدرمق || Il est bon d'endurcir de bonne heure les jeunes gens au travail, aux intempéries de l'air, aux privations, à la douleur حدیث السن اولنلری اوائل حالالرندنبرو تعب ومشقته ومقاسات شداید هوایه وحوایج ضروریه‌دنک فقدانه والام واوجاعک تحملنه آلشدرمق انفع وانسبدر

On dit aussi, Endurcir aux injures, aux affronts, aux coups شتوم وتحقیرات وشداید ضرباتک تحملنه آلشدرمق

Il signifie aussi, rendre impitoyable, insensible A. تخشین سخت‌دل - اقساء القلب - ایراث القسوة القلب - القلب P. یورکی - یورکی سردلشدرمک T. سخت‌دلی آوردن - کردن پکلشدرمک

L'écriture-Sainte dit, que Dieu endurcit le coeur des pécheurs, pour dire, qu'il les abandonne à leur propre aveuglement A. ختم القلب || Dieu avait endurci le coeur de Pharaon حضرت خدای متعال فرعونک قلبنی ختم ایلدی

S'endurcir. A. کسب الشدة - انشداد - تشدد - تصلب - کسب الصلابة P. درشتی پذیرفتن - درشت شدن - سختی پذیرفتن T. قاتیلنمق - پکشمک || Le corail s'endurcit à l'air مرجان هوادن کسب صلابت ایدر

On dit, S'endurcir au travail, à la peine, pour dire, s'y accoutumer A. تدرب بالشدة - ائتلاف بالمشادة P. بسختی آلفتن T. قاتیلغه آلشمق

Figur. || S'endurcir dans le vice, dans le crime مساوی وقبایح ایچنده کسب قسوت قلب ایتمک S'endurcir au crime, à la douleur, aux misères d'autrui معاصی وجنایاتده والام واوجاعده وسائرلرک احوال مسکنت اشتمالرنده تقسی وتشدد ایتمک

Endurci. A. متصلب - متشدد P. سخت - درشت T. سردلشمش - قاتیلشمش - پکشمش

ENDURCISSEMENT. Il n'est d'usage qu'au figuré. L'état d'une

âme qui n'a plus de sentiment pour la vertu et les choses de Dieu *A.* مختوميّة القلب || Cela marque un grand endurcissement بو كيفيّت مختوميّت تامّهٔ قلبه دلالت ايدر Tomber dans l'endurcissement de coeur مختوميّت قلب آفتنه كرفتار اولمق

ENDURER. Souffrir *A.* تحامل ـ تعنّى ـ معانات ـ مقاسات *P.* دَرد چيزى كشيدن *T.* چكمك || Endurer le froid, la faim, la soif برودت هوايه وجوع وعطشه تحامل ومقاسات ايتمك

Et supporter avec patience, avec fermeté *A.* اختيار ـ تصبّر ـ تحمّل ـ صبر ايتمك *T.* شكيبايى نمودن *P.* الصبر والثباة ايتمك || Il y a des gens qui endurent les injures, les opprobres, les adversités mieux que les autres بعض كسان شتوم وتحقيراتده وباعث شين وعار اولهجق حالاتده ومصايب وآفاتده مصايب ـ سائربندن زياده اختيار صبر وثبات ايدرلر وآفاتى سائرلردن زياده تحمّل ايدرلر

Il signifie aussi, permettre *A.* تجويز *P.* روا داشتن *T.* جائز كورمك || N'endurez pas qu'on fasse tort à personne تحمّل ايمله ـ هيچ بر كمسنديه غدر اولديغنى تجويز ايلمه

ÉNÉORÊME. Terme de Médecine. Espèce de nuage, ou substance légère qui nage au milieu de l'urine *A.* معلّق ـ مادّة معلّقة

ÉNERGIE. Force, vertu efficiente *A.* عمل ـ قوّة فاعليّة *P.* كاركرى *T.* ايشليجيلك || L'énergie musculaire عمل عضلات ـ On dit figur. Énergie de l'âme نفس ناطقهنك عملى L'énergie des passions امراض نفسانيّهنك قوّت فاعليّهسى Toutes les âmes ont acquis de l'énergie, et l'ont communiquée aux moeurs نفوس ناطقه كسب قوّت فاعليّه ايدوب اول قوّتى اخلاق وآدابه سرايت ايتدرديلر Les passions fortes, telles que l'ambition et la vengeance, déployaient toute leur énergie حرص نام وشان وسوداى انتقام مثللو امراض شديده قوّت فاعليّهلرينى جملهٔ بسط ايتمشلر ايدى

Il se dit particulièrement du discours, de la parole *A.* تأثير ـ قوّة التأثير ـ شدّة النفاذ || Parler, s'exprimer avec énergie كلمات شديد ـ كلام قوىّ التأثير ايله افادهٔ مرام ايتمك النفاذ ايله تعبير عن المرام ايتمك Discours plein d'énergie مقالهٔ قوىّ التأثير Nulle nation n'a traité la morale en vers avec plus d'énergie que la nation anglaise انكليزلو كبى هيچ بر ملّت علم اخلاق بحثنى اولقدر قوّت تأثيرايله نظماً ادا ايدهمامشدر

ÉNERGIQUE. Qui a de l'énergie *A.* ـ قوىّ التأثير ـ مؤثّر تأثيرلو *T.* كاركر *P.* موجب النفاذ ـ قوىّ العمل ـ اكيد التأثير ـ ايشليجى || Style énergique سبك وعبارهٔ قوىّ العمل ـ مؤثّر Discours énergique كلام مؤثّر Ce mot est fort énergique تعبيرات بغايت شديد التأثير بر لفظدر Termes énergiques قوىّ العمل اولهجق برحركت قوىّ التأثير Conduite énergique

ÉNERGIQUEMENT. Avec énergie *A.* على وجه التأكيد ـ موكداً كار *T.* مؤثرانه ـ كاركرانه *P.* بقوّة المؤثرة ـ على وجه التأثير ـ تأثير ايدهجك وجهله ـ ايدهجك وجهله || Parler énergiquement قوّت مؤثره ايله تقرير كلام ايتمك S'exprimer énergiquement مؤثرانه افادهٔ مرام ايتمك

ÉNERGUMÈNE. Possédé du diable *A.* مخبوط ـ ممسوس *P* جنّ چارپمش *T.* ديو زده ـ ديو بخوريده

ÉNERVER. Affaiblir par la débauche ou par quelque autre cause *A.* ايراث ـ ايراث الوهن والرخوة ـ تفتير ـ توهين *T.* سستى اوردن ـ سست كردن *P.* الفتور والرخاوة كوشتمك || Le trop grand usage du vin est capable d'énerver un homme ادمان خمرك افراطى بدن انسانه باعث وهن ورخاوت اولور كلمشدر Les débauches l'ont énervé عيش وعشرته مداومتى قواى بدنيّهسنه ايراث فتور ورخاوت ايتمشدر

On dit figur., que les voluptés énervent مشتهيّات نفسه ادمان بادئ وهن ورخوت ابدانـدر Le trop de soin, le trop d'ornement énerve le style تزيين كلامده مبالغهٔ تكلّف سبك وعبارهنك رخاوتنه بادى اولور

ÉNERVÉ. *A.* موهون ـ فاتر ـ رخو *P.* دوچار فتور ـ سست *T.* كوشمش ـ كوشك || Un corps énervé par les excès كثرت عيش وعشرت تقريبيله مبتلاى فتور ورخاوت اولمش دوچار رخو وفتور اولمش وجود ـ وجود

ENFAÎTEAU. Tuile creuse qui se met sur le faîte d'une maison *A.* قرميد pl. قراميد *P.* آكور *T.* كرميد

ENFAÎTEMENT. Table de plomb qui se met sur les faîtes des maisons *A.* صفيحة الاسرب لاعماء البنا *P.* تختهٔ اسرب طام اورتجك قورشون تختهسى *T.* براى پوشش بام

ENFAÎTER. Couvrir le faîte d'une maison avec de la tuile ou du plomb *A.* اعما *P.* بام پوشيدن *T.* طامى اورتمك

ENFANCE. L'âge de l'homme jusqu'à douze ans *A.* سنّ الطفوليّة سال كودكى - سال نو جوانى *P.* صغر السنّ - سنّ الصباوة - *T.* جوجوقلق حالى - جوجوقلق ياشى || Dès sa plus tendre enfance عنفوان صباوتندنبرو - صغر سنندنبزو

Il signifie aussi, une puérilité *A.* فعل الصبيان pl. افعال الصبيان *P.* كار كودكان *T.* جوجوقلق - جوجوق ايشى

Être en enfance, tomber en enfance, se dit d'une vieille personne qui n'a plus l'usage de la raison *A.* اختار - عته *P.* در حال فرتوتى گرفتار شدن *T.* بونامق

Il se dit figur. pour Commencement *A.* اوائل الحال *P.* عهد الشباب - العنفوان || كنجلك *T.* تازگى - جوانى L'enfance du monde عالمك عهد شبابى - ديانتك اوائل معاشرت بنى آدمك عهد L'enfance de la société حالى فلان جمهوركت عنفوان L'enfance de la République شبابى رومية كبرا دولتنك حال شبابى L'enfance de Rome حالى

ENFANT. Fils ou fille *A.* ولد pl. اولاد - صنو *P.* پور - فرزند *T.* اوغل - اولاد || Être chargé d'enfans كثير الاولاد اولمق Une mère qui aime fort ses enfans اولادى حقنده تحنن ومحبتى جوق بر والدهٔ مشفقه Enfant mineur ولد صغير Enfant adopté اوغللق - بالتبنّى اتخاذ اولمش ولد - دعى

Il se dit par extension des petits-fils et arrière-petits-fils *A.* pl. ابنا وانسال - اولاد واحفاد - Et de tous les descendants d'une même souche *A.* ابنا *P.* زادگان *T.* اولاد || Nous sommes tous enfans d'Adam جملهمز ابناى آدمز Les Juifs sont appelés les enfans d'Israël ملت يهود ابناى اسرائيل اسميله مسمّا در

On appelle Enfans de France, les enfans des Rois, et ceux qui descendent des aînés سلالهٔ خاندان پادشاهيدن اولان فرانسه - ابناى دودمان پادشاه فرانسه - فرانسه شهزادگانى شهزادهلرى

On dit, Enfant de Paris, de Lyon, etc., pour dire, natif de Paris, etc. *A.* ابن البلد پارس pl. ابناء البلد پارس

On dit en style de l'Écriture, que tous les hommes naissent enfans de colère كافهٔ بنى آدم ابناى سخط وغضب بارى Enfans de lumière *A.* ابناء النور اولدرق دنيايه وضع قدم ايدرلر Enfans de ténèbres ابناء الظلمات

Enfant, se dit aussi d'un garçon ou d'une fille en bas âge *A.* طفل pl. اطفال - صبىّ pl. صبيان *P.* كودك *T.* جوجوق || Bel enfant طفل خوشلقا Petit enfant *A.* طفل صغير *P.* طفل نو رسته Joli enfant طفل خوب سيما Enfant qui tête *A.* طفل راضع *P.* طفل شير خواره *T.* سودامن جوجوق *T.* ممدهكى Sevrer un enfant *A.* افتصال صبىّ - فطم صبى *T.* جوجوق ممهدن كسمك Des jouets, des babioles d'enfans جوجوغى جوجوق اويونجقلرى - ملاعب صبيان

On dit proverb. Faire l'enfant, pour dire, badiner comme un enfant, s'amuser à des choses puériles *A.* صباء *P.* كار كودك كردن *T.* جوجوقجه اوينامق - جوجوقلق ايتمك Et qu'on en est aussi innocent que l'enfant qui vient de naître هنوز بطن مادردن چيقمش بر صبىّ نو زاد كبى گناهدن بريدر - آزادهٔ گناهدر

Enfant trouvé, se dit d'un enfant qu'on trouve exposé *A.* لقيط - منبوذ pl. منابيذ pl. ابناء الدهاليز *P.* كوى يافت *T* براقلمش جوجوق

Quand il s'agit d'une chose sérieuse, on dit, Ce n'est pas un jeu d'enfant جوجوق اويونجغى دكلدر - ملعبهٔ صبيان دكلدر Et quand on voit un enfant qui a de la raison et de l'esprit de bonne heure, qu'il n'y a plus d'enfans اثر طفوليّتدن معرّا در - On dit aussi, C'est l'enfant de sa mère, pour dire, qu'il a toutes ses manières والدهسنك بورنندن دوشمش بر جوجوقدر

Enfans perdus. On appelait autrefois ainsi, les soldats détachés qui commençaient l'attaque *A.* فتيان مستقتلة *P.* فداييان *T.* فدايى يكتلر

ENFANTEMENT. Action d'enfanter *A.* وضع الحمل - ولادت - وضع *P.* زه *T.* طوغورمه || Faciliter l'enfantement وضع حملى ولادتى تعجيل ايتمك Hâter l'enfantement تسهيل ايتمك - Les douleurs de l'enfantement *A.* مخاض - زحمة *P.* درد زه *T.* وضع بوريسى - طوغورمه بوريسى

On dit figur. d'un auteur qui compose avec beaucoup de difficulté, que lorqu'il travaille, il est dans les douleurs de l'enfantement حين تأليفده زحمته اوغرامش زن حامل كبى مضطربدر

ENFANTER. Accoucher d'un enfant *A.* ايلاد - توليد *P.* زاييدن - زاستن *T.* طوغورمق || Il est dit dans l'Écriture-Sainte, Une vierge concevra et enfantera un fils بر بتول بعد اللقح ايلاد ولد ايدهجكى تورات شريفده مسطور در Heureuse la mère qui l'a enfanté! آنى ايلاد ايدن والده نه موتلو Enfanter avec douleur وجع ايله وضع حمل ايتمك

On dit figur. Cet auteur tous les ans, enfante de gros volumes بو مؤلف بهرسنه زاده طبعی اولدرق نیچه تصنیفات جسیمه ایلاد ایدر Les guerres civiles enfantent mille maux dans un État حروب داخلیه درون ملکده هزاران هزار مصایب وآفات تولید ایدر

ENFANTÉ. *A.* مولود ـ مولّد *P.* زاییده ـ زاده *T.* طوغمش

ENFANTILLAGE. Discours, manières qui ne conviennent qu'à un enfant *A.* وضع الصبی pl. اوضاع الصبیان *P.* کودکی ـ کار کودکی *T.* چوجوقلق ایشی ‖ Pour un homme de votre âge, de votre caractère, voilà bien de l'enfantillage سنکک سنکه ورتبه‌کده کوره بو مقوله حرکت اوضاع صبیان قبیلندندر

ENFANTIN. Qui est d'enfant *A.* طفلی *P.* کودک واری *T.* چوجوق واری ‖ Visage enfantin چهره چوجوق واری

ENFARINER. Poudrer de farine *A.* تلطیخ بالطحن *P.* ارد آلود کردن *T.* اونه بیلاشدرمق ‖ Un bateleur qui s'enfarine le visage چهره‌سنی اونه بیلاشدران حقدباز

On dit familièrement, qu'un homme est enfariné d'une chose, pour dire, qu'il n'en a qu'une légère teinture *A.* نتفة *T.* سطحیجه بیلور ـ اوستنکوی بیلور ‖ Il est enfariné de musique علم موسیقی‌یه سطحیجه وقوفی وار در

ENFER. Lieu destiné pour le supplice des damnés *A.* جهنّم عذاب ‖ *T.* طامو *T.* دوزخ *T.* ـ سقر ‖ Les tourmens de l'enfer قعر جهنّمده جهنّم Au fond des enfers

On dit figur. d'un lieu où l'on se déplaît, où l'on est très-gêné, que c'est un enfer جهنّمدن نمونه ـ محض جهنّمدر ـ بر یر در ممنقش دوزخ بر مکاندر

ENFERMER. Mettre dans un lieu d'où l'on ne puisse pas sortir *A.* حبس *P.* حبس کردن ـ اندر بندیدن *T.* قپاتمق ‖ Enfermer un homme dans une maison بر کمسنه‌یی خانه ایچنده حبس ایتمک Enfermer des chevaux dans une écurie آتلری آخور ایچنده حبس ایتمک ـ Mis absolument, il signifie, mettre dans un hôpital de fous ‖ C'est un homme à enfermer تیمارخانده حبس اولنه‌جق کسانندر

Et serrer une chose dans un lieu que l'on ferme *A.* وضع فی محل المغلوق ـ فی مکان المسدود ـ حفظ *P.* در جای بسته نهادن *P.* قپاتمق ـ قپالو یرده صاقلمق ‖ Enfermer des habits dans une armoire اثوابی طولاب ایچنده حفظ ایتمک

Enfermer des papiers dans un secrétaire اوراقی پیشتخته ایچنده درت دیوار حفظ ایتمک Enfermer entre quatre murailles ایچنده قپاتمق Enfermer à la clef, sous la clef *A.* اقفال ـ اغلاق *P.* قفل زدن *T.* کلیدلمک

On dit proverb. d'un chirurgien qui a laissé fermer une plaie trop tôt, qu'il a enfermé le loup dans la bergerie *T.* قوردی قیون آغیلی ایچنده قپاتدی

ENFERMER. Environner, clore de toutes parts *A.* احاطة ـ حصر *P.* چب چوره ـ اطرافنی چویرمک *T.* گردا گرد بستن *P.* اطرافنی قپاتمق ـ چویرمک ‖ Enfermer un parc de murailles حظیره‌نک اطرافنی دیوار ایله حصر واحاطه ایتمک Les ennemis se sont laissé enfermer entre deux rivières دشمن قپانمش اولدی ـ ایکی نهر آره‌سنده حصر اولنمش اولدی S'enfermer dans une place قلعه ایچنده قپانمق S'enfermer avec un malade مریضک یاننده اختیار محبوسیّت ایتمک ـ On dit aussi, S'enfermer, pour dire, Se retirer dans son cabinet بر کمسنه اوطه‌سنده قپانمق

ENFERMER, signifie figur., contenir, comprendre *A.* اشتمال ـ احتوا ـ تضمّن *P.* اندر داشتن *T.* ایچنه آلمق ‖ Ce passage enferme beaucoup de vérités بو فقره حقایق کثیره‌یی مشتملدر ـ متضمّندر Cet article, cette proposition en enferme beaucoup d'autres بو ماده وبو مسئله نیچه نیچه مواد ومسائلی متضمّندر

ENFERMÉ. *A.* محبوس *P.* حبس کرده *T.* قپانمش *A.* محفوظ ـ قپانمش *T.* در جای بسته نهاده *P.* فی مکان المسدود گرداگرد بسته *P.* محاط ـ محصور *A.* قپالو یرده صاقلنمش *T.* اندر *P.* متضمّن ـ محتوی ـ مشتمل *A.* اطرافی چویرلمش داشته *T.* ایچنه آلنمش

SENTIR L'ENFERMÉ, se dit d'une chose qui sent mauvais, à cause qu'il y a long-temps qu'elle n'a été à l'air *T.* فلان شیّ فلان شیّده یاتقنلق قوقوسی اولمق ـ یاتقنلق قوقمق

ENFERRER. Percer avec une épée, une pique, etc. *A.* طعن ـ اطعان ـ وخز *P.* خلیدن ـ طعنه زدن ـ خستیدن ـ توليدن *T.* سانجمق ‖ Enferrer son ennemi دشمنی فلان آلت ایله خود بخود طعن اطعان ایتمک Il s'est enferré lui-même اولندی

On dit figur., S'enferrer, pour dire, se nuire par ses paroles, sa conduite *A.* طعن النفس ـ قدح النفس *P.* خود بخود طعنه زن اسائت شدن *T.* طوقنمق کندو کندویی ‖ Il

nous a conté son affaire, et en nous parlant il s'est enferré lui-même مصلحتنی نقل ایدرایکن کندو کندویی طعن ایلدی Son argument prouve le contraire de ce qu'il veut établir, il s'est enferré lui-même سرد ایلدیکی دلیل اثباتنی قیدزنده اولدیغی حالک خلافنده اولمغله نفسی حقنده طعنه زن اسائت اولمشدر

Enferré. *A.* مطعون *P.* طعنه زده ـ خلیده *T.* سانجلمش ـ طوقنلمش ـ

ENFILADE. Il se dit d'une longue suite de chambres sur une même ligne *A.* صف الحجرات ـ صف البیوت ـ سطر البیوت *P.* رستهٔ گریچها *T.* اوطهلر ـ صره لنمش اوطهلر ـ صره اوطهلری طول ودراز بر سطر حجرات || Une longue enfilade صره سی

On dit figur., Une longue enfilade de phrases *A.* سمط طویل الاذیال التعبیرات *P.* رستهٔ طول ودراز تعبیرها *T.* اوزون اوزادی تعبیرلر دیزیسی

ENFILER. Passer un fil par le trou d'une aiguille *A.* اسلاک الخیط فی الابرة *P.* تار در سوزن ـ رشته در سوزن گذرانیدن *T.* ایکندیه ایپلک تلی کچورمک || Enfiler une aiguille رشتدیه گذرانیدن ابره یه اسلاک خیط ایتمک Enfiler des perles انجو یی ـ سمط اللآلی تنظیم ایتمک ـ اسلاک لآلی ایتمک تسبیح دانه لرینی سلکه Enfiler un chapelet رشتدیه دیزمک رشتدیه کچورمک ـ اسلاک ایتمک

Enfiler un chemin, une allée. Prendre un chemin et le suivre *A.* اتباع فی المسلک ـ انسلاک فی الطریق *P.* در فلان راه روانه شدن *T.* فلان یوله دیزیلوب کتمک

Enfiler le degré. S'échapper vite par un degré *T.* بصماقی آتلایوب قاچمق

Enfiler une tranchée. La battre en ligne droite *T.* صیچان یولنی بویدن بویه صیپروب دوکمک || Le feu de la place enfile cette tranchée قلعه نک آتشی صیچان یولنی بویدن بویه صیپروب دوکر Il faut qu'un ingénieur ait soin que la tranchée qu'il trace ne soit pas enfilée بر مهندس رسم ایلدیکی صیچان یولنی بویدن بویه صیپریلوب دوکلمکدن مصون اوله جق وجهله ترتیب ایلمکه دقت ایتملو در ـ On dit aussi en ce sens, que le vent enfile une rue, pour dire, qu'il la bat en ligne droite یل فلان زوقاغی بویدن بویه صیپروب بویدن بویه صیپرر ـ دوکر

On dit figur. Enfiler un discours, pour dire, s'engager dans un long discours *A.* افاضة فی الکلام *T.* صحبته طالمق

ENFIN. En finissant, en un mot *A.* نهایة الامر ـ بالآخرة ـ آخر کارده ـ صوک صوکنده *T.* بانجام کار *P.* عاقبة الامر || بالآخره Enfin cette affaire est terminée بالآخره بو مصلحت ختام Enfin il m'a dit que . . . بولمشدر نهایة الامر بکا شویله دیدیکه Puisqu'enfin vous le voulez نهایة الامر مرادک بویله عاقبت کار Enfin que pouvait-il faire? اولدیغی حالده الندن نه کلور ایدی

ENFLAMMER. Allumer, mettre en feu *A.* اضرام ـ اشعال ـ الهاب *P.* پر لهیب کردن ـ آتش افروز کردن ـ آتش انگیختن *T.* علولندرمک ـ طوتشدرمق || Une seule étincelle enflamme de la poudre à canon بر شرارهٔ آتش باروتی علولندرر

S'enflammer. *A.* اضطرام ـ استضرام ـ اشتعال ـ التهاب *P.* آتش افروزگشتن ـ فروزنده شدن *T.* علولنمک ـ طوتشمق ـ یالیلنمق || On vit tout le vaisseau s'enflammer en un instant اول سفینه آن واحدده جملهٔ ملتهب ومشتعل اولمشدر ـ طعمهٔ اژدرهای آتش اولمشدر Les roues d'un chariot s'enflamment par la rapidité du mouvement عربه نک سرعت حرکتدن تکرلکلری طوتشور

Enflammer. Échauffer, donner de la chaleur *A.* احرار ـ ایجاب الالتهاب ـ ایراث الحرارة *P.* سوزش ـ گرم ساختن پر تفیدن ـ پر آتش کردن ـ تف وتاب آوردن ـ اوردن *T.* سوز کردن || قیزدرمق ـ آتشلندرمک ـ حرارتلندرمک Le vin enflamme le sang, les esprits, la bile خمر دمک دمی وارواحی ـ وارواحک وصفرانک التهابنه بادیدر Cet onguent a enflammé votre plaie بو باقی وصفرایی قیزدرر یاره کزک التهابنه سبب اولمشدر La colère enflamme les yeux شدت غضب عیونه ایجاب التهاب ایدر

Figur. Exciter, irriter || Ce sont nos péchés qui ont enflammé la colère de Dieu نائرهٔ غضب باریک التهابنه سبب جناب منتقم قهارک آتش ـ اولان بزم ذنوب وآثامزدر پر لهیب سخط وغضبی اشتعالنه بادی اولان بزم معاصی وذنوبمز در ـ Il se dit aussi de l'amour || Ses yeux enflamment tous les coeurs نظرهٔ دلسوزی کافهٔ قلوبده اشعال آتش عشق نظرهٔ دلرباسی کافهٔ قلوبی پر سوز وگداز ایدر ـ وغرام ایدر D'abord qu'il vit cette fille, il s'enflamma d'amour اول محبوبه یی اول دیدارنده آتش عشق درونده مشتعل وفروزان اولمشدر درونی پر تف وتاب ایلدی ـ

Enflammé. *A.* مشتعل - ملتهب - متضرم - ملتهب *P.* علو *T.* آتشناك - پر تف وتاب - فروزان - سوزان - گير علولنمش - طوتشمش

ENFLER. Remplir de vent ou d'autre chose, de manière à augmenter le volume ordinaire d'un corps *A.* تنفيخ - نفخ - *P.* آماهانيدن - آماسانيدن - بر جسته ساختن - توريم *T.* يلكنلرى قبارتمق || Enfler les voiles شيشورمك - قبارتمق نقريس علتى توريم L'hydropisie enfle le corps شيشورمك - بدنى مستازمدر

Il se dit aussi des rivières, lorsque les eaux augmentent et s'élèvent plus haut qu'à l'ordinaire *A.* طمو - قلوص *P.* آب رود بر خاستن *T.* صويوكسليوب قبارمق - صوقبارمق || Les pluies ont enflé la rivière كثرت امطار نهرك طمويته باعث اولمشدر

On dit figur. Enfler le coeur, le courage, pour dire, augmenter le courage *A.* تأكيد الجرائة والجلادة *P.* غيرت وجسارترا دو - غيرت وجسارتى بر قات دخى آرتورمق *T.* بالا كردن بر قات دخى قبارتمق || Cela lui a enflé le courage بو كيفيت فلانك بر قات دخى تأكيد غيرت وجسارتنه بو وسيله اولمشدر Ce bon succès a enflé le coeur aux troupes فتح وغزا عسكرك تأكيد جلادت وجرائتنه سبب اولمشدر

Enfler. Enorgueillir, donner de la vanité *A.* ايراث الكبر - نفخ *P.* والنفخ قبارتمق - فضوللق كتورمك *T.* باد سرى آوردن || La prospérité l'a extrêmement enflé نائل اولديغى اقبال ودولت نفسنه غايةالغايه ايراث كبر ونفخ ايتمشدر Cela l'a tellement enflé, que l'on ne peut vivre avec lui بو كيفيت كندويه شول رتبهده ايراث نفخ وكبر ايتمشدر كه فيما بعد علم آنكله الفت ومعاشرتك امكانى يوقدر La science enfle ومعرفت باعث نفخ ونخوتدر - On dit figur. d'un glorieux, qu'il est enflé comme un ballon طلوم كبى قبارمشدر

On dit, Enfler le cahier, les rôles, pour dire, y mettre des choses inutiles afin de les grossir *A.* تكثير السواد *P.* سياهى كاغذ فزونيدن *T.* طولدرمق

Enfler son style, pour dire, écrire d'un style ampoulé بر تحريراتى - كمسنه سبك وعبارهسنى اصطلاحه بوغمق اصطلاحه بوغمق

Enfler la dépense, pour dire, la grossir *A.* اضخام المصرف *P.* مصرفرا بسيار نمودن *T.* مصرفى قبارتمق

Enfler un mémoire, un compte *T.* حسابى ودفترى قبارتمق

Enfler, au neutre et S'enfler *A.* انتفاخ - تورم *P.* برجستن - آماهيدن - آماسيدن *T.* قبارمق - شيشمك || Les jambes lui enflent à vue d'oeil آياقلرى طرفة العينده تورم ايدر - شيشر

Il se dit aussi des rivières *A.* الطمو - كسب القلوص - كسب *P.* آب رود بر خاسته شدن *T.* صو قباروب يوكسلمك

Il se dit aussi au figuré || Il ne faut pas s'enfler des bons succès ظفر مرامده كسب نفخ وكبر ايتمك جائز دكلدر

Enflé. *A.* منتفخ - منفوخ - متورم *P.* بر جسته - آماسيده - آماهيده *T.* قبارمش - شيشمش - شيشكن -

ENFLURE. Tumeur, grosseur qui survient en quelque endroit du corps *A.* نفخة pl. نفخات - ورم pl. اورام *P.* آماس *T.* شيش - قبارق || L'enflure de l'hydropisie استسقا علتنده ظهور ايدن نفخه Une enflure qui vient d'une fluxion, d'un coup reçu ou de la morsure d'une bête نزلهدن وقورشون ضربندن وحيوان لسعندن عارض اولان شيش

On dit figur. L'enflure du coeur, pour dire, l'orgueil *A.* كبر - نفخ *P.* باد سرى *T.* قبارمه

ENFONCEMENT. Ce qui paraît de plus éloigné, de plus reculé dans un lieu enfoncé *A.* معيق pl. اعماق - غور pl. اغوار - عمق pl. اعماق *P.* مغاك *T.* درينلك || Dans l'enfoncement de la vallée, il y avait un ruisseau بر معيق واديده ايرمق وار ايدى - Il signifie aussi, l'action d'enfoncer, de rompre *A.* كسر *P.* شكست *T.* قيرمه

ENFONCER. Pousser vers le fond, faire pénétrer bien avant *A.* تدكيم - ركز - ازقاب - زقب - ادخال فى الغور *P.* سپوختن *T.* باتورمق - صوقمق || Enfoncer un vase dans de l'eau قابى صو ايچنه باتورمق - ظرفى صو ايچنه صوقمق Enfoncer des pieux زقب اوتاد ايتمك - ركز اوتاد ايتمك Enfoncer un clou dans la muraille ديوارده قازيق صوقمق - ازقاب مسمار ايتمك Enfoncer un poignard dans le sein كوكسه قليج صوقمق - صدره ازقاب سيف ايتمك Enfoncer son chapeau dans la tête تاقيهسنى باشنه صوقمق

Et rompre, briser *A.* كسر - نقض *P.* شكستن *T.* قيرمق || Enfoncer une porte قپويى قيرمق

Il se dit aussi des troupes, pour dire, les percer, les rompre *A.* خرق - تهزيم - هزم - استهبا *P.* لشكر شكستن *T.*

بر باوك عسكری قیروب بوزمق || Enfoncer un bataillou صفوف عسكری خرق وهزم ایتمك Enfoncer les rangs عسكری خرق وشكست ایتمك

Enfoncer. Aller au fond *A.* غرق *P.* فرو ریبستن *T.* باتمق || La nacelle enfonça dans l'eau قایق صو ایچنده غرق اولندی Un cheval qui enfonce dans la boue jusqu'au poitrail چاپور ایچنده بوغازه قدر باتمش برآت

S'enfoncer. Pénétrer bien avant vers le fond *A.* اندكام - غوور انزقاب *P.* اندر رفتن *T.* ایچرو صوقلمق || S'enfoncer dans le bois اورمان ایچنه صوقلمق dans une caverne مغاره ایچنه صوقلمق dans le lit فراش ایچنه صوقلمق غوور واندكام ایتمك

Figur. Se donner tout entier à quelque chose *A.* غوص النفس - غرق النفس *P.* فرو رفتن *T.* طالمق || Cet homme s'enfonça daos l'étude طالدی - مطالعهٔ كتبه غوص نفس ایلدی Il s'enfonça dans la débauche, dans le jeu عیش وعشرته وقماره نفسنی دریای عیش وعشرته غرق ایلدی - طالدی

Enfoncé. *A.* مندكم - مركوز *P.* سپوخته *T.* صوقلمش - قیرلمش *A.* منهزم - منكسر *P.* شكسته *T.* باتورلمش *A.* مستغرق *P.* فرو رفته *T.* باتمش

On dit, qu'un homme a les yeux enfoncés, pour dire, qu'il a les yeux creux *A.* غائر العین - اخوص العین *P.* ژرف چشم *T.* باتقین كوزلو

ENFONÇURE. Toutes les pièces qui font le fond d'un tonneau *A.* الواح القعر الفنطاس *P.* vul. تختهای بن جلك *T.* فوچینك دیب تختلری

ENFORCIR. Rendre plus fort *A.* تشدید القوة - تقویة - برتری - توانایی افزونیدن *P.* تزیید القوة - تأكید القوة قوت بخشیدن *T.* قوت آرتورمق || La bonne nourriture a enforci ce cheval غدای جید بو آتك تأكید قوتنه باعث بو آتك قوتنی آرتوردی - اولمشدر

Et devenir plus fort *A.* كسب القوة - تقوی *P.* توانایی پذیرفتن *T.* قوتلنمك

Enforci. *A.* متقوی *P.* قوتیافته *T.* قوتلنمش

ENFOUIR. Cacher en terre *A.* دفن - تدفین - تدمیس - طمر *P.* زیر خاك پنهان كردن - در خاك سپردن *T.* تدفین بر آلتنده صاقلمق || Enfouir de l'argent یره كومك - مال ایتمك - On dit, Enfouir du fumier, des plantes, des aibres, pour dire, les m ttre en terre تراب ایچنده طمر زبیل یر ایچنده فشقی ونباتلر وآغاجلر - ونباتات واشجار ایتمك كومك

On dit figur., qu'il ne faut pas enfouir le talent que Dieu nous a donné موهبهٔ حضرت پروردگار اولان هنر ومعرفتمزی دفین خفا وكتمان ایتمك روا دكلدر

Enfoui. *A.* مطمور - مدمس - مدفون - دفین *P.* زیر خاك یر آلتنده - یره كوملمش *T.* زیر خاك پنهان شده - سپرده صاقلنمش

ENFOURNER. Mettre dans le four *A.* وضع فی الفرن *P.* در تنور كردن *T.* فرونه قویمق

ENFREINDRE. Transgresser, violer *A.* نقض - اخفار - تنكیث *P.* شكستن *T.* بوزمق || Enfreindre les lois قوانین واحكامی قوانین واحكامك خلافنه حركت ایتمك - نقض ایتمك les coutumes عادات - عادات مرعیه‌یی نقض ایتمك les ordonnances نظامات - مرعیه‌نك خلافنه حركت ایتمك un traité عهدنامه‌یی نقض ملكیه‌یی نقض وشكست ایتمك تنكیث عهد وپیمان ایتمك - واخفار ایتمك C'est lui qui a enfreint le traité, les conditions du traité ناقض عهدنامه اولان یاخود شروط وعهودی نقض ایدن او در

S'ENFUIR. Fuir d'un lieu *A.* فرار - هرب *P.* گریختن - پای پیچیدن *T.* قاچمق || S'enfuir de la prison محبسدن Il محبس ایچندن فرجه یاب فرار اولمق - فرار ایتمك voulait s'enfuir, on l'a arrêté فرار صددنده ایكن اخذ وتوقیف اولندی

Il se dit figur. d'une liqueur qui s'écoule d'un vase *A.* نتوع عن الوعا *P.* از آوند ریزان شدن *T.* قاب ایچندن آقمق Prenez garde, votre vin s'enfuit بادهٔك قابی ایچندن آقر بر ابوجه دقت ایله - Et du vase même d'où la liqueur s'écoule || Cette cruche est fêlée, elle s'enfuit بو دستی چاتلاقدر آقر

On dit proverb., Ce n'est pas par-là que le pot s'enfuit, pour dire, que ce n'est pas là qu'est le mal *T.* قابك سقطی یری اوره‌سی دكل

Enfui. *A.* هارب *P.* گریخته *T.* فراری - قاچمش - قاچقین

ENFUMER. Noircir par la fumée *A.* اعثان - اسناج - تلطیخ بالسناج *P.* دوده آلود كردن *T.* ایسه بیلاشدرمق || Enfumer des tableaux pour les faire paraître anciens تصویرلری قدیم كورنمك ایچون آلودهٔ عثان ایتمك La grande quantité de bougies enfume les meubles موملرك كثرتی اثاث بیتی

اثاث بیتی ایسه بیلاشدرر - اشغان واسناج ایدر

Et incommoder par la fumée *A.* تلطیخ بالدخان *P.* دود آلود کردن - پر دود کردن *T.* توتونده اوغراتمق || Vous allez vous enfumer, si vous mettez du bois vert au feu آتشه حطب رطب تازه اوطون ی قویه‌جق اولور ایسه‌ک پر دخان اولدجقسک قویه‌جق اولور ایسه‌ک توتونه اوغرایه‌جقسک

ENFUMÉ. *A.* ملطخ بالسناج - مغثون *P.* دوده آلود *T.* ایسه توتونه *A.* ملطخ بالدخان *P.* دود آلود *T.* بیلاشمش اوغرامش

ENGAGEANT. Insinuant, attirant *A.* جاذب - مطیب القلوب *P.* دلکش - دلاویز *T.* کوکل آولاییجی || Cet homme a l'esprit doux et engageant حلیم المزاج ومطیب القلوب بر آدمدر Toutes ses manières sont engageantes کافهٔ اوضاع واطواری تطییب قلوبی مستلزمدر C'est une personne d'une douceur, d'une bonté engageante شیرینیٔ خلق ومزاج وجودت طبیعتی تقریبیله جذب قلوبه موفق بر آدمدر

ENGAGEMENT. L'action de mettre en gage. V. Engager.

En parlant de biens-fonds, on emploie les mots *A.* استغلال *T.* استغلال - بیع بالوفا || Tenir une terre par engagement بر چفتلکده بیع بالوفا ایله متصرف اولمق - استغلال طریقیله Ce n'est qu'un engagement, il n'en a pas la propriété حق ملکیت اوزره دکل بیع بالوفا ایله متصرفدر - ملکیتی یوق انجق علی طریق الاستغلال متصرفدر Il se dit aussi du domaine engagé || Cette terre est un engagement فلان چفتلک استغلالدر

Il signifie aussi, une promesse, une obligation qui ne laisse plus la liberté de faire ce que l'on veut *A.* عهد - شرط *P.* پیمان *T.* شرطلشمه || Engagement de sa foi, de sa parole وفای عهد وصدق وعد اوزرینه شرط C'est un engagement sacré شایان حرمت اولدجق بر عهد وشرطدر Il voit souvent cette femme, j'ai peur qu'il n'y ait quelque engagement de coeur فلان محبوبه‌یه تردّدی زیاده اولمغله قورقارمکه قلبًا قورقارم برکونه علاقهٔ قلب عقد ایلدی - عقد عهد ایلدی Prendre un engagement التزام عهد ایتمک Entrer dans un engagement بر کونه عهد وشرطه داخل اولمق Rompre un engagement نقض عهد ایتمک Manquer à un engagement بر کمسنه ایتدیکی عهد وشرطک ایفاسنده تجویز قصور ایتدیکی عهدی ایفا ایتمامک - ایتمک

Il signifie aussi, combat *A.* محاربة *P.* گیر ودار *T.* طوقشمه || Il s'est détourné de l'ennemi pour éviter un engagement محاربدن احترازًا جانب اعدادن یوز چویردی

Et enrôlement d'un soldat *T.* عسکر یازلمه || L'engagement de ce soldat n'est que pour six ans یالکز التی سنه خدمت بو نفرک عسکر یازلمه‌سی - ایتمک شرطیله عسکر یازلدی یالکز التی سنه خدمت ایتمک شرطیله در

ENGAGER. Mettre en gage *A.* ارهان - ترهین *P.* گرویدن - گرو دادن - گرو بستن - بنوا دادن *T.* امانت قومق || Engager ses meubles اثاث بیتی ترهین ایتمک Engager sa vaisselle d'argent اوانیٔ سیمی امانت قویمق

En parlant de biens-fonds, on emploie les mots *A.* ایداع ایداع علی طریق الاستغلال - علی طریق البیع بالوفا *T.* استغلال ایتمک || Engager une maison بر خانه استغلال ایتمک

On dit figur. Engager sa foi, sa parole, son honneur بر کمسنه وفای عهدی وصدق وعدی وعرض وناموسی اوزرینه شرط ربط القلب - تعلیق القلب *A.* Engager son coeur - ایتمک علاقه *P.* دلبسته شدن - دل پیوستن - دلداده شدن *T.* کوکل ویرمک - ایتمک || Les jeunes gens engagent leur coeur facilement حدیث السن اولنلر سهولت ایله تعلیق قلب دلداده اولورلر - ایدرلر

ENGAGER. Déterminer par la persuasion *A.* اضطرار - الجا - محتاج قلمق *T.* مجبور کردن - نا چار کردن *P.* احواج || Il m'a engagé à cela par ses honnêtetés طرفمه اظهار ایلدیکی معاملات دلنوازانه بنی شو فعله مجبور ایلدی On l'a engagé à entrer dans ce parti فلانی اول فرقه‌یه دخولی خصوصنده کندوسی محتاج ایتمشلر در Il m'a engagé à solliciter pour lui ایچون شفاعت ایلمکه بنی مجبور ایتمشدر Cette charge engage à beaucoup de dépense بو منصب مصارف کثیره‌یه محتاج ایتدرر

ENGAGER le combat, c'est provoquer le combat *A.* ایجاب آغاز - نبرد انگیختن *P.* ابتدار الی المحاربة - المحاربة دویوشه مبادرت - دویوشی قوپارتمق *T.* جنک کردن ایتدرمک || Ce général ne voulut pas engager le combat بو جنرال ایجاب محاربه‌دن اجتناب ایلدی Cette escarmouche a engagé le combat بو چرخدلشمه حرب وقتالک ابتدار بند باعث اولمشدر Escarmoucher sans en-

gager le combat بلا ايجاب الحرب جرخدجنكى ايتمك L'aile droite de l'armée a engagé le combat ميمنه عسكر ايجاب حرب ايتدردى — On dit aussi, Engager le combat, un combat, pour dire, mettre l'ennemi dans la nécessité de combattre *A.* استجرار الى الحرب ـ اجبار على الحرب *P.* جنكه مجبور ايتمك *T.* بجنكت نا چار كردن

On dit, qu'une chose engage la poitrine, pour dire, qu'elle y cause de l'oppression *A.* ايراث العسر ـ ايراث العسر والزحمة والثقلة *P.* گرانى آوردن *T.* بصقلق كتورمك || Cela engage la poitrine فلان شى صدره ايراث عسر وثقلت ايدر ـ كوكسه بصقلق كتورر — Et d'un malade, que sa poitrine s'engage صدرى دوچار عسر وزحمت اولور

S'engager. S'obliger, promettre *A.* عقد العهد ـ تعهد *P.* در عهده كردن ـ پذيرفتاريدن *T.* سوز ـ اوزرينه آلمق ـ وعد ايتمك ـ ويرمك || Il s'engage à vous servir dans cette affaire اول خصوصده سكا خدمت ايلمكى تعهد ايدر Il s'est engagé à nous venir voir en tel jour فلان كون كلوب بزى كورمكه كلهجكنه ـ بزى كورهجكنى تعهد ايلدى سوز ويردى

S'engager. S'obliger à servir quelqu'un pour un certain temps *A.* التزام الخدمة ـ تعهد على الخدمة *P.* خدمترا در ذمت گرفتن *T.* خدمتكارلغه متعهد ـ خدمتكارلغى تعهد ايتمك اولمق || Il s'est engagé pour trois ans, moyennant une telle somme شو قدر اجرت بدليله اوچ سنه ايچون التزام خدمت ايلمكى تعهد ايلدى ـ خدمت ايلدى

Engager un soldat. C'est l'enrôler *T.* عسكر يازمق — Dans ce sens on dit aussi, S'engager *T.* عسكر يازلمق

S'engager, signifie aussi, accumuler ses dettes *A.* ركم الديون ـ ضم الديون على الديون *P.* وام بر بالاى وام كردن ـ نو بنو وام گرفتن *T.* بورج بيغدرمق || Il est déjà endetté, et il s'engage tous les jours de plus en plus هنوز مديون ايكن كل يوم ذمتنه بورج بيغدرمقدن خالى دكلدر Je me suis engagé pour lui فلان ايچون اوزريمه ضم دين فلان ايچون التزام دين ايلدم ـ ايلدم

Et s'empêtrer, s'embarrasser *A.* انتشاب ـ نشوب ـ ارتباق *P.* پيچيده شدن *T.* ايلشمك || Cette perdrix s'est engagée dans les filets بوككلك آغ ايچنده ايلشدى Il s'engagea le pied dans un étrier en tombant de cheval آت اوزريدن دوشر ايكن آياغنى اوزنكى يه ايلشدردى

Figur. S'embarrasser, entrer dans une affaire plus avant qu'il ne faudrait *A.* توغل *P.* دركار پيچيده شدن *T.* پك كيرشمك ـ پك صوقلمق || Vous vous engagez dans une étrange affaire بر مصلحت غريبه يه پك صوقيلورسك dans de grandes difficultés عوايق جسيمه يه صوقيلورسك Ne vous engagez point dans la lecture de ce gros livre اشبو كتاب كبيرك مطالعه سنه توغل ايلمه ـ پك كيرشمه ـ الحجمك — On dit, S'engager dans un bois, dans un défilé *T.* اورمان ويا خود بوغاز ايچنه پك صوقلمق

Engagé. *A.* مردون *P.* گرويده ـ بنوا داده *T.* امانت استغلال *T.* مودوع على طريق البيع بالوفا *A.* قونمش مجبور شده ـ نا چار *P.* محتاج ـ مضطر ـ مجبور *A.* اولمش *T.* مجبور اولمش

On dit, C'est une affaire engagée, pour dire, commencée روينه ابتدار اولنمش مصلحتدر ـ مباشرت اولنمش مصلحتدر

ENGAGISTE. Qui jouit d'un bien par engagement *A.* متصرف متصرف بطريق ـ متصرف بالبيع بالوفا ـ بالاستغلال الارتهان

ENGAÎNER. Mettre dans une gaîne *A.* تغليف *P.* در نيام كردن *T.* قليف ايچنه قويمق

ENGEANCE. Race. Il se dit de quelques animaux domestiques *A.* عرق ـ نسل *P.* نژاد *T.* صوى — Il ne se dit des hommes qu'en mauvaise part || Mauvaise engeance عرق نسل خبيث ـ خبيث Engeance de vipères عرق الافاعى

ENGELURE. Enflure aux pieds ou aux mains, causée par un froid excessif *A.* نفاخ محدث من اصابة القر *P.* سرما زدگى *T.* صوتوق چارپمه سندن اولان شيش

ENGENDRER. Produire son semblable *A.* انسال ـ ايلاد ـ توليد *P.* زاييدن *T.* طوغرمق ـ پيدا ايلمك ـ دول || Engendrer des enfans توليد اولاد ايتمك — En parlant des personnes divines, on dit, que le Père engendre le Fils de toute éternité اب من الازل توليد ابن ايدر

En parlant des animaux, on emploie plus particulièrement le mot *A.* انتاج || Chaque animal engendre son semblable حيوان ايلاد ايدر ـ كندو مثلنى انتاج ايدر

Il signifie aussi, produire quelque chose que ce soit || Le mauvais air engendre des maladies هواى فاسد توليد امراض

فلان شئ صوغلجان تولید ایدر Cela engendre des vers ایدر

S'ENGENDRER. *A.* تولّد - تکوّن *P.* پیدا شدن - زادن *T.* ذهب طوغمق || L'or s'engendre dans les entrailles de la terre تکوّن ایدر - بطن ارضده تولّد ایدر Les vers s'engendrent dans les cadavres قوردلر-دیدان اجیاف ایچنده تولّد ایدر لاشه ایچنده طوغر

ENGENDRER, signifie aussi, être cause *A.* ایراث - احداث - تولید *P.* پیدا کردن - زاییدن - باعث شدن *T.* کتورمک - پیدا ایتدرمک || La diversité des intérêts engendre les inimitiés, les querelles اختلاف اغراض احداث مخاصمات ایدر - ومنازعات ایدر تولید منازعات Ce testament a engendré bien des procès بو وصیتنامه نیچه نیچه دعوالر احداث ایلدی L'oisiveté engendre le vice حال بطالت مورث مثلبه تولید قبایح ومساوی‌یه - مولّد مساوی وقبایحدر - وقباحتدر سبب اولور

On dit aussi, La familiarité engendre le mépris طرح تکلّف تولید حقارت ایدر Les procès s'engendrent aisément dans les familles اهل بیت ایچنده ادنا سبب ایله دعوالر تولّد ایدر - تحدّث ایدر

ENGENDRÉ. *A.* متولّد *P.* زاییده *T.* طوغمش

ENGEOLER. V. Enjôler.

ENGERBER. Mettre en gerbes. V. Gerber.

Il signifie aussi, entasser des choses les unes sur les autres *A.* تنضید *P.* بر تهیدن *T.* بری بری - استف ایتمک اوزربند ییغمق

ENGIN. Instrument dans les Mécaniques *A.* آلت الجرّ الاثقال *P.* سماک - منجنیق *T.* اغرشی قالدرەجق آلت || Il faut élever du canon à force d'engins pour battre la place قلعه‌دیی ضرب ایچون طوپلرک آلت جرّ اثقال ایله قالدرلمسنه محتاجدر

ENGINS de guerre. Les machines dont on se servait à la guerre avant l'usage des canons *A.* منجنیق pl. مناجیق *P.* پلکن - مانجنیق *T.* منجنیک -

ENGLOBER. Réunir plusieurs choses pour en former un tout *A.* صمّ - تکفیت - احتیاز - الحاق *P.* درگرفتن - درآوردن *T.* ایچنه آلمق || Il a englobé plusieurs terres dans les siennes کندو ملکی ایچنه املاک عدیده احتیاز ایلدی Il a englobé plusieurs fiefs pour se former une grande seigneurie عظیم

بر بکلک پیدا ایتدرمک ایچون ملکنه متعدد مالکانه صمّ والحاق ایلدی

ENGLOUTIR. Avaler gloutonnement *A.* ترهیط - ازدرام *P.* تیز تیز یوتمق - بردن یوتمق *T.* چاپک چاپک اوباریدن || Il engloutit les morceaux sans les mâcher ترهیط ایدر چینمکسزین - لقمه‌لری چینمکسزین هارل هارل یوتمق - بردن یوتار

Figur. Absorber, faire disparaître tout d'un coup *A.* بلع - ابتلاع *P.* فرو بردن - فرو آوردن *T.* یوتمق || La mer a englouti bien des vaisseaux, bien des richesses اژدرهای دریا جوف دریا - اموال وفیره وسفاین کثیره ابتلاع ایتمشدر سفاین واموال کثیره فرود آوردۀ گرداب فنا ایتمشدر

En parlant de la terre, on emploie ces mots *A.* خسف - یره کچمک - یره باتمق *T.* در زمین ریستن *P.* سوخان || Cette ville fut engloutie par un tremblement de terre فلان بلده وقوعه کلان زلزلده جوف ارضه خسف اولندی - یره باتدی - منخسف اولدی

Il signifie aussi, dissiper des biens, des richesses *A.* اکل وبلع *P.* خوردن *T.* یمک || Il a englouti en peu de temps toute cette grande succession بویله بر کلّیتلو میراثی وقت یسیرده ایچنده اکل وبلع ایتمشدر

Et infecter d'une mauvaise odeur qui saisit le coeur *A.* تسنیخ الدماغ *P.* کامفرسایی آوردن *T.* تسندرمک || ککزی Cette puanteur nous a tous engloutis بو رایحۀ منتنه دماغمزی تسنیخ ایتمشدر

ENGLOUTI. *A.* مرهّط *P.* اوباریده *T.* چاپک چاپک بردن هارل هارل یودلمش - یودلمش *A.* منخسف *P.* در زمین فرود اورده - فرو برده *P.* مبلوع *A.* یره باتمش *T.* ریسته *T.* یودلمش

ENGLUER. Enduire de glu *A.* طلاء بالدبق *P.* دبق اندودن *T.* یلم قره سورمک - اوکسه سورمک

ENGLUÉ. *A.* مطلّا بالدبق *P.* دبق اندود *T.* اوکسه سورلمش - یلم قره سورلمش

ENGORGEMENT. Embarras formé dans un tuyau, dans un canal *A.* سدّ - سدّة pl. سدد *P.* بستگی *T.* طیقانقلق - بو بوریلر طیقاندیغندن || L'engorgement a fait crever ces tuyaux طیقانمه پطلدی La saignée remédie à l'engorgement des vaisseaux اوعیۀ باطنیه‌ده عارض اولان سدّه فصد ایله

مندفع اولور Il est malade d'un engorgement au foie جكرنده عارض اولمش سده‌دن خسته در

ENGORGER. Boucher le passsage par où les eaux se doivent écouler *A.* سدّ – سكّ *P.* بستن *T.* طيقامق || Les immondices ont engorgé cet égout اشبو تراكم كناسات تقريبيله اشبو بندك مجراسى طيقاندى – بندك آغزى سدّ اولندى Ce tuyau est engorgé بورى طيقانمشدر

S'ENGORGER. *A.* انسداد *P.* بسته شدن *T.* طيقانمق || Ce tuyau s'engorge بورى منسدّ اولور – طيقانور Quand il y a plénitude de sang, les vaisseaux s'engorgent دمك غلبه وطغيانندده اوعيه ومجارى منسدّ اولور – On dit aussi, Ce havre s'engorge, pour dire, se comble de sable بو ليمان قومك تراكمندن طيقانور

Engorgé. *A.* منسدّ *P.* بسته *T.* طيقانمش

ENGOUEMENT. Empêchement causé par quelque chose qui engoue *A.* غصص – انسداد الحلق *P.* گلو بستگى *T.* بوغاز طيقانقلغى – طيقانمه‌سى

Figur. Préoccupation en faveur de quelque chose, entêtement *A.* التزاق الذهن *P.* پيوستگى عقل *T.* عقل صاپلنمه‌سى – عقل صارمه‌سى || On ne le saurait faire revenir de son engouement عقلنى صاپلنديغى يردن چويرمك ممكن ومتصوّر دكلدر – ذهننى ملتزق اولديغى طرفدن صرف ايتمك امر محالدر

ENGOUER. Empêcher le passage du gosier *A.* اغصاص – سدّ الحلق – ايراث الغصص *P.* گلو بستن *T.* بوغازى طيقامق || À force de crier, il s'engoua شدّت صيحه‌دن باغرمقدن سسى طيقاندى – بوغازى طيقاندى

Figur. Se passionner pour une personne, pour un ouvrage *A.* تعليق القلب *P.* دلشيفته شدن – دل دادن *T.* كوكل ويرمك – علاقه ايتمك – فلانك افتاده‌سى اولمق || Cette femme s'est engouée d'un tel بو خاتون فلان كشى‌يه تعليق قلب ايلدى – فلانك افتاده‌سى اولدى

s'ENGOUFFRER. Il se dit des tourbillons de vent, lorqu'ils entrent avec violence en quelque endroit *A.* نزول النوجة *P.* گردباد در يكجا افتادن *T.* قاصرغه يلى بر يره اينمك

Il se dit aussi des rivières et des ravines d'eau, lorsqu'elles tombent et se perdent en quelque ouverture de la terre *A.* غوّر *P.* فرو رفتن اندرزمين *T.* يرايچنه باتوب – صوغشمق – غايب اولمق || Le Rhône s'engouffre dans un endroit, et ressort par un autre فلان نهر فلان محلده بعد الغوور مجدداً فلان محلده ظهور ايدر – فلان محلده يره باتوب غايب اولدقدنصكره فلان طرفده ينه چيقوب پيدا اولور Ce fleuve s'engouffre et se perd l'espace d'environ trois lieues بو نهر تقريباً اوچ ساعتلك مسافده يرايچنه باتوب غايب ونابديد اولور

ENGOURDIR. Endormir une partie du corps, en sorte qu'elle soit persque sans mouvement *A.* اخدار – ايراث الخدر – ايراث المذال *P.* انبوسانيدن – كرخ آوردن – خير كردن *T.* اويوشدرمق || Le froid engourdit les mains شدّت برودت اللرى اويوشدرر – اخدار ايادى ايدر Il y a des venins, des plantes qui engourdissent سمومات ونباتاتك بعضيسى مخدّر در – بعضيسى ايراث خدر ومذال ايدر

Il se dit figur. de l'esprit *A.* ايراث الروبة – ايراث الكسل والفتور *P.* سست كردن – سستى آوردن *T.* اوشنكلك – اويوشقلق كتورمك – كتورمك || Un long repos avait engourdi le courage des soldats طول آرام وراحت عسكرى نفراتنك جراتنه ايراث روبت وفتور ايتمشيدى

S'ENGOURDIR. *A.* انخدار – امذال – كسب المذال *P.* انبوسيدن – خير گشتن *T.* اويوشمق || Les mains s'engourdissent par le froid صوغوقدن اللر منخدر اولور

Figur. *A.* كسب الروبة – كسب الكسل والفتور *P.* سستى پذيرفتن *T.* اويوشقلق پيدا – اوشنكلك پيدا ايتمك || L'esprit s'engourdit par l'oisiveté ذهن انسان حال بطالتدن كسب فتور وروبت ايدر

Engourdi. *A.* منخدر *P.* انبوسيده – كرخ زده – خير گشته *T.* اويوشمش

On dit figur., Esprit engourdi, pour dire, pesant *A.* عقل متثاقل *P.* عقل كند وگران *T.* عقل آغرلشمش Une âme engourdie, pour dire, froide, insensible *A.* فؤاد مثلوج *P.* دل يخبسته *T.* بوز كبى يورك

ENGOURDISSEMENT. État de quelque partie du corps qui est engourdie *A.* خدر – مذال *P.* كرخ – خير *T.* اويوشقلق || Cet engourdissement est un commencement de paralysie اشبو عارضهٔ خدر علّت فالجك مقدّمه‌سيدر

Figur. *A.* روبت – كسل – فتور *P.* سستى *T.* اوشنكلك – اويوشقلق || Il est dans un étrange engourdissement d'esprit

ذهنی عجیب وغریب فتوره مبتلا در Tous les esprits étaient dans un grand engourdissement اذهان ناس روبت رفتور عظیمه گرفتار اولمشیدی

ENGRAIS. Il se dit d'un lieu couvert d'herbages, où l'on met engraisser les bestiaux *T.* حیوان سموردجک اوتلاق یری

Et de la pâture qu'on donne à des volailles pour les engraisser *A.* مُسمنة *P.* خوراک فربه ساز *T.* سموردجک یم

Il se dit aussi des fumiers et autres matières avec lesquelles on amende les terres *A.* دمال ـ دبال ـ زبیل ـ سرقین *P.* کود ـ سرگین *T.* کوبره ـ فشقی || Un fermier est obligé de laisser les engrais à la fin de son bail مالکانه‌نک ملتزمی ختام مدت التزامده دمالک مجموعنی مالکانه‌ده ترک ایتمکه مجبور در

ENGRAISSEMENT. Action d'engraisser *A.* تسمین *P.* فربه‌سازی *T.* سمورتمه ـ تاولندرمه || S'occuper de l'engraissement des bestiaux حیواناتک امر تسمیننده سعی واهتمام ایتمک L'engraissement est un des premiers signes de vieillesse حال تسمّن اقدم امارات شیخوختدندر

ENGRAISSER. Faire devenir gras *A.* تسمین *P.* فربه ساختن ـ توسه کردن ـ جرب کردانیدن *T.* سمورتمک ـ تاولندرمق ـ || Engraisser des moutons اغنام ایتمک تسمین

Il se dit aussi en parlant des terres, et signifie, amender, fertiliser *A.* تزبیل ـ تدمیل ـ اصلاح بالدمال *P.* بسرگین پروردن *T.* کوبره ایله اصلاح ایتمک ـ کوبره‌لتمک || Engraisser des terres avec du fumier طپراغی کوبره ایله اصلاح ایتمک

Il signifie aussi, souiller de graisse, rendre sale *A.* تدسیم ـ تلطیخ بالدسم *P.* روغن آلود ساختن *T.* یاغه بیلاشدرمق ـ یاغ ایله زفیرلتمک ـ

ENGRAISSER et S'ENGRAISSER. Devenir gras *A.* تسمّن ـ کسب اللحم والشحم ـ السمن *P.* فربهی پذیرفتن ـ یال ـ توسه شدن ـ وبال پیدا کردن *T.* سمورمک ـ تاولنمق || On a beau prendre soin de bien nourrir ce cheval, il n'engraisse point بو آتک یمنه اهتمام اولنمق عبثدر کسب سمن ایتمک احتمالی یوقدر

On dit d'un homme qui se porte bien dans l'adversité, qu'il engraisse de mal avoir *T.* کدره اوغرادقچه یاغنی آرورر

Figur. S'engraisser dans une affaire. Y faire un grand gain *T.* بر مصلحتده یال وبال پیدا ایتمک

S'ENGRAISSER des misères publiques, du sang de la veuve et de l'orphelin آفات انام وخون جگرارامل وایتامدن کسب سمن وشحامت ایتمک

S'ENGRAISSER. Devenir sale et crasseux *A.* تدسّم ـ تلطّخ ـ *P.* استیساخ ـ چرک آلود شدن ـ وسخناک شدن *T.* مردارلغه بیلاشمق ـ کیرلنمک

ENGRAISSÉ. *A.* سمین ـ مسمّن ـ شحیم *P.* فربه ـ توسه *T.* بسرگین ـ سرگین آلود *P.* مدمّل ـ مزبّل *A.* تاولو ـ سموز مدبّم *A.* فشقی ایله اصلاح اولنمش ـ کوبره‌لنمش *T.* پرورده ملطّخ *P.* چرک آلود *T.* مرداره بیلاشمش ـ کیرلنمش ـ

ENGRANGER. Serrer des grains dans la grange *A.* تخزین در انبار ـ انبارده ییغمق *T.* در غوله کردن *P.* فی الانبار ایتمک || Il aura bientôt achevé d'engranger toute sa moisson بچیلان ذخیره‌سنک در انبار اولنمسی خصوصی قریباً ختام بولمقده در Il ne craint plus le mauvais temps, tous ses blés sont engrangés جمیع حبوباتی در انبار اولمش اولمغله بوندنصکره هوانک بوزلمسندن پرواسی یوقدر

ENGRANGÉ. *A.* مخزون فی الانبار *P.* درغوله شده *T.* انبارده در انبار اولمش ـ قونمش

ENGRAVEMENT. État d'un bateau engravé *A.* قعود علی الرمل قوم اوزرنده *T.* نشست بر ریگ *P.* توقّف علی الرمل ـ کمینک قوم اوزرنده اوتورمه || L'engravement dura deux heures قعود وتوقفی ایکی ساعت متمادی اولمشدر

ENGRAVER. Engager un bateau dans le sable *A.* اقعاد علی الرمل ـ الرمل ـ توقیف علی الرمل *P.* بر ریگ نشستانیدن *T.* قوم اوزرنده اوتورتمق || Ce batelier maladroit engrava son bateau بو قایقچی عدم حذاقتی تقریبیله قایغنی قوم اوزرنده اوتورتدی ـ Il est aussi neutre *A.* ابسار علی الرمل قوم اوزرنده *T.* بر ریگ نشستن *P.* قعود علی الرمل ـ لیمان آغزنده اوتورمق || Nous engravâmes à l'entrée du port قوم اوزرنده اوتوردق

ENGRAVÉ. *A.* مبسر علی الرمل ـ قاعد علی الرمل *P.* بر ریگ نشسته *T.* قوم اوزرنده اوتورمش

ENGRÊLURE. Sorte de point très-étroit que l'on met à une dentelle *T.* دیش دیش انجه اورکو

ENGRENAGE. Disposition de plusieurs roues qui engrènent les unes dans les autres. V. Engrener.

ENGRENER. Commencer à mettre son blé dans la trémie du moulin pour moudre *A.* القاء القمح فى قمع الطاحونة *P.* دانه ببیمند ریختن *T.* چاقلداغه بغدای دوکمك

Et mettre en bon point les chevaux en les nourrissant de bon grain *A.* اعلاف بعلوفة الجیدة *P.* بتوشهٔ خوش پروردن || خوش یم ایله یماندرمك ـ ایو یم ایله بسلمك *T.* Il faut engrener les chevaux, si vous voulez en tirer du service دائما خدمت مراد ایدر ایسکز ایو یم ایله بسلملوسك یم ویبدجکنه اهتمام ایتملوسك ـ

Il se dit aussi, d'une roue dont les dents entrent dans celles d'une autre roue *A.* تشابك الاسنان المحاول احدهما الى الآخر ـ تشاجب الاسنان المحاول *P.* دندانهای چرخ با همدیگر پیوسته شدن *T.* تکرلکك دیشلری بشقه تکرلکك دیشلری بری برینه کیریشوب صوقشمق || Cette petite roue engrène bien dans cette grande اول تکرلکك بواوفاق ایری تکرلکك دیشلریله کوزل کیریشوب صوقشور

Engrener la pompe. Terme de Marine. Faire jouer la pompe pour vider l'eau *A.* اعمال الدالیة *P.* دالیدرا بکار بردن *T.* طولمبه‌یی ایشلتمك

ENGRENURE. V. Engrener || L'engrenure de ces roues est bien faite بوتکرلکلرك دیشلری بری برینه کیریشوب صوقشمه‌سی استادانه یاپلمشدر

ENHARDIR. Encourager *A.* تقویة القلب ـ تجرئه ـ تشجیع *P.* یورکلندرمك *T.* جسارت افزایدن ـ دلیری بخشیدن ـ جسارتلندرمك ـ جرأتلندرمك || Enhardir quelqu'un à faire une chose برکمسنه‌یی فلان خصوصه تشجیع ایتمك Ce bon succès l'avait enhardi مرامنه ظفریاب اولمسی تقویت قلبنی مؤدی اولمشدر

S'enhardir. *A.* کسب الجسارة ـ اجتسار ـ اجترا ـ القوة القلب *P.* دلیری پذیرفتن *T.* یورکلنمك ـ جسارتلنمك || Je me suis enhardi à faire une telle demande اول مقوله استدعایی عرض ایلمکه کسب جسارت ایتمش اولدم

Enhardi. *A.* متجاسر *P.* جسارت یافته *T.* یورکلنمش ـ جسارتلنمش

ENHARNACHER. Mettre les harnais à un cheval *A.* الباس العدّة الفرس *P.* بر اسب رخت زدن *T.* آته طاقم اورمق

ÉNIGMATIQUE. Qui tient de l'énigme *A.* متضمّن ـ ملغوز ـ المعمّا *P.* چیستانی ـ تعمیه آمیز ـ معمّا گونه *T.* بیلمجه‌لو ـ معمّالو || Paroles énigmatiques کلمات ملغوزه Discours énigmatique کلام تعمیه آمیز Peinture énigmatique معمّایی متضمّن بر تصویر Sens énigmatique معنای تعمیه نما

ÉNIGMATIQUEMENT. D'une manière énigmatique *A.* على طريق التعمية ـ على طريق الالغاز ـ بالتعمية *P.* بر ـ معمّا گونه *T.* بیلمجه واری ـ بیلمجه کونه ـ چیستان گونه ـ وجه لغز || Il parle toujours énigmatiquement دائما معمّا گونه سویلر

ÉNIGME. Exposition d'une chose naturelle en termes qui la rendent difficile à deviner *A.* لغز ـ معمّا pl. الغاز *P.* چیستان *T.* بیلمجه || Deviner une énigme معمّایی کشف وحل ایتمك

Figur. Il se dit de toutes les choses dont on ne peut découvrir les motifs || Ce que vous me dites est une énigme pour moi دیدککز کلام بکا کوره معمّا در Le caractère de cet homme est une énigme pour moi بو آدمك خصلت ومزاجی بکا کوره محض معمّا در

ENIVRANT. Qui enivre *A.* مسکر pl. مسکرات ـ موجب النشوة *P.* مستساز *T.* سرخوشلق کتورر ـ مکیّف pl. مکیّفات || Boisson enivrante مشروب مسکر ایراث سکر ونشوه ایدر ـ مشروب

Figur. || Louanges enivrantes نعوت وتحسینات مبطره ـ مست می غرور ایده‌جك ستایش وتحسینلر

ENIVREMENT. État d'une personne ivre. Il ne se dit qu'au figuré *A.* حال البطر *P.* خمار ـ سرمستی *T.* سرخوشلق || L'enivrement de l'amour et des passions بطر عشق وهوا وبطر امراض نفسانیه L'enivrement où ils se trouvent, ne leur permet pas de discerner.... دوچار اولدقلری حال بطره نظرًا بونی فرق دماغلری آلودهٔ خمار شاد مرکی ـ وتمییزه لیاقتلری یوقدر اولمغله بو شیئك تمییزینه لیاقتلری یوقدر C'est perdre le temps que de lui parler pendant qu'il est encore dans l'enivrement de ses passions فلان کمسنه‌نك استیلای امراض نفسانیه‌سی تقریبیله دماغی هنوز آلودهٔ خمار ایکن آکا تفهیم کلام قیدینه دوشمك اضاعهٔ اوقاتدن غیری بر شیئه مفید دکلدر

ENIVRER. Rendre ivre *A.* اسکار *P.* مستی ـ مست کردن *T.* سرخوشلق کتورمك ـ سرخوش ایتمك آوردن

Il se dit par extension d'autres choses *A.* ایراث النشوة *P.* نشئه بخشیدن *T.* کیف ویرمك || Le tabac enivre کیف ویرر ـ توتون مکیّفدر ـ توتون ایراث نشئه ایدر Cer-

taines odeurs enivrent بعض روايح ايرات نشوه ايدر

On dit figur., que les louanges, les flatteries enivrent نعوت ومدايح وكلمات مداهنه آميز آدمی سر مست عجب وغزور

La prospérité enivre دولت واقبال آدمی مست می ایدر ایرات بطر ایدر ـ عجب وپندار ایدر

S'ENIVRER. *A.* استسكار ـ تنشی *P.* مست شدن *T.* سرخوش اولمق

On dit figur., qu'un homme s'enivre d'espérance فلان كشينك دماغی نشوهٔ مأمولات ايله خمار آلود اولور

de la bonne opinion de lui-même نشوهٔ خود پسندی ايله دماغی خمار آلود در

ENIVRÉ. *A.* سكران *P.* مست *T.* سرخوش

Figur. || Enivré de sa fortune *A.* صاحب البطر *P.* مست اقبال سرخوشی *T.* سر مست اقبال ـ می اقبال

ENJAMBÉE. L'espace qu'on enjambe, le pas qu'on fait pour enjamber *A.* خطوهٔ طويلة *P.* گام فراخ *T.* آديم ـ اوزون آچق آديم

ENJAMBER. Étendre la jambe plus qu'à l'ordinaire, pour passer au-delà de quelque chose *A.* تطويل الخطوة ـ تفجيج ـ تفسيح الخطوات ـ الخطوة *P.* گام فراخ زدن *T.* اوزون اياقلری اچرق اديم آتمق ـ آديم آتمق

Dans ce sens, il est aussi actif *A.* تخطی *P.* گام پيمای آتلايوب كچمك ـ آتلامق *T.* گذار شدن || Enjamber un ruisseau چايی آتلامق

Il signifie aussi, marcher à grands pas *A.* تفجيج ـ مشی بچاپكپايی رفتن *P.* عدو بسير السريع ـ بخطوات التعجيل عجله ايله يوريمك *T.* بشتاب رفتن ـ

Et avancer, passer sur quelque chose plus qu'il ne faut *A.* استطالة ـ تجاوز *P.* بدرازی كشيدن *T.* اوزانمق || Cette poutre enjambe sur le mur du voisin بو ديرك قومشونك ديواری اوزرينه اوزانور

Et usurper, empiéter *A.* اطالة القدم التعدی ـ تعدی *P.* دست درازی نمودن ـ پايدرازی كردن *T.* تجاوزلق ايتمك || Ce cultivateur a enjambé sur la terre de son voisin فلان اكنجی همجواری اراضيسنه اطالهٔ اقدام تعدی ايلدی ـ تجاوزلق ايلدی ـ اطالهٔ پای تعدی ايلدی

ENJAVELER. Mettre en javelle des blés, ou d'autres grains *A.* تشرير الحصيدة *P.* خوشهٔ درويده‌را بتاب خورشيد

اكين بشاقلرينی كونشده سرمك *T.* گسترانيدن

ENJEU. Ce que l'on met au jeu, en commençant à jouer, pour être pris par celui qui gagnera *A.* خطر pl. خطار *P.* جناب *T.* اوكدل

ENJOINDRE. Ordonner *A.* امر *P.* فرمودن *T.* بيورمق

ENJOINT. *A.* مأمور *P.* فرموده *T.* بيورلمش

ENJÔLER. attirer, tromper par des paroles flatteuses *A.* اختتال ـ بسخن خوش آمدی فريبيدن *P.* اختتال بالمماسحة طاتلو سوز ايله آلداتمق ـ قوفه كتورمك *T.* دمدمه نمودن

ENJÔLEUR. Celui qui trompe par des paroles flatteuses *A.* ختال ـ ختول ـ مختل بالمماسحة *P.* دمدمه ساز ـ بسخن قوفه كتوريجی *T.* خوش آمدی فريبنده

ENJOLIVEMENT. Ornement *A.* تجمل pl. تجملات ـ زينت بزك *T.* زيب وزيور ـ زيور ـ آرايش *P.* تزيينات pl. تزيين ـ

ENJOLIVER. Rendre joli. Il ne se dit que des choses *A.* تجميل ـ تزيين *P.* آراستن ـ زيبا ساختن *T.* بزه‌مك ـ كوزللتمك

ENJOLIVURE. V. Enjolivement.

ENJOUÉ. Qui a de l'enjouement *A.* ذو البشر ـ بشير ـ بشوش ـ والبشاشة ـ نشيط ـ فاكد *P.* شوخ ـ گشاده طبع ـ نشاطمند *T.* شقراق ـ شطارتلو ـ شن || Sa conversation est fort enjouée بالطبع بشوش صحبتی بغايت نشيطدر || Il a l'humeur enjouée مشربنده بشر وبشاشت وار در ـ ونشيطدر || Il a l'air enjoué طور واداسنده بشر وبشاشت وار در

Il se dit aussi des productions d'esprit qui sont fort gaies *A.* موجب النشاط ـ مفرح *P.* فرحفزا ـ نشاطبخشا *T.* يوركی || Cette pièce est fort enjouée بو فصل بغايت مفرحدر سوندرر

ENJOUEMENT. Gaieté douce, badinage *A.* فكاهة المزاج ـ بشاشة الطبع ـ بشر وبشاشت *P.* شوخی ـ گشادگی ـ طبع *T.* شطارت ـ شقراقلق || Il est aujourd'hui d'un enjouement qui ne lui est pas ordinaire بو كونكی كون معتادی اوليان بر كونه فكاهت مزاجی وار در || L'enjouement ne sied pas à tous les âges شقراقلق هر سنده ياقشمز

ENKIRIDION. Petit livre portatif contenant des remarques *A.* مجلة ـ رسالة *P.* كتابچه *T.* كتابجق

ENKISTÉ. Terme de Médecine. Il se dit d'un corps enfermé dans une pellicule *A.* مكيس ـ مودوع فی الكيس *P.* دركيسه كيسه ايچنده قپانمش ـ كيسدلنمش *T.*

ENLACEMENT. Action d'enlacer *A.* تشبیك *P.* با پیچش *T.* بری برینه كچورمه همدیگر

ENLACER. Passer des lacets, des cordons l'un dans l'autre *A.* تشبیك *P.* با هم پیچانیدن *T.* بری برینه كچورمك || Enlacer des rubans l'un dans l'autre قوردلهلری بری برینه كچورمك

On dit, Enlacer des branches d'arbres les unes dans les autres *A.* تشبیك الاغصان ـ تلفیف الاغصان *P.* شاخهای درخت با همدیگر پیچانیدن *T.* آغاج داللرینی بری برینه صارمشدروب كیرشدرمك

Enlacé. *A.* مشبك *P.* با همدیگر پیچیده *T.* بری برینه كچورلمش *A.* ملفف الاغصان *P.* شاخهای با هم پیچیده *T.* دالالر بری برینه صارمشمش

ENLAIDIR. Rendre laid *A.* تسمیج ـ تشویه ـ ایراث الردّة *P.* زشت كردن ـ زشتی آوردن *T.* چركینلتمك || La petite vérole l'a extrêmement enlaidi علت جدری سیماسنی بغایت تشویه ایلدی ـ Et devenir laid *A.* كسب ـ كسب الشوهة *P.* زشتی پذیرفتن *T.* چركینلنمك ـ كسب الردّة ـ السماجة

ENLÈVEMENT. Rapt, ravissement. V. Enlever dans le sens de ravir || L'enlèvement de Proserpine فلان نام محبوبه‌نك استلابی L'enlèvement de sa personne نفسنك اختلاسی de ses meubles اثاث بیتك اختلاسی

ENLEVER. Lever en haut *A.* رفع ـ اشالة *P.* بر داشتن ـ بر آوردن *T.* قالدرمق ـ یوقارو قالدرمق ـ یوقارو آغدرمق || On enlève les plus grosses pierres avec une grue اضخم احجاری بوجورغاد ایله قالدرمق ممكندر Les historiens disent, que les machines d'Archimède enlevaient les vaisseaux des Romains فلان نام حكیمك اختراع كردهسی اولان آلات ایله رومالونك سفینه‌لری یوقارو رفع واشاله اولندیغی وقایع نویسانك تالیفاتنده محرر ومسطور در

Et lever en haut avec rapidité, avec violence *A.* اطارة *P.* پرانیدن *T.* اوجورمق ـ قوپاروب اوجورمق || Il vint un tourbillon qui l'enleva بر شدید قاصرغه ظهور ایدوب فلانی اوچوردی Un coup de vent a enlevé le toit de cette maison روزكارك شدت ضربی سقف خانه‌یی قوپاروب اوجوردی

Il signifie aussi, ravir, emporter, emmener par force *A.* اختلاس ـ استلاب *P.* ربودن *T.* قاپمق ـ قاپوب كوتورمك || Il aimait cette fille, il l'a enlevée شوقزی سودیكندن اختلاس ایلدی On lui enleva sa femme فلانك زوجه‌سنی قاپوب كوتوردیلر Faire enlever un homme en vertu d'un décret de prise de corps فلان كمسنه‌یی اخذینه دائر صادر اولان امر عالی موجبنجه قاپوب كوتوردیلر On le menait en prison, ses amis l'enlevèrent des mains des archers حبسه كوتوریلور ایكن دوستلری مباشرلر الندن قاپوب كوتورمشلر در || a enlevé par force les fruits de cette terre بو ضیعه‌نك حاصلاتنی جبراً قاپوب كوتوردیلر

En termes de guerre, il signifie, se rendre maître *A.* اخذ وضبط *P.* بدست تصرّف آوردن *T.* آلمق ـ ضبط ایتمك || Enlever un poste دشمنك اتخاذ ایلدیكی موقف وقرارگاه Enlever une ville بلده‌یی اخذ وضبط اولندی ـ اخذ وضبط ایتمك ـ On dit aussi, Enlever une place, une province, pour dire, l'ôter à l'ennemi, et s'en rendre maître *A.* نزع عن ید ـ التصرّف ـ تسخیر ـ فتح *P.* از دست تصرّف ربودن *T.* الندن قوپارمق ـ آلمق || En une seule campagne, il enleva les meilleurs places des ennemis بر یاز ایچنده اعدانك اشرف حصون وقلاعنی ید تصرّفلرندن نزع ایلدی ـ دشمنك اعلا وگزیده قلعه‌لرینی آورده ـ اللرندن قوپاردی ـ قبضهٔ فتح وتسخیر ایلدی ـ Et enlever un quartier, un régiment, pour dire, surprendre et forcer des troupes dans leur quartier *A.* هجوم علی حین ـ استغارة ـ اغارة ـ مفاضة هجوم *P.* ناگهان حمله كردن ـ حملهٔ ناگهانی كردن *T.* غفلةً بغتةً بصقن ایتمك ـ بصمق

On dit, Enlever un corps mort, pour dire, le prendre pour le porter en terre *T.* میتی آلوب كوتورمك ـ میتی قالدرمق ـ On dit aussi, que la mort a enlevé un jeune homme à la fleur de son âge فلان نو جوان ربعان سنّ حداثتنده حال عنفوان شبابنده ربودهٔ پنجهٔ مرگ اولمشدر ـ ربودهٔ پنجهٔ سختگیر هادم اللذات اولمشدر que la peste l'a enlevé en peu de jours علت وبا فلانی چند روز ظرفنده آلوب كوتوردی qu'un prince a été enlevé à ses sujets, un père, à ses enfans فلان پادشاه پنجهٔ سختگیر اجل ایله رعایاسی یاننده وفلان والد اولادی ایچندن نزع اولندی

On dit, Enlever la peau d'une partie du corps, pour dire, l'ôter de dessus *A.* تقشیر الجلد ـ اسحات الجلد *P.* پوسترا بر گرفتن *T.* دری‌یی صیروب كیدرمك ـ Et enlever l'écorce d'un arbre *A.* تقشیر ـ تقشیة *P.* پوست درخترا بر

– آغاجك قبوغنى صويمق T. كندن – On dit aussi, que la peau s'enlève A. تقشّر الجلد P. پوست بر گرفته شدن T. دريسى صويلمق Et que l'écorce d'un arbre s'enlève A. تقشّى P. پوست بر كنده شدن T. قبوق صويلمق

Enlever. Charmer, ravir A. افتتان – ايراث المفتونيّة P. دل ربودن – دلربوده كردن – دلشيفته كردن T. كوكلى چكمك || Ce prédicateur enlève ses auditeurs فلان واعظ سامعينه ايراث مفتونيّت ايدر Ces vers enlèvent tout le monde بو ابيات عالمى مفتون ايدر

Il signifie aussi, faire disparaître A. امحا – محو – ازالة – اذهاب P. نا بديد كردانيدن T. كيدرمك || Enlever une tache لكه‌يى محو وازاله ايتمك – On dit aussi, Enlever de l'écriture A. تطليس P. نا پيدا كردن T. سيلمك – سيلوب كيدرمك

ENLEVURE. Petite vessie ou bube qui vient sur la peau A. مجلة pl. مجال P. آبله T. قبارجق

ENLIER. Joindre des pierres ensemble en élevant des murs A. توشيج الجدار P. ديوار بستن T. ديوار اورمك

Enlié. A. جدار موشّج P. ديوار بسته T. ديوار اورلمش

ENLIGNER. Placer plusieurs corps contigus sur une même ligne A. تنسيق فى الصفّ – تصفيف P. دريك رسته نهادن T. صره‌لمق – ديزمك

Enligné. A. مصفّف – مصفوف P. صفّ بسته – رسته بسته T. صره‌لنمش – ديزلمش

ENLUMINER. Colorier une estampe A. تلوين بالوان – وشى المختلفة P. رنگاميز نگاريدن – رنگارنگ نگاشتن T. رنگاميز بويامق – آلاجه بويامق || Enluminer des images تصويرلرى وشى وتلوين ايتمك Des cartes enluminées الوان مختلفه ايله تلوين اولنمش خريطه‌لر

Et rendre rouge et enflammé le teint A. ايراث الحمرة – اشغار P. سرخى آوردن T. قبقزل ايتمك – قزارتمق

Enluminé A. منقّش بالالوان – موشّا P. رنگاميز – رنگارنگ T. آلاجه بويالو A. احمر – امغر P. سرخ – سرخى P. نگاشته T. قبقزل – قزارمش پذيرفته

ENLUMINEUR. Celui qui fait le métier d'enluminer les estampes et les cartes de Géographie A. نقّاش بالالوان P. نقشزن – رنگارنگ T. دراو دراو رنكلر ايله بويايجى

ENLUMINURE. L'art d'enluminer A. فنّ النقش بالوشى – فنّ الترتيب الالوان P. فنّ نقش رنگاميز T. درلو درلو آلاجه بويامنك فنّى – رنكلر سورمنك فنّى

Il se dit figur. en mauvaise part, des ornemens du discours peu naturels A. زخرفة الكلام – وشى الكلام P. آب وتاب T. سوز يالدزلمسى – يالدزلمه سوز – عاريتى سوز

ENNÉAGONE. Figure de neuf côtés A. شكل متسع الاضلاع P. شكل نه پهلو T. طقوز يانلو بر شكل

ENNEMI. Celui qui hait quelqu'un A. عدوّ pl. اعدا – خصم pl. خصوم P. دشمن T. دشمن || Ennemi déclaré A. خصم جلى – علنا اظهار خصومت ايدن T. اچيقدن – دشمن آشكار P. Ennemi couvert A. عدوّ خفى – خصم مستور P. دشمن دوستنما T. كيزلو دشمن – باشى اورتيلو دشمن capital خصم الدّ P. دشمن جان – جان دشمن juré, irréconciliable A. خصم الدّ P. دشمن آشتى نا پذير – دشمن آشتى ندان T. التيام قبول ايتمز بر دشمن mortel خصم جان – بر كمسنه‌نك جاننه قصد ايتمش دشمن puissant دشمن قوى cruel A. خصم قسىّ القلب – شديد P. دشمن درشت خوى – دشمن سنگدل T. يك مزاجلو بر دشمن implacable A. عدوّ عديم المرحمة P. دشمن بى امان Ennemi de Dieu et des hommes عدوّ الحقّ والخلق Ennemi de l'État دشمن ملك ودولت de la religion, de la patrie دشمن دين – دشمن وطن Se déclarer ennemi de quelqu'un بر كمسنه‌نك حقنده اعلان عدوان وخصومت ايتمك Se faire des ennemis بر كمسنه كندويه دشمن – نفسى حقنده جلب خصوم واعدا ايتمك Surmonter, vaincre ses ennemis بر كمسنه اعداسنه قزاندرمق غلبه ايتمك Dieu commande d'aimer ses ennemis, de pardonner à ses ennemis اعدايه محبّت ايتمك وحقلرينه عفو وتجاوزت ايله معامله اولنمق الله تعالينك امريدر Il faut être ennemi de soi-même pour vouloir ... بونى مراد ايتمك كندو نفسنه عداوت ايتمكدر Le chat est ennemi de la souris كدى صچانك خصميدر – On dit aussi, Ennemi des procès عدوّ دعاوى ومخاصمات Ennemi des cérémonies تكلّفات رسميّه دشمنى

Il se dit particulièrement de ceux avec qui on est en guerre || En présence de l'ennemi دشمن قارشوسنده – مواجههٔ اعداده Battre les ennemis صولت – دشمن اوزرينه كرّ وحمله ايتمك Chasser les ennemis اعدايى اطراد – دشمنى اورىق – ايتمك Repousser les ennemis دشمنى قوغمق – دشمنى واشراد ايتمك

دفع ایتمك De nouvelles troupes qui n'ont pas encore vu l'ennemi هنوز دشمنك یوزینی كورمامش یكی عسكر En terre d'ennemis طوپراغنده ـ دشمن ملكنده ـ دشمن اراضیسنده

Il se dit aussi de toutes les autres choses qui ont de l'antipathie, de la contrariété entre elles *A.* متضادّ ـ مخالف *P.* با یكدیگر مخالف *T.* بری بریـنه ضدّ || L'eau et le feu sont ennemis آب وآتش بری بریـنه ضدّ در ـ On dit, La fortune ennemie *A.* بخت مخالف ـ بخت معكوس *P.* بخت ترس *T.* بخت طالع نا هموار ـ نا سازكار Les vents ennemis مخالف روزكارلر ـ ریاح مخالفه Couleurs ennemies الوان الوان متضادّه ـ متخالفه

On dit proverb. C'est autant de pris sur l'ennemi, pour dire, c'est beaucoup d'avoir tiré quelque chose d'une personne avare *T.* طوكوزدن قیل قوپارمق هنر در

ENNOBLIR. Donner de l'éclat, de la considération à une chose *A.* ایجاب الشرف ـ اعلاء الشان ـ ترفیع القدر ـ تزیید الشرافة *P.* شان وشرف ـ بلند قدر ساختن افزانیدن *T.* شرف آرتورمق ـ اولولتمك || Les sciences, les beaux arts ennoblissent une langue صنایع شریفه وعلوم وفنون لسانك اعلای قدر وشاننه وسیله اولور

ENNOIE. C'est le serpent amphisbène, ou à deux têtes, parcequ'il a la queue presque aussi grosse que la tête *A.* نكّاز pl. نكاكیز *P.* مار دو سر *T.* ایكی باشلو ییلان

ENNUI. Langueur d'esprit, causée par une chose qui déplaît *A.* سآمت ـ ملال *P.* بیزاری *T.* اوصانقلق ـ اوشنكلك ـ بزكینلك ـ بزمه || L'ennui est plus difficile à supporter que la douleur ملال وسآمتك تحمّلی استطاعهٔ اندوهدن اشدّ در L'ennui de la vie جاندن بزمه ـ جاندن اوشنمه

Et chargin, déplaisir *A.* حال مستلزم الملال pl. احوال مستلزمة الملال *P.* حال پر ملال *T.* حال ملال انگیز ـ حال پر ملال غلبهٔ احوال مستلزمة || Un homme accablé d'ennuis بزكینلك غلبهٔ احوال ملال انگیز ایله ـ الملال ایله فرو مانده بر آدم Les ennuis de la vieillesse دوچار فتور اولمش آدم سن شیخوختك احوال پر ملالی

ENNUYANT. Qui ennuie *A.* مملّ ـ موجب السآمة ـ مسئم *P.* ثقلت آور ـ بیزار ساز ـ ملال انگیز ـ ملال افزا *T.* اوصاندریجی ـ اوصاندرر ـ بزدرر ـ بزدریجی || C'est une chose bien ennuyant que d'attendre انتظار ـ ترقّب وانتظار موجب سآمت وملالدر اوصاندرر بر وقت Un temps ennuyant وترقّب آدمی اوصاندرر

ENNUYER. Lasser l'esprit par quelque chose de désagréable *A.* ایراث الملال والسآمة ـ املال ـ اسآم *P.* بیزاری آوردن بیزار كردن *T.* بزدرمك ـ اوصاندرمق ـ || Cet homme ennuie tous ses auditeurs شو آدمك صحبتی كافهٔ سامعینی اسآم ایدر ـ واملال ایدر Ce spectacle est assez beau, mais il ennuie par sa longueur بو كافهٔ سامعینه ایراث ملال وسآمت ایدر ماعبدنك سیر وتماشاسی خیلی لطیف ایسه ده تفصیلی تقریبیله مستلزم ملال وسآمتدر

S'ENNUYER. *A.* استملال ـ سآم *P.* بیزار شدن ـ جانبیدن *T.* اوصانمق ـ جان صیقلمق ـ اوشنمك || On s'ennuie d'être ici بو محلّده بولنمقدن ـ بو محلّده اقامتدن استملال اولنور قابله جان صیقلور C'est un homme inquiet qui s'ennuie partout صیخمز بر آدم اولدیغندن هرنه طرفده اولسه اوصانور

ENNUYEUSEMENT. Avec ennui *A.* بالاستملال ـ بالسآمة *P.* ببیزاری *T.* اوصانقلق ایله ـ جان صیقیسی ایله || Il passa sa journée ennuyeusement امرار كوننی حال ملال وسآمت اوزره جان صیقیسیله كچوردی ـ ایلدی Il m'a raconté de point en point fort ennuyeusement son histoire استملال بادئ ماجراسنی مو بمو نقل ـ اولدجق وجهله نقیر وقطمیر نقل ایتمشدر وحكایت ایلدی

ENNUYEUX. V. Ennuyant. — Il se dit aussi des hommes *A.* ثقیل الروح *P.* ثقیل ـ گرانجان *T.* جان صیقیجی

ÉNONCER. Exprimer ce qu'on a dans la pensée *A.* افادة ـ شرح ما فی ـ تقریر الكلام ـ تعبیر عن المرام ـ اداء المرام ـ افادة الحال ـ البال *P.* ادای مرام كردن *T.* افادهٔ مرام ایتمك || Ce n'est pas tout que de bien penser, il faut savoir bien énoncer ce que l'on pense یالكز صواب فكر كافی اولمیوب تقریر كلامك فننی بیلمك دخی لازمهٔ حالدندر La manière dont il énonce ses pensées leur donne de la force آرا وافكارینك صورت تقریر وافادهسی بر قات دخی دروں تقویتلرینه باعث اولور On avait énoncé dans le contrat سندده افاده اولنمشیدی Les choses y étaient clairement énoncées كیفیت احوال دروں نمیقهده علی وجه الایضاح افاده اولنمشیدی Un des articles de ce traité était énoncé de telle sorte, que les deux parties le pouvaient interpréter à leur avantage عهدنامهنك بر مادّهسی شول وجهله ادا وتعبیر اولنمشیدیكه طرفین معاهدینك هر بری كندو یه ال ویرهجك

معنا ویره ـ صورت ایله شرح وتفسیر ایده بیلور ایدی Il s'énonce en bons termes, il s'énonce bien mal تعبیرات ردیئه ـ کلمات با صواب ایله افادهٔ مرام ایدر ایله ادای مرام ایدر Il pense assez bien, mais il ne saurait s'énoncer فکر ومطالعه‌سنده مصیب ایسه ده تعبیر عن المرامده تقریر مرامه لیاقتی یوقدر ـ موفق دکلدر

Énoncer faux, c'est avancer quelque chose contre la vérité A. خلاف انها T. انهای دروغی کردن P. انهاء بالخلاف ایتمک

Énoncé. A. انها اولنمش T. انها کرده P. منها ـ مؤدّا ـ مفاد ـ افاده اولنمش ـ Il se prend aussi substantivement || Un simple énoncé ساده‌جه بر انها ـ خبر واحد ـ بر انهای مجرّد Un faux énoncé بر خبر ـ بر افادهٔ کاذبه ـ بر خلاف انها بی اصل

ÉNONCIATIF. Terme de Palais. Qui énonce A. مفید الحال || Terme énonciatif لفظ مفید الحال کاشف الحال

ÉNONCIATION. Expression A. تعبیر P. تعبیر ـ حرف T. سوز || Une simple énonciation dans les titres anciens est une espèce de preuve سندات عتیقه‌ده ساده‌جه بر تعبیر دلیل بر نوع حجت منزله‌سنده در ـ مشابه‌سنده در En matière de Théologie, il faut prendre garde aux moindres énonciations علم الهی‌یه متعلق ماده‌ده تعبیرات جزئیه‌ده بیله رسم توقی واحتیاطه رعایت اولنمق واجبات اموردندر

Il se dit aussi de la manière de s'énoncer A. نطق ـ کلام P. سخنرانی T. سویلیش || Avoir l'énonciation facile سهولت نطق وکلامه موفق اولمق

ENORGUEILLIR. Rendre orgueilleux A. ایراث الکبر والغرور عجب ـ باد سر ساختن P. ایراث الزهو والنخوة ـ ازها ـ فضوللق کتورمک ـ کبرلتمک T. وپندار آوردن || La faveur l'a enorgueilli مظهر اولدیغی حسن نظر بادئ کبر وغروری اولمشدر

S'enorgueillir. A. کسب الزهوة ـ تکبر ـ استکبار ـ استغرار فضوللق پیدا ـ کبرلنمک T. باد سری نمودن P. والنخوة || S'enorgueillir de son savoir علم ومعرفتیله استغرار ایتمک de sa bonne fortune بر کمسنه‌نک مظهر اولدیغی ایتمک بختیاری واقبال بادئ استکباری اولمق

Enorgueilli. A. متکبر ـ مغرور P. باد سر کشته باد سری ـ فضوللنمش ـ کبرلنمش T. بادفته

ÉNORME. Démesuré, excessif en grandeur et en grosseur A. جسیم فوق القیاس ـ اجسم ـ اضخم ـ کوه پیکر ـ دژمان P. بی اندازه ـ بیحد T. پک ایری ـ دیزمان ـ یوغون || Un colosse d'une grandeur énorme بر هیکل اجسم واضخم فوق ـ بر هیکل کوه پیکر جسیم برهیکل القیاس ـ Figur. || Crime énorme جنحهٔ فوق القیاس جسیم بر جنایت ـ جرم اجسم ـ جسیمه Cas énorme حالت جسیمه Faute énorme خطای جسیم Malice énorme خباثت جسیمه Ingratitude énorme عظیم وجسیم کفران Laideur énorme بیحد واندازه چرکینلک نعمت

ENORMÉMENT. D'une manière énorme A. فوق الحد والقیاس غایة الغایة ـ P. خارج از قیاس ـ بیرون از اندازه T. پک زیاده اولدرق ـ اولچیدن آشوری

ÉNORMITÉ. Excès de la grandeur de la taille A. جسامت ـ ضخامت مفرطه ـ ضخامت P. بی اندازگی ـ دژمانی T. دیزمانلق ـ پک ایریلک ـ یوغونلق || On est surpris de l'énormité de la taille de ce géant بوکندوالنک عظیم الهیکللک جسامت قامتی حیرتبخش عیون تماشاییاندر ـ Figur. || L'énormité d'un crime جنحه‌نک جسامتی L'énormité du fait فلان حالتک فوق الحد والقیاس جسامتی

ENQUÉRANT. Qui s'enquiert avec trop de curiosité A. متجسس T. آراشدریجی P. پژوهان ـ متحدس ـ متفحص

s'ENQUÉRIR. Faire des enquêtes, des recherches A. تفتیش جستجو کردن ـ پژوهیدن P. استفسار ـ استقصا ـ تفحص T. صورشدرمق ـ آراشدرمق || Enquérez-vous en soigneusement اهتماملوجه تفحص واستقصا ایله Je me suis enquis de cet homme-là partout, et je n'ai pu en avoir des nouvelles فلان کمسنه ایچون تفتیش وتفحص ایلدم انجق بر درلو خبر الهمدم

Enquis. Il n'est d'usage qu'en pratique || Ce témoin enquis s'il avait vu telle chose, a répondu que... فلان شئ رأی العین مشهودک اولمشیدر دیو شاهده استفسار اولندقده شو وجهله جواب ایلدیکه Cette femme enquise de son âge, de ses qualités, a répondu que فلان خاتونک سنی وکیفیت حالی کندوسندن لدی الاستفسار جوابنده دیدیکه

ENQUÊTE. Recherche qui se fait par ordre de Justice en matière civile A. تفتیش الحال pl. تفتیشات الاحوال P. جستجو ـ پژوهش T. آراشدرمه || Soigneuse enquête تفتیش دقیق ـ دقتلو تفتیش L'enquête faite, on a trouvé que...

Enquête par témoins لدى التفتيش شو كيفيت تحقق ايلديكه استنطاق شهود ايله تفتيش Les enquêtes par tourbes sont abrogées تواتر شاهدلريله اولوكلمش تفتيشات نسخ والغا اولندى Procès verbal d'enquête تفتيش اعلامى

ENQUÊTEUR. Officier commis pour faire des enquêtes *A.* مفتش *P.* احوال پژوه *T.* آراشدريجى ـ مفتش

ENRACINER, au neutre, et S'ENRACINER. Prendre racine *A.* تأصّل ـ اعراق *P.* ريشه گرفتن *T.* كوكلشمك ‖ Cet arbre est enraciné بو آغاج تأصّل ايلدى ـ كوكلشدى ‖ Il se dit aussi figur. ‖ Il ne faut pas laisser enraciner les abus, les mauvaises opinions, les mauvaises habitudes فساداتك وعقايد باطله‌نك وعادات رديه‌نك تأصّلنه رخصت وجواز ويرلمك روا دكلدر Si cette opinion vient une fois à s'enraciner dans les esprits بو اعتقاد اذهان ناسده بر كره ريشه بر كره كوكلشوب ـ گير استحكام اولدجق اولورايسه قويلشدجك اولور ايسه

Enraciné. *A.* متأصّل *P.* ريشه گير *T.* كوكلنمش

ENRAGER. Être saisi de la rage *A.* تجنن ـ اكلاب ـ كَلب *P.* ديوانه شدن *T.* قودرمق ‖ Cet homme a été mordu d'un chien enragé فلانى بر كلب عقور اصردى Si l'on ne donne à boire à ce chien, il enragera بو كلبه صو ويرلمز ايسه قودره‌جقدر ـ تجنن ايده‌جكدر ـ اكلاب ايده‌جكدر

On dit figur. Enrager de douleur فرط وجعدن قودرمش Il enrage de faim فرط جوعدن قودرر كبى اولمق Il enrage de dépit فرط غيظ وكيندن قودرر Dût-il enrager قودره‌جق فلانك عليهنه قودرمشدر Il est enragé contre lui اولسه بيله

Enragé. *A.* مكلوب *P.* ديوانه *T.* قودرمش En parlant des chiens et d'autres animaux, on dit *A.* كَلب mais on emploie ordinairement les mots *A.* عقور *P.* ديوانه ـ گندوالد *T.* قودوز ‖ Un chien enragé كلب عقور ـ سگ ديوانه ـ قودوز كوپك ـ Figur. ‖ Un mal enragé قودرمش بر علت Une douleur enragée قودرمش بر وجع Il est enragé de faire ce qu'il fait شونى فعله كتورمك انچون قودرمش كبى ايدر Il faut que vous soyez enragé, si vous prenez ce parti قودرمش اولملوسك كه حتى اول بياغى طريقه سلوكى اختيار ايده‌سك C'est un enragé قودرمش كبيدر

ENRAYER. Garnir une roue de rais ربط الاسنان فى المحالة *P.* تكركله ديش دوزمك *T.* بچرخ دندانه پرداختن ـ

Et arrêter une roue par les rais, en sorte qu'elle ne tourne point, mais qu'elle ne fasse que glisser *A.* توقيف الدوران المحالة *P.* گردش چرخرا آرمانيدن *T.* تكركى دونمكدن آليقويمق ـ Figur. S'arrêter, cesser de faire une chose *A.* توقف *P.* باز استادن *T.* آليقونمق

En Agriculture, c'est tracer le premier sillon d'une terre que l'on veut labourer *A.* فلج الاثلام المزرعة *T.* تارلانك ايلك اريغنى ياروب آچمق

ENRAYURE. Ce qui sert à enrayer *A.* ناشبة المحالة *P.* چرخبند *T.* تكرلك ايلشكى ‖ L'enrayure cassa au milieu de la descente اينشك يارى يولنده تكرلكك ايلشكى شكست اولمشدر

ENRÉGIMENTER. Incorporer dans un régiment *T.* آلاى ايچنه ادخال ايتمك

ENREGISTREMENT. V. Enregistrer ‖ Enregistrement des lettres, des actes publics اوراق وسنداتك قيده كچورلمسى ـ قيديه ـ قيد عوائدى قيدى Droit d'enregistrement

ENREGISTRER. Mettre une chose sur les registres, pour la rendre plus authentique *A.* قيد فى الدفتر ـ تسجيل ـ قيد *P.* ثبت فى الدفتر *T.* در دفتر نوشتن ـ قيد كردن قيده دفترده قيد وثبت ايتمك ـ كچورمك ‖ On ne trouve point cet arrêt, cet acte, il n'a pas été enregistré بو حكم وبو سند قيد اولنمديغندن دفاتر وسجلاتده بولنميور ـ مقيّد اولمديغندن بولنمز

Enregistré. *A.* مسجّل ـ مقيّد *P.* در دفتر نوشته ـ قيد شده *T.* قيده كچورلمش ـ قيد اولنمش

ENRHUMER. Causer du rhume *A.* توليد الزكام ـ ازكام *P.* زكامه ـ زكام كتورمك *T.* خشام آوردن ـ خشام انگيختن ‖ Le moindre changement de l'air l'enrhume هوانك فلانه ايراث زكام ايدر ـ جزئيجه تبدلى فلانى ازكام ايدر ـ S'enrhumer *A.* تزكم *P.* دوچار خشام شدن *T.* زكامه اوغرامق

Enrhumé. *A.* مزكوم *P.* خشام زده *T.* زكامه اوغرامش

ENRICHIR. Rendre riche *A.* ايراث ـ اثرا ـ تمويل ـ اغنا *P.* توانگرى آوردن *T.* زنكينلتمك ‖ Le trafic des vins, des draps l'a enrichi خمر وچوقه تجارتى الثروة واليسار باعث ثروت ويسارى اولمشدر Le commerce enrichit fort un pays بر ملكده امرتجارت موجب كمال ثروت ويسار در À quoi s'est-il enrichi? نه خصوصده كسب مال وثروت

آخرك مالنى سلب ايلدى S'enrichir des dépouilles d'autrui ايدرك كسب غنا ايتمك

On dit proverb. Qui s'acquitte, s'enrichit بورجنى ويرن مالنى آرتورر

Il signifie aussi, orner par quelque chose de riche A. ترصيع - ايراث الفخارة - افخار P. بچيز قيمتدار - فاخر ساختن - آراستن T. قيمتلو شيلر ايله زينتلندرمك || La broderie enrichit fort les habits سوزنى ايشى البسه وثيابى بغايت البسه وثيابه غاية الغايه ايراث فخارت ايدر - ترصيع ايدر Enrichir de pierreries une montre, une tabatière ساعتى وقوطىيى جواهر ايله ترصيع ايتمك — Il se dit figur. des ouvrages d'esprit A. تشبيب - تزيين P. آراستن - زيب - زينت ويرمك - بزهمك T. وزيور دادن || Enrichir un ouvrage بر تاليفى تزيين ايتمك Il a enrichi son discours de figures tranchantes, d'expressions nobles مقالدسنى استعارات دلاويز وتعبيرات ظرافت آميز ايله تزيين ايلدى

S'ENRICHIR. Devenir riche A. كسب الغنا والثروة - تموّل - كسب السعة الحال P. توانگرى يافتن - مالدار گشتن T. مالدارلق پيدا ايتمك - زنكينلنمك || Il crut aller à la gloire par le chemin de l'opprobre, et commença par s'appauvrir en voulant s'enrichir par ses victoires فلان كمسنه موجب عار اولهجق طريق ايله واصل سر منزل شان واقبال زعمنده اولوب مظهر اولديغى فتوح وغزواتدن كسب مال وثروت ايدهيم دير ايكن دوچار فقر واحتياج اولمغه باشلادى Le moyen ordre s'est enrichi par l'industrie طبقهٔ وسطا خلقى هنر ومعرفتيله كسب غنا وثروت ايلدى — Il se dit aussi en d'autres phrases A. كسب الوسعة - استيساع - كسب المعمورية P. آبادانى پذيرفتن T. معمورلنمق - بوللنمق || Le cabinet de ce curieux s'enrichit tous les jours بو نادره جوى آدمك خزينهسى كلّ يوم تدارك ايلديكى نوادر اشيانك علاوهسيله كسب معموريّت ايتمكده در La mémoire s'enrichit par la lecture قوّت حافظه كثرت مطالعه ايله كسب وسعت ايدر

ENRICHI. A. متموّل - مظهر الغناء والثروة P. توانگرى يافته T. زنكينلنمش A. مرصّع P. بچيزهاى قيمتدار آراسته T. قيمتلو شيلر ايله زينتلنمش - قيمتلو شيلر ايله دونانمش A. معموريّت - مستوسع - مظهر المعمورية P. آبادانى يافته T. معمورلنمش - بوللنمش - پذيرفته

ENRICHISSEMENT. V. Enrichir || Ces descriptions contribuent beaucoup à l'enrichissement de son poème بو وصفلر انشاد ايلديكى منظومهنك تشبيبنه مدار كلّى اولمشدر Il a travaillé à l'enrichissement de la langue لسانك معموريّت وتوسيعنه سعى ايتمشدر Un sage emploi de mots étrangers contribue à l'enrichissement d'une langue بعض الفاظ بيگانهنك لسانك - محلنده استعمالى لسانك زينتنه مدار اولور توسيعنه مدار اولور

ENRÔLEMENT. V. Enrôler || Les enrôlemens forcés sont défendus جبراً وكرهاً تحرير عسكر مادّهسى ممنوعدر Son enrôlement a été volontaire عسكر يازلمسى كندو حسن رضا واختياريله اولمشدر — Il se dit aussi de l'acte par lequel un soldat s'est enrôlé || il a signé son enrôlement خدمت عسكريهيه قيد اولنديغنى حاوى سندى امضا ايتمشدر

ENRÔLER. Mettre, écrire sur le rôle. Il se dit des gens de guerre A. تحرير العسكر P. لشكر نوشتن T. عسكر يازمق || Enrôler des soldats عسكر يازمق Enrôler des matelots ملاّح نفراتى يازمق On l'a enrôlé dans une compagnie d'infanterie بر پياده عسكرى جماعتنه تحرير اولنمشدر - يازلمشدر

ENRÔLÉ. A. محرّر فى زمرة العسكرية P. در گروه لشكريان نوشته T. عسكر يازلمش

ENROUEMENT. État de celui qui est enroué A. بحّة - صحل - جشرت - احتراق الصوت P. خپدٔ صدا T. سس بوغونقلغى

ENROUER. Rendre la voix rauque A. ابحاح - صحل - اجشار P. فشردگئ گلو آوردن - خفنديده كردن T. سسى بوغوقلتمق

ENROUÉ. A. ابحّ - اصحل - اجشر - غريق الصوت P. فشرده گلو - خفنديده T. بوغونق سسلى

ENROUILLER. Rendre rouillé A. ايراث الصدائة - اصدا P. موريانه آوردن - زنگدار كردن T. پاسلتمق || L'humidité enrouille le fer رطوبت دموره بادئ صدائت اولور - پاسلق دمورى پاسلدر

S'ENROUILLER. A. اتّخاذ الصدائة - كسب الصدائة - انصداء P. موريانه - زنگدار شدن - زنگ پذيرفتن - زنگ بستن T. پاسلنمق || Le fer s'enrouille دمور كسب صدائت ايدر

ENROUILLÉ. A. صدئ P. زنگدار - زنگ بسته T. پاسلنمش - پاسلو

ENROULEMENT. Terme d'Architecture. Ce qui est tourné en

ligne spirale *A.* دورحلزوني الشكل *T.* ييلان قاويلوطولانقلق

ENRUE. Terme d'Agriculture. Sillon fort large composé de plusieurs raies de terre relevées par la charrue *A.* خرق المزرعة pl. خروق المزرعة *P.* خندق كشتزار *T.* تارلا ياريغى

ENSABLEMENT. Amas de sable formé par un courant d'eau ou par le vent *A.* كومة الرمال ـ كثيب ـ كثبة الرمال *P.* تودهٔ ريگ *T.* قوم ييغنديسى

ENSABLER. Faire échouer sur le sable *A.* اقعاد على الرمل *P.* بر ريگ نشستانيدن *T.* قوم اوزرنده اوتورتمق

S'ENSABLER. *A.* قعود على الرمل ـ ابسار على الرمل *P.* بر ريگ نشستن *T.* قومده اوتورمق

ENSABLÉ. *A.* قعيد على الرمل *P.* بر ريگ نشسته *T.* قومده اوتورمش

ENSACHER. Mettre dans un grand sac *A.* وضع فى الجوالق *P.* در جوال نهادن ـ در جوال كردن *T.* جوالة قويمق

ENSACHÉ. *A.* موضوع فى الجوالق *P.* در جوال كرده ـ در جوال نهاده *T.* جوالة قونمش

ENSANGLANTER. Tacher de sang *A.* تلطيخ ـ تدمية ـ ادما ـ بالدم ـ رمل *P.* خون آلود كردن ـ بخون آغشتن *T.* قانه بيلامق ـ بيلاشدرمق ‖ La blessure qu'il reçut ensanglanta tout son habit يارەسندن ثوبى مدمّا وخون آلود اولمشدر La terre était toute ensanglantée روى زمين آغشتهٔ خون آلود ايدى ـ خون اولمشيدى ـ Figur. ‖ Ce prince a ensanglanté son règne بو پادشاه مدّت سلطنتنى لكه دار زمان سلطنتنى سفك دماى عباد ـ خون عباد ايتمشدر ايله لكه دار ايتمشدر

ENSANGLANTÉ. *A.* مدمّا *P.* خون آلود ـ خون آغشته *T.* قانه قنانمش ـ قانه بيلنمش ـ بيلاشمش

ENSEIGNE. Marque, indice *A.* علامت pl. علايم ـ امارة pl. امارات *P.* نشان ـ نشانه *T.* نشان ـ صاغيلق ‖ Je le reconnus à l'enseigne qu'on m'en avait donnée فلانى شخص وهيئتنده دائر تعريف ايتدكلرى علامتدن بيلدم ـ On dit, A bonnes enseignes, pour dire, à juste titre *A.* بحق

Il signifiait autrefois, les drapeaux que porte l'infanterie *A.* علم pl. اعلام *P.* بيرق *T.* بيراق C'est dans ce sens qu'on dit encore: Tambour battant et enseignes déployées طبلزنان طبلزنان ومنشور الاعلام اولدرق ـ وعلمكشان اولدرق Combattre sous les enseignes de quelqu'un فلانك بيراغى آلتندە جنگ ايتمك marcher sous ses enseignes اولدرق فلانك بيراغى آلتندە يوريمك ـ بيراغى آلتنده تبعيت ايتمك Les enseignes Romaines étaient des aigles روماليونك بيراقلرى نشانى قرتال قوشى ايدى ـ On dit figur. Marcher sous les enseignes de quelqu'un, pour dire, suivre son parti فلانك بيراغى آلتنده سلوك ايتمك

Il signifie aussi, celui qui porte le drapeau *A.* حامل العلم *P.* بيرقدار ـ علمدار *T.* بيراقدار

ENSEIGNE, signifie aussi, le tableau, la figure que l'on pend à la maison d'un artisan, pour la désigner *T.* نشان ‖ N'y avait-il point d'enseigne à votre logis? سنك مسكنكده بر درلو نشان يوقمى ايدى Une maison où pend pour enseigne le cheval blanc بر خانه نشانى بياض آت اولان

On appelle, Enseigne de diamans, Enseigne de pierreries, plusieurs pierreries montées en forme de quelque figure *T.* مجوهر نشان

ENSEIGNEMENT. Instruction, précepte. Il se dit plus ordinairement en parlant des choses morales *A.* وصايا pl. وصايت *P.* سپارش *T.* درس ـ اصمريج ‖ Donner de bons enseignemens وصاياى نافعه ـ بر كمسنديه وصاياى خيريّه ويرمك ويرمك Les malheurs d'autrui nous doivent servir d'enseignement آخرك دوچار اولديغى مصايب وآفات نفسمزه درس اولملو در

Il se dit aussi de l'art d'enseigner *A.* فنّ ـ فنّ التعليم ـ التدريس *P.* فنّ سبق آموزى *T.* درس ـ اوكرتمه فنى ويرمك فنى ‖ L'enseignement demande des méthodes appropriées à l'intelligence et à la capacité de ceux qu'on veut instruire فنّ تعليم وتدريس تعلّم ايدەجك ذاتك درجهٔ اذعان وادراك وقدر لياقت واستعداديه موافق صنايع لايقه استعماله محتاجدر

ENSEIGNEMENS, en termes de Pratique, ce sont les pièces qui servent à prouver, à établir un droit, une qualité *A.* pl. اوراق اثبات مدّعايى حاوى اوراق *T.* مبيّنة الاثبات ‖ Fournir des titres et enseignemens سندات واثبات مدّعايى حاوى اوراق تقديم ايتمك

ENSEIGNER. Instruire *A.* تعليم *P.* آموختن ـ آموزيدن *T.* تعليم صبيان ايتمك ‖ Enseigner la Jeunesse اوكرتمك

Il signifie aussi, montrer quelque science, en donner des leçons

درس دادن - آموختن - آموزيدن *P.* افادة - تدريس *A.* اوكرتمك - درس ويرمك *T.* || Enseigner la philosophie حكمت - حكمت درسنى ويرمك - حكمتى تعليم ايتمك اوكرتمك Méthode d'enseigner les sciences صنعت تدريس علوم - صنعتى وتعليمى افاده علومك Enseigner la vertu افادهٔ درس صلاح ايتمك

Il signifie aussi, indiquer, faire connaître quelque chose *A.* تعريف - تلقين *P.* آموختن *T.* بيلدرمك - اوكرتمك - ايتمك تعريف || Enseignez-moi une recette بكا بر تركيب ايله تعريف Enseignez-moi le chemin بكا يولى تعريف ايله La nature nous enseigne que tous les excès sont pernicieux كافهٔ احوالده افراط ومبالغه مستلزم وخامت اولديغنى طبيعت تلقين ايدر

Enseigné. *A.* معلّم *P.* آموخته *T.* اوكرنمش

ENSELLE. V. Ensuple.

ENSELLÉ. Il se dit d'un cheval qui a le dos enfoncé comme le siége d'une selle *A.* فرس مدكوك الظهر *P.* فرس پست پشت *T.* آرقه‌سى بصتم آت

ENSEMBLE, adverbe. L'un avec l'autre, les uns avec les autres *A.* معًا - بالمعيّة - بينهما *P.* با هم *T.* برابر - آره‌لرنده || Vivre ensemble بالمعيّه تعيّش ايتمك - برابر كچنمك - بر يرده كچنمك Ils sont mal ensemble بينلرى بوزوقدر - آره‌لرنده برودت وار در - بينلرى فنا در

ENSEMBLE. Ce qui résulte de l'union des parties d'un tout *A.* هيئت اجتماعيّة - هيئت مجموعة *P.* همگى هيئت *T.* طوبدن طوب - قيلق || Il y a de belles figures dans ce tableau, de beaux morceaux dans ce bâtiment, mais il n'y a pas d'ensemble, l'ensemble n'en vaut rien بو تصويرده نيچه اشكال مطبوعه مشهود وبو بناده بعض قطعات دلنشين موجود ايسه ده هيئت مجموعه‌لرى ايشه يرامز - On dit en termes de Dessin, Cette figure, cette tête n'a pas d'ensemble, pour dire, que les différentes parties n'y sont pas dans leurs justes proportions بو شكلك وبو باشك صورتنك هيئت اجتماعيه‌سنده قاعدهٔ مقايسهٔ تامّه يوقدر Il y a quelques défauts dans ce tableau, mais le tout ensemble ne laisse pas de plaire بو تصويرده بعض عيوب كرچه وار در انجق هيئت مجموعه‌سى لطافتدن خالى دكلدر

Ensemble, se dit, en termes de Musique, de l'exécution, lorsque les concertants sont si parfaitement d'accord, qu'ils semblent être tous animés d'un même esprit *A.* اتحاد الالحان والنغمات *P.* همرنگئ نغمها *T.* سسلرك وازكيلرك برلشمه‌سى

ENSEMENCER. Jeter la semence dans une terre *A.* زرع - تبذير *P.* كاشتن *T.* اكمك - تخم اكمك || Les champs ont été bien ensemencés تارلالر لايقى اوزره اكلمشدر

Ensemencé. *A.* مزروع *P.* كاشته *T.* اكلمش

ENSERRER. Enfermer, enclore *A.* استيعاب - اشتمال *P.* در گرفتن *T.* ايچنده آلمق || Tout ce que le monde enserre دنيانك مشتمل اولديغى كافهٔ اشيا - Il signifie aussi, mettre dans la serre *A.* وضع فى مكان المحفوظ *P.* درجاى بسته نهادن *T.* محفوظ يرده قپاتمق - قپالويرده قپاتمق || Enserrer des orangers پورتقال آغاجلرينى مكان محفوظده قپاتمق

ENSEVELIR et ENSEVELISSEMENT. Envelopper un corps mort dans un drap *A.* تكفين *P.* بجامهٔ عدم پوشيدن *T.* كفن ايچنده بورومك || C'est une oeuvre de charité d'ensevelir les morts تكفين اموات موجب ثواب اولدجق اعمال مندوبه‌دندر

Et mettre dans le tombeau, mettre en terre *A.* تدفين *P.* در گور نهادن - زير خاك سپردن *T.* كومك || Les Romains brûlaient leurs morts, les Chrétiens les ensevelissent روماليون ميتلرينى احراق بالنار ايدرلر ايمش انجق عيسويون تدفين ايدرلر

Figur. Il s'emploie en diverses phrases *A.* توارى - انطوا *P.* پيچيده شدن *T.* اورتلمك - بورنمك || Peut-être qu'il est maintenant enseveli dans les profonds abîmes de la mer شمديكى حالده شايد غمر عميق الغور درياده متواريدر Ce vaisseau, après avoir été long-temps le jouet des vents, fut enseveli dans les ondes بو سفينه وافر زمان دستخوش عواصف رياح اولدقدنصكره امواج دريا ايچنده منطوى اولمشدر Le profond mystère sous lequel on ensevelissait le secret des opérations, donnait beaucoup de force à ces conjectures حركات حربيّه‌يه دائر اولان سرّك كيسهٔ سر بمهر كتمان وخفاده كمال دقت ايله انطواسى اذهان ناسده تبادر ايتمش بو مقوله ظنون وتخميناته بادئ تقويت اولور ايدى Son nom est enseveli dans l'oubli نام ونشانى زير متوارى اولمشدر - غشاوهٔ فراموشى ونسيانده منطوى قالمشدر

— On dit, Ce commandant s'est enseveli sous les ruines de sa place مأمور محافظه‌سی اولدیغی قلعه‌نک خرابه اولمش متواری — ابنیه‌سی آلتنده منطوی خاک عدم اولمشدر — Et être enseveli dans une profonde rêverie بحر عمیق الغور رؤیاده مستغرق اولمق Un homme enseveli dens les livres کتب ایچنده مستغرق بر آدم Enseveli dans la débauche عیش وعشرته مستغرق Enseveli dans le chagrin مستغرق غم واندوه

Enseveli. A. مکفن P. کفن پوش T. کفنلنمش A. منطوی اورتنمش — بورنمش T. پیچیده P. متواری —

ENSEVELLISSEMENT. V. Ensevelir.

ENSORCELER. Donner, par prétendu sortilége, des maladies extraordinaires de corps ou d'esprit A. سحر — تسحیر — رعب — سحر — بوکی ایتمک T. جادویی کردن — افسون کردن P. ایتمک || Il y a quelque chose de si étonnant dans sa maladie, qu'on dirait qu'il est ensorcelé علتنده اغرب غرایبدن بعض حالات مشهود اولمغله سحره اوغرادیغی دینسه جائز در Elle est si passionnée de cet homme, quoiqu'il n'ait ni mérite, ni bien, ni agrément, qu'il semble qu'il l'ait ensorcelée بو آدم مایهٔ اهلیّت وبضاعهٔ مال وثروت واثر حسن ولطافتدن کلیّاً بی نصیب ایکن فلان محبوبه شول رتبه مفتونه ودلداده‌سی در که مسحوره وافسونکرده‌سی اولمق کرکدر — On dit qu'une femme a ensorcelé un homme, pour dire, qu'il lui est attaché comme par un charme invincible A. تدلیه — دیوانهٔ عشق — شپلیده کردن — شیفتن P. اشراب الهیام — ساختن T. عقلی قاپمق || Je ne sais comment il a pu aimer une femme si méchante, il faut qu'elle l'ait ensorcelé بو بر خبیثه‌یه نوجهله علاقه ایلدی آکلاشلهجق شئ دکلدر غالبا مرسومه طرفندن تدلیه اولنمشدر

Ensorcelé. A. مسحور P. افسونکرده T. سحره اوغرامش — عقلی قاپلمش T. شیفته P. مستهام — مدله A.

ENCORCELEUR. Celui qui ensorcèle A. ساحر pl. ساحرون — رقّاب P. سحرباز — افسونگر T. بوکی ایدن

ENSOUFRER. Enduire de soufre A. طلاء بالکبریت P. بگندش — کبریتلمک || Ensoufrer des tonneaux فوجیلر کبریتلمک کبر یتلمک — کبریت ایله صوامق T. اندودن

ENSUITE, adverbe. Après A. بعد — ثمّ P. پس P. صکره — On dit aussi, Ensuite de cela, de quoi A. بعد ذلک P. بوندصکره — آندنصکره T. پس ازین

ENSUIVANT. Terme de pratique, qui marque posteriorité de temps A. آتی الحلول — آتی P. آینده T. کلهجک || Le mois ensuivant کلهجک آی — ماه آتی الحلول

s'ENSUIVRE. Suivre, être après A. تتابع — تلاحق — در پی آمدن T. آردی صره کلمک || Le premier chapitre et tout ce qui s'ensuit فصل اوّل وآندن تتابع ایدنلرک فصل اوّل ومواد متلاحقه‌نک جمله‌سی — مجموعی

Il signifie aussi, dériver, venir de... A. انبعاث — ترتّب — ترتّب ایتمک — چیقمق T. تفرّع || Un grand bien s'ensuivit de tant de maux بو قدر مصایب وآفاتدن بر خیر عظیم منبعث اولمشدر Le Parlement cassa la procédure et tout ce qui s'était ensuivi پارلامنتو دیوانی ویریلان حکمی وآندن وآندن — ترتّب ایتمش کافهٔ احکامی نقض والغا ایلدی منبعث اولان جمله احکامی

Il signifie encore, dériver d'une conséquence qu'on tire de quelque principe A. استتباع — استلزام P. لازم آمدن T. لازم کلمک || Voyez les erreurs qui s'ensuivraient de cette proposition بو — بو مسئله‌دن نقدر خطالر لازم کلهجکنه نظر ایله بو مسئله نقدر خطالری مستلزم اوله‌جغنه باق Il s'ensuit de là que... بوندن شولازم کلور که — بونک مستتبعی بودر که

Ensuivi. A. متتابع — متلاحق P. در پی آمده T. آردی ترتّب — چیقمش T. متفرّع — مترتّب — منبعث A. صره کلان لازم کلمش T. لازم آمده P. مستلزم — مستتبع A. ایتمش

ENSUPLE, ENSOUPLE, ENSELLE. Terme d'ourdissage. Il se dit de deux rouleaux de bois dont l'un est placé au devant du métier, et l'autre au derrière. La chaine portée sur ces rouleaux se déroule de dessus l'ensuple de derrière, à mesure que l'étoffe fabriquée se roule sur l'ensuple de devant A. منوال T. سلمن آغاجی

ENTABLEMENT. La saillie qui est au haut des murs d'un bâtiment, et qui le garantit des eaux du toit A. افریز P. طره — صچاق T. پروز سر دیوار — قاپول

ENTACHER. Tacher, salir. Il ne se dit qu'au figuré A. تدنیس — تشیین — ایراث الشین P. لکه دار — جرک آلود کردن کردن T. لکه‌لتمک || Cet arrêt l'a entaché en son honneur صادر اولان حکم فلانک عرض وناموسنه ایراث شین دنس بخل وخسّت ایله لکه‌لنمک ایلدی Être entaché d'avarice

ENTAILLE. Coupure avec enlèvement des parties, faite dans une pièce de bois, dans une pierre, pour y emboîter une autre A. حزّة pl. حزّات ـ فرض pl. فراض P. كاف T. كرتك || Faire des entailles dans une poutre بر ديركه كرتك يابمق

Il se dit encore des coupures faites dans les chairs A. شق pl. شقوق P. فتال T. ياريق

ENTAILLER. Tailler, creuser une pièce de bois, en sorte qu'une autre puisse s'y emboîter A. حزّ ـ فرض ـ تفريض P. كافتن T. كرتمك ـ كرتكلمك || Entailler une poutre pour y emboîter des solives كريشلرى كچورمك ايچون ديركى كرتمك

Entaillé. A. محزّز ـ مفرض P. كافته T. كرتكلو ـ كرتكلنمش

ENTAILLURE. V. Entaille.

ENTAMER. Faire une petite incision A. تبزيل P. شكافتن T. يارمق || Entamer la peau بشره‌يى تبزيل ايتمك ـ جلدى يارمق On entame l'écorce de certains arbres pour en tirer la gomme جلب صمغ ايچون بعض اشجارك قبوغنى تبزيل ايدرلر

Il signifie aussi, commencer A. بداء ـ شروع ـ مباشرت P. دست نهاد آغاز شدن ـ آغاز كردن ـ آغازيدن T. باشلمق || Entamer une matière, un discours, une négociation بر ماده‌يه وبر كلامه وبر مذاكره‌يه بدا وشروع ايتمك ـ مباشرت ايتمك

Et ôter une petite partie d'une chose entière A. افراز ـ استقلال P. بر پارچه كسمك T. يك شكله بريدن ـ اتمكدن وقاوندن || Entamer du pain, du melon ديلم كسمك ـ چوقدنك Entamer une pièce de drap بر قطعه ـ بر ديلم كسمك بر پارچه آيرمق ـ طوبندن بر پارچه افراز ايتمك

Entamer un corps de troupes. C'est commencer à l'ouvrir, à le rompre A. فلّ ـ تفليل ـ كسر P. شكستن ـ رخنه داركردن T. صندرمق || Dès que la première ligne fut entamée, tout le reste s'enfuit عسكرك صف اولى رخنه دار اولنجه باقيسى صف اولى دوچار ـ فى الحال متوجه سمت فرار اولمشدر كسر ورخنه اولدقده باقيسى قرارى فراره تبديل ايتمشدر

On dit figur. Entamer un homme, pour dire, parvenir à le pénétrer A. استبطان ـ استكشاف البطانة ـ استكناه الضمير P. درون كسرا كشف كردن T. بر كمسنه‌نك ايچ يوزينى آكلامق || Cet homme est très-discret, il est difficile de l'entamer فلان كشى غاية الغايه محفوظ اللسان اولمغله استكناه استكشاف بطانهٔ احوالى امر آسان دكلدر ـ ضميرى مشكلدر

— On dit aussi, qu'un homme s'est laissé entamer, lorsqu'il a cédé quelque chose de ce qu'il défendait d'abord avec fermeté A. استنكاف عن المطلوب T. بر كمسنه مطلوبندن واز كلمك || C'est un homme qui ne se laisse pas entamer مطلوبندن استنكاف ايده‌جك آدم دكلدر

ENTAMURE. Petite incision, petite déchirure A. فلّ pl. فلول P. رخنه T. صينقلق || Ce coup ne lui a fait qu'une meurtrissure, il n'y a point d'entamure اصابت ايدن ضربه‌دن كندويه اصلا صينقلق واقع اولميوب بر برهلنمه عارض اولدى

Il se dit en termes de Chirurgie, d'une incision qui se fait avec un instrument tranchant A. بضع P. شكاف T. ياريق ـ ياريقلق

EN TANT QUE. V. En.

ENTASSEMENT. Amas de plusieurs choses entassées A. كودة pl. اكواد ـ نضد pl. نضاد P. توده T. كومه ـ استف ـ ييغن || Il y a un si grand entassement de papiers, de livres, de meubles dans cette chambre, qu'on n'y peut entrer بو اوطه‌ده اولقدر اوراق وكتب واثاث بيت ييغنلرى وار دركه ايچنه كيرمنك امكانى يوقدر — Il se dit aussi au figuré A. تراكم ـ تزاحم P. فزونى T. بركمه || Un entassement d'idées, de figures تراكم معانى ومجازات de mots تراكم الفاظ d'affaires تزاحم ـ تراكم امور ومصالح

ENTASSER. Mettre en tas A. تكويد ـ تنضيد ـ تدكين P. برتهيدن T. ييغمق ـ استف ايتمك || Il entasse papiers sur papiers اوراقى اوراق اوزرينه ييغار Entasser des gerbes تكويد ايتمك ـ اكين دمتلرينى استف ايتمك — Figur. Accumuler A. تركيم ـ ركم P. آغاشدن T. برى برى اوزرينه ييغمق || Il a entassé trop de citations dans ce livre تأليفنده قتى چوق اشهادات ييغدردى Entasser procès sur procès دعوا اوزرينه دعوا ييغدرمق Ces hommes étaient entassés les uns sur les autres en ce lieu فلان محلده مزاحمهٔ ناس وار خلق بغايت متزاحم ومتراكم ايدى ـ ايدى

ENTE. Greffe A. غرز pl. غروز T. آشى قلمى — Il se dit aussi de l'arbre même où l'on fait une ente A. شجر مطعم T. آشيلنمش آغاج

ENTENDEMENT. Faculté de l'âme par laquelle elle conçoit

A. قوّت فاهمه P. قوّت شناسایی T. آکلایش قوّتی || L'entendement, la mémoire et la volonté sont les trois facultés de l'âme قوّت فاهمه وقوّت حافظه وقوّت شهویّه نفسک قوای ثلثه‌سیدر Première opération de l'entendement قوّت فاهمه‌نک اوّلکی عملی L'entendement humain فهم بشر Entendement subtil فهم دقیق

Il signifie aussi, sens, jugement A. شعور - عرفان - زکانت - فراست - درایت P. دانایی T. بیلش - آکلایش || C'est un homme d'entendement صاحب زکانت وعرفان بر آدمدر - سوز آکلر آدمدر - سخندان آدمدر - Il n'a point d'entendement بضاعهٔ فراست وعرفاندن کلیّاً بی بهره در Il est d'un petit entendement ضعیف الشعور - قصیر الفراسه بر آدمدر Il faut avoir perdu l'entendement pour en user comme il a fait بو مقوله حرکته ارتکابی شعورینک کلیّاً ضایع اولمسندن نشئت ایتمش بر حالت اولملو در

ENTENDEUR. Qui conçoit bien A. عارف - فهیم P. سخنشناس - T. سوز آکلر - شناسا - On dit proverb. À bon entendeur salut, À bon entendeur peu de paroles A. العارف یکفیه الاشارة P. بمرد شناسا یک نکته همین باشد T. سوز آکلر کشی‌یه نیم اشارت یتر

ENTENDRE. Recevoir l'impression des sens par l'organe de l'ouïe A. استماع P. شنیدن - گوش کردن T. ایشتمک || J'étais si loin, que je ne pouvais entendre اولقدر بعید بر محلده بولندیمکه ایشیده‌مز - استماعدن عجزم وار ایدی ایدم Il n'entend pas bien clair نقاحت سمعی یوقدر Entendre le sermon وعظی استماع ایتمک J'ai entendu dire ایشتدم - گوشگذارم اولمشدر - مسموعم اولمشدر Je ne l'ai jamais entendu ابدی مسموعم اولمش دکلدر

Il signifie aussi, prêter volontiers l'oreille A. استماع - اصغا - احالة السمع الاصغا - P. حوالهٔ گوش اصغا کردن - نیوشیدن - گوش داشتن T. دیکلمک || Entendre les parties طرفینی - طرفین مخاصمینی - مخاصمینک کلامنی اصغا ایتمک - ایکی طرفی دیکلمک - استماع ایتمک Entendre des témoins شاهدلری دیکلمک - بیّنه‌لری استماع ایتمک - On dit d'un homme à qui plusieurs parlent à la fois, qu'il ne sait auquel entendre کیمه قولاق ویره‌جکنی بیلمیور

On dit proverb. On fait tant de bruit, qu'on n'entendrait pas Dieu tonner شماطه‌لرندن کوک کورلمسی ایشیدلمز ایدی

Et qu'il n'y a point de pire sourd que celui qui ne veut pas entendre A. التصامم اشدّ من الصمم T. سوز دیکلمامک صاغرلقدن فنا در

Il signifie aussi, comprendre A. فهم - تفهّم - تذکّن P. فهمیدن - در یافتن T. آکلامق || Entendre le sens d'un auteur بر تألیفک معناسنی فهم ایتمک Entendre les passages les plus difficiles زیاده غامض ومعقّد فقره‌لرک معناسنی فهم واستخراج ایتمک - فهم ایتمک Entendre un mot بر لفظک معناسنی فهم ایتمک Entendre le Grec یونانی آکلامق - لسانی فهم ایتمک

On dit, Je m'entends bien, pour dire, je sais bien ce que je veux dire سوزمی بیلمز دکلم Entendons-nous, pour dire, comprenons bien les intentions les uns des autres بری برمزی آکلیه‌لم ou pour dire, soyons bien d'intelligence et de concert entre nous متّحد الکلام اولدلم - برلکده اولدلم Entendre à demi mot نیم اشارتدن آکلامق

On dit aussi, Entendre finesse ou malice à quelque chose, pour dire, y donner un sens fin et malin A. استنباط المعنا - استنباط المعناء الحیلة - الخباثة P. معنای مکر وفریب - معنای بدی دادن - دادن T. حیله آکلامق - برامزلق آکلامق || Je ne sais pas quelle finesse vous entendez à cela بوندن نه - بوندن نه کونه - کونه معنای حیله استنباط ایلدیک بیلمم حیله آکلادک

On dit, Donner à entendre, Laisser entendre, pour dire, insinuer quelque chose pour faire croire A. ایهام - ایما P. بر وجه پوشیده آگاهیدن T. بر تقریب آکلاتمق || Il m'avait laissé entendre que vous vouliez... فلان شئ سنک مطلوبک اولدیغنی بکا ایما ایلدی - بر تقریب آکلاتدی - On dit, Sous un faux donné à entendre, pour dire, sous une fausse supposition بر ظنّ باطله مبنی - بر ظنّ واهی ایله - Et chacun fait comme il entend, pour dire, comme il juge à propos هر کس بیلدیکنی ایشلر - هر کس رأی خودنجه عمل ایدر

Il signifie aussi, avoir connaissance et pratique d'une chose A. وقوف P. آگاهی داشتن - آشنا بودن - دانستن T. بیلمک - طانیمق || Il entend bien son métier صنعتنده وقوف تامّی وار در Il entend bien le négoce, la guerre امور تجارتده وامور حربیّه‌ده وقوف تامّی وار در - تجارت اموری وجنکک احوالنی ایو بیلور

On dit absolument, Il entend, pour dire, il comprend ce qu'on lui dit, il est au fait de la chose dont on parle *A.* درك سخندان ـ سخن شناختن *P.* تفطن ـ اذعان ـ ادراك ـ سخنشناسدر ـ مدرك آدمدر || Il entend bien آكلامق *T.* بودن سوز آكلار آدمدر ـ Et on dit dans le sens contraire, Il n'y entend rien نا شناسدر ـ بو بابده اصلاً وقطعاً ادراكى يوقدر هيچ سوز آكلمز ـ

Il veut dire aussi, consentir, approuver *A.* تلقى بالقبول ـ توجيه السمع القبول *P.* گوشداده رضا وقبول شدن *T.* قولاق سمع قبول ايله ديكلمك ـ ويرمك || Je le lui proposerai pour savoir s'il y veut entendre توجيه سمع قبول ايدوب ايتميه جكنى آكلامق ايچون فلان ماده يى كندويه تكليف اصلا توجيه سمع قبول ايده جكم Il n'y veut point entendre ايتمك استمز S'il veut entendre au mariage qu'on lui a proposé, on offre... كندويه تكليف اولنان امر نكاح عندنده تلقى بالقبول اولنديغى حالده شو مقدار شى عرض اولنور

Entendre, veut dire aussi, vouloir, avoir intention *A.* مرام *P.* خواستن *T.* استمك || Je vous le promets, mais aussi j'entends que vous fassiez... فلان شيئى سكا وعد ايدرم انجق مرامم سنك طرفكدن دخى شو وجهله حركت اولنمقدر Quand je dis qu'il écrit bien, j'entends parler de sa prose, et non de ses vers انشاسى كوزلدر ديمكدن مرامم نظمنى دكل كلام منثورينى وصف ايتمكدر

On dit, S'entendre à quelque chose, pour dire, la savoir bien faire *A.* علم ـ معرفت *P.* دانستن *T.* بر ـ بيلمك فلان شيئه علم || Il s'entend à cela شيئك علمنى بيلمك فلان شيئك علمنى بيلور ـ ومعرفتى وار در Il ne s'entend pas mal à cette chose بو خصوصده علمى كم دكلدر Il s'entend en musique, en tableaux, pour dire, qu'il s'y connaît fort bien علم موسيقيده وفن تصويرده علم تامّى وار در

Et pour dire, agir de concert *A.* عمل ـ حركت بالاتفاق سوز برلكيله *T.* با يكديگر همدم وهمزبان شدن *P.* بكلمة الواحدة ـ متفقاً حركت ايتمك ـ عامل اولمق ـ On dit, Cela s'entend, pour dire, il faut bien que cela soit ainsi بويله اولمق بللو در ـ دركاردر ـ معلومدر ـ اقتضا ايلديكى منفهمدر

Entendu. *A.* مسموع *P.* شنيده ـ گوشزد *T.* ايشيدلمش *A.* منفهم *P.* فهميده ـ در يافته *T.* آكلاشلمش

Il veut dire aussi, intelligent *A.* صاحب الوقوف ـ واقف ـ عارف *P.* آگاه ـ داننده ـ شناسنده ـ شناسا ـ آشنا *T.* بيلغج ـ واقف امور || Un homme bien entendu aux affaires بيلور ـ فن حربده واقف وآشنا au métier de la guerre آمور اشنا ـ

Il se prend aussi en mauvaise part *A.* متعارف ـ متفاطن *P.* دانش فروش ـ عرفان فروش *T.* بيلغجلق صاتر || Il fait l'entendu دانشفروشلق ايدر ـ تعارف ايدر

On dit, Faire l'entendu, pour dire, faire le capable, le suffisant *A.* اظهار الدعواء اللياقة *P.* دعواى كارگذارى نمودن *T.* يرارلق تصلق ـ Il se dit encore de certaines choses dans le sens de bien assorti, fait avec art, avec goût *A.* مصنع *P.* استادانه پرداخته *T.* استاتلى ياپلمش ـ Il se dit particulièrement en peinture *A.* مطبوعاً مصنوع *P.* استادانه چسپيده *T.* استاتلى ياقشدرلمش || Une draperie bien entendue استاتلى ياقشدرلمش بر لباس صورتى

Mal-entendu, s'emploie substantivement, pour désigner un sujet de division, de contestation qui n'existe que parcequ'on s'est mal entendu *A.* ذهاب ـ زيغ الفهم ـ خطاء الفهم ـ وهل ذهاب بى اصل ـ ذهاب نا درست *P.* عديم الاساس *T.* ياكلمش آكلمه ـ ياكلش وارمه واساس || Leur contestation ne vient que d'un mal-entendu بينلرنده واقع اولان منافسه ـ مجرد بر كونه ياكلش آكلمدن ظهور ونشأت ايلدى بر كونه ـ مجرد بى اصل واساس بر كونه ذهابدن زيغ فهمدن

Bien entendu que. À condition que, avec cette restriction pourtant que *A.* بشرط ان *P.* بشرط آنكه *T.* بو شرط ايله كه || Je vous permets de partir, mais bien entendu que vous reviendrez demain مزيمتكه رخصت ويررم بو شرط ايله كه يارنكى كونى عودت ايده سك ـ Dit absolument, il signifie, sans doute, assurément *A.* لاشك *P.* بى گمان *T.* ظاهر || Viendrez-vous comme vous l'avez promis? Bien entendu وعدك اوزره كله جكميسك ديو سؤال اولندقده جوابنده ظاهر ديو سويلدى

Entente. Il se dit de l'interprétation qu'on donne à un mot équivoque *A.* توجيه || Mots à double entente جهتين ايله ايكى درلو معنا ويريلمه ـ توجيهى ممكن اولدجق الفاظ بيلدجك الفاظ ـ On dit proverb. L'entente est au diseur, pour dire, que celui qui parle sait le véritable sens qu'il a voulu donner à ses paroles *A.* المعنا فى بطن القايل ـ المعنا

کندو سویلر کندو آکلر T. فی بطن الشاعر

Il se dit aussi dans les arts du Dessin, pour signifier, intelligence dans la disposition A. حسن الطبیعة || L'entente du coloris, des oppositions اجناس الوانک توافقی وبری برینه تقابلی بابنده حسن طبیعت || Il n'y a pas d'entente à ce tableau بو تصویرده حسن طبیعت یوقدر

ENTER. Greffer, faire une ente A. تلقیح - تطعیم P. وصل T. لقاح زدن آشیلمق - آشی اورمق || Enter en écusson شجری تأبیر ایتمک en oeillet حروق ایله تلقیح ایتمک

Il s'emploie aussi au figuré A. تداخل - اختلاط P. با هم آمیخته شدن - در آمدن T. بری برینه کیرشمک - بری برینه قاتلمق - بری برینه قارشمق || Cette maison est entée sur une autre, c'est-à-dire, qu'elle en a pris le nom et les armes بو ایکی خاندان بری برلریله متداخل ومختلط اولمشلر در || Il a beaucoup de vices entés sur de bonnes qualités خصال حمیده‌سی ایچنده مختلط اولمش نیچه معایب ومساویسی وار در

ENTÉ. A. مطعم - ملقح P. لقاح زده T. آشیلنمش

On dit qu'une canne est entée, c'est-à-dire, composée de plusieurs pièces emboîtées les unes dans les autres T. بری برینه کچورمه بر قامش چبوغی

ENTÉRINEMENT. V. Entériner.

ENTÉRINER. Terme de Jurisprudence. Ordonner l'exécution de certaines lettres du Prince A. حکم لانفاذ الامر || Entériner une grâce عفوی حاوی صادر اولان امر عالینک انفاذینی حکم ایتمک

ENTÉROCÈLE. Descente des intestins dans le pli de l'aine A. قیلة T. بغرسق اینمه‌سی

ENTÉROLOGIE. Traité sur les intestins A. بحث عن احوال الامعا

ENTERREMENT. Action de mettre un corps mort en terre A. دفن P. در گور سازی T. کومه || Assister au convoi, service et enterrement میتک جنازه‌سنده ونمازنده ودفننده حاضر بولنمق

Dans un sens plus étendu, il signifie, obsèques, funérailles A. مرکب الجنازة P. موکب مرده T. جنازه آلایی || Enterrement magnifique محتشم ومعنون جنازه آلایی Voir passer un enterrement بر جنازه آلایی سیر ایتمک

ENTERRER. Enfouir, mettre dans la terre A. دفن - طمر - تدمیس - دفن فی التراب P. زیر خاک نهادن T. طوپراغه کومک || Enterrer des ognons de tulipe لاله صوغانلرینی طوپراغه دفن ایتمک Enterrer une pierre, une pièce de bois برطاشی وبر قطعه آغاجی زیر ترابه دفن ایتمک - Figur. || Enterrer son secret A. کتم السرّ - اخفاء السرّ - اخباء P. رازرا دفین مطمورۀ درون کردن - رازرا پنهان داشتن - در درون مدفون داشتن T. سرّی کیزلمک || Il enterre son secret سرّینی درونده دفن واخفا ایدر Enterrer ses talens هنرومعرفتنی زیر زمین خفاده دفن واخبا ایتمک - زاویۀ خفاده دفن ایتمک

Il signifie aussi, mettre en terre un corps mort A. تدفین P. زیر خاک سپردن - در گور نهادن T. کومک || On l'a enterré la nuit sans cérémonie فلانی لیلاً وبلا تکلف تدفین ایلدیلر On l'a enterré avec beaucoup de pompe فلانک رسم تدفینی دبدبۀ میتی طنطنۀ عظیمه ایله تدفین اولندی - عظیمه ایله اجرا اولندی - On dit, S'enterrer dans une province, pour dire, se retirer dans une province éloignée de la capitale برمملکت بعیده‌یه چکیلوب مکین مطمورۀ خمول وعزلت اولمق - Et s'enterrer tout vif, pour dire, se retirer entièrement de tout commerce du monde علاقۀ دنیویه‌دن کلیّاً انقطاع برله دفین خاک انزوا وخمول اولمق

On dit d'un homme fort sain qui promet une longue vie, Cet homme-là nous enterrera tous, pour dire, qu'il vivra plus longtemps que nous شو آدم جمله‌مزی مزاره کونده‌ره‌جکدر - Et d'un homme qui a été accablé par la chute d'un bâtiment, qu'il a été enterré sous les ruines منهدم اولمش ابنیه‌نک انقاضی انقاضی آلتنده آغشته - آلتنده دفین مطمورۀ فنا اولمشدر - خاک فنا اولمشدر - Et figur., d'un gouverneur de place, qu'il se veut faire enterrer sous les ruines de sa place, pour dire, qu'il veut plutôt mourir que de la rendre مأمور محافظه‌سی اولدیغی قلعه‌یی دشمنه تسلیم ایتمکدن ایسه ییقندیلری آلتنده هلاکنی اختیار ایدر

On dit proverb. Enterrer la synagogue avec honneur, pour dire, sortir d'une affaire d'une manière irréprochable, avec bienséance بر کسنه بر ایشدن عرضیله چیقمق - مصلحت ایچندن عرض وناموسنه خلل کتورمکسزین چیقمق

ENTERRÉ. *A.* مدفون فی التراب ـ مدموس ـ مطمور *P.* زیر مدفون ـ *A.* دفین ـ *T.* طوپراغه کوملمش *P.* خاک نهاده کوملمش *T.* در گور نهاده ـ زیر خاک سپرده

ENTÊTEMENT. Attachement obstiné dans ses opinions ou dans ses goûts *A.* مرادة العقل ـ لتوب الذهن *P.* ـ سختسری *T.* سختبستگئ ذهن عقل صاپلمهسی || Il a un grand entêtement pour cette femme بو خاتونک حقنده لتوب ذهنی عقلی بو خاتونه زیادهسیله صاپلندی ـ مرتبهٔ کمالده در C'est un étrange entêtement عجیب وغریب برکونه مرادت بر کونه عقل صاپلنمسیدر ـ تقلدر L'entêtement est un grand obstacle à la découverte de la vérité مرادت عقل استکشاف حقایق احواله مانع قویدر

ENTÊTER. Envoyer à la tête des vapeurs incommodes, la faire tourner *A.* ایراث الدوار ـ ایراث السوؤر *P.* سرگردانی باشه *T.* سراسیمگی آوردن ـ در سر بخار انگیختن ـ آوردن کمور *T.* سرسمالک کتورمک اورمق || Le charbon entête کمور باشه اورر ـ دماغه سوؤر بخاره باعث اولور Il y a des gens que l'odeur des roses entête بعض کسان وار در که رایحهٔ گل باشلرینه ایراث دوار ایدر Le tabac entête ceux qui n'ont pas coutume d'en prendre استعمال دخان مألوف سرسملک کتورر ـ اولمیانلره ایراث دوار ایدر

Figur. *A.* ایراث الخمار *P.* سرخوشلق *T.* خمار آلود کردن مدایح وثنایا آدمک || Les louanges entêtent کتورمک دماغنی آلودهٔ خمار عجب وغرور ایدر

Il signifie aussi, préoccuper, prévenir en faveur d'une personne, d'une chose *A.* ذهنرا ـ سختسری آوردن *P.* التاب الذهن سخت پیوستن *T.* عقلی صاپلتمق || Qui est-ce qui vous a entêté de cet homme-là, de cette opinion? شو آدمک حقنده سنک ـ وشو رایه سنک ذهنکی التاب ایتدرن کیمدر ذهنکی صاپلتدران کیمدر V. Préoccuper. — Dans ce sens, on dit aussi, S'entêter *A.* کسب المرادة العقل *P.* سختسری نمودن *T.* عقل صاپلنمق || Les ignorans s'entêtent facilement جهلانک عقلی قولایلق ایله بر شیدده صاپلنور

ENTÊTÉ. Opiniâtre, fortement préoccupé *A.* ملتوب الذهن *P.* سخت پیوسته *T.* عقلی صاپلنمش ـ عقلش ـ Il signifie aussi, un homme qui s'attache opiniâtrement aux choses dont il est préoccupé *A.* مارد العقل ـ متمرّد *P.* سختسر *T.* باشی پکشمش

ENTHOUSIASME. Mouvement extraordinaire d'esprit, causé par une inspiration divine *A.* انجذاب الی الله ـ استغراق بالله *P.* کندوییی الله طرفنه آلدرمه *T.* دلکشیدگی بسوی یزدان || Saül se trouvant parmi les prophètes, fut saisi du même enthousiasme qu'eux صاول بین الانبیا بولندیغی تقریبیله آنلره مستولی اولمش استغراق بالله حالتی کندویه دخی عارض اولدی

Et un mouvement extraordinaire de l'âme, qu'un homme qui travaille de génie, éprouve dans le moment de la composition, et qui le transporte *A.* حالة الوجد || Enthousiasme poétique شعرانک حالت وجدی Quand l'enthousiasme le prend حالت وجد کندویه مستولی اولیجق Il ne parle que par enthousiasme دائما حالت وجد ایله نطق وتکلم ایدر

Et admiration outrée *A.* مفتونیّت *P.* دلشیفتگی ـ دنگی ـ حیرانی *T.* کوکل قاپلمه || Son enthousiasme pour cet ouvrage l'aveugle بو تألیفک حقنده مفتونیتی بصر بصیرتنه بادئ غفلت اولور Ses enthousiasmes sont ridicules, mais ils ne durent pas کندویه عارض اولان حالات حیرانی ومفتونیّت تهییج ضحک وخندهیی موجب اولهجق احوالدندر انجق چوق سورمزلر

ENTHOUSIASMER. Charmer, ravir en admiration *A.* تفتین *P.* دنگ وحیران ـ دنگی بخشیدن ـ ایراث المفتونیّة ـ دنگ وحیران ایتمک ـ کوکل قاپمق *T.* دل شیفتن ـ کردن || La lecture de cet ouvrage l'avait enthousiasmé بو تألیفک مطالعهسی باعث مفتونیتی اولمشدر Il s'est laissé enthousiasmer de cette musique بو موسیقینک لطافتی فلانی دنگ وحیران ایلدی

S'ENTHOUSIASMER. *A.* افتتان *P.* ـ دنگ وحیران شدن کوکل قاپلمق *T.* دلشیفته شدن

ENTHOUSIASTE. Visionnaire *A.* مجذوب pl. مجذوبین || C'est un enthousiaste مجذوبدر — Et admirateur outré *A.* مفتون ـ حیران *P.* دلشیفته ـ دنگ *T.* کوکلی قاپلمش ـ

ENTHYMÈME. Il se dit d'un argument qui ne comprend que deux propositions, l'antécédent et le conséquent *A.* متضمّن اللازم والملزوم

ENTICHÉ. Participe du vieux mot Enticher, qui signifie, salir. Il ne se dit qu'au figuré *A.* مدنّس *P.* چرک آلود *T.* ذهنی منتج ـ بیلاشمش || Entiché d'opinions dangereuses خطر اولهجق آرای فاسده دنسیله مدنّس Entiché d'er-

reurs دنس بخل Entiché d'avarice عقاید زایغه ایله مدنس واساك ایله مدنس

ENTIER. Complet *A.* کامل ـ تامّ *P.* تمام ـ بیکپاره *T.* بتون || Un pain entier بتون بر اتمك ـ بر خبز کامل Un jour entier سنهٔ کامله Année entière یك روز تمام ـ بر یوم کامل بتون بر ییل ـ Province entière مملکت کامله Le monde entier بتون دنیا ـ جملهٔ عالم Attendre une heure toute entière بر ساعت کامله منتظر اولمق

Il s'applique aussi aux choses morales *A.* کلّی ـ تامّ *T.* بسبتون || Vivre dans un entier détachement des choses du monde علایق دنیویه‌دن انقطاع کلّی ایله امرار اوقات ـ انقطاع تامّ ایله ایتمك Avoir une entière confiance en Dieu کرم باری‌یه اعتماد تامّ ایله ربط قلب ایتمك ـ اعتماد کلّی ایله Conserver sa raison toute entière عقلنی تماما عقل وشعورینی تامّ وکامل اولدرق ـ وکاملا وقایه ایتمك Laisser une entière liberté à ses amis دوستلرینه رخصت کامله ویرمك Conserver sa réputation en entier صیت وشهرتنی کمالی اوزره وقایه ایتمك ـ On dit, Cette pièce est rapportée en son entier dans un tel livre, pour dire, sans qu'il y soit rien de changé بو فصل فلان کتابك ایچنده هیئت کاملهسی اوزره درج اولنمشدر Cette affaire est encore en son entier بو مادّه الی الآن هیئت کاملهسی اوزره باقیدر Remettre les choses en leur entier کیفیت احوالی هیئت کاملهٔ سابقهسنه ارجاع ایتمك ـ On dit figur., qu'une affaire demande un homme tout entier, pour dire, qu'il est nécessaire qu'il emploie tous ses soins, tout son temps فلان مصلحت مستقلاً بر آدمه محتاجدر ـ On dit dans le même sens, Cette occupation m'intéresse, je m'y suis livré tout entier بو مصلحت مستقلاً بوکا ملتزم اولمغله وقتمی کلیّاً بوکا حصر ایلدم بسبتون ـ حصر ایلدم

Entier, en termes d'Arithmétique, signifie, un nombre composé de toutes ses parties *A.* عدد کامل || Quatre quarts font un entier درت ربعدن بر عدد کامل حاصل اولور

Il signifie aussi, opiniâtre, attaché à ses sentimens *A.* مصر علی رأیه *P.* خود رأی *T.* اونکو || Cet homme est bien entier en ses opinions رأینده بغایت مصرّ بر آدمدر Cette femme est fort opiniâtre, fort entière شو قاری بغایت عنیده ورأینده مصرّه در

Cheval entier, se dit d'un cheval qui n'est pas hongre *A.* حصان pl. حصن *P.* اسب *T.* آت

En entier. Expression adverbiale qui signifie, totalement *A.* بالتمام ـ تماماً ـ بالکمال ـ کاملاً *P.* بتمامی ـ همه ـ بیکپارگی *T.* تمامیله || Je vais vous citer le passage en entier فقره‌یی تماما وکاملا ذکر ایده‌جکم

ENTIÈREMENT. Tout-à-fait *A.* کلیّاً ـ بالکلیّة *P.* بروجه‌کلی *T.* بسبتون || Quoique la mémoire et le raisonnement soient d'une faculté entièrement différente, cependant l'une ne se développe qu'avec l'autre قوت حافظه ایله قوت متفکره کلیّاً بشقه ایسه دخی هر بری دیگریله برابر منتشر ومنبسط اولور ـ Il signifie aussi, en son entier, sans exception || La contrebande n'a pas été entièrement extirpée قاچقون مالی آلیش ویریشی بالکلیّه دفع اولنمدی

ENTITÉ. Terme didactique. Ce qui constitue l'essence d'une chose *A.* ما به قوام الجوهر

ENTONNER. Verser une liqueur dans un tonneau *A.* افراغ فی الفنطاس *P.* vul. در چلك ریختن *T.* فوچی ایچنه دوکمك

ENTONNER. Terme de musique, qui signifie, former juste avec la voix les sons et les intervalles *A.* تصویغ الالحان *P.* نوا پرداختن *T.* ازکیلمك

Il signifie aussi, commencer le chant d'une hymne, d'un psaume, pour en donner le ton au chœur *A.* افتتاح الغناء الصلاة *P.* صلات ازکیسنه فاتحه ایتمك *T.* آغازیدن سرود صلات

Entonné. *A.* مصوّغ الالحان *P.* نوایش پرداخته *T.* ازکیلنمش

ENTONNOIR. Instrument avec lequel on entonne une liqueur *A.* قمع pl. قموع ـ محقن pl. محاقن *P.* بتو ـ تکاب *T.* خونی

ENTORSE. Terme de Chirurgie. Distention subite et violente des tendons d'une articulation *A.* ليّة العصب ـ مغص *P.* پیچش *T.* سکیر بوروقلغی پی || Il s'est donné une furieuse entorse au pied آیاغنی اشدّ شدید بر سکیر بوروقلغنه اوغراتدی

On dit figur. d'un homme en place, en faveur, dont on a diminué par quelque moyen l'autorité ou le crédit, qu'on lui a donné une entorse نفوذ واعتبارینه ایراث سکته ایتمشلر در ـ نفوذ واعتبارینی دوچار کسر ونقصان ایتمشلر در que sa fortune, son crédit a souffert une rude entorse قوت مالیه‌سنه

قوّت مالیه‌سی - ونفوذ واعتبارینه کسر کلّی عارض اولمشدر عظیم سکته‌یه - ونفوذ واعتباری کسر شدیده دوچار اولمشدر اوغرامشدر

On dit aussi, Donner une entorse à un texte, pour dire, le détourner de son vrai sens *A.* تأویل

ENTORTILLEMENT. L'action de ce qui s'entortille ou l'état d'une chose entortillée *A.* حوبة *P.* پیچش *T.* چورکلمه بورلمه - قیوریلوب چورکلنمه - قیوروب چورکلمه - *V.* S'entortiller || L'entortillement d'un serpent حیه‌نک حوبتی - بیلانک قیوریلوب چورکلنمه‌سی - تحوّیسی L'entortillement du lierre, de la vigne صارمشغک واصمه‌نک التواسی - التفافی -

Il se dit figur., de l'embarras et de l'obscurité du style *A.* اغلاق - تعقید - غماضت *P.* عباره پیچیدگی دم *T.* عباره‌نک چیره‌شکلکی

ENTORTILLER. Envelopper tout autour en tortillant *A.* طیّ - لفّ *P.* پیچیدن *T.* صارمق - بورمك || Entortillez cela dans du papier شونی بر کاغد ایچنه لف وطی ایله

Figur. Construire une période, ou exprimer ses idées d'une manière embarrassée, obscure *A.* اغلاق الکلام - تغمیض الکلام - تعقید العبارة *P.* عباره‌را پیچ اندر پیچ ساختن *T.* عباره‌یی چیره‌شکلتمك || Il entortille ses phrases de façon qu'on n'y entend rien یازدیغی عباراتی شول رتبه‌ده اغلاق وتغمیض ایدر که هیچ بر شیٔ فهم اولنمز

S'ENTORTILLER. *A.* تحوّی - تلوّی - التوا *P.* پیچیده شدن *T.* قیوریلوب چورکلنمك - چورکلنمك || Ce serpent s'entortille autour de ma jambe بو ییلان آیاغم چوره‌سنه قیوریلوب چورکلنور - Il se dit aussi des choses qui s'attachent à d'autres *A.* تلفّف - التفاف - انطوا *P.* پیچیده شدن *T.* صارمشمق || La vigne s'entortille autour des arbres آصمه اشجار اوزرینه صارمشور S'entortiller dans son manteau بر کمسنه قپودی ایچنده تلفف - دورلمك - صارلمق قپودی ایچنده صارلمق - وانطوا ایتمك

ENTORTILLÉ. *A.* متحوّی - ملتوی *P.* پیچیده *T.* چورکلنمش صارلمش *A.* ملفوف - منطوی *T.* قیوریلوب چورکلنمش - صارمشمش - Figur. Période entortillée معقد برفقره Style entortillé غامض ومغلق عباره Pensée entortillée معنای مغلق چیره‌شك بر معنا -

À L'ENTOUR. Aux environs *A.* فی الاطراف والحوالی - فی الاطراف والنواحی *P.* بپیرامن *T.* چوره‌سنده - اطراف ونواحیسنده

ENTOURER. Environner, ceindre *A.* احاطة - تکنیف *P.* بکرد آوردن - پیرامنرا بستن *T.* اطرافی چویرمك || Entourer une ville de murailles بلده‌نك اطرافنه دیوار چویرمك Le prince étant entouré de ses gardes, des seigneurs de sa Cour پادشاه مستحفظین خاصه‌سی وسرای همایون رجالیله محاط اولدیغی حالده

ENTOURÉ. *A.* محاط - مکنف *P.* بکرد آورده *T.* اطرافی چویرلمش

ENTOURNURE. Enchancrure d'une manche dans la partie qui touche à l'aisselle *A.* بنیقة - لبنة *P.* خشتك *T.* اکندرك قولتوق آلتی

ENTOURS. Environs *A.* pl. اطراف - نواحی - حوالی - اکناف *P.* پیرامن - پیرامون *T.* چوره || Les entours d'une place قلعه‌نك اطراف واکنافی S'emparer des entours d'une place قلعه‌نك اطراف وحوالیسنی ضبط ایتمك - On dit, Les entours d'une personne, pour dire, les personnes qui vivent dans sa familiarité, qui ont quelque crédit sur elle *T.* بر کمسنه‌نك - بر کمسنه‌نك موانسین ومصاحبینی یقینلری || Pour obtenir quelque chose de lui, il faut gagner ses entours فلاندن بر شیٔ تحصیل ایتمك یقینلرینی اطرافنده اولان کسانك جلبنه - جاب ایتمکه منوطدر اطراف - توقف ایدر - On dit aussi, Il sait prendre les entours اطراف قوللنمك طریقنی بیلور - پیدا ایتمك یولنی بیلور

S'ENTR'ACCUSER. S'accuser l'un l'autre *A.* القاء التهمة احدهما اسناد - اسناد التهمة احدهما الی الآخر - الی الآخر بریکدیگر بزه *P.* الجرم والقباحة احدهما الی الآخر بری برلریله صوچ - بری برلرینه صوچ آتمق *T.* افکندن بری برلری || Ils s'entr'accusaient de crimes énormes آتشمق - اوزرینه القای قبایح غلیظدیه مبادرت ایتمشلر ایدی احدهما آخری حقنده جسیم تهمتلر اسناد ایدرلر ایدی

ENTR'ACTE. Intervalle qui est entre deux actes d'un drame *A.* فاصلة المقامات pl. فواصل المقامات *P.* میان دوفصل *T.* فصللرك آره‌سی وقتی

s'ENTR'AIDER. S'aider mutuellement *A.* تعاون - تعاضد - تظاهر - تناصر *P.* با یکدیگر یاوری کردن - با یکدیگر

بری برینه یاردم ایتمك ـ یاردملشمق *T.* دستگیری نمودن

|| Les hommes doivent s'entr'aider بنی آدم تعاون وتظاهر بری برلریله یاردملشمق لازمدرندر ـ ایتمك لازمهٔ حالدندر

ENTRAILLES. On entend par ce mot les intestins, les boyaux, les viscères et en général toutes les parties enfermées dans le corps des animaux, comme le coeur, le foie, etc. *A.* pl. احشا pl. مذاخر pl. اعضاء جوفیّة *P.* اعضای درونی *T.* ایچ عضولر

|| Avoir les entrailles échauffées حرارت احشایه مبتلا اولمق

Avoir les entrailles brûlées التهاب احشایه مبتلا اولمق Humecter, rafraîchir les entrailles احشایی ترطیب وتبرید ایتمك

Les païens consultaient les entrailles des animaux اهل جاهلیت مذاخر حیواناته نظر ایله استخراج احکام ایدرلر ایمش

Il signifie figur., tendre affection *A.* حنو ـ حنان ـ حنین ـ رقّت ـ رقّة القلب *P.* مهربانی *T.* یورك ارلمدسیله سوکی

|| Entrailles paternelles حنو پدرانه Cette femme a des entrailles de mère pour cet enfant بو قاریننك فلان جوجوق حقنده فلان جوجوغه والده کبی یورك ـ حنو مادرانه سی وار در ـ ارلمدسیله محبتی وار در ـ On dit figur., qu'un homme a des entrailles, pour dire, qu'il a un coeur très-sensible pour ceux qui souffrent *A.* مهربان *P.* مشفق ـ رقیق القلب ـ حنان *T.* یورکی رقتلو ـ On dit, Les entrailles de la miséricorde de Dieu جناب ربّ حناننك شفقت بیغایتی

On dit, qu'un acteur a des entrailles, pour dire, qu'il rend avec chaleur les rôles pathétiques, les choses de sensibilité فلان ملاعب حنان ورقت صورتیله ادای مرام ایدر

On dit aussi figur., Entrailles, pour dire, sa famille, son enfant *T.* جگرکوشه || C'est un homme armé contre ses propres entrailles کندو ـ کندو جگر کوشدلری حقنده خصومت ایدر جگر کوشدلری علیهنده در

ENTRAILLES, se dit aussi des lieux les plus profonds de la terre *A.* بطن الارض ـ اجواف الارض pl. جوف الارض pl. بطون الارض *P.* شکم زمین ـ درون زمین *T.* یرك ایچی

|| On fouille dans les entrailles de la terre pour en tirer les métaux استخراج معادن ایچون اجواف ارضده استحاثه ایدرلر

ENTRAILLES, dans un sens plus restreint, se prend pour Intestins, boyaux. V. Boyaux.

s'ENTR'AIMER. S'aimer l'un l'autre *A.* تواد ـ تحاب *P.* با یکدیگر دوستی نمودن *T.* بری برینی سومك ـ سوشمك

|| Ils s'entr'aiment depuis long-temps مدّت مدیده دنبرو بیلنرنده چوق زماندنبرو بیلنرنده رابطهٔ تحاب ـ تحاب وتوادّ وار در وتوادّ درکار در

ENTRAÎNEMENT. Force entraînante. Il ne se dit qu'au figuré *A.* قوّة الاستجرار *P.* زور کشیدن *T.* چکمه قوتی || L'entraînement de l'exemple امثالك قوّت استجراری des passions امراض نفسانیه‌نك قوّت استجراری de l'habitude دربت واعتیادك قوّت استجراری

ENTRAÎNER. Traîner avec soi malgré la résistance de la chose *A.* سوق *P.* راندن *T.* سورمك ـ کوتورمك || سوروب

Les torrens entraînent tout سیلابلر هر شیئی سوق ایدر ـ هر شیئی سوروب کوتورر

Il se dit figur., de tout ce qui nous porte à quelque chose avec force, et comme malgré nous *A.* استجرار ـ تجریر ـ جرّ *P.* در پی کشیدن ـ کشیدن ـ تسویق ـ سوق ـ جلب ـ *T.* چکمك || Cet orateur entraîne tous les esprits فلان واعظ اذهان ناسك مجموعنی طرفنه جلب وجرّ ایدر Il a dit de si fortes raisons, qu'il a entraîné tout le monde سرد ایلدیکی دلایل وبراهین شول رتبده قوی وملزم ایدیکه جملهٔ ناسك راینی کندو طرفنه جلب وتجریر ایلدی La passion l'a entraîné فلان کشی‌یی مرض نفسانی اول طرفه جرّ ایلدی L'exemple entraîne souvent امثال سوق وتجریر ایلدی ـ غالب حالده تسویقی مؤدّیدر Le penchant nous entraîne میل درونی بزی سوق ایدر Le temps nous entraîne وقت وزمان بزی چکر L'occasion nous entraîne malgré nous وقت فرصت بزی وقت وحال بزی علی خلاف ـ خواه ونا خواه تسویق ایدر الارادِه تجریر وتسویق ایدر Entraîner les suffrages, les coeurs آرایی ویاخود قلوب ناسی جلب ایتمك ـ On dit, qu'une chose entraîne avec elle des suites très-fâcheuses, pour dire, qu'elle cause beaucoup de malheurs فلان مادّه نتایج نیچه نتایج موحشه‌نك استجراربنه ـ موحشه‌یه منجرّ اوله‌جقدر سبب اوله‌جقدر La guerre entraîne avec elle bien des maux سفر مادّه‌سی آلام وآفات کثیره‌یه منجرّ اولور آفات ـ کثیره‌نك استجراربنه بادی اولور

ENTRAÎNÉ. *A.* مسوق *P.* رانده *T.* سوریلوب ـ سورلمش ـ *A* مجلوب ـ منجرّ *P.* کشیده *T.* چکلمش ـ کوتورلمش

s'ENTR'APPELER. S'appeler l'un l'autre *A.* تنادی *P.* با یکدیگر خواندن ـ آوازیدن *T.* بری برینی ـ چاغرشمق

جاغرمق || Dans ce désordre et dans l'obscurité, ils s'entr'appelaient اول شورش وآشوب ایچنده واثنای ظلام لیلده بری برلرینی چاغرمقدن خالی دکللر ایدی

ENTRAVER. Mettre des entraves *A.* ربط الرساغ ـ شکل *P.* کوستکک ـ کوستکمک *T.* پا بند زدن ـ کیشن زدن پابوند اورمق ـ اورمق

Figur. Arrêter la marche de quelque chose, mettre des obstacles *A.* در *P.* تصعیب ـ ایقاع العوایق ـ تعویق ـ اشکال ـ کیجکدرمک *T.* باز کشیدن ـ گره اشکال پیچیدن کوجلشدرمک || Des formes trop minutieuses entravent les affaires جزئیات مقولهسی رسومده صرف دقت تمشیت امورہ بادئ تصعیب واشکال اوله کلدیکی درکار در || Il cherchait à entraver par des chicanes le progrès de la procédure بعض کونه تزویرات ایله امر مرافعهیه ایقاع عوایق قیدنده امر مرافعهیی رهین تصعیب واشکال ایتمک ـ ایدی قیدنده ایدی

ENTRAVÉ. *A.* کوستکلنمش *T.* کیشن زده *P.* مشکول *A.* دوچار اشکال *P.* قرین التصعیب ـ رهین بالاشکال ـ معوّق *T.* گره پیچ عوق واشکال ـ عقده گیر تعویق واشکال ـ کوجلنمش

s'ENTR'AVERTIR. S'avertir mutuellement *A.* اخنار احد ـ منابهٔ با یکدیگر خبر دادن ـ با یکدیگر آگاه کردن *P.* هما الآخر بری برینه خبر ویرمک *T.*

ENTRAVES. Ce qui sert à lier les jambes d'un cheval *A.* شکال ـ رساغ *P.* کیشن ـ پا بند *T.* پابوند ـ کوستک || Mettre des entraves à un cheval آتک آیاغنه کوستک اورمق

Il signifie figur., obstacle *A.* عایق pl. عوایق ـ مانع pl. موانع *P.* پا بند عوق واشکال ـ عقال پا ـ سنگ راه *T.* انکل || Cet homme s'est donné des entraves à lui-même بو آدم کندو کندوبه ایقاع عوایق ایتمشدر La jeunesse est naturellement emportée, elle a besoin de quelque entrave qui la retienne حدیث السّن اولنلر حسب الخلقه حدید المزاج اولدقلری ملابسهسیله اسب گردنکش طبیعتلری پا بند اسب حرون شباب عقال پای تعویقه ـ تعویقه محتاجدر محتاج اولدیغی امر ظاهر در

ENTRE. Préposition de lieu. Dans l'espace qui sépare deux choses l'une de l'autre *A.* بین *P.* در میان *T.* آرهده || Il était assis entre nous deux ایکیمزک بیننده قاعد ایدی ـ بحرین بیننده ایکیمز آرهسنده اوتورمشیدی Entre les deux mers ساحلین بیننده ـ ایکی دکز آرهسنده Entre les deux rives فلان عسکر بیننده Le bataillon se trouvait entre deux feux بلوکی ایکی آتش آرهسنده ایدی ـ On s'en sert aussi dans les choses morales || Il se trouvait entre deux extrémités fâcheuses ضیف والیم ایکی حالات افراط بیننده مضطرب الحال بین الخوف قالمشیدی Flotter entre la crainte et l'espérance بین الحیات والرجا اولمق Il est entre la vie et la mort والمماتدر

On dit, Soit dit entre nous, ou simplement, Entre nous *T.* صحبت بیننا وبین الله قالسون .. On dit aussi, Entre vous et moi, je ne crois pas que ce mariage se fasse بو نکاح مادّهسی رابطه بولدیغنی عقلم کسمز صحبت بینمزده قالسون

On dit, Mettre un homme entre quatre murailles, pour dire, le mettre en prison ـ جدران اربعه بیننده حبس ایتمک درت دیوار ایچنده قپاتمق

Il signifie aussi, parmi || Il se trouva parmi les morts اموات اولولر آرهسنده بولندی ـ بیننده بولندی Entre toutes les merveilles de la nature, il n'y en a point de plus admirable que... قدرتک احوال اعجاز مآلی بیننده اغرب اولان ـ فلان شیدر Il sert aussi à indiquer comme distinctes, des personnes ou des choses dont on exprime les rapports || Il y a bien de la différence entre ces deux hommes بو ایکی کشی بیننده فرق کلّی وار در Il y a entre eux procès, querelle, inimitié بینلرنده دعوا وجدال وغوغا وخصومت وبغضا وار در Il y a entre ces deux choses la même différence qu'entre le jour et la nuit بو ایکی شیئک بیننده اولان فرق بین النور والظلام اولان اختلافک عینیدر ـ On s'en sert aussi, pour exprimer ce qui tient de deux choses || Le gris est entre le blanc et le noir قیر رنکی بیاض ایله سیاه بیننده بر بیاض ایله سیاه بینی بر رنکدر ـ رنکدر

On dit proverb., Entre doux et hagard, pour dire, qui tient de l'un et de l'autre ملایم وخشین بیننده برزخ بر مزاج ملایمت وخشونت بینی بر مزاج ـ

ENTRE. Préposition de temps. Dans l'espace de temps qui sépare deux époques || Entre onze heures et demi اون برساعت اون بر ساعت ایله اوبلهـ ایله نصف نهار بیننده

وقتى آرەسندە Entre le règne d'Auguste et celui de Néron فلان قيصر ايله فلان قيصرك عهد سلطنتلرى بيننده

Il veut dire encore Dans, en *A.* فى *P.* در *T.* دە || Il est demeuré entre mes mains يدمدە قالمشدر

ENTRE AUTRES. Expression adverbiale qui marque désignation particulière d'une personne ou d'une chose, parmi d'autres personnes ou choses *A.* با خصوص - از جمله *P.* خصوصاً - لا سيما *T.* بتخصيص - جملەدن بشقە اولەرق || J'y ai vu plusieurs personnes, et entre autres le major de mon régiment اول طرفدە وافر كسانى كوردم لا سيما آلايمك بيكباشيسنى با خصوص -

ENTRE-BAILLER. Entr'ouvrir légèrement *A.* مخلّلاً فتح *P.* يارى آچمق - جزئيجە آچمق *T.* نيم كشادن || Entre-bailler une porte قپويى جزئيجە فتح ايتمك

s'ENTRE-BAISER. Se baiser l'un l'autre *A.* تلاثم - ملاثمة - با هم - با يكديگر بوسه دادن *P.* تقبيل احد هما الآخر *T.* برى برينى اوپمك - اوپوشمك - بوسيدن || Ils s'entre-baisent avec beaucoup d'affection كمال اشتياق درون ايله ملاثمه ايدرلر

s'ENTRE-CHOQUER. Se choquer l'un l'autre *A.* مصادمة - قاقشمق - چاتشمق *T.* بر همديگر زدن *P.* تقارع - تصادم || En courant ils se sont entre-choqués برى برينە چاتشمق - شدّت شتابدە برى برلريلە مصادمە ايتمشلر در چاتشمشلر در

Et se contredire avec aigreur, s'opposer l'un à l'autre *A.* القاء يكديگررا بزبان *P.* تلادغ - القوارص احد هما الى الآخر - برى برلرينە ديل ايلە طوقشمق *T.* آزردە دل كردن خرلشمق || Ils ne songent qu'à se détruire, ils ne font que s'entre-choquer مراملرى - دائما خرلشمقدن خالى دكلار در مطلقا برى برينى خراب ايتمكدر

ENTRE-COLONNE. L'espace qui est entre deux colonnes *A.* ما بين العمودين - خلال العمودين - تفرجة العمودين *P.* ايكى ديرك آرەسى *T.* ميان دو ستون

ENTRECOUPER. Couper par divers endroits *A.* تفارز - تقاطع *T.* جا بجا از هم جدا كردن *P.* تقطيع محلاً بعد محل - طرف طرف - محل بمحل بولشدرمك *T.* آرەسنى كسمك آيريلشدرمق || Les canaux qui entrecoupent les jardins, les rendent plus agréables باغچەلرى تقاطع وتفارز ايدن جدوللر تزايد حسن ولطافتى موجبدر Ce pays est tout entrecoupé de ruisseaux فلان مملكت يكپارە ايرمقلر ايلە متقاطعدر - محل بمحل ايرمقلر ايلە يكپارە آيريلشمشدر

On dit figur., qu'un discours est entrecoupé de digressions, de citations بو مقالە استطرادات واستشهادات ايلە متقاطعدر - بو مقالەنك آرەسى استطرادات ايلە كسكدر que les soupirs entrecoupaient à quelqu'un la voix, la parole ايتديكى آە وواهلر صوتنك ونطقنك تقاطعنە باعث اولور ايدى - صوت ونطقنك آرەسى كسلمەسنە سبب اولور ايدى -

S'ENTRECOUPER, se dit des chevaux et autres animaux qui se blessent en se frottant un pied contre l'autre *T.* آياقلرينى برى برى برينە چاتشدروب - برينە قاقشدروب يارەلنمق يارەلنمق

ENTRECOUPÉ. *A.* متقاطع محلاً بعد - متفارز - متقاطع طرف طرف آيريلشمش *T.* جا بجا از هم جدا كردە *P.* محل محل - آرەسى كسك - محل بمحل كسشمش -

ENTRE-DEUX. Partie qui est au milieu de deux choses avec lesquelles elle a contiguïté *A.* فاصلة بين اثنين - ما بين *P.* ميانهٔ دو *T.* ايكيسى آرەسى || On a ôté l'entre-deux qui séparait ces deux chambres شو ايكى اوطە بينندە اولان فاصلە رفع اولندى L'entre-deux des épaules ما بين المنكبين ايكى اوموز آرەسى -

Il s'emploie aussi comme adverbe *A.* متقارب - بين بين *P.* ميانە *T.* ايكيسى اورتەسى || Ce mouton est il tendre ou dur? Entre-deux بو قيون اتى سردميدر يومشقميدر ديو سؤال اولندقدە بين بين ديو جواب ويرلدى Fait-il froid? Entre-deux صوغوق وارميدر ديو لدى السؤال متقارب ديو جواب ويرلدى

s'ENTRE-DONNER. Se donner l'un à l'autre *A.* تعاطى - اعطاء احد هما الى الآخر *P.* با يكديگر دادن *T.* برى برينە ويرمك

ENTRÉE. Le lieu par où l'on entre *A.* مدخل pl. مداخل *P.* در گذر *T.* كيرەجك يرـ كيرش يرى || L'entrée de la ville, de la maison مدخل بلدە ومدخل خانە

On dit aussi, L'entrée d'un chapeau, d'une botte, d'un soulier *A.* فوهة *P.* دهانە *T.* آغز

Il signifie aussi, l'action d'entrer *A.* دخول *P.* در آمدن *T.* كيرش - كيرمە || Dès son entrée, on a reconnu qu'il avait du

همان دخولی عقیبنده مکدّر واندوهناك اولدیغی chagrin آکلاشلدی

Il se dit plus ordinairement, de l'action d'entrer solennellement dans une ville *A.* موكب الدخول *T.* دخول آلایی || L'entrée du Roi پادشاهك موكب دخولی L'entrée d'un ambassadeur بیوك ایلچینك دخولی آلایی — Et de la réception solennelle qu'on fait à un Roi, lorsqu'il entre en cérémonie *A.* رسم التكریم القدوم الملك *P.* رسم خوش آمدی *T.* پادشاهك قدومی ایچون اجرا اولنان خوش پادشاه كلدی رسمی

Entrée. Droit qui est attaché à certaines charges, de pouvoir entrer dans les chambres du Roi à des heures où d'autres personnes n'entrent point *A.* رخصة الدخول فی بیت الملك *P.* دستور در آمدن بدائرهٔ همایون *T.* دائرهٔ همایونه كیرمه رخصتی

Entrée, se prend aussi pour Séance dans un tribunal, dans une assemblée || Le Gouverneur de Paris a entrée au Parlement پارس محافظنك پارلامنتو دیوانند رخصت دخولی وار در پارلامنتو مجلسنه داخل اولور-

Figur., Occasion, ouverture *A.* وسیلة الحلول || L'hérésie de Luther a donné entrée à une infinité d'autres erreurs لوتر نام صاحب مذهبك بدعتی سائر كونه نیچه عقاید زایغهنك حلولنه وسیله اولمشدر Cela lui a donné entrée dans les bonnes grâces du Prince بو كیفیّت حسن نظر پادشاهی یه حلولنه وسیله اولمشدر

Il signifie aussi, commencement *A.* فاتحة — بدایة *P.* آغاز *T.* باشلنغج || A l'entrée de l'hiver بدایت موسم شتاده A l'entrée du livre فاتحهٔ كتابده L'entrée de son Pontificat فاتحهٔ مشیختی

Entrée. Le droit qu'on paye pour les marchandises qui entrent dans une ville *T.* طوپراق بصدی عوایدی || Droits d'entrée et de sortie طوپراق بصدی ورفتیه عوایدی

ENTREFAITES. Il ne se dit que dans ces phrases: Dans ces entrefaites, Sur ces entrefaites, qui signifient, pendant que les choses étaient dans cet état *A.* فی خلال هذه الاحوال — مقارناً بهذه الاحوال — عند هذه الاحوال *P.* همدرآن — در میان این احوال — در اثنای این حال — حال اول *T.* كیفیّت احوال اول صورتده اولدیغی حالده — اثنالرده — بو صورت احوال بو منوال اوزره ایكن — اول خلالده وقوعات اثناسنده

s'ENTRE-FRAPPER. Se frapper l'un l'autre *A.* تضارب *P.* یكدیگر زدن *T.* بری برینی اورمق — اوروشمق

s'ENTR'ÉGORGER. S'égorger l'un l'autre *A.* تذابح — تناحر *P.* با همدیگر گلو بریدن *T.* بری برینی بوغازلمق

ENTRELACEMENT. V. Entrelacer.

ENTRELACER. Enclaver l'un dans l'autre *A.* تشبیك — متخللاً *P.* پیچ اندر پیچ كردن — با هم پیچانیدن *T.* آره‌یه كیرشدرمك — صوقشدرمق || Entrelacer les cheveux de diamans صاچ آره‌سنده مجوهرات صوقشدرمق — متخللاً مجوهرات تشبیك ایتمك

On dit figur. Entrelacer un discours de citations, de moralités مقالدنك آره‌سنده بعض اشهادات واخلاقه متعلق آراسنه صوقشدرمق — بعض عبارات متخللاً سرد ایتمك

ENTRELACS. Terme d'Architecture. Ornement composé de liteaux et de fleurons liés et croisés les uns avec les autres *A.* شبكة الاشكال *P.* پیچ در پیچ *T.* رسم اشكال صوقشمه اشكال رسمی

ENTRE-LIGNE. Espace qui est entre deux lignes d'écriture *A.* ما بین السطور *P.* میانهٔ سطرها *T.* سطر آره‌سی — Et ce qui est écrit dans cet espace *A.* خط بین السطور *P.* نوشتهٔ در میانهٔ سطرها *T.* سطر آره‌سندهكی یازی || Il est défendu aux notaires d'écrire en entre-ligne محكمه كاتبلرینه سطر آره‌سنده یازمق ممنوعدر

ENTRE-LUIRE. Luire à demi *A.* ایماض الضوء — ومضان الضیا *P.* نیم روشنی نمودن *T.* چالوب چارپمجه — یاری پارلدامق پارلدامق

s'ENTRE-MANGER. Se manger l'un l'autre *A.* اكل احد هما الآخر *P.* یكدیگررا خوردن *T.* بری برینی یمك

ENTREMÊLER. Mêler plusieurs choses parmi d'autres choses *A.* تخلیط بینهما — مخلوطاً وضع *P.* در آمیختن — در میانه *T.* آمیختن — آره‌یه قاتمق — آره‌یه قویمق — آره‌یه قارشدرمق || Il faut entremêler les orangers et les citronniers پورتقول ایله لیمون آغاجلرینی مخلوطاً وضع ایتملو در Entremêler des fleurs rouges parmi les blanches قرمزی ایله بیاض چیچكلرینی بری بربری آره‌سنه قاتمق — Figur. || Il ne faut point entremêler des questions si différentes مختلف بورتبه‌ده بری برلرینه

مطلبلرك تخليطى جائز دكلدر

On dit, S'entremêler dans une affaire, pour dire, se mêler avec ceux qu'elle regarde, pour y travailler avec eux *A.* مداخلة *P.* مداخله كردن *T.* قارشمق V. S'entremettre.

ENTREMETTEUR. Celui qui s'emploie dans une affaire entre deux ou plusieurs personnes *A.* واسطة ـ متوسّط *P.* ميانجى *T.* ميانجى ـ آرەيه كيرن

ENTREMETTEUSE. Il se dit des femmes qui facilitent des intrigues de galanterie *A.* قوّادة ـ دلّالة *P.* پازن ـ دلاله *T.* پزەونك قارى

s'ENTREMETTRE. S'employer pour des affaires qui regardent d'autres personnes *A.* توسّط *P.* ميانجى شدن *T.* آرەيه كيرمك ـ ميانجيلك ايتمك || Il s'est entremis pour les accorder اصلاح ذات البين ايچون توسّط ايلدى || Il s'est entremis pour arranger cette affaire بو مادّەنك تنظيمى ايچون توسّط ايلدى

On dit, S'entremettre d'une affaire, pour dire, s'en mêler *A.* مداخلة *P.* دست زن مداخله شدن *T.* قارسمق || S'entremettre des affaires publiques عباد اللّٰه اموريته مداخله ايتمك || Il s'en est entremis d'office اول بابده رسماً مداخله ايلدى || C'est un homme qui s'entremet de beaucoup de choses هر مصلحته مداخله ايدر بر آدمدر ـ دخال امور بر آدمدر ـ هر مصلحته قارشور آدمدر

ENTREMISE. Action d'une personne qui interpose ses offices, son crédit *A.* وساطت *P.* ميانجيكارى *T.* آرەيه كيرمه ـ ميانجيلك ـ معرفت || Cela se fit par son entremise بو مادّه فلانك معرفتيله ـ فلانك وساطتيله نظامپذير اولدى ـ تنظيم اولندى — Et médiation par laquelle une chose se fait || Dieu a souvent déclaré sa volonté aux hommes par l'entremise des anges جناب ربّ العزه مشيّت رحمتيەسنى كرّه بعداخرى وساطت ملائكه ايله بنى آدمه ايصال ايلدى ـ ملائكه معرفتيله عبادينه ايصال ايلدى

s'ENTRE-NUIRE. Se nuire l'un à l'autre *A.* تضارّ *P.* يكديگر برى بربنى ضرره *T.* با يكديگر گزند رسانيدن ـ گزاييدن برى بربنه ايصال ـ برى بربنه غدر ايتمك ـ اوغراتمق ضرر ايتمك

ENTREPAS. Allure d'un cheval, laquelle approche de l'amble *A.* خبب ـ خبيب ـ رملان *T.* قورد يلمەسى ـ لينك يلمەسى

s'ENTRE-PERCER. Se percer les uns les autres *A.* تطاعن ـ مطاعنة ـ تواخز *P.* يكديگر شنجودن *T.* برى ـ صانجيلشمق دورتشمك ـ بربنى صانجيمق

ENTREPOSER. Mettre des marchandises dans un entrepôt *A.* حط الاموال فى خلال الطريق المقصود *P.* فرونهادن مال در سمت مقصوده كوندرلەجك مالى آرە *T.* ميان راه مقصود بره ايندرمك || Il a entreposé beaucoup de marchandises dans cette ville فلان سمت آخره كوندرلەجك قتى كلّى اموالى بلدەيه ايندردى

ENTREPOSÉ. *A.* محطّ فى خلال الطريق المقصود *P.* درميان آره يره ايندرلمش مال *T.* طريق مقصود فرو نهاده

ENTREPOSEUR. Commis chargé de la garde d'un entrepôt *T.* سمت مقصوده كوندرلمك اوزره آره يره ايندرلمش مالك حفظنه مأمور ـ حافظى

ENTREPÔT. C'est un lieu où l'on met en dépôt des marchandises que l'on veut porter ailleurs *A.* محطّ الاموال فى خلال الطريق المقصود *P.* جاى فرونهادن مال درميان راه مقصود *T.* تجار مالى ايچون آره يتاغى اولان محل

Il se dit aussi, des magasins où sont déposées les marchandises qui se vendent pour le compte du Gouvernement *T.* ميرى انبارى

ENTREPRENANT. Hardi, qui se porte aisément à quelque entreprise *A.* مقدام ـ متعزم ـ سريع العزم *P.* چالشگر *T.* ايشه صارلدريجى ـ صالدريجى

Il se prend aussi en mauvaise part, et signifie, qui entreprend sur le droit d'autrui *A.* عسوف ـ غدّار *P.* دستدراز جور تجاوزلق ايدن *T.* وتعدّى

ENTREPRENDRE. Prendre la résolution de faire quelque chose *A.* عزم ـ تشبّث ـ تصدّى ـ مباشرت *P.* آهنگ كار كردن *T.* ايشه مباشرت ايتمك ـ ايشه ياپشمق || Entreprendre un voyage سفر ايتمك عزم || un bâtiment بنايه عزم ومباشرت ايتمك || Entreprendre de traduire un auteur بر تأليفك ترجمەسنه عزم ومباشرت ايتمك || Ce prince est venu à bout de tout ce qu'il a entrepris فلان حكمدار هر قنغى مصلحته متصدّى اولديغى ـ تشبّث ايتمش ايسه موفق اولدى ـ عزم ايلديكى اموركَ جملەسنى ـ كافّهٔ اموره ظفرياب اولمشدر بجردى

Et s'engager à quelque chose à certaines conditions *A.* مقطوعاً

کوتری بازار .T بروجه مقطوعیّت در عهده کردن .P التزام ایله اوزرینه آلمق || Il a entrepris de fournir des vivres pour un tel prix بروجه شوفیّات ایله ارزاق وذخایر اعطاسنی بروجه مقطوع التزام ایلدی

On dit, Entreprendre quelqu'un, pour dire, le poursuivre, le persécuter .A تقفّی ـ تسلّط علی .P در پس فلان کس بودن .T فلانک علیهنه ـ بر کمسنه‌نک پسنه دوشمک || یوریمک || Vous courez grand risque d'être malmené, s'il vous entreprend فلان کشی علیکه یوریه‌جک اولور ایسه مصلحتک فنایه وارمق مخاطره‌سی درکار در

Il signifie aussi, rendre perclus .A تخبیل ـ کسح .P عملمانده کردن .T سقطلمق || Il a un rhumatisme qui lui entreprend toute la jambe مبتلا اولدیغی وجع مفاصل علتی آیاغنی سقطلدی

ENTREPRENDRE SUR, signifie, usurper sur le droit, sur l'autorité, sur la propriété de quelqu'un .A تعدّی ـ تعرّض ـ دخل .P دستدرازی کردن .T تجاوزلق ایتمک ـ طوقنمق || Ce juge entreprend sur la juridiction, sur l'autorité des supérieurs فلان قاضی ما فوقی اولان قضاتک ناحیه‌لرینه وامر حکومتلرینه دخل وتعرّض ایدر ـ دستدرازلق ایدر || Il entreprend sur son voisin تجاوزلق ایدر ـ همجوارینه دخل وتعرّض ایدر

ENTREPRIS. .A تشبّث ـ متصدّی ـ متشبّث .P تصدّی کرده .T یاپشلمش ـ مباشرت اولنمش ـ اولنمش

Il est aussi adjectif, et signifie, perclus .A مخبول ـ اکسح .P عملمانده .T سقط

ENTREPRENEUR. Celui qui entreprend à forfait quelque ouvrage .A ملتزم علی طریق المقطوعیّة .P بروجه مقطوعیّت در عهده کننده .T کوتری بازار ایله آلیجی || Un habile entrepreneur d'édifices بروجه مقطوعیّت التزام بنا ایدر ماهر واستاد بر نجّار قلفه‌سی

ENTREPRISE. Dessein formé, ce que l'on a entrepris .A مقصد pl. مقاصد ـ قصد ـ عزایم pl. عزیمت .P آهنگ .T عزیمت یاپشیلان ماده V. Enterprendre || Une belle entreprise عزیمت جمیله ـ بهیّه hardie عزیمت جسورانه grande عزیمت جلیله ـ عزیمت عظیمه glorieuse عزیمت عظما ـ عزیمت جزیله vaste موجب شان وشهرت اولدجق عزیمت واسعه chimérique خلیا عزیمت وسیعة الغایات ـ عزیمت مقصد موهوم وبی ـ مقوله‌سی بر کونه عزیمت موهومه

vaine مقصد لا طایل ـ مقصد باطل اساس Faire une entreprise بر ایشه عزم وقصد ایتمک Former une entreprise بر کونه عزیمتی صحیفهٔ خاطرده نقش وتصویر ایتمک Exécuter une entreprise بر کونه قصد وعزیمتی حیّز فعله اجرا ایتمک ـ کتورمک Venir à bout d'une entreprise حصولنه ـ عزیمت اولنان مصلحتک حصولنه ظفر بولمق عزم وتصدّی اولنان ظفریاب اولمق Manquer son entreprise اجراسنه تشبّث ـ ماده‌ده دوچار خیبت وخسران اولمق اولنان مقصدک حصولنه ظفریاب اولمامق Mesurer une entreprise à ses forces بر کمسنه متصدّی اولدیغی مصلحتی مرتبهٔ قوّتنه تقدیر وقیاس ایتمک Faire une entreprise de commerce تجارته متعلق بر کونه امره تصدّی ایتمک Placer son argent dans une entreprise de commerce, de finances تجارته ویاخود میری‌یه متعلق بر کونه امره سرمایه وضع ایتمک

Il signifie aussi, usurpation .A تعرّض pl. تعرّضات ـ تعدّی pl. تعدّیات .P دستدرازی .T صارقنتیلق ـ تجاوزلق || C'est une entreprise contre le droit des gens حقوق مللی ناقض بر نوع تعرّضدر

s'ENTRE-QUERELLER. Se quereller l'un l'autre .A تنازع ـ مناقشه ـ تخاصم ـ مخاصمة ـ تشاجر ـ مشاجرة .P با یکدیگر ستیزیدن .T بری بریله غوغا ایتمک ـ چکشمک || Ils ne font que s'entre-quereller تنازع وتشاجردن خالی دکللر در

ENTRER. Passer du dehors au dedans .A دخول .P درامدن .T ایچرو کیرمک ـ کیرمک || Entrer au port لیمانه کیرمک Entrer en lice مجادله‌یه کیرمک ـ On dit, qu'un chapeau ne peut entrer dans la tête, pour dire, que la tête ne peut entrer dans le chapeau قلپاق باشه کیره‌میور

On dit figur., qu'il ne faut pas entrer dans le sanctuaire, pour dire, qu'il ne faut pas vouloir pénétrer dans les secrets que les princes veulent cacher حریم اسراره دخول ایتمک ـ مکان محرم ایچنه کیرمک روا دکلدر ـ جائز دکلدر ـ Et qu'il entre de l'ambition, de l'intérêt dans quelque dessein بو مرامده حبّ شان وغرض ومصلحت مخصوصه کیرر

On dit, Entrer en danse, pour dire, s'engager dans une affaire dont on n'a été que spectateur, ou pour dire, Être à son tour d'agir, de parler, d'être mis en jeu .T اویونه کیرمک || C'est à vous à entrer en danse اویونه کیرمکه نوبت سنکدر

Et entrer en religion, pour dire, prendre l'habit de religieux .A

— جامهٔ رهبانی پوشیدن *P.* اخذ الكسوة الرهبانيّة — ترهّب رهبانلق طريقنه كيرمك *T.* بطريقت رهبانى داخل شدن رهبانلق قيافتنى كيمك —

On dit, Entrer en condition, pour dire, entrer au service de quelqu'un *T.* بر كمسنه نك خدمتنه كيرمك — Entrer en charge, pour dire, prendre une charge *T.* منصبه كيرمك — Entrer en exercice, pour dire, commencer son année d'exercice, quand on est revêtu d'une charge dont l'exercice est alternatif *T.* خدمت نوبتنه كيرمك — نوبته كيرمك — Enter à table, pour dire, se mettre à table *T.* سفره ده اوتورمق — Entrer dans le monde, pour dire, commencer à paraître dans le monde *T.* بين الناس اثبات وجود ايتمك — Entrer dans le détail des choses, pour dire, les examiner en détail تفصيله كيرمك — تفصيل حال ايتمك — Entrer en comparaison, en parallèle, pour dire, être mis en comparaison قياسه كلمك — Entrer en concurrence avec quelqu'un. Devenir son concurrent بر كمسنه بر كمسنه ايله همخواهلق — ايله رقابت ادّعاسنه كيرمك دعواسنى ايتمك — Entrer dans sa vingtième année. Commencer sa vingtième année سنك يكرمنجى سنه سنه داخل اولمق — Entrer en preuve. Entamer une preuve اتيان دليل صدده كيرمك — وبرهان صددينه كيرمك — Entrer en matière مادّه يه بداء وشروع ايتمك — Entrer en procès, en guerre, en débats, en dispute, etc. دعوايه وسفره ومنازعه ومجادله يه مبادرت ايتمك — Entrer en colère غضبه كلمك — Entrer en négociation مكالمه يه مباشرت — مذاكره يه مبادرت ايتمك — بازارلغه كيرمك — ايتمك — Entrer en composition, c'est-à-dire, en accommodement صلحه رغبت — مصالحه صددينه كيرمك — سوء ظنّه ووسوسه يه — ايتمك — Entrer en défiance, en soupçon ووسوسه يه كيرمك — ذاهب اولمق — Entrer en goût. Commencer à prendre goût à quelque chose بر شيئه دادنمق

Entrer, signifie aussi, pénétrer dans quelque chose *A.* نفوذ *P.* در گذشتن *T.* كچمك — ايشلمك || ايچنه Le coup entra bien avant dans les chairs قورشون لحم ايچنه خيليجه نفوذ ايلدى Ce bois est si dur, que la cognée n'y saurait entrer بو ايچنه — اوطون اول قدر سرد در كه ايچنه بالطه نفوذ ايتمز بالطه ايشلمز

On dit, qu'un bruit entre dans la tête, pour dire, qu'il étourdit *A.* تصديع الراس *P.* درد سر آوردن *T.* باش آغرتمق

Et, dans le même sens, qu'un bruit entre dans les oreilles *A.* تعجيز السامعة *P.* گوشرا بيزار ساختن *T.* قولاغى بيقدرمق

On dit, qu'on ne saurait rien faire entrer dans la tête d'un homme, pour dire, qu'on ne saurait lui rien faire comprendre فلانك عقلنه هيچ بر شئ صغدرمنك يولى يوقدر — Et qu'on ne peut lui faire entrer une chose dans la tête, pour dire, qu'on ne peut la lui persuader فلان آدمه كلام تأثير كلام تأثير ايتدرمك ممكن — ايتدرمك امر محالدر ومتصوّر دكلدر

Entrer dans le sens, dans la pensée d'un auteur, c'est y pénétrer فكرينه وارمق — مؤلفك فكرينه واصل اولمق — Entrer dans les sentimens de quelqu'un, c'est, se conformer à ses sentimens بر كمسنه نك اصولنه تبعيّت ايتمك — اصولنه — موافقت ايتمك — On dit dans le même sens, Entrer dans les expédiens qu'on propose سرد اولنان تدابير وآرايه موافقت ايتمك — On dit aussi, Vous n'entrez pas dans ma pensée, pour dire, vous ne concevez pas ce que je vous dis ضميرى درك ضميرمه وارهميورسك — ايده ميورسك — Et qu'une chose n'est jamais entrée dans l'esprit, dans la tête, pour dire, qu'on n'y a jamais songé بو مثللو حال فكر وخياله كلمش شئ دكلدر بو فكر خاطر گذارم اولمش شئ دكلدر — Il ne m'est jamais entré en pensée qu'il pût manquer à son devoir واجبهٔ حالنى ايفاده تجويز تراخى وقصور ايده جكنى ابدا فكر وخيالمه كلمش شئ دكل ايدى — Et que cela n'est jamais entré dans la tête de personne, pour dire, qu'il est si absurde, que personne n'en a eu l'idée عقله كله جك معنا دكل ايدى — خيال وخاطره كله جك معنا دكل ايدى

On dit, Faire entrer quelque chose dans un livre, etc., pour dire, l'y insérer. V. Insérer.

Et qu'une drogue entre dans la composition d'un remède, pour dire, qu'elle y fait partie بو عشب فلان علاجك تركيبنه جزء اولور — فلان تركيبنه داخل اولور — Et qu'il entre tant de drap, tant d'étoffe dans cet habit بو لباسه شو قدر چوقه وياخود شو قدر قماش صرف اولنور — Et qu'un auteur, un prédicateur entre bien dans les passions, pour dire, qu'il les exprime bien بو مؤلف وبو واعظ امراض نفسانيه نك تعريفنه مصيبدر

Entrer dans une affaire, c'est, y prendre part مصلحته مداخله

قارشمق ـ ایتمک

On dit, en parlant d'une affaire d'intérêt, qu'un homme y entre pour tant فلان کشی شو مادّه شو قدر سهم اعتباریله داخلدر

Entrer dans les secrets, dans les intérêts de quelqu'un بر کمسنه‌نک اسرارینه وامور ومصالح مخصوصه‌سنه محرم اولمق

Entrer dans la douleur de quelqu'un, pour dire, y prendre part اندوه ـ بر کمسنه‌نک اندوه وکدرینه حصّه‌مند اولمق وکدرینه مشترک اولمق

Entré. *A.* داخل *A.* در آمده *T.* کیرمش

s'ENTRE-RÉPONDRE. Se répondre l'un à l'autre *A.* تجاوب ـ جوابلشمق *T.* با یکدیگر جواب رسانیدن *P.* مجاوبة ـ بری برینه جواب دوندرمک

s'ENTRE-SECOURIR. Se secourir mutuellement *A.* تعاون ـ با یکدیگر ـ با همدیگر دستگیری کردن *P.* تظاهر ـ تناصر بری برینه یاردم ایتمک ـ یاردملشمق *T.* یاوری نمودن || Les troupes sont bien postées pour s'entre-secourir عسکر لدی الحاجه تعاون وتظاهره آماده اولمق صورتیله تعبیه وترتیب اولنمشدر

ENTRE-SOL. Logement pris sur la hauteur d'un étage *A.* غرفة pl. غرف pl. غرفات ـ علوية *P.* فرواره *T.* شروان || Un entre-sol obscur غرفهٔ مظلمه ـ قرانلقلو شروان ـ bien éclairé روشن وضیا دار بر غرفه

s'ENTRE-SUIVRE. Aller de suite l'un après l'autre *A.* تلاحق تتابع ـ توالی ـ تتالی ـ *P.* در پی یکدیگر آمدن *T.* بری بری آردنجه اولمق ـ بری آردنجه یوریمک || Les jours et les nuits s'entre-suivent لیل ونهار تتابع وتلاحق ایدر

ENTRE-TEMPS. Intervalle de temps qui s'écoule entre deux actions *A.* خلال ـ خلال المدّة *P.* میانهٔ هنگام *T.* آره ـ وقت آره‌سی ـ آره‌لق ـ اثنا || Je n'ai fait qu'aller et venir, dans cet entre-temps vous êtes arrivé بن همان واروب اول ـ کلمشیدم اول خلالده سن دخی واصل اولدک || Il profita de l'entre-temps خلال مدّتی وسیلهٔ فرصت اول وقتک آره‌سنی نعم الفرصة اتّخاذ ـ اتّخاذ ایلدی ایلدی

ENTRETENIR. Arrêter et tenir ensemble *A.* ضبط *P.* گرفتن ـ داشتن *T.* طوتمق || Cette pièce de bois entretient toute la charpente آغاج پاره‌سی تختەلرک جملەسنی ضبط ایدر ـ Dans ce sens on dit aussi, S'entretenir. *A.* ضبط احد ـ طوتار بری برینی طوتمق *T.* با یکدیگر گرفتن *P.* هما الآخر || Ces deux pièces de bois s'entretiennent بو ایکی آغاج بری برینی ضبط ایدر

Entretenir, signifie aussi, tenir en bon état *A.* وقاية ـ درخوشحالی داشتن *P.* وقاية فی حسن الحال ـ محافظة ـ *T.* ایو حالده طوتمق ـ قورتمق || Entretenir un bâtiment, un jardin, les ponts, les chaussées, les chemins بنایی وباغچەیی وکوپریلری وقالدرملری ویوللری حسن حال اوزره محافظه ووقایه ایتمک

Et faire subsister, faire continuer dans un certain état *A.* وقاية علی ـ وقاية علی حال الدوام ـ وقاية علی حال البقا ـ باقی وبر قرار داشتن *P.* ابقا ـ وقاية ـ حال الاستمرار خللدن ـ باقی وبر قرار طوتمق *T.* مستمرّ وبر دوام داشتن || Entretenir le commerce معاملات تجارتی صاقندرمق رابطهٔ صلح خللدن وقایه ایتمک Entretenir la paix, l'amitié ومصافات وشیرازهٔ حبّ وموالاتی حال بقا ودوام اوزره وقایه ایتمک Entretenir la correspondance dans les pays étrangers ممالک اجنبیەده مکاتبەیی مستمرّ وبر دوام طوتمق Entretenir bonne correspondance avec ses alliés دول متفقین رابطهٔ محبّتک ـ ایله رابطهٔ موالفتی خللدن وقایه ایتمک ابقاسنده سعی ایتمک Entretenir des peuples dans l'erreur خلقی حال ضلالده ابقا ایتمک Entretenir le feu آتشی حال بقا ودوام اوزره وقایه ایتمک

On dit, Entretenir un homme d'espérance, de belles paroles, pour dire, l'amuser en lui promettant beaucoup de choses بر آدمی آمال بیهوده وکلمات خوش آینده ایله تعلیل ایتمک وکلمات خوش آینده ایله آویدوب اکلندرمک ـ

On dit aussi, Entretenir ses pensées, ses rêveries, pour dire, méditer, rêver افکار وخیالات مخصوصەسنه وتخیّلات منامیّەسنه استغراق ذهن ایتمک

Il signifie aussi, fournir les choses nécessaires à la subsistance *A.* ادارة النفقة والمؤنة ـ رؤية المؤنه ـ ترزیق ـ انفاق *T.* اسباب لازمهٔ پرورش دادن ـ روزئ در روزه دادن *P.* ازقلندرمق ـ بسلمک ـ کچندرمک || Entretenir ses enfans بر کمسنه کندو اولادینک مؤنت لازمەلرینی رؤیت ایتمک Entretenir une armée اردویی ترزیق وانفاق ایتمک

Entretenir un enfant au collége اردونك مؤنت لازمه سنى كورمك - ايمك مكتبده اولان برطفلك مؤنت لازمه سنى اداره ايتمك - On dit aussi, S'entretenir, dans le même sens *A.* تعيّش - تدارك المؤنة - ارتزاق *P.* روزى هر روزه - روزى *T.* اسباب لازمهٔ پرورش داشتن - تدارك كردن كچنمك - بسلنمك || Il a de quoi s'entretenir honnêtement عرض ووفاربله تعيّشه مقتدر در Je donne tant à mon valet, pour s'entretenir خدمتكارمه مؤنت لازمه سنى تدارك ايچون شو قدر اقچه ويررم

S'entretenir. Se conserver *T.* كندوبى - وقايه اولنمق وقايه ايتمك || Cette femme s'entretient toujours fraîche بو خاتون طراوت ونضارتنى على حالها وقايه ايدر Des chevaux qui s'entretiennent gras كندولربنى حال سمن اوزره وقايه ايدن آتلر L'union ne s'entretient pas long-temps entre des personnes qui ont des intérêts contraires برى برلريله اغراضلرى ضدّ اولان كسان بيننده رابطهٔ اتّحاد ووفاق وقايه اولنمز

On dit, Entretenir un grand train, un grand équipage, pour dire, avoir beaucoup de valets, de chevaux, etc. كليتلو خيل كليتلو قپو خلقى صاحبى اولمق - وحشم صاحبى اولمق - كليتلو دارات قوللنمق -

On dit, Entretenir une femme, pour dire, faire subsister une femme avec laquelle on est en commerce *A.* اتّخاذ المرئة بالمتعة *T.* اجرت ايله اوطهلق طوتمق *P.* بر وجه متعه زن داشتن

Entretenir. Parler à quelqu'un *A.* سوق الكلام - تكلّم *P.* حرف زدن - گفتاربدن - گفتن *T.* لاقردى - سويلمك صحبت ايتمك - ايتمك || Je l'ai entretenu familièrement dans son cabinet خلوتخانه سنده طرح تكلّف ايله لاقردى ايتدم Il faut chercher l'occasion pour s'entretenir de cette affaire بو مصلحتى سويلشمك ايچون فرصتنى بولمق - بر وقت مناسب آرامق كركدر - اقتضا ايدر - On dit, S'entretenir, dans le même sens *A.* مخاطبة - محادثة - مكالمة *P.* با يكديگر سخن زدن *T.* سويلشمك - محاورة - مباحثة - بحث ايتمك - صحبت ايتمك - || Les amis s'entretiennent par lettres بين الاحبا بالمكاتبه مخاطبه ومحادثه اولنور S'entretenir de propos frivoles كلمات باطله ايله سويلشمك كلمات بيهوده ايله محادثه ايتمك - S'entretenir de quelqu'un فلاندن بحث ايتمك S'entretenir de ses propres pensées افكار وملاحظات مخصوصه سندن بحث ايتمك S'entretenir de Dieu اوصاف جليلهٔ جناب ربّ الاربابدن بحث ايتمك

ENTRETENUE. Femme qu'on entretient, et avec laquelle on est en commerce *A.* مستأجرة بطريق المتعة *T.* اجرتلو اوطهلق

ENTRETIEN. Subsistance *A.* نفقة pl. نفقات - مؤنة - معاش - كفاف النفس *P.* روزى هر روزه - روزى *T.* خاندسنك اولوش || Il dépense tant pour l'entretien de sa maison نفقات لازمه سيچون شو مقدار اقچه صرف ايدر Fournir à l'entretien d'une armée بر اردونك مالزمهٔ مؤنتنى اعطا ايتمك

Il signifie aussi, ce que l'on dépense pour entretenir une chose en bon état *A.* مصارف التعميرات - Et ce qu'on donne à son domestique pour subsister *A.* اجرة المعاش *T.* كچنمه اقچه سى

Entretien. Conversation *A.* محاورة pl. محاورات - مذاكرة pl. مذاكرات - مباحثة pl. مباحثات *P.* سروا *T.* صحبت || Entretien familier محاورهٔ بى تكلّفانه sérieux مذاكرهٔ مهمّه Il eut un grand entretien avec lui فلان ايله مفصّل ومشروح صحبتمزك Il interrompit notre entretien بر مذاكره سى وار ايدى محاورهمزى Il trouble notre entretien انقطاعنه سبب اولمشدر اخلال ايدر

On dit d'une personne, d'une chose dont tout le monde parle, qu'elle fait l'entretien de toutes les sociétés مبحث كافّهٔ مجالس ومحافلدر

Entretiens spirituels. Il se dit des discours de piété que les ecclésiastiques font dans des assemblées *A.* مباحث دينيّة - مذاكرات دينيّة

ENTREVOIR. Voir en passant et imparfaitement, faute d'attention *A.* الماح النظر *P.* نيم نگاهيدن *T.* چالوب آلمه كورمك || Le témoin n'a pu reconnaître le meurtrier, parcequ'il n'avait fait que l'entrevoir شهادت ايدن كمسنه قاتلى الماح نظر ايله رؤيت ايتمش اولديغندن تشخيصنه قادر اولمدى

Et voir imparfaitement à cause de l'éloignement de l'objet, des ténèbres, etc. *A.* فاترا نظر *P.* كم ديدن *T.* خيال ميال كورمك - سزر مزر كورمك || Il ne voit pas distinctement, il ne fait qu'entrevoir نقاى بصرى اولميوب فاترا نظر ايدر

Il se dit aussi des vues de l'esprit *A.* فرق وتميز بالقرينة

خیال میال ـ قرینه ایله سزمک *T.* بقرینه شناختن *P.* سزمک || J'ai entrevu les desseins, les intentions d'un tel فلانك مقاصد ونویاتنی قرینه ایله سزدم Nos lumières sont si faibles, que nous ne faisons qu'entrevoir la vérité عقل بشر بغایت قاصر اولدیغندن حقایق احوالی فرق وتمییزدن عاجز در ـ حقایق احوالی خیال میال سزر

S'ENTREVOIR. Avoir une entrevue *A.* ترایی ـ تلاقی *P.* بهم آمدن *T.* بولوشمق ـ کوروشمك || Pour accommoder leurs affaires, il faudrait qu'ils s'entrevissent مصلحتلرینه رابطه ویرمك ایچون بری برلریله کوروشمکه محتاجدرلر Ils s'entrevirent dans une telle maison فلان خانه‌ده تلاقی ایتمشلر در ملاقی اولمشلر در

ENTREVUE. Rencontre concertée entre deux ou plusieurs personnes pour se voir *A.* ملاقات ـ ملاقات بالمواعدة ـ مواصلة ـ مواصلة بالمواعدة *P.* بهم رسی *T.* بولشمه ـ بر سوزی بر کوروشمه ـ ایدرك بولشمه || Ils ont eu plusieurs entrevues بر قاچ دفعه ـ قاچ دفعه بالمواعده ملاقاتلری واقع اولمشدر کوروشدیلر La première entrevue se passa en complimens اوّلکی مجلس ـ ملاقات مراسم عادیهٔ اکرامدن عبارت ایدی ملاقاتلری طرفیندن تأدیهٔ رسوم خاطرنوازی واکرام ایله کذران ایلدی Demander une entrevue استدعای ملاقات ـ تواعد Convenir d'une entrevue ملاقات ایتمك وقت ملاقاتی بالمواعده تعیین ایتمك

ENTR'OUÏR. Ouïr imparfaitement *A.* قرع بالسمع *P.* گوش گذار شدن *T.* قولاغه چالنمق || J'ai entr'ouï sa voix صداسی ـ صداسی گوشگذارم اولمشدر ـ سمعمه قرع ایلدی قولاغمه چالندی

ENTR'OUVRIR. Ouvrir à demi. V. Entre-bailler.

S'ENTR'OUVRIR *A.* انشقاق *P.* شکافته شدن ـ شکاف پذیرفتن *T.* یارلمق || La terre s'entr'ouvre ارض منشق اولور Une voûte qui s'entr'ouvre مایل انشقاق اولان قبه

Il se dit aussi des fleurs *A.* تفتّح *P.* نیم شکفتن *T.* یاری آچلمق || Les roses commencent à s'entr'ouvrir کللر یاری آچلمغه باشلادی

ENTR'OUVERT. *A.* منشق *P.* شکافته *T.* یارلمش *A.* متفتح *P.* نیم شکفته *T.* یاری آچلمش

ENTURE. L'endroit où l'on passe une ente *A.* موضع الغرز *P.* جای غرز *T.* آشی یری

ÉNULA-CAMPANA. Plante. V. Aunée.

ÉNUMÉRATIF. Qui énumère *A.* عددی *P.* شماری *T.* صایی یه مخصوص

ÉNUMÉRATION. Dénombrement *A.* تعداد *P.* شمار *T.* صاییلش ـ صایمه || La simple énumération de ses conquêtes fait son éloge مظهر اولدیغی فتوحات جلیله‌سنك یالکز تعداد وشماری نعت ومدحنه کافیدر

ENUMÉRER. Dénombrer *A.* عدّ ـ تعداد ـ احصا *P.* شمردن *T.* صایمق || Il a bien énuméré toutes ces circonstances وقوعه کلان کافهٔ احوالی یکان یکان تعداد واحصا ایلدی

ENVAHIR. Usurper, prendre par force, par fraude *A.* غصب ـ اغتصاب ـ اختلاس *P.* ربودن *T.* قاپمق ـ فضولی آلمق || Envahir un État ملکی اوردهٔ قبضهٔ ـ ملکی غصب ایتمك اغتصاب واختلاس ایتمك Il a envahi mon bien, ma terre ربودهٔ دست تغلب ـ مالمی وچفتلکمی غصب ایلدی فضولی آلدی ـ ایلدی Envahir la puissance, l'autorité قوت فضولی ـ سلطانیدیی وحکومتی غصب واختلاس ایتمك آلمق

ENVAHISSEMENT. Action d'envahir *A.* غصب ـ اغتصاب *P.* ربودگی *T.* قاپمه ـ قاپش || L'envahissement d'une province بر مملکتك اغتصابی

ENVELOPPE. Ce qui sert à envelopper *A.* ظرف pl. ظروف *P.* پوشیده *T.* قاب || L'enveloppe d'un paquet تحریرات بوخچه‌سنك ظرفی Ôter, défaire l'enveloppe ظرفی فك وفسخ ایتمك Papier d'enveloppe ظرفلق کاغد Sur l'enveloppe était écrit, à Monsieur... ظرفك اوزرنده فلانه واصل اوله دیو... محرّر ایدی ـ Écrire sous l'enveloppe de quelqu'un, veut dire, mettre sous l'adresse de quelqu'un des lettres qui sont pour un autre اوزری آخرك اسمنه یازلمش بر ظرف ایچنه مظروفاً ارسال مکاتیب ایتمك

Il signifie, en termes de fortifications, un ouvrage qui en couvre, qui en défend un autre *A.* مترسة *P.* سپر *T.* سپر || Première, seconde enveloppe اوّلکی وایکنجی سپر

ENVELOPPEMENT. Action d'envelopper. V. ce mot.

ENVELOPPER. Couvrir une chose d'une autre chose qui s'applique exactement sur la première *A.* اغشا ـ طیّ ـ لفّ *P.* در پیچانیدن ـ پوشیدن *T.* صارمق ـ بر شیئك ایچنده بورمك || Envelopper des marchandises تجار مالنی لفّ

وطی ایتمک Envelopper des confitures sèches dans du papier سکرّیات یابسه کاغد ایچنده صارمق

Il s'emploie par analogie en d'autres phrases *A.* اغطا ـ تغطیة *P.* پوشانیدن *T.* قپلایوب بوریمک || Tout-à-coup une noire tempête enveloppa le ciel بغتهٔ ظهور ایتمش بر تندباد عظیم روی سمایی اغطا ایلدی Un tourbillon de poussière forme un épais nuage qui couvre le ciel, et qui enveloppe tout le camp گردباد غبار روی سمانک ستربنی موجب واردونک دائرًا ما دار اغطاسنی مستوجب اولدجق بر سحاب کثیف احداث ایتدرر Cette mer est souvent enveloppée de vapeurs sombres فلان دریا غالب حالده ابخرهٔ مظلمه ایله پوشیده در

Il signifie aussi, cacher, déguiser *A.* توریة ـ ستر *P.* پوشیدن *T.* اورتمک || Les poètes ont enveloppé la vérité sous des fables شعرا حقیقت احوالی زیر پردهٔ افسانده ستر وتوریه ایتمشلر در Il enveloppe à dessein sa pensée فکرینی قصدًا وعمدًا توریه ایدر — On dit, Envelopper quelque chose, quand on raconte en paroles couvertes et honnêtes quelque chose de trop libre بر مادّه‌یی علی طریق التوریه افاده ایتمک باشی اورتیلی اولدرق نقل ایتمک ـ

Il signifie, en termes de guerre, environner, entourer *A.* احاطة *P.* گردا گرد بستن ـ تکنیف ـ احاطهٔ دائرًا ما دار *T.* اطرافنی چویرمک ـ قوشاتمق ـ جب جوره قوشاتمق || Envelopper l'ennemi de toutes parts دشمنی دائرًا ما دار احاطه دشمنی هر طرفدن قوشاتمق ـ ایتمک Il faut envelopper cette hauteur بو دپه‌یی احاطه وتکنیف ایتمک اقتضا ایدر

Envelopper. Comprendre avec d'autres. Il ne se dit que des choses fâcheuses *A.* تخلیط ـ تشمیل *P.* با هم در گرفتن *T.* ایچنه طولاندرمق ـ ایچنه قاتمق || On l'a enveloppé mal à propos dans cette affaire, dans ce crime فلانی بو مصلحت ایچنه وبو جرم وتهمت ایچنه بیوجه تشمیل وتخلیط بیوجه طولاندردیلر ـ ایتمشلر در

S'envelopper. *A.* انطوا ـ التفاف ـ التیاث *P.* پیچیدن *T.* بورنمک ـ صارلمق || S'envelopper le doigt avec du linge پرمغه بز صارمق S'envelopper la tête avec une serviette باشه مقرمه قپود ایچنده بورنمک صارمق S'envelopper dans son manteau منطوی اولمق ـ

Enveloppé. *A.* مظروف ـ ملفوف ـ مطوی *P.* پیچیده *T.* صارلمش *A.* مغطا *P.* پوسیده *T.* قپلانمش *A.* متواری *P.* گردا گرد بسته *T.* پوشیده *A.* محاط *P.* اورتولی ـ اورتلمش *T.* با هم در گرفته *P.* مختلط ـ مشتمل *A.* اطرافی قوشادلمش *T.* ایچنه طولانمش

On dit, Discours enveloppé, un discours où l'on donne plus à entendre qu'on ne dit *A.* کلام ذو التوریة *P.* سخن سر *T.* پوشیده قپانق سوز ـ باشی اورتولی لاقردی

On dit d'un homme dont les idées sont confuses, que c'est un esprit enveloppé *A.* ملتبس الذهن *P.* پوشیده ذهن *T.* ذهنی قپانق

ENVENIMER. Infecter de venin *A.* القاء ـ ایداع السمّیة *P.* زهرناک کردن ـ شرنگ آلود کردن *T.* آغو قاتمق ـ آغوبه بیلاشدرمق || On prétend que les crapauds enveniment les herbes en y répandant de la bave قره قوربغه آغزی کپوکیله نباتاته ایداع سمّیت ایلدیکی منقولدر

On dit figur. Envenimer une plaie, pour dire, la rendre plus douloureuse *A.* افساد الجراحة *P.* زخمرا تباهیدن *T.* یاره‌یی آزدرمق Envenimer un récit, pour dire, lui donner un sens odieux حکایه‌یه القای سمّ ردائت ایتمک Envenimer l'esprit de quelqu'un, pour dire, l'aigrir, l'irriter فلانک درونته القای درونی زهر آلود خشم ـ سمّ خشم وحدّت ایتمک وحدّت ایتمک

Envenimé. *A.* مسموم *P.* زهر آلود ـ شرنگ آمیز *T.* سمّیتلو ـ زهرلو ـ

Figur. || Langue envenimée *A.* لسان لدیغ *P.* زبان زهرناک *T.* زفیرلو دیل Discours envenimé کلام دلدوز زهرلو سوز ـ سمّیت آلود

ENVERGUER. Attacher les voiles aux vergues *T.* یلکن آندندیه یلکنلری آندنه جیبوقلرینه باغلمق ـ باغلمق

ENVERGURE. Arrangement des voiles avec les vergues et les mâts *T.* کمی یلکنلرینک آندنه جیبوقلری اوزرینه دوزلشی

Et l'étendue qu'il y a entre les deux extrémités des ailes déployées d'un volatile *A.* بعد الجناحین المرفرفین *P.* درازئ دو بال گسترانیده *T.* یایلمش ایکی قناد اوزونلغی || Il y a des volatiles qui ont jusqu'à vingt-cinq pieds d'envergure بعض طیور وار در که یایلمش ایکی قنادلری اوزونلغی شو قدر ذراعدر

ENVERS, préposition. À l'égard de... *A.* الی ـ ل *P.* در متعبّد || Charitable envers les pauvres *T.* طرفنه ـ حقنده بحق ـ باره فقرا حقنده مشفق ومرحمتکار Pieux envers Dieu متعبّد الی ولی نعمتی حقنده ارتکاب Ingrat envers son bienfaiteur الله وطنی حقنده خائن Traître envers sa patrie کفران ایتمش برکمسنه

On dit, Je vous servirai, je vous défendrai envers et contre tous هر کیم اولور ایسه اولسون آنک حقنده وآنک خلافنده بوربیه‌درک سکا ایفای لازمهٔ خدمت واداى وجیبهٔ مددکاری واعانت ایلمکدن فارغ اولدجق دکلم

ENVERS. Le côté le moins beau d'une étoffe *A.* جهت معکوسه *P.* روی باژگون *T.* ترس یوز || Voilà l'endroit de cette étoffe, voilà l'envers اشته بوقماشک یوزی بو وجهت معکوسدسی ـ On appelle, Étoffe à deux envers, celle dont les deux côtés sont également beaux *A.* متساوی الوجهین *P.* بو در دو رویش *T.* ایکی یوزی بر یکسان

À L'ENVERS. Cette expression a différentes significations: Mettre à l'envers, c'est mettre du mauvais côté de l'étoffe *A.* مقلوبا ـ معکوسا ـ من جهة المعکوس *P.* جاعبا ـ واژ گونه *T.* ترسنه || Il mit son manteau à l'envers قپودینی معکوسا تلبّس ایلدی ـ قپودینی ترسنه کییمشدر

TOMBER À L'ENVERS. C'est tomber sur le dos *A.* مستلقیا سقوط *P.* بر پشت افتادن *T.* آرقه اوزرینه دوشمک

On dit, Les affaires de tel homme vont à l'envers, pour dire, qu'elles vont mal فلانک امور واحوالی معکوس وسرنگون ترسنه واریبور ـ امور واحوالی عکسنه واریبور ـ اولمقده در ـ On dit, qu'un homme a l'esprit à l'envers, pour dire, qu'il l'a faux *A.* معکوس العقل *P.* کج عقل ـ کج اندیش *T.* عقلی ترس بر آدم ـ On dit aussi, Cet accident lui a mis la tête à l'envers, pour dire, lui a troublé l'esprit بو کیفیت پریشانیٔ ذهننده ـ فلانک عقلنی مختل وپریشان ایلدی سبب اولمشدر

ENVI. Il ne se dit qu'en cette façon de parler, À l'envi, et signifie, avec émulation, avec désir de se surpasser l'un l'autre *A.* بفکر التمازی ـ علی وجه التفاضل *P.* با همدیگر دعوای ـ بری برلرندن اوست کلمک سوداسیله *T.* برتری کنان بری برلریله غیرته دوشه‌رک || Ils travaillent à l'envi بری ـ برلریله تفاضل وتمازی سوداسیله کوشش واقدام ایدرلر بری برلریله غیرته دوشدرک جالشورلر

ENVIE. Chagrin qu'on ressent du bonheur d'autrui *A.* حسد *P.* رشک *T.* قسقانمه || Envie maligne حسد خباثت آلود خارخار رشک وحسد Être rongé d'envie حسد مکنون secrète ایله محکوک الفؤاد اولمق Sa bonne fortune lui attire l'envie de tout le monde مظهر اولدیغی دولت واقبال نفسی حقنده کمال بختیاری واقبالی ـ مستجلب حسد کافهٔ انام اولدیور تقریبیله هدف تیر حسد کافهٔ الانام در Exciter l'envie تحریک حسد ایتمک Son mérite est au-dessus de l'envie ذاتنده مرکوز اولان مایهٔ لیاقت واهلیت اصابت نظر حسوددن دورادور در Il ne peut voir personne dans la prospérité sans lui porter envie در کسک اقبالنی عین حسد ایله مشاهده ایدر

On dit, Faire envie, pour dire, donner de l'envie, exciter l'envie *A.* ایجاب الحسد *P.* رشک آوردن *T.* قسقانمه محل حسد اولمق ـ کتورمک || Il vaut mieux faire envie que pitié محل مرحمت اولمقدن ایسه محل حسد اولمق یکدر ـ Et figur. || Le serpent de l'envie a sifflé dans son coeur شیطان لعین فلانک قلبنه نفخ رشک وحسد ایتمشدر

Et proverb. Les envieux mourront, mais non jamais l'envie ارباب حسد هلاک اولور لکن رشک وحسد ابدی دائم وباقیدر

PORTER ENVIE à quelqu'un. C'est souhaiter un bonheur pareil au sien. V. Envier.

ENVIE. Désir, volonté *A.* اشتیاق pl. اشتیاقات ـ رغبت pl. رغبات *P.* آرزو ـ هوس ـ خواهش *T.* اوزلمه ـ استک || Avoir une extrême envie de savoir, d'apprendre علم ودانشه وتحقیق احواله مبالغه اوزره مشتاق وهوسکار اولمق Avoir envie de dormir, de manger, de parler اکل طعامه ونومه وتکلمه راغب وهوسکار اولمق Je n'ai nulle envie de vous nuire سنی اضراره بر درلو ارزوم یوقدر Je brûle d'envie de vous revoir برکره دخی مظهر دیدارک اولمق امنیه‌سیله درونمده آتش آرزو واشتیاق مشتعل وفروزان اولدیور L'envie de voyager lui a passé سفر وسیاحته دائر هوسی بر طرف اولدی صاودی ـ

On dit, Passer son envie de quelque chose, pour dire, satisfaire le désir qu'on a d'une chose *A.* استیفاء الحظ *P.* دلسیر برکمسنه فلان شیده هوسنی آلدق *T.* هوس وآرزو گشتن

— Et l'envie lui en est passée اول خصوصده استيفاى حظ ايتمش هوسنى آلدى — اولدى

Envie de femme grosse. Le désir subit et désordonné que quelques femmes grosses ont de certaines choses *A.* وحام *P.* آرزوى آش برده *T.* زن آبستن

ENVIEILLIR. Faire paraître vieux *A.* وضع فى صورة المسن *P.* اختيار *T.* درصورت كهنسالى نمودن — همحال پيرساختن ‖ Cet ajustement l'envieillit بو قيافت فلانى اختيار كوسترر كوسترمك

ENVIER. Être attristé des avantages d'autrui *A.* حسد — حسد — قسقانمق *T.* حسد بردن — رشك آوردن *P.* تحسيد ‖ Tout le monde l'envie فلانه جميع ناس حسد ايدر ‖ ايتمك Envier le bonheur d'autrui آخرك بخت واقبالنه حسد ايتمك Les grands, les favoris sont ordinairement enviés كبار قوم وقرناى مطمح انظار حساد درلر — سلطنت عادتا محسود الاقراندرلر آماج سهام رشك حسد اولو كلمشلر در —

Envier. Souhaiter pour soi-même un bonheur pareil à celui d'un autre *A.* تغبط — غبطة *P.* بژهان خوردن *T.* كونى چكمك ‖ Je voudrais bien être aussi indépendant que vous, j'envie votre bonheur سنكك كبى خود سر اولمغه آرزوم وار ايدى بو بابده بژهانكش — بو بابده بختكه غبطه ايدرم وغبطه خورم

Il signifie aussi, désirer *A.* اشتياق *P.* آرزو — خيشيدن كشيدن *T.* اوزلمك — امرنمك ‖ Voilà le poste du monde que j'envierais le plus جهانده جملهدن زياده مشتاق وآرزومند اولديغم مسند اشته بو در V. aussi, Désirer.

Envié. *A.* محسود *P.* رشكناك *T.* قسقانلمش *A.* مغبوط *P.* آرزو كرده *A.* مشتاق *P.* بژهان كشيده *T.* كونى چكيلان اوزلنمش — امرنلمش ‖ Une charge bien enviée محسود حسرت الاقران والامثال برمنصب — الاقران اولان برمنصب

ENVIEUX. Qui a de l'envie *A.* حاسد pl. حساد — حسود *P.* مزاج حسد آلود *T.* قسقانچ زشكين ‖ Un esprit envieux Un envieux n'a jamais de repos حسودده ابدى راحت قلب اولمز Les envieux sont toujours tourmentés ارباب حسد دائما عذاب دائما معذبدرلر — قلبه مبتلا درلر

ENVIRON. À peu près *A.* تقريباً *P.* تقريبى — همان *T.* قدر — نزديك — تقريباً مقدارى ‖ Il y a environ dix ans اون سنه در Son armée était d'environ mille hommes عسكرى تقريباً بيك نفردن عبارت ايدى — بيك نفر قدر ايدى

ENVIRONNER. Entourer, enfermer *A.* احاطة — تكنيف *P.* گرداگرد بستن *T.* اطرافنى چويرمك — قوشاتمق ‖ Environner une ville de murailles بر بلدهنك چورهسنى سور بلدهنك اطرافنه ديوار چويرمك — ايله احاطه ايتمك Les ennemis environnaient la place دشمن عسكرى قلعهيى احاطه ايدر ايدى — Et figur. ‖ Les dangers l'environnaient de toutes parts مهالك ومخاطرات اطراف اربعسنى احاطه اطرافنى المشيدى — ايدر ايدى Les malheurs qui l'environnent اطرفنه مستولى — اطرافنى احاطه ايتمش مصايب وآلام اطرافنى اولمش آفات واكدار Il est environné de flatteurs اطرافى ارباب تملق ومداهنه ايله — مداهنلر ايله محاطدر اطرافنى احاطه ايتمش پرتو قوشادلمشدر L'éclat qui l'environne جوانب اربعهسى رخشان اجلال Il est environné de gloire انوار پر فروغ ابهت واجلال ايله محاطدر Cette affaire est environnée d'épines بو مادّه هر طرفدن خار آزار ايله محاطدر بو مادّهنك هر طرفى پر خار عسر وصعوبتدر —

Environné. *A.* محاط *P.* گرداگرد بسته *T.* اطرافى — قوشادلمش اطرافى چويرلمش — قوشادلمش

ENVIRONS. Lieux d'alentour *A.* pl. اكناف — حوالى — اطراف — نواحى *P.* پيرامن *T.* چوره ‖ L'armée se logea aux environs de la place عسكر قلعهنك اطرافنده نصب خيام قرار ايتمشدر On a publié cette ordonnance dans tous les environs بو فرمان بالجمله اطراف ونواحىيه نشر اولنمشدر

ENVISAGER. Regarder une personne au visage *A.* مشاهدة — وجاهاً رؤيت *P.* رو برو نگرستن — نگريدن *T.* يوزه باقمق ‖ Dès que je l'eus envisagé, je le reconnus فلانى مشاهده ايلديكم فلانى وجاهاً رؤيت — عقيبنده كيم اولديغنى تشخيص ايلدم ايلديكمده در حال كيم اولديغنى بيلدم Je n'oserais seulement l'envisager يوزينه باقمغه بيله جسارت ايدهمم

Il signifie figur., considérer, et se dit des choses que l'on considère sous un certain aspect *A.* نظر *P.* ديدن — نگريدن *T.* باقمق ‖ Cette action est belle, si vous l'envisagez de ce côté — بو ايش اول جهتدن نظر اولنسه حسندن خالى دكل اول جهتدن باقلديغى حالده مستحسندر Le sage n'envisage pas les richesses comme un bien عاقل اولان كشى مال مال وثروت نظر عاقلده — وثروتى نظر اعتبار ايله كورمز مال وثروتى ديدهٔ رغبت ايله — بر شئ مرغوب عدّ اولنمز

Envisager l'avenir, la mort, les tourmens, le péril, la pauvreté, sans en être ému کورمز احوال مستقبلهیه وحال مماتنه وعقوبات وتنکیلاتنه ومهالک ومخاطراتنه وفقر وفاقدیه طمانینت قلب ایله نظر ایتمک Envisager les suites d'une affaire مستتبعاتنه ـ مصلحتک نتایج ومستتبعاتنه نظر ایتمک عواقب مصلحته نظر ایتمک ـ بصر بصیرت ایله نظر ایتمک

ENVISAGÉ. *A.* مشهود ـ مرئی ـ وجاهاً *P.* رو برو نگریده *T.* باقلمش *A.* منظور *P.* دیده *T.* یوزه باقلمش

ENVOI. Action par laquelle on fait transporter une chose d'un lieu à un autre. Il se dit particulièrement des marchandises *A.* ارسال pl. ارسالات *P.* فرستادگی *T.* ارسالیه ـ کوندرمه || Cette marchandise est de bon débit, on en a déjà fait deux envois à... فلان متاع سهل الرواج اولدیغی ملابسه‌سیله بو آنه قدر اول مالدن فلان طرفه ایکی ارسالیه ایتدیلر

s'ENVOILER. Il est synonyme de se déjeter. V. ce mot.

s'ENVOLER. S'enfuir en volant *A.* طیران ـ طیرورت *P.* پریدن *T.* اوچمق || Le moindre bruit fait envoler les canards جزئی بر طاقردی اوردکلرک طیرانه باعث اولور

Figur. || Le temps s'envole, c'est-à-dire, passe rapidement وقتلر کبرق الخاطف سریع ـ وقت وزمان سریع الطیراندر وقتلر سریع الطیران ودفعی الذهاب اولدیغی ـ المرور در سن انسانک وتلذذات ظاهر در L'âge, les plaisirs s'envolent سرعت ـ نفسانیه‌نک سرعت جری ومروری درکار در طیرانی درکار در

ENVOLÉ. *A.* طایر *P.* پریده *T.* اوچمش

ENVOYER. Faire en sorte qu'une personne aille, ou qu'une chose soit portée en un certain lieu *A.* ارسال ـ بعث ـ ابعاث ـ تسییر ـ تسبیل *P.* فرستادن ـ روانیدن *T.* کوندرمک || Envoyer du secours dans une place قلعه‌یه امداد کوندرمک Les ennemis envoyèrent reconnaître la place دشمن قلعه‌نک کیفیت حالنی کشف ومعاینه ضمننده آدملر ارسال ایلدی Envoyer faire compliment ادای رسم تبریک ضمننده آدم تبریکه کوندرمک ـ کوندرمک ـ On dit, Envoyer en l'autre monde, pour dire, faire mourir *T.* آخرته کوندرمک ـ Il se dit aussi dans les choses morales || Les biens et les maux que Dieu nous envoie ارسال الهی اولان نعم وآفات Dieu nous a envoyé de la pluie الله تعالی بزه باران ارسال ایلدی ـ On dit aussi, Le vin envoie des fumées à la tête خمر دماغه اصعاد بخار ایدر ـ ارسال بخار ایدر

ENVOYÉ. *A.* مرسل ـ مرسول ـ مبعوث *P.* فرستاده ـ روانیده *T.* کوندرلمش

Il se dit aussi, d'un ministre envoyé d'un prince auprès d'un autre prince; et c'est un grade inférieur à celui d'ambassadeur *A.* سفیر متوسط الرتبة *P.* فرستاده ـ میان رتبه *T.* فرستادهٔ || Envoyé extraordinaire اورته ایلچیسی فوق العاده اورته ایلچیسی Il n'y a point d'ambassadeur de tel Prince en cette Cour, il n'y a qu'un envoyé فلان دولتک فلان دولتده بیوک ایلچیسی اولمیوب انجق بر اورته ایلچیسی وار در

ÉPACTE. Nombre de jours qu'on ajoute à l'année lunaire, pour l'égaler à l'année solaire *A.* خمسة مسترقة *P.* پنجهٔ دزدیده

EPAGNEUL. Espèce de chien dont la race vient d'Espagne *A.* کلب اندلسی *P.* سگ اندلسی *T.* اندلس کوپکی

ÉPAIS, se dit d'un corps solide considéré par rapport à sa profondeur *A.* اضخم ـ ذو الجسم ـ جسیم *P.* سفت *T.* قالین || Mur épais de tant de toises ضخامتی شو قدر ذراع جسماً شو قدر ذراع دیوار ـ اولان دیوار Planche épaisse de deux pouces ایکی پرمق ـ جسماً ایکی پرمق بر تخته قالینلغنده بر تخته Le verre trop épais n'est pas bon pour cet usage حجمی پک قالین اولان شیشه بو ایشه یرامز ـ On dit figur. Avoir la langue épaisse *A.* غلیظ اللسان ـ الثق *P.* سخت زبان *T.* دیلی قاتی || Cet homme-là a une grande difficulté à parler, il a la langue épaisse شو آدمک تکلمده جوق عسرتی وار در لغف لسانه مبتلا در

En parlant d'étoffes, on emploie ces mots *A.* صفیق ـ وثیج ـ شبیع الغزل ـ *P.* ستبر *T.* تفدلو ـ قوند || Ce drap est trop épais پک قوند در ـ بو جوقه بغایت صفیقدر

On dit d'un homme, qu'il a la taille épaisse, pour dire, une taille qui n'est pas déliée *A.* اضخم البدن *P.* تنومند ـ ژفت *T.* یوغون کوده‌لو

Il se dit aussi de certaines choses relativement à leur consistance *A.* کثیف *P.* جگال *T.* قویو || Un brouillard épais ضباب کثیف ـ قویو طمان Ténèbres épaisses ظلمات لیل ـ لیلهٔ مظلمه ـ لیلهٔ کثیفة الظلام Nuit épaisse *A.* کثیفه *P.* شب تاریک *T.* قره‌کولق کیجه Air épais لیل دیجور ـ الیل هوای کثیف ـ Et d'une chose liquide qui prend une consistance plus ferme *A.* ثخین ـ اثخن ـ غلیظ *P.* سخت *T.*

پک قویو مرکب ـ حبر اثخن || De l'encre trop épaisse قویو

Il s'emploie aussi au figuré || Ignorance épaisse *A.* عقل کثیف

T. کند اندیشی ـ عقل کند *P.* ذهن بطیٔ ـ عقل غلیظ ـ قالین عقل

Epais, se dit aussi d'un amas de certaines choses qui sont fort près les unes des autres *A.* متلاصق ـ متکاثف ـ ملتف

P. همدیگر نزدیک *T.* صیق || Un bois bien épais ملتف

بر صیق اورمان ـ ومتکاثف بر بیشه زار Ces blés sont trop épais صنوف اکینلر بغایت متکاثفدر Des bataillons épais

بری برلرینه متلاصق عسکر ـ عسکریهٔ متلاصقة الصفوف

بلوکلری ـ Il est quelquefois substantif. V. Épaisseur.

ÉPAISSEUR. La profondeur d'un corps solide *A.* ضخامت ـ جسم

حجم ـ *P.* سفتی *T.* قالینلق || Cette pierre a tant de pieds de longueur et tant d'épaisseur بو طاش طولاً شو قدر وجسماً

شو قدر قدمدر Dans l'épaisseur du mur دیوارک جسمی

حجمی ایچنده ـ ایچنده

Il se dit aussi de l'endroit où les arbres sont les plus près les uns des autres *A.* کثافت ـ التفاف ـ لفافت *T.* صیقیلق

|| L'épaisseur d'un bois اورمانک لفافت وکثافتی ـ On dit aussi, L'épaisseur des brouillards طمانک ـ کثافت ضباب

کثافت ظلمات des ténèbres کثافت هوا de l'air قویولغی

ÉPAISSIR. Rendre épais *A.* اغلاظ ـ تکثیف ـ تثخین ـ

ایراث الثخانة *P.* سختی دادن *T.* قویولتمق || Mettre du sucre dans du sirop pour l'épaissir سیروبی تثخین ایچون

ایچنده شکر قاتمق ـ ایچنه اضافهٔ سکر ایتمک Les vapeurs épaississent l'air هوایه ایراث ـ ابخره هوایی تکثیف ایدر

کثافت ایدر

S'épaissir. *A.* کسب ـ استغلاظ ـ کسب الثخانة ـ تثخن

قویولنمق *T.* سختی پذیرفتن *P.* کسب الکثافة ـ الغلظة

ـ لسان استغلاظ ایدر || La langue s'épaissit قاتیلنمق ـ

ـ دیل قاتیلنور ـ لسان کسب غلظت ایدر Et figur. || L'esprit s'épaissit کسب کثافت ایدر ـ عقل کسب غلظت ایدر

ÉPAISSISSEMENT. Condensation *A.* تکاثف ـ تثاخن ـ

استغلاظ *P.* سفتی پذیری *T.* قویولنمه || L'épaississement des liqueurs اشربه ومایعاتک تثاخنی

Il signifie aussi, l'état de ce qui est épaissi *A.* کثافت ـ

قاتیلق ـ قویولق *T.* جکالی ـ سختی *P.* غلاظت ـ ثخانت

ÉPAMPRER. Ôter de la vigne les pampres, les feuilles inutiles *A.* تشذیب الکرم *P.* پیراستن ساروند ـ پیراستن درخت

انکور *T.* آصمه‌یی بودامق || Il faudrait épamprer cette vigne بو باغی بودامق اقتضا ایدر

ÉPANCHEMENT. Écoulement d'un fluide. Il se dit en termes de Médecine, de l'écoulement considérable d'un fluide dans quelque espace du corps humain qui n'est pas destiné à le contenir

A. انصباب *P.* ریزش *T.* دوکلمه || Épanchement de bile انصباب صفرا Épanchement de sang انصباب دم

Il signifie figur., effusion de coeur *A.* انتشار القلب *P.*

کوکل بایلمسی *T.* ریزش اشتیاق درون || Souvent dans l'épanchement de son coeur, je la voyais jeter sur ce jeune homme un coup d'oeil à la dérobée انتشار قلبی حالنده شو

نو جوانک اوزرینه امالهٔ نگاه دزدیده ایلدیکنی بر قاچ دفعه کوردم ـ On dit aussi, Épanchement de joie انتشار سرور

سرور بایلمسی حالی ـ وشادمانی

ÉPANCHER. Verser doucement *A.* اراقة ـ تفریغ ـ صب *P.*

تفریغ خمر ایتمک || Épancher du vin دوکمک *T.* ریختن

de l'huile زیتون یاغی دوکمک ـ On dit figur. Épancher son coeur, pour dire, l'ouvrir avec sincérité, avec confiance *A.* تنشیر

اشتیاق ـ کشف درون کردن *P.* کشف القلب ـ القلب

|| Épancher son coeur dans کوکل بایمق *T.* درون ریزانیدن

le sein de l'amitié صدر مخلص وفاکاره تنشیر اشتیاق قلب ایتمک

ÉPANDRE. Jeter çà et là, éparpiller, répandre *A.* نشر ـ

تنشیر *P.* پاشیدن ـ افشاندن *T.* صاچمق || Ce fleuve épand ses eaux dans la campagne فلان نهر صولرینی صحرایه تنشیر

ایدر Épandre du fumier فشقی صاچمق ـ نشر زبیل ایتمک

Épandre du grain dans une terre تارلایه تنشیر تخم ایتمک

V. Éparpiller.

Et figur. || Les Vandales s'épandirent dans l'Afrique امم وحشیّه‌دن

یابلدی ـ فلان قوم ارض افریقیه‌ده منتشر اولدی

S'épandre. *A.* انتشار *P.* افشانده شدن ـ پاشیده شدن

T. صاچلمق

s'ÉPANOUIR. Il se dit des fleurs qui commencent à sortir des boutons *A.* تفقح ـ انکشاف *P.* شکفتن ـ گشودن *T.* آچلمق

|| Un bouton de rose qui s'épanouit انکشاف اوزره اولان

بر کل غنچه‌سی ـ On dit figur. Son visage, son front s'épanouit, pour dire, qu'il devient serein *A.* ابشار الوجه ـ کسب البشاشة

کولر .T گشاده رویی یافتن .P کسب البشر والبشارة ـ
کولر یوزلیلق پیدا ایتمک ـ یوزلو اولمق

Il est actif dans cette phrase, Épanouir la rate, pour dire, réjouir *A.* تفریح الفؤاد ـ تبسیط الفؤاد ـ تنشیط الفؤاد ـ
دلشاد ـ دل گشادن ـ فرح دل بخشیدن .P تفریج البال ـ
کوکل سوندرمک .T کردن

ÉPANOUISSEMENT. Action de s'épanouir *A.* انکشاف .P
آجلمه .T گشایش ـ شکفتگی

Et figur. || Épanouissement de coeur *A.* انبساط القلب ـ
کوکل سونجی .T گشایش دل .P انشراح القلب

s'ÉPARER. Il se dit d'un cheval lorsqu'il détache des ruades *A.* ضراح .P لکد زدن .T تپمه اورمق || Ce cheval s'épare
بو آت تپه‌کندر ـ بو آت تپمه اورر ـ بو آت ضروحدر

ÉPARGNANT. Qui est trop ménager *A.* اهل الضنّة ـ ضنین ـ
مصرفی اسرکیجی .T تنک دست .P ممسک || Il ne faut pas être si épargnant dans une occasion semblable بو مقوله
مصرف اسرکمک جایز دکل ـ حالتده ممسک اولمق روا دکل

ÉPARGNE. Parcimonie, ménage dans la dépeose *A.* قتور ـ
مصرفی اسرکمه .T تنگ دستی .P ضنانت ـ ضنّت ـ تقنّی
|| Épargne honteuse موجب عار وخجالت اولدجق ضنّت
sordide شحّ ورذالت مرتبه‌سنده mesquine ضنّت مکروهه وتقنّی
وارمش ضنّت دنیّه Il a amassé de grands biens par son épargne
مصرفده تقنّی ایده‌رک اموال کثیره جمعنده ظفریاب
غایة الغاید اولمشدر C'est un homme de grande épargne ارباب
تقنّی مسلکنده ضنّتدن بر آدمدر Il faut aller à l'épargne
سلوک ایتمک لازمهٔ حالدندر Il a fait un grand bâtiment
avec ses épargnes مصرفنده اختیار تقنّی وضنّت ایده‌رک
بر بنای عظیم انشاسنده دسترس اولدی

Il se dit aussi du temps et de toute autre chose qu'on ménage *A.* بیهوده صرف .P اعمال بالتصرّف ـ اعمال بالادارة ـ
تصرّف واداره ایله قوللنمق ـ اسرکیدرک قوللنمق .T نکردن
|| Il n'y a point de plus belle épargne que celle du temps وقتی
اداره وتصرّف ایله قوللنمقدن اعلا بر شئ یوقدر Il affecte une grande concision dans son style, il va à l'épargne des mots
سبک وانشاسنده الفاظی اداره وتصرّف ایله قوللندرق
اختصار کلام ایدر

ÉPARGNER. Ménager la dépense *A.* تقتیر ـ اختیار الضنّة ـ
دریغ کردن ـ تنگ دستی نمودن .P اختیار الامساک ـ
اسرکمک .T || Épargner son bien, son argent مالنی واقچه‌سنی
اسرکمک Nous n'avons guère de provisions, il les faut épargner ذخیره‌مز قلیل المقدار اولمغله صرفنده اختیار ضنّت
وامساک اولنمق لازمدر Le vin ne fut pas épargné à cette noce فلان دوکون ضیافتنده خمر خصوصنده اختیار امساک
اختیار ضنّت وامساک اولنمیوب ـ وضنّت اولنمامشدر
غنیاً ومبذولاً صرف اولندی Il est si avare, qu'il s'épargne jusqu'à la nourriture بخلی شول مرتبده غالبدر که اقوات
روزمرّه‌سنده بیله اختیار ضنّت ایدر On n'épargne rien pour vous satisfaire سنک تطییبک خصوصنده هیچ بر شئ
دریغ اولنمز Vous cherchez en vain à me persuader, épargnez-vous ce soin بنی الزام ایتمک قیدینه دوشمک عبثدر بو
بو خلیادن امساک ـ سعیی نفسک حقنده دریغ ایله
صیانت .A Il se dit aussi dans les choses morales ـ نفس ایله
اسرکمک .T || Épargnez-moi le chagrin, la douleur, la honte, la confusion بو کدر والمدن وشرم وخجالتدن وخلجاندن
بنی اسرکه ـ دروندن بنی صیانت ایله ـ On dit aussi, Ne m'épargnez pas, pour dire, employez-moi librement بنی صیانت
بنی اسرکمه ـ ایلمه

On dit aussi, Épargner quelqu'un, pour dire, ne lui faire pas tout le mauvais traitement qu'on pourrait *A.* حمایت .T
اسرکمک || On ne l'a pas taxé si haut que les autres, on l'a voulu épargner فلان کمسنه‌یی اسرکمک مراد ایلدکلرینه
فلان ـ بناءً اوزرینه سائرلر قدر آغر سالیانه طرح ایلمدیلر
کمسنه‌یی حمایت ایتمک مراد ایلدکلرینه بناءً La mort n'épargne personne اولوم هیچ کمسنه‌یی اسرکمز ـ On dit, Cet homme n'épargne personne, pour dire, qu'il médit de tout le monde بو ـ بو عیّاب وبد زبان آدم هیچ کمسنه‌یی اسرکمز
قتّال آدمک لسانی هیچ کمسنه‌یی اسرکمز

S'ÉPARGNER. Ménager ses soins, son crédit *A.* تجویز القصور
دریغ داشتن .P تجویز التقصیر ـ تجویز الامتناع ـ تمنّع ـ
اسرکمک .T دریغ کردن ـ || Quand il peut obliger, il ne s'épargne pas بر آدمی ممنون وخوشدل ایتمک الندن
کلدیکی حالده تجویز امتناع وتقصیر ایتمک احتمالی
یوقدر ـ دریغ ایتمز S'il peut vous nuire, il ne s'y épargnera pas طرفکده ایصال ضرر ایلمکه اقتداری وار ایسه تجویز
قصور ایتمیه‌جکی درکار در

ÉPARGNER, se dit aussi pour dire, ménager quelque chose

dans la matière que l'on travaille *T.* اداره || Cette table a été épargnée dans l'épaisseur du roc بو سفره قيانك حجمى ايچنده اداره اولندى

Il se dit aussi d'un tailleur qui épargne de l'étoffe *A.* استفضال *P.* افزونيدن *T.* آرتورمق ـ فضله چيقارمق || Ce tailleur a épargné une culotte dans le drap de ce manteau فلان خياط بر قپودلق چوقه ايچندن بر شلوار دخى استفضال ايلدى

ÉPARPILLEMENT. Action d'éparpiller, ou état de celui qui est éparpillé *A.* انبثاث ـ انتشار ـ نثار *P.* پاشش ـ پاشيدگى *T.* طاغلمه ـ طاغتمه ـ صاچلمه ـ صاچمه

ÉPARPILLER. Disperser çà et là *A.* تبذير ـ نشر ـ نثار ـ بث *P.* افشاندن ـ پاشيدن *T.* طاغتمق ـ صاچمق || Éparpiller de la paille, du foin, de la cendre صمان وگياه ورماد نشر ايتمك V. aussi Épandre. — Figur. *A.* نشر *P.* پراكنديدن ـ پريشان كردن *T.* طاغتمق || Il a bien éparpillé de l'argent كليتلو اقچه ـ نشر سيم وزر ايلدى ـ وافر اقچه نشر ايلدى طاغتدى

ÉPARPILLÉ. *A.* منتثر ـ منثور *P.* پاشيده ـ افشانده *T.* طاغلمش *A.* منتشر *P.* پراكنديده ـ پريشان كرده *T.* صاچلمش

ÉPARS. Épandu, dispersé *A.* متفرق ـ متشتت ـ منتشر *P.* پريشان ـ پراكنده *T.* طاغنق ـ طاغلمش || Les loups avaient épouvanté le troupeau, il était épars dans les blés, dans les vignes قويون سوريسى قوردلردن اوركوب اكينلر وباغلر باغلر ايچنده طاغلمشدر ـ ايچنده متشتت ومتفرق اولمشدر Les Juifs n'ont point de pays certain, ils sont épars dans tous les pays du monde قوم يهودك معين مملكتى اولميوب چار طرف طرف اقطار عالمده متفرق ومنتشر در Bataillons épars پراكنده وپريشان اولمش صنوف عسكريه Il a ramassé toutes les particularités de notre histoire qui étaient éparses dans les livres, dans les chartes تاريخمزه دائر اولان وقايعك بعض كتابلرده وقانوننامه لرده پراكنده بولنمش تفصيلاتنى بر يره جمع ايلدى

ÉPATÉ. Il se dit d'un verre qui a le pied cassé *A.* قدح آياغى قيريق بر قدح *T.* پياله شكسته پا *P.* كسير القدم

On dit, Nez épaté, pour dire, un nez large et court *A.* انف مسطح *P.* بينى پهنا *T.* يايوان برون

ÉPAULE. Membre du corps qui se joint au bras *A.* منكب pl. مناكب *P.* دوش ـ سفت *T.* اوموز || Porter le mousquet sur son épaule تفنكى ـ تفنكى منكب اوزرينه طاشيمق اوموز اوزرينده طاشيمق ـ متنكبا استحمال ايتمك — On dit figur. Je porte cet homme sur mes épaules, pour dire, cet homme me pèse, m'est à charge فلان كشى اوموزم اوزرنده بر دوش تحمله بر بار گراندر ـ حمل ثقيلدر — Et qu'un homme n'a pas les épaules assez fortes pour un tel emploi, pour dire, qu'il n'a pas assez de capacité فلان منصبك باربنى تحمله دوش اقتدارى قاصر در

On dit, Hausser les épaules, lever les épaules, pour dire, témoigner qu'une chose déplaît, qu'elle choque *T.* اوموز يوكسلدوب اظهار صورت ابائت ايتمك || Il n'y a rien à répondre à cela, il n'y a qu'à hausser les épaules بو كلامده اوموز يوكسلدوب اظهار صورت ابائت ايتمكدن غيرى جواب يوقدر

Et prêter l'épaule à quelqu'un, pour dire, lui aider, le soutenir *T.* بر ـ ايفاى لازمهٔ دستگيرى ومعاضدت ايتمك كمسنديه اعارهٔ دوش اعانت ايتمك — Et Donner un coup d'épaule, pour dire, aider à quelque chose, venir au secours de quelqu'un *A.* اعطاء القوة الظهر *P.* پشتبانى نمودن *T.* آرقه ويرمك

On appelle L'épaule d'un bastion, le flanc d'un bastion *A.* ضلع البرج *P.* پهلوى بارو *T.* پلنقه نك يانى

ÉPAULÉE. Effort qu'on fait de l'épaule pour pousser quelque chose *A.* وكزة بالمنكب *T.* اوموز ايله قاقش

ÉPAULEMENT. Espèce de rempart qui sert à couvrir une batterie de canon, ou des troupes, et qui est fait de fascines et de terre *A.* عضد pl. اعضاد *T.* قول كبى ديوار

ÉPAULER. Rompre ou démettre l'épaule. Il ne se dit que des bêtes *A.* خلع لمنكب ـ كسر المنكب *P.* دوش شكستن ـ دوش از جايش جدا كردن *T.* اوموزى قيرمق ـ اوموزى يرندن آيرمق Il n'est d'usage qu'en parlant des bêtes — Figur. Assister, aider *A.* معاضدت ـ مظاهرت *P.* دستگيرى كردن *T.* آرقه ويرمك ـ ياردم ايتمك || Cet homme réussira dans cette entreprise, il est bien épaulé بو آدم عزم ايلديكى مادّه ده مظاهر ودستگيرلرى قوى اولمغله واصل مرام اوله جغى بى اشتباهدر

S'ÉPAULER. *A.* انخلاع المنكب ـ تكسّر المنكب *P.* دوش از جايش جدا شدن ـ شكسته شدن *T.* اوموز قيرلمق ـ اوموز يرندن آيرلمق || Ce cheval s'est épaulé بو آتك اوموزى

يرندن آيرلدی

Épauler, se dit aussi des troupes qui sont exposées au canon et signifie, les mettre à couvert *A.* ستر *P.* پس پرده نهادن *T.* پرده ایله اورتمک ـ مترسلمک

Épaulé. *A.* مخلوع المنکب ـ منکسر المنکب *P.* شکسته دوش ـ دوش از جا بیرون شده *T.* اوموزی قیریق ـ اوموزی یرندن آیرلمش

ÉPAULETTE. Un tissu d'or ou d'argent que les officiers militaires portent sur les épaules *A.* شیار *P.* طراز دوش *T.* اوموز چپرازی

ÉPAVE. Il se dit des choses égarées et restées sans propriétaire, et particulièrement des bêtes *A.* ضالّة pl. ضالّات *P.* گم شده ـ یافه *T.* بیتک || Cheval épave بیتک آت Les épaves appartiennent au seigneur sur la terre duquel elles se trouvent حیوانات ضالّه بولندقلری ارضک صاحبنه عائد در ـ بیتکلر صاحب ارضه اصابت ایدر ـ Droit d'épave, est le droit qu'a le seigneur de se saisir, de s'approprier les choses épaves *A.* حقّ الضبط الضالّة *P.* حقّ گرفتن یافه ـ حقّ ضبط بیتک ایتمنک حقی *T.* کردن یافه

ÉPÉE. Arme que l'on porte à son côté *A.* سیف pl. سیوف pl. اسیاف *P.* شمشیر ـ تیغ *T.* قلیج || Épée à poignée d'argent سیم قبضه‌لو بر قطعه شمشیر Épée enrichie de diamans الماس ـ مجوهر قلیج ـ جواهر ایله مرصّع بر قطعه سیف بالمسایفه محاربه Se battre à l'épée ایله اراسته بر شمشیر قلیج ایله دوکشمک ـ ایتمک Ceux qui portent l'épée حامل بلد تقلید حملهٔ سیوف ـ سیف اولنلر Mettre une épée à son côté بلد قلیج طاقمق ـ شمشیر در میان ایتمک ـ سیف ایتمک کمره قلیج آصمق ـ Le connétable porte l'épée haute et nue devant le Roi عظمای رجالدن فلان منصب صاحبی قلیجی مرتفعاً ومسلولاً الندہ طوتارق پادشاهه پیشرو اولور Il le poursuivit l'épée dans les reins قلیجک اوجنی فلانک آرقه‌سنه طیادەرق تعقیبنه سرعت وشتاب ایلدی Nos soldats attaquèrent le retranchement des ennemis l'épée à la main بزم عسکری نفراتمز مسلول الاسیاف اولدرق دشمن مترسلری قلیج اوزرینه هجوم ایتمشلر در Charger l'épée à la main در دست اولدرق حمله ایتمک La ville fut prise d'assaut, on passa tout au fil de l'épée فلان قلعه حرباً وعنوة ضبط وتسخیر ودرونده بولنانلرک جمله‌سی عرض علی السیف ایله جمله‌سی قنطرهٔ تیغ آبداردن امرار ـ قهر وتدمیر اولندی جمله‌سنی دیل ـ جمله سی قلیجدن کچورلدی ـ اولندی کسه قیردیلر

Tirer l'épée. *A.* سلّ السیف *P.* تیغ ـ شمشیر آهیختن *T.* قلیجی صیرمق از نیام بر کشیدن

Remettre l'épée dans le fourreau *A.* اغماد السیف *P.* شمشیر در نیام کردن *T.* قلیجی قیننه قویمق

On dit figur., Emporter une chose à la pointe de l'épée, pour dire, l'emporter après de grands efforts برشیئی وارقوتی بازوبه کتوررک تحصیل ایتمک

On dit proverb. À vaillant homme courte épée, pour dire, que la valeur supplée aux armes یکتک قلیجی قصه ده اولسه ضرری یوق ـ On dit d'une tentative qui n'a point de suite, C'est un coup d'épée dans l'eau دکزه قلیج جالمقدر ـ دکزه قلیج جالمقدن فرقی یوقدر ـ Et d'un homme qui est toujours prêt à mettre l'épée à la main, que son épée ne tient pas au fourreau قلیجی قیندہ براقمز ـ قلیجنی قینده آلیقویمز

Quand un homme ne peut parvenir à quelque chose qu'il voudrait avoir, on dit, que son épée est trop courte قلیجی پک قصه در بوکا دکدمز ـ الی بوکا دکدمز ـ On dit, que l'épée de quelqu'un est vierge, pour dire, qu'il n'a jamais tiré l'épée فلانک قلیجی بکر در

On dit des gens qui se querellent pour la moindre chose, qu'ils en sont toujours aux épées et aux couteaux لا ینقطع بری برلریله بچاق بچاغه کلورلر ـ On dit, qu'un homme se fait tout blanc de son épée, pour dire, qu'il se vante d'avoir beaucoup de crédit pour la réussite d'une affaire قلیجی ایله سیف صارم نفوذ واعتباریله افتخار ایدر ـ افتخار ایدر

On dit d'un homme en qui la vivacité d'esprit use la santé, que l'épée use le fourreau کسکین قلیج قیننی اورسدلر

On appelle L'épée, l'état des gens d'épée *A.* طریقة الاهل *P.* طریقت ارباب السیف pl. اهل السیف ـ السیف *T.* عسکری طریقتی سپاهیان || Il a quitté la robe pour l'épée طریقت اهل سیفی اختیار ایله اهل قلم طریقتنی ترک ایلدی Les gens d'épée ارباب سیف

ÉPELER. Nommer les lettres qui composent un mot, et en former des syllabes *A.* تقطیع الحروف الالفاظ ـ تهجی

ÉPELLATION. Action d'épeler. *A.* هجا

ÉPERDU. Qui a l'esprit troublé par la crainte ou par quelqu'autre passion *A.* دالِه ـ متدلّه ـ مسلوب الشعور *P.* سرگشته ـ سرگردان ـ پریشان ذهن *T.* عقلنی شاسورمش || Elle sut qu'on attaquait son mari, elle courut aussitôt tout éperdue pour le secourir زوجی اوزرینه مسلّط اولدقاری مسموعی اولیجق كلّيًا مسلوبة الشعور اولدرق اعانتنه سرعت وشتاب كلّيًا سرگشته ودالهه اولدرق اعانتنه شتاب ایلدی ـ ایلدی

En parlant d'amour, on emploie particulièrement les mots *A.* مستهام ـ هایم *P.* آشفته ـ هوشربوده *T.* عقلی قاپلمش

ÉPERDUMENT. Violemment et d'une manière éperdue. Il ne se dit guère que de l'amour ou de quelque désir ardent *A.* متدلّهًا ـ هایمًا *P.* بآشفتگی دل *T.* عقلی قاپلمش اولدرق || Être amoureuse éperdument هایمًا ومتدلّهًا عاشق اولمق

ÉPERON. Petite branche de métal qui se met autour des talons, et dont les pointes servent à piquer le cheval *A.* كلّوب pl. كلاليب ـ مهماز pl. مهامیز *P.* مهمیز ـ مهماز *T.* ماهمیز || Éperon doré آلتون مهمیز ـ مهمیز زرین

On dit figur. Donner un coup d'éperon jusqu'à un tel endroit, pour dire, y aller en diligence فلان محلّه قدر مهمیز زن سرعت واستعجال اولمق

On dit, qu'un cheval n'a ni bouche, ni éperon, pour dire, qu'il a la bouche forte, qu'il n'est point sensible à l'éperon فلان آت نه كم آلور ونه مهمیز دن قوجنور ـ Et figur., qu'un homme a besoin d'éperon, qu'il lui faut donner un coup d'éperon, pour dire, qu'il faut le pousser, l'exciter مهمیز حثّ وترغیب ایله تحریك اولنمغه محتاجدر Et qu'il a plus besoin de bride que d'éperon, pour dire, qu'il a plus besoin d'être retenu, que d'être excité مهمیز حثّ وترغیب ایله تحریكه محتاج اولمیوب بلكه اقدامنه كفّ عنان سعی اولنمق لازمدر

Il se dit aussi, de l'ergot des coqs et de quelques autres animaux V. Ergot ـ Il se dit aussi de cette pointe qui fait la proue des galères *A.* انف الزبزب *T.* جكدیرینك بورنی ـ Et d'une sorte de fortification en angle saillant, qui se fait au milieu des courtines *T.* سیوری كوشدلو جیقمه ـ Et de certains ouvrages de maçonnerie terminés en pointe, faits en dehors d'un bâtiment ou d'une muraille *T.* اوجی سیوری جیقمه پاینده

ÉPERONNÉ. Qui a des éperons aux talons *A.* ذو المهماز *P.* مهمیزدار *T.* ماهمیزلو

ÉPERONNIER. Artisan qui fait ou vend des éperons *A.* صنّاع المهامیز ـ بیّاع المهماز *P.* مهمیزگر ـ مهمیزفروش *T.* ماهمیزجی

ÉPERVIER. Genre d'oiseaux de fauconnerie. L'épervier proprement dit s'appelle *A.* باشق *P.* باشه *T.* آتمجه

Une autre espèce qui se compose des autours, s'appelle *A.* بازی *P.* باز *T.* طغان

ÉPHÈBE. Jeune homme arrivé à l'âge de puberté *A.* مراهق pl. مراهقین ـ شاب امرد *P.* جار ابرو ـ جوان نو رسیده *T.* هنوز بتشمش اوغلان ـ بیغی ترلمش اوغلان

ÉPHÉLIDES. Taches larges et noirâtres qui viennent au visage par l'ardeur du soleil, ou quelqu'autre inflammation *A.* نمش *P.* جغیت ـ سیس *T.*

ÉPHÉMÈRE. Qui ne dure qu'un jour *A.* یومی *P.* روزینه ـ یكروزه ـ روزی *T.* بر كونلك ـ كوندهلك

ÉPHÉMÉRIDES. Tables astronomiques, par lesquelles on détermine pour chaque jour le lieu de chaque planète *A.* الواح الزیج الیومی *P.* زیجنامهای هر روزه *T.* كوندهلك زایچهلر

ÉPHIALTES. V. Cauchemar.

ÉPI. La tête du tuyau de blé où est le grain *A.* سنبله *P.* خوشه ـ سوك *T.* اكین باشی ـ بشاق || Quand les blés sont en épi مزروعاتك اسبالی موسمنده اكینلر بشاقلندیغی وقتده

ÉPICARPE. Topique qu'on applique au poignet sur le pouls. On dit aussi, Péricarpe, dans le même sens *A.* لاصقی الزند *P.* مردم بندهگاه مشت *T.* بلكجه یاقیسی

ÉPICE. V. Épices.

ÉPICÈNE. Nom qu'on donne aux mots communs aux deux sexes *A.* متساوی التأنیث والتذكیر || Les mots Enfans, Parens sont épicènes اولاد وابوین كلمهلری متساوی التأنیث والتذكیردر

ÉPICER. Assaisonner avec des épices *A.* تتبیل ـ تفحیة ـ افزار ـ بافزار تربیه كردن *P.* تركیب بالابزار والتوابل || بهارات ایله تربیه ایتمك ـ بهارات قاتمق *T.* آمیختن N'épicez pas tant ce pâté بو خمیر یمكنه چوق بهارات قاتمه

Épicé. *A.* متبّل *P.* افزار آلود *T.* بهارلو

ÉPICÉRASTIQUE. On appelle ainsi les médicamens qui, par leur humidité tempérée, ont la vertu d'adoucir les humeurs *A.* ملطّف الاخلاط *P.* نرمساز كش *T.* اخلاطی یومشادیجی

ÉPICERIE. Nom collectif qui comprend toutes les épices *A.* اجناس الافاويه والابزار - اجناس التوابل - اجناس الافحاء *P.* جنس افزار *T.* بهارات قسمى || Les Hollandais font un grand commerce d'épiceries فلمنكلو اجناس بهارات ايله كليتلو تجارت ايدرلر

ÉPICES. On donne ce nom en général à toutes les drogues orientales et aromatiques dont les épiciers font le commerce *A.* pl. ابزار - توابل *P.* افزار *T.* بهارات || Le commerce des épices بهارات آليش ويريشى - ابزار وتوابل تجارتى

ÉPICIER. Celui qui vend des épices *A.* بايع الابزار - تبّال *P.* افزار فروش *T.* بهارات صاتيجى || Riche épicier ذيقدرت بر تبّال

ÉPICRÂNE. Ce qui environne le crâne *A.* لبس - سمحاق القحف *P.* پوشش كاسهٔ سر *T.* باش چناغى زارى

ÉPIDÉMIE. Maladie générale ou populaire *A.* مرض جارف - مرض العامّة - دونة - مرض شامل *P.* رنج دمه گير *T.* عامّديه يايلمش خستهلك || Cette maladie ayant commencé par peu de personnes, dégénéra en épidémie بو مرض اوّل امرده انجق بر قاچ نفوسه عارض اولوب كيدهرك مرض جارف صورتنى كسب ايلدى

On dit figur. Il y a des épidémies morales اخلاقده دخى امراض جارفه عارض اولو كلمشدر

ÉPIDÉMIQUE. Qui tient de l'épidémie *A.* متعلّق بامراض شامل - متعلّق بامراض الشاملة - الجارفة *P.* متعلّق رنج دمه گير *T.* عامّديه يايلاور خستهلغه متعلق || Maladie épidémique بر مرض - Figur. || Des maladies épidémiques du corps et d'esprit امراض جارفديه متعلّق امراض شاملهٔ جسمانيّه ونفسانيّه

ÉPIDERME. La première peau de l'animal *A.* بشرة *P.* روى پوست *T.* دريتك يوزى || Cela n'a fait que lui effleurer l'épiderme فلان شئ دريتك يوزينى صييرەقدن غيرى بر ضرر ايتمدى

ÉPIDIDYME. Éminence qui s'élève autour de chaque testicule *A.* انثى pl. انثيان *P.* خايه *T.* خايه

ÉPIER. Monter en épi *A.* اسبال *P.* خوشه گرفتن - سوگك زدن *T.* بشاقلنمق

ÉPIÉ. *A.* مسبل *P.* خوشه گير - خوشه گرفته *T.* بشاقلنمش

ÉPIER. Observer secrètement les actions de quelqu'un *A.* امالهٔ ديدهٔ تجسّس كردن - پژوهيدن *P.* اعتيان - تجسّس *T.* كوزلمك - جاسوسلق || On l'a mis près de ce jeune homme pour épier ce qu'il fait حركات وسكناتنى تجسّس ضمننده يانينه آدم تعيين اولندى Prenez garde à ce que vous direz, vous êtes épié سويليهجككز كلامه كركى كبى دقّت ايله - زيرا سنك حالكى تجسّس واعتيان ايدر آدم وار در On dit, Épier le mouvement des ennemis اعدانك حركات وسكناتلرينه امالهٔ نظر تجسّس ايتمك

On dit aussi, Épier l'occasion *A.* انتهاز الفرصة - ترصّد الفرصة *P.* فرصت‌بين شدن *T.* فرصت كوزتمك - وقتنى كوزتمك || Épier l'occasion d'agir عمل وحركت فرصتنى انتهاز ايتمك - عمل وحركت ايچون مترصّد فرصت اولمق Épier le moment مناسب - وقت مناسبه مترصّد ونگران اولمق وقتى كوزتمك

ÉPIEU. Sorte d'arme d'hast à fer plat et pointu *A.* حربة pl. حراب *P.* نيزك *T.* قصّه كوندر || Il attendit le sanglier avec son épieu حربەسى الندە اولدرق خنزيرك ظهورينه مترقب اولدى

ÉPIGASTRE. Partie supérieure du bas ventre *A.* مانة *P.* بالاى شكم *T.* قارن اوستى

ÉPIGASTRIQUE. Qui appartient à l'épigastre *A.* مانى - متعلّق بالمانة *P.* متعلّق بالاى شكم *T.* قارن اوستندەكى || Région épigastrique قارن اوستندەكى طبقه - طبقهٔ مانيّه

ÉPIGLOTTE. C'est le nom qu'on donne à la luette. V. ce mot.

ÉPIGRAMMATIQUE. Qui appartient à l'épigramme *A.* هجوى - متضمّن القوارص *T.* طوقنقلو || Style épigrammatique طوقنقلو سبك وعباره

ÉPIGRAMMATISTE. Auteur d'épigrammes *A.* منشد الاهاجى

ÉPIGRAMME. Espèce de petite poésie, qui se termine ordinairement par quelque pensée vive et saillante *A.* احجيّة pl. اهاجى

Il se dit aussi d'un mot, d'un trait qui présente une critique vive, une raillerie mordante *A.* قارصة pl. قوارص *P.* سخن جگر دوز *T.* طوقنقلو سوز

ÉPIGRAPHE. Inscription qu'on met sur un bâtiment, pour en marquer l'usage *A.* عنوان *P.* بر نوشت *T.* كتابه

ÉPILATOIRE. Qui sert à faire tomber le poil *A.* ناسل - موجب التصوّح - مذهب الشعر *P.* موريز *T.* قيلى دوكدريجى - قيلى كيدريجى

ÉPILEPSIE. Mal caduc, haut mal *A.* صرعة *P.* درد ديوگلوج

علت صرعیه مبتلا در T. طوتارق || Il est sujet à l'épilepsie برقاچ حملات صرعید دوچار Il a eu des attaques d'épilepsie اولدی — Pour l'épilepsie des enfans, on emploie les mots A. ام الصبیان P. حوالد T. باد کودکان

ÉPILEPTIQUE. Qui appartient à l'épilepsie A. صرعی || Symptôme épileptique عارضهٔ صرعیّه — صرعه عارضه‌سی Convulsions épileptiques اختلاجات صرعیّه

Il est aussi substantif, et alors il ne se dit que des personnes, et signifie, sujet à l'épilepsie, attaqué d'épilepsie A. مصروع pl. مصروعین P. زنجور درد دیو گلوج T. طوتارقلو

ÉPILER. Faire tomber le poil A. اذهاب الشعر — انسال P. مو ریزانیدن T. قیلی دوکدرمک — تویبی کیدرمک

ÉPILÉ. A. منسول — ذاهب الشعر P. مو ریخته T. قیلی تویبی دوکلمش — دوکلمش

ÉPILOGUE. La conclusion d'un discours oratoire A. نتیجه نتیجهٔ سخن — انجام سخن P. فذلکة الکلام — الکلام T. سوزک نتیجه‌سی — سوزک قبتسی

ÉPILOGUER. Censurer, trouver à redire, A. تعریض — عیبجویی — حرفگیری کردن P. تعییب — تعذیل — اعتراض کردن T. قصور بولمق — قندمق

ÉPILOGUEUR. Qui aime à épiloguer A. معترض — عذال — قصور بولمغه مبتلا — قنابیجی T. عیبجو — حرفگیر P. عیاب قصور اراشدریجی

ÉPINARDS. Sorte d'herbage, A. اسفناج — اسفاناج — رحا P. تخم اسفناج شومین — اسبانج T. اسپناق || Graine d'épinards اسپناق تخمی —

ÉPINÇOIR. Gros marteau qui sert particulièrement aux tailleurs de pavé A. مطاس — مسحنة P. کننده T. طاشجی واریوز — کلنکی

ÉPINE. Espèce d'arbrisseau dont les branches ont des piquans A. ام غیلان — طلحة — طلاح P. مغیلان T. مغیلان آغاجی || Sa terre est en friche, il n'y croit que des épines اراضیسی پور اولمغله مغیلاندن غیری بر شئ انبات ایتمز

Il se dit aussi des piquans qui viennent à quelques arbres, comme les roses, etc. A. شوک pl. اشواک P. خار T. تیکن || Il lui est entré une épine dans le pied آیاغنه بر تیکن باتدی — On dit figur. d'un embarras, d'un obstacle qu'une personne ou une chose fait à quelqu'un, que c'est une épine au pied پای اقدامده بر خار آزار در On dit dans le même sens, qu'on s'est tiré une fâcheuse épine du pied, pour dire, qu'on a surmonté un obstacle پای اقدامدن رفع خار آزار اولندی Et d'un homme qui est dans de grandes inquiétudes, dans de grandes impatiences, qu'il est sur des épines خار زار تلاش واضطراب ایچنده در

Il signifie figur. difficultés, choses qui donnent bien de la peine A. مشوکة الصعوبة — مشوکة العسرة P. خارزار دشواری واشکال T. خار عسرت — کوجلک تیکنلری — کوجلک تیکنلکی || Les épines de la Logique علم منطقده اولان خارزار عسرت وصعوبت Le monde est plein d'épines بو عالم بی بقا بر مشوکهٔ محنت وبلا در Il n'y a point de science dont l'étude ne soit pleine d'épines et de difficultés علوم ایچنده خار عسرت پرخار اشکال وصعوبت — واشکالدن بری هیچ بر علم یوقدر اولمیان هیچ بر علم یوقدر

On dit d'un homme qui rencontre des difficultés à tout moment dans une entreprise, qu'il marche sur les épines A. وقع فی حظر الرطب P. برخارزار بلا روان است T. تیکنلک اوزرنده کزر — Et proverb., qu'il n'est point de roses sans épines, pour dire, qu'il n'y a point de plaisir sans quelque mélange de chagrin تیکنسز کل اولمز — جهانده کل بیخار یوقدر

ÉPINE-DE-CHRIST. Arbrisseau A. عوسجة T. سنجان تیکنی

ÉPINE DU DOS. Cette suite de vertèbres qui règne le long du dos de l'homme et des animaux A. صلب pl. اصلاب P. پشتماره — مازه — مازن — مهرهٔ پشت T. اوکورغه — آرقه کمیکی

ÉPINE-ARABIQUE. Espèce de plante A. شکاعی P. خارزد T. قلقان تیکنی — قورلغان تیکنی

ÉPINE-VINETTE. Arbrisseau qui porte un fruit rouge et aigre A. امیربارس — انبربارس — اثرارة P. زرشک — هروک — قادین طوزلغی — خاتون طوزلغی — قراموق T. زریک

ÉPINETTE. Instrument de musique à clavier, plus petit qu'un clavecin P. زنتو T. سنطور

ÉPINEUX. Qui a des épines A. شایک P. خاردار — خارآور T. تیکنلو || Arbres épineux اشجار شایکة

Il signifie figur. plein de difficultés, d'embarras. Ainsi on dit, Une affaire épineuse A. امر معمس pl. امور معمسة pl. معمسات امر معضل pl. امور معضلة pl. معضلات الامور — الامور P. کار دشوار — کار پر خار عسرت T. چیره‌شک ایش La Lo-

gique, la Grammaire est fort épineuse علم منطق وعلم نحو بو پر خار عسرتدر Cette matière est fort difficile à traiter مادّه‌نڭ رؤيت ومذاكره‌سى بغايت دشوار ودر طرفى بغايت چپره‌شكدر- پر خار دلازار در

Il se dit aussi des personnes, et signifie, qui fait des difficultés sur tout *A.* مشارس *P.* بد خو *T.* چپره‌شڭ خويلو

ÉPINGLE. Petit brin de cuivre, pointu par un bout, qui a une tête à l'autre, et dont on se sert pour attacher quelque chose *A.* مدرى pl. مدارى *P.* سرخاره *T.* طوپلو || Épingle de diamant الماس طوپلو- مجوهر طوپلو

ÉPINGLIER. Marchand d'épingles *A.* بايع المدارى *P.* سرخاره فروش *T.* طوپلو صاتيجى

ÉPINIÈRE. Ce qui appartient à l'épine du dos *A.* صلبى *P.* آرقه كيكنه متعلق *T.* مازنى || Les artères épinières شراين صلبيّة - Moelle épinière. V. Moelle.

ÉPINIERS. Bois d'épines où les bêtes noires se retirent *A.* مشوكة *P.* خارزار *T.* چاليلق - تيكنلك

ÉPIPHANIE. Fête de la manifestation de Jésus-Christ aux Gentils *A.* عيد الالقاء الصليب فى - عيد التجلّى - عيد الدنح *P.* الما حاج صويه آتلديغى كون *T.* روز هوشان

ÉPIPHONÈME. C'est une exlamation sentencieuse par laquelle on termine quelque récit intéressant *A.* خاتمة الكلام *P.* قرار سخن *T.* سوزڭ قرارى

ÉPIPHYSE. Éminence cartilagineuse unie au corps d'un os *A.* حجرة الغضروفيّة على العظم *P.* بر جستهٔ كرجنى بر استخوان *T.* كيكڭ اوزرنده كمرتلكلو طومالج

ÉPIPLOÏQUE. qui appartient à l'épiploon *A.* تربى *T.* جوزه متعلق || Artères épiploïques شراين تربيّة Veines épiploïques عروق تربيّة

ÉPIPLOMPHALE. Terme de Médecine. Hernie de l'ombilic, causée par la sortie de l'épiploon *A.* نزول الثرب - قيلة الامعا *P.* كوبكه جوز اينمسى *T.* فى السرّة

ÉPIPLOON. Membrane très-mince, plus ou moins garnie de graisse, qui couvre les intestins en devant *A.* ثرب pl. ثروب pl. اثارب *T.* جوز

ÉPIQUE. Il ne se dit qu'en parlant du Poème épique, qui est un grand ouvrage de poésie, où le poète raconte quelque action héroïque *A.* نشيدهٔ نعتيّة - قصيدهٔ نعتيّة - مثنوى *P.* وصف احواله دائر قصيده *T.* جغانهٔ داستانئال

ÉPISCOPAL. Qui appartient à l'évêque *A.* اسقفى *P.* اسقفى *T.* پسقپوسه متعلق - پسقپوسكڭ || Dignité épiscopale رتبهٔ اسقفيّه Palais épiscopal دسيعهٔ اسقفيّه - پسقپوس قوناغى

ÉPISCOPAT. Dignité d'évêque *A.* رتبة الاسقفيّة - اسقفيّت *P.* اسقفى *T.* پسقپوسلق - Il se dit aussi, du temps pendant lequel une personne est revêtue de cette dignité *A.* مدّة الاسقفيّة *P.* هنگام اسقفى *T.* پسقپوسلق وقتى || Pendant son épiscopat پسقپوسلغى وقتنده - Et du corps des évêques *A.* زمرة الاساقفة *P.* گروه اسقفان *T.* پسقپوس طايفه‌سى طايفهٔ پسقپوسان -

ÉPISODE. Action subordonnée à l'action principale dans un poème, dans un roman *A.* لاحقة pl. لاحقات || Le fond de son histoire est très-vrai; les épisodes sont fabuleux فلان كمسنه‌نڭ تأليف ايلديكى تاريخڭ نصّى واقع حالڭ عينيدر انجق لاحقاتى خرافات مقوله‌سيدر

ÉPISPASTIQUE. Médicament topique qui attire fortement les humeurs en déhors *T.* پهلوان ياقيسى

ÉPISSER. Entrelacer une corde avec une autre *A.* تشبيك ريسمانها با *P.* تضفير الحبول بعضها على البعض - الحبول ايبلرى برى برلريله اورمك *T.* همديگر تافتن

Épissé. *A.* حبول مضفورة بعضها على البعض - حبول مشبّكة *P.* ريسمانهاى با همديگر تافته *T.* برى برلريله اورلمش ايبلر

ÉPISTÉMONARQUE. Ancien titre d'office dans l'Église Grecque. L'épistémonarque avait l'inspection de tout ce qui appartient à la Foi *A.* ناظر الامور الدينيّة

ÉPISTOLAIRE. Qui appartient à l'épître. Il ne se dit que dans ces phrases, Style épistolaire *A.* سبك المكاتيب Le genre épistolaire *A.* فنّ التحرير المراسلات - فنّ الانشاء المكاتيب

ÉPISTYLE. V. Architrave.

ÉPITAPHE. Inscription que l'on met sur un tombeau *A.* كتابة الحجرة القبر - الرجمة *P.* كتابهٔ مزار - بر نوشت سنگ مزار طاشى كتابه‌سى *T.* قبرنامه || Épitaphe en vers منظوم مزار طاشى كتابه‌سى Épitaphe satirique هجوى حاوى بر مزار طاشى كتابه‌سى

ÉPITHALAME. Poème fait pour féliciter des nouveaux mariés *A.* نشيدة الترفئة *P.* يكى چغانه در تهنيت نو عروسان *T.*

اولنمشلرك تبريكنى حاوى منظومه || Composer un epithalame ترقضيى حاوى بر نشيده نظم وانشاد ايتمك

ÉPITHÈTE. Terme qui, étant joint à un substantif, y désigne quelque qualité *A.* صفت pl. صفات || Cette épithète n'est pas bien placée بوقعدر نا بموقعدر - بو صفت دكلدر - موقعنده موقعنده صرف اولنماشور

ÉPITHYM. On a donné ce nom à la cuscute. V. ce mot.

ÉPITOME. Abrégé d'un livre *A.* مختصر - موجز - مجمل *P.* اجمال *T.* اجمالى || Épitome de l'histoire Romaine تاريخ اجماليسى - روماليونك مجملى V. Abrégé.

ÉPÎTRE. Lettre missive *A.* رسالة - مكتوب pl. مكاتيب pl. مراسلة - رسايل pl. مراسلات *P.* نامه *T.* مكتوب - كاغد || Il se dit des lettres écrites par les anciens dont les langues sont mortes || Les épîtres de Cicéron فلانك مكاتيب ومراسلاتى Les épîtres des Saints Apôtres رسايل حواريون

ÉPÎTRE dédicatoire. La lettre qui se met à la tête d'un livre qu'on dédie à quelqu'un. V. Dédicatoire.

ÉPITROPE. Figure de Rhétorique par laquelle l'orateur accorde quelque chose qu'il pourrait nier *A.* صورة التسليم - صورة التسليم والقبول *T.* قبوللمه صورتى

ÉPITROPE. Nom que les Grecs modernes donnent à une espèce d'arbitre. *T.* وكيل

ÉPIZOOTIE. Maladie contagieuse des bestiaux *A.* سوافى - حيوان *T.* مرك عام حيوانات *P.* آفت جايحة - جايحة بو قضانك قيرغينى || Il règne une épizootie dans ce canton قيرغين - دواب ومواشيسنه برآفت جايحه مستولى اولدى دوشدى

ÉPIZOOTIQUE. Qui tient de l'épizootie *A.* سوافى *P.* متعلق مرك عام حيوانات *T.* قيرغينه متعلق

ÉPLORÉ. Qui est tout en pleurs *A.* مستغرق - معول - نايح اشكريزان - غريوان - گريان *P.* فى البكاء والنوحة كوزندن صاپرصاپر ياش دوكيلان - كوز ياشى ايچنده اولان *T.* || Elle entra tout éplorée نايحه ومعوّله اولدرق دخول ايلدى بالنوحة والعويل - گريان وغريوان اولدرق ايچرو كلدى - فلانك دخول ايلدى Je trouvai ses parens tout éplorés والدينى عويل ونوحه اوزره بولدم

ÉPLUCHER. Nettoyer en séparant avec la main les ordures et ce qu'il y a de gâté *A.* تنقيش - تمش *P.* فاخيدن *T.* آيرتلمق Il se dit particulièrement des herbes et des grains || Éplucher des herbes, de la salade نباتاتى وصالتديى تمتيش آيرتمق - ايتمك

On dit figur. Éplucher un ouvrage, la généalogie, la vie, les actions de quelqu'un, pour dire, rechercher ce qu'il peut y avoir de mauvais, de reprochable *A.* تسقط - تنقير العيب *P.* جستجويئ عيب كردن *T.* آراشدرمق

En parlant des oiseaux, il signifie, nettoyer ses plumes avec son bec *A.* تنشش - نششة *P.* مرغ ريش خودرا بمنقار بر *T.* كندن قوش برونيله توينى يولوب اوجورمق || Cet oiseau s'épluche قوش برونيله توينى - قوش ننششه ايدر يولوب اوجورر

Il se dit aussi en parlant des étoffes, et signifie, en enlever les pailles, les bourres, les ordures *A.* تكسيح *P.* رفتن *T.* سپورمك - سلمك || Éplucher du drap چوقهيى سلمك

ÉPLUCHEUR. Celui qui épluche *A.* ممتش *P.* فاخيده ساز *T.* آيرتلايجى

Il se dit au figuré *A.* منقر العيوب - متسقط *P.* عيبجوى *T.* قصور آراشدريجى

ÉPLUCHURE. L'ordure que l'on ôte de quelque chose qu'on épluche *A.* سقط pl. اسقاط - سقاطة pl. سقاطات - خسالة pl. خسالات *P.* خس وخاش *T.* دوكنتى

ÉPOINTER. Ôter la pointe à quelque instrument *A.* اذهاب الانف - ازالة الانف *P.* نوك فرسودن *T.* اوجى بوزمق - بچاغك اوجى كيدرمك || Épointer un couteau, une aiguille وايكنه‌نك اوجنى بوزمق

ÉPONGE. Espèce de plante maritime attachée aux rochers dans la mer *A.* إسفنج *P.* ابرك - نشكرد - شوخگير *T.* سونكر || Ce drap ne vaut rien, il boit l'eau comme une éponge بو چوقه سونكر كبى صويى نشف ايدر مقولهدن اولمغله هيچ ايشه يرامز - On dit, Passer l'éponge sur quelque chose de peint ou d'écrit, pour dire, l'effacer اوزرينه تصويرك وخطك خطى سونكر ايله - امرار شوخگير تطليس وامحا ايتمك - سيلوب نا بديد ايتمك - Et figur. Passer l'éponge sur quelque action, pour dire, en effacer le souvenir صحيفهٔ خاطر اوزرينه امرار اسفنج فراموشى ونسيان ايله فلان مادّه‌يى ازاله وامحا ايتمك

ÉPONGER. Nettoyer avec une éponge *A.* مسح بالاسفنج *P.*

سونكر ايله سلمك *T.* بشوخگير سابيدن || Éponger un carrosse هنطوى سونكر ايله سلمك

Épongé. *A.* ممسوح بالاسفنج *P.* بشوخگير سابيده *T.* سونكر ايله سلنمش

ÉPOQUE. Point fixe dans l'histoire *A.* رأس الوقت *P.* سر سال *T.* وقت باشى || L'époque du déluge اعتبار رأس الوقت اولنان طوفان نوح Les principales époques de l'histoire sacrée sont la création du monde, le déluge, la vocation d'Abraham تاريخ وقايع مباركدنك رأس الاوقات اصليدسى خلقت عالم وطوفان نوح واصطفاى حضرت ابراهيمدر La naissance de Jésus-Christ est l'époque d'où la plupart des chrétiens commencent à compter les années ميلاد حضرت عيسى اكثر ملل عيسويه عندنده ابتداى حساب سنين اولمق اوزره رأس الوقت اعتبار اولنور

Il se dit par extension, de quelque circonstance remarquable dans la vie d'un homme, dans le règne d'un prince *A.* موقت - وقت *P.* چاغ - هنگام *T.* چاغ || Ce prince n'est connu que pour avoir servi d'époque au malheur de son pays فلان پادشاه ملكنك شامتى وقتنه وسيله اولمق اوزره مشهور ومتعارف اولمشدر Sous le règne le plus brillant, et sous l'époque la plus heureuse de ce règne پر فر اول سلطنت وشوكت اثناسنده واسعد وايمن وقتنده Depuis cette époque fatale اول وقت مشئومدنبرو

ÉPOUDRER. Ôter la poudre de dessus les hardes *A.* رفع الغبار - اذهاب الغبار - سلب الغبار *P.* از غبار پاكيزه كردن *T.* توزى سلمك - توزى كيدرمك || Époudrer un tapis قاليچه‌نك توزى سلمك Époudrer des livres كتابلرك توزينى توزينى كيدرمك سلمك

Époudré. *A.* مسلوب الغبار *P.* از غبار پاكيزه كرده *T.* توزى سلنمش

ÉPOUILLER. Ôter des poux *A.* تفلية *P.* سپس بركندن *T.* بتلمك || Une mère qui épouille son enfant جوجوغنى بتليان بر والده

Épouillé. *A.* متفلى *T.* بتلنمش

ÉPOUSAILLES. La célébration du mariage *A.* رسم النكاح - رسم التزوج *P.* آيين نكاح *T.* اولنمه رسمى || Le jour de leurs épousailles رسم نكاحلرينك اجراسى كونى

ÉPOUSE. Il se dit d'une femme unie à un homme par les liens du mariage *A.* زوجة - حليلة - منكوحة - عرس - بعلة *P.* همسر *T.* قارى

ÉPOUSÉE. Celle qu'un homme vient d'épouser, ou qu'il va épouser *A.* عروس pl. عرايس *P.* پيوگ *T.* كلين || Mener l'épousée à l'église عروسى كليسايه كوتورمك

On dit proverb. d'une personne ridiculement ajustée, qu'elle est parée comme une épousée de village كويلو كلينى كبى بزنمش دونانمشدر

ÉPOUSER. Prendre en mariage *A.* عقد النكاح - تزوج *P.* نكاح بستن - عروسى كردن *T.* اولنمك || Ils ont fait longtemps l'amour, à la fin ils se sont épousés مدت مديده بينلرنده معاملات عشق ومحبت جريان ايتدكدنصكره بالآخره تزوج ايلديلر

Il se dit figur. d'un parti, d'une opinion, auxquels on s'attache et que l'on défend *A.* عقد القلب *P.* دلبستگى نمودن *T.* بر طرفه كوكل باغلمق - التزام ايتمك || Épouser un parti بر رأيه عقد قلب ايتمك Épouser une opinion بر رأيى التزام ايتمك - ايتمك Épouser les intérêts de quelqu'un بر كمسنه‌نك اغراض ومصالحنى التزام ايتمك

Épousé. *A.* متزوج - منكوح *P.* عروسى كرده - نكاح كرده *T.* اولنمش

ÉPOUSSETER. Vergeter, nettoyer avec des époussettes *A.* نفض بالمكسحة *P.* جامه روب زدن *T.* روبه سپوركه‌سيله سلكمك

ÉPOUSSETTE. Plusieurs brins de jonc ou de crin joints ensemble, dont on se sert pour nettoyer les habits *A.* مكسحة الثياب *P.* جامه روب *T.* سپوركه روبه سلكجك

ÉPOUVANTABLE. Qui cause de l'épouvante *A.* هايل - فازع - پر نهيب - موجب الفزع *P.* هراس انگيز - سهمناك - نهيب افزا - هول انگيز *T.* قورقونج - كتورر - بلكمه || Menaces épouvantables تهديدات هول انگيز - Il se dit par exagération de tout ce qui est étonnant, incroyable, étrange *A.* محير العقل - مدهش *P.* دهشت انگيز - دهشتفزا - حيرتفزا *T.* عقلى شاشوره‌جق شئ - حيرتفزاى عقول || Cet homme a mangé tout son bien en un an, cela est épouvantable فلان كشى برسنه ايچنده مال وما ملكنى جملةً اكل وبلع ايلدى بو بر حالت دهشتفزا در

ÉPOUVANTABLEMENT. D'une manière épouvantable *A.* هايلاً -

قورقونج صورت *T.* هول انگیزانه ـ هراس انگیزانه *P.* فزیعاً عقلی شاشورەجق *T.* دهشت انگیزانه *P.* مدهشاً *A.* ایله شو آدم موجب || Cet homme est épouvantablement laid وجبله دهشت اولدجق وجهله کرید المنظر در

ÉPOUVANTAIL. Haillons que l'on met au bout d'un bâton pour épouvanter les oiseaux *A.* خیال ـ مجدار *P.* تندیسه ـ خوسه *T.* بوستان قورقوسی ـ اویوق || Il faut mettre là un épouvantail بر اویوق ـ اول محلده نصب خیال اولنمق لازمدر دیکلملو در

On dit proverbialement d'une personne fort laide, C'est un épouvantail de chenevière بوستان قورقوسنه بکزر ـ بوستان قورقوسیدر

ÉPOUVANTE. Grande et soudaine peur, causée par quelque chose d'imprévu *A.* هراس ـ فزع ـ هول ـ دهشت *P.* نهیب ـ هول هایل || Terrible épouvante اوجونمه ـ بلکمه *T.* سهم ـ ایقاع هول ودهشت Causer, donner de l'épouvante فزع شدید ـ القای هراس ودهشت ایتمک ـ ایتیمک L'épouvante se mit dans le camp اردو ایچنده حالت فزع ودهشت مستولی درونده هول ودهشت L'épouvante l'a pris, l'a saisi اولدی قلبی ریودهٔ پنچهٔ فزع وهراس اولمشدر ـ مستولی اولدی Ils ont pris l'épouvante دوچار هول ودهشت اولمشلر در

ÉPOUVANTER. Causer de l'épouvante *A.* تهویل ـ تفزیع ـ ایقاع الدهشة ـ ایراث الهول والفزع ـ تدهیش ـ افزاع *P.* هراسایدن ـ نهیبیدن *T.* بلکندرمک ـ بلکندروب ـ اوجوندرمق ـ قورقتمق || La marche de cette armée a fort épouvanté tout ce pays عسکرک اول مقوله حرکتی مجموع جمیع مملکتی ـ مملکتده القای هول ودهشت ایتمشدر تهدیدات Ses menaces l'ont épouvanté تهویل وافزاع ایلدی وانذاراتی فلانک درونده ایقاع هول ودهشته بادی اولمشدر La moindre chose l'épouvante ادنا شیدن دوچار هول ودهشت جزئی سببدن بلکنوب قورقار ـ اولور

ÉPOUVANTÉ. *A.* مهول ـ متفزع *P.* هراسیده ـ نهیبیده *T.* بلکنمش ـ اوجونمش

ÉPOUX. Qui est conjoint par mariage *A.* عرس pl. اعراس ـ زوج pl. ازواج ـ بعل pl. بعول *P.* شوی ـ شوهر *T.* قوجه ـ

Époux au pluriel, se prend pour le mari et la femme *A.* زوجین ـ اعراس *P.* زناشوی *T.* قوجه قاری ـ ار ایله عورت

En parlant de Jésus-Christ on dit, qu'il est l'époux de son Église حضرت عیسی عرس امتیدر l'époux des vierges عرس الابکار le céleste époux عرس سماوی ـ On appelle aussi les religieuses, Les épouses de Jésus-Christ عرایس حضرت عیسی

ÉPREINDRE. Presser quelque chose pour en faire sortir le jus *A.* تعصیر *P.* افشردن ـ شپلیدن *T.* صقمق || Épreindre des herbes تعصیر نباتات ایتمک

ÉPREINT. *A.* معصر *P.* افشرده ـ شپلیده *T.* صقلمش

ÉPREINTES. Douleur causée par une matière âcre, qui donne de fausses envies d'aller à la selle *A.* تقضیع pl. تقضیعات *T.* کسنتیلی ابنج آغریسی

ÉPRENDRE. Il n'est d'usage qu'au participe, Épris, qui signifie, celui qui s'est laissé surprendre par une passion *A.* مولع ـ مشغوف ـ متعلق الفؤاد *P.* افتاده دل ـ افتاده ـ دلشیفته ـ آشفته *T.* کوکلی قاپلمش ـ دوشکون || Il est épris d'amour pour cette femme شو محبوبه نک مشعوف وافتادەسیدر Épris des beautés célestes احوال بدیعهٔ سماویه یه متعلق الفؤاد

ÉPREUVE. Essai qu'on fait de quelque chose *A.* تجربة pl. تجارب ـ بلا pl. بلایا ـ محنة pl. محن *P.* آزمون ـ آزمایش *T.* صنه مه ـ دنه مه || L'épreuve en est aisée بونک تجربه سی آساندر ـ اسهلدر Faire l'épreuve d'un canon طوبی فلان شیئی تجربه ایتمک Je vous donne cela à l'épreuve تجربه سنی ایتمک ایچون سکا ویررم Mettre la fidélité, la patience de quelqu'un à l'épreuve بر کمسنه نک صداقتنی صداقتنی وصبرینی محک ـ ومایهٔ صبرینی تجربه ایتمک تجربه یه ضرب ایتمک Vous l'avez mis à de rudes épreuves محن وبلایای ـ فلانی محن وبلایای شدیدەیه القا ایلدک شدیده ایله امتحان ایلدک

ÊTRE À L'ÉPREUVE. Manière de parler dont on se sert en plusieurs phrases. Ainsi on dit, Cette cuirasse est à l'épreuve du mousquet, pour dire, que le mousquet ne la perce point نفوذ ـ تلبس ایلدیکی پیراهن آهنین بلای کلّدن مصوندر مأموندر کلّدن Ce chapeau, ce manteau est à l'épreuve de la pluie ـ بلای باراندن امین اولان سرپوش وبالاپوش نفوذ باراندن مأمون اولان بر شابقه وبر قپود Cet homme n'est point à l'épreuve de l'argent ابتلای درهم ودیناره مقاومتدن کندویه اقچه عرض اولندقچه امتناع ومقاومت ـ عاجز در ایدەمز Il est à l'épreuve de la tentation, pour dire, qu'il résiste à la tentation تسویلات نفسه مقاومت ایدر اربابدندر

Il n'est pas à l'épreuve de la tentation تسویلات نفس بلاسندن امیندر ـ تسویلات نفسه مقاومتدن عاجز در Il n'est pas à l'épreuve de la raillerie, pour dire, qu'il ne peut souffrir la moindre raillerie حرف اندازئ هزل واستهزایه نا متحمل بر آدمدر Sa patience n'est point à l'épreuve des injures صبری محض تحقیر وتکدیره بر وجهله متحمل دکلدر ـ محض تحقیری تحملده صبری یوقدر ـ On dit aussi, qu'un homme est à l'épreuve de tout, qu'il est à toute épreuve, pour dire, qu'il est d'une probité, et d'une fidélité incorruptible صلاح حالی تکلّف تجربه وامتحاندن بالکلّیه مستغنیدر صدق واستقامتی ـ صدق واستقامتی غنی عن الامتحاندر ـ شائبهٔ فساددن مأموندر La vertu de cet homme est à l'épreuve de la médisance فلانک صلاح وفضیلتی لوم لائمدن لوم لائمدن آزاده در ـ امیندر

On dit d'un homme, qu'il est ami, qu'il est serviteur d'un autre à toute épreuve, pour dire, qu'on peut compter sur lui dans toutes les occasions من کلّ الوجوه غنیّ عن الامتحاندر من جمیع الوجوه سزاوار وثوق واعتماد در ـ

Épreuve, se dit aussi de la feuille d'impression qu'on envoie à l'auteur pour en corriger les fautes تصحیح اولنمق اوزره بصلمش صحیفه اورنکی

ÉPROUVER. Essayer A. اختبار ـ امتحان ـ تجربه P. وند آزمایش کردن ـ آزمودن ـ کردن T. صنامق ـ دنمک || Éprouver une arme à feu, un canon آلات ناریه‌دن برینی وطوبی تجربه وامتحان ایتمک C'est un remède que j'ai éprouvé تجربه‌سی اولنمش بر دوا در

Et connaître par expérience || Il a éprouvé l'une et l'autre fortune نیک وبد روزکاری تجربه ایتمشدر Éprouver la fidélité de quelqu'un بر آدمک صداقتنی تجربه ایتمک ـ محکّ اختبار وامتحانه ضرب ایتمک

Éprouvé. A. مجرّب P. آزموده T. صنانمش || C'est un homme d'une valeur, d'une vertu, d'une fidélité éprouvée مردانکی وشجاعتده وامر فضل وصلاحده وصداقت واستقامتده مجرّب ـ تجربه‌سی سبقت ایتمش بر آدمدر ـ مجرّب الاحوال بر آدمدر

ÉPROUVETTE. Terme de Chirurgie, qui se dit de certaines Sondes. V. Sonde.

Il se dit aussi d'un instrument dont on se sert pour éprouver la force de la poudre A. معیار بارود P. محکّ آزمایش بارود T. بارود سهنکی

EPTAGONE. Une figure à sept côtés et à sept angles A. مسبّع الزوایا P. هفت کوشه T. یدی کوشه‌لو

ÉPUCER. Chasser les puces A. دفع البراغیث P. کیک بر آوردن T. پیره چیقارمق

ÉPUISABLE. Qui peut être épuisé A. ممکن الانزاف ـ ممکن الانتکاش ـ قابل النفق ـ ممکن النفاد P. کاهش پذیر T. اکسیلوب دوکنور

ÉPUISEMENT. Dissipation de forces et d'esprit A. انتزاف P. زوال القوا ـ القوا ـ تباهیٔ قوّت ـ درماندگی T. درمانسزلق || On l'a tant saigné, qu'il est tombé dans un épuisement dont il a peine à revenir افراط اوزره فصد اولندیغندن شول رتبه‌ده انتزاف قوایه دوچار اولمشکه فیما بعد تجدید قوّت ایلمسی امر دشوار در Les jeûnes, les veilles l'ont jeté dans l'épuisement کثرت صوم ودوام یقظه تقریبیله قواسند زوال قوای بدنیه‌سنه درماندگی وانتزاف ـ کلّی عارض اولمشدر طاری اولمشدر L'épuisement où il est tombé ne vient que de ses débauches مبتلا اولدیغی انتزاف قوا دوام عیش وعشرتدن نشأت ایتمشدر

Il se dit aussi des Finances A. فنا ـ نفاد ـ نفق P. تباهی T. دوکنمه || L'épuisement des Finances fut cause qu'il fallut recourir à des voies extraordinaires اموال میریه‌نک فنا ونفادی خارق عاده طرق غیر مسلوکه‌یه سلوکی ایجاب تدابیر غیر مألوفه‌نک اعمالنه سبب اولدی ـ ایتمشدر

ÉPUISER. Mettre à sec A. نزح ـ انزاح ـ نکش ـ انتکاش ـ نزف ـ تنزیف P. خشک ساختن T. صوبی هب دوکتمک || Épuiser une fontaine à force d'en tirer de l'eau افراط اوزره صو چکلدیکندن ینبوعک انتزاح وانتکاشی لازم کلدی

Il se dit aussi du sang et des esprits vitaux A. انزاف P. کم کردانیدن T. دوکتمک || On l'a tant saigné, qu'on l'a épuisé de sang افراط اوزره فصد اولندیغندن منزوف الدم اولمشدر Dans l'âge où il est, et sec comme il est, une trop grande application épuise les esprits کبر سنّنه ونحافت وجودینه کوره شغل مفرط ارواح حیوانیه‌سنک انزافنی مستلزمدر Il s'est épuisé par ses débauches عیش وعشرتده ادمانی قوای بدنیه‌سنک زوال وانتزافنی مؤدّی اولمشدر

On dit aussi, Épuiser le trésor public, les finances A. انفاد

دوكتمك .T تباه كردن .P افنا - انفاق - || Cette guerre épuisa les finances بو سفر اموال ميريه‌نڭ انفادينى مستلزم - بو سفر اموال ميريه‌يى دوكتمشدر - اولمشدر - Et qu'on a épuisé une province d'hommes et d'argent, pour dire, qu'on en a tant tiré, qu'elle en est demeurée affaiblie مملكتڭ نفوس ونقوديـنه نفاد كلى عارض اولمشدر Et épuiser un homme d'argent بر كمسنه‌نڭ مالنى انفاد وافنا ايتمك - بضاعهٔ ماليه‌سنى دوكتمك

On dit, qu'un auteur a épuisé la matière, pour dire, qu'il a dit tout ce qu'il se pouvait dire sur le sujet qu'il a traité فلان مؤلف تحرير ايلديكى ماده‌ده انفاد بضاعهٔ معلومات ايلدى - On dit d'un homme qui a un grand fonds de savoir, que c'est un homme qu'on ne saurait épuiser فلان آدم بحر بحر لا ينزف فنون ومعارفدر - لا ينكش فنون ومعارفدر بردرياى معارفدر نه دوكنور ونه - بحر لا يغيض معارفدر - اكسيلور

ÉPUISÉ. *A.* منفود - قرين النفاد .P نفاد يافته .T دوكنمش - On dit, Un esprit épuisé, c'est-à-dire, qui ne peut plus rien produire de nouveau *A.* عقل عديم النتاج - ذهن منزوف قوت انتاجى قالمامش .T عقل بيحاصل - عقل عملمانده .P هيچ بر شى طوغورمز عقل - بر تحقل

ÉPULOTIQUE. Terme de Pharmacie. Il se dit des remèdes propres à cicatriser les plaies *A.* ملتم - مدمل pl. مدملات .P ياره اوكوديجى - ياره بتشدريجى .T التئام آور

ÉPURER. Rendre pur *A.* تصفية - ترويق - اخلاص .P پالودن طوريلتمق .T ناب كردن - || Épurer de l'eau bourbeuse, en la filtrant avec du sable بولانمش صويى قوم ايچندن استقطار ايدرك ترويق ايتمك

Figur. || Épurer une Langue *A.* تنقيح - تهذيب .P پاكيزه كردن .T پاكلتمك || Épurer la Langue Française فرانسز لساننى تنقيح ايتمك Épurer un auteur بر تأليفى تنقيح ايتمك تهذيب ايتمك

Et épurer son coeur, pour dire, chasser de son coeur, de son esprit les pensées contraires à la religion, aux bonnes moeurs, à la droiture *A.* تنزيه البال - تنقية البال - تصفية البال .P درونرا پاكيزه كردن .T يوركى تميزلتمك || L'infortune a épuré son coeur de tout sentiment d'orgueil et de vanité دوچار اولديغى مصايب واكدار قلبنى شوائب غرور ونخوت والايش خيلاى مستلزم الملامتدن تنقيديه وسيله اولمشدر Épurer son coeur de toute affection terrestre قلبى كافهٔ علايق دنيويه‌دن تنزيه ايتمك - Et épurer le goût, pour dire, le rendre plus sûr, et plus délicat *T.* تهذيب طبيعت ايتمك

s'ÉPURER. *A.* استصفا - تصفى - تنقى - كسب الخلوص - كسب النقا - كسب النقاحة - كسب النزاهة - والصفوة .P ناب شدن .T طورلمق - قال اولمق || Il faut laisser reposer cette liqueur, elle s'épurera avec le temps بو مشروبى حال سكون وآرام اوزره ترك ايتملو دركه وقتيله كسب صفوت ايليسون L'or s'épure dans le creuset التون بوته ايچنده كسب نقا وصفوت ايدر - قال اولور

On dit figur., que l'esprit, les moeurs, le style s'épurent, pour dire, qu'ils se perfectionnent ذهن واخلاق وسبك كلام كسب منقح ومهذب اولور - نقا ايدر La vertu s'épure dans les souffrances du corps صلاح حال شدايد جسمانيه ايله برقات دخى كسب نقا وصفوت ايدر Le goût s'épure par de bonnes lectures طبيعت كتب نافعه مطالعه‌سيله كسب نقاحت مطالعه‌سيله قال اولور - ونزاهت ايدر

ÉPURÉ. *A.* مصفا - مروق - خالص .P پالوده - ناب كرده پاكيزه .P مهذب - منقح .A قال اولمش - طوربلمش .T تميزلنمش .T پاكيزه كرده .P منزه - مصفا .A پاكلنمش .T كرده - On dit, Des sentimens épurés, des intentions épurées, c'est-à-dire, nobles et détachés de tout intérêt افكار نازهه ومنويات خالصه

ÉPURGE ou PETITE CATAPUCE. Herbe qui purge violemment *A.* حب الملوك .P ماهودانه

ÉQUARRIR. Tailler à angles droits *A.* نحت بزواياه المتساوية بكوشه‌هاى هموار تراشيدن .P كوشه‌لرى طوغريلدارق .T طوغرامق

ÉQUARRI. *A.* منحوت بزواياه المتساوية .P بكوشه‌هاى هموار تراشيده .T كوشه‌لرى طوغرى طوغرانمش

ÉQUARRISSAGE. État de ce qui est équarri *T.* كوشه‌لرى طوغرى طوغرامه ايشى

ÉQUARRISSEMENT. V Équarrir.

ÉQUATEUR. Un des grands cercles de la sphère également distant des deux pôles *A.* مدار الاستوا

ÉQUATION. Différence marquée jour par jour entre l'heure moyenne que donne la pendule, et l'heure vraie indiquée par le cadran solaire *A.* تفاوت بين ساعة الزمانية وساعة

انجومية - Il signifie en Algèbre, une expression qui indique une égalité de valeur entre des quantités différemment exprimées *A.* تساوی المقادیر المختلفة - تساوی المقادیر

ÉQUERRE. Instrument servant à tracer un angle droit *A.* کوس *P.* گونیا *T.* زیوه - کونیه

ÉQUESTRE. Il ne se dit qu'en cette phrase, Statue équestre, qui signifie, une statue représentant une personne à cheval *A.* دمية المرء الراكب *P.* بت مردم سواری *T.* آتلو آدم صنمی

ÉQUIANGLE. Une figure qui a ses angles égaux à ceux d'un autre *A.* متساوی الزوایا *P.* هم کوشه *T.* بری کوشه‌لری برلرینه اویغون

ÉQUIDISTANT. Il se dit de deux choses, en tant qu'elles sont à une égale distance l'une de l'autre *A.* متساوی الفواصل

ÉQUILATÉRAL. Ce qui a les côtés égaux *A.* متساوی الاضلاع *P.* همپهلو *T.* یانلری اویغون

ÉQUILIBRE. État des choses qui, étant pesées, sont d'un poids si égal, qu'elles n'emportent la balance d'aucun côté *A.* معادلة - موازنة *P.* همسنگی *T.* طارتینک برابرلشمه‌سی || Cela est en parfait équilibre بو شیئده معادلهٔ تامّه وار در Mettre dans l'équilibre حال معادله وموازنه‌یه وضع ایتمک Cela fait l'équilibre بو شیئ مدار موازنه در - On dit figur. Tenir les puissances voisines dans l'équilibre همجوار اولان دولتلرک دول متجاوره‌یی - حال موازنه‌سنی خللدن وقاید ایتمک L'équilibre de l'Europe اوروپا حال موازنت اوزره طوتمق Le système de l'équilibre دولتلرینک معادله وموازنه‌سی اصول موازنه

Et faire l'équilibre, pour dire, rendre les choses égales *A.* تسویة وتعدیل *P.* همبرابر کردن *T.* برابرلشدرمک

ÉQUIMULTIPLE. Il se dit en Arithmétique, des nombres qui contiennent leurs sous-multiples autant de fois l'un que l'autre *A.* متساوی الاضعاف

ÉQUINOXE. Le temps de l'année auquel le soleil passant par l'équateur, fait les jours et les nuits égaux *A.* اعتدال اللیل والنهار - استواء اللیل والنهار *P.* برابری روز وشب *T.* کیجه وکوندزک برابرلکی || L'équinoxe du printemps *A.* اعتدال ربیعی - اعتدال صیفی *P.* نوروز L'équinoxe d'automne *A.* اعتدال خریفی - اعتدال شتوی *P.* مهرجان

ÉQUINOXIAL. Qui appartient à l'équinoxe. On l'emploie dans ces phrases: Cercle équinoxial ou équateur *A.* دائرة - مدار الاستوا Ligne équinoxiale *A.* خط الاستوا معدّلة

ÉQUIPAGE. Il se dit du train, de la suite, comme chevaux, mulets, carrosses, valets, hardes, etc. پهل *P.* خیل وحشم مکمّل خیل || Grand équipage طاقم - دائره خلقی *T.* وسپه سفره وصید وشکاره Équipage de guerre, de chasse وحشم بر کمسنه Faire son équipage طاقم - مخصوص خیل وحشم دائره‌سی خلقنی تنظیم - خیل وحشمنی تنظیم ایتمک اردونک Les équipages de l'armée طاقمنی دوزمک - ایتمک طاقمی - Il signifie aussi, carrosse. V. ce mot.

On dit, Être en bon ou mauvais équipage, pour exprimer la manière dont une personne est vêtue *A.* زیّ وکسوت مطبوعة کوزل *T.* پوشش وجامهٔ زیبا یا نازیبا *P.* اوغیر مطبوعة ویاخود فنا قیللق

Et qu'un homme est en mauvais, en pauvre équipage, pour dire, que sa santé, ses affaires sont en mauvais état *A.* مختل الحال *P.* نا خوشحال *T.* حالی یمان

On dit aussi, L'équipage d'un vaisseau, pour dire, les soldats et les matelots *A.* pl. نواتی - ملّاحون *P.* گروه کشتیبانان *T.* کمی طایفه‌سی - لوندات سفینه || Le vaisseau a péri, mais on en a sauvé l'équipage سفینه قضازده اولدی انجق طایفه‌سی خلاص بولدی Transporter l'équipage d'un vaisseau à un autre بر کمینک طایفه‌سنی آخر کمی‌یه نقل ایتمک

ÉQUIPÉE. Entreprise indiscrète, téméraire et qui réussit mal *A.* قحمة pl. قحمات *P.* کار بی پروا *T.* صالدرش

ÉQUIPEMENT. Action d'équiper *A.* تجهیز *P.* آراستگی *T.* دوناتمه || Il faut un mois pour l'équipement de la flotte دونمانک تجهیزی بر آیه محتاجدر L'équipement de ce vaisseau a coûté beaucoup بو سفینه‌نک تجهیزی بهالو اولدی دوناتمه‌سی -

ÉQUIPER. Pourvoir des choses nécessaires *A.* تجهیز - تأهیب دوناتمق *T.* برگ وساز آماده ساختن *P.* تهیئة العدّة والعتاد - یارقلندرمق || Il a envoyé son fils au collége, et l'a équipé de toutes choses کافّهٔ مهماتنی تجهیز ایله اوغلنی مکتبه مکتبه ارسال ایلدیکی اوغلنک برگ - ارسال ایلدی وسازینی تنظیم ایلدی - Il se dit aussi des navires *A.* تجهیز السفینة *P.* کشتی اراستن *T.* کمی دوناتمق

S'ÉQUIPER. *A.* تدارك العدة والعتاد *P.* برگ وساز خود *T.* طاقم دوزمك ـ يات ويراق دوزمك آراستن

ÉQUIPÉ. *A.* مجهز *P.* آراسته *T.* دونانمش

ÉQUIPOLLENCE. Il ne se dit qu'en cette phrase, L'équipollence des propositions, pour dire, des propositions qui signifient une seule et même chose *A.* مساوات المعنا ـ اتحاد المعنا *P.* يكسانئ معنا *T.* معنا برلكى || L'équipollence de ces deux propositions بو ايكى مطلبلرك اتحاد معنالرى

ÉQUIPOLLENT. Qui vaut autant que... *A.* ـ عوض ـ معادل *P.* همقدر *T.* قدرى بر ـ بدل || L'un est équipollent à l'autre هر برى ديگرينه بدل اولور Le profit est équipollent à la perte فائدهسى ضرره معادل اولور Cette raison est équipollente à l'autre بو دليل ديگر دليلك معادليدر ـ ديگر دليله Il est aussi substantif, et signifie, égal en valeur ـ عوض اولور *A.* بدل المثل || Je lui ai rendu l'équipollent بدل مثلنى ادا ايلدم Je lui a rendu l'équipollent de ce qu'il m'a prêté بكا اواره ايلديكى شيئك بدل مثلنى اعطا ايلدم

À L'ÉQUIPOLLENT. Selon la mesure et le rapport qu'une chose peut avoir avec une autre *A.* على هذ القياس ـ قياسا *P.* بهمين قدر *T.* كوره || Il a perdu mille écus dans cette affaire, et les autres, à l'équipollent de ce qu'ils ont mis فلان كمسنه بو خصوصده بيك غروش ضرر ايدوب سائرلرى دخى ويردكلرى سرمايهيه قياسا دوچار ضرر اولمشلردر Il fait une dépense de prince; il a chevaux, pages, et tout le reste à l'équipollent كليتلو خيل وحشم وآنلره قياسا بالجمله داراتى وآنلره كوره ـ مكمل اولدرق برمير عاليقدر كبى مصرف ايدر

ÉQUIPOLLER. Valoir autant que... *A.* قيام فى مقام البدل ـ بدل شدن *P.* معاوضة ـ معادلة ـ قيام فى مقام العوض ـ همقدر بودن *T.* يرينى طوتمق || Le gain équipolle la perte ضرره ـ حاصل اولان فائده ضررك مقامنده قايم اولور هر برى ضرره معادل اولور ـ بدل اولور L'un équipolle l'autre ـ بدل اولور ـ آخرينه عوض اولور Il faut que le gain soit grand pour équipoller la perte ترتب ايتمش ضرره بدل اولمق ايچون كلى فائده حاصل اولمق اقتضا ايدر

Il est aussi neutre || Une clause qui équipolle à l'autre بو شرط ديگر شرطه بدل اولور

ÉQUIPOLLÉ. Compensé *A.* قائم فى مقام البدل ـ معوض *P.* بدل شده *T.* بدل اولمش ـ يرينى طوتمش || La perte équipollée au gain فائدهيه بدل اولمش ضرر

ÉQUITABLE. Qui a de l'équité *A.* ذو الحقانية ـ محق ـ عادل *P.* دادگر ـ راستكار *T.* عدالتلو ـ حقانيتلو ـ طوغرى || Un homme équitable ارباب حقانيتدن ـ محق وعادل بر آدم Juge équitable حاكم عادل بر آدم ـ Il se dit aussi des choses qui sont conformes aux règles de l'équité || Sentiment équitable فكر حقانيت قرين Jugement équitable حكم حقانيت قرين Distribution équitable عدل وحق ـ تقسيم حقانيت وسيم Cela n'est pas équitable ـ حق دكلدر اوزره اولان مقاسمه قانون حقانيته موافق دكلدر

ÉQUITABLEMENT. Avec équité *A.* على ـ بالعدل والحقانية *P.* وجه الحقانية ـ دادكرانه ـ محقانه *T.* عادلانه ـ طوغريلق || Il faut juger équitablement de toutes choses هر شيئده ايله قاعدهٔ عدالت وحقانيت اوزره حكم اولنملو در

ÉQUITATION. L'art de monter à cheval *A.* فن الفروسية *P.* فن اسب سوارى *T.* بنيجيلك ـ جنديلك

ÉQUITÉ. Justice, droiture *A.* عدل ـ عدالت ـ معدلت ـ عدالتكارى ـ راستى ـ دادگرى ـ داد *P.* استقامت ـ حقانيت *T.* طوغريلق ـ حقانيتلق || Selon l'équité مقتضاى حقانيت Homme plein d'équité عدل وحقانيت ايله مجبول اوزره C'est un homme پر درستى واستقامت بر آدم ـ بر ذات sans équité مايهٔ حقانيتدن بى بهره بر آدمدر Manquer à toutes les règles de l'équité قواعد عدالتكارى وحقانيته رعايت تجويز قصور ايتمك ـ ايتمامك

Il signifie aussi, la justice exercée avec un adoucissement raisonnable *A.* انصاف ـ نصافت || On l'a absous, parcequ'on a eu plus d'égard à l'équité que à la justice rigoureuse احكام شرعيهنك موجب ومقتضاسندن اغماض عين مساهلت ومجرد قاعدهٔ انصافه تبعيت اولنديغندن عفوينه جواز ويرلمشدر Les arbitres jugent ordinairement plutôt selon les règles de l'équité, que selon la rigueur des lois مختار طرفين اولان حكملر عادتا احكام شرعيهنك وجوبيتندن اغماض عين مساهلت واصول انصافه تبعيت ايدرك رؤيت مصلحت ايده كلمشلر در Les juges subalternes sont des juges de rigueur, et les supérieurs peuvent juger selon l'équité پس پايهده اولان حكام وقضات احكام شرعيهنك موجب ومقتضاسندن سر مو انحرافه قادر اولميوب انجق رتبهٔ اعلاده اولنلر قواعد انصافه رعايت ايله عمل وحركتده

مأذونلر در

ÉQUIVALENT. Qui est de même prix *A.* متساوى القيمة *P.* همبها *T.* دكرى مقدارى || Je lui donnerai une chose équivalente فلان كمسنديه متساوى القيمه برشئ اعطا ايده جكم - ويرديكى شئ انچون متساوى القيمه اولدرق برشئ ويره جكم

Il est aussi substantif *A.* بدل المثل - بدل معادل *P.* همقدر *T.* دكرى || On n'a pu remettre ce prince en possession des villes qu'on lui a prises, mais on lui en a donné l'équivalent فلان صاحب ملككك يد تصرّفندن نزع اولنان بلده لرك ردّى ممكن اولمديغندن بدل معادلى اعطا اولندى Dédommager par un équivalent بدل مثل اعطاسيله تضمين ضرر ايتدرمك

ÉQUIVALOIR. Être de même prix que quelque chose *A.* تسوى *T.* دكرى همبها بودن - همقدر بودن *P.* تساوى القيمه - القيمه بر اولمق || Une once d'or équivaut à quinze onces d'argent اون بش درهم كمشك بر درهم آلتون ايله قيمتى همقدر دكرى بردر - مساوى وبرابر در - در

ÉQUIVOQUE. Qui a un double sens *A.* كلام ذو الوجهين *P.* كفتار دو رنك *T.* ايكى طرفلو سوز || Ce discours est équivoque بو بر كلام ذو الوجهين در Expression équivoque تعبير ذو الوجهين

Il signifie aussi, douteux, suspect *A.* مبهم - مشكوك - مشتبه *P.* با كمان *T.* شبهه لو || Action équivoque حركت مبهمه Réputation équivoque شهرت مبهمه Mérite équivoque استحقاق مشتبه Signe équivoque علامت مشكوكه — En Médecine, Signe équivoque, est un signe qui peut convenir à plusieurs maladies *A.* امارهٔ مشكوكه - قرينهٔ مشكوكه *T.* شبهه لو اماره

ÉQUIVOQUER. User d'équivoque *A.* تكلّم بكلام ذو الوجهين - استعمال كلام ذو الوجهين *P.* سخن دو رنك بزبان آوردن *T.* ايكى طرفلو سوز قوللنمق || Il équivoque continuellement كلمات - دائما كلمات ذات الوجهين ايله اداى مرام ايدر ذات الوجهين ايله تكلّم ايدر

ÉRADICATIF. Il se dit de certains remèdes violents qui emportent la maladie et toutes ses causes *A.* دواء قالع المرض

ÉRADICATION. L'action d'arracher quelque chose, par la racine *A.* قلع - استيصال *P.* از بيخ بر كندن *T.* كوكدن قوپارمه

ÉRAFLER. Écorcher légèrement la peau *A.* اختراش - خرش - تخديش *P.* خراشيدن *T.* طرمالمق || Cette épine m'a éraflé le visage جيره مى - بو تيكن جيره مى تخديش ايلدى طرمالدى

ÉRAFLÉ. *A.* متخرّش *P.* خراشيده *T.* طرمالنمش

ÉRAFLURE. Écorchure légère *A.* خدش pl. خراشه - خدوش pl. خراشات *P.* خراش *T.* طرمانتى - طرمق يرى

ÉRAILLEMENT. V. Ectropion.

ÉRAILLER. Il se dit des toiles et des étoffes dont le tissu est relâché ou effilé *A.* اسآف *P.* رشته لنجيدن *T.* ديدكلمك V. aussi Effiler.

s'ÉRAILLER. *A.* تسرسر - انسآف *T.* ديدكلنمك

ÉRAILLÉ. *A.* متسرسر *T.* ديدكلنمش

On dit, qu'un homme a l'oeil éraillé, lorsqu'il a naturellement des filets rouges dans l'oeil *A.* عين ذو خطوط الحمرا *T.* قزل چزكيلو كوز

ÉRAILLURE. La marque qui reste à une étoffe éraillée *A.* اثر السآف *T.* ديدك يرى

ÉRATER. Ôter la rate *A.* نزع الطحال *P.* سپرز بر كندن *T.* طلاغى قوپارمق

ÉRATÉ. *A.* منزوع الطحال *P.* سپرز بر كنده *T.* طلاغى قوپمش - قوپارلمش

ÈRE. Point fixe d'où l'on commence à compter les années *A.* تاريخ *P.* سال *T.* تاريخ || Fixer l'ère تعيين تاريخ ايتمك La naissance de Jésus-Christ est l'ère des Chrétiens, et celle des Mahométans ou l'hégire est la fuite de Mahomed تاريخ نصارا ميلاد حضرت عيسيدن وتاريخ اهل اسلام هجرت محمّديدن اعتبار اولنور

ÉRECTEUR. Il se dit des muscles qui servent à élever certaines parties *A.* ناعظ *P.* بر خيزنده *T.* قالديريجى || Les muscles érecteurs عضلات ناعظه Les érecteurs de la verge ناعظات قضيب Les érecteurs du clitoris ناعظات بظر

ÉRECTION. Action d'ériger. V. Ériger || L'érection d'un tribunal بر محكمه نك مجدّدا نصب واقامتى L'érection d'une terre en Duché ترفيعى - بر ارضك دوقلق رتبه سنه وضعى Nouvelle érection, ancienne érection نصب جديد نصب قديم L'érection d'une statue ديكلمه سى - بر صنمك انتصابى

En Médecine, c'est l'état du membre viril, dans lequel il

se soutient de lui-même *A.* قوام الذكر - انتشار - عتور - نعوظ *P.* بر خیزی *T.* توقان - قالقش

ÉREINTER. Fouler ou rompre les reins *A.* قصم الحقاء *P.* بل قیرمق *T.* کمر گاه شدستن - میان شکستن

Éreinté. *A.* منقصم الحقاء *P.* شکسته میان *T.* بلی قیرلمش

ÉRÉMITIQUE. Il n'est d'usage que dans cette phrase, Vie érémitique, qui est la vie que mènent les solitaires dans le désert *A.* عیش الاهل الوحدة - عیش المفرّد *P.* عزلتگزینی - کوشه‌نشینی *T.* دنیادن چکیلوب بیابانده کچنمه

ÉRÉTHISME. Affection des parties nerveuses, dans laquelle il s'excite une plus grande tension ou une crispation de leur tissu qui souffre quelque irritation, d'où s'ensuit plus de sensibilité *A.* احتداد الاعصاب *P.* تیزئ پیها *T.* سکیرلرک تیزلنمه‌سی

ERGOT. Sorte de petit ongle pointu, qui vient au derrière du pied de quelques animaux, comme le coq, le chien, etc. *A.* صیصة pl. صیاص - عجازة *P.* ناخن پسین *T.* حیوانک آرد طرناغی - حیوانک ماهمیزی

ERGOTÉ. Qui a des ergots *A.* ذو الصیصة - مصیّص *T.* ماهمیزلو حیوان

ÉRIGER. Élever, fonder, établir *A.* اقامت - وضع - نصب - رفع *P.* بر پا کردن - نشاندن - افراشتن *T.* قالدرمق - نصب ایتمک - دیکمک || Ériger un autel هیکل نصب || Ériger un trophée بر یادکار غزا اولەجق اقامت معبد || Ériger une statue à quelqu'un ماثرە نصب واقامت ایتمک || فلان ذاتنک ابقای ذکرینه وسیلە اولمق اوزره مجسّم ومشخّص بر قطعه وثن نصب ایتمک || Ériger un monument à la gloire de quelqu'un فلاند حرمة وتعظیما بر ماثرە جلیله || Ériger une terre en Compté فلان ارضی اقامت ایتمک ترفیع ایتمک - قونتدلک رتبه‌سنه وضع ایتمک

S'Ériger. S'attribuer une autorité, un droit qu'on n'a pas *A.* اتّخاذ *P.* خود بخود گرفتن *T.* کندو کندویه یاپنمق || S'ériger en censeur public عیبجوی عامّه اولمق صورتنی براسه اتخاذ ایتمک || S'ériger en réformateur مجدّد نظام براسه اتخاذ ایتمک || en bel esprit رشد اولمق صورتنی براسه اتخاذ ایتمک || en auteur وکیاست صورتنی خود بخود اتخاذ ایتمک || en diseur de bons mots, en censeur, en critique صاحب تألیف صورتنی خود بخود اتخاذ ایتمک || مضمون گویلق وعیبجویلق ونقّاد احوال انام اولمق صورتنی خود بخود

اتخاذ ایتمک

ÉRIGONE. La constellation de la Vierge. V. Vierge.

ERMITAGE. L'habitation d'un ermite *A.* دار - دار الوحدة العزلة *P.* وحدتخانه - عزلتکده *T.* دنیادن چکیلوب بیابانده کچینانک یوردی

ERMITE. Solitaire qui s'est retiré dans le désert, pour y servir Dieu *A.* اهل الوحدة - مفرّد - تارک الدنیا *P.* زاهد کوشه‌نشین - زاهد بیابان نشین - گبید عزلتگزین *T.* دنیادن چکیلوب بیابانده کچینان - On dit, qu'un homme vit comme un ermite تارک دنیا کبی - اهل وحدت کبی کچینور

ÉROSION. Action de toute liqueur qui ronge quelque substance *A.* اکل - ایتکال *P.* خورش *T.* آشنمه || Les humeurs âcres mangent les chairs par érosion اخلاط ذوسورت وحرافت اولان اتلرک آشنمه‌سنه سبب اولور - انتکال لحمی مؤدّیدر

ÉROTIQUE. Qui appartient à l'amour *A.* عشقی *P.* عشق آمیز *T.* عشقک

ÉROTOMANIE. Délire amoureux *A.* جنون العشق *P.* بیهوشی عشق *T.* عشق دلولکی

ERRANT. Vagabond *A.* متطوّح - متکمّه - کامه *P.* هرزه گرد - آواره گرد *T.* سرسری - یل قوان - بوشده کزن - On appelle les planètes, Étoiles errantes *A.* کواکب سیّارة - On dit d'un homme qui change souvent de demeure, que c'est un chevalier errant یاوه‌تاز بر آدمدر - هرجایی بر آدمدر

Il se dit aussi de celui qui est dans l'erreur en matière de Foi *A.* اهل الضلال - غاوی - اهل الغوایة - مضلّ *P.* گمراه *T.* آزغون || Nos frères errants سالک طریقهٔ ضلال وغوایت اولان اخوانمز - En ce sens, il est aussi substantif || Redresser les errans اهل غوایتی طریق هدایته ارشاد ایتمک

ERRATA. Liste des fautes survenues dans l'impression d'un ouvrage *A.* فهرست السقاطات

ERRATIQUE. Terme de Médecine. Irrégulier, déréglé. Il se dit de la fièvre. *A.* عدیم الانتظام - مختلّ *P.* ناهموار *T.* نظامسز - بر دوزه‌ده اولمیان

ERRE. Train, allure *A.* مسیر - مشی *P.* خرام - رفتار *T.* یورویش - En termes de Marine, c'est l'allure d'un vaisseau *A.* جری السفینة *P.* رهپیمایی کشتی *T.* کمینک یولی - کمینک یورویشی

ERRES. Il se dit des traces du cerf, et on l'emploie au figuré

A. اثر ,راثر pl. آثار *P.* پی *T.* ایز ‖ Suivre les erres, marcher sur les erres de quelqu'un بر کمسنه نک اثرینه اقتفا ایتمک

On dit en parlant d'affaires, Reprendre les premières erres, les dernières erres, pour dire, Reprendre une affaire où on l'avait laissée *A.* استیناف ـ اقتبال *P.* از سر نو آغاز کردن *T.* یکیدن باشلمق

ERREMENS. Il n'est d'usage qu'au figuré. V. Erres.

ERRER. Aller çà et là à l'aventure *A.* تکدّه ـ تطوّح *P.* گمراه یول آزدروب ـ بوشده کزمک *T.* هرزه تازی کردن ـ شدن اوتدیه برویه متطوّح اولمق ‖ Errer de côté et d'autre کزمک Errer dans une forêt, dans un désert اورمان ایچنده وبر وبیابانده تکدّه وتطوّح ایتمک Errer sur mer au gré des vents روی دریاده ریاحک حکمنه تبعیت ایله هرزه تاز اولمق

On dit, Laisser errer ses pensées, pour dire, rêver en méditant sans liaison dans ses idées *T.* سمت ضلاله ارخای عنان خیالات نا در برابره اغراق ذهن ایتمک ـ فکر ایتمک

Il signifie aussi, être dans l'erreur, se tromper *A.* غلط ـ خطا ـ یاکلمق *T.* بغلط افتادن ـ خطا کردن *P.* تخطّی ـ اخطا خطا وزلّه‌دن ‖ Il n'y a personne qui ne puisse errer ایتمک حسابکده Vous errez dans votre calcul بری هیچ بر کمسنه یوقدر امر دینده Errer dans la Foi حسابکده یاکلدک ـ خطا وار در امر دینده سبیل خطایه سلوک ایتمک ـ خطا ایتمک Errer dans les principes ـ اصولده ارتکاب خطا ایتمک اصولده یاکلمق ـ اصولده یاکلش وارمق Il faut redresser ceux qui errent خطاکار اولنلری ارشاد ایتمک اقتضا ایدر Errer dans le fait نفس سبیل خطایه سالک اولنلری ـ فعلاً ـ اصل فعلده خطا ایتمک ـ مادّه‌ده خطا ایتمک یاکلمق

ERREUR. Fausse opinion, écart de la raison, *A.* خطا pl. خطایا ـ زیغ ـ ضلال ـ اعتقاد زایغ ـ *P.* خطا *T.* یاکلشلق ‖ Douce erreur خطای لطیف Agréable erreur خطای دلپسند Erreur capitale باشلو خطا ـ خطای کبیر Erreur grossière خطای غلیظ ـ خطای فاحش Tomber dans l'erreur مبتلای گرفتار ورطهٔ زیغ وخطا اولمق ـ خطا اولمق Sortir d'erreur خطادن سالم اولمق ـ ورطهٔ ضلال وخطادن رهایاب اولمق Il est revenu de son erreur سبیل ضلال سالک اولدیغی وخطادن سمت رشاد وصوابه رجعت ایلدی Tirer quelqu'un d'erreur بر کمسنه‌یی مبتلا اولدیغی ورطهٔ ضلالدن اخراج ایتمک C'est une erreur que de s'imaginer que... فلان خیاله امرایمانده Erreur dans la Foi ذاهب اولمق عین خطا در ظلام خطا Vivre dans l'erreur عقاید دینیده خطا ـ خطا ایچنده امرار وقت زندگانی ایتمک Persister dans l'erreur باطلده اصرار ایتمک ـ ضلال وخطاده ثابت‌قدم اولمق La doctrine de cet homme est pleine d'erreur فلان کمسنه نک پر خطا ـ تعلیم ایلدیکی اصول جملهٔ خطا وضلاله مقروندر عقاید زایغه‌سی ردّ اولندی On a condamné ses erreurs وضلالدر اصول Combattre l'erreur شایان مردودیت عدّ اولندی ـ مردودهٔ ضلال وخطایه مخالفت ایتمک Vaincre l'erreur اعتقاد زایغه غلبه برله دفعنه ظفریاب اولمق

Au pluriel, il signifie déréglement dans les moeurs *A.* pl. هفوات ـ زلّات *T.* تقصیرات *P.* لغزشها خطایا ـ ‖ Les folles erreurs de la jeunesse سنّ حداثتک هفوات نا معقوله‌سی Il est bien revenu de ses erreurs ذاهب اولدیغی زلّات وخطایادن سمت صوابه رجعت ایلدی Il est honteux de ses erreurs passées خطایای سابقه‌سنه مبنی مستغرق عرق شرمساری وخجالتدر خطایای سابقه‌سنی در خاطر ایتدکچه خجیل وشرمسار اولور ـ

Il signifie aussi, faute, méprise *A.* سقطة pl. سقطات ـ سهو pl. سهوات ـ غلط pl. غلطات *P.* نا راستی *T.* یاکلشلق ‖ ایقاع غلط ایتمک ـ ارتکاب غلط ایتمک Commettre une erreur بو روایتده بر غلط وار Il y a une erreur dans cette citation ـ غلط اسم Erreur de nom بو تقریرده بر سهو وار در ـ در نفس مادّه‌ده غلط Erreur de fait اسمده غلط Erreur de calcul حسابده سقط وغلط Les erreurs de calcul ne se couvrent point سقاطات حسابک ستری محالدر Erreur dans la chronologie زمانه دائر سهو ـ سهو تاریخ

ERRHIN. Terme de Médecine. Il se dit des remèdes qu'on introduit dans le nez *A.* سَعوط pl. سَعوطات ـ نَشوق pl. نشوقات *T.* بورونه چکیلان علاج On en emploie de deux sortes, ou pour faire éternuer سعوط معطس ou pour arrêter le sang سعوط موجب الرقو

ERRONÉ. Qui contient de l'erreur *A.* خاطی ـ زایغ *P.* خطا نا درست ـ نا راست *T.* یاکلش ‖ Sentiment erroné نما رأی خاطی ـ رأی خطا انتما Opinion erronée عقیدهٔ زایغه Propositions erronées مسائل زایغه ـ مسائل خطا آمیز

ERS, ou VESCE NOIRE. Plante légumineuse *A* کرسنّة ـ کشنی

بورجق *T.* میشو - کشنی *P.* جلبان -

ÉRUCTATION. Éruption des ventuosités de l'estomac par la bouche *A.* جشئة *P.* آروغ - اجل *T.* کگرمه

ÉRUDIT. Qui a beaucoup d'érudition *A.* فاضل - عالم - علّامة - همه دان *P.* عميم الفضايل - نحارير pl. نحرير - فضلا pl. بیلکیج *T.* فرزانه - دانشمند - هزار دان -

ÉRUDITION. Grande étendue de savoir *A.* فضل pl. فضايل فرزانگی - دانش با کمال - دانشمندی *P.* علم - نحريريّت - عام - علم عالم محيط *T.* بیلکیجلک || Grande érudition فضل نادر rare علم عميق الغور profonde وسيع الاطراف فضل عديم singulière فضل کمیاب - فضل نا یاب - الوجود علم بيهمتا - علم لا نظير - النظير Il est homme d'érudition - علم وفضيلتده وحيد العصر در - بر مرد عالم وفاضلدر وسعت علم Il a de l'érudition بر نحرير عميم الفضايلدر ومعرفته مالک بر دانشمند بسیار داندر Il n'a qu'une médiocre érudition علم ودانشده متوسّط الحال بر آدمدر

Il signifie aussi, recherche savante *A.* اجتهاد علمی || Voilà une érudition très-recherchée, mais mal placée غایت ایله تکلّفلی بر کونه اجتهاد علمیدر انجق نا بموقعدر Ouvrages d'érudition اجتهادات علمیّه‌یی محتوی تألیفات وتصنیفات Recherche d'érudition اجتهاد علمی‌یه دائر تدقیقات وتحرّیات

ÉRUGINEUX. Qui tient de la rouille de cuivre *A.* کمدا النحاس *P.* زنگاری *T.* جنگاری

ÉRUPTION. Évacuation subite et abondante de sang, de pus, de sérosités, etc., ou sortie de boutons, de taches, etc. *A.* فوران انبثار - بثور *T.* چیقمه - فشقروب چیقوب یایلمه || L'éruption de la petite vérole a fait cesser la fièvre جدرینک انبثاری دفع حمّایی - انقطاع حمّایی موّدی اولدی - Il se dit aussi de toute sortie prompte et avec effort || L'éruption du Vésuve a fait cesser le tremblement de terre فلان نام جبل آتشفشاندن مواد ناریّه‌نک فورانی زلزله‌نک دفع وتسکیننی مستلزم اولمشدر

ÉRYNGE, ou PANICAUT. Plante. *A.* قرصعنة *T.* دوه الماسی

ÉRYSIME, ou VÉLAR. Espèce de plante *A.* قصيص *P.* خنفج قوش اتمکی *T.* تودری -

ÉRYSIPÉLATEUX. Qui tient de l'érysipèle *A.* حمروی || Bouton érysipélateux دمّل حمروی

ÉRYSIPÈLE. Maladie inflammatoire qui attaque la peau, et y produit une rougeur tirant sur le jaune *A.* حمرة *P.* رخباد - حمرهٔ دمویّه *T.* شیرپنچه || Érysipèle flegmoneux

ESCABEAU. Siége de bois sans bras ni dossier *A.* قعیدة *T.* اسکمله

ESCADRE. Nombre de vaisseaux de guerre sous un même chef *A.* شونة *P.* گروه کشتیها *T.* دونانما || Cette escadre était composée de dix vaisseaux et de tant de galères اون قطعه سفینه وشوقدر چکدیریدن - وشو قدر چکدیریدن عبارت دونانما دونانما باشبوغی Chef d'escadre مرکب بر دونانما

ESCADRON. Troupe de cavalerie *A.* مقنب pl. مقانب - جماعة الخيل *P.* گروه سواریان *T.* آتلو عسکری آلایی || Un escadron de chevau-légers معلوم العدد سبکبار سواریدن عبارت عسکر آلایی

ESCADRONNER. Se mettre en escadron *A.* تقنّب *P.* به ترتیب سواریان صف بستن *T.* آتلو عسکری آلایی ترتیبنده بزم سواری عسکرمز Notre cavalerie escadronne bien || قورلمق آتلو عسکری آلایی ترتیبنی لایقی اوزره اجرا ایدر

ESCALADE. Attaque d'une place avec des échelles *A.* هجوم بالمصاعد *P.* سردمهٔ با نردبان *T.* نردبان ایله یورویش دلاوران Aller, monter à l'escalade || نردبان ایله صالدرش - لشکر قلعه‌نک اوزرینه ربط مصاعید ایله هجوم واقتحامه قلعه Ils emportèrent la place par escalade شتاب ایتمک دیوارینه نردبان ایله یورویش ایدرک ضبط وتسخیرینه ظفریاب اولمشلر در

ESCALADER. Monter sur les murs d'une place avec des échelles *A.* تسلّق بالمصعاد - تسوّر بالمصعاد *P.* با نردبان سردمه کردن *T.* نردبان ایله هجوم ایتمک - نردبان ایله چیقمق - On dit aussi, Escalader une maison, une muraille || Les voleurs ont escaladé la maison, le mur حرامیلر وضع مصاعید ایله خانه‌نک ویاخود دیوارک اوزرینه چیقمشلر در

ESCALE. Terme de Marine. Il ne se dit que dans cette phrase, Faire escale dans un port, pour dire, y mouiller *A.* رسوّ *P.* لنگر انداز قرار شدن *T.* لیمانلامق - یاتمق || Ils ont fait escale dans ce port لیمانلدیلر - فلان لیمانده رسوّ وقرار ایلدیلر

ESCALIER. La partie d'un bâtiment qui sert à monter et à descendre *A.* معرج pl. معارج - مرقاة pl. مرقات - مصعاد pl. مصاعید - سلّم *P.* سندنه *T.* نردبان || Escalier de pierres de taille احجار تراشیده‌دن مصنوع نردبان Escalier à deux

rampes ایکی‌یه بولنمش نردبان - بولمه نردبان || Le palier, le repos d'un escalier نردبان صحانلغی || Escalier dérobé کیزلو نردبان || Le haut, le bas de l'escalier نردبانک اعلا واسفل طرفی || Monter l'escalier نردباندن چیقمق - نردبانه صعود ایتمک || Descendre l'escalier نردبانی اینمک - نردباندن نزول ایتمک

ESCAMOTER. Faire disparaître quelque chose par un tour de main sans qu'on s'en aperçoive *A.* محو بالاعتاد *P.* بیچاپکدستی نا بدید کردن *T.* چاپکلک ایله قاپوب بلورسز ایتمک || Escamoter des boules, des dés یوالقلری وزارلری چاپکلک ایله قاپوب بلورسز ایتمک

Et dérober sans qu'on s'en aperçoive *A.* اختلاس - امتلاط - طرّ *P.* طاقید دوزی کردن *T.* اوغریلیـن - بر تقریب قاپمق || On lui a escamoté sa bourse کیسه‌سنی بر تقریب قاپدیلر

ESCAMOTEUR. Qui escamote *A.* طرّار *P.* طاقید دوز *T.* چارپوب طاقید قاپیجی - قاپیجی

ESCAPE. La partie inférieure du fût d'une colonne, et la plus proche de la base *A.* سافلة القدم العمود *P.* پاییـن ستون *T.* دیرککک آشاغی طرفی

ESCARBOT. Sorte d'insectes, dont quelques-uns ont des ailes, et des cornes *A.* خنفساء - فاسیاء *T.* اوصورغان بوجکی

ESCARBOUCLE. Espèce de rubis qui, exposé au soleil, a l'éclat d'un charbon ardent *A.* یاقوت جمری *P.* بهرمان *T.* آتشی یاقوت

ESCARCELLE. Grande bourse *A.* جراب *P.* همیان *T.* طوربه

ESCARGOT. Espèce de limaçon à coquille *A.* حازون الارض *P.* گرده‌تن زمین *T.* یر سموکلی بوجکی

ESCARMOUCHE. Combat qui se fait par des gens détachés en petit nombre d'un corps d'armée *A.* مطرّفاً مقارعه *T.* جرقه جنکی - جرقدلشمه || Rude escarmouche اشد شدید جرقه جنکی - علی طریق التطریف بر محاربهٔ شدیده || Escarmouche bien chaude خیلی مرتبه گرمیتلو جرقه جنکی || Légère escarmouche خفیفجه بر جرقدلشمه || Commencer l'escarmouche جرقه جنکنه بداء وشروع ایتمک || Engager l'escarmouche جرقه جنکنی ایجاب ایتدرمک

ESCARMOUCHER. Combattre par escarmouches *A.* تطریف *T.* جرقدلشمق || Les deux armées escarmouchèrent tout le jour طرفین اردولری از صبح تا بشام علی طریق التطریف جرقدلشمه ایله طوقشدیلر - حرب وجداله قیام ایلدیلر || On ne combattit point, on ne fit qu'escarmoucher جرقدلشدیلر عموماً محاربه ومقاتله‌یه ابتدار اولنمیوب همان جرقدلشمغه قیام - همان جرقدلشمغله طوقشدیلر - اولندی

Il se dit figur. des disputes, des contestations || On n'a pas approfondi la question, on n'a fait qu'escarmoucher مطلبک کنه وغورینه وارلمیوب همان قییندن کناردن طوقندیلر || Ces deux docteurs s'escarmouchèrent بو ایکی علما جرقدلشمه صورتیله مباحثه ومجادله‌یه قیام ایلدیلر

ESCARMOUCHEUR. Qui va à l'escarmouche || C'est un bon escarmoucheur جرقه جنکنده ماهر ومتفنن بر آدمدر || Les escarmoucheurs engagèrent le combat جرقه‌جی عسکری محاربه‌یی ایجاب ایتدردی

ESCAROTIQUES. Remèdes caustiques qui brûlent la chair et la peau *A.* دواء محرق *P.* علاج سوزنده *T.* یاقیجی علاج

ESCARPE. Le mur intérieur du fossé, celui qui est du côté de la place *A.* جدار داخلی الخندق *P.* دیوار درونی خندق *T.* خندکک قلعه طرفنده‌کی ایچ دیواری

ESCARPEMENT. Pente raide *A.* صوح *P.* شیب *T.* دیکک - شیو - انیش || Faire l'escarpement d'un fossé خندقک شیوینی یاپمق

ESCARPER. Couper droit de haut en bas. Il ne se dit que d'un rocher, d'une montagne, d'un fossé, etc. *A.* صوحاً قطع *P.* شیبگونه تراشیدن *T.* دیکنه کسمک || Escarper un rocher, une montagne قیایی - صخره‌یی وجبلی دیکنه کسمک وطاغی صوحاً قطع ایتمک || On a escarpé cette montagne, pour la rendre inaccessible جبلی توغیر ایچون بوزینی طاغی صرباشدرمق ایچون - دیکنه طوغری کسدیلر

ESCARPÉ. *A.* صوحاً مقطوع *P.* شیبگونه تراشیده *T.* دیکنه کسلمش

Il est aussi adjectif, et signifie, fort rude, de très-difficile accès *A.* واعر - وعیر - pl. اوعار *P.* کندوش *T.* صرب || Rocher escarpé یالچین صرب قیالق - صخر وعیر || Montagne escarpée جبل واعر - صرب طاغ || Chemin escarpé طریق واعر - صرب یول

ESCARPINS. Une espèce de torture où l'on serrait les pieds *A.* فلق - مقطرة *P.* کنده *T.* طومرق || Donner les escarpins آیاغه طومرق اورمق

ESCARPOLETTE. V. Balançoire.

ESCARRE. Croûte noire qui se forme sur la peau, les plaies et les ulcères, par l'application d'un caustique *A.* جلبة pl. جلب — قشرة الجرح *P.* خشکریشه — مهرهٔ زخم *T.* یاره قبوغی

Il signifie figur., ouverture faite avec violence et fracas. V. Brèche.

ESCLANDRE. Accident qui fait de l'éclat, et qui cause de la honte *A.* فضيحة *P.* رسوايى *T.* رسوايلق

ESCLAVAGE. Condition d'un esclave *A.* مملوكيت — رقيت — عبوديت *P.* بندگى — چاكرى *T.* قوللق || Rude, dur esclavage مملوكيت شديدهٔ طاقتفرسا Perpétuel esclavage مملوكيت مؤبده — ابديه Il était en esclavage en Turquie ممالك عثمانيه‌ده حال مملوكيتده گرفتار اولمشيدى Il aima mieux mourir que de tomber en esclavage حال مملوكيته گرفتار اولمقدن ايسه مظهر هلاك اولمسنى اولى عد ايلدى — تلف وهلاكى حال مملوكيته ترجيح ايلدى

Il se dit figur. de toute espèce de gêne qui met des entraves sur l'esprit *A.* اسار *P.* گرفتگى *T.* اسيرلك || Cet emploi est lucratif, mais c'est un véritable esclavage بو منصب كرچه كثير النفا دراما محض اسار ومملوكيتدر L'amour est un esclavage مبتلاى عشق اولمق — درد عشق بر نوع اسار ومملوكيتدر Vivre sous un despote, c'est être en esclavage مستبد الراى اولان بر سلطان سربلندك زير حكمنده اولمق حال اسار ورقيتده امرار ايام ايتمكدن فرقى يوقدر

ESCLAVE. Celui qui est en servitude *A.* عبيد pl. عباد — مملوك pl. ممالك — رق *P.* بندهٔ زرخريده — بنده — چاكر *T.* قول || Vendre, acheter des esclaves بيع وشراى ممالك Affranchir un esclave اعتاق — قولى صاتوب آلمق — ايتمك — بر قولدى قيد رقيتدن آزاد ايتمك — عبد ايتمك On dit, Avoir une âme d'esclave, c'est-à-dire, vile et basse شيمهٔ رقيت كردارى ايله مجبول بر شخص دنائت آلود اولمق

On appelle figur. Esclave, celui qui, par flatterie, se rend dépendant de quelqu'un *A.* اسير *P.* گرفته — برده *T.* طوتساق || Il est esclave de tous ceux qui peuvent contribuer à sa fortune امر اقبالنه همت ايده بيله‌جك ذواتك اسير آزاد ندانيدر — On dit aussi, Être esclave de ses intérêts, de ses passions — اغراض مخصوصه‌سنك وهواى نفسك اسيرى اولمق — امراض نفسانيه‌سنك اسير آزاد ندانى اولمق — Et d'un homme tellement attaché au service de quelqu'un, qu'il ne peut faire autre chose, qu'il est esclave *T.* بياغى اسير حلقه بگوشدر || On est esclave auprès de ce maître-là بو جاكر حلقه — آغانك يانده اولنلر اسير حلقه بگوشدرلر بگوشدرلر — Et qu'un homme est esclave de sa parole, pour dire, qu'il est religieux à tenir ce qu'il promet وعديننك اسير سوزيننك — ثابتقدميدر

En Poésie, il signifie, amant *A.* اسير العشق *P.* افكنده — داشقلغه قاپلمش *T.* گرفتار بند عشق

ESCOGRIFFE. Qui prend hardiment sans demander *A.* خلاس — عديم الحيا *P.* ربايندهٔ بيحيا *T.* عارسز قاپيجى

ESCOMPTE. Remise que fait au payeur celui qui veut être payé avant l'échéance *A.* كسر — وضيعة *P.* شكست مبلغ تمسك *T.* قيرمه تمسك || Il a pris tant pour l'escompte مبلغ تمسكدن قيرمه ناميله — وضيعه اولمق اوزره شو قدر اقچه آليقويدى شو قدر اقچه تنزيل ايلدى

ESCOMPTER. Faire l'escompte *A.* تنزيل — استيضاع المبلغ *P.* المبلغ مبلغ تمسك بشكست دادن *T.* تمسكى قيرمق || Quand un banquier paye une lettre de change avant l'échéance, il escompte l'intérêt du temps بر صراف پوليچه تمسكنى وعده‌سى حلولندن مقدم ادا ايده‌جك اولور ايسه تقديم وعده حسابندن اقتضا ايده‌جك فائضى تنزيل ايله ادا وعده‌سى انقضاسندن مقدم ادا ايده‌جك اولور ايسه — ايدر ايام وعده‌نك فائض حسابى ديبيدرك بر مقدارينى بر تمسكى كسر وتنزيل ايله ادا ايدر Escompter un billet قيرمق

ESCORTE. Compagnie pour la sûreté de ceux qui marchent *A.* مبذرقين pl. مبذرق — خفار pl. خفير — محافظين pl. محافظ *P.* نگهبان راه *T.* يساقچى || Ne vous hasardez pas à passer par ce pays-là sans bonne escorte معيتكده مكمل خفار ومحافظين اولمدقچه بو مملكت ايچندن مرور مخاطره‌سنى ارتكاب بو مملكت ايچندن مرور ايده‌جك — ايتمك روا دگلدر اولور ايسهك نفسكى معرض خطره القا ايتمش اولورسك L'escorte qui avait conduit le convoi, ramena un tel جلبك معيتنه لاجل المحافظه ترفيق اولنانلر لدى العوده فلانى جلبك معيتنه خفارت ايدنلر عودت ايدوب — كتورمشلر در Escorte du bagage احمال واثقال يانده فلانى كتورمشلر در يانده يساقچيلك — خفارت ومحافظه‌يه مأمور اولان نفرات

خدمت Vaisseau d'escorte مأموريتيله ترفيق اولنان نفرات خفارت ومحافظايه مأمور بر قطعه سفينه

Faire escorte, signifie, servir d'escorte || Si vous voulez, je vous ferai escorte — ديلر ايسه‌ڭ يانڭه خفاوت ايدرم يساقچيلك ايدرم V. Escorter.

ESCORTER. Accompagner pour mette en sûreté *A.* تخفير *P.* نگهبانى كردن ـ پاسبانى كردن ـ پاسيدن *T.* يساقچيلك ايتمك || Il a des ennemis, il se fait toujours bien escorter اعدا وبد خواهانى اولمغله دائما يانڭه خفارت ومحافظه يساقچيلك ايده‌جك ـ ايده‌جك آدملر استصحاب ايدر آدملر يانڭه قاتر

Escorté. *A.* مخفّر *P.* پاسيده *T.* يانڭه يساقچى قاتلمش ـ يساقچى ايله بكلنمش

ESCOUADE. Certain nombre de gens de pied détachés d'une compagnie. Il ne se dit qu'en parlant du guet à pied *A.* فرقۀ التّارير *P.* فرقۀ پاسداران *T.* قول ـ قول بلوكى

ESCOURGÉE. Fouet qui est fait de plusieurs courroies de cuir *A.* سوط كثير الجلائز *T.* سكيرى چوق قامچى

ESCOURGEON. Espèce d'orge hâtive *A.* قصيل *P.* خويد *T.* كوك تازه آرپه

ESCRIME. Exercice par lequel on apprend à se battre à l'épée seule *A.* فنّ المسايفة *P.* فنّ تيغزنى *T.* قليج اويناتمه

ESCRIMER. S'exercer, se battre à l'épée *A.* مسايفة *P.* تيغزنى كردن *T.* قليج اويناتمق

Figur. Disputer l'un contre l'autre sur quelque matière d'érudition *A.* مجادلۀ علميّة ـ مفاقهة *P.* برعلم ودانش سرنگيدن *T.* علم اوزرينه آتشمق

ESCRIMEUR. Qui entend l'art d'escrimer *A.* مسايف *P.* تيغزن *T.* قليج اويناتيجى || Il y a plaisir à voir faire des armes à deux bons escrimeurs ايكى ماهر تيغزنلرك اعمال سلاح ايلدكلرينى تماشا ايتمكده چوق صفا وار در

ESCROC. Voleur qui emploie l'artifice, la fourberie *A.* طرّار *P.* عيّار ـ نشّال *T.* خرده دست ـ اوغرى ـ يان كسيجى

ESCROQUER. Voler en employant la ruse, la fourberie *A.* ازدلاع ـ طرّ *P.* خرده دستى كردن ـ عيّارى نمودن *T.* يان كسيجيلك ايتمك ـ اوغريلين قاپمق ـ اوغريلمق || Il m'a escroqué dix pistoles, une montre, un cheval اون غروشمى ـ وبر قطعه ساعت وبر رأس باركير طرّ وازدلاع ايلدى

اوغريلين قاپدى

ESCROQUERIE. Action d'escroquer *A.* طرّ *P.* خرده ـ عيّارى دستى *T.* يان كسيجيلك ـ اوغريلق

ESCROQUEUR. V. Escroc || C'est un escroqueur de livres كتاب اوغريسيدر

ESPACE. Étendue de lieu depuis un certain endroit jusqu'à un autre *A.* مسافة pl. مسافات ـ بون *P.* ميانه *T.* آره ير || Grand espace مسافۀ مديده ـ بون بعيد Long espace مسافۀ بعيده Espace vide مسافۀ خاليه rempli مسافۀ ماليه Cela est contenu dans l'espace d'une lieue بر ساعتلك مسافه ايچنده مشتمل ومحاطدر D'espace en espace مسافه‌دن مسافه‌يه ـ

Et étendue de temps *A.* مدّت *P.* ميانۀ هنگام *T.* وقت آره‌سى || Il y a un grand espace de temps مدّت مديده وار در Dans l'espace de six mois التى آى ايچنده ـ التى آى مدّت آراسنده ـ التى آى ظرفنده ـ

Espaces imaginaires. Des espaces qui n'existent point, et qu'on a cru être hors de l'enceinte du monde *A.* خلاء موهوم — On dit figur. d'un homme, qu'il se promène dans les espaces imaginaires, pour dire, qu'il se forme des visions خيالات باطلده خيالات باطله تصوّر ايدر ـ تسبيب افكار ايدر

On appelle, Espace dans l'imprimerie, ce qui sert à espacer les mots *A.* فاصلة pl. فواصل *P.* ميانه *T.* آره‌لق

ESPACEMENT. Distance entre un corps et un autre. C'est un terme d'Architecture *A.* فاصلة pl. فواصل *P.* ميانه *T.* آره ـ آره آچقلغى

ESPACER. Ranger les choses de telle manière qu'on laisse les espaces nécessaires entre deux *A.* تفريق الفواصل ـ فصل *P.* ميانده‌را جدا كردن *T.* آره‌لرى آيرمق || Ces deux arbres-là ne sont pas bien espacés بو ايكى آغاجك فاصلەلرى برخوشجه آره‌لرى آيرلمامشدر ـ تفريق اولنمامشدر — On le dit aussi des lettres, des mots et des lignes dans l'imprimerie || Ses lignes ne sont pas bien espacées سطرلرى لايقى اوزره فصل اولنمامشدر

ESPADON. Grande et large épée qu'on tient à deux mains *A.* صمصام *P.* يك آويز *T.* وارسق

Et une sorte de poisson qui est comme un espadon *A.* سيف *T.* قليج بالغى

ESPALE. L'espace qui est entre le premier rang des rameurs

et la poupe dans une galère *T.* هامله ایله قیچ کورکجیلری آره‌سی

ESPALIER. Rameur qui est le premier d'un banc dans une galère *T.* هاملهجی

Espalier. Suite d'arbres fruitiers dont les branches sont étendues contre un mur *A.* سطر الاشجار مبسوطة الاغصان *P.* رستهٔ داللری آچیلوب یایلمش آغاج *T.* درختان افراشته شاخ صره‌سی

ESPALMER. Enduire de suif fondu le dessous d'un vaisseau *A.* تدهین السفینة *P.* بکشتی روغن زدن *T.* کمی‌یی یاغلامق کمی‌یه یاغ سورمک ـ یاغ

Espalmé. *A.* سفینهٔ مدهونة *P.* کشتئ روغن زده *T.* سورلمش کمی || Un navire espalmé de frais est meilleur voilier qu'un autre à proportion یکی یاغلنمش سفینه آکا مقیس اولان دیگر بر سفینه‌دن زیاده سریع السیر در

ESPÈCE. Ce qui est sous le genre, et contient sous soi plusieurs individus *A.* نوع pl. انواع || Les diverses espèces d'oiseaux, de poissons انواع طیور وسماک L'espèce la plus parfaite des animaux, c'est l'homme نوع حیواناتک اشرف واکملی انساندر La nature veille à la conservation de l'espèce طبیعت بقای نوع خصوصنده دائما اعانت ایدر Il est unique en son espèce نوعی ایچنده فرید ویکانه در

Il signifie aussi, sorte, et il se dit des choses et des personnes singulières *A.* جنس *P.* گونه *T.* صوی ـ شکل ـ درلو || Quelle espèce de drap est-ce là? بو نه جنس چوقه در Quelle espèce d'homme avez-vous amené? کتوردیککک ادم نه جنس C'est une plaisante espèce d'homme طرفه بر جنس آدمدر طرفه بر صوی آدمدر ـ آدمدر

On dit ironiquement, C'est un homme d'espèce singulière عجیب الجنس بر نکره آدمدر C'est un sage de nouvelle espèce, un philosophe d'espèce singulière طرفه بر کونه عاقل ـ نکره بر کونه عاقلدر ـ یاخود بر کونه فیلوسوفدر On dit aussi, Dans cette assemblée il y avait des gens de toute espèce, pour dire, de toute condition بو مجلسده اجناس مختلفه وار هر جنس ونوع آدم وار ـ هر جنس آدم وار ایدی ـ ایدی ایدی

On dit, Il vint une espèce de valet de chambre, pour dire, un homme qui avait la mine d'un valet de chambre ایچ آغاسی ایچ آغاسی ـ ایچ آغاسی شکلنده ـ اسلوبنده بر آدم کلدی هیئتنده

En Jurisprudence, il signifie, un cas particulier sur lequel il faut opiner *A.* ذات المادّة ـ نفس المادّة || Ne nous proposez point la question en termes généraux, posez-nous l'espèce مطلبی کلمات مطلقه ایله در میان ایتمیوب نفس ماده‌یی اشته ذات ماده بو در Voici l'espèce تعیین وتصریح ایله Les circonstances changent l'espèce تلاحق ایدن وقایع وحالات ذات ماده‌یی تغییر وتبدیل ایدر

Espèces, signifie les différentes espèces de monnaie *A.* اجناس سکه *T.* درم گوناگون *P.* اجناس النقود ـ الدراهم || Faire un payement en belles espèces, en espèces bonnes et valables اجناس دراهم ـ سکهٔ حسنه ومعتبره ایله ادا ایتمک حسنه ایله On lui a compté tant en pistoles et autres espèces ayant cours شوقدر غروش وماعداسی بین الناس متعامل رایج وشهروا اولان ـ اولان اجناس نقود ایله ادا اولندی رایج وروان اولان اجناس نقود ایله ـ اجناس ایله On lui a rendu son argent en mêmes espèces مطلوبی ویردیکی اقچه‌نک جنسندن اولدرق کندویه ردّ واعطا اولندی Espèces rognées قیرقلمش سکه ـ دراهم مستقه Il est défendu de fondre les espèces دراهم مسکوکه‌نک اذابه‌سی ممنوعدر Il y a des espèces d'or et d'argent سیم وزر اجناس سکه وار در

Il signifie aussi, argent comptant dans cette phrase, Payer en espèces sonnantes *A.* نقداً ـ عن نقد *P.* نقد *T.* بر وجه نقد اولدرق ـ Il se met aussi par opposition à Argent *A.* عیناً || Je ne le paye pas en argent, je le payerai en espèces, comme blés, vins, etc. نقداً ادا ایتمیوب حنطه وخمر وبونلرک امثالی شیلر ایله عیناً ادا ایده‌جکم

On dit figur. L'espèce manque, pour dire, qu'elle devient rare; et il se dit des hommes, des denrées, de l'argent, etc. فلان فلان جنسک قحطی واردر ـ جنس مایل فقدان ومعدومیتدر

En Philosophie, il signifie, les images des objets sensibles *A.* صور pl. || Les espèces visuelles صور مرئیه Espèces distinctes صور متشخصه claires صور صریحه confuses صور متخالطه La difficulté est de savoir comment les espèces sont reçues, se reçoivent dans les sens محل اشکال صور مرئیه‌نک نوجهله حواسدن اخذ وتلقف اولندیغنی تحقیق ایتمکدر

ESPÉRANCE. Sentiment qui consiste dans le désir d'une chose,

joint à l'idée de pouvoir l'obtenir *A.* مأمول ـ آمال pl. امل pl. آمال
اميد *P.* توقعات pl. توقع ـ امانى pl. امنية ـ مأمولات pl.
T. اومو || Grande espérance امل جسيم Espérance prochaine
امل دورادور ـ طول امل éloignée اميد قريب الحصول
trompeuse امنيهٔ دلفريب ـ امنيهٔ خديعت مقرون Vaine espérance
اميد بيهوده ـ امنيهٔ باطله ـ امل باطل bien fondée
اميد واثق ـ مأمول واثق mal fondée اميد بى اساس Fausse
اميد كاذب Avoir espérance مأمول ايتمك Concevoir des espérances
عقد اميد ايتمك ـ عقد امل ايتمك Ce prince est
bien né, il donne de grandes espérances بو ميرذيشان كريم
الشيم اولوب ناصيهٔ حالندن مأمولات خيريه استشعار
اولنور Il a surpassé nos espérances حقنده دركار اولان مأمولمزى
كندودن مأمول ومنتظر اولان ـ هزار مرتبه گذار ايلدى
Il a rempli درجه‌يى فرسخ فرسخ سبق وگذران ايلدى
nos espérances كندودن مأمول اولان احوالى تماماً تصديق
ايلدى Il a trompé nos espérances مأمولاتمزى تكذيب ايلدى
Il a répondu à nos espérances مأمولاتمزى تصديق ايلدى
Il a été au-delà de nos espérances مأمولمزى چوق زياده
كچدى Il se flatte de cette espérance بو مأمول ايله مطيب
البال اولور On l'amuse de cette espérance بو مأمول ايله
بو مأمول ايله آغزينه بال چالوب ـ تعليل واغفال ايدرلر
مأمولات جانفزا اكلندررلر Se repaître, se nourrir d'espérance
مأمولات فرحبخشا ايله شيرينبخش ـ ايله صفاياب اولمق
اميد وامل ايله ذايقهٔ دل وجان اولمق Vivre d'espérance
اميدينى عنايت مالا كچنمك Mettre son espérance en Dieu
نهايت جناب قاضى الحاجاته حصر ايتمك Il est déchu
de ses espérances امانى وآمالى رهين خسران وخيبت
مأمولنه دسترس اولديوب خائب وخاسر اولمشدر ـ اولمشدر
ـ دست طلبى دامن املدن كوتاه اولوب دوچار حرمان
تحصيل املدن كلياً ومأيوسيت اولمشدر Perdre l'espérance
اميد بادر الحرمان نوميد ومأيوس اولمق Espérance perdue
L'espérance fait vivre انتظار مأمولات بقاى حياتى موجبدر

Il se prend aussi, pour l'objet même de l'espérance || Ce fils
est l'espérance de toute sa famille اهل بيتك اميدى بسبتون
بسبتون اميدم بو ولد در Vous êtes toute mon espérance
اول واخر اميدم سنسك C'est là mon unique espérance
سرمايهٔ اميدمز جناب فلان شيدر Dieu est notre espérance
واهب الآمالك عنايت صمدانيه‌سيدر

ESPÉRANCE, est aussi une des trois vertus théologales, par laquelle nous espérons posséder Dieu *A.* رجا || Foi, espérance et charité رجا وايمان وعشق الله

ESPÉRER. Attendre un bien qu'on désire *A.* ترجى ـ تمنى
مأمول ـ اوممق *T.* پيوسيدن ـ اميد داشتن *P.* توقع ـ
اميد مكافات ايتمك Espérer récompense || ايتمك Espérer
une succession اميددار وراثت اولمق Il espère une meilleure fortune بوندن اعلا مال واقبال مأمولنده در Espérer
la vie éternelle اميدوار عمر جاودانى اولمق Il espérait avoir
une telle charge فلان منصبك تحصيلى مأمولنده ايدى
J'espère qu'il viendra bientôt قريباً كلدجكنى مأمول ايدرم
Espérer en Dieu جناب منعم لا ـ اللهدن تمنى ايتمك
اميدم J'espère en vous, en votre justice يزاله ربط اميد ايتمك
سنده وياخود سنك عدالتكده در

ESPÉRÉ. *A.* مأمول ـ متمنا ـ متوقع ـ مرجو *P.* اميد داشته ـ
اوملى *T.* اميدوار

ESPION. Qui se mêle parmi les ennemis pour épier *A.* جاسوس
pl. خبر ـ خبرجو ـ ايشد ـ انيشه *P.* عين ـ دسيس ـ جواسيس
پژوه ـ آبستد *T.* جاسوت || Espion double qui sert les deux
parties ايكى طرفه جاسوسلق ـ جاسوس ذو الوجهين
ايدن كشى

ESPIONNAGE. Métier d'espion *A.* جاسوسيت ـ عيانت *P.*
جاسوساق ـ جاسوتلق *T.* انيشدكارى ـ خبرجويى ـ خبرپژوهى
|| L'espionnage est un métier infâme عيانت بركار مذمومدر

ESPIONNER. Épier *A.* تجسس ـ اعتيان ـ تنشد الاخبار *P.*
جاسوتلمق *T.* انيشدكارى كردن ـ خبرجويى كردن ـ
جاسوساق ايتمك || Prenez garde à vous, on vous espionne de tous
côtés كندوكى كوزت زيرا سنى هر طرفدن تجسس ايدرلر

ESPLANADE. Espace découvert au-devant d'un lieu bâti, ou
d'une place fortifiée *A.* فضا ـ ساحة pl. ساحات ـ ميدان
pl. ميادين *T.* آچق ميدان

ESPOIR. V. Espérance.

ESPRINGALE. Espèce de fronde dont on se servait autrefois
dans les armées *A.* قذافة *P.* فلاسنگ *T.* صپان

ESPRIT. Substance incorporelle. Il se dit de Dieu *A.* روح
pl. ارواح || Dieu est un pur esprit الله تعالى روح محضدر
Esprit incréé روح مجرد ـ روح غير مخلوق ـ On appelle la troisième personne de la Trinité, Le Saint-Esprit, l'Es-

prit consolateur, l'Esprit vivifiant *A.* روح القدس - روح مقدّس

Esprits célestes. Les anges - ارواح فلكيّة - نفوس قدسيّة

Esprits bienheureux. Les âmes qui sont au Paradis *A.* ارواح السعدا *P.* ارواح سعادتمندان *T.* مونلولرك روحلرى — Esprit de tenèbres, Malin esprit, les diables *A.* روح خبيث pl. ارواح خبيثة

Esprit-follet. Un démon familier qu'on suppose faire du bruit dans les maisons *A.* غول pl. اغوال *P.* آرداد *T.* قونجلولوز

Esprit familier. Un bon ou mauvais génie, qu'on dit qu'il s'attache à demeurer auprès d'un homme *A.* جنّ موكّل pl. اجنّى موكّلين *P.* فرشتهٔ موكّل || On a dit que Socrate avait un esprit familier حكيم سقراطك ياننده مداوم بر جنّ موكّل وار ايدى ديو روايت ايدرلر

Esprit. Puissance surnaturelle qui opère dans l'âme *A* فيض *P.* خره || Ce n'est point l'esprit de Dieu qui agit en lui, c'est l'esprit du démon نفسنده عامل اولان فيض رحمانى دكل فيض نبوّت صاحبيدر نفخ شيطانيدر Il a l'esprit de prophétie Quand l'esprit du Seigneur remplissait les prophètes قلوب انبيا فيض ربّانى - فيض ربّانى ايله ملهم اولدقلرى حالده ايله مملو

Il se dit aussi de l'intelligence de la sagesse Divine *A.* حكمت الهيّة

Il signifie aussi, inspiration *A.* وحى ربّانى - الهام الهى || L'esprit de Dieu descendit sur eux فلانلره وحى ربّانى نازل اولدى

Dans l'Écriture-Sainte, il se dit par opposition à la Chair *A.* روحانيّت - نفس روحانى || Marchez selon l'esprit, et non selon la chair روحانيّت مسلكنده سلوك ايله جسمانيّت طريقنده ميل وانصراف ايتمه L'esprit est prompt, et la chair est faible نفس روحانيده اشتياق دركار امّا قوّت جسمانيه نك نفس روحانيك - استك وارقوّت يوق - عجزى بديداردر اشتياقى آماده وحاضر امّا قوّت جسمانيّه عاجز وقاصر در Les fruits de la chair sont l'adultère, l'impureté, etc., et les fruits de l'esprit sont la charité, la tempérance, la joie, la paix هواى جسمانينك ثمراتى زنا وقذرات نفس وبونلر امثالى افعال كريهدن عبارتدر وثمرات روحانيّت عشق الهى واقتصاد طبع وانبساط قلب وسلوت وطمانينت بال مثللو حالات مندوبه در

Il se dit aussi de l'âme de l'homme *A.* نفس pl. نفوس - جان *T.* روان *P.* روح حيوانى || L'esprit est plus noble que le corps نفس جسمدن اشرفدر

Rendre l'esprit, signifie, mourir *T.* تسليم روح ايتمك - تسليم جان ايتمك

Il se prend aussi pour les facultés de l'âme raisonnable *A.* عقل pl. عقول *P.* هوش *T.* اوص || Grand esprit عقل كامل عقل محيط الانحا - Esprit agissant عقل فعّال Esprit présent عقل سريع الاستحضار Esprit ferme عقل رزين Esprit solide عقل قوىّ الاستحكام - عقل متين éclairé عقل منير - رأى جهان آرا - عقل تابناك - عقل حقايق آشنا - منير رأى net عقل صاف نقاحت اتصاف subtil عقل دقيق - عقل عقل - عقل باريك - عقل دقايقبين - دقايق آشنا عقل سست - رأى واهى - عقل faible فاتر باريكبين عقل embrouillé عقل پريشان - عقل مشوّش confus وضعيف عقل - عقل غليظ grossier عقل نا در برابر - بى انسجام عقل Esprit عقل پريشانكار - عقل متشتّت dissipé كند ودرشت distrait *A.* عقل كثير الاستغراق *P.* عقل پراكنده *T.* طالغن عقل Petit esprit عقل قاصر - عقل كوتاه superficiel عقل عقل استونكوى عقل - عقل سطحى - عديم العاقت crédule عقل خفيف الاعتماد superstitieux عقل پر تعصّب Esprit de travers رأى نا درست - عقل كج - عقل كثير الاعوجاج Appliquer son esprit اعمال عقل ايتمك Mettre son esprit à... وقف عقل ايتمك - فلان شيئه تمكين عقل ايتمك Exercer son esprit آلشدرمق - عقلنى تعليم ايتمك Occuper employer son esprit à... اشغال عقل ايتمك Cultiver son esprit تربيهٔ عقل ايتمك Ne mettez point cela dans votre esprit خاطره كتورمه - بو شيئى اصلا عقلكه قومه Ôter cela de votre esprit بونى عقلكدن دفع ايله خاطركدن - بو خاطركدن چيقار - اخراج ايله Cela me fatigue l'esprit تخديش كيفيّت اتعاب عقلى مؤدّى اولور Cela choque l'esprit اتعاب ذهن ايتمك S'alambiquer l'esprit عقل ايدر Les mauvaises compagnies et les mauvais livres lui ont gâté l'esprit مجاورت اشرار ومطالعهٔ كتب شناعت آثار افساد عقلنه بادى اولدى Netteté d'esprit نقاى عقل Justesse d'esprit سداد اصابت - صواب رأى - درستىٔ عقل - ثقافت عقل - عقل سليم - رأى

Il signifie aussi, la facilité de la conception *A.* سرعة

|| چاپکث آکلایش .T تیز فهمی .P کیاست ـ ذکا ـ الفهم
Il a beaucoup d'esprit, mais il n'a point de jugement سرعت
تیز Il a l'esprit vif فهمی چوق اما تمییزی اصلا یوقدر
On dit aussi, Avoir – صاحب ذکا وکیاستدر ـ ذکیدر ـ فهمدر
l'esprit pesant ثقیل الفهمدر l'esprit lourd بطیء الفهمدر
l'esprit paresseux بر ذهن کسل آمیز در

Il signifie aussi, imagination *A.* خیال ـ قوت متخیلة || Esprit brillant خیال روشن وتابناک ـ خیال منیر Il a l'esprit inventif قوت ایجاد وار در خیالنده قوت l'esprit stérile قوت متخیلهسی عقیم وبیحاصلدر s'esprit sec قوت متخیلهسی خشک ویابسدر ـ جامد در l'esprit fécond قوت متخیلهسی مطبوع ودلپسند Il a un tour d'esprit agréable کثیر النما در بر شیوهٔ خیاله مالکدر

Et conception *A.* ذهن *P.* خرد *T.* آکلایش || Esprit ouvert ذهن گشاده وصاف ـ فتاحت ذهن bouché ذهن منسد ومغلوق dur ذهن سخط وغلیظ Il n'a pas eu l'esprit de m'entendre کلاممی فهم ایدهجک ذهنی یوغیدی

Et jugement *A.* قوة التمییز || On lui a proposé plusieurs expédiens, mais il n'a pas eu l'esprit de choisir le bon طرفنه تدابیر عدیده عرض وتقدیم اولنمش ایسه ده اصلحنی انتخابده قوت تمییزی یوغیدی Il a mille bonnes qualités, mais il n'a pas l'esprit de se conduire قتی چوق خصایل حمیدهسی واردر انجق سلوک وحرکتنده قصور تمییزی امور مخصوصهسنی Il n'a pas l'esprit de régler ses affaires درکار در ادارهده بضاعهٔ تمییزی ناقصدر

On dit, qu'il y a de l'esprit dans un discours, dans un ouvrage, quand il y a des pensées ingénieuses || Il n'y a point d'esprit dans ce livre, dans cette réponse, dans cette harangue بو تألیفده وبو جوابده وبو موعظهده اصلا وقطعا اثر فراست یوقدر

Et faire de l'esprit, courir après l'esprit, pour dire, mettre de l'importance à montrer de l'esprit *T.* عرض کالای کیاست ذکا فروشلق قیدنده اولمق ـ ایتمک

Il se prend aussi pour Humeur, caractère *A.* طبع ـ طبیعت ـ مشرب ـ خوی *T.* خو *P.* مزاج ـ || Esprit doux طبع حلیم ـ مزاج لین العطف ـ مزاج سهل السیاسة souple طبع ملایم طبع نصافت آلود modéré قوللانیلور بر مزاج ـ fâcheux طبع ـ معارضهیه مایل مزاج pointilleux چتین بر مشرب ـ عنیف

خوی فتنه جو ـ طبع مایل الی الفساد mutin طبع خرده جو تکث طورمز بر ـ طبع بی آرام ـ طبع عدیم السکون remuant آشوب ـ مهیج الفتنة ـ طبع مهیج الهوشة turbulent مزاج طبع شقاق انگیز اختلال قشقردیجی مزاج factieux ـ خیز On ne peut vivre avec cet homme-là, je ne sais quel esprit c'est بو آدمک مزاجی آکلاشلور معنا دکلدر کندوسیله امتزاج تهلکهلو ـ مزاج خطرناک Esprit dangereux اولنمق محالدر طبع مشاغب inquiet تکث طورمز بر مزاج brouillon مزاج طبع غوغا ـ قشقردیجی بر مزاج ـ طبع ستیز جو insinuant ـ مشرب خفیف volage صوقلغان بر طبیعت ـ مزاجگیر خوی سبک ـ Il se dit aussi, de la personne par rapport au caractère de son esprit || C'est un bon esprit سداد عقل ایله جودت طبع ایله مجبول ـ مألوف بر آدمدر C'est un des meilleurs esprits du Royaume عقلای دولتک اصلح واعلاسیدر

Il se prend aussi, pour la disposition, l'aptitude qu'on a à quelque chose *A.* استعداد طبیعی || Il a l'esprit des affaires, du commerce ادارهٔ اموردہ وامر تجارتده استعداد طبیعیسی Il a l'esprit de chicane تزویراتده مصلحت پردازلقده ـ وار در Il a l'esprit de تلبیس وشرّتده ـ استعداد طبیعیسی وار در Cour مزاج سرای همایونی قوللانمقده استعداد طبیعیسی وار در

Beaux esprits. Ceux qui se distinguent du commun par l'agrément de leurs discours *A.* pl. ظرفا || Il croit que cela lui est dû à titre de bel esprit ظرافت طبعی جهتیله بوکا مستحق اولدیغن ظن ایدر Il y a de beaux esprits qui n'ont pas le sens commun بین الظرفا بعض کسان وار درکه صواب رأیدن بی بهره درلر

Esprits forts. Ceux qui, par une folle présomption, veulent se mettre au-dessus des opinions reçues, surtout en matière de religion *A.* ارباب الجربزة فی امور الدین pl. اهل الجربزة فی امور الدین

Esprit, se prend aussi figur. pour Motif, principe, manière d'agir *A.* فکر *P.* سر *T.* سودا ـ هوس || Esprit de paix فکر صلح de vengeance فکر انتقام de discorde فکر شقاق de procès فکر دعوا ومخاصمت de colère فکر خشم وکینه Cela n'a pas été fait dans cet esprit-là بو کیفیت اول فکره مبنی اولمدی

Et pour le sens d'un auteur || Vous n'avez pas pris l'esprit

de cet auteur بو مؤلفك فكرينه وارەمدك Ce n'est pas là l'esprit d'Aristote حكيم ارسطونك فكرى بو دكلدر

Il se dit aussi du caractère d'un auteur طبيعت || Il a voulu imiter cet auteur, mais il n'en a pas saisi l'esprit بو مؤلفى تقليد ايدەيم ديدى انجق طبيعتنى اخذ ايدەمدى طبيعتنى ايدنەمدى ـ

On dit aussi, L'esprit du traité *T.* عهدنامەنك فكرى ـ فكر ـ Et esprit national فكر ملت Esprit public فكر عامه L'esprit du temps طبيعت زمانه ناس

Esprits, au pluriel, se dit des dispositions, des passions communes à un grand nombre de personnes *A.* افكار الناس

Esprit, en Chimie, est un fluide très-subtil *A.* روح || Esprit de vin شراب روحى Esprit de soufre كوكرد روحى Selon quelques philosophes, il y a un esprit universel répandu dans toutes les parties de la matière بعض حكمانك قولنه كوره ماددەنك كافۀ اجزاسنده سارى بر روح عمومى وار در

Esprits, sont de petits corps subtiles et invisibles, qui portent la vie et le sentiment dans les parties de l'animal *A.* ارواح حيوانيّة || Les esprits vitaux se portent aux extrémités par les artères ارواح حيوانيه شرايين واسطه‌سيله غايات بدنه واصل اولور ـ متوجهدر Les esprits se perdent avec le sang ارواح حيوانيه دم ايله برابر غائب ونابود اولور Les nerfs sont le véhicule des esprits animaux اعصاب مجراى ارواح حيوانيه در La peur glace les esprits خوف ودهشت ارواح حيوانيه‌نك انجمادينى مستلزمدر La trop grande étude fait une grande dissipation d'esprits مطالعۀ مفرطه ارواح حيوانيه‌يه كلى مرتبه ايراث تفرّق وپراكندكى ايده كلمشدر Il est évanoui, jetez-lui de l'eau, afin de lui faire revenir les esprits بيخود اولديغندن اوزرينه رش ما ايله كه ارواح حيوانيه‌سنى كما كان تحصيل ايده بيلسون Il fut long-temps après sa chute, après sa blessure, avant que de reprendre ses esprits سقوطى ومجروحيتى آندنبرو ارواح حيوانيه‌سنى كما فى السابق تحصيل ايدنجيه قدر وافر زمان حالنده ترك ايله كچدى Laissez-lui reprendre ses esprits كه ارواح حيوانيه‌سنى كما فى السابق تحصيل ايلسون

ESQUIF. Petit canot dont on se sert à divers usages *A.* قارب *P.* سندل *T.* صندل

ESQUILLE. Petit éclat d'un os où il s'est fait une fracture *A.* شظية العظم ـ حطامة العظم *P.* استخوانپاره *T.* قيريق بر عدد شظيّه || Il est sorti une esquille كميكك پارجه‌سى بر قريق كميك پارجه‌سى ـ عظم چيقدى

ESQUINANCIE. Sorte de maladie qui fait enfler la gorge *A.* خناق pl. خوانيق *P.* بادزهره ـ خناك *T.* بوغاز قصلمسى ـ خناق شديد || Une violente esquinancie بوغاز طوتلمسى ـ Esquinancie suffocante *A.* خناق كلبى ـ علت ذباح

ESQUISSE. Ébauche, premier crayon de quelque ouvrage qu'un peintre médite de faire *A.* رسم *P.* هيولا ـ ريس ـ نيرنك *T.* قرەلمه || Ce peintre doit peindre cette galerie, il en a déjà fait les esquisses اشبو نقاش فلان قصرى نقش ايدەجك رسملرينى چيقاردى ـ اولمغله رسملرينى چيزدى Esquisse au crayon قورشون قلم ايله چيزلمش رسم Esquisse au coloris رنكاميز رسم V. Ebauche.

Il se dit aussi, du premier modèle de terre ou de cire que font les sculpteurs *A.* غرار *T.* نمونه‌لك قالب

ESQUISSER. Faire une esquisse *A.* ترسيم *P.* نيرنك زدن ـ هيولا نگاشتن *T.* رسم چيزمك || J'ai esquissé l'idée de mon tableau هيولاسنى قرەلدم ـ تصويرك هيولاسنى يازدم J'ai tout mon tableau dans la tête, mais je ne l'ai pas encore esquissé هيئت تصوير ذهنمده موجود در انجق رسمنى هنوز چيزمدم

Il se dit aussi des ouvrages d'esprit *A.* تسويد *P.* مسودّه كردن *T.* قرەلمق || Cet ouvrage n'est qu'esquissé بو تأليف هنوز مسودّه در

ESQUIVER. Éviter adroitement quelque chose *A.* تجافى ـ اجتناب ـ تجانب *P.* كناره گرفتن *T.* كنار كسمك ـ بر تقريب صاوشمق || Il fit un mouvement, et esquiva le coup بركونه جنبش ايله ضربه‌دن تجافى ايلدى ـ ضربه‌يى بر تقريب صاوشدردى Il poussa son cheval contre moi, j'esquivai adroitement آتنى اوزريمه سوردكده بر تقريب صاوشدم ـ Il se dit aussi des personnes, des rencontres, des affaires || C'est un importun que j'esquive autant que je puis بر معجز آدم اولديغندن ممكن مرتبه كندودن صاوشورم ـ كندودن اجتناب ايدرم Ce sont de fâcheuses occasions, il les faut esquiver بو حالات مشئومه‌دن تجانب ايتمك لازمدر Ce n'est pas résoudre la difficulté, ce n'est que l'esquiver بو حل ايتمك ـ كيفيت مشكلى حل ايتمك دكل صاوشدرمقدر

دکل آندن تجافی ایتمکدر

S'ESQUIVER. Se retirer secrètement d'un endroit sans rien dire شیویشی *T.* پهلوتهی کردن *P.* تسلّل - انسلال - انسلات *A.* بر تقریب دلفریب ایله || Il s'esquiva subtilement ویرمك بر تقریب شیویشی ویردی - تسلّل ایلدی On voulait le retenir dans cette compagnie, il s'esquiva adroitement مجلسده آلیقونمسی مراد اولنمشیکن بر تقریب شیویشی ویردی

ESSAI. Épreuve qu'on fait de quelque chose *A.* تجربة pl. تجارب *P.* آزمایش - وند *T.* صندمه || Faire essai تجربه ایتمك Faire l'essai d'une machine, d'une drogue, d'un canon, d'une arme برآلتك وبر دوایی نباتك وبر پاره طوبك وبر عدد سلاحك تجربه‌سنی ایتمك Donner à l'essai تجربه ایچون المق Prendre à l'essai تجربه‌یه ویرمك

Il signifie aussi, opération par laquelle on s'assure de la pureté d'un métal, ou de la nature d'un minéral *A.* امتحان المعادن *P.* نمونه گیری معادن *T.* معدنلرك چاشنیسنی چاشنی - امتحان معادن فنّی || L'art des essais طوتمه برمعدنك چاشنیسنی طوتمه‌نك فنّی Faire l'essai d'une mine طوتمق Le poids d'essai چاشنینك وزنی

Et une petite portion d'une chose qui sert à juger du reste *A.* انموذج *P.* نمونه *T.* اورنك || Envoyer des essais de vin بادەنك نمونەلرینی ارسال ایتمك Prendre des essais de poudre à tirer باروت سیاه نمونەلرینی آلمق

Il se dit aussi, des petits verres où l'on ne met du vin qu'autant qu'il en faut pour l'essayer *T.* نمونەلك شراب قدحی -
On dit, Faire l'essai des viandes et du vin devant le Roi, pour dire, en manger, pour l'assurer qu'il peut en user sans danger سفرۀ پادشاهیده چاشنیگیرلك ایتمك

Il se dit aussi, des premières productions d'esprit qui se font sur quelque matière, pour voir si l'on y réussira *A.* انموذج الصناعة *P.* نمونۀ کار *T.* ایش اورنکی || Il a voulu faire voir par cet essai, qu'il était capable de réussir en quelque chose de plus important انموذج الصناعه اولمق اوزره یاپدیغی ایش ایله اعمّ واعلا شیلر ایجادینه اقتدارینی اثبات ایتمك استدی - Et de certains ouvrages qu'on intitule ainsi || Essai de Géométrie انموذج الفنّ المساحه Essai de Morale انموذج العلم الاخلاق

ESSAIM. Volée de jeunes mouches à miel *A.* خشرم - رثول بال *T.* رمۀ منج - رمۀ زنبور *P.* جماعة النحل - دبور pl دبر -

آریسی سوریسی

Figur. *A.* فوج pl. افواج *P.* گروه *T.* آلای || Il sortit du Nord plusieurs essaims de barbares جانب شمالدن نیچه نیچه آلای آلای اقوام جهلا - افواج اقوام جهلا ظهور ایلدی

ESSAYER. Éprouver quelque chose *A.* تجربة - اختبار - امتحان *P.* آزمودن - وند کردن *T.* صندمق || Essayer de l'or, de l'argent سیم وزری محکّ تجربه‌یه ضرب ایتمك Essayer un habit لباسی تجربه ایتمك Essayer une arme سلاحی تجربه ایتمك

Figur. || Essayer ses forces قوای بدنیه‌سنی تجربه ایتمك Essayer le goût du public طبیعت ناسی امتحان ایتمك - صندمق - اختبار ایتمك -

Il se dit aussi au neutre, et signifie, faire une épreuve pour voir si une chose est bonne, propre || Je ne veux point prendre de ses remèdes, j'en ai essayé بو معالجاتی استعمال ایتمم زیرا تجربه‌سنی ایتمشم - Il signifie aussi, tâcher || Je ne sais si j'en viendrai à bout, je n'y ai point essayé ظفریاب اولوب اولمیه‌جغمی بیلمم هنوز تجربه‌سنی ایتمدم Essayez-y فلانی الزام ایلمکی تجربه‌سنی ایله J'ai essayé de le persuader مشی وحرکتی تجربه ایلدم Essayer à marcher تجربه ایتمك

S'ESSAYER. S'éprouver *A.* امتحان النفس - اختبار النفس *P.* خودرا آزمودن *T.* کندویی دنکمك || Il est sûr de faire une telle chose, il s'y est essayé باشه چیقاره‌جغنه اصلا شبهه‌سی زیرا اول بابده اختبار - یوقدر زیرا امتحان نفس ایلدی مباحثه‌ده امتحان نفس ایلدی S'essayer à nager نفس ایلدی قوشو - مسابقه‌ده امتحان نفس ایتمك S'essayer à la course خصوصنده کندویی دنکمك

ESSAYÉ. *A.* مجرّب *P.* آزموده *T.* صنانمش

ESSAYEUR. Officier préposé pour faire l'essai de la monnaie et des matières d'or et d'argent *A.* صاحب العیار *P.* عیار گیر *T.* عیارجی باشی

ESSENCE. Ce qui constitue la nature d'une chose *A.* جوهر *P.* گوهر || L'essence Divine جوهر لاهوت L'essence des choses جوهر اشیا L'essence est composée du genre et de la différence جوهر جنس وفصلدن عبارتدر L'essence de l'homme est d'être animal raisonnable جوهر بشر حیوان ذو عقل اولمقدر

En Chimie, c'est l'huile aromatique qu'on obtient par la distillation des plantes *A.* خلاصة || Essence de cannelle طارچین خلاصه‌سی V. dans ce sens, Essentiel.

ESSENTIEL. Qui appartient à l'essence *A.* لازم من - جوهری جهة الجوهر || La raison est essentielle à l'homme عقل وجود بشرده من جهة الجوهر لازمدر Ces paroles sont essentielles au sacrement de baptême بو الفاظ تقدیس بالمعمودیه رسمنده من جهة الجوهر لازمدر

Il signifie aussi, absolument nécessaire *A.* واجب - الزم - اهم لازم الوجود - مهم *T.* لازملو || C'est une chose essentielle بو امر اهمدر Il ne faut pas oublier ce mot, il est essentiel لفظ اهم والزم اولدیغندن ترکی جائز دکلدر Les choses les plus essentielles لازم الوجود اولان اشیا Clause essentielle شرط لازملو شرط - واجب - On dit, qu'on a des obligations essentielles à quelqu'un, quand on en a reçu des services très-importants مهام اموردہ بر کمسندنک منن واجبة الشکری التمنده اولمق - On dit, Un homme essentiel, un ami essentiel, pour dire, solide, sur qui l'on peut compter لازملو آدم ولازملو دوست - لازم الوجود آدم - Il se met aussi substantivement || Voilà l'essentiel de l'affaire اشته مصلحتک مهم یری بو در مهم اولان دقیقه‌سی بو در -

Huile essentielle, c'est l'huile tirée des plantes par la Chimie *A.* دهن مخلص - Sels essentiels. Les parties salines que la Chimie tire des végétaux *A.* ملوح مخلصة *T.* خلاصه اولنمش طوزلر

ESSENTIELLEMEMT. Par essence *A.* حسب الجوهر - جوهرا - من جهة الجوهر || Dieu est essentiellement bon جناب رب العالمین حسب الجوهر خیر مطلقدر L'homme est essentiellement raisonnable بشر من جهة الجوهر ذو عقلدر

Il signifie aussi, en matières importantes *A.* فی مهام الامور - *P.* درکارهای با لزوم *T.* لازملو شیلرده فی امور معتنا بها - || Il m'a obligé essentiellement مهام اموردہ بنی ممنون ایلدی Il aime essentiellement ses amis دوستلری بنی منتدار ایلدی - حقنه امور مهمده اظهار محبت ایدر

ESSERA, ou SORA. éruption subite sur tout le corps de petites pustules, accompagnée d'une démangaison incommode *A.* شری *P.* پشترم *T.* قورداشنی

ESSETTE. V. Hache.

ESSIEU. Pièce de bois ou de fer, qui passe dans le moyeu des roues d'une charrette, d'un carrosse, etc. *A.* محور - قطب - مدار العجالة *P.* تیر جرخ *T.* اوقی - تکرلکک - تکرلکک ایکی || L'essieu de devant cassa اوک تکرلکک ایکی شکست اولمشدر

ESSIMER. Terme de fauconnerie. Amaigrir un oiseau, pour le mettre en état de mieux voler *A.* تضمیر الصقر *P.* مرغ شکاریرا نزار ولاغر کردن *T.* آوجی قوشنی یراندرمق

Essimé. *A.* صقر مضمر *P.* مرغ شکاری لاغر کرده *T.* یراندرلمش آوجی قوشی

ESSOR. Vol qu'un oiseau de proie prend en montant fort haut en l'air *A.* تعقیة الطائر - استقلال الطائر *P.* بالا پروازی || قوشک هوایه یوکسلمه‌سی - قوشک دوالنمه‌سی *T.* مرغ Son faucon prit l'essor شاهینی هوایه یوکسلدی

Il se dit figur. d'une personne qui commence une chose avec hardiesse et une sorte d'élévation *A.* استعلا - ترفع *P.* برافرازی - بالا پروازی *T.* یوکسلمه || Un esprit médiocre ne doit pas prendre un trop grand essor متوسط الحال اولان عقل حددن متوسط الحال اولان - بیرون بالا پرواز اولمق روا دکلدر مرغ عقله خارج ازانداره رخصت پرواز واستقلال ویرلمک جائز دکلدر

Et d'une personne qui, après avoir été dans la sujétion et dans la contrainte, s'en tire tout d'un coup, et se remet en liberté *A.* استقلال - اطلاقیت *P.* آزادی *T.* سربستلک || On tenait ce jeune homme dans une trop grande contrainte, il a pris l'essor بوطفل نوجوان زیاده‌سیله تنکنای سرفروبی ومحکومیتده مقید الحال ایکن بردن بره کسب استقلال ایلدی - On dit aussi figur. Donner l'essor à son esprit, à sa plume, pour dire, parler ou écrire avec quelque sorte d'élévation, de liberté طائر تیز رو ذهن وخیالہ رخصت پرواز ویرمک - کمیت تیز رفتار خامه‌یه رخصت جولان ویرمک -

s'ESSORER. Prendre l'essor. V. Essor au propre.

Essorer, est aussi actif, et signifie, exposer à l'air, au soleil pour sécher *A.* تشریة - تشریر - اشرار *P.* بهوا گستریدن *T.* هوایه سرمک || On a mis ce linge sur des perches pour l'essorer بزی تشریه ضمننده صریقلر اوزرینه تعلیق ایلدیلر

ESSORILLER. Couper les oreilles *A.* قطع الاذن - تصلیم - صلم *P.* گوش بریدن *T.* قولاق کسمک || Essoriller un chien کلبک قولاغنی کسمک - تصلیم اذن ایتمک

Essorillé. *A.* اصلم - مقطوع الاذان *P.* گوش بریده *T.* قولاغی کسک

ESSOUFFLER. Mettre presque hors d'haleine *A.* ایراث الربو

T. رخیدگی آوردن *P.* ایراث الانبهار ـ ایراث البهر ـ صولوق کسدرمک || Vous montez trop vite, cela vous essoufflera عجله ایله یوقارو چیقدیغکدن بو کیفیت ربو وانبهارکه سبب اولهجقدر Si vous ne retenez votre cheval, vous l'essoufflerez آتکی توقیف ایتمیدجك اولور ایسدك دوچار ربو صولوغی کسلهجکی ـ وانبهار اولهجغی درکار در

Essoufflé. *A.* بهیر ـ مبهور *P.* رخیده *T.* صولوغی کسلمش

ESSUIE-MAIN. Linge qui sert à essuyer les mains *A.* مندیل pl. مناديل ـ نشافة *P.* دستمال ـ دستار ـ سپردک *T.* مقرمه ـ ال مقرمدسی

ESSUYER. Ôter l'eau, la sueur en frottant *A.* تمندل ـ تمدّل ـ مسح *P.* ساییدن *T.* سلمك || Essuyer ses mains à une serviette بر مقرمه ایله اللرینی سلمك

Et sécher. *A.* تجفیف *P.* خشك ساختن *T.* قورتمق || Le vent, le soleil essuie les chemins روزکار وکونش یوللری قوریدر

Il se dit figur. des périls où l'on se trouve exposé *A.* وقوع في المعرض *P.* دوچار شدن *T.* اوغرامق || Essuyer le canon, la mousqueterie d'une place قلعه طرفندن آتیلان طوب وتفنكك ـ کللرینك معرض صدمات متوالی الورودی اولمق ظهور صدمهسنه اوغرامق Essuyer un orage, une rude tempête ایدن فورتنهید ویاخود تندباد شدیده اوغرامق Essuyer des dangers مظهر تهلکه ـ عرضهٔ مهالك ومخاطرات اولمق مظهر اولمق *T.* معرض خطرده بولنمق ـ وخطر اولمق Figur ـ مظهر تحقیرات اولمق || Essuyer des affronts چکمك ـ Essuyer la honte مظهر خجالت اولمق des reproches مظهر مؤاخذه وتعزیر اولمق Essuyer l'humeur de quelqu'un, l'ennui des visites, des injustices, des refus, les hauteurs d'un ministre فلانك خرجینلکنی وزیارتك ثقلتنی وغدر وظلملری وتقاصیر وتمنیعاتنی وفلان وکیل دولتك اطوار متعظمدسنی چکمك

EST La partie du monde qui est à notre soleil levant *A.* شرق ـ مشرق *P.* باختر *T.* کون طوغیسی ـ Et le vent qui vient de ce côté *A.* ریح شرقی *P.* باد صبا *T.* کون طوغیسی یلی

ESTAFETTE. Courrier *A.* فیج *P.* پیك *T.* اولاق

ESTAFILADE. Coupure faite avec une épée, un rasoir sur le visage, etc. *A.* مشنة الوجه *P.* زخم چهره *T.* یوز چالقلغی ـ یوز صیریغی *T.* یری || Il lui a fait une vilaine estafilade sur le visage چهرهسنده بر مشنهٔ قبیحه پیدا ایتدردی

ESTAFILADER. Faire une estafilade *A.* ایراث المشنة ـ مشن الوجه *P.* بچهره زخم زدن *T.* یوزی چالمق ـ یوزی صیرمق

Estafiladé. *A.* ممشون الوجه *P.* بچهره زخم خورده *T.* یوزی چالق ـ صیرلمش یوزی

ESTAMPE. Image que l'on imprime sur du papier *A.* تصویر مطبوع *P.* نگار طبعکرده *T.* بصمه صورت || Il est très-curieux en estampes بصمه صورتلره بغایت هوسکار در Livre d'estampes تصویرات مطبوعهیی مشتمل بر قطعه کتاب

Estampes. Outils qui servent à estamper *A.* میسم pl. میاسم *P.* داغینه *T.* داغلغی

ESTAMPER. Faire une empreinte de quelque matière dure, sur une autre plus molle *A.* طبع *P.* نقش زدن *T.* بصمق || On estampe la monnaie avec le balancier طوقماق ایله طبع سکه اولنور Voilà une image bien estampée اشته نقشی کوزل طبع اولنمش بر صورت ـ نقشی کوزل بصلمش ـ Estamper le cuir, c'est y former des figures, pour faire des ornemens *T.* دری‌یه بصمه نقشلر اورمق

ESTAMPILLE. Marque qui se met au lieu de signature, sur des brevets, des lettres, etc. *A.* وسام *P.* تمغا ـ داغ *T.* دامغه || Il y a une estampille pour chaque manufacture de papier هر برکاغد کارخانهسنه مخصوص اولدرق بر نوع تمغا وار در ـ Et l'instrument qui sert à faire cette marque. V. Estampes.

ESTAMPILLER. Marquer avec une estampille *A.* ضرب ـ وسم الوسام *P.* تمغا زدن *T.* داغلمق ـ دامغه اورمق ـ دامغهلمق || Tous mes livres sont estampillés کتابلرمك جملهسی وسام جملهسنه تمغا اورلمشدر ـ معلوم ایله موسومدر

Estampillé. *A.* موسوم *P.* تمغا زده *T.* دامغهلو

ESTER. Terme de Palais *A.* مرافعة بنفسه Il n'est d'usage qu'en cette phrase, Ester en jugement, pour dire, plaider en son nom, ce que ne peuvent faire les mineurs بنفسه مرافعهیه قیام ایتمك

ESTÈRE, Natte de jonc qui vient d'Italie et du Levant. V. Natte.

ESTIMABLE. Qui mérite d'être estimé *A.* واجب الاحترام ـ مستحق للاعزاز والحرمة ـ واجب التوقیر *P.* شایان آزرم ـ سزاوار بزرکواری ـ شایان ارجمندی *T.* اعتباره کرکلو || Il est estimable pour sa vertu صلاح حالنه مبنی واجب الاحترام

بر ذات کریم الصفاتدر

ESTIMATEUR. Qui prise une chose, qui en détermine la valeur *A.* مقوّم الثمن ـ مخمّن *P.* تخمینساز بها *T.* تخمینجی || Si nous ne pouvons convenir du prix, nous prendrons des estimateurs ثمن خصوصنده بینمزده موافقت اولنمیه‌جق اولور قیمتده اوزلاشمه‌مز ممکن ـ ایسه مقوّملره مراجعت ایده‌رز اولمیه‌جق اولور ایسه

On dit figur. Juste estimateur de la vertu, du mérite, des ouvrages d'esprit فضیلت وصلاحک واهلیّت واستحقاقک قدرداِن ـ وتألیفات وتصنیفاتک قدر دان درست آیینی قدر شناس عادل حقیقتپروری ـ صوابنشانی

ESTIMATION. Prisée, évaluation *A.* تقویم ـ تقدیر الثمن القیمة *P.* بها نهادن *T.* بها قویمه ـ بها اورانلمه || On a fait la prisée et estimation des meubles اثاث بیته تقویم قیمت وتقدیر بها اولندی Suivant l'estimation qui en sera faite تقدیر اولنه‌جق بها موجبنجه Je m'en rapporte à l'estimation des experts اهل خبره طرفندن تقدیر اولنه‌جق قیمته اهل خبره‌نک تقدیر وتخمیننه راضی یم ـ راضی یم

ESTIME. Le cas, l'état qu'on fait d'une personne, de son mérite, de sa vertu *A.* قدر ـ احترام ـ حرمت *P.* ارج ـ آزرم *T.* اعتبار ـ بزرکواری || Avoir, sentir, prendre de l'estime pour quelqu'un حقنه توجیه ـ بر کمسندیی لایق اعتبار عدّ ایتمک بر کمسندیی صاحب قدر واعتبار ـ نظر حرمت ایتمک Il a l'estime de sa compagnie زمره‌سی ایچنده عدّ ایتمک طایفه‌سی ایچنده معتبر ومحترم ـ کسب قدر واعتبار ایلدی Il a l'estime générale اعتبار عامّه‌یی کسب ایلدی بر آدمدر عند العامّه حائز نصاب اعتبار واحترام اولمشدر ـ J'ai pour lui une estime particulière, la plus haute, la plus parfaite estime حقنده بر وجه اختصاص حسن اعتبارم یاخود اعتبار تامّم فلان کمسنه عندمده جلیل الاعتبار بر ذات واجب ـ درکار در احراز حرمت واعتبار ایتمک Acquérir de l'estime الاحترامدر کسب اعتبار ایتمک ـ تحصیل قدر واعتبار ایتمک ـ Il a l'estime et l'affection de tous les gens de bien اهل خیر عندنده مظهر حرمت واعتبار اولمشدر ـ مقبول ومعتبر در J'ai beaucoup d'estime pour sa vertu, pour son mérite صلاح وفضیلت ولیاقت واهلیّتنه کمالیله حرمت واعتبارم وار در Il est perdu d'estime et de réputation مظهر اولدیغی قدر واعتباردن وتحصیل ایتمش اولدیغی حسن صیت وشهرتدن ساقط اولدی

Il se dit, en termes de Marine, du calcul que fait le pilote de la route du vaisseau, et du chemin qu'il a fait *A.* حساب کمی قولاغوزی تخمینی || Le pilote s'est trompé dans son estime ایتدیکی تخمینی حسابنده خطا ایتمشدر L'estime qu'il avait faite ne s'est pas trouvée juste کمی قولاغوزینک تخمینی حسابی صحیح ودرست چیقمدی

ESTIMER. Priser quelque chose, en déterminer la valeur *A.* تقدیر القیمة ـ تقویم القیمة *P.* بها نهادن *T.* بها قویمق ـ بها کسمک ـ بها اورانلمق || Les héritiers ont fait estimer les meubles, les terres, la maison فلانک ورثه‌سی متاع بیتک وضیعات وجفتلکلرک وخانه‌نک قیمتنی یکان یکان تقدیر ایتدردیلر

Et faire cas de... *A.* اعتبار ـ توقیر ـ تعظیم ـ اعزاز ـ آزرم ـ شایان اعتداد داشتن ـ ارج نمودن *P.* حرمت داشتن *T.* اعتبار ایتمک || Il se fait estimer partout هر محلّ وهر طرفده نفسنی شایان اعتداد ایدر On estime fort cet homme-là فلان کمسندیی بغایت توقیر واعزاز ایدرلر On estime les coursiers de Naples par-dessus tous les autres chevaux نابولی مملکتنده چیقان یورغه آتلره سائر یورغه آتلرینی شایان ـ بالجمله آتلردن زیاده اعتبار ایدرلر مجبول اولدیغی اعتداد ایدرلر J'estime son mérite, sa vertu ـ استحقاق واهلیّت وصلاح حال وفضیلتنه حرمت ایدرم فضیلتنی سزاوار توقیر واحترام ایدرم Les draps d'Espagne sont plus estimés que ceux de Hollande اسپانیا چوقه‌سی فلمنک عزیز ومعتبر در ـ چوقه‌سندن زیاده مقبول ومعتبر در

S'estimer. *A.* اعتزاز النفس ـ تعزّز *P.* خودرا بزرک داشتن *T.* اولولنمک || Aussi ne sommes-nous pas toujours autant estimés que nous nous estimons nous-mêmes خود بخود اعتزاز نفس ایلدیکمز مرتبده دائما سزاوار اعزاز وحرمت دکلز

Il signifie aussi, Croire, penser qu'une chose est, ou n'est pas ainsi *A.* ظنّ ـ زعم ـ تخمین *P.* پنداشتن ـ انکاریدن *T.* صانمق ـ انکاشتن || J'estime que cela est بویله اولدیغنی ظنّ ایدرم On n'estime pas qu'il y puisse réussir ظفر بولدجغی ظنّ اولنمز

Estimé. *A.* محترم ـ معزّز *P.* ارجمند ـ آزرم یافته *T.* اعتبارلو ـ قدرلو

ESTIOMÈNE. Qui mange, qui ronge. Il se dit en Médecine des ulcères corrosifs *A.* اکّال *P.* خورنده *T.* ییجی

ESTIVE. Contre-poids qu'on donne à chaque côté d'un vaisseau, pour balancer sa charge A. ميزان ـ سنجة السفينة || كمينك دنكك طاشى T. بارسنگ كشتى P. السفينة Mettre une galère en estive جكديرىيى دنكك طاشيله موازنديه جكديريه ـ جكديرىيى دنكك ايتمك ـ وضع ايتمك سنجة السفينه ـ سنجة السفينه وضعيله آغرلغنى اويدرمق علاوه‌سيله آغرلغنى برابرلشدرمك

ESTOC. C'était une épée longue et étroite qui ne servait qu'à percer P. سيخ T. شيش

Il se prend aussi, pour le pointe d'une épée A. انف السيف T. قليج اوجى P. زبانهٔ تيغ ـ نوك شمشير

En termes de Forêts, il signifie, tronc d'arbre A. جذل الشجر P. پوزه T. آغاج كتوكى || Couper un arbre à blanc-estoc, c'est-à-dire, à fleur de terre شجره‌يى اسفل جذلندن ديبندن كسمك ـ قطع ايتمك

Et figur. en parlant d'un homme entièrement ruiné, on dit, Être réduit à blanc-estoc T. خاك ايله يكسان اولمق

Il signifie aussi, ligne d'extraction A. عرق ـ نسب P. نژاد T. صوى || Il est de bon estoc نيك نژاد ـ اصيل النسبدر صوى آدمدر ـ پاكيزه نژاد ـ Les biens qui viennent de son estoc عرق ونسبندن منتقل اولان اموال

On dit, Dites-vous cela de votre estoc? pour dire, dites-vous cela de vous-même? كندو قريحه‌كزدنمى بونى سويلرسكز Cela ne vient pas de son estoc, c'est-à-dire, de lui كندو قريحه‌سندن صدور ايتمش دكلدر

Brin d'estoc. Long bâton ferré par un bout A. عصاء مُزَجّ P. عصاى آهنين نوك T. اوجى حربدلو دكنك

ESTOCADE. Coup de pointe quelconque qu'on alonge à l'ennemi A. جريحهٔ مستطيلة pl. جرايح مستطيلة ـ كلم متقدّد pl. كلوم متقدّدة P. ريش دراز T. اوزونلغنه ياره

ESTOCADER. Porter des estocades A. جرح مستطيلاً ـ متقدّداً تكليم P. بدرازى زخم زدن T. اوزونلغنه ياره‌لمق

ESTOMAC. La partie intérieure du corps de l'animal, destinée à recevoir et à digérer les alimens A. معدة P. حوصلة T. قورساق || Bon estomac معدهٔ قويه Estomac débile معدهٔ ضعيفه L'orifice supérieur et inférieur de l'estomac معده‌نك فم اعلاسى وفم اسفلى Le fond de l'estomac قعر معده Estomac plein معدهٔ ممتلئه vide معدهٔ خاليه Se remplir l'estomac امتلاى معده ايتمك Ces viandes sont pesantes sur l'estomac بو نوع لحوم ثقيل الهضم اولمغله تحميل معده‌يى مؤدّيدر Il a mal à l'estomac وجع معده‌سى وار ـ تخمه‌يه مبتلادر Son estomac ne digère point معده‌سى هضم طعام ايده‌مزدر

Il se dit aussi, de la partie extérieure du corps qui répond à la poitrine et à l'estomac A. صدر pl. صدور P. بر T. كوكس

ESTRAC. Cheval qui a peu de corps et de ventre A. فرس اهضم P. اسب خرده تن T. بيلكى قارنلى آت

ESTRADE. Chemin. En ce sens, il n'est d'usage qu'en cette phrase, Battre l'estrade, pour dire, battre la campagne avec de la cavalerie, pour avoir des nouvelles de l'ennemi A. عدو للاستنفاض P. بدالابه پوييدن T. انجه قره‌غوله چيقمق

Il signifie aussi, une petite élévation sur le plancher d'une chambre A. صفه P. صفه T. صفه

ESTRAGON. Herbe odoriférante A. رعلول P. انگريزى T. ترخون

ESTRAPADE. Espèce de potence, au haut de laquelle on élève les criminels A. عمود الصلب P. دار ـ خاده T. دار آغاجى ـ Et le supplice même fait par cette espèce de potence A. صلب P. بردارى T. آصمه

On dit figur. Donner l'estrapade à son esprit, pour dire, se fatiguer l'esprit à quelque chose de fort difficile A. تعذيب الذهن P. بذهن رنج آوردن T. ذهنى يورمق

ESTRAPASSER. Excéder un cheval, en lui faisant faire un trop long manége A. احسار ـ انضال P. اسبرا بى تاب كردن T. دابه‌يى يورمق

ESTROPIER. Ôter l'usage d'un membre A. اسقام ـ اخبال العضو P. كلته كردن T. سقطلمق || Il en sera estropié toute sa vie سقيم العضو قاله‌جقدر ـ آخر عمرينه قدر مخبول قاله‌جقدر

Il se dit aussi des maladies qui ôtent l'usage de quelque partie du corps A. ايراث الكسح P. عملمانده كردن T. سقطلمق || Il lui est tombé un rhumatisme sur le bras, il en est estropié قولنده نوازل عارض اولمغله كسيح اولدى

En Peinture, Estropier une figure, c'est n'y pas observer les proportions تصويرك ـ تصويرى معلول وسقيم رسم ايتمك رسمنده سقامت ايتمك ـ Estropier un passage, une pensée, c'est en retrancher une partie essentielle عباره‌يه ومعنايه ايراث نقصان وسقامت ايتمك ـ Estropier un nom, c'est la défi-

gurer en le prononçant ou en écrivant *T.* اسمی تحریف ایتمك

ESTROPIÉ. *A.* سقیم العضو ـ مخبول *P.* کاسته کرده *T.* سقطانمش *A.* کسیح *P.* عملمانده *T.* سقط || Un soldat estropié علیل ومخبول بر عسکری نفری Passage estropié عبارهٔ سقیمه Nom estropié اسم محرّف

On dit, Il est estropié de la cervelle, pour dire, il est extravagant *A.* معلول الدماغ *T.* دماغی سقط

ESTURGEON. Sorte de gros poisson de mer, qui remonte dans les rivières *A.* خنزیر البحر *P.* خار ماهی *T.* مرسین بالغی

ÉSULE. Plante *A.* لاعیة *T.* بالق سودلکنی ـ صاری سودلکن

ET. Conjonction qui lie les parties d'oraison *A.* و

ET CAETERA. Mot Latin, qui signifie, et autres personnes et autres choses semblables *A.* وماعدا ـ والباقی ـ وغیرهم *T.* وسائری || Le reste n'est exprimé que par un et caetera قصوری وغیرهم لفظیله افاده اولنمشدر

ÉTABLAGE. Ce qu'on paye pour la place d'un cheval, d'un boeuf dans une écurie, dans une étable *A.* حق الاصطبل *P.* مزد آخور *T.* آخور عوائدی

ÉTABLE. Lieu destiné à renfermer les boeufs, les vaches, etc. *A.* زریبة pl. زروب ـ حظیرة *P.* خباك ـ آغل *T.* آغیل

ÉTABLER. Mettre dans une étable *A.* وضع فی الحظیرة *P.* در خباك کردن *T.* آغیلده قویمق

ÉTABLI. Espèce de grosse table dont les ouvriers se servent pour poser les ouvrages auxquels ils travaillent *A.* لوحة العملة *P.* تختهٔ کارگاه *T.* تزکاه تختهسی

ÉTABLIR. Rendre stable, fixer *A.* تقریر ـ تمکین *P.* قرار بر جا کردن ـ گرفتاریدن *T.* برلشدرمك || Établir sa demeure en quelque lieu فلان محلّده تقریر اقامتگاه ایتمك ـ اتّخاذ قرار ایتمك Cette colonie est allée s'établir en tel endroit بو کوچلر فلان محلّده تمکن ایتمشلر در Constantin établit le siége de l'Empire à Constantinople قسطنطین نام قیصر مقرّ سلطنتنی بلدهٔ قسطنطینیهده نصب وتمکین ایلدی ـ تختگاه سلطنتنی

ÉTABLIR les fondemens d'un édifice, pour dire, les poser solidement *A.* تحکیم ـ احکام *P.* پایدار کردن ـ استوار کردن ـ مستقرّ کردن ـ محکم کردن *T.* قوینجه برلشدرمك || Il établit les fondemens de sa maison اساس بناینی تحکیم ایلدی Ce mur est bien établi sur le roc بو دیوار قیا اوزرنده قویاً تحکیم اولنمشدر Cette table est bien établie sur ses pieds بو سفره آیاقلری اوزرنده مستقرّ واستوار در

On dit, qu'un homme est bien établi à la Cour, dans une maison, pour dire, qu'il y a beaucoup de crédit *A.* کسب المکانة *P.* قرار گیر جایگاه اعتبار گشتن *T.* اعتبارلو اولمق

On dit aussi, S'établir une espèce de juridiction, une espèce d'empire, pour dire, se faire une espèce de juridiction, d'empire ایدنمك ـ برنوع حکومت وبرنوع سلطنت اتّخاذ ایتمك

Il signifie aussi, mettre dans un état avantageux, dans une condition stable *A.* نصب ـ تمکین *P.* جاییده کردن *T.* برلشدرمك || Ce père a établi tous ses enfans, les uns dans la Robe, les autres dans l'Épée اولادینك جملهسنی بعضاً خدمت شریعته وبعضاً خدمت عسکریهیه نصب وتمکین بعضیسنی ارباب قلم وبعضیسنی ارباب سیف ـ ایتدردی Ce ministre a établi avantageusement ses amis فلان وکیل دولت بالجمله احبّا ومتعلّقاتنی مناصب طریقتده برلشدردی || Il s'est bien établi بر وجه انفع منتفع بهایه برلشدردی || Il s'est bien établi برلشدی ـ نصب اولندی Établir un homme dans une charge فلانی بر منصبه نصب ایتمك Un tel fut commis pour l'établir dans l'exercice de son office فلان کمسنه فلانی مسندینه نصب ایتدرمك ایچون مباشر تعیین اولندی

Il se dit aussi des choses qui ne doivent par durer long-temps *A.* ترتیب *P.* پرداختن *T.* دوزمك || Établir une garnison chez un financier امور میریّه مأمورلرندن برینسك یاننه ـ Établir مداومت ایتمك اوزره مستحفظلر ترتیب ایتمك une Chambre de Justice بر محکمه ترتیب ایتمك Établir des étapes dans une route خلال طریقده ذخیره مخزنلری ترتیب ایتمك

Il se dit aussi des lois, des opinions et autres choses, pour dire, donner commencement à quelque chose, être l'auteur de quelque chose *A.* ایجاد ـ وضع *P.* پیدا کردن *T.* قویمق || On ne doit pas établir de nouvelles opinions, de nouvelles maximes مذاهب جدیده واصول نو پیدانك وضعی روا دکلدر Ce sont des lois qu'on a justement établies محقّانه وضع اولنمش احکامدندر Établir un mot, une façon de parler بر لفظ وبر تعبیر وضع وایجاد ایتمك une religion بر دین جدید وضع وایجاد ایتمك un grand Empire بر دولت جسیمه ایجاد ایتمك Établir une bonne morale à l'aide de bonnes

lois احکام معقوله اعانتیله اخلاق محموده‌نک وضعنده ظفریاب اولمق

On dit, C'est une opinion, c'est une coutume établie, pour dire, c'est une opinion, une coutume reçue ثبوت یافته اولمش رهین ثبوت واستقرار اولمش بر — بر مذهب وعادتدر — عادتدر — On dit aussi de certains mots nouveaux, qu'ils auront de la peine à s'établir, c'est-à-dire, à être reçus dans la langue بو الفاظ لسانمزده کسب ثبوت واستقرار ایتمک امر کسب ثبوت وپایداری ایتمک دشوار در — آسان دکلدر لسانمزده تمل طوتمق دشوار در —

S'établir. Se placer en quelque lieu, y fixer sa demeure *A.* جا — جایبیدن *P.* توطن — اتخاذ المأوی والقرار — تمکن — گرفتن زاد وبوم پرداختن *T.* یورد ایدنمک || Il est venu s'établir en France فرانسده توطن ایتمک نیتیله کلمشدر Il s'est établi dans notre ville بزم بلده‌مزده اتخاذ مسکن تمکن ایتمشدر — ومأوی ایلمشدر

Il signifie aussi, instituer *A.* وضع — نصب — اقامت *P.* پیدا کردن *T.* پیدا ایتدرمک || Établir une communauté, un parlement dans une ville بر بلده‌ده برکونه جاعت وبر مجلس حکام وقضات نصب واقامتنه مبادرت ایتمک Établir des commis pour recevoir certains droits بعض عوائد تحصیلی خصوصنده نصب مأمورین ومباشرین ایتمک Établir un gardien نگهبان نصب ایتمک Établir un péage, une imposition بر کچید عوائدی وبر تکلیف مجدداً وضع واقامت ایتدرمک — On dit, qu'un homme a été établi juge de telle affaire فلان کمسنه فلان خصوصده حاکم نصب اولندی

Établir un fait. C'est l'exposer avec ses preuves *A.* توطئه — تمهید *P.* در میان نهادن *T.* میدانه قویمق — Et établir l'état de la question مسئله‌نک کفیتنی توطئه وتمهید ایتمک

Il signifie aussi, prouver *A.* تأیید — اثبات || Il a établi sa proposition par des raisonnemens convaincans مدعاسنی دلایل ملزمه وبراهین قطعیه ایله اثبات ایلدی Il a établi son droit sur des pièces authentiques حقنی سندات معتبرهٔ معمول بها ایله اثبات وتأیید ایلدی

ÉTABLISSEMENT. Action d'établir *A.* استحکام — تأیید — استقرار *P.* برقراری *T.* برلشدرمه || Il a réussi dans l'établissement de sa fortune استحکام حال معاشنده ظفریاب اولمشدر Il a eu beaucoup de traverses dans l'établissement de sa fortune حسن حالنک تأیید واستقراری خصوصنده موانع کثیره‌یه دوچار اولمشدر — On dit, Il doit à cet ouvrage l'établissement de sa réputation صیت وشهرتنک وسیلهٔ استحکامی فلان تألیفدر

Il se dit aussi de ce qui est établi pour l'utilité publique *A.* حسنة pl. حسنات — عمارت pl. عمارات *P.* بر آورده *T.* خیرات || Les hôpitaux sont des établissemens très-utiles بیمارخانه‌لر عمارات کثیرة المنافعدن معدود در Ce prince a fait de grands établissemens بو پادشاهک احیا کرده‌سی اولان عمارات بغایت جسیمدر بو پادشاه نیچه خیرات — جسیمه صاحبیدر

Il signifie aussi, état, condition avantageuse *A.* مدار المعاش *P.* معیشت — *T.* دیرلک نانپاره || Procurer un établissement à quelqu'un بر کمسنه‌یه بر مدار معاش آلیویرمک Il a un bel établissement کوزل معیشته مالکدر Il a donné un établissement considérable à son fils اوغلنه کلیتلو بر مدار معاش اعطا ایلدی

Et institution *A.* وضع *P.* پیدا سازی *T.* قورلش || L'établissement d'une communauté بر جماعتک وضعی d'un Empire بر دولتک وضعی d'une loi بر قانونک قورلشی Depuis l'établissement de cette monarchie فلان سلطنتک قورلدیغی وقتدنبرو — وضعندنبرو

En termes de guerre, L'établissement des quartiers, c'est la distribution des troupes dans les lieux qu'elles doivent occuper quelque temps *T.* عسکرک امکنه وقرارگاهلری ترتیبی

L'établissement d'un fait, d'un droit. C'est l'exposition qu'on en fait, accompagnée de preuves واقعه‌نک ومادّه‌نک تمهیدی L'établissement d'une question بر مسئله‌نک تمهیدی

ÉTAGE. Toutes les pièces d'un appartement qui sont d'un même plain-pied *A.* طبقه pl. طبقات *P.* تو *T.* قات || Premier étage آلت قات — طبقهٔ سفلی Second étage اورته — طبقهٔ وسطا Dernier étage اوست قات — طبقهٔ علیا

ETAGE-BAS. C'est un étage peu exhaussé *A.* طبقهٔ قصیر القد *P.* طبقهٔ کوته‌قامه *T.* طبقه بوییی آلچق — Étage du rez de chaussée. Celui qui est presque au niveau de la cour *A.* طبقه علی وجه الارض *P.* طبقه در برابر زمین *T.* یره برابر اولان قات — طبقه یره برابر اولان

On dit figur., C'est un sot à triple étage قاتمر احمقدر — Et d'un homme qui a beaucoup d'embonpoint, qu'il y a un menton

à double, à triple étage قاتمر كردانى وار در

Il signifie aussi, degré d'élévation || Il y a des esprits de divers étages عقول ناس طبقات مختلفه در Des gens de tout étage هر جنس وطبقدن نيچه كسان

ÉTAGER. Il ne se dit qu'en parlant de la coupe des cheveux *A.* قص الشعر طبقةً على الطبقة *P.* تو بر تو قص مو كردن *T.* صاچى قات قات قرقوب دوزمك

ÉTAI. Pièce de bois dont on se sert pour appuyer une muraille dans un bâtiment qui menace ruine *A.* دعامة pl. دعايم *P.* نبارش *T.* پاينده ـ دستك || Mettre des étais à une muraille ديواره دستك اورمق ـ ديواره وضع دعايم ايتمك

ÉTAIM. La partie la plus fine de la laine cardée *A.* نديف الصوف *P.* پشم پرداخته *T.* تفتيك

ÉTAIN. Métal blanc très-léger *A.* رصاص ـ قصدير ـ قلعى ابيض *P.* ارزيز ـ سپيد روى *T.* قلاى

ÉTAL. Sorte de table sur laquelle on vend de la viande *A.* مسطح الجزار ـ مسطح القصاب *P.* تختهٔ گوشتفروش *T.* قصاب تختهسى

Il se dit aussi, du lieu même où l'on vend de la viande *A.* دكان الجزار ـ دكان القصاب *P.* كربهٔ گوشتفروش ـ كربهٔ قصاب *T.* قصاب دكانى

ÉTALAGE. Exposition de marchandises qu'on veut vendre *A.* بسط المتاع ـ عرض المتاع *P.* عرضه كردن كالا *T.* سركى || Mettre à l'étalage مال سرمك ـ متاعى بسط وعرض ايتمك Cela ne vent pas l'étalage ـ بسط وعرض اولنمغه لايق دكلدر سركىيه دكمز

Il se dit aussi des marchandises qu'on étale pour servir de montre || Cela n'est bon qu'à servir d'étalage بومتاع انجق كوسترش ايچون ال ويرر مقولهدندر ـ Et du droit qu'on prend sur les marchands, pour leur permettre d'étaler en quelque place *T.* مال سرمه عوائدى || Payer l'étalage مال سرمه عوائدينى ادا ايتمك On dit figur. Faire étalage de son esprit, pour dire, en faire montre, en faire parade avec affectation عرض كالاى عرض بضاعهٔ كياست ايتمك ـ عقل وكياست ايتمك ـ عرض كالاى كياست فروشلق ايتمك de son éloquence عرض كالاى سخنورى وبلاغت ـ فصاحت وبلاغت ايتمك de sa qualité قدر وحيثيت ـ عرض كالاى قدرومنزلت ايتمك de ses richesses عرض كالاى يسار وثروت ايتمك

ÉTALER. Exposer des marchandises en vente *A.* عرض المتاع الى البيع *P.* عرضه كردن كالا براى فروختن *T.* مالى صاتمق ايچون سرمك

Et étendre, déployer *A.* نشر ـ بسط ـ فرش *P.* گستردن *T.* يايمق || Ces plantes entassées ne sécheront pas, il faut les étaler sur cette table اشبو نباتات برى برى اوزرينه متراكم اولدقچه قابل تجفيف اولميوب بر تخته اوزرنده فرش اولنمغه محتاجدر Il faut étaler ces bijoux, afin qu'on en juge mieux اشبو مجوهرات قيمتلرى كما هو اللايق تمييز وتخمين اولنمق ايچون بسط اولنمغه محتاجدر

Il signifie figur., montrer avec ostentation. V. Étalage au figuré || Cette femme étale tous ses charmes بو خاتون متاع حسن وآنى كوسترشنى ايتمكه ـ حسن وآنى عرض ايدر مايلدر

ÉTALÉ. *A.* معروض *P.* عرض كرده *T.* سرلمش *A.* مفروش ـ مبسوط *P.* گسترانيده *T.* يايلمش

ÉTALIER. Celui qui vend la viande dans un étal *T.* قصاب صاحب تزكاهدارى || Il n'est pas maître, il n'est qu'étalier قصاب دكانى صاحى دكل ـ دكان اولميوب تزكاهدار در

ÉTALON. Cheval entier, qui sert à couvrir des cavales *A.* حصان pl. حصن *P.* اسب نر *T.* آت ـ آيغرآت || Ce cheval est bon à servir d'étalon آيغره كلور بر ايو آتدر Il avait tant d'étalons dans son haras هركلدسنده شو قدر آيغر آتلر وار ايدى Étalon du Roi پادشاهك آتى

Il signifie aussi, modèle de poids, de mesures, sur lequel les poids et les mesures des marchands doivent être rectifiés *A.* معيار الاوزان *P.* عيار اندازها *T.* عيارى اولچى

ÉTALONNAGE, ou ÉTALONNEMENT. Action d'étalonner *A.* تعيير *P.* عيار سازى *T.* عيارلمه

ÉTALONNER. Imprimer certaine marque sur un poids, sur une mesure, pour certifier qu'ils sont justes *A.* طبع الوسام العيار *P.* تمغاى عيار زدن *T.* عيار تمغاسنى اورمق || Ce marchand fut mis à l'amende, parceque ses mesures ne furent pas étalonnées بو بازركانك اوزاننده وسام عيار اولمديغندن مظهر جريمه اولمشدر ـ اوزاننده تمغا اولمديغندن جريمهيه اوغرادى

ÉTALONNEUR. Officier commis pour étalonner les poids et les mesures *A.* صاحب العيار الاوزان *P.* عيار گير اندازها *T.* اولچى عيارجيسى

ÉTAMAGE. Action d'étamer *A.* طلاء الرصاص *P.* ارزيز سايى *T.* قلايلمه

ÉTAMER. Enduire d'étain fondu le dedans des vaisseaux de cuivre ou de fer *A.* ترصيص ـ تطلية بالقلعى *P.* قلعى زدن ـ بارزيز اندودن *T.* قلايلمق ـ قلاى سورمك || Il faut étamer cette marmite اشبو تنجره‌يى قلايلمق لازمدر

ÉTAMÉ. *A.* مرصّص *P.* ارزيز اندود *T.* قلايلنمش

ÉTAMEUR. Celui qui étame *A.* رصّاص *P.* ارزيز ـ قلعى زن *T.* قلايلجى زن

ÉTAMINE. Tissu peu serré, fait de crin ou d'autre chose, pour passer quelque poudre ou liqueur *A.* منخل *P.* پرويزن *T.* الك || Passer une médecine par l'étamine دوايى منخلدن الكدن كچورمك ـ امرار ايتمك

On dit figur., qu'un homme a passé par l'étamine, pour dire, qu'on l'a examiné sur sa conduite, sur ses moeurs انتخالكرده پرويزن تجربه اولمشدر ـ Il se dit aussi des choses qui sont examinées en détail || Cet ouvrage a passé par l'étamine بو تأليفك چگونگى احوالى انتخالكرده پرويزن تحرّى ودقت اولمشدر

ÉTAMINIER. Celui qui fait de l'étamine *A.* صانع المنخل *P.* پرويزنگر *T.* الكجى

ÉTAMURE. La matière qu'on emploie pour l'étamage *A.* طلاء القلعى *P.* انداى ارزيز *T.* قلاى صواسى

ÉTANCHEMENT. Action d'étancher. V. Étancher.

ÉTANCHER. Arrêter l'écoulement d'un liquide qui s'enfuit *A.* قطع الجريان ـ توقيف الجريان *P.* ريزشرا باز داشتن *T.* اقشى كسدرمك || Ce muid s'enfuit, il le faut étancher بو فوچى آقديغندن سيلانى قطع وتوقيف ايتدرمك لازمدر En faisant les fondemens, ils trouvèrent un courant d'eau qu'ils ne purent étancher حفر اساس اولنور ايكن ظهور ايدن صو اقنديسنى قطع ايده‌مديلر ـ كسدره‌مديلر ـ On dit, Étancher le sang *A.* قطع رقو ـ ارقا *P.* ريزش خون كردن *T.* قانك آقشنى كسمك ـ قانك آقشنى آليقويمق || Cette poudre étanche le sang بو سفوف ارقاى دمى موجبدر ـ قانك آقشنى كسر

On dit, Étancher la soif, pour dire, apaiser la soif *A.* تسكين العطش *P.* تشنگيرا آرمايندن *T.* صوسزلغى بصدرمق ـ تسكين السغاف ـ Et figur. Étancher la soif des honneurs, des richesses تسكين سغاف مال ـ سغاف شان ومنزلت ايتمك ايتمك

ÉTANÇON. Pièce de bois qu'on met sous un mur ou sous des terres minées, pour les soutenir *A.* دعامة عاريـة *P.* نبارش *T.* عاريتى ديرك عاريت || Quand on reprend une muraille sous oeuvre, on y met des étançons ديوار تعمير اولندجق اولدقده عاريتى ديركاره آلنور Ils sapèrent les murailles de la ville, et y mirent des étançons بلده‌نك ديوارلرينى اساسندن حفر ايتدكدنصكره عاريتى ديركلر وضع ايلديلر

ÉTANÇONNER. Soutenir par des étançons *A.* ارداء بدعامة العارية *P.* نبارش عاريت زدن *T.* عاريتى ديرك اورمق ـ عاريتى ديرك ايله طياندرمق

ÉTANG. Grand amas d'eau soutenu par une chaussée, dans lequel on pêche du poisson *A.* بركة السماك ـ جابية *P.* ماهيدان ـ استل ـ مرداب *T.* بالق كولى

ÉTAPE. Lieu dans une ville, dans un port, où l'on décharge les marchandises apportées de dehors *A.* خان pl. خانات *P.* خان *T.* خان || Il y a une bonne étape en telle ville بو بلده‌ده اعلا بر خان وار در

Et amas de vivres et de fourrages, que l'on distribue aux troupes qui sont en route *A.* نزل ـ ارزاق مرتّبة فى الطريق *P.* توشهٔ آماده كرده در خلال راه مرتّبة فى خلال الطريق *T.* يولده ترتيب اولنمش زاد وذخيره || Établir des étapes اثناى طريقده نزل وذخاير ترتيب ايتمك On fait vivre des soldats par étape عسكرى اثناى طريقده مرتّب نزل ونزل مرتّبه فلان وذخايرڭ بسلرلر L'étape est en tel lieu نزل مرتّبه فلان محلده در Fournir l'étape aux soldats عسكره ارزاق ونزل وذخاير اعطا ايتمك Cet endroit est un lieu d'étape نزل وذخاير جمعنه مناسب بر محلدر ـ Il se dit aussi du lieu où l'on distribue l'étape خلال طريقده اولان نزل انبارى ـ Et ce qu'on distribue aux troupes pour leur subsistance *T.* تعيينات || Il a pris son étape en argent تعييناتنى بدلاً اخذ ايلدى

ÉTAT. Disposition dans laquelle se trouve une personne, une chose *A.* حال pl. احوال ـ حالت pl. حالات *P.* حال *T.* حال || Mauvais état حال ردائت اشتمال ـ حال ردّى heureux حال مسعود pitoyable شايان ترحّم وشفقت اولدجق حال Je laissai l'armée en bon état اردويى حسن حال پر ملال خوشحال براقدم ـ حال اوزره براقدم Il a envoyé s'informer

کیفیّت حال مزاجکدن استخبار ایچون de l'état de votre santé En چگونگیٔ حال مزاجکی سؤال ضمننده ـ آدم کوندردی quel état avez-vous trouvé cette affaire? بو خصوصی نه حالده بولدک Je vois ses affaires en très-mauvais état امورینی سوْ احوالنی مختلّ ومشوّش اولدیغن ـ حالده اولدیغن کوررم Il a mis la place en état de défense نا خوش اولدیغن ـ قویدی ـ قلعه‌یی حال مدافعه‌یه وضع ایلدی Il n'est pas en état de se marier تأهّل ایده‌جک حالده دکلدر Il est hors d'état de rien entreprendre هیچ بر درلو ایشه تصدّی بر درلو ایشه تصدّی ایده‌جک ـ ایتمک حالنده دکلدر سنک قدرتی یوقدر Je voudrais être en état de vous servir خدمتکده بولنمق حالنده اولمغی استر ایدم Être dans un état de consistance حال ثبات وقرار اوزره اولمق Se mettre en bon état امور واحوالنی ـ حسن حال کسب ایتمک حالت ردیئه‌ده حسن صورتده قویمق Être en mauvais état اولمق ـ سوْ حالده اولمق ـ État du ciel. La disposition où se trouvent tous les astres les uns à l'égard des autres dans un certain moment *T.* نجوم وکواکبک کیفیّت حالی صورتی || Trouver l'état du ciel pour tous les jours du mois ایّام شهرک هر بریسنده نجوم وکواکبک کیفیّت حالی نه صورتده اولدیغنی بولمق

On dit, en termes de Pratique, Être en état d'ajournement personnel, pour dire, avoir contre soi un ajournement personnel بالنفس حضور حاکمده بولنمق اوزره احضار فرمانی آلتنده اولمق

On dit, Mettre quelqu'un en état ou hors d'état de faire quelque chose فلان شیئی ایشلمکه کسب لیاقت ایتدرمک ـ یاخود لیاقت واقتداردن دور ومهجور ایتدرمک — Et mettre les choses, les lieux en état, pour dire, dans la disposition convenable à leur destination اموری ومواضع ومحلّاری حال لایق اوزره وضع وترتیب ایتمک — Et mettre une affaire, un procès en état, pour dire, faire les procédures nécessaires pour le faire juger بر دعوانک وبر مصلحتک رؤیتنه مبادرت اولنمق ایچون اقتضا ایدن اسباب لازمه‌یی توطئه ایتمک

On dit, Tenir une chose en état, pour dire, la tenir ferme *T.* بر شیئی حال متانت واستحکامده وقایه ایتمک ou la tenir prête *A.* ترتیب *P.* متهیّئاً آماده داشتن *T.* حاضرطوتمق || Tenir un compte en état بر حسابی آماده ومهیّا طوتمق — Et tenir les choses en état, pour dire, les tenir en suspens *T.* علی حالها ابقا ایتمک ـ ایشلری معلّق براقمق — Et qu'un accusé, un criminel se met en état, pour dire, qu'il se rend prisonnier, afin de se justifier بر صاحب تهمت تبرئهٔ ذمّت ایدنجیه قدر اختیار محبوسیّت ایتمک

Faire état, signifie, estimer, faire cas *T.* اعتبار ایتمک ـ قید ایتمک ـ التفات ایتمک || Je fais beaucoup d'état de cet homme بو آدمک حقنده اعتبار تامّم واردر Je fais peu d'état de lui حقنده چندان اعتبارم یوقدر Je fais peu d'état de ses menaces بو مقوله تهدیداتنه چندان التفات ایتمم ـ چندان قید ایتمم V. aussi Estimer.

Faire état, signifie aussi, présumer *A.* ظنّ ـ تخمین *P.* گمان داشتن *T.* صانمق || Je fais état qu'il y a là vingt mille hommes اولطرفده یکرمی بیک نفر آدم اولدیغن ظنّ وتخمین ایدرم — On dit, Vous pouvez faire état, pour dire, Vous pouvez être assuré, vous pouvez compter là-dessus فلان شیئی مقرّر فلان شیٔ بویله اولدیغنه اعتماد ایله ـ ومحقّق بیل — Et faire état de . . . ., pour dire, se proposer de . . . *T.* نیّت ایتمک || Faire état de venir en tel temps فلان وقتده کلمکی نیّت ایتمک Je fais état de partir un tel jour فلان کونده نیّت ایتمک فلان کونده عزیمت نیّتنده‌یم ـ عزیمت ایلمکی نیّت ایدرم

État. Liste, registre *A.* دفتر pl. دفاتر *P.* اواره *T.* دفتر || État des officiers de la Maison du Roi خدمهٔ خاصّهٔ شهریاری دفتری État des pensions وظایف ورواتب دفتری Coucher, mettre quelqu'un sur l'état فلان کمسنه‌یی دفتره ثبت وقید ایتمک Il est sur l'état دفترده مقیّددر le rayer de dessus l'état دفتردن حکّ ایتمک ـ دفتردن سلمک État de distribution توزیع دفتری

État. Mémoire, inventaire *T.* مفردات دفتری || État de mise خرج ومصرفک de dépense سرمایه‌نک مفردات دفتری Compter par état مفردات دفتری ایله تعداد وشمار ایتمک État de la marine, de l'artillerie, de l'extraordinaire des guerres دونانما وجبه خانه وسفرک مصارف غیر معتاده‌سنی حاوی مفردات دفتری Arrêter, signer un état مفردات دفترینی ختم وامضا ایتمک

État-Major. C'est un certain nombre d'officiers chargés de différens services relatifs à la totalité de l'armée *A.* اعیان الجیش

— Dans une place de guerre, ce sont les officiers attachés au commandement, au service et à l'entretien de la place *T.* عسكر باشلری *T.* سرکردگان لشکر *P.* رؤساء العسکر قلعه‌نك اداره‌سنه مأمور اولان سرکردگان

État, signifie encore, train, dépense. Ainsi on dit, Tenir un grand état, pour dire, vivre splendidement et avec représentation دارات واحتشام ایله — فاخراً ومحتشماً کچنمك Avoir un grand état de maison, pour dire, avoir une maison considérable, un grand nombre de domestiques, etc. بیوك دائره صاحبی — مکمّل خیل وخشم صاحبی اولمق Tenir un état, pour dire, vivre d'une manière honorable et distinguée de la classe commune برکمسنه شان وشهرتیله کچنمك — On dit, Porter un grand état, pour dire, se vêtir d'une manière somptueuse البسهٔ فاخره ایله تلبس ایتمك

Il signifie aussi, profession, condition *A.* طریق *T.* طریقت || État ecclésiastique طریقت رهبانیت État de mariage حال زوجیت — طریقت زوجیت Vivre selon son état طریقتنه لایق اولدجق وجه ایله کچنمك Remplir les devoirs de son état برکمسنه طریقتی حسبیله مکلف اولدیغی واجبات احوالی کما ینبغی ایفا ایتمك Ne point sortir de son état دائرهٔ طریقتندن اصلا خروج ایتمامك — مباعدت ایتمامك

Et la condition de la personne, en tant qu'elle est noble ou roturière, légitime ou bâtarde *A.* نسب — اصل *P.* نژاد *T.* صوی || On lui dispute son état, on dit qu'il n'est pas légitime, qu'il n'est pas noble نسبنه حرف انداز اعتراض اولدرق حلالزاده وکریم الاصل اولمدیغنی دیرلر Déchoir de son état نسبنه حق نسبندن ساقط اولمق Il s'agit de son état صدد اصل ونسبنی اثبات ایتمك دائر در Assurer son état

Et gouvernement d'un peuple *A.* دولت pl. دول — ملك || État monarchique حکومت منفرده ایله اداره اولنان دولت démocratique حکومت جمهوریت عامه ایله اداره اولنان دولت aristocratique حکومت جمهوریت خاصه ایله اداره دولت Réformer l'État تجدید — تصحیح نظام دولت اولنان دولت Renverser l'État ملك ودولتی مضمحل وبرگشته نظام دولت Troubler l'État ملك ودولته ایقاع شورش واختلال قلمق Ruiner l'État — تخریب ملك ودولت ایتمك ایتمك Le bien, la félicité de l'État دولتی ویران وخراب ایتمك

حسن حال دولت Saper les fondemens de l'État اساس دولتی تنسیف ایتمك Ministre d'État وکیل دولت Secrétaire d'État کاتب الاسرار دولت Conseil d'État مجلس شورای دولت Conseiller d'État مستشار دولت Maximes d'État اصول دولت Lois fondamentales de l'État قوانین اصلیهٔ دولت C'est un grand homme d'État منبوه الاسم برمدبّر امور دولت Criminel d'État ذات دولته ارتکاب جرم وقباحت ایتمش آدم Raison d'État دولتجه بر کوند عذر وعلت — عذر ملکی Crime d'État دولته راجع اولان جرم وجنحه

Coup d'État. Un parti vigoureux qu'un Gouvernement est obligé de prendre contre ceux qui troublent l'État شدّت قاهرهٔ دولت — V. aussi Coup. — Et une action qui décide de quelque chose d'important pour le bien de l'État *A.* امر منتج المرام || Le gain de cette bataille fut un coup d'État بو جنکك قزانلمسی دولت حقنه بر امر منتج المرام اولمشدر

Et tout ce qui est décisif dans une affaire *A.* امر جازم || Ce mariage fut un coup d'État dans cette famille بو نکاح فلان خانداننده امور جازمه‌دن معدود بر کیفیتدر

État. Les pays qui sont sous une même dénomination *A.* ملك pl. املاك — حوزة الحکومة *P.* قلمرو سلطنت *T.* ممالك عثمانیه — ملك عثمانی || Les États du Turc ولایت La France est le plus riche État de l'Europe فرانسه ملکی ثروت ویسار جهتیله اوروپانك املاك سائره‌سندن بالاتر در Le Roi lui a fait défense d'entrer dans ses États حوزهٔ ملکه وضع قدم ایلمامسنه دائر حکم سلطانی صدور داخل ملکه آیاق بصمامسنه دائر — ایتمشدر Étendre les bornes de l'État توسیع حوزهٔ ملك — توسیع ملك ایتمك — تمدید حدود ملك دولت — ملك عظیم État grand — دولت قوی‌ّ الاقتدار — ملك قوی معظمه puissant — On appelle État Ecclésiastique, les États du Pape ریم پاپانك ملکی

On appelait en France États ou États Généraux, l'assemblée du Clergé, de la Noblesse et du Tiers-État *T.* جماعت وکلای مختار ملت اولان وکلا دیوانی — ملت — États provinciaux. Les États d'une province مختار ایالت — ایالت وکیللری جمعیتی اولان وکلا دیوانی || Convoquer, tenir les États de Languedoc فلان ایالتك مختاری اولان وکلا دیوانینی دعوت ایتمك — مختار ایالت عقد ایتمك L'ouverture, la clôture des États اولان وکلا مجلسنك افتتاحی وختمی

État de la France, de l'Angleterre. Des livres qui contiennent le dénombrement des charges, des dignités, des forces et autres choses qui regardent ces pays *A.* دساتير الدولة

ÉTAU. Petite machine dont quelques ouvriers se servent pour tenir fermes les pièces qu'ils travaillent *A.* كلبتين *P.* انبور - قصاج *T.* كلبتان -

ÉTAYER. Appuyer avec des étais *A.* ارداء - تسنيد - اعماد - *P.* تدعيم - استوار كردن *T.* طيانديرمق || Étayer une maison, une muraille خانه‌يى وديوارى وضع عماد ايله تسنيد واعماد ايتمك - Figur. || Sa fortune chancelle, elle a besoin d'être étayée بنيهٔ اقبالى مشرف خرابيّت اولمغله اعماد وتقويته محتاجدر

ÉTAYÉ. *A.* معمّد *P.* پايدارى پذيرفته - استوار گشته *T.* طيانلمش

ÉTÉ. La saison de l'année qui commence au solstile de Juin, et finit à l'équinoxe de Septembre *A.* فصل الصيف *P.* تابستان - وقت گرما *T.* ياز || Logement d'été *A.* مصيف *P.* خانهٔ تابستانى *T.* ياز اوى - صيفيه Appartement d'été انقلاب سرطانى - راس السرطان Solstice d'été ياز دائره‌سى صيف ماضى - صيف سابق *A.* L'été passé تحويل صيفى - صيف *P.* تابستان گذشته *T.* كيچن ياز L'été prochain *A.* صيف آتى الحلول - آتى *P.* صيف آينده *T.* كلەجك ياز

ÉTEINDRE. Faire cesser l'action du feu *A.* اطفا - اخبا *P.* خاموش كردن - تفيدن *T.* سوينديرمك || Éteindre un flambeau اطفاى سراج ايتمك un cierge *A.* اطفاء الشمع *P.* پفيدن موم - پف كردن موم *T.* موم‌ى - خاموش كردن چراغ - موم يانقيني - حريقى اطفا ايتمك un incendie سونديرمك سونديرمك

Éteindre les couleurs d'un tableau, c'est les affaiblir *A.* تفتير الالوان *P.* بيتاب وفر كردانيدن - رنگهارا بيفر كردانيدن *T.* صونوقلنديرمق - رنكلرى صولديرمق

S'éteindre. *A.* انطفا - خبوّ *P.* خاموش شدن *T.* سوينمك || Ce feu s'est éteint سوينمشدر - بوآتش رهين انطفا اولمشدر بصلمشدر -

On dit d'une personne, qu'elle s'éteint, pour dire, qu'elle s'affaiblit très-sensiblement فلانك حرارت غريزيه‌سى روز شمع وجودى آناً فآناً - بروز مايل خبوّ وزوال اولمقده در بو آدم موم - مفقود الضيا ومايل خبوّ وانطفا اولمقده در كبى اربر - Et qu'une personne est éteinte, pour dire, qu'elle est dans un tel abattement, qu'elle paraît n'avoir plus de ressort شمع فروزان آمالى منطفى اولمشدر

Il signifie aussi, amortir, tempérer la chaleur sensible ou cachée *A.* اخماد - تسكين *P.* خاموش كردن *T.* بصدرمق || Éteindre de la chaux كرجى سونديرمك Éteindre l'ardeur de la fièvre حمّانك اسيلكنى - اخماد حرارت حمّا ايتمك حرارت غريزيه‌يى بصدرمق Cela éteint la chaleur naturelle حرارت غريزيه‌نك اخماديني موّديدر - اخماد ايدر Éteindre la soif عطش ايتمك - تسكين عطش صوسزلغى بصدرمق - آتش عطشى اخماد ايتمك -

Figur. Faire cesser || La guerre était si allumée, qu'on ne croyait pas qu'il fût possible de l'éteindre sitôt نائرهٔ حرب وقتال شول رتبده شديد الاشتعال ايديكه اخماد وتسكينى بعيد عن الاحتمال ظنّ اولنمشيدى Éteindre la rebellion فتنه‌يى - فتنه‌يى تبس ايتمك - تسكين فتنه ايتمك آتش - تسكين نائرهٔ بغى وطغيان ايتمك - بصدرمق فتنه‌يى اطفا ايتمك Les jeûnes éteignent le feu de la concupiscence شدا بد صيام آتش شهوات نفسانيه‌نك تسكينينى آتش درونى اطفا موجبدر Éteindre sa fureur, sa flamme La vieillesse éteint le feu de l'imagination حال شيخوخت حرارت خيالك انطفاسنى موجب اولور L'âge éteint le feu des passions كبر سنّ آتش تيز خيز هوا وهوسك انطفاسنى موّديدر La jouissance éteint les désirs نعمت وصلت باعث تسكين خواهش ورغبتدر

Et abolir, faire que le souvenir d'une chose se perde entièrement *A.* انسا - امحاء الذكر *P.* يادرا نا پيدا كردن - فرامـوش كردانيدن *T.* اونوتدرمق || Éteindre et abolir un crime - لوح جرم اوزرينه قلم محو ونسيان كشيده قلمق - وصمهٔ جنحه وقباحتى شستهٔ صابون نسيان ايتدرمك ذكرينى قباحتى اونوتدرمق On en veut éteindre la mémoire ذكرينى - لوح وجوددن ازاله وامحا ايتدرمك استرلر ذكرينى اونوتدرمق - رهين فراموشى ونسيان ايتدرمك Son ressentiment ne s'éteindra qu'avec sa vie لهيب غيظ مادامكه - وكينه‌سى چراغ عمريله برابر منطفى اولەجقدر فتيلهٔ حياتى منطفى اولميه درونده مضمرّ اولان آتش غيظ وكينه خمود يافته اولمق احتمالى محالدر

On dit aussi, Éteindre une race *A.* قطع - استيصال العرق

T. عرقرا نا بود کردن ـ عرقرا از بن بر کندن .P الدابر صوییی کوکندن قیرمق || Il faut éteindre cette malheureuse race ـ اشبو عرق منحوسک قطع دابری اقتضا ایدر استیصالی لازلدر

Il se dit aussi des Maisons et des dignités qui finissent A. انقراض ـ اندراج .P بانجام آمدن .T دوکنمک || Cette maison est près de s'éteindre بو خاندانک انقراضی قریبدر

Éteindre une rente. La faire cesser par le remboursement du capital T. راس المالی ادا ایدرک غلّه وربانک ایشلمدسنی قطع ایتدرمک

Éteint. A. منطفی .P خمود یافته ـ خاموش شده .T نشست ـ سکونت یافته .P مسکن .A بصلمش ـ سونمش نا ـ از بن بر کنده .P مستأصل .A بصدرلمش .T شده بانجام .P منقرض .A کوکندن قیرلمش .T بود گشته دوکنمش .T رسیده

On dit, qu'un homme a les yeux éteints, c'est-à-dire, sans feu, sans vivacité A. کلیل البصر .P چشمش بیفروغ .T کوزی فرسز ـ فرسز کوزلو

Étendard. Enseigne de guerre A. راية pl. رايات ـ بند pl. بيراق .T درفش ـ موخ ـ اختر ـ سنجق .P الوية pl. لوا ـ بنود ـ سنجاق || Se ranger sous l'étendard زیر لوایه تبعیت ایتمک ـ سنجقدار ـ حامل لوا Porte-étendard بیراق آلتنه کیرمک ـ Déployer un étendard نشر لوا ایتمک Arborer un étendard رفع لوا Planter un étendard رکز لوا

En parlant de galères, il signifie, pavillon A. علم pl. اعلام P. بیرق T. بیراق || Garde de l'étendard جکدیری بیراقداری

Figur. Suivre les étendards de quelqu'un, se ranger, combattre sous les étendards des quelqu'un, signifie, embrasser son parti T. طرفنی طوتمق ـ بر کمسنه‌نک بیراغی آلتنه کیرمک ـ On dit, Lever l'étendard, pour dire, se déclarer chef d'un parti T. رفع لوای ریاست ایتمک.

Étendre. Faire qu'une chose occupe un plus grand espace A. بسط ـ تمدید ـ مدّ .P گستردن .T اوزاتمق || On étend l'or sous le marteau آلتون چکیج آلتنده تمدید اولنور Étendre du beurre sur du pain اتمک اوزرینه روغن ساده بسط ایتمک La raréfaction étend le volume de l'air جرم هوا حالت تخلخلی ایتمک حالت تخلخل جرم هوانک ـ تخلخل ایله بسط اولنور تمدید ـ انبساطنی موجبدر ـ Étendre ses troupes, son armée

صفّ عسکری اوزاتمق ـ صفّ عسکر ایتمک

Il signifie aussi, déployer en long et en large A. تنشیر ـ نشر ـ فرش ـ تفریش ـ تبسیط .P گسترانیدن .T آچوب یایمق ـ بزی قورتمق || Étendre un linge pour le sécher سرمک ـ سرمک ـ ایچون تبسیط ایتمک Étendre de la toile sur l'herbe pour la blanchir بزی آغرتمق ایچون اوت اوزرینه سرمک Étendez ce tapis اشبو قالیچه‌یی فرش وبسط ایتمک ـ اشبو قالیچه‌یی یاییویر ـ ایله

Il se dit aussi, d'un oiseau qui déploye ses ailes pour voler A. بسط الجناح ـ رق الجناح .P پر گشادن .T قنادی آچوب یایمق || Il étendit ses ailes, et s'envola قنادینی آچیویروب اوچدی

Étendre le bras. Le déployer de son long A. افتراش ـ مدّ الید الذراع .P بازو گسترانیدن .T قول اوزاتمق || Étendre les bras A. افتراش الذراعین ـ بسط الذراعین .P دو بازو گسترانیدن .T قوللری آچمق

On dit d'un homme couché, qu'il est étendu sur son long. V. Coucher — On dit aussi, que Jésus-Christ a été étendu sur l'arbre de la croix pour nos péchés حضرت عیسی ذنوب عبادی امحا ضمننده عود صلیب اوزرینه افتراش ایلدی

Et étendre un homme sur le carreau, pour dire, le renverser mort par terre A. تفریش ـ تسطیح علی الارض .P برزمین گسترانیدن ـ خاک برابر کردن ـ نقش زمین کردن .T یره بصدامق

Il signifie aussi, agrandir, augmenter A. توسیع ـ مدّ .P دراز کردن ـ افزون کردن .T ارتورمق ـ اوزاتمق || Étendre les limites de son royaume توسیع حدود ملک ودولت ایتمک Il a étendu sa terre jusqu'à un tel endroit اراضیسنی فلان محلّه قدر توسیع ایلدی ـ On dit aussi, Étendre la clause d'un contrat, d'une loi, la signification d'un mot, pour dire, en porter le sens au-delà de ce que les termes signifient T. شرطک وقانونک وبر لفظک معناسنی توسیع ایتمک

S'étendre. A. امتداد .P درازی پذیرفتن .T اوزانمق || Sa terre, ses États, sa juridiction s'étendent jusqu'à un tel endroit اراضیسی وملکی وقلمرو حکومتی فلان محلّه قدر ممتدّ ومنتهی اولور

On le dit figur. des personnes et des choses || Ce seigneur s'est fort étendu de ce côté-là بو صاحب ارض فلان محلّدن

Il ne peut چوق اوزاندی۔ خیلیجه کسب وسعت ایلدی s'etendre de ce côté-là, parce qu'il est borné par d'autres seigneurs فلان طرفدن اوزانه‌مز زیرا بشقه اراضی متصرّفلری‌نڭ فلان طرفدن کسب وسعت ایده‌مز۔ حدودینه ملاصقدر Son pouvoir ne s'étend pas jusque-là حامل اولدیغی رخصتڭ بوندن اوته‌یه وسعتی یوقدر۔ بوندن زیاده وسعتی یوقدر Sa réputation, son nom, sa gloire s'étendent par toute l'Europe حسن صیتی ونام وشهرتی وآوازهٔ شان واقبالی جمیع اوروپا جمیع اوروپا اقلیمنی احاطه ایتمشدر۔ اقلیمنه ممتدّ ومنتشر در ۔ جمیع اوروپا اقلیمنده طنین انداز مسامع خواص وعوام رحایب التخوم ۔ ولوله انداز مسامع انام اولمشدر۔ اولمشدر اقلیم اوروپایه انتشار یافته وشهرتگیر اولمشدر

On dit, que la vue d'un homme s'étend plus ou moins loin بو آدمڭ قوّت بصری فرق متقارب ایله مسافهٔ بعیده‌یه ممتدّ اولور De cette terrasse, on voit aussi loin que la vue peut s'étendre بو سدّڭ اوزرندن الی ما مدی النظر مسافهٔ بعیده تماشا اولنور

Il se dit aussi de la voix || Il a une forte voix qui s'étend bien loin واصل اولور۔ صداسی مسافهٔ بعیده‌یه قدر اوزانور Tant que la voix se peut étendre صدانڭ مدّ اولنه وارر۔ ۔ وسعتی اولدیغی مرتبه‌ده۔ بیلدیگی قدر On dit, Tant qu'une somme pourra s'étendre, pour dire, qu'on ne veut dépenser que cette somme-là اشبو مبلغڭ وسعتی اولدیغی بو مقداره دکین۔ مرتبه‌ده

On dit figur. S'étendre sur quelque sujet, pour dire, en parler au long *A.* تطویل الکلام ۔ اطناب الکلام ۔ تفصیل ۔ *P.* اسهام الکلام *T.* سوزی اوزاتمق سخنرا دراز کردن || S'il m'était permis de m'étendre sur cette matière بو ماده‌نڭ تفصیل کلامه ۔ اوزرینه تطویل کلامه رخصت وار ایسه S'étendre sur les bonnes ou les mauvaises qualités de quelqu'un بر کمسنه‌نڭ مناقب حسنه‌سنی ویاخود مناقب حسنه ۔ قبایح وذمایمنی بسط وتفصیل ایتمك ویاخود قبایح وذمایمنه دائر تفصیل کلام ایتمك

Il signifie aussi, durer *A.* استمرار ۔ امتداد ۔ تمادی *P.* دراز ماندن ۔ شدن *T.* طوروب قالمق ۔ اوزانمق || La vie de l'homme ne s'étend guères au-delà de cent ans انسانڭ عمری عمر انسانڭ یوز ۔ عادتا یوز سنه‌دن زیاده متمادی اوله‌مز Il travaille دوامی یوقدر ۔ سنه‌دن زیاده بقا واستمراری یوقدر vaille tant que la journée peut s'étendre ما مدی النهار خدمته کون طورد‌قچه خدمت ایدر ۔ مداومدر

ÉTENDU. *A.* منتشر ۔ مفروش *P.* گسترانیده *T.* یایلمش *A.* ممتدّ *P.* دراز کرده واسع *A.* اوزانمش *T.* درازی پذیرفته ۔ افزون کرده ۔ *T.* آرتق || Pouvoir fort étendu رخصت واسعه Connaissances fort étendues معلومات واسعه La vue est ici fort étendue ۔ بو طرفده نظارتڭ زیاده وسعتی وار در نظارتڭ امتدادی وار در

ÉTENDUE. Dimension d'une chose en longueur, largeur, et profondeur *A.* بعد *P.* درازی *T.* اوزونلق || Selon quelques philosophes, l'étendue est l'essence de la matière بعض حکمانڭ قولنه کوره بعد ماده‌نڭ جوهریدر L'étendue appartient au corps, et la pensée, à l'esprit بعد جسمه ومعنا عقله مخصوصدر

Il se dit aussi de la longueur seule d'une chose *A.* طول ۔ امتداد *P.* درازی *T.* اوزونلق || L'étendue d'une ligne, d'une surface طولی ۔ خطڭ وسطحڭ امتدادی

Il se dit aussi par rapport à la superficie d'une chose || Dans toute l'étendue du Royaume سر تا سر بسیط ملك ودولتده Une plaine d'une grande étendue وسیع ۔ صحرای بسیط الانحا L'étendue de ses terres اراضیسنڭ وسعتی Pays d'une grande étendue ممالك وسیعة الاطراف

Il se dit aussi du temps || Dans l'étendue de tous les âges, de tous les siècles *A.* ما طال الازمان ۔ ما بقا الایّام والازمان ۔ ما دام الدهور والاعوام ۔ مدی الدهور والاعوام ۔ La vie de l'homme n'est pas d'une longue étendue عمر انسانڭ طول طول امتدادی ۔ بقاسی یوقدر

Il se dit figur. de plusieurs choses || L'étendue du pouvoir وسعت رخصت L'étendue de ses devoirs مکلّف اولدیغی واجبات متحتّم الاداڭ وسعتی Il voudrait donner plus d'étendue à cette loi qu'elle n'en doit avoir اشبو قانونی موجب ومقتضاسندن زیاده توسیع ایتمك استر ایدی Cette proposition, prise dans toute son étendue, serait fausse اشبو مسئله بطولها لدی حقه مقارن ۔ الملاحظه محض خلاف اولدیغی معلوم اولور Un esprit d'une grande étendue عقل اولمدیغی منفهم اولور عقل وسیع الاحاطه ۔ کثیر الاحاطه Il a une grande étendue de connaissances وسعت معلوماتی بیحدّ وپایان بر مرد کثیر العرفاندر

ÉTERNEL. Qui n'a point eu de commencement, et n'aura ja-

mais de fin A. ازلی - منزه عن المبداء والانتها - منزه عن
الزمان P. بی آغاز وانجام T. باشلانغجی وصوکی یوق
|| Il n'y a que Dieu qui soit éternel یالکز الله ذو الجلال
منزه عن المبداء والانتهادر Le Père éternel اب ازلی Le
Verbe éternel کلمة الله ازلیه La sagesse éternelle حکمت ازلیه
Dieu est un être éternel جناب رب صمد قدیم ولم یزلدر
Quelques philosophes païens ont cru que le monde était éternel
جاهلیت حکمالرندن بعضیسی عالمی ازلی ظن ایتمشلردر
– Il est aussi substantif, et se dit de Dieu A. لم یزل - حیّ
قدیم || L'Éternel soit béni A. فتبارک الله رب الحیّ
والقیّوم La loi de l'Éternel حکم لم یزلی - حکم صمدانی

On dit, qu'une proposition est d'éternelle vérité, c'est-à-dire, immuable A. متحقق من الازل || Le tout est plus grand que sa partie, est une proposition d'éternelle vérité الکلّ اعظم
من الجزء کلامی من الازل متحقق اولمش قضایادندر

Il signifie aussi, qui n'aura jamais de fin A. ابدی - مؤبد -
دائمی - دائم - مستدام - ابدی البقا - سرمدی الاستقرار -
سرمدی P. جاودانی T. صوکی یوق - دوکنمز || La vie éter-
nelle حیات ابدیه - حیات ابدی البقا La gloire éternelle
سعادت ابدیه La damnation éternelle نقمت ابدیه La mort
éternelle موت مؤبد Les peines éternelles تنکیلات ابدیه
عقوبات ابدیه - Une durée éternelle بقای ابدی - بقای
بی انتها - بقای دائمی - دوام سرمدی

Et qui doit durer très-long-temps A. دائمی - عدیم النهایة
P. بی انتها T. صوکی یوق || C'est une guerre éternelle
دائمی بر سفردر Un procès éternel دعوای دائمی Des hai-
nes éternelles عداوت دائمیه - خصومت ابدیه Des amours
éternelles دائمی عشق ومحبت Une reconnaissance éternelle
شکر دائمی - شکر بی انتها D'éternelle mémoire الی انتهاء
الزمان بقای ذکره شایان اولمش - الی الابد ابقای ذکر
ایتمش - ذکر بالخیر ابدی ایله ابقای نام ایتمش

ÉTERNELLEMENT. Sans commencement et sans fin A. من
الازل - من القدیم - بلا مبداء وبلا انتهاء P. بی آغاز وانجام
T. اوّل وآخری اولمیدرق || Dieu engendra son Verbe éternel-
lement جناب رب قیّوم کلمه‌یی من الازل تولید ایلمشدر

Il signifie aussi, sans fin A. مؤبداً - الی الابد - ابد الآباد
P. هر آیینه - همیشه - دائما || Le bonheur des élus, les peines
des damnés dureront éternellement سعادت ارباب نعیم وعقوبت
ابد الآباد مستمر ومستدیمدر - اهل نار جحیم مؤبد ومستدیمدر
مؤبداً باقیدر -

Et continuellement A. علی الدوام - دائما - ابد الدهر
- لا ینقطع - مستمراً - دائم الایام P. پیوسته T. بر دوزه‌یه -
هر دائم || Il est éternellement à ma suite بکا دائما ومستمراً
پیرولک ایدر Voulez-vous demeurer là éternellement مرامک
دائما اول محلده - علی الدوام اول محلده اقامت ایتمکمیدر

ÉTERNISER. Rendre éternel A. تأبید - ابقا - ادامة P. پاینده
کردن - جاودان ساختن T. ابدی قلمق || Éterniser son
nom الی انتهای الزمان والاعوام ابقای نام ایتمک Éter-
niser sa mémoire ادامهٔ ذکر ایتمک - ابقای ذکر ایتمک
La chicane éternise les procès تزویرات دعوالرک تأبید
وادامه‌سنی مستلزمدر

ÉTERNISÉ. A. مؤبد - مستدام P. پاینده T. ابدی قالمش

ÉTERNITÉ. Durée sans commencement ni fin A. قدم - ازلیت
P. بی آغازی وبی نهایتی T. باشلانغج ودوکنمه یوقلغی
اوّل وآخر یوقلغی - || L'éternité de Dieu ازلیت جناب رب
العزت Dieu est de toute éternité جناب رب قدیر قدیم
ولم یزلدر

Il se dit aussi d'une durée sans fin A. ابد - خلود - دوام -
دیمومت - ابدیت - سرمدیت - استمرار الزمان P. جاودانی
- پیوستگی T. دوکنمازلک || Éternité bienheureuse خلود مسعود
malheureuse ابدیت با نکبت Éternité de bonheur ابدیت
سعادت - نعیم Éternité de peines, de supplices دوام
عقوبات وتنکیلات Il ne pense pas à l'éternité حال جاودانی‌یه
فکر عقبا وآخرت خاطرینه کلمز - صرف ذهن ایتمز – Et par
exagération, d'un temps fort long A. ابد الدهر - دائم الاوقات
P. جاودان T. دائما || Ces bâtimens dureront une éternité اشبو
ابنیه ابد الدهر باقی وبرقرار اوله‌جغی درکاردر En voilà pour
une éternité اشته دائم الاوقات مستمر اولمق ایچون

De toute éternité. A. من الازل والآزال - من القدیم P.
قدیم - ما تقدم مدنبرو T. از پیشترین زمان - ازما تقدم
اسکی زماندنبرو - الایامدنبرو

ÉTERNUER. Éprouver un mouvement subit et convulsif de muscles, qui chasse tout-à-coup et avec effort, l'air contenu dans les narines A. عطس P. عطسه - شنوشه زدن - خفیدن
زدن T. آقسرمق || Le rhume fait éternuer زکام موجب
Cette poudre fait éternuer اشبو زکام آقسرمه کتورر - تعطیسدر

آقسردبجیدر - سفوف معطسدر

ÉTERNUEMENT. L'action d'éternuer *A.* عطسة - عطاس *P.* آقسرمه *T.* شنوشه

ÉTÉSIES, ou **VENTS ÉTÉSIENS.** Vents réguliers pendant un certain nombre de jours *A.* رياح الموسم *P.* باد موسم *T.* موسم روزكارلرى

ÉTÊTER. Couper la tête d'un arbre *A.* تقليم الرؤس الاشجار - قصب الرؤس الاشجار *P.* بريدن سر شاخ درخت *T.* آغاجك دپەسى اوجلرينى - آغاجك دپەسنى كسمك كسمك

On dit aussi, Étêter un clou *A.* ازالة الرأس المسمار *P.* دپەسنى ازمك - اكسرك دپەسنى كيدرمك *T.* فرسودن سرميخ

ÉTEUF. Petite balle dont on joue à la longue paume *A.* كرة *P.* گوى *T.* طوب

ÉTEULE, ou **ESTEUBLE.** Ce qui reste sur la terre du tuyau des grains, après la moisson *A.* حفافة *P.* كاهبن *T.* صمان ديبى V. Chaume.

ÉTHER. L'étendue immense d'une substance subtile, dans laquelle on suppose que sont les corps célestes *A.* اثير

ÉTHÉRÉ. Qui appartient à l'éther *A.* اثيرى || Substance éthérée جوهر اثيرى Corps éthéré جرم اثيرى Région éthérée طبقهٔ اثيريه - فلك الافلاك

ÉTHIQUE. Morale *A.* علم الاخلاق || La Logique, l'Éthique, la Physique علم منطق وعلم اخلاق وحكمت طبيعيه - Les éthiques d'Aristote, c'est-à-dire, ses ouvrages moraux حكيم ارسطونك اخلاقه دائر تاليفاتى

ETHMOÏDAL. Qui appartient à l'os éthmoïde *A.* متعلق بقاعدة الدماغ

ETHMOÏDE. L'un des huit os du crâne, qui en forme la base. *A.* قاعدة الدماغ - سطبح *P.* استخوان زيرين آهيانه *T.* دماغك آلت كموكى

ETHNARQUE. Nom de dignité chez les anciens *A.* رئيس الملة - الامة *P.* سر ملت *T.* ملت باشى

ETHNIQUE. Païen, idolâtre *A.* اهل الجاهلية pl. ارباب الجاهلية

ÉTHOLOGIE. Traité sur les moeurs *A.* بحث عن علم الاخلاق

ÉTHOPÉE. Peinture des moeurs et des passions de quelqu'un *A.* وصف الاخلاق - تصوير الاخلاق

ÉTINCELANT. Qui étincelle *A.* متلالى - متوهج - ازهر - لامع *P.* شعشعه - درخشنده - رخشان ناشر الضيا - متشعشع - نيّر - *T.* يلدرايجى - پارلدايجى شعله زن - ريز || Les étoiles les plus étincelantes كواكب نيّره Ce rubis est étincelant بو ياقوت غلبهٔ متلالى وضيا دار در Des yeux étincelants de colère شراره پاش خشم - خشم وغضبدن متوهج اولمش كوزلر وغضب اولان ديدهٔ پر كينه

ÉTINCELER. Briller, jeter des éclats de lumière *A.* تشعشع - ازدهار - تلالؤ - التماع - توهج - الاحة *P.* شعله - درخشيدن زدن *T.* پارل پارل پارلمق - يلدرامق - پارلدامق || Il y a des étoiles qui étincellent les unes plus que les autres بعض كواكب سائرلردن زياده متوهج ودرخشاندر

On dit figur. Cet ouvrage étincelle d'esprit بو تاليفدن ضياى شعشعهٔ عقل وذكا - روح وكياست منتشر ومتلالى اولور منتشر اولور

ÉTINCELLE. Petite parcelle de feu *A.* شرارة pl. شرار - شلم - شنم *P.* ابيز - خدره - ستارچه *T.* قيغلجم || Une petite étincelle peut causer un grand embrasement *A.* ادنى الشرار يوقد النار *T.* ادنا بر شرارهٔ آتش حريق عظيمى مؤدى اولور

Il se dit figur. des lumières de l'esprit || Il n'a pas une étincelle de bon sens, de raison, de courage فلان كمسندده بضاعهٔ عقلدن ياخود مايهٔ سداد رأيدن ياخود بضاعهٔ شجاعت وغيرتدن جزئيجه بر نبذه بيله يوقدر

ÉTINCELLEMENT. Éclat de ce qui étincelle *A.* شعشعة - لمعان *P.* تابش - رخشندگى - شعشعه ريزى *T.* يلدرامه - پارلايش || L'étincellement d'un charbon ardent بر اختر سوزانك تابش بر آتش قورينك - ولمعانى

ÉTIOLOGIE. Recherche des causes physiques des maladies *A.* بحث عن مبادى الامراض *T.* امراضك علل اصليەلرى بحثى

ÉTIQUE. Attaqué d'étisie *A.* مدقوق *P.* بيمار باريك زده *T.* انجه آغرىيه اوغرامش || Mourir étique مدقوقا وفات - Fièvre étique *A.* حمى الدق *P.* تب بيمار باريك - ايتمك *T.* انجه آغرى حماسى

Il signifie aussi, maigre, atténué *A.* متقحل - اعجف - ناحل *P.* نزار - لاغر *T.* نزار وزبون آرقليوب قوريمش

ÉTIQUETER. Mettre une étiquette *A.* وضع الرقعة *P.* ورقپاره بستن *T.* يافته ياپشدرمق - يافته اورمق || Les Procureurs

ont soin d'étiqueter leurs sacs امنای شرع طوبره‌لری اوزرینه یافته اورمغه ـ وضع رقعه ایلمکه اهتمام ایدرلر Pourquoi ce sac de mille francs n'est-il pas étiqueté بیک غروش مشتمل اولان اشبو کیسه‌ده نیچون یافته اورلمدی Les apothicaires étiquètent leurs fioles اجزاجی قسمی شیشه‌لره یافته یاپشدررلر

ÉTIQUETÉ. *A.* مصحوب بالرقعة *P.* ورقپاره زده *T.* یافته‌لنمش ـ یافته‌لو

ÉTIQUETTE. Petit écriteau que l'on attache sur un sac de procès *A.* رقعة *P.* ورقپاره *T.* یافته — Et étiquettes au pluriel, ces petits écriteaux que l'on met à des sacs d'argent, à des liasses de papiers, à des paquets de hardes, pour marquer ce qu'il y a dedans *A.* شقة *P.* ورقپاره *T.* یافته ـ قولاق ‖ Mettez des étiquettes à chacun de ces paquets اشبو بوغچه‌لرک هر برینه برر شقه ربط ایله

ÉTIQUETTE. Le cérémonial de chaque Cour *A.* رسم معتاد *P.* رسم وراه *T.* رسم وتشریفات ـ یول ارکان ‖ L'étiquette de la Cour سرای همایونک رسم وتشریفاتی

ÉTISIE. Phtisie *A.* داء الدق *P.* بیمار باریک *T.* انجه علت دقه گرفتار اولدی ‖ Il est tombé en étisie آتری

ÉTOFFE. Ouvrage de soie, de laine, d'or, etc., pour faire des habits *A.* متاع pl. امتعة ـ ثوب pl. ثیاب pl. اثواب ـ قماش pl. اقمشة *P.* کالا ـ اروس ـ خواسته *T.* قماش ‖ Riches étoffes اقمشهٔ گرانبها ـ اقمشهٔ فاخره ـ اقمشهٔ ذیقیمت

ÉTOFFER. Mettre de la matière en quantité suffisante à quelque ouvrage de manufacture *A.* تشبیع النسیج *P.* تاربسا در طوقنه‌جق قماشی تل ایله طویورمق *T.* بافتن کالا انداختن

Et garnir de tout ce qui est nécessaire pour ornement *A.* تزیین *P.* آراستن *T.* بزه‌مک ـ یاپوب یاقشدرمق ـ دوناتمق

ÉTOILE. Astre *A.* نجم pl. نجوم ـ النجم ـ کوکب pl. کواکب *P.* ستاره ـ اختر *T.* یلدز ‖ Le lever, le coucher d'une étoile بو کوکبک طلوع وغروبی Étoile polaire قطب Étoile du matin *A.* کوکب الفجر ـ طارق *P.* ستارهٔ بام ـ ستارهٔ صبح *T.* صباح یلدزی — Étoiles fixes *A.* نجوم ثابتة ـ ثوابت

On dit, Coucher, loger à la belle étoile, pour dire, coucher dehors *T.* یلدز آیدینلغنده یاتمق — Il se dit aussi de ces météores que l'on voit courir dans l'air la nuit *A.* شهاب pl. شهب *T.* یلدز آقمه

ÉTOILE, se prend aussi pour Destin, fatalité *A.* طالع *P.* اختر ـ طالع معکوس ـ طالع منحوس ‖ Étoile maligne *A.* یلدز *T.* طالع مشئوم *P.* اختربد *T.* اوغورسز یلدز heureux *A.* طالع مسعود ـ میمون *P.* اختر نیک *T.* اوغورلی یلدز Ce n'est pas son mérite qui fait cela, c'est son étoile بو کیفیت هنر ومعرفتندن ناشی اولمیوب قوت طالعی مقتضا سندندر il y a de l'étoile, c'était un malheur inévitable گرفتار اولدیغی مصیبت مقتضای طالعدر آندن گریز وفرارک چاره‌سی یوغیدی Son étoile est d'être aimé des grands عظما یاننده مظهر حسن نظر اولمق طالعی مقتضاسندندر On ne peut aller contre son étoile مقتضای طالعه مخالفت اولنمز

ÉTOILE, se dit aussi du centre où se réunissent plusieurs allées d'un parc, ou plusieurs routes d'une forêt *A.* مفرق الطریق ـ ملتقاء الطرق *P.* ملتقای راهها *T.* یوللرک قاوشدقلری یر

Et d'une marque blanche sur le front d'un cheval *A.* اشی ـ غرة ـ صباح الخیر *P.* سپیدئ جبین *T.* غره

ÉTOILÉ. Semé d'étoiles *A.* ذو النجوم *P.* پر ستاره *T.* یلدزلو

Il se dit au substantif d'une espèce de bandage; c'est un terme de Chirurgie *A.* لفافة ـ صرار pl. اصرة *P.* بند *T.* باغ ـ صارقی

ÉTONNAMMENT. D'une manière étonnante *A.* علی وجه التحییر عقلی ـ حیرته گتوره‌جک وجهله *P.* شکفت انگیزانه *T.* شاشوره‌جق وجهله

ÉTONNANT. Qui étonne *A.* محیر ـ موجب الاستعجاب ـ موجب الاستغراب ـ مستغرب ـ العقل *P.* حیرتفرما ـ موجب سرگشتگی ـ حیرت انگیز ـ حیرت افزا ـ حیرتبخشا ـ شگفت آور ـ وحیرت *T.* عقلی شاشوریجی ‖ Voilà une nouvelle étonnante اشته بر خبر مستغرب Mémoire étonnante محیر عقول اوله‌جق قوت حافظه — On dit, c'est un homme étonnant عجیب الاحوال بر آدمدر

ÉTONNEMENT. Surprise causée par quelque chose d'inopiné *A.* شاشمه *T.* شگفت ـ دنگی ـ سرگشتگی *P.* حیرت ـ وله ‖ Causer de l'étonnement ایجاب حیرت ایتمک Jeter dans l'étonnement حال وله وحیرته القا ایتمک Cela m'a frappé d'étonnement بو حالت حیرتفرمای عقل وشعورم اولمش بوحالک مشاهده‌سنده حالاتدندر J'ai été saisi d'étonnement زمام عقل وشعورم ربودهٔ دست وله وحیرت اولمشدر Mon étonnement a cessé quand… درونمی استیعاب ایتمش وله ودهشت رهین اندفاع وسکونت اولمشدر C'est un de mes étonnemens, qu'il ait pu réussir par cette voie-là ما به حیرتم اولمش حالاتک

بری فلان کمسنه‌نک بو کونه طریق ایله حصول مصلحته ظفریاب اولمسیدر Au grand étonnement de tout le monde محیّر عقول عالم اولمش صورت ایله Cette action fera l'étonnement des siècles futurs بو فعل غریب ادوار لاحقه‌ده مدی الدهور - حیرتفرمای عقول انام اولەجق حالاتدندر والایام حیرتبخشای عقول انام اولەجق احوال غریبه‌دندر La grandeur et la magnificence de ce palais me frappèrent d'étonnement بو سرایک عظمت واحتشامی حیرت انگیز بصر استیلای حیرت ایله Être ravi d'étonnement بصیرتم اولمشدر سر گشته ودنگ اولمق

Figur. || Ébranlement, secousse *A.* رجفة - زلزال *P.* لرزش *T.* صرصلش || Les charrois ont causé un grand étonnement à ces maisons عربەلرک مروری ابنیهٔ مزبوره‌یه بادئ تزلزل وارتجاف عظیم اولمشدر Depuis sa chute, il lui est resté un étonnement de cerveau سقوطی وقتدنبرو دماغنده بر کونه اثر تزلزل قالمشدر

ÉTONNER. Surprendre *A.* تحییر - ایلاه *P.* دنگ کردن - تیب وشیب کردن - سرگشته کردن *T.* شاشورمق || Cet accident imprévu, cette nouvelle, cette marche des ennemis l'a fort étonné بو حادثهٔ ناگهظهور وبو خبرواعدانک بو حرکتی من - کندویه فوق الغایه موجب وله وحیرت اولمشدر غیر مأمول وقوعه کلان بو حالت حیرت انداز عقل ظنمه کوره بو Je crois que cela l'étonnera وشعور اولمشدر کیفیت کندویه موجب حیرت اولەجقدر Cela ne m'a pas beaucoup étonné بو کیفیت باکا چندان بادئ حیرت اولمش شئ دکلدر Les exploits de ce héros étonneront l'univers بو قهرمان جهانگیرک فتوحات جلیله‌سی معمورهٔ عالمی مالامال وله ربع مسکونی مالامال - ودهشت ایده‌جکی بی اشتباهدر وله وحیرت ایده‌جکدر

Figur. Faire troubler par quelque grande commotion *A.* ارجاف - ایراث التزلزل *P.* لرزانیدن *T.* صارصمق || Le bruit du canon a si fortement étonné ces maisons, qu'il est à craindre qu'elles ne tombent صدای طوب رعدآشوب بو ابنیه‌یه شول رتبه‌ده ایراث تزلزل وارتجاف ایتمشدر که انهداملری خوفی امر مستبعد دکلدر Ce coup ne lui a point fait de plaie, mais il lui a étonné le cerveau بوضربه موجب جرح اولمیوب انجق ارجاف دماغنی مستلزم اولمشدر

S'ÉTONNER. *A.* تحیّر - تولّه *P.* دنگ گشتن - اهوار ماندن هیچ بر شیدن گرفتار *T.* شاشمق || Il ne s'étonne de rien هیچ بر شیٔ درونند - وله وحیرت اولمق احتمالی یوقدر شدّت القای وله وحیرت ایده‌مز Il ne s'étonne pas du bruit - ولوله ایله مبتلای حیرت اولەجق مقوله‌دن دکلدر Il signifie aussi, être surpris, trouver étrange *A.* تعجّب - استعجاب - استغراب - تحیّر *P.* شگفته شدن - عجب داشتن *T.* تعجبلنمک || Je m'étonne qu'il ne voie pas le danger où il est نه کونه موقع خطرده اولدیغن کوره‌مامسی بادئ استغراب اولەجق بر معنا در

On dit proverb., qu'un homme est bon cheval de trompette, il ne s'étonne pas pour le bruit *T.* کوس دیکلمش آدمدر طاولدن قورقوسی یوقدر

ÉTONNÉ. *A.* حیران - واله - متحیّر *P.* سرگشته - دنگ - اهوار *T.* شاشمش

ÉTOUFFANT. Qui fait qu'on étouffe *A.* قاطع النفَس - حاصر النفَس - مسکّر النفَس *P.* دمگیر *T.* نفس بوغالدیجی || Chaleur étouffante حرارت حاصرة النفس - گرمای دمگیر J'ai trouvé cet homme étouffant بو آدمی حصر نفسه مبتلا حصر نفس حالنده بولدم - بولدم

ÉTOUFFEMENT. Difficulté de respirer *A.* حصر النفَس - انقطاع النفَس *P.* دم گرفتگی *T.* نفس طوتلمسی - نفس - نفس بوغالمسی || Elle a des vapeurs qui lui causent des étouffemens حصر نفسی مؤدّی اولور ابخره یه مبتلا در V. Suffocation.

ÉTOUFFER. Faire perdre la respiration *A.* قطع النفَس - تسکیر النفَس *P.* دم گرفته ساختن *T.* نفسی بوغالتمق - علت خناق نفسی کسدرمک || L'esquinancie l'a étouffé - تسکیر نفسی مؤدّی اولمشدر V. Souffoquer. — Et avoir la respiration empêchée *A.* انقطاع النفَس *P.* دم گرفته شدن *T.* نفس طوتلمق - نفس بوغالمق || Il n'y a pas d'air dans cette chambre, on y étouffe بو اوطه‌نک ایچنده اصلا هوا نافذ اولمدیغنه مبنی بولنانلرک نفسی بوغالور Nous pensâmes étouffer de chaud شدّت حرّ وگرمادن انقطاع نفسمزه بر رمق قالمشدر

On dit, Étouffer de rire *T.* کولمدن بوغلمق

Figur. Faire cesser, empêcher qu'une chose n'éclate *A.* تسکین - دفع *P.* خاموش کردن *T.* بصدرمق || Je ne saurais étouffer ma douleur وجعمی تسکین ایده‌مم Tâchez d'étouffer vos soupirs, vos plaintes, vos ressentimens آه واهکی وشکایتلرکی

بصدرمغه چالش ـ وشدّت غیظ وانفعالکی تسکینه سعی ایله نفس لوّامه‌نک شدّت Étouffer les remords de sa conscience عذابنی تسکین ایتمک Étouffer ses chagrins, ses inquiétudes, ses soupçons اکدار وآلام وخلجان جان ووساوس واوهامی دفع وتسکین ایتمک

On dit encore, Étouffer une affaire, une querelle برمادّه‌یی تسکین بصدرمق ـ وبر نزاعی تسکین ایتمک une révolte تبس ـ فتنه‌یی بصدرمق ـ نائرهٔ بغی وطغیان ایتمک une hérésie اخماد نائرهٔ رفض وبدعت ایتمک une guerre civile ـ فترت واختلال داخلی‌یی دفع ایتمک اخماد نائرهٔ فتنه ایتمک

Étouffé. *A.* منقطع النفس *P.* دم گرفته *T.* نفسی بوکالمش خاموش گشته *P.* مندفع ـ ساکن *A.* نفسی کسلمش ـ بصلمش

ÉTOUPE. Le rebut de la filasse, soit de chanvre, soit de lin *A.* مشاقه ـ اسطبّة *T.* استبو ـ کندر ویاخود کتان طرانتیسی || Étoupe de chanvre کتان استبوسی

ÉTOUPER. Boucher avec de l'étoupe, ou avec quelque autre chose *A.* اصمام *P.* شکاف بستن *T.* طیقامق || Les conduits sont étoupés مجاری طیقانمشدر Le vin s'enfuit, il faut étouper les fentes du tonneau باده سیلان اوزره اولدیغندن طیقانمق ـ فوچینک چاتاقاری اصمام اولنمق اقتضا ایدر اقتضا ایدر

ÉTOURDERIE. Action d'étourdi *A.* سموه *P.* پریشانئ ذهن سرسملک ـ شاشقونلق ـ سمه‌لک *T.* سرآسیمگی ـ آسیمگی ـ

ÉTOURDI. Qui agit sans considérer ce qu'il fait *A.* مستهّ ـ مشوّش العقل ـ ساهه العقل *P.* پریشان عقل ـ آسیمه کار ـ سرسم ـ شاشقون ـ سمه *T.* سر آسیمه

À l'étourdie. Inconsidérément, à la manière d'un étourdi *A.* من غیر تفکّر ولا تاملٍ ـ مستهاً *P.* با پریشانئ عقل ـ سرسمجه‌سنه ـ شاشقونجه *T.* آسیمه کارانه ـ بآسیمگی

ÉTOURDIR. Causer dans le cerveau quelque ébranlement qui trouble la fonction des sens *A.* ایراث الدُوام ـ ایراث الهدام باش چکرتمک *T.* سر گردانی آوردن *P.* ایجاب الدوار ـ || Le branle du bateau, du carrosse étourdit سفینه‌نک وعربه‌نک تزلزل واضطرابی بادئ سر گردانی وهدامدر موّدئ دوامدر ـ

Étourdir les oreilles. Les fatiguer par trop de paroles *A.* تعجیز المسامع *P.* گوشرا بیزار کردن *T.* سامعه‌یی بیقدرمق

Il signifie aussi, causer de l'étonnement, de l'embarras *A.* ایراث السموه ـ سلب الشعور ـ *P.* بیهوش کردن ـ مرآسیمه کردن *T.* سرسملتمک || Cette nouvelle, cette défaite les a fort étourdis بو خبر وبو کسر وهزیمت عقللرینه ایراث سموه ایتمشدر Ce coup imprévu l'a étourdi بوضربهٔ ناگهظهور بادئ انسلاب شعوری اولمشدر Ils en sont étourdis جملدسی مسلوب الشعور اولمسلر در ـ Figur. Étourdir la douleur, c'est l'endormir *A.* انامة ـ تسکین *P.* خوابانیدن ـ آرمانیدن *T.* دیکلتدرمک ـ اویوتمق Ce remède ne guérit pas, il ne fait qu'étourdir la douleur بودوا دافعٔ علّت اولمیوب یالکز انامهٔ وجع ایدر تسکین ـ وجع ایدر

Il signifie aussi, dissiper l'affliction, se distraire *A.* دفع ـ ازالة ـ اذهاب *P.* بر طرف کردانیدن *T.* کیدرمک || Il va à la promenade, il voit le monde pour étourdir sa douleur دفع غم ـ ثقلت غمّ وتصدیعی ازاله ایچون تفرّجه کیدر ایچون مسیره‌یه واروب کسب تنزّه ایدر وخلق ایله کوریشور

On dit, qu'une viande n'est qu'étourdie, pour dire, à demi-cuite *A.* ناقص النضج *P.* نیم پخته *T.* ناتاریجه پشمش

S'étourdir sur quelque chose. Se distraire de quelque chose, s'empêcher d'y penser *A.* اختیار الذهول *P.* اندیشه نکردن *T.* صرف ذهن ایتمامک ـ قید ایتمامک || Il s'est étourdi sur sa perte دوچار اولدیغی تلفی فکر وملاحظه‌ده اختیار ذهول ایلدی Il s'est étourdi sur le temps à venir احوال آتیه‌یی فکر ودر اندیش ایتمکده اختیار ذهول ایلدی زمان مستقبلده ـ مستقبلات اموره صرف ذهن ایتمز ـ قید ایتمز

Et se préoccuper, s'entêter *A.* تثبیت ـ الزاق الذهن الذهن *P.* کند اندیشی نمودن *T.* عقلی ـ عقلی صاپلتمق بو خیالات باطله‌یه || Il s'étourdit de ces chimères صاردرمق تثبیت ذهن ایدر

Étourdi. *A.* مسلوب الشعور *P.* بیهوش ـ سر آسیمه *T.* سرسملنمش || Il tomba tout étourdi du coup qu'il reçut اصابت ایتمش ضربه‌نک شدّتندن یره دوشوب بیهوش قالمشدر

Après qu'une grande douleur est passée, et qu'il n'en reste qu'un léger ressentiment, on dit, que la partie est encore tout étourdie المزده اولان عضوده حالا اثر وجع باقیدر Sa

goutte est passée, mais il a encore le pied tout étourdi علت نقريس دفع اولنمش ايسه ده آياغي حالا متأثر در - آياغي الى الآن ازرده در - اياغنده الى الآن اثرى باقيدر

ÉTOURDISSANT. Qui étourdit *A.* مولد - موجب الدوار *P.* الهدام آور *T.* سر گردانی باش - باش چكرديجي || un bruit étourdissant دونديريجي بر شماطه باش چكرديجي

ÉTOURDISSEMENT. Impression, ébranlement causé par quelque chose qui étourdit *A.* دوار - هدام - دوام *P.* سر گردانی *T.* باش دونمه - باش چكرنمه || Il lui a pris un grand étourdissement دوام عظيمه دوچار اولمشدر

Il se dit figur. du trouble que cause un malheur *A.* اضطراب پريشانی ذهن - شورش جان *P.* خلجان القلب - البال ذهن پريشانلغی *T.*

ÉTOURNEAU. Sorte d'oiseau noirâtre marqué de petites taches grises *A.* زرزور pl. زرازير *P.* ستر بادگ *T.* صغرجق قوشی || Bande d'étourneaux صغرجق قوشی سوريسی - قطيع الزرازير

ÉTRANGE. Qui n'est pas dans l'ordre et dans l'usage communs *A.* غير معتاد - غرايب pl. غريب - عجايب pl. عجيب *P.* بيگانه *T.* عجايب || Il y a des coutumes bien étranges en ce pays-là بو ملكتده عجيب وغريب رسوم وعادتلر وار در Cela est étrange que vous ne croyez jamais vos amis دوستلركه اصلا اعتمادك اولمامق امر غريبدر Voilà un étrange homme اشته غريب الاطوار بر آدم Étrange humeur مزاج غريب Étrange affaire امر عجيب - امر غير معتاد Je trouve bien étrange que vous ayez fait cela بو كونه حركتكه بو كونه حركتكی غريب - بغايت استغراب ايدرم وعجيب عد ايدرم

ÉTRANGEMENT. D'une manière étrange, extrêmement *A.* فوق خارج *P.* على وجه الافراط - مفرطا - فوق المعتاد - القياس اشوری - قتی چوق *T.* از اندازه

ÉTRANGER. Qui est d'une autre nation *A.* اجنبی *P.* بيگانه *T.* يبانجی || Coutumes, lois étrangères عادات واحكام اجنبيه Langue étrangère لسان اجنبی Climats, pays étrangers اقاليم واقطار اجنبيه Princes étrangers ملوك اجنبيه Ministres étrangers دول سائره ايلچيلری - سفرای دول اجنبيه Secrétaire d'État pour les affaires étrangères امور اجنبيه مدبری - امور خارجيه ناظری Département des affaires étrangères امور اجنبيه قپوسی

Il est aussi substantif *A.* غريب pl. غربا - اجنبی pl. اجانب *P.* بيگانه *T.* يبانجی || Les étrangers sont bien reçus en France غربا - اجانب وغربا فرانسده مقبول وملتفتدرلر - وبيگانگان Il se dit aussi de ceux qui ne sont pas d'une famille, d'une communauté *A.* pl. اجانب واغيار || Il a donné son bien à des étrangers pour l'ôter à ses parens مالنی اجانب واغياره اعطا برله خويشان واقرباسنی بی نصيب ومحروم براقدی Il ne faut pas communiquer les secrets de la compagnie à des étrangers اسرار شركتی اغياره كشف وافشا ايتمك روا دكلدر

En Commerce on dit, L'étranger, pour dire, les étrangers || Il faut faire passer cela à l'étranger بو مالی ممالك اجنبيه ده ارسال اولنملو در

On dit, qu'un fait est étranger à la cause فلان ماده صدددن خارجدر - Et qu'un homme est étranger à une chose, pour dire, qu'il n'y prend aucune part فلان خصوصده بر درلو علاقه سی يوقدر - Et d'un homme qui se pare de qualités qui ne lui sont pas naturelles, qu'il se revêt de qualités étrangères à son caractère فلان كمسنه مجبول اولمديغی خصائل عاريت اتخاذ ايدر - Et d'une femme chargée de parures, qu'elle emprunte des beautés étrangères حسن عاريت ايله آراسته در - Et d'un sage qui vit dans la retraite, qu'il a des habitudes étrangères à toute espèce d'intrigue هر كونه افساد وتزويردن بری اخلاق وآداب ايله متخلق بر آدمدر

En Médecine, Corps étranger, c'est tout ce qui se trouve contre nature dans le corps de l'animal *A.* جسم - جسم اجنبی خارجی || Il est demeuré une balle dans sa plaie, il ne saurait guérir tant que ce corps étranger y sera جراحت ايچنده بر قورشون قالوب مادامكه بو جسم اجنبی انده باقی اوله شفاسی ممكن دكلدر Les vers qui s'engendrent dans les abcès, le poil dans l'estomac, le sable dans les reins, les esquilles d'os sont des corps étrangers اورامده تكوّن ايدن قوردلر ومعده ده تحدث ايدن قيللر وكلاده متولد اجسام - اولان قوم وشظايای عظام اجسام اجنبيه عد اولنور خارجيه دن معدود در

ÉTRANGLEMENT. Terme de Médecine. Resserrement excessif *A.* تضييق *P.* تنگ بستگی *T.* قصلمه - قصلقلق || L'étranglement d'un vaisseau وعادن بريسنك تضييقی

ÉTRANGLER. Faire perdre la vie en pressant la gosier *A.* تنگ كردن ـ خفه كردن ـ خپه كردن *P.* تخنيق ـ خنق تسبانيدن ـ *T.* بوغمق || Il le tenait à la gorge, et le voulait étrangler فلانى بوغازدن طوتوب تخنيق ايتمك نيتنده ايدى ـ Il est aussi neutre *A.* انخناق *P.* تسبيدن *T.* بوغلمق || Secourez-moi, j'étrangle بوغولرم امدادمه يتش Étrangler de soif صوسزلقدن بوغلمق

Et resserrer trop, ne donner pas l'étendue nécessaire *A.* تضييق *P.* تنگ ساختن *T.* صيقشدرمق ـ بوغمق ـ بوغوق ايتمك || Vous étranglez trop cette chambre اوطه‌يى بغايت بوغوق ايدرسك ـ On dit figur. Étrangler une affaire, pour dire, la juger à la hâte بر مصلحتى همان بوغمه‌جه رؤيت ايتمك

ÉTRANGLÉ. *A.* مخنوق *P.* خپه شده ـ تسبيده *T.* بوغلمش

On dit, Un habit étranglé, c'est-à-dire, trop étroit *A.* ضيق *P.* تنگ *T.* طار Une croisée fort étranglée ضيق وتنگ بر پنچره

ETRANGUILLON. Esquinancie des chevaux *A.* خناقية

ÉTRAPE. Petite faucille qui sert à couper le chaume *A.* مشول *P.* داسغاله ـ دهره *T.* دهره ـ كوچك اوراق

ÉTRAVE, ou ÉTABLURE, ou ÉTABLE. Nom d'une pièce de bois courbe, qui forme la proue d'un vaisseau *A.* اعقف الصدر السفينة *P.* پيش كشتى *T.* جنگالهٔ قانجه‌سى كمى باشنك

ÊTRE. Exister *A.* كون ـ وجود *P.* هستن ـ بودن *T.* اولمق || Dieu dans l'Écriture-Sainte s'appelle Celui qui est جناب رب العالمين كتاب اللهده موجود حقيقى وموجود واجب الوجود اسميله مذكور در Tous les hommes qui ont été, qui sont et qui seront سابقا وجوده كلمش وحالا موجود وكائن اولان وفيما بعد ظهور ايده‌جك افراد بنى آدمك مجموعى

On dit, Cela est, cela n'est pas, pour dire, cela est vrai, cela n'est pas vrai بويله ـ فلان شئ واقعدر ياخود واقع دكلدر در ياخود بويله دكل

On appelle, Bien-être, les aises, et les commodités de la vie *A.* رفاه الحال ـ حسن الحال *P.* خوشحالى *T.* خوشحاللق

On dit, Sentir du mal-être, pour dire, se sentir indisposé *A.* سوء المزاج ـ انحراف المزاج *P.* نا خوشى *T.* مزاجسزلق ـ كيفسزلق || J'ai senti du mal-être كيفسزلق حس ايلدم

On dit, Il sera long-temps à cet ouvrage, pour dire, il y sera occupé long-temps بو ايشده طول مدت مداومت ايده‌جكدر ـ بو ايش ايله وافر زمان مشغول اوله‌جقدر Et qu'il est du devoir d'un honnête homme de faire cela بو كونه حركت اولنمق اهل عرض اولان كشينك لازمهٔ حاليدر ـ Et que cela est de justice, de droit, d'usage بو كيفيت عدالتك لازمه‌سيدر ـ وحقك وقاعده وعادتك موجب ومقتضاسيدر

On dit, N'était que, N'eût été que je suis de vos amis, pour dire, si je n'étais pas de vos amis دوستلرك عدادندن معدود اولمامش اولسدم بياه

Il se met aussi impersonnellement. || Il est onze heures ساعت اون برده در ـ Il est à croire, à présumer خاطره كلور ـ ظن غالب بو در كه ـ ملاحظه‌دن بعيد دكلدر ـ On dit, Il n'est pas en moi de faire cela, pour dire, il n'est pas en mon pouvoir بو فعلى ايشلمك يد اقتدارمده دكلدر خارج ـ Et il est des hommes assez méchants, pour dire, il y a خيلى خبيث آدملر وار در ـ بو ايش المدن كلمز ـ وسع وطاقتمدر

Il se dit aussi de ce qui peut s'ensuivre de quelque chose, et alors il est précédé de En *T.* اولمق ـ لازم كلمك || On l'a traité outrageusement, et il n'en a rien été حقنده تحقيرانه معامله اولنمشيكن هيچ بر شئ لازم كلمدى Quand il l'aurait maltraité, qu'en serait-il? تحقير وتكدير اولنه‌جق اولور اول بابده نه لازم كلور Il en sera ce qu'il plaira à Dieu ايسه نه لازم كلور مشيت ـ ارادهٔ صمدانيه هر نه كونه ايسه بويله اوله‌جقدر الهيه نوجهله تعلق ايده‌جك اولور ايسه اويله‌جه اولور

Suivi de la préposition À, il signifie, appartenir *A.* اصابت *T.* دوشمك || C'est à vous à parler سوز سكا دوشر C'est au juge à prononcer حكم ايتمك قاضى‌يه دوشر

ÊTRE bien avec quelqu'un *T.* فلان كمسنه ايله ايو اولمق فلان ايله حسن الفت ومحبت اوزره اولمق ـ Être mal avec quelqu'un برودت ومنافرت ـ فلان ايله بوزوق اولمق اوزره اولمق

On dit, Cela est bien de son caractère, cela est bien de lui, pour dire, que cela est conforme à son caractère, à son génie چسپاندر ـ جدير واحرا در ـ فلانك حالنه لايقدر

Il signifie aussi, Faire partie d'une chose *T.* داخل اولمق || Cet effet est de la succession بو متاع تركه‌يه داخلدر Cela est de mon partage بنم حصه‌مه داخلدر Cela n'est pas du

compte حسابه داخل دكلدر Il n'est pas des complices مشاركك بزم Il est de notre parti تهمت اولان كروهه داخل دكلدر بزم فرقەمزه داخلدر ـ بزم طرفدارلرمزدندر ـ فرقەمزدندر

Et entrer en part, en société ‖ Il y a un grand marché à faire, en voulez-vous être? عظيم بر بازارلق اولەجقدر سن داخل اولمق استرميسك ـ دخى داخل اولورميسك Je serai de moitié بالمناصفه ـ بالمناصفه داخل شركت اولورم ـ شركت ايدەرم ـ On dit, qu'on est pour une dixième dans une affaire ـ بر خصوصده اونده بر حسابيله مشترك اولمق داخل اولمق

Il se dit aussi avec la préposition En, de l'état où est une affaire ‖ Où en sommes-nous à cette heure? شمديكى حالده الآن نرده يز ـ قنغى كرتده يز Où en êtes-vous de votre procès? نه ـ در دست اولان دعواك قنغى كرتده در ـ حالده در ـ On dit aussi, En êtes-vous là, pour dire, êtes-vous dans cette résolution, dans cette erreur? بونك اوزرنده طوررميسك ـ Et l'on dit par forme de plainte, Hé! où en sommes-nous? ـ واه واه نه پردەيه كلدك ـ واه واه نرەده يز واه واه نه حالده يز

On dit à une personne qui ne devine pas le point d'une affaire, Vous n'y êtes pas تمام اوزرينه وارەمدك Vous y êtes ـ واردك ـ Et d'un homme embarrassé qui ne sait par où sortir d'affaire, qu'il ne sait où il en est پوصلەسنى شاشوروب نرەده اولديغنى بيلەمز اولدى

On dit par manière de souhait, Ainsi soit-il! *A.* لعلّ *P.* بادا *T.* كاشكى اوله

Soit, est aussi conjonction *A.* او *P.* خواه *T.* استر ـ كرك ‖ Soit qu'il veille, soit qu'il dorme *A.* يقظاً او نائماً *P.* خواه بيدار خواه خوابنده باشد *T.* اويانق اولسون اويومش اولسون ـ استر اويانق اولسون استر اولمسون ـ اولسون

ÊTRE. Ce qui est *A.* موجود *P.* هستە *T.* وار ‖ Dieu est un être infini بارى تعالى حضرتلرى مبداء ومنتهادن منزّه موجود غير مخلوقدر Le premier être موجود اوّل Être réel موجود حقيقى Les anges sont des êtres purs et incorporels ملائكه جسمدن منزه موجودات مطهّره درلر ـ موجودات مجرّدهٔ نورانيه درلر L'être en général est l'objet de la Métaphysique علم الهينك مقصد اصليسى موجود على الاطلاقك كيفيتيدر

Être de raison. Ce qui n'existe que dans l'imagination *A.* صورت وهميّة

On dit, Le non-être, pour dire, le néant *A.* عدم *P.* نا بودى *T.* يوقلق

Être. Existence *A.* وجود *P.* هستى ـ بودى *T.* وارلق ‖ C'est Dieu qui nous a donné l'être بشرك هستى ووجودى من عطيّهٔ جناب ربّ الصمد در ـ طرف اللهدر

ÉTRÉCIR. Rendre étroit *A.* تضييق ـ اضاقة *P.* تنگ ساختن *T.* طارلتمق ‖ Étrécir une rue زوقاغى تضييق ايتمك

S'étrécir. *A.* تضايق *P.* تنگ گشتن *T.* طارلنمق ‖ Le canal de la rivière, le chemin va en s'étrécissant نهرك آقنديسى ويول كتدكچه متضايق اولور

Étréci. *A.* متضايق ـ ضايق *P.* تنگ ساخته *T.* طارلنمش

ÉTRÉCISSEMENT. Action par laquelle on étrécit, et l'état de ce qui est étrécit *A.* ضيق ـ ضيقيت *P.* تنگ سازى ـ تنگى *T.* طارلتمه ـ طارلق

ÉTREINDRE. Serrer fortement en liant *A.* تشديد ـ شدّ ـ عقد اكيداً *P.* سخت بستن ـ محكم بند كردن *T.* صيقى باغلق ‖ Étreignez cette herbe, ce fagot اكين دمتنى محكم باغله ـ بند ايله Étreignez ce lien عقدەيى تشديد ايله

On dit Figur. ‖ Étreindre les noeuds, les liens d'une amitié, d'une alliance احكام اواصر ـ شدّ روابط مهر ووداد ايتمك احكام ـ تأكيد روابط موالات ايتمك ـ عهد وميثاق ايتمك شيرازهٔ همدمى واتفاق ايتمك

ÉTREINTE. Serrement *A.* انشداد *P.* سخت بستگى *T.* صيقى باغلنمه ‖ Ce noeud-là s'est défait, parceque l'étreinte n'en était pas assez forte بو عقدە صيقى باغلنمديغندن حلّ اولندى

ÉTRENNE. Présent qu'on fait le premier jour de l'année. En ce sens, on s'en sert au pluriel *A.* عطيّة الرأس السنة *P.* بخشش نوسال *T.* ييل باشى هديّەسى

Et le premier argent que les marchands reçoivent dans la journée *A.* استفتاح *P.* دستمال ـ دستلاغى *T.* سفتە ـ سفتاح ‖ Je n'ai rien vendu aujourd'hui, voilà mon étrenne بو كون بر شئ فروخت ايدەمدم هنوز استفتاح ايلدم Dieu vous donne bonne étrenne الله تعالى خيرلو استفتاحه ميسّر ايليه ـ Et le premier usage qu'on fait d'une chose ‖ Ce linge, cette vaisselle n'a point encore servi, vous en aurez l'étrenne بو مقرمه وبو طباقلر هنوز قوللانلمش اولميوب سندن استفتاح

اولنه‌جقدر

ÉTRENNER. Donner les étrennes *A.* اعطاء العطيّة الرأس السنة *P.* بخشش نوساله دادن *T.* ییل باشی هدیه‌سنی ویرمك

Et être le premier qui achète à un marchand *T.* ایلك اشته سفتاحی ایتدرمك || C'est moi qui vous ai étrenné سكا ایلك سفتاحی ایتدرن بنم — Il se dit au neutre, du premier argent que reçoit un marchand de sa marchandise dans la journée *A.* استفتاح *P.* دستلاف كردن *T.* سفته ایتمك || Je n'ai pas encore étrenné aujourd'hui بو كون هنوز هنوز سفته ایده‌مدم — استفتاح ایده‌مدم

ÉTRÉSILLON. Pièce de bois qui sert d'arc-boutant pour soutenir des murs qui déversent *A.* اسطوانة pl. اساطین — عماد *P.* پشتوان — نبارش *T.* دستك — طیاق — خطل

ÉTRÉSILLONNER. Mettre des étrillons *A.* اعماد *P.* نبارش زدن *T.* دستك اورمق — طیاندرمق

ÉTRIER. Espèce d'anneau qui pend à droite et à gauche à une selle de cheval, et qui sert à appuyer les pieds du cavalier *A.* رکاب pl. رکب *P.* رکیب — رکاب *T.* اوزنكی || Mettre le pied à l'étrier pour monter à cheval اسبه سوار اولمق ایچون رکابه وضع قدم ایتمك Il est ferme sur ses étriers رکاب اوزرنده ثابتقدم وپایدار در Tenir l'étrier à quelqu'un lorsqu'il monte à cheval بر كمسنه‌یه رکابدار اولمق — اسبه سوار ایده‌جك كشینك رکابنی طوتمق — On dit figur. qu'un homme a le pied à l'étrier, pour dire, qu'il est près de partir پا در رکاب عزیمتدر — فلان كمسنه پا در رکابدر — Et qu'un homme est ferme sur ses étriers, pour dire qu'il n'est pas aisé à ébranler dans ses opinions عزایم وافکارنده ثابتقدم بر آدمدر — Et tenir l'étrier à quelqu'un, pour dire, l'aider dans quelque entreprise بر كمسنه‌یه معین ودستگیر اولمق

ÉTRILLE. Instrument de fer avec lequel on ôte la crasse des chevaux *A.* محسّة — فرجون pl. فراجین *P.* قشاوه — اخكلنده *T.* قشاغو

ÉTRILLER. Frotter avec l'étrille *A.* ضرب الفرجون — حسّ *P.* بنخشودن — قشاوه زدن *T.* قشاغو اورمق — قشاغولمق

ÉTRIPER. Ôter les tripes d'un animal *A.* نزع الكرش *P.* شكمبه بر كندن *T.* اشكنبه‌یی چیقارمق || Étriper un boeuf صغردن اشكنبه‌یی چیقارمق — بقردن نزع كرش ایتمك

ÉTRIVIÈRE. Courroie qui sert à porter les étriers *A.* سیر الرکاب *P.* دوال *T.* اوزنكی تصمه‌سی

ÉTROIT. Qui a peu de largueur *A.* ضیّق *P.* تنگ *T.* طار || Chemin étroit طریق ضیّق — La voie étroite, le chemin étroit, signifie dans l'Écriture-Sainte, la voie du Ciel سبیل — راه تنگنانگ فلاح ونجات — ضیق فوز وفلاح — On dit aussi, Génie étroit, esprit étroit *A.* عقل قاصر *P.* فكر كوته — *T.* عقل كوته — قصّه عقل — طار عقل — Figur. *A.* اكید — موكّد — اتّفاق قوی *P.* تنگنانگ *T.* صیقی || Étroite alliance — اتحاد قوی Étroite amitié صحبت اكیده Étroite union اتّحاد قوی Étroite correspondance میانده باز بسته اولان شیرازهٔ قویّه رابطهٔ قویّه Liaison fort étroite مجاوبه ومكاتبه

Il signifie aussi, rigoureux, sévère *A.* اكید — شدید *P.* سخت *T.* سرد — قاتی || Cela est de droit étroit بو كیفیت اكیداً مقتضای قانوندر Étroite défense منع اكید — منع شدید — On dit, Prendre quelque chose dans le sens étroit, pour dire, dans toute la rigueur de la lettre برماده‌یه تحت اللفظ معنا ویرمك

À L'ÉTROIT. *A.* ضیقاً *P.* بتنگی *T.* طار — طارلقده || Vous êtes logé fort à l'étroit محل ضیقده اقامت ایدرسك — طارلقده

VIVRE À L'ÉTROIT. N'avoir pas toutes les commodités de la vie, faute de moyens *A.* تعیّش علی حال المضایقة *P.* در حال مضایقهٔ حال اوزره كچنمك *T.* تنگدستی زندگانی كردن

Et dans le même sens, Être à l'étroit, Être réduit à l'étroit *T.* بر كمسنه‌نك ضیق — حال تنگدستی ومضایقده اولمق معاشی اولمق

ÉTROITEMENT. V. À l'étroit || Vous êtes logé bien étroitement طارلقده ساكنسك — On dit, Étroitement uni, ou joint, pour dire, extrêmement *T.* اكیداً وقویاً متحد اولمق

Il signifie aussi, À la rigueur *A.* علی وجه — موكّداً — اكیداً *P.* شدیداً — محكماً — التأكید *T.* پكچه — سخت — استوارانه || Observer étroitement le carême صیامه قویاً رعایت ایتمك S'attacher étroitement à une règle بر قاعده‌یه اكیداً وشدیداً ربط قلب ایتمك On lui a étroitement défendu de... فلان شیٔ علی وجه التأكید منع اولندی Il lui a été enjoint étroitement قویاً وشدیداً فلان كشی‌یه امر اولندی

ÉTRON. Matière fécale qui a quelque consistance *A.* غائط غلیظ

ÉTRONÇONNER. Couper entièrement la tête à un arbre *A.*

آغاجك *T.* سر درخت بريدن *P.* قطع الرأس الشجر دپه‌سنی کسمك ـ دپه‌سنی کیدرمك

ÉTRUFFÉ. Il se dit d'un chien devenu boiteux *A.* كلب ظالع *P.* سگ لنگ *T.* آقسق كوپك

ÉTUDE. Application d'esprit pour apprendre les sciences, les Lettres, les beaux-arts *A.* مطالعة ـ مدارسة *P.* دانش آموزی *T.* اوقومه || Longue étude مدارسهٔ مدیده Étude continuelle غير منقطعه ـ مدارسهٔ متماديه S'adonner, s'appliquer à l'étude des sciences, des arts libéraux علوم حكميه وصنايع شريفه‌نك مطالعه‌سنه توغل ومواظبت ايتمك Il a fait une étude particulière de la Géométrie, de l'Architecture علم مساحه وفن معماری‌یه مطالعهٔ مخصوصه ايله توغل ايلدی Étude réglée حسب الاصول والقواعد مطالعهٔ مداومت Étude sérieuse, approfondie جدًّا واقدامًا وتعمقًا وتأملًا مطالعه superficielle سطحيجه مطالعه Cours d'étude دور كامل مدارسه Étude pieuse كتب دينيه مطالعه‌سی Cet homme a fait de bonnes études كما هو اللايق تدرس ايلدی ـ ينبغی تكميل تدرس ايلدی

Et les connaissances acquises avec application d'esprit *A.* معرفت pl. معارف ـ علم *P.* دانش ـ هنر *T.* بيلش || Il a de l'étude هنرمند در ـ صاحب علم ومعرفتدر Il n'a nulle étude مایهٔ دانش ـ بضاعهٔ معرفتدن بسبتون بی بهره در وهنردن بی نصيبدر

Et soin particulier qu'on apporte pour parvenir à quelque chose que ce soit *A.* شغل وعمل *P.* كار و پيشه *T.* ايش كوج ـ ذكر وفكر || Il ne songe qu'à faire bonne chère, qu'à trouver des chicanes, c'est là toute son étude شغل وكاری انجق طعام نفيس پيدا وحيل وتزويرات گوناگون ابدا ايتمكدن كاروپيشه‌سی ـ ذكر وفكری عبارتدر Il y met toute son étude ذكر وفكری انجق بوكا منحصر در Il en fait toute son étude بوكا منحصر در

Il se prend aussi pour Artifice, dissimulation *A.* ريا ـ تصنع *P.* ساختكاری *T.* بياپنمه ـ تكلف || Qui n'a rien à cacher, se montre à son ami sans étude كتم واخفا ايده‌جك بر كونه حالی اوليان كشی دوستيله بلا تصنع كوريشور On ne doit rien dire avec étude تصنع وتكلف ايله كلام سويلمك روا دكلدر

Il se dit aussi, du lieu où un procureur ou un notaire travaille ordinairement *T.* مصلحت يری

Il se dit aussi, du dépôt des papiers et des minutes que les notaires conservent chez eux *T.* بطال اوراقی صنديغی

ÉTUDIANT. Écolier qui étudie *A.* متدرس pl. متدرسين ـ طالب العلم pl. طلبة العلم *P.* دانش پژوه *T.* دانش آموز ـ علم ـ طالب علم طلبابت || Étudiant en Médecine طبابت شاكردی

ÉTUDIER. Appliquer son esprit pour apprendre les sciences, les Lettres *A.* اشتغال ـ توغل فی المطالعة ـ تعلم ـ تدرس *P.* بدانش آموزی ورزش سودن *T.* اوكرنمكه بالاستفادة ليل ونهار تحصيله چالشق ـ چالشمق || Il étudie nuit et jour شغل شبانروزی تعلم وتدرسدر ـ تدرس وتعلمه مشغولدر On ne devient point savant sans étudier بلا تدرس واستفاده درجهٔ رفيعهٔ فضل وعلمه وصول امر غير مأمولدر Étudier à l'Université دار العلومده تدرس واستفاده ايتمك Il étudie en Rhétorique, en Philosophie معانی وحكمت درسلريله مشغولدر Il ne savait rien, les examinateurs l'ont renvoyé étudier علمدن بی بهره اولمغله امتحانه مأمور اولنلر محتاج تعلمدر ديه‌رك كيرويه رد ايلديلر

Et tâcher de comprendre une science, un auteur, une affaire *A.* اعمال الفكر ـ سعی الی الاطلاع ـ سعی الی الاستطلاع *P.* مطالعه ـ آكلامغه چالشمق *T.* ديدهٔ مطالعه دوختن || Il a fort étudié son Platon تأليفات افلاطونی كركی كبی مطالعه ايلدی Étudier la nature دقايق احوال قدرته چشم دوز مطالعه وتأمل اولمق Il a fort étudié l'Architecture, la navigation فن معماری وفن سفردريانك استطلاعنه كماليله سعی ايلدی Il sait bien cette affaire, il l'a fort étudiée بو مصلحته كركی كبی وقوفی وار در زيرا مطالعه‌سنه چوق دقت ايلدی ـ Et tâcher d'apprendre par coeur *T.* استحضاره ازبرلمكه سعی ايتمك ـ سعی ايتمك

ÉTUDIER un discours, un compliment, etc. c'est le méditer, le préparer *A.* مقدمًا مطالعة *T.* ذهنده قورمق ـ اولدن دوشنمك || Il a étudié son discours, son compliment مقالاسنی وتبريكك نطقنی اولدن مطالعه ايلدی Il fait des contes plaisants, mais il les étudie حكايات لطايف آميزی ايجاد ايلديكی اولدن مطالعه ايدر

Il signifie aussi, observer avec soin le génie, les inclinations d'une personne || J'ai fort étudié cet homme-là, et je n'y comprends rien بو آدمك حالنی تقليب فكر ايدرك خيليجه

مطالعه ایتمشیکن بر شئ فهم ایده‌مدم Un bon courtisan doit étudier les inclinations du Prince بر ندیم ماهر مداوم خدمتی اولدیغی پادشاهک طبیعتنی عین دقت ایله تأمل ومطالعه‌یه محتاجدر

S'ÉTUDIER. S'appliquer à faire quelque chose *A.* صرف الذهن عقل وفکر بینی ـ دوشونمک *T.* اندیشیدن *P.* اعمال الفکر ـ ویرمک || Il ne s'étudie qu'à faire bonne chère, qu'à faire du mal عقل وفکری دائما طعام نفیس تناول واجرای شرّ طعام نفیسدن ویرامزلقدن غیری شیئه ـ وخباثت ایتمکدر صرف ذهن ایتمز

S'ÉTUDIER SOI-MÊME, tâcher d'apprendre à se connaître *T.* اختبار بر کمسنه نفسنی ـ امتحان نفس ایتمک ـ نفس ایتمک مطالعه ایتمک

ÉTUDIÉ. *A.* معلم *P.* آموخته *T.* اوکرنلمش

Et feint, affecté *A.* متصنع ـ مصنوع *P.* ساخته ـ ریا آمیز *T.* ذاتی دکل مصنوعدر || Il n'est point naturel, il est étudié یاپمه Une joie, une douleur étudiée سرور والم مصنوع Des larmes étudiées دموع مصنوعه ـ ریا آمیز اشک Un langage étudié لسان تصنّع آمیز ـ On dit aussi, Un tableau fort étudié, pour dire, fait avec beaucoup de soin تکلّف عظیم ایله اعمال اولنمش بر قطعه تصویر

ÉTUI. Sorte de boîte qui sert à mettre quelque chose *A.* قلف ـ قاب *T.* نیام *P.* ظروف pl. ظرف ـ غلاف ـ محفظه || Étui de cuir آلتون ظرف ـ محفظهٔ زربن d'or میشین ظرف Étui à peigne شانه دان Étui de ciseaux مقصّدان

ÉTUVE. Lieu pavé qu'on échauffe par le feu, pour faire suer *A.* حمّام pl. حمّامات *P.* گرمابه *T.* استیجق || Cela est chaud comme une étuve حمّام کبی شدید الحرارتدر Un tel tient bains et étuves فلان کمسنه مغسللر وحمّاملر طوتار

On appelle Étuve, dans les offices, un petit four où les officiers mettent sécher les biscuits et autres pâtés *A.* فرن *P.* تنوره *T.* اوجاق ـ فرون

ÉTUVÉE. Certaine manière de cuire, d'assaisonner les viandes, le poisson *A.* قلیة *P.* تفریده *T.* قاورمه

ÉTUVER. Laver en appuyant doucement *A.* غسل لیّنا *P.* آهسته شستن *T.* بیقامق ـ سیلوب بیقامق بواشجه

ÉTUVISTE. Qui tient bains et étuves *A.* حمّامی *P.* گرمابه‌دار *T.* حمّامجی

ÉTYMOLOGIE. Origine d'un mot *A.* اشتقاق

ÉTYMOLOGIQUE. Qui a rapport aux étymologies *A.* اشتقاقی

ÉTYMOLOGISTE. Qui sait les étymologies *A.* ماهر فی فنّ الاشتقاق

EUCRASIE. Un bon tempérament, tel qu'il convient à la nature et à l'âge d'une personne. C'est un terme de Médecine *A.* عافیة المزاج *P.* خوشمزاجی *T.* مزاج خوشلغی

EUNUQUE. Celui à qui on a coupé les parties propres à la génération *A.* مختصی *P.* آخته ـ خایه کشیده *T.* حادم ـ طواشی || Eunuque noir سیاه حادم Eunuque blanc آق حادم Les eunuques du Sérail سرای سلطانی حادم اغالری

EUPHÉMISME. Adoucissement d'expression, par lequel on voile des idées désagréables, par d'autres plus agréables *A.* تعبیر لیّن ـ حسن التعبیر *P.* سخن دلپسند *T.* جان سوه‌جک سوز

EUPHONIE. Son agréable d'une seule voix, ou d'un seul instrument *A.* لطافة الصوت *P.* خوشصدایی ـ زیبایی صدا *T.* سسک کوزللکی ـ En termes de Grammaire, ce qui rend la prononciation plus douce et plus coulante *A.* لطافة التلفظ *P.* شیرینی تلفظ *T.* تلفظک طاتلولغی

EUPHONIQUE. Qui produit l'euphonie *A.* محسّن الصوت *P.* خوشساز صدا *T.* سسی کوزللدیجی

EUPHORBE. Genre de plante *A.* لبان مغربی *P.* فربیون نباوت اوتی *T.* فرفیون ـ

EUROPÉEN. Qui appartient à l'Europe *A.* اوروپائی *T.* اوروپاده‌کی || Les nations Européennes, les moeurs Européennes اوروپائیه وآداب واخلاق اوروپائیه ـ ملل اوروپا ملتلری واوروپا اخلاقی

EURYTHMIE. Bel ordre, belle proportion d'un ouvrage d'Architecture *A.* حسن التناسب ـ حسن الانتظام *P.* جسپیدگی *T.* یاقشقلق ـ براشقلق

EUX. Pluriel masculin du pronom Lui *A.* هم *P.* ایشان ـ آنلر *T.* آنان

ÉVACUANT, ou ÉVACUATIF. Terme de Médecine. Qui évacue *A.* منقّی pl. منقیات ـ مُشی ـ دواء مُمشی pl. ممشیات *P.* شکمران *T.* یورک سوریجی || Remède évacuant دوای منقی Les évacuans l'ont soulagé منقیات ایله تخفیف اولندی ـ کسب خفّت ایلدی

ÉVACUATION. Décharge d'humeurs, d'excrémens. V. Évacuer.

|| Faire une grande évacuation کلیتلو استمشا ایتمک À la suite d'une legère évacuation, il se trouva un peu mieux تنقیهٔ خفیفه‌دنصکره جزئیجه افاقته میل ایلدی Les trop grandes évacuations sont dangereuses منقیاتک مبالغه اوزره استعمالی منقیات شدیده تهلکه‌لو در ـ بادئ تهلکه وخطر در Évacuation par haut et par bas اعلا واسفلدن دفع وتنقیه

Il se dit aussi en parlant d'une place évacuée, en conséquence d'un traité, d'une capitulation *A.* تخلیة *P.* خالی ـ تهی سازی *T.* بوشالتمه سازی || Il est dit dans le traité qu'après l'évacuation de la place... درون عهدنامه‌ده قلعه‌نک تخلیه‌سندنصکره شویله اوله دیو مسطور در

ÉVACUER. Faire sortir. Il se dit de l'effet des remèdes *A.* تنقیة ـ تفریغ الاخلاط ـ استمشا ـ دفع *P.* راندن *T.* سورمک || Cela évacue les mauvaises humeurs فلان دوا اخلاط ردیئه‌یی دفع وتفریغ ایدر Il y a des humeurs qui s'évacuent difficilement بعض اخلاطک دفع وتفریغی مشکلدر Ce remède est bon pour évacuer la bile بو دوا دافع صفرا در Ce malade a-t-il bien évacué? بو مریض کرکی کبی تنقیه ایده بیلدیمی

Il se dit aussi d'une garnison que l'on fait sortir d'une place par un traité, par une capitulation *A.* تخلیة *P.* تهی ساختن *T.* بوشالتمق || La garnison fut obligée d'évacuer la place un tel jour مأمور محافظه اولان عسکر فلان کونده قلعه‌نک تخلیه‌سنه مجبور اولمشدر

On dit aussi, Évacuer une province, une place مملکتی تخلیه ایتمک

s'ÉVADER. S'échapper furtivement *A.* فرار ـ هرب ـ غیبت *P.* گریختن ـ پای پیچیدن *T.* قاچمق || Les prisonniers se sont évadés اسرا فرار وغیبت ایلدیلر

ÉVADÉ. *A.* فراری ـ هارب *P.* گریخته ـ پای پیچیده *T.* قاچمش ـ قاچقون

ÉVAGATION. Disposition de l'esprit qui l'empêche de se fixer à un objet *A.* تشتت الذهن *P.* بیقراری ذهن *T.* ذهن طاغنقلغی

ÉVALUATION. Appréciation, estimation. V. Évaluer || Faire l'évaluation de quelque marchandise اموالد تقدیر قیمت ایتمک On a payé ces ouvrages suivant l'évaluation qui en a été faite ایشلنه شیلرک دکری تقدیر اولنان ثمن موجبنجه ادا اولندی L'évaluation des dépenses et améliorations d'une maison خانه‌نک تعمیراتی وکافهٔ مصارفی ایچون تقدیر اولنان قیمت L'évaluation des pertes et dommages ضایعات وخساراتک تقدیر قیمتی L'évaluation du dédommagement تضمین ضرر ایچون اقتضا ایدن مبلغک تقدیری

ÉVALUER. Apprécier *A.* تقویم الثمن ـ تقدیر القیمة *P.* بها نهادن *T.* بها اورانلمق ـ بها کسمک || On évaluera la terre, avant que d'en faire l'échange ارضک مبادله‌سندن مقدم قیمتنی تقدیر ایده‌جکلر در Le marc d'argent de Paris a été évalué à tant پارسده کمشک عیاری قیمتی شو مقداره تقویم اولندی

ÉVANGÉLIQUE. Qui est selon l'Évangile *A.* انجیلی

ÉVANGÉLIQUEMENT. D'une manière évangélique *A.* حسب الانجیل *P.* بر موجب احکام انجیل *T.* انجیلجه

ÉVANGÉLISER. Annoncer, prêcher l'Évangile *A.* تبشیر الاحکام الانجیل

ÉVANGÉLISTE. Nom qu'on donne à chacun des quatre écrivains sacrés qui ont rédigé par écrit l'Évangile *A.* مؤلف الانجیل *P.* انجیل نویس

ÉVANGILE. La loi de Jésus-Christ, et la doctrine qu'il a enseignée *A.* احکام الانجیل الشریف || Lorsque Notre-Seigneur Jésus-Christ commença à prêcher son évangile حضرت عیسی افندیمز انجیل شریف احکامنی عباد اللهه وعظ وتعلیمه مباشرت ایلدکده Ses Apôtres et ses disciples annoncèrent l'évangile par toute la terre حضرت عیسینک تلامیذ وحوارینی احکام انجیل شریفی ربع مسکونده تبشیر وابلاغ ایلدیلر

Il signifie aussi, les livres qui contiennent la doctrine et la vie de Jésus-Christ *A.* انجیل شریف — Il se dit encore de cette partie de l'Évangile que le prêtre dit à la messe *A.* فصل الانجیل الشریف *T.* فصول انجیل شریفدن بر فصل

On dit figur. Tout ce qu'il dit n'est pas mot d'évangile کلامی نص انجیل شریف دکلدر — Il croit cela comme l'évangile بونی نص انجیل شریف کبی اعتقاد ایدر

s'ÉVANOUIR. Tomber en défaillance et sans connaissance *A.* تغشی ـ غشیان *P.* غشیدن ـ غلیدن ـ بیخود شدن ـ بیهوش گشتن *T.* بایلمق ـ بیخود اولمق || Cette femme s'évanouit en apprenant la mort de son mari بو خاتون زوجنک موتی خبرینی لدی الاستماع غشیان ایلدی ـ بایلدی

FAIRE ÉVANOUIR. *A.* انغشا *P.* بیهوش کردانیدن ـ غشیانیدن

بايغنلق كتورمك .T

Il signifie aussi, disparaître .A لغو ـ محو .P نا بديد شدن غائب ـ يوق اولمق ـ هبا اولمق .T نا پيدا گشتن ـ || La gloire du monde s'évanouit dans un moment دولت اولمق نعمت دنيا بر ـ دنيا بر دقيقه ايچنده محو ونا پيدا اولور دقيقدده يوق اولور Tous les grands biens qui étaient dans cette maison se sont évanouis بو خانداندده موجود اولان بو قدر اموال كلّياً محو ونا بديد اولمشدر ـ Et faire disparaître .A محا ـ الغا ـ اعدام .P نا بود كردن ـ نا پيدا كردن .T يوق ايتمك || Cette nouvelle a fait évanouir toutes ses espérances بو خبر كلّياً تخييب آمالنه سبب ـ الغاى آمالنى مؤدّى اولمشدر اولمشدر

Évanoui. .A مغشّا .P غيسيده ـ غيسه ـ بيخود .T بايلمش ـ On dit, Espérances évanouies رهين الغا اولمش امانى ـ بايغين رهين خيبت اولمش امانى ـ ومأمولات

ÉVANOUISSEMENT. Défaillance .A غشية .P بيخودى ـ غيسيدگى .T بايغنلق ـ بيخودلق || Un long évanouissement غشيهٔ مديده Revenir d'un évanouissement حال غشيدن خلاص بولمق Tomber dans de grands évanouissemens غشيات عظيمديه گرفتار اولمق

ÉVAPORATION. Dissipation lente de l'humidité d'une matière, par le moyen du feu, du soleil, de l'air. V. S'évaporer. || L'évaporation des liqueurs spiritueuses se fait aisément par le moyen du feu ارواح مقولدسى اولان اجناس مايعاتك بخاره استحالدسى آتش قوتيله اولور L'évaporation de l'eau et de toutes sortes de liqueurs se fait naturellement, soit par la seule action de l'air, soit par la chaleur du soleil مانك ومشروبات سائرەنك هوايه اوجوب طاغلمدسى تأثير هوا وحرارت شمسدن اولور En Chimie, toute distillation se fait par évaporation فنّ كيمياده هر نوع تصعيد بخاره استحاله طريقيله اولور ـ Figur. Légèreté d'esprit .A خفّة العقل .P سبكمغزى .T عقل يينلكى || Il y a un peu d'évaporation dans son fait فعلنده خفّت عقل اثرى وار در

s'ÉVAPORER. Se résoudre en vapeur .A استحالة الى البخار .P هوايه ـ دوايه اوجوب طاغلمق .T حال بخار پذيرفتن ـ اوجمق ـ Figur. || Son esprit s'évapore en vaines idées, en chimères عقلى بخار خيالات باطله ودخان افكار بيهودديه مستحيل اولور Sa colère s'évapore en menaces غيظ وغضبى تهديداته متحوّل اولدرق كسب خفّت وسكونت ايدر Et activement, Évaporer son chagrin, sa bile, pour dire, les soulager تخفيف الم وغضب ايتمك ـ تسكين الم وغضب ايتمك

Évaporé. .A مستحيل الى البخار .P حال بخار پذيرفته هوايه اوجمش بر صو || Liqueur évaporée دوايه اوجمش .T On dit, C'est un évaporé, pour dire, c'est un étourdi .A مأفون .P باد سر .T عقلى يللنمش

ÉVASEMENT. État de ce qui est évasé .A رحابت ـ فسحت .P فراخى ـ انبونى .T بوللق ـ ككيشلك

ÉVASER. Élargir .A ترحيب ـ تفسيح .P ارحاب ـ فراخ دادن ـ كردن .T اچمق ـ ككيشلتمك ـ بوللاتمق ـ فراخى || Il faut évaser davantage ce tuyau, cet arbre اولوغى واغاجى آچمق ـ بوللاتمق ـ زياده تفسيح ايتمك لازمدر

S'évaser. Prendre de la circonférence .A انفساح ـ تفتيح ـ .P كسب الفسحة انبونى پذيرفتن ـ فراخى پذيرفتن .T اچلمق ـ ككيشلمك ـ بوللامق || Certains poiriers s'évasent trop, il faut les resserrer بعض آرمود آغاجلرى بغايت كسب فسحت ايدر مقولدن اولمغله صيقشدرلمق لازمدر

Évasé. .A فسيح ـ رحيب .P فراخ ـ انبون .T ككيش ـ بول

Nez évasé. Un nez dont les narines sont trop ouvertes .A انف فسيح المنخرتين .P بينئ بزرك سوراخ .T ككيش دليكلو برون

ÉVASIF. Qui sert à éluder .A هارب عن الغرض ـ حايص .P متجنّب ـ گريزان .T باشدن صاومه ـ قچماقلو || Une réponse évasive بر جواب متجنّب ـ قچماقلو بر جواب

ÉVASION. Action de s'évader .A فرار ـ هرب .P گريز .T قاچمه || Après son évasion, il se retira en lieu de sûreté فرارندنصكره محل مأمنه اتّخاذ قرار ايلدى Favoriser l'évasion d'un prisonnier بر اسيرك فرارينى تسهيل ايتمك

ÉVEIL. Avis qu'on donne à quelqu'un d'une chose à laquelle il ne pensait pas .A ايقاظ ـ اخطار موقظ ـ اخطار موجب الايقاظ || C'est lui qui m'en a donné l'éveil بكا بو موجب اخطار منبّه بنى ايقاظ ايدن فلاندر ـ الايقاظ اخطارى ايدن فلان كشيدر

ÉVEILLER. Rompre le sommeil .A ايقاظ ـ انباه .P از خواب بيدار كردن ـ بيدار ساختن .T اويقودن ـ اويادرمق ـ قالدرمق || On m'est venu éveiller ce matin pour me dire que... بو صباح فلان مادّەيى اخبار ضمننده بنى خوابدن ايقاظ ايلديلر

Figur. Stimuler, exciter .A تهييج .P زنده كردانيدن

اویاندرمق .T || Il est mélancolique, il lui faudrait quelque chose qui l'éveillât un peu سوداوی المزاج اولدیغندن برمقدار تسهیده محتاجدر Il était naturellement pesant, mais l'ambition l'a éveillé بالطبع سنگین مزاج ایکن سودای نام وشان کندویی اویاندردی ـ کندویه موجب سهدت اولمشدر On dit aussi figur. Éveiller les talens, l'envie احیای معارف واحیای رغبت ایتمک

On dit proverb. Il ne faut pas éveiller le chat qui dort, pour dire, qu'il ne faut pas rappeler des souvenirs fâcheux افکار نائمه‌نک ایقاظی جائز دکلدر

S'ÉVEILLER. Cesser de dormir .A تنبّه ـ تیقّظ .P از خواب بیدار شدن .T اویانمق || Il s'éveille tous les jours à une certaine heure کلّ یوم وقت معیّنده اویانور On emporterait la maison, qu'il ne s'éveillerait pas خانه‌یی بستون قالدرسه‌لر خوابدن بیدار اولدیغی یوقدر

ÉVEILLÉ. .A یقظان .P از خواب بیدار شده ـ زنده‌دار .T اویانمش ـ Figur. Gai, vif .A جلجل ـ خفیف الروح .P شطارتلو ـ شن .T سبکروح ـ شوخ وشنگ ـ Et ardent, soigneux .A صاحب التیقّظ ـ صاحب الانتباه ـ نبیه ـ متبصّر ـ متیقّظ ـ اسهد الرأی || C'est un homme fort éveillé sur ses intérêts امور مخصوصه‌سنک اداره وتصرّفنده تیقّظ وبصیرتی درکار در ـ امور لازمه‌سنده اسهد الرأی وصاحب تیقّظ وانتباه بر ایشنی بیلور بر آدمدر ـ آدمدر

ÉVÉNEMENT. Le succès bon ou mauvais de quelque chose .A نتایج .pl نتیجة الحال ـ عواقب الامور .pl عاقبة الامر ـ ایشک .T انجام کار ـ عاقبت کار ـ آخر کار .P الاحوال || L'événement n'en a pas été favorable عاقبت کار بر صوکی علی ما هو ـ بر طبق مرام اولمدی ـ وفق مراد دکل ایدی المطلوب دکل ایدی L'événement de ce procès est douteux بو دعوانک انجام وعاقبتی نه‌یه منجرّ اولدیغی مشکوک ومشتبه در L'événement n'en a pas été si fâcheux qu'on l'appréhendait عاقبت امر ظنّ اولندیغی مرتبه موحش دکل ایمش مطالعه‌سنده L'événement fit bien voir qu'il ne s'était pas trompé مخطی اولمدیغی انجام کاردن معلوم اولدی Je ne réponds pas, je ne suis pas garant de l'événement نتیجهٔ کار نه کونه ظهور ایده‌جکنه کفیل اولدم J'en prends l'événement sur moi آخر کار هر ـ انجام کار هر نه کونه ظهور ایتسه بن متکفلم نه کونه اولور ایسه بن جواب ویررم Se charger de l'événement مصلحتک صورت نتیجه‌سی بو وجهله اولدجغنی نتیجه‌سی بو وجهله ظهور ایده‌جکنی ـ تعهّد ایتمک

Il ne faut pas juger des choses, des conseils par l'événement امورک وتدابیر وآرانک حسن وقبحنی نتیجهٔ حاله کوره نتیجهٔ حالدنصکره ـ حکم ایتمک جائز دکلدر Se préparer à tout événement نتیجهٔ کارک هر درلو احتماله حاضر وآماده ایش ایشدن کچدکدنصکره بولنمق Sage après l'événement پس از وقوع مصلحت عاقل وآگاه ـ عقلی باشنه کلمش اولمش

Il signifie aussi, fait, incident remaquable .A حادثة .pl وقایع .pl واقعة ـ احوال .pl حال ـ شؤن .pl شأن ـ حادثات .pl ظهورات .T سرگذشت .P ما جرا ـ وقوعات || Cette histoire est pleine d'événemens grands et extraordinaires بو حکایه وقایع عظیمه وحادثات غیر معتاده‌یی مشتملدر

À TOUT ÉVÉNEMENT. À tout hasard, quoi qu'il arrive .A علی کلّ حال ـ فی جمیع المحتملات .P هر چه تواند ـ هر چه بادا باد ـ حال نه کونه اولور ایسه اولسون .T بود

ÉVENT. Altération dans les alimens et dans les liqueurs .A تهمّة ـ نسم ـ سناخت .P بوی پوسیدگی .T بوزوقلق قوقوسی || Du vin qui sent l'évent, qui a de l'évent بو باده‌نک طعمنده نسم وار در

Il signifie aussi, air agité. .A ریح .P باد .T روزکار En ce sens, on dit des hardes et des marchandises qui viennent d'un lieu suspect de contagion, Mettre à l'évent .A عرض الی الریح .P بباد گسترانیدن .T روزکاره چیقارمق

Donner de l'évent à un muid de vin, c'est y donner de l'air, en faisant une petite ouverture .A انفاذ الهوا .P هوا دادن .T نفسلندرمک ـ هوالندرمک || Il donna de l'évent à ce muid de vin بو شراب فوچیسنی نفسلندردی ـ هوالندردی ـ On dit figur. Avoir la tête à l'évent, pour dire, avoir l'esprit évaporé .T بر کمسنه‌نک عقلی یللنمش اولمق ـ سر بر هوا اولمق

En termes d'Artillerie, c'est la différence du diamètre d'un boulet à celui du calibre de la pièce .T کلّه ایله طوب چاپی || Ce boulet a trop d'évent شو کلّه‌نک بیننده اولان فرق چاپی طوب چاپندن فرقلو در

ÉVENTS. Conduits que l'on forme dans la fondation des fourneaux des fonderies, pour que l'air y circule .A مجرا الریح .P باد ـ رهگذر باد .T هوا آلدجق بوری

ÉVENTAIL. Instrument dont on se sert pour s'éventer A. مروحة P. بادزن ـ باد بيزن ـ بادبار T. يلپزه ـ Tailler un arbre en éventail, c'est lui donner la forme d'un éventail ouvert T. آغاجی شكل مروحه اوزره قيرقمق

ÉVENTAILLISTE. Ouvrier qui fait les éventails A. صانع المروحة P. بادزنگر T. يلپزه‌جی

ÉVENTAIRE. Plateau que portent devant elles les marchandes de fruits, de poisson, etc. A. جونة P. طبله T. طبله

ÉVENTER. Faire du vent en agitant l'air avec un éventail A. تحريك بالمروحة P. بادزنی كردن T. يلپزه‌لمك || Les princes d'Asie ont toujours des gens qui les éventent quand ils dinent آسيا اقليمی پادشاهلرينك وقت طعامده مروحه ايله تحريك ريح ايدر مخصوص آدملری وار در Et exposer au vent A. عرض الى الريح P. بباد گسترانيدن T. روزگاره چيقارمق

ÉVENTER le grain. C'est le remuer avec la pelle, pour lui donner de l'air A. تذرية ـ فقل P. بر هوا زدن T. صاورمق

ÉVENTER une mine. C'est l'ouvrir, la déboucher, et la rendre inutile T. لغمی ثقب ـ لغمی هوالندروب عملمانده ايتمك ايله عملدن معطل قلمق

Figur. Éventer un secret. C'est le découvrir A. كشف ـ افشاء السرّ P. كشف السرّ T. كشف رازكردن ـ راز فاش كردن ـ سرّ گشادن ـ سرّ آجمق ـ On dit aussi, Éventer la mine, éventer la mèche, pour dire, découvrir une affaire secrète T. خارجه اخراج ايتمك ـ خارجه چيقارمق ـ

ÉVENTER les voiles. C'est mettre le vent dans les voiles pour faire route T. يلكنی طولدرمق

S'ÉVENTER. Se gâter, se corrompre par le moyen de l'air A. تغيّر ـ فنا ـ فساد پذيرفتن P. كسب النسم ـ كسب السناخة ـ فنا بولمق ـ بوزلمق T. تباه شدن ـ پذيرفتن || Ce vin s'éventera si on ne bouche la bouteille بو خمر شيشه‌دنك آغزی محكم سدّ اولنمز ايسه فنا پذير اولور Les liqueurs, les parfums s'éventent aisément كافّة مايعات وعطريّات جزئی سببدن كسب نسم ايدر Les racines sont sujettes à s'éventer, quand elles ne sont pas couvertes de terre عروق اشجار تراب ايله مستور اولمديغی حالده فنا پذير اولور

ÉVENTÉ || Vin éventé, laine éventée فنا پذير اولمش خمر كسب نسم ايتمش ـ ويپانی ـ Il se dit aussi d'un homme qui a l'esprit évaporé. V. Évaporé.

ÉVENTOIR. V. Éventail.

ÉVENTRER. Fendre le ventre d'un animal, et en tirer les intestins A. ثدق P. شكم جانوركشته شكافتن T. بوغازلنمش حيوانك قارننی يارمق || Éventrer un boeuf ثدق بقر ـ بوغازلنمش صغرك قارننی يارمق ـ ايتمك

ÉVENTRÉ. A. مثدوق P. شكم شكافته جانور T. قارنی يارلمش حيوان

ÉVENTUEL. Il se dit des traités faits entre souverains, et fondés sur quelque événement incertain A. مؤجّل الحكم ـ منوط بوقت المرهون ـ ممهّل العمل P. وابستهٔ فلان حال T. وقتنده ايشلنه‌جك ـ حكمی وقتنده جاری اوله‌جق || Il a été fait un traité éventuel entre ces Couronnes, pour régler la succession, en cas qu'un tel événement arrive فلان حادثه‌نك ظهوری تقديرنده امرووراثت ملك توجهيله تنظيم اولنمق اقتضا ايده‌جكنی شامل بين الدول حكمی مؤجّل وممهّل حكمی وقت مرهونده ـ اولدرق برقطعه عهدنامه عقد اولندی Investiture éventuelle مؤجّلا دستور العمل منوط اولمق اوزره وقت مرهونده ـ اولمق اوزره اعطا اولنان توجيه تشريفاتی منوط اولمق شرطيله ويريلان توجيه تشريفاتی

ÉVENTUELLEMENT. Par événement A. من جهة الظهور الحادثة P. از وابستگیٔ حال T. ظهورات قبيلندن اولدرق || Il a eu cette succession éventuellement بو تركه‌يی من جهة الظهور الحادثه كندويه اصابت ايتمشدر

ÉVÊQUE. Prélat du premier ordre de l'Église A. اسقف pl. اساقفة T. پسقپوس

ÉVERSION. Ruine, renversement d'une ville, d'un État A. اندراس ـ خرابيّت P. ويرانگی ـ خرابی T. ييقلق

S'ÉVERTUER. Faire effort pour se porter à quelque chose de bon A. التزام الهمّة P. دامن در ميان غيرت شدن T. غيرت ايتمك || Il s'est évertué pour se tirer de la misère où il était بولنديغی حال فقر واحتياجدن رهاياب اولمق غيرت ايلدی ـ ايچون التزام همّت ايلدی

ÉVICTION. Action d'évincer. V. Évincer || Le vendeur est garant de l'éviction que l'acquéreur peut souffrir فروخت اولنان مالك ابطال حق ملكيّتی احتمالندن بری اولديغنه بايعی متكفّلدر

ÉVIDEMMENT. D'une manière évidente A. صراحة ـ واضحاً ـ

بالصراحة - بيّناً - على وجه الايضاح P. آشكارا T. - آشكاره كوز كوره - آچقدن || Faire voir évidemment بالصراحه اظهار ايتمك Prouver évidemment على وجه الايضاح اثبات ايتمك

ÉVIDENCE. Caractère des propositions dont la vérité se présente d'abord à l'esprit A. صراحت - وضوح P. آشكارايى T. آچقلق - آشكاره‌لك || Cela paraît avec évidence بو كيفيت وضوح وصراحت ايله مشهوددر L'évidence d'une proposition قضيّه‌نك وضوح وصراحتى d'une vérité, d'une fausseté حقيقت حالك وياخود كذب وبطلانك صراحتى - Mettre en évidence A. تصريح - ايضاح P. آشكار كردن T. آشكاره‌يه چيقارمق

ÉVIDENT. Clair, manifeste A. بيّن - ظاهر - صريح - واضح عيان - متبيّن - P. نمايان - نمودار - بديدار - آشكار T. آشكاره بللو - آچق - || Vérité évidente حقيقت واضحه Preuve évidente دليل واضح Proposition évidente قضيّهٔ واضحه Fausseté évidente دروغ بيّن وآشكار - كذب صريح

ÉVIDER. Faire sortir l'empois qu'on a mis dans le linge A. ازالة النشا - اذهاب النشا P. آهار بر گرفتن T. آهارى كيدرمك

En termes de tailleur, il signifie Échancrer A. تقوير P. بركاريدن T. اويمق || Le collet de cette robe n'est pas assez évidé ثوبك يقدسى بوندن زياده‌جه اويولمغه محتاجدر

En termes de serrurier, de tourneur, etc. c'est faire une espèce de cannelure à un ouvrage, pour le rendre plus léger A. تجويف P. سندين كردن T. قووق ياپمق - قووقلتمق || Évider un canon de pistolet پشتوكت قونداغنى قووقلتمق

Évidé. A. مقوّر P. بركاريده T. اويولمش A. مجوّف P. سندين T. قووقلنمش

ÉVIER. Conduit par où s'écoulent les lavures d'une cuisine A. منهر P. ناودان جركاب T. بيلاشق صولر اولوغى

ÉVINCER. Déposséder juridiquement quelqu'un d'une chose dont il est en possession A. اسقاط من - ابطال الحقّ الملكيّة حقّ التصرّف

Évincé. A. ساقط من حقّ التصرّف

ÉVITABLE. Qui peut être évité A. ممكن - ممكن الفرار الاجتناب P. گريز پذير T. قاچنيله بيلنور

ÉVITER. Fuir quelque chose de désagréable A. اجتناب - فرار - حذر - تحرّز - احتراز - مجانبت - تجنّب P. گريختن T. صاوشدرمق - قاچنمق - دفع ايتمك - شيو بشمك - قاچمق || Éviter les perils مخاوف ومخاطراتدن فرار ومجانبت ايتمك Le pilote a heureusement évité les écueils كمى قولاغوزى قيالردن فرار - اثناى طريقده اولان قيالرى صاوشدردى واجتنابه موفق اولدى Éviter le combat جنكدن مجانبت ايتمك Eviter les occasions ممكن الظهور اولان حالاتدن ظهوره كلان حالاتدن اجتناب ايتمك - مجانبت ايتمك Éviter les mauvaises compagnies مصاحبت اشراردن احتراز مجاورت اشراردن - ومجانبت ايتمك Éviter la rencontre de quelqu'un - بركمسنه‌نك ملاقاتندن تحرّز واجتناب ايتمك بركمسنه ايله ملاقات ايتمكدن مجتنب وگريزان اولمق Éviter un malheur بليّه‌يى صاوشدرمق - دفع بلا ايتمك Éviter une querelle منازعه‌دن احتراز ومجانبت ايتمك On ne peut éviter son malheur, sa destinée اذا نزل القدر بطل - الحذر مصداقنجه آفت نازله‌دن فرار محال اندر محالدر هر كس كندو قسمتى نه ايسه آندن اجتناب ايده‌مز Ce n'est pas résoudre la difficulté, ce n'est que l'éviter بو صورت مشكلى - حلّ مشكلى موجب اولميوب صاوشدرمسنه وسيله در حلّ ايتمك دكل بر تقريب صاوشدرمقدر En écrivant il faut éviter les mauvaises constructions, les équivoques فنّ كتابتده تعبيرات قبيحة التركيب وكلمات مشكوكة المعنادن احتراز ومجانبت شروطندر Éviter les yeux, les regards de quelqu'un احتراز ايتمك - فلانك كوزندن حذر ايتمك

ÉVOCABLE. Qui se peut évoquer. C'est un terme de Droit A. ممكن النقل الى محكمة الآخر T. بشقه محكمه‌يه قالدريله بيلور || C'est une affaire très-évocable آخر محكمه‌يه نقلى آخر محكمه‌يه قالدريلور دعوالردندر - ممكن اولان دعوالردندر

ÉVOCATION. Action de faire venir, de faire reparaitre. Il ne se dit que des âmes et des esprits A. دعوت P. خواندن T. چاغرمه || L'évocation des âmes, des démons ارواح امواتى واجنّى‌يى دعوت ايتمك

Et l'action de tirer une cause d'un tribunal pour la porter à un autre A. رفع الدعوى - نقل الدعوى T. دعوانك قالدرلمسى دعوايى قالدرمه -

ÉVOCATOIRE Qui a la vertu d'évoquer. Il ne se dit que dans cette phrase, Cédule évocatoire T. نقل دعوايى ناطق رفع دعوايى متضمّن - ورقه

ÉVOLUTION. Mouvement que font les troupes, pour prendre

une nouvelle disposition *A.* مجاولة pl. مجاولات *P.* خرام مجاولات *T.* عسكری طولاشدرمه || Évolutions militaires لشکر عسکریه

ÉVOQUER. Faire apparaître. Il ne se dit que des âmes et des esprits *A.* دعوت *P.* خواندن *T.* چاغرمق

En termes de Droit. Tirer une cause d'un tribunal pour la porter à un autre *A.* نقل الدعوی *P.* دعوارا بمحکمهٔ دیگر بردن *T.* دعوایی قالدرمق

EXACT. Régulier, ponctuel *A.* اهل الدقة - مدقق pl. ارباب الدقة - تامّ الدقة - عديم التخلّف *P.* دقتکار - بی تخلّف *T.* بغایت اهل دقت || Il est fort exact دقت صاحبی قواعد دقته کما هی - مدقق بر مؤلّف Auteur exact آدمدر Vous n'êtes حقیا رعایت ایتمش بر مؤلّف صحیح الکلام pas assez exact اولقدر ارباب دقتدن دکلسک Il faut être exact à tenir sa parole انجاز وعد خصوصنده تامّ الدقت ارتکاب تخلّف ایتمامک لازمدر - اولمق لازمدر Être exact à payer au terme préfix وقت موعودده اقچه نک اداسنده ارتکاب تخلّف ایتمامک

Il se dit aussi des choses qui se font avec ponctualité *A.* صحیح *P.* درست *T.* طوغری || Exacte recherche استقصای روایت صحیحه Relation exacte استقصای دقیق - صحیح Récit fort exact تقریر صحیح Compte exact حساب صحیح Style exact انشای صحیح

EXACTEMENT. D'une manière exacte *A.* علی وجه - بالدقة - الدقة *P.* بلا تخلّف - مدققانه *T.* موبمو - دقتلوجه || Il a suivi exactement les ordres qu'on lui avait donnés ویریلان اوامره بلا تخلّف رعایت ایلدی Il a observé exactement la règle, le régime qu'on lui a prescrit قاعده‌یه وسپارش اولنان اصول حمیدیه بلا تخلّف مراعات ایلدی Cet auteur travaille fort exactement فلان مؤلّف علی وجه الدقه سعی واهتمام ایدر

EXACTEUR. Celui qui, étant commis pour exiger des droits, les exige durement et au-delà de qui est dû *A.* ظالم - جایر pl. ظلمة *P.* بیدادکار - ستمگر - ستمکار *T.* غدّار

EXACTION. Action par laquelle on exige plus qu'il n'est dû *A.* ظلم pl. مظالم - تعدّی pl. تعدّیات - تعسّف pl. تعسّفات *P.* جور - ستم - بیدادی - دستدرازی *T.* غدّارلق || Ce fermier a fait de grandes, d'horribles exactions بو ملتزم دهشتفرمای عقول اولەجق قتی چوق مظالم وتعدّیات ایلدی Il y a des plaintes de ses exactions au Conseil ارتکاب ایلدیکی مظالم وتعدّیاته مبنی دیوان عالیده حقنده بث شکوا اولندی Il ne faut appeler cela un droit, c'est une pure exaction بو حق دکل ظلم محضدر

EXACTITUDE. Attention ponctuelle à faire ce qu'on doit *A.* دقت *P.* دقتکاری *T.* دقت || Il faut avoir de l'exactitude dans les affaires رؤیت امورده صرف انظار دقت اولنمق لازمدر Je loue votre exactitude دقت نظرکی تحسین دقتکی پسند ایدەرم - وپسند ایدەرم Il y apporte toute l'exactitude possible بو بابده امکانی مرتبه صرف دقت ایدر - Et précision, justesse *A.* صحت *P.* درستی *T.* طوغریلق || L'exactitude d'une mesure, d'un calcul اولچینک وحسابک صحتی

EXAÈDRE. V. Hexaèdre.

EXAGÉRATEUR. Celui qui exagère *A.* قایل المبالغات - مفرط *P.* مبالغه گوی *T.* مبالغەجی - باللاندریجی

EXAGÉRATIF. Qui exagère *A.* متضمّن - متضمّن المبالغة *P.* مبالغه آمیز *T.* مبالغەلو || Ordinairement les rapports des nouvellistes sont exagératifs حوادثگویلرک تقریر وافادەلری عادتا متضمّن مبالغه وافراطدر

EXAGÉRATION. Discours qui exagère *A.* مبالغة - افراط || Cela est comme je vous le dis, il n'y a point d'exagération بو حال دیدیکم کبیدر افراط ومبالغه هیچ یوقدر C'est sans exagération مبالغەدن عاریدر - بلا مبالغه در

EXAGÉRER. Agrandir, louer à l'excès les choses *A.* اعظام *P.* بزرگ نمودن *T.* بیوتمک || Exagérer une victoire, l'importance d'une action, l'énormité d'un crime فتح وغالبیتی وبر فعلک اعتداده صلاحیتی درجەسنی وبر جرمک مرتبهٔ ضخامتنی اعظام ایتمک C'est un homme qui exagère toutes les choses, soit en bien, soit en mal هر شیئی خیراً وشرّاً اعظامه مألوف بر آدمدر Vous exagérez trop les défauts de cet homme بو آدمک مساوی وقبایحنی زیاده اعظام ایدرسک Il exagère extrêmement les vertus de son ami دوستنک فضایل مناقب جمیلەسنی - ومحاسننی مبالغه اوزره اعظام ایدر — Il est aussi neutre || C'est exagérer que de dire de ce jardin, qu'il a une demi-lieue de tour بو باغچەنک شو قدر دوری اولدیغنی دیمک مبالغه در

EXAGONE. V. Hexagone.

EXALTATION. Élévation *A.* ارتفاع ـ صعود *P.* برآمدى *T.* چيقمه || Il ne se dit que dans ces phrases: Le jour de l'exaltation du Pape au pontificat پاپانك مسند جاثليقى يه صعود عيد ارتفاع صليب L'exaltation de la Sainte-Croix وارتفاعى مبارك ـ On dit, qu'une planète est dans son exaltation, quand elle est dans le signe où les astrologues prétendent, qu'elle a le plus d'influence رفعتده در ـ فلان كوكب ارتفاعده در

En Chimie, L'exaltation des sels, des soufres, des métaux, c'est l'opération par laquelle on les purifie au plus haut degré *A.* استصفا *P.* پاكسازى *T.* قال

EXALTER. Louer, élever par le discours *A.* اطراء فى المدح تحميد ـ حمد ـ ثنا ـ *P.* ستايش كردن ـ سپاسيدن *T.* اهليت واستحقاقنك || On ne peut trop exalter son mérite ثناسنى ـ مدحنده كما هو الواجب اطرا اولنمق محالدر فلانك كما هو اللايق ادا ايتمك محالدر Exalter quelqu'un مناقب جميله سنى توصيفده اطرا ايلمك Exalter les bienfaits reçus تحميد ـ نعمت مقابلنده شكر وحمد ايتمك اسم مبارك نعم ومكارم ايتمك Exalter le saint nom de Dieu حضرت ذو الجلالى تحميد ايتمك ـ Figur. Échauffer jusqu'à l'enthousiasme *A.* ايقاد الذهن ـ احماء الذهن *P.* گرم سرى *T.* باشى قيزدرمق || La lecture des grands poètes exalte l'imagination شعراى نامدارك مطالعه سى احماى ذهنى بادئ حموّ ذهن اولور ـ مستلزمدر C'est une tête fort sujette à s'exalter باشى چابك قيزار بر آدمدر

En termes de Chimie. Redoubler la vertu d'un minéral par la purification *A.* تصفية *P.* صاف كردن ـ پاك كردن *T.* خالص قلمق ـ قال ايتمك ـ En Alchimie. Rendre un métal plus parfait qu'il n'était *T.* معدنى نصاب كماله ابلاغ ايتمك

EXAMEN. Recherche, discussion soigneuse *A.* تقصّى ـ تتبّع تفحص ـ تفتيش ـ استقصا ـ *P.* پژوهش *T.* آراشدرمه || Faire l'examen d'un livre بركتابك كيفيتنى تتبع واستقصا ايتمك Embrasser une opinion sans examen بلا تفحص بر مذهبى اتخاذ ايتمك Soumettre un préjugé à l'examen de la raison بر اعتقاد باطلى محكمهٔ عقله عرض ايله تفحص وتدقيقنه ابتدار ايتمك ـ On dit aussi, Examen de conscience قلبك يوقلنمه سى ـ نفس مخطره نك يوقلنمه سى

Il se dit aussi, des questions qu'on fait à quelqu'un, pour savoir s'il est capable du grade où il veut être admis *A.* امتحان *P.* آزمايش *T.* امتحان || Rigoureux examen بر اكيد وشديد امتحان Subir l'examen امتحان اولنمق درلو امتحان Mettre à l'examen امتحانه عرض ايتمك

EXAMINER. Faire l'examen de quelque chose *A.* استقصا ـ تفتيش ـ استفحاص ـ تفحص ـ تتبع ـ استكناه ـ استفحاص *P.* پژوهيدن *T.* آراشدرمق || Examiner à fond un compte, une affaire حسابى ومصلحتى كنهيله تتبع واستقصا ايتمك Examiner un livre, un écrit بركتابك وبرتأليفك كيفيتنى تفحص واستقصا ايتمك Après avoir mûrement et soigneusement examiné cette affaire بو مصلحتى فكر ناضج واهتمام نام ايله لدى الاستقصا ـ Examiner sa conscience نفس ـ نفس مخطره سنده دانشمق ـ مخطره سنى يوقلمق ـ Il signifie aussi, faire l'examen d'une personne *A.* امتحان *P.* آزمودن *T.* امتحان ايتمك || Examiner un écolier شاكردى امتحان ايتمك S'examiner soi-même امتحان نفس ايتمك

Et regarder attentivement *A.* اعمال النظر ـ تنظّر ـ معاينة *P.* چشم دوختن *T.* دقتلوجه باقمق || Plus j'examine cette personne, plus je crois l'avoir vue quelque part شو آدمه اعمال نظر ايتدكچه مقدما بر محلده كورديكم برآدم اولديغى خاطرمه كلور

EXANTHÈME. Toute sorte d'éruption à la peau *A.* نفطة V. Ébullition.

EXASPÉRATION. Action d'exaspérer *A.* نفاطة ـ فوران الغيظ الطبع *P.* خشم انگيزى ـ غرش انگيزى *T.* اويكدلنمه

EXASPÉRER. Aigrir, irriter à l'excès *A.* تنفيظ ـ افارة الغيظ الطبع *P.* غرش انگيختن *T.* اويكدلندرمك || Ce nouvel outrage l'a fort exaspéré بو تحقير جديد بغايت افارهٔ ـ تنفيظ طبعنى موجب اولمشدر ـ غيظنى مستلزم اولمشدر فلانى اويكدلندرمشدر Ses ennemis ont exaspéré son humeur اعدا وخصماسى تنفيظ طبعنه بادى اولمشلر در

Exaspéré *A.* متنفّظ *P.* غرشپذير *T.* اويكدلنمش

EXAUCER. Écouter favorablement une prière *A.* اجابت ـ قبول ايتمك استماع بالقبول *P.* بيواز كردن ـ بيوازيدن *T.* || Dieu exauce les prières des humbles مساكين وعجزه دعاسى عند الله المتعال مقبول ومستجابدر Le Ciel a exaucé nos voeux بارى تعالى حضرتلرى دعامزى قرين حسن اجابت ايلدى ـ Il se dit aussi des personnes || Priez avec

fervcur et persévérance, vous serez exaucé حرارت بال ومداومت دائمئ الاتصال ايله تضرع وابتهالدن خالی اولمه بهر حال مسموع اولهجغك دركار در Enfin Dieu nous a exaucés عاقبت الامر دعامز عند الله مسموع ومستجاب اولمشدر

EXAUCÉ. *A.* مستجاب ـ رهين بالقبول والاجابة *P.* بيواز شده *T.* قبول اولنمش ـ قبوللنمش

EXCAVATION. L'action de creuser *A.* حفر ـ تقويب *P.* زمينكاوى *T.* قازمه || L'excavation des fondemens de ce bâtiment a coûté tant بو بنا تمللرينك حفروتقويبى شو قدره اولدى — Il se dit aussi du creux qui résulte de l'excavation *A.* حفرة ـ جرفة pl. جروف ـ خرق pl. خروق *P.* خندك ـ مغاك *T.* خندق ـ يار ـ چقور || On a fait de profondes excavations dans les mines de Hongrie pour en tirer le métal مجارستان معدنلرنده استخراج معدن ايچون عميق الغور حفرهلر كشاد اولندى Le débordement de la rivière a fait là une excavation نهرك طمو وطغيانى تقريبيله فلان محلده بر بر خندق ـ بر جرفه ـ خرق پيدا اولدى

EXCÉDANT. Qui excède *A.* فضلة ـ زايد *P.* زياده مانده ـ *T.* افزون ـ آرتق || Les sommes excédantes فضله قالان مبالغ ـ زياده قالان مبلغ

EXCÉDER. Outre-passer, aller au-delà de certaines bornes *A.* تجاوز ـ خروج عن الحد *P.* بيرون از حد گذشتن *T.* آشورمق ـ اوته كچمك || Il a excédé son pouvoir حاصل اولديغى رخصتى تجاوز ايلدى Il a excédé les ordres qu'il avait حاصل اولديغى اوامر وتنبيهاتك حدودينى تجاوز ـ حدود وصايا واوامردن خروج ايلدى ـ ايلدى Vous pouvez employer jusqu'à mille francs, mais n'excédez pas cette somme بيك غروشه قدر اعماله رخصتك وار در بو مقداردن زياده يه تجاوز ايلمه Une dette qui excède cent francs يوز غروشدن متجاوز اولان دين Cela excède le nombre de... شو قدردن متجاوز در

Il se dit aussi en parlant de certaines choses qu'on porte jusqu'à l'excès, et au-delà des bornes ordinaires *A.* خروج عن الاعتدال ـ حد الاعتدال ـ تجاوز الحد ـ ابتدار الى الافراط ـ افراط *P.* بيرون از اندازه رفتن *T.* اندازهدن چيقمق ـ وارمق || On nous a excédés de bonne chère طعام نفيس خصوصنده اندازهدن چيقمشلر در ـ اطعامى حد اعتدالى بزى اندازهدن چيقاررسك تجاوز ايتمشلر در Vous m'excédez

En termes de Pratique. Battre outrageusement *A.* وقذ *P.* در ماندهٔ لت وكوب كردن *T.* دپلمك || Il a battu et excédé ce pauvre homme بو بيچارهيى طياق اوررق دپلدى

S'EXCÉDER. || Cet homme s'est excédé de débauches عيش وعشرت خصوصنده افراطه وارمشدر Il s'est excédé de travail سعى وعملده تجاوز حد اعتدال ايلدى Il s'est excédé à la chasse صيد وشكاره اندازهدن زياده مبتلا اولمشدر ـ افراطه وارمشدر

EXCÉDÉ. Battu outrageusement *A.* موقوذ *P.* در ماندهٔ لت وكوب *T.* دپلنمش

EXCELLEMMENT. D'une manière excellente *A.* بالتفوق ـ بالامتياز ـ فايقاً ـ على وجه الاعلا ـ فى درجة الاعلا *P.* بر وجه برترى ـ با خوبترين وجه ـ ببالاترين وجوه *T.* بو درجهٔ اعلاده ـ اوست كرتدده || Cela est excellement bien شئ فى درجة الاعلا مطبوعدر Cet auteur a écrit excellemment sur cette matière بو مؤلف فلان مادهيى اعلا الاعلا صورت صنعت رسم ايله قلمه آلمشدر Il peint, il écrit excellemment وتصوير وفن كتابت وتحريرده على درجة الاعلا صاحب امتياز ولا نظير وبى انباز در ـ يد طولا صاحب در

EXCELLENCE. Degré éminent de perfection *A.* براعت ـ فضيلت ـ رجاحت ـ علو القدر ـ تميز ـ امتياز *P.* برترى ـ سر آمدى ـ سر افرازى ـ بهترى *T.* اوستونلك || En quoi consiste l'excellence de cette musique, de ce livre? بو مقامك براعت وفضيلتى ـ وبو رسالهنك علو قدرى نه جهتندر C'est ce qui en fait l'excellence جهت برترى وامتيازى بو در ـ اشته بو در — On dit d'une personne toujours contente d'elle-même, qu'elle a une grande idée de sa propre excellence نفسيله مفتخر در ـ فضيلت نفسى وار در ـ اعتناى نفسى de l'excellence de son esprit رجاحت عقليله افتخار ايدر

PAR EXCELLENCE. Excellement *A.* بالامتياز ـ فايقاً على الامثال *P.* بر وجه سر آمدى وامتياز *T.* سائرلره اوست اولهرق || Cela est beau par excellence فلان شئ فايقاً على الامثال اولهرق احسن واعلا در

Il se dit aussi de ceux qui ont tellement excellé dans un certain genre, que le nom appellatif, qui est commun à toutes les personnes célèbres dans le même genre, est devenu pour eux comme une espèce de nom propre *A.* على وجه ـ تغليباً ـ لفظ التغليب Ainsi en parlant de Salomon, on dit, Le sage

حکیم حضرت سلیمانک تغلیباً اسمی اولدی Et en parlant de St. Paul, on dit, L'apôtre حواریوندن حضرت پاولوس علی وجه التغلیب حواری اسمیله معروفدر — On dit en parlant de Dieu, que c'est l'Être par excellence باری تعالی حضرتلری علی الاعلا در

Excellence, est aussi un titre d'honneur qu'on donne à quelques personnes titrées A. رفیع الرتبة — علی القدر P. عالی بلند قدر — منزلت T. اولو منزلتلو — رفعتلو

EXCELLENT. Qui excelle A. افضل — باهر الامتیاز — اعلا P. برترین — بهترین — بر گزیده — سر افراز — سر آمد T. پک ایو — آشوری ایو || Excellent vin اعلا خمر Goût excellent لذت باهر الامتیاز Remède excellent اعلا وافضل بر دوا Excellent homme ذات برگزیده صفات

EXCELLENTISSIME. Très-excellent A. فوق الاعلا — اعلا الاعلا P. اعلاترین T. ایولر ایوسی — پک اعلا

EXCELLER. Avoir un haut degré de perfection au-dessus des autres A. امتیاز — تمیز — تفضل — تفوق P. سر افراختن — برتر شدن — بالاتر شدن — سر آمد بودن T. اوست اولمق || Un ouvrier qui excelle en son métier صنعتنده کسب تفوق وامتیاز ایتمش بر نفر ایشجی Ceux qui excellent aujourd'hui dans les beaux-arts فی یومنا هذا صنایع شریفه‌ده کسب سرمایهٔ تفوق وامتیاز ایتمش هنرمندان ومعرفتپردازان Exceller en Poésie, en Peinture, en Musique فن شعرده وصنعت رسم وتصویرده وعلم موسیقیده ممتاز الاقران اولمق Exceller par-dessus tous les autres سائرینه تفوق ومسابقت ایتمک — سائرلری کچمک — سائرلره اوست اولمق — Entre les vins, ceux qui excellent, sont... اجناس خمر ایچنده جمله‌دن ممتاز افضل واعلا اولان — واعلا اولان فلان وفلان خمر در

EXCENTRICITÉ. La distance qu'il y a entre le centre et le foyer de l'ellipse que décrit une planète A. تباعد عن المرکز P. گریز از مرکز T. مرکزدن آیرلمه

EXCENTRIQUE. Il se dit de deux cercles qui ont des centres différents, et qui s'entre-coupent en s'engageant l'un dans l'autre A. متخالف المرکز — دائرتین متداخلتین || Ces deux cercles sont excentriques بو ایکی دائره متداخل ومتخالف المرکزدر

EXCEPTÉ. Hors, à la réserve de... A. غیر — ماعدا — سوا P. جز T. اوزکه || Excepté telle et telle personne فلان وفلان کیشیدن ماعدا Il travaille toute la semaine, excepté le dimanche یوم بازاردن ماعدا هفته‌نک جمیع کونلرنده ایشلر Ils se ressemblent parfaitement, excepté que l'un est un peu plus grand que l'autre بری دیگرندن جزئیجه اکبر اولدیغندن ماعدا سائر جمیع احوالده یکدیگره مشابهت تامه‌لری واردر

EXCEPTER. Ne pas comprendre dans un nombre, dans une règle A. تحشی — تشذیذ — استثنا P. بیرون داشتن — استثنا کردن T. ایری جیقارمق — ایری ایتمک || On a mis un tel impôt, mais on en a excepté les nobles فلان تکلیف طرح اولنوب اصحاب اصالت اولنلر استثنا اولندی — اصحاب اصالت معاف ومستثنا اولمق شرطیله فلان تکلیف طرح اولندی On accorda l'amnistie à cette ville, mais on en excepta tels et tels فلان بلده‌نک اهالیسی جرایم گذشته‌لری ایچون مظهر عفو اولنوب انجق ایچلرندن فلان وفلان کشی استثنا اولندی Quoique le réglement soit général, néanmoins il y a un article qui excepte telles personnes صادر اولان قانوننامه مطلق وعمومی ایسه ده مشتمل اولدیغی موادک بریسنده فلان کمسنه‌لر شاذ ومستثنا اولدقلری مسطوردر

EXCEPTÉ. A. شاذ — مستثنا P. بیرون مانده T. ایری جیقارلمش || Ils ont tous péri, cinq ou six personnes exceptées استثنا اولنمش بش التی نفرک ماعداسی رهین تلف اولمشدر

EXCEPTION. Action par laquelle on excepte A. استثنا — شذوذ P. بیرون داشتن T. ایری جیقارمه — ایری ایتمه || Sans exception بلا استثنا Être dans l'exception de la loi مقتضای قانوندن معاف ومستثنا اولمق Il n'y a règle si générale qui n'ait son exception بر درلو قاعدهٔ مطلقه یوقدر که متضمن استثنا اولمیه Cela ne souffre point d'exception استثنا قبول ایدر حالاتدن دکلدر — À l'exception de... V. Excepté.

Il se dit, en termes de Palais, des moyens qu'on apporte pour se défendre d'une demande A. عذر pl. اعذار P. بهانه T. عذر || J'ai une exception toute prête contre cette demande بو مطلبه مقابل حاضر عذرم واردر Il a fourni son exception عذرینی درمیان ایلدی Exception dilatoire تسویف ومماطله‌یی حاوی عذر وبهانه Exception déclinatoire صرف وتحویل دعوایی موجب عذر وعلت Exception péremptoire عذر قطعی المفاد

EXCÈS. Ce qui excède les bornes de la raison, de la bien-

T. بی اندازه‌لکی *P.* مبالغه ـ افراط ـ فرط *A.* séance افراط اوزره مدح وثنا ایتمک آشوریلق || Louer avec excès افراط طرفی هر شیده L'excès est blâmable en toutes choses مذمومدر Excès de bonne chère اکل وشرب مفرط Excès de folie جنون مفرط Excès d'austérité فرط تشدد نفس Excès d'amour عشق مفرط L'un pèche par défaut, l'autre par excès بریسی تفریط ودیگری افراط جهتیله مخطیدر

Il signifie aussi, débauche. V. ce mot — Et outrage, violence *A.* تعدی pl. تعدیات *P.* معامله عنیفه ـ تعدیات تند ستمکاری نفسی *T.* خرپلمه وسخت || Les excès commis en sa personne حقنده اجرا اولنان تعدیات شدیده

À l'excès, Jusqu'à l'excès, signifient, outre mesure *A.* مفرطاً بیحد ـ بیرون از اندازه *P.* علی وجه الافراط ـ بالمبالغه ـ *T.* آشوری || Être libéral jusqu'à l'excès برکمسنه‌نک سخاوتی درجهٔ افراطه واصل اولمق Avare jusqu'à l'excès درجهٔ افراطده ممسک

EXCESSIF. Qui excède la mesure, qui sort des bornes *A.* بیرون از حد اعتدال ـ بی اندازه *P.* فوق الحد ـ مفرط *T.* آشوری || Un froid excessif برودت مفرطه ـ برد مفرط Une chaleur excessive حرارت مفرطه ـ حر مفرط Le prix excessif des denrées ذخایرک اسعار مفرطه‌سی Une austérité excessive تشدد نفس مفرط Une abstinence excessive امساک مفرط Dépense excessive مصرف مفرط Avarice excessive بخل مفرط Ambition excessive حرص شان مفرط Prodigalité excessive اسراف Débauches excessives عیش بیحد واندازه ـ مفرط اسراف Tout ce qui est excessif est vicieux افراط وعشرت مفرطه ومبالغه هر حالده خطا در — Il se dit aussi des personnes || Il est excessif en tout ce qu'il fait جمیع افعال واعمالنده افراطه مایلدر ـ افراط ومبالغه‌یه هوسکاردر ـ مفرطدر

EXCESSIVEMENT. V. À l'excès.

EXCIPER. Terme de Palais. Alléguer une exception en Justice *A.* بیان العذر ـ بسط العذر

EXCITATIF. Qui est propre à exciter *A.* محرک *P.* انگیزنده *T.* قشقردیجی || Remède excitatif دوای محرک Potion excitative مشروب محرک

EXCITATION. V. Exciter.

EXCITER. Provoquer, émouvoir *A.* تهییج ـ تحریک *P.* بر انگیختن *T.* قشقرتمق ـ قندرمق || Cela excite la soif, داعیٔ عطش ـ فلان شیٔ محرک عطش واشتها در l'appétit تحریک مرحمت واشتها در Exciter à pitié, à compassion تحریک عرق مرحمت ایتمک ـ وتهییج شفقت ایتمک

Et animer, encourager *A.* ترغیب ـ تشویق ـ احثاث ـ حث حرصاندرمق *T.* قزولیدن *P.* ایزاع ـ ایلاع ـ تحریص ـ اغرا ـ ـ استکک کتورمک || L'exemple de ses ancêtres l'excite à les suivre آبا واجدادینک نمونه‌سی آنلرک اثرینه اقتفا ایلمکه کندوینی تشویق وترغیب ایدر Ce capitaine excita ses soldats par sa harangue بو سرکرده نطق ایلدیکی موعظه ایله عسکری تشویق واغرا ایلدی Exciter les peuples à la révolte ناسی بغی وطغیانه حث واغرا ایلمک Exciter au travail خدمت وعمله تحریص وایزاع ایتمک à l'étude مطالعه‌یه ترغیب وایلاع ایتمک

Et causer, faire naître *A.* ایقاع ـ احداث *P.* پیدا کردن *T.* قوپارمق || Son discours excita un grand murmure dans l'assemblée بسط ایلدیکی مقاله ارباب مجلس ایچنده عظیم عظیم بر گفت وگو ـ قیل وقال حدوثنی مؤدی اولمشدر تهییج *P.* قوپاردی ـ Il se dit aussi des choses morales *A.* تهییج غبطه وحسد Exciter l'envie قشقرتمق *T.* بر انگیختن رشک انگیز اولمق ـ ایتمک

EXCLAMATION. Le cri qu'on fait par admiration, par joie, par indignation *A.* واویلا *P.* هیاهوی *T.* باغرمه جاغروب || بر واویلای عظیم قوپارمغله اظهار Faire des exclamations تعجب واستغراب واعلان سرور وطرب ایتمک ـ Point d'exclamation. C'est un point figuré ainsi (!) qui se met après une exclamation *A.* اشارة التعجب

EXCLURE. Empêcher quelqu'un d'être admis dans une société *A.* چیقارمق *T.* بدر کردن ـ بیرون کردن *P.* نفی ـ اخراج بو زمره‌نک ایرمق ـ || On voulait l'exclure de cette compagnie ایچندن اخراجی مراد اولندی La bigamie exclut du sacerdoce رهبانیتدن نفی واخراجی ـ نکاح مکرر نافیٔ رهبانیتدر موجب حالاتدندر

Et priver, écarter *A.* دفع ـ رد || Il croyait être en degré pour succéder à son parent, mais la loi l'en exclut وراثته صلاحیت ادعاسنده ایکن شرع وقانون رد ودفعنی حکم ایدر

Exclu. *A.* مخرج ـ خارج *P.* بدر کرده ـ بیرون کرده *T.* چیقارلمش || Les femmes sont exclues de... طایفهٔ نسوان فلان استحقاقدن خارجدر

EXCLUSIF. Qui a force d'exclure *A.* موجب النفی - نافی *P.* بیرونساز *T.* جیقاریجی || C'est une raison exclusive بو بر سائره علت موجب النفیدر Un droit exclusif de tout autre سرایتی نافی بر استحقاق مخصوص Il y a des Couronnes qui ont voix exclusive dans l'élection des Papes امر پاپانک انتخابنده بعض ملوکك رأی نفید مختاردرلر - Goût exclusif. C'est le goût qu'on a pour une chose à l'exclusion d'une autre هوس مخصوص

EXCLUSION. Action d'exclure *A.* اخراج - ردّ *P.* بیرونسازی *T.* جیقارمق || Il opina pour l'exclusion d'un tel فلانك ردّ واخراجی خصوصنده رأی ایلدی Quand on proposa un tel, toutes les voix allèrent à l'exclusion فلانك اسمی ایراد اولندقده اصحاب مجلسك جملهسی ردّ واخراجنی رأی ایلدیلر

EXCLUSIVEMENT. En excluant *A.* خارجاً عن *T.* خارج || مشتمل اولمیدرق - خارج قالدرق - قالمق اوزره Depuis le mois de Mai jusqu'au mois d'Octobre exclusivement شهر مایسدن تشرین اوّله قدر شویله که شهر تشرین اوّل خارج قالد Cette paroisse s'étend depuis un tel lieu jusqu'à un tel exclusivement ناحیهٔ مذکورهنك حدودی فلان محله قدر ممتدّ اولور شویله که بو صکرهکی محل خارج قالد مشتمل اولمیه -

On dit aussi, Jusqu'à sentence définitive exclusivement, lorsqu'un juge renvoie un procès à un autre juge, pour l'instruire jusqu'à la sentence, sans la donner اعلام قطعی اعطا اولنمامق شرطیله آخر محکمهیه حواله اولنان دعوا

EXCOMMUNICATION. V. Excommunier et Anathème.

EXCOMMUNIER. Retrancher de la communion de l'Église *A.* اخراج عن بیضة الدین *P.* از دین بیرون راندن *T.* دیندن ایروب جیقارمق V. Anathématiser.

EXCORCATION. V. Écorchure.

EXCORIER. V. Écorcher, dans le sens d'emporter une partie de la peau.

EXCRÉMENT. Il se dit en général, de toute matière qui est évacuée du corps des animaux *A.* رجیع pl. فضلات pl. فضول *P.* جامین - چمین *T.* مردارلقلر

On appelle, Gros excrémens, les déjections du-bas ventre *A.* براز - غایط *P.* گوه *T.* ترس - نجاست - Il se dit aussi de l'urine, de la sueur, de la salive, et de ce qui sort du nez quand on se mouche *A.* فضلات سیّالة - فضول سیّالة

On dit figur. Excrément de la terre, de la nature, du genre humain, pour dire, une personne vile et méprisable *A.* انجس *P.* اللقیطات العالم *P.* چپلترین عالمیان *T.* مردارلرك مرداری

EXCRÉMENTEUX ou EXCRÉMENTIEL. Qui tient de l'excrément *A.* فضولی || Tous les élémens ont deux parties, l'une nutritive, et l'autre excrémenteuse کافهٔ مأکولاتده جزء غذائی وجزء فضولی موجود در

EXCRÉTION. Action par laquelle la nature pousse au dehors les humeurs nuisibles *A.* دفع *P.* راندن *T.* طشره سورمه || La sueur, la transpiration, etc. se font par excrétion تعرّق وانفضاج وانلر مثللو شیلر دفع طریقیله اولور

EXCRÉTOIRE. Il se dit des vaisseaux qui servent à filtrer et à pousser au dehors les sécrétions *A.* وعاء دافع pl. اوعیة دافعة

EXCROISSANCE. Espèce de tumeur qui s'engendre en quelque partie du corps de l'animal - جدرة pl. اجدار - لحم زاید *P.* باغره *T.* اور - قبارق || Il lui est venu à la gorge une excroissance, dont on a eu bien de la peine à le guérir بوغازنده خیلی زحمت ایله مندفع اوله بیلمش بر اور پیدا اولمشدر La loupe est une excroissance سلعد اجدار نوعندندر - On le dit aussi des arbres et des plantes *A.* عجرة *P.* اخکوزنهٔ درخت *T.* آغاج دوکمی

EXCURSION. Course, irruption sur le pays ennemi *A.* غارت *P.* ترکت وتاز - تاراج - تاخت *T.* آقن - چاپول

EXCUSABLE. Qui peut être excusé *A.* معذور *P.* شایان عذر قبول ایدر *T.* شایستهٔ پوزش - معذرت || Il est excusable d'avoir fait cela بو یله حرکت ایلدیکنده معذور در Cette faute n'est pas excusable بو جنحه شایان معذرت دکلدر

EXCUSATION Terme de Jurisprudence. V. Excuse.

EXCUSE. Raison que l'on apporte pour se disculper *A.* عذر pl. اعذار - علّت pl. علل *P.* بهانه - پوزش *T.* عذر || Excuse légitime عذر شرعی valable عذر معتبر impertinente عذر بی ادبانه - عذر گستاخانه légère عذر خفیف recevable عذر مقبول mauvaise عذر واهی Donner, alléguer une excuse ایراد عذر بسط عذر وعلت ایتمك - ایتمك Chercher une excuse جو یای عذر آرامق - عذر وعلّت اولمق Forger une excuse ایجاد علل واعذار ایتمك Il a bientôt trouvé une excuse در حال

تدارك عذر وبهانه ایلدی Il a pris pour excuse le mauvais temps نا خوش هوایی مدار عذر وعلّت اتّخاذ ایلدی Recevoir une excuse عذری حیّز قبولده - عذری قبول ایتمك رسانیدهٔ موقع قبول ایتمك - موصول ایتمك

Il se dit aussi des termes de civilité, dont on se sert envers quelqu'un *A.* رجاء العفو - رجاء المعذرة *T.* عفو دیلمه || Je vous en fais mes excuses بو بابده عفوکزی رجا ایدرم

EXCUSER. Donner des raisons pour se disculper, ou pour disculper quelqu'un d'une faute *A.* بسط العذر - اعذار - اعتذار *P.* پوزش نمودن *T.* عذر بیان ایتمك || Il l'a excusé auprès du Roi فلان حقنه - نزد پادشاهیده فلانی اعذار ایلدی بسط عذر ایلدی Comment se pourrait-il excuser de cette faute? بو مقوله قباحتده نوجهله اعتذار ایده بیلور Il s'en excuse sur ce qu'il n'avait pas d'ordre مأمور دکل ایدی دیو اعتذار Il s'en excuse sur sa maladie انحراف مزاجنی بیان ایدر سببی فلان اوزرینه Il s'est excusé sur un tel ایله اعتذار ایدر تحمیل ایله اعتذار ایلدی - Et recevoir, admettre les raisons qu'on allègue pour se disculper *A.* قبول العذر *P.* پوزش پذیرفتن *T.* عذری قبول ایتمك || Après l'avoir entendu, on ne peut s'empêcher de l'excuser عذری لدی الاستماع قبول - عذرینه اعتبار اولنمامق ممکن دکلدر - اولنمامق محالدر

Excusez-moi. Terme de civilité dont on se sert quand on contredit quelqu'un || Vous dites que j'ai fait telle chose, excusez-moi, je ne l'ai pas faite معذور بیورك بومثلاوشئ ایتمدم

Il signifie aussi, pardonner *A.* عفو - مسامحة *P.* بخشیدن - *T.* عفو ایتمك - معذور طوتمق *T.* شایان معذرت داشتن || On doit excuser les fautes de la jeunesse عهد شبابده اولان رهین عفو ومسامحه اولنمق - خطایا وقبایح معذور طوتملو در - عفو اولنملو در - کرکدر - Excuser de faire une chose, signifie, dispenser de la faire *T.* عفو ایتمك || Je l'ai prié de m'en excuser اولبابده بنی عفو ایلمسنی رجا ایلدم

S'Excuser de faire une chose. Donner des raisons pour s'en dispenser *A.* تمهید العذر - اعتذار *P.* پوزش خواستن - باز آوردی کردن *T.* عذر دیلمك || On m'a prié de solliciter contre lui, je m'en suis excusé علیهنده اولمامی رجا ایتمشلر در لکن بن اعتذار ایلدم

Excusé. *A.* معذور *P.* پوزشپذیر - معذرت یافته *T.* عذرلو

EXÉCRABLE. Détestable *A.* مستکره - واجب الاستکراه - غرش انگیز *P.* واجب المردودیة - واجب الاستنفار - مکروه شایان نفرت *T.* کوکل ایرکدیجی || Crime exécrable - مکروه ومردود جنحهٔ واجبة الاستکراه C'est un homme exécrable سیرواخلاقی بر آدمدر Il a des moeurs et des opinions exécrables ومذاهب واعتقاداتی شایستهٔ نفرت واستکراهدر Cela a un goût exécrable طعمی مستکرهدر

EXÉCRABLEMENT. D'une manière exécrable *A.* مکروهاً *P.* غرش انگیزانه *T.* کوکل ایرکندجك وجهله || Il versifie exécrablement بادئ اکراه اولهجق وجهله انشاد شعر ایدر

EXÉCRATION. Sentiment d'horreur extrême *A.* نفرت - تنفر - کراهت - استکراه *P.* غرش *T.* کوکل ایرکنمسی || Avoir en exécration اکراه ایتمك Cet homme m'est en exécration بو آدمدن تنفر واستکراه ایدەرم Digne de l'exécration de tous les gens de bien اهل خیر عندنده مستحق تنفر واستکراهدر Il est en exécration à tout le monde منفور - منفور عالمدر خاص وعامدر

Il signifie aussi, imprécation *A.* لعن *P.* نفرین - دشنام *T.* لعنتلمه || Il fit mille sermens, mille exécrations بیك قدر یمین ونیچه نیچه لعنتلمەلر ایتدی

EXÉCUTER. Effectuer *A.* اجرا - انفاذ *P.* بكار آوردن - بجا آوردن *T.* یرینه کتورمك - فعله کتورمك - حیّز فعله کتورمك || Exécuter un dessein منوئ ضمیری اجرا ایتمك لایح نیّتی حیّز فعله کتورمك un projet, une entreprise - عزم وشروعی تصمیم - خاطر اولمش ترتیبك اجراسنی ایتمك Cela est difficile à exécuter اولنان مادّەیی فعله کتورمك بر امر عسیر الاجرا در - اجراسی دشوار بر مادّه در Il imagine bien, mais il exécute mal رأینده مصیب لکن اجرادە تدبیرده موفّق لکن اجراده قاصر در - مخطیدر Exécuter une sentence اعلامی انفاذ واجرا ایتمك un traité شروط قضای عهد وپیمان ایتمك - عهدنامه‌یی اجرا ایتمك - On dit, que des musiciens ont bien exécuté une musique, pour dire, qu'ils ont bien joué سازندەلر مقامی کوزلجه اجرا مقامی حسن ایله ادا ایتمشلر در - ایتمشلر در

Il signifie aussi, saisir les meubles de quelqu'un par Justice, pour les faire vendre *A.* ضبط بواسطة الشرع *T.* معرفت شرع ایله ضبط ایتمك || Faire exécuter les meubles de son débiteur مدیون اولانك اثاث بیتنی معرفت شرع ایله ضبط ایتدرمك

Exécuter. Faire mourir par autorité de Justice *A.* ترتیب اولدرمك *T.* کشتن *P.* قتل ـ اعدام ـ الجزا

En termes de Guerre, on dit Exécuter militairement, soit en parlant des soldats qu'on punit de mort, pour avoir contrevenu à un ban publié حسب القواعد الحربیة ترتیب جزا ایتمك soit en parlant des rigueurs que des troupes exercent contre de villages, qui ne se soumettent pas aux contributions exigées حسب القواعد الحربیة ایقاع جبر وزور ایتمك

On dit, qu'un homme s'exécute lui-même, pour dire, qu'il se détermine volontairement à faire contre ses propres intérêts, ce que l'équité, l'honneur et la prudence demandent *T* اغراض مخصوصه‌سنی فدا ایدر

Exécuté. *A.* قرین الاجرا *P.* اجرا کرده ـ بجا آورده *T.* مقتول *P.* فعله کتورلمش *A.* اجرا اولنمش ـ یرینه کتورلمش جزاسی ترتیب اولنمش *T.* کشته

EXÉCUTEUR. Qui exécute *A.* منفذ *P.* بجا ـ بکار آورنده *T.* آورنده فعله کتوریجی ـ ایشلندریجی ـ یرینه کتوریجی اوامر اجرا ایدیجی ـ || Je serai l'exécuteur de vos ordres وتنبیهاتکزی تنفیذه قیام ایده‌جکم L'exécuteur de l'entreprise عزم اولنان مصلحتک اجراسنه قیام ایدن

On appelle Exécuteur testamentaire, celui qu'un testateur charge de l'exécution de son testament *A.* وکیل لتنفیذ الوصیة ـ منفذ الوصیة || Sa soeur l'a nommé son exécuteur testamentaire همشیره‌سی وصیتنامه‌سنک تنفیذ واجراسنه وکیل نصب ایلدی Elle est son exécutrice testamentaire بو خاتون فلانک وصیتنی تنفیذ واجرا ایچون وکیله نصب اولنمشدر

On appelle le bourreau, L'exécuteur de la haute Justice *A.* جلاد *P.* سیاستکر *T.* جلاد

EXÉCUTIF. Il se dit du pouvoir de faire exécuter les lois *A.* قوة الانفاذ القانون || Dans quelques États, la puissance exécutive est séparée de la puissance législative بعض دولتلرده قوت انفاذ قانون بشقه وقوت وضع قانون بشقه کسانک ید اداره‌لرینه مفوض ومسلمدر

EXÉCUTION. Action d'exécuter *A.* اجرا *P.* بکار آوری *T.* فعله کتورمه ـ ایشلتمه || L'exécution d'une entreprise, d'un dessein مباشرت اولنان ماده‌نک ویاخود ترتیبک فعله کتورلمسی ـ On dit, Mettre une chose, un projet en exécution یورتدرمك ـ ایشلتمك *T.* بکار آوردن *T.* تنفیذ ـ انفاذ *A.* اعلامی فعله کتورمك ـ || Mettre un arrêt en exécution تنفیذ واجرا ایتمك

Exécution militaire. V. Exécuter militairement.

On dit d'un peintre, d'un graveur, que son exécution est agréable, soignée, légère, lourde فلان رسامك عملی مطبوع ودلپسند فلان رسامك ایشی ـ واهتماملو وخفیف ویاخود ثقیلدر

On dit d'un homme capable d'exécuter hardiment quelque chose, qu'il est homme d'exécution *A.* قوی العمل ـ ماضی بجرکلو *T.* کار گذار ـ کار پرداز *P.*

EXÉCUTOIRE. Qui donne pouvoir de procéder à une exécution judiciaire *A.* ملزم الصلاحیة الی النفاذ ـ موجب الانفاذ *P.* سزاوار ساز نفاذ *T.* یورتدرمکه کرکلو ایدن || C'est le sceau qui rend un acte exécutoire مهر برسندك انفاذه صلاحیتی بر سندك انفاذینی ـ ایله مختوم اولمسنه توقف ایدر ایجاب ایدن مهر در

Il signifie aussi, l'acte qui donne pouvoir de contraindre au paiement selon les formes judiciaires || Obtenir un exécutoire اجرا وانفاذی محتوی بر امر تحصیل ایتمك Délivrer un exécutoire اجرایی امر حکم اصدار ایتمك

EXEMPLAIRE. Qui peut servir d'exemple *A.* واجب العبرة عبرت اولدجق *T.* شایان عبرت ـ عبرتنما ـ عبرتفرما *P.* || Vertu, piété exemplaire شایان عبرت اولدجق صلاح حال شایان عبرت اولدجق مسلك تعبد وتنسك Vie exemplaire مثلات pl. مثلة *A.* Châtiment, punition exemplaire ـ پسندیده سائرلره موجب عبرت *T.* تنکیل عبرةً للسائرین ـ اولدجق تادیب

Il se dit aussi de chaque livre imprimé en un ou plusieurs volumes *A.* نسخة pl. نسخ || Il n'y a que deux exemplaires de ce livre dans tout Paris پارسده بو کتابدن یالکز ایکی نسخه موجود قالمشدر Faire saisir les exemplaires d'un livre بولنان نسخه‌لرك مجموعنی ضبط ایتدرمك

EXEMPLAIREMENT. D'une manière exemplaire *A.* عبرةً للسائرین || عبرت اولدجق وجهه *T.* عبرتسازانه *P.* علی وجه العبرة ـ Il a été puni exemplairement سائرلره موجب عبرت اولدجق وجهله تادیبی اجرا اولندی

EXEMPLE. Ce qui peut servir de modèle *A.* عبرت pl. عبر ـ مثال pl. امثال *P.* نمونه *T.* اورنك ـ امثال || Bon exemple

Mauvais exemple خیره عبرت اولەجق - وسیلهٔ خیر اولەجق امثال شرّ وکریهیه امثال اولەجق وضع مذموم - سوءِ مثال Dangereux exemple مثال مورث الآفت - مثال منتج الخطر Exemple de vertu صلاح حالە امثال والملال Donner l'exemple نمونه اولمق - مثاله وسیله اولمق - عبرت اولمق Proposer un exemple مثال در میان ایتمك - مثال سرد ایتمك Montrer l'exemple مثالی عرض ایتمك Prêcher d'exemple موجب مثال اولەجق اعمال ایله خلقه نصیحت ایتمك موجب عبرت اولەجق - Les exemples conduisent plus efficacement à la vertu que les préceptes عبر وامثال قواعد موضوعەدن زیاده مرشد طریق صلاح اوله کلدیکی درکار Ne vous réglez pas sur son exemple انك امثالنی کندویه در اندن اخذ عبرت ایله سالك اولمه - بدرقهٔ طریق ایلمه افعال واعمالکی آنك امثالنه تطبیق ایلمه - Vous en avez un bel exemple devant les yeux کوزك اوکنده بر مثال مدت II a laissé l'exemple de sa vie à ses enfans خیر طورر حیاتنده مألوف اولدیغی صورت تعیشك امثالنی اولادینه فلانك طور Prendre exemple sur quelqu'un ترك ایتمشدر بر Profiter d'un bon exemple ومسلکنی امثال اتخاذ ایتمك Un écolier qui مثال خیر اشتمالدن منتفع ومتنعم اولمق est l'exemple de toute sa classe درسداشلری ایچنده C'est un homme d'exemple وسیلهٔ امثال اولەجق بر طالبدر امثال اولەجق بر مرد کریم الخصالدر - On dit, Faire un exemple de quelqu'un, ou le faire servir d'exemple *T.* بر کمسنەیی سائرلره عبرت ایتمك - Il se dit aussi d'une chose qui est pareille à celle dont il s'agit, et qui sert pour l'autoriser ‖ Ce que vous dites est sans exemple دیدیککز شیئك امثالی Cela est sans exemple بو هیچ امثالی یوقدر - نا مسبوقدر Donnez-m'en un exemple بو بابده بر کیفیت بلا امثالدر Je vous en trouverai cent exemples dans امثال عرض ایلمه l'histoire کتب تواریخده یوکا دائر یوز امثال وار در Alléguer un exemple, citer un exemple - اتیان مثال ایتمك Cela ne fait point exemple بو شیء امثال ذکر امثال ایتمك Cet exemple tire à conséquence بو امثال آخره ساری اولمز اوله بیلور

Par exemple. Expression dont on se sert pour expliquer ce qu'on a dit *A.* مثلاً *P.* بمثل *T.* فرضا

Exemple, au feminin, signifie, le modèle sur lequel l'écolier qui apprend à écrire, forme ses caractères *A.* مثال المشق - Il se dit aussi des caractères que l'écolier forme sur ce modèle d'écriture *A.* حروف المشق

EXEMPT. Qui n'est point sujet à... *A.* معاف *P.* مسلّم - آزاده *T.* سربست ‖ Les gentilshommes sont exempts de taille زمرهٔ زمرهٔ ارباب حسب - کشیزادکان تکالیفدن معاف ومسلّمدر Les écclésiastiques sont exempts de logement تکالیفدن معافدر de gens de guerre طایفهٔ رهبان عسکری قوناغی تکلیفندن معافدر Il est exempt de tutelle et de curatelle وصی وولیدن معافدر On oblige tout le monde à cela, exempts ou non exempts بو شیئه معاف وغیر معاف جملەسنی مجبور ایدرلر

Il signifie aussi, garanti, préservé *A.* مأمون - بریء - سالم *P.* آزاده *T.* صیغنمش ‖ Cette seule ville a été exempte de la maladie, de la contagion یالکز بو بلده خستەلکدن وسرایت مرضدن مأمون وسالم قالمشدر - On dit aussi, Exempt de douleur دنیاده بریء من کدردن مأمون Nul n'est exempt de la mort آزادهٔ مرك بر کمسنه یوقدر - الممات بر کمسنه یوقدر

EXEMPTER. Rendre exempt, affranchir *A.* عفو *P.* مسلّمی معاف قلمق *T.* آزاده کردن - بخشیدن ‖ On l'exempta du service خدمتدن معاف ایلدیلر Exempter de taille تکالیفدن معاف ایتمك

Exempté. *A.* معاف *P.* آزاده *T.* معاف

EXEMPTION. Exception à une obligation commune *A.* معافیت *P.* مسلّمی - آزادگی *T.* معافلق ‖ Exemption de toutes charges publiques جمیع تکالیفدن معافیت Obtenir des lettres d'exemption معافنامەلر - معافیتی حاوی اوامر تحصیل ایتمك جانب تحصیل ایتمك Le Roi leur a accordé une exemption پادشاهدن حقلرینه معافیت احسان اولندی

EXERCER. Dresser, former, instruire à quelque chose *A.* تعلیم - تدریب *P.* آموختن *T.* اوکرتمك ‖ Exercer des soldats عسکری نفراتنی تعلیم ایتمك Exercer des chiens à la chasse - صیده اضرا ایتمك - کلابی صیده تعلیم ایتمك S'exercer à faire des armes صیده الشدرمق - صیده یاوریمق S'exercer à la patience, à toutes les vertus اعمال اسلحەیی تعلّم ایتمك صبر وتحمله وحال اقتصاده وبالجمله اعمال صالحەیه تدریب نفس ایتمك Dieu laisse vivre les méchants pour exercer les bons جناب حکیم مطلق اخیاره مدار تعلیم اولمق ایچون اشرارك بقالرینی تجویز ایدر

Et faire mouvoir pour mettre en état de mieux faire certaines fonctions *A.* تعويد للحركة والعمل ـ اعمال *P.* حركته ـ ايشلتمك *T.* بحركت آلفتيدن ـ جنبانيدن وجودى آلشدرمق || Il faut exercer modérément son corps اعتدال اوزره عمل وحركته آلشدرمق اقتضا ايدر Exercer ses jambes اقدامى حركت وعمله آلشدرمق Il est allé dans la plaine exercer ses chevaux آتلرينى حركته آلشدرمق انچون صحرايه چيقدى — Figur. || Exercer son éloquence, son esprit, son industrie, sa plume فصاحت وبلاغتنى وفكر وذهننى وعلم ومعرفتنى وقلمنى ايشلتمك Exercer sa mémoire اعمال ايتمك ـ قوت حافظه‌يى ايشلتمك

Exercer la patience de quelqu'un. C'est mettre sa patience en épreuve *A.* ابتلا ـ تجربة ـ امتحان *P.* آزمودن *T.* دنه‌مك || Je ne fais qu'exercer sa patience فلانك بضاعة صبرينى صبرينى محك تجربه وامتحانه ـ امتحان ايتمكده يم ضرب ايلمكدن خالى دكلم

Il signifie aussi, pratiquer *A.* استعمال ـ اعتمال *P.* بكار بردن *T.* قوللنمق ـ ايشلمك || Exercer un art, une profession بر حرفتى وبر صنعتى استعمال ايتمك Il est habile dans la profession qu'il exerce اعتمال ايلديكى حرفتده اعتمال صاحب مهارت وحذاقتدر Exercer le commerce اجراى ـ طبابتى اعتمال ايتمك تجارت ايتمك la médecine فنّ طبابتى استعمال ايتمك ـ طبابت ايله اشتغال ايتمك طبابتى ايشلمك ـ

Exercer une charge, signifie, en faire les fonctions *T.* اجرا ايتمك || Il y a tant de temps qu'il exerce la charge de président شو قدر وقتدنبرو فلان مقامك رياستنى اجرا ـ رياست مقامنى اداره ايدر ـ ايتمكده در — Exercer son droit, son action, c'est en user *T.* استحقاقنك ـ حقنى اجرا ايتمك مقتضاسنى اجرا ايتمك — Exercer l'hospitalité, c'est la pratiquer ـ مهماندوستى وغريبنوازلق حقنى اجرا ايتمك Exercer sa libéralité, sa clémence, sa charité, c'est en faire des actes سخاوت طبعنى ورأفت ورحمت لازمه‌سنى اجرا ايتمك

On dit, Dieu se plaît à exercer les bons, les gens de bien جناب حق اهل برّ وخيرى ابتلا ايتمك عادت اليه‌سيدر

Exercé. *A.* معلّم *P.* آموخته *T.* اوكرنمش

EXERCICE. Action par laquelle on exerce *A.* عمل *P.* كار *T.* ايش || Long, pénible exercice عمل مديد ومتعب ـ ايشلمه Cela ne s'apprend que par un long exercice بونك تحصيلى عمل مديده محتاجدر Il faut que je me remette en exercice تكرار ايشه مباشرتم اقتضا ايدر Se tenir en exercice كار وعمله مداومت ايتمك

En termes de guerre, Faire l'exercice, c'est s'exercer au maniement des armes *A.* اعمال الاسلحة *T.* سلاح تعليمنى ايتمك || Ces soldats font fort bien l'exercice اشبو نفرات تعليماريني اسلوب احسن اوزره ايدرلر Le major a fait faire l'exercice au régiment بيك باشى آلايك نفراتنه تعليم ايتدردى ـ سلاح تعليمنى ايتدردى ـ

Exercices, au pluriel, se dit des diverses choses que les jeunes gens apprennent dans les Académies, comme monter à cheval, faire les armes, etc. *A.* pl. انواع التعلّمات الشاقة *T.* درلو درلو زورباززلق تعليملرى — Et de l'occupation d'une compagnie, d'une Académie *A.* شغل pl. اشغال *P.* كار *T.* ايش || Les exercices Académiques اشغال دار العلوم Les exercices ordinaires de l'Académie des sciences دار العلومك اشغال معيّنهٔ روزمرّه‌سى — Et de certaines conférences où les écoliers repondent sur quelque partie des humanités *A.* مباحثات علميّة

Exercices spirituels. Certaines pratiques de dévotion, qui se font dans les communautés religieuses *A.* pl. رياضات ومجاهدات On dit, Exercice de piété *A.* عمل العبادة pl. اعمال العبادة Et exercice de toutes les vertus كافّة فضايل ومبرّاتك عملى

Il signifie aussi, travail pour exercer le corps *A.* حركت *P.* جنبش *T.* حركت || Il se promène, il joue à la paume, pour faire de l'exercice حركت ايچون كزر وطوب اوينار Il aime mieux les exercices du corps que ceux de l'esprit حركات جسمى حركات ذهنه ترجيح ايدر L'exercice est bon pour la santé جنبش وحركت حفظ صحّتى موجبدر

Il se dit aussi de la fonction d'une charge *A.* خدمت || C'est son année d'exercice خدمتى سنه‌سيدر On lui a ôté l'exercice خدمتى اوزرندن رفع ايتمشلر در

Il signifie aussi, peine, fatigue *A.* تعب ـ زحمت *P.* زور *T.* يورمه || S'il m'attaque, je lui donnerai bien de l'exercice بنى رنجيده ايده‌جك اولور ايسه كندوسنه چوق زحمت كندوسنى چوق يوره‌جغم ـ ويره‌جكم Il veut que l'on fasse

tout cela en deux jours, voilà bien de l'exercice ایکی کون ایچنده بونلرك تکمیلنی استر اشته خیلی زحمتدر Il aura bien de l'exercice وافر زحمت ایده‌جکدر Il donne bien de l'exercice à ses gens خدمتکارلرینه چوق زحمت ویرر — خدمتکارلرینی چوق یورار

EXÉRÈSE. Opération par laquelle on retranche du corps humain ce qui est superflu *A.* قلع الزايد

EXFOLIATIF. Il se dit des remèdes qui sont propres à faire exfolier les os cariés *A.* مسقّف العظم *T.* کمیکی قبوق قبوق صویچی

EXFOLIATION. Ce qui arrive à l'os quand il vient à s'exfolier *A.* انسقاف العظم *T.* کمیکك قبوق قبوق صویلمه‌سی || Sa plaie va bien, l'exfoliation se fait heureusement جراحتی مایل التئامدر کمیکك قبوق قبوق صویلمه‌سی دخی سهولت ایله اولور

EXFOLIER. Il ne se dit qu'en parlant des os, lorsqu'il s'en enlève de petites parcelles par feuilles *A.* انسقاف العظم *T.* کمیکك قبوق قبوق صویلمق || L'os commence à s'exfolier کمیك انسقافه یوز طوتدی

EXFOLIÉ. *A.* مسقوف *T.* قبوق قبوق صویلمش

EXHALAISON. Vapeur qui s'exhale de quelque corps *A.* بخار pl. ابخرة *P.* دور — تف *T.* طوبان || Exhalaison agréable بخار لطیف maligne بخار ردی pestilentielle بخار وبائی sulfureuse, nitreuse بخار کبریتی وبخار شورجی sèche, humide بخار یابس ورطب sensible, insensible بخار محسوس وغیر محسوس Le soleil attire les exhalaisons حرارت شمس بخاری ارضدن ابخره تسطع جاذبدر La terre pousse des exhalaisons ارض دفع ابخره ایدر — ایدر Les météores qui se forment des exhalaisons ابخره‌دن — ابخره‌دن صورتیاب اولان علایم سما تکوّن ایدن

EXHALATION. Terme de Chimie. Action d'exhaler *A.* فوران البخار — ثوران البخار *P.* برخاست تف *T.* طوبانك دم فوران بخارده || Au moment de l'exhalation چیقمه‌سی

EXHALER. Pousser hors de soi des vapeurs, des esprits, etc. *A.* سطوع — اثارة *P.* بر آوردن *T.* چیقارمق || Les marais exhalent une vapeur grossière صولاق یرلر بر بخار کثیف چیقارر — اثاره ایدر — Et pousser hors de soi des odeurs *A.* افاغة — افاحة — نشر الرایحة *P.* بر افشاندن *T.* قوقو یایمق || Ces fleurs exhalent une douce odeur بو ازهاردن بر رایحهٔ لطیفه منتشر اولور Au printemps, la terre exhale des parfums agréables فصل اوّل بهار زمیندن روایح طیبه‌نك فیحانی وقتیدر

S'EXHALER. *A.* تسطّع — تثوّر *P.* بر خاستن *T.* چیقمق — قوقو یایلمق *T.* تضوّع — فوحان — Il signifie aussi, se dissiper par l'évaporation *A.* طیران فی الهوا *P.* بر هوا پراکنده شدن *T.* هوایه اوچوب طاغلمق || L'esprit de vin s'exhale شراب روحی هوایه طیران ایدر L'eau de ce marais s'exhale en vapeurs funestes بو صولاق یرك صویی هوایه‌اوچوب طاغلمغله بخارات وخیمه پیدا ایتدرر

Il signifie figur., faire dissiper *A.* دفع *P.* برطرف ساختن *T.* کیدرمك || Exhaler sa colère, sa douleur دفع غضب ودفع کدر ایتمك Exhaler sa colère en menaces حدّت خشم وغضبنی کلمات تهدید آمیز تفوّهیله دفع ایتمك Exhaler sa douleur en plaintes قلبنه مستولی اولان غم واندوهی تظلّم حالدن بحث ایدرك دفع وتسکین ایلمك — On dit aussi, Sa douleur s'est exhalée en plaintes کدری آغلشمه ایله مندفع اولدی

EXHALÉ. *A.* طایر — منتشر *P.* بر خاسته *T.* چیقارلمش — هوایه اوچوب طاغلمش *T.* بر هوا پراکنده شده *P.* فی الهوا

EXHAUSSEMENT. Élévation *A.* رفعت — سموك *P.* بلندی *T.* یوکسکلك || Donner de l'exhaussement à un mur بنایی بنانك قدّینی ترفیع واعلا ایتمك — ترفیع ایتمك

EXHAUSSER. Élever plus haut *A.* اعلا — ترفیع — اسماك القدّ *P.* بلندیدن *T.* یوکسلتمك || Exhausser un bâtiment بنایی بنانك قدّینی اعلا وترفیع ایتمك — ترفیع ایتمك

EXHAUSSÉ. *A.* مرتفع *P.* بلند گشته *T.* یوکسلمش

EXHÉRÉDATION. Action par laquelle on exclut de l'hérédité *A.* اسقاط من الوراثة — نفی الوراثة *P.* از وراثت بیرون سازی *T.* وارثلکدن چیقارمه || Cause d'exhérédation علت سقوط — نافیة الاستورات — Et l'état de celui qui est exhérédé *A.* من الوراثة *T.* وارثلکدن چیقمه — وارثلکدن دوشمه

EXHÉRÉDER. Déshériter *A.* اسقاط من الوراثة *P.* از وراثت بیرون کردن *T.* وارثلکدن چیقارمق

EXHÉRÉDÉ. *A.* ساقط من الوراثة *P.* از وراثت بیرون کرده *T.* وارثلکدن چیقارلمش

EXHIBER. Représenter en Justice. Il ne se dit que des papiers qui concernent quelque affaire *A.* ابراز *P.* نمودن *T.* کوسترمك

|| Exhiber ses titres ابراز سندات ایتمك On a contraint ce marchand d'exhiber ses registres فلان بازركان ابراز دفاتره مجبور فلان بازركانی دفترلرینی كوسترمكه مجبور ایلدیلر ـ اولدی

Exhibé. *A.* مبروز *P.* ابراز كرده ـ نموده *T.* كوسترلمش

EXHIBITION. Représentation juridique de papiers *A.* بروز *P.* نمودن *T.* كوسترمه

EXHORTATION. V. Exhorter || Forte exhortation ابرام قوی Votre exhortation ne servira de rien سنڭ الحاح وابرامڭ بر وجهله مفید اولمجغی یوقدر Il n'a pas besoin d'exhortation pour bien faire حسنات ومبرّاته الحاح وترغیبدن مستغنیدر غنیّ عن الابرامدر ـ

Et un discours chrétien et pieux qu'on fait, pour exciter à la dévotion *A.* نصح هادی الی الحق *P.* پند هدایت آمیز *T.* هدایت اوكوتی || Cette exhortation vaut bien un sermon حق یولنه هدایت ایدن نصح وپند موعظه‌یه بدل اولور

EXHORTER. Exciter quelqu'un par le discours, tâcher de le porter à faire quelque chose *A.* ابرام ـ ترغیب ـ الحاح *P.* غوریدن *T.* قندرمق || Exhorter à la paix, à l'union صلح ووفاقه الحاح ایتمك Il est endurci dans son péché, vous perdez le temps à l'exhorter ذنوب ومعاصیده تشدید قلب ایتمش اولدیغندن توبه‌یه الحاحنی التزام ایتمك اضاعهٔ اوقات قبیلندندر

EXHUMATION. Action par laquelle on exhume un corps *A.* استخراج عن القبر *P.* از گور بیرونسازی *T.* مزاردن چیقارمه

EXHUMER. Déterrer un corps *A.* اخراج عن القبر *P.* از گور بیرون كردن *T.* مزاردن چیقارمق

EXIGEANT. Qui est dans l'habitude d'exiger trop d'attention *A.* متقاضی الدقّة ـ متقاضی ـ متطلّب الدقّة *P.* دقّتجو *T.* دقت آراشدریجی

EXIGENCE. Ce que les circonstances demandent que l'on fasse *A.* اقتضا || Selon l'exigence du cas اقتضای حاله كوره Selon l'exigence du temps وقت وحالڭ اقتضاسنه كوره Selon l'exigence des affaires صورت امورڭ موجب ومقتضاسنه اموره وصالحڭ اقتضاسنه كوره ـ كوره

En parlant de quelqu'un qui est trop exigeant, on dit, Il est d'une exigence insupportable متقاضیٔ تحمّلگداز در Il pousse trop loin l'exigence طلب وتقاضاسنی حدّ افراطه ابلاغ ایدر تقاضاده حدّ افراطی تجاوز ایدر ـ

EXIGER. Demander quelque chose par droit *A.* تقاضا ـ ابتغا ـ مطالبة *P.* خواستن *T.* استمك || N'exiger rien au-delà de ce qu'il faut لزومندن زیاده مطلوب ایلمامك Cet impôt est révoqué, on ne l'exige plus بو تكلیف لغو اولنمش اولمغله فیما بعد مطالبه اولنه‌جق دكلدر ـ Et faire fournir une chose par une espèce de droit soutenu de la force || Exiger d'une province des contributions مملكتدن سالیانه مطلوب ایتمك ـ تقاضای سالیانه ایتمك ـ Et obliger à quelque chose au-delà de ce qui est dû || C'est un usurier qui exige de gros intérêts ربوای فاحش ـ ربح گران مطالبه ایدن معامله‌جیلردندر استر معامله‌جیلردندر C'est un homme qui exige des devoirs et des respects qui ne lui sont pas dus حدّندن زیاده تقاضای تعظیمات ایدر بر آدمدر

Il signifie aussi, obliger à de certaines choses *A.* ایجاب ـ حتم *P.* واجب كردن *T.* واجب قلمق || Votre naissance, votre honneur, votre gloire exigent cela de vous عرض وناموسڭ وشان وشرفڭ وحسب ونسبڭ بو كیفیتی حتم وایجاب بو كیفیته سنی مضطرّ ومحتاج ایدر ـ ایتدرر Cette charge exige une grande assiduité بو مأموریت مداومت عظیمه‌یی موجبدر Les devoirs de la société exigent qu'on ménage l'amour-propre des hommes شروط معاشرت خلقڭ خودپرورلكنه مدارایی ایجاب ایدر

EXIGIBLE. Qui peut être exigé *A.* لایق ـ ممكن التقاضا للمطالبة *P.* خواستنی *T.* استنور ـ استنه بیلهجك || Ces droits ne sont plus exigiles اشبو حقوق فیما بعد لایق مطالبه دكلدر Une dette exigible قرض ممكن التقاضا

EXIGU. Fort petit, modique *A.* نزیر *P.* اندك *T.* آز

EXIGUÏTÉ. Petitesse, modicité *A.* نزارت *P.* اندكی *T.* آزلق

EXIL. Bannissement *A.* نفی ـ جلا *P.* ازدیار بیرون رانی نفی *T.* سوركون || Long, fâcheux exil از دیار جدایی ـ نفی مدید ومعذب Envoyer en exil نفی واجلا ایتمك Aller en exil منفی اولمق Être en exil منفاید كتمك Il est revenu d'exil نفیدن عودت ایلدی Il a été rappelé d'exil قیدی نفیدن اطلاق اولندی Son ambassade est un honnête exil فلانڭ سفارته مأموریتی شرفلو بر نفی صورتیدر ـ Figur. || La terre est pour l'homme un lieu d'exil بو دار فنا انسان حقنده محض منفا در L'éloignement de la Cour est un exil pour un courtisan قرب پادشاهیدن هجران ومباعدت بر

ندیمه کوره نفی منزلسنده در Le lieu où il est, est un lieu d'exil pour lui اقامت ایلدیکی محل کندویه منفا کبیدر

EXILER. Envoyer en exil *A.* نفی ـ تغریب ـ اجلا *P.* از دیار دور کردن ـ از دیار جدا کردن ـ دیار راندن *T.* سورکوند کوندرمک ـ سورمک || On l'a exilé du royaume درون ملکدن نفی اولندی

S'EXILER, signifie, s'éloigner, se retirer *A.* انزوا ـ اعتزال ـ اختیار العزلة *P.* عزلتگزین شدن *T.* بر یره چکلمک

EXILÉ. *A.* منفی *P.* از دیار رانده *T.* سورکون اولمش ـ Il est aussi substantif || On a rappellé les exilés منفیلر اطلاق سورکونلر ـ اولندی

EXISTANT. Qui existe *A.* موجود *P.* هستند *T.* وار اولان ـ || On a saisi tous ses biens existants موجود اولان بولنان مالنک مجموعی ضبط اولندی

EXISTENCE. L'état de ce qui existe *A.* وجود ـ موجودیت *P.* هستی ـ بودی *T.* وارلق || L'existence de Dieu حضرت واجب الوجودک موجودیتی L'existence des choses créées وجودی ـ خلایق وکائناتک موجودیتی Tout ce qui est au monde tient son existence de Dieu کافهٔ کائنات جناب خالق الکونیندن وجود پذیر در Les effets qu'il demande ne sont plus en existence مطلوبی اولان اشیانک وجودی یوقدر ـ مطلوب اولان اشیا موجود دکلدر

EXISTER. Être actuellement *A.* وجود *P.* هستن *T.* وار اولمق || Toutes les créatures qui existent موجود ـ کافهٔ موجودات اولان کافهٔ خلایق Il s'est saisi de tous les effets de la succession qui existaient موجود اولان اموال ترکه‌نک مجموعنی ضبط ایلدی

EXODE. Le second livre du Pentateuque, dans lequel Moïse a écrit l'histoire de la sortie des Israélites hors de l'Égypte *A.* سفر کتاب الهجرة ـ الخروج

EXOINE. Terme de Jurisprudence. Certificat qui prouve que celui qui devrait comparaître en personne, est dans l'impossibilité de le faire, au moyen de quoi il est excusé *T.* تحقق عذر شرعی‌یی مصدق سند

EXOPHTALMIE. Sortie de l'oeil hors de son orbite *A.* جحوظ ـ نتوص العین ـ العین *P.* بیرون آمدن چشم از خانه اش *T.* کوزک طومالمسی ـ کوزک اویوندن اویناماسی

EXORABLE. Qui se laisse fléchir par les prières *A.* مساهل ـ سهل العطف ـ سهل الانعطاف ـ رؤف *P.* مهربان ـ مهربانکار *T.* اسرکیجی || Montrez-vous exorable à mes voeux اظهار رأفت ایله ـ رجا ونیازمه اظهار مساهلت ایله

EXORBITAMMENT. Excessivement *A.* مفرطاً ـ علی وجه الافراط *P.* بیرون از دائرهٔ اعتدال ـ بیرون از اندازه *T.* اشوری وجهله

EXORBITANT. Excessif, qui passe de beaucoup la mesure *A.* مفرط ـ فوق الحد والقیاس *P.* بی اندازه ـ بیحد وقیاس ـ خارج از اعتدال ـ نا محدود *T.* اشوری || Il est d'une taille, d'une grosseur exorbitante فلان کمسنه‌نک قد وقامتی وضخامت وجودی مفرط وبی اندازه در Dépense exorbitante مصرف بی قیاس وبی اندازه ـ مصرف مفرط Pouvoir exorbitant دائرهٔ حکومت مفرطه ـ Autorité exorbitante رخصت مفرطه بیحد وبی اندازه ـ اعتدالدن خارج حکومت مفرطه حکومت

EXORCISER. Se servir des paroles de l'Église pour chasser les démons *A.* قرائة الدعاء الاستعاذة *P.* دعای استعاذه خواندن *T.* استعاذه دعاسنی اوقومق || Exorciser les démons استعاذه دعاسی قرائتیله اجنی‌یی دفع ایتمک ـ On dit aussi, Exorciser un possédé استعاذه دعای کمسندیه اولان ممسوس جنّ چارپمش کمسندیه دعای استعاذه ـ قرائت ایتمک — Et exorciser l'eau, le sel صویه وطوزه دعای استعاذه اوقومق ـ اوقومق

EXORCISME. Paroles dont on se sert pour chasser les démons *A.* دعاء الاستعاذة || Pendant que le prêtre faisait les exorcismes فلان راهب دعای استعاذه‌یه مشغول ایکن On chassa les démons, on délivra ce possédé à force d'exorcismes اجنی‌یی وفلان ممسوسک علتنی دعای استعاذه قرائتیله دفع ایتدردیلر

EXORCISTE. Celui qui exorcise *A.* مستعیذ *P.* دعا خوان استعاذه *T.* استعاذه دعاسنی اوقویان

EXORDE. Première partie d'un discours oratoire, qui sert à concilier l'attention de l'auditeur *A.* مقدمه pl. مقدمات *P.* سر سخن ـ سر گفتار *T.* سوز باشلانغیجی || Exorde long مقدمهٔ طویله ـ court مقدمهٔ مختصره Exorde tiré du sujet, des circonstances مقدمهٔ مفصله مادّه ایچندن ومادّده جریان ایتمش حالاتدن اخذ اولندرق تمهید اولنان مقدمه Il entre d'abord en matière sans exorde بلا مقدمه صدده آغاز ایدر Sans faire d'exorde بسط مقدمه ـ تمهید مقدمه ایتمکسزین

ایتمیدرک

EXOSTOSE. Tumeur osseuse contre nature, qui s'élève sur la surface de l'os *A.* شجرة العظم *P.* آماس استخوان *T.* کمیککٔ طوملمدسی

EXOTÉRIQUE. Extérieur, public *A.* خارجی *P.* بیرونی *T.* دیش ـ طشره‌ده‌کی

EXOTIQUE. Étranger, qui n'est pas naturel au pays *A.* اجنبی *P.* بیگانه *T.* یبانجی

EXPANSIBILITÉ. Qualité par laquelle les corps fluides tendent à occuper un plus grand espace *A.* قوة الانبساطیة *P.* یارای گستردکی *T.* یایلمه قوتی

EXPANSIBLE. Qui est capable d'expansion *A.* ممکن الانبساط *P.* گستردنی *T.* یایلد بیلور

EXPANSIF. Qui a la force de s'étendre *A.* موجب الانبساط *P.* گسترانندە *T.* یایدریجی || Il y a dans l'air un principe expansif هواده مایهٔ موجب الانبساط وار در

EXPANSION. Action ou état d'un corps fluide qui se dilate *A.* انبساط ـ باسطیت *P.* گستردگی *T.* یایلمه || L'expansion de l'air par la chaleur شدت حرارت تقریبیله هوانک انبساطی

Il se dit en Anatomie, du prolongement de quelque partie *A.* امتداد ـ استطالة *P.* درازی *T.* اوزانمه || Expansion membraneuse du genou غواشیٔ رکبه‌نک امتدادی

EXPATRIATION. Action de s'expatrier, ou état de celui qui est expatrié *A.* تغرب ـ جلاء عن الوطن ـ مهاجرت عن الوطن ـ اغتراب *P.* از بوم وزاد جدایی *T.* یورددن آیرلمه

S'EXPATRIER. *A.* ترک الدار والدیار ـ ترک الوطن *P.* ترک زاد وبوم کردن *T.* یورددن ایرلمق

EXPATRIÉ. *A.* تارک الوطن ـ مهجور عن الوطن *P.* از زاد وبوم جدا شده *T.* یوردندن ایرلمش

EXPECTANT. Qui a droit d'attendre, d'espérer *A.* مستحق بالاستحقاق ـ التوقع *P.* مترقب شایستهٔ امیدواری *T.* اومغه کرکلو || Médecin expectant à l'Hôtel-Dieu فلان مسند ایچون توقعه مستحق اولان طبیب || Il y a deux expectants sur la nomination de ce chapitre بو منصب ایچون ایکی نفر مترقبین بالاستحقاق وار در

EXPECTATIF. Qui donne droit d'attendre, d'espérer *A.* موقوف علی انتظار الوقت المرهون *P.* وابستهٔ چشمداشت وقت *T.* وقتنی بکلمکه باغلو مرهون وقت || Grâce expectative مرهونه موقوفاً ارزانی قلنان انعام واحسان Les grâces expectatives que la Cour de Rome donnait autrefois, sont supprimées ریم پاپاسی طرفندن وقت مرهونه موقوف اولدرق مقدما ویریلاو کلمش انعامات لغو اولنمشدر

EXPECTATIVE. Il se dit d'une espérance fondée sur une promesse, sur de belles apparences *A.* امل ـ مأمول *P.* امید داری *T.* اومو || Il n'a encore rien obtenu à la Cour, mais il est toujours dans l'expectative بو آنه قدر سرای همایونده بر درلو خدمت تحصیل ایده‌مامش ایسه ده الی الآن مأمولده در Il vit toujours dans l'expectative دائم الاوقات مأمول ایله کچینور

Il se dit aussi, d'une espèce de droit de survivance qu'on donne en certains pays || Le Roi d'Espagne lui a donné l'expectative de cette charge فلان منصب صاحبنک وفاتی تقریبیله محلولیتی تقدیرنده توجیه اولنمق اوزره اسپانیا قرالی وقت ـ طرفندن بر وجه تأجیل کندویه تخصیص اولنمشدر محلولیتنده مرهوناً اسپانیا قرالی طرفندن فلانه تخصیص اولندی

EXPECTORANT. Il se dit des médicamens qui font expectorer *A.* مقشع ـ دافع البلغم ـ نازع النخاعة ـ ناخم *P.* بلغم ران *T.* بلغم سوکیجی || Remèdes expectorants ادویهٔ مقشعه ـ ادویهٔ نازعة النخاعة ـ بلغم سوکیجی علاجلر

EXPECTORATION. Action d'expectorer *A.* قشع ـ اندفاع البلغم *P.* بلغمرانی *T.* بلغم سوکلمدسی

EXPECTORER. Chasser par les crachats les humeurs visqueuses, attachées aux parois des bronches pulmonaires *A.* تقشع ـ تنخم ـ دفع البلغم *P.* بلغم راندن *T.* بلغم چیقارتمق || Expectorer un abcès بر وجه تقشع ورمک ماده‌سنی چیقارتمق

EXPÉDIENT. Moyen de terminer une affaire *A.* تدبیر pl. تدابیر ـ بدو ـ بدوات pl. بدیهة ـ بدایه pl. *P.* چاره *T.* بولش || Trouvez-moi quelque expédient بکا بر تدبیر بول C'est un homme d'expédient صاحب بدوات ـ صاحب بدیهه بر آدمدر بولشلیدر ـ اهل رأی وتدبیر در ـ بر آدمدر Proposer des expédiens تقدیم ایراد تدابیر ایتمک Donner des expédiens تدارک تدابیر ایتمک Prendre des expédiens تدابیر ایتمک ـ On dit, il est expédient, pour dire, il est à propos *A.* تدبیر حسن ـ صایب *P.* تدبیر نیک *T.* حسن تدبیر || Il est expédient de faire cela بونی ایتمک حسن تدبیر در تدابیر صایبه‌دندر ـ محض تدبیر صوابدر ـ

On dit en termes de Palais, que cet arrêt a été rendu par

expédient, pour dire, que les avocats n'ont point plaidé, mais
qu'ils se sont conciliés مصالحهٔ جانبين ايله قطع اولنان
بطريق المصالحه قطع - دعوا ايچون ويرلمش بر قطعه اعلام
نزاعى مشتمل بر قطعه اعلام

EXPÉDIER. Hâter la conclusion d'une affaire *A.* خرق المصلحة
كار *P.* تنظيم الحال سريعًا - تمشية الامر - سوق المصلحة -
ايشى چابكجه - ايشى يورتدرمك - ايش سورمك *T.* راندن
بر ايشى يرتوب كسمك - بتورمك || Expédier une affaire
مصلحتى سرعت ايله يورتدرمك Expédiez-moi cela au plus
tôt بو ايشى بر قدم اقدم يورتدريوير - Il se dit aussi des
personnes, pour dire, terminer les affaires qui les regardent ||
Ce juge expédie promptement les parties بو حاكم طرفين
- مخاصمينك مصلحتلريه سريعاً ومستعجلاً تمشيت ويرر
تيزجه كسوب بتورر - مصلحتلرينى چابكجه بتورر Expédiez
cet homme, qu'il s'en aille بو آدمك ايشنى بتور كتسون
Il l'expédia en un moment بر دقيقه ايچنده مصلحتنه تمشيت
ويردى

Expédier des marchandises, signifie, les envoyer *A.* اسارة -
T. روانيدن - براهيدن *P.* ارسال - بعث - تسبيل - تسيير
مالنى كوندرمك - يوللمق || Il a expédié ses marchandises مالنى
تسيير وارسال ايلدى - Expédier un vaisseau, c'est le faire partir
سفينه‌يى تسيير وتسبيل ايتمك - Expédier un courrier, c'est l'en-
voyer منزل چيقارمق - اولاق تسيير وارسال ايتمك

Expédier un homme, signifie, finir promptement quelque chose
de fâcheux pour lui *T.* برآدمك چاپچاق ايشنى تمام ايتمك
- Et faire mourir vite *T.* چاپچاق آخرته كوندرمك || Il a eu
une maladie qui l'a bientôt expédié اوغراديغى خسته‌لكدن
چاپچاق آخرته كوندرلدى

Il signifie aussi, dépenser, consommer *A.* استهلاك - صرف
P. تباهيدن *T.* دوكتمك - بتورمك || On leur avait donné
tant d'argent, tant de vin, de viande; ils eurent bientôt expédié
tout cela ويريلان اقچه وبو قدر خمر ولحم مدت قليله
ايچنده بسبتون صرف واستهلاك اولندى

Il se dit aussi des lettres, brevets, etc., pour dire, les revê-
tir de toutes les formes nécessaires pour les rendre valables *A.*
اصدار || Expédier un arrêt بر قطعه اعلام اصدار ايتمك

EXPÉDITIF. Qui expédie promptement les affaires *A.* مخراق
جست وچالاك - چيره كار *P.* سريع العمل - مسراع - الامور

T. يرتوب سوكيجى - چابك || C'est un homme expéditif
مخراق الامور بر آدمدر - رؤيت اموره سريع العملدر

EXPÉDITION. Action d'expédier. V. ce mot || Prompte expé-
dition تمشيت سريعه - تمشيت مستعجله

On appelle Homme d'expédition, un homme actif qui vient
promptement et habilement à bout de ce qu'il entreprend *A.*
ايش بجريجى - ايشگذار *T.* مصلحتپرداز *P.* متصرّف الامور
بجركلو آدم -

Expéditions, au pluriel, se dit des dépêches, mémoires, actes
de Justice *A.* تحريرات - اوراق || Ce courrier attend ses expé-
ditions بو اولاق اوراق وتحريراتنه منتظر در - Il se dit
aussi de la copie d'un acte, signé par un officier public *A.*
اصليله تطبيق اولنمش صورت *T.* نسخهٔ مطابقه باصلها

Expédition militaire, se dit d'une entreprise de guerre *A.*
سفر *P.* لشكر كشى *T.* عسكر چيقارمه || Il dressa de grands
préparatifs pour une expédition militaire سفرايچون تداركات
جسيمه ترتيب ايلدى Saint-Louis, au retour de sa première
expédition d'outre-mer دلان فرانسه قرالى دفعهٔ اولى اولدرق
دكز آشورى - ما وراء البحره ايتديكى سفردن عودتنده
ايتديكى سفردن عودت ايلدكده

Il signifie aussi, diligence *A.* استعجال - عجلة - سرعت *P.*
زودى *T.* چابكلك - تيزلك || Je ne vous demande point
de faveur, mais seulement l'expédition مطلوبم بر كونه مساعده
دكل انجق مصلحته عجله وسرعت اولنمسنى استرم

EXPÉRIENCE. Épreuve *A.* تجربة pl. تجارب - خبرت *P.*
آزمودگى - آزمايش *T.* صنمه || Curieuse expérience تجربهٔ
موجبة الاستغراب Nouvelle expérience تجربهٔ جديده Une
triste expérience تجربهٔ ملال انگيز L'expérience est la maî-
tresse des arts تجربه واختبار امّ الصنايعدر Je sais cela par
expérience بو مادّه بالتجربه معلوم اولان حالاتدندر J'en
ai fait l'expérience تجربه‌سنى ايتدم Les philosophes font tous
les jours des expériences de Physique حكما كل يوم حكمت
طبيعيّه‌يه دائر تجارب عديده ايدرلر L'expérience nous a ap-
pris que... بوكا دليل - تجربهٔ احوال بزه درس اولديكه
بونى اوكرتديكه - اولديكه

Il signifie aussi, connaissance des choses acquises par un long
usage || Il a vieilli dans le métier, il a une longue expérience
بو صنعتده صقال آغرتمش وتجارب مديده ايله كسب

بالتجربه وقوف ایتمشدر Il connaît le monde par expérience احوال عالمه واقف وآشنا در C'est un jeune homme sans expérience بضاعهٔ تجربه‌دن بی بهره بر نو جواندر Les affaires demandent une grande expérience تصرف امور تجارب عدیده‌یه محتاجدر

EXPÉRIMENTAL. Qui est fondé sur l'expérience *A.* مبنیّ علی التجارب || Philosophie expérimentale مبنیّ علی التجارب اولان حکمت

EXPÉRIMENTER. Faire expérience de... *A.* اختبار ـ تجربة *P.* آزمایش کردن ـ آزمودن *T.* صنمق || Si vous doutez de la vertu de cette plante, vous la pouvez expérimenter بو نباتک خاصیتنه شبهه‌ک وار ایسه تجربه‌سنی ایده بیلورسک

EXPÉRIMENTÉ. *A.* مجرّب *P.* آزموده *T.* صنانمش — Il est aussi adjectif *A.* متدرّب ـ صاحب التجربة ـ مجرّب الاحوال *P.* منجّد ـ تلخ وشیرین ـ تجربه کار ـ جهاندیده ـ کار آزموده *T.* روزگار چشیده ـ هر حالی صندیوب آکلامش ـ دنیا کورمش

EXPERT. Fort versé en quelque art *A.* ماهر pl. مهرة ـ ارباب pl. اهل المهارة والحذاقة ـ حذاق pl. حاذق *T.* اوز استاد *P.* استاد المهارة والحذاقة || Il est expert en Chirurgie فنّ جراحتده صاحب حذاقتدر

Il signifie au substantif, des gens nommés par autorité de Justice, ou par les parties intéressées, pour examiner, pour estimer quelque chose *A.* ارباب pl. اهل الوقوف ـ اهل الخبرة *T.* بیلیجی *P.* شناسا الخبرة والوقوف || Le juge a nommé des experts pour visiter l'ouvrage des maçons دیوارجی ایشنی تقدیر ایچون اهل خبره‌دن بعض کسان قبل شرعدن ارباب وقوفدن بعض کسان ـ تعیین اولندی Les parties sont convenues d'experts طرفین مخاصمین اهل خبره‌یه مراجعت اولنمق خصوصنه راضی اولمشلر در S'en rapporter au dire d'experts مادّه‌یی اهل خبره‌نک اخبارینه حواله ایتمک

EXPERTISE. Visite et opération des experts *T.* کشف || Faire une expertise بر کشف ایتمک On a nommé des architectes pour faire l'expertise des réparations de ce bâtiment بو بنانک تعمیراتنی کشف ایچون معماران تعیین اولندی — Il se dit aussi du procès verbal, du rapport des experts اهل خبره‌نک کشف اعلامی ـ اعلامی

EXPIATION. Action par laquelle on expie *A.* کفّارة ـ کفّارت الذنوب *P.* گناه شویی *T.* کناهی سلمه || Ce châtiment ne suffit pas pour l'expiation de ce crime بو قدر تأدیب فلانک جنحه‌سی ایچون مدار کفّارت اولدجق مرتبه‌ده دکلدر ـ تکفیر جرم وجنایتنه کافی دکلدر Il souffre tout avec patience pour l'expiation de ses péchés کفّارت ذنوب ایچون هر شیئده اختیار صبر وتحمّل ایدر

EXPIATOIRE. Qui expie *A.* مکفّر الذنوب *P.* گناه شوی *T.* کناه سلدریجی

EXPIER. Réparer un crime envers Dieu, une faute envers les hommes *A.* تکفیر الجرم والجنایة *P.* گناه شستن *T.* قباحتی سلدرمک || Expier ses péchés par ses prières, par ses larmes, par une longue pénitence تضرّع وابتهال واسالهٔ اشک زاری ونیاز وتوبهٔ مدیده ایله تکفیر ذنوب ایتمک On lui a fait expier ses fautes par un long exil مظهر اولدیغی نفی مدید کفّارت جرایمنه وسیله اولمشدر

EXPIÉ. *A.* مظهر الکفّارة *P.* گناهش شسته *T.* قباحتی سلنمش

EXPIRATION. L'échéance d'un terme *A.* انقضا ـ ختام *P.* انجام *T.* تمامی ـ بتمه ـ دوکنمه || Il ne reste que six mois jusqu'à l'expiration de son bail التزامی مدّتی انقضاسنه قدر ـ ختام اولنجیه قدر ـ تمامنه قدر ـ یالکز التی آی قالدی

Il se dit aussi de la fin d'un temps marqué || à l'expiration du carême صیامک مدّتی ختامنده ـ صیامک ختامنده

Il signifie aussi, l'action par laquelle on rend l'air qu'on a attiré en dedans *A.* دفع النفس ـ ردّ النفس *P.* بیرون زدن دم *T.* صولوق ویرمه ـ صولوق چیقارمه || La vie ne peut se soutenir sans l'inspiration et l'expiration بقای حیات نفسک حیات انسان نفسک جذب وردّی ـ ردّ وجذبنه موقوفدر صولوق آلوب ویرمکله ـ اولمدقچه مستمرّ وباقی اولمز باقیدر

EXPIRER. Rendre le dernier soupir *A.* تسلیم ـ فیض النفس جان تسلیم ـ دم واپسین زدن *P.* تسلیم الآخر النفس ـ الروح *T.* جان جیقمق ـ جان تسلیم ایتمک || Le voilà qui expire اشته تسلیم روح ایدر Il expira entre les bras de ses amis ـ احبابنک قوجاغنده ایکن تسلیم جان ایلدی فیض نفس جانی جیقدی Du moment qu'il eut expiré قوجاغمده اولدیغی Il a expiré dans mes bras ایلدیکی آندنبرو قوجاغمده ـ حالده طائر روحی آشیانهٔ عقبایه پرواز ایلدی ایکن تسلیم جان ایلدی

Il se dit figur. de certaines choses morales || Expirer d'amour et de jalousie غلبهٔ عشق واستيلای مرض رشك وحسد تقريبيله انفاس حيات منقطع اولمق La liberté de la république Romaine expira sous Tibère روما جمهوری سربستيتنك آخر نفسی فلان قيصرك وقتيدر La puissance d'un tel État est près d'expirer فلان دولتك آخر نفس دم واپسينی قريبدر - قوّتی قريب الظهور در

Il signifie aussi, prendre fin *A.* انقضا - اختتام *P.* بانجام - ختام بولمق - دوكنمك - بتمك *T.* تمام شدن - رسيدن التزامی وقتی فلان || Son bail expire à tel jour تمام اولمق مهلتلرك Les délais sont expirés كونده رهين ختام اولور L'année de son exercice est دوكندی - وقتی تمام اولمشدر expirée خدمتی سنه‌سی منقضی اولمشدر

Il signifie encore, rendre l'air qu'on avait aspiré *A.* ردّ النفس - صولوق چيقارمق *T.* دم بيرون زدن *P.* دفع النفس - دفع نفس ايتمك || Expirer l'air صولوق ويرمك - صولوق چيقارمق

EXPIRÉ. Il ne se dit que d'une chose qui est finie *A.* منقضی - بتمش *T.* ختام يافته - بانجام رسيده *P.* رهين بالختام - تمام اولمش - ختام بولمش - دوكنمش || Le temps est expiré منقضی اولمشدر - مدّت ختامه وسيده اولمشدر La trêve est expirée رهين - مدّت متاركه منقضی اولمشدر ختام اولمشدر

EXPLÉTIF. Il se dit de certains mots qui entrent dans une phrase sans être nécessaires, mais qui servent à exprimer avec plus de force le sentiment dont on est affecté *A.* لفظ منضم لتأكيد المعنا

EXPLICABLE. Qui peut être expliqué *A.* ممكن التفسير - ممكن الحلّ *P.* كزارشپذير *T.* آچله بيلهجك || Ce passage n'est pas explicable بو فقره ممكن التفسير دكلدر

EXPLICATIF. Ce qui sert à expliquer *A.* مفسّر *P.* كزارشساز *T.* معنا آچيجی || Commentaire explicatif شرح مفسّر Convention explicative مدار تفسير وايضاح اولهجق - معاهدهٔ مفسّره بر قطعه معاهده

EXPLICATION. Discours par lequel on explique un sens obscur *A.* كشف - شرح - حلّ *P.* كزارش *T.* آچمه - معنا ويرمه || L'explication d'une énigme بر معمّانك كشف وحلّی L'explication qu'un professeur fait des écrits qu'il a dictés معلّمك تقرير ايلديكی درسه ويرديكی معنا Cet article n'est pas clair, il peut souffrir, recevoir deux explications بو مادّه مصرّح اولمديغندن برى بربنه مختلف ايكی كونه شرحه متحملدر L'explication des songes *A.* تعبير الرؤيا *P.* كزارش خواب *T.* دوشك معناسنی ويرمه

AVOIR UNE EXPLICATION avec quelqu'un. C'est le faire expliquer sur quelque chose *A.* استكشاف الحال || J'ai eu une explication avec lui فلان كشی ايله استكشاف حالی حاوی بر مذاكره ايلدم - Il signifie aussi, s'expliquer soi-même avec quelqu'un *A.* كشف الحال - كشف ما فی البال - Demander à quelqu'un l'explication d'une injure, signifie, lui en demander raison ايقاع اولنان ستمك سبب وعلّتنی استكشاف ايتمك

EXPLICITE. Clair, formel, distinct *A.* صريح - بيّن - واضح *P.* آشكار *T.* آچق || Tous les Juifs n'avaient pas une connaissance explicite de Jésus-Christ حضرت عيسينك حالنه دائر طايفهٔ يهودك مجموعنده وقوف صريح يوغيدی Volonté explicite صريحه - ارادهٔ واضحه

EXPLICITEMENT. En termes formels et clairs *A.* صراحةً - على وجه الايضاح - ايضاحاً - على وجه التصريح - مصرّحاً *P.* آشكاره - آشكارا *T.* بر وجه آشكار - آچيقدن || Cela n'est pas explicitement dans l'acte, mais cela y est implicitement درون سندده صراحةً مذكور اولميوب ضمناً مندرجدر

EXPLIQUER. Éclaircir un sens *A.* توجيه - شرح - تفسير - حلّ *P.* كزارش كردن *T.* معنا ويرمك || Comment expliquez-vous ce passage de l'Écriture-Sainte? بو كتاب الهيك بو بحثنه نه كونه معنا - بحثنی نوجهله تفسير ايدرسك بونك حلّ وتفسيری Cela est malaisé à expliquer ايدرسك بو كلام ايكی Cela se peut expliquer en deux façons دشوار در معنايی جهت ايله تفسير اولنه بيلور Expliquer une énigme حلّ ايتمك

Il signifie aussi simplement, intepréter un auteur || Cet écolier commence déjà à expliquer les poètes Grecs بو طالب شعرای يونانك تأليفاتنه معنا ويرمكه باشلادی تأليفلرينی حلّ وتفسيره باشلادی Expliquez-moi ce passage Latin en Français لاتين لساننده اولان اشبو بحثی فرانسز لسانی اوزره شرح ايله

Il signifie aussi, déclarer, donner à entendre quelque chose

T. وا نمودن *P.* اشعار - اعلان - تبيين - بيان - افادة *A.* بلورتمك - بللو ايتمك - بيلدرمك - كوسترمك || On ne sait pas sa pensée, car il ne l'explique point ما فى الضميرى بيلدرمز - معلوم دكلدر زيرا اصلا بيان ايتمز Les rois expliquent leur volontés par la bouche de leurs chanceliers, de leurs ambassadeurs ملوك وسلاطين ارادەلرينى وكلا ويا خود سفرالرى معرفتيله افادە - سفرالرى واسطەسيله اشعار ايدرلر ايدرلر Cette proposition vous semble hardie, attendez que je l'explique بو تكليف عندكدە بى پروا عد اولنور ايسە صبر ايلە كيفيتنى بيان ايدەرم Je vais vous expliquer ma pensée فكرمى شمدى سكا افادە ايدەرم

Et enseigner *A.* افادة - تعليم *P.* آموزيدن *T.* اوكرتمك || Ce professeur explique la sphère, la Géographie, les cartes géographiques, les élemens d'Euclide بو معلم كرەيى وعلم جغرافيايى وخريطەلرك كيفيتنى وحكيم اقليدس اصولنى تعليم وافادە ايدر

S'expliquer, signifie, expliquer ce que l'on pense *A.* كشف شمدى افادۀ مرام || افادة المرام - المرام Je vais m'expliquer ايدەجكم Je ne sais si je m'explique, si vous me comprenez افادۀ مرام ايدە بيلورمى يم كلامى آكلرميسك بيلميورم Il faut faire expliquer cet homme-là شو آدمە افادۀ مرام افادۀ حال ايتدرمك - ايتدرمك اقتضا ايدر S'expliquer avec quelqu'un بركمسنە ايلە استكشاف مرامە مدار اولەجق مذاكرەيە مبادرت ايتمك

Expliqué. *A.* منحل - مشروح - مفسر *P.* گزارش كردە *T.* معناسى ويرلمش

EXPLOIT. Action de guerre signalée *A.* غزا pl. غزوات pl. فتوحات pl. فتوح pl. فتح - مآثر جليلة pl. مآثر جليل - مغازى مآثر حربيەدن *P.* فيروزى *T.* يكينلك || Exploit militaire مآثر حربيەدن Bel exploit غزاى غرا Grand exploit غزاى كبير Il s'est signalé par ses exploits مظهر اولديغى فتوح جليلە تقريبيلە غزاى جليل الشان كسب نام وشان ايلدى Glorieux exploit غزاى جليل الشان Il s'est rendu fameux par ses exploits فتوحات جليلەسى تقريبيلە صيت وشهرتى منتشر آفاق اولمشدر

Et un acte que fait un sergent pour assigner, saisir, etc. *A.* احضار مراسلة *P.* دستوك *T.* مراسلە || Exploit d'assignation احضار مراسلەسى Exploit de saisie اخذ مراسلەسى

EXPLOITABLE. Qui peut être exploité. On appelle Bois exploitables, ceux qui sont en état d'être exploités, c'est-à dire, coupés *A.* غيل لايق للقطع *P.* بيشهٔ بريدنى *T.* كسلەجك كركلو قوريلق Et biens exploitables, ceux qui peuvent être saisis par voie de Justice *A.* اموال ممكن الضبط من جانب الشرع *P.* جانب شرعدن ضبط *T.* مال گرفتنى از جانب شرع اولنە بيلور مال

Exploitable. En parlant des terres, il signifie, celles qui peuvent être cultivées entièrement *A.* ارض ممكنة الاثارة *T.* سوكيلوب سوربلە بيلەجك ير - Il se dit aussi des mines dont on peut tirer le minéral *A.* معدن لايق للاستخراج *T.* سوكيلوب آراشدريلەجق معدن

EXPLOITANT. Qui exploite. Il ne se dit que des huissiers *A.* حامل المراسلة *P.* دستوكدار *T.* مراسلە كوتورن || Officier exploitant حامل مراسلە اولان مباشر

EXPLOITATION. Action d'exploiter des terres, des mines, des bois. V. Exploiter.

EXPLOITER. Il se dit des terres, des bois, des mines. Exploiter des terres, c'est les faire valoir, les tenir en valeur *A.* اثارة الارض *T.* يرى سوكوب سورمك Exploiter des bois, une forêt, c'est les couper *A.* قطع الاشجار الغيل *P.* درختهاى بيشەرا بريدن *T.* اورمانى كسمك - قورينك آغاجلرينى كسمك Exploiter une mine, c'est en tirer le minéral *A.* استخراج المعدن *P.* كان از زمين بر كشيدن *T.* زمينى سوكوب معدن چيقارمق

Exploiter. Donner des exploits, des assignations *A.* اعطاء المراسلة *P.* دستوك دادن *T.* مراسلە ويرمك

EXPLOITEUR. Celui qui fait exploiter des terres *A.* مثور الارض *T.* يرى سوكوب سورن - et celui qui exploite des mines بحاث المعدن *A.* *P.* كان از زمين بر كشان *T.* زمينى سوكوب معدن چيقاران

EXPLORATEUR. Celui qu'on envoie à la découverte d'un pays, pour en connaître l'étendue, et celui qu'on envoie dans les Cours étrangères, pour en découvrir les sentimens *A.* مأمور بكشف الاحوال - مستكشف الحال - الاحوال متجسس *P.* گماشتە *T.* آرامغە مأمور بكشف احوال || Ce ministre est un grand explorateur استكشاف احوالدە حاذق وكامل بر وكيل دولتدر Il a employé d'habiles explorateurs dans cette Cour فلان دولتدە تجسس احوالە ماهر ومتفنن آدملر استخدام ايلدى

EXPLOSION. Éclat, mouvement que produisent la poudre à canon et d'autres matières combustibles, lorsqu'elles s'enflamment علو - علولنمه .T آتش انگیزی .P فوران اللهیب .A جبل آتشفشاندن مواد فشقرمدسی || Explosion d'un volcan فوران لهیب طوب رعد آشوب نارینه‌نک فورانی d'un canon

EXPORTATION. Action d'exporter. V. Exporter || Faire des lois contre l'exportation de l'argent نقودک درون ملکدن اخراجی نقودک دیار آخره ممنوعیتنی حاوی قانون وضع ایتمک Marchandises d'exportation et d'importation نقلی منعنی حاوی دیار آخردن کتوریلوب ادخال اولنان ودرون ملکدن چیقاریلوب دیار آخره نقل ایتدریلان اموال

EXPORTER. Transporter hors d'un État des marchandises .A اجراج عن الملك .P از ملك بیرون آوردن .T ملکدن ملکدن - دیار آخره نقل ایتدرمک - طشره کوندرمک چیقارمق

EXPOSANT. Celui qui expose ses prétentions dans une requête .A صاحب العرضحال .P داد خواه .T عرضحال ایدن || Les raisons de l'exposant صاحب عرضحالک بسط ایلدیکی Les preuves et les titres de l'exposant صاحب اسباب وعلل عرضحالک بسط ایلدیکی براهین ودلایل وتقدیمکردهسی اولان حجج وسندات

EXPOSÉ. Ce qui est déduit dans une requête .A مضمون - انها .T نموده - عرضه داشت .P مفاد - منها || On l'aurait condamné sur l'exposé de sa requête عرضحالنک انهاسنه مبنی عرضحالنک علیهنه حکم جریان ایتمک اقتضا ایدر ایدی Une rémission obtenue sous un faux exposé, n'a point lieu مضموننه کوره خلاف انهایه مبنی تحصیل اولنان عفو باطلدر

EXPOSER. Mettre en vue .A عرض .P پیش نظر نهادن .T کوسترمک || Exposer un corps mort نمودن - پیش نظر آوردن - میتی نظر ناسه عرض ایتمک Exposer en spectacle à tout le monde نظرگاه عالمه عرض ایتمک Exposer sur la roue le corps d'un voleur de grands chemins مظهر سیاست اولمش رهزنک لاشدسنی شکنجه واذیت چرخنه ربط ایدەرک انظار ناسه عرض ایتمک À cette cérémonie, on exposa les plus belles tapisseries de la Couronne فلان رسمک وقت اجراسنده موجود خزینهٔ همایون اولان تزیین حجراته مخصوص اقمشهٔ رنگارنگ ذیقمتک انفس واعلاسی معروض نظرگاه ناس اولمشدر - Exposer en vente

.A صاتیلق .T بفروخت عرض کردن .P عرض الی البیع اثاث بیتی بیعه || Exposer des meubles en vente ایتمک منزلی صاتیلق Exposer une maison en vente عرض ایتمک ایتمک

Exposer de la fausse monnaie. C'est en répandre dans le commerce .A نقد ناسره .P نشر الزیوف - ترویج الزیوف قلب اقچه طاغتمق .T پاشیدن

Il se dit aussi en parlant des charges, des dignités .A عرض کوز اوکنه قویمق .T عرض فی الانظار - فی معرض الانظار || Cette charge expose aux yeux de tout le monde فلان منصب صاحبنی نظرگاه کافهٔ عالمه عرض ایدر مقولەدندر Songez que le poste où vous êtes, vous expose aux yeux de toute la terre بولندیغک مقام سنی کافهٔ جهانک نظرینه عرض والقا ایدر مقولەدن ایدوکنی خوشجه ملاحظه ایله - Et de ceux qui les occupe || Ceux qui occupent des places, sont exposés à la vue du public - ارباب مناصب معرض انظار انامدرلر نظرگاه خواص وعوامدرلر

Il signifie aussi, placer, tourner de certain côté .A توجیه روی جیزرا - بفلان طرف گردانیدن .P عرض - الوجهة بفلان طرف نمودن .T یوزینی قارشولتمق || Exposer au Nord فلان شیئک وجهەسنی شمال جانبنه عرض وتوجیه ایتمک Il faut prendre garde à bien exposer ce bâtiment, cet escalier بو بنانک وبو نردبانک یوزینی لایقی یوزینی مناسب طرفه - اوزره توجیه ایلمکه دقت ایتملو در Exposer au soleil levant مشرق قارشولتمغه دقت ایتملو در طرفنه عرض وتوجیه ایتدرمک Exposer des meubles à l'air متاع بیتی روزکاره قارشو عرض ایتمک Exposer du linge au soleil pour le faire sécher بزی لاجل التجفیف تشریر ایتمک کونشه سرمک - کونشه عرض ایتمک -

Et déduire, expliquer, faire connaître .A بیان - بسط - انها - کوسترمک .T در میان کردن - عرضه داشتن .P سرد - برکمسنه افکارینی سرد || Exposer ses pensées بیان ایتمک بر واقعدیی بسط وبیان ایتمک un fait وبیان ایتمک Exposer une difficulté pour la faire résoudre بر مشکل لاجل الحل در میان ایتمک Exposer dans une requête les motifs et les raisons qu'on a de demander une chose بر شیئک استدعاسنی ایجاب ایتمش علل واسبابی درون عرضحالده بسط وبیان ایتمک Je vous ai exposé l'état de l'affaire

كيفيت حالى طرفكه بيان ايلدم Exposer vrai واقعه مطابق
انهاى صحيح ايتمك ـ اولدرق سرد وبيان ايتمك Ex-
poser faux انهاى كاذب ايتمك ـ خلاف انها ايتمك Ex-
poser sa commission بر كمسنه مأموريتنى عرض وانها ايتمك
Et mettre en péril A. القاء الى ـ عرض الى الخطر ـ اخطار
القاء الى التهلكة ـ الخطر P. بخطر ـ در خطر انداختن
بمعرض خطر انداختن ـ عرض كردن T. تهلكه يه قويمق
مخاطره يه ـ معرض خطره القا ايتمك ـ عرضۀ خطر ايتمك ـ
تهلكه يه اوغراتمق ـ دوشورمك || Exposer sa personne, sa vie
pour le service du prince بر كمسنه نفسنى خدمت پادشاهيده
خدمت شاهانده جان فدا ايتمك ـ مخاطره يه القا ايتمك
Vous vous exposez un peu trop نفسكى معرض خطره چوقجه
القا ايدرسك Vous vous êtes exposé légèrement ارتكاب
تهلكه ده خفيف مشربلك ايلدك S'exposer à la mort
معرض هلاكه القاى نفس ايتمك Exposer son honneur, sa
réputation, sa gloire عرضنى ونام وشهرتنى وشان وناموسنى
معرض خطره القا ايتمك ـ عرضۀ مخاطره ايتمك S'exposer
au hasard بختك كليشنه تبعيّة اختيار مخاطره ايتمك Être
exposé à la raillerie مظهر هزل واستهزا اولمق مخاطره سنه
القاى نفس ايتمك S'exposer à être tué قتل اولنمق
مخاطره سنه القاى نفس ايتمك S'exposer à recevoir un
affront مظهر ترذيل اولمق مخاطره سنه القاى نفس ايتمك
Être exposé à la risée, à la médisance عرضۀ تمسخر وهدف
تير لوم وتعييب اولمق Cela vous expose à de grands périls
مخاطرات ـ بو كيفيت سنى مهالك عظيمه يه القا ايدر
جسيمه يه Les grands postes sont exposés aux traits de l'envie
مناصب عاليه دائما عرضۀ غبطه وحسد در Il ne veut pas
s'exposer à des refus, à des rebuffades التماسنك ردّيله مظهر
شين وعار ومحلّ عنف وآزار اولمق مخاطره سنه اوغرامق
استمز Être exposé à la colère de quelqu'un فلانك شدّت
هدف تير تهوّر وتصبى اولمق ـ وتهوّرى معرضنده اولمق

S'exposer, Être exposé aux coups, au feu des ennemis, signifie, se mettre en lieu où les coups peuvent aisément porter A. ارتكاب الخطر ـ اختيار الخطر ـ انداب النفس P. خودرا
كندويى ـ كندويى مخاطره يه قويمق T. بخطر انداختن
عرضۀ مخاطره قلمق || Les troupes furent long-temps expo-
sées au feu de la place عسكر قلعه طرفندن آتيلان طوب
قلعه نك ـ وكلّه قارشوسنده وافر زمان انداب نفس ايلدى
مستميتاً عرض سينۀ ـ آتشى قارشوسنده اختيار تهلكه ايلدى
ثبات ومتانت ايتمكدن مبالات ايلمدى

On dit dans le même sens, Les païens exposaient les martyrs aux bêtes féroces اهل جاهليت دين عيسى اوغورينه جانز
رتبۀ شهادت ايدنلرى سباع ووحوشه عرض ايدرلر ايمش

Exposer un enfant. C'est le mettre dans une rue, pour se décharger du soin de le nourrir A. القاء المنبوذ ـ طرح الملقوط
P. بسر كوچه كردك انداختن T. چوجوق براقمق || La
loi punit les pères et les mères qui exposent leurs enfans طرح
ـ ملقوط ايدن پدر ومادر شرعاً مستحق تأديب اولورلر
القاى منبوذ ايدن پدر ومادر حقنده حدّ شرعى وار در

Exposé. A. معروض P. نموده ـ پيش نظر نهاده T. كوسترلمش
A. معروض الى البيع P. بفروخت عرض كرده T. صاتيلق
اولمش A. متوجّه P. بفلان طرف گردانيده T. يوزى فلان
طرفه قارشولمش A. معروض الى الخطر P. در خطر انداخته
T. خطره القا اولنمش ـ تهلكه يه قونمش

EXPOSITION. Action par laquelle une chose est exposée en vue A. عرض P. پيش نظر گستردگى T. سروب كوسترمه
|| L'exposition de plusieurs marchandises متعدّد امتعه واموالك
عرضى Il en fit l'exposition aux yeux de tout le monde فلان
انظار عامۀ عالمه عرض ـ شيئى على ملاء الناس عرض ايلدى
ايلدى

Il signifie aussi, situation par rapport aux vues et aux divers aspects du soleil A. سمت التوجّه P. بفلان سمت روتابى
T. بيوزك قارشولديغى طرف || Ce palais est dans une ag-
réable exposition بو سرايك سمت توجّهى لطيف ودلگشا
در L'exposition de cette maison n'est pas saine بو خانه نك
سمت توجّهى مخالف صحّت مزاجدر Exposition au Nord
سمت شماله توجّه

Et narration, récit A. تقرير ـ حكايت ـ بسط P. داستان
T. نقل || Il a fait l'exposition de cette affaire fort nettement
مادّه يى بر وجه نقاحت تقرير وحكايت ايلدى Faire
une fidèle exposition de toutes ses raisons كافۀ علل واسبابى
روايت صادقه ايله بسط وتقرير ايلمك Sur sa propre ex-
position, on jugea que . . . . كندو تقريرى اوزره حكم اولنديكه
Sur la simple exposition du fait, on le condamna مادّه نك
ساده جه نقل وحكايتيله عليهنه حكم جريان اولنمق لازم
كلدى

Et interprétation, explication *A.* تفسير pl. تفسيرات - شرح *P.* گزارش - گزاره *T.* معنا ويرمه ‖ L'exposition du texte de l'Écriture نصّ كتاب اللهڭ تفسيرى L'exposition littérale تحت اللفظ اولان - لفظاً بالفظ اولان شرح وتفسير Les différentes expositions تفسيرات مختلفه L'exposition de la Foi عقايدڭ شرح وتفسيرى — Il se dit aussi des enfans abandonnés par leurs parens. V. Exposer.

EXPRÈS. Qui est énoncé d'une manière formelle *A.* صريح - مصرّح *P.* آشكار *T.* آچيق ‖ Cela est en termes exprès dans le contrat بو مادّه درون سندده تعبيرات صريحه ايله اول بابده قانونڭ مندرج ومشروحدر La loi y est expresse بر قطعه امر مصرّح Un ordre exprès تعبيراتى مصرّحدر

Il se dit aussi d'un homme envoyé à dessein pour porter des lettres *A.* قاصد مخصوص *P.* نامه رس - پيكِ مخصوص *T.* مخصوص اولاق مخصوص

EXPRÈS, adverbe. À dessein, à cette seule fin مخصوصاً - خاصّةً *T.* مخصوص ‖ Il a fait bâtir cet appartement exprès pour recevoir ses amis بو كلان زوّار ومسافرينه مخصوصاً دائره‌يى بنا ايتدردى Il est venu tout exprès pour briguer cet emploi بو منصبڭ طلبيچون مخصوص كلمشدر Il a dit cela exprès بو كلامى مخصوصاً سويلدى On dit d'un homme qui a beaucoup de disposition pour certaines choses, qu'il semble fait exprès pour cela كويا بوكا مخصوص اولمق اوزره صانكه مخصوص اولەرق خلق اولنمشدر - ياپلمشدر

EXPRESSÉMENT. En termes exprès *A.* تصريحاً - مصرّحاً - على وجه التصريح *P.* آشكارا *T.* آچيقدن آچيغه

EXPRESSIF. Énergique, qui exprime bien ce qu'on veut dire *A.* مبيّن المرام - مصرّح الحال - موضح المعنا - مفيد الحال *P.* معنا گشا *T.* معنا بللورديجى ‖ Ce terme ne me semble pas bien expressif بو لفظ مفيد الحال دكلدر Cette façon de parler est expressive بو صورت تكلّم مصرّح حالدر Un signe expressif مفيد حال اولەجق اشارت - اشارة مفيدة الحال

EXPRESSION. Action par laquelle on exprime le suc, le jus de quelque chose *A.* اعتصار *P.* فشردگى *T.* صيقمه ‖ Le suc des herbes se tire en trois manières, par expression, par infusion, par décoction ماى نباتات اوچ طريق ايله استخراج اولنور اعتصاراً وياخود تنقيعاً وياخود انطباخاً Huiles tirées par expression بالاعتصار استخراج اولنمش ادهان — Il se dit aussi du jus même qu'on exprime *A.* عصرة *P.* فشرده *T.* صيقندى صقنديسى - ‖ Une expression de citron ليمون عصاره‌سى

Il signifie aussi, les termes dont on se sert pour exprimer ce qu'on veut *A.* تعبير pl. تعبيرات *P.* اداى سخن - گفتار *T.* سويليش ‖ Belle expression تعبير دلپذير - تعبير حسن Noble expression تعبير نازك élégante تعبير بليغ forte تعبيرات شدّتنما - شديد تعبير Avoir l'expression noble نازكانه ايله اداى مرام ايتمك User d'une expression basse et populaire خسيس ودنى بر تعبير قوللنمق La pensée est belle, mais il y a quelque chose à dire à l'expression معنا احسندر امّا صورت تعبيرى بر آز سوز كوتورر Je trouve cette expression mauvaise بو تعبيرى ردئ عدّ ايدرم trop faible بو تعبير غايت ايله واهيدر Je ne condamnerai pas cette expression بو تعبيرى قدح وتشنيع ايدمم

En Peinture et en Sculture, c'est la représentation vive et naturelle des passions *A.* اراءة - تصوير الامراض النفسانيّة الامراض النفسانيّة ‖ Ce peintre excelle particulièrement dans les passions بو رسّام تصوير امراض نفسانيّه‌ده بر وجه امتياز موفقدر Les expressions de ce tableau sont énergiques et nobles بو تصويرده امراض نفسانيّه مؤثرانه ونازكانه اراءه اولنمشدر - كوسترلمشدر

EXPRIMABLE. Qui peut être exprimé *A.* ممكن التعبير - ممكن الوصف *P.* امكان پذير وصف *T.* تعبيره كلور ‖ Il n'est pas exprimable combien il a souffert نلر چكديكى نا قابل وصف وتعبيره كلمز - وصف وتعبير در

EXPRIMER. Tirer le suc, le jus d'une chose en la pressant *A.* تعصير *P.* فشردن *T.* صيقوب چيقارمق ‖ Exprimer le suc d'une herbe, d'une orange, d'un citron نباتى وپورتقالى وليمونى صيقوب صوينى چيقارمق

Et représenter par le discours ce qu'on a dans l'esprit *A.* تعبير - افادة - وصف *P.* اداى سخن كردن *T.* سويلمك ‖ Cette pensée est belle, mais elle n'est pas bien exprimée بو معنا كوزلدر امّا لايقى وجه اوزره افاده اولنمدى Je ne saurais trouver des termes assez forts pour exprimer ma reconnaissance درجهٔ تشكرى افاده ايده‌جك تعبيرات قويّه تداركنده عجزم دركار در Ce mot exprime bien la chose بو لفظ كركى كبى مفيد مرامدر Cet auteur, ce poète exprime bien les passions بو شاعر وبو مؤلف امراض نفسانيّه‌يى بر

وجه احسن وصف وتعبير ايدر Exprimer sa douleur par ses larmes غم واندوهي وساطت دموع ايله افاده ايتمك || Il faut exprimer cela dans le contrat بو كيفيت درون سندده افاده وبيان اولنملودر — On dit, qu'une passion est bien exprimée dans un tableau, dans un discours, dans un poème فلان مرض نفساني بو تصويرده وبو مقالهده وبو منظومهده بر وجه اليق ارائه اولنمشدر — On dit aussi, S'exprimer en bons termes كلمات لايقه ايله تعبير مرام ايتمك — افادهٔ مرام ايتمك S'exprimer clairement على وجه الصراحه افادهٔ مرام ايتمك

EX-PROFESSO. Avec toute l'attention qu'on doit à ce qu'on entreprend de faire *A.* كما هو حقه — على ما هو اللايق *P.* بر وجه سزا *T.* كركي كبي || Il a traité cette matière ex-professo بو مادهدن كما هي حقها بحث ايلدي

EXPULSER. Pousser dehors *A.* دفع *P.* راندن *T.* سورمك || Un remède propre pour expulser les mauvaises humeurs du corps اخلاط رديئهيي دفع ايدهجك بر دوا

En termes de Pratique. Déposséder d'un lieu dont on était en possession *A.* اخراج — طرد *P.* بدر كردن — بيرون راندن *T.* ضيعندن قوغمق — چيقارمق || On l'a expulsé de sa terre طرد واخراج اولندي

Expulsé. *A.* مندفع *P.* رانده *T.* سورلمش *A.* مطرود *P.* بيرون رانده *T.* قوغلمش

EXPULSIF. Qui pousse dehors *A.* دافع *P.* راننده *T.* سوريجي || Remède expulsif دواى دافع

EXPULSION. Action par laquelle on est chassé d'un lieu *A.* اخراج — طرد *P.* بدر سازي *T.* قوغمه || Depuis l'expulsion des Juifs قوم يهودك طرد واخراجندنبرو — On dit qu'un remède a une grande force d'expulsion *A.* دواء شديد الدفع *T.* كسكين سورر بر علاج

EXQUIS. Excellent en son espèce *A.* الذ — انفس النفيس — خوشمذاق — لوشابد — چرب شيرين *P.* نفيس — اشها — شهي *T.* پك ايو || Viandes exquises لحوم شهيه Des viandes d'un goût exquis اطعمهٔ الذ واشها لحوم وگوشتها Des mets exquis بو شي انفس Cela est fait d'une manière exquise نفيسه — نفيس صورت ايله ياپلدي — Dans les exemples suivants, il faut employer ces mots *A.* احسن — انيق — لطيف — الطف || پك كوزل *T.* خوبترين — بهترين *P.* اعلا الاعلا — اجود Un travail exquis اعلا الاعلا بر ايش Avoir le discernement exquis اعلا والطف قوت مميزه صاحبي اولمق Avoir des sentimens exquis بركمسنه نك لطافت طبعي درجهٔ اعلاده احسن والطف افكارجودت آثار اولمق Des pensées exquises

EXSUCCION. Terme de Médecine et de Physique. Action de suer *A.* انجذاب الرطوبة — امتصاص — مص *P.* مكيدگي *T.* امسه || Il y a dans la racine des plantes une sorte d'exsuccion عروق اشجارده بر حالت امتصاص وار در La digestion se fait par exsuccion هضم طعام انجذاب رطوبت طريقيله اولور

EXSUDATION. Action de suer *A.* نتوح *P.* ژوشش *T.* صزلش || Certaines pierres et certains bois ont leurs exsudations بعض احجار واخشابده حال نتوح وار در

EXSUDER. Sortir en manière de sueur *A.* انتتاح — ترشح *P.* ژوشيدن *T.* صزمق || Le sang exsude quelquefois par les pores دم بعضاً مساماتدن ترشح ايدر

EXTANT. Terme de Pratique. Qui est en nature *A.* عيناً موجود *T.* عينيله بولنان

EXTASE, Ravissement d'esprit, suspension des sens causée par une forte contemplation d'un objet extraordinaire *A.* بهت — حال المبهوتية || Plusieurs Saints ont été ravi en extase pendant des journées entières قتي جوق اولياى عظام بر قاچ كون متماديا حال مبهوتيتده اولمشلر در Être en extase حال مبهوتيتده اولمق Tomber en extase حال مبهوتيته گرفتار اولمق

Et vive admiration qui semble absorber toutes les autres fonctions de l'âme *A.* خرق — حيرت — مدهوشيت *P.* دنگى *T.* دنك قالمه — شاشوب قالمه || Quand il vit de si belles choses, il fut en extase بو قدر اشياى دلاويزك تماشا ونظارتي تقريبيله عنان نفسي ربودهٔ دست مدهوشيت تقريبيله دنگ ومدهوش اولمشدر — اولمشدر La vue de tant de merveilles ravit en extase بو قدر غرايب ومعجزاتك نظارتي استيلاى خرق ومدهوشيتي موجب اولور Être ravi en extase استيلاى خرق ايله منجذب الفؤاد اولمق

s'EXTASIER. Être ravi en extase *A.* وقوع في البهت — تحير — دهش — والخرق *P.* گرفتار دنگى شدن *T.* شاشوب دنك اولمق — قالمق

Extasié. *A.* متحير — مدهوش — مبهوت *P.* دنگ *T.* شاشوب دنك اولمش — قالمش

EXTATIQUE. Qui est causé par l'extase *A.* واقع من البهت

شاشمقدن *T.* از دنگی پیدا شده *P.* واقع من الخرق - خرق وحیرتدن اقتضا || Ravissement extatique اقتضا ایتمش ایتمش انجذاب نفس

EXTENSEUR. Il se dit en Anatomie des différents muscles qui servent à étendre les parties *A.* ممدّ - موجب التمدید - موجب المطو *P.* دراز ساز *T.* کریجی || Les muscles extenseurs du bras, des doigts ساعدک واصابعک عضلات ممدّهسی - قولده وپرمقلرده اولان کریجی بالق اتلری

EXTENSIBILITÉ. Qualité de ce qui est extensible *A.* قابلیّة المطو - قابلیّة الامتداد *P.* درازی پذیرایی *T.* اوزانمغه کرنمکه قابللک - کرکلک || L'extensibilité de l'or est très-grande ذهبک قابلیّت امتدادی پک چوقدر Chaque espèce de métal a son degré différent d'extensibilité اجناس معادنک علی الاختلاف قابلیّت امتدادی درجهسی بشقه در

EXTENSIBLE. Qui peut s'étendre *A.* ممکن التمطّی - ممکن الامتداد *P.* امکان پذیر درازی *T.* اوزانور - اوزانه بیلور

EXTENSION. Étendue *A.* امتداد - مطو *P.* درازی *T.* کرنمه - اوزانمه || Extension en longueur, largeur et profondeur طولاً وعرضاً وعمقاً امتداد - Et l'action de ce qui s'étend *A.* مدّ *P.* دراز سازی *T.* کرمه - اوزاتمه || N'avoir pas l'extension du bras libre قولایلمق ایله قولی - سهولت ایله مدّ ید ایدهمامک - اوزاتمقدن عاجز اولمق - On dit, Extension d'autorité, de privilége, c'est-à-dire, augmentation امتیازک وحکومتک امتدادی

On dit aussi, L'extension d'une loi, d'une clause, pour dire, l'explication d'une loi d'une clause dans un sens plus étendu قانونک وشرطک توسّعاً شرحی - On dit, qu'un mot signifie telle et telle chose par extension, pour dire, que sa signification primitive a été étendue, transportée à cette chose فلان لفظ توسّعاً شو معناده در

En Chirurgie, c'est l'action par laquelle on étend une partie fracturée, pour remettre les os dans leur situation *A.* امطا *T.* کرمه - Extension de nerf, c'est le relâchement d'un nerf, qui, par accident, s'étend plus qu'il ne faut *A.* تمطّی العصب *T.* سکیر کرلمهسی

EXTÉNUATION. Affaiblissement, diminution de forces *A.* وهن - انحطاط القوا - زوال القوّة - نقصان القوّة - ضعف - Il || درمانسزلق *T.* شکست توانایی - بیتابی *P.* حروض ضعف عظیمه گرفتار اولمشدر est dans une grande exténuation - On dit aussi, L'exténuation d'un fait, d'un crime, pour dire, adoucissement dans l'exposition d'un fait, d'un crime *A.* استخفاف *P.* سبک سازی - کمسازی *T.* خفیفلتمه

EXTÉNUER. Affaiblir peu à peu *A.* احراض - اضعاف - درمانسز *T.* زبون ونا توان ساختن *P.* توهین - ازالة القوّة ایتمک || Sa maladie l'a fort exténué خستهلکی اضعافنه سبب اولدی - Il signifie en termes de Pratique, diminuer *A.* تخفیف - ایراث الکسر *P.* کم نمودن - سبک نمودن *T.* خفیفلتمک || On a fort extenué le crime جرمی پک تخفیف ایلدیلر L'action était atroce, mais on l'a fait exténuer par les informations قباحت بغایت گران ایکن کشفه مبادرت اولندقده تخفیف اولندی En répétant ce que j'avance, vous exténuez la force de mes raisons, de mes preuves بسط ایلدیکم کلامی سن دخی تکرار ایدهرک دلیللرمه ایراث کسر ایتمش اولورسک

EXTÉRIEUR. Qui est au dehors *A.* خارجی *P.* بیرونی *T.* بدنک || Les parties extérieures du corps دیش - طشرهده کی دیش عضولری - اعضای خارجیهسی - Et ce qui paraît de quelque chose au dehors *A.* ظاهر - خارج *P.* بیرون *T.* دیش یوزی || L'extérieur de ce bâtiment est beau بو بنانک خارجی احسندر On dirait, à n'en voir que l'extérieur, que c'est quelque chose, mais les dedans ne sont rien خارجنه باقنجه ال ویرر ظنّ اولنور لکن داخلی هیچ ایشه یرامز - Il se dit aussi des personnes || Il a un bel extérieur ظاهر حالی احسن در - واعلا در ظاهری اعلا Un extérieur modeste, honnête ظاهر حالده وضع - ظاهریسی عرض وادب صورتنده در L'intérieur ne répond pas à l'extérieur داخلی اذیبانهسی وار باطنی ظاهرینه نا موافقدر - ظاهرینه مطابق دکلدر

EXTÉRIEUREMENT. À l'extérieur, au dehors *A.* ظاهراً - صورتا *P.* در بیرون *T.* کورنشده || Il veut qu'on le croie honnête homme, mais il ne l'est qu'extérieurement خلق عندنده اهل عرض عدّ اولنمق استر انجق بو صفت کندوسنده ظاهریدر

EXTERMINATEUR. Qui extermine *A.* معدم - قاطع الدابر - مزیل *P.* نا بود کننده *T.* یوق ایدیجی || L'ange exterminateur tua les premiers nés d'Egypte قطع دابره موکّل اولان ملک اقلیم مصرده موجود اولان اولاد کبیرهنک مجموعنی قتل واعدام ایلدی Hercule a été l'exterminateur des mons-

tres de son temps هركل نام بهادر عصرنده موجود اولان سباعك مجموعنى ازاله واعدام ايلدى Ce prince fut l'exterminateur des vices, de l'impiété فلان پادشاه معدم اصول رفض والحاد وزيل مثالب وقبايح ايدى

EXTERMINATION. Destruction entière A. انقطاع الدابر ـ انعدام ـ زوال P. نا بود سازى T. يوق ايتمكلك || Travailler à l'extermination du paganisme عبادت اصنامك كلّياً زوال وانعدامنه سعى وكوشش ايتمك à l'extermination des hérésies, des vices انعدام رفض وبدعت وزوال مساوئ عباده صرف مقدور ايلمك

EXTERMINER. Faire périr entièrement A. اعدام ـ قطع الدابر ـ ازالة P. نا بود كردانيدن T. يوق ايتمك || Il menace de l'exterminer lui et toute sa race كندوسند وبالجمله عرق ونسلنه حوالهٔ سيف سياست برله قطع دابرلرينه قيام ايده جكدر ديو تهديد وانذار ايدر Exterminer les malfaiteurs, les assassins اشقيا وقاتلينك قطع دابرلرينه مبادرت ايتمك ـ اشقيا وقاتلينى ازاله واعدام ايتمك ـ Figur. || Exterminer les vices عروق معايب ومساوى يى قطع ايتمك ـ ازاله ايتمك

EXTERMINÉ. A. منقطع الدابر ـ منعدم ـ زايل P. نا بود گشته ـ زوال يافته T. يوق اولمش

EXTERNE. Qui paraît au dehors, qui vient du dehors A. خارجى ـ ظاهرى P. بيرونى T. كوزه كورينن || Les causes externes des maladies امراضك اسباب ظاهريه سى Le mal n'est pas externe, on n'en voit rien au dehors علت خارجى دكلدر ظاهرده هيچ بر شئ مشهود دكلدر ـ ظاهرده هيچ بر شئ بللو دكلدر

EXTINCTION. Action d'éteindre A. انطفا ـ خبو P. خاموشى T. سوينمه || Extinction d'un embrasement مشتعل اولان نائره نك خبو وانطفاسى

On dit par extension, L'extinction de la chaleur naturelle حرارت غريزيه نك انطفاسى ـ انقطاعى Disputer jusqu'à extinction de chaleur naturelle نفس منقطع اولنجيه قدر ـ نفس دوكننجيه قدر معارضه ايتمك — On dit aussi, Avoir une extinction de voix انقطاع صدايه مبتلا اولمق

On dit figur. L'extinction d'une race, d'une maison, d'une ligne, d'une branche, pour dire, leur fin A. انقراض ـ اندراج P. تمام شدن T. دوكنمه || بر سلسله نك وبر خاندانك ـ وبر عرقك وبر شعبه نك انقراض وياخود اندراجى Et l'extinction d'un crime, pour dire, la rémission d'un crime A. عفو ـ صفح ـ محو الجرم P. گناه شويى T. كناهك سيلنمه سى

EXTIRPATEUR. Qui extirpe A. قالع ـ مستأصل P. بر كنده ـ سازبيخ T. كوكدن قوپاريجى ـ ديبندن قوپاريجى || L'extirpateur des hérésies قالع اساس رفض وبدعت des vices قالع اساس مساوى وقبايح

EXTIRPATION. Action d'extirper A. انقلاع ـ انجعاف ـ استيصال P. از بيخ بر كندگى T. كوكدن قوپارمه

Il signifie figurément, destruction totale A. انطماس ـ اندراس ـ محو الاثر P. گم گشتگى T. يوق ايتمكلك || L'extirpation des hérésies محو آثار رفض وبدعت

EXTIRPER. Déraciner A. قلع ـ تقليع ـ استيصال ـ اجتعاف P. از بيخ بر كندن ـ از بيخ فارنديدن T. كوكدن قوپارمق || Il y a de méchantes herbes qu'on a bien de la peine à extirper قلعى مشكل بعض نباتات فاسده وار در — En Chirurgie, Extirper un cancer, c'est l'arracher entièrement سرطانى قلع واستيصال ايتمك

Il se dit figurément de l'entière destruction de certaines choses pernicieuses A. ازالة ـ طمس ـ امحا ـ قلع P. گم كردن T. يوق ايتمك || Extirper les vices قلع اصول مساوى l'usure ربواى نا مشروعك اثرينى محو وازاله ايتمك C'est un mal qu'on ne saurait extirper قلع واستيصالى نا قابل بر مرض شديد در — On dit aussi, Extirper une race. V. Exterminer.

EXTORQUER. Obtenir par force, par violence A. جبراً تحصيل ـ جبراً اخذ P. بزور گرفتن ـ دزبردستى ستادن T. جبراً زور ايله قوپارمق ـ آلمق || Extorquer de l'argent à quelqu'un بر كمسنه دن جبراً اقچه آلمق Extirper l'aveu d'un crime par la violence des tourmens جرمك اقرارينى شكنجه واذيت زوربله قوپارمق

EXTORSION. Exaction, concussion A. مظلمة pl. مظالم ـ اعتساف P. ستمكارى T. ظلم ـ تذارلق

EXTRACTION. Opération par laquelle on tire les principes des corps mixtes A. استخراج P. بر آوردگى T. جيقارمه || L'extraction des sels ملوحك استخراجى C'est dans les mines du Pérou que se fait l'extraction de l'or et de l'argent سيم

ـ وزر پرو مملكتنده كانن معدنلردن استخراج اولنور On dit en Chirurgie, L'extraction de la pierre *A.* استخراج الحصاة L'extraction du foetus استخراج الجنين

En Arithmétique, c'est l'opération par laquelle on tire les racines des nombres *A.* استحصال الجذر ـ حساب البرجان

Il signifie aussi, l'origine d'où quelqu'un tire sa naissance *A.* ـ نسب ـ عصارة ـ اصل ـ عرق *P.* نژاد ـ زاد *T.* صوى ‖ Il est d'une grande extraction شريف النسبدر ـ والا نژاد برآدمدر d'illustre extraction مجيد الاصلدر de noble extraction كريم ـ اصيل النسب ـ كريم العصارة ـ كريم العرق ـ الاصلدر de basse extraction وضيع النسبدر de vile extraction بهزاد بد نژاد ـ لئيم العرق ـ لئيم الاصل ـ لئيم العصاره Je connais son extraction اصل وعرقنى بيلورم

EXTRADITION. Action de livrer un prisonnier, un criminel à son prince naturel *A.* ردّ *P.* باز دادن *T.* كيرو ويرمه ‖ Il a été convenu qu'on se remettrait réciproquement les prisonniers; et l'extradition doit s'en faire tel jour طرفيندن تسليم اسرا مادّه‌سى بالمقاوله تنظيم اولنمغين فلان كونده ردّ واعاده‌لرينه مبادرت اولنه‌جقدر

EXTRADOS. C'est le côté extérieur d'une voûte *A.* محدّب القبّة *P.* پشت كنبد *T.* قبه‌نك آرقه‌سى

EXTRAIRE. Tirer quelque chose d'un corps mixte par le moyen de la Chimie *A.* استخراج *P.* بر آوردن *T.* ايچندن چيقارمق

Il signifie aussi, tirer d'un livre, d'un acte les passages dont on a besoin *A.* اخذ ـ اخراج ‖ Cela est extrait des registres du Conseil ـ مأخوذ در ـ مشورت مضبطه‌سندن مخرجدر ـ چيقارلمشدر ـ Il se dit aussi des racines, des nombres *A.* اخراج الجذر

Extraire un livre, un procès. C'est en faire un abrégé *A.* خلاصه ايتمك *T.* تلخيص ـ اجمال

EXTRAIT. Partie qui a été tirée d'une substance par un dissolvant *A.* مخلّص *T.* خلاصه ‖ Extrait de rhubarbe راوند خلاصه‌سى . Extrait de rose كل خلاصه‌سى

Et ce qu'on tire de quelque livre, de quelque registre *A.* مخرج ـ مستخرج ـ مأخوذ *P.* بر آورده *T.* چيقارلمش ‖ Extrait des registres du Parlement پارلامنتو ديوانى دفترلرندن مخرج ـ Extrait mortuaire. L'extrait qu'on tire du registre des morts *T.* دفتر اموات قيدندن مخرج بر قطعه صورت

EXTRAJUDICIAIRE. Il se dit des actes qui ne sons point relatifs à un procès pendant en Justice *A.* لاعن مبحث الدعوى ـ خارج عن الدعوى *P.* بيرون از دعوا *T.* دعوادن خارج ـ مادّه‌دن خارج ـ

EXTRAJUDICIAIREMENT. Hors de la forme ordinaire des jugemens *A.* على خلاف القياس المحاكمة ـ عرفاً *P.* خارج از عرفى اولدرق *T.* قاعدهٔ محاكمه

EXTRAORDINAIRE. Qui n'est pas selon l'ordre commun *A.* خارق العادة ـ فوق العادة ـ غير معتاد ـ غير مألوف *P.* نا معتاد *T.* عادتدن طشره ‖ Une chose extraordinaire خارق عاده بر شئ Un accident, un langage extraordinaire خارق عاده بر عارضه وبر كونه سوبليش Un habit extraordinaire لباس غير معتاد Dépenses extraordinaires مصارف غير مألوفه Ambassadeur extraordinaire ـ غير مقننه ـ غير معتاده فوق العاده بيوك ايلچى Envoyé extraordinaire فوق العاده اورته ايلچيسى Courrier extraordinaire فوق العاده اولاق Un mérite extraordinaire اهليت غيرمعتاده ـ خارق عاده بر اهليت Un génie extraordinaire خارق عاده بر عقل Un homme extraordinaire en sa profession حرفتنده خارق عاده بر آدم Laideur extraordinaire خارق عاده بر ـ ردّت غير مألوفه چركينلك

Il est aussi substantif, et signifie, ce qui ne se fait pas ordinairement *A.* غير عادى *P.* نا معتاد *T.* عادتسز ‖ Il donne tant par repas, et quand il y a de l'extraordinaire, il le paye طعام روزمرّه ايچون بر وجه مقطوع شو قدر ويرر انجق غيرعادى بر طعام اولور ايسه مصرفنى بشقه ويرر Dans les grandes affaires, il faut destinguer l'extraordinaire de l'impossible امور جسيمده غير عادى ايله غير ممكنى فرق ايتمك اقتضا ايدر

On appelle Extraordinaire, dans les comptes des dépenses, ce qui est outre la dépense ordinaire *A.* ـ مصارف غير معيّنة ظهورات *T.* مصرف خارج از معتاد *P.* مصارف غير عادية ـ عادتدن خارج اولان مصرف ـ مصارفى ـ Extraordinaire des guerres, ou de la guerre. C'est un fonds que l'on fait pour payer les dépenses extraordinaires de la guerre *A.* مصارف سفرية غير مقننة *T.* سفرية غيرمعتاده‌يه مخصوص مصارف مال ‖ Trésorier de l'extraordinaire des guerres مصارف سفريهٔ غير معتاده‌يه مخصوص اموالك دفتردارى

Il se prend aussi pour Ridicule, bizarre *A.* اعجب العجايب *P.* اغرب ـ طرفه *T.* عجايب || Voilà un homme bien extraordinaire طرفه ادا بر آدمدر ـ اعجب العجايب بر آدمدر ـ اغرب واعجب غريب الاطوار بر آدمدر Visage extraordinaire اعجب العجايب ـ برشكل وچهره Propositions extraordinaires تكاليف غريبه

PROCÉDURE EXTRAORDINAIRE. C'est la procédure criminelle *T.* جرم وجنايت دعواسى ـ Question extraordinaire. C'est la torture la plus rude qu'on donne à un accusé, pour lui faire dire la vérité *A.* شكنجهٔ نا معتاد *P.* نكال غير معتاد ـ اذيّة غير مألوفة *T.* عادتدن خارج بر كونه اشكنجه || Il a eu la question ordinaire et extraordinaire كرك اذيّت عاديه وكرك اذيّت غير معتاده‌يه دوچار اولدى

EXTRAORDINAIREMENT. D'une façon extraordinaire *A.* من لا عن رسم ـ فوق المعتاد ـ خارجاً عن المعتاد ـ غير معتاد *P.* خارج از رسم وراه المعتاد *T.* يولدن طشره اولدرق || Il n'était pas sur l'état, mais il a été payé extraordinairement اسمى دفترده مقيّد دكل ايكن من غير معتاد اقچه‌سى ويرلمشدر

Il se dit aussi pour Bizarrement, ridiculement *A.* على اعجب الوجوه *P.* با طور طرفه *T.* عجايب صورت ايله ـ Et extrêmement. V. ce mot.

EXTRAVAGAMMENT. D'une manière extravagante *A.* بطور المنكر *P.* نا در برابرانه *T.* صاورقلق ايله

EXTRAVAGANCE, État de l'âme qui extravague *A.* طور منكر *P.* طور نا در برابرانه ـ نا در برابرى *T.* صاورقلق

EXTRAVAGANT. Qui extravague, qui a l'habitude d'extravaguer *A.* مألوف المنكرات ـ منكر الاطوار *P.* نا در برابر *T.* صاورق خويلو

EXTRAVAGUER. Penser et dire des choses sans rime et sans raison *A.* ارتكاب المنكرات *P.* نا در برابرى نمودن *T.* صاورقلقلر ايتمك || Il a le cerveau blessé, voyez comme il extravague مختلّ الدماغدر باق نقدر اقوال منكره سويلر

EXTRAVASATION. Mouvement par lequel le sang sort de ses vaisseaux *A.* طفحان ـ طفوح *P.* بيرون ريزيدگى *T.* طاشوب قابندن طشره اقمه

s'EXTRAVASER. Il ne se dit que du sang et des humeurs, ou des sucs des plantes, qui sortent de leurs vaisseaux ordinaires *A.* انطفاح *P.* بيرون ريزان شدن *T.* طاشوب قابندن طشره اقمق دم طاشوب || Quand le sang vient à s'extravaser مجارئ معتاده‌سندن آقديغى وقتده Un effort violent est capable de faire extravaser le sang تعب عنيف دمك مجارئ معتاده‌سندن انطفاحنه سبب اوله بيلور La jaunisse vient de ce que la bile s'extravase علّت يرقان صفرانك مجارئ طبيعيّه‌سندن انطفاحى سببيله عارض اولور

EXTRAVASÉ. *A.* طافح *P.* بيرون ريخته *T.* طاشوب قابندن طشره اقمش

EXTRÊME. Qui est au plus haut degré *A.* واقع على اقصى الغايات *P.* بيغايت *T.* غايت ـ اوتدسى يوق || Extrême désir اقصى الغايات اشتياق Amour extrême اقصى الغايات غايت عشق ـ عشق بيغايت ـ عشق وولوع Péril extrême غايت خطر Extrême misère اقصى الغايات فقروفاقه Besoin extrême اقصى الغايات ضرورت واحتياج Extrême froid غايت برودت Rigueur extrême غايت شدّت ـ شدّت بيغايت

On dit proverbialement, Aux maux extrêmes, les extrêmes remèdes امراض مهلكه‌ده علاج كيمياوى كركدر

Il signifie aussi, excessif *A.* مفرط ـ مايل الى الافراط *P.* بى اندازه *T.* اولچيسى ترازوسى يوق || Cet homme est extrême en tout كافّهٔ احوالده افراطه مايل بر آدمدر ـ Et opposé, contraire. En ce sens, il est substantif *A.* غايت متقابلة || Le froid et le chaud sont les deux extrêmes برد وحرّ غايتين متقابلتيندر ـ Et au figuré || La prodigalité et l'avarice sont les deux extrêmes اسراف وامساك غايتين متقابلة الاحوالدر Entre ces deux extrêmes, il est malaisé de prendre un juste milieu اشبو غايتين متقابلتين بيننده حدّ وسطى بولمق امر دشوار در

EXTRÊMEMENT. Au dernier point *A.* غاية الغاية *P.* بغايت بسيار ـ *T.* پك چوق

EXTRÉMITÉ. Le bout d'une chose *A.* نهايت ـ غايت ـ رأس ـ مقطع pl. مقاطع *P.* سر ـ پايان *T.* اوج ـ منقطع ـ منتها ـ منتهاسى ـ بر جرمك غايتى || L'extrémité d'un corps Couper l'extrémité des cheveux رأس شعرى قطع ايتمك L'extrémité des doigts *A.* رأس الانامل ـ رأس الاصابع *P.* سر انگشتها *T.* پرمقلرك اوجى Il est logé à l'extrémité de la ville پايان شهرده ـ منتهاى شهرده ـ منقطع شهرده مقيمدر Cette ville est à l'extrémité du royaume فلان شهر پايان ملكده

راس حدود ملكده ـ نهايت ملكده ـ كائندر

Et le dernier moment *A.* آخر الوقت *P.* آن واپسين *T.* صوك ساعت || N'attendez pas à l'xtrémité pour sollicitér vos juges ـ حكامدن استدعايى مصلحتك آخرى وقتنه براقمه حكام طرفنه عرض استدعا ايچون آخركاره قدر توقف ايتمه

Et les derniers moments de la vie *A.* نفس اخير *P.* دم واپسين *T.* صوك نفس || Il est à l'extrémité, il se meurt صوك نفسنده در ـ دم واپسينده در ـ نفس اخيرده در

Il se prend aussi pour Excès *A.* افراط || Vous portez les choses aux dernières extrémités كافّة امورى حدّ افراطه قدر سوق دائما وايصال ايتدرسك Vous allez toujours à l'extrémité افراطدن افراط طرفنه مايلسك Passer d'une extrémité à l'autre افراط تفريطه كچمك Toutes les extrémités sont vicieuses طرفلرى دائما معيوبدر ـ Et pour un excès de violence, d'emportement *A.* اقصى الغايات ـ اقصى الغايات الشدّة || Il s'est porté contre lui à la dernière extrémité فلانك التهوّر عليهنه اقصى الغايات تهوّره كلدى ـ Et pour le plus triste état où l'on puisse arriver *A.* اقصى الغايات الضرورة ـ اقصى الغايات الاحتياج || Il n'a pas de quoi vivre, il est réduit à la dernière extrémité كچنجكى اولميوب اقصى الغايات ضرورت واحتياجه واصل اولمشدر Se voir dans un pays étranger sans argent, sans connaissances, ce sont d'étranges extrémités دار غربتده معدم وبينوا ومحروم دوست وآشنا اولمق ضرورت حالك اقصى الغاياتيدر ـ Pousser quelqu'un à l'extrémité. C'est le pousser à bout فلان كمسنه يى مرتبۀ غايته سوق وتحريك ايتمك

EXTRINSÈQUE. Qui vient de dehors *A.* خارجى *P.* از بيرون *T.* خارجدن كلان آينده || Maladie qui vient de causes extrinsèques اسباب خارجيّه يه مبنى ظهور ايدن مرض

En parlant de monnaie, on appelle Valeur extrinsèque, celle que le souverain donne à la monnaie, indépendamment du poids *A.* اعتبارى قيمة اعتباريّة ـ سعر اعتبارى *T.* اعتبارى قيمت

EXUBÉRANCE. Surabondance inutile *A.* طغيان *P.* فزونى *T.* طغيان ـ طاشقنلق ـ آرتوقلق || Exubérance de style طغيان قلم

EXCULCÉRER. Causer des ulcères *A.* توليد القرحة *P.* داغ ياره پيدا كردانيدن *T.* پيدا ايتدرمك

EX-VOTO. Il se dit des tableaux, des figures qu'on place dans une église, en mémoire d'un voeu fait en maladie, en péril *A.* هديّة منذورة فى سبيل الله ـ وذايم .pl وذيمة *T.* نذر بو صورت اولدرق ويريلان هديّه || Ce tableau est un ex-voto منذور فى سبيل الله اولان هدايادندر De riches ex-voto ذيقيمت وذيمه‌لر

FIN DU PREMIER VOLUME.

ERRATA DU Ier VOLUME.

غلطات Errata	تصحیحات Lisez	سطر ستون صحیفه Page. Colon. Ligne
	A	
la	sa	1 — 1 — 16
ضبظی	ضبطی	2 — 1 — 6
معتونیت	مفتونیت	2 — 2 — 14
الالتقات	الالتفات	3 — 1 — 1
التقات	التفات	3 — 1 — 27
یبقمق	یپقمق	4 — 2 — 13
خرون	حرون	4 — 2 — 24
بضدیرر	بصدرر	5 — 1 — 5
P. سیپاره	T. سیپاره	5 — 1 — 17
عضلات	عضلات	5 — 1 — 37
لنحل	النحل	5 — 2 — 13
rapport	de rapport	7 — 1 — 27
فزونی	فزونی	8 — 1 — 31
وهلمهٔ	وهلهٔ	9 — 2 — 1
جهیض	جهیض	10 — 1 — 15
متتج	منتج	10 — 2 — 16
Abracadarra	Abracadabra	11 — 1 — 7
T. خورده	خورده	12 — 1 — 34
دتت	ذتت	13 — 2 — 3
P. علاج	T. علاج	14 — 2 — 19
برقتار	گرفتار	15 — 2 — 3
الظور	الظهور	18 — 2 — 30
سعبده	سعیده	19 — 1 — 37
ینلرنده	بینلرنده	23 — 2 — 15
کسانزا	کسانرا	24 — 1 — 9
کفیّت	کیفیّت	24 — 1 — 38
زاغلری	زاغرلری	25 — 2 — 9
criminales	criminels	28 — 1 — 22
نیتمنی	نیتمنه	29 — 1 — 33
صالحدنک	مصالحه‌دنک	30 — 2 — 11
یوربمکه	یوربمکه	30 — 2 — 25
en	au	30 — 2 — 37
قعلا ـ عظیم	فعلا ـ عظیم	35 — 1 — 34
هوادری	هواداری	37 — 2 — 15
سیال	سیل	38 — 1 — 18
دیپدجک	دکدجک	38 — 1 — 33
ابمان	ایمان	41 — 2 — 34
پرستسگار	پرستشکار	42 — 1 - 6 - 9
toutes	tous	43 — 2 — 22
استادگی	استادی	43 — 2 — 25
دائمم	دائم	44 — 2 — 20
محبتلو	محبتلو	50 — 2 — 33
la	du	52 — 2 — 6
کلم	وانکاری محتوی شو قدر کلم	53 — 1 — 29
T. رنگک	P. رنگک	56 — 1 — 33
یوشش	پوشش	56 — 2 — 1
عرصجه	عرصجه	60 — 1 — 7
طاکت	طاقت	60 — 2 — 2
واشجاری	اشجاری	60 — 2 — 21
agile	s'agile	60 — 2 — 26
تفسیج	تفسیح	61 — 2 — 16
عهره	عهده	63 — 2 — 12
الت	آلت	68 — 2 — 7
imprudence	impudence	73 — 2 — 6
طرفده	طرفه	74 — 2 — 1
de côte	de la côte	76 — 2 — 20
اورکنتینک	اورکنتیلک	76 — 2 — 35
سونج	سونج	81 — 2 — 27
بهحت	بهجت	81 - 2 - 27 — 28
احدی	احد	89 — 1 — 14
حجج	حجج	90 — 2 — 32

غلطات *Errata*	تصحیحات *Lisez*	سطر ستون صحیفه *Page.*	*Colon.*	*Ligne*
sur la	sur les bords de la	92	1	38
رجوح	رجوع	94	1	33
یجرّ	تجرّ	95	1	23
lieue	lieu	95	1	25
اوغوربنه	اوغوربنه	96	2	2
فلبه	قلبه	98	1	23
قلبی	الهای قلبی	101	2	7
نود	بود	106	1	6
ânerie	âneries	106	1	32
اواح	ارواح	106	2	14
الحناق	الخناق	106	2	34
حنینك	جنینك	107	2	27
قلق	قلمق	116	1	22
مردد	مرتد	117	2	3
نوعما	نوعمّا	119	2	24
appelle	appela	123	2	27
سنحتگیر	سختگیر	124	2	17
متهیج	مهیّج	125	1	13
اولمشار	اولمشدر	130	2	18
pas guère	pas	135	1	20
الحیاه	الحیاة	137	1	35
الکان	الکمان	138	1	32
affluée	afflué	140	2	35
اسخراج	استخراج	142	1	30
un	chaque	147	2	18
الحریف	الخریف	151	2	9
قذوم	قدوم	152	1	4
جهتیه	جهتیله	157	1	17
خونتریز	خونریز	159	2	35
mort	roue	160	1	1
dans	à	166	1	22
qu'à	qu'en	170	2	14

غلطات *Errata*	تصحیحات *Lisez*	سطر ستون صحیفه *Page.*	*Colon.*	*Ligne*
à Dieu	en Dieu	170	2	15
A. کردن	*P.* کردن	176	1	7
saurais y	saurais	176	2	10
العجلی	العجلة	177	1	31
یاقته	یافته	178	2	12
نعب	تعب	180	1	12
یر	بر	182	2	19
القب	القلب	183	1	19
وحة	وجه	185	1	4
لقرب	القرب	188	2	11
معقول	مقبول	197	1	14
آزیع	آزیغ	204	2	17

B

غلطات *Errata*	تصحیحات *Lisez*	سطر ستون صحیفه *Page.*	*Colon.*	*Ligne*
الالتزام	التزام	213	2	18
اورنو	اورتو	218	1	15
محتصر	مختصر	226	1	25
جانۀ	جانۀ	227	1	14
نکافل	تکافل	227	1	25
آرقد	آرقه	231	1	14
اجّانة	اجانة	231	2	25
بدرو- پالان	پالان	232	2	17
بلولی	بلوکی	233	1	15
طوقماعی	*T.* طوقماغی	234	2	38
محراش	مخراش	236	1	2
habilité	habileté	249	2	8
P. جادو	دوجا	254	2	34
au	en	260	1	25
à	de	260	2	20
سهلا	شهلا	262	2	1
بخشش	*P.* بخشش	264	1	30
احدی	احد	274	1	31

غلطات *Errata*	تصحیحات *Lisez*	سطر ستون صحیفه *Page. Colon. Ligne*
گراش	گراس	277 — 1 — 7
خردهٔ	خوردهٔ	281 — 1 —27
حصیتین	خصیتین	286 — 1 — 7
استحکامدن	استحکامندن	299 — 1 —28
سیوخ	سپوخ	302 — 1 — 24
تقریبله	تقریبیلد	312 — 1 — 4
C		
دعفر	دعصفر	342 — 1 —27
انتفخ - اندفق	- اندفقت . . انتفحت	347 — 1 —27
مساده	مشادّه	352 — 1 —11
موحّر	موخّر	362 — 1 — 3
laquelle	lequel	365 — 2 —11
الغرا	العرا	368 — 1 —13
پهلوار	پهلوان	369 — 1 — 6
جرشفت	جرشفت	371 — 2 —32
شپیل	شخل	372-1-2-15—10
bal	balle.	378 — 1 —17
جیاف	اجیاف	381 — 1 —15
غمليج	غلمليج	385 — 1 —20
اسد	اسبال	386 — 1 — 3
مرصرف	مرصوف	390 — 1 — 3
دربهٔ	بنهٔ	399 — 1 —19
A. خمس	*A.* خمسة fém. خمس	408 — 2 —32
les	des	417 — 2 —19
پالافتن	بالافتن	417 — 2 —36
مخصرص	مخصوص	418 — 2 —33
il a	il y a	421 — 1 —11
طق	طق	424 — 2 — 8
مغازف et dans les exemples	معازف	467 — 1 —31
محنی	منحنی	476 — 2 —27
سنبه	سنب	536 — 2 —34

غلطات *Errata*	تصحیحات *Lisez*	سطر ستون صحیفه *Page. Colon. Ligne*
پوسپیرا	پوستپیرا	543 — 2 —23
abontissent	aboutissent	546 — 1 — 6
متشارزاً	متشازراً	547 — 2 —34
زغبل	زعبل	549 — 1 — 6
پالانه	پالونه	554 — 1 — 4
مزح	مزج	554 — 2 —26
پالان	پالاون	555 — 2 —26
کاز	کار	557 — 2 —27
کندن	برکندن	560 — 2 —32
حلیّاتنك	حلیّاتنك	567 — 2 —14
پده	پکنه	572 — 1 —19
احشادده	احشاده	576 — 1 —12
ظهرر	ظهور	580 — 2 —30
دشت	دست	582 — 1 —21
نعفة	نعفة	586 — 1 — 9
اتّخاد	اتّخاذ	592 — 2 — 2
شحیح	شحیج	593 — 1 —25
شرند	سرند	593 — 2 — 8
D		
آزه	آره	623 — 2 —33
سق	شقّ	625 — 2 —14
T. دعوای	*P.* دعوای	643 — 1 —38
الحدر	الخدر	648 — 2 —25
مقومدسیدر	مقسومدسیدر	664 — 2 —34
تغربب	تغریب	677 — 2 — 5
عزیمتندنبرو	عزیمتنکدنبرو	688 — 1 —38
نقاهت	نقاحت	741 — 1 —34
محلّ	مخلّ	741 — 2 —28
امرام	مرام	753 — 1 —31
یعدّر	یقدّر	753 — 1 —38
لدوام	الدوام	755 — 1 —16
فرمانفروایی	فرمانروایی	768 — 2 —28

غلطات Errata	تصحيحات Lisez	صحيفه Page.	ستون Colon.	سطر Ligne
بخوز	بخور	776	2	36

E

غلطات Errata	تصحيحات Lisez	صحيفه Page.	ستون Colon.	سطر Ligne
مودر	مؤذر	843	1	38
النخافة	النحافة et dans les exemples	844	1	25
اخاطه	احاطه	857	2	34
درفت	گرفت	861	1	3
ابرو	آبرو	865	1	17
قپاتمق P.	قپاتمق T.	868	1	37
منتفخ	منتفخ	870	2	10
حسد	وحسد	907	1	16
s'esprit	l'esprit	934	1	10

غلطات Errata	تصحيحات Lisez	صحيفه Page.	ستون Colon.	سطر Ligne.
démangaison	démangeaison	937	1	32
la	le	940	2	38
جاعت	جماعت	942	1	19
y a	a	942	2	38
حيثيث	حيثيت	943	1	37
خشم	حشم	946	1	10
dénomination	domination	946	2	19
solstile	solstice	947	1	15
étincille	étincelle	951	2	2
la	le	956	1	1
جهتندر	جهتدندر	968	2	24
élémens	alimens	971	2	7